Bibl.
Compli
Tom. 9.
Novum
Testamen
tum
UBOZ
5890

31

U-13-183

U
8775

USOZ
5890

1

C

nu I

Haec tibi pentadecas tetragonon respicit illud.
Hospitium petri ⁊ pauli ter quinqȝ dierum.
Namqȝ instrumentum vetus hebdoas innuit. octo.
Lex noua signatur. ter quinqȝ receptat vtrunqȝ.

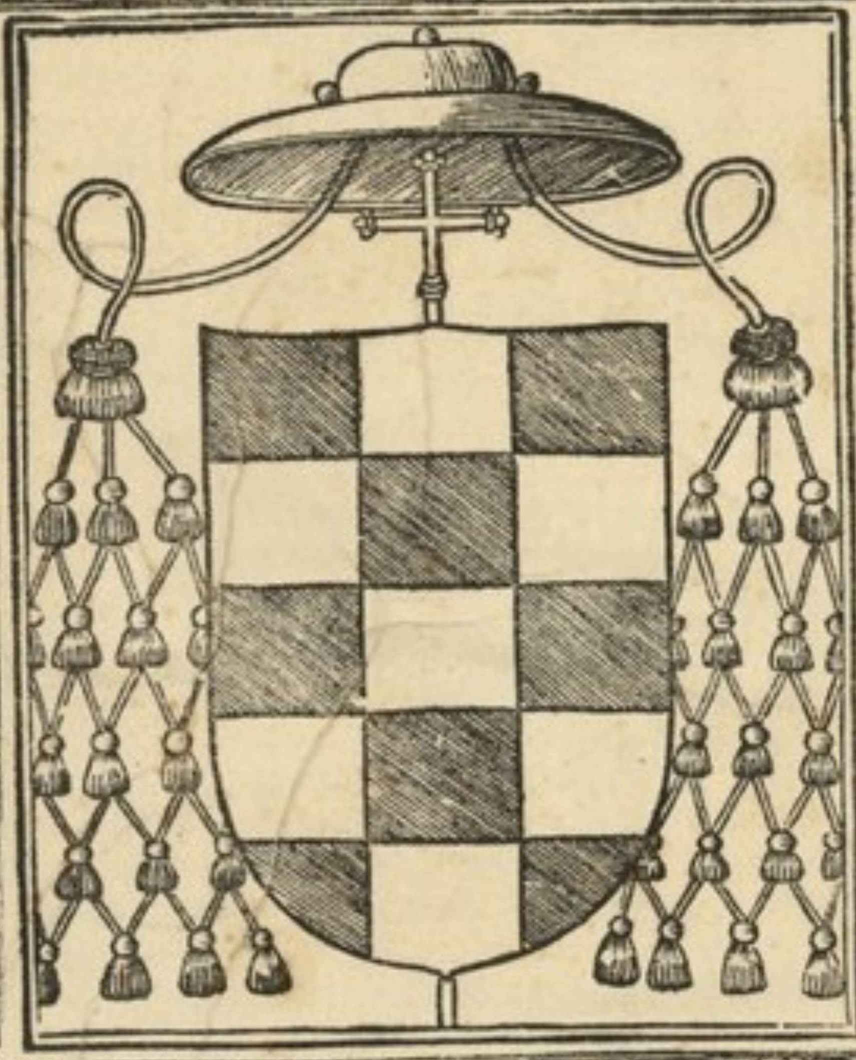

Nouum testamentum grece ⁊ latine in academia complutensi nouiter impressum.

Que vero sigillatim ⁊ per ordinem in toto ope
continētur: hic studiose lector oculis tuis subijciuntur.
Primū oīꝫ tibi occurret ep̄la Eusebij pāphili ad carpianū de
cōcordia quattuor euāgeliorū. Sequitur deinceps prologus
hieronymi ad damasuꝫ pappā ⁊ alij eiusdeꝫ doctoris prologi.
Post hec succedūt quattuor euāgelia greco sermōe cū latina
bt̄i hieronymi trāslatōe ex opposito. Deide sequūtur duo gre
ci tractatus. alter de peregrinatiōe bt̄i Pauli: ⁊ euthalij dia-
coni alter de tp̄ib9 p̄dicatiōis: ⁊ martyrio eiusdē. Succedūt po
stea hypotheses siue argumēta theodoriti doctoris greci emi
nētissimi in ep̄las bt̄i pauli: ⁊ in ep̄las canonicas: ⁊ itē argm̄a
alia in easdē alterius doctoris greci innominati. Post hec se-
quūtur ep̄le ipse bt̄i Pauli: cū reliqs noui testi optibus: oīa cū
interpretatione latina eiusdē beati hieronymi e regiōe. Deide
subiūgitur vocabulariū grecū cōtinēs oēs dictiōes totius no
ui testamenti ⁊ insuper sapientie ⁊ eccl'iastici grece ⁊ latine cū
breuissima quadā in initio ad grecas litteras itroductiōe. Po
stremo loco librū claudunt interpretatiōes oīm totius noui te
stamenti vocabulorum que tam grecam quā hebraicā ⁊ chal-
daicam sortita sunt etymologiā ab initio matthei vsqȝ ad finē
Apocalypsis.

BIBLIOTECA NACIONAL

Πρὸς τοὺς εντευξομένους.

Ινα μὴ θαυμάσης ω σπουδαῖε φιλόλογε μὴ δὲ σχῆς πρὸς ημᾶς αηδῶς ει εν παρούση τῆς νέας διαθήκης γραικοτυπώσει ετεροτρόπως η εν τῆς παλαιᾶς τὰ στοιχεῖα μόνα ἄνευ τῶν πνευμάτων καὶ τῶν τόνων εντετυπωμένα εξεδόθη, προύργου νενομίκαμεν τὴν τοῦ πράγματος τούτου αιτίαν πᾶσιν κατὰ τὰ πρῶτα εμπεφανίσθαι. ἔστι δὲ καὶ τοιαύτη. τοὺς αρχαιοτάτους τῶν ελλήνων χωρὶς τούτων εν τοῖς χαρακτῆρσι κορυφῶν γράφειν ειθισμένους, σαφέστερόν εστιν η πολλῶν δεῖσθαι μαρτυριῶν. καὶ γὰρ δηλοῖ τοῦτο φανερῶς παλαιά τινα κοὺκ ολίγα τῶν αντιγράφων, οἷον καλλιμάχου ποιήματα καὶ τὰ σιβύλλης ἔπη, καὶ πεπαλαιωμέναι εν τῆ πόλει λίθων γλυφαὶ μόνοις απλῶς γράμμασι εγκεχαραγμέναι. ὥστε πάντως εἶναι πρόδηλον, ραβδίσκων τούτων καὶ κεραιῶν υπερθέσεις εν τῆ πρώτη εκείνη τῆς γλώττης ελληνικῆς γενεσιουργία μὴ επινενοημένας, μήτε πρὸς ολόκληρον τῆς αυτῆς φωνῆς τελειότητα πανταχόθεν συντετακυίας. επειδὴ δὲ καὶ πᾶσαν τὴν νέαν διαθήκην τοῦ κατὰ ματθαῖον ευαγγελίου καὶ τῆς πρὸς εβραίους επιστολῆς δεόντων, ελληνικῆ απ ἀρχῆς διαλέκτω ὥσπερ καὶ υπὸ τοῦ αγίου πνεύματος εχρηματίσθη, συγγεγράφθαι πάντες ομολογοῦσιν, ἔδοξε καὶ ημῖν αρχαίαν εν αυτῆ τῆς αυτῆς γλώττης παλαιότητα καὶ μεγαλοπρέπειαν οσίως διατηρεῖν, καὶ τὴν βίβλον ἄνευ οποσοῦν ελαχίστων προσθηκῶν, αρχαίων γραφῶν δίκην εκδιδόναι. ὡς μὴ φανῶμεν πρᾶγμα ὄντως δήτοι ιερὸν καὶ αιδεσίμης μεγαλοφροσύνης πλῆρες κατ᾽ἀλλοτρίας αυτῶ προσεπιβεβλημένας καὶ νέας εργασίας ἅμα καινοτομῆσαι. πρὸς δὲ τούτοις ει τἀληθὲς λεκτέον εστί, η τῶν πνευμάτων καὶ τόνων ἔνδεια τοῖς οσονδήποτε εν τοῖς ελληνικοῖς λόγοις γεγυμνασμένοις ουδὲν πρόσκομμα επιφέροιεν ἂν. λέγω δὲ πρὸς τὴν ειλικρινῆ τῶν λεγομένων ἔννοιαν αναφέρων. ου μὴν ἀλλὰ ἵνα μήτις απορήση εν ποία τῶν συλλαβῶν προσήκει τὸν τόνον εφαρμόζειν, απλῆ μόνον ἐν ταῖς πολυσυλλάβοις λέξεσι κεραία προσηρτήθη. ου μέντοι τόνος αυτὴ ελληνικὸς υπολαβέσθω, ἀλλὰ γνωμόνιόν τι καὶ σημεῖον υφοῦ απευθύνοιτ᾽ἂν ο φιλομαθής, ὥστε μὴ διαμαρτάνειν ποτὲ εν τῆ εκφορᾶ καὶ ευρυθμία τῶν λέξεων. εν δὲ τῆς αρχαίας διαθήκης ελληνικῆ εκδόσει ὅτι αυτὴ μετάφρασις παντῆ που ἀλλ ου πρωτοποίητος σύνταξις ουκ ἔδοξέ τι εκ τῆς κοινῆς εν τῶ γράφειν συνηθείας η αφαιρεῖν η εναλλάξαι. επειδὴ δὲ ου τοῖς πολυμαθέσι μόνον ἀλλ ἅπασι καθόλου τοῖς περὶ τὴν αγίαν γραφὴν σχολάζουσι συντελεῖν η βίβλος ἅυτη πεφιλοτίμηται, εφ εκάστη τῶν λέξεων γραμματίδια ρωμαϊκὰ κατὰ στοιχεῖον επετέθη, ἃ επιδεικνύει τὴν αμφοτέρων πρὸς τὰς ετέρας καταντικρὺ κειμένας επάλληλον σύγκρισιν. ὅπως ουδὲν η πρὸς τὸ σφάλλεσθαι ενδόσιμον τοῖς μαθητιῶσι καὶ μήπω εις ἄκρον τῶν ελληνικῶν αφιγμένοις. ἔτι δὲ επείπερ εγχωροῦσιν ενίοτε λέξεις ελληνικαὶ πολυσχιδεῖς δοκοῦσαι ἔχειν καὶ αμφιβόλους καὶ ἄλλας τινὰς διχογνώμους σημασίας, διὰ σπουδῆς ημῖν εγένετο σημειοῦν καὶ τοῦτο, υποκειμένη στιγμῆ ρωμαϊκῶ γραμματιδίω υπὲρ τὴν ελληνικὴν καθεστηκότι λέξιν. καὶ ἵνα παύσωμεν προοιμιάζοντες, κακεῖνο τὸν φιλομαθῆ μὴ λανθανέτω, ου φαῦλα ημᾶς ουδὲ τυχόντα επὶ τῆ ημετέρα εντυπώσει εσχηκέναι αντίγραφα, ἀλλ αρχαιότατα καὶ καθόσον δ᾽οἷόντε ἦν επηνορθωμένα, καὶ δὴ καὶ κατὰ τὴν παλαιότητα ὄντως αξιόπιστα, ὥστε μὴ πείθεσθαι αυτοῖς, πρὸς δυσκόλου εἶναι τοπαράπαν καὶ βεβήλου. ἃ δὴ καὶ αυτὰ ο αγιώτατος εν χριστῶ πατὴρ καὶ κύριος ημῶν ο μέγιστος αρχιερεὺς λέων δέκατος τῆ ορμῆ ταύτη συλλαμβάνειν προθυμούμενος, εκ τῆς αποστολικῆς βιβλιοθήκης αγόμενα, ἔπεμψε πρὸς αιδεσιμώτατον κύριον τῆς ισπανίας καρδινάλιον, οὗ χορηγοῦντος καὶ κελεύσαντος τὸ παρὸν βιβλίον ετυπώσαμεν. υμεῖς δὲ οι τῆς παιδείας ερῶντες θεῖον τουτὶ καὶ ιεροπρεπὲς τοὔργον νεωστὶ εντετυπωμένον μετὰ πάσης δέχεσθε προθυμίας. κἂν τοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ ημῶν μιμηταὶ φανῆναι καὶ τοῖς ἔργοις γενέσθαι σπουδάζετε, ἴστε ὅτι ουδεμία υμῖν ἔτι πρόφασις λοιπὴ τὸ μὴ τῆ θεία γραφῆ συνομιλεῖν. ουκέτι ἀντίγραφα διεφθαρμένα, ου μεταφράσεις ὕποπται, ουκ απορίαν τῆς απογράφου φράσε

ὡς ἀπορεῖτε. τὸ θέλημα μόνον τὸ ὑμέτερον καὶ προθυμίαν προσδεχόμεθα. ἧς μὴ ὑπολειπούσης, ἀναμφιρρήτως ἔσται οὕτως. τῆς γὰρ γλυκύτητος τῶν θείων λόγων γευσάμενοι, τὰς λοιπὰς τῶν ἐπιστημῶν μακρὰν χαίρειν ἐάσετε. εὐτυχεῖτε, καὶ τὸν καινουργισμὸν τῆς ἡμετέρας ἐργολαβίας μὴ ἐκφαυλίσητε.

Precedens Greca prefatiuncula in latinum versa.

Ad Lectorem.

NE mireris aut vitio vertas o studiose lector q in hac noui testamenti greca editione aliter q in veteri nude tantum littere sine vllis aut spirituum aut tonorum notis impresse publicentur: operepretium visum est huius tibi rei rationem assignare. Ea eniz huiusmodi est. Antiquissimos grecos absq hisce fastigijs litterarum scriptitasse notius est: q vt sit multis argumẽtis comprobandum. Docent enim id aperte antiqua non pauca exemplaria: vt Callimachi poemata: nec non et Sibyllina carmina: ac preterea etiaz marmorea monumenta vetustissima que rome adhuc visuntur nudis soluz characteribus incisa. Ut liquido constet huiusmodi virgularum apicũq suprascriptiones non in illa primeua grece lingue origine fuisse excogitatas: nec ad eius integritatem vsquequaq pertinuisse. Cum igitur vniuersum nouum testamentum preter Euangelium Matthei et epistolaz ad Hebreos grece primum sicut a spiritu sancto dictatum est: scriptum esse constet: visum est priscam in eo lingue illius vetustatem maiestatẽq intactam retinere: ac opus ipsum pretermissis etiam ipsis quibusuis minimis appendiculis excussum ad imaginem antiquarum scripturarum publicare. Ne rei tam sancte authoritati ac venerande maiestati adiectitijs nouitijsq rebus detrimentuz afferri videretur. Accedit q si verum fateri volumus: hic spirituum tonorumq defectus nullum prorsus impedimentum ad rectam intelligentiaz afferre valet his qui aliquantum in greca eruditione promouerunt. Ceterum ne alicui dubium aliquod possit occurrere in qua videlicet syllaba accẽtum oporteat collocari: simplex tantum apex in polysyllabis dictionibus adiectus est: et is quidẽ nõ tanq grecus accentus: sed tanq notula signumq quo dirigi possit lector ne in prolatione modulatione ve dictionum aliquando labatur. In veteris autem testamenti editione greca cum ea solũ translatio sit non originalis textus: non fuit consilium quicq ex vulgari scribendi modo tollere aut immutare. Et q nõ doctis solum: sed omnibus in vniuersum sacrarũ litterarũ studiosis hoc opere cõsulendũ est: apposite sunt dictioni cuiq litterule latine ordine alphabeti indicantes que dictio dictioni e regione respondeat: ne sit nouitijs et nondũ adhuc in grecis litteris prouectis errandi locus. Rursus cũ nonnulle dictiones grece multiplices siue equiuocas aut alias ambiguas significationes aliqñ habere videantur: libuit hoc etiã annotare pũcto supposito litterule latine supra dictionez grecam collocate. Et vt prefatiũcule tandez huic modus imponatur: illud lectorẽ nõ lateat: nõ queuis exemplaria ipressioni huic archetypa fuisse: sz antiquissima emẽdatissimaq: ac tante preterea vetustatis: vt fidem eis abrogare nefas videatur. Que sctissimus in xpo pr et dñs nr Leo decimus pontifex maximus huic istituto fauere cupiẽs ex aplica bibliotheca educta misit ad Reuerendissimũ dñm Cardinalẽ hispanie: de cuius authoritate et mãdato hoc opus imprimi fecimus. Uos aũt litteraruz studiosi hoc diuinũ opus nouiter excussum alacri animo suscipite: et si christi Opt. Max. sectatores videri vultis et esse: nil iam restat qđ causemini quominus sacram scripturã adeatis. Nõ mendosa exemplaria: non suspecte translationes: non inopia textus originalis: solum animus et propensio vestra expectatur. Que si non defuerit: fiet proculdubio vt litterarum diuinarum suauitatẽ degustantes reliqua studia omnia contemnatis. Ualete et omnia boni consulite.

Εὐσέβιος καρπιανῷ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ ἐν κυρίῳ χαίρειν.

Ἀμμώνιος μὲν ὁ ἀλεξανδρεὺς πολλὴν ὡς εἰκὸς φιλοπονίαν καὶ σπουδὴν εἰσαγηοχώς, τὸ διὰ τεσσάρων ἡμῖν καταλέλοιπεν εὐαγγέλιον, τῷ κατὰ ματθαῖον τὰς ὁμοφώνους τῶν λοιπῶν εὐαγγελιστῶν περικοπὰς παραθείς. ὡς ἐξ ἀνάγκης συμβῆναι τὸν τῆς ἀκολουθίας εἱρμὸν τῶν τριῶν διαφθαρῆναι ὅσον ἐπὶ τῷ ὕφει τῆς ἀναγνώσεως. ἵνα δὲ σωζομένου καὶ τοῦ τῶν λοιπῶν δι ὅλου σώματός τε καὶ εἱρμοῦ, εἰδέναι ἔχοις τοὺς οἰκείους ἑκάστου εὐαγγελίου τόπους, ἐν οἷς κατὰ τῶν αὐτῶν ἠνέχθησαν, φιλαλήθως εἰπεῖν ἐκ τοῦ πονήματος τοῦ προειρημένου ἀνδρὸς εἰληφὼς ἀφορμάς, καθ ἑτέραν μέθοδον κανόνας δέκα τὸν ἀριθμὸν διεχάραξά σοι τοὺς ὑποτεταγμένους. ὧν ὁ μὲν πρῶτος περιέχει ἀριθμοὺς ἐν οἷς τὰ παραπλήσια εἰρήκασιν οἱ τέσσαρες, ματθαῖος, μάρκος, λουκᾶς, ἰωάννης. ὁ δεύτερος ἐν ᾧ οἱ τρεῖς. ματθαῖος, μάρκος, λουκᾶς. ὁ τρίτος, ἐν ᾧ οἱ τρεῖς. ματθαῖος, λουκᾶς ἰωάννης. ὁ τέταρτος, ἐν ᾧ οἱ τρεῖς, ματθαῖος, μάρκος, ἰωάννης. ὁ πέμπτος ἐν ᾧ οἱ δύο. ματθαῖος, λουκᾶς. ὁ ἕκτος, ἐν ᾧ οἱ δύο. ματθαῖος, μάρκος. ὁ ἕβδομος ἐν ᾧ οἱ δύο. ματθαῖος, ἰωάννης. ὁ ὀγδόος ἐν ᾧ οἱ δύο. μάρκος. λουκᾶς. ὁ ἐννάτος ἐν ᾧ οἱ δύο. λουκᾶς, ἰωάννης. ὁ δέκατος, ἐν ᾧ ἕκαστος αὐτῶν περί τινων ἰδίως ἀνέγραψεν. αὕτη μὲν οὖν ἡ τῶν ὑποτεταγμένων κανόνων ὑπόθεσις. ἡ δὲ σαφὴς αὐτῶν διήγησις ἔστιν ἥδε. ἐφ ἑκάστῳ τῶν τεσσάρων εὐαγγελίων, ἀριθμός τις πρόκειται κατὰ μέρος, ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ πρώτου, εἶτα δευτέρου καὶ ἕκτου, καὶ καθεξῆς προϊὼν δι ὅλου μέχρι τοῦ τέλους τῶν βιβλίων. καθ ἕκαστον δὲ ἀριθμὸν ὑποσημείωσις πρόκειται διὰ τοῦ λαχᾶ, δηλοῦσα ἐν ποίῳ τῶν δέκα κανόνων κείμενος ἀριθμὸς τυγχάνει. εἰ μὲν ἄλφα, δῆλον ὡς ἐν τῷ πρώτῳ. εἰ δὲ βῆτα, ἐν τῷ δευτέρῳ. καὶ οὕτως μέχρι τῶν δέκα. εἰ οὖν ἀναπτύξας ἔν τι τῶν τεσσάρων εὐαγγελίων ὁποῖον δήποτε βουληθείης ἐπιστῆναι τινι ᾧ βούλει κεφαλαίῳ, καὶ γνῶναι τίνες τὰ παραπλήσια εἰρήκασι καὶ τοὺς οἰκείους ἑκάστου τόπους εὑρεῖν ἐν οἷς κατὰ τῶν αὐτῶν ἠνέχθησαν, ἧς ἐπέχεις περικοπῆς ἀναλαβὼν τὸν προκείμενον ἀριθμόν, ἐπιζητήσας τε αὐτὸν ἔνδον ἐν τῷ κανόνι ὃν ἡ τοῦ λαχᾶ ὑποσημείωσις ὑποβέβληκεν, εἴσῃ μὲν εὐθὺς ἐκ τῶν ἐπὶ μετώπου τοῦ κανόνος ὑπογραφῶν ὁπόσοι τε καὶ τίνες περὶ οὗ ζητεῖς εἰρήκασιν. ἐπιστήσας τε καὶ τοῖς τῶν λοιπῶν εὐαγγελιστῶν ἀριθμοῖς τοῖς ἐν τῷ κανόνι ᾧ ἐπέχεις ἀριθμῷ παρακειμένοις, ἐπιζητήσας δὲ αὐτοὺς ἔνδον ἐν τοῖς οἰκείοις ἑκάστου εὐαγγελίου τόποις, τὰ παραπλήσια λέγοντας αὐτοὺς εὑρήσεις. ἔρρωσο ἐν κυρίῳ.

Incipit epistola beati Hieronymi ad Damasum pappam in quattuor euangelistas.

Beatissimo pappe Damaso Hieronymus. Nouum opus me facere cogis ex veteri: vt post exemplaria scripturarum toto orbe dispersa quasi quidam arbiter sedeam: et quia inter se variant: que sint illa que cum greca consentiãt veritate decernam. Pius labor: sed periculosa presumptio: iudicare de ceteris ipsũ ab omnibus iudicandum: senis mutare linguã et canescentem mundum ad initia retrahere paruulorum. Quis enim doctus pariter vel indoctus: cum in manus volumen assumpserit: et a saliua quam semel imbibit viderit discrepare quod lectitat: non statim erumpat in vocem me falsarium me clamans esse sacrilegum: qui audeam aliquid in veteribus libris addere mutare corrigere. Aduersus quam inuidiam duplex causa me consolatur: quod et tu qui summus sacerdos es fieri iubes: et verum non esse quod variat etiam maledicorum testimonio comprobatur. Si enim latinis exemplaribus fides est adhibenda: respondeant quibus tot sunt exẽplaria pene quot codices. Sin autem veritas est querenda de pluribus: cur nõ ad grecam originem reuertentes ea que vel a viciosis interpretibus male edita: vel a presũptoribus imperitis emẽdata peruersius: vel a librarijs dormitantibus aut addita sunt aut mutata: corrigimus. Neque vero ego de veteri disputo testamento: quod a septuaginta senioribus in grecam linguam versum tertio gradu ad nos vsque peruenit. Non quero quid aquila: quid symmachus sapiant: quare theodotiõ inter nouos et veteres medius incedat. Sit illa vera interpretatio: quam apostoli probauerunt. De nouo nunc loquor testamento: quod grecum esse non dubium est: excepto apostolo mattheo: qui primus in iudea euangeliũ christi hebraicis litteris edidit. Hoc certe cũ in nostro sermone discordat et diuersos riuulorum tramittes ducit: vno de fonte querendus est. Pretermitto eos codices quos a lucião et hesitio nuncupatos paucorum hominum asserit peruersa contẽtio: quibus vtique nec in veteri instrumento post septuaginta interpretes emendare quid licuit: nec in nouo profuit emẽdasse: cum multarum gentium linguis scriptura ante trãslata doceat falsa esse que addita sunt. Igitur hec pñs prefatiuncula pollicetur quattuor tantum euangelia: quorum ordo est iste. Mattheus. Marcus. Lucas. Johãnes codicum grecorum emendata collatione sed veterum: que ne multum a lectionis latine cõsuetudine discreparent: ita calamo imperauimus vt his tantum que sensũ videbantur mutare correctis: reliqua manere pateremur vt fuerant. Canones quoque quos Eusebius cesariensis eps alexandrinum secutus Ammonium in decem numeros ordinauit: sicut in greco habẽtur expressimus. Quod si quis de curiosis voluerit nosse que in euangelijs vel eadem vel vicina vel sola sint: eorum distinctione cognoscet. Magnus si quidem hic in nostris codicibus error inoleuit: dum quod in eadem re alius euangelista plus dixit: in alio quia minus putauerint addiderunt: vel dum eundem sensum alius aliter expressit: ille qui vnum e quattuor primum legerat: ad eius exemplum ceteros quoque estimauerit emendandos. Unde accidit vt apud nos mixta sint oia et in Marco plura luce atque matthei. Rursum in mattheo plura iohannis et marci: et in ceteris reliquorum que in alijs propria sunt inueniantur. Cum itaque canones legeris qui subiecti sũt: confusionis errore sublato: et similia omnium scies: et singulis sua queque restitues. In canone primo cõcordãt quattuor: mattheus marcus lucas iohannes. In secundo tres mattheus marcus lucas. In tertio tres: mattheus lucas iohãnes. In quarto tres mattheus marcus iohãnes. In quinto duo: mattheus lucas. In sexto duo: mattheus marcus. In septimo duo: mattheus iohannes. In octauo duo: lucas marcus. In nono duo: Lucas iohãnes. In decimo: propria vnusquisque que non habẽtur in alijs ediderũt. Singulis vero euãgelijs ab vno incipiens vsque ad finem librorũ dispar numerus accrescit. Hic nigro colore prescriptus sub se habet alium ex minio discolorem numerum qui ad decem vsque procedẽs indicat prior numerus in quo sit canone requirendus. Cum ergo aperto codice (verbi gratia) illud siue illud capitulum scire volueris cuius canonis sit: statim ex subiecto numero doceberis: et recurrens ad principia in quibus canonum est distincta congeries: eodemque statim canone ex titulo frontis inuento: illum quem querebas numerum eiusdem euangelij qui et ipse ex inscriptione signatur inuenies: atque e vicino ceterorum tramitibus in

spectis:quos numeros e regione habeant ad
notabis: ⁊ cu3 scieris:recurres ad volumina sin
gulorum: ⁊ sine mora repertis numeris quos
ante signaueras reperies ⁊ loca in quibus vel
eadem vel vicina dixerunt. Opto vt in chri=
sto valeas ⁊ memineris mei pappa btissime.

Incipit alius prologus.

PLures fuisse q̄ euangelia scri=
pserunt: Lucas euāgelista te
statur dicens. Quoniamqui=
dem multi conati sunt ordina
re narrationem rerum que in
nobis complete sunt: sicut tra
diderunt nobis qui ab initio ipsi viderunt ser
monem: ⁊ ministrauerūt ei: ⁊ perseuerantia vs
q3 ad presens tempus monimenta declarant
que a diuersis auctoribus edita diuersarū he
resum fuere principia: vt est illud iuxta egy=
ptios ⁊ Thomam ⁊ Matthiam ⁊ Bartholo
meum: duodecim quoq3 apostolorum ⁊ basi=
lidis atq3 appollinis ac reliquoru3: quos enu
merare longissimum est: cum hec tantum in
presentiarum necesse sit dicere: extitisse quos=
dam qui sine spiritu ⁊ gratia dei conati sūt ma
gis ordinare narrationem: quam historie tere
re veritate3. Quibus iure potest illud prophe
ticum coaptari. Ue qui prophetant de corde
suo: qui ambulant post spiritum suum: qui di
cunt hec dicit dominus ⁊ dominus non mi
sit eos. De quibus ⁊ saluator in euangelio io=
hannis loquitur. Omnes q̄ ante me venerūt
fures fuerunt ⁊ latrones. Qui venerunt non
qui missi sunt. Ipse enim ait. Ueniebāt ⁊ ego
non mittebam eos. In uenientibus presum=
ptio temeritatis: in missis obsequium seruitu
tis est. Ecclesia aute3 que domini voce supra
petram fundata est: qua3 introduxit rex in cu
biculum suum: ⁊ ad qua3 per foramen descen
sionis occulte misit manum suam similis da=
mule hinnuloq3 ceruorum: quatuor flumina
paradisi instar eructans quattuor ⁊ angulos
⁊ annulos habet per quos quasi arca testamē
ti ⁊ custos legis domini lignis mobilibus ve=
hitur. Primus omnium matheus est publi=
canus cognomento leui qui euangelium in iu
dea hebreo sermone edidit: ob eorum vel ma=
xime causam qui in iesum crediderant ex iu=
deis: ⁊ nequaq̄ legis vmbra secedente euan
gelij veritatem seruabant. Secundus marc⁹
interpres apostoli petri: ⁊ alexandrine eccle=
sie primus episcopus: qui dominum quidem
saluatorem ipse nō vidit: sed ea que audierat
magistrum predicantem iuxta fidem magis
gestorum narrauit q̄ ordinem. Tertius Lu=
cas medicus natione syrus antiocensis cuius
laus in euangelio: qui ⁊ ipse discipulus apo=
stoli pauli in achaie bythinieq3 partibus vo=
lumen condidit: quedam altius repetens et
vt ipse in prohemio cōfitetur audita magis q̄
visa describens. Ultimus iohannes aposto=
lus ⁊ euangelista quem iesus amauit pluri=
mu3: qui super pectus domini recumbens pu
rissima doctrinarum fluenta potauit: ⁊ qui so=
lus de cruce meruit audire. Ecce mater tua.
Is cu3 esset in asia: et iam tunc hereticoru3 se
mina pullularent cherinthi ⁊ hebionis ⁊ cete
rorum qui negant christum in carne venisse:
quos ⁊ ipse in epistola sua antichristos vocat:
⁊ apostolus paulus frequēter percutit: coact⁹
est ab omnibus pene tūc asie episcopis ⁊ mul
tarum ecclesiarum legationibus de diuinita
te saluatoris altius scribere: ⁊ ad ipsu3 (vt ita
dicam) dei verbu3 non tam audaci q̄ felici te
meritate prorumpere: vt ecclesiastica narrat
historia cum a fratribus cogeretur vt scri=
beret: ita facturum se respondisse si indicto ie
iunio in cōmune omnes deum deprecarētur.
Quo expleto: reuelatiōe saturatus in illud p̄
hemium celo veniens eructauit. In principio
erat verbu3: ⁊ verbu3 erat apud deum: ⁊ deus
erat verbu3: hoc erat in principio apud deum
Hec igitur quattuor euāgelia multo ante pre
dicta ezechielis quoq3 volumē probat: in quo
prima visio ita contexitur. Et in medio simi=
litudo quatuor animaliu3 ⁊ vultus eoru3. Fa
cies hominis ⁊ facies leonis ⁊ facies vituli ⁊
facies aquile. Prima hominis facies mathe
um significat qui quasi de homine exorsus est
scribere. Liber generationis Jesu christi filij
dauid filij abraā. Secunda marci in quo vox
leonis in heremo rugientis auditur. Uox cla=
mantis in deserto parate via3 domini rectas
facite semitas eius. Tertia vituli: que euange
listam lucā a zacharia sacerdote sumpsisse ini
tium presigurat. Quarta iohanne3 euangeli=
sta3: qui assumptis pennis aquile ⁊ ad altiora
festinās de verbo dei disputat. Cetera que se
quūtur in eundem sensum proficiunt. Crura
eorum recta ⁊ pennati pedes: ⁊ quocūq3 spiri
tus ibat ibant ⁊ non reuertebātur: ⁊ dorsa eo=
rum plena oculis: ⁊ scintille ac lāpades in me
dio discurrētes: ⁊ rota in rota: et in singulis q̄t
tuor facies. Unde ⁊ apocalypsis iohānis post
expositionē viginti quattuor senior3 qui tenen
tes citharas ⁊ phialas adorantes agnu3 dei:
introducit fulgura atq3 tonitrua: ⁊ septe3 spi=

ritus discurrentes et mare vitreuꝫ ⁊ quatuor animalia plena oculis dicẽs. Animal primũ simile leoni: ⁊ secunduꝫ simile vitulo: ⁊ tertiuꝫ simile homini: ⁊ quartum simile aquile volanti. Et post paululuꝫ. Plena inquit erant oculis: ⁊ requieꝫ non habebant die ac nocte dicentia. Sanctus sanctus sanctus dominus de⁹ omnipotens: qui erat ⁊ qui est ⁊ qui venturus est. Quibus cunctis perspicue ostẽditur quatuor debere tantum euangelia suscipi: ⁊ oẽs apocryphorum nenias mortuis magis hereticis ꝙ ecclesiasticis viuis canẽdas.

Sequitur prologus in Mattheum.

Attheus cum primo predicasset euangelium in iudea: volens transire ad gentes prim⁹ euangelium scripsit hebraice: quod fratribus a quibus ibat ad memoriam reliquit. Sicut enim necesse fuit ad confirmationem fidei euangelium predicari: sic ⁊ contra hereticos scribi. Cum autem plures euangelium scripserint: quattuor tantum habent autoritatis testimoniũ: quia per quattuor mundi partes fidem nũciant trinitatis: ⁊ sũt quasi quattuor rote in quadriga domini que vehit eum per predicationeꝫ euãgelij: ⁊ genus humanum quadrifida morte peremptum eorum erat predicatione viuificanduꝫ. Unde ⁊ aliorum euangelia deciderũt nec recepta sunt: quia nolebant prefinitum numerum cassari propter virtutem sacramenti. Designantur etiam euangeliste quattuor figuris que non sunt deceptorie: sed iocundi mysterij sibi conscie. Mattheus in homine intelligitur: quia circa humanitatem christi principaliť imoratur. Marcus in leõe: qꝛ agit de resurrectione. Lucas in vitulo: agens de sacerdotio. Johannes in aquila scribens sacramẽta diuinitatis. Christus vero quem describũt homo fuit de virgĩe natus. Uitulus in immolatione. Leo in resurrectione. Aquila in ascensione. Uel in homine humanitas. In vitulo sacerdotium. In leone regnum. In aquila exprimitur diuinitatis sacramentum.

Explicit prologus.

Incipit argumentum in euangelium sꝫ Mattheum.

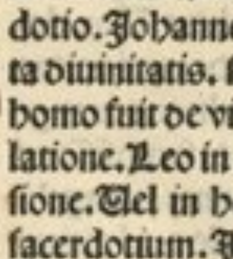

Attheus ex iudea sicut in ordine primus ponitur: ita euangelium in iudea primus scripsit: cuius vocatio ad dominum ex publicanis actibus fuit: duorũ in generatione christi principia presumẽs: vnius cuius prima circuncisio in carne: alterius cuius ẜm cor electio fuit. Ex vtrisqꝫ enim patribus christus. Sicqꝫ quaterdenario numero triformiter posito principium a credendi fide in electionis tempus porrigẽs ⁊ ex electione vsqꝫ in transmigrationis diem dirigens atqꝫ a transmigrationis die vsqꝫ in xp̄m definiens: decursam aduentus domini ostendit generationeꝫ: vt numero satisfaciens ⁊ tempori ⁊ se quid esset ostenderet: ⁊ dei in se opus monstrans etiam in his quorum genus posuit: xp̄i operantis a principio testimonium non negaret. Quarum omnium rerum tempus ordo numerus dispositio vel ratio qđ fidei necessarium est: deus christus est: qui factus est ex muliere: factus sub lege: natus ex virgine: passus in carne: omnia in cruce fixit: vt triumphans ea in semetipso resurgens in corpore: ⁊ patris nomen in patribus filio: ⁊ filij nomen patri restituens in filijs: sine principio sine fine: ostendens vnum se cum patre esse qꝛ vnus est. In quo euangelio vtile est desiderantibus deum sic prima vel media vel perfecta cognoscere: vt ⁊ vocationem apostoli ⁊ opus euangelij et dilectionem dei in carne nascentis per vniuersa legentes intelligant: atqꝫ id in eo in quo reprehensi sunt ⁊ apprehendere appetunt: recognoscant. Nobis enim in hoc studio argumenti fuit: et fidem facte rei tradere ⁊ operãtis dei intelligendam diligenter esse dispositionem a querentibus non tacere.

Explicit argumentum.

Το κατά ματθαίον άγιον ευαγγέλιον. Cap. i.

Βίβλος γενέσεως ιησού χριστού υιού δαυίδ υιού αβραάμ. αβραάμ εγέννησε τον ισαάκ. ισαάκ δε εγέννησε τον ιακώβ. ιακώβ δε εγέννησε τον ιούδαν, και τους αδελφούς αυτού. ιούδας δε εγέννησε τον φαρές και τον ζαρά εκ της θάμαρ. φαρές δε εγέννησε τον εσρώμ. εσρώμ δε εγέννησε τον αράμ. αράμ δε εγέννησε τον αμιναδάβ. αμιναδάβ δε εγέννησε τον ναασσών. ναασσών δε εγέννησε τον σαλμών. σαλμών δε εγέννησε τον βοόζ εκ της ραχάβ. βοόζ δε εγέννησε τον ωβήδ εκ της ρούθ. ωβήδ δε εγέννησε τον ιεσσαί. ιεσσαί δε εγέννησε τον δαυίδ τον βασιλέα. δαυίδ δε ο βασιλεύς εγέννησε τον σολομώνα εκ της του ουρίου. σολομών δε εγέννησε τον ροβοάμ. ροβοάμ δε εγέννησε τον αβιά. αβιά δε εγέννησε τον ασά. ασά δε εγέννησε τον ιωσαφάτ. ιωσαφάτ δε εγέννησε τον ιωράμ. ιωράμ δε εγέννησε τον οζίαν. οζίας δε εγέννησε τον ιωάθαμ. ιωάθαμ δε εγέννησε τον άχαζ. άχαζ δε εγέννησε τον εζεκίαν. εζεκίας δε εγέννησε τον μανασσή. μανασσής δε εγέννησε τον αμών. αμών δε εγέννησε τον ιωσίαν. ιωσίας δε εγέννησε τον ιεχονίαν και τους αδελφούς αυτού επί της μετοικεσίας βαβυλώνος. μετά δε την μετοικεσίαν βαβυλώνος ιεχονίας εγέννησε τον σαλαθιήλ. σαλαθιήλ δε εγέννησε τον ζοροβάβελ. ζοροβάβελ δε εγέννησε τον αβιούδ. αβιούδ δε εγέννησε τον ελιακείμ. ελιακείμ δε εγέννησε τον αζώρ. αζώρ δε εγέννησε τον σαδώκ. σαδώκ δε εγέννησε τον αχείμ. αχείμ δε εγέννησε τον ελιούδ. ελιούδ δε εγέννησε τον ελεάζαρ. ελεάζαρ δε εγέννησε τον ματθάν. ματθάν δε εγέννησε τον ιακώβ. ιακώβ δε εγέννησε τον ιωσήφ τον άνδρα μαρίας. εξ ης εγεννήθη ιησούς ο λεγόμενος χριστός. πάσαι ουν αι γενεαί από αβραάμ έως δαυίδ, γενεαί δεκατέσσαρες. και από δαυίδ έως της μετοικεσίας βαβυλώνος, γενεαί δεκατέσσαρες. και από της μετοικεσίας βαβυλώνος έως του χριστού, γενεαί δεκατέσσαρες. του δε ιησού χριστού η γέννησις ούτως ην. μνηστευθείσης γαρ της μητρός αυτού μαρίας τω ιωσήφ, πριν η συνελθείν αυτούς, ευρέθη εν γαστρί έχουσα εκ πνεύματος αγίου. ιωσήφ δε ο ανήρ αυτής δίκαιος ών, και μη θέλων αυτήν παραδειγματίσαι, εβουλήθη λάθρα απολύσαι αυτήν. ταύτα δε αυτού ενθυμηθέντος, ιδού άγγελος κυρίου κατ' όναρ εφάνη αυτώ λέγων. ιω

Euangelium scdm Mattheũ. Cap. j.

A

Liber gñatiõis iesu christi filij dauid filij abraã. Abraã genuit ysaac. Isaac aũt genuit iacob. Iacob aũt genuit iudam: et fratres eius. Iudas autem genuit phares et zaram de thamar. Phares aũt genuit esrõ. Esrõ aũt genuit aram. Aram autem genuit aminadab. Aminadab aũt genuit naason. Naason aũt genuit salmon. Salmon aũt genuit booz de raab. Booz autẽ genuit obeth ex ruth. Obeth autẽ genuit iesse. Iesse autem genuit dauid regem. Dauid autem rex genuit salomonem ex ea que fuit vrie. Salomõ aũt genuit roboã. Roboam autẽ genuit abiam. Abia autẽ genuit asa. Asa autem genuit iosaphat. Iosaphat aũt genuit ioram. Ioram aũt genuit oziam. Ozias autem genuit ioathã. Ioathã aũt genuit achaz. Achaz aũt genuit ezechiam. Ezechias aũt genuit manassen.

B

Manasses aũt genuit amõ. Amõ aũt genuit iosiã. Iosias aũt genuit iechoniam et fratres eius in trãsmigratione babylonis. Et p⁹ trãsmigrationẽ babylõis iechõias genuit salathiel. Salathiel autem genuit zorobabel. Zorobabel autem genuit abiud. Abiud autem genuit eliachim. Eliachim aũt genuit azor. Azor aũt genuit sadoch. Sadoch aũt genuit achim. Achim autẽ genuit eliud. Eliud aũt genuit eleazar. Eleazar autẽ genuit mathan. Mathan autẽ genuit iacob. Iacob autem genuit Ioseph virum marie: de qua natus est iesus q̃ vocat̃ xps.

C

Oẽs itaqz gñationes ab abraã vsqz ad dd: gñationes q̃tuordeci. Et a dauid vsqz ad trãsmigrãtionẽ babylonis: gñatiões q̃tuordecim. Et a trãsmigratione babylonis vsqz ad xpm: gñatões q̃tuordecim. Christi autem generatio sic erat. Cum esset desponsata mater eius maria ioseph: ante q̃ conuenirent: inuenta est in vtero habens de spiritu sancto. Ioseph autem vir eius cum esset iustus: et nollet eã traducere: voluit occulte dimittere eam.

D

Hec aũt eo cogitante: ecce angel⁹ dñi apparuit in somnis ioseph dicẽs. Io

Luce. 3.c. Johan. 1.a. Gen. 21.a. 1. Parali. a. 1.b Gen. 25.d. Gen. 29.g. Gen. 38.g. Ruth. 4.d. 1. Para. 2.a 2. reg. 12.f. 1. Par. 3.b 3. reg. 11.g 1. Par. 3.b 1. Para. 3.c Luce. 1.e

σήφ υιός Δαυίδ, μη φοβηθής παραλαβεῖν
μαριάμ την γυναῖκα σου. Το γαρ εν αυτή
γεννηθέν, εκ πνεύματος εστιν αγίου. Τέξε-
ται δε υιόν και καλέσεις το όνομα αυτού
ιησούν. αυτός γαρ σώσει τον λαόν αυτού
από των αμαρτιών αυτών. Τούτο δε όλον
γέγονεν ίνα πληρωθή το ρηθέν υπό του
κυρίου διά του προφήτου λέγοντος. ι-
δού η παρθένος εν γαστρί έξει, και τέξεται
υιόν, και καλέσουσι το όνομα αυτού εμμα
νουήλ, ό εστι μεθερμηνευόμενον μεθ ημών ο
θεός. Διεγερθείς δε ο ιωσήφ από του ύπ-
νου, εποίησεν ως προσέταξεν αυτώ ο άγγε
λος κυρίου, και παρέλαβε την γυναίκα αυ-
τού. και ουκ εγίνωσκεν αυτήν, έως ου έτε-
κε τον υιόν αυτής τον πρωτότοκον. και εκά
λεσε το όνομα αυτού ιησούν. Cap.2.

Του δε ιησού γεννηθέντος εν βηθλεέμ της
ιουδαίας, εν ημέραις ηρώδου του βασι
λέως, ιδού μάγοι από ανατολών παρεγέ
νοντο εις ιεροσόλυμα λέγοντες. που εστίν
ο τεχθείς βασιλεύς των ιουδαίων. είδομεν
γαρ τον αστέρα αυτού εν τη ανατολή, και
ήλθομεν προσκυνήσαι αυτώ. ακούσας δε
ηρώδης ο βασιλεύς εταράχθη, και πάσα ιε
ροσόλυμα μετ αυτού. και συναγαγών πάν
τας τους αρχιερείς και γραμματείς του λα
ού, επυνθάνετο παρ αυτών που ο χριστός
γεννάται. οι δε είπον αυτώ. εν βηθλεέμ
της ιουδαίας. ούτως γαρ γέγραπται διά
του προφήτου. και συ βηθλεέμ γη ιούδα
ουδαμώς ελαχίστη ει εν τοις ηγεμόσιν ιού
δα. εκ σου γαρ εξελεύσεται ηγούμενος, όσ
τις ποιμανεί τον λαόν μου τον ισραήλ. Τό
τε ηρώδης λάθρα καλέσας τους μάγους, η
κρίβωσε παρ αυτών τον χρόνον του φαινο
μένου αστέρος. και πέμψας αυτούς εις βη
θλεέμ, είπε. πορευθέντες ακριβώς εξετάσατε
περί του παιδίου. επάν δε εύρητε, απαγ-
γείλατέ μοι, όπως καγώ ελθών προσκυνή-
σω αυτώ. οι δε ακούσαντες του βασιλέως,
επορεύθησαν. και ιδού ο αστήρ ον είδον
εν τη ανατολή προήγεν αυτούς, έως ελ-
θών έστη επάνω ου ην το παιδίον. ιδόντες
δε τον αστέρα, εχάρησαν χαράν μεγάλην
σφόδρα. και ελθόντες εις την οικίαν, είδον
το παιδίον μετά μαρίας της μητρός αυτού.
και πεσόντες προσεκύνησαν αυτώ, και α-
νοίξαντες τους θησαυρούς αυτών προσήνεγ
καν αυτώ δώρα. χρυσόν, και λίβανον, και
σμύρναν. και χρηματισθέντες κατ όναρ μη
ανακάμψαι προς ηρώδην, δι άλλης οδού
ανεχώρησαν εις την χώραν αυτών. αναχω

seph fili david: noli timere accipere
mariã coniugẽ tuã. Quod enim in ea
natũ est de spiritu sancto est. Pariet
autem filium et vocabis nomen eius
iesum. Ipse enim salvũ faciet pplm suũ
a peccatis eorum. Hoc autem totum
factũ est: vt adimpleret quod dictũ est a
dño per prophetam dicentem. Ecce Esaie.7.c.
virgo in vtero habebit: et pariet
filiũ: et vocabitur nomẽ ei⁹ Emanuel:
quod est interpretatum nobiscum
deus. Exurgens aũt ioseph a somno:
fecit sicut precepit ei angelus
domini: et accepit coniugem suam.
Et nõ cognoscebat eã: donec peperit
filium suum primogenitum: et vocauit
nomen eius iesum. Cap.2.

Cum ergo nat⁹ eẽt iesus i bethleẽ A
iudee in diebus herodis regis:
ecce magi ab oriente venerunt
hierosolymam dicentes. Ubi est
qui natus est rex iudeorum. Uidimus
enim stellam eius in oriente et
venimus adorare eum. Audiens autẽ b.Venimus pri tpis.
herodes rex turbatus est: et ois hiero-
solyma cum illo. Et congregãs omnes
principes sacerdotum et scribas populi:
sciscitabatur ab eis vbi christus
nasceret. At illi dixerũt ei. In bethle Johan.7.f.
em iudee. Sic enim scriptũ est per
prophetã. Et tu bethleem terra iuda: Miche.5.a
nequaquã minima es in principib⁹ iuda.
Ex te enim exiet dux qui
regat populũ meum israel. Tunc B
herodes clã vocatis magis: diligẽter di
dicit ab eis tempus ⸢ bethleẽ
stelle q̃ apparuit eis. Et mittẽs illos in
dixit. Ite et interrogate diligenter
de puero: et cum inveneritis renunciate
mihi: vt et ego veniens adorem
eum. Qui cum audissent regem:
abierunt. Et ecce stella quam viderãt
in oriẽte: antecedebat eos vsq̃dũ veniens
staret supra vbi erat puer. Videntes
autem stellam: gavisi sũt gaudio magno Tob.11.d.
valde. Et intrantes domũ invenerunt
puerum cum maria matre eius:
et procidentes adoraverũt eũ: et apertis
thesauris suis obtulerunt
ei munera: aurum thus et
myrrhã. Et respõso accepto i sõnis ne C
redirent ad herodem: per aliam viam
reversi sunt in regionẽ suam. Qui cũ

ρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ ἄγγελος κυρί=
ου φαίνεται κατ᾽ ὄναρ τῷ ἰωσήφ, λέγων. ἐ=
γερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέ
ρα αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς αἴγυπτον, καὶ ἴσθι
ἐκεῖ, ἕως ἂν εἴπω σοι. μέλλει γὰρ ἡρώδης
ζητεῖν τὸ παιδίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. ὁ
δὲ ἐγερθεὶς, παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν
μητέρα αὐτοῦ νυκτός, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς
αἴγυπτον. καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς ἡ=
ρώδου. ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ κυ=
ρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος. ἐξ αἰγύ
πτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου. τότε ἡρώδης ἰ
δὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυμώ
θη λίαν. καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλε πάντας τοὺς
παῖδας τοὺς ἐν βηθλεέμ, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς
ὁρίοις αὐτῆς, ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω,
κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσε παρὰ τῶν
μάγων. τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν ὑπὸ ἱερε
μίου τοῦ προφήτου λέγοντος. φωνὴ ἐν ῥα
μᾶ ἠκούσθη. θρῆνος καὶ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρ
μὸς πολύς. ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐ=
τῆς. καὶ οὐκ ἤθελε παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ
εἰσί. τελευτήσαντος δὲ τοῦ ἡρώδου, ἰδοὺ
ἄγγελος κυρίου κατ᾽ ὄναρ φαίνεται τῷ ἰω
σὴφ ἐν αἰγύπτῳ λέγων. ἐγερθεὶς παράλα=
βε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ
πορεύου εἰς γῆν ἰσραήλ. τεθνήκασι γὰρ οἱ
ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. ὁ δὲ ἐ
γερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέ=
ρα αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν εἰς γῆν ἰσραήλ. ἀκού
σας δὲ ὅτι ἀρχέλαος βασιλεύει ἐπὶ τῆς ἰου
δαίας ἀντὶ ἡρώδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφο
βήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν. χρηματισθεὶς δὲ κατ᾽ ὄ
ναρ, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς γαλιλαί=
ας. καὶ ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς πόλιν λεγομέ
νην ναζαρέτ. ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ
τῶν προφητῶν, ὅτι ναζωραῖος κληθή=
σεται. Cap. 3.

Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνε=
ται ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς κηρύσσων ἐν
τῇ ἐρήμῳ τῆς ἰουδαίας καὶ λέγων. μετανο
εῖτε. ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ῥηθεὶς ὑπὸ ἡσαΐου τοῦ
προφήτου λέγοντος. φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ
ἐρήμῳ. ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθεί
ας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. αὐτὸς δὲ ὁ
ἰωάννης εἶχε τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τρι=
χῶν καμήλου. καὶ ζώνην δερματίνην περὶ
τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ. ἡ δὲ τροφὴ αὐτοῦ ἦν ἀ
κρίδες καὶ μέλι ἄγριον. τότε ἐξεπορεύετο
πρὸς αὐτὸν ἱεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἰου=
δαία, καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ ἰορδάνου,
καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ ἰορδάνῃ ὑπ᾽ αὐτοῦ,

recessissent: ecce angelus domini
apparuit in somnis ioseph: dicens. Sur
ge et accipe puerum et matrem
eius et fuge in egyptum: et esto
ibi vsque dum dicam tibi. Futurum est enim vt
querat puerum ad perdendum eum. Qui herodes
consurgens accepit puerum et
matrem eius nocte: et secessit in
egyptum. Et erat ibi vsque ad obitum hero
dis: vt adimpleretur quod dictum est a domi
no per prophetam dicentem. Ex egy= Osee. 11. a.
pto vocaui filium meum. Tunc herodes vi=
dens quoniam illusus esset a magis iratus
est valde: et mittens occidit omnes
pueros qui erant in bethleem et in omnibus
finibus eius a bimatu et infra:
secundum tempus quod exquisierat a hieremiam
magis. Tunc adimpletum est quod dictum est per
prophetam dicentem. Uox in rama Hiere. 3. g. et. 31. c.
audita est: ploratus et vlulatus Threnorum
multus: rachel plorans filios suos 1. a.
et noluit consolari quia non
sunt. Defuncto autem herode: ecce D
angelus domini apparuit in somnis ioseph
in egypto dicens. Surge et accipe
puerum et matrem eius: et
vade in terram israel. Defuncti sunt enim
qui querebant animam pueri. Qui consur=
gens accepit puerum et matrem
eius: et venit in terram israel. Audiens
autem quod archelaus regnaret in iudea
pro herode patre suo timuit
illo ire: et ammonitus in somnis
secessit in partes galilee. catur
Et veniens habitauit in ciuitate que vo=
nazareth: vt adimpleretur quod dictum est per
prophetas: quoniam nazareus vocabi=
tur. Cap. 3.

In diebus autem illis venit A
iohannes baptista predicans in c. Uenit pſe tis tpis.
deserto iudee et dicens. Penitentiam agite: Luce. 3. a.
appropinquauit enim regnum celorum. Johan. 1. b.
Hic est enim de quo dictum est per esaiam
prophetam dicentem. Uox clamantis in Esa. 40. a.
deserto parate viam domini: rectas Marci. 1. a
facite semitas eius. Ipse autem Johan. 1. c
iohannes habebat vestimentum de pilis
camelorum et zonam pelliceam circa
lumbos suos. Esca autem eius erat lo
custe et mel siluestre. Tunc exibat B
ad eum hierosolyma et omnis iudea
et omnis regio circa iordanem: Luce. 3. b.
et baptizabantur ab eo in iordane Johan. 3. c.

εξομολογούμενοι τας αμαρτίας αυτών. ιδών δε πολλούς των φαρισαίων και σαδδουκαίων ερχομένους επί το βάπτισμα αυτού, είπεν αυτοίς. γεννήματα εχιδνών τις υπέδειξεν υμίν φυγείν από της μελλούσης οργής. ποιήσατε ουν καρπόν άξιον της μετανοίας. και μη δόξητε λέγειν εν εαυτοίς πατέρα έχομεν τον αβραάμ. λέγω γαρ υμίν ότι δύναται ο θεός εκ των λίθων τούτων εγείραι τέκνα τω αβραάμ. ήδη δε και η αξίνη πρός την ρίζαν των δένδρων κείται. πάν ουν δένδρον μη ποιούν καρπόν καλόν, εκκόπτεται και εις πύρ βάλλεται. εγώ μεν βαπτίζω υμάς εν ύδατι εις μετάνοιαν/ ο δε οπίσω μου ερχόμενος ισχυρότερός μου εστίν. ου ουκ ειμί ικανός τα υποδήματα βαστάσαι. αυτός υμάς βαπτίσει εν πνεύματι αγίω. ου το πτύον εν τη χειρί αυτού. και διακαθαριεί την άλωνα αυτού. και συνάξει τον σίτον αυτού εις την αποθήκην. το δε άχυρον κατακαύσει πυρί ασβέστω. Τότε παραγίνεται ο ιησούς από της γαλιλαίας εις τον ιορδάνην πρός τον ιωάννην του βαπτισθήναι υπ' αυτού. ο δε ιωάννης διεκώλυεν αυτόν λέγων. εγώ χρείαν έχω υπό σου βαπτισθήναι, και συ έρχη πρός με. αποκριθείς δε ο ιησούς είπε πρός αυτόν. άφες άρτι. ούτω γαρ πρέπον εστίν ημίν πληρώσαι πάσαν δικαιοσύνην. Τότε αφίησιν αυτόν. και βαπτισθείς ο ιησούς, ανέβη ευθύς από του ύδατος. και ιδού ανεώχθησαν αυτώ οι ουρανοί. και είδε το πνεύμα του θεού καταβαίνον ωσεί περιστεράν, και ερχόμενον επ' αυτόν. και ιδού φωνή εκ των ουρανών λέγουσα. ούτος εστιν ο υιός μου ο αγαπητός εν ω ευδόκησα.

Cap.4.

Τότε ο ιησούς ανήχθη εις την έρημον υπό του πνεύματος πειρασθήναι υπό του διαβόλου και νηστεύσας ημέρας τεσσαράκοντα και νύκτας τεσσαράκοντα, ύστερον επείνασε. και προσελθών αυτώ ο πειράζων, είπεν. ει υιός ει του θεού, ειπέ ίνα οι λίθοι ούτοι άρτοι γένωνται. ο δε αποκριθείς είπε. γέγραπται, ουκ επ' άρτω μόνω ζήσεται άνθρωπος, αλλ' επί παντί ρήματι εκπορευομένω διά στόματος θεού. Τότε παραλαμβάνει αυτόν ο διάβολος εις την αγίαν πόλιν. και ίστησιν αυτόν επί το πτερύγιον του ιερού. και λέγει αυτώ. ει υιός ει του θεού, βάλε σεαυτόν κάτω. γέγραπται γαρ. ότι τοις αγγέλοις αυτού εντελείται περί σου. και επί χειρών αρούσι σε, μήποτε

confitentes peccata sua. Videns
autem multos phariseorum et saducceorum venientes ad baptismum suum
dixit eis. Progenies viperarum quis
demonstrauit vobis fugere a ventura
ira. Facite ergo fructum dignum Luce.3.b. i.23.b.
penitentie. Et ne velitis dicere intra vos
patrem habemus abraam. Dico enim
vobis: quoniam potens est deus de lapidibus i- C
stis suscitare filios abrae. Iam enim m. Abrae dei casus.
securis ad radicem arborum posita est.
Omnis ergo arbor que non facit fru- i.7.b.
ctum bonum excidetur et in ignem mit
tetur. Ego quidem baptizo vos in a- Mar.1.b.
qua in penitentiam: qui autem post me venturus est: Luce.3.d. Johan.1.d.
fortior me est: cuius non sum dignus Actu.1.a.& 11.b.&.19.a
calciamenta portare. Ipse vos
baptizabit in spiritu sancto & igni: Cuius ventila-
brum in manu sua: & permundabit aream
suam & congregabit triticum
in horreum suum: paleas autem comburet D
igni inextinguibili. Tunc venit iesus Marc.1.b.
a galilea in iordanem ad Luce.3.d.
iohannem vt baptizaretur ab eo. Johan.1.d.
Iohannes autem prohibebat eum dicens. Ego
a te debeo baptizari & tu
venis ad me? Respondens autem iesus dixit
ei. Sine modo. Sic enim decet
nos implere omnem iusticiam.
Tunc dimisit eum. Baptizatus autem
iesus: confestim ascendit de aqua. Et
ecce aperti sunt ei celi: et vidit
spiritum dei descendentem sicut colum
bam: & venientem super se. Et ecce
vox de celis dicens: Hic est Marc.1.b.
filius meus dilectus in quo michi compla- i.17.b.
cui.

Cap.4. A

Tunc iesus ductus est in desertum a Mar.1.b.
spiritu vt temptaretur a Luce.4.a.
diabolo: & cum ieiunasset quadraginta die- Exo.34.d.
bus & quadraginta noctibus: postea
esuriit. Et accedens temptator
dixit ei. Si filius dei es: dic vt lapi-
des isti panes fiant. Qui respondens
dixit. Scriptum est. Non in solo pane vi- Deuter.8.a
uet homo: sed in omni verbo quod pro- Luce.4.a.
cedit de ore dei. Tunc assumpsit
eum diabolus in sanctam
ciuitatem: & statuit eum super pinacu
lum templi et dixit ei. Si filius
dei es: mitte te deorsum. Scriptum est enim Ps.90.
quia angelis suis mandabit de
te: & in manibus tollent te: ne forte

προσκόψης πρός λίθομ/ Τομ πόδα σου. ἔ=
φη αυτῷ/ο ιησοῦς πάλιμ. γέγραπται. ουκ
εκπειράσεις κύριομ/ Τομ θεόμ σου. πάλιμ
παραλαμβάμει αυτόμ/ο διάβολος εις όρος
υψηλόμ λίαμ. και δείκμυσιμ αυτῷ πάσας
/Τας βασιλείας/ Του κόσμου, και/ Τημ δόξαμ
αυτῶμ, και λέγει αυτῷ. Ταῦτα πάμτα σοι
δώσω, εάμ πεσώμ προσκυμήσης μοι. Τότε
λέγει αυτῷ/ο ιησοῦς. ὕπαγε οπίσω μου
σαταμά. γέγραπται γαρ. κύριομ/ Τομ θεόμ
σου προσκυμήσεις και αυτῷ μόμῳ λατρεύ
σεις. Τότε αφίησιμ αυτόμ/ο διάβολος. και ι=
δού άγγελοι προσήλθομ και διηκόμουμ αυ
τῷ. ακούσας δε/ο ιησοῦς ότι ιωάμμης παρε
δώθη, αμεχώρησεμ εις/ τημ γαλιλαίαμ, και κα
ταλιπώμ/ Τημ μαζαρέτ, ελθώμ κατώκησεμ εις
καπερμαούμ/ Τημ παραθαλασσίαμ, εμ ορίοις
ζαβουλώμ και νεφθαλείμ. ίμα πληρωθῇ/ Το
ρηθέμ δια ησαΐου/ Του προφήτου λέγομ=
τος. γη ζαβουλώμ και γη νεφθαλείμ. οδόμ
θαλάσσης πέραμ/ Του ιορδάμου. γαλιλαία
/Τωμ εθμώμ/ο λαός/ο καθήμεμος εμ σκότει/ εί
δε φῶς μέγα. και/ Τοις καθημέμοις εμ χώρᾳ
και σκιᾷ θαμάτου, φῶς αμέτειλεμ αυτοίς.
από Τότε ήρξατο/ο ιησοῦς κηρύσσειμ και
λέγειμ. μεταμοεῖτε. ήγγικε γαρ/η βασιλεία
/Τωμ ουραμῶμ. περιπατῶμ δε παρά/ Τημ θά
λασσαμ/ Της γαλιλαίας είδε δύο αδελφούς.
σίμωμα/ Τομ λεγόμεμομ πέτρομ. και αμδρέ
αμ/ Τομ αδελφόμ αυτοῦ, βάλλομτας αμφί=
βληστρομ εις/ Τημ θάλασσαμ. ήσαμ γαρ αλι=
είς. και λέγει αυτοίς. δεῦτε οπίσω μου, και
ποιήσω υμάς αλιείς αμθρώπωμ. οι δε ευ/
θέως αφέμτες/ Τα δίκτυα ηκολούθησαμ αυ=
τῷ. και προβάς εκεῖθεμ, είδεμ άλλους δύο
αδελφούς. ιάκωβομ/ Τομ/ Του ζεβεδαίου. και
ιωάμμημ/ Τομ αδελφόμ αυτοῦ εμ/ Τῳ πλοίῳ
μετά ζεβεδαίου/ Του πατρός αυτῶμ, καταρ
τίζομτας/ Τα δίκτυα αυτῶμ. και εκάλεσεμ αυ
τούς. οι δε ευθέως αφέμτες/ Το πλοῖομ και
/Τομ πατέρα αυτῶμ, ηκολούθησαμ αυτῷ.
και περιῆγεμ όλημ/ Τημ γαλιλαίαμ/ο ιησοῦς
διδάσκωμ εμ/ Ταις συμαγωγαίς αυτῶμ και
κηρύσσωμ/ Το ευαγγέλιομ/ Της βασιλείας.
και θεραπεύωμ πάσαμ μόσομ και πάσαμ μα
λακίαμ εμ/ Τῳ λαῷ. και απῆλθεμ/η ακοή αυ=
τοῦ εις όλημ/ Τημ συρίαμ. και προσήμεγκαμ
αυτῷ πάμτας/ Τους κακῶς έχομτας ποικί=
λαις μόσοις και βασάμοις συμεχομέμους, και
δαιμομιζομέμους, και σεληνιαζομέμους, και
παραλυτικούς. και εθεράπευσεμ αυτούς.
και ηκολούθησαμ αυτῷ όχλοι πολλοί α
πό/ Της γαλιλαίας, και δεκαπόλεως, και ιε=

offendas ad lapidem pedem tuũ. Ait B
illi iesus rursum. Scriptum est. Non Deut. 6.c.
temptabis dñm deum tuum. Iterum
assumpsit eum diabolus in montem
excelsum valde: τ ostendit ei omnia
regna mundi τ gloriam
eorum: τ dixit ei. Hec omnia tibi
dabo: si cadẽs adoraueris me. Tunc
dicit ei iesus. Uade retro me
sathana. Scriptum est enim: Dñz deũ Deu. 6.b.τ 10.d.
tuum adorabis τ illi soli seruies. Apoc. 15.c.
Tunc reliquit eum diabolus: τ ecce Marc. 1.b.
angeli accesserunt τ ministrabant ei. Luce. 4.b.
Cum aũt audisset iesus q iohãnes tra Marc. 1.c. Johan. 3.c.
ditus esset: secessit in galileam: τ relicta Johan. 3.c. τ. 4.f.
ciuitate nazareth: venit τ hitauit in
ciuitate capharnaũ maritima: in finibus
zabulon τ neptalim: vt adimpleretur
qd dictũ est per esaiam prophetã dicen
tem. Terra zabulon τ terra neptali via Esai. 9.a.
maris trans iordanẽ galilea gẽtiũ: populus qui ambulabat in tene C
dit lucẽ magnã: τ sedentib9 in regione
τ vmbra mortis lux orta est eis.
Exinde cepit iesus pdicare τ dicere. Pniaz agite. Appinquit enim regnũ Marc. 1.c.
celorum. Ambulãs aũt iesus iuxta ma j.10.b.
re galilee vidit duos fratres
simonem qui vocatur petrus et andre
am fratrem eius mittentes rete
in mare: Erant enim piscatores. Marci. 1.c.
Et ait illis venite post me et Luce. 5.b.
faciã vos fieri piscatores hoĩz. At illi ɔ j.8.c.
tinuo relictis retibus secuti sunt eum. D
Et procedens inde vidit alios duos Marci. 1.c.
fratres iacobum zebedei et
iohannem fratrem eius in naui
cum zebedeo patre eorum reficientes
retia sua: et vocauit eos.
Illi autem statim relictis retibus et
patre secuti sunt eum.
Et circuibat iesus totaz galileam Marc. 3.b.
docẽs in synagogis eorũ τ Luce. 4.b.
predicans euangelium regni: Johan. 6.a
et sanans omnem languorez τ omnẽ in
firmitatem in populo. Et abiit opinio e j.14.g.
ius in totam syriam: et obtulerunt
ei omnes male habentes varijs
lãguoribus τ tormẽtis comprehensos: τ
qui demonia habebant τ lunaticos et
paralyticos et curauit eos.
Et secute sunt eum turbe multe de
galilea et decapoli et de hie=

ροσολύμων, και ιουδαίας, και πέραν του
ιορδάνου. Cap.5.
Ιδών δε τους όχλους, ανέβη εις το ό-
ρος. και καθίσαντος αυτού, προσήλ-
θον αυτώ οι μαθηταί αυτού. και ανοίξας το
στόμα αυτού, εδίδασκεν αυτούς λέγων.
μακάριοι οι πτωχοί τω πνεύματι, ότι αυ-
τών εστίν η βασιλεία των ουρανών. μακάρι
οι οι πενθούντες, ότι αυτοί παρακληθήσον
ται. μακάριοι οι πραείς, ότι αυτοί κληρο
νομήσουσι την γην. μακάριοι οι πινώντες
και διψώντες την δικαιοσύνην, ότι αυτοί
χορτασθήσονται. μακάριοι οι ελεήμονες, ό
τι αυτοί ελεηθήσονται. μακάριοι οι καθαροί
τη καρδία, ότι αυτοί τον θεόν όψονται.
μακάριοι οι ειρηνοποιοί, ότι αυτοί υιοί θεού
κληθήσονται. μακάριοι οι δεδιωγμένοι ένε-
κεν δικαιοσύνης, ότι αυτών εστίν η βασι-
λεία των ουρανών. μακάριοι εστέ όταν ονει
δίσωσιν υμάς και διώξωσι, και είπωσι παν
πονηρόν ρήμα καθ' υμών ψευδόμενοι ένε-
κεν εμού. χαίρετε και αγαλλιάσθε ότι ο μισ
θός υμών πολύς εν τοις ουρανοίς, ούτως
γαρ εδίωξαν τους προφήτας τους προ υ
μών. υμείς εστέ το άλας της γης. εάν δε το
άλας μωρανθή, εν τίνι αλισθήσεται. εις ου
δέν ισχύει έτι, ει μή βληθήναι έξω, και κα-
ταπατείσθαι υπό των ανθρώπων. υμείς εσ-
τέ το φώς του κόσμου. ου δύναται πόλις
κρυβήναι επάνω όρους κειμένη. ουδέ καίου
σι λύχνον και τιθέασιν αυτόν υπό τον μό-
διον, αλλ' επί την λυχνίαν. και λάμπει πά
σι τοις εν τη οικία. ούτως λαμψάτω το
φως υμών έμπροσθεν των ανθρώπων, ό-
πως ίδωσιν υμών τα καλά έργα. και δοξά-
σωσι τον πατέρα υμών τον εν τοις ουρα-
νοίς. μη νομίσητε ότι ήλθον καταλύσαι
τον νόμον η τους προφήτας. ουκ ήλθον κα
ταλύσαι, αλλά πληρώσαι. αμήν γαρ λέ-
γω υμίν, εώς αν παρέλθη ο ουρανός και η
γη, ιώτα εν η μία κεραία ου μή παρέλθη
από του νόμου έως αν πάντα γένηται. ος
εάν ουν λύση μίαν των εντολών τούτων
των ελαχίστων και διδάξει ούτως τους αν
θρώπους, ελάχιστος κληθήσεται εν τη βασι
λεία των ουρανών. ος δ' άν ποιήση και δι-
δάξη, ούτος μέγας κληθήσεται εν τη βασι-
λεία των ουρανών, λέγω γαρ υμίν ότι εάν
μη περισσεύση η δικαιοσύνη υμών πλείον
των γραμματέων και φαρισαίων, ου μή ει
σέλθητε εις την βασιλείαν των ουρανών. η-
κούσατε ότι ερρέθη τοις αρχαίοις. ου φονευ
σεις. ος δ' αν φονεύση, ένοχος έσται τη κρί-

rosolymis & de iudea & de trans-
iordanem. Cap.5.
Videns autem turbas ascendit in mon- A
tem: & cum sedisset accesserunt
ad eum discipuli eius. & aperiens Luce.6.c.
os suum docebat eos dicens.
Beati pauperes spiritu: quonia ipsorum
est regnum celorum. Beati Luce.6.c.
qui lugent: quoniam ipsi consolabunt.
Beati mites: quoniam ipsi possidebut
terram. Beati qui esuriunt
& sitiunt iusticiam: quonia ipsi
saturabuntur. Beati misericordes: qm
ipsi mia psequentur. Beati mudo
corde: quoniam ipsi deum videbunt.
Beati pacifici: quoniam ipsi filij dei
vocabunt. Bti q psecutione patiunt p- 1.Pet.3.c.
pter iusticiam: quoniam ipsorum est re-
gnum celorum. Beati estis cum male- Luce.6.d.
dixerit vobis hoies & psecutivos fuerit &
dixerit oe malu adversu vos metetes
pp me. Gaudete & exultate: qm mer- B
ces vestra copiosa est in celis. Sic
.n. psecuti sut pphas q fuerut an vos.
Vos estis sal terre. Quod si Mar.9.g.
sal evanuerit: in quo salietur? Ad ni- Luce.14.g
hilu valz vltra: nisi vt mittat foras: & co
culcetur ab hominibus. Vos estis
lux mundi. Non potest civitas Mar.4.d.
abscondi supra monte posita: neqz acce- Luce.8.c.
dunt lucernam & ponunt ea sub modio: &.11.e.
sz super cadelabru vt luceat omnibus
qui in domo sunt. Sic luceat Rom.12.d.
lux vestra coram hominibus: vt
videant opera vestra bona: & glorificet
patrem vestrum qui in celis est.
Nolite putare qm veni solvere
legem aut prophetas. Non veni sol-
vere: sed adimplere. Amen quippe di- Luce.16.d.
co vobis: donec transeat celum & C
terra: iota vnu aut apex vnus no pte-
ribit a lege: donec omnia fiat. Qui ergo Jacob.2.b.
solverit vnum de mandatis istis Rom.1.a.
minimis & docuerit sic ho- Jacob.1.d.
mines: minimus vocabitur in regno
celoru. Qui autem fecerit & docuerit:
hic magnus vocabitur in regno
celoru. Dico autem vobis: qz nisi
abundaverit iusticia vestra plusqz
scribarum & phariseorum: non intrabi
tis in regnum celorum. Audistis Exo.20.b.
qz dictum est antiquis non occides: Deut.5.b.
qui autez occiderit reus erit iudicio. Jacob.5.b.

σει. εγώ δε λέγω υμίν, ότι πάς ο οργιζό=
μενος τω αδελφώ αυτού εική, ένοχος έσ=
ται τη κρίσει. ος δ' αν είπη τω αδελφώ αυ=
τού ρακά, ένοχος έσται τω συνεδρίω. ος
δ' αν είπη μωρέ, ένοχος έσται εις την γέενναν
του πυρός. εάν ουν προσφέρης το δώρον
σου επί το θυσιαστήριον, και εκεί μνησθής
ότι ο αδελφός σου έχει τι κατά σου, ά=
φες εκεί το δώρον σου έμπροσθεν του θυ=
σιαστηρίου, και ύπαγε πρώτον διαλλάγη=
θι τω αδελφώ σου, και τότε ελθών πρόσ=
φερε το δώρον σου. ίσθι ευνοών τω αντι=
δίκω σου ταχύ, εως ότου ει εν τη οδώ μετ
αυτού, μήποτε σε παραδώ ο αντίδικος τω
κριτή, και ο κριτής σε παραδώ τω υπηρέτη,
και εις φυλακήν βληθήση. αμήν λέγω σοι
ου μή εξέλθης εκείθεν, εως αν αποδώς τον
έσχατον κοδράντην. ηκούσατε ότι ερρέθη
ου μοιχεύσεις. εγώ δε λέγω υμίν. ότι
πάς ο βλέπων γυναίκα πρός το επιθυμή=
σαι αυτήν, ήδη εμοίχευσεν αυτήν εν τη καρ=
δία αυτού. ει δε ο οφθαλμός σου ο δεξιός
σκανδαλίζει σε, έξελε αυτόν και βάλε από
σου. συμφέρει γαρ σοι ίνα απόληται εν
των μελών σου, και μη όλον το σώμα
σου βληθή εις γέενναν. και ει η δεξιά σου
χείρ σκανδαλίζει σε, έκκοψον αυτήν και
βάλε από σου. συμφέρει γαρ σοι ίνα από
ληται εν των μελών σου. και μη όλον το
σώμα σου βληθή εις γέενναν. ερρέθη δε ό
τι ος αν απολύση την γυναίκα αυτού, δό=
τω αυτή αποστάσιον. εγώ δε λέγω υμίν.
ότι ος αν απολύση την γυναίκα αυτού
παρεκτός λόγου πορνείας, ποιεί αυτήν
μοιχάσθαι. και ος εάν απολελυμένην γα=
μήση, μοιχάται. πάλιν ηκούσατε ότι ερρέ=
θη τοις αρχαίοις. ουκ επιορκήσεις. αποδώ=
σεις δε τω κυρίω τους όρκους σου. εγώ δε
λέγω υμίν μη ομόσαι όλως. μήτε εν τω
ουρανώ, ότι θρόνος εστί του θεού. μήτε
εν τη γη, ότι υποπόδιον εστί των ποδών
αυτού. μήτε εις ιεροσόλυμα, ότι πόλις
εστί του μεγάλου βασιλέως. μήτε εν τη
κεφαλή σου ομόσης, ότι ου δύνασαι μίαν
τρίχα λευκήν η μέλαιναν ποιήσαι. έστω δε
ο λόγος υμών. ναι ναι. ου ου. το δε πε=
ρισσόν τούτων εκ του πονηρού εστίν. η=
κούσατε ότι ερρέθη. οφθαλμόν αντί οφθαλ
μού, και οδόντα αντί οδόντος. εγώ δε λέ=
γω υμίν μή αντιστήναι τω πονηρώ. αλλ
όστις σε ραπίσει επί την δεξιάν σου σιαγό=
να, στρέψον αυτώ και την άλλην. και τω
θέλοντι σοι κριθήναι και τον χιτώνα σου

Ego aũt dico vobis: qꝛ oĩs q̃ irascitur
fratri suo: reus erit
iudicio. Qui autẽ dixerit fratri suo
racha: reus erit concilio. Qui
autem dixerit fatue: reus erit gehenne D
ignis. Si ergo offers munus Leui. 22. a.
tuum ad altare: ⁊ ibi recordatus fueris Eccl. 35. c.
qꝛ frater tuus hꝫ aliq̃d aduersuꝫ te: re Deut. 15. a. Mala. 1. b.
linque ibi munus tuum ante altare: Luce. 12. g.
⁊ vade prius reconciliare c. recõciliare
fratri tuo: ⁊ tunc veniens offeres passiui mõi
munus tuũ. Esto ɔsentiẽs aduersario pale vocis. i. 18. g.
tuo cito dum es cum Exo. 20. c.
eo in via: ne forte tradat te aduersari⁹ Prou. 6. c.
iudici: ⁊ iudex tradat te ministro: Jacob. 2. b.
⁊ in carcerem mittaris. Amẽ dico tibi
non exies inde donec reddas nouissimũ quadrantẽ. Audistis qꝛ dictũ ẽ
non mechaberis. ego aũt dico vobis: qꝛ
oĩs qui viderit mulierem ad ɔcupiscen
dum eam: iam mechatus est eã in cor=
de suo. Quod si oculus tuus dexter E
scandalizat te: erue eum ⁊ proijce abs
te. Expedit enim tibi vt pereat vnum
membrorum tuorum: q̃ꝫ totum corpus
tuũ mittat i gehẽnã. Et si dextera ma
nus tua scandalizat te: abscide eã ⁊
proijce abs te. Expedit enĩ tibi vt pe=
reat vnum membrorũ tuorum q̃ꝫ totum
corp⁹ tuũ eat in gehẽnã. Dictũ ẽ aũt: Deu. 24. a.
qꝛ q̃cũq; dimiserit vxorẽ suã: det i. 19. b.
ei libellum repudij. Ego aũt dico vobis Mar. 10. a. Luce. 19. d.
qꝛ omnis qui dimiserit vxorem suam
excepta causa fornicationis: facit eam
mechari: ⁊ qui dimissam duxerit:
adulterat. Iterum audistis qꝛ dictum Leui. 19. b.
est antiquis: non periurabis: reddes F
aũt domino iuramenta tua. Ego aũt
dico vobis: non iurare omnino: neq; p
celum: quia thronus dei est: neq;
per terram: qꝛ scabellum est pedum
eius. Neq; p hierosolymã: qꝛ ciuitas
est magni regis. Neq; per
caput tuũ iuraueris: qꝛ non potes vnũ
capillum albũ facere aut nigrũ. Sit aũt Jacob. 5. c.
sermo vester: est ẽ: non nõ: quod autẽ Exod. 21. c.
his abundantius est: a malo est. Au= Deu. 19. d.
distis qꝛ dictum est oculum pro oculo:
⁊ dentem pro dente. Ego autẽ dico
vobis non resistere malo. Sed si Luce. 6. d.
quis te percusserit i dexterã maxillã tuaꝫ
prebe illi ⁊ alteram: ⁊ ei q̃ vult tecũ in iudicio ɔtẽdere ⁊ tunicam tuam

λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον. καὶ ὅσ-
τις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἕν, ὕπαγε μετ' αὐ-
τοῦ δύο. τῷ αἰτοῦντί σε, δίδου. καὶ τὸν θέ-
λοντα ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι, μὴ ἀποστρα-
φῇς. ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη ἀγαπήσεις τὸν
πλησίον σου, καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου.
ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς
ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑ-
μᾶς. καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς. καὶ
προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς,
καὶ διωκόντων ὑμᾶς. ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ
πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ὅτι τὸν
ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀ-
γαθούς. καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους.
ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς,
τίνα μισθὸν ἔχετε. οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ
αὐτὸ ποιοῦσι. καὶ ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς φί-
λους ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε. οὐ-
χὶ καὶ οἱ τελῶναι οὕτως ποιοῦσιν. ἔσεσθε
οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ
ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός ἐστι. Cap. 6.

Προσέχετε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ ποι-
εῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, πρὸς τὸ
θεαθῆναι αὐτοῖς. εἰ δὲ μή γε, μισθὸν οὐκ ἔχε-
τε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρα-
νοῖς. ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλ-
πίσῃς ἔμπροσθέν σου ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ
ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς
ῥύμαις. ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώ-
πων. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸν μισθὸν
αὐτῶν. σοῦ δὲ ποιοῦντος ἐλεημοσύνην, μὴ
γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου.
ὅπως ἦ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ.
καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ,
αὐτὸς ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. καὶ ὅ-
ταν προσεύχῃ, οὐκ ἔσῃ ὥσπερ οἱ ὑποκριταί.
ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν
ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἑστῶτες προ-
σεύχεσθαι. ὅπως ἂν φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις.
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν
αὐτῶν. σὺ δὲ ὅταν προσεύχῃ, εἴσελθε εἰς
τὸ ταμιεῖόν σου. καὶ κλείσας τὴν θύραν σου,
πρόσευξαι τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπ-
τῷ. καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπ-
τῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. προσευχό-
μενοι δὲ μὴ βαττολογήσητε ὥσπερ οἱ ἐθνι-
κοί. δοκοῦσι γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐ-
τῶν εἰσακουσθήσονται. μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε
αὐτοῖς. οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὧν χρεί-
αν ἔχετε πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν. οὕ-
τως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς. πάτερ ἡμῶν ὁ
ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου.
ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου. γενηθήτω τὸ θέλη-

tollere: dimitte ei et palliū. Et quicū-
q͡ꝫ te angariauerit mille passus: vade cū
illo et alia duo. Qui aūt petit a te: da ei: et B
volenti mutuare a te ne auertaris.
Audistis quia dictum est: diliges Leui. 19.c.
primū tuū: et odio habebis inimicū tuū Luce. 6.d. Rom. 12.d.
Ego aūt dico vobis: diligite inimicos Mat. 7.d.
vestros
benefacite his qui oderunt vos: et
orate pro persequentibus et calūniātib⁹
vos: vt sitis filij
patris vestri qui in celis est: qui
solem suū oriri facit sup bonos et ma-
los: et pluit super iustos et iniustos.
Si .n. diligitis eos q̄ vos diligunt: publicani Luce. 6.c.
diligunt: quā mercedē hēbitis? Nōne et
hoc faciunt. Et si salutaueritis fratres
vestros tm̄ quid amplius facitis? Non-
ne et ethnici hoc faciunt? Estote
ergo vos perfecti sicut et pater vester
celestis perfectus est. Cap. 6.

Attendite ne iusticiam vestram fa- A
ciatis coram hominibus vt
videamini ab eis: alioqn mercedē nō ha-
bebitis apud patrem vestrum qui in ce-
lis est. Cū ergo facis elemosynā: noli tu-
ba canere ante te sicut hypocrite
faciunt in synagogis et in
vicis vt honorificentur ab hominibus.
Amen dico vobis receperūt mercedem
suā. Te aūt faciēte elemosynā: nesciat
sinistra tua quid faciat dextera tua:
vt sit elemosyna tua in abscondito:
et pater tuus qui videt in abscondito:
reddet tibi. Et cum
oratis non eritis sicut hypocrite
qui amant in synagogis et in
angulis platearum stantes orare
vt videantur ab hominibus.
Amē dico vobis: receperunt mercedē
suam. Tu autē cum oraueris intra in
cubiculum tuum: et clauso ostio:
ora patrem tuum in abscondito:
et pater tuus qui videt in abscōdito:
reddet tibi. Orantes B
aūt nolite multū loqui sicut ethnici faciūt
Putāt enim q͡ in multiloquio suo
exaudiantur. Nolite ergo assimilari
eis. Scit enim pater vester qd op⁹ sit
vobis anteq͡ꝫ petatis eum. Sic Luce. 11.a.
ergo vos orabitis. Pater noster qui es Rom. 8.d. Ja. 26.d.
in celis sanctificetur nomen tuum.
Adueniat regnum tuum. Fiat volun-

μά σου ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. τὸν
ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμε=
ρον. καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν. ὡς
καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν. καὶ
μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν. ἀλλὰ ῥῦ
σαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. ✠ ἀμήν. ἐὰν γὰρ
ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα
αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ
οὐράνιος. ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις
τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑ=
μῶν ὁ οὐράνιος ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑ
μῶν. ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὥσπερ
οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί. ἀφανίζουσι γὰρ
τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ὅπως φανῶσι τοῖς ἀν=
θρώποις νηστεύοντες. ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι
ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. σὺ δὲ νηστεύ
ων, ἄλειψαί σου τὴν κεφαλήν, καὶ τὸ πρό=
σωπόν σου νίψαι, ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀν=
θρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατρί σου τῷ
ἐν τῷ κρυπτῷ. καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων
ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀποδώσει σοι. μὴ θησαυρί=
ζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σὴς
καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διο=
ρύσσουσι καὶ κλέπτουσι. θησαυρίζετε δὲ ὑ=
μῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς
οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ
διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν. ὅπου γάρ
ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρ
δία ὑμῶν. ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ
ὀφθαλμός. ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου ἁ=
πλοῦς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσ=
ται. ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ, ὅ=
λον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. εἰ οὖν τὸ
φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστί, τὸ σκότος πό=
σον. οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύ=
ειν. ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀ=
γαπήσει, ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου κα
ταφρονήσει. οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ
μαμωνᾷ. διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν. μὴ μεριμνᾶ=
τε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε καὶ τί πίητε.
μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν τί ἐνδύσησθε. οὐχὶ
ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστι τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶ=
μα τοῦ ἐνδύματος. ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετει=
νὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπείρουσιν οὐδὲ
θερίζουσιν. οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας,
καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά.
οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν. τίς δὲ
ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ
τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἕνα. καὶ περὶ ἐνδύ
ματος τί μεριμνᾶτε. καταμάθετε τὰ κρίνα
τοῦ ἀγροῦ πῶς αὐξάνει. οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νή
θει. λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐδὲ ὁ σολομὼν ἐν
πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἓν τού

✠ In exemplari bus grecorum post hec verba additur hec verba. Sed libera nos a malo legitur: ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Id est. Quoniam tuum est regnum et potentia et gloria in secula. Sed advertendum quod in missa grecorum post illa verba dicit illa verba certis diebus et cetera. Sed libera nos a malo, et cantores respondet illa verba superadicta. Quoniam tuum est regnum et cetera. et dicunt greci quod solus sacerdos post predicare illa verba et in aliis et schema grecorum dicit verba non sint de integritate orationis dominice: quod vero aliquorum scriptores crederent hec inserta in evangelio quod publice recitabant in missa crediderunt esse de textu, et beatus chrisostomus in suis commentariis super Mattheum homelia .10. exponat ista verba tamquam si essent de textu: verisimilius tamen presumendum est in suis temporibus originalia in isto passu fuisse corrupta et quod nullus latinorum etiam ex antiquis interpretibus sive tractatoribus legatur hec verba aliquando fecisse mentionem.

tas tua sicut in celo et in terra. ꝏꝏ
Panem nostrum supersubstantialem da nobis ho=
die. Et dimitte nobis debita nostra: sicut
et nos dimittimus debitoribus nostris. Et
ne nos inducas in temptationem. Sed li=
bera nos a malo. Amen. Si enim ꝏ Mar. 11. d.
dimiseritis hominibus peccata ꝏꝏ
eorum: dimittet et vobis pater vester
celestis delicta vestra. Si autem non dimi=
seritis hominibus: nec pater vester ꝏ
dimittet vobis peccata vestra. ꝏꝏ
Cum autem ieiunatis: nolite fieri sicut
hypocrite tristes. Exterminant enim ꝏ
facies suas: ut appareant hominibus
ieiunantes. Amen dico vobis quia ꝏ
receperunt mercedem suam. Tu autem cum ieiu= C
nas: unge caput tuum et faciem ꝏꝏ
tuam lava: ne videaris hominibus ꝏ
ieiunans: sed patri tuo qui est ꝏꝏ
in abscondito: et pater tuus qui videt ꝏ
in abscondito reddet tibi. Nolite thesau=
rizare vobis thesauros in terra ubi erugo
et tinea demolitur: et ubi fures effodi=
unt et furantur. Thesaurizate autem vobis Luce. 12. c. Mar. 10. c.
thesauros in celo ubi nec erugo ꝏꝏ
nec tinea demolitur: et ubi fures non
effodiunt nec furantur. Ubi enim ꝏ
est thesaurus tuus: ibi est et cor ꝏꝏ
tuum. Lucerna corporis tui est ꝏꝏ Luce. 11. e.
oculus tuus. Si igitur oculus tuus fue=
rit simplex: totum corpus tuum lucidum erit.
Si autem oculus tuus nequam fuerit totum
corpus tuum tenebrosum erit. Si ergo
lumen quod in te est tenebre sunt: ipse tenebre quante
erunt. Nemo potest duobus dominis servire. ꝏꝏ Luce. 16. c.
Aut enim unum odio habebit et alterum diliget:
aut unum sustinebit et alterum contemnet.
Non potestis deo servire et ꝏꝏ
mamone. Ideo dico vobis: ne solliciti Luce. 12. c.
sitis anime vestre quid manducetis: ꝏ
neque corpori vestro quid induamini. Nonne
anima plus est quam esca et corpus plusquam
vestimentum? Respicite volatilia ꝏꝏ D
celi que non serunt neque ꝏꝏꝏ
metunt: neque congregant in horrea: ꝏ
et pater vester celestis pascit illa. ꝏ
Nonne vos magis pluris estis illis? Quis autem
vestrum cogitans potest adiicere ad ꝏꝏ
staturam suam cubitum unum? Et de vestimento
quid solliciti estis? Considerate lilia ꝏ Luce. 12. d.
agri quomodo crescunt: non laborant neque nent.
Dico autem vobis quoniam nec salomon in
omni gloria sua coopertus est sicut unum ex istis.

των. ει δε/τον χόρτον/του αγρού σήμερον
όντα, και αύριον εις κλίβανον βαλλόμενον
/ο θεός ούτως αμφιέννυσιν, ου πολλώ μάλ
λον υμάς ολιγόπιστοι. μη ουν μεριμνήσητε
λέγοντες τι φάγωμεν η τι πίωμεν, η τι πε
ριβαλώμεθα. πάντα γαρ ταύτα/τα έθνη ε
πιζητεί. οίδε γαρ/ο πατήρ υμών/ο ουράνι-
ος ότι χρήζετε τούτων απάντων. ζητείτε δε
πρώτον/την βασιλείαν/του θεού και/την δι
καιοσύνην αυτού, και ταύτα πάντα προσ-
τεθήσεται υμίν. μη ουν μεριμνήσητε εις/την
αύριον./η γαρ αύριον/μεριμνήσει/τα εαυ-
τής. αρκετόν/τη ημέρα/η κακία αυτής. Cap. 7.

Μη κρίνετε ίνα μη κριθήτε. εν ω γαρ κρί
ματι κρίνετε, κριθήσεσθε. και εν ω με-
τρω μετρείτε, αντιμετρηθήσεται υμίν. τι δε
βλέπεις/το κάρφος/το εν/τω οφθαλμώ/του
αδελφού σου/την δε εν/τω σω οφθαλμώ
δοκόν ου κατανοείς. η πώς ερείς/τω αδελ
φώ σου άφες εκβάλω/το κάρφος από/του
οφθαλμού σου, και ιδού/η δοκός εν/τω οφ
θαλμώ σου. υποκριτά έκβαλε πρώτον/την
δοκόν εκ/του οφθαλμού σου, και τότε δια
βλέψεις εκβαλείν/το κάρφος εκ/του οφθαλ-
μού/του αδελφού σου. μη δώτε/το άγιον
/τοις κυσί, μηδέ βάλητε/τους μαργαρίτας
υμών έμπροσθεν/των χοίρων, μήποτε κατα
πατήσωσιν αυτούς εν/τοις ποσίν αυτών,
και στραφέντες ρήξωσιν υμάς. αιτείτε, και
δοθήσεται υμίν. ζητείτε, και ευρήσετε. κρού
ετε, και ανοιγήσεται υμίν. πας γαρ/ο αι-
τών λαμβάνει. και/ο ζητών ευρίσκει. και/τω
κρούοντι ανοιγήσεται. η τις εστίν εξ υμών
άνθρωπος, ον εάν αιτήση/ο υιός αυτού άρ
τον, μη λίθον επιδώσει αυτώ. η και εάν ιχ
θύν αιτήση, μη όφιν επιδώσει αυτώ. ει ουν
υμείς πονηροί όντες, οίδατε δόματα αγα-
θά διδόναι/τοις τέκνοις υμών, πόσω μάλ-
λον/ο πατήρ υμών ο εν/τοις ουρανοίς δώ
σει αγαθά/τοίς αιτούσιν αυτόν. πάντα ούν
όσα αν θέλητε ίνα ποιώσιν υμίν/οι άνθρω-
ποι, ούτως και υμείς ποιείτε αυτοίς. ού-
τως γαρ εστίν/ο νόμος και/οι προφήται. ει
σέλθετε διά/της στενής πύλης. ότι πλατεία
/η πύλη και ευρύχωρος/η οδός/η απάγου-
σα εις/την απώλειαν. και πολλοί εισίν/οι ει
σερχόμενοι δι αυτής. τι στενή/η πύλη και
τεθλιμμένη/η οδός/η απάγουσα εις/την ζω
ήν, και ολίγοι εισίν/οι ευρίσκοντες αυτήν.
προσέχετε δε από/των ψευδοπροφητών,
οίτινες έρχονται πρός υμάς εν ενδύμασι
προβάτων, έσωθεν δε εισί λύκοι άρπαγες.
από/των καρπών αυτών επιγνώσεσθε αυ-

Si enim fenum agri quod hodie
est et cras in clibanū mittitur
deus sic vestit: quanto magis [esse
vos modice fidei? Nolite ergo solliciti
dicētes qd mādicabius: aut qd bibem⁹
opiemur. Hec eni oia gētes i [aut quo
quirūt. Scit enim pater vester
q: his oīb⁹ indigetis. Querite ergo
primum regnum dei et iusticiam
eius et hec omnia adiicientur
vobis. Nolite ergo solliciti eē i [sibiipi.
crastinū. Crastin⁹ eni dies sollicit⁹ erit
Sufficit diei malicia sua. Cap. 7.

Nolite iudicare: et nō iudicabimi.
In quo eni iudicio iudicaueritis iu-
dicabimi. et i q̄ mēsura mēsi fueritis re
metiet vobis. Quid aūt vides festucā in
fris tui: et trabē in oculo tuo [ocl'o
nō vides? Aut quō dicis fratri
tuo: sine eiiciam festucam de
oculo tuo: et ecce trabes est in oculo
tuo? Hypocrita eiice primum
trabē de oculo tuo: et tunc videbis
eiicere festucam de oculo
fratris tui. Nolite sanctum dare
canibus: neqz mittatis margaritas
vestras ante porcos: ne forte conculcēt
eas pedibus suis:
et canes cōuersi dirūpāt vos. Petite et
dabitur vobis: querite et inuenietis: pul-
sate et aperietur vobis. Oīs enī q̄ petit
accipit: et qui querit inuenit: et
pulsāti apeciet. Aut quis est ex vobis
homo quē si petierit filius suus panē:
nūquid lapidē porriget ei? Aut si piscē
petierit: nūqd serpētē porriget ei? Si
vos cū sitis mali nostis bona data [ergo
dare filiis vestris: quanto magis
pater vester qui in celis est dabit
bona petētib⁹ se? Omnia ergo
quecūqz vultis vt faciant vobis hoies
et vos facite illis. Hec
est enim lex et prophete. Intrate
per angustam portam: quia lata
porta et spaciosa via est que ducit
ad perditionē: et multi sūt qui intrāt
per eam. Quam angusta porta et
arta via est que ducit ad vitam:
et pauci sunt qui inueniunt eam.
Attendite a falsis prophetis
qui veniunt ad vos in vestimentis
ouiū: intrinsecus aūt sūt lupi rapaces.
A fructibus eorum cognoscetis eos.

τούς. μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν στα
φυλήν, ἢ ἀπὸ τριβόλων σῦκα. οὕτω πᾶν
δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ.
τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον, καρποὺς πονηροὺς
ποιεῖ. οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρ-
ποὺς πονηροὺς ποιεῖν, οὐδὲ δένδρον σα-
πρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν. πᾶν δένδρον
μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν, ἐκκόπτεται καὶ
εἰς πῦρ βάλλεται. ἄραγε ἀπὸ τῶν καρπῶν
αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. οὐ πᾶς ὁ λέ
γων μοι κύριε κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν
βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ᾽ ὁ ποιῶν τὸ
θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.
πολλοὶ ἐροῦσί μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. κύ
ριε, κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι προεφητεύσα
μεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλο-
μεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐ
ποιήσαμεν. καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς ὅ-
τι οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς. ἀποχωρεῖτε ἀπ᾽ ἐ
μοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. πᾶς οὖν
ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους
καὶ ποιεῖ αὐτούς, ὁμοιώσω αὐτὸν ἀνδρὶ
φρονίμῳ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐ-
τοῦ ἐπὶ τὴν πέτραν. καὶ κατέβη ἡ βροχή, καὶ
ἦλθον οἱ ποταμοί, καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι,
καὶ προσέπεσον τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ καὶ οὐκ ἔπε
σε. τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. καὶ
πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους,
καὶ μὴ ποιῶν αὐτούς, ὁμοιωθήσεται ἀν-
δρὶ μωρῷ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐ-
τοῦ ἐπὶ τὴν ἄμμον. καὶ κατέβη ἡ βροχή, καὶ
ἦλθον οἱ ποταμοί, καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι
καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ καὶ ἔπεσε.
καὶ ἦν ἡ πτῶσις αὐτῆς μεγάλη. καὶ ἐγένε-
το ὅτε συνετέλεσεν ὁ ἰησοῦς τοὺς λόγους
τούτους, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ δι-
δαχῇ αὐτοῦ. ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς
ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμμα
τεῖς. Cap. 8.

Καταβάντι δὲ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἠκο
λούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί. καὶ ἰ-
δοὺ λεπρὸς ἐλθὼν, προσεκύνει αὐτῷ λέ-
γων. κύριε ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρί-
σαι. καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ ὁ
ἰησοῦς λέγων. θέλω. καθαρίσθητι. καὶ εὐθέ
ως ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. καὶ λέγει αὐ
τῷ ὁ ἰησοῦς. ὅρα μηδενὶ εἴπῃς. ἀλλ᾽ ὕπα-
γε σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ. καὶ προσένεγκε
τὸ δῶρον ὃ προσέταξε μωσῆς εἰς μαρτύρι
ον αὐτοῖς. εἰσελθόντι δὲ αὐτῷ εἰς καπερνα
οὺμ, προσῆλθεν αὐτῷ ἑκατόνταρχος παρα
καλῶν αὐτὸν καὶ λέγων. κύριε ὁ παῖς μου
βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικὸς δεινῶς

Nunquid colligūt de spinis uvas: C
aut de tribulis ficus. Sic omnis Luce.6.f.
arbor bona fructus bonos facit:
mala autem arbor fructus malos
facit. Non potest autē arbor bona
malos fruct9 facē: neq3 arbor mala
bonos fructus facere. Dis arbor sup.3.d.
que nō facit fructū bonū: excidetur et
in ignem mittetur. Igitur ex fructibus Rom.2.b.
eorū cognoscetis eos. Nō ois qui di=
cit mihi dñe domine: intrabit in Luce.6.g.
regnū celorū: sed q̄ facit regnū celorū.
voluntatē pris mei q̄ i celis ē: ipse itrabit i
Multi dicēt mihi in illa die: domine
dñe nōne in noie tuo prophetavimus:
et in noie tuo demonia eiecimus:
et in noie tuo virtutes multas fecimus
et tunc confitebor illis: quia
nunq̄ novi vos. Discedite a me omnes Luce.13.f.
qui operamini iniquitatem. Dis ergo 3.25.g. D
qui audit verba mea hec
et facit ea: assimilabitur viro
sapienti qui edificavit domum suam
supra petram: et descendit pluvia et
venerunt flumina: et flaverunt venti:
et irruerūt in domum illā et nō cecidit.
Fundata enim erat supra petram. Et Luce.6.g.
omnis qui audit verba mea hec:
et non facit ea: similis erit viro
stulto qui edificavit domum suam
super arenam: et descendit pluvia: et
venerunt flumina: et flaverunt venti:
et irruerunt in domum illam et cecidit:
et fuit ruina eius magna. Et factū est Marc.1.d.
cum consūmasset iesus verba Luce.2.g.
hec: admirabantur turbe super doctri=
na eius. Erat enim docens eos
sicut potestatē habens: et non sicut scri
be eorum et pharisei. Cap. 8.

Cū aūt descēdisset iesus de mōte: se A
cute sunt eum turbe multe: et ecce Mar.1.g.
leprosus veniens adorabat eum dicēs. Luce.5.c.
Domine si vis potes me mundare.
Et extendens iesus manū tetigit eum h. Mūdare
dicens. Volo. Mundare. Et confesti imperati mōi
mūdata est lepra eius. Et ait illi pale vocis.
iesus. Vide nemini dixeris sed vade 3.9.f. & 12.
ostende te sacerdoti: et offer b.2.15.c.
munus quod precepit moyses in testi= Marc.7.g.
moniū illis. Cum aūt introisset caphar= 3.9.b.
naum: accessit ad eum centurio: rogans Luce.7.a.
eum et dicēs. Domine puer meus Iohā.4.g.
iacet in domo paralyticus: et male

βασανιζόμενος. καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς.
ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν. καὶ ἀποκρι-
θεὶς ὁ ἑκατόνταρχος ἔφη. κύριε οὐκ εἰμὶ ἱκα-
νὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς. ἀλλὰ
μόνον εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου.
καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπος εἰμὶ ὑπὸ ἐξουσίαν, ἔ-
χων ὑπ᾽ ἐμαυτὸν στρατιώτας. καὶ λέγω τού-
τῳ πορεύθητι, καὶ πορεύεται. καὶ ἄλλῳ ἔρ-
χου, καὶ ἔρχεται. καὶ τῷ δούλῳ μου ποίη-
σον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. ἀκούσας δὲ ὁ ἰησοῦς ἐ-
θαύμασε, καὶ εἶπε τοῖς ἀκολουθοῦσιν. ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ ἰσραὴλ τοσαύτην
πίστιν εὗρον. λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ ἀ-
πὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἥξουσι, καὶ ἀνα-
κληθήσονται μετὰ ἀβραὰμ καὶ ἰσαὰκ καὶ ἰα-
κὼβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. οἱ δὲ υἱοὶ
τῆς βασιλείας, ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος
τὸ ἐξώτερον. ἐκεῖ ἔσται κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυ-
γμὸς τῶν ὀδόντων. καὶ εἶπεν ὁ ἰησοῦς τῷ ἑ-
κατοντάρχῳ. ὕπαγε, καὶ ὡς ἐπίστευσας γε-
νηθήτω σοι. καὶ ἰάθη ὁ παῖς αὐτοῦ ἐν τῇ ὥ-
ρᾳ ἐκείνῃ. καὶ εἰσελθὼν ὁ ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκί-
αν πέτρου, εἶδε τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλη-
μένην καὶ πυρέσσουσαν. καὶ ἥψατο τῆς χει-
ρὸς αὐτῆς. καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός. καὶ
ἠγέρθη καὶ διηκόνει αὐτῷ. ὀψίας δὲ γενο-
μένης, προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους
πολλούς, καὶ ἐξέβαλε τὰ πνεύματα λόγῳ.
καὶ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, ἐθεράπευ-
σεν. ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ ἠσαΐου τοῦ
προφήτου λέγοντος. αὐτὸς τὰς ἀσθενείας
ἡμῶν ἀνέλαβε, καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν.
ἰδὼν δὲ ὁ ἰησοῦς πολλοὺς ὄχλους περὶ
αὐτόν, ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. καὶ
προσελθὼν εἷς γραμματεύς, εἶπεν αὐτῷ.
διδάσκαλε ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρ-
χῃ. καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. αἱ ἀλώπεκες
φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρα-
νοῦ κατασκηνώσεις. ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-
που οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. ἕτε-
ρος δὲ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ. κύ-
ριε ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θά-
ψαι τὸν πατέρα μου. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐ-
τῷ. ἀκολούθει μοι. καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θά-
ψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς. καὶ ἐμβάντι αὐ-
τῷ εἰς τὸ πλοῖον, ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μα-
θηταὶ αὐτοῦ. καὶ ἰδοὺ σεισμὸς μέγας ἐγένε-
το ἐν τῇ θαλάσσῃ. ὥστε τὸ πλοῖον καλύπ-
τεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων. αὐτὸς δὲ ἐκάθευ-
δε. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἤγει-
ραν αὐτὸν λέγοντες. κύριε σῶσον ἡμᾶς, ἀ-
πολλύμεθα. καὶ λέγει αὐτοῖς. τί δειλοί ἐστέ
ὀλιγόπιστοι. τότε ἐγερθείς. ἐπετίμησε τοῖς

torquetur. Et ait illi iesus.
Ego veniã et curabo eum. Et respõdẽs
centurio ait. Domine non sum dign9
vt intres sub tectum meum: sed
tantum dic verbo et sanabit puer me9.
Nã et ego hõ suz sub ptãte ɔstitut9 hñs
sub me milites: et dico huic
vade et vadit: et alio veni
et venit: et seruo meo fac
hoc et facit. Audiẽs aũt iesus mira- B
tus est: et sequẽtib9 se dixit. Amen Luce. 7. b.
dico vobis: nõ inueni tantam
fidẽ i israel. Dico ãt vobis: qꝫ mlti ab Luce. 13. f.
oriẽte et occidente venient et recumbent
cum abraam et ysaac et iacob
in regno celorum: filij autem
regni eijcientur in tenebras
exteriores. Ibi erit fletus et stridor Luce. 13. f.
dentium. Et dixit iesus centurioni: Luce. 7. a.
vade: et sicut credidisti fiat
tibi. Et sanatus est puer ex
illa hora. Et cũ venisset iesus in do- Marci. 1. c.
mũ petri: vidit socruz eius iacentem Luce. 4. f.
et febricitantem: et tetigit manum
ei9 et dimisit eam febris: et
surrexit et ministrabat ei. Vespere ãt fa-
cto obtulerũt ei multos demonia habẽ-
tes: et eijciebat spiritus verbo:
et omnes male habentes curauit.
vt adimpleret quod dictum est p esaiaz
prophetaz dicentem. Ipse infirmitates Esa. 53. b.
nr̃as accepit: et egrotatiões nr̃as porta-
uit. Vidẽs ãt iesus turbas mltas circũ C
se: iussit discip̃los ire trans fretuz. Et Luce. 9. g.
accedens vnus scriba ait illi.
Magister sequar te quocunqꝫ ieris.
Et dicit ei iesus. Vulpes
foueas habent: et volucres celi
nidos: filius autem hominis 3. Reg. 19. a
non habet vbi caput reclinet. Alius
aũt de discipulis eius ait illi. Domine
permitte me primũ ire: et sepelire
patrem meum. Jesus aũt ait illi.
Sequere me: et dimitte mortuos sepeli-
lire mortuos suos. Et ascendente eo
in naviculam: secuti sunt eum discipuli
eius: et ecce motus magnus factus est
in mari: ita vt nauicula operiretur
fluctibus. Ipse vero dormiebat.
Et accesserunt ad eũ discipuli ei9: et susci- 2. Parall. 20. c.
tauerũt eũ dicẽtes. Dñe salua nos peri-
m9. Et dicit eis iesus. Quid timidi estis Mar. 4. g.
modice fidei? Tũc surgens impauit Luce. 8. d.

ανέμοις και τη θαλάσση, και εγένετο γαλή-
νη μεγάλη. οι δε άνθρωποι εθαύμασαν λέ-
γοντες. ποταπός εστιν ούτος, ότι και οι ά-
νεμοι και η θάλασσα υπακούουσιν αυτώ.
και ελθόντι αυτώ εις το πέραν εις την χώ-
ραν των γεργεσηνών, υπήντησαν αυτώ
δύο δαιμονιζόμενοι εκ των μνημείων εξερ-
χόμενοι χαλεποί λίαν, ώστε μη ισχύειν τι-
νά παρελθείν διά της οδού εκείνης. και ιδού
έκραξαν λέγοντες. τι ημίν και σοι ιησού υ-
ιέ του θεού. ήλθες ώδε προ καιρού βασανί-
σαι ημάς. ην δε μακράν απ αυτών αγέλη
χοίρων πολλών βοσκομένη. οι δε δαιμο-
νες παρεκάλουν αυτόν λέγοντες. ει εκβάλ-
λεις ημάς, επίτρεψον ημίν απελθείν εις την α-
γέλην των χοίρων. και είπεν αυτοίς. υπάγε
τε. οι δε εξελθόντες, απήλθον εις την αγέ-
λην των χοίρων. και ιδού ώρμησε πάσα η
αγέλη των χοίρων κατά του κρημνού εις
την θάλασσαν. και απέθανον εν τοις ύδασιν.
οι δε βόσκοντες έφυγον. και απελθόντες εις
την πόλιν απήγγειλαν πάντα, και τα των
δαιμονιζομένων. και ιδού πάσα η πόλις
εξήλθεν εις συνάντησιν τω ιησού. και ιδόν-
τες αυτόν, παρεκάλεσαν όπως μεταβή από
των ορίων αυτών. Cap. 9.

Και εμβάς εις το πλοίον, διεπέρασε, και
ήλθεν εις την ιδίαν πόλιν. και ιδού
προσέφερον αυτώ παραλυτικόν επί κλί-
νης βεβλημένον. και ιδών ο ιησούς την πίσ-
τιν αυτών, είπε τω παραλυτικώ. θάρσει τέκ-
νον, αφέωνται σοι αι αμαρτίαι σου. και ι-
δού τινές των γραμματέων είπον εν εαυ-
τοίς. ούτος βλασφημεί. και ιδών ο ιησούς
τας ενθυμήσεις αυτών, είπεν. ίνα τι υμείς
ενθυμείσθε πονηρά εν ταις καρδίαις υμών.
τι γαρ εστίν ευκοπώτερον. ειπείν αφέωνται
σου αι αμαρτίαι, η ειπείν έγειραι και περι-
πάτει. ίνα δε ειδήτε ότι εξουσίαν έχει ο υι-
ός του ανθρώπου επί της γης αφιέναι αμαρ-
τίας, τότε λέγει τω παραλυτικώ. εγερθείς,
άρον σου την κλίνην, και ύπαγε εις τον οί-
κον σου. και εγερθείς απήλθεν εις τον οί-
κον αυτού. ιδόντες δε οι όχλοι εθαύμασαν.
και εδόξασαν τον θεόν τον δόντα εξουσίαν
τοιαύτην τοις ανθρώποις. και παράγων ο
ιησούς εκείθεν, είδεν άνθρωπον καθήμενον
επί το τελώνιον ματθαίον λεγόμενον. και
λέγει αυτώ. ακολούθει μοι. και αναστάς η-
κολούθησεν αυτώ. και εγένετο αυτού ανα-
κειμένου εν τη οικία, και ιδού πολλοί τελώ-
ναι και αμαρτωλοί ελθόντες συνανέκειντο
τω ιησού και τοις μαθηταίς αυτού. και ι-

ventis & mari: & facta est tranquillitas
magna. Porro hoies mirati sũt dicen D
tes. Qualis est hic: quia venti
et mare obediunt ei.
Et cũ venisset iesus trãs fretũ in regio Marc. 5. a.
nem gerasenorum: occurrerunt ei
duo hñtes demõia de monumẽtis exeũ
tes seui nimis: ita vt nemo posset
transire per viam illam. Et ecce
clamauerũt dicẽtes. Quid nobis & tibi
dei? Venisti huc añ tp̃s torq̃re ⌊ iesu fili
nos. Erat aũt non longe ab illis grex
porcorũ multorũ pascens. Demones aũt
rogabãt eum dicentes. Si eijcis Marci. 5. b
nos hinc: mitte nos in gregem Luce. 8. c.
porcorum. Et ait illis. Ite.
At illi exeuntes abierunt in
porcos. Et ecce magno ĩpetu abijt tot⁹
grex per preceps in
mare: et mortui sunt in aquis.
Pastores aũt fugerunt: et venientes in
ciuitatẽ nũciauerunt hec oĩa: & de his
q̃ demõia habuerãt. Et ecce tota ciui
exijt obuiam iesu. Et viso ⌊ tas
eo: rogabant eum vt transiret a
finibus eorum. Cap. 9.

Et ascẽdẽs ies⁹ ĩ nauiculã trãsfreta A
vĩt ĩ ciuitatẽ suã. Et ecce ⌊ uit: & Marc. 2. a.
offerebant ei paralyticum Luce. 5. d.
iacentẽ in lecto. Vidẽs aũt iesus fidẽ Johã. 5. a.
illorum: dixit paralytico. Confide fili.
Remittuntur tibi peccata tua. Et ecce
quidam de scribis dixerunt intra se.
Hic blasphemat. Et cum vidisset iesus
cogitationes eorum dixit. Ut quid
cogitatis mala in cordibus vestris.
Quid est facili⁹: dicere dimittunt tibi Marc. 2. b.
pctã tua: an dicere surge et ambula? Luce. 5. c.
Ut autem sciatis quia filius
hois hẽ ptãtem in terra dimittendi pec
cata: tunc ait paralytico. Surge Johã. 5. b.
tolle lectum tuum: & vade in domum
tuam. Et surrexit: & abijt in domum
suã. Videntes autem turbe timuerũt:
& glorificauerũt deũ q̃ dedit potestatẽ Luce. 18. g.
talem hominib⁹. Et cum transiret Marc. 2. c.
inde iesus: vidit hominem sedentem Luce. 5. f.
in teloneo mattheum nomine. Et Marc. 2. d.
ait illi. Seq̃re me. Et surgẽs secut⁹ est Luce. 5. f.
eum. Et factum est discũbente eo Marc. 2. d.
in domo: ecce multi publicani Luce. 5. f.
et peccatores venientes discũbebãt cum
iesu et discipulis ei⁹. Et videntes B

Δόμτες/οι φαρισαίοι, είπομ/Τοις μαθηταίς αυ
τού. Διατί μετά/Τωμ Τελωμώμ και αμαρτω
λώμ εσθίει/ο Διδάσκαλος υμώμ./ο Δε ιησούς
ακούσας είπεμ αυτοίς. ου Χρείαμ έχουσιμ
/οι ισχύομτες ιατρού, αλλ/οι κακώς έχομ=
τες. πορευθέμτες Δε μάθετε Τι εστίμ έλεομ
θέλω και ου θυσίαμ. ου γαρ ήλθομ καλέ=
σαι Δικαίους, αλλά αμαρτωλούς εις μετά
μοιαμ. Τότε προσέρχομται αυτώ/οι μαθηταί
ιωάμμου λέγομτες. Διατί ημείς και/οι φαρι
σαίοι μηστεύομεμ πολλά,/οι Δε μαθηταί σου
ου μηστέυουσι. και είπεμ αυτοίς/ο ιησούς.
μη Δύμαμται/οι υιοί/Του μυμφώμος πεμθείμ
εφόσομ μετ αυτώμ εστίμ/ο μυμφίος. ελεύ=
σομται Δε ημέραι όταμ απαρθή απ' αυτώμ/ο
μυμφίος, και Τότε μηστεύσουσιμ. ουδείς Δε
επιβάλλει επίβλημα ράκους αγμάφου επί
ιματίω παλαιώ. αίρει γαρ/Το πλήρωμα
αυτού από/Του ιματίου, και χείρομ σχίσμα
γίμεται. ουδέ βάλλουσιμ οίμομ μέομ εις ασ
κούς παλαιούς. ειδέ μήγε, ρήγμυμται/οι ασ
κοί, και/ο οίμος εκχείται, και/οι ασκοί απο=
λούμται. αλλά βάλλουσιμ οίμομ μέομ εις
ασκούς καιμούς, και αμφότεροι συμτηρούμ
ται. Ταύτα αυτού λαλούμτος αυτοίς. ιδού
άρχωμ εις ελθώμ προσεκύμει αυτώ λέ=
γωμ. ότι/η θυγάτηρ μου άρτι ετελεύτησεμ.
αλλά ελθώμ επίθες/Τημ χείρα σου επ αυτήμ
και ζήσεται. και εγερθείς/ο ιησούς, ηκολού=
θησεμ αυτώ και/οι μαθηταί αυτού. και ιδού
γυμή αιμορροούσα δώδεκα έτη, προσελ=
θούσα όπισθεμ, ήψατο/Του κρασπέδου/Του
ιματίου αυτού. έλεγε γαρ εμ εαυτή. εάμ
μόμομ άψωμαι/Του ιματίου αυτού, σωθή=
σομαι./ο Δε ιησούς επιστραφείς και ιδώμ αυ
τήμ είπε. θάρσει θύγατερ./η πίστις σου σέσω
κέ σε. και εσώθη/η γυμή από/Της ώρας εκεί=
μης. και ελθώμ/ο ιησούς εις/Τημ οικίαμ/Του άρ
χομτος, και ιδώμ/Τους αυλητάς και/Τομ ό=
χλομ θορυβούμεμομ, λέγει αυτοίς. αμαχω=
ρείτε. ου γαρ απέθαμε/Το κοράσιομ, αλλά
καθεύδει. και κατεγέλωμ αυτού. ότε Δε εξε=
βλήθη/ο όχλος, εισελθώμ εκράτησε/Της χει=
ρός αυτής, και ηγέρθη/Το κοράσιομ. και εξήλ
θεμ/η φήμη αύτη εις όλημ/Τημ γημ εκείμημ.
και παράγομτι εκείθεμ/Τω ιησού, ηκολούθη=
σαμ αυτώ Δύο Τυφλοί κράζομτες και λέ=
γομτες. ελέησομ ημάς υιέ Δαυίδ. ελθόμτι Δε
εις/Τημ οικίαμ, προσήλθομ αυτώ/οι Τυφλοί
και λέγει αυτοίς/ο ιησούς. πιστεύετε ότι Δύ
μαμαι Τούτο ποιήσαι. λέγουσιμ αυτώ. μαι
κύριε. Τότε ήψατο/Τωμ οφθαλμώμ αυτώμ
λέγωμ. κατά/Τημ πίστιμ υμώμ, γεμηθήτω υ

pharisei dicebant discipulis eius. Mar. 2. d.
Quare cum publicanis et peccatoribus Luce. 5. f.
manducat magister vester? At iesus
audiens ait. Non est opus Marc. 2. c.
valentibus medicus: sed male habenti
bus. Euntes autem discite quid est misericordiam
volo et non sacrificium. Non enim veni voca Osee. 6. c.
re iustos: sed peccatores ad penitentiam.
Tunc accesserunt ad eum discipuli
iohannis dicentes: quare nos et pharisei Marc. 2. e.
ieiunamus frequenter: discipuli autem tui Luce. 5. f.
non ieiunant? Et ait illis iesus. j. 15. a. Marc. 7. b.
Nunquid possunt filii sponsi lugere
quamdiu cum illis est sponsus? Venient
autem dies cum auferetur ab eis
sponsus: et tunc ieiunabunt. Nemo autem
immittit commissuram panni rudis in
vestimentum vetus. Tollit enim plenitudinem
eius a vestimento: et peior scissura
fit. Neque mittunt vinum novum in utres
veteres. Alioquin rumpuntur utres C
et vinum effunditur et utres pereunt.
Sed vinum novum in
utres novos mittunt: et ambo conservantur.
Hec illo loquente ad eos: ecce Marc. 5. d.
princeps unus accessit et adorabat eum Luce. 8. f.
dicens. Domine filia mea modo defuncta est: Iohan. 4. g.
sed veni impone manum tuam super eam
et vivet. Et surgens iesus sequebatur
eum et discipuli eius. Et ecce Marc. 5. d.
mulier que sanguinis fluxum patiebatur duodecim Luce. 8. f.
retro et tetigit fimbriam [annis: accessit
vestimenti eius. Dicebat enim intra se. Si
tetigero tantum vestimentum eius: salva ero
At iesus conversus et videns eam
dixit. Confide filia. Fides tua [la hora. Mar. 5. f.
te salvam fecit. Et salva facta est mulier ex il- Luce. 7. g. 7. 18. g.
Et cum venisset iesus in domum princi
pis: et vidisset tibicines et turbam
tumultuantem: dicebat. Recedite. Marc. 5. g.
Non est enim mortua puella: sed
dormit. Et deridebant eum. Et cum eiecta Marc. 5. g.
turba: intravit et tenuit manum [esset Act. 9. d.
eius et dixit puella surge: et surrexit puella.
fama hec in universam terram illam. [Et exiit
Et transeunte inde iesu: secuti sunt
eum duo ceci clamantes et dicentes.
Miserere nostri fili david. Cum autem j. 22. g.
venisset domum: accesserunt ad eum ceci D
et dicit eis iesus. Creditis quia
hoc possum facere? Dicunt ei. Utique
domine. Tunc tetigit oculos eorum
dicens. Secundum fidem vestram fiat vobis.

νῶν. καὶ ἀνεῴχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί.
καὶ ἐνεβριμήσατο αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς λέγων. ὁ
ρᾶτε μηδεὶς γινωσκέτω. οἱ δὲ ἐξελθόντες,
διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ. αὐ
τῶν δὲ ἐξερχομένων, ἰδοὺ προσήνεγκαν αὐ
τῷ ἄνθρωπον κωφὸν δαιμονιζόμενον. καὶ ἐκ
βληθέντος τοῦ δαιμονίου ἐλάλησεν ὁ κω
φός. καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι λέγοντες. οὐ
δέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ ἰσραήλ. οἱ δὲ
φαρισαῖοι ἔλεγον. ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαι
μονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. καὶ περιῆγεν
ὁ ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώ
μας διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν
καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλεί
ας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν
μαλακίαν. ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἐσπλαγ
χνίσθη περὶ αὐτῶν, ὅτι ἦσαν ἐσκυλμένοι
καὶ ἐρριμμένοι ὡσεὶ πρόβατα μὴ ἔχοντα ποι
μένα. τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. ὁ
μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι.
δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅ
πως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐ
τοῦ. Cap. 10.

Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μα
θητάς αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν
πνευμάτων ἀκαθάρτων ὥστε ἐκβάλλειν
αὐτά, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶ
σαν μαλακίαν. τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων
τὰ ὀνόματα εἰσὶ ταῦτα. πρῶτος σίμων ὁ
λεγόμενος πέτρος, καὶ ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς
αὐτοῦ. ἰάκωβος ὁ τοῦ ζεβεδαίου, καὶ ἰωάν
νης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ. φίλιππος, καὶ βαρθο
λομαῖος. θωμᾶς, καὶ ματθαῖος ὁ τελώνης. ἰά
κωβος ὁ τοῦ ἀλφαίου, καὶ λεββαῖος ὁ ἐπι
κληθεὶς θαδδαῖος. σίμων ὁ κανανίτης, καὶ
ἰούδας ἰσκαριώτης ὁ καὶ παραδοὺς αὐ
τόν. τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ ἰη
σοῦς παραγγείλας αὐτοῖς, λέγων. εἰς ὁδὸν
ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, καὶ εἰς πόλιν σαμαρει
τῶν μὴ εἰσέλθητε. πορεύεσθε δὲ μᾶλλον
πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου
ἰσραήλ. πορευόμενοι δὲ κηρύσσετε λέγον
τες, ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
ἀσθενοῦντας θεραπεύετε. λεπροὺς καθαρίζε
τε. δαιμόνια ἐκβάλλετε. δωρεὰν ἐλάβετε,
δωρεὰν δότε. μὴ κτήσησθε χρυσὸν μηδὲ
ἄργυρον, μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑ
μῶν. μὴ πήραν εἰς ὁδόν. μηδὲ δύο χιτῶ
νας. μηδὲ ὑποδήματα. μηδὲ ῥάβδους. ἄξι
ος γάρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστίν.
εἰς ἣν δ᾽ ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξε
τάσατε τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστι, κακεῖ μείνατε
ἕως ἂν ἐξέλθητε. εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν

Et aperti sunt oculi eorum. sup. 8. a.
Et cõminatus est illis iesus dicẽs. Vi Marc. 7. g
dete ne quis sciat. Illi autẽ exeuntes c. 9. b. 7. 17.
diffamauerũt eũ in tota terra illa. Egres c. 7. 12. b. Marci. 7. g Luce. 11. b.
sis autem illis: ecce obtulerunt ei
hominẽ mutũ demoniũ habẽtẽ: et eiecto
demonio locutus est mutus:
et mirate sunt turbe dicentes. Nunquam
apparuit sic in israel. Pharisei autem
dicebant. In principe demoniorum
eijcit demones. Et circuibat Luce. 13. c.
iesus omnes ciuitates et castella
docẽs in synagogis eorum
et predicans euangelium regni:
et curans omnez languorem et omnez 7. 14. c.
infirmitatẽ. Vidẽs aũt turbas misertus ẽ Marc. 6. c.
eis: quia erant vexati
et iacentes sicut oues nõ habẽtes pasto
rem. Tunc dicit discipulis suis.
Messis quidẽ multa: operarij aũt pauci. Luce. 10. a.
Rogate ergo dominum messis vt
mittat operarios in messem suam.
Cap. 10.

A

Et conuocatis duodecim discipu
lis suis dedit illis potestatem Marc. 6 b.
spirituũ immundorum vt eijcerent Luce. 9. a. Marc. 3. c.
eos: et curarent omnẽ lãguorẽ et omnẽ Luce. 9. a.
infirmitatem. Duodecim aũt apostolorũ
nomina sunt hec. Primus simon Act. 1. b.
qui dicitur petrus: et andreas frater Marci. 3. b Luce. 6. c.
eius. iacobus zebedei: et iohannes
frater eius. philippus et bartholomeus.
thomas et matheus publicanus. et iaco
bus alphei et lebbeus qui cognominatus est
thaddeus. simon chananeus et
iudas scariothis qui et tradidit eum.
Hos duodecim misit iesus
precipiens eis et dicens. In viam
gẽtiũ ne abieritis: et in ciuitates samari
tanorum ne intraueritis: sed potius ite
ad oues que perierunt domus
israel. Euntes aũt predicate dicentes: sup. 4. c.
quia appropinquauit regnum celorum. Marc. 16. f Luce. 10. d.
Infirmos curate: mortuos suscitate: le Luce. 9. a.
prosos mũdate: demões eijcite: gratis accepistis: gratis date. Nolite possidẽ aurũ neque 1. Cor. 4. b.

B

argentũ: neque pecuniã in zonis vestris.
Non peram in via neque duas tunicas: Mar. 6. b.
neque calciamenta neque virgam. Dignus Luce. 10. b.
est enim operarius cibo suo. Act. 10. d.
In quãcũque aũt ciuitatẽ aut castellũ itra
veritis: interro gate quis in ea dignus sit: et ibi manete
donec exeatis. Intrãtes autem in

οικίαν, ασπάσασθε αυτήν λέγοντες. ειρήνη
τω οίκω τούτω. και εάν μεν η η οικία αξία,
εισελθέτω η ειρήνη υμών επ' αυτήν. εάν δε
μη η αξία, η ειρήνη υμών πρός υμάς επισ-
τραφήτω. και ος εάν μη δέξηται υμάς, μηδέ
ακούση τους λόγους υμών, εξερχόμενοι
της οικίας η της πόλεως εκείνης, εκτινάξατε
τον κονιορτόν των ποδών υμών. αμήν λέ-
γω υμίν, ανεκτότερον έσται γη σοδόμων και
γομόρρων εν ημέρα κρίσεως, η τη πόλει ε-
κείνη. ιδού εγώ αποστέλλω υμάς ως πρό-
βατα εν μέσω λύκων. γίνεσθε ουν φρόνιμοι
ως οι όφεις, και ακέραιοι ως αι περιστεραί.
προσέχετε δε από των ανθρώπων. παρα-
δώσουσι γαρ υμάς εις συνέδρια, και εν
ταις συναγωγαίς αυτών μαστιγώσουσιν
υμάς. και επί ηγεμόνας δε και βασιλείς α-
χθήσεσθε ένεκεν εμού εις μαρτύριον αυτοίς
και τοις έθνεσιν. όταν δε παραδιδώσιν υ-
μάς, μη μεριμνήσητε πως η τι λαλήσετε. δο-
θήσεται γαρ υμίν εν εκείνη τη ώρα τι λα-
λήσετε. ου γαρ υμείς εστέ οι λαλούντες,
αλλά το πνεύμα του πατρός υμών το λα-
λούν εν υμίν. παραδώσει δε αδελφός α-
δελφόν εις θάνατον και πατήρ τέκνον, και ε-
παναστήσονται τέκνα επί γονείς, και θανα-
τώσουσιν αυτούς. και έσεσθε μισούμενοι
υπό πάντων διά το όνομα μου. ο δε υπο-
μείνας εις τέλος, ούτος σωθήσεται. όταν δε
διώκωσιν υμάς εν τη πόλει ταύτη, φεύγε-
τε εις την άλλην. αμήν γαρ λέγω υμίν, ου
μη τελέσητε τας πόλεις του ισραήλ, έως αν
έλθη ο υιός του ανθρώπου. ουκ έστι μαθη-
τής υπέρ τον διδάσκαλον, ουδέ δούλος υ-
πέρ τον κύριον αυτού. αρκετόν τω μαθητή
ίνα γένηται ως ο διδάσκαλος αυτού, και ο
δούλος ως ο κύριος αυτού, ει τον οικο-
δεσπότην βεελζεβούβ επεκάλεσαν, πόσω
μάλλον τους οικειακούς αυτού. μη ουν
φοβηθήτε αυτούς. ουδέν γαρ έστι κεκα-
λυμμένον ο ουκ αποκαλυφθήσεται, και κρυ-
πτόν ο ου γνωσθήσεται. ο λέγω υμίν εν τη
σκοτία, είπατε εν τω φωτί. και ο εις το
ους ακούετε, κηρύξατε επί των δωμάτων.
και μη φοβείσθε από των αποκτενόντων το
σώμα, την δε ψυχήν μη δυναμένων αποκ-
τείναι. φοβήθητε δε μάλλον τον δυνάμενον
και ψυχήν και σώμα απολέσαι εν γεέννη.
ουχί δύο στρουθία ασσαρίου πωλείται.
και εν εξ αυτών ου πεσείται επί την γην, ά-
νευ του πατρός υμών. υμών δε και αι τρί-
χες της κεφαλής πάσαι ηριθμημέναι εισί.
μη ουν φοβηθήτε, πολλών στρουθίων δια-

domum: salutate eam dicentes. Pax
huic domui. Et si quidem fuerit domus illa
digna: veniet pax vestra super eam. Si autem
non fuerit digna: pax vestra ad vos re
vertetur. Et quicunque non receperit vos: neque
audierit sermones vestros: exeuntes foras de
domo vel civitate illa: excutite
pulverem de pedibus vestris. Amen dico
vobis: tolerabilius erit terre sodomorum et
gomorreorum in die iudicii quam illi civitati.
Ecce ego mitto vos sicut oves Luce.10.b.
in medio luporum. Estote ergo prudentes 1. Pe.4.b.
sicut serpentes: et simplices sicut columbe. Rom.16.d Mar.13.b.
Cavete autem ab hominibus. Tradent Joha.16.a
enim vos in conciliis: et in
synagogis suis flagellabunt
vos: et ad presides et ad reges ducemi Act.5.d. et 25.c.
ni propter me in testimonium illis Phil.1.d.
et gentibus. Cum autem tradent vos:
nolite cogitare quomodo aut quid loquamini. Da Marc.13.c. Luce.12.b.
bitur enim vobis in illa hora quid loquamini. C
Non enim vos estis qui loquimini:
sed spiritus patris vestri qui loquitur
in vobis. Tradet autem frater fratrem
in mortem: et pater filium: et insurgent
filii in parentes et morte
eos afficient: et eritis odio
omnibus hominibus propter nomen meum. Qui autem per Act.2.b.
severaverit usque in finem: hic salvus erit. Cum autem 7.24.b.
persequentur vos in civitate ista: fugite
in aliam. Amen dico vobis: non
consumabitis civitates israel: donec
veniat filius hominis. Non est disci- Luce.6.f.
pulus super magistrum: nec servus super Joha.13.d. et 15.f
dominum suum. Sufficit discipulo
ut sit sicut magister eius: et
servus sicut dominus eius. Si patremfa-
milias beelzebub vocaverunt: quanto
magis domesticos eius? Ne ergo
timueritis eos. Nihil enim est opertum Mar.4.d.
quod non reveletur: et occultum Luce.8.c.
quod non sciatur. Quod dico vobis in Luce.12.a.
tenebris: dicite in lumine. et quod in
aure auditis: predicate super tecta.
Et nolite timere eos qui occidunt Luce.12.a.
corpus: animam autem non possunt occidere.
Sed potius timete eum qui potest
et animam et corpus perdere in gehennam. D
Nonne duo passeres asse veneunt? Luce.12.a.
Et unus ex illis non cadet super terram si-
ne patre vestro. Vestri autem et capilli
capitis omnes numerati sunt.
Nolite ergo timere: multis passeribus melio Luce.12.a.

φέρετε ὑμεῖς. πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν
ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογή=
σω κἀγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός
μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ὅστις δ' ἂν ἀρνήσηται
με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι
αὐτὸν κἀγὼ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου
τοῦ ἐν οὐρανοῖς. μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον
βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν. οὐκ ἦλθον βα=
λεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν. ἦλθον γὰρ
διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρός αὐ=
τοῦ, καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρός αὐτῆς,
καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς, καὶ
ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκειακοὶ αὐτοῦ.
ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμέ, οὐκ
ἔστι μου ἄξιος. καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγα=
τέρα ὑπὲρ ἐμέ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος. καὶ ὃς
οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκο=
λουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστι μου ἄξιος. ὁ εὑ=
ρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν. καὶ
ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ,
εὑρήσει αὐτήν. ὁ δεχόμενος ὑμᾶς, ἐμὲ δέ=
χεται. καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος, δέχεται τὸν ἀ=
ποστείλαντα με. ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς
ὄνομα προφήτου, μισθὸν προφήτου λήψε=
ται. καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δι=
καίου, μισθὸν δικαίου λήψεται. καὶ ὃς ἐὰν
ποτίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον
ψυχροῦ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν
λέγω ὑμῖν οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐ=
τοῦ. Cap.11.

Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ ἰησοῦς δια=
τάσσων τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ,
μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν
ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν. ὁ δὲ ἰωάννης ἀκού=
σας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ χρισ=
τοῦ, πέμψας δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ=
πεν αὐτῷ. σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσ=
δοκῶμεν. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐ=
τοῖς πορευθέντες ἀπαγγείλατε ἰωάννῃ ἃ ἀ=
κούετε καὶ βλέπετε. τυφλοὶ ἀναβλέπουσι.
καὶ χωλοὶ περιπατοῦσι. λεπροὶ καθαρίζον=
ται. καὶ κωφοὶ ἀκούουσι. νεκροὶ ἐγείρονται
καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται. καὶ μακάριος
ἐστὶν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. τού=
των δὲ πορευομένων, ἤρξατο ὁ ἰησοῦς λέ=
γειν τοῖς ὄχλοις περὶ ἰωάννου. τί ἐξήλθετε
εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι. κάλαμον ὑπὸ ἀνέ=
μου σαλευόμενον. ἀλλὰ τί ἐξήλθετε ἰδεῖν.
ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμέ=
νον. ἰδοὺ οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες, ἐν τοῖς
οἴκοις τῶν βασιλείων εἰσίν. ἀλλὰ τί ἐξήλ=
θετε ἰδεῖν. προφήτην, ναὶ λέγω ὑμῖν καὶ πε=
ρισσότερον προφήτου. οὗτος γάρ ἐστιν πε

res estis vos: Omnis ergo qui confitebit — Marc. 8.g. Luce. 12. b.
me coram hominibus: cõfitebor
et ego eum coram patre
meo qui ĩ celis est. Qui autẽ negauerit
me coram hominibus: negabo
et ego eum coram patre meo
qui in celis ẽ. Nolite arbitrari q͛ venerĩ
pacem mittere in terram. Non veni — Luce. 1. g.
pacem mittere: sed gladiũ. Veni enĩ — Ezech. 22. b
separare hominẽ aduersus patrem suũ:
et filiam aduersus matrem suam:
et nurum aduersus socrum suam: et
inimici hominis domestici eius. [nõ
Qui amat prẽ aut mrẽ pl9 q̃ me: — Luce. 14. f.
ẽ me dign9. Et q̃ amat filiũ aut filiã — t. 9. c. Marc. 8. g.
super me: non est me dign9. Et qui — j. 16. f.
non accipit crucẽ suam ⁊ sequitur
me: non est me dignus. Qui inuenit
animam suam perdet illam: et
qui perdiderit animã suã propter me
inueniet eã. Qui recipit vos me recipit: — Luce. 17. g.
et qui me recipit: recipit eum qui — j. 18. a. t. 25. f.
me misit. Qui recipit pphãz in — Luce. 10. e.
noĩe pphete: mercedẽ pphete accipiet.
Et qui recipit iustũ in nomine iusti:
mercedem iusti accipiet. Et quicunq̃ — Marc. 9. f.
potũ dederit vni ex minimis istis calicẽ
aque frigide tm̃ in noĩe discipuli: amen
dico vobis: non perdet mercedem su=
am. Cap. 11.

Et factũ est cũ cõsumasset iesus pci= — A
piẽs duodecim discipulis suis:
transijt inde vt doceret ⁊ predicaret
in ciuitatib9 eoꝝ. Iohẽs aũt cũ audisset — Luce. 7. c
in vinculis opera christi:
mittens duos de discipulis suis ait
illi. Tu es q̃ ventur9 es: an aliũ expe=
ctam9? Et respondens iesus ait illis.
Euntes renũciate iohãni que audistis — Luce. 7. c.
et vidistis. Ceci vident:
claudi ambulãt: leprosi mundantur:
surdi audiunt: mortui resurgũt:
pauperes euangelizant: et beatus
est q̃ nõ fuerit scandalizat9 ĩ me. Illis — Luce. 7. d.
aũt abeuntibus cepit iesus dicere ad
turbas de iohanne. Quid existis
in desertum videre. Harundinem vẽto
agitatã. Sed quid existis videre?
Hominem mollibus vestitum?
Ecce qui mollibus vestiuntur in
domib9 regũ sunt. Sed quid existis — B
vidẽ pphetã? Etiã dico vobis ⁊ pl9 q̃ — Marci. 1. a. Luce. 7. d.
prophetam. Hic est enim de

ρί οὗ γέγραπται. ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω
τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου,
ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν
σου. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν
γεννητοῖς γυναικῶν μείζων ἰωάννου τοῦ
βαπτιστοῦ. ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλεί
ᾳ τῶν οὐρανῶν, μείζων αὐτοῦ ἐστίν. ἀπὸ
δὲ τῶν ἡμερῶν ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἕ=
ως ἄρτι, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται,
καὶ βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν. πάντες γὰρ
οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως ἰωάννου
προεφήτευσαν. καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐ
τός ἐστιν ἠλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι. ὁ ἔχων
ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν
γενεὰν ταύτην. ὁμοία ἐστὶ παιδίοις ἐν ἀ=
γορᾷ καθημένοις, καὶ προσφωνοῦσι τοῖς ἑ=
ταίροις αὐτῶν, καὶ λέγουσιν. ηὐλήσαμεν ὑ
μῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε. ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν,
καὶ οὐκ ἐκόψασθε. ἦλθε γὰρ ἰωάννης μήτε
ἐσθίων μήτε πίνων, καὶ λέγουσι δαιμόνιον
ἔχει. ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων
καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν ἰδοὺ ἄνθρωπος
φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ
ἁμαρτωλῶν. καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ
τῶν τέκνων αὐτῆς. τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν
τὰς πόλεις ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλεῖσται
δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν. οὐ
αί σοι χοραζίν. οὐαί σοι βηθσαϊδά. ὅτι εἰ
ἐν τύρῳ καὶ σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις
αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ
καὶ σποδῷ μετενόησαν. πλὴν λέγω ὑμῖν
τύρῳ καὶ σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέ
ρᾳ κρίσεως, ἢ ὑμῖν. καὶ σὺ καπερναοὺμ ἡ ἕ
ως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα, ἕως ᾅδου κα=
ταβιβασθήσῃ. ὅτι εἰ ἐν σοδόμοις ἐγένοντο
αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοί, ἔμειναν ἂν
μέχρι τῆς σήμερον. πλὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι
γῇ σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ
κρίσεως, ἢ σοί. ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκρι
θεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν. ἐξομολογοῦμαί σοι πά
τερ κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέ
κρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν,
καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις. ναὶ ὁ πα=
τήρ ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν
σου. πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πα=
τρός μου. καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν υἱόν,
εἰ μὴ ὁ πατήρ. οὐδὲ τὸν πατέρα τις ἐπιγι=
νώσκει, εἰ μὴ ὁ υἱός. καὶ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υ
ἱὸς ἀποκαλύψαι. δεῦτε πρός με πάντες οἱ
κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀνα=
παύσω ὑμᾶς. ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑ=
μᾶς. καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πρᾶός εἰμι καὶ
ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ. καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυ=

quo scriptū est. Ecce ego mitto Malac.3.a Luce.1.g.
angelum meū ante faciem tuam
qui preparabit viam tuam ante
te. Amē dico vobis: nō surrexit inter
natos mulierum maior iohāne
baptista. Qui aūt minor est in regno Luce.7.d.
celorum: maior est illo. A
diebus aūt iohannis baptiste vsq3
nunc regnum celorum vim patitur:
et violenti rapiunt illud. Oīs enim Luce.16.d. j.13.a.
prophete et lex vsq3 ad iohannem Luce.7.c.
prophetauerūt: et si vultis recipere: ip=
se est helias qui venturus est. Qui h3
aures audiēdi audiat. Cui āt silē3 esti=
generationē istā? Silis ē pueris ⌊mabo
sedentib9 in foro q̄ clamātes coeq̄libus
dicūt. Cecinimus vobis
et non saltastis: lamētauimus
et nō plāxistis. Venit eī iohānes neq3 Luce.7.e.
mādicās neq3 bibēs: τ dicūt demoniū
h3. Venit filius hominis manducans C
τ bibens: τ dicunt ecce homo
vorax τ potator vini: publicanorum τ
pctōꝝ amic9. Et iustificata ē sapiētia a
filijs suis. Tunc cepit exprobrare Luce.10.d.
ciuitatibus in quib9 facte sunt plurime
virtutes ei9: q2 nō egissent pñiā3. Ve
tibi corozaim: ve tibi bethsaida: q2 si
in tyro τ sydone facte essent virtutes
que facte sunt in vobis: olim in cilicio
τ cinere pñiā3 egissēt. Verūtñ dico vo
tyro τ sydoni remissius erit in die ⌊bis
iudicij q̄3 vobis. Et tu capharnaū nūq̄d
vsq3 ī celū exaltaberis? Vsq3 ī īfernū de=
scēdes. Quia si in sodomis facte fuissēt D
virtutes q̄ facte sunt in te: forte māsissēt
vsq3 in hāc diē. Verūtñ dico vobis: q2
terre sodomoꝝ remissi9 erit in die
iudicij q̄3 tibi. In illo tēpore respōdēs
iesus dixit. Confiteor tibi pater Luce.10.f.
dñe celi τ terre: quia abscondisti
hec a sapientibus et prudentibus:
et reuelasti ea paruulis. Ita pater:
quoniam sic fuit placitum ante
te. Oīa mihi tradita sunt a patre j.28.d.
meo. Et nemo nouit filiu3 Luce.10.f. Iohā.16.c
nisi pater: neq3 patre3 quis nouit τ.13.a.
nisi filius: τ cui voluerit filius
reuelare. Venite ad me omnes
qui laboratis τ onerati estis: τ ego re
ficiā vos. Tollite iugū meū super vos
τ discite a me quia mitis sum et
humilis corde: et inuenietis requie3

σιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. ὁ γὰρ ζυγός μου
χρηστός, καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρὸν ἐσ
τίν. Cap. 12.

Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ. ἐπορεύθη ὁ ἰησοῦς
τοῖς σάββασι διὰ τῶν σπορίμων. οἱ δὲ
μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπείνασαν, καὶ ἤρξαντο τίλ
λειν στάχυας καὶ ἐσθίειν. οἱ δὲ φαρισαῖοι ἰ
δόντες εἶπον αὐτῷ. ἰδοὺ οἱ μαθηταί σου ποι
οῦσιν ὃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν σαββάτῳ. ὁ δὲ
εἶπεν αὐτοῖς. οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησε
δαυὶδ ὅτε ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐ
τοῦ, πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ,
καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν,
οὓς οὐκ ἐξὸν ἦν αὐτῷ φαγεῖν οὐδὲ τοῖς
μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι μόνοις. ἢ οὐκ
ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ, ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ
ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσι,
καὶ ἀναίτιοι εἰσί. λέγω δὲ ὑμῖν. ὅτι τοῦ ἱε
ροῦ μεῖζον ἐστὶν ὧδε. εἰ δὲ ἐγνώκειτε τί ἐσ
τὶν ἔλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν, οὐκ ἂν κατε
δικάσατε τοὺς ἀναιτίους. κύριος γάρ ἐστι
τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. καὶ με
ταβὰς ἐκεῖθεν, ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐ
τῶν. καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος ἦν τὴν χεῖρα ἔχων
ξηράν. καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες. εἰ
ἔξεστι τοῖς σάββασι θεραπεύειν, ἵνα κατηγο
ρήσωσιν αὐτοῦ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς. τίς ἔσται
ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος ὃς ἕξει πρόβατον ἕν, καὶ
ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυ
νον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ. πόσῳ
οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου. ὥστε ἔ
ξεστι τοῖς σάββασι καλῶς ποιεῖν. τότε λέ
γει τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἐξηραμμένην ἔχοντι τὴν
χεῖρα. ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. καὶ ἐξέτεινε.
καὶ ἀπεκατεστάθη ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη. οἱ δὲ
φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ ἐ
ξελθόντες. ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. ὁ δὲ ἰη
σοῦς γνοὺς, ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν. καὶ ἠκολού
θησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν
αὐτοὺς πάντας. καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα
μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν. ὅπως πλη
ρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ ἠσαΐου τοῦ προφήτου
λέγοντος. ἰδοὺ ὁ παῖς μου ὃν ἡρέτισα ὁ ἀ
γαπητός μου εἰς ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχή μου.
θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν. καὶ κρί
σιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ. οὐκ ἐρίσει, οὐδὲ
κραυγάσει. οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατεί
αις τὴν φωνὴν αὐτοῦ. κάλαμον συντετριμ
μένον οὐ κατεάξει, καὶ λίνον τυφόμενον οὐ
σβέσει, ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νῖκος τὴν κρίσιν,
καὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσι. τότε
προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος τυφλὸς
καὶ κωφός, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτὸν ὥστε τὸν

animabus vestris. Jugum enim meum
suave est: et onus meum leve.
Cap. 12.

In illo tempore abijt iesus A
per sata sabbato: Marc. 2. f.
discipuli autem eius esurientes ceperunt vellere Luce. 6. a. Mar. 2. g.
spicas et manducare. Pharisei autem viden Luce. 6. a.
tes dixerunt ei. Ecce discipuli tui faciunt
quod non licet facere sabbatis. At ille Marc. 2. g.
dixit eis. Non legistis quid fecerit Luce. 6. a. 1. reg. 21. b.
david quando esurijt et qui cum eo erant:
quomodo intravit in domum dei
et panes propositionis comedit
quos non licebat ei edere: neque his qui
cum eo erant: nisi solis sacerdotibus? Aut
legistis in lege: quia sabbatis [nō
sacerdotes in templo sabbatum violant
et sine crimine sunt. Dico autem vobis: quia tem
plo maior est hic. Si autem sciretis quid est a. hic. adverbium loci.
misericordiam volo et non sacrificium: numquam condemnas
innocentes. Dominus enim est [setis Marc. 2. g.
filius hominis etiam sabbati. Et cum
inde transisset: venit in synagogam eorum.
Et ecce homo erat manum habens Marc. 3. a. Luce. 6. b.
aridam et interrogabant eum dicentes. Si
licet sabbatis curare: ut accusarent
eum. Ipse autem dixit illis. Quis erit
ex vobis homo qui habeat ovem unam et
si ceciderit hec sabbatis in foveam
nonne tenebit et levabit eam? Quanto ma
gis melior est homo ove? Itaque licet
sabbatis bene facere. Tunc ait B
homini.
Extende manum tuam. Et extendit Marc. 3. b. Johā. 10. g.
et restituta est sanitati sicut altera. Exeu
pharisei consilium faciebant adversus eum: [tes autem
quomodo perderent eum. Jesus autem
sciens recessit inde: et secuti sunt
eum multi: et curavit
eos omnes. Et precepit eis ne sup. 8. a. et. 9. f.
manifestum eum facerent ut adimpleretur j. 17. c.
quod dictum est per esaiam prophetam
dicentem. Ecce puer meus quem elegi: dile Esaie. 42. a
ctus meus in quo bene complacuit anime mee:
ponam spiritum meum super eum: et iudicium
gentibus nunciabit. Non contendet neque
clamabit: neque audiet aliquis in plateis
vocem eius. Harundinem quassatam
non confringet et linum fumigans non
extinguet: donec eiciat ad victoriam iudi
cium: et in nomine eius gentes sperabunt. Tunc sup. 9. g. Luce. 11. b.
oblatus est ei demonium habens cecus
et mutus: et curavit eum ita ut

τυφλόν και κωφόν και λαλείν και βλέπειν
και εξίσταντο πάντες οι όχλοι και έλεγον.
μήτι ούτος εστίν ο χριστός ο υιός δαυίδ. οι
δε φαρισαίοι ακούσαντες είπον. ούτος ουκ
εκβάλλει τα δαιμόνια, ει μή εν τω βεελζε-
βούλ άρχοντι των δαιμονίων. ειδώς δε ο ιη-
σούς τας ενθυμήσεις αυτών, είπεν αυτοίς. πά-
σα βασιλεία μερισθείσα καθ εαυτής, ερημού-
ται. και πάσα πόλις η οικία μερισθείσα καθ ε-
αυτής, ου σταθήσεται. και ει ο σατανάς τον
σατανάν εκβάλλει, εφ εαυτόν εμερίσθη. πως
ουν σταθήσεται η βασιλεία αυτού. και ει ε-
γώ εν βεελζεβούλ εκβάλλω τα δαιμόνια οι υ-
ιοί υμών εν τίνι εκβάλλουσι. διατούτο αυτοί
υμών έσονται κριταί. ει δε εγώ εν πνεύματι
θεού εκβάλλω τα δαιμόνια, άρα έφθασεν εφ
υμάς η βασιλεία του θεού. η πως δύναται
τις εισελθείν εις την οικίαν του ισχυρού, και
τα σκεύη αυτού διαρπάσαι. εάν μη πρώτον
δήση τον ισχυρόν και τότε την οικίαν αυτού
διαρπάσει. ο μη ων μετ εμού, κατ εμού εστί.
και ο μη συνάγων μετ εμού, σκορπίζει. δια
τούτο λέγω υμίν. πάσα αμαρτία και βλασ-
φημία, αφεθήσεται τοις ανθρώποις. η δε του
πνεύματος βλασφημία, ουκ αφεθήσεται τοις
ανθρώποις. και ος εάν είπη λόγον κατά του
υιού του ανθρώπου, αφεθήσεται αυτώ. ος
δ αν είπη κατά του πνεύματος του αγίου
ουκ αφεθήσεται αυτώ ούτε εν τω νυν αιώνι
ούτε εν τω μέλλοντι. η ποιήσατε το δέν-
δρον καλόν και τον καρπόν αυτού καλόν,
η ποιήσατε το δένδρον σαπρόν, και τον καρ-
πόν αυτού σαπρόν. εκ γαρ του καρπού το
δένδρον γινώσκεται. γεννήματα εχιδνών
πως δύνασθε αγαθά λαλείν πονηροί όντες.
εκ γαρ του περισσεύματος της καρδίας το
στόμα λαλεί. ο αγαθός άνθρωπος εκ του α-
γαθού θησαυρού εκβάλλει αγαθά. και ο πο-
νηρός άνθρωπος εκ του πονηρού θησαυρού
εκβάλλει τα πονηρά. λέγω δε υμίν ότι παν
ρήμα αργόν ο εάν λαλήσωσιν οι άνθρωποι,
αποδώσουσιν υπέρ αυτού λόγον εν ημέρα
κρίσεως. εκ γαρ των λόγων σου δικαιωθήση
και εκ των λόγων σου καταδικασθήση. τό-
τε απεκρίθησαν τινές των γραμματέων και
φαρισαίων λέγοντες. διδάσκαλε, θέλωμεν α-
πό σου σημείον ιδείν. ο δε αποκριθείς είπεν
αυτοίς. γενεά πονηρά και μοιχαλίς σημεί-
ον επιζητεί. και σημείον ου δοθήσεται αυτή,
ει μή το σημείον ιωνά του προφήτου. ώσ-
περ γαρ ην ιωνάς εν τη κοιλία του κήτους
τρεις ημέρας και τρεις νύκτας, ούτως εσ-
ται ο υιός του ανθρώπου εν τη καρδία της

loqueretur et videret.
Et stupebant omnes turbe et dicebant.
Nūquid hic est xp̄s filiꝰ dauid?
Pharisei āt audiētes dixerūt. Hic nō Marc.3.c. Luce.11.b.
eijcit demones nisi in beelzebub
principe demoniorum. Jesus aūt sciēs
cogitationes eorum dixit eis. Omne Marc.3.f. Luce.11.c.
regnū diuisum cōtra se desolabitur:
et ois ciuitas vel domꝰ diuisa cōtra se
non stabit. Et si sathanas
sathanā eijcit aduersus se diuisꝰ ē: quō
ergo stabit regnū eius? Et si ego
in beelzebub eijcio demones: filij
vestri in quo eijciūt? Ideo ipsi
iudices vestri erunt. Si aūt ego in spū
dei eijcio demones igitur peruenit in
vos regnū dei. Aut quō potest C
quisq̄ intrare in domū fortis et
vasa eiꝰ diripere: nisi prius
alligauerit fortē? Et tunc domū illius
diripiet. Qui nō ē mecū cōtra me est Marc.3.g. Luce.12.b.
et qui nō cōgregat mecū spargit. Ideo
dico vobis: omē peccatū et blaphemia
remittetur hominibus:
spūs aūt blasphemia nō remittetur. u. In gre. li spūs [illegible] blasphemia nel.
Et quicunq̄ dixerit verbum contra
filium hominis remittetur ei: qui
autem dixerit contra spiritum sanctum
non remittetur ei: neq̄ in hoc seculo:
neq̄ in futuro. Aut facite arborem
bonam et fructum eius bonum:
aut facite arborem malam et fructum
eius malum. Siquidem ex fructu sup.5.c.
arbor agnoscitur. Progenies viperaꝝ
quō potestis bona loqui cum sitis mali
Ex abundantia enim cordis Luce.6.g.
os loquitur. Bonus homo de bono
thesauro profert bona: et malus
homo de malo thesauro
profert mala. Dico autē vobis qm̄ oē
verbum ociosum quod locuti fuerit ho-
mines reddent rationem de eo in die
iudicij. Ex verbis enī tuis iustificaberis:
et ex verbis tuis condēnaberis. Tūc Marc.8.b.
responderūt ei quidam de scribis et Luce.11.b.
phariseis dicētes. Magister volumꝰ a Luce.9.e.et 11.d.
te signum videre. Qui respondens ait Marc.8.c.
illis. Generatio mala et adultera signū Deut.32.a.
querit: et signum non dabitur ei:
nisi signum ione prophete. Sicut Jone.2.a.
enim fuit ionas in ventre ceti D
tribus diebus et tribus noctibus: sic erit
filius hominis in corde

γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. ἄνδρες νινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα ἰωνᾶ. καὶ ἰδοὺ πλεῖον ἰωνᾶ ὧδε. βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτήν· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν σολομῶνος. καὶ ἰδοὺ πλεῖον σολομῶνος ὧδε. ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ οὐκ εὑρίσκει. τότε λέγει. ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου ὅθεν ἐξῆλθον. καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει σχολάζοντα, σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ. καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ, καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, χείρονα τῶν πρώτων. οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ. ἔτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδοὺ ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἱστήκεισαν ἔξω ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι. εἶπε δέ τις αὐτῷ. ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ἑστήκασι ζητοῦντές σοι λαλῆσαι. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ εἰπόντι αὐτῷ. τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου. καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου. καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν. ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. ὅστις γὰρ ἂν ποιήσει τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν. Cap. 13.

Ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἐξελθὼν ὁ ἰησοῦς ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν. καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι. καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἱστήκει. καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβολαῖς λέγων. ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι. καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ἃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἦλθε τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν αὐτά. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη ὅπου οὐκ εἶχε γῆν πολλήν. καὶ εὐθέως ἐξανέτειλε διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς. ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος, ἐκαυματίσθη. καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι καὶ ἀπέπνιξαν αὐτά. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλήν. καὶ ἐδίδου καρπόν, ὁ μὲν ἑκατόν, ὁ δὲ ἑξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα. ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταί, εἶπον αὐτῷ.

terre tribꝰ diebꝰ et tribꝰ noctibꝰ. Uiri niniuite surgent in iudicium cum generatione ista et cõdemnabunt eã: quia penitentiam egerunt in predicatione ione. Et ecce plus quam iona hic. Regina austri surget in iudicio cum generatione ista et condemnabit eam: quia venit a finibꝰ terre audire sapientiã salomonis. Et ecce plus quam salomon hic. D 3.Reg.10.a 2.Par.9.a 3. hic.aduerbiũ loci τ sic infra.

Cum autem immũdus spiritus exierit ab homine: ambulat per loca arida querens requiem: et nõ inuenit. Tunc dicit. Reuertar in domũ meã vnde exiui. Et veniens inuenit eam vacantẽ: scopis mũdatã et ornatã. Tunc vadit et assumit septem alios spiritus secum nequiores se: et intrantes habitant ibi: et fiunt nouissima hominis illius peiora prioribus. Sic et erit generationi huic pessime. Luce.11.c.

Adhuc eo loquente ad turbas: ecce mater eius et fratres stabant foris: querentes loqui ei. Dixit autem ei quidam. Ecce mater tua et fratres tui foris stant querentes te loqui. At ipse respondens dicenti sibi ait. Que est mater mea et qui sunt fratres mei? Et extendens manum in discipulos suos dixit. Ecce mater mea et fratres mei. Quicunque enim fecerit voluntatẽ patris mei qui in celis est: ipse meus frater et soror et mater est. Cap. 13. Mar.3.g. Luce.8.c.

In illo die exiens iesus de domo sedebat secus mare. Et congregate sunt ad eum turbe multe: ita vt in naviculam ascendens sederet: et omnis turba stabat in littore et locutus est eis multa in parabolis dicẽs. Ecce exijt qui seminat seminare. Et dum seminat quedam ceciderunt secus viam: et venerunt volucres et comederũt ea. A Marc.4.a

Alia autem ceciderunt in petrosa vbi non habebãt terrã multam: et continuo exorta sũt quia nõ habebãt altitudinẽ terre. Sole autem orto estuauerũt: et quia nõ habebãt radicẽ aruerũt. Alia autem ceciderunt in spinas: et creuerũt spine et suffocauerũt ea. Alia autem ceciderunt in terram bonam et dabãt fructũ: aliud cẽtesimũ: aliud sexagesimũ: aliud trigesimũ. Qui habet aures audiendi audiat. Et accedẽtes discipuli dixerũt B

διατί εν παραβολαίς λαλείς αυτοίς. ο δε α
ποκριθείς είπεν αυτοίς. ότι υμίν δέδοται γνώ
ναι τα μυστήρια της βασιλείας των ουρανών
εκείνοις δε ου δέδοται. όστις γαρ έχει δοθή
σεται αυτώ και περισσευθήσεται. όστις δε
ουκ έχει, και ο έχει αρθήσεται απ αυτού. διά
τούτο εν παραβολαίς αυτοίς λαλώ, ότι βλέ
ποντες ου βλέπουσι, και ακούοντες ουκ α=
κούουσιν ουδέ συνιούσιν. και αναπληρούται
αυτοίς η προφητεία ησαΐου η λέγουσα. α=
κοή ακούσετε, και ου μή συνήτε. και βλέπον=
τες βλέψετε, και ου μή ίδητε. επαχύνθη γαρ
η καρδία του λαού τούτου. και τοις ωσί
βαρέως ήκουσαν, και τους οφθαλμούς αυ
τών εκάμμυσαν. μήποτε ίδωσι τοις οφθαλ=
μοίς, και τοις ωσίν ακούσωσι, και τη καρδία
συνώσι, και επιστρέψωσι και ιάσομαι αυ=
τούς. υμών δε μακάριοι οι οφθαλμοί ότι βλέ
πουσι, και τα ώτα υμών ότι ακούει. αμήν
γάρ λέγω υμίν. ότι πολλοί προφήται και
δίκαιοι επεθύμησαν ιδείν α βλέπετε και ουκ
είδον. και ακούσαι α ακούετε, και ουκ ήκου
σαν. υμείς ουν ακούσατε την παραβολήν
του σπείροντος. παντός ακούοντος τον λό
γον της βασιλείας και μη συνιέντος, έρχεται
ο πονηρός και αρπάζει το εσπαρμένον εν τη
καρδία αυτού. ούτος εστίν ο παρά την ο=
δόν σπαρείς. ο δε επί τα πετρώδη σπαρείς,
ούτος εστίν, ο τον λόγον ακούων, και ευ=
θύς μετά χαράς λαμβάνων αυτόν. ουκ έχει
δε ρίζαν εν εαυτώ, αλλά πρόσκαιρος εστί.
γενομένης δε θλίψεως ή διωγμού διά τον
λόγον, ευθύς σκανδαλίζεται. ο δε εις τας
ακάνθας σπαρείς, ούτος εστίν ο τον λό=
γον ακούων. και η μέριμνα του αιώνος τού=
του, και η απάτη του πλούτου συμπνίγει
τον λόγον, και άκαρπος γίνεται. ο δε επί
την γην την καλήν σπαρείς, ούτος εστίν ο
τον λόγον ακούων και συνιών. ος δη καρ=
ποφορεί και ποιεί ο μεν εκατόν, ο δε εξήκον=
τα, ο δε τριάκοντα. άλλην παραβολήν πα=
ρέθηκεν αυτοίς λέγων. ωμοιώθη η βασιλεία
των ουρανών ανθρώπω σπείραντι καλόν
σπέρμα εν τω αγρώ αυτού. εν δε τω κα=
θεύδειν τους ανθρώπους, ήλθεν αυτού ο εχ
θρός, και έσπειρε ζιζάνια ανά μέσον του σί=
του και απήλθεν. ότε δε εβλάστησεν ο χόρ=
τος και καρπόν εποίησε, τότε εφάνη και τα ζι
ζάνια. προσελθόντες δε οι δούλοι του οικο=
δεσπότου είπον αυτώ. κύριε, ουχί καλόν
σπέρμα έσπειρας εν τω σω αγρώ. πόθεν ουν
έχει ζιζάνια. ο δε έφη αυτοίς. εχθρός άνθρω
πος τούτο εποίησεν. οι δε δούλοι είπον αυ=

ei. Quare ī ꝑabolis loq̄ris eis? Qui re=
spōdēs ait illis. Quia vobis datū ē nos Mar. 4. b.
se mysteria regni celorum: Luce. 8. b.
illis aūt nō est datū. Qui ēim hȝ dabit Luce. 8. c. ⁊ 19. d.
ei et abundabit: qui autem ⌐ Ideo Marc. 4. c.
non habet ⁊ qđ habet auferet ab eo. Jobis. 12. f.
in ꝑabolis loquor eis: qꝛ vidētes Marc. 4. b Luce. 8. b.
nō vidēt: et audiētes non audiunt: Esaie. 6. c
neq3 intelligunt. et adimpletur in Actu. 28. b.
eis prophetia esaie dicentis. Auditu
audietis et non intelligetis ⁊ videntes
videbitis ⁊ nō videbitis. Incrassatū ē ei
cor populi huius: et auribus
grauiter audierunt: et oculos suos
clauserunt nequando videant oculis
et auribus audiant et corde
intelligant: ⁊ conuertātur ⁊ saneȝ eos.
Vestri autem beati oculi quia vident Luce. 10. f.
et aures vestre qꝛ audiūt. Amen
quippe dico vobis qꝛ multi prophete ⁊
iusti cupierunt videre q̄ videtis et non
viderūt: ⁊ audire q̄ auditis et non audie C
runt. Vos ergo audite parabolam Marc. 4. c.
seminantis. Omnis qui audit verbum Luce. 8. b.
regni et non intelligit: venit
malus et rapit quod seminatum est in
corde eius: hic est qui secus viam
seminatꝰ ē. Qui aūt sup petrosa seminatꝰ
hic est q̇ verbū audit ⁊ cōtinuo ⌊ est:
cum gaudio accipit illud. Non habet
autem in se radicem: sed est temporalis
Facta aūt tribulatōe et ꝑsecutiōe ꝓpter
verbū: ꝯtinuo scādalizat. Qui aūt semia
spinis: hic est qui verbum dei ⌊ tꝰ ē in
audit: et sollicitudo seculi istius
et fallatia diuitiarum suffocat
verbum et sine fructu efficit. Qui vero i
terrā bonaȝ seminatꝰ est: hic ē ⌐ affert
qui audit verbū et itelligit et fructum
⁊ facit aliud qđē cētesimū: aliđ aūt sexa
gesimū: aliđ vero tricesimū. Aliā pabolā Marci. 4. e
illis dicēs. Sile factū ē regnū ⌊ ꝓposuit
celorum homini qui seminauit bonum
semen in agro suo. Cū autē dormirēt
homines: venit inimicus eius
et superseminauit zizania in medio triti
ci. et abijt. Cum autem creuisset herba D
⁊ fructū fecisset: tūc apparuerūt et ziza
nia. Accedētes aūt serui patrisfamilias
dixerūt ei. Domine nonne bonum
semē seminasti in agro tuo. Unde ergo
hȝ zizania? Et ait illis. Inimicꝰ homo
hoc fecit. Serui autē dixerunt ei.

τῶ. θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξομεν αὐ
τά. ὁ δὲ ἔφη οὔ. μήποτε συλλέγοντες τὰ
ζιζάνια, ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον.
ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφότερα μέχρι
τοῦ θερισμοῦ. καὶ ἐν καιρῷ τοῦ θερισμοῦ
ἐρῶ τοῖς θερισταῖς. συλλέξατε πρῶτον τὰ
ζιζάνια, καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας πρὸς
τὸ κατακαῦσαι αὐτά. τὸν δὲ σῖτον συνα-
γάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου. ἄλλην πα-
ραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων. ὁμοία
ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινά-
πεως ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀ-
γρῷ αὐτοῦ. ὃ μικρότερον μέν ἐστι πάν-
των τῶν σπερμάτων. ὅταν δὲ αὐξηθῇ, μεῖ-
ζον πάντων τῶν λαχάνων ἐστί. καὶ γίνεται
δένδρον ὥστε κατελθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ
οὐρανοῦ, καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις
αὐτοῦ. ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐ-
τοῖς. ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀ-
λεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.
ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ ἰησοῦς ἐν πα-
ραβολαῖς τοῖς ὄχλοις. καὶ χωρὶς παραβολῆς
οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς. ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥη-
θὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος. ἀνοίξω
ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου, ἐρεύξομαι κε-
κρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. τότε ἀ-
φεὶς τοὺς ὄχλους, ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν ὁ ἰη-
σοῦς. καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐ-
τοῦ λέγοντες. φράσον ἡμῖν τὴν παραβο-
λὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ. ὁ δὲ ἀποκρι-
θεὶς εἶπεν αὐτοῖς. ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρ-
μα, ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. ὁ δὲ ἀγρός
ἐστιν ὁ κόσμος. τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοι
εἰσὶν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας. τὰ δὲ ζιζάνια εἰ-
σὶν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ. ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπεί-
ρας αὐτά ἐστιν ὁ διάβολος. ὁ δὲ θερισμός
συντέλεια τοῦ αἰῶνός ἐστιν. οἱ δὲ θερισταί,
ἄγγελοι εἰσίν. ὥσπερ οὖν συλλέγεται τὰ
ζιζάνια καὶ πυρὶ καίεται, οὕτως ἔσται ἐν
τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος. ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ. καὶ
συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάν-
τα τὰ σκάνδαλα. καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀ-
νομίαν. καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμι-
νον τοῦ πυρός. ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ
ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. τότε οἱ δίκαιοι ἐκ-
λάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ
πατρὸς αὐτῶν. ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέ-
τω. πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐ-
ρανῶν θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ.
ὃν εὑρὼν ἄνθρωπος ἔκρυψε, καὶ ἀπὸ τῆς
χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει καὶ πάντα ὅσα ἔχει

Uis igitur imus et colligimus ea?
Et ait. Non. Ne forte colligentes
zizania eradicetis simul cum eis et triticum.
Sinite vtraque crescere vsque ad
messem: et in tempore messis
dicam messoribus. Colligite primum
zizania et alligate ea in fasciculos ad
comburendum: triticum autem congregate
in horreum meum. Aliam parabolam — Mar. 4. f. Luce. 13. d.
proposuit eis dicens. Simile
est regnum celorum grano sinapis
quod accipiens homo seminauit in agro
suo: quod minimum quidem est omnibus
seminibus. Cum autem creuerit maius
est omnibus oleribus et fit
arbor: ita vt volucres
celi veniant et habitent in ramis
eius. Aliam parabolam locutus est eis. — Luce. 13. d.
Simile est regnum celorum
fermento quod acceptum mulier abscondit in fa
rine satis tribus: donec fermentatum est totum.
Hec omnia locutus est iesus in parabolis — E
ad turbas et sine parabolis — Marc. 4. f.
non loquebatur eis vt impleretur quod dictum erat
per prophetam dicentem. Aperiam — Ps. 77. Col. 1. d.
in parabolis os meum: eructabo abscondita
a constitutione mundi. Tunc dimissis
turbis venit in domum iesus
et accesserunt ad eum discipuli eius
dicentes. Edissere nobis parabolam
zizaniorum agri. Qui respondens
ait illis. Qui seminat bonum semen
est filius hominis. Ager autem
est mundus. Bonum vero semen: hi
sunt filij regni. Zizania autem:
filij sunt nequam. Inimicus autem qui semina- — k. Nequam gti casus .i. iniqui.
uit ea: est diabolus. Messis vero
consummatio seculi est. Messores autem
angeli sunt. Sicut ergo colliguntur — Apo. 14. d
zizania et igni comburuntur: sic erit in
consummatione seculi. Mittet filius — F
hominis angelos suos et
colligent de regno eius omnia
scandala et eos qui faciunt iniquitatem
et mittent eos in caminum
ignis. Ibi erit fletus et
stridor dentium. Tunc iusti fulgebunt
sicut sol in regno
patris eorum. Qui habet aures audiendi audiat.
Iterum. Simile est regnum celorum
thesauro abscondito in agro:
quem qui inuenit homo abscondit et pre
gaudio illius vadit et vendit vniuersa que habet

πωλεῖ, καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον. πά
λιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀν
θρώπῳ ἐμπόρῳ ζητοῦντι καλοὺς μαργαρί=
τας. ὃς εὑρὼν ἕνα πολύτιμον μαργαρίτην.
ἀπελθὼν πέπρακε πάντα ὅσα εἶχε καὶ ἠγό=
ρασεν αὐτόν. πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία
τῶν οὐρανῶν σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θά=
λασσαν, καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγού
σῃ. ἣν ὅτε ἐπληρώθη, ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν
αἰγιαλὸν καὶ καθίσαντες, συνέλεξαν τὰ κα=
λὰ εἰς ἀγγεῖα, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον. οὕ
τως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος. ἐξε=
λεύσονται οἱ ἄγγελοι, καὶ ἀφοριοῦσι τοὺς
πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων, καὶ βα=
λοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός.
ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀ
δόντων. λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς συνήκατε
ταῦτα πάντα. λέγουσιν αὐτῷ ναὶ κύριε. ὁ
δὲ εἶπεν αὐτοῖς. διὰ τοῦτο πᾶς γραμμα=
τεὺς μαθητευθεὶς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐ=
ρανῶν, ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ
ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καὶ
νὰ καὶ παλαιά. καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ
ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας, μετῆρεν ἐ
κεῖθεν. καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, ἐ=
δίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν.
ὥστε ἐκπλήσσεσθαι αὐτοὺς καὶ λέγειν. πό=
θεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις.
οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός. οὐ=
χὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται μαριὰμ, καὶ οἱ ἀ
δελφοὶ αὐτοῦ ἰάκωβος καὶ ἰωσῆς. καὶ σίμων
καὶ ἰούδας, καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ
πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσί, πόθεν οὖν τούτῳ
ταῦτα πάντα. καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐ=
τῷ. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς. οὐκ ἔστι προ
φήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. καὶ
ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυ
νάμεις πολλὰς διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

Cap. 14.

Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν ἡρῴδης ὁ τε
τράρχης τὴν ἀκοὴν ἰησοῦ. καὶ εἶπε τοῖς
παισὶν αὐτοῦ. οὗτός ἐστιν ἰωάννης ὁ βα=
πτιστής. αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν. καὶ
διατοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ.
ὁ γὰρ ἡρῴδης κρατήσας τὸν ἰωάννην, ἔδη=
σεν αὐτὸν καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ. διὰ ἡρωδιά
δα τὴν γυναῖκα φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐ
τοῦ. ἔλεγε γὰρ αὐτῷ ὁ ἰωάννης. οὐκ ἔξεστι
σοι ἔχειν αὐτήν. καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖ=
ναι, ἐφοβήθη τὸν ὄχλον. ὅτι ὡς προφήτην
αὐτὸν εἶχον. γενεσίων δὲ ἀγομένων τοῦ ἡ
ρῴδου, ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς ἡρωδιά=
δος ἐν τῷ μέσῳ, καὶ ἤρεσε τῷ ἡρῴδῃ. ὅθεν

et emit agrum illum. Iterum
simile est regnum celorum homini
negociatori querenti bonas margaritas.
Inuenta autē vna preciosa margarita
abijt et vēdidit omnia q̄ habuit et emit
eam. Iterum simile est regnū
celorum sagene misse in mare
et ex omni genere piscium congreganti.
Quā cū ipleta esset: educentes et secus
littus sedentes elegerunt bonos Apoca. 22. c
in vasa malos autē foras miserūt. Sic G
erit in consummatione seculi. Exibunt I. 25. c.
angeli et separabunt
malos de medio iustorum et mittent
eos in caminum ignis
ibi erit fletus et stridor dentium. I. 22. c. et 25 c
Intellexistis
hec omnia? Dicunt ei. Etiam domine
Ait illis. Ideo omnis scriba
doctus in regno celorum
similis est homini patrifamilias:
qui profert de thesauro suo noua
et vetera. Et factum est cū consūmasset
iesus parabolas istas: transijt inde.
Et veniens in patriam suam docebat Marci. 6. a
eos in synagogis eorum: Luce. 4. c. et d.
ita vt mirarentur et dicerent. Unde Iohā. 4. f.
huic sapientia hec et virtutes? Luce. 4. d. Marc. 6. a
Nonne hic est fabri filius? Nonne Iohan. 6. c
mater eius dicitur maria et fratres
eius iacobus et ioseph et simon
et iudas et sorores eius: nonne
omnes apud nos sunt vnde ergo huic
oīa ista. Et scandalizabantur in eo.
Iesus autem dixit eis. Nō est ppheta Marc. 6. a
sine honore nisi in patria sua et Luce. 4. d.
in domo sua. Et non fecit ibi virtutes Iohan. 4. f
multas propter incredulitatem illorum.

Cap. 14.

In illo tēpore audiuit herodes te= A
trarcha famam iesu et ait
pueris suis. Hic est iohānes baptista: Marc. 6. c.
ipse surrexit a mortuis et Luce. 9. a.
ideo virtutes operantur in eo. Marc. 6. c. Luce. 3. d.
Herodes enim tenuit iohānem et alli=
gauit eū et posuit i carcerē ppter hero=
diadem vxorem philippi fratris sui.
Dicebat enim illi iohannes. Non licet
tibi habere eam. Et volens illum occi
dere timuit populū: q2 sicut prophetam
eum habebāt. Die autē natalis hero=
dis: saltauit filia herodiadis
in medio et placuit herodi. Unde

μεθ ὅρκου ὡμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν αἰτήσηται. ἡ δὲ προβιβασθεῖσα ὑπό τῆς μητρός αὐτῆς, δός μοι φησίν ὧδε ἐπί πίνακι τὴν κεφαλήν ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. καὶ ἐλυπήθη ὁ βασιλεύς. διά δὲ τοὺς ὅρκους, καὶ τοὺς συνανακειμένους ἐκέλευσε δοθῆναι, καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισε τὸν ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ ἡ κεφαλή αὐτοῦ ἠνέχθη ἐπί πίνακι, καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ, καὶ ἤνεγκε τῇ μητρί αὐτῆς. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταί αὐτοῦ ἦραν τὸ σῶμα καὶ ἔθαψαν αὐτό, καὶ ἐξελθόντες ἀπήγγειλαν τῷ ἰησοῦ, καὶ ἀκούσας ὁ ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατιδίαν. καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι, ἠκολούθησαν αὐτῷ πεζῇ ἀπό τῶν πόλεων, καὶ ἐξελθών ὁ ἰησοῦς εἶδε πολύν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ αὐτοῖς, καὶ ἐθεράπευσε τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν. ὀψίας δὲ γενομένης προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταί αὐτοῦ λέγοντες. ἔρημος ἐστίν ὁ τόπος, καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρῆλθεν. ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς. οὐ χρείαν ἔχουσιν ἀπελθεῖν, δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ. οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μή πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας. ὁ δὲ εἶπε. φέρετέ μοι αὐτούς ὧδε. καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπί τοὺς χόρτους λαβών τοὺς πέντε ἄρτους, καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, εὐλόγησε καὶ κλάσας, ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους οἱ δὲ μαθηταί τοῖς ὄχλοις. καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις. οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ἄνδρες ὡσεί πεντακισχίλιοι χωρίς γυναικῶν καὶ παιδίων. καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν ὁ ἰησοῦς τοὺς μαθητάς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον, καὶ προάγειν αὐτόν εἰς τὸ πέραν. ἕως οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους. καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατιδίαν προσεύξασθαι. ὀψίας δὲ γενομένης μόνος ἦν ἐκεῖ. τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσον τῆς θαλάσσης ἦν βασανιζόμενον ὑπό τῶν κυμάτων. ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος. τετάρτῃ δὲ φυλακῇ τῆς νυκτός ἀπῆλθε πρός αὐτούς ὁ ἰησοῦς περιπατῶν ἐπί τῆς θαλάσσης, καὶ ἰδόντες αὐτόν οἱ μαθηταί ἐπί τὴν θάλασσαν περιπατοῦντα, ἐταράχθησαν λέγοντες ὅτι φάντασμά ἐστί, καὶ ἀπό τοῦ φόβου ἔκραξαν. εὐθέως δὲ ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς λέγων. θαρσεῖτε. ἐγώ εἰμι, μή φοβεῖσθε. ἀποκριθείς δὲ αὐ

cũ iuramẽto pollicitus est ei dare quod cũque postulasset ab eo. At illa premonita a
matre sua da mihi inquit hic in disco
caput iohannis baptiste.
Et cõtristatus est rex: propter iuramẽtũ autem
et eos qui pariter recũbebãt: iussit
dari. Misit que et decollauit iohannem
in carcere. Et allatum est caput eius
in disco et datum est puelle: et illa attu
lit matri sue. Et accedentes B
discipuli eius tulerũt corpus eius et sepelierũt
illud: et venientes nunciauerunt iesu.
Quod cum audisset iesus: secessit inde Luce. 9. b. Joan. 6. a.
in nauicula in locũ desertum seorsum.
Et cum audissent turbe: secute sunt eum
pedestres de ciuitatibus. Et exiens
vidit turbam multam et misertus est
eis: et curauit languidos
eorũ. Vespere autem facto accesserunt ad
eum discipuli eius dicentes. Desertus
est locus et hora iam preterijt: dimitte
turbas vt euntes in
castella emant sibi escas.
Jesus autẽ dixit eis. Nõ habẽt necesse
date illis vos manducare.
Responderunt ei. Non habemus hic nisi Mar. 6. c. Luce. 9. b.
quinque panes et duos pisces. Qui ait eis.
Afferte mihi illos huc. Et cum iussisset Joan. 6. a.
turbam discumbere super fenum: acceptis
quinque panibus et duobus piscibus
aspiciens in celum benedixit
et fregit et dedit discipulis panes:
discipuli autem turbis. Et mãducauerũt
omnes et saturati sunt. Et tulerũt reliquias
duodecim cophinos fragmentorum
plenos. Manducantium autem fuit nũe- C
rus quinque milia virorum: exceptis mulieribus et
Et statim compulit iesus paruulis. Mar. 6. d.
discipulos ascendere in nauiculam: et Joan. 6. b.
precedere eũ trãs fretum donec dimit
teret turbas. Et dimissa turba:
ascendit in montem solus orare.
Vespere autem facto solus erat ibi.
Nauicula autem in medio mari
iactabatur fluctibus. Erat enim contrarius
ventus. Quarta autẽ vigilia noctis
venit ad eos iesus ambulans
super mare: et videntes eum
discipuli supra mare ambulãtem
turbati sunt: dicẽtes: quia fantasma est.
Et pre timore clamauerunt. Statim que
iesus locutus est eis dicens. Habete fi
duciã: ego sũ: nolite timere. Respõdẽs autem

τώ ὁ πέτρος εἶπε. κύριε εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με
πρός σε ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὕδατα. ὁ δὲ εἶπεν ἐλ
θέ. καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ πέτρος,
περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα ἐλθεῖν πρὸς τὸν
ἰησοῦν. βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρόν, ἐ=
φοβήθη. καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι, ἔ=
κραξε λέγων. κύριε σῶσόν με. καὶ εὐθέως ὁ
ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἐπελάβετο αὐ=
τοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ. ὀλιγόπιστε εἰς τί ἐδί=
στασας. καὶ ἐμβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον;
ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ ἐλ=
θόντες προσεκύνησαν αὐτῷ λέγοντες. ἀλη=
θῶς θεοῦ υἱὸς εἶ. καὶ διαπεράσαντες, ἦλθον
εἰς τὴν γῆν γεννησαρέτ. καὶ ἐπιγνόντες αὐ
τὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου, ἀπέστει
λαν εἰς ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, καὶ
προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔ=
χοντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα κἂν μό
νον ἅψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου
αὐτοῦ. καὶ ὅσοι ἥψαντο, διεσώθησαν.

Cap.15.

Τότε προσέρχονται τῷ ἰησοῦ οἱ ἀπὸ ἱε=
ροσολύμων γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι
λέγοντες. διατί οἱ μαθηταί σου παραβαί=
νουσι τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων.
οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας αὐτῶν ὅταν
ἄρτον ἐσθίωσιν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐ=
τοῖς. διατί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντο=
λὴν τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν. ὁ
γὰρ θεὸς ἐνετείλατο λέγων. τίμα τὸν πατέ
ρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ ὁ κακολογῶν πατέ=
ρα ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευτάτω. ὑμεῖς δὲ
λέγετε, ὃς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί
δῶρον ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς, καὶ οὐ μὴ
τιμήσῃ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα αὐ
τοῦ, καὶ ἠκυρώσατε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ
διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν. ὑποκριταὶ κα=
λῶς προεφήτευσε περὶ ὑμῶν ἠσαΐας λέγων.
ἐγγίζει μοι ὁ λαὸς οὗτος τῷ στόματι αὐ=
τῶν, καὶ τοῖς χείλεσί με τιμᾷ. ἡ δὲ καρδία
αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ᾿ ἐμοῦ. μάτην δὲ
σέβονταί με διδάσκοντες διδασκαλίας ἐν=
τάλματα ἀνθρώπων. καὶ προσκαλεσάμενος
τὸν ὄχλον, εἶπεν αὐτοῖς. ἀκούετε καὶ συνί
ετε, οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα κοινοῖ
τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ
τοῦ στόματος τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.
τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἶπον
αὐτῷ. οἶδας ὅτι οἱ φαρισαῖοι οἱ ἀκούσαντες
τὸν λόγον ἐσκανδαλίσθησαν. ὁ δὲ ἀποκρι
θεὶς εἶπε. πᾶσα φυτεία ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ
πατήρ μου ὁ οὐράνιος ἐκριζωθήσεται. ἄφε=
τε αὐτούς, ὁδηγοί εἰσι τυφλοὶ τυφλῶν. τυ

petrus dixit. Domine si tu es: iube me
ad te venire sup aq̄s. At ipse ait. Veni
Et descendens petrus de nauicula:
ambulabat super aquam vt veniret ad
iesum. Videns vero vētū validū timuit.
Et cum cepisset mergi: clamauit
dicens. Domine saluū me fac. Et ↄti
nuo iesus extendēs manū apprehēdit eū
et ait illi. Modice fidei quare dubita= sup.8.c. Marc.6.d.
sti? Et cum ascendissent in nauiculam:
cessauit vēt9. Qui āt ī nauicl'a erāt: ve
nerunt ⁊ adorauerūt eū dicentes. Vere
fili9 dei es. Et cū trāsfretassēt venerūt
in terrā genesar. Et cū cognouissēt eum
viri loci illius: miserunt
in vniuersam regionem illam et
obtulerunt ei omnes male habentes
et rogabant eum vt vel sup.4.d. Marc.6.g.
fimbriam vestimenti
ei9 tāgerēt. Et q̄cūq; tetigerūt salui fa
cti sunt.

Cap.15.

Tunc accesserūt ad iesū ab hierosoly A
mis scribe et pharisei Marc.7.b.
dicētes. Quare discipuli tui trāsgredi
unt traditiones seniorum?
Non enim lauant manus suas cum
panem mādūcāt. Ipse āt rñdēs ait ill'.
Quare et vos transgredimini mandata
dei propter traditionem vestram?
Nam deus dixit. Honora patrem Exodi.20.b Deut.5.b. Mar.7.b.
et matrem: et qui maledixerit patri
vel matri: morte moriatur. Vos autem
dicitis: quicūq; dixerit patri vel matri
mun9 qd̄cūq; ē ex me tibi ꝓderit: ⁊ nō
honorificabit patrē suū aut matrē suam:
et irritum fecistis mandatum dei
ꝓpter traditionē vr̄am. Hypocrite bene
ꝓphetauit de vobis esaias dicens.
Populus hic Esaie.29.d. Marc.7.b.
labijs me honorat: cor autem
eorum longe est a me. Sine causa aūt
colunt me docentes doctrinas ⁊ manda
ta hominum. Et cōuocatis ad se
turbis: dixit eis. Audite ⁊ intelligite: B
non quod intrat in os coinquinat
hominem: sed quod procedit ex
ore hoc coinquinat hominem
Tunc accedētes discipuli eius dixerūt
ei. Scis quia pharisei audito
vbo hoc scandalizati sūt? At ille rñdēs
ait. Ois plantatio quam non plātauit
pater me9 celestis: eradicabit. Sinite J.23.c. Luce.6.f.
illos: ceci sunt ⁊ duces cecorum. Cec9

φλός δε τυφλόν εάν οδηγή, αμφότεροι εις
βόθυνον εμπεσούνται. αποκριθείς δε ο πέ-
τρος είπεν αυτώ. φράσον ημίν την παραβο-
λήν ταύτην. ο δε ιησούς είπεν. ακμήν και υ
μείς ασύνετοί εστέ. ούπω νοείτε ότι πάν το
εισπορευόμενον εις το στόμα, εις την κοιλί
αν χωρεί, και εις αφεδρώνα εκβάλλεται. τα
δε εκπορευόμενα εκ του στόματος, εκ της
καρδίας εξέρχεται, κακείνα κοινοί τον άν-
θρωπον. εκ γαρ της καρδίας εξέρχονται δια
λογισμοί πονηροί, φόνοι, μοιχείαι, πορνείαι
κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι. ταύ
τα εστί τα κοινούντα τον άνθρωπον. το δε
ανίπτοις χερσί φαγείν, ου κοινοί τον άνθρω
πον. και εξελθών εκείθεν ο ιησούς, ανεχώρη
σεν εις τα μέρη τύρου και σιδώνος, και ιδού
γυνή τις χαναναία από των ορίων εκείνων
εξελθούσα εκραύγασεν αυτώ λέγουσα. ε-
λέησόν με κύριε υιέ δαυίδ, η θυγάτηρ μου
κακώς δαιμονίζεται. ο δε ουκ απεκρίθη αυ-
τή λόγον. και προσελθόντες αυτώ οι μαθη
ταί αυτού, ηρώτων αυτόν λέγοντες. από-
λυσον αυτήν ότι κράζει όπισθεν ημών. ο δε
αποκριθείς είπεν. ουκ απεστάλην ει μή εις
τα πρόβατα τα απολωλότα οίκου ισραήλ.
η δε ελθούσα προσεκύνει αυτώ λέγουσα.
κύριε βοήθει μοι. ο δε αποκριθείς είπεν. ουκ
έστι καλόν λαβείν τον άρτον των τέκνων,
και βαλείν τοις κυναρίοις. η δε είπε. ναι
κύριε, και γαρ τα κυνάρια εσθίει από των
ψιχίων των πιπτόντων από της τραπέζης
των κυρίων αυτών. τότε αποκριθείς ο ιησούς
είπεν αυτή. ω γύναι μεγάλη σου η πίστις,
γενηθήτω σοί ως θέλεις. και ιάθη η θυγάτηρ
αυτής από της ώρας εκείνης. και μεταβάς ε
κείθεν ο ιησούς, ήλθε παρά την θάλασσαν
της γαλιλαίας, και αναβάς εις το όρος εκάθη
το εκεί. και προσήλθον αυτώ όχλοι πολλοί
έχοντες μεθ εαυτών χωλούς, τυφλούς.
κωφούς, κυλλούς, και ετέρους πολλούς,
και έρριψαν αυτούς παρά τους πόδας του
ιησού, και εθεράπευσεν αυτούς, ώστε τους
όχλους θαυμάσαι βλέποντας κωφούς λα
λούντας, κυλλούς υγιείς, χωλούς περιπα-
τούντας, και τυφλούς βλέποντας, και εδό-
ξαζον τον θεόν του ισραήλ. ο δε ιησούς προσ
καλεσάμενος τους μαθητάς αυτού, είπε
σπλαγχνίζομαι επί τον όχλον, ότι ήδη η-
μέρας τρείς προσμένουσί μοι, και ουκ έχου
σι τι φάγωσι, και απολύσαι αυτούς νήστεις
ου θέλω μήποτε εκλυθώσιν εν τη οδώ. και
λέγουσιν αυτώ οι μαθηταί αυτού. πόθεν
ημίν εν ερημία άρτοι τοσούτοι, ώστε χορ-

autem si ceco ducatũ prestet: ambo in
foueã cadent. Respondens autẽ petrus
dixit ei. Edissere nobis parabolam
istam. At ille dixit. Adhuc et vos
sine intellectu estis? Nõ itelligitis q͂r oẽ
quod in os intrat: in ventrem
vadit et in secessum emittit?
Que autem procedunt de ore: de
corde exeunt et ea coinquinant hominez
De corde enĩ exeunt cogitationes Marc. 7.c
male: homicidia: adulteria: fornicatões
furta: falsa testimõia: blasphẽie. Hec
sunt que coinquinant hoiez. ⌈nõ lotis
Nõ lotis ãt manibus mãducare nõ coinq̃ nat hoiez
Et egressus inde iesus secessit Marc. 7.c
in partes tyri et sydonis. Et
mulier chananea a finibus illis
egressa: clamauit dicens ei. Miserere C
mei domine fili dauid: filia mea
male a demonio vexat. Qui nõ rñdit.
verbum. Et accedentes discipuli ⌊ ei
eius rogabant eum dicentes. Dimitte
eam quia clamat post nos. Ipse autẽ Luce .1.b.
respondens ait. Non suz missus nisi ad
oues q̃ perierũt domus israel.
At illa venit: et adorauit eũ dicẽs.
Dñe adiuua me. Qui rñdẽs ait. Non Marc. 7.c.
est bonum sumere panem filiorum:
et mittere canibus. At illa dixit. Etiã
domine. Nam et catelli edunt de
micis que cadunt de mensa
dominorum suorũ. Tunc respõdens iesus
ait illi. O mulier magna est fides tua:
fiat tibi sicut vis. Et sanata est filia
eius ex illa hora. Et cum transisset in Marc.8.a.
de iesus venit secus mare
galilee: et ascẽdens in montem sedebat
ibi. Et accesserunt ad eum turbe multe
habentes secuz mutos: cecos
claudos: debiles et alios multos:
et proiecerunt eos ante pedes
eius: et curauit eos ita vt
turbe mirarentur: videtes mutos loquen
tes: debiles sanos: claudos ambulãtes:
cecos videntes: et magnificabant
deum israel. Jesus autem conuocatis D
discipulis suis: dixit.
Misereor turbe: quia triduo iam Marc.6.c. 7.8.a.
perseuerant mecum: et non habent
quid manducent. Et dimittere eos ieiu
nos nolo: ne deficiant in via. Et
dicunt ei discipuli. Unde ergo
nobis in deserto panes tãtos vt saturemus

τάσαι ὄχλον τοσοῦτον. καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ
ἰησοῦς. πόσους ἄρτους ἔχετε. οἱ δὲ εἶπον
αὐτῷ, ἑπτά. καὶ ὀλίγα ἰχθύδια. καὶ ἐκέ=
λευσε τοῖς ὄχλοις ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν.
καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους, καὶ τοὺς ἰχ=
θύας, εὐχαριστήσας ἔκλασε καὶ ἔδωκε τοῖς
μαθηταῖς αὐτοῦ, οἱ δὲ μαθηταὶ τῷ ὄχλῳ.
καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν. καὶ ἦ
ραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων ἑπτὰ
σπυρίδας πλήρεις. οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν τε=
τρακισχίλιοι ἄνδρες χωρὶς γυναικῶν καὶ
παιδίων. καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἀνέ=
βη εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια μαγ
δαλά. Cap. 16.

Καὶ προσελθόντες οἱ φαρισαῖοι καὶ σαδ=
δουκαῖοι πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐ=
τόν, σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὑποδεῖξαι αὐ=
τοῖς. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς. ὀψίας γε
νομένης λέγετε εὐδία, πυρράζει γὰρ ὁ οὐ=
ρανός. καὶ πρωῒ σήμερον χειμὼν, πυρρά=
ζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός. ὑποκριταί.
τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκε=
τε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ
δύνασθε. γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖ
ον ἐπιζητεῖ καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ,
εἰ μὴ τὸ σημεῖον ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. καὶ
καταλιπὼν αὐτοὺς ἀπῆλθε. καὶ ἐλθόντες
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν, ἐπελάθοντο
ἄρτους λαβεῖν. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς. ὁ
ρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν φα
ρισαίων καὶ σαδδουκαίων. οἱ δὲ διελογίζον
το ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες. ὅτι ἄρτους οὐκ ἐ=
λάβομεν. γνοὺς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς.
τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς ὀλιγόπιστοι ὅ=
τι ἄρτους οὐκ ἐλάβετε. οὔπω νοεῖτε οὐδὲ
μνημονεύετε τοὺς πέντε ἄρτους τῶν πεν=
τακισχιλίων, καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε,
οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλί=
ων, καὶ πόσας σπυρίδας ἐλάβετε. πῶς οὐ
νοεῖτε ὅτι οὐ περὶ ἄρτου εἶπον ὑμῖν προ
σέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν φαρισαίων καὶ
σαδδουκαίων. τότε συνῆκαν ὅτι οὐκ εἶπε
προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τοῦ ἄρτου, ἀλλ
ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν φαρισαίων καὶ σαδ=
δουκαίων. ἐλθὼν δὲ ὁ ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη
καισαρείας τῆς φιλίππου, ἠρώτα τοὺς μα=
θητὰς αὐτοῦ λέγων. τίνα με λέγουσιν οἱ ἄν
θρωποι εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου. οἱ δὲ
εἶπον. οἱ μὲν ἰωάννην τὸν βαπτιστήν, ἄλλοι
δὲ ἠλίαν, ἕτεροι δὲ ἱερεμίαν, ἢ ἕνα τῶν προ
φητῶν. λέγει αὐτοῖς. ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγε
τε εἶναι. ἀποκριθεὶς δὲ σίμων πέτρος, εἶπε
σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶν=

turbã tãtã? Et ait illis
iesus. Quot panes habetis? At illi di=
xerũt septẽ: et paucos pisciculos. Et pce
pit turbe vt discũberent super terram.
Et accipiens septem panes et pisces: sup. 14. d. Mar. 6. f. et 8. b. Johã. 6. b.
gratias agens fregit et dedit
discipulis: et discipuli dederũt populo
et comederũt omnes et saturati sũt. Et
quod supfuit de fragmẽtis: tulerũt septẽ
sportas plenas. Erãt aũt q̃ mãducauerũt
hominũ extra puulos et [mulieres] q̃ttuor milia
mulieres. Et dimissa turba ascendit
in nauiculam et venit in fines mage=
dan. Cap. 16.

Et accesserũt ad eũ pharisei et sadu A
cei temptantes: et rogauerũt eum vt Mar. 8. b. Johã. 6. d. Luce. 12. g.
signum de celo ostenderet eis.
At ille respondẽs ait illis. Facto vespe
dicitis serenũ erit: rubicũdũ est enĩ ce=
lum. Et mane hodie tempestas: rutilat
enim triste celum.
Faciem ergo celi
diiudicare nostis signa aũt tempoꝝ nõ
potestis? Generatio mala et adultera si Jone. 2. a. Marc. 8. b.
gnum querit: et signum non dabitur ei:
nisi signum ione prophete. Et
relictis illis abijt. Et cum venissent
discipuli eius trans fretum: obliti sunt
panes accipere. Qui dixit illis. Intue= Marc. 8. c. Luce. 12. a.
mini et cauete a fermento phariseorum
et saduceorum. At illi cogitabant
inter se dicẽtes. Quia panes nõ accepi
mus. Sciens autem iesus dixit.
Quid cogitatis inter vos modice fidei q2 B
panes nõ habetis? Nõdũ itelligitis neq3
recordamini q̃nq3 panũ et q̃nq3 miliũ hoim
et quot cophinos sumpsistis?
Neq3 septẽ panũ et quattuor miliũ hoiz:
et quot sportas sumpsistis? Quare non
itelligitis q2 nõ de pane dixi vobis: ca=
[uere] a fermẽto phariseorum et
saduceorũ. Tũc intellexerũt: q2 nõ dixe
rit cauendum a fermento panum: sed
a doctrina phariseorum et saduceoꝝ.
Uenit autem iesus in partes Marc. 9. c. Luce. 9. c.
cesaree philippi et iterrogabat discipulos
suos dicens. Quem dicunt homines
esse filium hominis? At illi
dixerunt. Alij iohannẽ baptistam: alij
aũt heliã: alij vero hieremiã: aut vnũ ex
Dicit illis iesus. Vos aũt quẽ me [prophetis]
esse dicitis. Rñdẽs aũt simõ petrus dixit.
Tu es christus filius dei viui Johã. 6. g.

τος, καὶ ἀποκριθείς ὁ ἰησούς εἶπεν αὐτῷ. μακάριος εἶ σίμων βαρ ἰωνᾶ ὅτι σάρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι, ἀλλ' ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. κἀγώ δέ σοι λέγω, ὅτι σύ εἶ πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. καὶ δώσω σοὶ τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. καὶ ὃ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. τότε διεστείλατο τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν ὅτι αὐτός ἐστιν ἰησοῦς ὁ χριστός. ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἀπελθεῖν εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ ἀρχιερέων, καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ πέτρος, ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ λέγων. ἵλεώς σοι κύριε, οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο. ὁ δὲ στραφεὶς εἶπε τῷ πέτρῳ. ὕπαγε ὀπίσω μου σατανᾶ. σκάνδαλόν μου εἶ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. τότε ὁ ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθήτω μοι. ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν. ὃς δ' ἂν ἀπολέσει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτήν. τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ. ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ. μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. καὶ τότε ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰσί τινες τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσονται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

Cap. 17.

Καὶ μεθ' ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ ἰησοῦς τὸν πέτρον καὶ ἰάκωβον καὶ ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν, καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν. καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. καὶ ἰδοὺ ὤφθησαν αὐτοῖς μωσῆς καὶ ἡλίας μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ πέτρος εἶπε τῷ ἰησοῦ. κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι. εἰ θέλεις ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς

Respondens autem iesus dixit ei. Beatus es symon bar iona: quia caro et sanguis non reuelauit tibi: sed pater meus qui in celis est. Et ego dico tibi quia tu es petrus: et super hanc petrã edificabo ecclesiã meam: et porte inferi nõ preualebũt aduersus eã. Et tibi dabo claues regni celorum. Et quodcũque ligaueris super terrã erit ligatũ et in celis: et quodcũque solueris super terram erit solutum et in celis. (Johã. 10. e.)

Tunc precepit discipulis suis vt nemini dicerẽt: quia ipse esset iesus christus. (Marc. 8. d. Luce. 5. c.) Exinde cepit iesus ostendere discipulis suis: quia oporteret eum ire hierosolymam: et multa pati a senioribus et scribis et principibus sacerdotũ: et occidi et tertia die resurgere. (Marc. 8. f.) Et assumens eum petrus: cepit increpare illum dicens. Absit a te domine: non erit tibi hoc.

D

Qui cõuersus dixit petro. Uade post me sathana: scandalũ es mihi: quia non sapis ea que dei sunt: sed ea que hominis. (Marc. 8. g. Luce. 9. c. et. 14. f.) Tunc iesus dixit discipulis suis. Si quis vult post me venire abneget semetipsum: et tollat crucem suam et sequatur me. Qui enim voluerit animam suã saluã facere perdet eam. Qui autem perdiderit animã suam propter me inueniet eam. (Sup. 10. g. Luce. 7. g. Marc. 8. g.) Quid enim prodest homini si mũdum vniuersum lucretur: anime vero sue detrimẽtũ patiatur? Aut quã dabit homo cõmutationẽ pro anima sua. Filius enim hominis venturus est in gloria patris sui cum angelis suis: et tunc reddet vnicuique secundum opera eius. (Rom. 2. a.) Amen dico vobis: sunt quidam de hic stãtibus qui non gustabunt mortem: donec videant filium hominis venientem in regno suo. (Marc. 9. a. Luce. 9. d.)

Cap. 17.

A

Et post dies sex assumpsit iesus petrum et iacobum et iohannem fratrem eius et duxit illos in mõtẽ excelsũ seorsum: et trãsfiguratus ẽ ante eos. (Marc. 9. a. Luce. 9. d. Apoca. 1. d.) Et resplenduit facies eius sicut sol: vestimenta autem eius facta sunt alba sicut nix. Et ecce apparuerunt illis moyses et helias cum eo loquentes. (Marc. 9. a. Luce. 9. d.) Respondens autem petrus dixit ad iesũ. Domine bonũ est nos hic esse: si vis faciamus hic tria

σκηνάς. σοὶ μίαν, καὶ μωσῇ μίαν, καὶ μίαν
ἠλίᾳ. ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ νεφέλη
φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς. καὶ ἰδοὺ φωνὴ
ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα. οὗτός ἐστιν ὁ υἱ-
ός μου ὁ ἀγαπητὸς ἐν ᾧ εὐδόκησα, αὐτοῦ ἀ-
κούετε. καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἔπεσον
ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ ἐφοβήθησαν σφό-
δρα. καὶ προσελθὼν ὁ ἰησοῦς ἥψατο αὐ-
τῶν καὶ εἶπεν. ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε. ἐ-
πάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, οὐδέ-
να εἶδον εἰ μὴ τὸν ἰησοῦν μόνον. καὶ καταβαι-
νόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἐνετείλατο
αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς λέγων. μηδενὶ εἴπητε τὸ ὅ-
ραμα, ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νε-
κρῶν ἀναστῇ. καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ μα-
θηταὶ αὐτοῦ λέγοντες. τί οὖν οἱ γραμμα-
τεῖς λέγουσιν ὅτι ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον.
ὁ δὲ ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς. ἠλίας
μὲν ἔρχεται πρῶτον, καὶ ἀποκαταστήσει
πάντα. λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι ἠλίας ἤδη ἦλθε,
καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτόν, ἀλλ᾽ ἐποίησαν
ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν. οὕτω καὶ ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ᾽ αὐτῶν.
τότε συνῆκαν οἱ μαθηταὶ ὅτι περὶ ἰωάννου
τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς. καὶ ἐλθόντων
αὐτῶν πρὸς τὸν ὄχλον, προσῆλθεν αὐτῷ
ἄνθρωπος γονυπετῶν αὐτὸν καὶ λέγων.
κύριε ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζε-
ται καὶ κακῶς πάσχει. πολλάκις γὰρ πίπτει
εἰς τὸ πῦρ, καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ
προσήνεγκα αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ
οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι. ἀποκρι-
θεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν. ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ
διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι μεθ᾽ ὑμῶν.
ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν. φέρετέ μοι αὐ-
τὸν ὧδε. καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς καὶ
ἐξῆλθεν ἀπ᾽ αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον, καὶ ἐθερα-
πεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. τότε
προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ ἰησοῦ κατ᾽ ἰδί-
αν εἶπον. διατί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβα-
λεῖν αὐτό. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς. διὰ τὴν
ἀπιστίαν ὑμῶν. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν. ἐὰν
ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ
ὄρει τούτῳ μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ καὶ μετα-
βήσεται, καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν. τοῦτο
δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται εἰ μὴ ἐν προ-
σευχῇ καὶ νηστείᾳ. ἀναστρεφομένων δὲ αὐ-
τῶν ἐν τῇ γαλιλαίᾳ, εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς
μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσ-
θαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦ-
σιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται.
καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα. ἐλθόντων δὲ αὐ-
τῶν εἰς καπερναούμ, προσῆλθον οἱ τὰ δί-

tabernacula: tibi vnum: moysi vnu3: τ
helie vnu3. Adhuc eo loquẽte ecce nu-
lucida obūbrauit eos. Et ecce vox [de nu]bes
de nube dicens. Hic est filius sup.5.g. Marci.1.b.
me⁹ dilect⁹ i quo mihi bñ ꝯplacuit: ip3 Esaie.42.a.
Et audiẽtes discipuli ceciderũt [audite]. Luce.3.e.
in faciem suam: τ timuerunt valde. 2.Pe.1.d.
Et accessit iesus et tetigit eos: B
dixit ꝗ3 eis. Surgite: τ nolite timẽ. Le Esa.40.f.
uantes autem oculos suos neminem
viderunt nisi solum iesum. Et descẽdẽ
tibus illis de monte precepit
eis iesus dicens. Nemini dixeritis visio sup.8.a.et 9.f.τ.12.b.
nem: donec filius hominis a mortuis Marc.7.g.
resurgat. Et interrogauerũt eum disci- τ.9.b.
puli dicentes. Quid ergo scribe Mar.9.b.
dicunt ꝙ helia3 oporteat primũ venire?
At ille respondẽs ait eis. Helias
quidẽ ventur⁹ est primũ τ restituet
oĩa. Dico aũt vobis q2 helias iã venit:
et non cognouerunt eum: sed fecerunt
in eo quecunq3 voluerunt. Sic et fili⁹
hoĩs passurus est ab eis.
Tunc intellexerũt discipuli q2 de iohã C
ne baptista dixisset eis. Et cum venisset Marc.9.c.
ad turbam: accessit ad eum Luce.9.c.
homo genibus prouolutus añ eũ dicẽs.
Dñe miserere filio meo q2 lunatic⁹ est
et male patitur. Nam sepe cadit
in ignem: et crebro in aquam. Et
obtuli eum discipulis tuis et
non potuerunt curare eu3. Respondẽs
aũt iesus ait. O generatio incredula τ Marc.9.c.
peruersa: quousq3 ero vobiscum? Luce.9.c.
Vsq3quo patiar vos? Afferte huc illũ
ad me. Et icrepauit illũ ies⁹: et
exijt ab eo demoniũ: τ curatus est
puer ex illa hora. Tunc Marc.9.d.
accesserunt discipuli ad iesum secreto: et
dixerunt. Quare nos nõ potuim⁹ eij-
cere illum? Dixit illis iesus. Propter
incredulitatẽ vr̃a3. Amẽ q̃ppe dico vo[bis] D
habueritis fidẽ sicut gnũ sinapis: [dicetis] si
dicetis mõti huic trãsi hinc illuc: τ trã
sibit: et nihil ĩpossibile erit vobis. Hoc
aũt genus non eijcitur nisi p orationẽ
et ieiunium. Conuersantibus autẽ eis
in galilea: dixit illis iesus. Marc.9.e.
Filius hominis tradendus est Luce.9.e.
in manus hominum et occident
eũ et tertia die resurget.
Et cõtristati sunt vehemẽter. Et cũ ve
nissent capharnaũ: accesserũt q̃ didrach-

δραχμα λαμβάνοντες τω πέτρω, και είπον. ο διδάσκαλος υμών ου τελεί τα δίδραχμα. λέγει. ναι. και ότε εισήλθεν εις την οικίαν, προέφθασεν αυτόν ο ιησούς λέγων. τι σοι δοκεί σίμων, οι βασιλείς της γης από τίνων λαμβάνουσι τέλη η κήνσον, από των υιών αυτών, η από των αλλοτρίων. λέγει αυτώ ο πέτρος. από των αλλοτρίων. έφη αυτώ ο ιησούς. άραγε, ελεύθεροι εισίν οι υιοί. ίνα δε μη σκανδαλίσωμεν αυτούς, πορευθείς εις την θάλασσαν βάλε άγκιστρον, και τον αναβαίνοντα πρώτον ιχθύν άρον, και ανοίξας το στόμα αυτού, ευρήσεις στατήρα. εκείνον λαβών, δος αυτοίς αντί εμού και σου.

Cap. 18.

Εν εκείνη τη ώρα προσήλθον οι μαθηταί τω ιησού λέγοντες. τις άρα μείζων εστίν εν τη βασιλεία των ουρανών. και προσκαλεσάμενος ο ιησούς παιδίον, έστησεν αυτό εν μέσω αυτών και είπεν. αμήν λέγω υμίν, εάν μη στραφήτε και γένησθε ως τα παιδία, ου μη εισέλθητε εις την βασιλείαν των ουρανών. όστις ουν ταπεινώσει εαυτόν ως το παιδίον τούτο, ούτος εστίν ο μείζων εν τη βασιλεία των ουρανών. και ος εάν δέξηται παιδίον τοιούτον εν, επί τω ονόματί μου εμέ δέχεται. ος δ' αν σκανδαλίση ένα των μικρών τούτων των πιστευόντων εις εμέ, συμφέρει αυτώ ίνα κρεμασθή μύλος ονικός επί τον τράχηλον αυτού, και καταποντισθή εν τω πελάγει της θαλάσσης. ουαί τω κόσμω από των σκανδάλων. ανάγκη γαρ εστίν ελθείν τα σκάνδαλα. πλήν ουαί τω ανθρώπω εκείνω δι' ου το σκάνδαλον έρχεται. ει δε η χειρ σου η ο πους σου σκανδαλίζει σε, έκκοψον αυτά, και βάλε από σου. καλόν σοι εστίν εισελθείν εις την ζωήν χωλόν η κυλλόν, η δύο χείρας η δύο πόδας έχοντα βληθήναι εις το πυρ το αιώνιον. και ει ο οφθαλμός σου σκανδαλίζει σε, έξελε αυτόν και βάλε από σου. καλόν σοι εστί μονόφθαλμον εις την ζωήν εισελθείν, η δύο οφθαλμούς έχοντα βληθήναι εις την γέενναν του πυρός. οράτε μη καταφρονήσητε ενός των μικρών τούτων. λέγω γαρ υμίν, ότι οι άγγελοι αυτών εν ουρανοίς διαπαντός βλέπουσι το πρόσωπον του πατρός μου του εν ουρανοίς. ήλθε γαρ ο υιός του ανθρώπου σώσαι το απολωλός. τι υμίν δοκεί. εάν γένηται τινί ανθρώπω εκατόν πρόβατα, και πλανηθή εν εξ αυτών, ουχί αφείς τα ενενήκοντα εννέα, επί τα όρη πορευθείς ζητεί το πλανώμενον. και εάν γένηται ευρείν αυτό, αμήν λέ-

mā accipiebant ad petrū: & dixerunt ei. Magister vester non soluit didrachmā? ait. Etiam. Et cum intrasset in domū preuenit eum iesus dicēs. Quid tibi videtur symon? Reges terre a quibus accipiūt tributum vel censum: a filijs suis an ab alienis? Et ille dixit. Ab alienis. Dixit illi iesus. Ergo liberi sunt filij. Ut autē non scandalizemus eos: vade ad mare & mitte hamum: et eum piscem q̄ primꝰ ascēderit tolle: & aperto ore eius inuenies staterem: illum sumens da eis pro me et te.

Cap. 18.

A

In illa hora accesserūt discipuli ad iesū dicētes. Quis putas maior ē in regno celorum? Et aduocans iesus paruulum: statuit eum ī medio eorum et dixit. Amē dico vobis: nisi cōuersi fueritis & efficiamini sicut paruuli non intrabitis in regnum celorum. Quicunq; ergo humiliauerit se sicut paruulus iste: hic est maior in regno celorum. Et qui susceperit vnū paruulum talem in nomine meo: me suscipit. Qui autē scādalizauerit vnū de pusillis istis qui in me credunt: expedit ei vt suspendatur mola asinaria in collo eius: et demergatur in profundum maris. Ue mundo a scandalis. Necesse est enim vt veniant scandala: veruntamen ve homini illi per quem scandalū venit. Si autē manus tua vel pes tuus scādalizat te: abscide ea et proijce abs te.

B

Bonum tibi est ad vitā ingredi debilē vel claudum quam duas manus vel duos pedes habētem mitti in ignem eternum. Et si oculus tuus scandalizat te: erue eum et proijce abs te. Bonū tibi ē vnū oculum habentem in vitā intrare: quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis. Videte ne contemnatis vnum ex his pusillis. Dico enim vobis quia angeli eorum in celis semper vident faciem patris mei qui in celis est. Venit enim filius hominis saluare quod perierat. Quid vobis videtur? Si fuerint alicui centum oues & errauerit vna ex eis: nonne relinquet nonaginta nouē in montibus & vadit querere eā que errauit? Et si contigerit vt inueniat eā: amē di-

Mar. 9. c. Lucc. 9. f.

Marc. 9. f. Lucc. 17. a.

Marc. 9. f. sup. 5. c.

Marc. 8. b

Lucc. 9. g. Lucc. 15. a.

γω υμίν, ότι χαίρει επ αυτώ μάλλον, η ε=
πί τοις εννενήκοντα εννέα τοις μη πεπλανη=
μένοις. ούτως ουκ εστί θέλημα έμπροσθεν
του πατρός υμών του εν ουρανοίς, ίνα α
πόληται εις των μικρών τούτων. εάν δε α=
μάρτη εις σε ο αδελφός σου, ύπαγε και
έλεγξον αυτόν μεταξύ σου και αυτού μό=
νου. εάν σου ακούση, εκέρδησας τον αδελ=
φόν σου. εάν δε μη ακούση, παράλαβε με=
τά σου έτι ένα η δύο, ίνα επί στόματος δύ
ο μαρτύρων η τριών σταθή παν ρήμα.
εάν δε παρακούση αυτών, ειπέ τη εκκλη=
σία. εάν δε και της εκκλησίας παρακούση,
έστω σοι ώσπερ ο εθνικός και ο τελώνης.
αμήν λέγω υμίν, όσα εάν δήσητε επί της
γης, έσται δεδεμένα εν τω ουρανώ. και ό=
σα εάν λύσητε επί της γης, έσται λελυμένα
εν τω ουρανώ. πάλιν αμήν λέγω υμίν, ό
τι εάν δύο υμών συμφωνήσωσιν επί της
γης περί παντός πράγματος ου εάν αιτή
σωνται, γενήσεται αυτοίς παρά του πα=
τρός μου του εν ουρανοίς. ου γαρ εισί
δύο η τρεις συνηγμένοι εις το εμόν όνομα,
εκεί ειμί εν μέσω αυτών. τότε προσελθών
αυτώ ο πέτρος, είπε. κύριε ποσάκις αμαρ
τήσει εις εμέ ο αδελφός μου και αφήσω αυ
τώ, έως επτάκις. λέγει αυτώ ο ιησούς. ου
λέγω σοι έως επτάκις, αλλ έως εβδομηκον
τάκις επτά. διά τούτο ωμοιώθη η βασιλεία
των ουρανών ανθρώπω βασιλεί ος ηθέλη
σε συνάραι λόγον μετά των δούλων αυ=
τού. αρξαμένου δε αυτού συναίρειν, προ=
σηνέχθη αυτώ εις οφειλέτης μυρίων τα=
λάντων, μη έχοντος δε αυτώ αποδούναι,
εκέλευσεν αυτόν ο κύριος αυτού πραθήναι.
και την γυναίκα αυτού και τα τέκνα, και
πάντα όσα είχε, και αποδοθήναι. πεσών ουν
ο δούλος, προσεκύνει αυτώ λέγων. κύ=
ριε. μακροθύμησον επ εμοί, και πάντα σοι α
ποδώσω. σπλαγχνισθείς δε ο κύριος του
δούλου εκείνου, απέλυσεν αυτόν. και το
δάνειον αφήκεν αυτώ. εξελθών δε ο δού
λος εκείνος, εύρεν ένα των συνδούλων αυ=
τού, ος ώφειλεν αυτώ εκατόν δηνάρια. και
κρατήσας αυτόν επνιγε λέγων. απόδος μοι
ει τι οφείλεις. πεσών ουν ο σύνδου=
λος αυτού εις τους πόδας αυτού, παρεκά
λει αυτόν λέγων. μακροθύμησον επ εμοί,
και αποδώσω σοι. ο δε ουκ ήθελεν. αλλά
απελθών, έβαλεν αυτόν εις φυλακήν, έως
ου αποδώ το οφειλόμενον. ιδόντες δε οι
σύνδουλοι αυτού τα γενόμενα, ελυπήθη=
σαν σφόδρα. και ελθόντες διεσάφησαν τω

co vobis: q gaudet sup eã magis q̃ sup
nonaginta nouem que non errauerunt.
Sic non est voluntas ante
patrẽ vestrũ qui in celis est: vt pereat
vnus de pusillis istis. Si autẽ peccaue Luce.17.a. Gal.6.a.
rit in te frater tuus: vade et Eccl.19.b.
corripe eum inter te et ipsum solum. 1.Cor.5.d.
Si te audierit: lucratus eris fratrem
tuũ. Si aũt nõ te audierit adhibe tecũ
adhuc vnũ vel duos: vt in ore duorũ Deu.17.b.
vel trium testium stet omne verbum. Johan.8.c 2.Cor.13.a
Quod si non audierit eos dic ecclesie. Hebr.10.d.
Si autem ecclesiam non audierit: C
sit tibi sicut ethnicus et publicanus.
Amẽ dico vobis: q̃cũq alligaueritis sup sup.16.c.
terrã erunt ligata et in celo: et quecũq Johis.20.c
solueritis super terram erunt soluta et
in celo. Iterum dico vobis quia
si duo ex vobis consenserint super
terram de omni re quãcunq petierint
fiet illis a patre
meo qui in celis est. Ubi enim sunt
duo vel tres cõgregati in nomine meo
ibi sum in medio eorũ. Tunc accedẽs Luce.17.a.
petrus ad eũ dixit. Dñe quotiens pecca
bit in me frater meus et dimittam ei:
vsq septies? Dixit illi iesus. Non
dico tibi vsq septies: sed vsq septuagies
septies. Ideo assimilatum est regnum
celorum homini regi qui voluit
rationẽ ponere cum seruis suis.
Et cum cepisset rationẽ ponere: oblatus ẽ
ei vnus qui debebat ei decẽ milia talẽta.
Cum autem non haberet vnde redderet:
iussit eum dominus eius venundari
et vxorem eius et filios: et
oĩa que hẽbat et reddi. Procidens aũt
seruus ille: adorabat eũ dicẽs. Domine D
patientiã habe in me: et oĩa reddã tibi.
Misertus autem dominus
serui illius dimisit eum: et
debitũ dimisit ei. Egressus aũt seruus
ille inuenit vnum de conseruis suis
qui debebat ei centum denarios: et
tenẽs suffocabat eũ dicẽs. Redde mihi
quod debes. Et procidens conseruus
eius: ad pedes eius rogabat
eum dicẽs. Patientiam habe in me
et oĩa reddam tibi. Ille autẽ noluit: sed
abijt et misit eum in carcerem: donec
redderet debitum. Uidentes autem
conserui eius q̃ fiebant contristati sunt
valde et venerunt et narrauerunt

κυρίῳ αὐτῶν πάντα τὰ γενόμενα. τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ, λέγει αὐτῷ. δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφῆκά σοι ἐπεὶ παρεκάλεσάς με. οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου ὡς καὶ ἐγὼ σὲ ἠλέησα. καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ, παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς, ἕως οὗ ἀποδῷ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ. οὕτως καὶ ὁ πατήρ μου ὁ ἐπουράνιος ποιήσει ὑμῖν ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν τὰ παραπτώματα αὐτῶν.

Cap. 19.

Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, μετῆρεν ἀπὸ τῆς γαλιλαίας καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια τῆς ἰουδαίας πέραν τοῦ ἰορδάνου. καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ. καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ φαρισαῖοι πειράζοντες αὐτὸν καὶ λέγοντες αὐτῷ. εἰ ἔξεστιν ἀνθρώπῳ ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς. οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ ποιήσας ἀπ' ἀρχῆς, ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς, καὶ εἶπεν. ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. ὥστε οὐκ ἔτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ σὰρξ μία. ὃ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. λέγουσιν αὐτῷ. τί οὖν μωσῆς ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου, καὶ ἀπολῦσαι αὐτήν. λέγει αὐτοῖς. ὅτι μωσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολῦσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν. ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτως. λέγω δὲ ὑμῖν. ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ καὶ γαμήσει ἄλλην, μοιχᾶται. καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας μοιχᾶται. λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικός, οὐ συμφέρει γαμῆσαι. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς. οὐ πάντες χωροῦσι τὸν λόγον τοῦτον, ἀλλ' οἷς δέδοται. εἰσὶ γὰρ εὐνοῦχοι οἵτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτως. καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὁ δυνάμενος χωρεῖν, χωρείτω. τότε προσηνέχθησαν αὐτῷ παιδία ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῇ αὐτοῖς καὶ προσεύξηται. οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν. ἄφετε τὰ παιδία. καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἐλθεῖν πρός με. τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βα-

domino suo omnia q̄ facta fuerāt. Tūc vocauit illum dominus suus: et ait illi. Serue nequam: oē debitum illud dimisi tibi: quoniam rogasti me. Nōne ergo oportuit ꝛ te misereri cōserui tui sicut ꝛ ego tui misertꝰ sū. Et iratꝰ dominus eiꝰ tradidit eum tortoribus quoadusq3 redderet vniuersum debitu3 ei. Sic et pater meus celestis faciet vobis si nō remiseritis vnusquisq3 fratri suo de cordibus vestris.

(sup. 5. d. Luce. 12. g.)

Cap. 19.

A

Et factū est cum consumasset iesus sermones istos migrauit a galilea et venit in fines iudee trans iordanem: ꝛ secute sunt eum turbe multe: ꝛ curauit eos ibi. Et accesserunt ad eum pharisei tēptantes eum et dicentes. Si licet homini dimittere vxorem suam q̄cūq3 ex cā? Qui rñdēs ait illis. Nō legistis q2 qui fecit hoīe3 ab initio: masculum et feminam fecit eos? Et dixit. Propter hoc dimittet homo patrem et matrem et adherebit vxori sue: et erunt duo in carne vna. Itaq3 iam nō sunt duo sed vna caro. Quod ergo deꝰ cōiūxit: homo non separet. Dicunt illi. Quid ergo moyses mādauit dari libellum repudij et dimittere eam? Ait illis. Qm̄ moyses ad duriciā cordis vestri permisit vobis dimittere vxores vr̄as: ab initio autem non fuit sic. Dico aūt vobis q2 q̄cūq3 dimiserit vxorē suā nisi ob fornicationem: et aliā duxerit: mechatur. Et q̄ dimissa3 duxerit mechaꝫ. Dicūt ei discipuli eius. Si ita est causa hominis cum vxore: non expedit nubere. Qui dixit illis. Non omnes capiunt verbum istud: sed quibus datum est. Sunt enim eunuchi qui de matris vtero sic nati sūt: ꝛ sūt eunuchi qui facti sunt ab hominibus: et sūt eunuchi qui seipsos castrauerunt propter regnum celorum. Qui potest capere capiat. Tunc oblati sunt ei paruuli vt manus eis imponeret ꝛ oraret. Discipuli autē increpabant eos. Jesus vero ait eis. Sinite paruulos et nolite eos prohibere ad me venire: talium est enim regnum

(Mar. 10. a.)

(Gen. 1. d. Mar. 10. a.)

(Gen. 2. d. Ephe. 5. d. 1. Cor. 6. d.)

(Deut. 24. a. sup. 5. e. Mar. 10. a.)

B

(Mar. 10. b. Luc. 16. d. sup. 5. e.)

(Mar. 10. b. Luce. 18. c.)

(Mar. 10. b.)

σιλεία τῶν οὐρανῶν. καὶ ἐπιθεὶς αὐτοῖς τὰς
χεῖρας, ἐπορεύθη ἐκεῖθεν. καὶ ἰδοὺ εἷς προ=
σελθὼν, εἶπεν αὐτῷ. διδάσκαλε ἀγαθὲ, τί
ἀγαθὸν ποιήσω ἵνα ἔχω ζωὴν αἰώνιον. ὁ
δὲ εἶπεν αὐτῷ. τί με λέγεις ἀγαθόν. οὐδεὶς
ἀγαθὸς, εἰ μὴ εἷς ὁ θεός. εἰ δὲ θέλεις εἰσελ=
θεῖν εἰς τὴν ζωὴν, τήρησον τὰς ἐντολάς. λέγει
αὐτῷ. ποίας. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπε. τὸ οὐ φονεύ
σεις, οὐ μοιχεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐ ψευδο
μαρτυρήσεις. τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν
μητέρα σου. καὶ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον
σου ὡς σεαυτόν. λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος.
πάντα ταῦτα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου,
τί ἔτι ὑστερῶ. ἔφη αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. εἰ θέλεις
τέλειος εἶναι, ὕπαγε πώλησόν σου τὰ ὑ=
πάρχοντα καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυ
ρὸν ἐν οὐρανῷ. καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. ἀ=
κούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον, ἀπῆλθε
λυπούμενος. ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολ=
λά. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι δυσκόλως πλούσιος
εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρα=
νῶν. πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν. εὐκοπώτερόν ἐσ
τι κάμηλον διὰ τρυπήματος ῥαφίδος διελ
θεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ
εἰσελθεῖν. ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
ἐξεπλήσσοντο σφόδρα λέγοντες. τίς ἄρα
δύναται σωθῆναι. ἐμβλέψας δὲ ὁ ἰησοῦς εἶ
πεν αὐτοῖς. παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύ=
νατόν ἐστι, παρὰ δὲ θεῷ πάντα δυνατά. τό
τε ἀποκριθεὶς ὁ πέτρος εἶπεν αὐτῷ. ἰδοὺ ἡ
μεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν
σοι, τί ἄρα ἔσται ἡμῖν. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐ
τοῖς. ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολου=
θήσαντές μοι ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ ὅταν καθί
σῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης
αὐτοῦ, καθίσεσθε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ δώδεκα
θρόνων κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ
ἰσραήλ. καὶ πᾶς ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ ἀδελ
φοὺς, ἢ ἀδελφὰς, ἢ πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ γυ
ναῖκα, ἢ τέκνα, ἢ ἀγροὺς ἕνεκεν τοῦ ὀνόμα=
τός μου, ἑκατονταπλασίονα λήψεται, καὶ
ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. πολλοὶ δὲ ἔ=
σονται πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ οἱ ἔσχατοι πρῶ
τοι. Cap. 20.

Ὁμοία γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρα=
νῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐξῆλ
θεν ἅμα πρωῒ μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν
ἀμπελῶνα αὐτοῦ. καὶ συμφωνήσας μετὰ
τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν, ἀπέ=
στειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ.
καὶ ἐξελθὼν περὶ τρίτην ὥραν, εἶδεν ἄλ=
λους ἑστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούς. κακεί=

celorum. Et cum imposuisset eis Luce.18.c.
manus: abijt inde. Et ecce vnus accedẽs
ait illi. Magister bone: quid Mar.10.b
boni faciam vt habeã vitam eternã? Qui Luce.18.d.
dixit ei. Quid me interrogas de bono?
Unus est bonus deus. Si autem vis C
ad vitam ingredi: serua mãdata. Dicit
illi. Que? Jesus ãt dixit. Nõ homicidiũ
facies: nõ adulterabis: nõ facies furtum:
nõ falsũ testimoniũ dices: honora patrẽ
matrẽ tuam: diliges proximum tuũ
tuum sicut teipsm. Dicit illi adolescens.
Oĩa hec custodiui a iuuentute mea
q̃d adhuc mihi deest. Ait illi iesus. Si Mar.10.c.
pfectus ẽe vade et vẽde oĩa q̃ habes vis Luce.12.d. et.18.d.
et da pauperibus: et habebis thesaurum
in celo et veni sequere me. Cum audisset
autem adolescens verbum abijt
tristis. Erat ei habẽs mltas possessiões.
Jesus autem dixit discipulis suis.
Amen dico vobis quia diues difficile
intrabit in regnum celorum.
Et iterum dico vobis. Facilius est Marc.10.c
camelum per foramen acus transire Luce.18.c.
q̃ diuitem intrare in regnum celorum. D
Auditis autem his discipuli
mirabãtur valde dicentes. Quis ergo
poterit saluus ẽe? Aspiciens ãt iesus dixit
illis. Apud homines hoc impossibile Mar.10.d
est: apud deũ ãt oĩa possibilia sũt. Tũc Luce.18.c.
respondens petrus dixit ei. Ecce nos
reliquimus omnia: et secuti sumus te. ill.
Quid ergo erit nobis? Jesus ãt dixit
Amẽ dico vobis: q vos q̃ secuti estis
me in regeneratione cum sederit
filius hominis in sede maiestatis
sue: sedebitis et vos super sedes Luce.22.c.
duodecim iudicantes duodecim tribus
israel. Et oĩs qui reliq̃rit domũ vl fres Deu 33 a
aut sorores aut prẽs aut mrẽs aut vxo Marc.10.d Luce.8.c.
rem aut filios aut agros propter nomen
meum: centuplum accipiet et
vitã eternã possidebit. Multi aũt erũt Marc.15.f
primi nouissimi: et nouissimi primi. Luce.13.f.

Cap. 20.

Simile est regnum celorum A
homini patrifamilias: qui exijt
primo mane conducere operarios in
vineam suã. Cõuentione aũt facta cum
operarijs ex denario diurno: misit
eos in vineam suam.
Et egressus circa horã tertiã vidit alios
stantes in foro ociosos: et

μοις εἶπεν, ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπε-
λῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον δώσω ὑμῖν. οἱ
δὲ ἀπῆλθον. πάλιν ἐξελθὼν περὶ ἕκτην καὶ
ἐνάτην ὥραν, ἐποίησεν ὡσαύτως. περὶ δὲ
τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἐξελθὼν εὗρεν ἄλλους
ἑστῶτας ἀργούς, καὶ λέγει αὐτοῖς. τί ὧδε
ἑστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί. λέγου-
σιν αὐτῷ. ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώσατο. λέ-
γει αὐτοῖς. ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμ-
πελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον λήψεσθε. ὀψί-
ας δὲ γενομένης, λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπε-
λῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ. κάλεσον τοὺς
ἐργάτας, καὶ ἀπόδος αὐτοῖς τὸν μισθὸν ἀρ-
ξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρώτων.
καὶ ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν,
ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον. ἐλθόντες δὲ οἱ πρῶ-
τοι, ἐνόμισαν ὅτι πλείονα λήψονται, καὶ ἔ-
λαβον καὶ αὐτοὶ ἀνὰ δηνάριον. λαβόντες
δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου λέ-
γοντες. ὅτι οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐ-
ποίησαν, καὶ ἴσους ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας
τοῖς βαστάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ
τὸν καύσωνα. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν ἑνὶ αὐ-
τῶν. ἑταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε. οὐχὶ δηναρίου
συνεφώνησάς μοι. ἆρον τὸ σόν, καὶ ὕπαγε.
θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ
σοί. ἢ οὐκ ἔξεστι μοι ποιῆσαι ὃ θέλω ἐν
τοῖς ἐμοῖς. εἰ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐσ-
τίν, ὅτι ἐγὼ ἀγαθός εἰμι. οὕτως ἔσονται οἱ
ἔσχατοι πρῶτοι, καὶ οἱ πρῶτοι ἔσχατοι.
πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοί. ὀλίγοι δὲ ἐκλεκ-
τοί. καὶ ἀναβαίνων ὁ ἰησοῦς εἰς ἱεροσόλυμα
παρέλαβε τοὺς δώδεκα μαθητὰς κατιδίαν
ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς. ἰδοὺ ἀναβαί-
νομεν εἰς ἱεροσόλυμα. καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-
που παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ
γραμματεῦσι, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θα-
νάτῳ, καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνε-
σιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι καὶ μαστιγῶσαι καὶ σταυ-
ρῶσαι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται. τό-
τε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν ζεβε-
δαίου μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς προσκυνοῦσα
καὶ αἰτοῦσα τι παρ' αὐτοῦ. ὁ δὲ εἶπεν αὐ-
τῇ. τί θέλεις. λέγει αὐτῷ. εἰπὲ ἵνα καθίσω-
σιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου, εἷς ἐκ δεξιῶν σου,
καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων σου ἐν τῇ βασιλείᾳ
σου. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν. οὐκ οἴ-
δατε τί αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήρι-
ον ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν, ἢ τὸ βάπτισμα ὃ ἐ-
γὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι. λέγουσιν αὐ-
τῷ δυνάμεθα. καὶ λέγει αὐτοῖς. τὸ μὲν πο-
τήριόν μου πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ
βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε. τὸ δὲ καθίσαι

dixit illis. Ite et vos in vineaȝ meam:
et quod iustuȝ fuerit dabo vobis. Illi
autẽ abierũt. Iterũ autẽ exijt circa sextã et
nonam horam: et fecit similiter. Circa
vndecimam vero exijt: et inuenit alios
stantes et dicit illis. Quid hic
statis tota die ociosi? Dicunt
ei. Quia nemo nos conduxit. Dixit
illis. Ite et vos in vineam meam.
Cum sero
autem factũ esset dicit dominus vinee
procuratori suo. Voca Luce. 10. a.
operarios et redde illis mercedẽ: incipiẽs B
a nouissimis vsq; ad primos. ⌐nerãt:
Cuȝ venissent ergo qui circa vndeciã horã ve
acceperũt singulos denarios. Venientes
autẽ et primi: arbitrati sũt quod plus essent acce
pturi: acceperũt autẽ et ipsi singlos denarios.
Et accipiẽtes murmurabãt aduersus patrẽ
familias dicẽtes. Hi nouissimi vna ho
ra fecerũt: et pares illos nobis fecisti
qui portauimus pondus diei et
estus? At ille respondens vni eorũ dixit.
Amice nõ facio tibi iniuriã. Nõne ex de Ĵ.22.b.τ.26 c.
cõuenisti mecũ? Tolle quod tuũ est et ⌊nario
vade: Volo autẽ et huic nouissimo dare
sicut et tibi. Aut nõ licet mihi quod vo
An oculus tuus nequã est ⌊lo facere? Eccl. 51. b.
quia ego bonus sum? Sic erunt sup. 19. g.
nouissimi primi: et primi nouissimi Mar. 10. e.
Multi enim sũt vocati pauci vero electi. Luce. 13. f.
Et ascendens iesus hierosolymam C
assumpsit duodecim discipulos secreto: Ĵ.22.c.
et ait illis. Ecce ascendimus sup. 16. c.
hierosolymã et filius hominis Marc. 10. e
tradetur principibus sacerdotum et Luce. 18. f.
scribis et condemnabunt eum morte:
et tradent eum gentibus
ad illudendum et flagellandum et cru-
cifigendũ: et tertia die resurget. Tunc Mar. 10. e.
accessit ad eum mater filiorum zebedei
cum filijs suis: adorans
et petens aliquid ab eo. Qui dixit ei.
Quid vis? Ait illi. Dic vt sedeant
hi duo filij mei: vnus ad dexterã tuã
et vnus ad sinistram in regno
tuo. Respõdens autẽ iesus dixit. Nesci Jacobi. 4. a
tis quid petatis. Potestis bibere calicẽ Rom. 8. d.
quem ego bibiturus sum? 1. Cor. 10. d
Dicunt ei.
possumus. Ait illis. Calicem quidem
meum bibetis:
sedere autem.

εκ δεξιῶν μου και εξ εὐωνύμων μου οὐκ
εστὶν εμὸν δοῦναι, αλλ οις ητοίμασται ὑ-
πὸ του πατρός μου. και ακούσαντες οι δέ-
κα ηγανάκτησαν περὶ των δύο αδελφῶν. ο
δε ιησοῦς προσκαλεσάμενος αυτοὺς εἶπεν.
οἴδατε ὅτι οι ἄρχοντες των εθνῶν κατακυ-
ριεύουσιν αυτῶν, και οι μεγάλοι κατεξου-
σιάζουσιν αυτῶν. οὐχ οὕτως δε ἔσται εν ὑ-
μῖν. αλλ ος εὰν θέλη εν ὑμῖν μέγας γενέσ-
θαι, ἔσται ὑμῶν διάκονος. και ος εὰν θέλη
εν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔσται ὑμῶν δοῦλος
ὥσπερ ο υἱὸς του ανθρώπου οὐκ ἦλθε δια-
κονηθῆναι αλλὰ διακονῆσαι, και δοῦναι την
ψυχὴν αυτοῦ λύτρον αντὶ πολλῶν. και
εκπορευομένων αυτῶν απὸ ιεριχῶ, ηκολού-
θησεν αυτῷ ὄχλος πολύς. και ιδοὺ δύο
τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ την οδὸν ακούσαν-
τες ὅτι ιησοῦς παράγει, ἔκραξαν λέγοντες.
ελέησον ημᾶς κύριε υἱὸς δαυίδ. ο δε ὄ-
χλος επετίμησεν αυτοῖς ἵνα σιωπήσωσιν. οι
δε μεῖζον ἔκραζον λέγοντες. ελέησον ημᾶς
κύριε υἱὸς δαυίδ. και στας ο ιησοῦς, εφώ-
νησεν αυτοὺς και εἶπε. τι θέλετε ποιήσω ὑ-
μῖν. λέγουσιν αυτῷ. κύριε ἵνα ανοιχθῶσιν
ημῶν οι οφθαλμοί. σπλαγχνισθεὶς δε ο ιη-
σοῦς ἥψατο των οφθαλμῶν αυτῶν. και εὐ-
θέως ανέβλεψαν αυτῶν οι οφθαλμοί, και η-
κολούθησαν αυτῷ.

Cap. 21.

Και ὅτε ἤγγισαν εις ιεροσόλυμα και ἦλ-
θον εις βηθσφαγὴ προς το ὄρος των ε-
λαιῶν, τότε ο ιησοῦς απέστειλε δύο μαθη-
τὰς λέγων αυτοῖς. πορεύθητε εις την κώμην
την κατέναντι ὑμῶν, και εὐθέως εὑρήσετε ὄ-
νον δεδεμένον και πῶλον μετ αυτῆς. λύσαν-
τες αγάγετε μοι. και εὰν τις ὑμῖν εἴπη τι,
ερεῖτε ὅτι ο κύριος αυτῶν χρείαν ἔχει. εὐ-
θέως δε αποστελλει αυτούς. τοῦτο δε ὅ-
λον γέγονεν ἵνα πληρωθῆ το ρηθὲν διὰ του
προφήτου λέγοντος. εἴπατε τη θυγατρὶ σι-
ών, ιδοὺ ο βασιλεύς σου ἔρχεται σοι πραΰς
και επιβεβηκὼς επὶ ὄνον και πῶλον υἱὸν ὑ-
ποζυγίου. πορευθέντες δε οι μαθηταὶ και
ποιήσαντες καθὼς προσέταξεν αυτοῖς ο ιη-
σοῦς, ἤγαγον την ὄνον και τον πῶλον. και
επέθηκαν επάνω αυτῶν τα ιμάτια αυτῶν,
και επεκάθισεν επάνω αυτῶν. ο δε πλεῖσ-
τος ὄχλος ἔστρωσαν εαυτῶν τα ιμάτια εν
τη οδῷ. ἄλλοι δε ἔκοπτον κλάδους απὸ
των δένδρων, και εστρώννυον εν τη οδῷ.
οι δε ὄχλοι οι προάγοντες και οι ακολου-
θοῦντες, ἔκραζον λέγοντες. ωσαννὰ τω υἱῷ
δαυίδ, εὐλογημένος ο ερχόμενος εν ονό-
ματι κυρίου, ωσαννὰ εν τοις ὑψίστοις. και

ad dexteram meam vel sinistram non
est meũ dare vobis: sz quib9 patũ ẽ a
patre meo. Et audientes decem: D
idignati sunt de duobus fratribus.
Jesus aũt vocauit eos ad se: τ ait.
Scitis quia principes gentium dñant Marc.10.f. Luce.22.c.
eorum: et qui maiores sunt ptãtem exer
cent inter eos: Non ita erit inter vos.
Sz q̃cũq; voluerit iter vos maior fieri: Luce.22.c. Marc.10.g
sit vester minister. Et qui voluerit
inter vos primus esse: erit vester seru9.
Sicut filius hominis non venit mini- Mar.10.g Luce.18.g sup.9.f.
strari sed ministrare: et dare
aiam suam redemptionẽ p multis. Et
egrediẽtibus illis ab iericho: secuta est
eum turba multa. Et ecce duo
ceci sedentes secus viam audierunt
qr iesus transiret: τ clamauerũt dicẽtes.
Dñe miserẽ nr̃i fili dauid. Turba Luce.18.g. sup.9.c.
increpabat eos vt tacerent.
At illi magis clamabant dicẽtes. Dñe
miserẽ nr̃i fili dauid. Et stetit ies9 τ vo
cauit eos et ait. Quid vultis vt faciã vo-
bis. Dicũt illi. Domine vt aperiantur
oculi nostri. Misertus autem eorum ie-
sus: tetigit oculos eorum. Et confestiz Mar.8.d.τ 10.g.
viderunt et secuti sunt eum.

Cap. 21.

ET cũ appropiquasset hierosolymis A
τ venisset betphage ad mõtẽ oli- Mar.11.a. Luce.19.c. Johã.12.b.
ueti: tunc iesus misit duos discipulos
dicens eis. Ite in castellum quod
cõtra vos est: et statim inuenietis asinã
alligatam et pullum cum ea: soluite et
adducite mihi. Et si q̃s vob' aliq̃d dixerit:
dicite qr dominus his op9 hz:
et confestim dimittet eos. Hoc autem
factuz est: vt adimpleret' qđ dictũ ẽ p
prophetam dicentem. Dicite filie sion: Zacha.9.b. Esaie.62.d. Johã.12.b Marc.11.a Luce.19.c.
ecce rex tuus venit tibi mansuetus
sedens sup asinã et pullũ filiũ subiuga-
lis. Euntes autem discipuli
fecerũt sicut p̃cepit illis iesus. Et
adduxerunt asinam et pullum et
imposuerũt super eos vestimenta sua:
et eũ desup sedere fecerũt. Plurima aũt B
turba strauerunt vestimenta sua in
via. Alij autem cedebant ramos de
arboribus et sternebant in via.
Turbe aũt que precedebant τ que seq̃ Mar.11.b. Luce.19.f. Johan.12.b
bant' clamabãt dicentes. Osanna filio
dauid benedictus qui venit in nomine
domini: osanna in altissimis. Et

εισελθόντος αυτοῦ εις ιεροσόλυμα, εσείσθη
πᾶσα η πόλις λέγουσα. τίς εστιν οὗτος;
οι δὲ ὄχλοι έλεγον. οὗτός εστιν ιησοῦς ο
προφήτης ο απὸ ναζαρὲτ τῆς γαλιλαίας. και
εισῆλθεν ο ιησοῦς εις τὸ ιερὸν τοῦ θεοῦ, και
εξέβαλε πάντας τοὺς πωλοῦντας και αγο
ράζοντας εν τῷ ιερῷ, και τὰς τραπέζας τῶν
κολλυβιστῶν κατέστρεψε, και τὰς καθέ=
δρας τῶν πωλούντων τὰς περιστεράς, και
λέγει αυτοῖς. γέγραπται. ο οἶκός μου οἶ=
κος προσευχῆς κληθήσεται. υμεῖς δὲ αυτὸν
εποιήσατε σπήλαιον λῃστῶν. και προσῆλ
θον αυτῷ χωλοὶ και τυφλοὶ εν τῷ ιερῷ, και
εθεράπευσεν αυτούς. ιδόντες δὲ οι αρχιε=
ρεῖς και οι γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ εποίη
σε, και τοὺς παῖδας κράζοντας εν τῷ ιερῷ
και λέγοντας. ωσαννὰ τῷ υιῷ δαυίδ, ηγα=
νάκτησαν και εἶπον αυτῷ. ακούεις τί οὗτοι
λέγουσιν. ο δὲ ιησοῦς λέγει αυτοῖς. ναί.
ουδέποτε ανέγνωτε ὅτι εκ στόματος νηπί
ων και θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον. και κα
ταλιπὼν αυτοὺς, εξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως
εις βηθανίαν, και ηυλίσθη εκεῖ. πρωΐας δὲ ε
πανάγων εις τὴν πόλιν, επείνασε. και ιδὼν
συκῆν μίαν επὶ τῆς οδοῦ, ἦλθεν επ' αυτήν.
και ουδὲν εὗρεν εν αυτῇ ει μὴ φύλλα μό=
νον. και λέγει αυτῇ. μηκέτι εκ σοῦ καρπὸς
γένηται εις τὸν αιῶνα. και εξηράνθη παρα=
χρῆμα η συκῆ. και ιδόντες οι μαθηταὶ εθαύ=
μασαν λέγοντες. πῶς παραχρῆμα εξηράνθη
η συκῆ. αποκριθεὶς δὲ ο ιησοῦς εἶπεν αυτοῖς
αμὴν λέγω υμῖν. εὰν ἔχητε πίστιν και μὴ
διακριθῆτε, ου μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσε=
τε, αλλὰ κἂν τῷ ὄρει τούτῳ εἴπητε ἄρθητι
και βλήθητι εις τὴν θάλασσαν, γενήσεται.
και πάντα ὅσα εὰν αιτήσητε εν τῇ προσευ=
χῇ πιστεύοντες λήψεσθε. και ελθόντι αυ=
τῷ εις τὸ ιερὸν, προσῆλθον αυτῷ διδάσ=
κοντι οι αρχιερεῖς και οι πρεσβύτεροι τοῦ
λαοῦ λέγοντες. εν ποίᾳ εξουσίᾳ ταῦτα ποι
εῖς. και τίς σοι ἔδωκε τὴν εξουσίαν ταύτην.
αποκριθεὶς δὲ ο ιησοῦς, εἶπεν αυτοῖς. ερωτή
σω υμᾶς καγὼ λόγον ἕνα, ὃν εὰν εἴπητε
μοι, καγὼ υμῖν ερῶ εν ποίᾳ εξουσίᾳ ταῦ=
τα ποιῶ. τὸ βάπτισμα ιωάννου πόθεν ἦν,
εξ ουρανοῦ, ἢ εξ ανθρώπων. οι δὲ διελογί=
ζοντο παρ' εαυτοῖς λέγοντες. εὰν εἴπωμεν
εξ ουρανοῦ, ερεῖ ημῖν, διὰ τί οὖν ουκ επι=
στεύσατε αυτῷ. εὰν δὲ εἴπωμεν εξ ανθρώ=
πων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον. πάντες γὰρ ἔ=
χουσι τὸν ιωάννην ὡς προφήτην. και απο=
κριθέντες τῷ ιησοῦ εἶπον, ουκ οἴδαμεν. ἔφη
αυτοῖς και αυτός. ουδὲ εγὼ λέγω υμῖν εν

cum intrasset hierosolymam: commota est
vniuersa ciuitas dicens. Quis est hic?
Populi autem dicebant. Hic est iesus
propheta: a nazareth galilee. Et Marc.11.b. Luce.19.g. Johã.2.c.
intrauit iesus in templum dei: et
eijciebat omnes vendentes et ementes
in templo: et mensas
nummulariorum et cathedras
vendentium columbas euertit: et
dicit eis. Scriptum est: domus mea do= Esa.56.c.
mus orationis vocabitur: vos autem Hiere.7.b. Marc.11.c.
fecistis illam speluncam latronum. Et acces Luc.19.g.
serunt ad eum ceci et claudi in templo et
sanauit eos. Videntes autem principes sacer C
dotum et scribe mirabilia que fecit
et pueros clamantes in templo
et dicentes osanna filio dauid: indignati sunt
et dixerunt ei. Audis quid isti
dicunt? Jesus autem dixit eis. Utique
nunquam legistis quia ex ore infantium Ps.8.
et lactentium perfecisti laudem? Et relictis Mar.11.b.
illis abijt foras extra ciuitatem
in bethaniam: ibique mansit. Mane autem re
uertens in ciuitatem esurijt. Et videns Mar.11.c.
fici arborem vnam secus viam venit ad eam Luc.13.b.
et nihil inuenit in ea nisi folia tantum:
et ait illi. Nunquam ex te fructus
nascatur in sempiternum. Et arefacta est conti
nuo ficulnea. Et videntes discipuli mirati
sunt dicentes. Quomodo continuo aruit.
Respondens autem iesus: ait eis.
Amen dico vobis: si habueritis fidem et non Sup.17.c.
hesitaueritis: non solum de ficulnea facietis Luce.17.b.
sed et si monti huic dixeritis: tollere Marc.11.d. Jaco.1.a.
et iacta te in mare fiet. D
Et omnia quecunque petieritis in oratione Marc.11.c.
credentes accipietis. Et cum venisset Johã.4.c. 16.f.
in templum accesserunt ad eum docentem
principes sacerdotum et seniores
populi dicentes. In qua potestate hec facis? Mar.11.f.
Et quis tibi dedit hanc potestatem? Luce.20.a.
Respondens iesus dixit eis. Interrogabo
vos et ego vnum sermonem: quem si dixeritis
mihi: et ego vobis dicam in qua potestate hec
facio. Baptismum iohannis vnde erat:
e celo an ex hominibus? At illi cogitabant
inter se dicentes. Si dixerimus
e celo: dicet nobis: quare ergo non credi
distis illi? Si autem dixerimus ex homini
bus: timemus turbam. Omnes enim habe Sup.14.a.
bant iohannem sicut prophetam. Et respondentes
tes iesu dixerunt. Nescimus. Ait
illis et ipse. Nec ego dico vobis in E

ποία εξουσία ταύτα ποιώ. τι δε υμίν δο
κεί. άνθρωπος τις είχε τέκνα δύο, και προσ=
ελθών τω πρώτω είπεν. τέκνον, ύπαγε σή
μερον εργάζου εν τω αμπελώνι μου. ο δε α
ποκριθείς είπεν. ου θέλω. ύστερον δε μετα=
μεληθείς απήλθεν. και προσελθών τω δευτέ
ρω είπεν ωσαύτως. ο δε αποκριθείς είπεν. ε=
γώ κύριε. και ουκ απήλθε. τις εκ των δύο
εποίησε το θέλημα του πατρός. λέγουσιν
αυτώ. ο πρώτος. λέγει αυτοίς ο ιησούς. α
μήν λέγω υμίν, ότι οι τελώναι και αι πόρ=
ναι προάγουσιν υμάς εις την βασιλείαν του
θεού. ήλθε γαρ προς υμάς ιωάννης εν ο
δώ δικαιοσύνης, και ουκ επιστεύσατε αυ=
τώ. οι δε τελώναι και αι πόρναι επίστευσαν
αυτώ. υμείς δε ιδόντες ου μετεμελήθητε υ
στερον του πιστεύσαι αυτώ. άλλην παρα
βολήν ακούσατε. άνθρωπος τις ην οικοδεσ=
πότης, όστις εφύτευσεν αμπελώνα, και φρα
γμόν αυτώ περιέθηκε, και ώρυξεν εν αυτώ
ληνόν, και ωκοδόμησε πύργον, και εξέδο=
το αυτόν γεωργοίς και απεδήμησεν. ότε δε
ήγγισεν ο καιρός των καρπών, απέστειλε
τους δούλους αυτού πρός τους γεωρ=
γούς, λαβείν τους καρπούς αυτού. και λα=
βόντες οι γεωργοί τους δούλους αυτού,
ον μεν έδειραν, ον δε απέκτειναν, ον δε ελι
θοβόλησαν. πάλιν απέστειλεν άλλους δού
λους πλείονας των πρώτων, και εποίησαν
αυτοίς ωσαύτως. ύστερον δε απέστειλε
προς αυτούς τον υιόν αυτού λέγων, εν=
τραπήσονται τον υιόν μου. οι δε γεωργοί ι
δόντες τον υιόν, είπον εν εαυτοίς. ούτος εσ
τίν ο κληρονόμος, δεύτε αποκτείνωμεν αυ=
τον, και κατάσχωμεν την κληρονομίαν αυ=
τού. και λαβόντες εξέβαλον αυτόν έξω του
αμπελώνος, και απέκτειναν. όταν ουν έλθη
ο κύριος του αμπελώνος, τι ποιήσει τοις
γεωργοίς εκείνοις. λέγουσιν αυτώ. κακούς
κακώς απολέσει αυτούς, και τον αμπελώ
να εκδώσεται άλλοις γεωργοίς, οίτινες απο
δώσουσιν αυτώ τους καρπούς εν τοις και
ροίς αυτών. λέγει αυτοίς ο ιησούς. ουδέπο
τε ανέγνωτε εν ταις γραφαίς. λίθον ον απε=
δοκίμασαν οι οικοδομούντες, ούτος εγενή=
θη εις κεφαλήν γωνίας. παρά κυρίου εγένε=
το αύτη, και εστι θαυμαστή εν οφθαλμοίς η
μών. διατούτο λέγω υμίν. ότι αρθήσεται
αφ υμών η βασιλεία του θεού, και δοθήσε
ται έθνει ποιούντι τους καρπούς αυτής. και
ο πεσών επί τον λίθον τούτον, συνθλασθή=
σεται. εφ ον δαν πέση, λικμήσει αυτόν. και
ακούσαντες οι αρχιερείς και οι φαρισαίοι

q̃ ptãte hec facio. Quid ãt vobis vi=
det: Homo qdã hēbat duos filios: ⁊ ac
cedēs ad primū dixit. Fili vade hodie
opare in vineā meā. Ille aūt respōdēs — b. Opare i: patrui mei.
ait. Nolo. Postea aūt penitētia mot⁹
abijt. Accedens autem ad alterum
dixit similiter. At ille rñdens ait. Eo — b. Ing. ego dñe. i. ecce me dñe.
dñe. Et non iuit. Quis ex duobus
fecit voluntatem patris? Dicunt
ei. Primus. Dicit illis iesus. Amen
dico vobis quia publicani et meretrices
precedunt vos in regno
dei. Venit enim ad vos iohannes in
via iustitie: et non credidistis ei.
Publicani autē et meretrices crediderūt
ei: vos ãt vidētes nec pniaȝ habuistis po
stea vt crederetis ei. Aliam parabolam — F
audite. Homo erat paterfamilias — Mar. 12. a. Luce. 20. b. Esaie. 5. a.
qui plantauit vineam et sepem
circumdedit ei: et fodit in ea
torcular: et edificauit turrim et locauit
eaȝ agricolis: ⁊ pegre pfect⁹ ē. Cū ãt
tps fructuum appropinquasset: misit
seruos suos ad agricolas vt
acciperent fructus eius. Et — 3. 22. a.
agricole apprehensis seruis eius:
aliū ceciderūt: aliū occiderūt: aliū vo la
pidauerūt. Iterum misit alios seruos
plures prioribus: et fecerunt
illis similiter. Nouissime aūt misit
ad eos filium suum dicens: verebūtur
forte filium meuȝ. Agricole aūt vidētes
filium dixerunt intra se. Hic est — Mar. 12. b. Gen. 37. d.
heres: venite occidamus eum:
et habebimus hereditatem eius.
Et apprehensum eum eiecerunt extra
vineā et occiderūt. Cum ergo venerit — G
dominus vinee: quid faciet
agricolis illis? Aiunt illi. Malos
male perdet: et vineam suam
locabit alijs agricolis: qui reddant
ei fructum temporibus
suis. Dicit illis iesus. Nunq̃
legistis in scripturis. Lapidē quē repro — Marc. 12. b. Luce. 20. c. 1. Pe. 2. a. Timo. 4. b
bauerunt edificantes: hic est factus
in caput anguli? A domino factum est
istud: et est mirabile in oculis nostris.
Ideo dico vobis quia auferetur
a vobis regnum dei: et dabitur
genti facienti fructus eius. Et
qui ceciderit sup lapidē istū cōfringet: — Mar. 12. b.
sup quē vo ceciderit: cōteret eū. Et cū — Luce. 19. d. ⁊. 20. d. ⁊. 22. a.
audissent principes sacerdotū ⁊ pharisei

τας παραβολάς αυτού, έγνωσαν ότι περί αυτών λέγει. και ζητούντες αυτόν κρατήσαι εφοβήθησαν τους όχλους, επειδή ως προφήτην αυτόν είχον. και αποκριθείς ο ιησούς πάλιν, είπεν αυτοίς εν παραβολαίς λέγων.

Cap.22.

Ωμοιώθη η βασιλεία των ουρανών ανθρώπω βασιλεί, όστις εποίησε γάμους τω υιώ αυτού. και απέστειλε τους δούλους αυτού καλέσαι τους κεκλημένους εις τους γάμους, και ουκ ήθελον ελθείν. πάλιν απέστειλεν άλλους δούλους λέγων. είπατε τοις κεκλημένοις ιδού το άριστόν μου ητοίμασα, οι ταύροι μου και τα σιτιστά τεθυμένα, και πάντα έτοιμα, δεύτε εις τους γάμους. οι δε αμελήσαντες απήλθον, ο μεν εις τον ίδιον αγρόν, ο δε εις την εμπορίαν αυτού. οι δε λοιποί κρατήσαντες τους δούλους αυτού, ύβρισαν και απέκτειναν. και ακούσας ο βασιλεύς εκείνος, ωργίσθη. και πέμψας τα στρατεύματα αυτού, απώλεσε τους φονείς εκείνους. και την πόλιν αυτών ενέπρησε. τότε λέγει τοις δούλοις αυτού, ο μεν γάμος έτοιμός εστιν, οι δε κεκλημένοι ουκ ήσαν άξιοι. πορεύεσθε ουν επί τας διεξόδους των οδών, και όσους εάν εύρητε, καλέσατε εις τους γάμους. και εξελθόντες οι δούλοι εκείνοι εις τας οδούς, συνήγαγον πάντας όσους εύρον πονηρούς τε και αγαθούς, και επλήσθη ο γάμος ανακειμένων. εισελθών δε ο βασιλεύς θεάσασθαι τους ανακειμένους, είδεν εκεί άνθρωπον ουκ ενδεδυμένον ένδυμα γάμου. και λέγει αυτώ. εταίρε πως εισήλθες ώδε μη έχων ένδυμα γάμου. ο δε εφιμώθη. τότε είπεν ο βασιλεύς τοις διακόνοις. δήσαντες αυτού χείρας και πόδας, άρατε αυτόν και εκβάλετε εις το σκότος το εξώτερον. εκεί έσται ο κλαυθμός και ο βρυγμός των οδόντων. πολλοί γαρ εισί κλητοί, ολίγοι δε εκλεκτοί. τότε πορευθέντες οι φαρισαίοι, συμβούλιον έλαβον όπως αυτόν παγιδεύσωσιν εν λόγω. και αποστέλλουσιν αυτώ τους μαθητάς αυτών μετά των ηρωδιανών λέγοντες. διδάσκαλε, οίδαμεν ότι αληθής ει, και την οδόν του θεού εν αληθεία διδάσκεις, και ου μέλει σοι περί ουδενός. ου γαρ βλέπεις εις πρόσωπον ανθρώπων. ειπέ ουν ημίν, τι σοι δοκεί. έξεστι δούναι κήνσον καίσαρι, ή ου. γνούς δε ο ιησούς την πονηρίαν αυτών είπε. τι με πειράζετε υποκριταί. επιδείξατέ μοι το νόμισμα του κήνσου. οι δε προσήνεγκαν αυτώ δηνάριον. και λέγει αυτοίς. τίνος η εικών

parabolas eius: cognouerunt q de Iohã.7.c.
ipsis diceret. Et querentes eu tenere 7.g.
timuerunt turbas: quoniã sicut pphetã
eum habebant. Et respondens iesus
dixit iterum in parabolis eis dicens.

Cap.22.

Simile factũ est regnũ celorũ homi A
regi qui fecit nuptias
filio suo. Et misit seruos Luc.14.d.
suos vocare inuitatos ad Apoc.19.b.
nuptias: et nolebãt venire. Iterũ misit
alios seruos dicens. Dicite
inuitatis. Ecce prandiu meu paraui:
tauri mei et altilia occisa sunt:
et omnia parata venite ad nuptias.
Illi autem neglexerũt et abierũt: alius in
villã suã alius vero ad negociationẽ suã.
Reliqui vero tenuerunt seruos sup.21.f.
eius: et cõtumelijs affectos occiderũt.
Rex autẽ cum audisset iratus est: et missis
exercitibus suis perdidit [succen]dit.
homicidas illos: et ciuitatẽ illorum succẽ
Tunc ait seruis suis. [parat]e erãt nõ
Nuptie quidem pate sunt: sed qui inuitati
fuerũt digni. Ite ergo ad exitus
viarũ: et quoscũque inueneritis vocate
ad nuptias. Et egressi
serui eius in vias congregauerunt
omnes quos inuenerũt malos et bonos:
et implete sunt nuptie discũbẽtium. In- B
trauit autẽ rex vt videret discũbentes: et
vidit ibi hominem non vestitum
veste nuptiali. Et ait illi. Amice
quõ huc intrasti nõ habẽs vestẽ nuptialẽ?
At ille obmutuit. Tunc dixit rex
ministris. Ligatis manibus et I.25.c.
pedibus eius mittite eum in sup.13.g.
tenebras exteriores: ibi erit fletus I.24.g.
et stridor dentium. Multi autem sup.20.d.
sũt vocati pauci vero electi. Tũc abeũ Marc.12.b Luce.20.d.
tes pharisei consilium inierunt vt
caperent eum in sermone. Et mittunt
ei discipulos suos:
cum herodianis dicentes. Magister Mar.12.c.
scimus quia verax es et viam
dei in veritate doces: et nõ est tibi cu-
ra de aliquo. Non enim respicis personã Actu.10.c.
hominum. Dic ergo nobis quid tibi videt.
Licet censũ dari cesari an nõ? Cognita
autẽ iesus nequitia eorum ait. Quid me
tẽptatis hypocrite? Ostẽdite mihi nu-
misma census. At illi obtulerunt ei [ar]go
denariũ. Et ait illis iesus. Cuius e ima- C

αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή. λέγουσιν αὐτῷ, καί-
σαρος. Τότε λέγει αὐτοῖς. ἀπόδοτε οὖν τὰ
καίσαρος καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ.
καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν, καὶ ἀφέντες αὐ
τὸν ἀπῆλθον. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον
αὐτῷ σαδδουκαῖοι οἱ λέγοντες μὴ εἶναι ἀ
νάστασιν, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες.
διδάσκαλε, μωσῆς εἶπεν. ἐάν τις ἀποθάνῃ
μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς
αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἀναστήσει
σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ἦσαν δὲ παρ
ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελφοί. καὶ ὁ πρῶτος γαμήσας
ἐτελεύτησε, καὶ μὴ ἔχων σπέρμα ἀφῆκε τὴν
γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ὁμοί-
ως καὶ ὁ δεύτερος καὶ ὁ τρίτος, ἕως τῶν ἑπ-
τά. ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυ-
νή. ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει τίνος τῶν ἑπτὰ ἔσ
ται γυνή, πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν. ἀποκρι
θεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς. πλανᾶσθε μὴ
εἰδότες τὰς γραφάς, μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ
θεοῦ. ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν,
οὔτε ἐκγαμίζονται, ἀλλ' ὡς ἄγγελοι τοῦ θε
οῦ ἐν οὐρανῷ εἰσί. περὶ δὲ τῆς ἀναστάσε-
ως τῶν νεκρῶν οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥηθὲν ὑμῖν
ὑπὸ τοῦ θεοῦ λέγοντος. ἐγώ εἰμι ὁ θεὸς ἀ
βραάμ, καὶ ὁ θεὸς ἰσαάκ, καὶ ὁ θεὸς ἰακώβ.
οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ ζών-
των. καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι, ἐξεπλήσσον-
το ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. οἱ δὲ φαρισαῖοι ἀ
κούσαντες ὅτι ἐφίμωσε τοὺς σαδδουκαίους
συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό καὶ ἐπηρώτησεν εἷς
ἐξ αὐτῶν νομικὸς πειράζων αὐτὸν καὶ λέ
γων. διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν
τῷ νόμῳ. ὁ δὲ ἰησοῦς ἔφη αὐτῷ. ἀγαπή-
σεις κύριον τὸν θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ
σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου, καὶ ἐν ὅλῃ
τῇ διανοίᾳ σου. αὕτη ἐστὶ πρώτη καὶ με-
γάλη ἐντολή. δευτέρα δὲ ὁμοία αὕτη. ἀ-
γαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ἐν
ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος
καὶ οἱ προφῆται κρέμανται. συνηγμένων
δὲ τῶν φαρισαίων ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ
ἰησοῦς λέγων. τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ χρι
στοῦ, τίνος υἱός ἐστι. λέγουσιν αὐτῷ τοῦ
δαυίδ. λέγει αὐτοῖς. πῶς οὖν δαυίδ ἐν
πνεύματι κύριον αὐτὸν καλεῖ λέγων. εἶπεν
ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου κάθου ἐκ δεξιῶν
μου. ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑπο-
πόδιον τῶν ποδῶν σου. εἰ οὖν δαυίδ κα-
λεῖ αὐτὸν κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστί. καὶ
οὐδεὶς ἠδύνατο αὐτῷ ἀποκριθῆναι λόγον.
οὐδὲ ἐτόλμησέ τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐ-
περωτᾶν αὐτὸν οὐκέτι. Cap.23.

hec et superscriptio? Dicunt ei: cesaris.
Tunc ait illis. Reddite ergo que sunt Rom.13.b.
cesaris cesari: et que sunt dei deo. ccco
Et audiētes mirati sunt: et relicto eo
abierunt. In illo die accesserunt ad Act.23.a.
eum saducei: qui dicunt non esse resur
rectionem: et interrogauerūt eū dicētes.
Mgr moyses dixit: si qs mortuus fuerit
non habens filium: vt ducat frater cccco
eius vxorem illius et suscitet cccccccc
semen fratri suo. Erant autem apud Mar.12.d.
nos septē fratres et primus vxore ducta
defunctus est: et nō habēs semē reliqt
vxorem suam fratri suo. Similiter co
secundus et tertius vsqz ad septimuz.
Nouissime aūt oīm et mulier defūcta ē.
In resurrectiōe ergo cuius erit de septez
vxor? Oēs enī habuerūt eam. Rñdēs
autez iesus ait illis. Erratis nesciētes Tim.3.b.
scripturas neqz virtutem ccccccccccc
dei. In resurrectione eniz neqz nubent
neqz nubent: sed erunt sicut angeli dei
in celo. De resurrectione autem ccc co
mortuoruz non legistis quod dictum ē
a deo dicēte vobis. Ego sū deus abraā Exodi.3.b. Mar.12.c.
et deus ysaac et deus iacob. ccc cccco
Non est deus mortuoruz sed viuentiū.
Et audientes turbe mirabantur ccc ccc D
in doctrina eius. Pharisei aūt audiētes Marc.12.e Luc.10.f.
q silentium imposuisset saduceis cccco
cōuenerūt in vnū: et iterogauit eū vnus co
ex eis legisdoctor temptans eum. cccco
Magister qd est mandatū magnum in
lege. Ait illi iesus. Diliges cccccccc Deut.6.a.
dominum deum tuū ex toto corde ccco
tuo: et in tota anima tua: et in tota co
mente tua. Hoc est maximū et primuz
mādatū. Scdʒ aūt simile est huic. Di Leui.19.d.
liges proximū tuum sicut teipsum. In Mar.12.c. Rom.13.c.
his duobus mandatis vniuersa lex co sup.7.c.
pendet et prophete. Congregatis cccco Luc.10.f. Jaco.2.b.
autem phariseis interrogauit eos ccco
iesus dicēs. Quid vobis videt de xpo
cuius filius est? Dicunt ei cccccccccco
dauid. Ait illis. Quō ergo dauid in Marc.12.f.
spiritu vocat eū dominū dicēs. Dixit Luc.20.f. ps.109.
dominus domino meo sede a dextris
meis: donec ponā inimicos tuos scabel
lum pedū tuorū? Si ergo dauid vocat
eum dominum: quō filius eius est? Et Mar.12.f.
nemo poterat ei respondere verbum: Luc.20.f.
neqz ausus fuit qsqz ex illa die cccccco
eum amplius interrogare. Cap.23.

Τότε ὁ ἰησοῦς ἐλάλησε τοῖς ὄχλοις καὶ
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ λέγων. ἐπὶ τῆς
μωσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς
καὶ οἱ φαρισαῖοι. πάντα οὖν ὅσα ἐὰν εἴπω-
σιν ὑμῖν τηρεῖν, τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε, κατὰ
δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε. λέγουσι
γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσι. δεσμεύουσι γὰρ φορ-
τία βαρέα καὶ δυσβάστακτα, καὶ ἐπιτιθέα-
σιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων. τῷ δὲ
δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσι κινῆσαι αὐ-
τά. πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσι
πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις. πλατύ-
νουσι δὲ τὰ φυλακτήρια αὐτῶν, καὶ μεγα-
λύνουσι τὰ κράσπεδα τῶν ἱματίων αὐτῶν.
φιλοῦσί τε τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπ-
νοις, καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συνα-
γωγαῖς, καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγο-
ραῖς, καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ῥαβ-
βί ῥαββί. ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε ῥαββί. εἷς
γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ καθηγητής ὁ χριστός.
πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε. καὶ πατέ-
ρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς, εἷς γὰρ
ἐστὶν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. μὴ
δὲ κληθῆτε καθηγηταί, εἷς γὰρ ὑμῶν ἐστὶν
ὁ καθηγητὴς ὁ χριστός. ὁ δὲ μείζων ὑμῶν
ἔσται ὑμῶν διάκονος. ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυ-
τὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑ-
αυτὸν ὑψωθήσεται. οὐαὶ δὲ ὑμῖν γραμμα-
τεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κατεσθίε-
τε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν καὶ προφάσει μα-
κρὰ προσευχόμενοι, διατοῦτο λήψεσθε
περισσότερον κρίμα. οὐαὶ ὑμῖν γραμμα-
τεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κλείετε
τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν
τῶν ἀνθρώπων. ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε,
οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν.
οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑ-
ποκριταί, ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ
τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἕνα προσήλυτον. καὶ
ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης
διπλότερον ὑμῶν. οὐαὶ ὑμῖν ὁδηγοὶ
τυφλοὶ οἱ λέγοντες ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ
ναῷ οὐδέν ἐστιν, ὃς δ᾽ ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ
χρυσῷ τοῦ ναοῦ ὀφείλει. μωροὶ καὶ τυ-
φλοί, τίς γὰρ μείζων ἐστὶν ὁ χρυσὸς ἢ ὁ να-
ὸς ὁ ἁγιάζων τὸν χρυσόν. καὶ ὃς ἐὰν ὀμόσῃ
ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ οὐδέν ἐστιν. ὃς δ᾽ ἂν ὀμό-
σῃ ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει.
μωροὶ καὶ τυφλοὶ τί γὰρ μεῖζον τὸ δῶρον
ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἁγιάζον τὸ δῶρον.
ὁ οὖν ὀμόσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, ὀμνύει
ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ.
καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ ναῷ, ὀμνύει ἐν αὐτῷ

Tunc iesus locutꝰ ē ad turbas ⁊ ad A
discipulos suos dicens. Super Luce. 11. f. Marc. 12. g
cathedram moysi sederūt scribe
et pharisei. Omnia ergo quecūq; dixerint
vobis: seruate et facite: secundum
opera vero eorum nolite facere. Dicūt
enim ⁊ non faciūt. Alligant aūt onera Luce. 11. g.
grauia et importabilia: ⁊ imponunt
in humeros hominum:
digito aūt suo nolunt ea mouere.
Omnia vero opera sua faciunt sup. 6. c.
vt videantur ab hominibus. Dilatant
enim phylacteria sua: et magnificant
fimbrias.
Amant aūt primos recubitus in cenis: Mar. 12. g. Luc. 14. b.
et primas cathedras in synagogis:
et salutationes in foro:
et vocari ab hominibus rabbi.
Vos autē nolite vocari rabbi. Unus
est enim magister vester:
omnes aūt vos fratres estis. Et patrē
nolite vocare vobis super terram: vnus
est enī pater vester q̄ in celis est. Nec Iaco. 3. a.
vocemini magistri: quia
mgr̄ vr̄ vnꝰ ē xp̄s. Qui maior ē vestrū B
erit minister vester. Qui aūt se exalta- Luce. 14. c.
uerit humiliabitur: ⁊ q̄ se humiliauerit
exaltabitur. Ve autem vobis scribe Iacobi. 4. c Luce. 11. g.
et pharisei hypocrite qui comeditis
domos viduarum orationes longas
orantes: propter hoc
amplꝰ accipietis iudiciū. Ve vobis scribe
⁊ pharisei hypocrite qui clauditis
regnum celorum ante
homines. Vos enim non intratis
nec introeuntes sinitis intrare.
Ve vobis scribe et pharisei hypocri-
te: qui circuitis mare et
aridam vt faciatis vnum proselytū: et
cum fuerit factꝰ facitis eū filiū gehēne
duplo q̄ vos. Ve vobis duces
ceci qui dicitis quicunq; iurauerit per
templū nihil est: qui autē iurauerit in
auro templi debitor est. Stulti et ceci:
quid enim maius est: aurū an tēplum
qd̄ sanctificat aurū? Et q̄cūq; iurauerit
in altari nihil est: quicūq; aūt iurauerit
in dono quod est super illud debet.
Stulti ⁊ ceci quid enim maiꝰ est: donū
an altare quod sanctificat donum?
Qui ergo iurat in altari: iurat
in eo et in omnibus que super illud sūt.
Et q̄cūq; iurauerit i tēplo: iurat in illo

και εν τω κατοικήσαντι αυτόν. και ο ομό=
σας εν τω ουρανώ, ομνύει εν τω θρόνω του
θεού, και εν τω καθημένω επάνω αυτού.
ουαί υμίν γραμματείς και φαρισαίοι υπο=
κριταί, ότι αποδεκατούτε το ηδύοσμον και
το άνηθον και το κύμινον, και αφήκατε τα
βαρύτερα του νόμου την κρίσιν και τον έ=
λεον και την πίστιν. ταύτα έδει ποιήσαι κα=
κείνα μη αφιέναι. οδηγοί τυφλοί, οι διυλί=
ζοντες τον κώνωπα την δε κάμηλον καταπί
νοντες. ουαί υμίν γραμματείς και φαρισαίοι
υποκριταί, ότι καθαρίζετε το έξωθεν του πο
τηρίου και της παροψίδος, έσωθεν δε γέ=
μουσιν εξ αρπαγής και αδικίας. φαρισαίε
τυφλέ, καθάρισον πρώτον το εντός του πο
τηρίου και της παροψίδος, ίνα γένηται και
το εκτός αυτών καθαρόν. ουαί υμίν γραμ=
ματείς και φαρισαίοι υποκριταί, ότι παρο=
μοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις, οίτινες έξω=
θεν μεν φαίνονται ωραίοι, έσωθεν δε γέμου
σιν οστέων νεκρών και πάσης ακαθαρσίας.
ούτω και υμείς, έξωθεν μεν φαίνεσθε τοις
ανθρώποις δίκαιοι, έσωθεν δε μεστοί εστέ
υποκρίσεως και ανομίας. ουαί υμίν γραμμα
τείς και φαρισαίοι υποκριταί, ότι οικοδομεί
τε τους τάφους των προφητών, και κοσμεί
τε τα μνημεία των δικαίων, και λέγετε. ότι
ει ήμεθα εν ταις ημέραις των πατέρων ημών,
ουκ αν ήμεν κοινωνοί αυτών εν τω αίματι
των προφητών. ώστε μαρτυρείτε εαυτοίς
ότι υιοί εστέ των φονευσάντων τους προ
φήτας. και υμείς πληρώσατε το μέτρον των
πατέρων υμών. όφεις γεννήματα εχιδνών,
πώς φύγητε από της κρίσεως της γεέννης.
διά τούτο ιδού εγώ αποστέλλω πρός υ=
μάς προφήτας και σοφούς και γραμμα=
τείς, και εξ αυτών αποκτενείτε και σταυρώ=
σετε, και εξ αυτών μαστιγώσετε εν ταις συ=
ναγωγαίς υμών, και διώξετε από πόλεως
εις πόλιν, όπως έλθη εφ υμάς παν αίμα δί
καιον εκχυνόμενον επί της γης από του αί=
ματος άβελ του δικαίου έως του αίματος
ζαχαρίου υιού βαραχίου ον εφονεύσατε
μεταξύ του ναού και του θυσιαστηρίου. α=
μήν λέγω υμίν. ότι ήξει πάντα ταύτα επί
την γενεάν ταύτην. ιερουσαλήμ ιερουσα=
λήμ η αποκτένουσα τους προφήτας και λι=
θοβολούσα τους απεσταλμένους προς αυ=
τήν. ποσάκις ηθέλησα επισυναγαγείν τα τέκ
να σου ον τρόπον επισυνάγει όρνις τα νοσ=
σία εαυτής υπό τας πτέρυγας, και ουκ ηθε
λήσατε. ιδού αφίεται υμίν ο οίκος υμών έ=
ρημος. λέγω γαρ υμίν. ου μή με ίδητε α=

et in eo qui habitat in ipso. Et qui iurat C
in celo: iurat in throno
dei: et in eo qui sedet super eum.
Ve vobis scribe et pharisei hypocrite Luce. 11. f.
qui decimatis mentam et
anetũ et cyminuz: et reliquistis que
graviora sunt legis iudicium et miam
et fidem. Hec oportuit facere: et illa
non omittere. Duces ceci excolantes
culicẽ: camelum autem glutientes.
Ve vobis scribe et pharisei Luce. 11. f.
hypocrite q̃ mũdatis qđ de foris ẽ cali
cis et parapsidis: intꝰ aũt pleni estis
rapina et imundicia. Pharisee sup. 15. b.
cece munda prius qđ intus est calicis
et parapsidis: vt fiat et
id qđ de foris est mũdũ. Ve vobis scri Luce. 11. f.
be et pharisei hypocrite qꝛ similes estis Act. 23. a.
sepulchris dealbatis: que a
foris parẽt hoibꝰ speciosa: intꝰ vo sũt ple
na ossibꝰ mortuorũ et omni spurcitia.
Sic et vos a foris quidem paretis Rom. 1. c.
hominibus iusti: intus autẽ pleni estis sup. 7. d.
hypocrisi et iniq̃tate. Ve vobis scribe Luce. 11. g.
et pharisei hypocrite qui edificatis
sepulchra prophetarum et ornatis
monumenta iustorum: et dicitis
Si fuissemus in diebꝰ patrũ nostrorũ: D
non essemus socij eorum in sanguine
pphetaꝝ. Itaq̃ testimonio estis vobismet= Luce. 11. g.
ipsis: qꝛ filij estis eoꝝ q̃ pphetas occi= 1. Thes. 2. d
derunt. Et vos implete mensuram
patrũ vr̃oꝝ. Serpẽtes genimina viperaꝝ: sup. 3. c.
quomodo fugietis a iudicio gehenne? Luce. 3. b.
Ideo dico vobis. Ecce ego mitto ad vos Marc. 13. b
prophetas et sapientes et scribas:
et ex illis occidetis et crucifigetis
et ex eis flagellabitis in synagogis Act. 5. d.
vestris: et persequemini de ciuitate 2. Cor. 11. c
in ciuitatẽ vt veniat sup vos ois sãguis
q̃ effusus est sup terrã a sãguine ⌊ iustꝰ Hebr. 11. a.
abel iusti vsq̃ ad sanguinem
zacharie filij barachie quẽ occidistis
inter templum et altare. Amen
dico vobis: venient hec omnia super
generationẽ istam. Hierusalem hierusa Luce. 13. g.
lem: que occidis prophetas et lapidas
eos qui ad te missi sunt:
quotiens volui congregare filios
tuos quẽadmodũ gallina cõgregat
suos sub alas: et noluisti. ⌊ pullos
Ecce relinquetur vobis domus vestra de
serta. Dico enim vobis non me videbitis amo

πάρτι, ἕως ἂν εἴπητε, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμε
νος ἐν ὀνόματι κυρίου. Cap. 24.
Καὶ ἐξελθὼν ὁ ἰησοῦς ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ
ἱεροῦ. καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐ=
τοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱε=
ροῦ. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς. οὐ βλέπετε
ταῦτα πάντα, ἀμὴν λέγω ὑμῖν οὐ μὴ ἀφε=
θῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ καταλυθήσε=
ται. καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους
τῶν ἐλαιῶν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ
κατιδίαν λέγοντες. εἰπὲ ἡμῖν πότε ταῦτα
ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας
καὶ τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. καὶ ἀποκρι
θεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς. βλέπετε μήτις ὑ=
μᾶς πλανήσῃ. πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ
τῷ ὀνόματί μου λέγοντες. ἐγώ εἰμι ὁ χρι
στός, καὶ πολλοὺς πλανήσουσι. μελλήσε=
τε δὲ ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέ=
μων. ὁρᾶτε μὴ θροεῖσθε, δεῖ γὰρ πάντα γε
νέσθαι, ἀλλ' οὔπω ἐστὶ τὸ τέλος. ἐγερθήσε=
ται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βα
σιλείαν, καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ λοιμοὶ καὶ
σεισμοὶ κατὰ τόπους. πάντα δὲ ταῦτα ἀρ=
χὴ ὠδίνων. τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς
θλίψιν, καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθε
μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν διὰ τὸ
ὄνομά μου. καὶ τότε σκανδαλισθήσονται
πολλοὶ καὶ ἀλλήλους παραδώσουσι, καὶ
μισήσουσιν ἀλλήλους. καὶ πολλοὶ ψευ=
δοπροφῆται ἐγερθήσονται καὶ πλανήσουσι
πολλούς. καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνο=
μίαν, ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν. ὁ
δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται.
καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς
βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ εἰς μαρτύ=
ριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι. καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος.
ὅταν οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσε
ως τὸ ῥηθὲν διὰ δανιὴλ τοῦ προφήτου ἑσ=
τὸς ἐν τόπῳ ἁγίῳ, ὁ ἀναγινώσκων νοείτω
τότε οἱ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν ἐπὶ τὰ ὄ=
ρη. ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβαινέτω ἆ=
ραι τὰ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ. καὶ ὁ ἐν τῷ ἀ
γρῷ μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἆραι τὸ ἱμάτι
ον αὐτοῦ. οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις
καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέ=
ραις. προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυ
γὴ ὑμῶν χειμῶνος, μηδὲ σαββάτῳ. ἔσται
γὰρ τότε θλίψις μεγάλη οἵα οὐ γέγονεν ἀ
παρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν, οὐδ' οὐ μὴ γέ=
νηται. καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖ
ναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ. διὰ δὲ τοὺς
ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖ=
ναι. τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ ἰδοὺ ὧδε ὁ χρι=

do donec dicatis. Benedict⁹ qui venit
in nomine domini. Cap. 24.
Et egressus iesus de templo ibat. Et accesserūt discipuli eius vt A
ostenderēt ei edificationes templi. Marc. 13. a / Luce. 19. g / & 21. b.
Ipse autē respōdens dixit illis. Videtis
hec oīa? Amē dico vobis nō relinqtur
hic lapis super lapidē: q̄ nō destruatur.
Sedente autem eo super montem
oliueti: accesserūt ad eum discipuli
secreto dicētes. Dic nobis qñ hec
erunt: et quod signū aduentus tui
et cōsūmationis seculi? Et respondens
iesus dixit eis. Videte ne quis vos Marc. 13. b
seducat. Multi enim venient in Luce. 21. b. / Eph. 5. b.
nomine meo dicētes. Ego sum christus 1. Cor. 3. d.
et multos seducēt. Collo. 2. d.
Audituri enī estis plia ꝛ opiniones plio
rū: videte ne turbemi. Oportet enī hec Mar. 13. b.
fieri sed nondum est finis. Consurget Luce. 21. c.
enī gens in gentē et regnū in regnū:
et erunt pestilentie et fames et
terremot⁹ p loca. Hec aūt oīa initia sūt
dolorū. Tunc tradent vos in Mar. 13. b.
tribulationem: et occident vos ꝛ eritis Luce. 21. c.
odio omnibus gentibus propter Johā. 15. f.
nomen meū. Et tunc scandalizabuntur
multi et inuicem tradent: et
odio habebūt inuicem. Et multi pseu
doprophete surgent: et seducent
multos et quoniā abūdabit iniquitas:
refrigescet charitas multorum. B
Qui aūt perseuerauerit vsq̄ in finē: hic saluus erit. Sup. 10. c.
Et pdicabit hoc euangeliū Marc. 13. c
regni in vniuerso orbe in testimonium Rom. 10. c / Actu. 2. b.
oībus gentib⁹: et tūc veniet cōsūmatio.
Cū ergo videritis abominationē deso= Mar. 13. d.
lationis: q̄ dicta est a daniele propheta Danie. 9. g.
stantē in loco sancto: q̄ legit itelligat.
Tunc q̄ in iudea sūt fugiāt ad mōtes: ꝛ Marc. 13. d / Luce. 21. d.
qui in tecto non descendat tollere
aliquid de domo sua: ꝛ qui in agro
non reuertatur tollere tunicam
suam. Ve aūt pregnantibus Mar. 13. d.
et nutrientibus in illis diebus. Luce. 21. d. / Esaie. 13. b
Orate autem vt non fiat fuga Ezech. 15. c
vestra in hieme vel sabbato. Erit
eī tūc tribulatio magna q̄lis nō fuit ab
initio mundi vsq̄ modo neq̄ fiet.
Et nisi breuiati fuissent dies illi: Marc. 13. d / Luce. 21. c.
nō fieret salua omnis caro: sed ppter Mar. 13. e.
electos breuiabuntur dies illi.
Tūc si q̄s vobis dixerit: ecce hic ē xp̄s Marc. 13. c. / Luce. 17. c.

στός ἢ ὧδε, μὴ πιστεύσητε. ἐγερθήσονται
γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται,
καὶ δώσουσι σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα,
ὥστε πλανῆσαι εἰ δυνατὸν καὶ τοὺς ἐκλε
κτούς. ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν. ἐὰν οὖν εἴπω
σιν ὑμῖν ἰδοὺ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστί, μὴ ἐξέλθη=
τε. ἰδοὺ ἐν τοῖς ταμείοις, μὴ πιστεύσητε. ὥσ
περ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατο=
λῶν καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσ=
ται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώ=
που. ὅπου γὰρ ἐὰν ᾖ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συνα=
χθήσονται οἱ ἀετοί. εὐθέως δὲ μετὰ τὴν
θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ ἥλιος σκοτισ=
θήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος
αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ
οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σα
λευθήσονται, καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖ=
ον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ.
καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς
γῆς, καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου
ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ
μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. καὶ ἀ=
ποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλ=
πιγγος καὶ φωνῆς μεγάλης. καὶ ἐπισυνάξου
σι τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων
ἀνέμων ἀπ᾽ ἄκρων οὐρανῶν ἕως ἄκρων αὐ
τῶν. ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβο=
λήν. ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἁ=
παλὸς καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκετε ὅτι
ἐγγὺς τὸ θέρος. οὕτως καὶ ὑμεῖς ὅταν ἴδη
τε ταῦτα πάντα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν
ἐπὶ θύραις. ἀμὴν λέγω ὑμῖν οὐ μὴ παρέλ
θῃ ἡ γενεὰ αὕτη ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένη=
ται. ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ
δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι. περὶ δὲ
τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὥρας οὐδεὶς οἶδεν
οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, εἰ μὴ ὁ πα=
τήρ μου μόνος. ὥσπερ δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ νῶε,
οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ
ἀνθρώπου. ὥσπερ γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέ=
ραις ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ τρώγον=
τες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ ἐκγαμίζον=
τες ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε νῶε εἰς τὴν κιβω
τόν, καὶ οὐκ ἔγνωσαν ἕως ἦλθεν ὁ κατακλυ
σμὸς καὶ ἦρεν ἅπαντας, οὕτως ἔσται καὶ ἡ
παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. τότε
δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ, ὁ εἷς παραλαμ=
βάνεται, καὶ ὁ εἷς ἀφίεται. δύο ἀλήθουσαι
ἐν τῷ μύλωνι, μία παραλαμβάνεται καὶ
μία ἀφίεται. γρηγορεῖτε οὖν ὅτι οὐκ οἴδα=
τε ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται. ἐκεῖνο
δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης
ποίᾳ φυλακῇ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρη

aut illic: nolite credere. Surgent Mar.13.c.
enim pseudochristi et pseudoprophete
et dabunt signa magna et prodigia:
ita ut in errorem inducantur si fieri potest etiam ele
cti. Ecce predixi vobis. Si ergo dixerit Luce.17.c.
vobis ecce in deserto est: nolite exire.
ecce in penetralibus: nolite credere. Sicut Luce.17.c.
enim fulgur exit ab oriente
et paret usque in occidentem: ita erit
et adventus filii hominis.
Ubicunque fuerit corpus illuc congregabun C
tur et aquile. Statim autem post Luce.17.g
tribulationem dierum illorum sol obscurabitur Iohelis.2. Esa.13.b.
et luna non dabit lumen
suum: et stelle cadent de Marc.13.f.
celo: et virtutes celorum commovebuntur:
et tunc parebit signum
filii hominis in celo.
Et tunc plangent omnes tribus
terre: et videbunt filium hominis
venientem in nubibus celi
cum virtute multa et maiestate. Et mittet Marc.13.f.
angelos suos cum tuba
et voce magna et congregabunt
electos eius a quattuor
ventis: a summis celorum usque ad terminos eorum.
Ab arbore autem fici discite parabolam: Marc.13.f. Luce.21.f.
cum iam ramus eius tener fuerit
et folia nata: scitis quia
prope est estas. Ita et vos cum videritis
hec omnia: scitote quia prope est Marc.13.g.
in ianuis. Amen dico vobis quia non preteri Luce.21.f.
bit generatio hec donec omnia ista fiant.
Celum et terra transibunt:
verba autem mea non preteribunt. De
die autem illa et hora nemo scit:
neque angeli celorum nisi pater
solus. Sicut autem in diebus noe: Luce.17.f.
ita erit et adventus filii 1.Pe.3.b.
hominis. Sicut enim erant in diebus D
ante diluvium comedentes
et bibentes: nubentes et nuptui tradentes:
usque ad eum diem quo intravit noe in arcam:
et non cognoverunt donec venit diluvium
et tulit omnes: ita erit et
adventus filii hominis. Tunc Luc.17.g.
duo erunt in agro: unus assumetur
et unus relinquetur. Due molentes
in mola: una assumetur et una relinquetur.
una relinquetur. Duo in lecto: unus assumetur et
Vigilate ergo quia nescitis qua hora dominus vester Marc.13.g.
venturus sit. Illud autem scitote quoniam si sciret Luce.12.e.
paterfamilias qua hora fur venturus esset: vigi Apoca.3.a.

σεν αν, και ουκ αν είασε διορυγήναι την οι-
κίαν αυτού. διατούτο και υμείς γίνεσθε έ-
τοιμοι, ότι η ώρα ου δοκείτε, ο υιός του
ανθρώπου έρχεται. τις άρα εστίν ο πιστός
δούλος και φρόνιμος, ον κατέστησεν ο κύ-
ριος αυτού επι της θεραπείας αυτού του δι-
δόναι αυτοίς την τροφήν εν καιρώ. μακάρι-
ος ο δούλος εκείνος ον ελθών ο κύριος αυ-
τού ευρήσει ποιούντα ούτως. αμήν λέγω
υμίν ότι επί πάσι τοις υπάρχουσιν αυτού
καταστήσει αυτόν. εάν δε είπη ο κακός
δούλος εκείνος εν τη καρδία αυτού, χρο-
νίζει ο κύριος μου ελθείν, και άρξηται τύπ-
τειν τους συνδούλους, εσθίειν δε και πίνειν
μετά των μεθυόντων, ήξει ο κύριος του
δούλου εκείνου εν ημέρα η ου προσδοκά
και εν ώρα η ου γινώσκει, και διχοτομήσει
αυτόν, και το μέρος αυτού μετά των υπο
κριτών θήσει. εκεί έσται ο κλαυθμός και ο
βρυγμός των οδόντων. Cap. 25.

Τότε ομοιωθήσεται η βασιλεία των ουρα
νών δέκα παρθένοις, αίτινες λαβούσαι
τας λαμπάδας αυτών εξήλθον εις απάν-
τησιν του νυμφίου. πέντε δε ήσαν εξ αυτών
φρόνιμοι και αι πέντε μωραί. αίτινες μωραί
λαβούσαι τας λαμπάδας αυτών, ουκ έλα-
βον μεθ' εαυτών έλαιον. αι δε φρόνιμοι έ-
λαβον έλαιον εν τοις αγγείοις αυτών μετά
των λαμπάδων αυτών. χρονίζοντος δε
του νυμφίου, ενύσταξαν πάσαι και εκάθευ
δον. μέσης δε νυκτός κραυγή γέγονεν. ι-
δού ο νυμφίος έρχεται, εξέρχεσθε εις απάν
τησιν αυτού. τότε ηγέρθησαν πάσαι αι παρ
θένοι εκείναι, και εκόσμησαν τας λαμπάδας
αυτών. αι δε μωραί ταις φρονίμοις είπον.
δότε ημίν εκ του ελαίου υμών, ότι αι λαμ
πάδες ημών σβέννυνται. απεκρίθησαν δε αι
φρόνιμοι λέγουσαι. μήποτε ουκ αρκέσει η
μίν και υμίν. πορεύεσθε δε μάλλον προς
τους πωλούντας και αγοράσατε εαυταίς.
απερχομένων δε αυτών αγοράσαι, ήλθεν
ο νυμφίος, και αι έτοιμοι εισήλθον μετ' αυ
τού εις τους γάμους, και εκλείσθη η θύρα.
ύστερον δε έρχονται και αι λοιπαί παρθέ-
νοι λέγουσαι. κύριε κύριε άνοιξον ημίν. ο
δε αποκριθείς είπεν. αμήν λέγω υμίν, ουκ οί
δα υμάς. γρηγορείτε ουν ότι ουκ οίδατε
την ημέραν ουδέ την ώραν εν η ο υιός του
ανθρώπου έρχεται. ώσπερ γαρ άνθρω-
πος αποδημών εκάλεσε τους ιδίους δού-
λους, και παρέδωκεν αυτοίς τα υπάρχον-
τα αυτού, και ω μεν έδωκε πέντε τάλαντα,
ω δε δύο, ω δε εν, εκάστω κατά την ιδίαν

laret vtiq3 et non sineret pfodi domum
suam. Ideo et vos estote parati:
quia qua nescitis hora filius
hois ventur9 est. Quisputas est fidelis Luce. 12. c.
seruus et prudens: quē constituit dñs
super familiam suam vt det
illis cibum in tempore. Beatus Luce. 12. c.
ille seruus quē cū venerit domin9 ei9 Apo. 16. d.
inuenerit sic facientem. Amen dico 2. Cor. 5. a.
vobis: quoniā sup omnia bona sua
constituet eum. Si autē dixerit mal9
seruus ille in corde suo: morā facit
domin9 me9 venire: et ceperit pcutere
conseruos suos: manducet aūt et bibat
cum ebriosis: veniet dominus
serui illius in die qua non sperat
et hora qua ignorat: et diuidet
eū partem q3 eius ponet cū hypocritis:
illic erit fletus et sup. 22. c.
stridor dentium. Cap. 25. j. 25. c.

Tunc simile erit regnum celorum A
decem virginibus que accipientes
lampades suas exierunt obuiam erāt
sponso et sponse. Quinq3 autem ex eis
fatue: et qnq3 prudentes. S3 qnq3 fatue
acceptis lampadibus non sumpserunt
oleū secū. Prudentes vero acceperunt
oleum in vasis suis cum
lampadibus. Moram autem faciente
spōso: dormitauerūt omnes et dormie-
rūt. Media āt nocte clamor fact9 ē ecce Thessa. 5. a
sponsus venit exite obuiam
ei. Tunc surrexerunt omnes virgines
ille et ornauerunt lampades
suas. Fatue autē sapientibus dixerūt.
Date nobis de oleo vestro: quia lāpa-
des nostre extinguuntur. Responderunt
prudētes dicētes. Neforte nō sufficiat no
bis et vobis: ite potius ad
vendentes et emite vobis. Dum
autem irent emere: venit
sponsus et q̄ pate erant intrauerūt cū eo
ad nuptias: et clausa est ianua.
Nouissime vero veniūt et reliq̄ vgines
dicētes. Domine domine aperi nobis sup. 7. c.
At ille rūdēs ait. Amen dico vobis ne Luce. 13. c.
scio vos. Vigilate itaq3 quia nescitis j. 16. d.
diem neq3 horam. Luce. 19. b.
Sicut enim homo peregre Marc. 13. g
proficiscēs vocauit seruos suos
et tradidit illis bona
sua et vni dedit quinq3 talenta: B
alij āt duo: alij vo vnū: vnicuiq3 scdm

δύναμιν, καὶ ἀπεδήμησεν εὐθέως. πορευ=
θεὶς δὲ ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν, εἰργά=
σατο ἐν αὐτοῖς καὶ ἐποίησεν ἄλλα πέντε τά
λαντα. ὡσαύτως καὶ ὁ τὰ δύο, ἐκέρδησε καὶ
αὐτὸς ἄλλα δύο. ὁ δὲ τὸ ἓν λαβὼν, ἀπελ
θὼν ὤρυξεν ἐν τῇ γῇ, καὶ ἀπέκρυψε τὸ ἀργύ
ριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. μετὰ δὲ χρόνον
πολὺν ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκεί=
νων, καὶ συναίρει λόγον μετ' αὐτῶν. καὶ
προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν,
προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα λέγων.
κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας, ἴδε
ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς.
ἔφη δὲ αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ. εὖ δοῦλε
ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἧς πιστός, ἐπὶ
πολλῶν σε καταστήσω, εἴσελθε εἰς τὴν χα
ρὰν τοῦ κυρίου σου. προσελθὼν δὲ καὶ ὁ
τὰ δύο τάλαντα λαβὼν εἶπε. κύριε, δύο τά
λαντά μοι παρέδωκας, ἴδε ἄλλα δύο τά
λαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς. ἔφη αὐτῷ ὁ κύ=
ριος αὐτοῦ. εὖ δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ
ὀλίγα ἧς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστή
σω. εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.
προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἓν τάλαντον εἰλη=
φὼς, εἶπεν. κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἶ
ἄνθρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας,
καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας. καὶ φο
βηθεὶς ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου
ἐν τῇ γῇ. ἴδε ἔχεις τὸ σόν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ
κύριος αὐτοῦ, εἶπεν αὐτῷ. πονηρὲ δοῦλε
καὶ ὀκνηρέ. ᾔδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ ἔσ=
πειρα, καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα. ἔ=
δει οὖν σε βαλεῖν τὸ ἀργύριόν μου τοῖς
τραπεζίταις, καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν
τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ. ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ
τὸ τάλαντον, καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα
τάλαντα. τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται
καὶ περισσευθήσεται. ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχον
τος, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.
καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλετε εἰς τὸ
σκότος τὸ ἐξώτερον. ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς
καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. ὅταν δὲ ἔλ=
θῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ,
καὶ πάντες οἱ ἅγιοι ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τό
τε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καὶ συνα
χθήσονται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθ=
νη. καὶ ἀφοριεῖ αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ
ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐ=
ρίφων. καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξι=
ῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων. τό=
τε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ. δεῦ
τε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου κληρο=
νομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν

priã virtutẽ: et profect⁹ est statĩ. Abijt
aũt q̃ q̃nq; talẽta acceperat: et opat⁹ est
in eis et lucratus est alia quinq;.
Similiter qui duo acceperat lucrat⁹ est
alia duo. Qui aũt vnũ accepat abiẽs
fodit in terram: et abscondit pecuniam
domini sui. Post multũ vero tẽporis — Luce. 16. a.
venit dñs seruoꝝ illoꝝ: — p. Uenit. ſ sentis ipsis.
et posuit rationem cũ eis. Et
accedens qui quinq; talenta acceperat
obtulit alia quinq; talenta dicens.
Dñe quĩq; talẽta tradidisti mihi: ecce
alia quinq; superlucratus sum.
Ait illi dominus eius. Euge serue — Luce. 19. c.
bone et fidelis: qr sup pauca fuisti fidel'
multa te cõstituã: intra in gaudiũ ⌊ sup
domini tui. Accessit autem et ⌈ talẽta
qui duo talẽta accepat et ait. Dñe duo
tradidisti mihi: ecce alia duo
lucratus sum. Ait illi dominus
ei⁹. Euge serue bone et fidelis: qr sup
pauca fuisti fidelis: sup multa te consti
tuam: intra in gaudiũ domini tui.
Accedẽs aũt et q̃ vnũ talentũ acceperat
ait. Domine scio quia hõ durus es: — C
metis vbi nõ semiasti:
et congregas vbi non sparsisti: et timẽs
abij et abscondi talentum tuum
in terra. Ecce hẽs qđ tuũ est. Rñdẽs aũt
dominus eius dixit ei. Serue male
et piger: sciebas qr meto vbi nõ semio:
et cõgrego vbi non sparsi. Oportuit
ergo te committere pecuniam meam
numularijs: et veniẽs ego recepissẽ vti
q; qđ meũ est cũ vsura. Tollite itaq; ab
eo talentũ: et date ei qui habet decẽ ⌊
talenta. Omni enim habenti dabitur: — Sup. 13. b.
et abundabit: ei autem qui non habet: — Luce. 8. c. et. 19. d.
et qđ videtur habere auferetur ab eo. — Marc. 4. c.
Et inutilem seruum eijcite in
tenebras exteriores: illic erit fletus — Luce. 13. f.
et stridor dentium. Cum autẽ venerit
filius hominis in maiestate sua
et omnes angeli cum eo: tunc
sedebit sup sedẽ maiestatis sue: et ꝯgrega
buntur ante eum omnes gentes:
et separabit eos ab inuicem: sicut
pastor segregat oues ab hedis.
Et statuet oues quidem a dextris:
hedos aũt a sinistris: Tunc
dicet rex his q̃ a dextris eius erunt. Ue — Apo. 19. d.
nite benedicti patris mei: possidete — Ephe. 1. d.
paratum vobis regnum

από καταβολής κόσμου. επείνασα γαρ και
εδώκατέ μοι φαγείν. εδίψησα και εποτίσα
τέ με. ξένος ήμην και συνηγάγετέ με. γυμ
νός και περιεβάλετέ με. ησθένησα και επεσκέ
ψασθέ με. εν φυλακή ήμην και ήλθετε προς
με. Τότε αποκριθήσονται αυτώ οι δίκαιοι
λέγοντες. κύριε, πότε σε είδομεν πεινώντα
και εθρέψαμεν, η διψώντα και εποτίσαμεν
πότε δέ σε είδομεν ξένον και συνηγάγο=
μεν, η γυμνόν και περιεβάλομεν. πότε
δε σε είδομεν ασθενή η εν φυλακή και
ήλθομεν προς σε, και αποκριθείς ο βα=
σιλεύς ερεί αυτοίς. αμήν λέγω υμίν,
εφόσον εποιήσατε ενί τούτων των αδελ=
φών μου των ελαχίστων, εμοί εποιήσατε.
Τότε ερεί και τοις εξ ευωνύμων. πορεύεσθε
απ' εμού οι κατηραμένοι εις το πυρ το αιώ=
νιον το ητοιμασμένον τω διαβόλω και τοις
αγγέλοις αυτού. επείνασα γαρ και ουκ ε=
δώκατέ μοι φαγείν. εδίψησα και ουκ εποτί=
σατέ με. ξένος ήμην και ου συνηγάγετέ με.
γυμνός και ου περιεβάλετέ με. ασθενής και
εν φυλακή και ουκ επεσκέψασθέ με. Τότε α
ποκριθήσονται και αυτοί λέγοντες. κύριε πό
τε σε είδομεν πεινώντα, η διψώντα, η ξέ=
νον, η γυμνόν, η ασθενή, η εν φυλακή, και
ου διηκονήσαμέν σοι. Τότε αποκριθήσεται
αυτοίς λέγων. αμήν λέγω υμίν, εφόσον
ουκ εποιήσατε ενί τούτων των ελαχίστων,
ουδέ εμοί εποιήσατε. και απελεύσονται ού=
τοι εις κόλασιν αιώνιον, οι δε δίκαιοι εις ζω
ήν αιώνιον. Cap.26.

Και εγένετο ότε ετέλεσεν ο ιησούς πάν=
τας τους λόγους τούτους, είπε τοις μα
θηταίς αυτού. οίδατε ότι μετά δύο ημέρας
το πάσχα γίνεται, και ο υιός του ανθρώ=
που παραδίδοται εις το σταυρωθήναι. Τό=
τε συνήχθησαν οι αρχιερείς και οι γραμμα=
τείς και οι πρεσβύτεροι του λαού εις την
αυλήν του αρχιερέως του λεγομένου καϊά
φα, και συνεβουλεύσαντο ίνα τον ιησούν
δόλω κρατήσωσι και αποκτείνωσιν. έλεγον
δε. μη εν τη εορτή ίνα μη θόρυβος γένηται
εν τω λαώ. του δε ιησού γενομένου εν βη
θανία εν οικία σίμωνος του λεπρού, προσήλ
θεν αυτώ γυνή αλάβαστρον μύρου έχου=
σα βαρυτίμου, και κατέχεεν επί την κεφα=
λήν αυτού ανακειμένου. ιδόντες δε οι μαθη
ταί αυτού, ηγανάκτησαν λέγοντες. εις τι η
απώλεια αύτη. ηδύνατο γαρ τούτο το μύ
ρον πραθήναι πολλού και δοθήναι τοις πτω
χοίς. γνούς δε ο ιησούς είπεν αυτοίς. τι κό=
πους παρέχετε τη γυναικί. έργον γαρ κα=

a cõstitutiõe mũdi. Esuriui enĩ et ⌈stis
dedist mihi mãducare. Sitiui ⁊ dedi
mihi bibẽ. Hospes erã ⁊ collegist me.
Nud⁹ ⁊ operuist me. Infirm⁹ ⁊ visita D
stis me. In carcere eram et venistis ad
me. Tunc respondebunt ei iusti
dicẽtes. Dñe. Qñ te vidim⁹ esuriẽtem
et pauim⁹: sitientẽ et dedim⁹ tibi potũ?
Qñ aũt te vidim⁹ hospitẽ ⁊ collegimus
te: aut nudũ ⁊ cooperuimus te? Aut qñ
te vidim⁹ ĩfirmum aut in carcere et
venimus ad te? Et respondens rex
dicet illis. Amen dico vobis:
q̃diu fecist vni de his fratribus
meis minimis mihi fecistis. ⌈dite
Tũc dicet ⁊ his q̃ a sinistris erũt. Disce sup.7.c.
a me maledicti in ignem eternum Luce.13.f.
qui paratus est diabolo et
angelis eius. Esuriui enĩ: ⁊ nõ dedist
mihi manducare. Sitiui ⁊ non dedist
mihi potũ. Hospes erã: ⁊ nõ collegist
nud⁹ ⁊ nõ opuist me. Infirm⁹ ⁊ ⌊me
ĩ carcẽ ⁊ nõ visitast me. Tũc rñdebũt
ei et ipsi dicentes. Domine quando
te vidim⁹ esurientẽ: aut sitiẽtẽ: aut ho
spitẽ: aut nudũ: aut ĩfirmũ: aut in carcẽ
⁊ nõ ministrauimus tibi? Tũc rñdebit
illis dicens. Amẽ dico vobis: q̃diu
non fecistis vni de minoribus his:
nec mihi fecistis. Et ibunt hi Iobis.5.c.
in supplicium eternũ: iusti autẽ in vitã
eternam. Cap.26.

Et factum est cum cõsũmasset iesus A
sermones hos om̃s dixit discipu=
suis. Scitis quia post biduum ⌊lis Mar.14.a.
pascha fiet: et filius hominis Luce.22.a.
tradetur vt crucifigatur. Tunc Iohan.11.a
congregati sunt principes sacerdotum:
et seniores populi in
atriũ pricipis sacerdotũ q̃ dicebat̃ cay
phas: et concilium fecerunt vt iesum
dolo tenerent ⁊ occiderent. Dicebant
aũt. Nõ ĩ die festo. Ne forte tumlt⁹ fie
ret ĩ pplo. Cũ aũt iesus esset in betha
nia in domo symonis leprosi: accessit ad
eũ mulier habens alabastrum vnguenti
preciosi: et effudit super caput
ipsius recũbentis. Vidẽtes aũt discipu
li: indignati sunt dicentes. Vt quid
perditio hec? Potuit enim istud
venundari multo: et dari pauperibus.
Sciẽs aũt iesus ait illis. Quid molesti
estis huic mulieri? Opus enim bonum B

λόν εἰργάσατο εἰς ἐμέ. πάντοτε γὰρ τοὺς
πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ
πάντοτε ἔχετε. βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύ
ρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου, πρὸς τὸ
ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν. ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο
ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὃ ἐποί
ησεν αὕτη εἰς μνημόσυνον αὐτῆς. Τότε πο-
ρευθεὶς εἷς τῶν δώδεκα ὁ λεγόμενος ἰούδας
ἰσκαριώτης πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, εἶπε. Τί θέ
λετέ μοι δοῦναι καὶ ἐγὼ ὑμῖν παραδώσω
αὐτόν. οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀρ-
γύρια. καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν, ἵνα
αὐτὸν παραδῷ. τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων
προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ ἰησοῦ λέγοντες
αὐτῷ. ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμέν σοι φα-
γεῖν τὸ πάσχα. ὁ δὲ εἶπεν. ὑπάγετε εἰς τὴν
πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα, καὶ εἴπατε αὐτῷ. ὁ
διδάσκαλος λέγει, ὁ καιρός μου ἐγγύς ἐσ
τι, πρὸς σὲ ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μα-
θητῶν μου. καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς συνέ
ταξεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσ
χα. ὀψίας δὲ γενομένης, ἀνέκειτο μετὰ τῶν
δώδεκα. καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν εἶπεν. ἀμὴν
λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με.
καὶ λυπούμενοι σφόδρα, ἤρξαντο λέγειν
αὐτῷ ἕκαστος αὐτῶν. μήτι ἐγώ εἰμι κύριε
ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν. ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ
ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα, οὗτός με παρα-
δώσει. ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει κα
θὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ. οὐαὶ δὲ τῷ ἀν
θρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-
που παραδίδοται. καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐ
γεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. ἀποκριθεὶς δὲ
ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτόν, εἶπε. μήτι ἐ-
γώ εἰμι ῥαββί. λέγει αὐτῷ. σὺ εἶπας. ἐσθι-
όντων δὲ αὐτῶν, λαβὼν ὁ ἰησοῦς τὸν ἄρ-
τον καὶ εὐλογήσας, ἔκλασε καὶ ἐδίδου τοῖς
μαθηταῖς καὶ εἶπε. λάβετε φάγετε. τοῦτό
ἐστι τὸ σῶμά μου. καὶ λαβὼν τὸ ποτήρι-
ον καὶ εὐχαριστήσας, ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων
πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ
αἷμά μου τὸ τῆς καινῆς διαθήκης τὸ περὶ
πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτι-
ῶν. λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ πίω ἀπάρτι ἐκ
τούτου τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως
τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ'
ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρός
μου. καὶ ὑμνήσαντες, ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος
τῶν ἐλαιῶν. Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς.
πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν
τῇ νυκτὶ ταύτῃ. γέγραπται γάρ. πατάξω
τὸν ποιμένα καὶ διασκορπισθήσεται τὰ πρό-

operata est in me. Nam semper
pauperes habetis vobiscũ: me autẽ non
semp habebitis. Mittẽs enĩ hec vnguẽ Marc.14.a. Luce.7.f.
tum hoc in corpus meum ad Johã.12.a.
sepeliendũ me fecit. Amẽ dico vobis:
vbicũq3 predicatũ fuerit hoc euãgeliũ
in toto mundo: dicetur et qđ fecit
hec in memoriam eius. Tunc abijt Mar.14.b.
vnus de duodecim qui dicebatur iudas Luce.22.a.
scarioth ad pricipes sacerdotũ: et ait illis.
mihi dare: et ego vobis eũ tradã? Quid vultis
At illi cõstituerũt ei triginta ar
gẽteos. Et exinde q̃rebat oportunitatẽ vt
eum traderet. Prima aũt die azymorũ
accesserunt discipuli ad iesum dicentes.
Ubi vis paremus tibi comedere
pascha? At iesus dixit. Ite in
ciuitatem ad quẽdam: et dicite ei.
Magister dicit: tẽpus meum ꝓpe est:
apud te facio pascha cũ discipulis
meis. Et fecerũt discipuli sicut cõstituit
illis iesus: et parauerunt pascha.
Uespere autem facto: discumbebat cum Mar.14.b.
duodecim discipulis suis. Et edẽtibus illis Joa.13.c.
dixit. Amẽ dico vobis: quia vnus vestrũ me
traditurus est. Et cõtristati valde ceperũt Mar.14.b.
singuli dicere. Nunquid ego sum dñe? Luce.22.c.
At ipse respõdens ait. Qui intingit mecũ Joa.13.c.
manũ in parapside: hic me tradet.
filius quidem hominis vadit: sicut
scriptum est de illo. Ue autẽ homini sup.18.b.
illi per quem filius hominis Mar.14.c.
tradetur. Bonũ erat ei: si natus nõ fuisset Luce.22.c.
homo ille. Respondens autem C
iudas q̃ tradidit eũ dixit. Nunquid ego
sũ rabbi? Ait illi: Tu dixisti. Cenãtibus Mar.14.c.
autem eis accepit iesus panem Luce.22.b.
et benedixit ac fregit: dedit q3 discipulis suis: et ait. Accipite et come Johan.6.f.
dite: hoc
est corpus meum. Et accipiens calicẽ Mar.14.c.
gratias egit: et dedit illis dicens Luce.22.b.
Bibite ex hoc omnes. Hic est enim 1.Cor.11.c.
sanguis meus noui testamenti qui pro Heb.9.c.
multis effundetur in remissionẽ peccatorũ
Dico autẽ vobis non bibam amodo de Mar.14.c.
hoc genimine vitis vsq3 in
diem illum cum illud bibam vobiscũ
nouũ in regno patris
mei. Et hymno dicto exierunt in mõtẽ Mar.14.c.
oliueti. Tunc dicit illis iesus. Johan.18.a.
Omnes vos scãdalũ patiemini in me in
ista nocte. Scriptum est enĩ: percutiam Mar.14.c.
pastorẽ et dispergentur oues Zacha.13.

βατα της ποίμνης. μετά δε το εγερθηναί με,
προάξω υμάς εις την γαλιλαίαν. αποκρι=
θείς δε ο πέτρος είπεν αυτώ. ει καί πάντες
σκανδαλισθήσονται εν σοι, εγώ ουδέπο=
τε σκανδαλισθήσομαι. έφη αυτώ ο ιησούς.
αμήν λέγω σοι, ότι εν ταύτη τη νυκτί πρίν
αλέκτορα φωνήσαι, τρίς απαρνήση με.
λέγει αυτώ ο πέτρος. καν δέη με συν σοι
αποθανείν, ου μή σε απαρνήσωμαι. ομοί=
ως δε και πάντες οι μαθηταί είπον. τότε έρ
χεται μετ αυτών ο ιησούς εις χωρίον λε=
γόμενον γεθσημανή, και λέγει τοις μαθη=
ταίς. καθίσατε αυτού έως ου απελθών
προσεύξωμαι εκεί. και παραλαβών τον πέ
τρον και τους δύο υιούς ζεβεδαίου ήρξα=
το λυπείσθαι και αδημονείν. τότε λέγει αυ=
τοίς. περίλυπος εστίν η ψυχή μου έως θανά
του, μείνατε ώδε και γρηγορείτε μετ εμού.
και προελθών μικρόν, έπεσεν επί πρό=
σωπον αυτού προσευχόμενος και λέγων.
πάτερ μου, ει δυνατόν εστί παρελθέτω απ
εμού το ποτήριον τούτο. πλην ουκ ως
εγώ θέλω, αλλ ως σύ. και έρχεται προς
τους μαθητάς, και ευρίσκει αυτούς καθεύ=
δοντας και λέγει τω πέτρω. ούτως, ουκ ισ
χύσατε μίαν ώραν γρηγορήσαι μετ εμού.
γρηγορείτε και προσεύχεσθε, ίνα μη εισέλ
θητε εις πειρασμόν. το μεν πνεύμα πρόθυ=
μον, η δε σαρξ ασθενής. πάλιν εκ δευτέρου
απελθών, προσηύξατο λέγων. πάτερ
μου ει ου δύναται τούτο το ποτήριον πα
ρελθείν απ εμού εάν μη αυτό πίω, γενηθή
τω το θέλημα σου. και ελθών, ευρίσκει αυ=
τούς πάλιν καθεύδοντας, ήσαν γαρ αυτών
οι οφθαλμοί βεβαρημένοι, και αφείς αυ=
τούς, απελθών πάλιν προσηύξατο εκ τρί=
του τον αυτόν λόγον ειπών. τότε έρχε=
ται προς τους μαθητάς αυτού και λέγει αυ
τοίς. καθεύδετε το λοιπόν και αναπαύ=
εσθε. ιδού ήγγικεν η ώρα, και ο υιός του
ανθρώπου παραδίδοται εις χείρας αμαρ=
τωλών. εγείρεσθε άγωμεν. ιδού ήγγικεν ο
παραδιδούς με. και έτι αυτού λαλούν=
τος, ιδού ιούδας εις των δώδεκα ήλθε,
και μετ αυτού όχλος πολύς μετά μα=
χαιρών και ξύλων, από των αρχιερέων
και πρεσβυτέρων του λαού. ο δε παρα=
διδούς αυτόν, έδωκεν αυτοίς σημείον λέ=
γων. ον αν φιλήσω αυτός εστίν, κρατή=
σατε αυτόν. και ευθέως προσελθών τω
ιησού είπε. χαίρε ραββί. και κατεφί=
λησεν αυτόν. ο δε ιησούς είπεν αυτώ. ε=
ταίρε εφ ω πάρει. τότε προσελθόντες,

gregis. Postq̄ autem resurrexero: Johā.16.g.
precedam vos in galileā. Respondens Mar.14.c
autem petrus ait illi. Etsi omnes Luce.22.d.
scandalizati fuerint in te: ego nunq̄
scandalizabor. Ait illi iesus. mar.14.d.
Amē dico tibi: quia in hac nocte anteq̄ Rom.8.d
gallus cantet: ter me negabis.
Ait illi petrus. Etiam si oportuerit me
mori tecum: non te negabo. Similiter D
et omnes discipuli dixerūt. Tunc venit Mar.14.d
iesus cum illis in villam que dicitur Luce.22.d
gethsemani. Et dixit discipulis suis. Johā.18.a
Sedete hic donec vadam Mar.14.d
illuc et orem. Et assumpto petro
et duobus filijs zebedei: cepit
contristari et mestus esse. Tūc ait illis.
Tristis est anima mea vsq; ad mortem: mar.14.d
sustinete hic et vigilate mecum. Johā.12.d.
Et progressus pusillū: procidit in faciē mar.14.d
suam orans et dicens. Luce.22.d.
Pater mi: si possibile est transeat a marc.14.d
me calix iste. Verūtamen non sicut Luce.22.c.
ego volo: sed sicut tu. Et venit ad Mar.14.d
discipulos suos: et inuenit eos dormiētes: Luce.22.c.
et dicit petro. Sic non potuistis
vna hora vigilare mecum?
Vigilate et orate vt non intretis
in tentationem. Spūs quidē promptus est Mar.14.d
caro autē infirma. Iterum secundo Johā.6.g.
abijt et orauit dicens. Pater Mar.14.d
mi: si non potest hic calix transire sup.6.c.
nisi bibam illum: fiat
voluntas tua. Et venit
iterū et inuenit eos dormiētes: erant enī
oculi eorum grauati. Et relictis illis
iterum abijt et orauit tertio
eundem sermonem dicens. Tunc venit Mar.14.e
ad discipulos suos: et dicit illis
Dormite iam et requiescite.
Ecce appropinquauit hora et filius
hominis tradetur in manus peccatorum.
Surgite eamus. Ecce appropinquauit E
qui me tradet. Adhuc eo loquente: Mar.14.e
ecce iudas vnus de duodecim venit: Luce.22.e
et cum eo turba multa cum gladijs Johā.18.a.
et fustibus missi a principibus sacerdotum
et senioribus populi. Qui autem tradi mar.14.e
dit eum: dedit illis signum dicens.
Quēcūq; osculatus fuero ipse est tenete
eum. Et confestim accedens ad
iesum dixit. Aue rabbi. Et osculatus est
eum. Dixitq; illi iesus. Amice
ad quid venisti? Tunc accesserunt et

επέβαλον τας χείρας επί τον ιησούν και εκρά
τησαν αυτόν. και ιδού εις των μετά ιησού εκ
τείνας την χείρα, απέσπασε την μάχαιραν
αυτού, και πατάξας τον δούλον του αρ=
χιερέως, αφείλεν αυτού το ωτίον. Τότε λέ=
γει αυτώ ο ιησούς. απόστρεψον σου την μά
χαιραν εις τον τόπον αυτής. πάντες γαρ οι
λαβόντες μάχαιραν, εν μαχαίρα αποθανούν
ται. η δοκείς ότι ου δύναμαι άρτι παρα=
καλέσαι τον πατέρα μου, και παραστήσει
μοι πλείους η δώδεκα λεγεώνας αγγέ=
λων. πως ουν πληρωθώσιν αι γραφαί, ότι
ούτως δει γενέσθαι. εν εκείνη τη ώρα, είπεν
ο ιησούς τοις όχλοις. ως επί ληστήν εξήλ=
θετε μετά μαχαιρών και ξύλων συλλαβείν
με. καθημέραν προς υμάς εκαθεζόμην διδά
σκων εν τω ιερώ, και ουκ εκρατήσατέ με.
Τούτο δε όλον γέγονεν, ίνα πληρωθώσιν
αι γραφαί των προφητών. Τότε οι μαθηταί
πάντες αφέντες αυτόν έφυγον. οι δε κρα=
τήσαντες τον ιησούν, απήγαγον προς καϊά
φαν τον αρχιερέα, όπου οι γραμματείς και
οι πρεσβύτεροι συνήχθησαν. ο δε πέτρος η
κολούθει αυτώ από μακρόθεν, έως της αυ=
λής του αρχιερέως. και εισελθών έσω, εκάθη
το μετά των υπηρετών ιδείν το τέλος. οι δε
αρχιερείς και οι πρεσβύτεροι και το συνέ=
δριον όλον, εζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατά
του ιησού, όπως θανατώσωσιν αυτόν, και
ουχ εύρον. και πολλών ψευδομαρτύρων
προσελθόντων, ουχ εύρον. ύστερον δε
προσελθόντες δύο ψευδομάρτυρες είπον.
ούτος έφη. δύναμαι καταλύσαι τον ναόν
του θεού, και διά τριών ημερών οικοδομή
σαι αυτόν. και αναστάς ο αρχιερεύς είπεν
αυτώ. ουδέν αποκρίνη τι ούτοί σοι κατα=
μαρτυρούσιν. ο δε ιησούς εσιώπα. και απο=
κριθείς ο αρχιερεύς, είπεν αυτώ. εξορκίζω σε
κατά του θεού ζώντος ίνα ημίν είπης, ει συ
εί ο χριστός ο υιός του θεού. λέγει αυτώ ο
ιησούς. συ είπας. πλην λέγω υμίν, απάρτι
όψεσθε τον υιόν του ανθρώπου καθήμενον
εκ δεξιών της δυνάμεως, και ερχόμενον επί
των νεφελών του ουρανού. Τότε ο αρχιε=
ρεύς διέρρηξε τα ιμάτια αυτού λέγων. ότι
εβλασφήμησε. τι έτι χρείαν έχομεν μαρτύ
ρων. ίδε νυν ηκούσατε την βλασφημίαν αυ
τού. τι υμίν δοκεί. οι δε αποκριθέντες, ει=
πον. ένοχος θανάτου εστί. Τότε ενέπτυσαν
εις το πρόσωπον αυτού και εκολάφισαν
αυτόν. οι δε ερράπισαν λέγοντες. προφή=
τευσον ημίν χριστέ τις εστιν ο παίσας σε
ο δε πέτρος έξω εκάθητο εν τη αυλή.

manꝰ iniecerunt in iesum: et tenuerunt
eū. Et ecce vnꝰ ex his q̄ erāt cū iesu: ex mat.14.c Luce.22.c. Johā.18.b.
manum exemit gladium ⌊tēdēs
suum: et percutiens seruum principis
sacerdotū āputauit auriculā eiꝰ. Tūc
illi iesus. Conuerte gladium tuū ⌊ait
in locum suum. Omnes enim Gen.9.a. Apoc.13.c.
qui acceperint gladium: gladio pibūt.
An putas quia non possum rogare
patrem meum: et exhibebit
mihi mō plus q̄ duodecī legiones āge
loꝝ. Quō ergo iplebūtur scripture: Qr
sic oportet fieri. In illa hora dixit
iesus turbis. Tāq̄ ad latronem existis Mar.14.e Luce.22.e
cum gladijs et fustibus comprehendere
me. Quotidie apud vos sedebā docēs F
in templo et non me tenuistis.
Hoc autem totū factū est: vt adiplerēt
scripture pphetaꝝ. Tūc discipuli Mar.14.e
oēs relicto eo fugerūt. At illi tenentes Mar.14.f Luce.22.f
iesum: duxerunt ad caypham Johā.18.c.
principem sacerdotū: vbi scribe et
seniores cōuenerāt. Petrꝰ aūt sequeba Marc.14.f
tur eum alonge: vsq; in atrium Luce.22.f Johā.18.c.
pīcipis sacerdotū. Et igressus itro se=
debat cū ministris: vt videret finem.
Principes autem sacerdotum et Marc.14.f
oē cōciliū: q̄rebāt falsū testimoniū cōtra Luce.22.g
iesum: vt eum morti traderent: et
non inuenerunt cum multi falsi testes
accessissent. Nouissime autem mar.14.f.
venerunt duo falsi testes: et dixerunt.
Hic dixit. Possum destruere templum
dei et post triduum reedificare
illud. Et surgēs pīceps sacerdotū ait
illi. Nihil rn̄des ad ea q̄ isti aduersū te
Jesus aūt tacebat. Et ⌊testificant:
pīceps sacerdotū ait illi. Adiuro te Mar.14.f. Luce.22.g.
per deum viuū: vt dicas nobis si tu
es christus filius dei. Dicit illi ⌈modo
iesꝰ. Tu dixisti. Verūtn̄ dico vobis: a marc.14.g Luce.22.g. Johā.6.g.
videbitis filium hominis sedentem
a dextris virtutis dei: et venientem in
nubibus celi. Tūc princeps sacerdotū G
scidit vestimenta sua dicēs. ⌈stibus: mar.14.g
Blasphemauit. Quid adhuc egemꝰ te
Ecce nunc audistis blasphemiam.
Quid vobis videt: At illi rn̄dētes dixe
rūt. Reus est mortis. Tūc expuerunt mar.14.g
in faciē eiꝰ et colaphis eū cedert. ⌈tes. Luce.22.g. Johā.18.d
Alij aūt palmas i faciē eiꝰ dederūt dicē Esaie.50.b
Prophetiza nobis xp̄e: q̄s ē q̄ te pcus
sit: Petrꝰ vero sedebat foris in atrio: Mar.14.g

και προσήλθεν αυτώ μία παιδίσκη λέγου-
σα. και συ ήσθα μετά ιησού του γαλιλαίου.
ο δε ηρνήσατο έμπροσθεν απάντων λέγων·
ουκ οίδα τι λέγεις. εξελθόντα δε αυτόν εις
τον πυλώνα, είδεν αυτόν άλλη και λέγει
αυτοίς εκεί. και ούτος ην μετά ιησού του
ναζωραίου. και πάλιν ηρνήσατο μεθ' όρκου
ότι ουκ οίδα τον άνθρωπον. μετά μικρόν
δε προσελθόντες οι εστώτες είπον τω πέ-
τρω. αληθώς και συ εξ αυτών ει. και γαρ
η λαλία σου δήλον σε ποιεί. τότε ήρξα-
το καταθεματίζειν και ομνύειν ότι ουκ οίδα
τον άνθρωπον. και ευθέως αλέκτωρ εφώνη-
σε. και εμνήσθη ο πέτρος του ρήματος ιη-
σού ειρηκότος αυτώ, ότι πριν αλέκτορα
φωνήσαι, τρις απαρνήση με. και εξελθών έ-
ξω έκλαυσε πικρώς. Cap. 27.

Πρωΐας δε γενομένης, συμβούλιον έλα-
βον πάντες οι αρχιερείς και οι πρεσβύ-
τεροι του λαού κατά του ιησού όπως αυ-
τόν θανατώσωσιν. και δήσαντες αυτόν, α-
πήγαγον και παρέδωκαν αυτόν ποντίω πι-
λάτω τω ηγεμόνι. τότε ιδών ιούδας ο πα-
ραδιδούς αυτόν ότι κατεκρίθη, μεταμεληθείς
απέστρεψε τα τριάκοντα αργύρια τοις αρ-
χιερεύσι και τοις πρεσβυτέροις λέγων. ή-
μαρτον παραδούς αίμα αθώον. οι δε είπον
τι προς ημάς, συ όψει. και ρίψας τα αργύ-
ρια εν τω ναώ, ανεχώρησε. και απελθών α-
πήγξατο. οι δε αρχιερείς λαβόντες τα αρ-
γύρια είπον. ουκ έξεστι βαλείν αυτά εις τον
κορβανάν, επεί τιμή αίματός εστι. συμβού-
λιον δε λαβόντες, ηγόρασαν εξ αυτών τον
αγρόν του κεραμέως εις ταφήν τοις ξένοις.
διό εκλήθη ο αγρός εκείνος αγρός αίματος
έως της σήμερον. τότε επληρώθη το ρηθέν
διά ιερεμίου του προφήτου λέγοντος. και
έλαβον τα τριάκοντα αργύρια την τιμήν
του τετιμημένου ον ετιμήσαντο από υιών
ισραήλ, και έδωκαν αυτά εις τον αγρόν του
κεραμέως καθά συνέταξέ μοι κύριος. ο δε ιη-
σούς έστη έμπροσθεν του ηγεμόνος. και επη-
ρώτησεν αυτόν ο ηγεμών λέγων. συ ει ο βα-
σιλεύς των ιουδαίων. ο δε ιησούς έφη αυ-
τώ. συ λέγεις. και εν τω κατηγορείσθαι αυ-
τόν υπό των αρχιερέων και των πρεσβυτέ-
ρων ουδέν απεκρίνατο. τότε λέγει αυτώ ο
πιλάτος. ουκ ακούεις πόσα σου καταμαρτυ-
ρούσιν. και ουκ απεκρίθη αυτώ προς ουδέ εν
ρήμα. ώστε θαυμάζειν τον ηγεμόνα λίαν.
κατά δε εορτήν ειώθει ο ηγεμών απολύ-
ειν τω όχλω ένα δέσμιον ον ήθελον. είχον
δε τότε δέσμιον επίσημον λεγόμενον βαραβ

et accessit ad eum vna ancilla dicens. Luce. 22. f.
Et tu cum iesu galileo eras? Joha. 18. c.
At ille negauit coraʒ omnibus dicẽs.
Nescio quid dicis. Exeunte aũt illo
ianuaʒ: vidit eum alia ancilla et ait
his qui erant ibi. Et hic erat cũ iesu
nazareo. Et iteꝝ negauit cũ iuramẽto:
quia non noui hominẽ. Et post pusillũ
accesserunt qui stabant: ⁊ dixerũt petro.
Vere et tu ex illis es: nam et
loquela tua te manifestũ facit. Tũc ce
pit detestari ⁊ iurare: quia non nouisset
hominẽ. Et continuo gallus cantauit.
Et recordatus est petrus verbi iesu mar. 14. g
quod dixerat: priusq̃ gallus Luce. 22. g.
cantet: ter me negabis. Et egressus fo
ras fleuit amare. Cap. 27.

A

Nunc autẽ facto: cõsilium inierunt
oms principes sacerdotũ ⁊ seniores Mar. 15. a. Luce. 23. a
populi aduersus iesuʒ vt eum
morti traderẽt. Et vinctuʒ adduxerũt eũ: Marc. 15. a
et tradiderunt pontio pilato Luce. 23. a.
presidi. Tunc videns iudas qui Joha. 18. c.
eũ tradidit ꝙ dãnatus esset: pnia ductꝰ
retulit trigita argẽteos pricipibus sacer
dotũ et senioribus dicens. Peccaui Gen. 4. d.
tradens sanguinẽ iustum. At illi dixerũt
Quid ad nos? Tu videris. Et piectis
i tẽplo recessit: ⁊ abiẽs laq̃o se argẽteis
suspendit. Pricipes aũt sacerdotũ acce
ptis argẽteis dixerũt. Nõ licet eos mit
tere in corbonã: q2 preciũ sanguinis est
aũt inito emerũt ex illis Consilio
agrũ figuli i sepulturã pegrinoꝝ hoc Actu. 1. c.
pp hoc vocatꝰ ẽ ager ille acheldemach:
ẽ ager sãguinis vsq; i hodiernũ diẽ. Tũc

B

iopletũ ẽ qd dictũ est p hieremiã pphetã
dicẽteʒ. Et acceperũt trigita argẽteos: Hiere. 32. b
appreciati quẽ appreciauerũt a preciũ Zacha. 11. c
filijs israel: ⁊ dederunt eos in agrum Mar. 15. a Luce. 23. a.
figuli: sicut cõstituit mihi dñs. Jesꝰ aũt Johis. 18. f.
stetit ante presidem et interrogauit Mar. 15. a Joha. 19. b.
eum preses dicens. Tu es rex
iudeorum? Dicit illi iesus.
Tu dicis. Et cum accusaretur
a pricipibus sacerdotum ⁊ senioribus
nihil rñdit. Tũc dicit illi testimonia?
pilatꝰ. Nõ audis q̃nta aduersũ te dicũt
Et non rñdit ei ad vllum verbum
ita vt miraretur preses vehementer.
Per diem aũt solennẽ cõsueuerat preses Mar. 15. a.
pplo dimittẽ vnũ vinctũ quẽ voluissent. Luce. 23. c Mar. 15. b
Hebãt aũt tũc vinctũ isignẽ q̃ dicebat bar Joha. 18. g.

βάν. συνηγμένων οὖν αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς
ὁ πιλάτος. τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν, βα
ραβᾶν, ἢ ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν. ἤ-
δει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτόν.
καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος ἀπέ
στειλε πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ λέγουσα
μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ. πολλὰ γὰρ
ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν. οἱ δὲ
ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεισαν τοὺς
ὄχλους ἵνα αἰτήσωνται τὸν βαραββᾶν, τὸν
δὲ ἰησοῦν ἀπολέσωσιν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡ-
γεμὼν εἶπεν αὐτοῖς. τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν
δύο ἀπολύσω ὑμῖν. οἱ δὲ εἶπον. βαραβ-
βᾶν. λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ πιλάτος. τί οὖν ποι
ήσω ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν. λέγου
σιν αὐτῷ πάντες. σταυρωθήτω. ὁ δὲ ἡγε-
μὼν ἔφη. τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν. οἱ δὲ περισ
σῶς ἔκραζον λέγοντες. σταυρωθήτω. ἰδὼν
δὲ ὁ πιλάτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλ
λον θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψα
το τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ ὄχλου λέγων.
ἀθῷός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου
τούτου, ὑμεῖς ὄψεσθε. καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς
ὁ λαὸς εἶπε. τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ
τὰ τέκνα ἡμῶν. τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν
βαραββᾶν, τὸν δὲ ἰησοῦν φραγελλώσας
παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ. τότε οἱ στρατιῶ
ται τοῦ ἡγεμόνος παραλαβόντες τὸν ἰησοῦν
εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν
ὅλην τὴν σπεῖραν. καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν πε
ριέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην. καὶ πλέ
ξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν
κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ κάλαμον ἐπὶ τὴν δεξι-
ὰν αὐτοῦ. καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν
αὐτοῦ, ἐνέπαιζον αὐτῷ λέγοντες. χαῖρε ὁ
βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων. καὶ ἐμπτύσαντες
εἰς αὐτόν, ἔλαβον τὸν κάλαμον, καὶ ἔτυπ-
τον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν
αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν χλαμύδα. καὶ ἐ
νέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἀπήγα
γον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι. ἐξερχόμενοι
δέ, εὗρον ἄνθρωπον κυρηναῖον ὀνόματι σί
μωνα. τοῦτον ἠγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυ
ρὸν αὐτοῦ. καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμε-
νον γολγοθᾶ. ὅ ἐστι λεγόμενος κρανίου τό
πος, ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν ὄξος μετὰ χολῆς με
μιγμένον. καὶ γευσάμενος οὐκ ἤθελε πιεῖν.
σταυρώσαντες δὲ αὐτόν, διεμερίσαντο τὰ ἱ
μάτια αὐτοῦ βάλοντες κλῆρον.
καὶ καθήμενοι ἐτή
ρουν αὐτὸν ἐκεῖ. καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφα
λῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμέ-

rabas. Congregatis ergo illis dixit
pilatus. Quē vultis dimittā vobis: bar
rabā: an iesum qui dicitur christus? Scie
bat enī q per inuidiam tradidisset eum.
Sedente autem illo pro tribunali: mi-
sit ad eum vxor eius dicens.
Nihil tibi et iusto illi. Multa enim
passa sum hodie per visum propter eū.
Pricipes āt sacerdotū et seniores psua Mar. 15. b
populis vt peterent barrabam: iesum vero perderent. Rñdens autē preses Luce. 23. c. Johis. 18. g Act. 3. c.
ait illis. Quem vultis vobis de C
duobus dimitti? At illi dixerūt. Barra
bam. Dicit pilatus. Quid igitur faciā Mar. 15. b
de iesu qui dicitur christus? Dicunt Luce. 23. c.
omēs. Crucifigatur. Ait illis preses.
Quid enim mali fecit? At illi magis
clamabāt dicētes. Crucifigatur. Vidēs
aūt pilatus quia nihil pficeret: sed ma-
gis tumultus fieret: accepta aqua lauit
manus coram populo dicens.
Innocens ego sum a sanguine iusti
huius: vos videritis. Et rñdēs vniuer
sus pplūs dixit. Sāguis eius sup nos et sup
filios nostros. Tūc dimisit illis mar. 15. c.
barrabam: iesum autem flagellatum Luce. 23. d. Johā. 19. c.
tradidit eis vt crucifigeretur. Tūc mili Mar. 15. c.
tes presidis suscipientes iesum Johā. 19. a.
in pretorio: congregauerunt ad eū
vniuersam cohortem et exuentes eum:
chlamydē coccineā circūdederūt ei. Et D
coronā de spinis posuerūt sup caput eius plectētes
caput eius: et harundinē in dextera
eius: et genu flexo ante
eum: illudebant ei dicentes. Aue
rex iudeorum. Et expuentes Mar. 15. c.
in eum: acceperunt harundinē et pcutie
bāt caput eius. Et postquā illuserunt
ei: exuerunt eū chlamyde: et induerūt
eum vestimentis eius: et duxerunt
eum vt crucifigerent. Exeuntes Marci. 15. c.
autem inuenerūt hoiē cyreneū noie sy Luce. 23. d
monē: hūc angariauerūt vt tolleret crucē
eius. Et venerūt in locū qui dicitur Mar. 15. d
golgotha: quod est caluarie locus. Et Luce. 23. e. Johā. 19. c.
dederunt ei vinū bibere cum felle mix- Mar. 15. d
tū. Et cū gustasset noluit bibere. Postquā Johā. 19. c.
autem crucifixerunt eū: diuiserūt vestimēta Marc. 15. d Luce. 23. e Johā. 19. d
eius sortē mittētes: vt impleretur qd dictū ē p p
phetā dicētē. Diuiserūt sibi vestimēta mea: Ps. 21.
et sup vestē meā miserūt sortē. Et sedentes E
eū. Et imposuerūt sup caput eius scriptam causam ipsius: Iesus hic est rex iudeorum. Eius causam ipsius scriptam. mar. 15. d. Luce. 23. e.

ούτος εστίν ιησούς ο βασιλεύς των ιου-
δαίων. τότε σταυρούνται συν αυτώ δύο
λησταί, εις εκ δεξιών, και εις εξ ευωνύμων.
οι δε παραπορευόμενοι εβλασφήμουν αυ-
τόν κινούντες τας κεφαλάς αυτών και λέ-
γοντες. ο καταλύων τον ναόν και εν τρισίν
ημέραις οικοδομών, σώσον σεαυτόν. ει υι-
ός ει του θεού, κατάβηθι από του σταυρού.
ομοίως δε και οι αρχιερείς εμπαίζοντες με-
τά των γραμματέων και πρεσβυτέρων και
φαρισαίων, έλεγον. άλλους έσωσεν, εαυ-
τόν ου δύναται σώσαι. ει βασιλεύς ισραήλ
εστί, καταβάτω νυν από του σταυρού, και
πιστεύσομεν επ αυτώ. πέποιθεν επί τον
θεόν, ρυσάσθω νυν αυτόν ει θέλει αυτόν.
είπε γαρ ότι θεού ειμί υιός. το δ' αυτό και
οι λησταί οι συσταυρωθέντες αυτώ ωνείδι-
ζον αυτόν. από δε έκτης ώρας σκότος εγέ-
νετο επί πάσαν την γην, έως ώρας ενάτης.
περί δε την ενάτην ώραν, ανεβόησεν ο ιη-
σούς φωνή μεγάλη λέγων. ηλί ηλί λιμά
σαβαχθανί. τουτέστι θεέ μου θεέ μου ίνα
τί με εγκατέλιπες. τινές δε των εκεί εστώ-
των ακούσαντες έλεγον, ότι ηλίαν φωνεί ού-
τος. και ευθέως δραμών εις εξ αυτών και
λαβών σπόγγον πλήσας τε όξους. και πε-
ριθείς καλάμω, επότιζεν αυτόν. οι δε λοιποί
έλεγον. άφες ίδωμεν ει έρχεται ηλίας σώ-
σων αυτόν. ο δε ιησούς πάλιν κράξας φω-
νή μεγάλη, αφήκε το πνεύμα. και ιδού το
καταπέτασμα του ναού εσχίσθη εις δύο, α-
πό άνωθεν έως κάτω. και η γη εσείσθη, και
αι πέτραι εσχίσθησαν. και τα μνημεία α-
νεώχθησαν. και πολλά σώματα των κεκοι-
μημένων αγίων ηγέρθη. και εξελθόντες εκ
των μνημείων, μετά την έγερσιν αυτού, ει-
σήλθον εις την αγίαν πόλιν, και ενεφανίσθη-
σαν πολλοίς. ο δε εκατόνταρχος και οι μετ
αυτού τηρούντες τον ιησούν, ιδόντες τον
σεισμόν και τα γενόμενα, εφοβήθησαν σφό-
δρα, λέγοντες. αληθώς θεού υιός ην ούτος.
ήσαν δε εκεί γυναίκες πολλαί από μακρό-
θεν θεωρούσαι, αίτινες ηκολούθησαν τω ιη-
σού από της γαλιλαίας διακονούσαι αυ-
τώ. εν αις ην μαρία η μαγδαληνή, και μα-
ρία η του ιακώβου και ιωσή μήτηρ, και η μή-
τηρ των υιών ζεβεδαίου. οψίας δε γενομέ-
νης, ήλθεν άνθρωπος πλούσιος από αρι-
μαθαίας τούνομα ιωσήφ ος και αυτός εμα-
θήτευσε τω ιησού. ούτος προσελθών τω
πιλάτω, ητήσατο το σώμα του ιησού. τότε
ο πιλάτος εκέλευσεν αποδοθήναι το σώμα,
και λαβών το σώμα ο ιωσήφ, ενετύλιξεν αυ

Hic est Jesus rex iudeorum. Johã.19.d.
Tunc crucifixi sunt cum eo duo
latrones: vnꝰ a dextris & vnꝰ a sinistris.
Pretereuntes aũt blasphemabant eum Marc.15.d
mouentes capita sua & dicentes. Vah sup.26.f. Sapiẽ.2.c.
qui destruis templum dei et in triduo
illud reedificas: salua temetipsum. Si filiꝰ
dei es descende de cruce.
Siliter et pricipes sacerdotũ illudẽtes cũ Mar.15.c. Luce.23.e.
scribis et senioribus
dicebant. Alios saluos fecit: seipsum
non potest saluum facere. Si rex israel Mar.15.c.
est: descendat nunc de cruce et
credemus ei. Confidit in
deo: liberet eum nunc si vult.
Dixit ei quia filiꝰ dei sum. Idipsum aũt & Marci.15.e Luce.23.f.
latrones qui crucifixi erãt cũ eo improperabãt ei. A sexta aũt hora tenebre facte sũt
sup vniuersam terrã vsq ad horã nonã.
Et circa horam nonam clamauit iesus F
voce magna dicens. Heli heli: lama
zabacthani. Hoc est. Deꝰ meꝰ deꝰ meꝰ: Mar.15.e.
vt quid dereliquisti me? Quidã aũt illic stã-
tes & audiẽtes dicebãt. Heliã vocat iste.
Et continuo currens vnus ex eis Mar.15.f.
acceptã spongiam impleuit aceto: & impo- Luce.23.e.
suit arũdini & dabat ei bibẽ. Ceteri vero Johan.19.e
dicebãt. Sine videamꝰ an veniat helias Mar.15.f.
liberãs eũ. Jesus aũt iterum clamãs voce
magna emisit spiritum. Et ecce Mar.15.f.
velum templi scissum est in duas partes a Luce.23.f. Apoc.6.c.
summo vsq deorsum. Et terra mota ẽ &
petre scisse sunt: & monumẽta aperta sũt
et multa corpora sanctorum qui dormierãt surrexerũt. Et exeũtes de
monumẽtis post resurrectionẽ eiꝰ vene- Heb 11.d.
runt in sanctam ciuitatem & apparuerũt
multis. Centurio autem et qui cum Mar.15.f.
eo erant custodientes iesum: viso Luce.23.g
terremotu & his que fiebant: timuerũt val-
de dicentes. Vere filiꝰ dei erat iste.
Erant aũt ibi mulieres multe a longe: mar.15.f.
que secute erant iesum
a galilea ministrantes ei:
inter quas erat maria magdalene: & ma-
ria iacobi: et ioseph mater: et mater G
filiorũ zebedei. Cum aũt sero factũ esset: mar.15.g.
venit quidã homo diues ab arimathia Luce.23.g. Johã.19.g
nomine ioseph qui et ipse erat discipu-
lꝰ iesu. Hic accessit ad
pilatum: et petijt corpus iesu. Tunc
pilatus iussit reddi corpus.
Et accepto corpore ioseph inuoluit illud i mar.15.g.

τό σινδόνι καθαρᾷ, καὶ ἔθηκεν αὐτό ἐν/τῷ
καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ, ὃ ἐλατόμησεν ἐν
/τῇ πέτρᾳ. καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν
/τῇ θύρᾳ/τοῦ μνημείου, ἀπῆλθεν. ἦν δὲ ἐκεῖ
μαρία/ἡ μαγδαληνή, καὶ/ἡ ἄλλη μαρία κα=
θήμεναι ἀπέναντι/τοῦ τάφου./τῇ δὲ ἐπαύρι
ον ἥτις ἐστὶ μετά/τὴν παρασκευήν, συνήχθη
σαν/οἱ ἀρχιερεῖς καὶ/οἱ φαρισαῖοι πρὸς πι=
λάτον, λέγοντες. κύριε. ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖ
νος/ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν, μετά τρεῖς ἡμέ=
ρας ἐγείρομαι. κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι
/τὸν τάφον ἕως/τῆς τρίτης ἡμέρας, μήποτε ἐλ
θόντες/οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτός, κλέψωσιν
αὐτόν, καὶ εἴπωσι/τῷ λαῷ, ἠγέρθη ἀπό/τῶν
νεκρῶν. καὶ ἔσται/ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων
/τῆς πρώτης. ἔφη δὲ αὐτοῖς/ὁ πιλάτος. ἔχε
τε κουστωδίαν, ὑπάγετε ἀσφαλίσασθε ὡς
οἴδατε. οἱ δὲ πορευθέντες, ἠσφαλίσαντο
/τὸν τάφον, σφραγίσαντες/τὸν λίθον μετά
/τῆς κουστωδίας. Cap.28.

Ὀψὲ δὲ σαββάτων/τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μί
αν σαββάτων, ἦλθε μαρία/ἡ μαγδαλη=
νή καὶ/ἡ ἄλλη μαρία θεωρῆσαι/τὸν τά=
φον. καὶ ἰδού σεισμός ἐγένετο μέγας. ἄγγε
λος γὰρ κυρίου καταβάς ἐξ οὐρανοῦ προ
σελθών, ἀπεκύλισε/τὸν λίθον ἀπό/τῆς θύ=
ρας, καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. ἦν δὲ/ἡ ἰδέα
αὐτοῦ ὡς ἀστραπή, καὶ/τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ
λευκόν ὡσεὶ χιών. ἀπό δὲ/τοῦ φόβου αὐ=
τοῦ ἐσείσθησαν/οἱ τηροῦντες, καὶ ἐγένοντο
ὡσεὶ νεκροί. ἀποκριθείς δὲ/ὁ ἄγγελος, εἶ=
πε/ταῖς γυναιξί. μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς. οἶδα γὰρ
ὅτι ἰησοῦν/τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε. οὐκ
ἔστιν ὧδε, ἠγέρθη γὰρ καθώς εἶπε. δεῦτε
ἴδετε/τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο/ὁ κύριος. καὶ
ταχύ πορευθεῖσαι, εἴπατε/τοῖς μαθηταῖς αὐ
τοῦ, ὅτι ἠγέρθη ἀπό/τῶν νεκρῶν. καὶ ἰδού
προάγει ὑμᾶς εἰς/τὴν γαλιλαίαν. ἐκεῖ αὐ=
τόν ὄψεσθε, ἰδού εἶπον ὑμῖν. καὶ ἐξελθού=
σαι ταχύ ἀπό/τοῦ μνημείου μετά φόβου
καὶ χαρᾶς μεγάλης, ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι
/τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀ=
παγγεῖλαι/τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, καὶ ἰδού
ἰησοῦς ἀπήντησεν αὐταῖς, λέγων. χαίρετε.
αἱ δὲ προσελθοῦσαι, ἐκράτησαν αὐτοῦ
/τοὺς πόδας, καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. τό=
τε λέγει αὐταῖς/ὁ ἰησοῦς. μὴ φοβεῖσθε. ὑπά=
γετε ἀπαγγείλατε/τοῖς ἀδελφοῖς μου ἵνα
ἀπέλθωσιν εἰς/τὴν γαλιλαίαν, κἀκεῖ με ὄ=
ψονται. πορευομένων δὲ αὐτῶν, ἰδού τι=
νές/τῆς κουστωδίας ἐλθόντες εἰς/τὴν πόλιν
ἀπήγγειλαν/τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα/τὰ γε
νόμενα. καὶ συναχθέντες μετά/τῶν πρεσβυ=

sindone munda: et posuit illud in oooo Luce.23.g. Joha.19.g
monumēto suo nouo: qđ exciderat in
petra. Et aduoluit saxum magnum ad
ostiū monumēti & abijt. Erat autē ibi Mar.15.g
maria magdalene & altera maria seden
tes contra sepulchrum. Altera aūt die
que est post parasceuen: conuenerunt
principes sacerdotū & pharisei ad pila
tū dicētes. Dñe recordati sumus: quia
seductor ille dixit adhuc viuēs: p9 tres
resurgam. Jube ergo custodiri ⌊ dies
seplchrū vsq; i diē tertiū: neforte veniāt
discipuli eius et furentur oooooooooo
eum: et dicant plebi surrexit a oooooo
mortuis: et erit nouissim9 error peior
priore. Ait illis pilatus. Habetis ooo
custodiam: ite custodite sicut ooooooo
scitis. Illi autem abeuntes munierunt
sepulchrum signātes lapidem cum ooo
custodibus. Cap.28.

Vespere aūt sabbati q̄ lucescit i pria A
sabbati: venit maria magdalene Mar.16.a.
et altera maria videre sepulchrum. oo Luce.24.a
Et ecce terremot9 fact9 ē magn9. An= Johā.20.a.
gel9 ei dñi descendit de celo: & accedens
reuoluit lapidem oooo ooo ooo oooooooo
et sedebat sup eum. Erat aūt aspectus
eius sicut fulgur et vestimentum eius
sicut nix. Pre timore autem eius oooo
exterriti sunt custodes: et facti suntoooo
velut mortui. Rńdēs aūt angel9 dixit
mulieribus. Nolite timere vos. Scio Marc.16.a
q2 iesuz qui crucifix9 ē queritis. Nō ⌊ ei Luce.24.a
est hic: surrexit eni sicut dixit. Venite &
videte locū vbi positus erat dñs. Et
cito euntes dicite discipulis eius oooo
quia surrexit: et ecce ooo ooo oooooo ooo
precedet vos in galileam. Ibi eum oo B
videbitis: ecce predixi vobis. Et exie Mar.16.c.
rūt cito de monumento cum timoreooo Luce.24.b.
et gaudio magno currentes nunciare
discipulis eius. oooo ooo oooo ooo ooo oo
Et ecce oooooooooooooooooooooooo ooo
iesus occurrit illis dicens. Auete. ooo
Ille autem accesserunt et tenuerunt ooo
pedes eius: & adorauerunt eum. Tūc
ait illis iesus nolite timere. Ite oooooo
nunciate fratribus meis vt oooooooo
eant in galileam ibi me videbunt. ooo
Que cum abijssent: ecce quidam de ooo C
custodibus venerunt in ciuitatem et oo
nūciauerūt pricipib9 sacerdotū oia q̄ fctā
Et congregati cum seniorib9 ⌊ fuerāt.

τέρωμ, σύμβούλιομ Τε λαβόμτες, αργύρια
ικαμά έλωκαμ Τοις στρατιώταις λέγομτεσ.
είπατε ότι οι μαθηταί αυτού μυκτός ελθόμ
τες, έκλεψαμ αυτόμ ημώμ κοιμωμέμωμ. και
εάμ ακουσθή Τούτο επί Του ηγεμόμος, η=
μείς ωείσομεμ αυτόμ και υμάς αμερίμμους
ωοιήσομεμ. οι Δε λαβόμτες Τα αργύρια, ε=
ποίησαμ ως ελιΔάχθησαμ. και Διεφημίσθη ο
λόγος ούτος ωαρά ιουΔαίοις μέχρι Της
σήμερομ. οι Δε έμΔεκα μαθηταί επορεύθησαμ
εις Τημ γαλιλαίαμ εις Το όρος ου ετάξατο
αυτοίς ο ιησούς. και ιΔόμτες αυτόμ ωροσε
κύμησαμ αυτώ. οι Δε ελίστασαμ. και ωρό=
σελθώμ ο ιησούς ελάλησεμ αυτοίς λέγωμ. ε=
Λόθη μοι ωάσα εξουσία εμ ουραμώ και επί
γης. ωορευθέμτες μαθητεύσατε ωάμτα Τα
έθμη, βαπτίζομτες αυτούς εις Το όμομα Του
ωατρός και Του υιού και Του αγίου ωμεύ=
ματος, ΔιΔάσκομτες αυτούς Τηρείμ ωάμτα ό
σα εμετειλάμημ υμίμ. και ιΔού εγώ μεθ υ=
μώμ ειμί ωάσας Τας ημέρας έως Της συμτε
λείας Του αιώμος. αμήμ.

Τέλος Του κατά ματθαίομ αγίου
ευαγγελίου.

consilio accepto: pecuniam
copiosam dederunt militibus dicentes.
Dicite quia discipuli eius nocte vene=
rũt et furati sũt eũ nobis dormiẽtib9. Et
si hoc auditũ fuerit a preside: nos
suadebimus ei: et securos vos
faciemus. At illi accepta pecunia fece
rũt sicut erãt edocti. Et diuulgatum est
verbũ istud apud iudeos vsq; in
hodiernũ diẽ. Undeci ãt discipuli abie
rũt in galileã in montẽ vbi constituerat D
illis iesus. Et videntes eũ adorauerũt:
quidam aũt dubitauerũt. Et accedens Mar.16.f.
iesus locutus est eis dicens. Data est sup.11.g.
mihi omnis potestas in celo et in Luce.10.f.
terra. Euntes ergo docete omnes
gentes: baptizantes eos in nomine
patris et filij et spiritus sancti:
docentes eos seruare omnia quecunq;
mandaui vobis. Et ecce ego vobiscum
sum omnibus dieb9 vsq; ad ɔsumma=
tionem seculi.

Explicit euangelium secundum
Mattheum.

Incipit prologus sancti Hieronymi in euangelium secundum Mattheum.

Marcus euangelista dei electus: et petri in baptismate filius: atq; in diuino sermone discipulus: sacerdotium in israel agens secundum carnem leuita: ad fidem christi conuersus: euangeliũ in italia scripsit: ostendens in eo quid et generi suo deberet et christo. Nam initiũ principij in voce prophetice exclamationis instituens ordinem leuitice electionis ostendit: vt predicans predestinatũ iohannem filium zacharie in voce angeli annunciantis emissum: nõ solum verbum carnem factum: sed et corpus domini in omnia per verbum diuine vocis animatum in initio euangelice predicationis ostenderet: vt qui hec legens sciret cui initium carnis in dño et iesu aduenientis habitaculum caro deberet agnoscere: atq; in se verbum vocis quod in consonantibus perdiderat inueniret. Deniq; cum perfecti euangelij opus intrans: et a baptismo domini predicare deum inchoans: non laborauit natiuitatem carnis quam in prioribus viderat dicere: sed totius exprimens expositionem deserti: ieiunij numerum: temptationem diaboli: congregationem bestiarum: et ministerium protulit angelorum: et instituens nos ad intelligẽdum: singula in breui compingens ne auctoritatem facte rei demeret: et perficiendi operis plenitudinem non negaret. Deniq; amputasse sibi post fidem pollicem dicitur vt sacerdotio reprobus haberetur: sed tantum consentiens fidei predestinata potuit electio vt nec sic in opere verbi perderet: quod pri9 meruerat in genere. Nam alexandrie episcopus fuit. Cuius per singula opus fuit scire et euangelij in se dicta disponere et disciplinam legis in se agnoscere: et diuinam in carne domini intelligere naturam. Que in nos primum requiri oportet: dehinc inquisita volumus agnosci habentes mercedem exhortationis: quoniam qui plantat et qui rigat vnum sunt: qui autem incrementum prestat: deus est.

Explicit prologus.

Το κατά μάρκον άγιον ευαγγέλιον. Cap. I.

Αρχή του ευαγγελίου ιησού χριστού υιού του θεού, ως γέγραπται εν τοις προφήταις. ιδού εγώ αποστέλλω τον άγγελόν μου προ προσώπου σου, ος κατασκευάσει την οδόν σου έμπροσθέν σου. φωνή βοώντος εν τη ερήμω, ετοιμάσατε την οδόν κυρίου, ευθείας ποιείτε τας τρίβους αυτού. εγένετο ιωάννης βαπτίζων εν τη ερήμω, και κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εις άφεσιν αμαρτιών. και εξεπορεύετο προς αυτόν πάσα η ιουδαία χώρα και οι ιεροσολυμίται, και εβαπτίζοντο πάντες εν τω ιορδάνη ποταμώ υπ' αυτού, εξομολογούμενοι τας αμαρτίας αυτών. ην δε ο ιωάννης ενδεδυμένος τρίχας καμήλου, και ζώνην δερματίνην περί την οσφύν αυτού, και εσθίων ακρίδας και μέλι άγριον, και εκήρυσσε λέγων. έρχεται ο ισχυρότερός μου οπίσω μου, ου ουκ ειμί ικανός κύψας λύσαι τον ιμάντα των υποδημάτων αυτού. εγώ μεν εβάπτισα υμάς εν ύδατι, αυτός δε βαπτίσει υμάς εν πνεύματι αγίω. και εγένετο εν εκείναις ταις ημέραις ήλθεν ο ιησούς από ναζαρέτ της γαλιλαίας, και εβαπτίσθη υπό ιωάννου εις τον ιορδάνην. και ευθέως αναβαίνων από του ύδατος, είδε σχιζομένους τους ουρανούς, και το πνεύμα ωσεί περιστεράν καταβαίνον επ' αυτόν. και φωνή εγένετο εκ των ουρανών, συ ει ο υιός μου ο αγαπητός εν ω ευδόκησα. και ευθύς το πνεύμα αυτόν εκβάλλει εις την έρημον, και ην εκεί εν τη ερήμω ημέρας τεσσαράκοντα πειραζόμενος υπό του σατανά, και ην μετά των θηρίων. και οι άγγελοι διηκόνουν αυτώ. μετά δε το παραδοθήναι τον ιωάννην, ήλθεν ο ιησούς εις την γαλιλαίαν κηρύσσων το ευαγγέλιον της βασιλείας του θεού, και λέγων, ότι πεπλήρωται ο καιρός, και ήγγικεν η βασιλεία του θεού. μετανοείτε και πιστεύετε εν τω ευαγγελίω. περιπατών δε παρά την θάλασσαν της γαλιλαίας, είδε σίμωνα και ανδρέαν τον αδελφόν αυτού του σίμωνος βάλλοντας αμφίβληστρον εν τη θαλάσση, ήσαν γαρ αλιείς, και είπεν αυτοίς ο ιησούς. δεύτε οπίσω μου, και ποιήσω υμάς γενέσθαι αλιείς ανθρώπων. και ευθέως αφέντες τα δίκτυα αυτών, ηκολούθησαν αυτώ. και προβάς εκείθεν ολίγον, είδεν ιάκωβον τον του ζεβεδαίου και ιωάννην τον αδελφόν αυτού και αυτούς εν τω πλοίω καταρτίζοντας τα δίκτυα. και ευθέως εκάλεσεν αυτούς. και αφέν

Incipit euāgeliū scđm Marcū. Cap. I.

Initium euangelij iesu xpi A
filij dei: sicut scriptū est
in esaia ppheta. Ecce ego Malac. 3.a
mitto angelum meum Mat. 11.c.
ante faciē tuā: qui ppa
bit viam tuam ante te. Vox Luce. 7.d. Esaie. 40.b
clamantis in deserto. Parate viam Mat. 3.a.
dñi: rectas facite semitas ei⁹ Johā. 1.c.
Fuit in deserto iohannes baptizans et
predicans baptismū pnie: in remissionē
pctōꝝ. Et egrediebatur ad eū omnis Mat. 3.b.
iudee regio: et hierosolymite Luce. 3.a.
vniuersi et baptizabantur
ab illo in iordanis flumine: ꝯfitētes petā
sua. Et erat iohannes vestitus Johan. 3.c. Mat. 3.a.
pilis camelorum et zona pellicea
circa lumbos eius: et locustas
et mel siluestre edebat: et pdicabat dicēs
fortior me post me cuius non ⌊ Venit Mat. 3.c. Luce. 3.d.
sū dign⁹ pcūbēs soluē corrigiā calciamē Johan. 1.d.
torum ei⁹. Ego baptizo vos Mat. 3.c. Luce. 3.d.
in aqua: ille vero baptizabit vos Johā. 1.d.
spiritu sancto. Et factum est in Actu. 19.a.
dieb⁹ illis: venit iesꝰ a nazareth galilee Mat. 3.d.
et baptizatus est a Johanne in
iordane. Et statim ascendens de B
aqua: vidit celos apertos:
et spm sctm tāq̄ columbā descendētē et ma-
nētē in ipso. Et vox facta est de celo.
Tu es filius meus dilectus in te Luc. 4.a. Mat. 3.d.
complacui. Et statim spūs expulit eum 17.b.
in desertum. Et erat in deserto Luc. 3.d. 2 Pe. 1.d.
q̄dragita dieb⁹ et q̄dragita noctib⁹: et tē Mat. 4.a.
sathana. Eratq̄ cū bestijs: et ⌊ptabat a Luce. 4.a. Esa. 45.g.
angeli ministrabant illi. Postq̄ autem Mat. 4.c.
tradit⁹ est iohānes: venit iesus in Mat. 4.d.
galileam: predicans euangelium
regni dei: et dicens. Qm̄ impletū est
tempus et appropinquauit regnum
dei. Penitemini et credite Mat. 4.c. Actu. 3.d.
euangelio. Et preteriens secus mare
galilee: vidit symonem et andream
fratrem eius mittentes
retia in mare. Erant
ei piscatores. Et dixit eis iesus. Veni Mat. 4.c. 8.c.
te post me: et faciā vos fieri piscatores Luce. 5.b.
hominum. Et protinus relictis retib⁹
secuti sunt eum. Et progressus Marc. 4.f.
inde pusillum vidit iacobum zebedei
et iohannem fratrem eius: et
ipsos componentes retia in naui:
et statim vocauit illos. Et relicto

τες τὸν πατέρα αὐτῶν ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοί
ῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν, ἀπῆλθον ὀπίσω αὐ
τοῦ. καὶ εἰσπορεύονται εἰς καπερναούμ. καὶ
εὐθέως τοῖς σάββασιν εἰσελθὼν εἰς τὴν συ-
ναγωγὴν, ἐδίδασκεν. καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ
τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. ἦν γὰρ διδάσκων αὐ-
τοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμ
ματεῖς. καὶ ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄν-
θρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, καὶ ἀνέκρα-
ξε λέγων. ἔα, τί ἡμῖν καὶ σοὶ ἰησοῦ ναζαρη-
νέ, ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς, οἶδά σε τίς εἶ ὁ ἅ
γιος τοῦ θεοῦ. καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ ἰη-
σοῦς λέγων. φιμώθητι καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ.
καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκά-
θαρτον, καὶ κράξαν φωνῇ μεγάλῃ, ἐξῆλθεν
ἐξ αὐτοῦ. καὶ ἐθαμβήθησαν πάντες, ὥστε
συζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντας. τί ἐστι
τοῦτο, τίς ἡ διδαχὴ ἡ καινὴ αὕτη, ὅτι κατ
ἐξουσίαν καὶ τοῖς πνεύμασι τοῖς ἀκαθάρτοις
ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ. ἐξῆλθε
δὲ ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς εἰς ὅλην τὴν περί-
χωρον τῆς γαλιλαίας. καὶ εὐθέως ἐκ τῆς συ
ναγωγῆς ἐξελθόντες, ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν σί
μωνος καὶ ἀνδρέου μετὰ ἰακώβου καὶ ἰω-
άννου. ἡ δὲ πενθερὰ τοῦ σίμωνος κατέκειτο
πυρέσσουσα, καὶ εὐθέως λέγουσιν αὐτῷ
περὶ αὐτῆς. καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτὴν
κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς. καὶ ἀφῆκεν αὐ
τὴν ὁ πυρετὸς εὐθέως, καὶ διηκόνει αὐτοῖς.
ὀψίας δὲ γενομένης ὅτε ἔδυ ὁ ἥλιος, ἔφε-
ρον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχον-
τας, καὶ τοὺς δαιμονιζομένους. καὶ ἡ πόλις
ὅλη συνηγμένη ἦν πρὸς τὴν θύραν. καὶ ἐθε
ράπευσε πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις
νόσοις. καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλε. καὶ
οὐκ ἤφιε λαλεῖν τὰ δαιμόνια ὅτι ᾔδεισαν
αὐτόν, καὶ πρωῒ ἔννυχον λίαν ἀναστὰς ἐ
ξῆλθε καὶ ἀπῆλθεν ὁ ἰησοῦς εἰς ἔρημον τόπον.
κἀκεῖ προσηύχετο. καὶ κατεδίωξαν αὐτὸν
ὁ σίμων καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ. καὶ εὑρόντες αὐ
τόν, λέγουσιν αὐτῷ. ὅτι πάντες σε ζητοῦσι.
καὶ λέγει αὐτοῖς. ἄγωμεν εἰς τὰς ἐχομένας
κωμοπόλεις ἵνα ἐκεῖ κηρύξω. εἰς τοῦτο γὰρ
ἐξελήλυθα, καὶ ἦν κηρύσσων ἐν ταῖς συνα-
γωγαῖς αὐτῶν εἰς ὅλην τὴν γαλιλαίαν, καὶ
τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων. καὶ ἔρχεται πρὸς
αὐτὸν λεπρὸς παρακαλῶν αὐτὸν καὶ γονυ
πετῶν αὐτὸν καὶ λέγων αὐτῷ. ὅτι ἐὰν θέ-
λῃς δύνασαί με καθαρίσαι. ὁ δὲ ἰησοῦς σπλα
γχνισθεὶς ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐ-
τοῦ καὶ λέγει αὐτῷ. θέλω, καθαρίσθητι. καὶ
εἰπόντος αὐτοῦ, εὐθέως ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ
ἡ λέπρα καὶ ἐκαθαρίσθη. καὶ ἐμβριμησάμε

patre ſuo zebedeo in naui
cum mercenarijs: ſecuti ſunt eum.
Et ingrediuntur capharnaum: et Luce. 4.c.
ſtatim ſabbatis ingreſſus in ſynagogã C
docebat eos. Et ſtupebant ſuper Mat. 7.g.
doctrina eius. Erat enim docens eos Luce. 2.g.
quaſi poteſtatẽ habens: et nõ ſicut ſcri Luce. 4.e.
be. Et erat in ſynagoga eorum homo
in ſpiritu immundo et clamauit
dicẽs. Quid nobis et tibi ieſu nazare-
ne? Veniſti ꝑdere nos. Scio ꝙ ſis ſctũs Luce. 4.f.
dei. Et cõminatus eſt ei ieſus
dicens. Obmuteſce et exi de homine.
Et diſcerpens eum ſpiritus immund9:
et exclamans voce magna exijt
ab eo. Et mirati ſunt omnes: ita vt
cõquirerẽt inter ſe dicentes. Quid nã ẽ
hoc? Que nã doctrĩa hec noua? Qr in
ptãte ſpiritibus imundis
imperat: et obediunt ei.
Et ꝓceſſit rumor ei9 ſtatim ĩ oẽs regio
nem galilee. Et protinus ſymonis Mat. 8.c.
egredĩẽtes de ſynagoga: venerũt ĩ domũ Luce. 4.f.
et andree cum iacobo et iohanne.
Recumbebat autem ſocrus ſymonis
febricitans: et ſtatim dicunt ei
de illa. Et accedens eleuauit eam
apꝓhẽſa manu ei9: ⁊ ꝯtinuo dimiſit eã
febris: ⁊ miniſtrabat eis. D
Veſpere aũt facto cũ occidiſſet ſol: affe Luce. 4.g.
rebant ad eum omnes male habentes
et demonia habentes: et erat
oĩs ciuitas cõgregata ad ianuã. Et cu Ĩ. 5.c.
rauit multos qui vexabantur varijs
lãguorib9: et demonia mlta eijciebat ⁊
non ſinebat ea loqui quoniam ſciebant
eũ. Et diluculo valde ſurgẽs egreſſus
abijt in deſertum locum:
ibiꝙ orabat. Et proſecutus eſt eum
ſymõ ⁊ q̃ cũ illo erãt. Et cũ ĩueniſſẽt eũ
dixerũt ei: quia omnes querunt te
et ait illis. Eamus in proximos vicos ⁊ ciuitates ut ibi predicẽ: ad hoc
veni. Et erat predicans in ſynagogis
eorum: et in omni galilea et
demonia eijciens. Et venit ad Mat. 8.a.
eum leproſus deprecans eum et genu Luce. 5.c.
flexo dixit. Si vis
potes me mundare. Jeſus aũt miſertus eius
extendit manũ ſuã ⁊ tãgẽs eũ
ait illi. Volo. Mundare. Et f. mũdare. i
cum dixiſſet: ſtatim diſceſſit ab eo paſſiue vocis.
lepra ⁊ mundatus eſt. Et cõminat9 eſt

μος αὐτῷ εὐθέως, ἐξέβαλεν αὐτὸν καὶ λέγει αὐτῷ. ὅρα μηδενὶ εἴπῃς, ἀλλὰ ὕπαγε σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ. καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου ἃ προσέταξε μωσῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι φανερῶς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν, ἀλλ᾽ ἔξωθεν ἐν ἐρήμοις τόποις ἦν. καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν πανταχόθεν.

Cap. 2.

Καὶ εἰσῆλθε πάλιν εἰς καπερναοὺμ δι᾽ ἡμερῶν. καὶ ἠκούσθη ὅτι εἰς οἶκον ἐστί. καὶ εὐθέως συνήχθησαν πολλοί, ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν. καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. καὶ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν παραλυτικὸν φέροντες, αἰρόμενον ὑπὸ τεσσάρων. καὶ μὴ δυνάμενοι προσεγγίσαι αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον. ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὅπου ἦν. καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσι τὸν κράββατον ἐφ᾽ ᾧ ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο. ἰδὼν δὲ ὁ ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν, λέγει τῷ παραλυτικῷ. τέκνον. ἀφέωνται σοὶ αἱ ἁμαρτίαι σου. ἦσαν δὲ τινὲς τῶν γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν. τί οὗτος οὕτω λαλεῖ βλασφημίας. τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας. εἰ μὴ εἷς ὁ θεός. καὶ εὐθέως ἐπιγνοὺς ὁ ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ ὅτι οὕτως αὐτοὶ διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, εἶπεν αὐτοῖς. τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν. τί ἐστὶν εὐκοπώτερον. εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ ἀφέωνται σου αἱ ἁμαρτίαι. ἢ εἰπεῖν ἔγειραι καὶ ἆρον τὸν κράββατόν σου καὶ περιπάτει. ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας. λέγει τῷ παραλυτικῷ. σοὶ λέγω. ἔγειραι καὶ ἆρον τὸν κράββατόν σου καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. καὶ εὐθέως ἠγέρθη, καὶ ἄρας τὸν κράββατον ἐξῆλθεν ἐναντίον πάντων, ὥστε ἐξίστασθαι πάντας καὶ δοξάζειν τὸν θεὸν λέγοντας. ὅτι οὐδέποτε οὕτως εἴδομεν. καὶ ἐξῆλθε πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτόν. καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς. καὶ παράγων, εἶδε λευῒν τὸν τοῦ ἀλφαίου. καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ λέγει αὐτῷ. ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. ἦσαν γὰρ πολλοὶ καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ. καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι ἰδόντες αὐτὸν ἐσθίοντα μετὰ

ei: statimq; eiecit illum: & dicit ei. Uide nemini dixeris: sed vade ostende te principi sacerdotu & offer pro emundatione tua que precepit moyses in testimoniu illis. Et egressus cepit predicare: et diffamare sermonem: ita vt iam non posset manifeste introire in ciuitate sed foris in desertis locis esset: et conueniebant ad eum vndiq; Mat. 8. a. Luce. 5. c.

Cap. 2.

Et iteru intrauit capharnau post dies octo: & auditu e q in domo eet et conuenerunt multi: ita vt non caperet neq; ad ianuaz: et loquebatur eis verbum: Et venerunt ad eum ferentes paralyticum: qui a quattuor portabat. Et cu no posset offerre eu illi pre turba: nudauerunt tectu vbi erat: & patefacientes submiserut grabatu in quo palytic9 iacebat. Cu autem vidisset iesus fidem illorum ait paralytico. Fili dimittuntur tibi peta tua. Erant aut illic qdam de scribis sedentes: et cogitantes in cordibus suis. Quid hic sic loquit. Blasphemat. Quis pot dimittere peccata nisi solus de9. Quo statim cognito iesus spiritu suo: quia sic cogitarent intra se: dicit illis. Quid ista cogitatis in cordibus vestris. Quid est facilius dicere palytico: dimittunt tibi peta tua: an dicere: surge tolle grabatum tuum & ambula: Ut autem sciatis qz filius hominis habet potestatem in terra dimittedi peccata ait palytico Tibi dico surge tolle grabatum tuum et vade in domum tuam. Et stati surrexit ille: & sublato grabato abijt inde cora omnib9: ita vt mirarent oes: & honoficarent deu dicetes: quia nuq sic vidim9. Et egressus est rursus ad mare omnisq; turba veniebat ad eum & docebat eos. Et cum preteriret vidit leui alphei sedentem ad teloneum: & ait illi. Sequere me. Et surgens secutus est eum. Et factum est cum accumberet in domo illius: multi publicani et peccatores simul discubebant cu iesu & discipulis ei9. Erat ei mlti q seqbatur eum. Et scribe & pharisei videntes: qz manducaret cum

A — Mat. 9. a. Luce. 5. d. Johan. 5. a.
Luce. 7. g.
Luce. 5. d. 1. Cor. 2. d.
B — Mat. 9. a. Luce. 5. c.
Mat. 9. b. Luce. 5. c. Joh. 5. b.
Mat. 9. b. Luce. 5. f.
Mat. 9. b. Luce. 5. f.
C

των τελωνών και αμαρτωλών, έλεγον τοις
μαθηταίς αυτού. τι ότι μετά των τελωνών
καί αμαρτωλών εσθίει και πίνει. και ακού
σας ο ιησούς λέγει αυτοίς. ου χρείαν έχου
σιν οι ισχύοντες ιατρού, αλλ οι κακώς έχον
τες. ουκ ήλθον καλέσαι δικαίους, αλλά α=
μαρτωλούς εις μετάνοιαν. και ήσαν οι μα=
θηταί ιωάννου και οι των φαρισαίων νηστεύ
οντες, και έρχονται και λέγουσιν αυτώ.
διά τι οι μαθηταί ιωάννου και οι των φαρι
σαίων νηστεύουσιν, οι δε σοι μαθηταί ου
νηστεύουσιν. και είπεν αυτοίς ο ιησούς. μη
δύνανται οι υιοί του νυμφώνος εν ω ο νυμ
φίος μετ αυτών εστί νηστεύειν. όσον χρό=
νον μεθ εαυτών έχουσι τον νυμφίον, ου
δύνανται νηστεύειν. ελεύσονται δε ημέραι
όταν απαρθή απ αυτών ο νυμφίος, και τό=
τε νηστεύσουσιν εν εκείναις ταις ημέραις. και
ουδείς επίβλημα ράκους αγνάφου επιρρά
πτει επί ιματίω παλαιώ. ει δε μη, αίρει το πλή
ρωμα αυτού το καινόν του παλαιού, και
χείρον σχίσμα γίνεται. και ουδείς βάλλει
οίνον νέον εις ασκούς παλαιούς. ει δε μη,
ρήσσει ο οίνος ο νέος τους ασκούς, και ο οί
νος εκχείται, και οι ασκοί απολούνται. αλ=
λά οίνον νέον εις ασκούς καινούς βλητέον.
και εγένετο παραπορεύεσθαι αυτόν εν τοις
σάββασι διά των σπορίμων, και ήρξαντο οι
μαθηταί αυτού οδόν ποιείν τίλλοντες τους
στάχυας. και οι φαρισαίοι έλεγον αυτώ, ί
δε τι ποιούσιν εν τοις σάββασιν ο ουκ έξεσ
τι. και αυτός έλεγεν αυτοίς. ουδέποτε ανέ=
γνωτε τι εποίησε δαυίδ ότε χρείαν έσχεν,
και επείνασεν αυτός και οι μετ αυτού, πως
εισήλθεν εις τον οίκον του θεού επί αβιά=
θαρ του αρχιερέως, και τους άρτους της προ
θέσεως έφαγεν, ους ουκ έξεστι φαγείν ει μή
τοις ιερεύσι. και έδωκε και τοις συν αυτώ
ούσι. και έλεγεν αυτοίς. το σάββατον διά
τον άνθρωπον εγένετο, ουχ ο άνθρωπος δι
ά το σάββατον. ώστε κύριος εστίν ο υιός
του ανθρώπου και του σαββάτου. Cap.3.

Και εισήλθε πάλιν εις την συναγωγήν.
και ην εκεί άνθρωπος εξηραμμένην έχων
την χείρα. και παρετήρουν αυτόν ει τοις
σάββασι θεραπεύσει αυτόν, ίνα κατηγορή=
σωσιν αυτού. και λέγει τω ανθρώπω το ε=
ξηραμμένην έχοντι την χείρα. έγειραι εις το
μέσον. και λέγει αυτοίς. έξεστι τοις σάββα
σιν αγαθοποιήσαι η κακοποιήσαι. ψυχήν
σώσαι, η αποκτείναι. οι δε εσιώπων. και πε
ριβλεψάμενος αυτούς μετ οργής. συλλυ=
πούμενος επί τη πωρώσει της καρδίας αυ=

publicanis et peccatoribus: dixerunt
discipulis eius. Quare cū publicanis Mat.9.c. Lucc.15.f.
et pctōrib9 mādūcat et bibit mgr vr? Hoc
iesus ait illis. Nō necesse hñt sani medico: sed qui male habent. [audito]
Non eni veni vocare iustos: sed pecca 1.Thi.1.b.
tores. Et erant discipuli
iohannis et pharisei ieiunantes:
et veniunt et dicunt illi.
Quare discipuli iohānis et phariseorū Luce.5.f.
ieiunant: tui autem discipuli non
ieiunant. Et ait illis iesus. Nunquid Mar.9.c. Lucc.5.g.
possunt filij nuptiarum q̄diu sponsus
cū illis est ieiunare? Quanto tempore
habent secum sponsum non
possunt ieiunare. Venient autem dies
cum auferetur ab eis sponsus: et tunc
ieiunabunt in illis diebus. D
Nemo assumentum panni rudis assuit
vestimēto veteri. Alioq̄n aufert supple
mentū nouū a veteri: et
maior scissura fit. Et nemo mittit
vinum nouum in vtres veteres: alioq̄n
dirumpet vinum vtres et vinum
effundetur et vtres peribunt. Sed
vinū nouū in vtres nouos mitti debet.
Et factum est iterum cum dominus Mat.12.a. Lucc.6.a.
sabbatis ambularet per sata: et
discipuli eius ceperunt progredi et vellē
spicas: Pharisei aūt dicebāt ei. Ecce
q̄d faciūt discipuli tui sabbatis qđ nō lz.
Et ait illis. Nunq̄ legistis Mat.12.a.
quid fecerit dauid q̄n necessitatē habuit Lucc.6.a. 1.Reg.21.b.
et esurijt ipse et qui cū eo erant: quō
introiuit in domum dei sub abiathar
pricipe sacerdotū et panes ꝓpositionis
mādūcauit quos nō licebat mādūcare
sacerdotibus: et dedit [nisi solis]
eis et qui cū eo erāt? Et dicebat eis.
Sabbatū ꝓpter hoiez factū ē: et nō hō
ꝓpter sabbatum. Itaq̄ dñs est filius Mat.12.a.
hominis etiam sabbati. Cap.3. Lucc.6.a.

ET introiuit iterū in synagogam: A
et erat ibi homo habens
manū aridam: Et obseruabant eum si Mat.12.b.
sabbatis curaret: vt acusarent Lucc.13.c. et.14.a
illum. Et ait homini
habenti manum aridam. Surge in
medium. Et dicit eis. Licet sabbatis Mat.12.b
benefacere an male: animam Lucc.9.b. et.14.a.
saluā facē an pdē? At illi tacebāt. Et
eos cū ira contristatus [circūspiciens]
super cecitate cordis eorum

τόν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ· ἔκτεινον τὴν χεῖ-
ρά σου. καὶ ἐξέτεινε, καὶ ἀποκατεστάθη ἡ
χεὶρ αὐτοῦ ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη. καὶ ἐξελθόντες
οἱ φαρισαῖοι εὐθέως μετὰ τῶν ἡρωδιανῶν,
συμβούλιον ἐποίουν κατ' αὐτοῦ ὅπως αὐ-
τὸν ἀπολέσωσι. καὶ ὁ ἰησοῦς ἀνεχώρησε
μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς τὴν θάλα-
σσαν. καὶ πολὺ πλῆθος ἀπὸ τῆς γαλιλαί-
ας ἠκολούθησεν αὐτῷ. καὶ ἀπὸ ἰουδαίας, καὶ
ἀπὸ ἱεροσολύμων, καὶ ἀπὸ τῆς ἰδουμαίας,
καὶ πέραν τοῦ ἰορδάνου. καὶ οἱ περὶ τύρον
καὶ σιδῶνα πλῆθος πολύ, ἀκούσαντες ὅ-
σα ἐποίει, ἦλθον πρὸς αὐτόν. καὶ εἶπε τοῖς
μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα πλοιάριον προσκαρ-
τερεῖ αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον ἵνα μὴ θλίβωσιν
αὐτόν. πολλοὺς γὰρ ἐθεράπευσεν, ὥστε
ἐπιπίπτειν αὐτῷ ἵνα αὐτοῦ ἅψωνται ὅσοι
εἶχον μάστιγας. καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀκά-
θαρτα ὅταν αὐτὸν ἐθεώρει, προσέπιπτεν αὐ-
τῷ. καὶ ἔκραζε λέγοντα, ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ
θεοῦ. καὶ πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς, ἵνα μὴ
φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσι. καὶ ἀναβαίνει
εἰς τὸ ὄρος καὶ προσκαλεῖται οὓς ἤθελεν αὐ-
τός, καὶ ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν. καὶ ἐποίησε
δώδεκα ἵνα ὦσι μετ' αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀποσ-
τέλλῃ αὐτοὺς κηρύσσειν καὶ ἔχειν ἐξουσί-
αν θεραπεύειν τὰς νόσους, καὶ ἐκβάλλειν τὰ
δαιμόνια. καὶ ἐπέθηκε τῷ σίμωνι ὄνομα πέ-
τρον. καὶ ἰάκωβον τὸν τοῦ ζεβεδαίου, καὶ ἰω-
άννην τὸν ἀδελφὸν τοῦ ἰακώβου, καὶ ἐπέ-
θηκεν αὐτοῖς ὀνόματα βοανεργές, ὅ ἐστιν υ-
ἱοὶ βροντῆς. καὶ ἀνδρέαν, καὶ φίλιππον, καὶ
βαρτολομαῖον, καὶ ματθαῖον, καὶ θωμᾶν,
καὶ ἰάκωβον τὸν τοῦ ἀλφαίου, καὶ θαδδαῖ-
ον, καὶ σίμωνα τὸν κανανίτην, καὶ ἰούδαν ἰσ-
καριώτην, ὃς καὶ παρέδωκεν αὐτόν. καὶ ἔρ-
χονται εἰς οἶκον, καὶ συνέρχεται πάλιν ὁ-
χλος ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς μήτε ἄρ-
τον φαγεῖν. καὶ ἀκούσαντες οἱ παρ' αὐτοῦ ἐ-
ξῆλθον κρατῆσαι αὐτόν. ἔλεγον γὰρ ὅτι ἐξέ-
στη. καὶ οἱ γραμματεῖς οἱ ἀπὸ ἱεροσολύμων
καταβάντες ἔλεγον, ὅτι βεελζεβοὺλ ἔχει,
καὶ ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβά-
λλει τὰ δαιμόνια. καὶ προσκαλεσάμενος αὐ-
τοὺς ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς. πῶς δύ-
ναται σατανᾶς σατανᾶν ἐκβάλλειν. καὶ ἐὰν
βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται
σταθῆναι ἡ βασιλεία ἐκείνη. καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ'
ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι ἡ οἰ-
κία ἐκείνη. καὶ εἰ ὁ σατανᾶς ἀνέστη ἐφ' ἑαυ-
τὸν καὶ μεμέρισται, οὐ δύναται σταθῆναι,
ἀλλὰ τέλος ἔχει. οὐδεὶς δύναται τὰ σκεύη
τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ

dicit homini. Extende manum
tuam. Et extendit: et restituta est
manus illi. Exeuntes autem Mat. 12.b. Joha. 10.g
pharisei statim cum herodianis
consiliũ faciebant aduersus eũ: quõ eũ
perderent. Jesus autem
cum discipulis suis secessit ad mare:
et multa turba a galilea Mat. 4.g.
et iudea secuta est eum. Et Luce. 4.e. Johan. 6.a
ab hierosolymis et ab idumea
et trans iordanem: et qui circa tyrum
et sydonẽ multitudo magna audiẽtes q̃
faciebat venerũt ad eum. Et dixit ie- B
sus discipulis suis: vt in nauicula
sibi deseruirẽt ꝑpter turbã ne cõprimerẽt
eum. Multos enĩ sanabat: ita vt
irruerẽt in eũ vt illũ tangerẽt quotquot
habebant plagas. Et spiritus imundi
cum illum videbant procidebant ei.
Et clamabant dicentes. Tu es filius Luce. 4.g.
dei. Et vehementer cõminabat eis: ne
manifestarẽt illum. Et ascendens Mat. 10.a
in montẽ: vocauit ad se quos voluit ipse Luce. 6.c.
et venerunt ad eum. Et fecit
vt essent duodecĩ cũ illo: et vt mitteret
eos predicare. Et dedit illis potestatẽ
curandi infirmitates et eijciendi
demonia. Et iposuit simõi nomẽ petrus Mat. 10.a.
Et iacobũ zebedei: et iohannem Luce. 6.c. Act. 1.b.
fratrem iacobi: et imposuit
eis nomina boanerges: quod est filij
tonitrui. Et andream et philippum et C
bartholomeum et matheuz et thomam
et iacobum alphei et thadeum
et simonẽ chananeũ: et iudam scarioth
qui et tradidit illum. Et veniunt
ad domuz. Et conuenit iterum turba:
ita vt non possent neq̃ panem
manducare. Et cum audissent sui exie-
runt tenere eũ. Dicebãt enim q̃m in furorẽ
versus ẽ. Et scribe q̃ ab hierosolymis Mat. 12.c.
descẽderãt: dicebãt q̃m beelzebub hz: Luce. 11.b
et quia in principe demoniorum eijcit
demonia. Et conuocatis eis Mat. 12.b.
in parabolis dicebat illis. Quõ potest Luce. 11.c.
sathanas sathanam eijcere? Et si
regnuz in se diuidatur: non potest
regnum illud stare. Et si domus sup
semetipsaz dispartiaẗ: nõ potest domus
illa stare. Et si sathanas cõsurrexerit
dispertitus ẽ: nõ poterit stare, in semetipsũ:
re sed finem habet. Nemo potest vasa D
fortis ingressus in domum eius

διαρπάσαι, εάν μη πρώτον τον ισχυρόν δήση, και τότε την οικίαν αυτού διαρπάση. αμήν λέγω υμίν ότι πάντα αφεθήσεται τα αμαρτήματα τοις υιοίς των ανθρώπων και βλασφημίαι όσας αν βλασφημήσωσιν. ος δαν βλασφημήση εις το πνεύμα το άγιον, ουκ έχει άφεσιν εις τον αιώνα αλλ' ένοχος εστίν αιωνίου κρίσεως. ότι έλεγον πνεύμα ακάθαρτον έχει. έρχονται ουν οι αδελφοί και η μήτηρ αυτού, και έξω εστώτες, απέστειλαν προς αυτόν φωνούντες αυτόν. και εκάθητο όχλος περί αυτόν. είπον δε αυτώ ιδού η μήτηρ σου και οι αδελφοί σου και αι αδελφαί σου έξω ζητούσι σε. και απεκρίθη αυτοίς λέγων. τις εστίν η μήτηρ μου η οι αδελφοί μου, και περιβλεψάμενος κύκλω τους περί αυτόν καθημένους, λέγει. ίδε η μήτηρ μου και οι αδελφοί μου. ος γαρ αν ποιήση το θέλημα του θεού, ούτος μου αδελφός και αδελφή και μήτηρ εστί. Cap.4.

Και πάλιν ήρξατο διδάσκειν παρά την θάλασσαν, και συνήχθη προς αυτόν όχλος πολύς. ώστε αυτόν εμβάντα εις το πλοίον καθήσθαι εν τη θαλάσση. και πας ο όχλος προς την θάλασσαν επί της γης ην. και εδίδασκεν αυτούς εν παραβολαίς πολλά. και έλεγεν αυτοίς εν τη διδαχή αυτού. ακούετε. ιδού εξήλθεν ο σπείρων του σπείραι. και εγένετο εν τω σπείρειν, ο μεν έπεσε παρά την οδόν και ήλθε τα πετεινά και κατέφαγεν αυτό. άλλο δε έπεσεν επί το πετρώδες όπου ουκ είχε γην πολλήν. και ευθέως εξανέτειλε, διά το μη έχειν βάθος γης. ηλίου δε ανατείλαντος εκαυματίσθη, και διά το μη έχειν ρίζαν, εξηράνθη. και άλλο έπεσεν εις τας ακάνθας, και ανέβησαν αι άκανθαι και συνέπνιξαν αυτό, και καρπόν ουκ έδωκε. και άλλο έπεσεν εις την γην την καλήν, και εδίδου καρπόν αναβαίνοντα και αυξάνοντα, και έφερεν εν τριάκοντα και εν εξήκοντα, και εν εκατόν. και έλεγεν ο έχων ώτα ακούειν ακουέτω. ότε δε εγένετο καταμόνας ηρώτησαν αυτόν οι περί αυτόν συν τοις δώδεκα την παραβολήν. και έλεγεν αυτοίς. υμίν δέδοται γνώναι το μυστήριον της βασιλείας του θεού, εκείνοις δε τοις έξω εν παραβολαίς τα πάντα γίνεται, ίνα βλέποντες βλέπωσι και μη ίδωσι, και ακούοντες ακούωσι και μη συνιώσι. μήποτε επιστρέψωσι, και αφεθή αυτοίς τα αμαρτήματα. και λέγει αυτοίς ουκ οίδατε την παραβολήν ταύτην, και πως πάσας τας παραβολάς γνώσεσθε.

diripere: nisi prius fortem alliget: et tunc domum eius diripiet. Amen dico vobis: qm̄ oīa dimittentur filijs hominum peccata et blasphemie qb⁹ blasphemauerūt. Qui aūt blasphemauerit in spiritū sanctum non hēbit remissionē i eternū: ſȝ re⁹ erit eterni delicti: qm̄ dicebāt spiritū imūdū habet. Et veniunt mater eius et fratres: et foris stantes miserunt ad eum vocantes eum. Et sedebat circa eū turba: et dicunt ei. Ecce mater tua et fratres tui foris querunt te. Et respondens eis ait. Que est mater mea et fratres mei? Et circumspiciens eos qui i circūitu ei⁹ sedebāt ait. Ecce mater mea et fratres mei. Qui enim fecerit voluntatem dei: hic frater meus et soror mea et mater est. Cap.4. — Mat.12.d. Luce.11.b. / Mat.12.g. Luce.8.c.

Et iterum cepit docere ad mare et congregata est ad eum turba multa: ita vt nauim ascendens sederet in mari: et omnis turba circa mare super terraȝ erat: et docebat eos in parabolis multa et dicebat illis in doctrina sua. Audite. Ecce exijt seminans ad seminādū. Et dum seminat: aliud cecidit circa viam et venerunt volucres celi et comedert illud. Aliud vero cecidit sup petrosa vbi nō habuit terrā multā: et stati exortū ē: qm̄ non hēbat altitudinē terre. Et quando exort⁹ est sol exestuauit et eo q nō hēbat radicem exaruit. Et aliud cecidit in spinas: et ascēderūt spine et suffocauerunt illud et fructū nō dedit. Et aliud cecidit in terram bonaȝ: et dabat fructum ascendentem et crescētem: et afferebat vnū tricesimū et vnū sexagesimū et vnū centesimū. Et dicebat. Qui hȝ aures audiendi audiat. Et cū esset singularis interrogauerūt eū hi q cū eo erat duodeciȝ parabolā: et dicebat Vobis datuȝ est nosse mysterium regni dei: illis autem qui foris sunt in parabolis omnia fiunt: vt videntes videant et non videant: et audientes audiant et non intelligant nequando conuertantur et dimittantur eis peccata. Et ait illis. Nescitis parabolam hanc? et quō omnes parabolas cognoscetis. — A / Mat.15.a Luce.8.a. / Jaco.1.b. 1.Pe.1.d. 2.Cor.9.b / B / Mat.13.b. Luce.8.b. Johā.12.f. / Esaie.6.c. Deu.17.f.

ο σπείρων/τον λόγον σπείρει. ούτοι δε ει
σίν οι παρά/την οδόν όπου σπείρεται/ο λό=
γος, και όταν ακούσωσιν, ευθέως έρχεται/ο
σατανάς και αίρει/τον λόγον/τον εσπαρμέ=
νον εν/ταις καρδίαις αυτών. και ούτοι εισίν
ομοίως/οι επί/τα πετρώδη σπειρόμενοι, οι
όταν ακούσωσι/τον λόγον, ευθέως μετά χα
ράς λαμβάνουσιν αυτόν. και ουκ έχουσι ρί
ζαν εν εαυτοίς, αλλά πρόσκαιροι εισίν, είτα
γενομένης θλίψεως η διωγμού διά/τον
λόγον, ευθύς σκανδαλίζονται. και ούτοι
εισίν/οι εις/τας ακάνθας σπειρόμενοι./οι τον
λόγον ακούοντες, και/αι μερίμναι/του αιώ
νος τούτου και/η απάτη/του πλούτου, και
/αι περί/τα λοιπά επιθυμίαι εισπορευόμεναι,
συμπνίγουσι/τον λόγον και άκαρπος γίνε
ται. και ούτοι εισίν/οι επί/την γην/την καλήν
σπαρέντες, οίτινες ακούουσι/τον λόγον και
παραδέχονται, και καρποφορούσιν εν τριά
κοντα, και εν εξήκοντα, και εν εκατόν. και έ=
λεγεν αυτοίς. μήτι/ο λύχνος έρχεται ίνα υ
πό/τον μόδιον τεθή, η υπό/την κλίνην. ουχ
ίνα επί/την λυχνίαν επιτεθή. ου γαρ εστί
τι κρυπτόν ο εάν μη φανερωθή. ουδέ εγένε
το απόκρυφον, αλλ' ίνα εις φανερόν έλθη.
ει τις έχει ώτα ακούειν ακουέτω. και έλεγεν
αυτοίς. βλέπετε τι ακούετε. εν ω μέτρω με
τρείτε, μετρηθήσεται υμίν, και προστεθήσε
ται υμίν/τοις ακούουσιν. ός γαρ αν έχη
δοθήσεται αυτώ. και ος ουκ έχει, και ο έ=
χει αρθήσεται απ' αυτού. και έλεγεν, ούτως
εστίν/η βασιλεία/του θεού, ως εάν άνθρω=
πος βάλη/τον σπόρον επί/της γης. και κα=
θεύδη και εγείρηται νύκτα και ημέραν, και/ο
σπόρος βλαστάνη και μηκύνηται ως ουκ οί
δεν αυτός. αυτομάτη γαρ/η γη καρποφορεί
πρώτον χόρτον, είτα στάχυν, είτα πλή=
ρη σίτον εν/τω στάχυϊ. όταν δε παραδώ/ο
καρπός, ευθέως αποστέλλει/το δρέπανον ό
τι παρέστηκεν/ο θερισμός. και έλεγε τίνι ο=
μοιώσωμεν/την βασιλείαν/του θεού, η εν
ποία παραβολή παραβαλούμεν αυτήν. ως
κόκκον σινάπεως, ος όταν σπαρή επί/της
γης, μικρότερος πάντων/των σπερμάτων
εστί/των επί/της γης, και όταν σπαρή αναβαίνει και γίνεται πάντων/των λαχάνων μεί
ζων, και ποιεί κλάδους μεγάλους ώστε δύ
νασθαι υπό/την σκιάν αυτού/τα πετεινά
/του ουρανού κατασκηνούν. και τοιαύταις
παραβολαίς πολλαίς ελάλει αυτοίς/τον
λόγον, καθώς ηδύναντο ακούειν. χω=
ρίς δε παραβολής ουκ ελάλει αυτοίς. κα=
τιδίαν δε/τοις μαθηταίς αυτού επέλυε πάν=

Qui seminat verbum seminat. Hi autem sunt Mat. 13. c. Luce. 8. b.
qui circa viam ubi seminatur verbum:
et cum audierint: confestim venit
sathanas et aufert verbum quod seminatum est
in cordibus eorum. Et hi sunt
similiter qui super petrosa seminantur: qui
cum audierint verbum: statim cum gaudio
accipiunt illud: et non habent radicem
in se: sed temporales sunt: deinde
orta tribulatione et persecutione propter
verbum: confestim scandalizantur. Et alii
sunt qui in spinis seminantur. Hi sunt
qui verbum audiunt: et erumne seculi
et deceptio divitiarum: et
circa reliqua concupiscentie introeuntes
suffocant verbum: et sine fructu efficitur.
Et hi sunt qui super terram bonam C
seminati sunt: qui audiunt verbum et
suscipiunt: et fructificant: unum tricesimum:
unum sexagesimum et unum centesimum. Et di=
cebat illis. Nunquid venit lucerna ut sub Mat. 5. b. Luc. 8. c. et 11. e.
modio ponatur aut sub lecto? Nonne
ut super candelabrum ponatur. Non est enim Mat. 10. e Luce. 8. c.
aliquid absconditum quod non manifestetur: nec
occultum quod non veniat in palam. [factum est]
Si quis habet aures audiendi audiat. Et di
cebat illis. Videte quid audiatis. In qua Mat. 7. a. Luce. 6. f.
mensura mensi fueritis: remetietur vobis: et
vobis. Qui enim habet [adiicietur] Mat. 13. b. et 25. c.
dabitur illi: et qui non habet etiam quod habet Luce. 8. c. et 16. d.
auferetur ab eo. Et dicebat. Sic
est regnum dei quemadmodum si homo
iaciat sementem in terram et dormiat:
et exurgat nocte et die: et
semen germinet et increscat dum nescit
ille. Ultro enim terra fructificat
primum herbam: deinde spicam: deinde plenum
frumentum in spica. Et cum ex se produxerit
fructus: statim mittit falcem quoniam
adest messis. Et dicebat. Cui assimila=
bimus regnum dei: aut
cui parabole comparabimus illud. Sicut Mat. 13. d Luce. 13. d.
granum sinapis quod cum seminatum fuerit in
terra minus est omnibus seminibus que sunt
in terra et cum natum fuerit ascendit in arbo
rem: et fit maius omnibus oleribus:
et facit ramos magnos: ita ut possint D
sub umbra eius aves
celi habitare. Et talibus Mat. 13. e.
multis parabolis loquebatur eis
verbum prout poterant audire: sine
parabola autem non loquebatur eis. Seorsum
autem discipulis suis disserebat omnia.

τα. και λέγει αυτοίς εν εκείνη τη ημέρα οψίας γενομένης, διέλθωμεν εις το πέραν. και αφέντες τον όχλον παραλαμβάνουσιν αυτόν ως ην εν τω πλοίω, και άλλα δε πλοιάρια ην μετ αυτού. και γίνεται λέλαψ ανέμου μεγάλη τα δε κύματα επέβαλεν εις το πλοίον, ώστε αυτό ήδη γεμίζεσθαι. και ην αυτός επί τη πρύμνη επί το προσκεφάλαιον καθεύδων και διεγείρουσιν αυτόν και λέγουσιν αυτώ. διδάσκαλε ου μέλλει σοι ότι απολλύμεθα, και διεγερθείς. επετίμησε τω ανέμω, και είπε τη θαλάσση. σιώπα πεφίμωσο. και εκόπασεν ο άνεμος, και εγένετο γαλήνη μεγάλη. και είπεν αυτοίς. τι δειλοί εστέ ούτως. πως ουκ έχετε πίστιν. και εφοβήθησαν φόβον μέγαν, και έλεγον προς αλλήλους. τις άρα ούτος εστίν ότι και ο άνεμος και η θάλασσα υπακούουσιν αυτώ.

Cap. 5.

Και ήλθον εις το πέραν της θαλάσσης εις την χώραν των γαδαρηνών. και εξελθόντι αυτώ εκ του πλοίου, ευθέως απήντησεν αυτώ εκ των μνημείων άνθρωπος εν πνεύματι ακαθάρτω, ος την κατοίκησιν είχεν εν τοις μνήμασι. και ούτε αλύσεσιν ουδείς ηδύνατο αυτόν δήσαι, διά το αυτόν πολλάκις πέδαις και αλύσεσι δεδέσθαι. και διεσπάσθαι υπ αυτού τας αλύσεις, και τας πέδας συντετρίφθαι. και ουδείς αυτόν ίσχυε δαμάσαι. και διαπαντός νυκτός και ημέρας εν τοις μνήμασι και εν τοις όρεσι ην κράζων, και κατακόπτων εαυτόν λίθοις. ιδών δε τον ιησούν από μακρόθεν, έδραμεν και προσεκύνησεν αυτώ, και κράξας φωνή μεγάλη είπε. τι εμοί και σοι ιησού υιέ του θεού του υψίστου. ορκίζω σε τον θεόν μη με βασανίσης, έλεγε γαρ αυτώ, έξελθε το πνεύμα το ακάθαρτον εκ του ανθρώπου. και επηρώτα αυτόν. τι σοι όνομα. και απεκρίθη λέγων. λεγεών όνομα μοι, ότι πολλοί εσμέν. και παρεκάλει αυτόν πολλά, ίνα μη αυτούς αποστείλη έξω της χώρας. ην δε εκεί προς τω όρει αγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένη. και παρεκάλεσαν αυτόν πάντες οι δαίμονες λέγοντες. πέμψον ημάς εις τους χοίρους, ίνα εις αυτούς εισέλθωμεν. και επέτρεψεν αυτοίς ευθέως ο ιησούς. και εξελθόντα τα πνεύματα τα ακάθαρτα, εισήλθον εις τους χοίρους, και ώρμησεν η αγέλη κατά του κρημνού εις την θάλασσαν, ησαν γαρ ως δισχίλιοι. και επνίγοντο εν τη θαλάσση. οι δε βόσκοντες τους χοίρους έφυγον, και ανήγγειλαν εις την

Et ait illis in illa die cum sero esset factum: trãseamus contra. Et dimittentes turbam assumunt eum ita vt erat in naui: ⁊ alie naues erant cum illo. Et facta est procella magna venti: ⁊ fluctus mittebat in nauim: ita vt impleret nauis. Et erat ipse in puppi super ceruical dormiens et excitant eum: ⁊ dicunt illi. Magister non ad te pertinet quia perimus. Et exurgens cõminatus est vento et dixit mari. Tace obmutesce. Et cessauit vẽtus: ⁊ facta ẽ trãqllitas magna. Et ait illis. Quid timidi estis. Necdum habetis fidem. Et timuerũt timore magno: ⁊ dicebant ad alterutrum. Quis putas est iste: quia ventus ⁊ mare obediunt ei.

Luce. 9. b. Johã. 6. a. Mat. 8. c. Luce. 8. c. Mat. 8. c. Mat. 8. f. Luce. 8. d.

Cap. 5.

A Et venerunt trans fretum maris in regionẽ gerasenorũ. Et exeunti ei de naui statim occurrit de monumentis homo in spiritu imundo: qui domiciliũ habebat i monumẽtis. Et neq; cathenis iã quisq; poterat eum ligare: quoniam sepe compedibus et cathenis vinctus dirupisset cathenas et compedes comminuisset: ⁊ nemo poterat eum domare. Et semper die ac nocte i monumẽtis ⁊ i mõtibus erat clamãs ⁊ cõcidens se lapidibus. Videns autem iesum a longe cucurrit ⁊ adorauit eum: ⁊ clamans voce magna dixit. Quid mihi ⁊ tibi iesu fili dei altissimi? Adiuro te p̱ deũ ne me torqueas. Dicebat enim illi. Exi spiritus immunde ab homine isto. Et iterrogabat eũ. Qd tibi nomẽ ẽ? Et dicit ei. Legio mihi nomẽ ẽ: quia multi sumus. B Et deprecabãtur eum multum ne se expelleret extra regionem. Erat aũt ibi circa mõtẽ grex porcorũ magnus pascens in agris. Et deprecabantur eũ spiritus dicentes. Mitte nos in porcos: vt in eos introeamus. Et concessit eis statim iesus. Et exeuntes spiritus immundi introierunt in porcos: et magno impetu grex precipitatus est in mari ad duo milia: et suffocati sunt in mari. Qui autem pascebant eos fugerunt: et nunciauerunt in

Mat. 8. f. Mat. 8. g. Luce. 8. c. Mat. 8. g. Luce. 8. c

πόλιν και εις τους αγρούς. και εξήλθον ι-
δείν τι εστί το γεγονός. και έρχονται προς
τον ιησούν, και θεωρούσι τον δαιμονιζόμε-
νον καθήμενον και ιματισμένον και σωφρο-
νούντα, τον εσχηκότα τον λεγεώνα, και ε-
φοβήθησαν. διηγήσαντο δε αυτοίς οι ιδόν-
τες πως εγένετο τω δαιμονιζομένω, και πε-
ρί των χοίρων. και ήρξαντο παρακαλείν αυ-
τόν απελθείν από των ορίων αυτών. και εμ-
βάντος αυτού εις το πλοίον, παρεκάλει αυ-
τόν ο δαιμονισθείς ίνα η μετ αυτού. ο δε
ιησούς ουκ αφήκεν αυτόν, αλλά λέγει αυ-
τώ. ύπαγε εις τον οίκον σου προς τους
σους, και ανάγγειλον αυτοίς όσα σοι ο κύ-
ριος πεποίηκε, και ηλέησέ σε. και απήλθε και
ήρξατο κηρύσσειν εν τη δεκαπόλει όσα εποίη
σεν αυτώ ο ιησούς. και πάντες εθαύμαζον.
και διαπεράσαντος του ιησού εν τω πλοίω
πάλιν εις το πέραν, συνήχθη όχλος πολύς
επ αυτόν, και ην παρά την θάλασσαν. και
ιδού έρχεται εις των αρχισυναγώγων ονό
ματι ιάειρος. και ιδών αυτόν, πίπτει προς
τους πόδας αυτού, και παρεκάλει αυτόν
πολλά λέγων. ότι το θυγάτριον μου εσ-
χάτως έχει. ίνα ελθών επιθής αυτή τας χεί-
ρας, όπως σωθή και ζήσεται. και απήλθε μετ
αυτού, και ηκολούθει αυτώ όχλος πολύς
και συνέθλιβον αυτόν. και γυνή τις ούσα
εν ρύσει αίματος έτη δώδεκα, και πολλά
παθούσα υπό πολλών ιατρών, και δαπα
νήσασα τα παρ εαυτής πάντα και μηδέν
ωφεληθείσα αλλά μάλλον εις το χείρον ελ
θούσα, ακούσασα περί του ιησού, ελθούσα
εν τω όχλω όπισθεν ήψατο του ιματίου αυ
τού. έλεγε γαρ ότι καν των ιματίων αυτού
άψωμαι, σωθήσομαι. και ευθέως εξηράνθη η
πηγή του αίματος αυτής. και έγνω τω σώ
ματι, ότι ίαται από της μάστιγος αυτής.
και ευθέως ο ιησούς επιγνούς εν εαυτώ την
εξ αυτού δύναμιν εξελθούσαν, επιστραφείς
εν τω όχλω έλεγε. τις μου ήψατο των ιμα
τίων. και έλεγον αυτώ οι μαθηταί αυτού.
βλέπεις τον όχλον συνθλίβοντα σε, και λέ
γεις τις μου ήψατο. και περιεβλέπετο ιδείν
την τούτο ποιήσασαν. η δε γυνή φοβηθείσα
και τρέμουσα ειδυία ο γέγονεν επ αυτή,
ήλθε και προσέπεσεν αυτώ, και είπεν αυτώ
πάσαν την αλήθειαν. ο δε είπεν αυτή. θύ-
γατερ η πίστις σου σέσωκε σε. ύπαγε εις ει-
ρήνην, και ίσθι υγιής από της μάστιγος σου.
έτι αυτού λαλούντος, έρχονται από του
αρχισυναγώγου λέγοντες, ότι η θυγάτηρ
σου απέθανε. τι έτι σκύλλεις τον διδάσκα-

ciuitatē & in agros. Et egressi sūt vide
re quid esset factū: & venerunt ad
iesum: & vidēt illū qui a demonio vexa
batur sedentem vestitum & sane mentis:
et timuerunt.
Et narrauerunt illis qui viderant
qualiter factū eēt ei q̄ demoniū habue
de porcis. Et rogare ceperūt eū ut
vt discederet de finib⁹ eorū. Cumq; ascē Luce.8.e.
deret nauim: cepit illum deprecari
q̄ a demonio vexat⁹ fuerat vt eēt cum
illo: & non admisit eum: sed ait illi.
Vade in domum tuam ad
tuos: & annuncia illis quanta tibi dñs
fecerit: & misertus sit tui. Et abijt et
cepit predicare in decapoli: quanta
sibi fecisset iesus: et omnes mirabant.
C
Et cum ascendisset iesus in nauim Mat.9.d. Luce.8.f. Johan.4.g
rursus transfretū: conuenit turba multa
ad eum: & erat circa mare. Et
venit quidam de archisynagogis nomie
iayrus: & videns eum procidit ad
pedes eius: & deprecabatur eum
multū dicens: q̄m filia mea in extremis
est. Veni impone manū tuam sup eam:
vt salua sit et viuat. Et abijt cum
illo & sequebatur eum turba multa:
et comprimebant eū. Et mulier q̄ erat Mat.9.d Luce.8.f.
i pfluuio sanguinis ānis duodeci: & fue
rat multa ppessa a cōpluribus medicis &
omnia sua: nec quicq; erogauerat
pfecerat: sed magis deterius hēbat: cū
audisset de iesu venit
in turba retro: & tetigit vestimentū ei⁹.
Dicebat enim quia si vel vestimētū ei⁹
tetigero: salua ero. Et cōfestim siccat⁹ ē
fons sanguinis eius: et sensit corpore
quia sanata esset a plaga.
Et statim iesus in semetipso cognoscēs
virtutem que exierat de illo: conuersus
ad turbā aiebat. Quis tetigit vestimēta
mea. Et dicebāt ei discipuli sui.
Vides turbā cōprimentem te: & dicis
quis me tetigit? Et circumspiciebat vi
dere eam q̄ hoc fecerat. Mulier vero ti
mēs & tremēs sciens quod factū eēt in se:
venit & procidit an̄ eum et dixit ei
oēs veritatem. Ille aūt dixit ei. Filia Mat.9.d. Luce.7.g. c.18.g
fides tua te saluam fecit: vade in pace:
et esto sana a plaga tua.
D
Adhuc eo loquente veniūt nuncij ad
archisynagogū dicētes: q: filia mgr̄
tua modo mortua ē. Quid vltra vexas

λον. ο δε ιησούς ευθέως ακούσας τον λό-
γον λαλούμενον, λέγει τω αρχισυναγώ-
γω. μη φοβού, μόνον πίστευε. και ουκ αφή
κεν ουδένα αυτώ συνακολουθήσαι, ειμή πέ
τρον και ιάκωβον και ιωάννην τον αδελφόν
ιακώβου. και έρχεται εις τον οίκον του αρ
χισυναγώγου. και θεωρεί θόρυβον, κλαίον-
τας και αλαλάζοντας πολλά, και εισελθών
λέγει αυτοίς. τι θορυβείσθε και κλαίετε. το
παιδίον ουκ απέθανεν αλλά καθεύδει. και
κατεγέλων αυτού. ο δε εκβαλών πάντας,
παραλαμβάνει τον πατέρα του παιδίου
και την μητέρα, και τους μετ αυτού, και εισ
πορεύεται όπου ην το παιδίον ανακείμε-
νον, και κρατήσας της χειρός του παιδίου,
λέγει αυτή. ταλιθά, κούμι. ο έστι μεθερμη
νευόμενον το κοράσιον σοι λέγω έγειραι.
και ευθέως ανέστη το κοράσιον και περιεπά
τει. ην γαρ ετών δώδεκα. και εξέστησαν εκ-
στάσει μεγάλη. και διεστείλατο αυτοίς πο
λλά ίνα μηδείς γνω τούτο, και είπε δοθή
ναι αυτή φαγείν. Cap. 6.

Και εξήλθεν εκείθεν και ήλθεν εις την πα-
τρίδα αυτού. και ακολουθούσιν αυτώ
οι μαθηταί αυτού. και γενομένου σαββά-
του, ήρξατο εν τη συναγωγή διδάσκειν. και
πολλοί ακούοντες, εξεπλήσσοντο λέγον-
τες. πόθεν τούτω ταύτα, και τις η σοφία η
δοθείσα αυτώ, και δυνάμεις τοιαύται διά
των χειρών αυτού γίνονται. ουχ ούτος εσ
τιν ο τέκτων, ο υιός μαρίας, αδελφός δε ια
κώβου και ιωσή και ιούδα και σίμωνος, και
ουκ εισίν αι αδελφαί αυτού ώδε προς η-
μάς, και εσκανδαλίζοντο εν αυτώ. έλεγε δε
αυτοίς ο ιησούς, ότι ουκ έστι προφήτης ά-
τιμος, ειμή εν τη πατρίδι αυτού. και εν τοις
συγγενέσι. και εν τη οικία αυτού. και ουκ
ηδύνατο εκεί ουδεμίαν δύναμιν ποιήσαι,
ειμή ολίγοις αρρώστοις επιθείς τας χείρας,
εθεράπευσε. και εθαύμαζε διά την απιστίαν
αυτών. και περιήγε τας κώμας κύκλω δι-
δάσκων, και προσκαλείται τους δώδεκα. και
ήρξατο αυτούς αποστέλλειν δύο δύο. και
εδίδου αυτοίς εξουσίαν των πνευμάτων
των ακαθάρτων. και παρήγγελεν αυτοίς ί
να μηδέν αίρωσιν εις οδόν ειμή ράβδον μό
νον, μη πήραν, μη άρτον, μη εις την ζώνην
χαλκόν, αλλ υποδεδεμένους σανδάλια.
και μη ενδύσησθε δύο χιτώνας. και έλεγεν
αυτοίς. όπου εάν εισέλθητε εις οικίαν, εκεί
μένετε έως αν εξέλθητε εκείθεν. και όσοι εάν
μη δέξωνται υμάς, μη δε ακούσωσιν υ-
μών. εκπορευόμενοι εκείθεν, εκτινάξατε τον

Iesus autem audito verbo
quod dicebatur: ait archisynagogo.
Noli timere: tm̄modo crede. Et nō ad
misit quemq̄ se sequi: nisi petrum
et iacobum et iohannem fratrem
iacobi. Et veniunt in domū archisyna
gogi. Et vidit tumultum et flentes
et eiulantes multum: et ingressus
ait illis. Quid turbamini et ploratis?
Puella nō est mortua sed dormit. Et Mat. 9.c.
irridebant eum. Ipse vero eiectis oībus
assumit patrem
et matrem puelle: et q̄ secū erāt: et in
grediuntur vbi puella erat iacens:
et tenens manum puelle
ait illi. Thabita cumi: quod ē interpre
tatum puella tibi dico surge. Mat. 9.c.
Et cōfestim surrexit puella et ambulabat.
Erat autē annorū duodecī. Et obstupue
magno. Et p̄cepit illis ve ⌊rūt stupore Mat. 9.f.
hementer vt nemo id sciret: et iussit da
re illi manducare. Cap. 6.

Et egressus inde abijt in patriam A
suam: et sequebantur eum Mat. 13.g. Luce. 4.c.
discipuli sui. Et facto sabbato Johā. 4.f.
cepit in synagoga docere: et ⌈ dicētes.
multi audiētes admirabant in doctrina eius
Unde huic hec omnia? Et que ē sapia
q̄ data est illi: et virtutes tales que p
manus eius efficiuntur. Nonne hic est Mat. 13.g. Johan. 6.c
faber filius marie: frater iacobi
et ioseph et iude et simonis?
Nōne et sorores eius hic nobiscum sunt
Et scandalizabātur in illo. Et dicebat Mat. 13.g. Luce. 4.d.
illis iesus quia nō est pp̄heta sine hono Johā. 4.f.
re nisi in patria sua et in
cognatione sua et in domo sua. Et nō
poterat ibi virtutem vllam facere
nisi paucos infirmos impositis manibus
curauit: et mirabat̄ propter incredulitatē
eorū: et circuibat castella in circuitu do
cens. Et vocauit duodecim et mat. 10.a.
cepit eos mittere binos: et Luce. 9.a.
dabat illis potestatem spirituum B
immundorum. Et precepit eis ne
quid tollerent in via nisi virgam tantū:
non peram non panē neq; in zona
es: sed calciatos sandalijs: ⌈bat Eph. 6.c.
et ne induerent duabus tunicis. Et dice Mat. 10.b Luce. 10.b
eis. Quocūq; introieritis in domū: illic
manete donec exeatis inde: et quicūq; Mat. 10.c Luce. 9.a.
non receperint vos neq; audierint:
exeuntes inde excutite

χοῦν τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν εἰς
μαρτύριον αὐτοῖς. ἀμὴν λέγω ὑμῖν ἀνεκ-
τότερον ἔσται σοδόμοις ἢ γομόρροις ἐν ἡμέ-
ρᾳ κρίσεως ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. καὶ ἐξελθόντες
ἐκήρυσσον ἵνα μετανοήσωσι, καὶ δαιμόνια
πολλὰ ἐξέβαλον. καὶ ἤλειφον ἐλαίῳ πολ-
λοὺς ἀρρώστους, καὶ ἐθεράπευον. καὶ ἤκου-
σεν ὁ βασιλεὺς ἡρώδης, φανερὸν γὰρ ἐγέ-
νετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν, ὅτι ἰωάν-
νης ὁ βαπτίζων ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη. καὶ διὰ
τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ. ἄλ-
λοι ἔλεγον ὅτι ἠλίας ἐστίν. ἄλλοι δὲ ἔλε-
γον ὅτι προφήτης ἐστὶν ὡς εἷς τῶν προφη-
τῶν. ἀκούσας δὲ ἡρώδης εἶπεν. ὅτι ὃν ἐγὼ
ἀπεκεφάλισα ἰωάννην οὗτός ἐστιν, αὐτὸς
ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν. αὐτὸς γὰρ ὁ ἡρώδης ἀ-
ποστείλας ἐκράτησε τὸν ἰωάννην, καὶ ἔδησεν
αὐτὸν ἐν φυλακῇ, διὰ ἡρωδιάδα τὴν γυ-
ναῖκα φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. ὅτι
αὐτὴν ἐγάμησεν. ἔλεγε γὰρ ὁ ἰωάννης τῷ
ἡρώδῃ. ὅτι οὐκ ἔξεστι σοι ἔχειν τὴν γυναῖ-
κα τοῦ ἀδελφοῦ σου. ἡ δὲ ἡρωδιὰς ἐνεῖχεν
αὐτῷ, καὶ ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι καὶ οὐκ
ἠδύνατο, ὁ γὰρ ἡρώδης ἐφοβεῖτο τὸν ἰω-
άννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγι-
ον, καὶ συνετήρει αὐτόν, καὶ ἀκούσας αὐ-
τοῦ πολλὰ ἐποίει, καὶ ἡδέως αὐτοῦ ἤκουε.
καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαίρου ὅτε ἡρώ-
δης τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίει τοῖς
μεγιστᾶσιν αὐτοῦ καὶ τοῖς χιλιάρχοις, καὶ
τοῖς πρώτοις τῆς γαλιλαίας. καὶ εἰσελθού-
σης τῆς θυγατρὸς αὐτῆς τῆς ἡρωδιάδος καὶ
ὀρχησαμένης, καὶ ἀρεσάσης τῷ ἡρώδῃ καὶ
τοῖς συνανακειμένοις, εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ
κορασίῳ, αἴτησόν με ὃ ἐὰν θέλῃς καὶ δώ-
σω σοι. καὶ ὤμοσεν αὐτῇ, ὅτι ὃ ἐὰν αἰτή-
σῃς δώσω σοι. ἕως ἡμίσους τῆς βασιλείας
μου. ἡ δὲ ἐξελθοῦσα, εἶπε τῇ μητρὶ αὐτῆς.
τί αἰτήσομαι. ἡ δὲ εἶπε τὴν κεφαλὴν ἰωάν-
νου τοῦ βαπτιστοῦ. καὶ εἰσελθοῦσα εὐθέως
μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα, ἠτήσα-
το λέγουσα. θέλω ἵνα μοι δῷς ἐξαυτῆς ἐ-
πὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν ἰωάννου τοῦ βαπτι-
στοῦ. καὶ περίλυπος γενόμενος ὁ βασιλεὺς
διὰ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους
οὐκ ἠθέλησεν αὐτὴν ἀθετῆσαι. καὶ εὐθέως
ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς σπεκουλάτωρα, ἐ-
πέταξεν ἐνεχθῆναι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ὁ δὲ
ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλα-
κῇ. καὶ ἤνεγκε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνα-
κι, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορασίῳ, καὶ τὸ κο-
ράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς. καὶ ἀ-
κούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἦλθον καὶ ἦραν

puluerem de pedibus vestris in
testimonium illis.
Et exeuntes
predicabant vt pniam agerēt: ⁊ demōia
multa eijciebāt. Et vngebāt oleo mltos Iaco. 5. c.
egros et sanabantur. Et audiuit Mat. 14. a. Luce. 9. a.
rex herodes: manifestū enim factū est
nomen eius et dicebat. Quia iohannes
baptista resurrexit a mortuis: ⁊ ppterea
virtutes operantur in illo. Alij autem
dicebant quia helias est. alij vero dice-
bāt quia ppheta ē: q̄si vnus ex pphetis. Quo Mat. 14. a.
audito herodes: ait. Quem ego Luce. 9. b.
decollaui iohannem hic Γ misit ac C
a mortuis resurrexit. Ipse enim herodes Mat. 14. a.
tenuit iohannem: et vinxit Luce. 3. d.
eū in carcerē ppter herodiadem vxorem
philippi fratris sui: quia
duxerat eam. Dicebat enim iohannes Mat. 14. a.
herodi. Non licet tibi habere vxorem
fratris tui. Herodias aūt insidiabatur
illi: et volebat occidere eum nec
poterat. Herodes aūt metuebat iohānē
sciens eum virum iustum et sanctum:
et custodiebat eum: ⁊ audito eo
multa faciebat: ⁊ libenter eū audiebat.
Et cū dies opportunus accidisset: hero-
des natalis sui cenam fecit
principibus et tribunis et
primis galilee. Cumq; introisset
filia ipsius herodiadis et
saltasset et placuisset herodi: simulq;
recumbentibus: rex ait
puelle. Pete a me quod vis: ⁊ dabo 3. Re. 19. g
tibi. Et iurauit illi: quia quicquid petieris Hester. 5. b
dabo tibi licet dimidium regni D
mei. Que cū exisset dixit matri sue.
Quid petam? At illa dixit. Caput io-
hānis baptiste. Cumq; introisset statim
cum festinatione ad regem petiuit
dicens. Volo vt protinus des mihi in
disco caput iohannis baptiste.
Et contristatus est rex
ppter iusiurādū ⁊ pp simul discūbentes
noluit eam contristare: sed
misso spiculatore precepit
afferri caput eius in disco: et
decollauit eum in carcere.
Et attulit caput eius in disco:
et dedit illud puelle: ⁊ puella
dedit matri sue. Quo audito Mar. 14. c.
discipuli eius venerunt et tulerunt

τὸ πτῶμα αὐτοῦ, καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν μνημείῳ. καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν ἰησοῦν, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα, καὶ ὅσα ἐποίησαν καὶ ὅσα ἐδίδαξαν. καὶ εἶπεν αὐτοῖς. δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ᾽ ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον, καὶ ἀναπαύεσθε ὀλίγον. ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί, καὶ οὐδὲ φαγεῖν εὐκαίρουν, καὶ ἀπῆλθον εἰς ἔρημον τόπον τῷ πλοίῳ κατ᾽ ἰδίαν. καὶ εἶδον αὐτοὺς ὑπάγοντας, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτὸν πολλοί. καὶ πεζῇ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συνέδραμον ἐκεῖ. καὶ προῆλθον αὐτούς, καὶ ἦλθον πρὸς αὐτόν. καὶ ἐξελθὼν εἶδεν ὁ ἰησοῦς πολὺν ὄχλον καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ᾽ αὐτοῖς. ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα, καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλά. καὶ ἤδη ὥρας πολλῆς γενομένης προσελθόντες αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγουσιν. ὅτι ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἤδη ὥρα πολλή. ἀπόλυσον αὐτοὺς ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς κύκλῳ ἀγροὺς καὶ κώμας, ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς ἄρτους. τί γὰρ φάγωσιν οὐκ ἔχουσιν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς. δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. καὶ λέγουσιν αὐτῷ. ἀπελθόντες ἀγοράσωμεν δηναρίων διακοσίων ἄρτους, καὶ δῶμεν αὐτοῖς φαγεῖν. ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς. πόσους ἄρτους ἔχετε. ὑπάγετε καὶ ἴδετε. καὶ γνόντες λέγουσι. πέντε καὶ δύο ἰχθύας. καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνακλῖναι πάντας συμπόσια συμπόσια ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ. καὶ ἀνέπεσον πρασιαὶ πρασιαὶ ἀνὰ ἑκατὸν καὶ ἀνὰ πεντήκοντα. καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, εὐλόγησε, καὶ κατέκλασε τοὺς ἄρτους καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα παραθῶσιν αὐτοῖς, καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισε πᾶσι. καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦραν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις, καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων. καὶ ἦσαν οἱ φαγόντες τοὺς ἄρτους πεντακισχίλιοι ἄνδρες. καὶ εὐθέως ἠνάγκασε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον, καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν πρὸς βηθσαϊδάν, ἕως αὐτὸς ἀπολύσῃ τὸν ὄχλον. καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς, ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. καὶ ὀψίας γενομένης, ἦν τὸ πλοῖον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης. καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ εἶδεν αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν. ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς. καὶ περὶ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτός, ἔρχεται πρὸς αὐτοὺς περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης. καὶ ἤθελε παρελθεῖν αὐτούς. οἱ δὲ

corpus eius et posuerunt illud in monumento. Et conuenientes apostoli ad iesum: renunciauerunt ei omnia que egerant et docuerant. Et ait illis. Venite seorsum in desertũ locũ: & requiescite pusillũ. Erãt enim qui veniebant et redibant multi. Et nec spaciũ mãducãdi hẽbãt. Et ascẽdẽtes in nauim abierũt i desertũ locũ seorsũ. Et viderunt eos abeũtes: & cognouerunt multi: et pedestres de omnibus ciuitatib⁹ cucurrerũt illuc & puenerũt eos. **E**

Et exiens vidit turbã multã iesus & misertus est sup eos: quia erant sicut oues non habentes pastorez: & cepit illos docere multa. Et cum iam hora multa fieret accesserũt discipuli eius dicentes. Desertus est locus hic et iam hora preterijt. Dimitte illos: vt eũtes in proximas villas et vicos emant sibi cibos quos manducent. Et respondens ait illis. Date illis manducare. Et dixerũt ei. Euntes emamus ducentis denarijs panes & dabimus ill' manducare et dicit eis. Quot panes habetis? Ite & videte. Et cũ cognouissẽt dicũt: quinq̃ et duos pisces. Et precepit illis vt accũbere facerent oẽs scd'm ꝯtubernia sup viride fenũ. Et discubuerũt in partes per centenos et quinquagenos. **F** Et acceptis quinq̃ panib⁹ et duobus piscibus: intuens in celum benedixit et fregit panes et dedit discipulis suis vt ponerent ante eos: & duos pisces diuisit oib⁹. Et mãducauerũt oẽs: & saturati sũt. Et sustulerũt reliquias fragmẽtoꝝ duodeci cophinos plenos: & d' piscib⁹. Erãt aũt q̃ mãducauerũt quinq̃ milia virorum. Et statim coegit discipulos suos ascendere nauim vt precederent trãs fretũ ad bethsaidaz: dũ ipse dimitteret populum. Et cum dimisisset eos abijt in montem orare. Et cum sero esset: erat nauis in medio mari & ipse solus in terra: & vidẽs eos laborantes in remigando: erat enim ventus contrarius eis. Et circa quartam vigiliaz noctis venit ad eos ambulans supra mare: & volebat preterire eos. At illi vt **G**

Mat. 9. g. & 15. f. J. 8. a.

Mat. 14. c. Luce. 9. b.

Mat. 14. d Luce. 9. b. Johã. 6. a.

mat. 15. g. Luce. 9. b. Johan. 6. b

Mat. 14. c. Luce. 6. b. Johã. 6. b.

mat. 14. c.

ιδόντες αυτόν περιπατοῦντα επί της θαλάσ
σης, έδοξαν φάντασμα εἶναι και ανέκραξαν.
πάντες γαρ αυτόν εἶδον και εταράχθησαν.
και ευθέως ελάλησε μετ' αυτῶν, και λεγει
αυτοίς. θαρσεῖτε. εγώ ειμί, μη φοβεῖσθε.
και ανέβη προς αυτούς εις το πλοῖον. και
εκόπασεν ο άνεμος. και λίαν εκ περισσοῦ
εν εαυτοίς εξίσταντο και εθαύμαζον, ου
γαρ συνῆκαν επί τοις άρτοις. ην γαρ η καρ
δία αυτῶν πεπωρωμένη. και διαπεράσαν-
τες, ῆλθον επί την γην γεννησαρέτ, και προ
σωρμίσθησαν. και εξελθόντων αυτῶν εκ του
πλοίου, ευθέως επιγνόντες αυτόν, περι-
δραμόντες όλην την περίχωρον εκείνην, ήρ
ξαντο επί τοις κραββάτοις τους κακῶς έχον-
τας περιφέρειν όπου ήκουον ότι εκεῖ εστί.
και όπου αν εισεπορεύετο εις κώμας η πό-
λεις η αγρούς, εν ταις αγοραίς ετίθουν
τους ασθενοῦντας. και παρεκάλουν αυτόν
ίνα καν του κρασπέδου του ιματίου αυτοῦ
άψωνται. και όσοι αν ήπτοντο αυτοῦ, εσώ
ζοντο. Cap.7.

Και συνάγονται προς αυτόν οι φαρισαί
οι, και τίνες των γραμματέων ελθόντες
από ιεροσολύμων. και ιδόντες τινάς των
μαθητῶν αυτοῦ κοιναίς χερσί τουτέστιν ανί
πτοις εσθίοντας άρτους, εμέμψαντο. οι γαρ
φαρισαῖοι και πάντες οι ιουδαῖοι εάν μη
πυγμή νίψωνται τας χεῖρας, ουκ εσθίουσι
κρατοῦντες την παράδοσιν των πρεσβυτέ-
ρων. και από αγοράς εάν μη βαπτίσωνται,
ουκ εσθίουσι. και άλλα πολλά εστίν α πα
ρέλαβον κρατεῖν. βαπτισμούς ποτηρίων και
ξεστῶν και χαλκίων και κλινῶν. έπειτα ε
περωτῶσιν αυτόν οι φαρισαῖοι και οι γραμ-
ματεῖς. δια τι οι μαθηταί σου ου περιπατοῦ
σι κατά την παράδοσιν των πρεσβυτέρων.
αλλά ανίπτοις χερσίν εσθίουσι τον άρτον
ο δε αποκριθείς είπεν αυτοίς. ότι καλῶς
προεφήτευσεν ισαΐας περί υμῶν των υπο-
κριτῶν, ως γέγραπται. ούτος ο λαός τοις
χείλεσι με τιμᾶ, η δε καρδία αυτῶν πόρ-
ρω απέχει απ' εμοῦ. μάτην δε σέβονταί με
διδάσκοντες διδασκαλίας εντάλματα αν-
θρώπων. αφέντες γαρ την εντολήν του θεοῦ
κρατεῖτε την παράδοσιν των ανθρώπων, βα
πτισμούς ξεστῶν και ποτηρίων, και άλλα
παρόμοια τοιαῦτα πολλά ποιεῖτε. και έλε
γεν αυτοίς. καλῶς αθετεῖτε την εντολήν του
θεοῦ, ίνα την παράδοσιν υμῶν τηρήσητε.
μωσῆς γαρ είπε. τίμα τον πατέρα σου και
την μητέρα σου. και ο κακολογῶν πατέρα
η μητέρα, θανάτω τελευτάτω. υμεῖς δε λέ

viderunt eum ambulantem supra mare
putauerũt fantasma esse: ⁊ exclamauerũt.
Omnes enim viderũt eum: ⁊ turbati sũt.
Et statim locutus est cum eis: ⁊ dixit
eis. Cõfidite. Ego sum: nolite timere.
Et ascendit ad illos in nauim: ⁊ Mat.14.d. Luc.8.c.
cessauit ventus. Et plus magis
intra se stupebant: non
enim intellexerũt de panibus. Erat enim cor
eorum obcecatũ. Et cum trãsfretassent
venerũt in terrã genesareth: ⁊ applicue
runt. Cũq; egressi essent de
naui: continuo cognouerunt eum: ⁊ percur
rentes vniuersam regionẽ illã: ceperunt
in grabatis eos qui se male habebant
circunferre vbi audiebant eum esse.
Et quocũq; introibat in vicos vel in vil
las aut ciuitates: in plateis ponebant
infirmos: et deprecabantur eum mat.14.d.
vt vel fimbriam vestimenti eius
tangerẽt: ⁊ quotquot tãgebãt eum salui
fiebant. Cap.7.

ET conuenerunt ad eum pharisei A
et quidam de scribis venientes
ab hierosolymis. Et cũ vidissẽt quosdã
ex discipulis eius cõibus manibus idẽ nõ lo
tis manducare panes: vituperauerũt.
Pharisei enim et omnes iudei nisi
crebro lauerint manus non manducant:
tenentes traditionem seniorum
⁊ a foro venientes nisi baptizentur
nõ comedũt: ⁊ alia multa sũt q̃ tradita
seruare: baptismata calicũ ⁊ vrceorũ et eramentorũ et lectorũ. sunt illis
Et in mat.15.a.
terrogabant eum pharisei et scribe.
Quare discipuli tui non ambulant
iuxta traditionem seniorum
sed cõibus manibus manducant panem?
At ille respondens dixit eis. Bene
pphetauit esaias de vobis hypocritis:
sicut scriptum est. Populus hic Esaie.29.d. Mat.15.b.
labijs me honorat: cor autẽ eorum lõge
est a me. In vanum autem me colunt:
docentes doctrinas ⁊ precepta hominũ. B
Relinquentes enim mandatum dei
tenetis traditiones hominũ baptismata
vrceorum et calicum: et alia
similia his facitis multa. Et dicebat
illis. Bene irritum fecistis preceptum Deu.5.c.
dei: vt traditionem vestram seruetis.
Moyses enim dixit. Honora patrẽ tuũ et Exo.20.b. Deut.5.b.
matrem tuam: ⁊ qui maledixerit patri Exo.21.b
vel matri morte moriatur. Vos autem dicitis. Leui.20.b.

γετε. εάν είπη άνθρωπος τω πατρί η τη μητρί
κορβάν ο εστι δώρον ο εάν εξ εμού ωφε=
ληθής, και ουκ έτι αφίετε αυτόν ουδέν ποιή
σαι τω πατρί αυτού η τη μητρί αυτού,
ακυρούντες τον λόγον του θεού τη παρα=
δόσει υμών η παρεδώκατε. και παρόμοια
τοιαύτα πολλά ποιείτε. και προσκαλεσά=
μενος πάντα τον όχλον, έλεγεν αυτοίς. α=
κούετέ μου πάντες και συνίετε. ουδέν εστιν
έξωθεν του ανθρώπου εισπορευόμενον εις
αυτόν ο δύναται αυτόν κοινώσαι, αλλά
τα εκπορευόμενα απ' αυτού, εκείνα εστί τα
κοινούντα τον άνθρωπον. ει τις έχει ώτα α
κούειν ακουέτω. και ότε εισήλθεν εις οίκον α
πό του όχλου, επηρώτων αυτόν οι μαθη=
ταί αυτού περί της παραβολής. και λέγει
αυτοίς. ούτως και υμείς ασύνετοί εστε, ου
νοείτε ότι πάν το έξωθεν εισπορευόμενον
εις τον άνθρωπον, ου δύναται αυτόν κοι=
νώσαι, ότι ουκ εισπορεύεται αυτού εις την
καρδίαν, αλλ' εις την κοιλίαν, και εις τον α
φεδρώνα εκπορεύεται καθαρίζον πάντα τα
βρώματα. έλεγε δε, ότι το εκ του ανθρώ=
που εκπορευόμενον, εκείνο κοινοί τον άνθρω
πον. έσωθεν γαρ εκ της καρδίας των ανθρώ=
πων οι διαλογισμοί οι κακοί εκπορεύονται,
μοιχείαι, πορνείαι, φόνοι, κλοπαί, πλεονε=
ξίαι, πονηρίαι, δόλος, ασέλγειαι, οφθαλμός
πονηρός, βλασφημία, υπερηφανία, αφροσύ
νη. πάντα ταύτα τα πονηρά έσωθεν εκπο=
ρεύεται και κοινοί τον άνθρωπον. και εκείθεν
αναστάς, απήλθεν εις τα μεθόρια τύρου και
σιδώνος, και εισελθών εις την οικίαν, ουδέ
να ήθελε γνώναι, και ουκ ηδυνήθη λαθείν.
ακούσασα γαρ γυνή περί αυτού ης είχε το
θυγάτριον πνεύμα ακάθαρτον, ελθούσα
προσέπεσε προς τους πόδας αυτού, ην δε
η γυνή ελληνίς σύρα φοινίκισσα τω γέ=
νει, και ηρώτα αυτόν ίνα το δαιμόνιον εκ=
βάλη εκ της θυγατρός αυτής. ο δε ιησούς εί
πεν αυτή. άφες πρώτον χορτασθήναι τα τέκ
να. ου γαρ καλόν εστι λαβείν τον άρτον των
τέκνων, και βαλείν τοις κυναρίοις. η δε απε
κρίθη και λέγει αυτώ. ναι κύριε. και γαρ τα
κυνάρια υποκάτω της τραπέζης εσθίει από
των ψιχίων των παιδίων. και είπεν αυτή.
διά τούτον τον λόγον ύπαγε, εξελήλυθε το
δαιμόνιον εκ της θυγατρός σου. και απελ=
θούσα εις τον οίκον αυτής, εύρε το δαιμό=
νιον εξεληλυθός, και την θυγατέρα βεβλημέ=
νην επί της κλίνης. και πάλιν εξελθών εκ των
ορίων τύρου και σιδώνος, ήλθε προς την
θάλασσαν της γαλιλαίας, ανά μέσον των

Si dixerit homo patri aut matri
corban qd' ē donū qdcūqz ex me tibi
pfuerit: & vltra nō dimittitis eū qcqz fa
cere patri suo aut matri:
rescindentes verbum dei per traditionez
vestram quam tradidistis. Et similia
huiusmōi multa facitis. Et aduocās ite
rum turbas dicebat illis. Audite
me omnes et intelligite. Nihil est
extra hominem introiens in
eum quod possit eum coinquinare: sz
que de homine procedunt illa sunt
q̄ coinquināt hoiem. Si quis hz aures
audiēdi audiat. Et cū itroisset i domuz Mat. 15.c.
a turba: interrogabant eum discipuli
eius parabolam. Et ait
illis. Sic et vos iprudentes estis? Nō C
intelligitis q2 oīe extrinsecus introiens Heb. 5.d.
in hoiem non potest eum coinquinare
quia non intrat in
cor ei9: sed in ventrē vadit & in secessuz
exit purgans omnes
escas? Dicebat autem: qm̄ q̄ de hoie
exeunt illa coinquināt hominem.
Abintus enim de corde hominum Mat. 15.b.
male cogitationes procedūt: auaricie:
adulteria: fornicatōes: homicidia: furta
nequitie: dolus: impudicicie: oculus
malus: blasphemia: superbia & stultitia.
Omnia hec mala abintus procedunt
et coinquinant hominem. Et inde
surgens abijt in fines tyri et
sidonis: & ingressus domum neminem
voluit scire: et non potuit latere.
Mulier enī statī vt audiuit de eo cui9 Mat. 15.d.
filia hēbat spirituz immūdū: intrauit &
pcidit ad pedes eius. Erat enim
mulier gentilis syrophenissa genere.
Et rogabat eum vt demonium eijceret
de filia eius. Qui dixit
illi. Sine prius saturari filios.
Non est enim bonum sumere panem Mat. 15.e.
filiorū & mittere canib9. At illa rn̄dit D
& dixit illi. Vtiqz domine. Nam &
catelli comedunt sub mensa de
micis puerorum. Et ait illi.
Propter hunc sermonem vade: exijt
demonium a filia tua. Et cum abijsset
domum: inuenit
puellam iacentem exiens de
supra lectū & demoniū exijsse. Et iterū
finibus tyri venit per sidonem ad
mare galilee: inter medios

ορίων δεκαπόλεως. και φέρουσιν αυτώ κωφόν μογγιλάλον, και παρακαλούσιν αυτόν, ίνα επιθή αυτώ την χείρα. και επιλαβόμενος αυτόν από του όχλου κατ' ιδίαν, έβαλε τους δακτύλους αυτού εις τα ώτα αυτού. και πτύσας, ήψατο της γλώσσης αυτού. και αναβλέψας εις τον ουρανόν, εστέναξε, και λέγει αυτώ, εφφαθά. ό εστι διανοίχθητι. και ευθέως διηνοίχθησαν αυτού αι ακοαί και ελύθη ο δεσμός της γλώσσης αυτού, και ελάλει ορθώς. και διεστείλατο αυτοίς ίνα μηδενί είπωσιν. όσον δε αυτός αυτοίς διεστέλλετο, μάλλον περισσότερον εκήρυσσον, και υπερπερισσώς εξεπλήσσοντο λέγοντες. καλώς πάντα πεποίηκε, και τους κωφούς ποιεί ακούειν, και τους αλάλους λαλείν. Cap. 8.

Εν εκείναις ταις ημέραις παμπόλλου όχλου όντος, και μη εχόντων τι φάγωσι, προσκαλεσάμενος ο ιησούς τους μαθητάς αυτού λέγει αυτοίς. σπλαγχνίζομαι επί τον όχλον, ότι ήδη ημέρας τρεις προσμένουσι μοι, και ουκ έχουσι τι φάγωσι. και εάν απολύσω αυτούς νήστις εις οίκον αυτών, εκλυθήσονται εν τη οδώ. τινές γαρ αυτών μακρόθεν ήκασι. και απεκρίθησαν αυτώ οι μαθηταί αυτού. πόθεν τούτους δυνήσεταί τις ώδε χορτάσαι άρτων επ' ερημίας. και επηρώτα αυτούς. πόσους έχετε άρτους οι δε είπον επτά. και παρήγγειλε τω όχλω αναπεσείν επί της γης. και λαβών τους επτά άρτους, ευχαριστήσας έκλασε και εδίδου τοις μαθηταίς αυτού ίνα παραθώσι. και παρέθηκαν τω όχλω. και είχον ιχθύδια ολίγα και ευλογήσας είπε παραθείναι και αυτά. έφαγον δε και εχορτάσθησαν, και ήραν περισσεύματα κλασμάτων επτά σπυρίδας. ήσαν δε οι φαγόντες ως τετρακισχίλιοι, και απέλυσεν αυτούς. και ευθέως εμβάς εις το πλοίον μετά των μαθητών αυτού, ήλθεν εις τα μέρη δαλμανουθά. και εξήλθον οι φαρισαίοι και ήρξαντο συζητείν αυτώ ζητούντες παρ' αυτού σημείον από του ουρανού πειράζοντες αυτόν. και αναστενάξας τω πνεύματι αυτού λέγει. τι η γενεά αύτη σημείον επιζητεί. αμήν λέγω υμίν, ει δοθήσεται τη γενεά ταύτη σημείον. και αφείς αυτούς εμβάς πάλιν εις πλοίον απήλθεν εις το πέραν. και επελάθοντο λαβείν άρτους. και ει μη ένα άρτον ουκ είχον μεθ' εαυτών εν τω πλοίω. και διεστέλλετο αυτοίς λέγων. οράτε, βλέπετε από της ζύμης των φαρισαίων και της ζύμης ηρώδου. και διελογίζοντο

fines decapoleos: et adducunt ei surdū et mutum: et deprecabantur eum vt imponat illi manū. Et apprehēdēs eū de turba seorsū: misit digitos suos in auriculas eius et expuens tetigit linguam eius: et suspiciens in celum ingemuit et ait illi. Effeta quod est adaperire. Et statim aperte sunt aures eius: et solutum est vinculum lingue eius et loquebatur recte. Et precepit illis ne cui dicerent. Quanto autem eis precipiebat: tanto magis plus predicabant et eo amplius admirabantur dicentes. Bene omnia fecit: et surdos fecit audire: et mutos loqui. Cap. 8. — Mat. 9. f. 12. b. 7. 17. c. j. 9. b. Luce. 9. c.

A — In diebus illis iterū cū turba multa esset cū iesu nec haberēt qđ mādu-carent: conuocatis discipulis ait illis. Misereor super turbam: quia ecce iam triduo sustinent me nec habent qđ manducent: et si dimisero eos ieiunos in domū suam: deficient in via. Quidam enim ex eis de longe venerunt. Et responderunt ei discipuli sui. Unde illos qs poterit hic saturare panibus in solitudine? Et interrogauit eos. Quot panes habetis? Qui dixerunt. Septē. Et precepit turbe discūbere sup terrā. Et accipiēs septē panes gr̄as agēs fregit et dabat discipulis suis vt apponerēt: et apposuerūt turbe. Et hēbant pisciculos paucos: et ipsos bn̄dixit et iussit apponi. Et māducauerūt et saturati sūt: et sustulerūt qđ supauerat de fragmētis septē sportas. Erant aūt q̄ māducauerāt q̄si quattuor milia: et dimisit eos. Et statim ascendens nauim cum discipulis suis venit in partes dalmanutha. Et exierūt pharisei et ceperūt cōquirere cū eo querentes ab illo signum de celo: temptantes eum: et ingemiscens spiritu ait. Quid generatio ista signum querit. Amen dico vobis: si dabitur generationi isti signū. Et dimittēs eos iterū nauim: et abiit transfretum. ascendit. Et obliti sunt panem sumere: et nisi vnum panem non habebant secum in naui. Et pcipiebat eis dicens. Uidete et cauete a fermento phariseorum et fermento herodis. Et cogitabant — Mat. 15. f. sup. 6. e. — j. eodem. d. sup. 6. f. Joh. 6. b — B — Mat. 16. a Joh. 6. d — Mat. 12. f. Luc. 11. d — Mat. 16. b. Luce. 12. a

πρὸς ἀλλήλους λέγοντες, ὅτι ἄρτους οὐκ
ἔχομεν. καὶ γνοὺς ὁ ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς. τί
διαλογίζεσθε ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε. οὔ-
πω νοεῖτε οὐδὲ συνίετε, ἔτι πεπωρωμένην ἔ-
χετε τὴν καρδίαν ὑμῶν, ὀφθαλμοὺς ἔχον-
τες οὐ βλέπετε, καὶ ὦτα ἔχοντες οὐκ ἀκούε-
τε, καὶ οὐ μνημονεύετε ὅτε τοὺς πέντε ἄρ-
τους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχιλίους, πό-
σους κοφίνους κλασμάτων πλήρεις ἤρατε.
λέγουσιν αὐτῷ δώδεκα. ὅτε δὲ τοὺς ἑπτὰ
εἰς τοὺς τετρακισχιλίους, πόσων σπυρί-
δων πληρώματα κλασμάτων ἤρατε. οἱ δὲ
εἶπον ἑπτά. καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς πῶς οὐ συ-
νίετε. καὶ ἔρχεται εἰς βηθσαϊδά, καὶ φέρου-
σιν αὐτῷ τυφλόν, καὶ παρακαλοῦσιν αὐ-
τὸν ἵνα αὐτοῦ ἅψηται. καὶ ἐπιλαβόμενος
τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ, ἐξήγαγεν αὐτὸν ἔ-
ξω τῆς κώμης, καὶ πτύσας εἰς τὰ ὄμματα
αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπηρώτα
αὐτὸν εἴ τι βλέπει, καὶ ἀναβλέψας ἔλεγε.
βλέπω τοὺς ἀνθρώπους ὡς δένδρα περι-
πατοῦντας. εἶτα πάλιν ἐπέθηκε τὰς χεῖρας
ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν
αὐτὸν ἀναβλέψαι. καὶ ἀποκατεστάθη, καὶ
ἀνέβλεψε τηλαυγῶς ἅπαντας. καὶ ἀπέσ-
τειλεν αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ λέγων. μη-
δὲ εἰς τὴν κώμην εἰσέλθῃς, μηδὲ εἴπῃς τινὶ
ἐν τῇ κώμῃ. καὶ ἐξῆλθεν ὁ ἰησοῦς καὶ οἱ μα-
θηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς κώμας καισαρείας τῆς
φιλίππου, καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς
μαθητὰς αὐτοῦ λέγων αὐτοῖς. τίνα με λέ-
γουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι. οἱ δὲ ἀπεκρίθη-
σαν, ἰωάννην τὸν βαπτιστήν, καὶ ἄλλοι ἠλί-
αν, ἄλλοι δὲ ἕνα τῶν προφητῶν. καὶ αὐ-
τὸς λέγει αὐτοῖς. ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε
εἶναι. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ πέτρος λέγει αὐτῷ.
σὺ εἶ ὁ χριστός. καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα
μηδενὶ λέγωσι περὶ αὐτοῦ. καὶ ἤρξατο δι-
δάσκειν αὐτοὺς ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώ-
που πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι
ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ
γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ μετὰ
τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι. καὶ παρρησίᾳ τὸν
λόγον ἐλάλει. καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν
ὁ πέτρος, ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ. ὁ δὲ ἐπι-
στραφεὶς καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἐπε-
τίμησε τῷ πέτρῳ λέγων. ὕπαγε ὀπίσω μου
σατανᾶ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ, ἀλ-
λὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. καὶ προσκαλεσάμε-
νος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ εἶ-
πεν αὐτοῖς. ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἀκολου-
θεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν
σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. ὅσ

ad alterutrū dicētes: quia panes non
hēm⁹. Quo cognito ait illis ies⁹. Quid
cogitatis qꝛ panes nō habetis? Non
dum cognoscitis nec intelligitis? Adhuc
coꝛ vr̄m. Oculos hñtes ⌊ cecatū hētis Ps. 115.
non videtis: ꝛ aures hñtes non auditis.
Nec recordamini quādo quinqꝫ panes Johā. 6.b.
fregi in quinqꝫ milia: et quot sup. 6.f.
cophinos fragmentorū plenos sustulistis?
Dicūt ei. Duodecī. Qñ ꝛ septē panes
in quattuoꝛ milia: quot sportas
fragmētoꝝ tulistis? [Quō nōdū itelligitis
Et dicūt ei. Septem. Et dicebat eis. sup cod. a.
Et veniūt bethsaida ꝛ adducūt C
ei cecū: ꝛ rogabāt eum Mat. 20.g.
vt illum tangeret. Et apprehensa
manu ceci eduxit eum extra
vicū: ꝛ expuens in oculos
eius ipositis manibus suis interrogauit
eum si quid videret. Et aspiciens ait.
Video homines velut arbores ambulā
tes. Deinde iterum posuit manus
super oculos eius et cepit
videre: et restitutus est ita vt
clare videret omnia. Et misit
illū i domū suā dicēs. Vade i domū tuā:
et si in vicū introieris nemini dixeris.
Et ingressus est iesus ꝛ discipuli Mat. 16.d
eius in castella cesaree Luce. 9.c.
philippi: ꝛ in via interrogabat
discipulos suos: dicēs eis. Quē me di
cūt esse hoīes? Qui rñderūt illi dicētes.
Alij iohānem baptistam: alij heliam:
alij vero quasi vnum de prophetis. Tūc
dicit illis. Vos vero quem me
esse dicitis? Respondens petr⁹ ait ei.
Tu es christus. Et cōminat⁹ ē eis ne
cui diceret de illo. Et cepit docere Mat. 16.c.
eos qm̄ oportet filium hominis pati D
multa: et reprobari
a senioribus ꝛ a sūmis sacerdotibus et
scribis et occidi et post
tres dies resurgere. Et palam
verbum loquebatur: ꝛ apprehendēs eū
petrus cepit increpare eū. Qui ꝯuersus
et vidēs discipulos suos: cōminatus ē
petro dicens. Vade retro me Mat. 16.g.
sathana: qꝛ nō sapis que dei sunt: sed
que hominum. Et conuocata
turba cum discipulis suis: dixit
eis. Si quis vult me sequi mat. 10.g. ꝛ 16.f.
deneget semetipm̄: ꝛ tollat Luce. 14.f.
crucem suam ꝛ sequatur me. Qui ꝛ 9.c. Gal. 2.d.

γαρ άν θέλη την ψυχήν αυτού σώσαι, απο
λέσει αυτήν. ος δαν απολέση την εαυτού
ψυχήν ένεκεν εμού και του ευαγγελίου, ού
τος σώσει αυτήν. τι γαρ ωφελήσει άνθρω=
πον εάν κερδήση τον κόσμον όλον, και ζημιω
θή την ψυχήν αυτού. η τι δώσει άνθρωπος
αντάλλαγμα της ψυχής αυτού. ος γαρ
επαισχυνθή με και τους εμούς λόγους εν
τη γενεά ταύτη τη μοιχαλίδι και αμαρτω
λώ, και ο υιός του ανθρώπου επαισχυνθή=
σεται αυτόν όταν έλθη εν τη δόξη του πα=
τρός αυτού μετά των αγγέλων των αγί=
ων.

Cap. 9.

Και έλεγεν αυτοίς. αμήν λέγω υμίν, ότι
εισί τινές των ώδε εστηκότων οίτινες
ου μή γεύσωνται θανάτου έως άν ίδωσι
την βασιλείαν του θεού εληλυθυίαν εν δυνά
μει. και μεθ ημέρας εξ παραλαμβάνει ο ιη=
σούς τον πέτρον και τον ιάκωβον και ιωάν=
νην, και αναφέρει αυτούς εις όρος υψηλόν
κατιδίαν μόνους, και μετεμορφώθη έμπροσ
θεν αυτών. και τα ιμάτια αυτού εγένετο
στίλβοντα, λευκά λίαν ως χιών οία γνα=
φεύς επί της γης ου δύναται λευκάναι. και
ώφθη αυτοίς ηλίας συν μωσεί, και ήσαν
συλλαλούντες τω ιησού. και αποκριθείς ο
πέτρος λέγει τω ιησού. ραββί, καλόν εστίν
ημάς ώδε είναι, και ποιήσωμεν σκηνάς τρεις,
σοι μίαν, και μωσεί μίαν, και ηλία μίαν, ου
γαρ ήδει τι λαλήσει. ήσαν γαρ έκφοβοι.
και εγένετο νεφέλη επισκιάζουσα αυτοίσ.
και ήλθε φωνή εκ της νεφέλης λέγουσα. ού
τος εστίν ο υιός μου ο αγαπητός, αυτού
ακούετε. και εξάπινα περιβλεψάμενοι, ουκ
έτι ουδένα είδον ει μή τον ιησούν μόνον
μεθ εαυτών. καταβαινόντων δε αυτών από
του όρους, διεστείλατο αυτοίς ίνα μηδενί
διηγήσωνται α είδον, ει μή όταν ο υιός του
ανθρώπου εκ νεκρών αναστή. και τον λόγον
εκράτησαν προσ εαυτούς συζητούντες τι
εστί το εκ νεκρών αναστήναι. και επηρώτων
αυτόν λέγοντες. ότι λέγουσιν οι γραμμα=
τείς ότι ηλίαν δει ελθείν πρώτον. ο δε απο
κριθείς είπεν αυτοίς. ηλίας μεν ελθών πρώ=
τον αποκαθιστά πάντα, και πως γέγραπται
επί τον υιόν του ανθρώπου ίνα πολλά πά
θη και εξουδενωθή. αλλά λέγω υμίν ότι
και ηλίας ελήλυθε, και εποίησαν αυτώ όσα
ηθέλησαν καθώς γέγραπται επ αυτόν. και
ελθών προσ τους μαθητάς, είδεν όχλον πο
λύν περί αυτούς, και γραμματείς συζητούν
τας αυτοίς. και ευθέως πας ο όχλος ιδών
αυτόν εξεθαμβήθη. και προστρέχοντες, ήσ=

enim voluerit animã suã saluã facere per Mat.16.f. Luce.17.g.
det eam: qui autem perdiderit
aiam suam ꝓpter me ꝛ euangelium:
saluã faciet eaȝ. Quid eni ꝓderit hoi
si lucretur mũdũ totum: ꝛ detrimentuȝ
an ime sue faciat: Aut quid homo
cõmutationis dabit ꝓ aia sua. Qui eni Mat.10.f. Luce.9.c. ꝛ 12.b.
me cõfessus fuerit et verba mea in
generatione ista adultera et peccatrice:
ꝛ filius hominis confitebitur
eum cuȝ venerit in gloria patris
sui cum angelis sanctis.

Cap. 9.

Et dicebat illis. Amẽ dico vobis qꝛ A
sunt quidam de hic stantibus qui Mat.16.g.
non gustabunt mortem donec videant Luce.9.d.
regnum dei veniens in virtute.
Et post dies sex assumpsit iesus Mat.17.a.
petrum et iacobum et iohannem: Luce.9.d.
et ducit illos in montem excelsum
solos: et transfiguratus est coram
ipsis. Et vestimenta eius facta sunt
splẽdẽtia: ꝛ cãdida nimis velut nix: q̃lia
fullo nõ p̃t sup terrã cãdida facere. Et
apparuit illis helias cum moyse ꝛ erãt
loquentes cum iesu. Et respondens
petrus ait iesu. Rabbi bonum est
nos hic esse: et faciamus tria taberna
cła: tibi vnũ ꝛ moysi vnũ: ꝛ helie vnũ.
Nõ eni sciebat q̃d diceret. Erãt eni timo
re exterriti. Et facta est nubeȝ obũbrãs
ꝛ venit vox de nube dicẽs. Hic ⌊ eos:
est filius meus charissimus
audite illum. Et statiȝ circumspicientes
neminẽ amplius viderũt nisi Jesuȝ tantũ B
secum. Et descendentibus illis de Mat.9.f. ꝛ
monte precepit illis ne cuiq̃ 12.b. ꝛ 17.c.
quod vidissent narrarent: nisi cũ filius sup.7.f.
hois a mortuis resurrexerit. Et verbũ
cõtinuerunt apud se: conquirẽtes quid
esset cũ a mortuis resurrexerit. Et inter=
rogabant eũ dicẽtes. Quid ergo dicũt Mat.17.b.
pharisei et scribe qꝛ heliã oportet venire
primũ? Qui rñdẽs ait illis. Helias cuȝ
venerit prio restituet oia: ꝛ quõ scriptũ
in filium hois vt multa patiatur ⌊ est
et contemnatur. Sed dico vobis quia
ꝛ helias venit ꝛ fecerunt illi quecunq̃
voluerunt sicut scriptum est de eo. Et
veniens ad discipulos suos vidit turbaȝ
magnã circa eos ꝛ scribas cõquirentes
cũ illis. Et cõfestiȝ ois populus videns C
iesũ stupefactus ẽ ꝛ expauerũt: ꝛ accurrẽtes

σπάζοντο αυτόν. και επηρώτησε τους γραμματείς. τι συζητείτε προς εαυτούς. και αποκριθείς εις εκ του όχλου είπε. διδάσκαλε ήνεγκα τον υιόν μου προς σε έχοντα πνεύμα άλαλον, και όπου αν αυτόν καταλάβη, ρήσσει αυτόν και αφρίζει, και τρίζει τους οδόντας αυτού και ξηραίνεται. και είπον τοις μαθηταίς σου ίνα αυτό εκβάλωσι, και ουκ ίσχυσαν. ο δε αποκριθείς αυτώ είπεν. ω γενεά άπιστος, εωσπότε προς υμάς έσομαι, εωσπότε ανέξομαι υμών. φέρετε αυτόν προς με, και ήνεγκαν αυτόν προς αυτόν. και ιδών αυτόν ευθέως το πνεύμα, εσπάραξεν αυτόν και πεσών επί της γης εκυλίετο αφρίζων. και επηρώτησε τον πατέρα αυτού. πόσος χρόνος εστίν ως τούτο γέγονεν αυτώ. ο δε είπε. παιδιόθεν. και πολλάκις αυτόν και εις το πυρ έβαλε και εις το ύδωρ ίνα απολέση αυτόν. αλλ' ει τι δύνασαι βοήθησον ημίν, σπλαγχνισθείς εφ ημάς. ο δε ιησούς είπεν αυτώ. το, ει δύνασαι πιστεύσαι, πάντα δυνατά τω πιστεύοντι. και ευθέως κράξας ο πατήρ του παιδίου, μετά δακρύων έλεγε. πιστεύω κύριε, βοήθει μου τη απιστία. ιδών δε ο ιησούς ότι επισυντρέχει όχλος, επετίμησε τω πνεύματι τω ακαθάρτω, λέγων αυτώ. το πνεύμα το άλαλον και κωφόν εγώ σοι επιτάσσω, έξελθε εξ αυτού και μηκέτι εισέλθης εις αυτόν. και κράξαν και πολλά σπαράξαν αυτόν, εξήλθε, και εγένετο ωσεί νεκρός, ώστε πολλούς λέγειν ότι απέθανεν. ο δε ιησούς κρατήσας της χειρός αυτού, ήγειρεν αυτόν και ανέστη. και εισελθόντα αυτόν εις οίκον οι μαθηταί αυτού επηρώτων αυτόν κατιδίαν ότι ημείς ουκ ηδυνήθημεν εκβαλείν αυτό. και είπεν αυτοίς τούτο το γένος εν ουδενί δύναται εξελθείν ειμή εν προσευχή και νηστεία. και εκείθεν εξελθόντες, παρεπορεύοντο διά της γαλιλαίας, και ουκ ήθελεν ίνα τις γνω. εδίδασκε γαρ τους μαθητάς αυτού, και έλεγεν αυτοίς. ότι ο υιός του ανθρώπου παραδίδοται εις χείρας ανθρώπων, και αποκτενούσιν αυτόν, και αποκτανθείς τη τρίτη ημέρα αναστήσεται. οι δε ηγνόουν το ρήμα, και εφοβούντο αυτόν επερωτήσαι. και ήλθεν εις καπερναούμ. και εν τη οικία γενόμενος επηρώτα αυτούς. τι εν τη οδώ προς εαυτούς διελογίζεσθε. οι δε εσιώπων, προς αλλήλους γαρ διελέχθησαν εν τη οδώ τις μείζων. και καθίσας εφώνησε τους δώδεκα και λέγει αυτοίς. ει τις θέλει πρώτος είναι, έσται πάν-

salutabant eum. Et interrogauit eos. Quid inter vos conquiritis. Et rñdēs vnus de turba dixit. Magister attuli filium meū ad te habentē spiritū mutum: qui vbicunqʒ eū apprehenderit allidit illum et spumat: ⁊ stridet dentib⁹ et arescit. Et dixi discipulis tuis vt eijcerent illum: ⁊ nō potuerūt. Qui rñdēs eis dixit. O generatio incredula q̄ʒdiu apd' vos ero? Quā diu vos patiar. Afferte illum ad me: et attulerūt eum. Et cum vidisset eum: statim spiritus conturbauit illum: et elisus in terrā volutabat spumans: et interrogauit patrem eius. Quantū temporis est exquo ei hoc accidit? At ille ait. Ab īfantia: ⁊ frequē in ignem ⁊ ī aquam misit: vt ⌊ter eū eum perderet. Sed si quid potes: adiuua nos misertus nostri. Jesus autem ait illi. Si potes credere: omnia possibilia sunt credēti. Et ꝯtinuo exclamans pater pueri cum lachrymis aiebat. Credo dñe: adiuua incredulitatem meam. Et cū vidisset iesus cōcurrentez turbā: cōminatus ē spiritui īmundo dicens illi. Surde ⁊ mute spūs: ego precipio tibi exi ab eo: ⁊ ampli⁹ ne introeas in eū. Et exclamans ⁊ multū discerpēs euʒ exijt ab eo: ⁊ factus est sicut mortu⁹: ita vt multi dicerēt q: mortu⁹ ē. Jes⁹ āt tenēs manū ei⁹ eleuauit eū ⁊ surrexit. Et cū itroisset in domum: discipuli eius secreto interrogabāt eū. Quare nos non potuimus eijcere eum? Et dixit illis. Hoc genus in nullo potest exire: nisi in oratione et ieiunio. Et inde pfecti pretergrediebantur galileam: nec volebat quenqʒ scire. Docebat aūt discipulos suos: ⁊ dicebat illis: quoniam filius hominis tradetur in manus hominum: ⁊ occident eum et occisus tertia die resurget. At illi ignorabant verbum: et timebant interrogare eum. Et venerūt capharnaum. Qui cum domi esset: interrogabat eos. Quid in via tractabatis? At illi tacebant. Siquidem in via inter se disputauerāt: quis eorū maior esset. Et residēs vocauit duodecim et ait illis. Si quis vult primus esse: erit omnium

Mat.17.d. Luce.9.e.
Mat.17.e. Luce.9.e.
D
Mat.17.e.
E
Mat.17.f. Luce.9.c. sup.8.f.⁊.ī 10.c
Mat.18.a Luce.22.c.

των ἔσχατος καὶ πάντων διάκονος. καὶ
λαβὼν παιδίον, ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέ=
σῳ αὐτῶν, καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὸ εἶ=
πεν αὐτοῖς. ὃς ἐὰν ἓν τῶν παιδίων τοι=
ούτων δέξηται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέ
χεται. καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, οὐχ ἐμὲ δέχε
ται ἀλλὰ τὸν ἀποστείλαντά με. ἀπεκρίθη
δὲ αὐτῷ ὁ ἰωάννης λέγων. διδάσκαλε, εἴ
δομεν τινὰ τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαι
μόνια ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν, καὶ ἐκωλύσα
μεν αὐτὸν ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν. ὁ δὲ ἰη=
σοῦς εἶπε. μὴ κωλύετε αὐτόν. οὐδεὶς γὰρ
ἐστὶν ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματι
μου, καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαί με.
ὃς γὰρ οὐκ ἐστὶ καθ᾽ ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν ἐσ
τίν. ὃς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕδα
τος ἐν ὀνόματί μου ὅτι χριστοῦ ἐστέ, ἀμὴν
λέγω ὑμῖν οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐ
τοῦ. καὶ ὃς ἐὰν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν
τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, καλόν ἐσ
τὶν αὐτῷ μᾶλλον εἰ περίκειται λίθος μυλι
κὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ βέβλη=
ται εἰς τὴν θάλασσαν. καὶ ἐὰν σκανδαλίζῃ
σε ἡ χείρ σου, ἀπόκοψον αὐτήν. καλόν σοι
ἐστὶ κυλλὸν εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ τὰς
δύο χεῖρας ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέεν
ναν εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον ὅπου ὁ σκώ=
ληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέν
νυται. καὶ ἐὰν ὁ πούς σου σκανδαλίζῃ σε ἀ
πόκοψον αὐτόν. καλόν ἐστί σοι εἰσελθεῖν εἰς
τὴν ζωὴν χωλόν, ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχον
τα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν εἰς τὸ πῦρ τὸ
ἄσβεστον, ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευ
τᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. καὶ ἐὰν ὁ ὀφ
θαλμός σου σκανδαλίζῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν.
καλόν σοι ἐστὶ μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς
τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς
ἔχοντα, βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυ=
ρός, ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ
τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. πᾶς γὰρ πυρὶ ἁλισ
θήσεται, καὶ πᾶσα θυσία ἁλὶ ἁλισθήσεται.
καλὸν τὸ ἅλας. ἐὰν δὲ τὸ ἅλας ἄναλον
γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε. ἔχετε ἐν ἑαυ
τοῖς ἅλας, καὶ εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις. Cap. 10.

Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστάς, ἔρχεται εἰς τὰ ὅ=
ρια τῆς ἰουδαίας διὰ τοῦ πέραν τοῦ
ἰορδάνου. καὶ συμπορεύονται πάλιν ὄ=
χλοι πρὸς αὐτόν, καὶ ὡς εἰώθει πάλιν ἐδίδα
σκεν αὐτούς. καὶ προσελθόντες φαρισαῖοι ἐ
πηρώτων αὐτόν, εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀ
πολῦσαι, πειράζοντες αὐτόν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
εἶπεν αὐτοῖς. τί ὑμῖν ἐνετείλατο μωσῆς.
οἱ δὲ εἶπον. μωσῆς ἐπέτρεψε βιβλί=

nouissimus & omnium minister. Et
accipiens puerum statuit eū in me- Mat. 10.f.
dio eorum: quē cū cōplexus esset ait
illi. Quisqs vnum ex hmōi pueris Mat. 18.a.
receperit ī nomine meo: me recipit: Luce. 9.f.
& qcunqꝫ me susceperit non me suscipit: Mat. 18.a. Luce. 9.f.
sed eum qui misit me. Respondit F
illi iohānes dicens. Magister vidim⁹
quendā in nomine tuo eijcientem demo
nia qui nō sequitur nos: & prohibuim⁹
eum. Jesus autem
ait. Nolite prohibere eum. Nemo Luce. 9.f.
est enim qui facit virtutem in nomine
meo: & possit cito male loqui de me.
Qui eī nō est aduersū vos: ꝓ vobis ē.
Quisqs eī potū dederit vobis calicē aq̄ 1. Cor. 12.
frigide in noīe meo q2 xp̄i estis: amen Mat. 10.g.
dico vobis non perdet mercedem suā.
Et quisqs scandalizauerit vnū ex Mat. 18.a.
his pusillis credētib⁹ in me bonum est Luce. 7.a.
ei magis si circūdaretur mola asinaria
collo eius et in mare mitteretur.
Et si scandalizauerit G
te manus tua abscide illam. Bonum
est tibi debilē introire in vitam: q̄ꝫ
duas manus habentem ire in gehen=
nā in ignē inextinguibilem vbi vermis Esa. 66.g.
eorum non moritur: & ignis non extin
guitur. Et si pes tuus te scādalizat: am
puta illū. Bonū ē tibi claudū itroire ī
vitam eternā: q̄ꝫ duos pedes habentē
mitti in gehennam ignis
inextinguibilis: vbi vermis eoꝝ nō mo
ritur: & ignis nō extiguitur. Qđ si ocu
lus tuus scandalizat te: eijce eum.
Bonum est tibi luscū introire in Mat. 18.b.
regnum dei: q̄ꝫ duos oculos
hñtem mitti in gehennam ignis
vbi vermis eorum non moritur: et
ignis nō extiguitur. Omnis eī igne sa
lietur: & omnis victima sale salietur.
Bonum est sal. Qđ si sal insulsum Mat. 5.b.
fuerit: ī quo illđ cōdietis? Habete ī vo Luce. 14.g.
bis sal: & pacē habete iter vos. Cap. 10.

ET inde exurgens venit in fines A
iudee vltra Mat. 19.a.
iordanem: et conueniunt iterum turbe
ad eum: & sicut consueuerat iterum do
cebat illos. Et accedentes pharisei iter
rogabant eum: si licet viro vxorē dimit
tere: temptantes eum. At ille rñdens
dixit eis. Quid vobis p̄cepit moyses? Deut. 24.a. Mat. 5.c. 19.a.
Qui dixerunt. Moyses pmisit libellū

ον αποστασίου γράψαι και απολῦσαι. και
αποκριθείς ο ιησοῦς εἶπεν αυτοῖς. πρὸς τὴν
σκληροκαρδίαν υμῶν ἔγραψεν υμῖν τὴν εν
τολὴν ταύτην. απὸ δὲ αρχῆς κτίσεως ἄρ=
σεν και θῆλυ εποίησεν αυτοὺς ο θεός, και εἶ
πεν. ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος
τὸν πατέρα αυτοῦ και τὴν μητέρα, και
προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αυ=
τοῦ, και ἔσονται οι δύο εις σάρκα μίαν. ὥσ
τε οὐκ ἔτι εισὶ δύο, αλλὰ μία σάρξ. ὃ οὖν
ο θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω.
και εν τῇ οικίᾳ πάλιν οι μαθηταὶ αυτοῦ πε
ρὶ τοῦ αυτοῦ επηρώτησαν αυτόν, και λέ=
γει αυτοῖς. ὃς εὰν απολύσῃ τὴν γυναῖκα αυ
τοῦ και γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται επ᾽ αυτήν.
και εὰν γυνὴ απολύσῃ τὸν ἄνδρα αυτῆς και
γαμηθῇ ἄλλῳ, μοιχᾶται. και προσέφε=
ρον αυτῷ παιδία ἵνα ἅψηται αυτῶν, οι δὲ
μαθηταὶ επετίμων τοῖς προσφέρουσιν. ιδὼν
δὲ ο ιησοῦς ηγανάκτησε και εἶπεν αυτοῖς. ἄ
φετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με, και μὴ κω
λύετε αυτά. τῶν γὰρ τοιούτων εστὶν η βα
σιλεία τοῦ θεοῦ. αμὴν λέγω υμῖν, ὃς εὰν μὴ
δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς παιδί=
ον, οὐ μὴ εισέλθῃ εις αυτήν. και εναγκαλισά
μενος αυτὰ τιθεὶς τὰς χεῖρας επ᾽ αυτά, ηυ=
λόγει αυτά. και εκπορευομένου αυτοῦ εις ο
δόν, προσδραμὼν τις και γονυπετήσας αυ
τὸν επηρώτα αυτόν. διδάσκαλε αγαθέ, τί
ποιήσω ἵνα ζωὴν αιώνιον κληρονομήσω. ο
δὲ ιησοῦς εἶπεν αυτῷ. τί με λέγεις αγα=
θόν. ουδεὶς αγαθός, ει μὴ εἷς ο θεός. τὰς εντο
λὰς οἶδας. μὴ μοιχεύσῃς, μὴ φονεύσῃς, μὴ
κλέψῃς, μὴ ψευδομαρτυρήσῃς, μὴ αποσ=
τερήσῃς, τίμα τὸν πατέρα σου και τὴν μητέ
ρα. ο δὲ αποκριθεὶς εἶπεν αυτῷ. διδάσκαλε,
ταῦτα πάντα εφυλαξάμην εκ νεότητός μου
ο δὲ ιησοῦς εμβλέψας αυτῷ ηγάπησεν
αυτὸν και εἶπεν αυτῷ. ἕν σοι υστερεῖ. ὕπα=
γε ὅσα ἔχεις πώλησον και δὸς πτωχοῖς
και ἕξεις θησαυρὸν εν ουρανῷ, και δεῦρο α
κολούθει μοι ἄρας τὸν σταυρόν. ο δὲ στυγ
νάσας επὶ τῷ λόγῳ, απῆλθε λυπούμενος.
ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. και περιβλε
ψάμενος ο ιησοῦς λέγει τοῖς μαθηταῖς αυ=
τοῦ. πῶς δυσκόλως οι τὰ χρήματα ἔχον=
τες εις τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εισελεύσον
ται. οι δὲ μαθηταὶ εθαμβοῦντο επὶ τοῖς λό=
γοις αυτοῦ. ο δὲ ιησοῦς πάλιν αποκριθεὶς
λέγει αυτοῖς. τέκνα, πῶς δύσκολόν εστὶ
τοὺς πεποιθότας επὶ χρήμασιν, εις τὴν βα
σιλείαν τοῦ θεοῦ εισελθεῖν. ευκοπώτερον
γὰρ εστὶ κάμηλον διὰ τῆς τρυμαλιᾶς τῆς
ραφίδος εισελθεῖν, η πλούσιον εις τὴν

repudij scribere et dimittere. Quibus
respondens iesus ait. Ad
duriciã cordis vestri scripsit vobis pce
ptũ istud. Ab initio aũt creature mascu Gen.1.d Mat.19.b.
lum et feminam fecit eos deus
Propter hoc relinquet homo Gen.2.d
patrem suum et matrem: et
adherebit ad uxorem suam
et erunt duo in carne una. Itaque Ephe.5.d. 1.Cor.6.d
iã nõ sũt duo: sed una caro. Qd ergo
de⁹ coniunxit: homo non separet.
Et in domo iterum discipuli eius de
eodem interrogaverunt eum. Et ait Mat.5.e.et 19.b
illis. Quicunque dimiserit uxorem suaz Luce.16.d.
et aliã duxerit: adulteriũ ɔmittit sup eã.
Et si uxor dimiserit virum suum et B
alij nupserit mechatur. Et offerebant Mat.19.c.
illi parvulos ut tangeret illos: discipu Luce.18.c.
li aũt cõminabãtur offerẽtib⁹. Quos cũ vi
deret ies⁹: indigne tulit. Et ait ill. Sini Mat.19.d. Luce.18.c.
te pvulos venire ad me et ne phibueri
tis eos. Talium enim est regnum
dei. Amen dico vobis quisquis non
receperit regnũ dei velut parvulus:
non introibit in illud. Et complexans
eos et imponens man⁹ super illos: bñ
dicebat eos. Et cũ egressus esset in via
pcurrens quidam genu flexo ante eũ
rogabat eũ dicens. Magister bone: qd Mat.19.d Luce.18.d
faciam ut vitam eternam percipiam?
Jesus aũt dixit ei. Quid me dicis bo= C
nũ? Nemo bon⁹ nisi unus deus. Pre Exo.20.b. Rom.8.a.
cepta nosti: ne adulteres: ne occidas: ne Deu.4.b.
fureris: ne falsũ testimoniũ dixeris:
ne fraudẽ feceris: honora patrem tuũ et
matrẽ. At ille rñdẽs ait illi. Magister
hec omnia observavi a iuventute mea.
Jesus autem intuitus eum dilexit
eum et dixit ei. Unũ tibi deest. Vade Mat.19.c.
quecunque habes vende et da paupibus Luce.12.d.et 18.d
et habebis thesaurũ in celo et veni seqre Mat.6.d. Luce.12.d.
me. Qui contristatus 2.Cor.7.c.
in verbo abijt merens: Mat.19.c.
erat ei hñs mltas possessiones. Et cir
cunspiciens iesus ait discipulis suis.
Quam difficile qui pecunias habent
in regnum dei introibunt.
Discipuli aũt obstupebant in verbis
eius. At iesus rursus respondens
ait illis. Filioli quã difficile est
confidentes in pecunijs in regnum
dei introire. Facilius Mat.19.f. Luce.18.c.
est camelum per foramen
acus trãsire: quã divitem

βασιλείαν του θεού εισελθείν. οι δε περισ-
σώς εξεπλήσσοντο λέγοντες προς εαυτούς
και τις δύναται σωθήναι. εμβλέψας δε αυ-
τοίς ο ιησούς λέγει. παρά ανθρώποις αδύ-
νατον, αλλ' ου παρά θεώ. πάντα γαρ δυ-
νατά εστι παρά τω θεώ. ήρξατο δε ο πέ-
τρος λεγειν αυτώ. ιδού ημείς αφήκαμεν
πάντα και ηκολουθήσαμεν σοι. και αποκρι-
θείς ο ιησούς, είπεν. αμήν λέγω υμίν. ου-
δείς εστίν ος αφήκεν οικίαν, η αδελφούς η
αδελφάς, η πατέρα η μητέρα, η γυναίκα
η τέκνα, η αγρούς, ένεκεν εμού και ένεκεν
του ευαγγελίου, εάν μη λάβη εκατοντα-
πλασίονα νυν εν τω καιρώ τούτω, οικίας
και αδελφούς και αδελφάς, και μητέρας και
τέκνα, και αγρούς μετά διωγμών, και εν
τω αιώνι τω ερχομένω ζωήν αιώνιον. πολ-
λοί δε έσονται πρώτοι έσχατοι, και έσχα-
τοι πρώτοι. ήσαν δε εν τη οδώ αναβαίνον-
τες εις ιεροσόλυμα, και ην προάγων αυτών
ο ιησούς. και εθαμβούντο, και ακολουθούν-
τες εφοβούντο. και παραλαβών πάλιν τους
δώδεκα, ήρξατο αυτοίς λέγειν τα μέλλον-
τα αυτώ συμβαίνειν. ότι ιδού αναβαίνομεν
εις ιεροσόλυμα, και ο υιός του ανθρώπου
παραδοθήσεται τοις αρχιερεύσι και τοις
γραμματεύσι, και κατακρινούσιν αυτόν
θανάτω, και παραδώσουσιν αυτόν τοις έθ-
νεσι, και εμπαίξουσιν αυτώ, και μαστιγώ-
σουσιν αυτόν, και εμπτύσουσιν αυτώ, και
αποκτενούσιν αυτόν, και τη τρίτη ημέρα α-
ναστήσεται. και προσπορεύονται αυτώ ιά-
κωβος και ιωάννης οι υιοί ζεβεδαίου λέγον-
τες. διδάσκαλε, θέλομεν ίνα ο εάν αιτήσω-
μεν ποιήσης ημίν. ο δε είπεν αυτοίς. τι θέ-
λετε ποιήσαι με υμίν. οι δε είπον αυτώ.
δος ημίν ίνα εις εκ δεξιών σου και εις εξ ευ-
ωνύμων σου καθίσωμεν εν τη δόξη σου. ο
δε ιησούς είπεν αυτοίς. ουκ οίδατε τι αιτείσ-
θε. δύνασθε πιείν το ποτήριον ο εγώ πίνω και
το βάπτισμα ο εγώ βαπτίζομαι βαπτισθήναι
οι δε είπον αυτώ. δυνάμεθα. ο δε ιησούς εί-
πεν αυτοίς. το μεν ποτήριον ο εγώ πίνω πίε-
σθε, και το βάπτισμα ο εγώ βαπτίζομαι βαπ-
τισθήσεσθε, το δε καθίσαι εκ δεξιών μου και
εξ ευωνύμων μου ουκ εστίν εμόν δούναι,
αλλ' οις ητοίμασται. και ακούσαντες οι δέ-
κα ήρξαντο αγανακτείν περί ιακώβου και ιω-
άννου. ο δε ιησούς προσκαλεσάμενος αυ-
τούς, λέγει αυτοίς. οίδατε ότι οι δο-
κούντες άρχειν των εθνών κατακυριεύου-
σιν αυτών, και οι μεγάλοι αυτών κατε-
ξουσιάζουσιν αυτών. ουχ ούτως δε έσται
εν υμίν, αλλ' ος εάν θέλη γενέσθαι μέ-

intrare in regnum dei. Qui magis
ammirabātur dicentes ad semetipsos.
Et qs pōt saluus fieri? Et intuens illos D
iesus ait. Apud homines impossibile ē Mat. 19. f.
sed nō apud deū. Omnia enī possibilia Luce. 1. d. et 18. c.
sunt apud deū. Et cepit Mat. 19. f.
ei petrus dicere. Ecce nos dimisimus Luce. 18. c.
omnia: et secuti sumus te. Respondens
iesus ait. Amen dico vobis: nemo Mat. 19. g.
est qui reliq̄rit domū aut fratres aut Luce. 18. c.
sorores aut patrē aut matrē
aut filios aut agros ꝓpter me et ꝓpter
euangeliū: qui nō accipiet cēties tantū
nunc in tempore hoc domos
et fratres et sorores et matres et
filios et agros cum ꝑsecutionibus: et in
seculo futuro vitam eternam. Multi Mat. 19. g.
aūt erunt primi nouissimi et nouissimi Luce. 13. f.
primi. Erant autē in via ascendentes E
hierosolymā et precedebat illos
iesus. Et stupebant et sequentes
timebant. Et assumens iterum Mat. 16. c. 17. f. 20. d.
duodecim cepit illis dicere que essent
ei ventura. Quia ecce ascendimus Luce. 18. f.
hierosolymam: et filius hominis
tradetur principibus sacerdotum et
scribis et senioribus: et damnabunt eum
morte. Et tradent eum gentibus
et illudēt ei: et cōspuent eum et flagella-
bunt eum et
interficient eum: et tertia die resurget.
Et accedunt ad eum iacobus Mat. 20. c.
et iohannes filij zebedei dicentes.
Magister volumꝰ vt quodcūq; petieri-
mꝰ facias nobꝭ. At ille dixit eis. Quid
vultis vt faciam vobis? Et dixerunt.
Da nobꝭ vt vnꝰ ad dexterā tuā et aliꝰ
tuā sedeamꝰ in gloria tua. ad sinistrā
Jesus aūt ait eis. Nescitis quid peta-
tis. Potestis bibere calicē quē ego bibo F
aut baptismo quo ego baptizor baptiza-
ri? At illi dixerūt ei. Possumꝰ. Jesus
aūt ait eis. Calicē quidē quē ego bibo bi-
betis: et baptismo quo ego baptizor bapti-
zabimini: sedere aūt ad dexterā meam vel
ad sinistram non est meum dare vobis:
sed quibꝰ paratū est. Et audiētes decē Mat. 20. f.
indignati sunt de iacobo et iohanne.
Jesus autem vocans eos
ait illis. Scitis quia hi qui videntur Luce. 22. c.
principari gentibus dominantur
eis: et principes eorum ꝑtātē habent
ipsorum. Non ita est autem
in vobis: sed quicūq; voluerit fieri ma-

γας ἐν ὑμῖν, ἔσται ὑμῶν διάκονος. καὶ ὃς
ἐὰν θέλῃ ὑμῶν γενέσθαι πρῶτος, ἔσται πάν
των δοῦλος. καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι,
καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ
πολλῶν. καὶ ἔρχονται εἰς ἱεριχώ. καὶ ἐκπο-
ρευομένου αὐτοῦ ἀπὸ ἱεριχὼ καὶ τῶν μαθη
τῶν αὐτοῦ καὶ ὄχλου ἱκανοῦ, υἱὸς τιμαίου
βαρτιμαῖος ὁ τυφλὸς ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁ
δὸν προσαιτῶν. καὶ ἀκούσας ὅτι ἰησοῦς ὁ
ναζωραῖος ἐστίν, ἤρξατο κράζειν καὶ λέγειν.
ὁ υἱὸς δαυὶδ ἰησοῦ ἐλέησόν με. καὶ ἐπετί-
μων αὐτῷ πολλοὶ ἵνα σιωπήσῃ. ὁ δὲ πολ-
λῷ μᾶλλον ἔκραζεν, υἱὲ δαυὶδ ἐλέησόν με.
καὶ στὰς ὁ ἰησοῦς, εἶπεν αὐτὸν φωνηθῆναι.
καὶ φωνοῦσι τὸν τυφλὸν λέγοντες αὐτῷ.
θάρσει. ἔγειραι φωνεῖ σε. ὁ δὲ ἀποβαλὼν
τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν
ἰησοῦν. καὶ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ ὁ ἰη-
σοῦς. τί θέλεις ποιήσω σοι. ὁ δὲ τυφλὸς εἶ
πεν αὐτῷ. ῥαββουνὶ ἵνα ἀναβλέψω. ὁ δὲ ἰη
σοῦς εἶπεν αὐτῷ. ὕπαγε ἡ πίστις σου σέσω-
κέ σε. καὶ εὐθέως ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολούθη-
σε τῷ ἰησοῦ ἐν τῇ ὁδῷ. Cap. xi.

Καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς ἱερουσαλὴμ εἰς
βηθσφαγὴ καὶ βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος
τῶν ἐλαιῶν, ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτοῖς. ὑπάγετε εἰς τὴν
κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν. καὶ εὐθέως εἰσ
πορευόμενοι εἰς αὐτὴν εὑρήσετε πῶλον δε-
δεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς ἀνθρώπων κεκάθικε.
λύσαντες αὐτὸν, ἀγάγετε. καὶ ἐάν τις ὑ-
μῖν εἴπῃ τί ποιεῖτε τοῦτο, εἴπατε ὅτι ὁ κύ-
ριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει. καὶ εὐθέως αὐτὸν ἀ
ποστέλλει ὧδε. ἀπῆλθον δὲ καὶ εὗρον τὸν
πῶλον δεδεμένον πρὸς τὴν θύραν ἔξω ἐ-
πὶ τοῦ ἀμφόδου. καὶ λύουσιν αὐτόν, καὶ
τινές τῶν ἐκεῖ ἑστώτων, ἔλεγον αὐτοῖς. τί
ποιεῖτε λύοντες τὸν πῶλον. οἱ δὲ εἶπον
αὐτοῖς καθὼς ἐνετείλατο ὁ ἰησοῦς, καὶ ἀφῆ
καν αὐτούς. καὶ ἤγαγον τὸν πῶλον πρὸς
τὸν ἰησοῦν, καὶ ἐπέβαλον αὐτῷ τὰ ἱμάτια
αὐτῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐπ' αὐτῷ. πολλοὶ δὲ
τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἔστρωσαν εἰς τὴν ὁδόν.
ἄλλοι δὲ στοιβάδας ἔκοπτον ἐκ τῶν δέν-
δρων, καὶ ἐστρώννυον εἰς τὴν ὁδόν. καὶ οἱ
προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκρα-
ζον λέγοντες. ὡσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχό
μενος ἐν ὀνόματι κυρίου. εὐλογημένη ἡ ἐρ
χομένη βασιλεία ἐν ὀνόματι κυρίου τοῦ πα
τρὸς ἡμῶν δαυίδ. ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.
καὶ εἰσῆλθεν εἰς ἱεροσόλυμα ὁ ἰησοῦς
εἰς τὸ ἱερόν, καὶ περιβλεψάμενος πάν-
τα, ὀψίας ἤδη οὔσης τῆς ὥρας, ἐξῆλθεν

ior: erit vester minister. Et quicunque
voluerit in vobis primus esse: erit omnium
seruus. Nam et filius hominis B
non venit vt ministraretur ei: sed vt ministra
ret: et daret animam suam redemptionem pro
multis. Et veniunt hiericho. Et profici Mat. 20. g
scente eo de hiericho et discipulis Luce. 18. g.
eius et plurima multitudine: filius thimei
barthimeus cecus sedebat iuxta viam
mendicans. Qui cum audisset quia iesus
nazarenus est: cepit clamare et dicere.
Jesu fili dauid miserere mei. Et com
minabantur illi multi vt taceret. At ille mul
to magis clamabat fili dauid miserere mei.
Et stans iesus precepit illum vocari:
Et vocant cecum dicentes ei.
Animequior esto: surge vocat te. Qui pro
iecto vestimento suo: exiliens venit ad
eum. Et respondens iesus dixit illi.
Quid tibi vis faciam? Cecus autem dixit
ei. Raboni vt videam. Jesus autem
ait illi. Vade: fides tua
te saluum fecit. Et confestim vidit et se Mat. 20. g.
quebatur eum in via. Cap. xi.

Et cum appropinquarent hierosoly- A
me et bethanie ad montem Mat. 21. a.
oliuarum: mittit duos ex discipulis Luce. 19. d.
suis et ait illis. Ite in Johã. 12. b.
castellum quod contra vos est: et stati introeun
illuc inuenietis pullum ligatum: tes
super quem nullus adhuc hominum sedit.
Soluite illum et adducite. Et si quis vo
bis dixerit quid facitis: dicite quia domino
necessarius est: et continuo illum dimittet
huc. Et abeuntes inuenerunt Mat. 21. a
pullum ligatum ante ianuam foris in Luce. 19. e.
biuio: et soluunt eum. Et Quid
quidam de illic stantibus dicebant illis.
facitis soluentes pullum? Qui dixerunt
eis sicut preceperat illis iesus: et dimiserunt
eis. Et duxerunt pullum ad
iesum: et imponunt illi vestimenta
sua: et sedit super eum. Multi autem Mat. 21. b
vestimenta sua strauerunt in via. Luce. 19. f.
Alij autem frondes cedebant de arboribus: Johã. 12. b
et sternebant in via. Et
qui preibant et qui sequebantur clamabant
dicentes. Osanna benedictus qui venit B
in nomine domini: benedictum quod venit
regnum patris
nostri dauid osanna in excelsis.
Et introiuit hierosolymam Mat. 21 c.
in templum: et circunspectis omnibus cum
iam vespera esset hora: exijt

[library stamp]

εις βηθανίαν μετά των δώδεκα. και τη
επαύριον εξελθόντων αυτών από βηθα-
νίας επείνασε, και ιδών συκήν μακρόθεν έ-
χουσαν φύλλα, ήλθεν ει άρα ευρήσει τι εν
αυτή. και ελθών επ αυτήν, ουδέν εύρεν ει
μή φύλλα. ου γαρ ην καιρός σύκων. και α-
ποκριθείς ο ιησούς είπεν αυτή. μηκέτι εκ σου
εις τον αιώνα μηδείς καρπόν φάγη. και ή-
κουον οι μαθηταί αυτού, και έρχονται εις ιε-
ροσόλυμα, και εισελθών ο ιησούς εις το ιε-
ρόν, ήρξατο εκβάλλειν τους πωλούντας και
αγοράζοντας εν τω ιερώ. και τας τραπέζας
των κολλυβιστών και τας καθέδρας των
πωλούντων τας περιστεράς κατέστρεψε.
και ουκ ήφιεν ίνα τις διενέγκη σκεύος διά
του ιερού, και εδίδασκε λέγων αυτοίς. ου
γέγραπται ότι ο οίκος μου οίκος προσευχής
κληθήσεται πάσι τοις έθνεσι. υμείς δε εποιή-
σατε αυτόν σπήλαιον ληστών. και ήκουσαν
οι γραμματείς και οι αρχιερείς, και εζήτουν
πως αυτόν απολέσωσιν, εφοβούντο γαρ
αυτόν ότι πας ο όχλος εξεπλήσσετο επί
τη διδαχή αυτού. και ότε οψέ εγένετο, ε-
ξεπορεύετο έξω της πόλεως. και πρωΐ παρα
πορευόμενοι, είδον την συκήν εξηραμμένην
εκ ριζών. και αναμνησθείς ο πέτρος, λέγει
αυτώ. ραββί, ίδε η συκή ην κατηράσω εξή-
ρανται. και αποκριθείς ο ιησούς λέγει αυτοίς,
έχετε πίστιν θεού. αμήν γαρ λέγω υμίν, ό
τι ος αν είπη τω όρει τούτω άρθητι και βλή
θητι εις την θάλασσαν, και μη διακριθή εν τη
καρδία αυτού, αλλά πιστεύσει ότι α λέ-
γει γίνεται, έσται αυτώ ο εάν είπη. διά τού
το λέγω υμίν, πάντα όσα αν προσευχόμε
νοι αιτήσθε, πιστεύετε ότι λαμβάνετε, και έ-
σται υμίν. και όταν στήκητε προσευχόμε-
νοι αφίετε εί τι έχετε κατά τινός, ίνα και ο
πατήρ υμών ο εν τοις ουρανοίς αφή υμίν
τα παραπτώματα υμών. ει δε υμείς ουκ α-
φίετε, ουδέ ο πατήρ υμών ο εν τοις ουρα-
νοίς αφήσει τα παραπτώματα υμών. και έρ
χονται πάλιν εις ιεροσόλυμα. και εν τω ιε-
ρώ περιπατούντος αυτού, έρχονται προς
αυτόν οι αρχιερείς και οι γραμματείς και
οι πρεσβύτεροι και λέγουσιν αυτώ. εν ποί
α εξουσία ταύτα ποιείς. και τις σοι την ε-
ξουσίαν ταύτην έδωκεν ίνα ταύτα ποιής.
ο δε ιησούς αποκριθείς είπεν αυτοίς. επε-
ρωτήσω υμάς και εγώ ένα λόγον, και απο-
κρίθητε μοι, και ερώ υμίν εν ποία εξουσία
ταύτα ποιώ. το βάπτισμα ιωάννου εξ ου-
ρανού ην ή εξ ανθρώπων. αποκρίθητε μοι.
και ελογίζοντο προς εαυτούς λέγοντες. ε

in bethaniam cum duodecim: et
alia die cum exiret a bethania
esuriit. Cũq; vidisset a longe ficũ hñtẽ Mat.21.c.
folia: venit si q̃d forte inueniret in Luce.13.b.
ea. Et cũ venisset ad eã nihil iuenit pre
ter folia. Non ei erat tps ficoꝝ. Et re
spõdens dixit ei. Jam non amplius
i eternũ ex te q̃sq; fructũ mãducet. Et
audiebant discipuli ei9: ⁊ veniũt iterũ
hierosolymam. Et cum itroissent i tem Mat.21.b.
plũ cepit eijcere vendentes et Luce.19.g.
ementes in templo: ⁊ mensas Johã.2.d
nummulariorum ⁊ cathedras
vendentium columbas euertit.
Et nõ sinebat vt q̃sq; transferret vas p
templum: ⁊ docebat dicens eis. Nõne Esaie.56.c
scriptũ est q: dom9 mea domus orõnis Hiere.7.b
vocabit oibus gentib9? Uos aũt fecistis
eã speluncã latronũ. Quo audito pricipes C
sacerdotũ ⁊ scribe querebant Mat.21.g.
quomodo eum perderent. Timebãt ei Luce.16.g
eum: qm̃ vniuersa turba ãmirabat sup Jo.7.c.t.g
doctrina ei9. Et cũ vespa facta esset
egrediebat de ciuitate. Et cũ mane trã Mat.21.c.
sirẽt: viderũt ficum aridã factam Luce.13.b.
a radicibus. Et recordatus petr9 dixit
ei. Rabbi: ecce fic9 cui maledixisti a-
ruit.. Et respondẽs iesus ait illis.
Habete fidem dei. Amẽ dico vobis: q: Mat.17.c.
q̃cunq; dixerit huic monti tollere ⁊ mit t.21.c.t lu.
tere in mare ⁊ nõ hesitauerit in 17.b.
corde suo: sz crediderit: q: q̃cũq; dixe
rit fiat: fiet ei. Propterea Mat.11.d.
dico vobis: oia quecũq; orantes Johã.15.b.
petitis credite: q: accipietis: ⁊ euenient
vobis. Et cum stabitis ad orandũ: Mat.6.c.
dimittite si q̃d hẽtis aduersus aliquẽ vt
⁊ pater vester qui i celis ẽ dimittat vo
bis pctã vestra. Qd si vos nõ dimiseri D
tis: nec pater vester qui in celis est
dimittet vobis peccata vestra. Et ve-
niunt rursus hierosolymam. Et cum
ambularet in templo: accedunt ad
eum sũmi sacerdotes ⁊ scribe ⁊
seniores ⁊ dicunt ei. In qua Mat.21.d.
potestate hec facis: et q̃s dedit tibi Luce.20.a.
hanc potestatem vt ista facias?
Jesus autẽ rñdens ait illis: Interroga
bo vos et ego vnum verbũ: et rñdete
mihi: ⁊ dicã vobis in qua potestate
hec faciã. Baptismũ iohannis de celo
erat an ex hominib9? Respõdete mihi
At illi cogitabant secum dicentes. Si

άν εἴπωμεν εξ ουρανού ερεί, διά τι ουν ουκ
επιστεύσατε αυτώ. αλλ είπωμεν εξ ανθρώ-
πων, εφοβούντο τον λαόν. άπαντες γαρ εί-
χον τον ιωάννην ότι όντως προφήτης ην.
και αποκριθέντες λέγουσι τω ιησού. ουκ οί-
δαμεν. και ο ιησούς αποκριθείς λέγει αυ-
τοίς. ουδέ εγώ λέγω υμίν εν ποία εξουσία
ταύτα ποιώ. Cap.12.
Και ήρξατο αυτοίς εν παραβολαίς λέγειν
αμπελώνα εφύτευσεν άνθρωπος. και
περιέθηκε φραγμόν, και ώρυξεν υπολήνι-
ον, και ωκοδόμησε πύργον, και εξέδοτο αυ-
τόν γεωργοίς και απεδήμησε. και απέστει-
λε προς τους γεωργούς τω καιρώ δούλον
ίνα παρά των γεωργών λάβη από του καρ-
πού του αμπελώνος. οι δε λαβόντες αυ-
τόν έδειραν και απέστειλαν κενόν. και πά-
λιν απέστειλε προς αυτούς άλλον δού-
λον, κακείνον λιθοβολήσαντες εκεφαλαίω-
σαν, και απέστειλαν ητιμωμένον. και πάλιν
άλλον απέστειλε, κακείνον απέκτειναν. και
πολλούς άλλους τους μεν δαίροντες,
τους δε αποκτένοντες. έτι ουν ένα υιόν έ-
χων αγαπητόν αυτού, απέστειλε και αυ-
τόν προς αυτούς έσχατον λέγων. ότι εν-
τραπήσονται τον υιόν μου. εκείνοι δε οι γε-
ωργοί είπον προς αυτούς. ότι ούτος εσ-
τιν ο κληρονόμος. δεύτε αποκτείνωμεν αυ-
τόν, και ημών έσται η κληρονομία. και λα-
βόντες αυτόν, απέκτειναν, και εξέβαλον έξω
του αμπελώνος. τι ουν ποιήσει ο κύριος
του αμπελώνος. ελεύσεται και απολέσει
τους γεωργούς, και δώσει τον αμπελώνα
άλλοις. ουδε την γραφήν ταύτην ανέγνω-
τε, λίθον ον απεδοκίμασαν οι οικοδομούν-
τες, ούτος εγενήθη εις κεφαλήν γωνίας. πα-
ρά κυρίου εγένετο αύτη, και εστι θαυμαστή
εν οφθαλμοίς ημών. και εζήτουν αυτόν κρα-
τήσαι, και εφοβήθησαν τον όχλον. έγνωσαν
γαρ ότι προς αυτούς την παραβολήν εί-
πε. και αφέντες αυτόν απήλθον. και αποσ-
τέλλουσι προς αυτόν τινάς των φαρισαί-
ων και ηρωδιανών, ίνα αυτόν αγρεύσωσι
λόγω. οι δε ελθόντες λέγουσιν αυτώ. δι-
δάσκαλε, οίδαμεν ότι αληθής ει, και ου μέ-
λει σοι περί ουδενός. ου γαρ βλέπεις εις
πρόσωπον ανθρώπων. αλλ επ αληθείας
την οδόν του θεού διδάσκεις. έξεστι κήνσον
καίσαρι δούναι, η ου. δώμεν η μη δώμεν.
ο δε ειδώς αυτών την υπόκρισιν, είπεν αυ-
τοίς. τι με πειράζετε. φέρετε μοι δηνάριον
ίνα ίδω. οι δε ήνεγκαν. και λέγει αυτοίς.
τίνος η εικών αυτη και η επιγραφή. οι δε εί

dixerim⁹ de celo: dicet nobis. Quare
ergo nō credidistis ei. Si dixerim⁹ ex
hoib⁹: timem⁹ ppl'm. Oēs eni hēbant
iohannem quia vere ppheta esset.
Et respōdentes dicunt iesu. Nescimus.
Et respondens iesus ait illis.
Neq3 ego dico vobis in qua potestate
hec faciam. Cap.12.
A
Et cepit illis in parabolis loqui.
Vineam pastinauit homo et Mat.21.f. Luce.20.b
circundedit sepem et fodit lacum: Esaie.5.a
et edificauit turrim et locauit eam
agricolis et peregre pfect⁹ est. Et mi-
sit ad agricolas in tempore seruum:
vt ab agricolis acciperet de fructu
vinee. Qui apprehensum eum
ceciderūt et dimiserunt vacuum. Et ite-
rum misit ad illos alium seruum:
et illum in capite vulnerauerunt et cōtu-
melijs affecerunt. Et rursum Mat.25.f.
alium misit et illum occiderunt: et
plures alios quosdam cedentes:
alios vero occidētes. Adhuc ergo vnū Hebreo.1.a
charissimū et illū misit ad eos nouissimū dicens: quia reuerebunt
filium meum. Coloni autem
dixerunt adinuicem. Hic est
heres. Venite occidamus eum Gen.37.d
et nostra erit hereditas. Et apprehēdē- Mat.21.f.
tes eū occiderunt et ejecerunt extra
vineam. Quid ergo dominus faciet
vinee? Veniet et perdet
colonos, et dabit vineam
alijs. Nec scripturam hanc legistis: Ps.117.
lapidem quem reprobauerunt edificātes Mat.21.g. Luce.20.c
hic factus ē in caput anguli: a Actuū.4.d
dño factum est istud et est mirabile 1.Pe.2.a.
in oculis nostris. Et querebāt eū tenē: Mat.21.g. Luce.19.g.
et timuerunt turbam. Cognouerunt c.20.c.et.22.
eni qm ad eos parabolam hāc dixerit a.
Et relicto eo abierunt. Et mittunt Jo.7.e.et.g
ad eum quosdam ex phariseis
et herodianis vt eum caperent in
verbo. Qui venientes dicunt ei. Ma- B
gister scimus q2 verax es et non curas Mat.22.c Luce.20.d.
quemq3. Nec enim vides in Mat.22.c.
faciem hominum: sed in veritate
viam dei doces. Licet dari tributum
cesari: an non dabimus?
Qui sciens versutiam illorum ait illis.
Quid me tēptatis? Afferte mihi dena-
riū vt videā. At illi obtulerūt ei. Et ait
illis. Cui⁹ ē imago hec: et iscriptio?

τῶν αὐτῷ. καίσαρος. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰη-
σοῦς εἶπεν αὐτοῖς, ἀπόδοτε τὰ καίσαρος καί-
σαρι, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. καὶ ἐθαύμα-
σαν ἐπ' αὐτῷ. καὶ ἔρχονται σαδδουκαῖοι
πρὸς αὐτόν, οἵτινες λέγουσιν ἀνάστασιν
μὴ εἶναι, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες.
διδάσκαλε, μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν ὅτι ἐάν
τινός ἀδελφός ἀποθάνῃ, καὶ καταλίπῃ γυ-
ναῖκα καὶ τέκνα μὴ ἀφῇ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφός
αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἐξαναστή-
σῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ἑπτά ἀδελ-
φοὶ ἦσαν καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβε γυναῖκα, καὶ
ἀποθνήσκων οὐκ ἀφῆκε σπέρμα. καὶ ὁ δεύ-
τερος ἔλαβεν αὐτήν καὶ ἀπέθανε, καὶ οὐδὲ αὐ-
τὸς ἀφῆκε σπέρμα. καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως.
καὶ ἔλαβον αὐτὴν οἱ ἑπτά, καὶ οὐκ ἀφῆκαν
σπέρμα. ἐσχάτη πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυ-
νή. ἐν τῇ ἀναστάσει ὅταν ἀναστῶσι, τίνος αὐ-
τῶν ἔσται γυνή. οἱ γὰρ ἑπτά ἔσχον αὐτὴν
γυναῖκα. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐ-
τοῖς. οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες
τὰς γραφάς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ.
ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, οὔτε γα-
μοῦσιν οὔτε ἐκγαμίσκονται, ἀλλ' εἰσὶν ὡς
ἄγγελοι οἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. περὶ δὲ τῶν νε-
κρῶν ὅτι ἐγείρονται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βί-
βλῳ μωσέως ἐπὶ τῆς βάτου, ὡς εἶπεν αὐτῷ
ὁ θεός λέγων. ἐγὼ ὁ θεός ἀβραάμ καὶ ὁ θε-
ὸς ἰσαάκ καὶ ὁ θεὸς ἰακώβ. οὐκ ἔστιν ὁ θε-
ὸς θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων. ὑμεῖς οὖν
πολὺ πλανᾶσθε. καὶ προσελθὼν εἷς τῶν
γραμματέων, ἀκούσας αὐτῶν συζητούν-
των, εἰδὼς ὅτι καλῶς ἀπεκρίθη ἐπηρώτησεν
αὐτόν. ποία ἐστὶ πρώτη πασῶν ἐντολή. ὁ
δὲ ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτῷ. ὅτι πρώτη πα-
σῶν τῶν ἐντολῶν. ἄκουε ἰσραήλ κύριος ὁ
θεὸς ἡμῶν, κύριος εἷς ἐστί. καὶ ἀγαπήσεις
κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας
σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅ-
λης τῆς διανοίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύ-
ος σου. αὕτη πρώτη ἐντολή. καὶ δευτέρα
ὁμοία αὕτη. ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου
ὡς σεαυτόν. μείζων τούτων ἄλλη ἐντολή
οὐκ ἔστι. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεύς.
καλῶς διδάσκαλε ἐπ' ἀληθείας εἶπας, ὅτι
εἷς ἐστὶ καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ.
καὶ τὸ ἀγαπᾶν αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδί-
ας, καὶ ἐξ ὅλης τῆς συνέσεως, καὶ ἐξ ὅλης τῆς
ψυχῆς, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος, καὶ τὸ ἀ-
γαπᾶν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτόν, πλεῖον ἐσ-
τὶ πάντων τῶν ὁλοκαυτωμάτων καὶ θυσι-
ῶν. καὶ ὁ ἰησοῦς ἰδὼν αὐτὸν ὅτι νουνεχῶς
ἀπεκρίθη, εἶπεν αὐτῷ. οὐ μακρὰν εἶ ἀπὸ

Dicũt ei. Cesaris. Rñdens aũt iesus
dixit illis. Reddite igitur q̃ sũt cesaris cesari: Mat.22.d. Roma.13.b
et que sunt dei deo. Et mirabantur
super eo. Et venerunt Mat.22.d. Luce.20.e.
ad eũ saducei qui dicunt resurrectionẽ
non esse: et interrogabant eum dicentes.
Magister moyses nobis scripsit vt si Deut.25.a
cuius frater mortuus fuerit et dimiserit vxo-
rem: et filios non reliquerit: accipiat frater
eius vxorem ipsius et resuscitet
semen fratri suo. Septem ergo fratres Mat.22.d. Luce.20.e.
erant et primus accepit vxorem: et
mortuus est non relicto semine. Et secũdus
accepit eam et mortuus est: et nec iste
reliquit semen. Et tertius similiter.
Et acceperũt eã similr septẽ et nõ reliquerũt
semẽ. Nouissima oĩm defũcta est et mu-
lier. In resurrectione ergo cũ resurrexe-
rint: cuius de his erit vxor? Septẽ enim ha-
buerũt eã vxorẽ. Et rñdẽs iesus ait illis.
Nonne ideo erratis non scientes
scripturas neq; virtutem dei?
Cum enim a mortuis resurrexerint neq; nu-
bent neq; nubentur: sed sunt sicut
angeli dei in celis. De mortuis autem C
q̃ resurgãt non legistis in libro
moysi super rubũ: quomodo dixerit illi
deus inquiens ego sum deus abraam et deus Exo.3.b Mat.22.c.
ysaac et deus iacob? Non est deus
mortuorum sed viuorum. Vos ergo
multum erratis. Et accessit vnus de Mat.22.f. Luce.10.f.
scribis qui audierat illos cõquirentes et
videns quoniam bñ illis rñderit: interrogauit
eum quod esset primũ omniũ mandatũ.
Jesus aũt rñdit ei: quia primum oĩm
mandatũ est. Audi israel dominus Deut.6.a Mat.22.f. Luce.10.f.
deus tuus deus vnus est. et diliges
dominum deum tuũ ex toto corde
tuo et ex tota anima tua: et ex tota
mente tua: et ex tota virtute
tua. Hoc est primũ mandatũ. Secũdũ aũt
simile est illi. Diliges proximum tuum
tanq̃ teipsũ. Maius horum aliud mandatũ
non est. Et ait illi scriba.
Bene magister in veritate dixisti: quia Deut.4.f. Mat.22.f. Jaco.2.b. 1.Cor.8.b Eph.4.f
vnus est deus et non est alius pter eũ.
Et vt diligatur ex toto corde:
et ex toto intellectu: et ex tota
anima: et ex tota fortitudine: et dilige-
re proximum tanq̃ seipsum maius est
oĩbus holocaustomatibus et sacrificiis.
Jesus autem videns q̃ sapienter
respondisset: dixit illi. Non es longe a

της βασιλείας του θεού. και ουδείς ουκ έ-
τι ετόλμα αυτόν επερωτήσαι. και αποκριθείς
ο ιησούς, έλεγε διδάσκων εν τω ιερώ. πως
λέγουσιν οι γραμματείς ότι ο Χριστός υιός
εστί δαυίδ. αυτός γαρ δαυίδ είπεν εν
πνεύματι αγίω. λέγει ο κύριος τω κυρίω
μου κάθου εκ δεξιών μου. έως αν θω τους
εχθρούς σου υποπόδιον των ποδών σου.
αυτός ουν δαυίδ λέγει αυτόν κύριον, και
πόθεν υιός αυτού εστί. και πολύς όχλος
ήκουεν αυτού ηδέως. και έλεγεν αυτοίς εν
τη διδαχή αυτού. βλέπετε από των γραμ
ματέων των θελόντων εν στολαίς περιπα-
τείν, και ασπασμούς εν ταις αγοραίς, και
πρωτοκαθεδρίας εν ταις συναγωγαίς, και
πρωτοκλησίας εν τοις δείπνοις. οι κατεσ-
θίοντες τας οικίας των χηρών, και προφά-
σει μακρά προσευχόμενοι. ούτοι λήψονται
περισσότερον κρίμα. και καθίσας ο ιησούς
κατέναντι του γαζοφυλακίου, εθεώρει πως
ο όχλος βάλλει χαλκόν εις το γαζοφυ-
λάκιον. και πολλοί πλούσιοι έβαλον πο-
λλά. και ελθούσα μία χήρα πτωχή, έβαλε
λεπτά δύο ο εστί κοδράντης. και προσκα-
λεσάμενος τους μαθητάς αυτού, είπεν αυ-
τοίς αμήν λέγω υμίν, ότι η χήρα αύτη η
πτωχή πλείον πάντων βέβληκε των βαλ-
λόντων είς το γαζοφυλάκιον. πάντες γαρ
εκ του περισσεύοντος αυτοίς έβαλον, αύ-
τη δε εκ της υστερήσεως αυτής πάντα όσα
είχεν έβαλεν όλον τον βίον αυτής. Cap. 13.

Και εκπορευομένου αυτού εκ του ιερού,
λέγει αυτώ εις εκ των μαθητών αυτού.
διδάσκαλε, ίδε ποταποί λίθοι και ποτα-
παί οικοδομαί. και αποκριθείς ο ιησούς εί-
πεν αυτώ. βλέπεις ταύτας τας μεγάλας οι
κοδομάς, ου μή αφεθή λίθος επί λίθω ος ου
μή καταλυθή. και καθημένου αυτού εις το
όρος των ελαιών κατέναντι του ιερού, επη-
ρώτων αυτόν κατ ιδίαν πέτρος και ιάκωβος
και ιωάννης και ανδρέας. ειπέ ημίν πότε
ταύτα έσται, και τι το σημείον όταν μέλλη
ταύτα πάντα συντελείσθαι. ο δε ιησούς α
ποκριθείς αυτοίς ήρξατο λέγειν. βλέπετε, μη
τις υμάς πλανήση. πολλοί γαρ ελεύσον-
ται επί τω ονόματι μου λέγοντες ότι εγώ
ειμί, και πολλούς πλανήσουσιν. όταν δε
ακούσητε πολέμους και ακοάς πολέμων,
μη θροείσθε. δει γαρ γενέσθαι αλλ ούπω
το τέλος. εγερθήσεται γαρ έθνος επί έθ-
νος, και βασιλεία επί βασιλείαν, και έσον-
ται σεισμοί κατά τόπους, και έσονται λιμοί
και ταραχαί. αρχαί ωδίνων ταύτα. βλέ-

regno dei. Et nemo iam Mat. 22. g.
audebat eũ interrogare. Et respõdẽs Luce. 20. g.
iesus dicebat docens in templo. Quõ D
dicũt scribe christum filium
esse dauid. Ipse enim dauid dicit in Mat. 22. g.
spiritu sancto. Dixit dominus domino Luce. 20. g
meo sede a dextris meis: donec ponaz Ps. 109.
inimicos tuos: scabellum pedũ tuorũ.
Ipse ergo dauid dicit eum dominũ et
vnde est filius eius. Et multa turba
cũ libenter audiuit. Et dicebat eis in Mat. 23. a.
doctrina sua. Cauete a scribis Luce. 11. f. & 14. b.
qui volunt in stolis ambulare
et salutari in foro: & in
primis cathedris sedere in synagogis: &
primos discubitus in cenis. Qui deuo-
rant domos viduarum sub obtẽtu
prolixe orationis: hi accipient
prolixius iudicium. Et sedens iesus
cõtra gazophylaciũ aspiciebat quomodo
turba iactaret es in gazophylaciũ:
& multi diuites iactabant multa.
Cũ venisset aũt vna vidua paupꝑ misit Luce. 21. a.
duo minuta quod est quadrãs. Et cõ-
uocans discipulos suos ait illis.
Amen dico vobis: quoniã vidua hec
pauper plus oĩbus misit qui miserunt
in gazophylaciũ. Omnes enim
ex eo qd̃ abũdabat illis miserũt: hec
vero de penuria sua omnia que
habuit misit totũ victũ suũ. Cap. 13.

ET cũ egrederetur de templo: A
ait illi vnus ex discipulis suis. Mat. 24. a.
Magister aspice quales lapides: & q̃les Lu. 19. g. & 21. b.
structure. Et respondẽs iesus ait
illi. Vides has oẽs magnas edificatiões?
Non relinquetur lapis sup lapidẽ q̃ nõ
destruatur. Et cum sederet in
mõte oliuaꝝ cõtra tẽplũ interrogabant
eum separatim petrus et iacobus
et iohannes & andreas. Dic nobis qñ
ista fient et quod signum erit quando
hec oĩa incipient cõsũmari? Et rñdẽs
iesus cepit dicere illis. Videte ne Mat. 7. d. & 24. a.
quis vos seducat. Multi enim venient Luce. 21. b.
in nomine meo dicentes quia ego 1. Cor. 5. d.
sum: et multos seducent. Cum Ephe. 5. b.
audieritis aũt bella & opiniones belloꝝ: Luce. 21. b.
ne timueritis. Oportet eñi hec fieri: sed
nondum finis. Exurget enim gens B
cõtra gentẽ et regnũ sup regnũ: & erũt
terremotus per loca: et fames.
Initium dolorum hec. Videte Mat. 10. c. Iohã. 16. a

πετε δε υμείς εαυτούς. παραδώσουσι γαρ
υμάς εις συνέδρια, και εις συναγωγάς δα=
ρήσεσθε, και επί ηγεμόνων και βασιλέων στα
θήσεσθε ένεκεν εμού, εις μαρτύριον αυτοίς.
και εις πάντα τα έθνη δει πρώτον κηρυχ=
θήναι το ευαγγέλιον. όταν δε αγάγωσιν υ=
μάς παραδιδόντες, μη προμεριμνάτε τι λα
λήσητε μη δε μελετάτε, αλλ ο εάν δοθή υ
μίν εν εκείνη τη ώρα, τούτο λαλείτε. ου γαρ
εστε υμείς οι λαλούντες, αλλά το πνεύ=
μα το άγιον. παραδώσει δε αδελφός αδελ
φόν εις θάνατον και πατήρ τέκνον, και επα
ναστήσονται τέκνα επί γονείς, και θανατώ=
σουσιν αυτούς, και έσεσθε μισούμενοι υπό
πάντων διά το όνομα μου. ο δε υπομείνας
εις τέλος, ούτος σωθήσεται. όταν δε ίδητε
το βδέλυγμα της ερημώσεως το ρηθέν υπό
δανιήλ του προφήτου εστός όπου ου δει
ο αναγινώσκων νοείτω. τότε οι εν τη ιουδαί
α φευγέτωσαν εις τα όρη. ο δε επί του δώ=
ματος, μη καταβάτω εις οικίαν, μη δε εισελ=
θέτω άραι τι εκ της οικίας αυτού. και ο εις
τον αγρόν ών, μη επιστρεψάτω εις τα οπί=
σω άραι το ιμάτιον αυτού. ουαί δε ταις εν
γαστρί εχούσαις, και ταις θηλαζούσαις εν
εκείναις ταις ημέραις. προσεύχεσθε δε ίνα
μη γένηται η φυγή υμών χειμώνος. έσον=
ται γαρ αι ημέραι εκείναι θλίψις, οία ου γέ
γονε τοιαύτη απ αρχής κτίσεως ης έκτισεν ο
θεός έως του νυν, και ου μή γένηται. και ει
μή κύριος εκολόβωσε τας ημέρας, ουκ αν ε
σώθη πάσα σαρξ. αλλά διά τους εκλεκτούς
ους εξελέξατο, εκολόβωσε τας ημέρας. και
τότε εάν τις υμίν είπη ιδού ώδε ο χριστός η
ιδού εκεί, μη πιστεύσητε. εγερθήσονται γαρ
ψευδόχριστοι και ψευδοπροφήται, και δώ
σουσι σημεία και τέρατα προς το αποπλα
νάν ει δυνατόν και τους εκλεκτούς. υμείς δε
βλέπετε. ιδού προείρηκα υμίν πάντα. αλλ
εν εκείναις ταις ημέραις, μετά την θλίψιν ε=
κείνην ο ήλιος σκοτισθήσεται, και η σελήνη
ου δώσει το φέγγος αυτής. και οι αστέρες
του ουρανού έσονται εκπίπτοντες. και αι
δυνάμεις αι εν τοις ουρανοίς σαλευθήσον=
ται. και τότε όψονται τον υιόν του ανθρώ=
που ερχόμενον εν νεφέλαις, μετά δυνά=
μεως πολλής και δόξης. και τότε αποστε=
λεί τους αγγέλους αυτού, και επισυνάξει
τους εκλεκτούς αυτού εκ των τεσσάρων α=
νέμων, απ άκρου γης έως άκρου ουρανού.
από δε της συκής μάθετε την παραβολήν.
όταν δη ο κλάδος αυτής απαλός γένηται,
και εκφύη τα φύλλα, γινώσκετε ότι εγγύς

autem vos metipsos. Tradent enim
vos in concilijs: et in synagogis vapu
labitis: et ante presides et reges stabitis
propter me in testimonium illis.
Et in omnes gentes primū oportet pre
dicari euangelium. Et cū duxerint vos Mat. 10.d. Luce. 21.b.
tradentes nolite precogitare quid loqua=
mini: sed quod datum vobis fuerit
in illa hora id loquimini. Non enim
vos estis loquentes: sed spiritus
sanctus. Tradet aūt frater fratrem
in mortem: et pater filium: et cōsurgēt
filij in parentes: et morte afficient
eos. Et eritis odio
oībus propter nomē meū. Qui aūt sustinue Mat. 10.c. et 24.b.
rit in finem hic saluus erit. Cū aūt vi Dani. 9.g.
deritis abominationem desolationis
stantem vbi non debet:
qui legit intelligat. Tunc qui in iudea sūt
fugiant in montes: et qui super tectū:
ne descendat in domum: nec introeat vt
tollat quid de domo sua: et qui in
agro erit non reuertatur retro
tollere vestimentum suū. Ve aūt pregnā Mat. 24.c. Luce. 21.d.
tibus et nutrientibus in
illis diebus. Orate vero vt hyeme Mat. 24.c.
nō fiant. Erunt Mat. 24.c.
enim dies illi tribulationis ⌈ quā cōdidit Luce. 21.c. C
tales quales nō fuerūt ab initio creature
deus vsq nunc: neq fient. Et nisi Mat. 24.c.
breuiasset dñs dies: nō fuisset salua
omnis caro. Sed propter electos
quos elegit breuiauit dies. Et Mat. 24.d. Luce. 17.c.
tunc si quis vobis dixerit. Ecce hic ē xp̄s:
ecce illic ne credideritis. Exurgent enim Mat. 24.c.
pseudoxp̄i et pseudoprophete: et dabūt
signa et portenta ad seducendos
si fieri potest etiam electos. Vos ergo
videte. Ecce predixi vobis oīa. Sed
in illis diebus post tribulationem illam
sol contenebrabitur: et luna Johel. 2.g.
non dabit splendorem suum. Et stelle Esai. 13.b.
celi erunt decidentes: et Mat. 24.d.
virtutes que in celis sūt mouebuntur. Luce. 21.c. Dani. 7.d.
Et tunc videbunt filium hominis
venientem in nubibus cum virtute
multa et gloria. Et tunc mittet
angelos suos: et congregabit
electos suos a quattuor ventis
a summo terre vsq ad summum celi.
A ficu aūt discite parabolam. Mat. 24.c. Luc. 21.f.
Cum iam ramus eius tener fuerit
et nata fuerit folia: cognoscitis quia in pri

τὸ θέρος ἐστίν. οὕτω καὶ ὑμεῖς ὅταν ταῦτα
ἴδητε γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν
ἐπὶ θύραις. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ πα
ρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, μέχρις οὗ πάντα ταῦ
τα γένηται. ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσον
ται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι. πε
ρὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὥρας, οὐδεὶς οἶ
δεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι οἱ ἐν τῷ οὐρανῷ, οὐ
δὲ ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ. βλέπετε ἀγρυπνεῖ
τε καὶ προσεύχεσθε, οὐκ οἴδατε γὰρ πότε
ὁ καιρός ἐστιν. ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος ἀ
φεὶς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, καὶ δοὺς τοῖς δού
λοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν, καὶ ἑκάστῳ τὸ ἔρ
γον αὐτοῦ, καὶ τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα
γρηγορῇ. γρηγορεῖτε οὖν· οὐκ οἴδατε γὰρ
πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται· ὀψέ, ἢ με
σονυκτίου, ἢ ἀλεκτοροφωνίας, ἢ πρωΐ, μὴ
ἐλθὼν ἐξαίφνης, εὕρῃ ὑμᾶς καθεύδοντας.
ἃ δὲ ὑμῖν λέγω, πᾶσι λέγω, γρηγορεῖ
τε. Cap.14.

Ἦν δὲ τὸ πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο
ἡμέρας. καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
γραμματεῖς πῶς αὐτὸν ἐν δόλῳ κρατή
σαντες ἀποκτείνωσιν. ἔλεγον δέ. μὴ ἐν τῇ ἑ
ορτῇ, μήποτε θόρυβος ἔσται τοῦ λαοῦ. καὶ
ὄντος αὐτοῦ ἐν βηθανίᾳ ἐν τῇ οἰκίᾳ σίμω
νος τοῦ λεπροῦ, κατακειμένου αὐτοῦ, ἦλθε
γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου νάρδου
πιστικῆς πολυτελοῦς, καὶ συντρίψασα τὸ
ἀλάβαστρον, κατέχεεν αὐτοῦ κατὰ τῆς κε
φαλῆς. ἦσαν δέ τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς
ἑαυτούς καὶ λέγοντες. εἰς τί ἡ ἀπώλεια
αὕτη τοῦ μύρου γέγονεν. ἠδύνατο γὰρ
τοῦτο πραθῆναι ἐπάνω τριακοσίων δηναρί
ων, καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς. καὶ ἐνεβριμῶν
το αὐτῇ. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν. ἄφετε αὐτήν. τί
αὐτῇ κόπους παρέχετε. καλὸν ἔργον εἰργά
σατο ἐν ἐμοί. πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς
ἔχετε μεθ᾿ ἑαυτῶν, καὶ ὅταν θέλητε δύνασ
θε αὐτοὺς εὐποιῆσαι, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔ
χετε. ὃ ἔσχεν αὕτη ἐποίησε, προέλαβε μυρί
σαι μου τὸ σῶμα εἰς τὸν ἐνταφιασμόν. ἀμὴν
λέγω ὑμῖν ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέ
λιον τοῦτο εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὃ ἐποί
ησεν αὕτη λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον αὐ
τῆς. καὶ ὁ ἰούδας ὁ ἰσκαριώτης εἷς τῶν δώ
δεκα ἀπῆλθε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς ἵνα πα
ραδῷ αὐτὸν αὐτοῖς. οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐχά
ρησαν, καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ ἀργύριον
δοῦναι. καὶ ἐζήτει πῶς εὐκαίρως αὐτὸν πα
ραδῷ. καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων ὅτε
τὸ πάσχα ἔθυον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθη
ταὶ αὐτοῦ. ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ἑτοιμάσω

mo sit estas. Sic et vos cum videritis hec D
fieri: scitote quod in proximo sit
in ostijs. Amen dico vobis quoniam non transi
bit generatio hec donec omnia ista
fiant. Celum et terra transibunt: Mat.24.c
verba autem mea non transibunt. De Luce.16.d. 21.f.
die autem illo vel hora nemo scit:
neque angeli in celo neque
filius nisi pater. Videte: vigilate
et orate. Nescitis enim quando
tempus sit. Sicut homo qui peregre profectus re Mat.25.b
liquit domum suam et dedit servis Luce.19.b
suis potestatem cuiusque operis:
et ianitori precepit ut
vigilet. Vigilate ergo. Nescitis enim Mat.24.f.
quando dominus domus veniat sero an media no Luce.12.c.
cte: an gallicantu: an mane: ne cum
venerit repente inveniat vos dormientes
quod autem vobis dico omnibus dico vi
gilate. Cap.14.

Erat autem pascha et azyma post biduum: A
et querebant summi sacerdotes et Mat.26.a.
scribe quomodo eum dolo tenerent et Luce.22.a.
occiderent. Dicebant autem. Non in die festo Joha.12.a
ne forte tumultus fieret in populo. Et cum Mat.26.a.
esset bethanie in domo simonis
leprosi et recumberet: venit
mulier habens alabastrum unguenti nardi
spicati preciosi: et fracto
alabastro effudit super caput eius.
Erant autem quidam indigne ferentes intra
semetipsos: et dicentes. Ut quid perditio
ista unguenti facta est? Poterat enim unguen Mat.26.a.
tum istud venundari plusquam trecentis denariis
et dari pauperibus. Et fremebant in
eam. Jesus autem dixit. Sinite eam. Quid Mat.26.b
illi molesti estis? Bonum opus operata est
in me. Semper enim pauperes
habetis vobiscum: et cum volueritis potestis
illis benefacere: me autem non semper habebitis.
Quod habuit hec fecit: prevenit ungere Mat.26.b.
corpus meum in sepulturam. Amen Luce.7.f
dico vobis: ubicumque predicatum fuerit euan Joha.12.a
gelium istud in universo mundo: et quod hec fe B
cit hec: narrabitur in memoriam eius.
Et iudas scariotis unus de duodecim Mat.26.b
abijt ad summos sacerdotes ut proderet Luce.22.a
eum illis. Qui audientes gavisi sunt
et promiserunt ei pecuniam se
daturos. Et querebat quomodo illum oportune tra
deret. Et primo die azymorum quando
pascha immolabant: dicunt ei discipuli.
Quo vis eamus et paremus tibi

μὲν ἵνα φάγῃς τὸ πάσχα. καὶ ἀποστέλλει
δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς.
ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀπαντήσει ὑμῖν
ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων, ἀ=
κολουθήσατε αὐτῷ, καὶ ὅπου ἐὰν εἰσέλθῃ,
εἴπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ, ὅτι ὁ διδάσκαλος
λέγει. ποῦ ἐστὶ τὸ κατάλυμα ὅπου τὸ πάσ
χα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω. καὶ
αὐτὸς ὑμῖν δείξει ἀνώγαιον μέγα ἐστρωμέ
νον ἕτοιμον, ἐκεῖ ἑτοιμάσατε ἡμῖν. καὶ ἐξῆλ=
θον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ἦλθον εἰς τὴν πό
λιν, καὶ εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς, καὶ ἡτοί
μασαν τὸ πάσχα. καὶ ὀψίας γενομένης, ἔρ=
χεται μετὰ τῶν δώδεκα, καὶ ἀνακειμένων αὐ
τῶν καὶ ἐσθιόντων, εἶπεν ὁ ἰησοῦς. ἀμὴν λέ
γω ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με ὁ
ἐσθίων μετ' ἐμοῦ. οἱ δὲ ἤρξαντο λυπεῖσθαι
καὶ λέγειν αὐτῷ εἷς καθ' εἷς. μήτι ἐγώ. καὶ
ἄλλος, μήτι ἐγώ. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐ
τοῖς. εἷς ἐκ τῶν δώδεκα ὁ ἐμβαπτόμενος μετ'
ἐμοῦ εἰς τὸ τρυβλίον. ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀν=
θρώπου ὑπάγει καθὼς γέγραπται περὶ αὐ
τοῦ. οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται. καλὸν
ἦν αὐτῷ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖ
νος. καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, λαβὼν ὁ ἰησοῦς
ἄρτον καὶ εὐλογήσας, ἔκλασε καὶ ἔδωκεν
αὐτοῖς καὶ εἶπε. λάβετε φάγετε, τοῦτό ἐσ=
τὶ τὸ σῶμά μου. καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον εὐ
χαριστήσας, ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ ἔπιον ἐξ αὐ
τοῦ πάντες, καὶ εἶπεν αὐτοῖς. τοῦτό ἐστὶ τὸ
αἷμά μου τὸ τῆς καινῆς διαθήκης τὸ περὶ
πολλῶν ἐκχυνόμενον. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅ
τι οὐκ ἔτι οὐ μὴ πίω ἐκ τοῦ γεννήματος τῆς
ἀμπέλου, ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐ
τὸ πίνω καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. καὶ
ὑμνήσαντες, ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαι=
ῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς. ὅτι πάντες
σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύ=
τῃ. ὅτι γέγραπται, πατάξω τὸν ποιμένα.
καὶ διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα. ἀλλὰ
μετὰ τὸ ἐγερθῆναί με, προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν
γαλιλαίαν. ὁ δὲ πέτρος ἔφη αὐτῷ. καὶ εἰ
πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἀλλ' οὐκ
ἐγώ. καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. ἀμὴν λέγω
σοι, ὅτι σὺ σήμερον ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ πρὶ=
ν ἢ δὶς ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με
ὁ δὲ ἐκ περισσοῦ ἔλεγε μᾶλλον, ἐάν με δέ
ῃ συναποθανεῖν σοι, οὐ μή σε ἀπαρνήσωμαι.
ὡσαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον. καὶ ἔρχον
ται εἰς χωρίον οὗ τὸ ὄνομα γεθσημανῆ, καὶ
λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. καθίσατε ὧδε
ἕως προσεύξωμαι. καὶ παραλαμβάνει τὸν πέ

vt manduces pascha? Et mittit
duos ex discipulis suis et dicit eis.
Ite in ciuitatem: et occurret vobis Mat.26.b. Luce.22.a.
homo lagenā aque baiulans. Seq̄mi
eum et quocunqʒ introierit
dicite dño domus: quia magister
dicit. Ubi est refectio mea vbi pascha
cum discipulis meis manducem? Et
ipse vobis demōstrabit cenaculū grāde
illic parate nobis. Et abierūt ⌊ stratū ꝛ
discipuli ei9: ꝛ venerunt in ciuitatem:
et inuenerūt sicut dixerat illis ꝛ parauerūt
pascha. Uespere autem facto: venit Mat.26.b. Johā.13.c.
cum duodecim. Et discumbentibus il=
lis et māducantib9 ait iesus. Amen di
co vobis: quia vn9 ex vobis tradet me
q̄ māducat mecū. At illi ceperūt ꝯtrista=
ri et dicere ei singulatim. Nunquid ego?
Qui ait illis.
Unus ex duodecim qui intingit mecū
manū in catino. Et filius quidem hois
vadit sicut scriptum est de eo.
Ue autem homini illi per quem C
filius hominis tradetur. Bonum Mat.26.b. Luce.22.c.
erat ei: si non esset natus homo ille.
Et manducantib9 illis: accepit iesus Mat.26.c. Luce.22.b.
panem et benedicens fregit ꝛ dedit
eis et ait. Sumite hoc est ⌈ agēs
corpus meū. Et accepto calice: grās
dedit eis. Et biberunt ex illo
omnes. Et ait illis. Hic est
sanguis me9 noui testamenti: qui pro
multis effundetur. Amē dico vobis: q̄ Mat.26.c.
iam non bibam de genimine
vitis vsqʒ in diem illum cum illud
bibam nouum in regno dei. Et Mat.26.c. Johā.18.a.
hymno dicto exierūt in montē oliuarū.
Et ait eis iesus. Omnes
scandalizabimini in me in nocte ista
quia scriptum est. Percutiam pastorē Zacha.13.c. Mat.26.c. Luce.22.d.
et dispergentur oues. Sed
postea q̄ resurrexero precedam vos in D
galileam. Petrus autē ait illi. Et si
omnes scandalizati fuerint in te: sed nō
ego. Et ait illi iesus. Amen dico
tibi: quia tu hodie ī nocte hac priusq̄
gall9 vocē bis dederit: ter me es nega
turus. At ille ampli9 loqbat. Et si opor= Mat.26.d.
tuerit me simul cōmori tibi non te nega
bo. Similiter aūt ꝛ oēs dicebant. Et ve Mat.26.d.
niūt in predium cui nomē gethsemani ꝛ
ait discipulis suis. Sedete hic Mat.26.d.
donec orem. Et assumit petrum

τρον και ιάκωβον και ιωάννην μεθ εαυτού, και ήρξατο εκθαμβείσθαι και αδημονείν. και λέγει αυτοίς. περίλυπος εστίν η ψυχή μου έως θανάτου. μείνατε ώδε, και γρηγορείτε μετ εμού. και προελθών μικρόν, έπεσεν επί της γης και προσηύχετο, ίνα ει δυνατόν εστί παρέλθη απ αυτού η ώρα. και έλεγεν. αββά ο πατήρ, πάντα δυνατά σοι, παρένεγκε το ποτήριον απ εμού τούτο. αλλ ου τι εγώ θέλω, αλλά τι σύ. και έρχεται και ευρίσκει αυτούς καθεύδοντας, και λέγει τω πέτρω. σίμων καθεύδεις, ουκ ίσχυσας μίαν ώραν γρηγορήσαι. γρηγορείτε και προσεύχεσθε ίνα μη εισέλθητε εις πειρασμόν. το μεν πνεύμα πρόθυμον, η δε σαρξ ασθενής. και πάλιν απελθών προσηύξατο τον αυτόν λόγον ειπών. και υποστρέψας, εύρεν αυτούς πάλιν καθεύδοντας. ήσαν γαρ οι οφθαλμοί αυτών βεβαρημένοι, και ουκ ήδεισαν τι αυτώ αποκριθώσι. και έρχεται το τρίτον και λέγει αυτοίς. καθεύδετε το λοιπόν και αναπαύεσθε. απέχει. ήλθεν η ώρα, ιδού παραδίδοται ο υιός του ανθρώπου εις τας χείρας των αμαρτωλών. εγείρεσθε άγωμεν. ιδού ο παραδιδούς με ήγγικε. και ευθέως έτι αυτού λαλούντος, παραγίνεται ιούδας εις ων των δώδεκα, και μετ αυτού όχλος πολύς μετά μαχαιρών και ξύλων παρά των αρχιερέων και των γραμματέων και των πρεσβυτέρων. δεδώκει δε ο παραδιδούς αυτον σύσσημον αυτοίς λέγων. ον αν φιλήσω αυτός εστί, κρατήσατε αυτόν και απαγάγετε ασφαλώς. και ελθών ευθέως προσελθών αυτώ λέγει. χαίρε ραββί. και κατεφίλησεν αυτόν. οι δε επέβαλον επ αυτόν τας χείρας αυτών, και εκράτησαν αυτόν. εις δε τις των παρεστηκότων σπασάμενος την μάχαιραν, έπαισε τον δούλον του αρχιερέως, και αφείλεν αυτού το ωτίον. και αποκριθείς ο ιησούς είπεν αυτοίς. ως επί ληστήν εξήλθετε μετά μαχαιρών και ξύλων συλλαβείν με. καθημέραν ήμην προς υμάς εν τω ιερώ διδάσκων, και ουκ εκρατήσατε με. αλλ ίνα πληρωθώσιν αι γραφαί. και αφέντες αυτόν πάντες έφυγον. και εις τις νεανίσκος ηκολούθησεν αυτώ περιβεβλημένος σινδόνα επί γυμνού, και κρατούσιν αυτόν οι νεανίσκοι. ο δε καταλιπών την σινδόνα, γυμνός έφυγεν απ αυτών. και απήγαγον τον ιησούν προς τον αρχιερέα. και συνέρχονται αυτώ πάντες οι αρχιερείς και οι πρεσβύτεροι, και οι γραμματείς. και ο πέτρος από μακρόθεν ηκολούθησεν αυτώ έως έσω εις την αυλήν του αρ-

et iacobum et iohannem secum: et cepit pauere et tedere. Et ait illis. Tristis est anima mea vsq; ad mortē. Sustinete hic et vigilate. (Mat. 26. d. Iohā. 12. d.) Et cū processisset paululū ꝓcidit sup terram et orabat: vt si fieri posset transiret ab eo hora. (Mat. 26. d. Luce. 22. d.) Et dixit. Abba pater: omnia tibi possibilia sunt: transfer calicem hunc a me: sed nō qđ ego volo: sed quod tu. (Mat. 26. d. Luce. 22. c. Iohā. 6. e.) Et venit et inuenit eos dormientes. Et ait petro. Simon dormis? Non potuisti vna hora vigilare. Vigilate et orate vt non intretis in temptationem. Spūs quidē ꝓmpt⁹ ē: caro vō īfirma. (Mat. 26. d. Iohā. 6. g.) Et iterū abiens orauit eundē sermonez dicens. (Mat. 26. d.) Et reuersus denuo: inuenit eos dormientes. Erant enim oculi eorum grauati: et ignorabant quid responderēt ei. Et venit tertio: et ait illis. Dormite iam et requiescite. Sufficit. Venit hora: ecce filius hominis tradetur in manus peccatorum. Surgite eamus. Ecce qui me tradet prope est. Et adhuc eo loquente venit iudas scarioth vnus de duodecim et cum eo turba multa: cum gladijs et lignis missi a summis sacerdotibus et scribis et senioribus. (Mat. 26. e. Luce. 22. c. Iohā. 18. a.) Dederat autem traditor eis signū dicens. Quēcūq; osculat⁹ fuero ipse est tenete eum: et ducite caute. (Mat. 26. e.) Et cū venisset statim accedēs ad eum ait. Aue rabbi. Et osculatus est eum. At illi manus iniecerunt in iesum et tenuerunt eum. Vnus aūt quidam de circunstantibus educēs gladiuz: percussit seruum summi sacerdotis et āputauit illi auriculā. (Mat. 26. e. Luce. 22. c. Iohā. 18. b.) Et rñdēs iesus ait illis. Tanq̄ ad latronē existis cum gladijs et lignis comprehendere me. (Mat. 26. e. Luce. 22. c. Iohā. 18. d.) Quottidie eram apud vos in tēplo docens: et non me tenuistis. Sed vt impleant scripture. Tūc discipuli ei⁹ relinquētes eū oēs fugerūt. (Mat. 26. f.) Adolescēs aūt quidam sequebatur eum amictus sindone super nudo: et tenuerunt eum. Et ille reiecta sindone nudus ꝓfugit ab eis. Et adduxerunt iesum ad sūmum sacerdotē (Mat. 26. f. Luce. 22. f.) et conuenerunt omnes sacerdotes et scribe et seniores. Petrus autem a longe secutus est eū vsq; intro in atriū summi sacerdotis: (Mat. 26. f. Luce. 22. f.)

χιερέως. καὶ ἦν συγκαθήμενος μετὰ τῶν ὑπη-
ρετῶν, καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς. οἱ
δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον, ἐζή-
τουν κατὰ τοῦ ἰησοῦ μαρτυρίαν εἰς τὸ θα-
νατῶσαι αὐτόν, καὶ οὐχ εὕρισκον. πολλοὶ
γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, καὶ ἴ-
σαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν. καὶ τινὲς ἀνασ-
τάντες, ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, λέ-
γοντες. ὅτι ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγον-
τος ὅτι ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον
τὸν χειροποίητον, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν
ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω. καὶ οὐ-
δὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν. καὶ ἀ-
ναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς μέσον, ἐπηρώτησε
τὸν ἰησοῦν λέγων. οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν, τί
οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν. ὁ δὲ ἐσιώπα
καὶ οὐδὲν ἀπεκρίνατο. πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐ-
πηρώτα αὐτὸν καὶ λέγει αὐτῷ. σὺ εἶ ὁ χρι-
στὸς ὁ υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶ-
πεν. ἐγώ εἰμι. καὶ ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀν-
θρώπου ἐκ δεξιῶν καθήμενον τῆς δυνάμεως.
καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐ-
ρανοῦ. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαρρήξας τοὺς χιτῶ-
νας αὐτοῦ λέγει. τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρ-
τύρων. ἠκούσατε τῆς βλασφημίας, τί ὑμῖν
φαίνεται. οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτὸν ἔ-
νοχον εἶναι θανάτου. καὶ ἤρξαντο τινὲς ἐμ-
πτύειν αὐτῷ, καὶ περικαλύπτειν τὸ πρόσω-
πον αὐτοῦ, καὶ κολαφίζειν αὐτόν, καὶ λέγειν
αὐτῷ. προφήτευσον. καὶ οἱ ὑπηρέται ῥαπίσ-
μασιν αὐτὸν ἔβαλλον. καὶ ὄντος τοῦ πέτρου
ἐν τῇ αὐλῇ κάτω, ἔρχεται μία τῶν παιδίσ-
κων τοῦ ἀρχιερέως. καὶ ἰδοῦσα τὸν πέτρον
θερμαινόμενον ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει. καὶ
σὺ μετὰ τοῦ ναζαρηνοῦ ἰησοῦ ἦσθα. ὁ δὲ
ἠρνήσατο λέγων. οὐκ οἶδα, οὔτε ἐπίσταμαι
τί σὺ λέγεις. καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύ-
λιον, καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησε. καὶ ἡ παιδίσκη ἰ-
δοῦσα αὐτὸν πάλιν, ἤρξατο λέγειν τοῖς πα-
ρεστηκόσιν, ὅτι οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστίν. ὁ δὲ
πάλιν ἠρνεῖτο. καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ πα-
ρεστῶτες ἔλεγον τῷ πέτρῳ. ἀληθῶς ἐξ αὐ-
τῶν εἶ, καὶ γὰρ γαλιλαῖος εἶ, καὶ ἡ λαλιά
σου ὁμοιάζει. ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν
καὶ ὀμνύειν, ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦ-
τον ὃν λέγετε. καὶ ἐκ δευτέρου ἀλέκτωρ ἐ-
φώνησε. καὶ ἀνεμνήσθη ὁ πέτρος τὸ ῥῆμα ὃ
εἶπεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. ὅτι πρὶν ἀλέκτορα
φωνῆσαι δίς, ἀπαρνήσῃ με τρίς. καὶ ἐπιβα-
λὼν ἔκλαιε. Cap. 15.

Καὶ εὐθέως ἐπὶ τὸ πρωῒ συμβούλιον
ποιήσαντες οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσ-
βυτέρων καὶ γραμματέων, καὶ ὅλον τὸ συνέ-
δριον, δήσαντες τὸν ἰησοῦν ἀπήνεγκαν, καὶ

et sedebat cum ministris Joh. 18. c.
ad ignem: et calefaciebat se. [bāt
Summi vero sacerdotes et omē cōciliū q̄re- Mat. 26. f. Luce. 22. g.
aduersus iesū testimoniū: vt eū morti tra
derent nec inueniebant. Multi
autē testimoniū falsū dicebāt aduersus eū et
conueniētia testimonia nō erāt. Et quidā Mat. 19. f.
surgētes falsum testimoniū ferebāt ad-
uersus eū dicentes. Qm̄ nos audiuim⁹
Ego dissoluā templū hoc [eū dicētē.
manufactum et post triduum
aliud nō manufactū edificabo. Et non
erat conueniēs testimoniū illoꝝ. Exurgēs
autē summus sacerdos in mediū: interroga-
uit iesū dicens. Nō r̄ndes q̄cq̄ ad ea q̄ ti
bi obijciuntur ab his? Ille autē tacebat
et nihil r̄ndit. Rursū sūm⁹ sacerdos in Mat. 26. f.
terrogabat eū et dixit ei. Tu es christus Luce. 22. g.
filius dei benedicti. Jesus autē dixit illi. Mat. 26. f.
Ego sum. Et videbitis filiū hominis Luce. 22. g. Joh. 6. g.
sedētem a dextris virtutis dei: G
et venientem cum nubibus celi.
Sūm⁹ autē sacerdos scindens vestimenta Mat. 26. g.
sua ait. Quid adhuc desideram⁹ testes? Mat. 26. g. Luce. 22. g.
Audistis blasphemiam: quid vobis
videt? Qui omnes condemnauerūt eū
esse reū mortis. Et ceperūt quidā con Mat. 26. g. Luce. 22. g.
spuere eum et velare faciem Joh. 19. a.
eius: et colaphis eum cedere et dicere
ei: prophetiza: et ministri alapis
eum cedebant. Et cum esset petrus Mat. 26. g.
in atrio deorsum: venit vna ex ancillis Luce. 22. f. Joh. 18. c.
summi sacerdotis: et cum vidisset petrum
calefacientem se: aspiciens illū ait. Et
tu cum iesu nazareno eras? At ille
negauit dicens. Neq̄ scio neq̄ noui
q̄d dicas. Et exijt foras ante atrium: Mat. 26. g. Luce. 22. l.
et gallus cantauit. Rursus autē cū vidis- Joh. 18. c.
set illū ancilla cepit dicere circūstātib⁹:
quia hic ex illis est. At ille
iteꝝ negauit. Et p⁹ pusillū rurs⁹ q̄ asta
dicebāt petro. Vere ex illis [bāt
es: nam et galileus es.
Ille autem cepit anathematizare
et iurare quia nescio hominē istum
quē dicitis. Et stati iterū gallus cāta-
uit. Et recordat⁹ est petrus verbi quod Mat. 26. g.
dixerat ei iesus: priusq̄ gallus Luce. 22. g.
cantet bis: ter me negabis. Et cepit
flere. Cap. 15.

A
Et confestim mane concilium
facientes summi sacerdotes cū seniori- Mat. 27. a. Luce. 23. a.
bus et scribis: et vniuerso concilio Joh. 18. c.
vincientes iesum duxerunt: et

παρέδωκαν τω πιλάτω. και επηρώτησεν αυ-
τόν ο πιλάτος. συ ει ο βασιλεύς των ιου-
δαίων. ο δε αποκριθείς είπεν αυτώ. συ λέ-
γεις. και κατηγόρουν αυτού οι αρχιερείς
πολλά, αυτός δε ουδέν απεκρίνατο. ο δε πι-
λάτος πάλιν επηρώτησεν αυτόν λέγων.
ουκ αποκρίνη ουδέν. ίδε πόσα σου κατα-
μαρτυρουσιν. ο δε ιησούς ουκ έτι ουδέν α-
πεκρίθη, ώστε θαυμάζειν τον πιλάτον. κατά
δε εορτήν απέλυεν αυτοίς ένα δέσμιον όν-
περ ητούντο. ην δε ο λεγόμενος βαραββάς,
μετά των συστασιαστών δεδεμένος, οίτι-
νες εν τη στάσει φόνον πεποιήκεισαν. και α-
ναβοήσας ο όχλος, ήρξατο αιτείσθαι καθώς
αεί εποίει αυτοίς. ο δε πιλάτος απεκρίθη
αυτοίς λέγων. θέλετε απολύσω υμίν τον
βασιλέα των ιουδαίων. εγίνωσκε γαρ ότι
δια φθόνον παραδεδώκεισαν αυτόν οι αρ-
χιερείς. οι δε αρχιερείς ανέσεισαν τον όχλον
ίνα μάλλον τον βαραββάν απολύση αυτοίς
ο δε πιλάτος αποκριθείς πάλιν είπεν αυ-
τοίς. τι ουν θέλετε ποιήσω ον λέγετε βασι-
λέα των ιουδαίων. οι δε πάλιν έκραξαν στα-
ύρωσον αυτόν. ο δε πιλάτος έλεγεν αυτοίς.
τι γαρ κακόν εποίησεν. οι δε περισσοτέ-
ρως έκραξαν, σταύρωσον αυτόν. ο δε πιλά-
τος βουλόμενος τω όχλω το ικανόν ποιή-
σαι, απέλυσεν αυτοίς τον βαραββάν, και πα-
ρέδωκε τον ιησούν φραγελλώσας, ίνα σταυ-
ρωθή. οι δε στρατιώται απήγαγον αυτόν έ-
σω της αυλής, ο εστί πραιτώριον. και συγ-
καλούσιν όλην την σπείραν, και ενδύουσιν
αυτόν πορφύραν, και περιτιθέασιν αυτώ
πλέξαντες ακάνθινον στέφανον, και ήρξαν-
το ασπάζεσθαι αυτόν και λέγειν. Χαίρε ο βα-
σιλεύς των ιουδαίων. και έτυπτον αυτού την
κεφαλήν καλάμω, και ενέπτυον αυτώ, και
τιθέντες τα γόνατα προσεκύνουν αυτώ. και
ότε ενέπαιξαν αυτώ, εξέδυσαν αυτόν την
πορφύραν, και ενέδυσαν αυτόν τα ιμάτια
τα ίδια, και εξάγουσιν αυτόν ίνα σταυρώ-
σωσιν αυτόν. και αγγαρεύουσι παράγον-
τα τινά σίμωνα κυρηναίον ερχόμενον απ
αγρού τον πατέρα αλεξάνδρου και ρούφου
ίνα άρη τον σταυρόν αυτού. και φέρουσιν
αυτόν επί γολγοθάν τόπον ο εστί μεθερμη-
νευόμενον κρανίου τόπος. και εδίδουν αυ-
τώ πιείν εσμυρνισμένον οίνον, ο δε ουκ έλα-
βε. και σταυρώσαντες αυτόν διαμερίζονται
τα ιμάτια αυτού βάλλοντες κλήρον επ αυ-
τά, τις τι άρη. ην δε ώρα τρίτη, και εσταύρω-
σαν αυτόν. και ην η επιγραφή της αιτίας αυ-
τού επιγεγραμμένη ο βασιλεύς των ιουδαί-
ων. και συν αυτώ σταυρούσι δύο ληστάς, ε

tradiderunt pilato. Et interrogauit eũ Mat.27.b
pilatus. Tu es rex iudeorum? Luce.23.a Johã.18.f
At ille respondens ait illi. Tu dicis.
Et accusabant eum summi sacerdotes in Mat.27.b. Johã.19.b.
multis. Pilatus autem
rursum interrogauit eum dicens.
Nõ rñdes quicq̃? Uide ĩ q̃nt̃ te accusãt?
Jesus autem amplius nihil respondit:
ita vt miraretur pilatus. Per Mat.27.b. Luce.23.c. Johã.18.g
diẽ aũt festũ solebat dimittere illis vnũ
ex vinctis quẽcũq̃ petijssent. Erat aũt q̃ di
cebatur barrabas: q̃ cũ sediciosis erat vi
ct⁹ q̃ i seditiõe fecerãt homicidiũ. Et cũ Mat.27.b Johã.18.g.
turba: cepit rogare sicut ⌊ ascendisset
semp faciebat illis. Pilatus aũt rñdit
eis et dixit. Uultis dimittam vobis
regem iudeorum? Sciebat enim q̃
per inuidiã tradidissent eũ summi sacerdo
tes. Pontifices aũt concitauerũt turbã Mat.27.b. Luce.23.c Johã.18.g Actuũ.3.c
vt magis barrabam dimitteret eis.
Pilatus aũt iterum respondẽs ait illis.
Quid ergo vultis faciam regi
iudeorũ? At illi iterũ clamauerũt
dicẽtes. Crucifige eũ. Pilat⁹ vero dice
bat illis. Quid enĩ mali fecit? At illi B
magis clamabãt. Crucifige eũ. Pilat⁹ Mat.27.c. Luce.23.d Johã.19.c.
volens populo satisfacere ⌊ autem
dimisit illis barrabam: et tradidit
iesum flagellis cesũ vt crucifigeretur.
Milites autem duxerunt eum in Mat.27.c. Johã.19.a
atrium pretorij: et conuocant
totam cohortem: et induunt
eum purpura: et imponunt ei
plectentes spineã coronam: et ceperũt
salutare eum. Aue rex Mat.27.d
iudeorum. Et percutiebant
caput eius harũdine: et conspuebãt eũ. et
ponentes genua adorabant eum. Et
postq̃ illuserunt ei: exuerunt illum
purpura: et induerunt eum vestimentis
suis: et educunt illum vt crucifigerent
eum. Et angariauerũt pretereuntem Mat.27.d
quẽpiã simonẽ cyreneum venientem de Luce.23.d.
villa: patrem alexandri et ruffi:
vt tolleret crucem eius. Et perducunt Mat.27.d
illũ in golgotha locũ: qd̃ ẽ interpretatũ Luce.23.c. Johã.19.c.
caluarie locus. Et dabant ei Mat.27.d
bibere myrrhatũ vinum: et non accepit Johã.19.c.
Et crucifigentes eum diuiserunt Mat.27.d. Luce.23.c.
vestimẽta eius: mittentes sortẽ sup eis Johã.19.d.
q̃s q̃d tolleret. Erat aũt hora tertia: et
eũ. Et erat titulus cãe ei⁹ ⌊ crucifixerũt Mat.27.d
inscriptus rex iudeorum. Luce.23.c. Johã.19.d
Et cum eo crucifigunt duos latrones

να εκ δεξιών, και ένα εξ ευωνύμων αυτού.
και επληρώθη η γραφή η λέγουσα. και με-
τά ανόμων ελογίσθη. και οι παραπορευόμε
νοι εβλασφήμουν αυτόν, κινούντες τας κεφα
λάς αυτών, και λέγοντες. ουά ο καταλύ-
ων τον ναόν και εν τρισίν ημέραις οικοδο-
μών, σώσον σεαυτόν, και κατάβα από του
σταυρού. ομοίως και οι αρχιερείς εμπαίζον
τες προς αλλήλους μετά των γραμματέων
έλεγον. άλλους έσωσεν, εαυτόν ου δύνα
ται σώσαι. ο χριστός ο βασιλεύς του ισρα
ήλ, καταβάτω νυν από του σταυρού, ίνα ί
δωμεν και πιστεύσωμεν. και οι συνεσταυρω
μένοι αυτώ ωνείδιζον αυτόν. γενομένης δε
ώρας έκτης, σκότος εγένετο εφ όλην την
γην έως ώρας ενάτης. και τη ώρα τη ενάτη
εβόησεν ο ιησούς φωνή μεγάλη λέγων. ε-
λωί, ελωί λιμά σαβαχθανί. ο εστί μεθερμη
νευόμενον. ο θεός μου ο θεός μου εις τι με
εγκατέλιπες. και τινές των παρεστηκότων α
κούσαντες, έλεγον. ιδού ηλίαν φωνεί. δρα-
μών δε εις και γεμίσας σπόγγον όξους, πε
ριθείς τε καλάμω, επότιζεν αυτόν λέγων. ά-
φετε ίδωμεν ει έρχεται ηλίας καθελείν αυτόν
ο δε ιησούς αφείς φωνήν μεγάλην, εξέπνευ-
σε. και το καταπέτασμα του ναού εσχίσθη
εις δύο, από άνωθεν έως κάτω. ιδών δε ο
κεντυρίων ο παρεστηκώς εξ εναντίας αυτού
ότι ούτως κράξας εξέπνευσεν, είπεν. αληθώς
ο άνθρωπος ούτος υιός ην θεού. ήσαν δε
και γυναίκες από μακρόθεν θεωρούσαι, εν
αις ην μαρία η μαγδαληνή, και μαρία η του
ιακώβου του μικρού και ιωσή μήτηρ, και
σαλώμη, αι και ότε ην εν τη γαλιλαία ή-
κολούθουν αυτώ, και διηκόνουν αυτώ, και
άλλαι πολλαί αι συναναβάσαι αυτώ εις ιε
ροσόλυμα. και ήδη οψίας γενομένης, επεί
ην παρασκευή ο εστί προσάββατον, ήλ-
θεν ιωσήφ ο από αριμαθαίας ευσχήμων βου
λευτής. ος και αυτός ην προσδεχόμενος
την βασιλείαν του θεού. και τολμήσας εισήλ
θε προς πιλάτον, και ητήσατο το σώμα του
ιησού. ο δε πιλάτος εθαύμασεν ει ήδη τέθνη
κεν. και προσκαλεσάμενος τον κεντυρίωνα,
επηρώτησεν αυτόν ει πάλαι απέθανε. και
γνούς από του κεντυρίωνος, εδωρήσατο
το σώμα τω ιωσήφ. και αγοράσας σινδό-
να και καθελών αυτόν, ενείλισε τη σινδόνι,
και κατέθηκεν αυτόν εν μνημείω, ο ην λελα
τομημένον εκ πέτρας, και προσεκύλισε λί-
θον επί την θύραν του μνημείου. η δε μα-
ρία η μαγδαληνή και μαρία ιωσή εθεώρουν
που τίθεται. Cap. 16.

vnū a dextris et alium a sinistris eius.
Et impleta est scriptura q̄ dicit. Et cū Esaie. 53.d
iniquis reputatus est. Et pretereuntes C
blasphemabant eum: mouentes capita
sua et dicentes. Vah qui destruis Mat. 27.e
templū dei: & i tribꝰ diebꝰ reedificas.
Saluum fac temetipsū descendens de Sapie. 2.d
cruce. Silr̄ et summi sacerdotes illudē Mat. 27.e
tes ad alterutrum cum scribis Luce. 23.e
dicebāt. Alios saluos fecit seipꝫ nō pōt
saluum facere. Christus rex israel: Mat. 27.e
descēdat nunc de cruce vt videamus
& credamꝰ. Et qui cū eo crucifixi erāt Mat. 27.e
conuiciabātur ei. Et facta Luce. 23.f
hora sexta: tenebre facte sunt per totā
terrā vsqꝫ in horā nonā. Et hora nona Mat. 27.e
exclamauit Jesus voce magna dicēs.
Heloy: heloy: lama zabathani. Qd̄ ē i
terpretatū. Deus meꝰ: deꝰ meꝰ: vt q̄d
dereliq̄sti me? Et q̄dā d̄ circūstātibꝰ au
dientes dicebāt. Ecce heliā vocat. Cur Mat. 27.f
rens āt vnꝰ & iplēs spōgiā aceto: circū- Luce. 23.e
ponēs q̄ꝫ calāo potū dabat ei dicēs. Si- Johā. 19.e
nite: videamꝰ si veniat helias ad depo Mat. 27.f
nendū eū. Jesus āt emissa voce magna Johā. 19.f
expirauit. Et velū templi scissum est Mat. 27.f
in duo a summo vsqꝫ deorsū. Videns āt Luce. 23.f
centurio qui ex aduerso stabat Mat. 27.f
quia sic clamans expirasset ait. Vere Luce. 23.g
hic homo filius dei erat. Erant autem D
& mulieres de longe aspicientes: inter Mat. 27.f
quas erat maria magdalene: et maria
iacobi minoris: et ioseph mater et
salome: q̄ cū esset in galilea seq̄bātur
eum et ministrabant ei: et
alie multe q̄ simul cū eo ascēderāt hie-
rosolymā. Et cum iam sero esset factū: q: Mat. 27.g
erat parasceue quod ē āte sabbatū: ve Luce. 23.g
nit ioseph ab arimathia nobil' decurio: Johā. 19.g
qui et ipse erat expectans
regnum dei. Et audacter introiuit
ad pilatum et petijt corpus
iesu. Pilatus āt mirabat' si iaꝫ obisset.
Et accersito centurione
interrogauit eū si iā mortuꝰ esset. Et cū
cognouisset a cēturione: donauit
corpus ioseph. Joseph aūt mercatꝰ sin Mat. 27.g
donē et deponēs eum inuoluit sindone: Luce. 23.g
et posuit eum in monumēto qd̄ erat ex Johā. 19.g
cisum de petra: et aduoluit lapidem
ad ostium monumenti. Maria autem Mat. 27.g
magdalene et maria ioseph aspiciebant
vbi poneretur. Cap. 16.

Και διαγενομένου του σαββάτου, μαρία η μαγδαληνή και μαρία ιακώβου και σαλώμη ηγόρασαν αρώματα, ίνα ελθούσαι αλείψωσι τον ιησούν. και λίαν πρωί της μιάς σαββάτων, έρχονται επί το μνημείον ανατείλαντος του ηλίου, και έλεγον προς εαυτάς. τις αποκυλίσει ημίν τον λίθον εκ της θύρας του μνημείου. και αναβλέψασαι θεωρούσιν ότι αποκεκύλισται ο λίθος, ην γαρ μέγας σφόδρα. και εισελθούσαι εις το μνημείον, είδον νεανίσκον καθήμενον εν τοις δεξιοίς περιβεβλημένον στολήν λευκήν, και εξεθαμβήθησαν. ο δε λέγει αυταίς. μη εκθαμβείσθε. ιησούν ζητείτε τον ναζαρηνόν τον εσταυρωμένον, ηγέρθη ουκ έστιν ώδε, ίδε ο τόπος όπου έθηκαν αυτόν. αλλ᾽ υπάγετε, είπατε τοις μαθηταίς αυτού και τω πέτρω ότι προάγει υμάς εις την γαλιλαίαν, εκεί αυτόν όψεσθε, καθώς είπεν υμίν. και εξελθούσαι, έφυγον από του μνημείου. είχε δε αυτάς τρόμος και έκστασις, και ουδενί ουδέν είπον, εφοβούντο γαρ. αναστάς δε ο ιησούς πρωί πρώτη σαββάτου, εφάνη πρώτον μαρία τη μαγδαληνή, αφ᾽ ης και εκβεβλήκει επτά δαιμόνια. εκείνη πορευθείσα, απήγγειλε τοις μετ᾽ αυτού γενομένοις πενθούσι και κλαίουσι. κακείνοι ακούσαντες ότι ζη και εθεάθη υπ᾽ αυτής, ηπίστησαν. μετά δε ταύτα, δυσίν εξ αυτών περιπατούσιν εφανερώθη εν ετέρα μορφή πορευομένοις εις αγρόν. κακείνοι απελθόντες απήγγειλαν τοις λοιποίς, ουδέ εκείνοις επίστευσαν. ύστερον ανακειμένοις αυτοίς τοις ένδεκα, εφανερώθη και ωνείδισε την απιστίαν αυτών και σκληροκαρδίαν, ότι τοις θεασαμένοις αυτόν εγηγερμένον, ουκ επίστευσαν. και είπεν αυτοίς. πορευθέντες εις τον κόσμον άπαντα, κηρύξατε το ευαγγέλιον πάση τη κτίσει. ο πιστεύσας και βαπτισθείς σωθήσεται, ο δε απιστήσας κατακριθήσεται. σημεία δε τοις πιστεύσασι ταύτα παρακολουθήσει. εν τω ονόματι μου δαιμόνια εκβαλούσι, γλώσσαις λαλήσουσι καιναίς, όφεις αρούσι, καν θανάσιμον τι πίωσιν, ου μη αυτούς βλάψη. επί αρρώστους χείρας επιθήσουσι και καλώς έξουσιν. ο μεν ουν κύριος μετά το λαλήσαι αυτοίς, ανελήφθη εις τον ουρανόν, και εκάθισεν εκ δεξιών του θεού. εκείνοι δε εξελθόντες εκήρυξαν πανταχού του κυρίου συνεργούντος και τον λόγον βεβαιούντος, διά των επακολουθούντων σημείων. αμήν.

Τέλος του κατά μάρκον αγίου ευαγγελίου.

A

Et cum transisset sabbatum: maria magdalene et maria iacobi: et salome emerũt aromata vt venientes vngerent iesum. Et valde mane vna sabbatorũ veniunt ad monumentũ: orto iam sole. Et dicebant ad inuicẽ. Quis reuoluet nobis lapidẽ ab ostio monumenti? Et respicientes viderunt reuolutum lapidem. Erat quippe magnus valde. Et introeũtes in monumentũ viderũt iuuenẽ sedẽtem in dextris coopertum stola candida: et obstupuerũt.

Mat. 28. a. Luce. 24. a. Johã. 20. a

B

Qui dicit illis. Nolite expauescere. Iesũ queritis nazarenum crucifixum: surrexit non est hic. Ecce locus: vbi posuerũt eũ. Sed ite dicite discipulis eius et petro: quia precedet vos in galileam. Ibi eũ videbitis sicut dixit vobis. At ille exeũtes fugerũt de monumẽto. Inuaserat enim eas tremor et pauor: et nemini quicquam dixerũt. Timebant enim. Surgẽs autem iesus mane prima sabbati apparuit primo marie magdalene: de qua eiecerat septem demonia.

Mat. 28. a. Luce. 24. a

Mat. 28. a. Luce. 24. b

C

Illa vadens nunciauit his qui cum eo fuerãt lugentibus et flentibus: et illi audientes quia viueret et visus eẽt ab ea: nõ crediderũt. Post hec autem duobus ex his ambulãtibus ostensus est in alia effigie euntibus in villam: et illi euntes nunciauerunt ceteris: nec illis crediderũt. Nouissime autem recumbentibus illis vndecim apparuit: et exprobrauit incredulitatẽ eorum: et duritiã cordis: quia his qui viderant eũ resurrexisse nõ crediderũt. Et dixit eis. Euntes in mundum vniuersum: predicate euangeliũ omni creature.

Luce. 24. c.

D

Qui crediderit et baptizatus fuerit saluus erit: qui vero nõ crediderit condẽnabitur. Signa autem eos qui crediderint hec sequentur. In nomine meo demonia eijcient: linguis loquentur nouis: serpẽtes tollẽt. Et si mortiferũ quid biberint: nõ eis nocebit. Super egros manus imponent et bene habebũt. Et dominus quidẽ iesus postquam locutus est eis assumptus est in celum: et sedit a dextris dei. Illi autem profecti predicauerũt vbique domino cooperante et sermonem confirmante sequentibus signis.

Mat. 10. b

Luce. 10. c.

Actuum. 1. b Luce. 24. g Apoca. 11. c

Explicit euangelium secundum marcum.

Incipit prefatio beati hieronymi presbiteri in euangelium secundum Lucam.

Lucas syrus natione antiocensis: arte medicus discipulus apostolorum postea paulum secutus vsq ad consummationem eius seruiens dn̄o sine crimine: nam neq vxorem vnq̄ habens neq filios: septuaginta ⁊ quattuor annorū obijt in bithinia plenus spiritu sancto. Qui cū iam scripta essent euāgelia: p matheū quidē in iudea: per marcū aūt in italia: sancto instigante spū in achaie partibus hoc scripsit euāgeliū: significans etiam ipse in principio ante suū alia esse descripta. Cui extra ea q̄ ordo euāgelice dispositiōis exposcit: ea maxie necessitas laboris fuit vt primū grecis fidelibꝰ oī pphetatiōe vēturi in carnē dei xp̄i manifestata hūanitate: ne iudaicis fabulis attēti i solo legis deside rio tenēnt: vl ne hēticis fabul ⁊ stult sollicitationibꝰ seducti exciderēt a v̄itate: elaboraret. Dehinc vt i pricipio euāgelij iohānis natiuitate presūpta: cui euāgeliū scribēt: ⁊ i quo electꝰ scribēt idicaret: ꝯtestans in se cōpleta esse: que essent ab alijs inchoata. Cui ideo post baptismū filij dei a perfectione generationis in christo implete: repetende a principio natiuitatis humane potestas pmissa est: vt requirētibus demōstraret in quo apprehendens erat per nathan filium dauid introitu recurrentis in deum generationis admisso: indisparabilis dei predicans in hominibus christū suū: perfecti opus hominis redire in se per filium faceret: que per dauid patrem venientibus iter prebebat in christo. Cui luce nō imerito et scribendorū actuum apostolorum potestas in ministerio datur: vt deo in deum pleno et filio perditionis extincto: oratiōe ab apostolis facta: sorte domini electionis numerus compleretur. Sicq paulus consummationē apostolicis actibus daret: quem diu contra stimulum recalcitrantem dominus elegisset. Quod et legentibꝰ ac requirentibus deum et si per singula expediri a nobis vtile fuerat: sciens tamen q operantem agricolā oporteat primum de fructibus suis edere: vitauimus publicam curiositatem: ne non tam volentibus deum demonstrasse videremur q̄ fastidientibus prodidisse.

Explicit prefatio.

Προοίμιον τοῦ ἁγίου λουκᾶ εἰς τὸ αὐτοῦ εὐαγγέλιον.

Ἐπειδήπερ πολλοί ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν περί τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων, καθὼς παρέδωσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου, ἔδοξε κἀμοί παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς, καθεξῆς σοι γράψαι κράτιστε θεόφιλε, ἵνα ἐπιγνῷς περί ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

Incipit prohemium beati Luce in euangelium suum:

Quoniā q̄dē multi conati sūt ordinare narrationes que in nobis complete sunt rerum sicut tradiderūt nobis q̄ ab initio ipsi viderunt et ministri fuerunt sermonis: visum est ⁊ mihi assecuto oīa a pricipio diligēter: ex ordine tibi scribere optīe theophile: vt cognoscas eoꝝ v̄boꝝ de q̄bꝰ eruditꝰ es veritatē.

Τὸ κατὰ λουκᾶν ἅγιον εὐαγγέλιον. Cap.i.

Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις ἡρῴδου τοῦ βασιλέως τῆς ἰουδαίας ἱερεύς τις ὀνόματι ζαχαρίας, ἐξ ἐφημερίας ἀβιά, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐκ τῶν θυγατέρων ἀαρών, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐλισάβετ. ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφότεροι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασι τοῦ κυρίου ἄμεμπτοι. καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἡ ἐλισάβετ ἦν στεῖρα, καὶ ἀμφότεροι προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν. ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ ἔναντι τοῦ θεοῦ, κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας, ἔλαχε τοῦ θυμιάσαι εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ κυρί-

Incipit euangeliū scd̄m Lucam. Cap.i.

A Fuit in diebus herodis regis iudee sacerdos quidā noīe zacharias de vice Abia: ⁊ vxor illiꝰ de filiabus aaron et nomē eius elisabeth. Erant aūt iusti ambo ante deum incedentes in oībus mandatis et iustificationibus dn̄i sine querela. Et nō erat illis filiꝰ: eo q esset elisabeth sterilis: ⁊ ambo processissent in diebus suis. Factū ē āt cū sacerdotio fūgeret zacharias in ordine vicis sue ante dn̄m scd̄m ꝯsuetudinē sacerdotij: sorte exijt vt incēsū poneret ingressꝰ in tēplū dn̄i.

ού. και παν το πλήθος του λαού ην προ=
σευχόμενον έξω τη ώρα του θυμιάματος.
ώφθη δε αυτώ άγγελος κυρίου εστώς εκ
δεξιών του θυσιαστηρίου του θυμιάματος.
και εταράχθη ζαχαρίας ιδών, και φόβος ε=
πέπεσεν επ' αυτόν. είπε δε προς αυτόν ο άγ
γελος, μη φοβού ζαχαρία, διότι εισηκούσ=
θη η δέησις σου, και η γυνή σου ελισάβετ
γεννήσει υιόν σοι, και καλέσεις το όνομα
αυτού ιωάννην, και έσται χαρά σοι και α=
γαλλίασις, και πολλοί επί τη γεννήσει αυ=
τού χαρήσονται. έσται γαρ μέγας ενώπιον
του κυρίου, και οίνον και σίκερα ου μή πίη,
και πνεύματος αγίου πλησθήσεται έτι εκ
κοιλίας μητρός αυτού, και πολλούς των
υιών ισραήλ επιστρέψει επί κύριον τον θε=
όν αυτών, και αυτός προελεύσεται ενώπιον
αυτού εν πνεύματι και δυνάμει ηλίου, ε=
πιστρέψαι καρδίας πατέρων επί τέκνα, και
απειθείς εν φρονήσει δικαίων, ετοιμάσαι κυ
ρίω λαόν κατεσκευασμένον. και είπε ζαχαρί=
ας προς τον άγγελον. κατά τι γνώσομαι
τούτο, εγώ γαρ ειμί πρεσβύτης, και η γυ=
νή μου προβεβηκύια εν ταις ημέραις αυτής.
και αποκριθείς ο άγγελος είπεν αυτώ. εγώ
ειμί γαβριήλ ο παρεστηκώς ενώπιον του θε
ού, και απεστάλην λαλήσαι προς σε, και
ευαγγελίσασθαι σοι ταύτα. και ιδού έση
σιωπών, και μη δυνάμενος λαλήσαι άχρι
ης ημέρας γένηται ταύτα, ανθ' ών ουκ επί=
στευσας τοις λόγοις μου. οίτινες πληρωθή
σονται εις τον καιρόν αυτών. και ην ο λαός
προσδοκών τον ζαχαρίαν, και εθαύμαζον εν
τω χρονίζειν αυτόν εν τω ναώ. εξελθών δε,
ουκ ηδύνατο λαλήσαι αυτοίς. και επέγνω=
σαν ότι οπτασίαν εώρακεν εν τω ναώ, και
αυτός ην διανεύων αυτοίς, και διέμενε κω=
φός. και εγένετο ως επλήσθησαν αι ημέραι
της λειτουργίας αυτού, απήλθεν εις τον οί
κον αυτού. μετά δε ταύτας τας ημέρας, συ
νέλαβεν ελισάβετ η γυνή αυτού. και περιέ=
κρυβεν εαυτήν μήνας πέντε, λέγουσα. ότι
ούτως μοι πεποίηκεν ο κύριος, εν ημέραισ
αις επείδεν αφελείν το όνειδος μου εν αν=
θρώποις, εν δε τω μηνί τω έκτω απεστάλη
ο άγγελος γαβριήλ υπό του θεού εις πό=
λιν της γαλιλαίας η όνομα ναζαρέτ, προς
παρθένον μεμνηστευμένην ανδρί, ω όνομα
ιωσήφ, εξ οίκου δαυίδ, και το όνομα της
παρθένου μαριάμ. και εισελθών ο άγγε=
λος προς αυτήν, είπε. χαίρε κεχαριτωμένη
ο κύριος μετά σου. ευλογημένη σύ εν γυ=
ναιξίν. η δε ιδούσα, διεταράχθη επί τω λό=

Et omnis multitudo populi erat orans
foris hora incensi.
Apparuit aūt illi angelus dñi stans a ī.2.b. Benū.12.a
dextris altaris incensi.
Et zacharias turbat⁹ ē vidēs: & timor
sup̄ eū. Ait aūt ad illū angel⁹. Ne timueris
Ne timeas zacharia: qm̄ exaudita est
deprecatio tua. Et vxor tua elisabeth
pariet tibi filium et vocabis nomen
eius iohannē: et erit gaudiū tibi et ex
ultatio: et multi in natiuitate eius
gaudebunt. Erit enim magnus coram B
dño: et vinum et siceram non bibet. Iudi.13.b
Et spiritu sancto replebitur adhuc ex
vtero matris sue: et multos
filiorum israel conuertet ad dñm deū
ipsorum. Et ipse precedet ante
illum in spiritu et virtute helie vt con
uertat corda patrum in filios: et
icredulos ad prudentiā iustoꝝ: parare do
mino plebē perfectam. Et dixit zachari
as ad angelum. Unde hoc sciam.
Ego ei sum senex: et vxor Gen.18.b
mea processit in diebus suis.
Et respondens angel⁹ dixit ei. Ego
sum gabriel qui asto ante deum:
et missus sum loqui ad te: et
hec tibi euangelizare. Et ecce eris
tacens et non poteris loqui vsq; in
diem quo hec fiant: pro eo q̄ nō cre
didisti verbis meis que implebuntur
in tempore suo. Et erat plebs
expectans zachariam & mirabantur q̄
tardaret ipse in templo. Egressus aūt
non poterat loqui ad illos. Et cogno
uerunt q̄ visionē vidisset in templo. Et
ipse erat innuēs illis: et p̄mansit mut⁹.
Et factum est vt impleti sunt dies
officij eius: abijt in domum
suam. Post hos autem dies concepit C
elisabeth vxor eius: et occultabat
se mensibus quinq; dicens. Quia
sic fecit mihi dominus in diebus
q̄b⁹ respexit auferre obprobriū meū in
ter hoīes. In mēse aūt sexto missus est
angelus gabriel a deo in ciuitatem
galilee cui nomen nazareth ad
v̄ginē desp̄osatam viro cui nomen erat
ioseph de domo dauid: et nomen Mat.1.c
virginis maria. Et ingressus angelus
ad eam dixit. Aue gratia plena
domin⁹ tecū: bñdicta tu in mulierib⁹. Iudi.13.c. Iudicū.6.c
Que cū audisset turbata est in sermone

γω αυτού, και διελογίζετο ποταπός είη ο ασπασμός ούτος. και είπεν ο άγγελος αυτή. μη φοβού μαριάμ, εύρες γαρ χάριν παρά τω θεώ. και ιδού συλλήψη εν γαστρί, και τέξη υιόν, και καλέσεις το όνομα αυτού ιησούν. ούτος έσται μέγας, και υιός υψίστου κληθήσεται, και δώσει αυτώ κύριος ο θεός τον θρόνον δαυίδ του πατρός αυτού, και βασιλεύσει επί τον οίκον ιακώβ εις τους αιώνας, και της βασιλείας αυτού ουκ έσται τέλος. είπε δε μαριάμ προς τον άγγελον. πως έσται τούτο, επεί άνδρα ου γινώσκω. και αποκριθείς ο άγγελος είπεν αυτή. πνεύμα άγιον επελεύσεται επί σε, και δύναμις υψίστου επισκιάσει σοι. διό και το γεννώμενον εκ σού άγιον, κληθήσεται υιός θεού. και ιδού ελισάβετ η συγγενής σου και αύτη συνειληφυία υιόν εν γήρει αυτής και ούτος μην έκτος εστίν αυτή τη καλουμένη στείρα, ότι ουκ αδυνατήσει παρά τω θεώ παν ρήμα. είπε δε μαριάμ. ιδού η δούλη κυρίου γένοιτο μοι κατά το ρήμα σου και απήλθεν απ αυτής ο άγγελος. αναστάσα δε μαριάμ εν ταις ημέραις ταύταις, επορεύθη εις την ορεινήν μετά σπουδής εις πόλιν ιούδα, και εισήλθεν εις τον οίκον ζαχαρίου, και ησπάσατο την ελισάβετ. και εγένετο ως ήκουσεν η ελισάβετ τον ασπασμόν της μαρίας, εσκίρτησε το βρέφος εν τη κοιλία αυτής. και επλήσθη πνεύματος αγίου η ελισάβετ, και ανεφώνησε φωνή μεγάλη και είπεν. ευλογημένη συ εν γυναιξί, και ευλογημένος ο καρπός της κοιλίας σου. και πόθεν μοι τούτο, ίνα έλθη η μήτηρ του κυρίου μου προς με. ιδού γαρ ως εγένετο η φωνή του ασπασμού σου εις τα ώτα μου, εσκίρτησε το βρέφος εν αγαλλιάσει εν τη κοιλία μου. και μακαρία η πιστεύσασα, ότι έσται τελείωσις τοις λελαλημένοις αυτή παρά κυρίου. και είπε μαριάμ. μεγαλύνει η ψυχή μου τον κύριον. και ηγαλλίασε το πνεύμα μου επί τω θεώ τω σωτήρι μου. ότι επέβλεψεν επί την ταπείνωσιν της δούλης αυτού, ιδού γαρ από του νυν μακαριούσι με πάσαι αι γενεαί. ότι εποίησε μοι μεγαλεία ο δυνατός, και άγιον το όνομα αυτού. και το έλεος αυτού εις γενεάς γενεών τοις φοβουμένοις αυτόν. εποίησε κράτος εν βραχίονι αυτού, διεσκόρπισεν υπερηφάνους διανοία καρδίας αυτών. καθείλε δυνάστας από θρόνων, και ύψωσε ταπεινούς. πεινώντας ενέπλησεν αγαθών, και πλουτούντας εξαπέστειλε κενούς. αντελάβετο ισραήλ παιδός

eius: et cogitabat qualis esset ista salutatio. Et ait angelus ei. Ne timeas maria: inuenisti enim grãz apud deum. Ecce concipies in vtero Esaie.7.c. et paries filiuz: et vocabis nomẽ eius Mat.1.d. iesum. Hic erit magnus ⁊ filius altissimi vocabitur. Et dabit illi dominus deus sedem dauid patris eius: et regnabit in domo iacob in Miche.4.c. eternum: et regni eius non erit finis. Dixit autẽ maria ad angelũ. Quomodo fiet istud quoniam virum nõ cognosco? D Et respondens angelus dixit ei. Spiritus sanctus superueniet in te: et virtus altissimi obumbrabit tibi. Ideoque ⁊ quod nascetur ex te sanctum vocabitur filius dei. Et ecce elisabeth cognata tua ⁊ ipsa concepit filiuz in senectute sua: ⁊ hic mensis est sextus illi que vocatur sterilis: quia non erit impossibile apud deũ omne verbũ. Dixit autẽ maria. Ecce ancilla domini fiat mihi secundũ verbũ tuũ. Et discessit ab illa angelus. Exurgens autem maria in diebus illis abijt in montana cum festinatione in ciuitatẽ iuda et intrauit in domuz zacharie et salutauit elisabeth. Et factum est vt audiuit salutationem marie elisabeth: exultauit infãs in vtero eius. Et repleta est spiritu sancto elisabeth: ⁊ exclamauit voce magna ⁊ dixit Bñdicta tu inter mulieres: ⁊ bñdictus Iudi.13.d. fructus ventris tui. Et vnde hoc mihi vt veniat mater domini mei ad me? E Ecce enim vt facta est vox salutationis tue in auribus meis: exultauit in gaudio infans in vtero meo. Et beata que credidisti: quoniaz pficientur ea que dicta sunt tibi a dño. Et ait maria. Magnificat anima mea dominum. Et exultauit spiritus meus in deo salutari meo. Quia respexit humilitatem ancille sue: ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generatiões. Quia fecit mihi magna qui potens est: et sctũ nomẽ eius. Et mia eius a progenie in progenies timentibus eum. Fecit potentiam in brachio suo: dispersit superbos mente cordis sui. Deposuit potentes de sede: et exaltauit humiles. Esurientes impleuit bonis: et diuites dimisit inanes. Suscepit israel puerum

αυτού μνησθήναι ελέους. καθώς ελάλησε
προς τους πατέρας ημών τω αβραάμ και
τω σπέρματι αυτού εις τον αιώνα. έμεινε
δε μαριάμ συν αυτή ωσεί μήνας τρεις και
υπέστρεψεν εις τον οίκον αυτής. τη δε ελι=
σάβετ επλήσθη ο χρόνος του τεκείν αυτήν,
και εγέννησεν υιόν. και ήκουσαν οι περίοι=
κοι και οι συγγενείς αυτής ότι εμεγάλυνε
κύριος το έλεος αυτού μετ αυτής, και συν=
έχαιρον αυτή. και εγένετο εν τη ογδόη η=
μέρα ήλθον περιτεμείν το παιδίον, και εκά=
λουν αυτό επί τω ονόματι του πατρός αυ=
τού ζαχαρίαν. και αποκριθείσα η μήτηρ αυ=
τού είπεν· ουχί. αλλά κληθήσεται ιωάννης.
και είπον προς αυτήν. ότι ουδείς εστίν εν
τη συγγενεία σου ος καλείται τω ονόματι
τούτω. ενένευον δε τω πατρί αυτού το τί
αν θέλοι καλείσθαι αυτόν. και αιτήσας πι=
νακίδιον έγραψε λέγων. ιωάννης εστί το ό
νομα αυτού. και εθαύμασαν πάντες. ανεώ
χθη δε το στόμα αυτού παραχρήμα, και η
γλώσσα αυτού διηρθρώθη, και ελάλει ευ=
λογών τον θεόν. και εγένετο επί πάντας φό
βος τους περιοικούντας αυτούς. και εν όλη
τη ορεινή της ιουδαίας διελαλείτο πάντα
τα ρήματα ταύτα. και έθεντο πάντες οι α=
κούσαντες εν τη καρδία αυτών λέγοντες. τί
άρα το παιδίον τούτο έσται. και χείρ κυρί=
ου ην μετ αυτού. και ζαχαρίας ο πατήρ αυ
τού επλήσθη πνεύματος αγίου, και προ=
εφήτευσε λέγων. ευλογητός κύριος ο θεός
του ισραήλ ότι επεσκέψατο και εποίησε
λύτρωσιν τω λαώ αυτού. και ήγειρε κέ=
ρας σωτηρίας ημίν εν τω οίκω δαυίδ του
παιδός αυτού. καθώς ελάλησε διά στό=
ματος των αγίων των απ αιώνος προφη=
τών αυτού. σωτηρίαν εξ εχθρών ημών, και
εκ χειρός πάντων των μισούντων ημάς. ποιή
σαι έλεος μετά των πατέρων ημών, και μνη
σθήναι διαθήκης αγίας αυτού. όρκον ον ώμο
σε προς αβραάμ τον πατέρα ημών του δού
ναι ημίν αφόβως εκ χειρός των εχθρών η=
μών ρυσθέντας λατρεύειν αυτώ εν οσιότητι
και δικαιοσύνη ενώπιον αυτού πάσας τας
ημέρας της ζωής ημών. και συ παιδίον
προφήτης υψίστου κληθήση, προπορεύση
γαρ προ προσώπου κυρίου ετοιμάσαι ο=
δούς αυτού. του δούναι γνώσιν σωτηρίας
τω λαώ αυτού εν αφέσει αμαρτιών αυτών
διά σπλάγχνα ελέους θεού ημών, εν οις
επεσκέψατο ημάς ανατολή εξ ύψους. επι=
φάναι τοις εν σκότει και σκιά θανάτου κα=
θημένοις του κατευθύναι τους πόδας ημών

suuz mēorari mie sue. Sicut locutus est
ad patres nostros abraam et
semini eius in secula. Mansit
āt maria cum illa q̄si mēsibus trib⁹ et
reuersa est in domū suā. Elisabeth aūt
impletum est tempus pariendi
et peperit filium. Et audierunt vicini F
et cognati eius: quia magnificauit
dominus miam suā cuz illa: et cōgra
tulabantur ei. Et factū est i die octauo
venerūt circuncidere puerū: et vocabāt
eum nomine patris sui
zachariam. Et respondens mater ei⁹
dixit. Nequaq̄: sed vocabitur iohānes:
et dixerūt ad illam. Quia nemo est in
cognatiōe tua qui vocetur hoc nomie
Innuebant autem patri eius: quem
vellet vocari eum. Et postulās pugilla
rem scripsit dicens: iohannes est nomē
eius. Et mirati sunt vniuersi. Apertū ē
autem ilico os eius: et
lingua eius loquebatur benedicens
deum. Et factus est timor super oēs
vicinos eorum: et super omnia
montana iudee diuulgabantur omnia
verba hec: et posuerūt oēs qui audierāt
in corde suo dicentes. Quis
putas puer iste erit? Etenim manus dn̄i Hiere. 1. b / Deut. 11. c
erat cuz illo. Et zacharias pater eius
repletus est spiritu sancto: et pphetauit
dicens. Benedictus dn̄s deus
israel: quia visitauit et fecit G
redēptionē plebi sue. Et erexit cornu
salutis nobis in domo dauid
pueri sui. Sicut locutus est per os
sanctorum qui a seculo sunt prophetarū
eius. Salutem ex inimicis nostris et
de manu oīz qui oderūt nos. Ad facien
dā miam cum patribus nostris et memo
rari testamēti sui scti. Jusiurādū qđ iura
uit ad abraam patrē nostruz daturū se
nobis. Ut sine timore de manu inimicoꝝ
nostroꝝ liberati: seruiam⁹ illi. In sācti
tate et iustitia coram ipso omnibus
diebus nostris. Et tu puer
ppheta altissimi vocaberis: preibis Mal. 3. c
eni ante faciem domini parare vias
eius. Ad dandam scientiam salutis
plebi eius: in remissionē peccatoꝝ eoꝝ.
Per viscera misericordie dei nr̄i i q̄b⁹
visitauit nos oriens ex alto. Illuminare
his qui in tenebris et vmbra mortis se
dēt: ad dirigendos pedes nostros

εις ὁδόν εἰρήνης. / Το δε παιδίον ηὔξανε και εκραταιοῦτο πνεύματι, και ην εν / ταις ερήμοις ἕως ημέρας αναδείξεως αυτοῦ προς / τον ισραήλ.

Cap.2.

Εγένετο δε εν / ταις ημέραις εκείναις, εξῆλθε δόγμα παρά καίσαρος αυγούστου απογράφεσθαι πᾶσαν / την οικουμένην. αὕτη / η απογραφή πρώτη εγένετο ηγεμονεύοντος / της συρίας κυρηνίου. και επορεύοντο πάντες απογράφεσθαι ἕκαστος εις / την ιδίαν πόλιν. ανέβη δε και ιωσήφ από / της γαλιλαίας εκ πόλεως ναζαρέτ εις / την ιουδαίαν εις πόλιν δαυίδ ἥτις καλεῖται βηθλεέμ, διά / το εἶναι αυτόν εξ οἴκου και πατριάς δαυίδ απογράψασθαι σύν μαριάμ / τῃ μεμνηστευμένῃ αυτῷ γυναικί οὔσῃ εγκύῳ. εγένετο δε εν / τῷ εἶναι αυτούς εκεῖ, επλήσθησαν / αι ημέραι / του τεκεῖν αυτήν, και ἔτεκε / τον υιόν αυτῆς / τον πρωτότοκον, και εσπαργάνωσεν αυτόν, και ανέκλινεν αυτόν εν / τῃ φάτνῃ διότι ουκ ην αυτοῖς τόπος εν / τῷ καταλύματι. και ποιμένες ἦσαν εν / τῃ χώρᾳ / τῃ αυτῇ αγραυλοῦντες και φυλάσσοντες / τας φυλακάς / της νυκτός επί / την ποίμνην αυτῶν. και ιδού ἄγγελος κυρίου επέστη αυτοῖς, και δόξα κυρίου περιέλαμψεν αυτούς, και εφοβήθησαν φόβον μέγαν. και εἶπεν αυτοῖς / ο ἄγγελος. μη φοβεῖσθε. ιδού γαρ ευαγγελίζομαι υμῖν χαράν μεγάλην, ἥτις ἔσται παντί / τῷ λαῷ. ὅτι ετέχθη υμῖν σήμερον σωτήρ, ὅς εστι χριστός κύριος εν πόλει δαυίδ. και τοῦτο υμῖν / το σημεῖον. ευρήσετε βρέφος εσπαργανωμένον κείμενον εν φάτνῃ. και εξαίφνης εγένετο σύν / τῷ αγγέλῳ πλῆθος στρατιάς ουρανίου αινούντων / τον θεόν και λεγόντων. δόξα εν υψίστοις θεῷ, και επί γης ειρήνη, εν ανθρώποις ευδοκία. και εγένετο ὡς απῆλθον απ αυτῶν εις / τον ουρανόν / οι ἄγγελοι, και / οι ἄνθρωποι / οι ποιμένες εἶπον προς αλλήλους, διέλθωμεν δη ἕως εις βηθλεέμ, και ἴδωμεν / το ῥῆμα τοῦτο / το γεγονός, ὁ / ο κύριος εγνώρισεν ημῖν. και ἦλθον σπεύσαντες, και ανεῦρον / την τε μαριάμ και / τον ιωσήφ, και / το βρέφος κείμενον εν / τῃ φάτνῃ. ιδόντες δε διεγνώρισαν περί / του ῥήματος / του λαληθέντος αυτοῖς περί / του παιδίου τούτου. και πάντες / οι ακούσαντες εθαύμασαν περί / των λαληθέντων υπό / των ποιμένων προς αυτούς. / η δε μαριάμ πάντα συνετήρει / τα ῥήματα ταῦτα συμβάλλουσα εν / τῃ καρδίᾳ αυτῆς. και υπέστρεψαν / οι ποιμένες δοξάζοντες και αινοῦντες / τον θεόν επί πᾶσιν οἷς ἤκουσαν και εἶδον

in viam pacis. Puer autem cresce- 1.Reg.2.d
bat et confortabat spiritu: et erat in
desertis vsque in diem ostensionis sue
ad israel.

Cap.2.

Factum est autem in diebus illis: exijt A
edictum a cesare augusto vt
describeret vniuersus orbis. Hec
descriptio prima facta est a preside
syrie cyrino. Et ibant omnes vt
profiterentur: singuli in suam ciuitatem.
Ascendit autem et ioseph a galilea
de ciuitate nazareth in iudeam in ciui
tatem dauid que vocatur bethleem: eo quod esset
de domo et familia dauid vt profiteretur
cum maria desponsata
sibi vxore pregnante. Factum est autem cum Mat.1.d.
essent ibi: impleti sunt dies vt
pareret: et peperit filium suum
primogenitum et pannis eum inuoluit:
et reclinauit eum in presepio: quia
non erat eis locus in diuersorio.
Et pastores erant in regione eadem vigi B
lantes et custodientes vigilias
noctis super gregem suum. Et ecce Rom.12.a
angelus domini stetit iuxta illos: et clari-
tas dei circumfulsit illos: et timuerunt Rom.9.a
timore magno. Et dixit illis angelus.
Nolite timere. Ecce enim euangelizo Eph.1.d.
vobis gaudium magnum quod erit omni
populo: quia natus est vobis hodie sal
uator qui est christus dominus in ciuitate dauid: et
hoc vobis signum. Inuenietis infantem
pannis inuolutum et positum in presepio. Et su
bito facta est cum angelo multitudo
militie celestis laudantium deum et
dicentium. Gloria in altissimis deo: et in
terra pax hominibus bone voluntatis. Et factum
est vt discesserunt ab eis angeli in
celum: pastores loquebantur
ad inuicem. Transeamus vsque
bethleem: et videamus hoc verbum C
quod factum est quod fecit dominus et ostendit nobis. Et
festinantes venerunt: et inuenerunt mariam
et ioseph: et infantem positum in
presepio. Videntes autem cognouerunt de
verbo quod dictum erat illis de
puero hoc. Et omnes qui audierant
mirati sunt et de his que dicta erant a
pastoribus ad ipsos. Maria autem
conseruabat omnia verba hec conferens
in corde suo. Et reuersi sunt
pastores glorificantes et laudantes
deum in omnibus que audierant et viderant:

καθώς ελαλήθη προς αυτούς. και ότε επλή
σθησαν ημέραι οκτώ του περιτεμείν αυτόν,
και εκλήθη το όνομα αυτού ιησούς το κλη
θέν υπό του αγγέλου προ του συλληφθή=
ναι αυτόν εν τη κοιλία. και ότε επλήσθησαν
αι ημέραι του καθαρισμού αυτής κατά τον
νόμον μωσέως, ανήγαγον αυτόν εις ιερο=
σόλυμα παραστήσαι τω κυρίω καθώς γέ=
γραπται εν νόμω κυρίου. ότι παν άρσεν
διανοίγον μήτραν, άγιον τω κυρίω κληθή=
σεται. και του δούναι θυσίαν κατά το ειρημέ
νον εν νόμω κυρίου, ζεύγος τρυγόνων ή
δύο νεοσσούς περιστερών. και ιδού ην άν
θρωπος εν ιερουσαλήμ ω όνομα συμεών.
και ο άνθρωπος ούτος δίκαιος και ευλαβής
προσδεχόμενος παράκλησιν του ισραήλ.
και πνεύμα ην άγιον επ' αυτόν. και ην αυ
τώ κεχρηματισμένον υπό του πνεύματος
του αγίου μη ιδείν θάνατον, πριν η ίδη
τον χριστόν κυρίου. και ήλθεν εν τω πνεύ
ματι εις το ιερόν. και εν τω εισαγαγείν τους
γονείς το παιδίον ιησούν του ποιήσαι αυ
τούς κατά το ειθισμένον του νόμου περί αυ
τού, και αυτός εδέξατο αυτό εις τας αγκά=
λας αυτού, και ευλόγησε τον θεόν και είπε.
νυν απολύεις τον δούλον σου δέσποτα
κατά το ρήμα σου εν ειρήνη. ότι είδον οι οφ
θαλμοί μου το σωτήριον σου, ο ητοίμασας
κατά πρόσωπον πάντων των λαών. φως εις
αποκάλυψιν εθνών και δόξαν λαού σου
ισραήλ. και ην ιωσήφ και η μήτηρ αυτού
θαυμάζοντες επί τοις λαλουμένοις περί
αυτού. και ευλόγησεν αυτούς συμεών, και
είπε προς μαριάμ την μητέρα αυτού. ιδού
ούτος κείται εις πτώσιν και ανάστασιν πολ
λών εν τω ισραήλ, και εις σημείον αντιλεγό
μενον. και σου δε αυτής την ψυχήν διελεύ
σεται ρομφαία, όπως αν αποκαλυφθώσιν εκ
πολλών καρδιών διαλογισμοί. και ην άν=
να φροφήτις θυγάτηρ φανουήλ εκ φυλής α
σήρ, αύτη προβεβηκυία εν ημέραις πολλαίς
ζήσασα έτη μετά ανδρός επτά από της παρ
θενίας αυτής. και αυτή χήρα ως ετών ογ=
δοηκοντατεσσάρων, η ουκ αφίστατο από
του ιερού νηστείαις και δεήσεσι λατρεύου
σα νύκτα και ημέραν. και αύτη αυτή τη ώ=
ρα επιστάσα, ανθωμολογείτο τω κυρίω, και
ελάλει περί αυτού πάσι τοις προσδεχομέ
νοις λύτρωσιν εν ιερουσαλήμ. και ως ετέλε
σαν άπαντα τα κατά τον νόμον κυρίου, υ=
πέστρεψαν εις την γαλιλαίαν. εις την πόλιν
εαυτών ναζαρέτ. το δε παιδίον ηύξανε και
εκραταιούτο πνεύματι, πληρούμενον σο=

sicut dictū ē ad illos. Et postq̄ ↄsūma
ti sūt dies octo vt circumcideretur puer: Gen. 17. d. Luce. 4. a
vocatū est nomē eius iesus: qđ voca=
catū est ab angelo priusq̄ in vtero con=
ciperetur. Et postq̄ impleti sunt Leui. 12. a.
dies purgationis eius secundum D
legē moysi: tulerunt illū in hierusalē:
vt sisterent eum domino: sicut scriptū ē
in lege domini. Quia omne masculinū Exo. 34. c.
adaperiens vuluā sctm̄ dn̄o vocabitur.
Et vt darēt hostiā scđm q̄ dictum est Leui. 5. b. & 12. c.
in lege dn̄i: par turturum aut
duos pullos colūbar. Et ecce hō erat
in hierusalem cui nomen symeon.
Et homo iste iustus & timoratus
expectans consolationem israel:
& spiritꝰ sanctꝰ erat in eo. Et rn̄sū ac [illegible]. 10. c.
ceperat a spiritu
sancto: nō visurū se mortē nisi prius vi
deret xp̄m domini. Et venit in spiritu
in templum. Et cum inducerent
puerū iesum parentes eius: vt facerent
secundum consuetudinem legis pro eo:
& ipse accepit eum in vlnas
suas et benedixit deum & dixit.
Nunc dimittis seruum tuum domine E
scđm verbū tuū ī pace. Quia viderūt o
culi mei salutare tuum. Quod parasti
ante faciē oīm populorum. Lumē ad
reuelationē gentiū et gloriā plebis tue
israel. Et erat ioseph et mater eius
mirantes super his que dicebantur de
illo. Et benedixit illis symeon: et
dixit ad mariam matrem eius. Ecce Zach. 14. c.
positus ē hic in ruinā & in resurrectionē
multorum in israel: et in signum cui cō
tradicetur. Et tuā ipsius aīam pertrāsi b. Tuā ipsiꝰ .i. tui ipsius
bit gladius: vt reuelentur ex ⌈ anna
multis cordibus cogitationes. Et erat
prophetissa filia phanuel de tribu aser
hec processerat in diebus multis et
vixerat cū viro suo ānis septē a vrgini=
tate sua. Et hec vidua erat vsq̄ ad ānos
octoginta quattuor: q̄ nō discedebat de
templo ieiunijs & obsecrationibꝰ seruiēs
nocte ac die. Et hec ipsa hora
superueniens confitebatur domino et
loquebatur de illo omnibus qui expe
ctabant redemptionē israel. Et vt pfece F
rūt omnia secundū legē dn̄i: reuersi sūt
in galileam in ciuitatem
suā nazareth. Puer autē crescebat &
confortabatur spiritu: plenus sapientia:

φίας. και χάρις θεού ην επ αυτόν. και επο
ρεύοντο οι γονείς αυτού κατ έτος εις ιερου
σαλήμ τη εορτή του πάσχα. και ότε εγένε=
το ετών δώδεκα, αναβάντων αυτών εις ιερο
σόλυμα κατά το έθος της εορτής, και τελει=
ωσάντων τας ημέρας εν τω υποστρέφειν αυ
τούς, υπέμεινεν ιησούς ο παις εν ιερουσα=
λήμ, και ουκ έγνω ιωσήφ και η μήτηρ αυ=
τού. νομίσαντες δε αυτόν εν τη συνοδία εί
ναι, ήλθον ημέρας οδόν. και ανεζήτουν αυ=
τόν εν τοις συγγενέσι και εν τοις γνωστοίς.
και μη ευρόντες αυτόν, υπέστρεψαν εις ιε
ρουσαλήμ ζητούντες αυτόν. και εγένετο μεθ
ημέρας τρείς εύρον αυτόν εν τω ιερώ καθε
ζόμενον εν μέσω των διδασκάλων, και ακού
οντα αυτών, και επερωτώντα αυτούς. εξίσ=
ταντο δε πάντες οι ακούοντες αυτού επί τη
συνέσει και ταις αποκρίσεσιν αυτού. και ι=
δόντες αυτόν, εξεπλάγησαν. και προς αυτόν
η μήτηρ αυτού είπε τέκνον. τι εποίησας ημίν
ούτως. ιδού ο πατήρ σου καγώ οδυνώμε
νοι εζητούμεν σε. και είπε προς αυτούς. τι
ότι εζητείτε με. ουκ ήδειτε ότι εν τοις του
πατρός μου δει είναι με. και αυτοί ου συ
νήκαν το ρήμα ο ελάλησεν αυτοίς. και κατέ
βη μετ αυτών και ήλθεν εις ναζαρέτ, και ην
υποτασσόμενος αυτοίς. και η μήτηρ αυτού
διετήρει πάντα τα ρήματα ταύτα εν τη
καρδία αυτής. και ιησούς προέκοπτε σοφία
και ηλικία και χάριτι παρά θεώ και ανθρώ
ποις. Cap. 3.

Εν έτει δε πέντε και δεκάτω της ηγεμο=
νίας τιβερίου καίσαρος ηγεμονεύοντος
ποντίου πιλάτου της ιουδαίας, και τετραρ
χούντος της γαλιλαίας ηρώδου. φιλίππου
δε του αδελφού αυτού τετραρχούντος της
ιτουραίας και τραχωνίτιδος χώρας, και
λησανίου της αβιληνής τετραρχούντος, επι
αρχιερέως άννα και καϊάφα, εγένετο ρήμα
θεού επί ιωάννην τον του ζαχαρίου υιόν εν
τη ερήμω, και ήλθεν εις πάσαν την περίχω
ρον του ιορδάνου κηρύσσων βάπτισμα με
τανοίας εις άφεσιν αμαρτιών ως γέγραπται
εν βίβλω λόγων ησαΐου του προφήτου λέ
γοντος. φωνή βοώντος εν τη ερήμω. ετοιμά
σατε την οδόν κυρίου ευθείας ποιείτε τας
τρίβους αυτού. πάσα φάραγξ πληρωθήσε
ται, και παν όρος και βουνός ταπεινωθήσε
ται. και έσται τα σκολιά εις ευθείαν, και αι
τραχείαι εις οδούς λείας. και όψεται πάσα
σαρξ το σωτήριον του θεού. έλεγεν ουν τοις
εκπορευομένοις όχλοις βαπτισθήναι υπ αυ
τού. γεννήματα εχιδνών, τις υπέδειξεν υμίν

et gratia dei erat in illo. Et ibant
parẽtes ei9 per omnes annos in hieru
salez i die solẽni pasche. Et cũ fact9 eẽt — I.15.b. Esaie.17.d. Bem3.51
ãnorũ duodeci: ascendẽtib9 illis in hie
rosolymã scd3 cõsuetudinẽ diei festi: cõ
sũmatis q3 diebus cum redirent: oooo
remansit puer iesus in hierusalem oooo
et non cognouerũt parentes eius. oooo
Existimantes aũt illũ esse in comitatu:
venerunt iter diei: et requirebant eum
inter cognatos et notos. oooooooooo
Et nõ inuenientes regressi sunt in hie=
rusalem: requirẽtes eũ. Et factũ ẽ post — B
triduũ inuenerunt illum in tẽplo seden
tem in medio doctorum: audientem oo
illos: et interrogantem eos. Stupebãt — Mat.7.g. Mar.1.d.
autem omnes qui eum audiebant super
prudentia et responsis eius. Et viden
tes ãmirati sunt. Et dixit mater ei9 ad
Fili quid fecisti nobis oooooo ⌊ illum.
sic? Ecce pater tuus et ego dolentes
querebamus te. Et ait ad illos. Quid
est qd me querebatis. Nesciebatis quia ĩ
his q̃ pr̃is mei sũt oportet me esse? Et
ipsi nõ intellexerũt verbũ qd locut9 ẽ ad
eos. Et dscẽdit cũ eis: et vẽit nazareth:
subditus illis. Et mater ei9 ⌊ et erat
conseruabat omnia verba hec in oooo
corde suo. Et iesus proficiebat sapien= — 1.Reg.2.c.
tia et etate et gratia apud deum et ho=
mines. Cap. 3.

Anno aũt quintodecimo imperij oo — A
tiberij cesaris procurante oooooo
pontio pilato iudeam: tetrarcha autez
galilee herode: philippo oooooooooo
autem fratre eius tetrarcha ooooooo
ituree et trachonitidis regionis: et oo
lysania abiline tetrarcha: sub ooooooo
pñcipib9 sacerdotũ ãna et caypha factũ
dñi sup iohãnẽ zacharie filiũ i ⌊ ẽ verbũ
deserto. Et venit in omnem regionem — Mat.3.a. Mar.1.a. Johã.3.c.
iordanis predicãs baptismũ penitentie
in remissionẽ peccatorũ sicut scriptũ ẽ
in libro sermonum esaie prophete. oooo
Vox clamantis in deserto parate oooo — Esa.40.a. Mat.3.a. Mar.1.a. Johã.1.c.
viam domini: rectas facite oooooooooo
semitas eius. Omnis vallis implebitur — B
et omnis mons et collis humiliabitur.
Et erunt praua in directa et ooooooo
aspera in vias planas: et videbit omnis
caro salutare dei. Dicebat ergo ad oooo
turbas q̃ exibãt vt baptizarẽtur ab ipso. — Mat.3.c.
Genimina viperaruz qs ostendit vobis — 2.17.d.

φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς. ποιήσα
τε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας, καὶ μὴ
ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς πατέρα ἔχομεν
τὸν ἀβραάμ. λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται
ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα
τῷ ἀβραάμ. ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥί
ζαν τῶν δένδρων κεῖται. πᾶν οὖν δένδρον
μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν, ἐκκόπτεται καὶ εἰς
πῦρ βάλλεται. καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχ=
λοι λέγοντες, τί οὖν ποιήσομεν. ἀποκριθεὶς
δὲ λέγει αὐτοῖς. ὁ ἔχων δύο χιτῶνας μετα
δότω τῷ μὴ ἔχοντι, καὶ ὁ ἔχων βρώματα ὁ
μοίως ποιείτω. ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισ
θῆναι, καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν. διδάσκαλε τί
ποιήσομεν. ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς. μηδὲν
πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσε
τε. ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι
λέγοντες. καὶ ἡμεῖς τί ποιήσομεν. καὶ εἶπε
πρὸς αὐτούς. μηδένα διασείσητε, μὴ δὲ συ
κοφαντήσητε, καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑ=
μῶν. προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ καὶ δια=
λογιζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν
περὶ τοῦ ἰωάννου μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ χρι
στός, ἀπεκρίνατο ὁ ἰωάννης ἅπασι λέγων. ἐ
γὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς, ἔρχεται δὲ ὁ
ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦ=
σαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ, αὐ
τὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυ
ρί. οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ δια=
καθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν
σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυ=
ρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ. πολλὰ μὲν
οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν, εὐηγγελίζετο
τὸν λαόν. ὁ δὲ ἡρῴδης ὁ τετράρχης, ἐλεγ=
χόμενος ὑπ᾽ αὐτοῦ περὶ ἡρωδιάδος τῆς γυ
ναικὸς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ φιλίππου καὶ
περὶ πάντων ὧν ἐποίησε πονηρῶν ὁ ἡρῴ=
δης, προσέθηκε καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσι, καὶ κατέ
κλεισε τὸν ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. ἐγένετο
δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαόν,
καὶ ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομέ=
νου, ἀνεῳχθῆναι τὸν οὐρανόν, καὶ καταβῆ=
ναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον σωματικῷ εἴδει ὡ=
σεὶ περιστερὰν ἐπ᾽ αὐτόν, καὶ φωνὴν ἐξ
οὐρανοῦ γενέσθαι λέγουσαν. σὺ εἶ ὁ υἱ=
ός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα. καὶ
αὐτὸς ἦν ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος
ὢν ὡς ἐνομίζετο υἱὸς ἰωσήφ. τοῦ ἡλί, τοῦ
ματθάτ, τοῦ λευί, τοῦ μελχί, τοῦ ἰαννά.
τοῦ ἰωσήφ, τοῦ ματταθίου, τοῦ ἀμώς, τοῦ
ναούμ, τοῦ ἐσλί, τοῦ ναγγαί, τοῦ μαάθ, τοῦ
ματταθίου, τοῦ σεμεΐ, τοῦ ἰωσήφ, τοῦ ἰού
δα, τοῦ ἰωανάν, τοῦ ῥησά, τοῦ ζοροβά=

fugere a ventura ira. Facite
ergo fructus dignos penitentie: & ne
ceperitis dicere patrem habemus
abraam. Dico enim vobis q2 potēs est
deus de lapidibus istis suscitare filios
abrae. Jam enim securis ad radicem — D. abrae dativi casus.
arborū posita est. Omnis ergo arbor — Mat. 3. d. & 7. d.
nō faciens fructū bonū excidetur: & in
ignē mittet. Et interrogabant eum tur
be dicentes. Quid ergo faciem9. Rndēs
aūt dicebat illis. Qui h3 duas tunicas
non habēti: & qui habet escas silr det
faciat. Venerūt aūt & publicani vt baptiza
rent: et dixerūt ad illum. Magister qd
faciemus? At ille dixit ad eos. Nihil
amplius q3 qd constitutū est vobis facia
tis. Interrogabant autē eum & milites
dicentes. Quid faciem9 & nos? Et ait
illis. Neminē cōcutiatis: neq3 calūniā fa
ciatis: & cōtenti estote stipendijs vestris.
Existimante aūt populo et cogitantib9 — C
omnibus in cordibus suis
de iohanne ne forte ipse esset christ9:
respondit iohannes dicens oībus. Ego — Mat. 3. c.
quidem aqua baptizo vos: veniet autē — Mar. 1. b.
fortior me cui9 non sum dignus soluere — Johā. 1. d.
corrigiam calciamentorum eius: ipse
vos baptizabit in spiritu sancto & igni.
Cuius ventilabrū in manu eius et pur — Mat. 3. c
gabit aream suam: et congregabit
triticū in horreū suum: paleas autem
cōburet igni iextinguibili. Multa qui=
dē et alia exhortans euangelizabat
populo. Herodes aūt tetrarcha cū cor — Mat. 14. a.
riperet ab illo de herodiade vxore — Mar. 6. c.
fratris sui philippi: et
de omnibus malis q̄ fecit herodes
adiecit et hoc super omnia et inclusit
iohannem in carcerem. Factum est — Mat. 3. f.
autem cum baptizaretur omnis popu= — Mar. 1. b.
lus et iesu baptizato et orante: — Johā. 1. c.
apertum est celum et descendit
spiritus sanctus corporali specie sicut
columba in ipsum: et vox de
celo facta est. Tu es filius — Esaie. 42. a
meus dilect9: in te cōplacuit mihi. Et — Mat. 3. g.
ipse iesus erat īcipiēs q̄si annorū trigita — Marci. 1. b.
vt putabat filius ioseph: q̄ fuit heli: q̄ fuit — D
mathat: q̄ fuit leui: q̄ fuit melchi: q̄ fuit iā
ne: qui fuit ioseph: qui fuit mathathie: qui
fuit amos: qui fuit naum: qui fuit hesli:
qui fuit nage: qui fuit maath: qui fuit ma
thathie: qui fuit semei: q̄ fuit ioseph: q̄ fuit
iuda: q̄ fuit iohāna: q̄ fuit resa: q̄ fuit Zo=

βελ, του σαλαθιήλ, του νηρί, του μελχί, του αδδί, του κωσάμ, του ελμωδάμ, του ήρ, του ιωσή, του ελιέζερ, του ιωρείμ, του ματθάτ, του λευί, του συμεών, του ιούδα, του ιωσήφ, του ιωνάν, του ελιακείμ, του μελεά, του μαϊνάν, του ματταθά, του ναθάν, του δαυίδ, του ιεσσαί, του ωβήδ, του βοόζ, του σαλμών, του ναασσών, του αμιναδάβ, του αράμ, του εσρώμ, του φαρές, του ιούδα, του ιακώβ, του ισαάκ, του αβραάμ, του θάρρα, του ναχώρ, του σερούχ, του ραγαύ, του φαλέκ, του έβερ, του σαλά, του καϊνάν, του αρφαξάδ, του σημ, του νώε, του λάμεχ, του μαθουσάλα, του ενώχ, του ιάρεδ, του μαλελεήλ, του καϊνάν, του ενώς, του σηθ, του αδάμ, του θεού.

Cap. 4.

Ιησούς δε πλήρης πνεύματος αγίου υπέστρεψεν από του ιορδάνου, και ήγετο εν τω πνεύματι εις την έρημον ημέρας τεσσαράκοντα πειραζόμενος υπό του διαβόλου. και ουκ έφαγεν ουδέν εν ταις ημέραις εκείναις, και συντελεσθεισών αυτών ύστερον επείνασε. και είπεν αυτώ ο διάβολος. ει υιός ει του θεού, ειπέ τω λίθω τούτω ίνα γένηται άρτος. και απεκρίθη ιησούς προς αυτόν λέγων. γέγραπται. ότι ουκ επ' άρτω μόνω ζήσεται άνθρωπος, αλλ' επί παντί ρήματι θεού. και αναγαγών αυτόν ο διάβολος εις όρος υψηλόν, έδειξεν αυτώ πάσας τας βασιλείας της οικουμένης εν στιγμή χρόνου. και είπεν αυτώ ο διάβολος. σοι δώσω την εξουσίαν ταύτην άπασαν και την δόξαν αυτών, ότι εμοί παραδέδοται, και ω εάν θέλω δίδωμι αυτήν. συ ουν εάν προσκυνήσης ενώπιον εμού, έσται σου πάσα. και αποκριθείς αυτώ είπεν ο ιησούς. ύπαγε οπίσω μου σατανά. γέγραπται. προσκυνήσεις κύριον τον θεόν σου, και αυτώ μόνω λατρεύσεις. και ήγαγεν αυτόν εις ιερουσαλήμ, και έστησεν αυτόν επί το πτερύγιον του ιερού, και είπεν αυτώ. ει υιός ει του θεού, βάλε σε αυτόν εντεύθεν κάτω. γέγραπται γαρ. ότι τοις αγγέλοις αυτού εντελείται περί σου του διαφυλάξαι σε, και επί χειρών αρούσι σε, μήποτε προσκόψης προς λίθον τον πόδα σου. και αποκριθείς είπεν αυτώ ο ιησούς. ότι είρηται ουκ εκπειράσεις κύριον τον θεόν σου. και συντελέσας πάντα πειρασμόν ο διάβολος, απέστη απ' αυτού άχρι καιρού. και υπέστρεψεν ο ιησούς εν τη δυνάμει του πνεύματος εις την γαλιλαίαν και φήμη εξήλθε καθ' ό

robabel: q̇ fuit salathiel: q̇ fuit neri: qui fuit melchi: q̇ fuit addi: q̇ fuit cosan: q̇ fuit helmadā: q̇ fuit her: q̇ fuit iesu: q̇ fuit heliezer: q̇ fuit iorim: q̇ fuit mathat: q̇ fuit leui q̇ fuit symeō: q̇ fuit iuda: q̇ fuit ioseph: q̇ fuit iona: q̇ fuit heliachī: q̇ fuit melcha: q̇ fuit mēna: q̇ fuit mathatha: q̇ fuit nathā: q̇ fuit dauid: q̇ fuit iesse: q̇ fuit obeth: q̇ fuit booz: q̇ fuit salmon: q̇ fuit naason: q̇ fuit aminadab: q̇ fuit aram: q̇ fuit esrom: q̇ fuit phares: q̇ fuit iude: q̇ fuit iacob: q̇ fuit ysaac: q̇ fuit abrae: q̇ fuit thare: qui fuit nachor: q̇ fuit saruch: q̇ fuit ragau: q̇ fuit phalech: q̇ fuit heber: q̇ fuit sale: q̇ fuit caynan q̇ fuit arphaxat: q̇ fuit sem: q̇ fuit noe: q̇ fuit lamech: q̇ fuit mathusale: q̇ fuit enoch: q̇ fuit iareth: q̇ fuit malalehel: q̇ fuit caynā q̇ fuit enos: q̇ fuit: seth: q̇ fuit adā: q̇ fuit dei.

Cap. 4. A

Iesus autē plenus spū sancto regressus est a iordane: et agebatur in spiritu in deserto diebus quadragita et temptabatur a diabolo. Et nihil manducauit in diebus illis: et consummatis illis postea esuriit. Dixit autē illi diabolus. Si filius dei es: dic lapidi huic vt panis fiat. Et respondit ad illū iesus. Scriptū est quia nō in pane solo viuet homo: sed in omni verbo dei. Et duxit illum diabolus in montē excelsum: et ostendit illi oīa regna orbis terre in momēto temporis: et ait illi. Tibi dabo potestatem hanc vniuersam et gloriam illorū: quia mihi tradita sunt: et cui volo do illa. Tu ergo procidēs si adoraueris coram me: erunt tua omnia. Et rñdēs iesus dixit illi. B Scriptum est. Dominum deum tuū adorabis: et illi soli seruies. Et duxit illum in hierusalem: et statuit eum super pinnam templi: et dixit illi. Si filius dei es: mitte te hinc deorsum. Scriptū est enim quod angelis suis mandabit de te vt conseruent te: et quia in manibus tollēt te: ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. Et respondens iesus ait illi. Dictum est. Non temptabis dominū deū tuum. Et consummata omni temptatiōe: diabolus recessit ab illo vsque ad tempus. Et egressus est iesus in virtute spiritus in galileā: et fama exijt per vniuersam

Mat. 4. a. Mar. 1. b. — Mat. 4. a. Exo. 34. d. — Deut. 8. a. — Deut. 6. b. et 10. d. Apoca. 15. — Mat. 4. c. Mar. 1. b. — Mat. 4. b. Psal. 90. — Deut. 6. c. — Mat. 4. c. marc. 5. b. Johā. 6. a.

λης της περιχώρου περί αυτού. και αυτός ε
δίδασκεν εν ταις συναγωγαίς αυτών δοξαζό
μενος υπό πάντων. και ήλθεν εις την ναζα=
ρέτ ου ην τεθραμμένος, και εισήλθε κατά το
ειωθός αυτώ εν τη ημέρα των σαββάτων
εις την συναγωγήν, και ανέστη αναγνώ=
ναι. και επεδόθη αυτώ βιβλίον ησαΐου του
προφήτου. και αναπτύξας το βιβλίον, εύρε
τον τόπον ου ην γεγραμμένον. πνεύμα κυ
ρίου επ' εμέ, ου είνεκεν έχρισέ με, ευαγγελί
σασθαι πτωχοίς απέσταλκέ με, ιάσασθαι
τους συντετριμμένους την καρδίαν, κηρύ=
ξαι αιχμαλώτοις άφεσιν, και τυφλοίς ανά
βλεψιν, αποστείλαι τεθραυσμένους εν αφέ=
σει, κηρύξαι ενιαυτόν κυρίου δεκτόν. και πτύ
ξας το βιβλίον, αποδούς τω υπηρέτη, εκάθι=
σε. και πάντων εν τη συναγωγή οι οφθαλ=
μοί ήσαν ατενίζοντες αυτώ. ήρξατο δε λέ=
γειν προς αυτούς, ότι σήμερον πεπλήρω=
ται η γραφή αύτη εν τοις ωσίν υμών. και
πάντες εμαρτύρουν αυτώ, και εθαύμαζον ε
πι τοις λόγοις της χάριτος τοις εκπορευομέ
νοις εκ του στόματος αυτού, και έλεγον.
ουχ ούτος εστίν ο υιός ιωσήφ. και είπε
προς αυτούς. πάντως ερείτε μοι την παρα
βολήν ταύτην. ιατρέ θεράπευσον σεαυτόν.
όσα ηκούσαμεν γενόμενα εν τη καπερναούμ
ποίησον και ώδε εν τη πατρίδι σου. είπε
δε. αμήν λέγω υμίν, ότι ουδείς προφήτης
δεκτός εστίν εν τη πατρίδι αυτού. επ' αλη
θείας λέγω υμίν, πολλαί χήραι ήσαν εν ταις
ημέραις ηλιού εν τω ισραήλ, ότε εκλεί=
σθη ο ουρανός επί έτη τρία και μήνας εξ,
ως εγένετο λιμός μέγας επί πάσαν την
γην, και προς ουδεμίαν αυτών επέμφθη
ηλίας ει μη εις σάρεπτα της σιδώνος προς
γυναίκα χήραν. και πολλοί λεπροί ήσαν ε
πί ελισσαίου του προφήτου εν τω ισρα=
ήλ, και ουδείς εξ αυτών εκαθαρίσθη, ει μή
νεεμάν ο σύρος. και επλήσθησαν πάντες θυ
μού εν τη συναγωγή ακούοντες ταύτα. και
αναστάντες, εξέβαλον αυτόν έξω της πόλε
ως, και ήγαγον αυτόν έως οφρύος του ό=
ρους εφ' ου η πόλις αυτών ωκοδόμητο εις
το κατακρημνίσαι αυτόν. αυτός δε διελ=
θών διά μέσου αυτών επορεύετο. και κα=
τήλθεν εις καπερναούμ πόλιν της γα=
λιλαίας. και ην διδάσκων αυτούς εν τοις
σάββασι. και εξεπλήσσοντο επί τη διδα=
χή αυτού, ότι εν εξουσία ην ο λόγος αυ=
τού. και εν τη συναγωγή ην άνθρωπος έχων
πνεύμα δαιμονίου ακαθάρτου, και ανέκρα=
ξε φωνή μεγάλη λέγων. έα, τι ημίν και σοι

regionem de illo. Et ipse docebat C
in synagogis eorum: et magnificabatur
ab omnibus. Et venit nazareth Mat.13.g.
vbi erat nutritus: et intrauit secunduȝ
consuetudinem suam die sabbati
in synagogam: et surrexit legere.
Et traditus est illi liber esaie
prophete. Et vt reuoluit librū: inuenit
locum vbi scriptuȝ erat. Spiritus dñi Esa.61.a
sup me: propter quod vnxit me: euan=
gelizare pauperibus misit me: sanare
contritos corde: predicare
captiuis remissionem: et cecis visum
dimittere confractos in remissionem:
predicare ānū dñi acceptū: ⁊ diē retribu
tionis. Et cū plicuisset librū reddidit mi
Et oīm in synagoga oculi ⌊stro ⁊ sedit.
erant intendentes ī eū. Cepit aūt dice
re ad illos: quia hodie impleta est D
hec scriptura in auribus vestris. Et Mat.13.g
oēs testimoniū illi dabāt: et mirabātur i marci.6.a. Iohā.4.f.
verbis gratie que procedebant
de ore ipsius: et dicebant.
Nōne hic est filius ioseph? Et ait Mat.13.g.
illis. Utiqȝ dicetis mihi hāc similitudinē. marci.6.a. Iohā.6.c.
Medice cura teipsum.
Quanta audiuim⁹ facta in capharnaū
fac ⁊ hic in patria tua. Ait Mat.13.g.
aūt. Amē dico vobis: q̄r nemo ꝓpheta marci.6.a. Iohā.4.f.
acceptus est in patria sua. In verita= 3.Reg.17.b
te dico vobis multe vidue erant in Iaco.5.d.
diebus helie in israel quando clausū ē
celum annis tribus ⁊ mensibus sex:
cum facta esset fames magna in omni
terra: et ad nullā illarum missus est
helias: nisi in sarepta sidonie ad
mulierē viduam. Et multi leprosi erāt 4.Reg.5.a
in israel sub heliseo propheta:
et nemo eorum mundatus est nisi
naamā syrus. Et repleti sunt omnes E
in synagoga ira hec audientes. Et
surrexerūt et eiecerūt illum extra ciuita
tem: et duxerūt illū vsqȝ ad supciliū mō
tis: sup quē ciuitas illoꝝ erat edificata:
precipitarēt eū. Ipse aūt transiens ⌊vt Iohā.10.g Mar.1.d
per medium illorū ibat. Et descendit
in capharnaum ciuitatem galilee:
ibiqȝ docebat illos
sabbatis. Et stupebant in doctrina sup.1.g. Mat.7.g.
eius: quia in potestate erat sermo ipi⁹ Mar.1.d.⁊
Et in synagoga erat homo habens 7.g. mar.1.d.
demonium imundum: ⁊ exclamauit
voce mag̃ dicēs. Sine: q̄d nobis ⁊ tibi

ιησού ναζαρηνέ. ήλθες απολέσαι ημάς. οί=
δα σε τίς ει, ο άγιος του θεού. και επετίμη=
σεν αυτώ ο ιησούς λέγων. φιμώθητι και έ=
ξελθε εξ αυτού. και ρίψαν αυτόν το δαι=
μόνιον εις μέσον, εξήλθεν απ αυτού μηδέν
βλάψαν αυτόν. και εγένετο θάμβος επί
πάντας. και συνελάλουν προς αλλήλους
λέγοντες. τίς ο λόγος ούτος, ότι εν εξου=
σία και δυνάμει επιτάσσει τοις ακαθάρτοις
πνεύμασι, και εξέρχονται. και εξεπορεύετο ή
χος περί αυτού εις πάντα τόπον της περι
χώρου. αναστάς δε εκ της συναγωγής ει=
σήλθεν εις την οικίαν σίμωνος. πενθερά δε
του σίμωνος ην συνεχομένη πυρετώ μεγά
λω, και ηρώτησαν αυτόν περί αυτής. και ε
πιστάς επάνω αυτής, επετίμησε τω πυρε=
τώ, και αφήκεν αυτήν. παραχρήμα δε ά=
ναστάσα διηκόνει αυτοίς. δύνοντος δε του
ηλίου, πάντες όσοι είχον ασθενούντας νό=
σοις ποικίλαις, ήγαγον αυτούς προς αυ=
τόν, ο δε ενί εκάστω αυτών τας χείρας επι
θείς, εθεράπευσεν αυτούς. εξήρχετο δε και
δαιμόνια από πολλών κράζοντα και λέ=
γοντα. ότι συ ει ο χριστός ο υιός του θεού.
και επιτιμών ουκ εία αυτά λαλείν, ότι ή=
δεισαν τον χριστόν αυτόν είναι. γενομένης
δε ημέρας, εξελθών επορεύθη εις έρημον
τόπον, και οι όχλοι εζήτουν αυτόν, και ήλ=
θον έως αυτού, και κατείχον αυτόν του μη
πορεύεσθαι απ αυτών. ο δε είπε προς αυ
τούς. ότι και ταις ετέραις πόλεσιν ευαγγε=
λίσασθαι με δει την βασιλείαν του θεού, ό
τι εις τούτο απέσταλμαι. και ην κηρύσσων
εν ταις συναγωγαίς της γαλιλαίας. Cap. 5.

Εγένετο δε εν τω τον όχλον επικείσθαι
αυτώ του ακούειν τον λόγον του θε=
ού, και αυτός ην εστώς παρά την λίμνην
γεννησαρέτ, και είδε δύο πλοία εστώτα
παρά την λίμνην, οι δε αλιείς αποβάντες απ
αυτών απέπλυναν τα δίκτυα. εμβάς δε εις
εν των πλοίων ο ην του σίμωνος, ηρώτη=
σεν αυτόν από της γης επαναγαγείν ολίγον.
και καθίσας, εδίδασκεν εκ του πλοίου τους
όχλους. ως δε επαύσατο λαλών, είπε προς
τον σίμωνα, επανάγαγε εις το βάθος, και
χαλάσατε τα δίκτυα υμών εις άγραν. και α
ποκριθείς ο σίμων είπεν αυτώ. επιστάτα, δι
όλης της νυκτός κοπιάσαντες ουδέν ελάβο
μεν, επί δε τω ρήματι σου χαλάσω το δίκ
τυον. και τούτο ποιήσαντες συνέκλεισαν πλή
θος ιχθύων πολύ. διερρήγνυτο δε το δίκ=
τυον αυτών, και κατένευσαν τοις μετόχοις
τοις εν τω ετέρω πλοίω του ελθόντας συ=

iesu nazarene. Venisti pdere nos. Scio F
te qs sis: sanctus dei. Et increpauit
illū iesus dicens. Obmutesce et exi
ab eo. Et cū proiecisset illuz demoniuz
in medium: exijt ab illo: nihilqȝ
illum nocuit. Et factus est pauor in
omnibus: et colloquebantur ad inuicem
dicētes. Quod ē hoc verbū: qr in ptāte
et virtute imperat immundis
spiritibus et exeunt? Et diuulgabat fa=
ma de illo in omnem locum regionis.
Surgens aūt iesus de synagoga introi
uit in domum simonis. Socrus autem Mr.1.c.
simonis tenebatur magnis febribus:
et rogauerunt illum pro ea. Et stans G
super illam: imperauit febri
et dimisit illam: et continuo surgens
ministrabat illis. Cum autem Mr.1.c.
sol occidisset: omnes q̄ habebant infir
mos varijs lāguoribus: ducebāt illos ad
eū: at ille singulis manus imponens
curabat eos. Exiebant autem
demonia a multis clamantia et dicētia Mr.5.c.
quia tu es filius dei.
Et increpās nō sinebat ea loq̄: qr scie=
bant ipsum esse christum. Facta
autem die egressus ibat in desertum
locū: et turbe requirebant eū: et venerūt
vsqȝ ad ipsum: et detinebant illum ne
discederet ab eis. Quibus ille ait.
Quia et alijs ciuitatibus
oportet me euangelizare regnū dei: qr
ideo missus sum. Et erat predicans
in synagogis galilee. Cap. 5.

Factū est aūt cū turbe irruerent in A
eum vt audirent verbum dei: Mr.4.a.
et ipse stabat secus stagnum
genesareth: et vidit duas naues stantes
secus stagnū: piscatores aūt descēderāt et
lauabant retia. Ascendens autem in
vnam nauiz que erat simonis: rogauit
eum a terra reducere pusillum:
et sedens docebat de nauicula
turbas. Vt cessauit aūt loqui: dixit ad
simonem. Duc in altum: et
laxate retia vestra in capturā. Et rñdēs
simon dixit illi. Preceptor per Joh.21.a.
totam noctē laborantes nihil cepimus: B
in verbo autem tuo laxabo rete.
Et cum hoc fecissent: concluserunt
pisciū multitudinē copiosā. Rūpebat aūt
rete eorū: et annuerūt socijs qui erant
in alia naui: vt venirent et adiuuarent

λαβέσθαι αυτοίς. και ήλθον και έπλησαν αμ
φότερα τα πλοία, ώστε βυθίζεσθαι αυτά. ι=
δών δε σίμων πέτρος, προσέπεσε τοις γό=
νασιν ιησού λέγων. έξελθε απ' εμού, ότι α=
νήρ αμαρτωλός ειμί κύριε. θάμβος γαρ πε
ριέσχεν αυτόν, και πάντας τους συν αυτώ ε
πί τη άγρα των ιχθύων η συνέλαβον. ομοί
ως δε και ιάκωβον και ιωάννην υιούς ζεβε=
δαίου, οι ήσαν κοινωνοί τω σίμωνι. και εί=
πε προς τον σίμωνα ο ιησούς. μη φοβού. α=
πό του νυν ανθρώπους έση ζωγρών. και κα
ταγαγόντες τα πλοία επί την γην, αφέντες
άπαντα, ηκολούθησαν αυτώ. και εγένετο
εν τω είναι αυτόν εν μιά των πόλεων, και ι
δού ανήρ πλήρης λέπρας και ιδών τον ιη=
σούν πεσών επί πρόσωπον εδεήθη αυτού
λέγων. κύριε εάν θέλης, δύνασαί με καθα
ρίσαι. και εκτείνας την χείρα ήψατο αυτού ει
πών. θέλω. καθαρίσθητι. και ευθέως η λέπρα
απήλθεν απ' αυτού. και αυτός παρήγγει=
λεν αυτώ μηδενί ειπείν, αλλά απελθών δεί
ξον σεαυτόν τω ιερεί, και προσένεγκε περί
του καθαρισμού σου καθώς προσέταξε μω
σής εις μαρτύριον αυτοίς. διήρχετο δε μάλ
λον ο λόγος περί αυτού, και συνήρχοντο
όχλοι πολλοί ακούειν και θεραπεύεσθαι υπ'
αυτού από των ασθενειών αυτών. αυτός δε
ην υποχωρών εν ταις ερήμοις, και προσευ=
χόμενος. και εγένετο εν μιά των ημερών, και
αυτός ην διδάσκων., και ήσαν καθήμενοι
φαρισαίοι και νομοδιδάσκαλοι οι ήσαν ε=
ληλυθότες εκ πάσης κώμης της γαλιλαίας
και ιουδαίας και ιερουσαλήμ, και δύναμις
κυρίου ην εις το ιάσθαι αυτούς. και ιδού άν
δρες φέροντες επί κλίνης άνθρωπον ος ην πα
ραλελυμένος, και εζήτουν αυτόν εισενεγκείν
και θείναι ενώπιον αυτού. και μή ευρόντες
ποίας εισενέγκωσιν αυτόν διά τον όχλον,
αναβάντες επί το δώμα, διά των κεράμων
καθήκαν αυτόν συν τω κλινιδίω εις το με=
σον έμπροσθεν του ιησού. και ιδών την πί=
στιν αυτών, είπεν αυτώ. άνθρωπε, αφέωνται
σοι αι αμαρτίαι σου. και ήρξαντο διαλογί
ζεσθαι οι γραμματείς και οι φαρισαίοι λέ=
γοντες. τις εστίν ούτος ος λαλεί βλασφη=
μίας. τις δύναται αφιέναι αμαρτίας, ει μή μό
νος ο θεός. επιγνούς δε ο ιησούς τους δια
λογισμούς αυτών, αποκριθείς είπε προς αυ
τούς. τι διαλογίζεσθε εν ταις καρδίαις
υμών. τι εστίν ευκοπώτερον, ειπείν α=
φέωνται σοι αι αμαρτίαι σου, η ειπείν
έγειραι και περιπάτει. ίνα δε ειδήτε ότι ε=
ξουσίαν έχει ο υιός του ανθρώπου επί της

eos. Et venerũt et impleuerũt ambas
nauiculas: ita vt pene mergerentur. Qđ
cũ videret simõ petrus: pcidit ad genua
iesu dicẽs. Exi a me dñe: quia homo
peccator sum. Stupor eñi circumdede=
rat eum et omnes qui cum illo erant in
captura pisciũ quã ceperãt. Similiter
aũt iacobum et iohãnem filios zebedei:
qui erant socij simonis. Et ait Mat. 4. c. Mar. 1. c.
ad simonem iesus. Noli timere: ex
hoc iam homines eris capiẽs. Et sub C
ductis ad terram nauibus: relictis
omnibus secuti sunt eum. Et factũ est Mat. 8. a. Mar. 1. g. et
cum esset in vna ciuitatũ: et ecce 17. e.
vir plenus lepra videns iesum et
procidens in faciem suam: rogauit eum
dicens. Domine si vis potes me mũ
dare. Et extẽdẽs manũ tetigit eũ dicẽs.
Uolo. Mundare. Et confestim lepra .d. mũdare
discessit ab illo. Et ipse precepit ipanui mũ
illi vt nemini diceret: sed vade et ostẽde paic vocis.
te sacerdoti: et offer pro
emundatiõe tua sicut precepit moyses
in testimoniũ illis. Perãbulabat ãt ma Mat. 4. g.
gis sermo de illo: et conueniebant Mar. 3. b. Johã. 6. a.
turbe multe vt audirẽt et curarent ab
infirmitatibus suis. Ipse autem Mat. 14. c.
secedebat in desertum et orabat. Mar. 6. g. Johã. 6. b.
Et factũ est in vna dierum: et D
ipse sedebat docens. Et erant mat. 4. g.
pharisei sedentes et legis doctores q̃ ve marci. 6. g.
nerant ex omni castello galilee
et iudee et hierusalem: et virtus
dñi erat ad sanãdũ eos. Et ecce viri Mat. 9. a.
portãtes in lecto hominem q̃ erat paly Mar. 2. a. Johã. 5. b.
ticus et querebant eum inferre
et ponere ante eum. Et nõ inueniẽtes
qua parte illum inferrent pre turba:
ascenderũt supra tectũ: et per tegulas
sũmiserũt eũ cum lecto in medium
ante ipsum. Quorum fidem vt vidit
dixit. Homo remittuntur
tibi peccata tua. Et ceperunt cogitare
scribe et pharisei dicentes.
Quis est hic qui loq̃tur blasphemias.
Quis potest dimittere pctã: nisi solus i. 7. g.
deus? Ut cognouit aũt iesus cogitatiões Mat. 9. a Mar. 2. b.
eorũ respondens dixit ad illos.
Quid cogitatis in cordibus
vestris? Quid est facilius dicere dimit
tuntur tibi peccata: an dicere
surge et ambula. Ut aũt sciatis quia E
filius hominis habet potestatem in Mat. 9. e.

γης αφιέναι αμαρτίας, είπε τω παραλελυ-
μένω. σοι λέγω. έγειραι, και άρας το κλινί
διον σου πορεύου εις τον οίκον σου. και πα
ραχρήμα αναστάς ενώπιον αυτών, άρας εφ
ω κατέκειτο απήλθεν εις τον οίκον αυτου
δοξάζων τον θεόν, και έκστασις έλαβεν ά-
παντας, και εδόξαζον τον θεόν, και επλήσθη-
σαν φόβου λέγοντες ότι είδομεν παράδοξα
σήμερον. και μετά ταύτα εξήλθε, και εθεά-
σατο τελώνην ονόματι λευίν, καθήμενον επί
το τελώνιον, και είπεν αυτώ. ακολούθει μοι
και καταλιπών άπαντα, αναστάς ηκολούθη
σεν αυτώ. και εποίησε δοχήν μεγάλην λευ
ίς αυτώ εν τη οικία αυτού. και ην όχλος τε
λωνών πολύς, και άλλων οι ήσαν μετ αυ
τών κατακείμενοι. και εγόγγυζον οι γραμ-
ματείς αυτών και οι φαρισαίοι προς τους
μαθητάς αυτού λέγοντες. δια τι μετά των
τελωνών και αμαρτωλών εσθίετε και πίνε-
τε. και αποκριθείς ο ιησούς, είπε προς αυ-
τούς. ου χρείαν έχουσιν οι υγιαίνοντες ια-
τρού, αλλ οι κακώς έχοντες. ουκ ελήλυθα
καλέσαι δικαίους, αλλά αμαρτωλούς εισ
μετάνοιαν. οι δε είπον προς αυτόν. διά τι
οι μαθηταί ιωάννου νηστεύουσι πυκνά, και
δεήσεις ποιούνται, ομοίως και οι των φαρι
σαίων, οι δε σοι εσθίουσι και πίνουσιν. ο
δε είπε προς αυτούς. μη δύνασθε τους υ
ιούς του νυμφώνος εν ω ο νυμφίος μετ αυ
τών εστί ποιήσαι νηστεύειν. ελεύσονται δε
ημέραι, και όταν απαρθή απ αυτών ο νυμ
φίος, τότε νηστεύσουσιν εν εκείναις ταις ημέ
ραις. έλεγε δε και παραβολήν προς αυτούς
ότι ουδείς επίβλημα ιματίου καινού επιβάλ
λει επι ιμάτιον παλαιόν. ει δε μήγε, και το
καινόν σχίζει, και τω παλαιώ ου συμφω
νεί το από του καινού. και ουδείς βάλλει
οίνον νέον εις ασκούς παλαιούς. ει δε μή-
γε, ρήξει ο νέος οίνος τους ασκούς, και αυ-
τός εκχυθήσεται, και οι ασκοί απολούνται.
αλλά οίνον νέον εις ασκούς καινούς βλητέ-
ον, και αμφότεροι συντηρούνται. και ουδείσ
πίων παλαιόν, ευθέως θέλει νέον. λέγει
γαρ ο παλαιός χρηστότερος εστίν. Cap.6.

Εγένετο δε εν σαββάτω δευτεροπρώτω
διαπορεύεσθαι αυτόν διά των σπορί-
μων, και έτιλλον οι μαθηταί αυτού τους
στάχυας και ήσθιον ψώχοντες ταις χερ-
σί. τινές δε των φαρισαίων, είπον αυτοις.
τι ποιείτε ο ουκ έξεστι ποιείν εν τοις σάββα
σι. και αποκριθείς προς αυτούς είπεν ο ιη-
σούς. ουδέ τούτο ανέγνωτε ο εποίησε δα-
υίδ, οπότε επείνασεν αυτός και οι μετ αυ-

terra dimittēdi peccata: ait paralytico. Mar.2.b.
Tibi dico surge: tolle lectum Mat.9.b.
tuum: ⁊ vade in domū tuam. Et con- Mar.2.c.
festim consurgens corā illis tulit lectū i Johā.5.b.
quo iacebat: et abijt in domum suam
magnificās deū. Et stupor apprehēdit
oēs: ⁊ magnificabāt deū. Et repleti sūt
timore dicentes: q2 vidimus mirabilia
hodie. Et post hec exijt et vidit mat.9.b.
publicanū noīe leui sedentē ad mar.2.c.
teloneū: et ait illi. Sequere me. F
Et relictis omnibus: surgens secutus Mat.9.b.
est eū. Et fecit ei conuiuiū magnū le Mar.2.d.
ui in domo sua. Et erat turba
multa publicanoꝝ: et aliorū q̄ cū illis
erant discumbētes. Et murmurabant
pharisei et scribe eorum dicentes ad
discipulos eius. Quare cum Mat.9.c.
publicanis ⁊ pctōrib9 mādūcatis ⁊ bibi Mar.2.d.
tis. Et respondēs iesus dixit ad illos.
Non egent qui sani sunt medico:
sed qui male hn̄t. Non veni
vocare iustos sed peccatores ad
pn̄iaꝫ. At illi dixerunt ad eū. Quare Mat.9.c.
discipuli iohannis ieiunant frequēter ⁊ Mar.2.c.
obsecrationes faciunt: similiter ⁊ phari G
seoꝝ: tui aūt edūt ⁊ bibūt? Quibus ipe
ait. Nunquid potestis filios Mat.9.c.
sponsi dum cum illis est sponsus Luce.2.c.
facere ieiunare? Venient autem
dies ⁊ cū ablatus fuerit ab illis spons9
tunc ieiunabunt in illis diebus.
Dicebat aūt ⁊ similitudinē ad illos.
Quia nemo cōmissurā a nouo vestimen Mat.9.d.
to mittit in vestimētū vetus: alioquin et Mar.2.f.
nouum rūpit: ⁊ veteri non cōuenit cō
missura a nouo. Et nemo mittit Mat.9.d.
vinum nouum in vtres veteres: alioq̄n Mar.2.f.
rumpit vinū nouū vtres: et vinum
effundetur et vtres peribunt. ſdū'ē
Sed vinū nouū in vtres nouos mittē
et vtraq3 conseruantur. Et nemo
bibens vetus statim vult nouum: dicit
enim vetus melius est. Cap.6.

Factū est aūt in sabbato scdo prio A
cum transiret per sata Mat.12.b.
vellebant discipuli eius Mar.2.f.
spicas ⁊ mādūcabāt cōfricātes manib9
Quidā aūt phariseorum dicebant illis. Mat.12.a.
Quid facitis qd̄ nō licet in sabbatis? Mar.2.g.
Et respondens iesus ad eos dixit.
Nec hoc legistis quod fecit dauid 1.Reg.21.b.
cum esurisset ipse ⁊ qui cum illo Mat.12.a. Mar.2.g.

τού όντες, ως εισήλθεν εις τον οίκον του θε-
ού και τους άρτους της προθέσεως έλαβε
και έφαγε, και έδωκε και τοις μετ αυτού,
ους ουκ έξεστι φαγείν ει μή μόνους τους ιε-
ρείς. και έλεγεν αυτοίς, ότι κύριος εστίν ο
υιός του ανθρώπου και του σαββάτου. εγέ-
νετο δε εν ετέρω σαββάτω εισελθείν αυτόν
εις την συναγωγήν και διδάσκειν, και ην ε-
κεί άνθρωπος, και η χειρ αυτού η δεξιά ην
ξηρά. παρετήρουν δε οι γραμματείς και οι
φαρισαίοι ει εν τω σαββάτω θεραπεύσει αυ-
τόν, ίνα εύρωσι κατηγορίαν αυτού. αυτός
δε ήδει τους διαλογισμούς αυτών, και εί-
πε τω ανθρώπω τω ξηράν έχοντι την χείρα.
έγειραι και στήθι εις το μέσον. ο δε αναστάς
έστη. είπεν ουν ο ιησούς προς αυτούς. επε-
ρωτήσω υμάς τι έξεστι τοις σάββασιν. αγα-
θοποιήσαι η κακοποιήσαι, ψυχήν σώσαι η α-
ποκτείναι. και περιβλεψάμενος πάντας αυ-
τούς είπεν αυτώ. έκτεινον την χείρα σου. ο
δε εποίησεν ούτως, και αποκατεστάθη η χειρ
αυτού υγιής ως η άλλη. αυτοί δε επλήσ-
θησαν ανοίας, και διελάλουν προς αλλή-
λους τι αν ποιήσειαν τω ιησού. εγένετο δε
εν ταις ημέραις ταύταις εξήλθεν εις το όρος
προσεύξασθαι, και ην διανυκτερεύων εν τη
προσευχή του θεού. και ότε εγένετο ημέρα,
προσεφώνησε τους μαθητάς αυτού, και εκ-
λεξάμενος απ αυτών δώδεκα ους και απος-
τόλους ωνόμασε, σίμωνα ον και ωνόμασε
πέτρον, και ανδρέαν τον αδελφόν αυτού,
ιάκωβον, και ιωάννην, φίλιππον, και βαρθο-
λομαίον, ματθαίον, και θωμάν, ιάκωβον τον
του αλφαίου, και σίμωνα τον καλούμενον
ζηλωτήν, ιούδαν ιακώβου, και ιούδαν ισκα-
ριώτην ος και εγένετο προδότης. και κατα-
βάς μετ αυτών έστη επί τόπου πεδινού, και
όχλος μαθητών αυτού και πλήθος πο-
λύ του λαού, από πάσης της ιουδαίας και
ιερουσαλήμ, και της παραλίου τύρου και
σιδώνος, οι ήλθον ακούσαι αυτού, και ια-
θήναι από των νόσων αυτών. και οι οχλού-
μενοι υπό πνευμάτων ακαθάρτων, και εθε-
ραπεύοντο. και πας ο όχλος εζήτει άπτεσ-
θαι αυτού, ότι δύναμις παρ αυτού εξήρ-
χετο και ιάτο πάντας. και αυτός επάρας
τους οφθαλμούς αυτού εις τους μαθη-
τάς αυτού, έλεγε. μακάριοι οι πτωχοί ότι
υμετέρα εστίν η βασιλεία του θεού. μακά-
ριοι οι πεινώντες νυν, ότι χορτασθήσεσθε.
μακάριοι οι κλαίοντες νυν ότι γελάσετε. μα-
κάριοι εστέ όταν μισήσωσιν υμάς οι άνθρω-
ποι, και όταν αφορίσωσιν υμάς και ονειδί-

erant: quomodo intrauit in domū dei:
et panes propositionis sumpsit
et manducauit: & dedit his q̄ cū ipso
erant quos nō licet mādůcare nisi tm̄ sa-
cerdotibus? Et dicebat illis q2 dn̄s est
filius hominis etiā sabbati. Factū est Mat.12.a. Mar.2.g.
aūt in alio sabbato: vt intraret
in synagogam et doceret. Et erat ibi
homo et manus eius dextera erat B
arida. Obseruabant aūt scribe et mat.12.b. mar.3.a. j.14.a.
pharisei si in sabbato curaret
vt inuenirent vnde accusarent eū. Ipse
vero sciebat cogitationes eorum et ait
homini qui habebat manum aridam.
Surge et sta in medium. Et surgens
stetit. Ait aūt ad illos iesus. Interro- mat.12.b. Mar.3.a.
go vos si licet sabbatis bene facere
an male: aiā saluam facere an perde-
re? Et circumspectis omnibus
dixit hoī. Extende manū tuā. Et exten-
dit: et restituta est manus
eius. Ipsi autem repleti sunt marci.14.c
insipientia: et colloquebantur ad inuicē marci.6.g. C
quid nā facerent de iesu. Factū est aūt mat.10.a.
in illis diebus exijt in montem marci.3.d.
orare: & erat pernoctans in Benū.1.b.
oratione dei. Et cū dies factus esset
vocauit discipulos suos: et elegit
duodecim ex ipsis quos et apostolos
nominauit: simonē quē cognominauit
petrum: et andream fratrem eius:
iacobū & iohannē: philippū & bartholo-
meum: matheum et thomam: iacobum
alphei et simonem qui vocatur
zelotes: & iudā iacobi: & iudā scarioth
qui fuit proditor. Et descendens
cum illis stetit in loco campestri: et
turba discipulorū ei9: et multitudo co-
piosa plebis ab omni iudea et
hierlm & maritima tyri & sanarentur mat.4.g.
sidonis que venerant vt audirēt eū: et marci.3.b. Johā.6.a.
a languoribus suis. Et qui vexabātur
a spiritibus immundis curabantur.
Et omnis turba querebat
eum tangere: quia virt9 de illo exibat
et sanabat omnes. Et ipse eleuatis
oculis in discipulos
suos dicebat. Beati pauperes: quia mat.5.a.
vestrum est regnum dei. Beati mat.5.a.
qui nunc esuritis quia saturabimini. Jaco.4.c. D
Beati qui nunc fletis: quia ridebitis.
Beati eritis cum vos oderint hoīes mat.5.a.
& cum separauerit vos & exprobrauerit

σωσι, καὶ ἐκβάλωσι τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πο-
νηρὸν, ἕνεκεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. χάρη
τε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε. ἰδοὺ
γὰρ ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ.
κατὰ ταῦτα γὰρ ἐποίουν τοῖς προφήταις οἱ
πατέρες αὐτῶν. πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλου
σίοις, ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν. οὐ
αὶ ὑμῖν οἱ ἐμπεπλησμένοι, ὅτι πεινάσετε. οὐ
αὶ ὑμῖν οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι πενθήσετε καὶ
κλαύσετε. οὐαὶ ὅταν καλῶς εἴπωσιν ὑμᾶς
οἱ ἄνθρωποι. κατὰ ταῦτα γὰρ ἐποίουν τοῖς
ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. ἀλλ᾽ ὑ
μῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν. ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχ
θροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑ
μᾶς. εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμῖν,
προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑ-
μᾶς. τῷ τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα, πά
ρεχε καὶ τὴν ἄλλην. καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντος
σου τὸ ἱμάτιον, καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύ-
σῃς. παντὶ δὲ τῷ αἰτοῦντί σε δίδου, καὶ ἀ
πὸ τοῦ αἴροντος τὰ σὰ μὴ ἀπαίτει. καὶ κα-
θὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι,
καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. καὶ εἰ ἀ-
γαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν
χάρις ἐστί. καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀ-
γαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσι. καὶ ἐὰν ἀγα-
θοποιῆτε τοὺς ἀγαθοποιοῦντας ὑμᾶς, ποία
ὑμῖν χάρις ἐστί. καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ
αὐτὸ ποιοῦσι. καὶ ἐὰν δανείζητε παρ᾽ ὧν ἐλ
πίζετε ἀπολαβεῖν, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί. καὶ
γὰρ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανείζουσιν
ἵνα ἀπολάβωσι τὰ ἴσα. πλὴν ἀγαπᾶτε
τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καὶ ἀγαθοποιεῖτε καὶ
δανείζετε μηδὲν ἀπελπίζοντες, καὶ ἔσται ὁ
μισθὸς ὑμῶν πολὺς, καὶ ἔσεσθε οἱ υἱοὶ ὑ-
ψίστου, ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ τοὺς
ἀχαρίστους καὶ πονηρούς. γίνεσθε οὖν οἰκ
τίρμονες καθὼς καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρ-
μων ἐστί. καὶ μὴ κρίνετε καὶ οὐ μὴ κριθῆτε.
μὴ καταδικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε.
ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε. δίδοτε καὶ
δοθήσεται ὑμῖν. μέτρον καλὸν πεπιεσμένον
καὶ σεσαλευμένον καὶ ὑπερεκχυνόμενον,
δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν. τῷ γὰρ αὐ
τῷ μέτρῳ ᾧ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑ-
μῖν. εἶπε δὲ παραβολὴν αὐτοῖς. μήτι δύνα
ται τυφλὸς τυφλὸν ὁδηγεῖν. οὐχὶ ἀμφότε
ροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται. οὐκ ἔστι μαθη-
τὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ. κατηρτισ
μένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ.
τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ
τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰ
δίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς. ἢ πῶς δύνα-

& eiecerint nomen vestrũ tanq̃ malum
propter filium hominis. Gaudete ∞ — 1.Pe.4.c.
in illa die et exultate: ecce ∞∞∞
enim merces vestra multa est in celo.
Secundũ hoc eni faciebant prophetis
patres eorũ: verũtñ ve vobis diuitib9
qui habetis consolationẽ vestram. Ve
vobis qui saturati estis: q2 esurietis. Ve
vobis qui ridetis nunc: q2 lugebitis &
flebitis. Ve cum benedixerit vobis oẽs
homines. Secundum hec eñ faciebant
pseudoprophetis patres eorũ. Sed vo — Mat.5.g.
bis dico qui auditis. Diligite inimicos
vestros: benefacite his qui oderũt vos.
Benedicite maledicentibus vobis: et
orate pro calumniantibus vos. Et ∞
qui te percutit in maxillam prebe illi
& alteram: & ab eo qui aufert ∞∞
tibi vestimentũ: etiam tunicã noli ꝓhi-
bere. Omni aũt petenti te tribue: et ∞ — E
q̃ aufert q̃ tua sũt: ne repetas. Et put — Mat.7.a. Thob.4.c.
vultis vt faciant vobis homines: ∞ — Mat.5.g.
et vos facite illis siliter. Et si diligitis
eos qui vos diligũt: que vobis ∞
est gratia? Nam et peccatores diligen-
tes se diligunt. Et si benefeceritis ∞
his qui vobis benefaciũt: que ∞
vobis est gratia? Siquidẽ et pctõres
hoc faciũt. Et si mutuũ dederitis his a — Exo.22.d.
quib9 speratis recipe: q̃ gr̃a est vobis? — Deut.15.b.
Nã et pctõres peccatoribus fenerãtur:
vt recipiant equalia. Verumtñ diligite
inimicos vestros: benefacite et ∞
mutuũ date nihil inde sperantes: & erit
merces vestra multa: et eritis filij altis
simi: quia ipse benign9 est super ∞
ingratos et malos. Estote ergo miseri
cordes: sicut & pater vester misericors ∞
ẽ. Nolite iudicare: & nõ iudicabimini. — F
Nolite condẽnare & non condẽnabimi. — Mat.7.a.
dimittite & dimittemini. Date et ∞
dabitur vobis. Mensurã bonã et cõfer
tã et coagitatam & super effluentem ∞
dabũt in sinũ vestrum. Eadem quippe — mar.7.a. mar.4.c.
mẽsura qua mẽsi fueritis: remetiet vo
bis. Dicebat ãt & illis silitudinẽ: Nũqd — mat.15.b.
cecus cecũ ducere? Nõne ambo ꝑpõt
in foueam cadent? Non est discipulus — mat.10.c. Joan.13.c. & 15.c.
super magistrum: perfectus ∞∞∞
aũt omnis erit si sit sicut magister eius.
Quid aũt vides festucam in oculo ∞ — mat.7.a.
fratris tui: trabem autem que in ∞
oculo tuo ẽ nõ cõsideras. Aut quõ põt

σαι λέγειν τω αδελφώ σου, αδελφέ άφες
εκβάλω το κάρφος το εν τω οφθαλμώ σου,
αυτός την εν τω οφθαλμώ σου δοκόν ου
βλέπων. υποκριτά, έκβαλε πρώτον την δο
κόν εκ του οφθαλμού σου, και τότε διαβλέ
ψεις εκβαλείν το κάρφος το εν τω οφθαλμώ
του αδελφού σου. ου γαρ εστί δένδρον
καλόν ποιούν καρπόν σαπρόν, ουδέ δέν=
δρον σαπρόν ποιούν καρπόν καλόν. έκασ=
τον γαρ δένδρον εκ του ιδίου καρπού γι=
νώσκεται. ου γαρ εξ ακανθών συλλέγουσι
σύκα, ουδέ εκ βάτου τρυγώσι σταφυλήν. ο
αγαθός άνθρωπος εκ του αγαθού θησαυ=
ρού της καρδίας αυτού προφέρει το αγα
θόν, και ο πονηρός άνθρωπος εκ του πονη=
ρού θησαυρού της καρδίας αυτού, προφέ=
ρει το πονηρόν. εκ γαρ του περισσεύματος
της καρδίας λαλεί το στόμα αυτού. τι δε
με καλείτε κύριε κύριε, και ου ποιείτε α λέ
γω. πας ο ερχόμενος προς με, και ακούων
μου των λόγων και ποιών αυτούς, υπο=
δείξω υμίν τίνι εστίν όμοιος. όμοιος εστίν
ανθρώπω οικοδομούντι οικίαν, ος έσκαψε
και εβάθυνε, και έθηκε θεμέλιον επί την πέ=
τραν. πλημμύρας δε γενομένης προσέρρη
ξεν ο ποταμός τη οικία εκείνη, και ουκ ίσχυ
σε σαλεύσαι αυτήν, τεθεμελίωτο γαρ επί
την πέτραν. ο δε ακούσας και μη ποιήσας,
όμοιος εστίν ανθρώπω οικοδομήσαντι οικί=
αν επί την γην χωρίς θεμελίου, η προσέρ=
ρηξεν ο ποταμός, και ευθέως έπεσε, και εγέ=
νετο το ρήγμα της οικίας εκείνης μέγα.

Cap. 7.

Επεί δε επλήρωσε πάντα τα ρήματα αυ
τού εις τας ακοάς του λαού, εισήλθεν εις
καπερναούμ. εκατοντάρχου δε τινός δού
λος κακώς έχων έμελλε τελευτάν, ος ην αυ
τώ έντιμος. ακούσας δε περί του ιησού, α=
πέστειλε προς αυτόν πρεσβυτέρους των
ιουδαίων ερωτών αυτόν όπως ελθών δια
σώση τον δούλον αυτού. οι δε παραγενόμε
νοι προς τον ιησούν, παρεκάλουν αυτόν
σπουδαίως λέγοντες. ότι άξιος εστίν ω
παρέξει τούτο. αγαπά γαρ το έθνος ημών,
και την συναγωγήν αυτός ωκοδόμησεν η=
μίν. ο δε ιησούς επορεύετο συν αυτοίς. ήδη
δε αυτού ου μακράν απέχοντος από της
οικίας, έπεμψε προς αυτόν ο εκατόνταρ=
χος φίλους, λέγων αυτώ. κύριε μη σκύλ
λου, ου γαρ ειμί ικανός ίνα μου υπό την
στέγην εισέλθης. διό ουδέ εμαυτόν ηξίωσα
προς σε ελθείν, αλλ' ειπέ λόγω, και ιαθή
σεται ο παις μου. και γαρ εγώ άνθρωπος

dicere fratri tuo: frater sine
eijciam festucam de oculo tuo:
ipse in oculo tuo trabem non
vides: hypocrita eijce primũ trabem Johã.15.e
de oculo tuo: et tunc perspicies vt
educas festucam de oculo
fratris tui. Non est enim arbor Mat.7.d.
bona q̃ facit fruct⁹ malos: neq; arbor
mala faciens fructũ bonũ. Una queq; G
enim arbor de fructu suo cognoscitur.
Neq; enim de spinis colligunt Mat.7.d.
ficus: neq; de rubo vindemiant vuaȝ.
Bonus homo de bono thesauro Mat.12.c.
cordis sui profert bonum:
et malus homo de malo
thesauro profert
malum. Ex abundantia enim Mat.12.e.
cordis os loquitur. Quid autem Mat.7.e.
vocatis me dñe dñe: ⁊ nõ facitis q̃ dico?
Omnis qui venit ad me et audit Mat.7.g.
sermones meos ⁊ facit eos: ostendam
vobis cui similis sit. Similis est
homini edificanti domum: qui fodit
in altum et posuit fundamẽtũ supra pe
tram. Inundatione aũt facta illisus est
flumen domui illi: et non potuit
eam mouere: fundata enim erat supra
petram. Qui aũt audit et non facit:
similis est homini edificanti domũ suã
supra terrã sine fũdamẽto: in quã illis⁹ ẽ
fluuius ⁊ cõtinuo cecidit: et facta est
ruina domus illius magna.

Cap. 7.

Cum autez impleuisset oĩa verba sua A
in aures plebis: intrauit Mat.8.b. Johã.4.g.
capharnaũ. Cẽturiõis aũt cuiusdã ser
u⁹ male hñs erat moritur⁹: qui illi erat
preciosus. Et cum audisset de iesu mi=
sit ad eum seniores
iudeorum: rogãs eũ vt veniret ⁊ salua
ret seruũ eius. At illi cum venissent
ad iesum: rogabant eum
sollicite dicentes ei: quia dignus est vt
hoc illi prestes. Diligit enim gentẽ no
stram: ⁊ synagogã ipse edificauit nobis.
Jesus autem ibat cum illis.
Et cum iam non longe esset a
domo: misit ad eum centurio
amicos dicens. Domine noli vexari.
Nõ ẽi sum dign⁹ vt sub ⌈ nõ sũ dignũ Mat.8.b.
tectũ meũ intres: ꝓpter quod et meipsuȝ
arbitrat⁹ vt venirẽ ad te: sȝ dic vbo:
⁊ sanabit puer me⁹. Nã ⁊ ego homo B

ειμί ὑπό εξουσίαν τασσόμενος, έχων ὑπ
εμαυτόν στρατιώτας, και λέγω τούτω πο-
ρεύθητι και πορεύεται, και άλλω έρχου
και έρχεται, και τω δούλω μου ποίησον
τούτο, και ποιεί. ακούσας δε ταύτα ο ιη-
σούς εθαύμασεν αυτόν, και στραφείς τω α-
κολουθούντι αυτώ όχλω είπε. λέγω υμίν,
ούτε εν τω ισραήλ τοσαύτην πίστιν εύρον.
και υποστρέψαντες οι πεμφθέντες εις τον
οίκον, εύρον τον ασθενούντα δούλον υγι-
αίνοντα. και εγένετο εν τη εξής, επορεύετο
εις πόλιν καλουμένην ναΐν, και συνεπορεύ
οντο αυτώ οι μαθηταί αυτού ικανοί, και ό-
χλος πολύς. ως δε ήγγισε τη πύλη της πό
λεως, και ιδού εξεκομίζετο τεθνηκώς υιός
μονογενής τη μητρί αυτού. και αυτή χήρα,
και όχλος της πόλεως ικανός συν αυτή.
και ιδών αυτήν ο κύριος εσπλαγχνίσθη επ
αυτή, και είπεν αυτή. μη κλαίε. και προ-
σελθών ήψατο της σορού. οι δε βαστάζον-
τες έστησαν, και είπε. νεανίσκε, σοι λέγω, ε
γέρθητι. και ανεκάθισεν ο νεκρός, και ήρξατο
λαλείν, και έδωκεν αυτόν τη μητρί αυτού
έλαβε δε φόβος πάντας, και εδόξαζον τον
θεόν λέγοντες. ότι προφήτης μέγας εγή-
γερται εν ημίν, και ότι επεσκέψατο ο θεός
τον λαόν αυτού. και εξήλθεν ο λόγος ού
τος εν όλη τη ιουδαία περί αυτού, και εν πά
ση τη περιχώρω. και απήγγειλαν ιωάννη
οι μαθηταί αυτού περί πάντων τούτων.
και προσκαλεσάμενος δύο τινάς των μαθη
τών αυτού ο ιωάννης, έπεμψεν προς τον ιη
σούν λέγων. συ ει ο ερχόμενος, η άλλον
προσδοκώμεν. παραγενόμενοι δε προς αυ
τόν οι άνδρες, είπον. ιωάννης ο βαπτιστής
απέσταλκεν ημάς προς σε λέγων. συ ει ο
ερχόμενος, η άλλον προσδοκώμεν. εν αυ-
τή δε τη ώρα εθεράπευσε πολλούς από νό
σων και μαστίγων και πνευμάτων πονη-
ρών, και τυφλοίς πολλοίς εχαρίσατο το
βλέπειν. και αποκριθείς ο ιησούς είπεν αυ-
τοίς. πορευθέντες απαγγείλατε ιωάννη α εί
δετε και ηκούσατε. ότι τυφλοί αναβλέπουσι
χωλοί περιπατούσι, λεπροί καθαρίζονται,
κωφοί ακούουσι, νεκροί εγείρονται, πτωχοί
ευαγγελίζονται. και μακάριος εστίν ος εάν
μη σκανδαλισθή εν εμοί. απελθόντων δε
των αγγέλων ιωάννου, ήρξατο λέγειν τοις
όχλοις περί ιωάννου. τι εξεληλύθατε εις
την έρημον θεάσασθαι. κάλαμον υπό ανέ-
μου σαλευόμενον. αλλά τι εξεληλύθατε ι-
δείν. άνθρωπον εν μαλακοίς ιματίοις ημφιεσ
μένον. ιδού οι εν ιματισμώ ενδόξω και τρυ

sum sub ptāte constitutus habens sub
me milites: et dico huic vade
et vadit: et alio veni
et venit: et seruo meo fac
hoc et facit. Quo audito iesus
miratus est: et conuersus sequentibus
se turbis dixit. Amen dico vobis: Mat.8.c.
nec in israel tantam fidem inueni.
Et reuersi qui missi fuerant
domū: inuenerūt seruū q̄ lāguerat sanū.
Et factum est deinceps ibat iesus
ī ciuitatē que vocatur naym: et ibāt cū
eo discipuli eius et turba
copiosa. Cū āt appropiquaret porte ci
uitatis: ecce defunctus efferebatur filius
vnicus matris sue. Et hec vidua erat: 4.Re.4.d
et turba ciuitatis multa cum illa.
Quā cū vidisset dñs: mia motus super
eam dixit illi. Noli flere. Et accessit et
tetigit loculum. Hi aūt qui portabant
steterūt. Et ait. Adolescēs tibi dico sur Mar.5.g
ge. Et resedit qui erat mortuus: et cepit 4.Re.4.d
loqui: et dedit illum matri sue. 3.Reg.17.d
Accepit aūt omnes timor: et magnifica C
bāt deū dicētes. Qr pphēta magnus sur Joh.4.c.
rexit in nobis: et quia deus visitauit 7.6.b.
plebē suā. Et exijt hic sermo
in vniuersam iudeam de eo et in oēm
circa regionē. Et nūciauerunt iohanni
discipuli eius de omnibus his.
Et cōuocauit duos de discipulis Mat.11.a.
suis iohannes: et misit ad iesum
dicens. Tu es qui venturus es: an alium Mat.11.a.
expectamus? Cum autem venissent ad eum
viri dixerunt. Johannes baptista
misit nos ad te dicens. Tu es
q̄ venturus es: an aliū expectamus. In ip
sa aūt hora multos curauit a lāguoribus
suis et plagis et spiritibus malis:
et cecis multis donauit
visum. Et respondens dixit illis.
Euntes renunciate iohanni que Mat.11.a.
audistis et vidistis. Quia ceci vident: D
claudi ambulant: leprosi mundantur:
surdi audiunt: mortui resurgunt: paupe
res euangelizant. Et beatus est q̄cūq;
nō fuerit scādalizatus ī me. Et cū disces Mat.11.b.
sissent nūcij iohānis: cepit de iohāne di
cere ad turbas. Quid existis in
desertum videre? Harundinem vento
agitatam? Sed quid existis videre?
Hominem mollibus vestimētis indutū?
Ecce qui in veste preciosa

φή υπάρχοντες, εν τοις βασιλείοις εισίν. αλ-
λά τι εξεληλύθατε ιδείν, προφήτην. ναι λέ-
γω υμίν και περισσότερον προφήτου. ού-
τος εστί περί ου γέγραπται. ιδού εγώ α-
ποστέλλω τον άγγελον μου προ προσώ-
που σου, ος κατασκευάσει την οδόν σου έμ-
προσθεν σου. λέγω γαρ υμίν, μείζων εν γε-
ννητοίς γυναικών προφήτης ιωάννου του
βαπτιστού, ουδείς εστίν. ο δε μικρότερος
εν τη βασιλεία του θεού μείζων αυτού εστί.
και πας ο λαός ακούσας και οι τελώναι, ε-
δικαίωσαν τον θεόν βαπτισθέντες το βάπτι-
σμα ιωάννου. οι δε φαρισαίοι και οι νομι-
κοί την βουλήν του θεού ηθέτησαν εις εαυ-
τούς, μη βαπτισθέντες υπ αυτού. τίνι ουν
ομοιώσω τους ανθρώπους της γενεάς ταύ-
της, και τίνι εισίν όμοιοι, όμοιοί εισι παιδί-
οις τοις εν αγορά καθημένοις, και προσφω-
νούσιν αλλήλοις και λέγουσιν. ηυλήσαμεν
υμίν και ουκ ωρχήσασθε. εθρηνήσαμεν υ-
μίν, και ουκ εκλαύσατε. ελήλυθε γαρ ιωάν-
νης ο βαπτιστής μήτε άρτον εσθίων μήτε οί-
νον πίνων, και λέγετε δαιμόνιον έχει. ελή-
λυθεν ο υιός του ανθρώπου εσθίων και πί-
νων, και λέγετε ιδού άνθρωπος φάγος και
οινοπότης, φίλος τελωνών και αμαρτω-
λών. και εδικαιώθη η σοφία από των τέκ-
νων αυτής πάντων. ηρώτα δε τις αυτόν
των φαρισαίων ίνα φάγη μετ αυτού. και ει-
σελθών εις την οικίαν του φαρισαίου, ανεκλί-
θη. και ιδού γυνή εν τη πόλει ήτις ην αμαρ-
τωλός. επιγνούσα ότι ανάκειται εν τη οικία
του φαρισαίου, κομίσασα αλάβαστρον μύ-
ρου, και στάσα παρά τους πόδας αυτού ο-
πίσω κλαίουσα, ήρξατο βρέχειν τους πό-
δας αυτού τοις δάκρυσι, και ταις θριξί της
κεφαλής αυτής εξέμασσε, και κατεφίλει τους
πόδας αυτού, και ήλειφε τω μύρω. ιδών
δε ο φαρισαίος ο καλέσας αυτόν, είπεν εν
εαυτώ λέγων, ούτος ει ην προφήτης, εγί-
νωσκεν αν τις και ποταπή η γυνή ήτις άπτε-
ται αυτού, ότι αμαρτωλός εστί. και απο-
κριθείς ο ιησούς, είπε προς αυτόν. σίμων
έχω σοι τι ειπείν. ο δε φησί. διδάσκαλε ει-
πέ. δύο χρεωφειλέται ήσαν δανειστή τινί, ο
εις ώφειλε δηνάρια πεντακόσια. ο δε έτε-
ρος, πεντήκοντα. μη εχόντων δε αυτών απο-
δούναι, αμφοτέροις εχαρίσατο. τις ουν αυ-
τών ειπέ πλείον αυτόν αγαπήσει. αποκρι-
θείς δε ο σίμων είπεν. υπολαμβάνω ότι ω
το πλείον εχαρίσατο. ο δε είπεν αυτώ. ορ-
θώς έκρινας. και στραφείς προς την γυναί-
κα τω σίμωνι έφη. βλέπεις ταύτην την γυναί

sunt et deliciis in domibus regum sunt. Sed
quid existis videre? Prophetam? Utique
vobis et plusque prophetam. Hic [est] dico
est de quo scriptum est. Ecce ego mitto Mala. 3.a
angelum meum ante faciem Mat. 11.c. Marci. 1.a.
tuam: qui preparabit viam tuam ante
te. Dico enim vobis: maior inter natos
mulierum propheta iohanne
baptista nemo est. Qui autem minor est Mat. 11.c.
in regno dei maior est illo.
Et omnis populus audiens: et publicani iu-
stificauerunt deum: baptizati baptismo
iohannis. Pharisei autem et legisperi-
ti consilium dei spreuerunt in semetipsos
non baptizati ab eo. Ait autem dominus. Cui ergo Mat. 11.d.
similes dicam homines generationis huius:
et cui similes sunt. Similes sunt pueris
sedentibus in foro et loquentibus
ad inuicem et dicentibus. Cantauimus
vobis tibiis et non saltastis: lamentauimus
et non plorastis. Venit autem iohannes Mat. 11.d.
baptista neque manducans panem neque
bibens vinum: et dicitis demonium habet. Venit
filius hominis manducans et bibens:
et dicitis. Ecce homo deuorator: et
bibens vinum: amicus publicanorum et peccatorum.
Et iustificata est sapientia ab omnibus filiis
suis. Rogabat autem illum quidam de Mat. 26.a. marci. 14.a Iohan. 12.a.
phariseis ut manducaret cum illo. Et in-
gressus domum pharisei discubuit.
Et ecce mulier que erat in ciuitate pecca-
trix ut cognouit quod iesus accubuit in do-
mo pharisei: attulit alabastrum unguenti:
et stans retro secus pedes eius
lachrymis cepit rigare pedes
eius: et capillis
capitis sui tergebat: et osculabatur
pedes eius et unguento ungebat. Videns
autem phariseus qui vocauerat eum: ait intra
se dicens. Hic si esset propheta sciret
utique quae et qualis est mulier que tangit
eum: quia peccatrix est. Et respondens
iesus dixit ad illum. Simon [magister] dic.
habeo tibi aliquid dicere. At ille ait. Ma-
Duo debitores erant cuidam feneratori:
unus debebat denarios quingentos
et alius quinquaginta. Non habentibus illis unde red-
derent: donauit utrisque. Quis ergo
eum plus diligit? Respondens
simon dixit. Estimo quia is cui
plus donauit. At ille dixit ei. Recte
iudicasti. Et conuersus ad mulierem
dixit simoni. Vides hanc mulierem?

κα. εισήλθον σου εις την οικίαν, ύδωρ επί τους πόδας μου ουκ έδωκας, αύτη δε ταις δάκρυσιν έβρεξε μου τους πόδας, και ταις θριξί της κεφαλής αυτής εξέμαξε. φίλημα μοι ουκ έδωκας, αύτη δε αφ' ης εισήλθον, ου διέλιπε καταφιλούσα μου τους πόδας. ελαίω την κεφαλήν μου ουκ ήλειψας, αύτη δε μύρω ήλειψε μου τους πόδας. ου χάριν λέγω σοι. αφέωνται αι αμαρτίαι αυτής αι πολλαί ότι ηγάπησε πολύ. ω δε ολίγον αφίεται, ολίγον αγαπά. είπε δε αυτή. αφέωνται σου αι αμαρτίαι. και ήρξαντο οι συνανακείμενοι λέγειν εν εαυτοίς. τις ούτος εστίν ος και αμαρτίας αφίησιν. είπε δε προς την γυναίκα. η πίστις σου σέσωκέ σε. πορεύου εις ειρήνην. Cap.8.

Και εγένετο εν τω καθεξής και αυτός διώδευε κατά πόλιν και κώμην κηρύσσων και ευαγγελιζόμενος την βασιλείαν του θεού και οι δώδεκα συν αυτώ, και γυναίκες τινές αι ήσαν τεθεραπευμέναι από πνευμάτων πονηρών και ασθενειών. μαρία η καλουμένη μαγδαληνή, αφ' ης δαιμόνια επτά εξεληλύθει, και ιωάννα γυνή χουζά επιτρόπου ηρώδου, και σουσάννα, και έτεραι πολλαί αίτινες διηκόνουν αυτώ από των υπαρχόντων αυταίς. συνιόντος δε όχλου πολλού, και των κατά πόλιν επιπορευομένων προς αυτόν, είπε διά παραβολής. εξήλθεν ο σπείρων του σπείραι τον σπόρον εαυτού, και εν τω σπείρειν αυτόν, ο μεν έπεσε παρά την οδόν και κατεπατήθη και τα πετεινά του ουρανού κατέφαγεν αυτό. και έτερον έπεσεν επί την πέτραν, και φυέν εξηράνθη διά το μη έχειν ικμάδα. και έτερον έπεσεν εν μέσω των ακανθών, και συμφυείσαι αι άκανθαι απέπνιξαν αυτό. και έτερον έπεσεν επί την γην την αγαθήν, και φυέν εποίησε καρπόν εκατονταπλασίονα. ταύτα λέγων εφώνει. ο έχων ώτα ακούειν ακουέτω. επηρώτων δε αυτόν οι μαθηταί αυτού λέγοντες. τις είη η παραβολή αύτη. ο δε είπεν. υμίν δέδοται γνώναι τα μυστήρια της βασιλείας του θεού, τοις δε λοιποίς εν παραβολαίς, ίνα βλέποντες μη βλέπωσι, και ακούοντες μη συνιώσιν. έστι δε αύτη η παραβολή. ο σπόρος εστίν ο λόγος του θεού. οι δε παρά την οδόν εισίν οι ακούοντες. είτα έρχεται ο διάβολος, και αίρει τον λόγον από της καρδίας αυτών ίνα μη πιστεύσαντες σωθώσιν. οι δε επί της πέτρας, οι όταν ακούσωσι μετά χαράς δέχονται τον λόγον. και ούτοι ρίζαν ουκ έχουσιν, οι προς καιρόν

Intraui in domũ tuam: aquam pedibus meis non dedisti: hec autem lachrymis rigauit pedes meos: et capillis suis tersit. Osculum mihi nõ dedisti: hec aũt ex quo ĩtraui non cessauit osculari pedes meos. Oleo caput meum non vnxisti: hec aũt vnguento vnxit pedes meos. Propter qđ dico tibi: remittũt ei peccata mlta qm̃ dilexit multũ. Cui ãt minus dimittit min⁹ diligit. Dixit ãt ad illã. Remittuntur tibi pctã. Et ceperunt qui siml accũbebãt dicere ĩtra se. Quis est hic q̃ etiam pctã dimittit? Dixit aũt ad mulierẽ. Fides tua te saluam fecit. Vade in pace. Cap. 8.

Et factũ ẽ deinceps et ipse iter faciebat p ciuitates τ castella p̃dicãs et euangelizans regnum dei: et duodecim cum illo: et mulieres alique que erant curate a spiritibus malignis τ ĩfirmitatib⁹: maria q̃ vocat magdalene đ q̃ septẽ demonia exierãt: et iohanna vxor chuze procuratoris herodis: et susanna et alie multe que ministrabant ei de facultatibus suis. Cum autem turba plurima cõuenire et de ciuitatibus pperarent ad eũ: dixit per similitudinem. Exijt qui seminat seminare semen suum. Et dum seminat: aliud cecidit secus viam et conculcatũ est: et volucres celi comederunt illud. Et aliud cecidit supra petram: et natum aruit quia non hẽbat humorẽ. Et aliud cecidit inter spinas: et simul exorte spine suffocauerunt illud. Et aliud cecidit in terrã bonam: τ ortum fecit fructum centuplum. Hec dicẽs clamabat. Qui hʒ aures audiẽdi audiat. Interrogabãt autem eũ discipuli ei⁹: que esset hec pabola. Quib⁹ ipse dixit. Vobis datũ est nosse mysterium regni dei: ceteris autem in parabolis vt videntes non videant et audientes nõ intelligãt. Est aũt hec pabola. Semẽ est verbum dei. Qui autem secus viã: hi sunt qui audiunt: deinde venit diabolus et tollit verbum de corde eorum ne credentes salui fiant. Nam qui supra petraʒ: q̃ cũ audierint cum gaudio suscipiunt verbum. Et hi radices non habent: quia ad temp⁹

Mar.2.b. Mat.9.c. Marc.5.f. I.18.g. A Mat.13.a. Mar.4.a. B Mat.13.b. Mar.4.b. Esa.6.c. Hiere.5.d. Iohã.12.f. Mat.13.c. Mar.4.c.

πιστεύουσι, καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφί-
στανται. τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόν, οὗτοι
εἰσὶν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ
πλούτου καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμε-
νοι συμπνίγονται, καὶ οὐ τελεσφοροῦσι. τὸ
δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοί εἰσιν οἵτινες ἐν καρ-
δίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ ἀκούσαντες τὸν λό-
γον κατέχουσι, καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπο-
μονῇ. ταῦτα λέγων ἐφώνει, ὁ ἔχων ὦτα ἀ-
κούειν ἀκουέτω. οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας κα-
λύπτει αὐτὸν σκεύει ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθη-
σιν, ἀλλ᾽ ἐπὶ λυχνίας ἐπιτίθησιν, ἵνα οἱ εἰσ-
πορευόμενοι βλέπωσι τὸ φῶς. οὐ γάρ ἐσ-
τι κρυπτὸν ὃ οὐ φανερὸν γενήσεται, οὐ-
δὲ ἀπόκρυφον ὃ οὐ γνωσθήσεται καὶ εἰς
φανερὸν ἔλθῃ. βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε.
ὃς γὰρ ἐὰν ἔχῃ, δοθήσεται αὐτῷ. καὶ ὃς
ἐὰν μὴ ἔχῃ, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν ἀρθήσεται
ἀπ᾽ αὐτοῦ. παρεγένοντο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ
μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐ-
δύναντο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον.
καὶ ἀπηγγέλη αὐτῷ λεγόντων. ἡ μήτηρ
σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἑστήκασιν ἔξω ἰ-
δεῖν σε θέλοντες. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς
αὐτούς. μήτηρ μου καὶ ἀδελφοί μου οὗ-
τοι εἰσὶν οἱ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἀκούοντες
καὶ ποιοῦντες αὐτόν. καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ
τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς ἐνέβη εἰς πλοῖον
καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπε πρὸς αὐ-
τούς. διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης.
καὶ ἀνήχθησαν. πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύ-
πνωσε, καὶ κατέβη λαῖλαψ ἀνέμου εἰς τὴν
λίμνην, καὶ συνεπληροῦντο καὶ ἐκινδύνευ-
ον. προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτὸν λέ-
γοντες. ἐπιστάτα ἀπολλύμεθα. ὁ δὲ ἐγερ-
θεὶς ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι
τοῦ ὕδατος, καὶ ἐπαύσαντο, καὶ ἐγένετο
γαλήνη. εἶπε δὲ αὐτοῖς. ποῦ ἐστιν ἡ πί-
στις ὑμῶν. φοβηθέντες δὲ ἐθαύμασαν λέ-
γοντες πρὸς ἀλλήλους. τίς ἄρα οὗτος
ἐστίν, ὅτι καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ
τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ. καὶ κα-
τέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν γαδαρηνῶν.
ἥτις ἐστὶν ἀντιπέραν τῆς γαλιλαίας. ἐξελ-
θόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν, ὑπήντησεν αὐ-
τῷ ἀνήρ τις ἐκ τῆς πόλεως ὃς εἶχε δαι-
μόνια ἐκ χρόνων ἱκανῶν, καὶ ἱμάτιον οὐκ
ἐνεδιδύσκετο, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν, ἀλλ᾽
ἐν τοῖς μνήμασιν. ἰδὼν δὲ τὸν ἰησοῦν καὶ
ἀνακράξας, προσέπεσεν αὐτῷ. καὶ φωνῇ με-
γάλῃ εἶπε. τί ἐμοὶ καὶ σοὶ ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θε-
οῦ τοῦ ὑψίστου. δέομαί σου μή με βασανί-

credunt: et in tempore temptationis re-
cedunt. Quod autem in spinas cecidit: hi
sunt qui audierunt et a sollicitudinibus et
diuitiis et voluptatibus vite euntes
suffocantur: et non referunt fructum. Quod C
autem in bonam terram: hi sunt qui in cor-
de bono et optimo audientes verbum
retinent: et fructum afferunt in patientia.
Nemo autem lucernam accendens operit I.11.c.
eam vase: aut subtus lectum ponit: Mat.5.b. Mar.4.d.
sed supra candelabrum ponit: vt intran-
tes videant lumen. Non est enim Mat.10.c
occultum quod non manifestetur: nec Mar.4.d.
absconditum quod non cognoscatur et in
palam veniat. Videte ergo quid audiatis.
Qui enim habet dabitur illi: et quicunque Mat.13.b.
non habet etiam quod putat se habere auferetur 7.25.c. Marci.4.c
ab illo. Venerunt autem ad illum I.19.d.
mater et fratres eius: et non poterant Mat.12.g. Mar.3.g.
adire eum pre turba.
Et nunciatum est illi. Mater
tua et fratres tui stant foris
volentes te videre. Qui respondens dixit ad
eos. Mater mea et fratres mei hi
sunt: qui verbum dei audiunt
et faciunt. Factum est autem in vna Mat.8.c.
dierum et ipse ascendit in nauiculam Mar.4.g.
et discipuli eius: et ait ad illos.
Transfretemus trans stagnum.
Et ascenderunt. Et nauigantibus illis ob-
dormiuit: et descendit procella venti in
stagnum: et complebantur et periclitabantur.
Accedentes autem suscitauerunt eum di-
centes. Preceptor perimus. At ille sur-
gens increpauit ventum: et tempestatem
aque: et cessauit: et facta est D
tranquillitas. Dixit autem illis. Vbi est
fides vestra? Qui timentes mirati sunt Mat.8.f. Mar.4.g.
ad inuicem dicentes. Quis putas hic
est quia et ventis et
mari imperat et obediunt ei? Et naui-
gauerunt ad regionem gerasenorum:
que est contra galileam.
Et cum de naui egressus esset ad terram: oc-
currit illi vir quidam qui habebat demonium
iam temporibus multis: et vestimento non
induebatur: neque in domo manebat sed
in monumentis. Is vt vidit iesum
procidit ante illum: et exclamans voce mag-
na dixit. Quid mihi et tibi est iesu fili dei Mat.8.f.
altissimi? Obsecro te ne me torqueas. Marci.5.b

σης. παρήγγελλε γαρ τω πνεύματι τω ακαθάρτω εξελθείν από του ανθρώπου. πολλοίς γαρ χρόνοις συνηρπάκει αυτόν, και εδεσμείτο αλύσεσι και πέδαις φυλασσόμενος, και διαρρήσσων τα δεσμά, ηλαύνετο υπό του δαίμονος εις τας ερήμους. επηρώτησε δε αυτόν ο ιησούς λέγων. τι σοι εστίν όνομα. ο δε είπε. λεγεών. ότι δαιμόνια πολλά εισήλθεν εις αυτόν. και παρεκάλει αυτόν ίνα μη επιτάξη αυτοίς εις την άβυσσον απελθείν. ην δε εκεί αγέλη χοίρων ικανών βοσκομένων εν τω όρει· και παρεκάλουν αυτόν ίνα επιτρέψη αυτοίς εις εκείνους εισελθείν, και επέτρεψεν αυτοίς. εξελθόντα δε τα δαιμόνια από του ανθρώπου, εισήλθεν εις τους χοίρους, και ώρμησεν η αγέλη κατά του κρημνού εις την λίμνην και απεπνίγη. ιδόντες δε οι βόσκοντες το γενόμενον έφυγον, και απελθόντες απήγγειλαν εις την πόλιν και εις τους αγρούς. εξήλθον δε ιδείν το γεγονός, και ήλθον προς τον ιησούν, και εύρον καθήμενον τον άνθρωπον αφ' ου τα δαιμόνια εξεληλύθει ιματισμένον και σωφρονούντα παρά τους πόδας του ιησού, και εφοβήθησαν. απήγγειλαν δε αυτοίς και οι ιδόντες πώς εσώθη ο δαιμονισθείς. και ηρώτησαν αυτόν άπαν το πλήθος της περιχώρου των γαδαρηνών απελθείν απ' αυτών ότι φόβω μεγάλω συνείχοντο. αυτός δε εμβάς εις το πλοίον υπέστρεψεν. εδέετο δε αυτού ο ανήρ αφ' ου τα δαιμόνια εξεληλύθει, είναι συν αυτώ. απέλυσε δε αυτόν ο ιησούς λέγων. υπόστρεφε εις τον οίκον σου και διηγού όσα εποίησέ σοι ο θεός. και απήλθε καθ' όλην την πόλιν κηρύσσων όσα εποίησεν αυτώ ο ιησούς. εγένετο δε εν τω υποστρέψαι τον ιησούν, απεδέξατο αυτόν ο όχλος. ήσαν γαρ πάντες προσδοκώντες αυτόν. και ιδού ήλθεν ανήρ ω όνομα ιάειρος, και αυτός άρχων της συναγωγής υπήρχε, και πεσών παρά τους πόδας του ιησού παρεκάλει αυτόν εισελθείν εις τον οίκον αυτού, ότι θυγάτηρ μονογενής ην αυτώ ως ετών δώδεκα, και αύτη απέθνησκεν. εν δε τω υπάγειν αυτόν οι όχλοι συνέπνιγον αυτόν. και γυνή ούσα εν ρύσει αίματος από ετών δώδεκα ήτις ιατροίς προσαναλώσασα όλον τον βίον, ουκ ίσχυσεν υπ' ουδενός θεραπευθήναι, προσελθούσα όπισθεν, ήψατο του κρασπέδου του ιματίου αυτού, και παραχρήμα έστη η ρύσις του αίματος αυτής. και είπεν ο ιησούς τις ο αψά

Precipiebat enim spũi immundo vt exiret ab homine. Multis enim tẽporib⁹ arripiebat illũ: et vinciebatur cathenis et cõpedib⁹ custoditus: & ruptis vinculis agebatur a demonio in deserta. Interrogauit autem illum iesus dicens. Qđ tibi nomẽ est? At ille dixit. Legio. Quia intrauerãt demonia multa in eũ. Et rogauerãt illũ ne imperaret illis vt in abyssum irent. Erat autem ibi grex porcorum multorum pascentiũ in monte: et rogabant eum vt permitteret eis in illos ingredi. Et permisit illis. Exierunt ergo demonia ab homine & intrauerũt in porcos: et impetu abijt grex per preceps in stagnum & suffocat⁹ ẽ. Quod vt viderũt factum qui pascebant fugerunt: et nunciauerunt in ciuitatem et in villas. Exierunt autem videre qđ factũ est: et venerũt ad iesum: et inuenerunt hominem sedẽtem a quo demonia exierant vestitum ac sana mente ad pedes eius & timuerunt. Nunciauerũt autem illis & qui viderãt: quõ san⁹ fact⁹ eẽt a legiõe. Et rogauerãt illũ omnis multitudo regionis gerasenorum: vt discederet ab ipsis: qr magno timore tenebãtur. Ipse autem ascendens naui reuersus ẽ. Et rogauit illum vir a quo demonia exierant vt cum eo esset. Dimisit autem eum iesus dicens. Redi in domum tuam: et narra quanta tibi fecit de⁹. Et abijt per vniuersã ciuitatẽ predicãs quãta illi fecisset iesus. Factũ est autem cum redisset iesus: excepit illum turba. Erant autem omnes expectãtes eum. Et ecce venit vir cui nomẽ iayrus: et ipse princeps synagoge erat: et cecidit ad pedes iesu rogans eum vt intraret in domum eius: quia vnica filia erat ei fere annorum duodecim: et hec moriebatur. Et contigit dum iret: a turbis cõprimebatur. Et mulier quedam erat in fluxu sãguinis ab ãnis duodecim: que in medicos erogauerat omnem substantiã suam nec ab vllo potuit curari. Accessit retro & tetigit fimbriam vestimenti eius: et confestim stetit fluxus sanguinis ei⁹. Et ait iesus. Quis ẽ qui

Mar. 5. b. E Mat. 8. d. Mar. 5. b. Mar. 5. b. Joh. 10. c. Mar. 5. c. F Mat. 9. c. Mar. 5. c. Joh. 4. f. Mat. 9. c. Marc. 5. d.

μενος μου. ἀρνουμένων δὲ πάντων, εἶπεν ὁ πέτρος καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ. ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσί σε καὶ ἀποθλίβουσι, καὶ λέγεις τίς ὁ ἁψάμενός μου. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν. ἥψατό μού τις. ἐγὼ γὰρ ἔγνων δύναμιν ἐξελθοῦσαν ἀπ᾽ ἐμοῦ. ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθε, τρέμουσα ἦλθε, καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ δι᾽ ἣν αἰτίαν ἥψατο αὐτοῦ ἀπήγγειλεν αὐτῷ ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ἰάθη παραχρῆμα. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ. θάρσει θύγατερ. ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. πορεύου εἰς εἰρήνην. ἔτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχεταί τις παρὰ τοῦ ἀρχισυναγώγου λέγων αὐτῷ. ὅτι τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου, μὴ σκύλλε τὸν διδάσκαλον. ὁ δὲ ἰησοῦς ἀκούσας ἀπεκρίθη αὐτῷ λέγων. μὴ φοβοῦ. μόνον πίστευε καὶ σωθήσεται. εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν οὐδένα, εἰ μὴ πέτρον καὶ ἰωάννην καὶ ἰάκωβον καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα. ἔκλαιον δὲ πάντες καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν. ὁ δὲ εἶπε. μὴ κλαίετε. οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. αὐτὸς δὲ ἐκβαλὼν ἔξω πάντας, καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς ἐφώνησε λέγων. ἡ παῖς ἐγείρου. καὶ ἐπέστρεψε τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ ἀνέστη παραχρῆμα. καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν. καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς. ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

Cap. 9.

Συγκαλεσάμενος δὲ τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς δύναμιν καὶ ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια, καὶ νόσους θεραπεύειν. καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κηρύσσειν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ ἰᾶσθαι τοὺς ἀσθενοῦντας. καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς. μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν· μήτε ῥάβδους, μήτε πήραν, μήτε ἄρτον, μήτε ἀργύριον, μήτε ἀνὰ δύο χιτῶνας ἔχειν. καὶ εἰς ἣν ἂν οἰκίαν εἰσέλθητε, ἐκεῖ μένετε καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε. καὶ ὅσοι ἐὰν μὴ δέξωνται ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκείνης, καὶ τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ἀποτινάξατε εἰς μαρτύριον ἐπ᾽ αὐτούς. ἐξερχόμενοι δὲ, διήρχοντο κατὰ τὰς κώμας εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες πανταχοῦ. ἤκουσε δὲ ἡρώδης ὁ τετράρχης τὰ γινόμενα ὑπ᾽ αὐτοῦ πάντα, καὶ διηπόρει. διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπό τινων, ὅτι ἰωάννης ἐγήγερται ἀπὸ τῶν νεκρῶν, ὑπό τινων δὲ ὅτι ἠλίας ἐφάνη, ἄλλων δὲ ὅτι

me tetigit? Negantibus autē oibus: dixit petrus et qui cū illo erāt. Preceptor turbe te cōprimunt et affligunt: et dicis quis me tetigit? Et dixit iesus. Tetigit me aliquis. Nā et ego noui virtutem de me exisse. Vidēs autē mulier quia non latuit: tremens venit et procidit an pedes eius et ob quā causam tetigerit eum indicauit coram oi pplo: et quēadmodū cōfesti sanata sit. At ipse dixit ei. Filia: Mat. 9. c. Marci. 5. f.
fides tua saluā te fecit. Vade in pace.
Adhuc illo loquente venit quidam ad principem synagoge dicens ei: quia mortua est filia tua noli vexare illum. Jesus autē audito hoc verbo respōdit patri puelle. Noli timē: crede tm̄ et salua erit. Et cum venisset domum: nō permisit itrare secū quēq̃: nisi petrū et iacobum et iohannē: et patrem et matrem puelle. Flebant aūt omnes et plangebāt illā. At ille dixit. Nolite flere. Nō est mortua puella sed dormit. Mat. 9. c.
Et deridebāt eū: scientes q mortua eēt Mar. 5. d. Johā. 11. b.
Ipse autem tenens manū eius clamauit dicēs. Puella sur Mat. 9. c.
ge. Et reuersus est spiritus eius: et Mar. 5. g.
surrexit continuo. Et iussit illi dare manducare. Et stupuerūt parentes eius quibus precepit ne alicui dicerent Mar. 5. g.
quod factum erat.

Cap. 9.

Conuocatis aūt iesus duodeci aplis dedit illis virtutem Mat. 10. a. Mar. 6. b.
et potestatem super omnia demonia vt languores curarent. Et misit illos predicare regnum dei: et
sanare infirmos. Et ait ad Mat. 10. a. Mar. 3. c.
illos. Nihil tuleritis in viam: neq̃ Mat. 10. b.
virgam neq̃ peram neq̃ panē neq̃ Mar. 6. b.
pecuniam: neq̃ duas tunicas hēatis.
Et in quācūq̃ domū itraueritis ibi mane Mat. 10. c.
te et inde ne exeatis. Et quicūq̃ nō re Mar. 6. d. Actu. 13. b
ceperint vos: exeuntes de ciuitate Mar. 6. b
illa etiam puluerem pedum vestrorum excutite in testimoniū supra
illos. Egressi autem circuibant per Mat. 14. a.
castella euangelizantes et curantes Mar. 6. b.
vbiq̃. Audiuit aūt herodes tetrarcha Mat. 14. a.
omnia que fiebant ab eo: et Mar. 6. c.
hesitabat eo q diceret a quibusdā: q iohānes surrexit a mortuis: a quibusdā vo q helias apparuit: ab alijs

ὅτι προφήτης εἷς τῶν ἀρχαίων ἀνέστη.
καὶ εἶπεν Ἡρώδης. Ἰωάννην ἐγὼ ἀπεκε-
φάλισα. τίς δέ ἐστιν οὗτος περὶ οὗ ἐγὼ
ἀκούω τοιαῦτα. καὶ ἐζήτει ἰδεῖν αὐτόν. καὶ
ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαν-
το αὐτῷ ὅσα ἐποίησαν. καὶ παραλαβὼν αὐ-
τοὺς ὑπεχώρησε κατ᾽ ἰδίαν εἰς τόπον ἔρη-
μον πόλεως καλουμένης Βηθσαϊδά. οἱ δὲ
ὄχλοι γνόντες ἠκολούθησαν αὐτῷ. καὶ δε-
ξάμενος αὐτούς, ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τῆς
βασιλείας τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς χρείαν ἔχον-
τας θεραπείας ἰᾶτο. ἡ δὲ ἡμέρα ἤρξατο κλί-
νειν. προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα, εἶπον αὐ-
τῷ. ἀπόλυσον τὸν ὄχλον, ἵνα ἀπελθόντες
εἰς τὰς κύκλῳ κώμας καὶ τοὺς ἀγροὺς κα-
ταλύσωσι, καὶ εὕρωσιν ἐπισιτισμόν, ὅτι ὧ-
δε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ ἐσμέν. εἶπε δὲ πρὸς αὐ-
τούς. δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. οἱ δὲ εἶπον
οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἢ πέντε ἄρτοι καὶ
ἰχθύες δύο. εἰ μήτι πορευθέντες ἡμεῖς ἀγο-
ράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτον βρώ-
ματα. ἦσαν γὰρ ὡσεὶ ἄνδρες πεντακισχίλι-
οι. εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. κα-
τακλίνατε αὐτοὺς κλισίας ἀνὰ πεντήκοντα.
καὶ ἐποίησαν οὕτως. καὶ ἀνέκλιναν ἅπαν-
τας. λαβὼν δὲ τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς
δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐ-
λόγησεν αὐτούς, καὶ κατέκλασε. καὶ ἐδί-
δου τοῖς μαθηταῖς παρατιθέναι τῷ ὄχλῳ.
καὶ ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν πάντες. καὶ
ἤρθη τὸ περισσεῦσαν αὐτοῖς κλασμάτων
κόφινοι δώδεκα. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐ-
τὸν προσευχόμενον καταμόνας, συνῆσαν
αὐτῷ οἱ μαθηταί, καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς
λέγων. τίνα με λέγουσιν οἱ ὄχλοι εἶναι.
οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον. Ἰωάννην τὸν βαπ-
τιστήν. ἄλλοι δὲ Ἠλίαν. ἄλλοι δὲ ὅτι προ-
φήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. εἶπε δὲ αὐ-
τοῖς. ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι. ἀποκρι-
θεὶς δὲ Πέτρος εἶπε. τὸν Χριστὸν τοῦ θεοῦ.
ὁ δὲ ἐπιτιμήσας αὐτοῖς, παρήγγειλε μηδε-
νὶ εἰπεῖν τοῦτο. εἰπὼν ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ
ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασ-
θῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ ἀρχιερέων
καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ
τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. ἔλεγε δὲ πρὸς πάν-
τας. εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν ἀπαρνη-
σάσθω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐ-
τοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. ὃς γὰρ ἐὰν θέλῃ
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν.
ὃς δ᾽ ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν
ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν. τί γὰρ ὠφε-

quia ppheta vnus de antiquis surrexit. B
Et ait herodes. Johānē ego decollaui. Mar. 6. c.
Quis est autem iste de quo ego
talia audio? Et q̄rebat videre eū. Et Mar. 6. c.
reuersi apostoli narrauerunt
illi quecūq̧ fecerūt. Et assumptis illis Mar. 14. c.
secessit seorsum in locum desertū qui ē Joh. 6. a.
bethsaide. Quod cum
cognouissent turbe secute sunt illum: et
eos: et loquebatur illis de excepit
regno dei: et eos qui cura indigebant
sanabat. Dies autē cepat declinare. Mat. 14. c.
Et accedentes duodecim dixerunt illi. Marc. 6. c.
Dimitte turbas: vt euntes Joh. 6. a.
in castella villasq̧ q̄ circa sūt diuertāt
et inueniant escas: quia hic
in loco deserto sum9. Ait aūt ad illos.
Vos date illis mādūcare. At illi dixe Mat. 14. c.
rūt. Nō sunt nobis plus q̄ q̄nq̧ panes et Mar. 6. c.
duo pisces: nisi forte nos eam9 et ema- Mat. 14. d.
mus in omnem hanc turbam escas. Marc. 6. c.
Erant autem fere viri quinq̧ milia. Joh. 6. a.
Ait autem ad discipulos suos. Facite
illos discumbere per cōuiuia q̄nquage
nos: et ita fecerūt. Et discubuerūt oēs. Mat. 14. d.
Acceptis autem quinq̧ panibus et Mar. 6. c.
duob9 piscibus: respexit in celū et bñdi- Joh. 6. a.
xit illis: et fregit et distribuit
discipulis suis vt ponerent ante turbas.
Et mādūcauerūt oēs et saturati sūt. Et
sublatū est qd̄ superfuit illis fragmētorū C
cophini duodecī. Et factū ē cū sol9 eēt Mat. 16. c.
orans: erant cum Mar. 8. c.
illo et discipuli: et interrogauit illos
dicens. Quem me dicunt esse turbe?
At illi rñderunt et dixerūt. Johānē ba
ptistā: alij aūt heliam: alij vero quia
vn9 ppheta de priorib9 surrexit. Dixit
aūt illis. Vos aūt quē me esse dicitis?
simō petr9 dixit. Christū dei. Rñdēs
At ille increpās illos precepit ne cui Mat. 16. c.
dicerent hoc: dicens quia oportet filiū Mar. 8. c.
hominis multa pati et reprobari Mat. 16. c.
a senioribus et principibus sacerdotum Marc. 8. c.
et scribis: et occidi: et
tertia die resurgere. Dicebat aūt ad oēs. Mat. 16. d.
Si quis vult post me venire: abneget Mar. 8. d.
semetipsum et tollat crucem suam quoti J. 14. d.
die et sequatur me. Qui enim voluerit
aīam suam saluam facere perdet illam.
Nam qui perdiderit aīam suam ppter
me: saluā faciet illam. Quid ei pficit

λείται ἄνθρωπος κερδήσας τὸν κόσμον ὅ=
λον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας ἢ ζημιωθείς. ὃς
γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς
λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐ=
παισχυνθήσεται ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ
αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἁγίων ἀγ=
γέλων. λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσί τινες
τῶν ὧδε ἑστώτων, οἳ οὐ μὴ γεύσονται θανά
του ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.
ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὡ=
σεὶ ἡμέραι ὀκτώ, καὶ παραλαβὼν πέτρον καὶ
ἰωάννην καὶ ἰάκωβον ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προ
σεύξασθαι. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προσεύχεσ=
θαι αὐτὸν τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ
ἕτερον, καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς ἐξα=
στράπτων. καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο συνελά=
λουν αὐτῷ οἵτινες ἦσαν μωσῆς καὶ ἠλί=
ας, οἱ ὀφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον τὴν ἔξοδον
αὐτοῦ ἣν ἔμελλε πληροῦν ἐν ἱερουσαλήμ.
ὁ δὲ πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρη
μένοι ὕπνῳ. διαγρηγορήσαντες δέ, εἶδον
τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο ἄνδρας
τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ, καὶ ἐγένετο ἐν τῷ
διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ, εἶπεν ὁ
πέτρος πρὸς τὸν ἰησοῦν. ἐπιστάτα. καλόν
ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι, καὶ ποιήσωμεν σκη=
νὰς τρεῖς, μίαν σοὶ, καὶ μίαν μωσεῖ, καὶ μί=
αν ἠλίᾳ. μὴ εἰδὼς ὃ λέγει. ταῦτα δὲ αὐ=
τοῦ λέγοντος ἐγένετο νεφέλη καὶ ἐπεσκία=
σεν αὐτούς. ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ ἐκείνους
εἰσελθεῖν εἰς τὴν νεφέλην. καὶ φωνὴ ἐγένε=
το ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα. οὗτός ἐστιν ὁ
υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς αὐτοῦ ἀκούετε.
καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνήν, εὑρέθη ὁ ἰη
σοῦς μόνος, καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν, καὶ οὐδε=
νὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις οὐ=
δὲν ὧν ἑωράκασι. ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἑξῆς ἡμέ
ρᾳ κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, συ
νήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς. καὶ ἰδοὺ ἀ=
νὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου ἀνεβόησε λέγων. διδά
σκαλε, δέομαί σου ἐπίβλεψαι ἐπὶ τὸν υἱόν
μου, ὅτι μονογενής ἐστί μοι. καὶ ἰδοὺ
πνεῦμα λαμβάνει αὐτόν, καὶ ἐξαίφνης
κράζει, καὶ σπαράσσει αὐτὸν μετὰ ἀφροῦ,
καὶ μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ συντρῖβον
αὐτόν. καὶ ἐδεήθην τῶν μαθητῶν σου ἵ=
να ἐκβάλωσιν αὐτό, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν.
ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν. ὦ γενεὰ
ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε
ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν.
προσάγαγε τὸν υἱόν σου ὧδε. ἔτι δὲ προ=
σερχομένου αὐτοῦ, ἔρρηξεν αὐτὸν τὸ δαι=
μόνιον καὶ συνεσπάραξεν. ἐπετίμησε δὲ ὁ ἰη

homo si lucretur vniuersum mundum:
se aũt ipsũ pdat et detrimẽtũ sui faciat.
Nam qui me erubuerit: et meos Mat.10.f.
sermones: hunc filius hominis erube= Mar.8.g.
scet cum venerit in maiestate D
sua et patris et sanctorum angelorum.
Dico aũt vobis vere: sunt aliqui Mat.16.g.
hic stantes: qui non gustabunt mortẽ Mar.9.a.
donec videant regnum dei.
Factum est autem post hec verba fere Mat.17.a.
dies octo: et assumpsit petrum et Mar.9.a.
iacobũ et iohãnẽ et ascendit in mõtem
Et facta est dum oraret ⌊ vt oraret.
species vultus eius
altera: et vestit⁹ eius albus et refulgẽs.
Et ecce duo viri loquebantur cum
illo. Erant aũt moyses et helias
visi in maiestate: et dicebant excessum
eius quẽ completur⁹ erat in hierusalẽ.
Petrus vo et q cũ illo erãt: grauati erãt
somno. Et euigilantes viderunt
maiestatem eius: et duos viros
qui stabant cum illo. Et factum est cũ
discederent ab illo ait
petrus ad iesum. Preceptor bonum
est nos hic esse: et faciamus
tria tabernacula: vnũ tibi et vnũ moysi:
et vnũ helie. Nesciẽs qd diceret. Hec ãt
illo loquente: facta ẽ nubes et obũbra
uit eos: et timuerunt
intrãtib⁹ illis in nubẽ. Et vox facta ẽ Mat.3.g.et
de nube dicens. Hic est 17.b.
filius me⁹ dilectus: ipsum audite. Mar.1.b.et 9.a.
Et dum fieret vox: inuentus est iesus Esaie.42.a
solus: et ipsi tacuerunt: et nemini 2.Pe.1.d.
dixerunt in illis diebus quicq̃ ex sup.3.e.
his q viderãt. Factũ ẽ aũt i seq̃nti die E Mat.17.d.
descendentib⁹ illis de monte: occurrit Mar.9.c.
illis turba multa. Et ecce vir
de turba exclamauit dicens. Magister
obsecro te: respice in filium
meum quia vnicus est mihi. Et ecce
spiritus apprehendit eum et subito
clamat: et elidit et dissipat eũ cũ spuma:
et vix discedit dilanians
eum. Et rogaui discipulos tuos vt
eijcerent illum: et non potuerũt.
Rñdẽs ãt iesus dixit. O generatio Mat.17.c.
infidelis et peruersa: vsq̃quo Marci.9.c
ero apud vos: et patiar vos.
Adduc huc filium tuum. Et cũ acce=
deret: elisit illum demonium
et dissipauit. Et increpauit iesus

σούς/ τω πνεύματι/ τω ακαθάρτω, και ιάσα
το/ τον παίδα, και απέδωκεν αυτόν/ τω πα=
τρί αυτού. εξεπλήσσοντο δε πάντες επί/ τη
μεγαλειότητι/ του θεού. πάντων δε θαυμα
ζόντων επί πάσιν οις εποίησεν/ ο ιησούς, εί
πε προς/ τους μαθητάς αυτού. θέσθε υμείς
εις/ τα ώτα υμών/ τους λόγους τούτους./ ο
γαρ υιός/ του ανθρώπου μέλλει παραδί=
δοσθαι εις χείρας ανθρώπων. οι δε ηγνό=
ουν/ το ρήμα τούτο, και ην παρακεκαλυμμέ
νον απ αυτών ίνα μη αίσθωνται αυτό, και
εφοβούντο ερωτήσαι αυτόν περί/ του ρήμα
τος τούτου. εισήλθε δε διαλογισμός εν αυ
τοίς/ το τις αν είη μείζων αυτών./ ο δε ιησούς
ιδών/ τον διαλογισμόν/ της καρδίας αυτών
επιλαβόμενος παιδίον, έστησεν αυτό παρ
εαυτώ, και είπεν αυτοίς. ος εάν δέξηται τού
το/ το παιδίον επί/ τω ονόματί μου, εμέ δέχε
ται. και ος εάν εμέ δέξηται, δέχεται/ τον απο
στείλαντά με./ ο γαρ μικρότερος εν πάσιν υ
μίν υπάρχων, ούτος έσται μέγας. αποκρι=
θείς δε/ ο ιωάννης είπεν. επιστάτα. είδομεν
τινά επί/ τω ονόματί σου εκβάλλοντα δαι=
μόνια, και εκωλύσαμεν αυτόν ότι ουκ ακο
λουθεί μεθ ημών. και είπε προς αυτόν/ ο ιη
σούς. μη κωλύετε. ος γαρ ουκ έστι καθ η=
μών υπέρ ημών εστίν. εγένετο δε εν/ τω συμ
πληρούσθαι/ τας ημέρας/ της αναλήψεως αυ
τού, και αυτός/ το πρόσωπον αυτού εστή=
ριξε/ του πορεύεσθαι εις ιερουσαλήμ. και α=
πέστειλεν αγγέλους προ προσώπου αυτού.
και πορευθέντες, εισήλθον εις κώμην σαμα=
ρειτών, ώστε ετοιμάσαι αυτώ. και ουκ εδέ=
ξαντο αυτόν, ότι/ το πρόσωπον αυτού ην
πορευόμενον εις ιερουσαλήμ. ιδόντες δε/ οι
μαθηταί αυτού ιάκωβος και ιωάννης είπον.
κύριε θέλεις είπωμεν πυρ καταβήναι από
/ του ουρανού και αναλώσαι αυτούς ως
και ηλίας εποίησεν. στραφείς δε επετίμησεν
αυτοίς, και είπεν. ουκ οίδατε οίου πνεύμα
τος εστέ υμείς./ ο γαρ υιός/ του ανθρώπου
ουκ ήλθε ψυχάς ανθρώπων απολέσαι, αλ=
λά σώσαι. και επορεύθησαν εις ετέραν κώμην
εγένετο δε πορευομένων αυτών εν/ τη ο=
δώ, είπε τις προς αυτόν. ακολουθήσω σοι
όπου αν απέρχη κύριε. και είπεν αυτώ/ ο ιη
σούς./ αι αλώπεκες φωλεούς έχουσι, και
/ τα πετεινά/ του ουρανού κατασκηνώσεις,/ ο
δε υιός/ του ανθρώπου ουκ έχει που/ την
κεφαλήν κλίνη. είπε δε προς έτερον. ακο=
λούθει μοι./ ο δε είπε, κύριε επίτρεψόν μοι
απελθόντι πρώτον θάψαι/ τον πατέρα μου
είπε δε αυτώ/ ο ιησούς. άφες/ τους νεκρούς

spiritum ĩmundum et sanauit
puerũ: et reddidit illum patri
eius. Stupebant autem omnes in
magnitudine dei. Omnibus q; mirãti=
bus in omnibus que faciebat: dixit
ad discipulos suos. Ponite vos
in cordibus vestris sermones istos.
Filius eñi hominis futurũ est vt tradat Mat.17.f.
in manus hominum. At illi ignorabãt Marci.9.c.
verbum istud: et erat velatum F
ante eos vt non sentirent illud: et
timebant eum interrogare de
hoc verbo. Intrauit aũt cogitatio ĩ eos Mat.18.a.
quis eorũ maior esset. At iesus Mar.9.e.
videns cogitationes cordis illorum:
apprehendit puerum & statuit illũ secꝰ
se: & ait illis. Quicũq; susceperit
puerum istum in nomine meo me reci
pit. Et quicũq; me recepit: recipit eũ q
me misit. Nã q minor est inter vos oẽs:
hic maior est. Respondens Mar.9.f.
aũt iohãnes dixit. Preceptor: vidimꝰ
quẽdã in nomine tuo eijcientẽ demonia
et prohibuimus eum: quia nõ sequitur
nobiscum. Et ait ad illũ iesus.
Nolite ꝓhibẽ. Qui eñi nõ ẽ aduersũ nos
pro nobis est. Factũ ẽ aũt dũ cõplerent
dies assumptionis eius:
et ipse faciem suam firmauit vt
iret in hierusalem. Et misit
nuncios ante conspectum suum:
& euntes intrauerunt in ciuitatẽ sama
ritanorũ vt parẽt illi. Et non receperũt
eum: quia facies eius erat
euntis hierusalem. Cum vidissent autẽ
discipuli eiꝰ iacobꝰ et iohãnes dixerũt.
Dñe vis dicimus vt ignis descẽdat de G
celo et consumat illos?
Et conuersus increpauit
illos dicens. Nescitis cuius spiritus
estis. Filius hominis Mat.18.b.
non venit animas perdere sed
saluare. Et abierũt in aliud castellum.
Factũ est aũt ambulantibꝰ illis ĩ via: Mat.8.d.
dixit quidam ad illum. Sequar te
quocunq; ieris. Dixit illi iesus.
Vulpes foueas habent et
volucres celi nidos:
filius autẽ hominis non habet vbi Mat.8.d.
caput suũ reclinet. Ait aũt ad alterũ. Se Mat.8.c.
quere me. Ille aũt dixit. Dñe ꝑmitte mihi
primum ire et sepelire patrem meum.
Dixit q; ei iesus. Sine vt mortui

θάψαι τους εαυτῶν νεκρούς. σὺ δε απελ-
θὼν διάγγελε την βασιλείαν του θεοῦ. είπε
δε και έτερος. ακολουθήσω σοι κύριε. πρώ-
τον δε επίτρεψόν μοι αποτάξασθαι τοις εις
τον οίκόν μου. είπε δε ο ιησοῦς προς αυ-
τόν. ουδείς επιβαλὼν την χεῖρα αυτοῦ επ' ά-
ροτρον και βλέπων εις τα οπίσω, εύθετος
εστὶν εις την βασιλείαν του θεοῦ. Cap. 10.

Μετὰ δε ταῦτα ανέδειξεν ο κύριος και ετέ-
ρους εβδομήκοντα, και απέστειλεν αυ-
τοὺς ανὰ δύο προ προσώπου αυτοῦ εις
πᾶσαν πόλιν και τόπον ου έμελλεν αυτὸς
έρχεσθαι. έλεγεν ουν προς αυτοὺς. ο μεν
θερισμὸς πολύς. οι δε εργάται ολίγοι. δε-
ήθητε ουν του κυρίου του θερισμοῦ όπως
εκβάλῃ εργάτας εις τον θερισμὸν αυτοῦ. υ-
πάγετε, ιδοὺ εγὼ αποστέλλω υμᾶς ως άρ-
νας εν μέσῳ λύκων. μη βαστάζετε βαλλάν-
τιον, μη πήραν, μη δε υποδήματα, και μη-
δένα κατὰ την οδὸν ασπάσησθε. εις ην δ' αν
οικίαν εισέρχησθε, πρῶτον λέγετε ειρήνη
τῷ οίκῳ τούτῳ, και εὰν η εκεῖ υιὸς ειρήνης
επαναπαύσεται επ' αυτὸν η ειρήνη υμῶν, ει
δε μήγε εφ' υμᾶς ανακάμψει. εν αυτῇ δε τῇ
οικίᾳ μένετε εσθίοντες και πίνοντες τα παρ'
αυτῶν. άξιος γαρ ο εργάτης του μισθοῦ αυ-
τοῦ εστί. μη μεταβαίνετε εξ οικίας εις οικίαν
και εις ην δ' αν πόλιν εισέρχησθε και δέχων-
ται υμᾶς, εσθίετε τα παρατιθέμενα υμῖν,
και θεραπεύετε τους εν αυτῇ ασθενεῖς, και
λέγετε αυτοῖς, ήγγικεν εφ' υμᾶς η βασιλεία
του θεοῦ. εις ην δ' αν πόλιν εισέρχησθε, και
μη δέχωνται υμᾶς, εξελθόντες εις τας πλα-
τείας αυτῆς, είπατε. και τον κονιορτὸν κολ-
ληθέντα ημῖν εκ της πόλεως υμῶν απομα-
σσόμεθα υμῖν. πλὴν τοῦτο γινώσκετε ότι
ήγγικεν εφ' υμᾶς η βασιλεία του θεοῦ. λέ-
γω δε υμῖν, ότι σοδόμοις εν τῃ ημέρα εκεί-
νῃ ανεκτότερον έσται η τῃ πόλει εκείνῃ. ου-
αί σοι χωραζίν, ουαί σοι βηθσαϊδά, ότι ει εν
τύρῳ και σιδῶνι εγένοντο αι δυνάμεις αι
γενόμεναι εν υμῖν, πάλαι αν εν σάκκῳ και
σποδῷ καθήμεναι μετενόησαν. πλὴν τύρῳ
και σιδῶνι ανεκτότερον έσται εν τῃ κρίσει η
υμῖν. και συ καπερναοὺμ η έως του ουρα-
νοῦ υψωθεῖσα έως άδου καταβιβασθήσῃ. ο
ακούων υμῶν, εμοῦ ακούει. και ο αθετῶν υ-
μᾶς, εμὲ αθετεῖ. ο δε εμὲ αθετῶν, αθετεῖ τον
αποστείλαντα με. υπέστρεψαν δε οι εβδο-
μήκοντα μετὰ χαρᾶς λέγοντες. κύριε, και
τα δαιμόνια υποτάσσεται ημῖν εν τῷ ονό-
ματι σου. είπε δε αυτοῖς. εθεώρουν τον σα-
ταναν ως αστραπὴν εκ του ουρανοῦ πεσόν

sepeliant mortuos suos: tu aũt vade et
annuncia regnum dei.
Et ait alter. Sequar te domine:
sed pmitte mihi primũ renũciare his qui
domi sunt. Ait ad illum iesus.
Nemo mittẽs manus suas ad aratrum
et aspiciens retro aptus
est regno dei. Cap. 10.

Post hec aũt designauit dñs & alios A
septuagintaduos: & misit illos
binos ante faciem suam in
omnẽ ciuitatem & locum quo erat ipse
venturus. Et dicebat illis.
Messis qdẽ mlta opariĳ aũt pauci. Ro Mat.9.g.
gate ergo dominum messis vt
mittat operarios in messem suam. Ite Mat.10.c.
ecce ego mitto vos sicut agnos
inter lupos. Nolite portare sacculum
neq; perã neq; calciamenta: et neminez
per viam salutaueritis. In quãcunq; Mat.10.b.
domum intraueritis: primũ dicite: pax Mar.6.b.
huic domui: et si ibi fuerit filius pacis
requiescet super illum pax vestra: sin
aũt ad vos reuertet. In eadem autez B
domo manete: edẽtes et bibẽtes q̃ apd
illos sũt. Dignus ẽ ei oparius mercede sua. Mat.10.b. T.20.b.
Nolite transire de domo in domum.
Et i quãcũq; ciuitatẽ ĩtraueritis & susce-
perint vos mãducate q̃ apponũtur vobis
et curate infirmos qui in illa sunt et Mat.10.b.
dicite illis: appropiquauit ĩ vos regnũ Mar.16.f.
dei. In quãcũq; aũt ciuitatẽ ĩtraueritis et
non susceperint vos: exeuntes in pla-
teas eius dicite. Etiã puluerẽ q̃ adhesit
nobis de ciuitate vestra extergimus in
vos. Tñ hoc scitote quia
appropinquauit regnum dei. Dico
vobis quia sodomis in die illa
remissius erit q̃ illi ciuitati. Ue Mat.11.c.
tibi corozaim: ve tibi bethsaida: q2 si ĩ C
tyro et sidone facte fuissent virtutes que
facte sunt in vobis: olim in cilicio et
cinere sedẽtes penituerent. Uerũtñ tyro
et sidoni remissius erit in iudicio q̃
vobis. Et tu capharnaum vsq; ad celũ
exaltata: vsq; ad infernum demergeris.
Qui vos audit me audit: & q̃ vos sper Mat.10.d T.18.a.
nit me spernit. Qui aũt me spernit: sper Johã.14.c
nit eũ q̃ misit me. Reuersi sũt aũt septua
gintaduo cũ gaudio dicẽtes. Dñe etiaz
demonia subĳciuntur nobis in nomine
tuo. Et ait illis. Uidebam sathanaz
sicut fulgur de celo cadentem.

τα. ιδού δίδωμι υμίν την εξουσίαν του πατείν επάνω όφεων και σκορπίων, και επί πάσαν την δύναμιν του εχθρού, και ουδέν υμάς ου μή αδικήση. πλην εν τούτω μη χαίρετε ότι τα πνεύματα υμίν υποτάσσεται. χαίρετε δε ότι τα ονόματα υμών εγράφη εν τοις ουρανοίς. εν αυτή τη ώρα ηγαλλιάσατο τω πνεύματι ο ιησούς και είπεν. εξομολογούμαι σοι πάτερ κύριε του ουρανού και της γης, ότι απέκρυψας ταύτα από σοφών και συνετών, και απεκάλυψας αυτά νηπίοις. ναι ο πατήρ ότι ούτως εγένετο ευδοκία έμπροσθεν σου. και στραφείς προς τους μαθητάς είπε. πάντα μοι παρεδόθη υπό του πατρός μου. και ουδείς γινώσκει τις εστίν ο υιός ει μή ο πατήρ, και τις εστίν ο πατήρ ει μή ο υιός, και ω εάν βούληται ο υιός αποκαλύψαι. και στραφείς προς τους μαθητάς κατ ιδίαν είπε. μακάριοι οι οφθαλμοί οι βλέποντες α βλέπετε. λέγω γαρ υμίν, ότι πολλοί προφήται και βασιλείς ηθέλησαν ιδείν α υμείς βλέπετε, και ουκ είδον, και ακούσαι α ακούετε, και ουκ ήκουσαν. και ιδού νομικός τις ανέστη εκπειράζων αυτόν και λέγων. διδάσκαλε, τι ποιήσας ζωήν αιώνιον κληρονομήσω. ο δε είπε προς αυτόν. εν τω νόμω τι γέγραπται. πως αναγινώσκεις. ο δε αποκριθείς είπεν. αγαπήσεις κύριον τον θεόν σου εξ όλης της καρδίας σου και εξ όλης της ψυχής σου, και εξ όλης της ισχύος σου, και εξ όλης της διανοίας σου. και τον πλησίον σου ως σεαυτόν. είπε δε αυτώ. ορθώς απεκρίθης. τούτο ποίει και ζήση. ο δε θέλων δικαιούν εαυτόν, είπε προς τον ιησούν. και τις εστί μου πλησίον. υπολαβών δε ο ιησούς είπεν. άνθρωπος τις κατέβαινεν από ιερουσαλήμ εις ιεριχώ και λησταίς περιέπεσεν, οι και εκδύσαντες αυτόν και πληγάς επιθέντες απήλθον αφέντες ημιθανή τυγχάνοντα. κατά συγκυρίαν δε ιερεύς τις κατέβαινεν εν τη οδώ εκείνη, και ιδών αυτόν αντιπαρήλθεν. ομοίως δε και λευίτης γενόμενος κατά τον τόπον, ελθών και ιδών, αντιπαρήλθε. σαμαρείτης δε τις οδεύων ήλθε κατ αυτόν, και ιδών αυτόν εσπλαγχνίσθη. και προσελθών κατέδησε τα τραύματα αυτού επιχέων έλαιον και οίνον. επιβιβάσας δε αυτόν επί το ίδιον κτήνος, ήγαγεν εις πανδοχείον, και επεμελήθη αυτού. και επί την αύριον εξελθών εκβαλών δύο δηνάρια, έδωκε τω πανδοχεί και είπεν αυτώ. επιμελήθητι αυτού, και ότι αν προσδαπανήσης, εγώ εν

Ecce dedi vobis potestatem calcandi Mar.16.d.
supra serpentes et scorpiones ⁊ sup̄ oēʒ
virtutem inimici: et nihil vobis
nocebit. Ueruntamē in hoc nolite gau
dere: quia spiritus vobis subiiciuntur.
Gaudete aūt q̄ nomina vr̄a scripta sūt
in celis. In ipsa hora exultauit in
spiritu sancto et dixit. Confiteor Mat.11.d.
tibi domine pater celi D
et terre q̄ abscondisti hec a sapientib⁹
et prudentibus et reuelasti ea
paruulis. Etiam pater q̄m sic placuit
ante te.
Omnia mihi tradita sunt Mat.11.g.
a patre meo. Et nemo scit Joh.3.f.
quis sit filius nisi pater: ⁊ quis sit
pater nisi filius: et cui voluerit
filius reuelare. Et conuersus ad
discipulos suos dixit. Beati oculi Mat.13.b.
qui vident que vos videtis. Dico
enim vobis q̄ multi prophete ⁊ reges
voluerunt videre que vos videtis ⁊ nō
viderūt: ⁊ audire que auditis ⁊ nō au
dierūt. Et ecce quidā legisp̄it⁹ surrexit tē Mat.22.d.
ptās illū ⁊ dicens. Magister quid faciē Mar.12.c.
do vitaʒ eternā possidebo? At ille dixit
ad eum. In lege quid scriptum est? Mat.22.d.
Quomodo legis. Ille respōdens dixit. Marc.12.d.
Diliges dominum deum tuum ex toto E Deut.6.a.
corde tuo: et ex tota anima tua: Leui.19.c.
et ex omnibus viribus tuis ⁊ ex omni
mente tua: et proximum tuum sicut
teipsuʒ. Dixit q̄ʒ illi. Recte respōdisti.
Hoc fac et viues. Ille aūt volēs iusti Jaco.2.b.
ficare seipsum dixit ad iesuʒ. Et q̄s est 1.16.d.
meus proxim⁹? Suscipiens aūt Jesus di d. Suscipiē. l. respōdēs.
xit. Homo quidā descēdebat ab hierl'm
in hiericho et incidit in latrones: qui
etiam despoliauerūt eū: ⁊ plagis īposi
tis abierunt semiuiuo relicto.
Accidit aūt vt sacerdos quidā descēdēt
eadem via et viso illo preteriuit.
Similiter et leuita cum esset secus
locū et videret eum pertransijt. ⌐c⁹ eū:
Samaritan⁹ aūt q̄dā iter faciēs venit se F
⁊ vidēs eū: mia mot⁹ ē. Et appropiās
alligauit vulnera eius infundens
oleum et vinum: et imponens illum
in iumentum suum duxit in stabulum
et curam eius egit. Et altera
die protulit duos denarios: et dedit
stabulario et ait. Curam ⌐ eū
illi⁹ habe: ⁊ qd̄cūq₃ supererogaueris ego

τῷ ἐπανέρχεσθαι με ἀποδώσω σοι. Τίς οὖν
τούτων τῶν τριῶν πλησίον δοκεῖ σοι γε-
γονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς λῃστάς. ὁ
δὲ εἶπεν. ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ᾽ αὐτοῦ. εἶ-
πεν οὖν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. πορεύου καὶ σὺ ποί-
ει ὁμοίως. ἐγένετο δὲ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐ-
τούς, καὶ αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινά. γυ-
νὴ δέ τις ὀνόματι μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν
εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς. καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ κα-
λουμένη μαρία, ἣ καὶ παρακαθίσασα παρὰ
τοὺς πόδας τοῦ ἰησοῦ ἤκουε τὸν λόγον
αὐτοῦ. ἡ δὲ μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολ-
λὴν διακονίαν. ἐπιστᾶσα δὲ εἶπε. κύριε, οὐ
μέλει σοι ὅτι ἡ ἀδελφή μου μόνην με κατέ-
λιπε διακονεῖν. εἰπὲ οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναν-
τιλάβηται. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐ-
τῇ. μάρθα μάρθα, μεριμνᾷς καὶ τυρβάζῃ πε-
ρὶ πολλά. ἑνὸς δέ ἐστι χρεία. μαρία δὲ τὴν
ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις οὐκ ἀφαιρε-
θήσεται ἀπ᾽ αὐτῆς. Cap. 11.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ
τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶ-
πέ τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν. κύ-
ριε δίδαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ
ἰωάννης ἐδίδαξε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. εἶπε
δὲ αὐτοῖς ὅταν προσεύχησθε, λέγετε. πάτερ
ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄ-
νομά σου. ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου. γενηθήτω
τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς
γῆς. τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου
ἡμῖν τὸ καθ᾽ ἡμέραν. καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἁ-
μαρτίας ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίεμεν παν-
τὶ ὀφείλοντι ἡμῖν. καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς
πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πο-
νηροῦ. καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς. τίς ἐξ ὑμῶν ἕ-
ξει φίλον, καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν με-
σονυκτίου, καὶ εἴπῃ αὐτῷ. φίλε χρῆσόν μοι
τρεῖς ἄρτους, ἐπειδὴ φίλος παρεγένετο
ἐξ ὁδοῦ πρός με, καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω
αὐτῷ. κἀκεῖνος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἴπῃ. μή
μοι κόπους πάρεχε, ἤδη ἡ θύρα κέκλεισται
καὶ τὰ παιδία μου μετ᾽ ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην
εἰσίν, οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναι σοι. λέ-
γω ὑμῖν, εἰ καὶ οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς διὰ
τὸ εἶναι αὐτοῦ φίλον, διά γε τὴν ἀναίδειαν
αὐτοῦ ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ ὅσον χρῄζει.
κἀγὼ ὑμῖν λέγω. αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑ-
μῖν. ζητεῖτε καὶ εὑρήσετε. κρούετε καὶ ἀνοιγή-
σεται ὑμῖν. πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ
ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσε-
ται. τίνα δὲ ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσει ὁ υἱ-
ὸς ἄρτον, μὴ λίθον δώσει αὐτῷ. ἢ καὶ ἰχ-
θύν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ. ἢ

redíero reddam tibi. Quis
horum triũ videtur tibi proximus fuiſſe
illi qui incidit in latrones?
At ille dixit. Qui fecit miam in illũ.
Et ait illi ieſus. Vade ⁊ tu fac   B
ſimiliter. Factum eſt autem dum irent:
et ipſe intrauit in quoddam caſtellum
⁊ mulier qdã martha noíe excepit illũ
in domũ ſuã. Et huic erat ſoror noíe
maria: que etiam ſedens ſecus
pedes domini audiebat verbum
illi9. Martha aũt ſatagebat circa fre-
quẽs miſteriũ. Que ſtetit ⁊ ait. Dñe nõ
ẽ tibi cure q ſoror mea reliqt me ſolã
miniſtrare? dic ergo illi vt me adiuuet.
Et reſpondens dixit illi dominus.
Martha martha ſollicita es ⁊ turbaris
erga plurima. Porro vnũ ẽ neceſſariũ.
Maria optimã partem elegit q̃ nõ au-
feretur ab ea. Cap. 11.

ET factum eſt cum eſſet in   A
quodã loco orãs: vt ceſſauit: dixit
vnus ex diſcipulis eius ad eum. Dñe
doce nos orare: ſicut
docuit iohannes diſcipulos ſuos.
Et ait illis. Cũ oratis dicite. Pater   Mat. 6. c.
ſanctificetur nomen   Roma. 8. d
tuum: adueniat regnum tuum:
panem noſtrum quotidianum da
nobis hodie: ⁊ dimitte nobis peccata
noſtra: ſiquidem et nos dimittimus
debitoribus noſtris ⁊ ne nos ĩducas in
temptationem.
Et ait ad illos. Quis veſtrum habebit
amicum ⁊ ibit ad illum media nocte:
et dicet illi: amice cõmoda mihi
tres panes quoniã amicus meus venit
de via ad me ⁊ nõ habeo qd ponã an
illũ: ⁊ ille deītus reſpondẽs dicat noli
mihi moleſtus eſſe: iam oſtiũ clauſũ ẽ
⁊ pueri mei mecũ ſũt ĩ cubili: nõ poſſũ   Job. 19. a. Eſa. 8. d.
ſurgẽ ⁊ dare tibi. Et ille ſi pſeuerauerit   B
pulſãs: dico vobis et ſi nõ dabit illi ſur-
gens: eo q amic9 eius ſit: ꝓpter impro-
bitatem tñ eius ſurget ⁊ dabit illi quot-
quot hꝫ neceſſarios. Et dico ego vobiſ.
Petite ⁊ dabit vobiſ: qrite ⁊ inuenietis: Mat. 7. b.
pulſate ⁊ apiet vobiſ. Oĩs ei q petit ac-   Jaco. 1. a Johã. 16. f
cipit: ⁊ qui qrit iuenit et pulſãti aperie-
tur. Quis autem ex vobis patrem petit
panẽ: nũqd lapidẽ dabit illi? Aut piſ-
cẽ: nũqd ꝓ piſce ſerpẽtẽ dabit illi? Aut

καὶ ἐὰν αἰτήσῃ ᾠόν, μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ
σκορπίον. εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχον-
τες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκ
νοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὁ ἐξ οὐ
ρανοῦ δώσει πνεῦμα ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν
αὐτόν. καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐ
τὸ ἦν κωφόν. ἐγένετο δὲ τοῦ δαιμονίου ἐ-
ξελθόντος ἐλάλησεν ὁ κωφός, καὶ ἐθαύμασαν
οἱ ὄχλοι. τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον. ἐν βεελ-
ζεβοὺλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει
τὰ δαιμόνια. ἕτεροι δὲ πειράζοντες σημεῖ-
ον παρ' αὐτοῦ ἐζήτουν ἐξ οὐρανοῦ. αὐτὸς
δὲ εἰδὼς τὰ διανοήματα αὐτῶν εἶπεν αὐ-
τοῖς. πᾶσα βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθεῖσα
ἐρημοῦται, καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον πίπτει. εἰ
δὲ καὶ ὁ σατανᾶς ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη, πῶς
σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ, ὅτι λέγετε
ἐν βεελζεβοὺλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια.
εἰ δὲ ἐγὼ ἐν βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαι-
μόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσι. δι-
ὰ τοῦτο κριταὶ ὑμῶν αὐτοὶ ἔσονται. εἰ δὲ
ἐν δακτύλῳ θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄ
ρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ὅ-
ταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλισμένος φυλάσσῃ τὴν
ἑαυτοῦ αὐλήν, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶ τὰ ὑπάρχον-
τα αὐτοῦ. ἐπὰν δὲ ὁ ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐ-
πελθὼν νικήσῃ αὐτόν, τὴν πανοπλίαν αὐ-
τοῦ αἴρει ἐφ' ᾗ ἐπεποίθει, καὶ τὰ σκῦλα αὐ-
τοῦ διαδίδωσιν. ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐ-
μοῦ ἐστί, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορ
πίζει. ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀ-
πὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τό
πων ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ μὴ εὑρίσκον
λέγει. ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου ὅθεν
ἐξῆλθον. καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει σεσαρωμένον
καὶ κεκοσμημένον. τότε πορεύεται καὶ πα-
ραλαμβάνει ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρό-
τερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ
καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκεί-
νου χείρονα τῶν πρώτων. καὶ ἐγένετο ἐν
τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα, ἐπάρασα τις γυνὴ
φωνὴν ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν αὐτῷ. μακαρία
ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε, καὶ μαστοὶ οὓς
ἐθήλασας. αὐτὸς δὲ εἶπε. μενοῦνγε μακάρι
οι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ φυ
λάσσοντες αὐτόν. τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροιζο-
μένων, ἤρξατο λέγειν. ἡ γενεὰ αὕτη πονη-
ρά ἐστιν. σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ
δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον ἰωνᾶ τοῦ
προφήτου. καθὼς γὰρ ἐγένετο ἰωνᾶς ση-
μεῖον τοῖς νινευΐταις, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ ταύτῃ. βασίλισ-
σα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν

si petierit ouum: numquid porriget illi
scorpionem? Si ergo vos cum sitis mali
nostis bona data dare filijs
vestris: quanto magis pater vester celestis de ce
lo dabit spiritum bonum petentibus
se? Et erat eijciens demonium: et illud Mat. 9.d. 12.c.
erat mutum: et cum eiecisset demonium
locutus est mutus: et admirate sunt
turbe. Quidam autem ex eis dixerunt. In beel Mat. 12.c. Marc. 3.c.
zebub principe demoniorum eijcit
demonia. Et alij temptantes signum Mat. 12.c.
de celo querebant ab eo. Ipse
autem vt vidit cogitationes eorum dixit eis. C
Omne regnum in se diuisum Si Mat. 12.d. Mar. 3.c.
desolabitur: et domus supra domum cadet.
autem et sathanas in seipsum diuisus est: quomodo
stabit regnum eius: quia dicitis
in beelzebub me eijcere demonia.
Si autem ego in beelzebub eijcio demo
nia: filij vestri in quo eijciunt? Ideo
ipsi iudices vestri erunt. Porro si
in digito dei eijcio demonia: profecto
peruenit in vos regnum dei. Cum
fortis armatus custodit
atrium suum: in pace sunt ea que possidet.
Si autem fortior eo superueniens
vicerit eum: vniuersa arma eius
auferet in quibus confidebat: et spolia eius
distribuet. Qui non est mecum contra me
est: et qui non colligit mecum dispergit.
Cum immundus spiritus exierit de Mat. 12.d.
homine: ambulat per loca inaquosa
querens requiem: et non inueniens
dicit. Reuertar in domum meam vnde D
exiui. Et cum venerit inuenit eam scopis mun
datam. Tunc vadit et assumit
septem alios spiritus secum nequiores
se: et ingressi habitant ibi.
Et fiunt nouissima hominis illius
peiora prioribus. Factum est autem cum hec
diceret: extollens vocem quedam mulier
de turba dixit illi. Beatus
venter qui te portauit: et vbera que
suxisti. At ille dixit. Quinimo: beati
qui audiunt verbum dei et custodiunt
illud. Turbis autem concurrentibus
cepit dicere. Generatio hec generatio ne- Mat. 12.e. Marc. 8.c.
quam est: signum querit: et signum non
dabitur ei nisi signum Ione
prophete. Nam sicut fuit ionas signum
niniuitis: ita erit et filius
hominis generationi isti. Regina 3. Reg. 10.a. 2. Par. 9.a.
austri surget in iudicio cum

ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινεῖ
αὐτούς· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς
ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν σολομῶνος. καὶ ἰ=
δοὺ πλεῖον σολομῶνος ὧδε. ἄνδρες νι=
νευῒ ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γε
νεᾶς ταύτης καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν, ὅτι
μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα ἰωνᾶ, καὶ ἰδοὺ
πλεῖον ἰωνᾶ ὧδε. οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας
εἰς κρυπτὴν τίθησιν οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον,
ἀλλ᾽ ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμε=
νοι τὸ φέγγος βλέπωσιν. ὁ λύχνος τοῦ σώ=
ματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός. ὅταν οὖν ὁ ὀφ=
θαλμός σου ἁπλοῦς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου
φωτεινόν ἐστιν. ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾖ, καὶ τὸ
σῶμά σου σκοτεινόν. σκόπει οὖν μὴ τὸ
φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν. εἰ οὖν τὸ σῶ
μά σου ὅλον φωτεινόν, μὴ ἔχον τι μέρος
σκοτεινόν, ἔσται φωτεινὸν ὅλον, ὡς ὅταν ὁ
λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζῃ σε. ἐν δὲ τῷ
λαλῆσαι, ἠρώτα αὐτὸν φαρισαῖός τις ὅ=
πως ἀριστήσῃ παρ᾽ αὐτῷ. εἰσελθὼν δὲ ἀνέ=
πεσεν. ὁ δὲ φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν ὅτι
οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου.
εἶπε δὲ ὁ κύριος πρὸς αὐτόν. νῦν ὑμεῖς οἱ
φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ
πίνακος καθαρίζετε. τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέ
μει ἁρπαγῆς καὶ πονηρίας. ἄφρονες, οὐχ ὁ
ποιήσας τὸ ἔξωθεν καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησε.
πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην, καὶ ἰ=
δοὺ πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐστιν. ἀλλ᾽ οὐαὶ
ὑμῖν τοῖς φαρισαίοις, ὅτι ἀποδεκατοῦτε
τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ πήγανον, καὶ πᾶν λά
χανον, καὶ παρέρχεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀ=
γάπην τοῦ θεοῦ. ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, κἀκεῖ
να μὴ ἀφιέναι. οὐαὶ ὑμῖν τοῖς φαρισαίοις ὅ=
τι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συ
ναγωγαῖς καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγο
ραῖς. οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι
ὑποκριταί, ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄ=
δηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι περιπατοῦντες ἐπά
νω οὐκ οἴδασιν. ἀποκριθεὶς δέ τις τῶν νομι
κῶν, λέγει αὐτῷ. διδάσκαλε, ταῦτα λέγων
καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις. ὁ δὲ εἶπε. καὶ ὑμῖν τοῖς
νομικοῖς οὐαί, ὅτι φορτίζετε τοὺς ἀνθρώ=
πους φορτία δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ἑνὶ
τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσψαύετε τοῖς
φορτίοις. οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ
μνημεῖα τῶν προφητῶν, οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν
ἀπέκτειναν αὐτούς. ἄρα μαρτυρεῖτε καὶ συ
νευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν, ὅ
τι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς, ὑμεῖς δὲ οἰ
κοδομεῖτε αὐτῶν τὰ μνημεῖα. διὰ τοῦτο καὶ
ἡ σοφία τοῦ θεοῦ εἶπεν. ἀποστελῶ εἰς αὐ

viris generationis huius & condemnabit
illos: quia venit a finibus terre
audire sapientiam salomonis. Et ecce
plus quam salomon hic. Viri niniuite — p. hic adverbium loci & sic infra.
surgent in iudicio cum generatione
hac et condemnabunt illam: quia — Jone. 3. b.
penitentiam egerunt in predicatione ione. Et ec — Mat. 12. f.
ce plus quam iona hic. Nemo lucernam accendit — E
et in abscondito ponit neque sub modio — sup. 8. b. Mar. 5. b.
sed supra candelabrum: vt qui ingrediun — Mar. 4. d.
tur lumen videant. Lucerna corporis — Mat. 6. c.
tui est oculus tuus. Si oculus
tuus fuerit simplex: totum corpus tuum
lucidum erit: si autem nequam fuerit: etiam
corpus tuum tenebrosum erit. Vide ergo ne
lumen quod in te est tenebre sint. Si ergo
corpus tuum totum lucidum fuerit non habens ali
quam partem tenebrarum: erit lucidum totum: et si
cut lucerna fulgoris illuminabit te. Et
cum loqueretur: rogauit illum quidam pharise
us vt pranderet apud se. Jesus autem ingressus
recubuit. Phariseus autem cepit intra se repu=
tans dicere: quare non baptizatus esset ante
Et ait dominus ad illum. Nunc vos ⌊ prandium. — Mat. 23. c.
pharisei quod deforis est calicis et
catini mundatis: quod autem intus est vestrum ple
num est rapina et iniquitate. Stulti nonne — F
qui fecit quod deforis est: etiam id quod deintus est
fecit. Verumtamen quod superest date elemosynam:
et ecce omnia munda sunt vobis. Sed ve — Mat. 23. d
vobis phariseis qui decimatis
mentam et rutam et omne olus:
et preteritis iudicium et charitatem
dei. Hec autem oportuit facere et illa
non omittere. Ve vobis phariseis: qui — Mat. 23. b.
diligitis primas cathedras in synagogis
et salutationes in foro.
Ve vobis scribe & pharisei — Mat. 23. c.
hypocrite quia estis vt monumenta que
non parent: et homines ambulantes supra
nesciunt. Respondens autem quidam ex legispe
ritis ait illi. Magister: hec dicens
etiam contumeliam nobis facis. At ille ait — G
legisperitis ve quia oneratis homines ⌊ Et vobis — Mat. 23. a.
oneribus que portari non possunt & ipsi vno
digito vestro non tangitis
sarcinas. Ve vobis qui edificatis
monumenta prophetarum: patres autem vestri
occiderunt illos. Profecto testificami
et consentitis operibus patrum vestrorum: quoniam
quidem ipsi eos occiderunt: vos autem edi
ficatis eorum sepulchra. Propterea et
sapientia dei dixit. Mittam ad illos — Mat. 23. f.

τους προφήτας και αποστόλους, και εξ αυτών αποκτενούσι, και εκδιώξουσιν, ίνα εκζητηθή το αίμα πάντων των προφητών το εκχυνόμενον από καταβολής κόσμου από της γενεάς ταύτης, από του αίματος άβελ, έως του αίματος ζαχαρίου του απολομένου μεταξύ του θυσιαστηρίου και του οίκου. ναι λέγω υμίν εκζητηθήσεται από της γενεάς ταύτης. ουαί υμίν τοις νομικοίς ότι ήρατε την κλείδα της γνώσεως, αυτοί ουκ εισήλθετε και τους εισερχομένους εκωλύσατε. λέγοντος δε αυτού ταύτα προς αυτούς, ήρξαντο οι γραμματείς και οι φαρισαίοι δεινώς συνέχειν και αποστοματίζειν αυτόν, περί πλειόνων ενεδρεύοντες αυτόν, ζητούντες θηρεύσαι τι εκ του στόματος αυτού, ίνα κατηγορήσωσιν αυτού. Cap.12.

Εν οις επισυναχθεισών των μυριάδων του όχλου ώστε καταπατείν αλλήλους, ήρξατο λέγειν προς τους μαθητάς αυτού πρώτον. προσέχετε εαυτοίς από της ζύμης των φαρισαίων ήτις εστίν υπόκρισις. ουδέν δε συγκεκαλυμμένον εστιν, ο ουκ αποκαλυφθήσεται, και κρυπτόν ο ου γνωσθήσεται. ανθ' ων όσα εν τη σκοτία είπατε εν τω φωτί ακουσθήσεται, και ο προς το ους ελαλήσατε εν τοις ταμιείοις, κηρυχθήσεται επί των δωμάτων. λέγω δε υμίν τοις φίλοις μου μη φοβηθήτε από των αποκτενόντων το σώμα, και μετά ταύτα μη εχόντων περισσότερόν τι ποιήσαι. υποδείξω δε υμίν τίνα φοβηθήτε. φοβήθητε τον μετά το αποκτείναι εξουσίαν έχοντα εμβαλείν εις την γέενναν. ναι λέγω υμίν τούτον φοβήθητε. ουχί πέντε στρουθία πωλείται ασσαρίων δύο, και εν εξ αυτών ουκ εστίν επιλελησμένον ενώπιον του θεού, αλλά και αι τρίχες της κεφαλής υμών πάσαι ηρίθμηνται. μη ουν φοβείσθε, πολλών στρουθίων διαφέρετε υμείς. λέγω δε υμίν πας ος αν ομολογήση εν εμοί έμπροσθεν των ανθρώπων, και ο υιός του ανθρώπου ομολογήσει εν εαυτώ έμπροσθεν των αγγέλων του θεού. ο δε αρνησάμενός με ενώπιον των ανθρώπων, απαρνηθήσεται ενώπιον των αγγέλων του θεού. και πας ος ερεί λόγον εις τον υιόν του ανθρώπου, αφεθήσεται αυτώ. τω δε εις το άγιον πνεύμα βλασφημήσαντι, ουκ αφεθήσεται. όταν δε προσφέρωσιν υμάς επί τας συναγωγάς και τας αρχάς και τας εξουσίας μη μεριμνάτε πως ή τι απολογήσεσθε, ή τι είπητε. το γαρ άγιον πνεύμα διδάξει υμάς εν αυτή τη ώρα α δει ειπείν. είπε δε τις αν

prophetas et apostolos: et ex illis occident et persequentur: vt inquiratur sanguis omnium prophetarum qui effusus est a constitutione mundi a generatione ista a sanguine abel vsque ad sanguinem zacharie qui periit inter altare et edem. Ita dico vobis requiretur ab hac generatione. Ve vobis legisperitis: quia Mat.23.b.
clauem scientie tulistis: ipsi non introistis et eos qui introibant prohibuistis. Cum autem hec ad illos diceret: ceperunt pharisei et legisperiti grauiter insistere et os eius opprimere Deut.13.a
de multis insidiantes ei: et querentes aliquid capere de ore eius: vt accusarent eum. Cap.12.

Multis autem turbis concurrentibus: A
ita vt se inuicem conculcarent cepit dicere ad discipulos suos. Attendite a Mat.16.b
fermento phariseorum quod est hypocrisis. Marci.8.c
Nihil enim opertum est quod non Mat.10.c.
reueletur: neque absconditum quod non sciatur. Mar.4.d.
Quoniam que in tenebris dixistis: Marci.4.c
in lumine dicentur: et quod in aure locuti estis in cubiculis: predicabitur in tectis. Dico autem vobis amicis meis ne terreamini ab his qui occidunt corpus: et post hoc non habent amplius quid faciant. Ostendam autem Mat.10.c.
vobis quem timeatis. Timete eum qui postquam occiderit habet potestatem mittere in gehennam. Ita dico vobis hunc timete.
Nonne quinque passeres veneunt dipondio: Mat.10.f.
et vnus ex illis non est in obliuione coram deo. Sed et capilli Mat.10.f.
capitis vestri omnes numerati sunt. Nolite B
ergo timere: multis passeribus pluris estis vos. Dico autem vobis: omnis quicunque confessus fue Mat.10.f. Marci.8.d
rit me coram hominibus: et filius hominis confitebitur illum coram angelis dei. Qui autem nega Mat.10.f.
uerit me coram hominibus: negabitur coram angelis dei.
Et omnis qui dicit verbum in filium hominis Mat.12.d. Mar.3.d.
remittetur illi: ei autem qui in spiritum sanctum blasphemauerit non remittetur.
Cum autem inducent vos in synagogas Mat.14.d Marci.13.c
et ad magistratus et potestates: nolite solliciti esse qualiter aut quid respondeatis aut quid dicatis. Spiritus enim sanctus docebit vos in ea ipsa hora: quid oporteat vos dicere. Ait autem

τῷ ἐκ τοῦ ὄχλου. Διδάσκαλε, εἰπὲ τῷ ἀ-
δελφῷ μου μερίσασθαι μετ᾿ ἐμοῦ τὴν κλη-
ρονομίαν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ. ἄνθρωπε, τίς με
κατέστησε δικαστὴν ἢ μεριστὴν ἐφ᾿ ὑμᾶς.
εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς. ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσ-
θε ἀπὸ τῆς πλεονεξίας, ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισ-
σεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐστὶν ἐκ τῶν ὑπαρ-
χόντων αὐτοῦ. εἶπε δὲ παραβολὴν πρὸς
αὐτοὺς λέγων. ἀνθρώπου τινὸς πλουσί-
ου εὐφόρησεν ἡ χώρα. καὶ διελογίζετο ἐν ἑ-
αυτῷ λέγων. τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ
συνάξω τοὺς καρπούς μου. καὶ εἶπε. τοῦ-
το ποιήσω. καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ
μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ πάν-
τα τὰ γενήματά μου καὶ τὰ ἀγαθά μου, καὶ
ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου. ψυχὴ ἔχεις πολλὰ ἀ-
γαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά. ἀναπαύου,
φάγε, πίε, εὐφραίνου. εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ θε-
ός, ἄφρον ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ἀ-
παιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ. ἃ δὲ ἡτοίμασας τίνι ἔσ-
ται. οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ καὶ μὴ εἰς
θεὸν πλουτῶν. εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθη-
τὰς αὐτοῦ. διὰ τοῦτο ὑμῖν λέγω. μὴ με-
ριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε, μὴ δὲ
τῷ σώματι τί ἐνδύσησθε. ἡ ψυχὴ πλεῖον
ἐστὶ τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύμα-
τος. κατανοήσατε τοὺς κόρακας, ὅτι οὐ σπεί-
ρουσιν, οὐ δὲ θερίζουσιν, οἷς οὐκ ἔστι ταμεῖ-
ον οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ θεὸς τρέφει αὐτούς.
πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετει-
νῶν. τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν, δύναται
προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν
ἕνα. εἰ οὖν οὔτε ἐλάχιστον δύνασθε, τί πε-
ρὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε. κατανοήσατε τὰ
κρίνα πῶς αὐξάνει, οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νήθει.
λέγω δὲ ὑμῖν, οὐδὲ σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ
δόξῃ αὐτοῦ, περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων.
εἰ δὲ τὸν χόρτον ἐν τῷ ἀγρῷ σήμερον ὄν-
τα καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ
θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσι, πόσῳ μᾶλλον ὑ-
μᾶς ὀλιγόπιστοι. καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε τί φά-
γητε, ἢ τί πίητε, καὶ μὴ μετεωρίζεσθε. ταῦτα
γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπιζητεῖ. ὑ-
μῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι χρήζετε τούτων.
πλὴν ζητεῖτε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ
ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. μὴ
φοβοῦ τὸ μικρὸν ποίμνιον, ὅτι εὐδό-
κησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βα-
σιλείαν. πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑ-
μῶν, καὶ δότε ἐλεημοσύνην. ποιήσατε ἑ-
αυτοῖς βαλλάντια μὴ παλαιούμενα, θη-
σαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ὅ-
που κλέπτης οὐκ ἐγγίζει, οὐδὲ σὴς διαφ-

de turba. Magister dic fratri
meo: vt diuidat mecum hereditatem.
At ille dixit ei. Homo quis me Exo.2.c.
cōstituit iudicē aut diuisorē supra vos? Act.7.b.
Dixit q; ad illos. Videte et cauete
ab omni auaricia: q2 non i abundantia
cuiusq; vita ei9 est ex his que possidet.
Dixit autem similitudinem ad C
illos dicens. Hois cuiusdā diuitis vbe
res fruct9 ager attulit: et cogitabat itra
se dicens. Quid faciā q2 nō habeo quo
cōgregem fruct9 meos? Et dixit. Hoc
faciam. Destruam horrea mea: et
maiora faciam: ⁊ illuc cōgregabo oia
que nata sūt mihi et bona mea: et
dicā anime mee. Aia habes multa bo
na posita in annos plurimos: requiesce:
comede: bibe: eplare. Dixit aūt illi de9
Stulte hac nocte animā tuam repetūt
a te: que aūt parasti cui9 erunt?
Sic est qui sibi thesaurizat et non est in
deum diues. Dixit q; ad discipulos
suos. Ideo dico vobis. Nolite solliciti eē Mat.6.c.
anime vestre quid manducetis: neq; Roma.12.c 1.Pe.5.c.
corpori vestro qd induamini. Aia plus
est q̄ esca: ⁊ corpus plusq̄ vestimentū.
Considerate coruos: quia non seminat
neq; metunt: quib9 non est cellarium
neq; horreum ⁊ deus pascit illos.
Quanto magis vos pluris estis illis.
Quis autem vestrum cogitando potest
adijcere ad staturā suā cubitū [qd de
vnū? Si ergo neq; qd minimū ē potestis:
ceteris solliciti estis. Cōsiderate Mat.6.f.
lilia quō crescunt: nō laborāt neq; nēt. D
Dico aūt vobis nec salomon in omni
gloria sua vestiebatur sicut vnū ex istis.
Si autem fenū quod hodie est in agro
⁊ cras in clibanum mittitur
deus sic vestit: quanto magis vos
pusille fidei? Et vos nolite q̄rē qd mā
ducetis aut qd bibatis: et nolite in subli
me tolli. Hec aūt oia gētes mūdi q̄rūt
Pater aūt vester scit qm his indigetis.
Verūtñ q̄rite primū regnū dei ⁊ iustitiā Mat.6.g.
eius: et hec oia adijciēt vobis. Nolite
timere pusillus grex: quia complacuit
patri vestro dare vobis regnum.
Vendite que possidetis Mat.19.c.
et date elemosinā. Facite vobis Mar.10.c. Mat.6.d.
sacculos qui non veterascunt: thesauruz
non deficientem in celis quo
fur non appropiat: neq; tinea corrūpit.

θείρει. όπου γαρ εστίν/ο θησαυρός υμών,
εκεί και/η καρδία υμών έσται. έστωσαν υ=
μών/αι οσφύες περιεζωσμέναι, και/οι λύχνοι
καιόμενοι, και υμείς όμοιοι ανθρώποις
προσδεχομένοις/τον κύριον εαυτών πότε
αναλύσει εκ/των γάμων, ίνα ελθόντος και
κρούσαντος, ευθέως ανοίξωσιν αυτώ. μακά
ριοι/οι δούλοι εκείνοι ους ελθών/ο κύριος
ευρήσει γρηγορούντας. αμήν λέγω υμίν,
ότι περιζώσεται και ανακλινεί αυτούς, και
παρελθών διακονήσει αυτοίς. και εάν έλθη
εν/τη δευτέρα φυλακή, και εν/τη τρίτη
φυλακή έλθη και εύρη ούτως, μακάριοι ει=
σιν/οι δούλοι εκείνοι. τούτο δε γινώσκετε, ό
τι ει ήδει/ο οικοδεσπότης ποία ώρα/ο κλέπ=
της έρχεται, εγρηγόρησεν αν, και ουκ αφή=
κε διορυγήναι/τον οίκον αυτού, και υμείς
ουν γίνεσθε έτοιμοι, ότι η ώρα ου δοκείτε
/ο υιός/του ανθρώπου έρχεται. είπε δε αυ
τώ/ο πέτρος. κύριε προς ημάς/την παραβο
λήν ταύτην λέγεις η και προς πάντας. είπε
δε/ο κύριος. τις άρα εστίν/ο πιστός οικονό=
μος και φρόνιμος ον καταστήσει/ο κύριος
επί/της θεραπείας αυτού/του διδόναι εν
καιρώ/το σιτομέτριον. μακάριος/ο δούλος
εκείνος ον ελθών/ο κύριος αυτού ευρήσει
ποιούντα ούτως. αληθώς λέγω υμίν, ότι ε
πι πάσι/τοις υπάρχουσιν αυτού καταστή=
σει αυτόν. εάν δε είπη/ο δούλος εκείνος εν
/τη καρδία αυτού, χρονίζει/ο κύριος μου έρ
χεσθαι, και άρξηται τύπτειν/τους παίδας
και/τας παιδίσκας εσθίειν τε και πίνειν
και μεθύσκεσθαι, ήξει/ο κύριος/του δούλου
εκείνου, εν ημέρα η ου προσδοκά, και εν ώ
ρα η ου γινώσκει, και διχοτομήσει αυτόν,
και/το μέρος αυτού μετά/των απίστων θή=
σει. εκείνος δε/ο δούλος/ο γνούς/το θέλημα
/του κυρίου αυτού, και μη ετοιμάσας μηδε
ποιήσας προς/το θέλημα αυτού, δαρήσε=
ται πολλάς./ο δε μη γνούς ποιήσας δε άξια
πληγών, δαρήσεται ολίγας. παντί δε ω
εδόθη πολύ, πολύ ζητηθήσεται παρ' αυ=
τού, και ω παρέθεντο πολύ, περισσότερον
αιτήσουσιν αυτόν. πυρ ήλθον βαλείν εις
/την γην, και τι θέλω ει ήδη ανήφθη. βάπτισ
μα δε έχω βαπτισθήναι, και πως συνέχομαι
έως ου τελεσθή. δοκείτε ότι ειρήνην παρε=
γενόμην δούναι εν/τη γη, ουχί λέγω υ=
μίν, αλλ' η διαμερισμόν. έσονται γαρ από
/του νυν πέντε εν οίκω ενί διαμεμερισμένοι
τρεις επί δυσί, και δύο επί τρισί διαμερισθή
σεται πατήρ επί υιώ, και υιός επί πατρί

Ubi enim thesaurus vester est: Mat.6.c.
ibi et cor vestrum erit. Sint E
lumbi vestri precincti et lucerne
ardentes in manibus vestris: et vos similes ho
minibus expectantibus dominum suum quando
revertatur a nuptijs: ut cum venerit et
pulsaverit confestim aperiant ei. Beati Mat.24.g.
servi illi quos cum venerit dominus
invenerit vigilantes. Amen dico vobis:
quod precinget se et faciet illos discumbere et
transiens ministrabit illis. Et si vene=
rit in secunda vigilia: et si in tertia
vigilia venerit et ita invenerit: beati sunt
servi illi. Hoc autem scitote quoniam Mat.24.g.
si sciret paterfamilias qua hora fur Mar.13.g.
veniret: vigilaret utique et non sineret
perfodi domum suam. Et vos
estote parati: quia qua hora non puta
tis filius hominis veniet. Ait autem ei
petrus. Domine ad nos
dicis hanc parabolam: an et ad omnes? Dixit
autem dominus. Quis putas est fidelis dispen= Mat.24.g.
sator et prudens quem constituit dominus
supra familiam suam ut det illis in
tempore tritici mensuram? Beatus F
ille servus quem cum venerit dominus inve
nerit ita facientem. Vere dico vobis quoniam supra
omnia que possidet constituet
illum. Quod si dixerit servus ille in
corde suo: moram facit dominus meus venire:
et ceperit percutere servos
et ancillas et edere et bibere
et inebriari: veniet dominus servi
illius in die qua non sperat et hora
qua nescit et dividet eum
partemque eius cum infidelibus ponet.
Ille autem servus qui cognovit voluntatem Iaco.4.d.
domini sui: et non se preparavit: et non
fecit secundum voluntatem eius: vapu
labit multis. Qui autem non cognovit et fe Mar.4.d.
cit digna plagis: vapulabit paucis. Omni
autem cui multum datum est multum queretur ab
eo: et cui commendaverunt multum: plus
petent ab eo. Ignem veni mittere in
terram: et quid volo nisi ut accendatur? Ba
ptisma autem habeo baptizari et quomodo coartor
usque dum perficiatur. Putatis quia pacem veni Mat.10.f.
mittere in terram? Non dico vobis G
sed separationem. Erunt enim ex
hoc quinque in domo una divisi
tres in duos et duo in tres dividentur
pater in filium: et filius in patrem suum

μήτηρ ἐπὶ θυγατρί, καὶ θυγάτηρ ἐπὶ μητρί
πενθερὰ ἐπὶ τὴν νύμφην αὐτῆς, καὶ νύμφη
ἐπὶ τὴν πενθερὰν αὐτῆς. ἔλεγε δὲ καὶ τοῖς
ὄχλοις. ὅταν ἴδητε τὴν νεφέλην ἀνατέλλου
σαν ἀπὸ δυσμῶν, εὐθέως λέγετε ὄμβρος ἔρ
χεται, καὶ γίνεται οὕτως. καὶ ὅταν νότον
πνέοντα, λέγετε ὅτι καύσων ἔσται, καὶ γίνε
ται. ὑποκριταί τὸ πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ
καὶ τῆς γῆς οἴδατε δοκιμάζειν τὸν δὲ καιρὸν
τοῦτον πῶς οὐ δοκιμάζετε. τί δὲ καὶ ἀφ
ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον. ὡς γὰρ ὑπά
γεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα
ἐν τῇ ὁδῷ, δὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ
αὐτοῦ, μήποτε κατασύρῃ σε πρὸς τὸν κρι
τήν, καὶ ὁ κριτής σε παραδῷ τῷ πράκτορι,
καὶ ὁ πράκτωρ βάλῃ σε εἰς φυλακήν. λέγω
σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως οὗ καὶ τὸν
ἔσχατον λεπτὸν ἀποδῷς. Cap.13.

Παρῆσαν δὲ τινὲς ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀ-
παγγέλλοντες αὐτῷ περὶ τῶν γαλιλαί
ων, ὧν τὸ αἷμα πιλᾶτος ἔμιξε μετὰ τῶν
θυσιῶν αὐτῶν. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν
αὐτοῖς. δοκεῖτε ὅτι οἱ γαλιλαῖοι οὗτοι ἁ-
μαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς γαλιλαίους
ἐγένοντο, ὅτι τοιαῦτα πεπόνθασιν. οὐχί
λέγω ὑμῖν. ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοῆτε, πάν-
τες ὡσαύτως ἀπολεῖσθε. ἢ ἐκεῖνοι οἱ δέκα
καὶ ὀκτὼ ἐφ' οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ σι
λωὰμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς. δοκεῖτε ὅτι
οὗτοι ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας ἀν
θρώπους τοὺς κατοικοῦντας ἐν ἱερουσαλήμ.
οὐχί λέγω ὑμῖν. ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοῆτε,
πάντες ὁμοίως ἀπολεῖσθε. ἔλεγε δὲ ταύ-
την τὴν παραβολήν. συκῆν εἶχέ τις ἐν τῷ
ἀμπελῶνι αὐτοῦ πεφυτευμένην, καὶ ἦλθε
ζητῶν καρπὸν ἐν αὐτῇ, καὶ οὐχ εὗρεν. εἶπε
δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργόν. ἰδοὺ τρία ἔτη
ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ,
καὶ οὐκ εὑρίσκω. ἔκκοψον αὐτὴν ἵνα τί καὶ
τὴν γῆν καταργεῖ. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐ
τῷ. κύριε ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕ-
ως ὅτου σκάψω περὶ αὐτὴν καὶ βάλω κό-
πρια. κἂν μὲν ποιήσῃ καρπόν, εἰ δὲ μήγε, εἰς
τὸ μέλλον ἐκκόψεις αὐτήν. ἦν δὲ διδάσ-
κων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς σάβ-
βασι. καὶ ἰδοὺ γυνὴ ἦν πνεῦμα ἔχουσα
ἀσθενείας ἔτη δέκα καὶ ὀκτώ, καὶ ἦν συγ
κύπτουσα, καὶ μὴ δυναμένη ἀνακύψαι
εἰς τὸ παντελές. ἰδὼν δὲ αὐτὴν ὁ ἰησοῦς
προσεφώνησε καὶ εἶπεν αὐτῇ. γύναι ἀ
πολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου. καὶ ἐπέθη-
κεν αὐτῇ τὰς χεῖρας, καὶ παραχρῆμα ἀ-

mater in filiã: et filia in matrem:
socrus in nurum suam: et nurus
in socrum suam. Dicebat autem ad Mat.16.a.
turbas. Cum videritis nubẽ orientem
ab occasu: stati dicitis nimb9 venit:
et ita fit. Et cũ austrum
flantem: dicitis quia estus erit: et fit.
Hypocrite faciem celi
et terre nostis probare: hoc aũt tẽp9
quomodo nõ ꝓbatis. Quid autez et a
vobisipsis nõ iudicatis qd iustũ ẽ? Cũ ãt
cũ aduersario tuo ad pricipẽ vadis
in via: da operam liberari ab
illo: ne forte trahat te ad iudicem
et iudex tradat te exactori:
et exactor mittat te in carcerem. Dico Mat.5.d. et.18.g.
tibi: non exies inde donec etiam
nouissimum minutum reddas. Cap.13.

ADerant aũt quidã ipso i tpe nun- A
ciantes illi de galileis:
quorum sanguinẽ pilatus miscuit cum
sacrificijs eorum. Et respondens dixit
illis. Putatis q hi galilei
pre omnibus galileis peccatores
fuerint: quia talia passi sunt. Non Mat.4.c. Mar.1.c.
dico vobis: sed nisi pniaz hũeritis oẽs Act.2.d.et 3.d.
similiter peribitis: sicut illi decem Apoca.2.d.
et octo supra quos cecidit turris i syloe
et occidit eos. Putatis quia et
ipsi debitores fuerint: preter omnes ho
mines habitantes in hierusalem.
Non dico vobis: sed si nõ pniam hũe Ezech.18.c Eccle.17.d
ritis oẽs siliter peribitis. Dicebat ãt hãc Baruch.3.d.
similitudinẽ. Arborẽ fici habebat qdaz
plantatam in vinea sua: et venit
querẽs fructũ i illa et nõ inuenit. Dixit
aũt ad cultorem vinee. Ecce ãni tres Mat.21.c.
sũt ex quo vẽio qrẽs fructũ i ficulnea hac: Mar.11.c.
et nõ inuẽio: succide ergo illã. Ut qd ẽt
terrã occupat? At ille rñdẽs dixit illi.
Dñe dimitte illam et hoc anno: vsq
dũ fodiam circa illam et mittã stercora.
Et si quidẽ fecerit fructuz: sin autez in B
futurum succides eaz. Erat aũt docẽs Mat.12.b. Mar.3.a.
in synagoga eorum sabbatis. infra.14.a.
Et ecce mulier que habebat spiritum
infirmitatis annis decẽ et octo: et erat
iclinata: nec omnino poterat sursũ re-
spicere. Quam cum videret iesus
vocauit eã ad se et ait illi. Mulier dimis
sa es ab infirmitate tua. Et imposuit Mat.12.b. Marci.2.g
illi manus: et confestim erecta supra.6.a.

νωρθώθη, και εδόξαζε τον θεόν. αποκριθείς δε ο αρχισυνάγωγος αγανακτών ότι τω σαββάτω εθεράπευσεν ο ιησούς, έλεγε τω όχλω. εξ ημέραι εισίν εν αις δει εργάζεσθαι. εν ταύταις ουν ερχόμενοι θεραπεύεσθε, και μη τη ημέρα του σαββάτου. απεκρίθη ουν αυτώ ο κύριος και είπεν. υποκριταί έκαστος υμών τω σαββάτω ου λύει τον βούν αυτού η τον όνον από της φάτνης, και απαγαγών ποτίζει. ταύτην δε θυγατέρα αβραάμ ούσαν ην έδησεν ο σατανάς ιδού δέκα και οκτώ έτη, ουκ έδει λυθήναι από του δεσμού τούτου τη ημέρα του σαββάτου. και ταύτα λέγοντος αυτού, κατησχύνοντο πάντες οι αντικείμενοι αυτώ, και πας ο όχλος έχαιρεν επί πάσι τοις ενδόξοις τοις γινομένοις υπ' αυτού. έλεγε δε τίνι ομοία εστίν η βασιλεία του θεού, και τίνι ομοιώσω αυτήν. ομοία εστί κόκκω σινάπεως, ον λαβών άνθρωπος έβαλεν εις κήπον εαυτού, και ηύξησε, και εγένετο εις δένδρον μέγα. και τα πετεινά του ουρανού κατεσκήνωσεν εν τοις κλάδοις αυτού. πάλιν είπε. τίνι ομοιώσω την βασιλείαν του θεού. ομοία εστί ζύμη ην λαβούσα γυνή έκρυψεν εις αλεύρου σάτα τρία έως ου εζυμώθη όλον. και διεπορεύετο κατά πόλεις και κώμας διδάσκων και πορείαν ποιούμενος εις ιερουσαλήμ. είπε δε τις αυτώ. κύριε ει ολίγοι οι σωζόμενοι. ο δε είπε προς αυτούς. αγωνίζεσθε εισελθείν διά της στενής πύλης, ότι πολλοί λέγω υμίν ζητήσουσιν εισελθείν και ουκ ισχύσουσιν. αφ' ου αν εγερθή ο οικοδεσπότης και αποκλείση την θύραν, και άρξησθε έξω εστάναι και κρούειν την θύραν λέγοντες κύριε κύριε άνοιξον ημίν, και αποκριθείς ερεί υμίν. ουκ οίδα υμάς πόθεν εστέ. τότε άρξεσθε λέγειν. εφάγομεν ενώπιόν σου και επίομεν, και εν ταις πλατείαις ημών εδίδαξας. και ερεί, λέγω υμίν, ουκ οίδα υμάς πόθεν εστέ. απόστητε απ' εμού πάντες οι εργάται της αδικίας. εκεί έσται ο κλαυθμός και ο βρυγμός των οδόντων. όταν όψεσθε αβραάμ και ισαάκ και ιακώβ και πάντας τους προφήτας εν τη βασιλεία του θεού, υμάς δε εκβαλλομένους έξω. και ήξουσιν από ανατολών και δυσμών και βορρά και νότου, και ανακλιθήσονται εν τη βασιλεία του θεού. και ιδού εισίν έσχατοι οι έσονται πρώτοι, και εισί πρώτοι, οι έσονται έσχατοι. εν αυτή τη ημέρα προσήλθον τινές φαρισαίοι λέγοντες αυτώ. έξελθε και πορεύου εντεύθεν, ότι ηρώδης θέλει σε αποκτείναι. και

est: et glorificabat deum. Respondens autem archisynagogus indignãs quia sabbato curasset iesus: dicebat turbe. Sex dies sunt in quibus oportet operari. In his ergo venite et curamini: et non in die sabbati. Respondens autem ad illum dixit dominus. Hypocrite unusquisque vestrum sabbato non solvit bovem suum aut asinum a presepio et ducit adaquare? Hanc autem filiam abrae quam alligavit sathanas ecce decem et octo annis: non oportuit solvi a vinculo isto die sabbati? Et hec cum diceret: erubescebant omnes adversarii eius: et omnis populus gaudebat in universis que gloriose fiebant ab eo. Dicebat ergo. C Cui simile est regnum dei: et cui simile estimabo illud. Simile est grano sinapis: quod acceptum homo misit in hortum suum et crevit: et factum est in arborem magnam et volucres celi requieverunt in ramis eius. Et iterum dixit. Cui simile estimabo regnum dei. Simile est in farine fermento quod acceptum mulier abscondit sata tria: donec fermentaretur totum. Et ibat per civitates et castella docens: et iter faciens in hierusalem. Ait autem illi quidam. Domine si pauci sunt qui salvantur. Ipse autem dixit ad illos. Contendite intrare per angustam portam: quia multi dico vobis querent intrare et non poterunt. Cum autem intraverit paterfamilias et clauserit ostium: incipietis foris stare et pulsare ad ostium dicentes domine aperi nobis et respondens dicet vobis. Nescio vos unde sitis. Tunc incipietis dicere. Manducavimus coram te et bibimus: et in plateis nostris docuisti. Et dicet vobis. Nescio vos unde sitis. Discedite a me omnes operarii iniquitatis. Ibi erit fletus et stridor dentium: cum videritis abraam et ysaac et iacob et omnes prophetas in regno dei: D vos autem expelli foras. Et venient ab oriente et occidente et aquilone et austro: et accumbent in regno dei. Et ecce sunt novissimi qui erant primi: et sunt primi qui erant novissimi. In ipsa die accesserunt quidam phariseorum dicentes illi. Exi et vade hinc: quia herodes vult te occidere. Et

Mat.13.d. Mar.4.f.
Mat.13.d.
Mat.9.g.
Mat.7.c. Joha.7.e.
Mat.7.c. 25.b.
Mat.7.f. 25.g. Mat.8.c.
Mat.8.c.
Mat.19.g. Mar.10.c.

εἶπεν αὐτοῖς. πορευθέντες εἴπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ. ἰδοὺ ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ ἰάσεις ἐπιτελῶ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι. πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ ἐχομένῃ πορεύεσθαι, ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προφήτην ἀπολέσθαι ἔξω ἱερουσαλήμ. ἱερουσαλὴμ ἱερουσαλὴμ ἡ ἀποκτένουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν. ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου ὃν τρόπον ὄρνις ἐπισυνάγει τὴν ἑαυτῆς νοσσιὰν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε. ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐ μή με ἴδητε ἕως ἂν ἥξῃ ὅτε εἴπητε, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου. Cap.14.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκον τινὸς τῶν ἀρχόντων τῶν φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν. καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς, εἶπε πρὸς τοὺς νομικοὺς καὶ φαρισαίους λέγων. εἰ ἔξεστι τῷ σαββάτῳ θεραπεύειν. οἱ δὲ ἡσύχασαν. καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτόν, καὶ ἀπέλυσεν. καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπε. τίνος ὑμῶν ὄνος ἢ βοῦς εἰς φρέαρ ἐμπεσεῖται, καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου. καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀνταποκριθῆναι αὐτῷ πρὸς ταῦτα. ἔλεγε δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολήν, ἐπέχων πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο λέγων πρὸς αὐτούς. ὅταν κληθῇς ὑπό τινος εἰς γάμους, μὴ κατακλιθῇς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν, μήποτε ἐντιμότερός σου ἦ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας, ἐρεῖ σοι. δὸς τούτῳ τόπον, καὶ τότε ἄρξῃ μετ' αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν. ἀλλ' ὅταν κληθῇς, πορευθεὶς ἀνάπεσε εἰς τὸν ἔσχατον τόπον, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκώς σε, εἴπῃ σοι. φίλε προσανάβηθι ἀνώτερον. τότε ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον τῶν συνανακειμένων σοι. ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. ἔλεγε δὲ καὶ τῷ κεκληκότι αὐτόν. ὅταν ποιῇς ἄριστον ἢ δεῖπνον μὴ φώνει τοὺς φίλους σου, μηδὲ τοὺς ἀδελφούς σου, μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου, μηδὲ γείτονας πλουσίους. μήποτε καὶ αὐτοί σε ἀντικαλέσωσι καὶ γένηταί σοι ἀνταπόδομα. ἀλλ' ὅταν ποιῇς δοχὴν κάλει πτωχούς, ἀναπήρους, χωλούς, τυφλούς, καὶ μακάρι-

ait illis. Ite et dicite vulpi illi. Ecce eiicio demonia et sanitates perficio hodie et cras: et tertia die cōsumor. Uerūtñ op3 me hodie et cras et sequēti die ambulare: q2 nō capit pphetam perire extra hierusalē. Hierusalem hierusalem que occidis prophetas et lapidas eos qui mittuntur ad te. Quotiens volui congregare filios tuos quēadmodum avis nidum suum sub pennis et noluisti. Ecce relinquet vob dom9 vr̄a deserta. Dico āt vobis: q2 nō videbitis me donec veniat cū dicetis: benedict9 q̄ venit in nomine domini. Cap.14. — Mat.23.g.

A

ET factū ē cū introisset iesus in domū cuiusdā principis phariseorum sabbato manducare panem et ipsi observabant eum. Et ecce homo quidam hydropicus erat ante illum. Et respondēs iesus dixit ad legispitos et phariseos dicens. Si licet sabbato curare? At illi tacuerūt. Ipse vo apprehensum sanavit eum ac dimisit. Et respondēs ad illos dixit. Cuius vestrum asin9 aut bos in puteū cadet et non continuo extrahet illum die sabbati? Et non poterant ad hec respondere illi. Dicebat autē et ad invitatos parabolā: intendens quomodo primos accubitus eligerent: dicens ad illos. Cum invitatus fueris ad nuptias: nō discūbas in primo loco ne forte honoratior te sit invitatus ab illo: et veniens is qui te et illum vocavit dicat tibi. Da huic locū: et tunc incipias cum rubore novissimū locū tenere. Sed cū vocat9 fueris vade recumbe in novissimo loco: vt cum venerit q̄ te invitavit dicat tibi. Amice ascende superius. Tunc erit tibi gloria coram simul discūbentibus: quia omnis qui se exaltat humiliabitur: et qui se humiliat exaltabitur. Dicebat āt et ei que se invitaverat. Cū facis prādiū aut cenam: noli vocare amicos tuos neq3 fratres tuos: neq3 cognatos: neq3 vicinos divites: ne forte et ipsi te reinvitent et fiat tibi retributio. Sed cum facis conviviū voca pauperes debiles claudos et cecos: et beatus

Margin: Mat.12.b. Marci.3.a. sup.6.b — sup.13.c. — Mat.23.b Marci.12.g — B — Mat.23.b Iaco.4.c. — C — Thob.4.b.

ος ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναι
σοι. ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀνα=
στάσει τῶν δικαίων. ἀκούσας δὲ τις τῶν συν
ανακειμένων ταῦτα, εἶπεν αὐτῷ. μακάριος
ὃς φάγεται ἄριστον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.
ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ἄνθρωπός τις ἐποίησε δεῖ=
πνον μέγα, καὶ ἐκάλεσε πολλούς, καὶ ἀπέ
στειλε τὸν δοῦλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δείπ=
νου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις ἔρχεσθε ὅτι ἤδη
ἕτοιμα ἐστὶ πάντα. καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς
παραιτεῖσθαι πάντες. ὁ πρῶτος εἶπεν αὐ=
τῷ. ἀγρὸν ἠγόρασα καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελ
θεῖν καὶ ἰδεῖν αὐτόν. ἐρωτῶ σε ἔχε με παρῃ
τημένον. καὶ ἕτερος εἶπε. ζεύγη βοῶν ἠγό=
ρασα πέντε, καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐ=
τά. ἐρωτῶ σε ἔχε με παρῃτημένον. καὶ ἕτε=
ρος εἶπε. γυναῖκα ἔγημα, καὶ διὰ τοῦτο οὐ
δύναμαι ἐλθεῖν. καὶ παραγενόμενος ὁ δοῦ
λος ἐκεῖνος, ἀπήγγειλε τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦ
τα. τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης, εἶπε τῷ
δούλῳ αὐτοῦ. ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς πλα=
τείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως, καὶ τοὺς πτω
χοὺς καὶ ἀναπήρους καὶ τυφλοὺς καὶ χω=
λοὺς εἰσάγαγε ὧδε. καὶ εἶπεν ὁ δοῦλος.
κύριε γέγονεν ὡς ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος
ἐστί. καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δοῦλον.
ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμούς, καὶ ἀ
νάγκασον εἰσελθεῖν ἵνα γεμισθῇ ὁ οἶκός μου.
λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐ=
κείνων τῶν κεκλημένων γεύσεταί μου τοῦ
δείπνου. συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πο
λλοί, καὶ στραφεὶς εἶπε πρὸς αὐτούς. εἴ τις
ἔρχεται πρός με, καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα
αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ τὴν γυναῖκα καὶ
τὰ τέκνα, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὰς ἀ=
δελφάς, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν, οὐ
δύναταί μου εἶναι μαθητής. καὶ ὅστις οὐ
βαστάζει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἔρχεται ὀ=
πίσω μου, οὐ δύναται εἶναί μου μαθητής.
τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν ὁ θέλων πύργον οἰκοδομῆ
σαι, οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν δα=
πάνην εἰ ἔχει τὰ πρὸς ἀπαρτισμόν, ἵνα μήπο
τε θέντος αὐτοῦ θεμέλιον, καὶ μὴ ἰσχύον=
τος ἐκτελέσαι, πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξων
ται ἐμπαίζειν αὐτῷ λέγοντες ὅτι οὗτος ὁ ἄν
θρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν καὶ οὐκ ἴσχυσεν
ἐκτελέσαι. ἢ τίς βασιλεὺς πορευόμενος
συμβαλεῖν ἑτέρῳ βασιλεῖ εἰς πόλεμον, οὐ=
χὶ καθίσας πρῶτον βουλεύεται εἰ δυνατός
ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν ἀπαντῆσαι τῷ μετὰ
εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτόν. εἰ δὲ
μήγε, ἔτι πόρρω αὐτοῦ ὄντος, πρεσβείαν
ἀποστείλας ἐρωτᾷ τὰ πρὸς εἰρήνην. οὕ=

eris: quia non habent retribuere
tibi: retribuetur enim tibi in resurrectiõe
iustorum. Hec cũ audisset quidã de sit D
discũbentibus dixit illi. Beatus Isa. 77.
qui manducat panem in regno dei. Mat. 22. a.
At ipse dixit ei. Homo quidã fecit ce Apoc. 19. b.
nam magnã et vocauit multos. Et mi=
sit seruum suum hora cene
dicere inuitatis vt venirent: quia iam
parata sunt omnia. Et ceperunt simul
omnes excusare. Prim⁹ dixit ei.
Villã emi: et necesse habeo exire
et videre illã. Rogo te habe me excusa
tum. Et alter dixit. Iuga boum emi
quinqꝫ: et eo probare illa.
Rogo te habe me excusatũ. Et alius
dixit. Vxorem duxi: et ideo non
possum venire. Et reuersus seruus E
nunciauit hec domino suo.
Tunc iratus paterfamilias dixit
seruo suo. Exi cito in plateas
et vicos ciuitatis: et pauperes
ac debiles et cecos et claudos
introduc huc. Et ait seruus.
Dñe factũ est vt imperasti: et adhuc loc⁹
est. Et ait dominus seruo.
Exi in vias et sepes et compelle
intrare: vt impleatur domus mea.
Dico aũt vobis qꝛ nemo virorũ illorũ Mat. 6. c.
qui vocati sunt gustabit cenam meam.
Ibant autem turbe multe cum eo: F
et conuersus dixit ad illos. Si quis Mat. 10. d.
venit ad me et non odit patrem
suum et matrem et vxorem et
filios et fratres et sorores
adhuc autem et animam suam non
potest meus esse discipul⁹. Et qui nõ Mat. 10. d. et. 16. f.
baiulat crucem suam et venit post Mar. 8. d.
me: non potest meus esse discipulus. sup. 9. c.
Quis enim ex vobis volens turrim edifica=
re: nõne prius sedẽs cõputat sũpt⁹ q̇ neces
sarij sũt si habeat ad pficiẽdũ: ne postqꝫ
posuerit fundamentum et non potuerit
perficere: omnes qui vident incipiant
illudere ei dicentes: quia hic homo
cepit edificare et non potuit
consummare: Aut quis rex iturus G
cõmittere bellũ aduersus alium regẽ nõ
sedens prius cogitat si possit
cum decẽ milib⁹ occurrere ei qui cum
viginti milibus venit ad se: Alioquin
adhuc illo longe agente: legationem Mat. 10. d.
mittens rogat ea que pacis sũt. Sic infra. 18. c.

τως οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν ὃς οὐκ ἀποτάσσεται
πᾶσι τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν, οὐ δύνα-
ται μου εἶναι μαθητής. καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν
δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀρτυθήσεται.
οὔτε εἰς γῆν, οὔτε εἰς κοπρίαν εὔθετόν ἐσ-
τιν, ἔξω βάλλουσιν αὐτό. ὁ ἔχων ὦτα ἀκού-
ειν, ἀκουέτω. Cap.15.

Ἦσαν δὲ ἐγγίζοντες αὐτῷ πάντες οἱ τε-
λῶναι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀκούειν αὐ-
τοῦ. καὶ διεγόγγυζον οἱ φαρισαῖοι καὶ οἱ
γραμματεῖς λέγοντες. ὅτι οὗτος ἁμαρτω-
λοὺς προσδέχεται καὶ συνεσθίει αὐτοῖς. εἶπε
δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην λέ-
γων. τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν
πρόβατα, καὶ ἀπολέσας ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ κα-
ταλείπει τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ,
καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλὸς ἕως εὕρῃ
αὐτό. καὶ εὑρὼν ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὤμους
ἑαυτοῦ χαίρων, καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον,
συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας
λέγων αὐτοῖς. συγχάρητέ μοι ὅτι εὗρον τὸ
πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός. λέγω ὑμῖν,
ὅτι οὕτως χαρὰ ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἑ-
νὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι, ἢ ἐπὶ ἐνενήκοντα
ἐννέα δικαίοις οἵτινες οὐ χρείαν ἔχουσι με-
τανοίας. ἢ τίς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα
ἐὰν ἀπολέσῃ δραχμὴν μίαν, οὐχὶ ἅπτει λύ-
χνον καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν, καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς
ἕως ὅτου εὕρῃ. καὶ εὑροῦσα συγκαλεῖται
τὰς φίλας καὶ τὰς γείτονας λέγουσα. συγ-
χάρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώ-
λεσα. οὕτως λέγω ὑμῖν, χαρὰ γίνεται ἐνώ-
πιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρ-
τωλῷ μετανοοῦντι. εἶπε δέ. ἄνθρωπός τις
εἶχε δύο υἱούς. καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐ-
τῶν τῷ πατρί. πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλ-
λον μέρος τῆς οὐσίας. καὶ διεῖλεν αὐτοῖς
τὸν βίον. καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συ-
ναγαγὼν ἅπαντα ὁ νεώτερος υἱός, ἀπεδήμη-
σεν εἰς χώραν μακράν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισε
τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ζῶν ἀσώτως. δαπανήσαν-
τος δὲ αὐτοῦ πάντα, ἐγένετο λιμὸς ἰσχυ-
ρὸς κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρ-
ξατο ὑστερεῖσθαι. καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἑ-
νὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης, καὶ ἔ-
πεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσ-
κειν χοίρους. καὶ ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοι-
λίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ
χοῖροι, καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. εἰς ἑαυ-
τὸν δὲ ἐλθὼν εἶπε. πόσοι μίσθιοι τοῦ πα-
τρός μου περισσεύουσιν ἄρτων, ἐγὼ δὲ
λιμῷ ἀπόλλυμαι. ἀναστὰς πορεύσομαι
πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ. πά-

ergo omnis ex vobis qui non renũciat
omnibus que possidet non potest
me esse discipulus. Bonũ est sal. Si — Mat.5.b. Marci.9.g
autem sal euanuerit in quo condietur?
Neq; in terrã neq; in sterquiliniũ vtile ẽ:
sed foras mittetur. Qui habet aures au
diendi audiat. Cap.15.

Erãt autẽ appropinquãtes ei publica — A
ni et peccatores vt audirent illum. — Mat.9.b. Mar.2.d.
Et murmurabant pharisei et
scribe dicentes. Quia hic peccatores
recipit et manducat cum illis.
Et ait ad illos parabolã istã dicens. — Mat.18.b.
Quis ex vobis homo qui habet centũ
oues: et si perdiderit vnã ex illis: nõne di
mittit nonaginta nouem in deserto
et vadit ad illã que perierat donec inue
niat eam? Et cũ inuenerit eã: imponit in hu
meros suos gaudens: et veniens domum
conuocat amicos et vicinos
dicẽs illis. Cõgratulamini mihi: quia inueni
ouem meam que perierat. Dico vobis quod
ita gaudium erit in celo super vno
peccatore penitentiam agente: quam supra nonagi-
tanouẽ iustis qui nõ indigent penitẽtia.
Aut que mulier habẽs drachmas decẽ: — B
si perdiderit drachmã vnã: nõne accẽdit
lucernã et euerrit domũ et querit diligẽter — s. euerrit. i. scopis mundat.
donec inueniat eã? Et cũ inuenerit conuocat
amicas et vicinas: dicẽs. Cõgratulamini
mihi: quia inueni drachmã quã perdiderã.
Ita dico vobis: gaudium erit coram
angelis dei super vno peccatore
penitentiam agente. Ait autẽ. Homo quidã
habuit duos filios: et dixit adolescẽtior
patri. Pater: da mihi ex illis
portionẽ substãtie mee que me contingit. Et
diuisit illis substantiã. Et nõ post mul
tos dies congregatis omnibus adolescẽtior filius
peregre profectus ẽ in regionẽ longinquã et i
bi dissipauit substãtiã suã viuẽdo luxurio
se. Et postquam omnia cõsumasset: facta ẽ fa-
mes valida in regione illa: et ipse cepit
egere. Et abijt et adhesit vni
ciuium regionis illius: et misit
illum in villam suam vt pasceret
porcos. Et cupiebat implere ventrẽ
suum de siliquis quas
porci mãducabãt: et nẽo illi dabat. In — C
se aũt reuersus dixit. Quãti mercenarij
in domo patris mei abũdant panibus: ego
aũt hic fame pereo. Surgam et ibo
ad patrem meum et dicam ei. Pater — j.18.c.

τερ, ήμαρτομ εις/Τομ ουραμόμ και εμώπιομ
σου, και ουκέτι ειμί άξιος κληθήμαι υιός σου
ποίησόμ με ως έμα/Των μισθίωμ σου. και α
μαστάς ήλθε προς/Τομ πατέρα αυτού. έτι
Λε αυτού μακράμ απέχομτος, είλεμ αυτόμ
/ο πατήρ αυτού, και εσπλαγχμίσθη, και
Λραμώμ επέπεσεμ επι/Τομ ΤράχηΛομ αυτού
και κατεφίλησεμ αυτόμ. είπε Λε αυτώ /ο υ=
ιός. πάτερ ήμαρτομ εις/Τομ ουραμόμ και εμώ
πιομ σου, και ουκέτι ειμί άξιος κληθήμαι υ=
ιός σου. είπε Λε/ο πατήρ προς/Τους Λούλους
αυτού. εξεμέγκατε/Τημ στολήμ/Τημ πρώτημ
και εμΛύσατε αυτόμ, και Λότε ΛακτύΛιομ
εις/Τημ χείρα αυτού, και υποΛήματα εις
/Τους πόΛας. και εμέγκαμτες/Τομ μόσχομ
/Τομ σιτευτόμ θύσατε, και φαγόμτες ευφραμ
θώμεμ, ότι ούτος/ο υιός μου μεκρός ημ και
αμέζησε, και αποΛωΛώς ημ και ευρέθη. και ήρ
ξαμτο ευφραίμεσθαι. ημ Λε/ο υιός αυτού/ο
πρεσβύτερος εμ αγρώ. και ως ερχόμεμος
ήγγισε/Τη οικία, ήκουσε συμφωμίας και χο=
ρώμ. και προσκαλεσάμεμος έμα/Τωμ παίΛωμ
επυμθάμετο Τι είη Ταύτα. ο Λε είπεμ αυτώ.
ότι/ο αΛεΛφός σου ήκει, και έθυσεμ/ο πατήρ
σου/Τομ μόσχομ/Τομ σιτευτόμ, ότι υγιαί=
μομτα αυτόμ απέΛαβεμ. ωργίσθη Λε και ουκ
ήθεΛεμ εισεΛθείμ. /ο ουμ πατήρ αυτού εξεΛ=
θώμ, παρεκάΛει αυτόμ. ο Λε αποκριθείς εί=
πε/Τω πατρί. ιΛού Τοσαύτα έτη ΛουΛεύω
σοι, και ουΛέποτε εμτοΛήμ σου παρήΛθομ,
και εμοί ουΛέποτε έΛωκας έριφομ ίμα μετά
/Τωμ φίΛωμ μου ευφραμθώ, ότε Λε/ο υιός
σου ούτος/ο καταφαγώμ σου/Τομ βίομ με
τά πορμώμ ήΛθεμ, έθυσας αυτώ/Τομ μόσχομ
/Τομ σιτευτόμ. ο Λε είπεμ αυτώ. Τέκμομ, συ
πάμτοτε μετ εμού ει, και πάμτα/Τα εμά
σα εστίμ. ευφραμθήμαι Λε και χαρήμαι έΛει,
ότι/ο αΛεΛφός σου ούτος μεκρός ημ και α=
έμεζησε και αποΛωΛώς ημ και ευρέθη. Cap.16.
ΕΛεγε Λε και προς/Τους μαθητάς αυτού
άμθρωπος Τις ημ πΛούσιος ός είχεμ
οικομόμομ, και ούτος ΛιεβΛήθη αυτώ, ως
Λιασκορπίζωμ/Τα υπάρχομτα αυτού. και
φωμήσας αυτόμ είπεμ αυτώ. Τι Τούτο ακού
ω περί σου. απόΛος/Τομ Λόγομ/Της οικομο=
μίας σου. ου γαρ Λυμήση έτι οικομομείμ.
είπε Λε εμ εαυτώ/ο οικομόμος. Τι ποιήσω,
ότι/ο κύριος μου αφαιρείται/Τημ οικομομίαμ
απ εμού. σκάπτειμ ουκ ισχύω, επαιτείμ αι
σχύμομαι. έγμωμ Τι ποιήσω, ίμα όταμ μετα
στώ/Της οικομομίας, Λέξωμται με εις/Τους οί
κους αυτώμ. και προσκαλεσάμεμος έμα έκα=
στομ/Τωμ χρεωφειΛετώμ/Του κυρίου εαυτού

peccaui in celum: et coram
te: iam nō sū dign⁹ vocari filius tu⁹
fac me sicut vnū de mercēnarijs tuis.
Et surgens venit ad patrē suū. Cū
autem adhuc longe esset: vidit illum
pater ipsius: et misericordia mot⁹ est: ꝛ
accurrens cecidit super collum eius
et osculat⁹ est eum. Dixit q́ ei filius.
Pater peccaui in celum et coram
te: iam non sum dignus vocari filius
tuus. Dixit autem pater ad seruos
suos. Cito proferte stolam primam
et induite illū: et date annulum
in manum eius: et calciamenta in
pedes eius. Et adducite vitulum
saginatū et occidite: ꝛ mādùcem⁹ ꝛ epu
lemur: q: hic filius me⁹ mortu⁹ erat ꝛ
reuixit: perierat et inuēt⁹ est. Et cepe D
runt epulari. Erat autem filius eius
senior in agro. Et cum veniret et
appropiquaret domui audiuit sympho
niā ꝛ chorū: et vocauit vnū de seruis et
interrogauit quid hoc esset. Is q́ di=
xit illi. Frater tuus venit: et occidit pr̄
tuus vitulum saginatum: quia saluum
illū recepit. Indignatus est aūt ꝛ nole
bat introire. Pater ergo illius egressus
cepit rogare illum. At ille rn̄dēs dixit
patri suo. Ecce tot annis seruio
tibi et nunq̄ mandatū tuum preteriui
et nunq̄ dedisti mihi hedum vt cum
amicis meis epularer: sed postq̄ filius
tu⁹ hic qui deuorauit substātiā suā cū
meretricibus venit: occidisti illi vitulū
saginatum. At ipse dixit illi. Fili tu
semper mecum es ꝛ omnia mea
tua sunt: epulari aūt ꝛ gaudere oporte
bat: q: frater tu⁹ hic mortu⁹ erat ꝛ re
uixit: perierat et inuentus est. Cap.16.
Dicebat aūt et ad discipulos suos. A
Homo quidā erat diues qui hē
bat villicū: ꝛ hic diffamat⁹ ē apud illū:
quasi dissipasset bona illi⁹. Et
vocauit illū ꝛ ait illi. Quid hoc audio
de te. Redde rationem villicationis Mat.25.c.
tue. Iam enim non poteris villicare.
Ait aūt villicus intra se. Quid faciā:
quia dominus meus aufert
a me villicationē: Fodē nō valeo: mē
dicare erubesco. Scio q̄d faciā: vt cū
amot⁹ fuero a villicatiōe recipiant me i
domos suas. Cōuocatis itaq̄ singulis
debitoribus domini sui

ελεγε τω πρώτω. πόσον οφείλεις τω κυρί
ω μου. ο δε είπεν. εκατόν βάτους ελαίου.
και είπεν αυτώ. δέξαι σου το γράμμα, και
καθίσας ταχέως γράψον πεντήκοντα. έπει
τα ετέρω είπε. συ δε πόσον οφείλεις. ο δε
είπεν. εκατόν κόρους σίτου. και λέγει αυτώ
δέξαι σου το γράμμα, και γράψον ογδοή
κοντα. και επήνεσεν ο κύριος τον οικονόμον
της αδικίας, ότι φρονίμως εποίησεν. ότι οι
υιοί του αιώνος τούτου φρονιμώτεροι υπέρ
τους υιούς του φωτός εις την γενεάν την ε
αυτών εισί. καγώ υμίν λέγω. ποιήσατε ε=
αυτοίς φίλους εκ του μαμωνά της αδικίας
ίνα όταν εκλείπητε δέξωνται υμάς εις τας
αιωνίους σκηνάς. ο πιστός εν ελαχίστω,
και εν πολλώ πιστός εστι. και ο εν ελα=
χίστω άδικος, και εν πολλώ άδικος εσ
τίν. ει ούν εν τω αδίκω μαμωνά πισ=
τοί ουκ εγένεσθε, το αληθινόν τις υμίν
πιστεύσει. και ει εν τω αλλοτρίω πιστοί
ουκ εγένεσθε, το υμέτερον τις υμίν δώσει.
ουδείς οικέτης δύναται δυσί κυρίοις δου=
λεύειν. η γαρ τον ένα μισήσει, και τον έτε=
ρον αγαπήσει. η ενός ανθέξεται, και του ετέ
ρου καταφρονήσει. ου δύνασθε θεώ δου=
λεύειν και μαμωνά. ήκουον δε ταύτα πάν
τα και οι φαρισαίοι φιλάργυροι υπάρχον=
τες, και εξεμυκτήριζον αυτόν. και είπεν αυ=
τοίς. υμείς εστέ οι δικαιούντες εαυτούς ε=
νώπιον των ανθρώπων, ο δε θεός γινώσκει
τας καρδίας υμών. ότι το εν ανθρώποις υ=
ψηλόν βδέλυγμα ενώπιον του θεού ην. ο νό
μος και οι προφήται έως ιωάννου. από τό=
τε η βασιλεία του θεού ευαγγελίζεται, και
πας εις αυτήν βιάζεται. ευκοπώτερον δε εστί
τον ουρανόν και την γην παρελθείν η του
νόμου μίαν κεραίαν πεσείν. πας ο απολύων
την γυναίκα αυτού και γαμών ετέραν μοι
χεύει. και πας ο απολελυμένην από αν=
δρός γαμών μοιχεύει. άνθρωπος δε τις ην
πλούσιος, και ενεδιδύσκετο πορφύραν και
βύσσον ευφραινόμενος καθημέραν λαμ=
πρώς. πτωχός δε τις ην ονόματι λάζαρος,
ος εβέβλητο προς τον πυλώνα αυτού ηλ=
κωμένος, και επιθυμών χορτασθήναι από των
ψιχίων των πιπτόντων από της τραπέζης
του πλουσίου. αλλά και οι κύνες ερχόμε
νοι, απέλειχον τα έλκη αυτού. εγένετο δε α
ποθανείν τον πτωχόν, και απενεχθήναι αυ=
τόν υπό των αγγέλων εις τον κόλπον του
αβραάμ. απέθανε δε και ο πλούσιος και ετά
φη. και εν τω άδη επάρας τους οφθαλμούς
αυτού υπάρχων εν βασάνοις, ορά τον α=

dicebat primo. Quantum debes dño
meo? At ille dixit. Centū cados olei.
Dixit q̧ illi. Accipe cautionē tuam et
sede cito scribe quinquaginta. Deinde
alio dixit. Tu vero quātū debes? qui
ait: centum choros tritici. Ait illi.
Accipe litteras tuas et scribe octogin=
ta. Et laudauit dominus villicum
iniquitatis quia prudenter fecisset: quia
filij huius seculi prudentiores
filijs lucis in generatione sua
sunt. Et ego vobis dico: facite vobis
amicos de mammona iniquitatis:
vt cum defeceritis: recipiant vos in
eterna tabernacula. Qui fidelis ē in mini B
mo et in maiori fidelis est: ⁊ qui ī modi
co iniqu9 est ⁊ in maiori iniqu9 est.
Si ergo in iniquo mā̄mōa fideles
non fuistis: quod verum est quis
credet vobis? Et si in alieno fide
les nō fuistis: qd̓ vestrū ē q̄s dabit vo
bis? Nemo seruus pōt duob9 dñis ser= Mat.6.e.
uire. Aut enim vnum odiet et alteruʒ
diliget: aut vni adherebit et alterum
contemnet. Non potestis deo seruire
⁊ mā̄mone. Audiebant aūt omnia hec
pharisei qui erant auari:
et deridebant illum. Et ait illis.
Vos estis qui iustificatis vos coram
hominibus: deus autem nouit
corda vestra. Quia qd̓ hominib9 altū ē: Mat.11.d.
abominatio est ante deum. Lex
et prophete vsq̧ ad iohannem: ex eo
regnum dei euangelizatur et Mat.5.b.
omnis in illud vim facit. Facili9 ē aūt Mar.13.g.
celū et terram preterire: q̄ de Mat.5.c.et 19.b.
lege vnum apicē cadere. Oīs qui dimit Mar.10.b.
tit vxorē suā: et alteraʒ ducit: mechał.
Et qui dimissam a viro Apoc.18.c.
ducit mechał. Homo quidam erat
diues qui induebatur purpura et
bysso: et epulabatur quotidie splēdide. C
Et erat quidam mendicus noīe lazar9:
qui iacebat ad ianuā eius vlcerib9 ple
nus: cupiens saturari de
micis que cadebant de mensa
diuitis: ⁊ nemo illi dabat. Sed et canes
veniebāt ⁊ lingebāt vlcera ei9. Factū ē aūt
mendicus: et portaretur ⌊vt moreretur
ab angelis in sinum
abrae. Mortu9 ē aūt ⁊ diues et sepult9
est in inferno. Eleuans autem oculos
suos cum esset in tormētis: vidit abraā

βραάμ από μακρόθεν, και λάζαρον εν τοις
κόλποις αυτού, και αυτός φωνήσας είπε.
πάτερ αβραάμ ελέησον με, και πέμψον λά
ζαρον ίνα βάψη το άκρον του δακτύλου αυ
τού ύδατος, και καταψύξη την γλώσσαν
μου, ότι οδυνώμαι εν τη φλογί ταύτη. εί-
πε δε αβραάμ. τέκνον, μνήσθητι ότι απέλα
βες συ τα αγαθά σου εν τη ζωή σου, και λά
ζαρος ομοίως τα κακά. νυν δε όδε παρακα-
λείται, συ δε οδυνάσαι. και επί πάσι τού-
τοις μεταξύ ημών και υμών χάσμα μέγα εσ
τήρικται, όπως οι θέλοντες διαβήναι ένθεν
προς υμάς μη δύνωνται, μη δε οι εκείθεν
προς ημάς διαπερώσιν. είπε δε. ερωτώ
ουν σε πάτερ ίνα πέμψης αυτόν εις τον οί
κον του πατρός μου. έχω γαρ πέντε αδελ
φούς, όπως διαμαρτύρηται αυτοίς ίνα μή
και αυτοί έλθωσιν εις τον τόπον τούτον
της βασάνου. λέγει αυτώ αβραάμ. έχουσι
μωσέα και τους προφήτας, ακουσάτωσαν
αυτών. ο δε είπεν. ουχί πάτερ αβραάμ.
αλλ εάν τις από νεκρών πορευθή προς αυ
τούς, μετανοήσουσιν. είπε δε αυτώ. ει μω-
σέως και των προφητών ουκ ακούουσιν, ού
δέ εάν τις εκ νεκρών αναστή πεισθήσονται.

Cap.17.

Είπε δε προς τους μαθητάς. ανένδεκτον
εστί του μη ελθείν τα σκάνδαλα. ουαί
δε δι ου έρχεται. λυσιτελεί αυτώ ει μύ-
λος ονικός περίκειται περί τον τράχηλον αυ
τού, και έρριπται εις την θάλασσαν, ή ίνα
σκανδαλίση ένα των μικρών τούτων. προσέ
χετε εαυτοίς. εάν δε αμάρτη εις σε ο αδελ
φός σου, επιτίμησον αυτώ, και εάν μετανο
ήση άφες αυτώ. και εάν επτάκις της ημέρας
αμάρτη εις σε, και επτάκις της ημέρας επι
στρέψη λέγων μετανοώ, αφήσεις αυτώ. και
είπον οι απόστολοι τω κυρίω. πρόσθες η-
μίν πίστιν. είπε δε ο κύριος. ει είχετε πίστιν
ως κόκκον σινάπεως, ελέγετε αν τη συκαμί-
νω ταύτη εκριζώθητι και φυτεύθητι εν τη θα
λάσση, και υπήκουσεν αν υμίν. τις δε εξ υ-
μών δούλον έχων αροτριώντα ή ποιμαίνον
τα, ος εισελθόντι εκ του αγρού, ερεί ευθέ-
ως παρελθών ανάπεσε, αλλ ουχί ερεί αυ
τώ ετοίμασον τι δειπνήσω, και περιζωσά-
μενος διακόνει μοι έως φάγω και πίω, και
μετά ταύτα φάγεσαι και πίεσαι συ. μη χά
ριν έχει τω δούλω εκείνω, ότι εποίησε τα δια
ταχθέντα. ου δοκώ. ούτως και υμείς όταν
ποιήσητε πάντα τα διαταχθέντα υμίν, λέγε
τε ότι δούλοι αχρείοι εσμέν. ότι ο οφείλο-
μεν ποιήσαι πεποιήκαμεν. και εγένετο εν τω

a longe: et lazarum in
sinu eius: et ipse clamans dixit.
Pater abraã miserere mei: et mitte la D
zarum vt intingat extremum digiti sui in
aquam vt refrigeret linguam
meam: quia crucior in hac flamma.
Et dixit illi abraam. Fili recordare quia
bona in vita tua: et lazarus ⌊ recepisti
similiter mala. Nunc autẽ hic cõsolatur:
tu vero cruciaris. Et in his omnibus
inter nos et vos chaos magnũ firmatũ
est: vt hi qui volunt hinc transire
ad vos non possint: neque inde
huc transmeare. Et ait. Rogo
ergo te pater vt mittas eum in domũ
patris mei. Habeo enim quinque fratres:
vt testetur illis ne
et ipsi veniant in hunc locum
tormentorum. Et ait illi abraam. Habent
moysen et prophetas: audiant
illos. At ille dixit. Nõ pater abraam:
sed si quis ex mortuis ierit ad eos:
penitentiam agent. Ait autẽ illi. Si moysen
et prophetas non audiunt: neque
si quis ex mortuis resurrexerit credent.

Cap.17.

ET ait ad discipulos suos. Impossi A
bile est vt nõ veniant scandala. Ve Mat.18.a.
autẽ illi per quẽ veniũt. Vtilius est illi si la Marc.9.f.
pis molaris imponatur circa collum eius:
et proiiciatur in mare: quam vt
scandalizet vnum de pusillis istis. Attẽ
dite vobis. Si peccauerit in te frater Mat.18.c.
tuus: increpa illum: et si penitentiam egerit Leui.19.d. Eccle.19.b.
dimitte illi. Et si septies in die Mat.18.d.
peccauerit in te: et septies in die conuer
sus fuerit ad te dicẽs penitet me: dimit
te illi. Et dixerũt apostoli dño. Adauge no
bis fidẽ: dixit autẽ dominus. Si habue Mat.17.c.
sicut granũ sinapis diceretis ⌊ritis fidẽ 21.c. Marc.11.c.
huic arbori moro: eradicare et transplã
tare in mare: et obediet vobis. Quis autẽ
vestrum habẽs seruũ arantẽ aut pascẽtẽ bo
ues qui regresso de agro dicat illi statim
transi et recumbe: et non dicat ei
para quod cenem et precinge te et
ministra mihi donec mãducẽ et bibã: et
post hec tu mãducabis et bibes? Nun B
quid gratiam habet seruo illi: quia fecit quę ei impe
rauerat? Non puto. Sic et vos cum
feceritis oia que precepta sunt vobis di
cite: serui inutiles sumus. Quod debui
mus facere fecimus. Et factum est dum

πορεύεσθαι αὐτὸν εἰς ἱερουσαλὴμ, καὶ αὐ
τὸς διήρχετο διὰ μέσου σαμαρείας καὶ γα-
λιλαίας. καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἴς τινα
κώμην, ἀπήντησαν αὐτῷ δέκα λεπροὶ ἄν-
δρες οἳ ἔστησαν πόρρωθεν, καὶ αὐτοὶ ἦραν
φωνὴν λέγοντες. ἰησοῦ ἐπιστάτα ἐλέησον
ἡμᾶς. καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς. πορευθέντες ἐ-
πιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσι. καὶ ἐγένετο
ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς ἐκαθαρίσθησαν. εἷς
δὲ ἐξ αὐτῶν ἰδὼν ὅτι ἰάθη ὑπέστρεψε με-
τὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν θεόν, καὶ
ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐ
τοῦ εὐχαριστῶν αὐτῷ. καὶ αὐτὸς ἦν σαμα
ρείτης. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν. οὐχὶ οἱ
δέκα ἐκαθαρίσθησαν, οἱ δὲ ἐννέα ποῦ οὐχ
εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν
τῷ θεῷ εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος. καὶ εἶπεν
αὐτῷ. ἀναστὰς πορεύου, ἡ πίστις σου σέ
σωκέ σε. ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν φαρισαίων
πότε ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀπεκρίθη
αὐτοῖς καὶ εἶπεν. οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία
τοῦ θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως, οὐδὲ ἐροῦ-
σιν ἰδοὺ ὧδε, ἰδοὺ ἐκεῖ. ἰδοὺ γὰρ ἡ βασι-
λεία τοῦ θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν. εἶπε δὲ καὶ
πρὸς τοὺς μαθητάς. ἐλεύσονται ἡμέραι ὅ-
τε ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ
τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν, καὶ οὐκ ὄψεσθε. καὶ ἐ
ροῦσιν ὑμῖν ἰδοὺ ὧδε, ἰδοὺ ἐκεῖ. μὴ ἀπέλθη
τε μηδὲ διώξητε. ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἡ
ἀστράπτουσα ἐκ τῆς ὑπουρανὸν εἰς τὴν ὑ
πουρανὸν λάμπει, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ. πρῶτον δὲ
δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασ
θῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. καὶ καθὼς ἐγέ
νετο ἐν ταῖς ἡμέραις νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἐν
ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ἤσθι
ον, ἔπινον, ἐγάμουν, ἐξεγαμίζοντο, ἄχρι ἧς
ἡμέρας εἰσῆλθε νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ ἦλ-
θεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας.
ὁμοίως καὶ ὡς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις λώτ
ἤσθιον, ἔπινον, ἠγόραζον, ἐπώλουν, ἐ-
φύτευον, ᾠκοδόμουν, ἧ δὲ ἡμέρᾳ ἐξῆλθε
λὼτ ἀπὸ σολόμων, ἔβρεξε πῦρ καὶ θεῖ
ον ἀπ᾽ οὐρανοῦ, καὶ ἀπώλεσεν ἅπαν-
τας. κατὰ ταῦτα ἔσται ἡ ἡμέρα ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου ἀποκαλύπτεται. ἐν ἐκείνῃ τῇ
ἡμέρᾳ ὃς ἔσται ἐπὶ τοῦ δώματος καὶ τὰ
σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, μὴ καταβάτω ἆ-
ραι αὐτά, καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὁμοίως μὴ ἐπι
στρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω. μνημονεύετε τῆς
γυναικὸς λώτ. ὃς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐ
τοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν. καὶ ὃς ἐὰν ἀπο
λέσῃ αὐτήν, ζωογονήσει αὐτήν. λέγω ὑμῖν,

iret in hierusalem:
transibat per mediã samariã τ galileã.
Et cum ingrederetur quoddam
castellũ: occurrerũt ei decẽ viri leprosi.
Qui steterũt a longe et leuauerunt
vocẽ dicentes. Jesu preceptor miserere
nostri. Quos vt vidit dixit. Jte ostẽdite
vos sacerdotibus. Et factum est
dum irent: mundati sunt. Unus Mat. 8. a. Mar. 1. g. sup. 5. c.
autem ex illis vt vidit q mũdat⁹ ẽ: re-
gressus est cũ magna voce magnificans
cecidit i faciẽ ante pedes ei⁹ [deũ. Et
gratias agens. Et hic erat samaritan⁹.
Respondens aũt iesus dixit. Nonne Leui. 14. a.
decem mũdati sũt τ nouẽ vbi sũt? Nõ
est inuẽt⁹ qui rediret τ daret gl'iam
deo nisi hic alienigena. Et ait C
illi. Surge vade: q fides tua te saluũ
fecit. Jnterrogatus autem a phariseis
quando venit regnum dei: respondens
eis dixit. Non veniet regnum
dei cum obseruatione: neq dicent
ecce hic aut ecce illic. Ecce eniz regnũ
dei intra vos est. Et ait
ad discipulos suos. Uenient dies qñ
desideretis videre vnum diem filij
hominis et nõ videbitis. Et dicent
vobis. Ecce hic τ ecce illic. Nolite ire: Mat. 24. d Mar. 13. c.
neq sectemini. Nam sicut fulgur
coruscãs sub celo in ea q̃ sub celo sũt
fulget: ita erit filius
hominis in die sua. Primum autem
oportet illuz multa pati: et reprobari
a generatione hac. Et sicut factũ est Mat. 24. c. 1. Pe. 3. d.
in diebus noe: ita erit et in
dieb⁹ filij hoiz. Edebãt τ [nuptias: vsq
bibebãt: vxores ducebãt τ dabãtur ad
in diem qua itrauit noe i arcã: et venit
diluuium et perdidit omnes.
Similiter sicut factũ est in dieb⁹ loth. D
Edebãt τ bibebãt: emebãt τ vẽdebant:
plãtabãt τ edificabãt: q̃ die autem exijt
loth a sodomis: pluit ignẽ et sulphur
de celo τ omnes pdidit.
Secundũ hec erit qua die filius
hominis reuelabitur. Jn illa
die qui fuerit in tecto et
vasa ei⁹ in domo ne descẽdat tollẽ
illa et qui in agro similiter non redeat Gene. 19. c.
retro. Memores estote Mat. 18. f. Mar. 8. g.
vxoris loth. Quicũq quesierit aiaz suã
saluã facere pdet illã. Et qcũq pdide
rit illã viuificabit eã. Dico vobis in

ταύτη/τη νυκτί έσομται δύο επί κλίμης μι-
άς, εις παραληφθήσεται και/ο έτερος αφεθή
σεται. δύο έσομται αλήθουσαι/επι/το αυτό,
μία παραληφθήσεται, και/η ετέρα αφεθήσε
ται. δύο έσομται εμ/τω αγρώ,/ο εις παρα
ληφθήσεται, και/ο έτερος αφεθήσεται. και α
ποκριθέμτες λέγουσιμ αυτώ. που κύριε. ο
δε είπεμ αυτοίς. όπου/το σώμα, εκεί συμα-
χθήσομται και/οι αετοί. Cap. 18.

Ελεγε δε και παραβολήμ αυτοίς προς
/το δειμ πάμτοτε προσεύχεσθαι και μη
εκκακείμ, λέγωμ. κριτής τις ημ εμ τιμί πό-
λει/τομ θεόμ μη φοβούμεμος, και άμθρωπομ
μη εμτρεπόμεμος. χήρα δε ημ εμ/τη πόλει ε
κείμη, και ήρχετο προς αυτόμ λέγουσα. εκ
δίκησόμ με από/του αμτιδίκου μου, και ουκ
ηθέλησεμ επί χρόμομ. μετά δε ταύτα είπεμ
εμ εαυτώ. ει καί/τομ θεόμ ου φοβούμαι και
άμθρωπομ ουκ εμτρέπομαι, διάγε/το παρέ
χειμ μοι κόπομ/τημ χήραμ ταύτημ εκδικήσω
αυτήμ, ίμα μη εις τέλος ερχομέμη υπωπιά
ζη με. είπε δε/ο κύριος. ακούσατε τι/ο κρι
τής/της αδικίας λέγει./ο δε θεός ου μή ποιή
ση/τημ εκδίκησιμ/τωμ εκλεκτώμ αυτού/τωμ
βοώμτωμ προς αυτόμ ημέρας και μυκτός,
και μακροθυμώμ επ αυτοίς. μαι λέγω υ-
μίμ ότι ποιήσει/τημ εκδίκησιμ αυτώμ εμ τά-
χει. πλήμ/ο υιός/του αμθρώπου ελθώμ, άρα
ευρήσει/τημ πίστιμ επί/της γης. είπε δε προς
τιμάς/τους πεποιθότας εφ εαυτοίς ότι εισί
δίκαιοι, και εξουθεμούμτας/τους λοιπούς
/τημ παραβολήμ ταύτημ. άμθρωποι δύο α-
μέβησαμ εις/το ιερόμ προσεύξασθαι,/ο εις φα
ρισαίος, και/ο έτερος τελώμης./ο φαρισαίος
σταθείς, προς εαυτόμ ταύτα προσηύχετο.
/ο θεός ευχαριστώ σοι, ότι ουκ ειμί ώσπερ
/οι λοιποί/τωμ αμθρώπωμ, άρπαγες, άδικοι
μοιχοί, η και ως ούτος/ο τελώμης. μηστεύ
ω δις/του σαββάτου, αποδεκατώ πάμτα ό
σα κτώμαι. και/ο τελώμης μακρόθεμ εστώς,
ουκ ήθελεμ ουδέ/τους οφθαλμούς εις/τομ
ουραμόμ επάραι. αλλ έτυπτεμ εις/το στή-
θος αυτού, λέγωμ./ο θεός ιλάσθητι μοι/τω
αμαρτωλώ. λέγω υμίμ, κατέβη ούτος δε
δικαιωμέμος εις/τομ οίκομ αυτού, η γαρ ε-
κείμος. ότι πας/ο υψώμ εαυτόμ ταπειμωθή-
σεται,/ο δε ταπειμώμ εαυτόμ υψωθήσεται.
προσέφερομ δε αυτώ και/τα βρέφη, ίμα αυ
τώμ άπτηται. ιδόμτες δε/οι μαθηταί επετίμη
σαμ αυτοίς./ο δε ιησούς προσκαλεσάμεμος
αυτά, είπεμ. άφετε/τα παιδία έρχεσθαι προς
με, και μη κωλύετε αυτά./τωμ γαρ τοιού
τωμ εστίμ/η βασιλεία/του θεού. αμήμ λέγω

illa nocte erunt duo in lecto vno:
vnus assumetur et alter relinquetur.
Due erunt molentes in vnum: Mat. 24. f.
vna assumetur et altera relinquetur.
Duo in agro: vnus assumetur
et alter relinquetur. Respondentes
dicunt illi. Ubi domine? Qui
dixit illis. Ubicunque fuerit corpus illic cō Mat. 24. f.
gregabuntur et aquile. Cap. 18.

Dicebat autē et parabolā ad illos quoniam A
oportet semper orare et non Eccle. 18. c. 1. Thes. 5. d.
deficē: dicēs. Judex quidā erat in quadā
ciuitate qui deū non timebat et hominē
nō reuerebatur: vidua autē quedā erat in ci-
uitate illa et veniebat ad eū dicens. Vin
dica me de aduersario meo: et nolebat
per multū tempus. Post hoc autē dixit
intra se. Et si deum non timeo nec
hominē reuereor: tamē quia molesta ē
mihi hec vidua vindicabo
illā: ne in nouissimo veniēs suggillet
me. Ait autem dñs. Audite quid iu-
dex iniquitatis dicit. Deus autē non fa-
ciet vindictam electorum suorum
clamantium ad se die ac nocte:
et patiētiā hēbit in illis? Dico āt vobis
quia cito faciet vindictam illorum.
Veruntñ filius hominis veniēs: putas
inueniet fidem in terra? Dixit autē ad
quosdam qui in se cōfidebant tanquam
iusti et aspernabantur ceteros
parabolā istam dicens. Duo hoīes ascē- sup. 2. f. Dani. 5. a.
debant in templū vt orarent: vnus phari
seus et alter publicanus. Phariseus B
stās hec apud se orabat.
Deus grās ago tibi: quia nō sum sicut
ceteri hominū: raptores: iniusti
adulteri: velut etiam hic publicanus. Je
iuno bis in sabbato: decimas do oīm que
possideo. Et publicanus a longe stans Eccle. 5. b. sup. 15. c.
nolebat nec oculos ad
celum leuare: sed percutiebat pectus
suum dicēs. Deus propitius esto mihi
pctōri. Dico vobis descendit hic iusti-
ficatus in domum suam ab illo.
Quia omnis qui se exaltat humiliabitur: Mat. 23. b.
et qui se humiliat exaltabitur.
Afferebāt autē ad illū et īfantes: vt eos Mat. 19. c. Mar. 10. b.
tāgeret. Quod cū viderēt discipuli increpa-
bant illos. Jesus autem conuocans
illos dixit. Sinite pueros venire ad
me et nolite vetare eos. Talium
est enim regnum dei. Amen dico

υμίν, ος εάν μη δέξηται την βασιλείαν του
θεού ως παιδίον, ου μή εισέλθη εις αυτήν.
και επηρώτησε τις αυτόν άρχων λέγων.
διδάσκαλε αγαθέ τι ποιήσας ζωήν αιώνι=
ον κληρονομήσω. είπε δε αυτώ ο ιησούς. τι
με λέγεις αγαθόν. ουδείς αγαθός ει μή εις
ο θεός. τας εντολάς οίδας. μη μοιχεύσης,
μη φονεύσης, μη κλέψης, μη ψευδομαρ=
τυρήσης, τίμα τον πατέρα σου και την μη
τέρα σου. ο δε είπε. ταύτα πάντα εφυλαξά=
μην εκ νεότητος μου. ακούσας δε ταύτα ο
ιησούς είπεν αυτώ. έτι εν σοι λείπει. πάντα
όσα έχεις πώλησον και διάδος πτωχοίς,
και έξεις θησαυρόν εν ουρανώ, και δεύρο
ακολούθει μοι. ο δε ακούσας ταύτα περί=
λυπος εγένετο. ην γαρ πλούσιος σφόδρα.
ιδών δε αυτόν ο ιησούς περίλυπον γενόμε
νον, είπε. πως δυσκόλως οι τα χρήματα έ
χοντες εισελεύσονται εις την βασιλείαν του
θεού. ευκοπώτερον γαρ εστί κάμηλον διά
τρυμαλιάς ραφίδος εισελθείν, ή πλούσιον
εις την βασιλείαν του θεού εισελθείν. είπον
δε οι ακούσαντες, και τις δύναται σωθή=
ναι. ο δε είπε τα αδύνατα παρά ανθρώποις
δυνατά εστι παρά τω θεώ. είπε δε πέτρος
ιδού ημείς αφήκαμεν πάντα και ηκολουθή
σαμεν σοι. ο δε είπεν αυτοίς. αμήν λέγω υ
μίν ότι ουδείς εστίν ος αφήκεν οικίαν, η
γονείς η αδελφούς, η γυναίκα, η τέκνα έ=
νεκεν της βασιλείας του θεού, ος ου μη απο
λάβη πολλαπλασίονα εν τω καιρώ τούτω,
και εν τω αιώνι τω ερχομένω ζωήν αιώνιον.
παραλαβών δε τους δώδεκα είπε προς αυ=
τούς. ιδού αναβαίνομεν εις ιεροσόλυμα,
και τελεσθήσεται πάντα τα γεγραμμένα διά
των προφητών τω υιώ του ανθρώπου. πα
ραδοθήσεται γαρ τοις έθνεσι, και εμπαιχθή=
σεται, και υβρισθήσεται, και εμπτυσθήσεται
και μαστιγώσαντες αποκτενούσιν αυ=
τόν, και τη τρίτη ημέρα αναστήσεται. και
αυτοί ουδέν τούτων συνήκαν. και ην το ρή
μα τούτο κεκρυμμένον απ αυτών, και ουκ ε
γίνωσκον τα λεγόμενα. εγένετο δε εν τω εγ
γίζειν αυτόν εις ιεριχώ, τυφλός τις εκάθη=
το παρά την οδόν προσαιτών. ακούσας
δε όχλου διαπορευομένου, επυνθάνετο τι
είη τούτο. απήγγειλαν δε αυτώ, ότι ιησούς
ο ναζωραίος παρέρχεται. και εβόησε λέγων.
ιησού υιέ δαυίδ ελέησόν με και οι προάγον
τες επετίμων αυτώ ίνα σιωπήση, αυτός
δε πολλώ μάλλον έκραζεν. υιέ δαυίδ ε=
λέησόν με. σταθείς δε ο ιησούς εκέλευσεν

vobis: quicunq; non acceperit regnum
dei sicut puer non intrabit in illud.
Et interrogauit eũ q̃dã princeps dicẽs
Magister bone q̃d faciens vitã eternã Mat.19.d. Mar.10.b.
possidebo? Dixit autem ei iesus. Quid
me dicis bonũ? Nemo bonus nisi sol9 C
deus. Mãdata nosti. Nõ occides nõ Exo.20.b Mat.19.d.
mechaberis: nõ furtũ facies: nõ falsũ te Mar.10.c.
stimoniũ dices: honora prẽm tuũ & ma
trem. Qui ait. Hec omnia custodiui
a iuuentute mea. Quo audito:
ies9 ait ei. Adhuc vnũ tibi deest. Oĩa Mat.19.c. Mar.10.c.
quecũq; habes vende et da pauperib9:
et habebis thesaurũ in celo: et veni
sequere me. His ille auditis contrista
tus est quia diues erat valde.
Videns aũt iesus illum tristem factum
dixit. Quã difficile qui pecũias hñt
in regnum dei intrabunt.
Facilius est enim camelum per Mat.19.f. Mar.10.c.
foramen acus transire: q̃ diuitem
intrare in regnũ dei.
Et dixerũt q̃ audiebãt. Et q̃s põt salu9
fieri? Ait illis. Que ĩpossibilia sũt apud Mat.19.f. Mar.10.d
hoĩes: possibilia sũt apud deũ. Ait aũt
petrus. Ecce nos dimisim9 oĩa: & secu
ti sum9 te. Qui dixit eis. Amẽ dico vo Mat.19.g. Mar.10.d.
bis nemo est qui reliquit domum aut
parẽtes aut frẽs aut vxorẽ aut filios p=
pter regnum dei: et non recipiat
multo plura in hoc tempore
et in seculo futuro vitam eternam.
Assumpsit aũt iesus duodecim & ait illis Mat.20.d Mar.10.g
Ecce ascendimus hierosolymam:
et consũmabuntur oĩa que scripta sũt p
prophetas de filio hominis. Tradetur D
enim gentibus: et illudetur
et flagellabitur et
conspuet: & postq̃ flagellauerit occidẽt eũ:
et die tertia resurget. Et
ipsi nihil horũ intellexerũt. Et erat ver
bum istud absconditũ ab eis: & nõ ĩtelli
gebãt q̃ dicebãtur. Factũ est aũt cũ ap Mat.20.g. Mar.10.e.
propinquaret hiericho: cecus quidã se=
debat secus viam mendicans. Et cũ au
diret turbã pretereũtem: interrogabat q̃d
hoc esset. Dixerunt autem ei: q̃ iesus
nazarenus transiret. Et clamauit dicẽs
Jesu fili dauid miserere mei. Et q̃ prei Mat.20.g.
bãt increpabãt eũ vt taceret: ipse ⌈serere
ꝟo multo magis clamabat. Fili dd mi=
mei. Stans autem iesus iussit

αυτόν αχθήναι προς αυτόν. εγγίσαντος δε
αυτού επηρώτησεν αυτόν λέγων. τι σοι θέ
λεις ποιήσω. ο δε είπε. κύριε ίνα αναβλέψω.
και ο ιησούς είπεν αυτώ. ανάβλεψον. η πίσ
τις σου σέσωκε σε. και παραχρήμα ανέβλε=
ψε, και ηκολούθει αυτώ δοξάζων τον θεόν.
και πας ο λαός ιδών έδωκεν αίνον τω
θεώ. Cap. 19.

Και εισελθών διήρχετο την ιεριχώ. και ι
δού ανήρ ονόματι καλούμενος ζακχαί
ος, και αυτός ην αρχιτελώνης, και ούτος ην
πλούσιος. και εζήτει ιδείν τον ιησούν τις εσ
τί. και ουκ ηδύνατο από του όχλου, ότι τη
ηλικία μικρός ην. και προσδραμών έμπρο=
σθεν ανέβη επί συκομωρέαν ίνα ίδη αυτόν,
ότι εκείνης έμελλε διέρχεσθαι. και ως ήλ=
θεν επί τον τόπον, αναβλέψας ο ιησούς είδεν
αυτόν, και είπε προς αυτόν. ζακχαίε σπεύ
σας κατάβηθι, σήμερον γαρ εν τω οίκω σου
δει με μείναι. και σπεύσας κατέβη, και υπε=
δέξατο αυτόν χαίρων. και ιδόντες πάντες
διεγόγγυζον λέγοντες, ότι παρά αμαρτω
λώ ανδρί εισήλθε καταλύσαι. σταθείς δε
ζακχαίος είπε προς τον κύριον. ιδού τα η=
μίση των υπαρχόντων μου κύριε δίδωμι
τοις πτωχοίς, και ει τινός τι εσυκοφάντη=
σα αποδίδωμι τετραπλούν. είπε δε προς
αυτόν ο ιησούς. ότι σήμερον σωτηρία τω οί
κω τούτω εγένετο, καθότι και αυτός υιός α
βραάμ εστίν. ήλθε γαρ ο υιός του ανθρώ=
που ζητείσαι και σώσαι το απολωλός. ακου
όντων δε αυτών ταύτα, προσθείς είπε παρα
βολήν διά το εγγύς αυτόν είναι ιερουσαλήμ
και δοκείν αυτούς ότι παραχρήμα μέλλει
η βασιλεία του θεού αναφαίνεσθαι. είπεν
ουν. άνθρωπος τις ευγενής επορεύθη εις
χώραν μακράν λαβείν εαυτώ βασιλείαν και
υποστρέψαι. καλέσας δε δέκα δούλους ε=
αυτού έδωκεν αυτοίς δέκα μνάς, και είπε
προς αυτούς. πραγματεύσασθε έως έρχο
μαι. οι δε πολίται αυτού εμίσουν αυτόν.
και απέστειλαν πρεσβείαν οπίσω αυτού λέ
γοντες. ου θέλομεν τούτον βασιλεύσαι εφ
ημάς. και εγένετο εν τω επανελθείν αυτόν
λαβόντα την βασιλείαν, είπε φωνηθήναι αυ
τώ τους δούλους τούτους οις έδωκε το
αργύριον, ίνα γνω τις τι διεπραγμα=
τεύσατο. παρεγένετο δε ο πρώτος λέ=
γων. κύριε η μνα σου προσειργάσατο δέκα
μνας. και είπεν αυτώ. ευ αγαθέ δούλε, ό
τι εν ελαχίστω πιστός εγένου ίσθι εξουσίαν έ
χων επάνω δέκα πόλεων. και ήλθεν ο δεύτε

illū adduci ad se. Et cū appropinq̄sset:
iterrogauit illū dicens. Quid tibi vis
faciā? At ille dixit. Dñe vt videam.
Et iesus dixit ei. Respice. Fides Mat. 9. f.
tua saluum te fecit. Et confestim vidit Mar. 5. f.
et sequebatur illum magnificans deum.
Et omnis plebs vt vidit dedit laudē
deo. Cap. 19.

Et igressus pābulabat hiericho. Et A
vir nomine zacheus ecce
et hic princeps erat publicanoꝝ et ipse
diues. Et querebat vidē iesū quis esset
et non poterat pre turba: quia
statura pusillus erat. Et precurrens
ascēdit in arborē sycomoꝝ vt videret eū
quia inde erat transiturus. Et cū ve
nisset ad locum: suspiciens iesus vidit
illū et dixit ad illū. Zachee festinās
descende: quia hodie in domo tua
opꝫ me manē. Et festinās descēdit et ex
cepit illum gaudens. Et cum viderent
murmurabant dicentes q̄ ad omnes
hominē peccatorē diuertisset. Stans aūt
zacheus dixit ad iesum. Ecce dimidiū
bonorum meorum domine do
pauperibus: et si quid aliquē defrauda=
ui reddo quadruplum. Ait iesus ad
eum. Quia hodie salus domui huic fa
cta est eo q̄ et ipse filius sit abrae.
Venit enim filius hominis Mat. 18. c.
querere et saluum facere quod perierat.
Hec illis audientibus adijciens dixit pa
bolam eo q̄ esset prope hierusalem
et quia existimarent q̄ confestim
regnum dei manifestaretur. Dixit Mat. 25. b.
ergo. Homo quidam nobilis abijt in Mar. 13. g.
regionē longiquā accipere sibi regnū et
reuerti. Vocatis autē decē seruis suis
dedit eis decem mnas et ait
ad illos. Negociamini dum venio.
Ciues autem eius oderant eum:
et miserunt legationē post illū dicentes B
Nolumus hunc regnare super
nos. Et factum est vt rediret
accepto regno: et iussit vocari
seruos quibus dedit
pecuniā: vt sciret quātū quisq̄ negociatus
esset. Venit autem primus dicens.
Domine mna tua decē mnas acq̄siuit.
Et ait illi. Euge bone serue: Mat. 25. d.
quia in modico fuisti fidelis: eris potestatē
habens supra decē ciuitates. Et alter venit

ρος λέγων. κύριε η μνα σου εποίησε πέντε
μνάς. είπε δε και τούτω. και συ γίνου επά
νω πέντε πόλεων. και έτερος ήλθε λέγων.
κύριε ιδού η μνά σου ην είχον αποκειμέ-
νην εν σουδαρίω. εφοβούμην γαρ σε ότι άν
θρωπος αυστηρός ει. αίρεις ο ουκ έθηκας, και
θερίζεις ο ουκ έσπειρας. λέγει δε αυτώ. εκ
του στόματός σου κρινώ σε πονηρέ δού-
λε. ήδεις ότι εγώ άνθρωπος αυστηρός ειμί,
αίρων ο ουκ έθηκα, και θερίζων ο ουκ έσ-
πειρα. και διά τι ουκ έδωκας το αργύριόν
μου τοις τραπεζίταις, και ελθών εγώ συν
τόκω αν έπραξα αυτό. και τοις παρεστώ
σιν είπεν. άρατε απ' αυτού την μναν, και δό
τε τω τας δέκα μνας έχοντι. και είπον αυτώ.
κύριε έχει δέκα μνάς. λέγω γαρ υμίν ότι
παντί τω έχοντι δοθήσεται, απο δε του μη
έχοντος, και ο έχει αρθήσεται απ' αυτού.
πλήν τους εχθρούς μου εκείνους τους μη θε
λήσαντας με βασιλεύσαι επ' αυτούς, αγά-
γετε ώδε, και κατασφάξατε έμπροσθεν μου.
και ειπών ταύτα επορεύετο έμπροσθεν, α-
ναβαίνων εις ιεροσόλυμα. και εγένετο ως
ήγγισεν εις βηθσφαγή και βηθανίαν προς το
όρος το καλούμενον ελαιών, απέστειλε δύ
ο των μαθητών αυτού ειπών. υπάγετε εις
την κατέναντι κώμην. εν η εισπορευόμενοι,
ευρήσετε πώλον δεδεμένον, εφ' ον ουδείς
πώποτε ανθρώπων εκάθισε. λύσαντες αυ
τόν αγάγετε. και εάν τις υμάς ερωτά, διά τι
λύετε, ούτως ερείτε αυτώ. ότι ο κύριος αυ-
τού χρείαν έχει. απελθόντες δε οι απεσταλ
μένοι, εύρον καθώς είπεν αυτοίς. λυόντων
δε αυτών τον πώλον, είπον οι κύριοι αυ-
τού προς αυτούς. τι λύετε τον πώλον. οι
δε είπον. ο κύριος αυτού χρείαν έχει. και
ήγαγον αυτόν προς τον ιησούν. και επιρ-
ρίψαντες εαυτών τα ιμάτια επί τον πώλον,
επεβίβασαν τον ιησούν. πορευομένου δε αυ
τού, υπεστρώννυον τα ιμάτια αυτών εν τη
οδώ. εγγίζοντος δε αυτού ήδη προς τη
καταβάσει του όρους των ελαιών ήρξαντο ά
παν το πλήθος των μαθητών χαίροντες αι-
νείν τον θεόν φωνή μεγάλη περί πασών ων
είδον δυνάμεων λέγοντες. ευλογημένος ο
ερχόμενος βασιλεύς εν ονόματι κυρίου. ει
ρήνη εν ουρανώ, και δόξα εν υψίστοις. και
τινές των φαρισαίων από του όχλου είπον
προς αυτόν. διδάσκαλε. επιτίμησον τοις
μαθηταίς σου. και αποκριθείς είπεν αυ-
τοίς. λέγω υμίν, ότι εάν ούτοι σιωπή-
σωσιν, οι λίθοι κεκράξονται. και ως ή-
γγισεν, ιδών την πόλιν έκλαυσεν επ' αυ-
τή λέγων. ότι ει έγνως και συ και γε

dicens. Domine mna tua fecit quinqꝫ
mnas. Et huic ait. Et tu esto super
quinqꝫ ciuitates. Et alter venit dicẽs.
Dñe ecce mna tua quã habui repositã
in sudario. Timui enim te quia homo
austerus es: tollis quod nõ posuisti: ⁊
metis qd non seminasti. Dixit ei. De
ore tuo iudico te serue nequam.
Sciebas q ego homo austerus sum:
tollẽs qd nõ posui: ⁊ metẽs qd nõ se-
minaui. Et quare non dedisti pecuniã
meam ad mensam: et ego veniens cum
vsuris vtiqꝫ exegissẽ illũ. Et astãtib⁹
dixit. Afferte ab illo mnã: ⁊ date
illi qui decẽ mnas hꝫ. Et dixerũt ei.
Dñe hꝫ decẽ mnas. Dico ãt vobis q: Mat. 13. b.
oĩ hñti dabit ⁊ abũdabit: ab eo aũt q̃ 7. 25. c. Mar. 4. c.
nõ habet et quod hꝫ auferetur ab eo. sup. 8. c.
Ueruntamen inimicos meos illos qui
noluerunt me regnare super se: adduci
te huc: et interficite ante me. C
Et his dictis precedebat ascendens
hierosolymam. Et factum est cum Mat. 21. a.
appropinq̃sset ad bethphage ⁊ bethaniã Mar. 11. a. Joh. 12. b.
mõtẽ q̃ vocat oliueti: misit duos ⌊ ad
discipulos suos dicens. Ite in Mat. 21. a.
castellũ qd cõtra vos ẽ. In qd introeũtes Mar. 11. a.
inuenietis pullũ asine alligatũ: cui nemo
vnqꝫ hominum sedit. Soluite illum et
adducite. Et si quis vos iterrogauerit q̃
re soluitis: sic dicetis ei. Quia dominus
opaꝫ ei⁹ desiderat. Abierũt ãt q̃ missi
erãt: ⁊ inuenerũt sicut dixit illis stãtẽ pul
lũ. Soluẽtib⁹ ãt illis pullũ dixerũt dñi ei⁹
ad illos. Quid soluitis pullum?
At illi dixerũt. Quia dñs eũ necessariũ hꝫ.
duxerũt illũ ad iesũ. Et iactãtes ⌊ Et
vestimenta sua supra pullum:
imposuerunt iesum. Eunte autem illo Mat. 21. a. Mar. 11. b.
substernebant vestimenta sua in Johã. 12. b.
via. Et cum appropinquaret iam ad
descensũ mõtis oliueti: ceperũt omnes
turbe descendentium gaudẽtes laudare
deum voce magna super omnib⁹ quas
viderant virtutibus dicentes. Bñdict⁹ D
qui venit rex in noĩe domini. Pax
in celo et gloria in excelsis. Et Mar. 11. c.
quidã phariseorum de turbis dixerunt
ad illum. Magister increpa
discipulos tuos. Quibus ipse ait.
Dico vobis quia si hi tacuerint:
lapides clamabũt. Et vt appropinquit Abach. 2. c
videns ciuitatem fleuit super illam
dicens. Quia si cognouisses et tu et q̃dẽ

εν τη ημέρᾳ σου ταύτη τα προς ειρήνην σου,
νυν δε εκρύβη από οφθαλμών σου. ότι ή-
ξουσιν ημέραι επί σε, και περιβαλούσιν οι
εχθροί σου χάρακα σοι, και περικυκλώσου
σί σε, και συνέξουσι σε πάντοθεν, και εδαφι
ούσί σε, και τα τέκνα σου εν σοι. και ουκ α
φήσουσιν εν σοι λίθον επί λίθῳ, ανθ' ών ουκ
έγνως τον καιρόν της επισκοπής σου. και ει-
σελθών εις το ιερόν ήρξατο εκβάλλειν τους
πωλούντας εν αυτῷ και αγοράζοντας, λέ-
γων αυτοίς. γέγραπται, ο οίκος μου οίκος
προσευχής εστίν. υμείς δε αυτόν εποιήσατε
σπήλαιον ληστών. και ην διδάσκων το κα-
θημέραν εν τῷ ιερῷ. οι δε αρχιερείς και οι
γραμματείς εζήτουν αυτόν απολέσαι και
οι πρώτοι του λαού, και ουχ εύρισκον το τι
ποιήσουσιν. ο λαός γαρ άπας εξεκρέματο
αυτού ακούων. Cap. 20.

Και εγένετο εν μιᾷ των ημερών εκείνων δι
δάσκοντος αυτού τον λαόν εν τῷ ιερῷ
και ευαγγελιζομένου, επέστησαν οι αρχιε
ρείς και οι γραμματείς συν τοις πρεσβυτέ-
ροις, και είπον προς αυτόν λέγοντες. ειπέ η-
μίν εν ποίᾳ εξουσίᾳ ταύτα ποιείς. η τις εσ-
τίν ο δούς σοι την εξουσίαν ταύτην. αποκρι
θείς δε είπε προς αυτούς. ερωτήσω υμάς κα
γώ ένα λόγον, και είπατέ μοι. το βάπτισμα
ιωάννου εξ ουρανού ην, ή εξ ανθρώπων. οι
δε συνελογίσαντο πρός εαυτούς λέγοντες.
ότι εάν είπωμεν εξ ουρανού, ερεί διά τι ουκ
επιστεύσατε αυτῷ. εάν δε είπωμεν εξ αν-
θρώπων, πας ο λαός καταλιθάσει ημάς. πε
πεισμένος γαρ εστίν ιωάννην προφήτην είναι.
και απεκρίθησαν μη ειδέναι πόθεν. και ο ιη-
σούς είπεν αυτοίς. ουδέ εγώ λέγω υμίν εν
ποίᾳ εξουσίᾳ ταύτα ποιώ. ήρξατο δε προς
τον λαόν λέγειν την παραβολήν ταύτην. άν
θρωπος εφύτευσεν αμπελώνα, και εξέδοτο
αυτόν γεωργοίς, και απεδήμησε χρόνους
ικανούς, και εν καιρῷ απέστειλε προς τους
γεωργούς δούλον ίνα από του καρπού
του αμπελώνος δώσιν αυτῷ. οι δε γεωρ
γοί δείραντες αυτόν εξαπέστειλαν κενόν. και
προσέθετο πέμψαι έτερον δούλον. οι δε
κακείνον δείραντες και ατιμάσαντες, εξαπέ-
στειλαν κενόν. και προσέθετο πέμψαι τρίτον
οι δε και τούτον τραυματίσαντες εξέβαλον.
είπε δε ο κύριος του αμπελώνος. τι ποιήσω
πέμψω τον υιόν μου τον αγαπητόν, ίσως
τούτον ιδόντες εντραπήσονται. ιδόντες
δε αυτόν οι γεωργοί, διελογίζοντο προς
εαυτούς λέγοντες. ούτος εστίν ο κληρονό
μος. δεύτε αποκτείνωμεν αυτόν, ίνα ημών
γένηται η κληρονομία. και εκβαλόντες αυ-

in hac die tua que ad pacem tibi:
nūc aūt abscōdita sūt ab oculis tuis. Qr
venient dies in te: et circundabunt
te inimici tui vallo: et circundabunt
te: et coangustiabūt te vndiqz: et ad ter
rā psternēt te et filios tuos q̄ i te sūt. Et Mt.24.a. Mr.13.a.
nō relinquēt i te lapidē sup lapidē: eo
q̄ nō cognoueris tēps visitatōis tue. Et Mt.21.b. Mr.11.d. Joh.2.d.
ingressus in templum cepit eijcere
vendentes in illo et ementes: dicens
illis. Scriptū est: quia dom⁹ mea dom⁹ Esa.56.d.
orationis est. Uos autem fecistis illam Hiere.7.b.
speluncā latronū. Et erat docens quoti
die in tēplo. Pricipes aūt sacerdotū et Mt.21.g.
scribe et principes plebis querebant il- Mr.11.b.
luz perdere: et non inueniebant quid Joh.7.c.
facerent illi. Ois enī pplūs suspēsus erat
audiens illum. Cap. 20.

Et factum est in vna dierū docente A
illo populum in templo
et euāgelizante: cōuenerūt principes sa
cerdotum et scribe cum senioribus:
et aiunt dicentes ad illuz. Dic nobis Mt.21.d. Mr.11.d.
in qua potestate hec facis. Aut q̄s est
qui dedit tibi hāc ptātē? Rūdēs aūt
iesus dixit ad illos. Interrogabo vos et
ego vnū verbū. Rūdete mihi. Baptis-
mū iohānis de celo erat: an ex hoīb⁹?
At illi cogitabant intra se dicentes.
Quia si dixerim⁹ de celo dicet. Quare
ergo nō credidistis illi? Si aūt dixerim⁹
ex hoīb⁹ plebs vniuersa lapidabit nos.
Certi sūt enī iohānē prophetam esse.
Et rūderūt se nescire vnde esset. Et iesus
ait illis. Neqz ego dico vobis in
qua potestate hec facio. Cepit autem Mt.21.f.
dicere ad plebez pabolā hāc. Hō q̄daz Mr.12.a.
plantauit vineam et locauit
eam colonis: et ipse peregre fuit
multis tpibus: et in tempore misit ad
cultores seruum vt de fructu
vinee darent illi. Qui
cesum dimiserunt eum inanem. Et
addidit alterū seruū mittere. Illi aūt
hūc quoqz cedētes et afficiētes cōtume
lia: dimiserūt ianē. Et addidit tertiū mit
tere: qui et illum vulnerātes eiecerūt. B
Dixit autez dñs vinee. Quid faciam?
Mittā filium meū dilectuz: forsitan cū
hunc viderint verebuntur. Quē cū vi
dissent coloni: cogitauerunt intra
se dicentes. Hic est heres.
Occidamus illum: vt nostra Gene.37.d.
fiat hereditas. Et eiectum illum

τὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος ἀπέκτειναν. Τί οὖν
ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος. ἐ-
λεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τού-
τους, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. ἀ-
κούσαντες δὲ εἶπον. μὴ γένοιτο. ὁ δὲ ἐμβλέ-
ψας αὐτοῖς εἶπε. Τί οὖν ἐστὶ τὸ γεγραμμέ-
νον τοῦτο. λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκο-
δομοῦντες οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γω-
νίας. πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λίθον συν-
θλασθήσεται, ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ λικμήσει αὐ-
τόν. καὶ ἐζήτησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμ-
ματεῖς ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν αὐ-
τῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ ἐφοβήθησαν. ἔγνωσαν γὰρ ὅ-
τι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην εἶπε.
καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέ-
τους ὑποκρινομένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶ-
ναι, ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου, εἰς τὸ
παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ
τοῦ ἡγεμόνος. καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέ-
γοντες. διδάσκαλε οἴδαμεν ὅτι ὀρθῶς λέ-
γεις καὶ διδάσκεις, καὶ οὐ λαμβάνεις πρό-
σωπον, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ
θεοῦ διδάσκεις. ἔξεστιν ἡμῖν καίσαρι φό-
ρον δοῦναι, ἢ οὔ. κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν
πανουργίαν, εἶπε πρὸς αὐτούς. Τί με πει-
ράζετε. ἐπιδείξατέ μοι δηνάριον. τίνος ἔχει
εἰκόνα καὶ ἐπιγραφήν. ἀποκριθέντες δὲ εἶ-
πον, καίσαρος. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς. ἀπόδοτε
τοίνυν τὰ καίσαρος καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ θε-
οῦ τῷ θεῷ. καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐ-
τοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ. καὶ θαυ-
μάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ ἐσίγησαν.
προσελθόντες δέ τινες τῶν σαδδουκαίων
οἱ ἀντιλέγοντες ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπηρώ-
τησαν αὐτὸν λέγοντες. διδάσκαλε μωυσῆς
ἔγραψεν ἡμῖν. ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθά-
νῃ ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτος ἄτεκνος ἀποθά-
νῃ ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα,
καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.
ἑπτὰ οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν, καὶ ὁ πρῶτος λα-
βὼν γυναῖκα ἀπέθανεν ἄτεκνος, καὶ ἔλαβεν
ὁ δεύτερος τὴν γυναῖκα, καὶ οὗτος ἀπέθα-
νεν ἄτεκνος, καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτήν. ὡ-
σαύτως δὲ καὶ οἱ ἑπτὰ οὐ κατέλιπον τέκνα,
καὶ ἀπέθανον. ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανε
καὶ ἡ γυνή. ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει τίνος αὐ-
τῶν γίνεται γυνή. οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν
γυναῖκα. καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰη-
σοῦς οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου γαμοῦσι καὶ
ἐκγαμίσκονται οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶ-
νος ἐκείνου τυχεῖν καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς
ἐκ νεκρῶν, οὔτε γαμοῦσιν οὔτε ἐκγαμί-
ζονται, οὔτε γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι δύναν-

extra vineam occiderūt. Quid ergo
faciet illis dominus vinee? Ueniet
et perdet colonos istos:
et dabit vineam alijs. Quo audito
dixerunt illi. Absit. Ille autē aspiciens
eos ait. Quid est ergo hoc qđ scriptū Mat. 21. g.
est. Lapidē quē reprobauerūt edificātes Mar. 12. b.
hic factus ē in caput anguli? 1. Pe. 2. d.
Omis q̄ ceciderit supra illū lapidē cōquas- Rom. 4. b.
sabit: sup quē āt ceciderit cōminuet illū.
Et querebāt principes sacerdotū ⁊ scri-
be mittere in illum manus illa
hora ⁊ timuerūt pplm. Cognouerūt eī q̄
ad ipsos dixerit similitudinem hanc.
Et obseruantes miserunt insidiatores Mat. 22. c.
qui se iustos simularent Mar. 12. b.
vt caperent eum in sermone: et Johā. 7. g.
traderent illum principatui et potestati ⁊. 8. c.
presidis. Et interrogauerūt eū dicētes.
Magister scimus quia recte dicis Mat. 22. c.
et doces et non accipis Mar. 12. c.
personam: sed viam dei in veritate
doces. Licet nobis tributum C
dare cesari an nō? Considerans autē
dolū illoꝝ dixit ad eos. Quid me tem-
ptatis? Ostēdite mihi denariū. Cuiꝰ hꝫ
imaginē et inscriptionē? Rñdētes dixe-
runt. Cesaris. Et ait illis. Reddite
ergo que sūt cesaris cesari ⁊ q̄ sunt dei
deo. Et non potuerūt verbū eiꝰ repre-
hendere coram plebe: et mirati
in responso eius tacuerunt.
Accesserunt autem quidam saduceoꝝ
q̄ negāt esse resurrectionē: ⁊ interrogaue-
runt eum dicentes. Magister moyses Mat. 22. d.
scripsit nobis: si frater alicuiꝰ mortuꝰ Mar. 12. c.
fuerit habēs vxorē ⁊ hic sine liberis fue-
rit: vt accipiat eam frater eius vxorem:
et suscitet semen fratri suo.
Septem ergo fratres erāt: ⁊ primꝰ ac-
cepit vxorem ⁊ mortuꝰ est sine filijs: et
sequens accepit illā: et ipse mortuus ē
sine filio: et tertius accepit illam: silr
et omnes septē ⁊ nō reliquerūt semen
et mortui sūt. Nouissime oīm mortua ē
⁊ mulier. In resurrectiōe ergo cuiꝰ eo-
rū erit vxor. Siquidē septē habuerūt eā
vxorem. Et ait illis iesus.
Filij huius seculi nubunt: et ⌐būt sclo
tradūtur ad nuptias: illi vero q̄ digni hē-
illo et resurrectione
ex mortuis: neq nubēt neq ducēt vxo- D
res: neq vltra mori poterunt.

ται. ισάγγελοι γάρ εισί, και υιοί εισί του θε
ού, της αναστάσεως υιοί όντες. ότι δε εγεί=
ρονται οι νεκροί, και μωυσής εμήνυσεν επί
της βάτου ως λέγει. κύριον τον θεόν αβρα
άμ, και τον θεόν ισαάκ, και τον θεόν ιακώβ.
θεός δε ουκ εστί νεκρών αλλά ζώντων,
πάντες γαρ αυτώ ζώσιν. αποκριθέντες δε
τινές των γραμματέων είπον. διδάσκαλε,
καλώς είπας. ουκ έτι δε ετόλμων επερωτάν
αυτόν ουδέν. είπε δε προς αυτούς, πως λέ
γουσι τον χριστόν υιόν δαυίδ είναι, και αυ
τός δαυίδ λέγει εν βίβλω ψαλμών. είπεν ο
κύριος τω κυρίω μου κάθου εκ δεξιών μου,
έως αν θω τους εχθρούς σου υποπόδιον
των ποδών σου. δαυίδ ουν κύριον αυτόν
καλεί, και πως υιός αυτού εστίν. ακούον=
τος δε παντός του λαού, είπε τοις μαθηταίς
αυτού. προσέχετε από των γραμματέων
των θελόντων περιπατείν εν στολαίς, και
φιλούντων ασπασμούς εν ταις αγοραίς και
πρωτοκαθεδρίας εν ταις συναγωγαίς, και
πρωτοκλισίας εν τοις δείπνοις. οι κατεσθί=
ουσι τας οικίας των χηρών, και προφάσει
μακρά προσεύχονται. ούτοι λήψονται πε
ρισσότερον κρίμα. Cap.21.

Αναβλέψας δε είδε τους βάλλοντας τα
δώρα αυτών εις το γαζοφυλάκιον
πλουσίους. είδε δε τινά και χήραν πενι=
χράν βάλλουσαν εκεί δύο λεπτά, και είπεν.
αληθώς λέγω υμίν ότι η χήρα αύτη η πτω
χή πλείον πάντων έβαλεν. άπαντες γαρ ού
τοι εκ του περισσεύοντος αυτοίς έβαλον
εις τα δώρα του θεού. αύτη δε εκ του υσ=
τερήματος αυτής άπαντα τον βίον ον είχεν
έβαλε. και τινών λεγόντων περί του ιερού
ότι λίθοις καλοίς και αναθήμασι κεκόσμηται
είπε. ταύτα α θεωρείτε, ελεύσονται ημέραι
εν αίς ουκ αφεθήσεται λίθος επί λίθον ος ου
καταλυθήσεται. επηρώτησαν δε αυτόν λέ=
γοντες. διδάσκαλε πότε ουν ταύτα έσται,
και τι το σημείον όταν μέλλη ταύτα γίνεσ=
θαι. ο δε είπε. βλέπετε μη πλανηθήτε. πολ=
λοί γαρ ελεύσονται επί τω ονόματί μου λέ
γοντες ότι εγώ ειμί, και ο καιρός ήγγικε. μη
ουν πορευθήτε οπίσω αυτών. όταν δε ακού
σητε πολέμους και ακαταστασίας μη πτοη
θήτε. δει γαρ ταύτα γενέσθαι πρώτον,
αλλ' ουκ ευθέως το τέλος. τότε έλεγεν αυ=
τοίς. εγερθήσεται έθνος επί έθνος, και βασι=
λεία επί βασιλείαν, σεισμοί τε μεγάλοι κα=
τά τόπους και λιμοί και λοιμοί έσονται. φό
βητρα τε και σημεία απ' ουρανού μεγάλα έσ
ται. προ δε τούτων απάντων επιβαλούσιν εφ

Equales eñi angelis sũt: et filij dei sũt: D
cum sint filij resurrectiõis. Quia xo re= Mat.22.c.
surgant mortui: et moyses ondit secus Mar.12.d.
rubum: sicut dicit. Dñm deuz abraam Exod.3.
et deum ysaac et deum iacob.
Deus aũt non est mortuorũ sed viuoꝝ:
omnes enim viuunt ei. Rñdentes aũt
quidã scribarum dixerunt ei. Magister
bene dixisti. Et amplius nõ audebant Mat.22.g.
eũ quicꝗ interrogare. Dixit aũt ad illos Mar.12.f.
xp̃z filiũ eẽ dauid: ⁊ ipse Quõ dicũt
dauid dicit in libro psalmorum. Dixit Psal.109.
dñs domino meo sede a dextris meis
donec ponam inimicos tuos scabellũ
pedum tuorum. Dauid ergo dñm illũ Mat.22.g.
vocat: ⁊ quõ fili9 eius est? Audiente Mar.12.f.
autem omni populo dixit discipulis
suis. Attendite a scribis Mat.23.a.
qui volunt ambulare in stolis: et
amant salutationes in foro et
primas cathedras in synagogis et
primos discubit9 i ꝯuiuijs. Qui deuo=
rant domos viduarũ: simulantes
longam orationem. Hi accipient
damnationem maiorem. Cap.21.

Respiciens aũt vidit eos q̃ mittebãt A
munera sua in gazophylacium Mar.12.g.
diuites. Uidit aũt ⁊ quãdã viduã pau
perculã mittentẽ era minuta duo. Et dixit
Uere dico vobis qꝛ vidua hec pauper
plusꝗ oẽs misit: nam omnes hi
ex abundanti sibi miserunt
in munera dei: hec aũt ex eo ꝙ deest
illi omnem victum suum quem habuit
misit. Et quibusdã dicentib9 de templo
ꝙ bonis lapidib9 et donis ornatũ eẽt:
dixit. Hec que videtis: venient dies Mat.24.a.
in quib9 nõ relinquet lapis supra lapi Mar.13.a.
dẽ q̃ nõ destruat. Interrogauerũt aũt illũ Mat.24.a.
Preceptor quando hec erũt: dicẽtes. Mar.13.a.
et quod signum cum fieri incipient?
Qui dixit. Uidete ne seducamini. Mul Mat.24.a.
ti enim venient in noĩe meo dicentes Mar.13.a.
qꝛ ego sũ: ⁊ tp̃s appropiquauit. Nolite Ephe.5.b.
ire post eos. Cum autem audieritis 1.Tes.5.a.
prelia et seditiones nolite terreri. Col.2.a. B
Oportet primum hec fieri:
sed nondũ stati finis. Tũc dicebat illis.
Surget gens contra gentẽ et regnuz Mat.24.b.
aduers9 regnũ: ⁊ terremotus magni erũt Mar.13.b.
per loca ⁊ pestilentie et fames terrores
ꝙ de celo ⁊ signa magna erunt.
Sed ante hec omnia inijcient Mat.24.b.

υμάς τας χείρας αυτών, και διώξουσι πα-
ραδιδόντες εις συναγωγάς και φυλακάς, α-
γομένους επι βασιλείς και ηγεμόνας ένεκεν
του ονόματος μου. αποβήσεται δε υμίν εις
μαρτύριον. θέσθε ουν εις τας καρδίας υ-
μών μη προμελετάν απολογηθήναι. εγώ
γαρ δώσω υμίν στόμα και σοφίαν, η ου δυ-
νήσονται αντειπείν ουδέ αντιστήναι πάντες
οι αντικείμενοι υμίν. παραδοθήσεσθε δε και
υπό γονέων και συγγενών και φίλων και
αδελφών, και θανατώσουσιν εξ υμών. και
έσεσθε μισούμενοι υπό πάντων διά το όνο-
μα μου. και θριξ εκ της κεφαλής υμών ου-
μή απόληται. εν τη υπομονή υμών κτήσασ-
θε τας ψυχάς υμών. όταν δε ίδητε κυκλου-
μένην υπό στρατοπέδων την ιερουσαλήμ, τό-
τε γνώτε ότι ήγγικεν η ερήμωσις αυτής. τό-
τε οι εν τη ιουδαία φευγέτωσαν εις τα όρη,
και οι εν μέσω αυτής εκχωρείτωσαν, και οι
εν ταις χώραις μη εισερχέσθωσαν εις αυτήν
ότι ημέραι εκδικήσεως αύται εισί, του πλη-
ρωθήναι πάντα τα γεγραμμένα. ουαί δε ταις
εν γαστρί εχούσαις και ταις θηλαζούσαις
εν εκείναις ταις ημέραις. έσται γαρ ανάγκη
μεγάλη επί της γης, και οργή εν τω λαώ
τούτω. και πεσούνται στόματι μαχαίρας,
και αιχμαλωτισθήσονται εις πάντα τα έθνη.
και ιερουσαλήμ έσται πατουμένη υπό εθ-
νών άχρι πληρωθώσι καιροί εθνών. και έσ-
ται σημεία εν ηλίω και σελήνη και άστροις,
και επί της γης συνοχή εθνών, εν απορία η-
χούσης θαλάσσης και σάλου, αποψυχόν-
των ανθρώπων από φόβου και προσδοκί-
ας των επερχομένων εν τη οικουμένη. αι γαρ
δυνάμεις των ουρανών σαλευθήσονται. και
τότε όψονται τον υιόν του ανθρώπου ερχό-
μενον εν νεφέλη μετά δυνάμεως και δόξης
πολλής. αρχομένων δε τούτων γίνεσθαι,
ανακύψατε και επάρατε τας κεφαλάς υ-
μών, διότι εγγίζει η απολύτρωσις υμών.
και είπε παραβολήν αυτοίς. ίδετε την συ-
κήν και πάντα τα δένδρα, όταν προβάλω-
σιν ήδη, βλέποντες αφ εαυτών γινώσκετε ό-
τι ήδη εγγύς το θέρος εστίν. ούτω και υ-
μείς όταν ίδητε ταύτα γινόμενα, γινώσκε-
τε ότι εγγύς εστίν η βασιλεία του θεού. α-
μήν λέγω υμίν ότι ου μή παρέλθη η γενεά
αύτη, έως αν πάντα γένηται. ο ουρανός και
η γη παρελεύσονται οι δε λόγοι μου ου
μή παρέλθωσι. προσέχετε δε εαυτοίς, μή-
ποτε βαρηθώσιν υμών αι καρδίαι εν κραιπά-
λη και μέθη και μερίμναις βιωτικαίς, και αιφ-
νίδιος εφ υμάς επιστή η ημέρα εκείνη. ως

vobis manus suas: & persequentur tra- Mar. 13. b.
dentes in synagogas & custodias: trahē Joh. 15. f.
tes ad reges et presides propter
nomen meū. Continget autez vobis in
testimoniū. Ponite ergo in cordib9 vris
nō pmeditari quēadmodū rńdeatis. Ego
.n. dabo vobis os & sapiaz cui nō po-
terūt resistere et contradicere omnes
aduersarij vestri. Trademini autem
a parētib9 & fratrib9 & cognatis & ami
cis: & morte afficient ex vobis. Et
eritis odio oibus hominibus ppter no-
mē meū. Et capillus de capite vro nō Mat. 10. f.
peribit. In patientia vestra possidebitis
animas vestras. Cum aūt videritis cir Mat. 24. c. Mar. 13. d
cundari ab exercitu hierusalem: tunc
scitote qr appropiquauit desolatio ei9.
Tūc q in iudea sunt fugiant ad montes Mat. 24. c. Mar. 13. d.
& qui in medio eius discedant: & qui
in regionibus non intrent in eam:
quia dies vltionis hi sūt: vt impleātur
omnia que scripta sunt. Ve autem Mat. 24. c.
pregnantibus et nutrientibus Mar. 13. d.
in illis diebus. Erit enim pressura
magna supra terram: et ira in pplo
hoc. Et cadent in ore gladij:
et captiui ducent in omnes gentes.
Et hierusalem calcabitur a gentibus
donec impleant tpa nationū. Et erūt Esaie. 13. b. Joh. 2. c
signa in sole & luna et stellis:
& i terris pressura gētiū pre cōfusiōe so
nitus maris et fluctuum: arescentibus
hominibus pre timore & expectatione
que superuenient vniuerso orbi. Nam
virtutes celorum mouebuntur. Et Mat. 24. d.
tunc videbūt filiuz hominis venientem Mar. 13. f. Esai. 5. c
in nube cuz ptāte magna & maiestate.
His autem fieri incipientibus:
respicite et leuate capita vestra:
quoniam appropinquat redemptio ve-
stra. Et dixit illis silitudinē. Videte fi Mat. 24. c. Mar. 13. f.
culneā & omnes arbores: cum pducunt
iam ex se fructum scitis quoniam
prope est estas. Ita et vos
cum videritis hec fieri: scitote
quoniam prope est regnuz dei. Amen
dico vobis qr non preteribit generatio
hec donec omnia fiant. Celum et Mat. 24. c.
terra transibūt: verba autem mea non Mar. 13. g. Roma. 13. d
transibūt. Attendite aūt vobis ne for- 1. Thes. 5. a Apoca. 8. d
te grauentur corda vestra in crapula
et ebrietate & curis huius vite: et
superueniat i vos repētina dies illa. Tanq̄

πάγις γαρ επελεύσεται επί πάντας τους
καθημένους επί πρόσωπον πάσης της γης.
αγρυπνείτε ουν εν παντί καιρώ δεόμενοι,
ίνα καταξιωθήτε εκφυγείν πάντα τα μελ=
λοντα γίνεσθαι, και σταθήναι έμπροσθεν
του υιού του ανθρώπου. ην δε τας ημέρας
εν τω ιερώ διδάσκων, τας δε νύκτας εξερ=
χόμενος ηυλίζετο εις το όρος το καλούμε=
νον ελαιών. και πας ο λαός ώρθριζε προς
αυτόν εν τω ιερώ ακούειν αυτού. Cap. 22.
Ήγγιζε δε η εορτή των αζύμων, η λεγο=
μένη πάσχα. και εζήτουν οι αρχιερείς και
οι γραμματείς το πως ανέλωσιν αυτόν.
εφοβούντο γαρ τον λαόν. εισήλθε δε σα=
τανάς εις ιούδαν τον επικαλούμενον ισκαρι=
ώτην, όντα εκ του αριθμού των δώδεκα, και
απελθών συνελάλησε τοις αρχιερεύσι και
τοις στρατηγοίς το πως αυτόν παραδώ
αυτοίς. και εχάρησαν, και συνέθεντο αυτώ
αργύριον δούναι. και εξωμολόγησε. και ε=
ζήτει ευκαιρίαν του παραδούναι αυτόν αυ=
τοίς άτερ όχλου. ήλθε δε η ημέρα των αζύ
μων, εν η έδει θύεσθαι το πάσχα. και απέ=
στειλε πέτρον και ιωάννην ειπών. πορευθέν
τες ετοιμάσατε ημίν το πάσχα, ίνα φάγω=
μεν. οι δε είπον αυτώ. που θέλεις ετοιμά=
σομεν. ο δε είπεν αυτοίς. ιδού εισελθόντων
υμών εις την πόλιν συναντήσει υμίν άνθρω
πος, κεράμιον ύδατος βαστάζων. ακολουθή
σατε αυτώ εις την οικίαν ου εισπορεύεται,
και ερείτε τω οικοδεσπότη της οικίας. λέ=
γει σοι ο διδάσκαλος. που εστί το κατάλυ=
μα, όπου το πάσχα μετά των μαθητών
μου φάγω. κακείνος υμίν δείξει ανώγαιον
μέγα εστρωμένον, εκεί ετοιμάσατε. απελ=
θόντες δε εύρον καθώς είρηκεν αυτοίς, και η
τοίμασαν το πάσχα. και ότε εγένετο η ώρα
ανέπεσε, και οι δώδεκα απόστολοι συν αυ
τώ, και είπε προς αυτούς. επιθυμία επεθύ=
μησα τούτο το πάσχα φαγείν μεθ υμών προ
του με παθείν. λέγω γαρ υμίν, ότι ουκέτι
ου μη φάγω εξ αυτού, έως ότου πληρωθή
εν τη βασιλεία του θεού. και δεξάμενος πο
τήριον, ευχαριστήσας είπε. λάβετε τούτο
και διαμερίσατε εαυτοίς. λέγω γαρ υμίν,
ότι ου μη πίω από του γεννήματος της αμ=
πέλου, έως ότου η βασιλεία του θεού έλθη.
και λαβών άρτον ευχαριστήσας, έκλασε και
έδωκεν αυτοίς λέγων. τούτο εστί το σώ=
μα μου το υπέρ υμών διδόμενον. τούτο
ποιείτε εις την εμήν ανάμνησιν. ωσαύτως
και το ποτήριον μετά το δειπνήσαι λέγων.
τούτο το ποτήριον η καινή διαθήκη εν τω αί

laqueus enim superueniet in omnes
qui sedent super faciem omnis terre.
Uigilate itaq; omni tempore orantes
vt digni habeamini fugere ista oīa q̄ fu=
tura sunt: et stare ante
filium hominis. Erat autē diebus
docens in templo: noctibus vo exiens
morabatur in monte qui vocatur
oliueti. Et oīs populus manicabat ad
eum in templo audire eum. Cap. 22.
Appropinq̄bat aūt dies fest⁹ azymoꝝ — A
q̄ dr̄ pascha. Et q̄rebāt pn̄cipes — Mat. 26. a. Mar. 14. a.
scribe quō eū interficerēt: ⌊sacerdotū 𝔞 — Ioh. 11. a.
timebāt vero plebē. Intrauit aūt satha — sup. 19. g. 20. c.
nas in iudā qui cognominabat̄ scarioth — Mat. 11. g. Mar. 11. d.
vnum de duodecim: et — Ioh. 7. c.
abijt 𝔞 locut⁹ ē cū pn̄cipib⁹ sacerdotū et — Ioh. 13. a.
magistratib⁹ quēadmodū illū traderet — Mat. 26. b. Mar. 14. b
eis. Et gauisi sūt et pacti sunt
pecuniā illi dare. Et spopondit. Et q̄=
rebat oportunitatem vt traderet illum
sine turbis. Uenit autē dies azymoꝝ:
in q̄ necesse erat occidi pascha. Et mi=
sit petrum et iohannem dicens. Euntes
parate nobis pascha vt manducemus.
At illi dixerunt. Ubi vis paremus?
Et dixit ad eos. Ecce introeuntibus — Mat. 26. b. Mar. 14. b
vobis in ciuitatē occurret vobis hō q̄dā
amphoram aque portans: sequimini
eum in domum in quam intrat:
et dicetis patrifamilias domus. Dicit
tibi magister. Ubi est diuersorium: — B
vbi pascha cum discipulis ⌈naculū
meis mādūcem. Et ipse ondet vobis ce
magnū stratum: et ibi parate. Eūtes
aūt inuenerūt sicut dixit illis: 𝔞 parauerūt
pascha. Et cum facta esset hora
discubuit et duodecim apostoli cū eo.
Et ait illis. Desiderio desideraui
hoc pascha manducare vobiscū anteq̄
patiar. Dico enim vobis: quia ex hoc
non mādūcabo illud donec impleatur
in regno dei. Et accepto calice — Mat. 26. c. Mar. 14. c.
gratias egit et dixit. Accipite — 1. Cor. 11. c
et diuidite inter vos. Dico enim vobis:
q non bibam de generatione vitis
donec regnum dei veniat.
Et accepto pane gratias egit: 𝔞 fregit 𝔞 — Mat. 26. c.
dedit eis dicens. Hoc est corpus — Mar. 14. c. Rom. 17. c.
meum quod pro vobis datur. Hoc
facite in meā cōmemorationem. Silr
et calicem postq̄ cenauit dicens.
Hic est calix nouū testamentū i sāguie — Mat. 26. c.

ματι μου/το υπέρ υμών εκχυνόμενον. πλήν
ιδού/η χείρ/του παραδιδόντος με, μετ' ε
μού επί/της τραπέζης. και/ο μεν υιός/του αν
θρώπου πορεύεται κατά/το ωρισμένον. πλήν
ουαί/τω ανθρώπω εκείνω δι' ου παραδί=
δοται. και αυτοί ήρξαντο συζητείν προς ε=
αυτούς/το τις άρα είη εξ αυτών/ο τούτο
μέλλων πράσσειν. εγένετο δε και φιλονει=
κία εν αυτοίς/το τις αυτών δοκεί είναι μεί=
ζων. ο δε είπεν αυτοίς./οι βασιλείς/των εθ
νών κυριεύουσιν αυτών, και/οι εξουσιάζον
τες αυτών ευεργέται καλούνται. υμείς δε
ουκ ούτως. αλλ/ο μείζων εν υμίν γενέσ=
θω ως/ο νεώτερος, και/ο ηγούμενος ως/ο
διακονών. τις γαρ μείζων/ο ανακείμενος, η
/ο διακονών. ουχί/ο ανακείμενος. εγώ δε ει=
μί εν μέσω υμών ως/ο διακονών. υμείς δε
εστέ/οι διαμεμενηκότες μετ' εμού εν/τοις
πειρασμοίς μου. καγώ διατίθεμαι υμίν κα
θώς διέθετο μοι/ο πατήρ μου βασιλείαν, ί=
να εσθίητε και πίνητε επί/της τραπέζης μου
εν/τη βασιλεία μου, και καθίσεσθε επί θρό
νων, κρίνοντες/τας δώδεκα φυλάς/του ισ=
ραήλ. είπε δε/ο κύριος. σίμων σίμων, ιδού
/ο σατανάς εξητήσατο υμάς/του σινιάσαι
ως/τον σίτον. εγώ δε εδεήθην περί σου ί=
να μη εκλείπη/η πίστις σου. και σύ ποτέ ε=
πιστρέψας στήριξον/τους αδελφούς σου. ο
δε είπεν αυτώ. κύριε, μετά σου έτοιμος
ειμί και εις φυλακήν και εις θάνατον πορεύ
εσθαι. ο δε είπε. λέγω σοι πέτρε, ου μή φω
νήση σήμερον αλέκτωρ, πριν η τρις απαρ=
νήση μη ειδέναι με. και είπεν αυτοίς. ότε α
πέστειλα υμάς άτερ βαλλαντίου και πήρας
και υποδημάτων, μη τινός υστερήσατε. οι
δε είπον. ουδενός. είπεν ουν αυτοίς. αλ=
λά νυν/ο έχων βαλλάντιον αράτω ομοίως
και πήραν. και/ο μη έχων πωλήσει/το ιμά
τιον αυτού, και αγοράσει μάχαιραν. λέγω
γαρ υμίν ότι έτι τούτο/το γεγραμμένον
δει τελεσθήναι εν εμοί/το και μετά ανόμων
ελογίσθη. και γαρ τα περί εμού τέλος έ=
χει. οι δε είπον. κύριε, ιδού μάχαιραι ώδε
δύο. ο δε είπεν αυτοίς. ικανόν εστί. και ε
ξελθών επορεύθη κατά/το έθος εις/το όρος
/των ελαιών. ηκολούθησαν δε αυτώ και/οι
μαθηταί αυτού. γενόμενος δε επί/του τό=
που, είπεν αυτοίς. προσεύχεσθε μη εισελ=
θείν εις πειρασμόν. και αυτός απεσπάσθη
απ' αυτών ωσεί λίθου βολήν. και θείς/τα
γόνατα προσηύχετο λέγων. πάτερ, ει βού
λει παρενεγκείν/το ποτήριον τούτο απ' εμού
πλήν μη/το θέλημά μου, αλλά/το σον γε=

meo qui pro vobis fundetur. Veruntñ Mat.14.c. Heb.9.c.
ecce manus tradentis me mecum est Mat.18.b.
in mensa. Et quidem filius hominis et 26.b.
scd'm q definitum est vadit. Verũtamẽ Mar.14.c Mat.16.b.
ve homini illi per quem tradetur. Mar.14.b Johã.13.c.
Et ipsi ceperunt querere inter se
quis esset ex eis qui hoc
facturus esset. Facta est aũt et contẽtio Mat.18.a.
inter eos quis eorum videretur ẽẽ ma Marci.9.e.
ior. Dixit aũt eis. Reges gentium
dominantur eorum: et qui ptãtem hñt
sup eos bñfici vocantur. Vos autem
nõ sic. Sed qui maior est in vobis fiat
sicut minor: et qui precessor est sicut
ministrator. Nã qs maior ẽ: q recũbit: Mat.20.f.
q ministrat? Nõne q recũbit? Ego aũt ⌊ an
in medio vrz suz sicut q ministrat. Vos
estis qui mansistis mecum in ⌊ aũt
tẽptationibꝰ meis. Et ego dispono vo Mar.10.f.
bis sicut disposuit mihi pr̃ meꝰ regnũ vt
edatis et bibatis super mensam meam
in regno meo: et sedeatis super thronos
iudicantes duodecim tribus israel.
Ait autem dominꝰ simoni. Simon: ec D
ce sathanas expetiuit vos vt cribraret
sicut triticũ. Ego autẽ rogaui p te vt
nõ deficiat fides tua. Et tu aliqñ con
uersus confirma fratres tuos. Qui Mat.25.c. Marci.4.c
dixit ei. Domine: tecum paratus
sum et in carcerem et in mortem ire.
Et ille dixit. Dico tibi petre: non cãta
bit hodie gallus donec ter abneges
nosse me. Et dixit eis. Quando misi
vos sine sacculo et pera
et calciamẽtis: nũquid aliqd defuit vo
bis? At illi dixerũt. Nihil. Dixit ergo
nũc q hz sacculũ tollat silr ⌊ eis. Sed
et perã. Et qui non habet vendat tuni
cam suam et emat gladium. Dico
enim vobis: qm adhuc hoc qd scriptũ est
oportet impleri in me. Et cum iniquis Esaie.53.d
reputatꝰ ẽ. Etenim ea q sũt d me finẽ hñt Mar.15.d.
At illi dixerũt. Dñe ecce duo gladij hic
At ille dixit eis. Satis est. Et egres Mat.26.d.
sus ibat secundum consuetudinẽ in mõ Johã.18.a
tem oliuarum. Secuti sunt autẽ illũ et
discipuli. Et cum puenisset ad locum Mat.26.d Mar.14.d
dixit illis. Orate ne intretis E
in temptationem. Et ipse auulsus est
ab eis quãtũ iactus est lapidis: et positis
genibus orabat dicens. Pater si vis Mat.26.d.
transfer calicem istum a me. Mar.14.d Johã.6.d.
Veruntñ non mea volũtas sz tua fiat.

μέσθω. ώφθη δε αυτώ άγγελος απ ουρα-
νού ενισχύων αυτόν. και γενόμενος εν αγω
νία, εκτενέστερον προσηύχετο. εγένετο δε
ο ιδρώς αυτού ωσεί θρόμβοι αίματος κα
ταβαίνοντες επί την γην. και αναστάς από
της προσευχής ελθών προς τους μαθη-
τάς, εύρεν αυτούς κοιμωμένους από της λύ
πης. και είπεν αυτοίς. τι καθεύδετε. αναστάν
τες προσεύχεσθε ίνα μη εισέλθητε εις πει-
ρασμόν. έτι δε αυτού λαλούντος ιδού ό-
χλος και ο λεγόμενος ιούδας εις των δώ-
δεκα προήρχετο αυτούς, και ήγγισε τω ιη-
σού φιλήσαι αυτόν. τούτο γαρ σημείον δε
δώκει αυτοίς. ον αν φιλήσω, αυτός εστιν. ο
δε ιησούς είπεν αυτώ. ιούδα φιλήματι τον
υιόν του ανθρώπου παραδίδως. ιδόντες
δε οι περί αυτόν το εσόμενον, είπον αυτώ.
κύριε, ει πατάξομεν εν μαχαίρα. και επά-
ταξεν εις τις εξ αυτών τον δούλον του αρ-
χιερέως, και αφείλεν αυτού το ους το δεξι-
όν. αποκριθείς δε ο ιησούς είπεν. εάτε έως
τούτου. και αψάμενος του ωτίου αυτού,
ιάσατο αυτόν. είπε δε ο ιησούς προς τους
παραγενομένους προς αυτόν αρχιερείς και
στρατηγούς του ιερού και πρεσβυτέρους.
ως επί λῃστήν εξεληλύθατε μετά μαχαι-
ρών και ξύλων. καθημέραν όντος μου μεθ
υμών εν τω ιερώ, ουκ εξετείνατε τας χεί-
ρας επ εμέ. αλλ αύτη υμών εστίν η ώρα
και η εξουσία του σκότους. συλλαβόν-
τες δε αυτόν ήγαγον, και εισήγαγον εις
τον οίκον του αρχιερέως. ο δε πέτρος η-
κολούθει μακρόθεν. αψάντων δε πυρ εν μέ-
σω της αυλής, και συγκαθισάντων αυτών,
εκάθητο ο πέτρος εν μέσω αυτών. ιδούσα
δε αυτόν παιδίσκη τις καθήμενον προς το
φως, και ατενίσασα αυτώ, είπε. και ούτος
συν αυτώ ην. ο δε ηρνήσατο αυτόν λέγων.
γύναι ουκ οίδα αυτόν. και μετά βραχύ έ
τερος ιδών αυτόν έφη. και συ εξ αυτών ει. ο
δε πέτρος είπεν. άνθρωπε ουκ ειμί. και δια
στάσης ωσεί ώρας μιάς, άλλος τις διισχυ
ρίζετο λέγων. επ αληθείας και ούτος μετ
αυτού ην, και γαρ γαλιλαίος εστίν. είπε
δε ο πέτρος άνθρωπε ουκ οίδα ο λέγεις.
και παραχρήμα έτι λαλούντος αυτού, ε-
φώνησεν αλέκτωρ. και στραφείς ο κύριος ε-
νέβλεψε τω πέτρω. και υπεμνήσθη ο πέτρος
του λόγου του κυρίου ως είπεν αυτώ, ό-
τι πριν αλέκτορα φωνήσαι, απαρνήση με
τρις. και εξελθών έξω ο πέτρος έκλαυσε πι
κρώς. και οι άνδρες οι συνέχοντες τον ιη-
σούν ενέπαιζον αυτώ δέροντες. και περικα

Apparuit autem illi angelus de celo
confortans eum. Et factus in agonia
prolixius orabat. Et factus est
sudor eius sicut gutte sanguinis decurren
tis in terram. Et cum surrexisset ab Mat.26.d Mar.14.d
oratione et venisset ad discipulos suos:
inuenit eos dormientes pre tristitia.
Et ait illis. Quid dormitis? Surgite
orate ne intretis in temptationem.
Adhuc eo loquente ecce turba: Mat.26.e
et qui vocabatur iudas vnus de duode- Mar.14.e
cim antecedebat eos et appropiquauit ie- Joh.18.a
su: vt oscularetur eum.
Jesus autem dixit illi. Juda osculo
filium hominis tradis. Videntes Mat.26.e
autem hi qui circa ipsum erant quod futurum erat: Mar.14.e
dixerunt ei. Domine si percutimus in gladio? Et Joh.18.b
percussit vnus ex illis seruum principis sa
cerdotum: et amputauit auriculam eius dexte
ram. Respondens autem iesus ait. Sinite vsque
huc. Et cum tetigisset auriculam eius
sanauit eum. Dixit autem iesus ad eos 5
qui venerant ad se principes sacerdotum et
magistratus templi et seniores.
Quasi ad latronem existis cum gladijs Mat.26.e
et fustibus: cum quottidie vobiscum fuerim Mar.14.e
in templo non extendistis manus Joh.18.d
in me. Sed hec est hora vestra
et potestas tenebrarum. Comprehendentes Mat.26.f
autem eum duxerunt ad Mar.14.f
domum principis sacerdotum: petrus vero se Joh.18.c
quebatur eum a longe. Accenso autem igne in me Mat.26.g
dio atrij et circumsedentibus illis: Mar.14.g
erat petrus in medio eorum. Joh.18.c
Quem cum vidisset ancilla quedam sedentem ad
lumen: et eum fuisset intuita dixit. Et hic
cum illo erat. At ille negauit eum di-
cens. Mulier non noui illum. Et post pusil
lum alius videns eum dixit. Et tu de illis es.
Petrus vero ait. O homo non sum. Et interual
lo facto quasi hore vnius alius quidam affirma-
bat dicens. Vere et hic cum
illo erat: nam et galileus est.
Et ait petrus. Homo nescio quid dicis.
Et continuo adhuc illo loquente cantauit
gallus. Et conuersus dominus respexit 6
petrum. Et recordatus est petrus Mat.26.g Mar.14.g
verbi domini sicut dixerat: quia
priusquam gallus cantet: ter me negabis.
Et egressus foras petrus fleuit amare.
Et viri qui tenebant iesum
illudebant ei cedentes. Et velauerunt Mat.26.g

λύψαντες αυτόν έτυπτον αυτού/το πρό=
σωπον. και επηρώτων αυτόν λέγοντες. προ
φήτευσον τις εστίν/ο παίσας σε. και έτερα
πολλά βλασφημούντες έλεγον εις αυτόν.
και ως εγένετο ημέρα, συνήχθη/το πρεσβυ
τέριον/του λαού αρχιερείς τε και γραμμα=
τείς, και απήγαγον αυτόν εις/το συνέδριον
αυτών λέγοντες. ει συ ει/ο χριστός είπε η=
μίν. είπε δε αυτοίς. εάν υμίν είπω ου μή πι
στεύσητε, εάν δε και ερωτήσω, ου μή αποκρι
θήτε μοι η απολύσητε. από/του νυν έσται/ο
υιός/του ανθρώπου καθήμενος εκ δεξιών
/της δυνάμεως/του θεού. είπον δε πάντες.
συ ουν ει/ο υιός/του θεού. ο δε προς αυ=
τούς έφη. υμείς λέγετε ότι εγώ ειμί. οι δε
είπον. τι έτι χρείαν έχομεν μαρτυρίας, αυ
τοί γαρ ηκούσαμεν από/του στόματος αυ
τού. Cap.23.

Και αναστάν άπαν/το πλήθος αυτών. ή=
γαγον αυτόν επί/τον πιλάτον. ήρξαν=
το δε κατηγορείν αυτού λέγοντες. τούτον
εύρομεν διαστρέφοντα/το έθνος, και κωλύ
οντα καίσαρι φόρους διδόναι, λέγοντα ε=
αυτόν χριστόν βασιλέα είναι. /ο δε πιλάτος
επηρώτησεν αυτόν λέγων. συ εί/ο βασι=
λεύς/των ιουδαίων. ο δε αποκριθείς αυτώ
έφη. συ λέγεις. /ο δε πιλάτος είπε προς/τους
αρχιερείς και/τους όχλους. ουδέν ευρίσκω
αίτιον εν/τω ανθρώπω τούτω. οι δε επίσ=
χυον λέγοντες. ότι ανασείει/τον λαόν δι=
δάσκων καθ όλης/της ιουδαίας, αρξάμενος
από/της γαλιλαίας έως ώδε. πιλάτος δε
ακούσας γαλιλαίαν επηρώτησεν ει/ο άν=
θρωπος γαλιλαίος εστί. και επιγνούς ότι
εκ/της εξουσίας ηρώδου εστίν, ανέπεμψεν
αυτόν προς ηρώδην όντα και αυτόν εν ιε
ροσολύμοις εν ταύταις/ταις ημέραις. /ο δε
ηρώδης ιδών/τον ιησούν, εχάρη λίαν. ην
γαρ θέλων εξ ικανού ιδείν αυτόν. διά/το α
κούειν πολλά περί αυτού, και ήλπιζε έτι
σημείον ιδείν υπ αυτού γινόμενον. επη=
ρώτα δε αυτόν εν λόγοις ικανοίς, αυτός
δε ουδέν απεκρίνατο αυτώ. ειστήκεισαν δε
/οι αρχιερείς και/οι γραμματείς ευτόνως κα
τηγορούντες αυτού. εξουθενήσας δε αυτόν
/ο ηρώδης συν/τοις στρατεύμασιν αυτού
και εμπαίξας, περιβαλών αυτόν εσθήτα λαμ
πράν, ανέπεμψεν αυτόν/τω πιλάτω. εγέ=
νοντο δε φίλοι/ό τε πιλάτος και ηρώδης εν
αυτή/τη ημέρα μετ αλλήλων, προϋπήρ=
χον γαρ εν έχθρα όντες προς εαυτούς. πι=
λάτος δε συγκαλεσάμενος/τους αρχιερείς
και/τους άρχοντας και/τον λαόν είπε προς

eum et percutiebant faciem eius: Mar.14.g. Johã.18.d
et interrogauerũt eũ dicẽtes. Prophe
tiza quis est qui te percussit? Et alia
multa blasphemãtes dicebant in eum.
Et vt factus est dies: cõuenerũt seniores
plebis ⁊ pĩcipes sacerdotum ⁊ scribe:
et duxerunt illum in concilium
suũ dicẽtes. Si tu es christ⁹ dic nobis. Mat.26.f.
Et ait illis. Si vobis dixero nõ crede Mar.14.f. Johã.6.g.
tis mihi: si aũt ⁊ iterrogauero nõ rñde
bitis mihi: neq; dimittetis. Ex hoc ãt erit Mat.26.f.
filius hominis sedens a dextris Mar.14.g Johã.6.g.
virtutis dei. Dixerunt autem omnes.
Tu ergo es filius dei? Qui
ait. Uos dicitis: qz ego sum. At illi
dixerunt. Quid adhuc desideram⁹ testi Mat.26.g
enĩ audiuim⁹ de ore ei⁹. ⌊moniũ ipsi Mar.14.g
Cap.23.

ET surgens oĩs multitudo eorũ du A
xerũt illum ad pilatum. Ceperunt Mat.27.a. Mar.15.a.
aũt illum accusare dicentes. Hunc Johã.18.c.
inuenim⁹ subuertentẽ gentẽ nr̃az ⁊ phi
bentẽ tributa dari cesari: ⁊ dicentem se
christum regem esse. Pilatus autem Mat.27.b.
interrogauit eum dicens. Tu es rex Mar.15.a Johã.18.f.
iudeorum? At ille respondens
ait. Tu dicis. Ait autem pilatus ad Johã.18.g.
pĩcipes sacerdotũ ⁊ turbas. Nihil inue
nio cause ĩ hoc hoĩe. At illi ĩualescebãt
dicentes. Commouit populum docens
per vniuersam iudeam: incipiens
a galilea vsq; huc. Pilatus autem
audiens galileam interrogauit si homo
galileus esset. Et vt cognouit q
de herodis potestate esset: remisit
eũ ad herodẽ q ⁊ ipse hierosolymis erat
illis diebus.
Herodes ãt viso iesu: gauis⁹ ẽ valde. B
eñ cupiẽs ex mlto tp̃e vidẽ eũ: ⌊Erat
eo q audiret multa de eo: ⁊ sperabat
signum aliqd videre ab eo fieri. Inter
rogabat aũt eum multis sermonibus.
At ipse nihil illi rñdebat. Stabãt aũt Mat.26.f.
pĩcipes sacerdotũ ⁊ scribe cõstanter ac Mar.14.f.
cusantes eum. Spreuit aũt illum
herodes cum exercitu suo:
⁊ illusit indutum veste alba: ⁊
remisit ad pilatum.
Et facti sunt amici herodes et pilat⁹ ĩ
ipsa die: nam antea inimici
erant ad inuicem. Pilatus
autem conuocatis principibus sacerdo=
tum et magistratibus et plebe dixit ad

αυτούσ. προσηνεγκατέ μοι τον άνθρωπον
τούτον ως αποστρέφοντα τον λαόν, και ι-
δού εγώ ενώπιον υμών ανακρίνας, ουδέν
εύρον εν τω ανθρώπω τούτω αίτιον ων κα-
τηγορείτε κατ αυτού. αλλ ουδέ ηρώδης. α-
νέπεμψα γαρ υμάς προς αυτόν, και ιδού
ουδέν άξιον θανάτου εστί πεπραγμένον αυ-
τώ. παιδεύσας ουν αυτόν απολύσω. ανάγ-
κην δε είχεν απολύειν αυτοίς κατά εορτήν έ-
να. ανέκραξαν δε παμπληθή λέγοντες. αίρε
τούτον, απόλυσον δε ημίν τον βαραββάν.
όστις ην διά στάσιν τινά γενομένην εν τη πό-
λει και φόνον βεβλημένος εις φυλακήν. πά-
λιν ουν ο πιλάτος προσεφώνησε θέλων α-
πολύσαι τον ιησούν. οι δε επεφώνουν λέ-
γοντες. σταύρωσον σταύρωσον αυτόν. ο
δε τρίτον είπε προς αυτούς. τι γαρ κακόν
εποίησεν ούτος. ουδέν αίτιον θανάτου εύ-
ρον εν αυτώ. παιδεύσας ουν αυτόν απολύ-
σω. οι δε επέκειντο φωναίς μεγάλαις αιτού-
μενοι αυτόν σταυρωθήναι, και κατίσχυον αι
φωναί αυτών και των αρχιερέων. ο δε πι-
λάτος επέκρινε γενέσθαι το αίτημα αυτών.
απέλυσε δε τον διά στάσιν και φόνον βεβλη-
μένον εις την φυλακήν ον ητούντο. τον δε ιη-
σούν παρέδωκε τω θελήματι αυτών. και ως
απήγαγον αυτόν επιλαβόμενοι σίμωνός τι-
νός κυρηναίου ερχομένου απ αγρού, επέ-
θηκαν αυτώ τον σταυρόν φέρειν όπισθεν
του ιησού. ηκολούθει δε αυτώ πολύ πλή-
θος του λαού και γυναικών, αι και εκόπτον-
το και εθρήνουν αυτόν. στραφείς δε προς
αυτάς ο ιησούς είπε. θυγατέρες ιερουσα-
λήμ μη κλαίετε επ εμέ, πλήν εφ εαυτάς
κλαίετε και επί τα τέκνα υμών. ότι ιδού έρ-
χονται ημέραι, εν αις ερούσι. μακάριαι αι
στείραι, και κοιλίαι αι ουκ εγέννησαν, και
μαστοί οι ουκ εθήλασαν. τότε άρξονται
λέγειν τοις όρεσι, πέσετε εφ ημάς, και τοις
βουνοίς καλύψατε ημάς. ότι ει εν τω υγ-
ρώ ξύλω ταύτα ποιούσιν, εν τω ξηρώ τι
γένηται. ήγοντο δε και έτεροι δύο κακούρ-
γοι συν αυτώ αναιρεθήναι. και ότε απήλ-
θον επί τον τόπον τον καλούμενον κρανίον,
εκεί εσταύρωσαν αυτόν, και τους κακούρ-
γους. ον μεν εκ δεξιών, ον δε εξ αριστερών.
ο δε ιησούς έλεγε. πάτερ άφες αυτοίς, ου
γαρ οίδασι τι ποιούσι. διαμεριζόμενοι δε
τα ιμάτια αυτού έβαλον κλήρον. και ειστή-
κει ο λαός θεωρών. εξεμυκτήριζον δε και οι
άρχοντες συν αυτοίς λέγοντες. άλλους έ-
σωσε, σωσάτω εαυτόν, ει ούτος εστίν ο Χρι-
στός ο του θεού εκλεκτός. ενέπαιζον δε αυ-

illos. Obtulistis mihi hūc hominem Ioā.18.c
quasi auertentem populum: et ecce
ego coram vobis interrogans nullam
cām inuenio in hoīe isto: ex his ī qui-
bus eum accusatis. Sed neq̧ herodes. C
Nam remisi vos ad illum: et ecce
nihil dignum morte actum est ei.
Emendatū ergo illū dimittā. Necesse Mat.27.b
āt hēbat dimittere eis ꝑ diē festū vnū. Mar.15.a
Exclamauit aūt siml' vniuersa turba di-
cēs. Tolle hunc: ⁊ dimitte nobis barra- Mat.27.c
bā. Qui erat ꝓpter seditionē quādā fa- Mar.15.b Ioā.18.g
ctā ī ciuitate ⁊ homicidiū missus ī carce- Act.3.c
rē. Iterū aūt pilatꝰ locutꝰ ē ad eos volēs
dimittere iesū. At illi succlamabāt dicē-
tes. Crucifige crucifige eum. Ille
āt tertio dixit ad illos. Quid enī mali
fecit iste. Nullam causam mortis inue- Ioā.18.c
nio in eo. Corripiam ergo illū ⁊ dimit-
tā. At illi instabant vocibus magnis po-
stulantes vt crucifigeret̄: et inualescebant
voces eorum. Et pilatus
adiudicauit fieri petitionē eorum.
Dimisit āt ill' eū q̄ ꝓpt homicidiū ⁊ se- Mat.27.c Mar.15.c
ditionē missꝰ fuerat ī carcerē quē petebāt Ioā.19.a
Iesū vo tradidit volūtati eorū. Et cū D
ducerēt eū apprehenderūt simonē quēdā Mat.27.d Mar.15.c
cyrenēsē venientē de villa: ⁊ imposuerūt
illi crucem portare post
iesū. Sequebat̄ āt post illū mlta turba
populi et mulierum: que plangebant
et lamentabant̄ eum. Cōuersus āt ad
illas iesus dixit. Filie hierusalem:
nolite flere sup me: sed sup vos ipsas
flete: et sup filios vros. Qm̄ ecce ve-
nient dies in quibus dicēt. Beate Isa.21.d Sapien.3.c
steriles ⁊ ventres qui nō genuerūt: et
vbera que non lactauerūt. Tunc īcipiēt Esa.54.a Gal.4.d
dicere montibus: cadite super nos: et Apoc.6.d
collibus operite nos. Quia si in viridi Esa.2.d
ligno hec faciunt: in arido quid Osee.10.d
fiet. Ducebant̄ aūt et alij duo nequam E
cum eo vt interficerent̄. Et postq̄ vene- Mat.27.d Mar.15.d
rūt in locum qui vocatur caluarie: Ioā.19.c
ibi crucifixerunt eum et latrones:
vnū a dextris: alterū a sinistris. Nō
Iesus āt dicebat. Pater dimitte illis.
enī sciunt quid faciūt. Diuidētes vero Mat.27.d Mar.15.d
vestimēta eiꝰ miserūt sortes. Et stabat Ioā.19.d
populus spectans: ⁊ deridebant eum
pricipes cū eis dicētes. Alios saluos fe-
cit: se saluum faciat: si hic est christus
dei electus. Illudebāt autem ei Mat.27.d

τῷ καὶ οἱ στρατιῶται προσερχόμενοι, καὶ ὄ
ξος προσφέροντες αὐτῷ καὶ λέγοντες. εἰ σὺ
εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων, σῶσον σεαυ-
τόν. ἦν δὲ καὶ ἡ ἐπιγραφὴ γεγραμμένη ἐπ'
αὐτῷ γράμμασιν ἑλληνικοῖς καὶ ῥωμαϊ-
κοῖς καὶ ἑβραϊκοῖς. οὗτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς
τῶν ἰουδαίων. εἷς δὲ τῶν κρεμασθέντων
κακούργων ἐβλασφήμει αὐτὸν λέγων. εἰ
σὺ εἶ ὁ χριστός, σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς.
ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος, ἐπετίμα αὐτῷ λέ-
γων. οὐδὲ φοβῇ σὺ τὸν θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐ-
τῷ κρίματι εἶ. καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως, ἄξια
γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν. οὗ-
τος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξε. καὶ ἔλεγε
τῷ ἰησοῦ. μνήσθητί μου κύριε ὅταν ἔλθῃς
ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἰη-
σοῦς. ἀμὴν λέγω σοι, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔ-
σῃ ἐν τῷ παραδείσῳ. ἦν δὲ ὡσεὶ ὥρα ἕκτη,
καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως
ὥρας ἐνάτης. καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος, καὶ ἐσ-
χίσθη τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον, καὶ
φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ ἰησοῦς εἶπε. πά-
τερ εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμα
μου. καὶ ταῦτα εἰπών, ἐξέπνευσεν. ἰδὼν δὲ
ὁ ἑκατόνταρχος τὸ γενόμενον, ἐδόξασε τὸν
θεὸν λέγων. ὄντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δί-
καιος ἦν. καὶ πάντες οἱ συμπαραγενόμενοι ὄ-
χλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην, θεωροῦντες
τὰ γενόμενα, τύπτοντες ἑαυτῶν τὰ στήθη ὑ-
πέστρεφον. εἱστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνω-
στοὶ αὐτοῦ μακρόθεν, καὶ γυναῖκες αἱ συνα-
κολουθήσασαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς γαλιλαίας ὁ-
ρῶσαι ταῦτα. καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι ἰω-
σὴφ βουλευτὴς ὑπάρχων ἀνὴρ ἀγαθὸς
καὶ δίκαιος, οὗτος οὐκ ἦν συγκατατεθειμέ-
νος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν, ἀπὸ ἀρι-
μαθαίας πόλεως τῶν ἰουδαίων, ὃς προσεδέ-
χετο καὶ αὐτὸς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. οὗ-
τος προσελθὼν τῷ πιλάτῳ ᾐτήσατο τὸ σῶ-
μα τοῦ ἰησοῦ. καὶ καθελὼν αὐτὸ ἐνετύλιξεν
αὐτὸ σινδόνι, καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν μνήματι
λαξευτῷ, οὗ οὐκ ἦν οὐδέπω οὐδεὶς κείμε-
νος. καὶ ἡμέρα ἦν παρασκευὴ σάββατον ἐπέ-
φωσκε. κατακολουθήσασαι δὲ γυναῖκες αἵ-
τινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι αὐτῷ ἐκ τῆς γαλι-
λαίας, ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον καὶ ὡς ἐτέθη
τὸ σῶμα αὐτοῦ. ὑποστρέψασαι δὲ ἡτοίμα-
σαν ἀρώματα καὶ μύρα, καὶ τὸ μὲν σάββα-
τον ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν. Cap.24.
Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὄρθρου βα-
θέως ἦλθον ἐπὶ τὸ μνῆμα, φέρουσαι
ἃ ἡτοίμασαν ἀρώματα. καὶ τινὲς σὺν αὐ

et milites accedentes: et acetum Mat.27.f.
offerentes ei dicentes. Si tu Joha.19.e.
es rex iudeorum: saluum te fac.
Erat autem et superscriptio scripta sup Mat.27.e.
eum litteris grecis et latinis Mar.15.e.
et hebraicis. Hic est rex Joha.19.d
iudeorũ. Un⁹ aũt de his qui pẽdebãt Mat.27.e.
latronibus blasphemabat eũ dicens. Si Mar.15.e.
tu es christus saluũ fac teipm̃ et nos. Mat.27.e.
Rñdens aũt alter icrepabat eũ dicens. Mar.15.e.
Neqꝫ tu times deum: qui in eadem
dãnatione es. Et nos quidem iuste
nam digna factis recipimus. Hic
vero nihil mali gessit. Et dicebat ad
iesum. Dñe memento mei cũ veneris
in regnum tuum. Et dixit illi iesus.
Amen dico tibi: hodie mecum eris
in paradiso. Erat autẽ fere hora sexta:
et tenebre facte sũt i vniuersã terrã vsqꝫ
in horam nonã. Et obscurat⁹ est sol: et Apoc.6.c.
velum templi scissum est medium: et Mat.27.f. Mar.15.f.
clamans voce magna iesus ait. Pater Psal.30.
in manus tuas cõmendo spiritum
meũ. Et hec dicẽs expirauit. Uidẽs aũt Mat.27.f.
centurio quod factũ fuerat: glorificauit Mar.15.f.
deum dicens. Uere hic homo iustus
erat. Et omnis turba eorũ qui simul ade
rant ad spectaculum istud: et videbant
q̃ fiebant percutiẽtes pectora sua reuer
tebantur. Stabãt autem omnes noti G
eius alonge: et mulieres que secute
eum erant a galilea hec videntes.
Et ecce vir nomine ioseph Mat.27.g.
qui erat decurio vir bonus Mar.15.g. Joha.19.g.
et iustus: hic non consenserat
concilio et actibus eorũ: ab arimathia
ciuitate iudee: qui expectabat
et ipse regnum dei. Hic Mat.27.g.
accessit ad pilatum et petijt corpus Mar.15.g.
iesu: et depositum inuoluit in Joha.19.g.
sindone: et posuit eum in monumento
exciso: in quo nõdũ quisqꝫ posit⁹ fuerat.
Et dies erat parasceues: et sabbatũ illuce
scebat. Subsecute autem mulieres que
cum eo venerant de galilea
viderũt monumẽtũ: et quẽadmodũ posi-
tũ erat corp⁹ eius. Et reuertẽtes parauerũt
aromata et vnguẽta: et sabbato quidẽ
siluerũt secundũ mandatum. Cap.24.
Una aũt sabbati valde diluculo A
venerunt ad monumentũ portãtes Mat.28.a.
que parauerant aromata: et Mar.16.a.

ταίς. εύρον δε / τον λίθον αποκεκυλισμέ-
νον από / του μνημείου, και εισελθούσαι
ουχ εύρον / το σώμα / του κυρίου ιησού.
και εγένετο εν / τω διαπορείσθαι αυτάς
περί τούτου, και ιδού άνδρες δύο ε-
πέστησαν αυταίς εν εσθήσεσιν αστραπτού-
σαις. εμφόβων δε γενομένων αυτών και
κλινουσών / το πρόσωπον εις / την γην, είπον
προς αυτάς. τι ζητείτε / τον ζώντα μετά / των
νεκρών. ουκ εστίν ώδε αλλ' ηγέρθη. μνήσ-
θητε ως ελάλησεν υμίν έτι ων εν / τη γαλι-
λαία, λέγων. ότι δει / τον υιόν / του ανθρώ
που παραδοθήναι εις χείρας ανθρώπων α-
μαρτωλών, και σταυρωθήναι, και / τη τρίτη η
μέρα αναστήναι. και εμνήσθησαν / των ρημά-
των αυτού. και υποστρέψασαι από / του
μνημείου, απήγγειλαν ταύτα πάντα / τοις
ένδεκα και πάσι / τοις λοιποίς. ήσαν δε / η μα-
γδαληνή μαρία και ιωάννα και μαρία ιακώ
βου, και / αι λοιπαί συν αυταίς, αι έλεγον
προς / τους αποστόλους ταύτα, και εφάνη-
σαν ενώπιον αυτών ωσεί λήρος / τα ρήματα
αυτών, και ηπίστουν αυταίς. / ο δε πέτρος
αναστάς έδραμεν επί / το μνημείον, και πα
ρακύψας βλέπει / τα οθόνια κείμενα μόνα, και
απήλθε προς εαυτόν θαυμάζων / το γεγο-
νός. και ιδού δύο εξ αυτών ήσαν πορευόμε
νοι εν αυτή / τη ημέρα εις κώμην απέχουσαν
σταδίους εξήκοντα από ιερουσαλήμ, η ό-
νομα εμμαούς. και αυτοί ωμίλουν προς α
λλήλους περί πάντων / των συμβεβηκότων
τούτων. και εγένετο εν / τω ομιλείν αυτούς
και συζητείν, και αυτός / ο ιησούς εγγίσας
συνεπορεύετο αυτοίς. / οι δε οφθαλμοί αυ-
τών εκρατούντο / του μη επιγνώναι αυτόν.
είπε δε προς αυτούς. τίνες / οι λόγοι ούτοι
ους αντιβάλλετε προς αλλήλους περιπα-
τούντες, και εστέ σκυθρωποί. αποκριθείς δε
/ ο εις ω όνομα κλεόπας, είπε προς αυτόν.
συ μόνος παροικείς ιερουσαλήμ, και ουκ
έγνως / τα γενόμενα εν αυτή εν / ταις ημέ-
ραις ταύταις. και είπεν αυτοίς, ποία. οι
δε είπον αυτώ / τα περί ιησού / του ναζω-
ραίου, ος εγένετο ανήρ προφήτης, δυνα-
τός εν έργω και λόγω εναντίον / του θε-
ού και παντός / του λαού. όπως τε παρέ
δωκαν αυτόν / οι αρχιερείς και / οι άρχοντες
ημών εις κρίμα θανάτου και εσταύρωσαν αυ
τόν. ημείς δε ηλπίζομεν ότι αυτός εστίν / ο μέ
λλων λυτρούσθαι / τον ισραήλ. αλλά γε συν
πάσι τούτοις τρίτην ταύτην ημέραν άγει σή
μερον, αφ' ου ταύτα εγένετο. αλλά και γυ

inuenerunt lapidem reuolutum Joh.20.a
a monumento: et ingresse
non inuenerunt corpus domini iesu.
Et factū ē dū mēte ꝯsternate eēnt
de isto: ecce duo viri steterunt
secus illas in veste fulgenti. Cum Mat.28.a
timerent autem et Mar.16.a
declinarent vultum in terrā: dixerunt
ad illas. Quid queritis viuentē cum
mortuis? Nō est hic sꝫ surrexit. Recor-
damini qͣliter locutꝰ ē vobis cū adhuc ī
galilea eēt dicēs. Quia oportet filiū ho
minis tradi in manus hominū pctōꝝ
et crucifigi: et die tertia
resurgere. Et recordate sunt verborum Mat.28.a
eius. Et regresse a Mar.16.a
monumento nunciauerunt hec oīa illis B
vndecī: et ceterīs oībꝰ. Erat autē maria
magdalene et iohāna et maria iacobi:
et cetere que cum eis erāt: que dicebāt
ad apostolos hec: et visa sunt
ante illos sicut deliramentum verba
ista: et non crediderūt illis. Petrꝰ āt
surgēs cucurrit ad monumentū: et pcū
bens vidit linteamina sola posita: et
abijt secum mirans quod factū fuerat.
Et ecce duo ex illis ibant
ipsa die in castellum quod erat in spa-
cio stadiorum sexaginta ab hierlm noīe
emaus. Et ipsi loquebantur ad inuicē
de his omnibus que acciderant.
Et factum est dum fabularentur Mar.16.a
et secū qrerēt: et ipse iesus appropiquās
ibat cum illis. Oculi autem illorum
tenebantur ne eum agnoscerent.
Et ait ad illos. Qui sunt hi sermones
quos confertis ad inuicē ambulantes:
et estis tristes? Et respondens
vnus cui nomen cleophas dixit ei.
Tu solus peregrinꝰ es in hierlm: et nō
cognouisti que facta sunt in illa C
his diebꝰ? Quibus ille dixit. Que?
Et dixerūt de iesu nazareno
qui fuit vir propheta: potens
in omni opere et sermone coram deo
et omni populo. Et quomō eū tradide
rūt summi sacerdotes et principes
nři ī dānationē mortis: et crucifixerūt eū.
Nos autem sperabamus: quia ipse eēt
redempturus israel. Et nunc super
hec omnia tertia dies est hodie:
q hec facta sunt. Sed et mulieres

ναίκες τινές εξ ημών εξέστησαν ημάς γενόμε
ναι όρθριαι επί το μνημείον, και μη ευρού
σαι το σώμα αυτού ήλθον λέγουσαι και οπ
τασίαν αγγέλων εωρακέναι, οι λέγουσιν αυ
τόν ζην. και απήλθον τινές των συν ημίν επί
το μνημείον, και εύρον ούτως καθώς και
αι γυναίκες είπον, αυτόν δε ουκ είδον. και
αυτός είπε προς αυτούς. ω ανόητοι και
βραδείς τη καρδία του πιστεύειν επί πά=
σιν οις ελάλησαν οι προφήται. ουχί ταύτα
έδει παθείν τον χριστόν, και εισελθείν εις
την δόξαν αυτού. και αρξάμενος από μωσέ
ως και από πάντων των προφητών διηρ=
μήνευεν αυτοίς εν πάσαις ταις γραφαίς τα
περί εαυτού. και ήγγισαν εις την κώμην
ου επορεύοντο, και αυτός προσεποιείτο
πορρωτέρω πορεύεσθαι. και παρεβιάσαντο
αυτόν λέγοντες. μείνον μεθ ημών ότι προς
εσπέραν εστί, και κέκλικεν η ημέρα. και εισήλ
θε του μείναι συν αυτοίς. και εγένετο εν τω
κατακλιθήναι αυτόν μετ αυτών, λαβών τον
άρτον ευλόγησε, και κλάσας επεδίδου
αυτοίς. αυτών δε διηνοίχθησαν οι οφθαλ
μοί και επέγνωσαν αυτόν, και αυτός άφαν
τος εγένετο απ αυτών. και είπον προς αλλή
λους. ουχί η καρδία ημών καιομένη ην εν
ημίν, ως ελάλει ημίν εν τη οδώ, και ως δι
ήνοιγεν ημίν τας γραφάς. και αναστάντες
αυτή τη ώρα υπέστρεψαν εις ιερουσαλήμ,
και εύρον συνηθροισμένους τους ένδεκα και
τους συν αυτοίς λέγοντας, ότι ηγέρθη ο
κύριος όντως και ώφθη σίμωνι. και αυτοί ε
ξηγούντο τα εν τη οδώ, και ως εγνώσθη
αυτοίς εν τη κλάσει του άρτου. ταύτα δε
αυτών λαλούντων, και αυτός ο ιησούς έσ=
τη εν μέσω αυτών, και λέγει αυτοίς. ειρήνη
υμίν. πτοηθέντες δε και έμφοβοι γενόμε=
νοι, εδόκουν πνεύμα θεωρείν, και είπεν αυ=
τοίς. τι τεταραγμένοι εστέ, και διά τι δια=
λογισμοί αναβαίνουσιν εν ταις καρδίαις υ=
μών. ίδετε τας χείρας μου και τους πόδας
μου, ότι αυτός εγώ ειμί. ψηλαφήσατε με
και ίδετε, ότι πνεύμα σάρκα και οστέα ουκ
έχει, καθώς εμέ θεωρείτε έχοντα. και τού=
το ειπών επέδειξεν αυτοίς τας χείρας και
τους πόδας. έτι δε απιστούντων αυτών α
πό της χαράς και θαυμαζόντων, είπεν αυτοίς
έχετε τι βρώσιμον ενθάδε. οι δε επέδωκαν
αυτώ ιχθύος οπτού μέρος, και από μελισ
σείου κηρίου. και λαβών ενώπιον αυτών έφα
γεν.
είπε δε αυτοίς. ούτοι οι λόγοι ους ελάλησα

quedam ex nostris terruerunt nos: que
ante lucẽ fuerũt ad monumẽtũ: ⁊ nõ iuẽ
to corpore ei⁹: venerũt dicẽtes se etiã visi
onẽ angelorum vidisse: qui dicunt eum
viuere. Et abierũt quidã ex nostris ad
monumentum: et ita inuenerunt sicut
mulieres dixerũt: ipz vo nõ iuenerũt. Et
ipse dixit ad eos. O stulti et
tardi corde ad credendum in omnibus
que locuti sunt prophete. Nonne hec Actu.14.d
oportuit pati xp̄m: et ita intrare in
gloriam suam? Et incipiens a moyse D
et omnibus prophetis: interpretabatur
illis in omnibus scripturis que
de ipso erãt. Et appropinquerũt castello
quo ibant: et ipse se finxit
longius ire. Et coegerunt Gen.19.a.
illũ dicẽtes. Mane nobiscũ dñe quõ ad
uesperascit: ⁊ iclinata est iã dies. Et in
trauit cũ illis. Et factum est dum
recumberet cum eis: accepit
panẽ ⁊ bñdixit ac fregit: ⁊ porrigebat
illis. Et aperti sunt oculi eorum
et cognouerunt eum: ⁊ ipse euanuit
ex oculis eorũ. Et dixerunt ad inuicẽ.
Nonne cor nostrum ardens erat in
nobis: dum loqueretur in via et aperiret
nobis scripturas? Et surgentes
eadem hora regressi sũt in hierusalem:
⁊ iuenerunt congregatos vndecim: et
eos qui cũ illis erãt dicentes: quod surrexit
dñs vere ⁊ apparuit simoni. Et ipsi nar E
rabant q̃ gesta erãt in via: et quõ cogno
uerũt eũ in fractione panis. Dũ aũt hec
loquuntur: stetit iesus
in medio eorum et dixit eis. Pax
vobis. Ego sũ: nolite timere. Cõturbati
vero ⁊ cõterriti existimabãt se spm̃ videre.
Et dixit eis. Quid turbati estis: ⁊ cogi
tationes ascendunt in corda vestra:
videte manus meas et pedes:
quia ego ipse sum. Palpate
et videte: quia spũs carnem ⁊ ossa nõ
hz: sicut me videtis habere. Et cũ hoc
dixisset ostendit eis manus et
pedes. Adhuc aũt illis nõ credentib⁹
et mirantibus pre gaudio dixit.
Habetis hic aliq̃d qd mãducetur? At illi
ei partẽ piscis assi: ⁊ fauũ ⌊ obtulerũt
mellis. Et cũ mãducasset corã eis: sumẽs F
reliquias dedit eis. ⌈ cutus sum
Et dixit ad eos. Hec sunt verba que lo

πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὢν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πλη
ρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ
μωσέως καὶ προφήταις καὶ ψαλμοῖς πε-
ρὶ ἐμοῦ. Τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν τοῦ
συνιέναι τὰς γραφάς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς. ὅ-
τι οὕτως γέγραπται, καὶ οὕτως ἔδει παθεῖν
τὸν χριστὸν, καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ
τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόμα
τι αὐτοῦ μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν
εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀρξάμενον ἀπὸ ἱερουσα
λήμ. ὑμεῖς δὲ ἐστὲ μάρτυρες τούτων. καὶ
ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ
πατρός μου ἐφ᾽ ὑμᾶς. ὑμεῖς δὲ καθίσατε
ἐν τῇ πόλει ἱερουσαλήμ, ἕως οὗ ἐνδύσησθε
δύναμιν ἐξ ὕψους. ἐξήγαγε δὲ αὐτοὺς ἔ-
ξω ἕως εἰς βηθανίαν, καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας
αὐτοῦ, εὐλόγησεν αὐτούς. καὶ ἐγένετο ἐν
τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς διέστη ἀπ᾽ αὐ-
τῶν, καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν. καὶ αὐ-
τοὶ προσκυνήσαντες αὐτὸν ὑπέστρεψαν εἰς
ἱερουσαλὴμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης. καὶ ἦ-
σαν διαπαντὸς ἐν τῷ ἱερῷ αἰνοῦντες καὶ
εὐλογοῦντες τὸν θεόν. ἀμήν.

Τέλος τοῦ κατὰ λουκᾶν ἁγίου
εὐαγγελίου.

ad vos cum adhuc essem vobiscum: quoniam neces
se est impleri omnia que scripta sunt in lege
moysi et prophetis et psalmis de
me. Tunc aperuit illis sensum ut
intelligerent scripturas: et dixit eis. Quoniam B Act.17.a.
sic scriptum est: et sic oportebat
christum pati et resurgere a mortuis
tertia die: et predicari in nomine
eius penitentiam et remissionem peccatorum
in omnes gentes: incipientibus ab hiero
solyma. Vos autem testes estis horum. Et
ecce ego mittam promissum Act.1.a.
patris mei in vos. Vos autem sedete
in civitate quoadusque induamini
virtute ex alto. Eduxit autem eos foras
in bethaniam: et elevatis manibus
suis benedixit eis. Et factum est dum Mar.16.g
benediceret illis recessit ab eis: Act.1.b.
et ferebatur in celum. Et ipsi
adorantes regressi sunt in
hierusalem cum gaudio magno. Et erant
semper in templo laudantes et
benedicentes deum. Amen.

Explicit evangelium secun-
dum Lucam.

Incipit prologus in evangelium secundum Iohannem.

Hic est Iohannes evangelista unus ex discipulis domini: qui virgo a deo electus est: quem de nuptiis volentem nubere vocavit deus. Cui virginitatis in hoc duplex testimonium datur in evangelio: quod et pre ceteris dilectus a deo dicitur: et huic matrem suam pendens in cruce commendavit dominus: ut virginem virgo servaret. Denique manifestans in evangelio quod erat ipse incorruptibilis verbi opus inchoans: solus verbum carnem factum esse: nec lumen a tenebris comprehensum fuisse testatur primum signum ponens quod in nuptiis fecit dominus: ostendens quod ipse erat: ut legentibus demonstraret quod ubi dominus invitatus sit: deficere nuptiarum vinum debeat: et veteribus immutatis: nova omnia que a christo instituuntur appareant. Hoc autem evangelium scripsit in asia: postea quam in pathmos insula apocalypsim scripserat: ut cui in principio canonis incorruptibile principium prenotatur in genesi: ei etiam incorruptibilis finis per virginem in apocalypsi redderetur dicente christo. Ego sum alpha et o. Et hic est iohannes qui sciens supervenisse diem recessus sui: convocatis discipulis suis in epheso: per multa signorum experimenta promens christum: descendens in defossum sepulture locum: facta oratione positus est ad patres suos tam extraneus a dolore mortis quam a corruptione carnis invenitur alienus. Tum post omnes evangelium scripsit: et hoc virgini debebatur. Quorum tamen vel scriptorum temporis dispositio vel librorum ordinatio ideo a nobis per singula non exponitur: ut sciendi desiderio collato et querentibus fructus laboris et deo magisterii doctrina servetur.

Explicit prologus.

Το κατά ιωάννην άγιον ευαγγέλιον. Cap.i.
Εν αρχή ην ο λόγος, και ο λό=
γος ην προς τον θεόν, και θεός
ην ο λόγος. ούτος ην εν αρχή
προς τον θεόν. πάντα δι αυ=
τού εγένετο, και χωρίς αυτού
εγένετο ουδέ εν ο γέγονεν. εν αυτώ ζωή
ην, και η ζωή ην το φως των ανθρώπων.
και το φως εν τη σκοτία φαίνει, και η σκοτία
αυτό ου κατέλαβεν. εγένετο άνθρωπος α=
πεσταλμένος παρά θεού, όνομα αυτώ ιω=
άννης. ούτος ήλθεν εις μαρτυρίαν ίνα μαρ=
τυρήση περί του φωτός, ίνα πάντες πιστεύ
σωσι δι αυτού. ουκ ην εκείνος το φως,
αλλ ίνα μαρτυρήση περί του φωτός. ην το
φως το αληθινόν ο φωτίζει πάντα άνθρω=
πον ερχόμενον εις τον κόσμον. εν τω κόσμω
ην, και ο κόσμος δι αυτού εγένετο, και ο
κόσμος αυτόν ουκ έγνω. εις τα ίδια ήλθε,
και οι ίδιοι αυτόν ου παρέλαβον. όσοι δε
έλαβον αυτόν, έδωκεν αυτοίς εξουσίαν τέκ
να θεού γενέσθαι τοις πιστεύουσιν εις το ό=
νομα αυτού. οι ουκ εξ αιμάτων, ουδέ εκ θε
λήματος σαρκός, ουδέ εκ θελήματος αν=
δρός, αλλ εκ θεού εγεννήθησαν. και ο λό=
γος σάρξ εγένετο, και εσκήνωσεν εν ημίν.
και εθεασάμεθα την δόξαν αυτού, δόξαν
ως μονογενούς παρά πατρός, πλήρης χά
ριτος και αληθείας. ιωάννης μαρτυρεί περί
αυτού και κέκραγε λέγων. ούτος ην ον εί=
πον, ο οπίσω μου ερχόμενος έμπροσθεν
μου γέγονεν, ότι πρώτος μου ην. και εκ
του πληρώματος αυτού ημείς πάντες ε=
λάβομεν και χάριν αντί χάριτος. ότι ο νό=
μος διά μωσέως εδόθη, η χάρις και η αλη
θεία διά ιησού χριστού εγένετο. θεόν ουδείς
εώρακε πώποτε. ο μονογενής υιός ο ων
εις τον κόλπον του πατρός, εκείνος εξηγή=
σατο. και αύτη εστίν η μαρτυρία του ιωάν
νου ότε απέστειλαν οι ιουδαίοι εξ ιεροσολύ
μων ιερείς και λευίτας ίνα ερωτήσωσιν αυ=
τόν. συ τις εί. και ωμολόγησε και ουκ ηρ=
νήσατο. και ωμολόγησεν ότι ουκ ειμί εγώ
ο χριστός. και ηρώτησαν αυτόν. τι ουν η=
λίας ει σύ. και λέγει ουκ ειμί. ο προφήτης ει
συ. και απεκρίθη. ου. είπον ουν αυτώ. τις
εί, ίνα απόκρισιν δώμεν τοις πέμψασιν η=
μάς. τι λέγεις περί σεαυτού. έφη. εγώ φω=
νή βοώντος εν τη ερήμω, ευθύνατε την οδόν
κυρίου, καθώς είπεν ησαίας ο προφήτης.
και οι απεσταλμένοι ήσαν εκ των φαρισαί=
ων. και ηρώτησαν αυτόν και είπον αυτώ. τι
ουν βαπτίζεις, ει συ ουκ ει ο χριστός ούτε

Incipit euangeliū scdz Johānē. Cap.i.
In pricipio erat verbū: ꝛ A
vbū erat apd deū: ꝛ de9
erat vbū: hoc erat i pri
cipio apd deū. Oia p ip
suz facta sūt ꝛ sine ipso
factū est nihil. Qd factū ē in ipo vita
erat: et vita erat lux hominum
et lux in tenebris lucet: et tenebre
eam nō cōprehēderūt. Fuit homo mis Mat.3.a. ī.5.d
sus a deo: cui nomen erat iohannes.
Hic venit i testimoniū vt testimoniū p=
hiberet de lumine: vt omnes crederent
per illum. Non erat ille lux:
sz vt testimoniū phiberet de luie. Erat
lux vera: que illuminat omnem hoiem
venientem in hunc mundū. In mundo B
erat ꝛ mundus per ipsum factus est: et
mund9 eū nō cognouit. In propria ve
nit et sui eū nō recepert. Quotquot āt
receperūt eū dedit eis potestatez filios
dei fieri his qui credunt in nomine
ei9. Qui nō ex sāguinib9 neqꝫ ex volū
tate carnis: neqꝫ ex volūtate viri:
sed ex deo nati sunt. Et verbum
caro factum est: et habitauit in nobis.
Et vidimus gloriam eius gloriam
quasi vnigeniti a patre: plenum gratie
ꝛ veritatis. Johānes testimoniū phibz
de ipso et clamat dicens. Hic erat quē
qui post me venturus est: ante dixi
me fact9 est: qz prior me erat. Et de C
plenitudine eius nos omnes accepim9
et gratiam pro gratia: quia lex
per moysen data est: gratia ꝛ veritas
per iesum christū facta est. Deū nemo 1.Joh.4.c.
vidit vnqꝫ. Unigenitus filius qui est
in sinu patris ipse enarrauit.
Et hoc est testimonium iohannis: ī.5.f.
quando miserunt iudei ab hierosolymis
sacerdotes ꝛ leuitas ad eū vt iterrogarēt
eū. Tu qs es? Et cōfessus est ꝛ nō ne
gauit. Et confessus ē: quia nō sum ego
xps. Et iterrogauerūt eū. Quid ergo?
Helias es tu? Et dixit nō sū. Prophe
ta es tu? Et rñdit. Nō. Dixerūt ergo ei.
Quis es vt rñsū demus his q miserūt nos.
Quid dicis de teipso? Ait. Ego vox Esai.40.a
clamantis in deserto: dirigite viam Mat.3.a.
dñi: sicut dixit esaias propheta. Mar.1.a. Luce.3.a.
Et qui missi fuerāt erant ex phariseis.
Et iterrogauerūt eū: ꝛ dixerūt ei. Quid D
ergo baptizas si tu nō es xps: neqꝫ

ηλίας ούτε ο προφήτης. απεκρίθη αυτοίς ο
ιωάννης λέγων. εγώ βαπτίζω εν ύδατι. μέ
σος δε υμών έστηκεν ον υμείς ουκ οίδατε.
αυτός εστίν ο οπίσω μου ερχόμενος, ος έμ
προσθεν μου γέγονεν, ου εγώ ουκ ειμί άξι
ος ίνα λύσω αυτού τον ιμάντα του υποδή
ματος. ταύτα εν βηθανία εγένετο πέραν του
ιορδάνου, όπου ην ιωάννης βαπτίζων. τη
επαύριον βλέπει ο ιωάννης τον ιησούν ερ=
χόμενον προς αυτόν και λέγει. ίδε ο αμ=
νός του θεού, ο αίρων την αμαρτίαν του κό
σμου. ούτος εστί περί ου εγώ είπον. οπίσω
μου έρχεται ανήρ, ος έμπροσθεν μου γέ=
γονεν ότι πρώτος μου ην, καγώ ουκ ήδειν
αυτόν. αλλ' ίνα φανερωθή τω ισραήλ, διά
τούτο ήλθον εγώ εν τω ύδατι βαπτίζων.
και εμαρτύρησεν ιωάννης λέγων. ότι τεθέα
μαι το πνεύμα καταβαίνον ωσεί περιστεράν
εξ ουρανού, και έμεινεν επ' αυτόν· καγώ ουκ
ήδειν αυτόν. αλλ' ο πέμψας με βαπτίζειν
εν ύδατι εκείνος μοι είπεν. εφ' ον αν ίδης το
πνεύμα καταβαίνον και μένον επ' αυτόν,
ούτος εστίν ο βαπτίζων εν πνεύματι αγίω
καγώ εώρακα και μεμαρτύρηκα, ότι ούτος
εστίν ο υιός του θεού. τη επαύριον πάλιν
ειστήκει ο ιωάννης και εκ των μαθητών αυ=
τού δύο, και εμβλέψας τω ιησού περιπα=
τούντι, λέγει. ίδε ο αμνός του θεού. και ή=
κουσαν αυτού οι δύο μαθηταί λαλούντος,
και ηκολούθησαν τω ιησού. στραφείς δε ο
ιησούς και θεασάμενος αυτούς ακολου=
θούντας, λέγει αυτοίς. τι ζητείτε. οι δε εί=
πον αυτώ. ραββί, ο λέγεται ερμηνευόμενον
διδάσκαλε, που μένεις. λέγει αυτοίς. έρ=
χεσθε και ίδετε. ήλθον και είδον που μένει,
και παρ' αυτώ έμειναν την ημέραν εκείνην.
ώρα ην ως δεκάτη. ην ανδρέας ο αδελφός
σίμωνος πέτρου εις εκ των δύο των ακου=
σάντων παρά ιωάννου και ακολουθησάν=
των αυτώ. ευρίσκει ούτος πρώτος τον α=
δελφόν τον ίδιον σίμωνα, και λέγει αυτώ.
ευρήκαμεν τον μεσίαν ο εστί μεθερμηνευόμε
νον χριστός. και ήγαγεν αυτόν προς τον ιη
σούν. εμβλέψας δε αυτώ ο ιησούς, είπε. συ
ει σίμων ο υιός ιωνά, συ κληθήση κηφάς ο
ερμηνεύεται πέτρος. τη επαύριον ηθέλησεν
εξελθείν εις την γαλιλαίαν, και ευρίσκει φί
λιππον, και λέγει αυτώ ο ιησούς. ακολού=
θει μοι. ην δε ο φίλιππος από βηθσαϊδά εκ
της πόλεως ανδρέου και πέτρου. ευρίσκει
φίλιππος τον ναθαναήλ, και λέγει αυτώ.
ον έγραψε μωσής εν τω νόμω και οι προ=
φήται, ευρήκαμεν ιησούν τον υιόν ιωσήφ τον

helias neqȝ propheta? Respondit eis
iohãnes dicẽs. Ego baptizo in aq̃: me Mat.3.c.
dius aũt vestrũ stetit quẽ vos nescitis. Mar.1.b.
Ipse est qui post me ventur9 ẽ qui an Luce.3.d.
te me fact9 est: cuius ego non sũ dign9 Deut.18.
vt soluam eius corrigiam calciamenti. 19.a.
Hec in bethania facta sunt trans
iordanem vbi erat iohannes baptizãs.
Altera die vidit iohannes iesuȝ veniẽtẽ
ad se ⁊ ait. Ecce agnus
dei: ecce qui tollit peccatum mundi.
Hic est de quo ego dixi. Post
me venit vir qui ante me factus est:
quia prior me erat: et ego nesciebam
eũ. Sed vt manifestet̃ i israel: ꝓpterea
veni ego in aqua baptizans.
Et testimoniũ ꝑhibuit iohãnes dicẽs. E
spiritũ descẽdentẽ q̃si colũbã Quia vidi Mat.3.g.
de celo et mansit super eũ: et ego ne= Mar.1.b.
sciebaȝ eũ. Sed qui misit me baptizare Luce.3.c.
in aqua: ille mihi dixit. Sup quẽ vi=
deris spiritũ descendentẽ ⁊ manẽtẽ sup eũ:
hic est qui baptizat in spiritu sancto.
Et ego vidi ⁊ testimoniũ ꝑhibui q2 hic
est filius dei. Altera die iterum
stabat iohannes: et ex discipulis eius
duo et respiciens iesum ambulantem
dicit. Ecce agnus dei. Et audierunt
eum duo discipuli loquentem:
et secuti sunt iesum. Conuersus autem
iesus et videns eos sequentes se:
dixit eis. Quid queritis? Qui dixerũt
ei. Rabbi: quod dicitur interpretatum
magister: vbi habitas? Dicit eis: venite
et videte. Venerũt et viderũt vbi mane F
ret: et apud eum manserunt die illo.
Hora aũt erat q̃si decia. Erat aũt andre
as frater simonis petri vn9 ex duob9 q̃
a iohãne ⁊ secuti fuerant audierant
eum. Inuenit hic primum fratrem
suum symonem et dicit ei.
Inuenim9 messiaȝ quod est iterpretatũ
xp̃s. Et adduxit eum ad iesum.
Intuit9 autem eum iesus dixit. Tu
es simon fili9 iona: tu vocaberis cephas
qd̃ interpretat̃ petr9. In crastinũ voluit
exire in galileam: ⁊ inuenit philippũ.
Et dicit ei iesus. Sequere
me. Erat autem philipus a bethsaida G
ciuitate andree et petri. Inuenit
philippus nathanael: et dicit ei.
Quẽ scripsit moyses in lege ⁊ prophete:
inuenimus iesum filium ioseph

από ναζαρέτ. και είπεν αυτώ ναθαναήλ. εκ
ναζαρέτ δύναται τι αγαθόν είναι. λέγει αυ
τώ φίλιππος. έρχου και ίδε. είδεν ο ιησούς
τον ναθαναήλ ερχόμενον προς αυτόν και λέ
γει περί αυτού ίδε αληθώς ισραηλίτης εν ω
δόλος ουκ εστί. λέγει αυτώ ναθαναήλ. πό
θεν με γινώσκεις. απεκρίθη ιησούς και είπεν
αυτώ. προ του σε φίλιππον φωνήσαι όντα
υπό την συκήν είδον σε. απεκρίθη ναθανα=
ήλ και λέγει αυτώ. ραββί, συ ει ο υιός του
θεού, συ ει ο βασιλεύς του ισραήλ. απεκρί=
θη ιησούς και είπεν αυτώ ότι είπον σοι είδον
σε υποκάτω της συκής πιστεύεις, μείζω
τούτων όψει. και λέγει αυτώ. αμήν αμήν
λέγω υμίν, απάρτι όψεσθε τον ουρανόν α=
νεωγότα και τους αγγέλους του θεού ανα=
βαίνοντας και καταβαίνοντας επί τον υιόν
του ανθρώπου. Cap. 2.

Και τη ημέρα τη τρίτη γάμος εγένετο εν
κανά της γαλιλαίας, και ην η μήτηρ του
ιησού εκεί. εκλήθη δε και ο ιησούς και οι μα
θηταί αυτού εις τον γάμον. και υστερήσαν
τος οίνου, λέγει η μήτηρ του ιησού προς αυ
τόν. οίνον ουκ έχουσι. λέγει αυτή ο ιησούς
τι εμοί και σοι γύναι. ούπω ήκει η ώρα
μου. λέγει η μήτηρ αυτού τοις διακόνοις. ό
τι αν λέγει υμίν ποιήσατε. ήσαν δε εκεί υ=
δρίαι λίθιναι εξ κείμεναι κατά τον καθαρισ=
μόν των ιουδαίων χωρούσαι ανά μετρητάς
δύο η τρείς. λέγει αυτοίς ο ιησούς. γεμί=
σατε τας υδρίας ύδατος. και εγέμισαν αυ=
τάς έως άνω. και λέγει αυτοίς. αντλήσατε
νυν και φέρετε τω αρχιτρικλίνω. και ήνεγ=
καν. ως δε εγεύσατο ο αρχιτρίκλινος το ύ=
δωρ οίνον γεγενημένον, και ουκ ήδει πόθεν
εστίν, οι δε διάκονοι ήδεισαν οι ηντληκότες
το ύδωρ, φωνεί τον νυμφίον ο αρχιτρίκλι=
νος και λέγει αυτώ. πας άνθρωπος πρώτον
τον καλόν οίνον τίθησι, και όταν μεθυσθώ
σι, τότε τον ελάσσω. συ τετήρηκας τον κα=
λόν οίνον έως άρτι. ταύτην εποίησε την αρ=
χήν των σημείων ο ιησούς εν κανά της γαλι
λαίας, και εφανέρωσε την δόξαν αυτού, και
επίστευσαν εις αυτόν οι μαθηταί αυτού.
μετά τούτο κατέβη εις καπερναούμ αυτός
και η μήτηρ αυτού, και οι αδελφοί αυτού.
και οι μαθηταί αυτού, και εκεί έμειναν ου
πολλάς ημέρας. και εγγύς ην το πάσχα
των ιουδαίων. και ανέβη εις ιεροσόλυμα ο
ιησούς. και εύρεν εν τω ιερώ τους πωλούν
τας βόας και πρόβατα, και περιστεράς, και
τους κερματιστάς καθημένους. και ποιήσας
φραγέλλιον εκ σχοινίου, πάντας εξέβαλεν

a nazareth. Et dixit ei nathanael. A
nazareth pōt aliqd boni esse. Dicit ei
philippus. Ueni et vide. Uidit iesus
nathanael venientem ad se ⁊ dicit
de eo. Ecce vere israelita: in quo
dolus nō est. Dicit ei nathanael. Un
de me nosti. respondit iesus et dixit
ei. Priusq̄ te philipp⁹ vocaret cū eēs
sub ficu vidi te. Respōdit ei nathanael
et ait. Rabbi tu es filius
dei: tu es rex israel. Respondit
iesus et dixit ei. Quia dixi tibi vidi
te sub ficu credis: maius
his videbis. Et dicit ei. Amen amen
dico vobis: amodo videbitis celū aper
tum et angelos dei ascendentes
⁊ descendentes supra filium
hominis. Cap. 2.

ET tertia die nuptie facte sunt in A
chana galilee: et erat mater
iesu ibi. Uocatus est aūt ⁊ ies⁹ ⁊ disci
puli eius ad nuptias. Et deficiente
vino: dicit mater iesu ad eum.
Uinum non habent. Et dicit ei iesus.
Quid mihi et tibi est mulier? Nōdū ve
nit hora mea. Dicit mr̄ ei⁹ ministris.
Quodcūq; dixerit vobis facite. Erāt āt
ibi lapidee hydrie sex posite scōꝫ puri=
ficationē iudeorum capiētes singule me
tretas binas vel ternas. Dicit eis iesus.
Implete hydrias aq̄. Et ipleuerūt eas
vsq; ad sūmū. Et dicit eis iesus. Hauri
te nunc et ferte architriclino. Et tulerūt.
Ut aūt gustauit architriclinus aquam B
vinum factum: et non sciebat vnde
esset: ministri aūt sciebant qui hause
rūt aquā: vocat sponsum architriclinus
et dicit ei. Omnis homo primum
bonū vinū ponit: et cum inebriati fue=
rit tūc id qd̄ deteri⁹ ē. Tu āt seruasti bo=
nū vinū vsq; adhuc. Hoc fecit initium
signoꝝ iesus in chana galilee:
et manifestauit gloriam suam: et
crediderunt in eum discipuli eius.
Post hec descēdit capharnaum ipse Mat. 4. d.
et mater eius et fratres eius
et discipuli eius: et ibi manserunt non C
multis diebus. Et prope erat pascha Mat. 21. b.
iudeorum: et ascēdit iesus hierosolymā Mar. 11. d. Luce. 19. g.
et inuenit in templo vendentes
oues et boues ⁊ columbas et
numularios sedētes. Et cum fecisset q̄si
flagellum de funiculis: omnes eiecit

εκ του ιερού, τά τε πρόβατα και τους βόας και των κολλυβιστών εξέχεε το κέρμα, και τας τραπέζας ανέστρεψε, και τοις τας περιστεράς πωλούσιν είπεν. άρατε ταύτα εντεύθεν. μη ποιείτε τον οίκον του πατρός μου οίκον εμπορίου. εμνήσθησαν δε οι μαθηταί αυτού ότι γεγραμμένον εστίν. ο ζήλος του οίκου σου καταφάγεταί με. απεκρίθησαν ουν οι ιουδαίοι και είπον αυτώ. τι σημείον δεικνύεις ημίν, ότι ταύτα ποιείς. απεκρίθη ιησούς και είπεν αυτοίς. λύσατε τον ναόν τούτον, και εν τρισίν ημέραις εγερώ αυτόν. είπον ουν οι ιουδαίοι. τεσσαράκοντα και εξ έτεσιν ωκοδομήθη ο ναός ούτος, και συ εν τρισίν ημέραις εγερείς αυτόν. εκείνος δε έλεγε περί του ναού του σώματος αυτού. ότε ουν ηγέρθη εκ των νεκρών, εμνήσθησαν οι μαθηταί αυτού ότι τούτο έλεγεν αυτοίς, και επίστευσαν τη γραφή και τω λόγω ω είπεν ο ιησούς. ως δε ην εν τοις ιεροσολύμοις εν τω πάσχα εν τη εορτή, πολλοί επίστευσαν εις το όνομα αυτού θεωρούντες αυτού τα σημεία α εποίει. αυτός δε ο ιησούς ουκ επίστευεν εαυτόν αυτοίς, διά το αυτόν γινώσκειν πάντας, και ότι ου χρείαν είχεν ίνα τις μαρτυρήση περί του ανθρώπου. αυτός γαρ εγίνωσκε τι ην εν τω ανθρώπω.

Cap. 3.

Ην δε άνθρωπος εκ των φαρισαίων νικόδημος όνομα αυτώ, άρχων των ιουδαίων. ούτος ήλθε προς τον ιησούν νυκτός, και είπεν αυτώ. ραββί, οίδαμεν ότι από θεού ελήλυθας διδάσκαλος. ουδείς γαρ ταύτα τα σημεία δύναται ποιείν α συ ποιείς, εάν μη η ο θεός μετ αυτού. απεκρίθη ο ιησούς και είπεν αυτώ. αμήν αμήν λέγω σοι, εάν μη τις γεννηθή άνωθεν, ου δύναται ιδείν την βασιλείαν του θεού. λέγει προς αυτόν ο νικόδημος. πως δύναται άνθρωπος γεννηθήναι γέρων ων. μη δύναται εις την κοιλίαν της μητρός αυτού δεύτερον εισελθείν, και γεννηθήναι. απεκρίθη ιησούς. αμήν αμήν λέγω σοι, εάν μη τις γεννηθή εξ ύδατος και πνεύματος, ου δύναται εισελθείν εις την βασιλείαν του θεού. το γεγεννημένον εκ της σαρκός, σαρξ εστί. και το γεγεννημένον εκ του πνεύματος, πνεύμα εστί. μη θαυμάσης ότι είπον σοι δει υμάς γεννηθήναι άνωθεν. το πνεύμα όπου θέλει πνεί, και την φωνήν αυτού ακούεις. αλλ ουκ οίδας πόθεν έρχεται και πού υπάγει. ούτως εστί πας ο γεγεννημένος εκ του πνεύματος. απεκρίθη νικόδημος και είπεν αυτώ. πως δύ-

de templo: oues quoque et boues: et nummulariorum effudit es: et mensas subuertit. Et his qui columbas vendebant dixit. Auferte ista hinc et nolite facere domum patris mei domum negociationis. Recordati vero discipuli eius quia scriptum est. Zelus domus tue comedit me. (Psal. 68.) Responderunt ergo iudei et dixerunt ei. Quod signum ostendis nobis quia hec facis? Respondit iesus et dixit eis. Soluite templum hoc et in tribus diebus excitabo illud. (Mat. 26. f) (D) Dixerunt ergo iudei. Quadraginta et sex annis edificatum est templum hoc: et tu in tribus diebus excitabis illud? Ille autem dicebat de templo corporis sui. Cum ergo resurrexisset a mortuis: recordati sunt discipuli eius quia hoc dicebat: et crediderunt scripture et sermoni quem dixit iesus. Cum autem esset hierosolymis in pascha in die festo: multi crediderunt in nomine eius videntes signa eius que faciebat. Ipse autem iesus non credebat semetipsum eis eo quod ipse nosset omnes: et quia opus ei non erat vt quis testimonium perhiberet de homine. Ipse enim sciebat quid esset in homine.

Cap. 3.

(A) Erat autem homo ex phariseis nicodemus nomine princeps iudeorum. (I. 7. 4. Mat. 12. c) Hic venit ad iesum nocte: et dixit ei. Rabbi scimus quia a deo venisti magister. Nemo enim potest hec signa facere que tu facis: nisi fuerit deus cum eo. Respondit iesus et dixit ei. Amen amen dico tibi: nisi quis renatus fuerit denuo: non potest videre regnum dei. Dicit ad eum nicodemus. Quomodo potest homo renasci cum sit senex. Nunquid potest in ventrem matris sue iterato introire et renasci? Respondit iesus. Amen amen dico tibi: nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto non potest introire in regnum dei. Quod natum est ex carne caro est: et quod natum est ex spiritu spiritus est. Non mireris quia dixi tibi: oportet vos nasci denuo. Spiritus vbi vult spirat et vocem eius audis: sed nescis vnde veniat aut quo vadat. Sic est omnis qui natus est ex spiritu. Respondit nicodemus et dixit ei. Quomodo potest

ναται ταύτα γενέσθαι. απεκρίθη ιησούς και
είπεν αυτώ. συ εί ο διδάσκαλος του ισρα-
ήλ και ταύτα ου γινώσκεις. αμήν αμήν λέ-
γω σοι, ότι ο οίδαμεν λαλούμεν. και ο εω
ράκαμεν μαρτυρούμεν, και την μαρτυρίαν
ημών ου λαμβάνετε. ει τα επίγεια είπον υ-
μίν και ου πιστεύετε πως εάν είπω υμίν τα ε
πουράνια πιστεύσετε. και ουδείς αναβέβηκεν
εις τον ουρανόν, ει μή ο εκ του ουρανού
καταβάς ο υιός του ανθρώπου ο ων εν τω
ουρανώ. και καθώς μωσής ύψωσε τον όφιν
εν τη ερήμω, ούτως υψωθήναι δει τον υ-
ιόν του ανθρώπου. ίνα πας ο πιστεύων εις
αυτόν μη απόληται, αλλ' έχη ζωήν αιώνιον.
ούτως γαρ ηγάπησεν ο θεός τον κόσμον,
ώστε τον υιόν αυτού τον μονογενή έδωκεν
ίνα πας ο πιστεύων εις αυτόν μη απόλη-
ται, αλλ' έχη ζωήν αιώνιον. ου γαρ απέστει-
λεν ο θεός τον υιόν αυτού εις τον κόσμον, ί-
να κρίνη τον κόσμον, αλλ' ίνα σωθή ο κόσ-
μος δι' αυτού. ο πιστεύων εις αυτόν ου κρί
νεται. ο δε μη πιστεύων ήδη κέκριται, ότι
μη πεπίστευκεν εις το όνομα του μονογε-
νούς υιού του θεού. αύτη δε εστίν η κρί-
σις, ότι το φως ελήλυθεν εις τον κόσμον,
και ηγάπησαν οι άνθρωποι μάλλον το σκό-
τος ή το φως. ην γαρ πονηρά αυτών τα έρ-
γα. πας γαρ ο φαύλα πράσσων, μισεί το
φώς, και ουκ έρχεται προς το φως, ίνα μη
ελεγχθή τα έργα αυτού. ο δε ποιών την α
λήθειαν έρχεται προς το φως, ίνα φανερω-
θή αυτού τα έργα. ότι εν θεώ εστίν ειργασ-
μένα. μετά ταύτα ήλθεν ο ιησούς και οι μα
θηταί αυτού εις την ιουδαίαν γην, και εκεί
διέτριβε μετ' αυτών και εβάπτιζεν. ην δε
και ιωάννης βαπτίζων εν αινών εγγύς του
σαλήμ, ότι ύδατα πολλά ην εκεί, και παρε
γίνοντο και εβαπτίζοντο. ούπω γαρ ην βε-
βλημένος εις την φυλακήν ο ιωάννης. εγένε
το ουν ζήτησις εκ των μαθητών ιωάννου με
τά ιουδαίων περί καθαρισμού. και ήλθον
προς τον ιωάννην και είπον αυτώ. ραββί.
ος ην μετά σου πέραν του ιορδάνου, ω
συ μεμαρτύρηκας, ίδε ούτος βαπτίζει, και
πάντες έρχονται προς αυτόν. απεκρίθη ιω-
άννης και είπεν. ου δύναται άνθρωπος λαμ
βάνειν ουδέν, εάν μη η δεδομένον αυτώ εκ
του ουρανού. αυτοί υμείς μοι μαρτυρείτε,
ότι είπον ουκ ειμί εγώ ο χριστός, αλλ' ότι α
πεσταλμένος ειμί έμπροσθεν εκείνου. ο έχων
την νύμφην νυμφίος εστίν, ο δε φίλος του
νυμφίου ο εστηκώς και ακούων αυτού, χα
ρά χαίρει διά την φωνήν του νυμφίου. αύτη

hec fieri? Respondit iesus et
dixit ei. Tu es magister in israel B
et hec ignoras? Amen amen dico
tibi quia qd scimus loquimur et qd vi
dimus testamur: et testimonium
nostruz nō accipitis. Si terrena dixi vo
bis et nō creditis: quō si dixero vobis ce
lestia credetis. Et nemo ascendit Ephe.4.b
in celum nisi qui descendit de celo
filius hominis qui est in
celo. Et sicut moyses exaltauit serpētez Nume.21.c
in deserto: ita exaltari oportet filium Jo.12.c.
hominis: vt omnis qui credit in
ipso nō pereat: sed habeat vitā eternā.
Sic enī de⁹ dilexit mundum 1.Joh.4.b.
vt filium suum vnigenitum daret:
vt omnis qui credit in euz non pereat
sed habeat vitaz eternam. Nō enī misit
deus filium suum in mundum vt
iudicet mundum: sed vt saluet mund⁹
per ipsuz. Qui credit in eū nō iudicat.
Qui aūt nō credit iam iudicatus ē: q:
nō credit in nomine vnigeniti
filij dei. Hoc est autem iudicium:
quia lux venit in mundum:
et dilexerunt homines magis tenebras
q̄ lucē. Erant enim eorū mala opera.
Omnis enim qui male agit odit C
lucem: & non venit ad lucez vt non
arguātur opera eius. Qui aūt facit ve
ritatez venit ad lucem: vt manifestentur
opera eius: quia in deo sunt facta.
Post hec venit iesus & discipuli
eius in terram iudeam: et illic
morabat cū eis et baptizabat. Erat āt Mat.3.b, Luce.3.a.
et iohānes baptizans in ennon iuxta
salim: q: aque multe erant illic: et ve
niebāt & baptizabant. Nōdū enī missus Mat.4.d. Mar.1.c.
fuerat iohannes in carcerē. Facta est
aūt questio ex discipulis iohannis cuz
iudeis de purificatione. Et venerunt
ad iohannem et dixerunt ei. Rabbi
qui erat tecum trans iordanem cui
tu testioniū phibuisti ecce hic baptizat
et oēs veniūt ad euz. Rñdit iohānes D
et dixit. Non potest homo accipere
quicq̄ nisi fuerit ei datum de
celo. Ipsi vos mihi testimoniū phibetis 1.Joh.4.c.
q dixeri nō sū ego christ⁹: sz q: miss⁹
sum ante illum. Qui habet
sponsam sponsus est: amicus autem
sponsi qui stat et audit eum: gaudio
gaudet propter vocem sponsi. Hoc

ουν η χαρά η εμή πεπλήρωται. εκείνον δει
αυξάνειν, εμέ δε ελαττούσθαι. ο άνωθεν
ερχόμενος επάνω πάντων εστίν. ο ων εκ της
γης, εκ της γης εστί, και εκ της γης λαλεί. ο
εκ του ουρανού ερχόμενος επάνω πάντων
εστί. και ο εώρακε και ήκουσε τούτο μαρ-
τυρεί, και την μαρτυρίαν αυτού ουδείς λαμ
βάνει. ο λαβών αυτού την μαρτυρίαν εσφρά
γισεν ότι ο θεός αληθής εστίν. ον γαρ απέσ
τειλεν ο θεός, τα ρήματα του θεού λαλεί.
ου γαρ εκ μέτρου δίδωσιν ο θεός το πνεύ-
μα. ο πατήρ αγαπά τον υιόν, και πάντα δέ
δωκεν εν τη χειρί αυτού. ο πιστεύων εις τον
υιόν έχει ζωήν αιώνιον. ο δε απειθών τω
υιώ ουκ όψεται την ζωήν, αλλ η οργή του
θεού μενεί επ αυτόν. Cap.4.

Ως ουν έγνω ο ιησούς ότι ήκουσαν οι φα-
ρισαίοι ότι ιησούς πλείονας μαθητάς
ποιεί και βαπτίζει η ιωάννης, καίτοιγε ιη-
σούς αυτός ουκ εβάπτιζεν αλλ οι μαθηταί
αυτού, αφήκε την ιουδαίαν, και απήλθεν εις
την γαλιλαίαν. έδει δε αυτόν διέρχεσθαι
διά της σαμαρείας. έρχεται ουν εις πόλιν
σαμαρείας λεγομένην συχάρ, πλησίον του
χωρίου ου έδωκεν ιακώβ ιωσήφ τω υιώ αυ
τού. ην δε εκεί πηγή του ιακώβ. ο ουν ιη-
σούς κεκοπιακώς εκ της οδοιπορίας, εκαθέ-
ζετο ούτως επί τη πηγή. ώρα ην ωσεί έκτη.
έρχεται γυνή εκ της σαμαρείας αντλήσαι
ύδωρ. λέγει αυτή ο ιησούς. δος μοι πιείν.
οι γαρ μαθηταί αυτού απεληλύθεισαν εις
την πόλιν, ίνα τροφάς αγοράσωσι. λέγει
ουν αυτώ η γυνή η σαμαρείτις. πως συ
ιουδαίος ων παρ εμού πιείν αιτείς ούσης
γυναικός σαμαρείτιδος. ου γαρ συγχρών
ται ιουδαίοι σαμαρείταις. απεκρίθη ιησούς
και είπεν αυτή. ει ήδεις την δωρεάν του
θεού, και τις εστίν ο λέγων σοι δος μοι πι
είν, συ αν ήτησας αυτόν, και έδωκεν αν σοι
ύδωρ ζων. λέγει αυτώ η γυνή. κύριε ού-
τε άντλημα έχεις και το φρέαρ εστί βαθύ.
πόθεν ουν έχεις το ύδωρ το ζων. μη συ
μείζων ει του πατρός ημών ιακώβ, ος έδω
κεν ημίν το φρέαρ, και αυτός εξ αυτού έπιε
και οι υιοί αυτού και τα θρέμματα αυτού.
απεκρίθη ιησούς και είπεν αυτή. πας ο πί-
νων εκ του ύδατος τούτου διψήσει πάλιν,
ος δαν πίη εκ του ύδατος ου εγώ δώσω
αυτώ, ου μη διψήσει εις τον αιώνα, αλλά
το ύδωρ ο δώσω αυτώ, γενήσεται εν αυ-
τώ πηγή ύδατος αλλομένου εις ζωήν αιώ-
νιον. λέγει προς αυτόν η γυνή. κύριε δος
μοι τούτο το ύδωρ, ίνα μη διψώ μη δε

ergo gaudiũ meũ ipletũ est. Illũ opor-
tet crescere me aũt minui. Qui desursũ
venit super omnes est. Qui est de oooo
terra de terra est: et de terra loquitur
qui de celo venit super omnes oooo ooo
est. Et quod vidit et audiuit hoc testa
tur: et testimoniũ eius nemo accipit. oo
Qui aũt acceperit eius testimoniũ signa- Rom.3.d.
uit quia deus verax est. Quẽ enim misit 1.5.c.
deus verba dei loquitur. ooo oooooooo Mt.11.g. Luc.10.d.
Non enĩ ad mẽsurã dat deus spiritum. 1.6.e.
Pater diligit filium et omnia dedit ooo
in manu eius. Qui credit in ooo ooo oo
filiũ hꝫ vitã eternã. Qui aũt icredulus ẽ Esa.11.a.
filio: non videbit vitam: sed ira ooo oo Abach.2.a.
dei manet super eum. Cap.4.

Ut ergo cognouit iesus quia audierũt A
pharisei quia iesus plures discipulos
facit et baptizat quã iohannes: quãquã iesus
non baptizaret sed discipuli oooooooo.
eius: reliquit iudeã et abijt iterum in Mt.4.d.
galileam. Oportebat aũt eum transire
per mediam samariã. Venit ergo in ci
uitatẽ samarie que dicitur sychar: iuxta
prediũ quod dedit iacob ioseph filio suo.
Erat aũt ibi fons iacob. Iesus autem
fatigatus ex itinere sedebat ooooooo oo
sic supra fõtẽ. Hora aũt erat quasi sexta.
Venit mulier de samaria haurire oooo
aquã. Dicit ei iesus. Da mihi bibere.
Discipuli enim eius abierant in oooo
ciuitatem vt cibos emerent. Dicit oooo
ergo ei mulier illa samaritana. Quõ tu B
iudeus cũ sis bibere a me poscis: quae sũ
mulier samaritana? Nõ enim coutunt
iudei samaritanis. Respondit iesus ooo
et dixit ei. Si scires donum ooo ooo oo
dei: et quis est qui dicit tibi da mihi bibere
tu forsitã petisses ab eo et dedisset tibi
aquã viuã. Dicit ei mulier. Dñe neq; i
quo haurias habes: et puteus altus est.
Unde ergo habes aquã viuã? Nũquid tu 1.7.f.
maior es patre nostro iacob: qui dedit
nobis puteum: et ipse ex eo bibit oooo
et filij eius et pecora eius? ooo ooo ooo
Respondit iesus et dixit ei. Omnis qui bi
bit ex aqua hac sitiet iterum: ooo ooo oo
qui aũt biberit ex aqua quã ego dabo
ei non sitiet in eternum: sed oooooo
aqua quã ego dabo ei: fiet in eo oooo
fons aque salientis in vitam eternam. C
Dicit ad eum mulier. Domine da ooo 1.6.d.
mihi hanc aquam vt non sitiam neq;

έρχομαι ενθάδε αντλείν. λέγει αυτή ο ιη-
σούς. ύπαγε φώνησον τον άνδρα σου. και
ελθέ ενθάδε. απεκρίθη η γυνή και είπεν. ουκ
έχω άνδρα. λέγει αυτή ο ιησούς. καλώς
είπας ότι άνδρα ουκ έχω, πέντε γαρ άν-
δρας έσχες, και νυν ον έχεις ουκ εστί σου
ανήρ. τούτο αληθές είρηκας. λέγει αυτώ
η γυνή. κύριε θεωρώ ότι προφήτης ει συ.
οι πατέρες ημών εν τω όρει τούτω προσε-
κύνησαν, και υμείς λέγετε ότι εν ιεροσολύ-
μοις εστίν ο τόπος όπου δει προσκυνείν. λέ-
γει αυτή ο ιησούς. γύναι πίστευσόν μοι, ό-
τι έρχεται ώρα ότε ούτε εν τω όρει τούτω
ούτε εν ιεροσολύμοις προσκυνήσετε τω πα-
τρί. υμείς προσκυνείτε ο ουκ οίδατε. ημείς
προσκυνούμεν ο οίδαμεν, ότι η σωτηρία
εκ των ιουδαίων εστίν. αλλ' έρχεται ώρα
και νυν εστίν, ότε οι αληθινοί προσκυνηταί
προσκυνήσουσι τω πατρί εν πνεύματι και
αληθεία. και γαρ ο πατήρ τοιούτους ζητεί
τους προσκυνούντας αυτόν. πνεύμα ο θε-
ός, και τους προσκυνούντας αυτόν εν πνεύ-
ματι και αληθεία δει προσκυνείν. λέγει αυ-
τώ η γυνή. οίδα ότι μεσίας έρχεται ο λεγό-
μενος χριστός. όταν έλθη εκείνος αναγγε-
λεί ημίν πάντα. λέγει αυτή ο ιησούς. εγώ
ειμι ο λαλών σοι. και επί τούτω ήλθον οι
μαθηταί αυτού, και εθαύμασαν ότι μετά
γυναικός ελάλει. ουδείς μέντοι είπε τι ζη-
τείς η τι λαλείς μετ' αυτής. αφήκεν ουν την
υδρίαν αυτής η γυνή, και απήλθεν εις την
πόλιν, και λέγει τοις ανθρώποις. δεύτε, ί-
δετε άνθρωπον ος είπε μοι πάντα όσα ε-
ποίησα, μήτι ούτος εστίν ο χριστός. εξήλ-
θον ουν εκ της πόλεως και ήρχοντο προς
αυτόν. εν δε τω μεταξύ ηρώτων αυτόν οι
μαθηταί αυτού λέγοντες. ραββί φάγε. ο
δε είπεν αυτοίς. εγώ βρώσιν έχω φαγείν ην
υμείς ουκ οίδατε. έλεγον ουν οι μαθηταί
αυτού προς αλλήλους. μη τις ήνεγκεν αυ-
τώ φαγείν. λέγει αυτοίς ο ιησούς. εμόν
βρώμα εστίν ίνα ποιώ το θέλημα του πέμ-
ψαντός με, και τελειώσω αυτού το έργον.
ουκ υμείς λέγετε ότι τετράμηνός εστι και
ο θερισμός έρχεται. ιδού λέγω υμίν επά-
ρατε τους οφθαλμούς υμών, και θεάσασθε
τας χώρας, ότι λευκαί εισί προς θερισμόν
ήδη. και ο θερίζων μισθόν λαμβάνει, και
συνάγει καρπόν εις ζωήν αιώνιον. ίνα και ο
σπείρων ομού χαίρη και ο θερίζων. εν γαρ
τούτω ο λόγος εστίν ο αληθινός, ότι άλ-
λος εστίν ο σπείρων, και άλλος ο θερίζων.
εγώ απέστειλα υμάς θερίζειν ο ουχ υμείς

veniam huc haurire. Dicit ei iesus.
Vade voca virum tuum et
veni huc. Respōdit mlier ⁊ dixit. Nō
habeo virum. Dicit ei iesus. Bene
dixisti: qꝛ non habeo virū: quinqꝫ ei vi-
ros habuisti: ⁊ nūc quē hēs non est tuꝰ
vir. Hoc vere dixisti. Dicit ei Lucę. 7.c.
mulier. Dn̄e video qꝛ propheta es tu.
Patres nr̄i in monte hoc adorauerunt
et vos dicitis quia hierosolymis
est locus vbi adorare oportet. Dicit
ei iesus. Mulier crede mihi: quia
veniet hora quādo neqꝫ in monte hoc:
neqꝫ in hierosolymis adorabitis patrē.
Vos adoratis quod nescitis: nos
adoramus quod scimus: quia salus
ex iudeis est. Sed venit hora
et nunc est: quando veri adoratores
adorabunt patrem in spiritu et
veritate. Nam et pater tales querit: D
qui adorent eum. Spiritus est deus 2.Cor.3.d
et eos qui adorant eū: in spiritu
et veritate oportet adorare. Dicit ei
mulier. Scio qꝛ messias venit q̄ dicit̄
christꝰ. Cū ergo venerit ille: nobꝭ nūcia-
bit omnia. Dicit ei iesus. Ego
sū qui loquor tecū. Et cōtinuo venerūt
discipuli eius: ⁊ mirabantur quia cum
muliere loq̄bat̄. Nemo tn̄ dixit q̄d q̄ris
aut quid loquerꝭ cū ea. Reliquit ergo
hydriam suam mulier: et abijt in
ciuitatē: ⁊ dicit illis hoībꝰ. Venite ⁊ vi-
dete hoīēꝫ q̄ dixit mihi oīa quecūqꝫ feci
nūquid ipse est christus: Exierunt
ergo de ciuitate et veniebant ad
eum. Interea rogabant eum
discipuli dicētes. Rabbi mādūca. Ille E
aūt dixit eis. Ego cibū hēo manducare
quē vos nescitis. Dicebāt ergo discipu-
li ad inuicē. Nūq̄d aliq̄s attulit ei
mādūcare: Dicit eis iesus. Meus
cibus est vt faciam volūtatē eiꝰ q̄ misit
me vt perficiam opus eius.
Nōne vos dicitꝭ q̄ adhuc q̄ttuor mēses
sūt ⁊ messis venit: Ecce dico vobis le- Esa. 40.g ⁊.51.b.
uate oculos vestros et videte Lucę.10.a.
regiones: quia albe sunt iam ad messē:
et qui metit mercedem accipit: et
congregat fructū in vitam eternā. vt ⁊
q̄ seminat simul gaudeat: ⁊ q̄ metit. In
hoc enim est verbum verum: quia aliuꝫ
est qui seminat ⁊ alius est qui metit.
Ego misi vos metere quod vos non

κεκοπιάκατε. ἄλλοι κεκοπιάκασι, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε. ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν σαμαρειτῶν, διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης ὅτι εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα. ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ σαμαρεῖται, ἠρώτων αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς. καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. καὶ πολλῷ πλείους ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ. τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον, ὅτι οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν. αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν καὶ οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου ὁ Χριστός. μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν γαλιλαίαν. αὐτὸς γὰρ ὁ ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει. ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ γαλιλαῖοι πάντα ἑωρακότες ἃ ἐποίησεν ἐν ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν. ἦλθεν οὖν πάλιν ὁ ἰησοῦς εἰς τὴν κανᾶ τῆς γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον. καὶ ἦν τις βασιλικὸς οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει ἐν καπερναούμ. οὗτος ἀκούσας ὅτι ἰησοῦς ἥκει ἐκ τῆς ἰουδαίας εἰς τὴν γαλιλαίαν, ἀπῆλθε πρὸς αὐτὸν καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα καταβῇ καὶ ἰάσηται αὐτοῦ τὸν υἱόν. ἤμελλε γὰρ ἀποθνήσκειν. εἶπεν οὖν ὁ ἰησοῦς πρὸς αὐτόν. ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε οὐ μὴ πιστεύσητε. λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικός. κύριε κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου. λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. πορεύου ὁ υἱός σου ζῇ. καὶ ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ᾧ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, καὶ ἐπορεύετο. ἤδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος, οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ἀπήντησαν αὐτῷ καὶ ἀπήγγειλαν λέγοντες, ὅτι ὁ παῖς σου ζῇ. ἐπύθετο οὖν παρ' αὐτῶν τὴν ὥραν ἐν ᾗ κομψότερον ἔσχε. καὶ εἶπον αὐτῷ, ὅτι χθὲς ὥραν ἑβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετός. ἔγνω οὖν ὁ πατὴρ ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς ὅτι ὁ υἱός σου ζῇ. καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. τοῦτο πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ ἰησοῦς ἐλθὼν ἐκ τῆς ἰουδαίας εἰς τὴν γαλιλαίαν.

Cap. 5.

Μετὰ ταῦτα ἦν ἡ ἑορτὴ τῶν ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη ὁ ἰησοῦς εἰς ἱεροσόλυμα. ἔστι δὲ ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ, κολυμβήθρα ἡ ἐπιλεγομένη ἑβραϊστὶ βηθεσδά πέντε στοὰς ἔχουσα. ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος πολὺ τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν, ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕ-

laborastis. Alij laborauerunt: et vos in labores eorum introistis. Ex ciuitate autem illa multi crediderũt in eum samaritanorum: propter verbum mulieris testimoniũ phibẽtis: qr dixit mihi oĩa quecũq3 feci. Cũ venissent ergo ad illũ samaritani rogauerũt eũ vt ibi maneret. Et mansit ibi duos dies. Et multo plures crediderunt ĩ eũ propter sermonem eius. Et mulieri dicebant: qr non iam pp tuam loquelam credim9. Ipsi enim audiuim9 et scimus quia hic est vere saluator mundi. f

Post duos autem dies exijt inde et abijt in galileam. Ipse eni iesus testimoniũ phibuit: qr pphěta in sua patria honorem non habet. Cũ ergo venisset in galileam exceperũt eũ galilei cum omnia vidissẽt que fecerat hierosolymis in die festo: et ipsi eni venerãt ad diẽ festũ. Uenit ergo iterum in chana galilee vbi fecit aquã vinũ. Et erat quidam regulus cui9 filij9 ĩfirmabat capharnaũ. Hic cum audisset qr iesus adueniret a iudea in galileam: abijt ad eum et rogabat eũ vt descenderet et sanaret filiũ eius. Incipiebat enim mori. Dixit ergo iesus ad eum. Nisi signa et pdigia videritis nõ creditis. Dicit ad eũ regulus. Dñe descẽde priusq3 moriatur filius meus. Dicit ei iesus. Uade filius tuus viuit. Credidit homo sermoni quem dixit ei iesus: et ibat. Jam autem eo descẽdẽte serui occurrerunt ei: et nunciauerunt dicẽtes qr filius eius viueret. Interrogabat ergo horã ab eis in qua meli9 habuerit. Et dixerũt ei: qr heri hora septima reliquit eum febris. Cognouit ergo pater qr illa hora erat qua dixit ei iesus filius tuus viuit: et credidit ipse et domus eius tota. Hoc iterũ secundum signum fecit iesus cum venisset a iudea in galileam. G

Mt. 4. d.
Mt. 13. g.
Mr. 6. a.
Luc. 4. c.
Mt. 8. b.
Luc. 7. a.
Mt. 9. d.
Mr. 5. d.
Luc. 8. f.

Cap. 5. B

Post hec erat dies festus iudeorũ: et ascendit iesus hierosolymã. Est autem hierosolymis probatica piscina que cognominatur hebraice bethsaida quinq3 porticus habens. In his iacebat multitudo magna languẽtium cecorum claudorum aridorum: expectantiũ aque

δατος κίνησιν. άγγελος γαρ κατά καιρόν
κατέβαινεν εν τη κολυμβήθρα και εταράσσε-
το το ύδωρ. ο ουν πρώτος εμβάς μετά
την ταραχήν του ύδατος, υγιής εγίνε-
το ω δήποτε κατείχετο νοσήματι. ην δε
τις άνθρωπος εκεί τριακονταοκτώ έτη έ-
χων εν τη ασθενεία. τούτον ιδών ο ιη-
σούς κατακείμενον, και γνούς ότι πολύν ή-
δη χρόνον έχει, λέγει αυτώ. θέλεις υγι-
ής γενέσθαι. απεκρίθη αυτώ ο ασθενών. κύ-
ριε άνθρωπον ουκ έχω, ίνα όταν ταραχθή
το ύδωρ βάλη με εις την κολυμβήθραν,
εν ω δε έρχομαι εγώ, άλλος προ εμού
καταβαίνει. λέγει αυτώ ο ιησούς. έγειραι ά-
ρον τον κράββατον σου και περιπάτει.
και ευθέως εγένετο υγιής ο άνθρωπος, και
ήρε τον κράββατον αυτού και περιεπάτει.
ην δε σάββατον εν εκείνη τη ημέρα. έλε-
γον ουν οι ιουδαίοι τω τεθεραπευμένω.
σάββατον εστίν, ουκ έξεστι σοι άραι τον
κράββατον. απεκρίθη αυτοίς. ο ποιήσας με
υγιή εκείνος μοι είπεν άρον τον κράββατον
σου και περιπάτει. ηρώτησαν ουν αυτόν.
τις εστίν ο άνθρωπος ο ειπών σοι άρον
τον κράββατον σου και περιπάτει. ο δε ια-
θείς ουκ ήδει τις εστίν. ο γαρ ιησούς εξένευ-
σεν όχλου όντος εν τω τόπω. μετά ταύτα
ευρίσκει αυτόν ο ιησούς εν τω ιερώ, και εί-
πεν αυτώ. ίδε υγιής γέγονας, μηκέτι αμάρ-
τανε, ίνα μη χείρον τι σοι γένηται. απήλθεν
ο άνθρωπος και ανήγγειλε τοις ιουδαίοις
ότι ιησούς εστίν ο ποιήσας αυτόν υγιή.
και διά τούτο εδίωκον τον ιησούν οι ιου-
δαίοι, και εζήτουν αυτόν αποκτείναι, ότι ταύ-
τα εποίει εν σαββάτω. ο δε ιησούς απεκρί-
νατο αυτοίς, ο πατήρ μου έως άρτι εργάζε-
ται καγώ εργάζομαι. διά τούτο ουν μάλ-
λον εζήτουν αυτόν οι ιουδαίοι αποκτείναι,
ότι ου μόνον έλυε το σάββατον, αλλά
και πατέρα ίδιον έλεγε τον θεόν, ίσον εαυ-
τόν ποιών τω θεώ. απεκρίνατο ουν ο ιη-
σούς και είπεν αυτοίς. αμήν αμήν λέγω υ-
μίν, ου δύναται ο υιός ποιείν αφ εαυτού
ουδέν εάν μη τι βλέπη τον πατέρα ποι-
ούντα. α γαρ αν εκείνος ποιή, ταύτα και ο
υιός ομοίως ποιεί. ο γαρ πατήρ φιλεί τον
υιόν, και πάντα δείκνυσιν αυτώ α αυτός
ποιεί, και μείζονα τούτων δείξει αυτώ έρ-
γα, ίνα υμείς θαυμάζητε. ώσπερ γαρ ο πα-
τήρ εγείρει τους νεκρούς και ζωοποιεί, ού-
τως και ο υιός ους θέλει ζωοποιεί. ουδέ
γαρ ο πατήρ κρίνει ουδένα, αλλά την κρί-
σιν πάσαν δέδωκε τω υιώ, ίνα πάντες τι-

motũ. Angelus aũt dñi descẽdebat scd'z
in piscinam: et mouebatur [tempus]
aq̃. Et q̃ prior descẽdisset in piscinã post
motionem aque: sanus fiebat a
quacũq; detinebat infirmitate. Erat aũt
quidã hõ ibi trigita et octo ãnos habẽs
in infirmitate sua. Hunc cũ vidisset iesus B
iacentem et cognouisset quia iam multũ
tempus haberet: dicit ei. Uis sanus
fieri? Respõdit ei languidus. Domine
hominem non habeo vt cũ turbata fue
rit aqua mittat me in piscinam:
dum venio eni ego: alius ante me
descendit. Dicit ei iesus. Surge tolle Mat. 9.b.
grabbatum tuum et ambula. Mar. 2.c. Luce. 5.c.
Et statim sanus factus est homo ille: et
sustulit grabbatũ suum et ambulabat.
Erat aũt sabbatũ in die illo. Dicebãt
ergo iudei illi qui sanatus fuerat.
Sabbatum est: non licet tibi tollere
grabbatũ tuũ. Respõdit eis. Qui me
sanũ fecit ille mihi dixit: tolle g̃bbatũ
tuũ et ambula. Interrogauerũt ergo eũ
Quis est ille homo qui dixit tibi tolle
g̃bbatũ tuũ et ãbula? Is aũt q̃ san9 fue
rat effect9 nesciebat q̃s eẽt. Jesus enĩ de-
clinauit a turba cõstituta i loco. Postea
inuenit eum iesus in templo et dixit
illi. Ecce san9 fact9 es: iam noli pec C
care: ne deteri9 tibi aliq̃d cõtigat. Abijt
ille homo et nunciauit iudeis
quia iesus esset qui fecit eum sanum.
Propterea persequebant iudei iesum:
quia hec
faciebat in sabbato. Jesus autez rñdit
eis. Pater meus vsq; modo operatur
et ego operor. Propterea ergo magis
querebant eum iudei interficere:
quia nõ solum soluebat sabbatum sed
et patrem suũ dicebat deũ: equalez se
faciens deo. Respondit itaq; iesus
et dixit eis. Amen amen dico vobis:
non potest filius a se facere
q̃cq; nisi quod viderit patrez facientẽ.
Quecunq; enim ille fecerit: hec et
similiter fili9 facit. Pater enim diligit D
filiuz et omnia demonstrat ei que ipse
facit: et maiora his demõstrabit ei opa
vt vos miremini. Sicut enim pater
suscitat mortuos et viuificat: sic
et filius quos vult viuificat. Neq;
eniz pater iudicat quemq̃: sed oẽ iudi
cium dedit filio vt omnes honorificent

O

μῶσι τὸν υἱόν, καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα. ὁ
μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα
τὸν πέμψαντα αὐτόν. ἀμὴν ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ
πιστεύων τῷ πέμψαντί με, ἔχει ζωὴν αἰώ
νιον, καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μετα
βέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν. ἀμὴν
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν
ἐστὶν ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσονται τῆς φωνῆς
τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, καὶ οἱ ἀκούσαντες ζή=
σονται. ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν
ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκε καὶ τῷ υἱῷ ζωὴν ἔχειν
ἐν ἑαυτῷ, καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ καὶ κρί
σιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστί. μὴ
θαυμάζετε τοῦτο, ὅτι ἔρχεται ὥρα ἐν ᾗ
πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσονται
τῆς φωνῆς αὐτοῦ, καὶ ἐκπορεύσονται οἱ τὰ
ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς,
οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστα=
σιν κρίσεως. οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἀπ
ἐμαυτοῦ οὐδέν. καθὼς ἀκούω κρίνω, καὶ
ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν, ὅτι οὐ ζη
τῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλη=
μα τοῦ πέμψαντός με πατρός. ἐὰν ἐγὼ
μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ ἡ μαρτυρία μου
οὐκ ἔστιν ἀληθής. ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρ=
τυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής
ἐστιν ἡ μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐ=
μοῦ. ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς ἰωάννην,
καὶ μεμαρτύρηκε τῇ ἀληθείᾳ. ἐγὼ δὲ οὐ
παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβά=
νω, ἀλλὰ ταῦτα λέγω, ἵνα ὑμεῖς σωθῆ=
τε. ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ
φαίνων. ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε πρὸς ὥραν
ἀγαλλιασθῆναι ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ. ἐγὼ δὲ
ἔχω τὴν μαρτυρίαν μείζω τοῦ ἰωάννου.
τὰ γὰρ ἔργα ἃ ἔδωκέ μοι ὁ πατὴρ ἵνα τε=
λειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ
μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ, ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέ=
σταλκε. καὶ ὁ πέμψας με πατήρ, αὐτὸς με
μαρτύρηκε περὶ ἐμοῦ. οὔτε φωνὴν αὐτοῦ
ἀκηκόατε πώποτε, οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἑω=
ράκατε. καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε μέ
νοντα ἐν ὑμῖν, ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος
τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. ἐρευνᾶτε τὰς
γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν
αἰώνιον ἔχειν. καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυ=
ροῦσαι περὶ ἐμοῦ, καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν
πρός με, ἵνα ζωὴν ἔχητε. δόξαν παρὰ ἀνθρώ
πων οὐ λαμβάνω, ἀλλ᾽ ἔγνωκα ὑμᾶς, ὅτι
τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς.
ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός
μου, καὶ οὐ λαμβάνετέ με. ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ

filium sicut honorificant patrem.
Qui nõ honorificat filiũ nõ honorificat
qui misit illũ. Amen amẽ dico ⌊ pñez
vobis quia q̃ v̄bum meũ audit et cre=
dit ei qui me misit: habet vitaz eternã.
Et in iudicium non venit: sed transiet
a morte in vitam. Amen
amen dico vobis: q2 venit hora ⁊ nunc
est quando mortui audient vocem E
filij dei et qui audierint viuent.
Sicut enim pater habet vitam in
semetipso: sic dedit et filio habere vitaz
in semetipso. Et potestatẽ dedit ei iudi
ciũ facere: q2 fili⁹ hominis est. Nolite
mirari hoc: quia venit hora in qua
omnes qui in monumentis sũt audient
vocẽ filij dei: et procedent
qui bona fecerũt in resurrectionẽ vite:
qui vero mala egerunt in resurrectionẽ
iudicij. Non possum ego a ⌈ co et
meipso facere q̃cq̃. Sicut audio iudi= j.s.a.
iudiciũ meũ iustum est: quia nõ quero j.c.a.
voluntatem meam: sed voluntatem
eius qui misit me. Si ego ⌈ meũ j.s.b.
testimoniũ ꝑhibeo ꝺ̄ meip̄o: testimoniũ
nõ est ver̄. Ali⁹ est qui testimoniũ ꝑhi
bet de me: et scio quia verum
est testimoniũ eius quod ꝑhibet de me.
Vos misistis ad iohannem: F
et testimoniũ ꝑhibuit veritati. Ego aũt
ab homine testimonium accipio: ⌊ nõ
sed hec dico vt vos salui sitis.
Ille erat lucerna ardens et
lucẽs. Vos autem voluistis ad horam
exultare in luce eius. Ego autem
habeo testimoniũ maius iohãne. ⌈ ciaz j.14.c.
Op̄a enĩ que dedit mihi pater vt ꝑfi
ea ipsa opera que ego facio
testiõniũ ꝑhibẽt de me: q2 pr̄ misit me.
Et qui misit me pater: ipse testimoniũ
perhibuit de me. Neq3 vocem eius
vnq3 audistis: neq3 spẽm eius vidistis.
Et verbum eius non habetis
in vobis manens: quia quẽ misit ille:
huic vos non creditis. Scrutamini
scripturas: q2 vos putatis in ipsis vitã G
eternã hẽre. Et ille sũt q̃ testiõniũ ꝑhi
bẽt de me: et non vultis venire
ad me vt vitã hẽatis. Claritatẽ ab hoĩ=
bus non accipio sed cognoui vos: quia
dilectionem dei non habetis in vobis.
Ego veni in nomine patris
mei ⁊ nõ accepistis me. Si ali⁹ venerit

εν τω ονόματι τω ιδίω, εκείνον λήψεσ-
θε. πως δύνασθε υμείς πιστεύσαι δόξαν
παρά αλλήλων λαμβάνοντες, και την δό-
ξαν την παρά του μόνου θεού ου ζητείτε.
μη δοκείτε ότι εγώ κατηγορήσω υμών
προς τον πατέρα. εστίν ο κατηγορών υμών
μωσής εις ον υμείς ηλπίκατε. ει γαρ επι-
στεύετε μωσεί, επιστεύετε αν εμοί, περί γαρ
εμού εκείνος έγραψεν. ει δε τοις εκείνου
γράμμασιν ου πιστεύετε πως τοις εμοίς
ρήμασι πιστεύσετε. Cap. 6.

Μετά ταύτα απήλθεν ο ιησούς πέραν
της θαλάσσης της γαλιλαίας της τιβε
ριάδος. και ηκολούθει αυτώ όχλος πολύς.
ότι εώρων αυτού τα σημεία α εποίει επί
των ασθενούντων. ανήλθε δε εις το όρος ο
ιησούς. και εκεί εκάθητο μετά των μαθητών
αυτού. ην δε εγγύς το πάσχα η εορτή των
ιουδαίων. επάρας ουν ο ιησούς τους οφ-
θαλμούς και θεασάμενος ότι πολύς όχλος
έρχεται προς αυτόν, λέγει προς τον φί-
λιππον. πόθεν αγοράσομεν άρτους, ίνα φά-
γωσιν ούτοι. τούτο δε έλεγε πειράζων αυ-
τόν. αυτός γαρ ήδει τι ήμελλε ποιείν. απε-
κρίθη αυτώ φίλιππος. διακοσίων δηναρίων
άρτοι ουκ αρκούσιν αυτοίς, ίνα έκαστος αυ
τών βραχύ τι λάβη. λέγει αυτώ εις εκ των
μαθητών αυτού ανδρέας αδελφός σίμω-
νος πέτρου. έστι παιδάριον εν ώδε ο έχει
πέντε άρτους κριθίνους και δύο οψάρια.
αλλά ταύτα τι εστίν εις τοσούτους. είπε
δε ο ιησούς. ποιήσατε τους ανθρώπους α-
ναπεσείν. ην δε χόρτος πολύς εν τω τόπω.
ανέπεσον ουν οι άνδρες τον αριθμόν ωσεί
πεντακισχίλιοι. έλαβε δε τους άρτους ο ιη
σούς, και ευχαριστήσας διέδωκε τοις μα-
θηταίς, οι δε μαθηταί τοις ανακειμένοις. ο-
μοίως και εκ των οψαρίων όσον ήθελον.
ως δε ενεπλήσθησαν, λέγει τοις μαθηταίς
αυτού. συναγάγετε τα περισσεύσαντα κλά
σματα, ίνα μη τι απόληται. συνήγαγον ουν
και εγέμισαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων
εκ των πέντε άρτων των κριθίνων, α επερίσ-
σευσε τοις βεβρωκόσιν. οι ουν άνθρωποι ι-
δόντες ο εποίησε σημείον ο ιησούς, έλεγον.
ότι ούτος εστίν αληθώς ο προφήτης ο ερ-
χόμενος εις τον κόσμον. ιησούς ουν γνούς
ότι μέλλουσιν έρχεσθαι και αρπάζειν αυτόν
ίνα ποιήσωσιν αυτόν βασιλέα, πάλιν ανε-
χώρησεν εις το όρος αυτός μόνος. ως δε
οψία εγένετο κατέβησαν οι μαθηταί αυ-
τού επί την θάλασσαν. και εμβάντες

in nomine suo illum accipietis.
Quō vos potestis credere qui gloriam
ab inuicem accipitis: ꝛ gloriam que
a solo deo est non queritis.
Nolite putare qꝛ ego accusaturus sum
apđ patrē. Est qui accusat vos ⌊ vos
moyses i quo vos speratis. Si eni cre
deretis moysi crederetis forsitā ꝛ mihi. De
me eniȝ ille scripsit. Si autem illius
litteris non creditis: quō verbis meis
credetis? Cap. 6.

Post hec abijt iesus trans A
mare galilee qđ est tiberiadis. Mat. 4. g.
Et sequebatur eum multitudo magna: Mar. 3. b. Luce. 4. b.
quia videbant signa que faciebat super
his qui ifirmabant. Subijt ergo i mō Mat. 14. c
tem iesus: et ibi sedebat cum discipulis Luce. 9. b.
suis. Erat aūt proximū pascha dies fe
stꝰ iudeoꝝ. Cū subleuasset ergo oculos Mat. 14. c.
iesus ꝛ vidisset quia multitudo maxima Mar. 6. c.
venit ad eum: dicit ad philippum. Luce. 9. b.
Unde ememus panes vt manducent
hi? Hoc aūt dicebat temptans eum.
Ipse eni sciebat qđ esset facturꝰ. Rñdit
ei philippus. Ducentorum denariorum
panes non sufficiunt eis: vt vnusquisqꝫ
modicū quid accipiat. Dicit ei vnꝰ ex
discipulis eius andreas frater simonis
petri. Est puer vnus hic qui habet Mat. 14. d
qnqꝫ panes hordeaceos ꝛ duos pisces. Mar. 6. e.
Sed hec quid sunt inter tantos? Dicit Luce. 9. b
ergo iesus. Facite homines discūbere.
Erat autem fenum multum in loco
Discubuerunt ergo viri numero quasi B
qnqꝫ milia. Accepit ergo iesus panes Mat. 14. d
et cum gratias egisset distribuit ꝛ. 15. g
discumbentibus. Similiter Mar. 6. f. ꝛ 8. a.
et ex piscibus quantum volebant. Luce. 9. b.
Ut autem impleti sūt: dixit discipulis
suis. Colligite q̄ superauerūt fragmēta
ne pereant. Collegerunt ergo
ꝛ ipleuerūt duodeci cophinos fragmētoꝝ
ex qnqꝫ panibꝰ hordeaceis ꝛ duobꝰ pisci
bꝰ: q̄ supfuerāt his q̄ mādūcauerāt. Illi
ergo hoies cū vidissēt qđ iesus fecerat si
gnū dicebāt. Qꝛ hic est vere pphēta q̄ sup. 4. c.
ventur9 ē in mūdū. Jesus ergo cū cogno Luce. 7. c.
uisset quia venturi essent vt raperent eū
et facerent euȝ regem: fugit iterum Mat. 14. c.
in montem ipse solus. Ut autem Mar. 6. g.
sero factum est: descenderūt discipuli eiꝰ Luce. 6. b.
ad mare. Et cum ascendissent

εἰς τὸ πλοῖον, ἤρχοντο πέραν τῆς θαλάσ
σης εἰς καπερναούμ. καὶ σκοτία ἤδη ἐγεγόνει
καὶ οὐκ ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ ἰησοῦς. ἥ
τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος δι
ηγείρετο. ἐληλακότες οὖν ὡς σταδίους εἴκο
σι πέντε ἢ τριάκοντα, θεωροῦσι τὸν ἰησοῦν
περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐγγὺς
τοῦ πλοίου γινόμενον, καὶ ἐφοβήθησαν.
ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς. ἐγώ εἰμι μὴ φοβεῖσθε.
ἤθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ
εὐθέως τὸ πλοῖον ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἣν
ὑπῆγον. τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἑστηκὼς πέ
ραν τῆς θαλάσσης ἰδὼν ὅτι πλοιάριον ἄλ-
λο οὐκ ἦν ἐκεῖ εἰ μὴ ἓν ἐκεῖνο εἰς ὃ ἐνέβησαν
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ὅτι οὐ συνεισῆλθε
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ ἰησοῦς εἰς τὸ πλοιά
ριον, ἀλλὰ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλ-
θον. ἄλλα δὲ ἦλθε πλοιάρια ἐκ τιβεριάδος,
ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον
εὐχαριστήσαντος τοῦ κυρίου. ὅτε οὖν εἶ-
δεν ὁ ὄχλος ὅτι ἰησοῦς οὐκ ἐστὶν ἐκεῖ οὐ-
δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν αὐτοὶ εἰς τὰ
πλοῖα, καὶ ἦλθον εἰς καπερναοὺμ ζητοῦν-
τες τὸν ἰησοῦν καὶ εὑρόντες αὐτὸν πέραν τῆς
θαλάσσης, εἶπον αὐτῷ. ῥαββὶ πότε ὧδε γέ
γονας. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς καὶ εἶπεν.
ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με οὐχ ὅτι
εἴδετε σημεῖα, ἀλλ᾽ ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρ-
των καὶ ἐχορτάσθητε. ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶ
σιν τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν βρῶσιν τὴν
μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει. τοῦτον γὰρ ὁ πα-
τὴρ ἐσφράγισεν ὁ θεός. εἶπον οὖν πρὸς αὐ-
τόν. τί ποιῶμεν ἵνα ἐγραζώμεθα τὰ ἔργα
τοῦ θεοῦ. ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς.
τοῦτο ἐστὶ τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ, ἵνα πιστεύ
σητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος. εἶπον οὖν αὐ
τῷ. τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν
καὶ πιστεύσωμέν σοι. τί ἐργάζῃ. οἱ πα-
τέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ,
καθώς ἐστι γεγραμμένον. ἄρτον ἐκ τοῦ οὐ
ρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. εἶπεν οὖν αὐ
τοῖς ὁ ἰησοῦς. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μω
σῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρα-
νοῦ, ἀλλ᾽ ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν
ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν. ὁ γὰρ
ἄρτος τοῦ θεοῦ ἐστιν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ, καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ. εἶ-
πον οὖν πρὸς αὐτόν. κύριε πάντοτε δὸς
ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον. εἶπε δὲ αὐτοῖς ὁ ἰη
σοῦς. ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς ὁ ἐρχόμενος
πρός με οὐ μὴ πεινάσῃ καὶ ὁ πιστεύων εἰς

navim: venerunt trans mare
in capharnaũ. Et tenebre iã facte erãt
et non venerat ad eos iesus. C
Mare aũt vento magno flante exurge-
bat. Cũ remigassent ergo quasi stadia vi-
ginti quinque aut triginta: vident iesum
ambulantem supra mare: et proximũ Mt.14.c.
navi fieri: et timuerunt. Mr.6.g.
Ille aũt dicit eis. Ego sũ nolite timere.
Voluerũt ergo eũ accipere in navĩ: et
statim navis fuit ad terram quam
ibant. Altera die turba que stabat trãs
mare vidit quia navicula alia
non erat ibi nisi una:
et quia non introisset cum
discipulis suis iesus in navim
sed soli discipuli eius abiissent.
Alie vero supervenerũt naves a tyberia-
de iuxta locũ ubi manducaverant panẽ
grãs agentes deo. Cum ergo vidisset
turba quia iesus non esset ibi neque
discipuli eius: ascenderunt in
naviculas et venerũt capharnaũ queren
tes iesum. Et cum invenissent eum trans
mare: dixerũt ei. Rabbi quando huc veni-
sti? Respondit eis iesus et dixit.
Amẽ amẽ dico vobis quęritis me: nõ quia
vidistis signa: sed quia mãducastis ex pa
nibus et saturati estis. Operamini nõ ci- D
bum qui perit: sed
qui permanet in vitam eternã quẽ filius
hominis dabit vobis. Hũc enim pater
signavit deus. Dixerũt ergo ad eum.
Quid faciemus ut operemur opera
dei? Respondit iesus et dixit eis.
Hoc est opus dei ut credatis
in eũ quẽ misit ille. Dixerunt ergo ei. Mt.16.a.
Quod ergo tu facis signũ ut videamus Mr.8.b.
et credamus tibi? Quid operaris? Patres
nostri mãducaverunt mãna in deserto
sicut scriptum est. Panem de celo: Ps.77.
dedit eis manducare. Dixit ergo eis Sap.16.c.
iesus. Amen amẽ dico vobis: nõ moy
ses dedit vobis panem de celo
sed pater meus dat vobis
panem de celo verum.
Panis enim verus est qui de
celo descẽdit et dat vitã mũdo. Dixerũt
ergo ad eum. Domine semper da
nobis panem hũc. Dixit aũt eis iesus.
Ego sum panis vite: qui venit Mt.26.c.
ad me non esuriet: et qui credit in Mr.14.c. Luc.22.b.

εμέ ου μή διψήση πώποτε. αλλ' είπον υμίν
ότι και εωράκατέ με και ου πιστεύετε. πάν
ο δίδωσί μοι ο πατήρ προς εμέ ήξει, και
τον ερχόμενον προς με ου μή εκβάλλω έξω
ότι καταβέβηκα εκ του ουρανού, ουχ ίνα
ποιώ το θέλημα το εμόν, αλλά το θέλημα
του πέμψαντός με. τούτο δέ εστι το θέλη
μα του πέμψαντός με πατρός ίνα παν ο δέ
δωκέ μοι μη απολέσω εξ αυτού, αλλ' ανα-
στήσω αυτό εν τη εσχάτη ημέρα. τούτο δέ
εστί το θέλημα του πέμψαντός με, ίνα
πας ο θεωρών τον υιόν και πιστεύων εις αυ
τόν έχη ζωήν αιώνιον, και αναστήσω αυτόν
εγώ τη εσχάτη ημέρα. εγόγγυζον ουν οι
ιουδαίοι περί αυτού ότι είπεν, εγώ ειμί ο
άρτος ο καταβάς εκ του ουρανού, και έλε-
γον. ουχ ούτος εστίν ιησούς ο υιός ιωσήφ,
ου ημείς οίδαμεν τον πατέρα και την μητέ
ρα. πως ουν λέγει ούτος ότι εκ του ουρα-
νού καταβέβηκα. απεκρίθη ουν ο ιησούς και
είπεν αυτοίς. μη γογγύζετε μετ' αλλήλων.
ουδείς δύναται ελθείν προς με εάν μη ο πα
τήρ ο πέμψας με ελκύση αυτόν, και εγώ α
ναστήσω αυτόν τη εσχάτη ημέρα. εστί γε-
γραμμένον εν τοις προφήταις. και έσονται
πάντες διδακτοί θεού. πας ουν ο ακούων
παρά του πατρός και μαθών έρχεται προς
με. ουχ ότι τον πατέρα τις εώρακεν, ει μή
ο ων παρά του θεού, ούτος εώρακε τον πα
τέρα. αμήν αμήν λέγω υμίν, ο πιστεύων
εις εμέ έχει ζωήν αιώνιον. εγώ ειμί ο άρτος
της ζωής. οι πατέρες υμών έφαγον το μάν
να εν τη ερήμω και απέθανον. ούτος εστίν
ο άρτος ο εκ του ουρανού καταβαίνων, ί-
να τις εξ αυτού φάγη και μη αποθάνη. εγώ
ειμί ο άρτος ο ζων ο εκ του ουρανού κατα-
βάς. εάν τις φάγη εκ τούτου του άρτου, ζή
σεται εις τον αιώνα. και ο άρτος δε ον εγώ
δώσω η σαρξ μου εστίν, ην εγώ δώσω υ-
πέρ της του κόσμου ζωής. εμάχοντο ουν οι
ιουδαίοι προς αλλήλους λέγοντες. πως
δύναται ούτος ημίν δούναι την σάρκα φα-
γείν. είπεν ουν αυτοίς ο ιησούς. αμήν α-
μήν λέγω υμίν, εάν μη φάγητε την σάρ-
κα του υιού του ανθρώπου, και πίητε αυ
τού το αίμα ουκ έχετε ζωήν εν εαυτοίς.
ο τρώγων μου την σάρκα και πίνων μου
το αίμα, έχει ζωήν αιώνιον, και εγώ
αναστήσω αυτόν τη εσχάτη ημέρα. η
γαρ σαρξ μου αληθώς εστί βρώσις, και
το αίμα μου αληθώς εστί πόσις. ο τρώ-
γων μου την σάρκα και πίνων μου το
αίμα, εν εμοί μένει κάγώ εν αυτώ.

me nō sitiet in eternū. Sed dixi vobis
qꝛ vidistis me: ⁊ non credidistis. Om̄e
qđ dat mihi pater ad me veniet: et
eum q̄ venit ad me non eijciam foras
quia descendi de celo non vt Mat.26.d.
faciam voluntatem meā: sed voluntatē Mar.14.d Luce.22.c.
eius qui misit me. Hec est eī volūtas sup.5.c.
eius q̄ misit me patris: vt omne qđ de E
dit mihi non perdaȝ ex eo: sed resuscitē
illud in nouissimo die. Hec est autem
voluntas patris mei qui misit me: vt o
omnis qui videt filium et credit in eū
hēat vitā eternā: ⁊ ego resuscitabo eū
in nouissimo die. Murmurabant ergo
iudei de illo quia dixisset: ego sum
panis viuus q̄ de celo descēdi. Et dice
bāt. Nonne hic est filius ioseph Mat.13.g.
cuius nos nouimus patrem ⁊ matrē? Mar.6.a. Luce.4.d
Quomodo ergo dicit hic quia de celo ī.7.b.
descendi? Respondit ergo iesus et
dixit eis. Nolite murmurare inuicem.
Nemo potest venire ad me nisi pater
qui misit me traxerit eū: ⁊ ego resuscita
bo eum in nouissimo die. Est scriptum
in prophetis. Et erunt Esaie.54.d
omnes docibiles dei. Omnis q̄ audiuit
a patre ⁊ didicit venit ad
me. Non quia patrem vidit quisꝗ: nisi Mat.11.g.
is qui est a deo: hic vidit patrem Luce.10 f. ī.16.c.
Amen amen dico vobis qui credit
in me habet vitaȝ eternā. Ego suȝ pa
nis vite. Patres vestri māducauerūt mā
na in deserto et mortui sunt. Hic est
panis de celo descendens: vt si
quis ex ipo māducauerit nō moriat. Ego
sum panis viu⁹ qui de celo descendi.
Si quis māducauerit ex hoc pane vi-
uet in eternum. Et panis quem ego
dabo caro mea est pro
mundi vita. Litigabant ergo
iudei ad inuicē dicentes. Quō potest F
hic nobis carnem suā dare ad māducā
duȝ? Dixit ergo eis iesus. Amen amen
dico vobis: nisi māducaueritis carnem
filij hominis et biberitis eius
sanguinem: nō habebitis vitā in vobis
Qui māducat meaȝ carnē ⁊ bibit meū 1.Cor.11.e
sanguineȝ habet vitam eternam: ⁊ ego
resuscitabo eum in nouissimo die.
Caro enim mea vere est cibus et
sanguis me⁹ vere est pot⁹. Qui mādu
cat meā carnē et bibit meum sanguinem
in me manet et ego in illo.

καθώς ἀπέστειλε με ο ζων πατήρ, κἀγώ
ζω διά τον πατέρα. και ο τρώγων με κα=
κείνος ζήσεται δι εμέ. ούτος εστίν ο άρτος
ο εκ του ουρανού καταβάς. ου καθώς έφα=
γον οι πατέρες υμών το μάννα και απέθανον.
ο τρώγων μου τούτον τον άρτον ζήσεται
εις τον αιώνα. ταύτα είπεν εν συναγωγή δι
δάσκων εν καπερναούμ. πολλοί ουν ακού=
σαντες εκ των μαθητών αυτού είπον. σκλη=
ρός εστίν ούτος ο λόγος. τις δύναται αυ=
τού ακούειν. ειδώς δε ο ιησούς εν εαυτώ ό
τι γογγύζουσι περί τούτου οι μαθηταί αυ
τού, είπεν αυτοίς. τούτο υμάς σκανδαλίζει.
εάν ουν θεωρήτε τον υιόν του ανθρώπου α
ναβαίνοντα όπου ην το πρότερον. το πνεύ=
μα εστί το ζωοποιούν. η σαρξ ουκ ωφελεί
ουδέν. τα ρήματα α εγώ λαλώ υμίν, πνεύ
μα εστί, και ζωή εστίν. αλλ εισίν εξ υμών τι
νές οι ου πιστεύουσιν. ήδει γαρ εξ αρχής
ο ιησούς τινές εισίν οι μη πιστεύοντες, και
τις εστίν ο παραδώσων αυτόν. και έλεγεν.
διά τούτο είρηκα υμίν ότι ουδείς δύναται
ελθείν προς με, εάν μη η δεδομένον αυτώ
εκ του πατρός μου. εκ τούτου πολλοί α=
πήλθον των μαθητών αυτού εις τα οπίσω,
και ουκέτι μετ αυτού περιεπάτουν. είπεν
ουν ο ιησούς τοις δώδεκα. μη και υμείς θέ
λετε υπάγειν. απεκρίθη ουν αυτώ σίμων πέ
τρος. κύριε προς τίνα απελευσόμεθα. ρήμα
τα ζωής αιωνίου έχεις. και ημείς πεπιστεύ=
καμεν και εγνώκαμεν, ότι συ ει ο χριστός ο
υιός του θεού του ζώντος. απεκρίθη αυ=
τοίς. ουκ εγώ υμάς τους δώδεκα εξελεξά=
μην, και εξ υμών εις διάβολος εστίν. έλε=
γε δε τον ιούδαν σίμωνος ισκαριώτην. ού=
τος γαρ έμελλεν αυτόν παραδιδόναι εις
ων εκ των δώδεκα. Cap. 7.

Και περιεπάτει ο ιησούς μετά ταύτα εν
τη γαλιλαία. ου γαρ ήθελεν εν τη ιου
δαία περιπατείν, ότι εζήτουν αυτόν οι ιου
δαίοι αποκτείναι. ην δε εγγύς η εορτή των
ιουδαίων η σκηνοπηγία. είπον ουν προς
αυτόν οι αδελφοί αυτού μετάβηθι εντεύ=
θεν και ύπαγε εις την ιουδαίαν, ίνα και οι
μαθηταί σου θεωρήσωσι τα έργα σου α
ποιείς. ουδείς γαρ εν κρυπτώ τι ποιεί, και
ζητεί αυτός εν παρρησία είναι. ει ταύτα ποι
είς, φανέρωσον σεαυτόν τω κόσμω. ουδέ
γαρ οι αδελφοί αυτού επίστευον εις αυτόν.
λέγει ουν αυτοίς ο ιησούς. ο καιρός ο εμός
ούπω πάρεστιν. ο δε καιρός ο υμέτερος
πάντοτε εστίν έτοιμος. ου δύναται ο κόσ=
μος μισείν υμάς. εμέ δε μισεί, ότι εγώ μαρ=

Sicut misit me viuens pater: et ego
viuo ꝓpter patrẽ: ⁊ q̇ mãducat me ⁊ ip̄e
viuet ꝓpter me. Hic est panis
q̇ de celo descẽdit. Nõ sicut mãducaue
rũt patres vestri mãna et mortui sunt.
Qui manducat hunc panem viuet
in eternũ. Hec dixit in synagoga docẽs
in capharnaũ. Multi ergo audientes
ex discipulis eius dixerunt. Durus
est hic sermo et quis potest eum
audire? Sciens aũt iesus apd̄ semetip̄z
q᷑ murmurarẽt de hoc discipuli eius
dixit eis. Hoc vos scandalizat.
Si ergo videritis filiuz hominis ascen B
dentem vbi erat prius. Spiritus Mat.26.f Mar.14.g
est qui viuificat: caro non prodest Luc.22.d Mar.16.d
q̇cq̄. Verba q̄ ego locut⁹ sũ vobis spũs Mar.14.e
⁊ vita sũt. Sed sunt quidam ex vobis
qui nõ credunt. Sciebat enĩ ab initio
iesus qui essent credentes: et
quis traditur⁹ esset eum. Et dicebat.
Propterea dixi vobis quia nemo põt
venire ad me: nisi fuerit ei datum
a patre meo. Ex hoc multi
discipulorum eius abierunt retro:
et iam non cũ illo ambulabant. Dixit
ergo iesus ad duodeciz. Nunq̇d et vos
vultis abire? Rñdit ergo ei simon pe=
trus. Domine ad queʒ ibimus. Verba
vite eterne habes. Et nos credimus Mat.16.c
et cognouimus quia tu es christus
filius dei. Respondit eis iesus.
Nõne ego vos duodecim elegi:
et ex vobis vnus diabolus est? Dice
bat aũt de iuda simoniz scariothis. Hic
enim erat traditurus eum
cum esset vnus ex duodecim. Cap. 7. A

Post hec autez ambulabat iesus in
galileã. Nõ enĩ volebat in iudeaz
ambulare: quia querebant eum iudei
interficere. Erat aũt in ꝓximo dies fe
stus iudeorũ scenophegia. Dixerũt aũt ad
eum fratres eius. Transi hinc
et vade in iudeam: vt et
discipuli tui videant opera tua que
facis. Nemo q̇ppe ĩ occulto q̇d facit: ⁊
querit ipse in palam esse. Si hec facis
manifesta teipsum mundo. Neq̧
enim fratres eius credebant in eum.
Dicit ergo eis iesus. Tempus meum
nondum aduenit. Tempus aũt vestrũ
sẽp est paratuz. Non potest mundus B
odisse vos. Me aũt odit q᷑ ego testimo

τυρῶ περί αυτού, ότι τα έργα αυτού πονη
ρά εστίν. υμείς ανάβητε εις την εορτήν ταύ
την. εγώ ούπω αναβαίνω εις την εορτήν ταύ
την. ότι ο καιρός ο εμός ούπω πεπλήρωται.
ταύτα δε ειπών αυτοίς, έμεινεν εν τη γαλι
λαία. ως δε ανέβησαν οι αδελφοί αυτού,
τότε και αυτός ανέβη εις την εορτήν ου φα
νερώς, αλλ' ως εν κρυπτῷ. οι ουν ιουδαίοι
εζήτουν αυτόν εν τη εορτή, και έλεγον. που
εστίν εκείνος. και γογγυσμός πολύς περί
αυτού ην εν τοις όχλοις. οι μεν έλεγον ό-
τι αγαθός εστίν, άλλοι έλεγον ου, αλλά
πλανά τον όχλον. ουδείς μέντοι παρρη-
σία ελάλει περί αυτού διά τον φόβον των
ιουδαίων. ήδη δε της εορτής μεσούσης α-
νέβη ο ιησούς εις το ιερόν και εδίδασκε. και
εθαύμαζον οι ιουδαίοι λέγοντες. πως ού-
τος γράμματα οίδε μη μεμαθηκώς. απεκρί-
θη ουν αυτοίς ο ιησούς και είπεν. η εμή διδα
χή ουκ εστίν εμή, αλλά του πέμψαντός με.
εάν τις θέλη το θέλημα αυτού ποιείν, γνώ
σεται περί της διδαχής πότερον εκ του θεού
εστίν, η εγώ απ' εμαυτού λαλώ. ο αφ' εαυ
τού λαλών την δόξαν την ιδίαν ζητεί. ο δε
ζητών την δόξαν του πέμψαντος αυτόν,
ούτος αληθής εστί, και αδικία εν αυτώ ουκ
εστίν. ου μωσής δέδωκεν υμίν τον νόμον.
και ουδείς εξ υμών ποιεί τον νόμον. τι με
ζητείτε αποκτείναι. απεκρίθη ο όχλος και
είπε. δαιμόνιον έχεις. τις σε ζητεί αποκτεί-
ναι. απεκρίθη ιησούς και είπεν αυτοίς. εν έρ-
γον εποίησα και πάντες θαυμάζετε. διά
τούτο μωσής δέδωκεν υμίν την περιτομήν,
ουχ ότι εκ του μωσέως εστίν, αλλ' εκ των
πατέρων. και εν σαββάτω περιτέμνετε άν-
θρωπον. ει περιτομήν λαμβάνει άνθρωπος
εν σαββάτω, ίνα μη λυθή ο νόμος μωσέως,
εμοί χολάτε ότι όλον άνθρωπον υγιή ε-
ποίησα εν σαββάτω. μη κρίνετε κατ' όψιν,
αλλά την δικαίαν κρίσιν κρίνατε. έλεγον
ουν τινές εκ των ιεροσολυμιτών. ουχ ού
τος εστίν ον ζητούσιν αποκτείναι, και ίδε παρ
ρησία λαλεί, και ουδέν αυτώ λέγουσι. μή-
ποτε αληθώς έγνωσαν οι άρχοντες ότι ού-
τος εστίν ο χριστός. αλλά τούτον οίδαμεν
πόθεν εστίν. ο δε χριστός όταν έρχηται, ου
δείς γινώσκει πόθεν εστίν. έκραξεν ουν εν τω
ιερώ διδάσκων ο ιησούς και λέγων. καμέ
οίδατε, και οίδατε πόθεν ειμί, και απ' εμαυ
τού ουκ ελήλυθα, αλλ' εστίν αληθινός ο πέμ
ψας με, ον υμείς ουκ οίδατε, εγώ οίδα
αυτόν,
ότι παρ' αυτού ειμί, κακείνος με α

niũ phibeo de illo: q2 opera eius mala
sunt. Vos ascendite ad diẽ festũ hunc.
Ego.n. non ascendã ad diẽ festũ istũ:
quia meũ tempus nondũ impletũ est.
Hec cũ dixisset: ipse mansit in galilea.
Vt autem ascenderunt fratres eius:
tũc ꝛ ipse ascendit ad diẽ festũ nõ ma-
nifeste sed quasi in occulto. Judei ergo
querebãt eũ ĩ die festo: ꝛ dicebãt. Ubi
est ille. Et murmur multus sup.6.c.
erat ĩ turba de eo. Quidã eĩ dicebãt:
q2 bonus est: alij aũt dicebant. non: sed
seducit turbas. Nemo tamen palam
loquebatur de illo propter metum
iudeorũ. Jã ãt die festo mediãte ascẽdit
iesus in templum et docebat. Et
mirabant iudei dicẽtes. Quomodo hic
litteras scit cum non didicerit? Rñdit
eis iesus et dixit. Mea doctrina C
non est mea sed eius qui misit me.
Si quis voluerit volũtatẽ eius facere: co
gnoscet de doctrina vtrum ex deo
sit an ego a meipso loquor. Qui a semet
ipso loquitur gloriam propriã querit.
Qui aũt querit gloriã eius qui misit eũ
hic verax est: ꝛ iniustitia in illo non
est. Nõne moyses dedit vobis legem?
Et nemo ex vobis facit legẽ. Quid me
queritis interficere? Respõdit turba et
dixit. Demoniũ habes. Quis te quærit in j.8.f.
terficere? Rñdit iesus et dixit eis. Vnum
opus feci et oẽs miramini. Propterea
moyses dedit vobis circuncisionem:
non quia ex moyse est sed ex
patribus. Et ĩ sabbato circũcidit; hoiẽ.
Si circuncisionem accipit homo
in sabbato vt non soluatur lex moysi:
mihi idignamini q2 totũ hoiẽ sanũ fe-
ci in sabbato? Nolite iudicare scdm faciẽ D
sed iustum iudicium iudicate. Dicebãt Deut.1.c.
ergo quidã ex hierosolymis. Nõne hic
est quẽ querũt interficere? Ecce palam
loquitur: ꝛ nihil ei dicunt. Nunquid
vere cognouerunt principes quia hic
est christus? Sed hunc scimus
vnde sit: christus aũt cũ venerit nemo
scit vnde sit. Clamabat ergo iesus in
templo docens et dicens. Et me
scitis ꝛ vnde sim scitis: et a meipso
non veni sed est verus qui misit j.8.c.
me quẽ vos nescitis: ego scio ⌐ mẽdax. j.8.g.
eũ ꝛ si dixero q2 nescio eũ: ero similis vobis
Sed scio eũ: q2 ab ipo sũ ꝛ ipse me mi E

πέστειλεν. ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι, καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὴν χεῖρα, ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν καὶ ἔλεγον. ὅτι ὁ χριστὸς ὅταν ἔλθῃ μήτι πλείονα σημεῖα ποιήσει ὧν οὗτος ἐποίησεν. ἤκουσαν οἱ φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα, καὶ ἀπέστειλαν ὑπηρέτας οἱ φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, ἵνα πιάσωσιν αὐτόν. εἶπεν οὖν ὁ ἰησοῦς. ἔτι μικρὸν χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμί, καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με. ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὑρήσετε, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. εἶπον οὖν οἱ ἰουδαῖοι πρὸς ἑαυτούς. ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι, ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὑρήσομεν αὐτόν. μὴ εἰς τὴν διασπορὰν τῶν ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι καὶ διδάσκειν τοὺς ἕλληνας. τίς ἐστιν οὗτος ὁ λόγος ὃν εἶπε, ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὑρήσετε, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς εἱστήκει ὁ ἰησοῦς καὶ ἔκραξε λέγων. ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρός με καὶ πινέτω ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ καθὼς εἶπεν ἡ γραφὴ ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. τοῦτο δὲ εἶπε περὶ τοῦ πνεύματος οὗ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν. οὔπω γὰρ ἦν πνεῦμα ἅγιον, ὅτι ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη. πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου ἀκούσαντες τὸν λόγον ἔλεγον. οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης. ἄλλοι ἔλεγον οὗτός ἐστιν ὁ χριστός. ἄλλοι ἔλεγον. μὴ γὰρ ἐκ τῆς γαλιλαίας ὁ χριστὸς ἔρχεται. οὐχὶ ἡ γραφὴ εἶπεν ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος δαυὶδ καὶ ἀπὸ βηθλεὲμ τῆς κώμης, ὅπου ἦν δαυὶδ ὁ χριστὸς ἔρχεται. σχίσμα οὖν ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο δι' αὐτόν. τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν, ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας. ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι. διά τι οὐκ ἠγάγετε αὐτόν. ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται. οὐδέποτε οὕτως ἐλάλησεν ἄνθρωπος ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος. ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ φαρισαῖοι. μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε. μή τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτόν, ἢ ἐκ τῶν φαρισαίων. ἀλλ' ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον, ἐπικατάρατοί εἰσι. λέγει νικόδημος πρὸς αὐτούς ὁ ἐλθὼν νυκτὸς πρὸς αὐτόν εἷς ὢν ἐξ αὐτῶν. μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν μὴ ἀκούσῃ παρ' αὐτοῦ πρότερον καὶ γνῷ τί ποιεῖ. ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον

sit. Querebant ergo eũ apprehẽdere: et Mat.21.g.
nemo misit in illũ manus: quia nõdum Mar.c.b.
venerat hora eius. De Lu.19.g.e.
turba aũt multi crediderũt in eũ: et di 10.c.t.12.a.
cebant. Christus cũ venerit: nũqd plu
ra signa faciet q̃ que hic fecit? Audie
runt pharisei turbam murmurantem
de illo hec: et miserunt pricipes
sacerdotũ et pharisei ministros vt appre
hẽderẽt iesũ. Dixit ergo eis iesus. Adhuc
tp̃s vobiscũ sũ et vado ad modicũ
eũ q me misit. Queretis me et nõ inue j.13.f.
nietis: et vbi ego sum vos non potestis Mat.17.c.
venire. Dixerũt ergo iudei ad semetipsos. Luc.15.c.
Quo hic iturus est: quia
non inueniem⁹ eũ? Nunquid in disper
sionem gentium iturus est et
docturus gentes? Quis est hic
sermo quẽ dixit: q̃retis me et nõ inuenie
tis: et vbi sum ego vos non potestis ve
nire. In nouissimo autem die magno F
festiuitatis stabat iesus et clamabat di
cẽs. Si qs sitit: veniat ad me et bibat.
Qui credit in me sicut dicit scriptura: 1.Ioh.4.c.
de ventre eius fluent aque flumia sup.4.b.
viue. Hoc autem dixit de spiritu Esa.44.a.
quem accepturi erant credentes
in eum. Nondũ enim erat spirit⁹ dat⁹
quia iesus nondum erat glorificatus.
Ex illa ergo turba cũ audissẽt hos ser Mat.21.c.
mones ei⁹ dicebãt. Hic ẽ vere ꝓpheta.
Alij dicebãt. Hic est christ⁹. Qdã ãt di
cebãt. Nunquid a galilea
venit xp̃s. Nõne scriptura dicit q: ex Mich.5.a.
semine dauid: et de bethleem castello
vbi erat dauid venit christ⁹. Dissensio
itaq; facta est in turba propter eum.
Quidã ãt ex ipis volebãt apphẽdere eũ sup.eod.c.
sed nemo misit super eum manus.
Venerunt ergo ministri ad pontifices G
et phariseos et dixerunt eis illi.
Quare non adduxistis illũ? Respõderũt
ministri. Nunq; sic locutus est homo:
sicut hic loquitur. Responderunt
ergo eis pharisei. Nũquid et vos sedu
cti estis? Nũquid ex pricipib⁹ aliqs cre
didit in eũ: aut ex phariseis? Sed tur
ba hec que non nouit legem: maledicti
sunt. Dixit nicodemus ad eos sup.3.a.
ille qui venit ad eũ nocte: q vn⁹ erat
ex ipsis. Nunqd lex nostra iudicat ho
minẽ: nisi prius audierit ab ipso et
cognouerit qd faciat? Rñderũt et dixe

αυτῷ. μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς γαλιλαίας εἶ. ἐρεύ-
νησον καὶ ἴδε ὅτι προφήτης ἐκ τῆς γαλιλαί-
ας οὐκ ἐγήγερται. καὶ ἐπορεύθη ἕκαστος εἰς
τὸν οἶκον αὐτοῦ. Cap. 8.

Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐ-
λαιῶν. ὄρθρου δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς
τὸ ἱερόν. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐ-
τόν. καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς. ἄγουσι
δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι πρὸς αὐ-
τὸν γυναῖκα ἐπὶ μοιχείᾳ κατειλημμένην. καὶ
στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ λέγουσιν αὐτῷ.
διδάσκαλε, ταύτην εὕρομεν ἐπαυτοφόρῳ
μοιχευομένην. ἐν δὲ τῷ νόμῳ ἡμῶν μω-
σῆς ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθοβολεῖσθαι.
σὺ οὖν τί λέγεις. τοῦτο δὲ ἔλεγον πειρά-
ζοντες αὐτὸν ἵνα ἔχωσι κατηγορίαν κατ᾽ αὐ-
τοῦ. ὁ δὲ ἰησοῦς κάτω κύψας τῷ δακτύλῳ
ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν μὴ προσποιούμενος.
ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες αὐτόν, ἀνακύ-
ψας εἶπε πρὸς αὐτούς. ὁ ἀναμάρτητος ὑ-
μῶν πρῶτος τὸν λίθον ἐπ᾽ αὐτῇ βαλέτω.
καὶ πάλιν κάτω κύψας ἔγραφεν εἰς τὴν
γῆν. οἱ δὲ ἀκούσαντες καὶ ὑπὸ τῆς συνειδή-
σεως ἐλεγχόμενοι ἐξήρχοντο εἷς καθεὶς ἀρξά-
μενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἕως τῶν ἐσχά-
των, καὶ κατελείφθη μόνος ὁ ἰησοῦς καὶ ἡ
γυνὴ ἐν μέσῳ οὖσα. ἀνακύψας δὲ ὁ ἰησοῦς
καὶ μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικὸς
εἶπεν αὐτῇ. ποῦ εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί
σου. οὐδείς σε κατέκρινεν. ἡ δὲ εἶπεν οὐδείς
κύριε. εἶπε δὲ αὐτῇ ὁ ἰησοῦς. οὐδὲ ἐγώ σε
κατακρίνω, πορεύου καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν μηκέτι
ἁμάρτανε. πάλιν οὖν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς ἐλά-
λησε λέγων. ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου
ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ
σκοτίᾳ, ἀλλ᾽ ἕξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς. εἶπον
οὖν αὐτῷ οἱ φαρισαῖοι σὺ περὶ σεαυτοῦ
μαρτυρεῖς, ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀλη-
θής. ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς. κἂν ἐ-
γὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἀληθής ἐστιν
ἡ μαρτυρία μου, ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον καὶ
ποῦ ὑπάγω. ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν
ἔρχομαι ἢ ποῦ ὑπάγω. ὑμεῖς κατὰ τὴν
σάρκα κρίνετε, ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα. καὶ ἐ-
ὰν κρίνω δὲ ἐγώ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθής ἐσ-
τιν ὅτι μόνος οὐκ εἰμί, ἀλλ᾽ ἐγὼ καὶ ὁ
πέμψας με πατήρ. καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ
ὑμετέρῳ γέγραπται, ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ
μαρτυρία ἀληθής ἐστιν. ἐγώ εἰμι ὁ μαρτυ-
ρῶν περὶ ἐμαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐ-
μοῦ ὁ πέμψας με πατήρ. ἔλεγον οὖν αὐ-
τῷ. ποῦ ἐστιν ὁ πατήρ σου. ἀπεκρίθη ὁ ἰη-
σοῦς. οὔτε ἐμὲ οἴδατε οὔτε τὸν πατέρα

ei. Nūqd & tu galileus es. Scrutare scri- sup.5.f.
pturas et vide quia a galilea ꝓpheta
non surrexit. Et reuersi sunt vnusquisqꝫ in
domum suam. Cap. 8.

Jesus aūt perexit in mōtem oliueti A
et diluculo iterum venit in
templū: et omnis popul⁹ venit ad eū:
et sedēs docebat eos. Adducunt
aūt scribe et pharisei
mulierem in adulterio deprehensam: et
statuerunt eam in medio: et dixerunt ei.
Magister hec mulier mō deprehēsa est
in adulterio. In lege aūt moyses
mandauit nobis huiusmodi lapidare.
Tu ergo qd dicis? Hoc aūt dicebāt tē-
ptantes eum: vt possent accusare eū.
Jesus aūt inclinans se deorsum digito
scribebat in terram.
Cum ergo perseuerarēt interrogātes eū ere-
xit se et dixit eis. Qui sine pctō ē vestrū
primus in illam lapidem mittat.
Et iterum se inclinans scribebat in B
terram. Audientes autem hec
vnus post vnum exibant incipientes
a senioribus
et remansit solus iesus et
mulier in medio stās. Erigēs aūt se ies⁹
dixit ei. Mulier vbi sunt qui te accu-
sabāt. Nēo te ꝯdēnauit? Que dixit. Ne-
mo dn̄e. Dixit autē iesus. Nec ego te
condēnabo: vade et iam amplius noli
peccare. Iterū ergo locutus est eis ies⁹
dicens. Ego sum lux mundi
qui sequitur me non ambulat in
tenebris: sed habebit lumē vite. Dixerūt
ergo ei pharisei. Tu de teipso
testimoniū ꝑhibes: testimoniū tuū nō ē ve-
rū. Respondit iesus et dixit eis. Et si sup.5.f.
testimoniū perhibeo de meipso verū est
testimoniū meū: quia scio vnde veni et
quo vado. Vos autem nescitis vnde
venio aut quo vado. Vos secundum
carnē iudicatis: ego nō iudico quemqꝫ
iudico ego: iudiciū meū verū ē: Et si C
quia solus non sum: sed ego et
qui misit me pater. Et in lege Deut. 17.b
vestra scriptum est: quia duorum hoīz Mat. 18.c.
testimoniū verū est. Ego sū q testimoniū Heb. 10.d. 2.Cor.13.a
ꝑhibeo de meipso: et testimoniū ꝑhibet de
me qui misit me pater. Dicebāt ergo ei.
Ubi est pater tuus. Respondit iesus. Mat. 11.g.
Neqꝫ me scitis neqꝫ patrem Luce.10.g. sup.7.d.

μου. ει εμέ ήδειτε, και τον πατέρα μου ή-
δειτε αν. ταύτα τα ρήματα ελάλησεν ο ιη-
σούς εν τω γαζοφυλακίω διδάσκων εν τω
ιερώ και ουδείς επίασεν αυτόν, ότι ούπω
εληλύθει η ώρα αυτού. είπεν ουν πάλιν αυ-
τοίς ο ιησούς. εγώ υπάγω και ζητήσετέ με,
και εν τη αμαρτία υμών αποθανείσθε. ό-
που εγώ υπάγω υμείς ου δύνασθε ελθείν.
έλεγον ουν οι ιουδαίοι. μήτι αποκτενεί ε-
αυτόν, ότι λέγει όπου εγώ υπάγω υμείς
ου δύνασθε ελθείν. και είπεν αυτοίς. υμείς
εκ των κάτω εστέ, εγώ εκ των άνω ειμί. υ-
μείς εκ του κόσμου τούτου εστέ, εγώ ουκ ει-
μί εκ του κόσμου τούτου. είπον ουν υμίν,
ότι αποθανείσθε εν ταις αμαρτίαις υμών. ε-
άν γαρ μη πιστεύσητε ότι εγώ ειμί, αποθα-
νείσθε εν ταις αμαρτίαις υμών. έλεγον ουν
αυτώ. συ τις εί. και είπεν αυτοίς ο ιησούς.
την αρχήν ότι και λαλώ υμίν. πολλά έ-
χω περί υμών λαλείν και κρίνειν αλλ' ο πέμ-
ψας με αληθής εστί, καγώ α ήκουσα παρ'
αυτού ταύτα λέγω εις τον κόσμον. ουκ
έγνωσαν ότι τον πατέρα αυτοίς έλεγεν. εί-
πεν ουν αυτοίς ο ιησούς. όταν υψώσητε
τον υιόν του ανθρώπου, τότε γνώσεσθε ότι
εγώ ειμί. και απ' εμαυτού ποιώ ουδέν, αλ-
λά καθώς εδίδαξέ με ο πατήρ μου ταύτα
λαλώ. και ο πέμψας με μετ' εμού εστίν ουκ
αφήκέ με μόνον ο πατήρ, ότι εγώ τα αρεσ-
τά αυτώ ποιώ πάντοτε. ταύτα αυτού λα-
λούντος πολλοί επίστευσαν εις αυτόν. έλε-
γεν ουν ο ιησούς προς τους πεπιστευκότας
αυτώ ιουδαίους. εάν υμείς μείνητε εν τω
λόγω τω εμώ, αληθώς μαθηταί μου εστέ.
και γνώσεσθε την αλήθειαν, και η αλήθεια ε-
λευθερώσει υμάς. απεκρίθησαν αυτώ σπέρμα
αβραάμ εσμέν, και ουδενί δεδουλεύκαμεν
πώποτε. πως συ λέγεις ότι ελεύθεροι γε-
νήσεσθε. απεκρίθη αυτοίς ο ιησούς. αμήν α-
μήν λέγω υμίν, ότι πας ο ποιών την αμαρτί-
αν δούλός εστι της αμαρτίας. ο δε δούλος
ου μένει εν τη οικία εις τον αιώνα. ο υιός
μένει εις τον αιώνα. εάν ουν ο υιός υμάς ε-
λευθερώση, όντως ελεύθεροι έσεσθε. οίδα ό-
τι σπέρμα αβραάμ εστέ, αλλά ζητείτέ με α-
ποκτείναι, ότι ο λόγος ο εμός ου χωρεί εν
υμίν. εγώ ο εώρακα παρά τω πατρί μου
λαλώ, και υμείς ουν ο εωράκατε παρά τω
πατρί υμών ποιείτε. απεκρίθησαν και εί-
πον αυτώ. ο πατήρ ημών αβραάμ εστί. λέ-
γει αυτοίς ο ιησούς. ει τέκνα του αβραάμ ή-
τε, τα έργα του αβραάμ εποιείτε. νυν δε ζη-
τείτέ με αποκτείναι, άνθρωπον ος την αλη-

meũ. Si me sciretis: forsitã & patrẽ meũ
Hec verba locutus est iesus ⌊ sciretis.
in gazophylacio docens in
tẽplo. Et nemo apprehẽdit eũ: quia nec- Mat. 21. Mar. 12. Luc. 19. Sup. 7.
dũ venerat hora eius. Dixit ergo iterũ
eis iesus. Ego vado & queretis me:
et in peccato vestro moriemini: quo
ego vado vos non potestis venire.
Dicebãt ergo iudei. Nũquid iterficiet se
metipsum: quia dicit quo ego vado vos
nõ potestis venire? Et dicebat eis. Vos
deorsũ estis: ego de supernis sum. Vos
de mundo hoc estis: ego non sum
de hoc mundo. Dixi ergo vobis:
quia moriemini in peccatis vestris. Si
enĩ nõ credideritis quia ego sum moriemi-
ni in peccato vestro. Dicebant ergo
ei. Tu quis es? Dicit eis iesus. D
Principium quod & loquor vobis. Multa
habeo de vobis loqui & iudicare: sed qui Rom. 3.
me misit verax est: & ego quę audiui ab
eo hec loquor in mundo. Et non
cognouerũt quia patrẽ eis dicebat deũ. Di-
xit ergo eis iesus. Cũ exaltaueritis Sup. 3. 1. Joh. 3.
filium hominis: tunc cognoscetis quia
ego sum: & a meipso facio nihil: sed
sicut docuit me pater hec
loquor. Et qui me misit mecũ est: & nõ
reliquit me solum: quia ego quę placita sũt
ei facio semper. Hec illo loquente
multi crediderunt in eum. Dicebat
ergo iesus ad eos qui crediderunt
ei iudeos. Si vos manseritis in
sermone meo: vere discipuli mei eritis:
& cognoscetis veritatẽ: & veritas libera-
bit vos. Responderũt ei. Semen
abrahe sumus et nemini seruiuimus
unquam. Quomodo tu dicis liberi eritis.
Respondit eis iesus. Amen amen
dico vobis quia omnis qui facit peccatum
seruus est peccati. Seruus autem Rom. 6.
nõ manet in domo in eternũ: filius autẽ
manet in eternũ. Si ergo vos filius libe-
rauerit: vere liberi eritis. Scio quia E
filij abrahe estis: sed queritis me interfi-
cere: quia sermo meus non capit in
vobis. Ego quod vidi apud patrem
loquor: et vos que vidistis apud
patrem vestrũ facitis. Respõderũt et dixe-
rũt ei. Pater noster abraam est. Dicit
eis iesus. Si filij abrahe estis:
opera abrahe facite. Nunc autem queri-
tis me interficere: hominem qui veritatẽ

θειαν υμίν λελάληκα, ην ήκουσα παρά του
θεού. τούτο αβραάμ ουκ εποίησεν. υμείς
ποιείτε τα έργα του πατρός υμών. είπον
ουν αυτώ. ημείς εκ πορνείας ου γεγεν-
νήμεθα. ένα πατέρα έχομεν τον θεόν. είπεν
ουν αυτοίς ο ιησούς. ει ο θεός πατήρ υ-
μών ην, ηγαπάτε αν εμέ. εγώ γαρ εκ του
θεού εξήλθον και ήκω, ουδέ γαρ απ' εμαυ-
τού ελήλυθα, αλλ' εκείνος με απέστειλε.
διατί την λαλιάν την εμήν ου γινώσκετε. ό-
τι ου δύνασθε ακούειν τον λόγον τον εμόν
υμείς εκ του πατρός του διαβόλου εστέ,
και τας επιθυμίας του πατρός υμών θέλετε
ποιείν. εκείνος ανθρωποκτόνος ην απ' αρ-
χής, και εν τη αληθεία ουχ έστηκεν, ότι ουκ
εστίν αλήθεια εν αυτώ. όταν λαλή το ψεύ-
D δος εκ των ιδίων λαλεί, ότι ψεύστης εστί
και ο πατήρ αυτού. εγώ δε ότι την αλήθει-
αν λέγω ου πιστεύετέ μοι. τις εξ υμών ε-
λέγχει με περί αμαρτίας. ει δε αλήθειαν λέ-
γω διατί υμείς ου πιστεύετέ μοι. ο ων εκ
του θεού, τα ρήματα του θεού ακούει. διά
τούτο υμείς ουκ ακούετε, ότι εκ του θεού
ουκ εστέ. απεκρίθησαν ουν οι ιουδαίοι, και
είπον αυτώ. ου καλώς λέγομεν ημείς ότι
σαμαρείτης ει συ, και δαιμόνιον έχεις. απε-
κρίθη ιησούς. εγώ δαιμόνιον ουκ έχω, αλ-
λά τιμώ τον πατέρα μου, και υμείς ατιμά-
ζετέ με. εγώ δε ου ζητώ την δόξαν μου, εσ-
τίν ο ζητών και κρίνων. αμήν αμήν λέγω υ-
μίν, εάν τις τον λόγον τον εμόν τηρήση, θά-
νατον ου μη θεωρήση εις τον αιώνα. είπον
ουν αυτώ οι ιουδαίοι. νυν εγνώκαμεν ότι
δαιμόνιον έχεις. αβραάμ απέθανε και οι προ-
φήται, και συ λέγεις εάν τις τον λόγον μου
τηρήση ου μη γεύσηται θανάτου εις τον αι-
ώνα. μη συ μείζων ει του πατρός ημών α-
βραάμ όστις απέθανε, και οι προφήται απέ-
θανον, τίνα σεαυτόν συ ποιείς. απεκρίθη ιη-
σούς. εάν εγώ δοξάζω εμαυτόν, η δόξα μου
ουδέν εστίν. εστίν ο πατήρ μου ο δοξάζων
με, ον υμείς λέγετε ότι θεός υμών εστί, και
ουκ εγνώκατε αυτόν, εγώ δε οίδα αυτόν.
E και εάν είπω ότι ουκ οίδα αυτόν, έσομαι
όμοιος υμών ψεύστης. αλλ' οίδα αυτόν
και τον λόγον αυτού τηρώ. αβραάμ ο πα-
τήρ υμών ηγαλλιάσατο ίνα ίδη την ημέ-
ραν την εμήν, και είδε και εχάρη. είπον ουν οι
ιουδαίοι προς αυτόν. πεντήκοντα έτη ού-
πω έχεις, και αβραάμ εώρακας. είπεν αυτοίς
ο ιησούς. αμήν αμήν λέγω υμίν, πριν αβρα-
άμ γενέσθαι εγώ ειμί. ήραν ουν λίθους ίνα
βάλωσιν επ' αυτόν. ιησούς δε εκρύβη και

vobis locutus sū quam audiui a
deo. Hoc abraam non fecit. Vos
facitis opera patris vestri. Dixerunt
itaq; ei. Nos ex fornicatōe nō sumus na-
ti. Unū patrem habemus deum. Dixit
ergo eis iesus. Si deus pater vester
esset diligeretis vtiq; me. Ego enim ex
deo processi et veni. Neq; enim a meipso
veni sed ille me misit.
Quare loquelā meā nō cognoscitis? Quia
nō potestis audire sermonem meum.
Vos ex patre diabolo estis: 1. Joh. 3. b
et desideria patris vestri vultis
facere. Ille homicida erat ab initio:
et in veritate non stetit: quia non
est veritas in eo. Cum loquitur mendaciū F
ex propriis loquitur: quia mendax est
et pater eius. Ego autem si veritatem
dico nō creditis mihi. Quis ex vobis
arguet me de pctō? Si veritatem dico
quare non creditis mihi? Qui ex
deo est: verba dei audit. Propterea 1. Joh. 4. a
vos non auditis: quia ex deo
non estis. Responderunt ergo iudei et
dixerūt ei. Nōne bn̄ dicimus nos quia
samaritanus es tu: et demoniū hēs? Re-
spōdit iesus. Ego demoniū nō hēo sed sup. 7. c
honorifico patrē meū: et vos inhonora-
tis me. Ego aūt nō q̄ro gloriā meā: est
q̄ q̄rat et iudicet. Amen amē dico vobis:
si quis sermonē meū seruauerit: mortem
non videbit in eternum. Dixerunt
ergo iudei. Nunc cognouimus quia
demoniū hēs. Abraā mortuus est et p-
phete: et tu dicis: si quis sermonē meum
seruauerit: nō gustabit mortē in eternū.
Nūquid tu maior es patre nostro abraā G
qui mortuus est: et pphete mortui sunt:
quem teipm̄ facis? Respondit iesus.
Si ego glorifico meipm̄ gloria mea
nihil est. Est pater meus qui glorificat
me: quē vos dicitis quia deus vester est: et
non cognouistis eū: ego aūt noui eū.
Et si dixero quia non scio eum ero sup. 7. d.
similis vobis mendax. Sed scio eum
et sermonem eius seruo. Abraam pater
vester exultauit vt videret diem
meū: vidit et gauisus est. Dixerūt ergo
iudei ad eū. Quinq̄ginta annos nōdū
hēs et abraam vidisti? Dixit eis
iesus. Amē amē dico vobis antequam abraā
fieret ego sū. Tulerūt ergo lapides vt
iacerent in eū. Jesus aūt abscōdit se et

εξήλθεν εκ του ιερού διελθών διά μέσου
αυτών, και παρήγεν ούτως. Cap.9.

Και παράγων είδεν άνθρωπον τυφλόν
εκ γενετής, και ηρώτησαν αυτόν οι μα-
θηταί αυτού λέγοντες. ραββί τις ήμαρτεν,
ούτος η οι γονείς αυτού ίνα τυφλός γεν-
νηθή. απεκρίθη ιησούς. ούτε ούτος ήμαρτεν
ούτε οι γονείς αυτού, αλλ' ίνα φανερωθή τα
έργα του θεού εν αυτώ. εμέ δει εργάζεσ-
θαι τα έργα του πέμψαντός με, έως ημέρα
εστίν. έρχεται νυξ ότε ουδείς δύναται ερ-
γάζεσθαι. όταν εν τω κόσμω ω, φως ειμί
του κόσμου. ταύτα ειπών έπτυσε χαμαί,
και εποίησε πηλόν εκ του πτύσματος, και
επέχρισε τον πηλόν επί τους οφθαλμούς
του τυφλού, και είπεν αυτώ. ύπαγε νίψαι
εις την κολυμβήθραν του σιλωάμ, ο ερμη-
νεύεται απεσταλμένος. απήλθεν ουν και ενί-
ψατο, και ήλθε βλέπων. οι ουν γείτονες και
οι θεωρούντες αυτόν το πρότερον ότι τυ-
φλός ην έλεγον. ουχ ούτος εστίν ο καθή-
μενος και προσαιτών. άλλοι έλεγον ότι ού-
τος εστίν. άλλοι δε ότι όμοιος αυτώ εστίν.
εκείνος έλεγεν ότι εγώ ειμί. έλεγον ουν αυ-
τώ. πως ανεώχθησάν σου οι οφθαλμοί.
απεκρίθη εκείνος και είπεν. άνθρωπος λεγό-
μενος ιησούς πηλόν εποίησε, και επέχρισε
μου τους οφθαλμούς, και είπε μοι ύπαγε
εις την κολυμβήθραν του σιλωάμ και νί-
ψαι. απελθών δε και νιψάμενος ανέβλεψα.
είπον ουν αυτώ. που εστίν εκείνος. λέγει.
ουκ οίδα. άγουσιν αυτόν προς τους φαρι-
σαίους τον ποτέ τυφλόν. ην δε σάββατον
ότε τον πηλόν εποίησεν ο ιησούς, και ανέω-
ξεν αυτού τους οφθαλμούς. πάλιν ουν η-
ρώτων αυτόν και οι φαρισαίοι πως ανέβλε-
ψεν. ο δε είπεν αυτοίς. πηλόν επέθηκέ μοι
επί τους οφθαλμούς, και ενιψάμην και βλέ-
πω. έλεγον ουν εκ των φαρισαίων τινές. ού-
τος ο άνθρωπος ουκ έστι παρά του θεού, ό-
τι το σάββατον ου τηρεί. άλλοι έλεγον.
πως δύναται άνθρωπος αμαρτωλός τοιαύ-
τα σημεία ποιείν. και σχίσμα ην εν αυτοίς.
λέγουσι ουν τω τυφλώ πάλιν. συ τι λέ-
γεις περί αυτού ότι ήνοιξέ σου τους οφθαλ-
μούς. ο δε είπεν, ότι προφήτης εστίν. ουκ ε-
πίστευσαν ουν οι ιουδαίοι περί αυτού ότι
τυφλός ην και ανέβλεψεν, έως ότου εφώ-
νησαν τους γονείς αυτού του αναβλέψαν-
τος, και ηρώτησαν αυτούς λέγοντες. ούτος
εστίν ο υιός υμών, ον υμείς λέγετε ότι τυ-
φλός εγεννήθη, πως ουν άρτι βλέπει. απε-
κρίθησαν δε αυτοίς οι γονείς αυτού και εί-

exiuit de templo.
Cap.9.

Et pteriēs iesus vidit hoiez cecum A
a natiuitate: et interrogauerūt eū di
scipuli eiꝰ dicētes. Rabbi qs peccauit:
hic aut parētes eius vt cecus nasceret.
Respondit iesus. Neqꝫ hic peccauit
neqꝫ parentes eiꝰ: sed vt manifestentur
opera dei ī illo. Me oportet operari
opera eiꝰ q̄ misit me donec dies
est: vēit nox quādo nemo potest opera
ri. Quādiu sum in mundo lux sum
mundi. Hec cuz dixisset expuit ī terrā:
et fecit lutum ex sputo et
liniuit lutum sup oculos
eius: et dixit ei. Uade laua
in natatoria syloe quod interpretatur
missus. Abijt ergo et lauit
et venit videns. Itaqꝫ vicini et
qui viderant eum prius quia mēdicus
erat: dicebant. Nonne hic est qui sede
bat et mendicabat? Alij dicebāt qꝛ hic
est: alij āt nequaqꝫ: sed similis est eiꝰ.
Ille vero dicebat qꝛ ego sū. Dicebāt er-
go ei. Quomodo aperti sūt tibi oculi.
Respondit. Ille homo qui dicitur
iesus lutum fecit et vnxit
oculos meos: et dixit mihi. Uade
ad natatoriam syloe et laua:
et abij et laui: et video.
Et dixerūt ei. Ubi est ille? Ait:
nescio. Adducunt eum ad phariseos q̄ B
cecus fuerat. Erat autem sabbatum
quando lutum fecit iesus et aperuit
oculos eius. Iterum ergo interrogabāt
eum pharisei quomodo vidisset.
Ille aūt dixit eis. Lutū mihi posuit
super oculos et laui et video.
Dicebant ergo ex phariseis quidam:
non est hic homo a deo qui
sabbatū non custodit. Alij aūt dicebāt.
Quomodo potest homo peccator hec
signa facere? Et scisma erat inter eos.
Dicunt ergo ceco iterū. Tu quid dicis
de illo qui aperuit oculos tuos?
Ille aūt dixit: qꝛ pphēta est. Nō credi
derunt ergo iudei de illo: quia
cecus fuisset et vidisset: donec vocauerūt
parentes eius qui viderat:
et interrogauerunt eos dicentes. Hic
est filius vester quē vos dicitis qꝛ cecꝰ
natus est. Quō ergo nūc videt? Rūde
rūt eis parentes eius et dixerunt.

πον. οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱός ἡμῶν,
καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη. πῶς δὲ νῦν βλέ
πει οὐκ οἴδαμεν, ἢ τίς ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺς
ὀφθαλμοὺς ἡμεῖς οὐκ οἴδαμεν. αὐτὸς ἡλι=
κίαν ἔχει. αὐτὸν ἐρωτήσατε, αὐτὸς περὶ ἑ
αυτοῦ λαλήσει. ταῦτα εἶπον οἱ γονεῖς αὐ
τοῦ, ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς ἰουδαίους. ἤ=
δη γὰρ συνετέθειντο οἱ ἰουδαῖοι, ἵνα ἐάν
τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ χριστὸν ἀποσυνά=
γωγος γένηται. διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ
εἶπον ὅτι ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε.
ἐφώνησαν οὖν ἐκ δευτέρου τὸν ἄνθρω=
πον ὃς ἦν τυφλός, καὶ εἶπον αὐτῷ. δὸς
δόξαν τῷ θεῷ. ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι ὁ ἄν=
θρωπος οὗτος ἁμαρτωλός ἐστιν. ἀπεκρίθη
οὖν ἐκεῖνος καὶ εἶπεν. εἰ ἁμαρτωλός ἐσ
τὶν οὐκ οἶδα, ἓν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὢν
ἄρτι βλέπω. εἶπον δὲ αὐτῷ πάλιν. τί
ἐποίησέ σοι. πῶς ἀνέῳξέ σου τοὺς ὀφ=
θαλμούς. ἀπεκρίθη αὐτοῖς. εἶπον ὑμῖν ἤδη
καὶ οὐκ ἠκούσατε. τί πάλιν θέλετε ἀκούειν.
μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσ=
θαι. ἐλοιδόρησαν αὐτὸν καὶ εἶπον. σὺ εἶ μα
θητὴς ἐκείνου, ἡμεῖς δὲ τοῦ μωσέως ἐσμὲν
μαθηταί. ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μωσεῖ λελάλη
κεν ὁ θεός, τοῦτον δὲ οὐκ οἴδαμεν πόθεν
ἐστί. ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς.
ἐν γὰρ τούτῳ θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς
οὐκ οἴδατε πόθεν ἐστί, καὶ ἀνέῳξέ μου τοὺς
ὀφθαλμούς. οἴδαμεν δὲ ὅτι ἁμαρτωλῶν
ὁ θεὸς οὐκ ἀκούει, ἀλλ᾽ ἐάν τις θεοσεβὴς ᾖ
καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ τούτου ἀκούει.
ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη ὅτι ἤνοιξέ τις
ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ γεγεννημένου. εἰ μὴ ἦν
οὗτος παρὰ θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐ=
δέν. ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ. ἐν ἁμαρ=
τίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος, καὶ σὺ διδάσ=
κεις ἡμᾶς. καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω. ἤκου=
σεν ὁ ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω, καὶ
εὑρὼν αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ. σὺ πιστεύεις
εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ. ἀπεκρίθη ἐκεῖνος
καὶ εἶπε. καὶ τίς ἐστι κύριε, ἵνα πιστεύσω
εἰς αὐτόν. εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. καὶ ἑώρα
κας αὐτόν, καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ ἐκεῖνος
ἐστίν. ὁ δὲ ἔφη. πιστεύω κύριε. καὶ προσε
κύνησεν αὐτῷ. καὶ εἶπεν ὁ ἰησοῦς. εἰς κρί
μα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον, ἵνα
οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσι, καὶ οἱ βλέ=
ποντες τυφλοὶ γένωνται. καὶ ἤκουσαν
ἐκ τῶν φαρισαίων ταῦτα οἱ ὄντες μετ
αὐτοῦ, καὶ εἶπον αὐτῷ. μὴ καὶ ὑ=
μεῖς τυφλοί ἐσμεν. εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰη=

Scimus quia hic est filius noster:
et quia cecus natus est. Quomodo autem nunc vide
at nescimus: aut quis eius aperuit
oculos nos nescimus.
Ipsum interrogate. Etatem habet ipse de se
loquatur. Hec dixerunt parentes eius:
quoniam timebant iudeos. Iam C
enim conspirauerant iudei: vt si
quis eum confiteretur esse christum: extra synago
gam fieret. Propterea parentes eius
dixerunt: quia etatem habet ipsum interro
gate. Vocauerunt ergo rursum hominem
qui fuerat cecus: et dixerunt ei. Da
gloriam deo. Nos scimus quia hic homo
peccator est. Dixit
ergo eis ille. Si peccator est
nescio: vnum scio quia cecus cum essem
modo video. Dixerunt ergo illi. Quid
fecit tibi? Quomodo aperuit tibi oculos?
Respondit eis. Dixi vobis iam
et audistis. Quid iterum vultis audire?
Numquid et vos vultis discipuli eius fieri?
Maledixerunt ergo ei: et dixerunt. Tu disci
pulus illius sis: nos autem moysi
discipuli sumus. Nos scimus quia moysi lo=
deus: hunc autem nescimus vnde cutus est
sit. Respondit ille homo: et dixit eis.
In hoc enim mirabile est: quia vos
nescitis vnde sit: et aperuit meos
oculos. Scimus autem quia peccatores
deus non audit: sed si quis dei cultor est:
et voluntatem eius facit: hunc exaudit.
A seculo non est auditum: quia quis aperuit D
oculos ceci nati. Nisi esset
hic a deo: non poterat facere quicquam.
Responderunt et dixerunt ei. In pecca
tis natus es totus: et tu doces
nos. Et eiecerunt eum foras. Audiuit
iesus quia eiecerunt eum foras: et
cum inuenisset eum dixit ei. Tu credis
in filium dei? Respondit ille
et dixit. Quis est domine vt credam
in eum? Et dixit ei iesus. Et vidisti
eum: et qui loquitur tecum ipse
est. At ille ait. Credo domine. Et procidens
adorauit eum. Et dixit ei iesus. In iudi
cium ego in hunc mundum veni: vt
qui non vident videant: et qui vident
ceci fiant. Et audierunt quidam
ex phariseis qui cum
ipso erant: et dixerunt ei. Numquid et nos
ceci sumus. Dixit eis iesus.

σούς. εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἴχετε ἁμαρτίαν. νῦν δὲ λέγετε ὅτι βλέπομεν, ἡ οὖν ἁμαρτία ὑμῶν μένει. Cap.10.

Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων, ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος κλέπτης ἐστὶ καὶ λῃστής. ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας, ποιμήν ἐστι τῶν προβάτων. τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει. καὶ τὰ ἴδια πρόβατα καλεῖ κατ᾽ ὄνομα, καὶ ἐξάγει αὐτά. καὶ ὅταν τὰ ἴδια πρόβατα ἐκβάλῃ, ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται, καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἴδασι τὴν φωνὴν αὐτοῦ. ἀλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσωσιν, ἀλλὰ φεύξονται ἀπ᾽ αὐτοῦ, ὅτι οὐκ οἴδασι τῶν ἀλλοτρίων τὴν φωνήν. ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς. ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν ἃ ἐλάλει αὐτοῖς. εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐγώ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων. πάντες ὅσοι ἦλθον κλέπται εἰσὶ καὶ λῃσταί, ἀλλ᾽ οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα. ἐγώ εἰμι ἡ θύρα, δι᾽ ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ σωθήσεται, καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται, καὶ νομὴν εὑρήσει. ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται, εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ. ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσι, καὶ περισσὸν ἔχωσιν. ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός. ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων. ὁ μισθωτὸς δὲ καὶ οὐχ ὢν ποιμήν, οὗ οὐκ εἰσὶ τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον, καὶ ἀφίησι τὰ πρόβατα καὶ φεύγει, καὶ ὁ λύκος ἁρπάζει αὐτά καὶ σκορπίζει τὰ πρόβατα. ὁ δὲ μισθωτὸς φεύγει, ὅτι μισθωτός ἐστι, καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων. ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γινώσκω τὰ ἐμά, καὶ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν. καθὼς γινώσκει με ὁ πατὴρ κἀγὼ γινώσκω τὸν πατέρα, καὶ τὴν ψυχήν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων. καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης, κἀκεῖνα με δεῖ ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσι, καὶ γενήσεται μία ποίμνη, εἷς ποιμήν. διὰ τοῦτο ὁ πατήρ με ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχήν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. οὐδεὶς αἴρει αὐτὴν ἀπ᾽ ἐμοῦ, ἀλλ᾽ ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ. ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν. ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον

Si ceci essetis non haberetis peccatum. Nunc vero dicitis quia videmus: peccatum vestrum manet. Cap.10.

Amen amen dico vobis: qui non intrat per ostium in ovile ovium: sed ascendit aliunde: ille fur est et latro. Qui autem intrat per ostium: pastor est ovium. Huic ostiarius aperit: et oves vocem eius audiunt. Et proprias oves vocat nominatim: et educit eas. Et cum proprias oves emiserit: ante eas vadit: et oves illum sequuntur: quia sciunt vocem eius. Alienum autem non sequuntur sed effugiunt ab eo: quia non noverunt vocem alienorum. Hoc proverbium dixit eis iesus. Illi autem non cognoverunt quid loqueretur eis. Dixit ergo eis iterum iesus. Amen amen dico vobis quia ego sum ostium ovium. Omnes quotquot venerunt fures sunt et latrones: sed non audierunt eos oves. Ego sum ostium: per me si quis introierit salvabitur et ingredietur et egredietur: et pascua inveniet. Fur non venit nisi ut furetur et mactet et perdat. Ego veni ut vitam habeant: et abundantius habeant. Ego sum pastor bonus: bonus pastor animam suam ponit pro ovibus suis. Mercenarius autem et qui non est pastor cuius non sunt oves proprie: videt lupum venientem et dimittit oves et fugit: et lupus rapit et dispergit oves. Mercenarius autem fugit quia mercenarius est: et non pertinet ad eum de ovibus. Ego sum pastor bonus: et cognosco oves meas et cognoscunt me mee. Sicut novit me pater: et ego agnosco patrem: et animam meam pono pro ovibus meis. Et alias oves habeo que non sunt ex hoc ovili: et illas oportet me adducere et vocem meam audient: et fiet unum ovile et unus pastor. Propterea me diligit pater: quia ego pono animam meam ut iterum sumam eam. Nemo tollet eam a me: sed ego ponam eam a meipso. Potestatem habeo ponendi eam: et potestatem habeo iterum sumendi eam. Hoc mandatum accepi

A

B

1.Cor.9.c. 1.Joh.3.c.

Mat.9.g. Mar.6.d. Luce.9.c.

Mat.11.g. Luce.10.d. Mat.11.d.

παρά τοῦ πατρός μου. σχίσμα οὖν πά-
λιν ἐγένετο ἐν τοῖς ἰουδαίοις διά τοὺς λό-
γους τούτους. ἔλεγον δὲ πολλοί ἐξ αὐ-
τῶν. δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται. τί αὐτοῦ
ἀκούετε. ἄλλοι ἔλεγον. ταῦτα τὰ ῥήματα
οὐκ ἐστί δαιμονιζομένου. μὴ δαιμόνιον
δύναται τυφλῶν ὀφθαλμούς ἀνοίγειν. ἐγέ-
νετο δὲ τὰ ἐγκαίνια ἐν ἱεροσολύμοις, καὶ χει-
μὼν ἦν. καὶ περιεπάτει ὁ ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ
ἐν τῇ στοᾷ σολομῶνος. ἐκύκλωσαν οὖν
αὐτὸν οἱ ἰουδαῖοι, καὶ ἔλεγον αὐτῷ. ἕως
πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις. εἰ σὺ εἶ ὁ
χριστός, εἰπὲ ἡμῖν παρρησίᾳ. ἀπεκρίθη αὐ-
τοῖς ὁ ἰησοῦς. εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύε-
τε. τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ
πατρός μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περί ἐμοῦ
ἀλλ᾽ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. οὐ γὰρ ἐστὲ ἐκ
τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν καθὼς εἶπον ὑ-
μῖν. τὰ πρόβατα τὰ ἐμά τῆς φωνῆς μου ἀ-
κούει. κἀγὼ γινώσκω αὐτά καὶ ἀκολουθοῦ-
σί μοι. κἀγὼ ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς,
καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ
οὐχ ἁρπάσει τὶς αὐτὰ ἐκ τῆς χειρός μου. ὁ
πατήρ μου ὃς δέδωκέ μοι, μείζων πάντων
ἐστί, καὶ οὐδεὶς δύναται ἁρπάζειν ἐκ τῆς
χειρός τοῦ πατρός μου. ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ
ἕν ἐσμέν. ἐβάστασαν οὖν πάλιν λίθους οἱ
ἰουδαῖοι ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν. ἀπεκρίθη αὐ-
τοῖς ὁ ἰησοῦς. πολλά καλά ἔργα ἔδειξα ὑ-
μῖν ἐκ τοῦ πατρός μου, διά ποῖον αὐτῶν
ἔργον λιθάζετέ με. ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ ἰου-
δαῖοι λέγοντες. περί καλοῦ ἔργου οὐ λι-
θάζομέν σε, ἀλλά περί βλασφημίας, καὶ ὅ-
τι σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν θεόν. ἀ-
πεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς. οὐκ ἐστί γεγραμ-
μένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν. ἐγὼ εἶπα θεοί ἐσ-
τέ. εἰ ἐκείνους εἶπε θεούς πρὸς οὓς ὁ λόγος
τοῦ θεοῦ ἐγένετο καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἡ
γραφή, ὃν ὁ πατὴρ ἡγίασε καὶ ἀπέστειλεν
εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε ὅτι βλασφη-
μεῖς, ὅτι εἶπον υἱός τοῦ θεοῦ εἰμί. εἰ οὐ ποι-
ῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός μου, μὴ πιστεύετέ
μοι. εἰ δὲ ποιῶ, κἂν ἐμοί μὴ πιστεύητε, τοῖς
ἔργοις πιστεύσατε, ἵνα γνῶτε καὶ πιστεύση-
τε ὅτι ἐν ἐμοί ὁ πατὴρ κἀγὼ ἐν αὐτῷ. ἐζή-
τουν οὖν πάλιν αὐτὸν πιάσαι. καὶ ἐξῆλθεν ἐκ
τῆς χειρός αὐτῶν. καὶ ἀπῆλθε πάλιν πέραν
τοῦ ἰορδάνου εἰς τὸν τόπον ὅπου ἦν ἰω-
άννης τὸ πρῶτον βαπτίζων, καὶ ἔμεινεν ἐ-
κεῖ. καὶ πολλοί ἦλθον πρὸς αὐτὸν καὶ
ἔλεγον. ὅτι ἰωάννης μὲν σημεῖον ἐποίη-
σεν οὐδέν. πάντα δὲ ὅσα εἶπεν ἰωάννης πε-

a patre meo. Dissensio iterum cccc ccc
facta est inter iudeos ppter sermones
hos. Dicebant aũt multi ex ipsis. cccc
Demoniũ habet et insanit. Quid eum
auditis? Alij dicebant: hec verba cccc
nõ sunt demoniũ habẽtis. Nũquid de-
moniũ põt cecoꝝ oculos aperire? Facta — C
sũt ãt encenia i hierosolymis: ⁊ hiems
erat. Et ambulabat iesus in templo
i porticu salomonis. Circũdederũt ergo
eum iudei: et dicebant ei. Quousqꝫ cc
animam nostram tollis? Si tu es ccc
christus dic nobis palam? Rñdit eis
iesus. Loquor vobis et non creditis.
Opera que ego facio in nomine cccc
pris mei: hec testimoniũ phibẽt de me.
Sed vos non creditis quia nõ estis ex
ouibus meis sicut dixi vobis. cccccc
Oues mee vocem meam audiunt: ccc
et ego cognosco eas et sequuntur cccc
me. Et ego vitam eternam do eis: cc
et non peribunt in eternum: et cccc
non rapiet eas quisqꝫ de manu mea.
Pater me⁹ qui dedit mihi maior oib⁹
est: et nemo potest rapere de cccccc
manu patris mei. Ego et pater cc ccc
vnũ sum⁹. Sustulerũt ergo iteꝝ lapides
iudei vt lapidarent eũ. Respondit eis
iesus. Multa bona opera ostẽdi vobis
ex patre meo: ppter quod eorum cccc
opus me lapidatis? Rñderunt ei iudei
De bono opere non lapidamus cccc — D
te: sed de blasphemia et quia cccccc
tu homo cũ sis facis teipsũ deũ. Rñ-
dit eis iesus. Nonne scriptum est ccc cc
in lege vestra quia ego dixi dij estis? — ps. 81.
Si illos dixit deos ad quos sermo cc
dei factus est: et non potest solui cccc
scriptura: quẽ pater sãctificauit ⁊ misit
in mundum vos dicitis qꝛ blasphemas
quia dixi filius dei sum. Si non facio
opera patris mei nolite credere ccc ccc
mihi. Si ãt facio ⁊ si mihi nõ vultis cre-
dere opib⁹ credite: vt cognoscatis ⁊ cre-
datis qꝛ pr̃ i me est: ⁊ ego i patre. Que- — Mat. 12. b. Mar. 5. b.
rebãt ergo eũ apprehẽdere: et exiuit de
manibus eorum. Et abijt iterũ trans
iordanem in eum locũ vbi erat iohãnes
baptizans primum: ⁊ mansit illic. cccc
Et multi venerunt ad eum et cccccc
dicebãt. Quia iohãnes qdẽ signũ fecit
nullũ. Oia ãt quecũqꝫ dixit iohãnes de

ρί τούτου αληθή ην. και επίστευσαν πολ-
λοί εκεί εις αυτόν. Cap. 11.
Ην δε τις ασθενών λάζαρος από βηθανί-
ας, εκ της κώμης μαρίας και μάρθας
της αδελφής αυτής. ην δε μαρία η αλείψα
σα τον κύριον μύρω, και εκμάξασα τους πό
δας αυτού ταις θριξίν αυτής, ης ο αδελφός
λάζαρος ησθένει. απέστειλαν ουν αι αδελ-
φαί προς αυτόν λέγουσαι. κύριε, ίδε ον φι
λείς ασθενεί. ακούσας δε ο ιησούς είπεν αύ
τη. η ασθένεια ουκ εστί προς θάνατον, αλλ
υπέρ της δόξης του θεού, ίνα δοξασθή ο υ-
ιός του θεού δι αυτής. ηγάπα δε ο ιησούς
την μάρθαν, και την αδελφήν αυτής και τον
λάζαρον. ως ουν ήκουσεν ότι ασθενεί, τό-
τε μεν έμεινεν εν ω ην τόπω δύο ημέρας.
έπειτα μετά τούτο λέγει τοις μαθηταίς αυ
τού. άγωμεν εις την ιουδαίαν πάλιν. λέγου
σιν αυτώ οι μαθηταί. ραββί νυν εζήτουν σε
λιθάσαι οι ιουδαίοι, και πάλιν υπάγεις εκεί.
απεκρίθη ιησούς. ουχί δώδεκα ώραι εισί της
ημέρας. εάν τις περιπατή εν τη ημέρα, ου
προσκόπτει ότι το φως του κόσμου τού-
του βλέπει. εάν δε τις περιπατή εν τη νυκ-
τί, προσκόπτει ότι το φως ουκ εστίν εν αυ-
τώ. ταύτα είπε, και μετά τούτο λέγει αυ-
τοίς. λάζαρος ο φίλος ημών κεκοίμηται,
αλλά πορεύομαι ίνα εξυπνίσω αυτόν. εί-
πον ουν οι μαθηταί αυτού. κύριε ει κεκοίμη
ται σωθήσεται. ειρήκει δε ο ιησούς περί του
θανάτου αυτού, εκείνοι δε έδοξαν ότι πε-
ρί της κοιμήσεως του ύπνου λέγει. τότε ουν
είπεν αυτοίς ο ιησούς παρρησία. λάζαρος α
πέθανε, και χαίρω δι υμάς, ίνα πιστεύσητε ό
τι ουκ ήμην εκεί. αλλά άγωμεν προς αυτόν
είπεν ουν θωμάς ο λεγόμενος δίδυμος
τοις συμμαθηταίς. άγωμεν και ημείς ίνα απο
θάνωμεν μετ αυτού. ελθών ουν ο ιησούς
εύρεν αυτόν τέσσαρας ημέρας ήδη έχοντα
εν τω μνημείω. ην δε η βηθανία εγγύς των
ιεροσολύμων ως από σταδίων δεκα-
πέντε. και πολλοί εκ των ιουδαίων ε-
ληλύθεισαν προς τας περί την μάρθαν και
μαρίαν, ίνα παραμυθήσωνται αυτάς πε-
ρί του αδελφού αυτών. η ουν μάρθα ως
ήκουσεν ότι ιησούς έρχεται, υπήντησεν αυ-
τώ, μαρία δε εν τω οίκω εκαθέζετο. είπεν
ουν μάρθα προς τον ιησούν. κύριε ει ης
ώδε ο αδελφός μου ουκ αν ετεθνήκει. αλ-
λά και νυν οίδα ότι όσα αν αιτήση τον θεόν
δώσει σοι ο θεός. λέγει αυτή ο ιησούς. α-
ναστήσεται ο αδελφός σου. λέγει αυτώ

hoc vera erant: et multi crediderunt
in eum. Cap. 11.
Erat aūt qdā languēs lazar9 a be-
thāia: de castello marie τ marthe A
sororis eius. Maria aūt erat que vnxit
dominum vnguento et extersit pedes
ei9 capillis suis: cuius frater
lazar9 infirmabat. Miserūt ergo sorores
ei9 ad eū dicētes. Dñe ecce quē amas
infirmat. Audiens aūt iesus dixit eis.
Infirmitas hec non est ad mortē: sed
pro gloria dei: vt glorificetur filius
dei per eam. Diligebat autem iesus
martham τ sororē eius mariam et ⌈ tūc
lazar. Vt ergo audiuit q infirmabat
quidē māsit in eodez loco duob9 dieb9.
Deinde post hec dicit discipulis suis.
Eamus in iudeam iterum. Dicunt
ei discipuli. Rabbi nunc querebant te B
iudei lapidare: et iterum vadis illuc?
Rñdit iesus. Nōne duodecim sūt hore
diei? Si quis ambulauerit in die: nō
offendit quia lucem huius mundi
videt. Si autez ambulauerit in nocte
offendit: quia lux non est in eo.
Hec ait: et post hec dicit eis.
Lazarus amicus noster dormit
sed vado vt a somno excitē eū. Dixerūt Mr. 5. c.
ergo discipuli eius. Domine si dormit Mr. 5. d.
saluus erit. Dixerat autem iesus de
morte eius: illi autez putauerūt q de
dormitione somni diceret. Tunc ergo
ies9 dixit eis manifeste. Lazar9 mortu9
est: τ gaudeo propter vos vt credatis
qm non erā ibi. Sed eamus ad eum.
Dixit ergo thomas qui dr didym9 ad
cōdiscipulos. Eamus et nos τ moria-
mur cum eo. Venit itaq iesus: et C
inuenit eum quattuor dies iam ⌈ iuxta
i monumēto habētē. Erat āt bethania
hierosolymam quasi stadijs quindecim.
Multi autem ex iudeis venerant
ad martham et
mariam vt consolarētur eas de
fratre suo. Martha ergo vt
audiuit quia iesus venit occurrit illi:
maria autem domi sedebat. Dixit
ergo martha ad iesum. Dñe si fuisses
hic frater meus nō fuisset mortu9. Sed
τ nūc scio q quecūq poposceris a deo
dabit tibi de9. Dicit illi iesus. Resur-
get frater tuus. Dicit ei

η μάρθα. οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστά
σει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. εἶπεν αὐτῇ ὁ ἰη=
σοῦς. ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή. ὁ πι
στεύων εἰς ἐμέ, κἂν ἀποθάνῃ ζήσεται. καὶ
πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμέ, οὐ μὴ ἀ=
ποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα. πιστεύεις τοῦτο. λέ=
γει αὐτῷ. ναὶ κύριε. ἐγὼ πεπίστευκα ὅτι
σὺ εἶ ὁ χριστός ὁ υἱός τοῦ θεοῦ, ὁ εἰς τὸν
κόσμον ἐρχόμενος. καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἀ=
πῆλθε καὶ ἐφώνησε μαρίαν τὴν ἀδελφὴν αὐ=
τῆς λάθρα εἰποῦσα. ὁ διδάσκαλος πάρεσ
τι καὶ φωνεῖ σε. ἐκείνη ὡς ἤκουσεν ἐγείρεται
ταχύ. καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτόν. οὔπω δὲ ἐ
ληλύθει ὁ ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην, ἀλλ' ἦν ἐν
τῷ τόπῳ, ὅπου ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ μάρθα.
οἱ οὖν ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰ=
κίᾳ καὶ παραμυθούμενοι αὐτήν, ἰδόντες τὴν
μαρίαν ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἠ=
κολούθησαν αὐτῇ λέγοντες. ὅτι ὑπάγει εἰς
τὸ μνημεῖον ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. ἡ οὖν μαρία
ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν ὁ ἰησοῦς, ἰδοῦσα αὐτὸν
ἔπεσεν αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας λέγουσα αὐ
τῷ. κύριε εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν ἀπέθανέ μου ὁ
ἀδελφός. ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαί=
ουσαν καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ ἰουδαί=
ους κλαίοντας, ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι,
καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν, καὶ εἶπε. ποῦ τεθεί=
κατε αὐτόν. λέγουσιν αὐτῷ. κύριε ἔρχου
καὶ ἴδε. ἐδάκρυσεν ὁ ἰησοῦς. ἔλεγον οὖν οἱ
ἰουδαῖοι. ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν. τινὲς δὲ
ἐξ αὐτῶν εἶπον. οὐκ ἠδύνατο οὗτος ὁ ἀνοί
ξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ ποιῆσαι
ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ. ἰησοῦς οὖν πά
λιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ, ἔρχεται εἰς τὸ
μνημεῖον. ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκει=
το ἐπ' αὐτῷ. λέγει ὁ ἰησοῦς. ἄρατε τὸν λί=
θον. λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ τεθνηκότος
μάρθα. κύριε ἤδη ὄζει, τεταρταῖος γάρ ἐσ=
τι. λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς. οὐκ εἶπόν σοι ὅτι ἐ
ὰν πιστεύσῃς, ὄψει τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ. ἦ=
ραν οὖν τὸν λίθον οὗ ἦν ὁ τεθνηκὼς κείμενος.
ὁ δὲ ἰησοῦς ἦρε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω, καὶ
εἶπε. πάτερ εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἤκουσάς
μου. ἐγὼ δὲ ᾔδειν ὅτι πάντοτέ μου ἀκού=
εις, ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶ
πον ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέστειλας.
καὶ ταῦτα εἰπὼν φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασε.
λάζαρε δεῦρο ἔξω. καὶ ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκὼς
δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρί
αις. καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο
λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς. λύσατε αὐτὸν καὶ ἀ=
φετε ὑπάγειν. πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν ἰουδαίων
οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν μαρίαν, καὶ θεασάμενοι

martha. Scio quia resurget in resurre
ctione in nouissimo die. Dicit ei iesus.
Ego suz resurrectio τ vita. Qui credit
in me: etiam si mortuus fuerit viuet: τ
omnis q̃ viuit et credit in me: nõ mo=
rietur in eternum. Credis hoc? Ait
illi. Utiq3 domine. Ego credidi quia Rom.10.b
tu es christus filius dei viui qui in hunc D
mundũ venisti. Et cu3 hoc dixisset abijt
et vocauit mariam sororem suam
silentio dicens. Magister adest:
et vocat te. Illa vt audiuit surrexit
cito: τ venit ad eũ. Nõdũ enĩ venerat
iesus in castellum: sed erat adhuc in illo
loco vbi occurrerat ei martha.
Judei ergo qui erãt cum ea in domo
et consolabantur eam: cum vidissent
mariã q2 cito surrexit τ exijt: secuti sunt
eam dicentes. Quia vadit ad
monumentũ vt ploret ibi. Maria ergo
cum venisset vbi erat iesus: vidẽs eu3
cecidit ad pedes eius: et dixit ei.
Dñe si fuisses hic: non esset mortuus
frater me9. Jesus ergo vt vidit eã plo
rantem et iudeos qui venerant cum ea
plorantes: infremuit spiritu
τ turbauit seipm: τ dixit. Ubi posuistis
eum? Dicunt ei. Domine veni ergo
τ vide. Et lachrimat9 est iesus. Dixerũt E
iudei. Ecce quõ amabat eũ. Quidã ãt
ex ipsis dixerũt. Nõ poterat hic qui ape
ruit oculos ceci nati facere
vt hic non moreretur? Jesus ergo rur=
sum fremens in semetipo venit ad
monumẽtũ. Erat ãt spelũca τ lapis sup
positus erat ei. Ait iesus. Tollite lapi=
dẽ. Dicit ei martha soror ei9 q̃ mortu9
fuerat. Dñe iã fetet: q̃triduan9 ẽ enim.
Dicit ei iesus. Nonne dixi tibi: qm̃ si
credideris videbis gl'iam dei? Tulerũt
ergo lapidem.
Jesus autem eleuatis sursum oculis
dixit. Pater grãs ago tibi: qm̃ audisti
me. Ego ãt sciebã q2 semp me audis:
sed ꝑpter populu3 qui circumstat dixi:
vt credant quia tu me misisti.
Hec cũ dixisset voce magna clamauit.
Lazare veni foras. Et stati ꝑdijt q̃ fue
rat mortu9 ligat9 man9 τ pedes institis
τ facies illius sudario erat ligata.
Dixit eis iesus. Soluite eum et sinite F
abire. Multi ergo ex iudeis
q̃ venerãt ad mariã τ marthã τ viderãt

ὅσα ἐποίησεν ὁ ἰησοῦς, ἐπίστευσαν εἰς αὐ
τόν. τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον πρὸς τοὺς
φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἃ ἐποίησεν ὁ
ἰησοῦς. συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
φαρισαῖοι συνέδριον, καὶ ἔλεγον. τί ποι=
οῦμεν, ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ ση=
μεῖα ποιεῖ. ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτως, πάν=
τες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν. καὶ ἐλεύσονται
οἱ ῥωμαῖοι, καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τό=
πον καὶ τὸ ἔθνος. εἷς δέ τις ἐξ αὐτῶν καϊά=
φας ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶ=
πεν αὐτοῖς. ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδὲν οὐδὲ
διαλογίζεσθε, ὅτι συμφέρει ἡμῖν ἵνα εἷς ἄν
θρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ὅ=
λον τὸ ἔθνος ἀπόληται. τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυ=
τοῦ οὐκ εἶπεν. ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνι=
αυτοῦ ἐκείνου προεφήτευσεν, ὅτι ἔμελλεν
ὁ ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους. καὶ
οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ
τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ τὰ διασκορπισμένα συ=
ναγάγει εἰς ἕν. ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας
συνεβουλεύσαντο ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.
ἰησοῦς οὖν οὐκέτι παρρησίᾳ περιεπάτει ἐν
τοῖς ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς
τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου εἰς ἐφραὶμ
λεγομένην πόλιν, κἀκεῖ διέτριβε μετὰ τῶν
μαθητῶν αὐτοῦ. ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα
τῶν ἰουδαίων, καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς ἱε=
ροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ πάσχα,
ἵνα ἁγνίσωσιν ἑαυτούς. ἐζήτουν οὖν τὸν ἰη
σοῦν, καὶ ἔλεγον μετὰ ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ
ἑστηκότες. τί δοκεῖ ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς
τὴν ἑορτήν. δεδώκεισαν δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς
καὶ οἱ φαρισαῖοι ἐντολήν, ἵνα ἐάν τις γνῷ
ποῦ ἐστι μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

Cap.12.

Ὁ οὖν ἰησοῦς πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα
ἦλθεν εἰς βηθανίαν, ὅπου ἦν λάζαρος ὁ
τεθνηκώς, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. ἐποίησαν
οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ μάρθα διηκό=
νει, ὁ δὲ λάζαρος εἷς ἦν τῶν ἀνακειμένων σὺν
αὐτῷ. ἡ οὖν μαρία λαβοῦσα λίτραν μύ=
ρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου, ἤλειψε
τοὺς πόδας τοῦ ἰησοῦ, καὶ ἐξέμαξε ταῖς θρι
ξὶν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ. ἡ δὲ οἰκία ἐ=
πληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου. λέγει
οὖν εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἰούδας σί
μωνος ἰσκαριώτης, ὁ μέλλων αὐτὸν παρα=
διδόναι. διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπρά
θη τριακοσίων δηναρίων, καὶ ἐδόθη πτωχοῖς.
εἶπε δὲ τοῦτο οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν
ἔμελλεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτης ἦν, καὶ τὸ
γλωσσόκομον εἶχε, καὶ τὰ βαλλόμενα ἐβά

que fecit iesus: crediderunt in eum.
Quidam aũt ex ipsis abierunt ad
phariseos & dixerunt eis que fecit
iesus. Collegerunt ergo pontifices et
pharisei cõciliũ: & dicebãt. Quid faci
mus? quia hic homo multa signa
facit. Si dimittimus eum sic omnes
credent in eum. Et venient
romani: et tollent nostrum locum
& gentẽ. Un⁹ aũt ex ipsis caiphas noĩe:
cum esset pontifex anni illius: dixit
eis. Uos nescitis quicq̃ nec
cogitatis: quia expedit nobis vt vnus
moriatur homo pro populo & nõ tota
gens pereat. Hoc autem a semetipso
non dixit. sed cum esset pontifex anni B
illius ꝓphetauit: q: iesus moritur⁹ erat
pro gente. Et
non tantum pro gente sed vt
filios dei qui erãt dispersi congregaret
in vnum. Ab illo ergo die Mat.11.b.
cogitauerunt vt interficerent eum. Mar.3.b.
Jesus ergo iã nõ palã ambulabat apd
iudeos: sed abijt inde in
regionem iuxta desertum in
ciuitatẽ q̃ dicit̃ effrẽ: & ibi morabat̃ cũ
discipl'is suis. Proximũ aũt erat pascha Mat.26.a.
iudeorum & ascenderũt multi hierosoly Mar.11.a.
mam de regione ante pascha: Luc.14.a.
vt sãctificarẽt seipsos. Querebãt ergo ie
sum et colloquebant̃ ad inuicẽ in tẽplo
stantes. Quid putatis: q: nõ venit ad
diẽ festum istum. Dederãt aũt põtifices
& pharisei mãdatũ vt si q̃s cognouerit
vbi sit indicet vt apprehendant eum.

Cap.12.

Jesus ergo ante sex dies pasche A
venit bethaniã vbi lazarus fuerat Mat.26.a.
mortuus quẽ suscitauit iesus. Fecerunt Mar.14.a.
aũt ei cenam ibi: & martha ministrabat
lazarus ꝟo vnus erat ex discũbẽtib⁹ cũ
eo. Maria ergo accepit librã vnguẽti Mat.26.b.
nardi pistici preciosi: et vnxit Mar.14.a.
pedes iesu: et extersit pedes ei⁹ capill' Luc.7.f.
suis: et dom⁹ impleta est
ex odore vnguenti. Dixit
ergo vnus ex discipulis eius iudas
scariotis qui erat eum traditurus.
Quare hoc vnguentum non venijt
trecentis denarijs et datum est egenis?
Dixit aũt hoc non quia de egenis
pertinebat ad eum: sed quia fur erat et
loculos habẽs ea q̃ mittebãt portabat.

σταξεν. είπεν ουν ο ιησούς. άφες αυτήν, εις
την ημέραν του ενταφιασμού μου τετήρη=
κεν αυτό. τους πτωχούς γαρ πάντοτε έχε=
τε μεθ' εαυτών, εμέ δε ου πάντοτε έχετε.
έγνω ουν όχλος πολύς εκ των ιουδαίων
ότι εκεί εστί, και ήλθον ου διά τον ιησούν
μόνον, αλλ' ίνα και τον λάζαρον ίδωσιν ον
ήγειρεν εκ νεκρών. εβουλεύσαντο δε οι αρ=
χιερείς ίνα και τον λάζαρον αποκτείνωσιν,
ότι πολλοί δι' αυτόν υπήγον των ιουδαί=
ων, και επίστευον είς τον ιησούν. τη επαύριον
όχλος πολύς ο ελθών εις την εορτήν, α=
κούσαντες ότι έρχεται ο ιησούς εις ιεροσό=
λυμα, έλαβον τα βαΐα των φοινίκων, και
εξήλθον εις υπάντησιν αυτώ και έκραζον.
ωσαννά' ευλογημένος ο ερχόμενος εν ονό=
ματι κυρίου βασιλεύς του ισραήλ. ευρών
δε ο ιησούς ονάριον εκάθησεν επ' αυτώ, κα
θώς εστί γεγραμμένον. μη φοβού θύγατερ
σιών, ιδού ο βασιλεύς σου έρχεται καθήμε
νος επί πώλον όνου. ταύτα δε ουκ έγνω=
σαν οι μαθηταί αυτού το πρώτον, αλλ' ό=
τε εδοξάσθη ο ιησούς τότε εμνήσθησαν ότι
ταύτα ην επ' αυτώ γεγραμμένα. και ταύ=
τα εποίησαν αυτώ. εμαρτύρει ουν ο όχλος
ο ων μετ' αυτού, ότε τον λάζαρον εφώνη=
σεν εκ του μνημείου, και ήγειρεν αυτόν εκ
νεκρών. διά τούτο και υπήντησεν αυτώ ο ό=
χλος, ότι ήκουσε τούτο αυτόν πεποιηκέναι
το σημείον. οι ουν φαρισαίοι είπον προς ε=
αυτούς. θεωρείτε ότι ουκ ωφελείτε ουδέν. ί
δε ο κόσμος οπίσω αυτού απήλθεν. ήσαν δε
τινές έλληνες εκ των αναβαινόντων ίνα
προσκυνήσωσιν εν τη εορτή. ούτοι ουν προ
σήλθον φιλίππω τω από βηθσαϊδά της γα=
λιλαίας, και ηρώτων αυτόν λέγοντες. κύριε
θέλομεν τον ιησούν ιδείν. έρχεται φίλιππος
και λέγει τω ανδρέα. και πάλιν ανδρέας
και φίλιππος λέγουσι τω ιησού. ο δε ιη=
σούς απεκρίνατο αυτοίς λέγων. ελήλυθεν
η ώρα ίνα δοξασθή ο υιός του ανθρώπου. α
μήν αμήν λέγω υμίν, εάν μη ο κόκκος του
σίτου πεσών εις την γην αποθάνη αυτός
μόνος μένει. εάν δε αποθάνη, πολύν καρ=
πόν φέρει. ο φιλών την ψυχήν αυτού απολέ
σει αυτήν. και ο μισών την ψυχήν αυτού
εν τω κόσμω τούτω, εις ζωήν αιώνιον φυ
λάξει αυτήν. εάν εμοί διακονή τις, εμοί ακο=
λουθείτω. και όπου ειμί εγώ, εκεί και ο διά=
κονος ο εμός έσται. και εάν τις εμοί διακο=
νή τιμήσει αυτόν ο πατήρ. νυν η ψυχή μου
τετάρακται. και τι είπω. πάτερ σώσον με εκ
της ώρας ταύτης. αλλά διά τούτο ήλθον

Dixit ergo iesus. Sinite illam: vt in
diem sepulture mee seruet
illud. Pauperes enim semper habetis B
vobiscũ: me aũt non semper habebitis.
Cognouit ergo turba multa ex iudeis Mat. 21. a.
quia illic est et venerũt non ꝓpter iesũ Mar. 11. a.
tantum: sed vt lazarum viderent quem Luce. 19. d
suscitauit a mortuis. Cogitauerũt aũt prĩ
cipes sacerdotũ vt et lazarũ interficerent:
qꝛ multi ꝓpter illũ abibãt ex iudeis:
et credebant in iesuꝫ. In crastinũ autem Mat. 21. a.
turba multa q̃ venerat ad diẽ festũ: cũ Mar. 11. b.
audissent qꝛ venit iesus hierosolymam: Luce. 19. f.
acceperunt ramos palmarum et
ꝓcesserunt obuiam ei et clamabant.
Osanna benedictus qui venit in noĩe
domini rex israel. Et inuenit
iesus asellum et sedit super eum: sicut Mat. 21. a.
scriptum est. Noli timere filia Esaie. 62. d
sion: ecce rex tuus venit sedens Zacha. 9. b
super pullum asine. Hec non cognoue C
runt discipuli eius primuꝫ: sed quãdo
glorificatꝰ est iesus tũc recordati sũt qꝛ
hec erant scripta de eo. Et hec
fecerũt ei. Testimoniũ ergo ꝑhibebat tur
ba que erat cum eo: qñ lazarum voca
uit de monumento: et suscitauit eum a
mortuis. Propterea et obuiã vẽit ei tur
ba: quia audierunt eum fecisse hoc
signuꝫ. Pharisei ergo dixerũt ad semet
ipsos. Videtis quia nihil ꝓficimꝰ: Ecce
mũdus totꝰ post eũ abijt. Erant autẽ
quidã gentiles ex his qui ascenderãt vt
adorarẽt in die festo. Hi ergo acces=
serũt ad philippũ q̃ erat a bethsaida gali=
lee: et rogabant eum dicentes. Domine
volumus iesuꝫ videre. Venit philippꝰ:
et dicit andree. Andreas rursum
et philippus dixerũt iesu. Jesus autẽ D
respondit eis dicens. Venit
hora vt clarificetur filiꝰ hominis. Amẽ
amen dico vobis: nisi granum
frumẽti cadẽs ĩ terrã mortuũ fuerit ipsũ
solũ manet. Si aũt mortuũ fuerit: mul
tũ fructũ affert. Qui amat aĩaꝫ suã: ꝑ= Mat. 10. g.
det eam. Et qui odit animam suam et. 16. f.
in hoc mundo in vitam eternam custo Mar. 8. g.
diet eam. Si quis mihi ministrat: me se Luce. 17. g.
quatur. Et vbi sum ego illic et minister
meꝰ erit. Si quis mihi ⌈ Nũc aĩa mea Mat. 26. d.
ministrauerit: honorificabit eũ pr̃ meꝰ. Mar. 14. d
turbata est. Et qd dicã? Pr̃ saluifica
hac hora. Sed ꝓpterea veni ⌊ me ex

εις τὴν ὥραν ταύτην. πάτερ δόξασον σου
τὸ ὄνομα. ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρα=
νοῦ. καὶ ἐδόξασα, καὶ πάλιν δοξάσω. ὁ οὖν
ὄχλος ὁ ἑστὼς καὶ ἀκούσας, ἔλεγε βρον=
τὴν γεγονέναι. ἄλλοι ἔλεγον. ἄγγελος αὐ=
τῷ λελάληκεν. ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν. οὐ
δι' ἐμὲ αὕτη ἡ φωνὴ γέγονεν, ἀλλὰ δι' ὑ=
μᾶς. νῦν κρίσις ἐστὶ τοῦ κόσμου. νῦν ὁ ἄρ
χων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔ=
ξω. κἀγὼ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς πάντας
ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. τοῦτο δὲ ἔλεγε
σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσ
κειν. ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ὄχλος. ἡμεῖς ἠκούσα
μεν ἐκ τοῦ νόμου ὅτι ὁ χριστὸς μένει εἰς
τὸν αἰῶνα. καὶ πῶς σὺ λέγεις δεῖ ὑψωθῆ
ναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου. τίς ἐστιν οὗ=
τος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. εἶπεν οὖν αὐτοῖς
ὁ ἰησοῦς. ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς μεθ' ὑ=
μῶν ἐστί. περιπατεῖτε ἕως τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα
μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ. καὶ ὁ περιπα=
τῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει. ἕ=
ως τὸ φῶς ἔχετε πιστεύετε εἰς τὸ φῶς, ἵνα
υἱοὶ φωτὸς γένησθε. ταῦτα ἐλάλησεν ὁ ἰη=
σοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐτῶν. το
σαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπρο
σθεν αὐτῶν οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. ἵνα ὁ
λόγος ἡσαΐου τοῦ προφήτου πληρωθῇ ὃν
εἶπε. κύριε τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν, καὶ
ὁ βραχίων κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη. διὰ τοῦ
το οὐκ ἠδύναντο πιστεύειν, ὅτι πάλιν εἶ=
πεν ἡσαΐας. τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλ
μούς, καὶ πεπώρωκεν αὐτῶν τὴν καρδίαν,
ἵνα μὴ ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ νοήσωσι
τῇ καρδίᾳ, καὶ ἐπιστραφῶσι καὶ ἰάσωμαι
αὐτούς. ταῦτα εἶπεν ἡσαΐας ὅτε εἶδε τὴν
δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησε περὶ αὐτοῦ. ὅ
μως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ
ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ διὰ τοὺς φα=
ρισαίους οὐχ ὡμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνά
γωγοι γένωνται. ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν
τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἤπερ τὴν δόξαν
τοῦ θεοῦ. ἰησοῦς δὲ ἔκραξε καὶ εἶπεν. ὁ πισ
τεύων εἰς ἐμέ, οὐ πιστεύει εἰς ἐμέ, ἀλλ' εἰς
τὸν πέμψαντά με. καὶ ὁ θεωρῶν ἐμέ, θεω=
ρεῖ τὸν πέμψαντά με. ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσ
μον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, ἐν
τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ. καὶ ἐάν τις μου ἀκούσῃ
τῶν ῥημάτων καὶ μὴ πιστεύσῃ, ἐγὼ οὐ κρί
νω αὐτόν. οὐ γὰρ ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσ
μον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον. ὁ ἀθετῶν ἐ
μὲ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου, ἔχει
τὸν κρίνοντα αὐτόν. ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα
ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ, ὅ

in horā hāc. Pater clarifica nomē tuū.
Venit ergo vox de celo dicens.
Et clarificaui et iterū clarificabo. [bat
Turba ergo q̄ stabat et audierat: dice=
tonitruū esse factū. Alij āt dicebāt. An
gel9 ei locut9 est. Rñdit iesus et dixit. E
Nō ꝓpter me hec vox venit: sed pro=
pter vos. Nūc iudiciū ē mūdi. Nūc prī
ceps huius mundi eijcietur foras.
Et ego si exaltat9 fuero a terra: omnia
traham ad meipsū. Hoc autem dicebat
significans qua morte esset moriturus.
Respondit ei turba. Nos audiuimus
ex lege q2 christus manet in
eternum. Et quō tu dicis oportet exal
tari filium hominis? Et quis est iste
filius hominis? Dixit ergo eis
iesus. Adhuc modicum lumen in vobis
est. Ambulate dum lucem habetis: vt Ephe. 5. b.
non vos tenebre cōprehēdāt. Et q̄ ābu 1. Thes. 5. a.
lat in tenebris nescit quo vadat. Dum
lucem habetis credite in lucem: vt
filij lucis sitis. Hec locutus est iesus:
et abijt et abscondit se ab eis. Cum F
autem tanta signa fecisset coram
eis non credebant in eum: vt
sermo esaie ꝓphete impleretur quem
dixit. Dñe q̄s credidit auditui nrō: et Esa. 53. a.
brachiū dñi cui reuelatū ē. Propterea
non poterant credere: quia iterū dixit.
esaias. Excecauit oculos eorum: Mat. 13. b.
et indurauit cor eorum: Mar. 4. b.
vt non videant oculis et non intelligāt Luc. 8. b. Act. 28. d.
corde: et conuertantur et sanem Esa. 6. d.
eos. Hec dixit esaias quādo vidit
gloriā eius: et locut9 est de eo. Verū
tamen et ex principibus multi
crediderūt in eū: sed ꝓpter phariseos
nō confitebantur: vt de synagoga non
eijcerentur. Dilexerunt enim gloriam
hominum magis q̄ gloriam
dei. Jes9 āt clamauit et dixit. Qui cre
dit in me: non credit in me sed in
eū q̄ misit me. Et q̄ videt me: videt G
eū qui misit me. Ego lux in mundum
veni: vt omnis qui credit in me: in
tenebris nō maneat. Et si q̄s audierit
verba mea et nō custodierit: ego nō iu
dico eū. Nō enim veni vt iudicē mūdū
sed vt saluificē mūdū. Qui spernit me
et non accipit verba mea habet
qui iudicet eū. Sermo quē locut9 sū:
ille iudicabit eū in nouissimo die: quia

τι εγώ εξ εμαυτού ουκ ελάλησα. αλλ ο πέμ-
ψας με πατήρ αυτός μοι εντολήν έδωκε
τι είπω και τι λαλήσω. και οίδα ότι η εντο-
λή αυτού ζωή αιώνιος εστίν. α ουν λαλώ
εγώ, καθώς είρηκε μοι ο πατήρ ούτως λα-
λώ.

Cap.13.

Προ δε της εορτής του πάσχα ειδώς ο ιη-
σούς ότι ελήλυθεν αυτού η ώρα ίνα με-
ταβή εκ του κόσμου τούτου προς τον πα-
τέρα, αγαπήσας τους ιδίους τους εν τω κόσ-
μω, εις τέλος ηγάπησεν αυτούς. και δείπ-
νου γενομένου, του διαβόλου ήδη βεβληκό-
τος εις την καρδίαν ιούδα σίμωνος ισκαρι-
ώτου ίνα αυτόν παραδώ, ειδώς ο ιησούς ό-
τι πάντα δέδωκεν αυτώ ο πατήρ εις τας
χείρας, και ότι από θεού εξήλθε και προς
τον θεόν υπάγει, εγείρεται εκ του δείπνου
και τίθησι τα ιμάτια, και λαβών λέντιον δι-
έζωσεν εαυτόν. είτα βάλλει ύδωρ εις τον νι-
πτήρα, και ήρξατο νίπτειν τους πόδας των
μαθητών, και εκμάσσειν τω λεντίω ω ην δι-
εζωσμένος. έρχεται ουν προς σίμωνα πέ-
τρον, και λέγει αυτώ εκείνος. κυρίε συ μου
νίπτεις τους πόδας. απεκρίθη ιησούς και εί-
πεν αυτώ. ο εγώ ποιώ, συ ουκ οίδας άρ-
τι, γνώση δε μετά ταύτα. λέγει αυτώ πέ-
τρος. ου μή νίψης τους πόδας μου εις τον
αιώνα. απεκρίθη αυτώ ο ιησούς. εάν μη νί-
ψω σε ουκ έχεις μέρος μετ εμού. λέγει αυ-
τώ σίμων πέτρος. κύριε μη τους πόδας
μου μόνον, αλλά και τας χείρας και την κε-
φαλήν. λέγει αυτώ ο ιησούς. ο λελουμένος
ου χρείαν έχει η τους πόδας νίψασθαι,
αλλ εστί καθαρός όλος. και υμείς καθαροί
εστέ, αλλ ουχί πάντες. ήδει γαρ τον πα-
ραδιδόντα αυτόν. διά τούτο είπεν ουχί
πάντες καθαροί εστέ. ότε ουν ένιψε τους
πόδας αυτών, και έλαβε τα ιμάτια αυτού,
αναπεσών πάλιν είπεν αυτοίς. γινώσκετε
τι πεποίηκα υμίν. υμείς φωνείτε με ο δι-
δάσκαλος και ο κύριος, και καλώς λέγετε.
ειμί γαρ. ει ουν εγώ ένιψα υμών τους πό-
δας ο κύριος και ο διδάσκαλος, και υμείς ο-
φείλετε αλλήλων νίπτειν τους πόδας. υπό-
δειγμα γαρ δέδωκα υμίν, ίνα καθώς εγώ ε-
ποίησα υμίν, και υμείς ποιήτε. αμήν αμήν
λέγω υμίν, ουκ εστί δούλος μείζων του
κυρίου αυτού, ουδέ απόστολος μείζων
του πέμψαντος αυτόν. ει ταύτα οίδατε,
μακάριοι εστέ εάν ποιήτε αυτά. ου περί πάν-
των υμών λέγω. εγώ οίδα ους εξελεξάμην
αλλ ίνα η γραφή πληρωθή. ο τρώγων μετ
εμού τον άρτον, επήρεν επ εμέ την πτέρ-

ego ex meipso non sum locutꝰ: sed q̇ mi-
sit me pater: ipse mihi mandatū dedit
q̇d dicā ⁊ q̇d loquar. Et scio qꝛ māda-
tū eiꝰ vita eterna est. Que ergo ego lo-
quor: sicut dixit mihi pater sic loquor.

Cap.13.

Ante diē festum pasche sciens iesus A
qꝛ venit hora eius vt transeat
ex hoc mundo ad patrem:
cum dilexisset suos qui erant in mundo:
in finem dilexit eos. Et cena Luce.22.a.
facta cum diabolus iam misisset
in cor vt traderet eū iudas simonis sca-
riotis: sciens quia Mat.11.g. Luce.10.f. sup.6.c.
omnia dedit ei pater in
manus: et quia a deo exiuit et ad
deum vadit: surgit a cena [teū
⁊ ponit vestimēta sua: et cū accepisset li-
precinxit se. Deinde misit aquā in pel-
uim: et cepit lauare pedes [p̄cinctꝰ.
discipulorum: ⁊ extergere linteo quo erat
Venit ergo ad simonem petrum.
Et dicit ei petrꝰ. Domine tu mihi
lauas pedes? Respondit iesus: et dixit
ei. Quod ego facio tu nescis modo:
scies autē postea. Dicit ei petrus.
Non lauabis mihi pedes in
eternum. R̄ndit ei iesus. Si non laue-
ro te non habebis partē mecū. Dicit ei
simon petrꝰ. Dn̄e non tantum pedes
meos: sed et manus et caput.
Dicit ei iesus. Qui lotus est B
non indiget nisi vt pedes lauet:
sed est mundus totus. Et vos mundi
estis: sꝫ nō oēs. Sciebat enī quis nā eēt q̇ tra-
deret eū. Propterea dixit non
estis mundi omnes. Postq̄ ergo lauit
pedes eorum: accepit vestimēta sua: ⁊ cū
recubuisset iterum dixit eis. Scitis
q̇d fecerim vobis. Vos vocatis me ma-
gister ⁊ domine et bene dicitis.
Sū etenī. Si ergo ego laui pedes ve- Galla.6.a.
stros dominus ⁊ magister: vos debetis
alter alterius lauare pedes. Exemplū
enī dedi vobis: vt quēadmodū ego fe-
ci vobis: ita et vos faciatis. Amen amē Mat.10.c.
dico vobis: non est seruus maior Luce.6.f. j.15.f.
domino suo: neqꝫ apostolus maior est
eo qui misit illum. Si hec scitis
beati eritis si feceritis ea. Nō de oībꝰ
vobis dico. Ego scio quos elegerim.
Sꝫ vt adimpleat scriptura. Qui mādu- Psal.40.
cat mecū panē: leuauit cōtra me calca-

ναν αυτού. απάρτι λέγω υμίν προ του γενέσθαι, ίνα όταν γένηται πιστεύσητε ότι εγώ ειμί. αμήν αμήν λέγω υμίν ο λαμβάνων εάν τινά πέμψω, εμέ λαμβάνει. ο δε εμέ λαμβάνων, λαμβάνει τον ϖέμψαντά με. Ταύτα ειπών ο ιησούς εταράχθη τω ϖνεύματι και εμαρτύρησε και είπεν. αμήν αμήν λέγω υμίν ότι εις εξ υμών ϖαραδώσει με. έβλεπον ουν εις αλλήλους οι μαθηταί απορούμενοι ϖερί τίνος λέγει. ην δε ανακείμενος εις των μαθητών αυτού εν τω κόλπω του ιησού ον ηγάπα ο ιησούς. νεύει ουν τούτω σίμων ϖέτρος ϖυθέσθαι τις αν είη ϖερί ου λέγει. επιπεσών δε εκείνος επί το στήθος του ιησού λέγει αυτώ. κύριε τις εστίν. αποκρίνεται ο ιησούς. εκείνος εστίν ω εγώ βάψας το ψωμίον επιδώσω. και εμβάψας το ψωμίον, δίδωσιν ιούδα σίμωνος ισκαριώτη. και μετά το ψωμίον τότε εισήλθεν εις εκείνον ο σατανάς. λέγει ουν αυτώ ο ιησούς. ο ϖοιείς ποίησον τάχιον. τούτο δε ουδείς έγνω των ανακειμένων ϖρος τι είπεν αυτώ. τινές γαρ εδόκουν εϖεί το γλωσσόκομον είχεν ο ιούδας, ότι λέγει αυτώ ο ιησούς, αγόρασον ων χρείαν έχομεν εις την εορτήν, η τοις ϖτωχοίς ίνα τι δω. λαβών ουν το ψωμίον εκείνος ευθέως εξήλθεν. ην δε νυξ ότε εξήλθε. λέγει ο ιησούς. νυν εδοξάσθη ο υιός του ανθρώπου, και ο θεός εδοξάσθη εν αυτώ. ει ο θεός εδοξάσθη εν αυτώ, και ο θεός δοξάσει αυτόν εν εαυτώ, και ευθύς δοξάσει αυτόν. τεκνία έτι μικρόν μεθ υμών ειμί. ζητήσετε με. και καθώς είϖον τοις ιουδαίοις, ότι όπου υπάγω εγώ υμείς ου δύνασθε ελθείν. και υμίν λέγω άρτι. εντολήν καινήν δίδωμι υμίν ίνα αγαπάτε αλλήλους, καθώς ηγάϖησα υμάς, ίνα και υμείς αγαϖάτε αλλήλους. εν τούτω γνώσονται ϖάντες ότι εμοί μαθηταί εστέ εάν αγάπην έχητε εν αλλήλοις. λέγει αυτώ σίμων ϖέτρος. κύριε που υπάγεις. αϖεκρίθη αυτώ ο ιησούς. όϖου εγώ υπάγω ου δύνασαί με νυν ακολουθήσαι, ύστερον δε ακολουθήσεις μοι. λέγει αυτώ ϖέτρος. κύριε, διατί ου δύναμαί σοι ακολουθήσαι άρτι, την ψυχήν μου υπέρ σου θήσω. αϖεκρίθη αυτώ ο ιησούς. την ψυχήν σου υπέρ εμού θήσεις. αμήν αμήν λέγω σοι, ου μή αλέκτωρ φωνήση έως ου απαρνήση με τρις. Cap.14.

Μη ταρασσέσθω υμών η καρδία. ϖιστεύετε εις τον θεόν, και εις εμέ ϖιστεύετε. εν τη οικία του ϖατρός μου μοναί ϖολλαί εισίν. ει δε μη, είϖον αν υμίν. ϖορεύομαι

neū suū. Amodo dico vobis priusq̄ fiat
vt cum factū fuerit credatis: q2 ego
sū. Amē amē dico vobis: q̄ accipit si Mat.10.g.
quē misero: me accipit. Qui aūt me ac Luce.10.c.
cipit: accipit eum qui me misit. Cū hec C
dixisset iesus turbatus est spiritu: et
ptestat⁹ est ꝛ dixit. Amen amē dico vo Mat.26.b.
bis q2 vn⁹ ex vobis tradet me. Aspicie Mar.14.b.
bant ergo ad inuicem discipuli hesitātes Luce.22.c.
de quo diceret. Erat ergo recūbēs vn⁹ Ioā.21.f.
ex discipulis eius in sinu iesu
quē diligebat iēs⁹. Innuit ergo huic si
mō petr⁹ ꝛ dixit ei. Quis ē de quo dicit.
Itaq3 cū recubuisset ille supra pect⁹ iesu
dicit ei Domine quis est? Respondit
iesus. Ille est cui ego intinctum panē
porrexero. Et cum intinxisset panē de
dit iude simonis scariote. Et post
buccellā introiuit in eum sathanas.
Et dicit ei iesus. Quod facis fac
citi⁹. Hoc aūt nemo sciuit discūbentiū
ad q̄d dixerit ei. Quidā enim putabāt
quia loculos habebat iudas
q2 dixisset ei iesus: eme ea que
op⁹ sūt nobis ad diē festū: aut egenis
vt aliq̄d daret. Cum ergo accepisset ille
buccellā: exiuit cōtinuo. Erat aūt nox. D
Cū ergo exisset dixit iesus. Nūc clarifi
cat⁹ ē fili⁹ hōis: ꝛ de⁹ clarificat⁹ est in
eo. Si de⁹ clarificat⁹ ē i eo: ꝛ de⁹ cla
rificabit eū in semetipo: ꝛ ꝯtinuo clarifi
cabit eū. Filioli: adhuc modicū vobiscū
sū. Queretis me: ꝛ sicut dixi iudeis: quo Ioā.7.c.
ego vado vos non potestis venire.
Et vobis dico mō. Mādatū nouū do 1.Cor.4.d.
vobis: vt diligatis inuicem sicut dilexi Ephe.1.a. Philip.3.c.
vos vt et vos diligatis inuicem. 1.Thes.4.b.
In hoc cognoscent oēs q2 discipuli mei
estis: si dilectionē habueritis ad inuicē.
Dicit ei simon petrus. Domine quo
vadis. Respondit iesus. Quo
ego vado non potes me modo sequi:
sequeris aūt postea. Dicit ei
petrus. Quare non possum te sequi
modo? Animam meam pro te
ponam. Respondit ei iesus. Animam
tuam pro me pones. Amen amen di Mat.26.c.
co tibi: non cantabit gallus donec Mar.14.d. Luce.22.c.
ter me neges. Cap.14.

Et ait discipulis suis. Nō turbet cor A
vr̄m neq3 formidet. Creditis i deū ꝛ
in me credite. In domo pr̄is mei mā
siōes multe sūt. Si quo min⁹: dixissē vo

ἑτοιμάσαι τόπον ὑμῖν. καὶ ἐὰν πορευθῶ
καὶ ἑτοιμάσω ὑμῖν τόπον, πάλιν ἔρχομαι
καὶ παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτόν, ἵ=
να ὅπου εἰμὶ ἐγώ, καὶ ὑμεῖς ἦτε. καὶ ὅπου
ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε, καὶ τὴν ὁδὸν οἴδατε.
λέγει αὐτῷ θωμᾶς κύριε οὐκ οἴδαμεν ποῦ
ὑπάγεις, καὶ πῶς δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέ
ναι. λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς
καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή. οὐδεὶς ἔρχεται
πρὸς τὸν πατέρα εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. εἰ ἐγνώκει
τέ με, καὶ τὸν πατέρα μου ἐγνώκειτε ἄν. καὶ
ἀπάρτι γινώσκετε αὐτόν, καὶ ἑωράκατε αὐ=
τόν. λέγει αὐτῷ φίλιππος. κύριε δεῖξον ἡ=
μῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν. λέγει αὐτῷ
ὁ ἰησοῦς. τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμί,
καὶ οὐκ ἔγνωκάς με. φίλιππε, ὁ ἑωρακὼς
ἐμέ, ἑώρακε τὸν πατέρα, καὶ πῶς σὺ λέ=
γεις δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα. οὐ πιστεύεις ὅ
τι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐσ
τι. τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, ἀπ' ἐμαυ
τοῦ οὐ λαλῶ. ὁ δὲ πατὴρ ὁ ἐν ἐμοὶ μένων
αὐτὸς ποιεῖ τὰ ἔργα. πιστεύετέ μοι ὅτι ἐ=
γὼ ἐν τῷ πατρί, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐσ=
τιν. εἰ δὲ μή διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετε
μοι. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς
ἐμέ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ κἀκεῖνος ποιήσει,
καὶ μείζονα τούτων ποιήσει, ὅτι ἐγὼ πρὸς
τὸν πατέρα μου πορεύομαι. καὶ ὅτι ἂν αἰ=
τήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω,
ἵνα δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν τῷ υἱῷ. ἐάν τι αἰ=
τήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐγὼ ποιήσω. ἐὰν
ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσα
τε. καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα, καὶ ἄλλον
παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα μένῃ μεθ' ὑ=
μῶν εἰς τὸν αἰῶνα τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας,
ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θε=
ωρεῖ αὐτὸ οὐδὲ γινώσκει αὐτό. ὑμεῖς δὲ γι
νώσκετε αὐτό, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει. καὶ ἐν ὑ=
μῖν ἔσται. οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς, ἔρ=
χομαι πρὸς ὑμᾶς. ἔτι μικρόν, καὶ ὁ κόσμος
με οὐκέτι θεωρεῖ. ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με, ὅτι
ἐγὼ ζῶ καὶ ὑμεῖς ζήσεσθε. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέ
ρα γνώσεσθε ὑμεῖς, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί
μου καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοί κἀγὼ ἐν ὑμῖν. ὁ ἔχων
τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνος
ἐστὶν ὁ ἀγαπῶν με. ὁ δὲ ἀγαπῶν με ἀγα=
πηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρός μου. καὶ ἐγὼ ἀ=
γαπήσω αὐτόν, καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυ=
τόν. λέγει αὐτῷ ἰούδας οὐχ ὁ ἰσκαριώτης.
κύριε, καὶ τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμ=
φανίζειν σεαυτὸν καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ. ἀπε=
κρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ. ἐάν τις ἀγαπᾷ
με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ πατήρ

bis: quia vado parare vobis locum. Et si abiero
et preparauero vobis locum: iterum venio
et accipiam vos ad meipsum: vt
vbi sum ego et vos sitis. Et quo
ego vado scitis: et viam scitis.
Dicit ei thomas. Domine nescimus quo
vadis: et quomodo possumus viam scire?
Dicit ei iesus. Ego sum via
veritas et vita. Nemo venit
ad patrem nisi per me. Si cognouissetis
me: et patrem meum vtique cognouissetis. Et
amodo cognoscetis eum: et vidistis eum.
Dicit ei philippus. Domine ostende nobis
patrem et sufficit nobis. Dicit ei
iesus. Tanto tempore vobiscum sum
et non cognouistis me? Philippe qui vidit
me vidit patrem: et quomodo tu dicis
ostende nobis patrem. Non credis quia
ego in patre et pater in me est?
Uerba que ego loquor vobis a meipso
non loquor. Pater autem in me manens — B
ipse facit opera. Non creditis quia ego
in patre et pater in me est.
Alioquin propter opera ipsa credite. — sup. 5. f.
Amen amen dico vobis: qui credit in
me opera que ego facio et ipse faciet:
et maiora horum faciet quia ego ad — i.16.d.
patrem vado. Et quodcunque petieritis patrem
in nomine meo: hoc faciam:
vt glorificetur pater in filio. Si quid petieri — Mat. 11. d.
tis me in nomine meo: hoc faciam. Si — Mar. 11. c. i.15.b.et.16
diligitis me mandata mea seruate. — f.
Et ego rogabo patrem et alium
paraclitum dabit vobis vt maneat vobiscum
in eternum spiritum veritatis:
quem mundus non potest accipere: quia non vi=
det eum: nec scit eum. Uos autem cogno
scetis eum: quia apud vos manet et in vo
bis erit. Non relinquam vos orphanos: ve
niam ad vos. Adhuc modicum et mundus
me iam non videt. Uos autem videtis me quia — C
ego viuo et vos viuetis. In illo die
vos cognoscetis quia ego sum in patre
meo et vos in me et ego in vobis. Qui habet
mandata mea et seruat ea: ille
est qui diligit me. Qui autem diligit me: dili — Mat. 10. g.
getur a patre meo. Et ego diligam — et.18.a.et.25 f.
eum et manifestabo ei meipsum. — Luce. 10. e.
Dicit ei iudas non ille scariotis.
Domine quid factum est quia manifestaturus es no
bis teipsum et non mundo? Respondit
iesus et dixit ei. Si quis diligit
me sermonem meum seruabit: et pater

μου αγαπήσει αυτόν, και προς αυτόν ελευ
σόμεθα και μονήν παρ αυτώ ποιήσομεν. ο
μη αγαπών με, τους λόγους μου ου τη=
ρεί. και ο λόγος ον ακούετε, ουκ έστιν εμός,
αλλά του πέμψαντος με πατρός. Ταύτα
λελάληκα υμίν παρ υμίν μένων. ο δε πα=
ράκλητος το πνεύμα το άγιον ο πέμψει ο
πατήρ εν τω ονόματι μου, εκείνος υμάς δι
δάξει πάντα, και υπομνήσει υμάς πάντα α
είπον υμίν. ειρήνην αφίημι υμίν. ειρήνην
την εμήν δίδωμι υμίν. ου καθώς ο κόσμος
δίδωσιν εγώ δίδωμι υμίν. μή ταρασσέσ=
θω υμών η καρδία μηδε δειλιάτω. ηκούσα=
τε ότι εγώ είπον υμίν, υπάγω και έρχομαι
προς υμάς. ει ηγαπάτε με, εχάρητε άν, ότι
είπον πορεύομαι προς τον πατέρα, ότι ο πα
τήρ μου μείζων μου εστί. και νυν είρηκα υ=
μίν πριν γενέσθαι, ίνα όταν γένηται πιστεύ=
σητε. ουκετι πολλά λαλήσω μεθ υμών. έρ=
χεται γαρ ο του κόσμου άρχων και εν εμοί
ουκ έχει ουδέν. αλλ ίνα γνω ο κόσμος ότι
αγαπώ τον πατέρα, και καθώς ενετείλατο
μοι ο πατήρ ούτως ποιώ. εγείρεσθε άγω=
μεν εντεύθεν. Cap.15.

Εγώ ειμί η άμπελος η αληθινή, και ο πα
τήρ μου ο γεωργός εστί. πάν κλήμα εν
εμοί μη φέρον καρπόν, αίρει αυτό. και παν
το καρπόν φέρον καθαίρει αυτό, ίνα πλείο=
να καρπόν φέρη. ήδη υμείς καθαροί εστέ, δι=
ά τον λόγον ον λελάληκα υμίν. μείνατε εν
εμοί, καγώ εν υμίν. καθώς το κλήμα ου δύ
ναται καρπόν φέρειν αφ εαυτού εάν μη μεί=
νη εν τη αμπέλω, ούτως ουδέ υμείς εάν μη
εν εμοί μείνητε. εγώ ειμί η άμπελος, υμείς
τα κλήματα. ο μένων εν εμοί καγώ εν αυ=
τώ, ούτος φέρει καρπόν πολύν. ότι χωρίς
εμού ου δύνασθε ποιείν ουδέν. εάν μη τις
μείνη εν εμοί, εβλήθη έξω ως το κλήμα, και
εξηράνθη. και συνάγουσιν αυτά, και εις το
πυρ βάλλουσι, και καίεται. εάν μείνητε
εν εμοί, και τα ρήματα μου εν υμίν μείνη,
ο εάν θέλητε αιτήσεσθε και γενήσεται υμίν.
εν τούτω εδοξάσθη ο πατήρ μου, ίνα καρ
πόν πολύν φέρητε, και γενήσεσθε εμοί μα=
θηταί. καθώς ηγάπησε με ο πατήρ, καγώ η
γάπησα υμάς. μείνατε εν τη αγάπη τη εμή.
εάν τας εντολάς μου τηρήσητε, μενείτε εν
τη αγάπη μου. καθώς εγώ τας εντολάς
του πατρός μου τετήρηκα, και μένω αυ=
τού εν τη αγάπη. Ταύτα λελάληκα υμίν, ί=
να η χαρά η εμή εν υμίν μείνη και η χαρά υ
μών πληρωθή. αύτη εστίν η εντολή η εμή, ί=
να αγαπάτε αλλήλους, καθώς ηγάπησα υ=

meus diliget eum: et ad eum veniem⁹:
et mansionē apud eū faciem⁹. [Pūat.
Qui nō diligit me sermones meos nō
Et sermonē quē audistis nō est meus:
sed eius qui misit me patris. Hec oooo
locut⁹ sū vobis apd̄ vos manēs. Pa= D
raclitus aūt spiritus sanctus quē mittet
pater in nomine meo: ille vos docebit
omnia et suggeret vobis oīa quecunqꝫ
dixero vobis. Pacē relinquo vobis: pa=
cē meā do vobis. Non quomodo mūd⁹
dat ego do vobis. Non turbetur oooo
cor vestrum neqꝫ formidet. Audistis oo
qꝛ ego dixi vobis: vado et venio oooo
ad vos. Si diligeretis me gauderetis vti
vado ad patrem: quia pater oo [qꝛ: qꝛ
maior me est. Et nunc dixi vobis ooo
priusqꝫ fiat vt cum factuꝫ fuerit creda
tis. Jam nō multa loquar vobiscū. Ue
nit enim princeps mūdi huiuꝫ: et in me
nō hꝫ quicqꝫ. Sꝫ vt cognoscat mūd⁹: qꝛ
diligo patrem: et sicut mandatū dedit
mihi pater sic facio. Surgite eamus
hinc. Cap.15.

Ego sum vitis vera: et pater oooo A
me⁹ agricola est. Omē palmitē i
me nō ferentē fructuꝫ tollet eū: et oēm
qui fert fructum purgabit eum vt ooo
fructū pl⁹ afferat. Jā vos mūdi estis p
pter sermonē quē locut⁹ sū vobis: Ma
nete i me et ego in vobis. Sicut pal
mes nō pōt ferre fructū a semetipo nisi
manserit in vite: sic nec vos nisi oooo
in me manseritis. Ego sum vitis vos
palmites: qui manet in me et ego i eo
hic fert fructum multum: quia sine oo
me nihil potestis facere. Si quis oooo
i me nō mānserit mittet foras sicut pal=
arescet: et colligent eum et in [mes et
ignem mittent et ardet. Si manseritis Mat.21.A
in me et verba mea in vobis manserint Mar.11.C
quodcūqꝫ volueritis petetis et fiet vobis. Supra 4.A / J.16.E
In hoc clarificat⁹ ē pr̄ me⁹ vt fructū
plimū afferatis: et efficiamini mei discipli.
Sicut dilexit me pater et ego dilexi oo
vos. Manete in dilectione mea. oooo B
Si pcepta mea seruaueritis: manebitis i
dilectione mea: sicut et ego patris mei
precepta seruaui: et maneo oooooooo
in ei⁹ dilectiōe. Hec locut⁹ sū vobis vt
gaudiū meū in vobis sit: et gaudiū ve
strū impleatur. Hoc est preceptū meū vt 1.Cor.4.A / Ephe.5.A
diligatis inuicem sicut dilexi vos. oo

μάς. μείζονα ταύτης αγάπην ουδείς έχει,
ίνα τις την ψυχήν αυτού θη υπέρ των
φίλων αυτού. υμείς φίλοι μου εστέ,
εάν ποιήτε όσα εγώ εντέλλομαι υμίν.
ουκέτι υμάς λέγω δούλους, ότι ο δού=
λος ουκ οίδε τι ποιεί αυτού ο κύριος. υ
μάς δε είρηκα φίλους, ότι πάντα α ήκου
σα παρά του πατρός μου εγνώρισα υμίν.
ουχ υμείς με εξελέξασθε, αλλ εγώ εξε=
λεξάμην υμάς, και έθηκα υμάς, ίνα υμείς
υπάγητε και καρπόν φέρητε, και ο καρ=
πός υμών μένη, ίνα ότι αν αιτήσητε τον
πατέρα εν τω ονόματί μου, δω υμίν. ταύ
τα εντέλλομαι υμίν, ίνα αγαπάτε αλλή=
λους. ει ο κόσμος υμάς μισεί, γινώσκετε
ότι εμέ πρώτον υμών μεμίσηκεν. ει εκ
του κόσμου ήτε, ο κόσμος αν το ίδιον
εφίλει. ότι δε εκ του κόσμου ουκ εστέ,
αλλ εγώ εξελεξάμην υμάς εκ του κόσ=
μου, διά τούτο μισεί υμάς ο κόσμος. μνη
μονεύετε του λόγου ου εγώ είπον υ=
μίν. ουκ εστί δούλος μείζων του κυρί=
ου αυτού. ει εμέ εδίωξαν και υμάς διώ=
ξουσιν. ει τον λόγον μου ετήρησαν, και
τον υμέτερον τηρήσουσιν. αλλά ταύτα
πάντα ποιήσουσιν υμίν διά το όνομα
μου, ότι ουκ οίδασι τον πέμψαντα με.
ει μη ήλθον και ελάλησα αυτοίς, αμαρ=
τίαν ουκ είχον. νυν δε πρόφασιν ουκ έ=
χουσι περί της αμαρτίας αυτών. ο εμέ
μισών, και τον πατέρα μου μισεί. ει τα
έργα μη εποίησα εν αυτοίς α ουδείς άλ
λος πεποίηκεν, αμαρτίαν ουκ είχον. νυν
δε και εωράκασι και μεμισήκασι και εμέ και
τον πατέρα μου. αλλ ίνα πληρωθή ο λό=
γος ο γεγραμμένος εν τω νόμω αυτών ότι
εμίσησάν με δωρεάν. όταν δε έλθη ο παρά
κλητος ον εγώ πέμψω υμίν παρά του πα
τρός το πνεύμα της αληθείας, ο παρά του
πατρός εκπορεύεται, εκείνος μαρτυρήσει
περί εμού, και υμείς δε μαρτυρείτε, ότι
απ αρχής μετ εμού εστέ. Cap. 16.

Ταύτα λελάληκα υμίν, ίνα μη σκανδα=
λισθήτε. αποσυναγώγους ποιήσουσιν
υμάς. αλλ έρχεται ώρα, ίνα πας ο αποκ
τείνας υμάς, δόξη λατρείαν προσφέρειν
τω θεώ. και ταύτα ποιήσουσιν, ότι ουκ
έγνωσαν τον πατέρα ουδέ εμέ. αλλά ταύ
τα λελάληκα υμίν, ίνα όταν έλθη η ώ=
ρα μνημονεύητε αυτών, ότι εγώ εί=
πον υμίν. ταύτα δε υμίν εξ αρχής ουκ
είπον ότι μεθ υμών ήμην. νυν δε υ=
πάγω προς τον πέμψαντα με, και

Maiorē hac dilectionē nemo habet: q̄ Phili.3.d.
ut animā suam ponat quis pro 1.The.4.b 1.Jos.4.c
amicis suis. Vos amici mei estis:
si feceritis que ego precipio vobis.
Iā non dicam vos seruos: q: seruus
nescit quid faciat dn̄s eius. Vos
aūt dixi amicos: quia oīa quecūq3 au=
diui a patre meo nota feci vobis.
Non vos me elegistis: sed ego elegi 1.Johā.5.c
vos: et posui vos ut Mat.10.f.
eatis et fructum afferatis: et fructus Mar.10.g. C
vester maneat: ut quodcunq3 petieritis
patrē in nomine meo det vobis. Hec 1.Johā.5.d
mando vobis ut diligatis inuicem.
Si mundus vos odit: scitote
q: me priorē vobis odio hūit. Si de mū
do fuissetis: mūdus quod suum erat
diligeret. Q: vero de mūdo nō estis:
sed ego elegi vos de mundo:
propterea odit vos mundus. Memēto
te sermonis mei quem ego dixi vobis.
Non est seruus maior domino Mat.10.c.
suo. Si me psecuti sūt ⁊ vos psequnt. Luce.6.f.
Si sermonem meum seruauerunt: et Mat.24.b
vestrum seruabunt. Sed hec Mar.13.b Luce.21.c.
omnia facient vobis propter nomen D
meu3: quia nesciunt eu3 qui misit me.
Si nō venissē et locutus fuisse3 eis: pec
catū nō hērent. Nūc āt excusationē non
de peccato suo. Qui me hūt
odit et patrem meum odit. Si
opera nō fecisse3 in eis que nemo alius
fecit: peccatum non haberent. Nunc
aūt ⁊ viderunt: et oderunt et me et
patrem meū. Sed ut adimpleatur sermo
qui in lege eorum scriptus est: quia Psal.108
odio habuerūt me grat. Cū āt venerit
quē ego mitta3 vobis a pr̄e paclit9
spiritum veritatis qui a
patre procedit: ille testimoniū phibebit
de me: ⁊ vos testimoniū phibebit q:
ab initio mecum estis. Cap.16.

Hec locut9 su3 vobis ut nō scanda A
lizemini. Absq3 synagogis facient Mat.10.c.
vos. Sed venit hora ut oīs qui inter Mar.13.b. Luce.12.b.
ficit vos: arbitretur obsequiū se prestare
deo. Et hec facient vobis: quia non
nouerunt patrem neq3 me. Sed hec
locut9 sum vobis ut cum venerit hora
eorum: reminiscamini quia ego dixi
vobis. Hec autē vobis ab initio non
dixi quia vobiscū eram. Et nunc vado
ad eum qui misit me: et

ουδείς εξ υμώμ ερωτά με που υπάγεις.
αλλ' ότι ταύτα λελάληκα υμίμ, η λύ=
πη πεπλήρωκεμ υμώμ την καρδίαμ. αλλ' ε
γώ την αλήθειαμ λέγω υμίμ, συμφέρει υ=
μίμ ίμα εγώ απέλθω. εάμ γαρ εγώ μη α=
πέλθω, ο παράκλητος ουκ ελεύσεται προς
υμάς. εάμ δε πορευθώ, πέμψω αυτόμ
προς υμάς. και ελθώμ εκείμος ελέγξει τομ
κόσμομ περί αμαρτίας, και περί δικαιο=
σύμης και περί κρίσεως. περί αμαρτίας
μεμ, ότι ου πιστεύουσιμ εις εμέ. περί δι
καιοσύμης δε, ότι προς τομ πατέρα μου
υπάγω, και ουκέτι θεωρείτε με. περί δε
κρίσεως, ότι ο άρχωμ του κόσμου τού=
του κέκριται. έτι πολλά έχω λέγειμ υ=
μίμ, αλλ' ου δύμασθε βαστάζειμ άρτι. ό=
ταμ δε έλθη εκείμος το πμεύμα της αληθεί=
ας, οδηγήσει υμάς εις πάσαμ την αλήθειαμ
ου γαρ λαλήσει αφ' εαυτού, αλλ' όσα αμ
ακούση λαλήσει, και τα ερχόμεμα αμαγ=
γελεί υμίμ. εκείμος εμέ δοξάσει, ότι εκ του
εμού λήψεται, και αμαγγελεί υμίμ. πάμ=
τα όσα έχει ο πατήρ εμά εστί. διά τού=
το είπομ ότι εκ του εμού λαμβάμει, και α
μαγγελεί υμίμ. μικρόμ και ου θεωρείτε με,
και πάλιμ μικρόμ και όψεσθε με, ότι υπά
γω προς τομ πατέρα. είπομ ουμ εκ των
μαθητώμ αυτού προς αλλήλους. τι εστί
τούτο ο λέγει ημίμ, μικρόμ και ου θεω=
ρείτε με, και πάλιμ μικρόμ και όψεσθε με,
και ότι εγώ υπάγω προς τομ πατέρα. έ=
λεγομ ουμ. τούτο τι εστίμ ο λέγει το μι=
κρόμ. ουκ οίδαμεμ τι λαλεί. έγμω ουμ ο ιη
σούς ότι ήθελομ αυτόμ ερωτάμ, και είπεμ
αυτοίς περί τούτου ζητείτε μετ' αλλήλωμ,
ότι είπομ μικρόμ και ου θεωρείτε με, και πά
λιμ μικρόμ και όψεσθε με. αμήμ αμήμ λέ=
γω υμίμ, ότι κλαύσετε και θρημήσετε υμείς,
ο δε κόσμος χαρήσεται. υμείς δε λυπηθή=
σεσθε, αλλ' η λύπη υμώμ εις χαράμ γε=
μήσεται. η γυμή όταμ τίκτη λύπημ έχει ότι
ήλθεμ η ώρα αυτής. όταμ δε γεμμήση το
παιδίομ, ουκέτι μμημομεύει της θλίψεως
διά τημ χαράμ, ότι εγεμμήθη άμθρωπος εις
τομ κόσμομ. και υμείς ουμ λύπημ μεμ μυμ
έχετε. πάλιμ δε όψομαι υμάς, και χαρή=
σεται υμώμ η καρδία, και τημ χαράμ υμώμ
ουδείς αίρει αφ' υμώμ. και εμ εκείμη τη η
μέρα εμέ ουκ ερωτήσετε ουδέμ. αμήμ α=
μήμ λέγω υμίμ, ότι όσα αμ αιτήσητε
τομ πατέρα εμ τω ομόματι μου, δώ=
σει υμίμ. έως άρτι ουκ ητήσατε ουδέμ εμ

nemo ex vobis interrogat me quo vadis.
Sed quia hec locutus sũ vobis: tristi
tia impleuit cor vestrum. Sed ego
veritatem dico vobis: expedit vobis
vt ego vadam. Si enim ego non abiero
paraclitus non veniet ad
vos: si aũt abiero mittam eum
ad vos. Et cum venerit ille arguet
mundum de peccato: et de iustitia
et de iudicio. De peccato
quidẽ: quia non crediderũt in me. De iu
stitia vero: quia ad patrem B
vado et iam non videbitis me. De
iudicio aũt: quia princeps mundi hui9
iam iudicat9 est. Adhuc mlta hẽo vo=
bis dicere: sed nõ potestis portare mõ.
aũt venerit ille spirit9 veritatis: Cum
docebit vos omnem veritatem.
Non .n. loquetur a semetipso: sed que=
cũqꝫ audiet loquetur: et q̃ ventura sũt ãnũ
ciabit vobis. Ille me clarificabit: qz de
meo accipiet et annũciabit vobis. Oia Mat. 11. Luc. 10.
quecũqꝫ habet pater mea sũt. Propte=
rea dixi: qz de meo accipiet et annũcia
bit vobis. Modicũ et iã nõ videbitis me:
et iterũ modicũ et videbitis me: qz va=
do ad patrem. Dixerunt ergo ex
discipulis eius adinuicem. Quid est
hoc qđ dicit nobis modicũ et nõ videbi
tis me: et iterũ modicũ et videbitis me
et quia vado ad patrem? Dicebant
ergo. Quid ẽ hoc quod dicit modicũ?
Nescim9 quid loquitur. Cognouit aũt ie=
sus quia volebãt eũ interrogare et dixit
eis. De hoc queritis inter vos: C
qz dixi modicũ et nõ videbitis me: et ite
rũ modicũ et videbitis me. Amẽ amẽ di
co vobis: qz plorabitis et flebitis vos
mũdus aũt gaudebit. Vos aũt cõtrista Hiere. 31. Jaco. 4.
bimini: sed tristitia vestra vertetur in gaudiũ.
Mulier cum parit tristitiam habet: qz
venit hora eius. Cum aũt peperit
puerum iam non meminit pressure
propter gaudium: quia natus est hõ in
mũdũ. Et vos igitur nũc quidẽ tristitiã
hẽtis. Iterũ autẽ videbo vos: et gaude
bit cor vestrum: et gaudium vestrum
nemo tollet a vobis. Et in illo die
me nõ interrogabitis quicqꝫ. Amen amen Mat. 21. Mar. 11.
dico vobis: si quid petieritis supra 4.
patrem in nomine meo dabit
vobis. Usqꝫ mõ nõ petistis quicqꝫ in

τῷ ὀνόματί μου. αἰτεῖτε καὶ λήψεσθε, ἵνα
ἡ χαρὰ ὑμῶν ἡ πεπληρωμένη. Ταῦτα
ἐν παροιμίαις λελάληκα ὑμῖν. ἀλλ' ἔρχε-
ται ὥρα ὅτε οὐκέτι ἐν παροιμίαις λαλή-
σω ὑμῖν, ἀλλὰ παρρησίᾳ περὶ τοῦ πατρὸς
ἀναγγελῶ ὑμῖν. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ
ὀνόματί μου αἰτήσεσθε. καὶ οὐ λέγω ὑμῖν
ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν.
αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς
ἐμὲ πεφιλήκατε, καὶ πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ
παρὰ τοῦ θεοῦ ἐξῆλθον. ἐξῆλθον παρὰ τοῦ
πατρός, καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον. πά-
λιν ἀφίημι τὸν κόσμον, καὶ πορεύομαι πρὸς
τὸν πατέρα. λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐ-
τοῦ. ἴδε νῦν παρρησίᾳ λαλεῖς, καὶ παροιμί-
αν οὐδεμίαν λέγεις. νῦν οἴδαμεν ὅτι οἶ-
δας πάντα, καὶ οὐ χρείαν ἔχεις ἵνα τίς σε
ἐρωτᾷ. ἐν τούτῳ πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ
ἐξῆλθες. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς. ἄρτι πι-
στεύετε. ἰδοὺ ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐλήλυ-
θεν, ἵνα σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια καὶ
ἐμὲ μόνον ἀφῆτε. καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅ-
τι ὁ πατὴρ μετ' ἐμοῦ ἐστί. Ταῦτα λελά-
ληκα ὑμῖν, ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε. ἐν τῷ
κόσμῳ θλῖψιν ἔχετε, ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ
νενίκηκα τὸν κόσμον. Cap. 17.
Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ ἰησοῦς, καὶ ἐπῆρε τοὺς
ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ
εἶπε. πάτερ ἐλήλυθεν ἡ ὥρα, δόξασόν σου
τὸν υἱόν, ἵνα καὶ ὁ υἱός σου δοξάσῃ σε. κα-
θὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκός
ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ, δώσει αὐ-
τοῖς ζωὴν αἰώνιον. αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος
ζωή, ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν
θεόν, καὶ ὃν ἀπέστειλας ἰησοῦν χριστόν. ἐ-
γώ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ ἔργον ἐτε-
λείωσα ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω. καὶ νῦν
δόξασόν με σὺ πάτερ παρὰ σεαυτῷ τῇ δό-
ξῃ ᾗ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ
σοί. ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώ-
ποις, οὓς δέδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου. σοὶ ἦ-
σαν, καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς δέδωκας, καὶ τὸν λό-
γον σου τετηρήκασι. νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάν-
τα ὅσα δέδωκάς μοι παρὰ σοῦ ἐστιν, ὅτι
τὰ ῥήματα ἃ δέδωκάς μοι δέδωκα αὐ-
τοῖς, καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ ἔγνωσαν ἀλη-
θῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν
ὅτι σύ με ἀπέστειλας. ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρω-
τῶ, οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ πε-
ρὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοί εἰσι. καὶ τὰ ἐ-
μὰ πάντα σά ἐστι, καὶ τὰ σὰ ἐμά. καὶ δε-
δόξασμαι ἐν αὐτοῖς. καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἐν τῷ
κόσμῳ, καὶ οὗτοι ἐν τῷ κόσμῳ εἰ-

noie meo. Petite et accipietis: vt oo 1. Johã. 1. b
gaudium vestrum sit plenum. Hec ooo
in prouerbijs locut⁹ sum vobis. Uenit D
hora cuȝ iam nõ in prouerbijs loquar
vobis: sed palam de patre meo ooo ooo
annunciabo vobis. In illo die in oooo
noie meo petetis. Et non dico vobis
quia ego rogabo patrem de vobis.
Ipse enim pater amat vos quia vos
me amastis: et credidistis quia ooo ooo
ex deo exiui. Exiui a oooooooo ooo ooo
patre et veni in mundum. Iterum ooo
relinquo mundum: ⁊ vado ad oooo ooo
patrem. Dicunt ei discipuli eius. ooo
Ecce nunc palaȝ loqueris et prouerbiũ
nullum dicis. Nunc scimus quia scis
omnia: ⁊ non opus est tibi vt quis te
interroget. In hoc credimus: q᷑ a deo
existi. Respondit eis iesus. Modo cre-
ditis. Ecce venit hora ⁊ iam venit oooo Mat. 26. c.
vt dispergamini vnusquisq; in propria ⁊ Mar. 14. c.
me solum relinquatis: ⁊ nõ sũ solus q᷑ Zacha. 13. c.
pater mecũ est. Hec locutus suȝ vobis y. Uenit. in grec. preteriti tẽporis.
vt in me pacem habeatis. In oooo oo
mũdo pressurã habebitis: sȝ ↄfidite: ego
vici mundum. Cap. 17.
Hec locutus est iesus: et subleuatis A
oculis in celum oooooooooooo ooo
dixit. Pater venit hora clarifica ooo
filiũ tuũ vt filius tuus clarificet te. Si-
cut dedisti ei potestatem omnis carnis
vt omne quod dedisti ei det eis oooo
vitam eternam. Hec est autem ooo ooo
vita eterna vt cognoscãt te solũ deũ ve-
rum: ⁊ quem misisti iesum xp̃m. Ego
te clarificaui super terram: opus cõsũ-
maui qd̃ dedisti mihi vt faciã. Et nũc
clarifica me tu pr̃ apd̃ temetipsũ clari-
tate quã habui priusq̃ mũd⁹ fieret apd̃
te. Manifestaui nomen tuum hoibus
quos dedisti mihi de mũdo. Tui erãt
et mihi eos dedisti: et sermonem oooo
tuũ seruauerũt. Nũc cognouerũt q᷑ oia
que dedisti mihi abs te sunt. Quia oo B
verba que dedisti mihi dedi eis: oo ooo
⁊ ipsi acceperunt et cognouerunt vere
quia a te exiui et crediderunt oooo oo
quia tu me misisti. Ego pro eis rogo:
non pro mundo rogo sed pro ⌈ mea
his quos dedisti mihi quia tui sũt. Et
oia tua sũt ⁊ tua mea sũt: ⁊ clarificatus
sum in eis. Et iam nõ sum in ooo ooo
mundo: ⁊ hi in mundo ooo oooooo ooo

σί, καὶ ἐγὼ πρός σε ἔρχομαι. πάτερ
ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου
ᾧ δέδωκάς μοι, ἵνα ὦσιν ἕν, καθὼς ἡμεῖς.
ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ, ἐγὼ
ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου. οὓς
δέδωκάς μοι ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐ-
τῶν ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα
ἡ γραφὴ πληρωθῇ. νῦν δὲ πρός σε ἔρ-
χομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ, ἵνα
ἔχωσι τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην
ἐν αὐτοῖς. ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λό-
γον σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτούς, ὅ-
τι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου, καθὼς ἐγὼ οὐκ
εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄ-
ρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα τηρή-
σῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. ἐκ τοῦ κόσ-
μου οὐκ εἰσί, καθὼς ἐγὼ ἐκ τοῦ κόσμου
οὐκ εἰμί. ἁγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ
σου. ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστι. καθὼς
ἐμὲ ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον, κἀγὼ ἀπέ-
στειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον. καὶ ὑπὲρ αὐ-
τῶν ἐγὼ ἁγιάζω ἐμαυτόν, ἵνα καὶ αὐτοὶ
ὦσιν ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ. οὐ περὶ τού-
των δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν
πιστευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐ-
μέ. ἵνα πάντες ἓν ὦσι, καθὼς σύ πάτερ ἐν
ἐμοὶ κἀγὼ ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν
ἓν ὦσιν, ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ ὅτι σύ
με ἀπέστειλας. καὶ ἐγὼ τὴν δόξαν ἣν δέ-
δωκάς μοι δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὦσιν ἕν,
καθὼς ἡμεῖς ἕν ἐσμεν. ἐγὼ ἐν αὐτοῖς, καὶ
σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ὦσι τετελειωμένοι εἰς ἕν,
καὶ ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με ἀπέ-
στειλας, καὶ ἠγάπησας αὐτούς, καθὼς ἐμὲ
ἠγάπησας. πάτερ οὓς δέδωκάς μοι θέλω
ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγώ, κἀκεῖνοι ὦσι μετ' ἐ-
μοῦ, ἵνα θεωρῶσι τὴν δόξαν τὴν ἐμήν, ἣν
δέδωκάς μοι, ὅτι ἠγάπησάς με πρὸ κα-
ταβολῆς κόσμου. πάτερ δίκαιε καὶ ὁ κόσ-
μος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνων καὶ οὗ-
τοι ἔγνωσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας, καὶ ἐ-
γνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου καὶ γνωρί-
σω, ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν ἠγάπησάς με ἐν αὐτοῖς
ᾖ, κἀγὼ ἐν αὐτοῖς.

Cap. 18.

Ταῦτα εἰπὼν ὁ ἰησοῦς ἐξῆλθε σὺν τοῖς
μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρ-
ρου τῶν κέδρων, ὅπου ἦν κῆπος εἰς ὃν εἰ-
σῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ᾔδει
δὲ καὶ ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν τὸν
τόπον, ὅτι πολλάκις συνήχθη ὁ ἰησοῦς
ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ὁ οὖν ἰού-
δας λαβὼν τὴν σπεῖραν καὶ ἐκ τῶν ἀρχιε-
ρέων καὶ φαρισαίων ὑπηρέτας, ἔρχεται

sunt: ⁊ ego ad te venio. Pater
sancte serua eos in nomine tuo quos
dedisti mihi: vt sint vnum sicut ⁊ nos.
Cum essem cum eis ego
seruabam eos in nomine tuo. Quos
dedisti mihi ego custodiui: ⁊ nemo ex eis
perijt nisi filius perditionis vt
scriptura impleatur. Nunc autem ad te venio: Psal. 10[8]
et hec loquor in mundo: vt C
habeant gaudium meum impletum
in semetipsis. Ego dedi eis sermonem
tuum ⁊ mundus eos odio habuit: quia
non sunt de mundo sicut et ego non
sum de mundo. Non rogo vt tollas
eos de mundo: sed vt serues
eos a malo. De mundo
non sunt sicut et ego non sum de mundo.
Sanctifica eos in veritate.
Sermo tuus veritas est. Sicut tu
me misisti in mundum: ita ⁊ ego misi
eos in mundum. Et pro eis
ego sanctifico meipsum: vt sint et ipsi
sanctificati in veritate. Non pro eis
autem rogo tantum: sed et pro
eis qui credituri sunt per verbum eorum in me
vt omnes vnum sint sicut tu pater in
me et ego in te: vt et ipsi in nobis
vnum sint: vt credat mundus quia tu
me misisti. Et ego claritatem quam tu de- D
disti mihi dedi eis: vt sint vnum
sicut et nos vnum sumus. Ego in eis et
tu in me vt sint consummati in vnum:
⁊ cognoscat mundus quia tu me misisti
et dilexisti eos sicut et me
dilexisti. Pater quos dedisti mihi volo
vt vbi sum ego et illi sint mecum:
vt videant claritatem meam quam
dedisti mihi: quia dilexisti me ante consti-
tutionem mundi. Pater iuste mundus Mat. 11. c.
te non cognouit: ego autem te cognoui: ⁊ Luce. 10. d.
hi cognouerunt quia tu me misisti. Et notum
feci eis nomen tuum et notum faciam:
vt dilectio qua dilexisti me in ipsis
sit: et ego in ipsis.

Cap. 18.

Hec cum dixisset iesus egressus est cum A
discipulis suis trans torrentem Mat. 26. c.
cedron: vbi erat hortus in quem introi- Mar. 14. e.
uit ipse et discipuli eius. Sciebat Luce. 22. d.
autem et iudas qui tradebat eum
locum: quia frequenter iesus conuenerat
illuc cum discipulis suis. Judas ergo Mat. 26. e.
cum accepisset cohortem ⁊ a pontificibus Mar. 14. e.
et phariseis ministros: venit Luce. 22. e.

ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὅπλων. Ἰησοῦς οὖν εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτόν, ἐξελθὼν εἶπεν αὐτοῖς. τίνα ζητεῖτε. ἀπεκρίθησαν αὐτῷ. Ἰησοῦν τὸν ναζωραῖον. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. ἐγώ εἰμι. εἱστήκει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν μετ' αὐτῶν. ὡς οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ἔπεσον χαμαί. πάλιν οὖν αὐτοὺς ἐπηρώτησε. τίνα ζητεῖτε. οἱ δὲ εἶπον. Ἰησοῦν τὸν ναζωραῖον. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς. εἶπον ὑμῖν ὅτι ἐγώ εἰμι. εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν. ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν. ὅτι οὓς δέδωκάς μοι, οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα. σίμων οὖν πέτρος ἔχων μάχαιραν εἵλκυσεν αὐτήν, καὶ ἔπαισε τὸν τοῦ ἀρχιερέως δοῦλον, καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον τὸ δεξιόν. ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ μάλχος. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ πέτρῳ. βάλε τὴν μάχαιραν εἰς τὴν θήκην. τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέ μοι ὁ πατὴρ οὐ μὴ πίω αὐτό. ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλίαρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔδησαν αὐτόν, καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν πρὸς ἄνναν πρῶτον. ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου. ἦν δὲ καϊάφας ὁ συμβουλεύσας τοῖς ἰουδαίοις ὅτι συμφέρει ἕνα ἄνθρωπον ἀπολέσθαι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ. ἠκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ σίμων πέτρος, καὶ ὁ ἄλλος μαθητής. ὁ δὲ μαθητὴς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ συνεισῆλθε τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως. ὁ δὲ πέτρος εἱστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω. ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητὴς ὁ ἄλλος ὃς ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ εἶπε τῇ θυρωρῷ καὶ εἰσήγαγε τὸν πέτρον. λέγει οὖν ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρὸς τῷ πέτρῳ. μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; λέγει ἐκεῖνος. οὐκ εἰμί. εἱστήκεισαν δὲ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνθρακιὰν πεποιηκότες ὅτι ψῦχος ἦν καὶ ἐθερμαίνοντο. ἦν δὲ μετ' αὐτῶν ὁ πέτρος ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος. ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησε τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ. ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς. ἐγὼ παρρησίᾳ ἐλάλησα τῷ κόσμῳ. ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν τῇ συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ ὅπου πάντοτε οἱ ἰουδαῖοι συνέρχονται καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. τί με ἐπερωτᾷς. ἐπερώτησον τοὺς ἀκηκοότας τί ἐλάλησα αὐτοῖς, ἴδε οὗτοι οἴδασιν ἃ εἶπον ἐγώ. ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος, εἷς τῶν ὑπηρετῶν παρεστηκὼς ἐ-

illuc cum laternis et facibus et armis.
Jesus itaqꝫ sciens omnia q̄ ventura erant
super eum: processit et dixit eis. Quem
queritis? Responderunt ei. Jesum nazarenum.
Dicit eis iesus. Ego sum. Stabat
autem et iudas qui tradebat eum
cum ipsis. Ut ergo dixit eis ego sum
abierunt retrorsum et ceciderunt in terram.
Iterum ergo interrogavit eos. Quem queritis.
Illi autem dixerunt. Jesum nazarenum. Re-
spondit iesus. Dixi vobis quia ego sum. Si
ergo me queritis sinite hos abire. Ut
impleretur sermo quem dixit. Quia quos de-
disti mihi non perdidi ex eis quemquam.
Simon ergo petrus habens gladium eduxit — Mat.26.c. Mar.14.c. Luce.22.c.
eum: et percussit pontificis
servum: et abscidit auriculam eius
dexteram. Erat autem nomen servo mal-
chus. Dicit ergo iesus petro. Mitte
gladium tuum in vaginam. Calicem quem de- — B
dit mihi pater non vis ut bibam illum.
Cohors autem et tribunus et ministri — Mat.26. Mar.14. Luce.22.
iudeorum comprehenderunt iesum: et ligaverunt
eum et adduxerunt eum ad annam
primum. Erat enim socer caiphe qui
erat pontifex anni illius. Erat autem
caiphas qui consilium dederat iudeis:
quia expedit unum hominem mori pro
populo. Sequebatur autem iesum simon — Mat.26. Mar.14. Luce.22.
petrus et alius discipulus. Discipulus autem
ille erat notus pontifici: et
introivit cum iesu in atrium pontificis.
Petrus autem stabat ad ostium
foris. Exivit ergo discipulus alius qui erat
notus pontifici et dixit ostiarie
et introduxit petrum. Dixit ergo petro an- — Mat.26. Mar.14. Luce.22.
cilla ostiaria. Nunquid et tu ex
discipulis es hominis illius? Dicit
ille. Non sum. Stabant autem servi
et ministri ad prunas:
quia frigus erat: et calefaciebant se. Erat autem
cum eis et petrus stans et calefaciens se.
Pontifex ergo interrogavit iesum
de discipulis suis et de doctrina
eius. Respondit ei iesus. Ego
palam locutus sum mundo. Ego semper — Mat.26. Mar.14. Luce.22.
docui in synagoga et in templo
quo omnes iudei conveniunt: — E
et in occulto locutus sum nihil. Quid me in-
terrogas? Interroga eos qui audierunt
quid locutus sim ipsis: ecce hi sciunt
que dixerim ego. Hec autem cum dixisset — Mat.26. Mar.14.
unus assistens ministrorum dedit

δωκε ράπισμα/τω ιησού ειπών. ούτως α-
ποκρίνη/τω αρχιερεί. απεκρίθη αυτώ/ο ιη-
σούς. ει κακώς ελάλησα μαρτύρησον πε-
ρί/του κακού, ει δε καλώς τι με δέρεις. α-
πέστειλεν αυτόν/ο άννας δεδεμένον προς καϊ-
άφαν/τον αρχιερέα. ην δε σίμων πέτρος εσ-
τώς και θερμαινόμενος. είπον ουν αυτώ.
μη και συ εκ/των μαθητών αυτού ει. ηρνή-
σατο ουν εκείνος και είπεν. ουκ ειμί. λέγει
εις εκ/των δούλων/του αρχιερέως, συγγε-
νής ων ου απέκοψε πέτρος/το ωτίον. ουκ
εγώ σε είδον εν/τω κήπω μετ αυτού. πάλιν
ουν ηρνήσατο/ο πέτρος. και ευθέως αλέκ-
τωρ εφώνησεν. άγουσιν ουν/τον ιησούν α-
πο/του καϊάφα εις/το πραιτώριον. ην δε
πρωΐ και αυτοί ουκ εισήλθον εις/το πραι-
τώριον, ίνα μη μιανθώσιν, αλλ ίνα φάγω-
σι/το πάσχα. εξήλθεν ουν/ο πιλάτος προς
αυτούς και είπε. τίνα κατηγορίαν φέρετε
κατά του ανθρώπου τούτου. απεκρίθησαν
και είπον αυτώ. ει μή ην ούτος κακοποιός,
ουκ αν σοι παρεδώκαμεν αυτόν. είπεν ουν
αυτοίς/ο πιλάτος. λάβετε αυτόν υμείς, και
κατά/τον νόμον υμών κρίνατε αυτόν. είπον
ουν αυτώ/οι ιουδαίοι. ημίν ουκ έξεστιν α-
ποκτείναι ουδένα. ίνα/ο λόγος/του ιησού
πληρωθή ον είπε, σημαίνων ποίω θανάτω
έμελλεν αποθνήσκειν. εισήλθεν ουν εις/το
πραιτώριον πάλιν/ο πιλάτος, και εφώνη-
σε/τον ιησούν, και είπεν αυτώ. συ εί/ο βα-
σιλεύς/των ιουδαίων. απεκρίθη αυτώ/ο ιη-
σούς. αφ εαυτού συ τούτο λέγεις, η άλλοι
σοι είπον περί εμού. απεκρίθη/ο πιλάτος.
μήτι εγώ ιουδαίος ειμί./το έθνος/το σον
και/οι αρχιερείς παρέδωκαν σε εμοί. τι εποί-
ησας. απεκρίθη ιησούς./η βασιλεία/η εμή, ουκ
εστίν εκ/του κόσμου τούτου. ει εκ/του κόσ-
μου τούτου ην/η βασιλεία/η εμή,/οι υπηρέ-
ται αν/οι εμοί ηγωνίζοντο ίνα μη παραδο-
θώ/τοις ιουδαίοις. νυν δε/η βασιλεία/η εμή
ουκ εστίν εντεύθεν. είπεν ουν αυτώ/ο πιλά-
τος. ουκούν βασιλεύς ει σύ. απεκρίθη/ο ιη-
σούς. συ λέγεις ότι βασιλεύς ειμί εγώ. εγώ
εις τούτο γεγέννημαι, και εις τούτο ελήλυ-
θα εις/τον κόσμον, ίνα μαρτυρήσω/τη αλη-
θεία. πας/ο ων εκ/της αληθείας ακούει μου
/της φωνής. λέγει αυτώ/ο πιλάτος. τι εστίν
αλήθεια. και τούτο ειπών πάλιν εξήλθεν
προς/τους ιουδαίους, και λέγει αυτοίς. ε-
γώ ουδεμίαν αιτίαν ευρίσκω εν αυτώ. εστί
δε συνήθεια υμίν, ίνα ένα υμίν απολύσω
εν/τω πάσχα. βούλεσθε ουν υμίν απο-
λύσω/τον βασιλέα/των ιουδαίων. εκραύγα-

alapam iesu dicens. Sic rñdes Luc.22.g.
pontifici? Respondit ei iesus.
Si male locutꝰ sũ testioniũ ꝑhibe de
malo: si aũt bñ quid me cedis. Et misit Mat.26.f.
eum annas ligatum ad caypham Mar.14.f.
pontificẽ. Erat aũt simon petrus stans Luc.22.f.
et calefaciens se. Dixerunt ergo ei.
Nunqd ꝛ tu ex discipulis eius es? Ne-
gauit ille et dixit. Non sum. Dicit ei
vnus ex seruis pontificis cognatus eius
cuius abscidit petrus auriculaꝫ. Nõne
ego te vidi in horto cum illo? Iterum
ergo negauit petrus: et statim gallus
cantauit. Adducunt ergo iesum a Mat.27.a.
caypha in pretorium. Erat autem Mar.15.a.
mane ꝛ ipsi non introierunt in pretoriũ Luc.23.a.
vt nõ cõtaminarent: sed vt manduca-
rẽt pascha. Exiuit ergo pilatus ad
eos foras ꝛ dixit. Quã accusationẽ affer-
tis aduersus hoĩeꝫ hunc? Respõderunt
ꝛ dixerũt ei. Si nõ esset hic malefactor:
non tibi tradidissemus eũ. Dixit ergo
eis pilatus. Accipite eum vos: et
secundũ legẽ vestrã iudicate eũ. Dixerũt
ergo ei iudei. Nobis nõ licet interficere
quemq̃. Ut sermo iesu D
impleret quẽ dixit: significãs qua morte
esset moriturꝰ. Introiuit ergo iteruꝫ in Mat.27.b.
pretorium pilatus: et vocauit Mar.15.a.
iesum et dixit ei. Tu es rex Luc.23.a.
iudeorum. Respondit iesus.
A temetipso hoc dicis: an alij
dixerunt tibi de me? Respondit pilatꝰ.
Nunquid ego iudeus sum? Gens tua
et põtifices tradiderũt te mihi. Quid fe-
cisti. Respondit iesus. Regnũ meũ non
est de hoc mundo. Si ex hoc mundo
esset regnum meum: ministri
mei vtiq̃ decertarent vt non traderer
iudeis. Nunc autem regnum meum
non est hinc. Dixit itaq̃ ei pilatus.
Ergo rex es tu? Respondit iesus.
Tu dicis qꝛ rex sum ego. Ego
in hoc natꝰ sum: et ad hoc veni
in mũdum vt testimoniũ ꝑhibeã veritati.
Omis qui est ex veritate audit voceꝫ me-
am. Dicit ei pilatus. Quid est
veritas? Et cũ hoc dixisset: iterum exi-
uit ad iudeos et dicit eis. Ego
nullam inuenio in eo causam. Est Mat.27.b.
aũt ꝯsuetudo vobis vt vnũ dimittã vobis Mar.15.b.
in pascha. Vultis ergo dimittam vobis
regem iudeorum. Clamauerunt Mat.27.b.

σαν ουν πάντες λέγοντες. μη τούτον, αλ
λά / τον βαραββάν. ην δε / ο βαραββάς λησ
τής. Cap.19.

Τότε ουν έλαβεν / ο πιλάτος / τον ιησούν
και εμαστίγωσε. και / οι στρατιώται πλέ
ξαντες στέφανον εξ ακανθών, επέθηκαν αυ=
τού / τη κεφαλή, και ιμάτιον πορφυρούν πε=
ριέβαλον αυτόν, και έλεγον. χαίρε / ο βασι=
λεύς / των ιουδαίων. και εδίδουν αυτώ ρα=
πίσματα. εξήλθεν ουν πάλιν έξω / ο πιλάτος
και λέγει αυτοίς ίδε άγω υμίν αυτόν έ=
ξω, ίνα γνώτε ότι εν αυτώ ουδεμίαν αιτίαν
ευρίσκω. εξήλθεν ουν / ο ιησούς έξω φορών
/ τον ακάνθινον στέφανον και / το πορφυ=
ρούν ιμάτιον, και λέγει αυτοίς. ίδε / ο άνθρω
πος. ότε ουν είδον αυτόν / οι αρχιερείς και / οι
υπηρέται, εκραύγασαν λέγοντες. σταύρω=
σον σταύρωσον αυτόν. λέγει αυτοίς / ο πι=
λάτος. λάβετε αυτόν υμείς και σταυρώσα=
τε. εγώ γαρ ουχ ευρίσκω εν αυτώ αιτίαν.
απεκρίθησαν αυτώ / οι ιουδαίοι. ημείς νόμον
έχομεν, και κατά / τον νόμον ημών οφείλει
αποθανείν, ότι εαυτόν υιόν θεού εποίησεν.
ότε ουν ήκουσεν / ο πιλάτος τούτον / τον λό
γον, μάλλον εφοβήθη. και εισήλθεν εις / το
πραιτώριον πάλιν, και λέγει / τω ιησού. πό
θεν ει συ. / ο δε ιησούς απόκρισιν ουκ έδω=
κεν αυτώ. λέγει ουν αυτώ / ο πιλάτος. εμοί
ου λαλείς. ουκ οίδας ότι εξουσίαν έχω
σταυρώσαι σε, και εξουσίαν έχω απολύσαι
σε. απεκρίθη ιησούς. ουκ είχες εξουσίαν ου
δεμίαν κατ εμού, ει μη ην σοι δεδομένον ά=
νωθεν. διά τούτο / ο παραδιδούς με σοι, μεί
ζονα αμαρτίαν έχει. εκ τούτου εζήτει / ο πι=
λάτος απολύσαι αυτόν. / οι δε ιουδαίοι έκρα
ζον λέγοντες. εάν τούτον απολύσης, ουκ ει
φίλος / του καίσαρος. πας / ο βασιλέα εαυ=
τόν ποιών, αντιλέγει / τω καίσαρι. / ο ουν πιλά
τος ακούσας τούτον / τον λόγον ήγαγεν έξω
/ τον ιησούν. και εκάθισεν επί / του βήματος
εις τόπον λεγόμενον λιθόστρωτον, εβραϊ=
στί δε γαβαθά. ην δε παρασκευή / του πάσ=
χα, ώρα δε ωσεί έκτη. και λέγει / τοις ιουδαί
οις. ίδε / ο βασιλεύς υμών. οι δε εκραύγα=
σαν. άρον άρον σταύρωσον αυτόν λέγει αυ
τοίς / ο πιλάτος. / τον βασιλέα υμών σταυ=
ρώσω. απεκρίθησαν / οι αρχιερείς. ουκ έχομεν
βασιλέα ει μη καίσαρα. τότε ουν παρέδω=
κεν αυτόν αυτοίς, ίνα σταυρωθή. παρέλα=
βον δε / τον ιησούν, και ήγαγον. και βαστά=
ζων / τον σταυρόν αυτού, εξήλθεν εις / τον
λεγόμενον κρανίου τόπον, ος λέγεται ε
βραϊστί γολγοθά, όπου αυτόν εσταύρω=

rursus omnes dicentes. Non hunc: sed Mar.15.b.
barrabam. Erat autem barrabas Luce.23.c.
latro. Cap.19.

Tunc ergo apprehendit pilatus iesũ A
& flagellauit. Et milites plectẽtes Mat.27.c.
coronã de spinis imposuerũt capiti ei9: Mar.15.c.
et veste purpurea circundederunt
eũ. Et veniebãt ad eũ & dicebãt. Aue rex
iudeorũ. Et dabant ei alapas.
Exiuit ergo iterum pilatus foras Luce.23.a.
& dicit eis. Ecce adduco vobis eũ foras
vt cognoscatis: qr nullã inuenio i eo cau
sam. Exiuit ergo iesus foras portans Mat.27.c.
spineam coronam et purpureum Mar.15.c.
vestimentum: & dicit eis. Ecce homo.
Cum ergo vidissent eum pontifices et Mat.27.c.
ministri clamabant dicentes. Crucifige Mar.15.b.
crucifige eum. Dicit eis pilatus. Luce.23.c.
Accipite eum vos & crucifigite.
Ego enim non inuenio in eo causam. Luce.23.a.
Responderũt ei iudei. Nos legem
habemus: & secũdũ legem nr̃am debet
mori quia filium dei se fecit.
Cum ergo audisset pilat9 hunc sermo= Mat.27.b.
nem: magis timuit. Et ingressus est Mar.15.a.
pretorium iterũ: et dicit ad iesum. Un Luce.23.a.
de es tu? Jesus aũt responsũ non dedit
ei. Dicit ergo ei pilatus. Mihi
non loqueris? Nescis qr ptãtem hẽo
crucifigere te: & ptãtẽ habeo dimittere
te? Rñdit iesus. Non haberes ptãtem
aduersũ me vllã: nisi tibi datũ eẽt desu
per. Propterea q me tradidit tibi ma=
ius peccatũ habet. Exinde querebat pila B
tus dimittere eum. Judei aũt clamabãt
dicentes. Si hunc dimittis non es
amicus cesaris. Omnis enĩ qui se regem Act.17.a.
facit contradicit cesari. Pilatus autem
cũ audisset hos sermones: adduxit fo
ras iesum et sedit pro tribunali
in loco qui dicitur lithostratos hebrai=
ce aũt gabata. Erat aũt parasceue pasche
hora quasi sexta. Et dicit iudeis.
Ecce rex vester. Illi autem clamabãt. Luce.23.c.
Tolle tolle crucifige eum. Dicit eis Mar.15.b.
pilatus. Regem vestrum crucifigam.
Responderunt pontifices. Nõ habem9
regem nisi cesarem. Tũc ergo tradidit
eis illum vt crucifigeretur. Susceperũt Mat.27.d.
aũt iesum: et eduxerunt eũ. Et baiulãs Mar.15.c.
sibi crucem exiuit in eum Luce.23.d.
qui dicitur caluarie locum: hebraice aũt
golgota: vbi crucifixerunt eum:

σαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν ἰησοῦν. ἔγραψε δὲ καὶ τίτλον ὁ πιλάτος, καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ. ἦν δὲ γεγραμμένον. ἰησοῦς ὁ ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων. τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν ὁ τόπος τῆς πόλεως ὅπου ἐσταυρώθη ὁ ἰησοῦς. καὶ ἦν γεγραμμένον ἑβραϊστί, ἑλληνιστί, ῥωμαϊστί. ἔλεγον οὖν τῷ πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν ἰουδαίων. μὴ γράφε ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων, ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος εἶπε βασιλεύς εἰμι τῶν ἰουδαίων. ἀπεκρίθη ὁ πιλάτος. ὃ γέγραφα γέγραφα. οἱ οὖν στρατιῶται ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν ἰησοῦν, ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη ἑκάστῳ στρατιώτῃ μέρος, καὶ τὸν χιτῶνα. ἦν δὲ ὁ χιτὼν ἄρραφος, ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι' ὅλου. εἶπον οὖν πρὸς ἀλλήλους. μὴ σχίσωμεν αὐτόν ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ τίνος ἔσται. ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ ἡ λέγουσα. διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον. οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν. εἱστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ μαρία ἡ τοῦ κλωπᾶ, καὶ μαρία ἡ μαγδαληνή. ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρὶ αὐτοῦ. γύναι ἰδὲ ὁ υἱός σου. εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ. ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου. καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν αὐτὴν ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος εἰς τὰ ἴδια. μετὰ τοῦτο εἰδὼς ὁ ἰησοῦς ὅτι πάντα ἤδη τετέλεσται, ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφή, λέγει. διψῶ. σκεῦος οὖν ἔκειτο ὄξους μεστόν. οἱ δὲ πλήσαντες σπόγγον ὄξους καὶ ὑσσώπῳ περιθέντες, προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι. ὅτε οὖν ἔλαβεν τὸ ὄξος ὁ ἰησοῦς εἶπε. τετέλεσται. καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκε τὸ πνεῦμα. οἱ οὖν ἰουδαῖοι ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν, ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνη τοῦ σαββάτου, ἠρώτησαν τὸν πιλάτον, ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη καὶ ἀρθῶσιν. ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη, καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυρωθέντος αὐτῷ. ἐπὶ δὲ τὸν ἰησοῦν ἐλθόντες ὡς εἶδον αὐτὸν ἤδη τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη, ἀλλ' εἷς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξε, καὶ εὐθέως ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ. καὶ ὁ ἑωρακὼς μεμαρτύρηκε, καὶ ἀληθινὴ ἐστὶν ἡ μαρτυρία αὐ

et cum eo alios duos hinc et hinc: medium autem iesum. Scripsit autem et titulum pilatus et posuit sup crucē. Erat aūt scriptū. Jesus nazarenus rex iudeorum. Hunc ergo titulum multi iudeorum legerūt: quia prope ciuitatem erat locus vbi crucifixus est iesus. Et erat scriptū hebraice: grece et latine. Dicebant ergo pilato pontifices. Noli scribere rex iudeorum: sed quia ipse dixit: rex sum iudeorum. Respōdit pilatus. Quod scripsi: scripsi. Milites ergo cum crucifixissent eū: acceperūt vestimenta eius: et fecerunt quattuor partes vnicuiqʒ militi partē et tunicā. Erat aūt tunica icōsutil desuper contexta per totum. Dixerunt ergo adinuicem. Non scindamus eaʒ sed sortiamur de illa cuius sit. Ut scriptura impleretur dicēs. Partiti sūt vestimenta mea sibi: et in vestem meam miserunt sortem. Et milites quidem hec fecerunt. Stabant autem iuxta crucem iesu mater eius: et soror matris eius maria cleophe et maria magdalene. Cū vidisset ergo iesus matrē et discipl'ʒ astanteʒ quē diligebat: dicit matri sue. Mulier ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo. Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus in suam. Postea sciens iesus: quia iā oīa cōsūmata sūt: vt cōsūmaref scriptura dicit. Sitio. Uas ergo erat positū aceto plenū. Illi vero spōgiā plenā aceto hysopo circūponētes: obtulerūt ori eius. Cum ergo accepisset iesus acetum dixit. Consūmatū est. Et inclinato capite tradidit spiritum. Judei ergo quō pasceue erat vt nō remanerēt ī cruce corpa sabbato: erat enim magnus dies ille sabbati: rogauerunt pilatum vt frangerentur eorum crura et tollerentur. Uenerunt ergo milites: et primi quidem fregerunt crura et alterius qui crucifixus est cum eo. Ad iesuʒ autē cuʒ venissent vt viderūt eū iam mortuuʒ non fregerunt eius crura: sed vnus militum lancea latus eius aperuit: et continuo exiuit sanguis et aq. Et q vidit testioniū phibuit: et veruʒ est testimonium eius.

Mat.27.d. Luc.23.c. Mar.15.d. Mat.27.d. Mar.15.d. Luc.23.c.

Mat.27.d. Mar.15.d. Luc.23.c.

C

ps.21.

Mat.27.f. Mar.15.f. Luc.23.f.

Mat.27.f. Mar.15.f. Luc.23.f.

D

τού κακείνος οίδεν ότι αληθή λέγει, ίνα υμείς
πιστεύσητε. εγένετο γαρ ταύτα, ίνα η γρα
φή πληρωθή. οστούν ου συντριβήσεται απ
αυτού. και πάλιν ετέρα γραφή λέγει. όψον
ται εις ον εξεκέντησαν. μετά ταύτα ηρώ=
τησε τον πιλάτον ιωσήφ ο από αριμαθαίας
ων μαθητής του ιησού, κεκρυμμένος δε
διά τον φόβον των ιουδαίων, ίνα άρη το
σώμα του ιησού, και επέτρεψεν ο πιλάτος.
ήλθεν ουν και ήρε το σώμα του ιησού. ήλθε
δε και νικόδημος ο ελθών προς τον ιη=
σούν νυκτός το πρώτον, φέρων μίγμα
σμύρνης και αλόης ως λίτρας εκατόν. έλα
βον ουν το σώμα του ιησού, και έδησαν αυ
τό εν οθονίοις μετά των αρωμάτων, καθώς
έθος εστί τοις ιουδαίοις ενταφιάζειν. ην δε
εν τω τόπω όπου εσταυρώθη κήπος, και εν
τω κήπω μνημείον καινόν εν ω ουδέπω ου=
δείς ετέθη. εκεί ουν διά την παρασκευήν των
ιουδαίων, ότι εγγύς ην το μνημείον έθηκαν
τον ιησούν. Cap.20.

Τη δε μιά των σαββάτων μαρία η μαγ=
δαληνή έρχεται πρωΐ σκοτίας έτι ούσης
εις το μνημείον, και βλέπει τον λίθον ηρμέ=
νον εκ του μνημείου. τρέχει ουν και έρχεται
προς σίμωνα πέτρον, και προς τον άλ=
λον μαθητήν ον εφίλει ο ιησούς, και λέγει αυ
τοίς. ήραν τον κύριον εκ του μνημείου, και
ουκ οίδαμεν που έθηκαν αυτόν. εξήλθεν
ουν ο πέτρος και ο άλλος μαθητής, και ήρ
χοντο εις το μνημείον. έτρεχον δε οι δύο ο
μού, και ο άλλος μαθητής προέδραμε τά=
χιον του πέτρου, και ήλθε πρώτος εις το
μνημείον. και παρακύψας βλέπει κείμενα τα
οθόνια, ου μέντοι εισήλθεν. έρχεται ουν σί
μων πέτρος ακολουθών αυτώ, και εισήλ=
θεν εις το μνημείον, και θεωρεί τα οθόνια κεί
μενα, και το σουδάριον ο ην επί της κεφαλής
αυτού ου μετά των οθονίων κείμενον, αλ=
λά χωρίς εντετυλιγμένον εις ένα τόπον. τό
τε ουν εισήλθε και ο άλλος μαθητής ο ελθών
πρώτος εις το μνημείον, και είδε και επίσ=
τευσεν. ουδέπω γαρ ήδεισαν την γραφήν ό=
τι δει αυτόν εκ νεκρών αναστήναι. απήλθον
ουν πάλιν προς εαυτούς οι μαθηταί. μα=
ρία δε ειστήκει προς το μνημείον κλαίου=
σα έξω. ως ουν έκλαιε, παρέκυψεν εις το
μνημείον, και θεωρεί δύο αγγέλους εν λευ
κοίς καθεζομένους, ένα προς τη κεφαλή, και
ένα προς τοις ποσίν, όπου έκειτο το σώμα
του ιησού. και λέγουσιν αυτή εκείνοι. γύ=
ναι τι κλαίεις. λέγει αυτοίς. ότι ήραν τον
κύριον μου, και ουκ οίδα που έθηκαν αυ=

Et ille scit quia vera dicit vt et vos
credatis. Facta sunt enĩ hec vt scriptu
ra ipleretur. Os nō ɔminuetis ex
eo. Et iterū alia scriptura dicit. Ui= Exodi.12.g Nume.9.b Zacha.12.d
debūt in quē trāsfixerūt. Post hec āt ro Mat.27.g. Mar.15.g. Luce.23.g.
gauit pilatum ioseph ab arimathia
eo q esset discipulus iesu: occultus aūt
propter metum iudeorum: vt tolleret
corpus iesu. Et permisit pilatus.
Uenit ergo ꝛ tulit corpus iesu. Uenit
aūt et nicodemus qui venerat ad iesū
nocte primum: ferens mixturam
mirrhe ꝛ aloes q̄si libras centū. Acce= Mat.27.g. Mar.15.g
perūt aūt corpus iesu: et ligauerūt eum Luce.23.g.
linteis cum aromatibus sicut
mos est iudeis sepelire. Erat autem
in loco vbi crucifixus est hortus: et in
horto monumētū nouū in quo nōdū qͥs
q̄ȝ positus erat. Ibi ergo ꝑpter parasce
uē iudeoꝝ: q: iuxta erat monumētū po
suerunt iesum. Cap.20.

Una autem sabbati maria magdale A
ne venit mane cum adhuc tenebre Mat.28.a. Mar.16.a.
eēnt ad monumētū: et vidit lapidē su Luce.24.a.
blatū a monumēto. Cucurrit ergo et ve
nit ad simonem petrum ꝛ ad alium
discipulū quē diligebat iesus ꝛ dicit ill'.
Tulerunt dn̄m de monumento: et
nescimus vbi posuerunt eum. Exijt
ergo petrꝰ et ille aliꝰ discipulꝰ: ꝛ vene
rūt ad monumētū. Currebāt āt duo sil:
ꝛ ille aliꝰ discipulus precucurrit citius
petro: et venit primus ad
monumētū. Et cū se iclinasset vidit po
sita linteamia: nō tn̄ itroiuit. Uēit ergo
simō petrus sequens eum: et introiuit
in monumentū. Et vidit linteamia po
sita ꝛ sudariū qđ fuerat super caput
eius non cum linteaminibꝰ positū sed
separatim iuolutū in vnū locum. Tūc
ergo itroiuit et ille discipulꝰ q̄ venerat
primꝰ ad monumentū: ꝛ vidit et credi
dit. Nōduȝ eniȝ sciebant scripturā quia
oportuit eū a mortuis resurgere. Abie B
runt ergo iterū discipuli ad semetipsos.
aūt stabat ad monumētū Maria
foris plorās. Dū ergo fleret iclinauit se
ꝛ ꝓspexit in monumētū. Et vidit duos Can.1.b.
angelos i albis sedētes: vnū ad caput
ꝛ vnuȝ ad pedes: vbi positū erat corpꝰ
iesu. Dicunt ei illi. Mulier
quid ploras? Dicit eis. Quia tulerunt
dn̄m meū: ꝛ nescio vbi posuerūt eum.

[library stamp]

τόν. καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπί-
σω, καὶ θεωρεῖ τὸν ἰησοῦν ἑστῶτα, καὶ οὐκ
ᾔδει ὅτι ἰησοῦς ἐστί. λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς.
γύναι τί κλαίεις. τίνα ζητεῖς. ἐκείνη δοκοῦ-
σα ὅτι ὁ κηπουρός ἐστι, λέγει αὐτῷ. κύριε
εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτὸν εἰπέ μοι ποῦ ἔθη-
κας αὐτὸν κἀγὼ αὐτὸν ἀρῶ. λέγει αὐτῇ ὁ
ἰησοῦς. μαρία. στραφεῖσα ἐκείνη λέγει αὐ-
τῷ. ραβουνί, ὁ λέγεται διδάσκαλε. λέγει
αὐτῇ ὁ ἰησοῦς. μή μου ἅπτου, οὔπω γὰρ
ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα μου. πορεύου
δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου καὶ εἰπὲ αὐ-
τοῖς. ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πα
τέρα ὑμῶν, καὶ θεόν μου καὶ θεὸν ὑμῶν. ἔρ
χεται μαρία ἡ μαγδαληνὴ ἀπαγγέλλουσα
τοῖς μαθηταῖς ὅτι ἑώρακε τὸν κύριον, καὶ
ταῦτα εἶπεν αὐτῇ. οὔσης οὖν ὀψίας τῇ
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων, καὶ τῶν
θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθη-
ταὶ συνηγμένοι διὰ τὸν φόβον τῶν ἰουδαί-
ων, ἦλθεν ὁ ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον,
καὶ λέγει αὐτοῖς. εἰρήνη ὑμῖν. καὶ τοῦτο εἰ
πὼν ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευ
ρὰν αὐτοῦ. ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόν
τες τὸν κύριον. εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς
πάλιν. εἰρήνη ὑμῖν. καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ
πατήρ, κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς. καὶ τοῦτο εἰ-
πὼν ἐνεφύσησε καὶ λέγει αὐτοῖς. λάβετε
πνεῦμα ἅγιον. ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρ
τίας, ἀφίενται αὐτοῖς. ἄν τινων κρατῆτε κε-
κράτηνται. θωμᾶς δὲ εἷς ἐκ τῶν δώδεκα ὁ λε
γόμενος δίδυμος οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλ
θεν ὁ ἰησοῦς. ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι
μαθηταί. ἑωράκαμεν τὸν κύριον. ὁ δὲ εἶπεν
αὐτοῖς. ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ
τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὸν δάκτυ
λόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βά-
λω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ
οὐ μὴ πιστεύσω. καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πά-
λιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ θωμᾶς
μετ' αὐτῶν. ἔρχεται ὁ ἰησοῦς τῶν θυρῶν
κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶ-
πεν. εἰρήνη ὑμῖν. εἶτα λέγει τῷ θωμᾷ. φέρε
τὸν δάκτυλόν σου ὧδε, καὶ ἴδε τὰς χεῖ-
ράς μου, καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου καὶ βάλε
εἰς τὴν πλευράν μου, καὶ μὴ γίνου ἄπισ-
τος, ἀλλὰ πιστός. καὶ ἀπεκρίθη θωμᾶς καὶ
εἶπεν αὐτῷ. ὁ κύριός μου καὶ ὁ θεός μου.
λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. ὅτι ἑώρακάς με πεπί-
στευκας. μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύ
σαντες. πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐ-
ποίησεν ὁ ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐ
τοῦ, ἃ οὐκ ἔστι γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ

Hec cum dixisset conuersa est retrorsum
⁊ vidit iesum stantem: et non
sciebat quia iesus est. Dicit ei iesus:
mulier quid ploras? Quem queris? Illa existi
mans quia hortulanus esset: dicit ei. Domine
si tu sustulisti eum dicito mihi vbi posui-
sti eum: et ego eum tollam. Dicit ei
iesus. Maria. Conuersa illa dicit ei.
Rabboni: quod dicitur magister. Dicit
ei iesus. Noli me tangere: nondum enim
ascendi ad patrem meum. Vade
autem ad fratres meos et dic eis C
Ascendo ad patrem meum ⁊ patrem
vestrum deum meum et deum vestrum. Venit
maria magdalene annuncians
discipulis quia vidi dominum: et
hec dixit mihi. Cum ergo sero esset Luc.24.f
die illo vna sabbatorum et
fores essent clause vbi erant discipuli
congregati propter metum iudeorum:
venit iesus et stetit in medio
et dixit eis. Pax vobis. Et cum hec di
xisset ostendit eis manus et latus.
Gauisi sunt ergo discipuli viso
domino. Dixit ergo eis iesus
iterum: pax vobis. Sicut misit me
pater ⁊ ego mitto vos. Hec cum dixisset
insufflauit ⁊ dicit eis. Accipite
spiritum sanctum. Quorum remiseritis peccata Mt.16.c. ⁊.18.d
remittuntur eis: ⁊ quorum retinueritis re
tenta sunt. Thomas autem vnus ex duodecim
qui dicitur didymus non erat cum eis quando venit
iesus. Dixerunt ergo ei alij
discipuli. Vidimus dominum. Ille autem dixit
eis. Nisi videro in manibus eius D
fixuram clauorum: et mittam digitum
meum in locum clauorum: ⁊ mittam
manum meam in latus eius:
non credam. Et post dies octo iterum
erant discipuli eius intus ⁊ thomas
cum eis. Venit iesus ianuis
clausis: ⁊ stetit in medio eorum et dixit eis.
Pax vobis. Deinde dicit thome. In
fer digitum tuum huc: ⁊ vide manus
meas: et affer manum tuam et mitte
in latus meum: ⁊ noli esse incredulus
sed fidelis. Respondit thomas et
dixit ei. Dominus meus et deus meus.
Dicit ei iesus. Quia vidisti me thoma cre
didisti: beati qui non viderunt ⁊ crediderunt.
Multa quidem ⁊ alia signa fecit
iesus in conspectu discipulorum suorum
que non sunt scripta in libro

τούτω. Ταύτα δε γέγραπται ίνα πιστεύ=
σητε, ότι ιησούς εστίν ο Χριστός ο υιός του
θεού, και ίνα πιστεύοντες ζωήν έχητε εν τω
ονόματι αυτού. Cap.21.

Μετά ταύτα εφανέρωσεν εαυτόν πάλιν ο
ιησούς τοις μαθηταίς επί της θαλάσ=
σης της τιβεριάδος. εφανέρωσε δε ούτως.
ήσαν ομού σίμων πέτρος, και θωμάς ο λε=
γόμενος δίδυμος, και ναθαναήλ ο από κα=
νά της γαλιλαίας, και οι του ζεβεδαίου, και
άλλοι εκ των μαθητών αυτού δύο. λέγει
αυτοίς σίμων πέτρος. υπάγω αλιεύειν. λέ=
γουσιν αυτώ. ερχόμεθα και ημείς συν σοι.
εξήλθον και ενέβησαν εις το πλοίον ευθύς.
και εν εκείνη τη νυκτί επίασαν ουδέν. πρωΐ=
ας δε ήδη γενομένης, έστη ο ιησούς εις τον
αιγιαλόν. ου μέντοι ήδεισαν οι μαθηταί ό=
τι ιησούς εστί. λέγει ουν αυτοίς ο ιησούς.
παιδία μήτι προσφάγιον έχετε. απεκρίθη=
σαν αυτώ. ου. ο δε είπεν αυτοίς. βάλετε
εις τα δεξιά μέρη του πλοίου το δίκτυ=
ον και ευρήσετε. έβαλον ουν, και ουκέτι αυ=
τό ελκύσαι ίσχυσαν από του πλήθους των
ιχθύων. λέγει ουν ο μαθητής εκείνος ον ηγά=
πα ο ιησούς τω πέτρω. ο κύριος εστί. σί=
μων ουν πέτρος ακούσας ότι ο κύριος εστί
τον επενδύτην διεζώσατο, ην γαρ γυμνός,
και έβαλεν εαυτόν εις την θάλασσαν. οι δε
άλλοι μαθηταί τω πλοιαρίω ήλθον. ου
γαρ ήσαν μακράν από της γης, αλλ' ως α=
πό πηχών διακοσίων σύροντες το δίκτυ=
ον των ιχθύων. ως ουν απέβησαν εις την
γην βλέπουσιν ανθρακιάν κειμένην και ο=
ψάριον επικείμενον, και άρτον. λέγει αυ=
τοίς ο ιησούς. ενέγκατε από των οψαρίων
ων επιάσατε νυν. ανέβη σίμων πέτρος,
και είλκυσε το δίκτυον επί της γης μεστόν
ιχθύων μεγάλων εκατόν πεντήκοντα τρι=
ών. και τοσούτων όντων ουκ εσχίσθη το δίκ=
τυον. λέγει αυτοίς ο ιησούς. δεύτε αριστή=
σατε. ουδείς δε ετόλμα των μαθητών εξετά=
σαι αυτόν συ τις ει, ειδότες ότι ο κύριος εσ=
τίν. έρχεται ουν ο ιησούς και λαμβάνει τον
άρτον και δίδωσιν αυτοίς, και το οψάρι=
ον ομοίως. Τούτο ήδη τρίτον εφανερώθη ο
ιησούς τοις μαθηταίς αυτού εγερθείς εκ νε=
κρών. ότε ουν ηρίστησαν, λέγει τω σίμωνι
πέτρω ο ιησούς. σίμων ιωνά αγαπάς με
πλείον τούτων. λέγει αυτώ. ναι κύριε, συ
οίδας ότι φιλώ σε. λέγει αυτώ. βόσκε τα
αρνία μου. λέγει αυτώ πάλιν δεύτερον σί=
μων ιωνά αγαπάς με, λέγει αυτώ. ναι κύριε
συ οίδας ότι φιλώ σε. λέγει αυτώ ποίμαι=

hoc. Hec autē scripta sunt vt credatis
quia iesus est christus filius
dei: et vt credentes vitā habeatis in
nomine eius. Cap.21.

Postea manifestauit se iterum A
iesus discipulis suis ad mare
tiberiadis. Manifestauit autem sic.
Erāt simul simō petrus et thomas qui dicitur
didymus et nathanael qui erat a chana
galilee et filij zebedei: et
alij ex discipulis eius duo. Dicit
eis simon petrus. Vado piscari.
Dicunt ei. Venimus et nos tecum. Et Luce.5.a.
exierunt et ascenderunt in nauim:
et illa nocte nihil prendiderūt. Mane
autem iam facto stetit iesus in
littore: nō tamē cognouerūt discipuli quia
iesus est. Dicit ergo eis iesus.
Pueri nūquid pulmētariū habetis? Rñ=
derunt ei. Non. Dicit eis. Mittite
in dexteram nauigij rete
et inuenietis. Miserunt ergo et iā non
valebant illud trahere pre multitudine
piscium. Dicit ergo discipulus ille quē di=
ligebat iesus petro. Dominus est. Simō B
petrus cum audisset quia dominus est:
tunica succinxit se. Erat enim nudus:
et misit se in mare. Alij autem
discipuli nauigio venerunt. Non
enim longe erant a terra: sed quasi
cubitis ducentis trahentes rete
piscium. Vt ergo descenderunt in Luce.24.f.
terrā viderūt prunas positas et piscem
superpositum et panem. Dicit eis
iesus. Afferte de piscibus
quos prēdidistis nūc. Ascēdit simō pe=
trus et traxit rete in terram plenum
magnis piscibus cētū quinquaginta tribus.
Et cū tanti essent: non est scissum rete.
Dicit eis iesus. Venite et prandete. Luce.24.f.
Et nemo audebat discūbētiū interroga=
re eum: tu quis es: scientes quia dñs est.
Et venit iesus et accepit Luce.24.f.
panem: et dabat eis et piscem
similiter. Hoc iam tertio manifestatus est C
iesus discipulis suis cum surrexisset a
mortuis. Cū ergo prandidissent: dixit si=
moni petro iesus. Simō iohānis diligis
me plus his? Dicit ei. Etiam dñe tu
scis quia amo te. Dicit ei. Pasce
agnos meos. Dicit ei iterum. Simon
iohānis diligis me? Ait illi. Etiā dñe
tu scis quia amo te. Dicit ei iterum. Pasce

με/τα πρόβατα μου. λέγει αυτώ/το τρίτομ.
σίμωμ ιωμά φιλείς με. ελυπήθη/ο πέτρος
ότι είπεμ αυτώ/το τρίτομ φιλείς με. και εί=
πεμ αυτώ. κύριε συ πάμτα οίδας, σύ γιμώσ
κεις ότι φιλώ σε. λέγει αυτώ/ο ιησούς. βόσ
κε/τα πρόβατα μου. αμήμ αμήμ λέγω σοι, ό
τε ης μεώτερος εζώμμυες σεαυτόμ, και περιε
πάτεις όπου ήθελες. όταμ δε γηράσης, εκτε
μείς/τας χείρας σου, και άλλος σε ζώσει,
και οίσει όπου ου θέλεις. τούτο δε είπε ση
μαίμωμ ποίω θαμάτω δοξάσει/τομ θεόμ. και
τούτο ειπώμ λέγει αυτώ. ακολούθει μοι.
επιστραφείς δε/ο πέτρος βλέπει/τομ μαθη=
τήμ ομ ηγάπα/ο ιησούς ακολουθούμτα, ος
και αμέπεσεμ εμ/τω δείπμω επί/το στήθος αυ
τού, και είπε. κύριε τις εστίμ/ο παραδιδούς
σε. τούτομ ιδώμ πέτρος. λέγει/τω ιησού κύ
ριε ούτος δε τι. λέγει αυτώ/ο ιησούς εάμ
αυτόμ θέλω μέμειμ έως έρχομαι, τι προς
σε. συ ακολούθει μοι. εξήλθεμ ουμ/ο λόγος
ούτος εις/τους αδελφούς ότι/ο μαθητής ε=
κείμος ουκ αποθμήσκει. και ουκ είπεμ αυτώ/ο
ιησούς ότι ουκ αποθμήσκει, αλλ εάμ αυτόμ
θέλω μέμειμ έως έρχομαι, τι προς σε. ούτος
εστίμ/ο μαθητής/ο μαρτυρώμ περί τούτωμ,
και γράψας ταύτα, και οίδαμεμ ότι αλη=
θής εστίμ/η μαρτυρία αυτού. εστί δε και άλ
λα πολλά όσα εποίησεμ/ο ιησούς, άτιμα εάμ
γράφηται καθ εμ, ουδέ αυτόμ οίμαι/τομ κόσ
μομ χωρήσαι/τα γραφόμεμα βιβλία. αμήμ.

Τέλος/του κατά ιωάμμημ αγίου
ευαγγελίου.

agnos meos. Dicit ei tertio. petrus
Simō iohānis amas me? Cōtristat9 ē
qr dixit ei tertio amas me: ꝛ dixit ꝏ
ei. Domine tu omnia nosti: tu scis ꝏ
quia amo te. Dicit ei iesus pasce ꝏ
oues meas. Amen amen dico tibi cū
esses iunior cingebas te: ꝛ ambulabas
vbi volebas. Cum autē senueris exten D
des manus tuas et alius te cinget: ꝏ
et ducet quo tu nō vis. Hoc āt dixit si
gnificās q̄ morte clarificatur9 eēt dm̄. Et
cū hoc dixisset: dicit ei. Sequere me.
Cōuersus petrus vidit illum discipulū Sup.13.c.
quē diligebat iesus sequentem: qui ꝏ
ꝛ recubuit in cena super pectus eius ꝏ
et dixit. Domine quis est qui tradet
te? Hūc ergo cū vidisset petrus dicit ie
su. Dn̄e hic aūt q̄d. Dicit ei iesus. Sic
eū volo manere donec veniā: quid ad
te? Tu me sequere. Exijt ergo sermo
iste iter fratres quia discipul9 ille ꝏ
nō moritur. Et non dixit ei ꝏꝏꝏ
iesus nō moritur: sed sic eum volo ꝏ
manere donec veniā: quid ad te? Hic
est discipl's ille q̄ testioniū ꝑhibet de his
et scripsit hec: et scim9 quia verum ꝏ
est testimoniū eius. Sūt autem ꝛ alia
multa que fecit iesus que si mundū
scribant per singula: nec ipsū arbitror
capere posse eos qui scribēdi sūt libros.

Explicit euangelium scd'm
Johannem.

Ἀποδημία τοῦ ἁγίου παύλου τοῦ ἀποστόλου.

α πὸ δαμασκοῦ ἤρξατο καὶ ἀνῆλθεν εἰς ἱερουσαλήμ. ἐκεῖθεν εἰς ταρσόν. ἐκεῖθεν εἰς ἀντιόχειαν. κακεῖθεν ἀφορισθεὶς μετὰ βαρνάβα εἰς τὴν ἀποστολὴν κατῆλθεν εἰς σελεύκειαν. εἶτα εἰς κύπρον ἔνθα καὶ ὁ παῦλος ἤρξατο καλεῖσθαι. εἶτα εἰς πέργην. εἶτα εἰς ἀντιόχειαν τῆς πισιδίας. εἶτα εἰς ἰκόνιον. εἶτα εἰς λύστραν καὶ δέρβην τῆς λυκαονίας. εἶτα εἰς παμφυλίαν. εἶτα εἰς πέργην. εἶτα εἰς ἀτταλίαν εἶτα πάλιν τρίτον εἰς ἀντιόχειαν τῆς συρίας. εἶτα πάλιν τρίτον εἰς ἱερουσαλὴμ διὰ τὴν περιτομήν. εἶτα πάλιν τέταρτον εἰς ἀντιόχειαν. εἶτα διῆλθε τὴν συρίαν καὶ τὴν κιλικίαν. εἶτα πάλιν δεύτερον εἰς δέρβην, καὶ λύστραν, ἔνθα τὸν τιμόθεον περιέτεμεν. εἶτα τὴν φρυγίαν καὶ γαλατικὴν χώραν. εἶτα εἰς μυσίαν. εἶτα εἰς τρωάδα. κακεῖθεν εἰς νεάπολιν. εἶτα εἰς φιλίππους τῆς μακεδονίας. εἶτα διελθόντες τὴν ἀμφίπολιν καὶ ἀπολλωνίαν, ἦλθον εἰς θεσσαλονίκην. εἶτα εἰς βέροιαν. εἶτα εἰς ἀθήνας. εἶτα εἰς κόρινθον. εἶτα εἰς ἔφεσον. εἶτα εἰς καισάρειαν. εἶτα δεύτερον εἰς ἀντιόχειαν τῆς πισιδίας. εἶτα εἰς τὴν γαλατικὴν χώραν καὶ φρυγίαν. εἶτα πάλιν δεύτερον εἰς ἔφεσον. εἶτα διελθὼν τὴν μακεδονίαν, ἦλθεν εἰς ἑλλάδα. κακεῖθεν διελθὼν τὴν μακεδονίαν, ἦλθεν εἰς φιλίππους πάλιν δεύτερον. καὶ ἀπὸ φιλίππων πάλιν εἰς τρωάδα, ἔνθα τὸν εὔτυχον ἤγειρε πεσόντα. εἶτα εἰς τὴν ἄσσον. εἶτα εἰς μιτυλήνην. εἶτα ἀντικρὺ χίου. εἶτα εἰς σάμον. κακεῖθεν εἰς μίλητον. ἐκεῖθεν μεταπεμψάμενος τοὺς ἐν ἐφέσῳ, ὡμίλησεν αὐτοῖς. εἶτα εἰς κῶ. εἶτα εἰς ῥόδον. κακεῖθεν εἰς πάταρα. κακεῖθεν εἰς τύρον. εἶτα εἰς πτολεμαΐδα. κακεῖθεν εἰς καισάρειαν. ἐκεῖθεν πάλιν ἀνῆλθε τέταρτον εἰς ἱερουσαλήμ. κακεῖθεν παρεπέμφθη εἰς καισάρειαν. καὶ λοιπὸν δέσμιος ἐπὶ ῥώμην οὕτως. ἀπὸ καισαρείας ἦλθεν εἰς σιδῶνα. κακεῖθεν εἰς μύρα τῆς λυκίας. εἶτα εἰς κνίδον. κακεῖθεν πολλὰ παθὼν ἦλθεν εἰς τὴν νῆσον, ἔνθα ἡ ἔχιδνα καθήψατο τῆς χειρὸς αὐτοῦ καὶ ἔμεινεν ἀβλαβής. εἶτα εἰς συρακούσας, εἶτα εἰς ῥήγιον. κακεῖθεν εἰς ποτιόλους. κακεῖθεν πεζὸς ἀνῆλθεν εἰς ῥώμην. ἀπαντησάντων τῶν ἀδελφῶν ἄχρις ἀππίου φόρου, καὶ τριῶν ταβερνῶν. κακεῖθεν λοιπὸν ἐλθὼν εἰς ῥώμην, καὶ διδάξας χρόνον ἱκανόν, ὕστερον ἐν αὐτῇ τῇ ῥώμῃ ἐμαρτύρησεν.

Εὐθαλίου διακόνου περὶ τῶν χρόνων τοῦ κηρύγματος τοῦ ἁγίου παύλου, καὶ περὶ τῆς διὰ μαρτυρίου αὐτοῦ τελειώσεως.

α ναγκαῖον ἡγησάμην, ἐν βραχεῖ τὸν χρόνον ἐπισημειώσασθαι τοῦ παύλου κηρύγματος, ἐκ τῶν χρονικῶν κανόνων εὐσεβίου τοῦ παμφίλου τὴν ἀνακεφαλαίωσιν ποιούμενος. ὧν δὴ τὴν βίβλον μετὰ χεῖρας εἰληφώς, καὶ ταύτην ἀναπτύξας, εὑρίσκω τὸ πάθος τοῦ σωτῆρος ἡμῶν ἐνατῳκαιδεκάτῳ ἔτει τιβερίου καίσαρος γεγενημένον, καὶ τὴν τριήμερον δὲ εὐθὺς ἀνάστασιν. καὶ πάλιν τὴν εἰς οὐρανοὺς ἀνάληψιν τοῦ χριστοῦ. καὶ μεθ᾿ ἡμέρας τινὰς ὀλίγας, εἶδον ἐκεῖ τοὺς ἀποστόλους προχειριζομένους εἰς διακονίαν τὸν αὐτοφερώνυμον στέφανον, καὶ τοὺς ἀμφ᾿ αὐτόν. καὶ μετέπειτα, στάσιν ἰουδαίων πλείστην καταλαμβάνω, καὶ τὸν στέφανον ἀγωνιζόμενον ἐκεῖσε, καὶ τὸν παῦλον συνευδοκοῦντα πάνυ τῷ φόνῳ. ὃς μικρὸν ὕστερον τοῖς ἄρχουσι τῶν ἰουδαίων παραστάς, ἐπιστολὴν ἐκομίζετο πρὸς τοὺς ἐν δαμασκῷ ἰουδαίους κατὰ τῶν μαθητῶν. κατὰ μέσην δὲ τὴν ὁδόν, ἡ κλῆσις γεγένηται παρὰ τοῦ θεοῦ, ὡς μικρῷ προσαναλωθῆναι τὸ ἔτος ἐκεῖνο. ἐπιλαβομένου δὴ τὰ τοῦ ἐννεακαιδεκάτου ἔτους τιβερίου καίσαρος, κατάρξασθαι τὸν παῦλον τοῦ κηρύγματος φησὶν ἡ ἱστορία, καὶ τὴν ἅπασαν οἰκουμένην διαδραμεῖν εὐαγγελιζόμενον τὴν εἰς χριστὸν εὐσέβειαν, μέχρι τρισκαιδεκάτου ἔτους κλαυδίου καίσαρος, ἡγεμονεύοντος τότε τῆς ἰουδαίας φίληκος. ἐφ᾿ οὗ κατηγορηθεὶς ὑπὸ ἰουδαίων, τὴν ἀπολογίαν ἐποιήσατο ὁ παῦλος, ὃς δὴ τὸν ἀπόστολον εἰς τὸ κατὰ καισάρειαν δεσμωτήριον καθεῖρξεν ἐπὶ δυσὶν ἔτεσι. μεθ᾿ ὃν διαδεξάμενος τὴν ἀρχὴν πόρκιος φῆστος, εὐθὺς ἀνακρίνειν τὸν ἀπόστολον ὥρμησε, τοῖς ἰουδαίοις μεγίστην ἐν τούτῳ χάριν κατατιθέμενος. τότε οὖν τότε ὁ μακάριος νομίσας οὐκ ἄλλως ἀπαλλαγήσεσθαι τῆς ἐπιβουλῆς, ἢ καίσαρα ἐπι

καλεσάμενος, ἑστὼς ἐπὶ τοῦ βήματος ἐπεκαλεῖτο καίσαρα, καὶ εἰς ῥώμην ἐκπέμπεται πρὸς νέρωνα τὸν καίσαρα. συνῆν δὲ αὐτῷ καὶ ἀρίσταρχος, ὃν καὶ εἰκότως συναιχμάλωτόν που τῶν ἐπιστολῶν ἀποκαλεῖ. καὶ λουκᾶς ὁ τὰς πράξεις τῶν ἀποστόλων γραφῇ παραδούς. κἀκεῖσε οὖν ἐπὶ τῆς ῥώμης ὁ παῦλος διετίαν ὅλην αὖθις ἐφυλάττετο. ταῦτα γὰρ καὶ μέχρι τούτων ἱστορεῖ λουκᾶς ἐν ταῖς πράξεσι τῶν ἀποστόλων, κατ᾽ ἐκεῖνον καιροῦ τὸ βιβλίον συγγραψάμενος, καὶ τὰ καθεξῆς ἥκιστα τότε γινώσκων, οὗ δὲ τὸ μαρτύριον τούτου ἐγκατέθετο τῇ βίβλῳ. καταλιπόντες γὰρ αὐτὸν ἐκεῖσε λουκᾶς τε καὶ ἀρίσταρχος, ἐξῆλθον. εὐσέβιος δὲ τοὺς μετέπειτα χρόνους ἀκριβῶς περιεργασάμενος, ἱστόρησεν ἡμῖν, καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ τόμῳ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας λέγει τοῦτο καὶ τὸ μαρτύριον. καὶ φησὶ τὸν παῦλον ἄνετον διατρῖψαι καὶ τὸν τοῦ θεοῦ λόγον ἀκωλύτως κηρύξαι. ἐπισημηνάμενος ὅτι τότε μὲν ἐπὶ νέρωνος ἀπολογησάμενον τὸν παῦλον εὐθὺς ἐπὶ τὴν τοῦ κηρύγματος διακονίαν λόγος ἔχει στείλασθαι πρὸς καίσαρα ἀπολυθέντα, καὶ εὐαγγελίσασθαι ἐφ᾽ ἑτέροις δέκα ἔτεσιν. εἰς ἄκρον δὲ μανίας ὁ νέρων ἀφικόμενος, ἀνεῖλε μὲν ἀγριππίναν πρῶτα τὴν ἰδίαν μητέρα. ἔτι δὲ καὶ τὴν ἀδελφὴν τοῦ πατρὸς, καὶ ὀκταβίαν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, καὶ ἄλλους μυρίους τῷ γένει προσήκοντας. μετέπειτα δὲ καθολικὸν ἐκίνησε διωγμὸν κατὰ τῶν χριστιανῶν, καὶ οὕτως ἐπὶ τὰς τῶν ἀποστόλων ἐπήρθη σφαγάς. μεταστειλάμενος δὲ τὸν παῦλον αὖθις τῷ βήματι παριστᾶ. συνῆν δὲ πάλιν ὁ λουκᾶς αὐτῷ. ἔνθα δὴ συνέβη τὸν παῦλον τριακοστῷ ἕκτῳ ἔτει τοῦ σωτηρίου πάθους, τρισκαιδεκάτῳ δὲ νέρωνος μαρτυρεῖ, ξίφει τὴν κεφαλὴν ἀποτμηθέντα. ἔστι τοίνυν ἀπὸ τοῦ ἐννεακαιδεκάτου ἔτους τιβερίου καίσαρος ἐξ οὗ κηρύσσειν τὸ εὐαγγέλιον ἤρξατο, ἕως τοῦ εἰκοστοῦ δευτέρου, ἔτη τέσσαρα. καὶ τοῦ γαΐου δὲ ὡσαύτως, ἔτη τέσσαρα. αὖθις δὲ καὶ τὰ κλαυδίου ἔτη μικρῷ ἔλαττον δεκατέσσαρα. ὃν διαδεξάμενος νέρων τρισκαιδεκάτῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ ἀρχῆς τὸν ἀπόστολον ἀνεῖλε. γράφει γοῦν ὁ αὐτὸς παῦλος τιμοθέῳ, περὶ μὲν τῆς πρώτης αὐτοῦ ἀπολογίας. οὐδείς μοι συμπαρεγένετο, ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον· μὴ αὐτοῖς λογισθείη. ὁ δὲ κύριός μου παρέστη καὶ ἐνεδυνάμωσέ με, ἵνα δι᾽ ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ, καὶ ἀκούσωσι πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐρρύσθην ἐκ στόματος λέοντος. τοῦτον τὸν νέρωνα λέοντα εἶναι λέγων. περὶ δὲ τῆς δευτέρας ἐν ᾗ καὶ τελειοῦται τῷ κατ᾽ αὐτὸν μαρτυρίῳ φησί. τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον. ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεώς μου ἐφέστηκε. καὶ ὅτι λουκᾶς ἦν πάλιν σὺν αὐτῷ μετ᾽ ὀλίγα τῆς ἐπιστολῆς. ἀσπάζεταί σε γράφει λουκᾶς ὁ σὺν ἐμοί. ἔστιν οὖν ὁ πᾶς χρόνος τοῦ κηρύγματος παύλου, εἴκοσι καὶ ἓν ἔτος, καὶ ἕτερα δύο ἔτη ἃ διετέλεσεν ἐν τῷ κατὰ καισάρῳ δεσμωτηρίῳ. πρὸς δὲ τούτοις πάλιν τὰ ἐν ῥώμῃ πρότερον δύο, καὶ τὰ τελευταῖα ἔτη δέκα. ὥστε εἶναι τὰ πάντα ἔτη ἀπὸ τῆς κλήσεως αὐτοῦ μέχρι τῆς τελειώσεως, τριακονταπέντε.

Περιέχει ἡ πρὸς ῥωμαίους ἐπιστολὴ κατήχησιν εἰς χριστὸν, καὶ μάλιστα διὰ τῶν ἐκ φυσικῶν λογισμῶν ἀποδείξεως. διὸ καὶ προτέτακται οἷα δὴ πρὸς ἀρχὴν ἔχοντας εἰς εὐσέβειαν γραφεῖσα.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς ῥωμαίους ἐπιστολῆς τοῦ ἁγίου παύλου τοῦ ἀποστόλου.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ κορίνθου μήπω μὲν ἑωρακὼς ῥωμαίους, ἀκούων δὲ περὶ αὐτῶν καὶ ἐπιποθῶν αὐτοὺς ἰδεῖν. καὶ πρῶτον μὲν ἀποδέχεται τὴν πίστιν αὐτῶν, καταγγελλομένην ὁρῶν πανταχοῦ. ἔπειτα σημαίνει πολλάκις ἑαυτὸν προθέμενον ἐλθεῖν διὰ τὸν εἰς αὐτοὺς πόθον, καὶ τέως μὴ δεδυνῆσθαι. καὶ λοιπὸν διδασκαλικὴν τὴν ἐπιστολὴν ποιεῖται περὶ κλήσεως ἐθνῶν, καὶ ὅτι ἡ περιτομὴ ἕως καιροῦ ἦν καὶ νῦν πέπαυται. καὶ ὅτι διὰ τοῦ χριστοῦ λέλυται τὸ παράπτωμα τοῦ ἀδὰμ, καὶ ἡ σκιὰ τοῦ νόμου παρῆλθε. τὴν μὲν οὖν κλῆσιν τῶν ἐθνῶν ἀκολούθως γίνεσθαι κατασκευάζει οὕτως

ἀποδεικνὺς πᾶσιν ἀνθρώποις ἔμφυτον εἶ
ναι τὸν νόμον, καὶ πάντας ἀδιάκτωτὲ τῇ
φύσει καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς κτίσεως δύνασθαι
γινώσκειν τὸν θεόν. διὸ καὶ εἰκότως αἰτιᾶ
ται πρῶτον ἕλληνας, ὡς τοῦ μὲν θεοῦ φα
νερώσαντος αὐτοῖς ἐκ τῶν ποιημάτων τοῦ
κόσμου τὴν περὶ ἑαυτοῦ γνῶσιν καὶ τῆς
ἀϊδίου δυνάμεως ἑαυτοῦ ἥτις ἐστὶν ὁ λό
γος αὐτοῦ ἐν ὧ καὶ δι' οὗ τὰ πάντα πε
ποίηκεν, αὐτοὺς δὲ μὴ ἐγνωκότας μὲν ἐκ
τῶν κτισμάτων εἶναι θεὸν τὸν τού
των δημιουργόν, τὰ δὲ ποιήματα θεοποι
ήσαντας. αἰτιᾶται δὲ καὶ ἰουδαίους ὡς μὴ
φυλάξαντας τὸν νόμον, ἀλλὰ καὶ μᾶλ
λον διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν
θεὸν ἀτιμάσαντας, καὶ οὕτως ἀμφότερα
τὰ μέρη ἰουδαίους τὲ καὶ ἕλληνας συγκα
λέσας, ἐλέγχει ἐπὶ παρανομία ἵνα δείξη
ὅτι ἴσοι γενόμενοι οἱ πάντες, ὡς ὑπεύθυ
νοι τοῦ λυτρουμένου δέονται. τῆς δὲ χά
ριτος καί τῆς λυτρώσεως ἐπίσης τοῖς ἰου
δαίοις γενομένης καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη, εἰκότως
καὶ ἡ κλῆσις γέγονε τῶν ἐθνῶν. τῆς δὲ κλή
σεως τῶν ἐθνῶν γενομένης, ἐξανάγκης πέ
παυται ἡ περιτομὴ καὶ ἡ ἐν τῶ νόμω σκιά.
ὁ γὰρ ἄβραμ φησὶ οὐκ ἐν περιτομῆ, ἀλλὰ
πρὸ τῆς περιτομῆς δικαιωθεὶς μετωνομά
σθη μὲν ἀβραὰμ ὅτι πατὴρ πολλῶν ἐθ
νῶν ἔμελλεν εἶναι κατὰ τὴν ἐν τῆ ἀκροβυ
στία πίστιν. ἔλαβε δὲ μετὰ τὸ δικαιωθῆ
ναι καὶ τὴν περιτομὴν ἐν σαρκί, ἵνα σημεῖ
ον ἦ τοῖς κατὰ σάρκα γεγεννημένοις ἐξ αὐ
τοῦ, παύεσθαί ποτε τὴν περιτομήν, ὅταν τὰ
ἔθνη γένηται τέκνα τοῦ ἀβραάμ, ἀρξάμενα
πολιτεύεσθαι κατὰ τὴν πίστιν τοῦ ἀβρα
ὰμ ἐν ἧ ἐδικαιώθη ὅτε ἦν ἐν ἀκροβυστία.
τούτων γὰρ χάριν καὶ μετωνομάσθη ἀ
βραάμ. ἀνάγκη δὲ ἐλθόντων τῶν σημαινο
μένων, παύεσθαι τὸ σημαῖνον. εἰ μὲν οὖν
τὰ ἔθνη ἀναγκάζουσι περιτέμνεσθαι, παυ
έτωσαν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀβραάμ, καὶ κα
λείσθω ἄβραμ. εἰ δὲ ἀβραὰμ παρὰ θεοῦ
μετωνομάσθη, οὐ δεῖ περιτέμνεσθαι τὰ ἔθ
νη, ἀλλ' οὐδὲ αὐτοὺς ἔτι τοὺς κατὰ σάρ
κα ἰουδαίους, ἵνα ἦ τὸ ὄνομα βέβαιον καὶ
πατὴρ πολλῶν ἐθνῶν καλῆται. καὶ γὰρ
οὐ χρείαν ἔχει λοιπὸν τὶς περιτέμνεσθαι
ἀρκούμενος τῆ πίστει τοῦ ἀβραάμ, οὐδὲ
γὰρ δεῖται τῆς ἐν τῶ νόμω σκιᾶς. οὐ γὰρ
ἐκ τούτων, ἀλλ' ἐκ πίστεως δηλοῦται τὶς
καθάπερ καὶ ἀβραάμ. ταῦτα οὕτως κατα
σκευάσμενα δείκνυσι πάλιν, ὅτι ἄλλως
οὐκ ἂν γένοιτο λύτρωσις καὶ χάρις τῶ ἰσ
ραὴλ καὶ τοῖς ἔθνεσιν, εἰ μὴ λυθείη ἡ ἀρχαί
α ἁμαρτία τοῦ ἀδὰμ ἡ εἰς πάντας γινο
μένη. δι' ἄλλου δὲ ταύτην μὴ δύνασθαι ἐ
ξαλειφθῆναί φησι ἢ διὰ ἰησοῦ χριστοῦ,
δι' οὗ καὶ ἐξ ἀρχῆς ἡ κατάρα γέγονεν. οὐ
γὰρ δυνατὸν ἦν ἄλλον λῦσαι τὸ παρά
πτωμα. εἶτα γράφει ὅτι ἄλλως τοῦτο οὐ
μὴ γένηται, εἰ μὴ σῶμα φορέσει ὁ υἱὸς τοῦ
θεοῦ, καὶ γένηται ἄνθρωπος. ἵνα τοῦτο
προσενέγκας ὑπὲρ πάντων τοὺς πάντας
ἐλευθερώση ἀπὸ τοῦ θανάτου. καὶ ὥσ
περ δι' ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν
κόσμον εἰσῆλθεν, οὕτως καὶ δι' ἑνὸς ἀν
θρώπου ἡ χάρις γένηται. καὶ λοιπὸν ὡς
καλὸς οἰκονόμος τοὺς μὲν ἰουδαίους πα
ραμυθεῖται ὅτι οὐ παραβάται γίνεσθε νό
μου ἐὰν εἰς τὸν χριστὸν πιστεύσητε. τοῖς
δὲ ἀπὸ τῶν ἐθνῶν παρεγγυᾶ μὴ ἐπαίρεσ
θαι κατὰ τοῦ ἰσραήλ, ἀλλὰ γινώσκειν ὅ
τι ὡς κλάδοι ἐπὶ τὴν ῥίζαν, οὕτως ἐπ' ἐκεί
νους ἐνεκεντρίσθησαν. μετὰ δὲ ταῦτα πα
ραινετικοὺς λόγους εἰς τὰ ἤθη διδάξας, τε
λειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς κορινθίους πρώτης ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ ἐφέσου τῆς ἀ
σίας ἑωρακὼς αὐτοὺς ἤδη καὶ διδά
ξας. ὑπομιμνήσκων δὲ ὅμως διὰ τῆς ἐπισ
τολῆς ταύτης. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστο
λῆς αὕτη. κορίνθιοι ἐκ φιλονεικίας συνα
γόμενοι ἐσχίζοντο ταῖς γνώμαις, καὶ λοι
πὸν ἦν αὐτοῖς σχίσματα. καὶ ὄντων σχισ
μάτων παρεβλέποντο τὸν λαβόντα τὴν
μητρυιὰν ἄλλοι δὲ ἤθελον καταλιμπάνειν
τὰς γυναῖκας προφάσει τῆς ἐγκρατείας.
τινὲς δὲ καὶ ἐν εἰδωλίοις ἤσθιον ὡς ἀδια
φόρων ὄντων τῶν εἰδωλοθύτων. ἄλλοι
δὲ τοὺς μὲν ἄλλους ἐξουθένουν, τοὺς δὲ
λαλοῦντας γλώσσαις ἐθαύμαζον. καὶ τέ
λος ἠπάτηντο καὶ εἰς τὸ περὶ ἀναστάσε
ως μυστήριον, λέγοντες μὴ ἐγείρεσθαι
τὴν σάρκα ταύτην. τούτων πάντων ἐν κο
ρίνθω κινουμένων, γράφουσιν οἱ λαοὶ τῶ
ἀποστόλω καὶ λοιπὸν πρὸς πάντας ἀν
τιγράφει. καὶ πρῶτον μὲν μαρτυρεῖ αὐ
τοῖς ἐν φρονήσει καὶ γνώσει. οὐκ ἀποδέχε
ται δὲ αὐτοὺς ποιοῦντας τὰ σχίσμα
τα, ἀλλὰ καὶ συμβουλεύει μὴ ἐν λό
γω τὴν ἀρετὴν ἀλλ' ἐν ἔργω καὶ δυνά
μει ἡγεῖσθαι. ἔπειτα ἐπιτιμήσας τὸν τὴν
μητρυιὰν λαβόντα, καὶ παραινέσας μὴ
ἔχειν κρίματα πρὸς ἑαυτούς, λοιπὸν πε
ρὶ ὧν ἔγραψαν ἀποκρίνεται. περὶ μὲν τοῦ

γάμου, ἄρρηκτον εἶναι διδάσκων τὴν συ
ζυγίαν καὶ ἐν καιρῷ μόνῳ σχολάζειν διὰ
τὴν εὐχήν. διὰ δὲ τὸ ἀγαπᾶν αὐτοὺς τὴν
ἐγκράτειαν γράφει περὶ παρθενίας, ὅτι
οὐ κατ᾽ ἀνάγκην ἀλλὰ πειθοῖ τοῦτο γινέσ
θω. εἶτα περὶ τῶν εἰδωλοθύτων, ἵνα μὴ κα
ταχρῶνται τῇ γνώσει ἀλλὰ τῇ ἀγάπῃ πο
λιτεύωνται. κωλύει οὖν τὰ ἐν εἰδωλίῳ
συμπόσια ἵνα μὴ σκανδαλίζωνται οἱ μικ=
ροί. εἶτα περὶ τῶν πνευματικῶν χαρισμά
των γράφει, ἵνα μὴ διαφέρωνται ἐν τοῖς
χαρίσμασι μὴ δὲ προκρίνωσι τὸν ἔχοντα
τὸ χάρισμα τόδε, τοῦ ἔχοντος τόδε. πάν
τα γὰρ τοῦ αὐτοῦ πνεύματος εἶναι λέγει.
καὶ λοιπὸν περὶ ἀναστάσεως διδάσκει. ὅ
τι ἡ σὰρξ ἐγείρεται ἀποθνήσκουσα μὲν
φθαρτὴ, ἐγειρομένη δὲ ἄφθαρτος κατὰ τὴν
τοῦ κυρίου χάριν. τὴν δὲ ἀνάστασιν ἀπὸ
τοῦ ἐγηγέρθαι τὸν χριστὸν συνίστησι. καὶ
εἰς τὸ τέλος παραινετικοὺς λόγους εἰς
τὰ ἔθνη γράφει, καὶ περὶ λογίας τῆς εἰς
τοὺς ἁγίους παραγγέλλει, καὶ οὕτως τε
λειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς κορινθίους δευ
τέρας ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ μακεδονίας. ἡ
δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη. δεξά
μενοι κορίνθιοι τὴν προτέραν ἐπιστολήν,
κατενύγησαν ἐπὶ τῇ ἁμαρτίᾳ τοῦ λαβόν
τος τὴν μητρυιάν, καὶ ἐλυπήθησαν δὲ ὡς
παριδόντες τὸ τοιοῦτον ἁμάρτημα. εἶτα
ὑφηρπάζοντο παρά τινων τῶν καὶ τὰς προ
φάσεις τῶν σχισμάτων ποιούντων, ὥστε
παρακαθέζεσθαι τῷ γράμματι τοῦ νόμου
καὶ διάφορον ἡγεῖσθαι τὴν παρὰ τοῦ χρι
στοῦ χάριν, καὶ μᾶλλον προσέχειν τοῖς
ἐν προσώπῳ καυχωμένοις. ἦσαν δὲ καὶ πε
ρὶ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους φροντί
ζοντες καλῶς. πρὸς ταῦτα οὖν ἀντιγρά=
φει ὁ ἀπόστολος. καὶ πρῶτον μὲν ἀποδέ
χεται αὐτοὺς ἐκβαλόντας τὸν παρανο=
μήσαντα. ἔπειτα ἀξιώσασιν αὐτοῖς καθικε
τεύει, καὶ μετανοήσαντα ἐκεῖνον κελεύει
δεχθῆναι. ἐν αὐτῇ δὲ διδάσκει περὶ τοῦ νό
μου διαιρῶν τὸ γράμμα, καὶ δεικνύσιν ὅ
τι οὐ δεῖ λαμβάνειν τὸ γράμμα μόνον
τοῦ νόμου, ἀλλ᾽ ἐν αὐτῷ τῷ γράμματι
τὴν διάνοιαν ἐρευνᾶν. οὐ γὰρ μόνον ῥῆ=
μά ἐστιν ὁ νόμος, ἀλλ᾽ ἐν τοῖς ῥητοῖς ἐστὶ
καὶ ὁ νοῦς τοῦ πνεύματος. ἔπειτα ὅτι τοῦ
χριστοῦ ἐλθόντος καινὴ κτίσις γέγονε,
καὶ οὐ δεῖ κατὰ τὸ παλαιὸν ζῆν. ἀλλ᾽ ὡς
ἐν καινῇ κτίσει ἐν πᾶσιν ἀνανεοῦσθαι, καὶ
ἀργὴν εἶναι λοιπὸν τὴν περιτομήν. ἀπο=
δέχεται δὲ αὐτοὺς καὶ περὶ τῆς διακονί=
ας, καὶ προτρέπεται μᾶλλον αὐτῇ πλεο=
νάζειν. αἰτιώμενος δὲ τοὺς ἐν προσώπῳ
καυχωμένους, καταλέγει πάντα ἅπερ πέ
πονθε διὰ τὸν κύριον, καὶ τὰς ὀπτασίας
δὲ διηγεῖται ὥσπερ ἑώρακεν εἴς τε τὸν πα
ράδεισον καὶ εἰς τὸν τρίτον οὐρανὸν ἁρ=
παγείς. εἶτα παραγγείλας μὴ ἁμαρτά=
νειν, ἀλλὰ μετανοεῖν τοὺς ἁμαρτάνον=
τας, ἐν εὐχαριστίᾳ τελειοῖ τὴν ἐπιστο=
λήν. θεοδωρίτου.

Τί δήποτε δευτέραν τίθησιν ἐπιστολὴν
ζητεῖς, καὶ ἄξιον. ὅτι ἐν τῇ πρώτῃ ἀπελ
θεῖν πρὸς αὐτοὺς ἐπαγγειλάμενος καὶ μὴ
ἀπελθὼν τοῦ πνεύματος αὐτὸν εἰς ἕτερα
ἀπασχολοῦντος, καὶ διὰ τὸ πειρασμοῖς
ἐμπεσεῖν, διὰ τῆς νῦν δευτέρας τὸ μὴ ἀ=
πελθεῖν ἀπολογεῖται, ἵνα καὶ ἀπελθεῖν δι
ὰ τῆς ἐπιστολῆς δόξῃ. ἔπειτα ἦσαν καὶ βελ
τίους ἐκ τῆς πρώτης γενόμενοι. εὔλογον
οὖν ἦν δευτέρας ἀξιωθῆναι αὐτοὺς ἵνα
πλεῖον ἐπιδώσωσι πρὸς ἀρετήν.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς γαλάτας ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ ῥώμης ἑωρακὼς
αὐτοὺς ἤδη καὶ διδάξας. ἡ δὲ πρόφα=
σις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη. διδαχθέντες κα
λῶς οἱ γαλάται παρὰ τοῦ ἀποστόλου, καὶ
πιστεύσαντες γνησίως εἰς χριστὸν, ἀποδη
μήσαντος αὐτοῦ ὑφηρπάσθησαν παρά τι
νων, ὥστε περιτέμνεσθαι. ταῦτα τοίνυν μα
θὼν ὁ ἀπόστολος γράφει αὐτοῖς, καὶ πρῶ
τον μὲν μαρτυρῶν αὐτοῖς περὶ ἧς εἶχον πίσ
τεως καὶ γνησίας ἐν χριστῷ διαθέσεως μέμ
φεται ὡς ἀνοήτως πράξαντας καὶ μεταβα
λομένους αὐτούς. ἔπειτα διαλαμβάνει
περὶ τοῦ νόμου καὶ τῆς κατὰ τὸν ἀβραὰμ
πίστεως, καὶ ἀποδείκνυσιν ἔκ τε τοῦ νόμου
καὶ τῶν γυναικῶν τοῦ ἀβραὰμ ἀλληγο
ρήσας αὐτὰς, μέχρι καιροῦ δεδόσθαι τὴν
σκιὰν καὶ τὴν περιτομήν, καὶ ἀργεῖν αὐτὰ
λοιπὸν τῇ τοῦ χριστοῦ παρουσίᾳ. καὶ οὕ
τως ἀποδείξας παραγγέλλει λοιπὸν αὐ
τοῖς μηκέτι προσέχειν τοῖς ἀπατήσασιν,
ἀλλὰ μᾶλλον ἔχεσθαι τῆς ἐν χριστῷ πίσ
τεως. καὶ γινώσκειν ὅτι ἡ ἐν χριστῷ χάρις
καταργεῖ τὴν κατὰ σάρκα περιτομήν. καὶ
οὕτω πάλιν εἰς τὰ ἤθη παραινέσας καὶ δι=
δάξας τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν. θεοδωρίτου

Τὸ μὲν προοίμιον καὶ πᾶσα σχεδὸν
ἡ ἐπιστολὴ θυμοῦ γέμει. ἡ δὲ αἰτία
τοιαύτη. τινὲς τῶν ἐξ ἰουδαίων πιστεύ=
σαντες καὶ ἔτι τῷ πατρῴῳ νόμῳ κατεχό
μενοι, ἔπεισαν πολλοὺς τῶν ἐν γαλατίᾳ
πιστῶν περιτέμνεσθαι καὶ σάββατα τη

ρεῖν καὶ νουμηνίας. ἔπειθον δὲ λέγοντες μὴ δεῖν τῷ παύλῳ τῷ χθὲς καὶ σήμερον φανέντι πιστεύειν, ἀλλὰ μᾶλλον τοῖς ἀμφὶ πέτρον, καὶ ἰωάννην καὶ ἰάκωβον. οὗτοι γάρ φησι μετὰ χριστοῦ γενόμενοι οὐ κωλύουσι περιτομήν. καὶ ἀληθῶς μὲν οὗτοι συγκαταβάσει χρώμενοι, οὐκ ἐκώλυον περιτομήν. ὅμως οὗτοι ἀποκρύπτοντες τὴν αἰτίαν. ὅτι διὰ συγκατάβασιν οὐ κωλύουσιν, ἐκ τοῦ γενομένου μόνου ἐδελέαζον αὐτοὺς εἰς περιτομὴν καὶ τὸν παῦλον ἐξηυτέλιζον φάσκοντες οὐ τοῦ χριστοῦ ἀλλὰ τῶν μαθητῶν εἶναι μαθητήν. τοὺς δὲ περὶ πέτρον αὐτοῦ τοῦ χριστοῦ. ἔπειτα ἔλεγον ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ παῦλος φαίνεται ἀλλαχοῦ περιτεμών. τί δήποτε οὖν φησὶ ὑμᾶς οὐ περιτέμνει. ἣν γὰρ ὁ παῦλος τὸν τιμόθεον οἰκονομικῶς περιτεμών. πρὸς ταῦτα οὖν γράφει καὶ εὐθέως ἐκ προοιμίων περὶ ἐκείνου ἀποτείνεται ὅτι οὐκ ἀνθρώπων ἀλλ᾽ αὐτοῦ τοῦ χριστοῦ ἦν μαθητής.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς ἐφεσίους ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ ῥώμης οὔπω μὲν αὐτοὺς ἑωρακώς, ἀκούσας δὲ περὶ αὐτῶν. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη. ἐφέσιοι πιστεύσαντες εἰς τὸν κύριον ἡμῶν ἰησοῦν χριστόν, γνησίαν ἔσχον εἰς αὐτὸν τὴν πίστιν, καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους τὴν ἀγάπην καὶ ἐβούλοντο παρὰ τοῦ ἀποστόλου βεβαιωθῆναι. μαθὼν τοίνυν ὁ παῦλος γράφει πρὸς αὐτοὺς ταύτην τὴν ἐπιστολήν, ὥσπερ κατηχητικήν. καὶ πρῶτον μὲν δείκνυσι μὴ νεώτερον εἶναι τὸ καθ᾽ ἡμᾶς μυστήριον. ἀλλ᾽ ἐξ ἀρχῆς καὶ πρὸ καταβολῆς κόσμου εἶναι ταύτην εὐδοκίαν τοῦ θεοῦ, ὥστε τὸν χριστὸν ὑπὲρ ἡμῶν παθεῖν καὶ ἡμᾶς σωθῆναι. ἔπειτα δὲ περὶ κλήσεως τῶν ἐθνῶν διαλέγεται. ἵνα δείξῃ ἀξίως αὐτοὺς πεπιστευκέναι, καὶ ἀποδείκνυσιν ὅτι ἡ κλῆσις ἡμῶν γέγονεν οὐ δι᾽ ἀνθρώπου ἀλλὰ διὰ τοῦ χριστοῦ ὅς ἐστιν υἱὸς τοῦ θεοῦ ἵνα ἐκ τούτου μάθωσιν, ὅτι οὐκ ἀνθρωπολάτραι γεγόνασι πιστεύσαντες τῷ χριστῷ ἀλλὰ ἀληθινοὶ θεοσεβεῖς. σημαίνει δὲ καὶ ἑαυτὸν διὰ τοῦτο ἀπεστάλθαι κηρύσσειν τὸ εὐαγγέλιον καὶ ὅτι καὶ περὶ αὐτῶν ἐφρόντιζεν. ἔπειτα παραινετικοὺς λόγους ἀνδράσι καὶ γυναιξί, πατράσι καὶ τέκνοις, κυρίοις καὶ δούλοις, τίθησιν ἐν τῇ ἐπιστολῇ. καὶ καθόλου πάντας παρασκευάζει κατὰ τοῦ διαβόλου καὶ τῶν δαιμόνων αὐτοῦ, πρὸς ἐκείνους ἡμῖν εἶναι λέγων τὴν πάλην. καὶ ὥσπερ ἀγαθὸς ἀλείπτης ἀλείψας τοῖς λόγοις πάντας κατὰ τῆς διαβολικῆς ἐνεργείας, οὕτω τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

θεοδωρίτου.

Ἡ ἔφεσος μητρόπολις μέν ἐστι τῆς ἀσίας, τὴν δὲ ἄρτεμιν ἔσεβε, καὶ τοσοῦτον ἦν τὸ σέβας περὶ τὴν δαίμονα ὡς καὶ νεωκόρον τὴν ἔφεσον τῆς ἀρτέμιδος ἀναγορεύεσθαι ὡς ἐν ταῖς πράξεσιν ἱστόρηται. ἐν ταύτῃ τῇ ἐφέσῳ ὁ εὐαγγελιστὴς ἰωάννης ἐξορισθεὶς διέτριψε πολλά ἐν ᾗ καὶ τελευτᾷ, καὶ τὸν τιμόθεον παῦλος ἐκεῖσε ἐπίσκοπον ἐχειροτόνησε. τῶν δὲ φιλοσόφων οἱ κατὰ τὴν ἀσίαν ἀνθοῦντες ἐν τῇ ἐφέσῳ μάλιστα διῆγον. διὸ πολλῇ σπουδῇ κέχρηται πρὸς αὐτοὺς γράφων. καὶ τὰ βαθύτερα δὲ τῶν νοημάτων αὐτοῖς ἐπιστέλλει, ἅτε κατηχημένοις καὶ τὰ ὑψηλά. γράφει δὲ ἀπὸ ῥώμης τὴν ἐπιστολὴν ἐν δεσμοῖς ὑπάρχων.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς φιλιππησίους ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ ῥώμης ἑωρακὼς αὐτοὺς ἅμα καὶ διδάξας. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη. πεμψάντων φιλιππησίων διακονίαν τῷ παύλῳ καὶ τινῶν περιερχομένων καὶ διαφθειρόντων τὰς ἀκοὰς τῶν ἀκεραιοτέρων προφάσει τῆς σκιᾶς τοῦ νόμου καὶ τῆς περιτομῆς, καὶ λεγόντων χωρὶς ταύτης μὴ δύνασθαι δικαιωθῆναι, μαθὼν ὁ ἀπόστολος γράφει φιλιππησίοις. καὶ πρῶτον μὲν ἀποδέχεται αὐτῶν τὴν πίστιν, καὶ σημαίνει μνημονεύειν αὐτῶν. ἔπειτα δὲ διηγεῖται ὡς ἀπελογήσατο ἐν ῥώμῃ, καὶ ὅτι τινὲς αὐτῷ βαρεῖς γεγόνασιν ἐν τοῖς δεσμοῖς φθόνον αὐτῷ κινοῦντες. ἔπειτα αὐτοὺς προτρέπεται ἀλλήλους ἀγαπᾶν, ἐξηγούμενος τὴν τοῦ σωτῆρος φιλανθρωπίαν, ὅτι θεὸς ὤν, ἄνθρωπος γέγονε δι᾽ ἡμᾶς. εἶτα περὶ τῆς περιτομῆς καὶ τοῦ παλαιοῦ νόμου διαλαβών, ἀποδεικνύει ἀργὴν γεγενῆσθαι λοιπὸν τὴν περιτομήν. λαμβάνων ἀφ᾽ ἑαυτοῦ τὸ παράδειγμα καὶ λέγων, ὅτι ταῦτα πάντα ἥγημαι διὰ τὸν χριστὸν ζημίαν. διὸ καὶ τοὺς μὲν διδάσκοντας ἔτι περιτομὴν, καὶ θέλοντας αὐτοὺς ἀπατῆσαι μεμψάμενος, καὶ εἰπὼν ἐχθροὺς αὐτοὺς εἶναι τοῦ χριστοῦ ἀποδέχεται φιλιππησίους διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν τῆς κοινωνίας δόσιν, καὶ προτρεψάμενος πάλιν εἰς τὰ ἤθη αὐτούς, τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

θεοδωρίτου.

Οἱ φιλιππήσιοι, τῆς μακεδονίας ἦσαν ὑπὸ μητρόπολιν θεσσαλονίκης. πολλὰ δὲ αὐτοῖς ὁ παῦλος χρηστὰ μαρτυρεῖ. ἐν δεσμοῖς δὲ ὤν, ἔγραψε τὴν ἐπιστολήν. μετὰ γὰρ τὴν πρώτην ἀπολογίαν ἧς ἐμνήσθη ἐν τῇ πρὸς τιμόθεον, αὖθις ἐδέθη. ἦσαν δὲ οἱ φιλιππήσιοι διὰ ἐπαφροδίτου τὰ πρὸς τὴν χρείαν πέμψαντες αὐτῷ, ἐν ταὐτῷ καὶ γνωσόμενοι τὰ κατ' αὐτόν. ἐπειδὴ δὲ ἐθορυβοῦντο ἀκούοντες ἐν δεσμοῖς εἶναι τὸν διδάσκαλον, αὐτὸ τοῦτο γράφει αὐτοῖς, ὡς τὰ δεσμὰ οὐ θορύβου πρόξενα, χαρᾶς δὲ μᾶλλον ὤφειλεν εἶναι διὰ τὸ ὑπὲρ χριστοῦ εἶναι. καθάπτεται δὲ καὶ τῶν ἰουδαίων, οἵτινες ἐν προσχήματι χριστιανισμοῦ διέφθειρον τὸ κήρυγμα. μετὰ τιμῆς δὲ φαίνεται γράφειν τοῖς φιλιππησίοις, ἐνάρετοι γὰρ ἦσαν. ἐνταῦθα ἦν ἡ πορφυρόπολις. ἐνταῦθα ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσεν. ἐνταῦθα ἐτυπτέσθην μετὰ τοῦ σιλουανοῦ ὁ παῦλος ὑπὸ τῶν στρατηγῶν, οἱ ἐκ συναρπαγῆς αὐτὸν τυπτήσαντες, τέλος ἀπελογήσαντο. ἐνταῦθα ὁ δεσμοφύλαξ πιστεύσας ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἐβαπτίσθη. ταῦτα πάντα αἱ πράξεις φασί. μαρτυρεῖ δὲ αὐτοῖς πίστιν, καὶ κινδύνους ὑπὲρ αὐτῆς, καὶ πρὸς εὐποιΐαν ἐπιρρεπῶς ἔχειν. διὰ πάντα σφόδρα φιλῶν αὐτοὺς φαίνεται.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς κολασσαεῖς ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ ῥώμης, οὐχ ἑωρακὼς μὲν αὐτούς, ἀκούσας δὲ περὶ αὐτῶν. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς, αὕτη. τοὺς κολασσαεῖς ἐβούλοντο τινὲς ἀπατῆσαι σοφίσμασιν ἑλληνικοῖς κατὰ τῆς εἰς χριστὸν πίστεως. καὶ περὶ τῶν ἐν νόμῳ βρωμάτων καὶ περιτομῆς. ταῦτα τοίνυν μαθὼν ὁ ἀπόστολος γράφει τὴν ἐπιστολὴν ὥσπερ κατηχητικὴν αὐτοῖς ταύτην. καὶ πρῶτον μὲν εὐχαριστῶν τῷ θεῷ, σημαίνει ἀπὸ τοῦ σκότους αὐτοὺς μεταβεβηκέναι εἰς τὸ φῶς τῆς ἀληθείας. καὶ ὅτι ὁ χριστὸς εἰς ὃν ἐπίστευσαν, εἰκὼν ἐστὶ τοῦ θεοῦ καὶ λόγος δι' οὗ τὰ πάντα γέγονε. καὶ ὅτι ἔπρεπεν αὐτὸν δημιουργὸν ὄντα, γενέσθαι αὐτὸν καὶ πρωτότοκον τῆς κτίσεως, καὶ πρωτότοκον ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα τὰ ἀμφότερα συνάψῃ, καὶ ζωοποιήσῃ τὰ πάντα. προτρέπει δὲ αὐτοὺς ἐμμένειν τῇ πίστει, σημαίνων ὅτι αὐτὸς ὁ παῦλος διάκονός ἐστι τοῦ εὐαγγελίου ἐν ᾧ κατηχήθησαν. εἶτα καὶ περὶ τοῦ νόμου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ βρωμάτων καὶ περὶ ἡμερῶν καὶ ἐνιαυτῶν ἐξηγεῖται, καὶ ἀποδείκνυσιν ἠργηκέναι λοιπὸν τὰ παλαιὰ καὶ τὴν περιτομήν. συμβουλεύει τε αὐτοῖς μὴ πλανᾶσθαι ἀπὸ τῶν σοφιζομένων, καὶ πλανᾶν αὐτοὺς θελόντων. καὶ λοιπὸν παραινέσας καὶ ὧδε γονεῦσι καὶ τέκνοις ἀνδράσι καὶ γυναιξὶ δούλοις καὶ κυρίοις, καὶ τὰ ἄλλα τὰ πρὸς τὰ ἤθη συμβουλεύσας, τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν. παραγγέλλει δὲ αὐτοῖς, ἵνα ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ' αὐτοῖς ἡ ἐπιστολή, ποιήσωσι καὶ ἐν τῇ λαοδικέων ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῆναι. καὶ τὴν ἐκ λαοδικείας, εἰς αὐτοὺς ἀναγνωσθῆναι.

θεοδωρίτου.

Ἐν πολλοῖς ὁ ἀπόστολος δηλοῖ τὴν πρὸς τὸν θεὸν καὶ πατέρα μεσιτείαν καὶ καταλλαγὴν τοῖς ἀνθρώποις διὰ τοῦ υἱοῦ γεγονέναι. εἷς γὰρ θεός φησιν, εἷς καὶ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ἄνθρωπος ἰησοῦς χριστός. καὶ πάλιν. δι' οὗ φησὶ τὴν καταλλαγὴν ἐσχήκαμεν καὶ ὁ κύριος θύραν ἑαυτὸν καὶ ὁδὸν καλεῖ. οὐ γὰρ ἑτέρως εἰ μὴ δι' αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτῷ ἀπέλθοι τις πρὸς τὸν πατέρα. διὰ τοῦτο γὰρ ὢν θεὸς καὶ ἄνθρωπος γέγονεν, ἵνα θεῷ καὶ ἀνθρώποις μεσιτεύσῃ τοῦτό τε ὢν κἀκεῖνο. ἀλλ' οἱ κολασσαεῖς ὑπὸ ἀγγέλων ᾤοντο τὴν προσαγωγὴν γενέσθαι πρὸς τὸν πατέρα, καὶ οὐ διὰ χριστοῦ. ἔπειτα πολλὰς εἶχον παρατηρήσεις ἰουδαϊκὰς καὶ ἑλληνικάς, ἡμέρας παρατηρούμενοι καὶ καιροὺς καὶ ὅσα τοιαῦτα. ἅτινα πάντα γράφων τὴν ἐπιστολὴν διορθοῦται ὁ παῦλος.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς θεσσαλονικεῖς πρώτης ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ ἀθηνῶν, ἑωρακὼς πρότερον αὐτοὺς καὶ διατρίψας παρ' αὐτοῖς. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς, αὕτη. ὁ ἀπόστολος πολλὰς θλίψεις παθὼν ἐν βεροίᾳ καὶ ἐν φιλίπποις τῆς μακεδονίας καὶ ἐν κορίνθῳ, γινώσκων τε καὶ ὅσα πέπονθεν ἐν θεσσαλονίκῃ, φοβούμενος μὴ ἀκούσαντες θεσσαλονικεῖς ἃ πέπονθεν ἐν ταῖς προειρημέναις πόλεσι, πειρασθῶσιν ὑπὸ τοῦ πειράζοντος καὶ σκανδαλισθῶσι, μαθὼν δὲ ὅτι καὶ τοῖς ἀποθνήσκουσι κατώδυνοι ἐγίνοντο, ἀποστέλλει τιμόθεον

πρὸς αὐτοὺς μετὰ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης. καὶ πρῶτον μὲν ἐπιστηρίζει αὐτοὺς ἐν τῇ πίστει ὥστε μὴ σαλεύεσθαι διὰ τὰς θλίψεις. καὶ μηδὲν ξένον αὐτοὺς πεπονθέναι ὑπὸ τῶν ἰουδαίων τῶν καὶ τὸν κύριον ἀποκτεινάντων. χριστιανῶν γὰρ ἴδιον τὸ θλίβεσθαι ἐν τῷ βίῳ τούτῳ ἔλεγε. πολλὰ δὲ παραινέσας αὐτοῖς οὕτως ὡς παρέλαβον ἀπ᾽ αὐτοῦ ἀναστρέφεσθαι, γράφει περὶ τῶν τελευτώντων. παραμυθούμενος αὐτοὺς καὶ διδάσκων μὴ βαρέως φέρειν. οὐ γὰρ εἶναι τὸν θάνατον ἀπώλειαν, ἀλλ᾽ ὁδὸν ἀναστάσεως. ἔπειτα καὶ περὶ τῶν χρόνων αὐτοὺς διδάσκει, ἵνα ἄδηλον τὴν ἡμέραν γινώσκοντες, ἀεὶ ἕτοιμοι γίνωνται. καὶ μηδενὶ προσέχωσιν ἐπαγγελλομένῳ περὶ αὐτῆς. ἔσεσθαι γάρ φησι τὴν παρουσίαν οὕτως, ὥστε τοὺς περιλειπομένους καὶ εὑρισκομένους ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, μὴ φθάνειν τοὺς ἐκ νεκρῶν ἐγειρομένους. ἅμα γὰρ γίνεσθαι τὴν πάντων ἀλλαγὴν διδάσκει. πρὸς τούτοις προτρέπων αὐτοὺς βελτιοῦσθαι ἐν τοῖς ἤθεσι, προτρέπει ἀεὶ αὐτοὺς χαίρειν τῇ ἐλπίδι. καὶ προσεύχεσθαι καὶ εὐχαριστεῖν ἀεὶ τῷ κυρίῳ. ἐνορκίζων αὐτοὺς ἀναγνῶναι τὴν ἐπιστολὴν ταύτην πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς. καὶ οὕτω τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς θεσσαλονικεῖς δευτέρας ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ ῥώμης. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς, αὕτη. τινὲς ἀπὸ θεσσαλονίκης. ἀργοὶ καὶ ἄτακτοι περιερχόμενοι, τοὺς ἀδελφοὺς ὑφήρπαζον ὡς ἤδη τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου ἐνστάσης. ἠπάτων δὲ τοὺς ἀκούοντας, ὡς τοῦ ἀποστόλου, τοῦτο δηλοῦντος, καὶ ὑπὸ πνεύματος ἀκούσαντες. ταῦτα τοίνυν μαθὼν ὁ ἀπόστολος γράφει τὴν ἐπιστολήν. καὶ πρῶτον μὲν ἀποδέχεται τὴν πίστιν αὐτῶν αὐξάνουσαν. καὶ ὅτι ἐν αὐτοῖς ἐκαυχᾶτο τὰς θλίψεις γενναίως ὑποφέρουσι διὰ τὸν χριστόν. καὶ παραμυθεῖται δὲ αὐτούς. ὡς ἐσομένης ἐκδικίας παρὰ τοῦ θεοῦ κατὰ τῶν αὐτοὺς ἀδικούντων. ἔπειτα περὶ τῆς παρουσίας τοῦ σωτῆρος διδάσκει μηδενὶ αὐτοὺς πείθεσθαι μήτε θροεῖσθαι αὐτούς. μήτε διὰ πνεύματος. μήτε ὡς αὐτοῦ γράψαντος. μηδ᾽ ὅλως νομίζειν ἤδη παρεῖναι αὐτήν. μὴ γὰρ πρότερον ἔσεσθαι αὐτήν, ἐὰν μὴ ἡ ἀποστασία πρῶτον ἔλθῃ. καὶ μετὰ ταύτην ὁ ἀντίχριστος ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας. οὗ τὴν παρουσίαν ἐν σημείοις καὶ τέρασι ψευδοὺς κατ᾽ ἐνέργειαν τοῦ σατανᾶ ἔσεσθαι σημαίνει. εἶτα παραινέσας αὐτοῖς στήκειν γενναίως καὶ κρατεῖν τὰς παραδόσεις ἃς ἐδιδάχθησαν παρ᾽ αὐτοῦ, παραγγέλλει μηδεμίαν κοινωνίαν ἔχειν μετὰ τῶν ἀτάκτων ἀλλὰ καὶ ἀποβάλλειν αὐτούς. εἶναι γὰρ καὶ περιέργους καὶ πλάνους ἐδήλωσε τοὺς τοιούτους. καὶ καθόλου δὲ παρήγγειλε τὸν μὴ ὑπακούοντα τοῖς λόγοις αὐτοῦ, τοῦτον ἀποσυνάγωγον γίνεσθαι. καὶ λοιπὸν ἐπευξάμενος αὐτοῖς εἰρήνην, τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν. τὸν ἀσπασμὸν τῇ ἰδίᾳ χειρὶ γράψας, ὅπερ σημεῖον εἶναι πάσης ἐπιστολῆς δεδήλωκεν. θεοδωρίτου.

Ἐπειδὴ ἐν τῇ πρώτῃ ἐπιστολῇ ἔγραψεν ὡς πάντως ἀπιὼν πρὸς αὐτούς. καὶ ἀναπληροῦν μέλλων τὰ ὑστερήματα αὐτῶν, καὶ πολλὰ ἀγάπης σημαντικά, οὐκ ἀπῆλθε δέ, ταύτην προστίθησι τὴν ἐπιστολὴν ἀντὶ τῆς παρουσίας αὐτοῦ. ὅτι δὲ μὴ ἀπῆλθε πρὸς αὐτοὺς ἔνθεν στοχαστέον. ἐν τῇ πρώτῃ περὶ τῶν χρόνων τῆς τοῦ κυρίου παρουσίας ὑπερθέμενος γράψαι, ὡς οὐ χρεῖαν ἔχων ἄρτι. γράφει τοῖς νῦν γράφει, οὐ ποιῶν τοῦτο εἴγε αὐτὸς ἀπελήλυθε. γράφει δὲ περὶ τῶν χρόνων διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν. λυμεῶνές τινες ἔλεγον παρεῖναι λοιπὸν τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου. εἰ δὲ τοῦτο ἦν ἀληθές, ὁ χριστὸς ψεύστης εὑρίσκετο. αὐτὸς γὰρ ἐν τοῖς εὐαγγελίοις σημεῖα τῆς παρουσίας αὐτοῦ δέδωκεν. ἅτινα οὐκ ἦν ἐκβάντα. ἀναγκάζεται οὖν καὶ αὐτὸς διαλαβεῖν περὶ τῶν πρὸ τῆς παρουσίας σημείων. καὶ τῆς τοῦ ἀντιχρίστου ἐλεύσεως. διὰ πάντων ἀληθεῖς τὰς τοῦ κυρίου προρρήσεις ποιῶν.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς τιμόθεον πρώτης ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ μακεδονίας ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς, αὕτη. ἐν τῇ ἐφέσῳ τινὲς ἰουδαΐζοντες ἐπεχείρουν ἑτεροδιδασκαλεῖν καὶ ἀπατᾶν τοὺς ἀκεραίους προφάσει τοῦ νόμου. τοῦτο δὲ μαθὼν ὁ ἀπόστολος, προτρέπει τὸν τιμόθεον ἐκεῖ προσμεῖναι πρὸς διόρθωσιν αὐτῶν, γράφει δὲ τὴν ἐπιστολήν. καὶ πρῶτον μὲν ὑπομιμνήσκει

Τιμόθεον εἰδότα τὴν ἐν Χριστῷ πίστιν, διδάσκων αὐτὸν περὶ τοῦ νόμου κωλύειν τοὺς παρὰ τὴν ὀρθὴν πίστιν καὶ διδασκαλίαν λαλοῦντας, ἐπιτιμᾶν τε αὐτοῖς. καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ὑμέναιον καὶ ἀλέξανδρον ναυαγήσαντας περὶ τὴν πίστιν, παρέδωκε τῷ σατανᾷ. ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφημεῖν. ταῦτα ὑπομνήσας λοιπὸν διατάσσει αὐτῷ κανόνας ἐκκλησιαστικοὺς περὶ προσευχῆς. καὶ πῶς καὶ ποῦ καὶ περὶ τίνων δεῖ προσεύχεσθαι. περὶ τοῦ σιγᾶν ἐν ἐκκλησίᾳ τὰς γυναῖκας, καὶ μᾶλλον μανθάνειν καὶ μὴ διδάσκειν αὐτάς. περὶ ἐπισκόπων καὶ πρεσβυτέρων καὶ διακόνων πῶς καὶ ὁποίους εἶναι δεῖ τοὺς καθισταμένους. περὶ τῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ χηρῶν, ἀπὸ πόσων ἐτῶν χρὴ ταύτας καταλέγεσθαι καὶ ὁποίας αὐτὰς εἶναι δεῖ, καὶ πῶς αὐταῖς δεῖ προσέχειν. περὶ τοῦ σωφρονεῖν τοὺς νεωτέρους καὶ γαμεῖν μᾶλλον καὶ μὴ αἰσχρῶς ζῆν. περὶ τοῦ παραγγέλλειν τοῖς πλουσίοις μὴ ὑψηλοφρονεῖν, μὴ δὲ ἐλπίζειν ἐπὶ πλούτῳ. περὶ τούτων διαταξάμενος, προτρέπεται αὐτὸν ταῦτα διδάσκειν, καὶ μηκέτι μὲν ὑδροποτεῖν. προσέχειν δὲ ἑαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ, εἰδότα ἔσεσθαι καιροὺς ἐν οἷς ἀποστήσονταί τινες τῆς πίστεως. διδάξας δὲ καθαρὰ εἶναι καὶ τὰ βρώματα. καὶ παραγγείλας αὐτῷ ἐκτρέπεσθαι τὰς ἐμφιλονείκους ζητήσεις ὡς βεβήλους οὔσας, ἐφ᾽ αἷς καί τινες καυχώμενοι παρέβησαν τὴν πίστιν, τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

θεοδωρίτου.

Τί δήποτε καὶ ἄλλους ἔχων μαθητὰς ὁ παῦλος οἷον τὸν σίλαν, τὸν λουκᾶν, καὶ ἑτέρους, πρὸς Τιμόθεον μόνον, καὶ πρὸς Τίτον ὀνομαστὶ γράφει. καὶ φαμὲν ὅτι τούτοις ἦν ἤδη ἐκκλησίας ἐγκεχειρικώς. τοὺς δὲ ἄλλους, ἔτι εἶχε μεθ᾽ ἑαυτοῦ. γράφει δὲ πρὸς Τιμόθεον τὰ διδασκάλῳ πρέποντα λοιπόν.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς Τιμόθεον δευτέρας ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ ῥώμης πάλιν. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη. τῶν συναποδημησάντων τῷ παύλῳ καταλειψάντων αὐτόν, βουλόμενος ὁ ἀπόστολος ἐλθεῖν Τιμόθεον πρὸς αὐτόν, γράφει τὴν ἐπιστολήν. καὶ πρῶτον μὲν δηλοῖ ἑαυτὸν μνημονεύειν αὐτοῦ τε τῆς εὐλαβείας, καὶ τῆς τῶν προγόνων αὐτοῦ πίστεως. ἔπειτα δηλοῖ, ὅτι οἱ ἀπὸ ἀσίας, ὧν ἐστι φύγελλος καὶ ἑρμογένης, ἀπεστράφησαν αὐτὸν ὁρῶντες αὐτοῦ τὰς ἁλύσεις. τὸν ὀνησιφόρον δὲ ἀπεδέξατο ἐλθόντα εἰς τὴν ῥώμην καὶ προσμείναντα αὐτῷ. παραγγέλλει δὲ αὐτῷ παραιτεῖσθαι τὰς μωρὰς ζητήσεις, διὰ τὸ ἐξ αὐτῶν γεννᾶσθαι μάχας. καὶ γὰρ ὑμέναιος καὶ φιλητὸς ὄντως ἐκτραπέντες, παρέβησαν τὴν ἀλήθειαν, λέγοντες τὴν ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι, καί τινας ἀνατρέπουσι. μᾶλλον οὖν παραινεῖ αὐτῷ προσέχειν ἑαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ. καὶ εἰδέναι μὲν ὅτι ἐν ἐσχάτοις καιροῖς ἔσονται ἄνθρωποι φίλαυτοι καὶ φιλήδονοι μᾶλλον, ἢ φιλόθεοι. προβλέποντα δὲ ταῦτα, ἀσφαλίζεσθαι τοὺς λαοὺς μή τις ἐξ αὐτῶν ἀπατηθῇ, καὶ εἰς τὰ ἤθη δὲ καὶ εἰς τὴν τῆς διδασκαλίας ἀκρίβειαν πολλὰ προτρεψάμενος αὐτόν, καὶ σημάνας τὸν καιρὸν τῆς ἀναλύσεως αὐτοῦ ἐνστῆναι, καὶ μέλλειν σπένδεσθαι καὶ μαρτυρεῖν, ἐνετείλατο ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν ταχέως κομίζοντα τὸν φελόνην καὶ τὰ βιβλία. παρήνεσε δὲ αὐτῷ καὶ ἀλέξανδρον τὸν χαλκέα φυλάττεσθαι, ὡς πολλὰ κακὰ ἐνδειξάμενον αὐτῷ. καὶ οὕτω τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

θεοδωρίτου.

Τί δήποτε δευτέραν γράφει πρὸς αὐτὸν ἐπιστολήν. εἰπὼν ἐν τῇ πρώτῃ, ἐλπίζω ἐλθεῖν πρὸς σὲ ταχέως, καὶ οὐκ ἠδυνήθη ἀπελθεῖν, ἤδη γὰρ κατείχετο ὑπὸ νέρωνος. ἔδει οὖν ἀντὶ τῆς παρουσίας γράμμα πέμψαι. ὁμοῦ μὲν τὸ μὴ ἐλθεῖν παραμυθούμενον, ὁμοῦ δὲ ἐπιρρωννύοντα καὶ τὸν Τιμόθεον οὕτω τῇ φροντίδι τῆς ἐκκλησίας ἐγκεχρονικότα.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς Τίτον ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ νικοπόλεως, ἐκεῖ γὰρ παρεχείμαζεν. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη. εἰς μὲν τὴν κρήτην ἀπέλιπε τὸν Τίτον, ἵνα κατὰ πόλιν καταστήσῃ κληρικούς. πολλῶν δὲ ὄντων ἐκεῖ τῶν ἐπιχειρούντων προφάσει τοῦ νόμου ἀπατᾶν τοὺς λαούς, μαθὼν ὁ ἀπόστολος γράφει. καὶ πρῶτον μὲν εὐχαριστῶν τῷ θεῷ διὰ τὴν αὐτοῦ εὐλάβειαν, σημαίνει τὴν ἐν Χριστῷ πίστιν μὴ νεωτέραν εἶναι ἀλλ᾽ ἐξ αἰῶνος ἡτοιμάσθαι, καὶ ἐπηγγέλθαι παρὰ τοῦ

θεοῦ ταύτην. ἔπειτα περὶ τῆς καταστάσεως τῶν κληρικῶν καὶ τοῦτον διδάσκει, πῶς καὶ ὁποίους αὐτοὺς εἶναι δεῖ. καὶ ἐπιτιμᾶν δὲ ἐντέλλεται αὐτῷ τοῖς ἀντιλέγουσι τῇ ὑγιαινούσῃ πίστει, μάλιστα τοῖς ἐκ περιτομῆς. εἰδέναι δὲ τοὺς κρῆτας ὅτι ἀργοί εἰσι, καὶ χρήζουσιν ἐπιτιμίας. διδάξας δὲ πάντα τὰ βρώματα καθαρὰ εἶναι τοῖς καθαροῖς, καὶ ὁποίας εἶναι δεῖ τὰς πρεσβύτιδας τὰς ὀφειλούσας σωφρονίζειν τὰς νέας, παραινεῖ πῶς δεῖ τοὺς δούλους τοῖς ἰδίοις δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι. καὶ τέλος ὑπομνήσας ὅτι ἡ τοῦ σωτῆρος χάρις οὐκ ἐξ ἔργων ἡμᾶς ἐδικαίωσεν, ἀλλὰ τῇ ἰδίᾳ φιλανθρωπίᾳ. καὶ παραγγείλας τὰς νομικὰς μάχας ἐκτρέπεσθαι ὡς ἀναισχύντους οὔσας, δηλοῖ αὐτῷ μετὰ τὸ πέμψαι πρὸς αὐτὸν ἀρτεμᾶν, ἵνα ἔλθῃ πρὸς αὐτόν. ἐνετείλατό τε αὐτῷ ὥστε διδάσκειν καὶ τοὺς αὐτοῦ καλῶν ἔργων προΐστασθαι. καὶ οὕτω τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

θεοδωρίτου.

Τίτος θαυμάσιός τις ἦν μαθητὴς τοῦ παύλου, ἐπίσκοπος δὲ τῆς κρήτης μεγίστης οὔσης κεχειροτόνητο ὑπὸ τοῦ παύλου. ἐπετέτραπτο δὲ τοὺς ὑπ᾽ αὐτὸν ἐπισκόπους χειροτονῆσαι. γράφων δὲ ταῦτα ὁ παῦλος μᾶλλον ἐν ἀδείᾳ ἦν. οὐδαμοῦ γὰρ πειρασμῶν μέμνηται. ἀποτείνεται δὲ καὶ πρὸς ἰουδαίους ἡ ἐπιστολή. πρώτη δὲ αὕτη τῆς πρὸς τιμόθεον μᾶλλον ἐστίν.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς φιλήμονα ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ ῥώμης. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη. ὀνήσιμος ὁ οἰκέτης φιλήμονος, ἔφυγε. καὶ ἀπελθὼν πρὸς τὸν ἀπόστολον, κατηχήθη παρ᾽ αὐτοῦ, καὶ γέγονεν αὐτῷ χρήσιμος εἰς διακονίαν. περὶ τούτου τοίνυν γράφει φιλήμονι παρατιθέμενος αὐτῷ τὸν ὀνήσιμον, ἵνα προσέχῃ αὐτῷ γνησίως, καὶ μηκέτι ἔχῃ αὐτὸν ὡς δοῦλον ἀλλ᾽ ὡς ἀδελφόν. προετρέψατο δὲ αὐτὸν καὶ ξενίαν αὐτῷ ἑτοιμάσαι ἵνα ἐὰν ἔλθῃ, εὕρῃ ποῦ μείνῃ καὶ οὕτω τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

θεοδωρίτου.

Ὁ φιλήμων θαυμάσιός τις ἦν ἀνήρ, φρὺξ μὲν τὸ γένος. πιστὸς δὲ τὸν τρόπον, καὶ ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων κοινωνῶν. τούτου δοῦλος ὀνήσιμος ἀπέδρακε κλοφῶς αὐτόν. ὃς παραγενόμενος ἐν ῥώμῃ πρὸς τὸν παῦλον, κατηχήθη. καὶ βαπτισθεὶς ἐν δεσμοῖς ὄντος τοῦ παύλου, θαυμάσιος γέγονε. τοῦτον ἀποπέμπει πρὸς τὸν φιλήμονα, παραθετικὴν αὐτῷ ποιήσας ταύτην τὴν ἐπιστολήν. φασὶ δέ τινες μὴ χρῆναι ταύτην συναριθμεῖσθαι ταῖς λοιπαῖς ἐπιστολαῖς ὑπὲρ εὐτελοῦς γραφεῖσαν πράγματος. ἀλλ᾽ ὅρα πόσα ἐκ ταύτης χρήσιμα. πρῶτον παιδεύει καὶ ὑπὲρ τῶν εὐτελῶν εἶναι σπουδαίους. δεύτερον ὅτι εἰ δοῦλος οὕτως ἰταμὸς ὑπέστρεψεν, οὐ δεῖ τῶν ἐλευθέρων ἀπογινώσκειν. τρίτον ὅτι οὐ προσήκει προφάσει εὐλαβείας δούλους ἀποσπᾶν ἀκόντων τῶν δεσποτῶν. τέταρτον ὅτι χρὴ ἡμᾶς τοὺς δούλους μὴ ἐπαισχύνεσθαι ἐναρέτους ὄντας. ὁπότε παῦλος τέκνον καλεῖ τὸν ὀνήσιμον. πῶς οὖν τὴν τοσαύτην ὠφέλειαν ἔχουσαν ἐπιστολήν, οὐκ ἔδει καταριθμεῖσθαι ταῖς λοιπαῖς.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς ἑβραίους ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ ἰταλίας. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη. ἐπειδὴ οἱ ἰουδαῖοι ἐνίσταντο τῷ νόμῳ καὶ ταῖς σκιαῖς, διὰ τοῦτο ὁ ἀπόστολος παῦλος διδάσκαλος ἐθνῶν γενόμενος καὶ εἰς τὰ ἔθνη ἀποσταλεὶς, κηρύττει τὸ εὐαγγέλιον. γράψας τε πᾶσι τοῖς ἔθνεσι, γράφει λοιπὸν καὶ πᾶσι τοῖς ἐκ περιτομῆς πιστεύουσιν ἑβραίοις ἀποδεικτικὴν ταύτην ἐπιστολήν, περὶ τῆς χριστοῦ παρουσίας καὶ τοῦ πεπαῦσθαι τὴν σκιὰν τοῦ νόμου. καὶ πρῶτον μὲν ἀποδείκνυσι τοὺς προφήτας διὰ τοῦτο ἀπεστάλθαι, ἵνα περὶ τοῦ σωτῆρος ἀπαγγείλωσι, καὶ μετ᾽ αὐτοὺς αὐτὸς ἔλθῃ. δούλους τε εἶναι τοὺς προφήτας καὶ μηνυτὰς τῆς αὐτοῦ παρουσίας, αὐτὸν δὲ τὸν χριστὸν υἱὸν εἶναι τοῦ θεοῦ, δι᾽ οὗ τὰ πάντα γέγονε. καὶ ὅτι τοῦτον τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ἔδει ἄνθρωπον γενέσθαι. ἵνα διὰ τῆς τοῦ σώματος αὐτοῦ θυσίας καταργήσῃ τὸν θάνατον. οὐ γὰρ δι᾽ αἵματος μόσχου ἢ τράγου, ἀλλὰ δι᾽ αἵματος χριστοῦ ἔσεσθαι τὴν σωτηρίαν τοῖς ἀνθρώποις. ἀποδείκνυσι δὲ ὅτι ὁ νόμος οὐδένα ἐτελείωσεν, ἀλλὰ σκιὰν εἶχε τῶν μελλόντων ἀγαθῶν. καὶ οὐ κατέπαυσεν ὁ λαὸς, ἀλλὰ κοινὴ πᾶσιν ἡμῖν ἀπολείπεται ἡμέρα τῆς καταπαύσεως. πάλιν δὲ ἀποδείκνυσιν ὅτι ἡ ἀρχιερατικὴ λειτουργία μετετέθη ἀπὸ ἀαρὼν εἰς τὸν χριστόν, οὗ τύπος ἦν ὁ μελχισεδὲκ οὐκ ὢν ἐκ τοῦ λευί. πίστει τε δε-

δικαιῶσθαι τοὺς πατέρας σημαίνει, καὶ οὐκ ἐξ ἔργων μόνον. εἶτα πάλιν εἰς τὰ ἔθνη προτρεψάμενος καὶ τούτους, καὶ ἀποδεξάμενος αὐτῶν τὴν διὰ τὸν Χριστὸν ὑπομονήν, καὶ πείσας τιμᾶν τοὺς πρεσβυτέρους, τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

θεοδωρίτου.

Τ ίνος ἕνεκεν ἐθνῶν ἀπόστολος ὑπάρχων ὁ παῦλος ἑβραίοις ἐπιστέλλει, καὶ ταῦτα ἀπεχθῶς ἔχουσι πρὸς αὐτὸν τῷ τὸν νόμον παραλύειν. οἱ γὰρ ἀμφὶ πέτρον συγκαταβαίνοντες αὐτοῖς ἠρέμα εἴχοντο καὶ τοῦ νόμου. καὶ φαμὲν ὅτι ὥσπερ βαπτίζειν οὐκ ἐπιτετραμμένος, ἐκ περιουσίας ἐβάπτιζεν, οὕτως καὶ ἑβραίοις ἐπιστέλλει πρὸς τὰ ἔθνη ἀποσταλείς. ἐκήδετο γὰρ αὐτῶν, ὡς καὶ λέγειν. ἤθελον ἀνάθεμα εἶναι ὑπὲρ αὐτῶν. καὶ πάλιν. πορεύομαι εἰς ἱεροσόλυμα, διακονήσων τοῖς ἁγίοις. ἐπιστέλλει μὲν οὖν τοῖς ἤδη πεπιστευκόσιν ἐν τῇ ἱερουσαλὴμ καὶ παλαιστίνῃ. ἐπιστέλλει δὲ παραμυθούμενος αὐτοὺς πλεῖστα κακὰ πεπονθότας ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν μὴ πεπιστευκότων ὡς καὶ αὐτὸς δηλοῖ λέγων τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε. δύο δὲ μάλιστα κατασκευάζει ἐν τῇ ἐπιστολῇ, παραμυθεῖται αὐτοὺς τοῦ φέρειν γενναίως τοὺς πειρασμούς, καὶ ὅτι ἔσται τούτων ἀντίδοσις ἀγαθή, πολλὰ δὲ περὶ τῆς πίστεως φιλοσοφεῖ. δεικνὺς τὰ μὲν ἰουδαϊκὰ οὐκέτι ἀναγκαῖα ὡς τύπον ὄντα τῆς ἀληθείας. τὰ δὲ ἡμέτερα ἀναγκαῖα ὡς ὄντα ἀληθινά. τίνι δὲ τρόπῳ οὐκ ἔθηκε τὴν ἰδίαν ὀνομασίαν ἑβραίοις γράφων κλήμης ἐν ταῖς ὑποτυπώσεσι γράφει λέγων οὕτως. ἤδη δὲ ὡς ὁ μακάριος ἔλεγε πέτρος, ἐπεὶ ὁ κύριος ὢν ἀπόστολος τοῦ παντοκράτορος ἀπεστάλη πρὸς ἑβραίους, διὰ μετριότητα ὁ παῦλος ὡς ἂν εἰς τὰ ἔθνη ἀπεσταλμένος, οὐκ ἐγγράφει ἑαυτὸν ἑβραίων ἀπόστολος διὰ τὴν πρὸς τὸν κύριον τιμήν. διὰ δὲ τὸ ἐκ περιουσίας ἐθνῶν κήρυκα καὶ ἀπόστολον εἶναι, ἐπιστέλλει καὶ τοῖς ἑβραίοις.

ὑπόθεσις τῆς καθολικῆς ἰακώβου ἐπιστολῆς.

Ἐπειδὴ αὐτὸς ὁ ἰάκωβος ταύτην γράφει τοῖς ἀπὸ τῶν δώδεκα φυλῶν διασπαρεῖσι καὶ πιστεύσασιν εἰς τὸν κύριον ἡμῶν ἰησοῦν Χριστόν, γράφει δὲ διδασκαλικὴν τὴν ἐπιστολήν. διδάσκων περὶ διαφορᾶς πειρασμῶν, ποῖος μέν ἐστιν ἀπὸ θεοῦ, ποῖος δὲ ἀπὸ τῆς ἰδίας καρδίας τῶν ἀνθρώπων. καὶ ὅτι οὐ λόγῳ μόνον ἀλλὰ καὶ ἔργῳ δεῖ δεικνύναι τὴν πίστιν, καὶ οὐκ οἱ ἀκροαταὶ τοῦ νόμου ἀλλ' οἱ ποιηταὶ δικαιοῦνται. περί τε τῶν πλουσίων παραγγέλλει ἵνα μὴ προκρίνωνται τῶν πτωχῶν οἱ πλούσιοι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ ἐπιπλήττωνται ὡς ὑπερήφανοι. καὶ τέλος παραμυθησάμενος τοὺς ἀδικουμένους καὶ προτρεψάμενος αὐτοὺς μακροθυμεῖν ἕως τῆς παρουσίας τοῦ κριτοῦ, καὶ διδάξας περὶ ὑπομονῆς, καὶ δείξας ἐκ τοῦ ἰὼβ τὸ χρήσιμον τῆς ὑπομονῆς, παραγγέλλει καὶ προσκαλεῖσθαι τοὺς πρεσβυτέρους ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας. καὶ σπουδάζειν ἐπιστρέφειν τοὺς πλανηθέντας ἐπὶ τὴν ἀλήθειαν. εἶναι γὰρ τούτου μισθὸν παρὰ τοῦ κυρίου ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. καὶ οὕτως τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

θεοδωρίτου.

Καθολικαὶ λέγονται αὗται, οἱονεὶ ἐγκύκλιοι. οὐ γὰρ ἀφωρισμένως ἔθνει ἑνὶ ἢ πόλει ὡς ὁ θεῖος παῦλος, οἷον ῥωμαίοις ἢ κορινθίοις προσφωνεῖ ταύτας τὰς ἐπιστολὰς ὁ τῶν τοιούτων τοῦ κυρίου μαθητῶν θίασος, ἀλλὰ καθόλου τοῖς πιστοῖς, ἤτοι ἰουδαίοις τοῖς ἐν τῇ διασπορᾷ ὡς πέτρος, ἢ καὶ πᾶσι τοῖς ὑπὸ τὴν αὐτὴν πίστιν Χριστιανοῖς τελοῦσιν.

ὑπόθεσις τῆς πέτρου καθολικῆς πρώτης ἐπιστολῆς.

Ταύτην γράφει ὁ πέτρος τὴν ἐπιστολὴν διδασκαλικὴν τοῖς ἐν τῇ διασπορᾷ οὖσιν ἰουδαίοις καὶ γενομένοις Χριστιανοῖς. ἐπειδὴ γὰρ ἀπὸ ἰουδαίων ἐπίστευσαν, ἐπιστηρίζει αὐτούς, καὶ πρῶτον μὲν ἐξηγεῖται καὶ ἀποδείκνυσιν ὅτι ἡ εἰς Χριστὸν πίστις ἀπὸ τῶν προφητῶν κατηγγέλθη, καὶ δι' αὐτῶν ἐμηνύθη ἡ διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ ἀπολύτρωσις. καὶ ὅτι αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν εὐηγγελίσθη τὰ πάντα, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι. εἶτα συμβουλεύσας ἀξίως τοῦ καλέσαντος ἀναστρέφεσθαι, προτρέπει καὶ βασιλεῖς τιμᾶν. γυναιξί τε καὶ ἀνδράσιν ὁμοφροσύνην παραγγέλλει. καὶ εἰς τὰ ἤθη παραινέσας ὀλίγα, σημαίνει ὅτι καὶ εἰς τὸν ᾅδην τοῦτο γέγονε παρὰ τοῦ κυρίου τὸ κήρυγμα τῆς σωτηρίας καὶ ἀναστάσεως, ἵνα οἱ προαποθανόντες ἀναστῶσι, καὶ κριθῶσι μὲν τῷ σώματι, τῇ δὲ χάριτι τῆς ἀναστάσεως διαμείνωσι. καὶ

ὅτι τὸ τέλος λοιπὸν πάντων ἤγγισε. καὶ ὀφείλουσι πάντες, οὕτω τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

θεοδωρίτου.

Τοῖς ἐκ περιτομῆς καὶ οὗτος ἐπιστέλλει, ὡς ὁ μακάριος ἰάκωβος. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ἀορίστως πᾶσι τοῖς ὑπὸ τὴν οἰκουμένην κατοικοῦσιν ἰουδαίοις ὅπου δήποτε οὖσιν, οὗτος δὲ ἀφωρισμένως τοῖς κλίμασι πόντου γαλατίας. τοῦ πόντου δὲ προστίθησι γαλατίας, ἐπειδὴ ἔστι καὶ ἄλλη κατὰ κελτοὺς γαλατία, ἥτις καὶ ὄντως γαλατία. ἀφ' ἧς καὶ οὗτοι μετῳκίσθησαν ἐνταῦθα. τούτοις οὖν τοῖς ἔθνεσι καὶ τοῖς λοιποῖς τοῖς ἐγκειμένοις ἐν τῇ προγραφῇ τὸν λόγον ποιεῖται, ἐγκυκλίῳ ταύτῃ χρώμενος ἐπιστολῇ.

ὑπόθεσις τῆς πέτρου καθολικῆς δευτέρας ἐπιστολῆς.

Ταύτην πάλιν αὐτὸς ὁ πέτρος ἐπιστέλλει τοῖς ἤδη πιστεύσασιν. ἔστι δὲ ἡ ἐπιστολὴ ὑπόμνησις τῶν πρώτων. εἰδὼς γὰρ αὐτοῦ ταχεῖαν ἔσεσθαι τὴν ἀνάλυσιν τοῦ σώματος, ἐσπούδασε πάντας ὑπομνῆσαι περὶ ὧν κατηχήθησαν τὴν διδασκαλίαν. καὶ πρῶτον μὲν περὶ τῆς πίστεως ἐξηγεῖται, δεικνὺς αὐτὴν ἀπὸ τῶν προφητῶν εὐηγγελίσθαι. καὶ ὅτι αἱ προφητεῖαι αἱ περὶ τοῦ σωτῆρος οὐκ εἰσὶν ἀνθρώπιναι, ἀλλὰ παρὰ θεοῦ ἐλαλήθησαν. ἔπειτα παραγγέλλει μὴ προσέχειν τοῖς ἀπατῶσι, λέγων ἔσεσθαι αὐτῶν ἀπώλειαν ὥσπερ καὶ τῶν παραβάντων ἀγγέλων γέγονε. προμηνύει δὲ ἐν τῇ ἐπιστολῇ ἡμέρας ἔσεσθαι, ἐν αἷς ἐμπαῖκται περιπατήσουσι, καὶ θελήσουσιν ἀπατᾶν τινὰς λέγοντες, μάτην λέγεσθαι παρ' ἡμῶν τὴν παρουσίαν τοῦ σωτῆρος, διὰ τὸ ἀεὶ λέγεσθαι, καὶ μήπω παραγενέσθαι. ἀπὸ τούτων οὖν καὶ μάλιστα ἀπέχεσθαι παραγγέλλει διδάσκων μὴ ὀλιγωρεῖν ἐν τοῖς χρόνοις. πάντα γὰρ τὸν χρόνον μηδὲν εἶναι ἐνώπιον κυρίου. διὰ τὸ καὶ τὴν μίαν ἡμέραν εἶναι ὡς χίλια ἔτη. καὶ τὰ χίλια ἔτη ὡς ἡμέραν μίαν. ἔσεσθαι δὲ ταχέως τὴν ἡμέραν τοῦ κυρίου διαβεβαιοῦται καὶ ἀποδείκνυσι. καὶ ἐντέλλεται ἑτοίμους εἶναί τε πάντας εἰς αὐτὴν ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς, καὶ ἀγαπᾶν τὰ ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου παύλου γραφέντα, καὶ μὴ προσέχειν τοῖς διαβάλλουσιν αὐτὰ διὰ τὸ καὶ πάσας τὰς θείας γραφὰς διαβάλλειν αὐτούς. ὑπομνήσας οὖν καὶ διδάξας πάντας προειδέναι τὰ πράγματα, παραινεῖ μὴ ἐκπίπτειν τοῦ σκοποῦ τῆς πίστεως. καὶ οὕτω τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

ὑπόθεσις τῆς ἰωάννου πρώτης καθολικῆς ἐπιστολῆς.

Ἐπειδὴ αὐτὸς ὁ ἰωάννης ὁ τὸ εὐαγγέλιον γράψας, αὐτὸς καὶ ταύτην ἐπιστέλλει, ὑπομιμνήσκων τοὺς ἤδη πιστεύσαντας εἰς τὸν κύριον. καὶ πρῶτον μὲν ὥσπερ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ, οὕτω καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιστολῇ θεολογεῖ περὶ τοῦ λόγου. ἀποδεικνὺς αὐτὸν ἀεὶ εἶναι ἐν τῷ θεῷ, καὶ διδάσκων τὸν πατέρα φῶς εἶναι, ἵνα καὶ οὕτως γνῶμεν τὸν λόγον, ὡς ἀπαύγασμα ἐξ αὐτοῦ εἶναι. θεολογῶν δέ, ἐξηγεῖται μὴ νεώτερον εἶναι τὸ καθ' ἡμᾶς μυστήριον, ἀλλ' ἐξ ἀρχῆς μὲν καὶ ἀεὶ τυγχάνειν αὐτό, νῦν δὲ πεφανερῶσθαι ἐν τῷ κυρίῳ, ὅστις ἐστὶ ζωὴ αἰώνιος καὶ θεὸς ἀληθινός. καὶ τὸ αἴτιον δὲ τῆς τούτου παρουσίας καὶ ἐπιφανείας αὐτοῦ τίθησι λέγων εἶναι τοῦτο ἐπὶ τῷ καταλῦσαι τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου, καὶ ἡμᾶς ἐλευθερωθῆναι ἀπὸ τοῦ θανάτου, καὶ γινώσκειν ἡμᾶς τὸν πατέρα καὶ αὐτὸν τὸν υἱὸν τὸν κύριον ἡμῶν ἰησοῦν χριστόν. γράφει γοῦν καὶ πρὸς πᾶσαν ἡλικίαν. πρὸς παιδία, πρὸς νεανίσκους, πρὸς γέροντας. ὅτι ὁ μὲν θεὸς ἐγνώσθη, ἡ δὲ διαβολικὴ ἐνέργεια λοιπὸν νενίκηται καταργηθέντος τοῦ θανάτου. εἶτα λοιπὸν δι' ὅλης τῆς ἐπιστολῆς περὶ ἀγάπης διδάσκει, θέλων ἡμᾶς ἀλλήλους ἀγαπᾶν ἐπειδὴ καὶ ὁ χριστὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς. ἐξηγεῖται οὖν περὶ διαφορᾶς φόβου, καὶ ἀγάπης, καὶ τέκνων θεοῦ. καὶ τέκνων διαβόλου. καὶ περὶ ἁμαρτίας θανατικῆς, καὶ μὴ θανατικῆς, καὶ διαφορᾶς πνευμάτων. καὶ λοιπὸν διαιρεῖ ποῖον μὲν πνεῦμα ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστι, ποῖον δὲ τῆς πλάνης. καὶ πότε μὲν γινωσκόμεθα τέκνα θεοῦ πότε δὲ τοῦ διαβόλου. καὶ περὶ ποίας ἁμαρτίας ὀφείλομεν εὔχεσθαι ὑπὲρ τῶν ἁμαρτανόντων, καὶ περὶ ποίας οὐ δεῖ εὔχεσθαι. καὶ ὅτι ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν πλησίον, οὐκ ἔστιν ἄξιος τῆς κλήσεως οὐδὲ δύναται λέγεσθαι τοῦ χριστοῦ, καὶ τὴν ἑνότητα δὲ τοῦ υἱοῦ πρὸς τὸν πατέρα δείκνυσι. καὶ ὅτι ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱόν, οὐδὲ τὸν πατέρα ἔχει. διακρίνει δὲ ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ λέγων, καὶ τοῦτο ἴδιον τοῦ ἀντιχρίστου εἶναι τὸ λέγειν μὴ εἶναι τὸν υἱὸν

αὐτὸν τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν. ἵνα ᾖ δῆλον ὅτι ὡς μὴ ὄντος ἐκείνου, ἑαυτὸν εἴπῃ εἶναι ὁ ψεύστης. παραινεῖ δὲ διόλης τῆς ἐπιστολῆς μὴ ἀθυμεῖν τοὺς πιστεύοντας τῷ κυρίῳ εἰ μισοῦνται ἐν τῷ κόσμῳ, ἀλλὰ μᾶλλον χαίρειν, ὅτι τὸ μῖσος τοῦ κόσμου δείκνυσι τοὺς πιστεύοντας μεταβεβηκέναι ἀπαὐτοῦ τοῦ κόσμου, καὶ εἶναι λοιπὸν τῆς οὐρανίου πολιτείας. καὶ ἐν τῷ τέλει δὲ τῆς ἐπιστολῆς, πάλιν ὑπομιμνήσκει λέγων. ὅτι ὁ τοῦ θεοῦ υἱὸς ζωὴ αἰώνιός ἐστι, καὶ θεὸς ἀληθινὸς, καὶ ἵνα τούτῳ δουλεύωμεν, καὶ φυλάττωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν εἰδώλων.

ὑπόθεσις τῆς Ἰωάννου δευτέρας ἐπιστολῆς.

Ταύτην ὡς πρεσβύτερος γράφει κυρίᾳ καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη. ὁρῶν τὰ τέκνα αὐτῆς καλῶς ἀναστρεφόμενα ἐν τῇ πίστει, καὶ πολλοὺς πλάνους περιερχομένους καὶ λέγοντας μὴ εἶναι τὴν παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ ἐν σαρκὶ, γράφει τὴν ἐπιστολήν. καὶ πρῶτον μὲν, ἀποδέχεται αὐτῆς τὰ τέκνα καλῶς περιπατοῦντα. εἶτα διδάσκων μὴ νεώτερον εἶναι τὸ καθ' ἡμᾶς μυστήριον, παραινεῖ πάλιν περὶ ἀγάπης, καὶ ἵνα μείνωσιν ἐν τῇ διδαχῇ τῇ παραδοθείσῃ αὐτοῖς. καὶ λοιπὸν διδάσκει ἀντίχριστον εἶναι τὸν λέγοντα μὴ ἐν σαρκὶ ἐληλυθέναι τὸν Χριστόν. παραγγέλλει δὲ, ὥστε τοὺς τοιούτους μὴ δέχεσθαί τινα εἰς οἰκίαν, μὴ δὲ λέγειν τοῖς τοιούτοις χαίρειν. καὶ οὕτως τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

ὑπόθεσις τῆς Ἰωάννου τρίτης ἐπιστολῆς.

Ἔστιν ἡ ἐπιστολὴ περὶ φιλοξενίας. καὶ πρῶτον μὲν ἀποδέχεται τὸν Γάϊον μαρτυρούμενον παρὰ πάντων ἐπὶ φιλοξενίᾳ. καὶ προτρέπει τῇ αὐτῇ προθέσει ἐμμένειν καὶ προπέμπειν καὶ δεξιοῦσθαι τοὺς ἀδελφούς. πάλιν τε αὐτοῦ μὲν τὴν προσφορὰν ἀποδέχεται. αἰτιᾶται δὲ Διοτρεφῆ, ὡς μήτε αὐτὸν παρέχοντα τοῖς πτωχοῖς, ἀλλὰ καὶ κωλύοντα τοὺς ἄλλους καὶ πολλὰ φλυαροῦντα. τοὺς δὲ τοιούτους λέγει ἀλλοτρίους εἶναι τῆς ἀληθείας καὶ μὴ εἰδέναι τὸν θεόν. Δημήτριον δὲ συνίστησι μαρτυρῶν αὐτῷ τὰ κάλλιστα.

ὑπόθεσις τῆς Ἰούδα καθολικῆς ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστολὴν γράφει τοῖς ἤδη πιστεύσασιν. ἡ δὲ πρόφασις αὕτη. παρεισελθόντων τινῶν καὶ διδασκόντων ἀδιάφορον εἶναι τὴν ἁμαρτίαν, καὶ ἀρνουμένων τὸν κύριον, ἀνάγκην ἔσχε γράψαι καὶ ἀσφαλίσασθαι τοὺς ἀδελφούς. καὶ πρῶτον μὲν παρακαλεῖ αὐτοὺς ἀγωνίζεσθαι καὶ ἐμμένειν τῇ παραδοθείσῃ αὐτοῖς πίστει. ἔπειτα ἀποκηρύττει τοὺς τοιούτους ὡς πλάνους, καὶ παραγγέλλει μηδεμίαν αὐτοὺς ἔχειν κοινωνίαν πρὸς τοὺς τοιούτους, εἰδότας ὅτι οὐκ ἀρκεῖ τὸ κληθῆναι μόνον, ἐὰν μὴ καὶ ἀξίως περιπατήσωμεν τῆς κλήσεως. καὶ γὰρ καὶ τὸν πρότερον λαὸν ἐξαγαγὼν ἐξ Αἰγύπτου ὁ κύριος καὶ μὴ ἐμμείναντα τῇ πίστει, ἀπώλεσε. καὶ ἀγγέλων δὲ μὴ τηρησάντων τὴν ἰδίαν τάξιν, οὐκ ἐφείσατο. δεῖ οὖν ἀπὸ τῶν τοιούτων ἀναχωρεῖν. καὶ γὰρ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος οὐχ ὑπήνεγκε βλασφημίαν τοῦ διαβόλου. ἔσεσθαι γοῦν τὴν ἀπώλειαν αὐτῶν, ὡς Σολομὼν διδάσκει. εἶτα παραινεῖ εἰς τὰ ἤθη. καὶ ἐπευξάμενος αὐτοῖς βεβαιότητα πίστεως παρὰ κυρίου, τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

Τέλος.

Prologus.

Incipit prefatio sancti hieronymi presbyteri in omnes epistolas beati Pauli apostoli.

PRimum queritur: quare post euangelia que supplementū legis sunt ⁊ in quibus nobis exēpla ⁊ precepta viuendi plenissime digesta sūt: voluerit apostolꝯ has epistolas ad singulas ecclesias destinare. Hac aūt causa factū videtur: vt scꝫ initia nascentis ecclesie nouis causis existentibꝯ preueniret: et vt presētia atqꝫ oriētia resecaret vitia: ⁊ post futuras excluderet questiones. Exēplo ꝓphetarū qui post editā legē moysi in qua oīa dei mandata legebantur: nihilominꝯ tñ doctrina sua rediuiua semꝑ populi cōpressere peccā: ⁊ ꝓpter exēplū viuendi libros ad nostrā ēt memoriā transmiserunt. Deinde queritur. Cur non amplius q̄ decē epistolas ad ecclesias scripserit. Decem sunt enī cū ea q̄ dr̄ ad hebreos. Nam relique quattuor ad discipulos spāliter sunt porrecte. Ut ostenderet nouū non discrepare a veteri testamento: et se contra legē non facere moysi: ad numeꝝ primoꝝ decalogi mandatoꝝ suas epistolas destinauit: ⁊ quot ille preceptis a pharaone īstituit liberatos: totidē hic eplīs a diaboli ⁊ idolatrie seruitute edocet acquisitos. Nā et duas tabulas lapideas duoꝝ testamētoꝝ figurā hūisse viri eruditissimi tradiderunt. Epistolam sane que ad hebreos scribitur quidā pauli non esse contendūt: eo ꝙ non sit eius nomine titulata: et propter sermonis stiliqꝫ distantiā: sed aut barnabe iuxta tertullianum: aut luce iuxta quosdaꝫ: vel certe clementis discipuli apostoloꝝ ⁊ episcopi romane ecclesie post apostolos ordinati. Quibꝯ respōdendū est. Si propterea pauli non erit q: eius non habet nomē: ergo nec alicuius erit: q: nullius noīe intitulatur. Quod si incōueniēs absurdūqꝫ est: ipsiꝯ magis esse credenda est: que tāto doctrine sue fulget eloq̄o. Sed qm̄ apud hebreoꝝ ecclesias quasi destructor legis falsa suspitione hēbatur: voluit tacito nomine de figuris legis et veritate christi reddere rationē: ne odium noīs in fronte pretitulati vtilitatē excluderet lectionis. Non est sane mirū si eloquentior videatur in ꝓprio .i. in hebreo q̄ in ꝑegrino .i. in greco quo cetere epistole sunt scripte sermone. Mouet etiā quosdā quare romanoꝝ epl̄a in primo sit posita: cū eam nō primo scriptā ratio manifestet. Nā hanc se ꝓficiscentē hierosolymā scripsisse testatur cū corinthios ⁊ alios iā ante vt ministeriū qđ secū portaturꝯ erat colligerent: litteris adhortatꝯ sit. Unde et intelligi quidā volūt ita oēs epistolas ordinatas: vt prima poneretur q̄uis posterior fuerit destinata: vt ꝑ singulas epl̄as gradibꝯ ad ꝑfectiora veniretur. Romanoꝝ namqꝫ pleriqꝫ tā rudes erāt vt nō intelligerent dei se gratia ⁊ nō suis meritis esse saluatos: ⁊ ob hoc duo inter se ppl̄i cōflictarēt. Idcirco illos indigere asserit corrigi: vitia gētilitatis priora cōmemorās. Corinthijs aūt iā dicit scie grām esse cōcessam: ⁊ nō tā oēs increpat q̄ cur peccantes nō increpauerūt reprehendit: sicut ait. Auditur inter vos fornicatio. Et iterum. Congregatis vobis cum meo spiritu: tradere huiōi sathane. In secunda vero laudantur: ⁊ vt magis ac magis proficiant ꝯmonentur. Galathe vero iam nullius criminis arguūtur: nisi hoc tm̄ ꝙ callidissimis pseudoapostolis crediderunt. Ephesij sane nulla reprehensione sed multa laude sunt digni: q: fidē apostolicam seruauerūt. Philippenses etiam multo magis collaudantur qui nec audire quidē falsos apostolos voluerūt. Thessalonicēses nihilominꝯ in duabus epistolis omni laude prosequitur: eo ꝙ nō solum fidem inconcussā seruauerit veritatis: sed etiam in persecutione ciuiū fuerint constantes inuenti. Colossenses aūt tales erāt vt cū ab apostolo visi corporaliter non fuissent hac laude digni haberentur. Et si corpore inquit absens suꝫ: sed spiritu vobiscū sum gaudens et videns ordinem vr̄m. De hebreis vero quid dicendum est: quoꝝ thessalonicenses qui plurimū laudati sunt imitatores facti esse dicuntur. Sicut ipse ait. Et vos fratres imitatores facti estis ecclesiaꝝ dei q̄ sunt in iudea. Eadem enī passi estis ⁊ vos a cōtribulibꝯ vestris: q̄ et illi a iudeis. Apud ipos quoqꝫ hebreos eadem cōmemorat dicēs. Nam et vinctis cōpassi estis: ⁊ rapinā bonoꝝ vestroꝝ cum gaudio suscepistis: cognoscentes vos habere meliorem et manenteꝫ substantiam.

Incipit prologus specialis in epistolam ad Romanos.

ROmani sunt qui ex iudeis et gentibus crediderūt. Hi superba contentione volebāt se alterutrū supponere. Nam iudei dicebant. Nos sumus ppl̄s dei quos ab initio dilexit et fouit: nos circūcisi ex genere abraam sancta descendimꝯ ex stirpe. Et notus retro apud iudeam tm̄ deus. Nos de egypto signis dei et virtutibus liberati mare sicco pertransiuimus pede: cum inimicos nostros grauissimi fluctus inuoluerent. Nobis pluit manna dominus in deserto: ⁊ quasi filijs suis celeste pabulum ministrauit. Nos die noctuqꝫ in columna nubis ignisqꝫ precessit: vt nobis in inuio iter ostenderet. Atqꝫ vt cetera eius circa nos immensa beneficia taceamus: nos soli digni fuimus dei legem accipere: et vocem dei loquentis audire eiusqꝫ cognoscere voluntatem. In qua lege nobis pro=

missus est christus: ad quos etiam ipse se venisse testatus est dicens. Non veni nisi ad oues que perierant domus israel: cum vos canes potius q̄ homines appellauerit. Equum ne ergo est vt idola hodie deserentes quibus ab initio deseruistis nobis comparemini: et non potius in proselytorum locum ex legis auctoritate et consuetudine deputemini? Et hoc ipsum non merebamini: nisi q: larga semper dei clementia voluit vos ad nostram imitationem admittere. Gentes etiam econtrario respondebant. Quāto .n. maiora erga vos dei bñficia narrauerit: tāto maioris vos criminis reos eē mōstrabitis. Sēper .n. his omnibus extitistis ingrati. Nā ipsis pedibus quib⁹ aridū mare transistis: ludebatis añ idola q̄ fecistis: et ipso ore quo paulo ante ob necem aduersariorū dño cantaueratis: simulacra vobis fieri poposcistis: illis oculis quib⁹ venerando deū in nube vel igni conspicere solebatis: simulacra intuebamini. Māna quoq3 vobis fastidio fuit: et semp in deserto cōtra dñm murmurastis: ad egyptū vnde vos manu valida eiecerat redire cupientes. Quid plura? Ita pr̄es vestri crebra ꝓuocatione dñm irritauerunt: vt omnes in heremo morerent: nec plus ex senioribus eorū q̄ duo hoīes terrā repromissionis intrarent. Sed q̄d antiqua replicamus: cū etiā si illa minime fecissetis de hoc solo nemo vos dignos venia iudicaret: q dñm xp̄m ꝓphetarū semp vobis vocibus repromissū non solum sucipe noluistis: sed etiam morte pessima pemistis? Quē vt nos cognouim⁹ statim credidim⁹: cum nobis de eo antea non fuerit predicatum. Unde ꝓbat q idolis seruiuimus non obstinationi mentis sed ignorantie deputandum. Qui enim cognitū illico sequimur: olim vtiq3 sequeremur si antea cognouissemus. Sic aūt vos de generis nobilitate iactatis: quasi non morum imitatio magis q̄ carnalis natiuitas filios vos faciat esse sanctoꝝ. Deniq3 esau ꝛ hysmael cū de stirpe sint abrae: minie tñ in filijs reputant. His taliter altercātib⁹: aplūs se mediū iterponēs ita ptiū dirimit questiones: vt neutrū eoꝝ sua iustitia salutē meruisse confirmet: ambos vero pp̄l'os et scienter ꝛ grauiter deliquisse. Judeos quidem q per preuaricationē legis deū inhonorauerint: gētes vero q cū cognitū de creatura creatorem vt deū debuerint venerari: gloriā ei⁹ in manu facta mutauerint simulacra. Utrosq3 etiam similiter veniā consecutos: equales esse verissima ratione demōstrat. Presertim cū in eadem lege predictum sit ꝛ iudeos ꝛ gētes ad christi fidem vocādos esse ostendat. Quāobrē vicissim eos hūilians ad pacem ꝛ concordiam cohortatur. Explicit prologus.

Incipit argumentum.

Romani sunt partis italie. Hi preuēti sunt a falsis apostolis: ꝛ sub nomine domini nostri iesu christi in legem ꝛ prophetas erant inducti. Hos reuocat apostolus ad veram et euangelicam fidem scribens eis a corintho. Explicit argumentum.

Η τοῦ ἁγίου παύλου πρὸς ῥωμαίους ἐπιστολή. Cap. i.

Παῦλος δοῦλος ἰησοῦ χριστοῦ κλητὸς ἀπόστολος, ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ ὃ προεπηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἁγίαις περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος δαυὶδ κατὰ σάρκα, τοῦ ὁρισθέντος υἱοῦ θεοῦ ἐν δυνάμει κατὰ πνεῦμα ἁγιωσύνης ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐστὲ καὶ ὑμεῖς κλητοὶ ἰησοῦ χριστοῦ, πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν ῥώμῃ ἀγαπητοῖς θεοῦ κλητοῖς ἁγίοις. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ. πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ ἰησοῦ χριστοῦ ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. μάρτυς γάρ μού ἐστιν ὁ θεός, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ

Incipit epistola beati Pauli apostoli ad Romanos. Cap. i.

A Paulus seruus iesu xp̄i vocatus apostolus: segregatus i euangeliū dei q̄d añ p̄miserat per prophetas suos in scripturis sanctis de filio suo qui factus est ex semine dauid scd̄m carnē: q̄ predestinat⁹ ē fili⁹ dei in vītute scd̄z spm̄ sanctificatōis ex resurrectione mortuorum iesu christi domini nostri per quē accepim⁹ gratiā ꝛ apostolatum ad obediendū fidei in oib⁹ gentib⁹ p̄ nomine eius in quibus estis et vos vocati iesu christi: oib⁹ qui sunt rome dilectis dei vocatis sanctis. Gratia vobis et pax a deo patre nr̄o et domino iesu christo. Primum quidē gratias ago deo meo p̄ iesū xp̄m pro oibus vobis: quia fides vestra annunciatur in vniuerso mundo. Testis enim mihi est deus cui seruio in spiritu meo in euangelio 1. Phi. 1.

υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνείαν ὑμῶν ποιοῦμαι πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, δεόμενος εἴπως ἤδη ποτὲ εὐοδωθήσομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματικὸν εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς. τοῦτο δέ ἐστι συμπαρακληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ. οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν ἀδελφοί, ὅτι πολλάκις προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐκωλύθην ἄχρι τοῦ δεῦρο, ἵνα τινὰ καρπὸν σχῶ ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. ἕλλησί τε καὶ βαρβάροις σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφειλέτης εἰμί. οὕτως τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν ῥώμῃ εὐαγγελίσασθαι. οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. δύναμις γὰρ θεοῦ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ ἕλληνι. δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται. ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται. ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων. διότι τὸ γνωστὸν τοῦ θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς. ὁ γὰρ θεὸς αὐτοῖς ἐφανέρωσε. τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται, ἥ τε ἀΐδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους. διότι γνόντες τὸν θεόν, οὐχ ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἢ εὐχαρίστησαν, ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία. φάσκοντες εἶναι σοφοί, ἐμωράνθησαν. καὶ ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου, καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἑρπετῶν. διὸ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν, τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς. οἵτινες μετήλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα ὅς ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν. διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας. αἵ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν. ὁμοίως καὶ οἱ ἄρρενες ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρσενες ἐν ἄρσεσι τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι, καὶ τὴν ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει τῆς πλάνης

filij ei⁹: q̄ sine intermissiōe memoriā vr̄i facio sp̄ in orōnib⁹ meis: obsecrās si quo mō tādē aliqñ prosperum iter habeam in voluntate dei veniendi ad vos. Desidero enim videre vos: vt aliqd impartiar vobis gr̄e spiritalis ad cōfirmādos vos: id est simul consolari in vobis per eam que inuicem est fidem vestrā atq; meā. Nolo autē vos ignorare fratres: q̄r sepe proposui venire ad vos: ⁊ prohibitus sum vsq; adhuc: vt aliquē fructū habeā in vobis sicut ⁊ in ceteris gentib⁹. Grecis ac barbaris: sapiētib⁹ ⁊ insipiētib⁹ debitor sū. Itaq; qđ in me promptū est: et vobis qui rome estis euangelizare. Nō enim erubesco euangelium. Virtus enim dei est in salutem omni credenti: iudeo primum et greco. Iustitia enim dei in eo reuelatur ex fide in fidem: sicut scriptum est. Iustus autem ex fide viuet. Reuelatur enim ira dei de celo super omnē impietatē ⁊ iniustitiā hoīm eorū q̄ veritatē dei in iniustitia detinent: q̄r qđ notum est dei: manifestum est in illis. Deus enim illis manifestauit. Inuisibilia enim ipsius a creatura mūdi per ea q̄ facta sūt intellecta cōspiciūtur: sempiterna quoq; ei⁹ virt⁹ ⁊ diuinitas: ita vt sint inexcusabiles. Quia cum cognouissent deū: nō sicut deū glorificauerūt aut gratias egerūt: sed euanuerūt in cogitationibus suis: et obscuratum est insipiens cor eorū. Dicētes enim se eē sapiētes stulti facti sunt. Et mutauerūt gloriā incorruptibilis dei in similitudinē imaginis corruptibilis hoīs: ⁊ volucrū ⁊ quadrupedū ⁊ serpētū. Propter quod tradidit illos deus in desideria cordis eorum in inmūdiciā: vt cōtumelijs afficiāt corpora sua in semetipsis. Qui cōmutauerunt veritatem dei in mendacium: et coluerunt et seruierūt creature poti⁹ q̄ creatori: qui est benedictus in secula amen. Propterea tradidit illos deus in passiones ignominie. Nā femine eorū immutauerūt naturalē vsū in eū vsū q̄ ē cōtra naturam. Similiter autē et masculi relicto naturali vsu femine exarserunt in desiderijs suis in inuicem: masculi in masculos turpitudinem operantes: et mercedem quam oportuit erroris

B

C

Abach. 2. a
Heb. 10. d.

1. Cor. 3. d
Ephe. 4. c.

D

αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες. καὶ κα
θὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγ
νώσει παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον
νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα, πεπληρωμέ
νους πάσῃ ἀδικίᾳ, πορνείᾳ, πονηρίᾳ, πλεο
νεξίᾳ, κακίᾳ, μεστοὺς φθόνου, φόνου, ἔριδος
δόλου, κακοηθείας, ψιθυριστάς, καταλά
λους, θεοστυγεῖς, ὑβριστάς, ὑπερηφάνους, ἀ
λαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς,
ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, ἀστόργους, ἀσπόν
δους, ἀνελεήμονας. οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ
θεοῦ ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσ-
σοντες ἄξιοι θανάτου εἰσίν, οὐ μόνον αὐτὰ
ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσι τοῖς
πράσσουσι. Cap. 2.

Διὸ ἀναπολόγητος εἶ ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ
κρίνων. ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σε
αυτὸν κατακρίνεις. τὰ γὰρ αὐτὰ πράσ-
σεις ὁ κρίνων. οἴδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ
θεοῦ ἐστὶ κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦ
τα πράσσοντας. λογίζῃ δὲ τοῦτο ὦ ἄνθρωπε
ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ
ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ
θεοῦ. ἢ τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητος αὐ
τοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας κα
ταφρονεῖς. ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ θε-
οῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει. κατὰ δὲ τὴν σκλη
ρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυ
ρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀ
ποκαλύψεως καὶ δικαιοκρισίας τοῦ θεοῦ,
ὃς ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.
τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δό
ξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ἐπιζητοῦσι, ζω-
ὴν αἰώνιον. τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας, καὶ ἀπειθοῦ
σι μὲν τῇ ἀληθείᾳ, πειθομένοις δὲ τῇ ἀδι-
κίᾳ, θυμὸς καὶ ὀργὴ θλῖψις καὶ στενοχω-
ρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κα-
τεργαζομένου τὸ κακὸν ἰουδαίου τε πρῶτον
καὶ ἕλληνος. δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη
παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, ἰουδαίῳ
τε πρῶτον καὶ ἕλληνι. οὐ γάρ ἐστι προ-
σωποληψία παρὰ τῷ θεῷ. ὅσοι γὰρ ἀνό-
μως ἥμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται. καὶ
ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ νόμου κριθήσον
ται. οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ τοῦ νόμου δίκαιοι
παρὰ τῷ θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τοῦ νόμου
δικαιωθήσονται. ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νό-
μον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῇ, οὗ-
τοι νόμον μὴ ἔχοντες ἑαυτοῖς εἰσὶ νόμος, οἵ
τινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γρα
πτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυ-
ρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως, καὶ μετα-
ξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούν-

sui in semetipsis recipientes. Et sicut
non probauerũt deũ habere in notitia:
tradidit illos deus in reprobum ccccc
sensũ: vt faciant ea q̃ non cõueniũt: re
pletos oĩ iniquitate: malicia: fornicatio
ne: auaricia: neq̃tia: plenos inuidia: ho
micidiis: cõtentione: dolo: malignitate:
susurrões: detractores: deo odibiles: cõ
tumeliosos: sup̃bos: elatos: inuẽtores ma
lor̃: parentibus nõ obedientes: insipientes:
incompositos: sine affectione: absq̃ fe
dere: sine mia. Qui cũ iustitiã dei cogno
uissent: nõ itellexerũt qm̃ q̃ talia agũt di-
gni sũt morte: nõ solũ q̃ ea faciũt: sed et
qui consentiunt facientibus. Cap. 2.

Propter qđ inexcusabilis es o homo A
oĩs q̃ iudicas. In quo enĩ alterũ iu Mat.7.a.
dicas teipsum cõdẽnas. Eadem enim
agis que iudicas. Scim⁹ eni q̃m iudi
cium dei est scđm veritatem in eos q̃
talia agũt. Existimas aũt hoc o homo
qui iudicas eos qui talia agunt et cc
facis ea: quia tu effugies iudicium cc
dei? An diuitias bonitatis eius ccc
et patientie et longanimitatis contẽnis?
Ignoras quoniam benignitas dei ccc
ad pñiam te adducit? Scđm aũt duri-
tiã tuam et impenitens cor thesaurizas
tibi iram in die ire et reuelationis ccc
iusti iudicii dei: ccc ccc ccc cccccccc ccc
qui reddet vnicuiq̃ secundũ opa ei⁹.
His q̃dẽ q̃ scđm patiẽtiã boni opis glo- B
riã et honorẽ et incorruptionẽ q̃rẽtib⁹ vi
tã eternã. His ãt q̃ sũt ex ↄtẽtõe et q̃ nõ
acq̃escũt veritati credunt aũt iniquitati:
ira et indignatio tribulatio et angustia
in omnem animam hominis operantis
malum iudei primum cccc cccccccc ccc
et greci. Gloria aũt et honor et pax
omni operanti bonum: iudeo ccccccc
primũ et greco. Nõ eĩ est acceptio psõ- 1.Pe.1.c.
nar̃ apud deũ. Quicũq̃ eni sine lege Coll.3.d. Ephe.6.b.
peccauerũt: sine lege peribunt. Et ccc Deu.10.c. Jacob.2.b.
quicũq̃ ĩ lege peccauerũt p̃ legẽ iudica-
bunt. Non eni auditores legis iusti sunt Mat.7.d.
apud deũ: sed factores legis ccccccc Jacob.1.d.
iustificabunt. Cũ eni gẽtes q̃ legẽ nõ
habẽt naturaliter ea q̃ legis sũt faciũt:
eiusmodi legẽ nõ habẽtes ipsi sibi sũt
ostendũt opus legis scriptum in cordib⁹ suis: testimoniũ reddẽte illis
conscientia ipsorum: et inter ccc cccc
se inuicem cogitationum accusantium C

των, η και απολογουμένων, εν ημέρα ότε
κρινεί ο θεός τα κρυπτά των ανθρώπων, κα=
τά το ευαγγέλιόν μου διά ιησού Χριστού.
ει δε συ ιουδαίος επονομάζη, και επαναπαύ=
η τω νόμω, και καυχάση εν θεώ, και γινώσ=
κεις το θέλημα, και δοκιμάζεις τα διαφέρον
τα κατηχούμενος εκ του νόμου, πέποιθας
τε σεαυτόν οδηγόν είναι τυφλών, φώς των
εν σκότει, παιδευτήν αφρόνων, διδάσκα=
λον νηπίων, έχοντα την μόρφωσιν της γνώ=
σεως και της αληθείας εν τω νόμω. ο ουν δι
δάσκων έτερον, σεαυτόν ου διδάσκεις. ο κη=
ρύσσων μη κλέπτειν, κλέπτεις. ο λέγων μη
μοιχεύειν, μοιχεύεις. ο βδελυσσόμενος
τα είδωλα, ιεροσυλείς. ος εν νόμω καυ=
χάσαι, διά της παραβάσεως του νόμου
τον θεόν ατιμάζεις. το γαρ όνομα του θεού
δι υμάς βλασφημείται εν τοις έθνεσι, κα=
θώς γέγραπται. περιτομή μεν γαρ ωφελεί
εάν νόμον πράσσης, εάν δε παραβάτης νό=
μου ης, η περιτομή σου ακροβυστία γέγο=
νεν. εάν ουν η ακροβυστία τα δικαιώματα
του νόμου φυλάσση, ουχί η ακροβυστία
αυτού εις περιτομήν λογισθήσεται και κρι
νεί η εκ φύσεως ακροβυστία τον νόμον τε=
λούσα σε, τον διά γράμματος και περιτο
μής παραβάτην νόμου. ου γαρ ο εν τω φα
νερώ ιουδαίος εστίν, ουδέ η εν τω φανερώ
εν σαρκί περιτομή, αλλ ο εν τω κρυπτώ
ιουδαίος, και περιτομή καρδίας εν πνεύμα
τι ου γράμματι, ου ο έπαινος ουκ εξ αν=
θρώπων αλλ εκ θεού. Cap. 3.

Τι ουν το περισσόν του ιουδαίου, η τις
η ωφέλεια της περιτομής. πολύ κατά
πάντα τρόπον. πρώτον μεν γαρ ότι επι=
στεύθησαν τα λόγια του θεού. τι γαρ ει η=
πίστησαν τινές. μη η απιστία αυτών την πί
στιν του θεού καταργήσει. μη γένοιτο. γι=
νέσθω δε ο θεός αληθής, πας δε άνθρωπος
ψεύστης, καθώς γέγραπται. όπως αν δι=
καιωθής εν τοις λόγοις σου, και νικήσης εν
τω κρίνεσθαι σε. ει δε η αδικία ημών θεού
δικαιοσύνην συνίστησι, τι ερούμεν. μη ά=
δικος ο θεός ο επιφέρων την οργήν. κατά άν=
θρωπον λέγω. μη γένοιτο. επεί, πώς κρινεί
ο θεός τον κόσμον. ει γαρ η αλήθεια του θε
ού εν τω εμώ ψεύσματι επερίσσευσεν εις
την δόξαν αυτού, τι έτι καγώ ως αμαρτω
λός κρίνομαι, και μη καθώς βλασφημούμε
θα, και καθώς φασί τινές ημάς λέγειν, ότι
ποιήσωμεν τα κακά, ίνα έλθη τα αγαθά.
ων το κρίμα ένδικόν εστι. τι ουν. προεχό=
μεθα. ου πάντως. προητιασάμεθα γαρ ιου

aut etiam defendentium in die cum
iudicabit deus occulta hominum scd̃m
euangelium meũ per iesum christum.
Si aũt tu iudeus cognoiaris: ⁊ requie
scis in lege: ⁊ gloriaris in deo: et nosti
voluntatem eius: et probas vtiliora
instructus per legem: confidis
teipm̃ esse ducẽ cecoꝝ: lumẽ eorum qui
in tenebris sũt: eruditorẽ insipiẽtiũ: ma
gistrũ infantiũ: habentẽ formaꝫ scientie
et veritatis in lege. Qui ergo
alium doces teipꝫ nõ doces. Qui pre=
dicas nõ furãdũ furaris. Qui dicis nõ
mechandum mecharis. Qui abomina D
ris idola: sacrilegiũ facis. Qui in lege
per preuaricationem legis ⌊ gl̃iaris:
deum inhonoras. Nomen enim dei
per vos blasphematur inter gẽtes: sicut
scriptum est. Circuncisio quidem ꝓdest
si legem obserues: si aũt preuaricator le
gis sis: circũcisio tua preputiũ facta ẽ.
Si igitur preputium iustitias
legis custodiat: nonne preputium
illi9 in circuncisionẽ reputabit? Et iudi
cabit id qđ ex natura ẽ ꝓputiũ legẽ ꝯsũ=
mans: te qui per litteram ⁊ circuncisio
nem preuaricator legis es. Nõ eni q̃ i ma
nifesto iudeus est neqꝫ que in manifesto
in carne est circuncisio: sꝫ qui in abscon
dito iudeus est: et circũcisio cordis i spi
ritu non littera: cuius laus nõ ex hoĩb9
sed ex deo est. Cap. 3.

Quid ergo amplius iudeo est: aut q̃ A
vtilitas circuncisionis? Multũ per
oẽꝫ modũ. Primũ q̃dẽ qꝛ credita sũt
illi eloq̃a dei. Quid eĩ si ⌈dulitas illoꝝ
quidã illoꝝ nõ crediderũt? Nũq̃d icre=
fidem dei euacuabit? Absit. Est Job. 4.d.a 8.c.
aũt deus verax: omnis autem homo Psal. 115.
mẽdax: sicut scriptũ est. Ut iustificeris Psal. 50.
in sermonibus tuis et vincas cum
iudicaris. Si aũt iniq̃tas nr̃a iustitiã dei
cõmendat: q̃d dicem9? Nunq̃d iniqu9
est de9 qui infert iram? Scd̃m hominẽ
dico. Absit. Alioquin quõ iudicabit
deus hunc mundũ? Si ei veritas dei B
in meo mendacio abundauit in
gl̃iaꝫ ipsi9: quid adhuc ⁊ ego tanq̃ pec
cator iudicor: ⁊ nõ sicut blasphemamur:
et sicut aiũt quidam nos dicere: facia
m9 mala vt veniãt bona? ⌈ Precellim9?
Quoꝝ dãnatio iusta est. Quid ergo?
cos? Neq̃q̃. Precausati eĩ sum9 iudeos

δαίους τε καὶ ἕλληνας πάντας ὑφ᾽ ἁμαρ-
τίαν εἶναι, καθὼς γέγραπται. οὐκ ἔστι δί-
καιος οὐδὲ εἷς, οὐκ ἔστιν ὁ συνιῶν, οὐκ ἔσ-
τιν ὁ ἐκζητῶν τὸν θεόν. πάντες ἐξέκλιναν ἅ-
μα ἠχρειώθησαν, οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστό-
τητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός. τάφος ἀνεῳγμέ-
νος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν
ἐδολιοῦσαν, ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐ-
τῶν. ὧν τὸ στόμα ἀρᾶς καὶ πικρίας γέμει,
ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα. σύντρι-
μμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν,
καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν, οὐκ ἔστι φό-
βος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.
οἴδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν
τῷ νόμῳ λαλεῖ. ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ, καὶ
ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ θεῷ.
διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶ-
σα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ. διὰ γὰρ νόμου ἐ-
πίγνωσις ἁμαρτίας, νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δι-
καιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται μαρτυρουμένη
ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν. δικαιο-
σύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως ἰησοῦ χριστοῦ,
εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς πιστεύον-
τας. οὐ γάρ ἐστι διαστολή. πάντες γὰρ ἥ-
μαρτον, καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ θε-
οῦ. δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι,
διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν χριστῷ ἰη-
σοῦ, ὃν προέθετο ὁ θεὸς ἱλαστήριον διὰ τῆς
πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι εἰς ἔνδειξιν
τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ διὰ τὴν πάρε-
σιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων ἐν τῇ
ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ, πρὸς ἔνδειξιν τῆς δικαιο-
σύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι
αὐτὸν δίκαιον, καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστε-
ως ἰησοῦν. ποῦ οὖν ἡ καύχησις. ἐξεκλείσθη.
διὰ ποίου νόμου. τῶν ἔργων. οὐχί. ἀλλὰ
διὰ νόμου πίστεως. λογιζόμεθα οὖν πίσ-
τει δικαιοῦσθαι ἄνθρωπον χωρὶς ἔργων νό-
μου. ἢ ἰουδαίων ὁ θεὸς μόνον. οὐχὶ δὲ καὶ
ἐθνῶν. ναὶ καὶ ἐθνῶν. ἐπείπερ εἷς ὁ θεὸς ὃς
δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως, καὶ ἀ-
κροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως. νόμον οὖν κα-
ταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως. μὴ γένοιτο. ἀλ-
λὰ νόμον ἱστῶμεν. Cap.4.

Τί οὖν ἐροῦμεν ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡ-
μῶν εὑρηκέναι κατὰ σάρκα. εἰ γὰρ ἀ-
βραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα
ἀλλ᾽ οὐ πρὸς τὸν θεόν. τί γὰρ ἡ γραφὴ λέ-
γει. ἐπίστευσε δὲ ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλο-
γίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. τῷ δὲ ἐργαζο-
μένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν,
ἀλλὰ κατὰ ὀφείλημα. τῷ δὲ μὴ ἐργαζομέ-
νῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν

et grecos omnes sub peccato
esse: sicut scriptum est. Quia nõ est iu-
stus quisq̃. Non est intelligens: nõ est Eccle.7.c. Psal.13.a
requirens deũ. Oẽs declinauerũt simul 52.
inutiles facti sũt: nõ est qui faciat bonũ Psal.13.a 52.
non est vsq̃ ad vnum. Sepulchrũ pa- Psal.5.
tens est guttur eorum: linguis suis
dolose agebãt. Venenũ aspidũ sub la- Psal.139.
biis eorum. Quorum os maledictiõe et ama Psal.9.
ritudine plenũ est. Veloces pedes eorum Esa.59.b
ad effũdendũ sanguinẽ. Cõtritio et infe
licitas in viis eorum: et viã pacis nõ cogno
uerũt. Nõ est timor dei ante oculos eorum. Psal.35.
Scimus autem quoniam quecũq̃ lex loquitur: his q̃ in
lege sũt loquitur. Vt omne os obstruatur et Galla.2.d
subditus fiat omnis mundus deo:
quia ex operibus legis nõ iustificabitur omnis
caro coram illo. Per legem enim cogni-
tio peccati: nũc autem sine lege iustitia
dei manifestata est: testificata
a lege et prophetis. Iustitia
autem dei per fidem iesu christi
in omnes et super omnes qui credũt in eũ.
Non enim est distinctio. Omnes enim peccauerũt
et egent gloria dei.
Iustificati gratis per gratiam ipsius D
per redẽptionem que est in christo iesu:
quem proposuit deus propiciatorẽ per
fidem in sanguine ipsius ad ostẽsionem
iustitie sue propter remissionem
precedentium delictorum in
sustentatione dei ad ostensionem iustitie
eius in hoc tempore: vt sit
ipse iustus et iustificans eũ q̃ ex fide est
iesu christi. Vbi est ergo gloriatio tua? Exclu
sa est. Per quã legẽ? Factorum? Nõ. Sed
per legem fidei. Arbitramur enim
iustificari hominem per fidẽ sine operibus le
gis. An iudeorum deus tantum? Nonne et
gentiũ? Immo et gentiũ. Quoniam quidẽ vnus est de
us qui iustificat circũcisionẽ ex fide et preputi
tium per fidem. Legem ergo destruimus
per fidem? Absit. Sed
legem statuimus. Cap.4. A

Quid ergo dicemus inuenisse abraam
patrem nostrum secundum carnẽ? Si enim abraã
ex operibus iustificatus est habet gloriam
sed nõ apud deũ. Quid enim dicit scriptura?
Credidit abraam deo et reputatum est Gen.15.a. Galla.3.a.
illi ad iustitiam. Ei autem qui operatur
merces non imputatur secundũ gratiã:
sed secundum debitũ. Ei vero qui nõ operatur:
credenti autem in eum qui iustificat

ασεβή, λογίζεται η πίστις αυτού εις δικαιοσύνην. καθάπερ και δαυίδ λέγει τον μακαρισμόν του ανθρώπου, ω ο θεός λογίζεται δικαιοσύνην χωρίς έργων. μακάριοι ων αφείθησαν αι ανομίαι, και ων επεκαλύφθησαν αι αμαρτίαι. μακάριος ανήρ ω μη λογίσηται κύριος αμαρτίαν. ο μακαρισμός ουν ούτος επί την περιτομήν, η και επί την ακροβυστίαν. λέγομεν γαρ ότι ελογίσθη τω αβραάμ η πίστις εις δικαιοσύνην. πως ουν ελογίσθη. εν περιτομή όντι, η εν ακροβυστία. ουκ εν περιτομή, αλλ᾽ εν ακροβυστία. και σημείον έλαβε περιτομής, σφραγίδα της δικαιοσύνης της πίστεως της εν τη ακροβυστία, εις το είναι αυτόν πατέρα πάντων των πιστευόντων δι᾽ ακροβυστίας, εις το λογισθήναι και αυτοίς την δικαιοσύνην. και πατέρα περιτομής, τοις ουκ εκ περιτομής μόνον, αλλά και τοις στοιχούσι τοις ίχνεσι της πίστεως της εν τη ακροβυστία του πατρός ημών αβραάμ. ου γαρ διά νόμου η επαγγελία τω αβραάμ η τω σπέρματι αυτού το κληρονόμον αυτόν είναι του κόσμου αλλά διά δικαιοσύνης πίστεως. ει γαρ οι εκ νόμου κληρονόμοι, κεκένωται η πίστις και κατήργηται η επαγγελία. ο γαρ νόμος οργήν κατεργάζεται. ου γαρ ουκ έστι νόμος, ουδέ παράβασις. διατούτο εκ πίστεως, ίνα κατά χάριν, εις το είναι βεβαίαν την επαγγελίαν παντί τω σπέρματι. ου τω εκ του νόμου μόνον, αλλά και τω εκ πίστεως αβραάμ, ος εστί πατήρ πάντων ημών, καθώς γέγραπται. ότι πατέρα πολλών εθνών τέθεικά σε, κατέναντι ου επίστευσε θεού του ζωοποιούντος τους νεκρούς, και καλούντος τα μη όντα ως όντα. ος παρ᾽ ελπίδα επ᾽ ελπίδι επίστευσεν, εις το γενέσθαι αυτόν πατέρα πολλών εθνών, κατά το ειρημένον. ούτως έσται το σπέρμα σου. και μη ασθενήσας τη πίστει, ου κατενόησε το εαυτού σώμα ήδη νενεκρωμένον εκατονταέτης που υπάρχων, και την νέκρωσιν της μήτρας σάρρας. εις δε την επαγγελίαν του θεού ου διεκρίθη τη απιστία, αλλ᾽ ενεδυναμώθη τη πίστει, δους δόξαν τω θεώ, και πληροφορηθείς, ότι ο επήγγελται δυνατός εστί και ποιήσαι. διό και ελογίσθη αυτώ εις δικαιοσύνην. ουκ εγράφη δε δι᾽ αυτόν μόνον, ότι ελογίσθη αυτώ, αλλά και δι᾽ ημάς οις μέλλει λογίζεσθαι, τοις πιστεύουσιν επί τον εγείραντα ιησούν τον κύριον ημών εκ νεκρών, ος παρεδόθη διά τα παραπτώματα ημών, και ηγέρθη διά την δικαίωσιν ημών.

ipiū: reputatᷓ fides eiꝰ ad iustitiā fm ꝓpo
situ grē dei: sicut ⁊ dauid dicit beatitu-
dinem hoīs cui deus accepto fert ⌈ sunt
iustitiā sine opibꝰ. Beati quoꝝ remisse p̄s.31.
iniquitates et quorum tecta sunt B
peccata. Btūs vir cui non imputabit
dominus peccatū. Beatitudo ergo hec
ī circūcisiōe tm̄ manet: an etiā ī preputio?
Dicimus enim quia reputata est
fides abrae ad iustitiā. Quō ergo re- f. Abrae datiui casus.
putata ē? In circūcisione: an ī ꝑputio?
Non in circūcisione: sed ī preputio. Et
signū accepit circūcisionis signaculū iu
stitie fidei que est in preputio:
vt sit pater omnium credentium
per preputium: vt reputetur
et illis ad iustitiā. Et sic pater
circūcisiōis: nō his tm̄ q̄ sunt ex circunci
sione: sed ⁊ his q̄ sectanᷓ vestigia fidei
que est in preputio patris nostri
abrae. Non enim per legem promissio C
abrae aut semini eius vt
heres esset mundi: sed
per iustitiam fidei. Si enim q̄ ex lege
heredes sūt: exinanita ē fides: abolita ē
ꝓmissio. Lex enim iram
operatur. Ubi enim non est lex nec
preuaricatio. Ideo ex fide: vt secūduȝ
gratiam firma sit ꝓmissio
omni semini. Non ei qui ex lege est
solum: sed et ei qui ex fide est abrae:
qui pater est omnium nostrum: sicut
scriptū est. Qr patrē multaꝝ gentiū po Gen.17.a
sui te: ante deum cui credidisti
qui viuificat mortuos et vocat
ea q̄ nō sūt tanq̄ ea que sūt. Qui cōtra
in spem credidit vt fieret ⌊ spē
pater multaꝝ gētiū: scdꝫ ꝙ dictū ē ei. D
Sic erit semē tuū sicut stelle celi ⁊ arena Gen.15.b.
maris. Et nō ifirmatꝰ ē ī fide nec ꝯsidera
uit corpꝰ suū emortuū cū iaȝ fere centū
esset annoꝝ: et emortuā vuluam sare.
In repromissione etiā dei nō hesitauit
diffidentia: sed confortatus est fide:
dans gloriam deo: plenissime sciens
qr quecūq; promisit deꝰ potēs ē ⁊ face
re. Ideo et reputatū est illi ad iustitiā.
Nō est aūt scriptū tm̄ ꝓpter ipm: qr re-
putatū ē illi ad iustitiā: sȝ ⁊ ꝓpter nos qbꝰ
reputabitᷓ credentibꝰ in eū qui suscita
uit iesum xp̄m dn̄m nr̄m a mortuis:
qui traditus est propter delicta
nr̄a: ⁊ resurrexit ꝓpter iustificationē nr̄aȝ.

Cap.5.

Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην ἔχο
μεν πρὸς τὸν θεὸν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν
ἰησοῦ χριστοῦ, δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν
ἐσχήκαμεν τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν
ᾗ ἑστήκαμεν καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς
δόξης τοῦ θεοῦ. οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ
καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι
θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται. ἡ δὲ ὑπο-
μονὴ δοκιμήν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα, ἡ δὲ ἐλ-
πὶς οὐ καταισχύνει, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ
ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύ
ματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν. ἔτι γὰρ χρι
στὸς ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν, κατὰ καιρὸν ὑ-
πὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανε. μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαί-
ου τις ἀποθανεῖται, ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ
τάχα τις καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν. συνίστησι
δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ θεός, ὅτι
ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν, χριστὸς ὑπὲρ
ἡμῶν ἀπέθανε. πολλῷ οὖν μᾶλλον δικαιω
θέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ σωθησόμεθα
δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄν
τες κατηλλάγημεν τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανά-
του τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον κατα
λλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ.
οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ
θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ
δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν. διὰ
τοῦτο ὥσπερ δι' ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία
εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθε, καὶ διὰ τῆς ἁμαρ-
τίας ὁ θάνατος καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώ
πους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρ
τον. ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν τῷ κόσ
μῳ. ἁμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογεῖται μὴ ὄντος
νόμου, ἀλλ' ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ ἀ-
δὰμ μέχρι μωυσέως, καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁ-
μαρτήσαντας, ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παρα-
βάσεως ἀδάμ, ὅς ἐστι τύπος τοῦ μέλλον-
τος. ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτως
καὶ τὸ χάρισμα. εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παρα
πτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῷ μᾶλ
λον ἡ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι
τῇ τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου ἰησοῦ χριστοῦ εἰς
τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσε. καὶ οὐχ ὡς δι'
ἑνὸς ἁμαρτήσαντος τὸ δώρημα. τὸ μὲν
γὰρ κρίμα ἐξ ἑνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ χά-
ρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων εἰς δικαί
ωμα. εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι ὁ
θάνατος ἐβασίλευσε διὰ τοῦ ἑνός, πολλῷ
μᾶλλον οἱ τὴν περισσείαν τῆς χάριτος καὶ
τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες
ἐν ζωῇ βασιλεύσουσι διὰ τοῦ ἑνὸς ἰησοῦ
χριστοῦ. ἄρα οὖν ὡς δι' ἑνὸς παραπτώμα-

Cap.5.

Iustificati ergo ex fide pacem habea A
mus ad deum per dominum nostrum
iesum christum: per quem habemus accessum
per fidem in gratiam istam: in
qua stamus et gloriamur in spe
glorie filiorum dei. Non solum autem sed et
gloriamur in tribulationibus: scientes quod
tribulatio patientiam operatur: patientia autem Iaco.1.a.
probationem: probatio vero spem. Spes autem
non confundit: quia charitas dei
diffusa est in cordibus nostris per spiritum
sanctum qui datus est nobis. Ut quid enim christus
cum adhuc infirmi essemus secundum tempus pro
impiis mortuus est? Vix enim pro iusto
quis moritur: nam pro bono
forsitan quis audeat mori. Commendat
autem charitatem suam deus in nobis: quoniam si Heb.9.d.
cum adhuc peccatores essemus secundum tempus christus pro 1.Pe.3.d.
nobis mortuus est: multo igitur magis
nunc iustificati in sanguine ipsius salui eri- B
mus ab ira per ipsum. Si enim cum inimici esse
mus reconciliati sumus deo per mortem
filii eius: multo magis reconciliati
salui erimus in vita ipsius.
Non solum autem sed et gloriamur in
deo per dominum nostrum iesum christum
per quem nunc reconciliationem accepimus. Pro
pterea sicut per unum hominem peccatum
in hunc mundum intrauit et per peccatum
mors: et ita in omnes homines
mors pertransiit: in quo omnes peccaue
runt. Usque ad legem enim peccatum erat in mun C
do. Peccatum autem non imputabatur cum
lex non esset: sed regnauit mors ab adam
usque ad moysen etiam in eos qui non pec
cauerunt in similitudinem preuaricationis
ade: qui est forma futuri.
Sed non sicut delictum: ita
et donum. Si enim unius delicto
multi mortui sunt: multo magis
gratia dei et donum in gratia
unius hominis iesu christi in
plures abundauit. Et non sicut per
unum peccatum ita et donum: nam iudicium
quidem ex uno in condemnationem: gratia autem
ex multis delictis in iustificationem.
Si enim unius delicto D
mors regnauit per unum: multo
magis abundantiam gratie et
donationis et iustitie accipientes
in vita regnabunt per unum iesum
christum. Igitur sicut per unius delictum

τος εις πάντας ανθρώπους εις κατάκριμα,
ούτω και δι' ενός δικαιώματος εις πάντας
ανθρώπους εις δικαίωσιν ζωής. ώσπερ γαρ
διά της παρακοής του ενός ανθρώπου α-
μαρτωλοί κατεστάθησαν οι πολλοί, ούτω
και διά της υπακοής του ενός δίκαιοι κατα
σταθήσονται οι πολλοί. νόμος δε παρει-
σήλθεν, ίνα πλεονάση το παράπτωμα. ου
δε επλεόνασεν η αμαρτία, υπερεπερίσσευ-
σεν η χάρις. ίνα ώσπερ εβασίλευσεν η αμαρ
τία εν τω θανάτω, ούτω και η χάρις βασιλεύ
ση διά δικαιοσύνης εις ζωήν αιώνιον, διά
ιησού χριστού του κυρίου ημών. Cap. 6.

Τι ουν ερούμεν. επιμενούμεν τη αμαρτία
ίνα η χάρις πλεονάση. μη γένοιτο. οί-
τινες απεθάνομεν τη αμαρτία, πως έτι ζήσο
μεν εν αυτή. η αγνοείτε ότι όσοι εβαπτίσθη-
μεν εις χριστόν ιησούν, εις τον θάνατον αυ
τού εβαπτίσθημεν. συνετάφημεν ουν αυτώ
διά του βαπτίσματος εις τον θάνατον, ίνα
ώσπερ ηγέρθη χριστός εκ νεκρών διά της δό
ξης του πατρός, ούτω και ημείς εν καινότητι
ζωής περιπατήσωμεν. ει γαρ σύμφυτοι γε-
γόναμεν τω ομοιώματι του θανάτου αυτού
αλλά και της αναστάσεως εσόμεθα. τού-
το γινώσκοντες, ότι ο παλαιός υμών άνθρω
πος συνεσταυρώθη, ίνα καταργηθή το σώ-
μα της αμαρτίας, του μηκέτι δουλεύειν η-
μάς τη αμαρτία. ο γαρ αποθανών δεδικαίω
ται από της αμαρτίας. ει δε απεθάνομεν
συν χριστώ, πιστεύομεν ότι και συζήσο
μεν αυτώ. ειδότες ότι χριστός εγερθείς εκ
νεκρών ουκέτι αποθνήσκει, θάνατος αυτού
ουκέτι κυριεύει. ο γαρ απέθανε τη αμαρτία
απέθανεν εφάπαξ. ο δε ζη, ζη τω θεώ. ού-
τω και υμείς λογίζεσθε εαυτούς νεκρούς
μεν είναι τη αμαρτία, ζώντας δε τω θεώ,
εν χριστώ ιησού τω κυρίω ημών. μη ουν
βασιλευέτω η αμαρτία εν τω θνητώ υμών
σώματι, εις το υπακούειν αυτή εν ταις επι-
θυμίαις αυτού. μηδέ παριστάνετε τα μέ-
λη υμών όπλα αδικίας τη αμαρτία, αλλά
παραστήσατε εαυτούς τω θεώ ως εκ νεκρών
ζώντας, και τα μέλη υμών όπλα δικαιοσύ
νης τω θεώ. αμαρτία γαρ υμών ου κυριεύ-
σει. ου γαρ εστε υπό νόμον, αλλ υπό χά-
ριν. τι ουν. αμαρτήσομεν ότι ουκ εσμέν υ-
πό νόμον αλλ υπό χάριν. μη γένοιτο. ουκ
οίδατε ότι ω παριστάνετε εαυτούς δού-
λους εις υπακοήν, δούλοι εστέ ω υπακούε-
τε, ήτοι αμαρτίας εις θάνατον, η υπακοής εις
δικαιοσύνην. χάρις δε τω θεώ ότι ήτε δού
λοι της αμαρτίας, υπακούσετε δε εκ καρδί-

in omnes homines in condemnationē:
sic et per vnius iustitiam in omnes
hoies in iustificationē vite. Sicut enim
per inobedientiā vniꝰ hois peccatores
constituti sunt multi: ita
et per vniꝰ obeditionē iusti cōstituentur
multi. Lex autem subintrauit
vt abundaret delictum. Ubi
autem abundauit delictū: supabūdauit
et gratia. Ut sicut regnauit peccatum
in mortem: ita et gratia regnet
per iustitiam in vitam eternam per
iesum christum dñm nostrum. Cap. 6.

Quid ergo dicemꝰ? Manebimꝰ in A
pctō vt grā abūdet? Absit. Qui
eni mortui sumꝰ pctō: quō adhuc viue
mꝰ i illo? An ignoratis frēs qr quicūqʒ ba-
ptizati in xpō iesu: i morte ipsiꝰ baptizati sumꝰ
baptizati sumꝰ? Cōsepulti ei sumꝰ cū il
lo per baptismum in mortem: vt
quō xps surrexit a mortuis per gloriaz
patris: ita et nos in nouitate
vite ābulemꝰ. Si ei cōplātati facti sumꝰ Ephe. 4. c. Col. 3. b.
similitudini mortis eius:
simul et resurrectionis erimus. Hoc
scientes quia vetus homo noster
simul crucifixꝰ est vt destruatur corpus
peccati: vt vltra non seruiamus
peccato. Qui .n. mortuꝰ est iustifica- B
a pctō. Si aūt mortui sumus cū xpō: credimꝰ qr simul etiā viuemꝰ cū
illo: scientes q xps resurgens ex
mortuis iam non moritur: mors illi
vltra nō dñabit. Qd ei mortuꝰ ē pctō:
mortuꝰ ē semel: q aūt viuit viuit deo.
Ita et vos existimate vos mortuos
quidem esse peccato: viuentes aūt deo
in christo iesu. Non ergo
regnet pctm̄ in vestro mortali
corpore: vt obediatis concupiscentijs
eius. Sed neqʒ exhibetis membra
vestra arma iniquitatis peccato: sed
exhibete vos deo tanq̄ ex mortuis C
viuentes: et mēbra vestra arma iustitie
deo. Peccatū eni vobis non dñabit.
Non eniz sub lege estis sed sub gratia.
Quid ergo? Peccabimus qm̄ non su-
mꝰ sub lege sed sub gratia? Absit. An
nescitis qm̄ cui exhibetis vos seruos
ad obediēdū: serui estis eiꝰ cui obedistis:
siue pcti ad mortez siue obeditiōis ad
iustitiaz? Grās aūt deo q fuistis serui
peccati: obedistis autem ex corde

ας εις ον παρεδόθητε τύπον διδαχής. ελευ
θερωθέντες δε από της αμαρτίας εδουλώθη
τε τη δικαιοσύνη. ανθρώπινον λέγω διά την
ασθένειαν της σαρκός υμών. ώσπερ γαρ πα
ρεστήσατε τα μέλη υμών δούλα τη ακαθαρ
σία και τη ανομία εις την ανομίαν, ούτως νυν
παραστήσατε τα μέλη υμών δούλα τη δι-
καιοσύνη εις αγιασμόν. ότε γαρ δούλοι ή
τε της αμαρτίας, ελεύθεροι ήτε τη δικαιοσύ-
νη. τίνα ουν καρπόν είχετε τότε, εφ' οίς νυν
επαισχύνεσθε. το γαρ τέλος εκείνων θάνα-
τος. νυνί δε ελευθερωθέντες από της αμαρ
τίας, δουλωθέντες δε τω θεώ, έχετε τον καρ
πόν υμών εις αγιασμόν, το δε τέλος ζωήν
αιώνιον. τα γαρ οψώνια της αμαρτίας θά
νατος, το δε χάρισμα του θεού ζωή αιώνι-
ος εν χριστώ ιησού τω κυρίω ημών. Cap. 7.

Η αγνοείτε αδελφοί, γινώσκουσι γαρ νό
μον λαλώ, ότι ο νόμος κυριεύει του αν
θρώπου εφόσον χρόνον ζη. η γαρ ύπαν-
δρος γυνή τω ζώντι ανδρί δέδεται νόμω. εάν
δε αποθάνη ο ανήρ, κατήργηται από του
νόμου του ανδρός. άρα ουν ζώντος του αν
δρός μοιχαλίς χρηματίσει, εάν γένηται αν
δρί ετέρω. εάν δε αποθάνη ο ανήρ, ελευθέρα
εστίν από του νόμου, του μη είναι αυτήν
μοιχαλίδα γενομένην ανδρί ετέρω. ώστε α
δελφοί μου και υμείς εθανατώθητε τω νό-
μω διά του σώματος του χριστού εις το γε
νέσθαι υμάς ανδρί ετέρω τω εκ νεκρών ε-
γερθέντι, ίνα καρποφορήσωμεν τω θεώ. ότε
γαρ ήμεν εν τη σαρκί, τα παθήματα των α
μαρτιών τα διά του νόμου ενηργείτο εν τοις
μέλεσιν ημών, εις το καρποφορήσαι τω θα
νάτω. νυνί δε κατηργήθημεν από του νόμου
αποθανόντες εν ω κατειχόμεθα, ώστε δου-
λεύειν ημάς εν καινότητι πνεύματος και ου
παλαιότητι γράμματος. τι ουν ερούμεν. ό
τι ο νόμος αμαρτία. μη γένοιτο. αλλά την
αμαρτίαν ουκ έγνων ειμή διά νόμου. την τε
γαρ επιθυμίαν ουκ ήδειν, ειμή ο νόμος έλε
γεν, ουκ επιθυμήσεις. αφορμήν δε λαβούσα
η αμαρτία διά της εντολής, κατειργάσατο
εν εμοί πάσαν επιθυμίαν. χωρίς γαρ νό-
μου αμαρτία νεκρά, εγώ δε έζων χωρίς νό
μου ποτέ. ελθούσης δε της εντολής η αμαρ
τία έζησεν, εγώ δε απέθανον. και ευρέθη
μοι η εντολή η εις ζωήν, αύτη εις θάνατον.
η γαρ αμαρτία αφορμήν λαβούσα διά της
εντολής, εξηπάτησέ με, και δι' αυτής απέκ
τεινεν. ώστε ο μεν νόμος άγιος, και η εντο-
λή αγία και δικαία και αγαθή. το ουν αγα
θόν εμοί γέγονε θάνατος, μη γένοιτο. αλ-

in eam formam doctrine in quam traditi estis. Li
berati autem a peccato serui facti estis
iustitie. Humanum dico propter
infirmitatem carnis vestre. Sicut enim exhi
buistis membra vestra seruire immundicie
et iniquitati ad iniquitatem: ita nunc
exhibete membra vestra seruire iustitie
in sanctificationem. Cum enim serui essetis
peccati: liberi fuistis iustitie.
Quem ergo fructum habuistis tunc in illis: in quibus
nunc erubescitis? Nam finis illorum mors
est. Nunc vero liberati a peccato:
serui autem facti deo: habetis fructum
vestrum in sanctificationem: finem vero vitam
eternam. Stipendia enim peccati mors:
gratia autem dei vita eterna:
in christo iesu domino nostro. Cap. 7.

An ignoratis fratres: scientibus enim le
gem loquor: quia lex in homine dominatur
quanto tempore viuit. Nam que sub viro est
mulier: viuente viro alligata est legi. Si
autem mortuus fuerit vir eius soluta est a
lege viri. Igitur viuente viro
vocabitur adultera si fuerit cum alio vi
ro. Si autem mortuus fuerit vir eius: liberata
est a lege viri: vt non sit
adultera si fuerit cum alio viro. Itaque fra
tres mei et vos mortificati estis legi
per corpus christi: vt sitis
alterius qui ex mortuis resurrexit:
vt fructificetis deo. Cum
enim essemus in carne: passiones peccatorum que
per legem erant operabantur in
membris nostris: vt fructificarent morti.
Nunc autem soluti sumus a lege
mortis in qua detinebamur: ita vt seruia-
mus in nouitate spiritus: et non in
vetustate littere. Quid ergo dicemus.
Lex peccatum est? Absit. Sed
peccatum non cognoui nisi per legem.
Nam concupiscentiam nesciebam: nisi lex dice-
ret. Non concupisces. Occasione autem acce
pta peccatum per mandatum operatum est
in me omnem concupiscentiam. Sine lege enim
peccatum mortuum erat: ego autem viuebam sine le
ge aliquando. Sed cum venisset mandatum: peccatum
reuixit: ego autem mortuus sum. Et inuentum est
mihi mandatum quod erat ad vitam: hoc esse ad
mortem. Nam peccatum occasione accepta per
mandatum seduxit me: et per illud occidit.
Itaque lex quidem sancta: et mandatum
sanctum et iustum et bonum. Quod ergo bonum est:
mihi factum est mors? Absit. Sed

Marginalia: D; Joh. 8. a. Esaie. 1. d. Eze. 36. a.; A 1. Cor. 7. d.; B; Exodi. 20. c. Deut. 5. b.; C; 1. Thi. 1. b.

D λα, η αμαρτία ίνα φανή αμαρτία διά του α-
γαθού μοι κατεργαζομένη θάνατον, ίνα γέ-
νηται καθ' υπερβολήν αμαρτωλός η αμαρ-
τία διά της εντολής. οίδαμεν γαρ ότι ο νό-
μος πνευματικός εστίν. εγώ δε σαρκικός ει-
μί, πεπραμένος υπό την αμαρτίαν. ο γαρ
κατεργάζομαι ου γινώσκω. ου γαρ ο θέ-
λω τούτο πράσσω, αλλ' ο μισώ τούτο ποι-
ώ. ει δε ο ου θέλω τούτο ποιώ, σύμφημι
τω νόμω ότι καλός. νυνί δε ουκέτι εγώ κα-
τεργάζομαι αυτό, αλλ' η οικούσα εν εμοί α-
μαρτία. οίδα γαρ ότι ουκ οικεί εν εμοί
τουτέστιν εν τη σαρκί μου αγαθόν. το γαρ
θέλειν παράκειταί μοι, το δε κατεργάζεσ-
θαι το καλόν ουχ ευρίσκω. ου γαρ ο θέλω
ποιώ αγαθόν, αλλ' ο ου θέλω κακόν τού-
το πράσσω. ει δε ο ου θέλω εγώ τούτο
A ποιώ, ουκέτι εγώ κατεργάζομαι αυτό, αλλ'
η οικούσα εν εμοί αμαρτία. ευρίσκω άρα
τον νόμον τω θέλοντι εμοί ποιείν το καλόν
ότι εμοί το κακόν παράκειται. συνήδομαι
γαρ τω νόμω του θεού κατά τον έσω άν-
θρωπον. βλέπω δε έτερον νόμον εν τοις μέ-
λεσί μου αντιστρατευόμενον τω νόμω του
νοός μου, και αιχμαλωτίζοντά με εν τω νό-
μω της αμαρτίας τω όντι εν τοις μέλεσί μου.
ταλαίπωρος εγώ άνθρωπος, τίς με ρύσεται
εκ του σώματος του θανάτου τούτου. ευ-
B χαριστώ τω θεώ διά ιησού χριστού του
κυρίου ημών. άρα ουν αυτός εγώ τω μεν
νοΐ δουλεύω νόμω θεού, τη δε σαρκί νό-
μω αμαρτίας. Cap.8.

Ουδέν άρα νυν κατάκριμα τοις εν χρισ-
τώ ιησού μη κατά σάρκα περιπατούσιν,
αλλά κατά πνεύμα. ο γαρ νόμος του πνεύ-
ματος της ζωής εν χριστώ ιησού ηλευθέρω-
σέ με από του νόμου της αμαρτίας και του
θανάτου. το γαρ αδύνατον του νόμου εν
ω ησθένει διά της σαρκός, ο θεός τον εαυ-
τού υιόν πέμψας εν ομοιώματι σαρκός α-
μαρτίας, και περί αμαρτίας κατέκρινε την α-
μαρτίαν εν τη σαρκί, ίνα το δικαίωμα του
νόμου πληρωθή εν ημίν τοις μη κατά σάρ-
C κα περιπατούσιν, αλλά κατά πνεύμα. οι
γαρ κατά σάρκα όντες, τα της σαρκός φρο-
νούσιν, οι δε κατά πνεύμα τα του πνεύμα-
τος. το γαρ φρόνημα της σαρκός θάνατος,
το δε φρόνημα του πνεύματος ζωή και ει-
ρήνη. διότι το φρόνημα της σαρκός έχθρα
εις θεόν. τω γαρ νόμω του θεού ουχ υπο-
τάσσεται, ουδέ γαρ δύναται. οι δε εν σαρ-
κί όντες, θεώ αρέσαι ου δύνανται. υμείς δε
ουκ εστέ εν σαρκί, αλλ' εν πνεύματι. είπερ

peccatum vt appareat pctm̄ per bonuꝫ
operatum est mihi mortem: vt fiat
supra modum peccans peccatum
per mandatum. Scimus .n. quia lex
spiritalis est. Ego autē carnalis sum
venundat9 sub peccato: quod enim
operor: nō itelligo. Nō .n. qđ volo bo
nū hoc ago: ſꝫ qđ odio malū illđ facio.
Si aūt quod nolo illud facio: cōsentio
legi qm̄ bona ē. Nūc āt iā nō ego op
ror illđ: sed quod habitat in me peccatū.
Scio enim quia non habitat in me
hoc est in carne mea bonum. Nam
velle adiacet mihi: perficere autem D
bonum non inuenio. Non enim qđ vo
lo bonū hoc facio: ſꝫ qđ nolo malū hoc
ago. Si autem quod nolo illud
facio: iam nō ego operor illud: sed
quod habitat i me pctm̄. Inuenio igit
legem volenti mihi facere bonum:
qm̄ mihi malum adiacet. Cōdelector
eni legi dei scđm interiorem hominē.
Video autē aliam legem in membris
meis repugnantem legi
mentis mee: et captiuantē me in lege
peccati que est in membris meis.
Infelix ego homo: quis me liberabit
de corpore mortis huius? Gratia
dei per iesum christum
dominum nostrum. Igitur ego ipse
mente seruio legi dei: carne autē legi
peccati. Cap.8.

Nihil ergo nūc dānatiōis ē his q̄ sūt A
in xp̄o iesu: q̄ nō scđm carnē ambu
lāt. Lex enim spiritus
vite in christo iesu liberauit
me a lege peccati et
mortis. Nam qđ impossibile erat legi in
quo īfirmabat per carnē: deus filiū suū
mittens in similitudinē carnis peccati:
et de peccato damnauit peccatum
in carne: vt iustificatio
legis impleret in nobis: q̄ nō scđm car
nem ambulamus: sed secundum spiritū.
Qui .n. sm̄ carnē sūt q̄ carnis sūt sapi
unt: q̄ vero scđm spm̄ sūt q̄ sūt sp̄s sentiūt.
Nam prudentia carnis mors est: B
prudentia autem spiritus vita et pax.
Quoniam sapientia carnis inimica est
deo. Legi enim dei non est subiecta:
nec enim potest. Qui autem in carne
sūt: deo placere non possūt. Vos autē
in carne nō estis sed in spiritu: si tamē

πνεύμα θεού οικεί εν υμίν. ει δε τις πνεύμα
Χριστού ουκ έχει, ούτος ουκ εστίν αυτού.
ει δε Χριστός εν υμίν, το μεν σώμα νεκρόν
δι αμαρτίαν, το δε πνεύμα ζωή διά δικαιοσύ
νην. ει δε το πνεύμα του εγείραντος ιησούν
εκ νεκρών οικεί εν υμίν, ο εγείρας τον Χρι
στόν εκ νεκρών ζωοποιήσει και τα θνητά σώ
ματα υμών διά του ενοικούντος αυτού
πνεύματος εν υμίν. άρα ουν αδελφοί ο=
φειλέται εσμέν ου τή σαρκί του κατά σάρκα
ζην. ει γαρ κατά σάρκα ζήτε, μέλλετε απο=
θνήσκειν. ει δε πνεύματι τας πράξεις του
σώματος θανατούτε, ζήσεσθε. όσοι γαρ
πνεύματι θεού άγονται, ούτοι εισίν υιοί θε
ού. ου γαρ ελάβετε πνεύμα δουλείας πά=
λιν εις φόβον, αλλ' ελάβετε πνεύμα υιοθε=
σίας, εν ω κράζομεν αββά ο πατήρ. αυτό το
πνεύμα συμμαρτυρεί τω πνεύματι ημών
ότι εσμέν τέκνα θεού. ει δε τέκνα, και κλη
ρονόμοι. κληρονόμοι μεν θεού, συγκληρο=
νόμοι δε Χριστού. είπερ συμπάσχομεν, ί=
να και συνδοξασθώμεν. λογίζομαι γαρ ότι
ουκ άξια τα παθήματα του νυν καιρού προς
την μέλλουσαν δόξαν αποκαλυφθήναι εις
ημάς. η γαρ αποκαραδοκία της κτίσεως
την αποκάλυψιν των υιών του θεού απε=
κδέχεται. τη γαρ ματαιότητι η κτίσις υπετά=
γη ουχ εκούσα, αλλά διά τον υποτάξαντα
επ' ελπίδι, ότι και αυτή η κτίσις ελευθερω=
θήσεται από της δουλείας της φθοράς εις
την ελευθερίαν της δόξης των τέκνων του
θεού. οίδαμεν γαρ ότι πάσα η κτίσις συ=
στενάζει και συνωδίνει άχρι του νυν. ου μό
νον δε, αλλά και αυτοί την απαρχήν του
πνεύματος έχοντες, και ημείς αυτοί εν εαυ
τοίς συστενάζομεν υιοθεσίαν απεκδεχόμενοι
την απολύτρωσιν του σώματος ημών.
τη γαρ ελπίδι εσώθημεν. ελπίς δε βλε=
πομένη, ουκ εστίν ελπίς. ο γαρ βλέπει τις
τι και ελπίζει. ει δε ο ου βλέπομεν ελπίζο
μεν, δι υπομονής απεκδεχόμεθα. ωσαύτως
δε και το πνεύμα συναντιλαμβάνεται ταις
ασθενείαις ημών. το γαρ τι προσευξόμεθα
καθό δει ουκ οίδαμεν, αλλ' αυτό το πνεύ
μα υπερεντυγχάνει υπέρ υμών στεναγμοίς
αλαλήτοις. ο δε ερευνών τας καρδίας οίδε
τι το φρόνημα του πνεύματος, ότι κατά
θεόν εντυγχάνει υπέρ αγίων. οίδαμεν δε
ότι τοις αγαπώσι τον θεόν πάντα συνερ=
γεί εις το αγαθόν, τοις κατά πρόθεσιν κλη=
τοίς ούσιν. ότι ούς προέγνω και προώρισε
συμμόρφους της εικόνος του υιού αυτού,
εις το είναι αυτόν πρωτότοκον εν πολλοίς

spũs dei hĩtat in vobis. Si quis aũt spm̃
christi non habet: hic non est eius.
Si aũt xp̃s in vobis ẽ: corpus quidẽ mortuũ ẽ
ppter pctm̃: spũs vero viuit ppter iusti
ficationẽ. Quod si spũs eius qui suscitauit
iesũ a mortuis hĩtat in vobis: q suscitauit
iesũ xp̃m a mortuis viuificabit et mortalia
corpa vr̃a: ppter inhitantem spm̃ eius
in vobis. Ergo fratres debitores
sumus non carni vt secundum carnem C
viuamus. Si enim scd̃m carnẽ vixeritis: mo
riemini. Si autem spiritu facta
carnis mortificaueritis: viuetis. Quicũq; 1.Thi.1.b.
spiritu dei aguntur: hi sunt filij dei
Non enim accepistis spiritũ seruitutis ite
rũ in timore: sed accepistis spm̃ adoptiõis Gal.4.a.
filiorũ dei: in quo clamamus abba pr̃. Ipse
enim spũs testimoniũ reddet spũi nostro
q sumus filij dei. Si aũt filij et heredes:
heredes quidẽ dei: coheredes 1.Cor.12.b
autem christi: si tamen compatimur vt Phi.4.d.
et conglorificemur. Existimo enim q
non sũt cõdigne passiones huius tpis ad
futuram gloriam que reuelabitur in
nobis. Nam expectatio creature D
reuelationem filiorum dei expectat.
Vanitati enim creatura subiecta est
nõ volens: sed ppter eum q subiecit
eam in spe: quia et ipsa creatura liberabi
tur a seruitute corruptionis in
libertatem glorie filiorum
dei. Scimus enim q omis creatura ingemi=
scit et parturit vsq; adhuc. Non solum
autem illa sed et nos ipsi primitias
spiritus habentes: et ipsi intra nos
gemimus adoptionem filiorũ dei: expectã
tes redemptionem corporis nostri. E
Spe enim salui facti sumus. Spes aũt q vi=
detur: nõ est spes. Nam quod videt quis
quid sperat? Si aũt quod nõ videmus spe
ramus: per patientiã expectamus. Similiter
autem et spiritus adiuuat
infirmitatem nostram. Nam quid oremus
sicut oportet nescimus: sed ipse spiritus
postulat pro nobis gemitibus
inenarrabilibus. Qui aũt scrutatur corda scit
quid desideret spiritus: quia secundum
deum postulat pro sanctis. Scimus aũt
qm̃ diligentibus deũ omnia cooperantur
in bonũ his q scd̃m ppositũ vocati sũt
sancti. Nam quos presciuit et predestinauit F
conformes fieri imaginis filij sui:
vt sit ipse primogenitus in multis

αδελφοίς. ους δε προώρισε, τούτους και
εκάλεσε. και ους εκάλεσε, τούτους και ε-
δικαίωσεν. ους δε εδικαίωσε, τούτους και ε
δόξασε. τι ουν ερούμεν προς ταύτα. ει ο θε
ός υπέρ ημών, τις καθ ημών. όσγε του ιδίου
υιού ουκ εφείσατο, αλλ υπέρ ημών πάν-
των παρέδωκεν αυτόν, πως ουχί και συν
αυτώ τα πάντα ημίν χαρίσεται. τις εγκα-
λέσει κατά εκλεκτών θεού. θεός ο δικαιών,
τις ο κατακρίνων. χριστός ο αποθανών
μάλλον δε και εγερθείς, ος και εστίν εν δε-
ξιά του θεού, ος και εντυγχάνει υπέρ ημών.
τις ημάς χωρίσει από της αγάπης του χρι
στού. θλίψις, η στενοχωρία, η διωγμός, η
λιμός, η γυμνότης, η κίνδυνος, η μάχαιρα.
καθώς γέγραπται. ότι ένεκα σου θανατού-
μεθα όλην την ημέραν, ελογίσθημεν ως πρό
βατα σφαγής. αλλ εν τούτοις πάσιν υπερ-
νικώμεν διά του αγαπήσαντος ημάς. πε-
πεισμαι γαρ ότι ούτε θάνατος, ούτε ζωή,
ούτε άγγελοι, ούτε αρχαί, ούτε δυνάμεις,
ούτε ενεστώτα, ούτε μέλλοντα, ούτε ύ-
ψωμα, ούτε βάθος, ούτε τις κτίσις ετέρα δυ
νήσεται ημάς χωρίσαι από της αγάπης του
θεού της εν χριστώ ιησού τω κυρίω η-
μών. Cap. 9.
Αλήθειαν λέγω εν χριστώ ου ψεύδομαι
συμμαρτυρούσης μοι της συνειδήσεως
μου εν πνεύματι αγίω, ότι λύπη μοι εστί
μεγάλη και αδιάλειπτος οδύνη τη καρδία
μου. ηυχόμην γαρ αυτός εγώ ανάθεμα εί
ναι από του χριστού υπέρ των αδελφών
μου των συγγενών μου κατά σάρκα οίτινες
εισίν ισραηλίται, ων η υιοθεσία, και η δόξα
και αι διαθήκαι, και η νομοθεσία, και η λα-
τρεία, και αι επαγγελίαι, ων οι πατέρες και εξ
ων ο χριστός το κατά σάρκα, ο ων επί πάν
των θεός ευλογητός εις τους αιώνας αμήν.
ουχ οίον δε ότι εκπέπτωκεν ο λόγος του θε
ού. ου γαρ πάντες οι εξ ισραήλ ούτοι ισρα
ήλ. ουδ ότι εισί σπέρμα αβραάμ πάντες τέκ
να. αλλ εν ισαάκ κληθήσεται σοι σπέρμα του
τέστιν ου τα τέκνα της σαρκός ταύτα τέκνα
του θεού, αλλά τα τέκνα της επαγγελίας
λογίζεται εις σπέρμα. επαγγελίας γαρ ο λό
γος ούτος. κατά τον καιρόν τούτον ελεύσο-
μαι, και έσται τη σάρρα υιός. ου μόνον δε
αλλά και ρεβέκκα εξ ενός κοίτην έχουσα ισα
άκ του πατρός ημών. μήπω γαρ γεννηθέν-
των μήδε πραξάντων τι αγαθόν η κακόν, ί
να η κατ εκλογήν πρόθεσις του θεού μέ
νη, ουκ εξ έργων αλλ εκ του καλούντος,
ερρέθη αυτή, ότι ο μείζων δουλεύσει τω ελά

fratrib9. Quos aũt predestinauit: hos ꝛ
vocauit: et quos vocauit: hos ꝛ iustifica
uit: quos aũt iustificauit: illos et magni-
ficauit. Quid ergo dicem9 ad hec? Si
de9 p nobis: qs cõtra nos? Qui etiã ꝓprio
filio suo nõ pepercit: sed p nobis oib9
tradidit illum: quomodo nõ etiaꝫ cum
illo oia nobis donabit. Quis accusa-
bit aduers9 electos dei? De9 q iustificat:
quis ẽ q cõdẽnet. Xp̃s iesus q mortuus
est: imo q ꝛ resurrexit: q est ad dexterã
dei: qui etiã interpellat pro nobis. ∞∞
quis ergo nos sepabit a charitate xp̃i? B
Tribulatio: an angustia: an fames an
nuditas: an piculũ: an persecutio: an
gladi9? Sicut scriptũ est. Qr ꝓpter te Psal. 45.
mortificamur tota die: estimati sum9 si
cut oues occisiõis. Sed i his oib9 supa-
mus ꝓpter eum qui dilexit nos. ∞∞
Certi9 sũ eni qr: neqꝫ mors: neqꝫ vita
neqꝫ ãgeli: neqꝫ pricipat9: neqꝫ v̓tutes:
neqꝫ istãtia: neqꝫ futura: neqꝫ fortitudo:
neqꝫ altitudo: neqꝫ ꝓfũdũ: neqꝫ creatu
ra alia poterit nos separare a charitate
dei: que est in christo iesu domino no-
stro. Cap. 9.
Veritatẽ dico in xp̃o non mentior A
testimoniũ mihi ꝑhibẽte ꝯsciẽtia
mea i spiritu sãcto: qm̃ tristitia mihi
magna est et continuus dolor cordi ∞
meo. Optabam eni ego ipse anathema
esse a christo pro fratribus ∞∞∞∞
meis q sunt cognati mei scd̃m carnẽ q
sunt israelite: quoꝝ adoptio est filioꝝ: ꝛ
glia ꝛ testamẽtũ ꝛ legislatio ꝛ obsequiũ
ꝛ ꝓmissa: quorum patres ex quibus est
christ9 scd̃m carnẽ: qui est sup omnia
de9 benedictus in secula amen. ∞∞∞
Non aũt q excideriт verbum dei. ∞∞
Nõ eni oẽs q ex circũcisiõe sũt isrl: hi sũt
israelite: neqꝫ qr semẽ sunt abrae oẽs
filij. Sed in isaac vocabit tibi semẽ: id Gala. 4.d
est non qui filij carnis hi filij ∞∞∞∞
dei: sed qui filij sunt promissionis ∞
estimant in semie. Promissiõis eni v̓bũ
hoc est. Scd̃m hoc tp̃s veniaꝫ ∞∞∞ B
et erit sare filius. Non solum aũt illa:
sꝫ ꝛ rebecca ex vno cõcubitu hñs isa
ac pris nri. Cũ eni nõdum nati fuissent:
aut aliquid boni egissent aut mali: vt
scd̃m electionẽ propositũ dei maneret:
non ex operibus sed ex vocante ∞∞
dictuꝫ est ei: quia maior seruiet minori

σσονι καθὼς γέγραπται. τὸν ἰακὼβ ἠγάπη-
σα, τὸν δὲ ἠσαῦ ἐμίσησα. τί οὖν ἐροῦμεν.
μὴ ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ. μὴ γένοιτο. τῷ
γὰρ μωυσεῖ λέγει. ἐλεήσω ὃν ἂν ἐλεῶ,
καὶ οἰκτειρήσω ὃν ἂν οἰκτείρω. ἄρα οὖν οὐ
τοῦ θέλοντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλ-
λὰ τοῦ ἐλεοῦντος θεοῦ. λέγει γὰρ ἡ γρα-
φὴ τῷ φαραώ. ὅτι εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρα
σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύναμιν
μου, καὶ ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομα μου
ἐν πάσῃ τῇ γῇ. ἄρα οὖν ὃν θέλει ἐλεεῖ, ὃν
δὲ θέλει σκληρύνει. ἐρεῖς οὖν μοι. τί ἔτι
μέμφεται. τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς
ἀνθέστηκε. μενοῦνγε ὦ ἄνθρωπε σὺ τίς εἶ
ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ θεῷ. μὴ ἐρεῖ τὸ
πλάσμα τῷ πλάσαντι τί με ἐποίησας οὕ-
τως. ἢ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πη-
λοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι ὃ
μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν. εἰ δὲ
θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν καὶ γνω-
ρίσαι τὸ δυνατὸν αὐτοῦ, ἤνεγκεν ἐν πολ-
λῇ μακροθυμίᾳ σκεύη ὀργῆς κατηρτισμέ-
να εἰς ἀπώλειαν, καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦ-
τον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη ἐλέους ἃ
προητοίμασεν εἰς δόξαν. οὓς καὶ ἐκάλεσεν
ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθ-
νῶν. ὡς καὶ ἐν τῷ ὠσηὲ λέγει. καλέσω τὸν
οὐ λαόν μου λαόν μου, καὶ τὴν οὐκ ἠγα-
πημένην, ἠγαπημένην. καὶ ἔσται ἐν τῷ τόπῳ
οὗ ἐρρέθη αὐτοῖς οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ
κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ ζῶντος. ἠσαΐας δὲ
κράζει ὑπὲρ τοῦ ἰσραήλ. ἐὰν ᾖ ὁ ἀριθμὸς
τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσ-
σης, τὸ κατάλειμμα σωθήσεται. λόγον γὰρ
συντελῶν καὶ συντέμνων ἐν δικαιοσύνῃ,
ὅτι λόγον συντετμημένον ποιήσει κύριος
ἐπὶ τῆς γῆς. καθὼς προείρηκεν ἠσαΐας. εἰ μὴ
κύριος σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα,
ὡς σόδομα ἂν ἐγενήθημεν καὶ ὡς γόμορρα
ἂν ὡμοιώθημεν. τί οὖν ἐροῦμεν. ὅτι ἔθνη
τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην, κατέλαβε δι-
καιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως.
ἰσραὴλ δὲ διώκων νόμον δικαιοσύνης, εἰς
νόμον δικαιοσύνης οὐκ ἔφθασε. διατί. ὅτι
οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων νόμου.
προσέκοψαν γὰρ τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμ-
ματος καθὼς γέγραπται. ἰδοὺ ἐγὼ τίθημι
ἐν σιὼν λίθον προσκόμματος καὶ πέτραν
σκανδάλου, καὶ πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ
οὐ καταισχυνθήσεται.

Cap. 10.

Ἀδελφοί ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ δέ-
ησις ἡ πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ τὸν ἰσραὴλ ἐστὶν
εἰς σωτηρίαν. μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς, ὅτι ζῆ-

sicut scriptū est. Jacob dilexi: Mala.1.a.
esau autē odio habui. Quid ergo dice
mus? Nunqd iniqtas apd deū? Absit.
Moysi enī dicit. Miserebor cui miser Exo.33.d
tus sū: et miaz pstabo cui miserebor. Igit
nō volentis neqꝫ currentis sed
miserentis est dei. Dicit enim scriptura Exo.9.d
pharaoni. Quia in hoc ipsum excitaui
te vt ostendam in te virtutem
meaz: et vt annuncietur nomen meum
in vniuersa terra. Ergo cui vult misere C
tur: et quē vult indurat. Dices itaqꝫ mi
hi. Quid adhuc queritur. Voluntati enī
eius quis resistit? O homo tu quis es
qui respondeas deo. Nunquid dicit Esaie.45.c
figmentū ei qui se finxit: quid me feci Hiere.18.a
sti sic. An nō habet potestatē figulus lu
ti ex eadem massa facere aliud
quidē vas in honorē: aliud vero in cō-
tumeliā? Qd si deus volēs ostēdere irā et
notā facere potētiā suā: sustinuit in mul
ta patientia vasa ire aptata
in interitum: vt ostenderet diuitias
glorie sue in vasa misericordie que
preparauit in gloriaz. Quos et vocauit
nō solū ex iudeis sed etiam ex gētibus:
sicut in osee dicit. Vocabo Osee.2.d
non plebez meā: plebē meā: et nō dile
ctaz dilectā: et nō miaz ɔsecutā: miaz ɔsecu-
tā. Et erit in loco vbi dictuz est eis: non Osee.1.d
plebs mea vos: ibi vocabūtur filij dei D
viui. Esaias autē clamat pro isrl. Si fue Esaie.10.d
rit numerus filiorū isrl tanqꝫ arena maris
reliquie salue fient. Verbū enim
cōsūmans et abbreuiās in equitate:
quia vbum breuiatum faciet dominus
super terraz. Et sicut pdixit esaias. Ni Esaie.1.d
si dominus sabaoth reliquisset nobis semē
sicut sodoma facti essemus: et sicut go-
morra similes fuissemus. Quid ergo dice
mus? Qd gētes q nō sectabant iustitiā:
apprehēderūt iustitiā: iustitiā autē q ex fi
de ē. Israel vero sectādo legē iustitie in
legē iustitie nō puenit. Quare? Quia
non ex fide: sed quasi ex operibus.
Offenderunt enī in lapidem offensionis:
sicut scriptū est. Ecce pono Esaie.28.d
in sion lapidem offensionis et petram
scandali: et ois qui credit in eū non cō-
fundetur.

Cap. 10. A

Fratres voluntas qdē cordis mei et obsecra
tio ad deū fit pro illis in salutez. Testi
moniū enī phibeo illis q emulationē qdē

λον θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν.
ἀγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην,
καὶ τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην ζητοῦντες στῆσαι,
τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν.
τέλος γὰρ νόμου χριστὸς εἰς δικαιοσύνην
παντὶ τῷ πιστεύοντι. μωυσῆς γὰρ γράφει
τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ νόμου ὅτι ὁ ποι
ήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς. ἡ
δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτω λέγει. μὴ εἴ
πῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, τίς ἀναβήσεται εἰς
τὸν οὐρανόν, τουτέστι χριστὸν καταγαγεῖν
ἢ τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον, τουτέστι
χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν. ἀλλὰ τί λέ
γει. ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν ἐν τῷ στόμα-
τί σου, καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου, τουτέστι τὸ ῥῆ
μα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν, ὅτι ἐὰν ὁ-
μολογήσῃς ἐν τῷ στόματί σου κύριον ἰη-
σοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ὅτι
ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ.
καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην,
στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. λέ-
γει γὰρ ἡ γραφή. ὅτι πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ'
αὐτῷ, οὐ καταισχυνθήσεται. οὐ γάρ ἐστι
διαστολὴ ἰουδαίου τε καὶ ἕλληνος. ὁ γὰρ
αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάν-
τας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν. πᾶς γὰρ
ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου σωθή-
σεται. πῶς οὖν ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ
ἐπίστευσαν. πῶς δὲ πιστεύσουσιν, οὗ οὐκ
ἤκουσαν. πῶς δὲ ἀκούσουσι χωρὶς κηρύ-
σσοντος. πῶς δὲ κηρύξουσιν, ἐὰν μὴ ἀποσ-
ταλῶσι. καθὼς γέγραπται. ὡς ὡραῖοι οἱ πό
δες τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην, τῶν ε-
ὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθά. ἀλλ' οὐ πάντες
ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ. ἡσαΐας γὰρ λέ
γει. κύριε τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν. ἄρα
ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος
θεοῦ. ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἤκουσαν. μενοῦν
γε, εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος
αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ
ῥήματα αὐτῶν. ἀλλὰ λέγω. μὴ οὐκ ἔγ-
νω ἰσραήλ. πρῶτος μωυσῆς λέγει. ἐγὼ πα
ραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει, ἐπὶ ἔθνει ἀσυνέ-
τῳ παροργιῶ ὑμᾶς. ἡσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ
καὶ λέγει. εὑρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ἐμ-
φανὴς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσι. πρὸς
δὲ τὸν ἰσραὴλ λέγει. ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξε-
πέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦν
τα, καὶ ἀντιλέγοντα.

Cap. 11.

Λέγω οὖν
μὴ ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ.
μὴ γένοιτο. καὶ γὰρ ἐγὼ ἰσραηλίτης εἰμί,
ἐκ σπέρματος ἀβραάμ, φυλῆς βενιαμίν. οὐκ

dei habēt: sed non secunduz scientiam.
Ignorantes enim iustitiam dei
et suam querentes statuere:
iustitie dei non sunt subiecti.
Finis enim legis christus est: ad iusti-
tiam omni credenti. Moyses enim scri- Leuit. 18. a
psit. Quoniam iustitiā que ex lege est: q fecerit
homo viuet in ea. Que B
autē ex fide est iustitia sic dicit. Ne dixe Deute. 30. c
ris in corde tuo: quis ascendet in
celum: id est christum deducere:
aut quis descēdet in abyssum: hoc est
xp̄m a mortuis reuocare. Sz qd dicit
scriptura? Prope est verbum in ore Deute. 30. c
tuo et in corde tuo. Hoc est verbum
fidei qd predicamus: quia si confitearis
in ore tuo dominum iesum
et in corde tuo credideris q
deus illū suscitauit a mortuis saluus eris.
Corde enim creditur ad iustitiam:
ore autē confessio fit ad salutem. Dicit Esaie. 28. d
enim scriptura. Omnis qui credit in
illum non confundetur. Non enim est C
distinctio iudei et greci. Nam 2. Cor. 8. b
idem dominus omniū: diues in oēs Jaco. 1. a.
qui inuocant illum. Omnis enim Johe. 2. g.
quicunqz inuocauerit nomē dñi saluus erit Mat. 10. c
Quomodo ergo inuocabūt in quē nō 7. 24. b.
crediderūt? Aut quō credent ei quē nō Mar. 13. c.
audierūt? Quō autē audiēt sine predicāte? Actu. 2. b.
Quomodo vero p̄dicabūt: nisi mittantur?
sicut scriptū est. Quam speciosi pedes Esaie. 52. b.
euangelizantium pacem euangelizātiuz
bona. Sed non omnes
obediunt euangelio. Esaias enim di-
cit. Dñe quis credidit auditui nr̄o? Er Esa. 53. a
go fides ex auditu: auditus autē p verbū D
xp̄i. Sed dico. Nūqd nō audierūt? Et
quidem in omnem terram exiuit sonus Psal. 18.
eorum et in fines orbis terre
verba eorū. Sed dico. Nūqd israel nō co
gnouit? p̄mus moyses dicit. Ego ad emu Deute. 32. c
lationē vos adducā in nō gētē: in gētē insi
piētē in irā vos mittā. Esaias autē audet
et dicit. Inuētus sū a nō q̄rētibus me: pa Esaie. 65. a
lā apparui his q me nō iterrogabāt. Ad
israel autē dicit. Tota die expandi Esaie. 65. a
manus meas ad populum non creden
tem: sed contradicentem. Cap. 11.

Dico ergo. Nūqd deus repulit pplz A
suū? Absit. Nā et ego israelita sū
ex semine abraā de tribu beniamin. Nō

απώσατο ο θεός τον λαόν αυτού ον προέ
γνω. η ουκ οίδατε εν ηλία τι λέγει η γραφή
ως εντυγχάνει τω θεώ κατά του ισραήλ
λέγων. κύριε τους προφήτας σου απέκτει=
ναν, και τα θυσιαστήρια σου κατέσκαψαν,
καγώ υπελείφθην μόνος, και ζητούσι την
ψυχήν μου. αλλά τι λέγει αυτώ ο χρη=
ματισμός. κατέλιπον εμαυτώ επτακισχιλί=
ους άνδρας, οίτινες ουκ έκαμψαν γόνυ τη
βάαλ. ούτως ουν και εν τω νυν καιρώ λείμ
μα κατ' εκλογήν χάριτος γέγονεν. ει δε χά
ριτι, ουκέτι εξ έργων. επεί η χάρις ουκέτι γί
νεται χάρις. ει δε εξ έργων, ουκέτι εστί χά=
ρις. επεί το έργον ουκέτι εστίν έργον. τι ουν
ο επιζητεί ισραήλ, τούτο ουκ επέτυχεν, η
δε εκλογή επέτυχεν, οι δε λοιποί επωρώθη
σαν, καθώς γέγραπται. έδωκεν αυτοίς ο θεός
πνεύμα κατανύξεως, οφθαλμούς του μη
βλέπειν, και ώτα του μη ακούειν, έως της
σήμερον ημέρας. και δαυίδ λέγει. γενηθήτω
η τράπεζα αυτών εις παγίδα, και εις θήραν
και εις σκάνδαλον και εις ανταπόδομα αυ
τοίς. σκοτισθήτωσαν οι οφθαλμοί αυτών
του μη βλέπειν, και τον νώτον αυτών δια
παντός σύγκαμψον. λέγω ουν. μη έπταισαν
ίνα πέσωσι. μη γένοιτο. αλλά τω αυτών
παραπτώματι η σοτηρία τοις έθνεσιν, εις
το παραζηλώσαι αυτούς. ει δε το παράπτω
μα αυτών πλούτος κόσμου, και το ήττη=
μα αυτών πλούτος εθνών, πόσω μάλλον
το πλήρωμα αυτών. υμίν γαρ λέγω τοις
έθνεσιν. εφόσον μεν ειμί εγώ εθνών από=
στολος, την διακονίαν μου δοξάζω, είπως
παραζηλώσω μου την σάρκα, και σώσω τι
νάς εξ αυτών. ει γαρ η αποβολή αυτών κα
ταλλαγή κόσμου, τις η πρόσληψις ει μή ζω
ή εκ νεκρών. ει δε η απαρχή αγία, και το φύ
ραμα. και ει η ρίζα αγία, και οι κλάδοι. ει
δε τινές των κλάδων εξεκλάσθησαν, συ
δε αγριέλαιος ων ενεκεντρίσθης εν αυτοίς,
και συγκοινωνός της ρίζης και της πιότη=
τος της ελαίας εγένου, μη κατακαυχώ των
κλάδων. ει δε κατακαυχάσαι, ου συ την
ρίζαν βαστάζεις, αλλ' η ρίζα σε. ερείς ουν.
εξεκλάσθησαν κλάδοι, ίνα εγώ εγκεντρισ=
θώ. καλώς τη απιστία εξεκλάσθησαν. συ δε
τη πίστει έστηκας. μη υψηλοφρόνει, αλλά
φοβού. ει γαρ ο θεός των κατά φύσιν κλά
δων ουκ εφείσατο, μήπως ουδέ σου φείσε=
ται. ίδε ουν χρηστότητα και αποτομίαν θεού
επί μεν τους πεσόντας αποτομίαν. επί δε σε
χρηστότητα εάν επιμείνης τη χρηστότητι επεί

repulit deꝰ plebē suam quam p̄sciuit.
An nescitis in helia quid dicit scriptura:
quēadmodū iterpellat deū aduśū isrl.
Dn̄e ꝓphetas tuos occiderunt: 3.Re.19
altaria tua suffoderunt:
et ego relictus sum solus: ⁊ querunt
aiaꝫ meā. Sed qd̄ dicit illi diuinū rn̄
sum. Reliqui mihi septem milia
virorum: qui nō curuauerunt genua an
te baal. Sic ergo ⁊ in hoc tēpore reliq̄e
scōꝫ electionē grē dei salue facte sūt. Si
aūt grā: iā nō ex opibꝰ. Alioqn̄ grā iā
non est gratia.
Quid ergo?
Qđ querebat israel hoc nō est ꝯsecutꝰ:
electio aūt consecuta est: ceteri vo exce
cati sūt: sicut scriptū est. Dedit illis deꝰ B
spiritum cōpūctionis: oculos vt non Esai.6
videant: et aures vt nō audiant vsq̄ i
hodiernū diem. Et dauid dicit. Fiat Psal.68
mensa eorū corā ipsis in laqueū: ⁊ i ca
ptionē ⁊ in scādalū ⁊ in retributionē il
lis. Obscurentur oculi eorum
ne videant: ⁊ dorsum eorum semper
icurua. Dico ergo. Nunqd sic offende=
rūt vt caderent? Absit. Sed illoꝝ
delicto salus est gentibus: vt
illos emulentur. Quod si delictum
illorū diuitie sunt mundi: ⁊ diminutio
eorum diuitie gentiū: quanto magis
plenitudo eorū? Vobis enim dico
gētibꝰ. Quādiu qdē ego sū gētiū apo=
stolꝰ ministeriū meū honorificabo: siquō
ad emulādū ꝓuocē carnē meā ⁊ saluos
faciā aliquos ex ill. Si .n. amissio eo
rū recōciliatio est mūdi: q̄ assūptio nisi
vita ex mortuis. Qđ si delibatio sctā C
est: ⁊ massa. Et si radix sancta: ⁊ rami.
Si aliqui ex ramis fracti sunt: tu ⌊ Qđ
autē cum oleaster esses insertꝰ es in ill:
et sociꝰ radicis et pinguedinis
oliue factus es: noli gloriari aduersus
ramos. Qđ si gloriaris: non tu
radicē portas: sed radix te. Dicis ergo.
Fracti sunt rami vt ego inserar. ⌈ aūt
Bene ꝓpter icredulitatē fracti sūt. Tu
fide stas. Noli altū sapere: sed
time. Si enim deus naturalibꝰ ramis
non pepercit: ne forte nec tibi parcat.
Vide ergo bonitatem et seueritatē dei.
In eos qdē q cecidert seueritatē: i te aūt
bōitatē dei si ꝑmāseris i bōitate. Alioqn

καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ. καὶ ἐκεῖνοι δὲ ἐὰν μὴ ἐπιμεί
νωσι τῇ ἀπιστίᾳ, ἐγκεντρισθήσονται. δυνα-
τὸς γάρ ἐστιν ὁ θεὸς πάλιν ἐγκεντρίσαι
αὐτούς. εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκό
πης ἀγριελαίου, καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσ-
θης εἰς καλλιέλαιον, πόσῳ μᾶλλον οὗτοι οἱ
κατὰ φύσιν ἐγκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαί
ᾳ. οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν ἀδελφοὶ τὸ
μυστήριον τοῦτο, ἵνα μὴ ἦτε παρ' ἑαυτοῖς
φρόνιμοι, ὅτι πώρωσις ἀπὸ μέρους τῷ ἰσ
ραὴλ γέγονεν, ἄχρις οὗ τὸ πλήρωμα τῶν
ἐθνῶν εἰσέλθῃ, καὶ οὕτω πᾶς ἰσραὴλ σωθή
σεται καθὼς γέγραπται. ἥξει ἐκ σιὼν ὁ ῥυό
μενος, καὶ ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ ἰακώβ.
καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν
ἀφέλωμαι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. κατὰ μὲν
τὸ εὐαγγέλιον ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς, κατὰ δὲ τὴν
ἐκλογὴν ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας. ἀμε-
ταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλῆσις
τοῦ θεοῦ. ὥσπερ γὰρ ποτὲ καὶ ὑμεῖς ἠπειθή
σατε τῷ θεῷ, νῦν δὲ ἠλεήθητε τῇ τούτων ἀ-
πειθείᾳ, οὕτω καὶ οὗτοι νῦν ἠπείθησαν τῷ ὑμε
τέρῳ ἐλέει, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐλεηθῶσι. συνέκλει
σε γὰρ ὁ θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν ἵνα
τοὺς πάντας ἐλεήσῃ. ὦ βάθος πλούτου καὶ
σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ, ὡς ἀνεξερεύνη-
τα τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ
ὁδοὶ αὐτοῦ. τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου, ἢ
τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο, ἢ τίς προέ-
δωκεν αὐτῷ καὶ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ. ὅ-
τι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ
πάντα, αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.
Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἀδελφοὶ διὰ Cap. 12.
τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ θεοῦ παραστῆσαι τὰ
σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν ἁγίαν εὐάρεσ
τον τῷ θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν. καὶ
μὴ συσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ
μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοὸς ὑ
μῶν εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ
θεοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον.
λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης
μοι παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν μὴ ὑπερφρονεῖν
παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ
σωφρονεῖν. ἑκάστῳ ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισε μέτ-
ρον πίστεως. καθάπερ γὰρ ἐν ἑνὶ σώματι μέ-
λη πολλὰ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν
αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν, οὕτως οἱ πολλοὶ ἓν σῶ-
μά ἐσμεν ἐν χριστῷ, ὁ δὲ καθεὶς ἀλλήλων
μέλη. ἔχοντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν
χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα. εἴτε
προφητείαν κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πί-
στεως. εἴτε διακονίαν ἐν τῇ διακονίᾳ. εἴτε
ὁ διδάσκων ἐν τῇ διδασκαλίᾳ. εἴτε ὁ παρα

tu excideris. Sed et illi si nō pmāserit in
incredulitate: inserentur. Potens
est enim deus iterum inserere
illos. Nā et si tu ex naturali excisus es
oleastro: et contra naturam insertus es
in bonam oliuā: quanto magis hi qui
secundum naturā inserentur sue oliue.
Nolo enim vos ignorare fratres
mysterium hoc vt non sitis vobisipsis
sapiētes: q2 cecitas ex pte cōtigit i israel
donec plenitudo
gentiū intraret: et sic oīs isrl saluꝰ fieret D
sicut scriptū ē. Ueniet ex sion q̄ eripiat Esaie. 59. d
et auertat impietatem ab iacob.
Et hoc illis a me testamentum: cum
abstulero pctā eoꝝ. Scd͠z euāgeliū q̄dē
inimici ꝑpter vos: scd͠z electionem aūt
charissimi ꝑpter patres. Sine penitētia
enim sunt dona et vocatio
dei. Sicut enim aliqñ et vos nō credi
distis deo: nūc āt miaʒ cōsecuti estis ꝑpter
incredulitatē illoꝝ: ita et isti nūc nō cre
diderūt i vrāʒ miaʒ: vt et ipsi miaʒ ꝯseq̄n
tur. Conclusit eni deꝰ oīa in icredulita-
te: vt omniū misereat. O altitudo diui
tiaꝝ sapiētie et sciētie dei: q̄ incōphēsibi
lia sūt iudicia eius et inuestigabiles o. inuestiga
vie eius. Quis eni cognouit sensū dñi: biles. i. non vestigabiles
aut q̄s ꝯsiliariꝰ eiꝰ fuit: aut q̄s pꝰor de 1. Cor. 3. d.
dit illi et retribuetur ei. Quoniam
ex ipso et per ipsum et in ipso sūt oīa:
ipsi honor et glia in secula sclo͂ꝝ amen.
Obsecro itaq3 vos frēs p Cap. 12. A
misericordiam dei vt exhibeatis Phil. 4. d
corpa vrā hostiā viuētē sctām deo pla
centē: rationabile obsequium vestrū. Et
nolite conformari huic seculo: sed
reformamini in nouitate sensus vestri
vt probetis que voluntas Ephe. 5. c.
dei bona: et beneplacens et perfecta. 1. Thes. 4. a
Dico eniʒ per grāʒ que data est
mihi oībꝰ q̄ sūt iter vos: nō plꝰ sapere
q̄ oportet sapere: sed sapere ad
sobrietatē: et vnicuiq3 sicut deus diuisit B
mensurā. Sicut eni in vno corpore 1. Cor. 12. b
multa mēbra habemꝰ oīa āt mēbra nō Ephe. 4. a.
eundē actū habēt: ita multi vnū corpꝰ
sumꝰ in xp̄o: singuli aūt alter alterius
mēbra: habentes donationes secundū
gratiā q̄ data ē nobis differētes. Siue
prophetiam secundum rationeʒ fidei.
Siue ministeriū in ministrando. Siue
qui docet in doctrina. Qui exhortat:

καλῶν ἐν τῇ παρακλήσει. ὁ μεταδιδοὺς ἐν
ἁπλότητι. ὁ προϊστάμενος ἐν σπουδῇ. ὁ ἐ
λεῶν ἐν ἱλαρότητι. ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος.
ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρόν, κολλώμενοι
τῷ ἀγαθῷ. τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φι
λόστοργοι. τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμε=
νοι. τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί. τῷ πνεύματι ζέον
τες. τῷ κυρίῳ δουλεύοντες. τῇ ἐλπίδι χαί=
ροντες. τῇ θλίψει ὑπομένοντες. τῇ προσευ
χῇ προσκαρτεροῦντες. ταῖς χρείαις τῶν ἁ=
γίων κοινωνοῦντες. τὴν φιλοξενίαν διώκον=
τες. εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας ὑμᾶς, εὐλο=
γεῖτε καὶ μὴ καταρᾶσθε. χαίρειν μετὰ χαι=
ρόντων, καὶ κλαίειν μετὰ κλαιόντων. τὸ αὐ
τὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες. μὴ τὰ ὑψη=
λὰ φρονοῦντες, ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συνα=
παγόμενοι. μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἑαυ=
τοῖς. μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες.
προνοούμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀν=
θρώπων. εἰ δυνατὸν τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάν
των ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες. μὴ ἑαυτοὺς ἐκ
δικοῦντες ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀρ
γῇ. γέγραπται γάρ. ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀν
ταποδώσω λέγει κύριος. ἐὰν οὖν πεινᾷ ὁ
ἐχθρός σου, ψώμιζε αὐτόν. ἐὰν διψᾷ πότι
ζε αὐτόν. τοῦτο γὰρ ποιῶν ἄνθρακας πυ=
ρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. μὴ
νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀ=
γαθῷ τὸ κακόν. Cap. 13.

Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑ=
ποτασσέσθω. οὐ γάρ ἐστιν ἐξουσία εἰ=
μὴ ὑπὸ θεοῦ. αἱ δὲ οὖσαι ἐξουσίαι, ὑπὸ
τοῦ θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν. ὥστε ὁ ἀντιτα=
σσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ θεοῦ διαταγῇ
ἀνθέστηκεν. οἱ δὲ ἀνθεστηκότες, ἑαυτοῖς κρί
μα λήψονται. οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶ φό
βος τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν.
θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν, τὸ ἀ=
γαθὸν ποίει, καὶ ἕξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς. θεοῦ
γὰρ διάκονός ἐστί σοι εἰς τὸ ἀγαθόν. ἐὰν
δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ. οὐ γὰρ εἰκῇ τὴν
μάχαιραν φορεῖ. θεοῦ γὰρ διάκονος ἐστίν,
ἔκδικος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι.
διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθε, οὐ μόνον διὰ τὴν
ὀργήν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. διὰ=
τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε. λειτουργοὶ
γὰρ θεοῦ εἰσὶν εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτε=
ροῦντες. ἀπόδοτε οὖν πᾶσι τὰς ὀφειλάς.
τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον, τῷ τὸ τέλος τὸ
τέλος, τῷ τὸν φόβον τὸν φόβον, τῷ τὴν τι=
μὴν τὴν τιμήν. μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε εἰ μὴ
τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους. ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν
ἕτερον, νόμον πεπλήρωκε. τὸ γὰρ οὐ μοι=

in exhortando. Qui tribuit in
siplicitate. Qui pest in sollicitudie. Qui C
miseret in hilaritate. Dilectio sine simu
Odientes malum: adherentes [latiõe] Eccle. 7.d
bono. Charitatẽ fraternitatis inucẽ di= Amos. 5.d
ligentes: honore inuicem preuenientes. Ephe. 4.c. 1. Pe. 2.c.
Sollicitudine non pigri: spũ feruentes
domino seruientes. Spe gaudentes: in Luce. 12.c.
tribulatione patientes: orationi 1. Pe. 5.b.
instantes. Necessitatib⁹ sanctorum Hebre. 13.a
cõmunicantes: hospitalitatez sectantes.
Benedicite persequẽtib⁹ vos. Bñdicite
& nolite maledicere. Gaudere cũ gaudẽ Mt. 5.a.
tib⁹: flere cum flentibus. Idipsum
inuicem sentientes. Non alta D
sapientes: sed humilibus consentientes.
Nolite esse prudẽtes apd vosmetipsos. Prou. 3.a
Nulli malum pro malo reddentes. Eccl. 5.b
Prouidẽtes bona: nõ tm̃ corã deo: sz ẽt co Prou. 20.c
rã oĩb⁹ hoĩb⁹. Si fieri põt qd ex vobis 1. Pe. 3.b. 2. Cor. 8.d
est: cũ oĩb⁹ hoĩbus pacẽ habẽtes. Non Heb. 12.c.
vosmetipos defẽdẽtes charissimi: sz date
locũ ire. Scriptũ ẽ eñ. Mihi vĩdicta: et Deute. 32.b
ego retribuã dicit dñs. Sed si esurie Prou. 25.c
rit ĩimic⁹ tu⁹ ciba illũ. Si sitit potũ da
illi. Hoc enim faciens carbones ignis
congeres super caput eius. Noli
vinci a malo: sed vince in bono
malum. Cap. 13.

Omnis aĩa ptãtib⁹ sublimiorib⁹ sub A
dita sit. Non est enim potestas nisi 1. Pe. 2.c.
a deo. Que autem sunt: a
deo ordinata sunt. Itaqz qui resistit
potestati: dei ordinationi
resistit. Qui aũt resistũt: ipsi sibi dãna
tionem acquirũt. Nã pricipes nõ sũt ti
mori boni operis sed mali.
Uis aũt non timere potestatẽ: bonuz
fac: et habebis laudem ex illa. Dei
enim minister est tibi in bonum. Si B
autẽ malũ feceris time. Non ei sine cau
sa gladiũ portat. Dei eniz minister est:
vindex in iram ei qui malum agit.
Ideoqz necessitate subditi estote nõ solũ
ppter irã: sed etiã ppter ɔsciẽtiã. Ideo
enim et tributa prestatis. Ministri
enim dei sunt in hoc ipsum seruientes.
Reddite ergo omnibus debita. Mt. 22.d
Cui tributũ tributum: cui vectigal
vectigal: cui timorẽ timorem: cui hono C
rem honorẽ. Nemini quicqz debeatis: ni 1. Io. 3.a.
si vt inuicem diligatis. Qui eniz diligit
proximũ: legẽ impleuit. Nã nõ adultera Deute. 5.b

χεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐκ ἐπιθυμήσεις, καὶ εἴ τις ἑτέρα ἐντολή, ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν. ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐ κατεργάζεται. πλήρωμα οὖν νόμου, ἡ ἀγάπη. καὶ τοῦτο εἰδότες τὸν καιρόν, ὅτι ὥρα ἡμᾶς ἤδη ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι. νῦν ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. ἡ νὺξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν. ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὅπλα τοῦ φωτός. ὡς ἐν ἡμέρᾳ εὐσχημόνως περιπατήσωμεν. μὴ κώμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ, ἀλλ᾽ ἐνδύσασθε τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιῆσθε εἰς ἐπιθυμίας.

Cap.14.

Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν. ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω, καὶ ὁ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω. ὁ θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο. σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην. τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει. σταθήσεται δέ. δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ θεὸς στῆσαι αὐτόν. ὃς μὲν κρίνει ἡμέραν παρ᾽ ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν. ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοῒ πληροφορείσθω. ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, κυρίῳ φρονεῖ. καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν, κυρίῳ οὐ φρονεῖ. καὶ ὁ ἐσθίων, κυρίῳ ἐσθίει. εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ θεῷ. καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ ἐσθίει καὶ εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ. οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνήσκει. ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν. ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ κυρίῳ ἀποθνήσκομεν. ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τοῦ κυρίου ἐσμέν. εἰς τοῦτο γὰρ Χριστὸς καὶ ἀπέθανε καὶ ἀνέστη καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου, ἢ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου. πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ. γέγραπται γάρ. ζῶ ἐγώ λέγει κύριος, ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ θεῷ. ἄρα οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ θεῷ. μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν. ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον. οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι᾽ αὐτοῦ, εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν

bis: nõ occides: nõ furaberis: nõ falsũ testi
moniũ dices: nõ ɔcupisces: ⁊ si qđ ẽ aliđ
mandatũ: in hoc verbo instaurat. Di Galla.5.c
liges proximũ tuũ sicut teipsũ. Dilectio Mat.22.g. Leuiti.19.d
proximi malũ non operatur. Plenitudo Jaco.2.b.
ergo legis est dilectio. Et hoc sciẽtes D
tẽpus: quia hora est iam nos de somno
surgere. Nũc.n. ppior ẽ nostra salus:
q̃ cũ credidim⁹. Nox precessit: dies aũt
appropinquauit. Abijciamus ergo ope
ra tenebrarum ⁊ induamur arma
lucis: sicut in die honeste ambulem⁹.
Nõ i cõmessatõib⁹ ⁊ ebrietatib⁹: nõ i cu Luce.21.g.
bilib⁹ ⁊ ipudicitijs: nõ i ɔtentõe ⁊ emu
latiõe: sed induimini dñz iesuz xp̃z: et Galla.5.c.
carnis curam ne feceritis in desiderijs. 1.Pe.2.b.

Cap.14.

Infirmum autem in fide assumite: A
nõ in disceptationib⁹ cogitationũ.
Ali⁹ ei credit mãducare se oia. Qui aũt
ifirm⁹ ẽ olus mãducet. Is q̇ mãducat
nõ mãducantẽ nõ spernat: ⁊ q̇ nõ man
ducat: mãducantẽ nõ iudicet. De⁹ ei il
lũ assumpsit. Tu q̇s es q̇ iudicas alie Jaco.4.c.
nũ seruũ: Dño suo stat aut cadit. Sta
bit aũt. Potens est enim deus statuere
illũ. Nam alius iudicat diẽ inter diem:
alius aũt iudicat oẽm diẽ. Unusq̇sq; i
suo sensu abundet. Qui sapit diem:
domino sapit:
Et qui manducat: domino
mãducat. Gr̃as ei agit dõ. Et q̇ nõ mã B
ducat: dño nõ mãducat: ⁊ gr̃as agit dõ.
Nemo eni nr̃m sibi viuit: et nemo sibi
moritur. Siue enim viuim⁹: domino
viuimus: siue morimur domino
morimur. Siue ergo viuim⁹ siue mori
mur: domini sumus. In hoc
enim christus mortuus est ⁊ resurrexit
vt ⁊ viuorũ ⁊ mortuorum dominetur.
Tu aũt quid iudicas fratrẽ tuũ: aut tu Jaco.4.c.
quare spernis fratrem tuum. Oẽs eni
stabimus ante tribunal christi.
Scriptũ est ei. Uiuo ego dicit dñs qm̃ Esai.45.d
mihi flectetur omne genu: Philip.2.b
et omnis lingua
confitebitur deo. Itaq; vnusquisq; 2.Cho.5.b
nostrum pro se rationem reddet deo.
Non ergo amplius inuicẽ iudicem⁹. Sz C
hoc iudicate magis: ne ponatis offendi
culum fratri vel scandalum. Scio et
confido in dño iesu: quia nihil cõmune
per ipz: nisi ei q̇ existimat quid cõmũe

εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν. εἰ δὲ διὰ βρῶμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκέτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. μὴ τῷ βρώματί σου ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ χριστὸς ἀπέθανεν. μὴ βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν. οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ βρῶσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ὁ γὰρ ἐν τούτοις δουλεύων τῷ χριστῷ, εὐάρεστος τῷ θεῷ καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις. ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν, καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους. μὴ ἕνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ. πάντα μὲν καθαρά, ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι. καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα, μηδὲ πιεῖν οἶνον, μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει, ἢ σκανδαλίζεται, ἢ ἀσθενεῖ. σὺ πίστιν ἔχεις κατὰ σεαυτόν, ἔχε ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει. ὁ δὲ διακρινόμενος ἐὰν φάγῃ, κατακέκριται ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως. πᾶν δὲ ὃ οὐκ ἐκ πίστεως ἁμαρτία ἐστί. Cap.15.

Ὀφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν, καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. ἕκαστος ὑμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν. καὶ γὰρ ὁ χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν, ἀλλὰ καθὼς γέγραπται. οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε ἐπέπεσον ἐπ' ἐμέ. ὅσα γὰρ προεγράφη εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν προεγράφη, ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ διὰ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. ὁ δὲ θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως, δῴη ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν, ἐν ἀλλήλοις κατὰ χριστὸν ἰησοῦν, ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἑνὶ στόματι δοξάζητε τὸν θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ. διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς προσελάβετο ὑμᾶς εἰς δόξαν θεοῦ. λέγω δὲ χριστὸν ἰησοῦν διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων. τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι τὸν θεὸν καθὼς γέγραπται. διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσι κύριε, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ. καὶ πάλιν λέγει. εὐφράνθητε ἔθνη μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. καὶ πάλιν αἰνεῖτε τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐπαινέσατε αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. καὶ πάλιν ἠσαΐας λέγει. ἔσται ἡ ῥίζα τοῦ ἰεσσαί, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν, ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσι. ὁ δὲ θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν εἰς

esse: illi commune est. Si enim propter cibum frater tuus contristatur: iam non secundum charitatem ambulas. Noli cibo tuo illum perdere: pro quo christus mortuus est. Non ergo blasphemetur bonum vestrum. Non est enim regnum dei esca et potus: sed iustitia et pax et gaudium in spiritu sancto. Qui enim in hoc servit christo: placet deo et probatus est hominibus. Itaque que pacis sunt sectemur: et que edificationis sunt D in invicem custodiamus. Noli propter escam destruere opus dei. Omnia quidem sunt munda: sed malum est homini qui per offendiculum manducat. Bonum est non manducare carnem et non bibere vinum: neque in quo frater tuus offenditur aut scandalizatur aut infirmatur. Tu fidem quam habes penes temetipsum: habe coram deo. Beatus qui non iudicat semetipsum in eo quod probat. Qui autem discernit: si manducaverit damnatus est: quia non ex fide. Omne autem quod non est ex fide peccatum est. Cap.15.

Debemus autem nos firmiores imbecillitates infirmorum sustinere: et non nobis placere. A Unusquisque vestrum proximo suo placeat in bonum ad edificationem. Et enim christus non sibi placuit: sed sicut scriptum est. Improperia improperantium tibi ceciderunt super me. Psal.68. Quecunque enim scripta sunt ad nostram doctrinam scripta sunt: ut per patientiam et consolationem scripturarum spem habeamus. Deus autem patientie et solatii det vobis idipsum sapere in alterutrum secundum iesum christum: ut unanimes uno ore honorificetis deum et patrem domini nostri iesu christi. Propter quod suscipite invicem: sicut et christus suscepit vos in honorem dei. Dico enim christum iesum ministrum fuisse circuncisionis: propter veritatem dei ad confirmandas promissiones patrum: B gentes autem super misericordia honorare deum: sicut scriptum est. Propterea confitebor 2.Reg.22 ps.17. tibi in gentibus domine: et nomini tuo cantabo. Et iterum dicit. Letamini gentes Deut.32. cum plebe eius. Et iterum. Laudate Psal.116. omnes gentes dominum: et magnificate eum omnes populi. Et rursus esaias ait. Erit radix iesse: Esaie.11. et qui exurget regere gentes: in eum gentes sperabunt. Deus autem spei repleat vos omni gaudio et pace in credendo ut

το περισσεύειν υμάς εν τη ελπίδι εν δυνά
μει πνεύματος αγίου. πέπεισμαι δε αδελ
φοί μου και αυτός εγώ περί υμών, ότι και
αυτοί μεστοί εστέ αγαθωσύνης, πεπληρω
μένοι πάσης γνώσεως, δυνάμενοι και άλ-
λους νουθετείν. τολμηρότερον δε έγραψα
υμίν αδελφοί από μέρους, ως επαναμιμ-
νήσκων υμάς διά την χάριν την δοθείσαν
μοι υπό του θεού εις το είναι με λειτουρ-
γόν ιησού χριστού εις τα έθνη, ιερουργούν
τα το ευαγγέλιον του θεού. ίνα γένηται η
προσφορά των εθνών ευπρόσδεκτος ηγιασ
μένη εν πνεύματι αγίω. έχω ουν καύχησιν
εν χριστώ ιησού, τα προς τον θεόν. ου γαρ
τολμήσω λαλείν τι ων ου κατειργάσατο
χριστός δι εμού εις υπακοήν εθνών και λό
γω και έργω εν δυνάμει σημείων και τερά-
των εν δυνάμει πνεύματος θεού. ώστε με
από ιερουσαλήμ και κύκλω μέχρι του ιλ-
λυρικού πεπληρωκέναι το ευαγγέλιον του
χριστού. ούτω δε φιλοτιμούμενον ευαγ-
γελίζεσθαι, ουχ όπου ωνομάσθη χριστός,
ίνα μη επ αλλότριον θεμέλιον οικοδομώ,
αλλά καθώς γέγραπται. οις ουκ ανηγγέλη
περί αυτού όψονται, και οι ουκ ακηκόασι
συνήσουσι. διο και ενεκοπτόμην τα πολ-
λά του ελθείν προς υμάς. νυνί δε μηκέτι
τόπον έχων εν τοις κλίμασι τούτοις, επι-
ποθείαν δε έχων του ελθείν προς υμάς από
πολλών ετών, ως εάν πορεύωμαι εις την ισ
πανίαν, ελεύσομαι προς υμάς. ελπίζω γαρ
διαπορευόμενος θεάσασθαι υμάς, και υφ υ
μών προπεμφθήναι εκεί, εάν υμών πρώτον
από μέρους εμπλησθώ. νυνί δε πορεύομαι
εις ιερουσαλήμ, διακονών τοις αγίοις. ευδό
κησαν γαρ μακεδονία και αχαΐα, κοινωνίαν
τινά ποιήσασθαι εις τους πτωχούς των α
γίων των εν ιερουσαλήμ. ευδόκησαν γαρ
και οφειλέται αυτών εισίν. ει γαρ τοις πνευ
ματικοίς αυτών εκοινώνησαν τα έθνη, οφεί-
λουσι και εν τοις σαρκικοίς λειτουργήσαι
αυτοίς. τούτο ουν επιτελέσας, και σφραγι
σάμενος αυτοίς τον καρπόν τούτον, απελεύ
σομαι δι υμών εις την ισπανίαν. οίδα δε ό
τι ερχόμενος προς υμάς εν πληρώματι ευ
λογίας του ευαγγελίου του χριστού ελεύ
σομαι. παρακαλώ δε υμάς αδελφοί διά του
κυρίου ημών ιησού χριστού και διά της
αγάπης του πνεύματος, συναγωνίσασθαι
μοι εν ταις προσευχαίς υπέρ εμού προς
τον θεόν, ίνα ρυσθώ από των απειθούντων
εν τη ιουδαία, και ίνα η διακονία μου η εις
ιερουσαλήμ ευπρόσδεκτος γένηται τοις αγί

abundetis in spe et virtute
spiritus sancti. Certus sum autem fratres
mei et ego ipse de vobis: quoniam et
ipsi pleni estis dilectione: repleti
omni scientia ita vt possitis alterutrum
monere. Audacius autem scripsi
vobis fratres ex parte tanquam in memoriam
vos reducens propter gratiam que data est
mihi a deo vt sim minister
christi iesu in gentibus: sanctificans
euangelium dei: vt fiat
oblatio gentium accepta et sanctificata
in spiritu sancto. Habeo igitur gloriam C
in christo iesu ad deum. Non enim
audeo aliquid loqui eorum que per me non efficit
christus in obedientiam gentium in verbo
et factis in virtute signorum et prodigiorum:
in virtute spiritus sancti: ita vt
ab hierusalem per circuitum vsque illyricum
repleuerim euangelium
christi. Sic autem predicaui euangelium hoc
non vbi nominatus est christus:
ne super alienum fundamentum edificarem:
sed sicut scriptum est. Quibus non est annun Esai. 52. d.
ciatum de eo videbunt: et qui non audierunt de
eo intelligent. Propter quod et impediebar
plurimum venire ad vos: et prohibitus sum
vsque adhuc. Nunc vero vlterius locum non habens
in his regionibus: cupiditatem autem habens ve
niendi ad vos ex multis iam precedentibus annis:
cum in hispaniam proficisci cepero: spero quod
preteriens videam vos et a vobis
deducar illuc: si vobis primum
ex parte fruitus fuero. Nunc igitur proficiscar D
in hierusalem ministrare sanctis. Probauerunt
enim macedonia et achaia collationem
aliquam facere in pauperes sanctorum qui sunt
in hierusalem. Placuit enim eis
et debitores sunt eorum. Nam si spiritua
lium eorum participes facti sunt gentiles: de-
bent et in carnalibus ministrare
eis. Hoc igitur cum consummauero et assigna
uero eis fructum hunc: per vos proficiscar
in hispaniam. Scio autem quoniam
veniens ad vos in abundantia benedi
ctionis christi veniam.
Obsecro ergo vos fratres per
dominum nostrum iesum christum et per
charitatem sancti spiritus: vt adiuuetis
me in orationibus vestris pro me ad
deum: vt liberer ab infidelibus qui sunt
in iudea: et obsequii mei oblatio
accepta fiat in hierusalem sanctis

οις, ἵνα ἐν χαρᾷ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ συναναπαύσωμαι ὑμῖν. ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

Cap. 16.

Συνίστημι δὲ ὑμῖν φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, οὖσαν διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν κεγχρεαῖς, ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε ἐν κυρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων, καὶ παραστῆτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρήζῃ πράγματι. καὶ γὰρ αὐτὴ προστάτις πολλῶν ἐγενήθη καὶ αὐτοῦ ἐμοῦ. ἀσπάσασθε πρίσκιλλαν καὶ ἀκύλαν τοὺς συνεργούς μου ἐν χριστῷ ἰησοῦ, οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν, οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν, καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. ἀσπάσασθε ἐπαινετὸν τὸν ἀγαπητόν μοι, ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς ἀχαΐας εἰς χριστόν. ἀσπάσασθε μαριάμ, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς ἡμᾶς. ἀσπάσασθε ἀνδρόνικον καὶ ἰουνίαν τοὺς συγγενεῖς μου, καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἳ καὶ πρὸ ἐμοῦ γεγόνασιν ἐν χριστῷ. ἀσπάσασθε ἀμπλίαν τὸν ἀγαπητόν μου ἐν κυρίῳ. ἀσπάσασθε οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν χριστῷ, καὶ στάχυν τὸν ἀγαπητόν μου. ἀσπάσασθε ἀπελλῆν τὸν δόκιμον ἐν χριστῷ. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν ἀριστοβούλου. ἀσπάσασθε ἡρωδίωνα τὸν συγγενῆ μου. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν ναρκίσσου, τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ. ἀσπάσασθε τρύφαιναν καὶ τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας ἐν κυρίῳ. ἀσπάσασθε περσίδα τὴν ἀγαπητήν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν κυρίῳ. ἀσπάσασθε ῥοῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν κυρίῳ, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. ἀσπάσασθε ἀσύγκριτον, φλέγοντα, ἑρμᾶν, πατρόβαν, ἑρμῆν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. ἀσπάσασθε φιλόλογον καὶ ἰουλίαν, νηρέαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ ὀλυμπᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἁγίους. ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τοῦ χριστοῦ. παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς ἀδελφοί σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε ποιοῦντας, καὶ ἐκκλίνατε ἀπ' αὐτῶν. οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν ἰησοῦ χριστῷ οὐ δουλεύουσιν, ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ, καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς πάντας ἀφίκετο. χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν. θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους δὲ

vt veniam ad vos in gaudio per voluntatem dei vt refrigerer vobiscum. Deus aūt pacis sit cum omnib⁹ vobis amen.

Cap. 16.

Commēdo aūt vob̄ phebē sororē nostrā q̄ est in ministerio eccl'ie que est A
in cēchris: vt eā suscipiatis in domino
digne sctis: et assistatis ei
in quocūq3 negocio vr̄i idiguerit. Etei
ipsa quoq3 astitit multis τ mihi ipsi.
Salutate priscam τ aquilam
adiutores meos in christo iesu: qui
pro anima mea suas ceruices
supposuerūt: q̄b⁹ non solū ego gr̄as ago
sed et cuncte ecclesie gentium:
τ domesticā ecclesiam eoruz. Salutate
ephenetum dilectum mihi: qui est
primitiuus eccl'ie asie i xp̄o iesu. Salu
tate mariā que mltū laborauit in nobis.
Salutate andronicū τ iuniam
cognatos et concaptiuos
meos qui sūt nobiles in apostolis:
qui τ ante me fuerunt in christo iesu.
Salutate ampliatū dilectissimū mihi i B
domino. Salutate vrbanū adiutorem
nr̄m in xp̄o iesu: et stachium dilectum
meum. Salutate appellem probum in
christo. Salutate eos q̄ sūt ex aristoboli
domo. Salutate herodionē cognatum
meū. Salutate eos q̄ sūt ex narcissi do=
mo: q̄ sūt in dn̄o. Salutate triphenam
et triphosaz: que laborauit in domino.
Salutate persidam charissimam que
multū laborauit in domino. Salutate
rufum electum in domino τ matrem
eius τ meam. Salutate asyncritū τ
phlegontē hermā patrobā hermā τ qui
cum eis sunt fratres. Salutate philolo
gum τ iuliam nereum et sororem
eius τ olympiadē: τ oēs qui cū eis sūt C
sanctos. Salutate inuicē in
osculo sancto. Salutant vos oēs eccle=
sie christi. Rogo aūt vos fratres vt
obseruetis eos qui dissensiones et
offendicula preter doctrinā quā vos di
dicistis faciūt: τ declinate ab illis.
Huiuscemodi eni xp̄o domino nostro
non seruiunt: sed suo ventri:
et per dulces sermones τ benedictiōes
seducunt corda innocentium.
Vestra eni obediētia i omni loco diuul
gata ē. Gaudeo igit i vob̄: sz volo vos
sapientes esse in bono τ simplices

εις το κακόν. ο δε θεός της ειρήνης συντρί=
ψει τον σαταναν υπό τους πόδας υμών εν
τάχει. η χάρις του κυρίου ημών ιησού Χρισ
τού μεθ υμών. ασπάζονται υμάς Τιμόθεος ο
συνεργός μου, και λούκιος, και ιάσων, και
A σωσίπατρος οι συγγενείς μου. ασπάζομαι
υμάς εγω Τέρτιος ο γράψας την επιστολήν
εν κυρίω. ασπάζεται υμάς γαίος ο ξένος
μου και της εκκλησίας όλης. ασπάζεται υμάς
έραστος ο οικονόμος της πόλεως, και κούαρ
τος ο αδελφός. η χάρις του κυρίου ημών
ιησού Χριστού μετά πάντων υμών αμήν.
Τω δε δυναμένω υμάς στηρίξαι κατά το ε=
ναγγέλιον μου και το κήρυγμα ιησού Χρι=
στού κατα αποκάλυψιν μυστηρίου χρό=
νοις αιωνίοις σεσιγημένου φανερωθέντος δε
νυν διά τε γραφών προφητικών κατ επι=
ταγήν του αιωνίου θεού εις υπακοήν πίσ=
τεως εις πάντα τα έθνη γνωρισθέντος, μόνω
σοφώ θεώ διά ιησού Χριστού, δόξα εις
τους αιώνας αμήν.

Τέλος της προς ρωμαίους επι=
B στολής.

in malo. Deus autem pacis conterat
sathanā sub pedibus vestris velociter.
Gratia domini nostri iesu christi
vobiscum. Salutat vos timotheus D
adiutor meus: et lucius ⁊ iason ⁊
sosipater cognati mei. Saluto
vos ego tertius qui scripsi epistolam
in dn̄o. Salutat vos caius hospes
meus ⁊ vniuersa ecclesia. Salutat vos
erastus arcarius ciuitatis: et quartus
frater. Gratia domini nostri
iesu christi cum omnibus vobis amen.
Ei aūt q̄ potēs ē vos ↄfirmare iuxta euā
geliū meū et predicationem iesu christi
secundum reuelationem mysterij tēpori
bus eternis taciti: qd̄ nūc patefactū est
per scripturas prophetar̄ scd̄m preceptū
eterni dei ad obeditionem fidei
in cunctis gentibus cogniti: soli
sapiēti deo per iesū xp̄m: honor ⁊ glīa in
secula seculorum amen.

Explicit epistola Pauli
ad Romanos.

Incipit prologus in primam epistolam ad Corinthios.

Epistola prima ad corinthios multas causas diuersasqꝫ complectit: quarum partem relatione fratrum cognouit apostolus: partim ipsorum corinthiorum sunt litteris indicate. Nonnullas vero pro officij sui cura aut ordinat aut emendat: ⁊ varijs curatiōib⁹ medetur diuersa infirmitate languentibus. Nam apud eos primū curatur dissensionis vitium quod multi pseudo=apostolorum vnitatem intulerunt scindentes ecclesie: vt proprij nominis facerent sectatores: quod his ex probat verbis apostolus. Hoc autem dico quod vnusquisqꝫ vestrum dicit. Ego quidem sum pauli: ego autem apollo: ego vero cephe: ego aūt christi. Et ob hoc quidem horum se dicit facere nominum mentionem: vt multo magis erubescant id se facere sub falsorum apostolorū nominib⁹: quod etiam si sub pauli ⁊ petri fieret nomine displiceret. Secunda causa eius inducitur qui paterne oblitus reuerentie vxorem sibi non erubuit facere de nouerca. Quod facinus licet fornicationē appellauerit apostolus: tamen ita condemnauit: vt in vltionem facti autorem talis operis diabolo iudicauerit deputandum: imposita iudiciorum ⁊ litium tertia questione. Quarto loco matrimoniorum iura tractantur his. Quinto loco virginitatis consilium velut e vicino coniungitur. Sexto loco de escarū licētia disputatur. Septimo atqꝫ octauo
C loco de attondendo viris: ⁊ mulieribus velando capite ac sacramentorum comunione precipit. Nono loco emulatio que diuersitate donorum spiritualium nascebatur sub exemplo membrorum ⁊ corporis castigatur. Decimo resurrectionis spes multis ⁊ argumentis ⁊ rationibus approbatur. Ultimo de colligēdis ad necessitatem sanctorum nomine charitatis cura vel edificatio cultui imponitur. Interserūtur his pauca: que aut vt quibusdam videtur pendent ex superiorib⁹: aut habent licet p̄prias tamen puulas actiones.

Explicit prologus.

Incipit argumentum.

Corinthij sunt achaici: et hi similiter ab apostolo audierunt verbum veritatis: et subuersi sunt multifarie a falsis apostolis. Quidam a philosophie verbosa eloquētia: alij secta legis iudaice īducti sūt. Hos reuocat apostolus ad veram fidem et euangelicam sapientiam: scribens eis ab ephesо per timotheum discipulum suum.

Explicit argumentum.

Η του αγίου παύλου προς κορινθίους
πρώτη επιστολή. Cap. i.
ϖ Αύλος κλητός απόστολος ιησού
Χριστού διά θελήματος θεού και
σωσθένης ο αδελφός, τη εκκλησί=
α του θεού τη ούση εν κορίνθω,
ηγιασμένοις εν Χριστώ ιησού
κλητοίς αγίοις, συν πάσι τοις επικαλουμέ
νοις το όνομα του κυρίου ημών ιησού Χρισ
τού εν παντί τόπω αυτών τε και ημών, χά
ρις υμίν και ειρήνη από θεού πατρός ημών
και κυρίου ιησού Χριστού. ευχαριστώ τω
θεώ μου πάντοτε περί υμών επί τη χάριτι
του θεού τη δοθείση υμίν εν Χριστώ ιη=
σού ότι εν παντί επλουτίσθητε εν αυτώ εν
παντί λόγω και πάση γνώσει, καθώς το
μαρτύριον του Χριστού εβεβαιώθη εν υμίν,
ώστε υμάς μη υστερείσθαι εν μηδενί χα=
ρίσματι απεκδεχομένους την αποκάλυψιν
του κυρίου ημών ιησού Χριστού, ος και
βεβαιώσει υμάς έως τέλους ανεγκλήτους
εν τη ημέρα του κυρίου ημών ιησού Χρισ=
τού. πιστός ο θεός δι' ου εκλήθητε εις κοι=
νωνίαν του υιού αυτού του κυρίου ημών
ιησού Χριστού. παρακαλώ δε υμάς αδελ=
φοί διά του ονόματος του κυρίου ημών
ιησού Χριστού, ίνα το αυτό λέγητε πάντες,
και μη η εν υμίν σχίσματα. ήτε δε κατηρτι
σμένοι εν τω αυτώ νοΐ και εν τη αυτή γνώ
μη. εδηλώθη γαρ μοι περί υμών αδελφοί
μου υπό των Χλόης, ότι έριδες εν υμίν ει=
σί. λέγω δε τούτο ότι έκαστος υμών λέγει
εγώ μεν ειμί παύλου, εγώ δε απολλώ, ε
γώ δε κηφά, εγώ δε Χριστού. μεμέρισται ο
Χριστός. μη παύλος εσταυρώθη υπέρ υ=
μών, η εις το όνομα παύλου εβαπτίσθητε.
ευχαριστώ τω θεώ ότι ουδένα υμών εβάπ=
τισα ει μη κρίσπον και γάϊον, ίνα μήτις εί=
πη ότι εις το εμόν όνομα εβάπτισα. εβάπτι=
σα δε και τον στεφανά οίκον, λοιπόν ουκ
οίδα ει τινά άλλον εβάπτισα. ου γαρ απέ=
στειλέ με Χριστός βαπτίζειν, αλλ ευαγγελί
ζεσθαι, ουκ εν σοφία λόγου, ίνα μη κενωθή
ο σταυρός του Χριστού. ο λόγος γαρ ο του
σταυρού τοις μεν απολλυμένοις μωρία εσ
τί, τοις δε σωζομένοις ημίν δύναμις θεού εσ
τί. γέγραπται γαρ απολώ την σοφίαν των
σοφών, και την σύνεσιν των συνετών αθετή
σω. πού σοφός, πού γραμματεύς, πού συ
ζητητής του αιώνος τούτου. ουχί εμώρανεν
ο θεός την σοφίαν του κόσμου τούτου. επει
δή γαρ εν τη σοφία του θεού ουκ έγνω ο
κόσμος διά της σοφίας τον θεόν, ευδόκη=

Incipit epistola beati Pauli ad Co
rinthios prima. Cap. i.
PAulus vocatꝰ apostolꝰ iesu A
xp̄i per voluntatem dei et
sosthenes frater: ecclesie
dei que est corinthi
sanctificatis in christo iesu
vocatis sanctis: cum omnibꝰ q̄ inuocāt
nomen domini nostri iesu christi
in omni loco ipsorum et nostro. Gratia
vobis et pax a deo patre nostro
et domino iesu christo. Gratias ago i.14.d.
deo meo semper p̄ vobis in gratia i.co.
dei que data est vobis in christo iesu
qr in oibus diuites facti estis in illo in
omni verbo et in omni scientia: sicut
testimoniū xp̄i confirmatū est in vobis
ita vt nihil vobis desit in vlla gratia
expectantibus reuelationem
domini nostri iesu christi: qui et
cōfirmabit vos vsque in finē sine crimine
in die aduentus dn̄i nostri iesu christi.
Fidelis deꝰ per quē vocati estis in socie B
tatem filij eius iesu xp̄i domini nostri. 1.Thes.5.d i.10.d.
Obsecro autem vos fratres
per nomen domini nostri
iesu christi: vt idipsum dicatis omnes:
et nō sint in vobis scismata. Sitis aūt p̄fe
cti in eodem sensu et in eadem sententia.
Significatū ē enim mihi de vobis frēs
mei ab his q̄ sūt chloes: qr contentiones sūt i
ter vos. Hoc aūt dico: qd vnusquisque ve
strū dicit. Ego quidē sū pauli: ego aūt a= i.3.a.
pollo: ego vero cephe: ego aūt xp̄i. Diuisꝰ
est xp̄s. Nūquid paulꝰ crucifixꝰ ē p̄ vo
bis: aut in noīe pauli baptizati estis?
Grās ago deo meo q̄ neminē vr̄m ba=
ptizaui nisi crispū et caium: ne quis dicat
q̄ in noīe meo baptizati estis. Baptiza
ui aūt et stephane domū: ceterū nescio C
si quē aliū vr̄m baptizauerim. Nō enim misit
me christꝰ baptizare sed euangelizare:
nō in sapientia verbi: vt non euacuetur
crux christi. Verbum enim
crucis pereūtibus quidem stultitia est:
his aūt q̄ salui fiūt id ē nobis dei virtꝰ ē.
Scriptum est enim. Perdam sapientiā Esaie.29.c
sapientium: et prudentiam prudentiū re=
probabo. Ubi sapiēs: vbi scriba: vbi in Esa.33.c
quisitor huius seculi? Nonne stultā fecit
deꝰ sapientiā huius mūdi. Nam quia
in dei sapientia non cognouit
mundꝰ per sapientiam deum: placuit

σεν ο θεός διά της μωρίας του κηρύγματος σῶσαι τους πιστεύοντας. επειδή και ιουδαιοι σημεῖον αιτοῦσι, και έλληνες σοφίαν ζητοῦσιν. ημεῖς δε κηρύσσομεν χριστόν εσταυρωμένον, ιουδαίοις μεν σκάνδαλον, έλλησι δε μωρίαν, αυτοῖς δε τοις κλητοῖς ιουδαίοις τε και έλλησι χριστόν, θεοῦ δύναμιν και θεοῦ σοφίαν. ότι το μωρόν του θεοῦ σοφώτερον των ανθρώπων εστί, και το ασθενές του θεοῦ ισχυρότερον των ανθρώπων εστί. βλέπετε γαρ την κλῆσιν υμῶν αδελφοί, ότι ου πολλοί σοφοί κατά σάρκα, ου πολλοί δυνατοί, ου πολλοί ευγενεῖς, αλλά τα μωρά του κόσμου εξελέξατο ο θεός ίνα τους σοφούς καταισχύνῃ, και τα ασθενῆ του κόσμου εξελέξατο ο θεός, ίνα καταισχύνῃ τα ισχυρά. και τα αγενῆ του κόσμου και τα εξουθενημένα εξελέξατο ο θεός και τα μη όντα, ίνα τα όντα καταργήσῃ, όπως μη καυχήσηται πᾶσα σάρξ ενώπιον του θεοῦ. εξ αυτοῦ δε υμεῖς εστέ εν χριστῷ ιησοῦ, ος εγενήθη ημῖν σοφία από θεοῦ δικαιοσύνη τε και αγιασμός και απολύτρωσις. ίνα καθώς γέγραπται ο καυχώμενος εν κυρίῳ καυχάσθω.

Cap. 2.

Κἀγώ ελθών προς υμᾶς αδελφοί, ἦλθον ου καθ' υπεροχήν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων υμῖν το μαρτύριον του θεοῦ. ου γαρ έκρινα του ειδέναι τι εν υμῖν ει μή ιησοῦν χριστόν και τοῦτον εσταυρωμένον. και εγώ εν ασθενείᾳ και εν φόβῳ και εν τρόμῳ πολλῷ εγενόμην προς υμᾶς, και ο λόγος μου και το κήρυγμα μου ουκ εν πειθοῖς ανθρωπίνης σοφίας λόγοις, αλλ' εν αποδείξει πνεύματος και δυνάμεως, ίνα η πίστις ημῶν μη ἦ εν σοφίᾳ ανθρώπων, αλλ' εν δυνάμει θεοῦ. σοφίαν δε λαλοῦμεν εν τοις τελείοις. σοφίαν δε ου του αιῶνος τούτου ουδέ των αρχόντων του αιῶνος τούτου των καταργουμένων, αλλά λαλοῦμεν σοφίαν θεοῦ εν μυστηρίῳ την αποκεκρυμμένην ην προώρισεν ο θεός προ των αιώνων εις δόξαν ημῶν, ην ουδείς των αρχόντων του αιῶνος τούτου έγνωκεν. ει γαρ έγνωσαν ουκ αν τον κύριον της δόξης εσταύρωσαν. αλλά καθώς γέγραπται. α οφθαλμός ουκ εἶδε, και οὖς ουκ ἤκουσε, και επί καρδίαν ανθρώπου ουκ ανέβη, α ητοίμασεν ο θεός τοις αγαπῶσιν αυτόν. ημῖν δε ο θεός απεκάλυψε διά του πνεύματος αυτοῦ. το γαρ πνεῦμα πάντα ερευνᾷ, και τα βάθη του θεοῦ. τις γαρ οἶδεν ανθρώπων τα του ανθρώπου, ει μή το πνεῦμα του ανθρώπου το εν αυτῷ. ούτω και τα του θεοῦ ουδείς οἶδεν, ει μή το πνεῦμα του

deo per stultitiam predicationis saluos facere credẽtes. Quoniam et iudei signa petũt: et greci sapientiam q̃rũt. Nos aũt p̃dicamus xp̃m crucifixũ: iudeis quidem scandalum: gentibus autem stultitiã: ipsis aũt vocatis iudeis atque grecis xp̃m dei virtutem et dei sapientiam. Quia qđ stultũ est dei sapientius est hoibus: et qđ infirmũ ẽ dei: fortius est hominibus. D Uidete enim vocationem vestram frẽs: quia non multi sapientes s'm carnem non multi potentes: non multi nobiles: sed q̃ stulta sunt mũdi elegit deus vt confundat sapientes: et infirma mundi elegit deus vt confundat fortia: et ignobilia mundi et contemptibilia elegit deus et ea q̃ nõ sũt: vt ea q̃ sũt dstrueret: vt nõ glorietur omnis caro in cõspectu eius. Ex ipso autem vos estis in christo iesu: qui factus est nobis sapientia et iustitia et sanctificatio et redemptio: vt quẽadmodũ scriptũ ẽ qui gl'iatur in dño gl'ietur. 1.Cho.10.d Hiere.9.d.

Ca. 2.

Et ego cũ venissẽ ad vos frẽs: veni non in sublimitate sermonis aut sapie annũciãs vobis testimoniũ xp̃i. A Non enim iudicaui me scire aliquid inter vos nisi iesum xp̃m et hũc crucifixum. Et ego in infirmitate et timore et tremore multo fui apud vos: et sermo meus et predicatio mea nõ in persuasibilibus humane sapie verbis: sed in ostensione spiritus et virtutis: vt fides vr̃a non sit in sapientia hominum: sed in virtute dei. Sapiam aũt loquimur B inter perfectos. Sapientiam vero non huius seculi neque principũ huius seculi qui destruuntur: sed loq̃mur dei sapiam in mysterio q̃ abscõdita est: quam predestinauit deus ante secl'a in gl'iam nr̃am: quã nemo p̃ncipũ huius seculi cognouit. Si enim cognouissẽt: nũquam dñm glorie crucifixissẽt. Sed sicut scriptũ est: quod oculus Esa.64.b. nõ vidit nec auris audiuit nec in C cor hominis ascendit: que preparauit deus his qui diligunt illum. Nobis autem reuelauit deus per spiritum suum. Spiritus enim omnia scrutatur: etiam profunda dei. Quis enim scit hominum q̃ hominis sunt: nisi spiritus hominis qui in ipso est? Ita et que dei sunt nemo cognouit nisi spiritus

θεού. ημείς δε ού το πνεύμα του κόσμου ε-
λάβομεν, αλλά το πνεύμα το εκ του θεού, ί-
να οίδωμεν τα υπό του θεού χαρισθέντα η-
μίν, α και λαλούμεν ουκ εν διδακτοίς ανθρω-
πίνης σοφίας λόγοις, αλλ εν διδακτοίς πνεύ-
ματος αγίου πνευματικοίς πνευματικά συγ-
κρίνοντες. ψυχικός δε άνθρωπος ου δέχε-
ται τα του πνεύματος του θεού. μωρία γαρ
αυτώ εστί, και ου δύναται γνώναι ότι πνευ-
ματικώς ανακρίνεται. ο δε πνευματικός ανα-
κρίνει μεν πάντα, αυτός δε υπ ουδενός ανα-
κρίνεται. τις γαρ έγνω νουν κυρίου ος συμβι-
βάσει αυτόν. ημείς δε νουν χριστού έχομεν.

Και εγώ αδελφοί ουκ ηδυνήθην υ- Cap. 3.
μίν λαλήσαι ως πνευματικοίς αλλ ως
σαρκικοίς. ως νηπίοις εν χριστώ γάλα υ-
μάς επότισα και ου βρώμα. ούπω γαρ εδύ-
νασθε, αλλ ούτε έτι νυν δύνασθε. έτι γαρ
σαρκικοί εστέ. όπου γαρ εν υμίν ζήλος, και
έρις, και διχοστασίαι, ουχί σαρκικοί εστέ,
και κατά άνθρωπον περιπατείτε. όταν γαρ
λέγει τις. εγώ μεν ειμί παύλου, έτερος δε
εγώ απολλώ ουχί σαρκικοί εστέ. τις ουν εσ-
τί παύλος τις δε απολλώς, αλλ η διάκονοι
δι ων επιστεύσατε. και εκάστω ως ο κύρι-
ος έδωκεν. εγώ εφύτευσα, απολλώς επότι-
σεν, αλλ ο θεός ηύξανεν. ώστε ούτε ο φυ-
τεύων εστί τι, ούτε ο ποτίζων, αλλ ο αυξά-
νων θεός. ο φυτεύων δε και ο ποτίζων εν ει-
σίν. έκαστος δε τον ίδιον μισθόν λήψεται κα-
τά τον ίδιον κόπον. θεού γαρ εσμέν συνερ-
γοί. θεού γεώργιον θεού οικοδομή εστέ. κα-
τά την χάριν του θεού την δοθείσαν μοι ως
σοφός αρχιτέκτων θεμέλιον τέθεικα, άλλος
δε εποικοδομεί. έκαστος δε βλεπέτω πως ε-
ποικοδομεί. θεμέλιον γαρ άλλον ουδείς δύ-
ναται θείναι παρά τον κείμενον, ος εστίν ιη-
σούς χριστός. ει δε τις εποικοδομεί επί τον
θεμέλιον τούτον χρυσόν, άργυρον, λίθους
τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλάμην, εκάστου
το έργον φανερόν γενήσεται. η γαρ ημέρα
δηλώσει, ότι εν πυρί αποκαλύπτεται, και
εκάστου το έργον οποίον εστί το πύρ δοκι-
μάσει. ει τινός το έργον μένει ο επωκοδόμη-
σε μισθόν λήψεται. ει τινός το έργον κατα-
καήσεται ζημιωθήσεται, αυτός δε σωθήσεται,
ούτως δε ως διά πυρός. ουκ οίδατε ότι
ναός θεού εστέ, και το πνεύμα του θεού οι-
κεί εν υμίν. ει τις τον ναόν του θεού φθείρει,
φθερεί τούτον ο θεός. ο γαρ ναός του θεού
άγιος εστίν, οίτινες εστέ υμείς. μηδείς
εαυτόν εξαπατάτω. ει τις δοκεί σοφός
είναι εν υμίν εν τω αιώνι τούτω, μωρός γε-

dei. Nos aũt nõ spm̃ hui⁹ mũdi acce- D
pimus: sed spm̃ qui ex deo est: vt
sciamus que a deo donata sũt nobis:
que et loquimur nõ in doctis humane
sapie verbis: sed in doctrina spiritus
spiritualibus spũalia comparantes.
Animalis autem homo nõ percipit
ea que sunt spũs dei. Stultitia enim
est illi: ⁊ nõ põt ĩtelligere: q᷑ spũaliter
examinãtur. Spiritualis autez iudicat
oia: ⁊ ipse a nemine iudicat: sicut scriptũ
est. Quis enim cognouit sensũ dñi aut quis in- Esaie. 40. a
struxit eũ? Nos aũt sensuz xp̃i habemus. Roma. 11. d

Et ego fr̃es nõ potui vobis Cap. 3. A
loqui quasi spiritualibus sed q̃si
carnalib⁹. Tanq̃ puulis in xp̃o lac vo-
bis potũ dedi nõ escã. Nõdũ enim potera-
tis: sz nec nũc quidẽ potestis. Adhuc enim
carnales estis. Cũ enim sit iter vos zel⁹ et Cap. 1. b
contentio: nonne carnales estis
⁊ sm̃ hoiem ambulatis? Cum enim
quis dicat: ego quidẽ sum pauli: alius aũt
ego sũ appollo: nõne hoies estis? Quid
appollo? Quid vero paul⁹? Mi igit̃ ẽ-
stri ei⁹ cui credidistis. Et vnicuiq₃ sicut dñs
dedit. Ego plãtaui appollo rigauit: B
sz deus icremẽtũ dedit. Itaq₃ neq₃ qui
plãtat ẽ aliquid neq₃ qui rigat: sz qui icremẽ-
tũ dat de⁹. Qui plãtat aũt ⁊ qui rigat v-
nũ sũt. Vnusq̃sq₃ aũt ppriã mercedẽ acci-
piet sm̃ laborẽ suũ. Dei enim sum⁹ adiuto-
res. Dei agricultura estis: dei edificatio
estis. Scd̃m gr̃az dei q̃ data ẽ mihi vt
sapiẽs architect⁹ fũdamẽtũ posui: alius
aũt supedificat. Vnusq̃sq₃ aũt videat quõ
supedificet. Fũdamẽtũ enim aliud nemo pt̃- 1. Pe. 2. a
ponere p̃ter id quod positũ ẽ: quod ẽ xp̃s
iesus. Si quis aũt superedificat supra
fundamentũ hoc aurũ argẽtum lapides C
p̃ciosos ligna fenũ stipulã: vniuscuiusq₃
opus manifestum erit. Dies enim dñi
d̃clarabit: q᷑ in igne reuelabitur: et
vniuscuiusq₃ opus q̃le sit: ignis pbabit.
Si cui⁹ op⁹ mãserit: quod supedificauit
mercedẽ accipiet. Si cui⁹ op⁹ arserit
detrimẽtũ patiet: ipse aũt saluus erit:
sic tamen quasi per ignem. Nescitis q᷑ 1. Cor. 6. d
tẽplum dei estis: et spũs dei habitat Col. 2. d
in vobis? Si quis aũt tẽplũ dei violauerit:
disperdet illum deus. Templũ enim dei
sctm̃ ẽ: quod estis vos. Nemo se sapiens
se seducat. Si quis videtur inter vos D
esse in hoc seculo: stultus fiat

μέσθω ίνα γένηται σοφός. η γαρ σοφία του
κόσμου τούτου μωρία παρά τω θεώ εστί.
γέγραπται γαρ. ο δρασσόμενος τους σο=
φούς εν τη πανουργία αυτών. και πάλιν.
κύριος γινώσκει τους διαλογισμούς των σο
φών, ότι εισί μάταιοι. ώστε μηδείς καυχάσ
θω εν ανθρώποις. πάντα γαρ υμών εστίν, εί
τε παύλος, είτε απολλώς, είτε κηφάς, είτε
κόσμος, είτε ζωή, είτε θάνατος, είτε ενεστώ
τα, είτε μέλλοντα, πάντα υμών εστίν, υμείς
δε χριστού, χριστός δε θεού. Cap.4.
Ούτως ημάς λογιζέσθω άνθρωπος ως υ=
πηρέτας χριστού και οικονόμους μυσ=
τηρίων θεού. ο δε λοιπόν, ζητείται εν τοις
οικονόμοις ίνα πιστός τις ευρεθή. εμοί δε
εις ελάχιστόν εστιν ίνα υφ' υμών ανακρι=
θώ, η υπό ανθρωπίνης ημέρας. αλλ' ουδέ
εμαυτόν ανακρίνω. ουδέν γαρ εμαυτώ σύ
νοιδα, αλλ' ουκ εν τούτω δεδικαίωμαι. ο δε
ανακρίνων με κύριός εστιν. ώστε μη προ και
ρού τι κρίνετε, έως αν έλθη ο κύριος ος και
φωτίσει τα κρυπτά του σκότους και φανερώ
σει τας βουλάς των καρδιών, και τότε ο έπαι
νος γενήσεται εκάστω από του θεού. ταύτα
δε αδελφοί μετεσχημάτισα εις εμαυτόν και
απολλώ δι' υμάς, ίνα εν ημίν μάθητε το μη
υπέρ ο γέγραπται φρονείν, ίνα μη εις υπέρ
του ενός φυσιούσθε κατά του ετέρου. τις
γαρ σε διακρίνει. τι δε έχεις ο ουκ έλαβες.
ει δε και έλαβες, τι καυχάσαι ως μη λαβών
ήδη κεκορεσμένοι εστέ, ήδη επλουτήσατε.
χωρίς ημών εβασιλεύσατε, και όφελόν γε ε
βασιλεύσατε, ίνα και ημείς υμίν συμβασιλεύ
σωμεν. δοκώ γαρ ότι ο θεός ημάς τους απο
στόλους εσχάτους απέδειξεν ως επιθανατί
ους, ότι θέατρον εγενήθημεν τω κόσμω και
αγγέλοις και ανθρώποις. ημείς μωροί διά
χριστόν, υμείς δε φρόνιμοι εν χριστώ. η=
μείς ασθενείς, υμείς δε ισχυροί. υμείς ένδο
ξοι, ημείς δε άτιμοι. άχρι της άρτι ώρας και
πεινώμεν, και διψώμεν, και γυμνιτεύομεν,
και κολαφιζόμεθα, και αστατούμεν, και κοπι
ώμεν εργαζόμενοι ταις ιδίαις χερσί. λοιδο
ρούμενοι ευλογούμεν, διωκόμενοι ανεχό=
μεθα. βλασφημούμενοι παρακαλούμεν. ως
περικαθάρματα του κόσμου εγενήθη=
μεν πάντων περίψημα έως άρτι. ουκ εν
τρέπων υμάς γράφω ταύτα, αλλ' ως τέκ
να μου αγαπητά νουθετώ. εάν γαρ μυρί=
ους παιδαγωγούς έχητε εν χριστώ, αλλ'
ου πολλούς πατέρας. εν γαρ χριστώ ιησού
διά του ευαγγελίου εγώ υμάς εγέννησα.
παρακαλώ ουν υμάς μιμηταί μου γίνεσ=

vt sit sapiens. Sapientia enim Roma. 1. c
huius mundi stultitia est apud deum.
Scriptum est enim. Cõprehendã sapiẽ= Job. 5. b
tes in astutia eorum. Et iterum.
Dñs nouit cogitationes sapientium: Psal. 93.
quoniã vane sunt. Nemo itaqꝫ glorieẽ
in hoibus. Oia enim vestra sunt: siue
paulus siue apollo siue cephas siue
mundus siue vita siue mors siue pñtia
siue futura. Omnia enim vr̃a sunt: vos
aũt christi: xp̃s autẽ dei. Cap. 4.
Sic nos existimet homo vt ministros A
christi: ⁊ dispẽsatores mysterioꝝ 1. Thi. 3. c.
dei. Hic iam queritur inter ⌈ aũt 2. Cor. 6. a ⁊. 11. c.
dispẽsatores vt fidelis quis inueniat. Mihi Ephe. 3. c.
pro minimo est vt a vobis iudicer
aut ab humano die. Sed neqꝫ
meipm̃ iudico. Nihil enim mihi cõsci⁹ sũ
sed non in hoc iustificat⁹ sũ. Qui aũt
iudicat me dñs est. Itaqꝫ nolite añ tp̃s
iudicare: quoadusqꝫ veniat dñs qui et
illuminabit abscõdita tenebraꝝ ⁊ mani=
festabit consilia cordium: ⁊ tunc laus
erit vnicuiqꝫ a deo. Hec B
aũt fratres transfiguraui in me et
apollo ꝓpter vos: vt in nobis discatis: ne
supra q̃ scriptum est vnus aduersus
alteꝝ infletur ꝓ alio. Quis ⌈ accepisti?
ei te discernit? Quid aũt habes qđ nõ
Si ãt accepisti: qđ gl'iaris q̃si nõ acce=
peris? Jã saturati estis: iã diuites facti
estis. Sine nobis regnatis: et vtinam
regnetis: vt ⁊ nos vobiscũ regnemus
Puto enim q̃ deus nos apostolos
nouissimos ostẽdit tanq̃ morti destina=
tos: q̃r spectaculũ facti sumus mundo ⁊
angelis ⁊ hominibus. Nos stulti ꝓpter
christũ: vos aũt prudẽtes in xp̃o. Nos
infirmi: vos aũt fortes. Vos nobiles
nos aũt ignobiles. Usqꝫ in hãc horam ⁊ C
esurim⁹ ⁊ sitimus ⁊ nudi sumus:
et colaphis cedimur et instabiles sum⁹
⁊ laboram⁹ operantes manib⁹ nr̃is. Ma
ledicimur ⁊ bñdicim⁹: persecutionẽ pati=
mur ⁊ sustinem⁹. Blasphemamur ⁊ obse
cram⁹. Tanq̃ purgamẽta hui⁹ mũdi fa
cti sum⁹ oĩm peripsima vsqꝫ adhuc. Nõ vt
confundam vos hec scribo: sed vt filios
meos charissimos moneo. Nã si decẽ
milia pedagogoꝝ hẽatis in christo: sed
non multos patres. Nã in christo iesu
per euangelium ego vos genui.
Rogo ergo vos imitatores mei estote

θε. Διά τοῦτο ἔπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον ὅς ἐστί τέκνον μου ἀγαπητόν καὶ πιστόν ἐν κυρίῳ, ὅς ὑμᾶς ἀναμνήσει τὰς ὁδούς μου τὰς ἐν Χριστῷ, καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ διδάσκω. ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς ἐφυσιώθησάν τινές. ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς ὑμᾶς ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν λόγον τῶν πεφυσιωμένων, ἀλλά τὴν δύναμιν. οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀλλ᾽ ἐν δυνάμει. τί θέλετε, ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς ἢ ἐν ἀγάπῃ πνεύματί τε πραότητος. Cap.5.

Ὅλως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὀνομάζεται, ὥστε γυναῖκά τινά τοῦ πατρός ἔχειν. καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστέ, καὶ οὐχί μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἐξαρθῇ ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο ποιήσας. ἐγὼ μὲν γὰρ ὡς ἀπὼν τῷ σώματι, παρὼν δὲ τῷ πνεύματι, ἤδη κέκρικα ὡς παρὼν, τὸν οὕτω τοῦτο κατεργασάμενον ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος σὺν τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. οὐκ οἴδατε ὅτι μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ. ἐκκαθάρατε οὖν τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα καθώς ἐστέ ἄζυμοι. καὶ γὰρ τὸ πάσχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη Χριστός. ὥστε ἑορτάζωμεν μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ᾽ ἐν ἀζύμοις εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας. ἔγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις. καὶ οὐ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου ἢ τοῖς πλεονέκταις ἢ ἅρπαξιν ἢ εἰδωλολάτραις, ἐπεὶ ὀφείλετε ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελθεῖν. νυνὶ δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι. ἐάν τις ἀδελφός ὀνομαζόμενος ἢ πόρνος, ἢ λοίδορος ἢ πλεονέκτης, ἢ εἰδωλολάτρης, ἢ μέθυσος, ἢ ἅρπαξ, τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν. τί γάρ μοι καὶ τοὺς ἔξω κρίνειν. οὐχί τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε. τοὺς δὲ ἔξω ὁ θεός κρινεῖ. καὶ ἐξαρεῖτε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

Cap.6.

Τολμᾷ τις ὑμῶν πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχί ἐπὶ τῶν ἁγίων. οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον κρινοῦσι. καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, ἀνάξιοί ἐστέ κριτηρίων ἐλα-

sicut & ego xpi. Ideo misi ad vos timotheũ q ẽ filius meus charissimus & fidelis in dño: q vos cõmonefaciat vias meas q sũt in xpo iesu: sicut vbiq in oĩ ecclesia doceo. Tanq̃ nõ venturus sim ad vos: sic inflati sunt quidã. Veniam aũt ad vos cito si dominus voluerit: et cognoscã non sermonẽ eorum q inflati sũt sed virtutem. Non enim in sermone est regnum dei sed in virtute. Quid vultis: ĩ virga veniã ad vos: an ĩ charitate & spiritu mansuetudinis. Cap.5. D
Ephe.5.a. Phil.3.d

Omnino audit iter vos fornicatio & talis fornicatio q̃lis nec iter gẽtes: ita vt vxorẽ pris sui aliqs habeat. Et vos inflati estis et non magis luctũ habuistis: vt tollat de me q hoc opus fecit. Ego qdẽ absens corpore: presens autem spiritu iã iudicaui vt presens eum q sic hoc operatus est in nomine domini nostri iesu christi: cõgregatis vobis & meo spiritu cum virtute domini iesu: tradere huiusmodi hoiem sathane in interitum carnis: vt spiritus saluus sit in die dñi nostri iesu christi. Non est bona gloriatio vestra. Nescitis q modicũ fermentũ totam massaz corrũpit: Expurgate vetus fermentũ: vt sitis noua cõspersio sicut estis azymi. Etenim pascha nrm imolatus est christus. Itaq epulemur nõ ĩ fermento veteri: neq in fermento malicie & nequitie: sed in azymis sinceritatis et veritatis. Scripsi vobis in epla ne cõmisceamini fornicarijs. Nõ vtiq fornicarijs huius mundi: aut auaris: aut rapacibus: aut idolis seruiẽtibus: alioqn debueratis de hoc mũdo exisse. Nũc aũt scripsi vobis nõ cõmisceri. Si is qui frater noiat iter vos: est fornicator: aut auarus aut idolis fuiẽs: aut maledicus aut ebriosus: aut rapax: cũ hmõi nec cibum sumere. Quid enĩ mihi de his q foris sũt iudicare: Nõne de his q intus sũt vos iudicatis. Nã eos q foris sũt deus iudicabit. Auferte malũ ex vobis ipsis. Cap.6. A B Galla.5.b. C D
o. malũ.in gr.accipitur pro hoie nõ p re mala.

Audet aliqs vrm hñs negociũ aduersus alterũ iudicari apd iniquos & nõ apd sctõs? An nescitis qm sancti de hoc mũdo iudicabũt? Et si ĩ vobis iudicabit mũdus: idigni estis q de minimis iudice A

χίστωμ. ουκ οίδατε ότι αγγέλους κριμού=
μεμ μήτιγε βιωτικά. βιωτικά μεμ ουμ κριτή=
ρια εάμ έχητε, τους εξουθεμημέμους εμ τη εκ
κλησία τούτους καθίζετε. προς εμτροπήμ υ=
μίμ λέγω. ούτως ουκ έμι εμ υμίμ σοφός ου
δέ εις ος δυμήσεται διακρίμαι αμά μέσομ
του αδελφού αυτού, αλλά αδελφός μετά
αδελφού κρίμεται, και τούτο επί απίστωμ.
ήδη μεμ ουμ όλως ήττημα υμίμ εστίμ, ότι
κρίματα έχετε μεθ εαυτώμ. διατί ουχί μάλ
λομ αδικείσθε. διατί ουχί μάλλομ αποστε=
ρείσθε. αλλά υμείς αδικείτε και αποστερείτε.
και ταύτα αδελφούς. η ουκ οίδατε ότι ά
δικοι βασιλείαμ θεού ου κληρομομήσουσι μη
πλαμάσθε, ούτε πόρμοι ούτε ειδωλολάτραι
ούτε μοιχοί, ούτε μαλακοί, ούτε αρσεμοκοί
ται, ούτε κλέπται, ούτε πλεομέκται, ούτε μέ
θυσοι, ου λοίδοροι, ουχ άρπαγες βασιλεί=
αμ θεού κληρομομήσουσι. και ταύτα τιμές
ήτε, αλλά απελούσασθε, αλλά ηγιάσθητε,
αλλ εδικαιώθητε εμ τω ομόματι του κυρίου
ιησού και εμ τω πμεύματι του θεού ημώμ.
πάμτα μοι έξεστιμ, αλλ ου πάμτα συμφέ=
ρει. πάμτα μοι έξεστιμ αλλ ουκ εγώ εξουσι
ασθήσομαι υπό τιμός. τα βρώματα τη κοιλί
α και η κοιλία τοις βρώμασιμ, ο δε θεός
και ταύτημ και ταύτα καταργήσει. το δε σώ
μα ου τη πορμεία αλλά τω κυρίω, και ο κύ=
ριος τω σώματι. ο δε θεός και τομ κύριομ ή
γειρε, και ημάς εξεγερεί διά της δυμάμεως
αυτού. ουκ οίδατε ότι τα σώματα υμώμ μέ
λη χριστού εστίμ. άρας ουμ τα μέλη του
χριστού ποιήσω πόρμης μέλη. μη γέ=
μοιτο. ουκ οίδατε ότι ο κολλώμεμος τη
πόρμη εμ σώμα εστίμ. έσομται γαρ φησίμ οι
δύο εις σάρκα μίαμ. ο δε κολλώμεμος τω
κυρίω εμ πμεύμα εστί. φεύγετε τημ πορμεί
αμ. παμ αμάρτημα ο εάμ ποιήση άμθρωπος,
εκτός του σώματος εστίμ. ο δε πορμεύωμ,
εις το ίδιομ σώμα αμαρτάμει. η ουκ οίδατε
ότι το σώμα υμώμ μαός του εμ υμίμ αγί=
ου πμεύματος εστίμ ου έχετε από θεού, και
ουκ εστέ εαυτώμ. ηγοράσθητε γαρ τιμής,
δοξάσατε δη τομ θεόμ εμ τω σώματι υμώμ,
και εμ τω πμεύματι υμώμ άτιμα εστί του θε=
Περί δε ωμ εγράψατε μοι Cap. 7. ⌊ού.
καλόμ αμθρώπω γυμαικός μη άπτεσ=
θαι. διά δε τας πορμείας έκαστος τημ εαυ
τού γυμαίκα εχέτω, και εκάστη τομ ίδιομ άμ
δρα εχέτω. τη γυμαικί ο αμήρ τημ οφειλο=
μέμημ εύμοιαμ αποδιδότω. ομοίως δε και
η γυμή τω αμδρί. η γυμή του ιδίου σώ
ματος ουκ εξουσιάζει, αλλ ο αμήρ. ομοίως

tis? Nescitis qm̃ angelos iudicabimꝰ?
quantomagis sclaria. Sclaria igit̃ iu=
dicia si hũeritis: ɔtẽptibiles q̃ sũt in ecclia
illos ɔstituite ad iudicãdũ. Ad verecũ
diã vr̃am dico. Sic nõ ẽ inter vos sapiẽs B
qui possit iudicare inter ooo oo ⌊ quisq;
fratrem suum: sed frater cum oooooo
fratre iudicio ɔtẽdit: ⁊ hoc apõ ĩfideles.
Jam quidẽ oĩno delictũ est in vobis: q
iudicia hẽtis inter vos. Quare nõ ma
gis iiuriã accipitis? Quare nõ magis frau
dẽ patimini? Sʒ vos iiuriã facitis ⁊ frau
datis: ⁊ hoc fratribꝰ. An nescitis q: iniq
regnũ dei non possidebũt? Nolite erra
re: neq; fornicarij: neq; idolis seruiẽtes:
neq; adulteri: neq; molles: neq; masculoꝝ
ɔcubitores: neq; fures: neq; auari: neq;
ebriosi: neq; maledici: neq; rapaces re
gnũ dei possidebũt. Et hec aliqñ quidã C
fuistis: sed abluti estis: sed sctificati estis
sed iustificati estis in nomine dñi nr̃i
iesu christi: et in spiritu dei nostri. oooo
Omnia mihi licent: sʒ nõ oĩa expediũt:
omnia mihi licent: sed ego oooooo ooo
sub nullius redigar ptãte. Esca ventri
et venter escis: deus autem ooo ooo ooo
et hunc ⁊ hanc destruet. Corpꝰ autem
nõ fornicationi sed domino: ⁊ dominus
corpori. Deꝰ vero et dominuʒ suscita
uit: et nos suscitabit per virtutem ooo oo
suã. Nescitis qm̃ corpora vestra mẽbra
sunt christi? Tollens ergo membra oooo
xp̃i faciã mẽbra meretricis. Absit. An D
nescitis? quoniam qui adheret oooooo
meretrici: vnũ corpꝰ efficit. Erũt ei iqt Gen. 2. d.
duo in carne vna. Qui autem adheret Ephe. 5. d. Mat. 19. b.
dño: vnꝰ spũs est. Fugite fornicationẽ. Mar. 10. a. sup. 5. c.
Omne enim pctm̃ qdcũq; fecerit homo:
extra corpus est: qui autem fornicatur
in corpus suum peccat. An nescitis oo 2. Cor. 6. d
quoniã membra vestra templum sunt 1. 7. c. 1. Pet. 1. d.
spũs scti qui in vobis ẽ quẽ hẽtis a deo ⁊
nõ estis vr̃i. Empti enim estis pcio magno
glorificate ⁊ portate deũ in corpore vr̃o.

Cap. 7.

De quibus autem scripsistis mihi: A
bonũ est hoi mulierẽ nõ tangere.
Propter fornicationẽ aũt vnusq̃sq; suã
vxorem habeat: ⁊ vnaqueq; suũ virum
habeat. Vxori vir debitum oooo oo ooo
reddat: similiter autem et ooooooooo
vxor viro. Mulier sui corporis ooo ooo
potestatem non habet: sed vir. Siliter

δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξου-
σιάζει, ἀλλ᾽ ἡ γυνή. μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλή-
λους, εἰ μήτι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν
ἵνα σχολάζητε τῇ νηστείᾳ καὶ τῇ προσευ-
χῇ, καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέρχησθε, ἵνα
μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρα-
σίαν ὑμῶν. τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συγγνώ-
μην, οὐ κατ᾽ ἐπιταγήν. θέλω γὰρ πάντας ἀν-
θρώπους εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτόν. ἀλλ᾽ ἕκασ-
τος ἴδιον χάρισμα ἔχει ἐκ θεοῦ. ὃς μὲν οὕ-
τως, ὃς δὲ οὕτως. λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις
καὶ ταῖς χήραις, καλὸν αὐτοῖς ἐστὶν ἐὰν μεί-
νωσιν ὡς κἀγώ. εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται γα-
μησάτωσαν. κρεῖσσον γάρ ἐστι γαμῆσαι ἢ
πυροῦσθαι. τοῖς δὲ γεγαμηκόσι παραγγέ-
λω, οὐκ ἐγὼ ἀλλ᾽ ὁ κύριος. γυναῖκα ἀπὸ ἀν-
δρὸς μὴ χωρισθῆναι. ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ
μενέτω ἄγαμος, ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω
καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφιέναι. τοῖς δὲ
λοιποῖς ἐγὼ λέγω οὐχ ὁ κύριος. εἴ τις
ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἄπιστον, καὶ αὐτὴ
συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ᾽ αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω
αὐτήν. καὶ γυνὴ ἥ τις ἔχει ἄνδρα ἄπιστον,
καὶ αὐτὸς συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ᾽ αὐτῆς, μὴ
ἀφιέτω αὐτόν. ἡγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπι-
στος ἐν τῇ γυναικί, καὶ ἡγίασται ἡ γυνὴ ἡ
ἄπιστος ἐν τῷ ἀνδρί. ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑ-
μῶν ἀκάθαρτά ἐστι, νῦν δὲ ἅγιά ἐστιν. εἰ δὲ
ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωριζέσθω. οὐ δε-
δούλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς
τοιούτοις. ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν ἡμᾶς ὁ θεός.
τί γὰρ οἶδας γύναι εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; ἢ
τί οἶδας ἄνερ εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις; εἰ μὴ
ἑκάστῳ ὡς ἐμέρισεν ὁ θεός. ἕκαστον ὡς κέ-
κληκεν ὁ κύριος οὕτω περιπατείτω, καὶ οὕ-
τως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι.
περιτετμημένος τις ἐκλήθη, μὴ ἐπισπάσθω.
ἐν ἀκροβυστίᾳ τις ἐκλήθη, μὴ περιτεμνέσ-
θω. ἡ περιτομὴ οὐδέν ἐστι, καὶ ἡ ἀκροβυστία
οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν θεοῦ. ἕ-
καστος ἐν τῇ κλήσει ᾗ ἐκλήθη ἐν ταύτῃ με-
νέτω. δοῦλος ἐκλήθης, μή σοι μελέτω. ἀλλ᾽
εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι μᾶλ-
λον χρῆσαι. ὁ γὰρ ἐν κυρίῳ κληθεὶς δοῦ-
λος, ἀπελεύθερος κυρίου ἐστίν. ὁμοίως καὶ
ὁ ἐλεύθερος κληθείς, δοῦλός ἐστι Χριστοῦ.
τιμῆς ἠγοράσθητε, μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀν-
θρώπων. ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη ἀδελφοὶ ἐν τού-
τῳ μενέτω παρὰ θεῷ. περὶ δὲ τῶν παρθέ-
νων ἐπιταγὴν κυρίου οὐκ ἔχω, γνώμην δὲ
δίδωμι ὡς ἠλεημένος ὑπὸ κυρίου πιστὸς
εἶναι. νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν,
διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀν-

aũt et vir sui corporis potestatẽ nõ hꝫ
sed mulier. Nolite fraudare inuicẽ:
nisi forte ex consensu ad tempus
vt vacetis ieiunio ⁊ orationi:
et iterum reuertimini in idipsum:
ne tẽptet vos sathanas ꝓpter incontinẽ
tiã vestram. Hoc aũt dico scd̃m indulgẽ
tiã nõ scd̃m ipiũ. Uolo enim oẽs hoies
esse sicut meipsum. Sed vnusquisq̃ B
ꝓprium donũ hꝫ ex deo: ali⁹ quidẽ sic:
ali⁹ vero sic. Dico autem non nuptis
et viduis: bonũ est illis si sic ꝑmanserit
sicut ⁊ ego. Q̃d si nõ se cõtinẽt nubãt.
Melius est enim nubere q̃ꝫ
vri. His aũt q̃ mr̃imonio iũcti sũt p̃ci
pio nõ ego sed dominus: vxorẽ a viro
non discedere. Q̃d si discesserit:
manere inuptã: aut viro suo recõciliari.
Et vir vxorem non dimittat. Nam
ceteris dico ego non dominus. Si q̃s
frater vxorem habet infidelem: et hec
cõsentit habitare cum illo nõ dimittat
illã. Et si qua mulier fidelis hꝫ virũ ifi C
delẽ ⁊ hic cõsentit habitare cũ illa: non
dimittat virũ. Sanctificat⁹ est ei vir in
fidelis per mulierẽ fidelẽ: ⁊ s̃ctificata est
mulier ifidelis ꝑ virũ fidelẽ. Alioq̃n filij
vr̃i imũdi eẽnt: nũc aũt s̃cti sũt. Q̃d si
infidelis discedit: discedat. Nõ eñ serui
tuti subiectus est frater vel soror in
eiusmodi. In pace aũt vocauit nos de⁹
Unde eñi scis mulier si virũ saluũ facies?
Aut vñ scis vir si mulierẽ saluã facies?
Nisi vnicuiq̃ sicut diuisit dñs. Unũquẽ
q̃ sicut vocauit de⁹ ita ambulet: ⁊ sic
in omnibus ecclesijs doceo.
Circũcis⁹ aliq̃s vocat⁹ ẽ: nõ adducat D
preputiũ. In preputio aliq̃s vocat⁹ est
nõ circũcidat. Circuncisio nihil est ⁊ p̃
putiũ nihil ẽ: sed obseruatio mandatoꝝ
dei. Unusq̃sq̃ i qua vocatiõe vocat⁹ ẽ Ephe. 4.a.
i ea ꝑmaneat. Seru⁹ vocat⁹ es: nõ sit
tibi cure. Sꝫ ⁊ si potes fieri liber: ma
gis vtere. Qui eñi in dño vocat⁹ est ser
uus: libertus est dñi. Siĺr qui
liber vocatus est: seruus est christi.
Precio empti estis: nolite fieri serui ho sup. 6.d. 1. Pe. 1.d.
minũ. Unusquisq̃ ergo in quo vocat⁹ ẽ
frẽs: i hoc ꝑmaneat apd̃ deũ. De v̄
ginib⁹ aũt p̃ceptũ dñi nõ habeo: consi-
liũ aũt do tanq̃ miaꝫ cõsecut⁹ a deo: vt
sim fidelis. Existimo eñi hoc bonũ eẽ E
ꝓp istãtẽ necessitatẽ: q̃m bonũ ẽ homini

θρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι. δέδεσαι γυναικί, μὴ
ζήτει λύσιν. λέλυσαι ἀπὸ γυναικός, μὴ ζή
τει γυναῖκα. ἐὰν δὲ καὶ γήμῃς, οὐχ ἥμαρ
τες. καὶ ἐὰν γήμῃ ἡ παρθένος, οὐχ ἥμαρτε.
θλίψιν δὲ τῇ σαρκὶ ἕξουσιν οἱ τοιοῦτοι. ἐγὼ
δὲ ὑμῶν φείδομαι. τοῦτο δέ φημί ἀδελ
φοί, ὁ καιρὸς συνεσταλμένος. τὸ λοιπὸν ἐσ
τὶν ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας ὡς μὴ ἔ
B χοντες ὦσι, καὶ οἱ κλαίοντες ὡς μὴ κλαίον
τες, καὶ οἱ χαίροντες ὡς μὴ χαίροντες, καὶ
οἱ ἀγοράζοντες ὡς μὴ κατέχοντες, καὶ οἱ
χρώμενοι τῷ κόσμῳ τούτῳ ὡς μὴ κατα
χρώμενοι. παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κό
σμου τούτου. θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶ
ναι. ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, πῶς
ἀρέσει τῷ κυρίῳ. ὁ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ
τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει τῇ γυναικί. μεμέρι
σται. καὶ ἡ γυνὴ καὶ ἡ παρθένος ἡ ἄγαμος
μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, ἵνα ἡ ἁγία καὶ σώ
ματι καὶ πνεύματι. ἡ δὲ γαμήσασα μεριμ
νᾷ τὰ τοῦ κόσμου πῶς ἀρέσει τῷ ἀνδρί. τοῦ
το δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν συμφέρον λέ
C γω, οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ
πρὸς τὸ εὔσχημον καὶ εὐπάρεδρον τῷ κυρί
ῳ ἀπερισπάστως. εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ
τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν ᾖ ὑπέρακ
μος, καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι, ὃ θέλει ποι
είτω, οὐχ ἁμαρτάνει. γαμείτωσαν. ὃς δὲ ἕσ
τηκεν ἑδραῖος ἐν τῇ καρδίᾳ μὴ ἔχων ἀνάγ
κην, ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελή
ματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐ
τοῦ τοῦ τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, κα
λῶς ποιεῖ. ὥστε καὶ ὁ ἐκγαμίζων καλῶς ποι
εῖ, ὁ δὲ μὴ ἐκγαμίζων κρεῖσσον ποιεῖ. γυνὴ δέδε
ται νόμῳ ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς.
ἐὰν δὲ κοιμηθῇ ὁ ἀνήρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ᾧ θέ
D λει γαμηθῆναι, μόνον ἐν κυρίῳ. μακαριω
τέρα δὲ ἐστὶν, ἐὰν οὕτω μείνῃ κατὰ τὴν ἐ
μὴν γνώμην. δοκῶ δὲ κἀγὼ πνεῦμα θε
οῦ ἔχειν. Cap. 8.

Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων οἴδαμεν ὅτι πάν
τες γνῶσιν ἔχομεν. ἡ γνῶσις φυσιοῖ, ἡ
δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ. εἰ δέ τις δοκεῖ εἰδέναι
τι, οὐδέπω οὐδὲν ἔγνωκε καθὼς δεῖ γνῶ
ναι. εἰ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν θεόν, οὗτος ἔγνωσ
ται ὑπ' αὐτοῦ. περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν
εἰδωλοθύτων οἴδαμεν ὅτι οὐδὲν εἴδωλον
ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς θεὸς ἕτερος εἰ μὴ
εἷς. καὶ γὰρ εἴπερ εἰσὶ λεγόμενοι θεοί, εἴτε
ἐν οὐρανῷ εἴτε ἐπὶ τῆς γῆς, ὥσπερ εἰσὶ θε
οὶ πολλοὶ καὶ κύριοι πολλοί, ἀλλ' ἡμῖν εἷς
θεός ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς εἰς
αὐτόν, καὶ εἷς κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ

sic esse. Alligatus es vxori: noli
querere solutionē. Solut⁹ es ab vxore:
noli q̄rere vxorē. Si aūt acceperis vxorē:
nō peccasti: et si nupserit virgo: nō pec
cauit. Tribulationē tn̄ carnis hēbūt hu
iusmodi. Ego aūt vobis parco. Hoc ita
q3 dico frēs. Tēp⁹ breue est. Reliquū ē:
vt qui habent vxores tanq̄ nō habētes
sint: et qui flent tanq̄ non flentes:
et qui gaudēt tanq̄ non gaudentes: et
qui emunt tanq̄ non possidentes: et
q̄ vtunt hoc mundo: tanq̄ nō vtantur
Preterit enim figura ⌈dine esse F
huius mūdi. Volo aūt vos sine sollicitu
Qui sine vxore ē: sollicit⁹ est q̄ dn̄i sūt:
quō placeat deo. Qui aūt cū vxore ē:
sollicit⁹ ē q̄ sūt mūdi: quō placeat vxo
ri: et diuisus ē. Et mulier innupta et virgo
cogitat q̄ domini sunt: vt sit scā corpe
et spū. Que autem nupta est: cogitat
que sunt mundi quō placeat viro.
Porro hoc ad vtilitatem vrām dico:
non vt laqueum vobis iniiciam: sed
ad id qd̄ honestū ē: et qd̄ facultatē pbeat
sine ipedimēto dn̄z obsecrādi. Si qs aūt G
turpē se videri existimat sup virgine sua
q sit supadulta et ita oportet fieri: qd̄
vult faciat: nō peccat si nubat. Nā q̄
statuit in corde suo firm⁹ nō hn̄s neces
sitatē: potestatē aūt habēs sue volūtatis
et hoc iudicauit in corde suo
seruare virginē suā: bn̄ ⌈suā: bn̄ facit:
facit. Igit et qui mr̄imonio iūgit virginē
et q̄ nō iūgit meli⁹ facit. Mulier alliga Roma. 7.a
ta ē legi: q̄to tpe vir eius viuit. Qd̄ si
dormierit vir ei⁹ liberata ē a lege. Cui
aūt vult nubat: tm̄ i dn̄o. Beatior
aūt erit: si sic pmanserit scd̄z meū
consiliū. Puto aūt qd̄ et ego spm̄ dei
habeaz. Cap. 8.

De his aūt q̄ idolis sacrificant scim⁹: A
q: oēs sciaz habem⁹. Sciā inflat:
charitas vero edificat. Si quis aūt se
existimat scire aliqd: nōdū cognouit quē
admodū oporteat eū scire. Si qs aūt di
ligit deū hic cognit⁹ ē ab eo. De escis
aūt que idolis imolant scim⁹: q: nihil
est idolum in mūdo: et q null⁹ de⁹ nisi
vn⁹. Nā et si sunt q̄ dicant dij: siue B
in celo siue in terra: siquidem sūt dij
multi et dn̄i multi: nobis tamen vnus
deus pater ex quo omnia: et nos in
illo: et vnus dn̄s iesus xp̄s per quem

τα πάντα, και ημείς δι αυτού. αλλ ουκ εν
πάσιν η γνώσις. τινές δε τη συνειδήσει του
ειδώλου έως άρτι ως ειδωλόθυτον εσθίου
σι, και η συνείδησις αυτών ασθενής ούσα μο
λύνεται. βρώμα δε ημάς ου παρίστησι τω
θεώ. ούτε γαρ εάν φάγωμεν περισσεύωμεν
ούτε εάν μη φάγωμεν υστερούμεθα. βλέπε
τε δε μήπως η εξουσία υμών αύτη πρόσκο
μμα γένηται τοις ασθενούσιν. εάν γαρ τις ί
δη σε τον έχοντα γνώσιν εν ειδωλείω κατα
κείμενον, ουχί η συνείδησις αυτού ασθε=
νούς όντος, οικοδομηθήσεται εις το τα ειδω=
λόθυτα εσθίειν. και απολείται ο ασθενών α
δελφός επί τη ση γνώσει, δι ον Χριστός α
πέθανεν. ούτω δε αμαρτάνοντες εις τους α
δελφούς και τύπτοντες αυτών την συνείδη
σιν ασθενούσαν εις Χριστόν αμαρτάνετε. διό
περ ει βρώμα σκανδαλίζει τον αδελφόν
μου, ου μή φάγω κρέα εις τον αιώνα ίνα μη
τον αδελφόν μου σκανδαλίσω. Cap. 9.

Ουκ ειμί απόστολος. ουκ ειμί ελεύθερος.
ουχί Ιησούν Χριστόν τον κύριον ημών
εώρακα. ου το έργον μου υμείς εστέ εν κυ
ρίω. ει άλλοις ουκ ειμί απόστολος, αλλά=
γε υμίν ειμί. η γαρ σφραγίς της εμής απο
στολής υμείς εστέ εν κυρίω. η εμή απολο=
γία τοις εμέ ανακρίνουσιν αύτη εστί. μη ουκ
έχομεν εξουσίαν φαγείν και πιείν. μη ουκ
έχομεν εξουσίαν αδελφήν γυναίκα περιά=
γειν ως και οι λοιποί απόστολοι και οι α=
δελφοί του κυρίου και κηφάς. η μόνος ε=
γώ και βαρνάβας ουκ έχομεν εξουσίαν του
μη εργάζεσθαι. τις στρατεύεται ιδίοις οψω
νίοις ποτέ. τις φυτεύει αμπελώνα και εκ
του καρπού αυτού ουκ εσθίει. η τις ποιμαί
νει ποίμνην και εκ του γάλακτος της ποίμ=
νης ουκ εσθίει. μη κατά άνθρωπον ταύτα λέ
γω. η ουχί και ο νόμος ταύτα λέγει. εν
γαρ τω νόμω μωσέως γέγραπται. ου φι=
μώσεις βούν αλοώντα. μη των βοών μέλει
τω θεώ. η δι ημάς πάντως λέγει. δι ημάς
γαρ εγράφη, ότι επ ελπίδι οφείλει αρο=
τριών αροτριάν, και ο αλοών της ελπίδος
αυτού μετέχειν επ ελπίδι. ει ημείς υμίν
τα πνευματικά εσπείραμεν, μέγα ει ημείς
υμών τα σαρκικά θερίσωμεν. ει άλλοι της
εξουσίας υμών μετέχουσιν ου μάλλον η=
μείς. αλλ ουκ εχρησάμεθα τη εξουσία ταύ=
τη, αλλά πάντα στέγομεν, ίνα μη εγκοπήν
τινά δώμεν τω ευαγγελίω του Χριστού.
ουκ οίδατε ότι οι τα ιερά εργαζόμενοι, εκ
του ιερού εσθίουσιν. οι τω θυσιαστηρίω
προσεδρεύοντες, τω θυσιαστηρίω συμμερί

omnia: et nos per ipsum. Sed nō in
omnib9 est scientia. Quidā autē cum cō
sciētia vsqʒ nūc idoli q̄si idolothytū mā
ducāt: ⁊ cōscia ipsoꝝ cū sit infirma pol
luitur. Esca autem nos non cōmendat
deo. Neqʒ enim si māducauerim9 abū= C
dabim9: neqʒ si nō māducauerim9 defi
ciem9. Videte aūt ne forte hec licētia vr̄a
offendiculū fiat īfirmis. Si quis ei vi
derit eū qui hʒ sciaʒ in idolio recūbētem
nonne conscientia eius cuʒ sit infirma
edificabitur ad māducādū idolothyta?
Et peribit infirmus D
in tua scientia frater: ꝑꝑ quē xp̄s mor
tuus est. Sic autem peccantes in fr̄es
et percutientes conscientiam eorum
infirmā i christo peccatis. Quapropter Ro. 41.d.
si esca scandalizat fratrem
meū non māducabo carnē in eternū: ne
fratrem meum scandalizem. Cap. 9.

Non sum apostol9? Nō sum liber? A
Nōne xp̄m iesum dominū nostruʒ
vidi? Nōne op9 meū vos estis ī dn̄o?
Et si alijs non sum apostolus: sed tamē
vobis sū. Nā signaculū apostolat9 mei
vos estis in dn̄o. Mea defensio ⌐ nō
apō cos q̄ me interrogāt: hec ē. Nūqd
habem9 ptātē māducādi ⁊ bibēdi? Nū
q̄d nō hēm9 ptātē sororē mlierculā circū
ducendi: sicut ⁊ ceteri apostoli et fr̄es
dn̄i et cephas. Aut solus ego
et barnabas non habemus ptāteʒ hoc
operandi? Quis militat suis stipendijs
vnq̄ʒ? Quis plantat vineā ⁊ de
fructu eius non edit? Quis pascit
gregem: et de lacte gregis
nō māducat. Nūqd scd̄ʒ hoīeʒ hec dico B
An ⁊ lex hec non dicit?
Scriptū est ei in lege moysi. Nō alliga Deut. 25.a
bis os boui triturāti. Nūqd de bob9 cu
ra ē deo. An ꝓpter nos vtiqʒ hoc dicit.
Nā ꝑꝑ nos vtiqʒ scripta sūt: qm̄ dʒ ī spe
qui arat arare: ⁊ q̄ triturat i spe fruct9
percipiendi. Si nos vobis
spūalia seminauimus: magnū ē si nos
carnalia vestra metamus? Si alij
ptātis vr̄e ꝑticipes sūt: q̄re nō poti9 nos?
Sed non vsi sum9 hac potestate:
sed oīa sustinem9: ne quod offēdiculū
demus euangelio christi.
Nescitis qm̄ q̄ in sacrario opantur: q̄ de
sacrario sunt edūt. Et qui altario
deseruiunt: cum altario participant.

ζονται. ούτως και ο κύριος διέταξε τοις το ευαγγέλιον καταγγέλλουσιν εκ του ευαγγελίου ζην. εγώ δε ουδενί εχρησάμην τούτων. ουκ έγραψα δε ταύτα, ίνα ούτω γένηται εν εμοί. καλόν γαρ μοι μάλλον αποθανείν η το καύχημα μου ίνα τις κενώση. εάν γαρ ευαγγελίζωμαι, ουκ εστί μοι καύχημα· ανάγκη γαρ μοι επίκειται. ουαί δε μοι εστίν εάν μη ευαγγελίζωμαι. ει γαρ εκών τούτο πράσσω μισθόν έχω, ει δε άκων οικονομίαν πεπίστευμαι. τις ουν μοι εστίν ο μισθός. ίνα ευαγγελιζόμενος αδάπανον θήσω το ευαγγέλιον του χριστού, εις το μη καταχρήσασθαι τη εξουσία μου εν τω ευαγγελίω. ελεύθερος γαρ ων εκ πάντων πάσιν εμαυτόν εδούλωσα ίνα τους πλείονας κερδήσω. και εγενόμην τοις ιουδαίοις ως ιουδαίος, ίνα ιουδαίους κερδήσω. τοις υπό νόμον ως υπό νόμον, ίνα τους υπό νόμον κερδήσω. τοις ανόμοις ως άνομος, μη ων άνομος θεώ, αλλ' έννομος χριστώ, ίνα κερδήσω ανόμους. εγενόμην τοις ασθενέσιν ως ασθενής, ίνα τους ασθενείς κερδήσω. τοις πάσι γέγονα τα πάντα, ίνα πάντως τινάς σώσω. τούτο δε ποιώ διά το ευαγγέλιον ίνα συγκοινωνός αυτού γένωμαι. ουκ οίδατε ότι οι εν σταδίω τρέχοντες πάντες μεν τρέχουσιν, εις δε λαμβάνει το βραβείον. ούτω τρέχετε, ίνα καταλάβητε. πας δε ο αγωνιζόμενος πάντα εγκρατεύεται. εκείνοι μεν ουν ίνα φθαρτόν στέφανον λάβωσιν, ημείς δε άφθαρτον. εγώ τοίνυν ούτω τρέχω ως ουκ αδήλως, ούτω πυκτεύω ως ουκ αέρα δαίρων. αλλ' υπωπιάζω μου το σώμα και δουλαγωγώ, μήπως άλλοις κηρύξας αυτός αδόκιμος γένωμαι.

Cap. 10.

Ουν θέλω δε υμάς αγνοείν αδελφοί ότι οι πατέρες ημών πάντες υπό την νεφέλην ήσαν, και πάντες διά της θαλάσσης διήλθον, και πάντες εις τον μωϋσήν εβαπτίσαντο εν τη νεφέλη και εν τη θαλάσση. και πάντες το αυτό βρώμα πνευματικόν έφαγον, και πάντες το αυτό πόμα πνευματικόν έπιον. έπινον γαρ εκ πνευματικής ακολουθούσης πέτρας, η δε πέτρα ην ο χριστός. αλλ' ουκ εν τοις πλείοσιν αυτών ευδόκησεν ο θεός. κατεστρώθησαν γαρ εν τη ερήμω. ταύτα δε τύποι ημών εγενήθησαν, εις το μη είναι ημάς επιθυμητάς κακών, καθώς κακείνοι επεθύμησαν. μηδε ειδωλολάτραι γίνεσθε καθώς τινές αυτών. ώσπερ γέγραπται. εκάθισεν ο λαός του φαγείν και πιείν

C Ita et dominus ordinauit his qui euangeliū annunciant de euangelio viuere. Ego aūt nullo hoꝝ vsus sū. Non scripsi autem hec vt ita fiant in me. Bonū est eniꝫ mihi magis mori q̄ vt gloriam meam quis euacuet. Nā et si euāgelizauero: nō ē mihi glīa. Necessitas eī mihi icūbit. Ve eī mihi ē si nō euangelizauero. Si eī volēs hoc ago mercedē habeo: si aūt inuitꝰ dispēsatio mihi credita ē. Que ē ergo merces mea? Vt euangeliū predicās sine sūptu euangelium ponam vt non abutar potestate mea in euangelio. Nam cū liber essem ex omnibꝰ omniū me seruū feci: vt plures lucrifacerem. Et factus sum iudeis tanq̄ iudeus: vt iudeos lucrarer. D His qui sub lege sūt quasi sub lege eēꝫ: cū ipē nō eēꝫ sub lege: vt eos q̄ sub lege erāt lucrifacereꝫ. His q̄ sine lege erāt tanq̄ sine lege essē cū sine lege dei nō essē: sed in lege eēꝫ xp̄i: vt lucrifacerē eos q̄ sine lege erāt. Factꝰ sum infirmis infirmꝰ: vt ifirmos lucrifacerē. Omnibus oīa factꝰ sū vt oēs facerē saluos. Oīa aūt facio ꝓpter euāgeliū vt particeps eius efficiar. Nescitis (Phi. 3. c) q̄ hi q̄ i stadio currūt oēs quidē currūt: sꝫ vnꝰ accipit brauiū. Sic currite vt cōprehendatis. Oīs eī q̄ in agone ꝯtendit ab oībꝰ se abstinet: et illi q̄dē vt corruptibilē coronā accipiāt: nos aūt incorruptā. Ego igit sic curro nō q̄si i incertū sic pugno nō q̄si aerē verberās. Sed castigo corpꝰ meū et i seruitutē redigo: ne forte cū alijs predicauerim ipse reprobus efficiar.

Cap. 10.

A Nolo enī vos ignorare fratres: q̄m patres nostri omnes sub nube (Exo. 13. d.) fuerunt: et omnes mare transierūt: (Exo. 14. c.) et omnes in moyse baptizati sunt in nube et in mari. Et (Exo. 16. c.) omnes eandeꝫ escam spiritalē māducauerūt: et omnes eundem potū spiritalē (Exo. 17. b.) biberūt. Bibebant aūt de spiritali cōsequente eos petra: petra autē erat xp̄s. Sed non in pluribus eoꝝ bn̄placitū est deo. Nam prostrati sunt in deserto. (Nu. 10. a) Hec autē in figura facta sunt nostri: vt nō simus cōcupiscentes maloꝝ: sicut et B illi ꝯcupierūt. Neq; idolatre efficiamini sicut q̄dā ex ipsis quēadmodū scriptū ē. Sedit populus māducare et bibere: (Exo. 32. b)

καὶ ἀνέστησαν παίζειν. μηδέ πορνεύωμεν καθώς τινές αυτών επόρνευσαν, καὶ έπεσον εν μιά ημέρα είκοσι τρείς χιλιάδες. μηδέ εκπειράζωμεν τον χριστόν, καθώς καὶ τινές αυτών επείρασαν, καὶ υπό των όφεων απώλοντο. μηδέ γογγύζετε, καθώς καὶ τινές αυτών εγόγγυσαν, καὶ απώλοντο υπό του ολοθρευτού. ταύτα δε πάντα τύποι συνέβαινον εκείνοις. εγράφη δε προς νουθεσίαν ημών, εις ούς τα τέλη των αιώνων κατήντησεν. ώστε ο δοκών εστάναι, βλεπέτω μη πέση. πειρασμός υμάς ουκ είληφεν ει μή ανθρώπινος. πιστός δε ο θεός ος ουκ εάσει υμάς πειρασθήναι υπέρ ο δύνασθε, αλλά ποιήσει συν τω πειρασμώ καὶ την έκβασιν του δύνασθαι υμάς υπενεγκείν. διό αδελφοί μου αγαπητοί φεύγετε από της ειδωλολατρίας. ως φρονίμοις λέγω κρίνατε υμείς ό φημί. το ποτήριον της ευλογίας ο ευλογούμεν, ουχί κοινωνία του αίματος του χριστού εστί. τον άρτον ον κλώμεν ουχί κοινωνία του σώματος του χριστού εστίν. ότι εις άρτος εν σώμα οι πολλοί εσμέν, οι γαρ πάντες εκ του ενός άρτου μετέχομεν. βλέπετε τον ισραήλ κατά σάρκα. ουχί οι εσθίοντες τας θυσίας κοινωνοί του θυσιαστηρίου εισί. τι ουν, φημί ότι είδωλον τι εστίν, ή ότι ειδωλόθυτον τι εστίν. αλλ ότι α θύει τα έθνη, δαιμονίοις θύει καὶ ου θεώ. ου θέλω δε υμάς κοινωνούς των δαιμονίων γίνεσθαι. ου δύνασθε ποτήριον κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον δαιμονίων. ου δύνασθε τραπέζης κυρίου μετέχειν καὶ τραπέζης δαιμονίων. ή παραζηλούμεν τον κύριον. μη ισχυρότεροι αυτού εσμέν. πάντα μοι έξεστιν, αλλ ου πάντα συμφέρει. πάντα μοι έξεστιν, αλλ ου πάντα οικοδομεί. μηδείς το εαυτού ζητείτω αλλά το του ετέρου έκαστος. παν το εν μακέλλω πωλούμενον εσθίετε, μηδέν ανακρίνοντες διά την συνείδησιν. του γαρ κυρίου η γη καὶ το πλήρωμα αυτής. ει δε τις καλεί υμάς των απίστων, καὶ θέλετε πορεύεσθαι, παν το παρατιθέμενον υμίν εσθίετε, μηδέν ανακρίνοντες διά την συνείδησιν. εάν δε τις υμίν είπη τούτο ειδωλόθυτον εστί, μη εσθίετε δι εκείνον τον μηνύσαντα καὶ την συνείδησιν. του γαρ κυρίου η γη καὶ το πλήρωμα αυτής. συνείδησιν δε λέγω ουχί την εαυτού, αλλά την του ετέρου. ίνα τι γαρ η ελευθερία μου κρίνεται υπό άλλης συνειδήσεως. ει εγώ χάριτι μετέχω τι βλασφημούμαι υπέρ ου εγώ ευχαριστώ. είτε ουν εσθίετε, είτε πίνετε, εί

et surrexerunt ludere. Neque fornicemur sicut quidam ex ipsis fornicati sunt: et ceciderunt una die viginti tria milia. Nu.25.b. Neque temptemus christum: sicut quidam eorum temptaverunt: et a serpentibus perierunt. Nu.21.b. Neque murmuraveritis sicut quidam eorum murmuraverunt: et perierunt ab exterminatore. Nu.16.g.

C

Hec autem omnia in figura contingebant illis: scripta sunt autem ad correptionem nostram: in quos fines seculorum devenerunt. Itaque qui se existimat stare: videat ne cadat. Tentatio vos non apprehendit nisi humana. Fidelis autem deus est: qui non patietur vos temptari supra id quod potestis: sed faciet etiam cum temptatione proventum: ut possitis sustinere. Propter quod charissimi mihi: fugite ab idolorum cultura.

D

Ut prudentibus loquor: vosipsi iudicate quod dico. Calix benedictionis cui benedicimus: nonne communicatio sanguinis christi est? Et panis quem frangimus: nonne participatio corporis domini est? Quoniam unus panis et unum corpus multi sumus: omnes qui de uno pane et de uno calice participamus. Videte israel secundum carnem. Nonne qui edunt hostias participes sunt altaris? Quid ergo? Dico quod idolis imolatum sit aliquid: aut quod idolum sit aliquid? Sed que imolant gentes demonijs imolant Deute.32.c

E

et non deo. Nolo autem vos socios fieri demoniorum. Non potestis calicem domini bibere: et calicem demoniorum. Non potestis mense domini participes esse et mense demoniorum. An emulamur dominum? Numquid fortiores illo sumus? Omnia mihi licent: sed non omnia expediunt. Omnia mihi licent: sed non omnia edificant. Nemo quod suum est querat: sed quod alterius. j.13.b. Omne quod in macello venit: manducate

F

nihil interrogantes propter conscientiam. Domini enim est terra et plenitudo eius. Psal.23. Si quis vocat vos infidelium ad cenam et vultis ire: omne quod vobis apponitur manducate: nihil interrogantes propter conscientiam. Si quis autem dixerit hoc imolatum est idolis: nolite manducare propter illum qui indicavit: et propter conscientiam. Conscientiam autem dico non tuam sed

G

alterius. Ut quid enim libertas mea iudicatur ab aliena conscientia? Si ego cum gratia participo: quid blasphemor pro eo quod gratias ago? Sive ergo manducatis sive bi

τε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν θεοῦ ποιεῖτε. ἀπρόσκοποι γίνεσθε καὶ ἰουδαίοις καὶ ἕλλησι καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ, καθὼς κἀγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἐμαυτοῦ συμφέρον, ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσι.

Cap. xi.

Μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς κἀγὼ χριστοῦ. ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς ἀδελφοί, ὅτι πάντα μου μέμνησθε, καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν τὰς παραδόσεις κατέχετε. θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ χριστός ἐστι. κεφαλὴ δὲ γυναικὸς ὁ ἀνήρ, κεφαλὴ δὲ χριστοῦ ὁ θεός. πᾶς ἀνὴρ προσευχόμενος ἢ προφητεύων κατὰ κεφαλῆς ἔχων καταισχύνει τὴν ἑαυτοῦ κεφαλήν. πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύουσα ἀκατακαλύπτῳ τῇ κεφαλῇ καταισχύνει τὴν κεφαλὴν ἑαυτῆς. ἓν γάρ ἐστι καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρημένῃ. εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνή, καὶ κειράσθω. εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι, κατακαλυπτέσθω. ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλήν, εἰκὼν καὶ δόξα θεοῦ ὑπάρχων, γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρός ἐστιν. οὐ γὰρ ἐστὶν ἀνὴρ ἐκ γυναικός, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός. καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα. διατοῦτο ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τοὺς ἀγγέλους. πλὴν οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς ἐν κυρίῳ. ὥσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρός, οὕτω καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικός. τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ. ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε. πρέπον ἐστὶ γυναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ θεῷ προσεύχεσθαι. ἢ οὐδὲ αὐτὴ ἡ φύσις διδάσκει ὑμᾶς, ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾷ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστίν, γυνὴ δὲ ἐὰν κομᾷ δόξα αὐτῇ ἐστιν ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται αὐτῇ. εἰ δέ τις δοκεῖ φιλόνεικος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ ἔχομεν οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ θεοῦ. τοῦτο δὲ παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ, ὅτι οὐκ εἰς τὸ κρεῖττον ἀλλ' εἰς τὸ ἧττον συνέρχεσθε. πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομένων ὑμῶν ἐν ἐκκλησίᾳ, ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέρος τι πιστεύω. δεῖ γὰρ καὶ ἐν ὑμῖν αἱρέσεις εἶναι, ἵνα οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν. συνερχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτό, οὐκ ἔστι κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν. ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν. καὶ ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς δὲ μεθύει. μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν, ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύνε-

bitis vel aliud quid facitis: omnia in gloriam dei facite. Sine offensione estote iudeis et gentibus et ecclesie dei: sicut et ego per omnia omnibus placeo: non querens quod mihi utile est: sed quod multis ut salui fiant. Colo.3.c. sup.4.b.

Cap. xi.

A Imitatores mei estote sicut et ego christi. Laudo autem vos fratres quod per omnia mei memores estis: et sicut tradidi vobis precepta mea tenetis. Volo autem vos scire: quod omnis viri caput christus est: caput autem mulieris vir: caput vero christi deus. Ephe.5.c. Omnis vir orans aut prophetans velato capite deturpat caput suum. Omnis autem mulier orans aut prophetans non velato capite deturpat caput suum. Unum est enim ac si decaluetur. Nam et si non velatur mulier: tondeatur. Si vero turpe est mulieri tonderi aut decaluari: velet caput suum. Vir quidem non debet velare caput suum quoniam imago et gloria dei est: mulier autem gloria viri est. Non enim vir ex muliere est: sed mulier ex viro. B Etenim non est creatus vir propter mulierem: sed mulier propter virum. Gene.2.d. Ideo debet mulier velamen habere super caput suum et propter angelos. Verumtamen neque vir sine muliere: neque mulier sine viro in domino. Nam sicut mulier de viro ita et vir per mulierem. Omnia autem ex deo. Vos ipsi iudicate. Decet mulierem non velatam orare deum? Nec ipsa natura docet vos. quod vir quidem si comam nutriat ignominia est illi: mulier vero si comam nutriat gloria est illi: quoniam capilli pro velamine ei dati sunt. Si quis autem videtur contentiosus esse: nos talem consuetudinem non habemus neque ecclesia dei. Hoc autem precipio non laudans: quod non in melius sed in deterius convenitis. C Primum quidem convenientibus vobis in ecclesiam audio scissuras esse inter vos: et ex parte credo. Nam oportet et hereses esse: ut et qui probati sunt manifesti fiant in vobis. Convenientibus ergo vobis in unum: iam non est dominicam cenam manducare. Unusquisque enim suam cenam presumit ad manducandum. Et alius quidem esurit: alius autem ebrius est. Numquid domos non habetis ad manducandum et bibendum? aut ecclesiam dei contemnitis: et confunditis

τε τοὺς μὴ ἔχοντας. Τί ὑμῖν εἴπω. ἐπαινέ-
σω ὑμᾶς ἐν τούτῳ, οὐκ ἐπαινῶ. ἐγὼ γὰρ
παρέλαβον ἀπὸ τοῦ κυρίου, ὃ καὶ παρέ-
δωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ κύριος ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ
ᾗ παρεδίδοτο ἔλαβεν ἄρτον, καὶ εὐχαρισ-
τήσας ἔκλασε, καὶ εἶπε. λάβετε φάγετε. τοῦ-
τό μου ἐστὶ τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλώ-
μενον. τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.
ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆ-
σαι λέγων. τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ δι-
αθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι. τοῦτο ποιεῖ-
τε ὁσάκις ἂν πίνητε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.
ὁσάκις γὰρ ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον
καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο πίνητε, τὸν θάνατον
τοῦ κυρίου καταγγέλλετε ἄχρις οὗ ἂν ἔλ-
θῃ. ὥστε ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον τοῦτον, ἢ πί-
νῃ τὸ ποτήριον τοῦ κυρίου ἀναξίως, ἔνο-
χος ἔσται τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος
τοῦ κυρίου. δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυ-
τόν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ
τοῦ ποτηρίου πινέτω. ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ
πίνων ἀναξίως, κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πί-
νει μὴ διακρίνων τὸ σῶμα τοῦ κυρίου. διὰ
τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωσ-
τοι καὶ κοιμῶνται ἱκανοί. εἰ γὰρ ἑαυτοὺς διε-
κρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα. κρινόμενοι δὲ
ὑπὸ τοῦ κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν
τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. ὥστε ἀδελφοί
μου συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν ἀλλή-
λους ἐκδέχεσθε. εἰ δέ τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσ-
θιέτω, ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε. τὰ δὲ
λοιπὰ ὡς ἂν ἔλθω διατάξομαι. Cap. 12.

Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν ἀδελφοί οὐ θέ-
λω ὑμᾶς ἀγνοεῖν. οἴδατε ὅτι ὅτε ἔθνη ἦ-
τε πρὸς τὰ εἴδωλα τὰ ἄφωνα ὡς ἂν ἤγεσ-
θε ἀπαγόμενοι. διὸ γνωρίζω ὑμῖν ὅτι οὐ-
δεὶς ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν λέγει ἀνάθε-
μα ἰησοῦν. καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν κύρι-
ον ἰησοῦν, εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. διαιρέ-
σεις δὲ χαρισμάτων εἰσί, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦ-
μα. καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσί, καὶ ὁ αὐ-
τὸς κύριος. καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰ-
σίν, ὁ δὲ αὐτός ἐστι θεὸς ὁ ἐνεργῶν τὰ πάν-
τα ἐν πᾶσιν. ἑκάστῳ δὲ δίδοται ἡ φανέρω-
σις τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον. ᾧ
μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος δίδοται λό-
γος σοφίας. ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως κα-
τὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα. ἑτέρῳ δὲ πίστις ἐν τῷ
αὐτῷ πνεύματι. ἄλλῳ δὲ χαρίσματα ἰα-
μάτων ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι. ἄλλῳ δὲ ἐ-
νεργήματα δυνάμεων. ἄλλῳ δὲ προφητεί-
α. ἄλλῳ δὲ διακρίσεις πνευμάτων. ἑτέρῳ
δὲ γένη γλωσσῶν. ἄλλῳ δὲ ἑρμηνεία γλω-

cos q nõ hñt. Quid dicã vobis. Lau-
do vos in hoc: non laudo. Ego enim
accepi a dño qđ τ tradidi
vobis: qm̃ dñs iesus in qua nocte
tradebať accepit panem τ gr̃as agens
fregit τ dixit. Accipite τ mãducate. D Mt. 26. c. Mr. 14. c. Luc. 22. b.
ẽ corp⁹ meũ qđ p vobis tradeť. Hoc Sup. 10. d.
Hoc facite in meam commemorationẽ.
Silr̃ τ calicem postq̃ cenauit
dicens. Hic calix nouũ testamentũ est
in meo sanguine. Hoc facite
quotiẽscũq3 biberitis in meã ꝯmẽoratõe3.
Quotiẽscũq3 eĩ mãducabitis panẽ hunc
τ calicẽ bibetis: morte3
dñi annunciabitis donec veniat. bibe
Itaq3 q̇cũq3 mãducauerit panẽ hunc τ
berit calicem domini indigne: reus
erit corporis τ sanguinis
domini. Probet autem semetipsũ3 hõ E
τ sic de pane illo edať τ de
calice bibat. Qui enim manducat et Mt. 26. b.
bibit idigne: iudiciũ sibi mãducat τ bi-
bit: non diiudicãs corpus dñi. Ideo
inter vos multi infirmi τ imbecilles: τ
dormiũt multi. Qđ si nosmetipos diiu-
dicarem⁹: nõ vtiq3 iudicaremur. Dũ iu-
dicamur ãt a dño corripimur: vt nõ cũ
hoc mũdo dãnemur. Itaq3 fratres
mei cũ ꝯuenitis ad mãducãdũ inuice3
expectate. Si q̇s esurit: domi mãdu-
cet: vt nõ in iudiciũ ꝯueniatis.
Cetera ãt cũ venero disponã. Cap. 12.

DE spiritalib⁹ ãt nolo gẽtes A
vos ignorare frẽs. Scitis ãt qm̃ cũ
eẽtis: ad simulacra muta put ducebami-
ni eũtes. Iđ notũ vobis facio: q nemo
in spiritu dei loquens dicit anathema
iesu. Et nemo potest dicere dominus
iesus nisi in spiritu sctõ. Diuisiones
xo gratiarũ sunt: idem autem spirit⁹.
Et diuisiões ministrationũ sũt: idẽ aũt
dñs. Et diuisiones operationum sunt:
idem vero deus qui operatur omnia
i oib⁹. Vnicuiq3 aũt dať manifestatio
spiritus ad vtilitatem. Alij
quidem per spiritum datur sermo
sapientie: alij autem sermo scie scđm
eundem spiritum. Alteri fides in
eodem spiritu: alij gratia sanitatum
in vno spiritu. Alij operatio B
virtutum: alij prophetia:
alij discretio spirituum: alij
genera liguar̃: alij iterp̃tatio sermonũ.

σσών. πάντα δε ταύτα ενεργεί το εν και το
αυτό πνεύμα, διαιρούν ιδία εκάστω καθώς
βούλεται. καθάπερ γαρ το σώμα εν εστί,
και μέλη έχει πολλά, πάντα δε τα μέλη
του σώματος του ενός πολλά όντα εν εσ=
τι σώμα, ούτω και ο χριστός. και γαρ εν ε
νί πνεύματι ημείς πάντες εις εν σώμα εβαπ=
τίσθημεν, είτε ιουδαίοι, είτε έλληνες, είτε
δούλοι, είτε ελεύθεροι. και πάντες εις εν
πνεύμα εποτίσθημεν. και γαρ το σώμα ουκ
εστίν εν μέλος, αλλά πολλά. εάν είπη ο
πους, ότι ουκ ειμί χειρ ουκ ειμί εκ του
σώματος, ου παρά τούτο ουκ εστίν εκ του
σώματος. και εάν είπη το ους, ότι ουκ ειμί
οφθαλμός ουκ ειμί εκ του σώματος, ου
παρά τούτο ουκ εστίν εκ του σώματος. ει ό
λον το σώμα οφθαλμός, που η ακοή. ει ό
λον ακοή, που η όσφρησις. νυνί δε ο θεός έ
θετο τα μέλη εν έκαστον αυτών εν τω σώμα
τι καθώς ηθέλησεν. ει δε ην τα πάντα εν μέ=
λος, που το σώμα. νυν δε πολλά μεν μέ=
λη, εν δε σώμα. ου δύναται δε ο οφθαλ=
μός ειπείν τη χειρί, χρείαν σου ουκ έχω, η
πάλιν η κεφαλή τοις ποσί, χρείαν υμών
ουκ έχω. αλλά πολλώ μάλλον τα δοκούν
τα μέλη του σώματος ασθενέστερα υπάρ=
χειν, αναγκαία εστί. και α δοκούμεν ατιμό=
τερα είναι του σώματος, τούτοις τιμήν πε=
ρισσοτέραν περιτίθεμεν. και τα ασχήμονα η
μών ευσχημοσύνην περισσοτέραν έχει. τα
δε ευσχήμονα ημών ου χρείαν έχει. αλλ' ο
θεός συνεκέρασε το σώμα τω υστερούντι
περισσοτέραν δους τιμήν, ίνα μη η σχίσμα
εν τω σώματι, αλλά το αυτό υπέρ αλλή=
λων μεριμνώσι τα μέλη. και είτε πάσχει εν
μέλος, συμπάσχει πάντα τα μέλη, είτε δο=
ξάζεται εν μέλος, συγχαίρει πάντα τα μέλη.
υμείς δε εστέ σώμα χριστού και μέλη
εκ μέρους. και ους μεν έθετο ο θεός εν
τη εκκλησία, πρώτον αποστόλους, δεύ=
τερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, έ=
πειτα δυνάμεις, είτα χαρίσματα ιαμάτων,
αντιλήψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσών.
μη πάντες απόστολοι. μη πάντες προ
φήται. μη πάντες διδάσκαλοι. μη πάν=
τες δυνάμεις. μη πάντες χαρίσματα έ=
χουσιν ιαμάτων. μη πάντες γλώσσαις λα
λούσι. μη πάντες διερμηνεύουσι. ζηλούτε δε
τα χαρίσματα τα κρείττονα. και έτι καθ' υπερ
βολήν οδόν υμίν δείκνυμι. Ca.13.

Εάν ταις γλώσσαις των ανθρώπων λα=
λώ και των αγγέλων, αγάπην δε μη
έχω, γέγονα χαλ=

Hec aũt omnia operatur vnus atq;
idem spiritus: diuidens singulis prout
vult. Sicut enim corpus vnum est Roma.12.b. Ephe.4.a.
& mẽbra habet multa: oĩa aũt mẽbra
corporis cũ sint multa: vnũ tñ corpus
ita & xp̃s. Etenim in vno sunt:
spiritu oẽs nos in vnũ corpus baptiza
ti sumus: siue iudei siue gentiles: siue
serui siue liberi: & omnes in vno
spũ potati sumus. Nam & corpus nõ
est vnũ mẽbrũ sed multa. Si dixerit
pes: q̃m nõ sum manus nõ sum de
corpore: num ideo non est de
corpore? Et si dixerit auris: q̃m nõ sum C
oculus, non sum de corpore: num
ideo nõ est de corpore? Si totum
corpus oculus: vbi auditus? Si autem
auditus: vbi odoratus? Nũc aũt posuit deus
membra vnumquodq; eorum in corpore
sicut voluit. Quod si essent oĩa vnũ mẽbrũ:
vbi corpus? Nũc aũt multa quidẽ mẽbra:
vnũ aũt corpus. Non potest aũt oculus
dicere manui: opera tua nõ indigeo: a
ut iterum caput pedibus: nõ estis mihi neces
sarij. Sed multo magis que videntur
membra corporis infirmiora esse:
necessariora sunt. Et que putamus igno
biliora mẽbra esse corporis: his honorẽ abũ
dantiorẽ circũdamus. Et que inhonesta sũt no
stra abundantiorem honestatem habẽt.
Honesta aũt nostra nullius egent. Sed D
deus temperauit corpus ei cui deerat
abũdantiorẽ tribuẽdo honorem vt nõ sit
scisma in corpore: sed in idipsum pro in
uicẽ sollicita sint mẽbra. Et si quid patit Roma.8.b. Hebre.4.d
vnũ mẽbrũ: cõpatiũtur oĩa mẽbra. Si
ue gloriat vnũ mẽbrũ: congaudẽt oĩa mẽbra.
Vos aũt estis corpus christi & mẽbra Ephe.4.d.
de mẽbro. Et quosdã quidẽ posuit deus in
ecclesia: primum apostolos: secundo
prophetas: tertio doctores: deinde
virtutes: exinde gratias curationum:
opitulatiões: gubernatiões: gña ligua
rum: interptationes sermonũ. Nunquid oẽs
apli? Nunquid oẽs pphete? Nunquid oẽs
doctores? Nunquid oẽs virtutes? Nunquid
oẽs grãs hñt curationũ? Nũquid oẽs lin
guis loquũt? Nũquid oẽs iterptant? Emu j.14.a.
lamini aũt charismata meliora: et adhuc
excellẽtiorẽ viã vobis demõstro. Cap.13.

Si linguis hominum loquar A
& angelorum: charitatẽ autem non
habeam: factus sum velut es

κός ἠχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. καὶ ἐὰν ἔ
χω προφητείαν καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάν
τα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἐὰν ἔχω
πᾶσαν τὴν πίστιν ὥστε ὄρη μεθιστά-
νειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθέν εἰμι. καὶ
ἐὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου,
καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα καυ
θήσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφε
λοῦμαι. ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύε-
ται. ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ. ἡ ἀγάπη οὐ περ
περεύεται, οὐ φυσιοῦται, οὐκ ἀσχημο-
νεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται,
οὐ λογίζεται τὸ κακόν, οὐ χαίρει ἐπὶ
τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ. πάν-
τα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπί
ζει, πάντα ὑπομένει. ἡ ἀγάπη οὐδέποτε
ἐκπίπτει. εἴτε δὲ προφητεῖαι καταργηθή-
σονται, εἴτε γλῶσσαι παύσονται, εἴτε
γνῶσις καταργηθήσεται. ἐκ μέρους δὲ
γινώσκομεν, καὶ ἐκ μέρους προφητεύο-
μεν. ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τότε τὸ
ἐκ μέρους καταργηθήσεται. ὅτε ἤμην νή-
πιος, ὡς νήπιος ἐλάλουν, ὡς νήπιος ἐ-
φρόνουν, ὡς νήπιος ἐλογιζόμην. ὅτε δὲ
γέγονα ἀνήρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου.
βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι᾽ ἐσόπτρου ἐν αἰ-
νίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρό-
σωπον. ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ
ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην. νυ
νὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρί
α ταῦτα. μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.

Cap. 14.

Διώκετε τὴν ἀγάπην, ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευ
ματικά, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύη-
τε. ὁ γὰρ λαλῶν γλώσσῃ, οὐκ ἀνθρώποις
λαλεῖ, ἀλλὰ τῷ θεῷ. οὐδεὶς γὰρ ἀκούει.
πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια. ὁ δὲ προ-
φητεύων, ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ
παράκλησιν καὶ παραμυθίαν. ὁ λαλῶν γλώ
σσῃ ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ, ὁ δὲ προφητεύων ἐκ
κλησίαν οἰκοδομεῖ. θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς
λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προφη-
τεύητε. μείζων γὰρ ὁ προφητεύων, ἢ ὁ λα
λῶν γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύει ἵνα ἡ
ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ. νυνὶ δὲ ἀδελφοί ἐ
ὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν τί ὑ
μᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω, ἢ ἐν ἀ
ποκαλύψει, ἢ ἐν γνώσει, ἢ ἐν προφητείᾳ,
ἢ ἐν διδαχῇ. ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν
διδόντα εἴτε αὐλός, εἴτε κιθάρα, ἐὰν δια-
στολὴν τοῖς φθόγγοις μὴ δῷ, πῶς γνωσθή
σεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον. καὶ
γὰρ ἐὰν ἄδηλον φωνὴν σάλπιγξ δῷ, τίς

b. In aliis exemplaribus grecis habetur. καυχήσωμαι. Idest glorier, ut ait beatus Hieronymus super epistola ad galatas capit. 5. vide ibi.

sonãs aut cymbalũ tiniẽs. Et si habue
ro pphetiã et nouerim mysteria omnia
et omnem scientiam: et si habuero ooo
oẽm fidem ita vt montes transferam:
charitatẽ aũt nõ habuero: nihil sũ. Et
si distribuero in cibos paupez oẽs facul B
tates meas: et si tradidero corpꝰ meuz
ita vt ardeã: charitatẽ aũt nõ habuero
nihil mihi pdest. Charitas patiẽs est:
benigna ẽ. Charitas nõ emulat nõ agit Inf. 10. d.
pperã: nõ inflatur nõ ẽ ambitiosa: oooo
non querit que sua sunt. Non irritatur: Phil. 2. a.
non cogitat malum: non gaudet super
iniqtate: cogaudet ãt veritati. Omnia
suffert: oĩa credit: omnia sperat oooo C
omnia sustinet. Charitas nunq̃ oooooo
excidit. Siue pphetie euacuabuntur oo
siue lingue cessabunt: siue oooooooooo
scientia destruetur. Ex parte enim oooo
cognoscimꝰ: et ex pte prophetamus. ooo
Cum aũt venerit qđ perfectum est: oooo
euacuabit qđ ex pte ẽ. Cũ essez puulus
loq̃bar vt puulꝰ: sapiebã vt paruulus:
cogitabam vt paruulus. Qñ autem oo D
fctũs sum vir: euacuaui q̃ erant puuli.
Videmus nũc p speculũ in enigmate:
tũc aũt facie ad faciem. ooo ooooooooo
Nunc cognosco ex parte: tunc autem
cognoscaz sicut et cognitus sum. Nunc
ãt manẽt fides: spes: charitas: tria oo
hec. Maior autem horum est charitas.

Cap. 14.

Sectamini charitatẽ: emulamini spi A
ritualia: magis ãt vt pphetetis. oo
Qui eniz loquitur lingua: nõ hoibus Sup. 12. d.
loquitur sed deo. Nemo enim audit.
Spũ ãt loq̃t mysteria. Nã q̃ pphetat:
hominibus loquit ad edificationem et
exhortationẽ et ꝯsolationez. Qui loq̃t li
gua semetipz edificat: q̃ ãt pphetat ec
clesiaz dei edificat. Volo ãt omnes vos
loq̃ linguis: magis autem prophetare.
Nã maior est qui prophetat q̃z q̃ loqui-
tur linguis: nisi forte iterpretetur vt oo
ecclia edificationẽ accipiat. Nũc ãt frẽs
si venero ad vos liguis loquẽs: q̃d vo
bis pdero: nisi vobis loquar: aut in re
uelatiõe: aut in scia: aut in prophetia:
aut i doctrina. Tñ q̃ sine aĩa sunt vocẽ
dãtia siue tibia: siue cithara: nisi disti-
ctionẽ sonituũ dederit: quomodo scietur
id qđ canit aut qđ citharizatur. Eteniz
si incertam vocem det tuba: quis oo

παρασκευάσεται εις πόλεμον. ούτω και
υμείς διά της γλώσσης εάν μη εύσημον
λόγον δώτε, πως γνωσθήσεται το λαλού
μενον, έσεσθε γαρ εις αέρα λαλούντες. το=
σαύτα ει τύχοι γένη φωνών εστίν εν κόσ=
μω, και ουδέν αυτών άφωνον. εάν ουν μη
ειδώ την δύναμιν της φωνής, έσομαι τω λα
λούντι βάρβαρος, και ο λαλών εν εμοί βάρ
βαρος. ούτω και υμείς επεί ζηλωταί εστέ
πνευμάτων προς την οικοδομήν της εκκλη
σίας ζητείτε ίνα περισσεύητε. διόπερ ο λαλών
γλώσση προσευχέσθω ίνα διερμηνεύη. εάν
γαρ προσεύχωμαι γλώσση, το πνεύμα μου
προσεύχεται, ο δε νους μου άκαρπος εστί.
τι ουν εστί. προσεύξομαι τω πνεύματι, προ
σεύξομαι δε και τω νοΐ. ψαλώ τω πνεύματι,
ψαλώ δε και τω νοΐ. επεί εάν ευλογήσης
τω πνεύματι, ο αναπληρών τον τόπον του
ιδιώτου πως ερεί το αμήν επί τη ση ευ=
χαριστία, επειδή τι λέγεις ουκ οίδε. συ μεν
γαρ καλώς ευχαριστείς, αλλ ο έτερος ουκ
οικοδομείται. ευχαριστώ τω θεώ μου πάν
των υμών μάλλον γλώσσαις λαλών. αλλ
εν εκκλησία θέλω πέντε λόγους διά του νο
ός μου λαλήσαι, ίνα και άλλους κατηχήσω,
ή μυρίους λόγους εν γλώσση. αδελφοί
μη παιδία γίνεσθε ταις φρεσίν, αλλά τη κα
κία νηπιάζετε, ταις δε φρεσί τέλειοι γίνεσθε.
εν τω νόμω γέγραπται. ότι εν ετερογλώ=
σσοις και εν χείλεσιν ετέροις λαλήσω τω λα
ώ τούτω, και ουδ ούτως εισακούσονται
μου λέγει κύριος. ώστε αι γλώσσαι εις ση
μείον εισίν, ου τοίς πιστεύουσιν αλλά τοις
απίστοις, η δε προφητεία ου τοις απίστοις,
αλλά τοις πιστεύουσιν. εάν ουν συνέλθη η
εκκλησία όλη επί το αυτό και πάντες γλώ
σσαις λαλώσιν, εισέλθωσι δε ιδιώται ή άπι
στοι, ουκ ερούσιν ότι μαίνεσθε. εάν δε πάν
τες προφητεύωσιν, εισέλθη δε τις άπιστος
ή ιδιώτης, ελέγχεται υπό πάντων, ανακρί=
νεται υπό πάντων. και ούτω τα κρυπτά
της καρδίας αυτού φανερά γίνεται, και
ούτω πεσών επί πρόσωπον προσκυνή=
σει τω θεώ, απαγγέλλων ότι ο θεός όντως
εν υμίν εστί. τι ουν εστίν αδελφοί. όταν
συνέρχησθε έκαστος υμών ψαλμόν έχει,
διδαχήν έχει γλώσσαν έχει, αποκάλυψιν
έχει, ερμηνείαν έχει, πάντα προς οικοδομήν
γινέσθω. είτε γλώσση τις λαλεί κατά δύο,
ή το πλείστον τρείς και ανά μέρος, και εις
διερμηνευέτω. εάν δε μη η διερμηνευτής σι=
γάτω εν εκκλησία, εαυτώ δε λαλείτω, και

parabit se ad bellum? Ita et
vos per linguam nisi manifestum
sermonē dederitis: quō scietur id qd̄ dr̄:
eritis enim in aera loquētes. Tā mul=
ta vt puta genera liguarū sūt in hoc mū=
do: & nihil sine voce est. Si ergo nescie B
ro virtutem vocis: ero ei cui loquor
barbarus: & qui loquit mihi barbarus.
Sic & vos quoniam emulatores estis
spirituum ad edificationem ecclesie
querite vt abundetis: et ideo qui loqui
tur lingua oret vt interpretetur. Nā si
orem lingua: spiritus meus
orat: mens autem mea sine fructu est.
Quid ergo est? Orabo spū: orabo
& mente. Psallam spiritu:
psallam & mente. Ceterum si bn̄dixeris
spiritu: quis supplet locum
idiote? Quō dicet amē sup tuā bn̄di=
ctionē? Qm̄ quid dicas nescit. Nā tu q̄
dē bene grās agis: sʒ alter non
edificat. Grās ago deo meo ꝙ oium
vestrum lingua loquor. Sed
in ecclesia volo quinqʒ verba sensu
meo loqui: vt et alios instruam
q̄ȝ decē milia verborū in lingua. Fra=
tres nolite pueri effici sensib9: sed mali
tia puuli estote: sensib9 āt pfecti estote.
In lege ei scriptū est. Qm̄ in alijs lin= Esaie.28.a.
guis et in labijs loquar populo
huic: et nec sic exaudient
me dicit dn̄s. Itaqʒ lingue in signum C
sunt non fidelibus sed
infidelibus: pphetie aūt nō infidelibus:
sed fidelibus. Si ergo conueniat
vniuersa ecclesia in vnuʒ & omnes lin=
guis loquant: itrēt aūt idiote aut infide
les: nōne dicēt q̄d isanitis? Si āt oēs
pphetēt: intrat aūt q̄s infidelis
vel idiota: ↄuincit ab oibus: diiudicat
ab omnibus. Occulta enim
cordis eius manifesta fiunt: et
ita cadens in faciem adorabit
deum: pronuncians ꝙ vere deus
in vobis sit. Quid ergo est frēs? Cuʒ
ↄuenitis vnusquisqʒ vestrū psalmuʒ hʒ:
doctrinā hʒ: apocalypsin hʒ: liguā hʒ:
iterp̄tationē hʒ: oia ad edificationē
fiāt. Siue lingua quis loquit: sʒ duos:
aut vt multū tres: & p partes: & vnus
interp̄tet. Si aūt nō fuerit iterpres ta=
ceat in ecclesia: sibi autem loquatur: et

/Τω θεώ. ϖροφήται Λύο η Τρείς λαλείτωσαμ,
και/οι άλλοι Λιακριμέτωσαμ. εάμ Λε άλλω
αποκαλυφθή καθημεμω,/ο πρώτος σιγάτω.
Λύμασθε γαρ καθ έμα έκαστοι ϖάμτες ϖρο=
φητεύειμ, ίμα ϖάμτες μαμθάμωσι, και ϖάμ=
τες ϖαρακαλώμται. και ϖμεύματα ϖροφη=
τώμ ϖροφήταις υϖοτάσσεται. ου γαρ εσ=
τίμ ακαταστασίας/ο θεός αλλά ειρήμης, ως εμ
ϖάσαις/Ταις εκκλησίαις/Τωμ αγίωμ. /αι γυ=
ναίκες υμώμ εμ/Ταις εκκλησίαις σιγάτωσαμ.
ου γαρ εϖιτέτραπται αυτοίς λαλείμ αλλ
υϖοτάσσεσθαι, καθώς και/ο μόμος λέγει. ει
Λε Τι μαθείμ εθέλουσιμ, εμ οίκω/Τους ιΛίους
άμΛρας εϖερωτάτωσαμ. αισΧρόμ γαρ εσ=
τίμ εμ εκκλησία γυμαιξί λαλείμ. η αφ υμώμ
/ο λόγος/Του θεού εξήλθεμ, η εις υμάς μό=
μους κατήμτησεμ. ει Τις Λοκεί ϖροφήτης εί=
μαι η ϖμευματικός, επιγιμωσκέτω α γράφω
υμίμ, ότι κυρίου εισίμ εμτολαί. ει Λε Τις αγ
μοεί, αγμοείτω. ώστε αΛελφοί μου ζηλούτε
/Το ϖροφητεύειμ, και/Το λαλείμ γλώσσαις
μη κωλύετε. ϖάμτα ευσΧημόμως και κατά
Τάξιμ γιμέσθω. Cap.15.

Γμωρίζω Λε υμίμ αΛελφοί/Το ευαγγέλι=
ομ ο ευηγγελισάμημ υμίμ, ο και ϖαρε=
λάβετε, εμ ω και εστήκατε, Λι ου και σώζεσ
θε, Τίμι λόγω ευηγγελισάμημ υμίμ, ει κατέ=
Χετε, εκτός ει μή εική εϖιστεύσατε. ϖαρέΛω=
κα γαρ υμίμ εμ ϖρώτοις ο και παρέλαβομ,
ότι Χριστός αϖέθαμεμ υπέρ/Τωμ αμαρτιώμ
ημώμ κατά/Τας γραφάς, και ότι ετάφη, και
ότι εγήγερται/Τη Τρίτη ημέρα κατά/Τας γρα
φάς, και ότι ώφθη κηφά, είτα/Τοις ΛώΛεκα.
έϖειτα ώφθη επάμω ϖεμτακοσίοις αΛελφοίς
εφάπαξ. εξ ωμ/οι πλείους μέμουσιμ έως άρ=
τι, Τιμές Λε και εκοιμήθησαμ. έπειτα ώφθη ια=
κώβω, έπειτα/Τοις αϖοστόλοις ϖάσιμ. έσ=
Χατομ Λε ϖάμτωμ ωσπερεί/Τω εκτρώματι
ώφθη καμοί. εγώ γαρ ειμί/ο ελάΧιστος
/Τωμ αποστόλωμ, ος ουκ ειμί ικαμός καλείσ
θαι αϖόστολος, Λιότι εΛίωξα/Τημ εκκλησίαμ
/Του θεού. Χάριτι Λε θεού ειμί ο ειμί, και/η
Χάρις αυτού/η εις εμέ ου κεμή εγεμήθη, αλ=
λά ϖερισσότερομ αυτώμ ϖάμτωμ εκοπί=
ασα. ουκ εγώ Λε αλλ/η Χάρις/Του θεού/η
συμ εμοί. είτε ουμ εγώ είτε εκείμοι, ού=
τω κηρύσσομεμ, και ούτως επιστεύσατε.
ει Λε Χριστός κυρύσσεται ότι εκ μεκρώμ ε=
γήγερται, πως λέγουσι Τιμές εμ υμίμ ότι α
μάστασις μεκρώμ ουκ εστίμ. ει Λε αμάστα=
σις μεκρώμ ουκ εστίμ, ουΛέ Χριστός εγήγερ
ται. ει Λε Χριστός ουκ εγήγερται, κεμόμ

deo. Prophete aũt duo aut tres dicãt:
& ceteri diiudicent. Quod si alij
reuelatũ fuerit sedenti: prior taceat.
Potestis eñ oẽs per singulos ꝓpheta= D
re: vt omnes discant & omnes
exhortentur. Et spiritus prophetarum
ꝓphetis subiecti sũt. Nõ eñ dissensiõis est 1.Thi.2.c.
deus sed pacis: sicut et in
oibus ecclesijs sanctoꝝ doceo. Mulie=
res in ecclesijs taceant.
Nõ eñ ꝑmittitur eis loqui sed
subditas esse: sicut & lex dicit. Si Gene.3.c.
q̇d aũt volunt discere: domi viros suos
interrogent. Turpe est enim
mulieri loqui in ecclesia. An a vobis
verbum dei processit: aut in vos solos
peruenit? Si quis videtur ꝓpheta eẽ
aut spiritualis: cognoscat que scribo
vobis: qꝛ dñi sunt mãdata. Si q̇s aũt i=
gnorat: ignorabitur. Itaqꝫ frẽs emulami
ni prophetare: & loqui linguis
nolite ꝓhibere. Oia autẽ honeste & sꝫ
ordinem fiant in vobis. Cap.15.

Notũ aũt vobis facio frẽs euãgeliũ A
qđ predicaui vobis: qđ & accepistis: Gala.1.d.
in quo & statis: ꝑ quod & saluamini:
q̄ rõne predicauerim vobis: si tenetis:
nisi frustra credidistis. Tradidi
enim vobis in primis quod & accepi:
qm̃ christus mortuus est pro peccatis
nr̃is sꝫ scripturas: et qꝛ sepultꝰ est: et
qꝛ resurrexit tertia die sꝫm scripturas:
& qꝛ visus ẽ cephe: et pꝰ hoc vndecim.
Deĩde visus ẽ plus q̄ q̇ngẽtis fratribꝰ
simul: ex q̇bꝰ multi manẽt vsqꝫ adhuc:
q̇dã aũt dormierũt. Deinde visus est ia
cobo: deĩde aplĩs omnibus. Nouissime Gala.1.
autem omnium tanq̄ abortiuo Act.9.b.
visus est & mihi. Ego eñ sum minimus Ephe.3.b.
aplõꝝ: qui non sum dignus vocari
aplus: qm̃ persecutus sum ecclesiam B
dei. Gratia aũt dei sum id qđ sum: &
gratia eius in me vacua nõ fuit: sed
abundantius illis omnibus laboraui.
Non ego autem sed gratia dei
mecum. Siue enim ego siue illi: sic
predicauimus et sic credidistis.
Si autẽ xp̃s predicatur q resurrexit a
mortuis: quõ quidã dicũt in vobis qm̃
resurrectio mortuoꝝ nõ ẽ? Si aũt resur=
rectio mortuoꝝ nõ ẽ: neqꝫ xp̃s resurre=
xit. Si aũt xp̃s non resurrexit: inanis est

άρα το κήρυγμα ημών, κενή δε και η πίσ-
τις υμών. ευρισκόμεθα δε και ημείς ψευδο
μάρτυρες του θεού, ότι εμαρτυρήσαμεν κα-
τά του θεού ότι ήγειρε τον Χριστόν ον ουκ
ήγειρεν, είπερ άρα νεκροί ουκ εγείρονται.
ει γαρ νεκροί ουκ εγείρονται, ουδε Χριστός
εγήγερται. ει δε Χριστός ουκ εγήγερται, μα
ταία η πίστις υμών. έτι εστέ εν ταις αμαρτί-
αις υμών. άρα και οι κοιμηθέντες εν Χριστώ
απώλοντο. ει εν τη ζωή ταύτη ηλπικότες εσ
μέν εν Χριστώ μόνον, ελεεινότεροι πάντων
ανθρώπων εσμέν. νυνί δε Χριστός εγήγερ-
ται εκ νεκρών, απαρχή των κεκοιμημένων εγέ
νετο. επειδή γαρ δι ανθρώπου ο θάνατος
και δι ανθρώπου ανάστασις νεκρών. ώσπερ
γαρ εν τω αδάμ πάντες αποθνήσκουσιν, ού
τω και εν τω Χριστώ πάντες ζωοποιηθήσον
ται. έκαστος δε εν τω ιδίω τάγματι. απαρ-
χή Χριστός, έπειτα οι του Χριστού εν τη πα
ρουσία αυτού. είτα το τέλος όταν παραδώ
την βασιλείαν τω θεώ και πατρί, όταν κα-
ταργήση πάσαν αρχήν και πάσαν εξουσίαν
και δύναμιν. δει γαρ αυτόν βασιλεύειν ά-
χρις ου αν θη πάντας τους εχθρούς υπό
τους πόδας αυτού. έσχατος εχθρός καταρ
γείται ο θάνατος. πάντα γαρ υπέταξεν υπό
τους πόδας αυτού. όταν δε είπη ότι πάν-
τα υποτέτακται, δηλονότι εκτός του υπο
τάξαντος αυτώ τα πάντα. όταν δε υποταγή
αυτώ τα πάντα, τότε και αυτός ο υιός υ-
ποταγήσεται τω υποτάξαντι αυτώ τα πάν
τα, ίνα η ο θεός τα πάντα εν πάσιν. επεί
τι ποιήσουσιν οι βαπτιζόμενοι υπέρ των
νεκρών. ει όλως νεκροί ουκ εγείρονται, τι
και βαπτίζονται υπερ των νεκρών. τι και
ημείς κινδυνεύομεν κατά πάσαν ώραν. καθ
ημέραν αποθνήσκω νη την υμετέραν καύ-
χησιν, ην έχω εν Χριστώ ιησού τω κυρίω η
μών. ει κατά άνθρωπον εθηριομάχησα εν ε-
φέσω, τι μοι το όφελος ει νεκροί ουκ εγεί
ρονται. φάγωμεν και πίωμεν, αύριον γαρ α
ποθνήσκομεν. μη πλανάσθε. φθείρουσιν ήθη
Χρηστά ομιλίαι κακαί. εκνήψατε δικαίως
και μη αμαρτάνετε. αγνωσίαν γαρ θεού τι
νές έχουσι. προς εντροπήν υμών λέγω.
αλλ ερεί τισ. πως εγείρονται οι νεκροί.
ποίω δε σώματι έρχονται. άφρον συ
ο σπείρεις ου ζωοποιείται εάν μη α-
ποθάνη. και ο σπείρεις, ου το σώμα το
γενησόμενον σπείρεις, αλλά γυμνόν κό-
κκον, ει τύχοι σίτου, η τινός των λοι-
πών. ο δε θεός αυτώ δίδωσι σώ-

predicatio nostra: inanis et fides
vestra. Inuenimur autẽ et falsi testes
dei: qm̃ testimonium diximus aduersus
deum q̃ suscitauerit christum: quẽ non
suscitauit si mortui non resurgunt.
Nã si mortui nõ resurgũt: neq; christ9
resurrexit. Qđ si christus nõ resurrexit
vana est fides vestra. Adhuc ei estis in
pctis vr̃is. Ergo et q̃ dormierũt in xp̃o
perierũt. Si in hac vita tm̃ in xp̃o spe
rãtes sumus: miserabiliores sum9 oĩbus
hoĩbus. Nunc aũt christus resurrexit — Coll. 1. c. 1. Thes. 4. d.
a mortuis primitie dormientium:
quoniam quidem per hominem mors
et p hoiez resurrectio mortuorũ. Et sicut
in adam omnes moriuntur: ita
et in christo omnes viuificabuntur.
Unusquisq; aũt in suo ordine: primitie
xp̃s. Deinde hi qui sunt christi q̃ in ad
uẽtu ei9 crediderũt. Deĩde finis cũ tra
diderit regnũ deo et patri: cum euacua
uerit omnem principatum et potestatem
et v̄tutẽ. Opz autem illum regnare do — ps. 109.
nec ponat omnes inimicos sub
pedib9 ei9. Nouissime aũt inimica de-
struetur mors. Oĩa enĩ subiecit sub
pedibus eius. Cum autẽ dicat omnia
subiecta sunt ei: sine dubio p̃ter eũ q̃
subiecit ei oĩa. Cũ autẽ subiecta fuerit
illi omnia: tunc et ipse filius subiectus
erit illi qui subiecit sibi omnia:
vt sit deus oĩa ĩ oĩbus. Alioquin
quid facient qui baptizantur pro
mortuis? Si oĩno mortui nõ resurgũt: vt q̃d
et baptizantur pro illis? Ut quid et
nos piclitamur oĩ hora? Quotidie
morior per vestrã gloriam fratres: — r. Per vestram gloriam: est modus iurandi in greco.
quã habeo in xp̃o iesu dño nostro.
Si sm̃ hoiez ad bestias pugnaui ephe
si: q̃d mihi prodest si mortui nõ resur-
gũt. Mãducem9 et bibam9 cras eĩ mo — Esaie. 22. d. et. 56. d.
riemur. Nolite seduci. Corrũpũt mores
bonos colloquia mala. Euigilate iuste:
et nolite peccare. Ignorãtiã eĩ dei q̃-
dã hñt. Ad reuerentiam vobis loquor.
Sz dicit aliq̃s. Quõ resurgunt mortui?
Quali aũt corpore venĩẽt. Insipiẽs tu
qđ seminas non viuificaẽ nisi pri9 mo
riaẽ. Et quod seminas: non corpus
qđ futurũ est seminas: sed nudũ granũ:
vt puta tritici aut alicuius ceterorum.
Deus autem dat illi corpus

μα καθώς ηθέλησε, και εκάστω των σπερμά-
των το ίδιον σώμα. ου πάσα σάρξ η αυτή
σάρξ, αλλά άλλη μεν ανθρώπων, άλλη δε
σάρξ κτηνών, άλλη δε ιχθύων, άλλη δε
πτηνών. και σώματα επουράνια, και σώμα-
τα επίγεια. αλλ' ετέρα μεν η των επουρανί-
ων δόξα, ετέρα δε η των επιγείων. άλλη
δόξα ηλίου, και άλλη δόξα σελήνης, και
άλλη δόξα αστέρων. αστήρ γαρ αστέρος
διαφέρει εν δόξη. ούτω και η ανάστασις
των νεκρών. σπείρεται εν φθορά, εγείρεται
εν αφθαρσία. σπείρεται εν ατιμία, εγείρε-
ται εν δόξη. σπείρεται εν ασθενεία, εγείρεται
εν δυνάμει. σπείρεται σώμα ψυχικόν, εγεί-
ρεται σώμα πνευματικόν. εστί σώμα ψυχι-
κόν, και εστί σώμα πνευματικόν, ούτω και
γέγραπται. εγένετο ο πρώτος άνθρωπος α-
δάμ εις ψυχήν ζώσαν, ο έσχατος αδάμ εις
πνεύμα ζωοποιούν. αλλ' ου πρώτον το
πνευματικόν, αλλά το ψυχικόν, έπειτα το
πνευματικόν. ο πρώτος άνθρωπος εκ γης
χοϊκός, ο δεύτερος άνθρωπος ο κύριος εξ
ουρανού. οίος ο χοϊκός, τοιούτοι και οι χο-
ϊκοί, και οίος ο επουράνιος τοιούτοι και οι
επουράνιοι. και καθώς εφορέσαμεν την ει-
κόνα του χοϊκού, φορέσωμεν και την εικόνα
του επουρανίου. τούτο δε φημί αδελφοί,
ότι σαρξ και αίμα βασιλείαν θεού κληρονο-
μήσαι ου δύνανται, ουδέ η φθορά την αφ-
θαρσίαν κληρονομεί. ιδού μυστήριον υμίν
λέγω. πάντες μεν ου κοιμηθησόμεθα, πάν-
τες δε αλλαγησόμεθα, εν ατόμω εν ριπή οφ-
θαλμού, εν τη εσχάτη σάλπιγγι. σαλπίσει
γαρ, και οι νεκροί εγερθήσονται άφθαρτοι,
και ημείς αλλαγησόμεθα. δει γαρ το φθαρ-
τόν τούτο ενδύσασθαι αφθαρσίαν, και το
θνητόν τούτο ενδύσασθαι αθανασίαν. όταν
δε το φθαρτόν τούτο ενδύσηται αφθαρσί-
αν, και το θνητόν τούτο ενδύσηται αθανασί-
αν, τότε γενήσεται ο λόγος ο γεγραμμένος.
κατεπόθη ο θάνατος εις νίκος. πού σου θά-
νατε το κέντρον, πού σου άδη το νίκος. το
δε κέντρον του θανάτου η αμαρτία, η δε δύ-
ναμις της αμαρτίας ο νόμος. τω δε θεώ χά-
ρις τω διδόντι ημίν το νίκος διά του κυρί-
ου ημών ιησού χριστού. ώστε αδελφοί μου
αγαπητοί εδραίοι γίνεσθε, αμετακίνητοι
περισσεύοντες εν τω έργω του κυρίου πάν-
τοτε, ειδότες ότι ο κόπος υμών ουκ εστί κε-
νός εν κυρίω. Cap.16.

Περί δε της λογίας της εις τους αγίους
ώσπερ διέταξα ταις εκκλησίαις της γα-
λατίας, ούτω και υμείς ποιήσατε. κατά μί-

Alia litera greca habet πάντες μεν ουν κοιμηθησόμεθα, αλλ' ου πάντες αλλαγησόμεθα. Id est omnes quidem igitur dormiemus: sed non omnes immutabimur. Vide de hoc beatum Hieronymum in epistola ad Minerium et Alexandrum de resurrectione carnis.

sicut vult: et vnicuique seminum
proprium corpus. Non omnis caro eadem E
caro: sed alia hominum: alia
pecorum: alia volucrum: alia autem piscium.
Et corpora celestia: et corpora
terrestria. Sed alia quidem celestium
gloria: alia autem terrestrium. Alia
claritas solis: alia claritas lune: et
alia claritas stellarum. Stella enim a stella
differt in claritate: sic et resurrectio
mortuorum. Seminatur in corruptione: surget
in incorruptione. Seminatur in ignobilitate:
surget in gloria. Seminatur in infirmitate: sur-
get in virtute. Seminatur corpus animale: sur- 1.Cor.3.b.
get corpus spirituale. Si est corpus anima- Gala.6.b.
le: est et spirituale: sicut
scriptum est. Factus est primus homo adam Gene.1.b.
in animam viuentem: nouissimus adam in F
spiritum viuificantem. Sed non prius quod
spirituale est: sed quod animale: deinde quod
spirituale. Primus homo de terra
terrenus: secundus homo de
celo celestis. Qualis terrenus: tales et ter-
reni: et qualis celestis tales et
celestes. Igitur sicut portauimus imagi-
nem terreni: portemus et imaginem
celestis. Hoc autem dico fratres:
quia caro et sanguis regnum dei possidere
non possunt: neque corruptio incorrupte-
lam possidebit. Ecce mysterium vobis
dico. Omnes quidem resurgemus: sed non omnes
immutabimur: in momento: in ictu oculi:
in nouissima tuba. Canet G
enim tuba: et mortui resurgent incorrupti
et nos immutabimur. Oportet enim corrupti-
bile hoc induere incorruptionem: et
mortale hoc induere immortalitatem. Cum
autem
mortale hoc induerit immortalitatem:
tunc fiet sermo qui scriptus est.
Absorpta est mors in victoria. Ubi est Osee.13.d.
mors victoria tua: vbi est mors stimulus Esa.25.
tuus? Stimulus autem mortis peccatum est: vir-
tus vero peccati lex. Deo autem gratias 1.Joh.5.b.
qui dedit nobis victoriam per dominum
nostrum iesum christum. Itaque fratres mei
dilecti stabiles estote: et immobiles
abundantes in omni opere domini semper:
scientes quod labor vester non est inanis
in domino. Cap.16. H

De collectis autem que fiunt in sanctos
sicut ordinaui in ecclesiis galatie:
ita et vos facite per vnam

αν σαββάτων. έκαστος υμών παρ εαυτώ τι
θετω θησαυρίζων ότι εάν ευοδώται. ίνα μη
όταν έλθω τότε λογίαι γίνονται. όταν δε
παραγένωμαι, ους εάν δοκιμάσητε δι επι
στολών, τούτους πέμψω απενεγκείν την χά
ριν υμών εις ιερουσαλήμ. εάν δε η άξιον
του καμέ πορευέσθαι, συν εμοί πορεύσον=
ται. ελεύσομαι δε προς υμάς όταν μακε=
δονίαν διέλθω. μακεδονίαν γαρ διέρχομαι
πρός υμάς δε τυχόν παραμενώ, η και πα
ραχειμάσω, ίνα υμείς με προπέμψητε ου ε=
άν πορεύωμαι. ου θέλω γαρ υμάς άρτι εν
παρόδω ιδείν. ελπίζω δε χρόνον τινά επι
μείναι προς υμάς, εάν ο κύριος επιτρέπη. ε
πιμενώ δε εν εφέσω έως της πεντηκοστής.
θύρα γαρ μοι ανέωγε μεγάλη και ενεργής,
και αντικείμενοι πολλοί. εάν δε έλθη τιμό=
θεος, βλέπετε ίνα αφόβως γένηται προς υ=
μάς. το γαρ έργον κυρίου εργάζεται ως και
εγώ. μη τις ουν αυτόν εξουθενήσει. προ=
πέμψατε δε αυτόν εν ειρήνη, ίνα έλθη προς
με. εκδέχομαι γαρ αυτόν μετά των αδελ=
φών. περί δε απολλώ του αδελφού πολ=
λά παρεκάλεσα αυτόν ίνα έλθη προς υμάς
μετά των αδελφών, και πάντως ουκ ην θέ=
λημα ίνα νυν έλθη. ελεύσεται δε όταν ευ=
καιρήση. γρηγορείτε, στήκετε εν τη πίστει,
ανδρίζεσθε, κραταιούσθε, πάντα υμών εν α
γάπη γινέσθω. παρακαλώ δε υμάς αδελ=
φοί, οίδατε την οικίαν στεφανά ότι εστίν α
παρχή της αχαΐας, και εις διακονίαν τοις α=
γίοις έταξαν εαυτούς, ίνα και υμείς υποτάσ
σησθε τοις τιούτοις, και παντί τω συνεργούν
τι και κοπιώντι. χαίρω δε επί τη παρουσία
στεφανά και φορτουνάτου και αχαΐκου, ό
τι το υμών υστέρημα ούτοι ανεπλήρωσαν.
ανέπαυσαν γαρ το εμόν πνεύμα και το υ=
μών. επιγινώσκετε ουν τους τοιούτους. ασ=
πάζονται υμάς αι εκκλησίαι της ασίας. ασ=
πάζονται υμάς εν κυρίω πολλά ακύλας
και πρίσκιλλα σύν τη κατ οίκον αυτών εκ
κλησία. ασπάζονται υμάς οι αδελφοί πάν=
τες. ασπάσασθε αλλήλους εν φιλήματι α=
γίω. ο ασπασμός τη εμή χειρί παύλου. ει
τις ου φιλεί τον κύριον ιησούν χριστόν, ή=
τω ανάθεμα, μαραναθά. η χάρις του κυρίου
ιησού χριστού μεθ υμών. η αγάπη μου με=
τά πάντων υμών εν χριστώ ιησού. αμήν.

τέλος της προς κορινθίους πρώτης
επιστολής.

sabbati. Unusquisq3 vr̄m apud se repo=
nat recōdēs qđ ei bn̄ placuerit: vt non
cū venero tūc collecte fiant. Cū autem
p̄ns fuero: quos ꝓbaueritis p ep'las
hos mittam perferre gratiam
vr̄am in hierusalē. Qđ si dignū fuerit
vt ego eam: mecum ibunt.
Ueniam aūt ad vos: cum macedoniā
ꝑtrāsiero. Nā macedoniam pertrāsibo.
Apđ vos āt forsitā manebo: vel ēt hye
mabo: vt vos me deducatis quocunq3 B
iero. Nolo ei vos modo in ſporis ma
trāsitu videre. Spo ei me aliquātulū tē
nere apđ vos: si dn̄s ꝑmiserit. Perma
nebo aūt ephesi vsq3 ad pentecosten.
Ostiū ei mihi aptū est magnū ⁊ euidēs:
⁊ aduersarij multi. Si āt venerit timo
theus: videte vt sine timore sit apđ vos.
Opus enim domini operatur sicut et
ego. Ne qs ergo illū spernat. Deduci=
te autem illu3 in pace: vt veniat ad
me. Expecto eī illum cum fratribus.
De apollo āt frē vob's notū facio: qm̄ mł
tum rogaui eum vt veniret ad vos C
cū fratribus: et vtiq3 non fuit volūtas
ei9 vt nūc veniret. Ueniet āt cū ei va=
cuum fuerit. Uigilate: state in fide:
viril'r agite ⁊ ꝯfortamini: oīa eni3 vr̄a i
charitate fiant. Obsecro aūt vos frēs:
nostis domū stephane ⁊ fortunati ⁊ achai
ci: qm̄ sūt ꝓmitie achaie: ⁊ i ministeriū
sctōꝝ ordinauerūt seipos: vt ⁊ vos sub
diti sitis eiusmodi: ⁊ omni cooperanti
⁊ laboranti. Gaudeo autē in presentia
stephane ⁊ fortunati ⁊ achaici: quoni
am id qđ vobis deerat: ipsi suppleuerūt.
Refecerūt enim et meū spm̄ et vestru3. D
Cognoscite ergo q eiusmodi sunt. Salu
tant vos omnes ecclesie asie. Salutāt
vos in domino multum aquila
⁊ p̄sca cū domestica sua ecclia apđ quos
et hospitor. Salutant vos oēs fratres.
Salutate inuicem in osculo sancto.
Salutatio mea manu pauli. Si
qs nō amat dn̄m nr̄m iesum xp̄m: sit
anathema maranatha. Gratia dn̄i nr̄i
iesu christi vobiscu3. Charitas mea cū
omnibus vobis in christo iesu. Amen.

Explicit epistola Pauli ad Corin
thios prima.

Incipit prologus in secundam epistolam ad Corinthios.

In secunda ad Corinthios epistola quasi in parte superiori post tribulationum suarum relationes reddit causas quare ad eos secundo non ierit: quoniam non leui mutatione consilij fecisse se asserit: sed ne aduentu suo tristitiam incurreret: cum in peccato permanere discipulos repe= risset. Deinde post agnitos fructus penitentie reconciliat eum ecclesie: quem in prima propter fornicationem a consortio sanctorum iusserat amoueri. Tertio contra pseudoapostolos officij sui dignitatem tuetur: et noui testamenti ministros tanto anteire gratia ostendit: quanto euangelium est lege prestantius. Immoratur etiam in causa illa plurimum quam breuiter in prima contigerat: vt prompto ac libenti animo necessaria presentis vite non habentibus largiantur: et vtilitate spiritualis commercij commutent presentia cum futuris: atque abundantia sua sanctorum inopiam suppleant: vt vicissim eorum inopia sanctorum abundantia suppleatur. In fine repetit quod superius contra pseudoapostolos egerat: et iactationem eorum predicationes que de se gloriosas vel collata antiquitate generis vel catalogo iniuriarum ac periculorum suorum euacuat. Dicitque eos operarios subdolos qui ad imitationem sathane transfigurentur in apostolos christi: sub predicationis spe lucra pecuniaria queque sectantes.

Incipit argumentum.

Post actam a corinthijs penitentiam consolatoriam scribit eis epistolam apostolus a troade per titum: et collaudans eos hortatur ad meliora: contristatos quidem eos sed emendatos ostendens.

Explicit argumentum.

Ἡ τοῦ ἁγίου παύλου πρὸς κο=
ρινθίους δευτέρα ἐπιστολή. Cap.i.

Παῦλος ἀπόστολος ἰησοῦ χρισ=
τοῦ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ τιμό
θεος ὁ ἀδελφὸς, τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ
θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν κορίνθῳ σὺν
τοῖς ἁγίοις πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν ὅ=
λῃ τῇ ἀχαΐᾳ, χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ
πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ. εὐ
λογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν
ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ
θεὸς πάσης παρακλήσεως, ὁ παρακαλῶν ἡ
μᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασ
θαι ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει
διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς παρακαλούμεθα
αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ὅτι καθὼς περισσεύει
τὰ παθήματα τοῦ χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτω
διὰ τοῦ χριστοῦ περισσεύῃ καὶ ἡ παράκλη
σις ἡμῶν. εἴτε δὲ θλιβόμεθα ὑπὲρ τῆς ὑμῶν
παρακλήσεως καὶ σωτηρίας τῆς ἐνεργουμέ
νης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν
καὶ ἡμεῖς πάσχομεν, καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βε=
βαία ὑπὲρ ὑμῶν. εἴτε παρακαλούμεθα, ὑ=
πὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας, εἰ
δότες ὅτι ὥσπερ κοινωνοί ἐστε τῶν παθημά
των, οὕτω καὶ τῆς παρακλήσεως. οὐ γὰρ θέ
λομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν ἀδελφοὶ ὑπὲρ τῆς θλί
ψεως ἡμῶν τῆς γενομένης ἡμῖν ἐν τῇ ἀσίᾳ, ὅ
τι καθ᾽ ὑπερβολὴν ἐβαρήθημεν ὑπὲρ δύναμιν

Incipit epistola beati pauli ad Corin
thios secunda. Cap.i.

Paulus apostolus iesu christi A
per voluntatem dei et timo=
theus frater ecclesie
dei que est Corinthi cum
omnibus sanctis qui sunt in
vniuersa achaia: gratia vobis et pax a deo Ephe.1.1. 1.Pet.1.
patre nostro et domino iesu christo. Benedictus
deus et pater domini nostri
iesu christi pater misericordiarum et
deus totius consolationis: qui consolatur nos
in omni tribulatione nostra: vt possimus et
ipsi consolari eos qui in omni pressura sunt
per exhortationem qua exhortamur et
ipsi a deo: quoniam sicut abundant
passiones christi in nobis: ita et
per christum abundat consolatio B
nostra. Siue autem tribulamur pro vestra
exhortatione et salute: siue consolamur pro
vestra consolatione: siue exhortamur pro
vestra exhortatione et salute: que operatur
tolerantiam earundem passionum quas
et nos patimur: vt spes nostra firma sit
pro vobis: scientes
quoniam sicut socij passionum estis
sic eritis et consolationis. Non enim volumus
ignorare vos fratres de tribulatione
nostra que facta est in asia: quoniam
supra modum grauati sumus supra virtutem:

ώστε εξαπορηθήναι υμάς και του ζην. αλλ αυτοί εν εαυτοίς το απόκριμα του θανάτου εσχήκαμεν, ίνα μη πεποιθότες ώμεν εφ εαυτοίς, αλλ επί τω θεώ τω εγείροντι τους νεκρούς, ος εκ τηλικούτου θανάτου ερρύσατο ημάς και ρύεται, εις ον ηλπίκαμεν ότι και έτι ρύσεται, συνυπουργούντων και υμών υπέρ ημών τη δεήσει, ίνα εκ πολλών προσώπων το εις ημάς χάρισμα διά πολλών ευχαριστηθή υπέρ υμών. η γαρ καύχησις ημών αύτη εστί, το μαρτύριον της συνειδήσεως ημών, ότι εν απλότητι και ειλικρινεία θεού, ουκ εν σοφία σαρκική αλλ εν χάριτι θεού ανεστράφημεν εν τω κόσμω, περισσοτέρως δε προς υμάς. ου γαρ άλλα γράφομεν υμίν, αλλ ή α αναγινώσκετε η και επιγινώσκετε. ελπίζω δε ότι και έως τέλους επιγνώσεσθε, καθώς και επέγνωτε ημάς από μέρους, ότι καύχημα υμών εσμέν, καθάπερ και υμείς ημών εν τη ημέρα του κυρίου ημών ιησού χριστού. και ταύτη τη πεποιθήσει εβουλόμην ελθείν προς υμάς το πρότερον, ίνα δευτέραν χάριν έχητε, και δι υμών ελθείν εις μακεδονίαν, και πάλιν από μακεδονίας ελθείν προς υμάς, και υφ υμών προπεμφθήναι εις την ιουδαίαν. τούτο ουν βουλευόμενος μήτι άρα τη ελαφρία εχρησάμην. ή α βουλεύομαι κατά σάρκα βουλεύομαι, ίνα η παρ εμοί το ναι ναι, και το ου ου. πιστός δε ο θεός ότι ο λόγος ημών ο προς υμάς ουκ εγένετο ναι και ου. ο γαρ του θεού υιός ιησούς χριστός ο εν υμίν δι ημών κηρυχθείς δι εμού και σιλουανού και τιμοθέου ουκ εγένετο ναι και ου, αλλά ναι εν αυτώ γέγονεν. όσαι γαρ επαγγελίαι του θεού εν αυτώ το ναι, και εν αυτώ το αμήν τω θεώ προς δόξαν δι ημών. ο δε βεβαιών υμάς συν ημίν εις χριστόν και χρίσας ημάς θεός, ο και σφραγισάμενος ημάς και δους τον αρραβώνα του πνεύματος εν ταις καρδίαις ημών. εγώ δε μάρτυρα τον θεόν επικαλούμαι επί την εμήν ψυχήν, ότι φειδόμενος υμών ουκ έτι ήλθον εις κόρινθον, ουχ ότι κυριεύομεν υμών της πίστεως, αλλά συνεργοί εσμέν της χαράς υμών. τη γαρ πίστει εστήκατε.

Cap. 2.

Έκρινα δε εμαυτώ τούτο το μη πάλιν εν λύπη προς υμάς ελθείν. ει γαρ εγώ λυπώ υμάς, και τις εστίν ο ευφραίνων με ει μή ο λυπούμενος εξ εμού. και έγραψα υμίν τούτο αυτό, ίνα μη ελθών λύπην επί λύπην σχω αφ ων έδει με χαίρειν, πεποιθώς επί πάντας υμάς, ότι η εμή χαρά πάντων υ

ita vt tederet nos etiam viuere. Sed ipsi in nobisipsis responsum mortis habuimus: vt non simus fidentes in nobis: sed in deo qui suscitat mortuos: qui de tantis periculis nos eripuit et eruit: in quem speramus quoniam et C adhuc eripiet: adiuuantibus et vobis in oratione pro nobis: vt ex multarum personis facierum eius quod in nobis est donationis: per multos gratie agantur pro nobis. Nam gloria nostra hec est testimonium conscientie nostre: quod in simplicitate cordis et sinceritate dei: et non in sapientia carnali: sed in gratia dei conuersati sumus in hoc mundo: abundantius autem ad vos. Non enim alia scribimus vobis quam que legistis et cognouistis. Spero autem quod vsque in finem cognoscetis: sicut et cognouistis nos ex parte: quia gloria vestra sumus: sicut et vos nostra in die domini nostri iesu christi. Et hac confidentia volui prius venire ad vos: vt secundam gratiam haberetis: et per vos transire in macedoniam: et iterum a macedonia venire ad vos: et a vobis deduci in iudeam. D Cum ergo hoc voluissem: nunquid leuitate vsus sum? Aut que cogito secundum carnem cogito: vt sit apud me est est et non non. Fidelis autem deus: quia sermo noster qui fuit apud vos non est in illo est et non: sed est in illo est. Dei enim filius iesus christus qui in vobis per nos predicatus est per me et siluanum et timotheum non fuit in illo est et non: sed est in illo fuit. Quotquot enim promissiones dei sunt in illo est. Ideo et per ipsum amen deo ad gloriam vestram. Qui autem confirmat nos vobiscum in christo: et qui vnxit nos deus: et qui signauit nos et dedit pignus spiritus in cordibus nostris. Ego autem testem deum inuoco in animam meam: quod parcens vobis non veni vltra corinthum: non quia dominamur fidei vestre: sed adiutores sumus gaudii vestri. Nam fide statis.

Cap. 2.

A Statui autem hoc ipsum apud me ne iterum in tristitia venirem ad vos. Si enim ego contristo vos: et quis est qui me letificet nisi qui contristatur ex me. Et hoc ipsum scripsi vobis vt non cum venero tristitiam super tristitiam habeam de quibus oportuerat me gaudere: confidens in omnibus vobis quia meum gaudium omnium vestrum

νων εστίν. εκ γαρ πολλῆς θλίψεως και συ-
νοχῆς καρδίας έγραψα υμίν διά πολλῶν
δακρύων, ουχ ίνα λυπηθῆτε, αλλά τὴν αγά
πην ίνα γνῶτε ἣν έχω περισσοτέρως εις υ-
μάς. ει δε τις λελύπηκεν, ουκ εμέ λελύπη-
κεν, αλλά από μέρους ίνα μη επιβαρῶ πάν
τας υμάς. ικανόν τω τοιούτω η επιτιμία αύ
τη η υπό τῶν πλειόνων, ὥστε τουναντίον
μάλλον υμας χαρίσασθαι και παρακαλέ-
σαι, μήπως τῆ περισσοτέρα λύπη καταπο-
θῆ ο τοιοῦτος. διό παρακαλῶ υμάς κυρῶ-
σαι εις αυτόν αγάπην. εις τοῦτο γαρ και έ
γραψα ίνα γνω τὴν δοκιμήν υμῶν, ει εις
πάντα υπήκοοι εστέ. ω δε τι χαρίζεσθε και
εγώ. και γαρ εγώ ει τι κεχάρισμαι, ω κεχά
ρισμαι δι υμάς εν προσώπω Χριστοῦ, ίνα
μη πλεονεκτηθῶμεν υπό τοῦ σατανά. ου
γαρ αυτοῦ τα νοήματα αγνοοῦμεν. ελθών
δε εις τὴν Τρωάδα εις το ευαγγέλιον τοῦ
Χριστοῦ, και θύρας μοι ανεωγμένης εν κυ-
ρίω, ουκ έσχηκα άνεσιν τω πνεύματί μου
τω μη ευρείν με Τίτον τον αδελφόν μου,
αλλά αποταξάμενος αυτοίς, εξῆλθον εις
μακεδονίαν. τω δε θεῶ χάρις τω πάντοτε
θριαμβεύοντι ημάς εν τω Χριστῶ, και τὴν
οσμήν τῆς γνώσεως αυτοῦ φανεροῦντι δι η
μῶν εν παντί τόπω, ότι Χριστοῦ ευωδία εσ
μέν τω θεῶ εν τοις σωζομένοις και εν τοις α-
πολλυμένοις. οις μεν οσμή θανάτου εις θά
νατον, οις δε οσμή ζωῆς εις ζωήν. και προς
ταῦτα τις ικανός. ου γαρ εσμέν ως οι λοι-
ποί καπηλεύοντες τον λόγον τοῦ θεοῦ, αλλ
ως εξ ειλικρινείας, αλλ ως εκ θεοῦ κατενώ
πιον τοῦ θεοῦ εν Χριστῶ λαλοῦμεν. Cap. 3.

Αρχόμεθα πάλιν εαυτούς συνιστάνειν. ει
μη χρήζομεν ως τινές συστατικῶν επι-
στολῶν προς υμάς, η εξ υμῶν συστατικῶν.
η επιστολή ημῶν υμείς εστέ εγγεγραμμένη
εν ταις καρδίαις ημῶν γινωσκομένη και α
ναγινωσκομένη υπό πάντων ανθρώπων, φα
νερούμενοι ότι εστέ επιστολή Χριστοῦ δι
ακονηθείσα υφ ημῶν, εγγεγραμμένη ου μέ
λανι αλλά πνεύματι θεοῦ ζῶντος, ουκ εν
πλαξί λιθίναις αλλ εν πλαξί καρδίας σαρ-
κικαίς. πεποίθησιν δε τοιαύτην έχομεν διά
τοῦ Χριστοῦ προς τον θεόν, ουχ ότι ικα-
νοί εσμέν αφ εαυτῶν λογίσασθαι τι ως εξ ε
αυτῶν, αλλ η ικανότης ημῶν εκ τοῦ θεοῦ.
ος και ικάνωσεν ημάς διακόνους καινῆς δια
θήκης, ου γράμματος αλλά πνεύματος. το
γαρ γράμμα αποκτένει, το δε πνεῦμα ζω
οποιεί. ει δε η διακονία τοῦ θανάτου εν γρά
μμασιν εντετυπωμένη εν λίθοις εγενήθη εν

est. Nā ex mlta tribulatiōe & angustia
cordis scripsi vobis per multas
lachrymas: nō vt cōtristemini: sed vt
sciatis quā charitatē habeā abundantius
in vobis. Si quis āt cōtristauit me: nō me
cōtristauit: sꝫ ex pte vt nō onerē omnes B
vos. Sufficit illi q̄ eiusmodi ē obiurga
tio hec q̄ fit a pluribus: ita vt ecōtrario
magis donetis & consolemini:
ne forte abūdātiori tristitia absorbeatur
q̄ eiusmōi ē. Propt qđ obsecro vos vt
cōfirmetis in illū charitatē. Ideo ei et
scripsi vobis vt cognoscā expimētū vr̄m:
an in oib⁹ obediētes sitis. Cui aūt a-
liq̄d donastis: & ego. Nā & ego qđ dona C
ui si q̄d donaui ppter vos i psona xp̄i: vt
non circūueniamur a sathana. Non
ei ignoram⁹ cogitatiōes ei⁹. Cū venis-
sem aūt troadem propter euangelium
xp̄i: et ostiū mihi aptū eēt in domino:
nō habui requiem spūi meo eo q
non inuenerim titum fratrem meum:
sꝫ valefaciens eis pfectus sum in
macedoniā. Deo aūt grās q̄ semper D
triūphat nos in christo iesu: &
odorem noticie sue manifestat per nos
in oi loco: q: xp̄i bonus odor sumus
deo in his q̄ salui fiūt & in his q̄ pere
unt. Alijs quidē odor mortis in mor-
tē: alijs aūt odor vite in vitam. Et ad
hec q̄s tā idone⁹? Nō ei sum⁹ sicut plu
rimi adulterantes verbum dei: sed
ex sinceritate sicut ex deo coram
deo in christo loquimur. Cap. 3.

Incipim⁹ iterū nosmetipsos cōmēda- A
re. Aut nūq̄d egem⁹ sicut q̄dā cō-
mēdatitijs eplis ad vos: aut ex vobis?
Epl'a nr̄a vos estis scripta
in cordibus nostris: que scitur et le
gitur ab omnibus hominibus: ma
nifestati quoniam epistola estis xp̄i mi
nistrata a nobis & scripta non atra-
mento sed spiritu dei viui: non in
tabulis lapideis sꝫ in tabulis cordis car
nalibus. Fiduciā aūt talē habemus per Heb. 4. b.
xp̄m ad deū: non q sufficientes B
sim⁹ cogitare aliq̄d a nobis q̄si ex nobis
sed sufficientia nostra ex deo est.
Qui et idoneos nos fecit mīstros noui
mēti: non littera sed spiritu.
Littera eī occidit: spūs aūt viuificat.
Qđ si ministratio mortis litteris
deformata in lapidibus fuit in

δόξη. ώστε μη δύνασθαι ατενίσαι τους υ-
ιούς ισραήλ εις το πρόσωπον μωϋσέος διά
την δόξαν του προσώπου αυτού, την κα-
ταργουμένην, πως ουχί μάλλον η διακο-
νία του πνεύματος έσται εν δόξη. ει γαρ η
διακονία της κατακρίσεως δόξα, πολλώ
μάλλον περισσεύσει η διακονία της δικαιο
σύνης εν δόξη. και γαρ ου δεδόξασται το
δεδοξασμένον εν τούτω τω μέρει ένεκεν της
υπερβαλλούσης δόξης. ει γαρ το καταρ-
γούμενον διά δόξης, πολλώ μάλλον το μέ
νον εν δόξη. έχοντες ουν τοιαύτην ελπίδα
πολλή παρρησία χρώμεθα. και ου καθάπερ
μωϋσής ετίθει κάλυμμα επί το πρόσωπον
εαυτού προς το μη ατενίσαι τους υιούς ισ-
ραήλ εις το τέλος του καταργουμένου, αλλ
επωρώθη τα νοήματα αυτών. άχρι γαρ της
σήμερον το αυτό κάλυμμα επί τη αναγ-
νώσει της παλαιάς διαθήκης μένει μη ανακα
λυπτόμενον, ότι εν χριστώ καταργείται. αλ-
λ' έως σήμερον ηνίκα αναγινώσκεται μωϋ-
σής, κάλυμμα επί την καρδίαν αυτών κείται.
ηνίκα δαν επιστρέψη προς κύριον, περιαι-
ρείται το κάλυμμα. ο δε κύριος το πνεύμα
εστίν. ου δε το πνεύμα κυρίου, εκεί ελευθε
ρία. ημείς δε πάντες ανακεκαλυμμένω προ
σώπω την δόξαν κυρίου κατοπτριζόμενοι,
την αυτήν εικόνα μεταμορφούμεθα από
δόξης εις δόξαν καθάπερ από κυρίου πνεύ
ματος.

Cap.4.

Διατούτο έχοντες την διακονίαν ταύτην
καθώς ηλεήθημεν, ουκ εκκακούμεν, αλ-
λ' απειπάμεθα τα κρυπτά της αισχύνης, μη
περιπατούντες εν πανουργία, μηδέ δο-
λούντες τον λόγον του θεού, αλλά τη φα-
νερώσει της αληθείας συνιστώντες εαυτούς
προς πάσαν συνείδησιν ανθρώπων ενώπιον
του θεού. ει δε και εστί κεκαλυμμένον το
ευαγγέλιον ημών, εν τοις απολλυμένοις εσ
τί κεκαλυμμένον, εν οις ο θεός του αιώνος
τούτου ετύφλωσε τα νοήματα των απίσ-
των, εις το μη αυγάσαι αυτοίς τον φωτισ-
μόν του ευαγγελίου της δόξης του χρισ-
τού, ος εστίν εικών του θεού του αοράτου.
ου γαρ εαυτούς κηρύσσομεν αλλά χριστόν
ιησούν κύριον, εαυτούς δε δούλους υ-
μών διά ιησούν. ότι ο θεός ο ειπών εκ σκό
τους φως λάμψαι, ος έλαμψεν εν ταις καρ
δίαις ημών προς φωτισμόν της γνώσεως
της δόξης του θεού εν προσώπω ιησού χρι
στού. έχομεν δε τον θησαυρόν τούτον εν ο
στρακίνοις σκεύεσιν, ίνα η υπερβολή της δυ
νάμεως η του θεού, και μη εξ ημών. εν παν

glia: ita vt nō possent intēdere filij
israel in faciem moysi propter
gloriam vultus eius q̄ euacuatur:
quomodo non magis ministratio
spūs erit in gloria. Nam si
ministratio dānatiōis i glia est: multo
magis abūdat ministerium iustitie
in gloria. Nā nec glificatū est C
qd claruit in hac pte propter
excellentem gloriam. Si ei qd euacua
tur p gliaȝ est: multo magis qd manet
in gloria est. Hn̄tes igr̄ talē spem
multa fiducia vtimur. Et non sicut
moyses ponebat velamen super faciē Exo.34.d.
suam vt non intēderēt filij israel
in faciem eius qd euacuatur: sed
obtusi sūt sensus eorū. Usqȝ in
hodiernū diē idipsū velamē in lectione
veteris testamenti manet non reuelatū: D
qd in xp̄o euacuatur: sed
vsqȝ in hodiernū diē cū legitur moyses
velamē positū ē sup cor eorum.
Cū āt ꝯuersus fuerit ad deū: auferet
velamen. Dn̄s aūt spūs
est. Ubi āt spūs dn̄i: ibi libertas.
Nos vero omnes reuelata facie Job.4.d.
gloriam domini speculantes: in
eandem imaginem transformamur a
claritate in claritatē tanq̄ȝ a dn̄i spiritu.

Cap.4.

IDeo hn̄tes hanc administrationē A
iuxta qd miaȝ ꝯsecuti sum⁹ nō d
ficim⁹: sȝ abdicam⁹ occulta dedecoris:
nō ambulātes in astutia neqȝ adulterā
tes verbum dei: sed in manifestatione
veritatis commendantes nosmetipsos
ad omnem conscientiam hominū coraȝ
deo. Qd si etiam opertum est
euāgeliū nostrū: in his qui pereunt est
opertum: in quibus deus huius seculi
excecauit mentes infideliuȝ:
vt non fulgeat eis illuminatio
euangelij glorie christi:
qui est imago dei. xp̄m
Nō ei nosmetip̄os p̄dicam⁹: sed iesuȝ
dn̄ȝ nr̄m: nos aūt seruos vr̄os B
p iesuȝ. Qm̄ de⁹ q̄ dixit de tenebris
lucē splēdescere: ipse illuxit in cordib⁹
nostris ad illumiationē scientie
claritatis dei in facie christi
iesu. Habem⁹ āt thesauꝝ istū in vasis
fictilib⁹: vt sublimitas sit virtutis
dei: ⁊ non ex nobis. In omnibus

τί θλιβόμενοι, ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενοι. ἀ-
πορούμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐξαπορούμενοι. διωκό-
μενοι, ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι. κατα-
βαλλόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι. πάντο-
τε τὴν νέκρωσιν τοῦ κυρίου ἰησοῦ ἐν τῷ σώ-
ματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ἰησοῦ
ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθῇ. ἀεὶ γὰρ ἡ-
μεῖς οἱ ζῶντες εἰς θάνατον παραδιδόμεθα
διὰ ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ἰησοῦ φανε-
ρωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. ὥστε ὁ μὲν θά-
νατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν. ἔ-
χοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως κα-
τὰ τὸ γεγραμμένον. ἐπίστευσα διὸ ἐλάλη-
σα, καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν,
εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν κύριον ἰησοῦν,
καὶ ἡμᾶς διὰ ἰησοῦ ἐξεγερεῖ, καὶ παραστή-
σει σὺν ὑμῖν. τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ
χάρις πλεονάσασα διὰ τῶν πλειόνων τὴν
εὐχαριστίαν περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ
θεοῦ. διὸ οὐκ ἐκκακοῦμεν. ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔξω
ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσω
ἀνακαινοῦται ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ. τὸ γὰρ πα-
ραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν καθ' ὑ-
περβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δό-
ξης κατεργάζεται ἡμῖν. μὴ σκοπούντων ἡμῶν
τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα. τὰ
γὰρ βλεπόμενα πρόσκαιρα. τὰ δὲ μὴ βλε-
πόμενα αἰώνια. Cap. 5.

Οἴδαμεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰ-
κία τοῦ σκήνους καταλυθῇ, οἰκοδομὴν
ἐκ θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον αἰώνι-
ον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στε-
νάζομεν τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ
ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες, εἴγε καὶ ἐνδυ-
σάμενοι οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα. καὶ γὰρ
οἱ ὄντες ἐν τῷ σκήνει στενάζομεν βαρούμε-
νοι, ἐφ' ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι, ἀλλ' ἐπεν-
δύσασθαι. ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς
ζωῆς. ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐ-
τὸ τοῦτο θεός, ὁ καὶ δοὺς ἡμῖν τὸν ἀρραβῶ-
να τοῦ πνεύματος. θαρροῦντες οὖν πάντο-
τε καὶ εἰδότες ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώμα-
τι, ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ κυρίου. διὰ πίστε-
ως γὰρ περιπατοῦμεν οὐ διὰ εἴδους. θαρ-
ροῦμεν δὲ καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆ-
σαι ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν
κύριον. διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα εἴτε ἐνδη-
μοῦντες εἴτε ἐκδημοῦντες εὐάρεστοι αὐτῷ
εἶναι. τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι
δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ χριστοῦ, ἵ-
να κομίσηται ἕκαστος τὰ ἴδια τοῦ σώματος
πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε κακόν.

tribulationem patimur: sed non angustiamur. Aporiamur: sed non destituimur. Persecutionem patimur: sed non derelinquimur. Humiliamur: sed non confundimur. Deiicimur: sed non perimus. Semper mortificationem iesu christi in corpore nostro circunferentes: ut et vita iesu manifestetur in corporibus nostris. C Semper enim nos qui vivimus in mortem tradimur propter iesum: ut et vita iesu manifestetur in carne nostra mortali. Ergo mors in nobis operatur: vita autem in vobis. Habentes autem eundem spiritum fidei: sicut scriptum est. Credidi propter quod locutus sum: ps.115. et nos credimus: propter quod et loquimur: scientes quoniam qui suscitavit iesum: et nos cum iesu suscitabit: et constituet vobiscum. Omnia enim propter vos ut D gratia abundans per multos in gratiarum actione abundet in gloriam dei. Propter quod non deficimus. Sed licet is qui foris est noster homo corrumpatur: tamen is qui intus est renovatur de die in diem. Id enim quod in presenti est momentaneum et leve tribulationis nostre supra modum in sublimitate eternum glorie pondus operatur in nobis: non contemplantibus nobis que videntur sed que non videntur. Que enim videntur temporalia sunt: que autem non videntur eterna sunt. Cap. 5.

Scimus enim quoniam si terrestris domus nostra huius habitationis dissolvatur: quod edificationem ex deo habemus domum non manufactam: sed eternam in celis. A Nam et in hoc ingemiscimus habitationem nostram que de celo est superindui cupientes: si tamen vestiti non nudi inveniamur. Nam et qui sumus in hoc tabernaculo ingemiscimus gravati: eo quod nolumus expoliari: sed supervestiri ut absorbeatur quod mortale est a vita. Qui autem efficit nos in hoc ipsum deus: qui dedit nobis pignus spiritus. Audentes igitur semper et scientes quoniam dum sumus in hoc corpore peregrinamur a domino. B Per fidem enim ambulamus et non per speciem. Audemus autem et bonam voluntatem habemus magis peregrinari a corpore et presentes esse ad dominum: et ideo contendimus sive absentes sive presentes placere illi. Omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal christi: Roma.14. ut referat unusquisque propria corporis prout gessit: sive bonum sive malum.

ειδότες ουν τον φόβον του κυρίου ανθρώ
πους πείθομεν, θεώ δε πεφανερώμεθα. ελπί
ζω δε και εν ταις συνειδήσεσιν υμών πεφανε-
ρώσθαι. ου γαρ πάλιν εαυτούς συνιστάνο
μεν υμίν, αλλ' αφορμήν διδόντες υμίν καυ-
χήσεως υπέρ ημών, ίνα έχητε προς τους εν
προσώπω καυχωμένους και ου καρδία. είτε
γαρ εξέστημεν θεώ, είτε σωφρονούμεν υ-
μίν. η γαρ αγάπη του Χριστού συνέχει η-
μάς κρίναντας τούτο, ότι ει εις υπέρ πάντων
απέθανεν, άρα οι πάντες απέθανον. και υ-
πέρ πάντων απέθανεν, ίνα οι ζώντες μηκέτι ε
αυτοίς ζώσιν, αλλά τω υπέρ αυτών αποθα
νόντι και εγερθέντι. ώστε ημείς από του νυν
ουδένα οίδαμεν κατά σάρκα. ει δε και εγ-
νώκαμεν κατά σάρκα Χριστόν, αλλά και
νυν ουκέτι γινώσκομεν. ώστε ει τις εν Χρι-
στώ καινή κτίσις, τα αρχαία παρήλθεν, ι-
δού γέγονε τα πάντα καινά. τα δε πάντα
εκ του θεού του καταλλάξαντος ημάς εαυ
τώ διά ιησού Χριστού, και δόντος ημίν την
διακονίαν της καταλλαγής. ως ότι θεός ην
εν Χριστώ, κόσμον καταλλάσσων εαυτώ,
μη λογιζόμενος αυτοίς τα παραπτώματα
αυτών, και θέμενος εν ημίν τον λόγον της
καταλλαγής. υπέρ Χριστού ουν πρεσβεύο-
μεν, ως του θεού παρακαλούντος δι' ημών.
δεόμεθα υπέρ Χριστού, καταλλάγητε τω θε
ώ. τον γαρ μη γνόντα αμαρτίαν υπέρ ημών
αμαρτίαν εποίησεν, ίνα ημείς γενώμεθα δι-
καιοσύνη θεού εν αυτώ. Cap. 6.

Συνεργούντες δε και παρακαλούμεν μη
εις κενόν την χάριν του θεού δέξασθαι υ
μάς. λέγει γαρ. καιρώ δεκτώ επήκουσά σου
και εν ημέρα σωτηρίας εβοήθησά σοι. ιδού
νυν καιρός ευπρόσδεκτος, ιδού νυν ημέρα
σωτηρίας. μηδεμίαν εν μηδενί διδόντες προ
σκοπήν, ίνα μη μωμηθή η διακονία, αλλ' εν
παντί συνιστώντες εαυτούς ως θεού διάκο-
νοι εν υπομονή πολλή, εν θλίψεσιν, εν ανάγ
καις, εν στενοχωρίαις, εν πληγαίς, εν φυλα
καίς, εν ακαταστασίαις, εν κόποις, εν αγρυπνί
αις, εν νηστείαις, εν αγνότητι, εν γνώσει, εν
μακροθυμία, εν χρηστότητι, εν πνεύματι α
γίω, εν αγάπη ανυποκρίτω, εν λόγω αληθεί
ας, εν δυνάμει θεού. διά των όπλων της δι-
καιοσύνης των δεξιών και αριστερών. διά
δόξης και ατιμίας, διά δυσφημίας και ευ-
φημίας. ως πλάνοι, και αληθείς. ως αγνοού
μενοι, και επιγινωσκόμενοι. ως αποθνήσκον
τες, και ιδού ζώμεν. ως παιδευόμενοι και
μη θανατούμενοι. ως λυπούμενοι, αεί
δε χαίροντες. ως πτωχοί, πολλούς δε
πλουτίζοντες. ως μηδέν έχοντες, και
πάντα κατέχοντες. το στόμα ημών α-

Scientes ergo timorē dñi hominibus
suademus: deo autē manifesti sumus. Spero
autē & in cōsciētijs vestris manifestos nos esse.
Nō iterum cōmēdamus nos C
vobis: sed occasionē damus vobis gloriā
di pro nobis: vt habeatis ad eos qui in
facie gloriant & non in corde. Siue
enim mēte excedimus deo: siue sobrij sumus
vobis: charitas enim xpi vrget nos:
estimantes hoc: quoniam si vnus pro omnibus
mortuus est: ergo omnes mortui sūt. Et pro
omnibus mortuus est xps: vt et qui viuūt iam nō
sibi viuant: sed ei qui pro ipsis mortuus
est & resurrexit. Itaque nos ex hoc
neminē nouimus secundum carnē. Et si cognoui
mus secundum carnē christum: sed
nūc iam nō nouimus. Si qua ergo in xpo D
noua creatura: vetera trāsierūt: ecce Esa. 45. c. Apoc. 21. a.
facta sunt omnia noua. Omnia autem
ex deo qui nos reconciliauit sibi
per christum: & dedit nobis
ministeriū recōciliationis. Quoniam quidē deus e
rat in xpo mundū reconcilians sibi:
non reputans illis delicta
ipsorum: & posuit in nobis verbum
recōciliationis. Pro xpo ergo legatione
fūgimur: tanquam deo exhortāte per nos.
Obsecramus pro xpo: recōciliamini deo.
Eum qui non nouerat peccatū: pro nobis
peccatū fecit: vt nos efficeremur iustitia
dei in ipso. Cap. 6.

Adiuuātes autē exhortamur ne A
in vacuū gratiam dei recipiatis.
Ait enim. Tempore accepto exaudiui te: Esa. 49. b.
& in die salutis adiuui te. Ecce
nūc tēpus acceptabile: ecce nunc dies
salutis. Nemini dantes vllā offensionē
vt nō vituperetur ministeriū nostrum: sed in 1. Cor. 4. a
omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut dei mi Infra. 11. c. Thim. 3. c.
nistros in multa patiētia: in tribulationibus:
in necessitatibus: in angustijs: in plagis: in
carceribus: in seditionibus: in laboribus: in
vigilijs: in ieiunijs: in castitate: in scientia: in
lōganimitate: in suauitate: in spiritu sācto:
in charitate nō ficta: in verbo veritatis
in virtute dei. Per arma iustitie:
a dextris et a sinistris. Per B
gloriā & ignobilitatē: per infamiā & bonā fa
mā. Ut seductores: et veraces: sicut qui i
gnoti: & cogniti. Quasi morientes:
& ecce viuimus. Ut castigati &
non mortificati: quasi tristes: semper
autē gaudētes: sicut egētes: multos autē
locupletātes: tanquam nihil habētes: &
omnia possidentes. Os nostrum

νέωγε προς υμάς κορίνθιοι, η καρδία ημών πεπλάτυνται. ου στενοχωρείσθε εν ημίν στενοχωρείσθε δε εν τοις σπλάγχνοις υμών την δε αυτήν αντιμισθίαν ως τέκνοις λέγω, πλατύνθητε και υμείς. μη γίνεσθε ετεροζυγούντες απίστοις. τις γαρ μετοχή δικαιοσύνη και ανομία. τις δε κοινωνία φωτί προς σκότος. τις δε συμφώνησις χριστώ προς βελιάλ. η τις μερίς πιστώ μετά απίστου. τις δε συγκατάθεσις ναώ θεού μετά ειδώλων. υμείς γαρ ναός θεού εστέ ζώντος, καθώς είπεν ο θεός. ότι ενοικήσω εν αυτοίς, και εμπεριπατήσω, και έσομαι αυτών θεός, και αυτοί έσονται μοι λαός. διό εξέλθετε εκ μέσου αυτών και αφορίσθητε λέγει κύριος, και ακαθάρτου μη άπτεσθε, καγώ εισδέξομαι υμάς, και έσομαι υμίν εις πατέρα, και υμείς έσεσθε μοι εις υιούς και θυγατέρας, λέγει κύριος παντοκράτωρ.

Cap.7.

Ταύτας ουν έχοντες τας επαγγελίας αγαπητοί καθαρίσωμεν εαυτούς από παντός μολυσμού σαρκός και πνεύματος, επιτελούντες αγιωσύνην εν φόβω θεού. χωρήσατε ημάς. ουδένα ηδικήσαμεν, ουδένα εφθείραμεν, ουδένα επλεονεκτήσαμεν. ου προς κατάκρισιν λέγω. προείρηκα γαρ ότι εν ταις καρδίαις ημών εστέ εις το συναποθανείν και συζήν. πολλή μοι παρρησία προς υμάς, πολλή μοι καύχησις υπέρ υμών. πεπλήρωμαι τη παρακλήσει, υπερπερισσεύομαι τη χαρά επί πάση τη θλίψει ημών. και γαρ ελθόντων ημών εις μακεδονίαν, ουδεμίαν έσχηκεν άνεσιν η σάρξ ημών, αλλ εν παντί θλιβόμενοι. έξωθεν μάχαι, έσωθεν φόβοι. αλλ ο παρακαλών τους ταπεινούς παρεκάλεσεν ημάς εν τη παρουσία τίτου. ου μόνον δε εν τη παρουσία αυτού, αλλά και εν τη παρακλήσει η παρεκλήθη εφ υμίν, αναγγέλων ημίν την υμών επιπόθησιν, τον υμών οδυρμόν, τον υμών ζήλον υπέρ εμού, ώστε με μάλλον χαρήναι. ότι ει και ελύπησα υμάς εν τη επιστολή, ου μεταμέλομαι. ει και μετεμελόμην, βλέπω γαρ ότι η επιστολή εκείνη ει και προς ώραν ελύπησεν υμάς, νυν χαίρω, ουχ ότι ελυπήθητε, αλλ ότι ελυπήθητε εις μετάνοιαν. ελυπήθητε γαρ κατά θεόν, ίνα εν μηδενί ζημιωθήτε εξ ημών. η γαρ κατά θεόν λύπη μετάνοιαν εις σωτηρίαν αμεταμέλητον κατεργάζεται. ιδού γαρ αυτό τούτο το κατά θεόν λυπηθήναι υμάς, πόσην κατειργάσατο εν υμίν σπουδήν, αλλά απολογίαν, αλλά αγανάκτησιν, αλλά φόβον,

C patet ad vos o corinthij: cor nostrum dilatatū ē. Nō angustiamini in nobis: angustiamini aūt in viscerib⁹ vestris. Eādē āt hñtes remunerationē tāq̄ filijs dico dilatamini ⁊ vos. Nolite iugū ducere cū īfidelib⁹. Que ei ꝑticipatio iustitie cū iniq̄tate: aut que societas luci ad tenebras? Que āt conuentio christi ad belial? Aut q̄ pars fideli cū infideli? Qui aūt ꝯsensus tēplo dei cū idolis? (Eccl.13.c. Gala.5.a. Rom.15.a.)

D Uos ei estis tēplum dei viui: sicut dicit deus. Qm̄ inhabitabo in illis et inābulabo iter eos: ⁊ ero illoꝝ de⁹: et ipsi erūt mihi ppl's. Propter qđ exite de medio eoꝝ ⁊ sepamini dicit dñs: ⁊ imūdū ne tetigeritis: ⁊ ego recipiā vos: ⁊ ero vobis in patrem: ⁊ vos eritis mihi in filios ⁊ filias: dicit dominus omnipotens. (1.Cor.3.c. c.6.d. Leui.26.d. Esaie.52.c.)

Cap.7.

A Has ergo hñtes ꝓmissiones charissimi mundemus nos ab omni inquinamento carnis ⁊ spiritus: ꝑficiētes sctificationē in timore dei. Capite nos. Neminē lesim⁹: neminē corrupimus: neminem circumuenimus. Non ad ꝯdēnationē vr̃am dico. Prediximꝰ ei q̄ in cordib⁹ nr̃is estis ad cōmoriendū ⁊ ad ꝯuiuēdū. Multa mihi fiducia ē apud vos: multa mihi gloriatio pro vobis. Repleti⁹ sum consolatiōe: superabundo gaudio in oī tribulatione nostra. Nā ⁊ cum venissemus in macedoniā: nullā

B requiē habuit caro nr̃a: sed oēm tribulationē passi sum⁹. Foris pugne: int⁹ timores. Sed q̄ cōsolatur humiles: ꝯsolatus est nos de⁹ in aduentu titi. Non solū autē in aduētu eius: sed etiam in ꝯsolatiōe q̄ cōsolatus est in vobis: referens nobis vestrum desiderium: vr̃m fletū: vr̃am emulationē pro me: ita vt magis gauderē. Qm̄ ⁊ si contristaui vos in epistola: nō me penitet. Et si peniteret videns q̄ epistola illa ⁊ si ad horā vos contristauit:

C nunc gaudeo: nō q̄ contristati estis: sed q̄ contristati estis ad penitētiā. Cōtristati ei estis scđm deū: vt in nullo detrimētū patiamini ex nobis. Que ei scđm deum tristitia ē pniam in salutē stabilē operatur: seculi autem tristitia mortē operatur. Ecce enim hoc ipsum secundum deū contristari vos quātā in vobis operat sollicitudinem: sed defensionem: sed indignationem: sed timorem: (1.Pe.1.c. Jaco.5.c.)

αλλά επιπόθησιν, αλλά ζήλον, αλλ' εκδίκησιν. εν παντί συνεστήσατε εαυτούς αγνούς είναι εν τω πράγματι. άρα ει καί έγραψα υμίν, ουχ ένεκεν του αδικήσαντος, ουδέ ένεκεν του αδικηθέντος, αλλ' ένεκεν του φανερωθήναι την σπουδήν ημών την υπέρ υμών προς υμάς ενώπιον του θεού. διά τούτο παρακεκλήμεθα επί τη παρακλήσει υμών· περισσοτέρως δε μάλλον εχάρημεν επί τη χαρά Τίτου, ότι αναπέπαυται το πνεύμα αυτού από πάντων υμών. ότι ει τι αυτώ υπέρ υμών κεκαύχημαι, ου κατησχύνθην, αλλ' ως πάντα εν αληθεία ελαλήσαμεν υμίν, ούτω καί η καύχησις ημών η επί Τίτου αλήθεια εγενήθη. καί τα σπλάγχνα αυτού περισσοτέρως εις υμάς εστίν, αναμιμνησκομένου την πάντων υμών υπακοήν, ως μετά φόβου καί τρόμου εδέξασθε αυτόν. χαίρω ότι εν παντί θαρρώ εν υμίν. Cap. 8.

Γνωρίζομεν δε υμίν αδελφοί την χάριν του θεού την δεδομένην εν ταις εκκλησίαις της μακεδονίας, ότι εν πολλή δοκιμή θλίψεως η περισσεία της χαράς αυτών καί η κατά βάθους πτωχεία αυτών επερίσσευσεν εις τον πλούτον της απλότητος αυτών. ότι κατά δύναμιν μαρτυρώ, καί υπέρ δύναμιν αυθαίρετοι, μετά πολλής παρακλήσεως δεόμενοι ημών την χάριν καί την κοινωνίαν της διακονίας της εις τους αγίους δέξασθαι ημάς. καί ου καθώς ηλπίσαμεν, αλλ' εαυτούς έδωκαν πρώτον τω κυρίω καί ημίν διά θελήματος θεού, εις το παρακαλέσαι ημάς Τίτον, ίνα καθώς προενήρξατο, ούτω καί επιτελέση εις υμάς καί την χάριν ταύτην. αλλ' ώσπερ εν παντί περισσεύετε πίστει καί λόγω, καί γνώσει, καί πάση σπουδή, καί τη εξ υμών εν ημίν αγάπη, ίνα καί εν ταύτη τη χάριτι περισσεύητε. ου κατ' επιταγήν λέγω, αλλά διά της ετέρων σπουδής καί το της υμετέρας αγάπης γνήσιον δοκιμάζων. γινώσκετε γάρ την χάριν του κυρίου ημών ιησού χριστού, ότι δι' υμάς επτώχευσε πλούσιος ών, ίνα υμείς τη εκείνου πτωχεία πλουτήσητε. καί γνώμην εν τούτω δίδωμι. τούτο γάρ υμίν συμφέρει, οίτινες ου μόνον το ποιήσαι αλλά καί το θέλειν προενήρξασθε από πέρυσι. νυνί δε καί το ποιήσαι επιτελέσατε, όπως καθάπερ η προθυμία του θέλειν, ούτω καί το επιτελέσαι εκ του έχειν. ει γάρ η προθυμία πρόκειται, καθό εάν έχη τις ευπρόσδεκτος, ου καθό ουκ έχει. ου γάρ ίνα άλλοις άνεσις υμίν δε θλίψις, αλλ' εξ ισότητος εν τω νυν

sed desideriũ: sed emulationẽ: sed vĩdictã. In oĩbus exhibuistis vos incõtaminatos esse negocio. Igitur et si scripsi vobis: nõ propter eũ q fecit iniuriã: nec propter eũ q passus est: sed ad manifestãdã sollicitudinẽ nr̃am quã habemus pro vobis coram deo. Ideo (D) consolati sumus. In consolatiõe autem nostra abũdãtius magis gavisi sumus super gaudio titi: quia refectus est spiritus eius ab oĩbus vobis. Et si quid apud illũ de vobis gloriatus sũ: non sum cõfusus: sed sicut oĩa vobis in veritate locuti sumus ita et gloriatio nr̃a q̃ fuit ad titũ veritas facta est. Et viscera eius abũdantius in vobis sunt: reminiscẽtis omnium vestrum obedientiam: quomodo cũ timore et tremore excepistis illũ. Gaudeo quod in oĩbus confido in vobis. Cap. 8.

(A) Notã autem facimus vobis fr̃es gratiam dei que data est in ecclesiis macedonie: et quod in multo experimẽto tribulatiõis abũdãtia gaudii ipsorum fuit: et altissima paupertas eorum abũdavit in divitias simplicitatis eorum. Quia secundum virtutẽ testimoniũ illis reddo: et supra virtutẽ voluntarii fuerũt cũ multa exhortatiõe obsecrãtes nos gratiam et cõicationẽ ministerii quod fit in sanctos. Et non sicut speravimus: sed semetipsos dederũt: primũ dño: deinde nobis per voluntatem dei: ita ut rogaremus titum ut quemadmodum cepit ita et perficiat in vobis etiam gratiam istã. (B) Sed sicut in oĩbus abũdatis fide et sermone et scientia et omni sollicitudine: et insuper et charitate vr̃a in nos: ut et in hac gr̃a abundetis. Non quasi imperans dico: sed per aliorum sollicitudinẽ etiam vr̃e charitatis ingenium bonum comprobans. Scitis enim gratiam dñi nr̃i iesu xp̃i: quoniam propter vos egenus factus est cum esset dives: ut illius inopia vos divites essetis. (Roma. 15. c / Jacob. 2. a.) Et consiliũ in hoc do. Hoc enim vobis utile est: qui non solum facere sed velle cepistis ab anno priore. Nunc vero et facto perficite: ut quemadmodũ promptus est animus voluntatis: ita sit et perficiendi ex eo quod habetis. Si enim voluntas prompta est: secundum id quod habet accepta est: non secundum id quod nõ habet. Nõ enim ut aliis sit remissio vobis autem tribulatiõ: sed ex equalitate in presenti

καιρῷ, τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα, ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα. ὅπως γένηται ἰσότης, καθὼς γέγραπται. ὁ τὸ πολὺ οὐκ ἐπλεόνασε, καὶ ὁ τὸ ὀλίγον οὐκ ἠλαττόνησε. Χάρις δὲ τῷ θεῷ τῷ διδόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου, ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο, σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων αὐθαίρετος ἐξῆλθε πρὸς ὑμᾶς. συνεπέμψαμεν δὲ μετ᾽ αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν, οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος ἡμῶν, σὺν τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ᾽ ἡμῶν πρὸς τὴν αὐτοῦ τοῦ κυρίου δόξαν καὶ προθυμίαν ὑμῶν. στελλόμενοι τοῦτο, μή τις ἡμᾶς μωμήσηται ἐν τῇ ἁδρότητι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ᾽ ἡμῶν προνοούμενοι καλά, οὐ μόνον ἐνώπιον κυρίου, ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων. συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλάκις σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον, πεποιθήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς, εἴτε ὑπὲρ Τίτου κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός, εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα Χριστοῦ. τὴν οὖν ἔνδειξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν καὶ ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ ὑμῶν, εἰς αὐτοὺς ἐνδείξασθε εἰς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν. Cap.9.

Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους περισσόν μοί ἐστι τὸ γράφειν ὑμῖν. οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν, ὅτι Ἀχαΐα παρεσκεύασται ἀπὸ πέρυσι, καὶ ὁ ἐξ ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισε τοὺς πλείονας. ἔπεμψα δὲ τοὺς ἀδελφούς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ, ἵνα καθὼς ἔλεγον παρεσκευασμένοι ἦτε, μήπως ἐὰν ἔλθωσιν σὺν ἐμοὶ Μακεδόνες καὶ εὕρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάστους καταισχυνθῶμεν ἡμεῖς, ἵνα μὴ λέγωμεν ὑμεῖς ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ τῆς καυχήσεως. ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφούς ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς, καὶ προκαταρτίσωσι τὴν προκατηγγελμένην εὐλογίαν ὑμῶν ταύτην ἑτοίμην εἶναι, οὕτως ὡς εὐλογίαν, καὶ μὴ ὡς πλεονεξίαν. τοῦτο δέ, ὁ σπείρων φειδομένως, φειδομένως καὶ θερίσει, καὶ ὁ σπείρων ἐπ᾽ εὐλογίαις, ἐπ᾽ εὐλογίαις καὶ θερίσει. ἕκαστος καθὼς προαιρεῖται τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης. ἱλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ θεός. δυνατὸς δὲ ὁ θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε

tempore: vestra abundantia illorum inopiã suppleat: vt et illorum abũdãtia vestre inopie sit supplemẽtũ: vt fiat equalitas sicut scriptũ est. Qui multũ nõ abũdauit: et qui modicum non minorauit. C Exo.16.c.
Gratias autem ago deo qui dedit eãdem sollicitudinem pro vobis in corde titi: quoniam exhortationẽ quidẽ suscepit: sed cũ sollicitior esset: sua voluntate profect⁹ est ad vos. Misimus etiã cũ illo fratrẽ nostrũ: cuius laus est in euangelio per omnes ecclesias. Non solum autem: sed et ordinatus est ab ecclesijs comes peregrinationis nostre in hanc gratiam que ministratur a nobis ad domini gloriam et hoc ne destinatã voluntatẽ nostram. Deuitantes quis nos vituperet in hac plenitudine que ministratur a nobis in dñi gloriam. Prouidem⁹ enim bona nõ solũ corã deo: sed etiã corã hominibus. Misimus autem cum illis et fratrẽ nostrũ quẽ probauimus in multis sepe sollicitũ esse: nũc autem multo sollicitiorem: confidentia multa in vos: siue pro tito qui est socius meus et in vobis adiutor: siue fratres nostri apostoli ecclesiarum gloria christi. Ostensionẽ ergo que est charitatis vestre et nostre glorie pro vobis: in illos ostendite in faciem ecclesiarum. Cap.9. D Roma.12.d
Nam de ministerio quod fit in sanctos: ex abũdãti est mihi scribere vobis. Scio enim promptũ animũ vestrũ, pro quo de vobis glorior apud macedões: quoniam et achaia parata est ab anno preterito: et vestra emulatio prouocauit plurimos. Misim⁹ autem fratres vt ne quod gloriamur de vobis euacuetur in hac parte: vt quẽadmodũ dixi parati sitis: ne cum venerint mecum macedones et inuenerint vos imparatos: erubescamus nos vt non dicamus vos in hac substantia. A
Necessarium ergo existimaui rogare fratres vt preueniant ad vos: et preparent repromissam benedictionem hanc paratam esse: sic quasi bñdictionẽ: nõ quasi auariciã. Hoc autem dico. Qui parce seminat parce et metet: et qui seminat in bñdictionib⁹ de bñdictionib⁹ et metet. Unusquisque prout destinauit in corde suo: nõ ex tristitia aut ex necessitate. Hilarẽ enim datorẽ diligit de⁹. Potẽs est autem de⁹ omnẽ gratiam abũdare facere in vobis: vt in oib⁹ sẽ B C Eccl.35.b.

τε πάσαν αυτάρκειαν έχοντες περισσεύητε
εις παν έργον αγαθόν καθώς γέγραπται. εσ
κόρπισεν έδωκε τοις πένησιν η δικαιοσύνη
αυτού μένει εις τον αιώνα. ο δε επιχορη
γών σπέρμα τω σπείροντι, και άρτον εις βρώ
σιν χορηγήσαι, και πληθύναι τον σπόρον υ
μών, και αυξήσαι τα γεννήματα της δικαιοσύ
νης υμών, εν παντί πλουτιζόμενοι εις πάσαν
απλότητα, ήτις κατεργάζεται δι ημών ευ
χαριστίαν τω θεώ. ότι η διακονία της λει
τουργείας ταύτης ου μόνον εστί προσανα
πληρούσα τα υστερήματα των αγίων, αλλά
και περισσεύουσα διά πολλών ευχαριστι
ών τω θεώ διά της δοκιμής της διακονίας ταύ
της, δοξάζοντες τον θεόν επί τη υποταγή της
ομολογίας υμών εις το ευαγγέλιον του
Χριστού, και απλότητι της κοινωνίας εις αυ
τούς και εις πάντας, και αυτών δεήσει υπέρ
υμών, επιποθούντων υμάς διά την υπερβάλ
λουσαν χάριν του θεού εφ υμίν. χάρις δε
τω θεώ επί τη ανεκδιηγήτω αυτού δωρεά.
Αυτός δε εγώ παύλος παρακα Cap. 10.
λώ υμάς διά της πραότητος και επιει
κείας του Χριστού, ος κατά πρόσωπον μεν
ταπεινός εν υμίν, απών δε θαρρώ εις υμάς.
δέομαι δε το μη παρών θαρρήσαι τη πεποι
θήσει η λογίζομαι τολμήσαι επί τινάς τους
λογιζομένους ημάς ως κατά σάρκα περι
πατούντας. εν σαρκί γαρ περιπατούντες, ου
κατά σάρκα στρατευόμεθα. τα γαρ όπλα
της στρατείας ημών ου σαρκικά, αλλά δυ
νατά τω θεώ προς καθαίρεσιν οχυρωμάτων,
λογισμούς καθαιρούντες και παν ύψωμα
επαιρόμενον κατά της γνώσεως του θεού,
και αιχμαλωτίζοντες παν νόημα εις την υπα
κοήν του Χριστού, και εν ετοίμω έχοντες εκ
δικήσαι πάσαν παρακοήν, όταν πληρωθή υ
μών η υπακοή. τα κατά πρόσωπον βλέπετε. ει
τις πέποιθεν εαυτώ Χριστού είναι, τούτο λο
γιζέσθω πάλιν αφ εαυτού, ότι καθώς αυτός
Χριστού, ούτω και ημείς Χριστού. εάν τε
γαρ και περισσότερον τι καυχήσωμαι περί
της εξουσίας ημών ης έδωκεν ο κύριος ημίν
εις οικοδομήν και ουκ εις καθαίρεσιν υμών,
ουκ αισχυνθήσομαι. ίνα δε μη δόξω ως αν
εκφοβείν υμάς διά των επιστολών. ότι αι
μεν επιστολαί φησί βαρείαι και ισχυραί, η
δε παρρησία του σώματος ασθενής και
ο λόγος εξουθενημένος. τούτο λογιζέσ
θω ο τοιούτος, ότι οίοι εσμέν τω λόγω δι
επιστολών απόντες, τοιούτοι και παρόντες
τω έργω. ου γαρ τολμώμεν εγκρίναι η συγ
κρίναι εαυτούς τισί των εαυτούς συνιστα
νόντων, αλλά αυτοί εν εαυτοίς εαυτούς με

omnem sufficientiam hñtes abundetis
in oẽ op⁹ bonũ: sicut scriptũ ẽ. Disp- ps.iii.
sit dedit pauperibus iustitia
eius manet in seculuꝫ seculi. Qui aũt
administrat semẽ seminãti: ⁊ panẽ ad
mãducãdũ pstabit: et multiplicabit se
mẽ vr̃m: et augebit icremẽta frugũ iusti
tie vr̃e: vt in oĩbus locupletati abũdetis
i oẽꝫ simplicitatẽ q̃ opaꝛ p nos grãꝛuꝫ
actionẽ dõ. Qm̃ ministeriũ hui⁹ officij D
non solum supplet
ea que desunt sanctis: sed
etiã abundat per multas grãꝝ actiões
in dño p pbationeꝫ ministerij huius:
glorificantes deum in obedientia
confessionis vestre in euangelio
xp̃i ⁊ simplicitate cõicatiõis vr̃e in illos
⁊ in oẽs ⁊ in ipsoꝝ obsecratione pro
vobis desiderãtiũ vos pp eminentem
gratiam dei in vobis. Gratias ago
deo sup inenarrabili dono ei⁹. Cap. 10.
Ipse autẽ ego paulus obsecro A
vos p mansuetudinẽ ⁊ modestiaꝫ
christi: qui in facie quidem
hũilis sũ iter vos: absẽs ãt ɔfido in vo
bis. Rogo ãt vos ne p̃ns audeã p eã ɔfi
dẽtiã qua existimor audere in quosdam
q̃ arbitranꝛ nos tanq̃ fꝫ carnẽ ambu
lem⁹. In carne em̃ ambulantes: non
fm carnem militamus. Nam arma
militie nr̃e nõ carnalia sunt: sꝫ potẽtia
deo ad destructionem munitionum:
ɔsilia destruẽtes ⁊ oẽ altitudinem B
extollẽtẽ se aduersus scientiam dei:
⁊ i captiuitatẽ redigẽtes oẽ itellectũ i
obsequm xp̃i ⁊ in pmptu hñtes vlcisci
oẽꝫ inobediẽtiã: cũ ipleta fuerit vestra
obediẽtia. Que fꝫ faciẽ sunt videte. Si
q̃s ɔfidit xp̃i eẽ: hoc cogitet
iterum apud se: q꞉ sicut et ipse
christi est: ita et nos. Nam ⁊ si
amplius aliquid gloriatus fuero de
potestate nostra quã dedit nobis dñs
in edificationẽ ⁊ nõ i ɔ̃structionẽ vr̃aꝫ
nõ erubescã. Ut ãt nõ existimer tanq̃ C
terrere vos per epistolas: quoniã
q̃dẽ inquiunt eple graues sunt ⁊ fortes:
p̃ntia ãt corporis infirma ⁊
sermo contemptibilis. Hoc cogitet
q̃ eiusmodi est: q꞉ q̃les sumus verbo p
epistolas absentes: tales ⁊ presentes in
facto. Non. n. audem⁹ iserere aut cõ
parare nos q̃busdã q̃ seipsos cõmẽdant:
sꝫ ipsi in nobis nosmetipsos metientes:

τρούντες, και συγκρίνοντες εαυτούς εαυτοίς ου συνιούσι. ημείς δε ουχί εις τα άμετρα καυχησόμεθα, αλλά κατά το μέτρον του κανόνος ου εμέρισεν ημίν ο θεός μέτρου, εφικέσθαι άχρι και υμών. ου γαρ ως μη εφικνούμενοι εις υμάς υπερεκτείνομεν εαυτούς. άχρι γαρ και υμών εφθάσαμεν εν τω ευαγγελίω του Χριστού, ουκ εις τα άμετρα καυχώμενοι εν αλλοτρίοις κόποις. ελπίδα δε έχοντες αυξανομένης της πίστεως υμών εν υμίν μεγαλυνθήναι, κατά τον κανόνα ημών εις περισσείαν εις τα υπερέκεινα υμών ευαγγελίσασθαι, ουκ εν αλλοτρίω κανόνι εις τα έτοιμα καυχήσασθαι. ο δε καυχώμενος εν κυρίω καυχάσθω. ου γαρ ο εαυτόν συνιστών, εκείνος εστί δόκιμος, αλλ' ον ο κύριος συνίστησιν.

Cap. 11.

Όφελον ανείχεσθέ μου μικρόν τη αφροσύνη, αλλά και ανέχεσθέ μου. ζηλώ γαρ υμάς ζήλω θεού. ηρμοσάμην γαρ υμάς ενί ανδρί παρθένον αγνήν παραστήσαι τω Χριστώ. φοβούμαι δε μήπως ως ο όφις εύαν εξηπάτησεν εν τη πανουργία αυτού ούτω φθαρή τα νοήματα υμών από της απλότητος της εις τον Χριστόν. ει μεν γαρ ο ερχόμενος άλλον ιησούν κηρύσσει ον ουκ εκηρύξαμεν, η πνεύμα έτερον λαμβάνετε ο ουκ ελάβετε, η ευαγγέλιον έτερον ο ουκ εδέξασθε, καλώς ανείχεσθε. λογίζομαι γαρ μηδέν υστερηκέναι των υπέρ λίαν αποστόλων. ει δε και ιδιώτης τω λόγω, αλλ' ου τη γνώσει. αλλ' εν παντί φανερωθέντες εν πάσιν εις υμάς. η αμαρτίαν εποίησα εμαυτόν ταπεινών ίνα υμείς υψωθήτε. ότι δωρεάν το του θεού ευαγγέλιον ευηγγελισάμην υμίν. άλλας εκκλησίας εσύλησα λαβών οψώνιον προς την υμών διακονίαν, και παρών προς υμάς και υστερηθείς, ου κατενάρκησα ουδενός. το γαρ υστέρημά μου προσανεπλήρωσαν οι αδελφοί ελθόντες από μακεδονίας, και εν παντί αβαρή υμίν εμαυτόν ετήρησα και τηρήσω. εστίν αλήθεια Χριστού εν εμοί, ότι η καύχησις αύτη ου φραγήσεται εις εμέ εν τοις κλίμασι της αχαίας. διατί ότι ουκ αγαπώ υμάς. ο θεός οίδεν. ο δε ποιώ, και ποιήσω, ίνα εκκόψω την αφορμήν των θελόντων αφορμήν, ίνα εν ω καυχώνται ευρεθώσι καθώς και ημείς. οι γαρ τοιούτοι ψευδαπόστολοι, εργάται δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι εις αποστόλους Χριστού και ου θαυμαστόν. αυτός γαρ ο σατανάς μετασχηματίζεται εις άγγελον φωτός. ου μέγα ουν ει και οι διάκονοι αυτού μετασχηματί-

⁊ comparantes nosmetipsos nobis. Nos autem non in immensum gloriabimur: sed s[ecundu]m mensuram (Ephe. 4. b.; Apo. 21. c.) regule q[ua]m mensus e[st] nobis deus mensurã p[er]tingẽdi vsq[ue] ad vos. Nõ enim quasi nõ p[er]tingentes ad vos superextendimus nos. (D) Usq[ue] ad vos enim peruenimus in euãgelio xpi: nõ in immensum gloriantes in alienis laboribus. Spe[m] aũt habẽtes crescentis fidei vestre in vobis magnificari s[ecundu]m regulam nostra[m] i[n] abũdãtia: etiã in illa q[ue] vltra vos sũt euangelizare: non in aliena regula in his q[ue] p[re]parata sũt gl[ori]ari. Qui aũt gloriat[ur] in d[omi]no glorie[tur]. (1. Cor. 1. d; Hiere. 9. d.) Non enim q[ui] seipsum cõmendat ille probatus est: sed que[m] deus commendat.

Cap. 11.

Utinã sustineretis modicũ q[ui]d insipiẽtie mee: s[ed] ⁊ supportate me. (A) Emulor enim vos dei emulatiõe: despõdi enim vos vni viro virginẽ castã exhibere xpo. Timeo aũt ne sicut serpens seduxit euam astutia sua: ita corrũpãt[ur] sẽsus v[est]ri: ⁊ excidãt a simplicitate q[ue] est in xpo iesu. Nam si is q[ui] venit aliũ xp[ist]u[m] p[re]dicat quẽ nõ p[re]dicauimus: aut alium sp[irit]u[m] accipitis que[m] nõ accepistis: aut aliu[d] euãgeliũ q[uo]d nõ recepistis: recte pateremini. Existimo enim nihil me minus fecisse a magnis ap[osto]lis. Nã ⁊ si imperitus sermone: s[ed] nõ scientia. In omnibus aũt manifestus sũ vobis. Aut nũq[ui]d peccatũ feci meip[su]m humilians vt vos exaltemini: Q[uonia]m gratis euãgeliũ dei euãgelizaui vobis: alias eccl[es]ias expoliaui accipiẽs stipẽdium ad ministeriũ v[est]rm: et cum essem apud vos ⁊ egere[m]: nulli onerosus fui. (B) Na[m] q[uo]d mihi deerat suppleuerunt fr[atr]es qui venerunt a macedonia: ⁊ in omnibus sine onere me vobis seruaui et seruabo. Est veritas christi in me: q[uonia]m hec gloriatio non infringet[ur] in me in regiõibus achaie. Quare: Quia nõ diligo vos: Deus scit. Q[uo]d aũt facio: ⁊ faciã: vt amputem occasionem eo[rum] q[ui] volũt occasiõe[m]: vt in quo gl[ori]ant[ur] inueniant[ur] sicut ⁊ nos. Nam eiusmodi pseudoap[osto]li s[un]t operarij subdoli trãsfigurãtes se in apostolos christi. Et nõ mirũ. Ipse enim sathanas transfigurat se in angelũ lucis. Nõ est ergo magnũ si ministri eius transfigurentur

ζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης, ὧν τὸ τέ-
λος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. πάλιν λέ-
γω μή τίς με δόξῃ ἄφρονα εἶναι. εἰ δὲ μή-
γε κἂν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα κἀγὼ μι-
κρόν τι καυχήσωμαι. ὃ λαλῶ, οὐ λαλῶ κα-
τὰ κύριον, ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύνῃ ἐν ταύτῃ
τῇ ὑποστάσει τῆς καυχήσεως. ἐπεὶ πολλοὶ
καυχῶνται κατὰ τὴν σάρκα, κἀγὼ καυχή-
σομαι. ἡδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων
φρόνιμοι ὄντες. ἀνέχεσθε γὰρ εἴ τις ὑμᾶς
καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει, εἴ τις λαμβά-
νει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις ὑμᾶς εἰς πρόσω-
πον δαίρει. κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡ-
μεῖς ἠσθενήσαμεν. ἐν ᾧ δ' ἄν τις τολμᾷ, ἐν ἀ-
φροσύνῃ λέγω, τολμῶ κἀγώ. ἑβραῖοί εἰσι,
κἀγώ. ἰσραηλῖταί εἰσι, κἀγώ. σπέρμα ἀβρα-
άμ εἰσι, κἀγώ. διάκονοι χριστοῦ εἰσι, παρα-
φρονῶν λαλῶ, ὑπὲρ ἐγώ. ἐν κόποις περισσο-
τέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν φυ-
λακαῖς περισσοτέρως, ἐν θανάτοις πολλά-
κις. ὑπὸ ἰουδαίων πεντάκις τεσσαράκοντα
παρὰ μίαν ἔλαβον. τρὶς ἐρραβδίσθην. ἅ-
παξ ἐλιθάσθην. τρὶς ἐναυάγησα. νυχθήμερον
ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα. ὁδοιπορίαις πολλά-
κις, κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις λῃστῶν,
κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἐθνῶν,
κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κιν-
δύνοις ἐν θαλάσσῃ, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλ-
φοις. ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις
πολλάκις. ἐν λιμῷ καὶ δίψει, ἐν νηστείαις
πολλάκις. ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι. χω-
ρὶς τῶν παρεκτός, ἡ ἐπισύστασίς μου ἡ καθη-
μέραν, ἡ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. τίς
ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ. τίς σκανδαλίζεται,
καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι. εἰ καυχᾶσθαι δεῖ,
τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυχήσομαι. ὁ θεὸς
καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ οἶ-
δεν, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ
ψεύδομαι. ἐν δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης ἀρέτα
τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν δαμασκηνῶν
πόλιν πιάσαι με θέλων, καὶ διὰ θυρίδος
ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους, καὶ
ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ. Cap.12.

Καυχᾶσθαι δή, οὐ συμφέρει μοι. ἐλεύσο-
μαι γὰρ εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις
κυρίου. οἶδα ἄνθρωπον ἐν χριστῷ πρὸ
ἐτῶν δεκατεσσάρων, εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶ-
δα, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὁ θε-
ὸς οἶδεν, ἁρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρί-
του οὐρανοῦ. καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρω-
πον, εἴτε ἐν σώματι εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος
οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν, ὅτι ἡρπάγη εἰς τὸν
παράδεισον, καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα, ἃ

velut ministri iustitie: quorum finis
erit secundum opera ipsorum. Iterum dico
ne quis me putet insipientem esse. Alioquin
velut insipientem accipite me: ut et ego mo
dicum quid glorier. Quod loquor non loquor
secundum deum: sed quasi in insipientia in hac
substantia glorie. Quoniam multi C
gloriantur secundum carnem: et ego gloriabor.
Libenter enim suffertis insipientes
cum sitis ipsi sapientes. Sustinetis enim si quis vos
in servitutem redigit: si quis devorat: si quis
accipit: si quis extollitur: si quis in faciem vos
cedit. Secundum ignobilitatem dico: quasi nos
infirmi fuerimus in hac parte. In quo quis au
det (in insipientia dico) audeo et ego. He
brei sunt: et ego. Israelite sunt: et ego. Se
men abrae sunt: et ego. Ministri christi sunt: et 1.Cor.4.a
ego. (Ut minus sapiens dico) plus ego. In sup.6.a. 1.Thi.5.c.
laboribus plurimis: in carceribus abundanti
us: in plagis supra modum: in mortibus fre
quenter. A iudeis quinquies quadragenas
una minus accepi. Ter virgis cesus sum:
semel lapidatus sum: ter naufragium feci.
Nocte et die in profundo maris fui. In iti
neribus sepe: periculis fluminum: periculis la
tronum: periculis ex genere: periculis ex genti D
bus: periculis in civitate: periculis in solitu
dine: periculis in mari: periculis in falsis fra
tribus. In labore et erumna: in vigiliis
multis. In fame et siti: in ieiuniis 1.The.5.b.
multis. In frigore et nuditate: preter illa Deute.25.b
que extrinsecus sunt: instantia mea quotidiana:
sollicitudo omnium ecclesiarum. Quis
infirmatur: et ego non infirmor. Quis scan
dalizatur: et ego non uror. Si gloriari oportet:
que infirmitatis mee sunt gloriabor. Deus
et pater domini nostri iesu christi scit
qui est benedictus in secula: quod non
mentior. Damasci prepositus gentis arete
regis custodiebat civitatem damascenorum ut
me comprehenderet: et per fenestram Act.9.c.
in sporta dimissus sum per murum: et sic
effugi manus eius. Cap.12.

Si gloriari oportet: non expedit quidem. Ve A
niam autem ad visiones et revelationes
domini. Scio hominem in christo ante
annos quatuordecim sive in corpore
sive extra corpus nescio: deus
scit: raptum huiusmodi usque ad tertium
celum. Et scio huiusmodi hominem
sive in corpore sive extra corpus
nescio: deus scit quoniam raptus est in
paradisum: et audivit arcana verba que

οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι. ὑπὲρ τοῦ τοι-
ούτου καυχήσομαι, ὑπὲρ δὲ ἐμαυτοῦ οὐ
καυχήσομαι εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου. ἐ-
ὰν γὰρ θελήσω καυχήσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄ
φρων. ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ. φείδομαι δὲ μὴ
τις εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ ὃ βλέπει με ἢ ἀ
κούει τι ἐξ ἐμοῦ. καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀπο
καλύψεων ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι
σκόλοψ τῇ σαρκί, ἄγγελος σατᾶν, ἵνα με
κολαφίζῃ, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι. ὑπὲρ τού-
του τρὶς τὸν κύριον παρεκάλεσα ἵνα ἀποστῇ
ἀπ' ἐμοῦ, καὶ εἴρηκέ μοι. ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις
μου. ἡ γὰρ δύναμίς μου ἐν ἀσθενείᾳ τελει
οῦται. ἥδιστα οὖν μᾶλλον καυχήσομαι ἐν
ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ
ἡ δύναμις τοῦ χριστοῦ. διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσ
θενείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς
ἐν στενοχωρίαις ὑπὲρ χριστοῦ. ὅταν γὰρ
ἀσθενῶ τότε δυνατός εἰμι. γέγονα ἄφρων
καυχώμενος, ὑμεῖς με ἠναγκάσατε. ἐγὼ
γὰρ ὤφειλον ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι. οὐδὲν
γὰρ ὑστέρησα τῶν ὑπὲρ λίαν ἀποστόλων.
εἰ καὶ οὐδέν εἰμι, τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀπο-
στόλου κατειργάσθαι ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπο
μονῇ, ἐν σημείοις καὶ τέρασι καὶ δυνάμεσι.
τί γάρ ἐστι ὃ ἡττήθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκ
κλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκη-
σα ὑμῶν; χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην.
ἰδοὺ τρίτον τοῦτο ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν
πρὸς ὑμᾶς καὶ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν. οὐ
γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν ἀλλὰ ὑμᾶς. οὐ γὰρ ὀ-
φείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσι θησαυρίζειν, ἀλ
λ' οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις. ἐγὼ δὲ ἥδιστα δα-
πανήσω καὶ ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυ
χῶν ὑμῶν, εἰ καὶ περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγα-
πῶν, ἧττον ἀγαπῶμαι. ἔστω δέ. ἐγὼ οὐ κα
τεβάρησα ὑμᾶς, ἀλλ' ὑπάρχων πανοῦργος,
δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον. μή τινα ὧν ἀπέσταλ
κα πρὸς ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑ-
μᾶς. παρεκάλεσα τίτον καὶ συναπέστειλα
τὸν ἀδελφόν. μήτι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς τί-
τος; οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν,
οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσι; πάλιν δοκεῖτε ὅτι ὑ
μῖν ἀπολογούμεθα. κατενώπιον τοῦ θεοῦ ἐν
χριστῷ λαλοῦμεν. τὰ δὲ πάντα ἀγαπη-
τοὶ ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς. φοβοῦμαι
γὰρ μήπως ἐλθὼν οὐχ οἵους θέλω εὕρω
ὑμᾶς, κἀγὼ εὑρεθῶ ὑμῖν οἷον οὐ θέλετε.
μήπως ἔρις, ζῆλοι, θυμοί, ἐρίθειαι, καταλα
λιαί, ψιθυρισμοί, φυσιώσεις, ἀκαταστασίαι.
μὴ πάλιν ἐλθόντα με ταπεινώσει ὁ θεός
μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενθήσω πολλοὺς τῶν

nō licet homini loqui. Pro huiusmodi
gloriabor: pro me autē nihil
nisi in infirmitatibus meis. Nam et si
voluero gloriari: nō ero insipiens.
Veritatem enim dicam. Parco autē: ne
quis me existimet supra id quod videt in me
aut audit aliquid ex me. Et ne magni-
tudo revelationū extollat me: datus est B
mihi stimulus carnis mee angelus satha-
ne: qui me colaphizet. Propter quod
ter dominum rogavi ut discederet
a me: et dixit mihi. Sufficit tibi gratia Deut.5.d
mea. Nam virtus in infirmitate perficitur.
Libenter igitur gloriabor in
infirmitatibus meis ut inhabitet in me
virtus christi. Propter quod placeo mihi in
infirmitatibus meis: in contumeliis: in neces
sitatibus: in persecutionibus: in angustiis pro
christo. Cum enim infirmor tunc potens sum.
Factus sum insipiens: vos me coegistis. E
go enim a vobis debui commendari. Nihil
enim minus feci ab his qui sunt supra modum a
postoli. Tamen etsi nihil sum: signa tamen aposto C
latus mei facta sunt super vos in omni patien
tia: in signis et prodigiis et virtutibus.
Quid est enim quod minus habuistis pre ceteris
ecclesiis: nisi quod ego ipse non gravavi
vos? Donate mihi hanc iniuriam.
Ecce tertio hoc paratus sum venire
ad vos et non ero gravis vobis. Non
enim quero que vestra sunt sed vos. Nec enim debent
filii parentibus thesaurizare: sed
parentes filiis. Ego autem libentissime impen-
dam et superimpendar ego ipse pro animabus
vestris: licet plus vos diligens
minus diligar. Sed esto. Ego vos non
gravavi: sed cum essem astutus quos D
dolo vos cepi. Numquid per aliquem eorum
misi ad vos circumveni vos?
Rogavi titum et misi cum illo
fratrem. Numquid titus vos
circumvenit? Nonne eodem spiritu ambulavi-
mus? Nonne eisdem vestigiis? Olim puta-
tis quod excusemus nos apud vos? Coram deo
in christo loquimur. Omnia enim charissimi
propter edificationem vestram. Timeo
enim ne forte cum venero: nō quales volo in
veniam vos: et ego inveniar a vobis qualem non Gala.5.d
vultis: ne forte contentiones: emulationes: a
nimositates: dissensiones: detractiones: su
surrationes: inflationes: seditiones sint inter
vos. Ne iterum cum venero humiliet me de
us apud vos: et lugeam multos

προημαρτηκότων καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ
τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ ἣ
ἔπραξαν. Cap. 13.

Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρός ὑμᾶς.
ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων καὶ τρι
ῶν σταθήσεται πᾶν ῥῆμα. προείρηκα καὶ
προλέγω ὡς παρὼν τὸ δεύτερον, καὶ ἀ
πὼν νῦν γράφω τοῖς προημαρτηκόσι καὶ
τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πά
λιν οὐ φείσομαι. ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ
ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ. ὃς εἰς ὑμᾶς
οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ δύναται ἐν ὑμῖν. καὶ
γὰρ εἰ ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῇ
ἐκ δυνάμεως θεοῦ. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενοῦ
μεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ ζησόμεθα σὺν αὐτῷ ἐκ
δυνάμεως θεοῦ εἰς ὑμᾶς. ἑαυτοὺς πειράζε
τε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει. ἑαυτοὺς δοκιμάζε
τε. ἢ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυτοὺς ὅτι Ἰησοῦς
Χριστὸς ἐν ὑμῖν ἐστιν. εἰ μήτι ἄρα ἀδόκιμοί
ἐστε. ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε, ὅτι ἡμεῖς
οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι. εὔχομαι δὲ πρὸς τὸν
θεὸν μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδέν, οὐχ ἵ
να ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ᾽ ἵνα ὑμεῖς τὸ
καλὸν ποιῆτε. ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὦμεν.
οὐ γὰρ δυνάμεθα τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλ
λ᾽ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡ
μεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ἦτε. τοῦ
το δὲ καὶ εὐχόμεθα τὴν ὑμῶν κατάρτησιν.
διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὼν γράφω, ἵνα παρὼν
μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι κατὰ τὴν ἐξουσί
αν, ἣν ἔδωκέ μοι ὁ κύριος εἰς οἰκοδομὴν καὶ
οὐκ εἰς καθαίρεσιν. λοιπὸν ἀδελφοί χαίρε
τε, καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρο
νεῖτε, εἰρηνεύετε, καὶ ὁ θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ
τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ᾽ ὑμῶν. ἀσπάσασθε ἀλ
λήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. ἀσπάζονται ὑ
μᾶς οἱ ἅγιοι πάντες. ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰη
σοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ, καὶ ἡ
κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύματος μετὰ πάν
των ὑμῶν. ἀμήν.

Τέλος τῆς πρὸς κορινθίους δευτέ
ρας ἐπιστολῆς.

ex his qui ante peccauerunt et non egerunt
penitentiam super immunditia et fornicatione et im
pudicitia quam gesserunt. Cap. 13.

Ecce tertio hoc venio ad vos. A
In ore duorum vel trium testium Deu. 17. b.
stabit omne verbum. Predixi enim et Mat. 18. c.
predico ut presens vobis: et nunc absens Heb. 10. d.
his qui ante peccauerunt et Joh. 8. c.
ceteris omnibus: quoniam si venero iterum
non parcam. An experimentum queritis
eius qui in me loquitur christus? Qui in vobis
non infirmatur: sed potens est in vobis.
Nam et si crucifixus est ex infirmitate: sed vi B
uit ex virtute dei. Nam et nos infirmi su
mus in illo: sed viuemus in eo ex
virtute dei in vobis. Vosmetipsos tempta
te si estis in fide: ipsi vos probate.
An non cognoscitis vosmetipsos quia
christus iesus in vobis est? Nisi forte repro
bi estis. Spero autem quod cognoscetis: quia nos
non sumus reprobi. Oramus autem C
deum ut nihil mali faciatis: non ut
nos probati pareamus: sed ut vos quod
bonum est faciatis. Nos autem ut reprobi simus.
Non possumus enim aliquid aduersus verita
tem: sed pro veritate. Gaudemus enim quoniam nos
infirmi sumus: vos autem potentes estis. Hoc
et oramus vestram consummationem.
Ideo enim hec absens scribo: ut non presens
durius agam secundum potestatem D
quam dominus dedit mihi in edificationem et
non in destructionem. De cetero fratres gau
dete: perfecti estote: exhortamini: idipsum
sapite. Pacem habete: et deus pacis et di Mat. 5. a.
lectionis erit vobiscum. Salutate inuicem
in osculo sancto. Salutant vos
omnes sancti. Gratia domini nostri iesu
christi: et charitas dei: et
communicatio sancti spiritus: sit cum omnibus
vobis Amen.

Explicit epistola pauli ad Corin
thios secunda.

Incipit argumentum in epistolam ad Galatas.

Galate sunt greci. Hi verbum veritatis primum ab apostolo acceperunt: sed post discessum eius temptati sunt a falsis apostolis vt in legem et circuncisionem verterentur. Hos apostolus reuocat ad fidem veritatis: scribens eis ab epheso.

Explicit argumentum.

Η του αγίου παύλου προς γαλάτας επιστολή. Cap. I.

Παύλος απόστολος ουκ απ' ανθρώπων ουδέ δι' ανθρώπου αλλά διά ιησού χριστού και θεού πατρός του εγείραντος αυτόν εκ νεκρών, και οι συν εμοί πάντες αδελφοί ταις εκκλησίαις της γαλατίας. Χάρις υμίν και ειρήνη από θεού πατρός και κυρίου ημών ιησού χριστού, του δόντος εαυτόν περί των αμαρτιών ημών, όπως εξέληται ημάς εκ του ενεστώτος αιώνος πονηρού κατά το θέλημα του θεού και πατρός ημών, ω η δόξα εις τους αιώνας των αιώνων αμήν. θαυμάζω ότι ούτω ταχέως μετατίθεσθε από του καλέσαντος υμάς εν χάριτι χριστού εις έτερον ευαγγέλιον, ο ουκ εστίν άλλο, ει μή τινές εισίν οι ταράσσοντες υμάς, και θέλοντες μεταστρέψαι το ευαγγέλιον του χριστού. αλλά και εάν ημείς η άγγελος εξ ουρανού ευαγγελίζηται υμίν παρ' ο ευηγγελισάμεθα υμίν, ανάθεμα έστω. ως προειρήκαμεν και άρτι πάλιν λέγω. εί τις υμίν ευαγγελίζεται παρ' ο παρελάβετε, ανάθεμα έστω. άρτι γαρ ανθρώπους πείθω, η τον θεόν. η ζητώ ανθρώποις αρέσκειν. ει γαρ έτι ανθρώποις ήρεσκον, χριστού δούλος ουκ αν ήμην. γνωρίζω δε υμίν αδελφοί το ευαγγέλιον το ευαγγελισθέν υπ' εμού, ότι ουκ εστί κατά άνθρωπον. ουδέ γαρ εγώ παρ' ανθρώπου παρέλαβον αυτό, ούτε εδιδάχθην, αλλά δι' αποκαλύψεως ιησού χριστού. ηκούσατε γαρ την εμήν αναστροφήν ποτέ εν τω ιουδαϊσμώ, ότι καθ' υπερβολήν εδίωκον την εκκλησίαν του θεού, και επόρθουν αυτήν, και προέκοπτον εν τω ιουδαϊσμώ υπέρ πολλούς συνηλικιώτας μου εν τω γένει μου, περισσοτέρως ζηλωτής υπάρχων των πατρικών μου παραδόσεων. ότε δε ευδόκησεν ο θεός ο αφορίσας με εκ κοιλίας μητρός μου και καλέσας διά της χάριτος αυτού, αποκαλύψαι τον υιόν αυτού εν εμοί ίνα ευαγγελίζωμαι αυτόν εν τοις έθνεσι, ευθέως ου προσανεθέμην σαρκί και αίματι, ουδέ ανήλθον εις ιεροσόλυμα προς τους προ εμού αποστόλους, αλλ' απήλθον εις αραβίαν, και πάλιν υπέστρεψα εις δαμασκόν. έπειτα μετά έτη τρία ανήλθον εις ιεροσόλυμα ιστορήσαι πέτρον, και επέμεινα προς αυτόν ημέρας δεκαπέντε. έτερον δε των αποστόλων ουκ είδον, ει μή ιάκωβον τον αδελφόν του κυρίου. α δε γράφω υμίν ιδού ενώπιον του θεού

Incipit epistola beati pauli apostoli ad Galatas. Cap. I.

Paulus apl'us nõ ab hoibus neqȝ per hoiem: sȝ p iesum xpm ⁊ deum prem qui suscitauit eũ a mortuis: et q mecũ sũt A
omnes fratres ecclesijs galatie. Gratia vobis et pax a deo patre ⁊ domino nostro iesu christo: q dedit semetipsum pro peccatis nostris: vt eriperet nos de presenti seculo nequam fm voluntatem dei ⁊ patris nostri: cui est gloria in secula seculorum amen. Miror q sic tam cito transferimini ab eo qui vos vocauit in grãz xpi i aliud euãge B
liũ: quod nõ est aliud: nisi sunt aliqui qui vos ꝯturbãt: et volunt conuertere euangelium christi. Sed licet nos aut angelus de celo euangelizet vobis pterq̃ qd euãgelizauimus vobis anathema sit. Sicut prediximus ⁊ nunc iterũ dico. Siqs vobis euãgelizauerit pter id qd accepistis: anathema sit. Nõ .n. hoibus suadeo an deo? An q̃ro hominibus placere? Si adhuc hoibus placerẽ xpi seruus nõ essem. Notum C
.n. vobis facio fres euãgeliũ qd euãgelizatũ est a me: qr nõ est fm hominẽ. Neqȝ enim ego ab homine accepi illud neqȝ didici: sed per reuelationẽ iesu xpi. Audistis enim ꝯuersationẽ meã aliquãdo in iudaismo qm supra modũ persequebar ecclesiã dei: ⁊ expugnabã illã: ⁊ proficiebaȝ in iudaismo supra multos coetaneos meos in gñe meo: abũdãtius emulator existens paternarum mearũ traditionũ. Cũ aũt placuit ei q me segregauit ex vtero matris mee ⁊ vocauit 1. Co. 15. b. Act. 9. a. ⁊ 22. b.
p gratiam suam: vt reuelaret filium suum in me vt euangelizarem illũ in gentibus: ꝯtinuo non acquieui D
carni ⁊ sanguini. Neqȝ veni hierosolymã ad antecessores meos apostolos: sed abij in arabiam: ⁊ iterum reuersus sũ damascũ. Deinde post ãnos tres veni hierosolymã videre petrum ⁊ mansi apud eũ diebus quindecim. Alium aũt apostolorum uidi neminẽ: nisi iacobum fratrem domini. Que aũt scribo uobis: ecce coram deo

ότι ου ψεύδομαι. έπειτα ήλθον εις τα κλί-
ματα της συρίας και της κιλικίας. ήμην δε
αγνοούμενος τω προσώπω ταις εκκλησί-
αις της ιουδαίας ταις εν χριστώ. μόνον δε
ακούοντες ήσαν ότι ο διώκων ημάς ποτέ,
νυν ευαγγελίζεται την πίστιν, ην ποτέ ε-
πόρθει. και εδόξαζον εν εμοί τον θεόν. Cap. 2.
Έπειτα διά δεκατεσσάρων ετών πάλιν ανέ-
βην εις ιεροσόλυμα μετά βαρνάβα συμ-
παραλαβών και τίτον. ανέβην δε κατά απο-
κάλυψιν, και ανεθέμην αυτοίς το ευαγγέλι-
ον ο κηρύσσω εν τοις έθνεσι. κατιδίαν δε
τοις δοκούσι, μήπως εις κενόν τρέχω η έ-
δραμον. αλλ ουδέ τίτος ο συν εμοί έλλην
ων ηναγκάσθη περιτμηθήναι. διά δε τους πα-
ρεισάκτους ψευδαδελφούς οίτινες παρει-
σήλθον κατασκοπήσαι την ελευθερίαν ημών
ην έχομεν εν χριστώ ιησού, ίνα ημάς κατα-
δουλώσωνται. οις ουδέ προς ώραν είξαμεν
τη υποταγή, ίνα η αλήθεια του ευαγγελί-
ου διαμείνη προς υμάς. από δε των δο-
κούντων είναι τι, οποίοι τε ήσαν ουδέν μοι
διαφέρει. πρόσωπον ο θεός ανθρώπου ου
λαμβάνει. εμοί γαρ οι δοκούντες ου-
δέν προσανέθεντο, αλλά τουναντίον ιδόν-
τες ότι πεπίστευμαι το ευαγγέλιον της α-
κροβυστίας καθώς πέτρος περιτομής. ο γαρ
ενεργήσας πέτρω εις αποστολήν της περι-
τομής, ενήργησε και εμοί εις τα έθνη και γνόν-
τες την χάριν την δοθείσαν μοί ιάκωβος
και κήφας και ιωάννης οι δοκούντες στύ-
λοι είναι, δεξιάς έδωκαν εμοί και βαρνάβα
κοινωνίας, ίνα ημείς εις τα έθνη αυτοί δε εις
την περιτομήν. μόνον δε των πτωχών ίνα
μνημονεύωμεν. ο και εσπούδασα αυτό τού-
το ποιήσαι. ότε δε ήλθε πέτρος εις αντιό-
χειαν, κατά πρόσωπον αυτώ αντέστην, ότι
κατεγνωσμένος ην. προ του γαρ ελθείν τι-
νάς από ιακώβου, μετά των εθνών συνίσθι-
εν, ότε δε ήλθον υπέστελλε και αφώριζεν ε-
αυτόν, φοβούμενος τους εκ περιτομής, και
συνυποκρίθησαν αυτώ και οι λοιποί ιουδαί-
οι, ώστε βαρνάβας συναπήχθη αυτών τη υ-
ποκρίσει. αλλ ότε είδον ότι ουκ ορθοπο-
δούσι προς την αλήθειαν του ευαγγελίου,
είπον τω πέτρω έμπροσθεν πάντων. ει συ
ιουδαίος υπάρχων εθνϊκώς ζης και ουκ ιου-
δαϊκώς, τι τα έθνη αναγκάζεις ιουδαΐζειν. η-
μείς φύσει ιουδαίοι και ουκ εξ εθνών αμαρ-
τωλοί. ειδότες ότι ου δικαιούται άνθρωπος
εξ έργων νόμου εάν μη διά πίστεως ιησού
χριστού. και ημείς εις χριστόν ιησούν επι-
στεύσαμεν, ίνα δικαιωθώμεν εκ πίστεως χρι-

q: nō mentior. Deinde veni in partes
syrie ⁊ cilicie. Eram autem
ignotus facie ecclesijs
iudee: que erāt in christo. Tantum autē
auditū hēbāt: qm̄ q̄ ꝑseq̄bat nos aliqñ:
nūc euāgelizat fidē quā aliqñ expugna-
bat: ⁊ in me clarificabant deū. Cap. 2.
DEinde post annos q̄ttuordeci iterū A
ascēdi hierosolymā cū barnaba as-
sumpto ⁊ tito. Ascēdi autem ꝫ reuela-
tionē: ⁊ ꝯtuli cū illis euangeliū
qđ predico in gētibus. Seorsum autē
his q̄ videbant aliq̄d eē: ne forte in va-
cuū currerē aut cucurrissē. Sȝ neq̄ titꝰ
q̄ mecū erat cū eēt gētilis ꝯpulsus ē cir-
cūcidi: sȝ ꝑꝑ subītroductos falsos frēs q̄
subītroierūt explorare libertatē nostram
quā habemꝰ in xp̄o iesu: vt nos in ser-
uitutē redigerēt. Quibꝰ neq̄ ad horam
cessimꝰ subiectiōi: vt veritas euangelij
ꝑmaneat apđ vos. Ab his āt q̄ vide-
bant eē aliq̄d q̄les aliqñ fuerit nihil B
mea itereſt. Deꝰ.n. ꝑsonā hoīs non Roma. 2. b
accipit. Mihi ei q̄ videbāt eē aliq̄d ni- Ephe. 6. b. Col. 3. d.
hil ꝯtulerunt: sed ecōtra cum vidissent Actu. 10. c.
ꝙ creditū est mihi euangeliū prepucij: Jaco. 2. b.
sicut ⁊ petro circuncisionis: qui enim
opatus est petro in apostolatū circūci-
siōis: opatus est ⁊ mihi iter gētes: ⁊ cū
cognouissēt grāz q̄ data ē mihi iacobꝰ
⁊ cephas ⁊ iohannes q̄ videbāt colūne
eē: dextras dederūt mihi ⁊ barnabe
societatis: vt nos in gentes: ipsi āt in
circūcisionē: tm̄ vt pauperū hoc ipz
memores essemus. Qđ ēt sollicitꝰ fui
facere. Cū āt venisset petrꝰ an-
tiochiam in faciem ei restiti: q:
rephensibilis erat. Priꝰ ei q̄ venirēt q̄- C
dā a iacobo: cū gentibus edebat:
cū āt venissent: subtrahebat ⁊ segrega-
bat se: timēs eos q̄ ex circūcisiōe erant.
Et simulatiōi eiꝰ ꝯsenserūt ceteri iudei:
ita vt ⁊ barnabas duceret ab eis i illaz
simulationē. Sȝ cū vidissē ꝙ nō recte
ambularent ad veritatem euangelij:
dixi cephe corā omnibus. Si tu
cū iudeꝰ sis: gētiliter viuis ⁊ nō iudai-
ce: quō gētes cogis iudaizare? Nos
natura iudei ⁊ nō ex gētibꝰ peccatores.
Sciētes aūt ꝙ nō iustificat homo
ex operibus legis: nisi per fidem iesu
xp̄i. Et nos in christo iesu credimus:
vt iustificemur ex fide christi

στού καὶ οὐκ ἐξ ἔργωμ μόμου. Διότι οὐ Δι=
καιωθήσεται ἐξ ἔργωμ μόμου πᾶσα σάρξ. εἰ
Δὲ ζητοῦμτες Δικαιωθῆμαι ἐμ Χριστῷ, εὑρέθη
μεμ καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοί, ἄρα Χριστὸς ἁ=
μαρτίας Διάκομος. μὴ γέμοιτο. εἰ γὰρ ἃ
κατέλυσα ταῦτα πάλιμ οἰκοδομῶ, παρα
βάτημ ἐμαυτὸμ συμίστημι. ἐγὼ γὰρ διὰ μό=
μου μόμῳ ἀπέθαμομ, ἵμα θεῷ ζήσω. Χριστῷ
συμεσταύρωμαι. ζῶ Δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῇ Δὲ
ἐμ ἐμοὶ Χριστός. ὃ Δὲ μῦμ ζῶ ἐμ σαρκί, ἐμ πί
στει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ἀγαπή=
σαμτός με, καὶ παραδόμτος ἑαυτὸμ ὑπὲρ ἐ=
μοῦ. οὐκ ἀθετῶ τὴμ χάριμ τοῦ θεοῦ. εἰ γὰρ
Διὰ μόμου Δικαιοσύμη, ἄρα Χριστὸς Δωρε
ὰμ ἀπέθαμεμ. Cap.3.

Ὦ ἀμόητοι γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκημεμ
ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι, οἷς κατ' ὀφθαλ=
μοὺς ἰησοῦς Χριστὸς προεγράφη, ἐμ ὑμῖμ ἐ
σταυρωμέμος. τοῦτο μόμομ θέλω μαθεῖμ
ἀφ' ὑμῶμ ἐξ ἔργωμ μόμου τὸ πμεῦμα ἐλά=
βετε ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως. οὕτως ἀμόητοί ἐ=
στε, ἐμαρξάμεμοι πμεύματι, μῦμ σαρκὶ ἐπιτε
λεῖσθε. τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῆ εἴ γε εἰκῆ. ὁ οὖμ
ἐπιχορηγῶμ ὑμῖμ τὸ πμεῦμα καὶ ἐμεργῶμ
Δυμάμεις ἐμ ὑμῖμ, ἐξ ἔργωμ μόμου ἢ ἐξ ἀ=
κοῆς πίστεως, καθὼς ἀβραὰμ ἐπίστευσε τῷ
θεῷ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς Δικαιοσύμημ. γι
μώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως οὗτοι εἰσὶμ υ
ἱοὶ ἀβραάμ. προϊδοῦσα Δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ
πίστεως Δικαιοῖ τὰ ἔθμη ὁ θεός, προευηγγε
λίσατο τῷ ἀβραάμ, ὅτι ἐμευλογηθήσομται
ἐμ σοὶ πάμτα τὰ ἔθμη. ὥστε οἱ ἐκ πίστεως
εὐλογοῦμται σὺμ τῷ πιστῷ ἀβραάμ. ὅσοι
γὰρ ἐξ ἔργωμ μόμου εἰσίμ, ὑπὸ κατάραμ εἰ=
σίμ. γέγραπται γάρ. ἐπικατάρατος πᾶς ὃς
οὐκ ἐμμέμει ἐμ πᾶσι τοῖς γεγραμμέμοις ἐμ
τῷ βιβλίῳ τοῦ μόμου τοῦ ποιῆσαι αὐτά.
ὅτι Δὲ ἐμ τῷ μόμῳ οὐΔεὶς Δικαιοῦται παρὰ
τῷ θεῷ, Δῆλομ ὅτι ὁ Δίκαιος ἐκ πίστεως ζή=
σεται. ὁ Δὲ μόμος οὐκ ἔστιμ ἐκ πίστεως, ἀλ
λ' ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄμθρωπος ζήσεται ἐμ αὐ
τοῖς. Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεμ ἐκ τῆς κατά=
ρας τοῦ μόμου γιμόμεμος ὑπὲρ ἡμῶμ κατά=
ρα. γέγραπται γάρ. ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρε
μάμεμος ἐπὶ ξύλου, ἵμα εἰς τὰ ἔθμη ἡ εὐλο=
γία τοῦ ἀβραὰμ γέμηται ἐμ Χριστῷ ἰησοῦ, ἵ
μα τὴμ ἐπαγγελίαμ τοῦ πμεύματος λάβω=
μεμ Διὰ τῆς πίστεως. κατὰ ἄμθρωπομ λέγω
ὅμως ἀμθρώπου κεκυρωμέμημ Διαθήκημ οὐ
Δεὶς ἀθετεῖ ἢ ἐπιΔιατάσσεται. τῷ Δὲ ἀβραὰμ
ἐρρέθησαμ αἱ ἐπαγγελίαι καὶ τῷ σπέρματι
αὐτοῦ. οὐ λέγει τοῖς σπέρμασιμ ὡς ἐπὶ πο
λλῶμ ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑμός καὶ τῷ σπέρματι ὅς ἐ

τ nõ ex opibus legis. Propter quod D
ex opib⁹ legis nõ iustificabit ois caro.
Qd si q̃rẽtes iustificari in xp̃o: iuẽti su
mus τ ipsi pctõres: nũquid xp̃s peccati
minister est? Absit. Si enim que
destruxi iterũ hec reedifico: p̄uaricato=
rem me constituo. Ego enim per legem
legi mortuus sũ: vt deo viuã. Christo
ↄfix⁹ sũ cruci. Viuo ãt iã nõ ego: viuit
vo i me xp̃s. Qd ãt nũc viuo in car
viuo filij dei qui dilexit [me: in fide
me et tradidit seipsũ pro me.
Non abijcio grãm dei. Si enim
per legem iustitia: ergo gratis christus
mortuus est. Cap.3.

O Insensati galate: q̃s vos fascina= A
uit nõ obedire veritati? Añ quorũ
oculos xp̃s iesus p̄script⁹ est: et in vo
bis crucifix⁹. Hoc solũ a vobis volo di
scere: ex operibus legis spũm accepistis
an ex auditu fidei? Sic stulti estis vt cũ
spũ ceperitis: nũc carne consumamini.
Tanta passi estis sine cã: si tñ sine cã.
Qui ergo tribuit vobis spũm τ opatur
virtutes in vobis: ex opibus legis an
ex auditu fidei? Sicut scriptũ ẽ. Abraã Gen.15.b.
credidit dõ τ reputatũ ẽ illi ad iustitiã. Roma.4.a Iaco.2.d.
Cognoscite ergo qr q̃ ex fide sũt: hi sũt
filij abrae. Prouidẽs ãt scriptura qr ex
fide iustificat gentes deus: p̄renũciauit
abrae quia benedicentur Gen.12.a.
in te oẽs gentes. Igitur q̃ ex fide sunt:
bñdicentur cũ fideli abraã. Quicunq̃
ei ex opib⁹ legis sũt: sub maledicto sũt. B
Scriptũ est ei. Maledictus omnis qui Deut.27.d
nõ p̄mãserit in oĩb⁹ que scripta sunt in
libro legis vt faciat ea.
Qm ãt in lege nemo iustificatur apud
deũ: manifestũ est qr iust⁹ ex fide viuet Abach.2.a
Lex autẽ non est ex fide: sed Ro.10.b. Deu.18.d.
qui fecerit ea viuet in illis.
Christus nos redemit de maledicto
legis: factus pro nobis maledictũ.
Qr scriptũ est. Maledict⁹ ois q̃ pẽdet Deu.21.d.
in ligno: vt in gentibus benedictio
abrae fieret in christo iesu: vt
pollicitationẽ spũs accipiamus
p̄ fidem. Fratres s̃m hominẽ dico: Heb.9.c.
tñ hominis ↄfirmatũ testamentũ nemo
spernit aut superordinat. Abrae
dicte sunt promissiones et semini
eius. Nõ dicit τ seminib⁹ quasi in mul C
tis: sed q̃si in vno: τ semini tuo qui est

στι Χριστός. Τοῦτο δὲ λέγω διαθήκην προκεκυ
ρωμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς Χριστὸν, ὁ μετὰ ἔτη
τετρακόσια καὶ τριάκοντα γεγονὼς νόμος οὐκ
ἀκυροῖ εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. εἰ
γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκέτι ἐξ ἐπαγγε
λίας. τῷ δὲ ἀβραὰμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται
ὁ θεός. τί οὖν ὁ νόμος; τῶν παραβάσεων χά=
ριν προσετέθη, ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπή
γγελται διαταγεῖσα δι' ἀγγέλων ἐν χειρὶ μεσί
του. ὁ δὲ μεσίτης ἑνὸς οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ θεὸς εἷς
ἐστιν. ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ
θεοῦ; μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυ
νάμενος ζωοποιῆσαι ὄντως ἐκ νόμου ἦν ἡ δικαι
οσύνη. ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ πάντα ὑπὸ
ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως ἰησοῦ
χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν. πρὸ τοῦ ἐλ=
θεῖν τὴν πίστιν ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα, συγ
κεκλεισμένοι εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκα
λυφθῆναι ὥστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέ
γονεν εἰς Χριστὸν ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν.
ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως οὐκέτι ὑπὸ παιδαγω
γόν ἐσμεν. πάντες υἱοὶ θεοῦ ἐστὲ διὰ τῆς πίστε
ως ἐν Χριστῷ ἰησοῦ. ὅσοι γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβα
πτίσθητε Χριστὸν ἐνεδύσασθε. οὐκ ἔνι ἰουδαῖ
ος οὐδὲ ἕλλην οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδ' ἐλεύθερος,
οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ. πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐ
στὲ ἐν Χριστῷ ἰησοῦ. εἰ δὲ τοῦ Χριστοῦ, ἄρα
τοῦ ἀβραὰμ σπέρμα ἐστὲ κατ' ἐπαγγελίαν κλη
Λέγω δέ. ἐφ' ὅσον χρόνον Ca.4. ρονόμοι.
ὁ κληρονόμος νήπιος ἐστίν, οὐδὲν διαφέρει
δούλου κύριος πάντων ὤν ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρό
πους ἐστὶ καὶ οἰκονόμους ἄχρι τῆς προθεσμίας
τοῦ πατρός. οὕτως καὶ ἡμεῖς ὅτε ἦμεν νήπιοι ὑ
πὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἦμεν δεδουλωμέ=
νοι. ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐ
ξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ γεννώμενον
ἐκ γυναικὸς γενόμενον ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς
ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολ
άβωμεν. ὅτι δὲ ἐστὲ υἱοὶ ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς
τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑ
μῶν κρᾶζον ἀββᾶ ὁ πατήρ. ὥστε οὐκέτι εἶ
δοῦλος ἀλλὰ υἱός εἰ δὲ υἱός καὶ κληρονόμος
θεοῦ διὰ Χριστοῦ. ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδό=
τες θεόν, ἐδουλεύσατε τοῖς μὴ φύσει οὖσι θε
οῖς. νῦν δὲ γνόντες θεόν μᾶλλον δὲ γνωσθέν
τες ὑπὸ θεοῦ πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσ
θενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα οἷς πάλιν ἄνωθεν δου
λεύειν θέλετε. ἡμέρας παρατηρεῖσθε καὶ μῆνας
καὶ καιροὺς καὶ ἐνιαυτούς. φοβοῦμαι ὑμᾶς μή
πως εἰκῆ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς. γίνεσθε ὡς ἐγώ ὅ
τι κἀγὼ ὡς ὑμεῖς. ἀδελφοί δέομαι ὑμῶν οὐ
δέν με ἠδικήσατε. οἴδατε δὲ ὅτι δι' ἀσθένειαν
τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον,
καὶ τὸν πειρασμόν μου τὸν ἐν τῇ σαρκί μου
οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε, ἀλλ' ὡς ἄ
γγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με ὡς Χριστὸν ἰησοῦν.

xp̄s. Hoc aūt dico: testamētū ↄfirmatū
a deo: q̄ post quadringētos τ trigita
annos facta est lex: non irritum facit
ad euacuādā ꝓmissionē. Nam si
ex lege hereditas: iā nō ex ꝓmissiōe.
Abrae aūt per repromissionē donauit
de⁹. Quid igiť. Lex propter trāsgres
sionē posita ē: donec veniret semē cui
ꝓmiserat: ordiata ꝑ āgelos in manu
mediatoꝝ. Mediator aūt vni⁹ nō ē: de
us aūt vn⁹ ē. Lex ergo aduersus ꝓmis
sa dei? Absit. Si ei data eēt lex que
posset viuificare: vere ex lege eēt iusti
tia. Sz conclusit scriptura omnia sub D
pctō: vt ꝓmissio ex fide iesu xp̄i
dareť credētib⁹. Prius aūt q̄ veniret
fides sub lege custodiebamur: ↄclusi
in eā fidē q̄ reuelanda erat.
Itaqȝ lex pedagogus noster
fuit i christo: vt ex fide iustificemur.
At vbi venit fides: iā non sum⁹ sub
pedagogo. Oēs ei filij dei estis ꝑ fidē
q̄ ē in xp̄o iesu. Quicūqȝ ei i xp̄o ba Roma.6.a
ptizati estis: xp̄z iduistis. Nō ē iude⁹
neqȝ grecus: nō ē seruus neqȝ liber:
nō masculus neqȝ femina. Oēs ei vos
vnū estis i xp̄o iesu. Si aūt vos xp̄i:
ergo semē abrae estis: sz ꝓmissionem
Dico aūt. Quā Ca.4. heredes. A
to tpe heres paruul⁹ ē: nihil dif
fert a seruo cū sit dn̄s oīz: sz sub tuto
ribus τ actoribus ē vsqȝ ad p̄finitū tp̄s
a patre. Ita τ nos cū eēmus puuli sub
elementis mundi eramus seruientes.
At vbi venit plenitudo tēporis misit 1.Co.1.b.
deus filium suum factum
ex muliere factū sub lege: vt eos qui
sub lege erāt redimeret: vt adoptionē
filioꝝ reciperem⁹. Qm̄ aūt estis filij dī:
misit de⁹ spūz filij sui in corda vestra
clamātē abba pater. Itaqȝ iā nō est
seruus: sed fili⁹. Qd si fili⁹ τ heres
per deuz. Sz tunc quidē ignorantes
deū his q̄ natura nō sūt dij seruiebatis.
Nūc aūt cū cognoueritis deū: imo co B
gniti sitis a deo: quō ↄuertimini iterū
ad ifirma τ egena elemēta qb⁹ dnuo
seruire vultis? Dies obseruatis τ mē
ses τ tpa τ annos. Timeo vos ne
forte sine cā laborauerī i vobis. Esto
te sic̄ ego: qꝛ τ ego sic̄ vos. Frēs obse
cro vos: nihil me lesistis. Scitis aūt qꝛ ꝑ
ifirmitatē carnis euāgelizaui vobis iā
p̄dē: τ tēptationē meaz i carne mea
nō spreuistis neqȝ respuistis: sz sicut
angelū dei excepistis me sic̄ xp̄z iesū.

τίς οὖν ἦν ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν. μαρτυρῶ γὰρ
ὑμῖν ὅτι εἰ δυνατὸν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν
ἐξορύξαντες ἂν ἐδώκατέ μοι. ὥστε ἐχθρὸς ὑ=
μῶν γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν. ζηλοῦσιν ὑμᾶς
οὐ καλῶς ἀλλὰ ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν ἵνα
αὐτοὺς ζηλοῦτε. καλὸν δὲ τὸ ζηλοῦσθαι ἐν
καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναι
μὲ πρὸς ὑμᾶς. τεκνία μου οὓς πάλιν ὠδίνω
ἄχρις οὗ μορφωθῇ χριστὸς ἐν ὑμῖν. ἤθελον
δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι καὶ ἀλλάξαι τὴν
φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν. λέγετέ
μοι οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον
οὐκ ἀκούετε. γέγραπται γὰρ ὅτι ἀβραὰμ δύο
υἱοὺς ἔσχεν, ἕνα ἐκ τῆς παιδίσκης, καὶ ἕνα ἐκ
τῆς ἐλευθέρας. καὶ ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης κα
τὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας δι
ὰ τῆς ἐπαγγελίας. ἅτινά ἐστιν ἀλληγορούμε
να. αὗται γάρ εἰσιν αἱ δύο διαθῆκαι. μία μὲν
ἀπὸ ὄρους σινᾶ εἰς δουλείαν γεννῶσα ἥτις ἐσ
τὶν ἀγάρ. τὸ γὰρ ἀγὰρ σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ α
ραβίᾳ, συστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν ἱερουσαλήμ. δου
λεύει δὲ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς. ἡ δὲ ἄνω ἱε
ρουσαλὴμ ἐλευθέρα ἐστίν, ἥτις ἐστὶν μήτηρ
πάντων ἡμῶν. γέγραπται γάρ. εὐφράνθητι
στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα, ῥῆξον καὶ βόησον ἡ οὐκ
ὠδίνουσα, ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου
μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. ἡμεῖς δὲ
ἀδελφοὶ κατὰ ἰσαὰκ ἐπαγγελίας τέκνα ἐσμέν
ἀλλ᾽ ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδί
ωκε τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτως καὶ νῦν. ἀλλὰ τί
λέγει ἡ γραφή. ἔκβαλε τὴν παιδίσκην καὶ τὸν
υἱὸν αὐτῆς, οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσει ὁ υἱὸς
τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας. ἄ
ρα ἀδελφοὶ οὐκ ἐσμὲν παιδίσκης τέκνα ἀλλὰ
τῆς ἐλευθέρας. τῇ ἐλευθερίᾳ οὖν ἡ ὁ χριστὸς ἡ
Στήκετε καὶ μὴ Cap. 5. μᾶς ἠλευθέρωσεν.
πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε. ἴδε ἐγὼ
παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε χρι
στὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει. μαρτύρομαι δὲ
πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ, ὅτι ὀ
φειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. κατηρ
γήθητε ἀπὸ τοῦ χριστοῦ. οἵτινες ἐν νόμῳ δι
καιοῦσθε, τῆς χάριτος ἐξεπέσατε. ἡμεῖς γὰρ
πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀ
πεκδεχόμεθα. ἐν γὰρ χριστῷ ἰησοῦ οὔτε περι
τομή τι ἰσχύει οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις
δι᾽ ἀγάπης ἐνεργουμένη. ἐτρέχετε καλῶς. τίς ὑ
μᾶς ἐνέκοψε τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι. ἡ πεισ=
μονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. μικρὰ ζύμη
ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ. ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς
ἐν κυρίῳ ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε. ὁ δὲ τα=
ράσσων ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρίμα ὅστις ἂν ᾖ. ἐ
γὼ δὲ ἀδελφοὶ εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί
ἔτι διώκομαι, ἄρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον
τοῦ σταυροῦ. ὄφελον καὶ ἀποκόψονται οἱ ἀ
ναστατοῦντες ὑμᾶς. ὑμεῖς γὰρ ἐπ᾽ ἐλευθερίᾳ ἐκ
λήθητε ἀδελφοί. μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀ

Ubi est ergo beatitudo vestra. Testimonium enim
perhibeo vobis: quia si fieri posset oculos vestros
eruissetis et dedissetis mihi. Ergo inimicus
vobis factus sum verum dicens vobis? Emu C
lantur vos non bene: sed excludere vos volunt:
ut illos emulemini. Bonum autem emulami
ni in bono semper: et non tantum cum presens
sum apud vos. Filioli mei quos iterum
parturio donec formetur christus in vobis. Vel
lem autem esse apud vos modo et mutare
vocem meam: quoniam confundor in vobis. Dicite
mihi qui sub lege vultis esse: legem
non legistis? Scriptum est enim: quoniam abraam du= Gene.21.a.
os filios habuit: unum de ancilla et unum
de libera. Sed qui de ancilla secundum carnem de
carne natus est: qui autem de libera per
repromissionem: que sunt per allegoriam dicta.
Hec enim sunt duo testamenta. Unum quidem
in monte sina in servitutem generans: que est
agar. Sina enim mons est in arabia qui D
coniunctus est ei que nunc est hierusalem: et servit
cum filiis suis. Illa autem que sursum est hierusalem
libera est: que est mater
nostra. Scriptum est enim. Letare Sap.3.c. Esaie.54.a. Luce.23.d.
sterilis que non paris: erumpe et clama que non
parturis: quia multi filii deserte
magis quam eius que habet virum. Nos autem
fratres secundum isaac promissionis filii sumus.
Sed quomodo tunc is qui secundum carnem natus fuerat
persequebatur eum qui secundum spiritum: ita et nunc. Sed quid
dicit scriptura. Eiice ancillam et Gene.21.b.
filium eius: non enim heres erit filius
ancille cum filio libere. Itaque
fratres non sumus ancille filii sed
libere: qua libertate nos christus liberavit.
State et nolite Cap. 5.
iterum iugo servitutis contineri. Ecce e A
go paulus dico vobis: quoniam si circumcida 1.Cor.6.c.
mini christus vobis nihil proderit. Testificor Acta.15.a.
autem rursus omni homini circumcidenti se: quoniam de
bitor est universe legis faciende. Evacuati
estis a christo: qui in lege iustificamini: a
gratia excidistis. Nos enim spiritu ex fide spem
iustitie expectamus. Nam in christo iesu ne
que circumcisio aliquid valet neque preputium: sed
fides que per charitatem operatur. Currebatis bene
quis vos impedivit veritati non obedire?
Nemini consenseritis. Persuasio hec non est ex eo B
qui vocat vos. Modicum fermentum totam mas 1.Cor.5.b.
sam corrumpit. Ego confido in vobis in domino quod
nihil aliud sapietis. Qui autem conturbat vos
portabit iudicium: quicumque est ille. Ego autem
fratres si circumcisionem adhuc predico: quid ad
huc persecutionem patior? Ergo evacuatum est
scandalum crucis. Utinam abscindantur qui vos con
turbant. Vos enim in libertatem vocati estis
fratres: tantum ne libertatem in occasionem

φορμὴμ τῇ σαρκί· ἀλλά διά τῆς ἀγάπης δου λεύετε ἀλλήλοις. ὁ γαρ πας νόμος εμ ενί λό γῳ πληρουται, εν τῷ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς εαυτόν. ει δε ἀλλήλους δάκνετε και κατεσθίετε, βλέπετε μήπω ὑπ ἀλλήλων ἀνα λωθῆτε. λέγω δε πνεύματι περιπατεῖτε, και ε πιθυμίαν σαρκός ου μὴ τελέσητε. ἡ γαρ σαρξ επιθυμεῖ κατά τοῦ πνεύματος, τὸ δε πνεῦμα κατά τῆς σαρκός. ταῦτα δε ἀντίκειται ἀλ λήλοις, ἵνα μὴ ἃ αν θέλητε ταῦτα ποιῆτε. ει δε πνεύματι ἄγεσθε ουκ εστέ ὑπό νόμον. φα νερά δε εστί τα έργα της σαρκός, ἅτινα εστί μοιχεία, πορνία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, ειδω λολατρία, φαρμακία, ἔχθραι, έρεις, ζῆλοι θυ μοί, εριθεῖαι, διχοστασίαι, αἱρέσεις, φθόνοι, φόνοι, μέθαι, κῶμοι, και τα ὅμοια τούτοις. ἃ πρ λέγω ὑμῖν καθώς και προείπον, ότι οι τα τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ ου κληρονομήσουσιν. ὁ δε καρπός τοῦ πνεύμα τος εστίν ἀγάπη, χαρά, ειρήνη, μακροθυμία χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ε γκράτεια. κατά τῶν τοιούτων ουκ εστίν νό μος. οι δε τοῦ χριστοῦ τὴν σάρκα εσταύρω σαν σὺν τοῖς παθήμασιν και ταῖς επιθυμίαις.

Εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι και Cap. 6. στοιχοῦμεν. μὴ γενώμεθα κενόδοξοι αλ λήλους προσκαλούμενοι, ἀλλήλοις φθο νοῦντες. ἀδελφοί εάν και προληφθῇ ἄνθρω πος εν τινι παραπτώματι, ὑμεῖς οι πνευματι κοί καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον εν πνεύματι πραότητος, σκοπῶν σεαυτόν μὴ και σὺ πει ρασθῇς. ἀλλήλων τα βάρη βαστάζετε και οὕ τως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον χριστοῦ. ει γαρ δοκεῖ τις εἶναι τι μηδέν ὤν, εαυτόν φρε ναπατᾷ. τὸ δε έργον εαυτοῦ δοκιμαζέτω εκα στος, και τότε εις εαυτόν μόνον τὸ καύχημα έξει και ουκ εις τὸν έτερον. έκαστος γαρ τὸ ί διον φορτίον βαστάσει. κοινωνείτω δε ὁ κα τηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι εν πά σιν ἀγαθοῖς. μὴ πλανᾶσθε, θεός ου μυκτηρί ζεται. ὁ γαρ εάν σπείρῃ άνθρωπος τοῦτο και θερίσει. ότι ὁ σπείρων εις τὴν σάρκα εαυτοῦ, εκ της σαρκός θερίσει φθοράν. ὁ δε σπείρων εις τὸ πνεῦμα, εκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζω ὴν αἰώνιον. τὸ δε καλόν ποιοῦντες μὴ εκκα κῶμεν, καιρῷ γαρ ιδίῳ θερίσομεν μὴ εκλυ όμενοι. ἄρα οὖν ὡς καιρόν έχομεν εργαζώμε θα τὸ ἀγαθόν προς πάντας, μάλιστα δε προς τοὺς οικείους τῆς πίστεως. ίδετε πηλίκοις ὑ μῖν γράμμασιν έγραψα τῇ εμῇ χειρί. όσοι θέλουσιν ευπροσωπῆσαι εν σαρκί, οὗτοι ἀνα γκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἵνα μὴ τῷ σταυρῷ τοῦ χριστοῦ διώκωνται. ουδέ γαρ οι περιτετμημένοι αὐτοί νόμον φυλάσ σουσιν, ἀλλά θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι,

detis carnis: sed per charitatem spiritus seruite inuicem. Omnis enim lex in vno sermone C impletur: diliges proximum tuum sicut teipsum. Quod si inuicem mordetis et comeditis: videte ne ab inuicem consuma mini. Dico autem in christo: spiritu ambulate: et de sideria carnis non perficietis. Caro enim concupiscit aduersus spiritum: spiritus autem aduersus carnem. Hec enim sibiinuicem aduer santur: vt non quecunque vultis illa faciatis. Quod si spiritu ducemini non estis sub lege. Ma nifesta sunt autem opera carnis: que sunt forni catio: immunditia: impudicitia: luxuria: ido lorum seruitus: veneficia: inimicitie: contentiones: emulationes: ire: rixe: dissensiones: secte: in uidie: homicidia: ebrietates: comessatio nes: et his similia. Que predico vobis sicut pre dixi: quoniam qui talia agunt regnum dei non con sequentur. Fructus autem spiritus est charitas: gaudium: pax: patientia: benignitas: boni tas: longanimitas: mansuetudo: fides: mo destia: continentia: castitas. Aduersus huiusmodi non est lex. Qui autem sunt christi carnem suam cruci fixerunt cum vitijs et concupiscentijs. Cap. 6.

Si spiritu viuimus: spiritu et glorie cupidi non ambulemus. Non efficiamur inanis gloriae cupidi: inuicem prouocantes: inuicem inuidentes. Fratres et si preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto: vos qui spirituales estis huiusmodi instruite in spiritu lenitatis: considerans teipsum ne et tu tempte ris. Alter alterius onera portate: et sic adimplebitis legem christi. Nam si quis existimat se aliquid esse cum nihil sit: ipse se seducit. Opus autem suum probet vnusquis que: et sic in semetipso tantum gloriam habebit: et non in altero. Vnusquisque enim onus suum portabit. Communicet autem is qui cathetizatur verbo ei qui se cathetizat in omnibus bonis. Nolite errare: deus non irridetur. Que enim seminauerit homo: hec et metet. Quoniam qui seminat in carne sua: de carne et metet corruptionem: qui autem se minat in spiritu: de spiritu metet vitam eternam. Bonum autem facientes non deficiamus: tempore enim suo metemus non deficientes. Ergo dum tempus habemus: operemur bonum ad omnes: maxime autem ad domesticos fidei. Videte qualibus literis scri psi vobis mea manu. Quicunque enim volunt placere in carne: hi cogunt vos circumcidi: tantum vt crucis christi persecutio nem non patiantur. Neque enim qui circumciduntur legem custodiunt sed volunt vos circumcidi:

C D A B C

Leui. 19.g. Mat. 22.g. Mar. 12.c. Luce. 10.g. Roma. 13.c Jaco. 2.b. Roma. 13.d 1. Pe. 2.b. Ro. 8.a. Ro. 13.d. 1. Pe. 2.b. Mat. 18.c. Luce. 17.a. 2. Thes. 3.c.

ίμα εμ/Τη υμετέρα σαρκί καυχήσωνται. εμοί
Δε μη γένοιτο καυχάσθαι ει μή εμ/Τω σταυ
ρώ/Του κυρίου ημώμ ιησού Χριστού, Δι ου
εμοί κόσμος εσταύρωται καγώ/Τω κόσμω.
εμ γαρ Χριστώ ιησού ούτε περιτομή Τι ισ=
χύει ούτε ακροβυστία, αλλά καιμή κτίσις.
και όσοι/Τω καμόμι Τούτω στοιχήσουσιμ,
ειρήμη επ αυτούς και έλεος και επί/Τομ ισρα
ήλ/Του θεού./Του λοιπού κόπους μοι μηδείς
παρεχέτω. εγώ γαρ/Τα στίγματα/Του κυ=
ρίου ιησού εμ/Τω σώματι μου βαστάζω./Η
χάρις/Του κυρίου ημώμ ιησού Χριστού με=
τά/Του πμεύματος υμώμ αδελφοί. αμήμ.

vt in carne vestra glorientur. Mihi
aũt absit gloriari nisi in cruce
domini nostri iesu christi: per quem
mihi mũdus crucifixus est: et ego mundo. D
In xpo ei iesu neqʒ circũcisio aliqd va
let neqʒ preputium: sed noua creatura.
Et quicunqʒ hanc regulã secuti fuerit: sup. 5 a.
pax sup illos et misericordia et sup isrl
dei. De cetero nemo mihi molestus
sit. Ego ei stigmata domini nostri
iesu in corpore meo porto.
Grã dñi nostri iesu christi cum
spiritu vestro fratres. Amen.

Τέλος/Της προς γαλάτας επιστολής.

Explicit epl'a btĩ pauli ad galatas.

Incipit argumentum in epistolam ad Ephesios.

Ephesij sunt asiani. Hi accepto verbo veritatis perstiterunt in fide. Hos collaudat apostolus scri=
bens eis a roma de carcere per tychicum diaconem.

Explicit argumentum.

/Η/Του αγίου παύλου προς εφεσίους επιστολή. Cap. I.

Παύλος απόστολος ιησού Χρισ=
τού Διά θελήματος θεού,/Τοις α
γίοις/Τοις ούσιμ εμ εφέσω και πι
στοίς εμ Χριστώ ιησού. Χάρις υ
μίμ και ειρήμη από θεού πατρός η
μώμ και κυρίου ιησού Χριστού. ευλογη=
τός/ο θεός και πατήρ/Του κυρίου ημώμ ιη=
σού Χριστού,/ο ευλογήσας ημάς εμ πάση
ευλογία πμευματική εμ/Τοις επουραμίοις εμ
Χριστώ, καθώς εξελέξατο ημάς εμ αυτώ προ
καταβολής κόσμου, είμαι ημάς αγίους και
αμώμους κατεμώπιομ αυτού εμ αγάπη. προ
ορίσας ημάς εις υιοθεσίαμ Διά ιησού Χρισ=
τού εις αυτόμ κατά/Τημ ευδοκίαμ/Του θελή=
ματος αυτού εις έπαιμομ Δόξης/Της χάριτος
αυτού, εμ η εχαρίτωσεμ ημάς εμ/Τω ηγαπη
μέμω, εμ ω έχομεμ/Τημ απολύτρωσιμ Διά/Του
αίματος αυτού/Τημ άφεσιμ/Τωμ παραπτω=
μάτωμ, κατά/Τομ πλούτομ/Της χάριτος αυ
τού, ης επερίσσευσεμ εις ημάς εμ πάση σο=
φία και φρομήσει, γμωρίσας ημίμ/Το μυστή
ριομ/Του θελήματος αυτού κατά/Τημ ευδοκί=
αμ αυτού, ημ προέθετο εμ αυτώ εις οικομο=
μίαμ/Του πληρώματος/Τωμ καιρώμ αμακε=
φαλαιώσασθαι/Τα πάμτα εμ/Τω Χριστώ,/Τα
εμ/Τοις ουραμοίς και/Τα επί/Της γης εμ αυτώ.
εμ ω και εκληρώθημεμ προορισθέμτες κατά
πρόθεσιμ/Του/Τα πάμτα εμεργούμτος κατά
/Τημ βουλήμ/Του θελήματος αυτού, εις/Το εί
μαι ημάς εις έπαιμομ Δόξης αυτού/Τους προ
ηλπικότας εμ/Τω Χριστώ, εμ ω και υμείς ακού
σαμτες/Τομ λόγομ/Της αληθείας/Το ευαγγέλι
ομ/Της σωτηρίας υμώμ εμ ω και πιστεύσαμτες
εσφραγίσθητε/Τω πμεύματι/Της επαγγελίας
/Τω αγίω, ος εστίμ αρραβώμ/Της κληρομομί=

Incipit epl'a beati pauli apostoli ad Ephesios. Cap. I.

Paulus apostolus xpi iesu A
p voluntatẽ dei: oĩbus sanctis
qui sunt ephesi et fidelibus
in xpo iesu. Gratia vobis
et pax a deo patre nostro
et domino iesu christo. Benedictus 1.Cor.1.a.
deus et pater domini nostri iesu 1.Pet.1.a.
xpi qui benedixit nos in omni
bñdictione spũali in celestibus in
xpo: sicut elegit nos in ipso ante
mũdi ɔstitutionẽ: vt essemus sancti et
imaculati in cõspectu eius in charitate.
Qui pdestinauit nos i adoptionẽ filiorũ
p iesuʒ xpʒ i ipʒ: ꝑ̃ʒ ppositum volũtatis
sue: in laudẽ glorie grẽ
sue: i qua gratificauit nos in dilecto fi
lio suo: i quo habemus redẽptionẽʒ per
sanguinẽ eius remissionẽ peccatoruʒ: B
ꝑ̃m diuitias gratie eius
que superabundauit in nobis in oĩ sapi
entia et prudẽtia vt notũ faceret nobis sa
cramẽtũ volũtatis sue ꝑ̃m beneplacitum
eius: qd ppo suit in eo in dispensatione
plenitudinis temporum instaurare
omnia in christo: que
in celis et que in terra sunt in ipso.
In quo et nos sorte vocati sumus pdesti Col.1.b.
nati ꝑ̃ʒ ppositũ eius q operat oĩa ꝑ̃m
consilium voluntatis sue: vt simus
in laudem glorie eius nos q añ sperau
mus in xpo. In quo et vos cũ audisse
tis verbum veritatis euangelium
salutis vestre: in quo et credentes
signati estis spiritu promissionis
sancto: qui est pignus hereditatis

ας ημώμ εις απολύτρωσιμ /Της περιποιήσεως
εις έπαιμομ /Της Δόξης αυτού. Διατούτο κα
γώ ακούσας /Τημ καθ υμάς πίστιμ εμ /Τω κυρί
ω ιησού και /Τημ αγάπημ /Τημ εις πάμτας /Τους
αγίους, ου ωαύομαι ευχαριστώμ υωέρ υ
μώμ, μμείαμ υμώμ ωοιούμεμος εωί /Τωμ προ
σευχώμ μου, ίμα ο θεός /Του κυρίου ημώμ ιη
σού Χριστού, ο πατήρ /Της Δόξης Δώη υμίμ
πμεύμα σοφίας και αποκαλύψεως εμ επιγμώ
σει αυτού πεφωτισμέμους /Τους οφθαλμούς
/Της καρδίας υμώμ, εις /Το ειδέμαι υμάς /Τις ε
στίμ /η ελπίς /Της κλήσεως αυτού, και /Τις ο
πλούτος /Της Δόξης /Της κληρομομίας αυτού
εμ /Τοις αγίοις, και /Τι /Το υπερβάλλομ μέγε
θος /Της Δυμάμεως αυτού εις ημάς /Τους ωι
στεύομτας κατά /Τημ εμέργειαμ /Του κράτους
/Της ισχύος αυτού, ημ εμήργησεμ εμ /Τω Χρισ
τώ εγείρας αυτόμ εκ /Τωμ μεκρώμ, και εκάθι
σεμ εμ Δεξιά αυτού εμ /Τοις επουραμίοις υ
ωεράμω ωάσης αρχής και εξουσίας και Δυ
μάμεως και κυριότητος και ωαμτός ομόμα
τος ομομαζομέμου, ου μόμομ εμ /Τω αιώμι
/Τούτω, αλλά και εμ /Τω μέλλομτι. και ωάμ
τα υπέταξεμ υπό /Τους ωόδας αυτού, και αυ
τόμ έδωκε κεφαλήμ υωέρ ωάμτα, /Τη εκκλη
σία, ήτις εστί /Το σώμα αυτού, /Το ωλήρω
μα /Του /Τα ωάμτα εμ ωάσι ωληρουμέμου.

Cap. 2.

Και υμάς όμτας μεκρούς /Τοις παραπτώμα
σι και /Ταις αμαρτίαις εμ αις ωοτέ περιε
πατήσατε κατά /τομ αιώμα /Του κόσμου /Τού
του κατά /Τομ άρχομτα /Της εξουσίας /Του αέ
ρος /του πμεύματος /Του μυμ εμεργούμτος εμ
/τοις υιοίς /Της απειθείας, εμ οις και ημείς πάμ
τες αμεστράφημεμ ποτε εμ ταις επιθυμίαις /Της
σαρκός ημώμ, ποιούμτες /Τα θελήματα /Της
σαρκός και /Τωμ Διαμοιώμ, και ήμεμ /Τέκμα
φύσει οργής ως και /οι λοιποί. /ο Δε θεός
πλούσιος ωμ εμ ελέει Διά /Τημ ωολλήμ α
γάπημ αυτού ημ ηγάπησεμ ημάς, και όμτας
ημάς μεκρούς /Τοις ωαραπτώμασι συμεζωο
ποίησε /τω Χριστώ. Χάριτι εστέ σεσωσμέμοι,
και συμήγειρε και συμεκάθισεμ εμ /Τοις επου
ραμίοις εμ Χριστώ ιησού, ίμα εμΔείξηται εμ
/Τοις αιώσι /Τοις εωερχομέμοις /Τομ υωερ
βάλλομτα ωλούτομ /Της Χάριτος αυτού
εμ Χρηστότητι εφ ημάς εμ Χριστώ ιησού.
/Τη γαρ Χάριτι εστέ σεσωσμέμοι Διά /Της
ωίστεως, και τούτο ουκ εξ υμώμ, θεού /Το
Δώρομ, ουκ εξ έργωμ, ίμα μή /Τις καυχή
σηται. αυτού γαρ εσμεμ ποίημα, κτισθέμ
τες εμ Χριστώ ιησού επί έργοις αγαθοίς,
οις ωροητοίμασεμ /ο θεός, ίμα εμ αυτοίς

nostre in redemptionem acquisitionis C
in laudē glie ipsius. Propterea τ ego
audiens fidem vestram q̄ est in christo
iesu τ dilectionem in omnes
sctōs: nō cesso gratias agēs pro vobis:
memoriā vestri faciēs in orationibus
meis: vt deus domini nostri iesu
christi pater glorie det vobis
spūʒ sapie τ reuelationis in agnitionem
eius illuminatos oculos
cordis vestri: vt sciatis que sit
spes vocationis eius: et que
diuitie glorie hereditatis eius
in sanctis: τ que sit supeminēs magni D
tudo virtutis eius in nos qui credimus
secundum operationem potentie
virtutis eius quaʒ opatus ē in christo
suscitās illū a mortuis: τ constituens
ad dexteram suam in celestibus supra
oēʒ principatuʒ τ potestatem τ virtutem
τ dominationem τ omne nomen
qd' nominat: non solum in hoc seculo
sed etiam in futuro: τ omnia
subiecit sub pedib9 eius. Et ipsum
dedit caput supra omnem ecclesiā:
que est corpus ipsius τ plenitudo
eius qui omnia in omnibus adimplet.

Cap. 2.

ET vos ꝯuiuificauit cū eētis mortui A
delictis τ pctis vrīs in qbus aliqn̄ Colo.2.c.
ambulastis s̄ʒ seculū mundi huiuʒ:
s̄m principeʒ potestatis aeris huius
spiritus qui nunc operatur in
filios diffidētie in quib9 τ nos omnes
aliquando conuersati sumuʒ in dsiderijs
carnis nostre facientes voluntateʒ
carnis τ cogitationū: τ eramuʒ natura
filij ire sicut τ ceteri. Deus autem
q' dites ē i misericordia pp nimiā cha
ritatem suam qua dilexit noʒ: τ cū esse
mus mortui peccatis: conuiuificauit
nos in xp̄o: cuius gratia estis saluati
τ ꝯresuscitauit τ ꝯsedere fecit in celesti B
bus in xp̄o iesu: vt ostenderet in
seculis superuenientibus abundantes
diuitias gratie sue
in bonitate sup nos in christo iesu.
Gratia ei estis saluati per
fidem: τ hoc non ex vobis: dei enim
donū ē: nō ex opibus: vt ne qs glriet.
Ipsius enim sumus factura: creati
in christo iesu in operibus bonis:
que preparauit deus vt in illis

περιπατήσωμεν. Διό μνημονεύετε ὅτι ὑμεῖς
ποτέ τὰ ἔθνη ἐν σαρκί, οἱ λεγόμενοι ἀκροβυ
στία ὑπό τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρ=
κὶ χειροποιήτου, ὅτι ἦτε ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ
χωρίς Χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολι
τείας τοῦ ἰσραήλ, καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν
τῆς ἐπαγγελίας ἐλπίδα μὴ ἔχοντες, καὶ ἄ=
θεοι ἐν τῷ κόσμῳ. νυνί δὲ ἐν Χριστῷ ἰησοῦ
ὑμεῖς οἱ ποτέ ὄντες μακράν, ἐγγύς ἐγε=
νήθητε ἐν τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ. αὐτός
γάρ ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμ=
φότερα ἕν, καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ
λύσας, τὴν ἔχθραν ἐν τῇ σαρκί αὐτοῦ, τὸν
νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασι καταργή=
σας, ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν ἑαυτῷ εἰς ἕνα
καινὸν ἄνθρωπον, ποιῶν εἰρήνην, καὶ ἀποκα
ταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἑνί σώματι
τῷ θεῷ διά τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἔ
χθραν ἐν αὐτῷ, καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσατο εἰ
ρήνην ὑμῖν τοῖς μακράν καὶ τοῖς ἐγγύς. ὅτι
δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγήν οἱ ἀμ=
φότεροι ἐν ἑνί πνεύματι πρὸς τὸν πατέρα.
ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστέ ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλ
λά συμπολῖται τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ
θεοῦ ἐποικοδομηθέντες ἐπί τῷ θεμελίῳ
τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀ=
κρογωνιαίου αὐτοῦ ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐν ᾧ πᾶ
σα οἰκοδομή συναρμολογουμένη αὔξει εἰς
ναὸν ἅγιον ἐν κυρίῳ. ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοι
κοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον τοῦ θεοῦ ἐν
πνεύματι. Cap. 3.

Τούτου χάριν ἐγώ παῦλος ὁ δέσμιος
τοῦ Χριστοῦ ἰησοῦ ὑπέρ ὑμῶν, εἴγε καὶ
ἠκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ
θεοῦ τῆς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς, ὅτι κατά ἀ
ποκάλυψιν ἐγνώρισε μοι τὸ μυστήριον, κα
θὼς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ, πρὸς ὃ δύνασ
θε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσιν μου
ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χριστοῦ, ὃ ἑτέραις γε
νεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώ=
πων, ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀπο=
στόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις ἐν πνεύματι
ἁγίῳ, εἶναι τὰ ἔθνη συγκληρόνομα καὶ σύ
σσωμα καὶ συμμέτοχα τῆς ἐπαγγελίας αὐ
τοῦ ἐν τῷ Χριστῷ διά τοῦ εὐαγγελίου, οὗ
ἐγενόμην διάκονος κατά τὴν δωρεάν τῆς
χάριτος τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσαν μοι κατά τὴν
ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. ἐμοί τῷ ἐ
λαχιστοτέρῳ πάντων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη
ἐν τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι τὸν ἀνεξιχ
νίαστον πλοῦτον τοῦ Χριστοῦ, καὶ φωτί=
σαι πάντας τίς ἡ οἰκονομία τοῦ μυστηρίου
τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπό τῶν αἰώνων ἐν

ambulemus. Propter qd memores e=
stote q aliqñ vos q gẽtes eratis i carne
q dicebamini pputiũ ab ea q dr circũci
sio in carne manufacta: q eratis illo i
tpe sine xpo alienati a conuersatione
israel: & hospites testamentorum:
pmissionis spem non hñtes: & sine deo C
in hoc mũdo. Nunc aũt in christo iesu
vos q aliqñ eratis lõge: facti estis ppe
in sanguine christi. Ipse
enim est pax nostra: qui fecit vtraq3
vnu3: & medium parietem macerie
soluens inimicitias in carne sua:
legem mandatorũ decretis euacuans:
vt duos cõdat in semetipso in vno
nouo hoie faciens pacem: vt recõciliet
ambos in vno corpore
deo p crucẽ: interficiens inimicitias D
in semetipo: & veniẽs euãgelizauit pacẽ Luce.2.b.
vobis q lõge fuistis & pacẽ his q ppe. Qm
per ipsum habemus accessum ambo
in vno spiritu ad patrem.
Ergo iã nõ estis hospites & aduene: sed Deu.4.d.
estis ciues sanctorum & domestici
dei superedificati sup fundamentum
aplõrum & pphetarum: ipso summo ãgulari
lapide christo iesu: in quo omnis
edificatio constructa crescit in
templũ sctũ in dño. In quo & vos coe
dificamini in tabernaculum dei in
spiritu sancto. Cap. 3.

Huius rei gr̃a ego paulus victus A
xpi iesu pro vobis gentibus: si tñ
audistis dispensationẽ gratie
dei q data ẽ mihi in vobis: qm sm re=
uelationẽ notũ mihi factũ est sacramẽtũ:
sicut supra scripsi in breui: put potestis
legentes intelligere prudentiam meam
in mysterio christi: qd alijs generatio
nibus non est agnitum filijs hominum:
sicuti nũc reuelatũ est sanctis apostolis
eius & prophetis in spiritu:
esse gentes coheredes & concorporales B
& comparticipes promissionis
in christo iesu p euangelium: cuius 1.Cor.4.d.
factus sum ego minister sm donum
gratie dei que data est mihi sm
opationẽ virtutis ei9. Mihi ei oim sãctorum
minimo data est gratia hec
in gentibus euangelizare inuestigabiles
diuitias christi: & illuminare
oẽs que sit dispensatio sacramenti
absconditi a seculis in

τω θεώ τω τα πάντα κτίσαντι διά ιησού
χριστού, ίνα γνωρισθή νυν ταις αρχαίς και
ταις εξουσίαις εν τοις επουρανίοις διά της
εκκλησίας η πολυποίκιλος σοφία του θεού,
κατά πρόθεσιν των αιώνων ην εποίησεν εν
χριστώ ιησού τω κυρίω ημών, εν ω έχο-
μεν την παρρησίαν και την προσαγωγήν εν
πεποιθήσει διά της πίστεως αυτού. διό αι-
τούμαι μη εκκακείν εν ταις θλίψεσι μου υ-
πέρ υμών, ήτις εστί δόξα υμών. τούτου χά-
ριν κάμπτω τα γόνατα μου προς τον πατέ-
ρα του κυρίου ημών ιησού χριστού, εξ ου
πάσα πατριά εν ουρανοίς και επί γης ο-
νομάζεται, ίνα δώη υμίν κατά τον πλούτον
της δόξης αυτού δυνάμει κραταιωθήναι δι-
ά του πνεύματος αυτού, εις τον έσω άν-
θρωπον κατοικήσαι τον χριστόν διά της πί-
στεως εν ταις καρδίαις υμών, εν αγάπη ερ-
ριζωμένοι και τεθεμελιωμένοι, ίνα εξισχύση-
τε καταλαβέσθαι συν πάσι τοις αγίοις τι το
πλάτος και μήκος και βάθος και ύψος.
γνώναι τε την υπερβάλλουσαν της γνώσε-
ως αγάπην του χριστού, ίνα πληρωθήτε εις
παν το πλήρωμα του θεού. τω δε δυναμέ-
νω υπέρ πάντα ποιήσαι υπέρ εκ περισσού
ων αιτούμεθα η νοούμεν κατά την δύνα-
μιν την ενεργουμένην εν ημίν, αυτώ η δόξα
εν τη εκκλησία εν χριστώ ιησού εις πά-
σας τας γενεάς του αιώνος των αιώνων α-
μήν.

Cap.4.

Παρακαλώ ουν υμάς εγώ ο δέσμιος εν
κυρίω, αξίως περιπατήσαι της κλήσεως
ης εκλήθητε, μετά πάσης ταπεινοφροσύνης
και πραότητος, μετά μακροθυμίας ανεχό-
μενοι αλλήλων εν αγάπη. σπουδάζοντες τη-
ρείν την ενότητα του πνεύματος εν τω συν-
δέσμω της ειρήνης. εν σώμα και εν πνεύμα,
καθώς και εκλήθητε εν μιά ελπίδι της κλή-
σεως ημών. εις κύριος, μία πίστις, εν βάπ-
τισμα. εις θεός και πατήρ πάντων, ο επί πάν-
των και διά πάντων και εν πάσιν ημίν. ενί
δε εκάστω ημών εδόθη η χάρις κατά το μέ-
τρον της δωρεάς του χριστού. διό λέγει. α-
ναβάς εις ύψος ηχμαλώτευσεν αιχμαλωσί-
αν, και έδωκε δόματα τοις ανθρώποις. το
δε ανέβη τι εστίν ει μή ότι και κατέβη πρώ-
τον εις τα κατώτερα μέρη της γης. ο κατα-
βάς, αυτός εστί και ο αναβάς υπεράνω πάν-
των των ουρανών, ίνα πληρώση τα πάντα.
και αυτός έδωκε τους μεν αποστόλους,
τους δε προφήτας, τους δε ευαγγελιστάς,
τους δε ποιμένας και διδασκάλους προς
τον καταρτισμόν των αγίων εις έργον δια

deo qui omnia creauit:
vt innotescat nunc principatibus ⁊
potestatibus in celestibus per C
ecclesiam multiformis sapientia dei:
scḋm prefinitionē seculorū quā fecit in
xp̄o iesu domino nostro: in quo habem⁹
fiduciam ⁊ accessum in
ꝯfidentia ꝑ fidē eius. Propter qḋ peto
ne deficiatis in tribulatiōib⁹ meis pro
vobis: q̄ est gloria vestra. Hui⁹ rei grā
flecto genua mea ad patrem
dn̄i nostri iesu christi: ex quo
ōis paternitas in celis ⁊ in terra no
minatur: vt det vobis scḋm diuitias
glorie sue virtute corroborari per D
spūm eius: in interiori hoīe
xp̄m habitare per fidem
in cordibus vestris: in charitate radicati
⁊ fundati: vt possitis Apoc.11.c.
cōprehendere cum omnibus sctīs que Job.11.c.
sit latitudo ⁊ longitudo ⁊ sublimitas
⁊ ꝓfūdū. Scire etiā supeminētē sciētie
charitatem christi: vt impleamini in
oēs plenitudinē dei. Ei autē q̄ potēs ē
omnia facere superabundanter
q̄ȝ petim⁹ aut intelligim⁹ scḋm virtuteȝ
que operatur in nobis: ipsi gloria
in ecclesia ⁊ in christo iesu in omnes
generationes seculi seculorum amen.

Cap.4.

Obsecro itaqȝ vos ego vinctus in A
dn̄o: vt digne ambuletis vocatione 1.Cor.7.c.
qua vocati estis: cum oī humilitate
⁊ māsuetudīe: cū patiētia supportantes
inuicē in charitate. Solliciti seruare Roma.12.b
vnitatem spiritus in vinculo 1.Cor.12.b.
pacis. Unum corpus ⁊ vnus spiritus:
sicut vocati estis in vna spe vocatiōis
vr̄e. Un⁹ dn̄s: vna fides: vnū baptis-
ma. Unus deus ⁊ pater oīm: q̄ sup oēs
⁊ ꝑ oīa ⁊ in oībus nobis. Unicuiqȝ Apo.21.c.
autē nr̄m data est gratia scḋm mensuraȝ 2.Co.10.c.
donatiōis xp̄i. Propter qḋ dicit. Ascen Psal.67.
dens in altū captiuā duxit captiuitatē:
dedit dona hominibus. Quod
autē ascēdit qḋ ē nisi q: ⁊ descēdit primū
in inferiores partes terre. Qui descēdit: Johan.3.c.
ipse est et qui ascendit super omnes
celos: vt adimpleret omnia.
Et ipse dedit quosdam quideȝ aplos: B
quosdā autē ꝓphetas: alios vo euāgeli-
stas: alios autē pastores ⁊ doctores ad
ꝯsummationē sctōꝝ in opus ministerij

κομίας εις οικοδομήν/του σώματος/του Χρισ
τού μέχρι καταντήσωμεν/οι πάντες εις/την ενό
τητα/της πίστεως και/της επιγνώσεως/του υ
ιού/του θεού εις άνδρα τέλειον εις μέτρον η
λικίας/του πληρώματος/του Χριστού, ίνα μη
κέτι ώμεν νήπιοι κλυδωνιζόμενοι και περιφε
ρόμενοι παντί ανέμω/της διδασκαλίας εν/τη
κυβεία/των ανθρώπων εν πανουργία προς
/την μεθοδείαν/της πλάνης. αληθεύοντες δε
εν αγάπη αυξήσωμεν εις αυτόν/τα πάντα
ος εστίν/η κεφαλή/ο Χριστός, εξ ου παν
/το σώμα συναρμολογούμενον και συμβιβα
ζόμενον διά πάσης αφής/της επιχορηγίασ
κατ ενέργειαν εν μέτρω ενός εκάστου μέ=
ρουσ/την αύξησιν/του σώματος ποιήται, εις
οικοδομήν εαυτού εν αγάπη. τούτο ουν
λέγω και μαρτύρομαι εν κυρίω, μηκέτι υ
μάς περιπατείν καθώς και/τα λοιπά έθνη πε
ριπατεί εν ματαιότητι/του νοός αυτών, εσκο
τισμένοι/τη διανοία, όντες απηλλοτριωμέ=
νοι/της ζωής/του θεού διά/την άγνοιαν/την ού
σαν εν αυτοίς διά/την πώρωσιν/της καρδί
ας αυτών, οίτινες απηλγηκότες εαυτούς πα
ρέδωκαν/τη ασελγεία εις εργασίαν ακαθαρ
σίας πάσησ εν πλεονεξία. υμείς δε ουχ ού
τωσ εμάθετε/τον Χριστόν, είγε αυτόν ηκού=
σατε και εν αυτώ εδιδάχθητε, καθώς εστίν
αλήθεια εν/τω ιησού αποθέσθαι υμάς κατά
/την προτέραν αναστροφήν/τον παλαιόν άν
θρωπον/τον φθειρόμενον κατά/τας επιθυμίας
/τησ απάτησ. ανανεούσθαι δε/τω πνεύματι
/του νοόσ υμών, και ενδύσασθαι/τον και=
νόν άνθρωπον/τον κατά θεόν κτισθέντα εν δι
καιοσύνη και οσιότητι/της αληθείας. διό α=
ποθέμενοι/το ψεύδοσ λαλείτε αλήθειαν έ=
καστοσ μετά/του πλησίον αυτού, ότι εσμέν
αλλήλων μέλη. οργίζεσθε και μη αμαρτά
νετε./ο ήλιοσ μη επιδυέτω επί/τω παροργισ
μώ υμών. μήδε δίδοτε τόπον/τω διαβόλω,
/ο κλέπτων, μηκέτι κλεπτέτω, μάλλον δε κο
πιάτω εργαζόμενοσ/το αγαθόν/ταισ ιδίαισ
χερσίν, ιν έχη μεταδιδόναι/τω χρείαν έχον
τι. πασ λόγοσ σαπρόσ εκ/του στόματοσ
υμών μη εκπορευέσθω, αλλ ει τισ αγαθόσ
προσ οικοδομήν/τησ χρείασ, ίνα δω χάριν
/τοισ ακούουσι. και μη λυπείτε/το πνεύμα
/το άγιον/του θεού, εν ω εσφραγίσθητε εισ
ημέραν απολυτρώσεωσ. πάσα πικρία και θυ
μόσ και οργή [και] κραυγή και βλασφημία
αρθήτω αφ υμών συν πάση κακία. γίνεσθε
δε εισ αλλήλουσ χρηστοί εύσπλαγχνοι χα
ριζόμενοι εαυτοίς, καθώς και/ο Χριστός εχα
ρίσατο ημίν.

Cap.5.

in edificationem corporis christi:
donec occurramus omnes in vnitateʒ
fidei ⁊ agnitionis filij
dei in virum perfectum in mēsurā eta
tis plenitudinis christi: vt iam non
simus puuli fluctuātes: ⁊ circumferamur
omni vento doctrine in
nequitia hominum: in astutia ad
circūuētionē erroris. Veritateʒ autem
faciētes in charitate crescamus in illo per
q̇ est caput xp̄s: ex quo totuʒ ⌊ ōia
corpus compactum ⁊ connexum
p̄ oēm iuncturam subministrationis
sʒ operationē in mēsuraʒ vniuscuiusqʒ mē
bri augmentum corporis facit: in
edificationē sui in charitate. Hoc igit̄ C
dico et testificor in dn̄o vt iam non Roma 12.
ambuletis sicut gentes ambulant
in vanitate sensus sui: tenebris obscura
tū habentes intellectum: alienati a
via dei per ignorantiam que est
in illis propter cecitatem cordis
ipsoꝝ: q̄ desperātes semetip̄os tradide=
rūt impudicitie in operationē immundicie
omnis in auaritiaʒ. Vos aūt non ita
didicistis xp̄ʒ: si tamen illum audistis
⁊ in ipso edocti estis: sicut est
veritas in iesu deponere vos secundū
pristinā ꝯuersationem veterem hominē
qui corrumpitur sm̄ desideria
erroris. Renouamini autem spiritu
mentis vestre: et induite nouum
hoīeʒ q̄ sm̄ deuʒ creatus est in iustitia
⁊ sctitate veritatis. Propter qd̄ deponē 1.Pet.2.a.
tes mēdaciū loquimini veritatē vnusquisqʒ Col.3.b. Roma.6.a
cum proximo suo: quoniaʒ sumus D
inuicē mēbra. Irascimini et nolite pecca Hebr.12.a.
re. Sol non occidat super iracundiam Col.3.b. ps.4.
vestram. Nolite locum dare diabolo. Iaco.4.b. 1.Pe.4.a
Qui furabat̄: iā nō furet̄: magis aūt la
boret operādo manibus suis qd̄ bonū ē:
vt hēat vn̄ tribuat necessitatem patiēti.
Omnis sermo malus ex ore
vestro non procedat: sed si quis bonus
ad edificationem fidei: vt det gratiaʒ
audiētibus. Et nolite contristare spiritū
sanctuʒ dei: in quo signati estis in
die redemptiōis. Oīs amaritudo et ira
⁊ indignatio ⁊ clamor ⁊ blasphemia
tollat̄ a vob[is] cuʒ omni malitia. Estote Colo.3.b.
aūt inuicē benigni: misericordes: donā
tes inuicē: sicut ⁊ de⁹ in christo donauit
nobis.

Cap.5.

Γίνεσθε οὔν μιμηταί του θεού ως τέκνα α
γαπητά, και περιπατείτε εν αγάπη, κα=
θώς και ο Χριστός ηγάπησεν ημάς, και πα=
ρέδωκεν εαυτόν υπέρ ημών προσφοράν και
θυσίαν τω θεώ εις οσμήν ευωδίας. πορνεία
δε και πάσα ακαθαρσία η πλεονεξία μή=
δε ονομαζέσθω εν υμίν, καθώς πρέπει αγί
οις, και αισχρότης, και μωρολογία, η ευτρα
πελία τα ουκ ανήκοντα, αλλά μάλλον ευ=
χαριστία. τούτο γαρ εστέ γινώσκοντες ότι
πας πόρνος η ακάθαρτος η πλεονέκτης ος
εστίν ειδωλολάτρης ουκ έχει κληρονομίαν
εν τη βασιλεία του Χριστού και θεου. μη=
δείς υμάς απατάτω κενοίς λόγοις. διά ταύ
τα γαρ έρχεται η οργή του θεού επί τους υ
ιούς της απειθείας. μη ουν γίνεσθε συμμέτο
χοι αυτών. ήτε γαρ ποτέ σκότος, νυν δε
φως εν κυρίω. ως τέκνα φωτός περιπατεί
τε, ο γαρ καρπός του πνεύματος εν πάση
αγαθωσύνη και δικαιοσύνη και αληθεία. δο
κιμάζοντες τι εστίν ευάρεστον τω κυρίω. και
μη συγκοινωνείτε τοις έργοις τοις ακάρποις
του σκότους, μάλλον δε και ελέγχετε. τα
γαρ κρυφή γινόμενα υπ' αυτών, αισχρόν ε
στί και λέγειν. τα δε πάντα ελεγχόμενα, υ
πό του φωτός φανερούται. παν γαρ το φα
νερούμενον, φως εστί. διό λέγει. έγειραι ο
καθεύδων, και ανάστα εκ των νεκρών, και ε
πιφαύσει σοι ο Χριστός. βλέπετε ουν πως α
κριβώς περιπατείτε, μη ως άσοφοι αλλ' ως
σοφοί, εξαγοραζόμενοι τον καιρόν, ότι αι η
μέραι πονηραί εισί. διατούτο μη γίνεσθε ά
φρονες, αλλά συνιέντες τι το θέλημα του
κυρίου. και μη μεθύσκεσθε οίνω εν ω εστίν
ασωτία, αλλά πληρούσθε εν πνεύματι, λα
λούντες εαυτοίς ψαλμοίς και ύμνοις και ω
δαίς πνευματικαίς, άδοντες και ψάλλοντες
εν τη καρδία υμών τω κυρίω, ευχαριστούν
τες πάντοτε υπέρ πάντων εν ονόματι του
κυρίου ημών ιησού Χριστού τω θεώ και πα
τρί, υποτασσόμενοι αλλήλοις εν φόβω Χρι
στού. αι γυναίκες τοις ιδίοις ανδράσιν υπο
τάσσεσθε ως τω κυρίω, ότι ανήρ εστί κεφα
λή της γυναικός, ως και ο Χριστός κεφαλή
της εκκλησίας, και αυτός εστί σωτήρ του
σώματος. αλλ' ώσπερ η εκκλησία υποτάσ=
σεται τω Χριστώ, ούτω και αι γυναίκες τοις
ιδίοις ανδράσιν εν παντί. οι άνδρες αγα=
πάτε τας γυναίκας εαυτών, καθώς και ο Χρι
στός ηγάπησε την εκκλησίαν, και εαυτόν πα
ρέδωκεν υπέρ αυτής, ίνα αυτήν αγιάση, κα=
θαρίσας τω λουτρώ του ύδατος εν ρήματι,
ίνα παραστήση αυτήν εαυτώ ένδοξον την

Estote ergo imitatores dei sicut fi= A
lii charissimi: et ambulate in dile= 1.Cor.4.d
ctiõe: sicut ⁊ xp̃s dilexit nos ⁊ tradidit Phili.5.c. 1.Joh.4.d
semetipsum pro nobis oblationem et Johan.13.g
hostiã deo ĩ odorẽ suauitatis. Fornica= Jacobi.1.c.
tio aũt ⁊ oĩs imũditia aut auaritia nec
nominet in vobis: sicut decet sanctos:
aut turpitudo aut stultiloquiũ aut scur
rilitas q̃ ad rẽ nõ ptinẽt: sꝫ magis grat
actio. Hoc eĩ scitote intelligentes ꝙ
oĩs fornicator aut imũdꝰ aut auarꝰ q̃
ẽ idolorum seruꝰ: nõ habet hereditatem
in regno xp̃i ⁊ dei. Nemo
vos seducat inanibus verbis: ꝓpter hec
enim venit ira dei in filios p. Venit in
diffidentie. Nolite ergo effici participes gr. presentis
eorum. Eratis enim aliquñ tenebre: nũc aũt temporis. Jo.12.c.
lux in dño. Ut filii lucis ambulate:
fructus enim lucis est in omni
bõitate ⁊ iustitia ⁊ veritate. Probãtes B
quid sit beneplacitum deo. Et
nolite cõicare operibus infructuosis
tenebrarum: magis aũt redarguite.
Que enim in occulto fiũt ab ipsis: turpe ẽ
⁊ dicere. Omnia aũt que arguuntur: a
lumine manifestantur. Omne enim quod manife=
statur: lumen est. Propter quod dicit. Sur
ge qui dormis ⁊ exurge a mortuis: ⁊ illu
minabit te xp̃s. Uidete itaqꝫ fratres quõ Colo.4.b.
caute ambuletis: nõ quasi insipiẽtes sꝫ vt
sapiẽtes: redimẽtes tẽpus quoniã dies
mali sunt. Propterea nolite fieri ĩpru= Roma 12.a
dentes sꝫ intelligentes que sit voluntas Thes.4.a
dei. Et nolite inebriari vino in quo ẽ
luxuria: sꝫ ĩplemini spũ sancto: loquẽtes
vobismet ipsis in psalmis: hymnis ⁊ cã
ticis spiritalibus: cantãtes ⁊ psallentes C
in cordibꝰ vr̃is dño: gratias agentes
semper pro omnibus in nomine
dñi nostri iesu christi deo ⁊ patri:
subiecti inuicem in timore christi.
Mulieres viris suis subdite sint Colo.3.c.
sicut dño: quoniam vir caput est 1.Pe.3.a.
mulieris: sicut christus caput est
ecclesie: ipse saluator
corporis eiꝰ. Sꝫ sicut ecclesia subiecta
est christo: ita et mulieres
viris suis in omnibus. Uiri diligite Colo.3.c.
vxores vestras: sicut ⁊ christus
dilexit ecclesiam: et seipsum tradidit
ꝓ ea vt illam sanctificaret: mũdãs eam
lauacro aque in verbo vite:
vt exhiberet ipsam sibi gloriosam

ἐκκλησίαν μὴ ἔχουσαν σπίλον ἢ ῥυτίδα ἤ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ᾽ ἵνα ἡ ἁγία καὶ ἄμωμος. οὕτως ὀφείλουσιν οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, ἑαυτὸν ἀγαπᾷ. οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλὰ ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ κύριος τὴν ἐκκλησίαν, ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ. ἀντὶ τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν. ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ᾽ ἕνα ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν, ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα.

Cap. 6.

Τὰ τέκνα ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν κυρίῳ. τοῦτο γάρ ἐστι δίκαιον. τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα, ἥτις ἐστὶ πρώτη ἐντολὴ ἐν ἐπαγγελίᾳ, ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ἔσῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ οἱ πατέρες μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλ᾽ ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ κυρίου. οἱ δοῦλοι ὑπακούετε τοῖς κυρίοις κατὰ σάρκα μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐν ἁπλότητι καρδίας ὑμῶν ὡς τῷ Χριστῷ, μὴ κατ᾽ ὀφθαλμοδουλείαν ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ᾽ ὡς δοῦλοι τοῦ Χριστοῦ, ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ἐκ ψυχῆς, μετ᾽ εὐνοίας δουλεύοντες ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις, εἰδότες ὅτι ὃ ἐάν τι ἕκαστος ποιήσῃ ἀγαθόν, τοῦτο κομιεῖται παρὰ τοῦ κυρίου, εἴτε δοῦλος εἴτε ἐλεύθερος. καὶ οἱ κύριοι τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτούς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμῶν καὶ αὐτῶν ὁ κύριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ προσωποληψία οὐκ ἔστι παρ᾽ αὐτῷ. τὸ λοιπὸν ἀδελφοί μου ἐνδυναμοῦσθε ἐν κυρίῳ καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στῆναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου, ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ, καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι στῆναι. στῆτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν

ecclīaʒ nō hñtēʒ maculaʒ aut rugā aut D
aliqd hmōi: sed vt sit sancta ⁊ imacula
ta. Ita ⁊ viri debent diligere
vxores suas vt corpora sua.
Qui suam vxorem diligit: seipsum
diligit. Nemo enim vnq̄ carnem suam
odio habuit: sed nutrit et fouet eam
sicut et christus ecclesiam: q̄r
mēbra sumus corporis eius ⁊ de carne
eius ⁊ de ossibus eius. Propter Gene. 2. d.
hoc relinquet homo patrem 5. Esd. 4. b.
⁊ matrem suam: et adherebit Mat. 19. b.
vxori sue: et erunt Mar. 10. a.
duo in carne vna. Sacramētū hoc ma 1. Cor. 6. d.
gnū est. Ego autē dico in christo ⁊ in
ecclesia. Verūtamen ⁊ vos singuli vnus
q̄sq; vxorē suam sicut seipsum diligat:
vxor autem timeat virum suū.

Cap. 6.

Filij obedite parentibus vestris A
in dn̄o. Hoc ei iustū est. Honora Col. 3. d.
patrem tuū ⁊ matrem tuam: quod est Exo. 20. b.
mādatū p̄mū in p̄missione: vt bn̄ sit ti Mat. 19. c.
bi: ⁊ sis longeuus super terram. Luc. 18. d.
Et vos p̄res nolite ad iracūdiā p̄uoca Mar. 10. c.
re filios vr̄os: sʒ educate illos in disciplīa ⁊
correptione dn̄i. Serui obedite
dn̄is carnalibus cū timore ⁊ tremore: Colo. 3. d.
in simplicitate cordis vestri sicut 1. Pe. 2. c.
xp̄o: nō ad oculū seruiētes q̄si hoibus
placentes: sed vt serui christi
facientes volūtatem dei ex animo
cū bona volūtate seruiētes sicut dn̄o: ⁊
nō hoib⁹: sciētes q̄m vnusq̄sq; q̄dcūq;
fecerit bonū: hoc recipiet a B
dn̄o: siue seruus siue liber. Et vos
dn̄i eadem facite illis: remittentes
minas: scientes q̄r ⁊ illorum ⁊ vester
dn̄s est in celis: et personarū acceptio Ro. 2. b.
non est apud deum. De cetero Colo. 3. d.
fratres confortamini in domino: et Deu. 10. c.
in potētia v̄tutis ei⁹. Induite vos Jacob. 2. b.
armaturam dei vt possitis 1. Pe. 1. c.
stare aduersus insidias diaboli: q̄m nō ē nobis colluctatio ad
carnē ⁊ sāguinē: sʒ aduersus principes
⁊ p̄tātes: aduersus mundi rectores
tenebrarum harum: contra
spiritalia nequitie in celestibus C
Propterea accipite armaturam
dei: vt possitis resistere in
die malo: ⁊ in omnibus perfecti
stare. State ergo succincti

οσφύν υμών εν αληθεία, και ενδυσάμενοι τον θώρακα της δικαιοσύνης, και υποδησάμενοι τους πόδας εν ετοιμασία του ευαγγελίου της ειρήνης. επί πάσιν αναλαβόντες τον θυρεόν της πίστεως, εν ω δυνήσεσθε πάντα τα βέλη του πονηρού τα πεπυρωμένα σβέσαι, και την περικεφαλαίαν του σωτηρίου δέξασθε, και την μάχαιραν του πνεύματος ο εστί ρήμα θεού, διά πάσης προσευχής και δεήσεως προσευχόμενοι εν παντί καιρώ εν πνεύματι, και εις αυτό τούτο αγρυπνούντες εν πάση προσκαρτερήσει και δεήσει περί πάντων των αγίων και υπέρ εμού, ίνα μοι δοθή λόγος εν ανοίξει του στόματος μου εν παρρησία γνωρίσαι το μυστήριον του ευαγγελίου, υπέρ ου πρεσβεύω εν αλύσει, ίνα εν αυτώ παρρησιάσωμαι ως δει με λαλήσαι. ίνα δε ειδήτε και υμείς τα κατ' εμέ, τι πράσσω, πάντα υμίν γνωρίσει τυχικός ο αγαπητός αδελφός και πιστός διάκονος εν κυρίω, ον έπεμψα προς υμάς εις αυτό τούτο ίνα γνώτε τα περί ημών, και παρακαλέση τας καρδίας υμών. ειρήνη τοις αδελφοίς και αγάπη μετά πίστεως από θεού πατρός και κυρίου ιησού χριστού. η χάρις μετά πάντων των αγαπώντων τον κύριον ημών ιησούν χριστόν εν αφθαρσία. αμήν.

Τέλος της προς εφεσίους επιστολής.

lumbos vestros in veritate: ⁊ induti loricam iustitie: ⁊ calciati pedes in preparatione euangelij
pacis. In omnibus sumentes 1.Thes.5.b
scutum fidei: in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere ⁊ galeam salutis assumite: ⁊ gladium spiritus quod est verbum dei: per omnem orōnē et obsecrationē orantes omni tempore in spiritu: et in ipso vigilantes
in omni instantia ⁊ obsecratiōe pro D
oibus sanctis ⁊ pro me: vt detur mihi sermo in apertione oris mei cū fiducia notū facere mysteriū euāgelij ꝓ quo legatōe fungor in catena ista: ita vt in ipso audeā prout opꝫ me loq. Ut āt ⁊ vos sciatis q̄ circa me sūt: q̄d agā: oia vobis nota faciet tychic⁹ charissimus frater ⁊ fidelis minister in dño: quem misi ad vos in hoc ipsum vt cognoscatis q̄ circa nos sunt: ⁊ ꝯsoletur corda vestra. Pax fratribus et charitas cū fide a deo patre nostro et dño iesu xpo. Gratia cum omnibus qui diligunt dominum nostrum iesum christum in incorruptione amen.

Explicit ep̄la bti pauli ad ephesios.

Incipit argumentum in epistolam ad Philippenses.

Philippenses sunt macedones. Hi accepto verbo veritatis perstiterunt in fide: nec receperunt falsos apostolos. Hos collaudat apostolus scribens eis a roma de carcere per epaphroditum.

Explicit argumentum.

Η του αγίου παύλου προς φιλιππησίους επιστολή. Cap. I.

Παύλος και τιμόθεος δούλοι ιησού χριστού πάσι τοις αγίοις εν χριστώ ιησού τοις ούσιν εν φιλίπποις συν επισκόποις και διακόνοις. χάρις υμίν και ειρήνη από θεού πατρός ημών και κυρίου ιησού χριστού. ευχαριστώ τω θεώ μου επί πάση τη μνεία υμών πάντοτε εν πάση δεήσει μου υπέρ πάντων υμών, μετά χαράς την δέησιν ποιούμενος επί τη κοινωνία υμών εις το ευαγγέλιον από πρώτης ημέρας άχρι του νυν, πεποιθώς αυτό τούτο ότι ο εναρξάμενος εν υμίν έργον αγαθόν επιτελέσει άχρις ημέρας χριστού ιησού. καθώς εστί δίκαιον εμοί τούτο φρονείν υπέρ πάντων υμών, διά το έχειν με εν τη καρδία υμάς εν τε τοις δεσμοίς μου και εν τη απολο-

Incipit epistola bti pauli ad philippenses. Capi. I.

Paulus ⁊ Timothe⁹ serui ie- A
su christi oibus sctis in xpo iesu qui sunt philippis cū epis ⁊ diaconib⁹. Grā vobis et pax a deo patre nostro et domino iesu christo. Gratias ago deo meo in oī memoria vestri semper in cūctis orōnib⁹ meis ꝓ oib⁹ vobis: cū gaudio deprecationē faciēs sup cōicatione vestra in euāgelio xpi a prima die vsqꝫ nunc: confidens hoc ipꝫ: qr q̄ cepit in vobis opus bonū ꝑficiet vsqꝫ in diē xpi iesu. Sicut est mihi iustū hoc sentire ꝓ omnibus vobis: eo q̄ habeam vos in corde ⁊ in vinculis meis et in defensione

γία καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου, συγκοινω
νούς μου τῆς χάριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας.
μάρτυς γάρ μου ἐστὶν ὁ θεός, ὡς ἐπιποθῶ
πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις ἰησοῦ χριστοῦ.
καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν
ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπιγνώ
σει καὶ πάσῃ αἰσθήσει, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς
τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ ἀπρόσ
κοποι εἰς ἡμέραν χριστοῦ, πεπληρωμένοι καρ
πῶν δικαιοσύνης τῶν διὰ ἰησοῦ χριστοῦ εἰς
δόξαν καὶ ἔπαινον θεοῦ. γινώσκειν δὲ ὑμᾶς
βούλομαι ἀδελφοί, ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ μᾶλλον
εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν, ὥσ
τε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς ἐν χριστῷ γε
νέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς
πᾶσι, καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν κυ
ρίῳ πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου, περισσοτέ
ρως τολμᾶν ἀφόβως τὸν τοῦ θεοῦ λόγον λα
λεῖν. τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν, τινὲς
δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν χριστὸν κηρύσσου-
σιν. οἱ μὲν ἐξ ἐριθείας τὸν χριστὸν καταγγέλ
λουσιν οὐχ ἁγνῶς, οἰόμενοι θλῖψιν ἐπιφέ-
ρειν τοῖς δεσμοῖς μου. οἱ δὲ ἐξ ἀγάπης, εἰδό-
τες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι.
τί γάρ; πλὴν παντὶ τρόπῳ εἴτε προφάσει
εἴτε ἀληθείᾳ χριστὸς καταγγέλλεται. καὶ ἐν
τούτῳ χαίρω, ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι. οἶδα
γὰρ ὅτι τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν
διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ
πνεύματος ἰησοῦ χριστοῦ κατὰ τὴν ἀποκα
ραδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου, ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰ-
σχυνθήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παρρησίᾳ ὡς πάν
τοτε καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται χριστὸς ἐν τῷ
σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου.
ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν χριστός, καὶ τὸ ἀποθανεῖν
κέρδος. εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκί, τοῦτό μοι καρ
πὸς ἔργου, καὶ τί αἱρήσομαι οὐ γνωρίζω. συ
νέχομαι δὲ ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων
εἰς τὸ ἀναλῦσαι, καὶ σὺν χριστῷ εἶναι πολ-
λῷ μᾶλλον κρεῖσσον, τὸ δὲ ἐπιμένειν ἐν τῇ
σαρκὶ ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς. καὶ τοῦτο πε
ποιθὼς οἶδα ὅτι μενῶ καὶ συμπαραμενῶ πᾶ
σιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ χαρὰν
τῆς πίστεως, ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισ
σεύῃ ἐν χριστῷ ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ διὰ τῆς ἐμῆς πα
ρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς. μόνον ἀξίως τοῦ
εὐαγγελίου τοῦ χριστοῦ πολιτεύεσθε, ἵνα εἴ
τε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς, εἴτε ἀπὼν ἀκούσω
τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἑνὶ πνεύματι μι
ᾷ ψυχῇ, συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγε
λίου, καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν
ἀντικειμένων, ἥτις αὐτοῖς μέν ἐστιν ἔνδειξις
ἀπωλείας, ὑμῖν δὲ σωτηρίας, καὶ τοῦτο ἀπὸ
θεοῦ, ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ χριστοῦ. οὐ
μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑ

et confirmatione euangelij: socios
gaudij mei omnes vos esse.
Testis eī mihi est deus: qm̄ cupiam B
oēs vos eē in visceribus iesu christi.
Et hoc oro: vt charitas vestra
magis ac magis abūdet in oī sciētia
& in omni sensu: vt probetis
potiora: vt sitis sinceri & sine offensa
in diem christi: repleti fructu
iustitie per iesum christum in
gliaz & laudē dei. Scire aūt vos
volo frēs: quia q̄ circa me sūt magis
ad pfectū venerūt euāgelij: ita vt
vincula mea manifesta fierent
in xp̄o in omni pretorio & in ceteris
omnib9: vt plures e fratribus in dn̄o
ꝯfidētes in vinculis meis abundātius
auderēt sine timore verbū dei loqui.
Quidā qdē & pp inuidiā & ꝯtētiōez: q
dā āt & pp bonā volūtatē xp̄z p̄dicāt.
Quidā ex charitate: sciētes qm̄ in de
fensiōe euāgelij posit9 sū. Quidā āt ex C
ꝯtētiōe xp̄z annūciāt nō sincere: exi
stimātes p̄ssurā se suscitare vinculis meis.
Quid eī? Dū oī mō siue p occasionē
siue p vitatē xp̄s annuncietur: et in
hoc gaudeo: sz & gaudebo. Scio
eī qz hoc mihi proueniet ad salutem
per vestraz orōnez & subministratiōez
spūs iesu xp̄i sz expectationē
& spem meā: qz in nullo confundar:
sed in oī fiducia sicut semper
& nūc magnificabit xp̄s in
corpe meo: siue p vitā siue p mortē.
Mihi eīm viuere xp̄s est: & mori
lucrū. Qd̄ si viuere ī carne hoc mihi
fruct9 opis est: & qd eligam ignoro.
Coartor āt e duob9 desideriū habēs 2.Re.24.c. Dani.13.c.
dissolui: & esse cum christo multo D
magis melius: permanere autem in
carne necessariū pp vos. Et hoc ꝯfi
dēs scio qz manebo & pmanebo omni
bus vobis ad pfectū vr̄uz & gaudiuz
fidei: vt gratulatio vr̄a abundet
in christo iesu in me per meū aduētū
iterum ad vos. Tantum digne
euangelio xp̄i ꝯuersamini: vt siue
cū venero & videro vos: siue absens
de vobis qz statis in vno spū audiā
vnanimes: collaborantes fidei euāge
lij: & in nullo terreamini ab
aduersarijs: q̄ est in illis causa
pditiōis: vobis aūt salutis. Et hoc a
deo. Qz vobis donatū est p xp̄o: nō
solū vt in eū credatis: sz vt etiam p̄o

πέρ αυτού πάσχειν, τον αυτόν αγώνα έχον-
τες οίον είδετε εν εμοί, και νυν ακούετε εν ε-
μοί. Cap.2.
Εἰ τις ουν παράκλησις εν Χριστώ, ει τι
παραμύθιον αγάπης, ει τις κοινωνία
πνεύματος, ει τις σπλάγχνα και οικτιρμοί,
πληρώσατε μου την χαράν, ίνα το αυτό
φρονήτε, την αυτήν αγάπην έχοντες, σύμ-
ψυχοι, το εν φρονούντες. μηδέν κατά ερί-
θειαν η κενοδοξίαν, αλλά τη ταπεινοφρο-
σύνη αλλήλους ηγούμενοι υπερέχοντας ε-
αυτών, μη τα εαυτών έκαστος σκοπείτε, αλ-
λά και το ετέρων έκαστος. τούτο γαρ φρο-
νείσθω εν υμίν ο και εν Χριστώ ιησού. ος εν
μορφή θεού υπάρχων, ουχ αρπαγμόν ηγή-
σατο το είναι ίσα θεώ, αλλ' εαυτόν εκένωσε
μορφήν δούλου λαβών εν ομοιώματι αν-
θρώπων γενόμενος, και σχήματι ευρεθείς
ως άνθρωπος, εταπείνωσεν εαυτόν γενόμε-
νος υπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δε
σταυρού. διό και ο θεός αυτόν υπερύψω-
σε και εχαρίσατο αυτώ όνομα το υπέρ πάν
όνομα, ίνα εν τω ονόματι ιησού παν γόνυ
κάμψη, επουρανίων, και επιγείων, και κα-
ταχθονίων, και πάσα γλώσσα εξομολογή-
σηται ότι κύριος ιησούς Χριστός εις δόξαν
θεού πατρός. ώστε αγαπητοί μου καθώς
πάντοτε υπηκούσατε μου, μη εν τη παρου-
σία μου μόνον, αλλά και νυν πολλώ μάλ-
λον εν τη απουσία μου μετά φόβου και
τρόμου την εαυτών σωτηρίαν κατεργάζεσ-
θε. ο θεός γαρ εστίν ο ενεργών εν υμίν και
το θέλειν και το ενεργείν υπέρ της ευδοκίας.
πάντα ποιείτε χωρίς οργής και διαλογισ-
μών, ίνα γένησθε άμεμπτοι και ακέραιοι τέκ-
να θεού αμώμητα εν μέσω γενεάς σκολιάς
και διεστραμμένης, εν οις φαίνεσθε ως φω-
στήρες εν κόσμω, λόγον ζωής επέχοντες
εις καύχημα εμοί εις ημέραν Χριστού, ότι
ουκ εις κενόν έδραμον, ουδέ εις κενόν εκοπία-
σα. αλλ' ει και σπένδομαι επί τη θυσία και
λειτουργία της πίστεως υμών, χαίρω και
συγχαίρω πάσιν υμίν. το δε αυτό και υ-
μείς χαίρετε και συγχαίρετε μοι. ελπίζω δε
εν κυρίω ιησού Τιμόθεον ταχέως πέμψαι
υμίν, ίνα καγώ ευψυχώ γνούς τα περί υ-
μών. ουδένα γαρ έχω ισόψυχον, όστις γνη-
σίως τα περί υμών μεριμνήσει. οι πάντες
γαρ τα εαυτών ζητούσιν, ου τα Χριστού ιη-
σού. την δε δοκιμήν αυτού γινώσκετε, ότι
ως πατρί τέκνον συν εμοί εδούλευσεν εις
το ευαγγέλιον. τούτον μεν ουν ελπίζω

illo patiamini: idez certamen habentez
quale et vidistis in me: et nūc audistis de
me. Cap.2.
Si q̄ ergo ꝯsolatio in xp̄o: si quod A
solatiū charitatis: si qua societas
spūs: si qua viscera miserationis:
implete gaudium meū: vt idem
sapiatis: eādē charitatē hñtes: vnanimes:
idipsuz sētiētes. Nihil per contentionez
neqz p inanē gloriā: sed in humilitate
superiores sibi inuicem arbitrantes:
nō q̄ sua sunt singuli ꝯsiderātes: sz ea q̄
aliorum. Hoc enim sentite
in vobis qd̄ et in xp̄o iesu. Qui cū in
forma dei eēt: nō rapinā arbitratus est
esse se equalē deo: sed seipsū exinaniuit
formā serui accipiēs: i similitudinē hoīz
factus: et habitu inuentus
vt hō: humiliauit semetipsū, fact9
obediēs vsqz ad mortem: mortem aūt B
crucis. Propter qd̄ et deus exaltauit il Hebr.2.c.
lū: et donauit illi nomen qd̄ est supra oē
nomē: vt in nomine iesu omne genu Ro.14.b.
flectat: celestiū: terrestriū: et infernoꝝ:
et omnis lingua confiteatur
qr̄ domin9 iesus christus in gloria est
dei pr̄is. Itaqz charissimi mei sicut
semper obedistis: non in presentia
mei tm̄: sz multo magis nunc
in absentia mea cum metu et
tremore vestram salutem operamini.
Deus est enim qui operat in vobis et
velle et proficere pro bona volūtate.
Oia āt facite sine murmuratiōib9 et he
sitatiōib9: vt sitis sine q̄rela et simplices
filij dei sine rep̄hensiōe in medio na-
tiōis praue et p̄uerse: inter quos lucetis
sicut lumiaria in mūdo: verbū vite cō- C
tinentes ad glīaz meā in die xp̄i: quia
nō in vacuū cucurri: neqz in vacuū la-
boraui. Sz et si emulor supra sacrificiū
obsequiuz fidei vestre: gaudeo et et
ꝯgratulor oibus vobis. Idipsuz aūt et
vos gaudete: et ꝯgratulamini mihi.
Spo āt in dño iesu timotheū me cito
mittere ad vos: vt et ego bono aīo sim
cognitis q̄ circa uos sūt. Neminē ei hēo
tā vnanimē q̄ sincera affectiōe p uobis
sollicit9 sit. Oēs ei q̄ sua st q̄rūt: nō q̄
iesu xp̄i. Experimētū āt eius cognoscite:
qm̄ sicut pr̄i filius mecum seruiuit in
euangelio. Hunc igitur spero me D

πέμψαι, ως αν απίδω τα περί εμέ εξ αυτής. πέποιθα δε εν κυρίω, ότι και αυτός ταχέως ελεύσομαι. αναγκαίον δε ηγησάμην επαφρόδιτον τον αδελφόν και συνεργόν και συστρατιώτην μου, υμών δε απόστολον και λειτουργόν της χρείας μου πέμψαι προς υμάς, επειδή επιποθών ην πάντας υμάς, και αδημονών διότι ηκούσατε ότι ησθένησε. και γαρ ησθένησε παραπλήσιον θανάτω, αλλά ο θεός αυτόν ηλέησεν. ουκ αυτόν δε μόνον, αλλά και εμέ, ίνα μη λύπην επί λύπη σχώ. σπουδαιοτέρως ουν έπεμψα αυτόν, ίνα ιδόντες αυτόν, πάλιν χαρήτε, καγώ αλυπότερος ώ. προσδέχεσθε ουν αυτόν εν κυρίω μετά πάσης χαράς, και τους τοιούτους εντίμους έχετε, ότι διά το έργον του χριστού μέχρι θανάτου ήγγισε, παραβουλευσάμενος τη ψυχή, ίνα αναπληρώση το υμών υστέρημα της προς με λειτουργίας. Cap. 3.

Το λοιπόν αδελφοί μου χαίρετε εν κυρίω. τα αυτά γράφειν υμίν εμοί μεν ουκ οκνηρόν, υμίν δε ασφαλές. βλέπετε τους κύνας, βλέπετε τους κακούς εργάτας, βλέπετε την κατατομήν. ημείς γαρ εσμέν η περιτομή, οι πνεύματι θεού λατρεύοντες, και καυχώμενοι εν χριστώ ιησού, και ουκ εν σαρκί πεποιθότες, καίπερ εγώ έχων πεποίθησιν και εν σαρκί. ει τις δοκεί άλλος πεποιθέναι εν σαρκί, εγώ μάλλον, περιτομή οκταήμερος, εκ γένους ισραήλ, φυλής βενιαμίν, εβραίος εξ εβραίων, κατά νόμον φαρισαίος, κατά ζήλον διώκων την εκκλησίαν, κατά δικαιοσύνην την εν νόμω γενόμενος άμεμπτος. αλλ' άτινα ην μοι κέρδη, ταύτα ήγημαι διά τον χριστόν ζημίαν. αλλά μενούνγε και ηγούμαι πάντα ζημίαν είναι διά το υπερέχον της γνώσεως χριστού ιησού του κυρίου μου, δι' ον τα πάντα εζημιώθην, και ηγούμαι σκύβαλα είναι ίνα χριστόν κερδήσω και ευρεθώ εν αυτώ μη έχων εμήν δικαιοσύνην την εκ νόμου, αλλά την διά πίστεως χριστού, την εκ θεού δικαιοσύνην επί τη πίστει του γνώναι αυτόν και την δύναμιν της αναστάσεως αυτού, και την κοινωνίαν των παθημάτων αυτού, συμμορφούμενος τω θανάτω αυτού, είπως καταντήσω εις την εξανάστασιν των νεκρών. ουχ ότι ήδη έλαβον η ήδη τετελείωμαι διώκω δε ει και καταλάβω εφ' ω και κατελήφθην υπό του κυρίου ιησού χριστού. αδελφοί εγώ εμαυτόν ου λογίζομαι κατειληφέναι. εν δε, τα μεν

mittere ad vos: mox vt videro q̄ circa me sūt. Cōfido aūt i dn̄o q̄m ⁊ ipe veniaꝫ ad vos cito. Necessariū aūt existimaui epaphroditū frēꝫ ⁊ coopatorē ⁊ cōmilitonē meum: vestrum autem apostolū et ministrum necessitatis mee mittere ad vos: q̄m q̄dē oēs vos desiderabat: ⁊ mestus erat propterea ꝙ audieratis illū ifirmatū. Nā ⁊ infirmat⁹ ē vsqꝫ ad mortē: sed deus misertus est eius. Nō solū aūt eius: verū etiam et mei: ne tristitiā sup tristitiā haberē. Festinātius ergo misi illuꝫ: vt viso illo iterū gaudeatis: ⁊ ego sine tristitia siꝫ. Excipite itaqꝫ illū cum omni gaudio i dn̄o ⁊ eiusmodi cū honore habetote: q̄m ꝑꝑ opus christi vsqꝫ ad mortem accessit: tradens aiaꝫ suā: vt ipleret id qđ ex vobis deerat erga meum obsequium. Cap. 3. D

De cetero frēs mei gaudete i dn̄o: eadē vobis scribere mihi quidem nō pigrū: vobis aūt necessariū. Videte canes: videte malos operarios: videte concisionem. Nos enim sumus circuncisio qui spiritu seruimus deo: ⁊ gloriamur in christo iesu ⁊ non in carne fiduciā hn̄tes: quāq̄ ⁊ ego habeā cōfidentiā in carne. Si quis alius vr̄ ꝯfidere in carne: ego magis: circūcisus octaua die: ex genere israel: de tribu beniamī hebre⁹ ex hebreis: s̄ꝫ legē phariseꝰ: s̄ꝫ emulationē ꝑsequēs ecclesiā dei: s̄ꝫ iustitiā q̄ i lege ē ꝯuersat⁹ sine q̄rela. A

Sed que mihi fuerunt lucra: hec arbitrat⁹ suꝫ ꝑꝑ xp̄ꝫ detrimēta. Verū tamē existimo oia detrimētū eē propter eminentem scientiam iesu christi dn̄i mei: ꝑꝑ quē oia detrimentū feci: ⁊ arbitror vt stercora vt xp̄ꝫ lucrifaciaꝫ: vt ⁊ iueniar in illo nō habens meā iustitiā que ex lege est: sed illā que ex fide ē christi iesu: que ex deo est iustitia in fide ad cognoscēdū illū ⁊ virtutē resurrectionis eius ⁊ societatem passionū illius: cōfiguratus morti eius: si quo modo occurram ad resurrectiōeꝫ q̄ ē ex mortuis. Nō ꝙ iā acceperī aut iā ꝑfect⁹ sim. Sequor aūt si quo mō ꝯprehēdā: in quo ⁊ ꝯprehensus sū a xp̄o iesu. Frēs ego me nō arbitror ꝯprehēdisse. Vnū aūt: que quidē B C

Rom. 11. a.

ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσ-
θεν ἐπεκτεινόμενος, κατὰ σκοπὸν διώκω
ἐπὶ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ θεοῦ
ἐν χριστῷ ἰησοῦ. ὅσοι οὖν τέλειοι τοῦτο
φρονῶμεν, καὶ εἴ τι ἑτέρως φρονεῖτε καὶ τοῦ-
το ὁ θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει. πλὴν εἰς ὃ ἐφθά-
σαμεν τῷ αὐτῷ στοιχεῖν κανόνι, τὸ αὐτὸ
φρονεῖν. συμμιμηταί μου γίνεσθε ἀδελφοὶ
καὶ σκοπεῖτε τοὺς οὕτω περιπατοῦντας, κα-
θὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς. πολλοὶ γὰρ περιπα-
τοῦσιν οὓς πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν, νῦν δὲ
καὶ κλαίων λέγω τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυ-
ροῦ τοῦ χριστοῦ, ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν
ὁ θεὸς ἡ κοιλία καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐ-
τῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦντες. ἡμῶν γὰρ τὸ
πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ
σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα κύριον ἰησοῦν χρι-
στόν, ὃς μετασχηματίσει τὸ σῶμα τῆς τα-
πεινώσεως ἡμῶν εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ σύμ-
μορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ, κατὰ
τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑπο-
τάξαι ἑαυτῷ τὰ πάντα. Cap.4.

Ὥστε ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθη-
τοι χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτως στή-
κετε ἐν κυρίῳ ἀγαπητοί. εὐοδίαν παρακα-
λῶ, καὶ συντύχην παρακαλῶ τὸ αὐτὸ φρο-
νεῖν ἐν κυρίῳ. ναὶ ἐρωτῶ καὶ σὲ σύζυγε γνή-
σιε συλλαμβάνου αὐταῖς, αἵτινες ἐν τῷ εὐα-
γγελίῳ συνήθλησάν μοι μετὰ καὶ κλήμεν-
τος καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ
ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς. χαίρετε ἐν κυρίῳ
πάντοτε, πάλιν ἐρῶ χαίρετε. τὸ ἐπιεικὲς ὑ-
μῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις. ὁ κύριος
ἐγγύς. μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ᾽ ἐν παντὶ τῇ
προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας
τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωριζέσθω πρὸς τὸν θε-
όν. καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάν-
τα νοῦν, φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν, καὶ
τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν χριστῷ ἰησοῦ. τὸ λοι-
πὸν ἀδελφοὶ ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά,
ὅσα δίκαια, ὅσα ἁγνά, ὅσα προσφιλῆ, ὅ-
σα εὔφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος,
ταῦτα λογίζεσθε, ἃ καὶ ἐμάθετε καὶ παρε-
λάβετε, καὶ ἠκούσατε καὶ εἴδετε ἐν ἐμοί, ταῦ-
τα πράσσετε, καὶ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται
μεθ᾽ ὑμῶν. ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως,
ὅτι ἤδη ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρο-
νεῖν, ἐφ᾽ ᾧ καὶ φρονεῖτε. ἠκαιρεῖσθε δέ. οὐχ
ὅτι καθ᾽ ὑστέρησιν λέγω. ἐγὼ γὰρ ἔμαθον ἐν
οἷς εἰμὶ αὐτάρκης εἶναι. οἶδα καὶ ταπεινοῦ-
σθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν. ἐν παντὶ καὶ ἐν
πᾶσι μεμύημαι, καὶ χορτάζεσθαι καὶ πει-
νᾶν, καὶ περισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι. πάν-

retro sūt obliuiscēs: ad ea vero q̄ sūt priora
extēdēs meipsū: ad destinatū psequor
ad brauiū superne vocationis dei
in xpo iesu. Quicūq3 ergo pfecti sumus
hoc sentiam9: et si qd aliter sapitis: et hoc
vobis de9 reuelabit. Verūtamē ad qd p
uenim9 vt idē sapiam9: et in eadē pmanea D
mus regula. Imitatores mei estote fra 1.Co.4.d.
tres: et obseruate eos q ita ambulāt: sicut Ephe.5.a.
habetis formā nr̄am. Multi enim ambulāt 1.The.4.b Johan.13.g
quos sepe dicebam vobis: nunc autem
et flens dico inimicos crucis
christi: quorum finis interitus: quorū
de9 vēter est: et gloria in cōfusione ipsoꝝ:
qui terrena sapiūt. Nostra aūt
conuersatio in celis est: vnde etiam
saluatorē expectam9 dñm nr̄m iesum xpm:
qui reformabit corpus humilitatis
nostre configuratum
corpori claritatis sue: secundum
opatiōem vtutis sue q̄ et possit subiicere
sibi omnia. Cap.4.

Itaq3 fr̄es mei charissimi et deside A
ratissimi gaudiū meū et corōa mea
sic state in dño charissimi. Euodiam
rogo et syntychē deprecor idipsū sapere
in dño. Etiā rogo et te germane cōpar
adiuua illas q̄ mecū laborauerūt in euā
gelio cum clemente
et ceteris adiutoribus meis: quorū
noīa sūt in libro vite. Gaudete in dño
sp: iterū dico gaudete. Modestia vr̄a
nota sit oībus hoībus. Dñs enim
ppe est. Nihil solliciti sitis: sz in omni Mat.6.g.
oratione et obsecratiōe cū grāꝝ actiōe
petitiōes vestre innotescāt apud deum.
Et pax dei que exuperat omnem B
sensum custodiat corda vestra et
itelligētias vr̄as in xpo iesu. De cetero
fr̄es q̄cunq3 sunt vera: quecūq3 pudica:
q̄cūq3 iusta: q̄cūq3 scā: q̄cūq3 amabi-
lia: q̄cūq3 bone fame: si q̄ virt9: si q̄ la9
discipline: hec cogitate: q̄ et didicistis et
accepistis: et audistis et vidistis in me:
hec agite: et deus pacis erit
vobiscū. Gauisus sū āt i dño vehemē-
ter: qm̄ tādē aliqn̄ refloruistis p me sēti
re sicut et sētiebatis. Occupati āt eratis.
Nō q̄si pp penuriā dico. Ego ei didi- C
ci i qb9 sū sufficiēs eē. Scio et humilia
ri: scio et abundare. Ubiq3 et in
oibus institutus sū: et saturari et esurire:
et abundare et penuriam pati. Omnia

τα ισχύω εν τω ενδυναμούντι με χριστῷ.
πλην καλῶς εποιήσατε συγκοινωνήσαν-
τες μου τῃ θλίψει. οἴδατε και υμεῖς φιλιπ-
πήσιοι, ότι εν αρχῇ του ευαγγελίου ότε
εξῆλθον απὸ μακεδονίας, ουδεμία μοι εκ-
κλησία εκοινώνησεν εις λόγον δόσεως και
λήψεως ειμὴ υμεῖς μόνοι, ότι και εν θεσσα-
λονίκῃ και άπαξ και δις εις την χρείαν μοι
επέμψατε. ουχ ότι επιζητῶ το δόμα, αλλ
επιζητῶ τον καρπὸν τον πλεονάζοντα εις
λόγον υμῶν. απέχω δε πάντα και περισ-
σεύω. πεπλήρωμαι δεξάμενος παρὰ επα-
φροδίτου τα παρ υμῶν οσμὴν ευωδίας, θυ-
σίαν δεκτήν, ευάρεστον τῷ θεῷ. ο δε θεός
μου πληρώσει πᾶσαν χρείαν υμῶν κατὰ
τον πλοῦτον αυτοῦ εν δόξῃ εν χριστῷ ιη-
σοῦ. τῷ δε θεῷ και πατρὶ ημῶν η δόξα εις
τους αιῶνας των αιώνων αμήν. ασπάσασ-
θε πάντα άγιον εν χριστῷ ιησοῦ. ασπάζον-
ται υμᾶς οι συν εμοὶ αδελφοί. ασπάζονται
υμᾶς πάντες οι άγιοι, μάλιστα δε οι εκ της
καίσαρος οικίας. η χάρις του κυρίου ιησοῦ
χριστοῦ μετὰ πάντων υμῶν. αμήν.

Τέλος της προς φιλιππησίους επι-
στολῆς.

possum in eo qui me confortat.
Uerũtamẽ bñ fecistis cõmunicantes
tribulatiõi mee. Scitis ãt ⁊ vos philip
penses q̃ in principio euangelij quando
ꝓfect⁹ sũ a macedõia: nulla mihi eccle
sia communicauit in ratione dati ⁊
accepti: nisi vos soli: q̃ ⁊ thessalonicã
semel ⁊ bis in vsum mihi
misistis. Non q̃ quero datum: sed D
requiro fructum abundantem in
rõne vestra. Habeo aũt oĩa ⁊ abundo.
Replet⁹ sũ accept ab epaphrodito q̃ mi
sistis in odorẽ suauitatis: hostiam Roma.12.a
acceptã: placentẽ deo. Deus autẽ
meus impleat omne desideriũ vr̃m s̃m
diuitias suas in gloria in christo iesu.
Deo autem ⁊ patri nostro gloria in
secula seculorum amen. Salutate
oẽm sanctũ in christo iesu. Salutant
vos q̃ mecũ sunt frẽs. Salutãt
vos omnes sãcti: maxime autẽ qui de
cesaris domo sunt. Grã dñi nostri iesu
christi cũ spiritu vestro. Amen.

Explicit epistola bti pauli ad Philip
penses.

Incipit argumentum in epistolam ad Colossenses.

Colossenses ⁊ hi sicut laodicenses sunt asiani: ⁊ ipsi preuenti erant a pseudoapostolis. Nec ad hos accessit ipse apostolus: sed ⁊ hos per epistolam corrigit. Audierant enim verbũ ab archippo q̃ ministeriũ in eos accepit. Ergo apl̃s iã ligatus scribit eis ab ephesο p̃ Tychicũ diaconen ⁊ onesimum acolytum.

Explicit argumentum.

Η του αγίου παύλου προς κολασ-
σαεῖς επιστολή. Cap. i.

Παῦλος απόστολος ιησοῦ χρισ-
τοῦ διὰ θελήματος θεοῦ και τι-
μόθεος ο αδελφὸς τοῖς εν κολο-
σσαῖς αγίοις και πιστοῖς αδελ-
φοῖς εν χριστῷ. χάρις υμῖν και
ειρήνη απὸ θεοῦ πατρὸς ημῶν και κυρίου
ιησοῦ χριστοῦ. ευχαριστοῦμεν τῷ θεῷ και
πατρὶ του κυρίου ημῶν ιησοῦ χριστοῦ
πάντοτε περὶ υμῶν προσευχόμενοι, ακού-
σαντες την πίστιν υμῶν εν χριστῷ ιησοῦ
και την αγάπην την εις πάντας τους αγίους
διὰ την ελπίδα την αποκειμένην υμῖν εν τοῖς
ουρανοῖς, ην προηκούσατε εν τῷ λόγῳ της
αληθείας του ευαγγελίου του παρόντος
εις υμᾶς, καθὼς και εν παντὶ τῷ κόσμῳ και
εστὶ καρποφορούμενον και αυξανόμενον, κα-
θὼς και εν υμῖν αφ ης ημέρας ηκούσατε και
επέγνωτε την χάριν του θεοῦ εν αληθείᾳ.
καθὼς εμάθετε απὸ επαφρᾶ του αγαπητοῦ

Incipit epistola bti pauli apl̃i ad
Colossenses. Cap. i.

Paulus apostolus iesu christi A
p̃ voluntatẽ dei ⁊ timothe⁹
frater his q̃ sunt colossis
sanctis ⁊ fidelibus fratrib⁹
in xp̃o iesu. Gratia vob ⁊
pax a deo patre nostro ⁊ dño
iesu christo. Gratias agimus deo ⁊
patri dñi nostri iesu christi
semper pro vobis orantes: audientes
fidem vestram in christo iesu
⁊ dilectionem quã hẽtis in sctõs omnes
ꝓp spem que reposita est vobis in
celis: quã audistis in verbo
veritatis euangelij quod peruenit
ad vos: sicut ⁊ i vniuerso mũdo est et
fructificat ⁊ crescit sicut
in vobis: ex ea die qua audistis et
cognouistis grãm dei in veritate:
sicut didicistis ab epaphra charissimo

συνδούλου ἡμῶν, ὅς ἐστι πιστὸς ὑπὲρ ὑμῶν διάκονος τοῦ Χριστοῦ. ὁ καὶ δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας ἠκούσαμεν, οὐ παυόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμενοι καὶ αἰτούμενοι, ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ, περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρέσκειαν ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες καὶ αὐξανόμενοι εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θεοῦ, ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν μετὰ χαρᾶς, εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ καὶ πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι ἡμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί. ὃς ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους, καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν. ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου πρωτότοκος πάσης κτίσεως, ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι, εἴτε κυριότητες, εἴτε ἀρχαί, εἴτε ἐξουσίαι, τὰ πάντα δι᾽ αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται. καὶ αὐτός ἐστι πρὸ πάντων, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε. καὶ αὐτός ἐστι κεφαλὴ τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας, ὅς ἐστιν ἀρχὴ πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων. ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησε πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι, καὶ δι᾽ αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτὸν εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ δι᾽ αὐτοῦ, εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. καὶ ὑμᾶς ποτὲ ὄντας ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς, νυνὶ δὲ ἀποκατήλλαξεν ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου, παραστῆσαι ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον αὐτοῦ, εἴγε ἐπιμένετε τῇ πίστει τεθεμελιωμένοι καὶ ἑδραῖοι καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου, οὗ ἠκούσατε τοῦ κηρυχθέντος ἐν πάσῃ τῇ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν, οὗ ἐγενόμην ἐγὼ παῦλος διάκονος. νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασί μου ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ ὅ ἐστιν ἡ ἐκκλησία, ἧς ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς, πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, τὸ μυστήριον

conseruo nostro: qui est fidelis pro vobis minister christi iesu. B Qui et manifestauit nobis dilectionem vestram in spiritu. Ideo et nos ex qua die audiuimus: non cessamus pro vobis orantes et postulantes: vt impleamini agnitione voluntatis eius in omni sapientia et intellectu spirituali: vt ambuletis digne deo per omnia placentes in omni opere bono fructificantes et crescentes in scientia dei: in omni virtute confortati secundum potentiam claritatis eius: in omni patientia et longanimitate cum gaudio gratias agentes deo et patri: qui dignos nos fecit in partem sortis sanctorum in lumine. Qui eripuit nos de potestate tenebrarum: et transtulit in regnum filii dilectionis sue: in quo habemus redemptionem et remissionem peccatorum. (Ephe. 1. b.)

C Qui est imago dei inuisibilis primogenitus omnis creature: quoniam in ipso condita sunt vniuersa in celis et in terra visibilia et inuisibilia: siue throni siue dominationes siue principatus siue potestates: omnia per ipsum et in ipso creata sunt. Et ipse est ante omnes: et omnia in ipso constant. Et ipse est caput corporis ecclesie: (1. Co. 15. c.) qui est principium primogenitus ex mortuis: vt sit in omnibus ipse primatum tenens. Quia in ipso complacuit omnem plenitudinem inhabitare: et per eum reconciliari omnia in ipsum pacificans per sanguinem crucis eius: siue que in terris siue que in celis sunt.

Et vos cum essetis aliquando alienati et inimici sensu in operibus malis: nunc autem reconciliauit in corpore carnis eius per mortem: exhibere vos sanctos et immaculatos et irreprehensibiles coram ipso: D si tamen permanetis in fide fundati et stabiles et immobiles a spe euangelii: quod audistis quod sub celo est: quod predicatum est in vniuersa creatura que cuius factus sum ego paulus minister: qui nunc gaudeo in passionibus pro vobis: et adimpleo ea que desunt passionum christi in carne mea pro corpore eius quod est ecclesia: cuius factus sum ego minister secundum dispensationem dei que data est mihi in vobis: vt impleam verbum dei: mysterium quod

το αποκεκρυμμένον από των αιώνων και α
πό των γενεών, νυνί δε εφανερώθη τοις α-
γίοις αυτού, οις ηθέλησεν ο θεός γνωρίσαι
τις ο πλούτος της δόξης μυστηρίου τού-
του εν τοις έθνεσιν, ος εστί Χριστός εν υμίν
η ελπίς της δόξης, ον ημείς καταγγέλλομεν,
νουθετούντες πάντα άνθρωπον, και διδάσ
κοντες εν πάση σοφία, ίνα παραστήσωμεν
πάντα άνθρωπον εν Χριστώ ιησού, εις ο και
κοπιώ αγωνιζόμενος κατά την ενέργειαν αυ
τού την ενεργουμένην εν εμοί εν δυνάμει.

Cap. 2.

Θέλω γαρ υμάς ειδέναι ηλίκον αγώνα έ
χω περί υμών και των εν λαοδικεία και
όσοι ουχ εωράκασι το πρόσωπον μου εν
σαρκί, ίνα παρακληθώσιν αι καρδίαι αυτών
συμβιβασθέντων εν αγάπη και εις πάντα
πλούτον της πληροφορίας της συνέσεως
εις επίγνωσιν του μυστηρίου του θεού και
πατρός και του Χριστού, εν ω εισί πάντες
οι θησαυροί της σοφίας και της γνώσεως
απόκρυφοι. Τούτο δε λέγω, ίνα μη τις υ
μάς παραλογίζηται εν πειθανολογία. ει
γαρ και τη σαρκί άπειμι, αλλά τω πνεύμα-
τι συν υμίν ειμί χαίρων και βλέπων υ-
μών την τάξιν και το στερέωμα της εις Χρι-
στον πίστεως υμών. ως ουν παρελάβετε
τον Χριστόν ιησούν τον κύριον, εν αυτώ
περιπατείτε, ερριζωμένοι και εποικοδομού-
μενοι εν αυτώ, και βεβαιούμενοι εν τη πίσ-
τει, καθώς εδιδάχθητε, περισσεύοντες εν αυ-
τή εν ευχαριστία. βλέπετε μη τις υμάς έσ
ται ο συλαγωγών διά της φιλοσοφίας και
κενής απάτης κατά την παράδοσιν των αν
θρώπων κατά τα στοιχεία του κόσμου και
ου κατά Χριστόν. ότι εν αυτώ κατοικεί παν
το πλήρωμα της θεότητος σωματικώς, και
εστέ εν αυτώ πεπληρωμένοι, ος εστίν η κε-
φαλή πάσης αρχής και εξουσίας. εν ω και
περιετμήθητε περιτομή αχειροποιήτω εν τη
απεκδύσει του σώματος των αμαρτιών της
σαρκός, εν τη περιτομή του Χριστού, συν-
ταφέντες αυτώ εν τω βαπτίσματι, εν ω και
συνηγέρθητε διά της πίστεως της ενεργείας
του θεού του εγείραντος αυτόν εκ νεκρών.
και υμάς νεκρούς όντας εν τοις παραπτώ-
μασι και τη ακροβυστία της σαρκός υμών
συνεζωοποίησεν υμάς συν αυτώ, χαρισάμε
νος ημίν πάντα τα παραπτώματα, εξαλεί-
ψας το καθ ημών χειρόγραφον τοις δόγ-
μασιν, ο ην υπεναντίον ημίν. και αυτό ήρεν
εκ του μέσου προσηλώσας αυτό τω σταυ
ρώ, απεκδυσάμενος τας αρχάς και τας εξου

abscōditū fuit a seculis ⁊ generatiōibus:
nunc autem manifestatum est sanctis
eius: quibus voluit deus notas facere
diuitias glorie sacramenti huius in
gētibus: qđ est christus in vobis spes
glorie: quē nos annunciauimus corripi
entes omnem hominem ⁊ docentes
in oī sapientia: vt exhibeamus omnē
hoīē pfectū in xp̄o iesu: in quo ⁊ labo
ro certando sm̄ operationē eius:
quam operatur in me in virtute.

Cap. 2.

Uolo enī vos scire qlē sollicitudinē A
habeā p vobis ⁊ p his q̄ sūt laodi
cie ⁊ q̄cunq; nō viderūt faciē meam in
carne: vt consolent corda ipsorum
instructi in charitate ⁊ in omnes
diuitias plenitudinis intellectus
in agnitione mysterij dei ⁊
patris ⁊ christi iesu: in quo sunt omnes
thesauri sapientie ⁊ scientie
absconditi. Hoc aūt dico: vt nemo vos
decipiat in sublimitate sermonum.
Nā ⁊ si corpore absens sum: sed spiritu 1. Cor. 5.a.
vobiscū sum gaudēs ⁊ vidēs ordinē vrm
⁊ firmamentum eius que in christo est
fidei vestre. Sicut ergo accepistis B
iesum christum dn̄m nr̄m: in ipso
ambulate: radicati et superedificati
in ipso: ⁊ confirmati in fide
sicut et didicistis: abundantes in illo
in grarū actiōe. Uidete ne q̄s vos d
cipiat per philosophiam ⁊
inanē fallaciā sm̄ traditionem hominum
sm̄ elementa mundi ⁊
nō sm̄ christū. Qr in ipso ihabitat oīs
plenitudo diuinitatis corporaliter: et
estis in illo repleti: qui est caput
oīs pricipatus ⁊ potestatis. In quo ⁊
circūcisi estis circūcisiōe nō manufacta
in expoliatione corporis
carnis: sʒ in circuncisiōe xp̄i: consepulti
ei in baptismo: in quo C
resurrexistis per fidem operationis
dei q̄ suscitauit illum a mortuis.
Et vos cum mortui essetis in delictis Ephe. 2.a.
et preputio carnis vestre
conuiuificauit cū illo: donans
vobis omnia delicta: delens quod
aduersus nos erat chirographū decreti
qđ erat ꝯtrarium nobis. Et ipm̄ tulit
de medio affigens illud cruci:
⁊ expolians principatus ⁊ potestates

σίας, εδειγμάτισεν εν παρρησία, θριαμβεύσας
αυτούς εν αυτώ. μη ουν τις υμάς κρινέτω
εν βρώσει, η εν πόσει, η εν μέρει εορτής, η
νουμηνίας, η σαββάτων, α εστί σκιά των με
λλόντων, το δε σώμα Χριστού. μηδείς υ=
μάς καταβραβευέτω, θέλων εν ταπεινοφρο=
σύνη και θρησκεία των αγγέλων, α μη εώ=
ρακεν εμβατεύων, εική φυσιούμενος υπό του
νοός της σαρκός αυτού, και ου κρατών την
κεφαλήν, εξ ου παν το σώμα διά των αφών
και συνδέσμων επιχορηγούμενον και συμ=
βιβαζόμενον αύξει την αύξησιν του θεού. ει
ουν απεθάνετε συν τω Χριστώ από των
στοιχείων του κόσμου, τι ως ζώντες εν κό=
σμω δογματίζεσθε. μη άψη, μη γεύση, μη θί
γης, α εστί πάντα εις φθοράν τη απο=
χρήσει κατά τα εντάλματα και διδασκαλί=
ας των ανθρώπων, άτινα εστί λόγον μεν έ=
χοντα σοφίας εν εθελοθρησκεία και ταπει=
νοφροσύνη και αφειδία σώματος, ουκ εν τι
μή τινι προς πλησμονήν της σαρκός. Cap. 3.
Ει ουν συνηγέρθητε τω Χριστώ, τα άνω
ζητείτε, ου ο Χριστός εστίν εν δεξιά
του θεού καθήμενος, τα άνω φρονείτε μη τα
επί της γης. απεθάνετε γαρ, και η ζωή υμών
κέκρυπται συν τω Χριστώ εν τω θεώ. ό=
ταν ο Χριστός φανερωθή η ζωή ημών, τότε
και υμείς συν αυτώ φανερωθήσεσθε εν δό=
ξη. νεκρώσατε ουν τα μέλη υμών τα επί της
γης, πορνείαν, ακαθαρσίαν, πάθος, επιθυμί
αν κακήν, και την πλεονεξίαν, ήτις εστίν ει=
δωλολατρεία, δι α έρχεται η οργή του θε
ού επί τους υιούς της απειθείας, εν οις και
υμείς περιεπατήσατέ ποτέ, ότε εζήτε εν αυ=
τοίς. νυνί δε απόθεσθε και υμείς τα πάντα,
οργήν, θυμόν, κακίαν, βλασφημίαν, αισχρο
λογίαν εκ του στόματος υμών. μη ψεύδεσ
θε εις αλλήλους, απεκδυσάμενοι τον παλαι
όν άνθρωπον συν ταις πράξεσιν αυτού, και
ενδυσάμενοι τον νέον τον ανακαινούμενον
εις επίγνωσιν κατ' εικόνα του κτίσαντος αυ=
τόν, όπου ουκ ένι έλλην και ιουδαίος, περι
τομή, και ακροβυστία, βάρβαρος, σκύθης,
δούλος, ελεύθερος, αλλά τα πάντα και εν
πάσι Χριστός. ενδύσασθε ουν ως εκλεκτοί
του θεού άγιοι και ηγαπημένοι σπλάγ=
χνα οικτιρμού, χρηστότητα, ταπεινοφροσύ
νην, πραότητα, μακροθυμίαν, ανεχόμενοι
αλλήλων, και χαριζόμενοι εαυτοίς, εάν τις
πρός τινά έχει μομφήν, καθώς και ο Χρισ=
τός εχαρίσατο ημίν, ούτω και υμείς. επί πά
σι δε τούτοις την αγάπην, ήτις εστί σύνδε=
σμος της τελειότητος, και η ειρήνη του θεού

traduxit confidenter palam triumphãs
illos i ſeipſo. Nemo ergo vos iudicet
i cibo aut in potu aut in pte diei feſti
aut neomenie aut ſabbatoꝝ: q̃ ſũt vm= D
bra futuroꝝ: corp⁹ aũt xp̃i. Nemo vos Mat. 14. a
ſeducat volens in humilitate Mar. 13. b.
ꝛ religione angelorum que non vidit: Luce. 21. b.
ambulans fruſtra inflatus 1. Cor. 3. b
ſenſu carnis ſue: et non tenens Ephe. 5. b.
caput: ex quo totum corpus ꝑ nexus
ꝛ ↄiũctiões ſubminiſtratũ ꝛ conſtructũ
creſcit in augmentum dei. Si
ergo mortui eſtis cũ xp̃o ab ſtes mũdo
elemẽtis hui⁹ mũdi: q̇d adhuc tãq̃ viuẽ
decernitis? Ne tetigeritis: neqꝫ guſta=
ueritis: neqꝫ ↄtrectaueritis: q̃ ſũt oĩa in
interitu ipſo vſu ſm̃ precepta ꝛ doctri=
nas hominũ: que ſunt rõnẽ q̇dẽ hñtia
ſapiẽ in ſuperſtitione et humilitate
ꝛ nõ ad parcẽdũ corpori: nõ in honore
aliquo ad ſaturitatẽ carnis. Cap. 3.
Igitur ſi ↄſurrexiſtis cũ xp̃o: q̃ ſurſũ A
ſunt q̃rite: vbi xp̃s eſt in dextera
dei ſedẽs: que ſurſuꝫ ſunt ſapite: nõ q̃
ſup terrã. Mortui eñi eſtis: ꝛ vita vr̃a
abſcondita eſt cum xp̃o in deo. Cum
aũt xp̃s apparuerit vita veſtra: tunc
ꝛ vos apparebitis cũ ipſo in gloria.
Mortificate ergo mẽbra vr̃a q̃ ſũt ſup
terrã: fornicationẽ: imũditiã: libidinẽ:
ↄcupiſcẽtiã malã: ꝛ auaritiã: q̃ ẽ ſimu
lacrorũ ſeruitus: pp̄ q̃ venit ira dei ꝰ. Vel in grec. pleonexia temporis.
ſup filios incredulitatis: in quibus
ambulaſtis aliqñ cuꝫ viueretis in illis. Ephe. 5. a.
Nũc aũt deponite et vos omnia: B
irã: idignationẽ: maliciã: blaſphemiaꝫ: Hebr. 12. a.
turpẽ ſermonẽ de ore vr̃o. Nolite men 1. Pe. 2. a.
tiri inuicẽ: expoliantes vos veterem Ephe. 4. c. Roma. 6. a
hominem cum actibus ſuis: et Ephe. 4. c.
induentes nouum eum qui renouatur
in agnitionẽ dei ſꝫ imaginẽ eius q̇ crea
uit eũ: vbi non eſt gentilis ꝛ iude⁹: cir
cũciſio et ꝑputium: barbarus ꝛ ſcytha:
ſeruus ꝛ liber: ſed omnia et in
oĩb⁹ xp̃s. Induite vos ergo ſicut ele= Ephe. 6. b.
cti dei ſancti ꝛ dilecti viſcera
miſericordie: benignitatem: humilitatẽ:
modeſtiam: patientiam ſupportantes Ephe. 4. a.
inuicẽ ꝛ donãtes vobiſmetipſis ſi q̇s
aduerſus aliquẽ hꝫ q̃relã: ſicut ꝛ dñs
donauit vobis: ita ꝛ vos. Super oĩa C
aũt hec: charitatẽ habete qḋ eſt vinculuꝫ
perfectionis ꝛ pax chriſti

βραβευέτω ἐν ταις καρδίαις υμών, εις ην
και εκλήθητε εν ενί σώματι, και ευχάριστοι
γίνεσθε. ο λόγος του Χριστού ενοικείτω εν
υμίν ϖλουσίως εν ϖάσῃ σοφία, διδάσ-
κοντες και νουθετούντες εαυτούς ψαλμοίς
και ύμνοις και ωδαίς ϖνευματικαίς εν χά-
ριτι, άδοντες εν τῃ καρδία υμών τω κυρίω.
και ϖαν ότι αν ϖοιήτε εν λόγω η εν έργω,
ϖάντα εν ονόματι κυρίου ιησού, ευχαρι-
στούντες τω θεώ και ϖατρί δι αυτού. αι γυ
ναίκες υϖοτάσσεσθε τοις ανδράσιν ως ανή
κεν εν κυρίω. οι άνδρες αγαϖάτε τας γυ-
ναίκας και μη ϖικραίνεσθε ϖρος αυτάς. τα
τέκνα υϖακούετε τοις γονεύσι κατά ϖάν-
τα, τούτο γαρ εστίν ευάρεστον εν κυρίω. οι
ϖατέρες μη ερεθίζετε τα τέκνα υμών, ίνα μη
αθυμώσιν. οι δούλοι υπακούετε κατά πάν
τα τοις κατά σάρκα κυρίοις, μη εν οφθαλμο
δουλείαις ως ανθρωϖάρεσκοι, αλλ εν απλό
τητι καρδίας φοβούμενοι τον θεόν, και ϖαν
ότι εάν ϖοιήτε εκ ψυχής εργάζεσθε, ως τω
κυρίω και ουκ ανθρώποις, ειδότες από κυ-
ρίου αϖολήψεσθαι την ανταϖόδοσιν της
κληρονομίας. τω γαρ κυρίω Χριστώ δου
λεύετε. ο δε αδικών κομιείται ο ηδίκησε, και
ουκ εστί ϖροσωποληψία. Cap. 4.

Οι κύριοι το δίκαιον και την ισότητα τοις
δούλοις ϖαρέχετε, ειδότες ότι και υ-
μείς έχετε κύριον εν ουρανοίς. τῃ ϖροσευ-
χῄ ϖροσκαρτερείτε γρηγορούντες εν αυτῄ
εν ευχαριστία, ϖροσευχόμενοι άμα και πε
ρί ημών ίνα ο θεός ανοίξῃ και ημίν θύραν του
λόγου λαλήσαι το μυστήριον του Χρισ-
τού, δι ο και δέδεμαι ίνα φανερώσω αυτό
ως δει με λαλήσαι. εν σοφία ϖεριπατείτε
ϖρος τους έξω, τον καιρόν εξαγοραζόμενοι.
ο λόγος υμών ϖάντοτε εν χάριτι άλατι
ηρτυμένος, ειδέναι ϖως δει υμάς ενί εκάσ
τω αϖοκρίνεσθαι. τα κατ εμέ ϖάντα γνωρί
σει υμίν τυχικός ο αγαπητός αδελφός και
πιστός διάκονος και σύνδουλος εν κυρίω,
ον έϖεμψα ϖρος υμάς εις αυτό τούτο, ίνα
γνω τα ϖερί υμών, και παρακαλέσῃ τας
καρδίας υμών συν ονησίμω τω ϖιστώ και
αγαπητώ αδελφώ ος εστίν εξ υμών, πάντα
υμίν γνωριούσι τα ώδε. ασπάζεται υμάς α
ρίσταρχος ο συναιχμάλωτός μου και μάρ-
κος ο ανεψιός βαρνάβα, ϖερί ου ελάβετε εν
τολάς. εάν έλθῃ προς υμάς δέξασθε αυτόν,
και ιησούς ο λεγόμενος ιούστος, οι όντες
εκ ϖεριτομής. ούτοι μόνοι συνεργοί εις την
βασιλείαν του θεού, οίτινες εγενήθησαν μοι
ϖαρηγορία. ασπάζεται υμάς εϖαφράς, ο εξ

exultet in cordibus vestris: in qua
et vocati estis in vno corpore: et grati
estote. Verbum christi habitet in
vobis abūdāter in oī sapiētia: docētes
et cōmonētes vosmetipsos in psalmis
et hymnis et cāticis spūalibus in gratia:
cantantes in cordibus vestris deo.
Oē qdcūq3 facitis in verbo aut in ope:
oīa in noīe dñi nr̄i iesu xp̄i: grās agētes
deo et patri per ipsum. Mulieres — Ephe. 5. c. 1. Pe. 3. a.
subdite estote viris sicut oportet
in dño. Viri diligite vxores vestras: — D
et nolite amari esse ad illas.
Filij obedite parētibus per omnia:
hoc eī placitū est ī dño. Filios vr̄os vt — Ephe. 6. a.
Prēs nolite ad īdignatiōe3 pūocare
nō pusillo aīo fiāt. Serui obedite p oīa — Ephe. 6. a.
dñis carnalib9: nō ad o — 1. Pe. 2. c. Leui. 19. g.
culū seruiētes q̄si hoībus placētes: s3 in — Ro. 2. b.
simplicitate cordis timētes dñ3. Quod — Ephe. 6. b. Deu. 10. c.
cunq3 facitis: ex animo operamini: sicut — Iaco. 2. b. 1. Pe. 1. c.
dño et nō hominibus: sciētes q a dño
accipietis retributionem
hereditatis. Dño xp̄o suite. [q] gessit. Et
Qui enī iniuriā facit: recipiet id qd inīq
nō est psonar acceptio apd deū. Ca. 4.

Domini qd iustum est et equum — A
seruis p̄state: scientes qm̄ et vos
dominum habetis in celo. Orationi
instate vigilantes in ea
in gratiar actione: orantes simul et pro
nobis: vt de9 apiat nobis ostium
sermonis ad loq̄ndū mysterium christi:
pp qd ēt vinct9 sū: vt manifestē illd ita
vt op3 me loq̄. In sapiētia ambulate — Ephe. 5. c.
ad eos q̄ foris sunt: tp̄s redimentes.
Sermo vester semper in gratia sale sit
cōdit9: vt sciatis quō oporteat vos vni-
cuiq3 rn̄dere. Que circa me sūt oīa vobis — B
nota faciet tychic9 charissim9 frater et
fidelis minister et conseruus in dño:
quē misi ad vos ad hoc ipsum: vt
cognoscat que circa vos sunt et cōsolet
corda vr̄a cū onesimo charissimo et
fideli fratre qui ex vobis ē: qui omnia
q̄ hic agūtur nota faciēt vobis. Salu-
tat vos aristarch9 cōcaptiu9 me9 et mar — 2. Thi. 4. d.
cus cōsobrin9 barnabe: de quo accepistis
mādata. Si venerit ad vos: suscipite
et iesus q dr̄ iustus: qui sunt [illū:
ex circūcisiōe. Hi soli sūt adiutores mei — C
regno dei: qui mihi fuerunt [in
solatio. Salutat vos epaphras: q̄ ex

υμών δούλος Χριστού, πάντοτε αγωνιζό=
μενος υπέρ υμών εν ταις προσευχαίς, ίνα
στήτε τέλειοι και πεπληρωμένοι εν παντί θε
λήματι του θεού. μαρτυρώ γαρ αυτώ ότι
έχει ζήλον πολύν υπέρ υμών και των εν
λαοδικεία και των εν ιεραπόλει. ασπάζεται
υμάς λουκάς ο ιατρός ο αγαπητός και δη=
μάς. ασπάσασθε τους εν λαοδικεία αδελ=
φούς, και νυμφάν και την κατ' οίκον αυτού
εκκλησίαν. και όταν αναγνωσθή παρ' υμίν η
επιστολή, ποιήσατε ίνα και εν τη λαοδικέ=
ων εκκλησία αναγνωσθή, και την εκ λαοδι=
κείας ίνα και υμείς αναγνώτε. και είπατε αρ
χίππω. βλέπε την διακονίαν ην παρέλαβες
εν κυρίω, ίνα αυτήν πληροίς. ο ασπασμός
τη εμή χειρί παύλου. μνημονεύετε μου των
δεσμών. η χάρις μεθ' υμών. αμήν.

Τέλος της προς κολασσαείς επιστολής.

vobis est servus xpi iesu: semp' sollicitus
pro vobis in orationibus: vt
stetis perfecti ⁊ pleni in omni volũtate
dei. Testimoniũ enim illi perhibeo q
hʒ multũ laborẽ pro vobis ⁊ p his q̇ sũt
laodicie ⁊ qui hierapoli. Salutat
vos lucas medicꝰ charissimus: ⁊ de=
mas. Salutate fratres qui sunt laodicie D
⁊ nimphaʒ: ⁊ que in domo eius est
ecclesiã. Et cuʒ lecta fuerit apud vos
epistola hec: facite vt ⁊ in laodicensiuʒ
ecclesia legat: ⁊ ea que laodicensiũ est
vobis legatur. Et dicite archippo.
Vide ministerium quod accepisti
in dño: vt illud impleas. Salutatio
mea manu pauli. Memores estote vi=
culoꝝ meoꝝ. Gra dñi nři iesu xpi vobis=
cum. Amen.

Explicit epl'a bti pauli ad Colossenses.

Incipit argumentum in epistolam ad Thessalonicenses primam.

Thessalonicenses sunt macedones: qui accepto verbo veritatis persliterunt in fide: etiam in persecu tione ciuium suorum. Preterea nec receperunt falsos apostolos: nec ea que a falsis apostolis dice= bantur. Hos collaudat apostolus scribens eis ab athenis per tychicum diaconen ⁊ onesimuʒ acolytũ.

Explicit argumentum.

Η του αγίου παύλου προς θεσσαλο=
νικείς πρώτη επιστολή. Cap. I.
Παύλος και σιλουανός και τιμόθεος
τη εκκλησία θεσσαλονικέων εν θεώ
πατρί και κυρίω ιησού Χριστώ,
χάρις υμίν και ειρήνη από θεού πα
τρός ημών και κυρίου ιησού Χριστού. ευ=
χαριστούμεν τω θεώ πάντοτε περί πάν=
των υμών, μνείαν υμών ποιούμενοι επί των
προσευχών ημών αδιαλείπτως, μνημονεύ=
οντες υμών του έργου της πίστεως και του
κόπου της αγάπης και της υπομονής της ελ
πίδος του κυρίου ημών ιησού Χριστού έμ=
προσθεν του θεού και πατρός ημών. ειδότες
αδελφοί ηγαπημένοι υπό θεού την εκλογήν
υμών, ότι το ευαγγέλιον ημών ουκ εγενή
θη εις υμάς εν λόγω μόνον, αλλά και εν δυ
νάμει και πνεύματι αγίω και εν πληροφο=
ρία πολλή καθώς οίδατε οίοι εγενήθημεν εν
υμίν δι' υμάς. και υμείς μιμηταί ημών εγε=
νήθητε και του κυρίου, δεξάμενοι τον λόγον
εν θλίψει πολλή μετά χαράς πνεύματος α
γίου, ώστε γενέσθαι υμάς τύπους πάσι τοις
πιστεύουσιν εν τη μακεδονία και τη αχαΐα.
αφ' υμών γαρ εξήχηται ο λόγος του κυρί=
ου, ου μόνον εν τη μακεδονία και εν τη α
χαΐα, αλλά και εν παντί τόπω η πίστις υ=

Incipit epistola beati pauli apl'i ad
Thessalonicenses prima. Cap. I.
Paulus ⁊ siluanꝰ ⁊ timotheus A
ecclesie thessalonicensiũ in deo
patre nřo ⁊ dño iesu christo:
gratia vobis ⁊ pax a deo pa
tre nostro ⁊ dño iesu xpo
Gratias agimus deo semper p oibus
vobis: memoriã vestri facientes in
orõnibus nostris sine intermissione: me
mores operis fidei vestre ⁊
laboris ⁊ charitatis ⁊ sustinẽtie spei B
dñi nostri iesu christi ante
deum ⁊ patrem nostrum. Scientes
fratres dilecti a deo electionem
vestram: qr euangelium nostrũ nõ fuit
ad vos in sermõe tm̃: sed ⁊ in virtute
⁊ in spũ sancto ⁊ in plenitudine
multa: sicut scitis quales fuerimus in
vobis pp vos. Et vos imitatores nři C
facti estis ⁊ dñi: excipientes verbum
i tribulatiõe mlta cũ gaudio spũs scti:
ita vt facti sitis forma omnibus
credẽtibus in macedonia ⁊ in achaia.
A vobis eim diffamatus est sermo dñi:
non solum in macedonia ⁊ in achaia:
sed in omni loco fides vestra que est

μῶν πρὸς τὸν θεὸν ἐξελήλυθεν, ὥστε μὴ
χρείαν ἔχειν ἡμᾶς λαλεῖν τι. αὐτοὶ γὰρ πε
ρὶ ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὁποίαν εἴσοδον ἔσ
χομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεστρέψατε
πρὸς τὸν θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων, δουλεύ
ειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, καὶ ἀναμένειν
τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἤγει=
ρεν ἐκ νεκρῶν ἰησοῦν τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς ἀ
πὸ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης. Cap. 2.
Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε ἀδελφοὶ τὴν εἴσοδον ἡ
μῶν τὴν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγο
νεν, ἀλλὰ προπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες κα
θὼς οἴδατε ἐν φιλίπποις, ἐπαρρησιασάμεθα
ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν λαλῆσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ
εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν πολλῷ ἀγῶνι. ἡ
γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης οὐ
δὲ ἐξ ἀκαθαρσίας οὔτε ἐν δόλῳ, ἀλλὰ κα=
θὼς δεδοκιμάσμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστευ=
θῆναι τὸ εὐαγγέλιον, οὕτως λαλοῦμεν οὐχ
ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ τῷ θεῷ
τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν. οὔτε
γάρ ποτε ἐν λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν
καθὼς οἴδατε, οὔτε ἐν προφάσει πλεονεξί=
ας, θεὸς μάρτυς, οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώ=
πων δόξαν, οὔτε ἀφ' ὑμῶν οὔτε ἀπὸ ἄλ=
λων, δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι ὡς χριστοῦ
ἀπόστολοι. ἀλλ' ἐγενήθημεν ἤπιοι ἐν μέσῳ
ὑμῶν, ὡς ἂν τροφὸς θάλπῃ τὰ ἑαυτῆς τέκ
να, οὕτως ἱμειρόμενοι ὑμῶν εὐδοκοῦμεν με
ταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον
τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχάς, διό
τι ἀγαπητοὶ ἡμῶν γεγένησθε. μνημονεύετε
γὰρ ἀδελφοὶ τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχ
θον, νυκτὸς γὰρ καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι
πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν, ἐκηρύ=
ξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ. ὑ=
μεῖς μάρτυρες καὶ ὁ θεός, ὡς ὁσίως καὶ δι
καίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν
ἐγενήθημεν, καθάπερ οἴδατε ὡς ἕνα ἕκασ=
τον ὑμῶν ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ παρακα
λοῦντες ὑμᾶς καὶ παραμυθούμενοι, καὶ
μαρτυρόμενοι εἰς τὸ περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀ=
ξίως τοῦ θεοῦ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν
ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν. διατοῦτο καὶ
ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ ἀδιαλείπτως,
ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν
τοῦ θεοῦ ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώπων ἀλ
λὰ καθώς ἐστιν ἀληθῶς λόγον θεοῦ, ὃς καὶ
ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν. ὑμεῖς
γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε ἀδελφοὶ τῶν ἐκκλη
σιῶν τοῦ θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ ἰουδαίᾳ ἐν
χριστῷ ἰησοῦ, ὅτι τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑ=
μεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν, καθὼς καὶ

ad deum profecta est: ita vt non
sit nobis necesse quicq̃ loq. Ipsi ei de D
nobis annũciãt q̃lẽ itroitũ habuerimus
ad vos: & quomodo conuersi estis
ad deum a simulacris: seruire
deo viuo & vero: & expectare
filium eius de celis quem suscitauit
ex mortuis iesuz: q̃ eripuit nos ab
ira ventura. Cap. 2.
Nã z ipi scitis frẽs introitũ nostruz A
ad vos: q2 non inanis fuit:
sz añ passi multa & ɔtumelijs affecti si=
cut scitis i philippis: fiduciã habuimuz
in deo nostro loqui ad vos
euangeliũ dei in multa sollicitudine
Exhortatio eĩ nr̃a nõ de errore: neqz
de immũditia neqz in dolo: sed sicut
ꝓbati sum9 a deo vt crederetur nobis
euangeliuz: ita loquimur: non
quasi hominibus placentes: sed deo
qui probat corda nostra. Neqz
eiz aliqñ fuim9 in sermone adulationis
sicut scitis: neqz in occasione auaritie:
de9 testis ẽ: nec q̃rentes ab hominibus
gloriã: neqz a vobis neqz ab alijs:
cũ possemus vobis oneri ẽẽ vt christi B
apli. Sz facti sum9 paruuli in medio
vestrũ: tãq̃ si nutrix foueat filios suos:
ita ɗsiderãtes vos cupide volebam9 tra
dere vobis non solum euangelium
dei: sed etiã animas nostras: quoniaz
charissimi nobis facti estis. Memores
eĩ sẽti estis frẽs laboris nostri & fatiga
tionis: nocte & die operantes
ne quẽ vestrũ grauaremus: p̃dicauim9
in vobis euangelium dei. Vos
testes estis & deus: q̃ sancte & iuste
& sine querela vobis qui credidistis
affuim9: sicut scitis qualr̃ vnũquẽqz
vr̃z sicut pater filios suos deprecantes
vos et consolantes: C
testificati sum9 vt ambularetis digne
deo qui vocauit vos in
suum regnum & gloriam. Ideo &
nos grãs agim9 deo sine intermissiõe:
qm̃ cum accepissetis a nobis verbũ au
dit9 dei: accepistis illõ nõ vt verbũ hoĩz
sicut est vere verbum dei: qui sed
opaẽ in vobis q̃ credidistis. Vos
eiz imitatores facti estis frẽs ecclesiarũ
dei q̃ sunt in iudea in
xp̃o iesu: q2 eadẽ passi estis & vos
a contribulibus vestris: sicut &

αὐτοὶ ὑπὸ τῶν ἰουδαίων τῶν καὶ τὸν κύρι
ον ἀποκτεινάντων ἰησοῦν καὶ τοὺς ἰδίους
προφήτας καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάντων, καὶ θεῷ
μὴ ἀρεσκόντων, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναν
τίων, κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσι λαλῆσαι
ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν
τὰς ἁμαρτίας πάντοτε. ἔφθασε δὲ ἐπ' αὐ-
τοὺς ἡ ὀργὴ εἰς τέλος. ἡμεῖς δὲ ἀδελφοὶ ἀ-
πορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν πρὸς καιρὸν ὥ-
ρας προσώπῳ οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως ἐ-
σπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν
πολλῇ ἐπιθυμίᾳ. διὸ ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν
πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν παῦλος καὶ ἅπαξ καὶ
δίς, καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ σατανᾶς. τίς γὰρ
ἡμῶν ἐλπὶς ἢ χαρὰ ἢ στέφανος καυχήσεως.
ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς ἔμπροσθεν τοῦ κυρίου ἡ-
μῶν ἰησοῦ χριστοῦ ἐν τῇ αὐτοῦ παρου-
σίᾳ. ὑμεῖς γάρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ χαρά.

Cap.3.

Διὸ μηκέτι στέγοντες, εὐδοκήσαμεν κατα
λειφθῆναι ἐν ἀθήναις μόνοι, καὶ ἐπέμ-
ψαμεν τιμόθεον τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ διά
κονον τοῦ θεοῦ καὶ συνεργὸν ἡμῶν ἐν τῷ εὐ
αγγελίῳ τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ὑ-
μᾶς καὶ παρακαλέσαι ὑμᾶς περὶ τῆς πίστε-
ως ὑμῶν τὸ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλί-
ψεσι ταύταις. αὐτοὶ γὰρ οἴδατε ὅτι εἰς
τοῦτο κείμεθα. καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦ-
μεν, προελέγομεν ὑμῖν, ὅτι μέλλομεν θλί-
βεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἴδατε. διὰ
τοῦτο κἀγὼ μηκέτι στέγων ἔπεμψα εἰς τὸ
γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν, μήπως ἐπείρασεν
ὑμᾶς ὁ πειράζων, καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κό
πος ἡμῶν. ἄρτι δὲ ἐλθόντος τιμοθέου πρὸς
ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν, καὶ εὐαγγελισαμένου ἡμῖν
τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔ
χετε μνείαν ἡμῶν ἀγαθὴν, πάντοτε ἐπιπο-
θοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν, καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς
διὰ τοῦτο παρεκλήθημεν ἀδελφοὶ ἐφ' ὑμῖν ἐ
πὶ πάσῃ τῇ θλίψει καὶ ἀνάγκῃ ἡμῶν, διά
τῆς ὑμῶν πίστεως, ὅτι νῦν ζῶμεν ἐὰν ὑμεῖς
στήκητε ἐν κυρίῳ. τίνα γὰρ εὐχαριστίαν
δυνάμεθα τῷ θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑ-
μῶν, ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ᾗ χαίρομεν δι' ὑμᾶς
ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν, νυκτὸς καὶ ἡμέ-
ρας ὑπὲρ ἐκ περισσοῦ δεόμενοι, εἰς τὸ ἰδεῖν
ὑμῶν τὸ πρόσωπον, καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστε
ρήματα τῆς πίστεως ὑμῶν. αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς
καὶ πατὴρ ἡμῶν καὶ ὁ κύριος ἡμῶν ἰησοῦς
χριστὸς κατευθύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑ
μᾶς. ὑμᾶς δὲ ὁ κύριος πλεονάσαι, καὶ περισ
σεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάν
τας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς, εἰς τὸ στη

ipsi a iudeis qui et dominum
occiderunt iesum et
pphetas et nos persecuti sunt: et deo D
nõ placẽt: et oib9 hoibus aduersantur:
probibentes nos gentibus loqui
vt salui fiãt: vt ipleãt peccata sua
sp. Peruenit eni ira dei sup illos vsqz
in finẽ. Nos aũt fratres desolati
a vobis ad tempus hore
aspectu nõ corde: abũdãti9 festinauim9
faciem vestram videre cum
multo desiderio: qm voluim9 venire
ad vos: ego qdẽ paulus et semel et ĩ
iterũ: sz ipediuit nos sathanas. Que ẽ
nra spes aut gaudiũ aut corona glorie?
Nõne vos ante dñz nostrum
iesum christum in aduentu eius?
Uos eiz estis gloria nostra et gaudiũ.

Cap.3.

Propter qd nõ sustinẽtes ãpli9: pla A
cuit nobis remanere athenis solis:
et misim9 timotheũ fratrẽ nostrũ et mini
strum dei in euangelio
christi: ad confirmandos vos
et exhortandos pro fide
vra: vt nemo moueatur ĩ tribulatõib9
istis. Ipsi enim scitis q in
hoc positi sum9. Nã et cũ apd vos esse
mus pdicabam9 vobis passuros nos tribu B
latiões: sicut et factũ ẽ et scitis. Propte
rea et ego amplius non sustinẽs misi ad
cognoscẽdũ fidẽ vestrã: ne forte tẽptaue
rit vos is q tẽptat: et inanis fiat labor
noster. Nũc autẽ veniẽte timotheo ad
nos a vobis et annunciante nobis
fidẽ et charitatẽ vestrã: et q memoriam
nri habetis bonã: semper desiderantes
nos videre: sicut et nos quoqz vos: C
ideo cõsolati sumus fratres in vobis in
oi necessitate et tribulatione nostra per
fidem vestrã: qm nunc viuimus si vos
statis in dño. Quã enim grãruz actio
nẽ possum9 deo retribuere pro vobis:
in oi gaudio quo gaudemus pp vos
ante deuz nostruz: nocte ac die
abundantius orantes vt videamus
faciẽ vestrã: et cõpleamus ea que desũt
fidei vestre. Ipse autem deus D
et pater noster et dominus iesus
xps dirigat viam nostram ad vos.
Uos aũt dñs multiplicet: et abũdare fa
ciat charitatez vestrã in inuicẽ et in oẽs:
quẽadmodũ et nos ĩ vob ad ↄfirmãda

ρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἁγιωσύνῃ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ.

Cap.4.

Τὸ λοιπὸν οὖν ἀδελφοὶ ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ ἰησοῦ, καθὼς παρελάβετε παρ' ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν θεῷ, ἵνα περισσεύητε μᾶλλον. οἴδατε γὰρ τίνας παραγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ κυρίου ἰησοῦ. τοῦτο γάρ ἐστι θέλημα τοῦ θεοῦ ὁ ἁγιασμὸς ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας. εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ, μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας, καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν θεόν. τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, διότι ἔκδικος ὁ κύριος περὶ πάντων τούτων, καθὼς καὶ προείπομεν ἡμῖν καὶ διεμαρτυράμεθα. οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ, ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ. τοιγαροῦν ὁ ἀθετῶν, οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ, ἀλλὰ τὸν θεὸν τὸν καὶ δόντα τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον εἰς ἡμᾶς. περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρείαν ἔχετε γράφειν ὑμῖν, αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοί ἐστε εἰς τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους. καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντας τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς ἐν ὅλῃ τῇ μακεδονίᾳ. παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν, καὶ πράσσειν τὰ ἴδια, καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς ἰδίαις χερσὶν ὑμῶν καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν ἵνα περιπατεῖτε εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἔξω, καὶ μηδενὸς χρείαν ἔχητε. οὐ θέλομεν δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν ἀδελφοὶ περὶ τῶν κεκοιμημένων, ἵνα μὴ λυπῆσθε καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι ἰησοῦς ἀπέθανε καὶ ἀνέστη, οὕτω καὶ ὁ θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ. τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου, οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας. ὅτι αὐτὸς ὁ κύριος ἐν κελεύσματι ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου, καὶ ἐν σάλπιγγι θεοῦ καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον. ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι ἅμα σὺν αὐτοῖς ἁρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα, καὶ οὕτω πάντοτε σὺν κυρίῳ ἐσόμεθα. ὥστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις.

Cap.5.

corda vestra sine querela in sanctitate ante deum et patrem nostrum: in adventu domini nostri iesu christi cum omnibus sanctis eius. Amen.

Cap.4.

A De cetero ergo fratres rogamus vos et obsecramus in domino iesu: ut quemadmodum accepistis a nobis quomodo oporteat vos ambulare et placere deo: sic et ambuletis ut abundetis magis. Scitis enim quae praecepta dederim vobis per dominum iesum. Haec est enim voluntas dei sanctificatio vestra: ut abstineatis vos a fornicatione: ut sciat unusquisque vestrum vas suum possidere in sanctificatione et honore: non in passione desiderii: sicut et gentes quae ignorant deum. (Roma.12.a Ephe.5.c.)

B Et ne quis supergrediatur neque circumveniat in negocio fratrem suum: quoniam vindex est dominus de his omnibus: sicut praediximus vobis et testificati sumus. Non enim vocavit nos deus in immunditiam: sed in sanctificationem. Itaque qui haec spernit: non hominem spernit: sed deum: qui etiam dedit spiritum suum sanctum in nobis. De charitate autem fraternitatis non necesse habuimus scribere vobis. Ipsi enim vos a deo didicistis: ut diligatis invicem. (Joh.13.c. 1.Cor.4.d. Ephe.5.a. Phil.3.c. 1.Joh.4.c.)

C Etenim illud facitis in omnes fratres in universa macedonia. Rogamus autem vos fratres ut abundetis magis: et operam detis ut quieti sitis: et ut vestrum negocium agatis: et operemini manibus vestris sicut praecepimus vobis: et ut honeste ambuletis ad eos qui foris sunt: et nullius aliquid desideretis. Nolumus autem vos ignorare fratres de dormientibus: ut non contristemini sicut et ceteri qui spem non habent. Si enim credimus quod iesus mortuus est et resurrexit: ita et deus eos qui dormierunt per iesum adducet cum eo.

D Hoc enim vobis dicimus in verbo domini: quia nos qui vivimus: qui residui sumus in adventu domini: non praeveniemus eos qui dormierunt. Quoniam ipse dominus in iussu et in voce archangeli: et in tuba dei descendet de celo: et mortui qui in christo sunt resurgent primi. Deinde nos qui vivimus qui relinquimur simul rapiemur cum illis in nubibus obviam christo in aera: et sic semper cum domino erimus. Itaque consolamini invicem in verbis istis.

Cap.5.

Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν ἀδελ
φοί οὐ χρείαν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι.
αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἴδατε, ὅτι ἡ ἡμέρα κυ
ρίου ὡς κλέπτης ἐν νυκτὶ οὕτως ἔρχεται.
ὅταν γὰρ λέγωσιν εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τό
τε αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐφίσταται ὄλεθρος, ὥσ
περ ἡ ὠδὶν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ
ἐκφύγωσιν. ὑμεῖς δὲ ἀδελφοί οὐκ ἐστὲ ἐν
σκότει, ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς κλέπτης κατα-
λάβῃ. πάντες ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ
ἡμέρας, οὐκ ἐσμὲν νυκτὸς οὐδὲ σκότους. ἄ
ρα οὖν μὴ καθεύδωμεν ὡς καὶ οἱ λοιποί, ἀλ-
λὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν. οἱ γὰρ καθεύ
δοντες, νυκτὸς καθεύδουσι, καὶ οἱ μεθυσκό
μενοι, νυκτὸς μεθύουσιν. ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄν
τες υἱοὶ νήφωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα πί-
στεως καὶ ἀγάπης καὶ περικεφαλαίαν ἐλπίδα
σωτηρίας. ὅτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς ὀρ
γήν, ἀλλ᾽ εἰς περιποίησιν σωτηρίας, διὰ τοῦ
κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ ἀποθανόν
τος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα εἴτε γρηγορῶμεν, εἴτε κα
θεύδωμεν, ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. διὸ πα-
ρακαλεῖτε ἀλλήλους καὶ οἰκοδομεῖτε εἰς τὸν
ἕνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε. ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς ἀ
δελφοί εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν καὶ
προϊσταμένους ὑμῶν ἐν κυρίῳ καὶ νουθε
τοῦντας ὑμᾶς, καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ὑπὲρ ἐκ
περισσοῦ ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν,
εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς. παρακαλοῦμεν δὲ ὑ
μᾶς ἀδελφοί νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, πα
ραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσ-
θε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς πάν-
τας. ὁρᾶτε μήτις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινὶ ἀ-
ποδῷ, ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε
καὶ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας. πάντο
τε χαίρετε, ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε, ἐν
παντὶ εὐχαριστεῖτε. τοῦτο γὰρ θέλημα θε
οῦ ἐν χριστῷ ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς. τὸ πνεῦμα
μὴ σβέννυτε, προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε.
πάντα δοκιμάζοντες τὸ καλὸν κατέχετε. ἀ-
πὸ παντὸς εἴδους πονηροῦ ἀπέχεσθε. αὐτὸς
δὲ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἁγιάσαι ὑμᾶς ὁλοτε-
λεῖς, καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ
ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ πα-
ρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ τη
ρηθείη. πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιή-
σει τὴν ἐλπίδα ὑμῶν βεβαίαν. ἀδελφοί προ
σεύχεσθε περὶ ἡμῶν. ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελ
φοὺς πάντας ἐν φιλήματι ἁγίῳ. ὁρκίζω ὑ
μᾶς τὸν κύριον, ἀναγνωσθῆναι τὴν ἐπισ-
τολὴν πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἀδελφοῖς. ἡ χάρις
τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ μεθ᾽ ὑ-
μῶν. ἀμήν.

De temporibus aũt et momẽtis frẽs oooo A
nõ indigetis vt scribamus ooooooo Ro.13.d.
vobis. Ipsi eĩ diligẽter scitis qr dies dñi Apo.3.a. 2.Pe.3.c.
sicut fur in nocte ita veniet. oooooooooo
Cũ enĩ dixerit pax et securitas: tunc
repentinus eis superueniet interitus: sicut
dolor in vtero habentis: et non ooooooo
effugient. Uos autem frẽs non estis in
tenebris: vt vos dies ille tãq̃ fur cõpre
hẽdat. Oẽs eĩ vos filij lucis estis et filij
diei: nõ sumus noctis neq; tenebrarum.
Igitur nõ dormiamus sicut et ceteri: sed ooo
vigilemus et sobrij simus. Qui enĩ dormi B
unt: nocte dormiũt: et qui ebrij sunt oooo
nocte ebrij sũt. Nos aũt qui diei sumus Esa.59.d.
sobrij simus: induti loricam fidei oooo Ephe.6.c.
et charitatis et galeam spem oooooooooo
salutis. Qm̃ nõ posuit nos deus in irã:
sed in acquisitionem salutis per oooooo
dñm nr̃m iesum xp̃m: qui mortuus est
pro nobis: vt siue vigilemus siue dormia
mus: simul cũ illo viuamus. Propter qd cõ
solamini inuicem et edificate alterutrum:
sicut et facitis. Rogamus aũt vos frẽs vt
noueritis eos q laborãt inter vos et oooo
psunt vobis in dño et monent ooooooo C
vos: vt habeatis illos abũdãtius oooooo
in charitate propter opus illorum: et oo
pacẽ habete cũ eis. Rogamus aũt vos
fratres corripite inquietos: consolamini
pusillanimes: suscipite ooooooooooooooo
infirmos: patiẽtes estote ad omnes. oo
Uidete ne qs malũ pro malo alicui red
dat: sed sp qd bonum est sectamini oooo
inuicem et in omnes. Semper oooo ooo Eccle.18.c.
gaudete: sine intermissione orate: in oooo Luce.18.a
oĩbus grãs agite. Hec est eĩ volũtas dei
in xp̃o iesu in oĩbus vobis. Spiritum D
nolite extinguere. pphetias nolite spnere
Oĩa aũt pbate: qd bonũ est tenete. Ab
oĩ specie mala abstinete vos. Ipse oooo
aũt deus pacis sanctificet vos per oĩa:
vt integer spiritus vester et oooooooooo
anima et corpus sine q̃rela in aduentu
domini nostri iesu christi seruetur. oooo
Fidelis ẽ qui vocauit vos: q̃ et faciet.
Fratres orate oooooooooooooooooo
pro nobis. Salutate fratres oooooooo
omnes in osculo sancto. Adiuro vos p
dominum: vt legatur epistola hec ooooo
omnibus sanctis fratribus. Gratia oooo
domini nostri iesu christi vobiscum. oooo
Amen.

τέλος τῆς πρὸς θεσσαλομικεῖς πρώτης
ἐπιστολῆς.

Explicit epistola beati pauli ad Thes-
salonicenses prima.

Incipit argumentum in epistolam secundam.

AD thessalonicenses secūdā scribit eplaz apostolus: z notū facit eis de tpibus nouissimis: z de aduersarij deiectione. Scribit hanc epistolā ab athenis per titū diaconē z onesimū acolythū.

ἡ τοῦ ἁγίου παύλου πρὸς θεσσαλο-
μικεῖς δευτέρα ἐπιστολή. Cap.i.
Παῦλος καὶ σιλουαμὸς καὶ τιμόθε-
ος, τῇ ἐκκλησίᾳ θεσσαλομικέωμ ἐμ
θεῷ πατρὶ ἡμῶμ καὶ κυρίῳ ἰησοῦ
χριστῷ. χάρις ὑμῖμ καὶ εἰρήμη ἀ-
πὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶμ καὶ κυρίου
ἰησοῦ χριστοῦ. εὐχαριστεῖμ ὀφείλομεμ τῷ
θεῷ πάμτοτε περὶ ὑμῶμ ἀλελφοί, καθὼς
ἄξιόμ ἐστιμ, ὅτι ὑπεραυξάμει ἡ πίστις ὑμῶμ,
καὶ πλεομάζει ἡ ἀγάπη ἑμὸς ἑκάστου πάμ-
τωμ ὑμῶμ εἰς ἀλλήλους, ὥστε ἡμᾶς αὐ-
τοὺς ἐμ ὑμῖμ καυχᾶσθαι ἐμ ταῖς ἐκκλησίαις
τοῦ θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑπομομῆς ὑμῶμ καὶ πί-
στεως ἐμ πᾶσι τοῖς λιωγμοῖς ὑμῶμ καὶ ταῖς
θλίψεσιμ αἷς ἀμέχεσθε, ἔμλειγμα τῆς λικαί-
ας κρίσεως τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆμαι ὑ-
μᾶς τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ πά-
σχετε, εἴπερ λίκαιομ παρὰ θεῷ ἀμταπολοῦ-
μαι τοῖς θλίβουσιμ ὑμᾶς θλίψιμ, καὶ ὑμῖμ
τοῖς θλιβομέμοις ἄμεσιμ μεθ' ἡμῶμ, ἐμ τῇ ἀ-
ποκαλύψει τοῦ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ ἀπ'
οὐραμοῦ μετ' ἀγγέλωμ λυμάμεως αὐτοῦ,
ἐμ πυρὶ φλογὸς λιλόμτος ἐκλίκησιμ τοῖς μὴ
εἰλόσι θεόμ, καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσι τῷ εὐ-
αγγελίῳ τοῦ κυρίου ἡμῶμ ἰησοῦ χρισ-
τοῦ, οἵτιμες λίκημ τίσουσιμ, ὄλεθρομ αἰώμι-
ομ ἀπὸ προσώπου κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς λόξης
τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ὅταμ ἔλθῃ ἐμλοξασθῆμαι
ἐμ τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, καὶ θαυμασθῆμαι ἐμ πᾶ-
σι τοῖς πιστεύσασιμ, ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρ-
τύριομ ἡμῶμ ἐφ' ὑμᾶς ἐμ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείμῃ.
εἰς ὃ καὶ προσευχόμεθα πάμτοτε περὶ ὑμῶμ,
ἵμα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ὁ θεὸς ἡμῶμ,
καὶ πληρώσῃ πᾶσαμ εὐλοκίαμ ἀγαθωσύ-
μης, καὶ ἔργομ πίστεως ἐμ λυμάμει, ὅπως ἐμ-
λοξασθῇ τὸ ὄμομα τοῦ κυρίου ἡμῶμ ἰησοῦ
χριστοῦ ἐμ ὑμῖμ, καὶ ὑμεῖς ἐμ αὐτῷ, κατὰ
τὴμ χάριμ τοῦ θεοῦ ἡμῶμ καὶ κυρίου ἰησοῦ
χριστοῦ.
Ἐρωτῶμεμ λὲ ὑμᾶς ἀ- Cap.2.
λελφοί ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ κυρί-
ου ἡμῶμ ἰησοῦ χριστοῦ καὶ ἡμῶμ ἐπισυμα-
γωγῆς ἐπ' αὐτόμ, εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆ-
μαι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ μοός, μήτε θροεῖσθαι, μήτε
λιὰ πμεύματος, μήτε λιὰ λόγου, μήτε λι' ἐ-
πιστολῆς ὡς λι' ἡμῶμ, ὡς ὅτι ἐμέστηκεμ ἡ
ἡμέρα τοῦ χριστοῦ. μήτις ὑμᾶς ἐξαπα-
τήσῃ κατὰ μηλέμα τρόπομ. ὅτι ἐὰμ μὴ

Incipit epistola btī pauli apostoli ad
thessalonicenses secunda. Cap.i.
Paulus z siluanus z timothe- A
us: ecclesie thessalonicēsiū in
deo prē nostro z dño iesu
xpo. Gratia vobis z pax a
deo patre nostro z domino
iesu xpo. Gratias agere debemus
semper deo pro vobis fratres: ita vt
dignū ē: qm̄ supercrescit fides vestra:
z abundat charitas vniuscuiusqz oium B
vestrum in inuicez: ita vt z nos ipsi
in vobis gloriemur in ecclesijs
dei pro patientia vestra z fide z
in omnibus psecutionibus vestris z
tribulatiōib9 q̄s sustinetis i exēplū iusti
iudicij dei: vt digni habeamini
regno dei: pro quo z patimini:
si tñ iustum est apud deum retribuere C
retributionē his q̄ vos tribulāt: z vobis
q̄ tribulamini requiē nobiscū: in reuela
tiōe dñi iesu de
celo cum angelis virtutis eius:
in flāma ignis dantis vindictam
his qui non nouerunt deuz: z qui non
euāgelio dñi nostri iesu christi. obediūt
Qui penas dabūt in interitu eternas
a facie domini z a gloria
virtutis eius: cū venerit glorificari D
in sctis suis: z ammirabilis fieri in oib9
q̄ crediderūt: qz creditū est testimoniū
nostrum super vos in die illo.
In quo etiaz oramus sp̄ pro vobis:
vt dignet vos vocatione sua deus:
z ipleat oēm voluntatez bonitatis sue:
z opus fidei in virtute: vt clarificetur
nomen domini nostri iesu
christi in vobis: z vos in illo: secundū
grāz dei nostri z dñi iesu christi. Ca.2.
Rogamus autem vos fratres A
per aduentum domini
nostri iesu christi z nostre congregatōis
in ipsū: vt non cito moueamini
a vestro sensu: neqz terreamini neqz
p spūz neqz p sermonē: neqz per eplaz
tanq̄ p nos missaz: quasi instet
dies dñi. Ne quis seducat vos Mat.24.a Mar.13.b
vllo modo. Quoniam nisi

ἔλθη ἡ ἀποστασία πρῶτον, καὶ ἀποκαλυ=
φθῆ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἁμαρτίας, ὁ υἱός τῆς ἀ=
πωλείας, ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος
ἐπὶ πάντα λεγόμενον θεὸν ἢ σέβασμα, ὥσ=
τε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ ὡς θεὸν κα=
θίσαι, ἀποδεικνύοντα ἑαυτὸν ὅτι ἐστὶ θεός.
οὐ μνημονεύετε ὅτι ἔτι ὢν πρὸς ὑμᾶς ταῦ=
τα ἔλεγον ὑμῖν. καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε,
εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ ἑαυτοῦ
καιρῷ. τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται
τῆς ἀνομίας, μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἕως ἐκ
μέσου γένηται. καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται
ὁ ἄνομος, ὃν ὁ κύριος ἀναλώσει τῷ πνεύ=
ματι τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ καταργήσει
τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ, οὗ ἐσ=
τὶν ἡ παρουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ σατανᾶ,
ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις καὶ τέρασι
ψεύδους, καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ τῆς ἀδικίας ἐν
τοῖς ἀπολλυμένοις, ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς
ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐ=
τούς. καὶ διὰ τοῦτο πέμψει αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐ=
νέργειαν πλάνης, εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς
τῷ ψεύδει, ἵνα κριθῶσι πάντες οἱ μὴ πισ=
τεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλ' εὐδοκήσαντες ἐν
τῇ ἀδικίᾳ. ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν
τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν ἀδελφοὶ ἠγα=
πημένοι ὑπὸ κυρίου, ὅτι εἵλετο ὑμᾶς ὁ θε=
ὸς ἀπ' ἀρχῆς εἰς σωτηρίαν, ἐν ἁγιασμῷ πνεύ=
ματος καὶ πίστει ἀληθείας, εἰς ὃ ἐκάλεσεν ὑ=
μᾶς διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰς περιποί=
ησιν δόξης τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χρισ=
τοῦ. ἄρα οὖν ἀδελφοὶ στήκετε καὶ κρατεῖ=
τε τὰς παραδόσεις ἃς ἐδιδάχθητε, εἴτε διὰ
λόγου, εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν. αὐτὸς δὲ
ὁ κύριος ἡμῶν ἰησοῦς χριστὸς καὶ ὁ θεὸς
καὶ πατὴρ ἡμῶν ὁ ἀγαπήσας ὑμᾶς, καὶ δι=
δοὺς παράκλησιν αἰωνίαν καὶ ἐλπίδα ἀγα=
θὴν ἐν χάριτι, παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς καρ=
δίας, καὶ στηρίξαι ὑμᾶς ἐν παντὶ λόγῳ καὶ
ἔργῳ ἀγαθῷ. Cap. 3.

Τὸ λοιπὸν προσεύχεσθε ἀδελφοὶ περὶ ἡ=
μῶν, ἵνα ὁ λόγος τοῦ κυρίου τρέχῃ
καὶ δοξάζηται, καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἵ=
να ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονηρῶν
ἀνθρώπων. οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις. πι=
στὸς δέ ἐστιν ὁ κύριος, ὃς στηρίξει ὑμᾶς
καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. πεποί=
θαμεν δὲ ἐν κυρίῳ ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἃ πα=
ραγγέλομεν ὑμῖν καὶ ποιεῖτε, καὶ ποιήσε=
τε. ὁ δὲ κύριος κατευθύναι ὑμῶν τὰς καρ=
δίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ καὶ εἰς τὴν
ὑπομονὴν τοῦ χριστοῦ. παραγγέλλομεν δὲ
ὑμῖν ἀδελφοὶ ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν

venerit dissẽsio p̄mũ: ⁊ reuelatus fuerit Luce.21.b. Ephe.5.b 1.Cor.3.d Colo.2.d.
homo peccati: filius perditionis:
qui aduersatur ⁊ extollitur
supra oẽ qd̃ dr̃ deus aut qd̃ colit̃: ita vt
in templo dei sedeat:
ostendens se tanq̃ sit deus. [hec B
Nõ retinetis q̄ cũ adhuc eẽm apd̃ vos
dicebã vobis. Et nũc qd̃ d̃tineat scitis:
vt reueletur in suo
tp̄e. Nã mysteriũ iam operat̃ [nec de
iniq̃tatis: tm̃ vt q̄ tenet nũc: teneat do
medio fiat. Et tũc reuelabit̃ ille iniqu⁹
quẽ dñs iesus interficiet spiritu Esa.11.a.
oris sui: ⁊ destruet
illustratiõe aduẽt⁹ sui: eũ cuius est
aduentus s̄m operationem sathane: C
in oĩ virtute ⁊ signis ⁊ prodigijs
mẽdacibus ⁊ in oĩ seductiõe iniquitatis
his qui pereunt: eo q̄ charitatem
veritatis nõ receperũt vt salui fierent.
Ideo mittet illis deus operationem
erroris: vt credant
mẽdacio: vt iudicẽt̃ oẽs q̄ nõ credide=
runt veritati: sed consenserunt
iniquitati. Nos aũt debemus gr̃as age
re deo sp̄ pro vobis fratres dilecti
a deo: quod elegerit vos deus D
p̄mitias i salutẽ: in sanctificatiõe spũs
⁊ in fide veritatis: in qua ⁊ vocauit vos
per euangeliũ nostrũ in acquisitione
glorie domini nostri iesu christi.
Itaq3 fratres state ⁊ tenete
traditiões quas didicistis: siue per
sermonẽ siue per ep̄laꝫ nostrã. Ipse aũt
dñs noster iesus christus ⁊ deus
⁊ pater noster qui dilexit vos: ⁊ dedit
ꝯsolationẽ eternã ⁊ spem bonam
in gratia: exhortet̃ corda vestra
⁊ confirmet in omni opere ⁊
sermone bono. Cap. 3.

De cetero fratres orate pro nobis: A
vt sermo dei currat
⁊ clarificetur: sicut ⁊ apud vos: ⁊ vt
liberemur ab importunis ⁊ malis
hoĩbus. Nõ enĩ oĩm est fides. Fidelis
autem deus est qui ꝯfirmabit vos
⁊ custodiet a malo. Confidimus
aũt de vobis frẽs in dño: q̄m q̄cũq3 p̄ci
pimus ⁊ facitis ⁊ facietis.
Dominus autem dirigat corda vestra
in charitate dei ⁊
patientia christi. Denunciamus autem
vobis fratres in nomine domini nostri B

ἰησοῦ Χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παν
τὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος, καὶ
μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν παρέλαβον παρ'
ἡμῶν. αὐτοὶ γὰρ οἴδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι
ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἠτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν, οὐδὲ
δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά τινος, ἀλλ'
ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ νύκτα καὶ ἡμέραν ἐργα
ζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν.
οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑ-
αυτοὺς τύπον δῶμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσ-
θαι ἡμᾶς. καὶ γὰρ ὅτε ἦμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦ
το παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἴ τις οὐ θέλει
ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω. ἀκούομεν γάρ τι
νας περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν
ἐργαζομένους, ἀλλὰ περιεργαζομένους.
τοῖς δὲ τοιούτοις παραγγέλλομεν καὶ πα
ρακαλοῦμεν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ
Χριστοῦ ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι τὸν
ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν. ὑμεῖς δὲ ἀδελφοὶ
μὴ ἐκκακήσητε καλοποιοῦντες. εἰ δέ τις οὐχ
ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς
τοῦτον σημειοῦσθε, καὶ μὴ συναναμίγνυ-
σθε αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ. καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡ
γεῖσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡς ἀδελφόν. αὐτὸς
δὲ ὁ κύριος τῆς εἰρήνης δῴη ὑμῖν τὴν εἰρή-
νην διαπαντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ. ὁ κύριος με
τὰ πάντων ὑμῶν. ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ
παύλου, ὅ ἐστι σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ.
οὕτως γράφω. ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν
ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

τέλος τῆς πρὸς θεσσαλονικεῖς δευ-
τέρας ἐπιστολῆς.

iesu xpi: vt subtrahatis vos ab omni
fratre ambulante inordinate: &
non sm traditionem quā acceperunt a
nobis. Ipsi eī scitis queadmodū opor-
teat imitari nos: qm̄ nō inqeti fuimꝰ in
ter vos: neqȝ gratis panē māducauimꝰ ab
aliquo: sȝ i labore & fatigatōe nocte ac 1.Cor.4.b
die opātes: ne quē vr̄ȝ grauaremꝰ. Nō
q̄si nō habuerimꝰ ptātē: sȝ vt nosmet-
ipsos formā daremꝰ vobis ad imitādū
nos. Nā & cū essemus apud vos: hoc C
denūciabamꝰ vobis: qm̄ si qs non vult
opari: nec māducet. Audiuimꝰ eī iter
vos quosdam ambulātes iquiete: nihil
operantes: sed curiose agentes.
His āt q eiusmodi sūt denūciamꝰ & ob
secramus in domino iesu
christo: vt cum silentio operantes
suum panē manducent. Vos āt frēs Gala.6.b.
nolite deficere bn̄facientes. Quod si qs nō D
obedierit verbo nostro: per epistolam
hunc notate: & nō cōmiscea
mini cū illo: vt cōfundat. Et nolite q̄si i
nimicū existimare: sȝ corripite vt frēm.
Ipse aūt deus pacis det vobis pacem
sempiternā in omni loco. Dn̄s sit cum
omnibus vobis. Salutatio mea manu
pauli: qđ est signū in omni epistola.
Ita scribo. Gratia domini nostri
iesu christi cū oībus vobis. Amen.

Explicit epistola beati Pauli ad
Thessalonicenses secunda.

Incipit argumentum in epistolam ad Timotheum primam.

Timotheum instruit & docet de ordinatione episcopatus & diaconij & omnis ecclesiastice discipline: scribens ei a laodicia per tychicum diaconem.

Explicat argumentum.

ἡ τοῦ ἁγίου παύλου πρὸς τιμόθεον
πρώτη ἐπιστολή. Cap.i.

Π Αῦλος ἀπόστολος ἰησοῦ Χριστοῦ
κατ' ἐπιταγὴν θεοῦ πατρὸς καὶ σω
τῆρος ἡμῶν ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς
ἐλπίδος ἡμῶν, τιμοθέῳ γνησίῳ τέ
κνῳ ἐν πίστει. χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ
πατρὸς ἡμῶν καὶ Χριστοῦ ἰησοῦ τοῦ κυρίου
ἡμῶν. καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν ἐ
φέσῳ πορευόμενος εἰς μακεδονίαν, ἵνα παρα
γγείλῃς τισὶ μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν, μηδὲ προ
σέχειν μύθοις καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις,
αἵτινες ζητήσεις παρέχουσι μᾶλλον ἢ οἰκο
νομίαν θεοῦ τὴν ἐν πίστει. τὸ δὲ τέλος τῆς πα
ραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδί-
ας καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς, καὶ πίστεως

Incipit epistola btī pauli ad ti-
motheum prima. Cap.i.

Paulus apostolus iesu christi A
sm imperium dei saluatoris
nostri & christi iesu
spei nr̄e: timotheo dilecto fi-
lio in fide. Gr̄a & mia & pax a deo
patre & xp̄o iesu domino
nr̄o. Sicut rogaui te vt remaneres e-
phesi cū irē in macedoniā: vt dn̄unciares
qbusdā ne aliter docerēt: neqȝ itēderēt
fabulis & genealogijs interminatis:
q̄ q̄stiōes p̄stāt magis q̄ edificationē
dei q̄ est in fide. Finis autem precepti B
est charitas de corde puro:
& conscientia bona: & fide

αμυποκρίτου. ων τινές αστοχήσαντες εξε-
τράπησαν εις ματαιολογίαν, θέλοντες εί-
ναι νομοδιδάσκαλοι, μη νοούντες μήτε α
λέγουσι μήτε περί τίνων διαβεβαιούνται.
οίδαμεν δε ότι καλός ο νόμος εάν τις αυ-
τώ νομίμως χρήται, ειδώς τούτο ότι δι-
καίω νόμος ου κείται, ανόμοις δε και ανυ-
ποτάκτοις, ασεβέσι και αμαρτωλοίς, ανοσίοις
και βεβήλοις, πατρολώαις και μητρολώαις,
ανδροφόνοις, πόρνοις, αρσενοκοίταις, αν-
δραποδισταίς, ψεύσταις, επιόρκοις, και ει
τι έτερον τη υγιαινούση διδασκαλία αντί-
κειται, κατά το ευαγγέλιον της δόξης του μα-
καρίου θεού, ο επιστεύθην εγώ. και χάριν έ-
χω τω ενδυναμούντι με χριστώ τω κυρί-
ω ημών, ότι πιστόν με ηγήσατο, θέμενος
εις διακονίαν, τον πρότερον όντα βλάσφη-
μον και διώκτην και υβριστήν, αλλά ηλεή-
θην, ότι αγνοών εποίησα εν απιστία. υπερ-
επλεόνασε δε η χάρις του κυρίου ημών με-
τά πίστεως και αγάπης της εν χριστώ ιησού.
πιστός ο λόγος και πάσης αποδοχής άξι-
ος, ότι χριστός ιησούς ήλθεν εις τον κόσ-
μον αμαρτωλούς σώσαι, ων πρώτος ειμί
εγώ, αλλά διατούτο ηλεήθην, ινα εν εμοί
πρώτον ενδείξηται ιησούς χριστός την πά-
σαν μακροθυμίαν προς υποτύπωσιν των
μελλόντων πιστεύειν επ αυτώ εις ζωήν αι-
ώνιον. τω δε βασιλεί των αιώνων αφθάρτω
αοράτω, μόνω σοφώ θεώ, τιμή, δόξα, εις
τους αιώνας των αιώνων. αμήν. ταύτην την
παραγγελίαν παρατίθεμαι σοι τέκνον τι-
μόθεε κατά τας προαγούσας επί σε προφη-
τείας, ινα στρατεύη εν αυταίς την καλήν
στρατείαν, έχων πίστιν και αγαθήν συνεί-
δησιν, ην τινές απωσάμενοι περί την πίστιν
εναυάγησαν. ων εστίν υμέναιος και αλέξαν-
δρος, ούς παρέδωκα τω σατανά, ινα παι-
δευθώσι μη βλασφημείν. Cap. 2.

Παρακαλώ ουν πρώτον πάντων ποιείσ-
θαι δεήσεις, προσευχάς, εντεύξεις, ευ-
χαριστίας υπέρ πάντων ανθρώπων, υπέρ
βασιλέων και πάντων των εν υπεροχή όν-
των, ινα ήρεμον και ησύχιον βίον διάγωμεν
εν πάση ευσεβεία και σεμνότητι. τούτο γαρ
καλόν και απόδεκτον ενώπιον του σωτήρος
ημών θεού, ος πάντας ανθρώπους θέλει σωθή-
ναι, και εις επίγνωσιν αληθείας ελθείν. εις γαρ
θεός, εις και μεσίτης θεού και ανθρώπων άν-
θρωπος ιησούς χριστός, ο δούς εαυτόν αντί-
λυτρον υπέρ πάντων, το μαρτύριον καιροίς ι-
δίοις, εις ο ετέθην εγώ κήρυξ και απόστολος.
αλήθειαν λέγω εν χριστώ ου ψεύδομαι,

nō ficta. A qbꝰ qdā aberrātes conuersi
sunt in vaniloquiū: volentes esse
legis doctores nō itelligētes neqꝫ que
loquunt neqꝫ de qbꝰ affirmant.
Scimꝰ āt qꝛ bona ē lex si quis ea Roma. 5. c.
legitime vtat: scientes hoc qꝛ lex iusto Gala. 4. c. 1. Cor. 6. c.
nō est posita sꝫ iniustis ꝛ nō subditis:
impijs: ꝛ pctōribus: sceleratis:
ꝛ cōtaminatis: patricidis: ꝛ matricidis
homicidis: fornicarijs: masculoꝝ ꝯcubi
toribꝰ: plagiarijs: mēdacibꝰ ꝛ piuris: ꝛ si
qd aliud sane doctrine aduersat:
q̄ ē sꝫ euangelium glorie beati C.
dei: qd creditū ē mihi. Grās ago
ei qui me confortauit in xp̄o iesu dño
nostro: qꝛ fidelē me existimauit ponens
in ministerio: qui priꝰ blasphemꝰ fui
ꝛ psecutor ꝛ ꝯtumeliosus: sꝫ misericor-
diā ꝯsecutꝰ sū: qꝛ ignorās feci in incre
dulitate. Supabundauit āt grā dñi nr̄i
cū fide ꝛ dilectōe q̄ est in xp̄o iesu.
Fidelis sermo ꝛ oī acceptōe dignus:
qꝛ xp̄s iesus venit in hunc mundum
pctōres saluos facere: quoꝝ primꝰ ego D
sū. Sꝫ ideo misericordiā ꝯsecutꝰ sū: vt
in me p̄mo ostēderet xp̄s iesus omnē
patientiā: ad informationem
eoꝝ q̄ credituri sūt illi in vitā eternā.
Regi autem seculorum immortali
inuisibili soli deo honor ꝛ glia: in
secula seculorum. Amen. Hoc
p̄ceptum commendo tibi fili timothee
sm̄ precedentes in te prophetias:
vt milites in illis bonam
militiā: hn̄s fideꝫ ꝛ bonam cōscientiaꝫ:
quā quidā repellentes circa fideꝫ
naufragauerūt: ex qbꝰ ē hymeneꝰ ꝛ a
lexāder: quos tradidi satane: vt discāt
non blasphemare. Cap. 2.

Obsecro igitur primum oīm fieri A
obsecratōes: orōnes: postulatōes:
gratiarū actiones pro oibus hoibꝰ: p
regibꝰ ꝛ oibꝰ qui in sublimitate cōstitu
ti sūt: vt quietā ꝛ trāquillā vitā agamus
in omni pietate ꝛ castitate. Hoc enim
bonū est ꝛ acceptū coram saluatore
nostro deo: qui oēs hoies vult saluos
fieri ꝛ ad agnitionē veritatis venire. V B
de9: vnꝰ ꝛ mediator dei nus .n.
ꝛ hoiꝫ hō xp̄s iesus: q̄ dedit redēptio
nē semetipsū p oibꝰ. Cuiꝰ testimoniū tpi
bꝰ suis ꝯfirmatū est: i quo positꝰ sū ego
p̄dicator ꝛ apls. Vitatē dico nō mētior:

[library stamp]

διδάσκαλος εθνών εν πίστει και αληθεία.
βούλομαι ουν προσεύχεσθαι τους άνδρας
εν παντί τόπω, επαίροντας οσίους χεί-
ρας χωρίς οργής και διαλογισμού. ωσαύ-
τως και τας γυναίκας εν καταστολή κοσμί-
ω μετά αιδούς και σωφροσύνης, κοσμείν ε-
αυτάς μη εν πλέγμασιν αργυρίω η χρυ-
σώ η μαργαρίταις η ιματισμώ πολυτελεί,
αλλ ο πρέπει γυναιξίν επαγγελλομέναις
θεοσέβειαν δι έργων αγαθών. γυνή εν ησυ-
χία μανθανέτω εν πάση υποταγή. γυναικί
δε διδάσκειν ουκ επιτρέπω, ουδέ αυθεν-
τείν ανδρός αλλ είναι εν ησυχία. αδάμ γαρ
πρώτος επλάσθη, είτα εύα, και αδάμ ουκ
ηπατήθη, η δε γυνή απατηθείσα εν παρα-
βάσει γέγονε. σωθήσεται δε δια της τεκνογο
νίας, εάν μείνωσιν εν πίστει και αγάπη και
αγιασμώ μετά σωφροσύνης. Cap.3.
Πιστός ο λόγος. ει τις επισκοπής ορέγεται
καλού έργου επιθυμεί. δει ουν τον επί-
σκοπον ανεπίληπτον είναι, μιάς γυναικός
άνδρα, νηφάλιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλό
ξενον, διδακτικόν, μη πάροινον, μη πλήκ-
την, μη αισχροκερδή, αλλ επιεική, άμαχον,
αφιλάργυρον, του ιδίου οίκου καλώς προϊ
στάμενον, τέκνα έχοντα εν υποταγή μετά
πάσης σεμνότητος. ει δε τις του ιδίου οί-
κου προστήναι ουκ οίδε, πως εκκλησίας θε
ού επιμελήσεται. μη νεόφυτον, ίνα μη τυ-
φωθείς εις κρίμα εμπέση του διαβόλου. δει
δε αυτόν και μαρτυρίαν καλήν έχειν από
των έξωθεν, ίνα μη εις ονειδισμόν εμπέση
και παγίδα του διαβόλου. διακόνους ωσ
αύτως σεμνούς, μη διλόγους, μη οίνω πολ
λώ προσέχοντας, μη αισχροκερδείς, έχοντας
το μυστήριον της πίστεως εν καθαρά συνει-
δήσει. και ούτοι δε δοκιμαζέσθωσαν πρώ-
τον, είτα διακονείτωσαν ανέγκλητοι όντες.
γυναίκας ωσαύτως σεμνάς, μη διαβόλους,
νηφαλίους, πιστάς εν πάσι. διάκονοι έ-
στωσαν μιάς γυναικος άνδρες, τέκνων κα-
λώς προϊστάμενοι και των ιδίων οίκων. οι
γαρ καλώς διακονήσαντες βαθμόν εαυτοίς
καλόν περιποιούνται, και πολλήν παρρη
σίαν εν πίστει τη εν χριστώ ιησού. ταύτα
σοι γράφω ελπίζων ελθείν προς σε τάχι-
ον, εάν δε βραδύνω, ίνα ειδής πως δει εν
οίκω θεού αναστρέφεσθαι, ήτις εστίν εκκλη-
σία θεού ζώντος στύλος και εδραίωμα της
αληθείας. και ομολογουμένως μέγα εστί
το της ευσεβείας μυστήριον, θεός εφανερώ
θη εν σαρκί, εδικαιώθη εν πνεύματι, ώφθη αγ
γέλοις, εκηρύχθη εν έθνεσιν, επιστεύθη εν κόσ

doctor gentiuz in fide τ veritate. ∞∞
Uolo ergo viros orare ∞∞∞∞∞∞
in omni loco: leuantes puras manus
sine ira τ disceptatione. Similiter∞∞ C
τ mulieres in habitu ornato ∞∞∞
cuz verecũdia τ sobrietate: ornantes se
non in tortis crinibus aut auro∞∞∞
aut margaritis vel veste preciosa: ∞∞
sed ꝙ decet mulieres promittentes ∞
pietatẽ per opa bona. Mulier in silen
tio discat cũ oĩ subiectiõe. Docere autẽ D
mulieri non permitto neqȝ dominari in
viruz: sed eẽ in silentio. Adam enim
p̄mꝰ formatꝰ ẽ: deide eua: τ adaȝ nõ
ẽ seductꝰ: mulier ãt seducta in p̄uarica
tiõe fuit. Saluabiẗ aũt p filiorꝝ gñatio
nẽ: si pmãserint in fide τ dilectiõe τ ∞
sctificatione cum sobrietate. Cap.3.
Fidelis sermo. Si qs epatũ deside A
rat: bonũ opꝰ desiderat. Opȝ eniȝ Ad Tim 1.b.
epȝ irreprehẽsibilem eẽ: vnius vxoris
virꝝ: sobriũ: ornatũ: prudẽtẽ: pudicũ: ho
spitalẽ: doctorẽ: nõ vinolẽtũ: nõ pcusso-
rẽ: sed modestum: non litigiosum: ∞∞
nõ cupidũ: sȝ sue domui bñ prepositũ:
filios habentem subditos cum ∞∞∞∞
omni castitate. Si quis aũt domui sue B
preesse nescit: quõ ecclesie dei ∞∞∞
diligẽtiã hẽbit? Nõ neophytũ: ne ĩ sup
biã elatꝰ in iudiciũ icidat diaboli. Opȝ
ãt τ illũ testimoniũ hr̃e bonũ ab his q̃
foris sũt: vt nõ in opprobriũ incidat ∞
τ ĩ laqueũ diaboli. Diacones similiter
pudicos: nõ bilingues: nõ multo vino
deditos: nõ turpe lucrũ sectãtes: hñtes C
mysteriũ fidei in cõscientia ∞∞∞∞
pura. Et hi autem probentur primũ: τ 1.Cor.4.a. 2.Cor.6.a.
sic ministrent nullum crimen hñtes. ∞ et 2.c.
Mulieres silr pudicas: nõ detrahẽtes:
sobrias: fideles in oĩbꝰ. Diacones sint
vniꝰ vxoris viri: qui filijs suis bene∞
presint τ suis domibus. ∞∞∞∞∞
q̃ ei bñ mĩstrauerint: gradũ bonũ sibi D
acquirent: τ multam fiduciam ∞∞∞
in fide q̃ ẽ in xp̄o iesu. Hec tibi scribo
fili timothee sperãs me venire ad te cito:
si ãt tardauero: vt scias quõ oporte-
at te in domo dei ↄuersari: q̃ est ecclesia
dei viui columna τ firmamentum ∞∞
veritatis. Et manifeste magnum est ∞
pietatis sacramentũ: quod manifestũ est
ĩ carne: iustificatũ ẽ ĩ spũ: appuit ange
lis: p̄dicatũ ẽ gẽtibꝰ: creditũ ẽ ĩ mũdo:

μω, ανελήφθη εν δόξη. Cap. 4.
Το δε πνεύμα ρητώς λέγει ότι εν υστέ-
ροις καιροίς αποστήσονται τινές της πί-
στεως, προσέχοντες πνεύμασι πλάνης και
διδασκαλίαις δαιμονίων εν υποκρίσει ψευ-
δολόγων κεκαυτηριασμένων την ιδίαν συνεί-
δησιν, κωλυόντων γαμείν, απέχεσθαι βρω-
μάτων, α ο θεός έκτισεν εις μετάληψιν
μετά ευχαριστίας τοις πιστοίς και επεγνω-
κόσι την αλήθειαν, ότι πάν κτίσμα θεού κα-
λόν, και ουδέν απόβλητον μετά ευχαριστί-
ας λαμβανόμενον. αγιάζεται γαρ διά λό-
γου θεού και εντεύξεως. Ταύτα υποτιθέμε-
νος τοις αδελφοίς καλός έση διάκονος Χρι-
στού ιησού, εκτρεφόμενος τοις λόγοις της
πίστεως και της καλής διδασκαλίας, η πα-
ρηκολούθηκας. τους δε βεβήλους και γραώ-
δεις μύθους παραιτού. γύμναζε δε σεαυτόν
προς ευσέβειαν. η γαρ σωματική γυμνασί-
α προς ολίγον εστίν ωφέλιμος. η δε ευσέ-
βεια προς πάντα ωφέλιμος εστίν, επαγγε-
λίαν έχουσα ζωής της νυν και της μελλού-
σης. πιστός ο λόγος και πάσης αποδοχής
άξιος. εις τούτο γαρ και κοπιώμεν και ονει-
διζόμεθα, ότι ηλπίκαμεν επί θεώ ζώντι, ός εσ-
τί σωτήρ πάντων ανθρώπων, μάλιστα πι-
στών. παράγγελε ταύτα και δίδασκε. μη-
δείς σου της νεότητος καταφρονείτω, αλλά
τύπος γενού των πιστών εν λόγω, εν α-
ναστροφή, εν αγάπη, εν πνεύματι, εν πίσ-
τει, εν αγνεία. έως έρχομαι πρόσεχε τη α-
ναγνώσει, τη παρακλήσει, τη διδασκαλία.
μη αμέλει του εν σοι χαρίσματος, ο εδόθη
σοι διά προφητείας μετά επιθέσεως των χει-
ρών του πρεσβυτερίου. ταύτα μελέτα, εν
τούτοις ίσθι, ίνα σου η προκοπή φανερά η
εν πάσιν. έπεχε σεαυτώ και τη διδασκαλία,
επίμενε αυτοίς. τούτο γαρ ποιών και σε-
αυτόν σώσεις και τους ακούοντάς σου.

Cap. 5.

Πρεσβυτέρω μη επιπλήξης, αλλά παρα-
κάλει ως πατέρα, νεωτέρους ως αδελ-
φούς, πρεσβυτέρας ως μητέρας, νεωτέρας
ως αδελφάς εν πάση αγνεία. Χήρας τίμα
τας όντως χήρας. ει δε τις χήρα τέκνα ή έκ-
γονα έχει, μανθανέτωσαν πρώτον τον ίδιον
οίκον ευσεβείν, και αμοιβάς αποδιδόναι τοις
προγόνοις. τούτο γαρ εστί καλόν και από-
δεκτον ενώπιον του θεού. η δε όντως χήρα
και μεμονωμένη, ήλπικεν επί τον θεόν, και
προσμένει ταις δεήσεσι και ταις προσευ-
χαίς νυκτός και ημέρας. η δε σπαταλώσα,
ζώσα τέθνηκε. και ταύτα παράγγελε, ίνα

assumptũ est in gloria. Cap. 4.
Spũs aũt manifeste dicit q; in nouis- A
simis tpib9 discedẽt quidã a fide: 1. Tim. 3. a / 2. Pe. 3. a.
attendentes spiritibus erroris ꝛ
doctrinis demonioꝝ in hypocrisi: loqn̄ti-
uz mẽdaciũ ꝛ cauteriatã hñtiũ suã ꝯsciaz
prohibentiuz nubere: abstinere a cibis
quos de9 creauit ad percipiendum
cũ grãꝝ actiõe fidelib9 ꝛ his q cogno-
uerunt veritatẽ. Qr ois creatura dei bo- B
na est: ꝛ nihil reijciendũ qd cuz grãꝝ ac-
tione pcipitur. Sctificat enĩ per verbuz
dei ꝛ orationem. Hec proponens
fratribus bonus eris minister christi
iesu: enutrit9 verbis
fidei ꝛ bone doctrine: quã assecut9 es.
Ineptas autem ꝛ aniles 1. Tim. 1. b.
fabulas deuita. Exerce autem teipsum
ad pietatem. Nam corpalis exercitatio C
ad modicum vtilis est. Pietas autem
ad omnia vtilis est: promissionez
habens vite que nunc est ꝛ future.
Fidelis sermo ꝛ omni acceptione
dign9. In hoc ei laboram9 ꝛ maledici-
mur: qr spam9 in deuz viuuz: qui est
saluator oim hoim: maxime fidelium.
Precipe hec ꝛ doce. Nemo
adolescẽtiã tuã contemnat. Sed
exẽplũ esto fideliũ: i vbo: in ꝯuersatio-
ne: in charitate: in fide: D
in castitate. Duz venio attẽde lectioni
exhortationi ꝛ doctrine. ⌈ data est
Noli negligere gratiã que in te est: que
tibi p pphetiã cuz impositione manuuz
presbyterij. Hec meditare: in
his esto: vt profect9 tuus manifestus sit
oibus. Attende enĩ tibi ꝛ doctrine:
insta in illis. Hoc enĩ faciens ꝛ teipsuz
saluum facies ꝛ eos qui te audiunt.

Cap. 5.

Seniorẽ ne increpaueris: sz obsecra A
vt patrem: iuuenes vt fratres:
anus vt matres: iuuenculas
vt sorores in oi castitate. Viduas hono-
ra: q vere vidue sunt. Si q aũt vidua fili-
os aut nepotes hz: discat primuz domũ
suam regere: ꝛ mutuam vicez reddere
parentibus. Hoc enim acceptum est
coram deo. Que autem vere vidua est
ꝛ desolata: sperauit in deuz: ꝛ
instat obsecrationibus ꝛ orationibus
nocte ꝛ die. Nam que in delitijs est:
viuens mortua est. Et hoc precipe: vt

ἀνεπίληπτοι ὦσιν. εἰ δέ τις τῶν ἰδίων καὶ
μάλιστα τῶν οἰκείων οὐ προνοεῖ, τὴν πίσ
τιν ἤρνηται, καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων. Χή-
ρα καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἑξήκον-
τα γεγονυῖα, ἑνὸς ἀνδρὸς γυνή, ἐν ἔργοις κα
λοῖς μαρτυρουμένη, εἰ ἐτεκνοτρόφησεν, εἰ ἐ-
ξενοδόχησεν, εἰ ἁγίων πόδας ἔνιψεν, εἰ θλι
βομένοις ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ἐ
πηκολούθησε. νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ.
ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσι τοῦ χρισ-
τοῦ, γαμεῖν θέλουσιν, ἔχουσαι κρίμα, ὅτι
τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν. ἅμα δὲ καὶ
ἀργαὶ μανθάνουσι περιερχόμεναι τὰς οἰκί
ας, οὐ μόνον δὲ ἀργαί, ἀλλὰ καὶ φλύαροι
καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα.
βούλομαι οὖν νεωτέρας χήρας γαμεῖν, τε
κνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν ἀφορ-
μὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χά-
ριν. ἤδη γάρ τινες ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ
σατανᾶ. εἴ τις πιστὸς ἢ πιστὴ ἔχει χήρας,
ἐπαρκείτω αὐταῖς, καὶ μὴ βαρείσθω ἡ ἐκκλη
σία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ. οἱ κα-
λῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς
ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λό
γῳ καὶ διδασκαλίᾳ. λέγει γὰρ ἡ γραφή,
βοῦν ἀλοῶντα οὐ φιμώσεις, καὶ ἄξιος ὁ ἐρ-
γάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. κατὰ πρεσβυτέ-
ρου κατηγορίαν μὴ παραδέχου, ἐκτὸς εἰ μὴ
ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων. τοὺς ἁμαρτά-
νοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα καὶ οἱ
λοιποὶ φόβον ἔχωσι. διαμαρτύρομαι ἐνώ-
πιον τοῦ θεοῦ καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ
καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα φυ
λάξῃς χωρὶς προκρίματος, μηδὲν ποιῶν κα
τὰ πρόσκλισιν. χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπι
τίθει, μηδὲ κοινώνει ἁμαρτίαις ἀλλοτρίαις. σε
αυτὸν ἁγνὸν τήρει. μηκέτι ὑδροπότει, ἀλλ
οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸν στόμαχόν σου καὶ
τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας. τινῶν ἀνθρώπων
αἱ ἁμαρτίαι πρόδηλοί εἰσι προάγουσαι
εἰς κρίσιν, τισὶ δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν. ὡ
σαύτως καὶ τὰ καλὰ ἔργα πρόδηλά ἐστι,
καὶ τὰ ἄλλως ἔχοντα κρυβῆναι οὐ δύνα-
ται. Cap.6.

Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι τοὺς ἰδίους
δεσπότας πάσης τιμῆς ἀξίους ἡγείσθω
σαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ καὶ ἡ διδασ
καλία βλασφημῆται. οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες
δεσπότας μὴ καταφρονείτωσαν, ὅτι ἀδελ-
φοί εἰσιν, ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅ-
τι πιστοί εἰσι καὶ ἀγαπητοὶ οἱ τῆς εὐεργεσί-
ας ἀντιλαμβανόμενοι. ταῦτα δίδασκε καὶ πα
ρακάλει. εἴ τις ἑτεροδιδασκαλεῖ, καὶ μὴ προ

irrephēsibiles sint. Si quis aūt suoꝝ et
maxime domesticoꝝ curā nō hꝫ: fidē
negauit: ꝛ est īfideli deterior. Vidua B
eligat̄ nō min⁹ sexaginta annoꝝ:
q̄ fuerit vni⁹ viri vxor: in opib⁹ bonis
testimoniū hñs: si filios educauit: si ho
spitio recepit: si sctōꝝ pedes lauit: si tri
bulationē patiētib⁹ sūministrauit: si oē
op⁹ bonū subsecuta ē. Adolescentiores
aūt viduas deuita. Cū enī luxuriate fuerit
in xp̄o nubere volūt: hñtes dānationē
q̄ p̄mā fidē irritā fecerūt. Simul aūt ꝛ
ociose discūt circuire domos:
nō solum ociose sed ꝛ verbose
ꝛ curiose: loquentes que non oportet.
Volo aūt iuniores nubere: filios procreare C
matresfamilias eē. nullā occasionē
dare aduersario maledicti gratia.
Iā enim q̄dā cōuerse sūt retro post
satanā. Si quis fidelis hꝫ viduas
sūministret illis: vt nō grauet ecclesia:
vt his q̄ vere vidue sūt sufficiat. Qui bñ
p̄sunt p̄sbyteri duplici honore
digni habeātur: maxīe q̄ laborāt ī ver
bo ꝛ doctrina. Dicit enim scriptura.
Nō alligabis os boui triturātī: ꝛ dign⁹ ē Deut.25.a
operari⁹ mercede sua. Aduersus p̄sbyterū Mat.10.b Luc.10.b
accusationem noli recipere nisi
sub duob⁹ aut trib⁹ testib⁹. Peccātes
coram oib⁹ argue: vt ꝛ D
ceteri timorem habeant. Testor coram
deo ꝛ christo iesu
ꝛ electis angelis eius: vt hec custodias
sine p̄iudicio: nihil faciēs ī alterā ptē de
clinādo. Manus cito nemini iposueris:
neqꝫ cōicaueris pctīs alienis. Teipsum
castū custodi. Noli adhuc aquā bibere
sꝫ modico vino vtere pp̄ stomachū tuū
ꝛ freq̄ntes tuas ifirmitates. Quorūdā
hoim peccata manifesta sunt p̄cedentia
ad iudiciū: quorūdā aūt ꝛ subsequūt̄. Si
militer ꝛ facta bona manifesta sunt:
ꝛ q̄ aliter se hñt abscondi non possunt.
Cap.6.

Quicunqꝫ sunt sub iugo serui dños A
suos oī honore dignos arbitrētur:
ne nomen domini et doctrina
blasphemetur. Qui aūt fideles habent
dños non cōtemnāt: q2 frēs
sunt: sꝫ magis seruiāt: q2
fideles sunt ꝛ dilecti: q̄ beneficij
pticipes sūt. hec doce ꝛ exhortare.
Si quis aliter docet: ꝛ non acquiescit

σέρχεται ὑγιαίνουσι λόγοις τοῖς τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῇ κατ᾿ εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, τετύφωται μηδὲν ἐπιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας, ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις, βλασφημίαι, ὑπόνοιαι πονηραί, διαπαρατριβαὶ διεφθαρμένων ἀνθρώπων τὸν νοῦν καὶ ἀπεστερημένων τῆς ἀληθείας, νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέβειαν. ἀφίστασο ἀπὸ τῶν τοιούτων. ἐστὶ δὲ πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκείας. οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον δῆλον ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα. ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθησώμεθα. οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν, ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβεράς, αἵτινες βυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν. ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστὶν ἡ φιλαργυρία, ἧς τινὲς ὀρεγόμενοι ἀποπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως, καὶ ἑαυτοὺς περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς. σὺ δὲ ὦ ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ ταῦτα φεῦγε. δίωκε δὲ δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, πραότητα. ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως. ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν ἐκλήθης καὶ ὡμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων παραγγέλλω σοι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ τοῦ ζωοποιοῦντος τὰ πάντα καὶ Χριστοῦ ἰησοῦ τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ ποντίου πιλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν, τηρῆσαί σε τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον, ἀνεπίληπτον, μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν καιροῖς ἰδίοις δείξῃ ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ κύριος τῶν κυριευόντων, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων, οὐδὲ ἰδεῖν δύναται, ᾧ τιμὴ κράτος αἰώνιον. ἀμήν. τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παράγγελλε μὴ ὑψηλοφρονεῖν, μηδὲ ἠλπικέναι ἐπὶ πλούτου ἀδηλότητι, ἀλλ᾿ ἐν τῷ θεῷ τῷ ζῶντι τῷ παρέχοντι ἡμῖν πάντα πλουσίως εἰς ἀπόλαυσιν, ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικούς, ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς αἰωνίου ζωῆς. ὦ τιμόθεε τὴν παρακαταθήκην φύλαξον, ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλους κενοφωνίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως, ἥν τινὲς ἐπαγγελλόμενοι περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν. ἡ χάρις μετὰ σοῦ. ἀμήν.

sanis sermonibus domini
nostri iesu xpi: et ei q̃ sm̃ pietatem est
doctrine: superbus est nihil sciens:
sꝫ lãguẽs circa q̃stiones et pugnas vbo
rũ: ex qb⁹ oriũtur inuidie: cõtẽtiões: blas
phemie: suspitiões male: cõflictationes
hoĩꝫ mente corruptorũ: et qui a B
vitate p̃uati sunt: existimãtiũ questum
esse pietatem.
Est autem questus magnus
pietas cũ sufficiẽtia. Nihil .n. intulimus Eccl.5.a
in hũc mũdũ: haud dubiũ q: nec auferre Job.1.d
re quid possumus. Hñtes aũt alimẽta
et qb⁹ tegamur: his contẽti simus.
Nã q̃ volunt diuites fieri: incidunt
ĩ tẽptationẽ et in laqueũ diaboli et dside
ria multa inutilia et nociua: que
mergunt hoies in interitum et
pditionem. Radix enim oim malorũ ẽ Eccle.10.b
cupiditas: quã q̃dã appetẽtes errauerũt
a fide: et inseruerunt se
doloribus multis. Tu autem C
o homo dei hec fuge. Sectare 1.Tim.2.d.
vo iustitiã: pietatẽ: fidẽ: charitatem:
patiẽtiã: mansuetudinẽ. Certa bonum
certamẽ fidei. Apphende vitã eternã:
in q̃ vocatus es et confessus bonam
confessionẽ coram multis testibus.
Precipio tibi coram deo qui viuificat
omnia et christo iesu
q testimoniũ reddidit sub põtio pilato
bonã cõfessionẽ: vt serues mandatum
sine macula vsq; in aduentum
dñi nostri iesu xpi: quẽ suis temporibus
ostendet beatus et solus potens:
rex regum et Apo.19.c.
dñs dñantiũ: q̃ solus hꝫ imortalitatẽ:
et lucẽ habitat inaccessibilẽ: quẽ nullus D
hoĩꝫ vidit: sꝫ nec videre põt: cui honor
et iperiũ sẽpiternũ. Amẽ. Diuitibus
huius seculi p̃cipe non sublime sapere:
neq; sperare in incerto diuitiarum:
sed in deo viuo qui prestat nobis
oĩa abunde ad fruendum: bene agere:
diuites fieri in bonis opib⁹: facile
tribuere: communicare: thesaurizare
sibi fundamentũ bonũ in futurũ:
vt apprehendant bonam vitam. O
timothee depositum custodi: deuitans
prophanas vocum nouitates: et
oppositiões falsi nois scientie: quas
q̃dã p̃mittẽtes circa fidem exciderunt.
Gratia tecum. Amen.

Τέλος τῆς πρὸς Τιμόθεον πρώτης ἐπιστολῆς.

Explicit epistola beati pauli ad Timotheum prima.

Incipit argumentum in epistolam secundam.

Item timotheo scribit de exhortatione martyrii & omni regula veritatis: & quid futurum sit temporibus nouissimis: & de sua passione: scribens ei ab vrbe roma.

Explicit argumentum.

Ἡ τοῦ ἁγίου παύλου πρὸς Τιμόθεον δευτέρα ἐπιστολή.

Παῦλος ἀπόστολος διὰ θελήματος θεοῦ κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ ἰησοῦ, Τιμοθέῳ ἀγαπητῷ τέκνῳ, χάρις ἔλεος, εἰρήνη, ἀπὸ θεοῦ πατρός, καὶ Χριστοῦ ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. Χάριν ἔχω τῷ θεῷ ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνείαν ἐν ταῖς δεήσεσί μου νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν. μεμνημένος σου τῶν δακρύων, ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ. ὑπόμνησιν λαμβάνων τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἥτις ἐνῴκησε πρῶτον ἐν τῇ μάμμῃ σου λωΐδῃ καὶ τῇ μητρί σου εὐνίκῃ. πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί. δι' ἣν αἰτίαν ἀναμιμνήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ θεοῦ, ὅ ἐστιν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου. οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ. μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς τὸ μαρτύριον τοῦ κυρίου ἡμῶν μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ, ἀλλὰ συγκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν θεοῦ τοῦ σώσαντος ἡμᾶς καὶ καλέσαντος κλήσει ἁγίᾳ, οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν, ἀλλὰ κατ' ἰδίαν πρόθεσιν καὶ χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰωνίων, φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον, φωτίσαντος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου, εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος ἐθνῶν. δι' ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα πάσχω, ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι. οἶδα γὰρ ᾧ πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι ὅτι δυνατός ἐστι τὴν παρακαταθήκην μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν. ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαινόντων λόγων, ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ ἰησοῦ. τὴν καλὴν παραθήκην φύλαξον διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν. οἶδας τοῦτο ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ ἀσίᾳ, ὧν ἐστὶ φύγελλος καὶ ἑρμογένης. δῴη ἔλεος ὁ κύριος τῷ ὀνησιφόρου οἴκῳ, ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξε, καὶ τὴν ἅλυσιν

Incipit epistola beati pauli apli ad Thimotheum secunda. Cap.i.

Paulus aplus iesu xpi per volutatem dei secundum promissionem vite que est in xpo iesu: timotheo charissimo filio: gratia & misericordia & pax a deo patre nostro & christo iesu domino nostro. Gratias ago deo meo cui seruio a progenitoribus meis in conscientia pura: quod sine intermissione habeam tui memoriam in orationibus meis nocte ac die: desiderans te videre. Memor lachrymarum tuarum vt gaudio implear. Recordationem accipiens eius fidei que est in te non ficta: que & habitauit primum in auia tua loide & matre tua eunice: certus sum autem quod & in te. Propter quam causam admoneo te: vt resuscites gratiam dei que est in te per impositionem manuum mearum. Non enim dedit nobis deus spiritum timoris: sed virtutis & dilectionis & sobrietatis. Noli itaque erubescere testimonium domini nostri neque me vinctum eius: sed collabora euangelio secundum virtutem dei: qui nos liberauit & vocauit vocatione sua sancta non secundum opera nostra: sed secundum propositum suum & gratiam: que data est nobis in christo iesu ante tempora secularia: manifestata est autem nunc per illuminationem saluatoris nostri iesu xpi qui destruxit quidem mortem: illuminauit autem vitam & incorruptionem per euangelium: in quo positus sum ego predicator & apostolus & magister gentium. Ob quam causam etiam hec patior: sed non confundor. Scio enim cui credidi: & certus sum quia potens est depositum meum seruare in illum diem. Formam habeto sanorum verborum que a me audisti in fide & dilectione in xpo iesu. Bonum depositum custodi per spiritum sanctum qui habitat in nobis. Scis enim hoc quod auersi sunt a me omnes qui in asia sunt: ex quibus est phygellus & hermogenes. Det misericordiam dominus onesifori domui: quia sepe me refrigerauit: & catenam

μου ουκ επαισχύνθη, αλλά γενόμενος εν
ρώμη σπουδαιότερον εζήτησέ με, και εύρε.
δώη αυτώ ο κύριος ευρείν έλεος παρά κυ
ρίου εν εκείνη τη ημέρα, και όσα εν εφέσω
διηκόνησε βέλτιον συ γινώσκεις. Cap.2.
Σύ ουν τέκνον μου ενδυναμού εν τη χά
ριτι τη εν χριστώ ιησού, και α ήκουσας
παρ' εμού διά πολλών μαρτύρων, ταύτα
A παράθου πιστοίς ανθρώποις, οίτινες ικανοί
έσονται και ετέρους διδάξαι. συ ουν κακο
πάθησον ως καλός στρατιώτης ιησού χρισ
τού. ουδείς στρατευόμενος εμπλέκεται ταις
του βίου πραγματείαις, ίνα τω στρατολο
γήσαντι αρέση. εάν δε και αθλή τις, ου στε
φανούται εάν μη νομίμως αθλήση. τον κο
πώντα γεωργόν δει πρώτον των καρπών
μεταλαμβάνειν. νόει α λέγω. δώη γαρ σοι
ο κύριος σύνεσιν εν πάσι. μνημόνευε ιησούν
χριστόν εγηγερμένον εκ νεκρών εκ σπέρμα
τος δαυίδ κατά το ευαγγέλιόν μου, εν ω
κακοπαθώ μέχρι δεσμών ως κακούργος,
B αλλ' ο λόγος του θεού ου δέδεται. δια
τούτο πάντα υπομένω διά τους εκλεκτούς,
ίνα και αυτοί σωτηρίας τύχωσι της εν χρι
στώ ιησού μετά δόξης αιωνίου. πιστός ο λό
γος. ει γαρ συναπεθάνομεν, και συζήσομεν.
ει υπομένομεν, και συμβασιλεύσομεν. ει αρ
νούμεθα, κακείνος αρνήσεται ημάς. ει απισ
τούμεν, εκείνος πιστός μένει, αρνήσασθαι ε
αυτόν ου δύναται. ταύτα υπομίμνησκε δια
μαρτυρόμενος ενώπιον του κυρίου. μη λο
γομαχείν, εις ουδέν χρήσιμον επί κατασ
τροφή των ακουόντων. σπούδασον σεαυ
τόν δόκιμον παραστήσαι τω θεώ, εργάτην
C ανεπαίσχυντον ορθοτομούντα τον λόγον
της αληθείας. τας δε βεβήλους κενοφωνίας
περιίστασο. επί πλείον γαρ προκόψουσιν
ασεβείας, και ο λόγος αυτών ως γάγ
γραινα νομήν έξει. ων εστίν υμέναιος και φι
λητός, οίτινες περί την αλήθειαν ηστόχησαν,
λέγοντες την ανάστασιν ήδη γεγονέναι, και
ανατρέπουσι την τινών πίστιν. ο μέντοι στε
ρεός θεμέλιος του θεού έστηκεν, έχων την
σφραγίδα ταύτην. έγνω κύριος τους όν
τας αυτού, και αποστήτω από αδικίας πας
ο ονομάζων το όνομα κυρίου. εν μεγάλη δε
D οικία ουκ εστί μόνον σκεύη χρυσά και αρ
γυρά, αλλά και ξύλινα και οστράκινα, και
α μεν εις τιμήν, α δε εις ατιμίαν. εάν ουν
τις εκκαθάρη εαυτόν από τούτων, έσται
σκεύος εις τιμήν ηγιασμένον και εύχρηστον
τω δεσπότη εις παν έργον αγαθόν ητοι
μασμένον. τας δε νεωτερικάς επιθυμίας φεύ

meã non erubuit: sed cum romã venis
set sollicite me quesiuit: et inuenit.
Det illi dñs inuenire misericordiã a dño
in illa die: et quanta ephesi
ministrauit mihi tu melius nosti. Cap.2.
Tu ergo fili mi cõfortare in gratia A
q̃ est in christo iesu: et que audisti
a me per multos testes: hec
cõmenda fidelibus hoibus: qui idonei
erunt et alios docere. Labora
sicut bonus miles christi iesu.
Nemo militans deo implicat se
negocijs secularib⁹: vt ei [cui] se
placeat cui se pbauit. Nã et q̃ certat in
[ago]ne: nõ co
ronabit' nisi q̃ legitime certauerit. Labo 1.Cor.9.b
rantẽ agricolã oportet primũ de fructibus
accipere. Intellige q̃ dico: dabit enim ti
bi dñs in oib⁹ itellectũ. Memor esto dñz
iesuz xp̃z resurrexisse a mortuis ex semi
ne dauid s'm euãgelium meuz: in quo B
laboro vsq; ad vĩcula quasi male ope
rãs: sz verbũ dei nõ est alligatũ. Ideo
omnia sustineo propter electos:
vt et ipsi salutẽ ↄ̃sequantur q̃ est in xp̃o
iesu cum glĩa celesti. Fidelis sermo.
Nã si cõmortui sumus: et ↄ̃uiuemus:
si sustiebim⁹ et cõregnabim⁹: si negaue
rim⁹: et ille negabit nos: si nõ credim⁹
ille fidelis permanet: negare seipsum
non potest. Hec commone testificans
coram deo. Noli contendere verbis:
ad nihil enim vtile est nisi ad subuersionez
audiẽtiũ. Sollicite autem cura teip
suz pbabilem exhibere deo: operarium
inconfusibilẽ recte tractantẽ verbuz C
veritatis. Prophana aũt et vaniloquia
deuita. Multum enim proficient ad
impietatem: et sermo eorum vt cancer
serpet. Ex qb⁹ ẽ hymeneus et philetus:
q̃ a veritate exciderũt
dicentes resurrectionem iam factaz: et
subuerterũt quorũdã fidem. Sz firmum 1.Co.5.b.
fundamentum dei stat: habens
signaculũ hoc. Cognouit dñs qui sunt
eius: et discedit ab iniquitate omnis
qui inuocat nomen dñi. In magna autẽ
domo non solum sunt vasa aurea et
argentea: sz et lignea et fictilia: et D
q̃dã q̃dẽ i honorẽ: q̃dã aũt i ↄ̃tumeliaz.
Si q̃s ergo emũdauerit se ab istis erit
vas in honorẽ sanctificatũ: et vtile
domino ad oẽ opus bonum paratum. 1.Tim.4.a
Juuenilia autem desideria fuge 1.Tim.6.c

γε. δίωκε δε δικαιοσύνην, πίστιν, αγάπην,
ειρήνην, μετά των επικαλουμένων τον κύρι
ον εκ καθαράς καρδίας. τας δε μωράς και α-
παιδεύτους ζητήσεις παραιτού, ειδώς ότι
γεννώσι μάχας. δούλον δε κυρίου ου δει
μάχεσθαι, αλλ ήπιον είναι προς πάντας,
διδακτικόν, ανεξίκακον, εν πραότητι, παι-
δεύοντα τους αντιδιατιθεμένους, μήποτε δω
αυτοίς ο θεός μετάνοιαν εις επίγνωσιν αλη
θείας, και ανανήψωσιν εκ της του διαβόλου
παγίδος, εζωγρημένοι υπ αυτού εις το εκεί
νου θέλημα. Cap.3.

Τούτο δε γίνωσκε, ότι εν εσχάταις ημέ-
ραις ενστήσονται καιροί χαλεποί, έσον-
ται γαρ άνθρωποι φίλαυτοι, φυλάργυροι,
αλαζόνες, υπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεύ
σιν απειθείς, αχάριστοι, ανόσιοι, άστοργοι,
άσπονδοι, διάβολοι, ακρατείς, ανήμεροι, α
φιλάγαθοι, προδόται, προπετείς, τετυφω-
μένοι, φιλήδονοι μάλλον η φιλόθεοι, έχον
τες μόρφωσιν ευσεβείας, την δε δύναμιν αυ
τής ηρνημένοι. και τούτους αποτρέπου. εκ
τούτων γαρ εισίν οι ενδύνοντες εις τας οικί
ας και αιχμαλωτίζοντες γυναικάρια σεσωρευ
μένα αμαρτίαις, αγόμενα επιθυμίαις ποικί
λαις, πάντοτε μανθάνοντα και μηδέποτε εις
επίγνωσιν αληθείας ελθείν δυνάμενα. ον
τρόπον δε ιαννής και ιαμβρής αντέστησαν
μωϋσεί, ούτω και ούτοι ανθίστανται τη αλη
θεία, άνθρωποι κατεφθαρμένοι τον νουν, α
δόκιμοι περί την πίστιν, αλλ ου προκόψου
σιν επί πλείστον. η γαρ άνοια αυτών έκδη-
λος έσται πάσιν, ως και η εκείνων εγένετο.
συ δε παρηκολούθηκας μου τη διδασκαλία
τη αγωγή, τη προθέσει, τη πίστει, τη μακρο
θυμία, τη αγάπη, τη υπομονή, τοις διωγ-
μοίς, τοις παθήμασιν, οία μοι εγένοντο εν αν
τιοχεία, εν ικονίω, εν λύστροις, οίους διωγ
μούς υπήνεγκα, και εκ πάντων με ερρύσα-
το ο κύριος. και πάντες δε οι θέλοντες ευσε
βώς ζην εν χριστώ ιησού, διωχθήσονται. πο
νηροί δε άνθρωποι και γόητες προκόψου-
σιν επί το χείρον, πλανώντες και πλανώμε
νοι. συ δε μένε εν οις έμαθες και επιστώθης,
ειδώς παρά τίνος έμαθες, και ότι από βρέ
φους τα ιερά γράμματα οίδας, τα δυνάμε-
νά σε σοφίσαι εις σωτηρίαν διά πίστεως της
εν χριστώ ιησού. πάσα γραφή θεόπνευστος
και ωφέλιμος προς διδασκαλίαν, προς έλεγ
χον, προς επανόρθωσιν, προς παιδείαν την
εν δικαιοσύνη, ίνα άρτιος η ο του θεού άν-
θρωπος προς παν έργον αγαθόν εξηρτυμέ-
νος. Cap.4.

sectare iustitiã: fidẽ: spẽ: charitatem: et Ad Tim 3.c.
pacem cum his q̃ inuocãt dominum
de corde puro. Stultas aũt τ sine disci
plina q̃stiones deuita: sciens q:
generãt lites. Seruũ aũt dñi non opor
tet litigare: sed mansuetũ esse ad oẽs:
docibilẽ: patiẽtẽ cũ modestia: corripiẽtẽ
eos q̃ resistunt veritati: neq̃n deus det
illis pniam ad cognoscendam veritatẽ:
τ resipiscant a diaboli
laqueis: a quo captiui tenẽtur ad ipsi⁹
voluntatem. Cap.3.

Hoc aũt scito: q͞ in nouissimis dieb⁹ A
instabunt tp̃a periculosa: τ erunt 1.Tim.4.a 2.Pe.3.a
homines se ipsos amantes: cupidi:
elati: superbi: blasphemi: parentibus:
nõ obediẽtes: igrati: scelesti: sine affe
ctiõe: sine pace: criminatores icõtinẽtes:
imites: sine benignitate: pditores: pter
ui: tumidi: τ voluptatũ amatores magis
q̃ dei: hñtes spẽ q̃dẽ pietatis: vtutẽ
aũt ei⁹ abnegantes. Et hos deuita. Ex B
his enim sunt qui penetrãt domos:
τ captiuas ducũt mulierculas oneratas
peccatis: que ducunt varijs d̃sideriis:
semper discentes τ nunq̃ ad
sciaz veritatis puenientes. Quẽadmodũ
aũt iannes τ iambres restiterũt
moysi: ita et hi resistunt veritati:
homines corrupti mente: reprobi
circa fidem: sed vltra non proficient. C
Insipientia enim eorum manifesta
erit omnibus: sicut τ illorum fuit.
Tu aũt assecutus es meam doctrinã:
istitutionẽ: ppositũ: fidẽ: lõganimitatẽ:
dilectionẽ: patientiam: persecutiones:
passiões: q̃lia mihi facta sũt antiochie
iconij: lystris: quales persecutiones
sustinui: τ ex oĩbus me eripuit
dominus. Et omnes qui pie volunt
viuere in xp̃o iesu: psecutionẽ patiẽtur.
Mali aũt hoĩes τ seductores proficient D
i peius: errãtes τ in errorẽ mittentes.
Tu vo pmane i his q̃ didicisti τ credi
ta sũt tibi: sciẽs a quo didiceris: et q:
ab ĩfãtia sacras literas nosti: q̃ te pos
sunt istruere ad salutẽ p fidem que est
in xp̃o iesu. Oĩs.n. scriptura diuinitus
ĩspirata vtilis est ad docẽdũ: ad arguẽ
dũ: ad corripiendum: ad erudiendum
in iustitia: vt perfectus sit homo dei
ad omne opus bonum instructus.
Cap.4.

Διαμαρτύρομαι οὖν ἐγὼ ἐνώπιον/τοῦ
θεοῦ καὶ/τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χρι=
στοῦ/τοῦ μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νε=
κροὺς κατὰ/τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ/τὴν βα
σιλείαν αὐτοῦ, κήρυξον/τὸν λόγον, ἐπίστη=
θι εὐκαίρως, ἀκαίρως, ἔλεγξον, ἐπιτίμησον,
παρακάλεσον ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ δι
δαχῇ. ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε/τῆς ὑγιαινού=
σης διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κα=
τὰ/τὰς ἐπιθυμίας/τὰς ἰδίας ἑαυτοῖς ἐπισω=
ρεύσουσι διδασκάλους κνηθόμενοι/τὴν ἀκο
ήν, καὶ ἀπὸ μὲν/τῆς ἀληθείας/τὴν ἀκοὴν ἀπο
στρέψουσιν, ἐπὶ δὲ/τοὺς μύθους ἐκτραπή=
σονται. σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσι, κακοπάθησον, ἔρ
γον ποίησον εὐαγγελιστοῦ,/τὴν διακονίαν
σου πληροφόρησον. ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδο
μαι, καὶ ὁ καιρὸς/τῆς ἐμῆς ἀναλύσεως ἐφέ=
στηκε./τὸν ἀγῶνα/τὸν καλὸν ἠγώνισμαι,/τὸν
δρόμον τετέλεκα,/τὴν πίστιν τετήρηκα.
λοιπὸν ἀπόκειταί μοι/ὁ/τῆς δικαιοσύνης
στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι/ὁ κύριος ἐν ἐ
κείνῃ/τῇ ἡμέρᾳ/ὁ δίκαιος κριτής. οὐ μό=
νον δὲ ἐμοί, ἀλλὰ καὶ πᾶσι/τοῖς ἠγαπη=
κόσι/τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ. σπούδασον ἐλ
θεῖν πρός με ταχέως. δημᾶς γάρ με ἐγ=
κατέλιπεν, ἀγαπήσας/τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐ=
πορεύθη εἰς θεσσαλονίκην. κρίσκης εἰς γα=
λατίαν. τίτος εἰς δαλματίαν. λουκᾶς ἐστὶ
μόνος μετ᾽ ἐμοῦ. μάρκον ἀναλαβὼν ἄγα=
γε μετὰ σεαυτοῦ, ἔστι γάρ μοι εὔχρηστος
εἰς διακονίαν. τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα εἰς ἔ
φεσον./τὸν φελόνην ὃν ἀπέλιπον ἐν τρωά=
δι παρὰ κάρπῳ ἐρχόμενος φέρε, καὶ/τὰ
βιβλία, μάλιστα/τὰς μεμβράνας. ἀλέξαν=
δρος/ὁ χαλκεὺς πολλά μοι κακὰ ἐνεδείξα=
το, ἀποδώῃ αὐτῷ/ὁ κύριος κατὰ/τὰ ἔργα αὐ
τοῦ, ὃν καὶ σὺ φυλάσσου, λίαν γὰρ ἀν=
θέστηκε/τοῖς ἡμετέροις λόγοις. ἐν/τῇ πρώ=
τῃ μου ἀπολογίᾳ οὐδείς μοι συμπαρε=
γένετο, ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον.
μὴ αὐτοῖς λογισθείη./ὁ δὲ κύριός μοι πα=
ρέστη καὶ ἐνεδυνάμωσέ με, ἵνα δι᾽ ἐμοῦ/τὸ
κήρυγμα πληροφορηθῇ, καὶ ἀκούσῃ πάν=
τα/τὰ ἔθνη, καὶ ἐρρύσθην ἐκ στόματος λέ=
οντος. καὶ ῥύσεταί με/ὁ κύριος ἀπὸ παν=
τὸς ἔργου πονηροῦ, καὶ σώσει εἰς/τὴν βα
σιλείαν αὐτοῦ/τὴν ἐπουράνιον, ᾧ/ἡ δό=
ξα εἰς/τοὺς αἰῶνας/τῶν αἰώνων. ἀμήν.
ἄσπασαι πρίσκιλλαν καὶ ἀκύλαν καὶ/τὸν
ὀνησιφόρου οἶκον. ἔραστος ἔμεινεν ἐν
κορίνθῳ, τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον ἐν μι=
λήτῳ ἀσθενοῦντα. σπούδασον πρὸ χει=
μῶνος ἐλθεῖν. ἀσπάζεταί σε εὔβου=

A Testificor coram
deo et iesu christo
qui iudicaturus est viuos et mortuos: et
per aduentum ipsius et regnum
eius: predica verbum: insta
oportune importune: argue: obsecra: incre
pa in omni patientia et doctrina.
Erit enim tempus cum sanam
doctrinam non sustinebunt: sed ad
sua desideria coaceruabunt sibi
magistros prurientes auribus: — d. Prurientes in gre. est nti. casus.
et a veritate quidem auditum auertent:
ad fabulas autem conuertentur.
Tu vero vigila: in omnibus labora: opus
B fac euangeliste: ministerium
tuum imple: sobrius esto. Ego enim iam delibor
et tempus resolutionis mee instat.
Bonum certamen certaui:
cursum consummaui: fidem seruaui.
In reliquo reposita est mihi corona iusti=
tie: quam reddet mihi dominus in illa
die iustus iudex. Non solum
autem mihi sed et his qui diligunt
aduentum eius. Festina ad me venire
cito. Demas enim me reliquit
diligens hoc seculum: et abijt
thessalonicam: crescens in galatiam:
titus in dalmatiam: lucas est
mecum solus. Marcum assume et adduc — Colo. 4. c.
C tecum: est enim mihi vtilis
in ministerium. Tychicum autem misi ephesum.
Penulam quam reliqui troade
apud carpum veniens affer tecum: et
libros: maxime autem et membranas. Alexander
erarius multa mala mihi ostendit:
reddat illi dominus secundum opera eius:
quem et tu deuita: valde enim restitit
verbis nostris. In prima
mea defensione nemo mihi affuit:
sed omnes me dereliquerunt
non illis imputetur. Dominus autem mihi astitit
et confortauit me: vt per me
D predicatio impleatur: et audiant omnes
gentes: et liberatus sum de ore leonis.
Liberabit me dominus ab omni
opere malo: et saluum faciet in regnum
suum celeste: cui gloria
in secula seculorum. Amen.
Saluta priscillam et aquilam et
onesifori domum. Erastus remansit
corinthi: trophimum autem reliqui infirmum mileti
Festina ante hyemem
venire. Salutant te eubolus

λος και πούδης και λίνος και κλαυδία και οι αδελφοί πάντες. ο κύριος ιησούς χριστός μετά του πνεύματός σου. η χάρις μεθ' υμών. αμήν.

Τέλος της προς τιμόθεον δευτέρας επιστολής.

τ pudēs τ linus τ claudia τ
fratres omnes. Dominus iesus christus cum spiritu tuo. Gratia vobiscum
Amen.

Explicit epistola btī pauli ad Timotheum secunda.

Incipit argumentum in epistolam ad Titum.

Titum commonefacit τ instruit de constitutione presbyterij τ de spirituali conuersatione et hereticis vitandis qui traditionibus iudaicis credunt: scribens ei a nicopoli.

Explicit argumentum.

Η του αγίου παύλου προς τίτον επιστολή. Cap. i.

Παύλος δούλος θεού απόστολος δε ιησού χριστού, κατά πίστιν εκλεκτών θεού και επίγνωσιν αληθείας της κατ' ευσέβειαν επ' ελπίδι ζωής αιωνίου, ην επηγγείλατο ο αψευδής θεός προ χρόνων αιωνίων, εφανέρωσε δε καιροίς ιδίοις τον λόγον αυτού εν κηρύγματι, ο επιστεύθην εγώ κατ' επιταγήν του σωτήρος ημών θεού. τίτω γνησίω τέκνω κατά κοινήν πίστιν, χάρις, έλεος, ειρήνη, από θεού πατρός και κυρίου ιησού χριστού του σωτήρος ημών. τούτου χάριν κατέλιπόν σε εν κρήτη, ίνα τα λείποντα επιδιορθώση, και καταστήσης κατά πόλιν πρεσβυτέρους ως εγώ σοι διεταξάμην. ει τις εστίν ανέγκλητος, μιάς γυναικός ανήρ, τέκνα έχων πιστά, μη εν κατηγορία ασωτείας, η ανυπότακτα. δει γαρ τον επίσκοπον ανέγκλητον είναι ως θεού οικονόμον, μη αυθάδη, μη οργίλον, μη πάροινον, μη πλήκτην, μη αισχροκερδή, αλλά φιλόξενον, φιλάγαθον, σώφρονα, δίκαιον, όσιον, εγκρατή, αντεχόμενον του κατά την διδαχήν πιστού λόγου, ίνα δυνατός η και παρακαλείν εν τη διδασκαλία τη υγιαινούση, και τους αντιλέγοντας ελέγχειν. εισί γαρ πολλοί και ανυπότακτοι, ματαιολόγοι και φρεναπάται, μάλιστα οι εκ περιτομής, ους δει επιστομίζειν, οίτινες οίκους όλους ανατρέπουσι, διδάσκοντες α μη δει, αισχρού κέρδους χάριν. είπε τις εξ αυτών ίδιος αυτών προφήτης. κρήτες αεί ψεύσται, κακά θηρία γαστέρες αργαί. η μαρτυρία αύτη εστίν αληθής δι' ην αιτίαν έλεγχε αυτούς αποτόμως, ίνα υγιαίνωσιν εν τη πίστει, μη προσέχοντες ιουδαϊκοίς μύθοις και εντολαίς ανθρώπων αποστρεφομένων την αλήθει

Incipit epistola btī pauli apostoli ad Titum. Cap. i.

Paulus seruus dei apostolus A
autē iesu christi sc̄dm fidem
electorum dei: τ agnitionē
veritatis: q̄ sc̄dm pietatē est in
spē vite eterne: quā pmisit
q̄ nō mētitur deus ante tpa secularia:
manifestauit aūt tpibus suis verbum
suū in p̄dicatione que credita est mihi
sc̄dm preceptum saluatoris nostri dei.
Tito dilecto filio sc̄dm cōez fidē: gratia τ
pax a deo patre τ B
xp̄o iesu saluatore nostro.
Huius rei gr̄a reliq̄ te crete: vt
ea q̄ desunt corrigas: τ constituas per
ciuitates p̄sbyteros: sicut τ ego disposui
tibi. Si q̄s sine crimine est vnius vxoris
vir: filios hn̄s fideles nō in accusatiōe
luxurie aut nō subditos. Oportet enim 1. Tim.3.
ep̄m sine crimie ēē sicut dei dispēsatorē
nō supbū: nō iracūdum: nō vinolentū
nō pcussorē: nō turpis lucri cupidū: sed C
hospitalē: benignū: sobriū: iustū: sctū:
cōtinētē: amplectentē eū q̄ sc̄dm doctri-
nā est fidelē sermonē: vt potens sit
exhortari in doctrina sana:
et eos q̄ cōtradicūt arguere. Sunt
enī multi ēt inobediētes vaniloqui
τ seductores: maxime qui de circūcisio
ne sūt: quos oportet redargui: q̄ vniuer
sas domos subuertūt docētes q̄ nō opz:
turpis lucri gratia. Dixit q̄dā ex illis D
ppri⁹ ipsorū ppheta. Cretenses sp̄ mē
daces: male bestie: ventres pigri. Te
stimōiū hoc verū est. Quā ob cāz increpa
illos dure vt sani sint in fide: non
intendentes iudaicis fabulis τ mādatis
hominum auersantium se a veritate. Ro.14.c.

αμ πάμτα μεμ καθαρά τοις καθαροίς, τοις δε μεμιαμέμοις και απίστοις ουδέμ καθαρόμ, αλλά μεμίαμται αυτώμ και ο μους και η συμείδησις. θεόμ ομολογούσιμ ειδέμαι, τοις δε έργοις αρμούμται, βδελυκτοί όμτες και απειθείς, και προς παμ έργομ αγαθόμ αδόκιμοι.

Cap.2.

Συ δε λάλει α πρέπει τη υγιαιμούση διδασκαλία. πρεσβύτας μηφαλίους είμαι, σεμμούς, σώφρομας, υγιαίμομτας τη πίστει, τη αγάπη, τη υπομομή. πρεσβύτιδας ωσαύτως εμ καταστήματι ιεροπρεπείς, μη διαβόλους, μη οίμω πολλώ δεδουλωμέμας, καλοδιδασκάλους, ίμα σωφρομίζωσι τας μέας φιλάμδρους είμαι, φιλοτέκμους, σώφρομας, αγμάς, οικουρούς, αγαθάς υποτασσομέμας τοις ιδίοις αμδράσιμ, ίμα μη ο λόγος του θεού βλασφημείται. τους μεωτέρους ωσαύτως παρακάλει σωφρομείμ. περί πάμτα σεαυτόμ παρεχόμεμος τύπομ καλώμ έργωμ εμ τη διδασκαλία, αδιαφθορίαμ σεμμότητα, αφθαρσίαμ, λόγομ υγιή, ακατάγμωστομ, ίμα ο εξ εμαμτίας εμτραπή μηδέμ έχωμ περί ημώμ λέγειμ φαύλομ. δούλους ιδίοις δεσπόταις υποτάσσεσθαι, εμ πάσιμ ευαρέστους είμαι, μη αμτιλέγομτας, μη μοσφιζομέμους, αλλά πίστιμ πάσαμ εμδεικμυμέμους αγαθήμ, ίμα την διδασκαλίαμ του σωτήρος ημώμ θεού κοσμώσιμ εμ πάσιμ. επεφάμη γαρ η χάρις του θεού η σωτηρίος πάσιμ αμθρώποις παιδεύουσα ημάς, ίμα αρμησάμεμοι την ασέβειαμ και τας κοσμικάς επιθυμίας, σωφρόμως και δικαίως και ευσεβώς ζήσωμεμ εμ τω μυμ αιώμι, προσδεχόμεμοι την μακαρίαμ ελπίδα και επιφάμειαμ της δόξης του μεγάλου θεού και σωτήρος ημώμ ιησού χριστού, ος έδωκεμ εαυτόμ υπέρ ημώμ, ίμα λυτρώσηται ημάς από πάσης αμομίας, και καθαρίση εαυτώ λαόμ περιούσιομ ζηλωτήμ καλώμ έργωμ. ταύτα λάλει και παρακάλει, και έλεγχε μετά πάσης επιταγής. μηδείς σου περιφρομείτω.

Cap.3.

Υπομίμμησκε αυτούς αρχαίς και εξουσίαις υποτάσσεσθαι, πειθαρχείμ, προς παμ έργομ αγαθόμ ετοίμους είμαι, μηδέμα βλασφημείμ, αμάχους είμαι, επιεικείς, πάσαμ εμδεικμυμέμους πραότητα προς πάμτας αμθρώπους. ήμεμ γαρ ποτέ και ημείς αμόητοι, απειθείς, πλαμώμεμοι, δουλεύομτες επιθυμίαις και ηδομαίς ποικίλαις, εμ κακία και φθόμω διάγομτες, στυγητοί, μισούμτες αλλήλους. ότε δε η χρηστότης και η φιλαμθρωπία επε

Omnia munda mundis: coinquinatis autem τ infidelibus nihil est mundum: sed inquinate sunt eorum τ mens τ conscientia. Confitentur se nosse deum: factis autem negant: cum sint abominati τ incredibiles τ ad omne opus bonum reprobi.

Cap.2.

Tu autem loquere que decet sanam doctrinam. A
Senes vt sobrij sint:
pudici: prudentes: sani in fide:
in dilectione: in patientia. Anus
similiter in habitu sancto: non
criminatrices: non multo vino seruientes:
bene docentes: vt prudentiam doceant.
Adolescentulas vt viros suos ament: filios
suos diligant: prudentes: castas: sobrias: B
domus curam habentes: benignas: subditas
viris suis: vt non blasphemetur verbum
dei. Iuuenes
similiter hortare vt sobrij sint. In omnibus
teipsum prebe exemplum in grauitate:
bonorum operum in doctrina: in integritate
verbum sanum irreprehensibile:
vt is qui ex aduerso est vereatur: nihil habens C
malum dicere de nobis. Seruos dominis suis subditos esse: in omnibus placentes: Ephe.6.a. Colo.3.d. 1.Pe.2.c.
non contradicentes: non fraudantes:
sed in omnibus fidem bonam ostendentes:
vt doctrinam saluatoris
nostri dei ornent in omnibus. Apparuit enim
gratia dei τ saluatoris nostri omnibus hominibus
erudiens nos: vt abnegantes
impietatem τ secularia desideria sobrie D
τ iuste τ pie viuamus in
hoc seculo: expectantes beatam
spem τ aduentum glorie magni
dei τ saluatoris nostri iesu christi:
qui dedit semetipsum pro nobis: vt nos redimeret ab omni iniquitate: τ mundaret
sibi populum acceptabilem sectatorem bonorum
operum. Hec loquere τ exhortare: et
argue cum omni imperio. Nemo te contemnat.

Cap.3.

Admone illos principibus τ potestatibus A
subditos esse: dicto obedire: ad omne
opus bonum paratos esse: neminem blasphemare: non litigiosos esse sed modestos: omnem
ostendentes mansuetudinem ad omnes homines.
Eramus enim aliquando τ nos insipientes τ increduli: errantes: seruientes desiderijs
τ voluptatibus varijs: in malitia τ inuidia agentes: odibiles: odientes inuicem.
Cum autem benignitas τ humanitas apparuit

φάνη τού σωτήρος ημών θεού, ουκ εξ έργων
τών εν δικαιοσύνη ών εποιήσαμεν ημείς,
αλλά κατά τόν αυτού έλεον έσωσεν ημάς
διά λουτρού παλιγγενεσίας και ανακαινώ
σεως πνεύματος αγίου, ού εξέχεεν εφ ημάς
πλουσίως διά ιησού χριστού τού σωτή-
ρος ημών, ίνα δικαιωθέντες τή εκείνου χάρι-
τι, κληρονόμοι γενώμεθα κατ ελπίδα ζωής
αιωνίου. πιστός ο λόγος. και περί τούτων
βούλομαι σε διαβεβαιούσθαι, ίνα φροντίζω
σι καλών έργων προΐστασθαι οι πεπιστευ-
κότες θεώ. ταύτα εστί τα καλά και ωφέλιμα
τοις ανθρώποις. μωράς δε ζητήσεις και γε-
νεαλογίας και έρεις και μάχας νομικάς πε
ριΐστασο. εισί γαρ ανωφελείς και μάταιοι. αι
ρετικόν άνθρωπον μετά μίαν και δευτέραν
νουθεσίαν παραιτού, ειδώς ότι εξέστραπ-
ται ο τοιούτος και αμαρτάνει, ών αυτοκατά
κριτος. όταν πέμψω αρτεμάν προς σε ή
τυχικόν, σπούδασον ελθείν προς με εις νι
κόπολιν, εκεί γαρ κέκρικα παραχειμάσαι. ζη
νάν τον νομικόν και απολλώ σπουδαίως
πρόπεμψον, ίνα μηδέν αυτοίς λείπη. μαν
θανέτωσαν δε και οι ημέτεροι καλών έργων
προΐστασθαι εις τας αναγκαίας χρείας, ί-
να μη ώσιν άκαρποι. ασπάζονταί σε οι μετ ε
μού πάντες. άσπασαι τους φιλούντας ημάς
εν πίστει. η χάρις μετά πάντων υμών. α-
μήν.

Τέλος της προς τίτον επιστολής.

saluatoris nostri dei: non ex operibus 1.Tim.1.c.
iustitie que fecimus nos: sed B
scdm misericordiã suam saluos nos fecit
per lauacrũ regenerationis ⁊ renouatiõis
spiritus sancti: quẽ effudit in nos
abunde per iesum christum saluatorez
nostrum: vt iustificati gratia ipsius
heredes simus scdm spem vite
eterne. Fidelis sermo est. Et de his
volo te confirmare: vt curent C
bonis operibus preesse qui credunt
deo. Hec sunt bona ⁊ vtilia
hoib9. Stultas aũt qõnes ⁊ genealogi 1.Tim.1.a.
as ⁊ contẽtiones ⁊ pugnas legis deuita.
Sunt enim inutiles ⁊ vane. Hereticũ
hominem post vnam ⁊ secundam
correptionẽ deuita: sciens qr subuersus
est q eiusmodi est ⁊ delinqt cũ sit pprio
iudicio condẽnat9. Cũ misero ad te arte
mã aut tychicũ: festina ad me venire ni D
copolim: ibi .n. statui hyemare. Zenaz
legisperitum ⁊ appollo sollicite
premitte: vt nihil illis desit. Discant
autem ⁊ nostri bonis operibus
preesse ad vsus necessarios: vt
nõ sint infructuosi. Salutant te q mecũ
sunt omnes. Saluta eos qui nos amãt
in fide. Gratia dei cũ omnibus vobis.
Amen.

Explicit epistola beati pauli ad Titũ.

Incipit argumentum in epistolam ad Philemonem.

Philemoni familiares litteras facit pro onesimo seruo eius: scribens ei ab vrbe roma d carcere per su praescriptum onesimum. Explicit argumentum.

Η του αγίου παύλου προς φιλήμονα
επιστολή. Cap. 1.
Π Αύλος δέσμιος χριστού ιησού,
και τιμόθεος ο αδελφός, φιλήμο
νι τώ αγαπητώ και συνεργώ η-
μών, και απφία τή αγαπητή, και
αρχίππω τώ συστρατιώτη η-
μών, και τη κατ οίκον σου εκκλησία. χάρις υ
μίν και ειρήνη από θεού πατρός ημών και κυ
ρίου ιησού χριστού. ευχαριστώ τώ θεώ μου
πάντοτε μνείαν σου ποιούμενος επί τών
προσευχών μου, ακούων σου την αγάπην
και την πίστιν, ήν έχεις προς τον κύρι
ον ιησούν και εις πάντας τους αγίους,
όπως η κοινωνία της πίστεως σου ενεργής
γένηται εν επιγνώσει παντός έργου αγα
θού του εν ημίν εις χριστόν ιησούν. χαράν

Incipit epistola bti pauli apostoli ad
Philemonem. Cap. 1.
Paulus vinctus christi iesu A
⁊ timothe9 frater philemõi
dilecto et adiutori nostro
⁊ appie sorori charissime et
archippo cõmilitoni nostro:
⁊ ecclie q in domo tua est. Gr̃a vobis
⁊ pax a deo patre nostro ⁊ domino
iesu christo. Gratias ago deo meo
semper memoriam tui faciens in
orõnibus meis: audiẽs charitatez tuaz
⁊ fidem quam habes in domino
iesu ⁊ in omnes sanctos:
vt communicatio fidei tue euidens
fiat in agnitione omnis operis boni
in christo iesu. Gaudium

γαρ ἔχομεν πολλήν και παράκλησιν επί
τη αγάπη σου, ότι τα σπλάγχνα των α=
γίων αναπέπαυται διά σου αδελφέ. διό
πολλήν εν χριστώ παρρησίαν έχων επιτάσ
σειν σοι το ανήκον, διά την αγάπην μάλλον
παρακαλώ, τοιούτος ων ως παύλος πρεσ=
βύτης, νυνί δε και δέσμιος ιησού χριστού.
παρακαλώ σε περί του εμού τέκνου, ον ε
γέννησα εν τοις δεσμοίς μου ονήσιμον τον
ποτέ σοι άχρηστον, νυνί δε σοι και εμοί
εύχρηστον, ον ανέπεμψα. συ δε αυτόν του
τέστι τα εμά σπλάγχνα προσλαβού. ον ε=
γώ εβουλόμην προς εμαυτόν κατέχειν, ίνα
υπέρ σου διακονή μοι εν τοις δεσμοίς του
ευαγγελίου. χωρίς δε της σης γνώμης ου
δέν ηθέλησα ποιήσαι, ίνα μη ως κατά ανάγ
κην το αγαθόν σου η, αλλά κατά εκούσιον.
τάχα γαρ διατούτο εχωρίσθη προς ώραν, ί
να αιώνιον αυτόν απέχης, ουκέτι ως δού=
λον, αλλ υπέρ δούλον αδελφόν αγαπητόν,
μάλιστα εμοί, πόσω δε μάλλον σοι και
εν σαρκί και εν κυρίω. ει ουν εμέ έχεις κοι=
νωνόν, προσλαβού αυτόν ως εμέ. ει δε τι η
δίκησε σε, η οφείλει, τούτο εμοί ελλόγει. ε
γώ παύλος έγραψα τη εμή χειρί, εγώ απο
τίσω, ίνα μη λέγω σοι ότι και σεαυτόν μοι
προσοφείλεις. ναι αδελφέ εγώ σου οναί=
μην εν κυρίω, ανάπαυσον μου τα σπλάγ=
χνα εν κυρίω. πεποιθώς τη υπακοή σου έ
γραψα σοι, ειδώς ότι και υπέρ ο λέγω ποι
ήσεις. άμα δε και ετοίμαζε μοι ξενίαν, ελπί=
ζω γαρ ότι διά των προσευχών υμών χα=
ρισθήσομαι υμίν. ασπάζονταί σε επαφράς ο
συναιχμάλωτός μου εν χριστώ, μάρκος,
αρίσταρχος, δημάς, λουκάς οι συνεργοί
μου. η χάρις του κυρίου ημών ιησού χρισ=
τού μετά του πνεύματος υμών. αμήν.

τέλος της προς φιλήμονα επισ=
τολής.

enim magnũ habui & consolationez in
charitate tua: quia viscera sanctorum
requieuerũt per te frater. Propter quod B
multã fiduciã hñs in christo iesu imperãdi
tibi qđ ad rẽ ptinet: propter charitatẽ magis
obsecro: cũ sis talis vt paulus senex:
nũc autẽ & vinctus iesu christi
obsecro te pro meo filio: quem genui
in vinculis onesimo: qui
tibi aliquñ inutilis fuit: nũc autẽ & mihi &
tibi vtilis: quẽ remisi tibi. Tu autẽ illũ vt C
mea viscera suscipe. Quem ego
volueram mecum detinere: vt
pro te mihi ministraret in vinculis
euangelij. Sine consilio autẽ tuo nihil
volui facere: vti ne velut ex necessitate
bonum tuum esset: sed voluntariuz.
Forsitã enim ideo discessit ad horã a te: vt in
eternũ illũ reciperes: iam nõ vt seruũ:
sed pro seruo charissimum fratrem:
maxime mihi: quãto autẽ magis tibi &
in carne & in dño. Si ergo habes me
sociũ: suscipe illũ sicut me. Si autẽ aliqđ
nocuit tibi: aut debet: hoc mihi imputa. E D
go paulus scripsi manu mea: ego reddã:
vt non dicã tibi quod teipsum mihi
debes. Ita frater ego te fruar
in domino: refice viscera mea
in christo. Cõfidẽs in obedientia tua scripsi
tibi: sciẽs quoniam & super id quod dico facies.
Simul & para mihi hospitiũ: nã spero
per orationes vestras donari me
vobis. Salutat te epaphras
concaptiuus meus in christo iesu: marcus
aristarchus: demas & lucas adiutores
mei. Gratia domini nostri iesu christi
cum spiritu vestro. Amen.

Explicit epistola beati pauli ad Phi
lemonem.

Incipit argumentum in epistolam ad Hebreos.

In primis dicendum est cur apostolus paulus in hac epistola scribenda non seruauerit morez suuz: vt vel vocabulum nominis sui vel ordinis describeret dignitatem. Hec causa est: quod ad eos scribens qui ex circuncisione crediderant quasi gentium apostolus et non hebreorũ: sciens quoque eorum superbiam suamque humilitatem ipse demonstrans: meritum officij sui noluit anteferre. Nam simili modo etiam iohannes apostolus propter humilitatem in epistola sua nomen suum eadem ratione non pretulit. Hanc ergo epistolam fertur apostolus ad hebreos conscriptam hebraica lingua misisse: cuius sensum et ordinẽ retinens lucas euangelista post excessũ apostoli pauli greco sermone composuit.

Explicit argumentum.

Η τού αγίου παύλου προς εβραίους
επιστολή. Cap.1.

Πολυμερώς και πολυτρόπως πά-
λαι ο θεός λαλήσας τοις πατρά
σιν εν τοις προφήταις, επ' εσχάτου
των ημερών τούτων ελάλησεν
ημίν εν υιώ, ον έθηκε κληρονόμον
πάντων, δι' ου και τους αιώνας εποίησεν.
ος ων απαύγασμα της δόξης και χαρακτήρ
της υποστάσεως αυτού, φέρων τε τα πάν
τα τω ρήματι της δυνάμεως αυτού, δι' ε-
αυτού καθαρισμόν ποιησάμενος των αμαρ-
τιών ημών, εκάθισεν εν δεξιά του θρόνου
της μεγαλωσύνης εν υψηλοίς τοσούτω κρεί
ττων γενόμενος των αγγέλων, όσω διαφο
ρώτερον παρ' αυτούς κεκληρονόμηκεν όνο-
μα. τίνι γαρ είπε ποτέ των αγγέλων, υιός
μου ει συ, εγώ σήμερον γεγέννηκά σε. και
πάλιν. εγώ έσομαι αυτώ εις πατέρα, και
αυτός έσται μοι εις υιόν. όταν δε πάλιν ει-
σαγάγη τον πρωτότοκον εις την οικουμένην
λέγει. και προσκυνησάτωσαν αυτώ πάντες
άγγελοι θεού. και προς μεν τους αγγέ-
λους λέγει. ο ποιών τους αγγέλους αυτού
πνεύματα και τους λειτουργούς αυτού πυ
ρός φλόγα. προς δε τον υιόν. ο θρόνος σου
ο θεός εις τον αιώνα του αιώνος, ράβδος
ευθύτητος η ράβδος της βασιλείας σου. η
γάπησας δικαιοσύνην, και εμίσησας ανομίαν,
διατούτο έχρισέ σε ο θεός ο θεός σου έλαι-
ον αγαλλιάσεως παρά τους μετόχους σου.
και συ κατ' αρχάς κύριε την γην εθεμελίω-
σας, και έργα των χειρών σου εισίν οι ουρα
νοί. αυτοί απολούνται, συ δε διαμένεις, και
πάντες ως ιμάτιον παλαιωθήσονται. και ω-
σεί περιβόλαιον ελίξεις αυτούς και αλλα-
γήσονται, συ δε ο αυτός ει, και τα έτη σου
ουκ εκλείψουσι. προς τίνα δε των αγγέ-
λων είρηκε ποτέ, κάθου εκ δεξιών μου, έως
αν θω τους εχθρούς σου υποπόδιον των
ποδών σου. ουχί πάντες εισί λειτουργικά
πνεύματα εις διακονίαν αποστελλόμενα, δι
ά τους μέλλοντας κληρονομείν σωτηρίαν.

Cap.2.

Διατούτο δεί περισσοτέρως ημάς προσέ
χειν τοις ακουσθείσι, μήποτε παραρρυώ
μεν. ει γαρ ο δι' αγγέλων λαληθείς λόγος
εγένετο βέβαιος, και πάσα παράβασις και
παρακοή έλαβεν ένδικον μισθαποδοσίαν,
πως ημείς εκφευξόμεθα τηλικαύτης αμελή
σαντες σωτηρίας. ήτις αρχήν λαβούσα λα-
λείσθαι διά του κυρίου υπό των ακουσάν-
των, εις ημάς εβεβαιώθη, συνεπιμαρτυρούν-

Incipit epistola beati pauli apl̄i ad
Hebreos. Cap.1.

Multipharie multisq; modis A
olim deus loquēs patribus
in pphetis: nouissime
diebus istis locutus
est nobis i filio: quē cōstitu
vniuersorū: p quē fecit ⁊ se ⌊it heredē
cula. Qui cū sit splēdor glorie ⁊ figura Sap.7.
substantie eius: portansq; omnia Eccl.47.a
verbo virtutis sue:
purgationem peccatorum faciens:
sedet ad dexteram B
maiestatis in excelsis: tanto melior
angelis effectus: quanto differentius
pre illis nomen hereditauit.
Cui enim dixit aliqñ angelorum: filius Luc.3.c
meus es tu: ego hodie genui te. Et ps.2. 2.Reg.7.c
rursum. Ego ero illi in patrem: ⁊
ipse erit mihi in filiū. Et cū iterū itro
ducit primogenitum in orbem terre: C
dicit. Et adorent eum omnes Psal.96.
angeli dei. Et ad angelos quidem
dicit. Qui facit angelos suos ps.103.
spūs: ⁊ ministros suos flāmam ignis.
Ad filium autem. Thronus tuus ps.44.
deus in seculum seculi: virga
equitatis virga regni tui. Dilexisti
iustitiā ⁊ odisti iniquitatem:
propterea vnxit te deus deus tuus oleo
exultationis pre participibus tuis.
Et tu in principio dñe terram fundasti: ps.101.
⁊ opera manuū tuarum sunt celi. D
Ipsi peribūt: tu autem permanebis: ⁊
oēs vt vestimentum veterascēt. Et velut
amictū mutabis eos ⁊ mutabuntur:
tu autem idem ipse es: ⁊ anni tui
non deficient. Ad quem autē angelorum
dixit aliqñ: sede a dextris meis: quoad ps.109.
usq; ponā inimicos tuos scabellum
pedū tuorū. Nōne oēs sunt administra
torij spiritus in ministeriū missi: pp eos
qui hereditatem capiunt salutis.

Cap.2.

Propterea abūdātius oportet obseruare A
nos ea q audiuimus: ne forte peref
fluamus. Si enim q p angelos dictus ē ser
mo: factus est firmus: ⁊ si ōis puaricatio ⁊
inobediētia accepit iustā mercedis retri
butionē: quō nos effugiemus si tātā negle
xerimus salutē. Que cū initiū accepisset
enarrādi per dñm: ab eis qui audierūt:
in nos cōfirmata est: contestante Mar.16.A

τος τοῦ θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασι καὶ ποι-
κίλαις δυνάμεσι, καὶ πνεύματος ἁγίου με-
ρισμοῖς κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν. οὐ γὰρ
ἀγγέλοις ὑπέταξε τὴν οἰκουμένην τὴν μέλ-
λουσαν περὶ ἧς λαλοῦμεν. διεμαρτύρατο
δέ πού τις λέγων. τί ἐστιν ἄνθρωπος ὅτι
μιμνήσκῃ αὐτοῦ, ἢ υἱὸς ἀνθρώπου ὅτι ἐ-
πισκέπτῃ αὐτόν. ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ
τι παρ' ἀγγέλους, δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφά-
νωσας αὐτόν, καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ
ἔργα τῶν χειρῶν σου, πάντα ὑπέταξας ὑ-
ποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. ἐν γὰρ τῷ ὑπο-
τάξαι αὐτῷ τὰ πάντα, οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ
ἀνυπότακτον. νῦν δὲ οὔπω ὁρῶμεν αὐτῷ
τὰ πάντα ὑποτεταγμένα. τὸν δὲ βραχύ τι
παρ' ἀγγέλους ἠλαττωμένον βλέπομεν ἰη-
σοῦν διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου δόξῃ καὶ
τιμῇ ἐστεφανωμένον, ὅπως χάριτι θεοῦ ὑ-
πὲρ παντὸς γεύσηται θανάτου. ἔπρεπε γὰρ
αὐτῷ δι' ὃν τὰ πάντα καὶ δι' οὗ τὰ πάντα
πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα τὸν
ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημά-
των τελειῶσαι. ὅ τε γὰρ ἁγιάζων καὶ οἱ ἁγια-
ζόμενοι ἐξ ἑνὸς πάντες. δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐ-
παισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν λέ-
γων. ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελ-
φοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε. καὶ
πάλιν. ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ' αὐτῷ, καὶ
πάλιν ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία ἅ μοι ἔδω-
κεν ὁ θεός. ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία κεκοινώνηκε
σαρκὸς καὶ αἵματος, καὶ αὐτὸς παραπλησί-
ως μετέσχε τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανά-
του καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θα-
νάτου, τουτέστι τὸν διάβολον, καὶ ἀπαλλά-
ξῃ τούτους ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παν-
τὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας. οὐ γὰρ
δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρ-
ματος ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται. ὅθεν ὤφειλε
κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα
ἐλεήμων γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ
πρὸς τὸν θεόν, εἰς τὸ ἱλάσκεσθαι τὰς ἁμαρ-
τίας τοῦ λαοῦ. ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς
πειρασθείς, δύναται τοῖς πειραζομένοις βοη-
θῆσαι.

Cap. 3.

Ὅθεν ἀδελφοὶ ἅγιοι κλήσεως ἐπουρανίου
μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον
καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν ἰησοῦν
χριστὸν πιστὸν ὄντα τῷ ποιήσαντι αὐτόν,
ὡς καὶ μωϋσῆς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.
πλείονος γὰρ δόξης οὗτος παρὰ μωϋσῆν
ἠξίωται, καθόσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴ-
κου ὁ κατασκευάσας αὐτόν. πᾶς γὰρ οἶκος
κατασκευάζεται ὑπό τινος. ὁ δὲ τὰ πάντα

deo signis ⁊ portentis ⁊ variis
virtutibꝰ: ⁊ spūs sancti distributionibus
fm̄ suam voluntatem. Non enim
āgelis subiecit deus orbem terre futuꝝ B
de quo loquimur. Testatus est
aūt i quodā loco qs dicēs. Quid ē hō ꝙ Ps. 8.
memor es eius: aut filiꝰ hoīs qm̄ visi-
tas eū? Minuisti eum paulominus
ab angelis: gloria ⁊ honore coronasti
euꝫ: ⁊ constituisti eum super
opa manuū tuarū: oīa subiecisti sub
pedibus eiꝰ. In eo ei ꝙ oīa ei subiecit:
nihil dimisit non subiectum ei.
Nūc autem necdum videmus Phili. 2. a.
oīa subiecta ei. Eū autem qui modico
ꝗ̄ angeli minoratꝰ est videmus iesum
pp̄ passionē mortis gloria ⁊ C
honore coronatuꝫ: vt gratia dei pro
oībus gustaret mortem. Decebat enim
eum pp̄ quem omnia ⁊ per quē oīa:
qui multos filios in gloriaꝫ adduxerat:
autorem salutis eorum per passioneꝫ
ꝯsummari. Qui eni sanctificat ⁊ qui
sctificāt ex vno oēs. Propter quā cāꝫ
nō ꝯfunditur fratres eos vocare dicēs.
Nunciabo nomen tuum fratribus Psal. 21. 2 Par. 18. b.
meis in medio ecclesie laudabo te. Et
iterum. Ego ero fidens in euꝫ. Et
iteꝝ. Ecce ego ⁊ pueri mei quos dedit Esaie. 8. d
mihi deus. Qr ergo pueri cōicauerunt D
carni ⁊ sanguini: ⁊ ipse similiter
participauit eisdem: vt per morteꝫ Ose. 13. d.
destrueret eū q̄ habebat mortis
imperiū: id est diabolū: ⁊ liberaret
eos qui timore mortis per totam
vitā obnoxii erant seruituti. Nusq̄ enim
angelos apprehendit: sed semen
abrae apprehendit. Vñ debuit
per omnia fratribus similari: vt
misericors fieret ⁊ fidelis pontifex
ad deū: vt repropitiaret delicta
populi. In eo enim in quo passus ē ipe
⁊ tēptatus: potēs est ⁊ eis q̄ tēptant au-
xiliari.

Cap. 3.

Unde frēs sancti vocationis celestis A
participes ꝯsiderate aplm̄
⁊ pontificē cōfessionis nostre iesuꝫ:
qui fidelis est ei qui fecit illuꝫ:
sicut ⁊ moyses in omni domo eius.
Amplioris ei glorie iste pre moyse di-
gnꝰ hitꝰ ē ꝗ̄to ampliorē honorē hꝫ domꝰ
q̄ fabricauit illaꝫ. Oīs nāqꝫ domus
fabricat ab aliquo. Qui autem omnia

κατασκευάσας θεός. καὶ μωυσής μὲν πιστός
ἐν ὅλω τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ὡς θεράπων εἰς
μαρτύριον τῶν λαληθησομένων. Χριστός
δὲ ὡς υἱός ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, οὗ οἶκος
ἐσμὲν ἡμεῖς ἐάνπερ τὴν παρρησίαν καὶ τὸ καύ
χημα τῆς ἐλπίδος μέχρι τέλους βεβαίαν κα
τάσχωμεν. διό καθὼς λέγει τὸ πνεῦμα τὸ
ἅγιον. σήμερον ἐάν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκού
σητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς
ἐν τῷ παραπικρασμῷ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ
πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὗ ἐπείρασάν με
οἱ πατέρες ὑμῶν, ἐδοκίμασάν με καὶ εἶδον
τὰ ἔργα μου τεσσαράκοντα ἔτη. διό προσ-
ώχθισα τῇ γενεᾷ ἐκείνῃ, καὶ εἶπα ἀεί πλα-
νῶνται τῇ καρδίᾳ. αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν
τὰς ὁδούς μου, ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου
εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου.
βλέπετε ἀδελφοί μήποτε ἔσται ἔν τινι ὑ-
μῶν καρδία πονηρά ἀπιστίας ἐν τῷ ἀπο-
στῆναι ἀπὸ θεοῦ ζῶντος, ἀλλὰ παρακαλεῖ-
τε ἑαυτούς καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν, ἄχρις οὗ τὸ
σήμερον καλεῖται, ἵνα μὴ σκληρυνθῇ ἐξ ὑ-
μῶν τις ἀπάτῃ τῆς ἁμαρτίας. μέτοχοι γὰρ
γεγόναμεν τοῦ Χριστοῦ, ἐάνπερ τὴν ἀρχὴν
τῆς ὑποστάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν κα
τάσχωμεν, ἐν τῷ λέγεσθαι σήμερον ἐάν τῆς
φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς
καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ.
τινὲς γὰρ ἀκούσαντες παρεπίκραναν, ἀλλ᾽
οὐ πάντες οἱ ἐξελθόντες ἐξ αἰγύπτου διά
μωυσέως. τίσι δὲ προσώχθισε τεσσαράκον-
τα ἔτη, οὐχὶ τοῖς ἁμαρτήσασιν, ὧν τὰ κῶ
λα ἔπεσον ἐν τῇ ἐρήμῳ. τίσι δὲ ὤμοσε μὴ εἰ
σελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ εἰ μή
τοῖς ἀπειθήσασι. καὶ βλέπωμεν ὅτι οὐκ ἠδυ
νήθησαν εἰσελθεῖν δι᾽ ἀπιστίαν. Cap. 4.

Φοβηθῶμεν οὖν μήποτε καταλειπομένης ἐ
παγγελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν
αὐτοῦ, δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκέναι. καὶ
γάρ ἐσμεν εὐηγγελισμένοι καθάπερ κἀκεῖνοι,
ἀλλ᾽ οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκεί
νους, μὴ συγκεκραμένους τῇ πίστει τοῖς ἀ-
κούσασιν. εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς τὴν κατάπαυ
σιν οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἴρηκεν. ὡς ὤμο
σα ἐν τῇ ὀργῇ μου εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν
κατάπαυσίν μου. καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ κα
ταβολῆς κόσμου γενηθέντων εἴρηκε γάρ που
περί τῆς ἑβδόμης οὕτως. καὶ κατέπαυσεν ὁ
θεός ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν
ἔργων αὐτοῦ. καὶ ἐν τούτῳ πάλιν. εἰ εἰσε
λεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. ἐπεί οὖν
ἀπολείπεται τινάς εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν καὶ οἱ

Qui autē oīa creauit deus ē. Et moyses Num.12.a
quidē fidelis erat i tota domo ei9 tanq̄
famul9 in testimoniū eoꝝ q̄ dicēda erāt. B
Xp̄s vero tanq̄ fili9 i domo sua. Que
dom9 sum9 nos: si fiduciam et gloriam
spei vsq̄ ad finē firmā retineamus.
Quapropter sicut dicit spiritus
sanctus. Hodie si vocē eius audieritis Ps.94.
nolite obdurare corda vestra sicut
in exacerbatione: s̄m diem
tēptatiōis i d'serto: vbi tēptauerūt me
patres vestri: probauerunt et viderūt
opa mea q̄dragita ānis. Propter qd' C
isensus fui gn̄ationi huic: et dixi sp̄ er
rāt corde. Ipsi autem nō cognouerunt Ps.94.
vias meas: quibus iuraui in ira mea
si introibunt in requiem meam.
Uidete frēs: ne forte sit in aliquo vr̄m
cor malū incredulitatis discedendi
a deo viuo. Sed adhortamini
vosmetipsos per singulos dies: donec
hodie cognomiat: vt nō obdurec quis
ex vobis fallacia peccati. Participes ei
christi effecti sumus: si tamen initium
substātie ei9 vsq̄ ad finē firmū retinea- D
m9: dum dicitur hodie si
vocē eius audieritis: nolite obdurare
corda vr̄a quēadmodū i illa exacerba-
tione. Quidā enī audiētes exacerbaue
rūt: sed nō vniuersi q̄ pfecti sunt ab egy-
pto p moysē. Quib9 autē infēsus est qua
draginta annis: nōne illis q̄ peccaue-
rūt: quorū cadauera pstrata sunt in de
serto? Quib9 āt iurauit nō itroire i reqē
ipi9 nisi illis q̄ increduli fuerūt? Et vi
dem9 q2 nō potuerūt introire in requiē ip
sius propter incredulitatem. Cap. 4.

Timeam9 ergo ne forte relicta pol A
licitatione introeundi in requiem
ei9: existimet aliq̄s ex nobis deesse. Et
enī et nobis nūciatū ē quēadmodū et illis:
sed non profuit illis sermo auditus
non admixtis fidei ex his q̄ audierūt.
Ingrediemur enim in requiem
q̄ credim9: quēadmodū dixit. Sicut
iuraui in ira mea si introibunt in
requiē meā. Et q̄dē opibus ab istitutōe
mūdi pfectis: dixit enī in quodā loco
de die septima sic. Et requieuit Gen.2.a B
deus die septima ab omnibus
opibus suis. Et in isto rursus. Si itroi
būt in requiē meā. Quoniam ergo
superest introire quosdam in illam: et Infra 10.c

πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι
ἀπείθειαν, πάλιν τινὰ ὁρίζει ἡμέραν σήμε=
ρον ἐν δαυὶδ λέγων μετὰ τοσοῦτον χρόνον
καθὼς εἴρηται. σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐ=
τοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας
ὑμῶν. εἰ γὰρ αὐτὸς ὁ ἰησοῦς κατέπαυσεν,
οὐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡ=
μέρας. ἄρα ἀπολείπεται σαββατισμὸς τῷ λα
ῷ τοῦ θεοῦ. ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατά=
παυσιν αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ
τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ
θεός. σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκεί=
νην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑ
ποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας. ζῶν γὰρ ὁ
λόγος τοῦ θεοῦ καὶ ἐνεργὴς καὶ τομώτερος
ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον, καὶ διϊκ=
νούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς τε καὶ πνεύ
ματος ἁρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς
ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας. καὶ οὐκ ἔσ
τι κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ, πάντα δὲ
γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς
αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος. ἔχοντες οὖν
ἀρχιερέα μέγαν διεληλυθότα τοὺς οὐρα=
νοὺς ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, κρατῶμεν
τῆς ὁμολογίας. οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ
δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡ=
μῶν, πεπειραμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοι
ότητα χωρὶς ἁμαρτίας. προσερχώμεθα οὖν
μετὰ παρρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵ
να λάβωμεν ἔλεον, καὶ χάριν εὕρωμεν εἰς εὔ
καιρον βοήθειαν. Cap. 5.

Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβα=
νόμενος, ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ
πρὸς τὸν θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ
θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν, μετριοπαθεῖν δυνά
μενος τοῖς ἀγνοοῦσι καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ
καὶ αὐτὸς περίκειται ἀσθένειαν, καὶ διὰ ταύ
την ὀφείλει καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτω καὶ
περὶ ἑαυτοῦ προσφέρειν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν.
καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμήν, ἀλ
λὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ καθάπερ καὶ ἀ
αρών. οὕτω καὶ ὁ χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐ=
δόξασε γενηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ λαλήσας
πρὸς αὐτόν υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον
γεγέννηκά σε. καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει. σὺ
ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν μελχι=
σεδέκ. ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ
δεήσεις τε καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμε=
νον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου μετὰ κραυγῆς
ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων προσενέγκας, καὶ εἰσα
κουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας. καίπερ ὢν υἱός
ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθε τὴν ὑπακοήν, καὶ τε=
λειωθεὶς ἐγένετο τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ

hi quibꝰ prioribꝰ ãnũciatũ ẽ: nõ itroierũt
ꝑp icredulitatẽ: iterũ termiat diẽ quãdã
hodie i dauid dicẽdo post tãtũ tẽpoꝛ:
sicut supra dictũ ẽ. Hodie si vocẽ eiꝰ
audieritis: nolite obdurare corda
vestra. Nã si eis iesus requiẽ pstitisset
nũquã de alia loqueret post hac diẽ.
Itaqz relinquitur sabbatismus populo
dei. Qui enim ingressus est in requiem C
eius: etiam ipse requieuit ab
operibus suis: sicut ⁊ a suis
deus. Festinemꝰ ergo ingredi in illam
requiẽ: vt ne in idipsum quis incidat
icredulitatis exẽplũ. Viuus est enim
sermo dei ⁊ efficax ⁊ penetrabilioꝛ
oĩ gladio ancipiti: ⁊ pertingens
vsqz ad diuisionẽ aĩe ac spũs: cõpagum
quoqz ac medullarum: ⁊ discretoꝛ
cogitationũ ⁊ itẽtionũ cordis. Et nõ ẽ D
vlla creatura inuisibilis i ɔspectu eiꝰ: oĩa Eccle.15.d.
nuda ⁊ aperta sunt oculis [quãt Ps.33. Infra.8.a.
eius: ad quẽ nobis sermo. Hñtes ergo Ro.8.b.
pontificẽ magnum qui penetrauit celos 1.Cor.12.b 1.Io.3.c.
iesum filiũ dei: teneamus spei nostre Ephe.1.b.
ɔfessionẽ. Nõ ei habemꝰ põtificẽ q nõ
possit cõpati ifirmitatibus nostris:
tẽptatũ ãt ꝑ oĩa p similitudine
absqz peccato. Adeamus ergo
cum fiducia ad thronũ gratie eius: vt
miaz ɔseq̃mur: ⁊ grãm inueniamus in
auxilio opoꝛtuno. Cap. 5.

Omnis nãqz põtifex ex hoĩbꝰ assũ= A
ptꝰ p hoĩbus ɔstituit in his q sunt
ad deuz: vt offerat dona ⁊
sacrificia p pctĩs. Qui cõdolere possit
his qui ignoꝛant ⁊ errant: quoniaz
⁊ ipe circũdatꝰ ẽ ifirmitate: ⁊ ppterea
dz quẽadmodũ pro populo: ita etiaz ⁊
pro semetipso offerre pro peccatis.
Nec quisq̃ sumit sibi honoꝛem: sed
qui vocatur a deo tanq̃ aaron.
Sic ⁊ xp̃s nõ semetipsum clarificauit
vt pontifex fieret: sed qui locutus est
ad eum filius meꝰ es tu: ego hodie Ps.2.
genui te. Quẽadmodũ ⁊ i alio loco di B
cit. Tu es sacerdos i eternũ sꝫ oꝛdinez Ps.109.
melchisedech. Qui in diebꝰ carnis sue
p̃ces supplicationesqz ad euz q possit
illũ saluũ facere a moꝛte cũ clamoꝛe
valido ⁊ lachrymis offerẽs: exauditus ẽ
p sua reuerẽtia. Et quidẽ cũ esset filius
dei: didicit ex his q̃ passus ẽ obediẽtiã:
⁊ ɔsumatꝰ factꝰ ẽ oibꝰ obtẽperãtibꝰ si

πάσιν αίτιος σωτηρίας αιωνίου προσάγορευ
θείς υπό του θεού αρχιερεύς, κατά την τάξιν
μελχισεδέκ. περί ου πολύς ημίν ο λόγος
και δυσερμήνευτος λέγειν, επεί νωθροί γε=
γόνατε ταις ακοαίς. και γαρ οφείλοντες εί=
ναι διδάσκαλοι διά τον χρόνον, πάλιν χρεί
αν έχετε του διδάσκειν υμάς τίνα τα στοι=
χεία της αρχής των λογίων του θεού, και
γεγόνατε χρείαν έχοντες γάλακτος και ου
στερεάς τροφής. πας γαρ ο μετέχων γάλα
κτος άπειρος λόγου δικαιοσύνης, νήπιος γαρ
εστί. τελείων δε εστίν η στερεά τροφή, των
διά την έξιν τα αισθητήρια γεγυμνασμένα
εχόντων προς διάκρισιν καλού τε και κα=
κού. Cap. 6.

Διό αφέντες τον της αρχής του Χρισ=
τού λόγον, επί την τελειότητα φερώμε
θα, μη πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι με
τανοίας από νεκρών έργων και πίστεως επί
θεόν, βαπτισμών διδαχής, επιθέσεως τε χει
ρών, αναστάσεως τε νεκρών και κρίματος αι
ωνίου. και τούτο ποιήσομεν, εάνπερ επιτρέ
πη ο θεός. αδύνατον γαρ τους άπαξ φωτισ=
θέντας γευσαμένους τε της δωρεάς της επου
ρανίου, και μετόχους γενηθέντας πνεύμα=
τος αγίου, και καλόν γευσαμένους θεού ρή
μα, δυνάμεις τε μέλλοντος αιώνος, και πα
ραπεσόντας, πάλιν ανακαινίζειν εις μετάνοιαν,
ανασταυρούντας εαυτοίς τον υιόν του θε=
ού και παραδειγματίζοντας. γη γαρ η πι=
ούσα τον επ αυτής πολλάκις ερχόμενον υε
τόν, και τίκτουσα βοτάνην εύθετον εκείνοις
δι ους και γεωργείται, μεταλαμβάνει ευλο
γίας από του θεού, εκφέρουσα δε ακάνθας
και τριβόλους αδόκιμος και κατάρας εγγύς
ης το τέλος εις καύσιν. πεπείσμεθα δε πε
ρί υμών αγαπητοί τα κρείσσονα και εχόμε=
να σωτηρίας, ει και ούτω λαλούμεν. ου γαρ
άδικος ο θεός επιλαθέσθαι του έργου υ=
μών, και του κόπου της αγάπης ης ενεδεί=
ξασθε εις το όνομα αυτού, διακονήσαντες
τοις αγίοις και διακονούντες. επιθυμούμεν
δε έκαστον υμών την αυτήν ενδείκνυσθαι
σπουδήν προς την πληροφορίαν της ελπί
δος άχρι τέλους, ίνα μη νωθροί γένησθε, μι
μηταί δε των διά πίστεως και μακροθυμί=
ας κληρονομούντων τας επαγγελίας. τω
γαρ αβραάμ επαγγειλάμενος ο θεός, επεί
κατ ουδενός είχε μείζονος ομόσαι, ώμοσε
καθ εαυτού λέγων. ημήν ευλογών ευλο=
γήσω σε, και πληθύνων πληθυνώ σε, και ού
τω μακροθυμήσας επέτυχε της επαγγελί=
ας. άνθρωποι μεν γαρ κατά του μείζονος ο=

bi: causa salutis eterne: appellatus
a deo pontifex iuxta ordinem Sermo C
melchisedech. De quo nobis grandis
& ininterp̄tabilis ad dicēdū: qm̄ ībecilles
facti estis ad audiēdū. Etenī cū deberetis
magistri eē ꝑꝑ tēpus: rursū īdige
tis vt vos doceamini q̄ sint elementa
exordij sermonum dei: & D
facti estis quibus lacte opus sit: non
solido cibo. Omis enī qui lactis est ꝑti=
ceps: expers ē sermonis iustitie: paruulꝰ
enī est. Perfectorū aūt est solidꝰ cibꝰ:
eorū q̄ pro ipsa ꝯsuetudine exercitatos
habent sensus ad discretionē boni ac
mali. Cap. 6.

Quapꝑ īternittētes inchoatiōis xp̄i A
sermonē: ad ꝑfectionem feramur:
nō rursū iaciētes fūdamentū penitētie Infra.10.d
ab operibus mortuis & fidei ad
deū: baptismatū doctrie: īpōnis quoq;
manuū: ac resurrectiōis mortuoꝝ: et iu
dicij eterni. Et hoc faciemus si q̄dē ꝑ
miserit deꝰ. Impossibile enī ē eos q̄ se=
mel sunt illumiati: gustauerūt ēt donū
celeste: & participes facti sunt spiritus
sc̄ti: gustauerūt nihilominꝰ bonū dei v̄
bū v̄tutesq; seculi vēturi: & ꝓlapsi sū:
rursus renouari ad penitentiam:
rursū crucifigētes sibimetipsis filiū dei B
& ostentui habentes. Terra enim
sepe venientem sup se bibens imbrem
& germinans herbā oportunam illis
a quibus colitur: accipit benedictionē
a deo: ꝓferens aūt spinas
ac tribulos reproba est & maledicto ꝓxi
ma: cuiꝰ ꝯsūmatio ī ꝯbustionē. Cōfidi
mꝰ aūt de vobis dilectissimi meliora & vi
ciniora saluti: tā etsi ita loq̄mur. Nō enī
iniustꝰ deꝰ vt obliuiscat̄ opis v̄ri
& dilectionis quam ostendistis
in nomine ipsius: qui ministrastis C
sanctis & ministratis. Cupimus
aūt vnūquēq; vestrum eandē ostētare
sollicitudinem ad expletionem spei
vsq; ī finē: vt nō segnes efficiamini: ve
rū imitatores eorum qui fide & patiētia
hereditabunt promissiones.
Abrae nāq; promittens deus: quoniā
neminē habuit ꝑ quē iuraret maiorē: iu
rauit ꝑ semetipsū dicēs. Nisi bn̄dicēs bn̄ Gene.22.c.
dicā te: & multiplicās m̄ltiplicabo te: &
sic lōganimiter ferens adeptꝰ est repro
missionē. Homines enī ꝑ maiorē sui iurant

μνύουσι, καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὅρκος. ἐν ᾧ περισσότερον βουλόμενος ὁ θεὸς ἐπιδεῖξαι τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ, ἐμεσίτευσεν ὅρκῳ, ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι θεὸν ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος, ἣν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν, καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος, ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα. Cap. 7.

Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισεδὲκ βασιλεὺς Σαλὴμ ἱερεὺς τοῦ θεοῦ ὑψίστου, ὁ συναντήσας Ἀβραὰμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων, καὶ εὐλογήσας αὐτόν, ᾧ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν Ἀβραάμ. πρῶτον μὲν ἑρμηνευόμενος βασιλεὺς δικαιοσύνης, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς Σαλήμ, ὅ ἐστι βασιλεὺς εἰρήνης, ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος ἔχων, ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ, μένει ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές, ἐν ᾧ ὅτι καὶ τοῦ Ἀβραὰμ προετιμήθη. θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος, ᾧ καὶ δεκάτην Ἀβραὰμ ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ πατριάρχης. καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν Λευὶ τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες, ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τουτέστι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθότες ἐκ τῆς ὀσφύος Ἀβραάμ. ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ αὐτῶν δεδεκάτωκε τὸν Ἀβραάμ, καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκε. χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται. καὶ ὧδε μὲν δεκάτας ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι λαμβάνουσιν, ἐκεῖ δὲ μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ. καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν διὰ Ἀβραὰμ καὶ Λευὶ ὁ δεκάτας λαμβάνων δεδεκάτωται. ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τοῦ πατρὸς ἦν ὅτε συνήντησεν αὐτῷ ὁ Μελχισεδέκ. εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευιτικῆς ἱερωσύνης ἦν, ὁ λαὸς γὰρ ἐπ' αὐτῇ νενομοθέτητο, τίς ἔτι χρεία κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρὼν λέγεσθαι. μετατιθεμένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης, ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται. ἐφ' ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα, φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκεν, ἀφ' ἧς οὐδεὶς προσέσχηκε τῷ θυσιαστηρίῳ. πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ Ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ κύριος ἡμῶν, εἰς ἣν φυλὴν οὐδὲν περὶ ἱε-

et omnis controversie eorum finis ad confirmationem est iuramentum. In quo abundantius volens deus ostendere pollicitationis heredibus immobilitatem consilii sui: interposuit iusiurandum: ut per duas res immobiles quibus impossibile est mentiri deum: fortissimum solatium habeamus: qui confugimus ad tenendam propositam spem: quam sicut anchoram habemus anime tutam ac firmam: et incedentem usque ad interiora velaminis: ubi precursor pro nobis introivit Iesus secundum ordinem melchisedech: pontifex factus in eternum. Cap. 7. D

Hic enim melchisedech rex salem sacerdos dei summi qui obviavit abrahe regresso a cede regum: et benedixit ei: cui et decimas omnium divisit abraam: primum quidem qui interpretatur rex iustitie: deinde autem et rex salem: quod est rex pacis: sine patre: sine matre: sine genealogia: neque initium dierum neque finem vite habens: assimilatus autem filio dei manens sacerdos in perpetuum. Intuemini autem quantus sit hic: cui et decimas dedit de precipuis abraam patriarcha. Et quidem de filiis levi sacerdotium accipientes: mandatum habent decimas sumere a populo secundum legem: id est a fratribus suis: quamquam et ipsi exierint de lumbis abrahe. Cuius autem generatio non annumeratur in eis: decimas sumpsit ab abraam: et hunc qui habebat repromissiones benedixit. Sine ulla autem contradictione quod minus est a meliore benedicitur. Et hic quidem decimas morientes homines accipiunt: ibi autem contestatur quia vivit. Et ut ita dictum sit: per abraam et levi qui decimas accepit: decimatus est. Adhuc enim in lumbis patris erat: quando obviavit ei melchisedech. Si ergo consummatio per sacerdotium leviticum erat: populus enim sub ipso legem accepit: quid adhuc necessarium fuit secundum ordinem melchisedech alium surgere sacerdotem: et non secundum ordinem aaron dici? Translato enim sacerdotio: necesse est ut et legis translatio fiat. In quo enim hec dicuntur: de alia tribu est: de qua nullus altario presto fuit. Manifestum est enim quod ex iuda ortus sit dominus noster: in qua tribu nihil de sacerdotio

A Gene. 14. d
B
C

ρωσύνης μωϋσῆς ἐλάλησε, καὶ περισσότε-
ρον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ κατὰ τὴν ὁμοιό-
τητα μελχισεδὲκ ἀνίσταται ἱερεὺς ἕτερος, ὃς
οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκικῆς γέγονεν,
ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου.
μαρτυρεῖ γὰρ ὅτι σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶ-
να κατὰ τὴν τάξιν μελχισεδέκ. ἀθέτησις μὲν
γὰρ γίνεται προαγούσης ἐντολῆς διὰ τὸ
αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές. οὐδὲν γὰρ ἐ-
τελείωσεν ὁ νόμος. ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείττο-
νος ἐλπίδος δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ θεῷ, καὶ κα-
θόσον οὐ χωρὶς ὁρκωμοσίας. οἱ μὲν γὰρ
χωρὶς ὁρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες. ὁ
δὲ μετὰ ὁρκωμοσίας διὰ τοῦ λέγοντος
πρὸς αὐτόν. ὤμοσε κύριος καὶ οὐ μεταμε-
ληθήσεται, σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν
τάξιν μελχισεδέκ. κατὰ τοσοῦτον κρείττο-
νος διαθήκης γέγονεν ἔγγυος ἰησοῦς. καὶ οἱ
μὲν πλείονές εἰσι γεγονότες ἱερεῖς, διὰ τὸ
θανάτῳ κωλύεσθαι παραμένειν, ὁ δὲ διὰ τὸ
μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀπαράβατον ἔ-
χει τὴν ἱερωσύνην. ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ
παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους δι'
αὐτοῦ τῷ θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ὑπερεντυ-
γχάνειν αὐτῶν. τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν ἔπρεπεν
ἀρχιερεύς, ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχω-
ρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλό-
τερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος. ὃς οὐκ ἔχει
καθ' ἡμέραν ἀνάγκην, ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς,
πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσί-
ας ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ. τοῦτο
γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ ἑαυτὸν ἀνενέγκας. ὁ
νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν ἀρχιερεῖς
ἔχοντας ἀσθένειαν, ὁ λόγος δὲ τῆς ὁρκωμο-
σίας τῆς μετὰ τὸν νόμον υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα
τετελειωμένον. Cap. 8.

Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις. τοιοῦ-
τον ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δε-
ξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς
οὐρανοῖς τῶν ἁγίων λειτουργός, καὶ τῆς
σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν ὁ κύριος καὶ
οὐκ ἄνθρωπος. πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ
προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται.
ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ προ-
σενέγκῃ. εἰ μὲν γὰρ ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν ἦν ἱε-
ρεύς, ὄντων τῶν ἱερέων τῶν προσφερόντων
κατὰ τὸν νόμον τὰ δῶρα, οἵτινες ὑποδείγ-
ματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσι τῶν ἐπουρανίων.
καθὼς κεχρημάτισται μωϋσῆς μέλλων ἐπι-
τελεῖν τὴν σκηνήν. ὅρα γάρ φησι ποιήσεις πάν-
τα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ
ὄρει. νυνὶ δὲ διαφορωτέρας τέτυχε λει-
τουργίας, ὅσῳ κρείττονός ἐστι διαθήκης μεσί-

moyses locutus est. Et amplius
adhuc manifestũ est: si ƀm similitudinẽ
melchisedech exurgat alius sacerdos: q̇
nõ ƀm legẽ mandati carnalis fact⁹ est:
sed ƀm virtutem vite insolubilis.
Cõtestat̃ ei: qm̃ tu es sacerdos ĩ eter-
nũ ƀƺ ordinẽ melchisedech. Reprobatio
fit precedentis mandati: ꝓpter quidẽ
ĩfirmitatẽ ei⁹ ⁊ ĩutilitatẽ. Nihil ei ad ꝑ
fectũ adduxit lex. Introductio vero me
lioris spei ꝑ quã ꝓximam⁹ ad deũ. Et
quãtũ est: nõ sine iureiurãdo: Alij q̇dẽ
sine iureiurãdo sacerdotes fcti sũt. Hic
aũt cũ iureiurando per eum qui dixit
ad illũ. Iurauit dñs ⁊ nõ penitebit eũ: Ps. 109.
tu es sacerdos in eternum
In tantum melioris testamenti D
sponsor factus est iesus. Et alij
q̇dẽ plures facti sũt sacerdotes: idcirco
ꝙ morte ꝓhiberẽtur ꝑmanere: hic ãt eo
ꝙ maneat in eternuƺ: sempiternũ habƺ
sacerdotiũ. Unde et saluare in
perpetuum potest accedentes per
semetipsuƺ ad deũ: sꝑ viuẽs ad ĩterpel
lãdũ ꝓ nobis. Talis ei decebat vt nobis
eẽt põtifex: sctũs: inocẽs: ĩpollut⁹: segre
gatus a peccatoribus: ⁊ excelsior
celis factus. Qui nõ habet
necessitatẽ quotidie queadmodũ sacer-
dotes: prius ꝓ suis delictis hostias
offerre: deinde pro populi. Hoc
enim fecit semel se offerendo.
Lex eĩm constituit homines sacerdotes
infirmitatẽ hñtes: sermo aũt iusiurãdi q̇
post legem est filium in eternum
perfectum. Cap. 8.

Capitulũ ãt sup ea q̃ dicunt̃. Talẽ A
habem⁹ põtificẽ: q̇ ꝯsedit in dex- Sup. 4. b.
tera sedis magnitudinis in
celis: sanctorum minister: ⁊
tabernaculi veri: qđ fixit deus ⁊
nõ homo. Omnis enim pontifex ad
offerẽdũ munera ⁊ hostias constituitur.
Unde necesse ẽ ⁊ hũc habere aliq̇d qđ of
ferat. Si ergo eẽt sup terrã: nec eẽt sa
cerdos: cum essent qui offerrent
ƀm legẽ munera qui exemplari
⁊ vmbre deseruiunt celestium:
sicut responsũ est moysi cuƺ ꝯsummaret B
tabernaculũ. Uide inquit oĩa facito Exo. 25. d. Act. 7. d.
ƀm exẽplar quod tibi ostensum est in
monte. Nũc ãt meli⁹ sortit⁹ ẽ ministeri
uƺ: quãto ⁊ melioris testamẽti mediator

της, ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίαις νενομο
θέτηται. εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμ=
πτος, οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος. μεμ
φόμενος γὰρ αὐτοῖς λέγει. ἰδοὺ ἡμέραι ἔρ
χονται λέγει κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν
οἶκον ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον ἰούδα δια
θήκην καινήν, οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποί
ησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβο
μένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν ἐξαγαγεῖν αὐ
τοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου, ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέ=
μειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου κἀγὼ ἠμέλησα αὐ
τῶν λέγει κύριος. ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἣν δια
θήσομαι τῷ οἴκῳ ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐ=
κείνας λέγει κύριος, διδοὺς νόμους μου εἰς
τὴν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν
ἐπιγράψω αὐτούς, καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θε
όν, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν. καὶ οὐ μὴ
διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πολίτην αὐτοῦ
καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ λέγων γνῶ
θι τὸν κύριον, ὅτι πάντες εἰδήσουσί με ἀπὸ
μικροῦ αὐτῶν ἕως μεγάλου αὐτῶν, ὅτι ἵ
λεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ τῶν ἁ
μαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν
οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. ἐν τῷ λέγειν καινήν, πε=
παλαίωκε τὴν πρώτην. τὸ δὲ παλαιούμε=
νον καὶ γηράσκον, ἐγγὺς ἀφανισμοῦ. Cap. 9.
Εἶχε μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη σκηνὴ δικαιώ=
ματα λατρείας, τό τε ἅγιον κοσμικόν.
σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη, ἐν ᾗ ἥ
τε λυχνία καὶ ἡ τράπεζα καὶ ἡ πρόθεσις τῶν
ἄρτων ἥτις λέγεται ἅγια, μετὰ δὲ τὸ δεύ=
τερον καταπέτασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη ἅγια
ἁγίων, χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον καὶ
τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην
πάντοθεν χρυσίῳ, ἐν ᾗ στάμνος χρυσῆ ἔ=
χουσα τὸ μάννα καὶ ἡ ῥάβδος ἀαρὼν ἡ βλα
στήσασα καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης. ὑπερά=
νω δὲ αὐτῆς χερουβὶμ δόξης κατασκιάζον=
τα τὸ ἱλαστήριον, περὶ ὧν οὐκ ἔστι νῦν λέ=
γειν κατὰ μέρος. τούτων δὲ οὕτω κατεσκευ
ασμένων, εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διαπαν
τὸς εἰσίασιν οἱ ἱερεῖς τὰς λατρείας ἐπιτελοῦν
τες, εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ
μόνος ὁ ἀρχιερεύς οὐ χωρὶς αἵματος ὃ προ
σφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοη
μάτων. τοῦτο δηλοῦντος τοῦ πνεύματος
τοῦ ἁγίου μήπω πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων
ὁδὸν ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιν.
ἥτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεσ
τηκότα, καθ' ὃν δῶρά τε καὶ θυσίαι προσφέ=
ρονται μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶ
σαι τὸν λατρεύοντα, μόνον ἐπὶ βρώμασι καὶ
πόμασι καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς καὶ δικαι

est: quod in melioribus repromissionibus sanci C
tum est. Nam si illud prius culpa vacasset:
non vtiqȝ secundi locus inquireretur. Vitupans
enim eos dicit. Ecce dies venient oooo Hiere.31.f.
dicit dominus: et consummabo super oo
domum israel et super domum iuda testam
nouum: non secundum testamentum quod feci ooo
patribus eorum in die qua apprehendi
manum eorum vt educerem illos oooo ooo oo
de terra egypti: quoniam ipsi non permanserunt
in testamento meo: et ego neglexi eos
dicit dominus. Quia hoc est testamentum quod disponam
domui israel post dies illos oooooooo
dicit dominus: dando leges meas in
mentem eorum et in corda eorum oooo D
superscribam eas: et ero eis in deum:
et ipsi erunt mihi in populum. Et non Apoc.21.b.
docebit vnusquisqȝ proximum suum ooo Hie.31.f.
et vnusquisqȝ fratrem suum dicens: cogno
sce dominum: quoniam omnes scient me a oo ooo
minore vsqȝ ad maiorem: quia propitius
ero iniquitatibus eorum: et peccatorum
eorum oooo ooo oooooo oooooooooooo
iam non memorabor. Dicendo autem nouum
veterauit prius. Quod autem antiquatum
et senescit: prope interitum est. Cap. 9.
Habuit quidem et prius iustificationes A
culture et sanctum seculare. ooooo
Tabernaculum enim factum est primum: in quo
erant candelabra et mensa et propositio
panum que dicitur sancta: post velamen
tum autem secundum tabernaculum quod dicitur sancta
sanctorum: aureum habens thuribulum et
arcam testamenti circuntectam oooo ooo
ex omni parte auro: in qua vrna aurea habens
manna et virga aaron que fronduerat
et tabule testamenti: super ooo ooo ooo oo
que erant cherubin glorie obumbrantia
propitiatorium: de quibus non est modo dicendum
per singula. His vero ita compositis:
in priori quidem tabernaculo semper
introibant sacerdotes sacrificiorum officia con
summantes: in secundo autem semel in anno oo
solus pontifex non sine sanguine quem offer
ret pro sua et populi ignorantia: ooo ooo
hoc significante spiritu oooooooooo ooo
sancto: nondum propalatam esse sanctorum
viam adhuc priore tabernaculo habente statum.
Que parabola est temporis instantis: B
iuxta quam munera et hostie offeruntur:
que non possunt iuxta conscientiam perfectum facere
servientem: solummodo in cibis et in poti
bus et in variis baptismatibus et iustitiis

ώμασι σαρκός μέχρι καιρού διορθώσεως ε
πικείμενα. Χριστός δε παραγενόμενος αρχιε
ρεύς των μελλόντων αγαθών διά της μείζο
νος και τελειοτέρας σκηνής ου χειροποιή=
του, τουτέστιν ου ταύτης της κτίσεως, ουδε
δι αίματος τράγων και μόσχων, διά δε
του ιδίου αίματος εισήλθεν εφάπαξ εις τα
άγια, αιωνίαν λύτρωσιν ευράμενος. ει γαρ
το αίμα ταύρων και τράγων και σποδός δα
μάλεως ραντίζουσα τους κεκοινωμένους α=
γιάζει προς την της σαρκός καθαρότητα, πό
σω μάλλον το αίμα του Χριστού, ος διά
πνεύματος αιωνίου εαυτόν προσήνεγκεν ά=
μωμον τω θεώ καθαριεί την συνείδησιν ημών
από νεκρών έργων εις το λατρεύειν θεώ
ζώντι. και διατούτο διαθήκης καινής μεσίτης
εστίν, όπως θανάτου γενομένου εις απολύ
τρωσιν των επί τη πρώτη διαθήκη παραβά
σεων την επαγγελίαν λάβωσιν οι κεκλημένοι
της αιωνίου κληρονομίας. όπου γαρ διαθή
κη, θάνατον ανάγκη φέρεσθαι του διατιθε=
μένου. διαθήκη γαρ επί νεκροίς βεβαία. επεί
μήποτε ισχύει ότε ζη ο διαθέμενος. όθεν ουδ
η πρώτη χωρίς αίματος εγκεκαίνισται. λα
ληθείσης γαρ πάσης εντολής κατά νόμον υ
πό μωύσεος παντί λαώ, λαβών το αίμα των
μόσχων και τράγων μετά ύδατος και ερί=
ου κοκκίνου και υσσώπου, αυτό τε το βι=
βλίον και πάντα τον λαόν ερράντισε λέγων.
τούτο το αίμα της διαθήκης, ης ενετείλατο
προς υμάς ο θεός. και την σκηνήν δε και
πάντα τα σκεύη της λειτουργίας τω αίμα
τι ομοίως ερράντισε. και σχεδόν εν αίματι
πάντα καθαρίζεται κατά τον νόμον, και χω
ρίς αιματεκχυσίας ου γίνεται άφεσις. ανάγ
κη ουν τα μεν υποδείγματα των εν τοις ου
ρανοίς τούτοις καθαρίζεσθαι, αυτά δε τα ε=
πουράνια κρείττοσι θυσίαις παρά ταύ=
ταις. ου γαρ εις χειροποίητα άγια εισήλ=
θεν ο Χριστός αντίτυπα των αληθινών, αλλ
εις αυτόν τον ουρανόν, νυν εμφανισθήναι
τω προσώπω του θεού υπέρ ημών. ουδ
ίνα πολλάκις προσφέρη εαυτόν, ώσπερ ο
αρχιερεύς εισέρχεται εις τα άγια κατ' ενιαυ=
τόν εν αίματι αλλοτρίω. επεί έδει αυ=
τόν πολλάκις παθείν από καταβολής κόσ=
μου. νυν δε άπαξ επί συντελεία των αιώνων
εις αθέτησιν αμαρτίας διά της θυσίας αυτού
πεφανέρωται. και καθόσον απόκειται τοις αν
θρώποις άπαξ αποθανείν, μετά δε τού=
το κρίσις, ούτω και ο Χριστός άπαξ προ=
σενεχθείς εις το πολλών ανενεγκείν αμαρτίας

carnis vſq3 ad tēpus correctiōis īpoſi=
tis. Chriſtus āt aſſiſtens pontifex
futurorum bonorum per amplius
ꝛ perfecti9 tabernaculū nō manufactū:
ideſt non huius creationis: neq3
per ſanguinē hircorū aut vituloꝝ: ſ3 p
ꝓpriū ſanguinē introiuit ſemel in
ſctā: eterna redēptiōe inuenta. Si eni3
ſanguis hircoꝝ ꝛ tauroꝝ ꝛ cinis vitule
aſperſus inquinatos ſanctificat
ad emūdationem carnis: q̄to
magis ſanguis chriſti: qui per
ſpū3 ſanctū ſemetipſu3 obtulit imacula=
tū deo: emundabit cōſcientiam noſtram
ab operibus mortuis ad ſeruiēdū deo
viuēti. Et ideo noui teſtamenti media
tor ē: vt morte intercedēte in redēptionē
eaꝝ ꝑuaricationū q̄ erāt ſub priori teſta=
mēto repromiſſionē accipiāt q̄ vocati ſt
eterne hereditatis. Ubi .n. teſtamētu3
ē: mors neceſſe eſt intercedat teſtatoris.
Teſtm̄ ei in mortuis ꝯfirmatū ē. Alio
qn̄ nōdū valet dū viuit q̄ teſtat9 ē. Un̄
nec ꝑmū q̄dē ſine ſāguine dedicatū eſt.
Lecto enim omni mādato legis a
moyſe vniuerſo populo: accipiēs ſāgui=
nē vituloꝝ ꝛ hircoꝝ cū aqua ꝛ lana
coccinea ꝛ hyſopo: ipſu3 quoq3 librum
ꝛ oēm populum aſperſit dicens.
Hic ſanguis teſtamēti qḋ mandauit
ad vos deus. Etiā tabernaculum et
omnia vaſa miniſterij ſanguine
ſilr̄ aſperſit. Et omnia pene in ſāguine
ſecundu3 legem mundantur: ꝛ ſine
ſanguini3 effuſiōe nō fit remiſſio. Neceſ
ſe eſt ergo exemplaria quidem celeſtiu3
his mūdari. Ipſa autem celeſtia
melioribus hoſtijs quam iſtis.
Nō ei in manu fctā ſctā ieſus introijt
exemplaria verorum: ſed
in ipſum celu3: vt appareat nunc
vultui dei pro nobis. Neq3
vt ſepe offerat ſemetipſu3: quēadmodū
pōtifex itrat in ſancta per ſigulos ānos
in ſāguie alieno. Alioqn̄ oportebat eū
frequenter pati ab origine mundi.
Nūc āt ſemel in conſummatiōe ſeculoꝝ
ad deſtitutionē peccati per hoſtiā ſuam
appuit. Et quēadmodū ſtatutū eſt hoī
bus ſemel mori: poſt hoc autem
iudiciu3: ſic et chriſtus ſemel oblat9 eſt
ad multorum exhaurienda peccata

1. Joh. 1. d.
Apoc. 1. b.
1. Pe. 1. d.
C
Gal. 3. b.
Exo. 24. b.
Mat. 26. d.
Mar. 14. c
Luc. 22. b.
1. Cor. 11. d.
1. Joh. 1. d.
Apoca. 1. b.
1. Pet. 1. d.
D
Roma. 5. b.
1. Pet. 3. d.

εκ δευτέρου χωρίς αμαρτίας οφθήσεται
τοις αυτόν απεκδεχομένοις εις σωτηρίαν.

Cap. 10.

Σκιάν γαρ έχων ο νόμος των μελλόντων
αγαθών ουκ αυτήν την εικόνα των πρα
γμάτων κατ᾽ ενιαυτόν ταις αυταίς θυσί=
αις ας προσφέρουσιν εις το διηνεκές, ου=
δέποτε δύναται τους προσερχομένους τε=
λειώσαι. επεί αν επαύσαντο προσφερό=
μεναι, διά το μηδεμίαν έχειν έτι συνείδη=
σιν αμαρτιών τους λατρεύοντας άπαξ κε=
καθαρμένους, αλλ᾽ εν αυταίς ανάμνησις α=
μαρτιών κατ᾽ ενιαυτόν. αδύνατον γαρ αί=
μα ταύρων και τράγων αφαιρείν αμαρτίας.
διό εισερχόμενος εις τον κόσμον λέγει. θυ
σίαν και προσφοράν ουκ ηθέλησας, σώμα
δε κατηρτίσω μοι. ολοκαυτώματα και πε=
ρί αμαρτίας ουκ ευδόκησας, τότε είπον ι
δού ήκω. εν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται
περί εμού του ποιήσαι ο θεός το θέλημα
σου. ανώτερον λέγων, ότι θυσίαν και προ
σφοράν και ολοκαυτώματα και περί αμαρ
τίας ουκ ηθέλησας, ουδέ ευδόκησας, αίτινες
κατά τον νόμον προσφέρονται, τότε είρη
κεν ιδού ήκω του ποιήσαι το θέλημα σου
ο θεός μου. αναιρεί το πρώτον, ίνα το δεύ
τερον στήσῃ. εν ω θελήματι ηγιασμένοι εσ=
μεν οι διά της προσφοράς του σώματος
ιησού χριστού εφάπαξ. και πας μεν αρχιε
ρεύς έστηκε καθ᾽ ημέραν λειτουργών και τας
αυτάς πολλάκις προσφέρων θυσίας, αίτι
νες ουδέποτε δύνανται περιελείν αμαρτί=
ας. αυτός δε μίαν υπέρ αμαρτιών προσε=
νέγκας θυσίαν, εις το διηνεκές εκάθισεν εν
δεξιά του θεού, το λοιπόν εκδεχόμενος
έως τεθώσιν οι εχθροί αυτού υποπόδι=
ον των ποδών αυτού. μία γαρ προσφορά
τετελείωκεν εις το διηνεκές τους αγιαζο
μένους. μαρτυρεί δε ημίν και το πνεύμα το
άγιον. μετά γαρ το προειρηκέναι αύτη η δι
αθήκη ην διαθήσομαι προς αυτούς, μετά
τας ημέρας εκείνας λέγει κύριος, διδούς
νόμους μου επί καρδίας αυτών, και επί
των διανοιών αυτών επιγράψω αυτούς,
και των αμαρτιών αυτών και των ανομιών
αυτών ου μη μνησθώ έτι. όπου δε άφεσις αυ
τών ουκέτι προσφορά περί αμαρτίας. έχον
τες ουν αδελφοί παρρησίαν εις την είσοδον
των αγίων εν τω αίματι ιησού ην ενεκαίνισεν
ημίν οδόν πρόσφατον και ζώσαν διά του
καταπετάσματος, τουτέστι της σαρκός

secundo sine peccato apparebit omnibus oooo
expectantibus se in salutem. oooooooo

Cap. 10.

Umbram enim habens lex futurorum A
bonorum non ipsam imaginem rerum:
per singulos annos eisdem ipsis hostijs
quas offerunt indesinenter: nunquam
potest accedentes perfectos facere. oooo
Alioquin cessassent offerri: oooooooooo
ideo quod nullam haberent vltra conscientiam
peccati cultores semel mundati: oooooo
sed in ipsis commemoratio peccatorum Leui. 19. e
per singulos annos fit. Impossibile enim est san
guine taurorum et hircorum auferri peccata. oo
Ideo ingrediens mundum dicit. Hostiam oo Ps. 39.
et oblationem noluisti: corpus oooooooo
autem aptasti mihi. Holocaustomata et pro B
peccato non tibi placuerunt: tunc dixi ecce
venio. In capite libri scriptum est oooo
de me: vt faciam deus voluntatem oooo
tuam. Superius dicens: quia hostias et o
blationes et holocaustomata et pro pecca
to noluisti: nec placita sunt tibi que ooo
secundum legem offeruntur: tunc dixi ooooo
ecce venio: vt faciam deus voluntatem tuam.
Aufert primum vt sequens oooooooooo
statuat. In qua voluntate sanctificati su
mus per oblationem corporis oooooooo
christi iesu semel. Et omnis quidem sacerdos C
presto est quottidie ministrans: et ooooo
easdem sepe offerens hostias: que oooo
non possunt auferre peccata. oooooooo
Hic autem vnam pro peccatis offerens
hostiam: in sempiternum sedet in oooo Psal. 109.
dextera dei: de cetero expectans oooo
donec ponantur inimici eius scabellum
pedum eius. Una enim oblatione oooo
consummauit in sempiternum sanctificatos.
Contestatur autem nos et spiritus oooo
sanctus. Postquam enim dixit hoc autem testamen D
tum quod testabor ad illos: post oooooo Hie. 31. f
dies illos dicit dominus: dabo oooooo
leges meas in cordibus eorum: et in
mentibus eorum superscribam eas oooo
et peccatorum et iniquitatum [eo]rum re
corum iam non recordabor amplius. Ubi autem re
missio: iam non est oblatio pro peccato. Habentes supra. 4. b.
itaque fratres fiduciam in introitu oooo
sanctorum in sanguine christi: quam initiauit
nobis viam nouam et viuentem per oo
velamen: id est carnem oooooooooooooo

αὐτοῦ, καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ
θεοῦ, προσερχώμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδί-
ας ἐν πληροφορίᾳ πίστεως, ἐρραντισμένοι
τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς,
καὶ λελουμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ,
κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀ-
κλινῆ. πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος. καὶ
κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν
ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων. μὴ ἐγκαταλεί-
ποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔ-
θος τισίν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες, καὶ τοσού-
τῳ μᾶλλον, ὅσῳ βλέπετε ἐγγίζουσαν τὴν ἡ-
μέραν. ἑκουσίως γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν
μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας,
οὐκέτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται θυ-
σία. φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως καὶ πυ-
ρὸς ζῆλος, ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπε-
ναντίους. ἀθετήσας τις νόμον μωϋσέος
χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶ μάρ-
τυσιν ἀποθνήσκει, πόσῳ δοκεῖτε χείρονος
ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ
καταπατήσας, καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοι-
νὸν ἡγησάμενος, ἐν ᾧ ἡγιάσθη, καὶ τὸ πνεῦ-
μα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας. οἴδαμεν γὰρ
τὸν εἰπόντα. ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταπο-
δώσω λέγει κύριος. καὶ πάλιν. κύριος κρι-
νεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ. φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν
εἰς χεῖρας θεοῦ ζῶντος. ἀναμιμνήσκεσθε δὲ
τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες
πολλὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων,
τοῦτο μὲν ὀνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσι θεα-
τριζόμενοι, τοῦτο δὲ κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀ-
ναστρεφομένων γενηθέντες. καὶ γὰρ τοῖς
δεσμοῖς μου συνεπαθήσατε, καὶ τὴν ἁρπα-
γὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς
προσεδέξασθε, γινώσκοντες ἔχειν ἑαυτοῖς
κρείττονα ὕπαρξιν ἐν οὐρανοῖς καὶ μένου-
σαν. μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν παρρησίαν ὑ-
μῶν, ἥτις ἔχει μισθαποδοσίαν μεγάλην. ὑ-
πομονῆς γὰρ ἔχετε χρείαν, ἵνα τὸ θέλημα
τοῦ θεοῦ ποιήσαντες κομίσησθε τὴν ἐπαγ-
γελίαν. ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον ὁ ἐρχόμε-
νος ἥξει, καὶ οὐ χρονιεῖ. ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πί-
στεως ζήσεται. καὶ ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ
εὐδοκεῖ ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῷ. ἡμεῖς δὲ οὐκ
ἐσμὲν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ πί-
στεως εἰς περιποίησιν. Cap. 11.

Ἔστι δὲ πίστις ἐλπιζομένων ὑπόστασις
πραγμάτων, ἔλεγχος οὐ βλεπομένων.
ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτε-
ροι. πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶ-
νας ῥήματι θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων τὰ

suam: et sacerdotē magnū sup domum D
dei: accedamus cum vero corde
in plenitudine fidei: aspersi
corda a conscientia mala
et abluti corpus aqua munda:
teneamus spei nrē cōfessionē indeclinabilē.
Fidelis enim est qui repromisit. Et
consideremus invicem in provocatiōez
charitatis et bonoꝝ operū: nō deserētes
collectionē nostrā: sicut cōsuetudinis ē
quibusdam: sed consolantes: et tanto
magis quāto videritis appropinquātez E
diē. Voluntarie .n. peccantibus nobis
post acceptam notitiam veritatis:
iam non relinquitur pro pctīs hostia.
Terribilis āt qdā expectatio iudicij et i
gnis emulatio: q̄ cōsumptura est adversa
rios. Irritā qs faciens legem moysi Deut.17.d
sine vlla miseratiōe duob9 vel trib9 te Mat.18.c
stib9 morit: quātomagis putatis deterio 2.Cor.13.a
ra mereri supplicia qui filium dei
conculcaverit: et sanguinē testamēti pollu
tū duxerit: i quo sanctificat9 est: et spiri F
tui gratie cōtumeliā fecerit. Scim9 .n.
q̄ dixit. Mihi vīdictā et ego retribuam. Deut.32.c
Et iterū. Quia iudicabit dominus
populum suum. Horrēdū est incidere Ro.12.d.
in manus dei viuētis. Rememoramini supra.6.a
aūt pristinos dies: in qbus illuminati
magnū certamē sustinuistis passionū: et i
altero qdē opprobrijs et tribulationibus
spectaculū facti: in altero āt socij taliter
conversantium effecti. Nam et
vinctis compassi estis: et rapinam
bonorum vestrorum cum gaudio
suscepistis: cognoscentes vos habere G
meliorem et manentem substantiam.
Nolite itaqz amittere cōfidētiā vrām:
q̄ magnā hz remuneratione. Patiētia
enī vobis necessaria est: vt voluntatez
dei facientes reportetis promissionem.
Adhuc enī modicū aliquātulūqz q vētu
rus ē veniet et nō tardabit. Iust9 āt me9 Abac.2.a
ex fide vivet. Qd si subtraxerit se: non Ro.1.b. Gala.3.b.
placebit anime mee. Nos autem non
sum9 subtractiōis filij in pditionē: sz fi
dei in acquisitionem anime. Cap. 11.

Est āt fides sperandarū substantia A
rerū: argumentū non apparentiū.
In hac enī testimoniū cōsecuti sūt senes.
Fide intelligimus aptata esse secula Gene.1.a.
verbo dei: vt ex invisibilibus

βλεπόμενα γεγονέναι. πίστει πλείονα θυσίαν άβελ παρά κάϊν προσήνεγκε τω θεώ, δι ης εμαρτυρήθη είναι δίκαιος, μαρτυρούντος επί τοις δώροις αυτού του θεού, και δι αυτής αποθανών έτι λαλείται. πίστει ενώχ μετετέθη του μη ιδείν θάνατον, και ουχ ευρίσκετο, διότι μετατέθηκεν αυτόν ο θεός. προ γαρ της μεταθέσεως αυτού μεμαρτύρηται ευηρεστηκέναι τω θεώ. χωρίς δε πίστεως αδύνατον ευαρεστήσαι. πιστεύσαι γαρ δει τον προσερχόμενον τω θεώ ότι εστί, και τοις εκζητούσιν αυτόν μισθαποδότης γίνεται. πίστει χρηματισθείς νώε περί των μηδέπω βλεπομένων ευλαβηθείς, κατεσκεύασε κιβωτόν εις σωτηρίαν του οίκου αυτού, δι ης κατέκρινε τον κόσμον, και της κατά πίστιν δικαιοσύνης εγένετο κληρονόμος. πίστει καλούμενος αβραάμ υπήκουσεν εξελθών εις τον τόπον ον έμελλε λαμβάνειν εις κληρονομίαν, και εξήλθε μη επιστάμενος που έρχεται. πίστει παρώκησεν αβραάμ εις την γην της επαγγελίας ως αλλοτρίαν, εν σκηναίς κατοικήσας μετά ισαάκ και ιακώβ των συγκληρονόμων της επαγγελίας της αυτής. εξεδέχετο γαρ την τους θεμελίους έχουσαν πόλιν, ης τεχνίτης και δημιουργός ο θεός. πίστει και αυτή σάρρα στείρα ούσα δύναμιν εις καταβολήν σπέρματος έλαβε, και παρά καιρόν ηλικίας έτεκεν, επεί πιστόν ηγήσατο τον επαγγειλάμενον. διό και αφ ενός εγεννήθησαν, και ταύτα νενεκρωμένου, καθώς τα άστρα του ουρανού τω πλήθει, και ως η άμμος η παρά το χείλος της θαλάσσης η αναρίθμητος. κατά πίστιν απέθανον ούτοι πάντες μη λαβόντες τας επαγγελίας, αλλά πόρρωθεν αυτάς ιδόντες και ασπασάμενοι, και ομολογήσαντες ότι ξένοι και παρεπίδημοι εισίν επί της γης. οι γαρ τοιαύτα λέγοντες εμφανίζουσιν ότι πατρίδα επιζητούσι, και ει μεν εκείνης εμνημόνευον αφ ης εξήλθον, είχον αν καιρόν ανακάμψαι. νυνί δε κρείττονος ορέγονται τουτέστιν επουρανίου. διό ουκ επαισχύνεται αυτούς ο θεός, θεός επικαλείσθαι αυτών ητοίμασε γαρ αυτοίς πόλιν. πίστει προσενήνοχεν αβραάμ τον ισαάκ πειραζόμενος, και τον μονογενή προσέφερεν, ο τας επαγγελίας αναδεξάμενος, προς ον ελαλήθη ότι εν ισαάκ κληθήσεταί σοι σπέρμα, λογισάμενος ότι και εκ νεκρών εγείρειν δυνατός ο θεός, όθεν αυτόν και εν παραβολή εκομίσατο. πίστει περί μελλόντων ευλόγησεν ισαάκ τον

visibilia fierent. Fide plurimā hostiam Gene.4.a
abel q̄ȝ cain obtulit deo:
per quā testimoniū ꝯsecut⁹ ē ee̅ iust⁹: te
stimoniū perhibente muneribus eius deo:
⁊ per illā defunct⁹ adhuc loquit̃. Fide Gene.5.d.
enoch trāslat⁹ est ne videret mortē: ⁊ et Sap.4.c. Eccl.44.c
non inueniebatur: qr transtulit illum
de⁹. Ante translationē ei testimonium
habuit placuisse deo. Sine 1.Mac.2.f.
fide aūt ipossibile est placere deo. Crede B
re enī oportet accedentem ad deum
qr est: ⁊ inquirentibus se remunerator
sit. Fide noe responso accepto Gene.6.d. Eccl.44.c
de his que adhuc nō videbātur metu
ens: aptauit arcam in salutē domus
sue: per quam dānauit mundū: ⁊
iustitie q̄ per fidē est heres est istitut⁹.
Fide qui vocatur abraam obediuit Gen.12.a.et 15.a.
in locum exire quem accepturus erat
in hereditatem: ⁊ exijt nesciens
quo iret. Fide demoratus est
in terra repromissionis tanq̄ȝ in
aliena: in casulis habitando cū isaac
⁊ iacob coheredibus repromissionis
eiusdē. Expectabat enim fundamenta C
habentē ciuitatē: cuius artifex ⁊ ꝯditor
deus. Fide ⁊ ipsa sara sterilis Gene.21.a.
virtutem in conceptione seminis
accepit etiam pręter tempus etatis:
qm̄ fidelē credidit esse eū qui repromi
serat. Propter qđ ⁊ ab vno orti sunt: ⁊
hoc emortuo: tanq̄ȝ sidera celi in
multitudinē: ⁊ sicut arena q̄ est ad
oram maris innumerabilis. Iuxta
fidē defuncti sunt oēs isti: non acceptis
repromissionibus: sed a longe eas
aspicientes ⁊ salutantes: ⁊ confitentes
qr peregrini ⁊ hospites sunt super
terrā. Qui enim hoc dicunt: significāt
se patriā inquirere. Et si quidem D
ipsius meminissent de q̄ exierūt habebāt
vtiq̄ȝ tp̄s reuertēdi. Nūc aūt meliorem
appetūt: id est celestem. Ideo non
confunditur deus vocari deus
eorū. Parauit enī illis ciuitatē. Fide Gene.22.b.
obtulit abraam isaac cum temptaretur:
⁊ vnigenitū offerebat: i quo susceperat re
promissiones: ad quem dictū est:
qr in isaac vocabit̃ tibi semē: arbitrās Gene.21.b.
qr ⁊ a mortuis suscitare potens ē de⁹.
Vñ eum in parabolā accepit. Fide et Gene.17.a.
de futuris benedixit isaac iacob

ιακώβ καὶ τὸν ἡσαῦ. πίστει ἰακὼβ ἀποθνήσκων
ἕκαστον τῶν υἱῶν ἰωσὴφ εὐλόγησε, καὶ προ
σεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ.
πίστει ἰωσὴφ τελευτῶν περὶ τῆς ἐξόδου
τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἐμνημόνευσε, καὶ περὶ τῶν
ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο. πίστει μωϋσῆς
γεννηθεὶς ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πα-
τέρων αὐτοῦ, διότι εἶδον ἀστεῖον τὸ παιδίον
καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βα-
σιλέως. πίστει μωϋσῆς μέγας γενόμενος
ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς φαραώ,
μᾶλλον ἑλόμενος συγκακουχεῖσθαι τῷ λα-
ῷ τοῦ θεοῦ, ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας ἀ
πόλαυσιν· μείζονα πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν
αἰγύπτου θησαυρῶν τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ
χριστοῦ. ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν μισθαποδο-
σίαν. πίστει κατέλιπεν αἴγυπτον, μὴ φοβη-
θεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως. τὸν γὰρ ἀόρα
τον ὡς ὁρῶν ἐκαρτέρησε. πίστει πεποίηκε
τὸ πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος,
ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρεύων τὰ πρωτότοκα θί-
γῃ αὐτῶν. πίστει διέβησαν τὴν ἐρυθρὰν θά-
λασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς, ἧς πεῖραν λαβόντες
οἱ αἰγύπτιοι, κατεπόθησαν. πίστει τὰ τείχη
ἱεριχὼ ἔπεσε κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας.
πίστει ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο τοῖς
ἀπειθήσασι, δεξαμένη τοὺς κατασκόπους
μετ᾽ εἰρήνης. καὶ τί ἔτι λέγω; ἐπιλείψει γὰρ
με διηγούμενον ὁ χρόνος, περὶ γεδεών, βα
ράκ τε, καὶ σαμψών, καὶ ἰεφθάε, δαυίδ τε
καὶ σαμουήλ, καὶ τῶν προφητῶν, οἳ διὰ πί
στεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, εἰργάσαν
το δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν. ἔφ-
ραξαν στόματα λεόντων, ἔσβεσαν δύναμιν
πυρός. ἔφυγον στόματα μαχαίρας, ἐνεδυ
ναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσ-
χυροὶ ἐν πολέμῳ. παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλ
λοτρίων, ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως
τοὺς νεκροὺς αὐτῶν. ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθη
σαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵ-
να κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν. ἕτεροι
δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλα-
βον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς, ἐλιθάσθη-
σαν, ἐπρίσθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐν φόνῳ μα
χαίρας ἀπέθανον. περιῆλθον ἐν μηλωταῖς
ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβό-
μενοι, κακουχούμενοι. ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ
κόσμος, ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι,
καὶ σπηλαίοις, καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς. καὶ
οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστε
ως οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν, τοῦ θε
οῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι προβλεψαμένου,
ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσι. Cap. 12.

& esau. Fide Jacob moriens
singulos filiorum ioseph benedixit: & adora Ge. 48.c.d. 49.d
uit fastigium virge eius.
Fide ioseph moriēs de pfectione Gene. 50.d
filiorum israel memoratus est: & de
ossibus suis mandauit. Fide moyses Exo. 2.a.
natus occultatus ē mēsibus tribus a parēti-
bus suis: eo q vidissent elegātē infantē:
& non timuerunt regis edictum. E
Fide moyses grandis factus Exo. 2.b.
negauit se esse filiū filie pharaonis:
magis eligens affligi cum populo
dei q̃ tpalis peccati habere iucūditatē:
maiores diuitias estimans
thesauro egyptiorum improperium
xpi. Aspiciebat enim in remunerationē.
Fide reliquit egyptum: non veritus Exo. 2.c.
animositatem regis. Inuisibilem enim
tanq̃ videns sustinuit. Fide celebrauit Exo. 12.b.
pascha & sanguinis effusionem:
ne qui vastabat primitiua tangeret
eos. Fide transierunt mare rubrum Exo. 14.f.
tanq̃ p aridam terrā: qd experti
egyptij deuorati sunt. Fide muri Iosue. 6.c.
hiericho corruerūt circuitu dierū septē. F
Fide raab meretrix non perijt cum Iosue. 6.a.
incredulis excipiens exploratores [cum] Iosue. 2.a et 6.d.
cū pace. Et qd adhuc dicā? Deficiet
me tps enarrātē: de gedeō: barach:
samson: iepte: dauid:
samuel & prophetis: qui per fidem
vicerunt regna: operati sunt
iustitiā: adepti sūt repromissiōes. Ob-
turauerunt ora leonū: extinxerunt ipetū
ignis. Effugauerūt aciē gladij: cōualue
rūt de infirmitate: fortes facti sunt
in bello. Castra verterunt exterorum:
acceperūt mulieres de resurrectione Mar. 17.f.
mortuos suos. Alij aūt distenti sunt:
nō suscipientes redemptionem: vt
meliorē inuenirēt resurrectionem. Alij G
vero ludibria & verbera experti:
insup & vincula & carceres: lapidati sūt
secti sūt: temptati sūt: i occisiōe gladij
mortui sunt. Circuierūt in melotis: Math. 3.a. Mar. 1.a.
i pellibus caprinis: egētes: angustiati:
afflicti. Quibus dignus non erat
mūdus. In solitudinibus errātes: in mōti
bus & speluncis: & in cauernis terre. Et
hi oēs testimonio fidei probati
non acceperunt repromissionem: deo
pro nobis melius aliqd prouidente
vt nō sine nobis cōsūmarentur. Cap. 12.

Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς τοσοῦτον έχοντες A
περικείμενον ἡμῖν μέφος μαρτύρων, όγ
κον αποθέμενοι πάντα και την απερίστα=
τον αμαρτίαν, δι' υπομονής τρέχωμεν τον
προκείμενον ημίν αγώνα, αφορώντες εις
τον της πίστεως αρχηγόν και τελειωτήν ιη
σούν, ος αντί της προκειμένης αυτώ χαράς
υπέμεινε σταυρόν, αισχύνης καταφρονήσας
εν δεξιά τε του θρόνου του θεού κεκάθικεν.
αναλογίσασθε ουν τον τοιαύτην υπομεμενη
κότα υπό των αμαρτωλών εις αυτόν αντιλο
γίαν ίνα μη κάμητε ταις ψυχαίς υμών εκλυ
όμενοι. ούπω μέχρις αίματος αντικατέστη= B
τε προς την αμαρτίαν ανταγωνιζόμενοι, και
εκλέλησθε της παρακλήσεως, ήτις υμίν ως
υιοίς διαλέγεται. υιέ μου μη ολιγώρει παι
δείας κυρίου, μηδέ εκλύου υπ' αυτού ε=
λεγχόμενος. ον γαρ αγαπά κύριος παιδεύ=
ει, μαστιγοί δε πάντα υιόν ον παραδέχεται.
ει παιδείαν υπομένετε, ως υιοίς υμίν προσ
φέρεται ο θεός. τις γαρ εστίν υιός ον ου παι
δεύει πατήρ. ει δε χωρίς εστέ παιδείας ης
μέτοχοι γεγόνασι πάντες, άρα νόθοι εστέ
και ουκ υιοί. είτα τους μεν της σαρκός η= C
μών πατέρας είχομεν παιδευτάς και ενετρε
πόμεθα, ου πολλώ μάλλον υποταγησόμε
θα τω πατρί των πνευμάτων και ζήσομεν.
οι μέν γαρ προς ολίγας ημέρας κατά το
δοκούν αυτοίς επαίδευον, ο δε επί το συμ
φέρον εις το μεταλαβείν της αγιότητος αυ
τού. πάσα δε παιδεία προς μεν το παρόν
ου δοκεί χαράς είναι, αλλά λύπης. ύστε=
ρον δε καρπόν ειρηνικόν τοις δι' αυτής γεγυ
μνασμένοις αποδίδωσι δικαιοσύνης. διό τας D
παρειμένας χείρας και τα παραλελυμένα
γόνατα ανορθώσατε, και τραχιάς ορθάς
ποιήσατε τοις ποσίν υμών. ίνα μη το χω=
λόν εκτραπή, ιαθή δε μάλλον. ειρήνην διώκε
τε μετά πάντων και τον αγιασμόν, ου χω
ρίς ουδείς όψεται τον κύριον. επισκοπούν=
τες μη τις υστερών από της χάριτος του θε=
ού, μη τις ρίζα πικρίας άνω φύουσα ενοχλή,
και διά ταύτης μιανθώσι πολλοί. μη τις
πόρνος ή βέβηλος ως ησαύ, ος αντί βρώσε
ως μιάς απέδοτο τα πρωτοτόκια αυτού. ίσ E
τε γαρ ότι και μετέπειτα θέλων κληρονομή=
σαι την ευλογίαν απεδοκιμάσθη. μετανοίας
γάρ τόπον ουχ εύρε, καίπερ μετά δακρύ
ων εκζητήσας αυτήν. ου γαρ προσεληλύθα
τε ψηλαφωμένω όρει και κεκαυμένω πυρί
και γνόφω και σκότω και θυέλλη, και σάλ
πιγγος ήχω και φωνή ρημάτων, ης οι ακού=
σαντες παρητήσαντο μη προστεθήναι αυ=

Ideoqʒ τ nos tantam habentes A
impositā nubem testium: Ephe. 4.c.
deponētes omne pōdus τ circūstans Col. 3.b.
nos peccatū per patientiā curramus ad 1. Pe. 2.a.
ppositū nobis certamē: aspiciētes in Piere. 17.a
autorē fidei τ consummatorem iesum:
qui pro posito sibi gaudio
sustinuit crucē: confusione cōtempta:
atqʒ in dextera sedis dei sedet.
Recogitate ei cū qui talem sustinuit
a pctōribus aduersus semetipsuʒ ɔtradi
ctionē: vt ne fatigemini animis vestris
deficiētes. Nōdū .n. vsqʒ ad sanguineʒ B
restitistis aduersus pctūʒ repugnātes: et
obliti estis ɔsolatiōis que vobis tanq̄
filijs loq̄tur dicēs. Fili mi noli neglige Prou. 13.b
re disciplinā dn̄i neqʒ fatigeris dū ab eo
argueris. Quē ei diligit dn̄s castigat.
flagellat aūt omneʒ filium quē recipit.
In disciplia pseuerate. Tanq̄ filijs vo=
bis offert se de9. Quis .n. fili9 quē nō
corripit pr̄? qd̄ si extra disciplinā estis cu
ius participes fcti sunt oēs: ergo adulte
ri τ nō filij estis. Deinde patres quidē C
carnis nr̄e eruditores habuim9: τ reue
rebamur eos: nō multo magis obtēpe=
rabimus patri spirituum τ viuemus?
Et illi quidē in tp̄e paucorū dierū s̄m
voluntatē suā erudiebāt nos: hic āt ad
id qd̄ vtile est in recipiēdo sctificationē e
ius. Ōis āt disciplina in presenti quideʒ
vr̄ nō esse gaudij: sʒ meroris: postea
āt fructū pacatissimū exercitatis per eā D
reddet iustitie. Propter quod
remissas manus τ soluta
genua erigite: τ gressus rectos
facite pedibus vestris: vt non claudi=
cās q̄s erret: magis āt sanet. Pacē seq̄ Ro. 12.d.
mini cū oībus τ sctimoniā: sine
qua nemo videbit deū. Cōtemplantes
ne quis desit gratie dei: ne q̄ radix amaritudinis surſū germi
ne qua radix amaritudinis sursū germi
τ per illam inquinent multi. Ne quis Gene. 25.d.
fornicator aut pphan9 vt esau: q̄ pp̄ v
nā escā vendidit primitiua sua. Scitote
ei quoniaʒ τ postea cupiens hereditare E
benedictionem reprobatus est. Nō eniʒ Gene. 27.c.
īuenit penitētie locū: q̄q̄ cū lachrymis
inquisisset eā. Nō eniʒ accessistis ad Exo. 19.b.
tractabilem τ accensibilem ignem
τ turbinē τ caliginēʒ τ procellā τ tube
sonū τ vocē verbo2: quam q̄ audierunt
excusauerunt se ne eis fieret

τοῖς λόγον. οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλό-
μενον. κἂν θηρίον θίγῃ τοῦ ὄρους λιθοβο-
ληθήσεται. καὶ οὕτω φοβερὸν ἦν τὸ φαντα-
ζόμενον. μωϋσῆς εἶπεν. ἔκφοβός εἰμι καὶ ἔν-
τρομος. ἀλλὰ προσεληλύθατε σιὼν ὄρει,
καὶ πόλει θεοῦ ζῶντος ἱερουσαλὴμ ἐπου-
ρανίῳ, καὶ μυριάσιν ἀγγέλων πανηγύρει,
καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων ἐν οὐρανοῖς ἀπο-
γεγραμμένων, καὶ κριτῇ θεῷ πάντων, καὶ
πνεύμασι δικαίων τετελειωμένων, καὶ δια-
θήκης νέας μεσίτῃ ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαντισ-
μοῦ, κρεῖττον λαλοῦντι παρὰ τὸν ἄβελ. βλέ-
πετε μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα. εἰ
γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἔφυγον τὸν ἐπὶ γῆς παραι-
τησάμενοι χρηματίζοντα, πολλῷ μᾶλλον ἡ-
μεῖς οἱ τὸν ἀπ' οὐρανοῦ ἀποστρεφόμενοι,
οὗ ἡ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσε τότε, νῦν δὲ ἐ-
πήγγελται λέγων. ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείω οὐ
μόνον τὴν γῆν ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν. τὸ
δὲ ἔτι ἅπαξ, δηλοῖ τῶν σαλευομένων τὴν
μετάθεσιν ὡς πεποιημένων, ἵνα μείνῃ τὰ μὴ
σαλευόμενα. διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον πα-
ραλαμβάνοντες ἔχωμεν χάριν, δι' ἧς λα-
τρεύομεν εὐαρέστως τῷ θεῷ μετὰ αἰδοῦς
καὶ εὐλαβείας. καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν πῦρ
καταναλίσκον. Cap. 13.

Ἡ φιλαδελφία μενέτω, τῆς φιλοξενίας
μὴ ἐπιλανθάνεσθε. διὰ ταύτης γὰρ ἔ-
λαθόν τινες ξενίσαντες ἀγγέλους. μιμνήσ-
κεσθε τῶν δεσμίων, ὡς συνδεδεμένοι, τῶν
κακουχουμένων ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν σώ-
ματι. τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσι, καὶ ἡ κοίτη ἀ-
μίαντος. πόρνους δὲ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ
θεός. ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος, ἀρκούμενοι
τοῖς παροῦσιν. αὐτὸς γὰρ εἴρηκεν. οὐ μή σε
ἀνῶ οὐδ' οὐ μή σε ἐγκαταλίπω, ὥστε θαρ-
ροῦντας ἡμᾶς λέγειν. κύριος ἐμοὶ βοηθός,
καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρω-
πος. μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵ-
τινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ,
ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστρο-
φῆς, μιμεῖσθε τὴν πίστιν. ἰησοῦς χριστὸς
χθὲς καὶ σήμερον, ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶ-
νας. διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ πε-
ριφέρεσθε. καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι
τὴν καρδίαν, οὐ βρώμασιν ἐν οἷς οὐκ ὠφε-
λήθησαν οἱ περιπατήσαντες. ἔχομεν θυσιασ-
τήριον, ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν
οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες. ὧν γὰρ εἰσφέρεται
ζώων τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ ἅγια διὰ
τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα κατα-
καίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς. διὸ καὶ ἰησοῦς
ἵνα ἁγιάσῃ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λα-

verbũ. Nõ enim portabãt qd dicebatur. Exo.20.c
Et si bestia tetigerit mõtẽ lapidabitur. Exo.19.b
Et ita terribile erat quod videbatur.
Moyses dixit. Exterritus sũ et tremebũ F
dus. Sed accessistis ad sion montem
et ciuitatẽ dei viuentis ierusalẽ celestẽ
et multorũ miliũ angelorũ frequentiã:
et ecclesiã primitiuorũ qui cõscripti sunt
in celis: et iudicem omnium deum et
spiritũ iustorũ perfectorũ: et testamenti
noui mediatorẽ iesũ: et sanguinis aspsio
nẽ melius loquentẽ q̃ abel. Videte
ne recusetis loquentem. Si
ei illi nõ effugerũt: recusãtes eũ q sup G
terram loquebatur: multo magis nos
qui de celis loquẽtem nobis auertimus:
cuius vox mouit terrã tũc: nunc aũt re
promittit dicens. Adhuc semel et ego Agg.2.b.
mouebo nõ solũ terrã sed et celũ. Qđ
aũt adhuc semel dicit: declarat mobiliũ
trãslationẽ tãq̃ factorũ: vt maneãt ea q̃
sunt imobilia. Itaq̃ regnũ imobile su
scipiẽtes habemus grãm: p quã seruiamus
placentes deo cum metu
et reuerentia. Etenim deus noster ignis Deu.4.d.
consumens est. Cap. 13.

Charitas fraternitatis maneat i vo A
bis: et hospitalitatẽ nolite obliuisci. Ro.12.c.
Per hãc ei placuerũt q̃dã angelis hos
pitio receptis. Memẽtote victorũ tanq̃
simul victi: et laborãtiũ tanq̃ et ipsi i cor
pore morãtes. Honorabile cõnubiũ i oi
bus: et torus imaculatus. Fornicatores ei
et adulteros iudicabit deus. Sint mores si
ne auaricia: cõtẽti p̃sẽtib9. Ipse ei dixit.
Nõ te deserã neq̃ derelinquã: ita vt cõ Gene.28.d
fidẽter dicamus. Dñs mihi adiutor Ps.17.
et non timebo quid faciat mihi homo.
Mementote prepositorum vestrorũ qui B
vobis locuti sunt verbum dei:
quorũ intuẽtes exitũ conuersationis:
imitamini fidem. Jesus christus
heri et hodie: ipse et in secula.
Doctrinis varijs et peregrinis nolite ad
duci. Optimũ ẽ ei gratia stabiliri
cor non escis: q̃ non profuerunt
ambulãtibus in eis. Habemus altare
de quo edere nõ habent potestatem
q̃ tabernaculo deseruiũt. Quorũ ei aia
liũ infertur sanguis p pctõ in scã p
pontificem: horum corpora cremantur
extra castra. Propter qđ et iesus
vt scificaret p suum sanguinẽ populũ

όν έξω τῆς πύλης έπαθε. Τοίνυν εξερχώμε-
θα προς αυτόν έξω τῆς παρεμβολῆς, τον ό-
νειδισμόν αυτού φέροντες. ου γαρ έχομεν
ώδε μένουσαν πόλιν. αλλά την μέλλουσαν
επιζητοῦμεν. Δι αυτού ουν αναφέρωμεν θυ-
σίαν αινέσεως διαπαντός τῷ θεῷ, τουτέστι
καρπόν χειλέων ομολογούντων τῷ ονόμα-
τι αυτού. τῆς δε ευποιίας και κοινωνίας μη
επιλανθάνεσθε. τοιαύταις γαρ θυσίαις ευα-
ρεστεῖται ο θεός. πείθεσθε τοῖς ηγουμένοις υ-
μῶν, και υπείκετε. αυτοί γαρ αγρυπνοῦσιν
υπέρ τῶν ψυχῶν υμῶν ως λόγον αποδώ-
σοντες, ίνα μετά χαρᾶς τοῦτο ποιῶσι, και
μη στενάζοντες. αλυσιτελές γαρ υμίν τοῦ-
το. προσεύχεσθε περί ημῶν. πεποίθαμεν γαρ
ότι καλήν συνείδησιν έχομεν εν πᾶσι κα-
λῶς θέλοντες αναστρέφεσθαι. περισσοτέρως
δε παρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι, ίνα τάχιον
αποκατασταθῶ υμίν. ο δε θεός τῆς ειρήνης
ο αναγαγών εκ νεκρῶν τον ποιμένα τῶν
προβάτων τον μέγαν εν αίματι διαθήκης
αιωνίου τον κύριον ημῶν ιησοῦν χριστόν,
καταρτίσαι υμᾶς εν παντί έργῳ αγαθῷ, εις
το ποιῆσαι το θέλημα αυτοῦ, ποιῶν εν υ-
μίν το ευάρεστον ενώπιον αυτοῦ διά ιησοῦ
χριστοῦ, ῷ η δόξα εις τους αιῶνας. αμήν.
παρακαλῶ δε υμᾶς αδελφοί ανέχεσθε τοῦ
λόγου τῆς παρακλήσεως. και γαρ διά βρα-
χέων επέστειλα υμίν. γινώσκετε τον αδελ-
φόν τιμόθεον, απολελυμένον, μεθ ου εάν
τάχιον έρχηται όψομαι υμᾶς. ασπάσασθε
πάντας τους ηγουμένους υμῶν και πάντας
τους αγίους. ασπάζονται υμᾶς οι από τῆς
ιταλίας. η χάρις μετά πάντων υμῶν. α-
μήν.

Τέλος τῆς προς εβραίους επιστολῆς.

extra portam passus est. Exeamus
igitur ad eum extra castra: improperium C
eius portantes. Non enim habemus
hic manentem ciuitatem: sed futuram
inquirimus. Per ipsum ergo offeramus hosti
am laudis semper deo: idest
fructum labiorum confitentium nomini
eius. Beneficientie autem et communionis nolite
obliuisci. Talibus enim hostijs promeretur
deus. Obedite prepositis vestris:
et subiacete eis. Ipsi enim peruigilant
quasi rationem pro animabus vestris reddi
turi: vt cum gaudio hoc faciant et
non gementes. Hoc enim non expedit vobis.
Orate pro nobis. Confidimus enim
quia bonam conscientiam habemus in omnibus bene
volentes conuersari. Amplius D
autem deprecor vos hoc facere: quo ce
lerius restituar vobis. Deus autem pacis
qui eduxit de mortuis pastorem
magnum ouium in sanguine testamenti
eterni dominum nostrum iesum christum:
aptet vos in omni bono: vt
faciatis eius voluntatem: faciens in vobis
quod placeat coram se per iesum
christum: cui est gloria in secula seculorum. Amen.
Rogo autem vos fratres vt sufferatis
verbum solatij. Etenim perpaucis
scripsi vobis. Cognoscite fratrem vestrum
timotheum dimissum: cum quo si
celerius venerit videbo vos. Salutate
omnes prepositos vestros: et omnes
sanctos. Salutant vos de vobis
italia fratres. Gratia cum omnibus
Amen.

Explicit epistola beati pauli ad hebreos.

Incipit prefatio beati Hieronymi presbyteri in librum actuum apostolorum.

Canit psalmista. Ambulabunt de virtutibus in virtutes. Post apostoli pauli epistolas dudum vobis vno volumine translatas domnon et rogatiane charissimi: actus apostolorum compellitis vt transferam in latinum: quem librum nulli dubium est a luca antiocheno arte medico qui postea inseruiens paulo apostolo christi factus est discipulus fuisse editum. Ceruices premit imposita sepius oneris magnitudo: quia studia inuidorum reprehensione digna putant ea que scribimus. Illorum nunc odio et detractione iuuante christo meum silebit eloquium.

Actus apostolorum nudam quidem videntur sonare historiam: et nascentis ecclesie infantiam texere: sed si nouerimus scriptorem eorum lucam esse medicum: cuius laus est in euangelio: animaduertemus pariter omnia verba illius anime languentis esse medicinam.

Incipit alius prologus.

Lucas antiochensis natione syrus: cuius laus in euangelio canitur: apud antiochiam medicine artis egregius: et apostolorum christi discipulus fuit: postea vsque ad confessionem paulum secutus apostolum: sine crimine in virginitate permanens: deo maluit seruire. Qui septuaginta et quatuor annos etatis agens in bythinia obijt plenus spiritu sancto: quo instigante in achaie partibus euangelium scribens grecis fidelibus incarnationem domini fideli narratione ostendit: eundemque ex stirpe dauid descendisse monstrauit. Cui non immerito scribendorum actuum apostolicorum potestas in ministerio datur: vt deo in deum pleno et filio perditionis extincto: oratione ab apostolis facta sorte dominice electionis numerus compleretur. Sicque paulus consummationem apostolicis actibus daret: quem diu contra stimulum calcitrantem dominus elegisset. Quod legentibus et requirentibus deum breui potius volui ostendere sermone: quam prolixius aliquid fastidientibus prodidisse. Sciens quod operantem agricolam oporteat primum de suis fructibus edere. Quem ita diuina subsecuta est gratia: vt non solum corporibus sed etiam animabus eius proficeret medicina.

Αι πράξεις τῶν ἀποστόλων τοῦ ἁγίου λουκᾶ τοῦ εὐαγγελιστοῦ. Cap. I.

Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ πάντων ὦ θεόφιλε ὧν ἤρξατο ὁ ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν, ἄχρι ἧς ἡμέρας ἐντειλάμενος τοῖς ἀποστόλοις διὰ πνεύματος ἁγίου οὓς ἐξελέξατο, ἀνελήφθη. οἷς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, δι' ἡμερῶν τεσσαράκοντα ὀπτανόμενος αὐτοῖς, καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. καὶ συναλιζόμενος παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς ἣν ἠκούσατέ μου ὅτι ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ, οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας. οἱ μὲν οὖν συνελθόντες ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες. κύριε εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν τῷ ἰσραήλ. εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς. οὐχ ὑμῶν ἐστι γνῶναι χρόνους ἢ καιροὺς οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ, ἀλλὰ λήψεσθε δύναμιν ἐπελθόντος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθέ μοι μάρτυ

Incipit liber actuum apostolorum beati Luce euangeliste. Cap. I.

A
Primum quidem sermonem feci de omnibus o theophile que Mat. 5.c. Jacobi.1.b.
cepit iesus facere et docere:
vsque in diem qua precipiens
apostolis per spiritum sanctum
quos elegit assumptus est. Quibus et prebuit seipsum viuum post passionem suam in multis argumentis per dies quadraginta apparens eis et loquens
de regno dei. Et conuescens Luce.24.g.
precepit eis ab hierosolymis
ne discederent: sed expectarent
promissionem patris: quam audistis inquit per os Infra.2.b. et.19.a.
Quia Johannes quidem baptizauit aqua:
baptizabimini spiritu sancto: non post
multos hos dies. Igitur qui conuenerant
interrogabant eum dicentes. Domine si
in tempore hoc restitues regnum
israel? Dixit autem eis. 3. Israel in greco dati ui casus.
Non est vestrum nosse tempora vel momenta
que pater posuit in sua potestate: sed
accipietis virtutem superuenientis spiritus sancti
in vos: et eritis mihi testes Luce.24.g.

ρες εν τε ιερουσαλήμ και εν πάση τη ιου-
δαία και σαμαρεία και έως εσχάτου της γης.
και ταύτα ειπών βλεπόντων αυτών επήρ-
θη, και νεφέλη υπέλαβεν αυτόν από των
οφθαλμών αυτών. και ως ατενίζοντες ή-
σαν εις τον ουρανόν πορευομένου αυτού,
και ιδού άνδρες δύο παρειστήκεισαν αυ-
τοίς εν εσθήτι λευκή, οι και είπον. άνδρες
γαλιλαίοι τι εστήκατε εμβλέποντες εις τον
ουρανόν. ούτος ο ιησούς ο αναληφθείς αφ
υμών εις τον ουρανόν, ούτως ελεύσεται
ον τρόπον εθεάσασθε αυτόν πορευόμενον
εις τον ουρανόν. τότε υπέστρεψαν εις ιερου
σαλήμ από όρους του καλουμένου ελαιώ-
νος, ο εστίν εγγύς ιερουσαλήμ, σαββάτου έ
χον οδόν. και ότε εισήλθον, ανέβησαν εις το
υπερώον, ου ήσαν καταμένοντες ο τε πέ-
τρος, και ιάκωβος, και ιωάννης, και ανδρέ-
ας, φίλιππος, και θωμάς, βαρθολομαίος και
ματθαίος, ιάκωβος αλφαίου, και σίμων ο
ζηλωτής, και ιούδας ιακώβου. ούτοι πάντες
ήσαν προσκαρτερούντες ομοθυμαδόν τη
προσευχή και τη δεήσει συν γυναιξί και
μαρία τη μητρί του ιησού και συν τοις αδελ
φοίς αυτού. και εν ταις ημέραις ταύταις α-
ναστάς πέτρος εν μέσω των μαθητών, είπεν.
ην τε όχλος ονομάτων επιτοαυτό ως εκα-
τόν είκοσι. άνδρες αδελφοί έδει πληρωθή-
ναι την γραφήν ταύτην ην προείπε το πνεύ-
μα το άγιον διά στόματος δαυίδ περί ιού-
δα του γενομένου οδηγού τοις συλλαβού
σι τον ιησούν, ότι κατηριθμημένος ην συν η-
μίν, και έλαχε τον κλήρον της διακονίας
ταύτης. ούτος μεν ουν εκτήσατο χωρίον
εκ μισθού της αδικίας, και πρηνής γενόμε-
νος ελάκησε μέσος, και εξεχύθη πάντα τα
σπλάγχνα αυτού. και γνωστόν εγένετο πά
σι τοις κατοικούσιν ιερουσαλήμ, ώστε κλη-
θήναι το χωρίον εκείνο τη ιδία διαλέκτω αυ
τών ακελδαμά, τουτέστι χωρίον αίματος.
γέγραπται γαρ εν βίβλω ψαλμών. γενηθή-
τω η έπαυλις αυτού έρημος και μη έστω ο
κατοικών εν αυτή, και την επισκοπήν αυτού
λάβοι έτερος. δει ουν των συνελθόντων η
μίν ανδρών εν παντί χρόνω εν ω εισήλθε και
εξήλθεν εφ ημάς ο κύριος ιησούς, αρξάμε-
νος από του βαπτίσματος ιωάννου έως της
ημέρας ης ανελήφθη αφ ημών, μάρτυρα
της αναστάσεως αυτού γενέσθαι συν ημίν
ένα τούτων. και έστησαν δύο, ιωσήφ τον
καλούμενον βαρσαβάν, ος επεκλήθη ιούσ-
τος, και ματθίαν. και προσευξάμενοι είπον.
συ κύριε καρδιογνώστα πάντων, ανάδει-

in hierusalem ⁊ in omni iudea B
⁊ samaria ⁊ vsqꝫ ad vltimum terre.
Et cũ hec dixisset vidẽtibꝰ illis eleuatꝰ Mat.16.g. Apoc.1.c. Joh.10.c.
est: ⁊ nubes suscepit eum ab
oculis eorum. Cumqꝫ intuerentur
in celum euntem illum:
ecce duo viri astiterunt iuxta illos
in vestibus albis: qui ⁊ dixerunt. Viri
galilei quid statis aspicientes in
celũ. Hic iesus qui assumptus est a
vobis in celum sic veniet
quẽadmodũ vidistis eum euntem
in celũ. Tũc reuersi sunt hierosolymã
a monte qui vocatur oliueti
qui est iuxta hierusalẽ: sabbati habẽs
iter. Et cum introissent in Mat.10.a.
cenaculũ ascẽderũt vbi manebat Pe- Marc.3.d. Luce.6.c.
trꝰ ⁊ Johãnes ⁊ Jacobus et Andreas
Philippꝰ ⁊ Thomas Bartholomeꝰ et
Matheus Jacobus alphei ⁊ Simõ
zelotes ⁊ Judas iacobi. Hi omnes
erant perseuerantes vnanimiter in C
oratione cum mulieribus et
Maria matre iesu ⁊ fratribus
eius. In diebus illis exurgens
petrus in medio fratrum dixit.
Erat autẽ turba hominũ simul fere cen
tũ viginti. Viri fratres oportet impleri
scripturã quam predixit spiritus
sanctus per os dauid de iuda
q̃ fuit dux eorum qui cõprehẽderunt
iesum: qui cõnumeratus erat in nobis
⁊ sortitus est sortem ministerij
huius. Et hic quidem possedit agrum
de mercede iniquitatis: ⁊ suspensus
crepuit medius: ⁊ diffusa sunt omnia
viscera eius. Et notum factum est oĩbus
hitantibꝰ hierusalẽ: ita vt appellaretur
ager ille lingua eorum
acheldema: hoc est ager sanguinis.
Scriptũ est eñ in libro psalmorum. Fiat ps.108.
cõmoratio eorũ deserta: ⁊ non sit
q̃ inhabitet in ea: et episcopatum eiꝰ D
accipiat alter. Opꝫ ergo ex his viris q̃
nobiscũ sũt cõgregati in oĩ tpe in quo in
trauit ⁊ exiuit inter nos dñs iesus incipiẽs
a baptismate iohannis vsqꝫ in
diem qua assumptus est a nobis testem
resurrectiõis eius nobiscum fieri
vnũ ex istis. Et statuerũt duos. Joseph Infra.4.d.
q̃ vocabatur barsabas: q̃ cognominatꝰ ẽ
iustus: ⁊ mathiã. Et orantes dixerũt.
Tu dñe q̃ corda nosti omnium: ostende

ξον ον εξελέξω εκ τούτων των δύο ένα λαβείν τον κλήρον της διακονίας ταύτης και αποστολής, εξ ης παρέβη ιούδας πορευθήναι εις τον τόπον τον ίδιον. και έδωκαν κλήρους αυτών, και έπεσεν ο κλήρος επί ματθίαν, και συγκατεψηφίσθη μετά των ένδεκα αποστόλων. Cap. 2.

Και εν τω συμπληρούσθαι την ημέραν της πεντηκοστής, ήσαν άπαντες ομοθυμαδόν επιτοαυτό. και εγένετο άφνω εκ του ουρανού ήχος ώσπερ φερομένης πνοής βιαίας, και επλήρωσεν όλον τον οίκον ου ήσαν καθήμενοι. και ώφθησαν αυτοίς διαμεριζόμεναι γλώσσαι ωσεί πυρός, εκάθισε τε εφ ένα έκαστον αυτών, και επλήσθησαν άπαντες πνεύματος αγίου, και ήρξαντο λαλείν ετέραις γλώσσαις, καθώς το πνεύμα εδίδου αυτοίς αποφθέγγεσθαι. ήσαν δε εν ιερουσαλήμ κατοικούντες ιουδαίοι άνδρες ευλαβείς από παντός έθνους των υπό τον ουρανόν. γενομένης δε της φωνής ταύτης συνήλθε το πλήθος και συνεχύθη, ότι ήκουον εις έκαστος τη ιδία διαλέκτω λαλούντων αυτών. εξίσταντο δε και εθαύμαζον λέγοντες προς αλλήλους. ουκ ιδού πάντες ούτοι εισίν οι λαλούντες γαλιλαίοι, και πως ημείς ακούομεν έκαστος τη ιδία διαλέκτω ημών, εν η εγεννήθημεν, πάρθοι και μήδοι και ελαμίται, και οι κατοικούντες την μεσοποταμίαν, ιουδαίαν τε και καππαδοκίαν, πόντον και την ασίαν, φρυγίαν τε και παμφυλίαν, αίγυπτον και τα μέρη της λιβύας της κατά κυρήνην, και οι επιδημούντες ρωμαίοι, ιουδαίοι τε και προσήλυτοι, κρήτες και άραβες, ακούομεν λαλούντων αυτών ταις ημετέραις γλώσσαις τα μεγαλεία του θεού. εξίσταντο δε πάντες και διηπόρουν άλλος προς άλλον λέγοντες. τι αν θέλοι τούτο είναι. έτεροι δε χλευάζοντες έλεγον, ότι γλεύκους μεμεστωμένοι εισί. σταθείς δε πέτρος συν τοις ένδεκα επήρε την φωνήν αυτού, και απεφθέγξατο αυτοίς. άνδρες ιουδαίοι και οι κατοικούντες ιερουσαλήμ άπαντες, τούτο υμίν γνωστόν έστω και ενωτίσασθε τα ρήματα μου. ου γαρ ως υμείς υπολαμβάνετε ούτοι μεθύουσιν, εστί γαρ ώρα τρίτη της ημέρας. αλλά τούτο εστί το ειρημένον διά του προφήτου ιωήλ. και έσται εν ταις εσχάταις ημέραις λέγει ο θεός εκχεώ από του πνεύματος μου επί πάσαν σάρκα, και προφητεύσουσιν οι υιοί υμών και αι θυγατέρες υμών, και οι νεανίσκοι υμών οράσεις όψονται, και οι πρεσβύτεροι υμών

quē elegeris ex his duobus vnū accipere locū ministerij huius et apostolatus: de quo preuaricatus est iudas vt abiret in locum suum. Et dederunt sortes eis. Et cecidit sors super Mathiam: et annumeratus est cum vndecim apostolis. Cap. 2.

A Et cum complerentur dies pentecostes: erant oēs pariter in eodē loco. Et factus est repente de celo sonus: tanquam aduenientis spūs vehementis: et repleuit totā domū vbi erāt sedentes. Et apparuerunt illis dispertite lingue tanquam ignis: seditque supra singulos eorum. Et repleti sūt oēs spiritu sancto: et ceperunt loqui varijs linguis: prout spūs sanctus dabat eloqui illis. Erant autem in hierusalem habitantes iudei viri religiosi ex omni natione que sub celo est. Facta autem hac voce cōuenit multitudo et mēte confusa est: quoniam audiebat vnusquisque lingua sua illos loquētes. Stupebāt autem oēs et mirabantur dicētes. Nonne ecce omnes isti qui loquuntur galilei sunt? Et quō nos audimus vnusquisque linguam

B nostram: in qua nati sumus? Parthi et medi et elamite: et qui habitāt mesopotamiā: iudeam et cappadociam: pontū et asiā: phrygiam et pamphyliam: egyptum et partes lybie que est circa cyrenen: et aduene romani: iudei quoque et proselyti: cretes et arabes: audimus eos loquentes nostris linguis magnalia dei. Stupebāt autē oēs et mirabantur adinuicē dicentes. Quid nam vult hoc esse? Alij autem irridentes dicebant quia musto pleni sunt isti. Stans autem petrus cum vndecim eleuauit vocem suam: et locutus est eis. Viri iudei et qui habitatis hierusalem vniuersi: hoc vobis notū sit: et auribus percipite verba mea. Nō enim sicut vos estimatis hi ebrij sunt: cum sit hora

C diei tertia. Sed hoc est quod dictū est per prophetam iohel. Et erit in nouissimis diebus dicit dñs: effundā de spiritu meo super omnem carnem. Et prophetabūt filij vestri et filie vestre: et iuuenes vestri visiones videbunt: et seniores vestri

k. Ignis in gr. gen. casus.

Ioel. 2.

ενυπνίοις ενυπνιασθήσονται. και γε επί τους
δούλους μου και επί τας δούλας μου εν
ταις ημέραις εκείναις εκχεώ από του πνεύ=
ματος μου, και προφητεύσουσι. και δώσω
τέρατα εν τω ουρανώ άνω, και σημεία επί
της γης κάτω, αίμα και πυρ και ατμίδα κα
πνού. ο ήλιος μεταστραφήσεται εις σκότος,
και η σελήνη εις αίμα, πριν η ελθείν την η
μέραν κυρίου την μεγάλην και επιφανή. και
έσται πας ος αν επικαλέσηται το όνομα κυ
ρίου σωθήσεται. άνδρες ισραηλίται ακούσατε
τους λόγους τούτους. ιησούν τον ναζω=
ραίον άνδρα από του θεού αποδεδειγμέ=
νον εις υμάς δυνάμεσι και τέρασι και σημεί
οις, οις εποίησε δι αυτού ο θεός εν μέσω υ
μών, καθώς και αυτοί οίδατε. τούτον τη ω
ρισμένη βουλή και προγνώσει του θεού έκ=
δοτον λαβόντες διά χειρών ανόμων προσ
πήξαντες ανείλετε. ον ο θεός ανέστησε λύσας
τας ωδίνας του θανάτου, καθότι ουκ ην δυ
νατόν κρατείσθαι αυτόν υπ αυτού. δαυίδ
γαρ λέγει εις αυτόν. προωρώμην τον κύρι
ον ενώπιόν μου διαπαντός, ότι εκ δεξιών
μου εστίν ίνα μη σαλευθώ. διά τούτο ευ
φράνθη η καρδία μου, και ηγαλλιάσατο η
γλώσσα μου, έτι δε και η σαρξ μου κατα=
σκηνώσει επ ελπίδι. ότι ουκ εγκαταλείψεις
την ψυχήν μου εις άδου, ουδέ δώσεις τον
όσιόν σου ιδείν διαφθοράν. εγνώρισας μοι
οδούς ζωής, πληρώσεις με ευφροσύνης με
τά του προσώπου σου. άνδρες αδελφοί, ε=
ξόν ειπείν μετά παρρησίας προς υμάς περί
του πατριάρχου δαυίδ, ότι και ετελεύτη=
σε, και ετάφη, και το μνήμα αυτού εστίν εν
ημίν άχρι της ημέρας ταύτης. προφήτης ουν
υπάρχων και ειδώς ότι όρκω ώμοσεν αυ
τώ ο θεός εκ καρπού της οσφύος αυτού το
κατά σάρκα αναστήσειν τον χριστόν καθίσαι
επί του θρόνου αυτού, προϊδών ελάλησε
περί της αναστάσεως του χριστού, ότι ουκ
εγκατελείφθη η ψυχή αυτού εις άδου, ου
δέ η σαρξ αυτού είδε διαφθοράν. τούτον τον
ιησούν ανέστησεν ο θεός, ου πάντες ημείς
εσμέν μάρτυρες. τη δεξιά ουν του θεού υ=
ψωθείς, την τε επαγγελίαν του αγίου πνεύ
ματος λαβών παρά του πατρός εξέχεε τού
το, ο νυν υμείς βλέπετε και ακούετε. ου
γαρ δαυίδ ανέβη εις τους ουρανούς. λέ=
γει δε αυτός. είπεν ο κύριος τω κυρίω
μου κάθου εκ δεξιών μου. έως αν θώ
τους εχθρούς σου υποπόδιον των ποδών
σου. ασφαλώς ουν γινωσκέτω πας οίκος
ισραήλ, ότι και κύριον και χριστόν αυτόν

somnia somniabunt. Et quidem super
seruos meos ⁊ ancillas meas in
diebus illis effundam de spiritu
meo ⁊ prophetabunt. Et dabo
prodigia in celo sursum ⁊ signa in
terra deorsuz: sāguinē ⁊ ignē ⁊ vaporē
fumi. Sol conuertetur in tenebras Johe.2.b.
⁊ luna in sanguinē: ante q̄ȝ veniat dies
domini magnus ⁊ manifestus. Et Mat.10.c.
erit oīs q̄cunqȝ inuocauerit nomen dn̄i et.24.b.
saluus erit. Uiri israelite audite Johe.2.g. Rom.10.c.
verba hec. Jesum nazarenum Infr.5.d.
virum approbatum a deo
in vobis virtutibus ⁊ p̄digijs ⁊ signis
que fecit deus per illuȝ in medio vestri D
sicut scitis. Hunc desinito
cōsilio ⁊ prescientia dei traditum
per manus iniquorum: affigentes
interemistis. Quē deus suscitauit solutis Infra.10.d
doloribus inferni: iuxta q̄d ipossibile e
rat teneri illum ab eo. Dauid
enim dicit in eum. Prouidebaȝ dn̄m ps.15
in ꝯspectu meo semper: q̄m a dextris
est mihi ne cōmouear. Propter hoc le
tatum est cor meum et exultauit
lingua mea: insup ⁊ caro mea requiescet
in spe. Q̄m non derelinques
animam meam in inferno: nec dabis
sanctū tuū videre corruptionē. Notas mi
bi fecisti vias vite: replebis me iocūdi=
tate cum facie tua. Uiri fratres: liceat
audenter dicere ad vos de
patriarcha dauid: quoniaȝ defunctus ē: E
⁊ sepultus ē: ⁊ sepulchrū eius est apud
nos vsqȝ i hodiernū diē. Propheta igi
tur cū eēt ⁊ sciret q̄ iureiurādo iuras=
deus de fructu lumbi eius [set illi
sedere
sup sedem eius: p̄uidens locutus est
de resurrectione christi: quia neqȝ
derelictus est in inferno: neqȝ
caro eius vidit corruptionem. Hunc
iesum resuscitauit deus: cuius omnes sup.1.a.
testes sumus. Dextera igit dei e[x nos i.10.b.
altatus: ⁊ promissione spiritus sancti
accepta a patre: effudit hoc donum:
q̄d vos videtis ⁊ auditis. Non
enim dauid ascendit in celos. Dicit
autez ipse. Dixit dominus domino psal.109.
meo sede a dextris meis. Donec ponā
inimicos tuos scabellum pedum
tuorū. Certissime sciat ergo oīs domus F
israel: q̄ ⁊ dominū eū ⁊ christum fecit

ὁ θεὸς ἐποίησε τοῦτον τὸν ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε. ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν τῇ καρδίᾳ, εἶπόν τε πρὸς τὸν πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους. τί ποιήσωμεν ἄνδρες ἀδελφοί. πέτρος δὲ ἔφη πρὸς αὐτούς. μετανοήσατε καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι ἰησοῦ χριστοῦ, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, καὶ λήψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ ἁγίου πνεύματος. ὑμῖν γὰρ ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν, καὶ πᾶσι τοῖς εἰς μακράν, ὅσους ἂν προσκαλέσηται κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν. ἑτέροις τε λόγοις πλείοσι διεμαρτύρετο καὶ παρεκάλει λέγων. σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης. οἱ μὲν οὖν ἀσμένως ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐβαπτίσθησαν, καὶ προσετέθησαν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχίλιαι. ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων, καὶ τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς. ἐγένετο δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος. πολλά τε τέρατα καὶ σημεῖα διὰ τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο. πάντες δὲ οἱ πιστεύσαντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ εἶχον ἅπαντα κοινά, καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον καὶ διεμέριζον αὐτὰ πᾶσι καθότι ἄν τις χρείαν εἶχε. καθ' ἡμέραν τε προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, κλῶντές τε κατ' οἶκον ἄρτον, μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἀφελότητι καρδίας, αἰνοῦντες τὸν θεὸν καὶ ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαόν. ὁ δὲ κύριος προσετίθει τοὺς σωζομένους καθ' ἡμέραν τῇ ἐκκλησίᾳ. Cap.3.

Ἐπὶ τὸ αὐτὸ δὲ πέτρος καὶ ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερὸν ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ἐννάτην. καί τις ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων ἐβαστάζετο, ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην ὡραίαν, τοῦ αἰτεῖν ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ ἱερόν. ὃς ἰδὼν πέτρον καὶ ἰωάννην μέλλοντας εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερόν, ἠρώτα ἐλεημοσύνην. ἀτενίσας δὲ πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν τῷ ἰωάννῃ εἶπε. βλέψον εἰς ἡμᾶς. ὁ δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖς, προσδοκῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν. εἶπε δὲ πέτρος. ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι, ὃ δὲ ἔχω τοῦτο σοι δίδωμι. ἐν τῷ ὀνόματι ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ ναζωραίου ἔγειραι καὶ περιπάτει, καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρε. παραχρῆμα δὲ ἐστερεώθησαν αὐτοῦ αἱ βάσεις καὶ τὰ σφυρά, καὶ ἐξαλλόμενος ἔστη καὶ περιεπάτει, καὶ εἰσῆλθε σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερὸν περιπατῶν καὶ ἀλλόμενος,

deus hunc iesum quem vos crucifixistis. His autem auditis compuncti sunt corde: et dixerunt ad petrum et ad reliquos apostolos. Quid faciemus viri fratres? Petrus autem ad illos: penitentiam inquit agite: et baptizetur unusquisque vestrum in nomine iesu christi in remissionem peccatorum vestrorum: et accipietis donum spiritus sancti. Vobis enim est repromissio et filijs vestris: et omnibus qui longe sunt: quoscunque aduocauerit dominus deus noster. Alijs etiam verbis plurimis testificatus est: et exhortabatur eos dicens. Saluamini a generatione ista praua. Qui ergo receperunt sermonem eius baptizati sunt: et apposite sunt in die illa anime circiter tria milia. Erant autem perseuerantes in doctrina apostolorum et communicatione fractionis panis et orationibus. Fiebat autem omni anime timor. Multa quoque prodigia et signa per apostolos in hierusalem fiebant: et metus erat magnus in vniuersis. Omnes etiam qui credebant erant pariter et habebant omnia communia. Possessiones et substantias vendebant: et diuidebant illa omnibus, prout cuique opus erat. Quottidie quoque perdurantes vnanimiter in templo: et frangentes circa domos panem sumebant cibum cum exultatione et simplicitate cordis collaudantes deum: et habentes gratiam ad omnem plebem. Dominus autem augebat qui salui fiebant quottidie in idipsum. Cap.3.

Petrus autem et Iohannes ascendebant in templum ad horam orationis nonam. Et quidam vir qui erat claudus ex vtero matris sue baiulabatur: quem ponebant quottidie ad portam templi que dicitur speciosa: vt peteret elemosynam ab introeuntibus in templum. Is cum vidisset petrum et iohannem incipientes introire in templum rogabat vt elemosinam acciperet. Intuens autem in eum petrus cum iohanne dixit. Respice in nos. At ille intendebat in eos: sperans se aliquid accepturum ab eis. Petrus autem dixit. Argentum et aurum non est mihi: quod autem habeo hoc tibi do. In nomine iesu christi nazareni surge et ambula. Et apprehensa manu eius dextera alleuauit eum et protinus consolidate sunt bases eius et plante. Et exiliens stetit et ambulabat: et intrauit cum illis in templum: ambulans et exiliens

Mat.4.c. Mar.1.c. Luc.15.a. Apoc.1.d. B Infra.4.a. C Infra.14.b. Infra.9.d. D

και αινῶν τον θεόν. και εἶδεν αυτόν πας ο
λαός περιπατοῦντα και αινοῦντα τον
θεόν. επεγίνωσκον τε αυτόν, ότι οὗτος ἦν ο
προς την ελεημοσύνην καθήμενος επί τῃ ω=
ραία πύλῃ του ιερού, και επλήσθησαν θάμ=
βους και εκστάσεως επί τῳ συμβεβηκότι αυ
τῳ. κρατοῦντος δε του ιαθέντος χωλοῦ τον
πέτρον και ιωάννην, συνέδραμε προς αυ=
τούς πας ο λαός επί τῃ στοᾷ τῃ καλουμέ
νῃ σολομῶνος έκθαμβοι. ιδών δε πέτρος
απεκρίνατο προς τον λαόν. άνδρες ισραη
λῖται τι θαυμάζετε επί τούτῳ, ἢ ημῖν τι ατε
νίζετε, ως ιδίᾳ δυνάμει ἢ ευσεβείᾳ πεποιη=
κόσι του περιπατεῖν αυτόν. ο θεός αβραάμ
και ισαάκ και ιακώβ, ο θεός των πατέρων η
μῶν εδόξασε τον παῖδα αυτοῦ ιησοῦν, ὃν
υμεῖς παρεδώκατε, και ηρνήσασθε αυτόν κα
τά πρόσωπον πιλάτου, κρίναντος εκείνου α
πολύειν. υμεῖς δε τον άγιον και δίκαιον ηρ
νήσασθε, και ητήσασθε άνδρα φονέα χαρισθῆ
ναι υμῖν, τον δε αρχηγόν της ζωῆς απεκτεί=
νατε. ὃν ο θεός ήγειρεν εκ νεκρῶν, οὗ ημεῖς
μάρτυρες εσμέν. και επί τῃ πίστει του ονό
ματος αυτοῦ τοῦτον ὃν θεωρεῖτε και οἴδατε
εστερέωσε το όνομα αυτοῦ, και η πίστις η
δι' αυτοῦ έδωκεν αυτῷ την ολοκληρίαν ταύ
την απέναντι πάντων υμῶν. και νῦν αδελ
φοί οἶδα ότι κατά άγνοιαν επράξατε, ώσπερ
και οι άρχοντες υμῶν. ο δε θεός ἃ προκα
τήγγειλε διά στόματος πάντων των προ=
φητῶν αυτοῦ παθεῖν τον χριστόν, επλήρω
σεν οὕτως. μετανοήσατε οὖν και επιστρέψα
τε, εις το εξαλειφθῆναι υμῶν τας αμαρτίας,
όπως αν έλθωσι καιροί αναψύξεως από
προσώπου του κυρίου, και αποστείλῃ τον
προκεχειρισμένον υμῖν ιησοῦν χριστόν, ὃν
δεῖ ουρανόν μεν δέξασθαι άχρι χρόνων α=
ποκαταστάσεως πάντων, ὧν ελάλησεν ο θε
ός διά στόματος πάντων των αγίων αυτοῦ
προφητῶν απ' αιῶνος. μωσῆς μεν γαρ
προς τους πατέρας εἶπεν. ότι προφήτην
υμῖν αναστήσει κύριος ο θεός υμῶν εκ των
αδελφῶν υμῶν ως εμέ, αυτοῦ ακούσεσθε,
κατά πάντα όσα αν λαλήσῃ προς υ=
μᾶς. έσται δε πᾶσα ψυχή ήτις εάν μη α=
κούσῃ του προφήτου εκείνου, εξολοθρευθή=
σεται εκ του λαοῦ. και πάντες δε οι προφῆ
ται από σαμουήλ και των καθεξῆς όσοι ελά
λησαν, και κατήγγειλαν τας ημέρας ταύ=
τας. υμεῖς εστέ υιοί των προφητῶν και
της διαθήκης, ἧς διέθετο ο θεός προς τους
πατέρας ημῶν, λέγων προς αβραάμ.
και εν τῳ σπέρματι σου ευλογηθήσον=

et laudans deum. Et vidit omnis
populus eū ambulantem et laudantem
deū. Cognoscebāt āt illū: q ipse erat
qui ad elemosinā sedebat ad speciosam
portā tēpli. Et impleti sunt stupore
et extasi: in eo q contigerat illi.
Cum tenerent autem
petrū et iohānē: cucurrit ois ppls ad e=
os ad porticum que appellatur
salomonis stupētes. Videns āt petrus
respondit ad populum. Viri israelite
qd miramini i hoc: aut nos qd ītuemi
ni: qsi nra virtute aut potestate fecerimus
hunc ambulare? Deus abraam
et deus isaac et deus iacob: deus patrū no
strorum glorificauit filium suum iesum: quē
vos qdē tradidistis et negastis ante
faciem pilati: iudicante illo dimitti.
C
Vos āt sanctum et iustum negastis: Mat.27.b.
et petistis virū homicidam donari Mar.15.b.
vobis: auctorē vero vite interfecistis. Luce.23.c. Joh.18.g.
Quē deus suscitauit a mortuis: cuius nos
testes sumus: et in fide nominis
eius hūc quē vos videtis et nostis
confirmauit nomen eius: et fides que
per eū est dedit illi integrā sanitatē istā
in cōspectu oim vestrum. Et nunc frēs
scio qr per ignorantiam fecistis: sicut
et pncipes vestri. Deus āt que pnūciauit
per os oim prophetarum
pati christum suum: sic impleuit.
Penitemini igitur et conuertimini: Eccle.17.c.
vt deleantur peccata vestra: Eze.18.g.
vt cū venerint tempora refrigerii a Mat.4.c.
conspectu domini et miserit Mar.1.c. Luce.13.a.
eū q pdicatus est vobis iesum xpm: quem Apoca.2.d.
D
opz quidē celum suscipere vsq i tpa re
stitutiōis oim q locutus est deus
per os sanctorum suorum
a seculo prophetarum. Moyses quidem
dixit. Quoniam prophetam Deut.18.d
suscitabit vobis dns deus vester de
fratribus vestris tanq me: ipsum audietis
iuxta oia qcunq locutus fuerit vobis.
Erit āt ois anima que non audierit
prophetam illum exterminabitur
de plebe. Et omnes prophete
a samuel et deinceps: qui locuti sunt
annunciauerunt dies istos.
Vos estis filii prophetarum et
testamenti: qd disposuit deus ad
patres vestros dicens ad abraam.
Et in semine tuo benedicentur Gene.12.c.

ται πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς γῆς. ὑμῖν πρῶτον
ὁ θεὸς ἀναστήσας τὸν παῖδα αὐτοῦ ἰησοῦν
ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς, ἐν τῷ
ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν
ὑμῶν.

Cap. 4.

Λαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαὸν
ἐπέστησαν αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ στρατη
γὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ σαδδουκαῖοι, διαπο=
νούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λαὸν
καὶ καταγγέλειν ἐν τῷ ἰησοῦ τὴν ἀνάστα=
σιν τῶν νεκρῶν. καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς τὰς χεῖ
ρας, καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον.
ἦν γὰρ ἑσπέρα ἤδη. πολλοὶ δὲ τῶν ἀκου
σάντων τὸν λόγον ἐπίστευσαν, καὶ ἐγενήθη ὁ
ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν ὡσεὶ χιλιάδες πέντε.
ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναχθῆναι αὐ=
τῶν τοὺς ἄρχοντας καὶ πρεσβυτέρους καὶ
γραμματεῖς εἰς ἱερουσαλὴμ καὶ ἄνναν τὸν
ἀρχιερέα καὶ καϊάφαν καὶ ἰωάννην καὶ ἀλέ=
ξανδρον, καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατι
κοῦ. καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν μέσῳ ἐπυν=
θάνοντο. ἐν ποίᾳ δυνάμει ἢ ἐν ποίῳ ὀνόμα
τι ἐποιήσατε τοῦτο ὑμεῖς. τότε πέτρος πλη
σθεὶς πνεύματος ἁγίου εἶπε πρὸς αὐτούς.
ἄρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύτεροι τοῦ
ἰσραήλ. εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ
εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗ=
τος σέσωσται. γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ
παντὶ τῷ λαῷ ἰσραήλ, ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι
ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσ
ταυρώσατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἐν
τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑ
γιής. οὗτός ἐστιν ὁ λίθος ὁ ἐξουθενηθεὶς
ὑφ᾽ ὑμῶν τῶν οἰκοδομούντων, ὁ γενόμενος
εἰς κεφαλὴν γωνίας, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλ=
λῳ ἐν οὐδενὶ ἡ σωτηρία. οὐδὲν γὰρ ὄνομα ἕ
τερον ἐστὶν ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομέ=
νον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς.
θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ πέτρου παρρησίαν
καὶ ἰωάννου, καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρω
ποι ἀγράμματοί εἰσι καὶ ἰδιῶται, ἐθαύμα=
ζον, ἐπεγίνωσκόν τε αὐτοὺς ὅτι σὺν τῷ ἰη=
σοῦ ἦσαν. τὸν δὲ ἄνθρωπον βλέποντες σὺν
αὐτοῖς ἑστῶτα τὸν τεθεραπευμένον, οὐδὲν
εἶχον ἀντειπεῖν. κελεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔ=
ξω τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν συνέβαλον πρὸς
ἀλλήλους λέγοντες. τί ποιήσομεν τοῖς ἀν=
θρώποις τούτοις, ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν ση=
μεῖον γέγονε δι᾽ αὐτῶν πᾶσι τοῖς κατοικοῦ
σιν ἱερουσαλὴμ φανερόν, καὶ οὐ δυνάμεθα
ἀρνήσασθαι. ἀλλ᾽ ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον δια=
νεμηθῇ εἰς τὸν λαόν, ἀπειλῇ ἀπειλησώ=
μεθα αὐτοῖς, μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόμα=
τι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων. καὶ καλέ=

omnes familie terre. Vobis primum
deus suscitans filium suum
misit eum benedicentem vobis: vt
conuertat se vnusquisque a nequitia
sua.

Cap. 4.

Loquentibus autem illis ad populum A
superuenerunt sacerdotes et magistratus
templi et saducei: dolentes
quod docerent populum
et annunciarent in iesum resurrectionem ex
mortuis. Et iniecerunt in eos manus:
et posuerunt eos in custodiam in crastinum.
Erat autem iam vespera. Multi autem eorum qui
audierant verbum crediderunt: et factus est
numerus virorum quasi quinque milia.
Factum est autem in crastinum vt congregarentur
principes eorum et seniores et
scribe in hierusalem: et annas
princeps sacerdotum: et caiphas et iohannes
et alexander: et quotquot erant de genere sa
cerdotali. Et statuentes eos in medio in
terrogabant. In qua virtute aut in quo no
mine fecistis hoc vos? Tunc repletus B
spiritu sancto petrus dixit ad eos.
Principes populi et seniores
israel audite. Si nos hodie diiudicamur in
benefacto hominis infirmi in quo iste
saluus factus est: notum sit omnibus vobis et
omni plebi israel: quia in nomine domini nostri
iesu christi nazareni quem vos crucifixistis
quem deus suscitauit a mortuis: in
hoc iste astat coram vobis sanus.
Hic est lapis qui reprobatus est Ps. 117.
a vobis edificantibus: qui factus est Mat. 21. a.
in caput anguli: et non est in alio Mar. 12. c.
aliquo salus. Nec enim aliud nomen Luc. 20. c.
est sub celo datum 1. Pet. 2. a.
hominibus in quo oporteat nos saluos fieri.
Videntes autem petri constantiam
et iohannis: comperto quod homines
essent sine litteris et idiote ammirabantur:
et cognoscebant eos quoniam cum iesu fu
erant. Hominem quoque videntes stantem C
cum eis qui curatus fuerat: nihil
poterant contradicere. Iusserunt autem eos fo
ras extra concilium secedere: et conferebant ad
inuicem dicentes. Quid faciemus hominibus
istis: quoniam quidem notum signum
factum est per eos omnibus habitantibus
hierusalem manifestum est: et non possumus
negare. Sed ne amplius diuulgetur
in populum: comminemur
eis: ne vltra loquantur in nomine
hoc vlli hominum. Et vocantes

σαντες αυτούς παρήγγειλαν αυτοίς/ το κα=
θόλου μη φθέγγεσθαι μη δε διδάσκειν επί
/ τω ονόματι/ του ιησού./ ο δε πέτρος και ιω=
αννής αποκριθέντες προς αυτους είπον. ει
δίκαιον εστίν ενώπιον/ του θεού υμών ακού
ειν μάλλον η/ του θεού, κρίνατε. ου δυνάμε
θα γαρ ημείς α είδομεν και ηκούσαμεν μη
λαλείν. οι δε προσαπειλησάμενοι απέλυσαν
αυτους, μηδέν ευρίσκοντες/ το πως κολά=
σονται αυτούς διά/ τον λαόν, ότι πάντες ε=
δόξαζον/ τον θεόν επί/ τω γεγονότι ετών γαρ
ην πλειόνων τεσσαράκοντα/ ο άνθρωπος εφ
ον εγεγόνει/ το σημείον τούτο/ της ιάσεως. α
πολυθέντες δε ήλθον προς/ τους ιδίους, και
απήγγειλαν όσα προς αυτούς/ οι αρχιερείς
και/ οι πρεσβύτεροι είπον. οι δε ακούσαντες
ομοθυμαδόν ήραν φωνήν προς/ τον θεόν και
είπον. δέσποτα συ/ ο θεός/ ο ποιήσας/ τον ου
ρανόν και/ την γην και/ την θάλασσαν και πάν
τα τα εν αυτοίς,/ ο διά στόματος δαυίδ/ του
παιδός σου ειπών. ινατί εφρύαξαν έθνη και
λαοί εμελέτησαν κενά. παρέστησαν/ οι βα
σιλείς/ της γης, και/ οι άρχοντες συνήχθησαν
επιτοαυτό κατά/ του κυρίου και κατά/ του
χριστού αυτού. συνήχθησαν γαρ επ αλη
θείας επί/ τον άγιον παίδα σου ιησούν ον έ
χρισας, ηρώδης τε και πόντιος πιλάτος συν
έθνεσι και λαοίς ισραήλ, ποιήσαι όσα/ η χειρ
σου και/ η βουλή σου προώρισε γενέσθαι.
και τανύν κύριε επίδε επί/ τας απειλάς αυ
τών, και δος/ τοις δούλοις σου μετά παρρη
σίας πάσης λαλείν/ τον λόγον σου, εν/ τω/ την
χείρα σου εκτείνειν εις ίασιν, και σημεία
και τέρατα γίνεσθαι διά/ του ονόματος/ του
αγίου παιδός σου ιησού. και δεηθέντων αυ
τών εσαλεύθη/ ο τόπος εν ω ήσαν συνηγμέ
νοι, και επλήσθησαν άπαντες πνεύματος α
γίου, και ελάλουν/ τον λόγον/ του θεού με
τά παρρησίας./ του δε πλήθους/ των πισ=
τευσάντων ην/ η καρδία και/ η ψυχή μία, και
ουδέ εις τι/ των υπαρχόντων αυτώ έλεγεν
ίδιον είναι, αλλ ην αυτοίς άπαντα κοινά. και
μεγάλη δυνάμει απεδίδουν/ το μαρτύριον
/ οι απόστολοι/ της αναστάσεως/ του κυρίου
ιησού χριστού, χάρις τε μεγάλη ην επί πάν
τας αυτούς. ουδέ γαρ ενδεής τις υπήρχεν
εν αυτοίς. όσοι γαρ κτήτορες χωρίων η οι
κιών υπήρχον, πωλούντες έφερον τας τιμάς
/ των πιπρασκομένων και ετίθουν παρά/ τους
πόδας/ των αποστόλων. διεδίδοτο δε ε=
κάστω καθότι άν τις χρείαν είχεν. ιωσής δε
/ ο επικληθείς βαρνάβας υπό/ των αποστόλων,
ο εστι μεθερμηνευόμενον υιός παρακλήσεως

eos: denunciauerunt ne omnino oooo
loquerentur neq; docerent in oooooooo
nomine iesu. Petrus vero et iohannes Infra.5.c.
respondentes dixerūt ad eos. Si oooo
iustū est in cōspectu dei vos poti⁹ au
dire quā deū: iudicate. Nō enim possumus
que vidimus et audiuimus non ooo ooo
loqui. At illi comminantes dimiserunt D
eos: non inueniētes quō punirent oooo
eos propter populū: quia oēs clarificabāt id
qd factū fuerat in eo qd acciderat. Anno
rū enim erat amplius q̄draginta homo in
quo factū fuerat signū istud sanitatis. Di
missi aūt venerūt ad suos: et oooooooo
annūciauerūt eis quāta ad eos principes
sacerdotū et seniores dixissent. Qui cū
audissēt vnanimiter leuauerūt vocē ad
deū et dixerunt. Dñe tu deus qui fecisti
et terram mare et omnia oooooo [celū
q̄ in eis sūt: q spū scō per os pris nri dauid
pueri tui dixisti. Quare fremuerūt gē ps.2.
tes: et populi meditati sūt inania. Asti E
terūt reges terre: et principes cōuenerūt
in vnum aduersus dñm et aduersus
xp̄m eius. Conuenerūt enim vere in ciui
tate ista aduersus scūm puerū tuū iesum
quē vnxisti: herodes et pōti⁹ pilat⁹ cum
gētibus et populis israel: facere q̄ man⁹
tua et consiliū tuū decreuerunt fieri. ooo
Et nunc dñe respice in minas eorum:
et da seruis tuis cum omni fiducia ooo
loqui verbum tuum: in eo quod ooo ooo ooo
manū tuā extēdas ad sanitates et signa
et prodigia fieri per nomen oooooooooo
sancti filij tui iesu. Et cum orassent: oo F
motus est locus in quo erāt congregati.
Et repleti sunt omnes spiritu sancto: sup.2.a.
et loquebantur verbum dei cum ooo ooo Infra.19.a.
fiducia. Multitudinis aūt credentium
erat cor vnum et anima vna: oooo ooo oo
nec quisq̄ eorū q̄ possidebat aliquid suum
esse dicebat: sed erant illis oīa cōia. Et
virtute magna reddebāt apli testimoni
um resurrectionis iesu christi dñi nostri:
et gratia magna erat in omnibus oooo
illis. Neq; enim quisq̄ egens erat ooo
inter illos. Quotquot enim possessores a= supra.2.d.
grorū aut domorū erāt: vēdētes afferebāt G
precia eorū que vendebant et ponebāt ante
pedes apostolorū. Diuidebatur autem singulis
prout cuiq; opus erat. Joseph autem supra.1.d.
qui cognominat⁹ est barsabas ab apostolis:
qd est interpretatū filius consolationis:

λευίτης κύπριος τω γένει υπάρχοντος αυ-
τού αγρού πωλήσας, ήνεγκε το χρήμα και
έθηκε παρά τους πόδας των αποστόλων.

Cap.5.

Ανήρ δέ τις ανανίας ονόματι συν σαπφεί-
ρη τη γυναικί αυτού επώλησε κτήμα,
και ενοσφίσατο από της τιμής συνειδυίας
και της γυναικός αυτού, και ενέγκας μέρος
τι παρά τους πόδας των αποστόλων έθη
κεν. είπε δε πέτρος. ανανία, διά τι επλήρω
σεν ο σατανάς την καρδίαν σου ψεύσασθαι
σε το πνεύμα το άγιον, και νοσφίσασθαι α
πό της τιμής του χωρίου. ουχί μένον σοι έ
μενε, και πραθέν εν τη ση εξουσία υπήρχε. τι
ότι έθου εν τη καρδία σου το πράγμα τού
το. ουκ εψεύσω ανθρώποις, αλλά τω θεώ.
ακούων δε ο ανανίας τους λόγους τού-
τους, πεσών εξέψυξε. και εγένετο φόβος μέ
γας επί πάντας τους ακούοντας ταύτα. α
ναστάντες δε οι νεώτεροι συνέστειλαν αυ-
τόν, και εξενέγκαντες έθαψαν. εγένετο δε
ως ωρών τριών διάστημα, και η γυνή αυ-
τού μη ειδυία το γεγονός εισήλθεν. απεκρί
θη δε αυτή ο πέτρος. ειπέ μοι ει τοσούτου
το χωρίον απέδοσθε. η δε είπε ναι τοσού-
του. ο δε πέτρος είπε προς αυτήν. τι ότι
συνεφωνήθη υμίν πειράσαι το πνεύμα κυ-
ρίου. ιδού οι πόδες των θαψάντων τον άν
δρα σου επί τη θύρα, και εξοίσουσι σε. έπε
σε δε παραχρήμα παρά τους πόδας αυτού
και εξέψυξεν. εισελθόντες δε οι νεανίσκοι,
εύρον αυτήν νεκράν, και εξενέγκαντες έθα-
ψαν προς τον άνδρα αυτής. και εγένετο φό
βος μέγας εφ' όλην την εκκλησίαν και επί πάν
τας τους ακούοντας ταύτα. διά δε των χει
ρών των αποστόλων εγίνετο σημεία και τέ
ρατα εν τω λαώ πολλά. και ήσαν ομοθυμα
δόν άπαντες εν τη στοά σολομώνος. των δε
λοιπών ουδείς ετόλμα κολλάσθαι αυτοίς
αλλ' εμεγάλυνεν αυτούς ο λαός. μάλλον
δε προσετίθεντο πιστεύοντες τω κυρίω πλή
θη ανδρών τε και γυναικών, ώστε κατά τας
πλατείας εκφέρειν τους ασθενείς, και τιθέ-
ναι επί κλινών και κραββάτων, ίνα ερχομέ-
νου πέτρου καν η σκιά επισκιάση τινί αυ-
τών. συνήρχετο δε και το πλήθος των πέ-
ριξ πόλεων εις ιερουσαλήμ, φέροντες ασθε
νείς και οχλουμένους υπό πνευμάτων α-
καθάρτων, οίτινες εθεραπεύοντο άπαντες. α
ναστάς δε ο αρχιερεύς και πάντες οι συν αυ
τώ, η ούσα αίρεσις των σαδδουκαίων, επλή-
σθησαν ζήλου, και επέβαλον τας χείρας αυ

leuites cyprius genere cum haberet
agrū vendidit eū: et attulit preciū: et
posuit ante pedes apostolorum.

Cap.5.

Vir aūt qdā noīe ananias cū saphi-
ra vxore sua vendidit agrū: A
et fraudauit de precio agri conscia
vxore sua: et afferens partem
quandā ad pedes apostolorum posuit.
Dixit aūt Petrus ad ananiā. Anania cur
sathanas cor tuum mentiri ⌊temptauit
te spūi sancto: et fraudare de
pcio agri? Nōne manēs tibi manebat:
et venūdatū in tua erat potestate? Qua
re posuisti in corde tuo hanc rem?
Non es mentitus hominibus: sed deo.
Audiens aūt ananias hec verba:
cecidit et expirauit. Et fctūs ē timor ma
gnus super oēs qui audierūt. Surgen
tes autem iuuenes amouerunt eum:
et efferētes sepelierūt. Factū est autem B
quasi horarū triū spaciū: et vxor ipsius
nesciēs qd factū fuerat itroiuit. Dixit
autē ei petrus. Dic mihi mulier si tāti
agrū vēdidistis? At illa dixit. Etiā tā
ti. Petrus autem ad eā. Quid vtiq
cōuenit vobis tēptare spiritū domini?
Ecce pedes eorum qui sepelierunt virū
tuū ad ostiū: et efferēt te. Cōfestī cecī
dit ante pedes eius
et expirauit. Intrantes autem iuuenes
iuenerūt illā mortuā: et extulerunt et sepe
lierunt ad virū suū. Et factus ē timor
magnus in vniuersa ecclesia: et in omnes
q audierunt hec. Per manus autem
apostolorū fiebant signa et prodigia
multa in plebe. Et erant vnanimiter C
oēs in porticu salomonis. Ceterorū aūt
nemo audebat se iungere illis:
sz magnificabat eos populus. Magis
aūt augebat credētiū in dño multitudo
virorum ac mulierū: ita vt in
plateas eijcerent infirmos et ponerent
in lectulis ac grabbatis: vt veniente
petro saltē vmbra illius obūbraret quē
qz illorum: et liberarentur omnes ab infir
mitatibus suis. Cōcurrebat aūt et multitu
do vicinarū ciuitatū hierlz: afferētes egros
et vexatos a spiritibus immundis:
qui curabantur omnes. Exurgens
aūt pnceps sacerdotū et oēs q cū illo erāt
que est heresis saduceorū repleti sunt
zelo: et iniecerunt manus

τών επί τους αποστόλους, και έθεντο αυ-
τους εν τηρήσει δημοσία. άγγελος δε κυρί-
ου διά της νυκτός ήνοιξε τας θύρας της φυ-
λακής, εξαγαγών τε αυτούς είπε. πορεύεσ-
A θε, και σταθέντες λαλείτε εν τω ιερώ τω
λαώ πάντα τα ρήματα της ζωής ταύτης. α-
κούσαντες δε εισήλθον υπό τον όρθρον εις
το ιερόν και εδίδασκον. παραγενόμενος δε
ο αρχιερεύς και οι συν αυτώ συνεκάλε-
σαν το συνέδριον και πάσαν την γερουσίαν
των υιών ισραήλ, και απέστειλαν εις το δε-
σμωτήριον αχθήναι αυτούς. οι δε υπηρέται
παραγενόμενοι ουχ εύρον αυτούς εν τη φυ-
λακή. αναστρέψαντες δε απήγγειλαν λέ-
γοντες, ότι το μεν δεσμωτήριον εύρομεν κε-
κλεισμένον επί πάση ασφαλεία, και τους φύ-
λακας εστώτας προ των θυρών, ανοίξαντες
δε έσω ουδένα εύρομεν, ως δε ήκουσαν
τους λόγους τούτους ο τε αρχιερεύς και ο
στρατηγός του ιερού και οι αρχιερευς δι-
B ηπόρουν περί αυτών τι αν γένοιτο τούτο. πα-
ραγενόμενος δε τις απήγγειλεν αυτοίς λέ-
γων. ότι ιδού οι άνδρες ους έθεσθε εν τη
φυλακή εισίν εν τω ιερώ εστώτες και διδάσ-
κοντες τον λαόν. τότε απελθών ο στρατη-
γος συν τοις υπηρέταις ήγαγεν αυτούς
ου μετά βίας. εφοβούντο γαρ τον λαόν, ί-
να μη λιθασθώσιν. αγαγόντες δε αυτούς
έστησαν εν τω συνεδρίω, και επηρώτησεν
αυτούς ο αρχιερεύς λέγων. ου παραγγε-
λία παρηγγείλαμεν υμίν μη διδάσκειν ε-
πί τω ονόματι τούτω, και ιδού πεπληρώ-
κατε την ιερουσαλήμ της διδαχής υμών, και
βούλεσθε επαγαγείν εφ' ημάς το αίμα του
ανθρώπου τούτου. αποκριθείς δε πέτρος
και οι απόστολοι είπον. πειθαρχείν δει θε-
C ώ, μάλλον η ανθρώποις. ο θεός των πα-
τέρων ημών ήγειρεν ιησούν, ον υμείς διεχει-
ρίσασθε κρεμάσαντες επί ξύλου. τούτον ο θε-
ός αρχηγόν και σωτήρα ύψωσε τη δεξιά
αυτού, δούναι μετάνοιαν τω ισραήλ και ά-
φεσιν αμαρτιών. και ημείς εσμέν αυτού μάρ-
τυρες των ρημάτων τούτων και το πνεύμα
δε το άγιον, ο έδωκεν ο θεός τοις πειθαρ-
χούσιν αυτώ. οι δε ακούσαντες διεπρίον-
το, και εβουλεύοντο ανελείν αυτούς. ανα-
στάς δε τις εν τω συνεδρίω φαρισαίος ο-
νόματι γαμαλιήλ νομοδιδάσκαλος τίμιος
παντί τω λαώ εκέλευσεν έξω βραχύ τι
τους αποστόλους ποιήσαι. είπε τε προς
αυτούς. άνδρες ισραηλίται προσέχετε εαυ-
τοίς επί τοις ανθρώποις τούτοις τι μέλλε-
τε πράσσειν. προ γαρ τούτων των ημερών

in apostolos: ⁊ posuerunt eos
in custodia publica. Angelus aūt dñi Infra.11.a.
per noctem aperiens ianuas carceris:
⁊ educens eos dixit. Ite D
⁊ stantes loquimini in templo
plebi oīa vba vite huius. Qui cū au-
dissent intrauerunt diluculo in
tēpluʒ ⁊ docebant. Aduenīēs autem
pnceps sacerdotū ⁊ q̄ cū eo erāt: con-
uocauerunt conciliuʒ ⁊ oēs seniores
filiorum israel: ⁊ miserunt ad carcereʒ vt
adducerent. Cum aūt venissent ministri
⁊ aperto carcere nō inuenissent illos:
reuersi nunciauerunt dicentes.
Carcerē quidem inuenimus clausum cū I.12.a.et.16 c.
omni diligentia: ⁊ custodes
stantes ante ianuas: aperientes
aūt neminē intus inuenimus. Ut aūt au-
dierūt hos sermones
magistratus tēpli ⁊ pncipes sacerdotum:
ambigebant de illis quidnā fieret. Ad- E
uenīēs autem quidam nunciauit eis
q: ecce viri quos posuistis in
carcerē: sūt in templo stātes ⁊ docētes
populū. Tunc abijt magistratus
cum ministris ⁊ adduxit illos
sine vi. Timebant enim populum:
ne lapidarent. Et cū adduxissent illos
statuerūt in concilio. Et interrogauit
eos pnceps sacerdotū dicēs. Precipiē- Mar.7 c.
do pcepimus vobis ne doceretis in
nomine isto: ⁊ ecce replestis
hierusaleʒ doctrina vestra: ⁊
vultis inducere super nos sanguinem
hoīs istius. Rn̄dens autem petrus sup.4.b.
⁊ apostoli dixerūt. Obedire opʒ deo
magis q̄ hominibus. Deus patrū
nrōrum suscitauit iesum: quē vos intere-
mistis suspēdentes ī ligno. Hūc pncipeʒ F
⁊ saluatorē deus exaltauit dextera
sua ad dandā penitentiam israel: et re-
missionē peccatorum: ⁊ nos sumus testes
horum verborum ⁊ spiritus
sctūs queʒ dedit deus oībus obedienti-
bus sibi. Hec cū audissent dissecabantur
⁊ cogitabant interficere illos. Surgens Infra.22.a.
aūt quidā in cōcilio phariseus nomine
gamaliel legis doctor honorabilis
vniuerse plebi iussit foras ad breue
homines fieri. Dixitqʒ ad
illos. Viri israelite: attendite vobis sup.2.b.
super hoībus istis quid acturi sitis.
Ante hos enim dies

ἀνέστη θευδᾶς λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν μέ-
γαν, ᾧ προσεκλήθη ἀριθμὸς ἀνδρῶν ὡσεὶ
τετρακοσίων, ὃς ἀνῃρέθη, καὶ πάντες ὅσοι
ἐπείθοντο αὐτῷ διελύθησαν, καὶ ἐγένοντο
εἰς οὐδέν. μετὰ τοῦτον ἀνέστη ἰούδας ὁ
γαλιλαῖος ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς,
καὶ ἀπέστησε λαὸν ἱκανὸν ὀπίσω αὐτοῦ.
κἀκεῖνος ἀπώλετο, καὶ πάντες ὅσοι ἐπεί-
θοντο αὐτῷ διεσκορπίσθησαν. καὶ τανῦν
λέγω ὑμῖν, ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων
τούτων καὶ ἐάσατε αὐτούς. ὅτι ἐὰν ἢ ἐξ ἀν-
θρώπων ἡ βουλὴ αὕτη ἢ τὸ ἔργον τοῦτο, κα-
ταλυθήσεται, εἰ δὲ ἐκ θεοῦ ἐστίν, οὐ δύνα-
σθε καταλῦσαι αὐτό, μήποτε καὶ θεομάχοι
εὑρεθῆτε. ἐπείσθησαν δὲ αὐτῷ, καὶ προσκα-
λεσάμενοι τοὺς ἀποστόλους δήραντες, πα-
ρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ
ἰησοῦ, καὶ ἀπέλυσαν αὐτούς. οἱ μὲν οὖν
ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ
συνεδρίου, ὅτι κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνό-
ματος τοῦ ἰησοῦ ἀτιμασθῆναι. πᾶσάν τε ἡμέ-
ραν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ᾽ οἶκον οὐκ ἐπαύσαν-
το διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι ἰησοῦν
τὸν χριστόν. Cap. 6.

Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόν-
των τῶν μαθητῶν, ἐγένετο γογγυσ-
μὸς τῶν ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς ἑβραίους,
ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθη-
μερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν. προσκαλεσάμενοι
δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν εἶ-
πον. οὐκ ἀρεστόν ἐστιν ἡμᾶς καταλείψαν-
τας τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, διακονεῖν τραπέ-
ζαις. ἐπισκέψασθε οὖν ἀδελφοὶ ἄνδρας ἐξ
ὑμῶν μαρτυρουμένους ἑπτὰ πλήρεις πνεύ-
ματος ἁγίου καὶ σοφίας, οὓς καταστήσομεν
ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης. ἡμεῖς δὲ τῇ προσευ-
χῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτε-
ρήσομεν. καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παν-
τὸς τοῦ πλήθους. καὶ ἐξελέξαντο στέφανον
ἄνδρα πλήρη πίστεως καὶ πνεύματος ἁγί-
ου, καὶ φίλιππον, καὶ πρόχορον, καὶ νικάνο-
ρα, καὶ τίμωνα, καὶ παρμενᾶν, καὶ νικόλα-
ον προσήλυτον ἀντιοχέα. οὓς ἔστησαν ἐνώ-
πιον τῶν ἀποστόλων, καὶ προσευξάμενοι ἐ-
πέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας. καὶ ὁ λόγος
τοῦ θεοῦ ηὔξανε, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς
τῶν μαθητῶν ἐν ἱερουσαλὴμ σφόδρα. πο-
λύς τε ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον τῇ πίσ-
τει. στέφανος δὲ πλήρης πίστεως καὶ δυνά-
μεως ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν
τῷ λαῷ. ἀνέστησαν δέ τινες τῶν ἐκ τῆς συ-
ναγωγῆς τῆς λεγομένης λιβερτίνων καὶ κυ-
ρηναίων καὶ ἀλεξανδρέων, καὶ τῶν ἀπὸ κι-

extitit theodas dicens se esse aliquem:
cui consensit numerus virorum circiter
quadringentorum: qui occisus est: et omnes qui
credebant ei dissipati sunt: et redacti
ad nihilum. Post hunc extitit iudas
galileus in diebus professionis E
et avertit populum post se.
Et ipse periit: et omnes quotquot consenserunt
ei dispersi sunt. Et nunc itaque
dico vobis: discedite ab hominibus
istis: et sinite illos. Quoniam si est ex hominibus
consilium hoc aut opus: dissolvetur:
si vero ex deo est: non poteritis
dissolvere: ne forte et deo repugnare
videamini. Consenserunt autem illi: et convocantes
apostolos cesis denuntiaverunt
ne omnino loquerentur in nomine
iesu: et dimiserunt eos. Et illi quidem
ibant gaudentes a conspectu
concilii: quoniam digni habiti sunt pro nomine
iesu contumeliam pati. Omni autem die
non cessabant in templo et circa domos
docentes et evangelizantes christum iesum.
Cap. 6.

In diebus autem illis crescente numero A
discipulorum: factum est murmur
grecorum adversus hebreos:
eo quod despicerentur in ministerio quotidiano
vidue eorum. Convocantes
autem duodecim multitudinem discipulorum dixerunt.
Non est equum nos derelinquere
verbum dei et ministrare mensis.
Considerate ergo fratres viros ex
vobis boni testimonii septem plenos spiritu
sancto et sapientia: quos constituamus
super hoc opus: nos vero orationi
et ministerio verbi instantes erimus.
Et placuit sermo coram omni B
multitudine. Et elegerunt stephanum
virum plenum fide et spiritu sancto:
et philippum et prochorum et nicanorem
et timonem et parmenam et nicolaum
advenam antiochenum. Hos statuerunt ante supra.1.d.
conspectu apostolorum: et orantes imposuerunt
eis manus. Et verbum
dei crescebat: et multiplicabatur numerus
discipulorum in hierusalem valde. Multa
etiam turba sacerdotum obediebat fidei.
Stephanus autem plenus gratia et fortitudine Infra.8.a
faciebat prodigia et signa magna in
populo. Surrexerunt autem quidam de synago- C
ga que appellatur libertinorum et cyrenensium
et alexandrinorum et eorum qui erant a cilicia

λικίας καὶ ἀσίας συζητοῦντες τῷ στεφάνῳ, καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύματι ᾧ ἐλάλει. Τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας. ὅτι ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος ῥήματα βλάσφημα εἰς μωϋσῆν καὶ τὸν θεόν. συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ ἐπιστάντες συνήρπασαν αὐτόν, καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον, ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς λέγοντας. ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ παύεται ῥήματα βλάσφημα λαλῶν κατὰ τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ νόμου. ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος, ὅτι ἰησοῦς ὁ ναζωραῖος οὗτος καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον, καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν μωϋσῆς. καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐτὸν ἅπαντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ, εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου. εἶπε δὲ ὁ ἀρχιερεύς, εἰ ἄρα ταῦτα οὕτως ἔχει. ὁ δὲ ἔφη.

Cap. 7.

Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες ἀκούσατε. ὁ θεὸς τῆς δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν ἀβραὰμ ὄντι ἐν τῇ μεσοποταμίᾳ πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν χαρράν, καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν. ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς γῆν ἣν ἄν σοι δείξω. Τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς χαλδαίων, κατῴκησεν ἐν χαρράν. καὶ ἐκεῖθεν μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ μετῴκισεν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ταύτην, εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε. καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ οὐδὲ βῆμα ποδός, καὶ ἐπηγγείλατο δοῦναι αὐτῷ εἰς κατάσχεσιν αὐτήν καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτόν, οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου. ἐλάλησε δὲ οὕτως ὁ θεός, ὅτι ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ πάροικον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ κακώσουσιν ἔτη τετρακόσια, καὶ τὸ ἔθνος ᾧ ἐὰν δουλεύσωσι κρινῶ ἐγώ, εἶπεν ὁ θεός. καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελεύσονται καὶ λατρεύσουσί μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς, καὶ οὕτως ἐγέννησε τὸν ἰσαάκ, καὶ περιέτεμεν αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ, καὶ ὁ ἰσαὰκ τὸν ἰακώβ, καὶ ὁ ἰακὼβ τοὺς δώδεκα πατριάρχας. καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες τὸν ἰωσὴφ ἀπέδοντο εἰς αἴγυπτον, καὶ ἦν ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ. καὶ ἐξείλετο αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον φαραὼ βασιλέως αἰγύπτου, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ' αἴγυπτον καὶ ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ. ἦλθε δὲ λιμὸς ἐφ' ὅ-

& asia disputantes cum stephano: & non poterant resistere sapientie et spiritui qui loquebatur: propterquod redarguebantur ab eo cum omni fiducia. Tūc summiserūt viros q̄ dicerēt se audiuisse eū dicētē v̄ba blasphemie ī moysen & deū. Infra. 7. d.

Cōmouerunt itaq3 plebem & seniores & scribas: & concurrentes rapuerunt eum: & adduxerunt in concilium: & statuerunt falsos testes qui dicerent. Homo iste non cessat loqui verba aduersus locum sanctum & legem. Audiuimus enim eum dicentem quoniam iesus nazarenus hic destruet locum istum: & mutabit traditiões quas tradidit nobis moyses. Et intuentes eum oēs q̄ sedebant in concilio viderunt faciem eius tanq̄ faciem angeli. Dixit autem princeps sacerdotum: si hec ita se haberent? Qui ait. D

Cap. 7.

Viri fratres & patres audite. Deus glorie apparuit patri nostro abrae cū esset in mesopotamia priusq̄ moraretur in carran: & dixit ad illum. Exi de terra tua & de cognatiōe tua: & veni in terrā quā mōstrauero tibi. Tūc exijt de terra chaldeorum: & habitauit ī carrā. Et inde postq̄ mortuus ē pater eius transtulit illum in terrā istā: in qua nunc vos habitatis. Et nō dedit illi hereditatem in ea nec passum pedis: sed repromisit dare illi eam in possessionem et semini eius post ipsum: cum nō haberet filiū. Locutus est autē ei deus: q2 erit semen eius accola in terra aliena: & seruituti eos subijciēt: & male tractabūt eos annis q̄drigētis: & gētē cui seruierint iudicabo ego: dicit dn̄s. Et post hec exibunt: & seruient mihi in loco isto. Et dedit illi testamētū circūcisionis: & sic genuit isaac: & circūcidit eum die octauo: & isaac iacob: & iacob duodecim p̄triarchas. Et patriarche emulantes ioseph vendiderunt in egyptum: & erat deus cum eo. Et eripuit eū ex oībus tribulationibus eius: & dedit ei gratiam & sapientiā ī ꝯspectu pharaonis regis egyptiorū: & ꝯstituit eū prepositum super egyptū & super oēm domū suā. Venit āt fames ī vni- A Genes. 12. a. gene. 13. c. Gene. 15. d. B Gene. 37. d. Gen. 41. g.

λην την γην αιγύπτου καὶ χαναάν, καὶ θλί
ψις μεγάλη, καὶ ουκ εύρισκον χορτάσματα
οι πατέρες ημών. ακούσας δὲ ιακὼβ όντα
σίτα εν αιγύπτω, εξαπέστειλε τους πατέ=
ρας ημών πρώτον. καὶ εν τω δευτέρω α=
νεγνωρίσθη ο ιωσὴφ τοις αδελφοίς αυτού,
καὶ φανερὸν εγένετο φαραὼ το γένος του
ιωσήφ. αποστείλας δὲ ιωσὴφ μετεκαλέσα=
το τον πατέρα αυτού ιακὼβ καὶ πάσαν την συ
γγένειαν αυτού εν εβδομηκονταπέντε ψυ
χαίς. κατέβη δὲ ιακὼβ εις αίγυπτον, καὶ ε=
τελεύτησεν αυτὸς καὶ οι πατέρες ημών, καὶ
μετετέθησαν εις συχὲμ, καὶ ετέθησαν εν τω
μνήματι ω ωνήσατο αβραὰμ τιμής αργυ=
ρίου παρὰ των υιών εμμὸρ του συχέμ. κα=
θὼς δὲ ήγγιζεν ο χρόνος της επαγγελίας
ης ώμοσεν ο θεὸς τω αβραάμ, ηύξησεν ο
λαὸς καὶ επληθύνθη εν αιγύπτω, άχρις ου
ανέστη βασιλεὺς έτερος, ος ουκ ήδη τον ιω
σὴφ ούτος κατασοφισάμενος το γένος ημών
εκάκωσε τους πατέρας ημών, του ποιείν έκ
θετα τα βρέφη αυτών εις το μη ζωογονείσ
θαι. εν ω καιρώ εγεννήθη μωσής, καὶ ην α
στείος τω θεώ, ος ανετράφη μήνας τρείς εν
τω οίκω του πατρὸς αυτού εκτεθέντα δὲ αυ
τὸν ανείλετο αυτὸν η θυγάτηρ φαραώ, καὶ
ανεθρέψατο αυτὸν εαυτή εις υιόν. καὶ επαι
δεύθη μωϋσής πάση σοφία αιγυπτίων. ην
δὲ δυνατὸς εν λόγοις καὶ έργοις αυτού.
ως δὲ επληρούτο αυτώ τεσσαρακονταετὴς
χρόνος, ανέβη επὶ την καρδίαν αυτού επισ
κέψασθαι τους αδελφοὺς αυτού τους υι=
ούς ισραήλ, καὶ ιδών τινὰ αδικούμενον, ημ=
ύνατο, καὶ εποίησεν εκδίκησιν τω καταπο=
νουμένω, πατάξας τον αιγύπτιον. ενόμιζε δὲ
συνιέναι τους αδελφοὺς αυτού ότι ο θεὸς
δια χειρὸς αυτού δίδωσιν αυτοίς σωτηρί=
αν. οι δὲ ου συνήκαν. τη τε επιούση ημέρα
ώφθη αυτοίς μαχομένοις, καὶ συνήλασεν
αυτοὺς εις ειρήνην, ειπών. άνδρες αδελφοί
εστὲ υμείς, ινατί αδικείτε αλλήλους. ο δὲ
αδικών τον πλησίον απώσατο αυτὸν ειπών.
τις σε κατέστησεν άρχοντα καὶ δικαστὴν
εφ ημάς. μη ανελείν με συ θέλεις, ον τρό=
πον ανείλες χθες τον αιγύπτιον. έφυγε δὲ
μωσὴς εν τω λόγω τούτω, καὶ εγένετο πά
ροικος εν γη μαδιάμ, ου εγέννησεν υιοὺς
δύο. καὶ πληρωθέντων ετών τεσσαράκοντα,
ώφθη αυτώ εν τη ερήμω του όρους σινά
άγγελος κυρίου εν φλογὶ πυρὸς βάτου. ο
δὲ μωϋσὴς ιδὼν εθαύμαζε το όραμα. προ
σερχομένου δὲ αυτού κατανοήσαι, εγένετο
φωνὴ κυρίου προς αυτόν. εγώ ο θεὸς των

uersam egyptum et chanaan ⁊ tribulatio
magna: et non inueniebant cibos
patres nostri. Cum audisset autem iacob esse Gene. 42. a
frumentum in egypto: misit patres
nostros primum: ⁊ in secundo cognitus est Gene. 45. a
ioseph a fratribus suis:
⁊ manifestatum est pharaoni genus
eius. Mittens autem ioseph accersiuit
iacob patrem suum ⁊ omnem cognatio
nem suam in animabus septuaginta quinque.
Et descendit iacob in egyptum: ⁊ defunctus Gene. 49. d
est ipse ⁊ patres nostri. Et
translati sunt in sichem: ⁊ positi sunt in
sepulchro quod emit abraam precio argenti
a filijs emor filij sichem. Cum C
autem appropinquaret tempus promissionis
quam professus erat deus abrae: creuit Exo. 1. a
populus ⁊ multiplicatus est in egypto: quoad
usque surrexit alius rex in egypto: qui non scie
bat ioseph. Hic circumueniens genus nostrum:
afflixit patres nostros: ut exponerent
infantes suos ne viuificarentur. Eodem Exo. 2. a
tempore natus est moyses: ⁊ fuit gratus
deo: qui nutritus est tribus mensibus in
domo patris sui. Exposito autem illo:
sustulit eum filia pharaonis: et
nutriuit eum sibi in filium. Et eruditus est
moyses omni sapientia egyptiorum: ⁊ erat
potens in verbis ⁊ in operibus suis.
Cum autem impleretur ei quadraginta annorum
tempus: ascendit in cor eius ut visitaret
fratres suos filios israel. Et cum vidisset quendam iniuriam pa Exo. 2. b
tientem vindicauit illum:
⁊ fecit vltionem ei qui iniuriam sustinebat:
percusso egyptio. Existimabat autem
intelligere fratres quoniam deus
per manum ipsius daret salutem illis.
At illi non intellexerunt. Sequenti vero die
apparuit illis litigantibus ⁊ reconcilia=
bat eos in pace dicens. Viri fratres D
estis: vt quid nocetis alterutrum? Qui
autem iniuriam faciebat proximo: repulit eum di
cens. Quis te constituit principem ⁊ iudicem Luce. 12. b. Exo. 2. c.
super nos? Numquid interficere me tu vis?
quemadmodum interfecisti heri egyptium? Fu
git autem moyses in verbo isto: ⁊ factus est ad
uena in terra madian: vbi generauit filios
duos. Et expletis annis quadraginta
apparuit illi in deserto montis sina Exo. 3. a.
angelus in igne flamme rubi.
Moyses autem videns admiratus est visum. Et
accedente illo vt consideraret: facta est
ad eum vox domini dicens. Ego sum deus

πατέρων σου, ο θεός αβραάμ και ο θεός ισαάκ και ο θεός ιακώβ. έντρομος δε γενόμενος μωϋσής, ουκ ετόλμα καταvονήσαι. είπε δε αυτώ ο κύριος. λύσον το υπόδημα των ποδών σου, ο γαρ τόπος εν ω έστηκας, γη αγία εστίν. ιδών είδον την κάκωσιν του λαού μου του εν αιγύπτω, και του στεναγμού αυτών ήκουσα, και κατέβην εξελέσθαι αυτούς. και νυν δεύρο αποστελώ σε εις αίγυπτον. τούτον τον μωϋσήν ον ηρνήσαντο ειπόντες τις σε κατέστησεν άρχοντα και δικαστήν, τούτον ο θεός άρχοντα και λυτρωτήν απέστειλεν εν χειρί αγγέλου του οφθέντος αυτώ εν τη βάτω. ούτος εξήγαγεν αυτούς, ποιήσας τέρατα και σημεία εν γη αιγύπτω και εν ερυθρά θαλάσση, και εν τη ερήμω έτη τεσσαράκοντα. ούτος εστίν ο μωϋσής ο ειπών τοις υιοίς ισραήλ. προφήτην υμίν αναστήσει κύριος ο θεός ημών εκ των αδελφών υμών ως εμέ. ούτος εστίν ο γενόμενος εν τη εκκλησία εν τη ερήμω μετά του αγγέλου του λαλούντος αυτώ εν τω όρει σινά και των πατέρων ημών. ος εδέξατο λόγια ζώντα δούναι ημίν. ω ουκ ηθέλησαν υπήκοοι γενέσθαι οι πατέρες ημών, αλλ' απώσαντο, και εστράφησαν ταις καρδίαις αυτών εις αίγυπτον, ειπόντες τω ααρών. ποίησον ημίν θεούς οι προπορεύσονται ημών. ο γαρ μωϋσής ούτος ος εξήγαγεν ημάς εκ γης αιγύπτου, ουκ οίδαμεν τι γέγονεν αυτώ. και εμοσχοποίησαν εν ταις ημέραις εκείναις, και ανήγαγον θυσίαν τω ειδώλω, και ευφραίνοντο εν τοις έργοις των χειρών αυτών. έστρεψε δε ο θεός και παρέδωκεν αυτούς λατρεύειν τη στρατιά του ουρανού, καθώς γέγραπται εν βίβλω των προφητών. μη σφάγια και θυσίας προσενέγκατέ μοι έτη τεσσαράκοντα εν τη ερήμω οίκος ισραήλ. και ανελάβετε την σκηνήν του μολόχ, και το άστρον του θεού υμών ρεφάν, τους τύπους ους εποιήσατε προσκυνείν αυτοίς, και μετοικιώ υμάς επέκεινα βαβυλώνος. η σκηνή του μαρτυρίου ην εν τοις πατράσιν ημών εν τη ερήμω, καθώς διετάξατο ο λαλών τω μωϋσή, ποιήσαι αυτήν κατά τον τύπον ον εωράκει. ην και εισήγαγον διαδεξάμενοι οι πατέρες ημών μετά ιησού εν τη κατασχέσει των εθνών, ων εξώσεν ο θεός από προσώπου των πατέρων ημών έως των ημερών δαυίδ. ος εύρε χάριν ενώπιον του θεού, και ητήσατο ευρείν σκήνωμα τω θεώ ιακώβ. σολομών δε ωκοδόμησεν αυτώ οίκον. αλλ' ουχ ο ύψιστος εν χειροποιήτοις ναοίς κατοικεί, κα-

patruꝫ tuorū: deus abraā: deus isaac:
ꝛ deus iacob. Tremefactus autem
moyses: nō audebat considerare. Dixit
āt illi dñs. Solue calciamentum Exo.3.a
pedū tuoꝝ locus .n. in quo stas terra Josue.5.b.
scta est. Uidens vidi afflictionē populi
mei qui est in egypto: ꝛ gemitum
eorum audiui: ꝛ descendi liberare
eos. Et nūc veni ꝛ mittā te in egyptū.
Hunc moysen quem negauerunt E
dicētes: qs te cōstituit pricipē ꝛ iudicē:
hunc deus principem ꝛ redemptorem
misit cū manu angeli qui apparuit
illi in rubo. Hic eduxit illos
faciēs prodigia ꝛ signa in terra egypti
ꝛ in rubro mari: ꝛ in deserto
annis q̄draginta. Hic est moyses
q̄ dixit filijs israel. Prophetā suscita- Deut.18.c.
bit vobis deus de fratribus
vr̄is tanꝙ me: ipsuꝫ audietis. Hic ē q̄
fuit in ecclesia in solitudine cū angelo
qui loquebatur ei in monte sina
ꝛ cū patrib⁹ nostris q̄ accepit verba
vite dare nobis. Cui noluerūt obedire
patres nostri: sed repulerunt
ꝛ auersi sunt cordibus suis in
egyptum: dicētes ad aaron. Fac nobis Exo.32.a.
deos qui precedant nos. Moysi enim
huic q̄ eduxit nos de terra egypti
nescimus quid factum sit ei. Et
vitulū fecerunt in diebus illis: et
obtulerūt hostiam simulacro: ꝛ letabāt
in operibus manuū suarum. Conuertit
aūt deus: ꝛ tradidit eos seruire
militie celi: sicut scriptum est F
in libro prophetarū. Nunquid victimas Amos.5.a
aut hostias obtulistis mihi annis q̄dra
ginta in deserto domus israel? Et su-
scepistis tabernaculuꝫ moloch: ꝛ sidus
dei vestri rephan figuras quas fecistis
adorare eas: ꝛ transferam vos
trās babylonē. Tabernaculū testimonij Exo.25.d
fuit cū patribus nostris in deserto
sicut disposuit illis de⁹ loquēs ad moy-
sen: vt faceret illū ſm formā quā vide-
rat. Qd̄ ꝛ iduxerūt suscipiētes p̄res nr̄i
cū iesu in possessionem gentium
quas expulit deus a facie
patrū nostroꝝ vsq; i dieb⁹ dauid: Qui
inuenit gratiam ante deū: ꝛ petijt
vt iueniret tabernaculū d̄o iacob. Sa
lomon āt edificauit illi domū. Sed non
excelsus in manufactis habitat: sicut p

θώς ο προφήτης λέγει. ο ουρανός μοι θρό-
νος, η δε γη υποπόδιον των ποδών μου. ποί
ον οίκον οικοδομήσετέ μοι, λέγει κύριος, η
τίς τόπος της καταπαύσεώς μου. ουχί η
χείρ μου εποίησε ταύτα πάντα. σκληρο-
τράχηλοι και απερίτμητοι τη καρδία και τοις
ωσίν, υμείς αεί τω πνεύματι τω αγίω αν-
τιπίπτετε, ως οι πατέρες υμών και υμείς. τί
να των προφητών ουκ εδίωξαν οι πατέρες
υμών. και απέκτειναν τους προκαταγγεί-
λαντας περί της ελεύσεως του δικαίου, ου
νυν υμείς προδόται και φονείς γεγένησθε,
οίτινες ελάβετε τον νόμον εις διαταγάς αγ
γέλων και ουκ εφυλάξατε. ακούοντες δε ταύ
τα διεπρίοντο ταις καρδίαις αυτών, και έ
βρυχον τους οδόντας επ αυτόν. υπάρχων
δε πλήρης πνεύματος αγίου ατενίσας εις
τον ουρανόν είδε δόξαν θεού, και ιησούν ε
στώτα εκ δεξιών του θεού. και είπεν. ιδού
θεωρώ τους ουρανούς ανεωγμένους, και
τον υιόν του ανθρώπου εκ δεξιών εστώτα
του θεού. κράξαντες δε φωνή μεγάλη συ-
νέσχον τα ώτα αυτών, και ώρμησαν ομο-
θυμαδόν επ αυτόν, και εκβαλόντες έξω της
πόλεως ελιθοβόλουν, και οι μάρτυρες απέ
θεντο τα ιμάτια αυτών παρά τους πόδας
νεανίου του καλουμένου σαύλου. και ελι-
θοβόλουν τον στέφανον επικαλούμενον και
λέγοντα. κύριε ιησού δέξαι το πνεύμα
μου. θεις δε τα γόνατα έκραξε φωνή μεγά
λη. κύριε μη στήσης αυτοίς την αμαρτίαν
ταύτην. και τούτο ειπών εκοιμήθη, Cap.8,

Σαύλος δε ην συνευδοκών τη αναιρέσει
αυτού. εγένετο δε εν εκείνη τη ημέρα
διωγμός μέγας επί την εκκλησίαν την εν ιε
ροσολύμοις, πάντες δε διεσπάρησαν κατά
τας χώρας της ιουδαίας και σαμαρείας πλην
των αποστόλων. συνεκόμισαν δε τον στέφα
νον άνδρες ευλαβείς, και εποιήσαντο κοπε
τόν μέγαν επ αυτώ. σαύλος δε ελυμαίνε-
το την εκκλησίαν κατά τους οίκους εισπορευ
όμενος, σύρων τε άνδρας και γυναίκας πα
ρεδίδου εις φυλακήν. οι μεν ουν διασπα-
ρέντες διήλθον ευαγγελιζόμενοι τον λό-
γον. φίλιππος δε κατελθών εις πόλιν της
σαμαρείας εκήρυσσεν αυτοίς τον χριστόν.
προσείχον τε οι όχλοι τοις λεγομένοις υ-
πό του φιλίππου ομοθυμαδόν, εν τω ακού-
ειν αυτούς και βλέπειν τα σημεία α εποίει.
πολλών γαρ των εχόντων πνεύματα ακά
θαρτα βοώντα φωνή μεγάλη εξήρχετο. πολ
λοί δε παραλελυμένοι και χωλοί εθεραπεύ-

prophetam dicit. Celum mihi sedes est: Esaie.66.a
terra autem scabellū pedū meorum. Quā
domū edificabitis mihi: dicit dñs: aut
quis locus requietiōis mee est? Nonne
manus mea fecit hec oīa? Dura ceruice B
et incircūcisi cordibus et
auribus: vos semp̄ spūi scō restitistis:
sicut patres vestri ita et vos. Quem
prophetarum nō sunt persecuti patres
vr̄i? Et occiderūt eos qui prenūciabant
de aduentu iusti: cuius
vos nūc proditores et homicide fuistis:
qui accepistis legē in dispositiōe ange-
lorum: et nō custodistis. Audiētes autē hec sup.6.d.
dissecabant cordibus suis: et stridebāt
dentibus in eum. Cum autem esset
plenus spiritu sancto: intendens in
celū vidit gloriā dei: et iesum stantem
a dextris virtutis dei. Et ait. Ecce Mar.16.g
video celos apertos: et
filium hominis stantem a dextris vtutis
dei. Exclamātes autem voce magna ↄtinue
rūt aures suas: et ipetū fecerūt vnanimi
ter in eum. Et eijcientes eum extra 3.Re.21.d. Infra.22.c.
ciuitatē lapidabāt: et testes deposuerunt
vestimenta sua secus pedes
adolescētis: qui vocabatur saulus. Et la
pidabant stephanum inuocantem et
dicētem. Domine iesu suscipe spiritum
meū. Positis autem genibus clamauit vo-
ce magna dicēs. Dñe ne statuas illis
hoc pctm̄. Et cū hoc dixisset obdormi-
uit in domino. Cap.8.

Saulus autem erat cōsentiens neci A
eius. Facta est autē in illa die
psecutio magna in ecclesia q̄ erat hiero
solymis: et omnes dispersi sunt per
regiones iudee et samarie: preter
apostolos. Curauerūt autem stephanum
viri timorati: et fecerunt planctum
magnū super eū. Saulus vero deuasta- Infra.9.a.
bat ecclesiam per domos intrans
et trahens viros ac mulieres tradebat
in custodiam. Igitur qui dispersi erāt
ptransibāt euangelizantes verbum dei.
Philippus autē descendens in ciuitatem
samarie pdicabat illis christū:
Intendebant autem turbe his que a
philippo dicebantur: vnanimiter audiētes
et videntes signa que faciebat.
Multi enim eorum qui habebāt spūs imūdos
clamātes voce magna exibant. Multi
autem paralytici et claudi curati sunt.

θησαν και εγένετο χαρά μεγάλη εν τη πόλει
εκείνη. ανήρ δε τις ονόματι σίμων προϋπήρ
χεν εν τη πόλει μαγεύων και εξιστών το εθ=
νος της σαμαρείας, λέγων είναι τινά εαυτόν
μέγαν, ω προσείχον πάντες από μικρού έ
ως μεγάλου λέγοντες, ούτος εστίν η δύνα=
μις του θεού η μεγάλη. προσείχον δε αυτώ,
διά το ικανώ χρόνω ταις μαγείαις εξεστακέ
ναι αυτούς. ότε δε επίστευσαν τω φιλίππω
ευαγγελιζομένω τα περί της βασιλείας του
θεού και του ονόματος ιησού χριστού, εβα
πτίζοντο άνδρες τε και γυναίκες. ο δε σίμων
και αυτός επίστευσε, και βαπτισθείς ην προσ
καρτερών τω φιλίππω. θεωρών τε δυνάμεις
και σημεία μεγάλα γινόμενα εξίστατο. ακού
σαντες δε οι εν ιεροσολύμοις απόστολοι ότι
δέδεκται η σαμάρεια τον λόγον του θεού, α
πέστειλαν προς αυτούς τον πέτρον και ιωάν
νην. οίτινες καταβάντες προσηύξαντο περί αυ
τών, όπως λάβωσι πνεύμα άγιον. ούπω γαρ
ην επ ουδενί αυτών επιπεπτωκός. μόνον δε
βεβαπτισμένοι υπήρχον εις το όνομα του κυ
ρίου ιησού. τότε επετίθουν τας χείρας επ αυ
τούς, και ελάμβανον πνεύμα άγιον. θεασάμε
νος δε ο σίμων ότι διά της επιθέσεως των χει
ρών των αποστόλων δίδοται το πνεύμα το ά
γιον, προσήνεγκεν αυτοίς χρήματα λέγων.
δότε καμοί την εξουσίαν ταύτην, ίνα ω εάν
επιθώ τας χείρας λαμβάνη πνεύμα άγιον.
πέτρος δε είπε προς αυτόν. το αργύριον
σου συν σοι είη εις απώλειαν, ότι την δωρε
άν του θεού ενόμισας διά χρημάτων κτάσ=
θαι. ουκ εστί σοι μερίς ουδέ κλήρος εν τω λό
γω τούτω η γαρ καρδία σου ουκ εστίν ευθεί
α ενώπιον του θεού. μετανόησον ουν από της
κακίας σου ταύτης, και δεήθητι του θεού ει
άρα αφεθήσεταί σοι η επίνοια της καρδίας
σου. εις γαρ χολήν πικρίας και σύνδεσμον
αδικίας ορώ σε όντα. αποκριθείς δε ο σίμων
είπε. δεήθητε υμείς υπέρ εμού προς τον κύρι
ον, όπως μηδέν επέλθη επ εμέ ων ειρήκατε. οι
μεν ουν διαμαρτυρόμενοι και λαλήσαντες
τον λόγον του κυρίου υπέστρεψαν εις ιε=
ρουσαλήμ, πολλάς τε κώμας των σαμαρει=
τών ευηγγελίσαντο. άγγελος δε κυρίου ε=
λάλησε προς φίλιππον λέγων. ανάστηθι και
πορεύου κατά μεσημβρίαν επί την οδόν την
καταβαίνουσαν από ιερουσαλήμ εις γάζαν,
αύτη εστίν έρημος και αναστάς επορεύθη και
ιδού ανήρ αιθίοψ ευνούχος δυνάστης καν
δάκης της βασιλίσσης αιθιόπων, ος ην επί πά
σης της γάζης αυτής, ος εληλύθει προσκυνή
σων εις ιερουσαλήμ ην τε υποστρέφων και κα

Factũ est ergo gaudiũ magnũ ĩ illa ci B
uitate. Uir ãt q̃dã noĩe simon qui ante
fuerat in ciuitate magus seducẽs gentẽ
samarie: dicẽs se esse aliquem vsqꝫ ad
magnũ: cui auscultabãt oẽs a minimo
maximũ dicentes: hic est virtus
dei q̃ vocat magna. Attẽdebãt aũt eũ:
ꝓp qđ multo tp̃e magicis suis demẽtas=
set eos. Cũ vero credidissent philippo
euangelizanti de regno
dei et noĩe iesu christi: baptizabantur
viri ac mulieres. Tunc simon
⁊ ipse credidit: ⁊ cũ baptizatus eẽt adhe
rebat philippo. Uidẽs etiã signa ⁊ virtu
tes maximas fieri: stupẽs ãmirabat. Cũ
aũt audissẽt apli q̃ erãt ĩ hierosolymis q
recepisset samaria verbum dei: miserũt
ad eos Petrum ⁊ Johannem. C
Qui cũ venissent orauerunt pro ipsis:
vt acciperẽt spũm sanctum. Nõdũ eñi
in quenq̃ illorum superuenerat: sed
baptizati tñ erant in nomine domini
iesu. Tũc iponebãt manus super illos:
⁊ accipiebãt spũm sanctũ. Cũ vidisset
autem simon q per impositionẽ man⁹
apostolorũ daretur spiritus sanctus:
obtulit eis pecuniam dicens.
Date ⁊ mihi hãc potestatem: vt cuicum
qꝫ iposuero man⁹ accipiat spũm sanctũ.
Petrus autem dixit ad eum. Pecunia
tua tecum sit in ꝑditionem: qm̃ donum
dei existimasti pecunia possideri.
Nõ est eñi tibi pars neqꝫ sors in sermo D
ne isto. Cor enim tuum non est rectum
coram deo. Penitentiam itaqꝫ age ab
hac nequitia tua: ⁊ roga deum si
forte remittat tibi hec cogitatio cordis
tui. In felle eñ amaritudinis ⁊ obliga
tiõe iniq̃tatis video te eẽ. Rñdẽs ãt si=
mõ dixit. Precamini vos ꝓ me ad do
minũ vt nihil veniat sup me hoꝝ q̃ dixi
stis. Et illi q̃dẽ testificati ⁊ locuti
verbum dei redibãt hierosolymam:
⁊ multis regionibus samaritanorum
euãgelizabãt. Angelus aũt dñi locut⁹ ẽ
ad philippum dicens. Surge ⁊
vade contra meridianum: ad viam
q̃ descẽdit ab hierusalem in gazã:
hec est deserta. Et surgẽs abijt. Et E
ecce vir ethiops eunuchus potens can
dacis regine ethiopum qui erat sup oẽs
gazas eius venerat adorare
in hierlm: ⁊ reuertebatur sedens

θήμενος ἐπὶ τοῦ ἅρματος αὐτοῦ, ἀνεγίνωσ
κε τὸν προφήτην ἠσαΐαν. εἶπε δὲ τὸ πνεῦμα
τῷ φιλίππῳ. πρόσελθε καὶ κολλήθητι τῷ ἅρ
ματι τούτῳ. προσδραμὼν δὲ ὁ φίλιππος ἤ=
κουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος τὸν προφή=
την ἠσαΐαν, καὶ εἶπεν. ἆρά γε γινώσκεις ἃ ἀ
ναγινώσκεις. ὁ δὲ εἶπε. πῶς γὰρ ἂν δυναί=
μην, ἐὰν μή τις ὁδηγήσῃ με. παρεκάλεσέ τε
τὸν φίλιππον ἀναβάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ.
ἡ δὲ περιοχὴ τῆς γραφῆς ἣν ἀνεγίνωσκεν
ἦν αὕτη. ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη,
καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν
ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐ=
τοῦ. ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ ἡ κρίσις αὐτοῦ
ἤρθη. τὴν δὲ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται.
ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ. ἀπο
κριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ φιλίππῳ εἶπε. δέ
ομαί σου περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει τοῦ
το, περὶ ἑαυτοῦ ἢ περὶ ἑτέρου τινός. ἀνοί
ξας δὲ ὁ φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ ἀρ=
ξάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς ταύτης, εὐηγγελί=
σατο αὐτῷ τὸν ἰησοῦν. ὡς δὲ ἐπορεύον=
το κατὰ τὴν ὁδόν, ἦλθον ἐπί τι ὕδωρ, καὶ
φησὶν ὁ εὐνοῦχος. ἰδοὺ ὕδωρ, τί κωλύει
με βαπτισθῆναι. cccccccccccccccccccccc
ccccccccccccccccccccccccccccccccccccccc
ccccccccccccccccccccccccccccccccccccccc
cccccccccccccc καὶ ἐκέλευσε στῆναι τὸ ἅρμα
καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕδωρ ὁ τε
φίλιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος, καὶ ἐβάπτισεν αὐ
τόν. ὅτε δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, πνεῦ=
μα κυρίου ἥρπασε τὸν φίλιππον, καὶ οὐκ εἶ
δεν αὐτὸν οὐκέτι ὁ εὐνοῦχος. ἐπορεύετο
γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων. φίλιππος δὲ
εὑρέθη εἰς ἄζωτον καὶ διερχόμενος εὐηγγε
λίζετο τὰς πόλεις πάσας ἕως τοῦ ἐλθεῖν αὐ
τὸν εἰς καισάρειαν. Cap.9.

Ο δὲ σαῦλος ἔτι ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ
φόνου εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ κυρίου προσ
ελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ, ᾐτήσατο παρ' αὐτοῦ ἐ
πιστολὰς εἰς δαμασκὸν πρὸς τὰς συναγω
γάς, ὅπως ἐάν τινας εὕρῃ τῆς ὁδοῦ ὄντας
ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους ἀγά=
γῃ εἰς ἱερουσαλήμ. ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι, ἐ
γένετο αὐτὸν ἐγγίζειν τῇ δαμασκῷ. καὶ ἐξαί
φνης περιήστραψεν αὐτὸν φῶς ἀπὸ τοῦ οὐ
ρανοῦ. καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν ἤκουσε φω=
νὴν λέγουσαν αὐτῷ. σαοὺλ σαούλ τί με δι
ώκεις. εἶπε δέ. τίς εἶ κύριε. ὁ δὲ κύριος εἶ=
πεν. ἐγώ εἰμι ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις. ἀλλὰ ἀ
ccccccccccccccccccccccccccccccccccccccc
ccccccccccccccccccccccccccccccccccccccc
νάστηθι καὶ εἴσελθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ λα=
ληθήσεταί σοι τί σε δεῖ ποιεῖν. οἱ δὲ ἄν

supra currum suum: legensq; ccccccc
esaiam prophetam. Dixit autem spūs
philippo. Accede & adiūge te ad currū
istū. Accurrens aūt philippus audiuit
eum legentem esaiam prophetam: cccc
& dixit. Putasne itelligis que legis?
Qui ait. Et quomodo possum: cccccc
si nō aliqs ostēderit mihi. Rogauitq; ƒ
philippū vt ascenderet & sederet secum.
Locus aūt scripture quā legebat cccc
erat hic. Tāq̄ ouis ad occisionē duct⁹ Esaie.53.c.
est: & sicut agnus coram tondente se
sine voce: sic nō aperuit os suum. cccc
In humilitate iudiciū eius ccc cccc
sublatū ē. Generationē ei⁹ qs enarra=
bit? Qm̄ tollet de terra vita ei⁹. Rńdēs
aūt eunuchus dixit philippo. Obsecro
te: de quo propheta dicit hoc? cccc
de se an de aliquo alio? Aperiens cccc
autem philippus os suum & incipiens
a scriptura ista: euangelizauit cccccc
illi iesum. Et dum irent cccccccccc
p viam venerunt ad quandā aquā: et G
ait eunuchus: ecce aqua. Quis phibet Infra.10.d.
me baptizari? Dixit āt philipp⁹. Si cre
dis ex toto corde: licet. Et rńdēs ait. Credo
filiū dei esse iesū xp̄m. cccccccccccc
Et iussit stare currum. cccccccc
Et descenderunt vterq; in aquam cccc
philipp⁹ & eunuch⁹ & baptizauit eum.
Cū autem ascēdissēt de aqua: spiritus
dn̄i rapuit philippū: & amplius nō vidit
eum eunuchus. Ibat cccccccccccc
ei p viā suā gaudēs. Philipp⁹ autem
inuēt⁹ ē i azoto: & ptrāsiēs euāgelizabat
ciuitatibus cūctis donec veniret cccc
cesaream. Ca.9.

Saulus adhuc spirans minarū et A
cedis in discipulos dn̄i accessit cccc Infra.22.a.
ad pncipē sacerdotū: & petiit ab eo epi
stolas in damascū ad synagogas: cccc
vt si quos inuenisset hui⁹ vie cccccc Supra.8.a.
viros ac mulieres vinctos pduceret ccc
in hierl'm. Et cū iter faceret: contigit vt
appropinquaret damasco. Et subito ccc
circūfulsit eū lux de celo: cccccc
& cadens in terram audiuit vocem ccc
dicētē sibi. Saule saule qd me psequeris. Infra.22.b. 1.Cor.15.b
Qui dixit. Quis es dn̄e. Et ille. Ego Gala.1.c.
sū iesus: quē tu psequeris. Durū ē tibi ptra
stimulū calcitrare. Et tremēs ac stupēs dixit
Dn̄e qd me vis facere? Et dominus ad eū.
Surge & ingredere ciuitatē: & ibi dicet
tibi qd te oporteat facere. Viri aūt illi B

δρες / οι συνοδεύοντες αυτῷ, ειστήκεισαν
εννεοί, ακούοντες μεν / της φωνής μηδένα
δε θεωρούντες. ηγέρθη δε / ο σαύλος από
/ της γης, ανεῳγμένων δε / των οφθαλμών
αυτού ουδένα έβλεπε. χειραγωγούντες δε
αυτόν, εισήγαγον εις δαμασκόν. και ην η=
μέρας τρεις μη βλέπων και ουκ έφαγεν,
ουδέ έπιεν. ην δε τις μαθητής εν δαμασκῷ
ονόματι ανανίας, και είπε προς αυτόν / ο κύ
ριος εν οράματι. ανανία. ο δε είπεν. ιδού ε=
γώ κύριε. / ο δε κύριος προς αυτόν. ανα=
στάς πορεύθητι επί / την ρύμην / την καλου=
μένην ευθείαν, και ζήτησον εν οικία ιούδα
σαύλον ονόματι ταρσέα. ιδού γαρ προ=
σεύχεται. και είδεν εν οράματι άνδρα ονό=
ματι ανανίαν εισελθόντα και επιθέντα αυτῷ
χείρα όπως αναβλέψη. απεκρίθη δε ανα=
νίας. κύριε ακήκοα από πολλών περί / του
ανδρός τούτου, όσα κακά εποίησε / τοις α=
γίοις σου εν ιερουσαλήμ. και ὧδε έχει ε=
ξουσίαν παρά / των αρχιερέων δήσαι πάν=
τας / τους επικαλουμένους / το όνομα σου.
είπε δε προς αυτόν / ο κύριος. πορεύου ότι
σκεύος εκλογής μοι εστίν ούτος, / του βασ=
τάσαι / το όνομα μου ενώπιον εθνών και βασι
λέων υιών τε ισραήλ. εγώ γαρ υποδείξω
αυτῷ όσα δει αυτόν υπέρ / του ονόματος
μου παθείν. απήλθε δε ανανίας, και εισήλ=
θεν εις / την οικίαν, και επιθείς επ αυτόν / τας
χείρας είπε. σαούλ αδελφέ / ο κύριος απέσ
ταλκέ με ιησούς ο οφθείς σοι εν / τη οδῷ
η ήρχου, όπως αναβλέψης και πλησθής
πνεύματος αγίου. και ευθέως απέπεσον α=
πό / των οφθαλμών αυτού ωσεί λεπίδες, ανέ
βλεψέ τε παραχρήμα. και αναστάς εβαπ=
τίσθη, και λαβών τροφήν ενίσχυσε. εγένετο
δε / ο σαύλος μετά / των εν δαμασκῷ μαθη=
τών ημέρας τινάς. και ευθέως εν / ταις συνα
γωγαίς εκήρυσσε / τον χριστόν, ότι ούτος ε
στίν / ο υιός / του θεού. εξίσταντο δε πάντες / οι
ακούοντες, και έλεγον. ουχ ούτος εστίν / ο
πορθήσας εν ιερουσαλήμ / τους επικα=
λουμένους / το όνομα τούτο, και ὧδε εις
τούτο εληλύθει, ίνα δεδεμένους αυ=
τούς αγάγη επί / τους αρχιερείς. παύλος
δε μάλλον ενεδυναμούτο, και συνέ=
χεε / τους ιουδαίους / τους κατοικούντας
εν δαμασκῷ, συμβιβάζων ότι ούτος ε=
στίν / ο χριστός. ως δε επληρούντο η=
μέραι ικαναί συνεβουλεύσαντο / οι ιου=
δαίοι ανελείν αυτόν. εγνώσθη δε / τῷ
σαύλῳ / η επιβουλή αυτών. παρετή=
ρουν τε / τας πύλας ημέρας τε και νυκ=

qui comitabantur cum eo stabant
stupefacti: audiẽtes qdẽ vocẽ neminem
aũt videntes. Surrexit aũt Saulus de
terra: apertisq; oculis
nihil videbat. Ad manus autem
illũ trahẽtes: itroduxerũt damascũ. Et
trib⁹ dieb⁹ nõ vidẽs: et nõ mã[ducauit] erat ibi
ducauit neq; bibit. Erat aũt qdã disci=
pul⁹ damasci noĩe ananias. Et dixit ad
illũ i visu dñs. Anania. At ille ait. Ec
ce ego domĩe. Et dñs ad eũ. Surge et
vade in vicum qui vocatur
rectus: et quere in domo iude
saulũ noĩe tarsensem. Ecce enim orat.
Et vidit virum Ananiam nomine
introeuntem: et imponentem sibi
man⁹ vt visuz recipiat. Rñdit aũt ana
nias. Domine audiui a multis de C
viro hoc quanta mala fecerit sanctis
tuis in hierl̃m. Et hic habet potestatẽ u. Hic i gr. aduer. loci.
a pncipibus sacerdotũ alligandi omnes
qui inuocant nomen tuum.
Dixit aũt ad eũ dñs. Uade quoniam
vas electionis est mihi iste: vt portet
nomen meũ coram gentibus et regibus
et filijs israel. Ego enim ostendaz
illi: quanta oporteat eum pro nomine
meo pati. Et abijt ananias et introiuit
in domum: et imponens ei
manus dixit. Saule frater dñs misit
me iesus: qui apparuit tibi in via
qua veniebas: vt videas et implearis
spũ sancto. Et confestiz ceciderunt ab
oculis ei⁹ tanq̃ squame: et visũ recepit.
Et surgẽs baptizatus est:
et cũ accepisset cibũ cõfortatus est. Fuit D
aũt cũ discipulis q erant damasci per
dies aliquot. Et ɔtinuo ingressus i si=
nagogas p̃dicabat iesum: qm̃ hic est
filius dei. Stupebant autem omnes
q cũ audiebãt et dicebãt. Nõne hic est
q expugnabat in hierl̃m eos q inuoca
bant nomen istud: Et huc ad
hoc venit: vt vinctos illos
duceret ad pñcipes sacerdotũ. Saulus
aũt multo magis ɔualescebat et ɔfunde=
bat iudeos qui habitabant
damasci: affirmãs qm̃ hic est
christus. Cũ autem implerentur dies
multi ɔciliuz fecerunt in vnum iudei: vt
eũ interficerent. Nota autem facte sunt
saulo insidie eorum. Custodiebant 2.Cor.11.g.
autem et portas die ac nocte:

τός, ὅπως αὐτὸν ἀνέλωσι. λαβόντες δὲ
αὐτὸν οἱ μαθηταὶ νυκτὸς καθῆκαν διὰ τοῦ
τείχους, χαλάσαντες ἐν σπυρίδι. παραγε
νόμενος δὲ ὁ σαῦλος ἐν ἱερουσαλὴμ ἐπειρά
το κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς, καὶ πάντες ἐ=
φοβοῦντο αὐτόν, μὴ πιστεύοντες ὅτι ἐστί
μαθητής. βαρνάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτὸν
ἤγαγε πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ διηγή=
σατο αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδε τὸν κύρι=
ον, καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν δα
μασκῷ ἐπαρρησιάσατο ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ
ἰησοῦ. καὶ ἦν μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμενος
εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ παρρησιαζόμενος ἐν τῷ
ὀνόματι τοῦ κυρίου ἰησοῦ. ἐλάλει τε καὶ
συνεζήτει πρὸς τοὺς ἑλληνιστάς, οἱ δὲ ἐπε
χείρουν αὐτὸν ἀνελεῖν. ἐπιγνόντες δὲ οἱ
ἀδελφοὶ κατήγαγον αὐτὸν εἰς καισάρειαν,
καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν εἰς ταρσόν. αἱ μὲν
οὖν ἐκκλησίαι καθ' ὅλης τῆς ἰουδαίας καὶ
γαλιλαίας καὶ σαμαρείας εἶχον εἰρήνην, οἰ
κοδομούμεναι καὶ πορευόμεναι τῷ φόβῳ τοῦ
κυρίου καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου πνεύ
ματος ἐπληθύνοντο. ἐγένετο δὲ πέτρον
διερχόμενον διὰ πάντων, κατελθεῖν καὶ
πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας λύ=
δαν. εὗρε δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπόν τινα αἰνέαν ὀνό=
ματι ἐξ ἐτῶν ὀκτὼ κατακείμενον ἐπὶ κραββά
τῳ, ὃς ἦν παραλελυμένος. καὶ εἶπεν αὐτῷ
ὁ πέτρος. αἰνέα, ἰᾶταί σε ἰησοῦς ὁ χριστός.
ἀνάστηθι καὶ στρῶσον σεαυτῷ. καὶ εὐθέως
ἀνέστη. καὶ εἶδον αὐτὸν πάντες οἱ κατοι=
κοῦντες λύδαν καὶ τὴν σαρωνάν, οἵτινες ἐπέ
στρεψαν ἐπὶ τὸν κύριον. ἐν ἰόππῃ δέ τις ἦν
μαθήτρια ὀνόματι ταβιθά, ἣ διερμηνευομέ
νη λέγεται δορκάς. αὕτη ἦν πλήρης ἀγα=
θῶν ἔργων καὶ ἐλεημοσυνῶν ὧν ἐποίει. ἐγέ
νετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν
αὐτὴν ἀποθανεῖν. λούσαντες δὲ αὐτήν,
ἔθηκαν ἐν ὑπερῴῳ. ἐγγὺς δὲ οὔσης λύ
δης τῇ ἰόππῃ, οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες ὅ
τι πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ, ἀπέστειλαν δύ
ο ἄνδρας πρὸς αὐτὸν παρακαλοῦντες
μὴ ὀκνῆσαι διελθεῖν ἕως αὐτῶν. ἀνασ=
τὰς δὲ πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς. ὃν πα=
ραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῷον,
καὶ παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαί
ουσαι καὶ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας καὶ ἱμά
τια, ὅσα ἐποίει μετ' αὐτῶν οὖσα ἡ δορκάς.
ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντας ὁ πέτρος, θεὶς
τὰ γόνατα προσηύξατο, καὶ ἐπιστρέ=
ψας πρὸς τὸ σῶμα εἶπε. ταβιθά ἀνά=
στηθι. ἡ δὲ ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς,

vt eũ interficerent. Accipientes autem 1.Cor.2.d.
eũ discipuli nocte p murũ dimiserũt eũ E
summittẽtes in sporta. Cũ autem venisset
in hierusalem temptabat
se iungere discipulis: ꝛ omnes timebãt
eum: non credentes q̃ esset
discipul9. Barnabas aũt apphẽsũ illũ
duxit ad apostolos et narrauit
illis quomodo in via vidisset dominuꝫ:
ꝛ q꞉ locutus est ei: ꝛ quõ in damasco
fiducialiter egerit in nomine
iesu. Et erat cuꝫ illis intrans ꝛ exiens
in hierusalem fiducialiter agens in
noie dñi. Loquebat quoqꝫ gẽtibus et
disputabat cũ grecis: illi aũt querebant
occidere eum. Quod cum cognouissent
fratres: deduxerunt eum cesaream
ꝛ dimiserunt tarsuꝫ. Ecclesia quidẽ
per totam iudeam ꝛ
galileã ꝛ samariã hẽbat pacẽ ꝛ edifica
batur ambulans in timore
domini ꝛ consolatione sancti spiritus
replebat. Factũ est aũt vt petrus duꝫ F
transiret vniuersos deueniret
ad sanctos qui habitabant lyde.
Inuenit ãt ibi hoieꝫ quẽdã noie eneã:
ab annis octo iacentem in grabbato:
qui erat paralyticus. Et ait illi
petrus. Enea: sanet te dñs iesus xp̃s.
Surge ꝛ sterne tibi. Et continuo Lu.5.a.
surrexit. Et viderunt eũ oẽs q̃ habita
bant lyde ꝛ sarone: qui conuersi sunt
ad dominum. In ioppe autẽ fuit q̃dã
discipula noie thabita: que interpretata
dr̃ dorcas. Hec erat plena opib9 bõis
ꝛ elemosynis quas faciebat. Factũ est
autem in diebus illis: vt infirmata
moreretur. Quam cum lauissent:
posuerũt eã i cenaculo. Cũ ãt ꝓpe esset
lyda ab ioppe: discipuli audientes q꞉
petrus esset in ea miserunt duos
viros ad euꝫ rogantes:
ne pigriteris venire vsqꝫ ad nos. Exur G
gẽs ãt petr9 venit cũ illis. Et cũ adue=
nisset: duxerunt illum in cenaculum:
ꝛ circũsteterunt illum oẽs vidue flentes
et ostendentes ei tunicas et vestes
quas faciebat illis dorcas.
Eiectis aũt oib9 foras: petrus ponẽs
genua orauit: ꝛ conuersus
ad corpus dixit. Tabitha surge.
Et illa aperuit oculos:

και ιδούσα τον πέτρον ανεκάθισε. δούς δε
αυτή χείρα ανέστησεν αυτήν. φωνήσας δε
τους αγίους και τας χήρας, παρέστησεν αυ
τήν ζώσαν. γνωστόν δε εγένετο καθ' όλης της
ιόππης, και πολλοί επίστευσαν επί τον κύ-
ριον. εγένετο δε ημέρας ικανάς μείναι αυτόν
εν ιόππη παρά τινι σίμωνι βυρσεί. Cap. 10.
Ανήρ δέ τις ην εν καισαρεία ονόματι κορ
νήλιος εκατοντάρχης, εκ σπείρης της κα
λουμένης ιταλικής, ευσεβής και φοβούμενος
τον θεόν συν παντί τω οίκω αυτού, ποι-
ών τε ελεημοσύνας πολλάς τω λαώ. και
δεόμενος του θεού διαπαντός, είδεν εν ορά
ματι φανερώς ως ώραν εννάτην της ημέρας
άγγελον του θεού εισελθόντα προς αυτόν,
και ειπόντα αυτώ. κορνήλιε. ο δε ατενίσας
αυτώ και έμφοβος γενόμενος είπε. τι εστί
κύριε. είπε δε αυτώ. αι προσευχαί σου και
αι ελεημοσύναι σου ανέβησαν εις μνημόσυ
νον ενώπιον του θεού. και νυν πέμψον εις
ιόππην άνδρας, και μετάπεμψαι σίμωνα τι
νά ος επικαλείται πέτρος. ούτος ξενίζεται πα
ρά τινι σίμωνι βυρσεί, ω εστίν οικία παρά
θάλασσαν.
ως δε απήλθεν ο άγγελος ο λα
λών τω κορνηλίω, φωνήσας δύο των οικε-
τών αυτού και στρατιώτην ευσεβή των προ
σκαρτερούντων αυτώ, και εξηγησάμενος αυ-
τοίς άπαντα, απέστειλεν αυτούς εις ιόππην.
τη δε επαύριον οδοιπορούντων εκείνων
και τη πόλει εγγιζόντων, ανέβη πέτρος
επί το δώμα προσεύξασθαι περί ώραν έκ-
την. εγένετο δε πρόσπεινος και ήθελε γεύ-
σασθαι. παρασκευαζόντων δε εκείνων, επέπε
σεν επ' αυτόν έκστασις, και θεωρεί τον ου-
ρανόν ανεωγμένον και καταβαίνον επ' αυ-
τόν σκεύος τι ως οθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν
αρχαίς δεδεμένον, και καθιέμενον επί της
γης, εν ω υπήρχε πάντα τα τετράποδα της
γης και τα θηρία και τα ερπετά και τα πε
τεινά του ουρανού. και εγένετο φωνή προς
αυτόν. αναστάς πέτρε, θύσον και φάγε.
ο δε πέτρος είπε. μηδαμώς κύριε, ότι
ουδέποτε έφαγον παν κοινόν η ακάθαρ-
τον. και φωνή πάλιν εκ δευτέρου προς αυτόν
α ο θεός εκαθάρισε, συ μη κοίνου. τούτο
δε εγένετο επί τρις, και πάλιν ανελήφθη το
σκεύος εις τον ουρανόν. ως δε εν εαυτώ δι
ηπόρει ο πέτρος τι αν είη το όραμα ο είδε, και
ιδού οι άνδρες οι απεσταλμένοι από του κορ
νηλίου διερωτήσαντες και μαθόντες την οικί
αν σίμωνος, επέστησαν επί τον πυλώνα, και

⁊ viso petro resedit. Dans autem
illi manum erexit eam: ⁊ cum vocasset
sanctos ⁊ viduas: assignauit eam
viuã. Notũ aũt factũ est per vniuersã
ioppen: ⁊ crediderũt multi in domino.
Factũ est ãt vt dies multos moraret in
ioppe apd simonẽ q̃ndã coriariũ. Ca. 10
Vir aũt q̃dã erat in cesarea noĩe cor A
nelius centurio cohortis que dicit
italica: religiosus ⁊ timens
deum cum omni domo sua: faciens
elemosynas multas plebi: ⁊
deprecãs deũ semper. Is vidit in visu
manifeste quasi hora diei nona
angelum dei introeuntem ad se:
⁊ dicẽtẽ sibi. Corneli. At ille intuens
eũ timore correptus dixit. Quis es
dñe? Dixit aũt illi. Orationes tue et Thob. 12. c.
elemosyne tue ascẽderunt in memoriã
in conspectu dei. Et nũc mitte viros i j. 1. a.
ioppen: ⁊ accersi simonẽ quendã
q cognominat petrus. Hic hospitat apd
simonẽ q̃ndã coriariũ: cuius ẽ domus iux
ta mare. Hic dicet tibi q̃d te oporteat face
re. Et cũ discessisset angelus q loq̃bat B
illi: vocauit duos domesticos
suos et militẽ metuẽtẽ dñm: ex
his qui illi parebãt. Quibus cũ narrasset
omnia: misit illos in ioppen.
Postera autẽ die iter illis facientibus
⁊ appropinquãtibus ciuitati: ascẽdit petrus
in superiora vt oraret circa horã sextam.
Et cũ esuriret voluit gustare.
Parantibus autem illis: cecidit
super eum mentis excessus. Et vidit celũ
apertum: ⁊ descendens
vas quoddã velut linteũ magnũ q̃tuor
initijs summitti de celo in
terrã: in quo erãt omnia quadrupedia
⁊ serpentia terre ⁊ volatilia
celi. Et facta est vox ad
eũ. Surge petre: occide et manduca.
Ait aũt petrus. Absit domine: quia
nunq̃ manducaui om̃e cõe aut immundũ. Eze. 4. d.
Et vox iterum secundo ad eũ. Hoc
Quod deus purificauit: tu cõe ne dixeris. C
factũ est per ter. Et statim receptũ est
vas in celũ. Et dũ intra se hesitaret
petrus quid nã esset visio quam vidisset:
ecce viri qui missi erant a cornelio
inquirentes domum
simonis: astiterunt ad ianuam: et

φωνήσαντες ἐπυνθάνοντο, εἰ σίμων ὁ ἐπικα-
λούμενος πέτρος ἐνθάδε ξενίζεται. τοῦ δὲ
πέτρου διενθυμουμένου περὶ τοῦ ὁράμα-
τος, εἶπεν αὐτῷ τὸ πνεῦμα. ἰδοὺ ἄνδρες
τρεῖς ζητοῦσί σε. ἀλλὰ ἀναστὰς κατάβηθι
καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς, μηδὲν διακρινόμε
νος, διότι ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς. κατα-
βὰς δὲ πέτρος πρὸς τοὺς ἄνδρας τοὺς ἀπε
σταλμένους ἀπὸ τοῦ κορνηλίου, εἶπε πρὸς
αὐτούς. ἰδοὺ ἐγώ εἰμι ὃν ζητεῖτε. τίς ἡ αἰ-
τία δι' ἣν πάρεστε. οἱ δὲ εἶπον. κορνήλιος ἑ
κατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμενος
τὸν θεόν, μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὅλου τοῦ
ἔθνους τῶν ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγ
γέλου ἁγίου μεταπέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶ-
κον αὐτοῦ, καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ σοῦ.
εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτοὺς ἐξένισε. τῇ δὲ
ἐπαύριον ὁ πέτρος ἐξῆλθε σὺν αὐτοῖς, καὶ
τινὲς τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ ἰόππης συ-
νῆλθον αὐτῷ. καὶ τῇ ἐπαύριον εἰσῆλθον εἰς
τὴν καισάρειαν. ὁ δὲ κορνήλιος ἦν προσδο-
κῶν αὐτούς, συγκαλεσάμενος τοὺς συγγε
νεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους. ὡς
δὲ ἐγένετο ἐλθεῖν τὸν πέτρον, συναντήσας
αὐτῷ ὁ κορνήλιος πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας
προσεκύνησεν. ὁ δὲ πέτρος ἤγειρεν αὐ-
τὸν λέγων. ἀνάστηθι, κἀγὼ αὐτὸς ἄνθρω-
πός εἰμι. καὶ συνομιλῶν αὐτῷ εἰσῆλθε, καὶ
εὑρίσκει συνεληλυθότας πολλούς, ἔφη τε
πρὸς αὐτούς. ὑμεῖς ἐπίστασθε ὡς ἀθέμι
τόν ἐστιν ἀνδρὶ ἰουδαίῳ κολλᾶσθαι ἢ προ-
σέρχεσθαι ἀλλοφύλῳ. καὶ ἐμοὶ ὁ θεὸς ἔδει-
ξε μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρω
πον, διὸ καὶ ἀναντιρρήτως ἦλθον μεταπεμ
φθείς. πυνθάνομαι οὖν τίνι λόγῳ μετεπέμ
ψασθέ με. καὶ ὁ κορνήλιος ἔφη. ἀπὸ τετάρ-
της ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας ἤμην νη
στεύων, καὶ τὴν ἐννάτην ὥραν προσευχόμε
νος ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἔστη ἐ-
νώπιόν μου ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, καὶ φησί. κορ
νήλιε εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχή, καὶ αἱ ἐ
λεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ
θεοῦ. πέμψον οὖν εἰς ἰόππην καὶ μετακάλε
σαι σίμωνα, ὃς ἐπικαλεῖται πέτρος. οὗτος
ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ σίμωνος βυρσέως παρὰ
θάλασσαν, ὃς παραγενόμενος λαλήσει
σοι. ἐξαυτῆς οὖν ἔπεμψα πρός σε, σύ τε
καλῶς ἐποίησας παραγενόμενος. νῦν οὖν
πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πάρεσμεν,
ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ὑ-
πὸ τοῦ θεοῦ. ἀνοίξας δὲ πέτρος τὸ στόμα
εἶπεν. ἐπ' ἀληθείας καταλαμβάνομαι ὅτι οὐκ
ἔστι προσωπολήπτης ὁ θεός, ἀλλ' ἐν παν-

cũ vocasset: interrogabãt: si simõ q̃ cogno
minatur petrus: illic haberet hospitiũ. Pe
tro autem cogitante de visione:
dixit spiritus ei. Ecce viri
tres querunt te. Surge itaq; & descẽde
& vade cum eis: nihil dubitans:
quia ego misi illos. Descendens
autem petrus ad viros
dixit.
Ecce ego sũ quẽ q̃ritis. Que causa est
ꝓp quã venistis? Qui dixerũt. Corneli D
us centurio vir iustus & timens
deũ: & testimoniũ hñs ab vniuersa
gente iudeorum: responsũ accepit ab Luce. 1. A.
angelo sancto accersiri te in domum
suam & audire verba abs te.
Introducẽs ergo eos recepit hospitio.
Sequẽti aũt die surgẽs ꝓfect9 ẽ cũ illis:
& quidã ex fratribus ab ioppe comitati
sũt eũ. Altera aũt die introiuit
Cesaream. Cornelius vero expectabat
illos: conuocatis cognatis
suis & necessariis amicis. Et factũ ẽ cũ
introisset petrus: obuius venit
ei cornelius: & procidens ad pedes eius
adorauit eũ. Petr9 vero eleuauit eum
dicens. Surge: & ego ipse homo
sum. Et loquẽs cũ illo intrauit: &
inuenit multos q̃ ꝯuenerãt: dixit q;
ad illos. Uos scitis quõ abominatum
sit viro iudeo cõiungi aut accedere ad
alienigenã. Sed mihi ostendit deus E
neminẽ cõez aut immũdũ dicere hoiez:
ꝓp qđ sine dubitatiõe veni accersit9.
Interrogo ergo quam ob cãz accersistis
me. Et corneli9 ait. A nudius quarta
die vsq; ad hanc horam orans eram
hora nona
in domo mea: & ecce vir stetit ante
me in veste candida: & ait. Corneli
exaudita est oratio tua & elemosyne
tue commemorate sunt in conspectu
dei. Mitte ergo in ioppen & accersi
simonẽ: qui cognominatur petrus. Hic
hospitatur in domo simonis coriarij iuxta
mare.
Confestim ergo misi ad te: & tu
bene fecisti veniendo. Nunc ergo
omnes nos in cõspectu tuo adsumus:
audire oia quecunq; tibi p̃cepta sunt a
dño. Aperiẽs aũt petrus os suum
dixit. In veritate comperi: quia non Rom. 2. b.
est psonarum acceptor deus: sed in omni Ephe. 6. b. Col. 3. d.

τι ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμε-
νος δικαιοσύνην, δεκτὸς αὐτῷ ἐστι. τὸν λό-
γον ὃν ἀπέστειλε τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ, εὐαγγε-
λιζόμενος εἰρήνην διὰ ἰησοῦ χριστοῦ. οὗτος
ἐστὶ πάντων κύριος. ὑμεῖς οἴδατε τὸ γενό-
μενον ῥῆμα καθ' ὅλης τῆς ἰουδαίας, ἀρξάμε-
νον ἀπὸ τῆς γαλιλαίας μετὰ τὸ βάπτισμα
ὃ ἐκήρυξεν ἰωάννης· ἰησοῦν τὸν ἀπὸ ναζαρέτ,
ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ θεὸς πνεύματι ἁγίῳ καὶ
δυνάμει, ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος
πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ
τοῦ διαβόλου, ὅτι ὁ θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ. καὶ
ἡμεῖς ἐσμὲν μάρτυρες πάντων ὧν ἐποίησεν
ἔν τε τῇ χώρᾳ τῶν ἰουδαίων καὶ ἐν ἱερου-
σαλήμ, ὃν καὶ ἀνεῖλον κρεμάσαντες ἐπὶ ξύ-
λου. τοῦτον ὁ θεὸς ἤγειρε τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ,
καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι οὐ παν-
τὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσι τοῖς προκεχει-
ροτονημένοις ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἡμῖν οἵτινες συ-
νεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀ-
ναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. καὶ παρήγγειλεν
ἡμῖν κηρύξαι τῷ λαῷ, καὶ διαμαρτύρασθαι
ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ ὡρισμένος ὑπὸ τοῦ θεοῦ
κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν. τούτῳ πάντες οἱ
προφῆται μαρτυροῦσιν ἄφεσιν ἁμαρτιῶν
λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν
πιστεύοντα εἰς αὐτόν. ἔτι λαλοῦντος τοῦ
πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα, ἐπέπεσε τὸ πνεῦ-
μα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν
λόγον. καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πισ-
τοὶ ὅσοι συνῆλθον τῷ πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ
ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκκέ-
χυται. ἤκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώ-
σσαις, καὶ μεγαλυνόντων τὸν θεόν. τότε ἀ-
πεκρίθη ὁ πέτρος. μήτι τὸ ὕδωρ κωλῦσαι
δύναταί τις τοῦ μὴ βαπτισθῆναι τούτους,
οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔλαβον καθὼς
καὶ ἡμεῖς. προσέταξέ τε αὐτοὺς βαπτισθῆναι
ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἰησοῦ. τότε ἠρώ-
τησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς. Cap. 11.
Ἤκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελ-
φοὶ οἱ ὄντες κατὰ τὴν ἰουδαίαν, ὅτι καὶ
τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. καὶ
ὅτε ἀνέβη πέτρος εἰς ἱεροσόλυμα διεκρίνον-
το πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς λέγοντες. ὅ-
τι πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας εἰσῆλ-
θες καὶ συνέφαγες αὐτοῖς. ἀρξάμενος δὲ ὁ πέ-
τρος ἐξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς λέγων. ἐγὼ
ἤμην ἐν πόλει ἰόππῃ προσευχόμενος, καὶ
εἶδον ἐν ἐκστάσει ὅραμα καταβαῖνον σκεῦος
τι ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς
καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν ἄχρις
ἐμοῦ. εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν, καὶ εἶδον

gente qui timet eum et operatur 1. Pe. 1. c. Jaco. 2. b.
iustitiã: acceptus est illi. Verbum F
misit deus filijs israel annuncians
pacem per iesum christum. Hic
est oim dñs. Vos scitis quod factũ est
verbũ p vniuersaz iudeã. Incipiẽs eñ
a galilea post baptismum
qd' pdicauit Johãnes iesuz a nazareth:
quõ vnxit euz deus spiritu sancto et
virtute: q ptrãsijt bñfaciẽdo et sanãdo
omnes oppressos a
diabolo: qm deus erat cum illo. Et supra. 1. a.
nos testes sumus omniũ que fecit
in regione iudeorum et hierusalem:
quem occiderunt suspendentes in ligno.
Hunc deus suscitauit tertia die sup. 2. b.
et dedit eũ manifestum fieri non omni
populo: sed testibus preordinatis
a deo: nobis qui manducauimus
et bibim9 cuz illo postq̃ resurrexit
a mortuis. Et precepit
nobis pdicare populo: et testificari
qr ipse est qui constitutus est a deo
iudex viuoꝝ et mortuoꝝ. Huic omnes G
pphete testimoniũ phibẽt remissionẽ pe-
catorum accipere per nomẽ eius omnes
qui credunt in eum. Adhuc loquente
petro verba hec: cecidit spiritus
sanctus super omnes qui audiebãt
vbũ. Et obstupuerũt ex circũcisiõe fide-
les qui venerãt cũ petro: qr et in
nationes gratia spũs sancti effusa est.
Audiebãt enim illos loquẽtes linguis:
et magnificantes deũ. Tunc respondit
Petrus. Nunquid aquã qs probibere sup. 8. d.
potest vt nõ baptizentur hi
qui spiritũ sanctum acceperunt sicut
et nos? Et iussit eos baptizari
in nomine dñi iesu xpi. Tũc rogauerũt
eũ vt maneret apud eos aliquot dieb9.
Audierũt aũt apli et fratres Cap. 11. A
qui erant in iudea: quoniam et
gẽtes receperũt verbũ dei. Cũ autem
ascẽdisset petr9 hierosolymã discептabãt
aduersus illũ q erãt ex circũcisiõe dicẽ-
tes. Quare itroisti ad viros pputiũ hñtes
et mãducasti cũ illis? Incipiẽs aũt pe-
tr9 exponebat illis p ordinẽ dicẽs. Ego supra. 10. a.
erã in ciuitate ioppe orãs: et vidi
vidi i excessu mẽtis mee visionẽ descen-
dẽs vas quoddã velut lintheũ magnũ qttuor ini-
tijs submitti de celo: et venit vsq3
ad me. In qd' ituẽs considerabã: et vidi

τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ
ἑρπετὰ καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. ἤ-
κουσα δὲ φωνῆς λεγούσης μοι. ἀναστὰς πέ-
τρε θῦσον καὶ φάγε. εἶπον δὲ μηδαμῶς
κύριε, ὅτι πᾶν κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον οὐδέπο-
τε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου. ἀπεκρίθη δὲ
μοι φωνὴ ἐκ δευτέρου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. ἃ ὁ
θεὸς ἐκαθάρισε, σὺ μὴ κοίνου. τοῦτο δὲ ἐγέ-
νετο ἐπὶ τρίς, καὶ πάλιν ἀνεσπάσθη ἅπαντα
εἰς τὸν οὐρανόν. καὶ ἰδοὺ ἐξ αὐτῆς τρεῖς ἄν-
δρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐν ᾗ ἤμην, ἀπε-
σταλμένοι ἀπὸ καισαρείας πρός με. εἶπε δὲ
μοι τὸ πνεῦμα συνελθεῖν αὐτοῖς μηδὲν δια-
κρινόμενον. ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἓξ ἀ-
δελφοὶ οὗτοι, καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὸν οἶκον
τοῦ ἀνδρός. ἀπήγγειλέ τε ἡμῖν πῶς εἶδε
τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα
καὶ εἰπόντα αὐτῷ. ἀπόστειλον εἰς ἰόππην ἄν-
δρας καὶ μετάπεμψαι σίμωνα τὸν ἐπικαλού-
μενον πέτρον, ὃς λαλήσει ῥήματα πρός σε,
ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου. ἐν
δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν, ἐπέπεσε τὸ πνεῦ-
μα τὸ ἅγιον ἐπ᾽ αὐτούς, ὥσπερ καὶ ἐφ᾽ ἡμᾶς
ἐν ἀρχῇ. ἐμνήσθην δὲ τοῦ ῥήματος κυρίου
ὡς ἔλεγεν. ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι,
ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ.
εἰ οὖν τὴν ἴσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θε-
ός, ὡς καὶ ἡμῖν πιστεύσασιν ἐπὶ τὸν κύριον ἰη-
σοῦν χριστόν, ἐγὼ δὲ τίς ἤμην δυνατὸς κω-
λῦσαι τὸν θεόν. ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἡσύ-
χασαν, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεὸν λέγοντες. ἄ-
ραγε καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ θεὸς τὴν μετάνοιαν ἔ-
δωκεν εἰς ζωήν. οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀ-
πὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ στεφάνῳ,
διῆλθον ἕως φοινίκης καὶ κύπρου καὶ ἀντιο-
χείας, μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μό-
νον ἰουδαίοις. ἦσαν δέ τινες ἐξ αὐτῶν ἄν-
δρες κύπριοι καὶ κυρηναῖοι, οἵτινες εἰσελ-
θόντες εἰς ἀντιόχειαν ἐλάλουν πρὸς τοὺς
ἑλληνιστὰς εὐαγγελιζόμενοι τὸν κύριον ἰη-
σοῦν. καὶ ἦν χεὶρ κυρίου μετ᾽ αὐτῶν τοῦ ἰά-
σθαι αὐτούς. πολύς τε ἀριθμὸς πιστεύσας
ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν κύριον. ἠκούσθη δὲ ὁ
λόγος εἰς τὰ ὦτα τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν ἱε-
ροσολύμοις περὶ αὐτῶν, καὶ ἐξαπέστειλαν
βαρνάβαν διελθεῖν εἰς ἀντιόχειαν. ὃς παρα-
γενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν τοῦ θεοῦ, ἐχά-
ρη, καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς
καρδίας προσμένειν τῷ κυρίῳ, ὅτι ἦν ἀνὴρ
ἀγαθὸς καὶ πλήρης πνεύματος ἁγίου καὶ
πίστεως, καὶ προσετέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ
κυρίῳ. ἐξῆλθε δὲ εἰς ταρσὸν ὁ βαρνάβας ἀ-
ναζητῆσαι σαῦλον, καὶ εὑρὼν αὐτὸν ἤγα-

quadrupedia terre ⁊ bestias
reptilia ⁊ volatilia celi. Audiui
aūt ⁊ vocē dicentem mihi. Surge petre:
occide ⁊ manduca. Dixi aūt nequaꝗ̄
dn̄e: qꝛ omne cōe aut immundū nunꝗ̄
introiuit in os meū. Respōdit autem B
mihi vox secundo de celo. Que
deꝰ mūdauit: tu ne cōe dixeris. Hoc aūt
factū ē ꝑ ter: ⁊ recepta sunt oīa rursū
in celum. Et ecce viri tres confestim
astiterunt in domo in qua eram: missi
a cesarea ad me. Dixit autem
spūs mihi: vt irē cū illis nihil hesitās.
Venerunt autem mecū ⁊ sex fratres
isti: et ingressi sumus in domum
viri. Narrauit aūt nobis quō vidisset
angelum in domo sua stantem
⁊ dicentem sibi. Mitte in ioppen
⁊ accersi simonē qui cognominatur
petrus: qui loquetur tibi verba:
in qbꝰ saluꝰ eris tu ⁊ vniuersa domꝰ
tua. Cū aūt cepissem loq̄: cecidit spūs
sctūs sup eos: sicut ⁊ in nos
in initio. Recordatꝰ sūꝫ aūt verbi dn̄i: C
sicut dicebat. Johānes qdē baptizauit Joha.1.b.
aqua: vos aūt baptizabimini spū sācto. Sup.1.a. Infra.9.a.
Si ergo eandē gratiaꝫ dedit illis deꝰ:
sicut ⁊ nobis q̄ credimꝰ in dn̄m iesum
xp̄m: ego q̄s erā q̄ possem prohibere
deum: His auditis tacuerunt:
⁊ glorificauerūt deum dicentes. Ergo
⁊ gentibus penitentiam dedit deus
ad vitā. Et illi qdē q̄ dispsi fuerant a
tribulatiōe q̄ facta fuerat sub stephano
ꝑambulauerūt vsqꝫ phenicē ⁊ cyprū ⁊
antiochiā: nemini loquētes vbū nisi so
lis iudeis. Erant aūt quidam ex eis viri
cyprij ⁊ cyrenei: qui cum introissent
antiochiam loquebantur ad
grecos: annunciantes dominuꝫ iesum.
Et erat manus domini cum eis.
Multuſ qꝫ numerus credentium
conuersus est ad dn̄m. Peruenit autꝫ
sermo ad aures eccl'ie q̄ erat hierosoly
mis super istis: ⁊ miserunt
barnabā vsqꝫ ad antiochiā. Qui cū ꝑ-
uenisset ⁊ vidisset gratiā dei: gauisus est D
⁊ hortabatur omnes in proposito
cordis ꝑmanere in dn̄o: qꝛ erat vir
bonus ⁊ plenus spiritu sancto et
fide: ⁊ apposita est multa turba
dn̄o. Profectꝰ ē aūt tarsuꝫ: vt q̄reret
Saulum: quem cum inuenisset ꝑduxit

γεν αυτόν εις αντιόχειαν. εγένετο δε αυ-
τούς ενιαυτόν όλον συναχθήναι εν τη εκκλη
σία, και διδάξαι όχλον ικανόν, χρηματίσαι
τε πρώτον εν αντιοχεία τους μαθητάς χρι
στιανούς. εν ταύταις δε ταις ημέραις κατήλ
θον από ιεροσολύμων προφήται εις αντιό-
χειαν, αναστάς δε εις εξ αυτών ονόματι ά-
γαβος, εσήμανε διά του πνεύματος λιμόν
μέγαν μέλλειν έσεσθαι εφ' όλην την οικου-
μένην, όστις και εγένετο επί κλαυδίου καί-
σαρος. των δε μαθητών καθώς ευπορείτο τις
ώρισαν έκαστος αυτών εις διακονίαν πέμ-
ψαι τοις κατοικούσιν εν τη ιουδαία αδελ-
φοίς, ο και εποίησαν, αποστείλαντες προς
τους πρεσβυτέρους διά χειρός βαρνάβα και
σαύλου. Cap.12.

Κατ' εκείνον δε τον καιρόν επέβαλεν ηρώ
δης ο βασιλεύς τας χείρας κακώσαι τι-
νάς των από της εκκλησίας. ανείλε δε ιάκω
βον τον αδελφόν ιωάννου μαχαίρα. και ι-
δών ότι αρεστόν εστι τοις ιουδαίοις, προσέ
θετο συλλαβείν και πέτρον. ήσαν δε ημέραι
των αζύμων. ον και πιάσας, έθετο εις φυ-
λακήν, παραδούς τέσσαρσι τετραδίοις στρα
τιωτών φυλάσσειν αυτόν, βουλόμενος με-
τά το πάσχα αναγαγείν αυτόν τω λαώ. ο
μεν ουν πέτρος ετηρείτο εν τη φυλακή. προ
σευχή δε ην εκτενής γινομένη υπό της εκ-
κλησίας προς τον θεόν περί αυτού. ότε δε
έμελλε προαγαγείν αυτόν ο ηρώδης, τη νυ
κτί εκείνη ην ο πέτρος κοιμώμενος μεταξύ
δύο στρατιωτών, δεδεμένος αλύσεσι δυ
σί. φύλακές τε προ της θύρας ετήρουν την
φυλακήν. και ιδού άγγελος κυρίου επέστη
και φως έλαμψεν εν τω οικήματι, πατάξας
δε την πλευράν του πέτρου ήγειρεν αυτόν
λέγων. ανάστα εν τάχει. και εξέπεσον αυ
τού αι αλύσεις εκ των χειρών. είπε τε ο άγ
γελος προς αυτόν. περίζωσαι και υπόδησαι
τα σανδάλιά σου. εποίησε δε ούτως. και
λέγει αυτώ. περιβαλού το ιμάτιόν σου και
ακολούθει μοι. και εξελθών ηκολούθει αυ-
τώ, και ουκ ήδει ότι αληθές εστι το γενόμε-
νον διά του αγγέλου. εδόκει δε όραμα
βλέπειν. διελθόντες δε πρώτην φυλακήν
και δευτέραν ήλθον επί την πύλην την σι-
δηράν την φέρουσαν εις την πόλιν, ήτις αυ
τομάτη ηνοίχθη αυτοίς. και εξελθόντες προ
ήλθον ρύμην μίαν, και ευθέως απέστη ο άγ
γελος απ' αυτού. και ο πέτρος γενόμενος
εν εαυτώ είπε. νυν οίδα αληθώς ότι εξα-
πέστειλε κύριος τον άγγελον αυτού και ε-
ξείλετό με εκ χειρός ηρώδου και πάσης

antiochiam. Et
annum totum conuersati sunt ibi in ecclesia:
et docuerunt turbam multam ita vt cognomina
rentur primum antiochie discipuli christiani.
In his autem diebus superuenerunt
ab hierosolymis prophete antiochiam:
et surgens vnus ex eis nomine agabus
significabat per spiritum famem
magnam futuram in vniuerso orbe ter
rarum: que facta est sub claudio.
Discipuli autem prout quisque habebat:
proposuerunt singuli eorum in ministerium mit
habitantibus in iudea fratribus: [tere
quod et fecerunt mittentes ad
seniores per manus barnabe et
sauli. Cap.12.

A Eodem autem tempore misit herodes
rex manus vt affligeret quosdam
de ecclesia. Occidit autem Jacobum
fratrem Johannis gladio: videns autem
quia placeret iudeis apposuit
apprehendere et petrum. Erant autem dies
azymorum. Quem cum apprehendisset misit in
carcerem: tradens quattuor quaternionibus mi
litum ad custodiendum eum: volens post
pascha eum producere populo.
Et petrus quidem seruabatur in carcere:
oratio autem fiebat sine intermissione ab
ecclesia ad deum pro eo. Cum autem
producturus eum esset herodes: in ipsa
nocte erat petrus dormiens inter
duos milites vinctus cathenis duabus.
Et custodes ante hostium custodiebant Sup.c.A.
carcerem. Et ecce angelus domini astitit: Infra.16.e, Luce.1.b.
et lumen refulsit in habitaculo: percusso
que latere petri excitauit eum
B dicens. Surge velociter. Et ceciderunt
cathene de manibus eius. Dixit autem an
gelus ad eum. Precingere et calcia te
caligas tuas. Et fecit sic. Et
dixit illi. Circunda tibi vestimentum tuum et
sequere me. Et exiens sequebatur eum:
et nesciebat quia verum est quod fiebat
per angelum. Existimabat autem se visum
videre. Transeuntes autem primam et secun
dam custodiam venerunt ad portam ferream
que ducit ad ciuitatem: que vltro
aperta est eis. Et exeuntes processerunt
vicum vnum: et continuo discessit angelus
ab eo. Et petrus ad se reuersus
dixit. Nunc scio vere quia misit
dominus angelum suum: et eripuit
me de manu herodis et de omni

προσδοκίας/του λαού/των ιουδαίων. συ
νιδών τε ήλθεν επί/την οικίαν μαρίας/της
μητρός ιωάννου/του επικαλουμένου μάρ=
κου, ου ήσαν ικανοί συνηθροισμένοι αδελ=
φοί και προσευχόμενοι. κρούσαντος δε/του
πέτρου/την θύραν/του πυλώνος προσήλ=
θε παιδίσκη υπακούσαι, ονόματι ρόδη, και
επιγνούσα/την φωνήν/του πέτρου, από/της
χαράς ουκ ήνοιξε/τον πυλώνα, εισδραμού
σα δε απήγγειλεν εστάναι/τον πέτρον προ
/του πυλώνος. οι δε προς αυτήν είπον. μαί
νη. η δε διϊσχυρίζετο ούτως έχειν. οι δε έ=
λεγον. ο άγγελος αυτού εστίν. ο δε πέτρος
επέμενε κρούων. ανοίξαντες δε είδον αυτόν
και εξέστησαν. κατασείσας δε αυτοίς/τη χει=
ρί σιγάν, διηγήσατο αυτοίς πως/ο κύριος
αυτόν εξήγαγεν εκ/της φυλακής, είπε δε.
απαγγείλατε ιακώβω και/τοις αδελφοίς ταύ
τα, και εξελθών επορεύθη εις έτερον τόπον.
γενομένης δε ημέρας ην τάραχος ουκ ο=
λίγος εν/τοις στρατιώταις τι άρα/ο πέτρος
εγένετο. ηρώδης δε επιζητήσας αυτόν και μη
ευρών ανακρίνας/τους φύλακας, εκέλευσεν
απαχθήναι. και κατελθών από/της ιουδαίας
εις/την καισάρειαν διέτριβεν. ην δε/ο ηρώ=
δης θυμομαχών τυρίοις και σιδωνίοις. ομο
θυμαδόν δε παρήσαν προς αυτόν, και πεί=
σαντες βλάστον/τον επί/του κοιτώνος/του
βασιλέως, ητούντο ειρήνην, διά/το τρέφεσ=
θαι αυτών/την χώραν από/της βασιλικής. τα
κτή δε ημέρα/ο ηρώδης ενδυσάμενος εσθήτα
βασιλικήν και καθίσας επί/του βήματος, εδη
μηγόρει προς αυτούς. /ο δε δήμος επεφώνει
φωνή θεού και ουκ ανθρώπου. παραχρή=
μα δε επάταξεν αυτόν άγγελος κυρίου, ανθ
ων ουκ έδωκε δόξαν/τω θεώ, και γενόμενος
σκωληκόβρωτος εξέψυξεν. /ο δε λόγος/του
θεού ηύξανε και επληθύνετο. βαρνάβας δε
και σαύλος υπέστρεψαν εξ ιερουσαλήμ εις
αντιόχειαν πληρώσαντες/την διακονίαν, συμ
παραλαβόντες και ιωάννην/τον επικληθέντα
μάρκον.

Cap.13.

Ησαν δε τινές εν αντιοχεία κατά/την ού=
σαν εκκλησίαν προφήται και διδάσκα=
λοι, ο τε βαρνάβας και συμεών/ο καλούμε
νος νίγερ, και λούκιος/ο κυρηναίος, μαναήν
τε ηρώδου/του τετράρχου σύντροφος και
σαύλος. λειτουργούντων δε αυτών/τω κυ
ρίω και νηστευόντων, είπε/το πνεύμα/το ά
γιον. αφορίσατε δη μοι/τον βαρνάβαν και
/τον σαύλον εις/το έργον ο προσκέκλημαι
αυτούς. τότε νηστεύσαντες και προσευξά=
μενοι και επιθέντες/τας χείρας αυτοίς, απέλυ

expectatōe plebis iudeorum. Cōsiderās q3
venit ad domum Marie
matris Johānis: q cognominat⁹ ē Mar
cus: vbi erant multi congregati
et orantes. Pulsante autem eo ad
ostium ianue processit
puella ad videndū noie rhode: et
vt cognouit vocem petri: pre
gaudio nō aperuit ianuā: sed intro cur
rens nunciauit stare petrum ante
ianuā. At illi dixerūt ad eā. Insanis.
Illa āt affirmabat sic se hēre: illi āt di
cebant. Angelus eius est. Petr⁹ autē
pseuerabat pulsās. Cū aūt apuisset osti
um: viderūt eū et obstupuerūt. Annuens
aūt eis manu vt tacerent narrauit quō
dñs eduxisset eū de carcere: dixit q3.
Nunciate iacobo et fratribus hec.
et egressus abijt in alium locum.
Factā autem die erat nō parua turbatio
inter milites quid nā factū esset de petro.
Herodes aūt cum requisisset eū et non
inuenisset: inquisitōe facta de custodib⁹ ius
sit eos duci. Descendēs q3 a iudea
in cesareā: ibi cōmorat⁹ est. Erat autē
irat⁹ tyrijs et sydonijs. At illi vnanimes
venerunt ad eum: et persuaso
blasto qui erat super cubiculum
regis postulabāt pacē: eo q alerentur
regiones eorum ab illo. Statuto
autem die herodes vestitus veste
regia sedit pro tribunali: et cōtionabat
ad eos. Populus autem acclamabat
dei voces et non hominis. Confestim
autem percussit eum angelus dñi: eo
q nō dedisset honorē deo: et cōsumptus
a vermibus expirauit. Verbum autem
dñi crescebat et multiplicabat. Barna
bas āt et paulus reuersi sūt ab hierosoly
mis expleto ministerio: assumpto
iohanne qui cognominatus est marcus.

Cap.13.

Erant aūt in ecclesia q erat antio
chie, pphete et doctores: in qb⁹
barnabas et simon qui vocabatur
niger et luci⁹ cyrenēsis et manahē q erat
herodis tetrarche collactaneus et
saulus. Ministrātibus aūt illis domino:
et ieiunātib⁹: dixit illis spiritus sanct⁹
Segregate mihi saulū et barnabam
in opus ad quod assumpsi
eos. Tunc ieiunantes et orantes
iponētes q3 eis manus: dimiserūt illos.

C
Joha.21.
D
A

σαν. οὗτοι μὲν οὖν ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ
πνεύματος τοῦ ἁγίου, κατῆλθον εἰς τὴν σε
λεύκειαν, ἐκεῖθεν τε ἀπέπλευσαν εἰς τὴν κύ=
προν, καὶ γενόμενοι ἐν σαλαμῖνι, κατήγγελ
λον τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἐν ταῖς συναγω=
γαῖς τῶν ἰουδαίων. εἶχον δὲ καὶ ἰωάννην ὑ
πηρέτην. διελθόντες δὲ τὴν νῆσον ἄχρι πά=
φου, εὗρον τινὰ μάγον ψευδοπροφήτην
ἰουδαῖον, ᾧ ὄνομα βαριησοῦς, ὃς ἦν σὺν τῷ
ἀνθυπάτῳ σεργίῳ παύλῳ ἀνδρὶ συνετῷ.
οὗτος προσκαλεσάμενος βαρνάβαν καὶ σαῦ
λον ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ θε=
οῦ. ἀνθίστατο δὲ αὐτοῖς ἐλύμας ὁ μάγος.
οὕτως γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα αὐ=
τοῦ, ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ
τῆς πίστεως. σαῦλος δὲ ὁ καὶ παῦλος πλη
σθεὶς πνεύματος ἁγίου καὶ ἀτενίσας εἰς αὐ
τὸν εἶπεν. ὦ πλήρης παντὸς δόλου καὶ
πάσης ῥᾳδιουργίας υἱὲ διαβόλου ἐχθρὲ
πάσης δικαιοσύνης, οὐ παύσῃ διαστρέφων
τὰς ὁδοὺς κυρίου τὰς εὐθείας, καὶ νῦν ἰδοὺ
χεὶρ κυρίου ἐπὶ σε, καὶ ἔσῃ τυφλὸς μὴ βλέ
πων τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ. παραχρῆμα
δὲ ἐπέπεσεν ἐπ᾽ αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος,
καὶ περιάγων ἐζήτει χειραγωγούς. τότε ἰ=
δὼν ὁ ἀνθύπατος τὸ γεγονὸς ἐπίστευσεν,
ἐκπλησσόμενος ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ κυρίου.
ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς πάφου οἱ περὶ τὸν
παῦλον, ἦλθον εἰς πέργην τῆς παμφυλί=
ας. ἰωάννης δὲ ἀποχωρήσας ἀπ᾽ αὐτῶν ὑπέ
στρεψεν εἰς ἱερουσαλήμ. αὐτοὶ δὲ διελθόν
τες ἀπὸ τῆς πέργης, παρεγένοντο εἰς ἀντιό
χειαν τῆς πισιδίας, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν
συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐκάθι=
σαν. μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ
τῶν προφητῶν ἀπέστειλαν οἱ ἀρχισυνάγω
γοι πρὸς αὐτοὺς λέγοντες. ἄνδρες ἀδελ=
φοὶ εἰ ἐστὶ λόγος ἐν ὑμῖν παρακλήσεως
πρὸς τὸν λαόν, λέγετε. ἀναστὰς δὲ παῦ=
λος καὶ κατασείσας τῇ χειρί, εἶπεν. ἄνδρες
ἰσραηλῖται καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν θεόν ἀκού
σατε. ὁ θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου ἰσραὴλ ἐξε=
λέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὕ
ψωσεν ἐν γῇ αἰγύπτῳ, καὶ μετὰ βραχίονος
ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς, καὶ ὡς
τεσσαρακονταετῆ χρόνον ἐτροποφόρησεν
αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ καθελὼν ἔθνη ἑπτὰ
ἐν γῇ χαναάν, κατεκληροδότησεν αὐτοῖς
τὴν γῆν αὐτῶν. καὶ μετὰ ταῦτα ὡσ ἔτεσι
τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα, ἔδωκε κριτὰς
ἕως σαμουὴλ τοῦ προφήτου, κἀκεῖθεν ᾐτή
σαντο βασιλέα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς τὸν
σαοὺλ υἱὸν κὶς ἄνδρα ἐκ φυλῆς βενιαμίν,

Et ipsi quidem missi a
spiritu sancto: abierunt seleuciam
et inde nauigauerunt cyprum.
Et cũ venissent salaminã: predicabant
verbum dei in synagogis
iudeoꝝ. Habebãt aũt et Johãnẽ in mi=
nisterio. Et cũ pambulassent vniuersaꝫ i
sulã vsqꝫ ad paphũ iuenerũt q̃ndã virum B
magũ pseudo ꝑphetã iudeũ: cui nomẽ
erat bariesu: q̇ erat cũ ꝓconsule sergio
paulo viro prudẽte. Hic accersitis bar=
naba et saulo desiderabat audire verbũ
dei. Resistebat aũt illis elymas mag⁹:
sic enim interpretatur nomen eius:
querens auertere proconsulem a
fide. Saulus aũt qui et paulus: replet⁹
spiritu sancto intuens in eum
dixit. O plene omni dolo et
omni fallacia fili diaboli: inimice
omnis iustitie: non desinis subuertere
vias dñi rectas. Et nunc ecce
man⁹ dñi super te: et eris cec⁹ nõ vi=
dens solem vsqꝫ ad tẽpus. Et confestim
cecidit in eum caligo et tenebre:
et circũiẽs q̃rebat q̇ ei manũ daret. Tũc
proconsul cum vidisset factũ credidit:
ammirans super doctrina domini.
Et cũ a papho nauigasset paulus et qui
cũ eo erant: venerunt pergen pãphilie.
Johãnes aũt discedẽs ab eis reuersus ẽ
hierosolymã. Illi vero pertranseuntes C
pergen venerunt antiochiam
pisidie: et ingressi
synagogam die sabbatorum sederunt.
Post lectionem autem legis et
ꝑphetaꝝ miserunt principes synagoge
ad eos dicentes. Viri fratres:
si q̇s est in vobis sermo exhortationis
ad plebẽ: dicite. Surgẽs aũt paulus:
et manu silentiũ indicens: ait. Viri
israhelite et qui timetis deum audite.
Deus plebis israel elegit
p̃res nostros: et plebẽ exaltauit cũ essent
incole in terra egypti: et in brachio
excelso eduxit eos ex ea: et per Ps. 94.
q̃dragita annoꝝ tp̃s mores coꝝ sustinu
it in deserto. Et destruẽs gẽtes septem
in terra chanaan: sorte distribuit eis
terram eorum quasi post dedit iudices
q̃drigẽtos et q̇nq̃gita ãnos: et post hec
vsqꝫ ad samuel ꝑphetã. Et exinde po 1. Re. 8. a.
stulauerunt regem: et dedit illis
saul filiũ cis virũ de tribu beniamin

ἔτη τεσσαράκοντα. καὶ μεταστήσας αὐτόν,
ἤγειρεν αὐτοῖς τὸν δαυὶδ εἰς βασιλέα, ᾧ
καὶ εἶπε μαρτυρήσας. εὗρον δαυὶδ τὸν τοῦ
ἰεσσαί, ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς
ποιήσει πάντα τὰ θελήματα μου. τούτου
ὁ θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ᾽ ἐπαγγελί-
αν ἤγειρε τῷ ἰσραὴλ σωτῆρα ἰησοῦν, προ-
κηρύξαντος ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς εἰ-
σόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας παντὶ
τῷ λαῷ τοῦ ἰσραήλ. ὡς δὲ ἐπλήρου ὁ ἰω-
άννης τὸν δρόμον ἔλεγε. τίνα με ὑπονοεῖτε
εἶναι, οὐκ εἰμὶ ἐγώ, ἀλλ᾽ ἰδοὺ ἔρχεται μετ᾽
ἐμέ, οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν πο-
δῶν λῦσαι. ἄνδρες ἀδελφοί, υἱοὶ γένους
ἀβραάμ, καὶ οἱ ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν θε-
όν, ὑμῖν ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης ἀπε-
στάλη. οἱ γὰρ κατοικοῦντες ἰερουσαλὴμ καὶ
οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τοῦτον ἀγνοήσαντες
καὶ τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν
σάββατον ἀναγινωσκομένας, κρίναντες ἐπλή-
ρωσαν. καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὑρόν-
τες, ἠτήσαντο πιλάτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν.
ὡς δὲ ἐτέλεσαν πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ γε-
γραμμένα, καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου, ἔθη-
καν εἰς μνημεῖον. ὁ δὲ θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ
νεκρῶν, ὃς ὤφθη ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς
συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς γαλιλαίας εἰς
ἰερουσαλήμ, οἵτινες εἰσὶ μάρτυρες αὐτοῦ
πρὸς τὸν λαόν. καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελι-
ζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν
γενομένην, ὅτι ταύτην ὁ θεὸς ἐκπεπλήρωκε
τοῖς τέκνοις αὐτῶν ἡμῖν, ἀναστήσας ἰησοῦν
ὡς καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ τῷ δευτέρῳ γέγραπ-
ται. υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννη-
κά σε. ὅτι δὲ ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν
μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν αὐτὸν εἰς
διαφθοράν, οὕτως εἴρηκεν. ὅτι δώσω ὑμῖν
τὰ ὅσια δαυὶδ τὰ πιστά. διὸ καὶ ἐν ἑτέρῳ
λέγει. οὐ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν δια-
φθοράν. δαυὶδ μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετή-
σας τῇ τοῦ θεοῦ βουλῇ ἐκοιμήθη, καὶ προ-
σετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ, καὶ εἶδε
διαφθοράν. ὃν δὲ ὁ θεὸς ἤγειρεν, οὐκ εἶδε
διαφθοράν. γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν ἄνδρες
ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις ἀμαρ-
τιῶν καταγγέλλεται. καὶ ἀπὸ πάντων ὧν
οὐκ ἠδυνήθητε ἐν τῷ νόμῳ μωσέως δικαιω-
θῆναι, ἐν τούτῳ πᾶς ὁ πιστεύων δικαιοῦται.
βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθοι ἐφ᾽ ὑμᾶς τὸ εἰρημέ-
νον ἐν τοῖς προφήταις. ἴδετε οἱ καταφρονη-
ταί, καὶ θαυμάσατε καὶ ἐπιβλέψατε καὶ ἀ-
φανίσθητε. ὅτι ἔργον ἐγὼ ἐργάζομαι ἐν ταῖς
ἡμέραις ὑμῶν, ὃ οὐ μὴ πιστεύσητε ἐάν τις

annis quadraginta. Et amoto illo:
suscitauit illis dauid regem: cui D
testimoniũ phibẽs dixit. Inueni dauid
filium iesse virum ſm cor meum: qui
faciet omnes voluntates meas. Hui⁹
deus ex semine secundum promissionẽ
eduxit israel saluatorẽ iesum: predicãte
Johanne ante faciem aduentus
eius baptismum penitentie omni
populo israel. Cũ impleret autem
cursũ suũ dicebat. Quẽ me arbitramini Mar.1.b.
esse: non sum ego: sed ecce venit post Joha.1.d.
me: cui⁹ nõ sũ dignus calciamẽta pe
dum soluere. Viri fratres filij generis
abraaz et qui in vobis timent deum:
vobis verbũ salutis hui⁹ missum est.
Qui enim habitabant hierusalem et
principes eius hunc ignorantes
et voces prophetarum que per omne
sabbatũ leguntur: iudicãtes ipleuerũt.
Et nullã cãm mortis inuenientes in eo: Luce.23.c.
petierunt a pilato vt interficerẽt eũ. supra.3.c.
Cũ qz ɔsumassent oia q̃ de eo scripta
erãt deponentes eũ de ligno posuerunt E
eũ i monumẽto. De⁹ ãt suscitauit eũ a
mortuis tertia die: q̃ visus est p dies mł
tos his q̃ simul ascẽderãt cũ eo de ga-
lilea in hierlm: q̃ vsqz nũc sũt testes eius
ad plebẽ. Et nos vobis annunciamus
eã q̃ ad patres nostros repromissio
facta est: qm̃ hanc deus adimpleuit
filijs vestris resuscitans iesum:
sicut et in psalmo secundo scriptum est.
Filius meus es tu: ego hodie genui Ps.2.
te. Quod autem suscitauit eũ a mortu
is amplius iam non reuersurum in
corruptionẽ: ita dixit. Qr dabo vobis Esaie.55.a.
sancta dauid fidelia. Ideoqz et alias
dicit. Nõ dabis sanctũ tuũ videre cor psal.15. sup.2.c.
ruptionẽ. Dauid eni in sua gñatiõe cum
ãministrasset volũtati dei dormiuit et ap
positus est ad patres suos: et vidit
corruptionẽ. Quẽ vero deus suscitauit a F
mortuis nõ vidit corruptiõez. Notũ sit i
gił vobis viri frẽs: qr p hũc vobis remis
sio pctõr ãnũciał. Et ab omnib⁹ qb⁹
non potuistis in lege moysi iustificari:
in hoc omnis qui credit iustificatur.
Videte ergo ne supueniat vobis qđ di-
ctũ est in pphetis. Videte contẽptores Abac.1.b.
et ammiramini et disperdimini:
quia opus operor ego in
dieb⁹ vrĩs: opus qđ nõ credetis si quis

εκδιηγήται υμίν. εξιόντων δε αυτών εκ της
συναγωγής των ιουδαίων, παρεκάλουν
τα έθνη εις το μεταξύ σάββατον λαληθήναι
αυτοίς τα αυτά ρήματα. λυθείσης δε της
συναγωγής ηκολούθησαν πολλοί των ιου
δαίων και των σεβομένων προσηλύτων τω
παύλω και τω βαρνάβα, οίτινες προσλα
λούντες αυτοίς έπειθον αυτούς επιμένειν τη
χάριτι του θεού. τω τε ερχομένω σαββάτω
σχεδόν πάσα η πόλις συνήχθη ακούσαι
τον λόγον του θεού. ιδόντες δε οι ιουδαίοι
τους όχλους, επλήσθησαν ζήλου, και αντέ
λεγον τοις υπό του παύλου λεγομένοις αν
τιλέγοντες και βλασφημούντες. παρρησια
σάμενοι δε ο παύλος και ο βαρνάβας είπον.
υμίν ην αναγκαίον πρώτον λαληθήναι τον
λόγον του θεού, επειδή δε απωθείσθε αυ-
τόν, και ουκ αξίους κρίνετε εαυτούς της αιω
νίου ζωής, ιδού στρεφόμεθα εις τα έθνη. ού-
τω γαρ εντέταλται ημίν ο κύριος. τέθεικα σε
εις φως εθνών, του είναι σε εις σωτηρίαν έ-
ως εσχάτου της γης. ακούοντα δε τα εθνη
έχαιρε, και εδόξαζον τον λόγον του κυρίου,
και επίστευσαν όσοι ήσαν τεταγμένοι εις ζω
ήν αιώνιον. διεφέρετο δε ο λόγος του κυρί-
ου δι όλης της χωρας. οι δε ιουδαίοι παρώ
τρυναν τασ σεβομενας γυναίκας και τας ευ-
σχήμονας και τους πρώτους της πόλεως και
επήγειραν διωγμόν επί τον παύλον και
τον βαρνάβαν, και εξέβαλον αυτούσ από
των ορίων αυτών. οι δε εκτιναξάμενοι τον
κονιορτόν των ποδών αυτών επ αυτούσ,
ήλθον εις ικόνιον. οι δε μαθηταί επληρούν-
το χαράς και πνεύματος αγίου. Cap.14.
Εγένετο δε εν ικονίω κατα το αυτό εισελ-
θείν αυτούς εις την συναγωγήν των ιου
δαίων, και λαλήσαι ούτως, ώστε πιστεύ-
σαι ιουδαίων τε και ελλήνων πολύ πλήθος.
οι δε απειθούντες ιουδαίοι επήγειραν και
εκάκωσαν τας ψυχάς των εθνών κατά των
αδελφών. ικανόν μεν ουν χρόνον διέτρι-
ψαν παρρησιαζόμενοι επί τω κυρίω τω μαρ
τυρούντι τω λόγω της χάριτος αυτού, δι-
δόντι σημεία και τέρατα γίνεσθαι διά των
χειρών αυτών. εσχίσθη δε το πλήθος της πό
λεως, και οι μεν ήσαν συν τοις ιουδαίοις, οι
δε συν τοις αποστόλοις. ως δε εγένετο ορμή
των εθνών τε και ιουδαίων συν τοις άρχου
σιν αυτών υβρίσαι και λιθοβολήσαι αυτούς,
συνιδόντες κατέφυγον εις τας πόλεις της
λυκαονίας λύστραν και δέρβην και την περί
χωρον, κακεί ήσαν ευαγγελιζόμενοι.
και τις ανήρ εν

enarrauerit vobis. Exeũtibus aũt illis
rogabant
vt sequenti sabbato loquerentur
sibi verba hec. Cumqз dimissa esset
synagoga secuti sunt multi iudeorum
τ colentium deum aduenarum
paulum τ barnaban: qui loquentes
suadebant eis vt permanerent in
gratia dei. Sequenti vero sabbato
pene vniuersa ciuitas cõuenit audire
verbũ dei. Videntes aũt turbas iudei: G
repleti sunt zelo: τ contradicebant
his que a paulo dicebantur
blasphemãtes. Tunc constanter
paulus τ barnabas dixerunt.
Vobis oportebat primum loqui
verbum dei: sed qm̃ repellitis illud:
τ indignos vos iudicatis eterne
vite: ecce cõuertimur ad gentes. Sic
eñi nobis precepit dominus. Posui te Esa.49.b.
in lucẽ gẽtiũ vt sis in salutem vsqз
ad extremũ terre. Audiẽtes autẽ gẽtes
gauise sunt: τ glorificabãt verbuз dñi:
τ crediderũt quotquot erãt preordinati ad
vitã eternã. Disseminabat ãt verbuз dñi
per vniuersã regionẽ. Judei ãt concitauerũt
mulieres religiosas τ honestas
τ primos ciuitatis: τ
excitauerunt persecutioneз in paulus et
barnabam: τ eiecerunt eos de
finibus suis. At illi excusso Mat.10.c.
puluere pedum in eos Mar.6.b. Luce.9.a.
venerũt iconiũ. Discipuli quoqз reple-
bãtur gaudio τ spiritu sancto. Cap.14.
Factũ est ãt in iconio vt simul introi A
rẽt synagogã iudeorum:
τ loquerentur ita vt crederet
iudeorum τ grecorum copiosa multitudo.
Qui vero icreduli fuerũt iudei suscitaue
rũt τ ad iracũdiã concitauerũt aias gẽtiuз
aduersus fres. Multo igr̃ tpe demora
ti sũt fiducialr̃ agẽtes in dño testimoniũ
phibente verbo gratie sue: dante
signa τ pdigia fieri p manus eorum. Diui sup.6.c.
sa ẽ ãt mltitudo ciuitatis: τ qdã qdẽ e
rãt cũ iudeis: qdã vero cũ aplis. Cũ aũt
factus eẽt ipetus gentilium τ iudeoruз
cũ principibus suis vt contumelijs affice
rẽt τ lapidarẽt eos: itelligẽtes confugerũt
ad ciuitates lycaõie lystrã τ derbẽ: τ vni
uersã i circũitu regionẽ τ ibi euãgelizãtes
erãt. Et cõmota est ois multitudo in do B
ctrina eorum. Paulus autem et barnabas
morabantur lystris. Et quidam vir supra.5.a.

λύστροις αδύνατος τοις ποσίν, εκάθητο
χωλος εκ κοιλίας μητρός αυτού υπάρχων.
ος ουδέποτε περιπεπατήκει. ούτος ήκουε του
παύλου λαλούντος. ος ατενίσας αυτώ και
ιδών ότι πίστιν έχει του σωθήναι, είπε μεγά
λη τη φωνή. σοι λέγω εν τω ονόματι του
κυρίου ιησού χριστού. ανάστηθι επί τους
πόδας σου ορθός. και ήλλετο και περιεπά
τει. οι δε όχλοι ιδόντες ο εποίησεν ο παύ=
λος, επήραν την φωνήν αυτών λυκαονιστί,
λέγοντες. οι θεοί ομοιωθέντες ανθρώποις κα
τέβησαν προς ημάς. εκάλουν τε τον μεν βαρ
νάβαν δία, τον δε παύλον ερμήν, επειδή αυ
τός ην ο ηγούμενος του λόγου. ο δε ιερεύς
του διός του όντος προ της πόλεως αυτών
ταύρους και στέμματα επί τους πυλώνας
ενέγκας συν τοις όχλοις, ήθελε θύειν. ακού
σαντες δε οι απόστολοι βαρνάβας και παύ=
λος, διαρρήξαντες τα ιμάτια αυτών εισε=
πήδησαν εις τον όχλον κράζοντες και λέγον
τες. άνδρες τι ταύτα ποιείτε. και ημείς ο=
μοιοπαθείς εσμέν υμίν άνθρωποι ευαγγελι=
ζόμενοι υμάς από τούτων των ματαίων ε=
πιστρέφειν επί τον θεόν τον ζώντα, ος εποίη
σε τον ουρανόν και την γην και την θάλασ=
σαν και πάντα τα εν αυτοίς, ος εν ταις πα
ρωχημέναις γενεαίς είασε πάντα τα έθνη πο
ρεύεσθαι ταις οδοίς αυτών. καίτοιγε ουκ α
μάρτυρον εαυτόν αφήκεν αγαθοποιών, ουρα
νόθεν ημίν υετούς διδούς και καιρούς καρ=
ποφόρους, εμπιπλών τροφής και ευφροσύ=
νης τας καρδίας ημών. και ταύτα λέγοντες
μόλις κατέπαυσαν τους όχλους του μη θύ
ειν αυτοίς. διατριβόντων δε αυτών και δι=
δασκόντων, επήλθον από αντιοχείας και ι=
κονίου ιουδαίοι, και πείσαντες τους όχλους
και λιθάσαντες τον παύλον έσυραν έξω της
πόλεως, νομίσαντες αυτόν τεθνάναι. κυκλω
σάντων δε αυτόν των μαθητών, αναστάς ει
σήλθεν εις την πόλιν, και τη επαύριον εξήλ=
θε συν τω βαρνάβα εις δέρβην. ευαγγελισά
μενοί τε την πόλιν εκείνην και μαθητεύσαν=
τες ικανούς, υπέστρεψαν εις την λύστραν και
ικόνιον και αντιόχειαν, επιστηρίζοντες τας
ψυχάς των μαθητών παρακαλούντες εμ=
μένειν τη πίστει, και ότι διά πολλών θλί
ψεων δει ημάς εισελθείν εις την βασι=
λείαν του θεού. χειροτονήσαντες δε αυ=
τοίς πρεσβυτέρους κατ εκκλησίαν προ=
σευξάμενοι μετά νηστειών παρέθεντο αυ=
τούς τω κυρίω, εις ον πεπιστεύκεισαν. και
διελθόντες την πισιδίαν ήλθον εις

lystris infirmꝰ pedibꝰ sedebat
claudus ex vtero matris sue:
qui nunquam ambulauerat. Hic audiuit
paulum loquentē. Qui intuitus eum et
videns quia fidē haberet vt saluꝰ fieret
gna voce. ⌊ dixit ma
Surge super
pedes tuos rectꝰ. Et exiliuit: et ambu
labat. Turbe autē cū vidissent quod fecerat
paulus leuauerūt vocē suam lycaonice
dicētes. Dij similes facti hoībꝰ descēde
rūt ad nos. Et vocabant barnabam
iouē: paulū vero mercurium: quoniam ipse
erat dux verbi. Sacerdos quoque
iouis qui erat ante ciuitatem:
tauros et coronas ante ianuas
afferēs cū pplis: volebat sacrificare. Quod C
vbi audierūt apli barnabas et paulus
concissis tunicis suis exilierunt
in turbas clamantes et dicentes.
Uiri quid hec facitis? Et nos mortales
sumus similes vobis hoīes: annūciātes
vobis ab his vanis conuerti
ad deum viuum: qui fecit Ps.145.
celum et terram et mare Apo.14.b
et oīa que in eis sunt: qui in preteritis
generatiōibus dimisit oēs gētes ingredi
vias suas. Et quidē nō sine testimonio
semetipsum reliquit bñfaciens: de celo
dans pluuias et tempora fructifera:
implens cibo et letitia
corda nr̄a. Et hec dicentes
vix sedauerūt turbas ne
sibi imolarēt. ⌈chia et
Superuenerunt autem quidā ab antio
iconio iudei: et persuasis turbis
lapidantes Paulū traxerunt extra
ciuitatē: estimātes eū mortuū eē. Circū D
dātibꝰ aūt eū discipulis: surgēs intrauit
ciuitatem: et postera die profectus est
cū Barnaba in derben. Cum que euā=
gelizassent ciuitati illi: et docuissent
multos reuersi sunt lystram et
iconium et antiochiam: confirmantes
aīas discipulorum exhortātesque vt pmane=
rēt in fide: et quoniam per multas tribulatiōes Luc.14.d
oportet nos intrare in regnum
dei. Et cum constituissent illis
per singulas ecclesias pr̄sbyteros et orās
sēt cū ieiunatiōibꝰ: commēdauerūt eos
dn̄o in quē crediderūt. Transeuntes que
pisidiam venerunt in

παμφυλίαν, και λαλήσαντες εν πέργη τον λόγον, κατέβησαν εις αττάλειαν, κακείθεν απέπλευσαν εις αντιόχειαν, όθεν ήσαν παραδεδομένοι τη χάριτι του θεού εις το έργον ο επλήρωσαν. παραγενόμενοι δε και συναγαγόντες την εκκλησίαν, ανήγγειλαν όσα εποίησεν ο θεός μετ' αυτών, και ότι ήνοιξε τοις έθνεσι θύραν πίστεως. διέτριβον δε εκεί χρόνον ουκ ολίγον συν τοις μαθηταίς.

Cap. 15.

Και τινές κατελθόντες από της ιουδαίας εδίδασκον τους αδελφούς, ότι εάν μη περιτέμνησθε τω έθει μωυσέος, ου δύνασθε σωθήναι. γενομένης ουν στάσεως και ζητήσεως ουκ ολίγης τω παύλω και τω βαρνάβα προς αυτούς, έταξαν αναβαίνειν παύλον και βαρνάβαν και τινάς άλλους εξ αυτών προς τους αποστόλους και πρεσβυτέρους εις ιερουσαλήμ περί του ζητήματος τούτου. οι μεν ουν προπεμφθέντες υπό της εκκλησίας, διήρχοντο την φοινίκην και σαμάρειαν, εκδιηγούμενοι την επιστροφήν των εθνών, και εποίουν χαράν μεγάλην πάσι τοις αδελφοίς. παραγενόμενοι δε εις ιερουσαλήμ, απεδέχθησαν υπό της εκκλησίας και των αποστόλων και των πρεσβυτέρων, ανήγγειλάν τε όσα ο θεός εποίησε μετ' αυτών. εξανέστησαν δε τινές των από της αιρέσεως των φαρισαίων πεπιστευκότες λέγοντες, ότι δει περιτέμνειν αυτούς, παραγγέλλειν τε τηρείν τον νόμον μωσέως. συνήχθησαν δε οι απόστολοι και οι πρεσβύτεροι ιδείν περί του λόγου τούτου. πολλής δε συζητήσεως γενομένης, αναστάς πέτρος είπε προς αυτούς. άνδρες αδελφοί υμείς επίστασθε ότι αφ' ημερών αρχαίων ο θεός εν ημίν εξελέξατο διά του στόματός μου ακούσαι τα έθνη τον λόγον του ευαγγελίου και πιστεύσαι. και ο καρδιογνώστης θεός εμαρτύρησεν αυτοίς, δους αυτοίς το πνεύμα το άγιον καθώς και ημίν, και ουδέν διέκρινε μεταξύ ημών τε και αυτών, τη πίστει καθαρίσας τας καρδίας αυτών. νυν ουν τι πειράζετε τον θεόν επιθείναι ζυγόν επί τον τράχηλον των μαθητών, ον ούτε οι πατέρες ημών ούτε ημείς ισχύσαμεν βαστάσαι. αλλά διά της χάριτος του κυρίου ιησού χριστού πιστεύομεν σωθήναι καθ' ον τρόπον κακείνοι. εσίγησε δε το πλήθος άπαν, και ήκουον βαρνάβα και παύλου εξηγουμένων όσα εποίησεν ο θεός σημεία και τέρατα εν τοις έθνεσι δι' αυτών.

pāphyliā: ⁊ loquētes verbū dñi in ꝑgē: descenderunt in attaliam: et inde nauigauerūt ī ātiochiā: vñ erāt traditi gratie dei in opus qđ cōpleuerūt. Cū āt venissent et congregassent ecclesiam: retulerunt quanta fecisset deus cum illis. Et qꝛ aperuisset gētib⁹ hostiū fidei. Morati sūt autem tp̄s non modicum cum discipulis.

Cap. 15.

Et quidam descendentes de iudea docebant fratres: qꝛ nisi circūcidamini fm̄ morē moysi nō potestis saluari. Facta ergo seditione non minima Paulo et barnabe aduersus illos: statuerūt vt ascenderēt Paul⁹ ⁊ Barnabas ⁊ qdā alij ex illis ad apostolos ⁊ presbyteros in hierusalem: super hac questione. Illi ergo deducti ab ecclesia pertransibant phenicem ⁊ samariam narrantes conuersionem gentiuꝫ: ⁊ faciebāt gaudium magnum omnibus fratribus. Cum aūt venissent hierosolymaꝫ: suscepti sunt ab ecclesia ⁊ ab apostolis et senioribus: annunciantes quanta deus fecisset cū illis. Surrexerunt autēꝫ quidam de heresi phariseorum qui crediderunt dicētes: qꝛ opꝫ circūcidi eos: precipere quoqꝫ seruare legem moysi. Conuenerunt qꝫ apostoli ⁊ seniores videre de verbo hoc. Cum aūt magna conquisitio fieret: surgens petrus dixit ad eos. Viri fratres vos scitis: qm̄ ab antiquis diebus deus in nobis elegit per os meum audire gentes verbum euangelij ⁊ credere. Et qui nouit corda deus testimonium perhibuit: dās illis spiritum sanctum sicut et nobis: et nihil discreuit inter nos et illos: fide purificans corda eorum. Nūc ergo qđ temptatis deum imponere iugū sup ceruices discipulorūꝫ: quod neqꝫ patres nostri neqꝫ nos portare potuimus. Sed per gratiam domini iesu christi credimus saluari quemadmodum ⁊ illi. Tacuit autem ois multitudo: ⁊ audiebāt barnabā et paulum narrantes quanta deus fecisset signa ⁊ ꝓdigia in gētibus per eos. Et

A

1. Cor. 6. c.
Gala. 5. a.

B

C

μετά δε το σιγῆσαι αυτούς, απεκρίθη ιά
κωβος λέγων. άνδρες αδελφοί ακούσα=
τέ μου, συμεών εξηγήσατο καθώς πρῶτον ο
θεός επεσκέψατο λαβεῖν εξ εθνῶν λαόν επί
τω ονόματι αυτοῦ, και τούτω συμφωνοῦ
σιν οι λόγοι των προφητῶν, καθώς γέγρα
πται. μετά ταῦτα αναστρέψω και ανοικοδο
μήσω την σκηνήν δαυίδ την πεπτωκυῖαν, και
τα κατεσκαμμένα αυτῆς ανοικοδομήσω, και
ανορθώσω αυτήν, όπως αν εκζητήσωσιν οι
κατάλοιποι των ανθρώπων τον κύριον,
και πάντα τα έθνη εφ' ους επικέκληται το
όνομά μου επ' αυτούς, λέγει κύριος ο ποι=
ῶν πάντα ταῦτα, α' εστί γνωστά απ' αιῶνος
αυτῶ. διό εγώ κρίνω μη παρενοχλεῖν τοις
από των εθνῶν επιστρέφουσιν επί τον θεόν,
αλλά επιστεῖλαι αυτοῖς του απέχεσθαι α=
πό των αλισγημάτων των ειδώλων, και της
πορνείας, και του πνικτοῦ και του αἵματος.
μωυσῆς γαρ εκ γενεῶν αρχαίων κατά πό
λιν τους κηρύσσοντας αυτόν έχει εν ταις συ
ναγωγαῖς, κατά πᾶν σάββατον αναγινωσκό
μενος. τότε έδοξε τοις αποστόλοις και τοις
πρεσβυτέροις συν όλη τη εκκλησία εκλεξα
μένους άνδρας εξ αυτῶν πέμψαι εις αντι
όχειαν συν παύλω και βαρνάβα, ιούδαν τον
επικαλούμενον βαρσαββᾶν και σίλαν άν=
δρας ηγουμένους εν τοις αδελφοῖς, γρά=
ψαντες διά χειρός αυτῶν τάδε. οι απόστο
λοι και οι πρεσβύτεροι και οι αδελφοί τοις
κατά την αντιόχειαν και συρίαν και κιλικίαν
αδελφοῖς τοις εξ εθνῶν, χαίρειν. επειδή η=
κούσαμεν ότι τινές εξελθόντες εταραξαν υ=
μᾶς λόγοις ανασκευάζοντες τας ψυχάς υ=
μῶν, λέγοντες περιτέμνεσθαι και τηρεῖν τον
νόμον, οις ου διεστειλάμεθα, έδοξεν ημῖν
γενομένοις ομοθυμαδόν εκλεξαμένοις άν=
δρας πέμψαι προς υμᾶς συν τοις αγαπη=
τοῖς ημῶν βαρνάβα και παύλου, ανθρώποις
παραδεδωκόσι τας ψυχάς αυτῶν υπέρ του
ονόματος του κυρίου ημῶν ιησοῦ χριστοῦ.
απεστάλκαμεν οὖν ιούδαν και σίλαν, και
αυτούς διά λόγου απαγγέλλοντας τα αυ
τά. έδοξε γαρ τω αγίω πνεύματι και ημῖν
μηδέν πλέον επιτίθεσθαι υμῖν βάρος, πλην
των επάναγκες τούτων, απέχεσθαι ειδω
λοθύτων, και αἵματος και πνικτοῦ, και
πορνείας, και όσα μη θέλετε εαυτοῖς γί
νεσθαι, ετέροις μη ποιεῖτε. εξ ὧν δια=
τηροῦντες εαυτούς, εὖ πράξατε. έρρω=
σθε. οι μεν οὖν απολυθέντες ἦλθον εις
αντιόχειαν, και συναγαγόντες το πλή=

postq̃ tacuerunt: respondit
iacobus dicens. Uiri fratres audite
me: symõ narrauit quẽadmodũ p̃mũ
de⁹ visitauit sumere ex gẽtibus populũ
nomini suo: et huic cõcordant
verba prophetarũ: sicut scriptum est.
Post hec reuertar: et reedificabo Amos. 9
tabernaculum dauid quod decidit: et
diruta eius reedificabo: et
erigam illud: vt requirant
ceteri hominum dominum:
et oẽs gẽtes super quas inuocatum est
nomen meum: dicit dominus faciens
hec. Notũ a seculo est domino op⁹ suũ. D
Propter qđ ego iudico nõ inq̃etari eos
q̃ ex gentibus conuertuntur ad deũ:
sed scribere ad eos: vt abstineãt se a
contaminationibus simulacrorum: et
fornicatione: et suffocatis et sanguine.
Moyses enim a tpib⁹ antiq̃s hꝫ in singu= Supra. 15. d
lis ciuitatib⁹ q̃ eũ p̃dicẽt in synagogis:
vbi per omne sabbatum legitur.
Tunc placuit apostolis et
senioribus cum omni ecclesia eligere
viros ex eis et mittere antiochiam
cum paulo et barnaba: iudam
q̃ cognominabat barsabas et silã viros
primos in fratribus: scribentes
per manus eorum. Apostoli E
et seniores fratres: his qui sunt
antiochie et syrie et cilicie
fratrib⁹ ex gẽtib⁹ salutẽ. Quoniã audiui=
mus q̃ q̃dã ex nobis exeũtes turbaue=
rũt vos verbis euertẽtes animas vr̃as
q̃b⁹ nõ mandauimus: placuit nobis
collectis in vnum eligere viros: et
mittere ad vos cum charissimis
nostris barnaba et paulo hominibus
qui tradiderunt animas suas pro
nomine domini nostri iesu christi.
Misimus ergo iudam et silã: qui et
ipsi vobis verbis referent eadem.
Uisum est enim spiritui sancto et nobis
nihil vltra imponere vobis oneris q̃
hec necessaria: vt abstineatis vos ab immo
latis simulacrorũ: et sãguie et suffocato: et
fornicatione
A quibus custodientes F
vos bene agetis. Ualete.
Illi ergo dimissi descenderunt
antiochiã: et cõgregata multitudine

θος ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολήν. ἀναγνόντες δὲ ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει. ἰούδας τε καὶ σίλας καὶ αὐτοὶ προφῆται ὄντες, διὰ λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφούς, καὶ ἐπεστήριξαν. ποιήσαντες δὲ χρόνον ἀπελύθησαν μετ᾽ εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους. ἔδοξε δὲ τῷ σίλᾳ ἐπιμεῖναι αὐτόθι. παῦλος δὲ καὶ βαρνάβας διέτριβον ἐν ἀντιοχείᾳ, διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι μετὰ καὶ ἑτέρων πολλῶν τὸν λόγον τοῦ κυρίου. μετὰ δέ τινας ἡμέρας εἶπε παῦλος πρὸς βαρνάβαν. ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν κατὰ πᾶσαν πόλιν ἐν αἷς κατηγγείλαμεν τὸν λόγον τοῦ κυρίου, πῶς ἔχουσι. βαρνάβας δὲ ἐβουλεύσατο συμπαραλαβεῖν τὸν ἰωάννην τὸν καλούμενον μάρκον. παῦλος δὲ ἠξίου τὸν ἀποστάντα ἀπ᾽ αὐτῶν ἀπὸ παμφυλίας καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον, μὴ συμπαραλαβεῖν τοῦτον. ἐγένετο οὖν παροξυσμός, ὥστε ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ᾽ ἀλλήλων, τόν τε βαρνάβαν παραλαβόντα τὸν μάρκον ἐκπλεῦσαι εἰς κύπρον. παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος σίλαν ἐξῆλθεν παραδοθεὶς τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν. διήρχετο δὲ τὴν συρίαν καὶ κιλικίαν, ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας. Cap.16.

Κατήντησε δὲ εἰς δέρβην καὶ λύστραν. καὶ ἰδού μαθητής τις ἦν ἐκεῖ ὀνόματι τιμόθεος, υἱὸς γυναικός τινος ἰουδαίας πιστῆς, πατρὸς δὲ ἕλληνος. ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν λύστροις καὶ ἰκονίῳ ἀδελφῶν. τοῦτον ἠθέλησεν ὁ παῦλος σὺν αὐτῷ ἐξελθεῖν, καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτὸν διὰ τοὺς ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις. ᾔδεισαν γὰρ ἅπαντες τὸν πατέρα αὐτοῦ, ὅτι ἕλλην ὑπῆρχεν. ὡς δὲ ἐπορεύοντο τὰς πόλεις, παρεδίδουν αὐτοῖς φυλάσσειν τὰ δόγματα τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἐν ἱερουσαλήμ. αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ πίστει, καὶ ἐπερίσσευον τῷ ἀριθμῷ καθ᾽ ἡμέραν. διελθόντες δὲ τὴν φρυγίαν καὶ τὴν γαλατικὴν χώραν, κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος λαλῆσαι τὸν λόγον ἐν τῇ ἀσίᾳ, ἐλθόντες κατὰ τὴν μυσίαν ἐπείραζον κατὰ τὴν βιθυνίαν πορεύεσθαι, καὶ οὐκ εἴασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα. παρελθόντες δὲ τὴν μυσίαν κατέβησαν εἰς τρῳάδα, καὶ ὅραμα διὰ τῆς νυκτὸς ὤφθη τῷ παύλῳ. ἀνήρ τις ἦν μακεδὼν ἑστὼς παρακαλῶν αὐτόν, καὶ λέγων. διαβὰς εἰς μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν. ὡς

tradiderunt epistolam. Quam cum legissent: gavisi sunt super consolatione. Judas autem et silas et ipsi cum essent prophete verbo plurimo consolati sunt fratres: et confirmaverunt. Facto autem ibi aliquanto tempore: dimissi sunt cum pace a fratribus ad eos qui miserant illos. Visum est autem sile ibi remanere: iudas autem solus abiit hierusalem. Paulus autem et barnabas demorabantur antiochie: docentes et evangelizantes cum aliis pluribus verbum domini. Post aliquot autem dies dixit ad Barnabam Paulus. Revertentes visitemus fratres per universas civitates in quibus predicavimus verbum domini: quomodo se habeant. B

Barnabas autem volebat secum assumere et Johannem qui cognominabatur marcus. Paulus autem rogabat eum: ut qui discessisset ab eis de pamphilia: et non venisset cum eis in opus: non debere recipi. supra.15.c.

Facta est autem dissensio: ita ut discederent ab invicem: et barnabas quidem assumpto marco navigaret cyprum. Paulus vero electo sila profectus est: traditus gratie dei a fratribus. Perambulabat autem syriam et ciliciam confirmans ecclesias: precipiens custodire precepta apostolorum et seniorum. Ca.16.

Pervenit autem in derben et lystram. A

Et ecce discipulus quidam erat ibi nomine Timotheus: filius mulieris iudee fidelis: patre gentili. Huic testimonium bonum reddebant qui in lystris erant et iconio fratres. Hunc voluit paulus secum proficisci: et assumens circumcidit eum propter iudeos qui erant in illis locis. Sciebant enim omnes quod pater eius erat gentilis. Cum autem pertransirent civitates: tradebant eis custodire dogmata que erant decreta ab apostolis et senioribus qui erant hierosolymis. Et ecclesie quidem confirmabantur fide: et abundabant numero quottidie. B

Transeuntes autem phrygiam et galatie regionem: vetati sunt a spiritu sancto loqui verbum dei in asia. Cum venissent autem in mysiam: temptabant ire in bithyniam: et non permisit eos spiritus iesu. Cum autem pertransissent mysiam descenderunt troadem: et visio per noctem paulo ostensa est. Vir macedo quidam erat stans: et deprecans eum et dicens. Transiens in macedoniam adiuva nos. Ut

δὲ τὸ ὅραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζητήσαμεν ἐξελ
θεῖν εἰς τὴν μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι
προσκέκληται ἡμᾶς ὁ κύριος εὐαγγελίσα
σθαι αὐτούς. ἀναχθέντες οὖν ἀπὸ τῆς τρωά
δος, εὐθυδρομήσαμεν εἰς σαμοθράκην, τῇ τε
ἐπιούσῃ εἰς νεάπολιν, ἐκεῖθεν τε εἰς φιλίπ
πους, ἥτις ἐστὶ πρώτη τῆς μερίδος τῆς μα=
κεδονίας πόλις κολώνεια. ἦμεν δὲ ἐν αὐτῇ
τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας τινάς. τῇ τε
ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς
πόλεως παρὰ ποταμόν, οὗ ἐνομίζετο προ
σευχὴ εἶναι, καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς
συνελθούσαις γυναιξί. καὶ τις γυνὴ ὀνόμα
τι λυδία πορφυρόπωλις πόλεως θυατεί=
ρων σεβομένη τὸν θεὸν ἤκουεν, ἧς ὁ κύριος
διήνοιξε τὴν καρδίαν προσέχειν τοῖς λα=
λουμένοις ὑπὸ τοῦ παύλου. ὡς δὲ ἐβαπτίσ
θη καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσε λέγουσα.
εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν εἶναι τῷ κυρίῳ, εἰ=
σελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου μείνατε, καὶ πα
ρεβιάσατο ἡμᾶς. ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡ
μῶν εἰς προσευχὴν παιδίσκην τινὰ ἔχου=
σαν πνεῦμα πύθωνος ἀπαντῆσαι ἡμῖν, ἥτις
ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχε τοῖς κυρίοις αὐ
τῆς μαντευομένη. αὕτη κατακολουθήσασα
τῷ παύλῳ καὶ ἡμῖν, ἔκραξε λέγουσα. οὗ=
τοι οἱ ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψί
στου εἰσίν, οἵτινες καταγγέλλουσιν ἡμῖν ὁ
δὸν σωτηρίας. τοῦτο δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλάς
ἡμέρας. διαπονηθεὶς δὲ ὁ παῦλος καὶ ἐπισ=
τρέψας τῷ πνεύματι εἶπε. παραγγέλλω σοι
ἐν τῷ ὀνόματι ἰησοῦ χριστοῦ ἐξελθεῖν ἀπ
αὐτῆς, καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ. ἰδόντες δὲ
οἱ κύριοι αὐτῆς ὅτι ἐξῆλθεν ἡ ἐλπὶς τῆς ἐρ=
γασίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν παῦλον
καὶ σίλαν εἵλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς
ἄρχοντας, καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς
στρατηγοῖς εἶπον. οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκτα=
ράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν ἰουδαῖοι ὑπάρ=
χοντες, καὶ καταγγέλλουσιν ἔθη ἃ οὐκ ἔξεσ
τιν ἡμῖν παραδέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν ῥωμαί
οις οὖσι. καὶ συνεπέστη ὁ ὄχλος κατ' αὐ=
τῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ περιρρήξαντες τὰ ἱ=
μάτια αὐτῶν ἐκέλευον ῥαβδίζειν. πολλάς
τε ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγάς, ἔβαλον εἰς φυ
λακήν, παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι ἀ
σφαλῶς τηρεῖν αὐτούς. ὃς παραγγελίαν
τοιαύτην εἰληφώς, ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐ
σωτέραν φυλακήν, καὶ τοὺς πόδας αὐτῶν ἠσ
φαλίσατο εἰς τὸ ξύλον. κατὰ δὲ τὸ μεσο=
νύκτιον παῦλος καὶ σίλας προσευχόμενοι
ὕμνουν τὸν θεόν, ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν
οἱ δέσμιοι. ἄφνω δὲ σεισμὸς ἐγένετο μέ=

āt visuȝ vidit: statiȝ quesiuimus ꝓficisci
in macedoniam: certi facti ꝙ
vocasset nos deus euangelizare
eis. Nauigantes auteȝ a troade:
recto cursu venimus samothraciā: ⁊
sequenti die neapoli: ⁊ inde philippos:
que est prima partis macedonie
ciuitas colonia. Eram⁹ autem in hac
vrbe dieb⁹ aliquot cōsistētes. Die aūt C
sabbatorū egressi sumus foras
portā iuxta flumē: vbi videbatur oratio
esse: ⁊ sedentes loquebamur
mulierib⁹ q̄ ꝯuenerāt. ⁊ q̄dā mulier no
mine lydia purpuraria ciuitatis thyathi
renoꝝ colens deum audiuit: cuius dn̄s
aperuit cor intendere his que dicebant
a paulo. Cum autem baptizata esset
⁊ domus eius: deprecata est dicens.
Si iudicastis me fidelē dn̄o eē: introite
in domum meam: ⁊ manete. Et coegit
nos. Factū est aūt euntibus nobis
ad orationem puellam quandā habētē
spūm phytonē obuiare nobis: que
questū magnū prestabat dominis suis
diuinando. Hec subsecuta est
paulum ⁊ nos clamabat dicens. Isti D
homines serui excelsi dei
sunt: qui annunciant vobis viam
salutis. Hoc autem faciebat multis
diebus. Dolens autē paul⁹: ⁊ ꝯuersus
spiritui dixit. Precipio tibi
in nomine iesu christi exire ab
ea. Et exijt eadē hora. Videntes auteȝ
domini eius q꞉ exiuit spes questus
eorum: apprehendentes paulum
⁊ silam perduxerūt in forum ad
principes: ⁊ offerentes eos
magistratib⁹ dixerūt. Hi hoīes ꝯturbant
ciuitatem nostram: cum sint
iudei: ⁊ annunciant morē quē nō licet
nobis suscipere neqȝ facere: cū sim⁹ ro
mani. Et cucurrit plebs aduersus eos:
⁊ magistratus scissis tunicis
eoꝝ: iusserūt eos virgis cedi. Et cū mul E
tas plagas eis iposuissēt miserūt eos in
carcerē: ꝑcipientes custodi vt diligēter
custodiret eos. Qui cū tale preceptum
accepisset: misit eos in interiorem
carcerem: ⁊ pedes eorum strinxit
ligno. Media autem nocte
paulus ⁊ sylas adorantes
laudabāt deū: ⁊ audiebāt eos q̄ ei⁹ fact⁹
q̄ i custodia erāt. Subito vo terre mo

γας, ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσ-
μωτηρίου. ἀνεῴχθησαν τε παραχρῆμα αἱ
θύραι πᾶσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ ἀνέθη.
ἔξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ, καὶ ἰ-
δὼν ἀνεωγμένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς,
σπασάμενος μάχαιραν ἔμελλεν ἑαυτὸν ἀ-
ναιρεῖν, νομίζων ἐκπεφευγέναι τοὺς δεσμί-
ους. ἐφώνησε δὲ φωνῇ μεγάλῃ ὁ παῦλος,
C λέγων. μηδὲν πράξῃς σεαυτῷ κακόν, ἅπαν
τες γὰρ ἐσμὲν ἐνθάδε. αἰτήσας δὲ φῶτα, εἰ
σεπήδησε καὶ ἔντρομος γενόμενος προσέπε
σε τῷ παύλῳ καὶ τῷ σίλᾳ, καὶ προαγαγὼν
αὐτοὺς ἔξω ἔφη. κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα
σωθῶ. οἱ δὲ εἶπον. πίστευσον ἐπὶ τὸν κύ-
ριον ἰησοῦν χριστόν, καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶ
κός σου. καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον
τοῦ κυρίου καὶ πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐ-
τοῦ. καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥ
ρᾳ τῆς νυκτὸς ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν,
καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ πάρα-
χρῆμα. ἀναγαγών τε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον
αὐτοῦ παρέθηκε τράπεζαν, καὶ ἠγαλλιάσα
το πανοικὶ πεπιστευκὼς τῷ θεῷ. ἡμέρας δὲ
γενομένης ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς
ῥαβδούχους λέγοντες. ἀπόλυσον τοὺς ἀν
D θρώπους ἐκείνους. ἀπήγγειλεν δὲ ὁ δεσμο-
φύλαξ τοὺς λόγους τούτους πρὸς τὸν παῦ
λον, ὅτι ἀπεστάλκασιν οἱ στρατηγοὶ ἵνα ἀπο
λυθῆτε. νῦν οὖν ἐξελθόντες πορεύεσθε ἐν
εἰρήνῃ. ὁ δὲ παῦλος ἔφη πρὸς αὐτούς. δεί
ραντες ἡμᾶς δημοσίᾳ ἀκατακρίτους ἀνθρώ
πους ῥωμαίους ὑπάρχοντας ἔβαλον εἰς φυ
λακήν, καὶ νῦν λάθρα ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν.
οὐ γάρ, ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ ἡμᾶς ἐξαγα
γέτωσαν. ἀνήγγειλαν δὲ τοῖς στρατηγοῖς
οἱ ῥαβδοῦχοι τὰ ῥήματα ταῦτα. καὶ ἐφο-
βήθησαν ἀκούσαντες ὅτι ῥωμαῖοι εἰσί, καὶ
ἐλθόντες, παρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ ἐξαγα
γόντες ἠρώτων ἐξελθεῖν τῆς πόλεως. ἐξελ-
θόντες δὲ ἐκ τῆς φυλακῆς εἰσῆλθον πρὸς
τὴν λυδίαν, καὶ ἰδόντες τοὺς ἀδελφοὺς πα
ρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ ἐξῆλθον. Cap. 17.

Διοδεύσαντες δὲ τὴν ἀμφίπολιν καὶ ἀπο-
λλωνίαν ἦλθον εἰς θεσσαλονίκην, ὅπου
E ἦν ἡ συναγωγὴ τῶν ἰουδαίων. κατὰ δὲ τὸ
εἰωθὸς τῷ παύλῳ εἰσῆλθε πρὸς αὐτούς,
καὶ ἐπὶ σάββατα τρία διελέγετο αὐτοῖς
ἀπὸ τῶν γραφῶν, διανοίγων καὶ παρατιθέ
μενος ὅτι τὸν χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀνα-
στῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι οὗτος ἐστὶν ὁ χρι
στὸς ἰησοῦς ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. καὶ
τινὲς ἐξ αὐτῶν ἐπείσθησαν, καὶ προσεκλη
ρώθησαν τῷ παύλῳ καὶ τῷ σίλᾳ, τῶν τε σε

ē magnꝰ: ita vt mouerēt fūdamēta car
ceris. Et statim aperta sunt
oia ostia: ⁊ vniuersorum vincula soluta
sunt. Expgefactꝰ aūt custos carceris ⁊ supra.5.c.et 18.b.
videns ianuas apertas carceris:
euaginato gladio volebat se interfice-
re estimans fugisse vinctos.
Clamauit autem paulus voce magna F
dicēs. Nihil tibi malefeceris. Uniuersi
ei hic sumꝰ. Petito qꝫ lumīeītrogres
sus est: ⁊ tremefactus procidit
Paulo ⁊ syle ad pedes: et producens
eos foras ait. Dñi: qd me opꝫ facere vt
saluꝰ fiā? At illi dixerūt. Crede ī dñꝫ
iesum: ⁊ saluus eris tu ⁊ domus
tua. Et locuti sunt ei verbum
dñi cū omnibus qui erant in domo eiꝰ.
Et tollens eos in illa hora
noctis lauit plagas eorum:
⁊ baptizatꝰ ē ip̄e ⁊ oīs domꝰ eiꝰ ꝯtinuo
Cūꝫ qꝫ perduxisset eos in domuꝫ
suā apposuit eis mensaꝫ: et letatus est
cū oī domo sua credēs deo. Et cū dies G
factus esset: miserunt magistratus
lictores dicentes. Dimitte homines
illos. Nūciauit autem custos carceris
verba hec paulo
qꝛ miserūt magistratus vt dimittamini.
Nunc igitur exeuntes ite in
pace. Paulus aūt dixit eis. Cesos
nos publice indemnatos homines
romanos miserunt in carcerem:
⁊ nunc occulte nos eijciunt?
Nō ita: sed veniant ⁊ ipsi nos eijciant.
Nunciauerunt autem magistratibus
lictores verba hec. Timuerunt
qꝫ audito ꝙ romani essent: et
veniētes dep̄cati sunt eos: ⁊ educētes
rogabāt vt egrederent de vrbe. Exeūtes
autem de carcere introierunt ad
lydiam: ⁊ visis fratribus consolati sunt
eos: ⁊ profecti sunt. Cap. 17.

Cūꝫ āt pambulassēt āphipoliꝫ ⁊ a- A
pollomā venerūt thessalonicā: vbi
erat synagoga iudeoꝝ. Scd̄ꝫ ꝯsuetu-
dinē autem Paulus introiuit ad eos:
⁊ per sabbata tria disserebat eis
de scripturis: adaperiens ⁊ insinuans Luce.24.g.
qꝛ xp̄m oportuit pati ⁊ resurgere
a mortuis: ⁊ qꝛ hic est iesus christus
quem ego annuncio vobis. Et
quidā ex eis crediderūt: ⁊ adiūcti sunt
paulo ⁊ syle: ⁊ de colentibus

βομένων ἑλλήνων πολὺ πλῆθος, γυναικῶν
τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι. προσλαβόμενοι
δὲ οἱ ἰουδαῖοι οἱ ἀπειθοῦντες τῶν ἀγοραίων
τινὰς ἄνδρας πονηρούς, καὶ ὀχλοποιήσαν
τες ἐθορύβουν τὴν πόλιν· ἐπιστάντες τε τῇ οἰ
κίᾳ ἰάσονος ἐζήτουν αὐτοὺς ἀγαγεῖν εἰς
τὸν δῆμον. μὴ εὑρόντες δὲ αὐτούς, ἔσυ=
ρον τὸν ἰάσονα καὶ τινὰς ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς
πολιτάρχας βοῶντες. ὅτι οἱ τὴν οἰκουμένην
ἀναστατώσαντες, οὗτοι καὶ ἐνθάδε πάρει
σιν, οὓς ὑποδέδεκται ἰάσων, καὶ οὗτοι πάν
τες ἀπέναντι τῶν δογμάτων καίσαρος πρά
ττουσι, βασιλέα λέγοντες ἕτερον ἰησοῦν. ἐ
τάραξαν δὲ τὸν ὄχλον, καὶ τοὺς πολιτάρ=
χας ἀκούοντας ταῦτα, καὶ λαβόντες τὸ ἱ=
κανὸν παρὰ τοῦ ἰάσονος καὶ τῶν λοιπῶν, ἀ
πέλυσαν αὐτούς. οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως
διὰ τῆς νυκτὸς ἐξέπεμψαν τὸν παῦλον
καὶ τὸν σίλαν εἰς βέροιαν. οἵτινες παραγε=
νόμενοι, εἰς τὴν συναγωγὴν ἀπῄεσαν τῶν
ἰουδαίων. οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν
ἄλλων τῶν ἐν θεσσαλονίκῃ. οἵτινες ἐδέξαν=
το τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, τὸ
καθημέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφάς, εἰ ἔ=
χοι ταῦτα οὕτως. πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν
ἐπίστευσαν, καὶ τῶν ἑλληνίδων γυναικῶν
τῶν εὐσχημόνων, καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι.
ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς θεσσαλονίκης ἰου
δαῖοι, ὅτι καὶ ἐν βεροίᾳ κατηγγέλη ὑπὸ τοῦ
παύλου ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, ἦλθον κἀκεῖ σα=
λεύοντες τοὺς ὄχλους. εὐθέως δὲ τότε τὸν
παῦλον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσ
θαι ὡς ἐπὶ τὴν θάλασσαν. ὑπέμενον δὲ ὅ τε
σίλας καὶ ὁ τιμόθεος ἐκεῖ. οἱ δὲ καθιστῶν=
τες τὸν παῦλον ἤγαγον αὐτὸν ἕως ἀθη=
νῶν, καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς τὸν σίλαν
καὶ τιμόθεον ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσι πρὸς
αὐτόν, ἐξῄεσαν. ἐν δὲ ταῖς ἀθήναις ἐκδεχο=
μένου αὐτοὺς τοῦ παύλου, παρωξύνετο
τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ θεωροῦντι κα=
τείδωλον οὖσαν τὴν πόλιν. διελέγετο μὲν
οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς ἰουδαίοις καὶ
τοῖς σεβομένοις, καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶ=
σαν ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας.
τινὲς δὲ καὶ τῶν ἐπικουρείων καὶ τῶν στωϊ
κῶν φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ, καὶ
τινὲς ἔλεγον. τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος
οὗτος λέγειν. οἱ δὲ ξένων δαιμονίων δο=
κεῖ καταγγελεὺς εἶναι, ὅτι τὸν ἰησοῦν καὶ τὴν
ἀνάστασιν εὐηγγελίζετο. ἐπιλαβόμενοί τε
αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἄρειον πάγον ἤγαγον λέ
γοντες. δυνάμεθα γνῶναι τίς ἡ καινὴ αὕτη
ἡ ὑπὸ σοῦ λαλουμένη διδαχή. ξενίζοντα

gētilibusq; multitudo magna: ⁊ mulie=
res nobiles nō pauce. Zelantes B
aūt iudei assumētesq; de vulgo
viros quosdā malos ⁊ turba facta
ɔcitauerūt ciuitatē: ⁊ assistentes domui
iasonis querebant eos producere in
populū. Et cū non īuenissent eos: tra
hebāt iasonē ⁊ quosdā fratres ad
principes ciuitatis clamātes. qm̄ hi q̄
concitant ⁊ huc venerunt orbem
quos suscepit iason: ⁊ hi omnes Joh. 18. d
contra decreta cesaris faciunt:
regē aliū dicētes esse iesum. Cōcitaue
rūt aūt plebē. Et principes ciuitatis
audiētes hec: et accepta satisfactione
a iasone ⁊ a ceteris dimiserunt
eos. Fratres vero confestim
per noctem dimiserunt paulum
⁊ silam in beroā. Qui cum venissent: C
in synagogā iudeorum introierunt.
Hi autem erant nobiliores
eorū qui sunt thessalonice: q̄ susceperūt
verbum cum omni auiditate:
quottidie scrutātes scripturas: si hec ita
se hērēt. Et multi q̄dē crediderūt ex e
is: ⁊ mulierum gentilium
honestarum: ⁊ viri non pauci.
Cū āt cognouissēt in thessalonica iudei:
quia et beroe predicatum est a
paulo vbū dei: venerūt ⁊ illuc cōmouē
tes ⁊ turbātes multitudinē. Statimq; tūc
paulum dimiserunt fratres vt iret
vsq; ad mare. Silas āt ⁊ timotheus re
manserunt ibi. Qui autem deducebant D
paulū perduxerūt eū vsq; ad athenas:
⁊ accepto mandato ab eo ad silam
⁊ timotheū vt q̄ celeriter venirent ad
illū: pfecti sunt. Paulus aūt cū athe
nis eos expectaret: incitabatur
spūs eius in ipso vidēs idolatrie deditā
ciuitatem. Disputabat
igitur in synagoga cum iudeis et
colentibus ⁊ in foro per omnes
dies ad eos qui aderant.
Quidam autem epicurei ⁊ stoici
philosophi disserebant cum eo: et
q̄dā dicebāt. Quid vult seminiuerbius
hic dicere? Alij vero nouoꝝ demonioꝝ
vr̄ annūciator esse: quia iesum et
resurrectionē annūciabat eis. Et apphē
sum cū ad ariopagū duxerunt dicentes. E
Possumus scire que est hec noua
que a te dicitur doctrina. Noua

γαρ τινά εισφέρεις εις τας ακοάς ημών. βου
B λόμεθα ουν γνώναι τί αν θέλοι ταύτα εί=
ναι. αθηναίοι δε πάντες και οι επιδημούντες
ξένοι εις ουδέν έτερον ευκαίρουν, η λέγειν
τι και ακούειν καινότερον. σταθείς δε ο παύ
λος εν μέσω του αρείου πάγου έφη. άν=
δρες αθηναίοι, κατά πάντα ως δεισιδαιμονε
στέρους υμάς θεωρώ. διερχόμενος γαρ και
αναθεωρών τα σεβάσματα υμών, εύρον και
βωμόν εν ω επεγέγραπτο. αγνώστω θεώ.
ον ουν αγνοούντες ευσεβείτε, τούτον εγώ
καταγγέλλω υμίν. ο θεός ο ποιήσας τον
κόσμον και πάντα τα εν αυτώ, ούτος ουρα
νού και γης κύριος υπάρχων, ουκ εν χειρο
ποιήτοις ναοίς κατοικεί, ουδέ υπό χειρών
ανθρώπων θεραπεύεται προσδεόμενος τι=
νός. αυτός διδούς πάσι ζωήν και πνοήν
κατά πάντα, εποίησε τε εξ ενός αίματος
C παν έθνος ανθρώπων κατοικείν επί παν το
πρόσωπον της γης, ορίσας προστεταγμέ=
νους καιρούς και τας οροθεσίας της κατοικί=
ας αυτών, ζητείν τον κύριον, ει άραγε ψηλα
φήσειαν αυτόν και εύροιεν, καίτοιγε ου μα
κράν από ενός εκάστου ημών υπάρχοντα.
εν αυτώ γαρ ζώμεν και κινούμεθα και εσμέν.
ως και τινές των καθ ημάς ποιητών ειρήκα
σι. του γαρ και γένος εσμέν. γένος ουν υ=
πάρχοντες του θεού, ουκ οφείλομεν νομί=
ζειν χρυσώ η αργύρω η λίθω χαράγματι τέ
χνης και ενθυμήσεως ανθρώπου το θείον είναι
όμοιον. τους μεν ουν χρόνους της αγνοίας
υπεριδών ο θεός, τανύν παραγγέλλει τοις
ανθρώποις πάσι πανταχού μετανοείν, διό=
D τι έστησεν ημέραν εν η μέλλει κρίνειν την οι
κουμένην εν δικαιοσύνη, εν ανδρί ω ώρισε
πίστιν παρασχών πάσιν, αναστήσας αυτόν
εκ νεκρών. ακούσαντες δε ανάστασιν νεκρών
οι μεν εχλεύαζον, οι δε είπον. ακουσόμε=
θα σου πάλιν περί τούτου. και ούτως ο παύ
λος εξήλθεν εκ μέσου αυτών. τινές δε άνδρες
κολληθέντες αυτώ επίστευσαν, εν οις και
διονύσιος ο αρεοπαγίτης και γυνή ονόματι
δάμαρις, και έτεροι συν αυτοίς. Cap.18.
Μετά δε ταύτα χωρισθείς ο παύλος εκ
των αθηνών ήλθεν εις κόρινθον και ευ=
ρών τινά ιουδαίον ονόματι ακύλαν ποντι
κόν τω γένει προσφάτως εληλυθότα από
της ιταλίας και πρίσκιλλαν γυναίκα αυ=
τού, διά το διατεταχέναι κλαύδιον χωρί=
E ζεσθαι πάντας τους ιουδαίους εκ της ρώμης,
προσήλθεν αυτοίς, και διά το ομότεχνον
είναι, έμενε παρ αυτοίς και ειργάζετο. ήσαν
γαρ σκηνοποιοί την τέχνην. διελέγετο δε

ei quedam infers auribus nostris. Volumus
ergo scire quidnam velint hec esse.
Athenienses autem omnes et aduene
hospites ad nihil aliud vacabant: nisi aut
dicere aut audire aliquid noui. Stans autem
Paulus in medio ariopagi ait. Viri
athenienses per omnia quasi superstitiosos
vos video. Preteriens enim et
videns simulacra vestra: inueni et
aram in qua scriptum erat. Ignoto deo.
Quod ergo ignorantes colitis: hoc ego F
annuncio vobis. Deus qui fecit
mundum et omnia que in eo sunt: hic celi
et terre cum sit dominus: non in manufactis
templis habitat: nec manibus
humanis colitur indigens aliquo: cum
ipse det omnibus vitam et inspirationem
et omnia: fecitque ex vno
omne genus hominum: inhabitare super vniuersam
faciem terre: definiens statuta
tempora et terminos habitationis
eorum: querere deum: si forte attrectent
eum et inueniant: quamuis non longe sit
ab vnoquoque nostrum.
In ipso enim viuimus et mouemur et sumus:
sicut et quidam vestrorum poetarum dixerunt.
Ipsius enim et genus sumus. Genus ergo cum G
simus dei: non debemus estimare
auro aut argento aut lapidi sculpture ar
tis et cogitationis hominis diuinum esse
simile. Et tempora quidem huius ignorantie
despiciens deus: nunc annunciat
hominibus vt omnes vbique penitentiam agant: eo quod
statuit diem in quo iudicaturus est orbem
in equitate in viro in quo statuit
fidem prebens omnibus: suscitans eum
a mortuis. Cum audissent autem resurrectionem
mortuorum quidam quidem irridebant: quidam vero di
xerunt. Audiamus te de hoc iterum. Sic
paulus exiuit de medio eorum. Quidam vero
viri adherentes ei crediderunt: in quibus et
dionysius ariopagita et mulier nomine
damaris: et alij cum eis. Cap.18.
Post hec egressus ab A
athenis venit corinthum: et inueniens
quendam iudeum nomine aquilam ponticum
genere: qui nuper venerat ab
italia et priscillam vxorem eius:
eo quod precepisset claudius discedere
omnes iudeos a roma:
accessit ad eos: et quia eiusdem erat artis:
manebat apud eos et operabatur. Erant
autem scenefactorie artis. Et disputabat sup.6.c

ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββατον, ἐπει-
θέ τε ἰουδαίους καὶ ἕλληνας. ὡς δὲ κατῆλ-
θον ἀπὸ τῆς μακεδονίας ὅ τε σίλας καὶ ὁ τι-
μόθεος, συνείχετο τῷ πνεύματι ὁ παῦλος,
διαμαρτυρόμενος τοῖς ἰουδαίοις τὸν χρισ-
τὸν ἰησοῦν. ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν καὶ
βλασφημούντων, ἐκτιναξάμενος τὰ ἱμάτι-
α εἶπε πρὸς αὐτούς. τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν
κεφαλὴν ὑμῶν. καθαρὸς ἐγώ, ἀπὸ τοῦ
νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι. καὶ μεταβὰς ἐ-
κεῖθεν ἦλθεν εἰς οἰκίαν τινὸς ὀνόματι ἰού-
στου σεβομένου τὸν θεόν, οὗ ἡ οἰκία ἦν συ-
νομοροῦσα τῇ συναγωγῇ. κρίσπος δὲ ὁ ἀρ-
χισυνάγωγος ἐπίστευσε τῷ κυρίῳ σὺν ὅ-
λῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τῶν κορίν-
θίων ἀκούοντες ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο.
εἶπε δὲ ὁ κύριος δι' ὁράματος ἐν νυκτὶ τῷ
παύλῳ. μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ σι-
ωπήσῃς, διότι ἐγώ εἰμι μετὰ σοῦ, καὶ οὐ-
δεὶς ἐπιθήσεταί σοι τοῦ κακῶσαί σε, διότι
λαός ἐστί μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. ἐ-
κάθισε τε ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἕξ, διδάσκων
ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. γαλλίωνος
δὲ ἀνθυπατεύοντος τῆς ἀχαΐας, κατεπέστη-
σαν ὁμοθυμαδὸν οἱ ἰουδαῖοι τῷ παύλῳ,
καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα λέγοντες.
ὅτι παρὰ τὸν νόμον οὗτος ἀναπείθει τοὺς
ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν θεόν. μέλλοντος
δὲ τοῦ παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα, εἶπεν ὁ
γαλλίων πρὸς τοὺς ἰουδαίους. εἰ μὲν οὖν
ἀδίκημά τι ἦν ἢ ῥᾳδιούργημα πονηρὸν ὦ
ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον ἂν ἠνεσχόμην ὑμῶν
εἰ δὲ ζήτημά ἐστι περὶ λόγου καὶ ὀνομά-
των καὶ νόμου τοῦ καθ' ὑμᾶς, ὄψεσθε αὐ-
τοί. κριτὴς γὰρ ἐγὼ τούτων οὐ βούλομαι
εἶναι. καὶ ἀπήλασεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ βήμα-
τος. ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες οἱ ἕλληνες σω-
σθένην τὸν ἀρχισυνάγωγον, ἔτυπτον ἔμπρο-
σθεν τοῦ βήματος, καὶ οὐδὲν τούτων τῷ
γαλλίωνι ἔμελλεν. ὁ δὲ παῦλος ἔτι προσ-
μείνας ἡμέρας ἱκανάς, τοῖς ἀδελφοῖς ἀπο-
ταξάμενος ἐξέπλει εἰς τὴν συρίαν, καὶ σὺν
αὐτῷ πρίσκιλλα καὶ ἀκύλας κειράμενος
τὴν κεφαλὴν ἐν κεχρεαῖς. εἶχε γὰρ εὐχήν.
κατήντησε δὲ εἰς ἔφεσον, κἀκείνους κατέλι-
πεν αὐτοῦ. αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συνα-
γωγὴν διελέχθη τοῖς ἰουδαίοις. ἐρωτώντων
δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλείονα χρόνον μεῖναι παρ'
αὐτοῖς, οὐκ ἐπένευσεν, ἀλλὰ ἀπετάξατο
αὐτοῖς εἰπών. δεῖ με πάντως τὴν ἑορτὴν τὴν
ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς ἱεροσόλυμα. πάλιν
δὲ ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς, τοῦ θεοῦ θέλον-
τος, καὶ ἀνήχθη ἀπὸ τῆς ἐφέσου. καὶ κα-

i synagoga p oē sabbatū: iterponēs nomē
dñi iesu: suadebat qꝫ iudeis ⁊ grecis. Cū
venissēt aūt de macedōia silas ⁊ timothe-
us: instabat verbo paulus
testificans iudeis esse christum
iesum. Contradicentibus autem eis ⁊
blasphemātib⁹: excutiēs vestimēta sua:
dixit ad eos. Sanguis vester super
caput vestrum. Mundus ego: ex
hoc ad gentes vadam. Et migrās inde
intrauit in domū cuiusdā noīe titi iusti
colētis deū: cuius dom⁹ erat coniūcta
synagoge. Crispus aūt archisynagogus B
credidit domino cum omni
domo sua: ⁊ multi corinthiorum Joh. 4. 4.
audiētes credebāt ⁊ baptizabantur.
Dixit autem dominus nocte p visionē
paulo. Noli timere: sꝫ loq̄re ⁊ ne tace-
as. Propter qđ ego sū tecū: ⁊ nemo
apponetur tibi vt noceat te: quoniam
pplš ē mihi mult⁹ in hac ciuitate. Se-
dit aūt ibi annū et sex menses: docens
apud eos verbum dei. Gallione
aūt proconsule achaie: insurrexerunt
vno animo iudei in paulum:
⁊ adduxerūt eū ad tribunal dicētes:
qꝛ contra legem hic persuadet
hominibus colere deum. Incipiente
autem Paulo aperire os: dixit
gallio ad iudeos. Si quidem esset
iniquū aliqđ aut facinus pessimū o viri
iudei recte vos sustinerem:
si vero questiōes sunt de verbo ⁊ noib⁹
legis vestre: vosipsi videritis.
Judex ego horum nolo
esse. Et minauit eos a tribunali.
Apprehendentes autem oēs sosthenem C
principem synagoge percutiebant eum
ante tribunal: ⁊ nihil eorum
gallioni cure erat. Paul⁹ vō cū adhuc
sustinuisset dies multos: fratrib⁹ vale-
faciens nauigauit in syriam: ⁊ cum
eo priscilla ⁊ aquila qui sibi totonderat
in cēchris caput. Habebat eniꝫ votuꝫ.
Deuenit qꝫ ephesū: ⁊ illos ibi reliquit.
Ipse vero ingressus synagogam
disputabat cū iudeis. Rogantibus
aūt eis vt ampliori tpe maneret apud
eos: nō consensit: sed valefaciens et
dicens:
iterum
reuertar ad vos deo volente:
profectus est ab epheso. Et descēdens

τελθὼν εἰς καισάρειαν, ἀναβὰς καὶ ἀσπασά-
μενος τὴν ἐκκλησίαν κατέβη εἰς ἀντιόχειαν.
καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ, ἐξῆλθε διερχόμε-
νος καθεξῆς τὴν γαλατικὴν χώραν καὶ φρυ-
γίαν, ἐπιστηρίζων τοὺς μαθητὰς πάντας. ἰου-
δαῖος δέ τις ἀπολλὼς ὄνομα ἀλεξανδρεὺς
τῷ γένει ἀνὴρ λόγιος κατήντησεν εἰς ἔφε-
σον, δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς. οὗτος ἦν
κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου, καὶ ζέ-
ων τῷ πνεύματι ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκρι-
βῶς τὰ περὶ τοῦ κυρίου, ἐπιστάμενος μόνον
τὸ βάπτισμα ἰωάννου. οὗτός τε ἤρξατο πα-
ρρησιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ. ἀκούσαντες
δὲ αὐτοῦ ἀκύλας καὶ πρίσκιλλα, προσε-
λάβοντο αὐτὸν, καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέ-
θεντο τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ. βουλομένου δὲ
αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν ἀχαΐαν, προτρεψά-
μενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς
ἀποδέξασθαι αὐτόν. ὃς παραγενόμενος,
συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσι διά
τῆς χάριτος. εὐτόνως γὰρ τοῖς ἰουδαίοις
διακατηλέγχετο δημοσίᾳ, ἐπιδεικνὺς διὰ
τῶν γραφῶν εἶναι τὸν χριστὸν ἰησοῦν.

Cap. 19.

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ἀπολλὼ εἶναι ἐν κο-
ρίνθῳ, παῦλον διελθόντα τὰ ἀνωτερι-
κὰ μέρη ἐλθεῖν εἰς ἔφεσον, καὶ εὑρών τινὰς
μαθητὰς, εἶπε πρὸς αὐτούς. εἰ πνεῦμα ἅγι-
ον ἐλάβετε πιστεύσαντες. οἱ δὲ εἶπον πρὸς
αὐτόν. ἀλλ᾽ οὐδὲ εἰ πνεῦμα ἅγιόν ἐστιν
ἠκούσαμεν. εἶπέ τε πρὸς αὐτούς. εἰς τί οὖν
ἐβαπτίσθητε. οἱ δὲ εἶπον. εἰς τὸ ἰωάννου βά-
πτισμα. εἶπε δὲ παῦλος. ἰωάννης μὲν ἐβάπ-
τισε βάπτισμα μετανοίας τῷ λαῷ λέγων,
εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ᾽ αὐτὸν ἵνα πιστεύσω-
σι, τουτέστιν εἰς τὸν χριστὸν ἰησοῦν. ἀκού-
σαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυ-
ρίου ἰησοῦ. καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ παύ-
λου τὰς χεῖρας, ἦλθε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον
ἐπ᾽ αὐτούς, ἐλάλουν τε γλώσσαις καὶ προ-
εφήτευον. ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἄνδρες ὡσεὶ
δεκαδύο. εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν συναγωγὴν,
ἐπαρρησιάζετο ἐπὶ μῆνας τρεῖς, διαλεγό-
μενος καὶ πείθων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ
θεοῦ. ὡς δέ τινες ἐσκληρύνοντο καὶ ἠπεί-
θουν κακολογοῦντες τὴν ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ
πλήθους, ἀποστὰς ἀπ᾽ αὐτῶν ἀφώρισε
τοὺς μαθητὰς, καθ᾽ ἡμέραν διαλεγόμενος
ἐν τῇ σχολῇ τυράννου τινός. τοῦτο δὲ ἐγέ-
νετο ἐπὶ ἔτη δύο, ὥστε πάντας τοὺς κατοι-
κοῦντας τὴν ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ
κυρίου ἰησοῦ ἰουδαίους τε καὶ ἕλληνας.
δυνάμεις τε οὐ τὰς τυχούσας ἐποίει ὁ θε-

cesaream ascendit et salutauit
ecclesiam: et descendit antiochiam.
Et facto ibi aliquanto tpe: pfect9 ē pam- D
bulās ex ordie galatiā regionē et phrygi-
am: cōfirmās oēs discipulos. Judeus
aūt quidā appollo noie alexandrinus
genere vir eloquēs deuenit ephesum:
potens in scripturis. Hic erat
edoctus viam domini: et feruens
spū loquebatur et docebat diligenter
ea que sunt iesu: sciens tantum
baptisma iohānis. Hic ergo cepit fidu-
cialiter agere in synagoga. Quē cū audi-
ssent priscilla et aquila: assumpserunt
eum et diligentius exposuerunt ei
viam dei. Cum autem vellet
ire achaiam: exhortati
fratres scripserunt discipulis vt
susciperent eum. Qui cū venisset:
contulit multum his qui crediderunt.
Uehementer enim iudeos
reuincebat publice: ostendens per
scripturas esse christum iesum.

Cap. 19.

Factū est aūt cū appollo eēt corinthi: A
vt paulus pagratis superioribus
ptib9 veniret ephesū: et iueniret quos-
dā discipulos: dixitqz ad eos. Si spūs
sctūs accepistis credētes? At illi dixerūt
ad eum. Sed neqz si spūs sanctus est
audiuimus. Ille vero ait. In quo ergo
baptizati estis? Qui dixerūt. In iohā-
nis baptismate. Dixit aūt paul9 Johānes supra.i.a.et 2.d.
baptizauit baptismate pnie populū di-
cēs: in eū q̄ venturus eēt post ipsū vt crede-
rēt: hoc est in iesum. His auditis
baptizati sunt in nomine domini
iesu. Et cū iposuisset illis man9 pau-
lus: venit spiritus sanctus supra.2.a.et 4.d.
sup eos: et loqbant liguis et pphetabāt.
Erant autem omnes viri fere
duodeci. Introgressus autē synagogā B
cū fiducia loqbat p tres mēses: dispu-
tās et suadens de regno
dei. Cū aūt quidā indurarentur et non
crederent maledicētes viā domini corā
multitudie: discedēs ab eis segregauit
discipulos: quottidie disputans
i scola tyrāni cuiusdā. Hoc aūt factū ē
p biēniū: ita vt omnes qui habitabāt i
asia audirent verbum
domini iudei atqz gentiles. bat deus
Uirtutes qz nō modicas qslibet facie-

ός διά των χειρών παύλου, ώστε και επί
τους ασθενούντας επιφέρεσθαι από του χρω
τός αυτού σουδάρια ή σιμικίνθια, και α-
παλλάσσεσθαι απ' αυτών τας νόσους. τα
τε πνεύματα τα πονηρά εξέρχεσθαι απ' αυ
τών. επεχείρισαν δε τινές από των περιερ-
χομένων ιουδαίων εξορκιστών ονομάζειν ε-
πί τους έχοντας τα πνεύματα τα πονηρά
το όνομα του κυρίου ιησού λέγοντες. ορ-
κίζομεν υμάς τον ιησούν ον ο παύλος κηρύ
σσει. ήσαν δε τινές υιοί σκευά ιουδαίου αρ
χιερέως επτά οι τούτο ποιούντες. αποκρι-
θέν δε το πνεύμα το πονηρόν είπε. τον ιη-
σούν γινώσκω, και τον παύλον επίσταμαι.
υμείς δε τίνες εστέ. και εφαλλόμενος επ
αυτούς ο άνθρωπος εν ω ην το πνεύμα το
πονηρόν και κατακυριεύσαν αυτών, ίσχυ
σε κατ' αυτών, ώστε γυμνούς και τετραυ-
ματισμένους εκφυγείν εκ του οίκου εκείνου.
τούτο δε εγένετο γνωστόν πάσιν ιουδαί-
οις τε και έλλησι τοις κατοικούσι την έφε-
σον. και επέπεσε φόβος επί πάντας αυτούς.
και εμεγαλύνετο το όνομα του κυρίου ιη-
σού. πολλοί τε των πεπιστευκότων ήρχον-
το εξομολογούμενοι και αναγγέλλοντες
τας πράξεις αυτών. ικανοί δε των τα περί
εργα πραξάντων συνενέγκαντες τας βι-
βλους κατέκαιον ενώπιον πάντων, και συ
νεψήφισαν τας τιμάς αυτών, και εύρον αρ
γυρίου μυριάδας πέντε. ούτω κατά κρά-
τος ο λόγος του κυρίου ηύξανε και ίσχυεν.
ως δε επληρώθη ταύτα, έθετο ο παύλος εν
τω πνεύματι διελθών την μακεδονίαν και
αχαΐαν, πορεύεσθαι εις ιερουσαλήμ, ειπών
ότι μετά το γενέσθαι με εκεί, δει με και ρώ
μην ιδείν. αποστείλας δε εις την μακεδονί-
αν δύο των διακονούντων αυτώ τιμόθεον
και έραστον, αυτός επέσχε χρόνον εις την α
σίαν. εγένετο δε κατά τον καιρόν εκείνον τά
ραχος ουκ ολίγος περί της οδού. δημήτρι-
ος γαρ τις ονόματι αργυροκόπος, ποιών
ναούς αργυρούς αρτέμιδος, παρείχετο τοις
τεχνίταις εργασίαν ουκ ολίγην, ους συνα
θροίσας και τους περί τα τοιαύτα εργάτας
είπεν. άνδρες, επίστασθε ότι εκ ταύτης της
εργασίας η ευπορία ημών εστί, και θεωρείτε
και ακούετε ότι ου μόνον εφέσου, αλλά
σχεδόν πάσης της ασίας ο παύλος ούτος
πείσας μετέστησεν ικανόν όχλον, λέγων ό
τι ουκ εισί θεοί οι διά χειρών γινόμενοι. ου
μόνον δε τούτο κινδυνεύει ημίν το μέρος
εις απελεγμόν ελθείν, αλλά και το της με-
γάλης θεάς ιερόν αρτέμιδος εις ουθέν λο-

per manum pauli: ita vt etiam super
languidos deferrentur a corpore
eius sudaria et semicinctia et recedebant
ab eis languores:
et spiritus nequam egrediebantur.
Tentauerunt autem quidam de circumeuntibus C
iudeis exorcistis inuocare super
eos qui habebant spiritus malos
nomen domini iesu: dicentes. Adiuro
vos per iesum quem paulus predicat.
Erant autem cuiusdam iudei noie sceue principis
sacerdotum septem filij qui hoc faciebant. Respon
dens autem spiritus nequam dixit eis. Jesum
noui: et paulum scio.
Uos autem qui estis? Et insiliens homo in
eos in quo erat demonium
pessimum et dominatus amborum: inualuit
contra eos: ita vt nudi et vulnerati
effugerent de domo illa.
Hoc autem notum factum est omnibus iudeis
atque gentilibus qui habitabant ephesi.
Et cecidit timor super omnes illos.
Et magnificabatur nomen domini iesu.
Multique credentium veniebant Mat.3.b.
confitentes et annunciantes D
actus suos. Multi autem ex eis
qui fuerant curiosa sectati: contulerunt li
bros et combusserunt eos coram omnibus: et computa
tis precijs illorum: inuenerunt pecuniam denario
rum quinquaginta milium. Ita fortiter
crescebat verbum domini et confirmabatur.
His autem expletis proposuit paulus in
spiritu transita macedonia et
achaia ire hierosolymam: dicens
quoniam postquam fuero ibi: oportet me et romam
videre. Mittens autem in macedoniam
duos ex ministrantibus sibi Timotheum
et Erastum: ipse remansit ad tempus in asia.
Facta est autem illo tempore turbatio E
non minima de via domini. Demetrius
enim quidam nomine argentarius faciens
edes argenteas Diane: prestabat
artificibus non modicum questum: quos conuocans
et eos qui eiusmodi erant opifices:
dixit. Uiri scitis quia de hoc
artificio est nobis acquisitio: et videtis
et auditis quia non solum ephesi: sed
pene totius asie paulus hic
suadens auertit multam turbam: dicens quoniam
non sunt dij qui manibus fiunt. Non
solum autem hec periclitabitur nobis pars
in redargutionem venire: sed et magne
diane templum in nihilum reputabitur

γισθῆναι, μέλλειν δὲ καὶ καθαιρεῖσθαι τὴν
μεγαλειότητα αὐτῆς, ἣν ὅλη ἡ ἀσία καὶ ἡ
οἰκουμένη σέβεται. ἀκούσαντες δὲ καὶ γε-
νόμενοι πλήρεις θυμοῦ, ἔκραζον λέγοντες.
μεγάλη ἡ ἄρτεμις ἐφεσίων. καὶ ἐπλήσθη ἡ
C πόλις ὅλη συγχύσεως. ὥρμησάν τε ὁμο-
θυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον, συναρπάσαντες
γάϊον καὶ ἀρίσταρχον μακεδόνας συν-
εκδήμους παύλου. τοῦ δὲ παύλου βου-
λομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον, οὐκ εἴων
αὐτὸν οἱ μαθηταί. τινὲς δὲ καὶ τῶν ἀσιαρ-
χῶν ὄντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες πρὸς
αὐτὸν παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς
τὸ θέατρον. ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκρα-
ζον. ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη, καὶ οἱ
πλείους οὐκ ᾔδεισαν τίνος ἕνεκεν συνελη-
λύθεισαν. ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου προεβίβασαν ἀ-
λέξανδρον, προβαλλόντων αὐτὸν τῶν ἰου-
δαίων. ὁ δὲ ἀλέξανδρος κατασείσας τὴν χεῖ-
ρα, ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δήμῳ. ἐ-
πιγνόντες δὲ ὅτι ἰουδαῖός ἐστι, φω-
νὴ ἐγένετο μία ἐκ πάντων ὡς ἐπὶ ὥρας
δύο κραζόντων. μεγάλη ἡ ἄρτεμις ἐ-
φεσίων. καταστείλας δὲ ὁ γραμματεὺς
D τὸν ὄχλον, φησίν. ἄνδρες ἐφέσιοι, τίς
γάρ ἐστιν ἄνθρωπος ὃς οὐ γινώσκει
τὴν ἐφεσίων πόλιν νεωκόρον οὖσαν τῆς
μεγάλης θεᾶς ἀρτέμιδος καὶ τοῦ διο-
πετοῦς. ἀναντιρρήτων οὖν ὄντων τούτων,
δέον ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρ-
χειν, καὶ μηδὲν προπετὲς πράσσειν. ἠ-
γάγετε γὰρ τοὺς ἄνδρας τούτους οὔ-
τε ἱεροσύλους οὔτε βλασφημοῦντας τὴν
θεὸν ὑμῶν. εἰ μὲν οὖν δημήτριος καὶ οἱ
σὺν αὐτῷ τεχνῖται ἔχουσι πρός τινα
λόγον, ἀγοραῖοι ἄγονται, καὶ ἀνθύπατοί
εἰσιν, ἐγκαλείτωσαν ἀλλήλοις. εἰ δέ τι πε-
E ρὶ ἑτέρων ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ
ἐπιλυθήσεται. καὶ γὰρ κινδυνεύομεν ἐγκα-
λεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον, μηδε-
νὸς αἰτίου ὑπάρχοντος περὶ οὗ δυνη-
σόμεθα δοῦναι λόγον τῆς συστροφῆς ταύ-
της. καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπέλυσε τὴν ἐκκλησί-
αν.

Cap. 20.

Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυ-
βον προσκαλεσάμενος ὁ παῦλος τοὺς
μαθητὰς καὶ ἀσπασάμενος, ἐξῆλθε πο-
ρευθῆναι εἰς τὴν μακεδονίαν. διελθὼν
δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα καὶ παρακαλέσας
αὐτοὺς λόγῳ πολλῷ, ἦλθεν εἰς τὴν ἑλ-
λάδα. ποιήσας τε μῆνας τρεῖς, γενομέ-
νης αὐτῷ ἐπιβουλῆς ὑπὸ τῶν ἰουδαίων

& destrui incipiat
maiestas eius: quam tota asia &
orbis colit: his auditis
repleti sunt ira & exclamauerũt dicẽtes.
Magna diana ephesiorũ: & impleta est F
ciuitas tota cõfusiõe: & impetũ fecerũt
vno animo in theatrum: rapto
gaio & aristarcho macedonibus comitibus
pauli. Paulo autem volente
intrare in populum: nõ permiserunt
discipuli. Quidã autem & de asie principibus
qui erant amici eius miserunt ad
eum: rogantes ne se daret in
theatrum. Alij autem aliud clamabãt.
Erat enim ecclesia confusa: &
plures nesciebãt qua ex cã cõuenissent.
De turba autem detraxerunt alexãdrum
propellentibus eum iudeis.
Alexander autem manu silentio postu
lato: volebat reddere rationẽ populo.
Quẽ vt cognouerunt iudeũ eẽ vox
facta ẽ vna omnium quasi per horas
duas clamãtiũ. Magna diana ephesio
rũ. Et cum sedasset scriba
turbas: dixit. Viri ephesij: quis G
enim est hominum qui nesciat
ephesiorum ciuitatem cultricẽ esse
magne diane iouisque prolis?
Cum ergo his contradici nõ possit:
oportet vos sedatos esse:
& nihil temere agere. Adduxistis
enim homines istos: neque
sacrilegos neque blasphemantes
deam vestram. Quod si demetrius & qui
cum eo sũt artifices hñt aduersus aliquẽ
cãm: cõuentus forẽses aguntur: & pcõsules
sunt: accusent inuicem. Si quid autem
alterius rei queritis: in legitima ecclia
poterit absolui. Nã & piclitamur argui
seditionis hodierne: cum nullus
obnoxius sit de quo possimus
reddere rationem concursus istius.
Et cum hec dixisset: dimisit ecclesiam.

Cap. 20.

Postquã autem cessauit tumultus: A
vocatis paulus
discipulis: & exhortatus eos valedixit: & pro
fectus ẽ vt iret in macedoniã. Cum
autem perambulasset partes illas & exhortatus
eos fuisset multo sermõe: venit ad greciã
vbi cum fecisset menses tres: facte sũt
illi insidie a iudeis

μέλλομτι αμάγεσθαι εις τημ συρίαμ, εγέμετο γμώμη του υποστρέφειμ διά μακεδομίας. συμείπετο δε αυτῷ άχρι της ασίας σώπατρος πύρρου βεροιαίος, θεσσαλομικέωμ δε αρίσταρχος και σεκούμδος και γάϊος, δερβαίος και τιμόθεος, ασιαμοί δε τυχικός και τρόφιμος. ούτοι προσελθόμτες έμεμομ ημάς εμ τρωάδι. ημείς δε εξεπλεύσαμεμ μετά τας ημέρας τωμ αζύμωμ από φιλίππωμ, και ήλθομεμ προς αυτούς εις τημ τρωάδα άχρι ημερώμ πέμτε, ου διετρίψαμεμ ημέρας επτά. εμ δε τη μιά τωμ σαββάτωμ συμηγμέμωμ τωμ μαθητώμ κλάσαι άρτομ, ο παύλος διελέγετο αυτοίς μέλλωμ εξιέμαι τη επαύριομ, παρέτειμέ τε τομ λόγομ μέχρι μεσομυκτίου. ήσαμ δε λαμπάδες ικαμαί εμ τω υπερώω, ου ήμεμ συμηγμέμοι. καθήμεμος δε τις μεαμίας ομόματι εύτυχος επί της θυρίδος, καταφερόμεμος ύπμω βαθεί, διαλεγομέμου του παύλου επί πλείομ, κατεμεχθείς από του ύπμου έπεσεμ από του τριστέγου κάτω, και ήρθη μεκρός. καταβάς δε ο παύλος επέπεσεμ αυτώ, και συμπεριλαβώμ είπε. μη θορυβήσθε, η γαρ ψυχή αυτού εμ αυτώ εστίμ. αμαβάς δε και κλάσας άρτομ και γευσάμεμος, εφ' ικαμόμ τε ομιλήσας άχρις αυγής, ούτως εξήλθεμ. ήγαγομ δε τομ παίδα ζώμτα και παρεκλήθησαμ ου μετρίως. ημείς δε προελθόμτες επί το πλοίομ αμήχθημεμ εις τημ άσσομ, εκείθεμ μέλλομτες αμαλαμβάμειμ τομ παύλομ. ούτως γαρ ημ διατεταγμέμος μέλλωμ αυτός πεζεύειμ. ως δε συμέβαλεμ ημίμ εις τημ άσσομ αμαλαβόμτες αυτόμ ήλθομεμ εις μιτυλήμημ. κακείθεμ αποπλεύσαμτες τη επιούση κατημτήσαμεμ αμτικρύ χίου, τη δε ετέρα παρεβάλομεμ εις σάμομ, και μείμαμτες εμ τρογγυλίω τη εχομέμη ήλθομεμ εις μίλητομ. έκριμε γαρ ο παύλος παραπλεύσαι τημ έφεσομ, όπως μη γέμηται αυτώ χρομοτριβήσαι εμ τη ασία. έσπευδε γαρ ει δυματόμ ημ αυτώ τημ ημέραμ της πεμτηκοστής γεμέσθαι εις ιεροσόλυμα. από δε της μιλήτου πέμψας εις έφεσομ, μετεκαλέσατο τους πρεσβυτέρους της εκκλησίας. ως δε παρεγέμομτο προς αυτόμ, είπεμ αυτοίς. υμείς επίστασθε από πρώτης ημέρας αφ' ης επέβημ εις τημ ασίαμ, πως μεθ' υμώμ τομ πάμτα χρόμομ εγεμόμημ δουλεύωμ τω κυρίω μετά πά-

navigaturo in Syriam: habuitque consilium ut reverteretur per Macedoniam.
Comitatus est autem eum
Sosipater Pyrrhi Beroensis: Thessaloni-
censium vero Aristarchus et Secundus: et
Gaius: Derbeus et Timotheus: Asiani
vero Tychicus et Trophimus. Hi cum — B
praecessissent sustinuerunt nos Troade: nos
vero navigavimus post dies
azymorum a Philippis: et venimus
ad eos Troadem in
diebus quinque: ubi demorati sumus diebus
septem. Una autem sabbati cum convenis-
semus ad frangendum panem:
Paulus disputabat cum eis profecturus
in crastinum: protraxitque sermonem
usque in mediam noctem. Erant autem lampades
copiosae in cenaculo ubi eramus congregati.
Sedens autem quidam adolescens nomine
Eutychus super fenestram: cum mergeretur
somno gravi disputante
diu Paulo: ductus
somno cecidit de tertio cenaculo
deorsum: et sublatus est mortuus. Ad quem cum — C
descendisset Paulus incubuit super eum: et com-
plexus dixit. Nolite turbari. Anima enim ipsius — 3.Re.17.a 4.Re.4.f
in ipso est. Ascendens autem frangensque
panem et gustans: satisque allocutus est
usque in lucem: et sic profectus est. Adduxerunt
autem puerum viventem: et consolati sunt
non minime. Nos autem ascendentes
navem navigavimus in Asson:
inde suscepturi
Paulum. Sic enim disposuerat
ipse per terram iter facturus. Cum autem conve-
nissemus in Asson assumpto eo
venimus Mytilenem. Et inde navigantes — D
sequenti die venimus contra
Chium: et alia die applicuimus Samum
et sequenti die
venimus Miletum. Proposuerat enim Paulus
transnavigare Ephesum: ne qua mora
illi fieret in Asia. Festinabat
enim si possibile sibi esset: ut diem
pentecostes faceret Hierosolymis
A Mileto autem mittens
Ephesum vocavit maiores
natu ecclesiae: qui cum venissent
ad eum: et simul essent: dixit eis. Vos scitis
a prima die qua ingressus sum in
Asiam: qualiter vobiscum per omne tempus
fuerim serviens Domino cum omni

νησ ταπεινοφροσύνησ καὶ πολλῶν δα-
κρύων καὶ πειρασμῶν τῶν συμβάντων
μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν ἰουδαίων, ὡς
οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν συμφερόντων,
τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς
δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους, διαμαρτυρόμενος
ἰουδαίοις τε καὶ ἕλλησι τὴν εἰς τὸν θεὸν με-
τάνοιαν καὶ πίστιν εἰς τὸν κύριον ἡμῶν ἰη-
σοῦν χριστόν. καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ δεδεμένος
τῷ πνεύματι πορεύομαι εἰς ἱερουσαλήμ.
τὰ ἐν αὐτῇ συναντήσοντα μοι μὴ εἰδώς,
πλὴν ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον κατὰ πόλιν
διαμαρτύρεται μοι λέγον, ὅτι δεσμά με
καὶ θλίψεις μένουσιν, ἀλλ' οὐδενὸς λόγον
ποιοῦμαι. οὐδὲ ἔχω τὴν ψυχήν μου τιμί-
αν ἐμαυτῷ, ὡς τελειῶσαι τὸν δρόμον μου
μετὰ χαρᾶς καὶ τὴν διακονίαν ἣν ἔλαβον
παρὰ τοῦ κυρίου ἰησοῦ, διαμαρτύρασθαι
τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ. καὶ
νῦν ἰδοὺ ἐγὼ οἶδα ὅτι οὐκέτι ὄψεσθε τὸ
πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες, ἐν οἷς διῆλ-
θον κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. διὸ
καὶ μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ,
ὅτι καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων.
οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι
ὑμῖν πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ. προσέ-
χετε οὖν ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ. ἐν
ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκό-
πους, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ κυρίου
καὶ θεοῦ, ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου
αἵματος. ἐγὼ γὰρ οἶδα τοῦτο ὅτι εἰσελεύ-
σονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς
εἰς ὑμᾶς, μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου. καὶ
ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λα-
λοῦντες διεστραμμένα, τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς
μαθητὰς ὀπίσω αὐτῶν. διὸ γρηγορεῖτε,
μνημονεύοντες ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέ-
ραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων νου-
θετῶν ἕνα ἕκαστον. καὶ τὰ νῦν παρατίθεμαι
ὑμᾶς ἀδελφοὶ τῷ θεῷ καὶ τῷ λόγῳ τῆς
χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ ἐποικοδομῆ-
σαι καὶ δοῦναι ὑμῖν κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγι-
ασμένοις πᾶσιν. ἀργυρίου ἢ χρυσίου ἢ
ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύμησα, αὐτοὶ γι-
νώσκετε, ὅτι ταῖς χρείαις μου καὶ τοῖς οὖσι
μετ' ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὗται. πάν-
τα ὑπέδειξα ὑμῖν, ὅτι οὕτω κοπιῶντας δεῖ
ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων, μνημο-
νεύειν τε τὸν λόγον τοῦ κυρίου ἰησοῦ ὅτι αὐ-
τὸς εἶπε μακάριον ἐστὶ μᾶλλον διδόναι ἢ λαμ-
βάνειν. καὶ ταῦτα εἰπών, θεὶς τὰ γόνατα αὐ-
τοῦ σὺν πᾶσιν αὐτοῖς προσηύξατο.

humilitate et lachrymis
et temptationibus que mihi acciderunt
ex insidijs iudeorum: quomodo E
nihil subtraxerim vobis vtilium:
quo minus annunciarem vobis et docerem vos
publice et per domos: testificans
iudeis atque gentilibus in deum penitentiam
et fidem in dominum nostrum iesum
christum. Et nunc ecce ego alligatus
spiritu vado in hierusalem: que
in ea ventura sunt mihi ignorans:
nisi quod spiritus sanctus per omnes ciuitates
mihi protestatur dicens: quoniam vincula
et tribulationes hierosolymis me manent. Sed
nihil horum vereor: nec facio animam meam pre-
ciosiorem quam me: dummodo consummem cursum meum
et ministerium verbi quod accepi
a domino iesu: testificari
euangelium gratie dei. Et
nunc ecce ego scio quia amplius non videbi-
tis faciem meam vos omnes per quos tran-
siui predicans regnum dei. Quapropter F
contestor vos hodierna die 1.Re.5.f.
quia mundus sum a sanguine omnium. Dan.13.c.
Non enim subterfugi quominus annunciarem
omne consilium dei vobis. Attendite
vobis et vniuerso gregi: in
quo vos spiritus sanctus posuit episco-
pos: regere ecclesiam domini
et dei: quam acquisiuit sanguine suo.
Ego scio quoniam intrabunt
post discessionem meam lupi rapaces
in vos: non parcentes gregi. Et
ex vobis ipsis exurgent viri loquentes
peruersa: vt abducant
discipulos post se. Propter quod vigila-
te: memoria retinentes quoniam per triennium nocte
non cessaui cum lachrymis monens et die
vnumquemque vestrum. Et nunc commendo G
vos deo et verbo
gratie ipsius: qui potens est edificare
et dare hereditatem in sanctificatis
omnibus. Argentum et aurum aut
vestem nullius concupiui: sicut ipsi scitis:
quoniam ad ea que mihi opus erant et his qui me-
cum sunt ministrauerunt manus iste. Om-
nia ostendi vobis: quoniam sic laborantes opor-
tet suscipere infirmos: ac meminisse
verbi domini iesu: quoniam ipse
dixit. Beatius est magis dare quam accipe.
Et cum hec dixisset: positis genibus suis
orauit cum omnibus illis.

ἱκανὸς δὲ ἐγένετο κλαυθμὸς πάντων, καὶ
ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ παύ-
λου κατεφίλουν αὐτόν, ὀδυνώμενοι μάλι
στα ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκέτι μέλ
λουσι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. Cap. 21.

Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασ-
θέντας ἀπ' αὐτῶν, εὐθυδρομήσαντες ἤλ
θομεν εἰς τὴν κῶ, τῇ δὲ ἑξῆς εἰς τὴν ῥόδον, κα
κεῖθεν εἰς πάταρα. καὶ εὑρόντες πλοῖον δια
περῶν εἰς φοινίκην, ἐπιβάντες ἀνήχθημεν. ἀ-
ναφανέντες δὲ τὴν κύπρον καὶ καταλιπόν-
τες αὐτὴν εὐώνυμον, ἐπλέομεν εἰς συρίαν
καὶ κατήχθημεν εἰς τύρον. ἐκεῖσε γὰρ ἦν τὸ
πλοῖον ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον. καὶ ἀ
νευρόντες μαθητὰς ἐπεμείναμεν αὐτοῦ ἡμέ-
ρας ἑπτά. οἵτινες τῷ παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ
πνεύματος μὴ ἀναβαίνειν εἰς ἱερουσαλήμ.
ὅτε δὲ ἐγένετο ἡμᾶς ἐξαρτίσαι τὰς ἡμέρας
ἐξελθόντες ἐπορευόμεθα, προπεμπόντων ἡ
μᾶς πάντων σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἕως ἔ-
ξω τῆς πόλεως, καὶ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ
τὸν αἰγιαλὸν προσηυξάμεθα. καὶ ἀσπασά-
μενοι ἀλλήλους ἐπέβημεν εἰς τὸ πλοῖον.
ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια. ἡμεῖς
δὲ τὸν πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ τύρου, κα
τηντήσαμεν εἰς πτολεμαΐδα, καὶ ἀσπασάμε
νοι τοὺς ἀδελφούς, ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν
παρ' αὐτοῖς. τῇ δὲ ἐπαύριον ἐξελθόντες ἤλ
θομεν εἰς καισάρειαν, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν
οἶκον φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ ὄντος
ἐκ τῶν ἑπτά, ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ. τούτῳ
δὲ ἦσαν θυγατέρες παρθένοι τέσσαρες προ
φητεύουσαι. ἐπιμενόντων δὲ ἡμῶν ἡμέρας
πλείους, κατῆλθέ τις ἀπὸ τῆς ἰουδαίας προ
φήτης ὀνόματι ἄγαβος, καὶ ἐλθὼν πρὸς ἡ-
μᾶς καὶ ἄρας τὴν ζώνην τοῦ παύλου, δή-
σας τε αὐτοῦ τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας εἶ
πε. τάδε λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. τὸν ἄν-
δρα οὗ ἐστὶν ἡ ζώνη αὕτη, οὕτως δήσου
σιν ἐν ἱερουσαλὴμ οἱ ἰουδαῖοι, καὶ παραδώ
σουσιν εἰς χεῖρας ἐθνῶν. ὡς δὲ ἠκούσαμεν
ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντό-
πιοι τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς ἱερουσα-
λήμ. ἀπεκρίθη τε ὁ παῦλος. τί ποιεῖτε κλαί
οντες καὶ συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν.
ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι ἀλλὰ καὶ ἀπο
θανεῖν ἑτοίμως ἔχω εἰς ἱερουσαλὴμ ὑπὲρ
τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἰησοῦ. μὴ πειθο-
μένου δὲ αὐτοῦ, ἡσυχάσαμεν εἰπόντες. τὸ
θέλημα τοῦ κυρίου γενέσθω. μετὰ δὲ τὰς ἡ
μέρας ταύτας ἐπισκευασάμενοι ἀνεβαίνο-

Magnus autē fletus factus est oīū: et
procumbentes super collum pauli
osculabantur eum dolentes maxime
in verbo qđ dixerat: q̄m amplius
faciem eius non essent visuri. Et deduce
bant eū ad nauem. Cap. 21.

Cū3 āt factū eēt vt nauigarem⁹ ab
stracti ab eis: recto cursu venimus
choum: ꝛ sequenti die rhodum ꝛ inde A
patarā. Et cū inuenissem⁹ nauē trāsfre
tātē in phenicē: ascendētes nauigauim⁹.
Cū apparuissemus aūt cypro: relinquē
tes cā ad sinistrā: nauigauim⁹ in syriā
ꝛ venimus tyrum. Ibi enim autem
nauis expositura erat onus. Inuentis
discipulis mansimus ibi diebus
septem. Qui paulo dicebant per
spiritum ne ascenderet hierosolymam.
Et expletis diebus
profecti ibamus deducentibus nos
oibus cū vxoribus ꝛ filijs vsq3 foras
ciuitatem: ꝛ positis genubus in
littore orauimus. Et cū vale fecissem⁹
inuicem ascendimus nauem:
illi autem redierunt in sua. Nos
vero nauigatiōe expleta a tyro descē B
dimus ptolemaidam: ꝛ salutatis
fratribus mansimus die vna
apud illos. Alia aūt die ꝓfecti venim⁹
cesaream. Et intrantes
domū philippi euāgeliste q̄ erat vnus
de septem: mansimus apud eum. Hu
ic aūt erāt q̄ttuor filie virgines ꝓphetā
tes. Et cum moraremur per dies
aliquot: supuenit q̄dā vir a iudea ꝓphe
ta noie agabus. Is cū venisset ad nos
tulit zonam pauli: et alligans
sibi pedes ꝛ manus dixit.
Hec dicit spiritus sanctus. Virum
cuius est zona hec sic alligabunt
in hierusalem iudei: ꝛ tradent
in manus gentiū. Qđ cum audissem⁹:
rogabam⁹ nos ꝛ qui loci illius erant: C
ne ascenderet hierosolymā. Tunc
rn̄dit Paulus ꝛ dixit. Quid facitis flen
tes ꝛ affligentes cor meum?
Ego autē non solum alligari s3 ꝛ mori
in hierusalem paratus sum propter
nomen domini iesu. Et cum
ei suadere nō possem⁹: q̄euim⁹ dicētes
Domini voluntas fiat. Post dies aūt
istos preparati ascendebamus

μεν εις ιερουσαλήμ. συνήλθον δε και / των
μαθητών από καισαρείας συν ημίν, αγα=
γόντες παρ ω ξενισθώμεν μνάσωνι τινί κυ
πρίω αρχαίω μαθητή. γενομένων δε ημών
εις ιεροσόλυμα, ασμένως εδέξαντο ημάς
/οι αδελφοί. /τη δε επιούση εισήει /ο παύ=
λος συν ημίν προς ιάκωβον, πάντες τε πα
ρεγένοντο /οι πρεσβύτεροι. και ασπασάμενος
A αυτούς, εξηγείτο καθ' εν έκαστον ων εποίη
σεν /ο θεός εν /τοις έθνεσι διά /της διακονίας
αυτού. /οι δε ακούσαντες, εδόξαζον /τον θε=
όν. είπον τε αυτώ. θεωρείς αδελφέ πόσαι μυ
ριάδες εισίν ιουδαίων /των πεπιστευκότων,
και πάντες ζηλωταί /του νόμου υπάρχου=
σι. κατηχήθησαν δε περί σου ότι αποστασί
αν διδάσκεις από μωσέως /τους κατά /τα έθ=
νη πάντας ιουδαίους, λέγων, μη περιτέμ=
νειν αυτούς /τα τέκνα μη δε /τοις έθεσι περι=
πατείν. τι ουν εστί. πάντως δει πλήθος συν
ελθείν. ακούσονται γαρ ότι ελήλυθας. τού
το ουν ποίησον ο σοι λέγομεν. εισίν ημίν άν
δρες τέσσαρες ευχήν έχοντες εφ εαυτών.
τούτους παραλαβών αγνίσθητι συν αυ=
τοίς, και δαπάνησον επ αυτοίς ίνα ξυρήσων
ται /την κεφαλήν, και γνώσι πάντες ότι ων
κατήχηνται περί σου ουδέν εστιν, αλλά
B στοιχείς και αυτός /τον νόμον φυλάσσων.
περί δε /των πεπιστευκότων εθνών, ημείς
επεστείλαμεν, κρίναντες μηδέν τοιούτον τη
ρείν αυτούς, ει μη φυλάσσεσθαι αυτούς /το
τε ειδωλόθυτον και /το αίμα και πνικτόν
και πορνείαν. τότε /ο παύλος παραλαβών
/τους άνδρας /τη εχομένη ημέρα συν αυτοίς
αγνισθείς εισήει εις /το ιερόν διαγγέλων /την
εκπλήρωσιν /των ημερών /του αγνισμού έως
ου προσηνέχθη υπέρ ενός εκάστου αυτών
/η προσφορά. ως δε έμελλον /αι επτά ημέραι
συντελείσθαι, /οι από /της ασίας ιουδαίοι θεα
σάμενοι αυτόν εν /τω ιερώ, συνέχεον πάντα
/τον όχλον, και επέβαλον /τας χείρας επ αυ=
τόν κράζοντες. άνδρες ισραηλίται βοηθείτε.
C ούτος εστίν /ο άνθρωπος ο κατά /του λαού
και /του νόμου και /του τόπου τούτου πάν
τας πανταχού διδάσκων. έτι τε και έλλη=
νας εισήγαγεν εις /το ιερόν, και κεκοίνωκε /τον
άγιον τόπον τούτον. ήσαν γαρ εωρακό=
τες τρόφιμον / τον εφέσιον εν /τη πόλει
συν αυτώ, ον ενόμιζον ότι εις /το ιε=
ρόν εισήγαγεν /ο παύλος. εκινήθη τε /η πό
λις όλη, και εγένετο συνδρομή /του λα
ού, και επιλαβόμενοι /του παύλου είλκον
αυτόν έξω /του ιερού, και ευθέως εκλεί=

in hierusalem. Venerũt autẽ quidã ex
discipulis a cesarea nobiscũ: adducẽtes se
cũ apud quẽ hospitaremur iasonẽ quendã
cyprium antiquũ discipulũ. Et cũ venissemꝰ
hierosolymã: libenter exceperunt nos
frẽs. Sequẽti autem die introibat paulus
nobiscũ ad iacobũ: omnesq; collecti sunt
seniores. Quos cum salutasset: D
narrabat per singula que deus fecisset
in gentibus per ministerium
illiꝰ. At illi cũ audissẽt: magnificabãt
deũ. Dixerũtq; ei. Vides frater quot
milia sunt in iudeis qui crediderunt:
⁊ omnes emulatores sunt legis.
Audierũt autem de te q: discessionẽ
doceas a moyse eorũ qui per gentes sunt
iudeorũ: dicẽs nõ debere eos circũcidere
filios suos neq; sẽ ɔsuetudinẽ ingredi.
Quid ergo ẽ? Vtiq; opꝫ ɔuenire mul
titudinẽ. Audient enim te superuenisse. Hoc
ergo fac quod tibi dicimꝰ. Sũt nobis vi
ri quattuor votum habentes super se.
His assumptis sanctifica te cũ illis:
⁊ impende in illis vt radant
capita: ⁊ scient omnes q: que
de te audierunt falsa sunt: sed
ambulas ⁊ ipse custodiens ⌈nos
legẽ. De his autẽ q crediderũt ex gẽtibꝰ E
scripsimꝰ iudicãtes:
vt abstineant se ab
idolis immolato ⁊ sanguine ⁊ suffocato
⁊ fornicatione. Tunc paulus assumptis
viris postera die purificatus cũ illis
intrauit in templũ: annuncians
expletionẽ dierũ purificationis: donec
offerretur pro vnoquoq; eorum
oblatio. Dum autem septem dies
ɔsũmarent: hi q de asia erãt iudei cũ vi
dissent eũ in tẽplo concitauerunt omnes
populum: ⁊ iniecerunt ei manus
clamãtes. Viri israelite adiuuate.
Hic est homo qui aduersus populum
⁊ legem ⁊ locum hunc omnes
vbiq; docens: insuper ⁊ gentiles
induxit in templum: ⁊ violauit
sanctum locum istum. Viderant enim F
trophimum ephesiũ in ciuitate
cũ ipso: quẽ estimauerũt quoniam in tẽplũ
introduxisset paulꝰ. Cõmota q; est ciui=
tas tota: ⁊ facta est concursio populi.
Et apprehendentes paulum trahebant
eũ extra tẽplũ: ⁊ statim clause sunt

σθησαν αι θύραι. ζητούντων δε αυτόν αποκτείναι, ανέβη φάσις τω χιλιάρχω της σπείρης, ότι όλη συγκέχυται ιερουσαλήμ. ος εξ αυτής παραλαβών στρατιώτας και εκατοντάρχους κατέδραμεν επ αυτούς. οι δε ιδόντες τον χιλίαρχον και τους στρατιώτας επαύσαντο τύπτοντες τον παύλον. εγγίσας δε ο χιλίαρχος επελάβετο αυτού, και εκέλευσε δεθήναι αλύσεσι δυσί, και επυνθάνετο τις αν είη και τι εστί πεποιηκώς. άλλοι δε άλλο τι εβόων εν τω όχλω. μη δυνάμενος δε γνώναι το ασφαλές διά τον θόρυβον, εκέλευσεν άγεσθαι αυτόν εις την παρεμβολήν. ότε δε εγένετο επί τους αναβαθμούς, συνέβη βαστάζεσθαι αυτόν υπό των στρατιωτών διά την βίαν του όχλου. ηκολούθει γαρ το πλήθος του λαού κράζον αίρε αυτόν. μέλλων τε εισάγεσθαι εις την παρεμβολήν, ο παύλος λέγει τω χιλιάρχω. ει έξεστι μοι ειπείν προς σε. ο δε έφη. ελληνιστί γινώσκεις. ουκ άρα συ ει ο αιγύπτιος ο προ τούτων των ημερών αναστατώσας και εξαγαγών εις την έρημον τους τετρακισχιλίους άνδρας των σικαρίων. είπε δε ο παύλος. εγώ άνθρωπος μεν ειμί ιουδαίος. ταρσεύς της κιλικίας ουκ ασήμου πόλεως πολίτης. δέομαι δε σου, επίτρεψον μοι λαλήσαι προς τον λαόν. επιτρέψαντος δε αυτού, ο παύλος εστώς επί των αναβαθμών, κατέσεισε τη χειρί τω λαώ. πολλής δε σιγής γενομένης, προσεφώνησε τη εβραΐδι διαλέκτω λέγων. Cap. 22.

Άνδρες αδελφοί και πατέρες ακούσατε μου της προς υμάς νυνί απολογίας. ακούσαντες δε ότι τη εβραΐδι διαλέκτω προσεφώνει αυτοίς, μάλλον παρέσχον ησυχίαν. και φησίν. εγώ μεν ειμί ανήρ ιουδαίος γεγεννημένος εν ταρσώ της κιλικίας, ανατεθραμμένος δε εν τη πόλει ταύτη παρά τους πόδας γαμαλιήλ, πεπαιδευμένος κατά ακρίβειαν του πατρώου νόμου, ζηλωτής υπάρχων του θεού καθώς πάντες υμείς εστέ σήμερον, ος ταύτην την οδόν εδίωξα άχρι θανάτου, δεσμεύων και παραδιδούς εις φυλακάς άνδρας τε και γυναίκας, ως ο αρχιερεύς μοι μαρτυρεί και παν το πρεσβυτέριον, παρ ων και επιστολάς δεξάμενος προς τους αδελφούς εις δαμασκόν, επορευόμην, άξων και τους εκείσε όντας δεδεμένους εις ιερουσαλήμ, ίνα τιμωρηθώσιν. εγένετο δε μοι πορευομένω και εγγίζοντι τη δαμασκώ περί μεσημβρίαν εξαίφνης εκ του ουρανού περιαστράψαι φως ικανόν περί εμέ,

ianue. Querentibus autem eum occidere nunciatum est tribuno cohortis: quia tota confunditur hierusalem. Qui statim assumptis militibus et centurionibus decurrit ad illos. Qui cum vidissent tribunum et milites: cessauerunt percutere paulum. Tunc accedens tribunus apprehendit eum: et iussit alligari cathenis duabus: et interrogabat quis esset et quid fecisset. Alij autem aliud clamabant in turba. Et cum non posset certum cognoscere pre tumultu: iussit eum duci in castra. Et cum venisset ad gradus: contigit vt portaretur a militibus propter vim populi. Sequebatur b
enim multitudo populi: clamans tolle eum. Et cum cepisset induci in castra: paulus dicit tribuno. Si licet mihi loqui aliquid ad te? Qui dixit ei grece nosti? Nonne tu es egyptius: qui ante hos dies tumultum concitasti: et eduxisti in desertum quattuor milia viros siccariorum. Et dixit ad eum paulus. Ego homo sum quidem iudeus a tarso cilicie: non ignote ciuitatis municeps. Rogo autem te: permitte mihi loqui ad populum. Et cum ille permisisset paulus stans in gradibus annuit manu ad plebem: et magno silentio facto allocutus est lingua hebrea dicens. Cap. 22.

Viri fratres et patres audite quam a
ad vos nunc reddo rationem. Cum audissent autem quia hebrea lingua loquitur ad illos magis prestiterunt silentium. Et dicit. Ego sum vir iudeus natus tarso cilicie: nutritus autem in ista ciuitate secus pedes gamalielis: eruditus iuxta veritatem paterne legis: emulator legis sicut et vos omnes estis hodie: qui hanc viam persecutus sum vsque Supra. 8. a. c. 9. a.
ad mortem alligans et tradens in custodias viros ac mulieres sicut princeps sacerdotum mihi testimonium reddit et omnes maiores natu: a quibus et epistolas accipiens ad fratres: damascum pergebam vt adducerem inde vinctos in hierusalem vt punirentur. Factum est autem eunte me et appropinquante damasco media die subito de celo circumfulsit me lux copiosa:

ἔπεσόν τε εἰς τὸ ἔδαφος, καὶ ἤκουσα φωνῆς
λεγούσης μοι. σαοὺλ σαούλ τί με διώκεις.
ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην. τίς εἶ κύριε. εἶπέ τε
πρός με. ἐγώ εἰμι ἰησοῦς ὁ ναζωραῖος ὃν σὺ
διώκεις. οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς ἐ
θεάσαντο, καὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο, τὴν φωνὴν
δὲ οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι. εἶπον
δέ τί ποιήσω κύριε. ὁ δὲ κύριος εἶπε πρός
με. ἀναστὰς πορεύου εἰς δαμασκόν, κἀκεῖ
σοι λαληθήσεται περὶ πάντων ὧν τέτακταί
σοι ποιῆσαι. ὡς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς
δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειραγωγούμε-
νος ὑπὸ τῶν συνόντων μοι ἦλθον εἰς δαμα-
σκόν. ἀνανίας δέ τις ἀνὴρ εὐλαβὴς κατὰ τὸν
νόμον μαρτυρούμενος ὑπὸ πάντων τῶν
κατοικούντων ἐν δαμασκῷ ἰουδαίων, ἐλ-
θὼν πρός με καὶ ἐπιστὰς εἶπέ μοι. σαοὺλ ἀ
δελφὲ ἀνάβλεψον. κἀγὼ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέ
βλεψα εἰς αὐτόν. ὁ δὲ εἶπεν. ὁ θεὸς τῶν πα
τέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε γνῶναι τὸ
θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον καὶ ἀ
κοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ὅτι
ἔσῃ μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους
ὧν ἑώρακας καὶ ἤκουσας. καὶ νῦν τί μέλ-
λεις. ἀναστὰς βάπτισαι, καὶ ἀπόλουσαι τὰς
ἁμαρτίας σου, ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα
τοῦ κυρίου. ἐγένετο δέ μοι ὑποστρέψαντι
εἰς ἱερουσαλὴμ καὶ προσευχομένου μου
ἐν τῷ ἱερῷ, γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει καὶ ἰδεῖν
αὐτὸν λέγοντά μοι. σπεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν
τάχει ἐξ ἱερουσαλήμ, διότι οὐ παραδέξον-
ταί σου τὴν μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ. κἀγὼ εἶ
πον. κύριε αὐτοὶ ἐπίστανται ὅτι ἐγὼ ἤμην
φυλακίζων καὶ δαίρων κατὰ τὰς συναγω-
γὰς τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ σέ. καὶ ὅτε ἐξεχεῖ
το τὸ αἷμα στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρος
σου, καὶ αὐτὸς ἤμην ἐφεστὼς καὶ συνευδο
κῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ, φυλάσσων τὰ ἱμά
τια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν. καὶ εἶπε πρὸς
με. πορεύου ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαπο
στελῶ σε. ἤκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου
τοῦ λόγου. καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν
λέγοντες. αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον.
οὐ γὰρ καθῆκεν αὐτὸν ζῆν. κραζόντων δὲ αὐ
τῶν καὶ ῥιπτούντων τὰ ἱμάτια καὶ κονιορτὸν
βαλλόντων εἰς τὸν ἀέρα, ἐκέλευσεν αὐτὸν
ὁ χιλίαρχος ἄγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολήν εἰ
πὼν μάστιξιν ἀνετάζεσθαι αὐτόν, ἵνα ἐπιγ-
νῷ δι' ἣν αἰτίαν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ. ὡς
δὲ προέτειναν αὐτὸν τοῖς ἱμᾶσιν, εἶπε πρὸς
τὸν ἑστῶτα ἑκατόνταρχον ὁ παῦλος. εἰ ἄν
θρωπον ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑ-
μῖν μαστίζειν. ἀκούσας δὲ ὁ ἑκατόνταρχος

et decidens in terram audiui vocem
dicentē mihi. Saule saule qd me ꝑseq̄ris? sup.9.a.
Ego aūt respōdi. Quis es dñe? Dixit 1.Cor.15.b Gala.1.c.
ad me. Ego sum iesus nazarenus quē tu B
ꝑseq̄ris. Et q̄ mecū erāt lumē q̄dē vide
runt: vocem
aūt nō audierūt eius q̄ loq̄bat mecū. Et
dixi. Quid faciā dñe. Dñs aūt dixit ad
me. Surgens vade damascum: et ibi
tibi dicetur de oībus que te oporteat
facere. Et cum non viderem pre
claritate luminis illius: ad manū deductus
a comitibus veni damascum.
Ananias autem quidā vir timoratus sḃ
legem testimonium hñs ab omnibus
habitātibus ī damasco iudeis: veniens
ad me et stās dixit mihi. Saule frater
respice. Et ego eadem hora respexi
in eum. At ille dixit. Deus patrum
nostrorum preordinauit te vt cognosceres
volūtatē eius: et videres iustū et audires
vocem ex ore eius: q̄r
eris testis illius ad omnes homines
eorum q̄ vidisti et audisti. Et nūc q̄d mo
raris? Exurge et baptizare et ablue
peccata tua inuocato nomine
ipsius. Factum est autem reuertēti mi C
hi in hierusalem et oranti
ī tēplo: fieri me in stupore mētis et vide
re illū dicentem mihi. Festina et exi
velociter ex hierlm̄ q̄m non recipient
testimoniū tuū de me. Et ego dixi
Dñe ipsi sciunt q̄r ego eram
cōcludēs ī carcerē et cedēs ꝑ synagogas
eos q̄ credebāt in te. Et cū funderetur Sup.7.d
sanguis stephani testis
tui ego stabā et consentiebam et
custodiebam vestimenta
interficientiū illū. Et dixit ad
me. Vade q̄m ego ī natiōes lōge mit
tā te. Audiebāt aūt eum vsq̄ ad hoc
verbum: et leuauerunt vocem suam
dicentes. Tolle de terra huiuscemodi.
Nō eī ꝑhas ē eū viuere. Vociferātibus
aūt eis et ꝓiicientibus vestimēta sua et pul
uerem iactantibus in aerem: iussit
tribunus induci eū in castra
et flagellis cedi et torqueri eum vt sciret
propter quā cām sic acclamarēt ei. Et
cum astrinxissent eū loris: dixit
astāti sibi cēturioni paulus. Si hominē D
romanum et indemnatum licet vobis
flagellare? Quo audito centurio

προσελθών απήγγειλε τω χιλιάρχω λέγων.
όρα τι μέλλεις ποιείν. ο γαρ άνθρωπος ού
τος ρωμαίος εστί. προσελθών δε ο χιλίαρ=
χος είπεν αυτώ. λέγε μοι, συ ρωμαίος ει.
ο δε έφη, ναι. απεκρίθη τε ο χιλίαρχος. εγώ
πολλού κεφαλαίου την πολιτείαν ταύτην
εκτησάμην. ο δε παύλος έφη. εγώ δε και γε
γέννημαι. ευθέως ουν απέστησαν απ' αυτού
οι μέλλοντες αυτόν ανετάζειν. και ο χιλίαρ
χος εφοβήθη επιγνούς ότι ρωμαίος εστί, και
ότι ην αυτόν δεδεκώς. τη δε επαύριον βου
λόμενος γνώναι το ασφαλές το τι κατηγο=
ρείται παρά των ιουδαίων, έλυσεν αυτόν
από των δεσμών, και εκέλευσεν ελθείν τους
αρχιερείς και όλον το συνέδριον αυτών. και
καταγαγών τον παύλον έστησεν εις αυ=
τούς. Cap. 23.

Ατενίσας δε παύλος τω συνεδρίω είπεν.
άνδρες αδελφοί εγώ πάση συνειδή=
σει αγαθή πεπολίτευμαι τω θεώ άχρι ταύ=
της της ημέρας. ο δε αρχιερεύς ανανίας επέ=
ταξε τοις παρεστώσιν αυτώ τύπτειν αυτού
το στόμα. τότε ο παύλος προς αυτόν είπε.
τύπτειν σε μέλλει ο θεός τοίχε κεκονιαμέ=
νε, και συ κάθη κρίνων με κατά τον νόμον,
και παρανομών κελεύεις με τύπτεσθαι. οι
δε παρεστώτες είπον. τον αρχιερέα του θε=
ού λοιδορείς. έφη τε ο παύλος. ουκ ήδειν
αδελφοί ότι εστίν αρχιερεύς. γέγραπται
γαρ. άρχοντα του λαού σου ουκ ερείς κα
κώς. γνούς δε ο παύλος ότι το εν μέρος εστί
σαδδουκαίων το δε έτερον φαρισαίων, έ=
κραξεν εν τω συνεδρίω. άνδρες αδελφοί ε=
γώ φαρισαίος ειμί υιός φαρισαίου. περί ελ
πίδος και αναστάσεως νεκρών εγώ κρίνομαι.
τούτο δε αυτού λαλήσαντος, εγένετο στά
σις των σαδδουκαίων και φαρισαίων, και εσ
χίσθη το πλήθος. σαδδουκαίοι μεν γαρ λέ
γουσι μη είναι ανάστασιν μηδέ άγγελον
μήτε πνεύμα. φαρισαίοι δε ομολογούσι τα
αμφότερα. εγένετο δε κραυγή μεγάλη.
και αναστάντες οι γραμματείς του μέρους
των φαρισαίων, διεμάχοντο λέγοντες. ου
δέν κακόν ευρίσκομεν εν τω ανθρώπω τού=
τω. ει δε και πνεύμα ελάλησεν αυτώ η
άγγελος, μη θεομαχώμεν. πολλής δε γε=
νομένης στάσεως, ευλαβηθείς ο χιλίαρχος
μη διασπασθή ο παύλος υπ' αυτών, εκέ=
λευσε το στράτευμα καταβήναι και αρπάσαι
αυτόν εκ μέσου αυτών, άγειν τε εις την
παρεμβολήν. τη δε επιούση νυκτί επιστάς
αυτώ ο κύριος είπε. θάρσει παύλε. ως γαρ
διεμαρτύρω τα περί εμού εις ιερουσαλήμ,

accessit ad tribunū: ⁊ nūciauit ei dicens
Quid acturus es? Hic eī hō ciuis
romanus est. Accedēs āt tribunus
dixit illi. Dic mihi: si tu romanus es?
At ille dixit. Etiā. Et rñdit tribunus.
multa summa ciuilitatem hanc | Ego
cōsecutus sum. Et paulus ait. Ego āt ⁊ na
tus sū. Protinus ergo discesserūt ab illo
q̇ eum torturi erant. Tribunus quoqz
timuit postq̄ rescivit q: ciuis romanus
eēt: ⁊ q: alligasset eū. Postera aūt die
volēs scire diligētius q̄ ex cā accusaret
a iudeis: soluit eum
⁊ iussit sacerdotes conuenire
⁊ omne concilium: ⁊
producens paulum statuit inter illos.
Cap. 23.

Intendens āt in cōciliū paulus ait. A
Uiri frēs ego omni conscientia
bona cōuersatus sum ante deū vsqz in hodier
nū diē. Princeps āt sacerdotū ananias p̄
cepit astantibus sibi percutere os eius.
Tunc paulus dixit ad eum.
Percutiet te deus paries dealbate.
Et tu sedes iudicās me sēm legē:
⁊ cōtra legem iubes me percuti?
Et q̇ astabāt dixerūt. Sūmū sacerdotē
dei maledicis? Dixit aūt paulus. Nescie
bā frēs q: princeps ē sacerdotū. Scriptū
ē eī. Principē ppli tui non maledices. Exo. 22. d.
Sciēs āt paulus q: vna pars esset B
saduceoꝝ ⁊ altera phariseoꝝ: exclama
uit in concilio. Uiri fratres ego
phariseus sū filius pharisei. De spe Phil. 3. a.
⁊ resurrectiōe mortuoꝝ ego iudicor.
Et cū hec dixisset: facta ē dissēsio īter
phariseos ⁊ saduceos: ⁊ soluta est
multitudo. Saducei autem dicunt Mat. 22. d.
non eē resurrectionē mortuoꝝ neqz an=
gelū neqz spūm: pharisei āt vtraqz cōfitēt.
Factus est autem clamor magnus.
Et exurgentes quidam
phariseorum pugnabant dicētes. Nihil
mali inuenimus in hoīe isto. Quid C
si spiritus locutus est ei aut
angelus? Et cū magna dissensio fcā eēt:
timens tribunus
ne discerpet̄ paulus ab ipsis: iussit
milites descendere ⁊ rapere
eū de medio eoꝝ: ac deducere eum in
castra. Sequenti autem nocte assistens Infra. 27. d.
ei dñs ait. Constans esto. Sicut enim
testificatus es de me in hierusalem.

ούτω δει σε και εις ρώμην μαρτυρήσαι. γε
νομένης δε ημέρας ποιήσαντες τινές των ιου
δαίων συστροφήν, ανεθεμάτισαν εαυτούς,
λέγοντες μη τε φαγείν μη τε πιείν έως
ου αποκτείνωσι τον παύλον. ήσαν δε πλεί
ους τεσσαράκοντα οι ταύτην την συνωμοσί
αν πεποιηκότες, οίτινες προσελθόντες τοις
αρχιερεύσι και πρεσβυτέροις είπον. αναθέ=
ματι ανεθεματίσαμεν εαυτούς μηδενός γεύ
σασθαι έως ου αποκτείνωμεν τον παύλον.
νυν ουν υμείς εμφανίσατε τω χιλιάρχω
συν τω συνεδρίω, όπως αύριον καταγάγη
αυτόν προς υμάς ως μέλλοντας διαγινώσ
κειν ακριβέστερον τα περί αυτού. ημείς δε
προ του εγγίσαι αυτόν έτοιμοι εσμέν του
ανελείν αυτόν. ακούσας δε ο υιός της α=
δελφής παύλου το ένεδρον, παραγενόμενος
και εισελθών εις την παρεμβολήν απήγγει
λε τω παύλω. προσκαλεσάμενος δε ο παύ
λος ένα των εκατοντάρχων έφη. τον νεανίσ
κον τούτον απάγαγε προς τον χιλίαρχον.
έχει γαρ τι απαγγείλαι αυτώ. ο μεν ουν
παραλαβών αυτόν ήγαγε προς τον χιλί=
αρχον, και φησίν. ο δέσμιος παύλος προσ=
καλεσάμενος με ηρώτησε τούτον τον νεα=
νίαν αγαγείν προς σε έχοντα τι λαλήσαι
σοι. επιλαβόμενος δε της χειρός αυτού ο χι
λίαρχος, και αναχωρήσας κατ' ιδίαν επυνθά
νετο. τι εστίν ο έχεις απαγγείλαι μοι. είπε
δε, ότι οι ιουδαίοι συνέθεντο του ερωτήσαι
σε όπως αύριον εις το συνέδριον καταγά=
γης τον παύλον, ως μέλλοντες τι ακριβέσ=
τερον πυνθάνεσθαι περί αυτού. συ ουν μη
πεισθής αυτοίς. ενεδρεύουσι γαρ αυτόν εξ
αυτών άνδρες πλείους τεσσαράκοντα, οίτι
νες ανεθεμάτισαν εαυτούς μήτε φαγείν μή=
τε πιείν έως ου ανέλωσιν αυτόν, και νυν έ
τοιμοι εισί προσδεχόμενοι την από σου ε=
παγγελίαν. ο μεν ουν χιλίαρχος απέλυσε
τον νεανίαν, παραγγείλας μηδενί εκλαλή=
σαι ότι ταύτα ενεφάνισας προς με. και προ
σκαλεσάμενος δύο τινάς των εκατοντάρχων
είπεν. ετοιμάσατε στρατιώτας διακοσίους ό
πως πορευθώσιν έως καισαρείας, και ιππείς
εβδομήκοντα και δεξιολάβους διακοσίους
από τρίτης ώρας της νυκτός, κτήνη τε πα
ραστήσαι, ίνα επιβιβάσαντες τον παύλον δι
ασώσωσι προς φήλικα τον ηγεμόνα,
γράψας επιστολήν
περιέχουσαν τον τύπον τούτον. κλαύδιος
λυσίας τω κρατίστω ηγεμόνι φήλικι χαί=

sic te opꝫ ⁊ rome testificari. Factā
āt die collegerunt se quidam ex iudeis et
deuouerunt se ros donec
dicētes neqꝫ mēducaturos neqꝫ bibitu=
occiderēt paulū. Erāt āt plus D
q̄ꝫ q̄dragita viri q̄ hāc ꝯiurationem
fecerant: qui accesserunt
ad ꝑncipes sacerdotū ⁊ seniores ⁊ dixerūt.
Deuotiōe deuouim⁹ nos nihil gustatu
ros donec occidamus paulum.
Nunc ergo vos notum facite tribuno
cum concilio: vt producat
illum ad vos tāq̄ꝫ aliq̄d certi⁹ cognitu
ri de eo. Nos vero
priusq̄ꝫ appropiet parati sumus
iterficere illū. Qd̄ cū audisset fili⁹ soro
ris pauli insidias: venit
⁊ intrauit castra: nunciauitqꝫ
paulo. Vocans autem paulus ad se
vnū ex cēturiōib⁹ ait. Adolescentem
hunc adduc ad tribunum.
Habet ei aliq̄d idicare illi. Et ille q̄dē
assumēs eū: duxit ad tribunū
⁊ ait. Vinctus paulus vocans E
rogauit me hunc adolescentem
ꝑducere ad te habentē aliquid loqui
tibi. Apphēdēs āt tribun⁹ manū illius
secessit cū eo seorsuꝫ ⁊ interrogauit illum.
Quid ē qd̄ habes indicare mihi. Ille
aūt dixit. Iudeis cōuenit rogare
te vt crastina die producas
paulum in cōciliū quasi aliquid certius
inquisituri sint de illo: tu vero ne
credideris illis. Insidiant enim ei ex
eis viri amplius q̄ꝫ quadragita: qui
se deuouerunt non manducare neqꝫ
bibere donec interficiāt eū: ⁊ nūc para
ti sunt expectantes promissum tuum.
Tribunus igitur dimisit F
adolescētē: ꝑcipiēs ei ne cui loqueretur
q̄m hec nota sibi fecisset. Et vocatis
duobus centurionibus:
dixit illis. Parate milites ducētos: vt
eant vsqꝫ cesaream: ⁊ equites
septuaginta et lancearios ducentos
a tertia hora noctis ⁊ iumēta prepara
te vt imponentes paulum saluum per=
ducerent ad felicen presidem. Timuit enī
ne forte raperent eum iudei ⁊ occiderent: et
ipse postea calumniam sustineret tanq̄ꝫ ac=
cepturus pecuniaꝫ: scribens ei epistolam
continentem hec. Claudius
lysias optimo presidi felici salute.

ρειν. τὸν ἄνδρα τοῦτον συλληφθέντα ὑπὸ
τῶν ἰουδαίων καὶ μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι
ὑπ' αὐτῶν, ἐπιστὰς σὺν τῷ στρατεύματι ἐ
ξειλόμην αὐτόν, μαθὼν ὅτι ῥωμαῖός ἐστι.
βουλόμενος δὲ γνῶναι τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἐνε
κάλουν αὐτῷ, κατήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συ
νέδριον αὐτῶν. ὃν εὗρον ἐγκαλούμενον περὶ
ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, μηδὲν δὲ ἄ-
ξιον θανάτου ἢ δεσμῶν ἔγκλημα ἔχοντα. μη
νυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα
μέλλειν ἔσεσθαι ὑπὸ τῶν ἰουδαίων, ἐξ αὐ-
τῆς ἔπεμψα πρός σε, παραγγείλας καὶ τοῖς
κατηγόροις λέγειν τὰ πρὸς αὐτὸν ἐπὶ σοῦ.
ἔρρωσο. οἱ μὲν οὖν στρατιῶται κατὰ τὸ δι
ατεταγμένον αὐτοῖς ἀναλαβόντες τὸν παῦ-
λον, ἤγαγον διὰ τῆς νυκτὸς εἰς τὴν ἀντιπα
τρίδα. τῇ δὲ ἐπαύριον ἐάσαντες τοὺς ἱππεῖς
πορεύεσθαι σὺν αὐτῷ, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν
παρεμβολήν. οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν και
σάρειαν καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἡ-
γεμόνι, παρέστησαν καὶ τὸν παῦλον αὐτῷ.
ἀναγνοὺς δὲ ὁ ἡγεμὼν καὶ ἐπερωτήσας ἐκ
ποίας ἐπαρχίας ἐστί, καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ
κιλικίας, διακούσομαί σου ἔφη ὅταν καὶ οἱ
κατήγοροί σου παραγένωνται. ἐκέλευσέ τε
αὐτὸν ἐν τῷ πραιτωρίῳ ἡρώδου φυλάσ-
σεσθαι. Cap. 24.

Μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς
ἀνανίας μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ῥή
τορος τερτύλλου τινός. οἵτινες ἐνεφάνισαν
τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ παύλου. κληθέντος
δὲ αὐτοῦ, ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ τέρτυλλος
λέγων. πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες διὰ
σοῦ καὶ κατορθωμάτων γινομένων τῷ ἔθνει
τούτῳ διὰ τῆς σῆς προνοίας πάντῃ τε καὶ
πανταχοῦ, ἀποδεχόμεθα κράτιστε φῆλιξ
μετὰ πάσης εὐχαριστίας. ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλεῖ
όν σε ἐγκόπτω, παρακαλῶ ἀκοῦσαί σε ἡ-
μῶν συντόμως τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ. εὑρόντες γὰρ
τὸν ἄνδρα τοῦτον λοιμὸν καὶ κινοῦντα στά
σιν πᾶσι τοῖς ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰ-
κουμένην, πρωτοστάτην τε τῆς τῶν ναζω-
ραίων αἱρέσεως, ὃς καὶ τὸ ἱερὸν ἐπείρασε
βεβηλῶσαι, ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν, καὶ κατὰ
τὸν ἡμέτερον νόμον ἠθελήσαμεν κρίναι. πα
ρελθὼν δὲ λυσίας ὁ χιλίαρχος βίᾳ πολλῇ
ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν ἀφείλετο καὶ πρός σε
ἀπέστειλε, κελεύσας καὶ τοὺς κατηγόρους
αὐτοῦ ἔρχεσθαι. παρ' οὗ δυνήσῃ αὐτὸς ἀ-
νακρίνας περὶ πάντων τούτων ἐπιγνῶναι,
ὧν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ. συνεπέθεν-
το δὲ καὶ οἱ ἰουδαῖοι φάσκοντες ταῦτα οὕ
τως ἔχειν. ἀπεκρίθη τε ὁ παῦλος, νεύσαντος

Virum hunc comprehensum a
iudeis: et incipientem interfici
ab eis superueniens cū exercitu eripui:
cognito quia romanus est.
Volēs qꝫ scire causaꝫ quā obijciebant
illi: deduxi eum in con-
cilium eorum. Quem inueni accusari de B
questionibꝰ legis ipsorum: nihil vero di
gnū morte aut vinculis habētē crimen.
Et cū mihi platū esset de insidijs quas
parauerant illi:
misi eum ad te: denuncians et
accusatoribus vt dicant apud te.
Vale. Milites vero secundū preceptū
sibi assumentes paulum:
duxerunt per noctē in antipatridem:
et postera die dimissis equitibus
vt cum eo irent: reuersi sunt ad
castra. Qui cum venissent cesaream
et tradidissent epistolam presidi:
statuerunt ante illum et paulum.
Cum legisset autē et interrogasset de
qua prouincia esset: et cognoscēs quia de
cilicia: audiam te inquit cum
accusatores tui venerint. Jussit qꝫ
in pretorio herodis custodiri eum.
Cap. 24.

Post quinqꝫ autē dies descēdit princeps A
sacerdotū ananias cū seniorībꝰ qui
busdā et tertullo quodā oratore: qui adie
runt presidē aduersus paulū. Et citato
paulo: cepit accusare, tertullus
dicens. Cum in multa pace agamꝰ per
te: et multa corrigantur
per tuam prouidentiam semper et
vbiqꝫ: suscipimus optime felix
cum omni gratiarū actiōe. Ne diutiꝰ autē
te protrahā: oro breuiter audias nos pro
tua clementia. Inuenimus hunc
hominem pestiferū et cōcitantē seditionē
omnibus iudeis in vniuerso orbe
et autorem seditiōis secte nazarenorum:
qui etiam templum violare conatus est:
quem et apprehensum voluimus secundum
legeꝫ nostram iudicare. Superueniens
autem tribunus lysias cum vi
magna eripuit euꝫ de manibus nostris:
iubens accusatores
eiꝰ ad te venire: a quo poteris ipse iudicās
de omnibus istis cognoscere:
de quibꝰ nos accusamꝰ eū. Adiecerunt B
autem et iudei dicentes hec ita
se habere. Respondit autē paulus: annuente

αυτώ του ηγεμόνος λέγειν. εκ πολλών ετών όντα σε κριτήν τω έθνει τούτω επιστάμενος, ευθυμότερον τα περί εμαυτού απολογούμαι. δυναμένου σου γνώναι ότι ου πλείους εισί μοι ημέραι δεκαδύο αφ ης ανέβην προσκυνήσων εν ιερουσαλήμ. και ούτε εν τω ιερώ εύρον με προς τινά διαλεγόμενον η επισύστασιν ποιούντα όχλου ούτε εν ταις συναγωγαίς ούτε κατά την πόλιν, ούτε παραστήσαι δύνανται περί ων νυν κατηγορούσι μου. ομολογώ δε τούτο σοι ότι κατά την οδόν ην λέγουσιν αίρεσιν, ούτω λατρεύω τω πατρώω θεώ πιστεύων πάσι τοις κατά τον νόμον και τοις προφήταις γεγραμμένοις, ελπίδα έχων εις τον θεόν, ην και αυτοί ούτοι προσδέχονται ανάστασιν μέλλειν έσεσθαι νεκρών δικαίων τε και αδίκων. εν τούτω δε αυτός ασκώ απρόσκοπον συνείδησιν έχων προς τον θεόν και τους ανθρώπους. δι' ετών δε πλειόνων παραγενόμην ελεημοσύνας ποιήσων εις το έθνος μου και προσφοράς, εν οις εύρον με ηγνισμένον εν τω ιερώ, ου μετά όχλου ουδέ μετά θορύβου, τινές από της ασίας ιουδαίοι ους δει επί σου παρείναι και κατηγορείν ει τι έχοιεν προς με, η αυτοί ούτοι ειπάτωσαν τι εύρον εν εμοί αδίκημα στάντος μου επί του συνεδρίου, η περί μιάς ταύτης φωνής ης έκραξα εστώς εν αυτοίς, ότι περί αναστάσεως νεκρών εγώ κρίνομαι σήμερον υφ' υμών. ακούσας δε ταύτα ο φίληξ, ανεβάλλετο αυτούς, ακριβέστερον ειδώς τα περί της οδού, ειπών. όταν λυσίας ο χιλίαρχος καταβή διαγνώσομαι τα καθ' υμάς. διαταξάμενος τε τω εκατοντάρχη τηρείσθαι τον παύλον, έχειν τε άνεσιν, και μηδένα κωλύειν των ιδίων αυτού υπηρετείν η προσέρχεσθαι αυτώ. μετά δε ημέρας τινάς παραγενόμενος ο φίληξ συν δρουσίλλη τη ιδία γυναικί ούση ιουδαία, μετεπέμψατο τον παύλον, και ήκουσεν αυτού περί της εις χριστόν ιησούν πίστεως. διαλεγομένου δε αυτού περί δικαιοσύνης και εγκρατείας και του κρίματος του μέλλοντος έσεσθαι, έμφοβος γενόμενος ο φίληξ απεκρίθη. το νυν έχον πορεύου, καιρόν δε λαβών μετακαλέσομαί σε, άμα και ελπίζων ότι χρήματα δοθήσεται αυτώ υπό του παύλου, όπως λύση αυτόν, διό και πυκνότερον αυτόν μεταπεμπόμενος ωμίλει αυτώ. διετίας δε πληρωθείσης, έλαβε διάδοχον ο φίληξ πόρκιον φήστον. θέλων

sibi preside dicere. Ex multis annis te esse iudicem genti huic sciens: bono animo pro me satisfaciam. Potes enim cognoscere quia nō plus sūt mihi dies q̄ duodecim ex quo ascendi adorare in hierusalem: et neq̄ in tēplo iuenerūt me cū aliquo dispu tantem aut cōcursū facientē turbe neq̄ in synagogis neq̄ in ciuitate: neq̄ ꝓbare pn̄t tibi de quib⁹ nūc me accusant. Cōfiteor hoc autē tibi q̄ secūdum sectā quam dicūt heresim: sic deseruio patri et deo meo: credēs omnib⁹ q̄ in lege et ꝓphetis scripta sunt: spē habens in deum quam et hi ipsi expectant resurrectionem futuram iustorum et iniquorum. In hoc et ipse studeo sine offendiculo ꝯscientiam habere ad deū et ad hoīes īp C
Post annos aūt plures elemosynas facturus in gentem meam veni: et oblatiōes et vota i qb⁹ iuenerūt me purificatū i tēplo: nō cū turba neq̄ cum tumultu. Et apprehenderunt me clamantes et dicentes. Tolle inimicum nostrum. Quidā aūt ex asia iudei quos oportebat apd̄ te p̄sto eē et accusare si qd̄ hērēt aduersū me: aut hi ipsi dicāt si qd̄ inuenerūt in me iniq̄tatis cū stem in cōcilio: nisi de vna hac solūmodo voce q̄ clamaui inter eos stās: qm̄ de resurrectiōe mortuoꝝ ego iudicor hodie a vobis. Distulit autem illos felix certissime sciens de via hac dicēs. Cū tribun⁹ lysias descēderit audiam vos. Iussitq̄ centurioni custodire eum et habere requiem: nec quēquam de suis ꝓhibere ministrare ei. D
Post aliquot autem dies veniens felix cum drusilla vxore sua que erat iudea vocauit paulum: et audiuit ab eo fidem que est in christum iesum. Disputante autem illo de iustitia et castitate et de iudicio futuro: tremefactus felix respōdit. Quod nūc attinet vade: tempore aūt oportuno accersiā te: simul et sperans q̄ pecunia ei daretur a paulo: propter quod et frequenter accersiens eum loquebatur cum eo. Biennio autē expleto: accepit successorē felix portiū festum. Volens

δε χάριτας καταθέσθαι τοις ιουδαίοις ο φί
ληξ, κατέλιπε τον παύλον δεδεμένον. Cap.xx.
Φήστος ουν επιβάς τη επαρχία, μετά
τρείς ημέρας ανέβη εις ιεροσόλυμα από
καισαρείας. ανεφάνισαν δε αυτώ ο τε αρ=
χιερεύς και οι πρώτοι των ιουδαίων κατά
του παύλου, και παρεκάλουν αυτόν αιτού
μενοι χάριν κατ' αυτού, όπως μεταπέμψη=
ται αυτόν εις ιερουσαλήμ, ενέδραν ποιούν
τες ανελείν αυτόν κατά την οδόν. ο μεν ουν
φήστος απεκρίθη τηρείσθαι τον παύλον εν
καισαρεία, εαυτόν δε μέλλειν εν τάχει εκ=
πορεύεσθαι. οι ουν δυνατοί εν υμίν φησί συ
γκαταβάντες, ει τι εστίν εν τω ανδρί τού=
τω άτοπον, κατηγορείτωσαν αυτού. δια=
τρίψας δε εν αυτοίς ημέρας πλείους η οκ
τώ καταβάς εις καισάρειαν, τη επαύριον κα
θίσας επί του βήματος, εκέλευσε τον παύ=
λον αχθήναι. παραγενομένου δε αυτού, πε
ριέστησαν οι από ιεροσολύμων καταβεβηκό
τες ιουδαίοι, πολλά και βαρέα αιτιώματα
φέροντες κατά του παύλου, α ουκ ίσχυον
αποδείξαι, απολογουμένου αυτού ότι ού
τε εις τον νόμον των ιουδαίων ούτε εις το ιε
ρόν ούτε εις καίσαρα ήμαρτον. ο φήστος δε
τοις ιουδαίοις θέλων χάριν καταθέσθαι, α
ποκριθείς τω παύλω είπε. θέλεις εις ιεροσό
λυμα αναβάς εκεί περί τούτων κρίνεσθαι επ
εμού. είπε δε ο παύλος. επί του βήματος
καίσαρος εστώς ειμί, ου με δει κρίνεσθαι.
ιουδαίους ουδέν ηδίκησα ως και συ κάλλι
ον επιγινώσκεις. ει μεν γαρ αδικώ και άξιον
θανάτου πέπραχά τι, ου παραιτούμαι το α
ποθανείν. ει δε ουδέν εστιν ων ούτοι κατη=
γορούσι μου, ουδείς με δύναται αυτοίς χα
ρίσασθαι. καίσαρα επικαλούμαι. τότε ο φή=
στος συλλαλήσας μετά του συμβουλίου α
πεκρίθη. καίσαρα επικέκλησαι, επί καίσαρα
πορεύση. ημερών δε διαγενομένων τινών
αγρίππας ο βασιλεύς και βερνίκη κατήντη
σαν εις καισάρειαν ασπασόμενοι τον φήστον.
ως δε πλείους ημέρας διέτριβεν εκεί, ο φή
στος τω βασιλεί ανέθετο τα κατά τον
παύλον λέγων. ανήρ τις εστί καταλελειμ
μένος υπό φήληκος δέσμιος, περί ου γενο
μένου μου εις ιεροσόλυμα ενεφάνισαν οι
αρχιερείς και οι πρεσβύτεροι των ιουδαίων,
αιτούμενοι κατ' αυτού δίκην. προς ους α
πεκρίθην, ότι ουκ εστίν έθος ρωμαίοις χαρί
ζεσθαι τινά άνθρωπον εις απώλειαν, πριν ή
ο κατηγορούμενος κατά πρόσωπον έχει
τους κατηγόρους, τόπον τε απολογίας λά
βοι περί του εγκλήματος. συνελθόντων ουν

autem gratiã prestare iudeis felix
reliquit paulum vinctũ. Cap.xx.
Festus ergo cum venisset in ꝓuĩciã
post triduũ ascẽdit hierosolymã a A
cesarea. Adierũt qz eũ prĩcipes sacer
dotum ⁊ primi iudeorum aduersus
paulũ: ⁊ rogabant eum postulantes
gratiaz aduersus eũ: vt iuberet ꝑduci
eum in hierusalez: insidias tendẽtes
vt interficerent eũ in via. Festus autez
respondit seruari quidem paulum in
cesarea: se autem maturius profecturũ.
Qui ergo in vobis ait potẽtes sũt: des
cendentes simul si quod est in viro
crimen accusent eum. Demoratus
aũt iter eos dies nõ amplius q̃ octo aut
decẽ descẽdit cesareã: ⁊ altera die sedit
pro tribunali: ⁊ iussit paulum
adduci. Qui cũ ꝑductus eẽt: circunstete
runt eũ qui ab hierosolyma descenderãt
iudei: multas ⁊ graues causas
obijcientes: quas non poterant
ꝓbare: paulo rationẽ reddẽte: qm̃ neqz
in legem iudeorum neqz in templuz
neqz in cesarẽ q̇cquã peccaui. Festus aũt B
volens gratiam prestare iudeis: rñdẽs
paulo dixit. Vis hierosolymã
ascendere ⁊ ibi de his iudicari apud
me? Dixit aũt paulus. Ad tribu
nal cesaris sto: ibi oportet me iudicari
Iudeis non nocui: sicut tu melius
nosti. Si enim nocui aut dignum
morte aliquid feci: non recuso
mori. Si vero nihil ẽ eorũ q̃ hi accu
sant me: nemo potest me illis donare.
Cesarem appello. Tunc festus
cum consilio locutus respondit.
Cesarem appellasti: ad cesarem
ibis. Et cũ dies aliquot transacti eẽnt
agrippa rex et bernice descenderunt
cesareaz ad salutandum festuz.
Et cũ dies plures ibi morarẽtur: festus
regi indicauit de
paulo dicẽs. Vir quidaz est derelictus
a felice vinctus: de quo cuz essem
hierosolymis adierunt me
p̄ncipes sacerdotũ ⁊ seniores iudeoruz:
postulãtes aduersus illũ dãnationẽ. Ad C
quos rñdi: qr nõ ẽ romanis ꝯsuetudo
donare aliquem hominez priusquã
is qui accusatur presentes habeat
accusatores: locũ qz defẽdẽdi accipiat
ad abluẽda crimia: q̃ ei obijciũt. Cũ er

ενθάδε αναβολήν μηδεμίαν ποιησάμενος,
τη εξής καθίσας επί του βήματος εκέλευ=
σα αχθήναι τον άνδρα, περί ου σταθέντες
A οι κατήγοροι, ουδεμίαν αιτίαν επέφερον
ων υπενόουν εγώ. ζητήματα δε τινά πε=
ρί της ιδίας δεισιδαιμονίας είχον προς αυ
τόν, και περί τινός ιησού τεθνηκότος ον έ
φασκεν ο παύλος ζην. απορούμενος δε ε=
γώ την περί τούτου ζήτησιν έλεγον, ει
βούλοιτο πορεύεσθαι εις ιερουσαλήμ κα=
κεί κρίνεσθαι περί τούτων. του δε παύλου
επικαλεσαμένου τηρηθήναι αυτόν εις την
του σεβαστού διάγνωσιν, εκέλευσα τηρεί
σθαι αυτόν έως ου πέμψω αυτόν προς καί
σαρα. αγρίππας δε προς τον φήστον έφη.
εβουλόμην και αυτός του ανθρώπου α=
κούσαι. ο δε αύριον φησίν ακούση αυτού.
τη ουν επαύριον ελθόντος του αγρίππα
και της βερνίκης μετά πολλής φαντασίας,
και εισελθόντων εις το ακροατήριον σύν τε
τοις χιλιάρχοις και ανδράσι τοις κατ' εξο=
χήν ούσι της πόλεως και κελεύσαντος του
φήστου ήχθη ο παύλος. και φησίν ο φήσ
τος. αγρίππα βασιλεύ και πάντες οι συμ=
B παρόντες ημίν άνδρες, θεωρείτε τούτον, πε
ρί ου παν το πλήθος των ιουδαίων ενέτυ=
χόν μοι εν τε ιεροσολύμοις και ενθάδε ε
πιβοώντες μη δείν ζην αυτόν μηκέτι. εγώ
δε καταλαβόμενος μηδέν άξιον θανάτου
αυτόν πεπραχέναι, και αυτού δε τού=
του επικαλεσαμένου τον σεβαστόν έκρινα
πέμπειν αυτόν. περί ου ασφαλές τι γρά
ψαι τω κυρίω ουκ έχω. διό προήγα=
γον αυτόν εφ' υμών και μάλιστα επί σου
βασιλεύ αγρίππα, όπως της ανακρίσεως
γενομένης, σχώ τι γράψαι. άλογον γαρ
μοι δοκεί πέμποντα δέσμιον, μη και τας
κατ' αυτού αιτίας σημάναι. Cap. 26.

Αγρίππας δε προς τον παύλον έφη. ε
πιτρέπεταί σοι υπέρ σεαυτού λέγειν.
Τότε ο παύλος απελογείτο εκτείνας
την χείρα. περί πάντων ων εγκα=
λούμαι υπό ιουδαίων βασιλεύ αγρίπ=
πα, ήγημαι εμαυτόν μακάριον, επί σου
μέλλων απολογείσθαι σήμερον, μάλι=
στα γνώστην όντα σε πάντων των κα=
τά ιουδαίους ηθών τε και ζητημάτων.
C διό δέομαί σου μακροθύμως ακούσαι
μου. την μεν ουν βίωσίν μου την εκ
νεότητος την απ' αρχής γενομένην εν
τω έθνει μου εν ιεροσολύμοις ίσα=
σι πάντες οι ιουδαίοι προγινώσκον=

go huc conuenissent: sine vlla dilatione
in sequēti die sedens p tribunali iussi
adduci virū: de quo cum stetissent
accusatores: nullā causā deferebāt
de quib9 ego suspicabar malū: q̄stiōes
vero q̄sdā de sua supstitiōe hēbāt aduer
s9 eū: et de quodā iesu defūcto q̄m affir
mabat paul9 viuere. Hesitans aūt ego
de huiusmodi q̄stione dicebā: si
vellet ire hierosolymā: et ibi
iudicari de istis. Paulo aūt
appellante vt seruaretur
augusti cognitioni: iussi seruari
eum donec mittā eū ad cesarem.
Agrippa aūt dixit ad festū.
Volebā et ipse hominem audire.
Cras inquit audies eum.
Altera āt die cū venisset Agrippa D
et Bernice cum multa ambitione:
et introissent in auditorium cū
tribunis et viris principalibus
ciuitatis: iubente
festo adductus ē paul9. Et dixit festus.
Agrippa rex et omnes q̄ simul adestis
nobiscum viri: videtis hunc hoīem de
quo omnis multitudo iudeorū īterpella
uit me hierosolymis petētes et acclaman
tes non oportere eum viuere āpli9. E
go vero cōperi nihil dignum morte
eum admisisse. Ipso autem hoc
appellante ad augustum iudicaui
mittere. De quo quid certum scribam
dn̄o non habeo. Propter quod pduxi
eum ad vos: et maxime ad te
rex agrippa: vt interrogatione
facta habeā q̄d scribā. Sine rōne enim
mihi videtur mittere vinctum et
causas eius non significare. Cap. 26.

Agrippa vero ad paulum ait. Per A
mittitur tibi loqui pro temetipso.
Tunc paulus extenta
manu cepit rōnē reddere. De oib9 q̄=
bus accusor a iudeis rex agrippa
estimo me beatum apud te:
cū sim defensurus me hodie: maxime
te sciente omnes que apud
iudeos sūt ɔsuetudīes et q̄stiōes. Prop
pter quod obsecro patiēter me audias.
Et quidem vitam meam a
iuuentute que ab initio fuit in
gente mea in hierosolymis nouerunt
omnes iudei prescientes

τες με άνωθεν, εάν θέλωσι μαρτυρείν, ό-
τι κατά την ακριβεστάτην αίρεσιν της η-
μετέρας θρησκείας έζησα φαρισαίος. και
νυν επ' ελπίδι της προς τους πατέ-
ρας επαγγελίας γενομένης υπό του θε
ού έστηκα κρινόμενος, εις ην το δωδε-
κάφυλον ημών εν εκτενεία νύκτα και η-
μέραν λατρεύον ελπίζει καταντήσαι. πε-
ρί ης ελπίδος εγκαλούμαι βασιλεύ α-
γρίππα υπό ιουδαίων. τι άπιστον κρί-
νεται παρ' υμίν ει ο θεός νεκρούς εγεί-
ρει. εγώ μεν ουν έδοξα εμαυτώ προς
το όνομα ιησού του ναζωραίου δειν
πολλά εναντία πράξαι, ο και εποίη-
σα εν ιεροσολύμοις. και πολλούς των
αγίων εγώ φυλακαίς κατέκλεισα, την
παρά των αρχιερέων εξουσίαν λαβών.
αναιρουμένων τε αυτών κατήνεγκα ψή
φον. και κατά πάσας τας συναγωγάς
πολλάκις τιμωρών αυτούς, ηνάγκαζον
βλασφημείν, περισσώς τε εμμαινόμε-
νος αυτοίς εδίωκον έως και εις τας έ-
ξω πόλεις. εν οις και πορευόμενος εις
την δαμασκόν μετ' εξουσίας και επιτρο
πής της παρά των αρχιερέων ημέρας
μέσης κατά την οδόν είδον βασιλεύ
ουρανόθεν υπέρ την λαμπρότητα του
ηλίου περιλάμψαν με φως, και τους
συν εμοί πορευομένους, πάντων δε
καταπεσόντων ημών εις την γην, ήκου-
σα φωνήν λαλούσαν προς με και λέ
γουσαν τη εβραΐδι διαλέκτω. σαούλ σα-
ούλ τι με διώκεις. σκληρόν σοι προς
κέντρα λακτίζειν. εγώ δε είπον. τις ει
κύριε. ο δε είπεν. εγώ ειμί ιησούς ον
συ διώκεις. αλλά ανάστηθι και στήθι ε
πί τους πόδας σου. εις τούτο γαρ ώφ-
θην σοι προχειρίσασθαι σε υπηρέτην και
μάρτυρα ων τε οίδες ων τε οφθήσομαι
σοι, εξαιρούμενος σε εκ του λαού και
των εθνών, εις ους εγώ σε αποστέλλω
ανοίξαι οφθαλμούς αυτών, του επιστρέ-
ψαι από σκότους εις φως, και της εξου-
σίας του σατανά επί τον θεόν, του λα-
βείν αυτούς άφεσιν αμαρτιών και κλήρον
εν τοις ηγιασμένοις πίστει τη εις εμέ. ό
θεν βασιλεύ αγρίππα ουκ εγενόμην α-
πειθής τη ουρανίω οπτασία, αλλά τοις
εν δαμασκώ πρώτον και ιεροσολύ-
μοις εις πάσαν τε την χώραν της ιου-
δαίας και τοις έθνεσιν απήγγελλον μετά-
νοιαν και επιστρέφειν επί τον θεόν, άξια

me ab initio: si velit testimoniũ phibe-
re: qm̃ scd̃m certissimã sectã nostre B
religionis vixi phariseus. Et
nunc in spe q̃ ad patres nostros
repromissionis facta ẽ a deo
sto iudicio subiect⁹: in q̃ duodeci trib⁹
nostre nocte & die
deseruiẽtes sperãt deuenire. De
q̃ spe accusor a iudeis rex.
Quid incredibile iudicat
apud vos: si deus mortuos suscitat:
Et ego q̃dẽ estimaueram me aduers⁹
nomen ihesu nazareni debere
multa contraria agere: quod feci
hierosolimis. Et multos C
sãctoruz ego in carceribus inclusi:
a principib⁹ sacerdotuz potestate accep-
ta. Et cũ occiderẽtur detuli sententiã.
Et per oĩes synagogas
frequenter puniens eos: compellebaz
blasphemare: & amplius insaniẽs in
eos psequebar vsq3 in exteras
ciuitates. In quib⁹ dũ irem
damascum cum ptãte & permissum
principum sacerdotum die
media in via vidi rex
de celo supra splendorem
solis circumfulsisse me lumẽ: & eos qui
mecum simul erant: omnes q3 D
nos cum decidissem⁹ in terram audiui
vocem loquentem mihi
hebraica lingua. Saule saule
quid me psequeris? Durũ est tibi cõtra Supra.9.a et.22.b.
stimulũ calcitrare. Ego aũt dixi: Quis
es dñe? Dñs aũt dixit. Ego sũ iesus
nazaren⁹ quẽ tu psequeris. Sed exurge
& sta supra pedes tuos. Ad hoc ei ap-
parui tibi vt cõstituã te ministrũ &
testẽ eoruz que vidisti: & eorũ q̃b⁹ ap-
parebo tibi: eripiens te de populis &
gentib⁹ in quas nũc ego mitto
te aperire oculos eorũ: vt ↄuertãt E
a tenebris ad lucem: et de potestate
sathane ad deuz: vt accipiant
remissionez peccatoruz & sortez
inter sanctos p fidez q̃ est in me. Unde
rex agrippa non fui incredulus
celesti visioni: sed
his q̃ sũt damasci primũ & hierosolymis
& in omnez regionẽ iudee
& gentibus annunciabam vt penitentiaz
agerẽt & cõuerterẽtur ad deũ: digna

τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας. ἕνεκα
τούτων με οἱ ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι
ἐν τῷ ἱερῷ, ἐπειρῶντο διαχειρίσασθαι. ἐ-
πικουρίας οὖν τυχὼν τῆς παρὰ τοῦ θε-
οῦ ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἕστηκα μαρ-
τυρόμενος μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν ἐκ-
τὸς λέγων ὧν τε οἱ προφῆται ἐλάλησαν
μελλόντων γίνεσθαι καὶ μωσῆς, εἰ παθη-
τὸς ὁ χριστός, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως
νεκρῶν φῶς μέλλει καταγγέλλειν τῷ λα-
ῷ καὶ τοῖς ἔθνεσι. ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολο-
γουμένου, ὁ φῆστος μεγάλῃ τῇ φωνῇ ἔφη.
μαίνῃ παῦλε, τὰ πολλά σε γράμματα
εἰς μανίαν περιτρέπει. ὁ δὲ οὐ μαίνομαι φη-
σὶ κράτιστε φῆστε, ἀλλὰ ἀληθείας καὶ σω-
φροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι. ἐπίστα-
ται γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεύς πρὸς ὃν
καὶ παρρησιαζόμενος λαλῶ. λανθάνειν γὰρ
αὐτὸν τι τούτων οὐ πείθομαι. οὐδὲ γὰρ
ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τοῦτο ἐστί. πιστεύ-
εις βασιλεῦ ἀγρίππα τοῖς προφήταις; οἶδα
ὅτι πιστεύεις. ὁ δὲ ἀγρίππας πρὸς τὸν
παῦλον ἔφη. ἐν ὀλίγῳ με πείθεις χριστια-
νὸν γενέσθαι. ὁ δὲ παῦλος εἶπεν. εὐξαίμην
ἂν τῷ θεῷ καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν πολλῷ οὐ
μόνον σε ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούον-
τάς μου σήμερον γενέσθαι τοιούτους, ὁ-
ποῖος κἀγώ εἰμι, παρεκτὸς τῶν δεσμῶν
τούτων. καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ, ἀνέσ-
τη ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμὼν ἥ τε βερνίκη,
καὶ οἱ συγκαθήμενοι αὐτοῖς. καὶ ἀναχωρή-
σαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγον-
τες. ὅτι οὐδὲν θανάτου ἄξιον ἢ δεσμῶν
πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος. ἀγρίππας
δὲ τῷ φήστῳ ἔφη. ἀπολελύσθαι ἠδύνατο
ὁ ἄνθρωπος οὗτος, εἰ μὴ ἐπεκέκλητο καίσα-
ρα.

Cap.27.

Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν
ἰταλίαν, παρεδίδουν τόν τε παῦλον καί
τινας ἑτέρους δεσμώτας ἑκατοντάρχῃ ὀ-
νόματι ἰουλίῳ σπείρης σεβαστῆς, ἐπιβάντες
δὲ πλοίῳ ἀδραμυντηνῷ μέλλοντες πλεῖν
τοὺς κατὰ τὴν ἀσίαν τόπους ἀνήχθημεν,
ὄντος σὺν ἡμῖν ἀριστάρχου μακεδόνος
θεσσαλονικέως. τῇ ἑτέρᾳ κατήχθημεν
εἰς σιδῶνα. φιλανθρώπως τε ὁ ἰούλιος τῷ
παύλῳ χρησάμενος, ἐπέτρεψε πρὸς
τοὺς φίλους πορευθέντα ἐπιμελείας τυ-
χεῖν, κἀκεῖθεν ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν
τὴν κύπρον διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐ-
ναντίους. τό τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν κι-
λικίαν καὶ παμφυλίαν διαπλεύσαντες,

penitentie opera facientes. Hac ex cau-
sa me iudei cum essem
in tēplo cōprehēsū tēptabāt volentes me
interficere. Auxilio aūt adiutus dei F
vsq; in hodiernū diē sto testificans
minori atq; maiori: nihil extra
dicens q̄ ea q̄ prophete locuti sunt
futura esse ⁊ moyses: si passibilis
xp̄s: si primus ex resurrectione
mortuorū lumē annunciatur⁹ est populo
⁊ gentib⁹. Hec loquēte eo ⁊ rationē
reddēte: festus magna voce dixit.
Insanis Paule. Multe te littere sup.12.c
ad insaniā cōuertūt. Et paul⁹. Nō insa-
nio inquit optime feste: sed veritatis ⁊ so-
brietatis vba eloquor. Scit
enim de his rex: ad quem
et constanter eloquor. Latere enim
eum nihil horū arbitror. Neq; enim
in angulo q̄cquā horū gestū ē. Credis
rex agrippa prophetis? Scio G
q: credis. Agrippa autem ad
paulū. In modico suades me xp̄ianū
fieri. Et paulus. Opto
apud deū ⁊ in modico ⁊ in magno nō
tantū te: sed etiā omnes q̄ audiūt
me hodie fieri tales qualis
⁊ ego sum: exceptis vinculis
his. Et exsurrexit
rex et preses ⁊ bernice
⁊ qui assidebant eis. Et cū secessissent:
loquebantur adinuicem dicentes
Quia nihil morte aut vīculis dignū q̄d
fecit homo iste. Agrippa
autem festo dixit. Dimitti poterat
homo hic: si non appellasset cesarē.

Cap.27.

Vt aūt iudicatū est nauigare eū in A
italiā: et tradi paulum cum
reliquis custodijs centurioni nomine
iulio cohortis auguste: ascendentes
nauē hadramytenā incipientē nauigare
circa asie loca sustulimus:
pseuerāte nobiscū aristarcho macedone
thessalonicēse. Sequēti aūt die venim⁹
sidonē. Humane autē tractans iulius
paulum permisit ad
amicos ire ⁊ curam sui agere.
Et inde cū sustulissem⁹ subnauigauimus
cyprū: ppterea q̄ essent venti contrarij.
Et pelagus cilicie
⁊ pamphylie nauigantes:

κατήχθημεν εἰς μύρα τῆς λυκίας, κακεῖ εὑ-
ρὼν ὁ ἑκατόνταρχος πλοῖον ἀλεξανδρι-
νὸν πλέον εἰς τὴν ἰταλίαν, ἐνεβίβασεν ἡμᾶς
εἰς αὐτό. ἐν ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις βραδυ-
πλοοῦντες καὶ μόλις γενόμενοι κατὰ τὴν
κνίδον, μὴ προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέ-
μου ὑπεπλεύσαμεν τὴν κρήτην κατὰ
σαλμώνην. μόλις τε παραλεγόμενοι αὐ-
τὴν, ἤλθομεν εἰς τόπον τινὰ καλούμενον
καλοὺς λιμένας, ᾧ ἐγγὺς ἦν πόλις λα-
σαία. ἱκανοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου
καὶ ὄντος ἤδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλο-
ὸς διὰ τὸ καὶ τὴν νηστείαν ἤδη παρελη-
λυθέναι, παρῄνει ὁ παῦλος λέγων αὐτοῖς.
ἄνδρες θεωρῶ ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ πολ-
λῆς ζημίας οὐ μόνον τοῦ φορτίου καὶ τοῦ
πλοίου, ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν μέλ-
λειν ἔσεσθαι τὸν πλοῦν. ὁ δὲ ἑκατοντάρχης
τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ ἐπείθετο
μᾶλλον, ἢ τοῖς ὑπὸ τοῦ παύλου λε-
γομένοις. ἀνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος ὑ-
πάρχοντος πρὸς παραχειμασίαν οἱ πλεί-
ους ἔθεντο βουλὴν ἀναχθῆναι κακεῖθεν, εἴ-
πως δύναιντο καταντήσαντες εἰς φοίνικα
παραχειμάσαι λιμένα τῆς κρήτης βλέ-
ποντα κατὰ λίβα καὶ κατὰ χῶρον. ὑπο-
πνεύσαντος δὲ νότου δόξαντες τῆς προ-
θέσεως κεκρατηκέναι, ἄραντες ἆσσον παρε-
λέγοντο τὴν κρήτην. μετ᾽ οὐ πολὺ δὲ ἔβαλε
κατ᾽ αὐτῆς ἄνεμος τυφωνικὸς ὁ καλού-
μενος εὐροκλύδων. συναρπασθέντος δὲ
τοῦ πλοίου καὶ μὴ δυναμένου ἀντοφ-
θαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ, ἐπιδιδόντες ἐφερόμε-
θα. νησίον δέ τι ὑποδραμόντες καλούμε-
νον κλαύδην, μόλις ἰσχύσαμεν περικρα-
τεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης. ἣν ἄραντες
βοηθείαις ἐχρῶντο ὑποζωννύντες τὸ πλοῖ-
ον, φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν σύρτην ἐκ-
πέσωσι, χαλάσαντες τὸ σκεῦος οὕτως ἐφέ-
ροντο. σφοδρῶς δὲ χειμαζομένων ἡμῶν, τῇ
ἑξῆς ἐκβολὴν ἐποιοῦντο, καὶ τῇ τρίτῃ αὐτό-
χειρες τὴν σκευὴν τοῦ πλοίου ἐρρίψαμεν.
μήτε δὲ ἡλίου μήτε ἄστρων ἐπιφαινόν-
των ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε
οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου, λοιπὸν περιῃ-
ρεῖτο πᾶσα ἐλπὶς τοῦ σῴζεσθαι ἡμᾶς.
πολλῆς δὲ ἀσιτίας ὑπαρχούσης, τότε
σταθεὶς ὁ παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν εἶπεν.
ἔδει μὲν ὦ ἄνδρες πειθαρχήσαντάς μοι, μὴ
ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς κρήτης κερδῆσαί τε
τὴν ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν. καὶ
τανῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυμεῖν. ἀποβολὴ

venimus lystrā q̃ est licie: et ibi inueniēs
centurio naueʒ alexandrinam
nauiganteʒ in italiaʒ: transposuit nos
in eam. Et cum multis diebus tarde
nauigaremus et vix deuenissemꝰ cōtra B
gniduʒ: ꝓhibente nos vento:
adnauigauimus crete iuxta
salmoneʒ. Et vix iuxta nauigātes
venimus in locum quēdaʒ qui vocatur
boni portus: cui iuxta erat ciuitas tha
lassa. Multo aūt tp̄e peracto
et cum iam nō eēt tuta nauigatio
eo q̄ ieiuniuʒ iam preterisset:
consolabatur eos paulꝰ dicens eis.
Viri video qm̄ cū iniuria ⁊ multo
dāno non solum oneris ⁊
nauis: sed etiaʒ aiarū nostrarū incipit
esse nauigatio. Centurio aūt
gubernatori ⁊ nauclero
magis credebat q̄ʒ his q̄ a paulo dice
bantur. Et cuʒ aptus portus non esset C
ad hyemandum: plurimi
statuerunt cōsiliū nauigare inde: si quo
modo possēt deuenientes phenicem
hyemare portum crete respicientem
ad africum ⁊ ad chorum. Aspirante
auteʒ austro estimantes propositu̅ʒ se
tenere: cū sustulissent de asson: legebāt
cretam. Non post multuʒ auteʒ misit se
contra ipsam ventus typhonicꝰ: qui vo
catur euroaquilo. Cumqʒ arrepta esset
nauis: ⁊ non posset conari
in ventuʒ: data naue flatibꝰ ferebamur.
In insulaʒ aūt q̄ndā decurrēteʒ q̄ vocat
cauda: potuimus vix obtinere
scapham. Qua sublata
adiutorijs vtebantur accingentes nauē:
timentes qʒ ne in syrtiʒ inciderent:
summisso vase sic ferebantur
Valida autem nobis tēpestate iactatis: D
sequenti die iactuʒ fecerunt: ⁊ tertia die
suis manibꝰ armamēta nauis ꝓiecerūt.
Neqʒ aūt sole neqʒ sideribꝰ apparētibꝰ
ꝑ plures dies: ⁊ tempestate
nō exigua imminēte: iaʒ ablata erat
spes omnis salutis nostre.
Et cuʒ multa ieiunatio fuisset: tunc
stās paulus in medio eoruʒ dixit.
Oportebat quidē o viri audito me nō
tollere a creta: lucriqʒ facere
iniuriaʒ hanc ⁊ iacturaʒ. Et
nūc suadeo vobis bono aīo eē. Amissio

γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ ὑμῶν πλὴν
τοῦ πλοίου. παρέστη γάρ μοι ταύτῃ τῇ
νυκτὶ ἄγγελος τοῦ θεοῦ οὗ εἰμι, ᾧ καὶ λα
τρεύω, λέγων. μὴ φοβοῦ παῦλε, καίσαρί
B σε δεῖ παραστῆναι. καὶ ἰδοὺ κεχάρισταί σοι
ὁ θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετά σου.
διὸ εὐθυμεῖτε ἄνδρες. πιστεύω γὰρ τῷ θε
ῷ ὅτι οὕτως ἔσται καθ᾿ ὃν τρόπον λελάλη-
ταί μοι. εἰς νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν.
ὡς δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτη νὺξ ἐγένετο, δια
φερομένων ἡμῶν ἐν τῷ ἀδρίᾳ κατὰ μέσον
τῆς νυκτὸς ὑπενόουν οἱ ναῦται προσάγειν
τινὰ αὐτοῖς χώραν. καὶ βολίσαντες εὗρον
ὀργυιὰς εἴκοσι. βραχὺ δὲ διαστήσαντες καὶ
πάλιν βολίσαντες, εὗρον ὀργυιὰς δεκαπέν
τε. φοβούμενοί τε μήπως εἰς τραχεῖς τό-
πους ἐκπέσωμεν, ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγ
κύρας τέσσαρας, ηὔχοντο ἡμέραν γενέσθαι.
τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων φυγεῖν ἐκ τοῦ
πλοίου καὶ χαλασάντων τὴν σκάφην εἰς
τὴν θάλασσαν προφάσει ὡς ἐκ πρώρας
C μελλόντων ἀγκύρας ἐκτείνειν, εἶπεν ὁ παύ
λος τῷ ἑκατοντάρχῃ καὶ τοῖς στρατιώταις.
ἐὰν μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑ-
μεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθε. τότε οἱ στρα-
τιῶται ἀπέκοψαν τὰ σχοινία τῆς σκάφης,
καὶ εἴασαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν. ἄχρι δὲ οὗ ἔ-
μελλεν ἡμέρα γίνεσθαι παρεκάλει ὁ παύ
λος ἅπαντας μεταλαβεῖν τροφῆς, λέγων.
τεσσαρεσκαιδεκάτην σήμερον ἡμέραν προ
σδοκῶντες ἄσιτοι διατελεῖτε μηδὲν προσ
λαβόμενοι. διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς προσλα-
βεῖν τροφῆς, τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ὑμετέ-
ρας σωτηρίας ὑπάρχει, οὐδενὸς γὰρ ὑ-
μῶν θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς πεσεῖται. εἰπὼν δὲ
ταῦτα καὶ λαβὼν ἄρτον εὐχαρίστησε τῷ
θεῷ ἐνώπιον πάντων, καὶ κλάσας ἤρξατο
ἐσθίειν, εὔθυμοι δὲ γενόμενοι καὶ αὐτοὶ
προσελάβοντο τροφῆς. ἦμεν δὲ ἐν τῷ πλοί
D ῳ αἱ πᾶσαι ψυχαὶ διακόσιαι ἑβδομή-
κοντα ἕξ. κορεσθέντες δὲ τροφῆς ἐκού-
φιζον τὸ πλοῖον ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς
τὴν θάλασσαν. ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο τὴν
γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον. κόλπον δέ τι-
να κατενόουν ἔχοντα αἰγιαλόν, εἰς ὃν ἐβου
λεύσαντο εἰ δυνατὸν ἐξῶσαι τὸ πλοῖον. καὶ
τὰς ἀγκύρας περιελόντες, εἴων εἰς τὴν θά-
λασσαν, ἅμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας τῶν
πηδαλίων, καὶ ἐπάραντες τὸν ἀρτέμω-
να τῇ πνεούσῃ κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν.
περιπεσόντες δὲ εἰς τόπον διθάλασσον ἐ-
πώκειλαν τὴν ναῦν, καὶ ἡ μὲν πρῷρα ἐρείσα
σα ἔμεινεν ἀσάλευτος, ἡ δὲ πρύμνα ἐλύε

enim nullius aīe erit ex vobis preterq̃z
nauis. Astitit enim mihi hac sup. 11.a.et. 15.b.
nocte angel⁹ dei cui⁹ sū ego: ⁊ cui de
seruio: dicens. Ne timeas paule: cesari
te oportet assistere. Et ecce donauit ti
bi deus oēs qui nauigant tecum.
Propter qđ bono aīo estote viri. Cre E
do eī deo q2 sic erit queadmodū dictuz
ē mihi. In insulā aūt quandā oportet
nos deuenire. Sz postea q̃ q̃rtadecima
nox supuenit: nauigātib⁹ nobis in ha
dria circa mediā noctē suspicabant nau
te appere sibi aliq̃z regionē. Qui ⁊ sum
mittētes bolidē: inuenerunt pass⁹ viginti:
⁊ pusillū inde sepati inuenerūt passus
quindecī. Timētes aūt ne ī aspa loca
īciderem⁹: de puppi mittētes anchoras
quattuor: optabant diē fieri.
Nautis vo querentibus fugere de
naui: cum misissent scapham in
mare sub obtētu quasi īciperent a prora
anchoras extendere: dixit paulus
centurioni ⁊ militibus.
Nisi hi in naui manserint: vos
salui fieri non potestis. Tūc F
absciderūt milites funes scaphe:
⁊ passi sūt eā excidere. Et cū lux īcipet
fieri rogabat paulus
omnes sumere cibum: dicens.
Quartadecima die hodie expectantes
ieiuni pmanetis nihil accipientes.
Propter quod rogo vos accipere
cibum pro salute vestra:
quia nullius vestrum
capillus de capite peribit. Et cum
hec dixisset: sumens panē gratias egit
deo ī ɔspectu oīm: ⁊ cū fregisset cepit
manducare. Aīeq̃ores aūt facti oēs ⁊
ipsi assūpserūt cibū. Eram⁹ vo vniuer
se aīe in naui ducente septuaginta
sex. Et satiati cibo alleuiabant
nauem: iactantes triticum in
mare. Cum autez dies factus esset
terrā nō agnoscebāt: sinuz vero quēdaz
cōsiderabant habentē litt⁹: in quē cogi
tabāt si possēt eijcere nauē. Et G
cū anchoras sustulissēt: ɔmittebāt se ma
ri: simul laxātes iuncturas
gubernaculorū: ⁊ leuato artemone scđz
aure flatum tendebant ad littus.
Et cū incidissem⁹ ī locū bithalassū im
pegerunt nauem: ⁊ prora quidez fixa
manebat imobilis: puppis vero solue

το ὑπὸ τῆς βίας τῶν κυμάτων. τῶν δὲ στρα
τιωτῶν βουλὴ ἐγένετο, ἵνα τοὺς δεσμώτας
ἀποκτείνωσι μήτις ἐκκολυμβήσας διαφύγη.
ὁ δὲ ἑκατόνταρχος βουλόμενος διασῶσαι
τὸν παῦλον, ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ βου-
λεύματος. ἐκέλευσέ τε τοὺς δυναμένους κο
λυμβᾶν ἀπορρίψαντας πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν
ἐξιέναι, καὶ τοὺς λοιποὺς οὓς μὲν ἐπὶ σανί-
σιν, οὓς δὲ ἐπί τινων τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου.
καὶ οὕτως ἐγένετο πάντας διασωθῆναι ἐπὶ
τὴν γῆν. **Cap. 28.**

Καὶ διασωθέντες τότε ἐπέγνωσαν ὅτι μελί
τη ἡ νῆσος καλεῖται. οἱ δὲ βάρβαροι παρεῖ
χον οὐ τὴν τυχοῦσαν φιλανθρωπίαν ἡμῖν.
ἀνάψαντες γὰρ πυρὰν προσελάβοντο πάν
τας ἡμᾶς διὰ τὸν ὑετὸν τὸν ἐφεστῶτα καὶ
διὰ τὸ ψῦχος. συστρέψαντος δὲ τοῦ παύ
λου φρυγάνων πλῆθος καὶ ἐπιθέντος ἐπὶ
τὴν πυράν, ἔχιδνα ἐκ τῆς θέρμης διεξελ-
θοῦσα καθῆψε τῆς χειρὸς αὐτοῦ. ὡς δὲ εἶ-
δον οἱ βάρβαροι κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ
τῆς χειρὸς αὐτοῦ, ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους.
πάντως φονεύς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος οὗτος,
ὃν διασωθέντα ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ δίκη ζῆν
οὐκ εἴασεν. ὁ μὲν οὖν ἀποτινάξας τὸ θηρί-
ον εἰς τὸ πῦρ, ἔπαθεν οὐδὲν κακόν. οἱ δὲ προ
σεδόκων αὐτὸν μέλλειν πίμπρασθαι, ἢ κα-
ταπίπτειν ἄφνω νεκρόν. ἐπὶ πολὺ δὲ αὐ-
τῶν προσδοκώντων καὶ θεωρούντων μηδὲν
ἄτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον, μεταβαλλό-
μενοι ἔλεγον θεὸν αὐτὸν εἶναι. ἐν δὲ τοῖς
περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον ὑπῆρχε χωρία τῷ
πρώτῳ τῆς νήσου ὀνόματι ποπλίῳ, ὃς ἀ
ναδεξάμενος ἡμᾶς τρεῖς ἡμέρας φιλοφρόνως
ἐξένισεν. ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα τοῦ πο-
πλίου πυρετοῖς καὶ δυσεντερίᾳ συνεχόμε-
νον κατακεῖσθαι. πρὸς ὃν ὁ παῦλος εἰσελ-
θὼν καὶ προσευξάμενος ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας
αὐτῷ, ἰάσατο αὐτόν. τούτου οὖν γενομέ-
νου, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἔχοντες ἀσθενείας ἐν τῇ
νήσῳ προσήρχοντο καὶ ἐθεραπεύοντο. οἳ
καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς, καὶ ἀ-
ναγομένοις ἐπέθεντο τὰ πρὸς τὴν χρείαν.
μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ἤχθημεν ἐν πλοίῳ πα
ρακεχειμακότι ἐν τῇ νήσῳ ἀλεξανδρινῷ πα
ρασήμῳ διοσκούροις. καὶ καταχθέντες εἰς
συρακούσας, ἐπεμείναμεν ἡμέρας τρεῖς, ὅ-
θεν περιελθόντες κατηντήσαμεν εἰς ῥήγιον,
καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγενομένου νότου
δευτεραῖοι ἤλθομεν εἰς ποτιόλους, οὗ εὑ-
ρόντες ἀδελφοὺς παρεκλήθημεν ἐπ' αὐτοῖς
ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἑπτά, καὶ οὕτως εἰς τὴν
ῥώμην ἤλθομεν. κἀκεῖθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκού-

batur a vi maris. Militum
autem consilium fuit vt custodias
occiderẽt: ne quis cũ enatasset effugeret.
Centurio autem volens seruare
paulum: prohibuit fieri.
Iussitque eos qui possent natare
emittere se primos et euadere: et ad terrã
exire: et ceteros alios in tabulis ferebãt:
quosdam super ea que de naui erãt.
Et sic factũ est: vt oẽs aĩe euaderẽt ad
terram. **Cap. 28**

Et cum euasissemus tũc cognouimus A
quia melita insula vocabatur. Bar
bari vero pstabãt nõ modicã humanitatẽ
nobis. Accensa enim pyra reficiebãt nos
omnes: propter imbrẽ qui imminebat et
frigus. Cum cõgregasset autẽ paulus
sarmentorũ aliquãtã multitudinẽ: et impo
suisset sup ignẽ vipera a calore cum
pcessisset inuasit manũ eius. Ut vero vide
rũt barbari pendẽtem bestiã de
manu eius: ad inuicem
dicebant. Utique homicida est hõ hic:
q cũ euasit de mari vltio nõ sinit eũ vi
uere. Et ille quidem excutiẽs bestiã B
in ignẽ: nihil mali passus ẽ. At illi exi
stimabãt eũ in tumorẽ cõuertẽdũ aut subi
to casurum et mori. Diu autem illis
expectantibus et videntibus nihil
mali in eo fieri: conuertentes se
dicebant eum esse deum. In locis aũt
illis erant predia
principis insule nomĩe publij: qui nos
suscipiens triduo benigne
exhibuit. Contingit aũt patrẽ publij
febribus et dyssenteria vexatum
iacere. Ad quem paulus intrauit
et cum orasset et imposuisset ei manus
saluauit eum. Quo facto: C
omnes qui in insula habebãt infirmita
tes accedebãt: et curabãt. Qui
et multis honoribus nos honorauerũt: et
nauigãtibus iposuerũt q necessaria erant.
Post mẽses aũt tres nauigauimus in
naui alexandrina: q in isula hyema-
uerat: cui erat isigne castorũ. Et cũ ve
nissemus syracusã mãsimus ibi triduo. Inde
circũlegentes deuenimus regium.
Et post vnum diẽ flante austro
secũda die venimus puteolos: vbi inuẽ
tis fratribus rogati sumus manere apud
dies septem et sic eos
venimus romam. Et inde cum audissent

σαντες/τα περί ημών εξήλθον εις απάντη=
σιν ημίν άχρις αππίου φόρου και τριών τα=
βερνών, ους ιδών ο παύλος ευχαριστήσας
τω θεώ έλαβε θάρσος. ότε δε ήλθομεν εις
ρώμην/ο εκατόνταρχος παρέδωκε/τους δε=
σμίους/τω στρατοπεδάρχη,/τω δε παύλω
επετράπη μένειν καθ' εαυτόν συν/τω φυλάσ
σοντι αυτόν στρατιώτη. εγένετο δε μετά η
μέρας τρείς συγκαλέσασθαι/τον παύλον
τους όντας/των ιουδαίων πρώτους. συ=
νελθόντων δε αυτών έλεγε προς αυτούς.
άνδρες αδελφοί εγώ ουδέν εναντίον ποιή
σας/τω λαώ η/τοις έθεσι/τοις πατρώοις δέσ
μιος εξ ιεροσολύμων παρεδόθην εις/τας χεί
ρας/των ρωμαίων, οίτινες ανακρίναντες με
εβούλοντο απολύσαι, διά/το μηδεμίαν αιτί
αν θανάτου υπάρχειν εν εμοί. αντιλεγόντων
δε/των ιουδαίων ηναγκάσθην επικαλέσασ=
θαι καίσαρα, ουχ ως/του έθνους μου έχων
τι κατηγορήσαι. διά ταύτην ουν/την αιτίαν
παρεκάλεσα ιδείν υμάς και προσλαλήσαι.
ένεκεν γαρ/της ελπίδος/του ισραήλ/την ά=
λυσιν ταύτην περίκειμαι. οι δε προς αυτόν
είπον. ημείς ούτε γράμματα περί σου ε=
δεξάμεθα από/της ιουδαίας, ούτε παραγε=
νόμενος τις/των αδελφών απήγγειλεν η ε=
λάλησε τι περί σου πονηρόν. αξιούμεν δε πα
ρά σου ακούσαι α φρονείς. περί μεν γαρ
της αιρέσεως ταύτης γνωστόν εστιν ημίν, ό
τι πανταχού αντιλέγεται. ταξάμενοι δε αυ
τώ ημέραν, ήκον προς αυτόν εις/την ξενίαν
πλείονες, οις εξετίθετο διαμαρτυρόμενος
την βασιλείαν/του θεού, πείθων τε αυτούς
τα περί/του ιησού από τε/του νόμου μω=
σέως και/των προφητών από πρωί έως εσπέ
ρας. και οι μεν επείθοντο/τοις λεγομένοις οι
δε ηπίστουν. ασύμφωνοι δε όντες προς
αλλήλους απελύοντο, ειπόντος/του παύ=
λου ρήμα εν. ότι καλώς/το πνεύμα/το άγι
ον ελάλησε διά ησαΐου/του προφήτου προς
τους πατέρας ημών λέγον. πορεύθητι προς
τον λαόν τούτον και είπον. ακοή ακούσετε,
και ου μη συνήτε, και βλέποντες βλέψετε,
και ου μη ίδητε. επαχύνθη γαρ/η καρδία
του λαού τούτου, και/τοις ωσί βαρέως ή=
κουσαν, και/τους οφθαλμούς αυτών εκάμμυ
σαν, μήποτε ίδωσι/τοις οφθαλμοίς, και/τοις
ωσίν ακούσωσι, και/τη καρδία συνώσι, και
επιστρέψωσι και ιάσωμαι αυτούς. γνωσ=
τόν ουν έστω υμίν ότι/τοις έθνεσιν απεστά=
λη/το σωτήριον/του θεού, αυτοί και ακού=
σονται. και ταύτα αυτού ειπόντος, απήλ=
θον/οι ιουδαίοι. πολλήν έχοντες εν εαυ=

fratres occurrerunt
nobis vsq; ad appij forum et tribus taber=
nis. Quos cum vidisset paulus: gratias agens D
deo accepit fiduciam. Cum autem venissemus
romam
permissum est paulo
permanere sibimet: cum custodiente
se milite. Post tertiam autem diem
conuocauit
primos iudeorum. Cumq; venissent:
dicebat eis.
Ego viri fratres nihil aduersus plebem fa
ciens aut morem paternum: vinctus
ab hierosolymis traditus sum in manus
romanorum: qui cum interrogatione de me
habuissent voluerunt me dimittere: eo quod
nulla esset causa mortis in me. Contradi E
centibus autem iudeis coactus sum appellare
cesarem: non quasi gentem meam habens
aliquid accusare. Propter hanc igitur causam
rogaui vos videre et alloqui.
Propter spem enim israel cathena
hac circumdatus sum. At illi dixerunt ad eum
Nos neq; litteras accepimus de te
a iudea: neq; adueniens
aliquis fratrum nunciauit aut locutus est
quid de te malum. Rogamus autem a
te audire que sentis. Nam
de secta hac notum est nobis
quia vbiq; ei contradicitur. Cum constituissent F
autem illi diem venerunt ad eum in hospitium
plurimi: quibus exponebat testificans
regnum dei: suadensq; eis
de iesu ex lege moysi
et prophetis a mane vsq; ad vesperam.
Et quidam credebant his que dicebantur: quidam
vero non credebant. Cumq; inuicem
non essent consentientes discedebant: dicente
paulo vnum verbum. Quia bene spiritus sanctus
locutus est per esaiam prophetam ad
patres vestros dicens. Uade ad Esa. 6. c.
populum istum et dic. Aure audietis Mat. 13. b.
et non intelligetis: et videntes videbitis Mar. 4. b.
et non perspicietis. Incrassatum est enim cor Luce. 8. b.
populi huius et auribus grauiter audie Joan. 12. f.
runt: et oculos suos compresserunt G
ne forte videant oculis et
auribus audiant et corde intelligant: et
conuertantur et sanem eos. Notum
ergo sit vobis quia gentibus missum est
salutare dei: et ipsi audient
Et cum hec dixisset: exierunt ab eo
iudei multam habentes inter se

τοίς ζήτησιν. ἔμεινε δε ὁ παύλος διετί-αν ὅλην ἐν ἰδίῳ μισθώματι, καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς αὐτόν, κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ δι-δάσκων τὰ περὶ τοῦ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάσης παρρησίας ἀκωλύτως.

τέλος τῶν πράξεων τῶν ἁγί-ων ἀποστόλων.

questionem. Mansit autem biennio toto in suo conductu: et suscipiebat omnes qui ingrediebãt ad eum: predicans regnum dei: et docens q̃ sũt de dño iesu christo cum omni fiducia sine probibitione.

Explicit liber actuum apostolorum.

Incipit prologus in septem epistolas canonicas.

Non ita est ordo apud grecos qui integre sapiunt: fidemq3 rectam sectantur: epistolarum septem que canonice nuncupantur sicut in latinis codicibus inuenitur: vt quia petrus est prim⁹ in ordine apostolorum: prime sint etiam eius epistole in ordine ceterarũ. Sed sicut euangelistas dudum ad veritatis lineã correximus: ita has proprio ordini deo iuuante reddidimus. Est eni prima earũ vna iacobi: due petri: tres iohanis: et iude vna. Que si sicut ab eis digeste sunt: ita quoq3 ab interpretibus fideliter in latinum verterentur eloquiũ: nec ambiguitatem legentibus facerent: nec sermonũ sese varietas impugnaret: illo precipue loco vbi de vnitate trinitatis in prima iohannis epistola positum legimus: in qua ẽt ab infidelib⁹ trãslatorib⁹ multũ erratũ esse a fidei veritate cõperimus: triu3 tãtũmodo vocabula hoc est aque sanguinis et spũs in ipsa sua editione ponentibus: et patris verbiq3 ac spirit⁹ testimonium omittentibus: in quo maxime et fides catholica roboratur: et patris et filij et spiritu sãcti vna diuinitatis substantia comprobatur. In ceteris vero epistolis quantum a nostra aliorum distet editio lectoris prudentie derelinquo. Sed tu virgo christi eustochium dum a me impensius scripture veritatẽ inquiris: meã quodammodo senectutem inuidorum dentibus corrodenda3 exponis: qui me falsariũ corruptorẽq3 sanctarum pronunciant scripturarum. Sed ego in tali opere nec emulorum meorum inuidentia3 pertimesco: nec sancte scripture veritatem poscentibus denegabo.

Explicit prologus in septem epistolas canonicas.

Incipit argumentum in easdem.

Iacobus petrus ioannes et iudas septem epistolas ediderũt tã mysticas quã succinctas et breues pariter ac longas: breues in verbis: longas in sententijs: vt rarus sit qui non in earũ cecutiat lectione.

Explicit argumentum in septem epistolas canonicas.

Incipit argumentũ in epistolam canonicam beati Iacobi apostoli.

Iacobus apostolus sanctum instruit clerũ de cultura celestium preceptorum et regula catholice obseruantie et de inuicte patientie maiestate et de reuelatione plurimorũ: et de mendatio magistrorum.

Explicit argumentum.

Ἡ τοῦ ἁγίου ἰακώβου ἐπιστολὴ καθολική.

Ἰάκωβος θεοῦ καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ δοῦλος, ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ, χαί-ρειν. πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε ἀ-δελφοί μου ὅταν πειρασμοῖς πε-ριπέσητε ποικίλοις, γινώσκοντες ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατερ-γάζεται ὑπομονήν. ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέ-λειον ἐχέτω, ἵνα ἦτε τέλειοι καὶ ὁλόκλη-ροι ἐν μηδενὶ λειπόμενοι. εἰ δέ τις ὑμῶν λεί-πεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ τοῦ διδόντος θεοῦ πᾶσιν ἁπλῶς καὶ οὐκ ὀνειδίζοντος, καὶ

Incipit epistola canonica beati Iacobi apostoli.

Iacobus dei et dñi nr̃i iesu A
xp̃i seruus duodeci tribub⁹
q̃ sunt in dispersione: salutem.
Omne gaudium existimate fr̃es
mei cum in tẽptatões varias incideritis:
scientes
q2 probatio fidei vr̃e patientia3 operatur.
Patientia autem opus perfectum Ro.5.a.
habeat: vt sitis perfecti et integri
in nullo deficientes. Si quis aũt vr̃m Ro.10.c. 1.Co.8.b.
indiget sapientia postulet a deo: q̃ dat
oibus affluenter et nõ improperat: et

δοθήσεται αὐτῷ. αἰτείτω δὲ ἐν πίστει μη
δὲν διακρινόμενος. ὁ γὰρ διακρινόμενος ἔοι
κε κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ καὶ ῥιπι
ζομένῳ. μὴ γὰρ οἰέσθω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖ-
νος ὅτι λήψεταί τι παρὰ τοῦ κυρίου. ἀ-
νὴρ δίψυχος ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς
ὁδοῖς αὐτοῦ. καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ
ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ, ὁ δὲ πλούσι
ος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ. ὅτι ὡς ἄνθος
χόρτου παρελεύσεται. ἀνέτειλε γὰρ ὁ ἥ-
λιος σὺν τῷ καύσωνι, καὶ ἐξήρανε τὸν χόρ-
τον καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσε, καὶ ἡ εὐ-
πρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπώλετο.
οὕτω καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πορείαις αὐ
τοῦ μαρανθήσεται. μακάριος ἀνὴρ ὃς ὑπο-
μενεῖ πειρασμόν, ὅτι δόκιμος γενόμενος λή
ψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλα
το ὁ κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. μηδεὶς
πειραζόμενος λεγέτω ὅτι ἀπὸ θεοῦ πειρά
ζομαι. ὁ γὰρ θεὸς ἀπείραστός ἐστι κακῶν.
πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα. ἕκαστος δὲ πει
ράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος
καὶ δελεαζόμενος. εἶτα ἡ ἐπιθυμία συλ-
λαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν, ἡ δὲ ἁμαρτία
ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον. μὴ πλα
νᾶσθε ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. πᾶσα
δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώρημα τέλειον
ἄνωθεν ἐστὶ καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πα-
τρὸς τῶν φώτων, παρ' ᾧ οὐκ ἔνι παραλλα
γὴ ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα. βουληθεὶς ἀπε-
κύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡ-
μᾶς ἀπαρχήν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων.
ὥστε ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἔστω πᾶς
ἄνθρωπος ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς
εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργήν. ὀργὴ
γὰρ ἀνδρὸς δικαιοσύνην θεοῦ οὐ κατερ-
γάζεται. διὸ ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν
καὶ περισσείαν κακίας, ἐν πρᾳότητι δέξασ
θε τὸν ἔμφυτον λόγον τὸν δυνάμενον σῶ-
σαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν. γίνεσθε δὲ ποιηταὶ
λόγου καὶ μὴ μόνον ἀκροαταὶ παραλογι
ζόμενοι ἑαυτούς, ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς λό-
γου ἐστὶ καὶ οὐ ποιητής, οὗτος ἔοικεν ἀν-
δρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσε-
ως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ. κατενόησε γὰρ ἑαυ
τὸν καὶ ἀπελήλυθε, καὶ εὐθέως ἐπελάθετο ὁ
ποῖος ἦν. ὁ δὲ παρακύψας εἰς νόμον τέλει-
ον τὸν τῆς ἐλευθερίας καὶ παραμείνας, οὗ-
τος οὐκ ἀκροατὴς ἐπιλησμονῆς γενόμενος,
ἀλλὰ ποιητὴς ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν
τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται. εἴ τις δοκεῖ θρῆσ-
κος ἐν ὑμῖν εἶναι μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσ-
σαν αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ,

dabitur ei. Postulet autẽ in fide
nihil hesitans. Qui enĩ hesitat similis
est fluctui maris: q̃ a vẽto mouet̃ ⁊ cir
cũfertur. Nõ ergo estimet homo ille
q̃ accipiet aliquid a dño. Uir B
duplex aĩo inconstans est in omnib⁹
vijs suis. Glorietur aũt frater
humilis in exaltatione sua: diues aũt
in humilitate sua: quoniã sicut flos
feni transibit. Exortus enĩ est sol Eccle.14.c.
cum ardore: ⁊ arefecit fenum Esa.40.b.
⁊ flos eius decidit: ⁊ decor 1.Pet.1.d.
vultus eius deperijt.
Jta et diues in itineribus suis
marcescet. Beatus vir qui suffert Joan.5.c.
tẽptationẽ: q̃m cũ ꝓbat⁹ fuerit accipiet
coronã vite: quã repromisit
dñs diligentibus se. Nemo
cũ temptatur dicat q̃m a deo tẽptat̃.
Deus enĩ intẽptator malorum ẽ: ip̃e vero
est. Jpse aũt neminẽ tẽptat. Unusquis
tẽptat̃ a cõcupiscẽtia sua: abstract⁹
⁊ illect⁹. Deinde ꝯcupiscẽtia cũ ꝯcepit C
parit peccatũ: peccatũ vero cum
cõsũmatũ fuerit generat mortẽ. Nolite
itaq̃ errare frẽs mei dilectissimi. Om̃e
datũ optimũ ⁊ om̃e donũ perfectum
desursum est descendens a patre
luminũ apđ quem non est trãsmutatio
nec vicissitudinis obũbratio. Uolũtarie
ei genuit nos vbo vitatis: vt simus
initium aliquid creature eius.
Scitis frẽs mei dilectissimi. Sit aũt oĩs Pro.17.d.
homo velox ad audiendum: tardus Eccle.5.c.
aũt ad loquendũ: ⁊ tardus ad irã. Jra Ephe.5.a.
enĩ viri iustitiã dei non operatur.
Propter qđ abijciẽtes omnẽ inmundi
tiã ⁊ abundãtiã malitie: in mãsuetudi-
ne suscipite insitũ vbũ: qđ põt saluare D
aĩas vestras. Estote aũt factores Ro.2.c.
verbi ⁊ non auditores tãtũ fallẽtes Mat.7.g.
vosmetipsos: q̃r si quis auditor est vbi Act.1.a.
⁊ non factor: hic cõparabitur viro
consideranti vultũ natiuitatis
sue in speculo. Considerauit enĩ se
et abijt: ⁊ statĩ oblitus est qualis
fuerit. Qui aũt pspexerit in legẽ pfectã Mat.5.c.
libertatis et pmanserit in ea:
non auditor obliuiosus factus
sed factor operis: hic beatus in
suo facto erit. Si q̃s aũt putat se religi 1.Pet.3.c.
osũ esse non refrenans linguam
suam: sed seducens cor suum:

τούτου μάταιος ἡ θρησκεία. θρησκεία καθα
ρά καὶ ἀμίαντος παρά θεῷ καὶ πατέρι αὐ=
τη ἐστίν. ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανούς καὶ χή=
ρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτόν
τηρεῖν ἀπό τοῦ κόσμου. Cap. 2.

Ἀδελφοί μου μὴ ἐν προσωποληψίαις ἔ
χετε τὴν πίστιν τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ
χριστοῦ τῆς δόξης. ἐάν γαρ εἰσέλθῃ εἰς
τὴν συναγωγήν ὑμῶν ἀνήρ χρυσοδακτύ=
λιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρά, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτω
χός ἐν ῥυπαρά ἐσθῆτι καὶ ἐπιβλέψητε ἐπὶ τὸν
φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπράν, καὶ εἴ
πητε αὐτῷ, σὺ κάθου ὧδε καλῶς, καὶ τῷ
πτωχῷ εἴπητε σὺ στῆθι ἐκεῖ, ἢ κάθου ὧδε ὑ
πό τὸ ὑποπόδιόν μου, καὶ οὐ διεκρίθητε ἐν
ἑαυτοῖς καὶ ἐγένεσθε κριταί διαλογισμῶν
πονηρῶν. ἀκούσατε ἀδελφοί μου ἀγαπητοί
οὐχ ὁ θεός ἐξελέξατο τοὺς πτωχούς τοῦ
κόσμου πλουσίους ἐν πίστει, καὶ κληρονό
μους τῆς βασιλείας, ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀ
γαπῶσιν αὐτόν. ὑμεῖς δὲ ἠτιμάσατε τὸν
πτωχόν. οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύου
σιν ὑμῶν, καὶ αὐτοί ἕλκουσιν ὑμᾶς εἰς κρι
τήρια. οὐκ αὐτοί βλασφημοῦσι τὸ καλόν ὄ
νομα τὸ ἐπικληθέν ἐφ ὑμᾶς. εἰ μέντοι νό=
μον τελεῖτε βασιλικόν κατά τὴν γραφήν, ἀ
γαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν, κα=
λῶς ποιεῖτε. εἰ δὲ προσωποληπτεῖτε ἁμαρτί
αν ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπό τοῦ νόμου
ὡς παραβάται. ὅστις γαρ ὅλον τὸν νόμον
τηρήσει, πταίσει δὲ ἐν ἑνί, γέγονε πάντων ἔ
νοχος. ὁ γαρ εἰπών μὴ μοιχεύσῃς, εἶπε καὶ
μὴ φονεύσῃς. εἰ δὲ οὐ μοιχεύσεις, φονεύ
σεις δὲ, γέγονας παραβάτης νόμου. οὕτω
λαλεῖτε καὶ οὕτω ποιεῖτε ὡς διά νόμου ἐ=
λευθερίας μέλλοντες κρίνεσθαι. ἡ γαρ κρίσις
ἀνίλεως τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος. κατακαυ=
χᾶται ἔλεον κρίσεως. τί τὸ ὄφελος ἀδελφοί
μου ἐάν πίστιν λέγῃ τις ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ
ἔχῃ. μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν. ἐ
άν δὲ ἀδελφός ἢ ἀδελφή γυμνοί ὑπάρχω
σι καὶ λειπόμενοι ὦσι τῆς ἐφημέρου τροφῆς,
εἴπῃ δὲ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν, ὑπάγετε ἐν εἰ=
ρήνῃ θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε, μὴ δῶτε
δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί τὸ
ὄφελος. οὕτω καὶ ἡ πίστις ἐάν μὴ ἔργα ἔ=
χῃ, νεκρά ἐστι καθ ἑαυτήν. ἀλλ ἐρεῖ τις. σὺ
πίστιν ἔχεις, κἀγώ ἔργα ἔχω δεῖξόν μοι τὴν
πίστιν σου ἐκ τῶν ἔργων σου, κἀγώ δεί=
ξω σοι ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν μου.
σὺ πιστεύεις ὅτι ὁ θεός εἷς ἐστί, καλῶς ποι
εῖς, καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσι καὶ φρίσσου

huius vana est religio. Religio munda
et immaculata apud deum et patrem hec
est. Visitare pupillos et viduas
in tribulatione eorum: et immaculatum se
custodire ab hoc seculo. Cap. 2.

Fratres mei nolite in personarum acceptio A
ne habere fidem domini nostri ie=
su christi glorie. Etenim si introierit in
conventum vestrum vir aureum anulum habens
in veste candida: introierit autem et pauper
in sordido habitu et intendatis in
eum qui induitus est veste preclara: et dixeritis
ei: tu sede hic bene: pauperi autem
dicatis: tu sta illic: aut sede sub
scabello pedum meorum: nonne iudicatis a=
pud vosmetipsos: et facti estis iudices co
gitationum iniquarum? Audite fratres mei dile
ctissimi. Nonne deus elegit pauperes in hoc
mundo divites in fide et heredes
regni: quod repromisit deus diligentibus
se? Vos autem exhonorastis B
pauperem. Nonne divites per potentiam oppri
munt vos: et ipsi trahunt vos ad iudicia?
Nonne ipsi blasphemant bonum nomen
quod invocatum est super vos? Si tamen legem
perficitis regalem secundum scripturas: diliges Leui.19.c.
proximum tuum sicut teipsum: bene Ro.13.b.
facitis. Si autem personam accipitis: peccatum Ephe.6.b.
operamini: redarguti a lege Col.3.d.
quasi transgressores. Quicunque autem totam le Act.10.c.
gem servaverit: offendat autem in uno: factus est 1.Pe.1.c.
omnium reus. Qui enim dixit non mechaberis: di
xit et non occides. Quod si non mechaberis:
occides autem: factus es transgressor legis.
Sic loquimini et sic facite sicut per legem li= Supra.1.A
bertatis incipientes iudicari. Judicium enim C
sine misericordia illi qui non facit misericordiam. Supe=
rexaltat autem misericordia iudicium. Quid proderit fratres
mei: si fidem quis dicat se habere: opera autem
non habeat? Nunquid poterit fides salvare eum?
Si autem frater aut soror nudi sint
et indigeant victu quotidiano:
dicat autem aliquis ex vobis illis ite in pa
ce calefacimini et saturamini: non dederi
tis autem eis que necessaria sunt corpori: quid
proderit? Sic et fides si non habeat ope=
ra mortua est in semetipsa. Sed dicet quis.
Tu fidem habes et ego opera habeo. O
stende mihi fidem tuam sine operibus: et ego osten
dam tibi ex operibus fidem meam.
Tu credis quoniam unus est deus: bene facis:
et demones credunt et contremiscunt.

σι. θέλεις δὲ γνῶναι ὦ ἄνθρωπε κενὲ ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστι. ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνενέγκας ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνήργει τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη. καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα. ἐπίστευσε δὲ ἀβραὰμ τῷ θεῷ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, καὶ φίλος θεοῦ ἐκλήθη. ὁρᾶτε τοίνυν ὅτι ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος, καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον. ὁμοίως δὲ καὶ ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους καὶ ἑτέρᾳ ὁδῷ ἐκβαλοῦσα. ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρόν ἐστιν, οὕτω καὶ ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστι. Cap.3.

Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι μεῖζον κρίμα ληψόμεθα. πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες. εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνήρ. δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα. ἰδὲ τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰ στόματα βάλλομεν πρὸς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγομεν. ἰδοὺ καὶ τὰ πλοῖα τηλικαῦτα ὄντα καὶ ὑπὸ σκληρῶν ἀνέμων ἐλαυνόμενα, μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου, ὅπου ἂν ἡ ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος βούληται. οὕτω καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστὶ καὶ μεγαλαυχεῖ. ἰδοὺ ὀλίγον πῦρ ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει, καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας. οὕτως ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα, καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης. πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν ἑρπετῶν τε καὶ ἐναλίων δαμάζεται καὶ δεδάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ, τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι. ἀκατάσχετον κακόν, μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου. ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν θεὸν καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν θεοῦ γεγονότας. ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. οὐ χρή, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ταῦτα οὕτως γίνεσθαι. μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρύει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρόν. μὴ δύναται ἀδελφοί μου συκῆ ἐλαίας ποιῆσαι, ἢ ἄμπελος σῦκα. οὕτως οὐδεμία πηγὴ ἁλυκὸν καὶ γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ. τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν, δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς

Uis aũt scire o hõ inanis quoniã fides sine opibus mortua est? Abraã pater noster nõne ex opibus iustificatus ẽ: offerens ysaac filium suũ super altare? Uides quoniã fides coopabat opibus illius: et ex operibus fides cõsumata ẽ. Et suppleta ẽ scriptura dicens. Credidit abraam deo: et reputatũ est illi ad iustitiã: et amicus dei appellatus ẽ. Uidetis quoniã ex opibus iustificatur homo: et nõ ex fide tantũ. Similiter et raab meretrix nõne ex opibus iustificata est suscipiens nuncios et alia via eijciens? Sicut enim corpus sine spiritu mortuum est: ita fides sine operibus mortua est. Ca.3. D
Gene.15.a. Gala.3.a. Ro.4.a
Josue.1.b.

Nolite plures magistri fieri fratres mei: scientes quoniam maius iudiciũ sumitis. In multis enim offendimus omnes. Si quis in verbo nõ offendit: hic perfectus ẽ vir. Potest etiã freno circũducere totũ corpus. Si autem equis frena in ora mittimus ad consentiendum nobis: omne corpus illorum circunferimus. Et ecce naves cũ magne sint et a ventis validis minentur: circũferuntur aũt a modico gubernaculo: ubi impetus dirigentis voluerit. Ita et lingua modicum quidẽ membrũ ẽ: et magna exaltat. Ecce quantus ignis quam magnã silvam incendit: Et lingua ignis est universitas iniquitatis. Lingua constituitur in membris nostris: que maculat totum corpus: et inflamat rotam nativitatis nostre inflamata a gehenna. Omnis enim natura bestiarũ et volucrum et serpentiũ et ceterorum domantur et domita sũt a natura humana: linguam aũt nullus hominum domare potest. Inquietum malũ plenum veneno mortifero. In ipsa benedicimus deũ et patrem: et ipsa maledicimus homines qui ad imaginem et similitudinem dei facti sũt. Ex ipso ore procedit benedictio et maledictio. Non oportet fratres mei hec ita fieri. Nunquid fons de eodẽ foramine emanat dulcẽ et amarã aquam? Nunquid põt fratres mei ficus uvas facere: aut vitis ficus? Sic neque salsa dulcem põt facere aquam. Quis sapiens et disciplinatus inter vos? Ostẽdat ex bona
A
Eccle.19.b
B
C

ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραΰτητι
σοφίας. εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐρί=
θειαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσ
θε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας. οὐκ ἔ
στιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη,
ἀλλ' ἐπίγειος ψυχική δαιμονιώδης. ὅπου
γὰρ ζῆλος καὶ ἐρίθεια, ἐκεῖ ἀκαταστασία
καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα. ἡ δὲ ἄνωθεν σο
φία πρῶτον μὲν ἁγνή ἐστιν, ἔπειτα εἰρη=
νική, ἐπιεικής, εὐπειθής, μεστὴ ἐλέους καρ
πῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος καὶ ἀνυπόκριτος.
καρπὸς δὲ τῆς δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπεί
ρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην. Cap. 4.

Πόθεν πόλεμοι καὶ μάχαι ἐν ὑμῖν, οὐκ
ἐντεῦθεν ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν
στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν. ἐπι
θυμεῖτε καὶ οὐκ ἔχετε, φονεύετε καὶ ζηλοῦ=
τε, καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν. μάχεσθε καὶ
πολεμεῖτε καὶ οὐκ ἔχετε, διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσ
θαι ὑμᾶς. αἰτεῖτε καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι
κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν
δαπανήσητε. μοιχοὶ καὶ μοιχαλίδες οὐκ
οἴδατε ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα τοῦ
θεοῦ ἐστιν. ὃς ἂν οὖν βουληθῇ φίλος εἶ=
ναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ θεοῦ καθίστα
ται. ἢ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ λέγει πρὸς
φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ κατῴκησεν
ἐν ἡμῖν. μείζονα δὲ δίδωσι χάριν. διὸ λέ
γει. κύριος ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, τα
πεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν. ὑποτάγητε οὖν
τῷ θεῷ. ἀντίστητε τῷ διαβόλῳ καὶ φεύξε
ται ἀφ' ὑμῶν. ἐγγίσατε τῷ θεῷ καὶ ἐγγιεῖ
ὑμῖν. καθαρίσατε χεῖρας ἁμαρτωλοί, καὶ
ἁγνίσατε καρδίας δίψυχοι. ταλαιπωρή=
σατε καὶ πενθήσατε καὶ κλαύσατε. ὁ γέλως
ὑμῶν εἰς πένθος μεταστραφήτω, καὶ ἡ
χαρὰ εἰς κατήφειαν. ταπεινώθητε ἐνώπιον
τοῦ κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς. μὴ κατα=
λαλεῖτε ἀλλήλων ἀδελφοί. ὁ καταλαλῶν
ἀδελφοῦ καὶ κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ,
καταλαλεῖ νόμου καὶ κρίνει νόμον. εἰ δὲ
νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου ἀλλὰ
κριτής. εἷς ἐστιν ὁ νομοθέτης ὁ δυνάμενος
σῶσαι καὶ ἀπολέσαι. σὺ δὲ τίς εἶ ὃς κρί=
νεις τὸν ἕτερον. ἄγε νῦν οἱ λέγοντες σήμε=
ρον καὶ αὔριον πορευσώμεθα εἰς τήνδε τὴν
πόλιν, καὶ ποιήσωμεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν ἕνα,
καὶ ἐμπορευσώμεθα καὶ κερδήσωμεν, οἵτι
νες οὐκ ἐπίστασθε τὸ τῆς αὔριον. ποία γὰρ
ἡ ζωὴ ὑμῶν, ἀτμὶς γάρ ἐσται ἡ πρὸς ὀλί
γον φαινομένη. ἔπειτα δὲ καὶ ἀφανιζομένη,
ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος θελή
σῃ καὶ ζήσωμεν, καὶ ποιήσωμεν τοῦτο ἢ ἐ=

ↄuersatiōe opationē suā in māsuetudie
sapie. Q̄d si zelū amarū hētis: ⁊ ↄtētio
nes sunt in cordibus vestris: nolite gliari D
⁊ mēdaces eē aduersus v̄itatē. Nō ē eīz
ista sapia desursū descēdēs a patre lumi
nū: sȝ terrena aialis diabolica. Ubi ꝏ
eī zelus ⁊ contentio: ibi inconstantia ꝏ
⁊ oē op⁹ prauū. Que āt desursū ē sapi
entia: primū q̄dē pudica ē: deīde pacifi
ca: modesta: suadibilis: bonis ↄsētiēs: ple
na mīa ⁊ fructib⁹ bonis: non iudicās ꝏ
sine simulatiōe. Fruct⁹ āt iustitie i pa
ce seminat̄ faciētib⁹ pacē. Cap. 4.

Unde bella ⁊ lites in vobis: nonne A
ex cōcupiscentijs vestris ꝏꝏ ꝏꝏ
q̄ militāt in mēbris v̄ris: Cōcupiscitis
⁊ nō habetis: occiditis ⁊ zelatis ꝏꝏ
⁊ non potestis adipisci. Litigatis ⁊ ꝏ
belligeratis: ⁊ nō habetis: pp̄ q̄d nō po
stulatis. Petitis ⁊ nō accipitis: eo q̄
male petatis vt in ↄcupiscentijs vestris
insumatis. Adulteri ⁊ adultere nescitis
q̄ amicitia hui⁹ mūdi: inimica ꝏꝏ ꝏ
ē dei: Quicūq̄ ergo voluerit amicus B
esse huius seculi: inimicus dei ↄstituit.
An putatis q̄ inaniter scriptura dicat:
ad inuidiā cōcupiscit spūs q̄ habitat ꝏ
in vobis: Maiorē āt dat grāz. Prop
ter q̄d dicit. De⁹ supbis resistit: humili 1. Pe. 1. b.
bus autem dat gratiam. Subditi ergo Ephe. 2. f.
estote deo: resistite āt diabolo ⁊ fugiet Ephe. 4. d.
a vobis. Appropiate deo ⁊ appropin 1. Pet. 5. c.
quabit vobis. Emūdate man⁹ peccato= C
res ⁊ purificate corda duplices aīo. Mi Hiere. 31. c.
seri estote ⁊ lugete ⁊ plorate. Risus ꝏ Joan. 16. c.
vester in luctum conuertatur: ⁊ ꝏ ꝏ 1. Pe. 5. c.
gaudiū i merorē. Humiliamini i ↄspe=
ctu dn̄i ⁊ exaltabit vos. Nolite detrahe
re alterutrū fratres mei. Qui detrahit
fratri aut q̄ iudicat frēm suum: ꝏꝏ ꝏ
detrahit legi ⁊ iudicat legē. Si autem
iudicas legem: non es factor legis: sed
iudex. Un⁹ ē eī legislator ⁊ iudex: q̄ pōt D
pdere ⁊ liberare. Tu aūt q̄s es q̄ iudi Ro. 14. a.
cas pximū tuū: Ecce nūc q̄ dicitis ho et. c.
die aut crastino ibimus in illam ꝏꝏ ꝏ
ciuitatem: ⁊ faciemus ibi q̄dē annum ꝏ
⁊ mercabimur ⁊ lucrū faciem⁹: qui ꝏ
ignoratis q̄d erit i crastinū. Que est eīz
vita vestra: Uapor .n. erit ad modicū
parens: ⁊ deinceps exterminabitur: ꝏ
pro eo vt dicatis: si dn̄s voluerit. ꝏꝏ
⁊ si vixerim⁹: faciemus hoc aut illud.

κείμο. νυν δε καυχᾶσθε εν ταις αλαζονείαις
υμῶν. πᾶσα καύχησις τοιαύτη πονηρά ε
στίν. ειδότι ουν καλὸν ποιεῖν και μη ποιοῦν
τι, αμαρτία αυτῷ εστίν. Cap. 5.

Αγε νυν οι πλούσιοι, κλαύσατε ολολύ
ζοντες επὶ ταις ταλαιπωρίαις υμῶν
ταις επερχομέναις. ο πλοῦτος υμῶν σέ
σηπε, και τα ιμάτια υμῶν σητόβρωτα γέγο
νεν. ο χρυσός υμῶν και ο άργυρος κατίω
ται, και ο ιός αυτῶν εις μαρτύριον υμῖν έσ
ται, και φάγεται τας σάρκας υμῶν. ως πυρ
εθησαυρίσατε εν εσχάταις ημέραις. ιδού ο
μισθός των εργατῶν των αμησάντων τας
χώρας υμῶν ο απεστερημένος υφ υμῶν
κράζει, και αι βοαί των θερισάντων εις τα
ῶτα κυρίου σαβαώθ εισεληλύθασιν. ετρυ
φήσατε επὶ της γης, και εσπαταλήσατε. εθρέ
ψατε τας καρδίας υμῶν ως εν ημέρα σφα
γης. κατεδικάσατε, εφονεύσατε τον δίκαι
ον, ουκ αντιτάσσεται υμῖν. μακροθυμήσατε
ουν αδελφοί έως της παρουσίας του κυ
ρίου. ιδού ο γεωργός εκδέχεται τον τίμι
ον καρπὸν της γης μακροθυμῶν επ αυτόν,
έως αν λάβη υετόν πρώιμον και όψιμον.
μακροθυμήσατε και υμεῖς, στηρίξατε τας
καρδίας υμῶν, ότι η παρουσία του κυρί
ου ήγγικε. μη στενάζετε κατ αλλήλων α
δελφοί, ίνα μη κριθῆτε. ιδού ο κριτής προ
των θυρῶν έστηκεν. υπόδειγμα λάβετε α
δελφοί μου της κακοπαθείας και της μα
κροθυμίας τους προφήτας, οι ελάλησαν
τω ονόματι κυρίου. ιδού μακαρίζομεν
τους υπομένοντας. την υπομονήν ιώβ η
κούσατε, και το τέλος κυρίου είδετε, ότι πο
λυεύσπλαγχνος εστὶ και οικτίρμων. προ
πάντων δε αδελφοί μου μη ομνύετε,
μήτε τον ουρανόν μήτε την γην, μήτε
άλλον τινά όρκον ήτω δε υμῶν το ναι ναι,
και το ου, ου, ίνα μη εις υπόκρισιν
πέσητε. κακοπαθεῖ τις εν υμῖν προσευχέσ
θω. ευθυμεῖ τις, ψαλλέτω. ασθενεῖ τις εν
υμῖν, προσκαλεσάτω τους πρεσβυτέ
ρους της εκκλησίας, και προσευξάσθωσαν
επ αυτόν αλείψαντες αυτόν ελαίῳ εν
τω ονόματι του κυρίου. και η ευχή της πί
στεως σώσει τον κάμνοντα, και εγερεῖ αυ
τὸν ο κύριος, καν αμαρτίας η πεποιηκώς, α
φεθήσεται αυτῷ. εξομολογεῖσθε αλλήλοις
τα παραπτώματα, και εύχεσθε υπέρ αλλή
λων όπως ιαθῆτε. πολύ ισχύει δέησις δικαί
ου ενεργουμένη. ηλίας άνθρωπος ην ομοιο
παθής ημῖν και προσευχῇ προσηύξατο του

Nunc autem exultatis in superbijs
vr̃is. Omis exultatio talis maligna est.
Scienti igitur bonum facere et nõ fa-
cienti: peccatum est illi. Cap. 5.

Agite nũc diuites: plorate vlulãtes
in miserijs vestris
q̃ aduenient vobis. Diuitie vr̃e putrefa-
cte sũt: et vestimẽta vr̃a a tineis come
sta sũt. Aurũ et argentũ vr̃z eruginauit:
et erugo eorũ in testimoniũ vobis erit:
et mãducabit carnes vr̃as sicut ignis.
Thesaurizastis vobis irã in nouissimis die
bus. Ecce merces operariorũ q̃ messuerũt
regiones vr̃as q̃ fraudata est a vobis
clamat: et clamor eorũ in
aures domini sabaoth introiuit. Epu
lati estis sup terrã: et in luxurijs enutri
stis corda vr̃a. In die occisionis
adduxistis et occidistis iustum: et
non restitit vobis. Patientes
igr̃ estote frẽs vsqz ad aduentum dñi.
Ecce agricola expectat preciosum
fructum terre patienter ferens:
donec accipiat temporaneum et serotinuz.
Patientes igitur estote et confirmate
corda vestra: quoniam aduentus domini
appropinquauit. Nolite ingemiscere frẽs
in alterutrum: vt nõ iudicemini. Ecce iu-
dex ante ianuã assistit. Exẽplũ accipite
frẽs exitus mali et lõganimitatis et laboris
et patiẽtie prophetas: q̃ locuti sunt in
nomine domini. Ecce beatificamus
eos q̃ sustinuerũt. Sufferẽtiã Job audi
stis: et finez dñi vidistis: quoniam misericors
est dominus et miserator. Ante
oĩa autem frẽs mei nolite iurare
neqz per celũ neqz per terrã: neqz
aliud quodcũqz iuramẽtũ. Sit autem sermo vester est
est: non non: vt non sub iudicio
decidatis. Tristatur autem aliquis vr̃z: oret
equo aĩo et psallat. Infirmatur quis in
vobis: inducat presbyteros
ecclesie et orent
super euz: vngentes eum oleo in
noĩe dñi. Et oratio fidei
saluabit infirmũ: et alleuiabit eum
dñs: et si in peccatis sit remittentur
ei. Confitemini ergo alterutrum
peccata vestra: et orate pro inuicez
vt saluemini. Multũ enim valet deprecatio iu
sti assidua. Helias hõ erat similis
nobis passibilis: et oratione orauit

Marginal letters: A, B, C, D

Marginal references: Mat. 5. f. 2. Cor. 7. c. 1. Pe. 1. c. — 3. Re. 17. a. et 18. g. Luce. 4. d.

μὴ βρέξαι καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυ-
τοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ. καὶ πάλιν προσηύ-
ξατο καὶ ὁ οὐρανὸς ὑετὸν ἔδωκε, καὶ ἡ γῆ
ἐβλάστησε τὸν καρπὸν αὐτῆς. ἀδελφοὶ ἐ-
άν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας
καὶ ἐπιστρέψῃ τις αὐτόν, γινωσκέτω ὅτι ὁ
ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ
αὐτοῦ, σώσει ψυχὴν ἐκ θανάτου, καὶ καλύ-
ψει πλῆθος ἁμαρτιῶν.

Τέλος τῆς τοῦ ἁγίου ἰακώβου καθολικῆς
ἐπιστολῆς.

vt non plueret annos
tres & menses sex. Et rursum orauit
& celum dedit pluuiam: & terra
dedit fructum suum. Fratres mei si
quis ex vobis errauerit a veritate
& conuerterit quis eum: scire debet quoniam
qui conuerti fecerit peccatorem ab errore vie
sue: saluabit animam eius a morte: & operiet
multitudinem peccatorum.

Explicit epistola beati iacobi apo-
stoli.

Incipit argumentum in epistolam beati petri primam.

Discipulos saluatoris inuicti toto orbe diffusos & peregrinos in hoc seculo monstrat: & preterite vi-
te penitere suadet: et in nouam vitam proficere tota cum sollicitudine exhortatur Simon petrus fi-
lius iohannis prouincie galilee vico bethsaida frater andree apostoli.

Explicit argumentum.

Ἡ τοῦ ἁγίου πέτρου καθολικὴ πρώτη
ἐπιστολή. Κεφ.α.

Πέτρος ἀπόστολος ἰησοῦ χριστοῦ,
ἐκλεκτοῖς παρεπιδήμοις διασπο-
ρᾶς πόντου γαλατίας καππαδοκίας
ἀσίας καὶ βιθυνίας, κατὰ πρόγνω-
σιν θεοῦ πατρὸς ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος,
εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἵματος ἰησοῦ
χριστοῦ. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυν-
θείη. εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρί-
ου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ
αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα
ζῶσαν δι' ἀναστάσεως ἰησοῦ χριστοῦ ἐκ νε-
κρῶν, εἰς κληρονομίαν ἄφθαρτον καὶ ἀμί-
αντον καὶ ἀμάραντον τετηρημένην ἐν οὐρα-
νοῖς εἰς ὑμᾶς τοὺς ἐν δυνάμει θεοῦ φρου-
ρουμένους διὰ πίστεως, εἰς σωτηρίαν ἑτοί-
μην ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ, ἐν
ᾧ ἀγαλλιᾶσθε ὀλίγον ἄρτι, εἰ δέον ἐστί
λυπηθέντες ἐν ποικίλοις πειρασμοῖς, ἵνα
τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως πολὺ τιμι-
ώτερον χρυσίου τοῦ ἀπολλυμένου διὰ πυ-
ρὸς δὲ δοκιμαζομένου, εὑρεθῇ εἰς ἔπαινον
καὶ τιμὴν καὶ δόξαν, ἐν ἀποκαλύψει ἰησοῦ
χριστοῦ. ὃν οὐκ εἰδότες ἀγαπᾶτε εἰς ὃν ἄρ-
τι μὴ ὁρῶντες πιστεύοντες δὲ ἀγαλλιᾶσθε
χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῃ, κομι-
ζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως ὑμῶν, σωτη-
ρίαν ψυχῶν. περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν
καὶ ἐξηρεύνησαν προφῆται οἱ περὶ τῆς εἰς
ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες, ἐρευ-
νῶντες εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ

Incipit epistola beati petri apo-
stoli prima. Cap.i.

Petrus apostolus iesu christi A
electis aduenis dispersionis
ponti galatie cappadocie:
asie & bithynie secundum prescientiam
dei patris in sanctificationem spiritus:
in obedientiam & aspersionem sanguinis iesu
christi. Gratia vobis & pax multiplicetur. 1.Cor.1.a.
Benedictus deus & pater domini Ephe.1.a.
nostri iesu christi: qui secundum misericordiam suam magnam
regenerauit nos in spem
viuam per resurrectionem iesu christi ex mortuis
in hereditatem incorruptibilem & incontamina-
tam & immarcessibilem conseruatam in celis:
in vobis qui in virtute dei custodimini
per fidem: in salutem paratam
reuelari in tempore nouissimo. In B
quo exultabitis modicum nunc: si oportet
contristari in variis temptationibus: vt Joan.16.c
probatio vestre fidei multo preciosior sit
auro quod per ignem
probatur: inueniatur in laudem
& gloriam & honorem in reuelatione iesu
christi: quem cum non videritis diligitis. In quem
nunc quoque non videntes creditis: credentes
autem exultabitis letitia inenarrabili & glori-
ficata: reportantes finem fidei vestre salutem
animarum vestrarum. De qua salute exquisierunt
atque scrutati sunt prophete: qui de futura in
vobis gratia prophetauerunt: scrutantes
in quod vel quale tempus significaret

εν αυτοίς πνεύμα Χριστού, προμαρτυρούμενον τα εις Χριστόν παθήματα και τας μετά ταύτα δόξας, οις απεκαλύφθη ότι ουχ εαυτοίς, υμίν δε διηκόνουν αυτά, ά νυν ανηγγέλη υμίν διά των ευαγγελισαμένων υμάς εν πνεύματι αγίω αποσταλέντι απ' ουρανού, εις ά επιθυμούσιν άγγελοι παρακύψαι. Διό αναζωσάμενοι τας οσφύας της διανοίας υμών νήφοντες τελείως ελπίσατε επί την φερομένην υμίν χάριν εν αποκαλύψει ιησού Χριστού ως τέκνα υπακοής, μη συσχηματιζόμενοι ταις πρότερον εν τη αγνοία υμών επιθυμίαις, αλλά κατά τον καλέσαντα υμάς άγιον, και αυτοί άγιοι εν πάση αναστροφή γενήθητε, διότι γέγραπται. άγιοι γένεσθε, ότι εγώ άγιος ειμί. και ει πατέρα επικαλείσθε τον απροσωπολήπτως κρίνοντα κατά το εκάστου έργον, εν φόβω τον της παροικίας υμών χρόνον αναστράφητε. ειδότες ότι ου φθαρτοίς αργυρίω ή χρυσίω ελυτρώθητε εκ της ματαίας υμών αναστροφής πατροπαραδότου, αλλά τιμίω αίματι ως αμνού αμώμου και ασπίλου Χριστού, προεγνωσμένου μεν προ καταβολής κόσμου, φανερωθέντος δε επ' εσχάτων των χρόνων, δι' υμάς τους δι' αυτού πιστεύοντας εις θεόν τον εγείραντα αυτόν εκ νεκρών και δόξαν αυτώ δόντα. ώστε την πίστιν υμών και ελπίδα είναι εις θεόν. Τας ψυχάς υμών ηγνικότες εν τη υπακοή της αληθείας διά πνεύματος, εις φιλαδελφίαν ανυπόκριτον, εκ καθαράς καρδίας αλλήλους αγαπήσατε εκτενώς, αναγεγεννημένοι ουκ εκ σποράς φθαρτής, αλλά αφθάρτου διά λόγου θεού ζώντος και μένοντος εις τον αιώνα. Διότι πάσα σαρξ ως χόρτος, και πάσα δόξα ανθρώπου ως άνθος χόρτου. εξηράνθη ο χόρτος, και το άνθος αυτού εξέπεσε, το δε ρήμα κυρίου μένει εις τον αιώνα. Τούτο δε εστί το ρήμα το ευαγγελισθέν εις υμάς. Cap.2.

Αποθέμενοι ουν πάσαν κακίαν και πάντα δόλον και υποκρίσεις και φθόνους και πάσας καταλαλιάς, ως άρτι γέννητα βρέφη το λογικόν άδολον γάλα επιποθήσατε, ίνα εν αυτώ αυξηθήτε, είπερ εγεύσασθε ότι χρηστός ο κύριος. προς όν προσερχόμενοι λίθον ζώντα, υπό ανθρώπων μεν αποδεδοκιμασμένον, παρά δε θεώ εκλεκτόν έντιμον. και αυτοί ως λίθοι ζώντες οικοδομείσθε οίκος πνευματικός ιεράτευμα άγιον, ανενέγκαι

in eis spūs xpi: prenuncians eas que in christo sunt passiones: et posteriores glias: quibus reuelatū est qr nō sibimetipsis: vobis aūt ministrabāt ea q̄ nūc nūciata sūt vobis per eos q̄ euāgelizauerūt vobis spiritu sancto misso de celo: in quem desiderant angeli pspicere. Propter qđ succincti lūbos mentis vestre sobrij perfecte sperate in eā que offertur vobis grāz in reuelationem iesu xpi quasi filij obedientie: non configurati prioribus ignorantie vestre desiderijs: sed sm eum qui vocauit vos scūm: et ipsi in oī cōuersatōe sancti sitis: qm̄ scriptū est. C

Sancti eritis: qm̄ ego sanctus sum. Et si prēz inuocatis eū q sine acceptiōe psonarū iudicat sz vniuscuiusqz opus: in timore incolatus vri tpe cōuersamini. Scientes q nō corruptibilibus auro vel argento redēpti estis de vana vestra conuersatione paterne traditiōis: sz pcioso sāguine q̄si agni imaculati xpi et incōtaminati: precogniti quidem ante mūdi cōstitutionē: manifestati autē nouissimis tpibus: ppter vos q per ipsū fideles estis in deo: qui suscitauit eū a mortuis et dedit ei gloriaz: vt fides vestra et spes esset in deo. Aīas vestras castificantes in obedientia charitatis in fraternitatis amore simplici ex corde inuicē diligite attentius: renati non ex semine corruptibili: sed incorruptibili per verbum dei viui et pmanentis ī eternū: qz oīs caro vt fenū: et oīs gloria eius tanqz flos feni. Exaruit fenum et flos eius decidit: verbum aūt domini manet in eternum. Hoc est aūt verbum qđ euangelizatum est in vos. Cap.2.

Leui.11.d. Deu.10.d. Col.3.d. Jaco.2.b. Act.10 Roma. Ephe.6.b.

D

Hebr.9.b. 1.Joan.1.b. Apo.1.b.

Esai.40.b

Esai.40.b Eccle.14.c Jaco.1.b.

Deponētes igit oēz maliciā et omnē dolū et simulationes et inuidias et oēs detractōes: sicut modo geniti īfantes rōnabile et sine dolo lac ↄcupiscite: vt ī eo crescatis ī salutē: si tñ gustatis qm̄ dulcis ē dñs. Ad quē accedētes lapidem viuū: ab hoībus quidem reprobatum: a deo autem electū et honorificatū. Et ipi tanqz lapides viui supedificamini domus spūalis in sacerdotium sanctum: offerentes

A

Ephe.4.c. Col.2.b. Hebre.12.a

θυσίας πνευματικάς ευπροσδέκτους τω
θεώ διά ιησού Χριστού. διότι περιέχει εν
τη γραφή. ιδού τίθημι εν σιών λίθον
ακρογωνιαίον, εκλεκτόν, έντιμον, και ο πι
στεύων επ αυτώ ου μή καταισχυνθή. υ
μίν ουν η τιμή τοις πιστεύουσιν, απειθού=
σι δε λίθον ον απεδοκίμασαν οι οικοδο=
μούντες, ούτος εγενήθη εις κεφαλήν γωνί=
ας, και λίθος προσκόμματος και πέτρα
σκανδάλου. οι προσκόπτουσι τω λόγω α
πειθούντες, εις ο και ετέθησαν. υμείς δε γέ
νος εκλεκτόν, βασίλειον ιεράτευμα, έθνος ά
γιον, λαός εις περιποίησιν, όπως τας αρε=
τάς εξαγγείλητε του εκ σκότους υμάς κα=
λέσαντος εις το θαυμαστόν αυτού φως. οι
ποτέ ου λαός, νυν δε λαός θεού, οι ουκ η
λεημένοι, νυν δε ελεηθέντες. αγαπητοί πα
ρακαλώ ως παροίκους και παρεπιδήμους
απέχεσθαι των σαρκικών επιθυμιών, αίτι
νες στρατεύονται κατά της ψυχής, την ανα
στροφήν υμών έχοντες καλήν εν τοις έθνε=
σιν, ίνα εν ω καταλαλούσιν υμών ως κακο
ποιών, εκ των καλών έργων εποπτεύσαν=
τες δοξάσωσι τον θεόν εν ημέρα επισκοπής.
υποτάγητε ουν πάση ανθρωπίνη κτίσει δι
ά τον κύριον, είτε βασιλεί ως υπερέχοντι,
είτε ηγεμόσιν ως δι αυτού πεμπομένοις
εις εκδίκησιν μεν κακοποιών, έπαινον δε α
γαθοποιών. ότι ούτως εστί το θέλημα του
θεού, αγαθοποιούντας φιμούν την των α
φρόνων ανθρώπων αγνωσίαν. ως ελεύθεροι
και μη ως επικάλυμμα έχοντες της κακί=
ας την ελευθερίαν, αλλ ως δούλοι του θε
ού. πάντας τιμήσατε, την αδελφότητα α=
γαπάτε, τον θεόν φοβείσθε, τον βασιλέα τι
μάτε. οι οικέται υποτασσόμενοι εν παντί φό
βω τοις δεσπόταις, ου μόνον τοις αγαθοίς
και επιεικέσιν αλλά και τοις σκολιοίς. τού=
το γαρ χάρις, ει διά συνείδησιν θεού υπο
φέρει τις λύπας πάσχων αδίκως. ποίον
γαρ κλέος ει αμαρτάνοντες και κολαφιζό
μενοι υπομενείτε, αλλ ει αγαθοποιούντες
και πάσχοντες υπομενείτε, τούτο χάρις
παρά θεώ. εις τούτο γαρ και εκλήθητε, ό
τι και Χριστός έπαθεν υπέρ ημών, υμίν υ
πολιμπάνων υπογραμμόν ίνα επακο=
λουθήσητε τοις ίχνεσιν αυτού. ος α=
μαρτίαν ουκ εποίησεν, ουδέ ευρέθη δό=
λος εν τω στόματι αυτού. ος λοιδο=
ρούμενος ουκ αντελοιδόρει, πάσχων
ουκ ηπείλει. παρεδίδου δε τω κρίνον=
τι δικαίως. ος τας αμαρτίας ημών αυτός

spiritales hostias acceptabiles
deo per iesũ xp̃m. Propter qđ continet
scriptura. Ecce pono in sion lapidem B Esa.28.d.
summũ: angularẽ: pbatũ: electũ pciosũ: ꝛ Mat.21.g.
q̄ crediderit in eũ nõ ↄfundetur. Vobis Mar.12.b. Luce.20.c.
igit honor credentib⁹ nõ: credentibus Act.4.b.
aũt lapis quẽ reprobauerũt edificantes: Ps.117.
hic factus est in caput anguli:
ꝛ lapis offensionis ꝛ petra
scãdali: his q̄ offendũt verbo nec cre=
dũt: in quo ꝛ positi sunt. Vos aũt gen⁹ Exo.19.a.
electũ: regale sacerdotiũ: gens sancta:
populus acq̃sitionis: vt virtutes
annũcietis ei⁹ q̄ de tenebris vos voca
uit in ammirabile lumen suum. Qui Osee.2.d.
aliqñ nõ ppls dei: nũc aũt ppls dei: qui Ro.9.c.
nõ ↄsecuti misaz: nũc aũt misericordiã cõ
secuti. Charissimi obsecro vos tanq̃ ad= Rom.12.?
uenas ꝛ pegrinos abstinere vos a carna Gala.5.c.
lib⁹ desiderijs q̄ militãt aduersus aiaz:
cõuersationẽ vr̃az iter gẽtes hñtes bo
nã: vt in eo q̄ detractãt de vobis tanq̃ C
de malefactorib⁹: ex bõis opib⁹ vos cõ
siderãtes glĩficẽt deũ in die visitatiõis.
Subiecti igit estote oĩ hũane creature Roma.13.a.
pp deum: siue regi quasi precellenti:
siue ducibus tanq̃ ab eo missis
ad vindictã malefactoꝝ: laudẽ vero bo
noꝝ. Quia sic est voluntas
dei: vt bñ faciẽtes obmutescere faciatis i
prudẽtiũ hominũ ignorãtiã. Quasi liberi
ꝛ nõ quasi velamen habentes malicie
libertatem: sed sicut serui dei.
Oẽs honorate: fraternitatem diligite. Ro.12.c.
Deum timete: regem honorificate.
Serui subditi estote in omni timore Ephe.6.a.
dominis: non tantum bonis Col.3.d.
ꝛ modestis sed ẽt dyscolis. Hec est Tim.? 1.Co.7.c.
ei gratia: si pp dei conscientiaz sustinet Iaco.5.c.
quis tristitias patiens iniuste. Que D
eiz est gr̃a si peccantes ꝛ colaphizati
suffertis: Sed si benefacientes
patienter sustinetis: hec est gratia
apud deũ. In hoc enĩ vocati estis: q2
ꝛ xp̃s passus est p nobis: vobis relin
quens exẽplũ vt seq̃mini
vestigia eius. Qui peccatum 1.Ioan.3.a.
non fecit: nec inuentus est dolus Esaie.53.b.
in ore ei⁹. Qui cuz malediceretur
non maledicebat: cum pateretur
nõ cõminabat. Tradebat aũt iudicãti
se iniuste. Qui peccata nostra ipse Esaie.53.b.

ανήνεγκεν εν τω σώματι αυτού επί το ξύ
λον, ίνα ταις αμαρτίαις απογενόμενοι, τη
δικαιοσύνη ζήσωμεν, ου τω μώλωπι αυ-
τού ιάθητε. ήτε γαρ ως πρόβατα πλανώ-
μενα, αλλ' επεστράφητε νυν επί τον ποι-
μένα και επίσκοπον των ψυχών ημών.

Cap. 3.

Ομοίως αι γυναίκες υποτασσόμεναι τοις
ιδίοις ανδράσιν, ίνα και ει τινές απει-
θούσι τω λόγω, διά της των γυναικών α-
ναστροφής άνευ λόγου κερδηθήσονται, ε-
ποπτεύσαντες την εν φόβω αγνήν αναστρο
φήν υμών. ων έστω ουχ ο έξωθεν εμπλο-
κής τριχών και περιθέσεως χρυσίων η εν
δύσεως ιματίων κόσμος, αλλ' ο κρυπτός
της καρδίας άνθρωπος εν τω αφθάρτω
του πραέος και ησυχίου πνεύματος, ο ε-
στίν ενώπιον του θεού πολυτελές. ούτω
γαρ ποτέ και αι άγιαι γυναίκες αι ελπί-
ζουσαι επί τον θεόν εκόσμουν εαυτάς υ-
ποτασσόμεναι τοις ιδίοις ανδράσιν, ως
σάρρα υπήκουσε τω αβραάμ κύριον αυ-
τόν καλούσα, ης εγενήθητε τέκνα αγαθο-
ποιούσαι και μη φοβούμεναι μηδεμίαν
πτόησιν. οι άνδρες ομοίως συνοικούν
τες κατά γνώσιν, ως ασθενεστέρω σκεύει
τω γυναικείω απονέμοντες τιμήν ως και
συγκληρονόμοι χάριτος ζώσης, εις το μη
εγκόπτεσθαι τας προσευχάς υμών. το δε
τέλος πάντες ομόφρονες, συμπαθείς,
φιλάδελφοι, εύσπλαγχνοι, φιλόφρονες,
μη αποδιδόντες κακόν αντί κακού η λοι-
δορίαν αντί λοιδορίας, τουναντίον δε ευ-
λογούντες, ειδότες ότι εις τούτο εκλή-
θητε ίνα ευλογίαν κληρονομήσητε. ο γαρ
θέλων ζωήν αγαπάν και ιδείν ημέρας αγα
θάς, παυσάτω την γλώσσαν αυτού από
κακού, και χείλη αυτού του μη λαλή-
σαι δόλον. εκκλινάτω από κακού, και
ποιησάτω αγαθόν, ζητησάτω ειρήνην και
διωξάτω αυτήν, ότι οφθαλμοί κυρί-
ου επί δικαίους και ώτα αυτού εις δέη-
σιν αυτών. πρόσωπον δε κυρίου ε-
πί ποιούντας κακά, του εξολοθρεύσαι
αυτούς εκ γης. και τις ο κακώσων υ-
μάς, εάν του αγαθού μιμηταί γένησθε.
αλλ' ει και πάσχετε διά δικαιοσύνην, μα-
κάριοι. τον δε φόβον αυτών μη φοβηθήτε,
μηδέ ταραχθήτε. κύριον δε τον θεόν αγι
άσατε εν ταις καρδίαις υμών, έτοιμοι δε
αεί προς απολογίαν παντί τω αιτούντι υ-
μάς λόγον περί της εν υμίν ελπίδος, μετά

pertulit in corpore suo super lignum:
vt peccatis mortui
iustitie viuamus: cuius liuore
sanati estis. Eratis enim sicut oues erran
tes: sed conuersi estis nunc ad pastorem
et episcopum animarum nostrarum.

Cap. 3.

Similiter et mulieres subdite sint A
viris suis: vt et si qui non credunt Colo.3.c. Ephe.5.c.
verbo per mulierum conuersationem
sine verbo lucrifiant: considerantes
in timore sanctam conuersationem
vestram. Quarum non sit extrinsecus
capillatura aut circundatio auri aut indu
menti vestimentorum cultus: sed qui absconditus est
cordis homo in incorruptibilitate
quieti et modesti spiritus: qui est
in conspectu dei locuples. Sic
enim aliquando et sancte mulieres sperantes
in deo ornabant se subiecte
proprijs viris: sicut
Sara obediebat Abrahe dominum eum Gene.18.b.
vocans: cuius estis filie benefacientes
et non pertimentes vllam
perturbationem. Viri similiter cohabitantes B
secundum scientiam: quasi infirmiori vasculo
muliebri impartientes honorem tanquam
coheredibus gratie vite: vt non
impediantur orationes vestre. In fide autem Ro.10.b. Roma.12.d
omnes vnanimes compatientes:
fraternitatis amatores: misericordes: mode
sti: humiles: non reddentes malum pro malo: nec
maledictum pro maledicto: sed econtrario bene
dicentes: quia in hoc vocati estis:
vt benedictionem hereditate possideatis. Qui Ps.33.
enim vult vitam diligere: et dies videre bo Jaco.1.d.
nos: coerceat linguam suam a
malo et labia eius ne loquantur
dolum. Declinet autem a malo: et
faciat bonum: inquirat pacem et
sequatur eam: quia oculi domini
super iustos et aures eius in preces
eorum. Vultus autem domini super
facientes mala.
Et quis est qui vobis noceat: C
si boni emulatores fueritis. c.boni geni tiui casus.s. in.
Sed si quid patimini propter iustitiam: beati.
Timorem autem eorum ne timueritis: Mat.5.a.
neque conturbemini. Dominum autem christum sanctifi
cate in cordibus vestris: parati
semper ad satisfactionem omni poscenti vos
rationem de ea que in vobis est spe: sed cum

πραΰτητος καὶ φόβου, συνείδησιν ἔχοντες
ἀγαθήν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς
κακοποιῶν, καταισχυνθῶσιν οἱ ἐπηρεάζον
τες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν ἐν χριστῷ ἀναστρο
φήν. κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιοῦντας εἰ θέ=
λοι τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ πάσχειν, ἢ κακο=
ποιοῦντας. ὅτι καὶ χριστὸς ἅπαξ περὶ ἁ=
μαρτιῶν ἔπαθε δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα ἡ
μᾶς προσαγάγῃ τῷ θεῷ, θανατωθεὶς μὲν
σαρκί, ζωοποιηθεὶς δὲ πνεύματι. ἐν ᾧ καὶ
τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασι πορευθεὶς ἐκή=
ρυξεν ἀπειθήσασι ποτέ, ὅτε ἀπεξεδέχετο ἡ
τοῦ θεοῦ μακροθυμία ἐν ἡμέραις νῶε κα=
τασκευαζομένης κιβωτοῦ, εἰς ἣν ὀλίγαι τοῦ
τέστιν ὀκτὼ ψυχαὶ διεσώθησαν δι' ὕδατος.
ὃ ἀντίτυπον νῦν καὶ ἡμᾶς σώζει βάπτισμα,
οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου, ἀλλὰ συνει
δήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς θεόν, δι' ἀνα
στάσεως ἰησοῦ χριστοῦ, ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ
τοῦ θεοῦ πορευθεὶς εἰς οὐρανόν, ὑποταγέν
των αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἐξουσιῶν καὶ δυ=
νάμεων. Cap.4.
Χριστοῦ οὖν παθόντος ὑπὲρ ἡμῶν σαρ
κί, καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὁπλίσασ
θε. ὅτι ὁ παθὼν ἐν σαρκί, πέπαυται ἁμαρ
τίας. εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις
ἀλλὰ θελήματι θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν
σαρκὶ βιῶσαι χρόνον. ἀρκετὸς γὰρ ὑμῖν ὁ
παρεληλυθὼς χρόνος τοῦ βίου τὸ θέλη=
μα τῶν ἐθνῶν κατεργάσασθαι. πεπορευμέ=
νους ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγί=
αις, κώμοις, πότοις καὶ ἀθεμίτοις εἰδωλο=
λατρείαις. ἐν ᾧ ξενίζονται, μὴ συντρεχόντων
ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτείας ἀνάχυ
σιν βλασφημοῦντες, οἳ ἀποδώσουσι λό=
γον τῷ ἑτοίμως ἔχοντι κρῖναι ζῶντας καὶ νε
κρούς. εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς εὐηγγελί
σθη, ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρ=
κί, ζῶσι δὲ κατὰ θεὸν πνεύματι. πάντων δὲ
τὸ τέλος ἤγγικε. σωφρονήσατε οὖν καὶ νή
ψατε εἰς τὰς προσευχάς, πρὸ πάντων δὲ
τὴν εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες. ὅ
τι ἡ ἀγάπη καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν. φι
λόξενοι εἰς ἀλλήλους, ἄνευ γογγυσμῶν. ἕ
καστος καθὼς ἔλαβε χάρισμα, εἰς ἑαυτοὺς
αὐτὸ διακονοῦντες ὡς καλοὶ οἰκονόμοι ποι
κίλης χάριτος θεοῦ. εἴ τις λαλεῖ ὡς λόγι=
α θεοῦ, εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος ὡς χο
ρηγεῖ ὁ θεός, ἵνα ἐν πᾶσι δοξάζηται ὁ θεὸς
διὰ ἰησοῦ χριστοῦ, ᾧ ἐστιν ἡ δόξα καὶ τὸ
κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.
ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώ=
σει πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένῃ, ὡς ξέ

modestia et timore: cōsciētiā hñtes
bonā: vt in eo q̄ detrahunt de vobis
confundantur qui calumniantur
vestrā bonā in xp̄o cōuersationem.
Melius ē ei vt bñfaciētes si volūtas dī
velit pati q̄3 malefacientes.
Qr et xp̄s semel pro peccatis nostris
mortu9 ē iustus p iniustis: vt nos
offerret deo: mortificatos quidem
carne: viuificatos āt spū. In quo et bis Hebr.9.b Roma.5.b
q̄ in carcere erāt spū veniēs p̄dicauit: qui D
increduli fuerant aliqñ: qñ expectabant Mat.24.c
dei patiētiā in dieb9 noe cū fabricaret Luc.17.f
arca: in qua pauce idest
octo anime salue facte sunt per aquā:
q̄ et nos nunc silis forme saluos facit
baptisma: nō carnis depositio sordiu3:
s3 ɔsciē bone iterrogatio i deū: p resur
rectionē iesu xp̄i a mortuis: q̄ est i dexte
ra dei: degluties mortē vt vite eterne here
des efficeremur: pfect9 i celū subiectis si
bi angelis et ptātib9 et v̄tutib9. Cap.4.
Christo igitur passo in carne: A
et vos eadē cogitatiōe armamini:
q: q passus est in carne desiit a pctis:
vt non iam desiderijs hominum
sed voluntate dei qđ reliquum est in
carne viuat temporis. Sufficit enim Ephe.4.d
preteritum tempus ad voluntatem Roma.4.b
gentium consummandam his q̄ ambu
lauerūt i luxurijs: desiderijs: vinolētijs:
comessatōib9: potatōib9: ebrietatib9: et il
licitis idolo℞ cultib9. In quo admirant B
nō ɔcurrētib9 vobis in eandē luxurie cō
fusionē blasphemātes: q̄ reddent rationē
ei q̄ parat9 est iudicare viuos et mortu
os. Propter hoc ei et mortuis euāgeli=
zatū est: vt iudicent q̄dē f3 hoīes in car
ne: viuāt āt f3 deū in spū. Omnium autē
finis appropinquit. Estote itaq3 prudē
tes et vigilate in orōnib9: añ omnia āt
mutuā i vobismetipis charitatē ɔtinuam
hñtes: q: charitas opit mltitudinē pctō℞ Prou.10.b
Hospitales inuicē: sine murmuratione. Ro.12.c
Unusq̄sq3 sicut accepit grāz i alterutr̄ Hebr.13.a Philip.2.b
illā ādministrātes: sicut boni dispensato=
res multiformis grē dei. Si q̄s loq̄t: C
q̄si s̄mōes dī. Si q̄s ministrat: tāq̄ ex v̄
tute quā ādministrat de9: vt i oīb9 hono
rificet de9 p iesu3 xp̄m: cui est glia et
imperium in secula seculorum Amen.
Charissimi nolite pegrinari in feruore
q̄ ad temptatiōē3 vobis fit: q̄si noui ali

μον ὑμῖν συμβαίνοντος, ἀλλὰ καθὸ κοινω-
νεῖτε τοῖς τοῦ χριστοῦ παθήμασι χαίρετε, ἵ-
να καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ
χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι. εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν ὀ-
νόματι χριστοῦ μακάριοι, ὅτι τὸ τῆς δόξης
καὶ τὸ τοῦ θεοῦ πνεῦμα ἐφ᾽ ὑμᾶς ἀναπε-
παυται. κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται,
κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται. μὴ γάρ τις ὑ-
μῶν πασχέτω ὡς φονεὺς ἢ κλέπτης ἢ κα-
κοποιὸς ἢ ὡς ἀλλοτριοεπίσκοπος. εἰ δὲ ὡς
χριστιανὸς μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω δὲ
τὸν θεὸν ἐν τῷ μέρει τούτῳ, ὅτι ὁ καιρὸς
τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ
θεοῦ. εἰ δὲ πρῶτον ἀφ᾽ ἡμῶν, τί τὸ τέλος
τῶν ἀπειθούντων τῷ τοῦ θεοῦ εὐαγγελίῳ.
καὶ εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ
ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται. ὥστε καὶ οἱ πά-
σχοντες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ὡς πι-
στῷ κτίστῃ παρατιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς αὐ-
τῶν ἐν ἀγαθοποιΐᾳ. Cap.5.

Πρεσβυτέρους τοὺς ἐν ὑμῖν παρακαλῶ
ὡς συμπρεσβύτερος καὶ μάρτυς τῶν
τοῦ χριστοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελ-
λούσης ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνός.
ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ θεοῦ,
ἐπισκοποῦντες μὴ ἀναγκαστῶς ἀλλ᾽ ἑκουσί-
ως, μηδὲ αἰσχροκερδῶς ἀλλὰ προθύμως,
μηδὲ ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων, ἀλ-
λὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου. καὶ φα-
νερωθέντος τοῦ ἀρχιποίμενος κομιεῖσθε τὸν
ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον. ὁμοίως
νεώτεροι ὑποτάγητε πρεσβυτέροις. πάν-
τες δὲ ἀλλήλοις ὑποτασσόμενοι, τὴν ταπει-
νοφροσύνην ἐγκομβώσασθε, ὅτι ὁ θεὸς ὑπε-
ρηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδω-
σι χάριν. ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν
χεῖρα τοῦ θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ,
πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιρρίψαντες
ἐπ᾽ αὐτόν, ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν. νή-
ψατε, γρηγορήσατε, ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διά-
βολος ὡς λέων ὠρυόμενος περιπατεῖ ζη-
τῶν τίνα καταπίῃ. ᾧ ἀντίστητε στερεοὶ τῇ
πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων
τῇ ἐν κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι. ὁ δὲ θε-
ὸς πάσης χάριτος ὁ καλέσας ὑμᾶς εἰς τὴν
αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν χριστῷ ἰησοῦ ὀλί-
γον παθόντας, αὐτὸς καταρτίσαι ὑμᾶς, στη-
ρίξαι, σθενώσαι, θεμελιώσαι. αὐτῷ ἡ δόξα
καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
ἀμήν. διὰ σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀ-
δελφοῦ ὡς λογίζομαι δι᾽ ὀλίγων ἔγρα-
ψα, παρακαλῶν καὶ ἐπιμαρτυρῶν ταύτην
εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ θεοῦ, εἰς ἣν ἑστήκατε.

quod vobis contingat: sed communicantes
christi passionibus gaudete: ut ...
et in revelatione glorie eius in nomine
gaudeatis exultantes. Si exprobramini
christi: beati eritis: quoniam quod est honoris glorie
et virtutis dei: et qui est eius spiritus super vos requi-
escet. ... D
... Nemo autem vestrum
patiatur quasi homicida aut fur aut male-
ficus aut alienorum appetitor. Si autem ut
christianus: non erubescat: glorificet autem
deum in isto nomine: quoniam tempus est ut
incipiat iudicium a domo ...
dei. Si autem primum a nobis: quis finis
eorum qui non credunt dei evangelio?
Et si iustus quidem vix salvabitur impius et Prou.11.d
peccator ubi parebunt? Itaque et hi qui pati-
untur secundum voluntatem dei: fideli
creatori commendent animas suas ...
in benefactis. Cap.5. A

Seniores ergo qui in vobis sunt obsecro
consenior et testis ...
christi passionum: qui et eius que in futuro ...
revelanda est glorie communicator. ...
Pascite qui in vobis est gregem dei: ...
providentes non coacte sed spontanee secundum deum:
neque turpis lucri gratia: sed voluntarie: ...
neque ut dominantes in cleris: sed ...
forma facti gregi ex animo. Et cum apparu-
erit princeps pastorum percipietis ... B
immarcessibilem glorie coronam. Similiter
adolescentes subditi estote senioribus. Omnes
enim invicem humilitatem ...
insinuate: quia dominus superbis ...
resistit: humilibus autem dat ...
gratiam. Humiliamini igitur sub potenti Jaco.4.c.
manu dei: ut vos exaltet in tempore visitationis
omnem sollicitudinem vestram proiicientes Luce.12.c. Roma.12.c
in eum: quoniam ipsi cura est de vobis. So- C
brii estote et vigilate quia adversarius vester dia-
bolus tanquam leo rugiens circuit querens
quem devoret. Cui resistite fortes ...
in fide: scientes eandem passionem ei que
in mundo est vestre fraternitati fieri. Deus
autem omnis gratie qui vocavit nos in ...
eternam suam gloriam in christo iesu modicum
passos: ipse perficiet: confirmabit: ...
solidabitque. Ipsi gloria ... D
et imperium in secula seculorum. ...
Amen. Per silvanum fidelem fratrem vobis
ut arbitror breviter scripsi ...
obsecrans et contestans hanc ...
esse veram gratiam dei: in qua statis. ...

ἀσπάσεται ὑμᾶς ἡ ἐν βαβυλῶνι συνεκλεκτή, καὶ μάρκος ὁ υἱός μου. ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγάπης. εἰρήνη ὑμῖν πᾶσι τοῖς ἐν χριστῷ ἰησοῦ, ἀμήν.

Τέλος τῆς τοῦ ἁγίου πέτρου πρώτης ἐπιστολῆς.

Salutat vos ecclesia que est in babylone collecta: et marcus filius meus. Salutate invicem in osculo sancto. Gratia vobis omnibus qui estis in christo iesu. Amen.

Explicit epistola beati petri apostoli prima.

Incipit argumentum in epistolam secundam.

Simon petrus per fidem huic mundo sapientes mortuos esse declarat: eisdemque pietatis quanta sit magnitudo luce ipsa clarius manifestat.

Explicit argumentum.

Ἡ τοῦ ἁγίου πέτρου καθολικὴ δευτέρα ἐπιστολή. Cap. 1.

Σίμων πέτρος δοῦλος καὶ ἀπόστολος ἰησοῦ χριστοῦ τοῖς ἰσότιμον ἡμῖν λαχοῦσι πίστιν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ σωτῆρος ἰησοῦ χριστοῦ. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἐν ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ καὶ χριστοῦ ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. ὡς πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς. δι' ὧν τὰ τίμια ἡμῖν καὶ μέγιστα ἐπαγγέλματα δεδώρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας κοινωνοὶ φύσεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς. καὶ αὐτὸ τοῦτο δὲ σπουδὴν πᾶσαν παρεισενέγκαντες ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετήν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν, ἐν δὲ τῇ γνώσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπομονήν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν, ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην. ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ πλεονάζοντα οὐκ ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ ἐπίγνωσιν. ᾧ γὰρ μὴ πάρεστι ταῦτα, τυφλός ἐστι μυωπάζων, λήθην λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ ἁμαρτιῶν. διὸ μᾶλλον ἀδελφοὶ σπουδάσατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλῆσιν καὶ ἐκλογὴν ποιεῖσθαι. ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ πταίσητέ ποτε. οὕτω γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ. διὸ οὐκ ἀμελήσω ἀεὶ ὑμᾶς ὑπομιμνήσκειν περὶ τούτων, καίπερ εἰδότας καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ παρούσῃ ἀληθείᾳ. δίκαιον δὲ ἡγοῦμαι ἐφ' ὅσον εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι διεγείρειν ὑμᾶς ἐν ὑπομνήσει, εἰδὼς ὅτι ταχινή ἐστιν ἡ ἀπόθεσις τοῦ σκηνώματός μου, καθὼς καὶ ὁ κύριος ἡμῶν ἰησοῦς χριστὸς ἐδήλωσέ μοι. σπουδάσω δὲ

Incipit epistola secunda beati Petri apostoli. Cap. 1.

A Simon petrus servus et apostolus iesu christi his qui coequalem nobiscum sortiti sunt fidem in iustitia dei nostri et salvatoris iesu christi. Gratia vobis et pax adimpleatur in cognitione dei et christi iesu domini nostri. Quomodo omnia nobis divine virtutis sue que ad vitam et pietatem donata sunt per cognitionem eius qui vocavit nos propria gloria et virtute. Per quem maxima et preciosa nobis promissa donavit: ut per hoc

B efficiamini divine consortes nature: fugientes eius que in mundo est concupiscentie corruptionem. Vos autem curam omnem subinferentes ministrate in fide vestra virtutem: in virtute autem scientiam: in scientia autem abstinentiam: in abstinentia autem patientiam: in patientia autem pietatem: in pietate autem amorem fraternitatis: in amore autem fraternitatis charitatem. Hec enim si vobiscum assint et superent: non vacuos nec sine fructu vos constituent in domini nostri iesu christi cognitione. Cui enim non presto sunt hec: cecus est et manu temptans: oblivionem accipiens purgationis veterum suorum delictorum.

C Quapropter fratres magis satagite ut per bona opera certam vestram vocationem et electionem faciatis. Hec enim facientes non peccabitis aliquando. Sic enim abundanter ministrabitur vobis introitus in eternum regnum domini et salvatoris nostri iesu christi. Propter quod vos incipiam semper commonere de his: et quidem scientes et confirmatos vos in presenti veritate. Iustum autem arbitror quamdiu sum in hoc tabernaculo suscitare vos in commonitione: certus quod velox est depositio tabernaculi mei: secundum quod et dominus noster iesus christus significavit mihi. Dabo autem operam

και εκάστοτε έχειν υμάς μετά την εμήν έ-
ξοδον, την τούτων μνήμην ποιείσθαι. ου
γαρ σεσοφισμένοις μύθοις εξακολουθήσαν
τες εγνωρίσαμεν υμίν την του κυρίου ημών
ιησού χριστού δύναμιν και παρουσίαν,
αλλ' εποπται γεννηθέντες της εκείνου μεγα
λειότητος. λαβών γαρ παρά θεού πατρός
τιμήν και δόξαν, φωνής ενεχθείσης αυτώ
τοιάσδε υπό της μεγαλοπρεπούς δόξης.
ούτος εστίν ο υιός μου ο αγαπητός, εις ον
εγώ ευδόκησα. και ταύτην την φωνήν η-
μείς ηκούσαμεν εξ ουρανού ενεχθείσαν, συν
αυτώ όντες εν τω όρει τω αγίω. και έχο-
μεν βεβαιότερον τον προφητικόν λόγον. ω
καλώς ποιείτε προσέχοντες ως λύχνω
φαίνοντι εν αυχμηρώ τόπω, έως ου ημέ-
ρα διαυγάσει, και φωσφόρος ανατείλη εν
ταις καρδίαις υμών. τούτο πρώτον γινώσ
κοντες ότι πάσα προφητεία γραφής ιδίας
επιλύσεως ου γίνεται. ου γαρ θελήματι αν
θρώπου ηνέχθη ποτέ προφητεία, αλλά υ-
πό πνεύματος αγίου φερόμενοι ελάλησαν
άγιοι θεού άνθρωποι. Cap.2.

Εγένοντο δε και ψευδοπροφήται εν τω
λαώ, ως και εν υμίν έσονται ψευδο-
διδάσκαλοι, οίτινες παρεισάξουσιν αιρέσεις
απωλείας, και τον αγοράσαντα αυτούς
δεσπότην αρνούμενοι, επάγοντες εαυτοίς
ταχινήν απώλειαν. και πολλοί εξακολου-
θήσουσιν αυτών ταις ασελγείαις, δι' ους η ο-
δός της αληθείας βλασφημηθήσεται, και εν
πλεονεξία πλαστοίς λόγοις υμάς εμπορεύ
σονται. οις το κρίμα έκπαλαι ουκ αργεί και
η απώλεια αυτών ου νυστάξει. ει γαρ ο
θεός αγγέλων αμαρτησάντων ουκ εφείσα
το, αλλά σειραίς ζόφου ταρταρώσας παρέ
δωκεν εις κρίσιν τηρουμένους, και αρχαίου
κόσμου ουκ εφείσατο, αλλά όγδοον νώε
δικαιοσύνης κήρυκα εφύλαξε, κατακλυσμόν
κόσμω ασεβών επάξας, και πόλεις σοδό-
μων και γομόρρας τεφρώσας καταστροφή
κατέκρινεν, υπόδειγμα μελλόντων ασεβείν
τεθεικώς, και δίκαιον λώτ καταπονούμενον
υπό της των αθέσμων εν ασελγεία αναστρο
φής ερρύσατο. βλέμματι γαρ και ακοή ο
δίκαιος, εγκατοικών εν αυτοίς ημέραν εξ' η
μέρας ψυχήν δικαίαν ανόμοις έργοις εβα-
σάνιζεν. οίδε κύριος ευσεβείς εκ πειρασμών
ρύεσθαι, αδίκους δε εις ημέραν κρίσεως κο
λαζομένους τηρείν. μάλιστα δε τους οπίσω
σαρκός εν επιθυμία μιασμού πορευομέ-
νους και κυριότητος καταφρονούντας. τολ-
μηταί, αυθάδεις δόξας ου τρέμουσι βλασ

et frequēter habere vos post obitū me-
uʒ: vt horū oiuʒ memoriā faciatis. Non D
enim indoctas fabulas secuti
notā fecimus vobis domini nostri
iesu christi virtutem et presentiam:
sʒ speculatores facti illius magnitudinis.
Accipiens enim a deo patre
honorē et gloriā: voce delapsa ad eum
huiuscemodi a magnifica gloria.
Hic est filius meus dilectus in quo Esaie.42.a
mihi cōplacui: ipsū audite. Et hāc vocē Mat.3.g. et.17.b.
nos audiuimus de celo allatā: cū essem9 Mar.1.b.
cum ipso in mōte sctō. Et habemus Luce.3.c.
firmiorem propheticum sermonē: cui
bene facitis attendentes quasi lucerne
lucēti in caliginoso loco: donec dies
elucescat: et lucifer oriatur in
cordib9 vrīs. Hoc primū intelligentes
q̄ ois prophetia scripture propria
iterpretatiōe nō fit. Nō ei volūtate hu-
mana allata ē aliqñ pphetia: sʒ
spiritu sancto inspirati locuti sunt
sancti dei homines. Cap.2.

Fuerūt vero et pseudoprophete in A
populo: sicut et i vobis erūt magi
stri mendaces: qui introducent sectas
perditionis: et eum qui emit eos
dn̄m negant: superducentes sibi
celerē perditionē. Et multi sequentur
eorum luxurias: per quos via
veritatis blasphemabitur: et in
auaritia fictis vbis de vobis negocia-
būtur. Quib9 iudiciū iā olim nō cessat:
et perditio eorum non dormitat. Si ei
deus angelis peccātibus nō pepercit:
sʒ rudētib9 inferni detractos i tartarū
tradidit cruciādos i iudiciū reseruari: et
origiali mūdo nō pepcit: sʒ octauū noe Gene.7.a.
iustitie preconem custodiuit: diluuium B
mūdo ipioꝝ inducens: et ciuitates so
domoꝝ et gomorreoꝝ i cinerē redigēs e
uersione dānauit: exēplū eoꝝ q̄ ipie ac
turi sūt ponēs: et iustū Loth oppressū Gene.19.d
a nephādoꝝ luxuriosa ꝯuer-
satione eripuit. Aspectu .n. et auditu
iust9 erat: hītans apud eos q̄ de die in
diē aiaʒ iustā iniq̄s operibus crucia-
bant. Nouit deus pios de temptatione Psal.36.
eripere: iniquos vo i diē iudicij
reseruare cruciādos. Magis aūt eos q̄
post carnē in ꝯcupiscētia imūdicie ābu
lāt dn̄ationesq3 ꝯtēnūt audaces sibi pla
cētes sectas nō metuūt itroducere blas-

φημοῦντες. ὅπου ἄγγελοι ἰσχύι καὶ δυνά
μει μείζονες ὄντες οὐ φέρουσι κατ᾽ αὐτῶν
παρὰ κυρίῳ βλάσφημον κρίσιν. οὗτοι δὲ
ὡς ἄλογα ζῶα φυσικὰ γεγενημένα εἰς ἅ-
λωσιν καὶ φθορὰν ἐν οἷς ἀγνοοῦσι βλασ-
φημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν καταφθαρή
σονται. κομιούμενοι μισθὸν ἀδικίας. ἡδο-
νὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφήν, σπίλοι
καὶ μῶμοι ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς ἀπάταις
αὐτῶν συνευωχούμενοι ὑμῖν, ὀφθαλμοὺς
ἔχοντες μεστοὺς μοιχαλίδος καὶ ἀκατα-
παύστους ἁμαρτίας, δελεάζοντες ψυχὰς
ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην πλε
ονεξίας ἔχοντες, κατάρας τέκνα, καταλιπόν
τες εὐθεῖαν ὁδὸν ἐπλανήθησαν, ἐξακολου
θήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ βαλαὰμ τοῦ βοσόρ,
ὃς μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησεν ἔλεγξιν δὲ ἔσ
χεν ἰδίας παρανομίας. ὑποζύγιον ἄφωνον
ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξάμενον, ἐκώλυ-
σε τὴν τοῦ προφήτου παραφρονίαν. οὗτοι
εἰσὶ πηγαὶ ἄνυδροι, νεφέλαι ὑπὸ λαίλα
πος ἐλαυνόμεναι, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους
εἰς αἰῶνα τετήρηται. ὑπέρογκα γὰρ μαται
ότητος φθεγγόμενοι δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυ
μίαις σαρκὸς ἀσελγείαις τοὺς ὀλίγον ἀπο
φυγόντας τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφομένους
ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ
δοῦλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς. ᾧ γὰρ
τις ἥττηται τούτῳ καὶ δεδούλωται. οἱ γὰρ
ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου
ἐν ἐπιγνώσει τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος ἰη-
σοῦ χριστοῦ. τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέν
τες ἡττῶνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα
χείρονα τῶν πρώτων. κρεῖττον γὰρ ἦν αὐ
τοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιο-
σύνης, ἢ ἐπιγνοῦσιν ἐπιστρέψαι ἐκ τῆς πα
ραδοθείσης αὐτοῖς ἁγίας ἐντολῆς. συμβέ
βηκε δὲ αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας.
κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα, καὶ
ὗς λουσαμένη εἰς κύλισμα βορβόρου.

Cap.3.

Ταύτην ἤδη ἀγαπητοὶ δευτέραν ὑμῖν
γράφω ἐπιστολήν, ἐν αἷς διεγείρω ὑ-
μῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν,
μνησθῆναι τῶν προειρημένων ῥημάτων ὑ-
πὸ τῶν ἁγίων προφητῶν καὶ τῆς τῶν ἀπο
στόλων ὑμῶν ἐντολῆς τοῦ κυρίου καὶ
σωτῆρος. τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅ-
τι ἐλεύσονται ἐπ᾽ ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν ἐμ
παῖκται κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας αὐτῶν
πορευόμενοι, καὶ λέγοντες ποῦ ἐστὶν ἡ ἐ
παγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ. ἀφ᾽ ἧς
γὰρ οἱ πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτως

phemātes. Ubi angeli fortitudine et vir-
tute cū sint maiores nō portāt adversū se
a dño execrabile iudicium. Hi vero
velut irrationabilia pecora naturalr in ca C
ptionē et in pniciē his q ignorāt blasphe
mātes: in corruptiōe sua peribunt
pcipiētes mercedē iniusticie. Voluptatē
existimātes diei delitias: coinquinationis
et macule: delicijs affluētes in conuiuijs
suis luxuriantes vobiscū: oculos
habentes plenos adulterij et incessabilis
delicti: pellicentes animas
instabiles: cor exercitatum in avaritia
habentes: maledictionis filij: derelinquē
tes rectam viam erraverunt: secuti
viam balaam ex bosor: qui
mercedē iniqtatis amavit: correptionem
habuit sue vesanie. Subiugale mu
tū aial in hois voce loquens prohibuit D
prophete insipientiam. Hi Jude.1.c.
sūt fōtes sine aqua: et nebule turbinibus
exagitate: quibus caligo tenebrarū
reservatur. Superba enim vanitatis
loqntes pelliciunt in desiderijs
carnis luxurie eos qui paululū effugi
unt: qui in errore conversati
libertatem illis promittentes: cū ipsi
servi sint corruptionis. A quo enim
qs superatus est: huius et servus est. Si ei
refugientes coinquinationes mundi
in cognitione dñi nri et salvatoris iesu
xpi: his rursus implicati
superantur: facta sunt eis posteriora
deteriora priorib9. Melius ei erat illis
non cognoscere viam iusticie:
q post agnitionē retrorsū cōverti ab eo
qd illis traditū ē sctō mādato. Cōtigit
enim eis illud veri proverbij.
Canis reversus ad suum vomitum: et Pro.26.b.
sus lota in volutabro luti.

Cap.3.

Hanc ecce vobis charissimi secūdā A
scribo epistolā: in quibus vestrā
excito in cōmonitiōe sincerā mentē:
ut memores sitis eorū q pdixi verborū a
sanctis prophetis et apostolorum
vestrorum preceptorum domini et
salvatoris. Hoc primum scientes q 1.Tim.4.a
venient i novissimis dieb9 deceptōe illu 2.Tim.3.a
sores iuxta proprias concupiscentias
ābulātes: dicētes ubi est promissio aut
adventus eius? Ex quo
enim patres dormierūt: omnia sic

διαμένει απ' αρχής κτίσεως. λανθάνει γαρ
αυτούς τούτο θέλοντας ότι ουρανοί ή-
σαν έκπαλαι και γη εξ ύδατος και δι' ύδα
τος συνεστώσα τω του θεού λόγω, δι' ων
ο τότε κόσμος ύδατι κατακλυσθείς απώ-
λετο. οι δε νύν ουρανοί και η γη τω αυ-
τού λόγω τεθησαυρισμένοι εισί πυρί τη-
ρούμενοι εις ημέραν κρίσεως και απωλείας
των ασεβών ανθρώπων. εν δε τούτο μη
λανθανέτω υμάς αγαπητοί, ότι μία ημέ-
ρα παρά κυρίω ως χίλια έτη, και χίλια έ
τη ως μία ημέρα. ου βραδύνει ο κύριος της
επαγγελίας ως τινές βραδυτήτα ηγούν-
ται, αλλά μακροθυμεί εις ημάς, μη βουλό
μενος τινάς απολέσθαι, αλλά πάντας εις με
τάνοιαν χωρήσαι. ήξει δε η ημέρα κυρίου
ως κλέπτης εν νυκτί, εν η οι ουρανοί ροι
ζηδόν παρελεύσονται, στοιχεία δε καυσού
μενα λυθήσονται, και γη και τα εν αυτή έρ
γα κατακαήσεται. τούτων ουν πάντων λυ
ομένων, ποταπούς δει υπάρχειν υμάς εν α
γίαις αναστροφαίς και ευσεβείαις, προσδο-
κώντας και σπεύδοντας την παρουσίαν της
του θεού ημέρας, δι' ην ουρανοί πυρούμε-
νοι λυθήσονται, και στοιχεία καυσούμενα
τακήσεται. καινούς δε ουρανούς και γην
καινήν κατά το αυτού επάγγελμα προσ-
δοκώμεν, εν οις δικαιοσύνη κατοικεί. διό α-
γαπητοί ταύτα προσδοκώντες, σπουδάσα
τε άσπιλοι και αμώμητοι αυτώ ευρεθήναι
εν ειρήνη, και την του κυρίου ημών μακρο
θυμίαν σωτηρίαν ηγείσθε, καθώς και ο αγα
πητός ημών αδελφός παύλος κατά την αυ
τώ δοθείσαν σοφίαν έγραψεν υμίν, ως και
εν πάσαις ταις επιστολαίς λαλών εν αυ-
ταίς περί τούτων, εν οις εστί δυσνόητα τι-
νά, α οι αμαθείς και αστήρικτοι στρεβλού-
σιν, ως και τας λοιπάς γραφάς προς την
ιδίαν αυτών απώλειαν. υμείς ουν αγαπη
τοί προγινώσκοντες φυλάσσεσθε, ίνα μη τη
των αθέσμων πλάνη συναπαχθέντες εκπέ
σητε του ιδίου στηριγμού. αυξάνετε δε εν
χάριτι και γνώσει του κυρίου ημών και
σωτήρος ιησού χριστού. αυτώ η δόξα και
νυν εις ημέραν αιώνος. αμήν.

Τέλος της του αγίου πέτρου καθολικής
δευτέρας επιστολής.

perseuerãt ab initio creature. Latet enim B
eos hoc volẽtes: quod celi erant
prius et terra de aqua et per aquam
consistens dei verbo: per que ille
tũc mũdus aqua inũdatus perijt.
Celi autem qui nunc sunt et terra eodẽ
verbo repositi sunt igni seruati
in die iudicij et perditionis
impiorũ hominũ. Unũ vero hoc non
lateat vos charissimi: quia vnus dies
apud dñm sicut mille anni: et mille ãni Ps.89.
sicut dies vnus. Nõ tardat dominus
promissionẽ suã sicut quidã existimãt:
sed patienter agit propter vos: nolens
aliquos perire: sed omnes ad penitẽtiã C
reuerti. Adueniet autẽ dies domini 1.The.5.a.
vt fur: in quo celi magno impetu Apo.3.a.
transient: elementa vero calore
soluentur: terra autẽ et que in ipsa sunt opera
exurentur. Cũ igitur hec omnia dissoluẽda sint
quales oportet vos esse in sanctis
conuersatiõibus et pietatibus: expectãtes
et properantes in aduentum
diei domini: per quẽ celi ardentes
soluentur et elementa ignis ardore
tabescẽt. Nouos vero celos et nouã terrã Esa.65.c.
secundum promissa ipsius expectamus: Apoc.21.a.
in quibus iustitia habitat. Propter quod charis
simi hec expectãtes: satagite
immaculati et inuiolati ei inueniri D
in pace: et dñi nostri iesu christi lõganimitatẽ
salutẽ arbitramini: sicut et charissimus
frater noster paulus secundum datam sibi
sapiãm scripsit vobis: sicut et
in omnibus epistolis loquens in eis
de his: in quibus sũt quedã difficilia
intellectu: que indocti et instabiles deprauãt:
sicut et ceteras scripturas ad
suam ipsorum perditionẽ. Uos igitur fratres
prescientes custodite: ne
insipiẽtium errore traducti excidatis a
propria firmitate. Crescite vero in
gratia et in cognitione domini nostri et
saluatoris iesu christi. Ipsi gloria et
nunc in diem eternitatis. Amen.

Explicit epistola beati Petri apo
stoli secunda.

Incipit argumentum in epistolam beati Johannis apostoli primam

Rationẽ verbi et quod deus ipse sit charitas manifestat et susurrones fratrum nec deum scire: nec pios fieri posse eousque dissertat: vt esse comprobet homicidas: eo quod odium sit interfectionis occasio.

Explicit argumentum.

Η του αγίου ιωάννου καθολική πρώ
τη επιστολή. Cap.1.

Ο ην απ' αρχής, ο ακηκόαμεν, ο
εωράκαμεν τοις οφθαλμοίς η-
μών, ο εθεασάμεθα και αι χεί-
ρες υμών εψηλάφησαν περί
του λόγου της ζωής, και η ζωή
εφανερώθη, και εωράκαμεν και
μαρτυρούμεν και επαγγέλλομεν υμίν την
ζωήν την αιώνιον, ήτις ην προς τον πατέ-
ρα και εφανερώθη ημίν. ο εωράκαμεν και α-
κηκόαμεν απαγγέλλομεν υμίν, ίνα και υ-
μείς κοινωνίαν έχητε μεθ' ημών, και η κοινω-
νία δε η ημετέρα μετά του πατρός και με-
τά του υιού αυτού ιησού χριστού. και
ταύτα γράφομεν υμίν, ίνα η χαρά ημών η
πεπληρωμένη. και εστίν αύτη η επαγγελί-
α ην ακηκόαμεν απ' αυτού, και αναγγέλλο-
μεν υμίν, ότι ο θεός φως εστί, και σκοτία
εν αυτώ ουκ εστίν ουδεμία. εάν είπωμεν ό-
τι κοινωνίαν έχομεν μετ' αυτού και εν τω
σκότει περιπατώμεν, ψευδώμεθα, και ου
ποιούμεν την αλήθειαν. εάν δε εν τω φω-
τί περιπατώμεν, ως αυτός εστίν εν τω φω-
τί, κοινωνίαν έχομεν μετ' αλλήλων, και το
αίμα ιησού χριστού του υιού αυτού κα-
θαρίζει ημάς από πάσης αμαρτίας. εάν εί-
πωμεν ότι αμαρτίαν ουκ έχομεν, εαυτούς
πλανώμεν, και η αλήθεια ουκ εστίν εν η-
μίν. εάν ομολογώμεν τας αμαρτίας ημών,
πιστός εστί και δίκαιος ίνα αφή ημίν τας
αμαρτίας, και καθαρίση ημάς από πάσης α-
δικίας. εάν είπωμεν ότι ουχ ημαρτήκαμεν,
ψεύστην ποιούμεν αυτόν, και ο λόγος
αυτού ουκ εστίν εν ημίν. Cap.2.

Τεκνία μου ταύτα γράφω υμίν, ίνα μη
αμάρτητε. και εάν τις αμάρτη, παρά-
κλητον έχομεν προς τον πατέρα ιησούν
χριστόν δίκαιον. και αυτός ιλασμός εστί
περί των αμαρτιών ημών, ου περί των η-
μετέρων δε μόνον αλλά και περί όλου
του κόσμου. και εν τούτω γινώσκομεν, ό-
τι εγνώκαμεν αυτόν, εάν τας εντολάς αυ-
τού τηρώμεν. ο λέγων έγνωκα αυτόν, και
τας εντολάς αυτού μη τηρών, ψεύστης ε-
στί, και εν τούτω η αλήθεια ουκ εστίν. ος
δ' αν τηρή αυτού τον λόγον, αληθώς εν
τούτω η αγάπη του θεού τετελείωται. εν
τούτω γινώσκομεν ότι εν αυτώ εσμέν. ο
λέγων εν αυτώ μένειν, οφείλει καθώς εκεί-
νος περιεπάτησε, και αυτός ούτως περιπα-
τείν. αδελφοί ουκ εντολήν καινήν γράφω

Incipit epistola beati Johannis a
postoli prima. Cap.1.

Quod fuit ab initio qđ au A
diuimꝰ: qđ vidimꝰ oculis
nr̄is: qđ perspeximus ꝛ
manꝰ nostre contrectaue
rūt de verbo vite: ꝛ vita
manifesta ē: ꝛ vidimus
ꝛ testamur ꝛ annūciamus vobis
vitam eternam: que erat apud patrem
ꝛ apparuit nobis. Qđ vidimꝰ ꝛ audi B
uimus annūciamꝰ vobis: vt ꝛ vos
societatē habeatis nobiscum: ꝛ societas
nostra sit cum patre ꝛ cum
filio eius iesu christo. Et scribimꝰ vobis vt gaudeatis: ꝛ gau
hec scribimꝰ vobis vt gaudeatis: ꝛ gau Joan.6.f
dium vestrū sit plenū. Et hec ē annūciatio
quā audiuimꝰ ab eo: ꝛ annunciamus
vobis: qm̄ deus lux est: ꝛ tenebre
in eo nō sunt vlle. Si dixerimus qm̄ C
societatem habemus cum eo ꝛ in
tenebris ābulamꝰ: mētimur: ꝛ veritatē
non facimus. Si autem in luce
ambulamꝰ: sicut ꝛ ipse est in luce:
societatem habemus adinuicem: ꝛ Hebr.9.b.
sanguis iesu christi filij eius emundat Apo.1.b.
nos ab oī peccato. Si dixerimus
qm̄ peccatū nō habemus: ipsi nos D
seducimus: ꝛ veritas in nobis non est.
Si confiteamur peccata nostra:
fidelis est ꝛ iustus vt remittat nobis
peccata nostra: ꝛ emundet nos ab oī
iniqtate. Si dixerimꝰ qm̄ nō peccaui
mꝰ: mēdacē facimus eū: ꝛ verbum
eius non est in nobis. Cap.2.

Filioli mei hec scribo vobis: vt nō A
peccetis. Sz ꝛ si qs peccauerit ad
uocatum habemus apud prēz iesum
christum iustum. Et ipse est ꝓpiciatio
pro pctis nostris: non pro nostris
aūt tm̄ sed etiam pro totius
mundi. Et in hoc scimus quoniam
cognouimus eum: si mandata eius
obseruamꝰ. Qui dicit se nosse eum: et Joan.4.d
mādata eiꝰ nō custodit: mēdax est:
ꝛ in hoc veritas non est. Qui
aūt seruat verbum eius: vere in
hoc charitas dei perfecta est. In
hoc scimus quoniam in ipso sumus.
Qui dicit se i ip̄o manere: dz sicut ille
ambulauit: ꝛ ipse ambulare.
Charissimi non mandatū nouū scribo

υμίν. αλλ᾽ εντολήν παλαιάν, ην είχετε απ
αρχής. η εντολή η παλαιά εστίν ο λόγος
ον ηκούσατε απ αρχής. πάλιν εντολήν και
νήν γράφω υμίν, ο εστίν αληθές εν αυτώ
και εν υμίν. ότι η σκοτία παράγεται, και το
φως το αληθινόν ήδη φαίνει. ο λέγων εν τω
φωτί είναι και τον αδελφόν αυτού μισών,
εν τη σκοτία εστίν έως άρτι. ο αγαπών τον
αδελφόν αυτού εν τω φωτί μένει, και σκάν
δαλον εν αυτώ ουκ εστίν. ο δε μισών τον α
δελφόν αυτού εν τη σκοτία εστί και εν τη σκο
τία περιπατεί, και ουκ οίδε που υπάγει. ότι
η σκοτία ετύφλωσεν αυτού τους οφθαλ=
μούς. γράφω υμίν τεκνία, ότι αφέωνται υ
μίν αι αμαρτίαι διά το όνομα αυτού. γρά=
φω υμίν πατέρες, ότι εγνώκατε τον απ αρ=
χής. γράφω υμίν νεανίσκοι, ότι νενικήκατε
τον πονηρόν. γράφω υμίν παιδία, ότι εγνώ
κατε τον πατέρα. έγραψα υμίν νεανίσκοι,
ότι ισχυροί εστέ, και ο λόγος του θεού εν
υμίν μένει, και νενικήκατε τον πονηρόν. μη
αγαπάτε τον κόσμον μηδέ τα εν τω κόσμω.
εάν τις αγαπά τον κόσμον, ουκ εστίν η α=
γάπη του πατρός εν αυτώ. ότι παν το εν τω
κόσμω η επιθυμία της σαρκός και η επιθυ=
μία των οφθαλμών, και η αλαζονεία του βί
ου, ουκ εστίν εκ του πατρός, αλλ᾽ εκ του κό
σμου εστί. και ο κόσμος παράγεται, και η ε
πιθυμία αυτού. ο δε ποιών το θέλημα του
θεού, μένει εις τον αιώνα. παιδία, εσχάτη
ώρα εστί. και καθώς ηκούσατε ότι ο αντί=
χριστος έρχεται, και νυν αντίχριστοι πολ=
λοί γεγόνασιν, όθεν γινώσκομεν ότι εσχά=
τη ώρα εστίν. εξ ημών εξήλθον, αλλ᾽ ουκ ή
σαν εξ ημών. ει γαρ ήσαν εξ ημών, μεμενή
κεισαν αν μεθ᾽ ημών. αλλ᾽ ίνα φανερωθώσιν
ότι ουκ εισί πάντες εξ ημών. και υμείς χρίσ
μα έχετε από του αγίου, και οίδατε πάντα.
ουκ έγραψα υμίν ότι ουκ οίδατε την αλή
θειαν, αλλ᾽ ότι οίδατε αυτήν, και ότι παν
ψεύδος εκ της αληθείας ουκ εστί. τις εστίν
ο ψεύστης ει μή ο αρνούμενος ότι ιησούς
ουκ εστίν ο χριστός, ούτος εστίν ο αντί=
χριστος, ο αρνούμενος τον πατέρα και τον υ
ιόν. πας ο αρνούμενος τον υιόν, ουδέ τον
πατέρα έχει. υμείς ουν ο ηκούσατε απ αρ=
χής, εν υμίν μενέτω, εάν εν υμίν μείνη ο απ
αρχής ηκούσατε, και υμείς εν τω υιώ και εν
τω πατρί μενείτε. και αύτη εστίν η επαγγε=
λία ην αυτός επηγγείλατο ημίν, την ζωήν
την αιώνιον. ταύτα έγραψα υμίν περί των
πλανώντων υμάς, και υμείς το χρίσμα

vobis: sȝ mādatū vetus quod habuistis
ab initio. Mandatū vet⁹ est verbum B
quod audistis. Iterū mandatum nouum
scribo vobis: quod verum est in ipso Iohan.13.g
⁊ in vobis: q: tenebre transierunt: ⁊
verū lumen iā lucet. Qui dicit se in J.4.d
luce esse: ⁊ fratrē suum odit:
in tenebris est vsqȝ adhuc. Qui diligit
fratrē suū in lumine manet: ⁊ scādalū
in eo nō est. Qui aūt odit fratrem Leui.19.c. Infra.3.c.
suū in tenebris est: ⁊ in tenebris
ambulat: ⁊ nescit quo eat: quia
tenebre obcecauerunt oculos eius.
Scribo vobis filioli: qm̄ remittūt vobis
peccata propter nomen eius. Scribo
vobis pr̄es: qm̄ cognouistis eū q ab ini
tio ē. Scribo vobis adolescētes: qm̄ vici
stis malignū. Scribo vobis īfātes: qm̄ co
gnouistis patrē. Scribo vobis iuuenes:
qm̄ fortes estis: ⁊ verbū dei manet in
vobis: ⁊ vicistis malignū. Nolite
diligere mūdū neqȝ ea que in mundo
sunt. Si q̇s diligit mūdū: non est chari C
tas patris in eo. Qm̄ oē quod est in
mūdo cōcupiscētia carnis est: ⁊ cōcupi=
scentia oculoꝝ: ⁊ superbia vite: que
non est ex patre: sed ex mundo
ē. Et mūdus transijt ⁊ concupiscentia
eius. Qui autem facit voluntatem
dei manet in eternū. Filioli: nouissima
hora est. Et sicut audistis q: antixp̄s
venit: nunc antichristi multi l:.Venit in
facti sunt. Vn̄ scimus q: nouissima gr. pñti s tpis
hora est. Ex nobis ꝑdierūt: sȝ nō erāt
ex nobis. Nā si fuissent ex nobis: ꝑmā
sissent vtiqȝ nobiscū. Sed vt manife
sti sint qm̄ nō sunt oēs ex nobis. Sed
vos vnctionē hētis a sctō: ⁊ nostis oia.
Nō scripsi vobis q̄si ignorātib⁹ verita
tē: sȝ quasi sciētib⁹ eā: ⁊ qm̄ omne
mēdaciū ex veritate nō est. Quis est
mendax nisi is q negat qm̄ iesus
nō est christus: Hic est antichristus D
qui negat patrem ⁊ filium.
Omnis qui negat filium: nec
patreȝ habet: qui ꝯfitetur filiū: ⁊ pr̄eȝ hȝ.
Vos quod audistis ab initio
i vobis ꝑmaneat: q: si i vobis ꝑmāserit
quod audistis ab initio: ⁊ vos i filio ⁊
pr̄e manebitis. Et hec est repromissio
quā ipse pollicitus est nobis vitam
eternam. Hec scripsi vobis de
his q seducunt vos: ⁊ vos vnctionem

ο ελάβετε απ αυτού εν υμίν μένει. και ου
χρείαν έχετε ίνα τις διδάσκη υμάς, αλλ
ως το αυτό χρίσμα διδάσκη υμάς περί
πάντων, και αληθές εστί, και ουκ εστί ψεύ
δος. και καθώς εδίδαξεν υμάς μενείτε εν αυ
τώ. και νυν τεκνία μένετε εν αυτώ, ίνα όταν
φανερωθή έχωμεν παρρησίαν, και μη αισ=
χυνθώμεν απ αυτού εν τη παρουσία αυτού
εάν ίδητε ότι δίκαιος εστί, γινώσκετε ότι
πας ο ποιών την δικαιοσύνην, εξ αυτού γε
γέννηται. Cap.3.
Ίδετε ποταπήν αγάπην δέδωκεν ημίν ο πα
τήρ, ίνα τέκνα θεού κληθώμεν. διατούτο
ο κόσμος ου γινώσκει ημάς, ότι ουκ έγνω
αυτόν. αγαπητοί νυν τέκνα θεού εσμέν, και
ούπω εφανερώθη τι εσόμεθα. οίδαμεν δε ότι
εάν φανερωθή όμοιοι αυτώ εσόμεθα, ότι ο
ψόμεθα αυτόν καθώς εστί. και πας ο έχων
την ελπίδα ταύτην επ αυτώ αγνίζει εαυτόν
καθώς εκείνος αγνός εστί. πας ο ποιών την
αμαρτίαν και την ανομίαν ποιεί, και η αμαρ
τία εστίν η ανομία. και οίδατε ότι εκείνος ε=
φανερώθη, ίνα τας αμαρτίας ημών άρη, και
αμαρτία εν αυτώ ουκ εστί. πας ο εν αυτώ
μένων, ουκ αμαρτάνει. πας ο αμαρτάνων,
ουχ εώρακεν αυτόν, ουδέ έγνωκεν αυτόν.
τεκνία μηδείς πλανάτω υμάς. ο ποιών την
δικαιοσύνην δίκαιος εστί, καθώς εκείνος δι=
καιος εστίν. ο ποιών την αμαρτίαν, εκ του
διαβόλου εστίν, ότι απ αρχής ο διάβολος
αμαρτάνει. εις τούτο εφανερώθη ο υιός του
θεού, ίνα λύση τα έργα του διαβόλου. πας
ο γεγεννημένος εκ του θεού, αμαρτίαν ου
ποιεί, ότι σπέρμα αυτού εν αυτώ μένει, και
ου δύναται αμαρτάνειν, ότι εκ του θεού γε
γέννηται. εν τούτω φανερά εστί τα τέκνα
του θεού και τα τέκνα του διαβόλου. πας
ο μη ποιών δικαιοσύνην, ουκ εστί εκ του θε
ού, και ο μη αγαπών τον αδελφόν αυτού.
ότι αύτη εστίν η αγγελία ην ηκούσατε απ
αρχής, ίνα αγαπώμεν αλλήλους. ου καθώς
κάϊν εκ του πονηρού ην, και έσφαξε τον α=
δελφόν αυτού. και χάριν τίνος έσφαξεν αυ
τόν, ότι τα έργα αυτού πονηρά ην, τα δε
του αδελφού αυτού δίκαια. μη θαυμάζετε
αδελφοί μου ει μισεί υμάς ο κόσμος. ημείς
οίδαμεν ότι μεταβεβήκαμεν εκ του θανάτου
εις την ζωήν ότι αγαπώμεν τους αδελφούς.
ο μη αγαπών τον αδελφόν, μένει εν τω θα
νάτω. πας ο μισών τον αδελφόν αυτού, αν
θρωποκτόνος εστί. και οίδατε ότι πας ανθρω
ποκτόνος ουκ έχει ζωήν αιώνιον εν αυτώ
μένουσαν. εν τούτω εγνώκαμεν την αγά=
πην του θεού, ότι εκείνος υπέρ ημών την ψυ

quã accepistis ab eo maneat in vobis.
Et nõ necesse habetis vt aliq̃s doce
at vos: sꝫ sicut vnctio eiꝰ docet vos de
oibus: ⁊ verũ est ⁊ non est mendaciũ.
Et sicut docuit vos: manete in eo.
Et nunc filioli manete in eo: vt cũ
apparuerit habeamꝰ fiduciã: ⁊ nõ ꝯfũ
damur ab eo in aduentu eius.
Si scitis qm̃ iustus est: scitote qm̃ et
omnis qui facit iustitiã: ex ipso natus
est. Cap.3.
Videte q̃lẽ charitatẽ dedit nobis pr̃: A
vt filij dei noiemur ⁊ simꝰ. Prop
ter hoc mũdus nõ nouit nos: q2 nõ no
uit eũ. Charissimi nũc filij dei sumꝰ: ⁊
nõdũ apparuit q̇d erimꝰ. Scimus qm̃
cũ apparuerit: siles ei erimꝰ: qm̃ vi=
debimus eum sicuti est. Et ois q̇ habet
hanc spem in eo: sanctificat se:
sicut ⁊ ille sctũs est. Omnis q̇ facit
pctũ ⁊ iniq̃tatẽ facit. Et peccatum
est iniq̃tas. Et scitis q2 ille apparuit 1.Pet.2.d.
vt peccata tolleret: ⁊ Esai.53.b.
pctũ in eo nõ est. Ois q̇ in eo
manet non peccat: ⁊ ois qui peccat:
non vidit eum nec cognouit eum. B
Filioli nemo vos seducat. Qui facit Mat.24.a
iustitiã iustus est: sicut ⁊ ille iustus Mar.13.b.
est. Qui facit peccatum ex Luc.21.b. Ephe.5.b.
diabolo est: qm̃ ab initio diabolus 1.Cor.2.d. Col.2.d.
peccat. In hoc apparuit filius Apo.12.c.
dei: vt dissoluat opera diaboli. Omnis Iohan.8.e.
q̇ natus est ex deo peccatum non
facit: qm̃ semen ipsius in eo manet: ⁊
nõ põt peccare qm̃ ex deo natus est.
In hoc manifesti sunt filij
dei ⁊ filij diaboli. Omnis
qui non facit iustitiã non est ex deo:
⁊ qui non diligit fratrem suum.
Qm̃ hec est ãnũciatio quã audistis ab
initio vt diligamꝰ alterutrũ. Nõ sicut Gen.4.b.
cain q̇ ex maligno erat: ⁊ occidit frẽm
suum. Et propter q̇d occidit eum? C
Qm̃ opa eius maligna erãt: fris aũt
eius iusta. Nolite mirari Iohan.15.c.
fratres si odit vos mundus. Nos
scimꝰ qm̃ translati sumus de morte
ad vitam: quoniam diligimus
frẽs. Qui nõ diligit: manet in morte.
Ois qui odit fratrem suum homicida Leui.19.d
est. Et scitis qm̃ omnis homicida sup.2.b. Iohan.15.b
non habet vitam eternam in se
manẽtẽ. In hoc cognouimus charitatẽ
dei: qm̃ ille

χὴν αὐτοῦ ἔθηκε, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ
τῶν ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς τιθέναι. ὃς δ' ἂν
ἔχῃ τὸν βίον τοῦ κόσμου, καὶ θεωρῇ τὸν ἀ
δελφὸν αὐτοῦ χρείαν ἔχοντα, καὶ κλείσῃ τὰ
σπλάγχνα αὐτοῦ πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ μέ
νει ἐν αὐτῷ. τεκνία μου μὴ ἀγαπῶμεν λό-
γῳ μηδὲ τῇ γλώσσῃ, ἀλλ' ἔργῳ καὶ ἀληθεί
ᾳ. καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐκ τῆς ἀλη
θείας ἐσμέν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν
τὰς καρδίας ἡμῶν, ὅτι ἐὰν καταγινώσκῃ ἡ-
μῶν ἡ καρδία, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ θεός τῆς
καρδίας ἡμῶν, καὶ γινώσκει πάντα. ἀγαπη
τοί ἐὰν ἡ καρδία ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ ἡ-
μῶν, παρρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν θεόν, καὶ ὃ
ἐὰν αἰτῶμεν λαμβάνομεν παρ' αὐτοῦ, ὅτι
τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν, καὶ τὰ ἀρεσ
τὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν. καὶ αὕτη ἐστὶν
ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ἵνα πιστεύσωμεν τῷ ὀνόμα
τι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἀγα
πῶμεν ἀλλήλους καθὼς ἔδωκεν ἐντολήν. καὶ
ὁ τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἐν αὐτῷ μένει,
καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ μένει. καὶ ἐν τούτῳ γι
νώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύμα-
τος οὗ ἔδωκεν ἡμῖν. Cap.4.

Ἀγαπητοὶ μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε,
ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα εἰ ἐκ
τοῦ θεοῦ ἐστιν, ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆ
ται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον. ἐν τούτῳ
γινώσκεται τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ. πᾶν πνεῦ
μα ὃ ὁμολογεῖ ἰησοῦν χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐλη
λυθότα, ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστι. καὶ πᾶν πνεῦμα
ὃ μὴ ὁμολογεῖ ἰησοῦν χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐ-
ληλυθότα, ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔστι, καὶ τοῦτο
ἐστὶ τοῦ ἀντιχρίστου, ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχε
ται καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἤδη. ὑμεῖς ἐκ
τοῦ θεοῦ ἐστε τεκνία καὶ νενικήκατε αὐτούς,
ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν, ἢ ὁ ἐν τῷ κόσ
μῳ. αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσί, διατοῦτο ἐκ
τοῦ κόσμου λαλοῦσι, καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν
ἀκούει. ἡμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμέν. ὁ γινώσκων
τὸν θεόν, ἀκούει ἡμῶν, ὃς οὐκ ἐστὶν ἐκ τοῦ
θεοῦ, οὐκ ἀκούει ἡμῶν. ἐκ τούτου γινώσκο
μεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα
τῆς πλάνης. ἀγαπητοί ἀγαπῶμεν ἀλλήλους
ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστί. καὶ πᾶς ὁ ἀ-
γαπῶν ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται, καὶ γινώσκει
τὸν θεόν. ὁ μὴ ἀγαπῶν, οὐκ ἔγνω τὸν θεόν,
ὅτι ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστὶν ἐν τούτῳ ἐφανερώθη
ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν αὐ
τοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς εἰς τὸν
κόσμον ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ. ἐν τούτῳ ἐσ
τὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς ἠγαπήσαμεν τὸν
θεόν ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς καὶ ἀπέ
στειλε τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἱλασμὸν περὶ τῶν ἁ-
μαρτιῶν ἡ

aīaꝫ suā pro nobis posuit: et nos debe-
mus pro fratribus aīas ponere. Qui
habuerit substātiā hui⁹ mūdi: et viderit
frēꝫ suum necesse habere: et clauserit
viscera sua ab eo: quō charitas dei ma
net ī eo? Filioli mei: nō diligam⁹ vbo Ro.13.b.
neqꝫ lingua: sed opere et veritate.
In hoc cognoscimus qm̄ ex veritate D
sum⁹: et in cōspectu eius suadebimus
corda nr̄a. Qm̄ si reprehēderit nos
cor nostrum: maior est deus
corde nr̄o: et nouit oīa. Charissimi Joan.16.f.
si cor nr̄m non reprehenderit nos:
fiduciā habem⁹ ad deū: et qcq̄d
petierim⁹: accipiem⁹ ab eo: quoniā
mādata ei⁹ custodim⁹: et ea q̄ sūt pla
cita coram eo facimus. Et hoc est Joan.15.c. infra.4.c.
mādatū eius: vt credamus in nomine
filij eius iesu christi: et diligamus
alterutrū sicut dedit mādatū nobis. Et
q̄ seruat mādata eius in illo manet:
et ipse in eo. Et in hoc scimus
qm̄ manet in nobis: de spiritu
quem dedit nobis. Cap.4.

Charissimi nolite oī spiritui crede A
re: sꝫ pbate spiritus si ex
deo sint: qm̄ multi pseudoprophete
exierunt in mundum. In hoc
cognoscitur spūs dei. Oīs spiritus
q̄ cōfitet iesuꝫ xp̄m in carne venisse:
ex deo est. Et omnis spiritus
qui soluit iesum
ex deo non est: et hic
est antixp̄s de quo audistis qm̄ venit:
et nunc iā in mundo est. Vos ex Johan.8.f.
deo estis filioli: et vicistis eum:
qm̄ maior est qui in vobis ē: q̄ q̄ in
mundo. Ipsi de mundo sunt: ideo de
mūdo loquūtur: et mundus eos B
audit. Nos ex deo sum⁹. Qui nouit sup.1.a. Johan.8.f.
deum: audit nos: qui non est ex
deo: nō audit nos. In hoc cognoscim⁹
spiritum veritatis et spiritum
erroris. Charissimi diligam⁹ nos īuicē:
q: charitas ex deo est. Et oīs q̄ dili-
git: ex deo natus est: et cognoscit
deū. Qui nō diligit: non nouit deuꝫ:
qm̄ deus charitas ē. In hoc apparuit Joan.3.b.
charitas dei in nobis: qm̄ filiuꝫ suum
vnigenitum misit deus in
mūdū: vt viuamus per euꝫ. In hoc ē
charitas: nō quasi nos dilexerimus
deū: sꝫ qm̄ ipse prior dilexit nos: et mi
sit filiū suū ppiciationē pro pctis nr̄is.

μῶν. αγαπητοί, ει ούτως ο θεός ηγάπησεν ημάς, και ημείς οφείλομεν αλλήλους αγαπάν. θεόν ουδείς πώποτε τεθέαται. εάν αγαπώμεν αλλήλους, ο θεός εν ημίν μένει, και η αγάπη αυτού τετελειωμένη εστίν εν ημίν. εν τούτω γινώσκομεν ότι εν αυτώ μένομεν και αυτός εν ημίν, ότι εκ του πνεύματος αυτού δέδωκεν ημίν. και ημείς τεθεάμεθα και μαρτυρούμεν ότι ο πατήρ απέσταλκε τον υιόν σωτήρα του κόσμου. ος αν ομολογήση ότι ιησούς εστίν ο υιός του θεού, ο θεός εν αυτώ μένει και αυτός εν τω θεώ. και ημείς εγνώκαμεν και πεπιστεύκαμεν την αγάπην ην έχει ο θεός εν ημίν. ο θεός αγάπη εστί, και ο μένων εν τη αγάπη, εν τω θεώ μένει, και ο θεός εν αυτώ μένει. εν τούτω τετελείωται η αγάπη μεθ ημών, ίνα παρρησίαν έχωμεν εν τη ημέρα της κρίσεως, ότι καθώς εκείνος εστί, και ημείς εσμέν εν τω κόσμω τούτω. φόβος ουκ εστίν εν τη αγάπη, αλλ η τελεία αγάπη έξω βάλλει τον φόβον, ότι ο φόβος κόλασιν έχει. ο δε φοβούμενος ου τετελείωται εν τη αγάπη. ημείς αγαπώμεν αυτόν, ότι αυτός πρώτος ηγάπησεν ημάς. εάν τις είπη ότι αγαπώ τον θεόν, και τον αδελφόν αυτού μισή, ψεύστης εστίν. ο γαρ μη αγαπών τον αδελφόν αυτού ον εώρακε, τον θεόν ον ουχ εώρακε πως δύναται αγαπάν. και ταύτην την εντολήν έχομεν απ αυτού, ίνα αγαπών τον θεόν, αγαπά και τον αδελφόν αυτού.

Cap.5.

Πας ο πιστεύων ότι ιησούς εστίν ο χριστός, εκ του θεού γεγέννηται. και πας ο αγαπών τον γεννήσαντα, αγαπά και τον γεγεννημένον εξ αυτού. εν τούτω γινώσκομεν ότι αγαπώμεν τα τέκνα του θεού, όταν τον θεόν αγαπώμεν και τας εντολάς αυτού τηρώμεν. αύτη γαρ εστίν η αγάπη του θεού, ίνα τας εντολάς αυτού τηρώμεν, και αι εντολαί αυτού βαρείαι ουκ εισίν. ότι παν το γεγεννημένον εκ του θεού νικά τον κόσμον, και αύτη εστίν η νίκη η νικήσασα τον κόσμον η πίστις υμών. τις εστίν ο νικών τον κόσμον ει μη ο πιστεύων ότι ιησούς εστίν ο υιός του θεού. ούτος εστίν ο ελθών δι ύδατος και αίματος ιησούς ο χριστός. ουκ εν τω ύδατι μόνον, αλλ εν τω ύδατι και αίματι. και το πνεύμα εστί το μαρτυρούν ότι το πνεύμα εστίν η αλήθεια. ότι τρείς εισίν οι μαρτυρούντες εν τω ουρανώ, ο πατήρ και ο λόγος και το άγιον πνεύμα, και οι τρεις εις το έν εισί. και τρείς εισίν οι μαρτυρούντες επί της γης, το πνεύμα και το ύ

Charissimi si deus dilexit nos: ⁊ nos debemꝰ alterutrū diligere. Deū nemo vidit vnq̄z. Si diligamus inuicē: deus in nobis manet: ⁊ charitas eius in nobis perfecta est. In hoc cognoscimꝰ q̄m in eo manemꝰ: ⁊ ipse in nobis: q̄m de spū suo dedit nobis. Et nos vidimus ⁊ testificamur: q̄m pater misit filiū suum saluatorē mūdi. Quisq̄s cōfessus fuerit q̄m iesus est filius dei: deus in eo manet: ⁊ ipse in deo. Et nos cognouimꝰ ⁊ credidimus charitati quā h̄z deꝰ ī nobis. Deꝰ charitas ē: ⁊ qui manet in charitate ī deo manet: ⁊ deꝰ ī eo. In hoc perfecta est charitas dei nobiscū vt fiduciā habeamꝰ in die iudicij: q̄r sicut ille est: ⁊ nos sumus in hoc mundo. Timor nō est in charitate: sz perfecta charitas foras mittit timorem: quoniā timor penam habet. Qui aūt timet nō ē ꝑfectꝰ in charitate. Nos ergo diligamꝰ deū: q̄m deus prior dilexit nos. Si q̄s dixerit q̄m diligo deū: ⁊ frēm suum odierit mendax est. Qui enī non diligit fratrem suum quem vidit: deū quē non vidit quō pōt diligere? Et hoc mandatum habemus a deo: vt qui diligit deum: diligat ⁊ fratrem suum.

Cap.5.

Omnis q̄ credit q̄m iesus est xp̄s: ex deo natus est. Et omnis q̄ diligit eum q̄ genuit: diligit ⁊ eū q̄ natꝰ est ex eo. In hoc cognoscimus q̄m diligimus natos dei: cū deū diligamus ⁊ mandata eiꝰ faciamꝰ. Hec enim est charitas dei vt mādata eius custodiamus: ⁊ mandata eiꝰ grauia nō sunt. Q̄m oē q̄d natum est ex deo vincit mundum: ⁊ hec est victoria que vincit mundum fides nostra. Quis est aūt q̄ vicit mūdū nisi qui credit q̄m iesus est filius dei? Hic est qui venit per aquam ⁊ sanguinem iesus xp̄s. Non in aqua solum: sed in aqua ⁊ sanguine. Et spiritus est qui testificatur quoniam xp̄s est veritas. Q̄m tres sunt qui testimonium dant in celo: pater: verbum: et spiritus sanctus: ⁊ hi tres vnum sunt. Et tres sunt qui testimoniū dant in terra: spūs: aqua

1.Co.4.d. Ephe.5.a. Phil.3.c. 1.The.4.b. Joan.15.g. C

D

Supra.2.a.

Supra.2.b. Joan.15.g. 1.Co.4.d. Ephe.5.a. Phil.3.c. 1.The.4.b.

A

1.Co.15.d.

B

Sanctus thomas in expositione secunde decretalis de summa trinitate ⁊ fide catholica tractans istuꝫ passum contra abbatem Joachim vꝫ Tres sunt qui testimonium dant in celo. pater: verbum: ⁊ spiritus sanctus: dicit ad litteram verba sequentia. Et ad insinuandam vnitatem trium personarum subditur ⁊ hi tres vnum sunt. Quodquidem dicitur propter essentie vnitatem. Sed hoc Joachim peruerse trahere volens ad vnitatem charitatis ⁊ consensus inducebat consequentem auctoritatem. Nā subditur ibidem: ⁊ tres sunt qui testimonium dant in terra. s. spiritus: aqua: ⁊ sanguis. Et in quibusdam libris additur: ⁊ hi tres vnum sunt. Sed hoc in veris exemplaribus non habetur: sed dicitur esse appositum ab hereticis arrianis ad peruertendum intellectum sanum auctoritatis premisse de vnitate essentie trium personarum. Hec beatus thomas vbi supra.

δων και το αίμα. ει την μαρτυρίαν των ανθρώπων λαμβάνομεν, η μαρτυρία του θεού μείζων εστίν. ότι αύτη εστίν η μαρτυρία του θεού ην μεμαρτύρηκε περί του υιού αυτού. ο πιστεύων εις τον υιόν του θεού, έχει την μαρτυρίαν εν αυτώ. ο μη πιστεύων τω θεώ, ψεύστην πεποίηκεν αυτόν, ότι ου πεπίστευκεν εις την μαρτυρίαν ην μεμαρτύρηκεν ο θεός περί του υιού αυτού. και αύτη εστίν η μαρτυρία, ότι ζωήν αιώνιον έδωκεν ημίν ο θεός, και αύτη η ζωή εν τω υιώ αυτού εστίν. ο έχων τον υιόν, έχει την ζωήν, ο μη έχων τον υιόν του θεού, την ζωήν ουκ έχει. Ταύτα έγραψα υμίν τοις πιστεύουσιν εις το όνομα του υιού του θεού, ίνα ειδήτε ότι ζωήν αιώνιον έχετε, και ίνα πιστεύητε εις το όνομα του υιού του θεού. και αύτη εστίν η παρρησία ην έχομεν προς αυτόν, ότι εάν τι αιτώμεθα κατά το θέλημα αυτού, ακούει ημών. και εάν οίδαμεν ότι ακούει ημών ο εάν αιτώμεθα, οίδαμεν ότι έχομεν τα αιτήματα α ητήκαμεν παρ αυτού. εάν τις ίδη τον αδελφόν αυτού αμαρτάνοντα αμαρτίαν μη προς θάνατον, αιτήσει και δώσει αυτώ ζωήν τοις αμαρτάνουσι μη προς θάνατον. εστίν αμαρτία προς θάνατον, ου περί εκείνης λέγω ίνα ερωτήση. πάσα αδικία αμαρτία εστί, και εστίν αμαρτία ου προς θάνατον. οίδαμεν ότι πας ο γεγεννημένος εκ του θεού, ουχ αμαρτάνει, αλλ ο γεννηθείς εκ του θεού τηρεί εαυτόν, και ο πονηρός ουχ άπτεται αυτού. οίδαμεν ότι εκ του θεού εσμέν, και ο κόσμος όλος εν τω πονηρώ κείται. οίδαμεν δε ότι ο υιός του θεού ήκει, και δέδωκεν ημίν διάνοιαν ίνα γινώσκωμεν τον αληθινόν θεόν, και εσμέν εν τω αληθινώ εν τω υιώ αυτού ιησού χριστώ. ούτος εστίν ο αληθινός θεός και ζωή αιώνιος. Τεκνία φυλάξατε εαυτούς από των ειδώλων. αμήν.

Τέλος της του αγίου ιωάννου καθολικής πρώτης επιστολής.

τ sanguis. Si testimonium hominum accipimus: testimonium dei maius est. Qm̄ hoc est testimoniuz dei qd̄ maiꝰ ē: qm̄ testificatꝰ est de filio suo. Qui credit in filium dei: habet testimoniū dei in se. (Johan. 5. f) Qui nō credit filio: mendacem facit eū: qr non credit in testimonium qd̄ testificatus est deus de filio suo. Et hoc est testimoniū qm̄ vitā eternā dedit nobis deus: τ hec vita in filio eius est. Qui hz filiū dei: hz vitā: q̄ non hz filiuz dei: vitā non habet. Hec scribo vobis: vt sciatis quoniam vitā habetis eternam q̄ creditis in noīe filij dei. Et hec est fiducia quā habemus ad eū: qr quodcūqz petierimꝰ sƺ volūtatē eiꝰ: audit nos. Et scimꝰ qr audit nos q̇cq̇d petierimꝰ. Scimꝰ qm̄ habemꝰ petitiones quas postulamus ab eo. Qui scit fratrem suum peccare peccatum non ad mortem: petat τ dabitur ei vita peccanti non ad mortem. Est peccatū ad mortem: non pro illo dico vt roget q̇s. Oīs iniq̄tas peccatuz est: τ est peccatum ad mortem. Scimus qr omnis qui natus est ex deo non peccat: sed generatio dei conseruat eum: τ malignus non tāget eū. Scimus qm̄ ex deo sumus: τ mūdus totus in maligno positꝰ est: τ scimus qm̄ filiꝰ dei venit: τ dedit nobis sensuz: vt cognoscamus deum verū: τ simus in vero filio eius. Hic est verus deus τ vita eterna. Filioli custodite vos a simulachris.

C

D

Explicit epistola beati Johannis apostoli prima.

Incipit argumentum in epistolam eiusdem secundam.

Usqz adeo ad sanctam feminam scribit: vt eandem dominaz non dubitet litteris appellare: eiusdē qz filijs testimonium ꝙ ambulent in veritate perhibet.

Explicit argumentum.

Η του αγίου ιωάννου καθολική δευτέρα επιστολή. Cap.i.

Ο πρεσβύτερος εκλεκτή κυρία και τοις τέκνοις αυτής, ους εγώ αγαπώ εν αληθεία, και ουκ εγώ μόνος, αλλά και πάντες οι εγνωκότες την αλήθειαν, διά την αλήθειαν την μένουσαν εν ημίν

Incipit epistola beati Johannis apostoli secunda. Cap.i.

A

Senior electe dn̄e et natis eius quos ego diligo i veritate: τ nō ego solꝰ: sƺ τ oēs q̄ cognouerunt veritatē pp veritatē que permanet in nobis

και μεθ ημών έσται εις τον αιώνα. έσται μεθ υμών χάρις, έλεος, ειρήνη από θεού πατρός και παρά κυρίου ιησού χριστού του υιού του πατρός εν αληθεία και αγάπη. εχάρην λίαν ότι εύρηκα εκ των τέκνων σου περιπατούντας εν αληθεία, καθώς εντολήν ελάβομεν παρά του πατρός, και νυν ερωτώ σε κυρία ουχ ως εντολήν γράφων σοι καινήν αλλά ην είχομεν απ αρχής, ίνα αγαπώμεν αλλήλους. και αύτη εστίν η αγάπη ίνα περιπατώμεν κατά τας εντολάς αυτού. αύτη εστίν η εντολή καθώς ηκούσατε απ αρχής, ίνα εν αυτή περιπατήτε. ότι πολλοί πλάνοι εισήλθον εις τον κόσμον, οι μη ομολογούντες ιησούν χριστόν ερχόμενον εν σαρκί. ούτος εστίν ο πλάνος και ο αντίχριστος. βλέπετε εαυτούς, ίνα μή απολέσωμεν α ειργασάμεθα καλά, αλλά μισθόν πλήρη απολάβωμεν. πας ο παραβαίνων και μη μένων εν τη διδαχή του χριστου, θεόν ουκ έχει. ο μένων εν τη διδαχή του χριστού ούτος και τον πατέρα και τον υιόν έχει. ει τις έρχεται προς υμάς και ταύτην την διδαχήν ου φέρει μη λαμβάνετε αυτόν εις οικίαν, και χαίρειν αυτώ μη λέγετε. ο γαρ λέγων αυτώ χαίρειν, κοινωνεί τοις έργοις αυτού τοις πονηροίς. πολλά έχων υμίν γράφειν, ουκ εβουλήθην διά χάρτου και μέλανος, αλλά ελπίζω ελθείν προς υμάς, και στόμα προς στόμα λαλήσαι, ίνα η χαρά ημών η πεπληρωμένη. ασπάζεταί σε τα τέκνα της αδελφής σου της εκλεκτής. αμήν.

Τέλος της του αγίου ιωάννου καθολικής δευτέρας επιστολής.

et vobiscum erit in eternum. Sit vobiscum gratia: misericordia: pax a deo patre et a christo iesu filio patris in veritate et charitate. Gavisus sum valde quoniam inveni de filijs tuis ambulantes in veritate: sicut mandatum accepimus a patre. Et nunc rogo te domina non tanquam mandatum novum scribens tibi: sed quod habuimus ab initio: ut diligamus alterutrum. Et hec est charitas ut ambulemus secundum mandata eius. Hoc est mandatum: ut quemadmodum audistis ab initio: in eo ambuletis: quoniam multi seductores exierunt in mundum: qui non confitentur iesum christum venisse in carne. Hic est seductor et antichristus. Videte vosmetipsos ne perdatis que operati estis: sed ut mercedem plenam accipiatis. Omnis qui recedit et non permanet in doctrina christi: deum non habet. Qui permanet in doctrina: hic et patrem et filium habet. Si quis venit ad vos et hanc doctrinam non affert: nolite recipere eum in domum: nec ave ei dixeritis. Qui enim dicit illi ave: communicat operibus eius malignis. Ecce predixi vobis: ut in die domini non confundamini. Plura habens vobis scribere: nolui per chartam et attramentum. Spero enim me futurum apud vos: et os ad os loqui. ut gaudium vestrum plenum sit. (Joan.16.f / 1 Joan.1.b.) Salutant te filij sororis tue electe.

Explicit epistola beati Johannis apostoli secunda.

Incipit argumentum in epistolam eiusdem tertiam.

Gaium pietatis causa extollit: atque ut in ipsa pietate maneat exhortatur. Diotrepen impietatis et superbie causa obiurgat. Demetrio autem bonum testimonium perhibet cum fratribus universis.

Explicit argumentum.

Η του αγίου ιωάννου καθολική τρίτη επιστολή. Cap.1.

Ο πρεσβύτερος γαίω τω αγαπητώ ον εγώ αγαπώ εν αληθεία. αγαπητέ περί πάντων εύχομαι σε ευοδούσθαι και υγιαίνειν, καθώς ευοδούταί σου η ψυχή. εχάρην γαρ λίαν ερχομένων αδελφών και μαρτυρούντων σου τη αληθεία καθώς συ εν αληθεία περιπατείς. μειζοτέραν τούτων ουκ έχω χαράν ίνα ακούω τα εμά τέκνα εν αληθεία περιπατούντα. αγαπητέ πιστόν ποιείς ο εάν εργάση εις τους αδελφούς και εις τους

Incipit epistola beati Johannis apostoli tertia. Cap.1.

Senior Gaio charissimo quem ego diligo in veritate. Charissime de omnibus orationem facio prospere te ingredi et valere: sicut prospere agit anima tua. Gavisus sum valde venientibus fratribus et testimonium perhibentibus veritati tue: sicut tu in veritate ambulas. Maius horum non habeo gaudium: quam ut audiam filios meos in veritate ambulare. Charissime fideliter facis quicquid operaris in fratres: et hoc in

ξέμους, οι εμαρτύρησαμ σου/Τη αγάπη ε=
μώπιομ εκκλησίας, ους καλώς ποιήσεις προ
πέμψας αξίως/Του θεού. υπέρ γαρ/Του ο=
μόματος αυτού εξήλθομ μηδέμ λαμβάμομτες
απο/Τωμ εθμώμ. ημείς ουμ οφείλομεμ απο
λαμβάμειμ/Τους Τοιούτους, ίμα συμεργοί γε
μώμεθα /Τη αληθεία. έγραψα /Τη εκκλησία,
αλλ/ο φιλοπρωτεύωμ αυτώμ διοτρεφής
ουκ επιδέχεται ημάς. διατούτο εάμ έλθω
υπομμήσω αυτού/Τα έργα α ποιεί, λό=
γοις πομηροίς φλυαρώμ ημάς. και μη αρκού
μεμος επί Τούτοις, ούτε αυτός επιδέχεται
/Τους αδελφούς, και/Τους βουλομέμους κω
λύει και εκ/Της εκκλησίας εκβάλλει. αγαπη=
τέ μη μιμού/Το κακόμ, αλλά/Το αγαθόμ. ο
αγαθοποιώμ, εκ/Του θεού εστίμ. ο κακοποι=
ώμ, ουχ εώρακε/Τομ θεόμ. δημητρίω μεμαρ=
τύρηται υπο πάμτωμ και υπ αυτής/Της α=
ληθείας, και ημείς δε μαρτυρούμεμ και οίδα
τε ότι/η μαρτυρία ημώμ αληθής εστί. πολ=
λά είχομ γράφειμ, αλλ ου θέλω διά μέλα=
μος και καλάμου σοι γράψαι. ελπίζω δε ευ
θέως ιδείμ σε, και στόμα προς στόμα λα
λήσομεμ. ειρήμη σοι. ασπάζομται σε/οι φίλοι.
ασπάζου/Τους φίλους κατ όμομα αμήμ.

/Τέλος/Της/Του αγίου ιωάμμου καθο
λικής Τρίτης επιστολής.

pegrinos: q testimoniu reddiderut chari
tati tue i ospectu ecclesie: quos bn facies
deducens digne deo. Pro noie enim
eius profecti sunt nihil accipientes
a gentilib9. Nos ergo debem9 suscipere C
huiusmodi: vt cooparatores simus
veritatis. Scripsissez forsita ecclesie:
sed is q amat pmatu gerere i eis dio=
trepes non recipit nos. Propter hoc si
venero comoneā ei9 opa q facit: vbis
malignis garriēs i nos. Et q̄si nō ei ista
sufficiant: neqz ipse suscipit
frēs: et eos q suscipiut phibet:
et de ecclesia eijcit. Charissime
noli imitari malum: sed qd bonum est.
Qui bn facit: ex deo est: q male facit D
nō videt deū. Demetrio testimoniū red
dit ab oibus et ab ipsa veritate:
sz et nos testimoniu phibem9: et nosti
qm testimoniū nrm verū est. Multa
habui tibi scriberet sed nolui p atramē=
tū et calamū scribere tibi. Spero autem
ptin9 te videre: et os ad os loqmur.
Pax tibi. Salutant te amici.
Saluta tu amicos nominatim.

Explicit epistola beati Johan
nis apostoli tertia.

Incipit argumentum in epistolam beati Iude apostoli.

Iudas apostolus fratres de corruptoribus vie veritatis ita informat: vt illicitum esse differet de sub iugo semel erutos: seruitutis denuo operam suam officijs nouare seruilibus.

Explicit argumentum.

/Η/Του αγίου ιούδα καθολική επιστολή

Ιούδας Χριστού ιησού δούλος αδελ
φός δε ιακώβου/Τοις εμ θεώ πατρί
ηγιασμέμοις, και ιησού Χριστώ Τε
τηρημέμοις κλητοίς. έλεος υμίμ και
ειρήμη και αγάπη πληθυμθείη. αγαπητοί
πάσαμ σπουδήμ ποιούμεμος γράφειμ υμίμ
περί/Της κοιμής σωτηρίας, αμάγκημ έσχομ
γράψαι υμίμ, παρακαλώμ επαγωμίζεσθαι
άπαξ παραδοθείση/Τοις αγίοις πίστει. πα=
ρεισέδυσαμ γαρ Τιμές άμθρωποι/οι πάλαι προ
γεγραμμέμοι εις Τούτο/Το κρίμα ασεβείς,/Τημ
/Του θεού ημώμ Χάριμ μεταπθέμτες εις ασέλ
γειαμ, και/Τομ μόμομ θεόμ και δεσπότημ/Τομ
κύριομ ημώμ ιησούμ Χριστόμ αρμούμεμοι.
υπομμήσαι δε υμάς βούλομαι ειδότας υ=
μάς άπαξ Τούτο, ότι/ο κύριος λαόμ εκ γης
αιγύπτου σώσας,/Το δεύτερομ/Τους μη πι

Incipit epistola bti Iude apli. Ca.i.
i Iudas iesu christi seru9 frater A
āt iacobi: his q sunt i deo pre
dilectis: et xpo iesu ɔseruatis
et vocatis. Mia vobis et
pax et charitas adipleaf. Charissimi
oez sollicitudinē faciēs scribēdi vobis
de cōi vra salute: necesse habui
scribere vobis: deprecans supcertari
semel tradite sanctis fidei. Subintroierūt
.n. qdā homines q olīz pscripti sunt
in hoc iudicium impij: f. Impii uti casus.p.n.
dni nri grāz trāsferētes in luxuriam:
et solum dominatorem et
dnz nostrum iesum xpm negantes.
Cōmonere āt vos volo sciētes B
semel omnia: qm iesus pplm de terra
egypti saluās: scdo eos q nō crediderūt

στεύσαντας απώλεσεν αγγέλους τε τους μη
τηρήσαντας την εαυτών αρχήν, αλλά απο
λιπόντας το ίδιον οικητήριον εις κρίσιν με=
γάλης ημέρας δεσμοίς αϊδίοις υπό ζόφον τε
τήρηκεν. ως σόδομα και γόμορρα και αι
περί αυτάς πόλεις τον όμοιον τούτοις τρό
πον εκπορνεύσασαι, και απελθούσαι οπίσω
σαρκός ετέρας πρόκεινται δείγμα πυρός αι
ωνίου, δίκην υπέχουσαι. ομοίως μέντοι και
ούτοι ενυπνιαζόμενοι σάρκα μεν μιαίνουσι,
κυριότητα δε αθετούσι, δόξας δε βλασφη=
μούσιν. ο δε μιχαήλ ο αρχάγγελος ότε τω
διαβόλω διακρινόμενος διελέγετο περί
του μωϋσέος σώματος, ουκ ετόλμησε κρί
σιν επενεγκείν βλασφημίας, αλλ' είπεν επιτι
μήσαι σε κύριος. ούτοι δε όσα μεν ουκ οί=
δασι βλασφημούσιν, όσα δε φυσικώς ως
τα άλογα ζώα επίστανται, εν τούτοις φθεί
ρονται. ουαί αυτοίς ότι τη οδώ του κάϊν ε=
πορεύθησαν, και τη πλάνη του βαλαάμ μισ=
θού εξεχύθησαν, και τη αντιλογία του κορέ
απώλοντο. ούτοι εισίν εν ταις αγάπαις υ=
μών σπιλάδες συνευωχούμενοι υμίν, αφό
βως εαυτούς ποιμαίνοντες, νεφέλαι άνυδροι
υπό ανέμων παραφερόμεναι, δένδρα φθι=
νοπώρινα άκαρπα, δις αποθανόντα, εκριζω
θέντα, κύματα άγρια θαλάσσης επαφρίζον
τα τας εαυτών αισχύνας, αστέρες πλανή=
ται, οις ο ζόφος του σκότους εις αιώνα τετή
ρηται. προεφήτευσε δε και τούτοις έβδο=
μος από αδάμ ενώχ, λέγων. ιδού ήλθε κύ=
ριος εν αγίαις μυριάσιν αυτού ποιήσαι κρί
σιν κατά πάντων, και ελέγξαι πάντας τους
ασεβείς αυτών περί πάντων των έργων α
σεβείας αυτών ων ησέβησαν, και περί πάν=
των των σκληρών ων ελάλησαν κατ' αυτού
αμαρτωλοί ασεβείς. ούτοι εισί γογγυσταί
μεμψίμοιροι, κατά τας επιθυμίας αυτών
πορευόμενοι, και το στόμα αυτών λαλεί υ
πέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα ωφελείας
χάριν. υμείς δε αγαπητοί μνήσθητε των ρη
μάτων των προειρημένων υπό των αποστό=
λων του κυρίου ημών ιησού χριστού, ότι έ
λεγον υμίν, ότι εν εσχάτω χρόνω έσονται
εμπαίκται κατά τας επιθυμίας εαυτών πο=
ρευόμενοι των ασεβειών. ούτοι εισίν οι απο
διορίζοντες, ψυχικοί, πνεύμα μη έχοντες. υ
μείς δε αγαπητοί τη αγιωτάτη ημών πίστει
εποικοδομούντες εαυτούς εν πνεύματι αγί
ω προσευχόμενοι, εαυτούς εν αγάπη θεού
τηρήσατε, προσδεχόμενοι το έλεος του κυ
ρίου ημών ιησού χριστού εις ζωήν αιώνιον.
και ους μεν ελεείτε διακρινόμενοι, ους δε εν

perdidit. Angelos vero qui non
seruauerũt suũ pricipatũ: sʒ dereliq̃runt
suum domicilium in iudicium magni
diei vĩculis eternis sub caligĩe reserua
uit. Sicut sodoma ⁊ gomorra ⁊
finitime ciuitates simili modo
exfornicate: ⁊ abeuntes post C
carnẽ alterã facti sunt exemplũ ignis e
terni penã sustinẽtes. Silr ⁊
hi carnem quidem maculant:
dñationẽ ãt spernũt: maiestatẽ ãt blas
phemãt. Cũ michael archãgel⁹ cum
diabolo disputãs altercaretur de
moysi corpore: non est ausus iudiciũ
inferre blasphemie: sʒ dixit imperet Zach.3.a.
tibi de⁹. Hi ãt q̃cũqʒ q̃dẽ ignorãt bla
sphemãt: quecũqʒ aũt naturaliter tanq̃
muta aĩalia norũt: in his corrũpuntur.
Ve illis quia in via cayn abierunt
⁊ errore balaam mercede D
effusi sunt: ⁊ in contradictione chore
pierunt. Hi sunt in epulis suis 2.Pet.2.d.
macule conuiuantes: sine timore
semetipsos pascẽtes: nubes sine aq̃ que
a ventis conferuntur: arbores autũna=
les infructuose: bis mortue eradicate:
fluctus feri maris despumantes
suas ꝯfusiones: sidera errantia:
quibus procella tenebrarũ seruata est E
in eternũ. Prophetauit ãt ⁊ de his se
ptim⁹ ab adã enoch dicẽs. Ecce venit Zach.14.a.
dñs in sctis milibus suis facere iudiciũ Mat.24.a.
contra omnes: ⁊ arguere omnes
ipios de oibus operibus impietatis
eorũ: quibus ipie egerũt: ⁊ de omnib⁹
duris q̃ locuti sunt cõtra deũ
peccatores impij. Hi sũt murmuratores
querulosi: s̃m desideria sua
ambulãtes: ⁊ os eorũ loq̃tur superba:
mirantes personas questus
cã. Vos ãt charissimi memores estote F
verborũ que p̃dicta sunt ab apostolis
dñi nostri iesu xp̃i: qui dicebant
vobis. Q̃m in nouissimis tp̃ib⁹ venient 1.Tim.4.a.
illusores s̃ʒ desideria sua ambulãtes in 2.Tim.3.a.
impietatibus. Hi sunt qui segregãt se= 2.Pet.3.a.
metipos: animales: spũm nõ hñtes. Vos
ãt charissimi supedificãtes vosmetipos
sãctissime nr̃e fidei: in spũ scto
orãtes: vosmetipsos in dilectiõe dei
seruate: expectãtes misericordiam dñi
nostri iesu xp̃i in vitã eternã.
Et hos q̃dẽ arguite iudicatos: illos ve

φόβῳ σώζετε ἐκ τοῦ πυρός ἁρπάζοντες, μισοῦντες καὶ τὸν ἀπό τῆς σαρκός ἐσπιλωμένον χιτῶνα. Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι αὐτούς ἀπταίστους καὶ στῆσαι κατ' ἐνώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ἀμώμους ἐν ἀγαλλιάσει, μόνῳ σοφῷ σωτῆρι ἡμῶν, δόξα καὶ μεγαλωσύνη, κράτος καὶ ἐξουσία, καὶ νῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

ro saluate de igne rapientes. Aliis autem misereminι in timore: odiētes τ eam que carnalis est maculatā tunicā. Ei aūt q potens est vos ↄseruare sine pctō: τ cōstituere ante cōspectu3 glorie sue immaculatos in exultatione in aduentu domini nostri iesu christi: soli dō saluatori nr̄o p iesu3 xp̄3 dn̄3 nr̄3 glīa τ magnificentia: imperium τ potestas ante omnia secula: τ nunc τ in omnia secula seculorum. Amen. G

Τέλος τῆς τοῦ ἁγίου ἰούδα καθολικῆς ἐπιστολῆς.

Explicit epistola beati Jude apostoli.

Incipit prologus in Apocalypsi3 beati Johannis apostoli.

Omnes qui pie volunt viuere in christo: sicut ait apostolus: ꝑsecutionē patientur: iuxta illud. Fili accedens ad seruitutem dei: sta in timore τ prepara animam tuam ad temptationem. Temptatio nanq3 est vita hominis super terra3. Ne autem fideles deficiant in his: consolatur eos dominus atq3 confirmat dicēs. Uobiscum sum vsq3 ad consummationem seculi τ nolite timere pusillus grex. Propterea videns deus pater tribulationes quas passura erat ecclesia ab apostolis fundata supra petram christum: vt minus timeatur: disposuit vna cum filio τ spiritu sancto eas reuelare. Reuelauit autem tota trinitas christo secundum humanitatem. Christus vero iohanni per angelum. Johannes ecclesie: de qua reuelatione hunc librum composuit. Unde τ liber iste Apocalypsis dicitur .i. reuelatio: q2 hic continentur que deus reuelauit iohanni: τ iohannes ecclesie: quanta sc3 ecclesia passa sit in tempore primitiuo: τ nunc patiatur: τ nouissime temporibus antichristi passura sit: quando tanta erit tribulatio: vt si fieri posset etiam moueantur electi. Et que pro his τ nunc et in futuro premia sit susceptura: vt quos denunciata suplicia terrent: promissa premia letificent. Ideo iste liber inter reliquas scripturas noui testamenti prophetie nomine cēsetur: que aliis est excellentior prophetiis. Sicut enim nouum testamentum prestat veteri: euangelium legi: ita hec prophetia prophetiis veteris testamenti: q2 de christo τ ecclesia magna ex parte iam adimpleta sacramenta denunciat. Uel etiam ideo: quia cum aliis vniphâria: isti triphâria data est prophetia simul .s. preterito τ presenti τ futuro. Ad cuius confirmanda3 auctoritate3 occurrit iam autoritas mittentis deferentis τ accipientis. Mittentis .s. trinitatis: et deferentis .s. angeli: τ accipientis .s. iohannis. Cum autem iohanni hec in visione fuerint reuelata: et sint tria genera visionu3: sub quo genere contineātur videndum est. Uisio enim alia corporalis: quando videlicet corporalibus oculis aliquid videmus. Alia spiritualis seu imaginaria: cum videlicet dormientes vel vigilantes imagines reru3 cernimus: quibus aliquid significatur: sicut vidit pharao spicas τ moyses rubu3 ardere: ille dormiens: iste vigilans. Alia intellectualis: quando videlicet spiritusancto reuelante intellectui mentis veritatē mysterioru3 sicut est capimus: quomodo vidit iohānes que in hoc libro referuntur. Non enim figuras tantum spiritu vidit: sed τ earum significata mente intellexit. Uidit autem iohannes τ scripsit in pathmos insula relegatus a domitiano in exilio principe impiissimo: hac eu3 ad scribendum compellente causa: q2 dum exul teneretur a domitiano in pathmos insula i ecclesiis quibus preerat multa pullularunt atq3 inoleuerunt vitia atq3 diuerse hereses. Erant enim quidam heretici ibi dicentes christum non fuisse ante mariam: q2 temporaliter de ea natus erat: quos iohannes in principio euangelii sui redarguit dicens. In principio erat verbum. Et in hoc libro cum dicit alpha τ o .i. principium τ finis. Dicebant etiam quidam ecclesiam pondere tribulationum ante finem seculi desiturā: τ pro labore non premium eternum suscepturam. Horum ergo errores volens destruere iohannes ostendit christum principium esse τ finem. Unde esaias. Ante me nō est formatus deus: τ post me non erit: τ ecclesiam per exercitiu3 tribulationum non desinere sed proficere: τ pro his brauium eternum recipe. Scribit autem iohannes septem ecclesiis asie τ earum septem episcopis: de predictis instruens: τ in eis p eam totam generalem ecclesiam docens. Est itaq3 materia iohannis in hoc opere statu3 spiritualiter asiane ec

clesie:nec non et totius videlicet que in presenti patiatur:et in futuro receptura sit. Intentio vero eius est monere ad patientiam que seruanda est. Cum quia breuis labor:tum q: premiū magnum. Modus tractandi talis:primo premittit prologum et salutationem: vbi reddit auditores benignos et attentos:quo premisso:accedit ad narrationem. Ante narrationem vero ostendit christum esse ab eterno sine principio et fine. Inducens ipsum loquentē. Ego sum alpha et o:idest principium et finis. Postea accedēs ad narrationem distinguit septem visiones:quibus terminatis iste liber consummatur. Premittit autem prologū dicens. Apocalypsis ihesu christi:subaudis hic est. sicut in alijs: visio esaie:hec est:et parabole salomonis sunt hec.

Item alius prologus in apocalypsim.

Iohanes apostolus et euangelista a christo electus atq; dilectus in tanto amore dilectionis vberior habitus est:vt in cena supra pectus eius recumberet: & ad crucē astanti soli matrem propriam commendasset. Ut quē nubere volentem ad amplexum virginitatis asciuerat:ipsi etiā custodiendam virginem tradidisset. Hic itaq; cum propter verbum dei et testimonium ihesu christi in pathmos insulā sortiretur exilium:illic ab eodem apocalypsis preostēsa describitur. Ut sicut in principio canonis.i.libri geneseos incorruptibile principium prenotatur:ita etiam incorruptibilis finis per virginem in apocalypsi redderetur:dicentis. Ego sum alpha et o:initium et finis. Hic est iohannes qui sciens superuenisse sibi diem egressionis de corpore: conuocatis in ephesο discipulis descendit in defossum sepulture sue locum:orationeq; completa reddidit spiritum: tam a dolore mortis factus extraneus quam a corruptione carnis noscitur alienus. Cuius tamen scripture dispositio vel libri ordinatio ideo a nobis per singula non exponitur: vt nescientibus inquirendi desiderium collocetur:et querentibus laboris fructus et deo magisterij doctrina seruetur.

Explicit prologus.

Incipit argumentum.

Apocalypsis iohannis tot habet sacramenta quot verba. Paruz dixi:et pro merito voluminis laus omnis inferior est. In verbis singulis multiplices latent intelligentie.

Explicit argumentum.

Αποκάλυψις τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ ἰωάννου τοῦ θεολόγου. Ca.I.

α Αποκάλυψις ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεός δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ, ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διά τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ τῷ δούλῳ αὐτοῦ ἰωάννῃ, ὃς ἐμαρτύρησε τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν μαρτυρίαν ἰησοῦ Χριστοῦ ὅσα εἶδε, καὶ ἅτινα εἰσί, καὶ ἃ χρὴ γενέσθαι μετά ταῦτα. μακάριος ὁ ἀναγινώσκων καὶ οἱ ἀκούοντες τοὺς λόγους τῆς προφητίας, καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα. ὁ γὰρ καιρός ἐγγύς. ἰωάννης ταῖς ἑπτά ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ ἀσίᾳ. Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπό ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, καὶ ἀπό τῶν ἑπτά πνευμάτων ἃ ἐστὶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ, καὶ ἀπό ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ μάρτυς ὁ πιστός, ὁ πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν καὶ ὁ ἄρχων τῶν βασιλέων τῆς

Incipit liber apocalypsis beati Johannis apostoli. Cap.I.

a Apocalypsis iesu xpi quam dedit illi deus palā facere seruis suis q̄ oportet fieri cito: & significauit mittēs (Jo.12.b.) per angelum suum seruo suo iohāni: q̄ testimoniū phibuit verbo dei: & testimonium iesu christi quecunq; vidit. Beatus qui legit (infra.22.c.) & audit verba prophetie huius: & seruat ea que in ea scripta sunt. Tempus enim prope est. Johānes septē ecclesijs q̄ sunt in asia. Gr̄a vobis et pax ab eo q̄ est & q̄ erat & q̄ vēturus ē: & a septē spiritibus qui in conspectu throni eius sunt: & a iesu xp̄o qui est testis fidelis primogenitus mortuorum et princeps regum A

γης. Τῷ ἀγαπήσαντι ἡμᾶς καὶ λούσαντι
ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ αἵ-
ματι αὐτοῦ. καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλείαν
ἱερεῖς τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ. αὐτῷ ἡ δό-
ξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώ-
νων ἀμήν. ἰδοὺ ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν.
καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶς ὀφθαλμὸς, καὶ οἵτι-
νες αὐτὸν ἐξεκέντησαν. καὶ κόψονται ἐπ᾽ αὐ-
τὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, ναὶ ἀμήν. ἐγώ
εἰμι τὸ ἄλφα καὶ τὸ ω, λέγει κύριος ὁ θεός,
ὁ ὢν, καὶ ὁ ἦν, καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντο-
κράτωρ. ἐγὼ ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ
κοινωνὸς ἐν τῇ θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ ὑ-
πομονῇ ἐν χριστῷ ἰησοῦ ἐγενόμην ἐν τῇ
νήσῳ τῇ καλουμένῃ πάτμῳ διὰ τὸν λόγον
τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν ἰησοῦ χρι-
στοῦ. ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ
ἡμέρᾳ, καὶ ἤκουσα φωνὴν ὀπίσω μου με-
γάλην ὡς σάλπιγγος λεγούσης. ὃ βλέπεις
γράψον εἰς βιβλίον, καὶ πέμψον ταῖς ἑπτὰ
ἐκκλησίαις, εἰς ἔφεσον, καὶ εἰς σμύρναν, καὶ
εἰς πέργαμον, καὶ εἰς θυάτειρα, καὶ εἰς σάρ-
δεις, καὶ εἰς φιλαδέλφειαν, καὶ εἰς λαοδίκει-
αν, καὶ ἐκεῖ ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν
ἥτις ἐλάλει μετ᾽ ἐμοῦ, καὶ ἐπιστρέψας εἶ-
δον ἑπτὰ λυχνίας χρυσᾶς, καὶ ἐν μέσῳ τῶν
ἑπτὰ λυχνιῶν ὅμοιον υἱῷ ἀνθρώπου ἐνδε-
δυμένον ποδήρη, καὶ περιεζωσμένον πρὸς
τοῖς μαζοῖς ζώνην χρυσῆν. ἡ δὲ κεφαλὴ αὐ-
τοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαὶ ὡσεὶ ἔριον λευ-
κὸν, ὡς χιών. καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς
φλὸξ πυρός, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι
χαλκολιβάνῳ, ὡς ἐν καμίνῳ πεπυρωμένοι.
καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων πολ-
A λῶν, καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ αὐτοῦ ἀστέ-
ρας ἑπτὰ, καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ῥομ-
φαία δίστομος ὀξεῖα ἐκπορευομένη. καὶ ἡ ὄ-
ψις αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει
αὐτοῦ. καὶ ὅτι εἶδον αὐτὸν, ἔπεσα πρὸς τοὺς
πόδας αὐτοῦ ὡς νεκρός, καὶ ἐπέθηκε τὴν
δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα ἐπ᾽ ἐμὲ λέγων. μὴ φο-
βοῦ. ἐγώ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος καὶ ὁ
ζῶν, καὶ ἐγενόμην νεκρός, καὶ ἰδοὺ ζῶν εἰμὶ
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν, καὶ ἔχω
τὰς κλεῖς τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ᾅδου. γρά-
ψον οὖν ἃ εἶδες καὶ ἅ εἰσί, καὶ ἃ μέλλει γε-
νέσθαι μετὰ ταῦτα. τὸ μυστήριον τῶν ἑπτὰ ἀ-
στέρων ὧν εἶδες ἐπὶ τῆς δεξιᾶς μου, καὶ τὰς
ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσᾶς. οἱ ἑπτὰ ἀστέρες,
ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσί, καὶ αἱ ἑπ-
τὰ λυχνίαι ἃς εἶδες, ἑπτὰ ἐκκλησίαι εἰσί.

Cap. 2.

terre: qui dilexit nos: et lauit Hebr. 9.b. 1. Joan. 1.d
nos a peccatis nostris in sanguine B
suo: et fecit nos regnum et
sacerdotes deo et patri suo. Ipsi gloria
et imperium in secula seculorum.
Amen. Ecce venit cum nubibus: Esa. 5.c Mat. 24.d Jude. 1.c.
et videbit eum omnis oculus: et qui
eum pupugerunt. Et plangent se super eum
omnes tribus terre: etiam amen. Ego
sum alpha et o: principium et finis: dicit dominus
deus: qui est: et qui erat: et qui venturus est omnipotens.
Ego iohannes frater vester et
particeps in tribulatione et regno et patien-
tia in iesu christo fui in
insula que appellatur patmos propter verbum
dei et testimonium iesu christi.
Fui in spiritu in dominica Infra. 4.a
die. Et audiui post me vocem magnam
tanquam tube dicentis. Quod vides C
scribe in libro: et mitte septem
ecclesiis que sunt in asia: ephesum: et smyrne: et
pergamo: et thyatire: et sardis:
et philadelphie: et laodicie.
Et conuersus sum vt viderem vocem
que loquebatur mecum. Et conuersus vidi
septem candelabra aurea: et in medio
septem candelabrorum aureorum similem filio hominis
vestitum podere: et precinctum ad
mammillas zona aurea. Caput autem eius
et capilli erant candidi tanquam lana alba: et
tanquam nix. Et oculi eius velut infra 2.c et 19.c.
flamma ignis: et pedes eius similes
aurichalco sicut in camino ardenti.
Et vox illius tanquam vox aquarum mul-
tarum: et habebat in dextera sua stellas D
septem. Et de ore eius gladius Infra. 19.c Mat. 17.a.
vtraque parte acutus exibat. Et facies
eius sicut sol lucet in virtute
sua. Et cum vidissem eum: cecidi ad
pedes eius tanquam mortuus: et posuit
dexteram suam super me dicens. Noli timere
Ego sum primus et nouissimus et Esa. 54.a. Infra. 22.c.
viuus: et fui mortuus: et ecce sum viuens
in secula seculorum: et habeo
claues mortis et inferni. Scribe Esa. 22.f. infra 3.b. Job. 12.c
ergo que vidisti et que sunt: et que oportet fieri
post hec: sacramentum septem stellarum
quas vidisti in dextera mea et
septem candelabra aurea. Septem stelle:
angeli sunt septem ecclesiarum: et
candelabra septem: septem ecclesie sunt.

Cap. 2.

Τω αγγέλω της εκκλησίας εφέσω γρά-
ψον. Τάδε λέγει ο κρατών τους επτά α
στέρας εν τη δεξιά αυτού, ο περιπατών εν
μέσω των επτά λυχνιών των χρυσών. οί-
δα τα έργα σου και τον κόπον και την υπο-
μονήν σου, και ότι ου δύνη βαστάσαι κα-
κούς. και επείρασας τους λέγοντας εαυτούς
αποστόλους είναι, και ουκ εισί, και εύρες
αυτούς ψευδείς, και εβάστασας και υπομο
νήν έχεις διά το όνομα μου, και ουκ εκοπία
σας. αλλά έχω κατά σου, ότι την αγάπην
σου την πρώτην αφήκας. μνημόνευε ουν
πόθεν εκπέπτωκας, και μετανόησον, και τα
πρώτα έργα ποίησον. ει δε μη, έρχομαι
σοι ταχύ, και κινήσω την λυχνίαν σου εκ
του τόπου αυτής, εάν μη μετανοήσης. αλ-
λά τούτο έχεις, ότι μισείς τα έργα των νι-
κολαϊτών, α καγώ μισώ. ο έχων ους ακου
σάτω τι το πνεύμα λέγει ταις εκκλησίαις.
τω νικώντι δώσω φαγείν εκ του ξύλου της
ζωής, ο εστίν εν μέσω του παραδείσου του
θεού μου. και τω αγγέλω της εν σμύρνη εκ
κλησίας γράψον. Τάδε λέγει ο πρώτος
και ο έσχατος, ος εγένετο νεκρός και έζησεν.
οίδα σου τα έργα και την θλίψιν και την
πτωχείαν, αλλά πλούσιος ει, και την βλα
σφημίαν των λεγόντων ιουδαίους είναι ε-
αυτούς και ουκ εισίν, αλλά συναγωγή του
σατανά. μηδέν φοβού α μέλλεις πάσχειν. ι
δού δη μέλλει βαλείν ο διάβολος εξ υμών
εις φυλακήν, ίνα πειρασθήτε, και έξετε θλί
ψιν ημερών δέκα. γίνου πιστός άχρι θανά
του, και δώσω σοι τον στέφανον της ζωής. ο
έχων ους, ακουσάτω τι το πνεύμα λέγει
ταις εκκλησίαις. ο νικών ου μη αδικηθή εκ
του θανάτου του δευτέρου. και τω αγγέ-
λω της εν περγάμω εκκλησίας γράψον. Τά
δε λέγει ο έχων την ρομφαίαν την δίστομον
την οξείαν. οίδα τα έργα σου, και που κα
τοικείς, όπου ο θρόνος του σατανά, και κρα
τείς το όνομα μου, και ουκ ηρνήσω την πίσ
τιν μου εν ταις ημέραις εν αις αντίπας ο μάρ
τυς μου ο πιστός, ος απεκτάνθη παρ υμίν
όπου ο σατανάς κατοικεί. αλλ έχω κατά
σου ολίγα, ότι έχεις εκεί κρατούντας την δι
δαχήν βαλαάμ, ος εδίδαξε τον βαλάκ βα
λείν σκάνδαλον ενώπιον των υιών ισραήλ
φαγείν ειδωλόθυτα, και πορνεύσαι. ούτως
έχεις και συ κρατούντας την διδαχήν των
νικολαϊτών. ομοίως μετανόησον. ει δε μη,
έρχομαι σοι ταχύ και πολεμήσω μετ αυ-
τών εν τη ρομφαία του στόματος μου. ο έ-
χων ους ακουσάτω τι το πνεύμα λέγει ταις

Et angelo ephesi ecclesie scribe.
Hec dicit q̄ tenet septem stellas A
in dextera sua: qui ambulat in
medio septē cādelabrorum aureorum. Scio
opera tua et laborem et patientiam
tuam: et quia non potes sustinere malos.
Et temptasti eos qui se dicunt
aplos esse et non sunt: et inuenisti
eos mēdaces. Et patientiā habes et su
stinuisti ppr nomē meū: et non defecisti.
Sed habeo aduersū te pauca quod charita
tē tuā primā reliquisti. Memor esto ita- B
que vnde excideris et age penitentiam: et Infra.3.a.
prima opera fac. Sin autem venio
tibi et mouebo candelabrum tuum de
loco suo: nisi pniam egeris. Sed Luce.13.a.
hoc habes quia odisti facta nicolaitarum:
q̄ et ego odi. Qui habet aurem audiat:
quid spiritus dicat ecclesijs.
Vincenti dabo edere de ligno
vite quod est in paradiso
dei mei. Et angelo smyrne ecclesie
scribe. Hec dicit primus
et nouissimus: qui fuit mortuus et viuit.
Scio tribulationē tuā et C
paupertatē tuā: sed diues es: et blasphema
ris ab his q̄ se dicunt iudeos esse
et non sunt: sed sunt synagoga
sathane. Nihil horum timeas q̄ passurus
es. Ecce missurus ē diabolus aliquos ex
vobis in carcerē: vt tēptemini: et habebi
tis tribulatiōem diebus decē. Esto fidelis vs
que ad mortē: et dabo tibi coronam vite.
Qui habet aurē: audiat quid spiritus dicat
ecclesijs. Qui vicerit non ledetur a infra.3.b.
morte secunda. Et angelo
pergami ecclesie scribe. Hec D
dicit q̄ habet rhōpheā ex vtraque parte
acutam. Scio vbi habitas:
vbi sedes est sathane: et tenes
nomen meum: et non negasti fidem
meam. Et in diebus illis antiphas te
stis meus fidelis q̄ occisus est apud vos:
vbi sathanas habitat. Sed habeo aduer-
sus te pauca: quia habes illic tenentes
doctrinā balaā: q̄ docebat balac mitte
re scādalū corā filijs israel
edere et fornicari: ita
habes et tu tenentes doctrinam E
nicolaitarum. Similiter penitentiam age: si quo mi
nus: veniā tibi cito et pugnabo cū illis
in gladio oris mei. Qui habet
aurem: audiat quid spiritus dicat

ἐκκλησίαις. Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν
ἀπὸ τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, καὶ δώσω
αὐτῷ ψῆφον λευκήν, καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄ
νομα καινὸν γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ
μὴ ὁ λαμβάνων. Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν θυα
τείροις ἐκκλησίας γράψον. Τάδε λέγει ὁ υ
ἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ
ὡς φλόγα πυρός, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοι
οι χαλκολιβάνῳ. οἶδά σου τὰ ἔργα καὶ τὴν
ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν διακονίαν καὶ
τὴν ὑπομονήν σου, καὶ τὰ ἔργα σου τὰ ἔσ
χατα πλείονα τῶν πρώτων. ἀλλ' ἔχω κατὰ
σοῦ ὅτι ἀφεὶς τὴν γυναῖκα σου τὴν ἰεζάβελ
ἡ λέγει ἑαυτὴν προφῆτιν, καὶ διδάσκει καὶ
πλανᾷ τοὺς ἐμοὺς δούλους, πορνεῦσαι καὶ
φαγεῖν εἰδωλόθυτα. καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρό
νον ἵνα μετανοήσῃ, καὶ οὐ θέλει μετανοῆσαι
ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς. ἰδοὺ βάλλω αὐτὴν
εἰς κλίνην καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετ' αὐ
τῆς εἰς θλῖψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ μετανοήσω
σιν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῆς, καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς
ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ, καὶ γνώσονται πᾶσαι
αἱ ἐκκλησίαι ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ ἐρευνῶν νεφ
ροὺς καὶ καρδίας, καὶ δώσω ὑμῖν ἑκάστῳ
κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν. ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς λοι
ποῖς τοῖς ἐν θυατείροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσι τὴν
διδαχὴν ταύτην, οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ
βαθέα τοῦ σατανᾶ, ὡς λέγουσιν οὐ βαλῶ
ἐφ' ὑμᾶς ἄλλο βάρος, πλὴν ὃ ἔχετε κρατή
σατε, ἄχρις οὗ ἂν ἥξω. καὶ ὁ νικῶν καὶ ὁ τη
ρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, δώσω αὐτῷ
ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν, καὶ ποιμανεῖ αυ
τοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ, ὡς τὰ σκεύη τὰ κε
ραμικὰ συντριβήσεται, ὡς κἀγὼ εἴληφα πα
ρὰ τοῦ πατρός μου, καὶ δώσω αὐτῷ τὸν α
στέρα τὸν πρωϊνόν. ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω
τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Cap.3.

Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν σάρδεσιν ἐκκλησι
ας γράψον. Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ ἑπτὰ
πνεύματα τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέ
ρας. οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι ὄνομα ἔχεις ὅτι
ζῇς, καὶ νεκρὸς εἶ. γίνου γρηγορῶν, καὶ στή
ριξον τὰ λοιπὰ ἃ ἔμελλες ἀποβαλεῖν. οὐ γὰρ
εὕρηκά σου τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον
τοῦ θεοῦ μου. μνημόνευε οὖν πῶς εἴλη
φας καὶ ἤκουσας, καὶ τήρει, καὶ μετα
νόησον. ἐὰν οὖν μὴ γρηγορήσῃς, ἥξω ε
πὶ σὲ ὡς κλέπτης, καὶ οὐ μὴ γνῷς ποί
αν ὥραν ἥξω ἐπὶ σέ. ἀλλ' ὀλίγα ἔχεις
ὀνόματα ἐν σάρδεσιν, ἃ οὐκ ἐμόλυναν
τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ περιπατήσουσι
μετ' ἐμοῦ ἐν λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν. ὁ νικῶν

ecclesijs. Vincenti dabo
manna absconditum: et dabo
illi calculum candidum: et in calculo nomen
nouum scriptum: quod nemo scit nisi
qui accipit. Et angelo thyatire
ecclesie scribe. Hec dicit filius
dei: qui habet oculos supra.1.c. et 19.c.
tanquam flammam ignis et pedes eius similes
auricalco. Noui opera tua et fidem et F
charitatem tuam et ministerium
patientiam tuam: et opera tua nouissima
plura prioribus. Sed habeo aduersus
te pauca: quia permittis mulierem iezabel
que se dicit prophetem docere et
seducere seruos meos: fornicari et
manducare de idolothytis. Et dedi illi tempus Iob.24.d.
vt penitentiam ageret: et non vult penitere
a fornicatione sua. Ecce ego mitto eam
in lectum: et qui mechantur cum ea
in tribulatione maxima erunt: nisi penitentiam Mat.4.c. Mar.1.c.
ab operibus suis egerint: et filios eius Luce.13.a.
interficiam in morte: et scient omnes Act.3.d
ecclesie quia ego sum scrutans renes G
et corda: et dabo vnicuique vestrum Iere.17.b.
secundum opera sua. Vobis autem dico et ceteris qui
thyatire estis: quicunque non habent
doctrinam hanc: et qui non cognouerunt
altitudinem sathane quemadmodum dicunt non
mittam super vos aliud pondus: tamen id quod ha
betis tenete donec veniam. Et qui vicerit et
custodierit vsque in finem opera mea: dabo
potestatem super gentes: et reget eas illi J.9.c. ps.2.
in virga ferrea: et tanquam vas figuli
confringentur: sicut et ego accepi a
patre meo: et dabo illi stellam
matutinam. Qui habet aurem audiat:
quid spiritus dicat ecclesijs. Cap.3.

Et angelo ecclesie sardis
scribe. Hec dicit qui habet septem A
spiritus dei et septem stellas.
Scio opera tua: quia nomen habes quod
viuas: et mortuus es. Esto vigilans et con
firma cetera que moritura erant. Non enim
inuenio opera tua plena coram
deo meo. In mente ergo habe qualiter ac
ceperis et audieris: et serua et penitentiam age.
Si ergo non vigilaueris: veniam ad 1.Thes.5.a
te tanquam fur: et nescies qua 2.Pet.3.c.
hora veniam ad te. Sed habes
pauca nomina in sardis qui non inquinauerunt
vestimenta sua: et ambulabunt
mecum in albis: quia digni sunt. Qui vi sup.3.b.

ούτος περιβαλλείται εν ιματίοις λευκοίς,
και ου μή εξαλείψω το όνομα αυτού εκ της
βίβλου της ζωής, και ομολογήσω το όνο-
μα αυτού ενώπιον του πατρός μου και ενώ-
πιον των αγγέλων αυτού. ο έχων ους ακου-
σάτω τι το πνεύμα λέγει ταις εκκλησίαις. και
τω αγγέλω της εν φιλαδελφεία εκκλησίας
γράψον. τάδε λέγει ο άγιος ο αληθινός ο
έχων την κλειν του δαυίδ, ο ανοίγων και
ουδείς κλείσει αυτήν, ο μη ο ανοίγων, και
ουδείς ανοίξει. οίδα σου τα έργα. ιδού δέ-
δωκα ενώπιον σου θύραν ανεωγμένην ην ου-
δείς δύναται κλείσαι αυτήν, ότι μικράν έ-
χεις δύναμιν, και ετήρησας μου τον λόγον,
και ουκ ηρνήσω το όνομα μου. ιδού δίδω-
μι εκ της συναγωγής του σατανά των λε-
γόντων εαυτούς ιουδαίους είναι και ουκ ει-
σίν, αλλά ψεύδονται. ιδού ποιήσω αυ-
τούς ίνα ήξουσι και προσκυνήσωσιν ενώπι-
ον των ποδών σου, και γνώσιν ότι ηγάπη-
σά σε, ότι ετήρησας τον λόγον της υπομο-
νής μου, καγώ σε τηρήσω εκ της ώρας του
πειρασμού της μελλούσης έρχεσθαι επί της
οικουμένης όλης, πειράσαι τους κατοικούν-
τας επί της γης. έρχομαι ταχύ. κράτει ο έ-
χεις, ίνα μηδείς λάβη τον στέφανον σου. ο νι-
κών, ποιήσω αυτόν στύλον εν τω ναώ του
θεού μου, και έξω ου μή εξέλθη έτι. και γρά-
ψω επ' αυτού το όνομα του θεού μου και
το όνομα της πόλεως του θεού μου της και-
νής ιερουσαλήμ, η καταβαίνει εκ του ουρα-
νού από του θεού μου, και το όνομα μου
το καινόν. ο έχων ους ακουσάτω τι το πνεύ-
μα λέγει ταις εκκλησίαις. και τω αγγέλω
της εν λαοδικεία εκκλησίας γράψον τάδε λέ-
γει ο αμήν ο μάρτυς ο πιστός και αληθινός,
η αρχή της κτίσεως του θεού. οίδα σου τα
έργα, ότι ούτε ψυχρός ει ούτε ζεστός. ό-
φελον ψυχρός ης η ζεστός, ούτως ότι χλι-
αρός ει, και ου ζεστός ούτε ψυχρός, μέλ-
λω σε εμέσαι εκ του στόματος μου, ότι λέ-
γεις πλούσιος ειμί και πεπλούτηκα, και ου-
δενός χρείαν έχω, και ουκ οίδας ότι συ ει
ο ταλαίπωρος και ο ελεεινός και πτωχός
και τυφλός και γυμνός. συμβουλεύω σοι
αγοράσαι χρυσίον παρ' εμού πεπυρωμέ-
νον εκ πυρός ίνα πλουτήσης, και ιμάτια λευ-
κά ίνα περιβάλη, μη φανερωθή η αισχύνη της
γυμνότητος σου, και κολούριον έγχρι-
σον επί τους οφθαλμούς σου, ίνα βλέπης.
εγώ όσους εάν φιλώ, ελέγχω και παι-
δεύω. ζήλωσον ουν και μετανόησον. ι-
δού έστηκα επί την θύραν και κρούω. εάν

cerit sic vestietur vestimentis albis:
et non delebo nomen eius de
libro vite: et confitebor nomē
eius corā patre meo et corā
angelis eius. Qui habet aurē audiat
quid spūs dicat ecclesijs. Et B
angelo philadelphie ecclesie
scribe. Hec dicit sanctus et verus supra.1.d. Esa.22.f. Job.12.a.
q̄ hȝ clauem dauid: qui aperit et
nemo claudit: claudit et
nemo aperit. Scio opa tua. Ecce dedi
coram te ostium apertuȝ: qd nemo
pōt claudere: q2 modicam habes
virtutem: et seruasti verbum meum:
et nō negasti nomē meū. Ecce dabo
de synagoga satane qui dicunt
se iudeos esse et non sunt:
sed mentiuntur. Ecce faciam illos
vt veniant et adorent ante
pedes tuos: et scient q2 ego dilexi
te: quā seruasti verbum patientie
mee: et ego seruabo te ab hora
temptationis q̄ ventura est in
orbem vniuersum temptare habitantes
in terra. Ecce venio cito. Tene qd ha-
bes: vt nemo accipiat coronā tuā. Qui C
vicerit: faciā illū colūnaȝ in templo
dei mei: et foras nō egredietur amplius.
sup eū nomē dei mei et Et scribā
nomen ciuitatis dei mei noue
hierusalem: que descendit de celo
a deo meo: et nomen meum
nouū. Qui hȝ aurem audiat qd spūs
dicat ecclesijs. Et angelo
laodicie ecclesie scribe. Hec dicit
amen testis fidelis et verus: qui est
principiū creature dei. Scio opa tua:
q2 neqȝ frigidus es neqȝ calidus: vti-
nā frigidus esses aut calidus: sed q2 tepi-
dus es et nec frigidus nec calidus: inci-
piā te euomere ex ore meo: q2 dicis q
diues sum et locupletatus: et nullius
egeo: et nescis q2 tu es
miser et miserabilis et pauper
et cecus et nudus. Suadeo tibi D
emere a me aurū ignitum probatū:
vt locuples fias: et vestimentis albis
induaris: vt non appareat confusio
nuditatis tue: et collyrio inunge
oculos tuos vt videas.
Ego quos amo: arguo et castigo.
Emulare ergo et pniam age. Ecce
sto ad ostium et pulso. Si

τις ακούση της φωνής μου, και ανοίξη την θύραν, και εισελεύσομαι προς αυτόν, και δειπνήσω μετ' αυτού, και αυτός μετ' εμού. ο νικών δώσω αυτώ καθίσαι μετ' εμού εν τω θρόνω μου, ως καγώ ενίκησα και εκάθισα μετά του πατρός μου εν τω θρόνω αυτού. ο έχων ους ακουσάτω τι το πνεύμα λέγει ταις εκκλησίαις.

Cap.4.

Μετά ταύτα είδον, και ιδού θύρα ανεωγμένη εν τω ουρανώ, και η φωνή η πρώτη ην ήκουσα ως σάλπιγγος λαλούσης μετ' εμού λέγουσα. ανάβα ώδε και δείξω σοι α δει γενέσθαι μετά ταύτα. και ευθέως εγενόμην εν πνεύματι. και ιδού θρόνος έκειτο εν τω ουρανώ, και επί του θρόνου καθήμενος όμοιος οράσει λίθω ιάσπιδι και σαρδίω, και ίρις κυκλόθεν του θρόνου ομοία οράσει σμαραγδίνω, και κυκλόθεν του θρόνου θρόνοι εικοσιτέσσαρες. και επί τους θρόνους είδον τους εικοσιτέσσαρας πρεσβυτέρους καθημένους περιβεβλημένους εν ιματίοις λευκοίς, και επί τας κεφαλάς αυτών στεφάνους χρυσούς. και εκ του θρόνου εκπορεύονται αστραπαί και φωναί και βρονταί, και επτά λαμπάδες πυρός καιόμεναι ενώπιον του θρόνου αυτού, αι εισίν επτά πνεύματα του θεού. και ενώπιον του θρόνου ως θάλασσα υελίνη ομοία κρυστάλλω, και εν μέσω του θρόνου και κύκλω του θρόνου τέσσαρα ζώα γέμοντα οφθαλμών έμπροσθεν και όπισθεν. και το ζώον το πρώτον όμοιον λέοντι, και το δεύτερον ζώον όμοιον μόσχω, και το τρίτον ζώον έχον το πρόσωπον ως άνθρωπος, και το τέταρτον ζώον όμοιον αετώ πετωμένω. και τέσσαρα ζώα εν καθ' εν αυτών έχον ανά πτέρυγας εξ κυκλόθεν και έσωθεν γέμουσιν οφθαλμών, και ανάπαυσιν ουκ έχουσιν ημέρας και νυκτός, λέγοντα. άγιος άγιος άγιος. άγιος άγιος άγιος, άγιος άγιος άγιος. κύριος ο θεός ο παντοκράτωρ, ο ην, και ο ων, και ο ερχόμενος. και όταν δώσει τα ζώα δόξαν και τιμήν και ευχαριστίαν τω καθημένω επί του θρόνου τω ζώντι εις τους αιώνας των αιώνων, πεσούνται οι εικοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι ενώπιον του καθημένου επί του θρόνου, και προσκυνήσουσι τω ζώντι εις τους αιώνας των αιώνων, και βάλλουσι τους στεφάνους αυτών ενώπιον του θρόνου, λέγοντες. άξιος ει ο κύριος και ο θεός ημών ο άγιος λαβείν την δόξαν και την τιμήν και την δύναμιν, ότι συ έκτισας τα πάντα, και διά το θέλημά σου εισί και εκτίσθησαν.

Cap.5.

quis audierit vocē meā ꝛ aperuerit
mihi ianuaʒ: intrabo ad illum: ꝛ
cenabo cū illo: ꝛ ipse mecum.
Qui vicerit dabo ei sedere mecum in
throno meo: sicut et ego vici ꝛ sedi
cū pr̄e meo in throno eius.
Qui hꝫ aurē audiat quid spūs dicat
ecclesijs.

Cap.4.

Post hec vidi: et ecce ostiū apertum A
in celo: et vox prima
quā audiui tāq̄ʒ tube loq̄ntis mecuʒ
dicēs. Ascēde huc ꝛ ostendaʒ tibi que
opꝫ fieri post hec. Et stati fui
in spiritu. Et ecce sedes posita erat in [sup 1.c.]
celo: ꝛ supra sedē sedēs: et q̄ sedebat
similis erat aspectui lapidis iaspidis et
sardij: ꝛ iris erat ī circuitu sedis silis
visiōi smaragdine. Et in circuitu sedis
sedilia vigintiq̄ttuor: ꝛ supra thronos B
vigintiquatuor seniores sedentes
circūamicti vestimentis albis:
et in capitibus eorum corone
auree. Et de throno procedebant
fulgura et voces et tonitrua: ꝛ septem
lāpades ardentes ante
thronū: que sunt septem spiritus
dei. Et in conspectu sedis tāq̄ʒ mare
vitreuʒ simile crystallo: et in medio
sedis et in circuitu sedis quattuor
animalia plena oculis ante et
retro. Et animal primū simile leoni: C
ꝛ secundum simile vitulo:
ꝛ tertiū aial hñs faciē quasi
hois: et quartum aial simile aquile
volāti. Et q̄ttuor aialia singula
eorū habebāt alas senas: et in circūitu
et intus plena sūt oculis. Et req̄eʒ
nō habebant die ac nocte
dicentia. Sanctus sanctus sanctus [Esa.6.b.]
dominus deus
oīps: q̄ erat: et qui ē: et qui vēturꝰ ē.
Et cū darēt illa aialia gl'iaʒ et honorē D
et bñdictionē sedenti super thronum
viuēti in secula seculoꝝ:
procidebant vigītiq̄ttuor seniores ante
sedentem in throno: et
adorabāt viuenteʒ in secula
seculorum: et mittebant coronas
suas ante thronum dicentes.
Dignus es dñe deus noster
accipere gloriam et honoreʒ et virtutē:
q̄ tu creasti oīa: et propter
volūtatē tuā erāt ꝛ creata sunt.

Cap.5.

Και είδον επί την δεξιάν του καθημένου
επί του θρόνου βιβλίον γεγραμμένον
έσωθεν και έξωθεν, κατεσφραγισμένον
σφραγίσιν επτά. και είδον άγγελον ισχυ-
ρόν κηρύσσοντα φωνή μεγάλη. τις άξιος
ανοίξαι το βιβλίον και λύσαι τας σφραγί-
δας αυτού. και ουδείς εδύνατο εν τω ου-
ρανώ ουδέ επί της γης ουδέ υποκάτω
της γης ανοίξαι το βιβλίον, ουδέ βλέπειν
αυτό. και εγώ έκλαιον πολύ, ότι ουδείς
άξιος ευρέθη ανοίξαι και αναγνώναι το βι-
βλίον, ούτε βλέπειν αυτό. και εις εκ των
πρεσβυτέρων λέγει μοι. μη κλαίε. ιδού ε-
νίκησεν ο λέων ο εκ της φυλής ιούδα η ρί-
ζα δαυίδ, ανοίξαι το βιβλίον και τας επτά
σφραγίδας αυτού. και είδον και ιδού εν
μέσω του θρόνου και των τεσσάρων ζώ-
ων και εν μέσω των πρεσβυτέρων αρνίον
εστηκός ως εσφαγισμένον, έχον κέρατα
επτά και οφθαλμούς επτά, α εισί τα επ-
τά πνεύματα του θεού αποστελλόμενα εις
πάσαν την γην. και ήλθε και είληφε εκ
της δεξιάς του καθημένου επί του θρόνου βι-
βλίον. και ότε έλαβε το βιβλίον τα τέσσαρα
ζώα και εικοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι έπε-
σον ενώπιον του αρνίου, έχοντες έκαστος κι-
θάρας και φιάλας χρυσάς γεμούσας θυμια-
μάτων, αι εισίν αι προσευχαί των αγίων, και
άδουσιν ωδήν καινήν λέγοντες. άξιος ει λα-
βείν το βιβλίον και ανοίξαι τας σφραγίδας
αυτού, ότι εσφάγης, και ηγόρασας τω θεώ
ημάς εν τω αίματι σου εκ πάσης φυλής
και γλώσσης και λαού και έθνους, και ε-
ποίησας αυτούς τω θεώ ημών βασιλείς και
ιερείς, και βασιλεύουσιν επί της γης. και εί-
δον και ήκουσα ως φωνήν αγγέλων πολ-
λών κύκλω του θρόνου και των ζώων και
των πρεσβυτέρων, και ην ο αριθμός αυτών
μυριάδες μυριάδων και χιλιάδες χιλιά-
δων, λέγοντες φωνή μεγάλη. άξιον εστί το
αρνίον το εσφαγισμένον λαβείν την δύ-
ναμιν και πλούτον και σοφίαν και ισχύν
και τιμήν και δόξαν και ευλογίαν, και παν
κτίσμα ο εστίν εν τω ουρανώ και επί της
γης και υποκάτω της γης, και επί της θα-
λάσσης α εστί, και τα εν αυτοίς, πάντας ή-
κουσα λέγοντας τω καθημένω επί του θρό-
νου και τω αρνίω. η ευλογία και η τιμή και η
δόξα και το κράτος εις τους αιώνας των αι-
ώνων αμήν. και τα τέσσαρα ζώα λέγοντα
το αμήν. και οι πρεσβύτεροι έπεσον και προ-
σεκύνησαν. Cap. 6.

Et vidi in dextera sedentis A
supra thronū librum scriptum
intus ⁊ foris signatum
sigillis septē. Et vidi angelū fortem
p̄dicātē voce magna. Quis est dignus
aperire librū ⁊ soluere signacula
eius? Et nemo poterat neqꝫ in celo
neqꝫ in terra neqꝫ subtus
terram aperire librum: neqꝫ respicere
illū. Et ego flebam multū: qm̄ nemo
dignus inuentus est aperire librum:
nec videre eum. Et vnus de
senioribꝰ dixit mihi. Ne fleueris. Ec- B
ce vicit leo de tribu iuda radix
dauid aperire librum ⁊ soluere septē
signacula eius. Et vidi ⁊ ecce in
medio throni ⁊ quattuor animaliuꝫ
⁊ in medio seniorum agnum
stantē tanq̄ꝫ occisū: habenteꝫ cornua
septem ⁊ oculos septem: qui sūt septē
spiritus dei missi in
oēm terrā. Et venit ⁊ accepit de
dextera sedentis in throno librum.
Et cum aperuisset libruꝫ: quattuor j.6.a.
aīalia ⁊ vigintiq̄ttuor seniores ceciderūt
corā agno hn̄tes singuli citharas C
⁊ phialas aureas plenas odoramētorū:
que sunt orationes sanctorum: et
cātabāt cāticū nouū dicētes. Dignus
es dn̄e accipe librū ⁊ aperire signacula
eius: qm̄ occisus es: ⁊ redemisti nos Infra.7.d.
deo in sanguine tuo ex oī tribu
et lingua ⁊ populo ⁊ natione: et feci-
sti nos deo nostro regnum et
sacerdotes: ⁊ regnabimꝰ sup terrā. Et
vidi et audiui vocē angelorū multoruꝫ
in circūitu throni et animalium et
seniorum: et erat numerus eorum D
milia milium Danie.7.b.
dicētiū voce magna. Dignus est
agnus qui occisus est accipe virtutē
et diuinitatē et sapiētiā et fortitudinem
et honorē et gliā ⁊ bn̄dictionē: et oēꝫ
creaturam que in celo est et super
terrā et sub terra: et que sunt in mari:
et que in eo: omnes audiui
dicentes sedenti in throno
et agno. Bn̄dictio ⁊ honor et
gloria et potestas in secula seculorum.
Et quattuor animalia dicebant
amen. Et vigintiquattuor seniores ceci-
derunt in facies suas: et adorauerunt vi-
uentem in secula seculorum. Cap. 6.

Καὶ εἶδον ὅτι ἤνοιξε τὸ ἀρνίον μίαν ἐκ τῶν ἑπτὰ σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων λέγοντος, ὡς φωνὴ βροντῆς. ἔρχου καὶ εἶδον. καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν ἔχων τόξον, καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, καὶ ἐξῆλθε νικῶν, καὶ ἵνα νικήσῃ. καὶ ὅτι ἤνοιξε τὴν δευτέραν σφραγίδα, ἤκουσα τοῦ δευτέρου ζώου λέγοντος. ἔρχου. καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος πυρρός, καὶ τῷ καθημένῳ ἐπ' αὐτὸν ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην ἐκ τῆς γῆς, ἵνα ἀλλήλους σφάξωσι, καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη. καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγίδα τὴν τρίτην, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζώου λέγοντος. ἔρχου καὶ εἶδον. καὶ ἰδοὺ ἵππος μέλας, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων λέγουσαν. χοῖνιξ σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς χοίνικες κριθῆς δηναρίου, καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσῃς. καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν τετάρτην σφραγίδα, ἤκουσα φωνὴν τοῦ τετάρτου ζώου λέγοντος. ἔρχου καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος χλωρός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ ὄνομα αὐτῷ θάνατος, καὶ ὁ ᾅδης ἀκολουθεῖ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς ἀποκτεῖναι ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ, καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς. καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν πέμπτην σφραγίδα, εἶδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων τῶν ἐσφαγισμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἀρνίου ἣν εἶχον, καὶ ἔκραξαν φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες. ἕως πότε ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος καὶ ἀληθινός οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ἐκ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς.

καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσωνται ἔτι χρόνον, ἕως οὗ πληρωθῶσι καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν, οἱ μέλλοντες ἀποκτείνεσθαι ὡς καὶ αὐτοί. καὶ εἶδον καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγίδα τὴν ἕκτην, καὶ σεισμὸς μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ ἥλιος μέλας ἐγένετο ὡς σάκκος τρίχινος, καὶ ἡ σελήνη ἐγένετο ὡς αἷμα, καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσον εἰς τὴν γῆν, ὡς συκῆ βάλλει τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς ὑπὸ μεγάλου ἀνέμου σειομένη. καὶ ὁ οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον ἑλισσόμενον, καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν. καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ μεγιστᾶνες καὶ οἱ χι-

Et vidi q̄ aperuisset agnus vnū de septē sigillis: ⁊ audiui vnum de quattuor animalibus dicens tanq̄ vocē tonitrui. Ueni ⁊ vide. Et vidi: et ecce equus albus: ⁊ q̄ sedebat sup illū habebat arcū: ⁊ data ē ei corōa: ⁊ exiuit vincēs vt vinceret. Et cū aperuisset sigillū secūdū audiui secundum animal dicēs. Ueni ⁊ vide. Et exiuit alius equus rufus: ⁊ qui sedebat sup illū datū est ei vt sumeret pacē de terra: ⁊ vt inuicē se īterficiāt: ⁊ datus est ei gladius magnus. Et cum apuisset sigillū tertiū: audiui tertiū aial dicens. Ueni ⁊ vide. Et ecce equus niger: ⁊ q̄ sedebat sup illum habebat staterā in manu sua. Et audiui tanq̄ vocē in medio q̄ttuor aialiū dicētē. Bilibris tritici denario vno: ⁊ tres bilibres hordei denario vno: ⁊ vinum et oleū ne leseris. Et cū aperuisset sigillū quartum audiui vocem quarti aialis dicētis. Ueni ⁊ vide: ⁊ ecce equus pallidus: ⁊ q̄ sedebat super eum nomen illi mors: ⁊ infernus sequebatur eum. Et data est illi ptās super quattuor partes terre: ⁊ interficere gladio fame ⁊ morte ⁊ bestijs terre. Et cum aperuisset sigillū q̄ntū: vidi subtus altare animas interfectorum propter verbum dei: ⁊ propter testimonium qđ habebāt: ⁊ clamabant voce magna dicentes. Usq; quo domine sanctus ⁊ verus nō iudicas ⁊ nō vindicas sanguinē nr̄m de his q̄ habitāt in terra? Et date sunt illis singule stole albe: ⁊ dictum est illis vt requiescerent adhuc tp̄s modicū: donec cōpleantur cōserui eorū ⁊ frēs eorum qui interficiēdi sunt sicut ⁊ illi. Et vidi cum aperuisset sigillum sextū: ⁊ ecce terremotus magnus factus ē: sol factus ē niger tanq̄ saccus cilicinus: ⁊ luna tota facta est sicut sanguis: ⁊ stelle de celo ceciderunt super terram: sicut ficus emittit grossos suos cū a vento magno mouetur. Et celum recessit sicut liber inuolutus: ⁊ oīs mons ⁊ insula de locis suis mote sunt: ⁊ reges terre ⁊ principes ⁊ tribuni

Margin: A (at "Et vidi q̄ aperuisset"); B (at "Ueni ⁊ vide. Et ecce equus"); sup. 5. b. (at "Et cū aperuisset sigillū quartum"); C (at "⁊ bestijs terre. Et cum"); Infra. 19. a. (at "dicentes. Usq; quo domine"); Mat. 27. f. (at "sextū: ⁊ ecce terremotus"); D (at "⁊ luna tota facta est")

λίαρχοι καὶ οἱ πλούσιοι καὶ οἱ ἰσχυροί καὶ
πᾶς δοῦλος καὶ πᾶς ἐλεύθερος ἔκρυψαν
ἑαυτούς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας
τῶν ὀρέων, καὶ λέγουσι τοῖς ὄρεσι καὶ ταῖς
πέτραις πέσετε ἐφ' ἡμᾶς καὶ κρύψατε ἡ-
μᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ
τοῦ θρόνου καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνί-
ου, ὅτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς
αὐτοῦ, καὶ τίς δύναται σταθῆναι. Cap. 7

Καὶ μετὰ τοῦτο εἶδον τέσσαρας ἀγγέ-
λους ἑστῶτας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας
τῆς γῆς, κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας ἀνέ-
μους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ ἄνεμος ἐπὶ τῆς
γῆς μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης μήτε ἐπὶ πᾶν
δένδρον. καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἀναβαί-
νοντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφρα-
γῖδα θεοῦ ζῶντος, καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ
τοῖς τέσσαρσιν ἀγγέλοις, οἷς ἐδόθη αὐ-
τοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν,
λέγων. μὴ ἀδικήσατε τὴν γῆν μήτε τὴν θά-
λασσαν μήτε τὰ δένδρα, ἄχρις οὗ σφραγί-
σωμεν τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ
τῶν μετώπων αὐτῶν. καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθ-
μὸν τῶν ἐσφραγισμένων ἑκατὸν καὶ τεσσαρά-
κοντα τέσσαρες χιλιάδες ἐσφραγισμένοι, ἐκ
πάσης φυλῆς υἱῶν ἰσραήλ. ἐκ φυλῆς ἰού-
δα, δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι. ἐκ
φυλῆς ῥουβείν, δώδεκα χιλιάδες. ἐκ φυ-
λῆς γάδ, δώδεκα χιλιάδες. ἐκ φυλῆς ἀσήρ,
δώδεκα χιλιάδες. ἐκ φυλῆς νεφθαλείμ, δώ-
δεκα χιλιάδες. ἐκ φυλῆς μανασσῆ δώδεκα
χιλιάδες. ἐκ φυλῆς συμεών, δώδεκα χιλι-
άδες. ἐκ φυλῆς λευί, δώδεκα χιλιάδες. ἐκ
φυλῆς ἰσαχάρ, δώδεκα χιλιάδες. ἐκ φυλῆς
ζαβουλών, δώδεκα χιλιάδες. ἐκ φυλῆς ἰω-
σήφ, δώδεκα χιλιάδες. ἐκ φυλῆς βενιαμίν,
δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι. μετὰ ταῦ-
τα εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὄχλος πολύς ὃν ἀριθ-
μῆσαι οὐδείς ἐδύνατο ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ
φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν, ἑστῶτες
ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνί-
ου, περιβεβλημένοι στολὰς λευκάς, καὶ φοί-
νικες ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν, καὶ κράζουσι φω-
νῇ μεγάλῃ λέγοντες. ἡ σωτηρία τῷ θεῷ ἡ-
μῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ τῷ
ἀρνίῳ. καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι εἱστήκεισαν
κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων
καὶ τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ ἔπεσον ἐνώπι-
ον τοῦ θρόνου ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ
προσεκύνησαν τῷ θεῷ, λέγοντες ἀμήν. ἡ εὐ-
λογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ ἡ εὐχαρι-

et diuites et fortes
omnis seruus et liber absconderunt
se in speluncis et in petris
montiũ: et dicunt montibus et
petris cadite super nos et abscõdite nos Infra. 9. b. Esa. 2. d. Luce. 23. c. Osee. 10. c.
a facie sedentis super
thronum et ab ira agni:
qm̃ venit dies magnus ire
ipsoꝝ: et quis poterit stare? Cap. 7.

Post hec vidi quatuor angelos A
stantes super quattuor angulos
terre: tenentes quattuor ventos
terre ne flarent super
terram neqꝫ super mare neqꝫ in vllã
arborẽ. Et vidi alteꝝ angelũ ascẽdẽtẽ
ab ortu solis hñtẽ signum
dei viui: et clamauit voce magna
quatuor angelis: q̇bus datũ est
nocere terre et mari
dicens. Nolite nocere terre et mari I. 9. a.
neqꝫ arboribus: quoadusqꝫ signemus
seruos dei nostri in
frontibus eoꝝ. Et audiui numerum B
signatorum centum quadraginta Infra. 9. a.
quattuor milia signati ex
oĩ tribu filioꝝ israel. Ex tribu iuda
duodecim milia signati. Ex
tribu rubẽ: duodeci milia signati. Ex
tribu gad: duodeci milia signati. Ex tri-
bu aser: duodeci milia signati. Ex tri-
bu neptali duodeci milia signati. Ex tri-
bu manasse: duodeci milia signati. Ex
tribu simeõ: duodeci milia signati. Ex
tribu leui: duodecim milia signati. Ex
tribu ysachar: duodeci milia signati Ex
tribu zabulõ: duodeci milia signati. Et
tribu ioseph: duodeci milia signati. Ex
tribu beniamí: duodeci milia signati.
Post hec vidi turbã magnã quã di- C
numerare nemo poterat ex oĩbꝰ gẽtibꝰ
et tribubus et populis et linguis: stantes
ante thronũ et in cõspectu agni:
amicti stolis albis: et palme
in manibus eoꝝ: et clamabant voce
magna dicentes. Salus deo nostro
qui sedet super thronũ et
agno. Et omnes angeli stabant
in circuitu throni et seniorum
et quattuor aialiũ: et ceciderũt in cõspe-
ctu throni in facies suas: et
adorauerũt deũ dicẽtes amẽ. Bñdictio
et claritas et sapientia et grãrũ actio:

στία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ ἰσχὺς τῷ
θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν.
καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγων
μοι. οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς
τὰς λευκὰς τίνες εἰσί, καὶ πόθεν ἦλθον. καὶ εἴ
πον αὐτῷ. κύριέ μου σὺ οἶδας. καὶ εἶπέ μοι.
οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς
μεγάλης, καὶ ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν,
καὶ ἐλεύκαναν αὐτὰς ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνί
ου. διατοῦτο εἰσὶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ
θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυ
κτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ, καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ
τῷ θρόνῳ σκηνώσει ἐπ' αὐτούς. οὐ πεινάσου
σιν ἔτι, οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι, οὐδ' οὐ μὴ πέ
σῃ ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἥλιος οὐδὲ πᾶν καῦμα, ὅ
τι τὸ ἀρνίον τὸ ἀνὰ μέσον τοῦ θρόνου ποι-
μανεῖ αὐτούς, καὶ ὁδηγήσει αὐτοὺς ἐπὶ ζω
ῆς πηγὰς ὑδάτων, καὶ ἐξαλείψει ὁ θεὸς πᾶν
δάκρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. Cap. 8.
Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν ἑβδόμην,
ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς ἡμιώρι
ον. καὶ εἶδον τοὺς ἑπτὰ ἀγγέλους, οἳ ἐνώ
πιον τοῦ θεοῦ ἑστήκασι, καὶ ἐδόθησαν αὐ-
τοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες. καὶ ἄλλος ἄγγελος
ἦλθε, καὶ ἐστάθη ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου, ἔ-
χων λιβανωτὸν χρυσοῦν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ
θυμιάματα πολλά, ἵνα δώσῃ ταῖς προσευ
χαῖς τῶν ἁγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήρι
ον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου. καὶ ἀ
νέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων ταῖς προσευ
χαῖς τῶν ἁγίων ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου ἐ-
νώπιον τοῦ θεοῦ. καὶ εἴληφεν ὁ ἄγγελος
τὸν λιβανωτόν, καὶ ἐγέμισεν αὐτὸν ἐκ τοῦ
πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν
γῆν, καὶ ἐγένοντο φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ ἀ
στραπαὶ καὶ σεισμός. καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ
ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας ἡτοίμασαν ἑ-
αυτοὺς ἵνα σαλπίσωσι. καὶ ὁ πρῶτος ἐσάλ
πισε, καὶ ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ μεμιγμένα
ἐν αἵματι καὶ ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν. καὶ τὸ τρί
τον τῆς γῆς κατεκάη,
καὶ πᾶς χόρτος χλω
ρὸς κατεκάη. καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλ
πισε, καὶ ὡς ὄρος μέγα καιόμενον ἐβλήθη εἰς
τὴν θάλασσαν. καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θα
λάσσης αἷμα, καὶ ἀπέθανε τὸ τρίτον τῶν κτι
σμάτων ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχάς,
καὶ τὸ τρίτον τῶν πλοίων διεφθάρησαν. καὶ
ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἔπεσεν ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὡς
λαμπάς, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν πο
ταμῶν, καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, καὶ
τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται ὁ ἄψινθος,

honor: ⁊ virtus et fortitudo
deo nostro i secula seculorū: amē.
Et respōdit vnꝰ de senioribus ⁊ dixit
mihi. Hi q̄ amicti sunt stolis
albis q̄ sunt ⁊ vnde venerūt? Et dixi D
illi. Dñe mi tu scis. Et dixit mihi.
Hi sunt qui venerunt de tribulatione
magna: ⁊ lauerunt stolas suas sup. 5. c.
⁊ dealbauerunt eas in sanguine agni.
Ideo sunt ante thronum
dei: ⁊ seruiunt ei die ac nocte
in templo eius: ⁊ qui sedet in
throno habitabit super illos. Nō esurient Esa. 25. c.
neq̄ sitiēt ampliꝰ: neq̄ cadet Hiere. 31. b.
sup illos sol neq̄ vllus estus: quoniā Infra. 21. a.
agnus qui in medio throni est reget
illos: ⁊ deducet eos ad vite
fōtes aq̄rū: ⁊ absterget deus omnem
lachrymā ab oculis eorum. Cap. 8.
Et cū aperuisset sigillum septimū A
factū ē silētiū in celo q̄si media
hora. Et vidi septē angelos stātes i
cōspectu dei: ⁊ date sunt illis
septē tube. Et alius angelus
venit: ⁊ stetit ante altare: habens
thuribulum aureum: ⁊ data sunt illi
incēsa multa: vt daret de orationibus
sctōrū oim super altare
aureum qđ ē añ thronū dei. Et ascēdit
fumus incensorum de orationibus
sanctorum de manu angeli coram
deo. Et accepit angelus B
thuribulū aureū: ⁊ impleuit illud de
igne altaris: ⁊ misit in
terrā: ⁊ fctā sūt tonitrua ⁊ voces ⁊ ful
gura ⁊ terremotꝰ magnꝰ. Et septē āgeli
q̄ habebāt septē tubas preparauerūt se
vt tuba canerēt. Et p̄mus angelꝰ tuba
cecinit: ⁊ facta est grādo ⁊ ignis mix-
ta in sanguine: ⁊ missū est i terrā. Et
tertia pars terre combusta est: ⁊ tertia
ps arborū cōcremata ē: ⁊ oē fenū viride
cōbustū est. Et scđs angelus tuba ceci C
nit ⁊ tāq̄ mōs magnus igne ardēs mis
sus ē i mare. Et fctā ē tertia ps maris
sanguis: ⁊ mortua est tertia pars crea
ture eorū que habebant animas
i mari: ⁊ tertia ps nauiū interijt. Et
tertiꝰ angelꝰ tuba cecinit: ⁊ cecidit de
celo stella magna ardens tanquā
facula: et cecidit in tertiā ptē fluminū
⁊ in fontes aquarū: et
nomē stelle dicitur absinthium:

και εγένετο το τρίτον των υδάτων εις άψιν
θον, και πολλοί των ανθρώπων απέθανον
εκ των υδάτων, ότι επικράνθησαν. και ο τέτ
αρτος άγγελος εσάλπισε, και επλήγη το
τρίτον του ηλίου και το τρίτον της σελή-
νης και το τρίτον των αστέρων, ίνα σκοτισ-
θή το τρίτον αυτών, και η ημέρα μη φαίνη
το τρίτον αυτής, και η νυξ ομοίως. και εί-
δον και ήκουσα ενός αετού πετομένου εν
μεσουρανήματι λέγοντος φωνή μεγάλη
τρις. ουαί, ουαί, ουαί, τοις κατοικούσιν επί
της γης εκ των λοιπών φωνών της σάλ-
πιγγος των τριών αγγέλων των μελλόν-
των σαλπίζειν. Cap. 9.

Και ο πέμπτος άγγελος εσάλπισε, και εί-
δον αστέρα εκ του ουρανού πεπτωκό-
τα εις την γην, και εδόθη αυτώ η κλείς του
φρέατος της αβύσσου, και ήνοιξε το φρέαρ
της αβύσσου. και ανέβη καπνός εκ του φρέα
τος ως καπνός καμίνου καιομένης, και εσ-
κοτίσθη ο ήλιος, και ο αήρ εκ του καπνού
του φρέατος. και εκ του καπνού εξήλθον α-
κρίδες εις την γην, και εδόθη αυταίς εξου-
σία ως έχουσιν εξουσίαν οι σκορπίοι της γης.
και ερρέθη αυτοίς ίνα μη αδικήσωσι τον
χόρτον της γης, ουδέ παν χλωρόν, ουδέ
παν δένδρον, ειμή τους ανθρώπους μόνους,
οίτινες ουκ έχουσι την σφραγίδα του θεού
επί των μετώπων αυτών. και εδόθη αυ-
ταίς ίνα μη αποκτείνωσιν αυτούς, αλλ' ίνα
βασανίσωσι μήνας πέντε, και ο βασανισμός
αυτών ως βασανισμός σκορπίου όταν πλή
ξη άνθρωπον. και εν ταις ημέραις εκείναις ζη
τούσιν οι άνθρωποι τον θάνατον, και ου μη ευ
ρήσουσιν αυτόν, και επιθυμήσουσιν αποθα-
νείν, και φεύξεται απ' αυτών ο θάνατος. και
τα ομοιώματα των ακρίδων όμοια ίπποις
ητοιμασμένα εις πόλεμον, και επί τας κε-
φαλάς αυτών ως στέφανοι χρυσοί, και τα
πρόσωπα αυτών ως πρόσωπα ανθρώ-
πων. και είχον τρίχας ως τρίχας γυναι-
κών, και οι οδόντες αυτών ως λεόντων ή-
σαν, και είχον θώρακας ως θώρακας σιδη
ρούς, και η φωνή των πτερύγων αυτών
ως φωνή αρμάτων ίππων πολλών τρεχόν
των εις πόλεμον, και έχουσιν ουράς ομοί-
ας σκορπίοις και κέντρα, και εν ταις ουραίς
αυτών εξουσίαν έχουσι του αδικήσαι τους
ανθρώπους μήνας πέντε. έχουσαι βασιλέα
επ' αυτών άγγελον της αβύσσου, όνομα
αυτώ εβραϊστί αββαδών, εν δε τη ελληνι-
κή όνομα έχει ο απολλύων. η ουαί η μία

Et fctā est tertia ps aquarū in absinthi
um: ⁊ multi hominum mortui sunt D
de aq̄s: q2 amare facte sunt. Et q̄rtus
angelus cecinit: ⁊ percussa est
tertia pars solis ⁊ tertia pars lune
⁊ tertia pars stellarum: ita vt obscura
retur tertia ps eorum: ⁊ diei nō luceret
ps tertia: ⁊ noctis similiter. Et vidi
⁊ audiui vocē vnius aquile volantis per
mediū celi dicētis voce magna.
Ve ve habitantibus in
terra de ceteris vocibus
trium angelorum qui erant
tuba canituri. Cap. 9.

Et quintus angelus tuba cecinit: ⁊ A
vidi stellam de celo cecidisse
in terrā: et data est ei clauis
putei abyssi: et aperuit puteū
abyssi: et ascendit fumus putei 7.14.c.et.
sicut fumus fornacis magne: et obscura 19.a.
tus est sol et aer de fumo
putei. Et de fumo putei exierūt locuste
in terram: et data est illis potestas
sicut hñt potestatē scorpiones terre.
Et preceptum est illis ne lederent
fenū terre neq3 omne viride neq3
omnem arborem: nisi tantum homines Ezech. 9.b
qui non habent signum dei supra. 7.a.
in frōtibus suis. Et datum est illis
ne occiderent eos: sed vt
cruciarēt mēsibus q̄nq3: ⁊ cruciatus
eorum vt cruciatus scorpij cum pcutit B
hoiē. Et in diebus illis querent supra. 6.d.
homines mortem et non inuenient Esa. 2.d
eam: et desiderabunt mori: Osee. 10.c.
et fugiet mors ab eis. Et Luce. 23.c.
similitudines locustarum similes equis Cap. 16.b
paratis in prelium: et super capita
earum tanq̄ corone siles auro: et
facies earum sicut facies hominum.
Et hēbāt capillos sicut capillos mulierū:
et dētes earū sicut dētes leonum erāt.
Et habebant loricas sicut loricas ferre
as: et vox alarum earum
sicut vox curruū equorū multorū currē
tiū in bellū: et habebant caudas similes
scorpionū: et aculei erant in caudis
earum: et ptās earum nocere ⌈regē
hoib9 mēsibus quinq3. Et hēbāt sup se
angelum abyssi: cui nomen
hebraice abaddon: grece
aūt apollyō: et latine hñs nomē extermi
nans. Ve vnum C

απήλθεν. ιδού έρχεται έτι δύο ουαί μετά
ταύτα. και ο έκτος άγγελος εσάλπισε, και ή
κουσα φωνήν μίαν εκ των τεσσάρων κερά-
των του θυσιαστηρίου του χρυσού του ενώ
πιον του θεού, λέγουσαν τω έκτω αγγέλω
ο έχων την σάλπιγγα. λύσον τους τέσσα
ρας αγγέλους τους δεδεμένους επί τω πο
ταμώ τω μεγάλω ευφράτη. και ελύθησαν
οι τέσσαρες άγγελοι οι ητοιμασμένοι εις την
ώραν και μήνα και ενιαυτόν, ίνα αποκτεί-
νωσι το τρίτον των ανθρώπων. και ο αριθ
μός των στρατευμάτων του ίππου μυριά-
δες μυριάδων, ήκουσα τον αριθμόν αυτών.
και ούτως είδον τους ίππους εν τη οράσει,
και τους καθημένους επ αυτών έχοντας θώ
ρακας πυρίνους και ιακινθίνους και θειώ-
δεις, και αι κεφαλαί των ίππων ως κεφαλαί
λεόντων, και εκ των στομάτων αυτών εκ
πορεύεται πυρ και καπνός και θείον. από
των τριών πληγών τούτων απεκτάνθησαν
το τρίτον των ανθρώπων εκ του πυρός και
του καπνού και του θείου του εκπορευο-
μένου εκ των στομάτων αυτών. η γαρ εξου
σία των ίππων εν τω στόματι αυτών εστί
και εν ταις ουραίς αυτών. αι γαρ ουραί αυ
τών όμοιοι όφεσιν έχουσαι κεφαλάς, και εν
αυταίς αδικούσι. και οι λοιποί των ανθρώ
πων οι ουκ απεκτάνθησαν εν ταις πληγαίς
ταύταις, ου μετενόησαν εκ των έργων των
χειρών αυτών, ίνα μη προσκυνήσωσι τα
δαιμόνια, και τα είδωλα τα χρυσά, και τα
αργυρά, και τα χαλκά, και τα λίθινα, και
τα ξύλινα, α ούτε βλέπειν δύνανται, ούτε α
κούειν, ούτε περιπατείν, και ου μετενόησαν
εκ των φόνων αυτών, ούτε εκ των φαρμα
κιών αυτών, ούτε εκ της πορνείας αυτών,
ούτε εκ των κλεμμάτων αυτών. Cap. 10.

Και είδον άγγελον ισχυρόν καταβαίνον
τα εκ του ουρανού περιβεβλημένον νε-
φέλην, και η ίρις επί της κεφαλής αυτού. και
το πρόσωπον αυτού ως ο ήλιος. και οι πό
δες αυτού ως στύλοι πυρός. και είχεν εν
τη χειρί αυτού βιβλιδάριον ανεωγμένον,
και έθηκε τον πόδα αυτού τον δεξιόν επί
της θαλάσσης, τον δε ευώνυμον επί της
γης, και έκραξε φωνή μεγάλη ώσπερ λέων
μυκάται. και ότε έκραξεν ελάλησαν αι επτά
βρονταί τας εαυτών φωνάς, και ότε ελά-
λησαν αι επτά βρονταί, έμελλον γράφειν και
ήκουσα φωνήν εκ του ουρανού λέγουσαν.
σφράγισον α ελάλησαν αι επτά βρονταί και
μετά ταύτα γράφεις. και ο άγγελος ον εί-
δον εστώτα επί της θαλάσσης και επί της γης

abijt: ⁊ ecce veniūt adhuc duo ve post
hec. Et sext⁹ āgel⁹ tuba cecinit: ⁊ au
diui vocem vnam ex quattuor cornibus
altaris aurei q̄d est ante oculos
dei: dicentē sexto angelo
qui habebat tubam. Solue quattuor
angelos qui alligati sunt in flumine
magno eufrate. Et soluti sunt
quattuor angeli qui parati erant in
horā ⁊ diē ⁊ mēsē ⁊ annū: vt occiderēt
tertiam partem hoim. Et numerus
equestris exercitus vicies milies
dena milia: ⁊ audiui numerum eorȝ.
Et ita vidi equos in visione:
⁊ qui sedebant super eos habebāt lori
cas igneas ⁊ hyacinthinas ⁊ sulphureas:
⁊ capita equorū erant tanq̄ȝ capita
leonum: ⁊ de ore eorum procedit
ignis ⁊ fumus ⁊ sulphur. Et ab D
his tribus plagis occisa est
tertia pars hominum de igne ⁊ de
fumo ⁊ sulphure que procedebant
ex ore ipsorum. Potestas enim
equorum in ore eorum est
⁊ in caudis eorum. Nam caude eorȝ
similes serpentibus habētes capita: ⁊ i
his nocent. Et ceteri homines
qui non sunt occisi in his plagis
neqȝ pniam egerunt de operibus
manuum suarum vt non adorarent
demonia ⁊ simulacra aurea ⁊
argentea ⁊ erea ⁊ lapidea ⁊
lignea: q̄ neqȝ videre pñt neqȝ audire
neqȝ ambulare: ⁊ non egerunt pniam
ab homicidijs suis neqȝ a veneficijs
suis neqȝ a fornicatione sua
neqȝ a furtis suis. Cap. 10.

Et vidi aliū angelū fortē descēdentē A
de celo amictum nube
⁊ iris in capite eius. Et
facies eius erat vt sol: ⁊ pedes
eius tanq̄ȝ colūne ignis. Et hēbat in
manu sua libellum apertȝ:
⁊ posuit pedem suum dextrum supra
mare: sinistrum aūt super ⌈modū cū leo
terrā: ⁊ clamauit voce magna quēad-
rugit: ⁊ cū clamasset locuta sūt septeȝ
tōitrua voces suas. ⁊ cū locuta fuisset B
septē tōitrua voces suas: ⁊ ego scriptur⁹ e
raȝ: ⁊ audiui vocē de celo dicētē mihi.
Signa q̄ locuta sunt septē tonitrua: ⁊
noli ea scribere: ⁊ angelus quem vidi Daniel. 12. c
stanteȝ supra mare ⁊ supra terram

ἦρε τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὴν δεξιὰν εἰς τὸν οὐ
ρανὸν, καὶ ὤμοσεν ἐν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰ-
ῶνας τῶν αἰώνων, ὃς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν
καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ,
καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, ὅτι χρό
νος οὐκέτι ἔσται, ἀλλ' ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς
φωνῆς τοῦ ἑβδόμου ἀγγέλου ὅταν μέλλῃ
σαλπίζειν τελεσθῇ τὸ μυστήριον τοῦ θεοῦ,
ὁ εὐηγγελίσατο τοὺς δούλους αὐτοῦ τοὺς
προφήτας. καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ἐκ τοῦ οὐ
ρανοῦ πάλιν λαλοῦσα μετ' ἐμοῦ καὶ λέ-
γουσα. ὕπαγε λάβε τὸ βιβλιδάριον τὸ ἀνε
ῳγμένον ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἀγγέλου τοῦ ἑστῶ
τος ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἀ
πῆλθον πρὸς τὸν ἄγγελον λέγων αὐτῷ.
δός μοι τὸ βιβλιδάριον, καὶ λέγει μοι. λάβε
καὶ κατάφαγε αὐτὸ, καὶ πικρανεῖ σου τὴν
κοιλίαν, ἀλλ' ἐν τῷ στόματί σου ἔσται γλυ
κὺ ὡς μέλι. καὶ ἔλαβον τὸ βιβλιδάριον ἐκ
τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου, καὶ κατέφαγον αὐ
τὸ, καὶ ἦν ἐν τῷ στόματί μου ὡς μέλι γλυ
κὺ, καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτὸ ἐπικράνθη ἡ κοιλία
μου, καὶ λέγει μοι. δεῖ σε πάλιν προφητεῦ
σαι ἐπὶ λαοῖς καὶ ἐπὶ ἔθνεσι καὶ γλώσσαις καὶ
βασιλεῦσι πολλοῖς. Cap.11.

Καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ, καὶ
εἱστήκει ὁ ἄγγελος λέγων. ἔγειραι καὶ
μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ τὸ θυσια
στήριον καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ.
καὶ τὴν αὐλὴν τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἔκβαλε
ἔξωθεν, καὶ μὴ αὐτὴν μετρήσεις, ὅτι ἐδόθη
τοῖς ἔθνεσι, καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν πατή
σουσι μῆνας τεσσαρακονταδύο, καὶ δώσω
τοῖς δυσὶ μάρτυσί μου καὶ προφητεύσου-
σιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα περι-
βεβλημένοι σάκκους. οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαῖ
αι καὶ αἱ δύο λυχνίαι αἱ ἐνώπιον τοῦ κυρί
ου τῆς γῆς ἑστῶσαι, καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλει ἀ
δικῆσαι, πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στόματος
αὐτῶν, καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν,
καὶ εἴ τις θέλει αὐτοὺς ἀδικῆσαι, οὕτως δεῖ
αὐτὸν ἀποκτανθῆναι. οὗτοι ἔχουσιν ἐξουσί
αν κλεῖσαι τὸν οὐρανὸν ἵνα μὴ ὑετὸς βρέχῃ
τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας αὐτῶν, καὶ ἐξου
σίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων στρέφειν αὐ
τὰ εἰς αἷμα, καὶ πατάξαι τὴν γῆν ἐν πάσῃ πλη
γῇ ὁσάκις ἐὰν θελήσωσι. καὶ ὅταν τελέσωσι
τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ ἀναβαῖ
νον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει μετ' αὐτῶν πό
λεμον, καὶ νικήσει αὐτοὺς καὶ ἀποκτενεῖ αὐ
τούς, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατεί
ας τῆς πόλεως τῆς μεγάλης, ἥτις καλεῖται
πνευματικῶς σόδομα καὶ αἴγυπτος, ὅπου

levauit manum suam ad celum
et iurauit per viuentem in secula
seculorum: qui creauit celum
et ea que in eo sunt: et terram et ea que in ea
sunt: et mare et ea que in eo sunt: quia tempus C
non erit amplius: sed in diebus
vocis septimi angeli cum ceperit
tuba canere: consummabitur mysterium dei:
sicut euangelizauit per seruos suos
prophetas. Et audiui vocem de celo
iterum loquentem mecum et dicentem.
Uade et accipe librum apertum
de manu angeli stantis
supra mare et super terram: et abij
ad angelum dicens ei vt
daret mihi librum: et dixit mihi. Accipe D
librum et deuora illum: et faciet amaricari
ventrem tuum: sed in ore tuo erit dulce
tanquam mel. Et accepi librum de Eze.3.a.
manu angeli et deuoraui illum:
et erat in ore meo tanquam mel dulce:
et cum deuorassem eum amaricatus est venter meus: et dixit mihi. Oportet te iterum prophetizare gentibus et populis et linguis et
regibus multis. Cap.11.

ET datus est mihi calamus similis virge A
et dictum est mihi. Surge
metire templum dei et altare:
et adorantes in eo.
Atrium autem quod est foris templum eijce
foras et ne metiaris illud: quoniam datum est
gentibus: et ciuitatem sanctam calcabunt
mensibus quadraginta duobus: et dabo
duobus testibus meis: et prophetabunt
diebus mille ducentis sexaginta amicti
saccis. Hi sunt due oliue
et duo candelabra in conspectu domini
terre stantes: et si quis voluerit eos noce-
re: ignis exiet de ore
eorum et deuorabit inimicos eorum:
et si quis voluerit eos ledere sic oportet
eum occidi. Hi habent potestatem B
claudendi celum ne pluat
diebus prophetie illorum: et potestatem
habent super aquas conuertendi eas
in sanguinem et percutere terram omni plaga
quotienscunque voluerint. Et cum finierint
testimonium suum: bestia que ascendit
de abysso faciet aduersus eos bellum:
et vincet illos et occidet eos:
et corpora eorum iacebunt in plateis
ciuitatis magne que vocatur
spiritualiter sodoma et egyptus: vbi

καὶ ὁ κύριος αὐτῶν ἐσταυρώθη. καὶ βλέπου
σιν ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν
καὶ ἐθνῶν τὰ πτώματα αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς
ἥμισυ, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ ἀφήσου
σι τεθῆναι εἰς μνῆμα, καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐ
πὶ τῆς γῆς χαίρουσιν ἐπ' αὐτοῖς, καὶ εὐφραν
θήσονται, καὶ δῶρα πέμψουσιν ἀλλήλοις,
ὅτι οὗτοι οἱ δύο προφῆται ἐβασάνισαν
τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ μετὰ
τρεῖς ἡμέρας καὶ ἥμισυ πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ
θεοῦ εἰσῆλθεν ἐπ' αὐτούς, καὶ ἔστησαν ἐπὶ
τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ φόβος μέγας ἐπέ-
πεσεν ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς. καὶ ἤ-
κουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λε-
γούσης αὐτοῖς. ἀνάβητε ὧδε. καὶ ἀνέβησαν
εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐθεώρησαν
αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν. καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ
ἡμέρᾳ ἐγένετο σεισμὸς μέγας, καὶ τὸ δέκα
τον τῆς πόλεως ἔπεσε, καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν
τῷ σεισμῷ ὀνόματα ἀνθρώπων χιλιάδες ἑ
πτά, καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο, καὶ ἔ
δωκαν δόξαν τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ. ἡ οὐαὶ
ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν, ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ἰδοὺ ἔρ
χεται ταχύ. καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλπι
σε, καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρα
νῷ, λέγουσαι. ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ κόσ
μου τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ τοῦ χριστοῦ αὐ
τοῦ, καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰ
ώνων. καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι οἱ
ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καθήμενοι ἐπὶ τοὺς θρό-
νους αὐτῶν, ἔπεσον ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐ-
τῶν, καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, λέγοντες.
εὐχαριστοῦμέν σοι κύριε ὁ θεὸς ὁ παντο-
κράτωρ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὅτι
εἴληφας τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην καὶ
ἐβασίλευσας. καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν, καὶ ἦλ
θεν ἡ ὀργή σου, καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν κρι
θῆναι καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις
σου τοῖς προφήταις καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ
τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου τοῖς μι
κροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις, καὶ διαφθεῖραι τοὺς
διαφθείροντας τὴν γῆν. καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς
τοῦ θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὤφθη ἡ κιβω-
τὸς τῆς διαθήκης τοῦ κυρίου ἐν τῷ ναῷ αὐ
τοῦ, καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ
βρονταὶ καὶ χάλαζα μεγάλη. Cap. xii.

Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ.
γυνὴ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σε
λήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ
τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώ
δεκα, καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα, ἔκραζεν ὠδίνου
σα καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. καὶ ὤφθη ἄλ-
λο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ. καὶ ἰδοὺ δράκων

et dominus eorum crucifixus est: et videbunt
de tribubus et populis et linguis
et gentibus corpora eorum per tres dies
et dimidium: et corpora eorum non sinent
poni in monumentis: et inhabitantes
terram gaudebunt super illos et iocundabu
tur et munera mittent invicem:
quoniam hi duo prophete cruciaverunt
eos qui habitabant super terram. Et post C
dies tres et dimidium spiritus vite a Eze.37.c.
deo intravit in eos: et steterunt super
pedes suos: et timor magnus cecidit
super eos qui viderunt eos. Et audie
runt vocem magnam de celo dicentem
eis. Ascendite huc. Et ascenderunt Act.1.b.
in celum in nube: et viderunt Luce.24.g
illos inimici eorum. Et in illa
hora factus est terremotus magnus: et deci
ma pars civitatis cecidit. Et occisa sunt in
terremotu nomina hominum septem milia:
et reliqui in timorem sunt missi: et dederunt
gloriam deo celi. Ve
secundum abiit: et ecce ve tertium veniet
cito. Et septimus angelus tuba cecinit:
et facte sunt voces magne in celo
dicentes. Factum est regnum huius mundi
domini nostri et christi eius: D
et regnabunt in secula seculorum
Amen. Et viginti quattuor seniores
qui in conspectu dei sedent in sedibus
suis ceciderunt in facies suas:
et adoraverunt deum dicentes.
Gratias agimus tibi domine deus noster omnipotens:
qui es: et qui eras: et qui venturus es: quia
accepisti virtutem tuam magnam et
regnasti. Et irate sunt gentes: et advenit
ira tua: et tempus mortuorum iudicari
et reddere mercedem servis
tuis prophetis et sanctis et
timentibus nomen tuum pusillis
et magnis: et exterminandi
eos qui corruperunt terram. Et apertum est te
plum dei in celo: et visa est arca
testamenti in templo eius.
Et facta sunt fulgura et voces et
terremotus et grando magna. Cap. xii.

Et signum magnum apparuit in celo. A
Mulier amicta sole et luna
sub pedibus eius: et in
capite eius corona stellarum duodecim:
et in utero habens clamabat parturiens
et cruciatur ut pariat. Et visum est aliud
signum in celo. Et ecce draco

μέγας πυρρός έχων κεφαλάς επτά και κέρα
τα δέκα, και επί τας κεφαλάς αυτού επτά
διαδήματα, και η ουρά αυτού σύρει το τρί=
τον των αστέρων του ουρανού, και έβαλεν
αυτούς εις την γην. και ο δράκων έστηκεν ε
νώπιον της γυναικός της μελούσης τίκτειν,
ίνα όταν τέκη το τέκνον αυτής καταφάγη.
και έτεκεν υιόν άρρενα, ος μέλλει ποιμαί
νειν πάντα τα έθνη εν ράβδω σιδηρά. και ηρ
πάγη το τέκνον αυτής πρός τον θεόν και
προς τον θρόνον αυτού, και η γυνή έφυγεν
εις την έρημον, όπου έχει εκεί τόπον ητοι=
μασμένον από του θεού, ίνα εκεί εκτρέφω=
σιν αυτήν ημέρας χιλίας διακοσίας εξήκον=
τα. και εγένετο πόλεμος εν τω ουρανώ. ο
μιχαήλ και οι άγγελοι αυτού του πολε=
μήσαι μετά του δράκοντος, και ο δράκων ε=
πολέμησε και οι άγγελοι αυτού, και ουκ ίσ
χυσεν, ουδέ τόπος ευρέθη αυτών έτι εν τω ου
ρανώ. και εβλήθη ο δράκων ο μέγας ο όφις
ο αρχαίος ο καλούμενος διάβολος, και σα
τανάς ο πλανών την οικουμενήν όλην εβλή
θη εις την γην, και οι άγγελοι αυτού μετ
αυτού εβλήθησαν. και ήκουσα φωνήν με=
γάλην εν τω ουρανώ λέγουσαν. άρτι εγέ=
νετο η σωτηρία και η δύναμις και η βασιλεία
του θεού ημών και η εξουσία του χριστού
αυτού, ότι κατεβλήθη ο κατήγορος των α=
δελφών ημών, ο κατηγορών αυτών ενώπι
ον του θεού ημών ημέρας και νυκτός. και αυ
τοί ενίκησαν αυτόν διά το αίμα του αρνίου
και διά τον λόγον της μαρτυρίας αυτών,
και ουκ ηγάπησαν την ψυχήν αυτών άχρι
θανάτου. διατούτο ευφραίνεσθε οι ουρανοί
και οι εν αυτοίς σκηνούντες. ουαί τη γη και
τη θαλάσση, ότι κατέβη ο διάβολος προς υ
μάς, έχων θυμόν μέγαν, ειδώς ότι ολίγον
καιρόν έχει. και ότε είδεν ο δράκων ότι εβλή
θη εις γην, εδίωξε την γυναίκα, ήτις έτεκε
τον άρρενα και εδόθησαν τη γυναικί δύο πτέ
ρυγες του αετού του μεγάλου, ίνα πέτη=
ται εις την έρημον εις τον τόπον αυτής, ό=
πως τρέφηται εκεί καιρόν και καιρούς και
ήμισυ καιρού από προσώπου του όφεως.
και έβαλεν ο όφις εκ του στόματος αυτού
οπίσω της γυναικός ύδωρ ως ποταμόν, ί=
να αυτήν ποταμοφόρητον ποιήση. και εβοή=
θησεν η γη τη γυναικί, και ήνοιξεν η γη το στό
μα αυτής, και κατέπιε τον ποταμόν ον εβα
λεν ο δράκων εκ του στόματος αυτού. και
οργίσθη ο δράκων επί τη γυναικί, και απήλ
θε ποιήσαι πόλεμον μετά των λοιπών του
σπέρματος αυτής των τηρούντων τας εντο

magnꝰ rufus hñs capita septẽ ⁊ cor=
nua decẽ: ⁊ in capitibꝰ suis septem
diademata: ⁊ cauda eiꝰ trahebat terti
am partẽ stellarũ celi: ⁊ misit
eas in terrã. Et draco stetit ante
mulierem que erat paritura: B
vt cũ pepisset filium eiꝰ deuoraret.
Et pepit filiũ masculũ q̇ recturꝰ erat
oẽs gẽtes in virga ferrea. Et raptꝰ est
filius eius ad deum ⁊
ad thronũ eius: ⁊ mulier fugit
in solitudinẽ vbi habebat locũ paratũ
a deo: vt ibi pascãt
eam diebus mille ducẽtis sexaginta.
Et factũ est ꝓliũ magnũ in celo.
Michael ⁊ angeli eius preliabantur
cum dracone: ⁊ draco pugnabat
⁊ angeli eius: ⁊ non valuerunt
neq; locꝰ inuentꝰ est eoꝝ amplius in ce
lo. Et ꝓiectꝰ est draco ille magnꝰ ser
pẽs antiquꝰ q̇ vocat diabolus: ⁊ satha
nas q̇ seducit vniuersũ orbẽ ꝓiectꝰ ẽ
in terram: ⁊ angeli eius cum
illo missi sũt. Et audiui vocẽ magnam
in celo dicentẽ. Nunc facta est C
salus ⁊ virtus ⁊ regnũ
dei nostri ⁊ ptãs christi
eiꝰ: qꝛ ꝓiectꝰ est accusator fratrum
nroꝝ: q̇ accusabat illos ante ꝯspectũ
dei nostri die ac nocte. Et ipsi
vicerunt eũ propter sanguinem agni:
⁊ propter verbum testimonij sui:
⁊ nõ dilexerunt animas suas vsq; ad
mortẽ. Propterea letamini celi
et q̇ habitatis in eis. Ve terre ⁊
mari: qꝛ descẽdit diabolus ad vos:
habens iram magnam sciẽs ꝙ modicũ
tpˢ hꝫ. Et postquã vidit draco ꝙ ꝓ
iectꝰ eẽt i terrã: ꝓsecutꝰ ẽ mulierẽ: q̇ pe
perit masculũ. Et date sunt mulieri ale D
due aq̇le magne vt volaret
in desertũ in locũ suũ: vbi
alitur per tempus ⁊ tempora ⁊
dimidium temporis a facie serpentis.
Et misit serpens ex ore suo
post mulierẽ aquã tãq̃ flumen: vt
eã faceret trahi a flumine. Et adiuuit
terra mulierẽ: et aperuit os
suũ: et absorbuit flumẽ qḋ misit
draco de ore suo. Et
iratus est draco in mulierẽ: et abijt
facere prelium cum reliquis de
semine eius qui custodiunt mandata

λάς τοῦ θεοῦ, καὶ ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν
τοῦ ἰησοῦ. καὶ ἐστάθην ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θα
λάσσης Ca. 13.
Καὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης
θηρίον ἀναβαῖνον ἔχον κέρατα δέκα καὶ
κεφαλὰς ἑπτά, καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ
δέκα διαδήματα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐ-
τοῦ ὀνόματα βλασφημίας. καὶ τὸ θηρίον ὃ εἶ
δον ἦν ὅμοιον παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐ-
τοῦ ὡς ἄρκτου, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς
στόμα λέοντος. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων
τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ
καὶ ἐξουσίαν μεγάλην. καὶ μίαν ἐκ τῶν κε
φαλῶν αὐτοῦ ὡσεὶ ἐσφαγμένην εἰς θάνα-
τον, καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐθερα
πεύθη. καὶ ἐθαύμασεν ὅλη ἡ γῆ ὀπίσω τοῦ
θηρίου. καὶ προσεκύνησαν τῷ δράκοντι τῷ
δεδωκότι τὴν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ καὶ προσε
κύνησαν τῷ θηρίῳ, λέγοντες τίς ὅμοιος τῷ
θηρίῳ, καὶ τίς δυνατὸς πολεμῆσαι μετ' αὐ
τοῦ. καὶ ἐδόθη αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγά-
λα καὶ βλασφημίαν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξου-
σία πόλεμον ποιῆσαι μῆνας τεσσαράκοντα
δύο. καὶ ἤνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς βλασ
φημίαν πρὸς τὸν θεὸν βλασφημῆσαι τὸ ὄνο
μα αὐτοῦ καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ καὶ τοὺς ἐν τῷ
οὐρανῷ σκηνοῦντας. καὶ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆ
σαι πόλεμον μετὰ τῶν ἁγίων καὶ νικῆσαι αὐ
τούς. καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυ
λὴν καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος, καὶ προσκυνή-
σουσιν αὐτῷ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς
γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα ἐν τῷ βι-
βλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου τοῦ ἐσφαγμένου
ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. εἴ τις ἔχει οὖς ἀκου
σάτω. εἴ τις ἔχει αἰχμαλωσίαν ὑπάγει, εἴ-
τις ἐν μαχαίρᾳ ἀποκτενεῖ, δεῖ αὐτὸν ἐν μα-
χαίρᾳ ἀποκτανθῆναι. ὧδέ ἐστιν ἡ ὑπομονή,
καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων. καὶ εἶδον ἄλλο θη
ρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχε κέρατα
δύο ὅμοια ἀρνίῳ. καὶ ἐλάλει ὡς δράκων.
καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶ-
σαν ποιεῖ ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ἐποίει τὴν γῆν
καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας ἵνα προσ-
κυνήσωσι τὸ θηρίον τὸ πρῶτον, οὗ ἐθερα-
πεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. καὶ
ποιεῖ σημεῖα μεγάλα καὶ πῦρ, ἵνα ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ καταβαίνῃ ἐπὶ τὴν γῆν ἐνώπιον
τῶν ἀνθρώπων. καὶ πλανᾷ τοὺς ἐμοὺς τοὺς
κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὰ σημεῖα, ἃ
ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου, λέ
γων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι εἰ
κόνα τῷ θηρίῳ, ὃ εἶχε τὴν πληγὴν τῆς
μαχαίρας, καὶ ἔζησε. καὶ ἐδόθη αὐτῷ
πνεῦμα δοῦναι τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου,

dei: et habent testimonium
iesu xpi: et steti sup arenã maris A
Et vidi de mari Cap. 13.
bestiã ascẽdentez hñtẽ capi-
ta septẽ et cornua decẽ: et sup cornua e
ius decẽ diademata: et super capita eius
noia blasphemie. Et bestia quaz vidi
similis erat pardo: et pedes eius
sicut pedes vrsi: et os eius sicut
os leonis. Et dedit illi draco
virtutem suam
et ptãtez magnaz. Et vidi vnũ de capi
tibus suis quasi occisum in mortez:
et plaga mortis eius curata est.
Et admirata est vniuersa terra post
bestiam. Et adorauerunt draconez:
q dedit potestatez bestie: et adorauerũt
bestiam dicentes. Quis similis
bestie et quis poterit pugnare cum ea?
Et datũ est ei os loquens magna B
et blasphemias: et data est ei potestas
facere bellum menses quadraginta
duos. Et aperuit os suũ i blasphemi
as ad deũ: blasphemare nomen
eius et tabernaculũ eius et eos qui in
celo hitãt. Et datũ ẽ illi bellũ facere
cum sanctis: et vincere eos.
Et data ẽ illi ptãs in omnẽ tribũ et po
pulum et linguã et gentez: et adorauerũt
eã omnes qui inhabitabant
terrã: quorum nõ sũt scripta noia i libro J.20.d
vite agni qui occisus est Phil.4.a.
ab origine mundi. Si qs hz aurẽ audi C
at. Qui i captiuitatẽ duxerit i captiuita
tẽ vadet: q i gladio occiderit opz eũ gla Mat.26.e.
dio occidi. Hic est patientia Gene.9.a
et fides sctõrum. Et vidi aliam bestiam
ascendentez de terra: et habebat cor-
nua duo silia agni. Et loqbat sicut dra
co. Et ptãtem prioris bestie omnem
faciebat in cõspectu eius: et fecit terram
et habitantes in ea adorare
bestiam primã: cuius curata est
plaga mortis. Et
fecit signa magna vt etiã ignẽ faceret d
celo descendere in terram in cõspectu
hominum. Et seducit D
habitantes in terra pp signa que
data sũt illi facere i cõspectu bestie: di
cens hitantib9 i terra vt faciãt imaginẽ
bestie que habet plagam
gladij: et vixit. Et datum est illi vt
daret spiritum imagini bestie:

και ίνα λαλήση ή εικώ τοῦ θηρίου, και ποιεί τους μή προσκυνούντας τήν εικόνα του θηρίου ίνα αποκτανθώσι. και ποιεί πάντας τους μικρούς και τους μεγάλους και τους πλουσίους και τους πτωχούς και τους ελευθέρους και τους δούλους ίνα δώσιν αυτοίς χαράγματα επί της χειρός αυτών της δεξιάς, ή επί τών μετώπων αυτών, και ίνα μήτις δύνηται αγοράσαι ή πωλήσαι, ει μή ο έχων το χάραγμα ή το όνομα του θηρίου, ή τον αριθμόν του ονόματος αυτού. ώδε ή σοφία εστίν. ο έχων νούν ψηφισάτω τον αριθμόν του θηρίου. αριθμός γαρ ανθρώπου εστί, και ο αριθμός αυτού εστίν εξακόσιοι εξήκοντα εξ.

Cap.14

Και είδον και ιδού αρνίον εστηκός επί το όρος σιών, και μετ' αυτού εκατόν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες έχουσαι το όνομα αυτού και το όνομα του πατρός αυτού γεγραμμένον επί των μετώπων αυτών. και ήκουσα φωνήν εκ του ουρανού ως φωνήν υδάτων πολλών και ως φωνήν βροντής μεγάλης, και η φωνή ήν ήκουσα ως κιθαρωδών κιθαριζόντων εν ταις κιθάραις αυτών, και άδουσιν ωδήν καινήν ενώπιον του θρόνου και ενώπιον των τεσσάρων ζώων και των πρεσβυτέρων, και ουδείς εδύνατο μαθείν την ωδήν, ει μή αι εκατόν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες οι ηγορασμένοι από της γής. ούτοι εισίν οι μετά γυναικών ουκ εμολύνθησαν, παρθένοι γαρ εισίν. ούτοι εισίν οι ακολουθούντες τω αρνίω όπου γαρ αν υπάγη. ούτοι υπό ιησού ηγοράσθησαν από των ανθρώπων απαρχή τω θεώ και τω αρνίω, και εν τω στόματι αυτών ουχ ευρέθη ψεύδος. άμωμοι γαρ εισί. και είδον άλλον άγγελον πετόμενον εν μέσουρανήματι έχοντα ευαγγέλιον αιώνιον ευαγγελίσασθαι τους καθημένους επί της γής και επί πάν έθνος και φυλήν και γλώσσαν και λαόν, λέγων εν φωνή μεγάλη. φοβήθητε τον θεόν και δότε αυτώ δόξαν ότι ήλθεν η ώρα της κρίσεως αυτού, και προσκυνήσατε τω ποιήσαντι τον ουρανόν και την γην και την θάλασσαν και πηγάς υδάτων. και άλλος άγγελος δεύτερος ηκολούθησε λέγων. έπεσεν έπεσε βαβυλών η μεγάλη, εκ του οίνου του θυμού της πορνείας αυτής πεπότικε πάντα τα έθνη. και άλλος άγγελος τρίτος ηκολούθησεν αυτοίς, λέγων εν φωνή μεγάλη. είτις προσκυνεί το θηρίον και την εικόνα αυτού, και λαμβάνει χάραγμα επί του μετώπου αυτού ή επί την χείρα αυτού, και αυτός πίεται εκ του οίνου του

et vt loquatur imago bestie: et faciet vt quicũqȝ nõ adorauerit imaginẽ bestie: occidatur. Et faciet oẽs pusillos et magnos et diuites et pauperes et liberos et seruos habere characterem in dextera manu aut in frontibus suis: et ne qs possit emere aut vendere: nisi q habeat characterem aut nomẽ bestie: aut numerũ nominis ei⁹. Hic sapia ẽ. Qui hȝ itellectũ cõputet numerũ bestie. Numerus enim hominis est: et numer⁹ eius sexcenti sexaginta sex.

Cap.14.

A Et vidi: et ecce agnus stabat supra mõtẽ siõ: et cũ eo cẽtũ q̃dragin ta quattuor milia habentes nomẽ ei⁹ et nomẽ patris eius scriptum in frontibus suis. Et audiui vocem de celo tanq̃ vocem aq̃ꝝ multaꝝ et tãq̃ vocem tonitrui magni: et vocẽ quã audiui sicut citharedorũ citharizantiũ in citharis suis: et cãtabant quasi canticum nouũ ante sedẽ et ante q̃ttuor animalia et seniores: et nemo poterat discere canticũ nisi illa centum q̃dragita q̃ttuor milia q empti sunt de terra. Hi sunt qui cum mulieribus non sũt coinq̃nati: virgines ei sũt. Hi sequuntur agnũ quocunqȝ ierit. Hi empti sunt ex omnibus primitie deo et agno: et in ore eorum nõ ẽ iuẽtũ mẽdaciũ. Sine macla ei sũt añ thronũ dei.

B Et vidi alteꝝ angelũ volãtẽ ꝑ mediũ celũ hñtẽ euãgeliũ eternũ vt euãgelizaret sedentibus sup terrã et sup oẽs gentẽ et tribum et linguã et pplȝ: dicẽs magna voce. Timete dñz: et date illi honorẽ: qꝛ venit hora iudicij eius: et adorate eũ qui fecit celum et terram et mare et fontes aquarum. Et alius angelus secutus est dicens. Cecidit cecidit babylõ illa magna: q̃ a vino ire fornicatiõis sue potauit omnes gentes. Et terti⁹ ãgel⁹ secut⁹ est illos dicẽs voce magna. Si qs adorauerit bestiam et imaginẽ ei⁹: et acceperit characterem in fronte sua aut in manu sua: hic bibet de vino

ps.33 ps.145. Act.14. I.18.a. Iere.51 b. Esaie.21.a.

θυμού/Του θεού/Του κεκερασμένου ακρά=
του εν/Τω ποτηρίω/Της οργής αυτού, και
βασανισθήσεται εν πυρί και θείω ενώπιον
/Των αγίων αγγέλων και ενώπιον/Του αρ=
νίου. και ο καπνός/Του βασανισμού αυτων
εις αιώνας αιώνων αναβαίνει και ουκ έχου
σιν ανάπαυσιν ημέρας και νυκτός/οι προσ=
κυνούντες/Το θηρίον και/Την εικόνα αυτού,
και είτις λαμβάνει/Το χάραγμα/Του ονόμα
τος αυτού. ώδε υπομονή/Των αγίων εστίν,
ώδε/οι Τηρούντες/Τας εντολάς/Του θεού
και/Την πίστιν/Του ιησού, και ήκουσα φω
νής εκ/Του ουρανού λεγούσης μοι. γράψον
μακάριοι/οι νεκροί/οι εν κυρίω αποθνήσκον
τες. απάρτι λέγει ναι/Το πνεύμα ίνα ανα=
παύσωνται εκ/Των κόπων αυτών. /Τα δε έρ
γα αυτών ακολουθεί μετ αυτών. και εί=
δον, και ιδού νεφέλη λευκή, και επί/Την νε
φέλην καθήμενος όμοιος υιώ ανθρώπου, έ
χων επί/Της κεφαλής αυτού στέφανον χρυ
σούν, και εν/Τη χειρί αυτού δρέπανον οξύ,
και άλλος άγγελος εξήλθεν εκ/Του ναού
κράζων εν φωνή μεγάλη/Τω καθημένω επί
/Της νεφέλης. πέμψον/Το δρέπανον σου
και θέρισον, ότι ήλθεν/η ώρα/Του θερίσαι,
ότι εξηράνθη/ο θερισμός/Της γης. και έβαλεν
/ο καθήμενος επί/Την νεφέλην/Το δρέπανον
αυτού επί/Την γην, και εθερίσθη/η γη. και
άλλος άγγελος εξήλθεν εκ/Του ναού/Του
εν/Τω ουρανώ, έχων και αυτός δρέπανον ο
ξύ. και άλλος άγγελος εξήλθεν εκ/Του θυ=
σιαστηρίου, έχων εξουσίαν επί/Του πυρός,
και εφώνησε κραυγή μεγάλη/Τω έχοντι/Το
δρέπανον/Το οξύ, λέγων. πέμψον σου/Το
δρέπανον/Το οξύ, και Τρύγησον/Τους βό=
τρυας/Της αμπέλου/της γης, ότι ήκμασαν/αι
σταφυλαί αυτής. και έβαλεν/ο άγγελος
/το δρέπανον αυτού εις/την γην, και ετρύ
γησε/την άμπελον/της γης, και έβαλεν εις
/την ληνόν/του θυμού/Του θεού/τον μέγαν.
και επατήθη/η ληνός έξωθεν/της πόλεως,
και εξήλθεν αίμα εκ/Της ληνού άχρι/Των χα
λινών/των ίππων από σταδίων χιλίων εξα
κοσίων.

Cap. 15.

Και είδον άλλο σημείον εν/τω ουρανώ
μέγα και θαυμαστόν, αγγέλους επτά
έχοντας πληγάς επτά/τας εσχάτας, ότι
εν αυταίς ετελέσθη/ο θυμός/του θεού. και
είδον ως θάλασσαν υελίνην πυρί μεμιγμέ
νην, και/τους νικώντας εκ/του θηρίου και εκ
/της εικόνος αυτού και εκ/του αριθμού
/του ονόματος αυτού, εστώτας επί/την θά
λασσαν/την υελίνην, έχοντας κιθάρας/του
θεού, και άδουσι/Την ωδήν μωύσέος/Του

ire dei qd mixtum est mero
in calice ire ipsius: et
cruciabitur igne et sulphure in cõspectu
angelorũ sanctorum & an cõspectũ agni. C
Et fumus tormentorum eorum supra.9.a. et.19.a.
descendet in secula seculorum: nec habẽt
requiẽ die ac nocte qui adorauerunt
bestiam et imaginem eius:
& si quis acceperit characterem nominis
eius. Hic patientia sanctorum est:
qui custodiunt mandata dei
& fidem iesu. Et audiui vocem
de celo dicentem mihi. Scribe
beati mortui qui in domino moriuntur.
Amodo iam dicit spiritus vt requiescãt
a laboribus suis. Opera enim
illorum sequuntur illos. Et vidi:
& ecce nubẽ candidam: et super nubem
sedentem similem filio hois: habentem
in capite suo coronam auream:
et in manu sua falcem acutam.
Et alius angelus exiuit de templo
clamãs voce magna ad sedentem super
nubem. Mitte falcem tuam D
& mete: qr venit hora vt metatur:
qm aruit messis terre. Et misit
qui sedebat super nubem falcem
suam in terram et messuit eam. Et
alius angelus exiuit de templo: qd est
in celo: habens et ipse falcem acutã.
Et alius angelus exiuit de altari:
qui habebat potestatem supra ignem:
& clamauit voce magna ad eum q habe
bat falcem acutam dicens. Mitte falcẽ
tuã acutã & vindemia botros
vinee terre: quoniam mature sunt
vue eius. Et misit angelus
falcẽ suã acutã in terram: & vindemiauit
vineã terre: & misit in
lacũ ire dei magnũ.
Et calcatus est lacus extra ciuitatẽ:
et exiuit sanguis de lacu vsq ad frenos
equorum per stadia mille sexcenta.

Cap. 15.

Et vidi aliud signum in celo A
magnũ & mirabile: angelos septẽ
hñtes plagas septẽ nouissimas: quoniã
in illis consũmata est ira dei. Et
vidi tanq mare vitreũ mixtũ
igne: & eos qui vicerunt bestiam et
imaginẽ eius: & numerũ
nois eius stantes supra mare
vitreum habentes citharas
dei: & cantantes canticum moysi

δούλου του θεού και την ωδήν του αρνί-
ου, λέγοντες. μεγάλα και θαυμαστά τα έρ-
γα σου κύριε ο θεός ο παντοκράτωρ, δίκαιαι
και αληθιναί αι οδοί σου ο βασιλεύς των
εθνών. τις ου μη φοβηθή σε κύριε, και δο-
ξάση το όνομα σου, ότι μόνος άγιος ει. ότι
πάντα τα έθνη ήξουσι και προσκυνήσουσιν
ενώπιον σου, ότι τα δικαιώματα σου εφα-
νερώθησαν. και μετά ταύτα είδον και ηνοί-
γη ο ναός της σκηνής του μαρτυρίου εν τω
ουρανώ. και εξήλθον οι επτά άγγελοι οι ε-
χοντες τας επτά πληγάς εκ του ουρανού, οι
ήσαν ενδεδυμένοι λίνον και καθαρόν και
λαμπρόν, και περιεζωσμένοι περί τα στή-
θη ζώνας χρυσάς. και εν εκ των τεσσάρων ζώ-
ων έδωκε τοις επτά αγγέλοις επτά φιά-
λας χρυσάς γεμούσας του θυμού του θε-
ού του ζώντος εις τους αιώνας των αιώνων.
και εγεμίσθη ο ναός καπνού εκ της δόξης
του θεού και εκ της δυνάμεως αυτού, και
ουδείς ηδύνατο εισελθείν εις τον ναόν άχρι
τελεσθώσιν αι επτά πληγαί των αγγέλων.

Cap. 16.

Και ήκουσα φωνής μεγάλης εκ του ναού
λεγούσης τοις επτά αγγέλοις. υπάγε-
τε εκχέατε τας φιάλας του θυμού του θεού
εις την γην. και απήλθεν ο πρώτος και εξέχεε
την φιάλην αυτού επί την γην, και εγένετο
έλκος κακόν και πονηρόν εις τους ανθρώ-
πους τους έχοντας το χάραγμα του θηρίου
και τους προσκυνούντας τη εικόνι αυτού.
και ο δεύτερος άγγελος εξέχεε την φιάλην
αυτού εις την θάλασσαν, και εγένετο αίμα
ως νεκρού, και πάσα ψυχή ζώσα απέθανεν
εν τη θαλάσση. και ο τρίτος άγγελος εξέχεε
την φιάλην αυτού εις τους ποταμούς και τας
πηγάς των υδάτων, και εγένετο αίμα. και
ήκουσα του αγγέλου των υδάτων λέγον-
τος. δίκαιος ει ο ων, και ο ην ο όσιος, ότι
ταύτα έκρινας, ότι αίμα αγίων και προφη-
τών εξέχεαν, και αίμα αυτοίς έδωκας πιείν
άξιοι εισί. και ήκουσα εκ του θυσιαστηρίου λέ-
γοντος. ναι κύριε ο θεός ο παντοκράτωρ, α-
ληθιναί και δίκαιαι αι κρίσεις σου. και ο τέταρ-
τος άγγελος εξέχεε την φιάλην αυτού επί
τον ήλιον, και εδόθη αυτώ καυματίσαι τους
ανθρώπους εν πυρί. και εκαυματίσθησαν
οι άνθρωποι καύμα μέγα, και εβλασφή-
μησαν οι άνθρωποι το όνομα του θεού
του έχοντος την εξουσίαν επί τας πλη-
γάς ταύτας, και ου μετενόησαν δούναι
αυτώ δόξαν. και ο πέμπτος άγγελος
εξέχεε την φιάλην αυτού επί τον θρόνον
του θηρίου, και εγένετο η βασιλεία αυτού

serui dei et canticum agni B
dicentes. Magna et mirabilia sunt opa
tua domine deus omnipotens: iuste
et vere sunt vie tue domine rex
seculorum. Quis non timebit te domine et ma
gnificabit nomen tuum? Quia solus pius es:
quoniam omnes gentes venient et adorabunt
in conspectu tuo: quoniam iudicia tua manife
sta sunt. Et post hec vidi: et ecce apertum est C
templum tabernaculi testimonii in
celo. Et exierunt septem angeli habentes
septem plagas de templo
vestiti lino mundo et
candido: et precincti circa pectora
zonis aureis. Et unum de quattuor animalibus
dedit septem angelis septem phialas D
aureas plenas iracundie dei
viventis in secula seculorum.
Et impletum est templum dei fumo a maiestate
dei et de virtute eius: et
nemo poterat introire in templum donec
consumarentur septem plage septem angelorum.

Cap. 16.

Et audiui vocem magnam de templo A
dicentem septem angelis. Ite et
effundite septem phialas ire dei
in terram. Et abiit primus angelus et effu-
dit phialam suam in terram: et factum est
vulnus seuum et pessimum in homines
qui habebant characterem bestie eius.
et in eos qui adorauerunt bestiam et imaginem
Et secundus angelus effudit phialam
suam in mare: et factus est sanguis
tanquam mortui: et omnis anima vivens mortua est
in mari. Et tertius effudit
phialam suam super flumina et super
fontes aquarum: et factus est sanguis. Et
audiui angelum aquarum dicentem.
Iustus es domine qui es et qui eras sanctus: qui B
hoc iudicasti: quia sanguinem sanctorum et prophe
tarum effuderunt: et sanguinem eis dedisti bi
bere. Digni enim sunt. Et audiui de altari
dicentem. Etiam domine deus omnipotens vera
et iusta iudicia tua. Et quartus
angelus effudit phialam suam in
solem et datum est illi estu affligere
homines et igni. Et estuaverunt
homines estu magno: et blasphemaverunt
nomen dei
habentis potestatem super has plagas:
neque egerunt penitentiam ut darent
illi gloriam. Et quintus angelus
effudit phialam suam super sedem
bestie: et factum est regnum eius

εσκοτωμένη, και εμασσῶντο τας γλώσσας
αυτῶν εκ του πόνου, και εβλασφήμησαν
τον θεόν του ουρανοῦ εκ των πόνων αυ
τῶν και εκ των ελκῶν αυτῶν, και ου μετε
νόησαν εκ των έργων αυτῶν. και ο έκτος
άγγελος εξέχεε την φιάλην αυτοῦ επί τον
ποταμόν τον μέγαν ευφράτην, και εξη=
ράνθη το ύδωρ αυτοῦ, ίνα ετοιμασθῆ η ο=
δός των βασιλέων των από ανατολῶν η=
λίου. και είδον εκ του στόματος του δρά
κοντος και εκ του στόματος του θηρίου και
εκ του στόματος του ψευδοπροφήτου
πνεύματα τρία ακάθαρτα ως βάτραχοι.
εισί γαρ πνεύματα δαιμόνων ποιοῦντα
σημεῖα, α εκπορεύεται επί τους βασιλεῖς
της οικουμένης όλης, συναγαγεῖν αυτούς
εις τον πόλεμον της ημέρας εκείνης της με
γάλης του θεοῦ του παντοκράτορος. ιδού
έρχομαι ως κλέπτης. μακάριος ο γρηγο=
ρῶν και τηρῶν τα ιμάτια αυτοῦ, ίνα μη
γυμνός περιπατῆ, και βλέπωσι την ασχη=
μοσύνην αυτοῦ. και συνήγαγεν αυτούς
εις τόπον τον καλούμενον εβραϊστί αρμα
γεδών. και ο έβδομος άγγελος εξέχεε την
φιάλην αυτοῦ εις τον αέρα, και εξῆλθε φω
νή μεγάλη από του ναοῦ του ουρανοῦ α
πό του θρόνου λέγουσα. γέγονε. και εγέ
νοντο αστραπαί και βρονταί και φωναί, και
σεισμός εγένετο μέγας οίος ουκ εγένετο
αφ' οὗ οι άνθρωποι εγένοντο επί της γης
τηλικοῦτος σεισμός οὕτω μέγας. και εγέ
νετο η πόλις η μεγάλη εις τρία μέρη, και
αι πόλεις των εθνῶν έπεσον. και βαβυ=
λών η μεγάλη εμνήσθη ενώπιον του θεοῦ,
δοῦναι αυτῆ το ποτήριον του οίνου του
θυμοῦ της οργῆς αυτοῦ. και πᾶσα νῆσος
έφυγε, και όρη ουχ ευρέθησαν. και χά=
λαζα μεγάλη ως ταλαντιαία καταβαίνει
εκ του ουρανοῦ επί τους ανθρώπους, και
εβλασφήμησαν οι άνθρωποι τον θεόν εκ της
πληγῆς της χαλάζης, ότι μεγάλη εστίν η
πληγή αυτῆς σφόδρα. Cap.17.

Και ἦλθεν εις εκ των επτά αγγέλων των
εχόντων τας επτά φιάλας, και ελάλη=
σε μετ' εμοῦ λέγων. δεῦρο δείξω σοι το
κρίμα της πόρνης της μεγάλης της καθημέ=
νης επί των υδάτων των πολλῶν, μεθ' ἧς
επόρνευσαν οι βασιλεῖς της γης, και εμεθύ
σθησαν οι κατοικοῦντες την γην εκ του οίνου
της πορνείας αυτῆς. και απήνεγκέ με εις έρη
μον εν πνεύματι και είδον γυναῖκα καθημένην
επί θηρίον κόκκινον γέμον ονομάτων βλασ
φημίας, έχον κεφαλάς επτά και κέρατα δε

tenebrosum: ⁊ cõmanducauerũt linguas
suas pre dolore: ⁊ blasphemauerunt
deum celi pre doloribus
et vulneribus suis: et nõ egerũt penitẽtiã
ex operibus suis. Et sextus C
angelus effudit phialam suam in
flumẽ illud magnũ eufratẽ: et siccauit
aquam eius: vt prepararetur via
regibus ab ortu solis.
Et vidi de ore draconis
et de ore bestie et
de ore pseudoprophete exire
spũs tres immũdos in modũ ranarum.
Sunt .n. spũs demoniorũ facientes
signa: ⁊ procedunt ad reges
totius terre congregare illos
in pliũ ad diẽ magnũ
omnipotentis dei. Ecce supra.5.a.
venio sicut fur. Beatus qui vigilat 1.The.5.a
et custodit vestimenta sua ne 2.Pe.3.c. Mar.14.g
nudus ambulet ⁊ videant turpitudinẽ Luce.12.c. 2.Co.5.a.
eius. Et congregauit illos
in locũ q̃ vocat hebraice hermagedon.
Et septimus angelus effudit D
phialam suã in aerem: et exiuit vox
magna de templo a
throno dicens. Factũ est. Et fcã sunt
fulgura et voces ⁊ tonitrua: et
terremot⁹ factus est magn⁹ q̃lis nũq̃ fu
it ex quo homines fuerunt super terram
talis terremot⁹ sic magn⁹. Et facta est
ciuitas magna in tres partes: et
ciuitates gentiũ ceciderunt. Et babylon
magna venit in memoriam ante deum:
dare illi calicem vini
indignatiõis ire ei⁹. Et omnis insula
fugit: et montes non sunt iuẽti. Et grã
do magna sicut talentũ descendit
de celo in homines: et
blasphemauerunt homines deum ꝑpter
plagã grãdinis: qm̃ magna facta est
vehementer. Cap.17

ET venit vnus de septẽ angelis A
q̃ hẽbant septẽ phialas. Et locut⁹
ẽ mecuz dicẽs. Ueni ⁊ ostendã tibi
dãnationẽ meretricis magne que sedet
super aquas multas: cuz qua
fornicati sunt regez terre: ⁊ inebriati sunt
qui inhabitant terram de vino
prostitutionis eius. Et abstulit me in
spũ i desertũ. Et vidi mulierẽ sedẽtẽ sup
bestiã coccineã plenã noibus blasphemie:
hñtẽ capita septẽ et cornua decem.

κα. και η γυνή ην περιβεβλημένη πορφύ-
ραν και κόκκινον, κεχρυσωμένη χρυσώ
και λίθω τιμίω και μαργαρίταις, έχουσα
χρυσούν ποτήριον εν τη χειρί αυτής γέ-
μον βδελυγμάτων και τα ακάθαρτα της
πορνείας αυτής. και επί το μέτωπον αυτής
όνομα γεγραμμένον μυστήριον, βαβυ-
λών η μεγάλη η μήτηρ των πορνών και
των βδελυγμάτων της γης. και είδον την
γυναίκα μεθύουσαν εκ του αίματος των
αγίων και εκ του αίματος των μαρτύρων
ιησού. και εθαύμασα ιδών αυτήν θαύμα
μέγα. και είπε μοι ο άγγελος. διατί εθαύ-
μασας. εγώ σοι ερώ το μυστήριον της γυ-
ναικός και του θηρίου του βαστάζοντος αυ
τήν του έχοντος τας επτά κεφαλάς και τα
δέκα κέρατα. το θηρίον ο είδες, ην και ουκ
εστί, και μέλλει αναβαίνειν εκ της αβύσ-
σου, και εις απώλειαν υπάγειν, και θαυ-
μάσονται οι κατοικούντες επί της γης, ων
ου γέγραπται τα ονόματα επί το βιβλί-
ον της ζωής από καταβολής κόσμου, βλέ-
ποντες το θηρίον, ότι ην και ουκ εστί. και
παρέσται. ώδε ο νους ο έχων σοφίαν. αι επ
τά κεφαλαί επτά όρη εισίν, όπου η γυνή
κάθηται επ αυτών, και βασιλείς επτά ει-
σίν. οι πέντε έπεσον, ο εις εστίν, ο άλλος
ούπω ήλθε. και όταν έλθη, ολίγον αυ-
τόν δει μείναι. και το θηρίον ο ην και
ουκ έστι, και αυτός όγδοος εστί, και
εκ των επτά εστί, και εις απώλειαν υπά-
γει. και τα δέκα κέρατα α είδες, δέκα βασι
λείς εισίν, οίτινες βασιλείαν ούπω έλαβον,
αλλ εξουσίαν ως βασιλείς μίαν ώραν λαμ
βάνουσι μετά του θηρίου. ούτοι μίαν γνώ
μην έχουσι, και την δύναμιν και την εξου-
σίαν αυτών τω θηρίω διδόασιν. ούτοι με
τά του αρνίου πολεμήσουσι, και το αρνί-
ον νικήσει αυτούς, ότι κύριος κυρίων εστί
και βασιλεύς βασιλέων, και οι μετ αυτού
κλητοί και εκλεκτοί και πιστοί. και λέγει
μοι. τα ύδατα α είδες ου η πόρνη κάθηται
λαοί και όχλοι εισί, και έθνη και γλώσ-
σαι, και τα δέκα κέρατα α είδες και το θη-
ρίον, ούτοι μισήσουσι την πόρνην, και ηρ-
ημωμένην ποιήσουσιν αυτήν, και γυμνήν
ποιήσουσιν αυτήν, και τας σάρκας αυτής
φάγονται, καί αυτήν κατακαύσουσιν εν πυ
ρί. ο γαρ θεός έδωκεν εις τας καρδίας αυτών
ποιήσαι την γνώμην αυτού, και ποιήσαι
γνώμην μίαν, και δούναι την βασιλείαν αυ
τών τω θηρίω, άχρι τελεσθήσονται οι λόγοι

Et mulier erat circundata purpura
⁊ coccino ⁊ inaurata auro
⁊ lapide precioso ⁊ margaritis: habens
poculum aureū in manu sua plenum
abominatione ⁊ immundicia
fornicationis eius. Et in fronte eius
nomen scriptum mysterium: babylon B
magna mater fornicationum ⁊
abominationum terre. Et vidi
mulierem ebriam de sanguine
sctōꝝ ⁊ de sanguine martyrum
iesu. Et miratꝰ sū cū viderē illā āmira-
tiōe magna: ⁊ dixit mihi āgelꝰ. Quare
miraris? Ego dicā tibi sacramētū mu-
lieris ⁊ bestie que portat eam:
que habet capita septem et non
cornua decē. Bestia quā vidisti fuit ⁊
est: ⁊ ascensura est de abysso:
⁊ in interitū ibit: ⁊ mirabuntur
inhabitantes terram quorum
non sunt scripta nomina in libro
vite a constitutione mundi: videntes
bestiam que erat ⁊ non est. Et C
hic est sensus qui hꝫ sapiaꝫ. Septeꝫ
capita septem montes sunt: super quos
mulier sedet: ⁊ reges septem sunt.
Quinqꝫ ceciderūt: vnus est: et alius
nōdū venit. Et cū venerit opꝫ illū breue
tp̄s manere. Et bestia que erat ⁊
non est: ⁊ ipsa octaua est: et
de septem est: et in interitum vadet.
Et decē cornua q̄ vidisti: decem reges
sunt: qui regnum nondum acceperunt
sꝫ ptātē tanq̄ꝫ reges vna hora accipient
post bestiam. Hi vnū consilium
habent: ⁊ virtutem et potestatem
suam bestie tradent. Hi cum D
agno pugnabunt: et agnus
vincet illos: qm̄ dn̄s dn̄orum est j. 19. d.
⁊ rex regū: et qui cum illo sunt 1. Thi. 6. d.
vocati ⁊ electi ⁊ fideles. Et dixit
mihi. Aq̄s q̄s vidisti vbi meretrix sedet:
populi sunt ⁊ gentes et lingue:
⁊ decē cornua que vidisti in bestia:
hi odient fornicariam: et desolatam
facient illam et nudam:
et carnes eius
manducabunt: ⁊ ipsaꝫ igni cōcremabūt.
Deus ei dedit in corda eorum
vt faciant qḋ placitum est illi:
vt dent regnum suum
bestie: donec consummentur verba

του. θεού και η γυνή ην είδες εστίν η πόλις
η μεγάλη η έχουσα βασιλείαν επί των βα
σιλέων της γης. Cap.18.
Και μετά ταύτα είδον άλλον άγγελον κα
ταβαίνοντα εκ του ουρανού έχοντα ε=
ξουσίαν μεγάλην, και η γη εφωτίσθη εκ της
δόξης αυτού, και έκραξεν εν ισχυρά φωνή,
λέγων. έπεσεν έπεσε βαβυλών η μεγάλη, και
εγένετο κατοικητήριον δαιμόνων και φυλα=
κή παντός πνεύματος ακαθάρτου και φυ=
λακή παντός ορνέου ακαθάρτου και μεμι=
σημένου, ότι εκ του θυμού του οίνου της
πορνείας αυτής πεπότικε πάντα τα έθνη,
και οι βασιλείς της γης μετ αυτής επόρνευ
σαν. και οι έμποροι της γης εκ της δυνάμε
ως του στρήνους αυτής επλούτησαν. και ή=
κουσα άλλην φωνήν εκ του ουρανού λέγου
σαν. εξέλθετε εξ αυτής ο λαός μου, ίνα μη
συγκοινωνήσητε ταις αμαρτίαις αυτής, και
εκ των πληγών αυτής ίνα μη λάβητε, ότι ε
κολλήθησαν αυτής αι αμαρτίαι άχρι του ου
ρανού, και εμνημόνευσεν αυτής ο θεός τα α=
δικήματα αυτής. απόδοτε αυτή, ως και αυ
τή απέδωκεν υμίν, και διπλώσατε αυτή δι=
πλά κατά τα έργα αυτής. εν τω ποτηρίω ω
εκέρασε, κεράσατε αυτή διπλούν. όσα εδό
ξασεν εαυτήν και εστρηνίασε, τοσούτον δό
τε αυτή βασανισμόν, ότι εν τη καρδία αυτής
λέγει ότι κάθημαι βασίλισσα, και χήρα ουκ
ειμί, και πένθος ου μη ίδω. διά τούτο εν μι
ά ημέρα ήξουσιν αι πληγαί αυτής θάνατος
και πένθος και λιμός, και εν πυρί κατακαυ
θήσεται, ότι ισχυρός κύριος ο θεός ο κρίνας
αυτήν. και κλαύσουσι και κόψονται επ' αυ
τήν οι βασιλείς της γης, οι μετ αυτής πορ=
νεύσαντες και στρηνιάσαντες, όταν βλέπωσι
τον καπνόν της πυρώσεως αυτής, από
μακρόθεν εστηκότες διά τον φόβον του βα
σανισμού αυτής, λέγοντες. ουαί ουαί η πό
λις η μεγάλη βαβυλών η πόλις η ισχυ=
ρά, ότι μιά ώρα ήλθεν η κρίσις σου. και οι
έμποροι της γης κλαίουσι και πενθούσιν
επ' αυτή, ότι τον γόμον αυτών ουδείς
αγοράζει ουκέτι, γόμον χρυσού και αργύ
ρου και λίθου τιμίου και μαργαρίτου και
βύσσου και πορφυρού και σηρικού και κοκ
κίνου, και παν ξύλον θύινον και παν σκεύος
ελεφάντινον και παν σκεύος εκ ξύλου τι=
μιωτάτου, και χαλκού και σιδήρου και
μαρμάρου, και κιννάμωμον και θυμιά=
ματα, και μύρον και λίβανον, και οί=
νον και έλαιον, και σεμίδαλιν και σίτον

dei. Et mulier q̄z vidisti ē ciuitas
magna que hȝ regnū super reges
terre Cap.18.
ET post hec vidi aliū angelū descē A
dentē de celo habentem potestateȝ
magnā: ꝛ terra illuminata est a
gloria eiꝰ. Et exclamauit in fortitudie
dicēs. Cecidit cecidit babylō magna ꝛ Supra.14.b
fctā ē habitatio demonioꝝ et custodia H.c.51.a. Esa.21.c.
omnis spūs immūdi: et custodia
ois volucris immunde et odibilis:
qꝛ de vino ire
fornicatiōis eius biberunt oēs gentes.
Et reges terre cum illa fornicati sūt:
ꝛ mercatores terre de virtute
delitiaꝝ eius diuites facti sunt. Et au
diui aliam vocem de celo dicentem.
Exite de illa populus meus: ꝛ ne B
participes sitis delictorum eius: et
de plagis eius nō accipiatis. Qm̄ ꝑue
nerunt pctā eius vsqȝ ad celum:
ꝛ recordatus est dominus iniquitatum
eius. Reddite illi sicut ꝛ ipsa
reddidit vobis: ꝛ duplicate duplicia
sm̄ opera eius. In poculo quo
miscuit vobis: miscete illi duplū. Quā
tū glificauit se ꝛ i delitijs fuit: tm̄ date
illi tormētū ꝛ luctuȝ: quia in corde suo
dicit. Sedeo regina: ꝛ vidua non Esa.47.a.
sum: et luctuȝ nō videbo. Ideo i vna C
die venient plage eius: mors
et luctuȝ ꝛ fames: ꝛ igne comburetur:
qꝛ fortis est dñs deus qui iudicauit
illā. Et flebūt et plangent se sup illaȝ
reges terre qui cum illa fornicati sunt
et in delicijs vixerunt: cum viderint
fumum incendij eius:
longe stantes propter timorē tormētoꝝ
eius: dicentes. Ve ve ciuitas illa Jere.51.b.
magna babylon ciuitas illa fortis:
qm̄ vna hora venit iudiciuȝ tuum. Et
negociatores terre flebunt et lugebunt
super illā: qm̄ merces eorum nemo
emet ampliꝰ: merces auri ꝛ argenti
ꝛ lapidis ꝑciosi ꝛ margarite et
byssi ꝛ purpure et serici et coccini: D
et oē lignū thyinum: et omnia vasa
eboris de lapide precioso
et eramento: et ferro et odoramētoꝝ
marmore: et cinamomū et amomuȝ ꝛ
et vnguenti et thuris et vini
et olei et simile et tritici

και κτήνη και πρόβατα και ίππων και ραί-
δων και σωμάτων και ψυχάς ανθρώπων.
και η οπώρα της επιθυμίας της ψυχής σου
απήλθεν από σου, και πάντα τα λιπαρά και
τα λαμπρά απώλοντο από σου, και ουκέτι
ου μη ευρήσεις αυτά. οι έμποροι τούτων
οι πλουτήσαντες απ' αυτής από μακρόθεν
στήσονται διά τον φόβον του βασανισμού
αυτής, κλαίοντες και πενθούντες και λέγον
τες ουαί ουαί η πόλις η μεγάλη η περιβεβλη
μένη βύσσινον και πορφυρούν και κόκκινον,
και κεχρυσωμένη εν χρυσώ και λίθω τιμίω
και μαργαρίταις, ότι μιά ώρα ηρημώθη ο
τοσούτος πλούτος. και πας κυβερνήτης και
πας ο επί των πλοίων πλέων και ναύται
και όσοι την θάλασσαν εργάζονται, από μα
κρόθεν έστησαν, και έκραζον βλέποντες τον
καπνόν της πυρώσεως αυτής, λέγοντες. τίς
ομοία τη πόλει τη μεγάλη. και έβαλον χούν
επί τας κεφαλάς αυτών, και έκραζον κλαίον
τες και πενθούντες και λέγοντες. ουαί ουαί
η πόλις η μεγάλη εν η επλούτησαν πάντες
οι έχοντες τα πλοία εν τη θαλάσση εκ της
τιμιότητος αυτής, ότι μιά ώρα ηρημώθη. ευ
φραίνου επ' αυτή ουρανέ και οι άγιοι και οι
απόστολοι και οι προφήται, ότι έκρινεν ο θε
ός το κρίμα υμών εξ αυτής. και ήρεν εις άγ
γελος ισχυρός λίθον ως μύλον μέγαν, και
έβαλεν εις την θάλασσαν λέγων. ούτως ορ
μήματι βληθήσεται Βαβυλών η μεγάλη πό
λις, και ου μη ευρέθη έτι. και φωνή κιθαρω
δών και μουσικών και αυλητών και σαλπι
στών ου μη ακουσθή εν σοι έτι, και πας τε
χνίτης πάσης τέχνης ου μη ευρεθή εν σοι έτι,
και φωνή μύλου ου μη ακουσθή εν σοι έτι,
και φως λύχνου ου μη φανή εν σοι έτι, και
φωνή νυμφίου και νύμφης ου μη ακουσθή
εν σοι έτι, ότι οι έμποροί σου ήσαν οι μεγισ
τάνες της γης, ότι εν τη φαρμακεία σου επλα
νήθησαν πάντα τα έθνη. και εν αυτή αίματα
προφητών και αγίων ευρέθη και πάντων
των εσφαγμένων επί της γης. Cap. 19.

Και μετά ταύτα ήκουσα ως φωνήν όχλου
πολλού μεγάλην εν τω ουρανώ λε-
γόντων αλληλούϊα. η σωτηρία και η δύνα-
μις και η δόξα του θεού ημών, ότι αληθιναί
και δίκαιαι αι κρίσεις αυτού, ότι έκρινε την
πόρνην την μεγάλην, ήτις διέφθειρε την γην
εν τη πορνεία αυτής, και εξεδίκησε το αίμα
των δούλων αυτού εκ χειρός αυτής. και
δεύτερον είρηκεν αλληλούϊα. και ο καπνός
αυτής αναβαίνει εις τους αιώνας των αιώ-
νων. και έπεσον οι πρεσβύτεροι οι εικοσιτέ

& iumētor & ouiū & equor & rhedaruz
& mancipiorum & animarum hominū.
Et poma desiderij anime tue
discesserunt a te: & oīa pinguia &
p̄clara perierūt a te: & amplius illa iam
non inuenient mercatores hominum.
Qui diuites facti sunt: ab ea longe E
stabunt propter timorem tormentorum
eius: flentes ac lugentes & dicentes.
Ue ve ciuitas illa magna q̄ amicta e- Hie.51.b.
rat bysso & purpura & cocco:
& deaurata ē auro & lapide precioso
& margaritis: qm̄ vna hora destitute sūt
tāte diuitie. Et oīs gubernator &
oēs qui in lacum nauigant & naute
& qui in mari operantur: longe
steterūt: & clamauerunt videntes
locum incendij eius: dicentes. Que F
similis ciuitati huic magne? Et miserūt pul
uerē sup capita sua: et clamauerūt flē
tes & lugentes: dicentes. Ue sunt oēs
ciuitas illa magna: in q̄ diuites facti
q̄ hēbant naues in mari de
p̄cijs ei9: qm̄ vna hora desolata ē. E-
xulta sup eā celū & sancti
apl'i & prophete: qm̄ iudicauit deus
iudiciū vr̄z de illa. Et sustulit vn9 āge
lus fortis lapidē q̄si molarē magnū: et G
misit in mare dicens. Hoc impetu Iere.51.c.
mittetur babylon ciuitas illa magna:
& vltra iā non iuenietur. Et vox citha
redor & musicor & tibia canentiū
& tuba nō audiet i te ampli9: & oīs ar
tifex ois artis nō inueniet in te āpli9:
& vox mole nō audiet i te ampli9.
Et lux lucerne nō lucebit i te āpli9: &
vox sponsi & sponse non audietur
adhuc i te: q: mercatores tui erāt p̄nci
pes terre: q: in veneficijs tuis errauerūt
oēs gētes: & in ea sanguis
p̄phetar & sctōruz inuentus est: & oim
qui interfecti sunt in terra. Cap. 19

Post hec audiui q̄si vocē magnā tu A
bar multar in celo dicentium
alleluia. Salus & virtus & gloria
dei nostri: q: vera
& iusta iudicia sūt ei9: qui iudicauit de
meretrice magna q̄ corrupit terram Sup.6.c.
i p̄stitutiōe sua: & vīdicauit sanguinez
seruor suor de manib9 eius. Et
iterum dixerunt alleluia. Et fumus Supra.9.a. et.14.c.
eius ascendit in secula seculorum.
Et ceciderunt seniores viginti quatuor

σσαρες καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα, καὶ προσεκύνη
σαν τῷ θεῷ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου
λέγοντες ἀμὴν ἀλληλούια. καὶ φωνὴ ἐκ τοῦ
θρόνου ἐξῆλθε λέγουσα. αἰνεῖτε τὸν θεὸν ἡ
μῶν πάντες οἱ δοῦλοι αὐτοῦ καὶ οἱ φοβού
μενοι αὐτὸν οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι. καὶ ἤ
κουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ καὶ ὡς φω
νὴν ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν βρον=
τῶν ἰσχυρῶν λεγόντων ἀλληλούια. ὅτι ἐβα
σίλευσε κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ παντοκράτωρ.
χαίρωμεν καὶ ἀγαλλιώμεθα, καὶ δῶμεν
τὴν δόξαν αὐτῷ. ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρ
νίου, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἡτοίμασεν ἑαυτήν.
καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περιβάληται βύσσινον
λαμπρὸν καὶ καθαρόν. τὸ γὰρ βύσσινον τὰ
δικαιώματα τῶν ἁγίων ἐστί. καὶ λέγει μοι.
γράψον. μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ
γάμου τοῦ ἀρνίου κεκλημένοι. καὶ λέγει μοι
οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοί εἰσι τοῦ θεοῦ. καὶ
ἔπεσον ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ προσ
κυνῆσαι αὐτῷ. καὶ λέγει μοι. ὅρα μή. σύν
δουλός σου εἰμί, καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν
ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν ἰησοῦ. τῷ θεῷ προσ
κύνησον. ἡ γὰρ μαρτυρία τοῦ ἰησοῦ ἐστὶ τὸ
πνεῦμα τῆς προφητείας. καὶ εἶδον τὸν οὐ=
ρανὸν ἀνεῳγμένον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός.
καὶ ὁ καθήμενος ἐπ᾽ αὐτὸν καλούμενος πισ=
τὸς καὶ ἀληθινὸς καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ
πολεμεῖ. οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ φλὸξ πυ=
ρός, καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα
πολλά. ἔχων ὀνόματα γεγραμμένα καὶ ὄνο
μα γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ αὐ=
τός. καὶ περιβεβλημένος ἱμάτιον βεβαμμένον
αἵματι, καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὁ λό=
γος τοῦ θεοῦ. καὶ τὰ στρατεύματα τὰ ἐν τῷ
οὐρανῷ ἠκολούθει αὐτῷ ἐπὶ ἵπποις λευ=
κοῖς, ἐνδεδυμένοι βύσσινον λευκὸν καθαρόν
καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται ῥομ
φαία δίστομος ὀξεῖα. ἵνα ἐν αὐτῇ πατάξῃ
τὰ ἔθνη, καὶ αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβ
δῳ σιδηρᾷ καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴ
νου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς τοῦ θεοῦ τοῦ παν
τοκράτορος. καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ ἐπὶ
τὸν μηρὸν αὐτοῦ ὄνομα γεγραμμένον. βα=
σιλεὺς βασιλέων καὶ κύριος κυρίων. καὶ εἶ
δον ἕνα ἄγγελον ἑστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ, καὶ ἔ
κραξε φωνῇ μεγάλῃ λέγων πᾶσι τοῖς ὀρνέ
οις τοῖς πετομένοις ἐν μεσουρανήματι. δεῦτε
συνάχθητε εἰς τὸ δεῖπνον τὸ μέγα τοῦ θεοῦ
ἵνα φάγητε σάρκας βασιλέων καὶ σάρκας
χιλιάρχων καὶ σάρκας ἰσχυρῶν, καὶ σάρ
κας ἵππων καὶ τῶν καθημένων ἐπ᾽ αὐτῶν, καὶ
σάρκας πάντων ἐλευθέρων τε καὶ δούλων

et quattuor animalia: et adorauerunt
deum sedentem super thronum
dicentes amen alleluia. Et vox de
throno exiuit dicẽs. Laudẽ dicite deo
nostro oẽs sctí eius et qui timetis
eum pusilli et magni. Et audiui
q̃si vocẽ tube magne et sicut vocem
aq̃rũ multarum: et sicut vocẽ tonitruorum
magnorum dicẽtiũ all'a: qm̃ regnauit
dñs deus noster oĩps.
Gaudeamus et exultemus et demus B
gl'iam ei: qr venerunt nuptie agni:
et vxor eius preparauit se.
Et datũ ẽ illi vt cooperiat se byssino
splẽdẽti et cãdido. Byssinum enim
iustificatiões sũt sctõrum. Et dixit mihi.
Scribe. Bti qui ad cenã Mat. 22. a.
nuptiarum agni vocati sũt. Et dixit mi= Luce. 14. d
hi. Hec verba dei vera sunt. Et
cecidi ad pedes eius vt adorarem
eũ. Et dixit mihi. Uide ne feceris: cõ Infra. 22. b.
seruus tuus sum: et fratrum tuorum
habentium testimonium iesu. Deũ ado
ra. Testimonium enim est
spiritus prophetie. Et vidi celum
apertum: et ecce equus albus:
et q̃ sedebat sup eũ vocabat fidelis
et verax: et cum iustitia iudicat et C
pugnat. Oculi aũt ei9 sicut flãma ignis: supra. 1. c. et 2. c.
et in capite eius diademata
multa: habens nomen
scriptũ qd nemo nouit nisi ipse.
Et vestitus erat veste aspersa Esa. 63. a.
sãguine: et vocabat nomẽ ei9 verbum
dei. Et exercitus qui sunt in
celo sequebantur eum in equis albis:
vestiti byssino albo et mundo:
et de ore ei9 procedit gladi9 ex supra. 1. d.
vtraq3 parte acut9: vt in ipso percutiat
gentes: et ipse reget eas in virga Ps. 2.
ferrea: et calcat torcular vini
furoris ire dei omnipotentis:
et hz in vestimento et in
femore suo scriptum. Rex 1. Thi. 6. d
regũ et dñs dñantium. Et vidi
vnũ angelũ stantem in sole: et clamauit
voce magna dicens omnibus auibus
q̃ volabãt per medium celi. Uenite et D
cõgregamini ad cenã magnã:
vt mãducetis carnes regũ et carnes
tribunorum et carnes fortium: et carnes
equorum et sedentium in ipsis: et
carnes oim liberorum et seruorum et

μικρών τε και μεγάλων. και είδον το θηρί-
ον και τους βασιλείς της γης και τα στρατεύ
ματα αυτών συνηγμένα ποιήσαι πόλεμον
μετά του καθημένου επί του ίππου και με-
τά του στρατεύματος αυτού. και επιάσθη το
θηρίον και μετ' αυτού ο ψευδοπροφήτης ο
ποιήσας τα σημεία ενώπιον αυτού, εν οις
επλάνησε τους λαβόντας το χάραγμα του
θηρίου και τους προσκυνούντας τη εικόνι
αυτού. ζώντες εβλήθησαν οι δύο εις την λί
μνην του πυρός την καιομένην εν θείω, και οι
λοιποί απεκτάνθησαν εν τη ρομφαία του κα
θημένου επί του ίππου τη εξελθούση εκ του
στόματος αυτού, και πάντα τα όρνεα ε-
χορτάσθησαν εκ των σαρκών αυτών. Cap. 20.

Και είδον άγγελον καταβαίνοντα εκ του
ουρανού έχοντα την κλείν της αβύσ-
σου, και άλυσιν μεγάλην επί την χείρα αυ
τού, και εκράτησε τον δράκοντα τον όφιν τον
αρχαίον, ος εστί διάβολος και ο σατανάς ο
πλανών την οικουμένην όλην, και έδησεν
αυτόν χίλια έτη, και έβαλεν αυτόν εις την
άβυσσον, και έκλεισε και εσφράγισεν επάνω
αυτού, ίνα μη πλανά έτι τα έθνη άχρι τε
λεσθή τα χίλια έτη, και μετά ταύτα δει αυ
τόν λυθήναι μικρόν χρόνον. και είδον θρό
νους, και εκάθισαν επ' αυτούς, και κρίμα εδό
θη αυτοίς, και τας ψυχάς των πεπελεκισμέ
νων διά την μαρτυρίαν ιησού και διά τον
λόγον του θεού, και οίτινες ου προσεκύνη
σαν τω θηρίω ούτε τη εικόνι αυτού, και ουκ
έλαβον το χάραγμα επί το μέτωπον αυτών
και επί την χείρα αυτών, και έζησαν και ε-
βασίλευσαν μετά του χριστού χίλια έτη.
και οι λοιποί των νεκρών ουκ έζησαν άχρι
τελεσθή τα χίλια έτη. αύτη η ανάστασις η
πρώτη. μακάριος και άγιος ο έχων μέρος
εν τη αναστάσει τη πρώτη. επί τούτων ο
δεύτερος θάνατος ουκ έχει εξουσίαν, αλλ' έ
σονται ιερείς του θεού και του χριστού, και
βασιλεύσουσι μετ' αυτού χίλια έτη. και ό
ταν τελεσθή τα χίλια έτη λυθήσεται ο σατα
νάς εκ της φυλακής αυτού, και εξελεύσεται
πλανήσαι τα έθνη τα εν ταις τέσσαρσι γωνί
αις της γης τον γωγ και τον μαγώγ, συνα-
γαγείν αυτούς εις τον πόλεμον, ων ο αριθ
μός ως η άμμος της θαλάσσης. και ανέβησαν
επί το πλάτος της γης, και εκύκλευσαν την
παρεμβολήν των αγίων και την πόλιν την
ηγαπημένην. και κατέβη πυρ εκ του ουρανού
από του θεού, και κατέφαγεν αυτούς, και
ο διάβολος ο πλανών αυτούς εβλήθη εις την
λίμνην του πυρός και θείου, όπου και το θη

pusilloꝝ ⁊ magnoꝝ. Et vidi beſtiã
⁊ reges terre et exercitus
eoꝝ congregatos ad faciendum pꝛeliũ
cũ illo ꝗ ſedebat in equo ⁊ cum
exercitu eius. Et appꝛehenſa eſt
beſtia ⁊ cum ea pſeudopꝛopheta
qui fecit ſigna corã ipſo quibus
ſeduxit eos qui acceperũt characterem
beſtie: ⁊ ꝗ adorauerunt imaginem
ei9. Uiui miſſi ſunt hi duo in ſtagnũ
ignis ardentis ⁊ ſulphuris: ⁊
ceteri occiſi ſunt in gladio ſedentis
ſuper equum qui procedit de
ore ipſius: ⁊ omnes aues ſaturate ſũt
carnibus eorum. Cap. 20

Et vidi angelũ deſcẽdẽtẽ de A
celo habẽtẽ clauem abyſſi
⁊ cathenã magnã in manu ſua:
⁊ appꝛehẽdit dracõnẽ ſerpentem
antiquũ: qui eſt diabolus ⁊ ſathanas:
⁊ ligauit
eũ per ãnos mille: ⁊ miſit eum in
abyſſum: ⁊ clauſit et ſignauit ſuper
illũ vt nõ ſeducat ãpli9 gẽtes donec cõ
ſummentur mille anni: ⁊ poſt hoc opꝫ il-
lũ ſolui modico tpe. Et vidi ſedes:
⁊ ſederũt ſup eas: ⁊ iudiciũ datum eſt
illis: et aĩas decollatorum B
pp teſtimoniũ ieſu ⁊ propter
verbuꝫ dei: ⁊ qui non adorauerunt
beſtiam neqꝫ imaginem eius: nec
acceperũt characterẽ ei9 in frontibus
aut ĩ manib9 ſuis: ⁊ vixerunt ⁊ regna
uerunt cum chꝛiſto mille annis.
Ceteri moꝛtuoꝛum non vixerunt donec
cõſummentur mille anni. Hec ẽ reſurrectio
pꝛma. Btũs ⁊ ſctũs ꝗ hꝫ partem
in reſurrectione pꝛima. In his
ſecũda moꝛs nõ hꝫ poteſtatẽ: ſed erunt
ſacerdotes dei ⁊ xpi: ⁊
regnabũt cũ illo mille ãnis. Et cũ C
ꝯſũmati fuerit mille anni: ſoluetur ſatha
nas de carcere ſuo: ⁊ exibit et
ſeducet gẽtes ꝗ ſunt ſup ꝗtuoꝛ angulos
terre gog ⁊ magog: ⁊ ꝯgregabit
eos in pꝛelium: quoꝛum numerus eſt
ſicut arena maris. Et aſcenderunt
ſup latitudinem terre: ⁊ circuierunt
caſtra ſanctoꝛum et ciuitatem
dilectã. Et dſcẽdit ignis a deo de celo
⁊ deuoꝛauit eos: et
diabol9 ꝗ ſeducebat eos miſſus ẽ in
ſtagnũ ignis ⁊ ſulphuris: vbi ⁊ beſtia

ρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης, καὶ βασανισθή-
σονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων. καὶ εἶδον θρόνον μέγαν λευ-
κόν, καὶ τὸν καθήμενον ἐπ' αὐτόν, οὗ ἀπὸ
προσώπου ἔφυγεν ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, καὶ
τόπος οὐχ εὑρέθη αὐτοῖς. καὶ εἶδον τοὺς
νεκροὺς τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς μικροὺς
ἑστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ βιβλία
ἀνεῴχθησαν, καὶ ἄλλο βιβλίον ἀνεῴχθη ὅ
ἐστι τῆς ζωῆς. καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν
γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις κατὰ τὰ ἔρ-
γα αὐτῶν, καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς ἐν
αὐτῇ νεκρούς, καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ἔ-
δωκαν τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς, καὶ ἐκρίθησαν
ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν, καὶ ὁ θάνα-
τος καὶ ὁ ᾅδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην
τοῦ πυρός. οὗτός ἐστιν ὁ θάνατος ὁ δεύ-
τερος ἡ λίμνη τοῦ πυρός. καὶ εἴ τις οὐχ εὑ-
ρέθη ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς γεγραμμένος, ἐ-
βλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. Cap. xxi.

Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινήν.
ὁ γὰρ πρῶτος οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη
γῆ παρῆλθε, καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι.
καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν ἱερουσαλὴμ και-
νὴν εἶδον καταβαίνουσαν ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ, ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κε-
κοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. καὶ ἤκουσα
φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγού-
σης. ἰδοὺ ἡ σκηνὴ τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώ-
πων, καὶ σκηνώσει μετ' αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ λα-
ὸς αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς ἔσται
μετ' αὐτῶν. καὶ ἐξαλείψει πᾶν δάκρυον ἀ-
πὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ θάνατος
οὐκ ἔσται ἔτι, οὔτε πένθος, οὔτε κραυγή,
οὔτε πόνος οὐκ ἔσται ἔτι, ὅτι τὰ πρῶτα
ἀπῆλθον. καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρό-
νου. ἰδοὺ καινὰ ποιῶ πάντα. καὶ λέγει μοι.
γράψον ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ καὶ
πιστοί εἰσι. καὶ εἶπέ μοι. γέγονα τὸ α καὶ τὸ
ω, ἀρχὴ καὶ τέλος. ἐγὼ τῷ διψῶντι δώ-
σω ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δω-
ρεάν. ὁ νικῶν κληρονομήσει ταῦτα. καὶ ἔσο-
μαι αὐτῷ θεὸς καὶ αὐτὸς ἔσται μοι υἱός. τοῖς
δὲ δειλοῖς καὶ ἀπίστοις καὶ ἁμαρτωλοῖς καὶ
ἐβδελυγμένοις καὶ φονεῦσι καὶ πόρνοις
καὶ φαρμακοῖς καὶ εἰδωλολάτραις καὶ πᾶ-
σι τοῖς ψευδέσι, τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λί-
μνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ θείῳ, ὅ ἐστιν ὁ θά-
νατος ὁ δεύτερος. καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπ-
τὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας
γεμούσας τῶν ἑπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων,
καὶ ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ λέγων. δεῦρο δεί-
ξω σοι τὴν γυναῖκα τὴν νύμφην τοῦ ἀρνίου

& pseudoprophete cruciabuntur
die ac nocte in secula
seculorum. Et vidi thronum magnum candidum: D
& sedentem super eum: a cuius
conspectu fugit terra & celum: et
locus non est inuentus eis. Et vidi
mortuos magnos & pusillos
stantes in conspectu throni: & libri
aperti sunt: & alius liber apertus est qui
est vite: & iudicati sunt mortui ex his
que scripta erant in libris secundum opera
ipsorum: & dedit mare mortuos qui in
eo erant: & mors et infernus dederunt
mortuos suos qui in ipsis erant: & iudicatum est
de singulis secundum opera ipsorum: & infernus &
mors missi sunt in stagnum
ignis. Hec est mors secunda.
Et qui non inuentus est supra.13.b.
in libro vite scriptus: missus est
in stagnum ignis. Cap. xxi.

Et vidi celum nouum et terram nouam. A
Primum enim celum et prima Esa.65.c. et.66.a
terra abiit: & mare iam non est. 2.Pe.3.c.
Et ego iohannes vidi sanctam ciuitatem hierusalem
nouam descendentem de celo a deo
paratam: sicut sponsam ornatam
viro suo. Et audiui
vocem magnam de throno dicentem.
Ecce tabernaculum dei cum hominibus:
& habitabit cum eis: et ipsi populus
eius erunt: & ipse deus cum eis erit eorum B
deus. Et absterget deus omnem lachrymam ab supra.7.d.
oculis eorum: et mors Esa.25.c Jere.31.c.
vltra non erit neque luctus neque clamor:
neque dolor erit vltra: quia prima
abierunt. Et dixit qui sedebat in throno.
Ecce noua facio omnia. Et dixit mihi. Esa.c.43.c
Scribe quia hec verba fidelissima sunt & ve- 2.Co.5.d.
ra. Et dixit mihi. Factum est. Ego alpha
& o: initium et finis. Ego sitienti dabo
de fonte aque vite gratis.
Qui vicerit possidebit hec. Et ero Esa.45.c
illi deus: & ille erit mihi filius. Hebre.8.d
Timidis autem et incredulis et C
execratis et homicidis et fornicatoribus
et veneficis et idolatris et omnibus
mendacibus: pars illorum erit in stagno
ardenti igne et sulphure: quod est mors
secunda. Et venit vnus de septem
angelis habentibus phialas
plenas septem plagis nouissimis:
& locutus est mecum dicens. Veni et ostendam
tibi sponsam vxorem agni.

καὶ ἀπήνεγκέ με ἐν πνεύματι ἐπ' ὄρος μέ
γα καὶ ὑψηλόν, καὶ ἔδειξέ μοι τὴν πόλιν τὴν
μεγάλην ἁγίαν ἱερουσαλὴμ καταβαίνου
σαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἔχου=
σαν τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ, ὁ φωστὴρ αὐτῆς
ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ ἰάσπιδι
κρυσταλίζοντι ἔχουσαν τεῖχος μέγα καὶ ὑ
ψηλόν ἔχουσαν πυλῶνας δώδεκα, καὶ ἐπὶ
τοῖς πυλῶσιν ἀγγέλους δώδεκα, καὶ ὀ=
νόματα ἐπιγεγραμμένα, ἅ ἐστι τῶν δώδε
κα φυλῶν τῶν υἱῶν ἰσραήλ. ἀπὸ ἀνατο=
λῶν πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ βορρᾶ πυλῶ
νες τρεῖς, καὶ ἀπὸ νότου πυλῶνες τρεῖς,
καὶ ἀπὸ δυσμῶν πυλῶνες τρεῖς. καὶ τὸ
τεῖχος τῆς πόλεως ἔχον θεμελίους δώδε=
κα, καὶ ἐπ' αὐτῶν δώδεκα ὀνόματα τῶν δώ
δεκα ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου. καὶ ὁ λαλῶν
μετ' ἐμοῦ εἶχε μέτρον κάλαμον χρυσοῦν,
ἵνα μετρήσῃ τὴν πόλιν καὶ τοὺς πυλῶ=
νας αὐτῆς. καὶ ἡ πόλις τετράγωνος κεῖται,
καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς ὅσον τὸ πλάτος. καὶ ἐ
μέτρησε τὴν πόλιν τῷ καλάμῳ ἐπὶ σταδί=
ους δώδεκα χιλιάδων δώδεκα τὸ μῆκος
καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἴσα ἐσ
τί. καὶ ἐμέτρησε τὸ τεῖχος αὐτῆς ἑκατὸν
τεσσαράκοντα τεσσάρων πηχῶν μέτρον
ἀνθρώπου, ὅ ἐστιν ἀγγέλου. καὶ ἦν ἡ ἐν
δόμησις τοῦ τείχους αὐτῆς ἴασπις καὶ ἡ πό
λις χρυσίον καθαρόν, ὅμοιον ὑέλῳ καθαρῷ
καὶ οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως
παντὶ λίθῳ τιμίῳ κεκοσμημένοι. ὁ θεμέλι=
ος ὁ πρῶτος ἴασπις, ὁ δεύτερος σάπφειρος
ὁ τρίτος χαλκηδών, ὁ τέταρτος σμάραγ=
δος, ὁ πέμπτος σαρδόνυξ, ὁ ἕκτος σάρδιος
ὁ ἕβδομος χρυσόλιθος, ὁ ὄγδοος βήρυλ
λος, ὁ ἔνατος τοπάζιον, ὁ δέκατος χρυσό
πρασος, ὁ ἑνδέκατος ὑακίνθινος, ὁ δωδέκα
τος ἀμέθυστος καὶ οἱ δώδεκα πυλῶνες δώ
δεκα μαργαρῖται, ἀνὰ εἷς ἕκαστος τῶν πυ
λώνων ἦν ἐξ ἑνὸς μαργαρίτου, καὶ ἡ πλα=
τεῖα τῆς πόλεως χρυσίον καθαρὸν ὡς ὕε=
λος διαυγής. καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ.
ὁ γὰρ κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ να
ὸς αὐτῆς ἐστὶ καὶ τὸ ἀρνίον. καὶ ἡ πόλις
οὐ χρείαν ἔχει τοῦ ἡλίου οὐδὲ τῆς σελή=
νης ἵνα φαίνωσιν ἐν αὐτῇ. ἡ γὰρ δόξα τοῦ
θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν, καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς
τὸ ἀρνίον. καὶ περιπατήσουσι τὰ ἔθνη διὰ
τοῦ φωτὸς αὐτῆς. καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς
φέρουσι τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν αὐτῶν
εἰς αὐτήν καὶ οἱ πυλῶνες αὐτῆς οὐ μὴ κλει
σθῶσιν ἡμέρας. νὺξ γὰρ οὐκ ἔσται ἐκεῖ. καὶ
οἴσουσι τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἐθνῶν

Et sustulit me in spiritu in mōtē ma=
gnū et altū: et ostendit mihi ciuitatem
sctām hierusalem descendentem
de celo habentem
claritatem dei: et lumen eius
sile lapidi precioso tanq̄ lapidi iaspidis
sicut crystallū. Et hēbat murū magnū et
altū: habētē portas duodecim: et in D
portis angelos duodecim: et nomina
inscripta que sunt nomina duodecim
tribuum filiorum israel. Ab oriente
porte tres: et ab aquilone porte
tres: et ab austro porte tres:
et ab occasu porte tres: et
murus ciuitatis hñs fūdamēta duodecī:
et in ipsis duodeci nomina duodecim
apostolorum agni. Et qui loquebatur
mecū hēbat mēsurā arūdineam auream
vt metiretur ciuitatem et portas
ei9 et murū. Et ciuitas in q̄dro posita ē:
et lōgitudo ei9 tāta ē q̄ta et latitudo. Et E
mēsus est ciuitatē de arūdine aurea ꝑ sta
dia duodecim milia: et longitudo
et altitudo et latitudo ei9 eq̄lia sunt.
Et mensus est muros eius centum
q̄dragita q̄tuor cubitorum mensura
hominis que ē angeli. Et erat structura
muri eius ex lapide iaspide: ipsa vero ciui
tas aurū mūdū: simile vitro mundo:
et fundamenta muri ciuitatis
oi lapide precioso ornata. Et fūdamētum
primum iaspis: secundum saphirus:
tertiū calcedoneus: quartū smaragdus: F
quintum sardonyx: sextum sardius:
septimū chrysolithus: octauū beryllus:
nonū topazius: decimū chrysoprassus:
vndecimū hyacinthus: duodecimus
amethyst9. Et duodecī porte: duodecī
margarite sūt ꝑ singulas. Et singule por
te erāt ex singulis margaritis: et platea
ciuitatis aurū mundū tanquā vitrum
ꝑlucidū. Et m tēplū nō vidi in ea.
Dñs enim deus oīps templum G
illius est et agnus. Et ciuitas Esa. 60. d
non eget sole neq̄ luna
vt luceant in ea. Nam claritas
dei illuminauit eā: et lucerna eius est
agnus. Et ambulabunt gentes in
lumine eius. Et reges terre
afferent gloriā suā et honorē
in illā. Et porte eius non claudentur Esa. 60. d
per diē. Nox enim non erit illic. Et
afferent gloriam et honorem gentium

εις αυτήν, και ου μή εισέλθη εις αυτήν παν
κοινόν και ποιούν βδέλυγμα και ψεύδος, ει
μή οι γεγραμμένοι εν τω βιβλίω της ζωής
του αρνίου Cap.xx.

Και έδειξέ μοι ποταμόν καθαρόν ύδατος
ζωής λαμπρόν ως κρύσταλλον εκπορευό
μενον εκ του θρόνου του θεού και του αρνί
ου. εν μέσω της πλατείας αυτής και του πο
ταμού εντεύθεν και εντεύθεν ξύλον ζωής ποι
ούν καρπούς δώδεκα, κατά μήνα έκαστον α
ποδιδούς τον καρπόν αυτού, και τα φύλλα
του ξύλου εις θεραπείαν των εθνών. και παν
κατάθεμα ουκ έσται εκεί, και ο θρόνος του θε
ού και του αρνίου εν αυτή έσται, και οι δού
λοι αυτού λατρεύσουσιν αυτώ. και όψον
ται το πρόσωπον αυτού και το όνομα αυτού
επί των μετώπων αυτών και νυξ ουκ έσται ε
κεί, και χρείαν ουκ έχουσι λύχνου και φω
τός ηλίου, ότι κύριος ο θεός φωτιεί αυτούς,
και βασιλεύσουσιν εις τους αιώνας των αι
ώνων. και λέγει μοι. ούτοι οι λόγοι πιστοί
και αληθινοί. και κύριος ο θεός των πνευμά
των των προφητών απέστειλε τον άγγελον
αυτού δείξαι τοις δούλοις αυτού α δει γενέσ
θαι εν τάχει. ιδού έρχομαι ταχύ. μακάριος
ο τηρών τους λόγους της προφητείας του
βιβλίου τούτου. καγώ ιωάννης ο ακούων
και βλέπων ταύτα. και ότε ήκουσα και έβλε
ψα έπεσον προσκυνήσαι έμπροσθεν των πο
δών του αγγέλου του δεικνύντος μοι ταύ
τα. και λέγει μοι. όρα μη. σύνδουλός σου
ειμί και των αδελφών σου των προφητών
των τηρούντων τους λόγους του βιβλίου
τούτου. τω θεώ προσκύνησον. και λέγει
μοι. μη σφραγίσης τους λόγους της προφη
τείας του βιβλίου τούτου, ότι ο καιρός εγ
γύς εστί. ο αδικών αδικησάτω έτι, και ο ρυ
παρός ρυπαρευθήτω έτι. και ο δίκαιος δικαι
οσύνην ποιησάτω έτι, και ο άγιος αγιασθήτω
έτι. ιδού έρχομαι ταχύ, και ο μισθός μου
μετ' εμού, αποδούναι εκάστω ως το έργον έ
σται αυτού. εγώ το άλφα και το ω, αρχή και
τέλος, ο πρώτος και ο έσχατος. μακάριοι οι
ποιούντες τας εντολάς αυτού ίνα έσται η ε
ξουσία αυτών επί το ξύλον της ζωής, και τοις
πυλώσιν εισέλθωσιν εις την πόλιν. έξω οι κύ
νες και οι φαρμακοί και οι πόρνοι και οι φο
νείς και οι ειδωλολάτραι και πας φιλών
και ποιών ψεύδος. εγώ ιησούς έπεμψα τον
άγγελόν μου μαρτυρήσαι υμίν ταύτα επί
ταις εκκλησίαις. εγώ ειμί η ρίζα και το γένος
του δαυίδ, ο αστήρ ο λαμπρός ο πρωϊ=
νός. και το πνεύμα και η νύμφη λέγουσιν έρ
χου, και ο ακούων ειπάτω έρχου. και ο δι

in illam. Nō intrabit in eā aliqd
coinqnatū aut abomiationē faciēs et mē
daciū: nisi q scripti sunt in libro vite
agni. Cap.xx.

Et ostendit mihi fluuium aque A
viue splēdidū tanq̄ crystallū: pce
dentem de sede dei et agni.
In medio platee eius et ex vtraq; pte Galat.5.d. Eze.47.c
fluminis lignum vite afferens
fructus duodeci: p mēses singulos reddēs
fructum suum: et folia
ligni ad sanitatē gentium. Et omne
maledictū nō erit amplius: sed sedes dei
et agni in illa erunt: et serui
eius seruient illi. Et videbunt
faciem eius et nomen eius
in frontibus eorum. Et nox vltra nō erit: Esa.60.d.
et nō egebūt luie lucerne: neq; lumine
solis: qm dñs deus illuminabit illos:
et regnabunt in secula seculorum.
Et dixit mihi. Hec verba fidelissima B
sunt et vera. Et dominus deus spirituum
prophetarum misit angelum
suum ostendere seruis suis que oportet fieri
cito. Et ecce venio velociter. Beatus
qui custodit verba prophetie
libri huius. Et ego iohānes q audiui
et vidi hec. Et postq̄ audissē et vidissē:
cecidi vt adorarem ante pedes
angeli qui mihi hec ostendebat.
Et dixit mihi. Vide ne feceris. Cōser supra.19.b
uus enim tuus sum et fratrū tuorum ppheta
rum et eorum q seruāt vba pphetie libri
huius. Deum adora. Et dixit C
mihi. Ne signaueris vba pphetie
libri huius. Tempus enim prope
est. Qui nocet noceat adhuc: et qui
in sordibus ē sordescat adhuc. Et q iustus 1.Ioh.3.b
iustificet adhuc: et sctūs sanctificetur
adhuc. Ecce venio cito: et merces mea
mecū ē: reddere vnicuiq; sm opera
sua. Ego sum alpha et o: primus et no Esa.44.a.
uissimus: principium et finis. Beati supra.1.d.
q lauāt stolas suas i sāguie agni: vt sit
potestas eorum in ligno vite: et
p portas intrēt ciuitatē. Foris canes
et venefici et impudici et homicide
et idolis seruiētes: et omnis qui amat
et facit mēdacium. Ego iesus misi D
angelū meū testificari vobis hec in
ecclesijs. Ego sum radix et genus
dauid: stella splendida et matutina.
Et spiritus et sponsa dicunt veni.
Et q audit dicat veni. Et qui sitit Esa.55.a.

ψών ερχέσθω/ο θέλωμ λαβέτω ύδωρ ζωής
δωρεάμ. μαρτυρώ εγώ παμτί ακούομτι
τους λόγους/της προφητείας/του βιβλί
ου τούτου εάμ τις επιθή επ αυτά επιθήσαι επ
αυτόμ/ο θεός/τας επτά πληγάς/τας γεγραμ
μέμας εμ/τω βιβλίω τούτω. και εάμ τις αφέ
λη από/τωμ λόγωμ/του βιβλίου/της προ=
φητείας ταύτης, αφέλοι/ο θεός/το μέρος αυ
τού από/του ξύλου/της ζωής και εκ/της πό
λεως/της αγίας/τωμ γεγραμμέμωμ εμ/τω βι
βλίω τούτω. λέγει/ο μαρτυρώμ ταύτα μαι
έρχομαι ταχύ, αμήμ. μαι, έρχου κύριε ιη=
σού./η χάρις/του κυρίου ιησού χριστού με
τά πάμτωμ/τωμ αγίωμ. αμήμ.

Τέλος/της αποκαλύψεως.

veniat: et qui vult accipiat aquam vite cccc
gratis. Contestor enim omni audienti
verba prophetie libri cccccccccccccccc
huius. Si quis apposuerit ad hec: apponet
deus super illum plagas scriptas cccccc
in libro isto. Et si quis diminuerit ccc
de verbis libri prophetie cccccccccccc
huius: auferet deus partem eius cccccc
de libro vite et de ciuitate ccccccccccccc
sctã et de his que scripta sũt in libro cccc
isto. Dicit qui testimoniũ perhibet istorum. E
tiã venio cito: amẽ. Ueni dñe iesu. cccc
Gratia dñi nostri iesu christi cum cccccc
omnibus vobis. Amen.

Explicit liber Apocalypsis.

Deo gratias.

Ad perpetuam laudem et gloriam dei et domini nostri iesu christi hoc sacrosanctum opus noui testamenti et libri vite grecis latinisque characteribus nouiter impressum atque studiosissime emendatum: felici fine absolutũ est in hac preclarissima Cõplutensi vniuersitate: de mãdato et sumptibus Reuerendissimi in christo patris et illustrissimi dñi domini fratris Frãcisci Ximenez de Cisneros tituli sancte Balbine sancte Romane ecclesie presbyteri Cardinalis hispanie Archiepiscopi toletani et Hispaniarum primatis ac regnorum castelle archicãcellarij: industria et solertia honorabilis viri Arnaldi guilielmi de Brocario artis impressorie magistri. Anno domini Millesimo quingentesimo decimo quarto. Mensis ianuarij die decimo.

Δημητρίου Δουκᾶ τοῦ κρητός.

Εἰ πράξεις ὅσιαι ἀρετή τε βροτοὺς ἐς ὄλυμπον,
ἐς μακάρων χῶρον καὶ βίον ὄιδεν ἄγειν,
ἀρχιερεὺς ξιμένης θεῖος πέλει. ἔργα γὰρ αὐτοῦ
ἥδε βίβλος. θνητοῖς ἄξια δῶρα τάδε.

Νικήτου τοῦ φαύστου.

Ζεὺς μακάρων κράντωρ πανυπέρτατος οὐρανιώνων
ἑλλάδος ἧς γαίης πατρίδος εἶδε πόμους.
Τῷ ξιμένει τ᾽ ἐπέτελλεν ἀλιγκίω ἀθανάτοισι
τὴν σοφίην βιοτόνθ, ἑλλάδος ὥραν ἔχειν.
Τοῦ δ᾽ ἅμα κηδοσύνην καὶ ἐς ἠέλιον καταδύντα
κείνης γηραλέης λαμπρὰ τέθηλε γένη.
Ζώης μοι ζώης κρομίδα κεχαρισμένε θυμῷ.
ζώης ἀνθρώποις τίμιε ἀρχιερεῦ.
εἵνεκα σῆς ἀρετῆς νεῦσε ζεύς, ὧδε πέπρωται,
ἐξεισ᾽ ἀθανάτων δώματα μακρόβιος.

Joannis Vergare Toletani artium Magistri.

Liber ad lectorem nouum opus admirantem.

Quid nam heres:stupidusq; manes:quid murmura tecum
Lector agis? Quid sic lumina fixa tenes?
Lector. Miror opus tantum:celestia munera miror.
Miror quod fatum secula nostra beat.
Liber. Et merito. Neq; enim maiorum prisca tulerunt
Secula:que vobis tempora vestra ferunt.
Sed tandem parces:quum quis me emiserit autor
Discas: Nam magnos quid nisi magna decent?
Lector. Eia age pande precor:quis diuum talia mittit
Namq; ego mortalis vix ea facta reor.
Liber. An nosti:quo se Toletum presule iactat?
Cuiq; humeros ornat purpura: Mitra caput?
Francisci nomen:mores:habitusq; fidesq;
Quiq; niuem cygni nomine:mente:gerit.
Solus iacentes qui hac tempestate camenas
Erigit:& doctis premia digna refert.
Lector. At teneo:noui. Nonne est qui nuper ab afris
Oranum expugnans pulchra trophea tulit?
Quiq; academie celebrauit nomine magnum
Complutum:& musas quasq; vigere dedit?
Liber. Recte est. Sat nosti. Hic ergo est qui sumptibus amplis
Rem tantam tanto condidit ingenio.
Lector. O res magnifica:o semper memorabilis etas
Qua exire atq; legi talia sorte datum.
Eia age iactatrix repete hic euum omne vetustas
Nil par huic operi quod referatur:habes.
O presul felix hispane gloria gentis
Atq; hominum primus:primaq; cura dei.
O doctum sanctũq; caput:quo fulget aperte
Integritas:grauitas:gratia:musa:fides.
Viue precor felix felicia tempora reddens:
Et tibi concedat vota petita deus.
Ac liceat soli fati peruertere legem.
Cui licitum cunctos sic superare fuit.

Et cum Nestoreos tandem transcenderis annos:
Aut iam cumee secula vatis agas:
Celicolum turmis tendens comitatus ad astra
Parta prius celi premia sero petas.

Fredenādus Pincian⁹ cōmēdatari⁹ diui Jacobi in laudez opis.

Aethercam quisquis magni penetrare tonantis
Sedem atqz immensi scandere regna poli:
Et festas superum felix agitare choreas
Querit:ꝛ in tutis tutioꝛ esse locis:
Castalio quisquis madefactus labꝛa liquoꝛe
Nosse velit varijs verba referre sonis:
Dogmata sanctoꝛum per que perdiscere patrum
Possit:et a priscis scripta relicta viris:
Perlegat hec nullo dona interitura sub euo
Hactenus inuisas perlege lectoꝛ opes.
Quas si foꝛte rogas dederit quis: maximus ille est
Princeps Aonios qui colit vsqz viros:
Nomine Cisnerius clara de stirpe parentum
Et meritis factus clarioꝛ ipse suis:
Cura Toletani cuius moderamina cleri
Sustentat:nulli que satis apta viro.
Et quem cardineo splendens circundat honoꝛe
Purpura:que numeros nunc tenet ipsa suos.
Hic est pierio exprompsit qui pectoꝛe lectoꝛ
Hec monumenta tuis condita tempoꝛibus.
Barbara si tanta tribuit tibi nomina Memphis
Pyramis eoo conspicienda solo:
Et Mausolei nomen memoꝛabile busti
Eternum que ferunt cares ad astra decus:
Ac loca per varias celebꝛantur plurima laudes
Uates grandisonis que cecinere modis:
Justius hesperie resonent preconia gentis:
Cedat et Hispano gloꝛia cuncta solo.
At tibi pro meritis totus pater optime tantis
Sub pedibus mundus subiacet ecce tuis.

Magistri Bartoli de castro Burgensis.

Hactenus in tenebꝛis iacuere volumina: sacre
Lux quibus est sophie:nunc tamen ecce patent.
Greca latina simul primeue reddita luci
Biblia propellit nubila luce noua.
Tersa decoꝛa nitens:omni rutilantioꝛ astro
Diuine sophie vera magistra patet.
Hanc dedit hispanus presul:cui semper in omne
Tempus:et eterno fama perennis erit.
Inuidet hunc nobis etas insignis auoꝛum:
Namqꝫ cedit tanto gloꝛia prisca viro:
Inuideat licet hunc etas ventura nepotum:
At superat priscam:namqz manebit opus
Lux oꝛitur sacre sophie:procul este propbani:
Accedat diuus qui volet esse sophos.

Τέλος.

Incipiunt interpretationes hebreorum chaldeorum grecorumq3 nominum noui testamẽti. Et primo in euangelium secundum Mattheum.

Capitulum primum.

Interp. Jesus. Christus David. Abraam Isaac. Jacob. Judas. Phares. zara. Thamar. Esrom. Aram. Amina. Naason Salmon Booz. Raab. Obed. Ruth. Jesse. Salomon Urias. Roboam. Abias. Asa. Josaphat. Joram. Ozias. Jothan. Achaz. Ezechias. Manasses Amon. Josias. Jechonias Babylon. Salathiel zorobabel Abiud. Eliachim. Azor. Sadoch Achim. Eliud. Eleazar. Mathan. Joseph Maria. Emanuel.

Liber generatiõis. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Christus.) Unctus. grecũ est. ¶ David.) Dilectus. ¶ Abraã.) Pater multitudinis. ¶ Isaac.) Risus. ¶ Jacob.) Supplãtator: vel calcaneum: aut planta. i. vestigiũ. ¶ Judas.) Laudatio: siue cõfessio. ¶ Phares.) Diuisio. ¶ Zara.) Oriens: vel orientalis: aut claritas. ¶ Thamar.) Palma: vel datylus: siue commutatio: vel permutatio: aut amaritudo. ¶ Esrom.) Sagitta exultationis: siue diuisio cantici: aut atriuz: vel fenũ. Heb. Esron. ¶ Araz.) Excelsus: vel sublimis: aut ꝓijciens. ¶ Aminadab.) Populus spontaneus: siue populus vouens: aut populi princeps. ¶ Naason.) Coluber: vel serpens: aut augurans: vel diuinans: siue eneus. ¶ Salmon) Pacificus: siue perfectus: aut retribuens. ¶ Booz.) In fortitudine: aut in hyrco. ¶ Raab.) Lata: siue dilatata: aut platea. ¶ Obed.) Seruus: aut operariꝰ. ¶ Ruth.) Saturata: siue inebriata. ¶ Jesse.) Ens: siue existẽs: aut munus: vel oblatio. ¶ Salomõ.) Pacificus. ¶ Urias) Ignis domini: siue lumen domini: aut lux domini. ¶ Roboã.) Dilatans populum: aut latitudo vel platea populi: siue odor vel odorans cum populo. ¶ Abias.) Pater domini: vel patris dominꝰ: aut voluntas domini. ¶ Asa.) Medicus: aut sanans. syrum est. ¶ Josaphat.) Dominus iudex: vel domini iudicium. ¶ Joram.) Domini celsitudo: aut domini sublimitas: siue domini proiectio. ¶ Ozias.) Fortitudo domini: siue hyrcus domini. ¶ Jothan.) Consumatus: siue perfectus. Heb. Jotham. ¶ Achaz.) Apprehẽdẽs: siue possidens: aut videns. ¶ Ezechias.) Fortitudo domini: siue apprehensio domini. ¶ Manasses) Oblitus: aut oblitio. ¶ Amon.) Fidelis: aut verax: seu artifex: vel nutritius: aut pedagogus. ¶ Josias.) Ignis domini: siue vrẽs dominus. ¶ Jechonias). Preparatio domini: aut firmitas domini. ¶ Babylon.) Confusio: vel commixtio. ¶ Salathiel.) Postulatus dei: siue cõmodatus dei. ¶ Zorobabel.) Alienus a confusione: aut aliena vel extranea confusio: siue extranea commixtio: aut dispersio confusionis vel commixtionis: seu circulus commixtionis: vel confusionis. ¶ Abiud.) Pater laudis vel confessionis. ¶ Eliachim.) Dei resurrectio vel affirmatio: siue deus resurrectionis vel firmitatis: aut deus vindicans ¶ Azor.) Adiutor: vel accinctus: aut syriace conuersus. ¶ Sadoch.) Justus: siue iustificatus. ¶ Achim.) Resurgens: vel confirmans: aut vindicans: vel frater eorum. ¶ Eliud.) Deus laudis: siue deus confessionis: aut dei laus vel ꝯfessio. ¶ Eleazar) Dei adiutorium: siue dei atrium. ¶ Mathan) Donum: aut lumbus: siue mors eorum: vel syriace expectatio vel spes. ¶ Joseph.) Augmentum: vel profectus. ¶ Maria.) Exaltata: vel amaritudinis mare: aut myrrha maris: siue doctrix vł magistra maris: aut ex syro ꝛ hebreo domina maris. ¶ Emanuel.) Nobiscum deus. 2.

Interp. Jesus. Bethleem Juda. Herodes. Magi. Hierosoly.

Cum ergo. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Bethleem.) Domus panis: siue domus belli. ¶ Juda) Laudatio: siue confessio. ¶ Herodes.) Pellis gloria: vel pellibus glorians: siue mons glorie vel arrogantie: aut syriace draco ignitus. ¶ Magi.) Sapientes vel philosophi: aut qui presunt sacris hoc est sacerdotes. persicum est. ¶ Hierosolyma.) Uisio pacis: aut visio perfecta vł consumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Judei.) Laudantes: siue cõfitentes. ¶ Christus.) Unctꝰ. grecũ est. ¶ Israel.) Preualens siue dominãs cũ deo. ¶ Joseph) Augmentũ: vel profectus. ¶ Egyptus.) Angustie: siue tribulationes. ¶ Hieremia.) Celsitudo domini: vel sublimitas domini: aut exaltans dominuz. ¶ Rama.) Excelsa: vel sublimis: aut proiecta. ¶ Rachel) Ouis. ¶ Archelaus.) Princeps populi. grecum est. ¶ Judea.) Laudatio: siue cõfessio. ¶ Galilea) Uolubilis: siue volutabilis: aut rota. ¶ Nazareth.) Sanctificata: vel separata: aut coronata: si autem per sade litteram scribatur: interpretatur custodita: vel florida: aut virgultum. ¶ Nazareus.) Separatus: siue coronatus: aut sanctificatus: vel per sade litteram custodiens: siue floridus: aut virgultum. 3.

Judei. Christus Israel. Joseph. Egyptus Hieremia Rama. Rachel. Archelaꝰ. Judea Galilea Nazareth. nazareus.

Interp. Johannes Judea. Esaias. Hierosoly. Jordanis. Pharisei. Saducei. Abraam. Jesus. Galilea.

In diebus autem. ¶ Johannes.) Domini gratia: siue domini donum: aut domini misericordia. ¶ Judea.) Laudatio: siue confessio. ¶ Esaias) Salus domini. ¶ Hierosolyma.) Uisio pacis: aut visio perfecta vł consumata: siue timor perfectus vel cõsumatus. ¶ Jordanis.) Fluuius iudicij: aut demonstratio vel protectio iudicij: seu descensio: aut ex syro ꝛ hebreo lebes iudicij. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Saducei.) Justi: vel iustificati: aut syriace scisivel scismatici. ¶ Abraam.) Pater multitudinis. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Galilea.) Uolubilis: siue volutabilis: aut rota. 4.

Interp. Jesus. Diabolus Sathanas Johannes Galilea Nazareth Caphar. Zabulon. Neptalim. Esaias. Jordanis. Symon. Petrus. Andreas. Jacobus zebedeus Syria Decapolis Hierosoly. Judea.

Tunc iesus. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Diabolus) Criminator: siue calumpniator: aut accusator. grecum est. ¶ Sathanas.) Contrarius: siue aduersarius. ¶ Johannes.) Domini gratia: siue domini donuz: aut domini misericordia. ¶ Galilea.) Uolubilis: siue volutabilis aut rota. ¶ Nazareth.) Sanctificata: vel separata: aut coronata: si autem per sade litteram scribatur: interpretatur custodita: vel florida: aut virgultum. ¶ Capharnaum.) Ager penitentie: vel villa consolationis: aut ꝓpiciatio penitentis. ¶ Zabulon.) Habitaculum: vł habitans. ¶ Neptalim.) Comparatio: vel equiparatio: aut retorsio: vel tortuositas. ¶ Esaias.) Salus domini. ¶ Jordanis.) Fluuius iudicij: aut demonstratio vel ꝓtectio iudicij: seu descensio: aut ex syro ꝛ hebreo lebes iudicij. ¶ Symon.) Audiens vel obediẽs. ¶ Petrꝰ.) Saxum: vel petra. grecum est. ¶ Andreas.) Uirilis vł fortissimus. grecum est. ¶ Jacobus.) Supplantator: vł calcaneum: aut planta idest vestigium. ¶ Zebedeus.) Dos: siue dotatus: aut fluxus vehemens. ¶ Syria.) Hebraice dicitur aram: ꝛ iterpretatur excelsa: vel sublimis aut decipiens: siue maledictio eorum. ¶ Decapolis) Decem ciuitatum scilicet regio. grecum est. ¶ Hierosolyme) Uisio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Judea.) Laudatio: siue confessio. 5.

Interp. Jesus. Amen. Pharisei. Racha. Gehenna. Hierosoly.

Uidens autem. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Amen) Uere: siue fideliter. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Racha) Uacuus: vel vanus. ¶ Gehenna.) Uallis deceptionis vel tristitie aut diuitiarum: vel syriace infernus. ¶ Hierosolyma.) Uisio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus. 6.

Interp. Amen. Mammo.

Attendite. ¶ Amen.) Uere: siue fideliter. ¶ Mãmona.) Pecunia vel diuitie: aut cupiditas. syrum est. ¶ Salomon) Pacificus. 7.

Interp. Jesus. Moyses Caphar. Amen. Israel. Abraam. Isaac. Jacob. Petrus Esaias. Geraseni

Nolite iudicare. ¶ Pharisei.) Diuisi. 8.

Cum autem. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Moyses) Attractus vel assumptus: subaudi de aquis. ¶ Capharnaum.) Ager penitentie: vel villa consolationis: aut propitiatio penitentis. ¶ Amen.) Uere: siue fideliter. ¶ Israel.) Preualens siue dominans cũ deo. ¶ Abraam.) Pater multitudinis. ¶ Isaac.) Risus. ¶ Jacob.) Supplantator: vel calcaneum: aut planta idest vestigium. ¶ Petrus.) Saxum vel petra. grecũ est. ¶ Esaias.) Salus domini. ¶ Geraseni.) In greco gergeseni: ꝛ hebraice interpretatur peregrinationi aut conflictui vel ruminationi appropinquantes. 9.

Interp. Jesus Mattheus Johannes Israel.

Et ascendens. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Mattheꝰ) Donatus. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Johannes.) Dñi gr̃a: siue dñi donũ: aut domini mĩa. ¶ David) Dilectus. ¶ Israel) Preualens siue dominãs cũ deo. 10.

Interp. Symon. Petrus. Andreas Philipp⁹ Bartholo. Jacobus. Zebedeus Johannes Thomas Mattheus Alpheus. Thadeus. Chanane⁹ Judas. Schari. Jesus Samarita. Jsrael. Amen. Sodoma. Gomorrei. beelzebub Gehenna.

Et conuocatis. ¶ Symon.) Audiens vel obediens. ¶ Petrus.) Saxum: vel petra. grecum est. ¶ Andreas.) Virilis vel fortissimus. grecũ ẽ. ¶ Philippus.) Bellicosus: siue amator equorum. grecũ est. ¶ Bartholomeus.) Filius suspendẽtis aquas. ¶ Jacobus.) Supplantator: vel calcaneum: aut planta. i. vestigium. ¶ Zebedeus) Dos: siue dotatus: aut fluxus vehemens. ¶ Johannes.) Domini gratia: vel domini donum: aut domini misericordia. ¶ Thomas.) Abyssus: vel geminus: & grece didymus appellatur: quod interpretatur gemellus idest ille qui cum alio vno & eodem partu nascitur. ¶ Mattheus.) Donat⁹. ¶ Alpheus.) Millessimus: vel doctus: aut dux. ¶ Thaddeus.) Laudãs: vel confitens. ¶ Chananeus.) Zelotes: vel emulator vt habetur luce. 6. Non enĩ erat ex chanaan: sȝ ex chana vico galilee que in zelum vel emulationem conuertitur. ¶ Judas.) Laudatio: siue ꝯfessio. ¶ Schariotis.) In greco scribitur ischariotis: & hebraice interpretatur vir occisionis: aut vir exterminatiõis vel mortis. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Samaritani.) Custodes: vel adamãtini: siue spinosi: aut feces: vel feculenti. ¶ Jsrael.) Preualens siue dominans cum deo. ¶ Amen.) Vere: siue fideliter. ¶ Sodoma.) Secretum eorum: siue calx aut cementum eorum. ¶ Gomorrei.) Populus rebellis: siue populus timens: aut manipulus: vel seruitus: aut syriace lana. ¶ Beelzebub.) Idolum muscarũ: aut possessor muscarum. ¶ Gehenna.) Vallis deceptionis vel tristitie siue diuitiarum: aut syriace infernus. 11.

Interp. Jesus. Johannes Christus Amen. Elias. Corozaim bethsaida. Tyrus. Sydon. Sodoma.

Et factum est. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Johãnes.) Domini gratia: siue domini donũ: aut domini misericordia. ¶ Christus.) Vnctus. grecum est. ¶ Amẽ.) Vere: siue fideliter. ¶ Elias.) Deus dominus: aut fortis dominus. ¶ Corozaim.) Hoc secretum meum: vel hic est mysterium. ¶ Bethsaida.) Domus frugum vel cibariorum: aut domus venatorum vel insidiantium. ¶ Tyrus.) Hebraice dicitur sor: & interpretatur tribulatio: vel obsidio: siue angustia: aut vinculum vel colligatio: seu plasmatio vel figuratio: aut fortitudo: vel petra. ¶ Sydon.) Venatio: aut insidiatio: siue viaticum vel cibarium: aut nauis iudicij. ¶ Sodoma.) Secretũ eorum: siue calx aut cementum eorum. 12.

Interp. Jesus. Pharisei. Dauid. beelzebub Jonas. Niniuite. Jona. Salomon

In illo tẽpore. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Sabbatũ.) Requies: siue cessatio. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Dauid.) Dilectus. ¶ Beelzebub.) Idolum muscarũ: aut possessor muscarum. ¶ Sathanas.) Cõtrarius: siue aduersarius. ¶ Jonas.) Columba: siue depopulans: vel deuastans. ¶ Niniuite.) Pulchri: siue speciosi: aut habitacula. ¶ Jona) Idem quod ionas. ¶ Salomon.) Pacificus. 13.

Interp. Jesus Esaias. Amen. Diabolus Maria. Jacobus. Joseph Symon. Judas.

In illo die. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Esaias) Salus domini. ¶ Amen.) Vere: siue fideliter. ¶ Diabolus.) Criminator: siue calumpniator: aut accusator. grecum est. ¶ Maria.) Exaltata: vel amaritudinis mare: aut myrrha maris: siue doctrix vel magistra maris: aut ex syro & hebreo domina maris. ¶ Jacobus) Supplãtator: vel calcaneum: aut planta. i. vestigiũ. ¶ Joseph.) In greco ioses: qđ hebraice potest interpretari parcẽs: vel eleuatus: aut existens. ¶ Symon.) Audiens: vel obediens. ¶ Judas.) Laudatio: siue confessio. 14.

Interp. Herodes. Jesus. Johannes Herodias. Petrus. Genesar.

In illo tempore. ¶ Herodes.) Pellis gloria: vel pellibus glorians: siue mons glorie vel arrogantie: aut syriace draco ignitus. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Johãnes.) Domini gratia: siue domini donum: aut dñi misericordia. ¶ Herodias.) Pellis gloria: vel pellibus glorians: siue mons glorie vel arrogantie: aut syriace draco ignita. ¶ Petrus) Saxum: vel petra. grecum est. ¶ Genesar.) In greco genesareth: & hebraice interpretatur hortus: aut protectio principis: siue hortus vel ꝓtectio ministrantis. 15.

Interp. Hierosoly. Pharisei. Esaias. Petrus. Jesus. Tyrus. Sydon Chananea Dauid. Jsrael. Galilea Magedan

Tunc accesserunt. ¶ Hierosolyme) Visio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel cõsumatus. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Esaias.) Salus domini. ¶ Petrus.) Saxum: vel petra. grecum est. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Tyrus.) Hebraice dicitur sor: & interpretatur tribulatio vel obsidio: siue angustia: aut vinculum: vel colligatio: siue plasmatio: aut figuratio: vel fortitudo: aut petra. ¶ Sydon) Venatio: aut insidiatio: siue viaticum vel cibarium: aut nauis iudicij. ¶ Chananea.) Mercatrix: vel negociatrix: siue contrita vel confracta: aut recte respõdens: vel recte affligẽs. ¶ Dauid) Dilectus. ¶ Jsrael.) Preualens siue dominans cũ deo. ¶ Galilea.) Volubilis siue volutabilis: aut rota. ¶ Magedan.) In greco magdala: & hebraice interpretatur turris: vel magnitudo. 16.

Interp. Pharisei. Saducei. Jonas. Jesus Cesarea. Philipp⁹ Johannes Helias Hieremias Symon. Petrus. Christus Bariona. Hierosoly. Sathanas Amen.

Et accesserũt. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Saducei.) Justi siue iustificati: aut syriace scisi vel scismatici. ¶ Jonas.) Columba: siue depopulans: vel deuastans. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Cesarea.) A cesare cognominata est: cesar vero a ceso matris vtero dictus est: vel a cesarie. i. coma vel capillatura cũ qua ortus est: vel qđ cesios idest glaucos habuerit oculos vt quidam volũt. latinum est. ¶ Philippus) Bellicosus: siue amator equorum. grecum est. ¶ Johãnes.) Domini gratia: siue domini donum: aut domini misericordia. ¶ Helias.) Deus dominus: aut fortis dominus. ¶ Hieremias.) Celsitudo domini: siue sublimitas domini: aut exaltãs dominum. ¶ Symon.) Audiens vel obediens. ¶ Petrus.) Saxum: vel petra. grecum est. ¶ Christus.) Vnctus. grecum est. ¶ Bariona) Filius columbe. ex syro & hebreo. ¶ Hierosolyma.) Visio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Sathanas.) Contrarius siue aduersarius. ¶ Amen.) Vere: siue fideliter. 17.

Interp. Jesus. Petrus. Jacobus. Johannes Moyses Helias Amen. galilea. Caphar. Symon.

Et post dies sex. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Petr⁹.) Saxum: vel petra. grecum est. ¶ Jacob⁹) Supplantator: vel calcaneum: aut planta idest vestigium. ¶ Johannes.) Domini gratia: siue domini donum: aut domini misericordia. ¶ Moyses.) Attractus vel assũptus: subaudi de aquis. ¶ Helias.) Deus domin⁹: aut fortis dominus. ¶ Amen.) Vere: siue fideliter. ¶ Galilea.) Volubilis siue volutabilis: aut rota. ¶ Capharnaum.) Ager penitentie: vel villa consolationis: aut propitiatio penitentis. ¶ Symon.) Audiens vel obediens. 18.

Interp. Jesus. Amen. gehenna. Petrus.

In illa hora. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Amen.) Vere siue fideliter. ¶ Gehenna.) Vallis deceptionis vel tristitie siue diuitiarũ: aut syriace infernus. ¶ Petr⁹.) Saxum: vel petra. grecum est. 19.

Interp. Jesus. galilea. Judea. Jordanis. Pharisei. Moyses. Amen. Petrus. Jsrael.

Et factum est. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Galilea.) Volubilis: siue volutabilis: aut rota. ¶ Judea.) Laudatio: siue confessio. ¶ Jordanis.) Fluuius iudicij: aut demonstratio vel protectio iudicij: seu descensio: aut ex syro & hebreo lebes iudicij. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Moyses.) Attractus vel assumptus: subaudi de aqs. ¶ Amen.) Vere: siue fideliter. ¶ Petrus.) Saxũ: vel petra. grecũ est. ¶ Jsrael.) Preualens siue dominans cum deo. 20.

Interp. Hierosoly. zebedeus. Jesus. Hiericho. dauid.

Simile est. ¶ Hierosolyma.) Visio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor ꝑfectus: vel consumatus. ¶ zebedeus.) Dos: siue dotatus: aut fluxus vehemens. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Hiericho) Luna: vel mensis: aut odor eius. ¶ Dauid.) Dilectus. 21.

Interp. Hierosoly. Bethpha. Jesus Syon. Osanna. dauid. Hierosoly. Nazareth. Galilea. bethania. Amen Johannes Pharisei.

Et cum appropinquasset. ¶ Hierosolyme.) Visio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Bethphage.) Domus oris vallium vel domus bucce vallis: aut domus ficuũ scilicet precoquarum. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Syon.) Aceruus: vel tumulus: aut specula: vel siccitas. ¶ Osanna.) Salua obsecro: vel salua nunc. ¶ Dauid.) Dilectus. ¶ Hierosolyma.) Visio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Nazareth.) Sanctificata: vel separata: aut coronata si autem per sade litteram scribatur: interpretatur custodita: vel florida: aut virgultũ. ¶ Galilea.) Volubilis: siue volutabilis: aut rota. ¶ Bethania.) Domus obedientie vel afflictionis: aut domus cantici: siue domus gratie domini. ¶ Amen.) Vere: siue fideliter. ¶ Johãnes.) Domini gratia: siue domini donum: aut domini misericordia. ¶ Pharisei.) Diuisi. 22.

Interp. Pharisei Herodiani

Simile factum est. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Herodiani.) Pellium gloria: vel pellibus gloriantes: si-

Cesar Jesus Saducei Moyses Abraam. Ysaac. Jacob Christus. David Interp. Jesus Moyses Pharisei. Rabbi Christus Gehenna. Pharise⁹ Abel zacharias Barachi. Amen. hierusalez Interp. Jesus christus. daniel. Judea. Sabbatuz Noe Interp. Jesus Pascha carphas. Bethania Symon. Amen. Judas. Scarioth. Rabbi galilea. Petrus. gethsema. zebedeus. christus. galileus Nazaren⁹ Interp. Jesus Pontius. pilatus Judas Achelde. hieremias Israel Judei. Christus Cyreneus Symon Golgotha. Eli. Lamaza. helias galilea. Maria. Magdale. Jacobus Joseph zebedeus Arimath. Parasce. pharisei

ue montes glorie vel arrogantie: aut syriace dracones
igniti. ¶ Cesar.) A ceso matris vtero dictus ē: vel a ce
sarie .i. coma vel capillatura cuz qua ortus est: vel qd ce
sios idest glaucos habuerit oculos vt quidam volunt.
latinum est. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Saducei.) Justi vl
iustificati: aut syriace scisi vel scismatici. ¶ Moyses.)
Attractus vel assumptus: subaudi de aquis. ¶ Abraā)
Pater multitudinis. ¶ Isaac.) Risus. ¶ Jacob.) Sup
plantator: vel calcaneū: aut plāta idest vestigiū. ¶ Chri
stus.) Unctus. grecum est. ¶ David.) Dilectus. 25.

Tunc iesus. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Moyses) At
tractus vel assumptus: subaudi de aquis. ¶ Pha
risei.) Diuisi. ¶ Rabbi) Magister. ¶ Christus.) Un
ctus. grecum est. ¶ Gehenna.) Uallis deceptionis si
ue tristitie vel diuitiarum: aut syriace infernus. ¶ Pha
riseus.) Diuisus. ¶ Abel.) Uanitas: siue anhelit⁹: aut
syriace vapor. ¶ Zacharias) Memoria domini: aut ma
sculus domini. ¶ Barachias.) Benedicens dominū:
aut genuflectens domino. ¶ Amen.) Uere siue fideli
ter. ¶ hierusalem.) Uisio pacis: aut visio perfecta vel
consumata: siue timor perfectus vel consumatus. 24.

Et egressus. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Amen.) Ue
re: siue fideliter. ¶ Christus.) Unctus. grecū est.
¶ Daniel.) Judiciuz dei. ¶ Judea.) Laudatio: siue cō
fessio. ¶ Sabbatuz.) Requies: siue cessatio. ¶ Noe.)
Consolatio: vel requies. 25.

Tunc simile. ¶ Amen.) Uere: siue fideliter. ¶ Dia
bolus.) Criminator: siue calumpniator: aut accusa
tor. grecum est. 26.

Et factum est. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Pascha)
Transitus: vel claudicatio. ¶ Cayphas) Inuesti
gator: vel sagax: seu vomēs ore: aut vomit⁹ oris. ¶ Be
thania.) Domus obedientie vel afflictionis: aut dom⁹
cantici: siue domus gratie domini. ¶ Symon.) Audiēs
vel obediēs. ¶ Amen) Uere: siue fideliter. ¶ Judas.)
Laudatio: siue confessio. ¶ Scarioth.) In greco scribi
tur ischarioth: ⁊ hebraice interpretatur vir occisionis:
aut vir exterminationis vel mortis. ¶ Rabbi.) Magi
ster. ¶ Galilea.) Uolubilis: siue volutabilis: aut rota.
¶ Petrus.) Saxum: vel petra. grecum est. ¶ Gethse
mani.) Uallis pinguissima: siue vallis olei: scribi debet
gesemani. ¶ Zebedeus.) Dos: siue dotatus: aut fluxus
vehemens. ¶ Christus.) Unctus. grecum est. ¶ Galile
us.) Uolubilis siue volutabilis: aut rotans. ¶ Nazare
nus.) Separatus: siue coronatus: aut sanctificatus: si ve
ro per sade litteram scribatur: interpretatur custodiēs:
vel floridus: aut virgultum. 27.

Mane autem facto. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Pōti⁹.)
Marinus. grecum est. ¶ Pilatus) Constringens:
vel constrictus. grecum est. ¶ Judas.) Laudatio: siue
confessio. ¶ Corbona.) Donum vel oblatio. ¶ Achel
demach.) Ager sanguinis. syrum est: scribi debet achel
dema. ¶ Hieremias.) Celsitudo domini: siue sublimi
tas domini: aut exaltans dominum. ¶ Israel.) Preua
lens siue dominans cum deo. ¶ Judei) Laudantes: si
ue confitentes. ¶ Barrabas.) Filius patris: vel filius
magistri: aut filius confusionis vel ignominie. ¶ Chri
stus.) Unctus. grecum est. ¶ Cyreneus.) Paries: vel
trabes: aut frigidus: vel occurrens. grece vero domi
nans. ¶ Symon.) Audiens: vel obediens. ¶ Golgo
tha.) Caluaria: scilicet vbi sunt capita mortuorum. ¶ E
li.) Deus meus. ¶ Lamazabathani.) Ut quid dereli
quisti me. ¶ Helias.) Deus dominus: aut fortis domi
nus. ¶ Galilea.) Uolubilis: siue volutabilis: aut rota.
¶ Maria.) Exaltata: vel amaritudinis mare: aut myr
rha maris: siue doctrix vel magistra maris: aut ex syro ⁊
hebreo domina maris. ¶ Magdalene.) Magnifica vel
magnificata: aut exaltata: vel turris. ¶ Jacobus.) Sup
plantator: vel calcaneum: aut planta idest vestigium.
¶ Joseph.) In greco ioses: ⁊ hebraice potest interpre
tari parcens: vel eleuatus: aut existens. ¶ Zebedeus.)
Dos: siue dotatus: aut fluxus vehemens. ¶ Arima
thia.) Leo mortuus domino: vel lux mortis domini.
¶ Parasceue.) Preparatio. grecuz est. ¶ Pharisei.)
Diuisi. 28.

Interp. Sabbatuz Maria. Magdale. Jesus galilea. Judei.

Vespere autem. ¶ Sabbatum.) Requies: siue ces
satio. ¶ Maria.) Exaltata: vel amaritudinis ma
re: aut myrrha maris: siue doctrix vel magistra maris:
aut ex syro ⁊ hebreo domina maris. ¶ Magdalena.)
Magnifica vel magnificata: aut exaltata: vel turris.
¶ Jesus.) Saluator. ¶ Galilea.) Uolubilis: siue volu
tabilis: aut rota. ¶ Judei.) Laudantes: siue confitētes.
¶ Explicit euangelium secundum mattheum.

Incipit euangelium secundum Marcum.

¶ Capitulum primum.

Interp. Jesus. Christus Esaias. Johannes Judea hierosoly. Jordanis. nazareth. galilea. Sathanas Symon Andreas. Jacobus. zebedeus. Caphar. Sabbatuz nazarenus Moyses Interp. Caphar. Jesus. Leui. Alpheus. pharisei. Johannes Sabbatuz David. Abiathar. Interp. Sabbatuz pharisei. herodiani Jesus Galilea iudea. hierosoly. idumea. iordanis Tyrus Sydon Symon Petrus iacobus zebedeus. iohannes. Boaner. Andreas Philipp⁹ Bartholo. Matthe⁹. Thomas Alpheus Taddeus

Initium euangelij. ¶ Jesus) Saluator.
¶ Christus.) Unctus. grecum est. ¶ Esa
ias.) Salus domini. ¶ Johannes.) Do
mini gratia: siue domini donum: aut domi
ni misericordia. ¶ Judea.) Laudatio: siue
confessio. ¶ Hierosolymite.) De hierusalem quod in
terpretatur visio pacis: aut visio perfecta vel consuma
ta: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Jordanis.)
Fluuius iudicij: aut demonstratio vel proiectio iudicij:
seu descensio: aut ex syro ⁊ hebreo lebes iudicij. ¶ Na
zareth.) Sanctificata: vel separata: aut coronata: si aūt
per sade litteram scribatur interpretatur custodita: vel
florida: aut virgultum. ¶ Galilea.) Uolubilis: siue vo
lutabilis: aut rota. ¶ Sathanas.) Contrarius: siue ad
uersarius. ¶ Symon) Audiens: vel obediens. ¶ An
dreas.) Uirilis vel fortissimus. grecum est. ¶ Jacob⁹)
Supplantator: vel calcaneum: aut planta idest vestigiū.
¶ Zebedeus) Dos: siue dotatus: aut fluxus vehemēs.
¶ Capharnaum.) Ager penitentie: vel villa cōsolatio
nis: aut propiciatio penitentis. ¶ Sabbatum) Requies:
siue cessatio. ¶ Nazarenus.) Separatus: siue corona
tus: aut sanctificatus: si vero per sade litteraz scribatur:
īterpretatur custos: siue floridus: aut virgultū. ¶ Moy
ses.) Attractus vel assūptus: subaudi de aquis. 2.

Et iterum. ¶ Capharnaum.) Ager penitentie: vl
villa cōsolationis: aut propitiatio penitētis. ¶ Je
sus.) Saluator. ¶ Leui.) Copulatus. ¶ Alphe⁹) Mil
lessim⁹: vel doct⁹: aut dux. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Jo
hannes.) Domini gratia: siue domini donum: aut do
mini misericordia. ¶ Sabbatū) Requies: siue cessatio.
¶ David.) Dilectus. ¶ Abiathar.) Pater excellens:
aut pater residui vel remanentis: siue pater exploratio
nis vel cōtemplationis: aut pater funiculi. 3.

Et introiuit. ¶ Sabbatum.) Requies: siue cessa
tio. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Herodiani.) Pelliū
gloria: vel pellibus gloriantes: seu mōtes glorie vel ar
rogantie: aut syriace dracones igniti. ¶ Jesus.) Salua
tor. ¶ Galilea.) Uolubilis: siue volutabilis: aut rota.
¶ Judea.) Laudatio: siue confessio. ¶ Hierosolyme.)
Uisio pacis: aut visio perfecta vel cōsumata: siue timor
perfectus vel consumatus. ¶ Idumea) Russa: siue ter
rena: aut sanguinea. ¶ Jordanis.) Fluuius iudicij: aut
demonstratio vel proiectio iudicij: seu descensio: aut ex
syro ⁊ hebreo lebes iudicij. ¶ Tyrus.) Hebraice dicit
sor: ⁊ interpretatur tribulatio vel obsidio: siue angustia:
aut vinculum vel colligatio: seu plasmatio: aut figura
tio: vel fortitudo: aut petra. ¶ Sydon.) Uenatio: aut in
sidiatio: siue viaticum vel cibarium: aut nauis iudicij.
¶ Symon.) Audiens: vel obediens. ¶ Petrus) Sa
xum: vel petra. grecum est. ¶ Jacobus.) Supplanta
tor: vel calcaneum: aut planta idest vestigium. ¶ Zebede
us.) Dos: siue dotatus: aut fluxus vehemens. ¶ Johā
nes) Domini gratia: siue domini donum: aut domini mi
sericordia. ¶ Boanerges.) Beatus hieronymus dicit
quod debet scribi bane reem quod interpretatur filij to
nitrui. ¶ Andreas.) Uirilis vel fortissimus. grecuz est.
¶ Philippus.) Bellicosus: siue amator equorum. gre
cum est. ¶ Bartholomeus) Filius suspendentis aqs.
¶ Mattheus.) Donatus. ¶ Thomas.) Abyssus: vel
geminus: ⁊ grece didymus appellatur: quod interpre
tatur gemellus .i. ille qui cum alio vno ⁊ eodem partu
nascitur. ¶ Alphe⁹.) Millessimus: vel doct⁹: aut dux.

Taddeus. Chananeus. Judas. Scarioth. beelzebub. Sathanas. Amen. Interp. Sathanas. Interp. Geraseni. Decapolis. Jayrus. Petrus. Jacobus. Johannes. thabita. Interp. Sabbatum. Maria. Jacobus. Joseph. Judas. Symon. Jesus. Herodes. Johannes. Helias. Herodias. Philippus. galilea. Bethsaida. Genesare. Interp. Pharisei. Hierosoly. Judei. Esaias. Moyses. Corban. tyrus. sydon. syrophe. Galilea. Decapolis. Effeta. Interp. Jesus. dalmanu. Pharisei. Amen. Herodes. Bethsaida. Cesarea. Philippus. Johannes. Helias. Christus. Petrus. Sathanas.

¶ Taddeus.) Laudans vel confitēs. ¶ Chananeus) Zelotes vel emulator interpretatur vt habetur luce. 6 Non enim erat ex chanaan: sed ex chana vico galilee q̄ in zelum vel emulationez conuertitur. ¶ Judas.) Laudatio: siue cōfessio. ¶ Scarioth.) In greco scribitur iscarioth: ⁊ hebraice interpretatur vir occisionis: aut vir exterminationis vel mortis. ¶ Beelzebub.) Idolum muscarum: vel possessor muscarum. ¶ Sathanas.) Cōtrarius: siue aduersarius. ¶ Amen.) Uere: siue fideliter. 4.

Et iterum. ¶ Sathanas.) Contrarius: siue aduersarius. 5.

Et venerunt. ¶ Geraseni.) In greco gadareni: et hebraice iterpretatur septi vel murati. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Decapolis.) Decem ciuitatum. s. regio. grecum est. ¶ Jayrus.) Illuminans vel illuminatus. ¶ Petrus.) Saxum: vel petra. grecum est. ¶ Jacobus) Supplantator: vel calcaneum: aut planta idest vestigiū. ¶ Johannes) Domini gratia: siue domini donum: aut domini misericordia. ¶ Thabitacumi) In greco scribitur talitha cumi: ⁊ ex syro ⁊ hebreo interpretatur puella surge. 6.

Et egressus inde. ¶ Sabbatum.) Requies: siue cessatio. ¶ Maria.) Exaltata: vel amaritudinis mare: aut myrrha maris: siue doctrix vel magistra maris: aut ex syro ⁊ hebreo domina maris. ¶ Jacobus.) Supplātator: vel calcaneum: aut planta idest vestigiuz. ¶ Joseph.) Ubi dicitur frater iacobi ⁊ ioseph: in greco est ioses: ⁊ hebraice potest interpretari parcēs: vel eleuatus: aut existens. ¶ Judas.) Laudatio: siue confessio. ¶ Symon.) Audiens: vel obediēs. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Herodes.) Pellis gloria: vel pellibus glorians: siue mons glorie vel arrogantie: aut syriace draco ignitus. ¶ Johannes) Domini gratia: siue domini donum: aut domini misericordia. ¶ Helias.) Deus dominus: aut fortis dominus. ¶ Herodias.) Pellis gloria: vel pellibus glorians: siue mons glorie vel arrogantie: aut syriace dracena ignita. ¶ Philippus.) Bellicosus: siue amator equorum. grecum est. ¶ Galilea.) Uolubilis: siue volutabilis: aut rota. ¶ Bethsaida) Domus frugum vel cibariorum: aut domus venatorum vel insidiantium. ¶ Genesareth.) Hortus vel protectio principis: siue hortus vel protectio ministrantis. 7.

Et conuenerunt. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Hierosolyme.) Uisio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Judei.) Laudantes: siue confitentes. ¶ Esaias) Salus domini. ¶ Moyses.) Attractus vel assumptus: subaudi de aquis. ¶ Corban) Donum vel oblatio. ¶ Tyrus.) Hebraice dr sor: ⁊ interpretatur tribulatio vel obsidio: siue angustia: aut vinculum vel colligatio: seu plasmatio: aut figuratio: vel fortitudo: aut petra. ¶ Sydon.) Uenatio aut insidiatio: siue viaticū vel cibariū: aut nauis iudicij. ¶ Syrophenissa.) Attracta rubedo: vel attractio purpurea. grecum est. ¶ Galilea.) Uolubilis: siue volutabilis: aut rota. ¶ Decapolis.) Decem ciuitatum scilicet regio. grecum est. ¶ Effeta.) Aperire: imperatiui modi passiue vocis. 8.

In illis diebus illis. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Dalmanuta.) Situla preparata: vel exhaustio numerata: aut macies vel ramus preparatus aut numeratus. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Amen.) Uere siue fideliter. ¶ Herodes) Pellis gloria: vel pellibus gloriās: siue mōs glorie vel arrogantie: aut syriace draco ignitus. ¶ Bethsaida.) Domus frugum vel cibariorum: aut domus venatorū vel insidiantiū. ¶ Cesarea.) A cesare cognominata est: cesar vero a ceso matris vtero dictus est: vel a cesarie idest coma vel capillatura cum qua ortus est: vel q̄d cesios. i. glaucos habuerit oculos vt quidam volūt. latinū est. ¶ Philippus.) Bellicosus: siue amator equorum. grecū est. ¶ Johannes.) Domini gratia: siue domini donum: aut domini misericordia. ¶ Helias.) Deus dominus: aut fortis dominus. ¶ Christus.) Unctus. grecū est. ¶ Petrus.) Saxum: vel petra. grecum est. ¶ Sathanas.) Contrarius: siue aduersarius. 9.

Et dicebat illis. ¶ Amen.) Uere: siue fideliter. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Petrus) Saxum: siue petra. grecum est. ¶ Jacobus.) Supplantator: vel calcaneum: aut planta idest vestigium. ¶ Johannes.) Domini gratia: siue domini donum: aut domini misericordia. ¶ Helias.) Deus dominus: aut fortis dominus. ¶ Moyses.) Attractus vel assumptus: subaudi de aq̄s. ¶ Rabbi.) Magister. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Galilea) Uolubilis: siue volutabilis: aut rota. ¶ Capharnaum.) Ager penitentie: vel villa consolationis: aut propitiatio penitentis. ¶ Christus.) Unctus. grecum est. ¶ Gehēna.) Uallis deceptionis vel tristitie siue diuitiaruz: aut syriace infernus. 10.

Et inde exurgens. ¶ Judea) Laudatio: siue confessio. ¶ Jordanis) Fluuius iudicij: aut demōstratio vel protectio iudicij: seu descensio: aut ex syro ⁊ hebreo lebes iudicij. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Moyses.) Attractus vel assumptus: subaudi de aquis. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Amen.) Uere: siue fideliter. ¶ Petrus.) Saxum: vel petra. grecū est. ¶ Hierosolyma.) Uisio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Jacobus.) Supplantator: vel calcaneū aut plāta. i. vestigiū. ¶ Johānes.) Dn̄i gratia: siue domini donum: aut domini misericordia. ¶ Zebedeus) Dos: siue dotatus: aut fluxus abundans. ¶ Hiericho.) Luna vel mensis: aut odor eius. ¶ Thimeus.) Cecus vel cecitas. ¶ Barthimeus) Beatus hieronimus dicit q̄ corrupte legitur: ⁊ debet scribi barsemeus: q̄d syriace interpretatur filius cecus: vel filius cecitatis. ¶ Nazarenus.) Sanctificatus: aut separatus vel coronatus: si autem per sade litteram scribatur: interpretatur custos: siue floridus: aut virgultum. ¶ Dauid.) Dilectus. ¶ Rabboni.) Magister. syrum est. 11.

Et cum appropinquarēt. ¶ Hierosolyma.) Uisio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Bethania) Domus obedientie vel afflictionis: aut domus cantici: siue domus gratie domini. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Osanna.) Salua obsecro: vel salua nūc. ¶ Dauid.) Dilectus. ¶ Rabbi.) Magister. ¶ Amē.) Uere: siue fideliter. ¶ Johānes.) Domini gratia: siue domini donū: vel domini mia. 12.

Et cepit. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Herodiani.) Pellium gloria: vel pellibus gloriantes: aut mōtes glorie vel arrogantie: aut syriace dracones igniti. ¶ Cesar.) A ceso matris vtero dictus est: vel a cesarie idest coma vel capillatura cum qua ortus est: vel quod cesios idest glaucos habuerit oculos vt quidam volunt. latinum est. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Saducei) Justi vel iustificati: aut syriace scisi vel scismatici. ¶ Moyses.) Attractus vel assumptus: subaudi de aquis. ¶ Abraam.) Pater multitudinis. ¶ Isaac.) Risus. ¶ Jacob.) Supplantator: vel calcaneum: aut planta idest vestigium. ¶ Israel.) Preualens siue dominās cum deo. ¶ Christus.) Unctus. grecuz est. ¶ Dauid.) Dilectus. ¶ Amen.) Uere: siue fideliter. 13.

Et cum egrederetur. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Petrus.) Saxum: siue petra. grecum est. ¶ Jacobus.) Supplantator: vel calcaneum: aut planta idest vestigium. ¶ Johannes.) Domini gratia: aut domini donum: siue domini misericordia. ¶ Andreas.) Uirilis vel fortissimus. grecum est. ¶ Judea.) Laudatio: siue confessio. ¶ Christus) Unctus. grecum est. ¶ Amen.) Uere: siue fideliter. 14.

Erat autem. ¶ Pascha.) Transitus: vel claudicatio. ¶ Bethania.) Domus obedientie vel afflictionis: aut domus cantici: siue domus gratie domini. ¶ Symon) Audiens vel obediens. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Amen) Uere siue fideliter. ¶ Judas.) Laudatio: siue confessio. ¶ Scariothis) In greco scribitur iscariothis: ⁊ hebraice interpretatur vir occisionis: aut vir exterminationis vel mortis. ¶ Galilea.) Uolubilis: siue volutabilis: aut rota. ¶ Petrus.) Saxum: vel petra. grecum est. ¶ Gethsemani.) Uallis pinguissima: seu vallis olei: scribi debet gesemani. ¶ Jacobus.) Supplantator: vel calcaneum: aut plan-

Interp. Amen. Jesus. Petrus. Jacobus. Johannes. Helias. Moyses. Rabbi. pharisei. galilea. Caphar. Christus. gehenna. Interp. Judea. iordanis. Pharisei. Moyses. Jesus. Amen. Petrus. Hierosolr. Jacobus. Johannes. zebedeus. Hiericho. Thimeus. Barthi. nazarenus. Dauid. Rabboni. Interp. Hierosolr. Bethania. Jesus. Osanna. dauid. Rabbi. Amen. Johannes. Interp. Pharisei. Herodiani. Cesar. Jesus. Saducei. Moyses. Abraam. Isaac. Jacob. Israel. Christus. dauid. Amen. Interp. Jesus. Petrus. Jacobus. Johannes. Andreas. iudea. Christus. Interp. Pascha. bethania. Symon. Jesus. Amen. Judas. scarioth. Galilea.

Johannes · Abba · Rabbi. · Christus · Nazaren⁹ · Galileus · Interp̄. · Jesus. · Pilatus. · Judei. · Barrabas · Symon · Cyreneus · Alexander · Rufus · Golgotha. · Christus · Israel. · Eloy · Lamaza. · Helias · Maria. · Magdale. · Jacobus. · Joseph. · Salome. · Galilea. · Hierosoly. · Sabbatuz · Joseph. · Arimath. · Interp̄. · Sabbatuz · Maria. · Magdale. · Jacobus · Salome. · Jesus. · nazaren⁹ · Petrus. · Galilea

ta.i.vestigiū.¶ Johannes.) Domini gratia: siue domi-
ni donum: aut domini mia.¶ Abba) Pater. syrum est.
¶ Rabbi.) Magister.¶ Christus) Unctus. grecū est.
¶ Nazarenus.) Sanctificatus: aut separatus: vel coro
natus: si autem per sade litterā scribatur: interpretatur
custos: siue floridus: aut virgultū. ¶ Galileus.) Volu-
bilis: siue volutabilis: aut rotans. 15.

Et confestim.¶ Jesus) Saluator.¶ Pilat⁹.) Cō
stringēs vel constrictus. grecū est. ¶ Judei) Lau
dantes: siue confitentes.¶ Barrabas.) Filius patris
vel magistri: aut filius cōfusionis vel ignominie.¶ Sy
mon.) Audiens: vel obediens.¶ Cyreneus.) Paries
vel trabes: aut frigidus: vel occurrens: grece vero do
minans interpretatur.¶ Alexander.) Adiutor vel au
xiliator virilis vel fortissimus. grecum est. ¶ Ruffus.)
Latinum est.¶ Golgotha.) Caluaria. s. vbi sunt capita
mortuorum.¶ Christus.) Unctus. grecū ē.¶ Israel.)
Preualēs siue dominans cum deo.¶ Eloy.) De⁹ me
us.¶ Lamazabathani.) Quare dereliquisti me.¶ He
lias.) Deus dominus: aut fortis dominus. ¶ Maria.)
Exaltata: vel amaritudinis mare: aut myrrha maris: si
ue doctrix vel magistra maris: aut ex syro ⁊ hebreo do
mina maris.¶ Magdalene.) Magnifica vel magnifi
cata: aut exaltata: vel turris.¶ Jacobus) Supplātator:
vel calcaneum: aut planta idest vestigium. ¶ Joseph.)
Ubi dicitur ⁊ ioseph mater. ⁊ ifra in fine huius ca. vbi
dicitur ⁊ maria ioseph: in istis duobus locis in greco ē
ioses: ⁊ hebraice potest interpretari parcens: vel eleua
tus: aut existens.¶ Salome) Pacifica: siue perfecta:
aut retribuēs.¶ Galilea.) Volubilis: siue volutabilis:
aut rota.¶ Hierosolyma.) Uisio pacis: aut visio perfe
cta vel consumata: siue timor perfectus vel cōsumatus.
¶ Sabbatū.) Requies: siue cessatio. ¶ Joseph) Aug
mentū vel profectus.¶ Arimathia.) Leo mortuus do
mino: vel lux mortis domini. 16.

Et cum transisset.¶ Sabbatum.) Requies: siue
cessatio.¶ Maria.) Exaltata: vel amaritudinis
mare: aut myrrha maris: siue doctrix vel magistra ma
ris: aut ex syro ⁊ hebreo domia maris. ¶ Magdalene)
Magnifica vel magnificata: aut exaltata: vel turris.
¶ Jacobus.) Supplātator: vel calcaneum: aut planta
idest vestigiū.¶ Salome.) Pacifica: siue perfecta: aut
retribuens.¶ Jesus.) Saluator.¶ Nazarenus.) San
ctificatus: aut separatus: vel coronatus: si autem per sa
de litteram scribatur: interp̄tatur custos: siue floridus:
aut virgultum.¶ Petrus.) Saxum: vel petra. grecum
est.¶ Galilea.) Volubilis: siue volutabilis: aut rota.

¶ Explicit euangelium secundum marcum.

Incipit euangelium secundum Lucam.

Capitulum primum.

Interp̄. · Theophi. · Herodes · Judea. · Zacharias · Abia · Aaron. · Elisabeth · Johannes · Israel. · Helias. · Gabriel · Galilea · Nazareth · Joseph. · David · Maria

Fuit in diebus.¶ Theophilus.) A
micus dei: vel deo dilectus. grecum
est.¶ Herodes.) Pellis gloria: vel
pellibus glorians: siue mons glorie
vel arrogantie: aut syriace draco igni
tus.¶ Judea.) Laudatio: siue cōfes
sio.¶ Zacharias.) Memoria domi
ni: siue masculus domini. ¶ Abia)
Pater domini: vel patris dominus: aut volūtas domi
ni.¶ Aaron) Mons: siue montanus: aut docens siue
concipiens.¶ Elisabeth.) Deus iuramenti vel saturi-
tatis: siue dei septenarius.¶ Johannes.) Domini gra-
tia: siue domini donum: aut domini misericordia. ¶ Is-
rael.) Preualens siue dominans cuꝫ deo.¶ Helias.)
Deus dominus: aut fortis dominus.¶ Gabriel.) Uir
deus: aut fortitudo dei: vel fortis me⁹ de⁹. ¶ Galilea.)
Volubilis siue volutabilis: aut rota.¶ Nazareth.) Sā
ctificata: vel separata: aut coronata. si autem per sade lit
teram scribatur: interpretatur custodita: vel florida: aut
virgultū.¶ Joseph.) Augmentū: vel profectus.¶ Da
uid.) Dilectus.¶ Maria.) Exaltata: vel amaritudinis
mare: aut myrrha maris: siue doctrix vel magistra ma

Jesus. · Jacobus. · Juda. · Abraam. · Interp̄. · Cesar · Augustus · Syria · Cyrinus · Joseph · Galilea · Nazareth. · Judea. · David. · Bethleem · Maria. · Christus · Jesus · Moyses · Hierusalē. · Symeon. · Israel. · Anna · Phanuel. · Aser. · Pascha. · Hierosoly. · Interp̄. · Tiberiadis · Cesar. · Pontius. · Pilatus · Judea. · Galilea. · Herodes · Philipp⁹ · Iturea. · Traconiti. · Lysania · Abilina. · Annas · Cayphas. · Johannes · Zacharias · Jordanis. · Esaias. · Abraam · Christus · Herodias · Jesus. · Joseph · Heli · Mathat. · Leui · Melchi. · Janne. · Mathati. · Amos · Naum. · Hesli · nage · Maath · Semei · Judas. · Johanna. · Resa

ris: aut ex syro ⁊ hebreo domina maris.¶ Jesus.) Sal
uator.¶ Jacobus.) Supplantator: vel calcaneum: aut
planta. i. vestigium.¶ Juda.) Laudatio: siue confessio.
¶ Abraam.) Pater multitudinis. 2.

Factum est autem.¶ Cesar.) A ceso matris vtero
dictus est: vel a cesarie. i. coma vel capillatura cum
qua ortus est: vel quod cesios idest glaucos habuerit o-
culos vt quidam volunt: latinum est.¶ Augustus.) La
tinum est: vel ab augurio dictus: vel vt alij volūt ab au
gendo.¶ Syria.) Hebraice dicitur aram: ⁊ iterpretat̄
excelsa vel sublimis: aut decipiens: siue maledictio eo-
rum.¶ Cyrinus.) In greco cyrinius: ⁊ interpretat̄ do-
minans.¶ Joseph) Augmentum: vel profectus.¶ Ga
lilea.) Volubilis: siue volutabilis: aut rota. ¶ Naza-
reth.) Sanctificata: vel separata: aut coronata: si ꝟo p
sade litteram scribatur: interpretatur custodita: vel flo-
rida: aut virgultum.¶ Judea.) Laudatio: siue cōfessio.
¶ David) Dilectus.¶ Bethleem) Domus panis: si-
ue domus belli.¶ Maria.) Exaltata: vel amaritudinis
mare: aut myrrha maris: siue doctrix vel magistra ma-
ris: aut ex syro ⁊ hebreo domina maris. ¶ Christus.)
Unctus. grecuꝫ est.¶ Jesus.) Saluator. ¶ Moyses.)
Attractus vel assumptus: subaudi de aquis.¶ Hieru-
salem.) Uisio pacis: aut visio perfecta vel consumata:
siue timor perfectus vel consumatus.¶ Symeon.) Au
diens: vel obediens.¶ Israel.) Preualens siue domi-
nans cum deo.¶ Anna.) Gratiosa: aut misericors: siue
requiescens: vel donans.¶ Phanuel.) Uidens deuꝫ:
siue facies dei. ¶ Aser.) Beatitudo: siue felicitas.
¶ Pascha.) Transitus: vel claudicatio. ¶ Hierosoly
ma.) Uisio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue
timor perfectus vel consumatus. 3.

Anno autem.¶ Tiberiadis.) Bona visio: vel vm
bilicus: aut confractio.¶ Cesar.) A ceso matris v
tero dictus est: vel a cesarie. i. coma vel capillatura cum
qua ortus est: vel quod cesios. i. glaucos habuerit ocu-
los vt quidam volunt. latinum est.¶ Pontius.) Mari
nus. grecum est.¶ Pilatus.) Constringens: vel cōstri
ctus. grecum est. ¶ Judea.) Laudatio: siue confessio.
¶ Galilea.) Volubilis: siue volutabilis: aut rota. ¶ He
rodes.) Pellis gloria: vel pellibus glorians: siue mōs
glorie vel arrogantie: aut syriace draco ignitus. ¶ Phi
lippus.) Bellicosus: siue amator equorum. grecum est.
¶ Iturea.) Custodita: vel syriace montana: aut mōtuo
sa.¶ Traconitidis.) Saxosa: vel aspera. grecum est.
¶ Lysania.) Dissoluens tristitiam. grecum est. ¶ Abi
lina) Lugens: vel plorans: siue pater mansionis vł mur
murationis.¶ Annas.) Affligens: vel humilians: aut
respondens.¶ Cayphas.) Inuestigator: vel sagax: seu
vomens ore: vel vomitus oris.¶ Johannes) Domini
gratia: siue domini donum: aut domini misericordia.
¶ Zacharias.) Memoria domini: aut masculus domi
ni.¶ Jordanis.) Fluuius iudicij: aut demonstratio vel
proiectio iudicij: seu descensio: aut ex syro ⁊ hebreo le-
bes iudicij.¶ Esaias.) Salus domini.¶ Abraā.) Pa
ter multitudinis.¶ Christus.) Unctus. grecū ē.¶ He
rodias.) Pellis gloria: vel pellibus glorians: siue mōs
glorie vel arrogantie: aut syriace dracena ignita. ¶ Je-
sus) Saluator.¶ Joseph.) Augmentum: vel profect⁹.
¶ Heli.) Eleuatio: siue oblatio: aut eleuans: vel offe-
rens: siue pila vel mortariolum. ¶ Mathat.) Donum
vel donans.¶ Leui.) Copulatus. ¶ Melchi.) Rex
meus: siue consilium meum.¶ Janne.) In greco scri-
bitur ianne cum duplici. n. ⁊ interpretatur respondens:
vel incipiēs loqui: aut afflictus: vel humiliat⁹: siue pau
per.¶ Mathatias.) Donum domini. ¶ Amos.) For-
tis vel robustus.¶ Naum.) Consolator: siue penitens:
aut ductor eorum.¶ Hesli.) Prope me: vel iuxta me:
siue auferens vel separans. ¶ Nage.) Claritas vel
splendor.¶ Maath.) Abstergens: aut delens: siue con
fringens: aut formidans: vel syriace percussio. ¶ Se-
mei.) Audiens vel obediens: aut nomen aceruī: vel de
struens aceruum.¶ Judas.) Laudatio: siue confessio.
¶ Johanna.) Domini gratia: siue domini donum: aut
domini misericordia. ¶ Resa.) Caput: vel voluntas:

aut cursus.¶ Zorobabel.) Alienus a confusione: aut aliena vel extranea cõfusio: siue extranea cõmixtio: aut dispersio confusionis vel cõmixtionis: seu circulus cõmixtionis vel confusionis.¶ Salathiel.) Postulatus dei: siue commodatus dei.¶ Neri.) Lucerna vel noua le.¶ Addi.) Testis vel testimonium: siue ornatus: vel trãsitus: aut preda.¶ Chosan.) In greco scribitur chosam: & hebraice interpretatur diuinans.¶ Helmadã.) Deus mẽsure eorũ: vel deus indumenti eorũ.¶ Her.) Uigil: aut denudans: vel effundens: seu emulus: vel ciuitas.¶ Jesu.) In greco iose: & hebraice potest interpretari parcens vel eleuatus: aut existẽs.¶ Eliezer.) Dei adiutorium: siue dei atrium.¶ Jorim) Dominus exaltans: vel domini exaltatio.¶ Symeon.) Audiens: vel exauditio.¶ Jona.) Columba: siue depopulans vel deuastans.¶ Heliachim.) Dei resurrectio aut affirmatio: siue deus resurrectionis vel firmitatis: aut deus vidicans.¶ Melcha.) Regina vel consiliatrix: sed in greco scribitur melea: & hebraice interpretatur adimplens vel adimpletus.¶ Menna.) In greco mainan: & hebraice interpretatur numeratus vel remuneratus: aut preparatus.¶ Mathata.) Donũ eius.¶ Nathan.) Dãs vel donatus.¶ Dauid.) Dilectus.¶ Jesse.) Ens: siue existens: aut munus vel oblatio.¶ Obed.) Seruus: aut operarius.¶ Booz) In fortitudine: aut in hyrco.¶ Salmon) Pacificus: siue perfectus: aut retribuẽs.¶ Naason.) Coluber vel serpens: aut augurans: vel diuinans: siue eneus.¶ Aminadab.) Populus spontaneus: siue populus vouens: aut populi princeps.¶ Aram.) Excelsus: vel sublimis: aut proijciens.¶ Efrom.) Sagitta exultationis: siue diuisio cantici: aut atrium vel fenũ Heb. Efron.¶ Phares.) Diuisio.¶ Jacob.) Supplantator: vel calcaneum: aut planta idest vestigiũ.¶ Isaac.) Risus.¶ Abraaz.) Pater multitudinis.¶ Thare.) Odorane: vel spirans: aut abigens.¶ Nachor.) Raucus: vel aridus: seu iratus: vel incensus: aut syriace suffocatus.¶ Saruch.) Palmes: vel sarmentum: seu ramus: aut conuolutio. Heb. Sarug.¶ Ragau.) Socius aut pastor eius: siue malum vel confractio eius.¶ Phalech) Diuisio. Heb. Phaleg.¶ Heber.) Transiens: vel transitus: aut ira: seu pregnans: aut syriace frumentum.¶ Sale) Missio: vel mittens: siue ramus: aut propagines: vel telum: aut arma scilicet missilia: vel syriace spolians vel spoliatus.¶ Caynan) Possessor: vel emptor: aut lamẽtator: vel nidus.¶ Arphaxat.) Sanans vel laxans quasi depredationem aut quasi mammillam: vel sanans aut laxans sicut demon.¶ Sem.) Nomẽ vel fama: siue ponẽs vel positus: aut ibi.¶ Noe.) Consolatio: vel requies.¶ Lamech.) Pauper: vel humiliatus: aut percussus.¶ Mathusalem.) Mortem suam misit: aut mortis sue arma: vel ex hebreo & syro mortem suam spolians: vel mortis spoliuz.¶ Enoch.) Dedicatus: vel disciplinatus: aut morigeratus.¶ Jareth.) Imperãs: vel descendẽs. Heb. Jared.¶ Malalehel.) Laudans deum: vel illuminatio dei.¶ Enos.) Homo vel vir: seu oblitus: aut desperatus.¶ Seth.) Positus vel posuit.¶ Adaz.) Homo: siue terrenus: aut ruffus: vel sanguineus.

4.

Iesus autem.¶ Jesus.) Saluator.¶ Jordanis.) Fluuius iudicij: aut demonstratio vel protectio iudicij: seu descensio: aut ex syro & hebreo lebes iudicij.¶ Diabolus.) Criminator: siue calũpniator: aut accusator. grecum est.¶ Hierusalem.) Uisio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus.¶ Galilea.) Uolubilis: siue volutabilis: aut rota.¶ Nazareth.) Sanctificata: vel separata: aut coronata. si autem per sade litteram scribatur: interpretatur custodita: vel florida: aut virgultum.¶ Sabbatum.) Requies: siue cessatio.¶ Esaias.) Salus domini.¶ Joseph.) Augmentum: vel profectus.¶ Capharnaum) Ager penitentie: vel villa consolationis: aut propitiatio penitentis.¶ Amen.) Uere: siue fideliter.¶ Helias.) Deus dominus: aut fortis dominus.¶ Sarepta.) Angustia bucelle vel panis: siue conflatio: vel conflatoriũ: aut angustie dilatatio vel persuasio.¶ Sydonia.) Uenatio: aut insidiatio: siue viaticum vel cibarium: aut nauis iudicij.¶ Israel.) Preualens: siue dominans cum deo.¶ Heliseus.) Dei salus: vel deus saluans.¶ Naaman.) Pulcher: siue decorus: aut motum preparans.¶ Syrus.) De syria que hebraice dicitur aram: & interpretatur excelsa vel sublimis: aut decipiens: siue maledictio eorum.¶ Nazarenus.) Sanctificatus: aut separatus: vel coronatus. si autem per sade litteram scribatur: interpretatur custos: siue floridus: aut virgultum.¶ Symon.) Audiens: vel obediens.¶ Christus.) Unctus. grecum est.

Margin: Zoroba. Salathiel. Neri. Addi. Thosan. Helmadan Her. Jesu Eliezer. Jorim. Symeon Jona. Heliachiz. Melcha. Menna. Mathata. Nathan. Dauid. Jesse. Obed. Booz. Salmon. Naason. Amina. Aram. Efrom. Phares. Jacob. Isaac. Abraam. Thare. nachor. Saruch. Ragau. Phalech. Heber. Sale. Caynan. Arphaxat Sem. noe. Lamech. Mathusa. Enoch. Jareth. Malale. Enos. Seth Adam Interp. Jesus. Jordanis. Diabolus. Hierusalez Galilea. nazareth. Sabbatuz Esaias. Joseph. Caphar. Amen. Helias. Sarepta. Sydonia

5.

Factum est autem.¶ Genesareth.) Hortus vel protectio principis: siue hortus vel protectio ministrãtis.¶ Symon.) Audiens: vel obediens.¶ Petrus.) Saxum: vel petra. grecum est.¶ Jesus.) Saluator.¶ Jacobus.) Supplantator: vel calcaneum: aut planta idest vestigiuz.¶ Johannes) Domini gratia: aut domini donum: siue domini misericordia.¶ Zebedeus.) Dos: siue dotatus: aut fluxus vehemens.¶ Moyses.) Attractus vel assumptus: subaudi de aquis.¶ Pharisei) Diuisi.¶ Galilea) Uolubilis siue volutabilis: aut rota.¶ Judea) Laudatio: siue cõfessio.¶ Hierusalẽ.) Uisio pacis: aut visio perfecta vel cõsumata: siue timor perfectus vel consumatus.¶ Leui.) Copulatus.

6.

Factum est autem.¶ Sabbatum.) Requies: siue cessatio.¶ Pharisei.) Diuisi.¶ Jesus.) Saluator.¶ Symon.) Audiens: vel obediens.¶ Petrus.) Saxum: siue petra. grecum est.¶ Andreas.) Uirilis: vel fortissimus. grecum est.¶ Jacobus.) Supplantator: vel calcaneum: aut planta. i. vestigiuz.¶ Johãnes.) Domini gratia: aut domini donum: siue domini misericordia.¶ Philippus.) Bellicosus: siue amator equorum. grecum est.¶ Bartholomeus.) Filius suspendẽtis aquas.¶ Matheus.) Donatus.¶ Thomas.) Abyssus: vel geminus: & grece didymus appellatur: quod interpretatur gemellus. i. ille qui cum alio vno & eodez partu nascitur.¶ Alpheus.) Millessimus: vel doctus: aut dux.¶ Zelotes.) Emulator. grecuz est.¶ Judas.) Laudans: siue confitens.¶ Scarioth) In greco scribitur iscarioth: & hebraice interpretatur vir occisiõis: aut vir exterminationis vel mortis.¶ Judea.) Laudatio: siue confessio.¶ Hierusalem) Uisio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus.¶ Tyrus.) Hebraice dicitur sor: & ĩterpretatur tribulatio vel obsidio: siue angustia: aut vinculum vel colligatio: seu plasmatio: aut figuratio vel fortitudo: aut petra.¶ Sydon) Uenatio: aut insidiatio: siue viaticuz vel cibarium: aut nauis iudicij.

7.

Cum aũt.¶ Capharnaum.) Ager penitentie: vel villa consolationis: aut propiciatio penitentis.¶ Jesus.) Saluator.¶ Judei.) Laudantes: siue confitentes.¶ Amen.) Uere: siue fideliter.¶ Israel.) Preualens siue dominans cum deo.¶ Naym.) Jocũditas: aut pulchritudo: vel commotio aut motus eoruz.¶ Judea.) Laudatio: siue confessio.¶ Johannes.) Domini gratia: siue domini donum: aut domini misericordia.¶ Phariseus.) Diuisus.¶ Symon.) Audiens: vel obediens.

8.

Et factum est.¶ Maria.) Exaltata: vel amaritudinis mare: aut myrrha maris: siue doctrix vel magistra maris: aut ex syro & hebreo domina maris.¶ Magdalena.) Magnifica: vel magnificata: aut exaltata: vel turris.¶ Johanna.) Domini gratia: siue domini donũ: aut domini misericordia.¶ Chusa.) In greco scribitur chuza: & hebraice interpretatur videns: vel prophetãs.¶ Herodes.) Pellis gloria: vel pellibus glorians: siue mons glorie vel arrogantie: aut syriace draco ignitus.¶ Susanna.) Liliũ vel rosa: aut letitia.¶ Diabolus.) Criminator: siue calumpniator: aut accusator. grecum est.¶ Geraseni) In greco gadareni: et hebraice interpretatur septi vel murati.¶ Galilea.) Uolubilis: siue volutabilis aut rota.¶ Jesus.) Saluator.¶ Jayrus.) Illuminans vel illuminatus.¶ Petrus.) Saxuz: vel petra. grecum est.¶ Jacobus.) Supplantator: vel calcaneum: aut planta idest vestigium.¶ Johannes) Do-

Margin: Israel Heliseus naaman Syrus nazarenus Symon Christus Interp. Genesare Symon. Petrus. Jesus. Jacobus. Johannes Zebedeus Moyses. Pharisei. Galilea. Judea. Hierusalẽ. Leui. Interp. Sabbatuz Pharisei. Jesus. Symon. Petrus Andreas. Jacobus Johannes Philippus Bartholo. Matheus Thomas. Alpheus Zelotes. Judas. scarioth. Judea. Hierusalez Tyrus sydon. Interp. Capharna Jesus Judei Amen Israel. naym Judea Johannes Phariseus Interp. Maria Magdale Johanna. Chusa Herodes susanna Diabolus Geraseni Galilea Jesus Jayrus Petrus Jacobus Johannes

mini gratia: siue dñi donū: aut domini misericordia. 9.

CONuocatis autem. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Herodes.) Pellis gloria: vl' pellibus glorians: siue mōs glorie vel arrogantie: aut syriace draco ignitus. ¶ Johannes.) Domini gratia: aut domini donum: siue domini misericordia. ¶ Helias.) Deus dominus: aut fortis dominus. ¶ Bethsaida.) Domus frugum vel cibariorum: aut domus venatorum vel insidiantium. ¶ Symon.) Audiens: vel obediens. ¶ Petrus) Saxuꝫ: vel petra. grecum est. ¶ Christus.) Unctus. grecum est. ¶ Jacobus.) Supplantator: vel calcaneum: aut planta idest vestigium. ¶ Moyses) Attractus vel assumptus: subaudi de aquis. ¶ Hierusalem.) Visio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel cōsumatus. ¶ Samaritani.) Custodes: vel adamantini: siue spinosi: aut feces vel feculenti. 10.

POst hec autem. ¶ Sodoma.) Secretum eorūꝫ: siue calx aut cementum eorum. ¶ Corozaim.) Secretum meum: vel hic est mysterium. ¶ Bethsaida.) Domus frugum: vel cibariorum: aut domus venatorūꝫ vel insidiantium. ¶ Tyrus.) Hebraice dicitur sor: et interpretatur tribulatio vel obsidio: siue angustia: aut vinculuꝫ: vel colligatio: seu plasmatio: aut figuratio: vel fortitudo: aut petra. ¶ Sydon.) Venatio: aut insidiatio: siue viaticum: vel cibarium: aut nauis iudicij. ¶ Capharnaum.) Ager penitentie: vel villa consolationis: aut ꝑpitiatio penitentis. ¶ Sathanas) Contrarius: siue aduersarius. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Hierusalem.) Visio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Hiericho) Luna vel mēsis: aut odor eius. ¶ Leuita.) Copulat⁹. ¶ Samaritan⁹.) Custos: vel adamantinus: siue spinosus: aut fex: vel feculentus. ¶ Martha.) Prouocans: aut amaricans: vel syriace domina: vel doctrix. ¶ Maria.) Exaltata: vel amaritudinis mare: aut myrrha maris: siue doctrix vel magistra maris: aut ex syro et hebreo domina maris. 11.

ET factum est. ¶ Johannes.) Domini gratia: aut domini donuꝫ: siue domini misericordia. ¶ Beelzebub) Idolum muscarum: vel possessor muscarum. ¶ Sathanas) Cōtrarius: siue aduersari⁹. ¶ Jonas.) Columba: siue depopulans vel deuastās. ¶ Niniuite) Pulchri: siue speciosi: aut habitacula. ¶ Salomō) Pacificus. ¶ Phariseus.) Diuisus. ¶ Pharisei) Diuisi. ¶ Abel) Vanitas: siue anhelitus: aut syriace vapor. ¶ Zacharias.) Memoria domini: aut masculus domini. 12.

MUltis autem. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Gehenna) Vallis deceptionis vel tristitie siue diuitiarū: aut syriace infernus. ¶ Salomon.) Pacificus. ¶ Amen) Vere: siue fideliter. ¶ Petrus.) Saxuꝫ siue petra. grecum est. 13.

ADerant autem. ¶ Galilei.) Volubiles: siue volutabiles: aut rotantes. ¶ Pilatus) Constringens: vel constrictus. grecum est. ¶ Syloe.) Missus vel mittens: aut ramus: siue telum aut arma scilicet missilia: vl' syriace spolians vel spoliatus. ¶ Hierusalem.) Visio pacis: aut visio perfecta vel cōsumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Sabbatuꝫ.) Requies: siue cessatio. ¶ Abraaꝫ.) Pater multitudinis. ¶ Sathanas.) Contrarius: siue aduersarius. ¶ Isaac) Risus. ¶ Jacob.) Supplantator: vel calcaneum: aut planta: idest vestigium. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Herodes.) Pellis gloria: vl' pellibus glorians: aut syriace draco ignit⁹. 14.

ET factum est. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Sabbatum.) Requies: siue cessatio. 15.

ERant autem. ¶ Pharisei.) Diuisi. 16.

DIcebat autem. ¶ Mām͂ona.) Pecunia: vel diuitie: aut cupiditas. syrum est. ¶ Pharisei) Diuisi. ¶ Johannes) Domini gratia: aut domini donum: siue domini misericordia. ¶ Lazarus.) Dei adiutorium: siue dei atriuꝫ. ¶ Abraā.) Pater multitudinis. ¶ Moyses.) Attractus: vel assumptus: subaudi de aquis. 17.

ET ait. ¶ Hierusalem.) Visio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Samaria.) Custodia: vl' adamas: aut vepres vel spina: seu fex eius. ¶ Galilea) Volubilis: siue volutabilis: aut rota. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Samaritan⁹) Custos: vel adamantinus: siue spinosus: aut fex vel feculentus. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Noe) Consolatio: vl' requies. ¶ Loth.) Inuolutus: siue colligatus: aut coopertus: vel resina preciosa que dicitur stacte. ¶ Sodoma.) Secretū eorū: siue calx aut cemētū eorum. 18.

DIcebat autem. ¶ Phariseus.) Diuisus. ¶ Sabbatum.) Requies: siue cessatio. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Amen.) Vere: siue fideliter. ¶ Petrus.) Saxū: siue petra. grecū est. ¶ Hierosolyma.) Visio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Hiericho.) Luna: vel mensis: aut odor eius. ¶ Nazarenus) Sanctificatus: aut separatus: vel coronatus. si autem per sade litteram scribatur interpretatur custos: aut floridus: siue virgultuꝫ. ¶ Dauid.) Dilectus. 19.

ET ingressus. ¶ Hiericho.) Luna: vel mensis: aut odor eius. ¶ Zacheus.) Purus: aut nitidus: vel syriace iustus: aut iustificatus. ¶ Jesus.) saluator. ¶ Abraam.) Pater multitudinis. ¶ Hierusalem.) Visio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel cōsumatus. ¶ Hierosolyma.) Idē. ¶ Bethphage.) Domus oris vallium: vel domus bucce vallis: aut domus ficuum. s. precoquarum. ¶ Bethania.) Domus obedientie vel afflictionis: siue domus cantici: vel domus gratie domini. ¶ Pharisei.) Diuisi. 20.

ET factū est. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Johānes) Domini gratia: aut domini donuꝫ: siue domini misericordia. ¶ Cesar.) A ceso matris vtero dictus est: vel a cesarie. i. coma vel capillatura cum qua ortus est: vl' qđ cesios. i. glaucos habuerit oculos vt quidam volunt. latinum est. ¶ Saducei.) Justi vel iustificati: aut syriace scisi vel scismatici. ¶ Moyses) Attractus vel assūpt⁹: subaudi de aquis. ¶ Abraam.) Pater multitudinis. ¶ Isaac.) Risus. ¶ Jacob.) Supplātator vel calcaneum: aut planta. i. vestigium. ¶ Christus) Unctus. grecū est. ¶ Dauid.) Dilectus. 21.

REspiciēs aūt. ¶ Gazophylacium) Ubi gaze. i. thesauri templi seruabātur: ex persico et greco. ¶ Hierusalem.) Visio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel cōsumatus. ¶ Judea.) Laudatio: siue cōfessio. ¶ Amen.) Vere: siue fideliter. 22.

APpropinquabat autem. ¶ Pascha) Transitus: vel claudicatio. ¶ Sathanas.) Cōtrarius: siue aduersarius. ¶ Judas.) Laudatio: siue cōfessio. ¶ Scharioth.) In greco scribitur ischarioth: et hebraice interpretatur vir occisionis: aut vir exterminationis vl' mortis. ¶ Petrus.) Saxum: vel petra. grecum est. ¶ Johānes.) Dñi gratia: siue domini donū: aut dñi misericordia. ¶ Israel.) Preualens siue dñans cum deo. ¶ Symon.) Audiens: vel obediens. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Galileus.) Volubilis: siue volutabilis: aut rotans. ¶ Christus.) Unctus. grecum est. 23.

ET surgens. ¶ Pilatus.) Constringens: vel constrictus. grecum est. ¶ Cesar.) A ceso matris vtero dictus est: vel a cesarie. i. coma vel capillatura cum q̄ ortus est: vel quod cesios. i. glaucos habuerit oculos vt quidam volunt. latinum est. ¶ Christus.) Unctus. grecum est. ¶ Judei.) Laudantes: siue confitentes. ¶ Judea.) Laudatio: siue cōfessio. ¶ Galilea.) Volubilis: siue volutabilis: aut rota. ¶ Galileus.) Volubilis: siue volutabilis: aut rotans. ¶ Herodes.) Pellis gloria: vel pellibus glorians: siue mons glorie vel arrogantie: aut syriace draco ignit⁹. ¶ Hierosolyme.) Visio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vl' cōsumatus. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Barrabas.) Filius patris vel magistri: aut filius confusionis vel ignominie. ¶ Symon.) Audiens: vel obediens. ¶ Cyrenensis.) Parietes: siue trabes: aut frigiditas: vel occursus. ¶ Hierusalem) Visio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel cōsumatus. ¶ Amē.) Vere: siue fideliter. ¶ Joseph.) Augmentum vel profectus. ¶ Arimathia.) Leo mortuus domino: vl' lux mortis domini. ¶ Parasceue.) Preparatio. grecum est. ¶ Sabbatum.) Requies: siue cessatio. 24.

Interp. Jesus. Herodes. Johannes Helias. Bethsaida Symon. Petrus. Christus Jacobus. Moyses. Hierusaleꝫ Samarita Interp. Sodoma. Corozaim Bethsaida Tyrus. Sydon. Capharna Sathanas Jesus Hierusaleꝫ Hiericho. Leuita. Samarita Martha. Maria. Interp. Joannes Beelze. Sathanas Jonas. Niniuite. Salomon Pharise⁹. Pharisei Abel. Zacharias Interp. Pharisei. Gehenna. Salomon. Amen. Petrus. Interp. Galilei. Pilatus. Syloe. Hierusaleꝫ Sabbatuꝫ Abraam. Sathanas Isaac. Jacob. Pharisei. Herodes. Interp. Jesus. Pharisei. Sabbatuꝫ Interp. Pharisei. Interp. Mammo. Pharisei. Johannes Lazarus. Abraam. Moyses. Interp. Hierusaleꝫ Samaria.

Galilea. Samarita Pharisei. Noe. Loth. Sodoma. Interp. Pharise⁹. Sabbatuꝫ Jesus. Amen. Petrus. Hierosoly. Hiericho. Nazaren⁹ Dauid. Interp. Hiericho. Zacheus. Jesus. Abraam Hierusaleꝫ Bethpha. Bethania. Pharisei. Interp. Jesus. Johannes Cesar. Saducei. Moyses. Abraam. Isaac. Jacob. Christus Dauid. Interp. Gazophy. Hierusaleꝫ Judea. Amen. Interp. Pascha. Sathanas Judas. Schariot. Petrus. Johannes Israel. Symon. Jesus. Galileus Christus Interp. Pilatus. Cesar. Christus Judei. Judea. Galilea. Galileus. Herodes. Hierosoly. Jesus Barrabas Symon. Cyrenensis Hierusaleꝫ Amen. Joseph. Arimath. Parasce. Sabbatuꝫ

Interp. Sabbatuz Jesus Galilea. Maria. Magdale. Joanna. Jacobus. Petrus. Hierusalez Emaus Cleophas Nazaren⁹ Israel. Christus Moyses. Symon. Hierosoly. Bethania.

VNa autem. ¶ Sabbatum.) Requies: siue cessatio ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Galilea.) Volubilis: siue volutabilis: aut rota. ¶ Maria.) Exaltata: vel amaritudinis mare: aut myrrha maris: siue doctrix vel magistra maris: aut ex syro et hebreo domina maris. ¶ Magdalene.) Magnifica: vel magnificata: aut exaltata: vel turris. ¶ Johanna.) Domini gratia: siue dñi donū: aut domini misericordia. ¶ Jacobus.) Supplantator: vel calcaneum aut planta: idest vestigium. ¶ Petrus.) Saxum: vel petra. grecum est. ¶ Hierusalem.) Visio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Emaus.) Timens consiliū: vel matris aut gentis consilium: seu populus abiectus ¶ Cleophas.) In greco cleopas: et interpretatur gloria omnis: vel omnimoda gloria. grecum est. ¶ Nazarenus.) Sanctificatus: aut separatus: vel coronatus: si autem per sade litteram scribatur interpretatur custos siue floridus: aut virgultum. ¶ Israel) Preualens siue dominans cuz deo. ¶ Christus.) Vnctus, grecum est. ¶ Moyses.) Attractus vel assumptus: subaudi de aqs ¶ Symō.) Audiens: vel obediens. ¶ Hierosolyma.) Visio pacis: aut visio perfecta vel cōsumata: siue timor perfectus vl' consumatus. ¶ Bethania.) Domus obedientie vel afflictionis: siue domus cantici: vel domus gratie domini.

¶ Explicit euangelium secundum Lucam.

Incipit euangelium secundum Johannem.

¶ Capitulum primum.

Interp. Joannes Moyses. Jesus. Christus Judei. Hierosoly. Leuite. Helias. Esaias. Pharisei. Bethania. Jordanis. Israel. Rabbi. Andreas Symon. Petrus. Messias Johanna. Cephas. Galilea. Philipp⁹ Bethsaida Nathana. Joseph Nazaret. Israelita. Amen.

IN principio. ¶ Johannes.) Domini gratia: siue domini donū: aut domini misericordia. ¶ Moyses.) Attractus vel assumptus: subaudi de aquis. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Christus.) Vnctus. grecū est. ¶ Judei.) Laudantes: siue confitentes. ¶ Hierosolyme.) Visio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel cōsumatus. ¶ Leuite.) Copulati. ¶ Helias.) Deus dominus: aut fortis dominus. ¶ Esaias) Salus domini. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Bethania) Domus obedientie vel afflictionis: siue domus cantici: vel dom⁹ gratie domini. ¶ Jordanis.) Fluuius iudicij: aut demōstratio vel proiectio iudicij: seu descēsio: aut ex syro et hebreo lebes iudicij. ¶ Israel.) Preualēs: siue dominās cum deo. ¶ Rabbi.) Magister. ¶ Andreas.) Virilis vel fortissimus. grecum est. ¶ Symon.) Audiens: vel obediens. ¶ Petrus.) Saxum: siue petra. grecum est. ¶ Messias.) Vnctus. grece autē dicitur christus. ¶ Johanna.) Vbi dicitur tu es symon filius iohanna in greco scribitur iona: et sic est ī biblijs nostris antiquis: et hebraice interpretatur columba. ¶ Cephas.) Petrus. s. a petra. syrum est. ¶ Galilea.) Volubilis: siue volutabilis: aut rota. ¶ Philippus.) Bellicosus: siue amator equorum. grecum est. ¶ Bethsaida.) Domus frugū. vel cibariorum: aut domus venatorum vel insidiantium. ¶ Nathanael.) Donum dei. ¶ Joseph.) Augmentuz: vel profectus. ¶ Nazareth.) Sanctificata: aut separata: siue coronata. Si autem per sade litteram scribatur interpretatur custodita: aut florida: siue virgultum. ¶ Israelita.) De israel quod interpretatur preualens siue dominans cum deo. ¶ Amen.) Vere: siue fideliter. 2.

Interp. Chan. Galilea. Jesus. Judei. Architri. Capharna Pascha. Hierosoly. Hierosoly.

ET die tertia. ¶ Chana.) Zelus: vl' emulatio: siue possessio: aut lamentatio: vel nidus eius: aut cāna idest arundo. ¶ Galilea) Volubilis: siue volutabilis: aut rota. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Judei) Laudantes: siue confitentes. ¶ Architriclinus.) Princeps triclinij idest trium mensarum. grecum est. ¶ Capharnaum.) Ager penitentie: vel villa consolationis: aut propitiatio penitentis. ¶ Pascha.) Trāsit⁹: vel claudicatio. ¶ Hierosolyma) Visio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Hierosolyme.) Idem. 3.

Interp. Pharisei. Nicodem⁹

ERat autez. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Nicodem⁹.) Hebraice interpretatur innocens sanguis: grece vero victoria populi. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Rabbi.) Magister. ¶ Amen.) Vere: siue fideliter. ¶ Israel.) Preualens siue dominans cum deo. ¶ Moyses.) Attractus vl' assūptus: subaudi de aquis. ¶ Judea.) Laudatio: siue confessio. ¶ Johānes.) Domini gratia: siue domini donuz: aut domini misericordia. ¶ Enon.) Nubes vel obnubilatio: siue fons aut oculus eius: vel augurium. ¶ Salim) Vulpes. p. n. aut pugilli siue pugni: vel semite. ¶ Judei.) Laudantes: siue cōfitētes. ¶ Jordanis.) Fluuius iudicij: aut demonstratio vel proiectio iudicij: seu descensio: aut ex syro et hebreo lebes iudicij. ¶ Christus.) Vnctus. grecum est. 4.

Jesus. Rabbi. Amen. Israel. Moyses. Judea. Johannes Enon. Salim. Judei. Jordanis. Christus

Interp. Jesus. Pharisei Johannes Judea. Galilea Samaria. Sichar. Jacob. Joseph. Samarita Judeus. Judei. Samarita Hierosoly. Messias. Christus Rabbi. Galilei. Chana. Caphar.

VT ergo. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Johannes.) Domini gratia: siue domini donuz: aut domini misericordia. ¶ Judea) Laudatio: siue confessio. ¶ Galilea) Volubilis: siue volutabilis: aut rota. ¶ Samaria.) Custodia: vel adamas: aut vepres vel spina: seu fex eius. ¶ Sichar.) Conclusio: vel clausura: aut inebriatio: vel merces. Dicit autem beat⁹ Hieronym⁹ qd corrupte ponitur pro sichem: quod interpretatur humerus: siue portio: aut manicatio: vel matutinatio. sed in greco sichar inuenitur. ¶ Jacob.) Supplantator: vel calcaneum: aut planta idest vestigium. ¶ Joseph.) Augmentuz vel profectus. ¶ Samaritana.) Custos: vel adamantina: siue spinosa: aut fex: vel feculēta. ¶ Judeus.) Laudans: siue confitens. ¶ Judei.) Idez p. n. ¶ Samaritani.) Custodes: vl' adamantini: siue spinosi: aut feces: vel feculēti. ¶ Hierosolyme.) Visio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Messias.) Vnctus. grece autē dicitur christus. ¶ Christus.) Vnct⁹. grecū est. ¶ Rabbi.) Magister. ¶ Galilei) Volubiles: siue volutabiles: aut rotantes. ¶ Chana.) Zelus: vel emulatio: siue possessio: aut lamentatio: vel nidus eius: aut canna idest arundo. ¶ Capharnaum.) Ager penitentie: vel villa cōsolationis: aut propitiatio penitentis. 5.

Interp. Judei. Jesus. Hierosoly. Probati. Bethsaida Sabbatuz Amen. Johannes Moyses.

POst hec. ¶ Judei.) Laudantes: siue confitentes. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Hierosolyma.) Visio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Probatica.) Ouina: idest loc⁹ vbi pecora sacrificanda tenebantur. grecū est. ¶ Bethsaida.) Domus effusionis: idest locus vbi aque pluuiales confluebant. in greco scribitur bethesda. ¶ Sabbatum.) Requies: siue cessatio. ¶ Amen) Vere: siue fideliter. ¶ Johannes.) Domini gratia: siue domini donū: aut domini misericordia. ¶ Moyses.) Attractus vel assumptus: subaudi de aquis. 6.

Interp. Jesus Galilea. Tiberiadis Pascha. Judei Philipp⁹ Andreas Symon. Petrus. Caphar. Rabbi. Amen. Manna. Moyses. Joseph. Christus. Diabolus. Judas. Schariot.

POst hec. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Galilea.) Volubilis: siue volutabilis: aut rota. ¶ Tiberiadis.) Bona visio: vel vmbilicus: aut cōfractio. ¶ Pascha.) Transitus: vel claudicatio. ¶ Judei.) Laudantes: siue confitentes. ¶ Philippus.) Bellicosus: siue amator equorum. grecum est. ¶ Andreas.) Virilis: vel fortissimus. grecum est. ¶ Symon.) Audiens: vel obediens. ¶ Petrus.) Saxum vel petra. grecum est. ¶ Capharnaum.) Ager penitentie: vel villa consolationis: aut propitiatio penitētis. ¶ Rabbi.) Magister. ¶ Amē.) Vere: siue fideliter. ¶ Manna.) Preparatio: aut quid. ¶ Moyses.) Attractus vel assumptus: subaudi de aqs. ¶ Joseph) Augmentum: vel profectus. ¶ Christus.) Vnctus grecum est. ¶ Diabolus) Criminator: siue calumpniator: aut accusator. grecum est. ¶ Judas) Laudatio siue cōfessio. ¶ Schariotes.) In greco scribitur iscariotes: et hebraice interpretatur vir occisionis: aut vir exterminationis vel mortis. 7.

Interp. Jesus. Galilea. Judea. Judei. Scenophe Moyses. Sabbatuz Hierosoly. Dauid. Bethlee3.

POst hec. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Galilea.) Volubilis: siue volutabilis: aut rota. ¶ Judea.) Laudatio: siue confessio. ¶ Judei) Laudantes: siue confitentes. ¶ Scenophegia.) Festum tabernaculoꝝ. grecum est. ¶ Moyses.) Attractus vel assumptus: subaudi de aquis. ¶ Sabbatū.) Requies: siue cessatio. ¶ Hierosolyme.) Visio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Christus) Vnctus. grecū est. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Dauid.) Dilectus. ¶ Bethleem.) Domus panis: siue dom⁹ belli.

¶ Nicodemus.) Hebraice interpretatur innocens san
guis: grece vero victoria populi. ¶ Galileus). Volu-
bilis: siue volutabilis: aut rotans. 8.
IEsus autem. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Pharisei.)
Diuisi. ¶ Moyses.) Attractus vel assumptus: sub
audi de aquis. ¶ Gazophylacium.) Ubi gaze idest the
sauri templi seruabantur: ex persico et greco. ¶ Judei.)
Laudantes: siue confitentes. ¶ Abraam.) Pater mul
titudinis. ¶ Amē.) Vere: siue fideliter. ¶ Diabolus)
Criminator: siue calumpniator: aut accusator. grecū est.
¶ Samaritanus.) Custos: vel adamantinus: siue spi-
nosus: aut fex vel feculentus. 9.
ET preteriēs. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Rabbi) Ma
gister. ¶ Syloe.) Missus. ¶ Pharisei.) Diuisi.
¶ Sabbatum.) Requies: siue cessatio. ¶ Judei.) Lau
dantes: siue confitentes. ¶ Christus) Unctus grecum
est. ¶ Moyses) Attractus vel assumptus: subaudi de a
quis. 10.
AMen amen. ¶ Amen.) Vere siue fideliter. ¶ Je-
sus.) Saluator. ¶ Judei.) Laudantes: siue confi-
tentes. ¶ Encenia.) Renouatio: vel dedicatio: idest fe
stum pro renouatione vel dedicatione templi. grecum
est. ¶ Hierosolyme.) Visio pacis: aut visio pfecta vel
consumata: siue timor perfectus vel cōsumatus. ¶ Sa
lomon.) Pacificus. ¶ Christus.) Unctus. grecum est.
¶ Jordanis.) Fluuius iudicij: aut demonstratio vel p-
fectio iudicij: seu descensio: aut ex syro & hebreo lebes
iudicij. ¶ Johannes.) Domini gratia: aut domini do-
num: siue domini misericordia. 11.
ERat autem. ¶ Lazarus.) Dei adiutorium: siue dei
atrium. ¶ Bethania.) Domus obedientie vel af
flictionis: aut domus cantici: siue domus gratie domi-
ni. ¶ Maria.) Exaltata: vel amaritudis mare: aut myr
rha maris: siue doctrix vel magistra maris: aut ex syro
& hebreo domina maris. ¶ Martha.) Prouocans: aut
amaricans: vel syriace domina: vel doctrix. ¶ Jesus.)
Saluator. ¶ Judea) Laudatio: siue confessio. ¶ Rab-
bi.) Magister. ¶ Judei) Laudantes: siue confitentes.
¶ Thomas.) Abyssus: vel geminus: & grece didymus
appellatur: quod interpretatur gemellus. i. ille qui cum
alio vno & eodem partu nascitur. ¶ Didymus) Gemi-
nus: vel gemellus: ille. s. qui cum alio vno & eodē partu
nascitur. grecum est. ¶ Hierosolyma) Visio pacis: aut
visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel
consumatus. ¶ Christus) Unctus. grecū est. ¶ Phari
sei.) Diuisi. ¶ Romani) Valentes: aut robusti: vl potē
tes. grecum est. ¶ Cayphas.) Inuestigator vel sagax:
seu vomens ore: vel vomitus oris. ¶ Ephrem) Frugi-
fer: aut crescens. ¶ Pascha.) Transitus: vel claudica
tio. 12.
IEsus ergo. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Pascha.) Trā
situs: vel claudicatio. ¶ Bethania) Domus obedi
entie vel afflictionis: aut domus cantici: siue domꝰ gra
tie domini. ¶ Lazarus) Dei adiutorium: siue dei atri-
um. ¶ Martha.) Prouocans: aut amaricans: vel syria
ce domina vel doctrix. ¶ Maria.) Exaltata: vel amari
tudinis mare: aut myrrha maris: siue doctrix vel magi
stra maris: aut ex syro & hebreo domina maris. ¶ Pisti
cum) Fidele. grecum est. ¶ Judas.) Laudatio: siue con
fessio. ¶ Escariotis) In greco scribitur iscariotis: & he
braice interpretatur vir occisionis: aut vir extermina-
tionis vel mortis. ¶ Judei.) Laudantes: siue confiten
tes. ¶ Hierosolyma) Visio pacis: aut visio pfecta vel
consumata: siue timor perfectus vel cōsumatus. ¶ O-
sanna) Salua obsecro: vel salua nūc. ¶ Israel) Preua
lens siue dñans cū deo. ¶ Syon.) Aceruus aut tumu-
lꝰ: vel specula: aut siccitas. ¶ Pharisei) Diuisi. ¶ Phi
lippus) Bellicosus: siue amator equorum. grecum est.
¶ Bethsaida) Domus frugum vel cibariorum: aut do
mus venatorum vel insidiantium. ¶ Galilea.) Volubi
lis: siue volutabilis: aut rota. ¶ Andreas.) Virilis vel
fortissimus. grecum est. ¶ Amen) Vere: siue fideliter.
¶ Christus.) Unctus. grecum est. ¶ Esaias) Salus do
mini. 13.
ANte diem. ¶ Pascha.) Transitus: vel claudica-
tio. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Diabolus) Crimiator:

[Left margin:] Nicodemꝰ. Galileus. Interp. Jesus. Moyses. Gazophi. Judei. Abraam. Amen. Diabolus. Samarita. Interp. Jesus. Rabbi. Syloe. Pharisei. Sabbatum. Judei. Christus. Moyses. Interp. Amen. Judei. Encenia. Hierosoly. Salomon. Interp. Lazarus. Bethania. Maria. Martha. Jesus. Judea. Rabbi. Judei. Thomas. Didymus. Hierosoly. Christus. Pharisei. Romani. Cayphas. Ephrem. Pascha. Interp. Jesus. Pascha. Bethania. Lazarus. Martha. Maria. Pisticum. Judas. Escariotis. Judei. Hierosoly. Osanna. Israel. Syon. Philippꝰ. Bethsaida. Galilea. Andreas. Amen. Christus. Esaias. Interp. Pascha. Jesus. Diabolus.

siue calumpniator: aut accusator. grecum est. ¶ Judas)
Laudatio: siue confessio. ¶ Symon.) Audiēs: vel obe
diēs. ¶ Schariotis.) In greco scribitur iscariotis: & he
braice interpretatur vir occisionis: aut vir extermina-
tionis vel mortis. ¶ Petrus) Saxum: siue petra. grecū
est. ¶ Amen) Vere: siue fideliter. ¶ Sathanas) Con-
trarius: siue aduersarius. ¶ Judei) Laudantes: siue cō
fitentes. 14.
ET ait. ¶ Thomas.) Abyssus: vel geminus: et gre
ce didymus appellatur: quod interpretatur gemel
lus. i. ille qui cum alio vno & eodem partu nascitur. ¶ Je
sus.) Saluator. ¶ Philippus.) Bellicosus: siue ama-
tor equorum. grecum est. ¶ Amen) Vere: siue fideliter.
¶ Paraclitus) Consolator: siue aduocatus. grecum ē.
¶ Judas) Laudatio: siue cōfessio. ¶ Schariotis.) In
greco scribitur iscariotis: & hebraice interpretat vir oc-
cisionis: aut vir exterminationis vel mortis. 15.
EGo sum. ¶ Paraclitus.) Consolator: siue aduoca
tus. grecum est. 16.
HEc locutus sum. ¶ Paraclitus.) Consolator siue
aduocatus. grecū ē. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Amē)
Vere: siue fideliter. 17.
HEc locutus. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Christus) Un
ctus. grecum est. 18.
HEc cum dixisset. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Cedron)
Tristis: vel denigratus. ¶ Judas) Laudatio: siue
confessio. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Nazarenus.) San-
ctificatus: aut separatus: vel coronatus: si autem per sa-
de litteram scribatur interpretatur custos: siue floridus
aut virgultū. ¶ Symon.) Audiēs: vel obediēs. ¶ Pe
trus) Saxum: vel petra. grecum est. ¶ Malchus) Rex
vel regnum: aut consiliarius. ¶ Judei) Laudantes: siue
confitētes. ¶ Annas.) Affligens: vel humilians: aut re
spondens. ¶ Cayphas) Inuestigator: vel sagax: seu vo
mens ore: vel vomitus oris. ¶ Pilatus) Constringens
vel constrictus. grecum est. ¶ Judeus) Laudās: siue cō
fitens. ¶ Pascha) Transitus: vel claudicatio. ¶ Bar-
rabas.) Filius patris vel magistri: aut filius confusio-
nis vel ignominie. 19.
TUnc ergo. ¶ Pilatus) Constringens: vel constri-
ctus. grecum ē. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Judei) Lau
dantes: siue confitentes. ¶ Cesar.) A ceso matris vte-
ro dictus est: vel a cesarie idest coma vel capillatura cum
qua ortus est: vel quod cesios. i. glaucos habuerit ocu
los vt quidam volunt. latinū est. ¶ Gabatha) Eminēs
vel excelsum: grece vero dicitur lithostratos quod in-
terpretatur lapidibus stratus: & erat locus vel stratum
lapideum eminens. ¶ Parasceue) Preparatio. grecū
est. ¶ Pascha.) Transitus: vel claudicatio. ¶ Golgo-
tha.) Caluaria scilicet vbi sunt capita mortuorū. ¶ Na
zarenus) Sanctificatus: aut separatus: vel coronatꝰ: si
autem per sade litteram scribatur interpretatur custos
siue floridus: aut virgultum. ¶ Maria.) Exaltata: vel a
maritudinis mare: aut myrrha maris: siue doctrix vel
magistra maris: aut ex syro & hebreo dña maris. ¶ Cleo
phas) In greco cleopas: & interpretatur gloria omnis
vel omnimoda gloria. grecum est. ¶ Magdalene.)
Magnifica: vel magnificata: aut exaltata: vel turris.
¶ Sabbatum) Requies: siue cessatio. ¶ Joseph.) Au
gmentum vel profectus. ¶ Arimathia) Leo mortuus
domino: aut lux mortis domini. ¶ Nicodemus) He-
braice interpretatur inocens sanguis. grece vero victo
ria populi. 20.
UNa autem. ¶ Sabbatum) Requies: siue cessa-
tio. ¶ Maria.) Exaltata: vel amaritudinis mare
aut myrrha maris: siue doctrix vel magistra maris: aut
ex syro & hebreo domina maris. ¶ Magdalane) Ma-
gnifica: aut magnificata: vel exaltata: aut turris. ¶ Sy-
mon.) Audiens: vel obediens. ¶ Petrus) Saxum
vel petra. grecum est. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Rabboni)
Magister. syrum est. ¶ Judei) Laudantes: siue confi
tentes. ¶ Thomas) Abyssus: vel geminus: & grece di
dymus appellatur: quod interpretatur gemellus idest
ille qui cum alio vno & eodem partu nascitur. ¶ Didy
mus) Geminꝰ vl gemellus: ille scilicet qui cū alio vno
& eodem partu nascitur. grecum est. 21.

[Right margin:] Judas. Symon. Schario. Petrus. Amen. Sathanas. Judei. Interp. Thomas. Jesus. Philippꝰ. Amen. Paraclitꝰ. Judas. Scariot. Interp. Paraclitꝰ. Interp. Paraclitꝰ. Jesus. Amen. Interp. Jesus. Christus. Interp. Jesus. Cedron. Judas. Pharisei. Nazarenꝰ. Symon. Petrus. Malchus. Judei. Annas. Cayphas. Pilatus. Judeus. Pascha. Barrabas. Interp. Pilatus. Jesus. Judei. Cesar. Gabatha. Parasce. Pascha. Golgotha. Nazarenꝰ. Maria. Cleophas. Magdale. Sabbatum. Joseph. Arimat. Nicodemꝰ. Interp. Sabbatum. Maria. Magdale. Symon. Petrus. Jesus. Rabboni. Judei. Thomas. Didymus.

Interp. Jesus. Tiberiadis. Symon. Petrus. Thomas. Didymus. Nathana. Chana. Galilea. Zebedeus. Johannes. Amen. Interp. Paulus. Jesus. Christus. David. Roma. Greci. Judeus. Amen. Interp. Judeus. Grecus. Jesus. Christus. Interp. Judeus. Judei. Greci. Jesus. Christus. Interp. Abraam. David. Sara. Jesus. christus. Interp. Christus. Jesus. Abba. Interp. Christus. Israelite. Amen. Israel. Abraam. Sara. Rebecca. Jacob. Esau. Moyses. Pharao. Judei. Osee. Esaias. Sabbaoth. Sodoma. Interp. Christus. Moyses. Jesus. Judeus. Grecus. Interp. Israelita. Abraam. Beniamin. Elias. Israel.

Postea. ¶ Jesus.) Salvator. ¶ Tiberiadis.) Bona visio: vel umbilicus: aut confractio. ¶ Symō) Audiens: vel obediens. ¶ Petrus) Saxū: vel petra. grecum est. ¶ Thomas) Abyssus: vel geminus: et grece didymus appellatur: quod interpretatur gemellus. i. ille qui cum alio uno et eodem partu nascitur. ¶ Didymus.) Geminus: vel gemellus: ille. s. qui cū alio uno et eodem partu nascitur. grecum est. ¶ Nathanael.) Donū dei. ¶ Chana.) Zelus vel emulatio: sive possessio: aut lamentatio: vel nidus eius: aut cāna. i. arūdo. ¶ Galilea) Volubilis: sive volutabilis: aut rota. ¶ Zebedeus) Dos: sive dotatus: aut fluxus vehemens. ¶ Johannes.) Domini gratia: sive domini donum: aut dñi misericordia. ¶ Amen) Vere: sive fideliter.

¶ Explicit evangelium secundum Johannem.

Incipit epistola beati Pauli apostoli ad romanos.

¶ Capi. primum.

Paulus ¶ Paulus) Os tube: sive mirabilis: aut latine minimus. s. apostolorū: et ideo maximus qr minimus. ¶ Jesus) Salvator. ¶ Christus) Unctus. grecū est. ¶ Apostolus) Missus. grecum est. ¶ David) Dilect⁹. ¶ Roma) Valēs: vel valentia: aut potens vel robusta. grecum est. ¶ Greci.) Robusti vel fortes. grecum est. ¶ Judeus) Laudans: sive confitens. ¶ Amen) Vere: sive fideliter. 2.

Propter quod. ¶ Judeus.) Laudans: sive confitens. ¶ Grecus) Robustus: vel fortis. grecū est. ¶ Jesus) Salvator. ¶ Christus) Unctus. grecū ē. 3.

Quid ergo. ¶ Judeus) Laudans: sive confitens. ¶ Judei.) Laudantes: sive cōfitentes. ¶ Greci.) Robusti vel fortes. grecum est. ¶ Jesus.) Salvator. ¶ Christus) Unctus. grecum est. 4.

Quid ergo. ¶ Abraaȝ) Pater multitudinis. ¶ David) Dilectus. ¶ Sara) Dña vel princeps. ¶ Jesus.) Salvator. ¶ Christus.) Unctus. grecū est. 5.

Iustificati ergo. ¶ Jesus.) Salvator. ¶ Christus) Unctus. grecum est. ¶ Adam.) Homo: sive terrenus: aut ruffus: vel sanguineus. ¶ Moyses.) Attract⁹: vel assumptus: subaudi de aquis. 6.

Quid ergo. ¶ Christus.) Unctus. grecū est. ¶ Jesus) Salvator. 7.

An ignoratis. ¶ Christus.) Unctus. grecum est. ¶ Jesus.) Salvator. 8.

Nihil ergo. ¶ Christus.) Unctus. grecū est. ¶ Jesus) Salvator. ¶ Abba) Pater. syrum est. 9.

Veritatem dico. ¶ Christus) Unctus. grecum est. ¶ Israelite.) De israel: quod interpretatur: prevalens sive dominans cum deo. ¶ Amen) Vere sive fideliter. ¶ Israel.) Prevalens sive dominans cum deo. ¶ Abraā) Pater multitudinis. ¶ Isaac) Risus. ¶ Sara) Domina vel princeps. ¶ Rebecca) Saginata: sive impinguata: aut contentio obtusa: vel contentio impedita. ¶ Jacob) Supplantator: vel calcaneum: aut planta. i. vestigium. ¶ Esau) Faciens: vel operās: aut tinea eius. ¶ Moyses) Attractus vel assumptus: subaudi de aquis. ¶ Pharao) Dissipans: sive discooperiens: aut nudans: vel syriace vindicans. ¶ Judei) Laudantes: sive cōfitentes. ¶ Osee) Salvator: aut salus. ¶ Esaias) Salus domini. ¶ Sabbaoth) Exercitus. p. n. sive milicie: aut fortitudines. ¶ Sodoma) Secretum eorum: sive calx aut cementum eorum. ¶ Gomorra.) Populus rebellis: aut populus timens: sive manipulus: vel servitus: aut syriace lana. ¶ Syon) Acervus: aut tumulus: vel specula: aut siccitas. 10.

Fratres. ¶ Christus.) Unctus. grecū est. ¶ Moyses) Attractus vel assumptus: subaudi de aquis. ¶ Jesus) Salvator. ¶ Judeus.) Laudans: sive confitens. ¶ Grecus) Robustus: vel fortis. grecū est. ¶ Esaias) Salus domini. ¶ Israel) Prevalens sive dominans cum deo. 11.

Dico ergo. ¶ Israelita) De israel: quod interpretatur prevalens sive dominans cum deo. ¶ Abraā) Pater multitudinis. ¶ Beniamin.) Filius dextere. ¶ Elias) Deus dominus: aut fortis dominus. ¶ Israel.) Prevalens sive dominans cū deo. ¶ Baal.) Idolum: aut dominans: vel subijciens: aut possidens. ¶ David) Dilectus. ¶ Syon) Acervus aut tumulus: vel specula: aut siccitas. ¶ Jacob) Supplantator: vel calcaneum: aut planta. i. vestigium. ¶ Amen) Vere: sive fideliter. 12.

Obsecro itaqȝ. ¶ Christus.) Unctus. grecū est. 13.

Omnis anima. ¶ Jesus.) Salvator. ¶ Christus) Unctus. grecum est. 14.

Infirmum autem. ¶ Christus) Unctus. grecum ē. ¶ Jesus.) Salvator. 15.

Debemus autem. ¶ Christus.) Unctus. grecum ē. ¶ Jesus) Salvator. ¶ Esaias) Salus dñi. ¶ Jesse) Ens: sive existens: aut munus vel oblatio. ¶ Hierusalem.) Visio pacis: aut visio perfecta vel consumata: sive timor perfectus vel consumatus. ¶ Illyricuȝ) Exhilaratio: sive letificatio. grecum est. ¶ Hispania.) Rara idest preciosa. grecum est. ¶ Macedonia.) Excelsa vel eminens. grecum est. ¶ Achaia.) Dolor: sive tristitia. grecum est. ¶ Judea.) Laudatio: sive cōfessio. ¶ Amen) Vere: sive fideliter. 16.

Commendo autē. ¶ Pheben.) Lucida vel pura. grecum est. ¶ Cenchris.) Milium: genus leguminis. grecū est. ¶ Prisca.) In greco priscilla: et interpretatur antiqua: est enim diminutivum de prisca. latinū ē. ¶ Aquila.) Latinum est. ¶ Christus.) Unctus. grecū est. ¶ Jesus.) Salvator. ¶ Ephenetus.) Laudabilis. grecum est. ¶ Asia.) Limosa vel cenosa. grecum est. tamen pro asia in hoc loco in greco ponitur achaia: quod interpretatur dolor: sive tristitia. ¶ Maria.) Exaltata: vel amaritudinis mare: aut myrrha maris: sive doctrix vel magistra maris: aut ex syro et hebreo domina maris. ¶ Andronicus.) Vir victoriosus. grecū est. ¶ Julia) In greco iunia a iunone idest dñatrice. ¶ Apostoli.) Missi. grecum est. ¶ Ampliatus.) Latinū est: a verbo amplio amplias. ¶ Urbanus) Latinum est. ¶ Stachius) Spica. grecum est. ¶ Appelles) Expellens: vel abigens. grecum est. ¶ Aristobolus.) Optimus consultor: vel optimum consilium: grecū est. ¶ Herodion.) Junonis vel dominatricis cantilena. grecū est. ¶ Narcisus.) Stupefactus: vel negligens. grecum est. ¶ Triphena) Delitiosa vel delicata. grecum est. ¶ Triphosa.) Idem. grecum est. ¶ Persida.) Frangens: sive dividens: aut ungula: vel griphus. ¶ Ruffus) Latinū ē. ¶ Asyneretus.) In greco asyncritus: et interpretatur incomparabilis. grecum est. ¶ Phlegon.) Comburens vel ardens. grecum est. ¶ Hermes) Mercurius: aut lucrum: vel refugium. grecum est. ¶ Patroba) Paternalis. grecum est. ¶ Herman) Sustentaculum: vel mauris. grecum est. ¶ Philologus) Amator litterarum: vl amator verbi. grecum est. ¶ Julia.) Lanuginosa. grecū est. ¶ Nereus.) Lucerna: vl novale: grece vero magn⁹ interpretatur. ¶ Olimpiadem.) In greco olimpan: et interpretatur celestis. grecum est. ¶ Sathanas.) Contrarius: sive adversarius. ¶ Timotheus) Honor dei: vel honorans deum: aut preciosus deo. grecum est. ¶ Lucius.) A luce. latinum est. ¶ Jason) Sanans vel medicans. grecum est. ¶ Sosipater) Salvans patrem: vel salus patris. grecum est. ¶ Tertius) Latinum est. ¶ Caius) Latinum est: et interpretatur dominus ex lingua latina prisca. ¶ Erastus.) Amabilis. grecum est. ¶ Quartus.) Latinum est. ¶ Amen) Vere: sive fideliter.

¶ Explicit Epistola ad Romanos.

Incipit epistola prima ad corinthios.

¶ Capitulum primum.

Paulus vocatus. ¶ Paulus.) Os tube: sive mirabilis: aut latine minim⁹. s. apostolorū: et ideo maxim⁹ quia minim⁹. ¶ Apostol⁹) Miss⁹. grecū ē. ¶ Jes⁹) Salvator. ¶ Christ⁹) Unct⁹ grecū ē. ¶ Sosthenes) Salvator potēs vel robustus. grecū est. ¶ Cloes) Viridis: aut graminea. grecū est. ¶ Apollo) Perdens vel destruens. grecū est. ¶ Cephas.) Petrus. s. a petra. syrū ē. ¶ Crispus) Latinum est. ¶ Gai⁹) Latinum est: et interpretatur domin⁹ ex lingua latina prisca. grece vero ter-

Baal. David. Syon. Jacob. Amen. Interp. Christus. Interp. Jesus. Interp. Christus. Jesus. Esaias. Jesse. Hierusalē. Illyricuȝ. Hispania. Macedo. Achaia. Judea. Amen. Interp. Pheben. Cenchris. Prisca. Aquila. Christus. Jesus. Asia. Maria. Androni. Julia. Apostoli. Ampliat⁹. Urbanus. Stachius. Aristobo. Herodion. Narcisus. Triphena. Triphosa. Persida. Ruffus. Asyneret⁹. Phlegon. Patroba. Herman. Philolo. Julia. Nereus. Olipiadeȝ. Sathanas. Timothe⁹. Lucius. Jason. Sosipater. Tertius. Cai⁹. Erastus. Quartus. Amen. Interp. Paulus. Apostol⁹. Jesus. Christus. Sosthenes. Cloes. Apollo. Cephas. Crispus. Gai⁹.

renum aut glorificantem significat. ¶ Stephana) Corona vel coronata. grecum est. ¶ Judei.) Laudantes: siue confitentes. ¶ Greci) Robusti: vel fortes. grecum ẽ. 2.

Et ego. ¶ Christus) Unctus. grecum est. ¶ Jesus) Saluator. .3

Et ego. ¶ Christus) Unctus. grecuȝ est. ¶ Paulus) Os tube: siue mirabilis: aut latine minimus .s. apostolorum: ⁊ ideo maximus quia minimus. ¶ Apollo) Perdens vel destruens. grecum est. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Cephas) Petrus. s. a petra. syrū ẽ. 4.

Si enim. ¶ Christus) Unctus. grecum est. ¶ Apollo) Perdens vel destruens. grecum est. ¶ Apostoli) Missi. grecum est. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Timotheus) Honor dei: vel honorans deum: aut preciosus deo. grecum est. 5.

Omnino. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Christus.) Unctꝰ. grecum est. ¶ Sathanas) Contrarius: siue aduersarius ¶ Pascha) Transitus: vel claudicatio. 6.

Audet aliquis. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Christus) Unctꝰ. grecum est. 7.

De quibus: ¶ Sathanas) Contrarius: siue aduersarius. ¶ Christus) Unctus. grecum est. 8.

De his autem. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Christus) Unctus. grecum est. .9

Non sum liber. ¶ Apostolus) Missus. grecuȝ est. ¶ Christus.) Unctus. grecum est. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Cephas) Petrus. s. a petra. syrum est. ¶ Barnabas) Filiꝰ prophete: vel filius cōsolationis. ¶ Moyses) Attractus vel assūptus: subaudi de aquis. ¶ Judei) Laudantes: siue confitentes. ¶ Judeus) Laudās siue cōfitens. .10.

Nolo. n. ¶ Moyses.) Attractus vel assumptus: subaudi de aquis. ¶ Christus.) Unctus. grecum est ¶ Israel) Preualens: siue dominās cū deo. ¶ Judei) Laudantes: siue confitentes 11.

Imitatores. ¶ Christus) Unctus. grecuȝ est. ¶ Jesus) Saluator. 12.

De spiritalibus. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Christus) Unctus. grecum est. ¶ Judei.) Laudantes: siue confitentes. ¶ Apostolus) Missus. grecum est 14.

Sectamini. ¶ Amen) Uere: siue fideliter. ¶ Apocalypsis) Reuelatio. grecum est. 15.

Notum autem. ¶ Christus.) Unctus. grecum est ¶ Cephas) Petrus. s. a petra. syrum est. ¶ Jacobus) Supplantator: vel calcaneum: aut planta .i. vestigium. ¶ Apostolus) Missus. grecum est. ¶ Adaȝ) Homo: siue terrenus: aut ruffus. vel sāguineus. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Ephesus.) Desiderabilis. grecū ẽ. 16

De collectis. ¶ Galatia.) Lactans: vel lactea. grecum est. ¶ Sabbatum.) Requies: siue cessatio. ¶ Hierusalem) Uisio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Macedonia.) Excelsa. vel eminens. grecum est. ¶ Ephesus.) Desiderabilis. grecum est. ¶ Pentecoste) Quinquagessima. grecuȝ est. ¶ Timotheus) Honor dei: vel honorans deum: aut preciosus deo. grecum est. ¶ Apollo.) Perdens: vel destruens. grecuȝ est. ¶ Stephana.) Corona vel coronata. grecum est. ¶ Fortunatus) Latinum est. ¶ Achaicus) Dolens vel tristis. grecum est. ¶ Achaia) Dolor: vel tristitia. grecum est. ¶ Asia.) Limosa: vel cenosa. grecuȝ est. ¶ Aquila.) Latinū est. ¶ Prisca.) Latinum est. i. antiqua. ¶ Paulus) Os tube: siue mirabilis: aut latine minimus. s. apostolorum: ⁊ ideo maximus q: minimꝰ. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Christus) Unctus. grecum est. ¶ Maranatha.) Dominus noster venit. syruȝ ẽ. ¶ Amen) Uere siue fideliter.

¶ Explicit epistola prima ad Corinthios.

Incipit epistola secunda ad corinthios.

¶ Capitulum primum.

Paulus apostolus. ¶ Paulus) Os tube: siue mirabilis: aut latine minimus scilicet apostolorum: ⁊ ideo maximꝰ quia minimus. ¶ Apostolus.) Missus. grecum est ¶ Christꝰ) Unctus. grecum est. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Timotheus.) Honor dei: vel honorans deū: aut preciosus deo. grecū est. ¶ Corinthus.) Saturitas: vel facietas: aut ornamētum. grecuȝ est. ¶ Achaia) Dolor vel tristitia. grecū est. ¶ Asia.) Limosa vel cenosa. grecuȝ ẽ. ¶ Macedonia.) Excelsa vl' eminēs. grecū ẽ. ¶ Judea.) Laudatio siue cōfesio. ¶ Syluanus) Latinū est a sylua. ¶ Amen) Uere siue fideliter. 2.

Statui autē. ¶ Christus) Unctus. grecū est. ¶ Sathanas.) Contrarius siue aduersarius. ¶ Troadē) Perforata. grecum est. ¶ Titus.) Honorabilis. grecū est. ¶ Macedonia.) Excelsa vl' eminens. grecū ẽ. ¶ Jesus) Saluator. 3.

Incipimus. ¶ Christus.) Unctꝰ. grecū est. ¶ Israel) Preualens siue dominans cum deo. ¶ Moyses.) Attractus vel assumptus: subaudi de aquis. 4.

Jdeo habentes. ¶ Christus.) Unctus. grecum est. ¶ Jesus) Saluator. 5.

Scimus enim. ¶ Christus.) Unctus. grecum est. 6.

Adiuuantes. ¶ Corinthij) Saturati: vel faciati: aut ornati. grecum est. ¶ Christus.) Unctus. grecuȝ est. ¶ Belial) Peruersus: vel absq3 iugo: siue non ascēdens. 7.

Has ergo. ¶ Macedonia) Excelsa vel eminēs. grecum est. ¶ Titus) Honorabilis. grecum est. 8

Notam autez. ¶ Macedonia.) Excelsa vel eminēs. grecum est. ¶ Titus) Honorabilis. grecū ẽ. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Christus.) Unctus. grecum est. ¶ Apostoli) Missi. grecum est. 9.

Nam de ministerio. ¶ Macedones.) Excelsi vel eminentes. grecuȝ est. ¶ Achaia) Dolor vel tristitia. grecum est. ¶ Christus) Unctus. grecum est. 10.

Ipse autem. ¶ Paulus) Os tube: siue mirabilis: aut latine minimus. s. apostolorum: ⁊ ideo maximus q: minimus. ¶ Christus) Unctus. grecum est. 11.

Utinam. ¶ Christus.) Unctus. grecū est. ¶ Eua) Uita: vel viuens. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Apostoli) Missi. grecum est. ¶ Macedonia) Excelsa vel eminens. grecum est. ¶ Achaia) Dolor vel tristitia. grecuȝ est. ¶ Apostolus) Missus. grecum est. ¶ Sathanas.) Contrarius: siue aduersarius. ¶ Hebrei) Transeūtes: siue irati: aut pregnantes: vel syriace frumenta. ¶ Israelite) De israel quod interpretatur preualens siue dominans cum deo. ¶ Abraam) Pater multitudinis. ¶ Judei) Laudantes siue confitentes. ¶ Damascus.) Sanguinis saccus: vel sanguinis poculuȝ: siue sanguis femoris vel incendij aut procuratoris. ¶ Aretha) Uirtuosus: aut placidus. grecum est. ¶ Damasceni) Sāguinis sacci: vel sanguinis pocula: aut sanguis femoruȝ vel incendiorum aut procuratorum. 12.

Si gloriari. ¶ Christus.) Unctus. grecuȝ est. ¶ Sathanas.) Contrarius: siue aduersarius. ¶ Apostoli) Missi. grecum est. ¶ Titus.) Honorabilis. grecum est. 13.

Ecce tertio. ¶ Christus) Unctus. grecuȝ est. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Amen.) Uere: siue fideliter.

¶ Explicit epistola secunda ad Corinthios.

Incipit epistola ad galatas. ca. primū.

Paulus apostolus. ¶ Paulus) Os tube: siue mirabilis: aut latine minimus. s. apostolorum: ⁊ ideo maximus q: minimus. ¶ Apostolus) Missus. grecum est. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Christus.) Unctus. grecuȝ ẽ. ¶ Galatia) Lactans vel lactea. grecum est. ¶ Amen.) Uere: siue fideliter. ¶ Judaismus.) Laudatio: siue confessio. ¶ Hierosolyma) Uisio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Apostoli) Missi. grecuȝ est. ¶ Arabia) Uespera: aut vespertina: vel fideiussio: siue suauitas: aut coruus vel coruina: seu desertuȝ: aut salix: vel commixta. ¶ Damascus) Sanguinis saccus: vel sanguinis poculum: seu sanguis femoris vel incendij aut procuratoris. ¶ Petrꝰ) Saxum: siue petra. grecum est. ¶ Jacobus.) Supplantator: vel calcaneum: aut planta. i. vestigium. ¶ Syria.) Hebraice dicitur araȝ: ⁊ interpretatur excelsa vel subli

Stephana Greci Interp̄. Christus Jesus Interp̄. Paulus Apollo Cephas. Interp̄. Christus Apollo Apostoli Timothe. Interp̄. Sathanas Pascha. Interp̄. Apostolus Christus Jesus Cephas. Barnabas Moyses. Judei. Judeus. Interp̄. Moyses. Christus Israel Judei Christus Jesus Interp̄. Jesus Christus Judei Apostolus Interp̄. Christus Cephas. Jacobus. Apostolus Adam. Jesus. Ephesus Interp̄. Galatia. Sabbatuȝ Hierusalē. Macedo. Ephesus Pentecos. Timothe. Apollo Stephana Fortunatꝰ Achaicus Achaia Asia Aquila Prisca Paulus Jesus Christus Marana. Amen. Interp̄. Paulus Apostolus Christus Jesus Timotheꝰ

Corinthus Achaia. Asia Macedo. Judea. Syluanus Amen. Interp̄. Titus. Macedo. Interp̄. Christus. Moyses. Interp̄. Christus Jesus. Interp̄. Christus Interp̄. Corinthii. Christus Belial. Interp̄. Macedo. Titus. Interp̄. Macedo. Titus. Jesus Christus Apostoli. Interp̄. Paulus Christus Interp̄. Christus Eua. Jesus. Apostoli. Macedo. Achaia. Apostolus Sathanas Hebrei. Israelite Abraam Judei. Damascus Aretha Damasce. Interp̄. Christus Jesus Interp̄. Paulus. Apostolus Jesus Christus Galatia. Amen. Judaismꝰ Hierosoly. Apostoli Arabia Damascus Petrus. Jacobus. Syria.

Cilicia.
Judea.
Interp̄.
Hierosolyr.
Barnabas
Titus.
Jesus.
Petrus.
Jacobus.
Cephas.
Joannes.
Antiochia
Judei.
Judeus.
Interp̄.
Galate.
Christus.
Jesus
Abraam;
Judeus
Grecus.
Interp̄.
Abba.
Christus
Jesus
Abraam.
Syna.
Arabia.
Agar.
Hierusalē.
Isaac.
Interp̄.
Christus
Jesus
Israel.
Amen.
Interp̄.
Paulus
Apostolus
Jesus
Christus
Ephesus
Interp̄.
Christus
Jesus.
Israel.
Apostoli.
Interp̄.
Paulus.
Christus
Jesus.
Apostoli
Amen.
Interp̄.
Christus
Apostoli.
Jesus.
Diabolus
Interp̄.
Christus
Diabolus.
Thitichus
Jesus.
Amen.
Interp̄.
Paulus.
Timothe⁹
Jesus.
Christus
Philippis

mis: aut decipiēs: siue maledictio eorū. ¶ Cilicia) Uo
luens: vel reuoluta. grecum est. ¶ Judea.) Laudatio: si
ue confessio. 2.

Deinde post. ¶ Hierosolyma) Uisio pacis: aut vi
sio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vl'
consumatus. ¶ Barnabas) Filius prophete: vel filius
consolationis. ¶ Tit⁹.) Honorabilis. grecū ē. ¶ Chri
stus) Unctus. grecū est. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Petr⁹)
Saxum vel petra. grecum est. ¶ Jacobus) Supplanta
tor: vel calcaneū: aut planta idest vestigiū. ¶ Cephas)
Petrus scilicet a petra. syrum est. ¶ Johannes) Domi
ni gratia: siue domini donum: aut domini misericordia
¶ Antiochia) Pro vehiculo vl' curru. s. loco currus:
siue contra vehiculuz vel currum. grecuz est. ¶ Judei)
Laudantes: siue confitentes. ¶ Judeus) Laudans:
siue confitens. 3.

O Insensati. ¶ Galate) Lactantes: vel lactei. grecuz
est. ¶ Christus) Unctus. grecū est. ¶ Jesus) Sal
uator. ¶ Abraam.) Pater multitudinis. ¶ Judeus.)
Laudans: siue confitens. ¶ Grecus.) Robustus: vl' for
tis. grecum est. 4.

Dico autem. ¶ Abba) Pater. syrum est. ¶ Chri
stus) Unct⁹. grecū ē. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Abra
am) Pater multitudinis. ¶ Syna.) Rubus: vel syria
ce inimicicia. ¶ Arabia.) Uespera: aut vespertina: vl'
fideiussio: siue suauitas: aut coruus vel cornua: seu de
sertum: aut salix: vel commixta. ¶ Agar.) Aduena: siue
peregrina: aut ruminans: vel timens. ¶ Hierusalem.)
Uisio pacis: aut visio perfecta vel cōsumata: siue timor
perfectus vel consumatus. ¶ Isaac) Risus. 5.

State. ¶ Paulus) Os tube: siue mirabilis: aut lati
ne minimus scilicet appostolorum: & ideo maxim⁹
quia minimus. ¶ Christus.) Unctus. grecum est. ¶ Je
sus) Saluator. 6.

Si spiritu. ¶ Christus) Unctus. grecū est. ¶ Jesus)
Saluator. ¶ Israel) Preualens: siue dominans cū
deo. ¶ Amen) Uere: siue fideliter.

¶ Explicit epistola ad galatas.

Incipit epistola ad Ephesios. ca. j.

Paulus apostolus. ¶ Paulus.) Os tube: siue
mirabilis: aut latine minimus scilicet aposto
lorum: & ideo maximus quia minim⁹. ¶ Apo
stolus.) Missus. grecum est. ¶ Jesus.) Salua
tor. ¶ Christus.) Unctus. grecum est. ¶ Ephesus.)
Desiderabilis. grecum est. 2.

Et vos. ¶ Christus) Unctus. grecū est. ¶ Jesus)
Saluator. ¶ Israel) Preualens siue dominans
cum deo. ¶ Apostoli) Missi. grecum est. 3.

Huius rei gratia. ¶ Paulus.) Os tube: siue mira
bilis: aut latine minimus scilicet apostolorum: et
ideo maximus quia minim⁹. ¶ Christus) Unctus. gre
cum est. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Apostoli) Missi. grecū
est. ¶ Amen) Uere: siue fideliter. 4.

Obsecro itaqz. ¶ Christus) Unctus. grecum est.
¶ Apostoli) Missi. grecum est. ¶ Jesus.) Salua
tor. ¶ Diabolus.) Criminator: siue calumpniator: vel
accusator. grecum est. 5.

Estote ergo. ¶ Christus.) Unctus. grecum
est. 6.

Filij obedite. ¶ Christus) Unctus. grecū ē. ¶ Dia
bolus) Criminator: siue calumpniator: aut accusa
tor. grecum est. ¶ Tithicus.) In greco tichychus: & in
terpretatur casualis vel contingēs. grecū est. ¶ Jesus)
Saluator. ¶ Amen.) Uere: siue fideliter.

¶ Explicit epistola ad Ephesios.

Incipit epistola ad Philippenses.

¶ Capitulum primum.

Paulus et. ¶ Paulus) Os tube: siue mi
rabilis: aut latine minimus. s. apostolo
rum: & ideo maximus quia minimus.
¶ Timotheus.) Honor dei: vel hono
rans deuz: aut preciosus deo. grecuz est
¶ Jesus) Saluator. ¶ Christus) Un
ctus. grecum est. ¶ Philippis.) Bellicosa: siue ama
trix equorum. grecum est. 2.

Si qua ergo. ¶ Christus) Unctus. grecuz est. ¶ Je
sus.) Saluator. ¶ Timotheus.) Honor dei: siue
honorans deum: aut preciosus deo. grecum est. ¶ Epa
phroditus) Uenustus: siue iocundus: grecū est. ¶ Apo
stolus) Missus. grecum est. 3.

De cetero. ¶ Christus.) Unctus. grecuz est. ¶ Je
sus) Saluator. ¶ Israel.) Preualens siue domi
nans cum deo. ¶ Beniamin) Filius dextre. ¶ Hebre
us.) Trāsiēs: siue iratus: aut pregnās: vl' syriace frumē
tū. ¶ Hebrei) Idē. p. n. ¶ Phariseus) Diuis⁹. 4.

Itaqz fratres. ¶ Euchodia.) In greco Euodia: et
interpretatur bonus odor: vel bene olens. grecum
est. ¶ Synticen.) Colloquēs: vel confabulās. grecum
est. ¶ Clemens.) Latinum est: significatqz mitem vel
modestum. ¶ Christus) Unctus. grecuz est. ¶ Jesus)
Saluator. ¶ Philippenses.) Bellicosi: siue amatores
equorum. grecum est. ¶ Macedonia) Excelsa: vel emi
nens. grecuz est. ¶ Thessalonica) Dei altera victoria:
aut situs siue positio alterius victorie. grecū ē. ¶ Epa
phroditus) Uenustus: siue iocūdus. grecū est. ¶ Amē
Uere: siue fideliter. ¶ Cesar) A ceso matris vtero di
ctus est: vel a cesarie idest coma vel capillatura cū qua
ortus est: vel quod cesios idest glaucos habuerit ocu
los vt quidam volunt. latinum est.

¶ Explicit epistola ad Philippenses.

Incipit epistola ad Colossenses. ca. j.

Paulus apostolus. ¶ Paulus) Os tube: si
ue mirabilis: aut latine minimus. s. aposto
lorum: & ideo maxim⁹ qz minimus. ¶ Apo
stolus) Missus. grecum est. ¶ Jesus) Sal
uator. ¶ Christus) Unctus. grecum est.
¶ Timotheus.) honor dei: siue honorans deū: aut pre
ciosus deo. grecum est. ¶ Colossis) Punitio: vel sup
pliciū. grecū ē. ¶ Epaphras) Spumans. grecū ē. 2.

Uolo. n. ¶ Laodicia) Populus iustus. grecuz ē.
¶ Jesus) Saluator. ¶ Christus) Unctus. grecū
est. ¶ Neomenia.) Nouilunium. grecū est. ¶ Sabba
tum) Requies: siue cessatio. 3.

Igitur. ¶ Christus) Unctus. grecum est. ¶ Judei)
Laudātes: siue cōfitētes. ¶ Jesus) Saluator. 4

Domini. ¶ Christus) Unct⁹. grecū ē. ¶ Titich⁹)
In greco tichychus: & interpretatur casualis vl' cō
tingens. grecum est. ¶ Onesimus.) Utilis. grecum est.
¶ Aristarchus) Optimus princeps. grecū est. ¶ Mar
cus.) Limatus: vel fricatus: aut expolitus idest a rubi
gine abstersus. ¶ Barnabas) Filius prophete: vel fi
lius consolationis. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Justus) La
tinum est. ¶ Epaphras) Spumans. grecū est. ¶ Lao
dicia) Populus iustus. grecum est ¶ Jerapolis.) Sa
cra ciuitas. grecum est. ¶ Lucas) Hebraice ipsi resur
rectio: vel latine a luce. ¶ Demas) Popularis vel ple
beius: aut pinguis. grecū est ¶ Nimpha.) Sponsa. gre
cum est. ¶ Laodicenses) Populi iusti. grecū est. ¶ Ar
chippus) Princeps siue prefectus equorum. grecuz ē
¶ Paulus) Os tube: siue mirabilis: aut latine mini
mus scilicet apostolorum: & ideo maximus quia mini
mus. ¶ Amen) Uere: siue fideliter.

¶ Explicit epistola ad Colossenses.

Incipit epistola prima ad thessalonicenses.

¶ Capitulum primum.

Paulus. ¶ Paulus.) Os tube: siue
mirabilis: aut latine minimus. s. apo
stolorum: & ideo maximus quia mi
nimus. ¶ Syluanus) Latinum est
a sylua. ¶ Timotheus.) Honor dei
vel honorās deū: aut preciosus deo.
grecū est. ¶ Thessalonicenses) Dei
altera victoria: aut situs siue positio
alterius victorie. grecū ē. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Chri
stus.) Unctus. grecum est. ¶ Macedonia) Excelsa: vel
eminens. grecum est. ¶ Achaia) Dolor: vel tristitia. gre
cum est. 2.

Nam et ipsi. ¶ Philippis) Bellicosa: siue amatrix
equorum. grecum est. ¶ Christus.) Unctus. grecū

Interp̄.
Christus
Jesus.
Timothe⁹
Epaphro.
Apostolus
Interp̄.
Christus.
Jesus.
Israel.
Beniamin
Hebreus
Interp̄.
Eucodia.
Syntiicen.
Clemens.
Christus.
Jesus.
Philippē
Macedo.
Thessalo.
Epaphro.
Amen.
Cesar.
Interp̄.
Paulus.
Apostolus
Jesus.
Christus
Timothe⁹
Colossis.
Epaphras
Interp̄.
Laodicia.
Jesus.
Christus
Neomenia
Sabbatuz
Interp̄.
Christus
Titichus.
Onesim⁹.
Aristar.
Marcus
Barnabas
Jesus.
Justus.
Epaphras
Laodicia.
Jerapolis
Lucas.
Demas
Nimpha.
Laodicen.
Archipp⁹.
Paulus
Amen.
Interp̄.
Paulus.
Syluanus
Timothe⁹
Thessalo
Jesus.
Christus
Macedo
Achaia
Interp̄.
Philippis
Christus

Apostoli. Jesus. Judei. Paulus. Sathanas
Interp. Athene. Timotheꝰ Christus Jesus. Amen.
Interp. Jesus. Christus Amen.
Interp. Paulus. Sylvanus Timotheꝰ Thessalo. Jesus Christus
Interp. Jesus Christus Sathanas
Interp. Christus Jesus. Paulus Amen.
Interp. Paulus. Apostolus Jesus. Christus Timotheꝰ Ephesus. Macedo. Amen. Hymeneꝰ. Alexander Sathanas
Interp. Christus. Apostolus Adam. Eva.
Interp. Diabolus. Christus Jesus. Timotheꝰ
Interp. Christus Sathanas Jesus
Interp. Jesus. Christus Diabolus. Pontius. Pilatus. Amen. Timotheꝰ

est. ¶ Apostoli.) Missi. grecum est. ¶ Judea) Laudatio: sive confessio. ¶ Jesus) Salvator. ¶ Judei) Laudantes: sive confitentes. ¶ Paulus.) Os tube: sive mirabilis: aut latine minimus .s. apostolorum: & ideo maximus quia minimus. ¶ Sathanas) Contrarius: sive adversarius. 3.

PRopter quod. ¶ Athene) Sine cumulo: vel ab athena idest minerva minervales. grecū est. ¶ Timotheus.) Honor dei: vel honorans deum: aut preciosus deo. grecum est. ¶ Christus) Unctus. grecum est. ¶ Jesus) Salvator. ¶ Amen) Vere: sive fideliter. 4.

DE cetero. ¶ Jesus.) Salvator. ¶ Macedōia) Excelsa: vel eminens. grecū est. ¶ Christus) Unctꝰ. grecum est. 5.

DE tpibus. ¶ Jesus) Salvator. ¶ Christus) Unctus. grecum est. ¶ Amen) Vere: sive fideliter.

¶ Explicit epistola prima ad Thessalonicenses.

Incipit epistola secūda ad Thessalonicenses

¶ Capitulum primum.

PAulus. ¶ Paulus) Os tube: sive mirabilis: aut latine minimꝰ .s. apostolorū: & ideo maximus quia minimus. ¶ Sylvanus.) Latinum est a sylva. ¶ Timotheus.) Honor dei: vel honorans deum: aut preciosus deo. grecum est. ¶ Thessalonicenses) Dei altera victoria: aut situs sive positio alterius victorie. grecum est. ¶ Jesus) Salvator. ¶ Christus.) Unctus. grecū ē. 2.

ROgamus. ¶ Jesus) Salvator. ¶ Christus.) Unctus. grecum est. ¶ Sathanas.) Contrarius: sive adversarius. 3.

DE cetero. ¶ Christus.) Unctus. grecum est. ¶ Jesus) Salvator. ¶ Paulus.) Os tube. sive mirabilis: aut latine minimus. s. apostolorum: & ideo maximꝰ quia minimus. ¶ Amen) Vere: sive fideliter.

¶ Explicit epistola secunda ad Thessalonicēses.

Incipit epistola prima ad Timotheum.

¶ Capitulum primum.

PAulus apostolus. ¶ Paulus) Os tube: sive mirabilis: aut latine minimus scilicet apostolorum: & ideo maximus quia minimꝰ. ¶ Apostolus.) Missus. grecum est. ¶ Jesus) Salvator. ¶ Christus) Unctus. grecum est. ¶ Timotheus) Honor dei: vel honorans deum: aut preciosus deo. grecum est. ¶ Ephesus) Desiderabilis. grecum est. ¶ Macedonia.) Excelsa: vel eminens. grecum est. ¶ Amen) Vere: sive fideliter. ¶ Hymeneus) Carmen nuptiale. grecū est. ¶ Alexander.) Adiutor sive auxiliator virilis vel fortissimus. grecum est. ¶ Sathanas) Contrarius: sive adversarius. 2.

OBsecro. ¶ Christus) Unctus: grecum est. ¶ Jesus) Salvator. ¶ Apostolus) Missus. grecum est. ¶ Adam) Homo: sive terrenus: aut ruffus: vel sanguineus. ¶ Eva) Vita: vel vivens. 3.

FIdelis sermo. ¶ Diabolus.) Criminator: sive calumpniator: aut accusator. grecum est. ¶ Christꝰ) Unctus. grecū est. ¶ Jesus) Salvator. ¶ Timotheꝰ) Honor dei: sive honorans deum: aut preciosus deo. grecum est. 4.

SPiritus autem. ¶ Christus) Unctus. grecum est. ¶ Jesus) Salvator. 5.

SEniorem. ¶ Christus.) Unctus. grecū est. ¶ Sathanas.) Contrarius: sive adversarius. ¶ Jesus) Salvator. 6.

OUicunq̄. ¶ Jesus) Salvator. ¶ Christus) Unctus. grecū est. ¶ Diabolus) Criminator: sive calumpniator: aut accusator. grecū est. ¶ Pontius) Marinus. grecum est. ¶ Pilatus) Constringens: vel constrictus. grecum est. ¶ Amē) Vere: sive fideliter. ¶ Timotheus) Honor dei: vel honorans deum: aut preciosus deo. grecum est.

¶ Explicit epistola prima ad Timotheum.

Incipit epistola secunda ad Timotheū.

¶ Capitulum primum.

PAulus apostolus. ¶ Paulus.) Os tube: sive mirabilis: aut latine minimus. s. apostolorum: & ideo maximꝰ quia minimus. ¶ Apostolus) Missus. grecū est. ¶ Jesus) Salvator. ¶ Christus) Unctus. grecum est. ¶ Timotheus) Honor dei: vel honorans deum: aut preciosus deo. grecum est. ¶ Loide.) Melior. grecū est. ¶ Eunice) Bona victoria. grecum est. ¶ Asia) Limosa vel cenosa. grecum est. ¶ Philetus) In greco fygellus: & interpretatur fugitivus. grecum est. ¶ Hermogenes) Mercurio genitus: aut lucri generatio: vel refugium generatiōis. grecum est. ¶ Onesiphorus.) Utilitatem afferens. grecum est. ¶ Roma.) Valens vel valentia: aut potens: vel robusta. grecum est. ¶ Ephesus) Desiderabilis. grecum est. 2.

TU ergo. ¶ Christus) Unctus. grecum est. ¶ Jesus) Salvator. ¶ David.) Dilectus. ¶ Hymeneus) Carmen nuptiale. grecum est. ¶ Philetus.) Amabilis. grecum est. ¶ Diabolus.) Criminator: sive calūpniator: aut accusator. grecum est. 3.

HOc autem. ¶ Jamnes) In greco iannes cum duplici. n. & hebraice interpretatur respondens: vel incipiēs loqui: aut afflictus: vel humiliatus: aut pauper. ¶ Mambres) Rebellis: aut amarus: vel commutans: aut permutans: sꝫ in greco scribitur iambres: & hebraice potest interpretari mare cum egestate vel paupertate. ¶ Moyses) Attractus vel assumptus: subaudi de aq̄s. ¶ Antiochia.) Pro vehiculo vel curru. s. loco currus: sive contra vehiculum vel currum. grecum ē. ¶ Iconium) Veniens. grecum est. ¶ Lystris) Dissolventes. grecum est. ¶ Christus) Unctus. grecum est. ¶ Jesus) Salvator. 4.

TEstificor. ¶ Jesus.) Salvator. ¶ Christus.) Unctus. grecum est. ¶ Demas) Popularis: vel plebeius: aut pinguis. grecum est. ¶ Thessalonica) Dei altera victoria: aut situs sive positio alterius victorie. grecum est. ¶ Crescens.) Latinū est a crescēdo. ¶ Galatia) Lactans vel lactea. grecum est. ¶ Titus) Honorabilis. grecū est. ¶ Dalmatia) Lampas frustratoria: aut fulgur vanitatis. grecum est. ¶ Lucas) Hebraice ipsi resurrectio: vel latine a luce. ¶ Marcus) Limatus: vel fricatus: aut expolitus idest a rubigine abstersus. ¶ Titicus.) In greco tychicus: & interpretatur casualis: vel contingens. grecum est. ¶ Ephesus) Desiderabilis. grecum est. ¶ Troade) Perforata. grecum est. ¶ Carpum) Fructus vel fructuosus. grecum est. ¶ Alexander) Adiutor sive auxiliator virilis vel fortissimꝰ. grecum est. ¶ Amen.) Vere: sive fideliter. ¶ Prisca.) In greco priscilla: & est diminutivū huius nominis prisca: quod interpretatur antiqua. latinū est. ¶ Aquila) Latinum est. ¶ Onesiphorus) Utilitatem afferēs. grecum est. ¶ Erastus.) Amabilis. grecum est. ¶ Corinthus) Saturitas: vel sacietas: aut ornamentum. grecū est. ¶ Trophimus) Nutritus: sive educatus. grecum ē. ¶ Miletum.) Rubra: vel coccinea. grecum est. ¶ Eubolus.) Prudens: aut beneconsulens. grecū ē. ¶ Pudens.) Latinum est. ¶ Linus) Rete vel retiaculum. grecum est. ¶ Claudia) Latinum est. ¶ Amen) Vere: sive fideliter.

¶ Explicit epistola secunda ad Timotheū.

Incipit epistola ad titū. ca. j.

PAulꝰ servꝰ. ¶ Paulꝰ) Os tube: sive mirabilis: aut latine minimus. s. apostolorum: & ideo maximus quia minimus. ¶ Apostolus.) Missus. grecū ē. ¶ Jesus.) Salvator. ¶ Christus.) Unctus. grecū est. ¶ Titus.) Honorabilis. grecū est. ¶ Creta.) Carnea: vel carnalis. grecū ē. ¶ Cretenses) carnei: vel carnales. grecum est. 2.

TU autem. ¶ Jesus) Salvator. ¶ Christus) Unctꝰ. grecū ē. 3.

ADmone illos. ¶ Jesus.) Salvator. ¶ Christus) Unctus grecum est. ¶ Artheman.) Integer: vel i

Interp. Paulus. Apostolus Jesus. Christus Timotheꝰ Loide. Eunice. Asia. Philetus. Hermoge. Onesipho Roma. Ephesus.
Interp. Christus Jesus. David. Hymeneꝰ. Philetus
Interp. Jamnes. Mambres Moyses. Antiochia Iconium. Lystris. Christus. Jesus.
Interp. Jesus. Christus. Demas Thessalo. Crescens. Galatia. Titus. Dalmatia. Lucas. Marcus Titichus. Ephesus. Troade Carpum. Alexander Amen. Prisca. Aquila. Onesipho Erastus. Corinthus Trophimꝰ Miletum. Eubolus. Pudens Linus. Claudia. Amen.
Interp. Paulus Apostolus Jesus. Christus Titus. Creta. Cretenses.
Interp. Jesus Christus
Interp. Jesus. Christus Artheman

columnis:aut venustus.grecuz est.¶ Titichus.)In greco tychicus:& interpretatur casualis:vel contingēs.grecum est.¶ Nicopolis.)Victorie ciuitas:vel victoriosa ciuitas.grecum est.¶ Zena.)Viuens.grecuz est. ¶ Apollo.)Perdens:vel destruens.grecuz est. ¶ Amen.) Vere:siue fideliter.

Titichus. Nicopolis Zena. Apollo Amen.

¶ Explicit epistola ad Titum.

Incipit epistola ad Philemonem. ca.j.

Paulus vinctus.¶ Paulus)Os tube:siue mirabilis:aut latine minimꝰ .s.apostolorū:& ideo maximus quia minimus.¶ Christus.)Vncꝰ.grecum est.¶ Jesus.)Saluator. ¶ Timotheus)Honor dei: vel honorās deum:aut preciosus deo.grecum ē. ¶ Philemon.)Deosculans.grecū est.¶ Appia.) Producens vel pulullans. grecum est. ¶ Archippus)Princeps siue prefectus equorū.grecū est.¶ Onesimus.)Vtilis.grecū est.¶ Epaphras.) Spumans.grecum est.¶ Marcus.)Limatus:vel fricatus:aut expolitus idest a rubigine abstersus.¶ Aristarchus)Optimus princeps.grecuz est.¶ Demas.) Popularis vel plebeius:aut pinguis .grecum est . ¶ Lucas)Hebraice ipsi resurrectio:vl' latie a luce. ¶ Amē) Vere:siue fideliter.

Interp̄. Paulus Christus Jesus. Timotheꝰ Phile. Appia. Archippꝰ Onesimus Epaphras Marcus Aristar. Demas Lucas. Amen.

¶ Explicit epistola ad philemonem.

Incipit epistola ad Hebreos. ca.j.

Multifarie multisq; modis. 2.

Propterea. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Diabolus) Criminator siue calumpniator:aut accusator.grecū est.¶ Abraam)Pater multitudinis. 3.

Vnde fratres. ¶ Apostolus) Missus.grecum est. ¶ Jesus.) Saluator.¶ Moyses.)Attractꝰ vel assumptus:subaudi de aquis.¶ Christus.)Vnctus.grecum est.¶ Egyptus.)Angustie:siue tribulationes. 4.

Timeamus ergo . ¶ Dauid) Dilectus . ¶ Jesus) Saluator.¶ Sabbatismus)Requies:siue cessatio. 5.

Omnis nāq;.¶ Aarō.)Mons:siue montanus : aut docens siue concipiens.¶ Christus.)Vnctus.grecum est.¶ Melchisedech.)Rex iustitie. 6.

Vapropter.¶ Christus.)Vnctus.grecum ē.¶ Abraaz.) Pater multitudinis.¶ Jesus) Saluator. ¶ Melchisedech.)Rex iustitie. 7.

Hic enim.¶ Melchisedech.)Rex iustitie . ¶ Salem) Pax.¶ Abraaz) Pater multitudinis.¶ Leui.)Copulatus.¶ Aaron.)Mons:siue montanus:aut docens:siue concipiens.¶ Juda.) Laudatio:siue confessio.¶ Moyses.)Attractus vel assumptus:subaudi de aquis. 8.

Capitulum autem.¶ Moyses.)Attractus vel assumptus:subaudi de aquis.¶ Jsrael.) Preualēs siue dn̄ans cuz deo.¶ Juda.)Laudatio:siue confessio. ¶ Egyptus)Angustie:siue tribulationes. 9.

Habuit quidem.¶ Manna.) Preparatio:aut q̄d. ¶ Aaron.)Mons:siue montanus:aut docēs siue concipiens.¶ Cherubim.) Quasi magistri: vel quasi multiplicantes:aut quasi pugnantes : vel cognitionem aut scientiam multiplicantes.¶ Christus)Vnctus.grecum est.¶ Moyses.)Attractus vel assumptus:subaudi de aquis.¶ Jesus)Saluator. 10.

Abram.¶ Christus.)Vnctus.grecum est.¶ Jesus.)Saluator.¶ Moyses.)Attractus vel assumptus:subaudi de aquis. 11.

Est autem.¶ Abel.)Vanitas : vel anhelitus:aut syriace vapor.¶ Cayn.) Possessio: vel possessus. ¶ Enoch)Dedicatus:vel disciplinatus:aut morigeratus.¶ Noe.)Consolatio:vel requies.¶ Abraā.) Pater multitudinis.¶ Jsaac)Risus.¶ Jacob.) Supplātator.vel calcaneū:aut planta idest vestigiuz. ¶ Sara.) Domina:vel princeps.¶ Esau.) Faciens vel operās: aut tinea eius.¶ Joseph.)Augmentum:vel ꝓfectus.

Interp̄. Jesus. Diabolus. Abraam. Interp̄. Apostolus Jesus. Moyses. Christus. Egyptus Interp̄. Aaron. Christus Melchise. Interp̄. Christus. Abraam. Jesus . Melchise. Interp̄. Melchise. Salem. Abraam. Leui. Aaron. Juda. Moyses. Interp̄. Manna. Aaron. Cherubim Christus Moyses. Jesus Interp̄. Abel. Cayn. Enoch. Noe. Abraam. Jsaac. Jacob. Sara. Esau . Joseph.

¶ Jsrael)Preualens siue dominans cuz deo. ¶ Moyses.)Attractus vel assūptus:subaudi ꝺ aquis. ¶ Pharao.)Dissipans:siue discooperiens:aut nudans: vel syriace vindicans.¶ Egyptij.)Angustiantes: siue tribulantes.¶ Christus.)Vnctus.grecum est . ¶ Egyptꝰ.) Angustie:siue tribulationes . ¶ Pascha.)Transitus: vel claudicatio.¶ Hiericho.)Luna vel mensis:aut odor eius.¶ Raab)Lata:siue dilatata:aut platea.¶ Gedeon)Conterēs vel confringens:aut ex syro & hebreo abscisio iniquitatis.¶ Barach.)Fulgur: siue in vanuz aut in vacuum.¶ Samson)Sol eius:aut nominis iteratio vel secundatio aut mutatio : vel nomen dormientis:aut ibi dormiens:vel syriace seruiciū aut ministeriū eius.¶ Jepte.)Aperiens.¶ Dauid.)Dilectus.¶ Samuel)Postulatus a deo:aut nomen eius a deo. 12.

Ideoq; & nos.¶ Jesus.)Saluator.¶ Esau.) Faciens:vel operans:aut tinea eius. ¶ Moyses .) Attractus vel assumptus:subaudi de aquis. ¶ Syon.)Aceruus:aut tumulus vel specula:aut siccitas. ¶ Hierusalem.)Visio pacis:aut visio perfecta vel consumata:siue timor perfectus vel consumatus.¶ Abel)Vanitas: siue anhelitus:aut syriace vapor. 13.

Haritas.¶ Jesus) Saluator . ¶ Christus) Vnctus.grecum est.¶ Amen)Vere: siue fideliter. ¶ Timotheus)Honor dei:vel honorans deum: aut ꝓciosus deo.grecum est.¶ Jtalia)Ab italo rege dicta ē: vel ab italis idest vitulis:eo quod illa regio vitulis abūdat.latinum est.

Jsrael. Moyses. Pharao. Egyptij. Christus Egyptus . Pascha. Hiericho . Raab. Gedeon. Barach. Samson . Jepte. Dauid. Samuel. Interp̄. Jesus Esau. Moyses. Syon. Hierusalē. Abel. Interp̄ Jesus. Christus Amen. Timotheꝰ Jtalia.

¶ Explicit epistola ad hebreos.

Incipit liber actuum Apostolorum. ca.j.

Primum quidem.¶ Theophilus.)Amicus dei:vel deo dilectus.grecum est. ¶ Jesus)Saluator.¶ Apostoli)Missi grecum est.¶ Hierosolyme) Visio pacis:aut visio perfecta vel consumata : siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Johannes)Domini gratia:siue domini donum :aut domini misericordia.¶ Jsrael) Preualens siue dominans cum deo.¶ Hierusalem)Visio pacis : aut visio ꝑfecta vel consumata:siue timor perfectus vel consumatus.¶ Judea)Laudatio:siue confessio . ¶ Samaria) Custodia:vel adamas:aut vepres vel spina: seu fex eiꝰ. ¶ Galilei)Volubiles : siue volutabiles: aut rotantes. ¶ Hierosolyma.)Idē q̄d hierusalem supra. ¶ Sabbatum)Requies:siue cessatio.¶ Petrus) Saxum: siue petra.grecum est.¶ Jacobus)Supplantator:vel calcaneum:aut planta idest vestigium.¶ Andreas) Virilis vel fortissimus.grecū est.¶ Philippus) Bellicosus: siue amator equorum.grecū est.¶ Thomas)Abyssus: vel geminus:& grece didymus appellatur:q̄d interpretatur gemellus.i.ille qui cum alio vno & eodem partu nascitur.¶ Bartholomeus.)Filius suspendentis aq̄s. ¶ Matheus.)Donatus.¶ Alpheus.) Millesimus: vel doctus:aut dux.¶ Symon.)Audiēs : vel obediēs. ¶ Zelotes.)Emulator.grecum est.¶ Judas .)Laudatio:siue confessio.¶ Maria.)Exaltata:vel amaritudinis mare : aut myrrha maris : siue doctrix vel magistra maris:aut ex syro & hebreo domina maris. ¶ Dauid.) Dilectus.¶ Acheldemach)Ager sanguinis . syrum ē. scribi debet acheldema.¶ Joseph.) Augmentum:vel profectus.¶ Barsabas.)Filius reuersionis vel cōuersionis:aut filius quietis:seu filius iuramenti.¶ Justꝰ.) Latinum est.¶ Mathias.)Donum dn̄i. 2.

Et cum.¶ Hierusalem.)Visio pacis: aut visio ꝑfecta vel consumata:siue timor perfectus vel consumatus.¶ Judei)Laudantes:siue confitentes.¶ Galilei)Volubiles:siue volutabiles:aut rotātes. ¶ Parthi.)Lingua scythica dicuntur fugaces: vel exules. ¶ Medi.)Mensurantes:siue abundantes:aut induti. ¶ Elamite)Adolescētes:siue occulti:aut secl'a.¶ Mesopotamia.)Regio est sic appellata eo q̄d duobꝰ fluuiis eufrate.s.ambiat & tygri: mesos.n.medius:potamos ꝯo fluuius interꝑtat.grecū ē.¶ Judea)Laudatio:siue ꝯfessio.¶ Cappadocia)In hebreo dr̄ captor:& interꝑtatur spherula:siue pomū:aut vola vel palma turturis vel exploratori.¶ Pōtus.)Mare.grecū est. ¶ Asia)

Interp̄. Theophi. Jesus. Apostoli . Hierosoly. Johannes Jsrael. Hierusalē. Judea. Samaria. Galilei. Hierosoly. Sabbatuz Petrus. Jacobus. Andreas Philippꝰ Thomas . Bartholo. Matheus Alpheus. Symon. Zelotes. Judas. Maria. Dauid. Achelde. Joseph Barsabas. Justus. Mathias Interp̄. Hierusalē. Judei. Galilei. Parthi. Medi. Elamite. Mesopo. Judea. Cappado. Pontus . Asia.

Phrigia. Pamphi. Egyptus. Lybia. Cirene. Romani. Proselyti. Cretes. Arabes. Petrus. Johel. Israelite. Jesus. Nazaren⁹ David. Christus. Israel. Apostoli.

Limosa vel cenosa.grecũ est.¶ Phrigia) Sicca:vł ar-
dẽs.grecũ est.¶ Paphilia.) Tota dilecta vel amabi-
lis.grecũ est.¶ Egyptus) Angustie:siue tribulatiões.
¶ Lybia.) Hebraice dr̃ phut:⁊ iterp̃taŧ aphrica:aut sy
riace crassa:vel pinguis.¶ Cirene.) Paries: siue tra-
bes:aut frigiditas:vel occursus.¶ Romani.) Valen-
tes:aut potentes:vel robusti. grecũ est.¶ Proselyti)
Aduene:siue peregrini.grecũ est.¶ Cretes.) Carnei:
siue carnales.grecũ est.¶ Arabes) Vespertini: aut fi-
deiussores:siue suaues:aut campestres:vel corui: aut sa
lices:vel mixtiones.¶ Petrus.) Saxũ:vel petra. gre
cũ est.¶ Johel.) Volẽs:siue icipiẽs:aut iurãs.¶ Isra
elite.) De israel qđ interpretaŧ preualẽs siue dñans cũ
deo.¶ Jesus.) Saluator.¶ Nazarenus.) Sanctifica-
tus:aut separatus:vel coronat⁹:si aũt per sade lr̃am scri
baŧ interp̃taŧ custos:siue floridus:aut virgultũ.¶ Da-
uid) Dilect⁹.¶ Xp̃s) Vnct⁹.grecũ ẽ.¶ Israel.) Pre-
ualẽs siue dñans cũ dõ.¶ Apostoli.) Missi.grecũ ẽ. 5.

Interp̃. Petrus. Johannes Jesus. Christus Nazaren⁹ Salomon Abraam. Isaac. Jacob. Pilatus. Moyses. Samuel.

Petrus aũt.¶ Petrus.) Saxũ:vel petra.grecũ ẽ.
¶ Johãnes.) Dñi gr̃a:siue dñi donũ:aut dñi mia.
¶ Jesus.) Saluator.¶ Christus.) Vnctus. grecum ẽ.
¶ Nazarenus.) Sanctificatus:aut separatus:vel coro-
natus:si aũt per sade lr̃az scribaŧ interpretaŧ custos: si-
ue floridus:aut virgultũ.¶ Salomõ.) Pacific⁹.¶ A-
braã.) Pr̃ multitudinis.¶ Isaac.) Risus.¶ Jacob.)
Supplãtator:vel calcaneũ:aut plãta.i.vestigiũ.¶ Pi-
latus.) Cõstringẽs:vel cõstrictus.grecum est.¶ Moy-
ses) Attractus vel assũptus:subaudi de aquis.¶ Sa-
muel.) Postulatus a deo:aut nomen eius a deo. 4.

Interp̃. Saducei. Jesus. Hierusalez Annas. Cayphas. Johannes Alexander Israel. Christus David. Herodes. Pontius. Pilatus. Apostoli. Joseph. Barnabas Leuites. Cyprius.

Loquẽtib⁹.¶ Saducei.) Justi:siue iustificati: aut
syriace scisi vel scismatici.¶ Jesus.) Saluator.
¶ Hierusalẽ.) Visio pacis:aut visio perfecta vel cõsu
mata:siue timor perfectus vel cõsumatus.¶ Annas.)
Affligẽs:vel humiliãs:aut ridens.¶ Cayphas.) In
uestigator:vel sagax:seu vomẽs ore: vel vomit⁹ oris.
¶ Johãnes) Domini gr̃a: siue domini donũ: aut dñi
mia.¶ Alexander.) Adiutor:siue auxiliator virilis vel
fortissimus.grecũ est.¶ Petr⁹.) Saxũ: siue petra.gre
cũ est.¶ Israel.) Preualens siue dominans cum deo.
¶ Christus.) Vnctus.grecũ est.¶ Nazarenus.) San
ctificatus:aut separat⁹:vel coronat⁹: si aũt p̃ sade lr̃am
scribaŧ iterp̃tatur custos:siue floridus: aut virgultum.
¶ David.) Dilectus.¶ Herodes.) Pellis glr̃a:vł pel
libus gloriãs:siue mõs glorie vel arrogãtie:aut syriace
draco ignitus.¶ Pontius) Marinus.grecũ est.¶ Pi
latus.) Constringẽs:vel cõstrict⁹.grecũ est.¶ Aposto
li.) Missi.grecũ est.¶ Joseph) In greco iosés.⁊ hebra
ice põt interpretari parcẽs: vel eleuatus: aut existens.
¶ Barnabas.) Filius consolationis.¶ Leuites.) Co
pulatus.¶ Cyprius) Pulcher.grecum est. 5.

Interp̃. Ananias. Saphyra. Apostoli. Petrus. Sathanas Salomon. Hierusalez Saducei. Gamaliel. Israelite. Theodas. Judas. Galileus.

Vir aũt.¶ Ananias.) Gratia domini :siue misericor
dia domini:aut donũ domini.¶ Saphyra.) Nar
rãs:vel numerãs:aut libraria:vel litteraria: aut syriace
formosa.¶ Apostoli) Missi.grecũ ẽ.¶ Petr⁹.) Saxũ
vel petra.grecũ est.¶ Sathanas.) Cõtrarius siue ad
uersarius.¶ Salomõ.) Pacificus.¶ Hierusalẽ.) Vi
sio pacis:aut visio perfecta vel consumata: siue timor p
fectus vel cõsumatus.¶ Saducei.) Justi:siue iustifica
ti:aut syriace scisi vel scismatici.¶ Israel) Preualens
siue dominãs cũ deo.¶ Jesus.) Saluator.¶ Pharise
us.) Diuisus.¶ Gamaliel.) Retributio di:aut camel⁹
dei:siue ablactatus dei.¶ Israelite.) De israel qđ iter
p̃tatur p̃ualẽs siue dominãs cũ deo.¶ Theodas.)
Fluẽs aqua.grecũ est.¶ Judas) Laudatio: siue confes
sio.¶ Galile⁹.) Volubilis:siue volutabilis: aut rotãs.
¶ Christus.) Vnctus.grecum est. 6.

Interp̃. Greci. Hebrei. Stephan⁹ Philipp⁹ Procorus. Nicanor. Thimon. Parmena. Nicolaus.

In diebus illis.¶ Greci.) Robusti: vel fortes. gre
cum est.¶ Hebrei) Transeuntes:siue irati:aut pre
gnãtes:vel syriace frumenta.¶ Apostoli.) Missi. gre
cum est.¶ Stephanus.) Corona vel coronatus. grecũ
est.¶ Philippus.) Bellicosus:siue amator equorum.
grecum est.¶ Procorus.) Expeditus vel facilis: aut
promptus:siue paratus.grecum est.¶ Nicanor.) Vi
ctor vel victoriosus.grecũ est.¶ Thimon.) Honorabi
lis vel preciosus.grecũ est.¶ Parmena.) Permanẽs.
grecũ est.¶ Nicolaus.) Victoria plebis.grecum est.

Antioche Hierusalez Libertini. Cyrenẽses Alexandri Cilicia. Asia. Moyses. Jesus Nazaren⁹

¶ Antiochenus.) Pro vehiculo vel curru.s. loco cur-
rus:aut cõtra vehiculũ vel currũ.grecũ est.¶ Hierusa-
lem.) Visio pacis:aut visio perfecta vel consumata:si-
ue timor perfectus vel consumatus.¶ Libertini) Lati
num est.i.filij manumissorum.¶ Cyrenenses.) Parie-
tes:vel trabes:aut frigidi:vel occurrentes.¶ Alexan-
drini). Adiutores siue auxiliatores viriles vel fortissi-
mi.grecũ est.¶ Cilicia) Voluens vel reuoluta. grecũ
est.¶ Asia) Limosa vel cenosa.grecũ est.¶ Moyses)
Attractus vel assumptus:subaudi de aquis.¶ Jesus.)
Saluator.¶ Nazarenus.) Sanctificatus: aut separa-
tus:vel coronatus:si aũt per sade litteram scribatur in-
terpretatur custos:siue floridus:aut virgultum. 7.

Interp̃. Abraam. Mesopo. Charran. Chaldei. Isaac. Jacob. Joseph. Egyptus. Pharao. Egyptij. Chanaan. Sichem. Emor. Moyses Israel. Madian. Syna Aaron Moloch Rempha Babylon Jesus. David Saulus Stephanus

Viri fratres.¶ Abraam.) Pater multitudinis.
¶ Mesopotamia.) Regio sic appellata:eo quod
duobus fluuijs eufrate ambiatur ⁊ tygri: mesos enim
medius potamos vero fluuius interpretatur.grecũ est.
¶ Charran.) Ira: vel syriace libertas.¶ Chaldei.)
Quasi demones:aut quasi dep̃datores:vel quasi mãmil
le:aut quasi agri.¶ Isaac.) Risus.¶ Jacob.) Supplã
tator:vel calcaneũ:aut plãta.i.vestigium.¶ Joseph.)
Augmentum:vel profectus.¶ Egyptus.) Angustie: si
ue tribulationes.¶ Pharao.) Dissipans: siue discoo-
periens:aut nudans:vel syriace vindicãs.¶ Egyptij.)
Angustiantes:siue tribulantes.¶ Chanaan.) Merca-
tor vel negociator:siue cõtritus aut confractus:vł recte
respõdens:aut recte affligens.¶ Sichem) Humerus:
siue pars:aut manicatio vel matutinatio.¶ Emor.) A-
sinus:siue lutum:aut vinosus:vel syriace grauis:aut põ
derosus.¶ Moyses.) Attractus vel assumptus: subau
di de aquis.¶ Israel.) Preualens siue dominãs cum
deo.¶ Madian.) Judiciũ:vel iudicãs:siue litigãs: aut
obiurgans.¶ Syna.) Rubus: vel syriace inimicitia.
¶ Aaron.) Mons:siue montanus:aut docens:siue con
cipiens.¶ Moloch.) Regnãs:aut consiliarius.¶ Rẽ
pha.) Pro hoc in hebreo est chiun:qđ iterpretatur pla
centa.i.torta adipe conspersa:siue preparatus: aut com
positus:hebrei vero dicũt chiun lingua arabica vel pu
nica saturnum significare.¶ Babylon) Cõfusio vł cõ
mixtio.¶ Jesus) Saluator.¶ David) Dilectus.¶ Sa
lomon) Pacificus.¶ Saulus.) Postulatus:siue com
modatus:aut sepultus.¶ Stephanus) Corona vel co
ronatus.grecum est. 8.

Interp̃. Saulus Hierosoly. Judea. Samaria. Apostoli. Philipp⁹ Christus. Symon. Jesus. Petrus. Johannes Hierosoly. Samari. Hierusalez Gaza. Ethiops. Candacis. Ethiopes. Esaias. Azotus. Cesarea.

Saulus aũt.¶ Saulus.) Postulatus :siue cõmoda
tus:aut sepultus.¶ Hierosolyme.) Visio pacis: a
ut visio p̃fecta vel cõsumata:siue timor p̃fectus vel con
sumat⁹.¶ Judea.) Laudatio:siue confessio.¶ Sama
ria.) Custodia:vel adamas:aut vepres vł spina: seu fer
eius.¶ Apl̃i.) Missi.grecũ est.¶ Philippus) Belli
cosus:siue amator equorũ.grecũ est.¶ Christus) Vn
ctus.grecũ est.¶ Symõ.) Audiẽs:vel obediẽs.¶ Je
sus.) Saluator.¶ Petrus.) Saxũ:vel petra. grecũ ẽ.
¶ Johannes.) Dñi gr̃a:siue domini donũ: aut domini
mia.¶ Hierosolyma) Idẽ qđ hierosolyme.¶ Samari
tani.) Custodes:vel adamãtini:siue spinosi: aut feces ł
feculẽti.¶ Hierusalẽ.) Idẽ qđ hierosolyma.¶ Gaza)
Fortis:aut capra.¶ Ethiops.) Ardẽs:vel incẽsus.gre
cũ ẽ.¶ Candacis.) Possidẽs cõtritionẽ:aut ex hebreo
⁊ syro possessio mũda vel purissima.¶ Ethiopes.) Ar
dẽtes:vel incẽsi.grecũ est.¶ Esaias) Salus domini.
¶ Azot⁹.) Hebraice dr̃ asdod:⁊ interp̃taŧ dep̃datio vł
ignis dilecti:siue ignis patrui.¶ Cesarea.) A cesare co
gnominata ẽ:cesar ꝟo a ceso matris vtero dict⁹ ẽ: vel a
cesarie.i.coma vł capillatura cũ q̃ ort⁹ ẽ: vł qđ cesios.i.
glaucos habuerit oc̃los vt q̃dã volunt latinum est. 9.

Interp̃. Saulus. Damascus Hierusalez Jesus. Ananias. Judas. Tharsesis. Israel. Judei. Barnabas Apostoli. Cesarea.

Saulus aũt.¶ Saulus) Postulatus: siue cõmoda
tus:aut sepult⁹.¶ Damascus.) Sanguinis saccus:
vel sanguinis poculũ:siue sanguis femoris vel incendij
aut p̃curatoris.¶ Hier̃lz.) Visio pacis: aut visio p̃fe
cta vel cõsumata:siue timor p̃fect⁹ vel cõsumatus.¶ Je
sus.) Saluator.¶ Ananias.) Gr̃a domini: siue mia do
mini:aut donũ domini.¶ Judas.) Laudatio: siue ɔfes
sio.¶ Tharsensis.) Alat⁹:vel pennatus. grecũ ẽ.¶ Is
rael.) P̃ualẽs siue dominãs cũ deo.¶ Judei.) Lau
dãtes:siue cõfitentes.¶ Barnabas.) Filius p̃phete:
vel filius cõsolationis.¶ Apl̃i.) Missi.grecũ ẽ.¶ Cesa

Tharsum. Judea. Galilea. Samaria. Petrus. Lydda. Eneas. Christus Sarona. Joppe. Thabita Dorcas. Symon

Interp̃.

Cesarea. Cornelius Italica Joppe. Symon. Petrus Judei Judeus Israel. Jesus. Christus Judea Galilea Johannes nazareth. Diabolus. Hierusalez

Interp̃.

Apostoli. Judea. Petrus. Joppe. Cesarea. Symon. Johannes Jesus. Christus. Stephanus Phenicis Ciprus Antiochia Judei. Cyprii Cyrenei. Hierosoly. Barnabas Tharsum. Saulus Agabus Claudius.

Interp̃.

Herodes Jacobus Johannes Judei. Petrus Pascha. Maria Marcus Rhode Cesarea Tyrii Sydonii. Blastus

rea.) A cesare cognominata est: cesar vero a ceso matris vtero dictus est: vel a cesarie .i. coma vel capillatura cū qua ortus est: vel qđ cesios .i. glaucos habuerit oculos vt quidā volunt. latinum est. ¶ Tharsum.) Alata: vł pēnata. grecū est. ¶ Judea.) Laudatio: siue ꝯfessio. ¶ Galilea) Volubilis: siue volutabilis: aut rota. ¶ Samaria) Custodia: vel adamas: aut vepres vel spina: seu fex eiꝰ. ¶ Petrus.) Saxum: vel petra. grecū est. ¶ Lydda) Stagnum .s. aquarū. grecū est. ¶ Eneas.) Laudatus. grecū est. ¶ Christus.) Unctus. grecū est. ¶ Sarona.) Planicies: aut canticū eius. ¶ Joppe.) Pulchritudo: aut decor. ¶ Thabita.) Dorcas .i. dāmula vel caprea. syrum est. ¶ Dorcas.) Caprea vel damnula. grecū est. ¶ Symon.) Audiens: vel obediens. 10.

Vir aūt. ¶ Cesarea.) A cesare cognominata est. cesar vero a ceso matris vtero dictus ē: vel a cesarie .i. coma vel capillatura cū qua ortus est: vel qđ cesios .i. glaucos habuerit oculos vt q̄dā volūt. latinū ē. ¶ Cornelius) Latinū est a cornu. ¶ Italica cohors.) Ab italia dicta est. ¶ Joppe.) Pulchritudo: aut decor. ¶ Symon.) Audiens: vel obediens. ¶ Petrus.) Saxū: siue petra. grecū est. ¶ Judei.) Laudātes: siue cōfitētes. ¶ Judeus) Laudans: siue cōfitens. ¶ Israel.) Preualēs siue dominās cū deo. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Christus) Unctus. grecū est. ¶ Judea.) Laudatio: siue ꝯfessio. ¶ Galilea) Volubilis: siue volutabilis: aut rota. ¶ Johannes.) Domini gratia: siue domini donum: aut domini mīa. ¶ Nazareth.) Sanctificata: vel separata: aut coronata: si aūt per sade litteram scribatur interpretatur custodita: vel florida: aut virgultū. ¶ Diabolus.) Criminator: siue calumpniator: aut accusator. grecū est. ¶ Hierusalem) Visio pacis aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus. 11.

Audierūt aūt. ¶ Apostoli.) Missi. grecū est. ¶ Judea.) Laudatio: siue cōfessio. ¶ Petrus.) Saxū: vel petra. grecū est. ¶ Hierosolyma.) Visio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vł cōsumatus. ¶ Joppe.) Pulchritudo. aut decor. ¶ Cesarea.) A cesare cognominata est: cesar vero a ceso matris vtero dictus est: vel a cesarie .i. coma vel capillatura cū qua ortus est: vel quod cesios .i. glaucos habuerit oculos vt quidā volunt. latinum est. ¶ Symon.) Audiens: vel obediens. ¶ Johannes.) Domini gratia: siue domini donum: aut domini mīa. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Christus) Unctus. grecum est. ¶ Stephanus.) Corona vel coronatus. grecuꝫ est. ¶ Phenicis.) Rubea: vel purpurea: aut palma .s. arbor. grecuꝫ est. ¶ Cyprꝰ.) Pulchra vel pulchritudo. grecū ē. ¶ Antiochia.) Pro vehiculo vel curru .s. loco currus: siue contra vehiculū vel currū. grecum est. ¶ Judei.) Laudantes: siue confitentes. ¶ Cyprij.) Pulchri. grecum est. ¶ Cyrenei) Parietes: vel trabes: aut frigidi: vł occurrētes. ¶ Hierosolyme.) Idē qđ hierosolyma supra. ¶ Barnabas.) Filius prophete: vel filius cōsolationis. ¶ Tharsuꝫ.) Alata: vel pennata. grecum est. ¶ Saulus) Postulatꝰ siue cōmodatus: aut sepultus. ¶ Agabus.) Locusta: vel festiuitas patris. ¶ Claudius.) Latinum est. 12.

Herodē aūt. ¶ Herodes.) Pellis gloria: vel pellibus glorians: siue mons glorie vel arrogantie: aut syriace draco ignitus. ¶ Jacobus.) Supplantator: vel calcaneū: aut planta .i. vestigiū. ¶ Johānes.) Dn̄i gr̃a: siue dn̄i donū: aut dn̄i mīa. ¶ Judei.) Laudātes: siue cōfitētes. ¶ Petrꝰ.) Saxū: vel petra. grecū est. ¶ Pascha.) Trāsitus: vel claudicatio. ¶ Maria.) Exaltata: vel amaritudinis mare: aut myrrha maris: siue doctrix vel magistra maris: aut ex syro et hebreo domina maris. ¶ Marcus.) Limatus: vel fricatus aut expolitus .i. a rubigine abstersus. ¶ Rhode.) Rosa. grecū ē. ¶ Cesarea.) A cesare cognominata est: cesar vero a ceso matris vtero dictus est: vel a cesarie .i. coma vel capillatura cū qua ortus est: vel qđ cesios .i. glaucos habuerit oculos vt quidā volūt. latinū est. ¶ Tyrij.) Hebraice dr̃ sorum: et interpretatur tribulātes vel obsidētes: aut angustiantes: vel ligātes: siue vinculati: vel figurantes: aut plasmātes: siue fortes: vel petre. ¶ Sydonij.) Venatores: aut insidiatores: siue nauis iudicātiū. ¶ Blastus.) Germinās vel producēs. grecū est. ¶ Barnabas.) Filiꝰ prophete: vel filius consolationis. ¶ Saulus.) Postulatꝰ siue cōmodatus: aut sepultus. ¶ Hierosolyme.) Visio pacis: aut visio perfecta vel cōsumata: siue timor perfectus vel consumatus. 13.

Erant aūt. ¶ Antiochia.) Pro vehiculo: vel curru .s. loco currus: siue contra vehiculū vel curruꝫ. grecū est. ¶ Barnabas.) Filius prophete: vel filiꝰ consolationis. ¶ Symon) Audiēs: vł obediēs. ¶ Niger.) Latinū est. ¶ Lucius.) A luce. latinū est. ¶ Cyrenensis) Paries: vel trabes: aut frigidus: vel occurrens. ¶ Manahē.) Cōsolator: aut ductor eorū: siue preparatio caloris: aut munus incēsum: vel numerās calefactionē. ¶ Herodes) Pellis gl̃ia: vel pellibus gloriās: siue mōs gl̃ie vel arrogātie: aut syriace draco ignitꝰ. ¶ Saulus.) Postulatꝰ: siue cōmodatꝰ: aut sepultꝰ. ¶ Seleucia) Cōmota: vł cōquassata: aut fluctuās. grecū ē. ¶ Cyprus.) Pulchra: vel pulchritudo. grecū est. ¶ Salamina.) Cōmota: vł cōquassata: aut fluctuās. grecū ē. ¶ Judei.) Laudātes: siue cōfitētes. ¶ Johānes.) Dn̄i gr̃a: siue dn̄i donū: aut dn̄i mīa. ¶ Paphū.) Bulliēs vel estuans. grecū est. ¶ Judeus.) Laudans: siue cōfitens. ¶ Barieu) Maleficus: siue magus: aut in nequitia. ¶ Sergius.) Rete vel retiaculū. grecū est. ¶ Paulꝰ.) Os tube: siue mirabilis: aut latine minimꝰ .s. aplorū: et ideo maximꝰ qr minimus. ¶ Elymas.) Magus: aut corruptor: vel perniciosus. grecū est. ¶ Diabolus.) Criminator: siue calūpniator: aut accusator. grecū est. ¶ Pergen.) Valde terrestris. grecū est. ¶ Pamphilia) Tota dilecta vel amabilis. grecū est. ¶ Hierosolyma.) Visio pacis: aut visio perfecta vel cōsumata: siue timor pfectus vel cōsumatꝰ. ¶ Pisidia.) Picea .i. pice denigrata. grecū est. ¶ Sabbatū.) Requies: siue cessatio. ¶ Israelite.) De israel: qđ interp̃tatur preualēs siue dn̄ans cū deo. ¶ Israel.) Idē. ¶ Egyptus) Angustie: siue tribulatiōes. ¶ Chanaan) Mercator vel negociator: siue cōtritus aut cōfractus: vel recte respōdens: aut recte affligens. ¶ Samuel) Postulatus a deo: aut nomē eius a deo. ¶ Saul.) Postulatus: siue cōmodatꝰ: aut fouea: siue sepulchrū: vel infernus. ¶ Cis.) Durus: aut stipula: vel cucumerarium. ¶ Beniamin) Filius dextere. ¶ Dauid) Dilectus. ¶ Jesse) Ens: siue existens: aut munus: vel oblatio. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Abraam.) Pater multitudinis. ¶ Hierusalem.) Visio pacis: aut visio pfecta vel cōsumata: siue timor pfectus vel cōsumatus. ¶ Pilatus.) Constringēs vel cōstrictus. grecū est. ¶ Galilea.) Volubilis: siue volutabilis: aut rota. ¶ Moyses.) Attractus vel assumptus: subaudi de aquis. ¶ Iconium.) Veniens. grecū est. 14.

Factū est aūt. ¶ Iconiū.) Veniēs. grecū ē. ¶ Judei.) Laudātes: siue cōfitentes. ¶ Apostoli.) Missi. grecū ē. ¶ Lycaonia.) Lupina. grecū ē. ¶ Lystra.) Dissoluēs. grecū est. ¶ Derben.) Circūsepta: vel vallata. grecū est. ¶ Paulus.) Os tube: siue mirabilis: aut latine minimus .s. aplorū: et ideo maximus qr minimꝰ. ¶ Barnabas.) Filius pphete: vel filius cōsolationis. ¶ Lystris.) Dissoluētes. grecū est. ¶ Jouis.) Quasi iuuās pater. latinū est. ¶ Mercurius.) A mercibus dictꝰ est: qr mercature deus putabatur a gētilibus. latinū est. ¶ Antiochia.) Pro vehiculo vel curru .s. loco currus: siue cōtra vehiculū vel currū. grecū est. ¶ Pisidia.) Picea .i. pice denigrata. grecū est. ¶ Pāphilia) Tota dilecta vel amabilis. grecū ē. ¶ Pergē.) Valde terrestris. grecū est. ¶ Atalia.) In greco attalia: et interpretat augens: vel nutriēs. grecum est. 15.

Et q̄dā. ¶ Judea.) Laudatio: siue ꝯfessio. ¶ Moyses.) Attractus vel assūptus: subaudi de aquis. ¶ Paulus.) Os tube: siue mirabilis: aut latine minimꝰ .s. aplorum: et ideo maximus qr minimus. ¶ Barnabas) Filius prophete: vel filius consolationis. ¶ Apostoli.) Missi. grecū est. ¶ Hierusalez.) Visio pacis: aut visio pfecta vel cōsumata: siue timor pfectus vel cōsumatus. ¶ Phenicis.) Rubea: vel purpurea: aut palma .s. arbor. grecū est. ¶ Samaria) Custodia: vel adamas: seu vepres vel spina: aut fex eiꝰ. ¶ Hierosolyme.) Idē qđ hierusalē. ¶ Pharisei) Diuisi. ¶ Petrꝰ) Sa-

Barnabas Saulus. Hierosoly.

Interp̃.

Antiochia Barnabas Symon. Niger. Lucius Cyrenēsis Manahez Herodes. Saulus Seleucia. Cyprus Salamina Judei. Johannes Paphum Judeus Barieu Sergius Paulus Elymas Diabolus Pergen. Pamphi. Hierosoly. Pisidia Sabbatuz Israelite. Egyptus. Chanaan. Samuel Saul. Cis. Beniamin Dauid. Jesse Jesus. Abraam Hierusalez Pilatus. Galilea Moyses. Iconium

Interp̃.

Iconium. Judei Apostoli. Lycaonia. Lystra. Derben Paulus Barnabas Lystris Jouis Mercuriꝰ Antiochia Pamphi. pergen. Atalia.

Interp̃.

Judea. Moyses. Paulus. Barnabas Apostoli. Hierusalez Phenicis Samaria. Hierosoly. Pharisei. Petrus.

Jacobus. Symon. David. Sabbatuz Antiochia Judas. Barsabas Sylas. Syria. Cilicia. Johannes Marcus Pamphi. Cyprus. Interp̃. Derben Lystra. Timothe⁹ Lystris Iconium. Paulus Judei Apostoli. Hierosoly. Phrygia Galatia Misia. Bithinia. Jesus. Troade. Macedo. Samoth. neapolis Philippis Colonia. sabbatum. Lydia thiatireni. Christus sylas Romani. Interp̃. Amphipo Apollo. thessalo. Judei Paulus sabbatum Christus Jesus Sylas. Jason. Cesar. Beroea. Timothe⁹ Athene. Epicurei. Stoici. Ariopag⁹ Dionysius Areopagi damaris. Interp̃. Athene Corinthus Judeus. Aquila Italia. Priscilla. Claudius. Judei. Roma. Sabbatuz Macedo. Sylas.

rium: sive petra. grecū est. ¶ Jesus.) Salvator. ¶ Christus) Unctus. grecū est. ¶ Jacobus.) Supplantator: vel calcaneum: aut plāta .i. vestigiū. ¶ Symon.) Audiens: vel obediēs. ¶ David.) Dilectus. ¶ Sabbatū.) Requies: sive cessatio. ¶ Antiochia.) Pro vehiculo vel curru .s. loco currus: sive cōtra vehiculū vel currū. grecū ē. ¶ Judas.) Laudatio: sive cōfessio. ¶ Barsabas.) Filius reversionis vel cōversiōis: aut filius quietis: seu filius iuramenti. ¶ Sylas.) Cōsiderās: vel aiadvertēs. grecū est. ¶ Syria.) Hebraice dicitur aram: ⁊ interpretatur excelsa vel sublimis: aut decipiēs: sive maledictio eorū. ¶ Cilicia.) Volvēs vel revoluta. grecū ē. ¶ Johānes.) Domini gratia: sive domini donū: aut domini misericordia. ¶ Marcus.) Limatus: vel fricatus: aut expolitus .i. a rubigine abstersus. ¶ Pamphilia.) Tota dilecta vel amabilis. grecū est. ¶ Cyprus.) Pulchra vel pulchritudo. grecum est. 16.

Pervenit aūt. ¶ Derben.) Circūsepta: vel vallata. grecū est. ¶ Lystra.) Dissolvēs. grecū ē. ¶ Timotheus.) Honor dei: vel honorās deū: aut preciosus dō. grecū est. ¶ Lystris.) Dissolvētes. grecū ē. ¶ Iconiū) Veniēs. grecū ē. ¶ Paulus) Os tube: sive mirabilis: aut latine minim⁹ .s. aplorum: ⁊ ideo maximus q: minimus. ¶ Judei.) Laudantes: sive cōfitētes. ¶ Apostoli.) Missi. grecū est. ¶ Hierosolyme.) Visio pacis: aut visio pfecta vel cōsumata: sive timor pfect⁹ vel cōsumatus. ¶ Phrygia.) Sicca: vel ardens. grecū est. ¶ Galatia.) Lactans: vel lactea. grecū est. ¶ Misia.) Scelesta: vel abominabilis. grecū est. ¶ Bithinia.) Violēta propatio. grecū est. ¶ Jesus.) Salvator. ¶ Troade) Perforata. grecū est. ¶ Macedo) Excelsus: vel eminēs. grecū est. ¶ Macedonia.) Excelsa vel eminēs. grecum ē. ¶ Samothracia.) Arenosa ⁊ aspera. grecū est. ¶ Neapolis) Nova civitas. grecū est. ¶ Philippis) Bellicosa: sive amatrix equorū. grecū est. ¶ Colonia) latinum est: a colendo .i. habitādo dicta. ¶ Sabbatū) Requies sive cessatio. ¶ lydia.) Nativitas: vel gñatio. ¶ Thiatireni.) Odor: sive sacrificium laboris vel cōtritiōis. grecum est. ¶ Christus) Unctus. grecū est. ¶ Sylas.) Cōsiderās vel animadvertens. grecum est. ¶ Romani.) Valentes: aut robusti: sive potentes. grecum est. 17.

Cum aūt. ¶ Amphipolis.) Vallata vel circūdata civitas. grecū est. ¶ Apollonia) Perditio vel destructio. grecū est. ¶ Thessalonica.) Dei altera victoria: aut situs sive positio alterius victorie. grecū ē. ¶ Judei.) Laudantes: sive confitentes. ¶ Paulus.) Os tube: sive mirabilis: aut latine minimus .s. aplorū: ⁊ ideo maximus quia minimus. ¶ Sabbatuz) Requies: sive cessatio. ¶ Christus) Unctus. grecū ē. ¶ Jesus.) Salvator. ¶ Sylas) Cōsiderās vel animadvertēs. grecum est. ¶ Jason) Sanās: vel medicās. grecū est. ¶ Cesar.) A ceso matris utero dictus est: vel a cesarie .i. coma vel capillatura cū qua ortus est: vel qd cesios .i. glaucos habuerit oculos ut quidā volūt. latinum est. ¶ Beroea) Gravis vel pōderosa. grecū est. ¶ Timothe⁹) Honor dei: sive honorās deū: aut preciosus deo. grecū est. ¶ Athene.) Sine cumulo: vel ab athena .i. minerva minervales. grecū est. ¶ Epicurei.) Adiutores: sive auxiliatores. grecū est. ¶ Stoici) A stoa .i. porticu i quo disputabant illi philosophi dicti sunt. grecū est. ¶ Ariopagus.) Vicus martis: nomē erat cuiusdā curie atheniēsis sic vocate. grecū ē. ¶ Dionysi⁹.) Divinit⁹ stimulat⁹ vel cōpūct⁹. grecū ē. ¶ Areopagita) De vico marti. grecū ē. ¶ Damaris.) Uxorcula .i. pva uxor. grecū est. 18

Post hec. ¶ Athene) Sine cumulo: vel ab athena .i. minerva minervales. grecum est. ¶ Corinth⁹.) Saturitas: vel sacietas: aut ornamentum. grecum est. ¶ Judeus.) Laudās sive cōfitens. ¶ Aquila) Latinū est. ¶ Italia.) Ab italo rege: vel ab italis .i. vitulis: eo qd illa regio vitulis abundat. latinū est. ¶ Priscilla.) Latinū est idest antiqua diminutive. ¶ Claudius.) Latinū est. ¶ Judei.) Laudātes: sive confitentes. ¶ Roma.) Valens vel valētia: aut potens vel robusta. grecum est. ¶ Sabbatum.) Requies: sive cessatio. ¶ Jesus.) Salvator. ¶ Macedonia.) Excelsa: vel eminēs. grecum est. ¶ Sylas.) Considerans: vel animadvertens. grecum est. ¶ Timotheus.) Honor dei sive honorans deum: aut preciosus deo. grecū est. ¶ Paul⁹.) Os tube: sive mirabilis: aut latine minimus scilicet apostolorum: ⁊ ideo maximus quia minimus. ¶ Christus.) Unctus. grecuz est. ¶ Titus.) Honorabilis. grecum est. ¶ Crispus.) Latinum est. ¶ Corinthij.) Saturati: vel saciati: aut ornati. grecum est. ¶ Gallion.) Lactans: vel lacteus. grecum est. ¶ Achaia.) Dolor vel tristitia. grecum est. ¶ Sosthenes.) Salvator potens vel robustus. grecum est. ¶ Syria) Hebraice dicitur aram ⁊ interpretatur excelsa vel sublimis: aut decipiens: sive maledictio eorum. ¶ Cenchris) Milium: genus leguminis. grecum est. ¶ Ephesus) Desiderabilis. grecuz est. ¶ Cesarea) A cesare nominata est: cesar vero a ceso matris utero dictus est: vel a cesarie: idest coma vel capillatura cum qua ortus ē: vel quod cesios idest glaucos habuerit oculos ut quidam volunt. latinū ē. ¶ Antiochia.) Pro vehiculo vel curru scilicet loco currus: sive contra vehiculum vel currum. grecum est. ¶ Galatia.) Lactans: vel lactea. grecum est. ¶ Phrygia) Sicca: vel ardens. grecum est. ¶ Appollo) Perdens: vel destruens. grecum est. ¶ Alexandrinus.) Adiutor: sive auxiliator virilis vel fortissimus. grecum est. ¶ Johannes.) Domini gratia: sive dñi donū: aut dñi mīa. 19.

Factū est aūt. ¶ Apollo) Perdēs: vel destruens. grecū est. ¶ Corinthus.) Saturitas: vel sacietas: aut ornamētū. grecū est. ¶ Paulus.) Os tube: sive mirabilis: aut latine minim⁹ .s. aplorum: ⁊ iō maximus q: minim⁹. ¶ Ephesus) Desiderabilis. grecū est. ¶ Johānes.) Dñi gr̃a: sive dñi donum: aut dñi mīa. ¶ Jesus.) Salvator. ¶ Tyrannus.) Imperās: vel princeps. grecū est. ¶ Asia.) Limosa: vel cenosa. grecū ē. ¶ Judei) Laudantes: sive cōfitētes. ¶ Judeus.) Laudās: sive confitens. ¶ Scena.) In greco sceua: ⁊ interpretatur dispositus vel preparatus. grecū ē. ¶ Macedonia.) Excelsa vel eminēs. grecū ē. ¶ Achaia.) Dolor vel tristitia. grecum est. ¶ Hierosolyma.) Visio pacis: aut visio perfecta vel cōsumata: sive timor pfectus vel ꝯsumatus. ¶ Roma) Valēs: vel valentia: aut potens vel robusta. grecū est. ¶ Timotheus) Honor dei: vel honorās deū: aut pciosus deo. grecū est. ¶ Erastus) Amabilis. grecū ē. ¶ Demetrius.) Cerealis a cerere quā gentiles deā frumenti putabant. grecū est. ¶ Diana.) Latinū est: ⁊ dicta est a die: eo qd habeat lucē emulā diei. Naz luna hoc noie appellat. ¶ Ephesij.) Desiderabiles. grecū est. ¶ Gaius.) Latinū est: ⁊ interptat dominus ex lingua latina prisca: grece vero terrenū aut gloriātē significat. ¶ Aristarchus) Optimus pnceps. grecū est. ¶ Macedones) Excelsi vel eminētes. grecū est. ¶ Alexander.) Adiutor sive auxiliator virilis vel fortissimus. grecū ē. ¶ Jovis) Quasi iuvans pater. latinum est. 20.

Postq̄ aūt. ¶ Paulus.) Os tube: sive mirabilis: aut latine minimus .s. aplorum: ⁊ ideo maxim⁹ q: minimus. ¶ Macedonia.) Excelsa vel eminens. grecū est. ¶ Grecia) Robusta: vel fortis. grecū est. ¶ Sosipater.) Salvās patrē: vel salus pr̃is. grecū ē. ¶ Pyrrh⁹.) Flavus: vel rubeus. grecū est. ¶ Beroensis.) Gravis vel pōderosus. grecū est. ¶ Thessalonicenses.) Dei altera victoria: aut situs sive positio alterius victorie. grecū est. ¶ Aristarchus.) Optim⁹ pnceps. grecū ē. ¶ Secundus.) Latinū est. ¶ Gaius) Latinū ē: ⁊ interptatur dñs ex ligua latina prisca: grece vero terrenum aut gloriantem significat. ¶ Derbeus) Circumseptus: vel vallatus. grecum est. ¶ Timotheus.) Honor dei vel honorās deum: aut preciosus deo. grecū est. ¶ Asiani.) Limosi vel cenosi. grecū est. ¶ Titichus.) In greco tychicus: ⁊ interpretatur casualis: vel cōtingens. grecum est. ¶ Trophimus.) Nutritus: sive educatus. grecum est. ¶ Troade.) Perforata. grecū ē. ¶ Philippis.) Bellicosa: sive amatrix equorum. grecū est. ¶ Sabbatuz.) Requies: sive cessatio. ¶ Eutychus.) Felix: aut bene fortunatus. grecum est. ¶ Asson.) Appropinquatio: vel approximatio. grecum est. ¶ Mytilene) Munditia vel abstersio torcularis. grecū est. ¶ Chium.) Apta vel apertura. grecum est. ¶ Samum.) Arenosa. grecū est. ¶ Miletum.) Rubra: vel coccinea. grecum est. ¶ E-

Timothe Paulus christus. Titus. Crispus Corinthii. Gallion. Achaia. Sosthenes Syria. Cenchris. Ephesus. Cesarea Antiochia Galatia Phrigia. Appollo. Alexandri Johannes Interp̃. Appollo Corinthus Paulus. Ephesus. Johannes Jesus Tyrannus Asia. Judei. Judeus Scena. Macedo. Achaia. Hierosoly. Roma Timothe⁹ Erastus. Demetri⁹ Diana. Ephesii Gaius. Aristar. Macedo. Alexander Jovis Interp̃. Paulus Macedo. Grecia. Sosipater Pyrrhus. beroensis. thessalo. Aristar. Secundus Gaius. derbeus. timotheus Asiani. titichus. trophim⁹. troade. Philippis Sabbatuz Eutichus. Asson. Mytilene. Chium samum. Miletum.

Ephesus. Asia. Penteco. Hierosoly. Jesus. Christus Hierusalē Interp. Choum. Rhodum. Pathara. Phenicis Cyprus. Syria Tyrus. Paulus Hierosoly. Ptoloma Cesarea. Philipp9 Judea. Agabus Hierusalē. Judei. Jesus Jason. Cyprius. Jacobus. Moyses. Asia. Israelite Trophim9 Ephesus Egyptius. Judeus. Tharsum. Cilicia. Interp. Judeus. Tharsum. Cilicia. Gamaliel. Damasc9. Hierusalē Saulus. Jesus. Nazaren9 Ananias. Judei. Stephan9 Paulus romanus. Interp. Paulus. Ananias. Saducei. Pharisei. hierusaleʒ Roma. Judei. Cesarea. Felix. Claudius Lysias. romanus. Antipatri Cilicia Herodes Interp. Ananias.

phesus.)Desiderabilis.grecum est.¶Asia.)Limosa
vel cenosa.grecum est.¶Pētecoste.)Quinquagesi-
ma.grecū est.¶Hierosolyme.)Uisio pacis:aut visio p
fecta vel cōsumata:siue timor pfectus vel consumatus.
¶Jesus.)Saluator.¶Christus.)Unctus.grecū est.
¶Hierusalem.)Idem quod hierosolyme. 21.
Cum aūt.¶Choū.)Uertex:vel sūmitas.grecum
est.¶Rhodum.)Rosa,grecuʒ est.¶Pathara.)
Calcata:vel conculcata.grecum est.¶Phenicis.)Ru
bea:vel purpurea:aut palma arbor.grecum est.¶Cy-
prus.)Pulchra:vel pulchritudo.grecuʒ est.¶Syria)
Hebraice dicitur aram:ꝛ iterpretatur excelsa vel subli
mis:aut decipiēs:siue maledictio eorū.¶Tyrus.)He
braice dicitur sor:ꝛ iterpretatur tribulatio: vel obsidio:
siue angustia:aut vinculū vel colligatio: seu plasmatio:
aut figuratio:vel fortitudo:aut petra.¶Paulus.)Os
tube:siue mirabilis:aut latine minimus .i. apostolorū:
ꝛ ideo maximus quia minimus.¶Hierosolyma.)Ui
sio pacis:aut visio perfecta vel consumata:siue timor p
fectus vel consumatus.¶Ptolomaida.)Bellicosa.
grecum est.¶Cearea)A cesare noiata est:cesar vero a
ceso matris vtero dictus est:vel a cesarie idest coma vł
capillatura cum qua ortus est:vel qđ cesios .i. glaucos
habuerit oculos vt quidā volūt.latinū est.¶Philip-
pus.)Bellicosus:siue amator equorum.grecum est.
¶Judea)Laudatio:siue confessio.¶Agabus.)Locu
sta:vel festiuitas patris.¶Hierusalem.)Idem qđ hie
rosolyma.supra.¶Judei.)Laudantes:siue confitētes.
¶Jesus)Saluator.¶Jason.)In greco mnason:ꝛ in-
terpretatur indagator:aut spōdens:vel reminiscēs.gre
cum est.¶Cyprius.)Pulcher.grecū est.¶Jacobus.)
Supplātator:vł calcaneū:aut plāta.i.vestigiū.¶Moy
ses.)Attractus vel assūpt9:subaudi de aquis.¶Asia.)
Limosa vel cenosa.grecū est.¶Israelite.)De israel:
qđ interpretatur preualens: siue dominans cum deo.
¶Trophimus.)Nutritus:siue educatus.grecum est.
¶Ephesus.Desiderabilis.grecū est.¶Egypti9)An-
gustians:siue tribulans.¶Judeus.)Laudans: siue cō
fitens.¶Tharsum.)Alata vel pennata.grecū ē.¶Ci
licia.)Uoluens:vel reuoluta.grecum est. 22.
Uiri frēs.¶Jude9.)Laudās:siue ꝯfitēs.¶Thar
suʒ.)Alata:vel pennata.grecū est.¶Cilicia.)Uol
uēs:vel reuoluta.grecū est.¶Gamaliel.)Retributio
dei:aut camelus dei:siue ablactatus dei.¶Damasc9.)
Sanguinis saccus:vel sanguinis poculū:seu sāguis fe-
moris vel incendij aut ꝓcuratoris.¶Hierusaleʒ.)Ui
sio pacis:aut visio pfecta vel cōsumata: siue timor per-
fect9 vel cōsumatus.¶Saulus.)Postulatus:siue cō
modatus:aut sepultus.¶Jesus)Saluator.¶Nazare
nus)Sanctificatus:aut separat9:vł coronat9:si aūt p sa
de lraʒ scribat' iterptatur custos:siue floridus: aut vir-
gultū.¶Ananias.)Gra dñi:siue mia dñi:aut donū dñi.
¶Judei.)Laudātes:siue ꝯfitētes.¶Stephan9.)Co
rona vł coronat9.grecū ē.¶Paul9)Os tube: siue mi
rabilis:aut latine minimus scilicet apostolorum: ꝛ ideo
maximus quia minimus.¶Romanus.)Ualens: siue
robustus:aut potens.grecum est. 23.
Intēdēs aūt.¶Paulus.)Os tube:siue mirabilis:
aut latine minim9.s.aplorū: ꝛ iđ maximus q: mini
mus.¶Ananias.)Gra dñi:siue mia domini: aut donū
domini.¶Saducei)Justi:siue iustificati:aut syriace sci
si vel scismatici.¶Pharisei.)Diuisi.¶Hierusalem.)
Uisio pacis:aut visio perfecta vel cōsumata: siue timor
perfectus vel consumatus.¶Roma.)Ualēs: vel valē
tia:aut potēs vel robusta.grecū ē.¶Judei.)Laudātes
siue ꝯfitētes.¶Cesarea)A cesare noiata ē: cesar vo a
ceso matris vtero dict9 ē:vel a cesarie.i.coma vel capil
latura cū q ort9 ē:vł qđ cesios.i.glaucos habuerit ocu
los vt qdā volūt.latinū ē.¶Felix)Latinū ē.¶Claudi
us)Latinū ē.¶Lysias.)Dissoluēs.grecū ē.¶Roma
nus)Ualēs siue robustus:aut potens.grecū est.¶An
tipatridē.)Pro patre:vel contra patrem.grecum est.
¶Cilicia.)Uoluens:vel reuoluta.grecuʒ est.¶Hero
des.)Pellis gloria:vel pellib9 glorians: siue mōs glie
vel arrogantie:aut syriace draco ignitus. 24.
Post quinqʒ.¶Ananias.)Gratia domini: siue mi

sericordia domini:aut donū domini.¶Tertullus.)Fal
sa annūciās:vel mendax:aut monstruosus.grecum est.
¶Paulus)Os tube:siue mirabilis:aut latine mini-
mus.s.aplorū:ꝛ iđ maximus q: minimus.¶Felix.)La
tinū est.¶Nazareni.)Sanctificati:aut separati: vel co
ronati:si aūt per sade litterā scribatur interptatur custo
dientes:vel floridi:aut virgulta.¶Lysias.)Dissoluēs.
grecū est.¶Judei.)Laudātes:siue cōfitentes.¶Hie
rusalē.)Uisio pacis:aut visio pfecta vel cōsumata:siue
timor perfectus vel cōsumatus.¶Asia.)Limosa vł ce
nosa.grecum est.¶Drusilla.)Rore conspersa.grecum
est.¶Judea.)Laudatio:siue confessio.¶Christus.)
Unctus.grecū est.¶Jesus)Saluator.¶Porti9)Ui
tulus:aut vitulin9.grecū est.¶Festus)Latinū ē. 25.
Festus ergo.¶Festus.)Latinū est.¶Hierosoly
ma.)Uisio pacis: aut visio perfecta vel consuma
ta:siue timor pfectus vel consumat9.¶Cesarea.)A ce
sare noiata est:cesar vero a ceso matris vtero dictus ē:
vel a cesarie.i.coma vel capillatura cū qua ortus ē: vel
qđ cesios.i.glaucos habuerit oculos vt quidā volunt.
latinum est.¶Judei.)Laudātes:siue ꝯfitētes.¶Hie
rusalē.)Uisio pacis:aut visio pfecta vel cōsumata: siue
timor pfectus vel cōsumatus.¶Paulus.)Os tube:si
ue mirabilis:aut latine minimus.s.aplorum: ꝛ iđ maxi
mus q: minimus.¶Cesar.)A ceso matris vtero dict9
est:vel a cesarie.i.coma vel capillatura cū qua ortus ē:
vel qđ cesios.i.glaucos habuerit oculos vt quidam vo
lūt.latinū est.¶Agrippa.)Latinū est: dictū ab eo qđ e
gros.i.difficiles partus faciat:vł dicit ille q in nascēdo
prius emittit pedes.grecū est.¶Bernice)Grauis vi
ctoria:vel pōdus victorie.grecū est.¶Hierosolyme.)
Idem qđ hierosolyma supra.¶Romani.)Ualentes:
siue robusti:aut potētes.grecū est.¶Jesus.)Salua
tor.¶Augustus.)Latinum est:vel ab augurio dictus:
vel vt alij volunt ab augendo. 26.
Agrippa.¶Agrippa.)Latinū est:dictū est ab eo
quod egros idest difficiles partus faciat: vel dicit
ille qui in nascēdo pri9 emittit pedes.grecū ē.¶Pau
lus.)Os tube:siue mirabilis:aut latine minim9.s.aplo
rū:ꝛ ideo maximus q: minimus.¶Judei.)laudantes:
siue confitentes.¶Hierosolyme)Uisio pacis: aut vi-
sio pfecta vel cōsumata:siue timor:perfectus vel consu
matus.¶Phariseus.)Diuisus.¶Jesus.)Saluator.
¶Nazarenus.)Sanctificatus:vel separatus: aut coro
natus:si aūt p sade litterā scribatur:interpretat' custos:
siue floridus:aut virgultū.¶Damascus.)Sanguinis
saccus:vel sanguinis poculū:seu sanguis femoris vel in
cēdij aut procuratoris.¶Saulus.)Postulat9:siue cō
modatus:aut sepultus.¶Sathanas.)Contrarius: si
ue aduersarius.¶Judea.)Laudatio:siue confessio.
¶Moyses.)Attractus vel assūptus:subaudi de aquis
¶Christus.)Unctus.grecum est.¶Festus.)Latinuʒ
est.¶Bernice.)Grauis victoria:vel pondus victorie.
grecum est.¶Cesar.)A ceso matris vtero dictus est:
vel a cesarie idest coma vel capillatura cum qua ortus
est:vel quod cesios idest glaucos habuerit oculos vt q
dam volunt latinum est. 27.
Ut aūt.¶Italia.)Ab italo rege dicta est:vł ab ita
lis.i.vitulis eo qđ illa regio vitulis abūdat.latinū
est.¶Paulus.)Os tube:siue mirabilis:aut latine mi-
nimus.s.aplorū:ꝛ iđ maxim9 q: minimus.¶Julius.)
Lanugo vel lanuginosus.grecū est ¶Adrumetina.)
In greco adramytena:ꝛ interptat' soliditas mūda vel
tersa.grecū est.¶Asia.)limosa vł cenosa.grecū ē.¶A
ristarch9.)Optim9 priceps.grecū est.¶Macedo.)Ex
celsus:vel eminēs.grecū est.¶Thessalonicēsis.)Dei
altera victoria:aut situs siue positio alterius victorie.
grecū est.¶Sydon.)Uenatio:aut insidiatio: siue viati
cū:vł cibariū:aut nauis iudicij.¶Cyprus.)Pulchra:
vel pulchritudo.grecum est.¶Cilicia.)Uoluens:vel
reuoluta.grecū est.¶Pamphilia.)Tota dilecta vel a
mabilis.grecū est.¶Lystra.)In greco myra: ꝛ interp
tatur virgultū:siue vnguētū odoriferū.grecū est.¶Ly
cia.)lupina.grecuʒ est.¶Gnidum.)Atriplex: genus
herbe purgatiue vel laxatiue.grecū est.¶Creta.)Car
nea:siue carnalis.grecum est.¶Salmonem)Fluctua

Tertullus Paulus Felix Nazareni Lysias. Judei. hierusaleʒ Asia Drusilla. Judea. Jesus. Festus. Interp. festus. Hierosoly. Cesarea Judei. hierusaleʒ Paulus Cesar. Agrippa. Bernice. Hierosoly. Romani Jesus Augustus Interp. Agrippa. Paulus. Judei. Hierosoly. Pharise9 Jesus. Nazaren9 Damascus Saulus. Sathanas Judea. Moyses Christus. Festus Bernice. Cesar. Interp. Italia. Paulus Julius Adrume. Asia. Aristar. Macedo. Thessalo. Sydon Cyprus Cilicia. Pamphi. Lystra. Lycia. Gnidum Creta Salmo.

Thalassa. Phenicis. Asson. Cauda. Syrtim. Cesar. Hadria. Bithalas.

tio:vel commotio:aut conquassatio.grecum ē. ¶ Tha
lassa.) In greco lassea:⁊ iterpretatur spissa: vel prudēs.
grecum est. ¶ Phenicis.) Rubea vel purpurea: aut
palma arbor.grecum est. ¶ Asson.) Appropinquatio
vel approximatio.grecuꝫ est. ¶ Cauda.) In greco clau
da:⁊ interpretatur vox fracta:siue vox flebilis. grecum
est. ¶ Syrtim.) Attrahēs:vel attractio.grecū ē. ¶ Ce
sar.) A ceso matris vtero dictus est.vl' a cesarie.i. coma
vel capillatura cum qua ortus est:vel quod cesios idest
glaucos habuerit oculos vt quidam volunt.latinū est.
¶ Hadria.) In greco andria:⁊ interpretatur virilitas:
siue fortitudo.grecum est. ¶ Bithalassum) In greco
dithalassum:qđ interpretatur duo maria: siue diuersa
maria:qđ in nauigatiōe vix sine periculo euenire solet.
grecum est. 28.

Interp̄. Mytilene. Paulus. Publius. Syracusa. Regium. Puteoli. Roma. Apiiforum. Taberne. Judei. Hierosoly. romani. Cesar. Israel. Judea. Jesus. Moyses. Esaias. Christus.

ET cum. ¶ Mytilene.) In greco Melita:⁊ interp̄
tatur melisflua.grecū est. ¶ Paulus.) Os tube: si
ue mirabilis:aut latine minimus.s.apostolorum:⁊ ideo
maximus q: minimus. ¶ Publius.) Latinū ē. ¶ Sy
racusa) Attrahens violenter.grecum est. ¶ Regium)
Ruptura vel fractura:quoniam illic terra rupta est in
ter regnū neapolitanum ⁊ siciliam.grecū est. ¶ Puteo
li) Latinum est. ¶ Roma.) Valens: vel valentia: aut
potens vel robusta.grecum est. ¶ Apiiforum) Ex gre
co ⁊ latino longinquū vel remotū forū: siue longinqua
vel remota via. ¶ Taberne) Latinum est. ¶ Judei)
Laudantes:siue confitentes. ¶ Hierosolyme) Visio
pacis:aut visio perfecta vel consumata:siue timor perfe
ctus vel consumatus. ¶ Romani) Valentes: siue potē
tes:aut robusti.grecuꝫ est. ¶ Cesar) A ceso matris vte
ro dictus est:vel a cesarie.i. coma vel capillatura cum
qua ortus est:vel quod cesios idest glaucos habuerit o
culos vt quidam volunt.latinum est. ¶ Israel.) Preua
lens:siue dominans cum deo. ¶ Judea.) Laudatio:si
ue confessio. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Moyses.) Attra
ctus vel assumptus:subaudi de aquis. ¶ Esaias.) Sa
lus domini. ¶ Christus.) Vnctus.grecum est.

¶ Explicit liber Actuum apostolorum.

Interp̄. Jacobus. Jesus. Christus.

Incipit epistola beati Jacobi. ca.j.

Interp̄. Jesus. Christus. Abraam. Isaac. raab.

IAcobus dei. ¶ Jacobus.) Supplantator:
vel calcaneum:aut planta idest vestigium.
¶ Jesus.) Saluator. ¶ Christus) Vnctus
grecum est. 2.
FRatres mei. ¶ Jesus) Saluator.
¶ Christꝰ) Vnctꝰ grecū ē. ¶ Abraā) Pater multitudi
nis. ¶ Isaac) Risus. ¶ Raab) Lata: vel dilatata: aut
platea. 3.

Interp̄. Gehenna. Diabolus. Interp̄. Sabbaoth. Job. Helias.

NOlite plures. ¶ Gehenna) Vallis deceptionis si
ue tristitie vel diuitiarum:aut syriace infernus. 4.
VNde bella. ¶ Diabolus) Criminator:siue calūp
niator:aut accusator.grecum est. 5.
AGite nunc. ¶ Sabbaoth) Exercitus.p.n. siue mi
litie:aut fortitudines. ¶ Job.) Dolens vel gemēs
siue vlulans:aut erosus:vel patiens inimicitiaꝫ. ¶ He
lias) Deus dominus:aut fortis dominus.

¶ Explicit epistola beati Jacobi.

Interp̄. Petrus. Apostolus. Jesus. Christus. Pontus. Galatia. Cappado. Asia. Bithynia.

Incipit epistola prima beati Petri. ca.j.

PEtrus apľus. ¶ Petrus) Saxū:vel petra.
grecū ē. ¶ Apľs.) Missus.grecū est. ¶ Je
sus) Saluator. ¶ Christus.) Vnctꝰ. grecū
est. ¶ Pōtus) Mare grecū ē. ¶ Galatia)
Lactās vl' lactea.grecū ē. ¶ Cappadocia)
In hebreo dr̄ captor:⁊ iterp̄tať spherula:siue pomum:
aut vola vel palma turturis vel exploratoris. ¶ Asia)
Limosa vel cenosa.grecum est. ¶ Bithynia) Violēta
properatio.grecum est. 2.

Interp̄. Jesus. Christus. Syon. Interp̄. Sara. Abraam. Christus. Noe. Jesus.

DEponentes. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Christus) Vn
ctus.grecum est. ¶ Syon) Aceruus aut tumulus:
vel specula:aut siccitas. 3.
SImilr. ¶ Sara.) Dn̄a vel pricceps. ¶ Abraā) Pr̄
multitudinis. ¶ Christꝰ.) Vnctꝰ.grecūē. ¶ Noe.)
Cōsolatio:vl' requies. ¶ Jesus) Saluator. 4.
CHristo igitur. ¶ Christus) Vnctꝰ.grecū ē. ¶ Je
sus.) Saluator. ¶ Amen.) Vere:siue fideliter. 5.

Interp̄. Christus. Diabolus. Jesus. Amen. Syluanus. Babylon. Marcus.

SEniores. ¶ Christus) Vnctus.grecū ē. ¶ Diabo
lus) Criminator:siue calūpniator:aut accusator.gre
cum est. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Amen) Vere:siue fide
liter. ¶ Syluanus.) Latinum est a sylua. ¶ Babylō.)
Confusio:vel commixtio. ¶ Marcus.) Limatus: vel
fricatus:aut expolitus.i.a rubigine abstersus.

¶ Explicit epistola prima beati Petri.

Interp̄. Symon. Petrus. Apostolus. Jesus. Christus.

Incipit epistola secunda beati Petri. ca.j.

SImon petrus. ¶ Symon.) Audiens: vel
obediēs. ¶ Petrus) Saxū:vel petra.gre
cū est. ¶ Apostolus) Missus. grecum est.
¶ Jesus.) Saluator. ¶ Christus) Vnctꝰ.
grecum est. 2.

Interp̄. Noe. Sodoma. Gomorrei. Loth. Balaam. Bosor. Jesus. Christus.

FEcerūt vo. ¶ Noe) Cōsolatio:vel re
quies. ¶ Sodoma) Secretū eorū:siue calx aut cemen
tū eorū. ¶ Gomorrei.) Populus rebellis: aut populꝰ
timens:siue manipulus:vel seruitus: aut syriace lana.
¶ Loth) Inuolutus:siue colligatus:aut cooptus:vl' re
sina preciosa que dicitur stacte. ¶ Balaam.) Vetustas
populi:vel absqꝫ populo:siue deuoratio aut destructio
eorum. ¶ Bosor) Munitio:aut vindemia:siue ablatio:
aut in angustia:vel in tribulatiōe. ¶ Jesus.) Saluator.
¶ Christus) Vnctus.grecum est. 3.

Interp̄. Apostoli. Jesus. Christus. Paulus. Amen.

HAnc ecce. ¶ Apostoli) Missi. grecū ē. ¶ Jesus)
Saluator. ¶ Christus) Vnctꝰ.grecū ē. ¶ Paulꝰ)
Os tube:siue mirabilis:aut latine minimꝰ.s.apostolorū:
⁊ iō maximus q: minimus. ¶ Amen) Vere:siue fideľr.

¶ Explicit epistola secunda beati Petri.

Interp̄. Jesus. Christus. Interp̄. Jesus. Christus. Interp̄. Diabolus. Cayn. Jesus. Christus.

Incipit epistola prima beati Johānis. ca.j.

QVod fuit ab initio. ¶ Jesus) Saluator.
¶ Christus) Vnctus.grecum est. 2.
FIlioli mei. ¶ Jesꝰ) Saluator. ¶ Chri
stus) Vnctus.grecum est. 3.
VIdete qualem. ¶ Diabolus.) Crimi
nator:siue calumpniator vel accusator.
grecum est. ¶ Cayn.) Possessio:vel possessus. ¶ Je
sus.) Saluator. ¶ Christꝰ) Vnctꝰ.grecū ē. 4.
CHarissimi. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Christꝰ.) Vn
ctus.grecum est. 5.
OMnis qui credit. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Christꝰ)
Vnctus.grecum est.

¶ Explicit epistola prima beati Joannis.

Interp̄. Electa. Jesus. Christus.

Incipit epistola secunda beati Joannis. ca.j.

SEnior. ¶ Electa.) Latinum est:⁊ grece idē si
gnificat. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Christꝰ.) Vn
ctus.grecum est.

¶ Explicit epistola scd̄a bt̄i Joānis.

Interp̄. Gaius. Diotrepes. Demetriꝰ.

Incipit epistola tertia beati Joānis. ca.j.

SEnior. ¶ Gaius) Latinum est:⁊ interpreta
tur dominus ex lingua latina prisca. grece
vero terrenum aut gloriantem significat.
¶ Diotrepes.) A ioue nutritus.grecum ē.
¶ Demetrius) Cerealis a cerere quā gen
tiles deam frumenti putabant.grecum est.

¶ Explicit epistola tertia beati Johannis.

Interp̄. Judas. Jesus. Christus. Jacobus. Egyptus. Sodoma. Gomorra. Michael. Diabolus. Moyses. Cayn. Balaam. Chore. Adam. Enoch. Amen.

Incipit epistola beati Jude apostoli.

IVdas iesu christi seruus. ¶ Judas.) Laudatio:
siue confessio. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Christꝰ)
Vnctꝰ.grecū est. ¶ Jacobus.) Supplantator:
vel calcaneum:aut planta.i.vestigium. ¶ Egy
ptus) Angustie:siue tribulatiōes. ¶ Sodoma) Secre
tum eorum siue calx vel cementum eorum. ¶ Gomor
ra) Populus rebellis:aut populus timens. siue mani
pulus:vel seruitus:aut syriace lana. ¶ Michael.) Quis
sicut deus:aut humilitas siue paupertas dei: vel percus
sio dei:siue percutiēs deus. ¶ Diabolus) Criminator:
siue calūpniator:aut accusator.grecuꝫ est. ¶ Moyses.)
Attractus vel assumptus:subaudi de aquis. ¶ Cayn)
Possessio vel possessus. ¶ Balaam) Vetustas populi:
vel absqꝫ populo:siue deuoratio aut destructio eorum.
¶ Chore) Caluus vel caluicium:siue glacies vel gelu.
¶ Adam) Homo:siue terrenus:aut ruffus:vel sangui
neus. ¶ Enoch.) Dedicatus:vel disciplinatus: aut mo
rigeratus. ¶ Amen.) Vere:siue fideliter.

¶ Explicit epistola beati Jude apostoli.

Interp. Apocaly. Jesus Christus Johannes Asia Amen. Pathmos Ephesus Smyrna Pergam⁹ Thyatira. Sardis. Philadel. Laodicia. Interp. Ephesus. Apostoli. Nicolaite. Smyrna. Judei Sathanas Diabolus. Pergam⁹ Antiphas Balaam. balach. Israel. Manna. Thyatira. Jezabel. Interp. Sardis. Philadel. David Sathanas Judei. Hierusalẽ Laodicia. Amen. Interp. Juda. David. Amen. Interp. Israel. Juda. ruben Gad. Aser neptalim Manasse Symeon Leui Isachar zabulon. Joseph Beniamin Interp. Abadon apollion Interp. Sodoma Egyptus Christus Amen. Interp. Michael. Diabolus sathanas. Interp. Moyses.

Incipit liber Apocalypsis. ca.j.

Apocalypsis iesu christi. ¶ Apocalypsis.) Reuelatio.grecum est. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Christus.) Unct⁹. grecum est. ¶ Johannes) Domini gratia: siue domini donum: aut domini mia. ¶ Asia) Limosa vel cenosa.grecum est. ¶ Amen.) Uere: siue fideliter. ¶ Pathmos) Letalis: vel mortifera.grecum est. ¶ Ephesus.) Desiderabilis.grecum est. ¶ Smyrna) Myrrha.grecum est. ¶ Pergamus) Altitudo vel sublimitas.grecum est. ¶ Thyatira) Odor: siue sacrificium laboris vel contritionis. grecum est. ¶ Sardis) Princeps iocunditatis: aut canticum letitie: vel id quod remanet aut relinquitur: vel syriace corona. ¶ Philadelphia) Amor fratris vel fraternitatis.grecum est. ¶ Laodicia) Populus iustus. grecum est. 2.

Et angelo. ¶ Ephesus) Desiderabilis. grecum ẽ. ¶ Apostoli.) Missi.grecum est. ¶ Nicolaite) Uictorie plebis.grecum est. ¶ Smyrna) Myrrha. grecũ est. ¶ Judei.) Laudantes: siue confitentes. ¶ Sathanas) Contrarius: siue aduersarius. ¶ Diabolus) Criminator: siue calumpniator: aut accusator. grecum est. ¶ Pergamus) Altitudo vel sublimitas. grecum est. ¶ Antiphas) Pro oibus: vel contra oẽs. grecum est. ¶ Balaam) Uetustas populi: vel absq3 populo: siue deuoratio aut destructio eoru3. ¶ Balach) Inuoluẽs: aut destruens: vel cum lambente: aut syriace cum percutiente. ¶ Israel) Preualens siue dominans cũ deo. ¶ Manna) Preparatio: aut quid. ¶ Tyathira) Odor siue sacrificium laboris vel contritionis. grecum est. ¶ Jezabel) Insula habitaculi: vel ve habitaculo: aut ex hebreo ⁊ syro insula sterquilinij: vel ve sterquilinio. 3.

Et angelo. ¶ Sardis) Princeps iocũditatis: aut canticum letitie: vel id quod remanet aut relinquitur: vl syriace cortina. ¶ Philadelphia) Amor fratris vel fraternitatis. grecu3 est. ¶ David) Dilectus. ¶ Sathanas.) Contrarius: siue aduersarius. ¶ Judei) Laudantes: siue confitentes. ¶ Hierusalem) Uisio pacis: aut visio perfecta vel consumata siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Laodicia) Populus iustus. grecũ est. ¶ Amen) Uere: siue fideliter. 5.

Et vidi. ¶ Juda.) Laudatio: siue confessio. ¶ Dauid) Dilectus. ¶ Amen.) Uere: siue fideliter. 7.

Post hec. ¶ Israel) Preualens siue dominans cũ deo. ¶ Juda) Laudatio: siue confessio. ¶ Rubẽ) Uidens filium: vel visio filij: aut visionis fili⁹. ¶ Gad) Felix: vel accinctus. ¶ Aser) Beatitudo: siue felicitas. ¶ Neptalim) Comparatio: vel equiparatio: aut retorsio: vel tortuositas. ¶ Manasse) Oblitus: aut oblitio. ¶ Symeon) Audiens: vel exauditio. ¶ Leui) Copulatus. ¶ Isachar.) Est merces. ¶ Zabulon) Habitaculum: vel habitans. ¶ Joseph) Augmentum: vel profectus. ¶ Beniamin) Filius dextere. ¶ Amen) Uere: siue fideliter. 9.

Et quintus. ¶ Abadon) Exterminans: vel perditio. ¶ Apollion.) Exterminans: vel perdens aut destruens. grecum est. ¶ Eufrates.) Frugifer: siue fructificans: aut crescens. 11.

Et datus est. ¶ Sodoma) Secretum eorum: siue calx aut cementum eoru3. ¶ Egyptus) Angustie: siue tribulationes. ¶ Christus) Unctus. grecum est. ¶ Amen) Uere: siue fideliter. 12.

Et signum. ¶ Michael) Quis sicut deus: aut humilitas siue paupertas dei: vel percussio dei: siue percutiens deus. ¶ Diabolus) Criminator: siue calũpniator: aut accusator. grecu3 est. ¶ Sathanas.) Contrarius: siue aduersarius. ¶ Christus) Unctus. grecu3 est. ¶ Jesus) Saluator. 14.

Et vidi. ¶ Syon.) Acervus aut tumulus: vel specula: aut siccitas. ¶ Babylon.) Confusio: vel cõmixtio. 15.

Et vidi. ¶ Moyses) Attractus vel assumptus sub audi de aquis. 16.

Interp. Eufrates Hermage babylon Interp. Babylon Apostoli. Interp. Alleluya Amen. Jesus Christus. Gog Magog Interp. Johannes Jesus Dauid. Amen. Christus

Et audiui. ¶ Eufrates) Frugifer: siue fructificãs: aut crescens. ¶ Hermagedon.) Mons euangelij vel euangelizationis: aut mons pomorum vel fructuum .s. electorũ. ¶ Babylon) Cõfusio: vel cõmixtio. 17.

Et venit. ¶ Babylon) Confusio: vel commixtio. ¶ Jesus) Saluator. 18.

Et post hec. ¶ Babylon) Confusio: vel commixtio. ¶ Apostoli) Missi. grecum est. 19.

Post hec. ¶ Alleluya) Laudate dominũ. ¶ Amẽ) Uere: siue fideliter. ¶ Jesus) Saluator. 20.

Et vidi angelum. ¶ Diabolus) Criminator: siue calumpniator: aut accusator. grecum est. ¶ Sathanas) Contrarius: siue aduersarius. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Christus) Unctus. grecum est. ¶ Gog) Tectu3: vel solarium: siue tegulatum. ¶ Magog.) Tegens vel tegulans: aut tabefactus: vel liquefactus. 21.

Et vidi. ¶ Johannes) Domini gratia: siue domini donum aut domini misericordia. ¶ Hierusalẽ) Uisio pacis: aut visio perfecta vel cõsumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Israel) Preualens: siue dominans cum deo. ¶ Apostoli) Missi grecũ est. 22.

Et ostendit. ¶ Johannes) Domini gratia: siue domini donum: aut domini misericordia. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ David.) Dilectus. ¶ Amen) Uere: siue fideliter. ¶ Christus.) Unctus. grecum est.

¶ Explicit Apocalypsis.

¶ Finis.

POst impressum greca ⁊ latina
oratione nouũ testamentum vt superi
us vidistis humanissimi lectores: quã
q̃ ita omnia enucleata: elucidata: ⁊ di
gesta erant: non solum latina pagina
grece pagine: ⁊ versu versui sed etiam
dictione dictioni correspondente: id-
q; vt dilucidius pateret litterulis lati
nis vtrobiq; positis: vt nullus iam a-
pud eum qui mediocri ingenio predi
tus esset dubitationis locus reliquus
esse videretur: tamen quia sepe nume
ro sic vsu venire solet vt multe dictio-
nes apud grecos sicuti ⁊ in reliquis contingit idiomatis multiplices
sortiantur significatus: atq; ex hac frequenti sermonis amphibolia nõ
nunquam reconditissimi sensus ad allegorias ⁊ alios mysticos sacre scri
pture intellectus attinentes pendeant: visum est prefato reuerendissimo
in xp̃o patri atq; illustrissimo domino Fratri Francisco Ximenes de cis
nerijs Hispanie Cardinali ⁊c. Ad pleniorem ⁊ vberiorem sacre scriptu
re intelligentiam necessarium esse vobis grecũ dictionariũ: in quo oẽs
omnium dictionũ significationes quoad eius fieri posset plenissime cõ
tinerentur. Nam cum interpretandi munus (vt ipsi nostis) breuissimis
quibusdam ⁊ arctissimis terminis circunscriptum sit: non potuit inter-
pres in ipso transferendi discursu nisi vnico tantum significato vnam di
ctionem explicare. Nec igitur iactura quam procul dubio non medio-
crem esse sacre scripture studiosis nemo sapiens diffitebitur: hoc vobis
veluti auctario ⁊ coronide benigni lectores resarcitur. Ecce enĩ vobis
damus lexicon copiosum: q̃ maxima cura ⁊ studio fieri potuit elucubra
tum. In quo omnia vocabula totius noui testamẽti: ⁊ insuper sapientie
⁊ ecclesiastici continentur: ⁊ eorum multiplices significationes copiose
exponuntur: quas tamen non ex protritis ⁊ vulgaribus aut quibuiuis:
sed ex adiuratissimis ⁊ maximi apud grecos nominis authoribus decer
psimus. polluce. cyrillo. suida. greco cornucopia. moschopulo. magno e-
tymologico, ammonio ⁊ alijs id genus scriptoribus. In eo autem hũc
ordinem obseruamus: vt in nominibus ⁊ reliquis orationis partibus
que per casus inflectuntur: post rectum ipsum: genitiuum casum a quo
omnium obliquorum ratio dependet subiungeremus. Genusq; etiam
explicauimus: apposito articulo masculino vel feminino vel neutro. In
verbo autem cum sit pars orationis inter alias difficillima: per multa a
nobis diligentia adhibita est. post primam enim verbi positionem quę
ab ipsis grecis thema vocatur: futuri temporis ⁊ preteriti perfecti desi
nentiam adiecimus: quia. s. hec tria tempora presens ⁊ pręteritum per-
fectum ⁊ futurum: in verbo vt nostis primum tenent locum: cum ab his
cetera tempora formentur. Itaq; quẽ hec tria tempora non fugiunt: is
cetera omnia paruo negocio formare poterit. Sed hac studiosa traditio
ne non contenti: aliud quippiam excogitauimus quod omnibus in vni
uersũ: sed his potissimum qui multam operam grecis litteris adhuc
non adhibuerunt perq̃ vtile simul ⁊ gratum futurũ esse existimauimus.
Tempora enim omnia non solum modi indicatiui sed ⁊ reliquorũ mo
dorum que ob augmentum syllabicum vel temporale vel litteram redu
plicationis vel ob alias causas a prima thematis positiõe desciscebãt:
per ordinẽ alfabeti inter cetera vocabula proprijs in locis reposuimus.
Atq; hic est ordo in orationis partibus quę inflectuntur a nobis obser
uatus. Reliquas autem que non variantur prout ab ipsis authoribus in
uente sunt: sic eas in ordinem redegimus: ab omni immutatione manuũ
abstinentes. ¶ Ceterum ne hęc omnia tam ieiune ⁊ aride studiosis et
bene erga litteras animatis: sed pinguiuscule (vt ita dictum sit) ⁊ veluti
condimento aliquo adhibito succulentius traderentur: visum est nobis
facturos nos esse operepretium si ab initio repetentes trium gramma
tice grece primarum partium hoc est articuli: nominis ⁊ verbi breuem
quandam epitomẽ ⁊ breuiarium conficeremus. Nam q̃uis he ipse par
tes tam diffuse alioquin varie ⁊ difficiles sint vt ad omnia exequẽda ma
gno volumine opus esset: non fuit tamen nobis (quantum ad presens at
tinet) propositum cuncta consectari: sed necessarijs tantum breuissime
delibatis reliqua omnia valere sinere: atq; ita breuem quandam ac per
inde compendiosam σκιαγραφίαν vt ipsi dicunt idest vmbraticam
deliniationem conficere: timanthẽ egregium pictorẽ imitati qui imma
nem cyclopem in parua tabella effigiauit. Hoc autem compendiũ gre-
ce grammatice non omnino vt arbitramur inutile erit: his presertim qui
nouiter ad grecas litteras animum applicuerunt. Sunt igitur apud
grecos totidem quot apud latinos orationis partes hoc est octo. Nomẽ
verbum. participium. pronomen. aduerbium. coniunctio. prepositio. ar
ticulus. Inter quas nomen ordine prima est: sed cum nomen ipsum pre-
positis articulis inflectatur: ⁊ articulorum ratio cognitionem accentuũ
supponat: ab accentibus ipsis erit initium sumendum. sunt igitur accen
tus ipsi decem. Acutus. grauis. circunflexus. tenuis. densus. lõgus. bre
uis. inuersus. subdistinctio. subunio. grece vocantur. oxea. varea. peris-
pomene. psile. dasea. macra. vrachea. apostrophos. hypodiastole ⁊ hy-
phen. hi autem diuiduntur in spiritus. tonos. passiones ⁊ tempora. tem
poribus autem ⁊ passionibus omissis quia ad presentem speculatiõeẽ
non attinẽt: de spiritibus tantum ⁊ tonis agemus. Sunt igitur spiritus
duo tantum tenuis qui vocatur psile ⁊ fit sic. ᾿ .vel densus qui vocatur
dasea. ⁊ fit sic. ῾ .cum omnis igitur dictio que a vocali incipit vel cum
aspiratione in principio vel sine illa proferẽda sit: si debet aspirari supra
primam vocalẽ dasea: si non: psile locanda est. vt ἅγιος. ὀφθαλμός.
Toni autem sunt tres. acutus qui fit sic. ´ .Grauis qui fit sic. ` .Circun
flexus qui ex vtroq; constat: qui fit sic. ~ .Numeri vero quia id quoq;
presciisse: ex vsu erit sunt apud grecos sicuti ⁊ apud arabes tres. singula
ris pluralis ⁊ dualis quo vtuntur cum res duas significare volunt. In
quo numero duali illud quoq; notandum: nominatiuum ⁊ accusatiuum
esse eundem semper. ⁊ genitiuum ⁊ datiuum eundẽ etiam semper. His
predictis ad articulos accedamus. Hi in duplici sunt differentia. Aut. n.
sunt prepositiui: quibus latini omnino carent: aut postpositiui quorum
loco: nomine relatiuo vtuntur. Vtriq; autem aut sunt masculini aut fe-
minini aut neutri. Articuli igitur prepositiui masculini sic declinantur.
Singulari numero. nominat. ὁ. Geniti. τοῦ. Datiuus. τῷ accusa. τόν.
Duali numero. nomina. ⁊ accusa. τώ. Geni. ⁊ dati. τοῖν. plurali. nume.
Nomina. οἱ. geni. τῶν. Dat. τοῖς. accus. τούς. Vocatiuo omnes arti-
culi carent. Ablatiuo autem ⁊ ipsi articuli ⁊ reliquę partes per casus
inflexe. neq;. n. vllo modo greci ablatiuum agnoscunt: sed illius loco
gtõ iterdũ: interdũ vero datiuo vtuntur. Articuli feminini sic inflectun
tur. singulari numero. nomi. ἡ. geniti. τῆς. dat. τῇ. accu. τήν. Duali nu
mero. nomina. ⁊ accus. τά. geni. ⁊ dat. ταῖν. plurali numero. nominati.
αἱ. genit. τῶν. dat. ταῖς. accusa. τάς. ¶ Articuli neutri sic. singula.
numero. nominat. τό. genit. τοῦ. dat. τῷ. accusat. τό. duali numero no-
minat ⁊ accusat. τώ. genit. ⁊ dat. τοῖν. plurali numero. nomi. τά. genit.
τῶν. dat. τοῖς. accusa. τά. Articuli autem postpositiui declinantur eo-
dem modo quo prepositiui: ⁊ ab illis formantur ablata a principio con-
sonante vbi inuenta fuerit ⁊ loco illius addita aspiratione: ad hunc mo-
dum. articuli postpositiui masculini. numero singulari. nomi. ὅς. geniti.
οὗ. dati. ᾧ. accusa. ὅν. duali numero. nominati. ⁊ accu. ὥ. geni. ⁊ dat. οἷν.
plurali numero. nomi. οἵ. genit. ὧν. dati. οἷς. accusa. οὕς. Articuli post
positiui feminini. singu. nume. Nominat. ἥ. geni. ἧς. dat. ᾗ. accus. ἥν. dua
li numero. nominat. ⁊ accus. ἅ. genit. ⁊ datiuus αἷν. plurali numero. no-
minati. αἵ. geniti. ὧν. dat. αἷς. accusati. ἅς. Articuli postpositiui neutri.
numero singulari. nomi. ὅ. genit. οὗ. dat. ᾧ. accusati. ὅ. duali numero. no
minati. ⁊ accusati. ὥ. genit. ⁊ datiuus. οἷν. plurali numero. nominati. ἅ.
geniti. ὧν. dat. οἷς. accusa. ἅ. ´ ´ .Visis articulis de nomine agendum
Nominum igitur declinationes sunt decẽ. priores quinq; vocãtur sim
plicium nominum. posteriores autem quinq; nominum contractorum:
quia in obliquis contractionem patiuntur. Ex prioribus item quinq;.
quattuor prime appellantur nominum parisyllabicorum: quia tam in re
cto quã in obliquis nomina per illas declinata parem habent numerũ
syllabarum vt ὁ αἰνείας τοῦ αἰνείου. Quinta vero vocatur nominum
inequisyllabicorum: quia in obliquis plures q̃ in recto syllabas habẽt
vt ὁ αἴας τοῦ αἴαντος. Prima igitur declinatio nominum parisyllabi
corum: est masculinorum tantum nominum desinentium in duas termi
nationes. ας. vel. ης. quorum genitiuus fit in. ου. datiuus in. ᾳ vel. in. ῃ.
accusati. in. ν. cum vocali nominatiui vt. ὁ αἰνείας. τοῦ. αἰνείου. τῷ
αἰνείᾳ. τὸν αἰνείαν. ὁ χρύσης τοῦ χρύσου. τῷ χρύσῃ τὸν χρύ
σην. Secunda declinatio nominum parisyllabicorum est femininorum
tantum nominum desinentium in. α. vel. η. quorum genitiuus fit in. ης.
vel. ας. Datiuus in. ῃ. vel. ᾳ. accusat. in. ν. cum vocali nominatiui. vt ἡ
μοῦσα. τῆς μούσης. τῇ μούσῃ. τὴν μοῦσαν. ἡ ἡμέρα. τῆς ἡμέ
ρας. τῇ ἡμέρᾳ. τὴν ἡμέραν. Tertia declinatio nominum parisylla
bicorum est masculinorum ⁊ femininorum nominum desinentium in. ος
⁊ neutrorum in. ον. quorum genitiuus fit in. ου. datiuus in. ῳ. accusat. in
ον. vt ὁ λόγος. τοῦ λόγου. τῷ. λόγῳ. τὸν λόγον. Quarta decli
natio nominum parisyllabicorum est nominum atticorum masculinorũ
⁊ femininorum desinentium in. ως. ⁊ neutrorum in. ων. quorum geniti
uus fit in. ω. datiuus in. ῳ. Accusatiuus in. ων. vt ὁ μενέλεως. τοῦ
μενέλεω τῷ μενέλεῳ τὸν μενέλεων. Quinta declinatio est nomi
num inequisyllabicorum desinentium in varias ⁊ multiplices termina
tiones quas: recensere longum esset ⁊ onerosum. quorum genitiuus fit.
in. ος. datiuus in. ι. accusat. in. α. ⁊ in alias terminationes. vt ὁ αἴας τοῦ
αἴαντος. τῷ αἴαντι. τὸν αἴαντα. Sequuntur posteriores quinq; de
clinationes quas prediximus nominum contractorum nuncupari. qua-
rum prima est nominum masculinorum ⁊ femininorum ⁊ communium
duorum desinentium in. ης. ⁊ neutrorum in. ες. vel in. ος quorum ge-
nitiuus fit in. εος. ⁊ per contractionem in. ους. datiuus in. ει. ⁊ per con
tractionem in. ει. Accusatiuus in. εα. ⁊ per contractionem in. η. ⁊ nonnũ
quã in. ην. vt ἀριστοτέλης. τοῦ ἀριστοτέλεος ⁊ ἀριστοτέλους
τῷ ἀριστοτέλεϊ ⁊ ἀριστοτέλει. τὸν ἀριστοτέλεα ⁊ ἀριστοτέ
λη. Secunda declinatio est masculinorum ⁊ femininorum desinentium
in. ις. ⁊ neutrorum in. ι. quorum genitiuus fit in. ιος. communiter et in.

εος.ionice ⁊ in.εως.attice. Datiuus autem.in.ηι. ⁊ per contractionem
in.ι.⁊ in.ει. ⁊ per cōtractionem in.ει.accusatiuus.in.ιν. tm̄. vt ὁ ὄφις
τοῦ ὄφιος ⁊ ὄφεος ⁊ ὄφεως. τῷ ὄφιι ⁊ ὄφι ⁊ ὄφεϊ ⁊ ὄφει. τὸν ὄ
φιν. Tertia declinatio est nominum masculinorum tantum desinentiū
in.εύς.quorum genitiuus fit in.εος.communiter.⁊ in.ηος.ionice.⁊ in
εως.attice.datiuus in.εϊ.⁊ per contractionem in.ει.⁊ ionice in.ηι.accu
satiuus in.εα.⁊ ionice in.ηα.vt ὁ βασιλεύς. τοῦ βασιλέος ⁊ βα-
σιλέως ⁊ βασιλῆος. τῷ βασιλέϊ ⁊ βασιλεῖ ⁊ βασιλῆι. τὸν
βασιλέα ⁊ βασιλῆα. Quarta declinatio est femininorum tantū no
minum desinentium in.ω.vel.ως.quorum genitiuus fit in.οος.⁊ p con
tractionem in ους.datiuus in.οϊ.⁊ per contractionem in.οι.accusati.
in.οα.⁊ per contractionē in.ω.vt ἡ αἰδώ. τῆς αἰδόος ⁊ αἰδοῦς
τῇ αἰδόϊ ⁊ αἰδοῖ. τὴν αἰδόα ⁊ αἰδῶ. Quinta declinatio est no
minum neutrorum tantum in.ας.vel.ρας.desinentium quorum geniti
uus fit in.ατος.⁊ per ablationem.τ.in.αος.⁊ per contractionem in.
ως.datiuus in.ατι.⁊ per ablationem.τ.in.αϊ.⁊ per contractionē in.α
Accusatiuus vero idem est cum nominatiuo ⁊ item cum vocatiuo in no
minibus neutris:idq; in omni numero quod grecis commune est cū la
tinis:⁊ hec breuiter de nomine.nunc de verbo differamus. Verba ab vl
tima syllaba nomen capiunt nam si terminantur in ω cum accentu gra-
ui varytona idest grauitona vocantur.si in ω cum circunflexo circunfle
xa. Si in.μι.desinunt verba in μι.vocantur.in aliquam autem harum
terminationum omne verbum desinere necesse est. Ex verbis autē que
in.ω.varytonum desinunt sex fiunt coniugationes prima est verborum
habentium ante.ω.finalem litteram aliquam ex his consonantibus.s.
β.π.φ.aut simul.πτ.vt.λείβω.libo. τέρπω.delecto. γράφω.scribo
τύπτω.percutio quorum futurum in.ψω.desinit vt λείψω. τέρψω
γράψω. τύψω.preteritum vero perfectum in φα vt λέλειφα τέτερ
φα γέγραφα τέτυφα. Secunda coniugatio est verborum habentiū
ante.ω.finalem aliquam ex his consonantibus scilicet.γ.κ.χ.vel simul
κτ vt λέγω dico. πλέκω innecto. τρέχω curro. τίκτω pario. quo
rum futurum fit in.ξω.vt λέξω. πλέξω τρέξω τίξω. ⁊ preteritū p-
fectum in χα vt λέλεχα πέπλεχα τέτρεχα τέτιχα. Tertia con-
iugatio est verborum habentium ante.ω.finalem aliquam ex consonā
tibus.δ.θ.τ.vel duo.ττ.attice vt ᾄδω.canto. πλήθω.impleo ἀνύτ-
τω.perficio.quorum futurum in σω.desinit vt ᾄσω πλήσω. ἀνύσω
⁊ preteritum perfectum in κα vt ἦκα πέπληκα. ἤνυκα. Quarta cō
iugatio est verborum habentium ante ω finalem ζ aut duo σσ communi
ter ⁊ que ζ habent aliquando mittunt futurum in ξω vt παίζω ludo:fu
turum παίξω. ⁊ hec faciunt preteritum in χα vt πέπαιχα aliquan-
do autem faciunt futurum in σω vt φράζω dico.futurū φράσω ⁊ hec

mittunt preteritum perfectum in κα vt πέφρακα. Que vero habent
duo σσ vt in plurimum in ξω mittunt futurum ⁊ preteritum in χα vt ὀ
ρύσσω.fodio.futurum ὀρύξω preteritū ὤρυχα. Quinta coniugatio
est verborum habentium ante ω finalem aliquam ex consonantibus.λ.
μ.ν.ρ.vt ψάλλω canto. νέμω pasco. κρίνω iudico. σπείρω semino
⁊ in futuro eandem consonantem seruant ante.ω.vt ψαλῶ νεμῶ κρι
νῶ: σπερῶ.preteritum vero perfectum in κα desinit vt ἔψαλκα νε-
νέμηκα κέκρικα ἔσπαρκα. Sexta coniugatio est verborū desinē
tium in ω purum.pura autem vocalis appellatur quam nulla precedit
consonans sed alia vocalis vt ἱππεύω equito. βασιλεύω regno. quo
rum futurum desinit in.σω.vt ἱππεύσω βασιλεύσω ⁊ preteritum
in κα vt ἵππευκα βεβασίλευκα. Ab hac autem sexta coniugatione
varytonorum fiunt alie tres coniugationes que vocantur verborū cir
cunflexorum quia habent accentum circunflexum in vltima syllaba.nā
a verbis que desinunt in έω fit prima coniugatio per contractionē εω
in ῶ circunflexum vt a ποιέω idest facio ποιῶ hec autem verba mit-
tunt futurum in ήσω ⁊ preteritum in ηκα vt ποιήσω. πεποίηκα a
verbis autem desinentibus in άω fit secunda coniugatio per contra-
ctionem αω in ῶ vt a βοάω idest clamo descendit βοῶ. ⁊ hec verba si
militer futurum in.ήσω.faciunt ⁊ preteritum in ηκα vt βοήσω βεβό
ηκα. A verbis autem desinentibus in όω fit tertia per contractionem
οω in ῶ vt a χρυσόω deauro.fit χρυσῶ quorum futurum fit in.ώσω.
⁊ preteritum in.ωκα vt χρυσώσω: κεχρύσωκα. Item a verbis vary
tonis a quibus fiūt superiores tres cōiugatiōes verborū circūflexorū fiūt
alie tres coniugationes verborum in μι nam a verbis desinentibus in.
έω mutata ε in η ⁊ ω in μι.fit prima coniugatio verborum desinentiū
in μι vt a τιθέω pono.fit τίθημι a verbis autem desinentibus in άω.
fit secunda mutata.α in η ⁊ ω.itidem in μι.vt ab ἱστάω sto.fit ἵστημι
a verbis autem desinentibus in όω fit tertia vt a διδόω do.fit δίδω
μι mutata.ο.in ω ⁊ ω in μι.a verbis autem varytonis sexte coniu-
gationis desinentibus in ύω fit quarta coniugatio verborum in μι mu
tata ω vltima in μι.vt a ζευγνύω iungo fit ζεύγνυμι. Quorum omni
um verborum in μι futura tempora ⁊ preterita fiunt a verbis varyto-
nis a quibus verba ipsa in μι deriuantur. Itaq; vt ex supradictis liquet
coniugationes apud grecos sunt tredecim sex scilicet varytonorū.tres
circunflexorum ⁊ quattuor eorum verborum que in μι desinunt.⁊ hec
de articulis nomine et verbo sub cōpendio dixisse satisfuerit. Valete.

Τέλος σὺν θεῷ.

ᾶ Articulus postpositiuus.neutri ge
neris.numeri pluralis.Que.
ἀβαρής.εος.ὁ.ἡ.Leuis nō molestꝰ
aut onerosus. [difficilis aditus.
ἄβατος.η.ον. Inaccessibilis.e.Res
ἀβλαβής.εος.ὁ.ἡ.Illesus.Sine le
sione.
ἀβοήθητος.η.ον.qui caret auxilio.
Cui non datur auxiliū. [fectus.
ἀβροχία.ας.ἡ.Siccitas.pluuie de
ἄβυσσος.ου.ὁ.Abyssus.profun=
ἄγαγε.Duc. [ditas.
ἀγαγεῖν.Ducere.duxisse.
ἀγαγέσθαι.Duxisse.ductū fuisse.
ἀγάγω.Ducam.duxero.
ἀγαγών.όντος.ὁ.Postq̄ duxit.
ἀγαθοεργέω.τ ἀγαθοεργῶ.μ.
σω.π.ηκα.Benefacio.bene ago.
ἀγαθοποιέω.τ ἀγαθοποιῶ.μ.
ήσω.π.ηκα.Benefacio. [cium.
ἀγαθοποιΐα.ας.ἡ.Bñficētia.bñfi
ἀγαθοποιός.ου.ὁ.Beneficus.
Qui benefacit.
ἀγαθός.η.ον.bonꝰ.a.ū.
ἀγαθότης.ητος.ἡ.Bonitas.
ἀγαθύνω.μ.υνῶ.π.κα.bñfacio.bo
nū facio. [tas virtus.
ἀγαθωσύνη.ης.ἡ.Probitas.boni
ἀγαλλίαμα.τος.το.Exultatio.le
titia.
ἀγαλλιάομαι.τ ἀγαλλιῶμαι
μ.άσομαι.π.αμαι.Exulto.letor.
ἀγαλλίασις.εως.ἡ.Exultatio.
ἀγαλλιάω τ ἀγαλλιῶ.μ.άσω
π.ακα.Exulto.letor. [ut q̄ nō nupsit.
ἄγαμος.η.ον.qui nō duxit vxorē a
ἀγανακτέω.τ ἀγανακτῶ.μ.ή
σω.π.ηκα.Indignor.conqueror.
ἀγανάκτησις.εως.ἡ.Cōquestio.
querela.accusatio.indignatio.
ἀγαπάω.τ ἀγαπῶ.μ.ήσω.π.ή
κα. Amo.cōtētus sum.
ἀγάπη.ης.ἡ.Amor.dilectio.
ἀγάπησις.εως.ἡ.Dilectio.amor.
ἀγαπητός.η.ον.Dilectus.a.um.
ἀγγαρεύω.μ.εύσω.π.ευκα.co
go tāquā princeps τ prepositꝰ. Ui
ἀγγεῖον.ου.το.Uas. [facio.
ἀγγελία.ας.ἡ.annūciatio.nūciꝰ.
ἄγγελος.ου.ὁ.Nūcius.angelus.
ἀγείρω.μ.ερῶ.π.ερκα.cōgrego.
ἀγέλη.ης.ἡ.Grex. [ratione.
ἀγενεαλόγητος.η.ον.Sine gene
ἀγερωχία.ας.ἡ.Luxuria.
ἅγια.ων.Sācta.oꝶ.locus in tēplo.

ἁγιάζω.μ.άσω.π.ακα.Sctifico.
ἁγίασμα.τος.το.sanctificatio.
ἁγιασμός.ου.ὁ.Sanctificatio.
ἅγιος.α.ον.Sanctus.a.um.[tio.
ἁγιότης.ητος.ἡ.Sctitas.Sctifica
ἁγιωσύνη.ης.ἡ.Sanctificatio.co
ἁγιώτατος.η.ον.Sctissimꝰ.a.ū.
ἀγκάλη.ης.ἡ.Ulna.
ἄγκιστρον.ου.το.Hamus.
ἄγκυρα.ας.ἡ.Ancora.
ἀγκών.ωνος.cubitus. [ra.um
ἄγναφος.η.ον.Rudis.e.icuratꝰ.
ἁγνεία.ας.ἡ.Castitas. [purgo.
ἁγνίζω.μ.ίσω.π.ικα.Sanctifico.
ἁγνισμός.οῦ.ὁ.Purgatio.scifi=
catio purificatio.
ἀγνοέω.τ ἀγνοῶ.μ.ήσω.π.η=
κα.Ignoro.nescio.
ἀγνόημα.ατος.το.Ignorātia.
ἄγνοια.ας.ἡ.Ignorantia.
ἁγνός.η.ον.Castus.purus.a.um.
ἁγνότης.ητος.ἡ.Castitas.puritas.
ἁγνῶς.Sincere.caste.pure.mūde.
ἀγνωσία.ας.ἡ.Ignorantia.
ἄγνωστος.η.ον.Ignotus.a.um.
ἀγορά.ας.ἡ.Forum.platea.
ἀγοράζω.μ.σω.π.κα.emo.is.
ἀγοραῖος.α.ον.Uulgaris plebeiꝰ.
popularis.
ἀγορασμός.ου.ὁ.Emptio.
ἄγρα.ας.ἡ.Captura.venatio.
ἀγράμματος.η.ον.Rudis lfarū
idoctus.idiota.
ἀγραυλέω.τ ἀγραυλῶ.μ.σω.
π.κα.In agro pernocto.vel in a
gro habito. [siluestris.
ἀγριέλαιος.ου.ἡ.Oleaster.oliua
ἄγριος.α.ον.Siluestris.e.ferus.a.
ἀγρός.οῦ.ὁ.Ager.i. [um.
ἀγρυπνέω.τ ἀγρυπνῶ.μ.ήσω
π.ηκα.Uigilo.
ἀγρυπνία.ας.ἡ.Uigilia.
ἄγω.μ.ἄξω.π.ῆχα.duco.ago.trā
go trāsigo.eo.
ἀγωγή.ης.ἡ.Educatio.
ἀγών.ωνος.ὁ.Agon.certamen.
ἀγωνία.ας.ἡ.Certamē.periculū.
ἀγωνίζομαι.μ.ίσομαι.π.ισμαι
Cōtendo.certo.laboro. [preciosus.
ἀδάμας.αντος.ὁ.Adamas.lapis
ἀδάμαστος.η.ον.Indomitꝰ.a.ū.
ἀδάπανος.η.ον.Sine sūptu.qd nl
lo pcio ɔstat [tas.securitas.
ἄδεια.ας.ἡ.Licentia.libertas.facul
ἀδελφή.ης.ἡ.Soror.

ἀδελφοκτόνος.ου.ὁ.Occisor
ἀδελφός.ου.ὁ.Frater. [fratris.
ἀδελφότης.ητος.ἡ.Fraternitas.
ἀδέσποτος.η.ον.Qui caret autho
re τ domino.
ἄδηλος.η.ον.Immanifestus.a.ū.
nō apparens.
ἀδηλότης.ητος.ἡ.Incertitudo.
ἀδήλως.Incerte.immanifeste.
ἀδημονέω.τ ἀδημονῶ.μ.ήσω
π.ηκα.Tristor.Mestus sum.
ἅδης.ου.ὁ.Infernus.pluto.
ἀδιάκριτος.η.ον.Nō discernēs.nō
diiudicās. [desinēs.Cōtinuꝰ.a.um.
ἀδιάλειπτος.η.ον.Incessabilis
ἀδιαλείπτως.incessāter.idesinēter
ἀδιάπτωτος.η.ον.Incadibilis.
Qui nō cadit. [ipersuasibilis.e.
ἀδιάτρεπτος.η.ον.Inuertibilis.
ἀδιαφθορία.ας.ἡ.Integritas icor
ruptio. [gēs.Ignauus.a.um.
ἀδιάφορος.α.ον.Indifferēs.negli
ἀδιεξέταστος.η.ον.Ininuestigabi
lis.iexq̄sibil'.e. [iuriā facio.offendo.
ἀδικέω.τ ἀδικῶ.μ.ήσω.π.ηκα.In
ἀδίκημα.ατος.το.Iniuria.offen
sio.Scelus.iniquitas.
ἀδικία.ας.ἡ.Iniustitia.iniquitas.
ἄδικος.η.ον.Iniustus.a.um.
ἀδίκως.Iniuste.
ἀδόκητος.η.ον.Insperatus.a.um.
ἀδόκιμος.η.ον.Reprobus.repro
batus.a.um.
ἀδολεσχέω τ ἀδολεσχῶ.μ.
σω.π.κα.Uerbosus sum.τ loquax.
ἄδολος.η.ον.Simplex.sine dolo.
ἀδόλως.Sine fraude.
ἀδρανέστατος.η.ον.Ignauissi
mus.Inertissimus.a.um.
ἀδρότης.ητος.ἡ.Plenitudo
ἀδυνατέω τ ἀδυνατῶ.μ.ήσω.
π.ηκα.Impotēs sum.ipossibilis sum.
ἀδύνατος.η.ον.Impotēs.impos
sibilis.infirmus.
ᾄδω.μ.άσω.π.ηκα.Cāto.cano
ἀεί.Semper. [nus.a.um.
ἀειγενής.εος.ὁ.ἡ.Sēpiternꝰ ppe
ἀέναος.α.ον.Semper fluens.
ἀέρος.genitiuus ab.ἀήρ.Aeris.
ἀετός.ου.ὁ.Aquila.
ἄζυμος.η.ον.Azymus.a.um.
ἀήρ.ερος.ὁ.Aer.tempus.
ἀθανασία.ας.ἡ.Immortalitas.
ἀθάνατος.η.ον.Immortalis.e.
ἀθέμιτος.η.ον.Illicitus.a.um.

ἄθεοσ.α.ον.Impius.sine deo.
ἄθεσμοσ.η.ον. Nefandus.impius.a.um.
ἀθετέω.τ ἀθετῶ.μ.ησω.π.ηκα. Irritum facio.cōtristo.sperno.frustror.
ἀθέτησισ.εωσ.ἡ. Reprobatio.cōtemptus.neglectio.
ἀθεώρητοσ.η.ον. Nō visus.a.um.
ἀθλέω.τ ἀθλῶ.μ.ησω.π.ηκα. Certo.contendo.
ἄθλησισ.εωσ.ἡ. Certamē.cōtētio.
ἀθωόομαι.τ ἀθωοῦμαι.μ.σομαι.π.ωμαι.Innocens sum.
ἀθῶοσ.α.ον.Innocens.
ἀθωόω.τ ἀθωῶ.μ.σω.π.κα. Libero.
αἱ.Articulus prepositiuus.feminini generis numeri pluralis.
αἳ.Articulus postpositiuus.feminini generis.numeri pluralis.Que.
αἴγειος.α.ον.Caprinus.a.um.
αἰγιαλός.οῦ.ὁ.Littus.
ἀΐδιος.α.ον.Sempiternus.a.um.
ἀϊδιότης.ητος.ἡ.Sēpiternitas.eternitas.
αἰδώς.οος.ἡ.Verecūdia.pudor.
αἰθίοψ.οπος.ὁ.Ethiops.ethiopicus.
αἷμα.ατος.το.Sāguis.
αἱμάσσω.μ.ξω.π.χα.Sanguino.cruento.as.
αἱματεκχυσία.ας.ἡ.effusio sāguinis.
αἱμορροέω.τ αἱμορροῶ.μ.ησω.π.ηκα.Patior fluxum sanguinis.
αἴνεσις.εως.ἡ.Laus.
αἰνετός.η.ον.Laudabilis.e.
αἰνέω.τ αἰνῶ.μ.εσω.π.εκα.laudo.as.
αἴνιγμα.ατος.το.Enigma.sermo obscurus.τ implicitus.
αἶνος.ου.ὁ.Laus.
αἱρέομαι.αἱροῦμαι.μ.ήσομαι.π.ημαι.Eligo.
αἵρεσις.εως.ἡ.Heresis.electio.
αἱρετέω.τ αἱρετῶ.μ.ησω.π.ηκα.Eligo.
αἱρετικός.η.ον.Hereticus.electiuus.a.um.
αἱρετίς.ιδος.ἡ.Electrix.
αἴρω.μ.ἀρῶ.π.ἦρκα.Tollo.aufero.eleuo.
αἷς.Articulus postpositiuus.datiui casus.numeri pluralis.f.g.Quibus.
αἰσθάνομαι.μ.ήσομαι.π.ημαι.Sentio.
αἴσθησις.εως.ἡ.Sensus.
αἰσθητήριον.ου.το.Sensus.
αἰσχροκερδής.εος.ὁ.ἡ.Turpis lucri sectator.
αἰσχροκερδῶς.Turpis lucri grā.
αἰσχρολογία.ας.ἡ.turpis locutio.
αἰσχρός.α.ον.Turpis.e.
αἰσχρότης.ητος.ἡ.Turpitudo.
αἰσχύνη.ης.ἡ.Pudor.verecundia.Confusio.
αἰσχύνομαι.μ.οῦμαι.Pudet me.pudore afficior.
αἰσχυντηρός.α.ον.Verecūdus.a.ū.
αἰσχύνω.μ.νῶ.π.κα.Confundo.erubescere aliquem facio.
αἰτέω.τ αἰτῶ.μ.ησω.π.ηκα.peto.
αἴτημα.ατος.το.Petitio.
αἰτία.ας.ἡ.Causa.accusatio.
αἰτιάομαι.τ αἰτιῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.Accuso.culpo.do causā.causor.
αἵτινες.Quae.relatiuū.foemi.generis.numeri pluralis.
αἴτιον.ου.το.Causa.
αἴτιος.α.ον.Obnoxius.reus.causator.effector rei.
αἰτίωμα.ατος.το.Accusatio.petitio.
αἰφνίδιος.α.ον.Repentinus.a.um.
αἰφνιδίως.Subito.repente.
αἰχμαλωσία.ας.ἡ.Captiuitas.
αἰχμαλωτεύω.μ.ευσω.π.ευκα.Captiuo.as.
αἰχμαλωτίζω.μ.ισω.π.ικα.Captiuo.as.
αἰχμάλωτος.ου.ὁ.Captiuus.
αἰών.ῶνος.ὁ.Seculum.
αἰώνιος.α.ον.Eternus.a.um.
ἀκαθαρσία.ας.ἡ.Spurcitia.imūditia.
ἀκάθαρτος.η.ον.Spurcus.immūdus.a.um.
ἀκαιρέομαι.τ ἀκαιροῦμαι.μ.ησομαι.π.ημαι.Occupatus sum.
ἄκαιρος.α.ον.Importunus.a.um.
ἀκαίρως.Importune.
ἄκακος.η.ον.Innocēs.sine malitia.
ἄκανθα.ας.ἡ.Spina.
ἀκάνθινος.η.ον.Spineus.a.um.
ἀκάρδιος.α.ον.Excors.
ἄκαρπος.η.ον.Infructuosus.a.um.
ἀκατάγνωστος.η.ον.Irreprehēsibilis.e.
ἀκατάκριτος.η.ον.Indēnatus.a.um.
ἀκατάλυπτος.η.ον.Non velatus.apertus.a.um.
ἀκατάλυτος.η.ον.Insolubilis.e.
ἀκαταμάχητος.η.ον.inexpugnabilis.e.
ἀκατάπαυστος.η.ον.Nō cessans.
ἀκαταστασία.ας.ἡ.seditio.dissēsio
ἀκατάστατος.η.ον.icōstās.mobil'.e
ἀκατάσχετος.η.ον.Irretētibilis irrefrenabilis.e.
ἀκέραιος.α.ον.Siplex.iteger.a.ū.
ἀκηδία.ας.ἡ.Negligentia.pigritia.
ἀκηδιάω.τ ἀκηδιῶ.μ.σω.π.κα.Pigresco.ociosus sum.
ἀκήκοα.Audiui.
ἀκηκοώς.οτος.ὁ.postquā audiuit.
ἀκηλίδωτος.η.ον.immaculatus.sine vitio.
ἀκλινής.εος.ὁ.ἡ.Indeclinabilis.e
ἀκμάζω.μ.ασω.π.ακα.Floreo.vigeo.maturesco.maturus sum.
ἀκμή.ης.ἡ.Flos.vigor.
ἀκμήν.Adhuc.
ἄκμων.ονος.ὁ.Incus.
ἀκοή.ης.ἡ.Fama.auditus.
ἀκοίμητος.η.ον.Indormibilis.inextinguibilis.e.
ἀκοινώνητος.η.ον.Incōmunicabilis.incommunicatus.a.um.
ἀκολασία.ας.ἡ.Incastigatio.petulantia.procacitas.
ἀκολουθέω.τ ἀκολουθῶ.μ.ἀκολουθήσω.π.ηκα.Sequor.
ἀκολύτως.Sine impedimento.
ἀκοπιάτως.Sine labore.
ἀκουσίως.Inuite.
ἀκουστής.ου.ὁ.Auditor.
ἀκουστός.η.ον.Audibilis.e.
ἀκουτίζω.μ.σω.π.κα.Audire facio.
ἀκούω.μ.ούσω.π.ουκα.Audio obedio.obtempero.
ἀκρατής.εος.ὁ.ἡ.Incontinens.
ἄκρατον.ου.το.Merum.
ἀκριβάω.τ ἀκριβῶ.μ.σω.π.κα.Approbo diligēti examinatiōe.exquisite examino.comprobo.
ἀκρίβεια.ας.ἡ.Diligentia.exactio.curiositas.
ἀκριβέστατος.η.ον.Diligentissimus.certissimus.a.um.
ἀκριβέστερος.α.ον.diligētior.certior.us.
ἀκριβής.εος.ὁ.ἡ.Diligēs.exactus a.um.
ἀκριβόω.τ ἀκριβῶ.μ.ωσω.π.ωκα.Diligenter exquiro.et disco.
ἀκριβῶς.Diligenter.
ἀκρίς.ίδος.ἡ.Locusta.sūmitas arboris.fructus in sūmitate arboris.
ἀκρίτως.Indicta causa.
ἀκρόαμα.ατος.το.Auditus.auditio
ἀκροάομαι.τ ἀκροῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.Audio.
ἀκροατήριον.ου.το.Auditorium.
ἀκροατής.ου.ὁ.Auditor.
ἀκροβυστία.ας.ἡ.Preputium
ἀκρογωνιαῖος.α.ον.angularis.e.

ἀκροθίνια.ωρ. Selecta ꝛ precipua ad offerēdum ꝛ consecrandum deo vel primitie frugum ꝛ oīum rerum.
ἄκρος.α.ον. Summus. extremus. a.um. Ultimus.
ἀκρότομος.η.ον. alt⁹. excelsus.a.ū
ἀκτίς.ῖνος.ἡ. Radius.
ἀκυρόω.ꝛ ἀκυρῶ.μ.ωσω.π.ωκα. Irritū facio.rescindo.annullo.
ἀκώλυτος.η.ον. Improhibitus. Qui non vetatur. ⌈mento.
ἀκωλύτως.sine ꝓhibitiōe ꝛ impedi
ἄκων.οντος.ὁ. Inuitus.a.um.
ἀλάβαστρον.ου.τὸ. Uas lapideum carens ansis ad reponendum vnguentum.
ἀλαζονεία.ας.ἡ. Sup̄bia. īsolētia.
ἀλαζονεύομαι.μ.σομαι.π.μαι Glorior ex aliqua re.iacto aliquā rē
ἀλαζών.όνος.ὁ. Insolēs.arrogās.
ἀλαλάζω.μ.αξω.π.αχα. Strepitū ꝛ sonū facio.tinnio. tollo vocē tam in gaudio ꝙ in tristitia hoc est iubilo ꝛ eiulo. ⌈narrabilis.e.
ἀλάλητος.η.ον. Indicibilis ine=
ἄλαλος.η.ον. Mutus. nō loquēs.
ἅλας.ατος.τὸ. Sal.
ἀλείφω.μ.ψω.π.φα. Ungo.
ἀλεκτοροφωνία.ας.ἡ. Gallicinium.galli cantus.
ἀλέκτωρ.ορος.ὁ. Gallus.
ἄλευρον.ου.ὁ. Farina.
ἀλήθεια.ας.ἡ. Ueritas.
ἀληθέστατος.η.ον. verissim⁹.a.ū.
ἀληθεύω.μ.ευσω.π.ευκα. Uerax sū.vera dico.
ἀληθής.εος.ὁ.ἡ. Uerax.verus.a.ū.
ἀληθινός.η.ον. Uerus.a.ū.
ἀληθινῶς. Uere.
ἀλήθω.μ.ησω.π.ηκα. Molo.is.
ἀληθῶς. Uere.
ἁλιεύς.έος.ὁ. Piscator.
ἁλιεύω.μ.ευσω.π.ευκα. piscor.
ἁλίζω.μ.ίσω.π.ικα. salio. sale con⌈dio
ἁλικός.η.ον. Salsus.a.um.
ἀλισγέω.ꝛ ἀλισγῶ.μ.σω.π.κα Contamino.polluo.odio habeo.
ἀλίσγημα.ατος.τὸ. cōtaminatio.
ἀλκή.ης.ἡ. robur.fortitudo.
ἀλλά. sed.est etiā īceptiua particula
ἄλλαγε. Saltem.sed. ⌈tio.
ἀλλαγή.ης.ἡ. vicissitudo. cōmuta
ἄλλαγμα.ατος.τὸ. Cōmutatio.
ἀλλάττω.μ.αξω.π.αχα. muto.cōmuto.alieno.as.subdo.is.

ἀλλαχῆ. alibi.alias.
ἀλλαχόθεν. Aliunde.
ἀλλ᾽ ἤ. Sed.
ἀλληγορέω.ꝛ ἀλληγορῶ.μ.σω.π.κα. Allegorizo.p allegoriā dico
ἀλλήλους. adinuicē.seipsos mutuo.
ἀλλογενής.εος.ὁ.ἡ. Alienigena.
ἀλλοιόω.ꝛ ἀλλοιῶ.μ.σω.π.κα. Alieno.muto.as. ⌈tio.
ἀλλοίωσις.εως.ἡ. imutatio. aliēa
ἅλλομαι.μ.ουμαι.π.ημαι. Salio.exilio.
ἄλλος.η.ο. Alius.a.ud.
ἀλλοτριοεπίσκοπος.η.ον. Alienorum appetens. ⌈a.ū.
ἀλλότριος.α.ον. alienus.extern⁹.
ἀλλοτριόω.ꝛ ἀλλοτριῶ.μ.σω.π.κα. Ab alieno.immuto.
ἀλλόφυλος.η.ον. Exterus.diuerse natiōis.alienigena.
ἀλοάω.ꝛ ἀλοῶ.μ.σω.π.κα. Trituro.as.
ἀλόγιστος.η.ον. Insensatus.a.ū.
ἄλογος.η.ον. Irrationalis.e.
ἀλοή.ης.ἡ. Aloe.
ἅλμη.ης.ἡ. salsugo. terra sterilis.
ἅλς.λός.ὁ. Sal. ⌈stitia.
ἀλυπότερος.α.ον. magis sine tri
ἀλύπως. sine tristitia.aduer.
ἅλυσις.εως.ἡ. Cathena.
ἀλυσιτελής.εος.ὁ.ἡ. Inutilis.
ἁλῶ. Capiar captus fuero.
ἅλων.ωνος.ὁ. Area.
ἀλώπηξ.εκος.ἡ. Uulpes.
ἅλωσις.εως.ἡ. Captio. captura.
ἁλώσομαι. Capiar.
ἅμα. simul. ⌈terarū.
ἀμαθής.εος.ὁ.ἡ. Indoct⁹.rudis lit
ἅμαξα.ης.ἡ. Currus.
ἀμαράντινος.η.ον. imarcessibil'.e.
ἀμάραντος.η.ον. imarcessibilis.e.
ἁμαρτάνω.μ.ήσομαι.π.ηκα. pecco.
ἁμάρτημα.ατος.τὸ. peccatum.
ἁμαρτία.ας.ἡ. Peccatum.
ἀμάρτυρος.α.ον. sine teste.
ἁμαρτωλός.ου.ὁ. Peccator.
ἀμαυρόω.ꝛ ἀμαυρῶ.μ.σω.π.κα. Obscuro.as.obtenebro.as.
ἄμαχος.η.ον. Pacificus. ⌈to.is.
ἀμάω.ꝛ ἀμῶ.μ.ησω.π.ηκα. me
ἀμβρόσιος.α.ον. diuin⁹.imortalis
ἀμέθυστος.ου.ὁ. Amethyst⁹ lapis preciosus.
ἀμείλικτος.η.ον. Grauis. tetricus.

Qui non ridet.
ἀμέλει. profecto.igitur.ob eam rē.
ἀμελέω.ꝛ ἀμελῶ.μ.ησω.π.ηκα Negligo.
ἄμεμπτος.η.ον. Irreprehensibilis. inaccusabilis.e.
ἀμέριμνος.η.ον. sine cura.
ἀμετάθετος.η.ον. imutabilis.e.
ἀμετακίνητος.η.ον. immobilis.e.
ἀμεταμέλητος.η.ον. Qui nō penitet.sine penitentia.
ἀμετανόητος.η.ον. Qui non penitet.non agens penitentiam.
ἀμέτρητος.η.ον. sine mensura. qđ mensura caret.
ἄμετρος.α.ον. Immensus.a.um.
ἀμηνής.εος.ὁ.ἡ. qui caret ira.non iracundus. ⌈caret matre.
ἀμήτωρ.ορος.ὁ.ἡ. sine matre.qui
ἀμίαντος.η.ον. Impollutus.a.ū.
ἄμμος.ου.ὁ. Arena.
ἀμμώδης.εος.ὁ.ἡ. Arenosus.a.ū.
ἀμνησία.ας.ἡ. Obliuio.
ἀμνηστία.ας.ἡ. memorie defectus Obliuio.
ἀμνός.ου.ὁ. Agnus.
ἀμοιβή.ης.ἡ. Mutua compensatio. Retributio.
ἀμοιρέω.ꝛ ἀμοιρῶ.μ.σω.π.κα. careo.non sum particeps.
ἄμοιρος.α.ον. exps.sine pte.exors.
ἀμόλυντος.η.ον. incoinquinatus immaculatus.a.um. ⌈ma.
ἄμορφος.η.ον. res carēs figura vł for
ἄμπελος.ου.ἡ. Uitis.vinea.
ἀμπελουργός.ου.ὁ. cultor vīee
ἀμπελών.ῶνος.ἡ. Uinea.
ἄμυνα.ης.ἡ. Ultio.vindicta.
ἀμύνομαι.μ.οῦμαι.π.υμμαι. Ulciscor.punio. ⌈dico.
ἀμύνω.μ.υνῶ.υγκα. Auxilior. vī
ἀμφίβληστρον.ου.τὸ. Rete.
ἀμφιέννυμι.μ.εσω.π.εκα. vestio
ἀμφιλαφής.εος.ὁ.ἡ. iplicit⁹:spiss⁹
ἀμφοδος.ου.ἡ. Biuium.
ἀμφότερος.α.ον. Ambo. vterqꝫ.
ἀμωμία.ας.ἡ. Defectus macule vel reprehensionis. ⌈lis.e.
ἀμώμητος.η.ον. Irreprehensibi=
ἄμωμος.η.ον. immaculatus. a.ū.
ἄν. Coniunctio potestatē significās: Aliquando tamen superflue ponitur ad ornatum.
ἀνά. Per.secundum.
ἀνάβα. Ascende.

ἀναβάθμος..ου.ὁ.Gradus.
ἀναβαίνω.μ.ησομαι.ϖ.ηκα.A
scendo.⌈Differo.dilato.Modulor.
ἀναβάλλομαι.μ.οῦμαι.π.ημαι
ἀναβάς.άντος.ὁ.postquā.ascēdit.
ἀνάβασις.εως.ἡ.Ascensio.
ἀναβέβηκα.Ascendi.
ἀνάβηθι.Ascende.
ἀναβήσομαι.Ascendam.
ἀναβιβάζω.μ.ασω.π.ακα.Edu
co.sursum duco.Ascendere facio.
ἀναβλέπω.μ.ψω.π.φα.Video.a
spicio.reuideo.i.visum recupero.
ἀνάβλεψις.εως.ἡ.Visus.
ἀναβοάω.⁊ ἀναβοῶ.μ.ησω.ϖ.
ηκα.Clamo.Vociferor.
ἀναβολή.ης.ἡ.Mora.dilatio.
ἀναβράζω.μ.σω.π.κα.Ex profun
do aque educo.
ἀνάβω.Ascendam.ascendero. ⌈se.
ἀναγαγεῖν.Sursuʒ duxisse.pduxis
ἀναγαγών.οντος.ὁ.Postq̃ ad
duxit.vel supra duxit.
ἀνάγαιον.ου.τὸ.Cenaculum.
ἀναγγέλλω.μ.ῶ.ϖ.ελκα.Nun
cio.as. ⌈tus.regeneratus.a.uʒ.
ἀναγεγεννημένος.η.ον.Rena
ἀναγεννάω.μ.ησω.π.ηκα.Rege
nero.
ἀναγίνομαι.μ.ησομαι.π.ημαι.
Redeo.reuertor. ⌈Lego.
ἀναγινώσκω.μ.σομαι.ϖ.ωκα.
ἀναγκάζω.μ.ασω.π.ακα.cogo.
ἀναγκαῖος.α.ον.Necessarius.a.ū.
ἀναγκαιότερος.α.ον.Magis ne
cessarius.a.um.
ἀναγκαστῶς.coacte.violenter.
ἀνάγκη.ης.ἡ.Pressura.necessitas.
ἀναγνούς.οντος.ὁ.Postq̃ legit.
ἀναγνῶ.Legam.legero.
ἀναγνῶναι.Legisse. ⌈gnosco.
ἀναγνωρίζω.μ.ησω.ϖ.ικα.co=
ἀναγνωσθῆναι.Lectum esse.
ἀναγνωσθῶ.Lectus fuero.
ἀνάγνωσις.εως.ἡ.Lectio.
ἀναγνώσομαι.Legam.
ἀνάγομαι.μ.ξομαι.ϖ.ηγμαι.
Soluo a portu. ⌈praduco.frango.
ἀνάγω.μ.αξω.ϖ.ηχα.Duco.su
ἀναδεικνύω.μ.ειξω.ειχα.Desi
gno.demonstro. ⌈monstratio.
ἀνάδειξις.εως.ἡ.Ostensio.De=
ἀναδέχομαι.μ.ξομαι.π.εγμαι.
suscipio.recipio.
ἀναδίδωμι.μ.ωσω.π.ωκα.Red

do.trado.restituo.⌈postq̃ tradidit.
ἀναδούς.όντος.ὁ.postq̃ reddidit.
ἀναδύο.Bini.scꝫ numer̄ binariū.
ἀνάδυσις.εως.ἡ.Ortus.eleuatio.
ἀναδώσω.reddā.restituā.⌊apparitio
ἀναζάω.⁊ ἀναζῶ.μ.ησω.π.ηκα.
Reuiuo.reuiuisco.
ἀναζητέω.⁊ ἀναζητῶ.μ.ησω.π.
ηκα.Requiro.inquiro.
ἀναζωννύω.μ.ωσω.ϖ.ωκα.
Precingo.cingo.
ἀναζωπυρέω.⁊ ἀναζωπυρῶ.
μ.ησω.ϖ.ηκα.suscito.resuscito.re
cupero.incendo.adaugeo.reinflāmo.
ἀναθάλλω.μ.ῶ.ϖ.αλκα.Reflo
reo.reuiresco.Reuirescere facio.
ἀνάθεμα.ατος.τὸ.Donum obla=
tum deo.Execratio.detestatio.
ἀναθεματίζω.μ.σω.ϖ.κα.Exe
cror.deuoueo.
ἀναθεωρέω.⁊ ἀναθεωρῶ.μ.η=
σω.ϖ.ηκα.contemplor.intueor.
ἀνάθημα.ατος.τό.Donum quod
est in templo oblatum deo.
ἀναίδεια.ας.ἡ.Inpudētia.inuere
cundia. ⌈cundus.a.um.
ἀναιδής.εος.ὁ.ἡ.Impudēs.inuere
ἀναιρέομαι.⁊ ἀναιροῦμαι.μ.η
σομαι.π.ηρημαι.Assumo.tollo.
ἀναίρεσις.εος.ἡ.Occisio.
ἀναιρέω.⁊ ἀναιρῶ.μ.ησω.π.η=
κα.Occido.interficio.aufero.tollo.
ἀναισθητέω.⁊ ἀναισθητῶ.μ.
σω.π.κα.sensu careo.
ἀναισθήτως.Insensate.stulte.ad
uerbialiter.⌈satione.Inculpabilis.
ἀναίτιος.α.ον.Innocēs.sine accu
ἀνακαθίζω.μ.ισω.ϖ.ικα.Resi=
deo.surgens sedeo. ⌈uo.as.
ἀνακαινίζω.μ.ισω.ϖ.ικα.Reno
ἀνακαινόω.⁊ ἀνακαινῶ.μ.ω=
σω.ϖ.ωκα.Renouo.as.⌈uatio.
ἀνακαίνωσις.εως.ἡ.nouitas.reno
ἀνακαίω.μ.αυσω.π.κα.cōburo.
ἀνακαλύπτω.μ.ψω.π.φα.Re
uelo.manifesto.as.⌈deo.reuertor.
ἀνακάμπτω.μ.ψω.ϖ.φα.Re=
ἀνάκειμαι.μ.σομαι.π.μαι.Di
scumbo. ⌈tus.aptus.a.uʒ.
ἀνακεκαλυμμένος.η.ον.Reuela
ἀνακεφαλαιόομαι.⁊ ἀνακεφα
λαιοῦμαι.μ.ωσομαι.ϖ.ω=
μαι.Abbreuior.compendiose con
tineor.compleor.⁊ tā actiua q̃ pas
siua significatione inuenitur.

ἀνάκλητος.η.ον.Reuocatus.iter̄
vocatus.a.um. ⌈Recumbo.
ἀνακλίνομαι.μ.ουμαι.π.ιμαι.
ἀνακλίνω.μ.νῶ.π.ικα.Accumbe
re facio.reclino. ⌈puto.abscindo.
ἀνακόπτω.μ.ψω.ϖ.φα.Am=
ἀνακράζω.μ.αξω.π.χα.exclamo
ἀνακρίνομαι.μ.ουμαι.ϖ.ιμαι.
Exquiro.probo.
ἀνακρίνω.μ.νῶ.ϖ.ικα.interrogo.
Exquiro.probo.experior.iudico.
ἀνάκρισις.εως.ἡ.Exq̄sitio.iterro=
gatio. ⌈aspicio.
ἀνακύπτω.μ.υψω.υφα.sursuʒ.
ἀνάλαβε.assume.resume.sursū tolle.
ἀναλαβών.οντος.ὁ.Postq̃ sur
sum tulit.postq̃ accepit.
ἀναλαμβάνω.μ.ηψομαι.π.ημ
μαι.Assumo.sursum.tollo.
ἀναλάμπω.μ.ψω.π.φα.splen
deo.fulgeo.⌈restitutio.restauratio.
ἀνάλημμα.ατος.τὸ.Reassūptio.
ἀναληφθείς.εντος.ὁ.Assūptus.
sublatus.
ἀνάληψις.εως.ἡ.assumptio.
ἀναλογία.ας.ἡ.Ratio.proportio.
ἀναλογίζομαι.μ.ισομαι.ϖ.ισ=
μαι.Recogito.reputo.colligo.
ἀναλόγως.Rationabiliter.propor
tionabiliter cognoscibiliter.
ἄναλος.η.ον.Insulsus.a.um.
ἀναλόω.⁊ ἀναλῶ.μ.ωσω.ϖ.ω
κα.Consumo.interimo.
ἀνάλυσις.εως.ἡ.resolutio.
ἀναλύω.μ.υσω.π.υκα.resoluo.
reuertor.reuoco.
ἀναλωθῶ.Consumar.
ἀναλῶσαι.Consumpsisse.⌈sumpsit.
ἀναλώσας.αντος.ὁ.Postq̃ con
ἀναλώσω.Interficiam.consumaʒ.
ἀναμάρτητος.η.ον.Sine pecca
to.carens crimine.
ἀναμένω.μ.νῶ.ϖ.ηκα.Expecto.
ἀναμέσον.In medio.
ἀναμιμνήσκομαι.μ.ησομαι.π.
ημαι.recordor.
ἀναμιμνήσκω.μ.ησω.π.ηκα.sug
gero tibi.reduco te in memoriā.
ἀναμνησθήσομαι.recordabor.
ἀνανεύω.μ.ευσω.ϖ.ευκα.abnuo
ἀνανήφω.μ.ηψω.π.ηφα resipisco
ἀναντίρρητος.η.ον.res que caret
dubitatione.
ἀναντιρρήτως.Indubitanter.
ἀναξηραίνω.μ.νω.ϖ.κα.Desi=

Αν.an.
Αν.an.

co.Exsicco.
ἀνάξιος.α.ον.Indignus.a.um.
ἀναξίως.Indigne.
ἀνάϖαλιν.Vice versa. e converso.
ἀναϖαύομαι.μ. σομαι.ϖ. μαι.
requiesco.
ἀνάπαυσις.εως.ἡ.requies.
ἀναπαύω.μ.αυσω.π.αυκα.reso
cillo.reficio.requiescere facio.
ἀναπείθω.μ.εισω.π.εικα. suadeo
ἀναϖέμϖω.μ.ψω.ϖ.φα.remit=
to.iterum mitto.
ἀναϖέϖαυμαι.refocillatus . refec
tus sum. ⌈ctus fueram.
ἀναϖεϖαύμην . refocillatus . refe
ἀνάϖεσε.recumbe.
ἀναϖεσοῦμαι.recumbã.discũbaʒ.
ἀναϖεσών.οντος.ὁ. Postq̄ re=
cubuit. ⌈bro inutilis.
ἀνάϖηρος.α.ον.debilis.aliquo mẽ
ἀναϖίϖτω.μ.οῦμαι. π. ϖτω=
κα.Discũbo. ⌈formo.
ἀναπλάττω. μ.σω.π.κα.Fingo.
ἀναϖληρόω.τ ἀναϖληρῶ. μ.
ωσω.π.ωκα.Adimpleo.
ἀναϖοδίζω. μ.σω.π.κα. Impe=
dio.retrogradior.revertor.
ἀναϖοδισμός.ου.ὁ.Impedimen
tum.reversio. ⌈bilis.e.
ἀναϖολόγητος.η.ον. Inexcusa
ἀναπτερόω.τ ἀναπτερῶ.μ.σω.
π.κα.Elevo.in altum duco.
ἀναϖτύσσω.μ.υξω.ϖ.υχα.E
voluo.Explico.revoluo.
ἀνάπτω.μ.ψω.π.φα.Incendo.
ἀναρίθμητος.η.ον.innũerabilis.e.
ἀνασείω.μ.εισω.π.εικα.Concito.
concutio. ⌈to.destruo.
ἀνασκευάζω.μ.ασω.π.ακα.ever
ἀνασπάω.τ ἀνασπῶ.μ.σω.π.α
κα.Extraho.sursum tollo.
ἀνάστα.Exurge.
ἀναστάς.αντος.ὁ.postq̄ surrexit.
ἀνάστασις.εως.ἡ.resurrectio.
ἀναστατόω.τ.ἀναστατῶ.μ.ω
σω.π.ωκα.Conturbo.concito.
ἀνασταυρόω.τ.ἀνασταυρῶ.μ.
ωσω.π.ωκα.Crucifigo.
ἀναστενάζω.μ.ξω.π.χα.Inge
mo.suspiro.
ἀνάστηθι.Exsurge.exsurgere fac.
ἀναστῆναι.resurrexisse.surgere fe=
cisse. ⌈scitauit.surgere fecit.
ἀναστήσας.αντος.ὁ.Postq̄ su
ἀναστήσειν.suscitaturũ esse.surrectu
rum esse. ⌈suscitabo.
ἀναστήσομαι.Surgam.resurgaʒ.
ἀναστήσω.Suscitabo.resurgam.
ἀναστρέφομαι.μ.ψομαι.π.αμ
μαι.cõuersor.cõmoror.vitam duco.
ἀναστρέφω.μ.ψω.π.φα.subúto.
ἀναστροφή.ης.ἡ.Subuersio.
ἀναστῶ.resurgã.resurgere faciã.
ἀνατάσσομαι.μ.ξομαι.π.αγ
μαι.Ordino.compono.⌈compono.
ἀνατάσσω.μ.ξω.π.χα.Ordino.
ἀνατάττομαι.μ.ξομαι.ϖ.αγ=
μαι.Ordino.compono.⌈cõpono.
ἀνατάττω.μ.ξω.π.χα.Ordino.
ἀνατεθραμμένος.η.ον.Educatꝰ.
Enutritus.a.um. ⌈or.oririfacio.
ἀνατέλλω.μ.λῶ.π.αλκα.Ori=
ἀνατίθημι.μ.ησω.ϖ.ηκα.Conse
cro.dedico.confero.
ἀνατολαί.ῶν.αι.oriẽs.vñ sol orit.
ἀνατολή.ης.ἡ.oriens.vñ sol oritur.
ἀνατρέϖω.μ.ψω.π.φα.Sub=
uerto.destruo. ⌈nutrio.
ἀνατρέφω.μ.ψω.π.φα.educo.
ἀνατυπόω.τ ἀνατυϖῶ.μ.σω.
π.κα.figuro.formo.ĩprimo.refiguro.
ἀναφαίνομαι.μ.ουμαι.π.μμαι
Appareo.manifestor.
ἀναφανείς.εντος.ὁ.postq̄ appuit.
ἀναφέρω.μ.οισω.π.οχα.Addu
co.Sursum duco.offero.reffero.
ἀναφωνέω.τ ἀναφωνῶ.μ.ησω
π.ηκα.Exclamo.
ἀναχθείς.έντος.ὁ.Postq̄ sursuʒ
ductus est.postq̄ soluit a portu.
ἀνάχυσις.εως.ἡ.Diffusio.confu
sio.dissolutio.
ἀναχωρέω.τ ἀναχωρῶ.μ.η=
σω.π.ηκα.revertor.Secedo.
ἀναχωρίζω.μ.ισω.π.ικα.Scin
do.partior.diuido.
ἀνάψυξις.εως.ἡ.refrigeriũ. ⌈ro.
ἀναψύχω.μ.υξω.π.χα.refrige
ἀνδραϖοδιστής.ου.ὁ.Plagia
ἀνδρεία.ας.ἡ.virilitas.fortitudo.⌊riꝰ
ἀνδρεῖος.α.ον.Virilis.e.robustꝰ
ἄνδρες.ῶν.οἱ.Viri. ⌊a.uʒ.
ἀνδρίζομαι.μ.σομαι.π.ισμαι.
Viriliter ago.
ἀνδροφόνος.ου.ὁ.Homicida.
ἀνέβαινον.Ascendebam.ant.
ἀνεβαλλόμην.Differebam.ant.
Modulabar.antur.
ἀνέβην.Ascendi.
ἀνεβησάμην.Ascendi.
ἀνέβλεψα.Aspexi.vidi.
ἀνεβόησα.Clamaui.
ἀνέβρασα.Ex profũdo aque eduxi.
ἀνεγείρω.ρω.π.κα.excito.
ἀνεγίνωσκον.Legebam.ant.
ἀνέγκλητος.η.ον.Sine crimine.
carens accusatione.
ἀνέγνων.Legi.
ἀνέδειξα.Designaui.demonstraui.
ἀνέζησα.reuixi.resurrexi.
ἀνεζήτουν.requirebam.ant.
ἀνέθαλον.reflorui.reflorere feci.erũt
ἀνεθεμάτισα.deuoui.execratus sũ.
ἀνεθέμην.Contuli.consecraui.
ἀνέθην.Contuli.consecraui.
ἀνεθρεψάμην.educaui.nutriui.
ἀνειλόμην.sustuli.assumpsi.
ἀνεῖλον.occidi.interfeci.erunt.
ἀνειμένος.η.ον.remissus.a.um.
ἀνείς.εντος.ὁ.remittens.laxans.
ἀνειχόμην.sustinui.toleraui.
ἀνεκάθισα.resedi.surgens sedi. ⌈e.
ἀνεκδιήγητος.η.ον.ĩenarrabilis.
ἀνεκείμην.Discumbebam.
ἀνεκλάλητος.η.ον.Inenarrabi
lis.indicibilis.e.
ἀνεκλειπής.εος.ὁ.ἡ.Infinitus.
Qui nunquã deest.vel deficit.
ἀνέκλειπτος.η.ον.ĩdeficiẽs.ĩdefessꝰ
ἀνεκλίθην.Discubui.
ἀνέκλινα.reclinaui.recumbere feci.
ἀνέκοψα.amputaui.abscidi.
ἀνέκραγον.Vociferatus suʒ.excla
maui.erunt.
ἀνέκραξα.exclamaui.
ἀνεκτότερος.α.ον.tolerabilior.ius.
ἀνέλαβον.suscepi.erunt.
ἀνελεήμων.ονος.ὁ.ἡ.ĩmisericors
ἀνελεῖν.Interfecisse.
ἀνελήφθην.assũptus.eleuatus suʒ.
ἀνελϖίστως.Insperate.sine spe.
ἀνελύθην.reuersus resolutus sum.
ἀνέλω.Interficiam.Interficerem.
ἀνεμίζομαι.μ.σομαι.ϖ.ισμαι.
a vento moueor.
ἀνεμνήσθην.recordatus sum.
ἄνεμος.ου.ὁ.Ventus.⌈tus.a.um.
ἀνεμϖόδιστος.η.ον.non impedi
ἀνένδεκτος.η.ον.Impossibilis.e.
ἀνενέγκαι.Obtulisse.sursum tulisse
abstulisse.
ἀνενέγκας.αντος.ὁ.Postq̄ obtu
lit.sursum tulit.abstulit.
ἀνενεγκεῖν.Obtulisse.sursum tulis
se.abstulisse.

ἀμεξερεύνητος.η.ον. Inscrutabilis.incomprehensibilis.e.
ἀμεξικακία.ας.ἡ. Tolerantia malorum.
ἀμεξίκακος.η.ον. patiēs. tolerator malorum.
ἀμεξιχνίαστος.η.ον. inuestigabilis.e.
ἀμεπαισχυντος.η.ον. Qui nō cōfunditur.inconfusibilis.
ἀμεπαυσάμην. Requieui.
ἀμέπεμψα.remisi.iterum misi.
ἀμέπεσον.Discubui.erunt.
ἀμεπίληπτος.η.ον. Irreprehensibilis.e.
ἀμεπλασάμην. Effinxi.formaui.
ἀμεπλήρωσα.adimpleui.cōpleui.
ἀμεπόδισα.Impediui.reuersus sū.
ἀμέρχομαι.μ.ευσομαι.π.ηλυθα.Reuertor.redeo.
ἄμες.Remitte.solue.
ἀμέσεισα.Concitaui.concussi.
ἄμεσις.εως.ἡ. Requies.occasio.licentia.relaxatio.
ἀμεσπάσθην.Sursum sublat⁹ suʒ.
ἀμέστην.Surrexi.
ἀμέστησα.suscitaui.surrexi.
ἀμεστράφην.Conuersatus sum.
ἀμέστρεφον.Subuertebā.ant.subuerti.erunt.
ἀμέστρεψα.Subuerti..
ἀμετάζω.μ.ασω.π.ακα. Torqueo ad discutiendam veritatē.exquiro.
ἀμέτειλα.Ortus sum.
ἀμέτρεψα.Conuerti subuerti.
ἀμετυπούμην.Formabar.figurabar.Refigurabar.
ἄμευ.Sine.
ἀμεύθετος.η.ον. Incommodus.inutilis.e.
ἀμεῦρον.Inueni.erunt.
ἀμευρών.οντος.ὁ. Postq̄ inuēit
ἀμεφερόμην. Sursum ferebar.
ἀμεφώνησα.Exclamaui.
ἀμέχομαι.μ.ξομαι.π.ημαι. Tolero.patior.
ἀμέχω.μ.ξω.π.χα. Sustineo.
ἀμεχώρησα. Reuersus suʒ.secessi.
ἀμεψιός.ου.ὁ. Nepos ex fratre vel sorore.vel consobrinus filius auunculi vel patrui.
ἀμέψυξα.Refrigeraui.
ἀμέωγα.Apertus sum.

ἀμεωγμένος.η.ον.Apertus.a.uʒ.
ἀμεωγώς.οτος. Postq̄ʒ aperuit vel apertus est.
ἀμέωξα.Aperui.
ἀμεώχθην.Apertus sum.
ἀμεωχθῆναι.Apertum esse.
ἀμήγαγον.Obtuli.erunt.Adduxi.erunt.
ἀμήγγειλα.Nunciaui.
ἀμηγγέλην.Nunciatus sum.
ἄμηθον.ου.το.Anethum.
ἀμῆκα.Remisi.laxaui.
ἀμῆκε.Decet.oportet.
ἀμῆκον.οντος. Decens. Opportunum.Conueniens.
ἀμῆλθον.Ueni.redij.erunt.
ἀμήμερος.α.ον. Immitis.e.
ἀμήμεγκα. Pertuli.obtuli.
ἀμήρ.ερος.ὁ. Uir.
ἀμηρέθην.Interfectus sum.
ἀμήφθην. Accensus sum.
ἀμήχθην. Ductus sum. Ascendi nauem.
ἀμθέξομαι.Adherebo.
ἀμθέστηκα.Restiti.
ἀμθεστηκώς.τος.ὁ.Postq̄ʒ restitit
ἀμθέω.ꝛ ἀμθῶ.μ.σω.π.κα. Floreo.
ἀμθιστάμην. Resistebam.
ἀμθίστημι.μ.ησω.π.ηκα.resisto.
ἀμθομολογέομαι.ꝛ ἀμθομολογοῦμαι.μ.ησομαι.π.ημαι.Confiteor.
ἀμθομολόγησις.εως.ἡ. Confessio.
ἄμθος.εος.το.Flos.
ἀμθρακία.ας.ἡ.Ignis ex carbonib⁹
ἄμθραξ.ακος.ὁ.carbo.
ἀμθρωπάρεσκος.η.ον.Hominibus placens.
ἀμθρώπινος.η.ον.Humanus.a.ū.
ἀμθρωποκτόνος.η.ον.homicida.
ἄμθρωπος.ου.ὁ.ἡ. Homo.
ἀμθυπατεύω.μ.εύσω.π.ευκα. Presum.proconsul ꝛ preses sum.
ἀμθύπατος.ου.ὁ.Preses.proconsul.
ἀμθωμολογούμην. confitebar.
ἀμθ᾽ ὧν.Eo quod.quia.
ἀμίημι.μ.ησω.π.ηκα. Remitto laxo.
ἀμίλεως.ω.ὁ.ἡ.Sine misericordia.
ἄμιπτος.η.ον. Illotus.Qui non est lotus.
ἀμίστημι.μ.ησω.π.ηκα.surgo.excito.suscito.

ἀμόητος.η.ον. Stultus.insipiens.
ἄμοια.ας.ἡ. Stultitia.insipientia.
ἀμοίγω.μ.οιξω.π.ωγα. Aperio
ἀμοικοδομέω.ꝛ ἀμοικοδομῶ.μ.ησω.π.ηκα. Reedifico.restauro.
ἄμοιξις.εως.ἡ.Apertio.
ἀμοῖος.α.ον.Insensatus.a.um.
ἀμόμημα.ατος.το. Iniquitas.
ἀμομία.ας.ἡ. Iniquitas.
ἀμόμοιος.α.ον.Dissimilis.e.
ἄμομος.η.ον.Iniquus sine lege.
ἀμόμως. Iniuste.contra legem.
ἀμομώτερος.α.ον.Iniquior.
ἀμομβρίζω.μ.σω.π.κα.Demitto.ꝛ distillo velut pluuiam.
ἀμόνητος.η.ον.inutilis.e.
ἀμορθόω.ꝛ ἀμορθῶ.μ.ωσω.π.ωκα. Erigo. Corrigo. in rectum tollo.
ἀμόσιος.α.ον. Scelestus.impius.a.um.
ἀμοχή.ης.ἡ. Tolerantia. sustentatio Mora.dilatio.
ἀμταγωνίζομαι.μ.σομαι.π.σμαι.Resisto.certo.contrapugno.
ἀμτάλλαγμα.ατος.το.commutatio.
ἀμταμακλάω.ꝛ ἀμταμακλῶ.μ.σω.π.κα.Repercutio.reuerbero.
ἀμταμαπληρόω.ꝛ ἀμταμαπληρῶ.μ.ωσω.π.ωκα.Adimpleo.compleo.
ἀμταποδίδωμι.μ.ωσω.π.ωκα.Retribuo.rependo.
ἀμταποδοθήσομαι.retribuar.
ἀμταπόδομα.ατος.το.retributio.
ἀμταπόδοσις.εως.ἡ.retributio
ἀμταποδοῦναι.retribuisse.
ἀμταποδώσω.retribuam.
ἀμταποκρίνομαι.μ.οῦμαι.π.ιμαι.Contra respondeo.
ἀμτειπεῖν.contradicere.
ἀμτελαβόμην. Apprehendi.Amplexus suʒ.adhesi.
ἀμτέλεγον.contradicebam.ant.cōtradixi.erunt.
ἀμτελοιδόρουν. Inuicem conuitiabar.antur.
ἀμτέπω.Contradico.
ἀμτερείδω.μ.σω.π.κα.Enitor.innitor.adhereo.
ἀμτέστην.restiti.

ἀμπέχομαι.μ.ξομαι.π.ημαι. Am
plector.apprehendo.adhereo.
ἀμπηχέω.τ ἀμπηχῶ.μ.σω.π.κα.
Resono.contra sono.
ἀμτί.pro.contra.loco.equaliter.
ἀμτιβάλλω.μ.λῶ.π.ηκα. Con=
fero.alterno.vltro. citroqʒ iacto.
ἀμτιδιατίθημι.μ.ησω.ϖ.ηκα.
Contra dispono.
ἀμτίδικος.η.ομ. Aduersari⁹.a.um.
ἀμτίζηλος.η'.ομ. Qui adinuicem
contra alium zelotypus est.
ἀμτίθεσις.εως.ἡ. Oppositio. con=
trapositio.
ἀμτικαθέστημαι. Oppositus. con
trapositus sum.τ constitutus.
ἀμτικαθίστημι.μ.ησω.ϖ.ηκα.
cōtrapono.cōtracōstituo.repugno.
ἀμτικαλέω.τ ἀμτικαλῶ.μ.η=
σω.ϖ.κληκα. reuito. adiuicē voco
ἀμτικαταλλάσσω.μ.ξω.π.χα.
commuto.
ἀμτικατέστημ. Repugnaui.
ἀμτίκειμαι.μ.ησομαι.ϖ.ημαι.
Aduersor.contrapositus sū.
ἀμτικρύ. E regiōe.eraduersū.ɔtra.
ἀμτιλαμβάνομαι.μ.ηψομαι.
ϖ.ημμαι.capesso.āplector.adhereo.
ἀμτιλέγο.μ.ξω.π.χα. cōtradico.
ἀμτιλήπτωρ.ορος.ὁ. Auxiliator
opitulator.   [au]xilium.
ἀμτίληψις.εωσ.ἡ. Opitulatio.au
ἀμτιλήψομαι. Suscipiam.adhere
bo.amplectar.
ἀμτιλογία.ας.ἡ. contradictio.
ἀμτιλοιδορέω.τ.ἀμτιλοιδορῶ.
μ.ησω.ϖ.ηκα.cōtra cōuitior. ma
ledicenti maledico.
ἀμτίλυτρομ.ου.το. Redemptio.
ἀμτιμετρίζω.μ.ισω.ϖ.ικα. Re=
metior.contra metior.
ἀμτιμισθία.ας.ἡ. Remuneratio.
ἀμτιπαρέρχομαι.μ.λευσομαι.
π.ληλυθα. Pretereo.pertran=
seo.venio ad auxiliandum.
ἀμτιπαρῆλθομ. Preterii.pertrā
sii.erunt.veni ad auxiliandū. runt.
ἀμτιπέραμ.contra.e regione.
ἀμτιπεριβάλλω.μ.λω.ϖ.ηκα
cooperio.   [coo]pertus.a.uʒ.
ἀμτιπεριβεβλημένος.η.ομ. coo
ἀμτιπίπτω.μ.ουμαι.ϖ.ωκα.
Resisto.
ἀμτίπτωμα.ατος.το.rixa.cōtētio
ἀμτιστῆμαι. Restitisse.

ἀμτιστήσομαι. Resistā.cōtrastabo
ἀμτιστήσω.cōtra statuā.ɔtrauertā.
ἀμτιστρατεύομαι.μ.σομαι.ϖ.
μαι.contrapugno.repugno.
ἀμτίστω. Resistā.cōtra stē.repugnē.
ἀμτιτάσσομαι.μ.ξομαι.π.αγ=
μαι.contra sto.resisto.contradico.
ἀμτίτυπος.η.ομ. Exemplar.res si
milis forme.   [H]aurio.
ἀμτλέω.τ.ἀμτλῶ.μ.ησω.π.ηκα.
ἄμτλημα.ατος.το. Vas ad hau
riendum aquam.
ἀμτοφθαλμέω.τ.ἀμτοφθαλμῶ.
μ.ησω.ϖ.ηκα. Resisto.contrauertor
contraconor.   [c]arens aqua.
ἄμυδρος.α.ομ. Inaquosus.a.um.
ἀμυπόκριτος.η.ομ. sine simulatione.
ἀμυποπτος.η.ομ. Insuspectus.
De quo suspitio non ē.   [a]uʒ
ἀμυπότακτος.η.ομ. Nō subditus
ἀμυψόω.τ ἀμυψῶ.μ.σω.π.κα.
Eleuo.tollo.
ἀμῶ.remittā.deserā.relinqʒ. laxem.
ἄμω. Super.supra.
ἀμώγαιομ.ου.το. Cenaculum.
ἀμώγεωμ.ου.το. Cenaculum.
ἄμωθεμ. A superiorib⁹.dēnuo.desursū.
ἀμώμβρισα. Distillaui. Ab alto mi
si distillando tanquam pluuiam.
ἀμώμυμος.η.ομ. Nefādus.nō dicē
ἀμωρθώθημ. Erect⁹ sum. [eren]d⁹.a.ū.
ἀμώρθωσα. Direxi.extuli.
ἀμωτερικός.η.ομ. Superior.us.
ἀμώτερος.α.ομ. Superior.us.
ἀμωφελής.εος.ὁ.ἡ. Inutilis.e.
ἀξία.ας.ἡ. Meritum.dignitas.
ἀξίμη.ης.ἡ. Securis.
ἄξιος.α.ομ. Dignus.a.um.
ἀξιόω.τ ἀξιῶ.μ.ωσω.ϖ.ωκα.
Rogo dignor.precor.oro.dignū reputo
ἀξίως. Digne.   [con]scribunt.
ἄξωμ.ομος.ὁ. Axis.τ tabula i qua
ἀοίκητος.η.ομ. Inhabitabilis.e.in
habitatus.a.um.   [ne]citas.
ἀορασία.ας.ἡ. Priuatio visus. ce
ἀόρατος.η.ομ. Inuisibilis.e.
ἀπάγαγε. Duc.abduc.
ἀπαγαγώμ.ομτος.ὁ. Postquaʒ
durit.abdurit.   [abdu]cio.as.
ἀπαγγέλλω.μ.ω.π.ελκα. Nun
ἄπαγε. Abduc.amoue. apage. ad=
uerb.vetantis.   [s]uffoco.
ἀπάγχω.μ.ξω.π.χα. Strāgulo.
ἀπάγω.μ.ξω.ϖ.χα. Duco. Ab
strabo. Auoco.

ἀπαιδευσία.ας.ἡ. [in]erudítio.
ἀπαίδευτος.η.ομ. Rudis littera
rum.sine disciplina. [de]do.discedo.
ἀπαίρω.μ.ῶ.ϖ.κα. Aufero.rece
ἀπαιτέω.τ ἀπαιτῶ.μ.ησω.ϖ.
ηκα. Repeto.
ἀπαλγέω.τ ἀπαλγῶ.μ.ησω.
ϖ.ηκα. Despero.dolorem finio.
ἀπαλλάσσομαι.μ.ξομαι.ϖ.
αγμαι. Liberor.discedo. [libe]ro
ἀπαλλάσσω.μ.ξω.ϖ.χα. Libe
ἀπαλλάττομαι.μ.ξομαι.ϖ.
γμαι. Liberor. Discedo. [libe]ro.
ἀπαλλάττω.μ.ξω.ϖ.χα. Libe=
ἀπαλλοτριόω.τ ἀπαλλοτρι
ῶ.μ.ωσω.π.ωκα. Abalieno.as.
ἁπαλός.η.ομ. Tener.a.um.
ἀπαμαίνομαι.μ.ουμαι.π.μμαι
Renuo.abiicio.   [abi]me.
ἀπαμαστήσομαι. recedā.auferaʒ
ἀπαμίσταμαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.
recedo.abscedo.separo.aufero.
ἀπαμτάω.τ.ἀπαμτῶ.μ.ησω.π
ηκα. Obuio.obuiam.eo.
ἀπάμτησις.εως.ἡ. Obuiatio. oc=
ἅπαξ. Semel.   [oc]cursus.
ἀπαράβατος.η.ομ. Sēpitern⁹.a.ū.
ἀπαραίτητος.η.ομ.inexcusabilis.
ineuitabilis.e. Inexorabilis.e.
ἀπαρετήτως. Inexcusabiliter. ine
uitabiliter. [I]mpreparatus.a.uʒ.
ἀπαρασκεύαστος.η.ομ. iparat⁹.
ἀπαρέσκω.μ.σω.π.κα.displiceo.
ἀπαρθῶ. Auferar.tollar. discedaʒ.
ἀπαρμέομαι.τ ἀπαρμοῦμαι. μ.
ησομαι.π.ημαι. Abnego.nego.
ἀπάρτι. A modo.ab hac hora.
ἀπαρτισμός.ου.ὁ. pfectio. cōsu
ἀπαρχή.ης.ἡ. Primitie. [consum]matio.
ἀπαρχῆς. Ab initio.
ἅπας.αμτος. Omnis.totus.a.um.
ἅπασα.ης.ἡ. Omnis.tota.
ἀπάτη.ης.ἡ.deceptio.fallacia.
ἀπάτωρ.ορος.ὁ. qui caret patre.
ἀπαύγασμα.ατος.το. Splen=
dor.fulgor.
ἀπέβημ. Euasi.exitū: finem habui.
ἀπέβλεπομ.aspiciebā.āt.asperi.erūt
ἀπέδειξα. Ostēdi.demonstraui.
ἀπεδεξάμημ. Excepi.amplexus sū.
ἀπεδέχθημ. Exceptus suscept⁹ sū.
ἀπεδεχόμημ.excipiebā.āplectebar
ἀπεδήμησα. Peregre pfect⁹ suʒ.
ἀπεδίδουμ. reddebā.retribuebam
ἀπεδοκίμασα.reprobaui.   [ca]nt

ἀπελοκιμάσθην. reprobatus sum.
ἀπελόμην. Vendidi.
ἀπέλωκα. reddidi. restitui. retribui.
ἀπέθανον. Mortuus fui. pij. erunt.
ἀπεθαύμασα. admiratus sum.
ἀπεθέμην. Deposui.
ἀπέθνησκον. Moriebar. ptā. ant.
ἀπείλω. μ. σω. π. κα. video. tia.
ἀπείθεια. ας. ἡ. incredulitas. diffiden
ἀπειθέω. τ ἀπειθῶ. μ. ησω. π. κα. Nō obedio. nō credo. incredulus sū.
ἀπειθής. εος. ὁ. ἡ. inobediens. incredulus. a. um.
ἀπεικάζω. μ. σω. π. κα. assimilo.
ἀπείκασμα. ατος. τό. similitudo. imago. figura.
ἀπειλέω. τ ἀπειλῶ. μ. ησω. π. ηκα. Minor. aris. comminor. aris.
ἀπειλή. ης. ἡ. Mine.
ἄπειμι. Abeo. discedo.
ἀπειπάμεθα. Proiecim⁹ abnegauimus. desperauimus. fui. runt.
ἀπεῖπον. Abnegaui. proieci. euita
ἀπείραστος. η. ον. Qui non tētat.
ἄπειρος. α. ον. Expers. sine experientia. inutilis. infinitus.
ἀπειρότατος. η. ον. inexpertissimus. inutilissimus. a. um.
ἀπεκάλεσα. Vocaui.
ἀπεκαλύφθην. Reuelatus sum.
ἀπεκάλυψα. Reuelaui.
ἀπεκδέχομαι. μ. ξομαι. π. γμαι. Expecto.
ἀπέκδυσις. εως. ἡ. spoliatio. exutio
ἀπεκδύω. μ. σω. π. υκα. Exuo. spolio. nudo veste. laui.
ἀπεκεφάλισα. Decapitaui. decol
ἀπέκοψα. Abscidi.
ἀπεκρίθην. Respondi.
ἀπεκρινάμην. Respondi.
ἀπέκρυψα. Abscondi.
ἀπεκτάνθην. Occisus iterfect⁹ fui.
ἀπέκτεινα. Occidi.
ἀπεκύησα. Genui. peperi.
ἀπεκύλισα. Deuolui. voluendo amoui τ abstuli.
ἀπέλαβον. Recepi. erunt.
ἀπελαύνω. Expello.
ἀπελάω. τ ἀπελῶ. μ. σω. π. κα. Expello. amoueo. arceo.
ἀπελεγμός. ου. ὁ. Redargutio.
ἀπέλειχον. Lābebā. ant. lābi. erūt
ἀπελεύθερος. α. ον. Libert⁹. a. uꝫ.
ἀπελεύσομαι. proficiscar. pteribo.
ἀπελήλυθα. Recessi. discessi.

ἀπεληλύθειν. recesserā. abscesserā.
ἀπελθεῖν. Discessisse. pfectum esse.
ἀπέλθω. Discessero. abscessero. profectus fuero.
ἀπελθών. οντος. ὁ. Postq̄ recessit.
ἀπέλιπον. Reliq̄. erūt. sit. abscessit.
ἀπελογούμην. Excusabam. defēdebam. Apologia vtebar.
ἀπελουσάμην. Ablutus sum.
ἀπελπίζω. μ. ισω. π. ικα. spero aliquid ab alio. despero.
ἀπελύθην. Dimissus sum.
ἀπελυόμην. Dissoluebar. discede bā.
ἀπέλυσα. Dimisi.
ἀπέναντι. contra e regione.
ἀπενεγκεῖν. Pertulisse. abduxisse.
ἀπενεχθῆναι. Asportatū. ductū fuisse.
ἀπενιψάμην. Laui. lotus sū.
ἀπεξεδεχόμην. Expectaui.
ἀπέπεσον. Decidi. erunt.
ἀπεπλανήθην. Aberraui.
ἀπέπλευσα. Abnauigaui.
ἀπέπλυνα. Laui.
ἀπεπνίγην. suffocatus sum.
ἀπέπνιξα. suffocaui.
ἀπέπω. Abnego. proijcio. deuito.
ἀπέραντος. η. ον. Infinitus. a. um.
ἀπερίσπαστος. η. ον. Immobilis. inflexus. a. um. Assiduus. a. um.
ἀπερισπάστως. Immobiliter. incessanter assidue. a. uꝫ.
ἀπερίτμητος. η. ον. Incircuncisus
ἀπέρχομαι. μ. ευσομαι. π. ηλυθα. Abscessi. recessi. pfectus sū.
ἀπέσωσα. Eduxi. extuli. euulsi.
ἀπεσπάσθην. Auulsus. eductus.
ἀπεστάλην. Missus suꝫ. Legat⁹ sū.
ἀπέσταλκα. Misi.
ἀπέσταλμαι. Missus sum.
ἀπεσταλμένος. η. ον. missus. a. ū.
ἀπεστέγασα. Detexi. tectū demo lit⁹ sū.
ἀπέστειλα. Misi.
ἀπεστερημένος. η. ον. Priuatus. fraudatus. a. um.
ἀπεστέρησα. Priuaui.
ἀπέστην. Discessi recessi.
ἀπέστησα. Abduxi. auerti. taui.
ἀπεστράφην. Auers⁹ suꝫ. fugi. eui
ἀπεστρέψα. Retuli. restitui. puerti.
ἀπεταξάμην. Recessi. vale feci.
ἀπετύφλωσα. Excecaui.
ἀπεφθεγξάμην. Locutus sum.
ἀπεχθῶς. Inuoluntarie. inuite. inimiciter. stineo.
ἀπέχομαι. μ. ξομαι. π. ημαι. Ab

ἀπέχω. μ. ξω. π. ηκα. Recipio absum. habeo. uisus sum.
ἀπεχωρίσθην. Abscessi. recessi. diuisus sum.
ἀπήγαγον. Abduxi. duxi. erunt.
ἀπήγγειλα. Nunciaui.
ἀπηγγέλην. Nunciatus sum.
ἀπηγγελκώς. οτος. ὁ. Postq̄ nunciauit.
ἀπηγξάμην. suffocatus sum.
ἀπῄειν. Introiui. abfui.
ἀπήλασα. Abegi. expuli.
ἀπηλγηκώς. οτος. ὁ. Postq̄ desperauit. dolorem finiuit.
ἀπῆλθον. Abij. abscessi. erunt. sic.
ἀπηλλάχθαι. Liberatū eē. recessisse.
ἀπηλλοτριωμένος. η. ον. Abalienatus. a. um.
ἀπήμαντος. η. ον. Illesus. a. um.
ἀπήνεγκα. Abduxi. Duxi.
ἀπηνέστατος. η. ον. Immitissim⁹ seuissimus. validissimus. a. um.
ἀπηνής. εος. ὁ. ἡ. Validus. seuus. immitis. e.
ἀπήντησα. Obuiam fui. perueni.
ἀπήρεσα. Displicui.
ἀπίδω. Videam. videro.
ἀπιέναι. Recedere.
ἀπιστέω. τ ἀπιστῶ. μ. ησω. π. ηκα. Non credo.
ἀπιστία. ας. ἡ. icredulitas. ifidelitas.
ἄπιστος. η. ον. infidelis. incredulus a. um.
ἀπιών. οντος. ὁ. Postq̄ recessit.
ἀπληστεύω. μ. σω. π. κα. sum insaciabilis.
ἀπληστία. ας. ἡ. insaciabilitas.
ἄπληστος. η. ον. insaciabilis. e.
ἁπλόος. α. ον. simplex.
ἁπλότης. ητος. ἡ. simplicitas.
ἁπλῶς. simpliciter. generaliter.
ἄπνοος. α. ον. Nō spirās. carēs aīa.
ἀπό. A. ab. abs.
ἀποάνωθεν. A sūmo. a pte supiori.
ἀποβαίνω. μ. ησομαι. π. κα. Descendo. contingo. euado.
ἀποβάλλω. μ. λῶ. π. ηκα. Abijcio. sperno. contigit euasit.
ἀποβάς. αντος. ὁ. postq̄ descendit
ἀπόβλημα. ατος. τό. Reliquie. qđ proijcitur.
ἀποβήσομαι. cōtigā. descēdā euadā
ἀποβλέπω. μ. ψω. π. φα. Aspicio. inspicio.
ἀπόβλητος. η. ον. Abijciend⁹. a. ū.
ἀποβολή. ης. ἡ. abiectio.

ἀπογεγραμμένος.η.ον. Descri
ptus.cōmuneratus.a.um.
ἀπογενόμενος.η.ον.mortu⁹.a.ū.
ἀπογίγνομαι.μ.ησομαι.π.ημαι
Morior.
ἀπόγονος.ου.ὁ. Originem du=
cens.nepos.posterus.
ἀπογραφή.ης.ἡ.Descriptio.pfessio
ἀπογράφω.μ.ψω.π.φα.De=
scribo.censeo.connumero.
ἀποδεδειγμένος.η.ον.Approba
tus.ostensus.demōstratus.a.um.
ἀποδεικνύω.μ.ειξω.π.χα. De
monstro.ostendo.
ἀπόδειξις.εως.ἡ. Demonstratio.
ostensio. [batus.a.um.
ἀποδεδοκιμασμένος.η.ον.repro
ἀποδεκατόω.τ ἀποδεκατῶ.μ.
ωσω.π.ωκα. decimo.as. [ū.
ἀπόδεκτος.η.ον.Susceptu dign⁹.a
ἀποδέχομαι.μ.ξομαι.π.γμαι.
Suscipio.accipio.expecto.
ἀποδημέω.τ ἀποδημῶ.μ.ησω.
π.ηκα.Peregrinor.extra patriā sum.
ἀπόδημος.η.ον.Peregrinus.a.ū.
ἀποδίδομαι.μ.σομαι.π.μαι.
Vendo.
ἀποδιδόμαι.Reddere.restituere.
ἀποδίδωμι.μ.ωσω.π.ωκα. red
do.restituo. [go.separo.
ἀποδιορίζω.μ.ισω.π.κα. Segre
ἀποδοθῆναι.Redditū.restitutum.
venditum esse.
ἀποδοκιμάζω.μ.σω.π.κα.Re
ἀπόδος.Redde. [probo.as.
ἀπόδοσις.εως.ἡ.restitutio retribu
tio.
ἀποδοῦναι.reddidisse.retribuisse.
ἀποδούς.οντος.ὁ. postq̄ʒ reddi
dit.retribuit.
ἀποδοχεῖον.ου.το.receptaculū.
ἀποδοχή.ης.ἡ.Acceptio.
ἀποδράσω.Aufugiam. [buerē.
ἀποδῶ.Reddam.redderem.retri=
ἀποδῴην.Retribuam.reddam.
ἀποδώσω.Reddam.restituā.retri
buam. [retributur⁹
ἀποδώσων.οντος.ὁ.Redditur⁹.
ἀποθανεῖν.Mortuum esse.
ἀποθανοῦμαι.Moriar.
ἀποθάνω.Moriar.mortuus fuero.
ἀποθανών.οντος. Postq̄ mor=
tuus est. [ror.
ἀποθαυμάζω.μ.σω.π.κα.Admi
ἀποθέμενος.η.ον.postq̄ deposuit
dimisit. [missum esse.
ἀποθέσθαι.deponere.dimittere.di
ἀπόθεσις.εως.ἡ.depositio.dimissio
ἀποθησαυρίζω.μ.σω.π.κα.the
saurizo.thesaurū facio.repono.
ἀποθήκη.ης.ἡ. apotheca.horreū.ali
cuius rei repositorium.
ἀποθλίβω.μ.ψω.π.φα.Compri
mo.constringo.affligo. [Morior.
ἀποθνήσκω.μ.οῦμαι.π.ηκα.
ἀπόθου.Depone.omitte.
ἀποικία.ας.ἡ.Colonia.
ἀποικίζω.μ.σω.π.κα. Migrare
ἀποκαθιστάνω.restituo. [facio.
ἀποκαθίστημι.μ.σω.π.κα.restituo
ἀποκαλέω.τ ἀποκαλῶ.μ.σω.π
κα.Voco.inuoco. [uelo.detego.
ἀποκαλύπτω.μ.ψω.π.φα.re
ἀποκάλυψις.εως.ἡ.Reuelatio.
ἀποκαραδοκία.ας.ἡ.Expectatio
ἀποκαταλλάσσω.μ.ξω.π.χα.
Reconcilio.
ἀποκαταλλάττω.μ.ξω.π.χα.
Reconcilio.as.
ἀποκατασθῶ.Restituar.
ἀποκατάστασις.εως.ἡ.restitutio
ἀποκαταστήσω.Restituam.
ἀποκατεστάθην.Restitutus sum.
ἀποκατήλλαξα.Reconciliaui.
ἀπόκειμαι.μ.σομαι.π.μαι.Re
ponor.recondor.statuor.
ἀποκεκρυμμένος.η.ον.Abscon=
ditus.a.um.
ἀποκεκύλισμαι.Reuolutus sum.
ἀποκεκυλισμένος.η.ον.Reuo=
lutus.a.um.
ἀποκενόω τ ἀποκενῶ.μ.σω.π.
κα.Euacuo.exinanio.exhaurio.
ἀποκεφαλίζω.μ.σω.π.κα.deca=
pito.decollo.
ἀποκλείω.μ.σω.π.κα. Claudo.
ἀποκόπτω.μ.ψω.π.φα.abscido
ἀπόκριμα.ατος.το. Responsio.
responsum. [respondeo.
ἀποκρίνομαι.μ.οῦμαι.π.μαι
ἀποκρίνω.μ.νῶ.π.κα.Judico.as
ἀπόκρισις.εως.ἡ. Responsio.
ἀποκρύπτω.μ.ψω.π.φα. Ab
scondo. [cultus.a.ū.
ἀπόκρυφος.η.ον.Abscōditus.oc
ἀποκταθῆναι.occisum esse.
ἀποκτεῖναι.occidisse.interfecisse.
ἀποκτείνω.μ.νῶ.π.κα. occido.in
terficio.
ἀποκυέω.τ ἀποκυῶ.μ.σω.π.
κα. Concipio.fero partū.osculor.
ἀποκυλίω.μ.σω.π.κα.Reuoluo.
euoluo.voluendo abstraho.
ἀποκύω.μ.σω.π.κα.Signo.pario
ἀποκωλύω.μ.σω.π.κα.Auerto.
prohibeo.
ἀπολαβεῖν.recepisse.recuperasse.
ἀπολαβόμενος.η.ον.Postq̄ ap=
prehendit.
ἀπολαμβάνω.μ.ηψομαι.π.ηκ
μαι.recipio.apprehendo.
ἀπόλαυσις.εως.ἡ.Fruitio.
ἀπολαύω.μ.σω.π.κα.Fruor.
ἀπολείπω.μ.ψω.π.φα.Relinquo
ἀπολείχω.μ.ξω.π.χα.Lambo.
ἀπολέλυμαι.dimissus.solutus.li
liberatus sum. [missus.liberatus.
ἀπολελυμένος.η.ον.Solutus.di
ἀπολελύσθαι Solutū.dimissū eē.
ἀπολέσαι.Perdidisse.amisisse.
ἀπολέσας.αντος.ὁ.Postq̄ perdi
dit.amisit. [sum esse.
ἀπολέσθαι.perijsse.perdidisse.amis
ἀπολέσω.Perdam.
ἀπολέω.τ ἀπολῶ.μ.σω.π.κα.
Pereo.perdo.
ἀπολήψομαι.Accipiam.recipiā.
ἀπόλλυμι.μ.σω.π.κα.Pereo.
ἀπολλύω.μ.σω.π.κα.Pereo.
ἀπολογέομαι.τ ἀπολογοῦ=
μαι.μ.σομαι.π.ημαι.Respōdeo.
defendo purgando obiecta.
ἀπολογία.ας.ἡ.Defensio.excu=
satio.
ἀπολόμενος.η.ον.postq̄ perijt.
ἀπολοῦμαι.pereo.
ἀπολούω.μ.σω.π.κα.abluo.
ἀπολύτρωσις.εως.ἡ.Redēptio.
remissio. [uo.
ἀπολύω.μ.σω.π.κα.dimitto.sol
ἀπολῶ.perdam.destruam.
ἀπολωλεκώς.οτος.ὁ.postq̄ per
didit.amisit.
ἀπολωλώς.οτος.ὁ.postq̄ perijt.
ἀπόλωμαι.peream.
ἀπομακρόθεν.a longe.
ἀπομάσσω.μ.ξω.π.χα.abstergo
ἀπομιᾶς.Simul.
ἀπονέμω.μ.μῶ.π.ηκα.Tribuo.
do partem. [abluo
ἀπονίπτω.μ.ψω.π.φα.Lauo.
ἀπόνοια.ας.ἡ.ocium.quies.
ἀποπαρθενόω.τ ἀποπαρθε=
νῶ.μ.σω.π.κα.Deuirgino.virgi
nitatem aufero.

ἀϖοπέρυσι. Ab anno preterito.
ἀϖοπίϖτω.ουμαι.π.ωκα. Decido.
ἀϖοπλανάομαι.⁊ ἀποπλανῶμαι.μ.ησομαι.π.ημαι. Aberro.
ἀποπλανάω.⁊ ἀϖοπλανῶ.μ.ησω.ϖ.ηκα. Decipio seduco.
ἀποϖλάνησις.εως.ἡ. Deceptio. peregrinatio.error.
ἀϖοπλέω.μ.σω.π.κα. Abnauigo.
ἀποϖλύνω.μ.νω.ϖ.κα. Lauo.
ἀϖοπνίγω.μ.ξω.π.χα. Suffoco strangulo.
ἀϖορέομαι.⁊ ἀποροῦμαι.μ.ησομαι.ϖ.ημαι. Dubito.confundor.afflictor.
ἀϖορέω.⁊ ἀϖορῶ.μ.σω.π.κα. Dubito.indigeo.careo.inops impotens sum.
ἀϖορία.ας.ἡ. Confusio.indigentia.dubitatio.
ἀϖόρρητος.η.ον. Nefādus.nō dicendus.a.um.
ἀπορρίϖτω.μ.ψω.ϖ.φα. abijcio.deijcio.
ἀπόρροια.ας.ἡ. Emanatio.
ἀϖορφανίζομαι.μ.σομαι.ϖ.ισμαι. Orphan9 fio.segregor.solus fio.
ἀποσβεννύω.μ.σω.ϖ.κα. Extinguo.
ἀποσκίασμα.ατος.το. obūbratio.
ἀποσοβέω.⁊ ἀποσοβῶ.μ.σω.ϖ.κα. Expello.abigo.
ἀποσϖάω.⁊ ἀϖοσπῶ.μ.ασω.π.ακα. Auello.educo.abstraho.abduco.
ἀϖοσταλείς.εντος.ὁ. Missus.
ἀποσταλῶ. Mittar.
ἀποστάς.αντος.ὁ. Postq̄ȝ recessit.recedere fecit.
ἀποστασία.ας.ἡ. Dissentio.rebellio.discessus.
ἀποστάσιον.ου.το. Libellus repudij.repudium.
ἀϖοστεγάζω.μ.σω.ϖ.κα. Detego.tectum demolior.
ἀϖοστέλλω.μ.λῶ.ϖ.αλκα. Mitto.
ἀϖοστερέω.⁊ ἀποστερῶ.μ.ησω.ϖ.ηκα. Fraudem facio.priuo.
ἀϖόστηθι. Discede.
ἀποστῆναι. Discessisse.
ἀϖοστήσομαι. Recedam.discedā
ἀϖόστησον. Auerte.recede.
ἀποστήσω. Recedam.discedam.auertam.
ἀϖοστολή.ης.ἡ. Apostolatus.

ἀϖόστολος.ου.ὁ. Apostolus.i.missus.
ἀϖοστοματίζω.μ.σω.π.κα. Loquor memoriter.vel iubeo tanquā preceptor discipuluȝ memoriter aliquid recitare.
ἀποστραφῶ. Auertar.
ἀϖοστρέφομαι.μ.ψομαι.ϖ.μμαι. Auertor.discedo.fugio.
ἀποστρέφω.μ.ψω.ϖ.φα. Auerto.reddo.refero.
ἀϖοστροφή.ης.ἡ. cōuersio.auersio
ἀϖοστυγέω.⁊ ἀποστυγῶ.μ.ησω.π.ηκα. Odi.odio habeo.
ἀϖοστῶ. Discedam.discederem.
ἀϖοσυνάγωγος.η.ον. Eiectus extra synagogam.a.um.
ἀπόσχου. Abstine.
ἀϖοτάσσομαι.μ.ξομαι.π.αγμαι. Disiūgor.separor.nūcio.renūcio.discedo.valefacio.
ἀϖοτάσσω.μ.ξω.π.χα. Renuncio.valefacio.
ἀϖοτάττομαι.μ.ξομαι.ϖ.γμαι. Disiungor.sepor.nuncio.renuncio.valefacio.discedo.
ἀϖοτάττω.μ.ξω.π.χα. Renuncio.valefacio.
ἀποτελέω.⁊ ἀϖοτελῶ.μ.εσω.π.εκα. Perficio.
ἀποτέμνω.μ.σω.π.κα. Abscindo.
ἀποτίθημι.μ.ησω.π.κα. depono.
ἀποτινάσσω.μ.ξω.π.χα. excutio.
ἀποτιννύω.μ.σω.π.κα. Reddo, exsoluo.punio.
ἀϖοτίω.μ.σω.π.κα. reddo.soluo.
ἀποτολμάω.⁊ ἀποτολμῶ.μ.ησω.π.ηκα. Audeo.
ἀϖοτομία.ας.ἡ. Seueritas.
ἀπότομος.η.ον. Crudelis.dir9.a.ū.
ἀποτόμως. Duriter.grauiter.
ἀποτότε. Ex tunc.ex illa hora.
ἀποτουνῦν. Ex nunc.ex hac hora.
ἀϖοτρέχω.μ.μουμαι.ϖ.ηκα. curro.
ἀποτυφλόω.⁊ ἀποτυφλῶ.μ.σω.π.κα. Exceco.
ἀϖουσία.ας.ἡ. Absentia.
ἀποφέρω.μ.οισω.π.νοχα. Asporto.defero.
ἀϖοφεύγω.μ.ξω.π.χα. aufugio
ἀϖοφθέγγομαι.μ.ξομαι.ϖ.γμαι. Loquor.
ἀποφορτίζομαι.μ.σομαι.π.ισμαι. Onus depono.

ἀποφυγών.οντος.ὁ. Postq̄ȝ aufugit.
ἀϖόχρησις.εως.ἡ. Usus.
ἀποχωρέω.⁊ ἀϖοχωρῶ.μ.ησω.π.ηκα. Discedo.
ἀϖοχωρίζω.μ.σω.π.κα. Abscindo.diuido.
ἀϖοψύχω.μ.ξω.π.χα. Aresco.morior.
ἀπρόσδεκτος.η.ον. Insusceptibilis.indignus susceptu.a.uȝ.
ἀπροσδόκητος.η.ον. īsperat9.a.ū
ἀπρόσιτος.η.ον. Inaccessibilis.e.
ἀϖρόσκοπος.η.ον. qui caret offensione.
ἀϖροσωϖόληπτος.η.ον. Qui non facit discrimē ⁊ acceptionē personarum.
ἄϖταιστος.η.ον. Sine peccato.qui nō errat.
ἅπτομαι.μ.ψομαι.π.μμαι. tāgo
ἅπτω.μ.ψω.π.φα. Accendo.
ἀπωθέω.⁊ ἀϖωθῶ.μ.σω.π.κα. Repello.
ἀϖώκισα. Migrare feci.
ἀπώλεια.ας.ἡ. Perditio.
ἀϖώλεσα. Perdidi.interfeci.
ἀπωλόμην. Perij.
ἀπών.οντος.ὁ. Absens.
ἀπωσάμενος.η.ον. Postq̄ȝ.repulit. Abiecit.
ἀϖωσάμην. Repuli.abieci.
ἄρα. Nam.igitur.
ἆρα. Nunquid.
ἀρά.ᾶς.ἡ. Maledictio.execratio.
ἄραγε. Igitur.ideo.
ἆραι. Tollere.tulisse.
ἄρας.αντος.ὁ. Postq̄ȝ tulit.soluit a portu.discessit.
ἀργέω.⁊ ἀργῶ.μ.ησω.ϖ.ηκα. Cesso.vaco.ociosus sum.
ἀργία.ας.ἡ. Ocium.
ἀργός.η.ον. Ociosus.piger.
ἀργύριον.ου.το. Argētū.nūmus.
ἀργυροκόπος.ου.ὁ. Argentari9.
ἄργυρος.ου.ὁ. Argentum.
ἀργυροῦς.α.οῦν. Argente9.a.ū.
ἀργυροχόος.ου.ὁ. Argentari9.
ἀρδαλόω.⁊ ἀρδαλῶ.μ.σω.π.κα. Contamino.polluo.fuligine ipleo.
ἄρειος πάγος.ου.ὁ. Uicus martius.
ἀρειοπαγίτης.ου.ὁ. Areopagita.ex ariopago.i.martio vico.
ἀρέσαι. Placuisse.
ἀρέσας.αντος.ὁ. Postq̄ȝ placuit.
ἀρέσκεια.ας.ἡ. Complacentia. Obsequium.

ἀρέσκω.μ.σω.π.κα. Placeo.
ἀρεστός.η.ον. Benignus.placidus equus.a.um.
ἀρετή.ης.ἡ. Virtus.
ἀρθήσομαι.auferar.tollar.
ἄρθητι. Tollere.impera.passi.
ἀρθῶ. Tollar.auferar.
ἀριθμέω.τ ἀριθμῶ.μ.σω.π.κα. Numero.computo.as.
ἀριθμός.ου.ὁ. Numerus.
ἀριστερός.α.ον. Sinister.a.um.
ἀριστέω.τ ἀριστῶ.μ.σω.π.κα.
ἄριστον.ου.το. Prádiū. [prádeo.
ἀρκέομαι.τ ἀρκοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι. Contentus sum.
ἀρκετός.η.ον. Sufficiens.
ἀρκέω.τ ἀρκῶ.μ.ησω.π.κα. Sufficio.satis sum.
ἄρκος.ου.ἡ. Ursa.
ἄρκτος.ου.ἡ. Ursa.
ἅρμα.ατος.το. currus.
ἁρμόζω.μ.σω.π.κα. Adapto.
ἁρμόνιον.ου.το. Suauitas.
ἁρμός.ου.ὁ. compago.iunctura.
ἀρμέομαι.τ ἁρμοῦμαι.μ.σομαι.π.ημαι. Rego.
ἄρνες.ων. Agni.
ἀρνίον.ου.τό. Agnus.
ἆρον. Tolle.
ἀροτριάω.τ ἀροτριῶ.μ.σω.π.κα. Aro.exerceo. Amo.
ἄροτρον.ου.το. Aratrum.
ἁρπαγή.ης.ἡ. Rapina.
ἁρπαγήσομαι. Rapiar.
ἁρπάζω.μ.ξω.π.χα. Rapio.
ἅρπαξ.γος.ὁ. Rapax.
ἀρραβών.ωνος.ὁ. pignus.
ἄρραφος.η.ον. Inconsutilis.e.inconsutus.a.um.
ἄρρην.ενος.ὁ. mascul ꝰ. masculinꝰ.
ἄρρητος.η.ον. inefabilis.idicibilis
ἀρρωστέω.τ ἀρρωστῶ.μ.σω.π.κα. Egroto.infirmor. [egritudo.
ἀρρώστημα.ατος.το. infirmitas
ἀρρωστία.ας.ἡ. Infirmitas.egrotatio. [tus.a.um.
ἄρρωστος.η.ον. Láguidus.egro
ἄρσεν.το. Masculum.
ἀρσενοκοίτης.ου.ὁ. Masculorū concubitor.
ἄρτεμις.ιδος.ἡ. diana dea.
ἀρτέμων.ονος.ὁ. artemo.istrumē
ἄρτι. modo.nuper.nunc. [tū nauis.
ἄρτιος.α.ον. sanus.pfectꝰ.a.ū.par.
ἄρτος.ου.ὁ. panis.

ἀρτύω.μ.σω.π.κα. Condio.
ἀρχάγγελος.ου.ὁ. Archangelus princeps angelorum.
ἀρχαῖος.α.ον. antiquus.a.um.
ἀρχή.ης.ἡ. Principium. principatus.potestas.magistratus.
ἀρχηγός.ου.ὁ. dux.author.
ἀρχιερατικός.η.ον. res principis sacerdotum. [tuz.
ἀρχιερεύς.εος.ὁ. pūceps sacerdo
ἀρχιποίμην.ενος.ὁ. princeps pastorum. [faber.
ἀρχιτέκτων.ονος.ὁ. Architectus
ἀρχιτελώνης.ου.ὁ. princeps publicanorum. [synagoge
ἀρχισυνάγωγος.ου.ὁ. pūceps.
ἀρχιτρίκλινος.ου.ὁ. Princeps conuiuij.
ἄρχομαι.μ.ξομαι.π.γμαι. Incipio
ἄρχω.μ.ξω.π.χα. pūceps sū.dñor
ἄρχων.οντος.ὁ. princeps.dux.
ἄρω. Tollam.auferam.
ἀρώματα.ων.τα. aromata.
ἀσάλευτος.η.ον. Immobilis.inconcussus.a.um.
ἄσβεστος.η.ον. inextinguibilis.e.
ἀσέβεια.ας.ἡ. Impietas.
ἀσεβέω.τ ἀσεβῶ.μ.σω.π.κα. impius sum.impie.ago.
ἀσέβημα.ατος.το. iniqtas. ipietas
ἀσεβής.εος.ὁ.ἡ. ipius.irreligiosus.
ἀσέλγεια.ας.ἡ. Impudicitia.
ἄσημος.η.ον. Ignobilis.obscurus
ἀσθένεια.ας.ἡ. Infirmitas. [a.um.
ἀσθενέστερος.α.ον. Infirmior.
ἀσθενέω.τ ἀσθενῶ.μ.ησω.π.κα. Impotens imbecillis sum. egroto.as. [becillitas.
ἀσθένημα.ατος.το. Egritudo.im
ἀσθενής.εος.ὁ.ἡ. Infirmus.a.um Imbecillis.e.egrotus.a.um.
ἆσθμα.ατος.το. Spiritus. [ro.
ἀσθμαίνω.μ.νω.π.κα. spiro.suspi
ἀσιάρχης.ου.ὁ. princeps asie.
ἀσίδηρος.α.ον. res q̄ caret ferro.
ἀσιτία.ας.ἡ. abstinētia acibo.ieiuniū
ἄσιτος.η.ον. Ieiunus.sine cibo.
ἀσκέω.τ ἀσκῶ.μ.σω.π.κα. Exerceo τ studeo.
ἀσκός.ου.ὁ. Uter.i. corium vini.
ᾆσμα.ατος.το. Cantus.
ἀσμένως. Libenter.
ἄσοφος.η.ον. Insipiens.indoctus.a.um. [Saluto.
ἀσπάζομαι.μ.σομαι.π.σμαι.

ἀσπασμός.ου.ὁ. Salutatio.
ἄσπιλος.η.ον. Immaculatus.a.ū
ἀσπίς.ιδος.ἡ. aspis serpēs.scutū.
ἄσπονδος.η.ον. Sine federe vl' pace.transgressor federis confirmati iuramento.
ἀσσάριον.ου.το. as.genus nūmi.
ἀστατέω.τ ἀστατῶ.μ.σω.π.κα Instabilis sū.nō habeo sedē certā.
ἀστεῖος.α.ον. elegās.vrbanus.a.ū
ἀστήρ.ερος.ὁ. Stella.
ἀστήρικτος.η.ον. istabil'.nō firmꝰ.
ἄστοργος.η.ον. Qui caret amore τ caritate.
ἀστοχέω τ ἀστοχῶ.μ.ησω.π.κα. aberro.abscedo.
ἀστραπή.ης.ἡ. Fulgur.
ἀστράπτω.μ.ψω.π.φα. Fulguro.coruzco.
ἄστρον.ου.το. stella.astrum.
ἀσύμφωνος.η.ον. discors.differēs
ἀσύνετος.η.ον. Imprudens. sine intellectu.
ἀσύνθετος.η.ον. Qui non seruat pacta et statuta.
ἀσφάλεια.ας.ἡ. Ueritas.certitudo.diligentia.munitio.
ἀσφαλής.εος.ὁ.ἡ. Uerus.tutꝰ.munitus.a.um.securus.a.um.
ἀσφαλίζομαι.μ.σομαι.π.σμαι munio.custodio. [ter
ἀσφαλῶς. diligēter.caute.circūdā
ἀσχημονέω.τ ἀσχημονῶ.μ.ησω.π.ηκα. Turpiter τ inhoneste ago.turpis videor.
ἀσχημοσύνη.ης.ἡ. Turpitudo.
ἀσχήμων.ονος.ὁ.ἡ. Inuerecūdꝰ Turpis.inhonestus.a.um.
ἀσχολέω.τ ἀσχολῶ.μ.σω.π.κα. vaco.do operam.
ἀσχολία.ας.ἡ. negotiū.occupatio
ἀσωτεία.ας.ἡ. Luxuria.
ἀσώτως. Luxuriose.
ἀτακτέω.τ ἀτακτῶ.μ.σω.π.κα male ago τ inhoneste.vitiosus suz.
ἄτακτος.η.ον. Inquietus.vitijs deditus.a.um.
ἀτάκτως. inordinate.īquiete.vitiose
ἀταξία.ας.ἡ. Inordinatio. petulantia.procacitas.
ἅτε. ceu.sicut.tanq̄.
ἀτεκνία.ας.ἡ. filiorum inopia.
ἄτεκνος.η.ον. Qui caret filijs.
ἀτέλεστος.η.ον. imperfectus.a.ū.
ἀτελής.εος.ὁ.ἡ. Imperfectus.a.ū.

ἀτεμίζω.μ.σω.π.κα.ſtueor.aſpicio
ἄτερ.ſine abſq;.
ἀτιμάζω.μ.σω.π.κα. Inhonoro.as. [Inhonoro.as.
ἀτιμάω τ ἀτιμῶ.μ.σω.π.κα.
ἀτιμία.ας.ἡ.ignominia.ignobilitas.
ἄτιμος.η.ον.inhonoratus.a.um.
ἀτιμότερος.α.ον.Inhonoratior.Ignobilior.
ἄτιμα.que.neu.ge.nu.plura.
ἀτμίς.ιδος.ἡ.Vapor.
ἀτμός.ου.ὁ.Vapor.
ἄτομος.η.ον.Indiuiſibilis.e.atomus ſolis. [ſioe
ἄτοπος.η.ον.abſurd⁹.dign⁹ rephē
ἀτραπός.ου.ἡ.Semita.
αὐγάζω.μ.σω.π.κα.fulgeo.ſplendeo.luceo.
αὔγασμα.ατος.τό.Fulgor.
αὐγή.ης.ἡ.Lux.dies.
αὐθάδης.εος.ὁ.ἡ.Contumax.ſuperbus.elatus.
αὐθαίρετος.η.ον.Voluntarius.ſua ſponte electus.a.um.
αὐθεντέω.τ αὐθεντῶ.μ.σω.π.κα.Dominor.author ſum.
αὐθέντης.ου.ὁ.Author.actor.alicuius rei.
αὖλαξ.ακος.ὁ.Sulcus.
αὐλέω.τ αὐλῶ.μ.σω.π.κα.Tibijs cano.
αὐλή.ης.ἡ.Ouile.atrium.aula.
αὐλητής.ου.ὁ.Tibicē.q̄ tibijs cāit
αὐλίζομαι.μ.σομαι.π.ισμαι.Maneo.moror.habito.diuerto.
αὐλίζω.μ.σω.π.κα.tibijs cano.
αὐλός.ου.ὁ.Tibia.
αὐξάνω.μ.ησω.π.ηκα.Augeo.creſco.creſcere facio.
αὐξηθῶ.Creſcam.
αὔξησις.εως.ἡ.Augmentum.
αὔριον.Cras.
αὐστηρός.α.ον.auſter⁹.grauis.durus.a.um.
αὐτάρκεια.ας.ἡ.ſufficientia.
αὐτάρκης.εος.ὁ.ἡ.ſufficiens.
αὕτη.ης.ἡ.Hec.pronomen femini.numeri ſingularis.
αὐτή.ης.ἡ.Ipſa.pronomen femini.numeri ſingularis.
αὐτόθι.Ibi.
αὐτοκατάκριτος.η.ον.Qui ſeipſum condemnat.
αὐτόματος.η.ον.Vltroneus.ſpōtaneus.a.um.
αὐτόπτης.ου.ὁ.Qui proprijs oculis aliquid vidit.
αὐτός.η.ον.Ipſe.a.um.
αὐτοσχεδίως.Ex nihilo.
αὐτοῦ.Hic.ibi.huc.ipſius.
αὐτόχειρ.ειρος.ὁ.Vltroneus.ſpontaneus.a.um.
αὐχμηρός.α.ον.caliginoſus.a.u;.
ἀφαιρέομαι.τ ἀφαιροῦμαι.μ.ησομαι.π.ημαι.priuo.adimo.
ἀφαίρεσις.εως.ἡ.adēptio.ablatio.
ἀφαιρέω.τ ἀφαιρῶ.μ.ησω.π.κα.Amputo.auſero.
ἀφανής.εος.ὁ.ἡ.non viſus.occultus.inuiſus.a.ū. [demolior.deſtruo
ἀφανίζω.μ.σω.π.κα.Extermino.
ἀφανισμός.ου.ὁ.iterit⁹.diſtructio
ἄφαντος.η.ον.inuiſibilis.diſparēs
ἀφεγγής.εος.ὁ.ἡ.Tenebroſus.a.ū
ἀφειδία.ας.ἡ.iparſimonia.inabſtinentia.
ἀφείθην.remiſſus.condonatus ſu;.
ἀφειλόμην.abſtuli liberaui priuaui
ἀφεῖλον.amputaui.abſtuli.erunt.
ἀφείς.εντος.ὁ.Relinquens.dimittens.poſtq̄ reliquit dimiſit.
ἀφεδρών.ωνος.ὁ.Seceſſus.
ἀφεθήσομαι.Remittar.
ἀφεθῶ.remittar.remitterer.
ἀφελεῖν.abſtuliſſe.amputauiſſe.
ἀφέλοιμι.diminuam.auferam.
ἀφελότης.ητος.ἡ.ſimplicitas.
ἀφέλω.abſtulero.diminuero.
ἀφέλωμαι.auferā.tollam.adimā.
ἀφέντες.dimittentes.relinquentes.
ἄφες.Sine.permitte.
ἄφεσις.εως.ἡ.Remiſſio.
ἀφέωμαι.Remittar.
ἁφή.ης.ἡ.Iunctura.tactus.
ἀφῆκα.dimiſi.emiſi.
ἀφ' ἧς.Ex quo.ex quo tempore.
ἀφήσω.dimittam.
ἀφθαρσία.ας.ἡ.Incorruptio.
ἄφθαρτος.η.ον.Incorruptibil.e.
ἀφθόνως.abūdanter.ſine inuidia.
ἀφίεμαι.dimittere.
ἀφίημι.μ.σω.π.κα.Dimitto.permitto.emitto.condono.remitto.
ἀφικνέομαι.τ ἀφικνοῦμαι.μ.ξομαι.π.ιγμαι.puenio.conſequor.
ἀφικόμην.perueni.conſecutus ſum.
ἀφιλάγαθος.η.ον.Qui nō amat bonitatem et virtutem.
ἄφιξις.εως.ἡ.receſſus.abitio.
ἀφιλάργυρος.η.ον.Non cupidus pecuniarum.non auarus.
ἀφίσταμαι.μ.σομαι.π.μαι.Diſcedo.
ἀφιστάμην.Diſcedebam.
ἀφιστάω.τ ἀφιστῶ.μ.σω.π.κα.Auſero.adimo.
ἀφίστημι.μ.σω.π.κα.Diſcedo.abduco.auerto.
ἀφίω.μ.σω.π.κα.Sino.
ἄφνω.ſubito.repente.
ἄφοβος.η.ον.itrepid⁹.ſine metu.
ἀφόβως.ſine timore.aduerb.
ἀφομοιόομαι.τ ἀφομοιοῦμαι.μ.ωσομαι.π.ωμαι.Aſſimilor.ſimilis fio.
ἀφομοιόω.τ ἀφομοιῶ.μ.σω.π.κα.Aſſimilo.
ἀφοράω.τ ἀφορῶ.μ.ασω.π.κα.Aſpicio.video.
ἀφορίζω.μ.σω.π.κα.determino
ἀφορμή.ης.ἡ.Occaſio.
ἀφρίζω.μ.σω.π.κα.Spumo.
ἀφρονέστατος.η.ον.Inſipientiſſimus.a.um.
ἀφρός.ου.ὁ.Spuma.
ἀφροσύνη.ης.ἡ.ſtultitia.inſipiētia.
ἄφρων.ονος.ὁ.ἡ.iſipiēs.imodeſt⁹.a.um. [κα.Dormio.
ἀφυπνόω.τ ἀφυπνῶ.μ.σω.π.
ἀφυστερέω.τ ἀφυστερῶ.μ.σω.π.κα.Defraudor.priuor.
ἀφῶ.dimiſero omiſero.omittam.
ἀφωμοιωμένος.η.ον.Aſſimilatus.ſimilis factus.
ἄφωνος.η.ον.Mutus ſine voce.
ἀφώρισα.Diſcreui.ſegregaui.
ἀφωρισμένος.η.ον.Segregatus diſtinctus.determinatus.ſepoſitus electus.a.um.
ἀχανής.εος.ὁ.ἡ.vaſtus.imēſus.a.ū
ἄχαρις.εως.inurban⁹.iſulſus.a.u;.
ἀχάριστος.η.ον.Ingratus.a.u;.
ἀχειροποίητος.η.ον.Non manu factus.a.um.
ἄχη.ης.ἡ.Viriditas.
ἀχθήσομαι.Ducar.
ἄχθος.εος.το.Dolor.
ἀχλύς.δος.ἡ.Caligo.
ἀχρειόομαι.τ ἀχρειοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.Inutilis ſum.
ἀχρεῖος.α.ον.Inutilis.e.
ἄχρηστος.η.ον.Inutilis.e
ἄχρι.Vſq; ad.
ἀχριοῦ.vſq; ad.
ἄχρις.vſq; ad.

ἄχρις οὗ. Vsqʒ ad.
ἄχυρον.ου.τό.Palea.
ἀψευδής.ὁ.ἡ.Verax. q̃ nõ mẽtit.
ἄψινθος.ου.ὁ.absinthium herba.
ἄψυχος.η.ον.inanimatus.a.um.
ἄωρος.α.ον.Intempestiuus.immaturus.acerbus.a.um.
βαθμός.ου.ὁ.Gradus.
βάθος.εος.τό.profunditas.
βαθύνω.μ.νῶ.π.κα. profũdo.as.
βαθύς.εος.ὁ.profundus.a.um.
βαΐον.ου.τό.Ramus.
βαλάντιον.ου.το.Sacculus.
βάλλω.μ.λῶ.π.ηκα. Mitto.iacio.iaculor.cedo.
βαπτίζω.μ.σω.π.κα.Baptizo.
βάπτισμα.ατος.το.Baptismus.
βαπτισμός.ου.ὁ.Baptismus.
βαπτιστής.ου.ὁ.Baptista. Qui baptizat.
βάπτω.μ.ψω.π.φα.Tingo.
βάρβαρος.α.ον.barbarus.a.um.
βαρέω.ꝛ βαρῶ.μ.σω.π.κα.Grauo.onero.
βαρέως.Grauiter.
βάρος.εος.το.Pondus. grauitas. Onus.
βαρύνω.μ.νῶ.π.κα.grauo.
βαρύς.εος.ὁ.Grauis.e.
βαρύτερος.α.ον.Grauior.us.
βαρύτιμος.η.ον. preciosus.a.um.
βασανίζω.μ.σω.π.κα. torqueo.fatigo.iacto.
βασανισμός.ου.ὁ.Cruciatus.tormentum.
βασανιστής.ου.ὁ.Tortor.
βάσανος.ου.ὁ. Tormentum.experientia.probatio .index .quo aurifices aurum explorant.
βασιλεία.ας.ἡ.Regnum.
βασίλειον.ου.το.Regnum.
βασίλειος.ου.ὁ.regia domus.
βασίλειος.α.ον. Regalis.regius.a.um.
βασιλεύς.εως.ὁ.Rex.
βασιλεύω.μ.σω.π.κα. regno.as.
βασιλικός.η.ον.Regulus.regalis.regius.a.um.
βασίλισσα.ης.ἡ.Regina.
βάσις.εως.ἡ.fatum.exitus.basa.firmamentum.gressus.
βασκαίνω.μ.νῶ.π.κα.Fascino.as
βασκανία.ας.ἡ.Fascinatio.
βάσκανος.η.ον.Inuidus.a.uʒ.
βαστάζω.μ.ξω.π.χα.Porto.baiulo.as.
βάτος.ου.ὁ.Rubus. genus mensure.cadus.
βάτραχος.ου.ὁ.Rana.
βαττολογέω.ꝛ βαττολογῶ.μ.σω.π.κα.Loquax sum.multum loquor.
βαφή.ης.ἡ.Tinctura.
βδέλυγμα.τος.το.Abominatio.
βδελυκτός.η.ον. Abominandus.abominabilis.e.
βδελύσσομαι.μ.ξομαι.π.γμαι Abominor.aris.
βδελύττομαι.μ.ξομαι.π.γμαι. abominor.aris.
βέβαιος.α.ον.Firmus.a.um.
βεβαιόω.ꝛ.βεβαιῶ.μ.σω.π.κα. Confirmo.roboro.
βεβαίωσις.εως.ἡ.Confirmatio.
βεβαμμένος.η.ον. Tinctus.a.um.
βεβαπτισμένος.η.ον.baptizatꝰ.a.ũ
βεβαρημένος.η.ον.grauatus.a.ũ.oneratus.a.um.
βεβήκειν.Iueram.processeram.
βεβηκώς.οτος.ὁ.Postq̃ iuit.processit.positus est.vadit.
βέβηλος.η.ον.Contaminatus.profanus.a.um.
βεβηλόω.ꝛ βεβηλῶ.μ.σω.π.κα. Violo.contamino.
βέβληκα.proieci.misi.
βεβληκώς.οτος.ὁ. Postq̃ proiecit.misit.iniecit.
βέβλημαι.Coniectus. eiectus sum. Iaceo.precipitatus sum.
βεβλημένος.η.ον.Proiectus. iniectus.precipitatus.a.um.
βεβρωκώς.οτος.ὁ.postq̃ manducauit.
βέλος.εος.το.Sagitta. iaculum.
βελτίων.ονος.ὁ.ἡ. Melior.prestãtior.us.
βῆμα.ατος.το.Tribunal.gressus.passus.
βήρυλλος.ου.ὁ.Beryllus.genus lapidis preciosi.
βία.ας.ἡ.Vis.violentia.
βιάζομαι.μ.σομαι.π.μαι. grauor.oneror.vim patior. cuʒ difficultate facio.cogor.vim facio.
βιάζω.μ.σω.π.κα.Vim facio.
βίαιος.α.ον.violentus.fortis.e.
βιαστής.ου.ὁ. violentus.qui vim facit.
βιβλιδάριον.ου.το.Libellus.
βιβλίον.ου.τό.Libellus.liber.
βίβλος.ου.ἡ.Liber.
βίος.ου.ὁ. Vita.victus.
βιῶναι.Viuo.
βιῶσαι.vixisse.
βίωσις.εως.ἡ. Vita.conuersatio.
βιωτικός.η.ον.vitalis ad vitam ꝑtinens.
βλαβερός.α.ον.Nociuus.noxius.a.um.
βλαβέω.ꝛ βλαβῶ.μ.σω.π.κα. Nocumentũ accipio. mulctor.
βλάβη.ης.ἡ.Detrimentum . nocumentum.
βλάπτω.μ.ψω.π.φα. noceo.offendo.
βλαστάνω.μ.ησω.π.κα.germino.pullulo.cresco.
βλάστημα.ατος.το.germen.
βλαστήσω.germinabo.pullulabo.crescam.
βλαστός.ου.ὁ.germen.
βλασφημέω.ꝛ βλασφημῶ.μ.σω.π.κα.Blassemo.maledico.
βλασφημία.ας.ἡ.blassemia.
βλάσφημος.η.ον.blassemus.homo male fame.
βλέμμα.ατος.το.Aspectus.
βλέπω.μ.ψω.π.φα. aspicio. video.caueo.
βλέφαρον.ου.το.palpebra.
βληθείς.εντος.ὁ.missus.ꝓiectꝰ.a.ũ
βληθῆναι.Missum proiectuʒ fuisse.
βληθήσομαι.Mittar. proijciar.
βληθήσωμαι. Mitterer .missus: ꝓiectus fuero.
βλήθητι.Proijcere.mittere.imperatiuus passiuus.
βληθῶ.proijciar:mittar.
βλητέος.α.ον. mittendus.dignus missu ꝛ proiectu.
βοάω.ꝛ βοῶ.μ.ησω.π.ηκα.Vociferor.clamo.
βόες.ων.οἱ.αἱ. boues.vacce.
βοή.ης.ἡ.clamor.
βοήθεια.ας.ἡ.auxilium. adiutoriuʒ.
βοηθέω.ꝛ βοηθῶ.μ.σω.π.κα.Adiuuo ꝛ opem fero.
βοήθημα.ατος.το.Auxilium.
βοηθός.ου.ὁ.Auxiliator. adiutor.
βόθρος.ου.ὁ.Fouea.sepultura.
βόθυνος.ου.ὁ.Fouea.

βόλβιτον.ου.το. Stercus boum.
βολή.ης.ἡ.Iactus.
βολίζω.μ.σω.π.κα.submitto bolidē
βολίς.ιδος.ἡ.Iactus. iaculatio.
βοοζύγιον.ου.το. Iugum boum.
βόρβορος.ου.ὁ.Lutum.cenū.
βορέας.ου.ὁ.boreas.aquilo vētus.
βορρᾶς.ᾶ.ὁ. Aquilo.boreas.
βόσκομαι.Pascor.
βόσκω.Pasco.
βοτάνη.ης.ἡ.Herba.
βότρυς.υος.ὁ. Botrus.racemus.
βούλευμα.ατος.το. Consilium.
propositum.
βουλεύομαι.μ. σομαι.ϖ. μαι
Delibero.consulto.
βουλευτής.ου ὁ.Consiliarius.de
curio.prudens ⁊ boni consilij.
βουλή.ης.ἡ.Consilium. ⌈Uolo.
βούλομαι.μ. ησομαι.ϖ.ημαι.
βουνός.ου.ὁ.Collis.
βοῦς.οός.ὁ.ἡ.Bos.vacca.
βοῶν.Boum.vaccarum.
βραβεῖον.ου.τό. Brauium.premi
um certaminis.
βραβεύω.μ.ευσω.π. ευκα.Exul
to.Nuncio.medio.propono certa=
men.vinco in certamine.
βραδύνω.μ.νῶ.π.κα.Tardo.tar=
dus sum.
βραδυπλοέω.⁊ βραδυπλοῶ
μ.σω.π.κα.Tardo cursu nauigo
βραδύς.εος.ὁ.Tardus. a.um.
βραδυτής.ητος.ἡ.Tarditas.
βραχίων.ονος.ὁ.Brachium.
βραχύς.εος.ὁ.breuis. paruus.mo
dicus. ⌈ui piturus.
βραχυτελής.εος.ὁ.ἡ. breuis.bre
βρέφος.εος.τό.Infans.
βρέχω.μ.ξω.ϖ.χα.Rigo.
βρίθω.μ.σω.π.κα.Deprimo.
βρόμος.ου.ὁ.Crepitus ignis. stre
pitus.sonitus.
βροντάω.⁊ βροντῶ.μ.σω.π.κα.
Tono.as.
βροντή.ης.ἡ.Tonitru.
βροχή.ης.ἡ.Pluuia.
βρόχος.ου.ὁ.Laqueus. ⌈stiū.
βρύγμα.τος.το.rugitus.stridor dē
βρυγμός.ου.ὁ.rugit⁹.stridor dētiū
βρύχω.μ.ξω.π.χα.Dētes collido
Rugio. ⌈nero.germino.
βρύω.μ.σω.ϖ.κα.Produco.ge=
βρῶμα.τος.το.Esca. ⌈ducabilis
βρώσιμος.η.ον.comestibilis.man

βρώσκω.Comedo.
βύβλος.ου.ἡ.Liber.
βυθίζω. μ. σω.π.κα. mergo.obruo.
βυθός.ου.ὁ. Abyssus.profundum.
βυρσεύς.εος.ὁ. Coriarius.
βύσσινος.η.ον.Byssinus. ex bysso.
βύσσος.ου.ὁ.byssus.gen⁹ lini subti
βῶλος.ου.ὁ. Massa. ⌊lis.
βωμός.ου.ὁ.Ara.
γάγγραινα.ης. ἡ. Cancer.
γάζη.ης.ἡ.Gaza.thesaurus.
γαζοφυλάκιον.ου.το. Reposito
rium gaze.thesaurus.
γάλα.κτος.τό.Lac.
γαλαθηνός.η.ον.Lacte nutrit⁹.a.ū
γαλήνη.ης.ἡ.Tranquillitas.
γαμέω.⁊ γαμῶ. μ.ησω.ϖ.ηκα.
Duco vxorem.
γάμος.ου.ὁ.Nuptie.
γάρ.Eni.aliquādo etiā est particula
adiectiua ⁊ nihil significat.
γαστήρ.ερος.ἡ.Uenter.
γαυρίαμα.τος.το.elatio.exultatio.
γαυριάω.⁊ γαυριῶ.μ.σω.π.κα
Exulto.letor.extollor.superbio.
γαυροόμαι.⁊ γαυροῦμαι.μ.
σομαι.π.μαι. Eleuor.superbio.
extollor.
γέ.Particula adiectiua in fine dictio
nū ⁊ significāt iterdū diminutionē.
γεγαμηκώς.οτος.ὁ.Postquā du
xit vxorem.
γεγαυριωμένος.η.ον. Sublat⁹.
elatus.superbus.a.um.
γεγαυρωμένος.η.ον. Eleuatus.
In superbiam elatus.inflatus.
γεγενημένος.η.ον. Factus. a.um.
γεγενῆσθαι.Factum fuisse.
γεγέννηκα.Genui.
γεγέννημαι.Genitus fui.⌈rat⁹.a.ū.
γεγεννημένος.η.ον. Natus.gene
γεγεννῆσθαι.gñatum genitū fuisse.
γένομαι.Factus sum.fui.
γεγονέναι.Fuisse. factum fuisse.
γεγονώς.ότος.ὁ.Postq̄ fact⁹ fuit
γέγραμμαι.script⁹ sū.⌊postq̄ fuit.
γεγραμμένος.η.ον.scriptus.a.ū.
γέγραφα.Scripsi. ⌈a.ū
γεγυμνασμένος.η.ον.exercitat⁹
γείτων.ονος.ὁ.ἡ.Uicinus.a.
γελάω.⁊ γελῶ.μ.σω.π.κα.rideo
γέλως.τος.ὁ.Risus.
γεμίζω.μ.σω.π.κα.Impleo.
γέμω.μ.σω.ϖ.κα. Plenus sum.
γενεά.ᾶς.ἡ.Generatio.

γενεαλογία.ας.ἡ.Genealogia.ser
mo vel ratio generis.
γενεαλογέομαι.⁊γενεαλογοῦ
μαι.μ.ησομαι.ϖ. ημαι. Gene
rationem habeo.
γενέσθαι.Fuisse.factum fuisse.
γενέσια.ων.τα.Festū diei natalis.
γενεσιάρχης.ου.ὁ.Generator.
γενεσιουργός.ου.ὁ. Creator.
γένεσις.εως.ἡ.Generatio.
γενετή.ης.ἡ.Natiuitas.
γενέτις.δος.ἡ. Mater. Genitrix.
γενηθῆναι.Factum fuisse.
γενήθητι.fias.imperatiu⁹ passiuus.
γενήσομαι.Fiam.
γεννάω.⁊ γεννῶ. μ. σω. ϖ. κα.
Genero.gigno.
γέννημα.τος.το. generatio.fetus.
γέννησις.εως.ἡ.Generatio.
γεννητός.η.ον.gñat⁹.genit⁹.a.ū.
γεννήτωρ. ρος.ὁ.Genitor.
γενοίμην.Fiam.fierem.
γενόμενος.η. ον.factus.a.um.
γένος.εος.το.gen⁹.spēs.natio.for=
γενοῦ.esto.sis. ⌊ma.
γένωμαι.Fiam. sim.
γέρας.ατος.το.honor.donū.p̄miū
γερουσία.ας.ἡ.Senatus.
γέρων.οντος.ὁ.Senex. ⌈sto.as.
γεύομαι.μ.σομαι.π.ευμαι.Gu
γεῦσις.εως.ἡ.Sapor.gustus.
γεώδης.εος.ὁ.ἡ.Terrenus.a.um.
γεωργέω.⁊ γεωργῶ.μ.ησω.ϖ.
ηκα.Agricolo.as. terrā colo tanq̄
agricola. ⌈tura.
γεωργία.ας.ἡ.agricolatio agricul
γεώργιον.ου.το.Agricolatio a=
gricultura.
γεωργός.ου.ὁ. Agricola.
γῆ.ης.ἡ.Terra.
γηγενής.εος.ὁ.ἡ.ex terra nat⁹.a.ū
γήμω.Ducam.duxero vxorem.
γηράσκω.μ.σω.π.κα.Senesco.
γῆρας.ατος.τό.Senectus.
γιγαντώδης.εος.ὁ.ἡ.Giganteus
giganti similis vel eq̄lis.e. ⌈sū.fio.
γίγνομαι.μ. ησομαι.ϖ. ημαι.
γίνομαι.μ.ησομαι.π.ημαι.sū.fio
γινώσκω.μ.ωσομαι.π. ωκα. Co
gnosco.
γλεῦκος.εος.τό. Mustum.vinū.
γλυκαίνω.μ.νῶ.π.κα. Dul=
cis sum.
γλύκασμα.ατος.το. Dulcedo.
γλυκύς.εος.ὁ.Dulcis.

γλυκύτερος.α.ον.Dulcior. us.
γλυκύτης.ητος.ἡ.Dulcedo.
γλύμμα.ατος.τό. Sculptura.
γλυπτός.ἡ. ον.Sculptus.a.um.
γλυφή.ης.ἡ.Sculptura.
γλύφω.μ.ψω.π.φα.sculpo.
γλῶσσα.ης.ἡ.Lingua.
γλωσσόκομον.ου.το.Arca. vel repositorium ligneum ad asseruandas pecunias que supererant. loculi.Marsupium.
γλωσσώδης.εος.ὁ.ἡ. Loquax. verbosus.a.um.
γναφεύς.εος.ὁ.Fullo.
γνήσιος.α.ον. germanus. legitimus.a.um.
γνησίως.Legitime.
γνόντες.οντων.οἱ.cognoscentes. scientes.
γνούς.οντος.ὁ.cognoscēs.sciens.
γνόφος.ου.ὁ.Caligo
γνῶ.cognoscam.
γνῶθι.cognosco.
γνώμη.ης.ἡ.sententia. consilium.
γνωρίζω.μ.σω.π.κα.cognosco.notum facio.
γνώριμος.η.ον Notus. equalis.
γνωσθείς.εντος.ὁ. Cognitus.
γνωσθῆναι.Cognitum fuisse.
γνωσθήσομαι.cognoscar.sciar.
γνώσθητι.cognitus esto.
γνωσθῶ.cognoscar.
γνῶσις.εως.ἡ.cognitio.
γνώσομαι.cognoscam.
γνώστης.ου.ὁ.cognitor.conscius.
γνωστός.η.ον.cognitus.a.um.
γογγύζω.μ.σω.π.κα.murmuro.as.
γογγυσμός. ου. ὁ. Murmur. murmuratio.
γογγυστής.ου. ὁ. murmurator.
γόης.ητος.ὁ.veneficus. incantator. seductor.
γόμος.ου.ὁ.Onus.
γομφιάζω.μ.σω.π.κα.collido dentes.strideo dentibus.
γόνατα.ων.τά.Genua.
γονεύς.εος.ὁ.pater.parens.
γόνυ.ος.τό.Genu.
γονυπετέω.τ γονυπετῶ.μ.σω.π.κα.Genua flecto.
γράμμα.ατος.τό. lra. scriptura.epistola.
γραμματεία.ας.ἡ.Litteratura. sapientia.
γραμματεύς.εος.ὁ.Scriba.
γραπτός.η.ον. Scriptus. pictus. a.um.
γραφή.ης.ἡ.pictura.scriptura.
γράφω.μ.ψω.π.φα.scribo pingo
γραώδης.εος.ὁ.ἡ. Anilis.e.
γρηγορέω.τ γρηγορῶ.μ.σω.π κα.Vigilo.as.
γυμνάζω.μ.σω.π.κα.Exerceo.
γυμνασία.ας.ἡ.Exercitium.
γυμνιτεύω.μ.σω.π.κα.Nud⁹ sũ
γυμνός.η.ον.Nudus.a.um.
γυμνότης.ητος.ἡ.Nuditas.
γυναῖκα. Mulierem.vxorem.
γυναικάριον.ου.το. muliercula.
γυναικεῖον.ου.το. Loc⁹ mulierum.
γυναῖκες.ων.αἱ. mulieres.vxores.
γυνή.αικος.ἡ. Mulier.vxor.
γῦρος.ου.ὁ.Gyrus.circuit⁹.
γυρόω.τ γυρῶ.μ.σω.π.κα. circueo.
γωνία.ας.ἡ.Angulus.
δαιμονίζομαι. μ. σομαι. π. ισμαι. Vexor a demonio.demoniũ hẽo.
δαιμόνιον.ου.το.Demonium.
δαιμονιώδης.εος.ὁ.ἡ.Demoniacus.diabolicus.a.um.
δαίμων.ονος.ὁ.ἡ.demõ.de⁹.dea.
δαίρω.μ.ρῶ.π.κα.Percutio.
δάκνω.μ.ήξω. π. ηχα. Mordeo.
δάκρυον.ου.τό.Lachryma.
δακρύω.μ.σω.π.κα. Lachrymo. ploro.
δακτύλιον.ου.τό.Annulus.
δάκτυλος.ου.ὁ.digitus.
δαμάζω.μ.σω.π.κα.domo.as.
δάμαλις.εως.ἡ.Vitula.
δανείζομαι. μ.σομαι.π.εισμαι. Mutuor.feneror.
δανείζω.μ.σω.π.κα. Mutuo.as.
δάνειον.ου.τό.debitum.
δανεισμός.ου.ὁ. Mutuatio. mutuum.
δανειστής.ου.ὁ.Fenerator.
δάνος.εος.το. Mutuum.fenus.
δαπανάω.τ δαπανῶ.μ.σω.π.κα.Expendo.
δαπάνη.ης.ἡ. Sumptus. expensa.
δαρήσομαι.Vapulabo.
δαψιλής.εος.ὁ.ἡ.Abundans.
δέ.coniunctio.autem.
δεδάμασμαι.domatus sum.
δεδανεισμένος.η.ον.mutuat⁹.a.ũ
δέδεγμαι.Accepi.
δεδεκάτωκα.decimaui.
δεδεκάτωμαι.decimatus sum.
δεδεκώς.οτος. ὁ. postq̃ ligauit.
δέδεμαι.Alligatus sum.
δεδεμένος.η.ον. Ligatus.a.um.
δεδέσθαι.Ligatum fuisse.
δεδικαίωμαι. Iustificatus sum.
δεδικαιωμένος.η.ον. Iustificatus.a.um.
δεδιωγμένος.η.ον.Qui psecutionẽ patitur.
δεδοκίμασμαι.Probatus sum.
δεδοκιμασμένος.η.ον.Approbatus.a.um.
δέδομαι.Datus traditus sũ.
δεδομένος.η.ον.datus.a.um.
δεδοξάσθαι.Glorificatum fuisse.
δεδόξασμαι.Glorificatus sum.
δεδοξασμένος.η.ον.Glorificatus.a.um.
δεδούλευκα. Seruiui.
δεδούλωμαι.seruituti subiect⁹ sũ.
δεδουλωμένος.η.ον.Seruus factus.seruiens.
δέδωκα.dedi.
δεδώκειν.dederam.
δεδωκώς.οτος.ὁ.Postq̃ dedit.
δεδώρημαι.donatus.datus sum.
δεδωρημένος.η.ον. donatus.datus.a.um.
δέῃ.oportuerit.oporteat.
δεήθητι.Roga.
δέησις.εως.ἡ.Oratio.
δεήσω.Indigebo.
δεθῆναι.Alligatum.vinctũ fuisse.
δεῖ.Oportet.decet.
δεῖγμα.ατος. το. demonstratio. signum.
δειγματίζω.μ.σω.π.κα.traduco exẽplum facio.
δείκνυμι.μ.ειξω.π.χα.Ostendo. demonstro.
δεικνύω.μ.ειξω.π.χα. demonstro. ostendo.
δείκτυον.ου.το.Rete.
δειλία.ας.ἡ.Timiditas.
δειλιάω.τ δειλιῶ. μ. σω.π.κα. Formido.metuo.
δειλός.η.ον.Timidus.a.um.
δεῖνα.Quendam.
δεινός.η.ον.Grauis.obscurus. Vehemens.seuerus.horribilis.
δεινῶς.Male grauiter.
δεῖξαι.demonstrauisse.
δεῖξον.Ostende.
δείξω.demonstrabo.
δειπνέω.τ δειπνῶ.μ.σω.π.κα. Ceno.as.
δεῖπνον.ου.τό.cena.e.
δεισιδαιμονέστερος.α.ον. Curiosior.circa deorũ cultũ. supstitiosior.
δεισιδαιμονία.ας.ἡ. Cultus erga deos.superstitio.
δειχθείς. εντος.ὁ.demonstratus.

δέκα.Decem.
δεκαδύο.Duodecim. ⌈siũ.
δεκαμηνιαῖος.α.ον.Res decẽ mẽ
δεκαπέντε.Quindeci. ⌈vrbiũ
δεκάπολις.εως.ἡ.prouĩcia decem
δεκατέσσαρες.ων.quattuordeci.
δεκάτη.ης.ἡ.Decima.
δέκατος.η.ον.Decim⁹.a.um.
δεκατόω.⁊ δεκατῶ.μ.σω.π.κα.
Decimo.as.
δεκτός.η.ον.Acceptus.a.um.
δελεάζω.μ.σω'.π.κα.allicio.at
δένδρον.ου.τό.Arbor. ⌊traho.
δεξιά.ας.ἡ.Dextra.
δεξιολάβος.ου.ὁ.Lancearius.
δεξιός.α.ον.Dexter.a.um.
δέξομαι.Accipiam.
δέομαι.μ.ησομαι.Rogo.indigeo.
δέον.Decens.licitum.
δέρμα.ατος.τό.Pellis.corium.
δερμάτινος.η.ον.pelliceus.a.um.
δέρω.μ.ρῶ.π.κα.Excorio.as.
δεσμά.ων.τα.Vincula.
δεσμεύω.μ.σω.π.κα.Alligo.
δεσμέω.⁊ δεσμῶ.μ.σω.π.κα.
δέσμη.ης.ἡ.Fasciculus. ⌊Ligo.
δέσμιος.α.ον.Vinctus.a.um.
δεσμός.ου ὁ.Vinculum.
δεσμοφύλαξ.κος.ὁ.Carceris cu
stos.prepositus carceris.
δεσμωτήριον.ου.το.Carcer.
δεσμώτης.ου.ὁ.Vict⁹.q̃ ẽ i vĩculis
δεσπόζω.μ.σω.π.κα.Dominor.
δεσπότης.ου.ὁ.Dominus.
δεῦρο.Huc.ades.veni.accede.
δεῦτε.Agite.venite.
δευτεραῖος.α.ον.Qui aliquid fe
cit secunda die.
δεύτερον.Secundo.secundum.
δευτεροπρῶτος.η.ον.Secundi.
primus.a.um.
δεύτερος.α.ον.secundus.a.um.
δευτερόω.⁊.δευτερῶ.μ.σω.π.
κα.Secundo.as.itero.as.
δευτέρωσις.εως.ἡ.Secũdatio.re
petitio.iteratio. ⌈scipio.accipio.
δέχομαι.μ.ξομαι.π.εγμαι.Su-
δέω.μ.σω.π.κα.Ligo.alligo.absũ.
opus habeo.
δή.particula cõpletiua ⁊ nihil signifi
δῆγμα.ατος.το.Morsus. ⌊cat.
δηλονότι.Videlicet.manifestũ est.
δῆλος.η.ον.Manifestus.a.um.
δηλόω.⁊ δηλῶ.μ.σω.π.κα.Ma
nifesto.significo.ostendo.

δημηγορέω.⁊ δημηγορῶ.μ.
σω.π.κα.Contionor.Orationẽ pu
blice habeo.
δημιουργέω.⁊ δημιουργῶ.μ.
σω.π.κα.Condo.fabrico.facio.
δημιουργός.ου.ὁ.Conditor.
δῆμος.ου.ὁ.Populus.plebs.
δημοσίᾳ.Publice.
δημόσιος.α.ον.Publicus.a.um.
δημότης.ου.ὁ.Popularis.ꝑuat⁹.
δηνάριον.ου.τό.Denarium.ij.
δήποτε.Tandem.
δήρας.αντος.ὁ.postq̃ percussit.
δῆσαι.Ligauisse.
δήσας.αντος.ὁ.Postq̃ ligauit.
δῆσον.Alliga.
δήσω.Ligauero.
διά.Per.propter.
δία.Iouem.
διαβαίνω.μ.ησομαι.π.ηκα.Trã
sco.perambulo.gradior.
διαβάλλω.μ.λῶ.π.ηκα.Calũ
nior.criminor.
διαβάς.αντος.ὁ.postq̃ ꝑtransiuit.
διαβεβαιόω.⁊ διαβεβαιῶ.μ.σω.
.π.κα.Affirmo.confirmo.
διαβῆναι.Transiuisse. ⌈facio.
διαβιβάζω.μ.σω.π.κα.ꝑtransire
διαβλέπω.μ.ψω.π.φα.Video.
aspicio.
διαβολή.ης.ἡ.Calũnia.accusatio.
διάβολος.ου.ὁ.calũniator.diabo
διαβούλιον.ου.το.cõsiliũ. ⌊lus.
διαγγέλλω.μ.λῶ.π.ελκα.Nun
διάγε.Saltem.propter. ⌊cio.as.
διαγενόμενος.η.ον.Postq̃ tran
siuit ⁊ preterijt. ⌈trãsco.perficior.
διαγίνομαι.μ.ησομαι.π.ημαι
διαγινώσκω.μ.σομαι.π.ωκα.
Cognosco.dijudico. ⌈sco.
διαγνωρίζω.μ.σω.π.κα.cogno
διάγνωσις.εως.ἡ.cognitio.dijudi
catio'.iudicium. ⌈bo.
διαγνώσομαι.cognoscaz.dijudica
διαγογγύζω.μ.σω.π.κα.Mur
muro.
διαγρηγορέω.⁊ διαγρηγορῶ.
μ.σω.π.κα.Vigilo.
διάγω.μ.ξω.π.χα.Duco.trãsigo.
transueho.
διαδέχομαι.μ.ξομαι.π.γμαι.
Suscipio.per successionem capio.
διάδημα.τος.τό.diadema.ligamẽ
διαδίδωμι.μ.σω.π.ωκα.Di-
stribuo.do.trado.

διάδος.Da.distribue.
διάδοχος.ου.ὁ.successor.Qui in
officio succedit.
διαδραμοῦμαι.Discurram.
διαδράς.αντος.ὁ Postq̃ ꝑcurrit.
discurrit.
διαδώσω.tradam.dabo.distribuaz.
διαζωννύω.μ.σω.π.κα.Pre-
cingo.cingo.
διαθέμενος.η.ον.Postq̃ disposuit
vel dispositus est.
διαθήκη.ης.ἡ.Testamẽtũ.status ho
minis ⁊ conditio.
διαθήσομαι.Disponam.
διαθρύπτω.μ.ψω.π.φα.Con-
fringo.in minutas partes seco.
διαίρεσις.εως.ἡ.Diuisio.
διαιρέω.⁊ διαιρῶ.μ.σω.π.κα.
Diuido.
διαιτάομαι.⁊ διαιτῶμαι.μ.σο
μαι.π.μαι.Viuo.vitaz transigo.
διακαθαρίζω.μ.σω.π.κα.Mun-
do.as.purgo.
διακατελέγχω.μ.ξω.π.χα.Re
uinco.reprehendo.redarguo.
διακατηλεγχόμην.Reuincebaz.
inuehebar.reprehendebam.
διακατήλεγχον.Reuincebam.
Reprehendebam.ant.reuinxi.rep̃
hendi.runt.
διακενῆς.Inuanum.frustra.
διακονέω.⁊ διακονῶ.μ.σω.π.
κα.ministro.as.
διακονία.ας.ἡ.Ministerium.
διακονιάω.⁊ διακονιῶ.μ.σω.π.
κα.Dispenso.operor.
διάκονος.ου.ὁ.Minister.i.
διακόσιος.α.ον.Ducenti.
διακούω.μ.σω.π.κα.Audio.
διακριβόομαι.⁊ διακριβοῦμαι
μ.σομαι.π.μαι.Diligens sum.
διακρίνομαι.μ.ουμαι.π.ιμαι.
Hesito.disputo.
διακρίνω.μ.νῶ.π.κα.Discerno.
diiudico.
διάκρισις.εως.ἡ.disceptatio.
διακυβερνάω.⁊ διακυβερνῶ.μ.
σω.π.κα.Guberno.
διακωλύω.μ.σω.π.κα.ꝓhibeo.
διαλαλέω.⁊ διαλαλῶ.μ.σω.
π.κα.Colloquor.diuulgo.
διαλέγομαι.μ.ξομαι.π.γμαι.
Disputo. ⌈cesso.
διαλείπω.μ.ψω.π.φα.desino.
διάλεκτος.ου.ἡ.Idioma.Ligua.

sermo proprius cuiusq3 nationis.
Διαλλαγή.ης.ἡ.reconciliatio.
Διαλλάττω.μ.ξω.π.χα. reconcilio.commuto.variego.
Διαλογίζομαι.μ.σομαι.π.ισμαι.cogito.
Διαλογισμός.ου.ὁ.cogitatio.
Διαλοιδόρησις.εως.ἡ.conuitium.
Διαλύω.μ.σω.π.κα.dissoluo.diffundo. [sanio.
Διαμαίνομαι.μ.ουμαι.π.μα.In
Διαμαρτύρομαι.μ.ουμαι.π.μαι.Testor.testez facio.
Διαμασάομαι.τ Διαμασῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.manduco.Intéperate mando.deuoro.
Διαμάχομαι.μ.εσομαι.π.μαι.Pugno.as.
Διαμεμάχημαι.Pugnaui.
Διαμεμενηκώς.οτος.ὁ.Postquã mansit.postquam perseuerauit.
Διαμεμερισμένος.η.ον.diuisus.a.um. [perseuero.remaneo.
Διαμένω.μ.νῶ.π.κα.Permaneo.
Διαμερίζω.μ.σω.π.κα.diuido.
Διαμερισμός.ου.ὁ.sepatio.diuisio
Διαμέσου.Per medium.[blico.as
Διαμέμω.μ.μῶ.π.κα.diuulgo.pu
Διανεύω.μ.σω.π.κα.Innuo.signis loquor. [cogito.meditor.
Διανοέω.τ Διανοῶ.μ.σω.π.κα.
Διανόημα.ατος.τό.cogitatio.
Διάνοια.ας.ἡ.sapiētia.mēs.itellect⁹.
Διανοίγω.μ.ξω.π.χα.Aperio.
Διανυκτερεύω.μ.σω.π.κα.pernocto.noctem traduco τ consumo.
Διανύω.μ.σω.π.κα.expedio.fa[cio.conficio.
Διαπαντός.Semper.
Διαπαρατριβή.ης.ἡ.conflictatio.
Διαπεράω.τ Διαπερῶ.μ.σω.π.κα.Transeo.transfreto.
Διαπλέω.μ.σω.π.κα.pernauigo nauigando relinquo.
Διαπονέομαι.τ Διαπονοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.Doleo.
Διαπορεύομαι.μ.σομαι.π.μαι.Transeo.
Διαπορέω.τ Διαπορῶ.μ.ησω.π.κα.Hesito.dubito.
Διαπραγματεύομαι.μ.σομαι.π.μαι.Negocior.mercaturã exerceo
Διαπρίω.μ.σω.π.κα.disseco.scido
Διαπτάς.αντος.ὁ.postquam trãsuolauit. [Articulo.as.
Διαρθόω.τ Διαρθῶ.μ.σω.π.κα.
Διαρθρόομαι.τ Διαρθροῦμαι.μ.ωσομαι.π.ωμαι.confirmor in membris.
Διαρθρόω.τ Διαρθρῶ.μ.σω.π.κα.per membra cōpono.[scerpo.
Διαρπάζω.μ.ξω.π.χα.diripio.di
Διαρραγήσομαι.disrūpar.dissipabor. [disrumpo.
Διαρρηγνύω.ξω.π.χα.Scindo.
Διαρρήσσω.μ.ξω.π.χα.Rūpo.
Διασαφέω.τ Διασαφῶ.μ.σω.π.κα.Narro.reffero.renūcio.mãifesto.
Διασείω.μ.σω.π.κα.Concutio.
Διασκεδαννύω.μ.σω.π.κα.dissoluo.
Διασκιρτάω.τ Διασκιρτῶ.μ.σω.π.κα.Exulto.exilio pre letitia.
Διασκορπίζω.μ.σω.π.κα.Spargo.dispergo.
Διασπάω.τ Διασπῶ.μ.σω.π.κα.disrumpo τ discerpo.
Διασπαρείς.εντος.ὁ.disseminat⁹ dispersus.a.um. [dispergo.
Διασπείρω.μ.ρῶ.π.κα.dissemio.
Διασπορά.ας.ἡ.dispersio.disseminatio.
Διαστάς.αντος.ὁ.postquã distauit
Διαστέλλομαι.μ.ουμαι.π.μαι.precipio. [distiguo.
Διαστέλλω.μ.λῶ.π.κα.diuido.
Διάστημα.ατος.τό.distãtia.spaciũ
Διαστήσας.αντος.ὁ.Postq̃ fecit distare.separauit.
Διαστολή.ης.ἡ.distinctio.[guro
Διαστράπτω.μ.ψω.π.φα.Ful
Διαστρέφομαι.μ.ψομαι.π.μμαι.peruertor. [inuerto.
Διαστρέφω.μ.ψω.π.φα.puerto
Διασχίζω.μ.σω.π.κα.Scindo.
Διασώζω.μ.σω.π.κα.saluo libero as. [ceptum.
Διαταγή.ης.ἡ.ordinatio.cōstitutio
Διάταγμα.ατος.τό.pceptū.ɔstitutio
Διαταράττω.μ.ξω.π.χα.Turbo.tumultum facio.
Διατάσσομαι.μ.ξομαι.π.γμαι.Ordino.constituo.dispono.[beo.
Διατάσσω.μ.ξω.π.χα.pcipio.iu
Διατάττομαι.μ.ξομαι.π.γμαι.dispono.ordino.[di no.cōstituo.
Διατάττω.μ.ξω.π.χα.precipio or
Διατάχους.cito.velociter.
Διατείνω.μ.νω.π.κα.assequor.attingo. [κα.perseuero.perficio.
Διατελέω.τ Διατελῶ.μ.σω.π.
Διατεταγμένος.η.ον.preceptus.ordinatus.a.um.
Διατετάχεμαι.precepisse.iussisse.
Διατηρέω.τ Διατηρῶ.μ.σω.π.κα.conseruo.retineo.
Διατί.Quare.cur.
Διατίθημι.μ.ησω.π.ηκα.dispono.
Διατοῦτο.propter hoc.ideo.
Διατρέχω.μ.ουμαι.π.ηκα.discurro.percurro. [Maneo.
Διατρίβω.μ.ψω.π.φα.cōmoror.
Διατροφή.ης.ἡ.Alimentum.
Διαυγάζω.μ.σω.π.κα.Elucesco.
Διαυγής.εος.ὁ.ἡ.plucidus.a.um.
Διαφαίνομαι.μ.ουμαι.π.μμαι Appareo.
Διαφέρω.μ.οισω.π.οχα.Differo.Excello.supero.transfero.dissemino.per diuersas ptes fero.[gio
Διαφεύγω.μ.ξουμαι.π.γα.Fu
Διαφημίζω.μ.σω.π.κα.diffamo.
Διαφθείρω.μ.ρῶ.π.κα.corrūpo.
Διαφθορά.ας.ἡ.corruptio.
Διαφορά.ας.ἡ.differentia.
Διάφορος.α.ον.diuers⁹.differēs.
Διαφορώτερος.α.ον.differentior Magis diuersus.a.um.
Διαφύγω.Fugiam.fugerem.
Διαφυλάττω.μ.ξω.π.χα.seruo.custodio.
Διαχειρέομαι.τ Διαχειροῦμαι μ.σομαι.π.ημαι.Occido.iterficio.
Διαχειρίζομαι.μ.σομαι.π.ισμαι.Occido.interficio.
Διαχέω.μ.ευσω.π.κα.diffundo.
Διαχωρίζω.μ.σω.π.κα.scido.separo. [surro.murmuro.
Διαψιθυρίζω.μ.σω.π.κα.Su
Δίγλωσσος.η.ον.Bilinguis.duplici lingua. [docere alios.
Διδακτικός.η.ον.doctor.qui amat
Διδακτός.η.ον.doct⁹.a.ū.docibil'e.
Διδασκαλία.ας.ἡ.doctrina.
Διδάσκαλος.ου.ὁ.Magister.
Διδάσκω.μ.ξω.π.χα.doceo.
Διδαχή.ης.ἡ.doctrina.
Δίδομαι.dare.
Διδόω.τ Διδῶ.μ.σω.π.κα.do.as.
Δίδραχμα.τος.τό.didrachma.genus pecunie.
Δίδυμος.η.ον.Geminus.a.um.
Δίδωμι.μ.σω.π.κα.do.
Διέβην.Transiui.
Διεβίβασα.pertransire feci.
Διεβλήθην.diffamat⁹ accusat⁹ sũ.

Διεγείρω.μ.ρω.π.κα.Excito.as.
Διεγνώρισα.cognoui.
Διεγόγγυζον.murmurabā.ant.
Διεγρηγορησάμην.Vigilaui.
Διεδιδόμην.Diuidebar.distribuebar.
Διέδωκα.diuisi.distribui.
Διέζωσα.precinxi.
Διεζωσάμην.precixi me.pcinctus sū.
Διεζωσμένος.η.ον.precinctus.a.ū.
Διεθέμην.disposui.
Διεθρύφθην.Sectus in minutas partes sum.confractus sum.
Διεῖλον.diuisi.erunt.
Διεκρίθην.hesitaui.discret⁹ diiudicatus su3.
Διεκρινόμην.Hesitabam.diiudicabam.discernebam.ar.
Διέκρινον.Diiudicaui.erunt.bā.ant
Διεκώλυον.prohibebā.vetabā.ant
Διελαλούμην.diuulgabar.colloquebar.
Διελάλουν.colloquebar.antur.
Διελεγόμην.disputabā.differeba3.
Διελέγχω.μ.ξω.π.χα.redarguo.reprehendo.corrigo.
Διελεύσομαι.Ambulabo.pertransibo.Veniam.
Διελέχθην.disputaui.
Διεληλυθώς.οτος.ὁ.postq̄ peruenit.ꝛ penetrauit.
Διελθεῖν.Intrauisse.transisse.venisse.perambulasse.
Διέλθω.trāseā.pambulē.Veniam.
Διελθών.οντος.ὁ.Postq̄ transiuit pambulauit.
Διέλιπον.desij.cessaui.rūt.
Διελογιζόμην.Cogitabam.
Διελύθην.dissolutus.dispersus su3.
Διεμαρτυράμην.Testificatus.testatus sum.
Διεμαρτυρόμην.Testificatus.testatus sum.
Διεμαχόμην.pugnabam.
Διέμεινα.permansi.perseueraui.
Διέμενον.permanebā.pseuerabā.ant
Διεμέριζον.Diuidebam.ant.
Διεμερισάμην.diuisi.diuisus sum.
Διεμερίσθην.diuisus fui.
Διενέγκω.Excellam.superem.transferam.transferrem.ro.
Διενεχθῆναι.Superatum.translatum.dilatum esse.
Διενθυμέομαι.ꝛ Διενθυμοῦμαι.μ.ήσομαι.π.ημαι.Cogito.
Διενοήθην.Cogitaui.
Διεξάγαγε.Perfice.

Διεξάγω.μ.ξω.π.χα.Perficio.
Διεξελθών.οντος.ὁ.Postquā processit.egressus est.
Διεξέρχομαι.μ.σομαι.π.ληλυθα.procedo.egredior.
Διέξοδος.ου.ἡ.exit⁹.trāsit⁹.decursus.
Διεπέρασα.Transfretaui.transiui.
Διεπορευόμην.Iba3.iter faciebā.
Διεπραγματευσάμην.Negociatus sum.mercaturam feci.
Διεπριόμην.dissecabar.scindebar.
Διέπω.dispono.guberno.
Διερευνάω.ꝛ Διερευνῶ.μ.σω.π.κα.Scrutor.
Διερμηνευτής.ου.ὁ.Interpres.
Διερμηνεύω.μ.σω.π.κα.iterptor.
Διερρηγνύμην.scidebar.rūpebar.
Διέρρηξα.Scidi.rupi.
Διέρχομαι.μ.ευσομαι.π.ηλυθα.Ambulo.trāseo.venio.ptrāseo.
Διεσάφησα.Narraui.
Διεσκίρτησα.exultaui.exilij pletitia
Διεσκόρπισα.Sparsi.dispersi.
Διεσκορπίσθην.dispersus sum.
Διεσκορπισμένος.η.ον.dispersus a.um.
Διεσπάρην.disseminat⁹ sū.ꝛ dispsus
Διεσπάσθαι.disruptum fuisse.
Διέστειλα.distinxi.
Διεστειλάμην.Precepi.iussi.
Διεστελλόμην.precipiebā.iubebā.
Διέστην.discessi.distaui.
Διέστησα.distaui.distare feci.
Διεστραμμένος.η.ον.puers⁹.a.u3.
Διεστραμμένως.puerse.iuerse.aduerb.
Διέσχισα.Scidi.
Διεσωζόμην.Saluabar.
Διεσώθην.Saluatus sum.
Διέταξα.Iussi.ordinaui.
Διεταξάμην.Iussi.ordiaui.disposui.
Διεταράχθην.turbatus sum.
Διετηρήθην.Seruatus sum.
Διετήρουν.Seruabam.ant.
Διετής.εος.ὁ.ἡ.Res duorū annorū.
Διετία.ας.ἡ.Biēnium.duo anni.
Διέτριβον.Commorabar.antur.
Διέτριψα.Commoratus sum.
Διεφαινόμην.Apparebam.
Διεφερόμην.disseminabar.ferebar per varias partes.
Διεφήμισα.diffamaui.diuulgaui.
Διεφημίσθην.diffamat⁹ diuulgatus sum.
Διεφθάρην.Corruptus sum.perij.
Διεφθαρμένος.η.ον.corrupt⁹.a.ū

Διεφθάρμην.corrupt⁹ fuerā.pierā.
Διέφθειρα.corrupi.
Διεφθειρόμην.corrūpebar.ocadebar.
Διεφύλαξα.custodiui.
Διεφύλασσον.Seruabam.ant.
Διεχειρησάμην.Interfeci.
Διεχώρισα.diuisi.separaui.
Διεχωρίσθην.diuisus scissus sum.
Διήγαγον.Trāsuexi.runt.
Διήγειρα.Excitaui.
Διηγειρόμην.Excitatus eram.surgebam.
Διηγέομαι.ꝛ Διηγοῦμαι.μ.ήσομαι.π.ημαι.Narro.refero.
Διήγησις.εως.ἡ.Narratio.historia
Διηκόνησα.Ministraui.
Διηκόνουν.Ministrabam.ant.
Διηκριβωσάμην.diligens fui.
Διήκω.μ.ξω.π.χα.puado.puenio.
Διῆλθον.pertransij.pertransierunt.
Διηλλαγμένος.η.ον.Commutatus.variegatus.varius.a.um.
Διηνεκής.εος.ὁ.ἡ.cōtinu⁹ ppetu⁹.a.um.
Διήνοιγον.Aperui.erunt.
Διήνοιξα.Aperui.
Διηνοίχθην.Apertus sum.
Διηπόρουν.Hesitabam.ant.
Διηρθρώθην.Per membra compositus sum.formatus sum.
Διηρμήνευον.Interpretabar.ātur.
Διηρχόμην.Perambulaba3.
Διθάλασσος.η.ον.Bimaris.bimarin⁹.a.ū.circūdat⁹ duplici mari.
Διικνέομαι.ꝛ Διικνοῦμαι.μ.ίξομαι.π.ιγμαι.pertingo.penetro.
Διίπταμαι.μ.σομαι.π.μαι.Transuolo.
Διΐστημι.μ.ήσω.π.ηκα.disto.distare facio.diuido.
Διισχυρίζομαι.μ.σομαι.π.ισμαι.Affirmo.
Δικαιοκρισία.ας.ἡ.Iustū iudiciū.
Δίκαιος.α.ον.Iustus.a.um.
Δικαιοσύνη.ης.ἡ.Iustitia.
Δικαιόω.ꝛ Δικαιῶ.μ.ώσω.π.ωκα.Iustifico.
Δικαίωμα.ατος.τό.Iustificatio.
Δικαίως.Iuste.
Δικαίωσις.εως.ἡ.Iustificatio.
Δικαστής.ου.ὁ.Iudex.
Δίκη.ης.ἡ.Vltio.suppliciū.pena.
Δίκην.Adinstar.
Δίκτυον.ου.τό.Rete.
Δίλογος.η.ον.Bilinguis.homo duplici sermone.
Διό.Quamobrem.propter quod.

Διοδεύω.μ.σω.π.κα. Iter facio. perambulo.
Δίοδος.ου.ἡ.Transitus.
Διοικέω.τ Διοικῶ.μ.σω.π.κα. Dispono.guberno.
Διόλλυμι.μ.σω.π.κα.pdo.pdo.
Διόλου.per totum.
Διοπετές.εος.τό.statua e celo lapsa
Διόρθωσις.εως.ἡ.Correctio. ſtor.
Διορθωτής.ου.ὁ.director.emēda
Διορύσσω.μ.ξω.π.χα.Effodio.
Διορύττω.μ.ξω.π.χα.Effodio.
Διός.Iouis.
Διόσκουροι.ων.οἱ.castor τ pollux
Διότι.Quia.
Διπλάσιος.α.ον.Duplus.a.um.
Δίπλοος.ου.ὁ.Duplex.
Διπλότερος.α.ον.In duplo plus
Διπλόω.τ Διπλῶ.μ.σω.π.κα. Duplico.as.
Δίς.Bis.
Δισσός.η.ον.Duplex.
Δισσῶς.Bifariam.dupliciter.
Διστάζω.μ.ξω.π.χα.Dubito.
Δίστομος.η.ον.ex vtraq3 pte scidēs
Δισχίλιος.α.ον.Duo mille.
Διπλίζω.μ.σω.π.κα.Excolo.as.
Δίφρος.ου.ὁ.Sella.
Δίχα.Absq3.
Διχάζω.μ.σω.π.κα.sepo.diuido.
Διχομηνία.ας.ἡ.semiplena luna.
Διχοστασία.ας.ἡ.seditio.discordia
Διχοτομέω.τ Διχοτομῶ.μ.σω π.κα.Diuido. ſSitio.
Διψάω.τ Διψῶ.μ.ησω.π.ηκα.
Δίψη.ης.ἡ.Sitis.
Δίψος.εος.τό.Sitis.
Δίψυχος.η.ον.Duplex animo.
Διωγμός.ου.ὁ.Persecutio.
Διώδευον.Iter faciebam.ant.
Διώδευσα.Ambulaui.perābulaui.
Διωδεύθην.Trāsuolaui.pertrāsiui.
Διώκτης.ου.ὁ.persecutor.
Διώκω.μ.ξω.π.χα.Persequor.sequor.sector.
Διώλεσα.perdidi.perij.
Διωλλύμην.peribam.
Διωρθώθην.Directus sum.
Διώρυξ.ος.ἡ.Fossa.fossio.
Δόγμα.ατος.τό.Edictum.statutu3.placitum.lex.sanctio.
Δογματίζομαι.μ.σομαι.π.μαι dogmata facio.statuta τ leges cōdo
Δοθείς.εντος.ὁ.Datus.
Δοθῆναι.datum fuisse.
Δοθήσομαι.dabor.
Δοθῶ.Tradar.der.
Δοκέω.τ Δοκῶ.μ.ξομαι.π.γμαι. videor.existimo.puto.
Δοκιμάζω.μ.σω.π.κα.pbo.expior
Δοκιμασία.ας.ἡ.probatio.
Δοκιμή.ης.ἡ.probatio.experimētu3.
Δοκίμιον.ου.τό.pbatio.expimētū
Δόκιμος.η.ον.probatus.a.um.
Δοκός.ου.ἡ.Trabes.
Δόλιος.α.ον.subdol⁹.dolosus.a.ū
Δολιότης.ητος.ἡ.Dolositas
Δολιόω.τ Δολιῶ.μ.σω.π.κα.do lose ago.
Δόλος.ου.ὁ.Fraus.dolus.
Δολόω.τ Δολῶ.μ.σω.π.κα. Adultero.as.corrūpo.vitio aliquid.
Δόμα τος.τό.datum.donum.
Δόντες.οντων.οἱ.postq̄ dederunt
Δόξα.ης.ἡ.Gloria.
Δοξάζω.μ.σω.π.κα.glorifico.
Δόξω.Videar.putem.existimem.
Δόρας.ατος.τό.Lignum.
Δορκάς.αδος.ἡ.Dorcas animal.
Δόρυ.ος.τό.Lancea.
Δός.Dederis.dato.
Δόσις.εως.ἡ.datio.donum.
Δότε.dederitis.datote.
Δότης.ου.ὁ.dator.qui aliquid dat
Δότω.dederit.dato.
Δοῦλα.ων.τα.gñe neutro serua.
Δουλαγωγέω.τ Δουλαγωγῶ.μ.σω.π.κα. In seruitutem redigo.
Δουλεία.ας.ἡ.Seruitus.
Δουλεύω.μ.σω.π.κα.Seruio.is.
Δούλη.ης.ἡ.Serua.
Δοῦλος.ου.ὁ.Seruus.
Δουλόω.τ Δουλῶ.μ.σω.π.κα Seruituti subijcio.
Δοῦναι.dedisse.
Δούς.οντος.ὁ.postquam dedit.
Δοχεῖον.ου.τό.receptaculum.
Δοχή.ης.ἡ.acceptio.cōuiuiū.prādiū
Δράκων.οντος.ὁ.draco.
Δραμών.οντος.ὁ.postq̄ cucurrit.
Δράσσομαι.μ.ξομαι.π.γμαι. Comprehendo.
Δράττομαι.μ.σομαι.π.γμαι. Apprehendo.comprehendo.
Δράω.τ Δρῶ.μ.σω.π.κα.facio.
Δρέπανον.ου.τό.Falx.
Δρόμος.ου.ὁ.Cursus.
Δρόσος.ου.ὁ.Ros.
Δύμι.μ.υσω.π.κα.occido.mergor.
Δύναμαι.μ.σομαι.π.μαι.possū.
Δύναμις.εως.ἡ.Potentia.virtus.
Δυναστεία.ας.ἡ.potentia.
Δυναστεύω.μ.σω.π.κα.subijcio. opprimo.
Δυνάστης.ου.ὁ.Potens.
Δυνατός.η.ον.potens.possibilis.
Δυνατῶς.potenter.
Δυνατώτερος.α.ον.potentior.
Δυνήσομαι.potero.
Δύο.duo.due.duo.
Δυσάλυκτος.η.ον.Ineuitabilis inefugibilis.e.
Δυσβάστακτος.η.ον.Importabilis.difficilis portatu.
Δυσδιήγητος.η.ον.ienarrabil'.e.
Δυσγένεια.ας.ἡ.Ignobilitas.
Δυσεντερία.ας.ἡ.dysenteria.morbus intestinorum.
Δυσερμήνευτος.η.ον.Ininterpretabilis.e.difficilis interpretatu.
Δυσί.duobus.
Δύσκολος.η.ον.difficilis.durus.a um.grauis.e.
Δυσκόλως.difficulter.grauiter.
Δυσμή.ης.ἡ.Occidens.
Δυσνόητος.η.ον.difficilis itellectu
Δυσφημία.ας.ἡ.Infamia.
Δύσχρηστος.η.ον.Inutilis.e.
Δύω.μ.σω.π.κα.occido.mergor.
Δῶ.dem.largiar.
Δώδεκα.duodecim.
Δωδέκατος.η.ον.duodecim⁹.a.ū.
Δωδεκάφυλλον.ου.τό.duodecim tribus.
Δώην.dem.
Δῶμα.ατος.τό.domus.tectus.
Δωρεά.ας.ἡ.donum.
Δωρεάν.gratis.
Δωρέομαι.τ Δωροῦμαι.μ.σομαι.π.ημαι.dono.largior.
Δώρημα.ατος.τό.donum.munus
Δῶρον.ου.τό.donum.munus.
Δωροκοπέω.τ Δωροκοπῶ.μ.σω.π.κα.diminuo donum.
Δώσω.dabo.
Ἔα.Sine.permitte.
Ἐάν.Si.cum.
Ἑαυτῆς.sui ipsius.femi.generis.
Ἑαυτοῖς.sibi ipsis.vobisipsis.m.g.
Ἑαυτούς.seipsos.vosipsos.
Ἐάω τ Ἐῶ.μ.ασω.π.κα.sino.pmitto.
Ἐβάθυνον.Profundaui.profundabam.ant.erunt.
Ἔβαλλον.Cedebam.ant.proijciebam.ant.

ἔβαλον. Misi. proieci. erunt.
ἐβαπτιζόμην. baptizabar.
ἐβάπτιζον. baptizabam. ant.
ἐβάπτισα. baptizaui.
ἐβαπτισάμην. baptizaui. baptizat⁹
ἐβαπτίσθην. baptizatus su. [sum.
ἐβαρήθην. Grauatus sum.
ἐβασανιζόμην. cruciabar. torq̄bar.
ἐβασάνιζον. cruciabam. ant.
ἐβασάνισα. cruciaui.
ἐβασανίσθην. tortus. cruciatus fui.
ἐβασίλευσα. Regnaui.
ἐβάσκηνα. Fascinaui.
ἐβασταζόμην. ferebar. baiulabar.
ἐβάστασα. portaui. baiulaui.
ἐβδελυγμένος. η. ον. Abominatus. execratus. a. um.
ἐβδελυξάμην. abominatus sum.
ἑβδομήκοντα. Septuaginta.
ἑβδομηκονταέξ. Septuaginta sex.
ἑβδομηκονταπέντε. septuaginta quinq̄.
ἑβδομηκοντάκις. septuagies.
ἕβδομος. η. ον. septimus. a. um.
ἐβεβαιώθην. confirmatus sum.
ἐβεβήλωσα. Violaui.
ἐβεβλήμην. Iacuerā. pieci⁹ fueram.
ἐβιάσθην. grauatus sū. oneratus fui.
ἐβλάστησα. germinaui. pullulaui. [creui.
ἐβλασφήμησα. blasfemaui.
ἐβλασφήμουν. blasfemabā. ant.
ἔβλεπον. vidi. erunt. videbam. ant.
ἐβλήθην. proiectus fui.
ἐβοήθησα. Auxiliatus sum.
ἐβόησα. exclamaui.
ἐβουλευόμην. consultabam. cogitabam. deliberabam.
ἐβουλευσάμην. cogitaui. deliberaui. consultaui.
ἐβουλήθην. Volui.
ἐβουλόμην. Volebam.
ἐβόων. clamabam. ant.
ἑβραΐς. δος. ἡ. Idioma hebraicum
ἑβραϊστί. Hebraice.
ἔβρεξα. rigaui. plui.
ἐβρόντησα. intonui. tonitru feci.
ἔβρυχον. stridebā dētib⁹. rugiebā. āt
ἐγάμησα. duxi vxorem.
ἐγάμουν. Ducebā vxorē. ant. [ra. ū.
ἐγγεγραμμένος. η. ον. Inscript⁹.
ἐγγίζω. μ. σω. π. κα. appropinquo. as
ἐγγράφω. μ. ψω. π. φα. Inscribo.
ἐγγυάω. τ ἐγγυῶ. μ. σω. π. κα. Spondeo. fideiubeo.
ἐγγύζω. μ. σω. π. κα. Appropinquo

ἐγγύη. ης. ἡ. fideiussio. sponsio.
ἔγγυος. α. ον. pregnās. grauida: spōsor.
ἐγγύς. prope.
ἐγγύτερον. propius. magis prope.
ἐγεγόνειν. factus fueram.
ἐγείρω. μ. ρῶ. π. κα. excito. suscito.
ἐγέμισα. Impleui.
ἐγεμίσθην. Impletus sum.
ἐγενήθην. factus sum.
ἐγεννήθην. generatus. natus sum.
ἐγέννησα. genui. generaui.
ἐγενόμην. factus sum.
ἐγερθείς. εντος. ὁ. excitat⁹. experrectus.
ἔγερσις. εως. ἡ. resurrectio.
ἐγευσάμην. Gustaui.
ἐγήγερμαι. excitatus fui. surrexi.
ἐγηγερμένος. η. ον. Excitatus. resuscitatus. a. um.
ἔγημα. Duxi vxorem.
ἐγινόμην. fiebam. eram.
ἐγίνωσκον. cognoscebam. ant.
ἐγκάθετος. η. ον. Insidians.
ἐγκαθίζω. μ. σω. π. κα. Insideo.
ἐγκαίνια. ων. τά. encenia. festū iudeorum. [nouo.
ἐγκαινίζω. μ. σω. π. κα. Innouo. re
ἐγκαλέω. τ ἐγκαλῶ. μ. σω. π. κα. Conqueror. accuso.
ἐγκαμίζομαι. μ. σομαι. π. σμαι. ducor vxor. [iungo.
ἐγκαμίζω. μ. σω. π. κα. matrimōio
ἐγκαμίσκομαι. ducor vxor.
ἔγκατα. ων. τα. Interiora.
ἐγκαταλαμβάνω. μ. ηψομαι. π. ημμαι. Cōprehēdo. indeprehēdo.
ἐγκαταλείπω. μ. ψω. π. φα. Relinquo.
ἐγκαταλίπω. relinquam. deseram.
ἐγκατελείφθην. Relictus sum.
ἐγκατέλιπον. Reliqui. erunt.
ἐγκατοικέω. τ ἐγκατοικῶ. μ. σω π. κα. Inhabito.
ἐγκεκαίνισμαι. renouat⁹ inouat⁹ sū
ἐγκεντρίζω. μ. σω. π. κα. Insero.
ἔγκιος. α. ον. pregnās. grauid⁹. a. ū.
ἔγκλημα. ατος. το. crimē. accusatio
ἐγκομβόω. τ ἐγκομβῶ. μ. σω. π. κα. Insinuo. in sinū mitto. āplector.
ἐγκοπή. ης. ἡ. īpedimētū. offēdiculū.
ἐγκόπτω. μ. ψω. π. φα. Impedio obtundo. protraho.
ἐγκράτεια. ας. ἡ. continentia.
ἐγκρατής. εος. ὁ. ἡ. cōtinēs. cōpos.
ἐγκρατεύομαι. μ. σομαι. π. ευμαι. Continens sum.

ἐγκρίνω. μ. νῶ. π. κα. Insero. [ro.
ἐγκυλίω. μ. σω. π. κα. inuoluo. inuoluo
ἐγλυκάνθην. dulcis factus sui.
ἔγλυψα. sculpsi.
ἔγνωκα. cognoui.
ἐγνώκειν. cognoueram.
ἐγνωκώς. οτος. ὁ. postq̄ cognouit.
ἔγνων. cognoui.
ἐγνώρισα. notum feci.
ἐγνώσθην. cognitus fui.
ἔγνωσμαι. notus fui.
ἐγόγγυζον. murmurabam. ant.
ἐγόγγυσα. murmuraui.
ἐγράφην. scriptus sum. pictus sum.
ἔγραφον. scribebā. āt. scripsi. erunt.
ἔγραψα. Scripsi.
ἐγρηγόρησα. Vigilaui.
ἐγύρωσα. circuiui.
ἐγχρίω. μ. σω. π. κα. Inungo.
ἐγώ. Ego.
ἐδάκρυσα. Illachrymaui.
ἐδαφίζω. μ. σω. π. κα. Desolo. diruo a fundamentis. solo equo.
ἔδαφος. εος. το. pauimentū. solum.
ἐδεδώκειν. Dederam.
ἐδεήθην. Rogaui.
ἐδέθην. Ligatus fui.
ἔδει. Oportebat.
ἐδειγμάτισα. exēplū feci. traduxi.
ἔδειξα. ostendi. demonstraui.
ἐδεξάμην. Accepi.
ἐδεόμην. supplicabā. orabam.
ἔδεσμα. ατος. το. Cibus. esca.
ἐδεσμούμην. Ligabar.
ἐδευτέρωσα. Iteraui. repetiui.
ἐδεχόμην. Accipiebam.
ἐδήλουν. significabā. dēmōstrabā. āt
ἐδηλώθην. declaratus. ostēsus sum
ἐδήλωσα. declaraui. manifestaui.
ἐδημηγόρουν. Orationē publice habebā. ant.
ἔδηρα. percussi. Excoriaui.
ἔδησα. Ligaui.
ἐδίδαξα. Docui.
ἐδίδασκον. docebam. ant.
ἐδιδάχθην. Edoctus sum.
ἐδίδουν. dabam. ant.
ἐδικαιώθην. Iustificatus sum.
ἐδικαίωσα. Iustificaui.
ἐδίστασα. Dubitaui.
ἐδίψησα. Sitiui.
ἐδίωκον. Persequebar. antur.
ἐδίωξα. persecutus sum.
ἐδόθην. Datus sum.
ἐδοκίμασα. probaui.

ἐδόκουν.existimabã.ãt.videbar.ant.
ἐδολίουν.Dolose agebam.ant.
ἔδομαι.μ.σομαι.π.μαι.mãduco
ἔδοξα.Visus sum mihi.putaui.
ἐδόξαζον.Glorificabam.ant.
ἐδόξασα.Glorificaui.
ἐδοξάσθην.glorificatus fui.
ἐδούλευσα.Seruiui.
ἐδουλούμην.Captiuabar.in ser uitutem redigebar.
ἐδουλώθην.seruus factus sum.
ἐδούλωσα.captiuaui.seruum feci.
ἐδραῖος.α.ον.Firmus.stabilis.
ἐδραίωμα.ατος.το.Firmamẽtum
ἔδραμον.Cucurri.erunt.
ἔδυν.occidi.mersus sum.
ἐδυνάμην.Poteram.
ἔδωκα.Dedi.
ἐδωρησάμην.donaui.
ἐζήλωσα.Emulatus sum.inuidi.imi tatus sum.zelaui.
ἐζημιώθην.Mulctatus sum.detri=mentum accepi.
ἔζησα.Vixi.
ἐζῆτε.Viuebatis.viueretis.
ἐζήτησα.quesiui.
ἐζητησάμην.quesiui.q̃situs sum.
ἐζητούμην.querebar.
ἐζήτουν.querebam.ant.
ἐζυμώθην.fermentatus sum.
ἐζωγρημένος.η.ον.captus.a.um.
ἔζων.Viuebam.ant.
ἐζώννυον.cingebam.ant.
ἐθαμβήθην.Miratus sum.
ἐθαμβούμην.Stupebam.mirabar.
ἐθανατώθην.Mortificatus sum.
ἐθαύμαζον.Mirabar.antur.
ἐθαύμασα.Miratus sum.
ἐθαύμαστωσα.Admirari feci.
ἔθαψα.Sepeliui.
ἐθεάθην.Visus sum.
ἐθεασάμην.Vidi.
ἐθελοθρησκεία,ας.ἡ.supstitio.
ἐθελοκωφόω.τ ἐθελοκωφῶ.μ. σω.π.κα.Fingo me surdum esse.
ἐθέλω.μ.σω.π.κα.Volo.
ἐθεμελιώθην.Fundatus fui.
ἐθεμελίωσα.Fundaui.
ἐθέμην.posui.positus fui.
ἐθεραπεύθην.curat9.sanatus.cul tus sum.
ἐθεραπευόμην.curabar.sanabar.
ἐθεράπευσα.Curaui.colui.seruiui.
[Letificaui.
ἐθερίσθην.Messus sum.

ἐθερμαινόμην.calefiebam.
ἐθεωρήθην.Visus fui.
ἐθεώρησα.Vidi.
ἐθεώρουν.Videbam.ant.
ἔθηκα.posui.
ἐθήλασα.Suxi.
ἐθηριομάχησα.cũ bestijs pugnaui
ἐθησαύρησα.Thesaurizaui.
ἐθίζω.μ.σω.π.κα.Consuesco.Assu efacio actiue.
ἐθισμός.ου.ὁ.Consuetudo.
ἐθνάρχης.ου.ὁ.princeps gentis. prepositus.
ἔθνησκον.Moriebar.antur.
ἐθνικός.η.ον.Ethnicus.gentilis.e.
ἐθνικῶς.Gentiliter.more gentilium.
ἔθνος.εος.το.Gens.
ἐθορύβουν.cõcitabã.turbabã.ant.
ἔθος.εος.τό.consuetudo.mos.
ἔθρεψα.paui.alui.
ἐθρήνησα.Lamentatus sum.
ἐθρήνουν.Lamentabar.antur.
ἐθρησκευόμην.colebar.adorabar.
ἐθρήσκευον.colebã.adorabam.ant.
ἐθυμώθην.Iratus sum.
ἔθυον.Immolabam.ant.
ἔθυσα.Immolaui.sacrificaui.
ἐθυσίαζον.Sacrificabam.ant.
ἔθω.μ.σω.π.ωθα.Consuesco.
εἰ.Si.
εἶ.Es.secunda persona a sum.
εἴασα.Siui.permisi.
εἴγε.Si tamen.
εἰδεμή.Alioquin.
εἰδεμήγε.Alioquin.
εἰδέχθεια.ας.ἡ.deformitas.turpi=tudo. [scio.
εἰδέω.τ εἰδῶ.μ.σω.π.κα.Video.
εἴδησις.εως.ἡ.Scientia.cognitio.
εἶδος.εος.το.Species.pulchritudo forma.Vultus.
εἴδω.μ.σω.π.κα.Video.scio.
εἰδωλεῖον.ου.το.Domus idolis consecrata.
εἰδωλόθυτος.η.ον.Quod idolis immolatur.
εἰδωλολατρεία.ας.ἡ.idolorum seruitus.
εἰδολολάτρης.ου.ὁ.Idolatra. Idolorum cultor.
εἴδωλον.ου.τό.Idolum.simula chrum.phantasma.
εἰδώς.οτος.ὁ.Postq̃ sciuit.
εἴην.Essem.
εἰθισμένος.η.ον.consuetus.assuefa

ctus.a.um.
εἰκάζω.μ.σω.π.κα.coniecto.as.
εἰκαί.Et si.quamuis.
εἰκῆ.Frustra.sine causa.temere.
εἴκοσι.Viginti.
εἰκοσιπέντε.vigintiquinq3.
εἰκοσιτέσσαρες.ων.οἱ.viginti=quattuor.
εἰκοσιτρεῖς.ων.Viginti tres.
εἴκω.μ.ξω.π.χα.obedio.cedo.pareo
εἰκών.ονος.ὁ.imago.figura.effigies
εἴληφα.Accepi.
εἰληφώς.οτος.ὁ.Postquã accepit
εἰλικρινής.εος.ὁ.ἡ.sincer9.pur9.a.ũ
εἰλικρινεία.ας.ἡ.Sinceritas.veri tas.puritas.iafectata manifestatio
εἷλκον.Abduxi.traxi.ebã.ãt.
εἵλκυσα.Eduxi.extraxi.
εἰλόμην.Elegi.
εἰμή.Nisi.
εἰμήτι.Nisi.
εἰμί.μ.σομαι.π.μην.Sum.
εἵνεκεν.Eo quod.ob id quod.
εἶπα.Dixi.
εἰπέ.Dic.
εἰπεῖν.Dicere.dixisse.
εἶπον.Dixi.erunt.
εἶπον.Dic.
εἴπω.Dicam.dixero.
εἰπών.οντος.ὁ.postq̃ dixit.
εἰργαζόμην.operabar.faciebam.
εἰργασάμην.operatus sum.feci.
εἰργασμένος.η.ον.Factus.a.um.
εἴρηκα.Dixi.
εἰρήκειν.Dixeram.
εἴρημαι.Dictus sum.
εἰρημένος.η.ον.Dictus.a.um.
εἰρηνεύω.μ.σω.π.κα.pacem ha=beo.pacem agito.
εἰρήνη.ης.ἡ.pax.
εἰρηνικός.η.ον.Pacatus.a.um.pa cificus.a.um.
εἰρηνοποιέω.τ εἰρηνοποιῶ.μ. σω.π.κα.pacifico.pacem ago.
εἰρηνοποιός.ου ὁ.pacificator.pa
εἱρκτή.ης.ἡ.carcer. [cificus.
εἴρω.μ.ρω.π.κα.dico.necto.
εἰς.In.prepositio ad locum.
εἷς.ενος.ὁ.Vnus.
εἰσάγαγε.introduc.introduxeris.
εἰσαγαγεῖν.inducere.introduxisse.
εἰσαγάγω.Inducam.introducam
εἰσαγορέω.τ εἰσαγορῶ.μ.σω. π.κα.Inuoco. [co.
εἰσάγω.μ.ξω.π.χα.iduco.itrodu

ἐισακούω.μ.σω.ϖ.κα.Exaudio.
ἐισδέχομαι.μ.ξομαι.π.γμαι.re
cipio ſcurrit.
ἐισδραμών.οντος.ὁ.postq̄ intro
ἔισειμι.intro.ingredior.
ἐισελεύσομαι.intrabo.
ἐισελήλυθα.intraui.
ἔισελθε.intra.ingredere.
ἐισελθεῖν.intrauisse.
ἐισέλθω.ingrediar.intrem.
ἐισελθών.οντος.ὁ.postq̄ igress⁹ ē
ἐισέμεγκαι.infer.immitte.
ἐισεμέγκεῖν.introduxisse.immisisse.
ἐισεμέγκω.inducam.inferam.
ἐισεπήδησα.Exilij.
ἐισεϖορευόμην.Introibam.
ἐισέρχομαι.μ.εύσομαι.π.ηλυ
θα.intro.ingredior.
ἐισήγαγον.induxi.introduxi.erūt.
ἐισηγορῆσθαι.inuocatum fuisse.
ἐισήειν.intraui.intraueram.
ἐισηκούσθην.exauditus fui.
ἐισῆλθον.intraui.erunt.
ἐισήμεγκα.intuli introduxi.
ἐισί.Sunt.
ἐισίασιν.introeunt.ingrediuntur.
ἐισιέναι.ingredi.intrare.
ἐισκαθείς.singuli.singulatim.
ἐισκαλέομαι.τ ἐισκαλοῦμαι.μ
σομαι.ϖ.μαι.Uoco.inuoco.
ἔισοδος.ου.ἡ.introitus.ingressus.
ἐισϖηδάω.τ ἐισϖηδῶ.μ.ησω.
π.κα.insilio.exilio
ἐισϖορεύομαι.μ.εύσομαι.ϖ.
ευμαι.Introeo.ingredior.
ἐιστήκειν.Steteram.
ἐιστοπαντελές.omnino. ſcurro.
ἐιστρέχω.μ.οῦμαι.π.ηκα.itro=
ἐιστροϖή.ης.ἡ.Aggressio.
ἐισφέρω.μ.οισω.π.χα.Intro=
ἔιτα.postea. ⌊mitto.induco.
ἔιτε.Siue.
ἔιχον.habui.habuerūt.habebā.ant.
ἔιωθα.consueui.
ἐιώθειν.consueueram.
ἐιωθώς.οτος.ὁ.postq̄ assueuit.
ἔιων.sinebam permittebam.ant.
ἐκ.ex prepositio.
ἐκαθάρισα.Mundaui.purgaui.
ἐκαθαρίσθην.mundatus fui.
ἐκαθεζόμην.Sedebam. ſerunt.
ἐκάθευδον.dormiebā.āt.dormiui.
ἐκαθήμην.Sedebam.
ἐκάθισα.sedi.sedere feci.
ἐκαιόμην.ardebam.comburebar.

ἐκάκωσα.male tractaui.ad malū in
ἐκάλεσα.vocaui. ⌊citaui.
ἐκάλουν.Uocabam.ant.
ἐκάλυψα.cooperui.
ἐκάμμυσα.clausi oculos.
ἐκάμυσα.clausi.compressi oculos.
ἔκαμψα.curuaui.flexi.
ἐκαρτέρησα.sustinui.
ἕκαστος.η.ον.vnusquisq̃.
ἑκάστοτε.frequenter.
ἑκατόν.Centum.
ἑκατονταέτης.ου.ὁ.Centenari
us.homo centum annorum.
ἑκατονταπλάσιον.ου.το.centu
plum. ſdux cētū hoīum.centurio.
ἑκατοντάρχης.ου.ὁ.p̄nceps vel
ἑκατόνταρχος.ου.ὁ.Centurio.
ἐκαυματίσθην.estuaui.cōbustus.to
stus sum.
ἐκβαίνω.μ.ησομαι.π.κα.Euado
egredior.contingo.
ἐκβάλλω.μ.λῶ.π.κα.Eijcio.edu
co.profero.immitto.
ἔκβασις.εως.ἡ.egressus.exit⁹.finis
ἐκβεβλήκειν.eieceram.expuleram.
ἐκβιάζομαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.
diligenter facio.elaboro.
ἐκβληθείς.εντος.ὁ.eiectus.
ἐκβληθήσομαι.eijciar.
ἐκβολή.ης.ἡ.iactus.emissio.eiectio
ἐκγαμίζω.μ.σω.π.κα.Nuptui
trado.
ἐκγελάω.τ.ἐκγελῶ.μ.σω.ϖ.κα
Irrideo.
ἔκγονον.ου.το.nepos.posterus.
ἔκγονος.η.ον.nepos.neptis.poste
rus.a.um.
ἐκδαϖανάω.τ ἐκδαϖανῶ.μ.η=
σω.ϖ.κα.supinsumo.supimpēdo.
ἐκδειματόω.τ ἐκδειματῶ.μ.
σω.ϖ.κα.Terreo.
ἐκδέχομαι.μ.ξομαι.ϖ.γμαι.
Suscipio.expecto.
ἔκδηλος.η.ον.manifestus.a.um.
ἐκδημέω.τ ἐκδημῶ.μ.σω.π.κα.
Absens a patria sum.peregrinor.
ἐκδιδάσκω.μ.ξω.π.χα.doceo.
ἐκδίδομαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.Lo
co.as.colloco filiam marito. ſcio.
ἐκδίδωμι.μ.σω.π.κα.verso.as.fa
ἐκδιηγέομαι.τ ἐκδιηγοῦμαι.μ
σομαι.π.μαι.enarro.expono.
ἐκδικέω.τ ἐκδικῶ.μ.σω.ϖ.κα.
Uindico.ius facio.vlciscor.
ἐκδίκησις.εως.ἡ.Uindicta.

ἔκδικος.ου.ὁ.Uindex ſinsector.
ἐκδιώκω.μ.ξω.π.χα.persequor.
ἔκδοτος.η.ον.traditus.a.um.
ἐκδοῦναι.versauisse.fecisse.
ἐκδοχή.ης.ἡ.Expectatio.
ἐκδύω.μ.σω.π.κα.Exuo.
ἐκδῶ.tradam.dedam.
ἐκδώσομαι.Locabo.
ἐκεῖ.ibi.illic.illuc.
ἐκεῖθεν.inde.illinc.
ἐκείμην.positus fui.
ἐκείνης.illac.illa parte.
ἐκεῖνος.η.ον.ille.a.ud.
ἐκεῖσε.illic.
ἐκέλευον.iubebam.ant.
ἐκέλευσα.Iussi.
ἐκένωσα.Exinaniui.Uilifeci.
ἐκέρασα.Miscui.
ἐκέρδησα.Lucrifeci.
ἐκεφαλαίωσα.Abbreuiaui.com
prehendi.summaui.
ἐκζητέω.τ ἐκζητῶ.μ.ησω.π.κα.
Exquiro.
ἐκήρυξα.predicaui.
ἐκήρυσσον.Predicabam.ant.
ἐκηρύχθην.Predicatus sum.
ἐκθαμβέω.τ ἐκθαμβῶ.μ.σω.ϖ.
κα.stupeo.admiror.
ἔκθαμβος.η.ον.stupefactus.a.um.
ἐκθαυμάζω.μ.σω.π.κα.admiror
ἔκθεσις.εως.ἡ.Expositio.
ἔκθετος.η.ον.Expositus.a.um.
ἐκθλίβω.μ.ψω.ϖ.φα.Opprimo
angustio.affligo,
ἐκινδύνευον.periclitabar.antur.
ἐκινδύνευσα.periclitatus sum.
ἐκινήθην.Motus sum.
ἐκκαθαίρω.μ.ρῶ.π.κα.emundo.
purgo. ſcendo.
ἐκκαίω.μ.αυσω.π.κα.Exuro.in=
ἐκκακέω.τ ἐκκακῶ.μ.σω.ϖ.κα.
Deficio.lassor.
ἐκκαυθήσομαι.Ardebo.cōburar.
ἐκκαυθῶ.exurar.incendar.
ἐκκαύσω.Comburam.incendam.
ἐκκεντέω.τ ἐκκεντῶ.μ.σω.π.κα.
Pungo.compungo.
ἐκκέχυμαι.efusus sum.diffusus sū.
ἐκκινέω.τ ἐκκινῶ.μ.σω.ϖ.κα.
Moueo.commoueo.conturbo.
ἐκκλάω.τ ἐκκλῶ.μ.σω.ϖ.κα.
Frango.effringo.
ἐκκλείω.μ.σω.π.κα.excludo.
ἐκκλησία.ας.ἡ.Ecclesia.Contio.
congregatio.conuocatio.

ἔκκλητος.η.ον. appellat⁹.vocatus
a.um. ⌈declinare facio.
ἐκκλίνω.μ.νῶ. π. κα. Declino.et
ἐκκολυμβάω.τ ἐκκολυμβῶ.μ
σω.π.κα.enato.as.
ἐκκομίζω.μ.σω.π.κα.educo.effero
ἐκκοϖήσομαι.Exscindar. erradica
bor.euellar.
ἐκκόπτω.μ.ψω.π.φα.Abscindo.
euello.
ἐκκρέμαμαι.Suspensus fui.
ἐκκτείνω.μ.νῶ.π.κα.extendo.
ἐκκτίζω.μ.σω.π.κα condo. creo.
ἐκκτίσθην.creatus sum.
ἔκλαιον.plorabam.ant.
ἐκλαλέω.τ ἐκλαλῶ. μ.ησω. ϖ
κα. Loquor.dico.
ἔκλαμπρος.α.ον. Coruscus. ful=
gidus.a.um.
ἐκλάμϖω.μ.ψω.π.φα. Fulgeo.
fulgere facio.
ἐκλανθάνομαι.μ.ησομαι.π.μαι
obliuiscor.
ἔκλασα.fregi.
ἔκλαυσα.ploraui.fleui. ⌈go.
ἐκλέγομαι.μ.ξομαι.π.γμαι.eli
ἐκλείϖω.μ.ψω.ϖ.φα.deficio.
ἔκλεισα.clausi.
ἐκλείσθην.clausus fui.
ἐκλεκτός.η.ον.electus.a.um.
ἐκλέλησμαι. oblitus sum.
ἔκλεψα.furatus sum.
ἐκλήθην.vocatus sum.
ἐκληρολότησα.tribui.dedi.
ἐκληρώθην.sorte vocatus sum.
ἐκλικμάω.τ ἐκλικμῶ. μ. σω.ϖ.
κα.contero.comminuo.diuido.
ἔκλινα.declinaui.verti in fugam.
ἐκλογή.ης.ἡ.electio.
ἐκλύομαι.μ.σομαι.π.μαι.deficio
lassor. ⌈stergo.
ἐκμάσσω.μ.ξω.π.χα.emundo ab
ἐκμάττω.μ.ξω.π.χα.abstergo.
ἐκμεμαχώς.οτος.ὁ. Postq̃ emũ
dauit.abstersit.
ἐκμυκτηρίζω.μ.σω.π.κα.derideo
ἐκνεύω.μ.ευσω.π.κα. declino.
ἐκνήφω.μ.ψω.π.φα.Sobrius sũ
euigilo.resipisco.excito.
ἐκοιμήθην.dormiui.
ἐκοινώνησα.cõicaui . participaui.
ἐκόλασα.puniui.
ἐκολάσθην.punitus fui.
ἐκολάφισα.colaphis.percussi.
ἐκολλήθην.cõglutinat⁹ sũ. adhesi.

ἐκολοβώθην.abbreuiatus sum.
ἐκολόβωσα.abbreuiaui.
ἐκομισάμην.tuli.recepi.
ἐκόπασα.cessaui.
ἐκοϖίασα.laboraui.
ἐκοϖτόμην.Planxi.secui.bar
ἔκοϖτον.cedebã.ant.scindebã.ãt.
ἐκόσμησα.ornaui.
ἐκόσμουν.ornabam.ant.
ἑκούσιος.α.ον.Voluntarius.a.um
ἑκουσίως.Voluntarie.
ἐκούφιζον.alleuiabam.ant.
ἐκοψάμην.scidi.planxi.
ἔκϖαλαι.quõdã.olĩ.a multo tẽpore
ἐκϖειράζω.μ.σω.π.κα. Tento.
ἐκϖέμϖω.μ.ψω.π.φα.mitto.
ἐκϖεϖλήρωκα.cõpleui.adimpleui
ἐκϖέϖτωκα.excidi.decidi.
ἐκϖεσεῖν.decidisse.
ἐκϖέσω.decidam.incidam.
ἐκϖετάννυμι.μ.σω.π.κα. expan
do.extendo. ⌈extendo.
ἐκπεταννύω.μ.σω.π.κα.expãdo.
ἐκπέφευγα.effugi.
ἐκϖεφευγέναι.effugisse.
ἐκϖίπτω.μ.ουμαι.π.ωκα.decido
ἐκπλέω.μ.ευσω.π.κα. Nauigo.
ἐκϖληρόω.τ ἐκϖληρῶ. μ. σω.
π.κα.Adimpleo.compleo⌈pletio.
ἐκπλήρωσις.εως.ἡ.adipletio.cõ=
ἐκϖλήσσομαι.μ.ξομαι.π.ημαι
admiror.stupesio.
ἐκϖλήσσω.μ.ξω.π.χα. Stupefa
cio.admirari facio.
ἐκϖλήττομαι.μ ξομαι.π.γμαι.
Stupesio.admiror.
ἐκϖλήττω.μ.ξω.π.χα.stupefacio
ἐκϖνέω.μ.ευσω.π.κα.Spiro.
ἐκποιέω.τ ἐκϖοιῶ.μ.σω.ϖ. κα.
Copiam.facio. ⌈exeo.procedo.
ἐκπορεύομαι.μ. σομαι.ϖ. μαι.
ἐκϖορνεύω.μ.σω.π. κα. fornico.
ἔκϖρακτος.η.ον.venalis.e.
ἐκϖρίζω.μ.σω.π.κα. seco.scindo.
ἐκϖρίω.μ.σω.π.κα.seco. scindo.
ἐκϖτύω.μ.σω.π.κα. despuo. con
ἔκραζον.clamabam.bant. ⌊temno.
ἔκραξα.clamaui.
ἐκραταιούμην.confortabar.
ἐκράτησα.tenui.apprehendi.
ἐκρατούμην.tenebar.apphẽdebar.
ἐκραύγασα.clamaui.
ἐκριζόω.τ ἐκριζῶ.μ.σω.π.κα. Ex
radico.euello a radice.
ἐκρίθην.iudicatus fui.

ἔκρινα.iudicaui.proposui.
ἐκρινόμην.iudicatus eram. vel fui.
ἐκρύβην.absconditus fui.
ἔκρυψα.abscondi.
ἐκσεσοβημένος.η.ον.Expulsus.ab
actus.a.um.
ἐκσοβέω.τ ἐκσοβῶ.μ. σω.ϖ.κα.
abigo.expello.
ἔκστασις.εως.ἡ.stupor.admiratio.
ἐκστέφω.μ.ψω.π.φα.corono.
ἐκστήσομαι. Admirabor.stupebo.
extra me fiam.
ἐκσυρίζω.μ.σω.π. κα.exsibilo.
ἐκταράσσω.μ.ξω.π.χα.cõturbo
concito. ⌈concito.
ἐκταράττω.μ.ξω.π.χα.conturbo.
ἐκτησάμην.possedi.acq̃siui.cõpaui.
ἐκτεθείς.εντος.ὁ.expositus. a .um.
ἐκτείνω.μ.νῶ.π.κα.extendo.
ἐκτελέω.τ ἐκτελῶ.μ.σω. ϖ. κα.
Perficio.consumo.
ἐκτένεια.ας.ἡ.pseuerãtia.constãtia.
ἐκτενέστερος.α.ον.plixior.cõstãtior
ἐκτενής.εος.ὁ.ἡ.Continuus.assidu
us.a.um. ⌈due.
ἐκτενῶς.sollicite.attẽte. cõtinue. assi
ἐκτεταμένος.η.ον.extensus.a.um.
ἐκτήκω.μ.σω.π . κα. Liquescere τ
tabescere facio.liquefacio.consumo.
ἐκτίθημι.μ.σω.π.κα.expono.enarro
ἐκτιλέω.τ ἐκτιλῶ.μ. σω.ϖ. κα.
euello.
ἐκτιμάσσω.μ.ξω.π.χα. excutio.
ἔκτισα.condidi.creaui.feci.
ἐκτίσθην.cõdit⁹.factus.creatus sũ.
ἔκτισμαι.conditus.creatus sum.
ἐκτισμένος.η.ον.cõdit⁹.creat⁹.a.ũ
ἕκτος.η.ον.Sextus.a.um.
ἐκτός.extra deforis.
ἐκτραπήσομαι. Aberrabo. auer=
tar.discedam.
ἐκτραϖῶ.Aberrem. Auertar. di=
scedam.
ἐκτρέϖομαι.μ.ψομαι. π. μμαι.
Euito.fugio.declino. ab vna re ad
aliam conuertor.
ἐκτρέϖω.μ.ψω.π.φα. Conuerto
inuerto.
ἐκτρέφω.μ.ψω.π.φα.educo.nutrio.
ἐκτρίβω.μ.ψω.π.φα. Tero.cõmi
nuo.disperdo.extermino.
ἔκτρωμα.τος.το.abortus.abortiu⁹
ἐκτύϖωμα.ατος.το.figura.
ἐκύκλευσα.circundedi.circuiui.
ἐκύκλωσα.circundedi.circuiui.

ἐκυλιόμην.volutabar.
ἐκυλίσθην.Deuolutus.inuolutus. volutatus fui.
ἐκφαίνω.μ.νῶ.π.κα.manifesto.as
ἐκφέρω.μ.σω.π.χα.educo.effero.
ἐκφεύγω.μ.ξω.π.χα.effugio.
ἐκφοβέω τ ἐκφοβῶ.μ.σω.π.κα. exterreo.deterreo.
ἔκφοβος.η.ον.exterritus.a.um.
ἐκφυγεῖν.effugisse.
ἐκφύγω.fugiam.fugerem.
ἐκφυσάω τ ἐκφυσῶ.μ.σω.π.κα exsufflo.
ἐκφύω.μ.σω.π.κα.nascor.
ἐκχέω.μ.ευσω.π.κα.effundo.dif
ἐκχεῶ.effundam. fundo.
ἐκχυθήσομαι.effundar.effluam.
ἐκχυθῶ.effundar.
ἐκχύνομαι.μ.οῦμαι.π.υμμαι effundor.
ἔκχυσις.εως.ἡ.effusio.
ἐκχωρέω.τ ἐκχωρῶ.μ.σω.π.κα discedo.
ἐκψύχω.μ.ξω.π.χα.Spiro.emitto animam.
ἐκωλύθην.vetitus probibitus sum.
ἐκώλυσα.vetui.probibui.
ἑκών.οντος.ὁ.libens.voluntarius.
ἔλαβον.accepi.erunt.
ἔλαθον.latui. runt.
ἐλαία.ας.ἡ.oliua.
ἔλαιον.ου.το.oleum. Fruz.
ἐλαιών.ωνος.ὁ.oliuetū.loc⁹ oliua
ἐλάκησα.crepui.strepui.
ἐλαλήθην.dictus sum.
ἐλάλησα.locutus sum.
ἐλάλουν.loquebar.antur.
ἐλάμβανον.accipiebam.ant.
ἔλαμψα.splendui.
ἐλάσσων.ονος.ὁ.ἡ.minor.deterior
ἐλατόμησα.Lapidem expoliui.in lapide excussi.ex lapide feci.
ἐλατός.η.ον.ductilis.e.
ἐλάτρευσα.seruiui.
ἐλαττονέω.τ ἐλαττονῶ.μ.σω.π κα.Minus sum.
ἐλαττόω.τ ἐλαττῶ.μ.σω.π.κα. minuo.diminuo.
ἐλάττωμα.ατος.το.imbecillitas. diminutio.
ἐλάττων.ονος.ὁ.ἡ.minor.deterior.
ἐλάττωσις.εως.ἡ.diminutio.
ἐλαύνω.Impello.remigo.duco vt prefectus.agito.cudo.insequor.fabrico.extendo.duco.imitto.inequito.
ἐλαφρία.ας.ἡ.agilitas.festinatio.
ἐλαφρός.α.ον.Leuis.velox.
ἐλάχιστος.η.ον.minimus.a.um.
ἐλαχιστότερος.α.ον.minimus.a.ū
ἔλαχον.sortitus fui.erunt.
ἐλάω.τ ἐλῶ.μ.σω.π.κα.Impello.remigo. hensio
ἐλεγμός.ου.ὁ.Correptio.repre
ἔλεγξις.εως.ἡ.correptio.
ἔλεγον.dicebam.ant.dixi.erunt.
ἔλεγχος.ου.ὁ.Redargutio.correptio.testis. stigo.
ἐλέγχω.μ.ξω.π.χα.corripio.ca
ἐλεεινός.η.ον.miserabilis.miserandus.a.um.
ἐλεεινότερος.α.ον.miserabilior.us
ἐλεέω.τ ἐλεῶ.μ.σω.π.κα.misereor
ἐλεημοσύνη.ης.ἡ.elemosyna.
ἐλεήμων.ονος.ὁ.ἡ.misericors.
ἐλειτούργησα.ministraui.
ἔλεος.εος.το.misericordia.
ἐλευθερία.ας.ἡ.Libertas.
ἐλεύθερος.α.ον.liber.a.um.
ἐλευθερόω.τ ἐλευθερῶ.μ.σω.π.κα.libertate dono.liberum facio.
ἐλεύκανα.albefeci.dealbaui.
ἔλευσις.εως.ἡ.aduentus.
ἐλεύσομαι.veniam.
ἐλεφάντινος.η.ον.elephantinus. eburneus.a.um.
ἐληλακώς.οτος.ὁ.postquam.impulit et remigauit.
ἐλήλυθα.veni.
ἐληλύθειν.veneram.
ἐληλυθώς.οτος.ὁ.postquā venit.
ἐλίφθην.acceptus fui.
ἐλθέ.veni.
ἐλθεῖν.venisse.
ἔλθω.veniam.venero.
ἐλθών.οντος.ὁ.postq̄ venit.
ἐλιθάσθην.lapidatus sum.
ἐλιθοβόλησα.lapidaui.
ἐλιθοβόλουν.lapidabam.ant.
ἐλίσσω.μ.ξω.π.χα.Muto.voluo. verto.
ἕλκος.εος.τό.vlcus.
ἑλκόω.τ ἑλκῶ.μ.σω.π.κα.Vlcero.as.vlcus facio.
ἑλκύω.μ.σω.π.κα.Trabo.extrabo.educo.
ἕλκω.μ.ξω.π.χα.trabo.duco.
ἐλλειπος.η.ον.defectuosus.a.um.
ἐλλείπω.μ.ψω.π.φα.deficio.
ἕλλην.ηνος.ὁ.grecus.
ἑλληνικός.η.ον.grecus.a.um.
ἑλληνίς.ιδος.ἡ.greca.
ἑλληνιστής.ου.ὁ.grecus.
ἑλληνιστί.grece.
ἐλλιπής.εος.ὁ.ἡ.defectuosus.a.ū
ἐλλογέω.τ ἐλλογῶ.μ.σω.π.κα.computo.imputo.
ἐλογιζόμην.cōputabā:cogitabam
ἐλογισάμην.cogitaui.
ἐλογίσθην.cōsiderat⁹.reputat⁹ fui.
ἐλοιδόρησα.maledixi.conuitiat⁹ sū
ἑλόμενος.η.ον.postquā elegit.
ἐλπίζω.μ.σω.π.κα.spero.
ἐλπίς.ιδος.ἡ.spes.
ἐλύθην.solutus sum.
ἐλυμαινόμην.vastabā.destruebā.
ἐλυόμην.soluebar.
ἔλυον.soluebam.ant.
ἐλυπήθην.contristatus sum.
ἐλύπησα.tristitia affeci.contristaui.
ἔλυσα.Solui.
ἐλυτρώθην.redemptus sum.
ἐλυτρωσάμην.redemi.liberaui.
ἐμαθήτευσα.discipulus fui.
ἔμαθον.didici.erunt.
ἐμακάριζον.Beatificabam.beatū ducebam.ant.
ἐμακάρισα.beatificaui.btū̄ duxi.
ἐμάρανα.marcidū feci.corrupi.
ἐμαρτυρήθην.testimoniū adept⁹ sū
ἐμαρτύρησα.testimonium perhibui.testificatus sum.
ἐμαρτυρούμην.testimōiū assēqbar
ἐμαρτύρουν.testimoniū dabā. āt.
ἐμασσώμην.mādebā.māducaba.
ἐμαστιγώθην.flagellatus fui.
ἐμαστίγωσα.flagellaui.
ἐματαιώθην.euanui.van⁹ fctūs fui.
ἐμαυτοῦ.mei ipsius.
ἐμαχόμην.pugnabam.litigabam.
ἐμβαίνω.μ.σομαι.π.κα.ascendo.
ἐμβάλλω.μ.λῶ.π.ηκα.Inijcio. immitto.
ἐμβάπτω.μ.ψω.π.φα.intingo
ἐμβάς.αντος.ὁ.postq̄ ascendit.
ἐμβατεύω.μ.σω.π.κα.Ineo.intro. ascendo.
ἐμβῆναι.ascendisse.
ἐμβιβάζω.μ.σω.π.κα.Impono. ascendere cogo.
ἐμβίωσις.εως.ἡ.Consuetudo.familiaritas.conuersatio.
ἐμβλέπω.μ.ψω.π.φα.Aspicio. attendo.
ἐμβριμάομαι.τ ἐμβριμῶμαι. μ.σομαι.π.ημαι.cōminor.fremo.
ἐμβρώσιος.α.ον.aptus ad comedēdum.comestibilis.e.

ἐμέ. Me ipsum.
ἐμεγαλαύχησα. Superbiui. glo=
riatus sum.
ἐμεγάλυνα. Magnificaui.
ἐμεγαλυνόμην. magnificatꝰ sũ. bar
ἐμέθυσα. inebriaui. ipleui. saturaui.
ἐμεθύσθην. ebrius factus sum.
ἔμεινα. Mansi.
ἐμελέτησα. meditatꝰ sũ. exercui.
ἔμελλον. futurus erã. futuri erant.
ἐμεμνήμην. memineram.
ἐμεμψάμην. vituperaui. accusaui.
ἔμενον. manebam. ant.
ἐμέρισα. diuisi.
ἐμερίσθην. diuisus sum.
ἐμεσίτευσα. interposui.
ἐμέτρησα. mẽsuraui. mensus fui.
ἐμέω. ꝛ ἐμῶ. μ. σω. π. κα. vomo. e=
uomo.
ἐμήνυσα. significaui. nũciaui.
ἔμιξα. Miscui.
ἐμίσησα. odi. odio habui.
ἐμισθωσάμην. conduxi.
ἐμίσουν. oderam. ant.
ἐμμαίνομαι. μ. ουμαι. π. μαι.
Insanio.
ἐμμανής. εος. ὁ. ἡ. Insanus. furi=
osus. a. um. ⌈inuentio.
ἐμμελέτημα. τος. το. exercitatio.
ἐμμένω. μ. νῶ. π. κα. Immaneo.
permaneo.
ἔμμονος. η. ον. pseuerãs: imanens.
ἐμνημόνευον. recordabar. antur.
ἐμνημόνευσα. memini.
ἐμνήσθην. Recordatus sum. memo
ria habitus sum.
ἐμοί. mihi.
ἐμοίχευσα. mechatꝰ sũ. adulteraui.
ἐμόλυνα. maculaui.
ἐμολύνθην. inq̃natꝰ. cõtaminatꝰ sũ.
ἐμός. η. ον. meus. a. um.
ἐμοσχοποίησα. vitulum feci.
ἔμπαιγμα. ατος. το. illusio. ludi=
brium. ⌈lusio.
ἐμπαιγμός. ου. ὁ. Ludibrium. Il
ἐμπαίζω. μ. ξω. π. χα. irrideo. illudo
ἐμπαίκτης. ου. ὁ. illusor. derisor.
ἐμπειρία. ας. ἡ. experientia.
ἐμπεπλησμένος. η. ον. Satura=
tus. repletus. a. um.
ἐμπεριπατέω. ꝛ ἐμπεριπατῶ.
μ. σω. π. κα. Inambulo.
ἐμπεσεῖν. Incidisse.
ἐμπέσοιμι. incidam. inciderem.
ἐμπεσοῦμαι. cadam. incidam.

ἐμπέσω. cecidero. incidero. incidam.
ἐμπεσών. οντος. ὁ. postq̃ incidit.
ἐμπιπλάω. ꝛ ἐμπιπλῶ. μ. σω.
π. κα. Impleo. ⌈cido.
ἐμπίπτω. μ. σοῦμαι. π. ωκα. in
ἐμπιστεύω. μ. σω. π. κα. credo.
ἐμπλακείς. εντος. ὁ. iplicitꝰ. a. um
ἐμπλέκω. μ. ξω. π. χα. Implico.
innecto.
ἐμπλήθω. μ. σω. π. κα. Impleo.
ἐμπλοκή. ης. ἡ. Implicatio. innoda
tio. innexio. colligatio.
ἐμπνέω. ꝛ ἐμπνῶ. μ. ευσω. π. κα.
Inspiro. spiro.
ἐμποδίζω. μ. σω. π. κα. Prohibeo
abstineo.
ἐμποιέω. ꝛ ἐμποιῶ. μ. σω. π. κα.
Induco. innasci facio.
ἐμπορεύομαι. μ. σομαι. π. μαι.
facio mercaturam. in aliena naui
mercaturam exerceo.
ἐμπορία. ας. ἡ. Negociatio. merca
tura. ⌈ciatio.
ἐμπόριον. ου. το. Mercatura nego
ἔμπορος. ου. ὁ. negociator. merca
ἐμπρήθω. μ. σω. π. κα. icẽdo. ⌊tor.
ἔμπροσθεν. coram. a parte ante.
ἐμπτύω. μ. σω. π. κα. despuo.
ἐμπυρίζω. μ. σω. π. κα. exuro.
ἐμφανής. εος. ὁ. ἡ. mãifestꝰ. a. ũ.
ἐμφανίζομαι. μ. σομαι. π. ισ=
μαι. Appareo.
ἐμφανίζω. μ. σω. π. κα. manifesto.
demonstro. significo.
ἔμφοβος. η. ον. conterritus. a. um.
ἐμφραγμός. ου. ὁ. obturatio.
ἔμφυτος. η. ον. Implantatus. insi=
tus. a. um.
ἐμφυσάω. ꝛ ἐμφυσῶ. μ. σω. π.
κα. insufflo.
ἐμώρανα. Stultum feci.
ἐμωράνθην. Stultus factus sum.
ἐν. in. prepositio in loco.
ἕν. Unum. ne. g.
ἕνα. Unum. accusatiuus singularis.
mas. gene.
ἐναγκαλίζομαι. μ. σομαι. π. μαι
complector: in vlnis accipio.
ἐνάλιος. α. ον. Marinus. a. um.
ἐναλλαγή. ης. ἡ. commutatio.
ἔναντι. Ante. coram. e regione.
ἐναντίον. coram. contra. e regione.
ἐναντιόομαι. ꝛ ἐναντιοῦμαι. μ.
σομαι. π. μαι. Aduersor. contradico.
ἐναντίος. α. ον. contrarius. a. um.

ἐναργής. εος. ὁ. ἡ. manifestus. a. uꝫ.
ἐναρίθμιος. α. ον. Annumeratus.
connumerabilis. e. ⌈incipio.
ἐνάρχομαι. μ. ξομαι. π. γμαι.
ἔνατος. η. ον. Nonus. a. um.
ἐναυάγησα. naufragiũ passus sum.
ἐνδεδεμένος. η. ον. colligatus. alli
gatus. a. um.
ἐνδεδυμένος. η. ον. Uestitus. in=
dutus. a. um.
ἐνδεής. εος. ὁ. ἡ. egens.
ἔνδεια. ας. ἡ. Defectus. inopia. ne=
cessitas. indigentia.
ἔνδειγμα. ατος. το. Exemplum.
ἐνδείκνυμι. μ. ξω. π. χα. Demon=
stro. ostendo. ⌈stro. ostẽdo.
ἐνδεικνύω. μ. ξω. π. χα. Demon=
ἔνδειξις. εως. ἡ. demõstratio. ostẽsio.
ἐνδείξωμαι. demonstrem.
ἕνδεκα. Undecim.
ἑνδέκατος. η. ον. vndecimus. a. um.
ἐνδελεχίζω. μ. σω. π. κα. assuesco.
assiduus sum.
ἐνδελεχῶς. Assidue.
ἐνδελεχισμός. ου. ὁ. Assiduitas.
ἔνδεσις. εως. ὁ. ἡ. Ligatura.
ἐνδέχεται. lꝫ. possibile ẽ. facultas est.
ἐνδέω. μ. σω. π. κα. alligo. colligo.
ἐνδημέω. ꝛ ἐνδημῶ. μ. σω. π. κα.
In patria sum. in populo sum.
ἐνδιδύσκομαι. Induor.
ἔνδικος. η. ον. Iustus. a. um.
ἔνδοθεν. abintus.
ἐνδόμησις. εως. ἡ. Structura.
ἐνδοξάζω. μ. σω. π. κα. glorifico.
ἔνδοξος. η. ον. gloriosus. a. um.
ἔνδυμα. τος. το. vestimẽtũ.
ἐνδυναμόω. ꝛ ἐνδυναμῶ. μ. σω
π. κα. conforto. ⌈subintro.
ἐνδύνω. μ. νῶ. π. κα. penetro. subeo
ἐνδύομαι. μ. σομαι. π. μαι. vesti=
or. induor.
ἔνδυσις. εως. ἡ. vestitio. indutura.
ἐνδύω. μ. σω. π. κα. induo. vestio.
ἐνέβαλον. immisi. immiserunt.
ἐνέβην. ascendi.
ἐνεβίβασα. imposui. ascendere feci.
ἐνέβλεπον. videbã. ãt. vidi. erunt.
ἐνέβλεψα. insperi. ⌈mui
ἐνεβριμησάμην. cõminatꝰ sũ. ifre=
ἐνεβριμώμην. cõminabar. fremebã.
ἐνέγκας. αντος. ὁ. postquã tulit.
ἔνεγκον. Affer. adduc.
ἐνεδειξάμην. ostendi.
ἐνεδιδυσκόμην. induebar.

ἔνεδρα.ας.ἡ.Insidie.
ἐνεδρεύω.μ.σω.π.κα.insidior.
ἔνεδρον.ου.το.insidie ⌈Nescebã.
ἐνεδυναμούμην.cõfortabar. cõua
ἐνεδυναμώθην.cõfortatꝰ sũ.cõualui
ἐνεδυνάμωσα.confortaui.
ἐνέδυσα.indui.
ἐνεδυσάμην.indutus sum. indui.
ἐνείλισα.inuolui.
ἐνεῖχον.insidiabar.antur.
ἕνεκα.propter.eo quod.
ἐνεκαίνισα.innouaui.
ἐνεκάλουν.accusabam.ant.
ἐνεκάλεσα.accusaui.
ἕνεκεν.propter.eo quod.
ἐνεκεντριζόμην.inserebar.
ἐνεκεντρίσθην.insertus sum.
ἐνεκοπτόμην.impediebar.
ἐνέκοψα.impediui.
ἐνελίσσω.μ.ξω.π.χα.inuoluo.
ἐνέμεινα.permansi.
ἐνεμήθην.pastus sum.
ἐνένευον.annuebã. Innuebã.ant.
ἐνενήκοντα.Nonaginta.
ἐνενηκονταεννέα.nonaginta nouẽ.
ἐνεξουσιάζομαι.μ.σομαι.π.μαι
potestatem habeo.
ἐνεξουσιάζω.μ.σω.π.κα. Pote-
statem do.in potestate colloco.
ἐνέπαιζον.illudebam.ant.
ἐνέπαιξα.illusi.
ἐνεπαίχθην.illusus fui.
ἐνεπίστευσα.credidi.
ἐνέπλησα.impleui.
ἐνεπλήσθην.impletus.repletus suꝫ.
ἐνεποίησα.induxi.innasci feci.
ἐνέπρησα.combusi.incendi.
ἐνέπτυον.inspuebam.ant.
ἐνέπτυσα.spui.despui.
ἐνέργεια.ας.ἡ.actus.opatio.virtus
ἐνεργέω.τ ἐνεργῶ.μ.σω.π.κα.
operor.facio.
ἐνέργημα.ατος.το.operatio.
ἐνεργής.εος.ὁ.ἡ.Efficax. aptus ad
laborandum.potens.
ἐνέστηκα.institi.instaui. ⌈stitit.
ἐνεστηκώς.οτος.ὁ.postq̃ instauit.
ἐνεστώς.τος. ὁ.presens.
ἐνετειλάμην.precepi.
ἐνετρεπόμην.reuerebar.
ἐνετύλιξα.inuolui.
ἐνέτυχον.Intercessi.rogaui. inter-
pellaui.erunt.
ἐνευλογέω.τ ἐνευλογῶ.μ.η-
σω.π.κα.inbenedico.i. in alio be
nedico alium.
ἐνεφανιζόμην.ostẽdebar. appebaꝫ.
ἐνεφάνιζον.Declarabam. ostende-
bam.ant. ⌈ficaui.
ἐνεφάνισα.notũ feci.declaraui.signi
ἐνεφανίσθην.apparui.
ἐνεφύσησα.insufflaui.
ἐνέχομαι.μ.ξομαι.π.ημαι. con-
tineor.comprehendor.⌈deportatꝰ.
ἐνεχθείς.εντος.ὁ.Latus. delatus.
ἐνεχθῆναι.allatũ. portatum fuisse.
ἐνέχω.μ.ξω.π.κα.Insidior.
ἐνήργησα.operatus sum.
ἐνηργούμην.operabar.
ἐνήργουν.operabar.antur.
ἐνθάδε.Hic.
ἔνθεν.Hinc.
ἐνθυμέομαι.τ ἐνθυμοῦμαι.μ.
σομαι.π.μαι.Cogito.
ἐνθύμημα.ατος.το.cogitatio.
ἐνθύμησις.εως.ἡ.cogitatio.
ἔνι.est.
ἐνιαυτός.ου.ὁ.annus.
ἐνίκησα.Vici.
ἐνίοτε.interdũ.aliquando. ⌈surgo.
ἐνίσταμαι.μ.ησομαι.π.μαι.in
ἐνίστημι.μ.ησω.π.ηκα.insto.as.
ἔνιψα.Laui.
ἐνιψάμην.Lotus sum.laui.
ἐννέα.Nouem.
ἐννεός.α.ον.stupefactus.a.um
ἐννεύω.μ.ευσω.π.κα.Innuo.
ἐννοέω.τ ἐννοῶ.μ.σω.π.κα.In
telligo.
ἐννόημα.ατος.το.sensus.itellectꝰ.
ἔννοια.ας.ἡ.cogitatio.itẽtio.ppositũ.
ἔννομος.η.ον.Legitimus.a.um.
ἔννυχος.η.ον.Nocturnus.a.ũ
ἐνοικέω.τ ἐνοικῶ.μ.ησω.π.κα.
Inhabito. ⌈cio.
ἐνοικίζω.μ.σω.π.κα.ihabitare fa
ἐνομιζόμην.putabã.leges condebã.
ἐνόμιζον.putabã.ãt.leges cõdebã.ãt
ἐνόμισα.Leges condidi.putaui.
ἐνόντα.ων.τα.existentia.que insunt.
ἑνός.Unius.
ἐνόσευσα.egrotaui.
ἐνόσουν.egrotabam.ant.
ἐνοσφισάμην.fraudaui.dfraudaui.
ἑνότης.ητος.ἡ.Unitas. vnio.
ἐνοχλέω.τ ἐνοχλῶ.μ.ησω.π.
κα.Impedio.turbo.
ἔνοχος.η.ον.Reus.a.uꝫ.
ἐνστήσομαι.Instabo insurgam.
ἔνταλμα.ατος.το.Mandatum.
ἐνταφιάζω.μ.σω.π.κα.Sepelio.
ἐνταφιασμός.ου.ὁ.Sepultura.
ἐντελέω.τ ἐντελῶ.μ.σω.π.κα.
Perficio.consummo.
ἐντέλλομαι.μ.οῦμαι.π.αλμαι
iubeo.precipio.
ἔντερον.ου.το.intestinum.
ἐντέταλμαι.iussus sum.⌈tus.a.um.
ἐντετυλιγμένος.η.ον. Inuolu-
ἐντετυπωμένος.η.ον.Impressus.
inscriptus.sculptus.a.um.
ἐντεῦθεν.Hinc.
ἔντευξις.εως.ἡ.intercessio.
ἐντηεξῆς.die sequenti.
ἔντιμος.η.ον.Honorabilis.precio-
sus.a.um.
ἐντιμότερος.α.ον.honoratior. Ve
nerabilior.
ἐντιναγμός.ου.ὁ.cõcussio.excussio
ἐντολή.ης.ἡ.mandatũ. preceptum.
ἐντόπιος.α.ον.incola.indigena.
ἐντός.intus.
ἐντόσθιος.α.ον.intrinsecus.a.um.
ἐντραπήσομαι.verebor.reuerebor.
ἐντραπῶ.confundar.
ἐνθρέπομαι.μ.ψομαι.π.
μμαι.Vereor.reuereor.
ἐντρέπω.μ.ψω.π.φα.confundo.
ἐντρεχής.εος.ὁ.ἡ.Velox.
ἔντρομος.η.ον.Tremens.tremebũ
dus.a.um.
ἐντροπή.ης.ἡ.reuerẽtia.verecũdia
ἐντρυφάω.τ ἐντρυφῶ.μ.σω.π
κα.Delitior.lasciuio.
ἐντυγχάνω.μ.ευξομαι.π.κα.
intercedo.interpello.rogo.forte suꝫ
ἐντυλίττω.μ.ξω.π.χα.inuoluo.
ἐντυπόω.τ ἐντυπῶ.μ.σω.π.
κα.imprimo.inscribo.insculpo.
ἐνυβρίζω.μ.σω.π.κα.Contumeli
ἔνυδρος.α.ον.aq̃ticꝰ.a.ũ ⌊aꝫ facio.
ἔνυξα.pupugi.percussi.
ἐνυπνιάζω.μ.σω.π.κα.Somnio.
ἐνύπνιον.ου.το.Somnium.
ἐνύσταξα.dormitaui.
ἐνώκησα.inhabitaui.
ἐνώπιον.coram.in presentia.
ἐνωτίζομαι.μ.σομαι.π.μαι.au
ἐξ.ex.prepositio. ⌊ribus percipio.
ἕξ.Sex.
ἐξάγαγε.Educ.profer.
ἐξαγαγεῖν.educere.eduxisse.
ἐξαγαγών.οντος.ὁ.postq̃ eduxit
ἐξαγγέλλω.μ.λω.π.κα.nũcio.
ἐξαγοράζω.μ.σω.π.κα.redio ⌊ai.

ἐξάγω.μ.ξω.π.χα.Educo.
ἐξαιρέομαι. ꝛ ἐξαιροῦμαι.μ.ή-
σομαι.π.μαι.eripio.libero.eligo.
ἐξαιρέω.ꝛ ἐξαιρῶ.μ.ήσω.π.κα.
Exuo.eiicio.
ἐξαίρω.μ.ρω.π.κα.tollo.aufero.
ἐξαιτέω.ꝛ ἐξαιτῶ.μ.ήσω.π.κα.
Exquiro.
ἐξαίφνης.Repente.subito.
ἐξακολουθέω.ꝛ ἐξακολουθῶ.
μ.ήσω.π.κα.Sequor.
ἐξακόσιος.α.ον.sexcentus.a.um.
ἐξαλείφω.μ.ψω.π.φα.deleo.
ἐξαλλάττω.μ.ξω.π.χα.immuto
commuto. ⌈Exilio.
ἐξάλλομαι.μ.ουμαι.π.λμαι.
ἐξαμαρτάνω.μ.σομαι.π.κα.pec
co. ⌈rectio.
ἐξανάστασις.εως.ἡ.exsurrectio.sur
ἐξαναστήσομαι.Exsurgam.
ἐξαναστήσω.excitem.excitabo.
ἐξαναστῶ.resuscitē.excitē.surgam.
ἐξανατέλλω.μ.λω.π.κα.Exo-
rior.orior.
ἐξανέστην.surrexi.
ἐξανέτειλα.exortus sum.
ἐξανίστημι.μ.ήσω.π.κα.excito.su
scito. ⌈π.κα.seduco.decipio.
ἐξαπατάω.ꝛ ἐξαπατῶ.μ.σω.
ἐξάπινα.statim.confestim.
ἐξαπίνης.confestim.
ἐξαπορέομαι.ꝛ ἐξαποροῦμαι.
μ.ήσομαι.π.μαι.tediū habeo.
tedet me.
ἐξαποστέλλω.μ.λῶ.π.κα.Di
mitto.Mitto.
ἐξάπτω.μ.ψω.π.φα.Accendo.
ἐξαρθῶ.Tollar.auferar.
ἐξαριθμέω.ꝛ ἐξαριθμῶ.μ.σω.π.
κα.dinumero.numero.as.
ἐξαρτίζω.μ.σω.π.κα.pficio cōsumo
ἐξαρτύω.μ.σω.π.κα.cōdio.istruo
ἐξάρχομαι.μ.ξομαι.π.γμαι.
Incipio.
ἐξάρω.Tollam.auferam.
ἐξαστράπτω.μ.ψω.π.φα.Ful
guro.fulgeo.luceo.
ἐξαυτῆς.protinus.
ἐξέβαλον.eieci.runt. ⌈ui.
ἐξεβιασάμην.diligēter feci.elabora
ἐξεβλήθην.Eiectus sum.
ἐξεγαμιζόμην.nuptui tradebar.
ἐξεγείρω.μ.ερω.π.κα.Excito.
ἐξεδεχόμην.Expectabam.
ἐξεδίκησα.Vindicaui.

ἐξεδόμην.Locaui.
ἐξέδυσα.Exui.
ἐξεζήτησα.Exquisiui.
ἐξεθαμβήθην.Stupefactus sum.
ἐξεθέμην.exposui.declaraui.
ἐξέθλιψα.afflixi.oppressi.
ἐξειλάμην.liberaui.eripui.abstuli.
ἐξειλόμην.Liberaui.eduxi.
ἐξεῖλον.eduxi.abstuli.runt.
ἔξειμι.egredior.proficiscor.
ἐξεκαύθην.exarsi.
ἐξέκαυσα.Arsi.combussi.
ἐξεκέντησα.pupugi.percussi.
ἐξεκινήθην.motus suꝫ.cōmotus fui.
ἐξεκλάσθην.Fractus sum.
ἐξεκλείσθην.exclusꝰ.eiectus sum.
ἐξέκλινα.declinaui ꝛ decliare feci.
ἐξεκομιζόμην.educebar.efferebar.
ἐξεκόπην.excisus sum.
ἐξεκρεμάμην.Suspensus eram.
ἔξελε.erue.eiice.
ἐξελεγόμην.eligebam.elegi.
ἐξέλειπον.deficiebam.ant.
ἐξελεξάμην.elegi.electus sum.
ἐξελέσθαι.liberauisse.liberatū fuisse.
ἐξελεύσομαι.egrediar.exibo.
ἐξελήλυθα.egressus sum.exiui.
ἐξεληλύθειν.exieram.
ἐξεληλυθώς.οτος.ὁ.postq̄ exiuit
ἔξελθε.exi.egredere.exieris.
ἐξελθεῖν.exisse.
ἐξέλθω.exiero.exeam.
ἐξελθών.οντος.ὁ.postq̄ exiuit.
ἐξέλιπον.defeci.defui.runt.
ἐξέλκω.abstraho.abduco.traho.
ἐξελοῦ.libera.eripe.aufer. ⌈ham
ἐξελοῦμαι.liberabo.eripiā.subtra-
ἐξέλωμαι.eripiam.eriperem.
ἐξέμαξα.abstersi.
ἐξέμασσον.abstergebam.ant.
ἐξεμυκτήριζον.Deridebā.subsana
bam.ant.
ἐξεναντίας.e regione.exaduerso.
ἐξενέγκας.αντος.ὁ.Postquam e
duxit.extulit.
ἐξενεγκεῖν.eduxisse.extulisse.
ἐξένεγκον.profer.educ.
ἐξένευσα.declinaui.
ἐξένισα.hospitio suscepi.hospitatꝰ sū
ἐξενοδόχησα.hospites recepi.hos
ἐξέπεμψα.Dimisi. ⌊pitalis fui.
ἐξέπεσα.excidi.decidi.
ἐξέπεσον.excidi.decidi.cecidi.erunt
ἐξεπέστειλα.dimisi.misi.
ἐξεπέτασα.expandi.

ἐξεπιστέλλω.μ.λω.π.κα.emit
to.mitto.scribo epistolam.
ἐξεπλάγην.admiratus sum.
ἐξέπλεον.abnauigabam.ant.
ἐξέπλευσα.abnauigaui.
ἐξεπλησσόμην.admirabar.stupe
ἐξέπνευσα.Spiraui. ⌊bam.
ἐξεποίησα.copiam feci.
ἐξεπορευόμην.exibam.
ἐξεπόρνευσα.Fornicatus sum.
ἐξέπτην.euolaui.
ἐξέπτυσα.despui.respui.
ἐξέραμα.ατος.το.vomitus.
ἐξερευνάω.ꝛ ἐξερευνῶ.μ.σω.π
κα.scrutor.exquiro.
ἐξερεύομαι.μ.σομαι.π.μαι.esū
do.eructo.
ἐξέρχομαι.μ.λεύσομαι.π.ηλυ
θα.exeo.egredior.
ἐξεστακέναι.seduxisse.demētauisse.
ἐξέστην.obstupui.extra me ꝛ in exta
ἔξεστι.Licet. ⌊si fui.
ἐξέστραμμαι.subuersus sum.
ἐξετάζω.μ.σω.π.κα.Interrogo
exquiro.
ἐξετάραξα.pturbaui.commoui.
ἐξέτασις.εως.ἡ.iterrogatio.inq̄sitio
ἐξετασμός.ου.ὁ.Interrogatio.
ἐξέτεινα.extendi. ⌊Inquisitio.
ἐξέτεινον.extendi.erunt.extende-
ἐξετιθέμην.exposui.enarraui.⌊bā.āt
ἐξετράπην.conuersus sum.
ἐξέτριψα.contriui.afflixi.
ἐξευρίσκω.μ.σω.π.κα.inuenio.
ἐξέφυγον.effugi.runt.
ἐξέχεα.effudi.
ἐξεχούμην.effundebar.
ἐξεχύθην.diffusus.effusus sum.
ἐξέψυξα.spiraui.emisi animā.
ἐξήγαγον.eduxi.erunt.
ἐξήγειρα.excitaui.
ἐξηγέομαι.ꝛ ἐξηγοῦμαι.μ.σο-
μαι.π.μαι.enarro.expono.
ἐξηγέρθην.exsurrexi.suscitatus suꝫ.
ἐξήγησις.εως.ἡ.enarratio.expositō
ἐξηγόρασα.Redemi.
ἐξήειν.exiuerā.profectus fueram.
ἐξήκοντα.sexaginta.
ἐξῆλθον.exiui.erunt.
ἐξηλλαγμένος.η.ον.imutatꝰ.cō
mutatꝰ.a.um.
ἐξήμαρτον.peccaui.runt.
ἐξηπάτησα.seduxi.decepi.
ἐξῆρα.abstuli.amoui.
ἐξηράνθην.arui.exsiccatus sum.

ἐξήρανον. Arefeci. erunt.
ἐξήραμμαι.arui.
ἐξηραμμένος. η.ον. Aridus.are=
factus.a.um.
ἐξηρεύνησα. scrutatus sum.
ἐξηρευσάμην.effudi.eructaui.
ἐξηρίθμησα. Dinumeraui.
ἐξηρτυμένος.η.ον. Instructus. cõ
ditus.a.um.
ἐξηρχόμην.exibam.
ἐξῆς. Statim.postpaulo.immediate.
ἐξήτασα.examinaui.iterrogaui.exq̃
ἐξητησάμην.exquisiui.petij. ⌊siui.
ἐξηχέω. ⁊ ἐξηχῶ. μ. σω. π. κα.
Sono.as.sonitum facio.
ἐξιέναι.proficisci.exire.
ἐξικανοῦ.a multo tempore.
ἐξιλάσκομαι.μ. σομαι. π. μαι.
Impetro veniam.
ἐξιλασμός.ου.ὁ.propiciatio.
ἐξισάζομαι.μ.σομαι.π.μαι. A
dequor. ⌐peo admiror extra me suz
ἐξίσταμαι.μ.σομαι.π.μαι. Stu=
ἐξιστάμην. Stupebam.
ἐξιστάω. ⁊ ἐξιστῶ. μ. σω. π. κα.
Demento.seduco.
ἐξίστημι.μ.σω.π.κα. Extra me sũ.
mẽte excido.in furorẽ vertor.recedo
ἐξισχύω.μ.σω.π.κα.possum.
ἐξιχνιάζω.μ.σω.π.κα. inuestigo.
inquiro.
ἐξιών.οντος.ὁ. Exiens.egrediens.
ἔξοδος.ου.ἡ. Exitus.
ἐξοίσω. Efferam. ⌐pereo.
ἐξόλλυμαι.μ.ουμαι.π. λωλα.
ἐξολοθρεύω.μ.σω.π.κα. Exter=
mino.eijcio.
ἐξολοῦμαι. Peribo.
ἐξομβρίζω.μ. σω.π. κα. Distillo.
demitto ab alto quasi pluuiam.
ἐξομολογέομαι. ⁊ ἐξομολο=
γοῦμαι.μ.ησομαι.π.ημαι. cõ
fiteor.
ἐξομολογέω. ⁊ ἐξομολογῶ.μ.
ησω.π.κα.confiteor.spondeo.
ἐξομολόγησις. εως.ἡ. confessio.
ἐξόν. Licitum.cum liceret.
ἐξορκίζω.μ. σω.π.κα. Adiuro.
ἐξορκιστής.ου.ὁ.exorcista.ↄiurator
ἐξορύττω.μ.ξω.π. χα. Effodio.
ἐξουδενόω. ⁊ ἐξουδενῶ.μ. σω.
π.κα. Nihili facio.
ἐξουθενέω. ⁊ ἐξουθενῶ.μ.σω.π.
κα.contemno.nihili facio.
ἐξουσία.ας.ἡ. potestas.
ἐξουσιάζω.μ.σω.π.κα. ptãtẽ hẽo.
ἐξοχή.ης.ἡ. principatus.eminentia.
ἐξυπνίζω.μ.σω. π. κα. Excito a
somno.expergefacio. ⌐a sõno.
ἔξυπνος.η.ον.expgefactꝰ.excitatꝰ
ἐξυψόω. ⁊ ἐξυψῶ.μ.σω.π.κα.
Exalto.eleuo.
ἔξω. Foras.extra.
ἕξω. Habebo.
ἔξωθεν. Extrinsecus.deforis.
ἐξωθέω. ⁊ ἐξωθῶ.μ. σω.π. κα.ex
pello.impello. ⌐alto tãquã pluuiaz.
ἐξώμβρισα. Distillaui. Demisi ab
ἐξωμολόγησα.cõfessꝰ sũ.spopõdi.
ἐξῶσα. Expuli.impuli.
ἐξώτερος.α.ον. Exterior.us.
ἔοικα. Uideor.similis sum. ⌐uor.
ἑορτάζω.μ.σω.π.κα.festũ ago.festi
ἑόρτασμα.ατος.το.gaudiũ. festiui
ἑορτή.ης.ἡ.festuz.dies festus. ⌊tas.
ἐπαγαγεῖν.induxisse.contraduxisse
ἐπαγάγω. Inducam.induxero.
ἐπαγγελία.ας.ἡ. Repromissio.
ἐπαγγέλλομαι.μ.λουμαι.π.
μαι.promitto.
ἐπαγγέλλω.μ.λω.π. κα. Renũ
cio.nuncio. ⌐pollicitatio.
ἐπάγγελμα.ατος.το.promissum
ἐπάγω.μ.ξω.π.χα. Induco.super
duco.affligo.percutio.
ἐπαγωγή.ης.ἡ. Inductio. superin=
ductio.afflictio.conuentus.
ἐπαγωνίζομαι.μ.σομαι.π.μαι.
propugno.supercerto.defendo.
ἔπαθον.passus sum.erunt.
ἐπαθροίζω.μ.σω.π.κα.congrego
ἐπαιδεύθην.eruditus. doctus sum.
ἐπαίδευον. Erudiebam. ant.
ἐπαινέω. ⁊ ἐπαινῶ.μ.σω. π.κα.
ἔπαινος.ου.ὁ. Laus. ⌊Laudo.
ἐπαίρω.μ.ρῶ.π.κα. Extollo.eleuo.
ἔπαισα.percussi.
ἐπαισχύνομαι.μ.οῦμαι.π.μαι
Erubesco. ⌐mendico.as.
ἐπαιτέω. ⁊ ἐπαιτῶ.μ.σω. π.κα.
ἐπαίτησις.εως.ἡ.mẽdicatio. men=
dicitas.
ἐπακολουθέω. ⁊ ἐπακολου=
θῶ.μ.σω.π.κα.sequor.subsequor.
ἐπακούω.μ.σω.π.κα.exaudio.
ἐπακροάομαι. ⁊ ἐπακροῶμαι.μ
σομαι.π.μαι. Audio.
ἔπαλξις.εως.ἡ. propugnaculum.
pinna.pinnaculum.
ἐπάν.postquam.
ἐπανάγαγε.abduc.ↄduc.reuertere
ἐπαναγαγεῖν.abduxisse.deduxisse
reuersum esse.
ἐπανάγκες. Ex necessitate.
ἐπανάγω.μ.ξω.π.χα. Transgre=
dior.reuertor.reduco.abduco.
ἐπαναμιμνήσκω.μ.σω.π.κα.re
duco in memoriam.
ἐπαναπαύομαι.μ.σομαι.π.
μαι. Requiesco.
ἐπαναστήσομαι. Insurgam.
ἐπανίσταμαι.μ. σομαι.π.μαι.
Insurgo.
ἐπανελθεῖν.redijsse.reuersuz fuisse.
ἐπανέρχομαι.μ. λευσομαι.π.
λυθα.redeo.reuertor.
ἐπανήκω.μ.ξω.π.χα.reuertor.re
deo. ⌐sio.
ἐπάνοδος.ου.ἡ. Reditus. Reuer
ἐπανόρθωσις.εως.ἡ. Correctio.
ἐπάνω. Supra.super. ⌊Castigatio.
ἐπαοιδός.ου.ὁ. Incantator.
ἐπαπέστειλα. cõtramisi.immisi.
ἐπαποσταλήσομαι. Immitar.cõ
tramittar.
ἐπαποσταλμένος.η.ον. Immis
sus.contramissus.a.um.
ἐπαποστέλλω.μ.λω.π.κα.im
mitto.contramitto.
ἐπάρας.αντος.ὁ. postq̃ eleuauit
extulit. ⌐auxilior.opem fero.
ἐπαρκέω. ⁊ ἐπαρκῶ.μ.σω.π.κα.
ἔπαρον. Eleua.extolle.
ἐπαρρησιαζόμην. Loquebar cũ
fiducia ⁊ audacter.fidebam.
ἐπαρρησιασάμην. Fisus sum.fi=
duciam habui.audacter locutus sũ
ἐπαρχία.ας.ἡ.prouincia.
ἔπασχον.patiebar.antur.
ἐπάταξα.percussi.
ἐπατήθην.calcatus sum.
ἔπαυλις.εως.ἡ cõmoratio.suburbiũ
ἐπαύριον.crastinus dies.dies seq̃ns
ἐπαυσάμην.cessaui.quieui.
ἐπαυτοφόρω. In ipso crimine.
ἐπαφρίζω.μ.σω.π.κα. Despumo.
ἐπαχύνθην.incrassatus sum.
ἐπέβαλον.inieci.runt.immisi.rũt.
ἐπέβην.ambulaui.ingressus sum.
ἐπεβίβασα.imposui.ascendere feci.
ἐπέβλεψα. Respexi.
ἐπεγεγράμμην.inscriptus fueram
ἐπεγείρω.μ.ερω.π.κα.excito.con
tra excito.
ἐπεγίνωσκον.cognoscebam.ant.

ἐπεγνωκέναι.cognouisse. ⌈uit
ἐπεγνωκώς.οτος.ὁ. postq̄ cogno
ἐϖέγνων.cognoui.
ἐϖεγνώσθην.cognitus fui.
ἐπέδειξα.ostendi.demonstraui
ἐπεδίδουν. Dabam. porrigebam.
crescebam.ant.
ἐπεδόθην.traditus.datus sum
ἐϖέδωκα.tradidi.dedi.
ἐπεζήτησα.Exquisiui.
ἐπεθέμην.Imposui. impositus fui.
ἐπεθύμησα.Cupiui.
ἐπεθύμουν.cupiebam.ant.
ἐπεί.postquam.quoniam.
ἐπειδή.postquam.quoniam.
ἐπειδήπερ.quoniam. postquam.
ἐπεῖδον.respexi. runt.
ἐπείδω.μ.σω.ϖ.κα.respicio.
ἐπειθόμην.Persuadebar.persuasus
fui.obediebam.
ἔπειθον.Persuasi.serunt. Obediui.
runt.obediebam.ant.
ἔπειμι. ꝑcurro. vado. aduenio.aggre
ἐϖείνασα.Esuriui. ⌊dior.
ἐπείϖερ.quoniam.postq̄.
ἐπείραζον.Tentabam.ant.
ἐϖείρασα.Tentaui.
ἐπειράσθην.tētat⁹ suꝫ. expertus sum.
ἐϖειρώμην.tentabam. experiebar.
ἔϖεισα.persuasi.
ἐπεισαγωγή.ης.ἡ.introductio.
ἐπείσθην.persuasus sum.
ἔπειτα.Deinde.post.
ἐπεῖχον.Intendebam.ant.
ἐπεκάθισα.Imposui. sedere feci.
ἐπεκαλεσάμην.Inuocaui.
ἐπεκαλύφθην.Tectus sum.
ἐπεκάλυψα.Cooperui.
ἐπεκείμην.Instabam.
ἐπέκεινα.Ultra.Supra.trans.
ἐπεκλήθην. Uocatus inuocatus
fui.cognominatus fui.
ἐπέκρινα..iudicaui.sententiam tuli.
ἐπελαβόμην Apprehendi.
ἐπέλαβον.apprehēdi. runt.
ἐπελαθόμην. Oblitus fui.
ἐπελανθανόμην. obliuiscebar.
ἐπελθεῖν.Superuenisse.
ἐπέλθω.suꝑueniā.superuenero.
ἐπελθών.οντος.ὁ.postq̄ suꝑuenit
ἐπελεύσομαι.superueniam.
ἐπελήσθην.obliuioni traditus sum.
ἐπέλυον.Enarrabam. exponebam.
ant.dimittebam.ant.
ἐπέλυσα.dimisi.exposui.declaraui.

ἐπεμαρτυράμην. Testificatus.te=
status sum.
ἐπέμεινα. Mansi.
ἐϖεμελήθην.curaui. curam habui.
ἐπέμενον.perseuerabam.ant.
ἐϖέμφθην.Missus fui.
ἔϖεμψα.Misi.
ἐπενδύτης.ου.ὁ.Tunica.
ἐπενδύω.μ.σω.ϖ.κα.suꝑinduo.
ἐπενεγκεῖν.Intulisse.
ἐϖένευσα.annui.concessi.
ἐϖένθησα.luxi.planxi. ploraui.
ἐϖενοήθην.Inuentus fui. ⌈taui
ἐϖενόησα.Intellexi.inueni. excogi
ἐϖεξένωσα. Hospitio suscepi. Hos
pes fui.Hospitaliter cōuersatus sū.
ἐϖεξέρχομαι.μ. σομαι. ϖ. θα.
Inuehor.castigo.punio.
ἐϖέϖεσον.Incidi.irrui.runt.
ἐϖεϖλήσα.Impleui. adimpleui.
ἐϖεϖοίθειν.Fisus fueram.
ἐϖεϖόνθειν.passus fueram.
ἐϖερίσσευον. abundabam.ant.
ἐϖερίσσευσα.abundaui.
ἐϖέρχομαι.μ.λεύσομαι.ϖ.λη
λυθα.Superuenio.
ἐϖερωτάω.τ ἐϖερωτῶ. μ.σω.
π.κα.Rogo.interrogo.
ἐπερώτημα.ατος.το. iterrogatio
ἔϖεσα.cecidi.
ἐπεσκέϖην.Uisitatus fui.
ἐπεσκεψάμην.Uisitaui.
ἐϖεσκίασα.obumbraui.
ἔϖεσον.Cecidi.runt.
ἐϖεσϖασάμην. assumpsi.attraxi.
ἐϖέστειλα.misi.scripsi epistolam.
ἐϖέστην.abstiti.superstiti. apparui.
ἐϖεστήριξα.confirmaui. firmaui.
ἐϖέστησα.constitui. preposui.istiti.
ἐϖεστράφην.conuersatus sum.
ἐϖέστρεψα.cōuersus.reuersuꝫ fui.
ἐϖέσχον.permansi.runt.
ἔϖεσχε. Attende.
ἐϖέταξα.precepi.
ἐϖέτειος.α.ον.annu⁹.a.um.ad an=
num tantum.
ἐϖετετάμην.superextensus fuerā.
ἐϖετήδευσα.exercui.colui.
ἐϖετίθουν.imponebam.ant.
ἐϖετίμησα.Improperaui.
ἐϖετίμων.improperabam.ant.
ἐϖετράϖην.ꝑmissus.cōmissus suꝫ.
ἐϖέτρεψα.permisi.
ἐϖέτυχον.assecutus sum.runt.
ἐϖεφάνην.Apparui.

ἐϖέφερον.deferebā.iferebā.ant.
ἐϖεφώνουν.Acclamabam. contra
clamabam.magis clamabā. ant.
ἐϖέφωσκον.illucescebam.ant.
ἐϖεχείρησα.conatus sū. dedi opaꝫ
ἐϖεχείρισα.conatus sum.tentaui.
in manus tradidi.
ἐϖεχείρουν.conabar.antur.
ἐϖέχρισα.Unxi.
ἐϖέχω.μ.ξω.π.κα.Intendo.allu=
do.remaneo.
ἐϖήγαγον.Induxi.contraduxi. ꝑ=
cussi.afflixi.runt.
ἐϖηγγειλάμην.ꝓmisi. ꝓmiss⁹ suꝫ
ἐϖήγγελμαι. ꝓmissi.ꝓmissus suꝫ.
ἐϖήγειρα.excitaui.
ἐϖηκολούθησα. subsecutus sum.
ἐϖήκουσα.audiui.
ἐϖηκροώμην.Audiebam.
ἐϖῆλθον.Superueni.runt.
ἐϖήνεσα.Laudaui.
ἔϖηξα.Fixi.affixi.
ἐϖῆρα.Leuaui.sustuli.
ἐϖηρεάζω.μ.σω.ϖ.κα. Calumni
or.accuso.
ἐϖήρθην.Sublatus sum.
ἐϖήρκεσα.auxiliat⁹ sum.opem tuli.
ἐϖηρώτησα.Rogaui. interrogaui.
ἐϖηρώτων.Interrogabam.ant.
ἐϖί.Sub.in.contra.
ἐϖίασα. Apprehendi.
ἐϖιάσθην. captus.apprehēsus sum.
ἐϖιβαίνω.μ.σομαι.π.ηκα.Ingre
dior.ascendo.
ἐϖιβάλλω.μ.λῶ.π.κα.Immitto
adijcio.repeto.ꝯtigo.attineo.inijcio
ἐϖιβαρύνω.μ.νῶ.π.ηκα. Aggra
uo.onero.
ἐϖιβαρῶ. aggrauē.onerosus sim.
ἐϖιβάς.αντος.ὁ.Postq̄ ingressuꝫ
est.ascendit.
ἐϖίβασις.εως.ἡ.gressus. incessus.
ἐϖιβεβηκώς.οτος.ὁ. Postquam.
ascendit.ingressus est.
ἐϖιβῆναι.ascendisse.
ἐϖιβιβάζω.μ.σω. π.κα. impono.
ἐπιβλέϖω.μ.ψω.ϖ.φα.respicio.
ἐϖίβλημα.ατος.το.immissio. ad
iectio.
ἐϖιβοάω τ ἐϖιβοῶ.μ.ησω.ϖ.
κα.acclamo.vociferor. inuoco.
ἐϖιβουλή.ης.ἡ.insidie
ἐϖίβουλος.ου.ὁ.insidiator.
ἐϖιγαμβρεύω.μ.σω.π.κα. Des
ponso.as.

ἐπιγεγραμμένος.η.ον. Inscriptus superscriptus.a.um.
ἐπίγειος.α.ον. terrenus.a.um.
ἐπιγίνομαι.μ.σομαι.π.ημαι. aduenio.contingo.euenio. superuenio
ἐπιγινώσκω.μ.σομαι.π.κα. Cognosco.
ἐπιγενόμενος.η.ον. Postquam aduenit.superuenit.contigit. Fuit.
ἐπιγνούς.οντος.ὁ.postquam cognouit
ἐπιγνῶ.cognoscam.cognouero.
ἐπίγνωθι.Scito.
ἐπιγνῶναι.cognouisse.cognoscere.
ἐπίγνως.cognosce.
ἐπιγνωσθήσομαι.cognoscar.
ἐπιγνωσθῶ.cognitus fuero.
ἐπίγνωσις.εως.ἡ.notitia.
ἐπιγνώσομαι.cognoscam.ar.
ἐπιγραφή.ης.ἡ.inscriptio.
ἐπιγράφω.μ.ψω.π.φα.inscribo.
ἐπίδε.aspice.respice.
ἐπιδεής.εος.ὁ.ἡ.indigens.inops.
ἐπιδεικνύω.μ.ξω.π.χα. Ostendo.demonstro.
ἐπιδεῖξαι.ostendisse.demonstrauisse.
ἐπιδέομαι.μ.ησομαι.π.μαι.rogo.indigeo.
ἐπιδημέω.τ ἐπιδημῶ.μ.σω.π.κα.in patria.in populo sum.
ἐπιδιατάσσομαι.μ.ξομαι.π.γμαι.superordino.
ἐπιδιατάττομαι.μ.ξομαι.π.γμαι.superordino.
ἐπιδίδωμι.μ.σω.π.κα. Do.porrigo.cresco.
ἐπιδιορθόω.τ ἐπιδιορθῶ.μ.σω.π.κα.corrigo.dirigo.
ἐπίδοξος.η.ον. gloriosus.a.um.
ἐπιδύω.μ.σω.π.κα. Mergor.occido.subruor.induo.
ἐπιδῶ.creuero.profectum fecero.
ἐπιδώσω.dabo.porrigam.augebor.
ἐπιείκεια.ας.ἡ. Modestia.probitas. Officiositas.
ἐπιεικής.εος.ὁ.ἡ. Modestus.moderatus.a.um.
ἐπιζητέω.τ ἐπιζητῶ.μ.σω.π.κα inquiro.quero.
ἐπιθανάτιος.α.ον. Destinatus morti.a.um.
ἐπιθεῖναι. Imposuisse.superposuisse.apposuisse.
ἐπιθείς.εντος.ὁ. Postquam imposuit.superposuit.apposuit.
ἐπίθες.impone.superpone.appone.
ἐπίθεσις.εως.ἡ. Impositio.superpositio.appositio.
ἐπιθήσαιμι. Imponam.superponam.apponam.
ἐπιθήσομαι. Apponam.apponar.imponam.superponam.ar.
ἐπιθήσω.imponam.supponam.apponam.
ἐπιθυμέω.τ ἐπιθυμῶ.μ.σω.π.κα.opto.desidero.
ἐπιθύμημα.ατος.το.desiderium.
ἐπιθύμησις.εως.ἡ.concupiscentia.desiderium.
ἐπιθυμητής.ου.ὁ. Concupitor.desiderator.
ἐπιθυμητός.η.ον.desiderabilis.e.
ἐπιθυμία.ας.ἡ.concupiscentia.desiderium. Superposuero.
ἐπιθῶ.imponam.imposuero.apposuero.
ἐπικάθημαι.insideo.
ἐπικαθίζω.μ.σω.π.κα. Sedere facio.ad sedendum pono.
ἐπικαλέομαι.τ ἐπικαλοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.inuoco.appello.
ἐπικαλέω.τ ἐπικαλῶ.μ.σω.π.κα.inuoco.cognomino.
ἐπικάλυμμα.τος.το. Cooperimentum.vestimentum.
ἐπικαλύπτω.μ.ψω.π.φα. Cooperio.vestio.
ἐπικατάρατος.η.ον.maledictus.a.um.
ἐπίκειμαι.μ.σομαι.π.μαι.irruo.incumbo.imponor.
ἐπικέκλημαι.inuocaui. Appellaui. inuocatus appellatus sum.
ἐπικεκλήμην.inuocaueram.appellaueram.appellatus τ inuocatus fueram.
ἐπικερδής.εος.ὁ.ἡ. Lucrosus.questuosus.a.um.
ἐπικληθείς.εντος.ὁ. Cognominatus.inuocatus.a.um.
ἐπικοινωνέω.τ ἐπικοινωνῶ.μ.σω.π.κα. Communico.
ἐπικούρειος.α.ον.epicureus.a.um.
ἐπικουρία.ας.ἡ.auxilium.adiumentum.
ἐπικράνθην.exacerbatus fui.
ἐπικρίνω.μ.νω.π.κα. Iudico.sententiam fero.
ἐπικροάω.τ ἐπικροῶ.μ.σω.π.κα Audio.
ἐπικροτέω.τ ἐπικροτῶ.μ.σω.π.κα.collido.complodo.compulso.
ἐπικρυφαῖος.α.ον.obscurus.latens.
ἐπιλαβέσθαι.apprehendisse.adhesisse.
ἐπιλαβόμενος.η.ον. Postquam apprehendit.adhesit.
ἐπιλαβοῦ.apprehende.adhere.
ἐπιλάβωμαι.apprehendero.adhesero
ἐπιλαθέσθαι.oblitum fuisse.
ἐπιλάθωμαι.obliuiscar.
ἐπιλαμβάνομαι.μ.ψομαι.π.μμαι.apprehendo.adhereo.
ἐπιλαμβάνω.μ.ψομαι.π.μμαι. apprehendo.accipio.
ἐπιλανθάνομαι.μ.λησομαι.π.ησμαι.obliuiscor.
ἐπιλέγομαι.μ.ξομαι.π.γμαι. Eligo.cognominor.
ἐπιλείπω.μ.ψω.π.φα. Desero.relinquo.
ἐπιλέλησμαι. Oblitus fui.
ἐπιλελησμένος.η.ον. oblitus.a.um
ἐπιλησθήσομαι. Obliuioni tradar obliuionem accipiam.
ἐπιλησθῶ.obliuioni tradar.
ἐπιλησμονή.ης.ἡ.obliuio.
ἐπίλοιπος.η.ον.reliquus.a.um.
ἐπίλυσις.εως.ἡ.solutio.interpretatio.
ἐπιλύω.μ.σω.π.κα. Expono.declaro.dimitto.
ἐπιμαρτυρέω.τ ἐπιμαρτυρῶ.μ.σω.π.κα.testor.contestor.
ἐπιμαρτύρομαι.μ.ουμαι.π.μαι.testificor.testor.
ἐπιμέλεια.ας.ἡ.diligentia.cura.
ἐπιμελέομαι.τ ἐπιμελοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.curo.curam habeo.
ἐπιμελῶς.diligenter. Fro
ἐπιμένω.μ.νω.π.κα.permaneo.perseuero
ἐπιμίξ. Mixtim.
ἐπιμονή.ης.ἡ.assiduitas.industria.
ἐπίμοχθος.η.ον.laboriosus.a.um.
ἐπινεύω.μ.σω.π.κα.annuo.innuo
ἐπινοέω.τ ἐπινοῶ.μ.σω.π.κα. Excogito.comminiscor.
ἐπίνοια.ας.ἡ. Cogitatio.prouidentia.exquisitio.excogitatio.
ἐπινον.bibebam.ant.
ἐπιξενόω.τ ἐπιξενῶ.μ.σω.π.κα. Hospitio suscipio. Hospes sum.hospitaliter conuersor.
ἔπιον.bibi.biberunt.
ἐπιορκέω.τ ἐπιορκῶ.μ.σω.π.κα.peiero.iuro falso.
ἐπιορκία.ας.ἡ.periurium.
ἐπίορκος.ου.ὁ.periurus.
ἐπιοῦσα.ης.ἡ. Sequens.veniens.f.g.
ἐπιούσιος.α.ον. Quottidianus.supersubstantialis.e.
ἐπιπέμπω.μ.ψω.π.φα. Contra

mitto.immitto.
ἐπιπεπτωκώς.οτος.ὁ. Postq̄ su peruenit.irruit.incidit.
ἐπιπέσοιμι.incidam.
ἐπιπεσών.οντος.ὁ.postq̄ procubuit.recubuit. ⌈Irruo.incido.
ἐπιπίπτω.μ.σοῦμαι.π.ωκα.
ἐπιπλεῖον.multum.admultum.
ἐπιπλεῖστον.Ultra diu.
ἐπιπλήθω.μ.σω.π.κα.Impleo.
ἐπιπλήττω.μ.ξω.π.χα.increpo.
ἐπιποθεῖα.ας.ἡ.cupiditas.⌊accuso.
ἐπιποθέω.τ ἐπιποθῶ.μ.σω.π κα.Cupio.opto.
ἐπιπόθησις.εως.ἡ.desiderium.
ἐπιπόθητος.η.ον.desideratꝰ.a.ū.
ἐπιπολύ.diu.
ἐπίπονος.η.ον.Laboriosus.a.um.
ἐπιπορεύομαι.μ.σομαι.π.μαι.aduenio.
ἐπίπρασκον.vendebam.ant.
ἐπιρράπτω.μ.ψω.π.φα.Assuo.vinum cum alio suo.
ἐπιρρίπτω.μ.ψω.π.φα.Superiacio.superimpono.
ἐπίσημος.η.ον.insignis.e.
ἐπίσης.equalis.e.aduerb.
ἐπισιτισμός.ου.ὁ.cibatio.saginatio frumentatio.cibarium.
ἐπισκέπτομαι.μ.ψομαι.π.μμαι.Uisito.considero. ⌈paro.
ἐπισκευάζω.μ.σω.π.κα.paro.pre
ἐπισκηνόω.τ ἐπισκηνῶ.μ.σω.π.κα.Inhabito.
ἐπισκιάζω.μ.σω.π.κα.obumbro.
ἐπισκοπέω.τ ἐπισκοπῶ.μ.σω.π.κα.Uisito.considero.speculor.
ἐπισκοπή.ης.ἡ.animaduersio.Uisitatio.consideratio.
ἐπίσκοπος.ου.ὁ.eps.speculator.
ἐπίσον.ου.τό.Additamentum.quod additur ad equādum pōdus.
ἐπισπάομαι.τ ἐπισπῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.Attraho ex pelle.extendo pellem.preputium adduco.
ἐπισπάω.τ ἐπισπῶ.μ.σω.π.κα.attraho.
ἐπίσταμαι.μ.σομαι.π.μαι.scio.intelligo.acquiro. ⌈stitit.
ἐπιστάς.αντος.ὁ.postq̄ astitit.sup
ἐπιστάτης.ου.ὁ.pceptor.preses.
ἐπιστέλλω.μ.λω.π.κα.epistolaʒ mitto.scribo.
ἐπιστεύθην.creditus sum.
ἐπίστευον.credebam.ant.

ἐπίστευσα.credidi.
ἐπίστηθι.insta.
ἐπιστήμη.ης.ἡ.scientia.disciplina.
ἐπιστήμων.ονος.ὁ.ἡ.doctꝰ.eruditꝰ sciens. ⌈roboro.
ἐπιστηρίζω.μ.ξω.π.χα.cōfirmo.
ἐπίστησον.Supersta.
ἐπιστήσω.Urgebo.addam.preficero.instabo.statuā.constituaʒ.firmabo.preficiam.astabo.stem.
ἐπιστοιβάζω.μ.σω.π.κα.Accumulo.struo.
ἐπιστολή.ης.ἡ.epistola.
ἐπιστομίζω.μ.σω.π.κα.reprimo arguo. ⌈tor.
ἐπιστρέφω.μ.ψω.π.φα.Reuer
ἐπιστροφή.ης.ἡ.reuersio.cōuersio.
ἐπιστῶ.superueniam.instem.
ἐπιστώθην.creditus.confisus sum.
ἐπισυναγαγεῖν.congregauisse.
ἐπισυνάγω.μ.ξω.π.χα.cōgrego.
ἐπισυναγωγή.ης.ἡ.collectio
ἐπισυνέστην.contrasteti.contra insurrexi. ⌈a.ū.
ἐπισυνηγμένος.η.ον.cōgregatus
ἐπισυνίστημι.μ.σω.π.κα.Contrasto.contra insurgo. ⌈cōcurro
ἐπισυντρέχω.μ.ουμαι.π.κα.
ἐπισύστασις.εως.ἡ.Instantia.cōcursus.conuentus.
ἐπισφαλής.εος.ὁ.ἡ.periculosus.non tutus.incertus.a.um.
ἐπισφαλῶς.periculose.non tuto.infirmiter.
ἐπισχύω.μ.σω.π.κα.inualesco.
ἐπισωρεύω.μ.σω.π.κα.coaceruo.accumulo.
ἐπιταγή.ης.ἡ.preceptum.
ἐπίτασις.εως.ἡ.extensio.āpliatio.
ἐπιτάσσω.μ.ξω.π.χα.Impero.
ἐπιτάττω.μ.ξω.π.χα.impero.
ἐπιτεθῶ.imponar.
ἐπιτείνω.μ.νω.π.κα.extendo.
ἐπιτελέω.τ ἐπιτελῶ.μ.σω.π.κα.Perficio.facio.
ἐπιτέτραμμαι.Permissus.commissus sum.commissum est mihi.
ἐπιτήδειος.α.ον.neccessarius.aptus.a.um. ⌈ciciū.
ἐπιτήδευμα.ατος.τό.studiū.exer
ἐπιτηδεύω.μ.σω.π.κα.Exerceo.colo.
ἐπιτιθέασιν.imponunt.
ἐπιτίθημι.μ.σω.π.κα.impono.
ἐπιτιμάω.τ ἐπιτιμῶ.μ.σω.π.

κα.Impropero. ⌈exprobatio.
ἐπιτίμησις.εως.ἡ.Improperium.
ἐπιτίμιον.ου.τό.Improperium.
ἐπιτοαυτό.simul.in idipsum.
ἐπιτοπρωί.Mane.
ἐπιτρέπω.μ.ψω.π.φα.pmitto.
ἐπιτρέφω.μ.ψω.π.φα.alo.nutrio
ἐπιτρίς.Ter.
ἐπιτροπή.ης.ἡ.Permissio.
ἐπίτροπος.ου.ὁ.procurator.
ἐπιτυγχάνω.μ.ξομαι.π.κα.assequor.adipiscor.
ἐπιτυχεῖν.Assecutū.adeptū fuisse.
ἐπιτυχία.ας.ἡ.adeptio.assecutio.
ἐπιφαίνομαι.μ.ουμαι.π.μμαι Appareo. ⌈appareo.
ἐπιφαίνω.μ.νω.π.κα.Illumino.
ἐπιφανής.εος.ὁ.ἡ.manifestus.a.ū
ἐπιφάνεια.ας.ἡ.Illustratio.aduentus.apparitio.
ἐπιφαύω.μ.σω.π.κα.Illumino.
ἐπιφέρω.μ.σω.π.κα.defero.īfero
ἐπιφημίζω.μ.σω.π.κα.diffamo.diuulgo.
ἐπιφωνέω.τ ἐπιφωνῶ.μ.σω.π.κα.suclamo.acclamo.magis clamo.
ἐπιφώσκω.Illuceo.lucesco.
ἐπιχαίρω.μ.ησομαι.π.μαι.gaudeo ob alterius bonum vel malum.
ἐπίχαρμα.ατος.τό.Irrisio.ludibrium. ⌈κα.conor.
ἐπιχειρέω.τ ἐπιχειρῶ.μ.σω.π.
ἐπιχειρίζω.μ.σω.π.κα.Conortento.in manus trado.
ἐπιχέω.μ.ευσω.π.κα.Infundo.
ἐπιχορηγέω τ ἐπιχορηγῶ.μ.σω.π.κα.Suppedito.subministro.
ἐπιχρίω.μ.σω.π.κα.Ungo.
ἐπιών.οντος.ὁ.procedēs.sequens.
ἐπλανήθην.deceptus sum.erraui.
ἐπλάνησα.decepi.
ἔπλασα.formaui.feci.plasmaui.
ἐπλάσθην.formatus sum.
ἔπλεον.nauigabam.ant.
ἐπλεόνασα.abundaui.
ἐπλεονέκτησα.circumueni.
ἐπλήγην.percussus sum.
ἐπλήθυνα.Multiplicaui.
ἐπληθύνθην.Multiplicatus sum.
ἐπληθυνόμην.multiplicabar.
ἐπλήθυνον.Multiplicaui.runt.Multiplicabam.ant.
ἐπλημμέλησα.peccaui.
ἐπληρούμην.complebar.īplebar.
ἐπλήρουν.cōplebā.īplebā.ant.

ἐπληρώθην.Adimpletus ſum.
ἐπλήρωσα.impleui. compleui.
ἔπλησα. Impleui.
ἐπλήσθην.impletus ſum.
ἐπλούτησα.Diues factus ſum.Di
tatus fui.
ἐπλούτισα.diuitem feci.
ἐπλουτίσθην.diues factus ſum.
ἔπλυνα.Laui.
ἔπρευσα.Flaui.
ἐπνιγόμην.ſuffocatus ſum.bar.
ἔπνιγον.Suffocabam.ant. ſuffoca
ui.ſtrangulaui.runt.
ἐποίησα.feci.
ἐποιησάμην.Feci.factus fui.
ἐποικοδομέω. τ ἐποικοδομῶ.
μ.σω.π.κα.ſuperedifico.
ἐποιούμην.fiebam.
ἐποίουν.Faciebam.ant.
ἐποκέλλω.μ.λω.π.κα.Impin=
go nauem. ſmino.
ἐπονομάζω.μ.σω.π.κα.Cogno
ἐποπτεύω.μ.σω.π.κα.Conſide
ro.ſpeculor.
ἐπόπτης.ου.ὁ.Speculator. viſor
qui videt aliquid. ſInſpicio.
ἐπόπτομαι.μ.ψομαι.π.μμαι.
ἐπορεύθην.abiui.iui.
ἐπορευόμην.ibam.
ἐπόρθουν.Expugnabam.ant. pre-
dabar.antur.
ἐπόρνευσα.fornicatus ſum.
ἔπος.εος.το.carmen.verſus.
ἐπότιζον.dabam bibere.ant.
ἐπότισα.Dedi potum.
ἐποτίσθην.potatus ſum.
ἐπουράνιος.α.ον.celeſtis.e.
ἐπράθην.Venditus ſum.
ἔπραξα.Feci.exegi.
ἔπρεπε.oportebat.decebat.
ἐπρίσθην.Sectus:ſciſſus fui.
ἑπτά.Septem.
ἔπταισα.erraui.offendi.
ἑπτάκις.Septies.
ἑπτακισχίλιος.α.ον.ſeptē mille.
ἑπταπλάσιος.α.ον.ſeptuplꝰ.a.ū
ἑπταπλασίων.ονος.ὁ.ἡ.ſeptu=
plus.a.um.
ἔπτυσα.Spui.
ἐπτώχευσα.paup:r mēdicus fui.
ἐπυθόμην.interrogaui.ſciui.
ἐπυνθανόμην.ſciſcitabar.interro=
gabam.ſciebam.
ἐπώκειλα.impegi nauem.
ἐπῳκοδόμησα.ſuperedificaui.

ἐπώλησα.Vendidi.
ἐπώλουν.Vendebam.ant.
ἐπωμίς.ιδος.ἡ.hūerale.veſtis genꝰ
ἐπωρώθην.excecatus ſū.idúratꝰ ſū.
ἐραστής.ου.ὁ.Amator. ſopor.
ἐργάζομαι.μ.σομαι.π.μαι.
ἐργασία.ας.ἡ.Operatio.labor o=
perarij.opera.induſtria.
ἐργατεία.ας.ἡ.officiū.artificiū.
ἐργάτης.ου.ὁ.operarius.
ἐργολαβία.ας.ἡ.Manualis ope
ratio.merces ex labore.
ἔργον.ου.το.opus.
ἐρεθίζω.μ.σω.π.κα.Irrito.prouo
co.incito.
ἐρεθισμός.ου.ὁ.incitatio.
ἐρείδω.μ.σω.π.κα.hereo.innitor.
ἐρετίζω.μ.σω.π.κα.eligo.amo.ex
opto. ſerupto.
ἐρεύγομαι.μ.ξομαι.π.γμαι.
ἔρευνα.ης.ἡ.ſcrutatio.examinatio.
ἐρευνάω.τ ἐρευνῶ.μ.σω.π.κα.
Scrutor.
ἐρημία.ας.ἡ.Locꝰ deſertꝰ.ſolitudo.
ἔρημος.η.ον.deſertꝰ.a.ū.ſolus.a.ū.
ἐρημόω.τ.ἐρημῶ.μ.σω.π.κα.
Vaſto.deſolo.ſolitarium facio.
ἐρήμωσις.εως.ἡ.vaſtitas.deſolatio
ἐρίζω.μ.σω.π.κα.contendo.certo.
ἐρίθεια.ας.ἡ.contentio.lis.
ἔριον.ου.το.Lana.
ἔρις.ιδος.ἡ.contentio.diſſidiū.
ἐρίφιον.ου.το.hedus.hedulus.
ἔριφος.ου.ὁ.hedus.
ἑρμηνία.ας.ἡ.Interpretatio.ſtilus
dicēdi.character.
ἑρμηνεύω.μ.σω.π.κα.Interpre
tor.declaro.enarro.
ἑρμῆς.ου.ὁ.Mercurius.
ἑρπετός.η.ον.reptilis.e.
ἐρραβδίσθην.virgis ceſus ſum.
ἐρράντισα.aſperſi.
ἐρραντισμένος.η.ον.aſpſus.a.ū.
ἐρράπισα.alapis percuſſi.
ἐρρέθην.dictus ſum.
ἔρρηξα.ſcidi.torſi.
ἐρρίζωσα.radicaui.radices ieci.
ἔρριμμαι.pіectus.pcipitatus ſum.
ἐρριμμένος.η.ον.piectꝰ.iacens.
ἔρριψα.proieci.
ἐρρυσάμην.liberaui.
ἐρρωμένος.η.ον.Validus.a.um.
Fortis.e.
ἔρρωσο.vale.cōfirmatꝰ:valēs eſto.
ἐρυθραίνω.μ.νω.π.κα.rubefacio.

ἐρυθρός.α.ον.ruber.a.um.
ἔρχομαι.μ.σομαι.π.λυθα.venio
ἐρῶ.dicam.
ἐρωτάω.τ ἐρωτῶ.μ.σω.π.κα.
rogo.interrogo.
ἐρώτημα.ατος.το.interrogatio.
ἐσάλευσα.moui.agitaui.concuſſi.
ἐσαλεύθην.commotus.cōcuſſus ſū.
ἐσάλπισα.tuba cecini.
ἔσβεσα.extinxi.
ἐσεβάσθην.colui.
ἐσείσθην.cōmotꝰ ſū.cōcuſſus fui.
ἐσήμανα.ſignificaui.
ἐσθής.ητος.ἡ.veſtis.
ἐσθίω.μ.σω.π.κα.manduco.
ἐσίγησα.tacui.
ἐσιώπων.tacebam.ant.
ἐσκανδαλιζόμην.ſcandalizabar.
ἐσκανδαλίσθην.ſcādalizatus ſū.
ἔσκαψα.effodi.
ἐσκεπάσθην.coopertus ſum.
ἐσκευασμένος.η.ον.Preparatus.
paratus.a.um.
ἐσκήνωσα.habitaui.
ἐσκίρτησα.exultaui.
ἐσκλήρυνα.induraui.
ἐσκληρυνόμην.Indurabar.indu
ratus ſum.
ἐσκόρπισα.diſperſi.
ἐσκορπίσθην.diſperſus fui.
ἐσκοτίσθην.obſcuratus.obtenebra
tus ſum.ſtenebris obſcuratꝰ.a.um.
ἐσκοτισμένος.η.ον.obtenebratus
ἐσκοτωμένος.η.ον.tenebroſus.a.ū
ἐσκυλμένος.η.ον.vexatus.a.um.
ἐσκύλευσα.ſpoliaui.
ἐσμέν.ſumus. ſa.um.
ἐσμυρνισμένος.η.ον.myrrhatus
ἔσομαι.ero.
ἐσόμενος.η.ον.futurus.a.um
ἔσοπτρον.ου.το.ſpeculum.
ἐσοφισάμην.Sapienter egi vel ſa
piens fui.
ἐσοφίσθην.eruditus.ſapiens fui.
ἐσπάραξα.conturbaui.laceraui.
ἐσπαργάνωσα.inuolui.
ἐσπαργανωσμένος.η.ον.Inuo
lutus.a.um.
ἐσπαρμένος.η.ον.ſeminatus.a.um
ἔσπασα.eduxi.
ἐσπατάλησα.libidini operam de
di.libidinoſus:luxurioſus fui.
ἔσπειρα.ſeminaui.
ἔσπεισα.libaui.
ἑσπέρα.ας.ἡ.veſpera.

ἔσπευδον.festinabam.ant.
ἔσπευσα.festinaui.
ἐσπιλωμένος.η.ον.maculatꝰ. pollutus.a.um.
ἐσπλαγχνίσθην.misertus sum.
ἐσπούδασα.Sollicitꝰ fui. Dedi operam.laboraui.
ἐστάθην.steti.confirmatus sum.
ἔσται.erit.
ἑστάναι.stare.
ἐσταυρώθην.crucifixus sum.
ἐσταύρωμαι.crucifixus sum.
ἐσταυρωμένος.η.ον.crucifixꝰ.a.ū
ἐσταύρωσα.crucifixi.
ἐστέ.estis.
ἐστειλάμην.Secessi.profectus fui. possedi.particeps factus fui.
ἐστέναξα.gemui.
ἐστερεώθην.firmatus.cōsolidatꝰ sū
ἐστερέωσα.firmaui.solidaui.
ἐστερήθην.priuatus fui.
ἐστέρησα.priuaui.
ἐστερούμην.firmabar.solidabar.
ἐστεφανωμένος.η.ον.Coronatus.a.um.
ἐστεφάνωσα.coronaui.
ἕστηκα.steti.stare feci.constitui.
ἑστηκώς.οτος.ὁ.postquam stetit. constituit.stare fecit.
ἔστην.steti.
ἐστήριγμαι.firmatꝰ solidatꝰ sum.
ἐστηριγμένος.η.ον.cōfirmatꝰ.a.ū
ἐστήριξα.firmaui.
ἐστηρίχθην.firmatus.stabilitꝰ suꝫ.
ἔστησα.steti.statui.stare feci.
ἐστί.est.
ἐστράφην.conuersus fui.
ἔστρεψα.cōuersus sū.cōuerti.redij.
ἐστρηνίασα.delinatus.luxuriatꝰ sū
ἐστρωμένος.η.ον.stratus.a.um.
ἐστρώννυον.sternebam.ant.
ἔστρωσα.straui.
ἔστω.Sit.esto.
ἐσυκοφάντησα.Male ⁊ fraudulēter quesiui.
ἐσύλησα.predatus sum.
ἔσυρα.traxi.vi compuli.
ἐσφάγην.occisus.iugulatus sum.
ἐσφαγίσθην.occisus.iugulatus suꝫ.
ἐσφαγισμένος.η.ον.occisus.iugulatus.a.um.
ἐσφαγμένος.η.ον.occisus.iugulatus.a.um.
ἐσφάλην.erraui.
ἔσφαλον.erraui.
ἐσφράγισα.signaui.sigillū īposui.

ἐσφραγισμένος.η.ον.Signatus sigillo.a.um.
ἐσχάρα.ας.ἡ.focus.craticula.
ἐσχατόγηρος.α.ον.Senex.vltime senectutis.decrepitus.a.um.
ἔσχατος.η.ον.vltimus.a.um.
ἐσχάτως.extreme.nouissime.
ἔσχε.habe.
ἔσχηκα.habui.
ἐσχηκώς.οτος.ὁ.postquā habuit.
ἐσχίσθην.Scisus.diuisus sum
ἔσχον.habui.habuerūt.potui.runt.
ἔσχω.habeam.possim.
ἔσω.intra.
ἐσωζόμην.saluabar.
ἔσωθεν.intrinsecus.
ἐσώθην.saluatus sum.
ἔσωσα.saluaui.
ἐσώτερος.α.ον.interior.us.
ἐτάζω.μ.σω.π.κα.Exquiro.scrutor.examino.
ἑταιρίζομαι.μ.σομαι.π.μαι.meretrix sum.
ἑταῖρος.amicus.equalis.
ἐτάκην.delicui.liq̄factus fui.defluxi.
ἐτάνυσα.extendi.
ἔταξα.ordinaui.
ἐταξάμην.constitui.
ἐταπείνωσα.Humiliaui.
ἐτάραξα.perturbaui.commoui.
ἐταρασσόμην.perturbabar.commouebar.
ἐτάρασσον.turbabam.ant.
ἐταράχθην.Turbatus sum.
ἐτάφην.sepultus sum.
ἐτέθην.positus fui.
ἐτεθνήκειν.Mortuus fueram.
ἐτεκνοτρόφησα.filios educaui.
ἔτεκον.peperi.runt.
ἐτελειώθην.perfectus.cōsumatꝰ sū
ἐτελείωσα.consummaui.perfeci.
ἐτέλεσα.perfeci.finiui.
ἐτελέσθην.perfectus.finitus fui.
ἐτελεύτησα.mortuus sum:finiui.
ἑτερόγλωσσος.η.ον.Res aliene lingue.
ἑτεροδιδασκαλέω.⁊ ἑτεροδιδασκαλῶ.μ.σω.π.κα.alr̄ doceo.
ἑτεροζυγόω.⁊ ἑτεροζυγῶ.μ.σω.π.κα.iugum duco.
ἕτερος.α.ον.alter.alius.a.ud.
ἑτέρως.aliter.
ἐτέχθην.natus sum.
ἐτηκόμην.liquefiebam.
ἐτήρησα.seruaui.

ἐτηρούμην.seruabar.
ἐτήρουν.seruabam.ant.
ἔτι.vltra.amplius.item.preterea.
ἐτίθουν.ponebam.ant.
ἔτιλλον.vellebā.euellebā.ant.
ἐτίμησα.honoraui.
ἐτιμησάμην.appreciaui.
ἐτιμωρησάμην.cruciaui.torsi.
ἑτοιμάζω.μ.σω.π.κα.paro.
ἑτοιμασία.ας.ἡ.preparatio.
ἕτοιμος.η.ον.paratus.a.um.
ἑτοίμως.prompte.
ἐτόλμησα.ausus fui.
ἐτόλμων.audebam.ant.
ἔτος.εος.το.annus.
ἔτρεχον.currebā.āt.cucurri.runt.
ἐτροποφόρησα.mores alicuiꝰ sustinui.
ἐτρύγησα.vindemiaui.
ἐτρύφησα.delitiatus sum.
ἐτρυχόμην.torquebar.
ἐτύθην.immolatus sum.
ἐτυμπανίσθην.Suspensus.excoriatus.lignis cesus.interfectus sum.
ἔτυπτον.percutiebam.ant.
ἐτύπωσα.figuraui.formaui.īpressi.
ἐτύφλωσα.excecaui.
εὖ.bene.
εὐαγγελίζομαι.μ.σομαι.π.μαι.Euangelizo.annuncio.bona annuncio.
εὐαγγελίζω.μ.σω.π.κα.euangelizo.annuncio.bona annuncio.
εὐαγγέλιον.ου.το.Nuncius.bonus nuncius.euangelium.
εὐαγγελιστής.ου.ὁ.Euangelista.nunciator.boni nunciator.
εὐαρεστέω.⁊ εὐαρεστῶ.μ.σω.π.κα.placeo.
εὐάρεστος.η.ον.placitus.a.um.
εὐαρέστως.placenter.
εὐγένεια.ας.ἡ.nobilitas generis.
εὐγενέστερος.α.ον.nobilior.us.
εὐγενής.εος.ὁ.ἡ.nobilis.generosꝰ
εὔγεος.α.ον.fertilis.e.
εὐδία.ας.ἡ.serenitas.
εὐδοκέω.⁊ εὐδοκῶ.μ.σω.π.κα.volo.letor.cōplaceo mihi ī aliq̄ re.
εὐδοκία.ας.ἡ.Beneplacitum.complacitum.voluntas.letitia.
εὐδοκιμέω.⁊ εὐδοκιμῶ.μ.σω.π.κα.Approbo.
εὐδράμεια.ας.ἡ.bonus ⁊ ꝓsper rerum euentus.
εὐέλπις.δος.ὁ.ἡ.homo bone spei.
εὐεξία.ας.ἡ.bona habitudo.sanitas

ἐυεργεσία.ας.ἡ.beneficium.
ἐυεργετέω.τ ἐυεργετῶ.μ.σω.π κα.benefacio alij.proſum.
ἐυεργέτης.ου.ὁ.benefactor.
ἐυεργετικός.η.ον.benefactiu⁹.a.ũ
ἔυζωνος.η.ον.Strenuus.leuis.ſuc cinctus.a.um.
ἐυηγγελιζόμην.Euangelizabam. bonam nunciabã.nunciabam.
ἐυηγγελισάμην.Euangelizaui. bona nunciaui.nũciaui.nũciat⁹fui.
ἐυηγγελίσθην.Euangelizatus.ꝑ dicatus ſum.
ἐυηγγελισμένος.η.ον.Nunciatus.euangelizatus.predicatus.a.ũ
ἐυηργέτησα.bñfeci.bñficio affeci.
ἐυηρεστηκέναι.placuiſſe.
ἐυηρέστησα.placui.
ἐυθαρσής.εος.ὁ.ἡ.Confidẽs.audax.qui eſt bono animo.
ἐυθεῖα.recta.
ἔυθετος.η.ον.Aptus.diſpoſitus.cõ modus.opportunus.placitus.Ap probatus.a.um.
ἐυθέως.ſtatim.
ἔυθραυστος.η.ον.fragilis.facilis fra ctu.
ἐυθυδρομέω.τ ἐυθυδρομῶ.μ.σω.π.κα.recto curſu peruenio.
ἐυθυμέω.τ ἐυθυμῶ.μ.σω.π.κα.letor.bono animo ſum.
ἔυθυμος.η.ον.letus.a.um.
ἐυθυμότερος.α.ον.Letior.melio ri animo.
ἐυθύνω.μ.νω.π.κα.dirigo.
ἐυθύς.α.υ.rect⁹.a.ũ.confeſtim.
ἐυθύτης.ητος.ἡ.directio.
ἐυκαιρέω.τ ἐυκαιρῶ.μ.σω.ϖ.κα.habeo tẽpus vel oportunitatez. vaco.do operam.
ἐυκαιρία.ας.ἡ.opportunitas.
ἔυκαιρος.α.ον.opportunus.a.um.
ἐυκαίρως.opportune.
ἐυκλεής.εος.ὁ.ἡ.glioſus.a.um.
ἔυκλεια.ας.ἡ.claritas.gloria.
ἐυκοϖώτερος.α.ον.facilior.us.
ἐυκοσμία.ας.ἡ.Honeſtas morum: probitas.lenitas.
ἔυκυκλος.η.ον.bene curuatus.per fecte circulatus.a.um.
ἐυλάβεια.ας.ἡ.Reuerentia.timidi tas.formido.
ἐυλαβέομαι.τ ἐυλαβοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.Metuo.uereor. caueo.
ἐυλαβής εος.ὁ.ἡ.Timoratus.cautus.religioſus.a.um.
ἔυλαλος.η.ον.bene loquens.
ἐυλογέω.τ ἐυλογῶ.μ.σω.π.κα Benedico.
ἐυλογητός.η.ον.benedictus.a.ũ.
ἐυλογία.ας.ἡ.benedictio.
ἐυμαθῶς.docte.ſapienter.
ἐυμαρῶς.faciliter.ſine querela.
ἐυμελής.εος.ὁ.ἡ.ſuauis.e.
ἐυμενῶς.hilariter.lete.beniuole
ἐυμετάδοτος.η.ον.liberalis.e.
ἐυμορφία.ας.ἡ.pulchritudo.
ἔυμορφος.η.ον.pulcher.a.um.
ἐυνοέω.τ ἐυνοῶ.μ.σω.π.κα.be niuolus ſum.
ἔυνοια.ας.ἡ.beniuolentia.
ἔυνους.ου.ὁ.beniuolus.amicus.
ἐυνουχίζω.μ.σω.π.κα.eunuchuz facio.
ἐυνουχίσθην.eunuchus factus ſuz
ἐυνοῦχος.ου.ὁ.Eunuchus.i.cu ſtos cubilis.ſpado.
ἐυοδία.ας.ἡ.ꝓſperitas.bõa fortũa.
ἐυοδόομαι.τ ἐυοδοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.proſperum iter habeo. bene placeo.
ἐυοδόω.τ ἐυοδῶ.μ.σω.ϖ.κα. proſperor.τ proſperũ alium facio.
ἐυπάρεδρος.α.ον.q̃ bñ aſſiſtit τ aſtat
ἐυπειθής.εος.ὁ.ἡ.Suadibilis.ſub ditus.a.um.obediens.
ἐυϖερίστατος.η.ον.circunſtans
ἐυϖερίστημι.μ.σω.π.κα.circun ſto.aſto.
ἐυϖοιέω.τ ἐυϖοιῶ.μ.σω.π.κα. Benefacio alij.
ἐυϖοιΐα.ας.ἡ.bñficẽtia in aliuz.
ἐυπορέω.τ ἐυπορῶ.μ.σω.ϖ.κα. Abundo.abundantem aliuz facio.
ἐυπορία.ας.ἡ.Abundantia.victus acquiſitio.
ἐυπράττω.μ.ξω.ϖ.χα.Beneago. bono ſtatu ſum.
ἐυϖρέϖεια.ας.ἡ.decor.honeſtas.
ἐυϖρεϖέστερος.α.ον.pulchrior. ſpecioſior.us.
ἐυϖρεϖής.εος.ὁ.ἡ.pulcher.ſpecio ſus.decens.
ἐυϖρεπῶς.Diligenter.decenter. pulchre.
ἐυϖρόσδεκτος.η.ον.acceptus.gra tus.a.um.
ἐυπροσήγορος.α.ον.Qui bene loquitur.vel bonum habet nomen.
ἐυϖροσωϖέω.τ ἐυϖροσωπῶ.μ.σω.ϖ.κα.placeo.
ἐυρέθην.inuentus ſum.
ἐυρεῖν.inueniſſe.
ἔυρεμα.ατος.το.Inuentio.
ἔυρεσις.εως.ἡ.inuentio.
ἔυρημα.ατος.το.inuentio.
ἐυρήσω.inueniam.
ἐυρίσκω.μ.σω.π.κα.inuenio.
ἐυροκλύδων.ωνος.ὁ.euroclydõ.
ἔυρον.inueni.
ἔυρρωστος.η.ον.Beneualens.ſa nus.proſper.a.um.
ἐυρρώστως.fortiter.valenter.
ἐυρύχωρος.α.ον.ſpacioſ⁹.lat⁹.a.ũ
ἔυρω.inuenero.
ἐυρών.οντος.ὁ.poſtquam inuenit
ἐυσέβεια.ας.ἡ.pietas.
ἐυσεβέω.τ ἐυσεβῶ.μ.σω.π.κα. pius τ religioſus ſum.
ἐυσεβής.εος.ὁ.ἡ.pi⁹ τ religioſ⁹.a.ũ
ἐυσεβῶς.pie.religioſe.
ἔυσημος.η.ον.Manifeſtus.notus. inſignis.honeſtus.a.um.
ἔυσϖλαγχνος.η.ον.miſericors.
ἐυστάθεια.ας.ἡ.firmamentum.ſta bilimentum.
ἐυσταθής.εος.ὁ.ἡ.ſtabilis.firmus. a.uz
ἔυστοχος.η.ον.directus.directe e miſſus.
ἐυσχημόνως.Verecunde.Hone ſte.grauiter.prudenter.
ἐυσχημοσύνη.ης.ἡ.Honeſtas. grauitas.prudentia.
ἐυσχήμων.ονος.ὁ.Nobilis.pru dens.grauis.cautus.honeſtus.
ἐυτελέστερος.α.ον.Tenuior.exili or.contemptibilior.us.
ἐυτελής.εος.ὁ.ἡ.Exilis.tenuis. paruι precij contemptibilis.e.
ἔυτηκτος.η.ον.facilis liquefactu.e.
ἐυτόνως.conſtanter.aſſidue.
ἐυτραπελία.ας.ἡ.Scurrilitas.ri dicula narratio.
ἐυφημία.ας.ἡ.bona fama.
ἔυφημος.η.ον.Qui habet bonam famam vel bona verba.
ἔυφθαρτος.η.ον.corruptibilis.e.
ἐυφορέω.τ ἐυφορῶ.μ.σω.π.κα Vberes fructus fero.multiplico in fructibus.
ἐυφραίνομαι.μ.ουμαι.π.μαι. Letor.epulor.
ἐυφραίνω.μ.νω.ϖ.π.κα.Letari facio.letifico.
ἐυφροσύνη.ης.ἡ.exultatio.letitia.

εὐφυής.εος.ὁ.ἡ.ingenioſus.a.ū.
εὔχαρις.εως.ὁ.ἡ.grōſ9. vēuſt9.a.ū
εὐχαριστέω ⁊ εὐχαριστῶ.μ.σω.π.κα.gratias ago.
εὐχαριστία.ας.ἡ.gratiarū actio.
εὐχάριστος.η.ον.gratus.a.um.
εὐχερῶς.Faciliter.
εὐχή.ης.ἡ.oratio.preces.
εὔχομαι.μ.ξομαι.π.μαι.Oro p̄cor.preces fundo.
εὔχρηστος.η.ον.vtilis.e.
εὐψυχέω.⁊ εὐψυχῶ.μ.σω.π.κα.Bono animo ſum.
εὐωδία.ας.ἡ.bonus odor.
εὐώνυμος.η.ον.Siniſter.a.um
ἔφαγον.comedi.runt.
ἐφάλλομαι.μ.ουμαι.π.λμαι.Inſilio.impetum facio.
ἐφανερώθην.oſtenſus ſum.apparui
ἐφανέρωσα.manifeſtaui.
ἐφάνην.Apparui.
ἐφάπαξ.ſemel.
ἔφασκον.affirmabam.ant.
ἐφεισάμην.peperci.
ἐφέλκω.μ.ξω.π.χα.attraho.
ἐφέξω.Intendam.
ἐφερόμην.Ferebar.
ἔφερον.ferebam.portabam.ant.
ἐφέστηκα.inſtiti.preſes fui.aſtiti.
ἐφεστώς.ωτος.ὁ.Poſtq̄ aſtitit.inſtitit.preſes fuit.
ἐφευρετής.ου.ὁ.Inuentor.
ἐφημερία.ας.ἡ.Regio.tribus.miniſterium diei.
ἐφήμερος.α.ον.quottidianus.a.ū
ἔφην.dixi.
ἔφθασα.preueni.
ἐφθεγξάμην.locutus ſum.
ἔφθειρα.corrupi.
ἐφικέσθαι.peruenisse.conſecutū fuiſſe.
ἐφικνέομαι ⁊ ἐφικνοῦμαι.μ.ξομαι.π.ιγμαι.Peruenio. Conſequor.adipiſcor. fui.
ἐφίλησα.amaui.oſculat9 fui.conſue
ἐφιλίασα.amic9 fui.amicitiā habui
ἐφίλουν.Amabam.ant.oſculabar.antur.aſſuetus eram.ant.
ἐφιμώθην.obmutui.
ἐφίμωσα.obmuteſcere feci.
ἐφίσταμαι.μ.σομαι.π.μαι.inſto
ἐφίστημι.μ.σω.π.κα.Aſto.ſuperſto.appareo.inſto.
ἐφοβήθην.Timui.
ἐφοβούμην.Timebam.
ἐφόβουν.Terrebam.ant.
ἐφόνευσα.occidi.
ἐφόρεσα.portaui.
ἐφόσον.Quandiu.
ἔφραξα.Obturaui.ſepiui.
ἐφρόνησα.Sapiens fui.
ἐφρόνουν.Sapiebam.ant.
ἐφρουρούμην.Cuſtodiebar.
ἐφρούρουν.cuſtodiebam.ant.
ἐφρύαξα.fremui.
ἐφύβριστος.η.ον.cōtumelioſ9.a.ū
ἔφυγον.fugi.runt.
ἐφύλαξα.cuſtodiui.
ἐφυλαξάμην.Cuſtodiui.cuſtoditus ſuz.ſeruaui.ſeruatus ſum.
ἐφυλάχθην.ſeruatus fui.
ἐφυσιώθην.inflatus ſum.
ἐφύτευον.plantabam.ant.
ἐφύτευσα.plantaui.
ἐφώνησα.vocaui.clamaui.
ἐφωνησάμην.clamaui.vocaui.
ἐφώνουν.clamabā. vocabam.ant.
ἐφώτισα.illuminaui.
ἐφωτίσθην.illuminatus ſum.
ἔχαιρον.gaudebam.ant.
ἐχαλάσθην. Demiſſus ſubmiſſus
ἐχάραξα.Sculpſi. deiectus fui.
ἐχάρην.gauiſus fui.
ἐχαρισάμην.donaui.gratificat9 ſū.
ἐχαρίσθην. gratia impletus ſum.
ἐχαρίτωσα.gratia impleui.
ἔχθιστος.η.ον.inimiciſſimus.a.ū.
ἔχθρα.ας.ἡ.inimicitie.arum.
ἐχθραίνω.μ.νω.π.κα.Inimicitias exerceo.inimicus ſum.
ἐχθρός.α.ον.inimicus.a.um.
ἐχθρότατος.η.ον.inimiciſſim9.a.ū
ἔχιδνα.ης.ἡ.Vipera.
ἔχις.εως.ἡ.Vipera.
ἐχλεύαζον.irridebā.ſubſānabā.āt.
ἔχομαι.μ.ξομαι.π.ημαι.Teneor ab aliqua re.adhereo illi.
ἐχόμενος.η.ον.Conſequens. proximus.vicinus.a.um.
ἐχορήγησα.prebui. ſuppeditaui.
ἐχορτάσθην. Saturatus fui.
ἐχρηματίσθην.oraculo monit9 fui.
ἐχρησάμην.Vſus ſum.
ἔχρισα.vnxi.
ἐχρισάμην.vnctus fui.vnxi.
ἐχρώμην.vtebar.
ἔχω.μ.ξω.π.κα.Habeo.poſſum.
ἐχωρίσθην.diuiſ9 ſciſſus fui.diſceſſi.
ἐψευδομαρτύρουν.falſū teſtōi
ἐψευσάμην.mētit9 ſū.l.uz dicebā.āt
ἐψευσάμην.mentitus ſum.
ἐψηλάφησα.cōtrectaui.palpaui.
ἐψώμισα.alui.paui.
ἑωθινός.η.ον.matutinus.a.um.
ἑώρακα.Vidi.
ἑωράκειν.Videram.
ἑωρακέναι.Vidiſſe.
ἑωρακώς.οτος.ὁ.poſtquam vidit.
ἑώρων.Videbam.ant.
ἕως.vſq3.
ἕωσκάτω.vſq3 deorſum.
ἕωσπότε.vſq3 quo.
ἕωσότου.Dum.quoad.
ἕως οὗ.donec.
ἕως τοῦ νῦν.Vſq3 nunc.
ζάω ⁊ ζῶ.μ.σω.π.κα.Viuo.
ζεστός.η.ον.calid9. feruid9.a.um.
ζεῦγος.εος.το.Iugum.par.
ζευκτηρία.ας.ἡ.iunctura.
ζέω ⁊ ζῶ.μ.σω.π.κα.ferueo.
ζῆ.Viuit.
ζῆλος.ου.ὁ.zelus.emulatio.
ζηλόω ⁊ ζηλῶ.μ.σω.π.κα.zelo.cmulor.imitor.
ζήλωσις.εως.ἡ.zelus
ζηλωτής.ου.ὁ.zelotes.emulator.imitator.
ζημία.ας.ἡ.detrimentum.damnum.
ζημιόω ⁊ ζημιῶ.μ.σω.π.κα.punio. mulcto.damnifico.
ζήσας.αντος.ὁ.poſtq̄ vixit.
ζητέω ⁊ ζητῶ.μ.σω.π.κα.Quero.
ζήτημα.ατος.το.queſtio. inquiſitio
ζήτησις.εως.ἡ.queſtio.
ζιζάνια.ας.ἡ.zizania.
ζόφος.ου.ὁ.tenebre.arum.
ζυγός.ου.ὁ.Iugum.
ζυγόσταθμος.η.ον. Quod appēdit ī ſtatera.
ζύμη.ης.ἡ.fermētū.
ζυμόω ⁊ ζυμῶ.μ.σω.π.κα.fermēto.as.
ζῶ.Viuo.viuam.
ζωγραφία.ας.ἡ.pictura.
ζωγρέω.⁊ ζωγρῶ.μ.σω.π.κα.Venor.capio. capio viuum.
ζωή.ης.ἡ.Vita.
ζῶν.ῶντος.ὁ.Viuens.
ζώνη.ης.ἡ.zona.
ζώννυμι.μ.σω.π.κα.Cingo.
ζωννύω.μ.σω.π.κα.cingo.
ζωογονέω ⁊ ζωογονῶ.μ.σω.π.κα.Viuifico.
ζωοποιέω ⁊ ζωοποιῶ.μ.σω.π.κα.Viuifico.
ζῶσα.ης.ἡ.Que viuit.
ζώσω.Cingam.
ζωτικός.η.ον.Vitalis.e.

ἤ.aut.vel.quam.nisi.an. potiusq̃.ma
gisq̃. ⌈dum φ.qua.
ἧ.Cui.femini.gener. quatenus.secun=
ἦ.profecto.sit.fuerit.
ἤγαγον.duxi.runt.
ἠγαλίασα.letatus fui.
ἠγαλλιασάμην.exultaui.
ἠγαμάκτησα.indignatus sum. con
questus sum. ⌈rebã.ãt.
ἠγαμάκτουν.Querebar.moleste fe
ἠγαπήθην.Amatus fui.
ἠγαπηκώς.οτος.ὁ.postq̃ amauit.
ἠγαπημένος.η.ον. amat⁹.dilect⁹.
ἠγάπησα.amaui. ⌊a.um.
ἠγάπων.amabam.ant.
ἠγγάρευσα.coegi tanq̃ prefectus.
vim feci.
ἤγγιζον.appropinquabam.ant.
ἤγγικα.appropinquaui.
ἤγγισα.appropinquaui.
ἤγειρα.Suscitaui.
ἠγεμονεύω.ω.σω.π.κα. Sũ pre
ses vel princeps.
ἠγεμονία.ας.ἡ.principatus.impiũ
ἡγεμών.ονος.ὁ.princeps.dux.
ἡγέομαι τ ἡγοῦμαι. ω. σομαι.
ω.ημαι.Dux sum.puto.
ἠγέρθην.excitat⁹ sũ.surrexi.
ἡγίασα.Sanctificaui.
ἡγιάσθην.sanctificatus sum.
ἡγίασμαι.sanctificatus sum.
ἡγιασμένος.η.ον.sctificatus.a.ũ.
ἡγνικώς.οτος.ὁ. postquam sancti
ficauit.purgauit.castificauit.
ἡγνισμένος.η.ον.sctificat⁹.purifica
ἠγνόησα.ignoraui. ⌊tus.a.um
ἠγνόουν.ignorabam.ant.
ἠγόμην.ducebar.
ἠγόραζον.emebam.ant.
ἠγόρασα.Emi.
ἠγοράσθην.Emptus sum.
ἠγορασμένος.η.ον.Emptus.a.ũ.
ἡγούμενος.η.ον.dux. prepositus.
ἠγρύπνησα.Uigilaui.
ἠγωνιζόμην.decertabã.decertarẽ.
ἠγώνισμαι.pugnaui.certaui.cõtẽdi
ἠδὲ.Illa autem.
ἠδὲ.Nec.
ᾔδειν.sciueram.scissem.
ἡδέως.iucunde libenter.
ἤδη.Jam. ⌈grauatus.a.ũ.
ἠδικημένος.η.ον.iiuriã pass⁹. lesus
ἠδίκησα.lesi.offẽdi.iniuriam feci.
ἥδιστος.η.ον. Dulcissimus iucun
dissimus.a.um.

ἥδομαι.ω.σομαι.π.μαι. letor.de
lector.
ἡδονὴ.ης.ἡ.voluptas.vitium.
ἠδυνάμην.potui.
ἠδυνήθην.potui.
ἡδύνω.ω.νω.π.κα. Dulcoro.as.
Dulce aliquid facio.
ἡδύοσμον.ου.τὸ. menta herba.
ἡδύς.εως.ὁ.dulcis.e.
ἠθέλησα.Uolui.
ἦθος.εος.τὸ.Mos.
ἧκα.Misi.
ἠκαιρούμην.occupatus eram.
ἤκμασα.florui.vigui.maturui.
ἠκολούθησα.Secutus sum.
ἠκολούθουν.sequebar.sequebãtur
ἤκουσα.audiui.
ἤκουον.audiebam.ant.
ἠκούσθην.auditus fui.
ἠκούτισα.audire feci.
ἠκριβάσθην.Diligenter examinat⁹
fui.approbatus fui.
ἠκρίβωσα.diligenter didici.
ἠκύρωσα.irritum feci. anihilaui.
ἥκω.ω.ξω.π.χα.Uenio.
ἡλάμην.desilij.insilij.
ἠλαττώθην.diminutus fui.
ἠλαττωμένος.η.ον. Minoratus.
diminutus.a.um.
ἠλάττωσα.minui . inferiorem feci.
ἠλαττόνησα.defui.minus fui.
ἠλαυνόμην.agebar. impellebar.
ἠλεήθην.recept⁹ sũ in misericordiã
ἠλεημένος.η.ον. Qui misericordiã
adeptus est.a.um.
ἠλέησα. Misertus fui.
ἤλειφον.vngebã.ant.vnxi. runt.
ἤλειψα.vnxi.
ἠλευθέρωσα.libertatem dedi.liber
tate donaui.
ἦλθον.veni.runt.
ἡλικία.ας.ἡ.Statura.etas.
ἡλίκος.η.ον.quantus.a.um.
ἥλιος.ου.ὁ.Sol.
ἡλκωμένος.η.ον.vlcerosus.a.um.
ἤλλαξα.mutaui.commutaui.
ἠλλοίωσα.mutaui.alienaui.
ἠλλόμην.exiliebam.
ἧλος.ου.ὁ.clauus.
ἤλπιζον.Sperabam.ant.
ἤλπικα.Speraui.
ἠλπικέναι.sperauisse.
ἠλπικώς.οτος.ὁ.postq̃ sperauit
ἤλπισα.Speraui.
ἡμάρτανον.peccabam.ant.

ἡμάρτηκα.peccaui.
ἥμαρτον.peccaui.runt.
ἡμᾶς.nos.accusat.
ἡμεῖς.nos.nomina.
ἠμέλησα.neglexi.
ἤμελλον.Futurus eram.ant.
ἦμεν.fuimus.
ἡμέρα.ας.ἡ.dies.
ἡμερόω τ ἡμερῶ.ω.σω.π.κα.
mansuefacio.
ἡμέτερος.α.ον.noster.a.um.
ἤμην.Fui.fueram.eram.
ἡμιθανής.εος.ὁ.ἡ.semimortu⁹.a.ũ
ἡμίθνητος.η.ον.Semimortu⁹.a.ũ.
ἡμῖν.nobis.
ἥμισυ.εος.τὸ.Dimidium.
ἡμιώριον.ου.τὸ.semihora.dimidi
um hore. ⌈auxiliũ tuli.
ἠμυνάμην.Ultionem feci.vĩdicaui.
ἠμφιεσμένος.η.ον.vestitus.a.um.
ἡμῶν.nostrũ.geni.plu.pnois ἐγώ.
ἦν.eram.fui.erat fuit.
ἥν.quam. accu.sing.femini. generis.
ἠνάγκαζον.cogebam.ant.
ἠνάγκασα.compuli.coegi.
ἠναγκάσθην.coactus sum.
ἤνεγκα.tuli.
ἤνεγκον.attuli.runt.
ᾔνεσα.laudaui.
ἠνεσχόμην.sustinui.toleraui.
ἠνέχθην.allatus fui.
ἠνεῴχθην.apertus fui.
ἠνοίγην.apertus fui.
ἤνοιξα.Aperui.
ἠνοίχθην.apertus fui.
ἠντληκώς.οτος.ὁ.postq̃ hausit.
ἠξίουν.rogabã. dignũ putabã. ant.
ἠξίωσα.rogaui.dignum reputaui.
ἠξίωμαι.rogatus fui.dignus. repu=
tatus fui.
ἠπατήθην.deceptus fui.
ἠπείθησα.non credidi.
ἠπείθουν.non credebam.ant.
ἠπείλουν.minabar.antur.
ἤπιος.α.ον.Mansuetus. mitis.con
trarius bellicoso.
ἠπίστησα.non credidi.
ἠπίστουν.non credebam.ant.
ἠπόρουν. Dubitabam. impotens
inops eram.ant.
ἡπτόμην.Tangebam.
ἦρα.Tuli.accepi.abstuli.
ἠρδαλωμένος.η.ον.Pollutus.le
prosus.fuligine repletus.a. um.
ἠρέθισα.puocaui.irritaui.incitaui.

ἤρεμος.η.ον.quietus.tacitus.a.um
ἤρεσα.placui.
ἤρεσκον.placebam.ant.
ἠρέτισα.amaui.exoptaui.elegi.
ἠρημώθην.desolatus.solus fctus sū.
ἠρημωμένος.η.ον.Desolatus.solitarius factus. a.um.
ἠρήμωσα.solitarium aliquid feci.
ἤρθην.sublatus fui.
ἠρίθμημαι.numeratus fui.
ἠριθμημένος.η.ον.numerat⁹.a.um
ἠρίστησα.pransus fui.
ἤρκησα.Satisfeci.satisfui.
ἠρμένος.η.ον.sublatus.a.um.
ἡρμοσάμην.aptaui.Conglutinaui.
ἤρνημαι.negaui.
ἠρνημένος.η.ον.postq̃ negauit.
ἠρνησάμην.negaui.
ἠρνούμην.negabam.
ἠρξάμην.cepi.incepi.
ἡρπάγην.raptus fui.
ἥρπασα.rapui.
ἠρτυμένος.η.ον.conditus.a.um.
ἠρχόμην.veniebam.
ἠρώτησα.rogaui.interrogaui.
ἠρώτων.rogabam.ant.
ἧς.Cuius.articulus postpositiu⁹.f.g.
ἦς.fuisti.eras.fueris.
ἧσα.emisi.
ἦσαν.fuerunt.erant.
ἠσέβησα.impie egi.impius fui.
ἦσθα.eras.fuisti.
ἠσθένησα.egrotaui.infirmus.impotens fui.
ἠσθένουν.Egrotabam.infirmus.ipotens eram.ant.
ἤσθιον.manducabam.ant.
ἠσθόμην.Sensi.
ἠσπαζόμην.salutabam.
ἠσπασάμην.salutaui.
ἠστόχησα.excidi.aberraui.
ἡσυχάζω.ω.σω.π.κα.taceo.
ἡσυχία.ας.ἡ.Silentium.
ἡσύχιος.α.ον.Tacitus.a.um.
ἠσφαλισάμην.muniui.custodiui.
ἠτάκτησα.Inquietus fui.praue ⁊ inique egi.
ἤτηκα.petiui.
ἤτησα.petiui.
ᾐτησάμην.petiui.petitus fui.
ἠτιμάσθην.inhonoratus fui.
ἠτιμωμένος.η.ον.inhonorat⁹.a.ū.
ἥτις.que.singul.num.
ἡτοίμασα.paraui.
ἡτοίμασμαι.paratus fui.

ἡτοιμασμένος.η.ον.paratus.a.ū.
ᾐτούμην.petebar
ἡττάομαι.⁊ ἡττῶμαι.ω.σομαι.π.μαι.vincor.profligor.
ἥττημα.ατος.το.deuictio.pfligatio
ἥττων.ονος.ὁ.ἡ.Minor.us.
ἤτω.Sit. Γcui.letatus sum.
ηὐδόκησα.Volui.bene compla=
ηὐλιζόμην.Diuertebam.habitabā.morabar.degebam.
ηὔλισα.tibia cecini.
ηὐλίσθην.mansi.habitaui.
ηὐλόγουν.benedicebam.ant.
ηὐξάμην.optaui.precatus sum.
ηὔξανον.Crescebam.ant.creui.crescere feci.runt.
ηὔξησα.creui.
ηὐφράνθην.Letatus fui.
ηὐχαρίστουν.gratias agebam.ant
ηὐχόμην.optabam.precabar.
ἠφανισμένος.η.ον.Deletus.euersus.e medio sublatus.a.um.
ἤφιον.Sinebam.ant.
ἠχέω.⁊ ἠχῶ.ω.σω.π.κα.sono.as.
ἤχθην.ductus fui.
ᾐχμαλώτευσα.captiuaui.capti=
ᾐχμαλώτισα.captiuaui.Γuū duxi.
ἦχος.εος.το.sonus.fama.
ἠχρειώθην.inutilis factus sum.
ἡψάμην.Tetigi.
θάλασσα.ης.ἡ.mare.pontus. Γpo
θάλπω.ω.ψω.π.φα.foueo.refocil
θαμβέω.⁊ θαμβῶ.ω.σω.ϖ.κα.Deum timeo.admiror.
θάμβος.εος.το.pauor.stupiditas.admiratio magna.
θανάσιμος.η.ον.mortifer.letalis.e
θανατηφόρος.α.ον.Letifer.mortifer.letalis.e.
θάνατος.ου.ὁ.Mors.
θανατόω.⁊ θανατῶ.ω.σω.π.κα.Interficio.interimo.
θάπτω.ω.ψω.π.φα.Sepelio.
θαρρέω.⁊ θαρρῶ.ω.σω.ϖ.κα.cōfido.fido.fiduciā habeo.bono aio sū
θαρσέω.⁊ θαρσῶ.ω.σω.ϖ.κα.confido.fido.bono animo sum.
θάρσος.εος.το.fiducia.audacia.
θαυμάζω.ω.σω.ϖ.κα.admiror.
θαυμάσιος.α.ον.mirabilis.e.
θαυμαστός.η.ον.mirabilis.e.
θαυμαστόω.⁊ θαυμαστῶ.ω.σω.π.κα.In admirationē verto.admirari facio.
θεά.ας.ἡ.dea.

θεαθῆναι.visum fuisse.
θεάομαι.⁊ θεῶμαι.ω.σομαι.π.μαι.Video. ΓSpectaculum fio.
θεατρίζομαι.ω.σομαι.ϖ.μαι.
θέατρον.ου.το.spectaculum.
θεία.ας.ἡ.diuinitas.
θεία.ας.ἡ.amita.
θεῖναι.posuisse.
θειώδης.εος.ὁ.ἡ.sulfureus.a.um.
θεῖον.ου.το.sulfur.diuinitas.
θεῖος.α.ον.diuinus.a.um.
θεῖος.ου.ὁ.Auunculus.
θειότης.τος.ἡ.diuinitas.
θείς.εντος.ὁ.postq̃ posuit.
θέλημα.ατος.το.Voluntas.
θέλησις.εως.ἡ.Voluntas.
θέλω.ω.σω.ϖ.κα.Volo.
θέμα.τος.το.positio.
θεμέλιον.ου.το.fundamentum.
θεμελιόω.⁊ θεμελιῶ.ω.σω.ϖ.κα.fundo.as.
θέμενος.η.ον.postq̃ posuit.
θεοδίδακτος.η.ον.doct⁹ a deo.a.ū
θεομαχέω.⁊ θεομαχῶ.ω.σω.π.κα.pugno contra deum.resisto voluntati diuine.
θεομάχος.η.ον.repugnans deo.
θεόπνευστος.η.ον.Adeo inspira
θεός.ου.ὁ.ἡ.deus.dea. Γtus.a.um.
θεοσέβεια.ας.ἡ.pietas.cultus erga deum. Γa.um
θεοσεβής.εος.ὁ.ἡ.pius religiosus.
θεοστυγής.εος.ὁ.ἡ.odibilis deo.e
θεότης.ητος.ἡ.diuinitas.
θεραπεία.ας.ἡ.sanitas.cult⁹.familia.
θεραπεύω.ω.σω.π.κα.Medeor.colo.veneror.seruio.letifico.
θερίζω.ω.σω.π.κα.Meto.
θερισμός.ου.ὁ.Messis.
θεριστής.ου.ὁ.Messor.
θερμαίνω.ω.νω.π.κα.calefacio.
θέρμη.ης.ἡ.calor.
θερμότης.ητος.ἡ.calor.
θέρος.εος.το.Estus.calor.
θές.pone.
θέσθε.ponite.
θέσις.εως.ἡ.positio.
θεσμός.ου.ὁ.positio.lex.
θέσο.pone. Γaspicio.
θεωρέω.⁊ θεωρῶ.ω.σω.ϖ.κα.
θεωρία.ας.ἡ.spectaculū.cōsideratio speculatio. Γtoriū.
θήκη.ης.ἡ.Theca.Vagina.reposi=
θηλάζω.ω.σω.π.κα.lacto.sugo.
θήλεια.ας.ἡ.femina.

θῆλυ.εος.το.Femininum.
θημωνία.ας.ἡ.Cumulus.
θήρ.ρος.ὁ.Fera.
θήρα.ας.ἡ.Venatio.
θηρεύω.μ.σω.π.κα.venor.
θηρευτής.ου.ὁ.venatori⁹.venator.
θηριομαχέω.⁊ θηριομαχῶ.μ.σω.π.κα.Cum bestijs pugno.
θηρίομ.ου.τό.Bestia.fera.
θησαυρίζω.μ.σω.π.κα.Thesaurizo.repono.
θησαυρός.ου.ὁ.thesaur⁹.repositoriū.
θήσω.ponam.
θίγω.μ.ξω.π.χα.Tango.
θλάω.⁊ θλῶ.μ.σω.π.κα.frango
θλίβω.μ.ψω.π.φα.premo.
θλίψις.εως.ἡ.tribulatio.pressura.
θνήσκω.μ.ουμαι.π.κα.morior.
θνητός.η.ομ.Mortalis.e.
θοίνας.ου.ὁ.deuorator.
θορυβέω.⁊ θορυβῶ.μ.σω.π.κα.Turbo.tumultuor.
θόρυβος.ου.ὁ.Tumultus.
θρασύς.εος.ὁ.Audax.
θραῦσις.εως.ἡ.commotio.fractio.
θραύω.μ.σω.π.κα.Frango.
θρέμμα.τος.το.pecus.
θρηνέω ⁊ θρηνῶ.μ.σω.π.κα.Lamentor.lugeo.
θρῆνος.ου.ὁ.luctus.eiulatus.
θρησκεία.ας.ἡ.religio.
θρησκεύω.μ.σω.π.κα.colo.adoro
θρῆσκος.η.ομ.religiosus.a.um.
θριαμβεύω.μ.σω.π.κα.triūpho.in triumphum duco.
θρίξ.χος.ἡ.pilus.capillus.
θροέομαι.⁊ θροοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.turbor.moueor.
θρόμβος.ου.ὁ.Gutta.
θρόνος.ου.ὁ.thronus.sedes.
θροῦς.ου ὁ.tumultus.
θυγάτηρ.ος.ἡ.filia.
θυγάτριομ.ου.το.filiola.
θύινος.η.ομ.Thyinus.a.um.hoc ē. ex thya arbore.
θυμηρέστερος.α.ομ.Gratior.acceptior.us.
θυμίαμα.ατος.το.suffimētū.euaporatio.aromatizatio.
θυμιατήριομ.ου.το.turibulum.
θυμιάω.⁊ θυμιῶ.μ.σω.π.κα.suffio.aromatizo.
θυμομαχέω.⁊ θυμομαχῶ.μ.σω.π.κα.iratus sum.indignor.
θυμόομαι.⁊ θυμοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.irascor.
θυμός.ου.ὁ.ira.furor.animus.
θυμώδης.εος.ὁ.ἡ.Furiosus.pronus ad iram.iracundus.a.um.
θύρα.ας.ἡ.ostium.
θυρεός.ου.ὁ.Scutum.
θυρίς.ιδος.ἡ.Fores.
θύρωμα.ατος.το.ianua.
θυρωρός.ου.ὁ.ἡ.Ianitor.vel ianitrix.
θυσία.ας.ἡ.Sacrificium.victima.
θυσιάζω.μ.σω.π.κα.Sacrifico.
θυσιαστήριομ.ου.το.Altare.sacrificatorium.
θύω.μ.σω.π.κα.sacrifico.imolo.occido.
θῶ.ponam.ponerem.
θώραξ.κος.ὁ.lorica.pect⁹.thorax.
ἴαμα.ατος.το.Curatio.sanatio.remedium.requies.
ἰάομαι.⁊ ἰῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.Medeor.sano.
ἴασις.εως.ἡ.Sanitas.
ἴασπις.δος.ἡ.iaspis.lapis p̄ciosus
ἰατρός.ου.ὁ.Medicus.
ἴδε.Ecce.
ἰδέα.ας.ἡ.Aspectus.
ἰδεῖμ.Vidisse.
ἴδετε.Videte.
ἴδιος.α.ομ.proprius.a.um.
ἰδιώτης.ου.ὁ.Indoctus.priuatus.plebeius.idiota.
ἰδού.Ecce.
ἱδρώς.ωτος.ὁ.Sudor.
ἴδω.Videam.videro.
ἰδώμ.ομτος.ὁ.postquam vidit.
ἱερατεία.ας.ἡ.Sacerdotium.
ἱεράτευμα.ατος.το.Sacerdotiū
ἱερατεύω.μ.σω.π.κα.sacerdotio fungor.
ἱερεύς.εος.ὁ.sacerdos.
ἱερόμ.ου.το.Templum.
ἱεροπρεπής.εος.ὁ.ἡ.Sanctus.sanctis.decens.
ἱερός.α.ομ.Sacer.a.um.
ἱεροσυλέω.⁊ ἱεροσυλῶ.μ.σω.π.κα.Sacra furor.sacrilegiū cōmitto.
ἱερόσυλος.η.ομ.Sacrilegus.a.uz
ἱερωσύνη.ης.ἡ.Sacerdotium.
ἵημι.μ.σω.π.κα.Mitto.
ἱκανός.η.ομ.Dignus.sufficiens.multus.a.um.
ἱκανότης.τος.ἡ.Sufficientia.abundantia.
ἱκανόω.⁊ ἱκανῶ.μ.σω.π.κα.Idoneum ⁊ sufficientem facio.
ἱκετεία.ας.ἡ.Supplicatio.
ἱκετεύω.μ.σω.π.κα.Supplico.
ἱκετηρία.ας.ἡ.Supplicatio.
ἱκέτης.ου.ὁ.Supplex.
ἱκμάς.δος.ἡ.Humor.
ἱλαραίνω.μ.νω.π.κα.Exhilaro.letifico.as.
ἱλαρός.α.ομ.Letus.a.uz.hilaris.e
ἱλαρότης.τος.ἡ.hilaritas.letitia.
ἱλαρόω.⁊ ἱλαρῶ.μ.σω.π.κα.Exhilaro.letifico.
ἱλαρύνω.μ.σω.π.κα.Exhilaro.letifico.
ἱλάσκομαι.μ.σομαι.π.μαι.propitius sum.
ἱλασμός.ου.ὁ.propitiatio.
ἱλαστήριομ.ου.το.Propitiatio.purgamentum.
ἵλεως.ω.ὁ.ἡ.propitius.a.
ἱμάντωσις.εως.ἡ.Contextus.innexio.colligatio.
ἱμάς.αντος.ὁ.Lorum.corrigia.
ἱματίζομαι.μ.σομαι.π.μαι.Induor.vestior.
ἱμάτιομ.ου.το.vestis.
ἱματισμός.ου.ὁ.vestimētū.vestit⁹
ἱμείρομαι.μ.ουμαι.π.μαι.Desidero.
ἵνα.vt.
ἱνατί.Ut quid.cur.
ἴνδαλμα.τος.το.simulachrum.
ἰοβόλος.η.ομ.Venenosus.qui venenum emittit.
ἰόομαι.⁊ ἰοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι Eruginē cōtraho.erugine cōsumor.
ἰός.ου.ὁ.venenū.erugo metallorū.
ἱππεύς.εος.ὁ.Eques.
ἵππος.ου.ὁ.equus.
ἶρις.δος.ἡ.Arcus celestis tempore pluuie.
ἰσάγγελος.ου.ὁ.equalis angelis
ἴσημι.cognosco.scio.
ἴσθι.esto.mane.
ἶσος.η.ομ.equalis.par.
ἰσότης.τος.ἡ.Equalitas.
ἰσότιμος.η.ομ.Equalis honoris.e.
ἰσόψυχος.η.ομ.Unanimis.e.
ἱστάω.⁊ ἱστῶ.μ.σω.π.κα.Constituo.statuo.
ἵστημι.μ.σω.π.κα.Statuo.stare facio.consisto.sto.
ἵστησα.statui.
ἱστορέω.⁊ ἱστορῶ.μ.σω.π.κα.Video.narro.
ἰσχυρός.α.ομ.Fortis.e.
ἰσχυρότερος.α.ομ.Fortior.us.
ἰσχύς.υος.ἡ.Fortitudo.vis.
ἰσχύω.μ.σω.π.κα.Possum.valeo
ἴσως.Forte.

ἰχθύδιον.ου.τὸ.pisciculus.
ἰχθύον.ου.τὸ.piscis.
ἰχθύς.υος.ὁ.piscis.
ἰχνευτής.ου.ὁ. Qui per aliena ve
stigia vadit.
ἰχνεύω.μ.σω.π.κα. investigo.
ἴχνος.εος.τὸ.vestigium.
ἰῶτα.Iota littera greca.
καγώ.et ego.
κάζω.μ.σω.π.κα. Pulcher et orna
tus sum.orno.
καθά.sicut.quẽadmodũ.
καθαίρεσις.εως.ἡ.destructio.
καθαιρέω.et καθαιρῶ.μ.σω.π.
κα.destruo.depono.demitto.
καθαίρω.μ.ρω.π.κα.purgo.
καθάπερ.quemadmodum.
καθάπτω.μ.ψω.π.φα.invado.
καθαρίζω.μ.σω.π.κα. Mundo.
purgo. [stitudo.munditia.
καθαριότης.τος.ἡ.puritas.pulchri
καθαρισμός.ου.ὁ.emundatio.pur
gatio.
καθαρός.α.ον.Mundus.a.um.
καθαρότης.τος.ἡ.emundatio.pur
gatio. [Sedes.
καθέδρα.ας.ἡ. Cathedra. Sella.
καθέζομαι.μ.ουμαι.π.μαι.sedeo.
καθεῖλον.deposui.destruxi.runt.
καθείς.μος.ὁ.singulus. vnusquisq;.
καθέκαστα.sigillatim.
καθελεῖν.Deposuisse.deduxisse.de=
misisse.destruxisse.
καθέλω.deposuero.demisero.
καθελών.οντος.ὁ.Postq̃ deposu
it.destruxit.
καθέν.μος.τὸ.singula.
καθεξῆς.ex ordine.deinceps.
καθεύδω.dormio.
καθεύρεμα.τος.τὸ.inuẽtio.inuẽtũ.
καθηγητής.ου.ὁ.Ductor.dux.ma
gister.princeps.
καθῆκα.demisi.submisi.
καθήκει.decet.conuenit.
καθῆκεν.decet.oportet.
καθῆκον.οντος.τὸ.Conueniens.
consentaneum.quod decet.
κάθημαι.sedeo.
καθήμενος.η.ον.sedens.
καθημέραν.quottidie
καθημερινός.η.ον.quottidian⁹.a.ũ
καθῆψα.invasi.
καθιέμενος.η.ον.demissus.a.um.
καθίζω.μ.σω.π.κα.sedeo.sedere fa
cio.

καθίημι.μ.σω.π.κα.demitto.sub=
mitto. [Sorsum volo.
καθίπταμαι.μ.σομαι.π.μαι.de
καθίστημι.μ.σω.π.κα.constituo.
καθιστάω.et καθιστῶ.μ.σω.π.κα
καθόλου.oino.gñaliter. [deduco.
καθοπλίζω.μ.σω.π.κα.armo.ar
mis munio. [conspicio.video.
καθοράω.et καθορῶ.μ.σω.π.κα.
καθόσον.quaten⁹.in quãtũ.quanto.
καθότι.quia.eo quod.
κάθου.sede.
καθυστερίζω.μ.σω.π.κα. De=
fraudor.
καθωπλισμένος.η.ον.armat⁹.a.ũ
καθώς.Ut.sicut.
καί.Et.
καίγε.Et.etsi.quamuis.
καινίζω.μ.σω.π.κα.inouo.renouo
καινός.η.ον.Nouus.a.um.
καινότερος.α.ον.recentior.iunior.
καινότης.ητος.ἡ.nouitas.
καίπερ.quamuis.quanquam.
καιρός.ου.ὁ.Tempus.
καίτοι.atqui.etquidem.
καίτοιγε.quamuis.quanquam.
καίω.μ.σω.π.κα.cõburo. accendo.
κακεῖ.et illic.
κακεῖθεν.et illinc.
κακεῖνος.η.ον.et ille.a.ud.
κακία.ας.ἡ.malignitas.malitia.erũna
κακοεξία.ας.ἡ.ĩfortuniũ.malus stat⁹
κακοήθεια.ας.ἡ. mal⁹ mos.maligni
tas. [π.κα.male loquor.maledico.
κακολογέω.et κακολογῶ.μ.σω
κακόμοχθος.η.ον.Qui vanũ et ma
lum laborem perpetitur.
κακοπάθεια.ας.ἡ.erũna.infelicitas
κακοπαθέω.et κακοπαθῶ.μ.σω.
π.κα.laboro.erumnas tolero.
κακοπάθητος.η.ον.q̃ mala pass⁹ ẽ.
κακοποιέω.et κακοποιῶ.μ.σω.
π.κα.malefacio.
κακοποιός.ου.ὁ.malefactor.
κακοπραγία.ας.ἡ.Infelicitas.ad
uersitas.malignitas.
κακότεχνος.η.ον.fraudulẽtus.a.ũ.
κακοῦργος.ου.ὁ.malefactor.nocẽs
κακουχέομαι.et κακουχοῦμαι.
μ.σομαι.π.μαι. laboro. tristor.
κακόω.et κακῶ.μ.σω.π.κα. male
tracto.affligo.ad malũ prouoco.
κακῶς.male.
κάκωσις.εως.ἡ.afflictio.
καλαμάομαι.et καλαμῶμαι.μ.
σομαι.π.μαι.colligo spicas post
messores.
καλάμη.ης.ἡ.stipula.
κάλαμος.ου.ὁ.arundo.
καλέω.et καλῶ.μ.σω.π.κα.voco.
καλλιέλαιον.ου.τὸ.Oliua legiti
ma.ad differentiam silvestris.
καλλιεργέω.et καλλιεργῶ.μ.
σω.π.κα.bene operor.iusta facio.
καλλίων.ονος.ὁ.ἡ.melior.pulchri
or. [cies.
καλλονή.ης.ἡ.Pulchritudo spe=
κάλλος.εος.τὸ.pulchritudo.
καλοδιδάσκαλος.ου.ὁ.Doctor
bone doctrine.
καλοποιέω.et καλοποιῶ.μ.σω
π.κα.Bonum facio.[honest⁹.a.ũ
καλός.η.ον.bonus.a.um.pulcher.
καλύπτω.μ.ψω.π.φα.cooperio.
κάλυμμα.ατος.τὸ.velamen.
καλῶς.Bene.
κάμηλος.ου.ὁ.camelus.
κάμινος.ου.ὁ.fornax.caminus.
καμμύω.μ.σω.π.κα.claudo oclos
καμοί.et mihi.
κάμπτω.μ.ψω.π.φα.flecto.curuo.
κάμω.laborem.fatiger.
κἄν.Et si.quamuis.
κανών.ονος.ὁ.Regula.
καπηλεύω.μ.σω.π.κα.Caupo=
nor.diuendo.negocior.
κάπηλος.ου.ὁ.caupo.diuenditor.
negociator. [migo.
καπνίζομαι.μ.σομαι.π.μαι.fu=
καπνός.ου.ὁ.Fumus.
καρδία.ας.ἡ.cor. [gnitor.
καρδιογνώστης.ου.ὁ.cordiũ co
καρπόομαι.et καρποῦμαι.μ.σο
μαι.π.μαι.colligo fructus.
καρπός.ου.ὁ.fructus.
καρποφορέω.et καρποφορῶ.μ
σω.π.κα.fructifico.fructum fero.
καρποφόρος.α.ον.fructifer.a.u;.
κάρπωσις.εως.ἡ.Libatio.oblatio
fructuum.sacrificium.
καρτάλλος.ου.ὁ.cophinus acu=
tus a parte inferiori.
καρτερέω.et καρτερῶ.μ.σω.π.
κα.Sustineo.
κάρφος.εος.τὸ.festuca.
κασσίτηρος.ου.ὁ.Stannum.
κατά.Secundum.contra.iuxta.ab.su
per.ante.ex.per.coram.
κατάβα.descẽde. [do.
καταβαίνω.μ.σομαι.π.ηκα.descẽ

καταβάλλω.μ.λῶ.π.κα. Deiji-
cio.decido.allido.deprimo.derelin
quo.immitto.
καταβαρύνω.μ.νῶ.π.κα, aggra
uo.onero. ⌈dit.
καταβάς. αντος.ὁ. postq̃ descen
καταβάσιος.α.ον· Descensorius.a
um.qui descendit.
κατάβασις.εως.ἡ.descensus.
καταβάτω.descendat.
καταβέβηκα.descendi. ⌈scendit.
καταβεβηκώς. οτος.ὁ.postq̃ de-
κατάβηθι.descende·
καταβῆναι.descendisse.
καταβήσομαι.descendam.
καταβιβάζω.μ.σω.π. κα. Dedu
co.deprimo. ⌈ciferatio.
καταβόησις.εως.ἡ. Clamor vo-
καταβολή.ης.ἡ.constitutio.
καταβραβεύω.μ.σω.π.κα.seduco
καταβραχύ.paulatim.
καταβρώσκω.μ.σω.π.κα. Come
do.depasco.
καταβῶ. descendam. descendero.
κατάγαγε.deduc.effunde.
καταγαγεῖν. Deduxisse. detulisse
ab alto deorsum.
καταγάγω.pducã.deducã.educaz.
καταγαγών.οντος.ὁ. Postq̃ p
duxit.detulit.deduxit.eduxit.
καταγάλλομαι.gaudeo.
καταγγελεύς.εος.ὁ. nunciator.
καταγγέλλω.μ.λῶ·π· κα. Nun
cio.as.
καταγέλαστος.η.ον. Ridiculus.
ridendus.risu dignus.a.um.
καταγελάω.τ καταγελῶ.μ.σω
π.κα.derideo.
καταγινώσκω. μ.σομαι·ϖ. κα.
Accuso.reprehendo.
καταγνώμην.ex sententia.aduer.
καταγνωσθήσομαι.reprehendar.
condẽnabor.
κατάγνωσις.εως.ἡ. Reprehensio.
condemnatio.
καταγράφω. μ. ψω.π.φα. de-
scribo.
κατάγω.μ.ξω.π.χα.Subduco.de
duco.frango.produco.
καταγωνίζομαι. μ.σομαι.π.μαι
Debello.vinco.
καταδαπανάω.τ καταδαπανῶ
μ.σω.ϖ.κα.Consumo.expendo.
καταδεσμεύω.μ.σω.ϖ·κα. Li-
go.alligo.vicio.

καταδέω.μ.σω.π.κα.Ligo.
κατάδηλος.η.ον.manifestus.a.um
καταδικάζω.μ.σω.π.κα. cõdẽno.
καταδίκη.ης.ἡ.condemnatio.
καταδιώκω.μ.ξω.π· χα. Per-
sequor.sector.
καταδουλόω. τ καταδουλῶ.
μ.σω.π.κα. Subijcio. in seruitu
tem redigo.
καταδυναστεύω.μ.σω·π.κα.po
tentia abutor.opprimo.
κατάθεμα.ατος.το. maledictum.
καταθεματίζω.μ.σω.π. κα. De
testor.
καταθέσθαι.Depositum fuisse. De
posuisse.prestitisse.
καταθλίβω.μ.ψω.π.φα.Oppri
mo.affligo.comprimo.
καταιγίς.δος.ἡ.procella.
καταισχύνομαι·μ. ουμαι. ϖ.
μαι.Erubesco.
καταισχύνω.μ.νῶ.π.κα·Confun
do.erubescere facio.deturpo.
κατακαήσομαι.ardebo.vrar.⌈vro
κατακαίω.μ.σω. π.κα·Ardeo.
κατακαλύπτω.μ.ψω.π.φα.Co
operio.velo.
κατακαυθήσομαι.Comburar.
κατκαῦσαι.combusisse.
κατακαύσω.comburam.
κατακαυχάομαι.τ κατακαυχῶ
μαι.μ.σομαι.π.μαι.Glorior cõ
tra aliquem.
κατάκειμαι.μ.σομαι.π. μαι.Ja
ceo.discumbo.accumbo.
κατακέκριμαι.Damnatus. condẽ-
natus sum.
κατακλάω.τ κατακλῶ.μ.σω.π.
κα.Frango.
κατάκλειστος.η.ον. Clausus.in-
clusus. a.um.
κατακλείω.μ.σω.π.κα. Claudo.
includo.incarcero.
κατακληροδοτέω. τ κατακλη-
ροδοτῶ.μ.σω.ϖ.κα· sorte di-
stribuo.
κατακληρονομέω.τ κατακληρο
νομῶ.μ.σω.π.κα· Heres alicuius
rei sum hereditate acquiro. here-
dem facio. ⌈recumbo.
κατακλίνομαι.μ.νουμαι.π.μαι
κατακλύζω.μ.σω.π.κα.inũdo.
κατακλυσμός.ου.ὁ.cataclysmus
inundatio.
κατακολουθέω.τ κατακολου-

θῶ.μ.σω.ϖ.κα.Sequor.
κατακόπτω.μ.ψω.π.φα. Scin-
do. ⌈cipito
κατακρημνίζω.μ.σω.ϖ.κα.Pre
κατάκριμα.ατος.το.condẽnatio.
κατακρίνω.μ.νῶ.π.κα. condẽno.
κατάκρισις.εως.ἡ. condemnatio.
damnatio.
κατακρύπτω.μ.ψω.π.φα. Coo
perio.occulto.
κατακυριεύω.μ.σω.π.κα. dñor.
καταλαβόμενος.η.ον. Postquam
comprehendit.sciuit.
καταλάβω.cõprehẽdã.sciã. sciuero
καταλαλέω. τ καταλαλῶ. μ.
σω.π·κα.Detrabo. maledico.
καταλαλιά.ας.ἡ.detractio.
καταλάλος.ου.ὁ. detractor. mur
murator.
καταλαμβάνω. μ· ψομαι. ϖ.
μμαι.deprehendo.comprehendo.
comperio.scio.
καταλάμπω.μ.ψω.π.φα. ful-
geo.luceo.
καταλανθάνομαι.μ. σομαι. ϖ.
ησμαι.obliuiscor. ⌈nũero.
καταλέγω.μ.ξω.π.χα. recensco.
κατάλειμμα.ατος.το. Reliquie.
quod reliquum est.
καταλείπω.μ.ψω.π.φα.relinquo.
καταλελειμμένος.η.ον.relict⁹.a.ũ
καταλήσομαι.obliuiscar.
καταληφθήσομαι.comprehendar
καταλήψομαι.cõprehẽdã. itelligã
καταλιθάζω.μ.σω·π.κα.lapido.as
καταλιμπάνω.relinquo.
καταλιπών.οντος.ὁ.postq̃ reliqt.
καταλλαγή.ης.ἡ. reconciliatio.
καταλλάττω.μ.ξω.π.χα.reconci
lio. ⌈Reputo.connumero.
καταλογίζομαι.μ.σομαι.π.μαι
κατάλοιπος.η.ον.reliquus.a.um.
κατάλυμα. ατος.το.Diuersoriũ.
κατάλυτος.η.ον.Hospes.
καταλύω.μ.σω.π.κα. Soluo.de
struo.diuerto.
κατάμαθε.disce considera.
καταμανθάνω. μ. σομαι.π. κα.
Considero.disco.inspicio.
καταμαρτυρέω. τ καταμαρτυ
ρῶ.μ.σω.π.κα. contratestificor.
καταμένω.μ.νῶ.π.κα. maneo.
καταμόνας.solus.aduerb.
καταμωκάομαι. τ καταμωκῶ
μαι.μ. σομαι.ϖ.ημαι.illudo

irrideo.
καταναλίσκω.μ.ωσω.π.ωκα. Consumo.expendo.
καταναλῶσαι.cõsũpsisse.expẽdisse
καταναλώσω.consumã.expendã.
καταναρκέω.τ καταναρκῶ.μ.σω.π.κα.Grauis.onerosus sum.
κατανεύω.μ.σω.π.κα.annuo.
κατανοέω.τ κατανοῶ.μ.σω.π.κα.Considero.
κατανόησις.εως.ἡ.Consideratio. cogitatio. Γκα.peruenio.
κατανтάω.τ κατανтῶ.μ.σω.π.
κατανυγήσομαι.compungar.
κατάνυξις.εως.ἡ.compunctio.
κατανύττω.μ.ξω.π.χα.Compungo.pungo.
καταξιόω.τ καταξιῶ.μ.σω.π.κα.Dignum reputo.dignor.rogo.
καταπατέω.τ καταπατῶ.μ.σω π.κα.Conculco. Γlatio.
κατάπαυσις.εως.ἡ.reqes.refocil
καταπαύω.μ.σω.π.κα.Cesso. quiesco.cessare facio.comprimo. coherceo.
καταπεσών.οντος.ὁ.postq̃ procidit.deorsum cecidit.
καταπέτασμα.ατος.το.Velum.
καταπίνω.μ.σω.π.κα.Absorbeo. bibo.deglutio.
καταπίπτω.μ.σουμαι.π.κα.procido.deorsum cado.
καταπλέω.μ.σω.π.κα.Nauigo.
καταπληγμός.ου.ὁ.Percussio. plaga.
καταποθῶ.absorbear.deglutiar.
καταπονέομαι.τ καταπονοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.opprimor.
καταποντίζω.π.σω.π.κα.Mergo.obruo.precipito in mare.
καταπίω.absorbeã.deglutiam.
καταπρόσωπον.e regione.coraz.
καταπτήσσω.μ.ξω.π.χα.Timeo.formido.terreo.
κατάρα.ας.ἡ.maledictio.
καταράομαι.τ καταρῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.Maledico.execror.
κατάρατος.η.ον.maledictus.a.ũ.
καταργέω.τ καταργῶ.μ.σω.π.κα.Occupo.euacuo.soluo.
καταριθμέω.τ καταριθμῶ.μ.σω.π.κα.Numero.
καταρρηγνύω.μ.ξω.π.γα.Contrascindo.effundo.immitto.
καταρρίπτω.μ.ψω.π.φα.Demitto.deijcio.precipito.
καταρτάω.τ καταρτῶ.μ.σω.π.κα.Apto.adapto.
κατάρτησις.εως.ἡ.adaptatio.
καταρτίζω.μ.σω.π.κα.Reficio. perficio.
καταρτισμός.ου.ὁ.Consummatio.perfectio.
κατασείω.μ.σω.π.κα.Signũ manufacio.concutio.innuo.
κατασκάπτω.μ.ψω.π.φα.suffodio.diruo.
κατασκευάζω.μ.σω.π.κα.preparo.paro.facio.fabrico.
κατακεύασμα.τος.το.fabricatio. preparatio.
κατασκηνόω.τ κατασκηνῶ.μ.σω.π.κα.habito.maneo.
κατασκήνωσις.εως.ἡ.Nidus. habitatio.mansio.
κατασκιάζω.μ.σω.π.κα.obũbro.
κατασκοπέω.τ κατασκοπῶ.μ.σω.π.κα.considero.exploro.
κατάσκοπος.ου.ὁ.cõsiderator.explorator. Γcircũuenio.insidior.
κατασοφίζομαι.μ.σομαι.π.μαι
κατασπεύδω.μ.σω.π.κα.festino
κατασταθήσομαι.constituar.
κατάστασις.εως.ἡ.cõtradictio.resistentia. Γsedo.
καταστέλλω.μ.λω.π.κα.cõprio
κατάστημα.τος.το.bit⁹ cõstitutio
καταστῆσαι.constituisse.
κατάστησον.constitue.
καταστήσω.constituam.
καταστολή.ης.ἡ.habitus.vestis.
καταστρέφω.μ.ψω.π.φα.euerto.destruo.
καταστρηνιάω.τ καταστρηνιῶ.μ.σω.π.κα.Inordinate ⁊ luxurio se viuo.
καταστροφή.ης.ἡ.subuersio.
καταστρωννύω.μ.σω.π.κα.Substerno.sterno.
κατασύρω.μ.ρω.π.κα.traho.
κατασφάττω.μ.ξω.π.χα.obtrunco interficio. Γgno.as.sigillo.as.
κατασφραγίζω.μ.σω.π.κα.Si
κατάσχεσις.εως.ἡ.possessio.apprehensio.detentio.
κατάσχω.habeam.possideam.
καταταῦτα.eodem modo.
κατατί.in quo.in qua re.
κατατίθημι.μ.σω.π.κα.Presto. depono.
κατατομή.ης.ἡ.concisio.
κατατρέχω.μ.ουμαι.π.ηκα.Decurro.
κατατρίβω.μ.ψω.π.φα.cõtero.
κατατρώγω.μ.ουμαι.comedo deuoro.
καταυγάζω.μ.σω.π.κα.illumio.
κατάφαγε.comede.
καταφάγομαι.comedam.
καταφάγω.comedam.comedero.
καταφαγών.οντος.ὁ.postquam comedit.
καταφέρομαι.μ.σομαι.π.μαι.Deprimor.mergor.
καταφέρω.μ.σω.π.κα.deprimo Contrafero. ΓAufugio.
καταφεύγω.μ.ουμαι.π.γα.
καταφθείρω.μ.ρω.π.κα.corrũpo.
καταφθορά.ας.ἡ.corruptio.
καταφιλέω.τ καταφιλῶ.μ.σω π.κα.osculor.amo.consuesco.
καταφλέγω.μ.ξω.π.χα.cõburo
καταφρονέω.τ καταφρονῶ.μ.σω.π.κα.contemno.
καταφρόνησις.εως.ἡ.cõtemptus
καταφρονητέος.α.ον.Despiciendus.contemnendus.a.um.
καταφρονητής.ου.ὁ.contemptor
κατάφρων.νος.ὁ.ἡ.insensatus.a.ũ
καταφυγών.οντος.ὁ.postquam confugit. Γto.as.
καταφυτεύω.μ.ψω.π.φα.plan
καταχέω.μ.σω.π.κα.effundo.
καταχθόνιος.α.ον.Terrestris.infernus.subterraneus.a.um.
καταχράομαι.τ καταχρῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.abutor.male utor.
κατάχρεος.α.ον.Subditus.subiectus.a.um.
καταχρίω.μ.σω.π.κα.vngo.lino
καταψεύδομαι.μ.σομαι.π.σμαι.mentior.
καταψευσμός.ου.ὁ.Falsum testimonium.calumnia falsa.
καταψύχω.μ.ξω.π.χα.refrigero
κατεαγῶ.frangerer.
κατέαξα.Fregi.
κατεάξω.confringam.frangam.
κατέβαινον.descendebam.ant.
κατεβάρησα.grauaui.molest⁹ fui.
κατέβην.Descendi.
κατεγέλων.deridebam.ant.
κατέγνων.reprehẽdi.condemnaui.
κατεγνωσμένος.η.ον.reprehẽsus.reprehensibilis.e.

κατεδαπανήθην. consumptus. expensus fui.
κατέδησα. alligaui.
κατεδίκασα. condemnaui.
κατεδίωξα. p̄secutus. p̄secutus sum.
κατέδραμον. decurri. runt.
κατεδυνάστευσα. Oppressi. subiugaui. potentia abusus sum.
κατέθηκα. deposui.
κατείδωλος. η. ον. idolis seruiens.
κατειλημμένος. η. ον. Comprehēsus. a. um.
κατειληφέναι. comprehendisse.
καθειργάσθαι. factum. op̄atum eē.
καθειργασάμην. effeci. op̄atus sū.
κατειχόμην. detinebar.
κατεῖχον. detinebā. itendebam. ant.
κατεκάην. arsi. combustus fui.
κατέκαιον. comburebam. ant.
κατεκάλυψα. cooperui. texi.
κατεκείμην. iacebam. appositus fueram. ant.
κατέκλασα. fregi.
κατέκλεισα. inclusi. incarceraui.
κατεκληροδότησα. Sorte diuisi ⁊ distribui.
κατεκληρονόμησα. Heredez feci. hereditate aliquid habui.
κατέκλυσα. inundaui. submersi.
κατεκρίθην. condemnatus fui.
κατέκρινα. condēnaui. damnaui.
κατέλαβον. comprehendi. runt.
κατελαμπόμην. fulgebam. lucebā
κατελείφθην. relictus sum.
κατελήφθην. comprehensus fui.
κατελθεῖν. deuenisse. descendisse.
κατελθών. οντος. ὁ. postq̄ deuenit. descendit.
κατέλιπον. reliqui. reliquerunt.
κατελογίσθην. connumeratus. reputatus fui.
κατέλυσα. destruxi.
κατέναντι. contra e regione.
κατενάρκησα. grauis. onerosus fui.
κατένευσα. annui. innui.
κατενεχθείς. εντος. ὁ. Depressus. deorsum latus.
κατενόησα. intellexi. consideraui.
κατενόουν. cōsiderabā. itelligebā. āt
κατενύγην. compunctus fui.
κατενώπιον. Coram. ⌈habeo.
κατεξουσιάζω. μ. σω. π. κα. p̄tātē
κατεπατήθην. conculcatus fui.
κατέπαυσα. cessaui. quieui. quiescere ⁊ cessare feci. coheraui. vetui.

κατέπεσα. decidi. cecidi.
κατεπέστην. isurrexi. cōtra surrexi.
κατέπιον. absorbi. ebibi. runt.
κατέπλευσα. nauigaui.
κατεπόθην. absortus fui. ⌈operor.
κατεργάζομαι. μ. σομαι. π. σμαι
κατέρραξα. cōtra scidi. effudi. imisi.
κατέρχομαι. μ. σομαι. π. λυθα. Descendo.
κατέσεισα. Signum manu feci. Annui. concussi. ⌈uoro.
κατεσθίω. μ. σω. π. κα. deglutio. de
κατεσκαμμένος. η. ον. dirutus. euer⌊sus. a. ū
κατέσκαψα. suffodi. euerti.
κατεσκεύασα. feci. fabricaui. p̄paui
κατεσκευάσθην. Factus. preparatus. fabricatus fui.
κατεσκευασμένος. η. ον. Factus preparatus. fabricatus. a. um.
κατεσκήνωσα. habitaui.
κατέσπευσα. festinaui.
κατεστάθην. constitutus fui.
κατεσταλμένος. η. ον. compressus sedatus. a. um.
κατέστησα. constitui.
κατέστρεψα. euerti. dirui.
κατεστρώθην. stratus. substrat⁹ fui
κατεσφραγίσθην. Signatus fui. sigillatus fui.
κατεσφραγισμένος. η. ον. Signatus. sigillatus. a. um.
κατέσχον. obtinui. comprehendi. rūt
κατέτος. singulis annis. quotannis.
κατευθηνῶ. μ. νω. π. κα. Proficere facio. diuitem facio. ⁊ in melius promoueo.
κατευθύνω. μ. νω. π. κα. Diues sū prosperor. feliciter ago. dirigo.
κατέφαγον. comedi. runt. ⌈us.
κατεφθαρμένος. η. ον. corrupt⁹. a
κατέφθειρα. corrupi.
κατεφίλησα. osculatus fui. Amaui. consueui.
κατεφίλουν. osculabar. antur. amabam. consueueram. ant.
κατεφίστημι. μ. σω. π. κα. Insurgo. contrasurgo.
κατέφυγον. aufugi. runt.
κατέχεα. effudi.
κατέχω. μ. ξω. π. χα. Habeo. detineo. possideo.
κατήγαγον. deduxi. runt.
κατήγγειλα. prenunciaui.
κατηγγέλην. p̄dicat⁹ nūciatus fui.
κατήγγελλον. p̄dicabā. nūciabā. āt

κατηγορέω. ⁊ κατηγορῶ. μ. σω. π. κα. accuso. denomino. predico.
κατηγορία. ας. ἡ. Accusatio. predicatio. predicamentum.
κατήγορος. ου. ὁ. accusator.
κατηγόρουν. Accusabam. denominabam. predicabam. ant.
κατηγωνισάμην. vici. debellaui.
κατῆλθον. deueni. descendi. runt.
κατηλλάγην. reconciliatus fui.
κατήνεγκα. detuli.
κατήντησα. perueni.
κατηξιώθην. dignus habitus fui.
κατηραμένος. η. ον. maledict⁹. a. ū.
κατηρασάμην. maledixi. detestatus fui.
κατηργήθην. solutus. euacuatus fui
κατήργηκα. euacuaui. solui.
κυτήργημαι. solutus. Euacuatus. abolitus fui.
κατηριθμένος. η. ον. Connumeratus. a. um.
κατηρτισάμην. Adaptaui. perfeci. preparaui. adaptatus. perfectus. preparatus fui.
κατηρτίσθαι. perfectum. consumatum. adaptatum fuisse.
κατηρτισμένος. η. ον. Adaptatus. perfectus. consumatus. a. um.
κατησχύνθην. erubui. confusus fui.
κατησχυνόμην. erubescebam.
κατήφεια. ας. ἡ. Meror.
κατηφής. εος. ὁ. ἡ. tristis. mest⁹. a. ū.
κατηχέω. ⁊ κατηχῶ. μ. σω. π. κα. instruo. erudio.
κατηχήθην. edoctus fui. audiui.
κατήχημαι. edoctus fui. audiui.
κατηχημένος. η. ον. edoctus. instructus. a. um.
κατήχθην. deductus. delatus fui.
κατιδίαν. seorsum.
κατιόω. ⁊ κατιῶ. μ. σω. π. κα. tanq̄ erugo vel rubigo consumo. vel depono rubiginem. emundo a rubigine.
κατισχύω. μ. σω. π. κα. Inualesco. contra preualeo.
κατοικέω. ⁊ κατοικῶ. μ. σω. π. κα. Habito. migro.
κατοίκησις. εως. ἡ. habitatio.
κατοικητήριον. ου. το. Habitaculum. tabernaculum. mansio.
κατοικία. ας. ἡ. habitatio.
κατολίγον. paucis. parum.
κατόναρ. in somnijs.

κάτοπτρίζω.μ.σω.π.κα.In speci
lo video.
κάτοπτρον.ου.το.Speculum.
κατορθόω.⁊ κατορθῶ.μ.σω.π.
κα.Dirigo.corrigo
κατωρθωμα.ατος.το.Correctio
prosperitas.
κάτω.Infra.deorsum.
κατώκησα.Habitaui.
κατώρθωσα.Correxi.direxi.
κατώτατος.η.ον.Infimus.a.um.
κατώτερος.α.ον.inferior.us.
κατωτέρω.Magis infra.
καυθήσωμαι.comburar.ardeam.
καῦμα.τος.το.Estus.calor magnꝰ
καυματίζω.μ.σω.π.κα.Torreo.
comburo.
καῦσις.εως.ἡ.combustio.
καυσούμενος.η.ον.cōburēdꝰ.a.ū
καύσων.ωνος.ὁ.calor.estus.
καυτηριάζω.μ.σω.π.κα.Caute
rizo.comburo.vro.
καυχάομαι.⁊ καυχῶμαι.μ.σο
μαι.ϖ.μαι.Glorior.
καύχημα.ατος.το.gloriatio.
καύχησις.εως.ἡ.gloriatio.
κέδρος.ου.ὁ.Cedrus arbor.
κεῖμαι.μ.σομαι.Positus sum.po
nor.iaceo.
κειρία.ας.ἡ.vitta.fascia.tenia.
κείρω.μ.ρω.π.κα.tondeo.
κεκαθαρμένος.η.ον.purgatus.e=
mundatus.a.um.
κεκάθικα.Sedere feci.sedi.
κεκαλυμμένος.η.ον.Velatus.oc
cultus.coopertus.a.um. ⌈us.
κεκατηραμένος.η.ον.maledictꝰ.a
κεκαυμένος.η.ον.cōbustus.ardens
κεκαυτηριασμένος.η.ον.cauteri
zatus.combustus.a.um.
κεκαύχημαι.Gloriatus fui.
κεκένωμαι.euacuatꝰ.vanꝰ fctūs sū.
κεκερασμένος.η.ον.mixtus.a.um.
Temperatus.a.um.
κέκλεισμαι.clausus fui.
κεκλεισμένος.η.ον.clausus.a.um.
κέκληκα.Vocaui.
κεκληκώς.οτος.ὁ.postquā vocauit
κεκλημένος.η.ον.vocatus.a.um.
κεκληρονόμηκα.Heres fui.heredi
tatem habui.
κέκλικα.inclinaui.
κεκλωσμένος.η.ον.Textus.inuo
lutus.destructus.a.um.
κεκοίμημαι.Dormiui.

κεκοιμημένος.η.ον.postquam dor
mijt.
κεκοίνωκα.pollui.contaminaui.
κεκοινωμένος.η.ον.pollutus.con
taminatus.a.um.
κεκοινώνηκα.communicaui.
κεκολαμμένος.η.ον.sculptus.ex
cussus.a.um.
κεκονιαμένος.η.ον.Dealbatus.in
crustatus ⁊ ornatus desuper.a.um.
κεκοπίακα.laboraui.
κεκοπιακώς.οτος.ὁ.postq̄ labo
rauit.postq̄ fatigatus fuit.
κεκορεσμένος.η.ον.Saturatus.sa
ciatus.a.um.
κεκόσμημαι.ornatus fui.
κεκοσμημένος.η.ον.ornatus.a.uꝫ.
κέκραγα.exclamaui.
κεκράξομαι.clamabo. ⌈apphēdisse
κεκρατηκέναι.Cōsecutū fuisse.tēuisse
κεκράτημαι.retētus.apphēsus fui.
κέκρικα.Iudicaui.
κέκριμαι.Iudicatus fui.
κεκριμένος.η.ον.iudicatus.a.um.
κέκρυμμαι.Absconditus fui.
κεκρυμμένος.η.ον.abscōditꝰ.a.uꝫ
κελεύω.μ.σω.π.κα.iubeo.p̄cipio.
κέλευσμα.ατος.το.iussio.p̄ceptū.
κενοδοξία.ας.ἡ.Inanis gloria.
κενόδοξος.η.ον.Inanis glorie cupi
dus.a.um.
κενός.η.ον.inanis.Vanus.a.um.
καινοφωνία.ας.ἡ.vocum nouitas.
κενόω.⁊ κενῶ.μ.σω.π.κα.Irritū
facio.euacuo.
κέντρον.ου.το.stimulus.
κεντυρίων.ωνος.ὁ.Centurio.dux
centum militum.
κενῶς.Frustra.in vanum.
κεραία.ας.ἡ.apex.
κεραμικός.η.ον.Figulinus.a.um.
Luteus.a.um.
κεράμιον.ου.το.vas luteū.lagena.
κεραμεύς.εος.ὁ.Figulus.
κεραμος.ου.ὁ.Tegula.
κεράννυμι.μ.σω.π.κα.Misceo.
Tempero. ⌈pero.
κεραννύω.μ.σω.π.κα.misceo.tē
κέρας.ατος.το.cornu.
κέρασον.Tempera.
κεράτιον.ου.το.Siliqua.
κεραυνός.ου.ὁ.Fulmen.
κερδαίνω.μ.σω.ϖ.κα.lucrifacio.
κερδηθήσομαι.Lucrifiam.
κερδήσω.lucrifaciā.lucrer.

κέρδος.εος.το.Lucrum.
κέρμα.ατος.το.Moneta.pecunia.
κερματιστής.ου.ὁ.nummularius
κεφάλαιον.Capitulum.summa.cō
pendium.
κεφαλαιόω.⁊ κεφαλαιῶ.μ.σω.
π.κα.Vulnero in capite.abbreuio.
In vnum cogo.congrego.
κεφαλή.ης.ἡ.caput.
κεφαλίς.ιδος.ἡ.caput.capitulum.
κεχάρισμαι.donaui.gratificatꝰ.fui
κεχαριτωμένος.η.ον.repletꝰ gr̄a.
a.um.⌈tatus.subministratus.a.um
κεχορηγημένος.η.ον.Suppedi=
κεχρημάτισμαι.responsum accepi.
κεχρηματισμένος.η.ον.reuela=
tus.Responso declaratus.a.um.
κεχρυσωμένος.η.ον.deauratꝰ.a.ū.
κεχωρισμένος.η.ον.Segregatus.
Scissus.a.um.
κίδαρις.εως.ἡ.ornamētū capitis.
Mitra.
κηλίς.δος.ἡ.macula.
κῆνσος.ου.ὁ.census.
κῆπος.ου.ὁ.Hortus.
κηπουρός.ου.ὁ.Hortulanus.
κηρίον.ου.το.Fauus.
κήρυγμα.ατος.το.predicatio.
κηρύσσω.μ.ξω.π.χα.predico.
κῆτος.εος.το.Cetus.balena.
κίβδιλος.η.ον.Nugax.falsus.a.ū.
κιβωτός.ου.ἡ.Arca.
κιθάρα.ας.ἡ.cithara.
κιθαρίζω.μ.σω.π.κα.citharizo.
κιθαρωδός.ου.ὁ.citharedus.
κινδυνεύω.μ.σω.π.κα.Pericli
tor.videor.colligor ex supradictis.
κινέω.⁊ κινῶ.μ.σω.π.κα.moueo.
κίνησις.εως.ἡ.Motus. ⌈us.
κινητικώτερος.α.ον.Mobilior.
κινάμωμον.ου.το.cinnamomū.
κινύρα.ας.ἡ.Instrumentum mu
sicū.cithara.
κλάδος.ου.ὁ.ramus.
κλαίω.μ.αυσω.ϖ.κα.ploro.
κλάσις.εως.ἡ.fractio.
κλάσμα.ατος.το.Fragmentum.
frustum.
κλαυθμός.ου.ὁ.fletus.vlulatus.
κλαυθμών.ωνος.ὁ.fletus et eiula
tus locus.lachrymetum.
κλαύσω.plorabo.
κλάω.⁊ κλῶ.μ.σω.ϖ.κα.frango
κλείς.δος.ἡ.clauis.
κλείω.μ.σω.ϖ.κα.claudo.

κλέμμα.ατος.το.Furtum.
κλέος.εος.το.gloria.nobilitas.
κλέϖτης.ου.ὁ.fur.
κλέπτω.μ.ψω.π.φα.Furor.
κλέψις.εως.ἡ.furtum.
κλητεὶς.εντος.ὁ.vocatus.
κληθῆναι.vocatum fuisse.
κληθήσομαι.vocabor.
κληθῶ.vocer.vocatus fuero.
κλῆμα.ατος.Το.palmes.
κλήνη.ης.ἡ.Lectus.
κληροδοτέω.ꝛ κληροδοτῶ.μ.
σω.π.κα.Do.distribuo.
κληρονομέω.ꝛ κληρονομῶ.μ.
σω.π.κα.hereditate acq̄ro.possideo.
κληρονομία.ασ.ἡ.Hereditas.
κληρονόμος.ου.ὁ.Heres.
κλῆροσ.ου.ὁ.Sors.
κληρόω.ꝛ κληρῶ.μ.σω.ϖ.κα.
Sorte voco.
κλῆσισ.εωσ.ἡ.vocatio.
κλητόσ.η.ον.vocatus.a.um.
κλίβανοσ.ου.ὁ.Clibanus.fornax.
caminus.
κλίμα.ατοσ.το.regio.
κλίνη.ης.η.lectus.
κλινίδιον.ου.το.lectulus.
κλίνω.μ.νω.ϖ.κα.reclino.inclino.
κλισία.ασ.ἡ.Tentorium.taberna=
culum.cortina.pars caule vbi peco
ra dormiunt.conuiuium.cathedra.
sedes.
κλοιός.ου.ὁ.Lignum quo vincto
rū colla premūtur in carcere
κλοϖή.ησ.ἡ.furtuȝ.
κλύδων.ωνοσ.ὁ.tempestas.
κληδωνίζομαι.μ.σομαι.π.μαι.
fluctuo.
κλώθω.μ.σω.π.κα.Neo.inuoluo.
destruo.
κλών.ωνός.ὁ.Ramus.
κλῶσμα.τοσ.το.Innexio.circum=
uolutio.alligatura.nexus.
κναφεύσ.εος.ὁ.fullo.
κνήθομαι.μ.σομαι.π.μαι.prurio
κνήθω.μ.σω.ϖ.κα.scalpo.
κνώδαλον.ου.το.fera incommuni
taȝ aerea.quā aquatica.ꝛ terrestris
κοδράντης.ου.ὁ.quadrans.ge=
nus pecunie.
κοιλία.ασ.ἡ.venter.
κοιμάομαι.ꝛ κοιμῶμαι.μ.σο=
μαι.π.μαι.dormio.
κοίμησισ.εωσ.ἡ.dormitio.finis.
κοινός.η.ον.Inmundus.a.um.com
munis.e.
κοινόω.ꝛ κοινῶ.μ.σω.π.κα.coin
quino.polluo.
κοινωνέω.ꝛ κοινωνῶ.μ.σω.π.κα
Communico.
κοινωνικός.η.ον.Communicabi=
lis.conuersabilis.e.
κοινωνία.ας.ἡ.cōicatio.collatio.
κοινωνός.ου.ὁ.socius.particeps.
κοιτή.ης.ἡ.Lectus.
κοιτών.ωνοσ.ὁ.cubiculum.
κόκκινοσ.η.ον.coccineus.a.uȝ.
κόκκοσ.ου.ὁ.Granum.
κολάζω.μ.σω.π.κα.punio.crucio
κολακεία.ασ.ἡ.adulatio.
κολακεύο.μ.σω.π.κα.adulor.
κολάϖτω.μ.ψω.π.φα.cudo.
sculpo.
κόλασισ.εως.ἡ.Supplicium.⌈do
κολαφίζω.μ.σω.π.κα.colaphis ce
κολλάομαι.ꝛ κολλῶμαι.μ.σο
μαι.π.μαι.adhereo.
κόλλησισ.εωσ.ἡ.cōglutinatio.col
ligatio.
κολλυβιστήσ.ού.ὁ.nūmularius
κολυμβάω.ꝛ κολυμβῶ.μ.σω.
π.κα.Nato.
κολυμβήθρα.ασ.ἡ.natatoria.
piscina. ⌈abbreuio.
κολοβόω.ꝛ κολοβῶ.μ.σω.π.κα
κολούριον.ου.το.colyrium.
κόλϖοσ.ου.ὁ.Sinus.
κομάω.ꝛ κομῶ.μ.σω.π.κα.nu=
trio comam.
κόμη.ησ.ἡ.coma.cesaries.
κομίζω.μ.σω.π.κα.Recipio.
κομψότεροσ.α.ον.melior.studio
sior.probior.eloquētior.improbior
magis deceptiuus.qui magis per
suadet.qui pluribus artibus instru
ctus ē.
κονιάω.ꝛ κονιῶ.μ.σω.π.κα.De
albo.incrusto.puluerizo.
κονιορτόσ.ου.ὁ.Puluis.⌈facio.
κοϖάζω.μ.σω.π.κα.cesso.cessare
κοϖετόσ.ου.ὁ.planctus.
κοϖή.ησ.ἡ.cedes.
κοϖιάω.ꝛ κοϖιῶ.μ.σω.π.κα.
Laboro.
κοϖιάζω.μ.σω.π.κα.laboro.
κόϖοσ.ου.ὁ.labor.molestia.
κόϖρια.ων.τα.Stercora.
κοϖρία.ασ.ἡ.sterquiliniū.stercus.
κόπτομαι.μ.ψομαι.π.μμαι.la
mentor.

κόπτω.μ.ψω.π.φα.scindo.
κόραξ.κοσ.ὁ.coruus.
κοράσιον.ου.το.puella. ⌈cio.
κορέννυμι.μ.σω.π.κα.saturo.sa=
κορεννύω.μ.σω.π.κα.saturo.facio
κορεσθείς.εντος.ὁ.saciatus.
κόρη.ησ.ἡ.Virgo.puella.pupilla o
culi.proserpina.
κόροσ.ου.ὁ.Genus mensure.
κόρυς.υθοσ.ἡ.Galea.
κόσκινοσ.ου.ὁ.Cribrum.
κοσμέω.ꝛ κοσμῶ.μ.σω.π.κα.orno
κοσμικός.η.ον.secularis.e.munda
nus.a.um.
κόσμιοσ.α.ον.ornatus.a.um.
κοσμοκράτωρ.οροσ.ὁ.Mūdi prī
ceps et rector.
κόσμοσ.ου.ὁ.Mundus.ornatus
muliebris.honor.obsequiū. ⌈des.
κουστωδία.ασ.ἡ.custodia.custo=
κουφίζω.μ.σω.π.κα.Alleuio.le=
uem facio.
κοῦφοσ.η.ον.Leuis.e.
κόφινοσ.ου.ὁ.cophinus.
κράββατοσ.ου.ὁ.grabbatꝰ.i.lectꝰ
κράζω.μ.ξω.π.γα.clamo.
κραιϖάλη.ης.ἡ.crapula.
κρανίον.ου.τό.caluaria.
κράσϖεδον.ου.το.fimbria.limbus.
κραταιός.α.ον.potens.fortis.e.
κραταιόω.ꝛ κραταιῶ.μ.σω.ϖ.
κα.Conforto.
κρατέω.ꝛ κρατῶ.μ.σω.ϖ.κα.te
neo.apprehendo.
κράτησις.εως.ἡ.potestas.
κράτιστος.η.ον.optimus.a.uȝ.
κράτος.εος.το.potentia.
κρατύνομαι.μ.νουμαι.π.μμαι.
conualesco.roboror.
κραυγάζω.μ.σω.ϖ.κα.clamo.
κραυγή.ης.ἡ.clamor.
κρέας.ατος.το.caro.
κρείσσων.ονος.ὁ.ἡ.melior.potētior
κρείττων.ονος.ὁ.ἡ.melior.potētior
κρέμαμαι.suspendor.pendeo.
κρεμάω.ꝛ κρεμῶ.μ.σω.π.κα.sus
κρεμασθῶ.suspendar. ⌊pēdo.
κρημνός.ου.ὁ.precipitium.
κρήνη.ης.ἡ.Fons.
κριθή.ης.ἡ.Hordeum.
κριθῆναι.iudicatum fuisse.
κριθήσομαι.iudicabor.
κρίθινος.η.ον.hordeaceus.a.um.
κριθῶ.iudicer.iudicatus fuero.
κρίμα.ατοσ.το.iudiciū.damnatio

κρῖνον.ου.το.Lilium.
κρίνω.ω.νω.π.κα.iudico.propono.
κρίσις.εως.ἡ.iudicium.
κριτήριον.ου.το.Locus iudicium.
Locus vbi dantur iudicia.
κριτής.ου.ὁ.Judex.
κριτικός.η.ον.iudex.cognitor.criti
κρούω.ω.σω.π.κα.pulso. [cus.
κρυβῆναι.absconditum fuisse.
κρυπτός.η.ον.absconditus.a.um.
κρύπτω.ω.ψω.π.φα.abscondo.
κρυπτῶς.occulte.
κρύσταλλος.ου.ὁ.crystallus.
κρυσταλλίζω.ω.σω.π.κα.Si=
milis sum crystallo.
κρυσταλλοειδής.εος.ὁ.ἡ.cry=
stallo similis.e.
κρυφῆ.in abscondito.occulte.
κρύφιος.α.ον.coopertus.occultus.
a.um. [μαι.possideo.acquiro.
κτάομαι τ κτῶμαι.ω.σομαι.π.
κτῆμα.τος.το.ager.possessio.
κτῆνος.εος.το.iumentum.
κτῆσις.εως.ἡ.possessio.acquisitio.
κτήσωμαι.possideam.acquiram.
κτήτωρ.ορος.ὁ.possessor.
κτίζω.ω.σω.π.κα.condo.creo.
κτίσις.εως.ἡ.creatio.creatura.
κτίσμα.ατος.το.creatio.creatura.
κτίστης.ου.ὁ.conditor.creator.
κτύπος.ου.ὁ.sonitus.strepitus.
κυβεία.ας.ἡ.nequitia.
κυβερνάω τ κυβερνῶ.ω.σω.π.
κα.guberno.
κυβέρνησις.εως.ἡ.gubernatio.
κυβερνήτης.ου.ὁ.gubernator.
κυκλεύω.ω.σω.π.κα.circumeo.
circundo.
κυκλόθεν.in circuitu.
κύκλος.ου.ὁ.circulus. [cūdo
κυκλόω τ κυκλῶ.ω.σω.π.κα.cir
κύκλω.circumcirca.
κύκλωσις.εως.ἡ.Circulatio.circui
tus.circundatio.
κύλισμα.ατος.το.volutatio.volu
κυλίω.ω.σω.π.κα.voluto.[tabrū
κυλλός.ου.ὁ.debilis.
κῦμα.ατος.το.vnda.
κυμαίνομαι.ω.νουμαι.π.μμαι
Fluctuo.as.
κύμβαλον.ου.το.Cymbalum.
κύμινον.ου.το.cyminum.
κυνάριον.ου.το.canis.catellus.
κύνες.ων.οἱ.canes.
κυνηγία.ας.ἡ.venatio.

κυνίδιον.ου.το.catellus.
κυπάρισσος.ου.ἡ.cupressus.arbor
κύπτω.ω.ψω.π.φα.pcūbo.iclino.
κυρία.ας.ἡ.domina.
κυριακός.η.ον.dominicus.a.um.
κυριεύω.ω.σω.π.κα.dominor.
κύριος.ου.ὁ.dominus.
κυριότης.ητος.ἡ.dominatio.
κυρόω τ κυρῶ.ω.σω.π.κα.cōfir
κυσί.canibus. [mo.
κύων.νος.ὁ.ἡ.canis.
κώδων.ωνος.ὁ.tintinabulum.
κῶλον.ου.το.cadauer.
κωλύω.ω.σω.π.κα.veto.phibeo.
κώμη.ης.ἡ.comessatio.castellum.
κωμόπολις.εως.ἡ.Oppidum.Vi
co ciuitas.vicurbium.
κῶμος.ου.ὁ.Symposium.conuiui
um.sodalitas.τ proprie quādo itur
ad amicam cū tripudijs τ musica.
κώνωψ.ωπος.ὁ.culex.
κωφός.ου.ὁ.mut⁹.surd⁹.isensatus.
λαβεῖν.accepisse.
λάβοιμι.accipiam.rem.
λάβω.Accipiam. ro.
λαγχάνω.ω.σομαι.π.ογχα.
Sortior.
λάθρα.occulte.clam.
λαθραῖος.α.ον.occultus.a.um.
λαῖλαψ.απος.ἡ.Procella.turbo
venti.nimbus.
λακέω τ λακῶ.ω.σω.π.κα.Cre
po.strepo.
λάκκος.ου.ὁ.Fouea.
λακτίζω.ω.σω.π.κα.calcitro.as.
λαλέω τ λαλῶ.ω.σω.π.κα.Lo
quor. [dignus.a.um.
λαλητός.η.ον.Dicibilis.e.Dictu
λαλιά.ας.ἡ.loquella.
λαμβάνω.ω.ψομαι.π.μμαι.
Accipio.capio.
λαμπάς.δος.ἡ.Lampas.
λαμπρός.α.ον.Splēdidus.micās
sumptuosus.albus.a.um.
λαμπρότης.τος.ἡ.splēdor.fulgor.
λαμπρῶς.splendide.sumptuose.
λάμπω.ω.ψω.π.φα.splēdeo.ful
geo. [obliuiscor.
λανθάνομαι.ω.σομαι.π.μαι.
λανθάνω.ω.σω.π.θα.lateo.
λαξευτός.η.ον.Ex lapide excisus
τ fabrefactus.a.um.
λαός.ου.ὁ.populus.plebs.
λαπιστής.ου.ὁ.Lasciuus.mēdax.
procax.temerarius.

λάρυγξ.γος.ὁ.guttur.
λατομέω τ λατομῶ.ω.σω.π.
κα.lapidē polio.i.lapide fabrico.
λατρεία.ας.ἡ.Seruitus.obsequiū.
λατρεύω.ω.σω.π.κα.Seruio.
λάχανον.ου.το.olus.
λάχω.sortiar.
λέβης.τος.ὁ.lebes.cacabus.
λεγεών.ωνος.ὁ.legio.
λέγω.ω.ξω.π.χα.dico.colligo.
λεῖμμα.ατος.το.reliquū.reliquie
λεῖος.α.ον.leuigatus.planus.a.ū.
λείπω.ω.ψω.π.φα.relinquo.
λειτουργέω τ λειτουργῶ.ω.
σω.π.κα.ministro.
λειτουργία.ας.ἡ.ministerium.
λειτουργικός.η.ον.mistratori⁹.a.ū
λειτουργός.ου.ὁ.minister.
λελάληκα.dixi.locutus sum.
λελάλημαι.dictus fui.
λελαλημένος.η.ον.dictus.a.ū.
λελατομημένος.η.ον.ex petra
elaboratus τ fabrefactus.a.um.
λελόγισμαι.computatus fui.
λελουμένος.η.ον.lotus.a.um.
λέλυμαι.solutus fui.
λελυμένος.η.ον.solutus.a.um.
λελύπηκα.cōtristaui.dolore affeci.
λελύπημαι.contristatus fui.
λέντιον.ου.το.Linteum.
λεπίς.δος.ἡ.Squama.
λέπρα.ας.ἡ.lepra.
λεπρός.α.ον.leprosus.a.um.
λεπτός.η.ον.Minutus.exilis.sub=
tilis.e.
λεπτότατος.α.ον.subtilissim⁹.a.ū
λευκαίνω.ω.νω.π.κα.albefacio
λευκός.η.ον.albus.a.um.
λευκότης.τος.ἡ.albedo.
λέων.οντος.ὁ.Leo.
λήθη.ης.ἡ.obliuio.
ληνός.ου.ἡ.torcular.
λῆξις.εως.ἡ.finis.quies.sors.
λῆρος.ου.ὁ.deliramentum.nuge.
λῃστής.ου.ὁ.latro.
λῆψις.εως.ἡ.acceptio.acceptum.
λήψομαι.accipiam.
λίαν.valde.
λίβανος.ου.ὁ.thus.
λιβανωτός.ου.ὁ.thus.thuribulū.
λιβερτῖνος.ου.ὁ.libertinus.
λιθάζω.ω.σω.π.κα.lapido.
λίθινος.η.ον.lapideus.a.um.
λιθοβολέω τ λιθοβολῶ.ω.σω.
π.κα.lapido.

λίθος.ου.ὁ.lapis.
λιθόστρωτος.η.ον.Locus lapidibus stratus.a.um.
λιθουργός.ου.ὁ.Lapidarius.artifex lapidum.
λιθώδης.εος.ὁ.ἡ.petrosus.a.um.
λικμάω τ λικμῶ.μ.σω.π.κα.contero.comminuo.
λιμήν.ενος.ὁ.portus.
λίμνη.ης.ἡ.Stagnum.palus.
λιμός.ου.ὁ.fames.
λῖνος.ου.ὁ.linum.
λιπαίνω.μ.νῶ.π.κα.piguefacio
λιπαρός.α.ον.nitidus.
λίτρα.ας.ἡ.Libra.
λίψ.βος.ὁ.libs.ventus.
λόγειος.α.ον.sapiens.elegans.
λογία.ας.ἡ.Collectio.collecta.fructificatio.
λογίζομαι.μ.σομαι.π.σμαι.cogito.reputo.delibero.computo.
λογίζω.μ.σω.π.κα.Computo.cōnumero. [conueniens.
λογικός.η.ον.Rationalis.decens.
λόγιον.ου.το.eloquium.
λόγιος.α.ον.eloquens.sciens.
λογισμός.ου.ὁ.cogitatio.
λογομαχέω τ λογομαχῶ.μ.σω.π.κα.verbis contendo.
λογομαχία.ας.ἡ.verborū pugna
λόγος.ου.ὁ.Verbum.oratio.liber.sermo.causa.respectus.rō.ꝓportio.
λόγχη.ης.ἡ.lancea.
λοιδορέω τ λοιδορῶ.μ.σω.π.κα.Conuitior.maledico.
λοιδορία.ας.ἡ.cōuitiū.maledictū.
λοίδορος.ου.ὁ.maledicꝰ.cōuitiator
λοιμός.ου.ὁ.pestis.pestilentia.
λοιπός.η.ον.reliquus.a.um.
λουτρόν.ου.το.Lauacrum.
λούω.μ.σω.π.κα.Lauo.
λοχάω vel λοχέω τ λοχῶ.μ.σω.π.κα.insidior.
λυθρώδης.εος.ὁ.ἡ.cruētatus.a.ū
λυκαονιστί.lycaonice.ligua lycao
λύκος.ου.ὁ.Lupus. [nie regionis
λυμαίνομαι.μ.ουμαι.π.μαι.Uasto.destruo.
λυπέομαι τ λυποῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.tristitia afficior.tristor.
λυπέω τ λυπῶ.μ.σω.π.κα.tristitia afficio.tristifico.
λύπη.ης.ἡ.tristitia.meror.
λυπηρός.α.ον.tediosꝰ.molestꝰ.a.ū
λύσις.εως.ἡ.Solutio.

λυσιτελέω τ λυσιτελῶ.μ.σω.π.κα.prosum.vtilis sum.
λυσιτελής.εος.ὁ.ἡ.Utilis.e.
λύτρον.ου.το.Redemptio.
λυτρόομαι τ λυτροῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.Redimo.
λύτρωσις.εως.ἡ.Redemptio.
λυτρωτής.ου.ὁ.redemptor.
λυχνία.ας.ἡ.candelabrum.
λύχνος.ου.ὁ.lucerna.
λύω.μ.σω.π.κα.soluo.expono.
μαγεία.ας.ἡ.magia.magica ars.
μαγεύω.μ.σω.π.κα.Magicā exerceo.magus sum.
μαγικός.η.ον.magicus.a.um.
μάγος.ου.ὁ.magus.
μαζός.ου.ὁ.mamilla.
μάθε.disce.
μαθεῖν.didicisse.
μαθήσομαι.discam.
μαθητεύω.μ.σω.π.κα.Erudior.doceor.discipulus sum.
μαθητής.ου.ὁ.Discipulus.
μαθήτρια.ας.ἡ.discipula.
μάθω.discam.didicero.
μαθών.οντος.ὁ.postquam didicit
μαίνομαι.μ.νουμαι.π.μα.Insanio.
μακαρίζω.μ.σω.π.κα.Beatifico.beatum facio.beatum duco.
μακάριος.α.ον.beatus.felix. [tio.
μακαρισμός.ου.ὁ.btitudo.btifica
μακαριώτερος.α.ον.beatior.felicior.
μάκελλον.ου.το.macellum.Locus publicus vbi vēdūtur abaria.
μακράν.longe.a longe.
μακρόβιος.α.ον.qui diu vixit.longeuus.a.um.
μακρονημέρευσις.εως.ἡ.Longitudo dierum.
μακρόθεν.a longe.
μακροθυμέω τ μακροθυμῶ.μ.σω.π.κα.patiētiā hēo.patiēs sum.
μακροθυμία.ας.ἡ.Longanimitas.patientia.
μακρόθυμος.η.ον.Fortis.patiens longanimis.
μακροθύμως.patienter.
μακρός.α.ον.longus.magnus.a.ū.
μακρότερος.α.ον.longior.us.
μακρότης.ητος.ἡ.longitudo.
μακροχρόνιος.α.ον.Res multi temporis.longe vite.
μάλαγμα.τος.το.Fomentū.mollificatio.
μαλακία.ας.ἡ.īfirmitas.blāditiæ.
μαλακός.η.ον.mollis.e.
μάλιστα.maxime.
μᾶλλον.magis.potius.econtrario
μάμμα.ης.ἡ.auia.
μανθάνω.μ.σομαι.π.κα.Disco.
μαντεία.ας.ἡ.diuiatio.ars diuinādi
μαντεύομαι.μ.σομαι.π.μαι.Uaticinor.oraculum peto.
μαραίνω.μ.νῶ.π.κα.Marcidum facio.
μαργαρίτης.ου.ὁ.margarita.
μάρμαρον.ου.το.marmor.
μαρσίππιον.ου.το.Marsuppiū crumena.
μαρτυρέω τ μαρτυρῶ.μ.σω.π.κα.testificor.testor.testimōiū do.
μαρτυρία.ας.ἡ.testimonium.
μαρτύριον.ου.το.testimonium.
μάρτυς.ρος.ὁ.testis
μασσάομαι τ μασσῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.Manduco.mando.
μαστιγόω τ μαστιγῶ.μ.σω.π.κα.flagello. [lo.
μαστίζω.μ.σω.π.κα.Vbero.flagel
μάστιξ.γος.ὁ.plaga.
μαστός.ου.ὁ.Uber.mamma.
ματαιολογία.ας.ἡ.Uaniloquiū
ματαιολόγος.η.ον.vaniloqus.
ματαιόομαι τ ματαιοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.euanesco.stultꝰ sū.
μάταιος.α.ον.Stultus.vanus.a.ū
ματαιότης.ητος.ἡ.stultitia.vānitas
μάτην.frustra.
μάχαιρα.ας.ἡ.gladius.
μάχη.ης.ἡ.pugna.
μάχομαι.μ.σομαι.π.μαι.Pugno.as.
μεγαλαυχέω τ μεγαλαυχῶ.μ.σω.π.κα.glorior.supbio.iacto.
μεγαλεῖον.ου.το.Res alta τ magna.magnale.
μεγαλειότης.ητος.ἡ.Magnificentia.magnitudo.
μεγάλη.ης.ἡ.magna.nomi.singul.
μεγάλοι.ων.οἱ.magni.nomi.plur.
μεγαλοπρεπής.εος.ὁ.ἡ.Magnificus.a.um.
μεγαλόφρωνος.η.ον.Presumptiosꝰ.elatꝰ.magnifice de se loquēs
μεγαλύνω.μ.νῶ.π.κα.Magnifico.as.extollo in altum.
μεγάλως.vehementer. [gnitudo.
μεγαλωσύνη.ης.ἡ.maiestas.ma

μέγας.λου.ὁ.Magnus.
μέγεθος.εος.τὸ.magnitudo.
μεγιστάμ.αμος.ὁ.vir in regno pri=
marius ⁊ qui a rege primũ locũ hȝ.
μέγιστος.η.ομ.maximus.a.um.
μεθαρμόζω.μ.σω.π.κα.cõuerto.
μεθερμηνεύω.μ.σω.π.κα.interp
μέθη.ης.ἡ.ebrietas. [tor.
μεθιστάμω.transfero.
μεθίστημι.μ.σω.π.κα.Transmuto
amoueo.arceo. [ars.dolus.
μεθοδεία.ας.ἡ.circumuẽtio.insidie.
μεθόριομ.ου.τὸ.finis.confiniũ.
μεθύσκομαι.Inebrior.
μεθύσκω.inebrio.ebriũ aliũ facio.
μέθυσος.η.ομ.Ebriosus.a.um.
μεθύω.μ.σω.π.κα.inebrior.ebrius
sum.inebrio alium. [Subrideo.
μειδιάω ⁊ μειδιῶ.μ.σω.π.κα.
μείζωμ.ομος.ὁ.ἡ.Maior.us.
μεῖμομ.Mane.esto.consiste.
μείμω.Maneam.mansero. [nuo.
μειόω ⁊ μειῶ.μ.σω.π.κα.dimi=
μέλαινα.ης.ἡ.nigra.numeri.sing.
μέλαμ.αμος.τὸ.nigrũ.atramentũ.
μελαμία.ας.ἡ.Nigredo.
μέλας.αμος.ὁ.Niger.
μέλει.Cure est.
μελήσω.Futurus sum.
μέλι.τος.τὸ.Mel.
μέλισσα.ης.ἡ.Apes.
μελίσσειος.α.ομ.apeus.res apis.
μέλλω.Futurus sum.
μέλος.εος.τὸ.Membrum.modula
tio.cantus.Musica. [cit.
μεμαθηκώς.οτος.ὁ.postquã didi
μεμβράνα.ης.ἡ.membrana.
μεμαρτύρηκα.testimoniũ peribui.
μεμαρτύρημαι.Testimoniũ adep
tus sum. [tus.a.ũ
μεμαστιγωμένος.η.ομ.flagella
μεμενήκειμ.Manseram.
μεμέρισμαι.diuisus fui. [nus.a.ũ
μεμεστωμένος.η.ομ.repletus.ple
μεμέτρημαι.mẽsurat⁹.cõputat⁹ fui
μέμηνα.insaniui.
μεμίασμαι.pollut⁹.coinq̃nat⁹ fui.
μεμιασμένος.η.ομ.Pollutus.co
inquinatus.a.um. [t⁹.a.ũ.
μεμιασμένος.η.ομ.inq̃nat⁹.pollu
μεμιγμένος.η.ομ.mixtus.a.um.
μεμίσηκα.odi.odio habui.
μεμισημένος.η.ομ.odio habit⁹.a.ũ.
μέμνημαι.recordat⁹ fui.recordor.
μεμνημένος.η.ομ.Memor.

μέμνησο.memineris.memento.
μεμνηστευμένος.η.ομ.Despon=
satus.a.um. [solus relictus.a.um.
μεμονωμένος.η.ομ.Solitarius.
μεμύημαι.initiatus.institutus.fui.
μέμφομαι.μ.ψομαι.accuso.vitu
μεμψίμοιρος.α.ομ.q̃rul⁹.a.ũ. [po
μέμψις.εως.ἡ.querela.accusatio.
μεμωκημένος.η.ομ.Reprehensus
μέμ.Quidem. [subsannatus.a.um.
μεμοῦμγε.quinimmo.immo.
μέμτοι.Profecto.tamen.
μέμω.μ.μήσω.π.κα.Maneo.
μερίζω.μ.σω.π.κα.diuido.scindo.
μέριμνα.ης.ἡ.cura.sollicitudo.
μεριμνάω ⁊ μεριμνῶ.μ.σω.π.
κα.curo.curã habeo.sollicitus sũ.
μερίς.δος.ἡ.Cura.sollicitudo.
μερισμός.ου.ὁ.partitio.distributio
μεριστής.ου.ὁ.Diuisor.
μέρος.εος.τὸ.pars.
μεσάζω.μ.σω.π.κα.in medio sum.
medium locum teneo.
μεσέω ⁊ μεσῶ.μ.σω.π.κα.medio
as.in media parte sũ.dimidia pars
mei transijt.
μεσημβρία.ας.ἡ.Meridies.
μεσιτεύω.μ.σω.π.κα.medium
pono.interpono.
μεσίτης.ου.ὁ.mediator.
μεσοπορέω ⁊ μεσοπορῶ.μ.σω
π.κα.per medium procedo ⁊ vado
μεσότης.τος.ἡ.medietas.
μεσομύκτιομ.ου.τὸ.media nox.
μέσος.η.ομ.medius.a.um.
μεσότοιχομ.ου.τὸ.medi⁹ paries.
μεσουράνημα.ατος.τὸ.mediuȝ
μεστός.η.ομ.plen⁹.a.ũ. [celi.
μεστόω ⁊ μεστῶ.μ.σω.π.κα.im
μετά.post.cum. [pleo.
μεταβαίμω.μ.σομαι.π.κα.trãseo
μεταβάλλω.μ.λω.π.κα.muto.
transmuto.transmutor.
μεταβάς.αμτος.ὁ.postquã trãsiuit
μεταβέβηκα.transiui.
μετάβηθι.transi.
μεταβήσομαι.transibo.
μεταβολή.ης.ἡ.mutatio.
μεταβουλία.ας.ἡ.cõmutõ negocia
μεταβραχύ.paulopost. [tio.traiectio
μεταβῶ.transiero.transeam.
μετάγω.μ.ξω.π.χα.circunfero.
verso.traduco.
μεταδίδωμι.μ.σω.π.κα.do par
tem.trado.communico.

μεταδός.da partẽ.trade.cõmunica.
μεταδοῦμαι.tradidisse partem.cõ
municauisse.
μεταδῶ.tradã.partem dẽ.cõmunicẽ
μετάθεσις.εως.ἡ.Translatio.trans
positio. [cor.abeo.
μεταίρω.μ.ρω.π.κα.Proficis=
μετακαλέομαι ⁊ μετακαλοῦ=
μαι.μ.σομαι.π.μαι.accerso.voco
μετακιμέω ⁊ μετακιμῶ.μ.σω.π.
κα.Moueo.
μετακιρμάω ⁊ μετακιρμῶ.μ.σω
π.κα.Conuerto.
μεταλαμβάμω.μ.ηψομαι.π.
μμαι.partem capio.particeps sum.
μεταλήψεσθαι.participaturũ esse.
μετάληψις.εως.ἡ.perceptio.par=
ticipatio. [to.commuto.
μεταλλάττω.μ.ξω.π.χα.permu
μεταλλεύω.μ.σω.π.κα.Tran=
smuto.transuerto.
μεταμελέομαι ⁊ μεταμελοῦ=
μαι.μ.σομαι.π.μαι.pẽiteo.pẽitet me
μεταμέλομαι.μ.ουμαι.π.μαι
pẽitet me.pẽitẽtiã ago
μεταμικρόμ.paulo post.
μεταμορφόω ⁊ μεταμορφῶ.
μ.σω.π.κα.transformo.
μεταμοέω ⁊ μεταμοῶ.μ.σω.π.
κα.penitentiam ago.
μετάμοια.ας.ἡ.penitentia.
μεταξύ.inter.in medio loco.
μεταπέμπομαι.μ.ψομαι.Ac=
cerso.voco. [fuero.
μετασταθῶ.trãsmutatus.amotus
μεταστήσας.αμτος.ὁ.postquam
amouit.
μεταστρέφω.μ.ψω.π.φα.con=
μετάσχε.participa. [uerto.
μετασχηματίζω.μ.σω.π.κα.trãs
figuro.transformo.
μετάσχω.participẽ.participauero.
μεταταῦτα.post hec.
μετατίθημι.μ.σω.π.κα.trãffero.
μετατοῦτο.post hoc. [transpono.
μετέβαιμομ.transibã.ant.
μετεβαλλόμημ.transmutabar.
μετέβημ.Transij.
μετέθηκα.transposui.transtuli.
μετεκαλεσάμημ.vocaui.accersiui.
μετεκιρμώμημ.conuertebar.
μετελάμβαμομ.particeps erã.ant.
μετελεύσομαι.exercebo aliq̃ artẽ.
tentabo.puniã.preteribo.appetã.narra
bo.appetã magistratũ.accersã.accedã.

μετεμελήθην.Penitui.
μετεμελόμην.penituit me.penitui.
μετεμορφώθην.transfiguratus fui.
μετενόησα.penitui.penitētiā egi.
μετέπειτα.Postea.
μετεπεμψάμην.accersiui.vocaui.
μετέρχομαι.μ.ευσομαι.π.θα.
tento.exerceo aliquam artē.punio.
pretereo.appeto.narro.appeto ma
gistratum.accerso.accedo.
μετέστησα.trāstuli.amoui.arcui.
μετέστρεψα.Conuerti.
μετέσχηκα.Participaui. ⌈cipauit
μετεσχηκώς.τος.ὁ.postquā parti
μετεσχημάτισα.trāsfiguraui.trās
μετέσχον.participaui.rūt⌊formaui.
μετετέθην.trāslatꝰ.trāspositꝰ fui.
μετέχω.μ.ξω.π.κα.particeps suꝫ.
μετεωρίζομαι.μ.σομαι.π.μαι.
Insublime tollor.⌈blimitas.eleuatio.
μετεωρισμός.ου.ὁ.Sublatio.su=
μετέωρος.α.ον.sublimis.e.
μετήλλαξα.cōmutaui.ꝑmutaui.
μετῆρα.profectus sum.transij.
μετοικεσία.ας.ἡ.transmigratio.
μετοικέω ⁊ μετοικῶ.μ.σω.π.κα
trāsmigro.habitationē mutare cogo.
μετοικίζω.μ.σω.π.κα.Habitatio.
nem trāsfero.
μετοχή.ης.ἡ.participiū.ꝑticipatio.
μέτοχος.ου.ὁ.particeps.socius.
μετρέω ⁊ μετρῶ.μ.σω.π.κα.me
tior.mensuro.
μετρητή.ης.ἡ.metreta.i.mensura.
μετριάζω.μ.σω.π.κα.modestꝰ sū.
μετριοπαθέω ⁊ μετριοπαθῶ.
μ.σω.π.κα.Condoleo.begni=
nus.⁊ officiosus sū.parco.do veniā
μέτριος.α.ον.tēꝑatꝰ.modestꝰ.a.um
μετρίως.modeste.benigne.
μέτρον.ου.τὸ.Metrum.mensura.
μετώκησα.transtuli habitationem.
mutare feci habitationem.
μέτωπον.ου.τὸ.Frons.tis.
μέχρι.Dum.vsqꝫ ad.
μεχρισοῦ.Quoad.donec.
μή.Non.ne.nunquid.
μήγε.Ne.
μηδαμόθεν.nulla ex ꝑte.nulla rōne
μηδαμῶς.nequaquā.nullo modo.
μὴ δέ.Neqꝫ.
μηδείς.ενος.ἡ.nullus.nemo.
μηδεμία.ας.ἡ.nulla.nūeri sing.f.g.
μηθέν.νος.τὸ.nihil.nullum.
μηκέτι.non amplius.

μῆκος.εος.τὸ.lōgitudo.⌈sco.lōgꝰ fio.
μηκύνομαι.μ.ουμαι.π.μαι.cre
μηλωτή.ης.ἡ.melota.pellis ouina.
μήν.Tamen.quidem.
μήν.ος.ὁ.Mensis.
μηνίζω.μ.σω.π.κα.succēseo.irascor
μῆνις.δος.ἡ.Ira.
μηνύω.μ.σω.π.κα.nuncio.as.
μήποτε.ne forte.ne vnquam.
μήπως.ne forte.
μηρός.ου.ὁ.Femur.
μήτε.Neqꝫ.
μήτηρ.ρος.ἡ.Mater
μήτι.nunquid.
μήτις.ne aliquis.nun aliquis.
μήτρα.ας.ἡ.Vulua.
μητρολώας.ου.ὁ.Matricida.
μία.ας.ἡ.Una.f.g. ⌈lo.
μιαίνω.μ.νω.π.κα.coinq̄no.macu
μίασμα.ατος.τὸ.Coinquinatio.
μιασμός.ου.ὁ.immunditia.coiqui
μίγμα.τος.τὸ.Mixtura. ⌊natio.
μίγνυμι.μ.ξω.π.χα.misceo.
μιγνύω.μ.ξω.π.χα.misceo.
μικρολόγος.η.ον.sordidus.aua=
rus.nimis parcus.a.um.
μικρός.α.ον.paruus.a.um.
μικρότερος.α.ον.minor.
μίλιον.ου.τὸ.miliare.
μίλτος.ου.ὁ.rubrica.coloris species
μίμημα.τος.τὸ.imitatio.silitudo.
μιμητής.ου.ὁ.imitator.⌊emulatio.
μιμνήσκομαι.μ.σομαι.π.μαι.
Recordor.memor sum. ⌈beo.
μισέω ⁊ μισῶ.μ.σω.π.κα.odio ha
μισητός.η.ον.odibilis.odio dignꝰ.
odiosus.a.ū.⌈tributio.remūeratio.
μισθαποδοσία.ας.ἡ.mercedis re
μισθαποδότης.ου.ὁ.remunera=
tor.compensator.satisfactor.
μίσθιος.α.ον.mercenarius.a.um.
μισθόομαι ⁊ μισθοῦμαι.μ.σο=
μαι.π.μαι mercede conduco.
μισθός.ου.ὁ.merces. ⌈ctio.
μίσθωμα.ατος.τὸ.merces.cōdu=
μισθωτός.ου.ὁ.mercenarius.
μισοξενία.ας.ἡ.Inhospitalitas.
odium hospitalitatis.
μνᾶ.genꝰ nūmi.mina.mna.
μνάομαι ⁊ μνῶμαι.μ.σομαι.π.
μαι.indago.despōso.comēdo.spō
deo.appeto magistratū.reminiscor.
μνεία.ας.ἡ.memoria. ⌊peto vxorē.
μνῆμα.ατος.τὸ.monumentum.
μνημεῖον.ου.τὸ.monumentum.

μνήμη.ης.ἡ.memoria.
μνημονεύω.μ.σομαι.π.μαι.Re
cordor.reminiscor. ⌈memoria.
μνημόσυνον.ου.τὸ.recordatio.
μνησθείς.εντος.ὁ.memor.recorda
μνησθῆναι.recordatū esse. ⌊tus.
μνησθήσομαι.recordabor.⌈fuero.
μνησθήσωμαι.recorder.recordatꝰ
μνήσθητι.recordare.
μνησθῶ.recorder.reminiscar.acti=
ue ⁊ passiue.
μνηστεύω.μ.σω.π.κα.despōdeo.
μογγιλάλος.η.ον.Mutus.a.uꝫ.
μόγις.Vix.
μόδιος.ου.ὁ.Modius.
μοί.Mihi.
μοιχάομαι ⁊ μοιχῶμαι.μ.σο=
μαι.π.μαι.adultero.mechor.
μοιχαλίς.δος.ἡ.Adultera.
μοιχεία.ας.ἡ.adulterium.
μοιχεύω.μ.σω.π.κα.adultero.as
μοιχός.ου.ὁ.adulter.
μόλις.Vix.
μόλυβος.ου.ὁ.plumbum.
μολύνω.μ.νω.π.κα.polluo.
μολυσμός.ου.ὁ.pollutio.immū
ditia.
μομφή.ης.ἡ.querela.accusatio.
μονή.ης.ἡ.mansio.
μονογενής.εος.ὁ.ἡ.vnigenitꝰ.a.ū.
μονοήμερος.α.ον.res vnius diei.
μόνον.solum.aduer.
μονόομαι ⁊ μονοῦμαι.μ.σομαι
π.μαι.Solus sum.
μόνος.η.ον.Solus.a.um.
μονόφθαλμος.η.ον.Unum soluꝫ
oculum habens.
μορφή.ης.ἡ.Figura.effigies.
μορφόω ⁊ μορφῶ.μ.σω.π.κα.
figuro.formo
μόρφωσις.εως.ἡ.figura.formatio
μόσχευμα.ατος.τὸ.planta tenel
la.tam arboruꝫ: quam olerum.
μοσχοποιέω ⁊ μοσχοποιῶ.μ.
σω.π.κα.vitulum facio.
μόσχος.ου.ὁ.Vitulus.
μου.mei.geniti.singul.
μουσικός.η.ον.musicus.a.um.
μοχθηρός.α.ον.laboriosus.a.um.
μόχθος.ου.ὁ.erumna.labor.
μοχλός.ου.ὁ.instrumentū quo ia
nue clauduntur.siue ferreū siue ligneū
μυελός.ου.ὁ.medulla.cerebrum.
μυέομαι ⁊ μυοῦμαι.μ.σομαι.π
μαι.sacris initior.instruor.instituor.

μῦθος.ου.ὁ.Fabula.
μυῖα.ασ.ἡ.Musca.
μυκάομαι ꝛ μυκῶμαι.μ.σο=
μαι.π.μαι.Rugio.mugio.balo.
μυκτηρίζω.μ.σω.ϖ.κα.Irrideo.
μυλικός.η.ον.Molaris.e.
μύλος.ου.ὁ.Mola.
μύλων.ωνος.ὁ.pistrinū.mola.
μυρεψός.ου.ὁ.pigmentarius.my
ropola. ⌈decem milia.
μυριάς.δος.ἡ.numerus continens
μυρίζω.μ.σω.π.κα.Ungo.
μυριοπλασίως.in infinitū plus.
μύριος.α.ον.Multus.a.um.
μυρίος.α.ον.Decē mille.
μυριότης.τος.ἡ.multitudo. multi
μύρον.ου.το.vnguētū. ⌊plicitas.
μυστήριον.ου.το.Mysterium.
μύστης.ου.ὁ.Mystes.i.sacerdos.
μύστις.δος.ἡ.doctrix.mulier sacer
μυχός.ου.ὁ.spelūca.penetrale ⌊dos
μυωπάζω.μ.σω.π.κα.Lec⁹ pal
po ꝛ apprehendo.
μῶκος.ου.ὁ.subsānator.derisor
μώλωψ.ωπος.ὁ.Liuor.
μωμάομαι ꝛ μωμῶμαι.μ.σο=
μαι.ϖ.μαι.calūnior.vitupo.maculo.
μῶμος.ου.ὁ.Macula.opprobriū.
μωραίνομαι.μ.ουμαι.ϖ.μαι.
Euanesco.Stultus fio.
μωραίνω.μ.νω.π.κα.stultū facio.
μωρία.ας.ἡ.Stultitia.
μωρολογία.ας.ἡ.Stultiloquiū.
μωρός.α.ον.stultus.a.ū.fatuus.a.ū.
ναί.Profecto.certe.
ναός.ου.ὁ.Templum.
νάρδος.ου.ὁ.Nardus.
ναυαγέω ꝛ ναυαγῶ.μ.σω.π.
κα.Naufragium patior.
ναύκληρος.ου.ὁ.Nauclerus.na=
uis gubernator.
ναύτης.ου.ὁ.Nauta.
νεανίας.ου.ὁ.iuuenis.adolescens.
νεᾶνις.δος.ἡ.iuuēcula.mulier iuue
νεανίσκος.ου.ὁ.adolescens. ⌈nis
νεκρός.α.ον.Mortuus.a.ū. ⌈tifico
νεκρόω ꝛ νεκρῶ.μ.σω.π.κα.mor
νέκρωσις.εως.ἡ.mortificatio.
νενεκρωμένος.η.ον.mortuus.a.ū.
νενίκηκα.Uici.
νενομοθέτημαι.lege sancitus fui.
νενομοθετήκειν.legem acceperam.
νεόκτιστος.η.ον.nouiter creat⁹.a.ū.
νέος.α.ον.Nouus.a.um.
νεοσσός.ου.ὁ.pullus.

νεότης.ητος.ἡ.Iuuentus.
νεόφυτος.η.ον.nou⁹.nup plātat⁹.
νεύω.μ.σω.π.κα.Annuo.
νεφέλη.ης.ἡ.Nubes.
νέφος.εος.το.Nubes.
νεφρός.ου.ὁ.Lumbus.renes.
νεωκόρος.ου.ὁ .edituus.
qui tractat res sacras.
νεωτερικός.η.ον.Iuuenilis.e.
νεώτερος.α.ον.adolescētior.iunior.
νή.Per aduerbium iurantis.
νήθω.μ.σω.π.κα.Neo.
νηκτός.η.ον.Natatiuus.a.um.
νηπιάζω.μ.σω.π.κα.paruulus sū
vt paruulum megero. ⌈cisor
νηπιοκτόνος.η.ον.paruulorū oc=
νήπιος.α.ον.Paruulus.a.um.
νησίον.ου.το.Insula paruula.
νῆσος.ου.ἡ.Insula.
νηστεία.ας.ἡ.Ieiunium.
νηστεύω.μ.σω.π.κα.Ieiuno.as.
νήστης.εος.ὁ.ἡ.Ieiunus.a.um.
νῆστις.Ieiunos.
νηφάλιος.α.ον.Sobrius.a.um.
νήφω.μ.ψω.ϖ.φα.Castus dego.vi
gilo.sobrius ꝛ modestus sū.
νικάω ꝛ νικῶ.μ.σω.π.κα.Uinco.
νῖκος.εος.το.Uictoria.
νιπτήρ.ηρος.ὁ.Peluis.
νίπτω.μ.ψω.ϖ.φα.Lauo.
νοερός.α.ον.intelligens.sciens.
νοέω ꝛ νοῶ.μ.σω.π.κα.Intelligo.
νόημα.ατος.το.Cogitatio.sensus
νοήμων.μος.ὁ.ἡ.Sapiēs.intelligēs
sensatus.a.um.
νοθεύω.μ.σω.π.κα.Decipio.cor
rumpo.adultero.Abalieno.
νόθος.ου.ὁ.spurius.illegitimus
νομή.ης.ἡ.Pascuum.
νομίζω.μ.σω.ϖ.κα.puto.leges cō
do.leges sancio.
νομικός.η.ον.Legis peritus.lega=
lis.ad leges pertinens
νόμιμα.τος.το.decretū.lex.statutū.
νομίμως.Legitime.
νόμισμα.ατος.το.numisma.nūm⁹
νομοδιδάσκαλος.ου.ὁ.Legis.
Doctor. ⌈latio.
νομοθεσία.ας.ἡ.legispositio.legis=
νομοθετέω ꝛ νομοθετῶ.μ.σω.
ϖ.κα.leges condo.legem pono.
νομοθέτης.ου.ὁ.Legislator.
νόμος.ου.ὁ.Lex.
νοῖ.Menti.
νόος.Mentis.

νοσεύω.μ.σω.π.κα.Egroto.as.
νοσέω ꝛ νοσῶ.μ.σω.π.κα.lāgueo.
infirmus sum.
νόσημα.ατος.το.egritudo.morb⁹.
νοσσιά.ας.ἡ.nidus.mansiuncula.
νοσσίον.ου.το.Pullus
νόσος.ου.ἡ.egritudo.morb⁹.lāguor
νοσφίζω.μ.σω.π.κα.fraudo.
νότος.ου.ὁ.Notus.auster
νουθεσία.ας.ἡ.correptio.īstructio.
νουθετέω ꝛ νουθετῶ.μ.σω.ϖ.
κα.Moneo.corrigo.
νουμηνία.ας.ἡ.Neomenia.prim⁹
νουνεχῶς.sapiēter. ⌊dies mensis.
νοῦς.ου.ὁ.Mens. ⌈es naturalis.
νυχθήμερον.ου.το.dies ꝛ nox.di
νύκτες.ων.αἱ.noctes.nomina plura
νύκτωρ.Noctu. ⌈sa.virgo.
νύμφη.ης.ἡ.nurus.nympha.spon=
νυμφίος.ου.ὁ.Sponsus.
νυμφών.ωνος.ὁ.Sponsus.
νῦν.nunc.
νυνί.nunc.
νύξ.κτος.ἡ.Nox.
νυσταγμός.ου.ὁ.Dormitatio.
νυστάζω.μ.ξω.ϖ.χα.Dormito.
νύσσω.μ.ξω.ϖ.χα.Pungo.
νύττω.μ.ξω.π.χα.Pungo.
νωθρός.η.ον.imbecillis.piger.lan=
guidus.a.um.
νῶτος.ου.ὁ.Dorsum.
ξένια.ων.τα.xenia.i.munuscula hos
ξενία.ας.ἡ.hospitiū. ⌊pitalia.
ξενίζομαι.μ.σομαι.π.μαι.hospi=
tor.hospes sum.
ξενίζω.μ.σω.π.κα.pegrinor.hospi=
tio suscipio.
ξενιτεία.ας.ἡ.hospitiū.
ξενοδοχέω ꝛ ξενοδοχῶ.μ.σω.
π.κα.hospitalis sū.hospites recipio
ξένος.η.ον.Hospes.aduena.extra=
neus.a.um.
ξεστός.η.ον.equalis.polit⁹.leuiga=
tus.rasus.a.um.
ξηρά.ας.ἡ.Arida.i.terra.
ξηραίνω.μ.νω.π.κα.sicco.arefacio
ξηρός.α.ον.Siccus.aridus.a.um.
ξίφος.εος.το.Gladius.Ensis.
ξύλινος.η.ον.Ligneus.a.um.
ξύλον.ου.το.Lignum.fustis
ξυρέω ꝛ ξυρῶ.μ.σω.π.κα.Rado.
ξυστός.η.ον.Leuigatus.a.um.
ὁ.articls ppositiu⁹.mas.gene.nu.sing.
ὁ.articls postpositiu⁹.ne.g.nu.s.Qd.
ὀγδοήκοντα.Octoginta.

ὀγλόος.η.ομ.Octauus.a.um.
ὄγκος.ου.ὁ.ſupbia.magnitudo.cla
ὅλε.ουλε.ὁ.Hic.iſte. [tio.
ὁλεύω.μ.σω.π.κα.Iter facio.
ὁληγέω ⁊ ὁληγῶ.μ.σω.ϖ.κα.
ducatum preſto.Duco.Ago.
ὁληγός.ου.ὁ.Dux.
ὁλοιπορέω ⁊ ὁλοιπορῶ.μ.σω
π.κα.Iter facio.
ὁλοιπορία.ας.ἡ.iter.itineratio.
ὁλοιπόρος.ου.ὁ.Uiator.
ὁλόμτες.ομτωμ.οἱ.Dentes.
ὁλός.ου.ἡ.Uia.
ὁλούσ.ομτος.ὁ.Dens.
ὀλυμᾶσαι.Cruciaris.
ὀλυμάομαι ⁊ ὀλυμῶμαι.μ.σο
μαι.π.μαι.Laboro.triſtor.crucior.
ὀλυμάω ⁊ ὀλυμῶ.μ.σω.ϖ.κα.
Triſtitia afficio.triſtifico.
ὀλύμη.ησ.ἡ.Dolor.
ὀλυρμός.ου.ὁ.Fletus.
ὄζος.ου.ὁ.Ramus.
ὄζω.μ.σω.π.κα.Oleo.
ὅθεμ.Unde.
ὁθεμλή.Undecunqꝫ.
ὀθόμη.ης.ἡ.Pera ex lino.linteum.
ὀθόμιομ.ου.τὸ.Linteum.
οἷ.Ipſi.Ei.
ὁι.Articulꝰ prepoſitiuus.maſculi.ge.
numeri pluralis.
οἵ.Articulus poſtpoſitiuus.maſculi.
gene.numeri plur.Qui.
οἰακίζω.μ.σω.ϖ.κα.Guberno.as.
οἶλα.Scio.noui.
οἰκειακός.η.ομ.Domeſticus.a.ũ.
οἰκεῖος.α.ομ.familiaris.e.domeſti=
οἰκέτης.ου.ὁ.Seruus. [cus.a.ũ.
οἴκημα.ατος.τὸ.habitatio.domici
οἴκησις.εως.ἡ.domiciliũ. [lium.
οἰκητήριομ.ου.τὸ.manſio.habita=
culum.habitatio.
οἰκήτωρ.ορος.ὁ.habitator.
οἰκία.ας.ἡ.Domus.
οἰκολεσποτέω ⁊ οἰκολεσπο=
τῶ.μ.σω.ϖ.κα.familiã guberno.
οἰκολεσπότης.ου.ὁ.pr̃ familias.
οἰκολομέω ⁊ οἰκολομῶ.μ.σω
ϖ.κα.Edifico.
οἰκολομή.ης.ἡ.edificatio.
οἰκομομέω ⁊ οἰκομομῶ.μ.σω.π
κα.villico.villicus.ſuꝫ.
οἰκομομία.ασ.ἡ.Uillicatio.diſpen
ſatio.
οἰκομόμος.ου.ὁ.Uillicus.
οἰκόπελομ.ου.τὸ.Solum vbi pri
us erat domus.
οἶκοσ.ου.ὁ.Domus.
οἰκουμέμη.ης.ἡ.Habitabilis.orbiſ
pars que habitatur.
οἰκτειρέω ⁊ οἰκτειρῶ.μ.σω.ϖ.
κα.Miſereor.
οἰκτείρω.μ.ρω.ϖ.κα.Miſereor.
οἰκτιρμός.ου.ὁ.miſericordia.
οἰκτίρμωμ.ωμος.ὁ.ἡ.miſericors.
οἰκτρός.α.ομ.miſerabilis.e.
οἶμαι.μ.σομαι.π.μαι.Puto.
οἰμοπότης.ου.ὁ.Uini potator.
οἶμοσ.ου.ὁ.Uinum.
οἰμοφλυγία.ας.ἡ.vinolentia.
οἴομαι.μ.σομαι.π.μαι.puto.
οἶομ λέ.non ſolum non. [uatio
οἰωμισμός.ου.ὁ.auguriorũ obſer
οἷος.α.ομ.qualis.e.potẽs.ſolus.a.ũ.
οἷς.Quibus.maſculi.gener.
οἴσω.Feram
οἵτιμες.ωμ.οἱ.Qui.
ὀκλοηκομτατέσσαρεσ.ωμ.οἱ.
αἱ.Octoginta quattuor.
ὀκμέω ⁊ ὀκμῶ.μ.σω.ϖ.κα.pigri=
tor.pigritiã habeo.
ὀκμηρός.α.ομ.piger.a.um.
ὀκταήμερος.α.ομ.res octo dierũ.
ὀκτώ.Octo.
ὄλβος.ου.ὁ.Diuitie. [noſus.a.uꝫ.
ὀλέθριοσ.α.ομ.pernicioſus dam=
ὄλεθρος.ου.ὁ.interitꝰ.pnicies.
ὀλιγόπιστος.η.ομ.hõ pue fidei.
ὀλιγοποιέω ⁊ ὀλιγοποιῶ.μ.
σω.ϖ.κα.ad paruũ numerũ redigo.
ὀλίγος.η.ομ.Paruus.a.um.
ὀλιγοστός.η.ομ.paucus.a.um.
ὀλιγοχρόμιος.α.ομ.Res que du
rat paruum tempus.
ὀλιγοψυχέω ⁊ ὀλιγοψυχῶ.
μ.σω.π.κα.Puſillanimẽ me ge=
ro.puſillanimis ſum.
ὀλιγόψυχος.η.ομ.puſillanimiſ.e.
ὀλιγωρέω ⁊ ὀλιγωρῶ.μ.σω.
π.κα.Contemno [cillo.
ὀλισθαίμω.μ.σω.π.κα.labor.va
ὀλίσθημα.τος.τὸ.lapſꝰ.vacillatio
ὀλκή.ησ.ἡ.Attractio.pondus triuꝫ
ſcrupulorum.lis. [deſtructor.
ὀλοθρευτός.ου.ὁ.Exterminator.
ὀλοθρεύω.μ.σω.π.κα.deſtruo.
ὁλοκάρπωμα.τος.τὸ.holocauſtũ
ὁλοκληρία.ας.ἡ.integra ſanitas.
incolumitas. [perfectꝰ.a.ũ.
ὁλόκληρος.α.ομ.iteger.cõſumatꝰ
ὁλοκαρπόω ⁊ ὁλοκαρπῶ.μ.
σω.π.κα.Holocauſtum ſacrifico.
ὁλοκαύτωμα.ατος.τὸ.holocau
ὀλολύζω.μ.ξω.π.χα.vlulo.aſ [ſtũ
ὅλος.η.ομ.Totus.a.um.
ὁλοσφύρατος.η.ομ.Solidꝰ.a.ũ.
ὁλοτελής.εος.ὁ.ἡ.Totus.perfe=
ctus.integer.a.uꝫ.
ὄλυμθος.ου.ὁ.Groſſꝰ.ficꝰ capꝭfici.
ὅλως Omnino.
ὁμαλίζω.μ.σω.π.κα.Planum ⁊
equale aliquid facio.complano aſ.
ὄμβρος.ου.ὁ.pluuia.nimbuſ.
ὁμιλέω ⁊ ὁμιλῶ.μ.σω.π.κα.cõ
uerſor.alloquor. [confabulatio.
ὁμιλία.ας.ἡ.Cõuerſatio.colloquiũ.
ὁμίχλη.ης.ἡ.Nebula.
ὄμμα.ατος.τὸ.Oculus.
ὄμμυμι.μ.σω.π.κα.Iuro.
ὀμμύω.μ.σω.ϖ.κα.Iuro.
ὁμοθυμαλόμ.Unanimiter.ſimul.
concorditer.
ὁμοιάζω.μ.σω.π.κα.Similis ſũ.
ὁμοιοπαθής.εος.ὁ.ἡ.ſimilis.e.ſi
milium paſſionuꝫ.
ὅμοιος.α.ομ.Similis.e.
ὁμοιότης.ητος.ἡ.Similitudo.
ὁμοιότροπος.η.ομ.Similis.e.ſi=
milium morum.
ὁμοιόω ⁊ ὁμοιῶ.μ.σω.ϖ.κα.
Aſſimilo.comparo.
ὁμοίωμα.τος.τὸ.ſimilitudo.figu=
ὁμοίως.ſimiliter. [ra.ſtatua.
ὁμοίωσις.εωσ.ἡ.Similitudo.
ὁμολογέω ⁊ ὁμολογῶ.μ.σω.
π.κα.Confiteor.polliceor.
ὁμολογία.ας.ἡ.confeſſio.
ὁμολογουμέμως.manifeſte.
ὁμόμοια.ασ.ἡ.par.ꝯcordia.cõſẽſꝰ.
ὁμόσαι.iuratum fuiſſe.
ὁμόσασ.αμτοσ.ὁ.poſtꝗ̃ iurauit.
ὁμόσω.Iurabo. [cio.
ὁμότεχμοσ.η.ομ.ſilis in arte ⁊ offi
ὁμοῦ.Simul pariter.
ὅμωσ.Tamen.
ὁμωσμέμτοι.verũtamẽ.tñ. [ꝯcors.
ὁμόφρωμ.ομοσ.ὁ.ἡ.Unanimis.
ὄμ.ομτοσ.τὸ.exiſtẽs.qđ eſt.neutri.
ὅμ.Quem. [gener.
ὄμαγροσ.ου.ὁ.Aſinus ſilueſter.
ὀμαίμημ.Iuuer.fruar.
ὄμαρ.οσ.τὸ.Inſomnium.
ὀμάριομ.ου.τὸ.aſellꝰ.[tior.ex pbo
ὀμειλίζω.μ.σω.π.κα.maledico.ꝯui
ὀμειλισμόσ.ου.ὁ.ꝯuitiũ.iprõpiũ.
ὄμειλοσ.εοσ.τὸ.cõuitiũ.im pperiũ.

ὄμειρος.ου.ὁ.Somnus.
ὄμημι.μ.σω.π.κα.Juuo.
ὀμικός.η.ομ.aſinarius.a.um.
ὄμομα.ατος.το.Nomen.
ὀμομάζω.μ.σω.π.κα.noĩo.
ὀμομασία.ας.ἡ.noĩatio.appellatio.
ὀμομαστός.η.ομ.Memorabilis.iſi
ὄμος.ου.ὁ.ἡ.aſinꝰ.aſina. ⌊gnis.e
ὄμτες.ωμ.οἱ.exiſtẽtes.maſculi.gen.
ὀμτρόπομ.quemadmodum.ſicut.
ὄμτως.Uere.
ὄμυξ.χος.ὁ.Unguis.vngula.genꝰ
aromatis.lapis onyx
ὀξέως.cito.velociter.
ὄξος.εος.το.accetum.
ὀξύμω.μ.μω.π.κα.Acuo.
ὀξύς.εος.ὁ.Acutus.a.um.velox.
ὀπή.ης.ἡ.cauerna.
ὄπισθεμ.atergo.retro.
ὀπίσω.poſt.
ὄπλα.ωμ.τα.arma.
ὀπλοποιέω ꝛ ὀπλοποιῶ.μ.
σω.π.κα.Armo.as.
ὀποῖος.α.ομ.qualis.e.
ὁπότε.quando.
ὅπου.Ubi.
ὀπτάμομαι.Uideor.
ὀπτασία.ας.ἡ.Uiſio.reuelatio.
ὄπτομαι.μ.ψομαι.π.μμαι.Ui
deor.appareo.
ὀπτός.η.ομ.Aſſus.a.um.
ὀπώρα.ας.ἡ.pomũ.pomaautũnalia
ὅπως.Ut.
ὅραμα.τος.το.Uiſio.
ὅρασις.εως.ἡ.Uiſio.
ὁρατός.η.ομ.Uiſibilis.e.
ὁράω ꝛ ὁρῶ.μ.σω.π.κα.video.aſ
ὀργή.ης.ἡ.Jra. ⌊picio
ὀργίζομαι.μ.σομαι.π.μαι.ira=
ὀργῖλος.η.ομ.iracũdus.a.ũ. ⌊ſcor
ὀργυά.ας.ἡ.Ulna. ⌈pio.opto.
ὀρέγομαι.μ.ξομαι.π.γμαι.Cu
ὀρειμός.η.ομ.montanus.a.um.
ὄρεξις.εως.ἡ.appetitus.deſideriũ.
ὀρθοπολέω ꝛ ὀρθοπολῶ.μ.
σω.π.κα.recta via pergo..
ὀρθός.η.ομ.Rectus.a.um.
ὀρθοτομέω ꝛ ὀρθοτομῶ.μ.σω
π.κα.Recte tracto.recte diuido.re
cte ſcindo.
ὀρθρίζω.μ.σω.π.κα.Mane ſurgo.
ὀρθριμός.η.ομ.Matutinus.a.um
ὄρθριος.α.ομ.Matutinus.a.um.
ὄρθρος.ου.ὁ.Diluculum.
ὁρίζω.μ.σω.π.κα.Determino.de
finio.predeſtino.
ὅριομ.ου.το.Terminus.finis.
ὁρκίζω.μ.σω.π.κα.adiuro.cõiuro.
ὅρκος.ου.ὁ.iuramentum.
ὁρκωμοσία.ας.ἡ.iuſiurandum.
ὁρμαίμω.μ.μω.π.κα.Concito.
ὁρμάω ꝛ ὁρμῶ.μ.σω.π.κα.Jm
petum facio.cum impetu eo.
ὁρμή.ης.ἡ.Jmpetus.propoſitum.
ὅρμημα.τος.το.Jmpetus.
ὀρμέομ.ου.το.auis.volucris.
ὄρμις.θος.ἡ.auis.gallina.
ὁροθεσία.ας.ἡ.Terminorũ poſitio
ὄρος.εος.το.Mons.
ὀροφή.ης.ἡ.Tectum.
ὀρτυγομήτρα.ας.ἡ.coturnix ma
xima.coturnix matricia.
ὀρύσσω.μ.ξω.π.χα.fodio.
ὀρύττω.μ.ξω.π.χα.fodio.
ὀρφαμός.η.ομ.orphanus.a.um.
ὀρχέομαι ꝛ ὀρχοῦμαι.μ.σο=
μαι.π.μαι.Salto.
ὀρχίζομαι.μ.σομαι.π.μαι.ſalto
ὅσ.ου.ὁ.Qui.numeri ſing.
ὁσάκις.Quotienſcunqꝫ.
ὅσληποτοῦμ.quicunqꝫ.
ὅσιος.α.ομ.Sanctus.a.um.
ὁσιότης.τος.ἡ.Sanctitas.
ὁσιόω ꝛ ὁσιῶ.μ.σω.π.κα.ſctifico.
ὁσίως.Sancte.
ὀσμή.ης.ἡ.odor.
ὅσος.η.ομ.quãtus.a.um.quicunqꝫ.
ὀστέομ.ου.το.os.oſſis.
ὅστις.μος.ὁ.qui.quicunqꝫ.n.ſ.
ὀστράκιμος.η.ομ.Teſtaceus.Lu
teus.a.um. ⌈olfacio.
ὀσφραίμομαι.μ.ουμαι.π.μαι.
ὄσφρησις.εως.ἡ.odoratus.
ὀσφύς.υος.ὁ.Lumbi.
ὅσω.quanto.aduer.
ὅταμ.quando.
ὅτε.quando.
ὅτι.Quia.quod.qui.
ὀυ.non.
ὅυ.Ubi.quo.cuius.generis.maſculi.
ὀυά.Uah.
ὀυαί.ve.interiectio dolentis.
ὀυλαμῶς.nequaquam.
ὀυλέ.neqꝫ.
ὀυλεέμ.Nullum.nihil.
ὀυλείς.εμος.ὁ.nullus.nemo.
ὀυλεμία.ας.ἡ.Nulla.
ὀυλέμ.μος.το.Nullum.nihil.
ὀυλέποτε.Nunquam.
ὀυλέπω.nondum.
ὀυθείς.μος.ὁ.nemo.nullus.
ὀυθέμ.μοσ.το.Nullum.nihil.
ὀυκ.non.
ὀυκέτι.non amplius.
ὀυκοῦμ.Jgitur.
ὄυκουμ.non igitur.nequaquam.
ὀυμή.non.
ὄυμ.ergo.igitur.itaqꝫ.
ὄυπω.Nondum.
ὀυρά.ασ.ἡ.Cauda.
ὀυραμίος.α.ομ.Celeſtis.e.
ὀυραμόθεμ.Ex celo.
ὀυραμός.ου.ὁ.Celum.
ὀυρραγέω ꝛ ὀυρραγῶ.μ.σω.
π.κα.Duco extremam partem.eo
ὄυς.Quos. ⌊in extrema parte.
ὄυς.τοσ.το.auris.
ὄυσα.ης.ἡ.exiſtens.femini.generis.
ὀυσία.ασ.ἡ.ſubſtantia.exiſtentia.
ὄυσιμ.exiſtentibus.maſculi.generis.
ὄυτε.neqꝫ.
ὄυτοσ.ου.ὁ.Hic.iſte.
ὄυτω.Sic.
ὄυτωσ.Sic.
ὀυχ.non.
ὀυχί.Non.nonne.
ὀφειλέτησ.ου.ὁ.Debitor.
ὀφειλή.ησ.ἡ.Debitum.
ὀφείλημα.ατοσ.το.Debitum.
ὀφείλω.μ.λω.π.κα.Debeo
ὄφελομ.Utinam.
ὄφελοσ.εοσ.το.vtilitas.
ὀφθαλμόσ.ου.ὁ.Oculus.
ὀφθαλμοδουλεία.ασ.ἡ.Serui
tus ad oculum. ⌈ſus.a.um.
ὀφιόδηκτοσ.η.ομ.A ſerpente mor
ὄφισ.εωσ.ὁ.Serpens.
ὀφρύσ.υοσ.ἡ.Supercilium.
ὀχεία.ασ.ἡ.Coitus. ⌈xo.turbo.
ὀχλέω ꝛ ὀχλῶ.μ.σω.π.κα.ve=
ὀχλοποιέω ꝛ ὀχλοποιῶ.μ.σω
π.κα.ſeditionẽ facio.turbaꝫ cõcito
ὄχλος.ου.ὁ.turba.turbatio.tumltꝰ
ὀχυρόσ.α.ομ.munitꝰ.a.ũ.
ὀχυρόω ꝛ ὀχυρῶ.μ.σω.π.κα.
fortifico.munio. ⌈lum munitũ.
ὀχύρωμα.τος.το.munitio.caſtel
ὀψάριομ.ου.το.piſciculus.
ὀψέ.Ueſpere.ſero.
ὀψία.ασ.ἡ.veſper. ⌈nocte.
ὀψίζω.μ.σω.π.κα.cõprehẽdor a
ὄψιμοσ.η.ομ.Serotinus.a.um
ὄψιος.α.ομ.ſerotinus.a.um
ὄψισ.εως.ἡ.facies.cõſpectus.cõpa
ὄψομαι.videbo. ⌊tio.preſentia.

ὀψώνιον.ου.το.Lucrum.gratificatio.ſtipēdiū.cibꝰ ſtatutꝰ ⁊ decretꝰ
παγείς.εντος.ὁ.Compactus.coagulatus.conglutinatus.
παγετός.ου.ὁ.glacies.
ϖαγήσομαι.congelabor.figar.premar.comprimar.
ϖαγιδεύω.μ.σω.π.κα. Arte capio.illaqueo.venor.
παγίς.δος.ἡ.Laqueus.
ϖάγος.ου.ὁ.Saxum.glacies.locus eminens.
ϖαθεῖν.paſſum eſſe.
ϖάθημα.τος.το.paſſio.
παθητός.η.ον.paſſibilis.q̄ pōt pati.
ϖάθος.εος.το.paſſio.
ϖάθω.patiar.
παθών.οντος.ὁ.poſtq̄ paſſus eſt.
ϖαίγνιον.ου.το.Ludibrium.
ϖαιδαγωγός.ου.ὁ.puerorū doctor vel ductor.
ϖαιδάριον.ου.το.puerulus.
ϖαιδεία.ας.ἡ.diſciplina.
παιδευτής.ου.ὁ.iſtructor.p̄ceptor
ϖαιδεύω.μ.σω.π.κα.Corripio [caſtigo.
ϖαιδιόθεν.a puero.
ϖαιδίον.ου.το.puer.puella.
ϖαιδίσκη.ης.ἡ.ancilla.
ϖαίς.δος.ὁ.ἡ.puer.famulꝰ.la.
ϖαίω.μ.σω.π.κα.percutio.
ϖάλαθος.ου.ὁ.Maſſa.⁊ ϖάλαθοσ ἀρωμάτων.vulgo poma.
ϖάλαι.Olim.quondā.iādiu.iāpridē.
ϖαλαιός.α.ον.antiquus.a.ū.vetuſ
παλαιότης.τος.ἡ.ātiq̄tas.vetuſtaſ
ϖαλαιόω ⁊ ϖαλαιῶ.μ.σω.ϖ.κα.Antiquo.antiquū facio.
ϖάλη.ης.ἡ.lucta.certamen.
παλιγγενεσία.ας.ἡ.Regeneratio
ϖάλιν.Rurſus.iterum.
ϖαμβασιλεύς.εως.ὁ.Rex potentiſſimus ⁊ qui omnia poteſt.
παμϖληθεί.Uniuerſaliter.
πάμπολυς.λλου.ὁ.multus.
ϖᾶν.τος.το.totum.
ϖανδοχεῖον.ου.το.Stabulum.diuerſorium publicum.
ϖανδοχεύς.εος.ὁ.Stabularius.
ϖανεπίσκοπος.ου.ὁ.Qui omnia proſpicit et prouidet.
ϖανήγυρις.εως.ἡ.Frequentia.conuentus.
ϖανηγυρισμός.ου.ὁ.congregatio.conuerſatio.
ϖανοικί.cum tota domo.

πανοπλία.ας.ἡ.armatura.tota armatura.
ϖανούργευμα.τος.το.aſtutia.
πανουργία.ας.ἡ.fraus.Dolꝰ.ſciētia.multa experientia.
ϖανοῦργος.η.ον.Fraudulentus.doloſus.multiſcius.ſapiens.
ϖανταχῆ.vbiq;.
ϖανταχόθεν.vndiq;.
ϖανταχοῦ.vbiq;. [a.uꝫ
παντελής.εος.ὁ.ἡ.p̄fectꝰ.p̄petuus.
ϖάντες.ων.οἱ.Omnes.m.g.
ϖάντη.Semper.
ϖαντοδύναμος.η.ον.Oīpotēs.qui hꝫ oēm virtutem ⁊ potentiam.
πάντοθεν.vndiq;.ex omni parte.
παντοκρατορία.ας.ἡ.oīpotētia.
παντοκράτωρ.ρος.ὁ.imperator.omnipotens.
ϖαντός.Omnis.genitiuus ſingul.gene.maſ.⁊ neut.
ϖάντοτε.Semper.
ϖαντοτρόφος.ου.ὁ.qui oīa alit.
ϖάντως.omnino.vtiq;.
ϖαρά.A.ab.iuxta.potius quaꝫ.preter.Ad. [Tranſgredior
ϖαραβαίνω.μ.σομαι.ϖ.ηκα.
ϖαραβάλλω.μ.λω.π.κα.Comparo.appello nauem.
ϖαράβασις.εως.ἡ.Tranſgreſſio.preuaricatio.
παραβάτης.ου.ὁ.Tranſgreſſor.
ϖαραβῆναι.tranſgreſſum fuiſſe.
ϖαραβήσομαι.tranſgrediar.
ϖαραβιάζομαι.μ.σομαι.π.μαι Cogo.
ϖαραβιβάζομαι.μ.σομαι.ϖ.σμαι.imponor.aſcendere cogor.
ϖαραβλέϖω.μ.ψω.ϖ.φα.Deſpicio.contemno.
παραβολή.ης.ἡ.parabola.exēpluꝫ.
ϖαραβουλεύομαι.μ.σομαι.π.μαι.trado.
παραβῶ.tranſgrediar.tranſiero.
παραγαγών.οντος.ὁ.poſtquaꝫ deduxit.detulit. [tio.
παραγγελία.ας.ἡ.p̄ceptū.admōi
παραγγέλλω.μ.λω.ϖ.κα.precipio.
παραγενέσθαι.Aduenisse.aſtitiſſe.
παραγενόμενος.η.ον.Poſtquaꝫ aduenit.aſtitit.
παραγένωμαι.aduenian.aſſiſtaꝫ.
ϖαραγίνομαι.μ.σομαι.π.μαι.Uenio.aduenio.aſto.

ϖαράγω.μ.ξω.ϖ.χα.Defero.deduco.tranſeo.pretereo.
παραδέδομαι.traditꝰ ſū.p̄ditꝰ fui.
ϖαραδεδομένος.η.ον.Traditus proditus.a.um.
παραδεδώκειν.tradiderā.p̄diderā
ϖαραδεδωκώς.οτος.ὁ.poſtquā tradidit.prodidit.
ϖαραδειγματίζω.μ.σω.π.κα.traduco.diffamo.publico iudicio expono.
παραδειγματισμός.ου.ὁ.Traductio.diffamatio.exemplum.
ϖαράδεισος.ου.ὁ.paradiſꝰ.hortꝰ
παραδέχομαι.μ.ξομαι.π.γμαι Suſcipio [prodo.do.
ϖαραδίδωμι.μ.σω.ϖ.κα.trado
ϖαραδοθείς.εντος.ὁ.Traditus.datus.proditus. [datū fuiſſe
παραδοθῆναι.Traditū.proditum
παραδοθήσομαι.Tradar.prodar.dabor.
παραδοθῶ.tradar.prodar.der.
ϖαραδοξάζω.μ.σω.π.κα.Inhonoro.as.
παράδοξος.η.ον.Mirabilis.preter opinionem.
ϖαραδοξότατος.η.ον.Admirabiliſſimus.maxime p̄ter opinioneꝫ.
παράδοσις.εως.ἡ.traditio.doctria
παραδοῦναι.tradidiſſe.prodidiſſe.
ϖαραδούς.οντος.ὁ.Poſtquam tradidit.prodidit.
παραδῶ.tradam.prodam.
παραδώσω.tradam.prodam.
ϖαραζηλόω ⁊ ϖαραζηλῶ.Irrito.zelotypus ſuꝫ.ad zeluꝫ prouoco in emulationem ⁊ zelum mitto.
ϖαραθαλάσσιοσ.α.ον.Maritimus.a.um.prope mare.
ϖαραθεωρέω ⁊ παραθεωρῶ.μ.σω.π.κα.deſpicor.contemno.
παραθῆναι.Appoſuiſſe.addidiſſe.tradidiſſe. [tradam.addam.
ϖαραθήσω.Apponam.Deponaꝫ.
ϖαράθου.Commenda.
ϖαραθῶ.apponam.apponerem.
ϖαραίνεσις.εως.ἡ.Admonitio.adhortatio ad virtutem.
ϖαραινέω ⁊ παραινῶ.μ.σω.π.κα.admoneo.hortor ad virtutes.
ϖαραιτέομαι ⁊ ϖαραιτοῦμαι.μ.σομαι.ϖ.ημαι.Excuſo.deuito.euito.
ϖαρακαθίζω.μ.σω.π.κα.Aſſideo

prope sedeo.
ϖαρακαλέομαι ⁊ ϖαρακαλοῦ
μαι.μ.σομαι.ϖ.ημαι. Hortor.
consolor.
ϖαρακαλέω ⁊ ϖαρακαλῶ.μ.
.μ.σω.π.κα.Rogo.
παρακάλυμμα.τος.τὸ.velamētū.
ϖαρακαλύπτω.μ.ψω.ϖ.φα.
Velo.occulto.
ϖαρακαταθήκη.ης.ἡ.Depositum.
ϖαράκειμαι.Adiaceo.appono.
ϖαρακεκαλυμμένος.η.ον.Coo=
pertus.Velatus.a.um.
ϖαρακέκλημαι.consolatus sui.
παρακεχειμακώς.οτος.ὁ.Post
quam hyemauit.
ϖαρακληθῆναι.Exhortatum.con
solatum esse.
ϖαρακληθήσομαι.consolabor.
ϖαρακληθῶ.cōsoler.cōsolatꝰ fuero
ϖαράκλησις.εως.ἡ.Consolatio.
exhortatio. [tator.
ϖαράκλητος.η.ον.cōsolator.exhor
παρακμάζω.μ.σω.π.κα.Senes=
co.transgredior florem etatis.
ϖαρακοή.ης.ἡ.Inobedientia.
ϖαρακολουθέω ⁊ παρακολου
θῶ.μ.σω.π.κα.Sequor.
ϖαρακούω.μ.σω.π.κα.Non au
dio.non obedio.
ϖαρακύπτω.μ.ψω.ϖ.φα.pro=
cumbo.inclino.incuruor.
ϖαράλαβε.accipe.
ϖαραλαβεῖν.accepisse.
ϖαραλαμβάνω.μ.λήψομαι.ϖ.
φα.accipio.assumo.
ϖαραλέγομαι.μ.ξομαι.ϖ.μαι
preteruehor.iuxta nauigo.
ϖαραλελυμένος.η.ον.Resolutꝰ
a.um.solutus.paralyticus.a.um.
ϖαραληφθείς.έντος.ὁ.Accep=
tus.assumptus.
ϖαραληφθήσομαι.assumar.
ϖαραλήψομαι.accipiam.
ϖαράλιος.α.ον.maritimus.a.um.
ϖαραλλαγή.ης.ἡ.Commutatio.
transmutatio.
ϖαραλογίζομαι.μ.σομαι.ϖ.
σμαι.decipio.fallo.
ϖαραλυτικός.η.ον.Paralyticꝰ.
resolutus.a.um. [soluo.
ϖαραλύω.μ.σω.ϖ.κα.soluo.re=
ϖαραμένω.μ.νῶ.ϖ.κα.maneo.
patienter expecto.tolero.
ϖαραμίαν.pter vnam.vna excepta.

παραμυθέομαι ⁊ παραμυθοῦ
μαι.μ.σομαι.ϖ.ημαι.cōsolor.
ϖαραμυθία.ας.ἡ.solatiū.cōsolatio
παραμύθιον.ου.τὸ.solatiū.solamē
ϖαρανομέω ⁊ ϖαρανομῶ.μ.
σω.π.κα.Legem transgredior.ꝑ=
ter legem facio.
ϖαρανομία.ας.ἡ.iniquitas.vesāia
ϖαράνομος.η.ον.Iniustus.ini=
quus.a.um.
ϖαραπέσω.Excidam [lapsus est.
ϖαραπεσών.όντος.ὁ.postꝗ pro
παραπικραίνω.μ.νῶ.π.κα.Exa
cerbo. [batio.
ϖαραπικρασμός.ου.ὁ.exacer=
παραπίπτω.μ.σουμαι.π.ωκα.
Decido.prolabor.
ϖαραπλέω.μ.ευσω.ϖ.κα.per=
nauigo.preternauigo.
ϖαραπλήσιος.α.ον.similis.e.
ϖαραπλησίως.Similiter.
ϖαραπορεύομαι.μ.σομαι.π.
μαι.pretereo.ambulo. [sus.
ϖαράπτωμα.ατος.τὸ.pctūʒ.ca
ϖαραρρέω.μ.σω.π.κα.Cado.ꝑ
fluo.effluo.labor.eris.
ϖαραρρυῶ.Perefluam.effluā.ca
dam.laber.
ϖαράσημος.η.ον.Insignis.e.in=
signitus.a.um.
παρασκευάζω.μ.σω.π.κα.ꝑparo
ϖαρασκευή.ης.ἡ.Parasceue.idest
preparatio.
ϖαραστῆναι.Astitisse. [cisse.
ϖαραστῆσαι.exhibuisse.sistere fe=
παράστησον.Exhibe.presta.astare
fac.sistere fac.
ϖαραστήσω.exhibebo.sistere faciā
ϖαραστῶ.astem.cōmēdē.exhibeā.
ϖαρασχεῖν.exhibuisse.prebuisse.
παρατείνω.μ.νῶ.π.κα.extendo.
dilato. [ϖ.κα.obseruo.
παρατηρέω ⁊ παρατηρῶ.μ.σω
παρατίθημι.μ.σω.π.κα.Propo
no.appono.commendo.
ϖαρατρέχω.μ.ουμαι.ϖ.κα.
Percurro.
ϖαρατυγχάνω.μ.ξομαι.ϖ.κα
Obuiā casu fio.forte accido ⁊ occurro.
παρατυχών.όντος.ὁ.Postquā
casu obuiā fuit.forte accidit ⁊ occurrit.
ϖαραυτίκα.Statim.confestim.
ϖαραφέρω.μ.σω.π.κα.Transfe
ro.hac ⁊ illac fero.
ϖαραφρονέω ⁊ παραφρονῶ.μ

σω.π.κα.Desipio.insanio.
παραφρονία.ας.ἡ.īsipiētia:īsania.
ϖαραχειμάζω.μ.σω.ϖ.κα.hye
mes ago.
ϖαραχειμασία.ας.ἡ.hyematio.
ϖαραχρῆμα.confestim.continuo.
ϖάρδαλις.εως.ὁ.Pardalis.par=
dus animal.
ϖαρέβαλον.applicui nauem.
ϖαρέβην.trāsgressꝰ.ꝑuaricatus sui.
ϖαρεβιασάμην.coegi.coactus sū.
ϖαρεβιβασάμην.Adductus.coa
ctus.impositus sui.
ϖαρεγενόμην.veni.
ϖαρεγκλίνω.μ.νῶ.π.κα.inclino.
ϖαρεδιδόμην.Tradebar.
παρεδίδουν.tradebā.āt.pdebā.āt
ϖαρεδόθην.traditus.pditus sui.
ϖαρεδόξασα.inhonoraui.
παρέδοσαν.tradiderūt.prodiderūt
ϖαρέδωκα.tradidi.prodidi.
πάρεδρος.α.ον.qui assidet.assessor
ϖαρεθέμην.cōmēdaui.apposui.
ϖαρεθεωρούμην.contemnebar.
ϖαρέθηκα.proposui.apposui.
ϖαρείδω.μ.σω.π.κα.Despicio.
contemno. [nitus.a.uʒ
ϖαρειμένος.η.ον.Remissus.disso
ϖάρειμι.adsum.venio.
ϖαρεισάγω.μ.ξω.ϖ.χα.Indu=
co.Introduco.
παρείσακτος.η.ον.subitroductꝰ.a.ū
ϖαρεισδύω.μ.σω.ϖ.κα.Subin
tro latenter.surrepo.
ϖαρεισέδυσα.Subintraui.laten=
ter surrepsi.
ϖαρεισενέγκας.αντος.ὁ.postꝗ
subintulit.induxit.
παρεισέρχομαι.μ.σομαι.π.λυ
θα.intro.subintro.
ϖαρεισῆλθον.subintraui.runt.
ϖαρειστήκειν.astiterā.
ϖαρεισφέρω.μ.οισω.ϖ.κα.subi
fero.affero.induco.
ϖαρειχόμην.prebebar.exhibebar.
ϖαρεῖχον.prebebā.ant.
ϖαρεκάλεσα.rogaui.hortatus sui.
ϖαρεκάλουν.Rogabam.ant.hor
tabar.antur.
ϖαρεκλήθην.exhortatꝰ.cōsolatꝰ sū.
ϖαρεκτός.extra.preter.
ϖαρέλαβον.accepi.runt.
ϖαρελεγόμην.Legebam.preter=
uehebar.iuxta nauigabam.
ϖαρελεύσομαι.Transibo.preteri

bo.superueniam.occupabo.
ϖαρεληλυθέμαι.preteriisse
ϖαρεληλυθώς.οτος.ὁ.preterit⁹
ϖάρελθε.Transi.
ϖαρελθεῖμ.transisse.
ϖαρέλθω.trâseaȝ.transiuero.
ϖαρελθώμ.οντος.ὁ.postq̄ pterijt
ϖαρελκύω.μ.σω.π.κα.protrabo
procrastino.dilato.extêdo.remoror.
παρέλυομ.resoluebā.dissoluebā.āt.
ϖαρεμβάλλω.μ.λω.ϖ.κα.Jn
tersero.immito.interijcio.
ϖαρεμβολή.ης.ἡ.castra orū.
ϖαρεμπίπτω.μ.σουμαι.π.κα.
incido.cado.
ϖαρέμεγκαι.transser.
ϖαρεμεγκεῖμ.transtulisse.
ϖαρεμέκλιμα.inclinaui.
ϖαρεμοχλέω ꝛ ϖαρεμοχλῶ.μ.
σω.π.κα.inquieto.
ϖάρεξ.preter.excepto.
ϖαρέξω.prebebo.exbibebo.
παρεπίδημος.ου.ὁ.Hospes.
ϖαρεπίκραμα.exacerbaui.
ϖαρεπορευόμημ.pretergrediebar
ϖαρέρχομαι.μ.λευσομαι.ϖ.
λυθα.transeo.pretereo.negligo.
superuenio.occupo. ꝑratus fui
ϖαρεσκεύασμαι.Paratus.prepa
ϖαρεσκευασμέμος.η.ομ.parat⁹.
preparatus.a.um.
παρέσομαι.Adero.
παρέστηκα.assui.circumstiti.
παρεστηκώς.οτος.ὁ.postq̄ astitit
circumstitit.
παρέστημ.assui.astiti.
παρέστησα.exbibui.astiti.
πάρεστι.adest.licet.
παρεστώς.τος.ὁ.postquā astitit.
παρέσχομ.exbibui.prebui.runt
παρέτειμομ.extendebā.differebā āt.
παρετήρουμ.obseruabam.ant.
παρέχω.μ.ξω.π.χα.exbibeo pbeo
παρήγγειλα.precepi denunciaui.
παρήγγελομ.denunciabam.preci
piebam.ant.epi.runt.
παρῆγομ.transiui.preterij.runt
παρηγορία.ας.ἡ.cōsolatio.solatiū
ϖαρηκολούθηκα.assecutus fui.
παρηκολουθηκώς.οτος.ὁ.post=
quam assecutus est.
παρῆλθομ.preterij.runt.
ϖαρῆμ.aderam.assui.
ϖαρήμουμ.admonebaȝ.consulebā
adbortabar.bantur.

ϖαρῆσαμ.venerunt.assuerunt.
ϖαρητημέμος.η.ομ.excusat⁹.a.ū.
παρητησάμημ.excusaui me.refugi
euitaui.
παρθεμία.ας.ἡ.virginitas
παρθέμος.ου.ἡ.virgo.
ϖάριδε.despice.contemne.
παριδω.despiciam contemnā.ro.
παρίημι.μ.σω.π.κα.remitto.
παριστάμω.exbibeo.prebeo.
παριστάω ꝛ ϖαριστῶ.μ.σω.π.
κα.constituo.statuo.
παρίστημι.μ.σω.π.κα.exbibeo.
asto.circumsto.sisto.
παροδεύω.μ.σω.π.κα.pretergre
dior.prętereo.
πάροδος.ου.ἡ.transitus
παροικέω ꝛ παροικῶ.μ.σω.π.κα
prope babito.babito.migro in aliā
terram ad babitandum.
ϖαροικία.ας.ἡ.icolat⁹.pegrinatio
πάροικος.ου.ὁ.aduena.peregrin⁹.
παροιμία.ας.ἡ.paremia.exēplum.
parabola prouerbium.
πάροιμος.η.ομ.Uinolētus.a.um.
παροιχέομαι ꝛ ϖαροιχοῦμαι.
μ.σομαι.π.μαι.pretereo. ꝑsū.
παρομοιάζω.μ.σω.π.κα.sillis
ϖαρόμοιος.α.ομ.similis.e.
παροξύμω.μ.μω.π.κα.Jrrito.
ϖαροξυσμός.ου.ὁ.prouocatio.ir
ritatio.
παροράω ꝛ παρορῶ.μ.σω.π.κα
contemno.dissimulo.ꝑirā prouoco.
ϖαροργίζω.μ.σω.π.κα.irrito.ad
ϖαροργισμός.ου.ὁ.iracundia.
ϖαροτρύμω.μ.μω.ϖ.κα.cōcito.
παρουσία.ας.ἡ.aduētus.presētia.
ϖαροψίς.δος.ἡ.parapsis.catin⁹.
ϖαρρησία.ας.ἡ.audacia i loq̄ndo.
ϖαρρησία.audacter.
ϖαρρησιάζομαι.μ.σομαι.ϖ.
σμαι.audacter ꝛ manifeste loquor.
παρῶ.preterea̅.remittam.ro.
ϖαρώδευσα.pteriui.ptergress⁹ sū.
ϖαρῴκησα.prope babitaui.migra
ui in alienā terram.
ϖαρώμ.οντος.ὁ.presens.
ϖαρωξυμόμημ.incitabar.ira fla=
grabam. ꝑcitatus.iratus.a.um.
ϖαρωργισμέμος.η.ομ.irritat⁹.in
ϖαρώτρυμα.concitaui.
ϖαρωχημέμος.η.ομ.preterit⁹.a.ū.
ϖᾶς.αντος.ὁ.omnis.masculi.ge.
π ᾶσα.ης.ἡ.omnis.femni.gener.

ϖάσσαλος.ου.ὁ.pal⁹.lignū.fustis
πάσσω.μ.σω.π.κα.spargo.vario.
tinguo.
ϖάσχα.ατος.το.pasca.
πάσχω.μ.σομαι.π.θα patior.
ϖατάσσω.μ.ξω.ϖ.χα.percutio.
ϖατέω ꝛ ϖατῶ.μ.σω.ϖ.κα.cal
co.conculco.
πατήρ.ρος.ὁ.pater.
πατρια.ας.ἡ.familia.
ϖατριάρχης.ου.ὁ.patriarcba.pa
trum princeps.
πατρικός.η.ομ.paternus.a.um.
ϖατρίς.δος.ἡ.patria
πατρολώας.ου.ὁ.parricida.
ϖατροπαράδοτος.η.ομ.a patri
bus traditus.a.um
ϖατρῷος.α.ομ.paternus.a.um.
ϖαύομαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.cesso.
quiesco.
παύω.μ.σω.π.κα.cessare facio.
πάχμη.ης.ἡ.pruina
ϖαχύμω.μ.μω.π.κα.incrasso
ϖέδαι.ωμ.αἱ.pedice.compedes.ꝛ
omnes genus vinculi pedum.
ϖεδήτης.ου.ὁ.q̄ cōpedib⁹ ligat⁹ ē
πεδιμός.η.ομ.campestris.e.
πεδίομ.ου.το.cāpus.planicies.
πεζῆ.pedestri itinere. ꝑfacio.
ϖεζεύω.μ.σω.π.κα.pedibus iter
πεζός.η.ομ.pedestris.e.
ϖειθαμολογία.ας.ἡ.persuasibili
tas sermonum
ϖειθαρχέω ꝛ ϖειθαρχῶ.μ.σω.
π.κα.pareo.obtēpo.obedio pn̄cipi
ϖείθομαι.μ.σομαι.ϖ.σμαι.obe=
dio.persuadeor.credo
πείθω.μ.σω.π.κα.psuadeo.cōfido.
πειθώ.οος.ἡ.suadela.persuasio.
πειμάω ꝛ πειμῶ.μ.σω.π.κα.esurio
πεῖρα.ας.ἡ.experientia.tentatio.
πειράζω.μ.σω.ϖ.κα.experior.tento
πειράομαι ꝛ πειρῶμαι.μ.σομαι
π.μαι.tento.procuro.do operam.
ϖειρασμός.ου.ὁ.tentatio.
πειράω ꝛ πειρῶ.μ.σω.ϖ.κα.ex=
perior.tento
πεισμομή.ης.ἡ.persuasio.
πέλαγος.εος.το.pelagus.profun=
ditas aquarum.
πελεκίζω.μ.σω.π.κα.decapito.
obtrunco.securi percutio.
πέμπτος.η.ομ.Quintus.a.um.
ϖέμπω.μ.ψω.ϖ.φα.Mitto.
πέμης.τος.ὁ.Pauper.

ϖενθερά.ᾶς.ἡ.socrus.
ϖενθερός.οῦ.ὁ.socer.
ϖενθέω τ ϖενθῶ.μ.σω.π.κα. Lugeo.
ϖένθος.εος.τό.luctus.
πενιχρός.ά.όν.pauperculus.a.ū.
ϖεντάκις.Quinquies.
ϖεντακισχίλιος.α.ον.quinqȝ millia
ϖεντακόσιος.α.ον.quingētus.a.ū.
ϖέντε.Quinqȝ.
ϖεντεκαιδέκατος.η.ον.quintus decimus.a.um
ϖεντήκοντα.quinquaginta.
ϖεντηκοντατρία.ων.τά.quiquaginta tria.neutri generis. .a.ū.
ϖεντηκοστός.ή.όν.quīq̄gessimus.
πεπαιδευμένος.η.ον.doctus.eruditus.a.um.
ϖεπαλαίωκα.ātiquaui.ātiquū feci
ϖέπαυμαι.cessaui.desij.
ϖεπειραμένος.η.ον.expt⁹.a.um.
πέπεισμαι.ꝑsuasus fui.credidi.
ϖεπεισμένος.η.ον.persuasus.a.ū.
πεπελεκισμένος.η.ον.decapitat⁹ decollatus.securi percussus.a.um.
ϖεπηγώς.ότος.ὁ.infixus.conglutinatus.congelatus.
ϖεπιεσμένος.η.ον.pressus.oppress⁹. aggrauatus.a.um
ϖεπίστευκα.credidi.
ϖεπιστεύκειν.credideram.
ϖεπιστευκώς.ότος.ὁ.postq̄ credidit.
ϖεπλάνημαι.erraui.deceptus fui.
ϖεπλανημένος.η.ον.deceptus.Aberrans.
ϖεπλάτυμαι.extēs⁹.dilatatus sū.
πεπλήρωκα.impleui.
πεπληρωκέναι.ipleuisse.cōpleuisse
ϖεπλήρωμαι.implet⁹.cōplet⁹ fui.
πεπληρωμένος.η.ον.Implet⁹.repletus.a.um. pletus.a.um.
ϖεπληροφορημένος.η.ον.im=
ϖεπλούτηκα.ditatus fui.diues factus fui.
πεποίηκα.Feci.
ϖεποιήκειν.Feceram.
ϖεποιηκέναι.fecisse.
ϖεποιηκώς.ότος.ὁ.postquā fecit.
ϖεποιημένος.η.ον.factus.a.um.
ϖέποιθα.confido.confisus fui.
πεποιθέναι.cōfidere.confisū esse.
ϖεποίθησις.εως.ἡ.fiducia.ꝯfidētia
πεποιθώς.ότος.ὁ.postquam confisus est.confidens.

πεπολίτευμαι.conuersatus fui.
ϖέπονθα.passus fui.
ϖεπότικα.potaui.dedi bibere.
ϖεπορευμένος.η.ον.postquam ambulauit.
πεπραγμένος.η.ον.act⁹.fact⁹.a.ū.
ϖέπρακα.vendidi.
ϖεπραμένος.η.ον.vēditus.a.um.
ϖέπραχα.feci.
ϖεπραχέναι.fecisse.
πεπτωκώς.ότος.ὁ.postq̄ cecidit.
πεπυρωμένος.η.ον.cōbustus.a.ū
ϖεπώρωκα.induraui.
πεπωρωμένος.η.ον.excecat⁹.a.ū sine sensu.
ϖέραν.trans.vltra.
ϖέρας.ατος.τό.finis.
περάω τ ϖερῶ.μ.σω.π.κα.trāseo
πέρδιξ.κος.ἡ.perdix auis.
ϖερί.de.circum. circunduco.
ϖεριάγω.μ.ξω.π.χα.circumeo.
ϖεριαιρέω τ ϖεριαιρῶ.μ.σω.π κα.aufero.
ϖεριαστράπτω.μ.ψω.ϖ.φα circumfulgeo.
περιβάλλομαι.μ.ουμαι.π. βλημαι.cooperior.induor.
ϖεριβάλλω.μ.λω.ϖ.κα.cooperio.circundo.induo.
ϖεριβεβλημένος.η.ον.indut⁹.a.ū.
ϖεριβλέπω.μ.ψω.ϖ.φα.circunspicio.
ϖεριβληθείς.έντος.ὁ.circundatus.coopertus.vestitus. mictus.
ϖεριβόλαιον.ου.τό.velamen.a=
περιβολή.ῆς.ἡ.amictus.cooperimētuȝ.indumentum.
ϖερίβολον.ου.τό.mur⁹.circuit⁹.
ϖεριγραφή.ῆς.ἡ.consumptio.circumscriptio.lineamentum
περιδέω.μ.σω.ϖ.κα.circunligo.
ϖεριδραμών.όντος.ὁ.postquaȝ circuncurrit.circuiuit. tus fui.
ϖεριεβαλόμην.indutus fui.coop
ϖεριέβαλον.cooperui.vestiui.
ϖεριεβλεπόμην.circunspiciebar.circunspectus fui.
ϖεριεδεδέμην.circunligatus fuerā
ϖεριέζωσα.precinxi.
ϖεριεζωσμένος.η.ον.precīct⁹.a.ū.
ϖεριέθηκα.circumposui.circundedi.imposui.
ϖεριεκόμπουν.Circumsonabam.Circunstrepebam.ant.
ϖεριέκρυβον.occultabaȝ.ant.

περιέλαμψα.circumfulsi.
ϖεριελεῖν.Abstulisse.
περιελθών.όντος.ὁ.Postquā circuiuit.Circumambulauit. lit.
ϖεριελών.όντος.ὁ.postquā sustu
περιέξεσα.circūrasi.poliui.leuigaui.
περιεπάτησα.Ambulaui.
ϖεριεπάτουν.Ambulabam.ant.
ϖεριέπειρα.Transfixi.transfodi.
περιέπεσον.Incidi.runt.
ϖεριεποιησάμην.Acquisiui.
ϖεριεργάζομαι.μ.σομαι.π.μαι Curiose ago. tas nimia.
ϖεριεργία.ας.ἡ.curiositas.seduli
ϖερίεργος.η.ον.curiosus.a.um.
ϖεριέρχομαι.μ.σομαι.ϖ.λυθα.Circumeo.circuambulo.
ϖεριεσπώμην.Diuellebar.satagebam.Occupabar.
περιέστην.Circunstiti. tit.
περιεστώς.τος.ὁ.postq̄ circunsti
ϖεριέσχον.Circundedi.runt.
ϖεριέτεμον.Circuncidi.runt.
ϖεριετμήθην.Circuncisus fui.
ϖεριέχω.μ.ξω.ϖ.χα.Circūdo.occupo.contineo.
ϖεριζήτησις.εως.ἡ.Questio.
ϖεριζώννυμι.μ.σω.π.κα.pcigo.
περιζωννύω.μ.σω.π.κα.pcingo.
περιζωσάμενος.η.ον.Precinctus.Accinctus.a.um.
περιζώσω.Precingam.
περίειμι.circūeo.circundo.abo.
περιῆγον.circuibā.āt.circuiui.runt.
περιῄειν.Circuiueram. runt.
ϖεριῆλθον.circuiui.circūambulaui
ϖεριηρούμην.Submouebar.auferebar.
περιήστραψα.Circumfulsi.
περιθείς.έντος.ὁ.Postquam.circumposuit.imposuit.
ϖερίθεσις.εως.ἡ.circundatio.circumpositio.
ϖεριθήσομαι.Circumponar.sumā
ϖεριθήσω.circumponam.
ϖερίσταμαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.Euito.declino.
περικάθαρμα.τος.τό.purgamentum.Sterquilinium.
ϖερικαλύπτω.μ.ψω.ϖ.φα.Velo.Cooperio. cuntegor
περίκειμαι.Circūponor.circūdor.cir
ϖερικεκαλυμμένος.η.ον.coopertus.velatus.a.um.
περικεφαλαία.ας.ἡ.Galea.

ϖεριϰλάω τ περιϰλῶ.μ.σω.ϖ.ϰα.Confringo.
ϖεριϰομπέω τ ϖεριϰομπῶ.μ.σω.ϖ.ϰα.Circũsono.circũstrepo.
περιϰρατέω τ περιϰρατῶ.μ.σω π.ϰα.contineo.teneo.apprehendo.
περιϰρατής.εος.ὁ.ἡ.compos.dñs.
ϖεριϰρύπτω.μ.ψω.ϖ.φα.Occulto.
ϖεριϰυϰλόω τ ϖεριϰυϰλῶ.μ.σω.π.ϰα.circundo.
ϖεριλάμπω.μ.ψω.ϖ.φα.circũfulgeo.
περιλείπω.μ.ψω.ϖ.φα.relinquo.
περίλυπος.η.ον.Tristis.e.
ϖεριμένω.μ.νω.ϖ.ϰα.Expecto.
περίμετρον.ου.τὸ.circunferentia.
πέριξ.Circumcirca.
περιξέω τ περιξῶ.μ.σω.ϖ.ϰα.circunleuigo.polio.
ϖεριοιϰέω τ περιοιϰῶ.μ.σω.ϖ.ϰα.circunhabito.
περίοιϰος.η.ον.Uicinus.a.um.
περιούσιος.α.ον.acceptus.a.ũ.acceptabilis.e.
ϖεριοχή.ης.ἡ.continentia.loc⁹ vbi aliquid continetur.
περιπατέω τ περιπατῶ.μ.σω.ϖ.ϰα.Ambulo.
περιπείρω.μ.ρω.π.ϰα.circunfigo.transfigo.transfodio.
περιπεπατήϰειν.Ambulaueram.
ϖεριπέσω.incidã.incidero.
περιπεσών.οντος.ὁ.postquã incidit. [incido.
ϖεριπίπτω.μ.σουμαι.ϖ.ϰα.
ϖεριποιέομαι τ περιποιοῦμαι.μ.ησομαι.π.μαι.Acquiro.paro.
περιποιέω τ περιποιῶ.μ.σω.ϖ.ϰα.Acquiro.paro.
περιποίησις.εως.ἡ.Acquisitio
ϖεριρρήγνυμι.μ.ξω.ϖ.χα.scindo.rumpo.
ϖεριρρηγνύω.μ.ξω.π.χα.scindo.rumpo. [dit.rupit
ϖεριρρήξας.αντος.ὁ.postquã sci=
ϖερισϰελής.εος.ἡ.femorale calciamentum.
περισπάομαι τ περισπῶμαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.Satago.occupor.di=
ϖερισσεία.ας.ἡ.abũdantia. [uellor.
ϖερίσσευμα.τος.τὸ.abundantia reliquie. [abũdare facio
περισσεύω.μ.σω.ϖ.ϰα.abundo.
περισσός.η.ον.Superfluus.a.um
Abundans. [fus.
ϖερισσότερος.α.ον.Abundãtior.
περισσοτέρως.Abundantius.
περισσῶς.superflue.abundanter.
περιστέλλω.μ.λω.ϖ.ϰα.circuntego.cooperio.
περιστερά.ας.ἡ.columba.
ϖεριστολή.ης.ἡ.stola.vestimentũ
ϖεριστροφή.ης.ἡ.conuersatio.
ϖεριτεμεῖν.circuncidisse.
περιτέμνω.μ.σω.ϖ.ϰα.circũcido.
περιτετμημένος.η.ον.circũcis⁹.a.ũ
ϖεριτιθέασιν.circumponunt.
ϖεριτίθημι.μ.σω.π.ϰα.circumpono.impono.
περιτμηθῆναι.circuncisum fuisse.
ϖεριτομή.ης.ἡ.circuncisio.
περιτρέπω.μ.ψω.ϖ.φα.Euerto.conuerto.redigo.
ϖεριτρέχω.μ.ουμαι.π.ϰα.circũcurro.circumeo.percurro.
περιφέρω.μ.σω.ϖ.ϰα.circunfero.
ϖεριφράττω.μ.ξω.ϖ.χα.circũsepio.vallo.
περίχωρος.ου.ἡ.circumregio.
ϖερίψημα.ατος.τὸ.Limatura.purgatio omnium rerum.
περιψήχω.μ.ξω.ϖ.ϰα.circũfrico.cõsumo.rado.emũdo.abstergo [lãs.
περιών.τος.ὁ.circuens.circumãbu
ϖερπερεύομαι.μ.σομαι.π.μαι.perperam ago.insolens τ vanus sum.adulor.
ϖέρυσι.Anno preterito.
ϖέσε.cade.
ϖεσεῖν.cecidisse.
πεσοῦμαι.cadam
πέσω.cadam.cecidero.
πεσών.οντος.ὁ.Postquã cecidit.
πετάομαι τ ϖετῶμαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.Uolo.as.
ϖετεινός.η.ον.volatilis.volucris.e.
πέτομαι.Uolo.as.
ϖέτρα.ας.ἡ.petra.saxum. [natur.
πετροβόλος.η.ον.qui petras iaci
ϖέτρος.ου.ὁ.Saxum.petra.
ϖετρώδης.εος.ὁ.ἡ.petros⁹.a.ũ.
πεφανέρωμαι.manifestatus sum.
ϖεφανερῶσθαι.manifestatũ fuisse.
πεφανῶσθαι.manifestatum.propalatum fuisse.
ϖεφίληϰα.Amaui.osculat⁹ fui.cõ
πεφίμωσο.obmutesce. [sueui
πεφορτισμένος.η.ον.Oneratus.a.um.grauatus.a.um.
πεφυσιωμένος.η.ον.inflat⁹.a.ũ.
πεφυτευμένος.η.ον.plãtat⁹.a.ũ.
πεφωτισμένος.η.ον.illũinat⁹.a.ũ.
ϖήγανον.ου.τὸ.ruta herba.
πηγή.ης.ἡ.fons.
ϖήγνυμι.μ.ξω.ϖ.ϰα.Figo.conglutino.congelo.
ϖηγνύω.μ.ξω.ϖ.χα.figo.cõglutio
πηδάλιον.ου.τὸ.Nauis gubernaculum.
ϖηλίϰος.η.ον.qualis.e.quãt⁹.a.ũ.
ϖηλός.ου.ὁ.Lutum.
ϖῆξις.εως.ἡ.fixio.cõglutinatio.cõ
ϖηλουργός.ου.ὁ.figul⁹. [pssio.
ϖήξω.figam.affigam.
πήρα.ας.ἡ.Pera.
ϖῆχυς.εος.ὁ.vlna.cubit⁹.brachiũ
πιάζω.μ.σω.π.ϰα.Apprehendo.
ϖιαίνω.μ.νω.ϖ.ϰα.pinguefacio.
ϖιέζω.μ.σω.π.ϰα.pmo.aggrauo.
ϖιεῖν.bibisse.
πίεσαι.bibes.
ϖίεσθε.bibetis
πιϰραίνω.μ.νω.ϖ.ϰα.Amarum.acerbum facio.Exacerbo.irrito.
ϖιϰρία.ας.ἡ.Amaritudo.ira.subtilitas.acumen.
πιϰρός.α.ον.amarus.acutus.a.ũ.
πιϰρῶς.amare.cum amaritudine.
ϖίμπλημι.μ.σω.π.ϰα.impleo.
ϖίμπρημι.μ.σω.π.ϰα.comburo.
ϖιναϰίδιον.ου.τὸ.pugillaris.
ϖίναξ.ϰος.ὁ.Tabula.discus.
ϖίνω.μ.σω.π.ϰα.Bibo.
πιπράσϰω.μ.σω.π.ϰα.Uendo.
πιπράω τ ϖιπρῶ.μ.σω.ϰ.α.comburo.
πίπρημι.μ.σω.ϖ.ϰα.comburo.
πίπτω.μ.σουμαι.ϖ.ωϰα.cado.
πιότης.τος.ἡ.Pinguedo.
πίσσα.ης.ἡ.Pix.
ϖιστεύω.μ.σω.ϖ.ϰα.credo.
ϖιστιϰός.η.ον.Pisticus.a.um.
ϖίστις.εως.ἡ.Fides.
πιστός.η.ον.fidelis.e.
πιστόω τ ϖιστῶ.μ.σω.π.ϰα.cre
πίω.bibam. [do.confido
πιών.οντος.ὁ.postquam bibit.
ϖλανάω τ πλανῶ.μ.σω.ϖ.ϰα.seduco.decipio
ϖλανάομαι τ πλανῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.erro.vagor hac τ illac.
πλάνη.ης.ἡ.Error.
πλάνης.ητος.ὁ.erro.nis.planeta.
πλάνησις.εως.ἡ.error.deceptio.

πλάμος.ου.ὁ.Seductor.
πλάξ.κος.ἡ.Tabula. [figuli.
ϖλάσμα.τος.το.Figmentū.opus
ϖλάστιγξ.γος.ἡ.lanx.trutina.sta
tera.
ϖλαστός.η.ον.format⁹.fict⁹.a.ū.
ϖλάταμος.ου.ἡ.platanus arbor.
ϖλατεῖα.ας.ἡ.Platea.lata.
πλάτος.εος.το.Latitudo. [go.
ϖλάττω.μ.σω.π.κα.formo.fin
ϖλατύνω.μ.νω.ϖ.κα.dilato.ex
ϖλατυσμός.ου.ὁ.latitudo.[tēdo
πλέγμα.ατος.το.innexio.contex
tura.textura.implicatio.
ϖλεῖον.μος.το.Plus.
ϖλεῖστος.η.ον.plurimus.a.um.
ϖλείων.ονος.ὁ.ἡ.prior.maior.plu
ris habendus. [innecto.
ϖλέκω.μ.ξω.π.χα.plecto.necto.
πλέον.Plus.
πλεονάζω.μ.σω.π.κα.multiplico.
abundo.abundare facio.
ϖλεονάκις.Sepe.
ϖλεονασμός.ου.ὁ.Abundantia.
πλεονεκτέω τ ϖλεονεκτῶ.μ.
σω.ϖ.κα.Circumuenio.plus pos
sideo.vinco.
ϖλεονέκτης.ου.ὁ.Auarus.
πλεονεξία.ας.ἡ.auaritia.victoria.
ϖλευρά.ας.ἡ.Latus.eris.
ϖλέω.μ.ευσω.ϖ.κα.Nauigo.
πληγή.ης.ἡ.plaga.percussio.
ϖλῆθος.εος.το.Multitudo.
πληθύνω.μ.νω.ϖ.κα.multiplico.
ϖλήθω.μ.σω.π.κα.Impleo.
ϖλήκτης.ου.ὁ.percussor.
ϖλημμέλεια.ας.ἡ.peccatum.
ϖλημμελέω τ ϖλημμελῶ.μ.
σω.ϖ.κα.Pecco.
ϖλημμύρα.ας.ἡ.inundatio.
πλήν.veruntamen.preter.nisi.
ϖλήρης.εος.ὁ.ἡ.Plenus.a.um.
ϖληροφορέομαι τ πληροφο
ροῦμαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.Ple
ne scio.
ϖληροφορέω τ ϖληροφορῶ.
μ.σω.ϖ.κα.Compleo.Adimpleo.
πληροφορία.ας.ἡ.plenitudo.
πληρόω τ ϖληρῶ.μ.σω.ϖ.κα.
Impleo.
πλήρωμα.τος.το.plenitudo.com
plementum.
πλησίον.proxime.prope.
πλήσιος.α.ον.propinquus.a.um.
ϖλησμονή.ης.ἡ.Saturitas.

ϖλήσσω.μ.ξω.ϖ.χα.percutio.ob
stupefacio.admirari facio.
ϖλήττω.μ.ξω.ϖ.χα.percutio.ob
stupefacio.admirari facio.
ϖλοιάριον.ου.το.Nauicula.
πλοῖον.ου.το.Nauis.
ϖλοός.nauis.genitiuus.
ϖλοῦς.ου.ὁ.Nauigatio.
ϖλούσιος.α.ον.Diues.
πλουσίως.Abundanter.
πλουσιώτερος.α.ον.Ditior.locu
pletior.us
ϖλουτέω τ ϖλουτῶ.μ.σω.ϖ.
κα.Diues sum. [facio.
πλουτίζω.μ.σω.ϖ.κα.Diuitem
πλύνω.μ.νω.ϖ.κα.Lauo.
ϖνεῦμα.τος.το.spiritus.
πνευματικός.η.ον.Spiritualis.e.
ϖνέω.μ.ευσω.ϖ.κα.Spiro.flo.
ϖνιγμός.ου.ὁ.suffocatio.strangu
latio.pressura.afflictio. [gulo.
ϖνίγω.μ.ξω.ϖ.χα.suffoco.stran
ϖνικτός.η.ον.Suffocatus.strangu
gulatus.a.um.
πνοή.ης.ἡ.spiritus.flatus.
ϖόδες.ων.οἱ.pedes.
ποδήρης.εος.ἡ.Tunica talaris.
πόθεν.Unde. [dero.
ϖοθέω τ ϖοθῶ.μ.σω.ϖ.κα.Desi
ϖοθητής.ου.ὁ.desiderator.qui ali
quid cupit.
ϖοιέω τ ποιῶ.μ.σω.ϖ.κα.Facio.
ϖοίησις.εως.ἡ.Factio.
ϖοιητής.ου.ὁ.factor.opator.poeta.
ϖοικιλία.ας.ἡ.Uarietas.diuersi
tas.variegatio.
ϖοικίλος.η.ον.vari⁹.variegat⁹.a.ū.
ϖοικιλτής.ου.ὁ.Uariegator.phry
gio.Qui vestes variegatas facit.
ποιμαίνω.μ.νω.ϖ.κα.rego.pasco.
ϖοιμήν.ενος.ὁ.pastor.
ϖοίμνη.ης.ἡ.Grex.
ϖοίμνιον.ου.το.Grex.
ϖοῖος.α.ον.Qualis.e.
πολεμέω τ πολεμῶ.μ.σω.π.κα
Belligero. [a.um.
πολέμιος.α.ον.Hostilis.inimicus
ϖολεμιστής.ου.ὁ.Bellator
ϖόλεμος.ου.ὁ.Bellum.
ϖολιαί.ων.αι.Cani.orum.
ϖολιορκέω τ ϖολιορκῶ.μ.σω
ϖ.κα.Circundo.Obsideo.
ϖόλις.εως.ἡ.Urbs.ciuitas.
ϖολιτάρχης.ου.ὁ.vrbis pŕceps.
πολίτεια.ας.ἡ.Gubernatio ciuita

tis.conuersatio.
ϖολίτευμα.ατος.το.ɔuersatio.
ϖολιτεύομαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.
Conuersor.
πολίτης.ου.ὁ.Ciuis.
ϖολλά.frequēter.multū.multa.
ϖολλάκις.Sepe.
ϖολλή.ης.ἡ.multa.feminini.gene.
ϖολλοί.ων.οἱ.Multi.
ϖολλῷ.Multo.
πολιέλεος.α.ον.valde misericors.
ϖολύγονος.η.ον.mltos filios hñs.
πολυετής.εος.ὁ.ἡ.Multorum an
norum.senex.
ϖολυεύσπλαγχνος.η.ον.val
de misericors
ϖολυλάλος.η.ον.loquax.q̄ mul
tum loquitur.verbosus.a.um.
ϖολυλογία.ας.ἡ.multiloquiū.
ϖολυμερής.εος.ὁ.ἡ.multiplex.
πολυμερῶς.mltiplr̄.multifarie.
πολύορκος.η.ον.qui multū iurat.
ϖολυπειρία.ας.ἡ.Multiplex co
gnitio.multa rerum experientia.
ϖολύπειρος.α.ον.Ualde exper
tus.eruditus.a.um.
ϖολυποίκιλος.α.ον.multimod⁹.
mltiformis.vari⁹.variegat⁹.a.um.
ϖολύς.λλου.ὁ.Multus.
ϖολυτελής.εος.ὁ.ἡ.preciosus.
sumptuosus.a.um.
ϖολύτιμος.η.ον.Preciosus.a.ū.
ϖολυτρόπως.Multis modis.
ϖολυφρόντις.εως.ὁ.ἡ.Multa
curans.multa cogitans.
ϖολυχρόνιος.α.ον.Multū du
rans.multi temporis.
ϖόμα.τος.το.poculum.
πομπεύω.μ.σω.ϖ.κα.in pompa
eo.triumpho.as.
πονέω τ πονῶ.μ.σω.ϖ.κα.laboro
πονηρεύομαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.
dolosus.peruersus sum.fraude vtor.
πονηρία.ας.ἡ.nequitia.malitia.
πονηρός.α.ον.malus.a.ū.nequā.
ϖονηρότερος.α.ον.nequior.peior
ϖόντιος.α.ον.marinus.a.um.[us.
πορεία.ας.ἡ.Iter.
ϖορεύομαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.eo.
ϖορθέω τ ϖορθῶ.μ.σω.ϖ.κα.
Predor.populor.
ϖορίζω.μ.σω.ϖ.κα.Questum.lu
crum facio.
ϖορισμός.ου.ὁ.Questus.
ϖορνεία.ας.ἡ.Fornicatio.

πορμεῖομ.ου.Τo. Lupanar. locus vbi sunt meretrices.
πορμεύω.μ.σω.ϖ.κα.fornicor.
ϖορμη.ης ἡ. Meretrix.
ϖορμος.ου.ὁ.fornicator.fornicariꝰ
ϖόρρω. Longe.
ϖόρρωθεμ. Alonge.
πορρωτέρω. Longius.
πορφύρα.ας.ἡ.purpura.
πορφυρόπωλις.λος.ἡ. purpuraria. Que vendit purpuram.
πορφυροῦς.α.ουμ.purpureꝰ.a.ū.
ϖοσάκις. Quotiens.
ϖοσαχῶς. Quotiens.
ϖοσίμ.pedibus.
ϖόσις.εως.ἡ.potꝰ.poculum.potio.
ϖόσος.η.ομ. Quantus.a.um.
πόσω. Quanto.
ποταμός.ου.ὁ.fluuius.
ποταμοφόρητος.η.ομ. Quod defertur a flumine.
ποταπός.η.ομ. Qualis.e.
ϖότε. Quando.
ποτέ. Aliquando.
πότερομ. Utrum.an.
ϖότερος.α.ομ. Uter.a.um.
ϖοτήριομ.ου.Τo.calix.poculum.
ϖοτίζω.μ.σω.π.κα.potū do.poto.
ϖοῦ. Ubi.
ϖοῦς.ολος.ὁ. Pes.
πρᾶγμα.ατος.Τo. Res.
ϖραγματεία.ας.ἡ. Negocium.
ϖραγματεύω.μ.σω.ϖ.κα.negocior.
πραθῆμαι.vēditum fuisse.
πραιτώριομ.ου.Τo. Pretorium. domus presidis.
πράκτωρ.ρος.ὁ. Exactor. interfector. Qui exigit tributa.
πρᾶξις.εως.ἡ. Opus.
ϖρᾶος.α.ομ.mitis.benignus.a.uꝫ.
πραότης.ητος.ἡ. Mansuetudo. benignitas.
ϖρασιά.ας.ἡ. Sulcus.pars.
πράσις.εως.ἡ. Uenditio.
πράσσω.μ.ξω.π.χα. Ago.facio.
ϖράττω.μ.ξω.ϖ.χα. Ago.facio.
ϖραΰς.εος.ὁ.ἡ.mitis.benignus.
ϖραΰτης.τος.ἡ.mansuetudo.benignitas.
πρέπει.decet.honestū est.
ϖρέϖομ.ομτος.Τo.decēs.honestū.
ϖρεσβεία.ας.ἡ. Legatio.
ϖρεσβεύω.μ.σω.ϖ.κα. Legatꝰ sum.intercedo.melior sum.
ϖρεσβύτερος.α.ομ.senior.antiquior.
ϖρεσβυτέριομ.ου.Τo. Senatus.

πρεσβύτης.ου.ὁ. Senex.
ϖρεσβῦτις.λος.ἡ.anus. vetula.
πρημής.εος.ὁ.ἡ. Pronus.in faciē lapsus.in partē anteriorē inclinatus.
ϖρίζω.μ.σω.π.κα.seco.scindo.
πρίμ.priusquam.
ϖριμή.priusquam.
πρό. ante.priusquā.
προαγαγεῖμ.produxisse.precessisse.
ϖροαγαγώμ.ομτος.ὁ. postquaꝫ produxit.precessit.
ϖροάγω.μ.ξω.ϖ.χα.p̄cedo.p̄duco.
ϖροαλικέω ꝛ προαλικῶ.μ.σω.π.κα.prior iniuriam infero.
προαιρέομαι ꝛ προαιροῦμαι. μ.σομαι.ϖ.μαι. Eligo. prepono. destino.
ϖροαιτιάομαι ꝛ προαιτιῶμαι. μ.σομαι.ϖ.μαι. Causā do. causor. accuso.
προακούω.μ.σω.π.κα.āte audio.
ϖροαλής.εος.ὁ.ἡ. Procax. petulans.preceps.
ϖροαμαρτάμω.μ.σω.π.κα. Ante pecco.
ϖροαμάμέλπω.μ.ψω.ϖ.φα. decanto.ante canto.
ϖροάρχομαι.μ.ξομαι.ϖ.μαι. Precedo.
ϖροαύλιομ.ου.Τo. Premium sonandi vel cantandi ad tibiaꝫ.
ϖρόαυλομ.ου.Τo. vestibulum.
προβαίμω.μ.σομαι.π.ηκα.p̄cedo.
ϖροβάλλω.μ.λω.ϖ.κα. produco.germino.impello.
προβάς.αμτος.ὁ. postq̄ꝫ processit.
ϖροβατικός.η.ομ.ouinus.ouiariꝰ.a.ū.
ϖρόβατομ.ου.Τό.ouis.
προβεβηκώς.οτος.ὁ.postq̄ꝫ p̄cessit.
προβιβάζω.μ.σω.ϖ.κα. produco detraho.premoneo.
προβλέπω.μ.ψω.π.φα.prospicio.prouideo.
ϖρογεγομώς.οτος.ὁ. Postquā processit.vel ante factus est.
ϖρογεγραμμέμος.η.ομ. Prescriptus.antescriptus.a.uꝫ.
προγίμομαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.p̄existo.ante sum.
προγιμώσκω.μ.σομαι.ϖ.κα.p̄cognosco.prescio.
προγμωσθῆμαι.p̄cognitum fuisse.
πρόγμωσις.εως.ἡ. Prescientia. precognitio.
πρόγομος.ου.ὁ. Precessor.parēs. progenitor.priuignus.
προγράφω.μ.ψω.ϖ.φα.prescribo. Antescribo.
ϖρολαϖαμάω ꝛ ϖρολαπαμῶ. μ.σω.ϖ.κα.expēdo. ante expendo.
ϖρόληλος.η.ομ.manifestus.a.ū.
ϖρολίλωμι.μ.σω.π.κα. Prius do.prodo.
ϖρολοσία.ας.ἡ.proditio.
ϖρολότης.ου.ὁ.proditor.
προλραμώμ.ομτος.ὁ. Postquā ante cucurrit.
ϖρόλρομος.ου.ὁ.precursor.
προεβίβασα.produxi. detraxi.
ϖροέγμωμ.precognoui. presciui.
προεγμώσθημ. Precognitus.ante cognitus fui.
ϖροεγμωσμέμος.η.ομ. Precognitus.a.um.
προεγράφημ. ante scriptus fui.
ϖροέγραψα. Ante scripsi.
προέλραμομ.ante cucurri.
ϖροέλωκα.prius dedi.prodidi.
προεθέμημ.proposui. propositꝰ fui.
ϖροείλω.μ.σω.ϖ.κα. preuideo.
προείληφα.preaccepi.preoccupaui.
προειλόμημ. Preposui.pluris feci. proposui.
προεῖπομ.predixi.runt.
ϖροείρηκα.predixi.
ϖροειρηκέμαι.predixisse.
προειρημέμος.η.ομ.predictꝰ.a.ū.
ϖροείρω.μ.ρω.ϖ.κα. antedico.
ϖροέκοϖτομ.proficiebam.ant.
ϖροέκοψα.profeci.
ϖροέκριμα.preposui. anteposui.
ϖροέλαβομ.preueni.antecepi.runt
ϖροέλεγομ.p̄dixi.rūt.predicebā.āt
προελεύσομαι.precedā.
ϖροέλθω.preueniā.preuenero.
προελθώμ.ομτος.ὁ.postquam progressus est.processit. precessit.
προελϖίζω.μ.σω.π.κα. prespero.
προεμάχησα. Antepugnaui. inter primos pugnaui.
προεμήμυσα.premunciaui.
προεμάρχομαι.μ.ξομαι.π.μαι Incipio.
ϖροεμηρξάμημ. Incepi.
προεμόησα.prosperi.prouidi.
ϖροεμομεύθημ.captꝰ.captiuatꝰ fui
ϖροεϖαγγέλλομαι.μ.λουμαι.π.μαι.ante promitto.
προεϖηγγειλάμημ.āte promisi.
προέρχομαι.μ.σομαι.ϖ.λυθα

procedo.progredior.
προεστώς. οτος. ὁ. Qui preest. prefectus. ſ poſui.porrexi.
προέτειμα.extendi.protendi. pro=
προετιμήθην. magis honorat⁹ ſu3 ⁊ pluris factus. ſro.
προετοιμάζω.μ.σω.π.κα.ꝑpa
προετρεψάμην.exhortatus ſum.
προευαγγελίζομαι.μ.σομαι.π.μαι.prenuncio.antenuncio.as.
προευηγγελισάμην.ꝑnunciaui.
προεφήτευσα.prophetaui.
προέφθασα.preueni.
προεχειρισάμην. preordinaui.
προήγαγον.produxi.ꝑduxi.runt.
προηγέομαι. ⁊ προηγοῦμαι. μ.σομαι.π.μαι. precedo. preuenio.primus ſum.
προῆγον.Antecedebam.preducebam.ant.preduxerunt.
προῄδειν.preſciueram.
προηδικημένος.η.ον. Prior iniuria affectus.a.um.
προήκουσα.preaudiui.
προῆλθον.preceſſi.runt. ſ rauit.
προηλπικώς.οτος.ὁ.poſtꝗ̄ ꝑſpe
προημαρτηκώς.οτος.ὁ.poſtquā ante peccauit.
προηρχόμην.precedebam.
προητιασάμην.cauſat⁹ ſū.accuſaui
προητοίμασα.preparaui.
πρόθεσις.εως.ἡ.propoſitum. propoſitio.electio.
προθεσμία.ας.ἡ. prefinitū tēpus.
προθυμία.ας ἡ.promptitudo.
πρόθυμος.η.ον.promptus.a.um.
προθύμως.voluntarie. libenter.
προϊδών.οντος.ὁ.poſtꝗ̄ preuidit
προΐσταμαι.μ. σομαι. π. μαι. preſum.
προΐστημι.μ.σω.π.κα. preficio. preſum.anteſto.
προκαταγγέλλω.μ.λω.π.κα. repromitto.prenuncio. antepromitto.
προκαταρτίζω.μ.σω.π.κα.ꝑparo
προκατήγγειλα.prenunciaui.ante promiſi.
προκατηγγελμένος.η.ον.repromiſſus.antepromiſſus.a.um.
πρόκειμαι.propoſitus ſum.
προκεχειρισμένος.η. ον. Predicatus.prenunciatus.a.um.
προκεχειροτονημένος.η. ον. preordinatus.preelectus.a.um. ſ co.
προκηρύττω.μ.ξω.π.χα. añ ꝑdi
προκοπή.ης.ἡ. ꝑfectus.augmētū.
προκόπτω.μ.ψω.π.φα.ꝑficio.
πρόκριμα.τος.το.ꝑiudiciū.⌊ꝑcedo
προκρίνω.μ.νῶ.π.κα. ꝑpono.antepono. ſ uenit.antecepit.ꝑuētus ē
προλαβόμενος.η.ον. poſtꝗ̄ pre
προλαμβάνω. μ. ψομαι. π. μμαι.ante capio.preuenio.ſ āte dico
προλέγω.μ.ξω.π. χα .predico.
προληφθείς.εντος.ὁ.ꝑoccupat⁹. preaſſūptus ſ .μ.σω.π.κα.ꝑnūcio
προμαρτυρέω.⁊ προμαρτυρῶ
προμαχέω.⁊ προμαχῶ.μ.σω.π.κα.Antepugno.iter ꝑmos pugno.
προμελετάω. ⁊ προμελετῶ. μ.σω.π.κα.premeditor.
προμεριμνάω. ⁊ προμεριμνῶ. μ.σω.π.κα.ātecuro.pri⁹ curā habeo
προμηνύω.μ.σω.π.κα. ꝑnūcio. antenūcio.as. ſ ꝑuideo.curā habeo.
προνοέω.⁊ προνοῶ.μ.σω.π.κα.
πρόνοια.ας.ἡ.prouidentia.
προνομεύω.μ.σω.π.κα. populor.captiuo.as. ſ κα.ꝑuideo.puideo.
προοράω.⁊ προορῶ.μ. σω.π.
προορίζω.μ.σω.π.κα.predeſtino.
προπαθών.οντος.ὁ.poſtꝗ̄ antepaſſus eſt.prius perpeſſus ē.ſ te patior
προπάσχω. μ.σομαι.π.θα. an
προπάτωρ.ορος.ὁ.ꝑgenitor.pat⁹.
προπέμπω.μ.ψω.π.φα.deduco.
προπεσών.οντος.ὁ.poſtꝗ̄ pcidit
προπετής.εος.ὁ.ἡ.ꝑteru⁹. temerarius.a.um. ſ do.antecado.
προπίπτω.μ.ουμαι.π.κα. procido
προπορεύομαι.μ.σομαι.π.μαι
πρός.Ad. ⌊preeo.
προσάββατον.ου.το .ante ſabbatum.
προσάγαγε.adduc.offer.affer.
προσαγάγω. Offeram.offerrem. afferam.afferrem.attulero.
προσαγαγών.οντος.ὁ.poſtquā attulit.adduxit.obtulit ſ pello.voco
προσαγορεύω.μ.σω.π.κα.Ap
προσάγω.μ.ξω.π. χα. Adduco.offero.appropinquo.
προσαγωγή.ης.ἡ.acceſſus.
προσαιτέω.⁊ προσαιτῶ. μ.σω. π.κα. Mendico.as.
προσαναβαίνω.μ.σομαι.π.κα. Aſcendo.
προσανάβηθι.aſcende.
προσαναλίσκω.μ.σω.π.κα. erogo.expendo.
προσαναλώσας.αντος.ὁ.poſtquam erogauit expendit.
προσαναπαύομαι.μ.σομαι.π.μαι.cōquieſcā.cum alio requieſcā.
προσαναπληρόω.⁊ προσαναπληρῶ.μ.σω.π.κα. Superaddo.accumulo.adimpleo.
προσανατίθεμαι.μ. σομαι. π. μαι. Acquieſco.addicor.
προσανατρέπω.μ.ψω.π.φα.inſuper ſubuerto.
προσανεθέμην.acqeui.addict⁹ ſū.
προσανεπλήρωσα. Accumulaui. adimpleui.
προσαπειλέω.⁊ προσαπειλῶ μ.σω.π. κα.Comminor.aris.
προσαπωθέω. ⁊ προσαπωθῶ. μ.σω. π. κα. Adexpello. inſuper expello.magis expello.
προσβιβάζω. μ.σω.π. κα. Appono.impono.ſuprapono.
προσγελάω. ⁊ προσγελῶ. μ. σω.π.κα. arrideo.cum alio rideo.
προσδαπανάω.⁊ προσδαπανῶ.μ.σω.π.κα.ſuperexpēdo.ſuperogo
προσδεκτός.η.ον. acceptus.a.um
προσδέομαι.μ.σομαι.π.μαι. rogo.indigeo.
προσδέχομαι.μ.ξομαι.π.μαι. Expecto.recipio.amplector.
προσδοκάω. ⁊ προσδοκῶ. μ. σω.π.κα.expecto.
προσδοκία.ας.ἡ.Expectatio.
προσδραμών.οντος.ὁ. poſtquā accurrit.
προσεάω.⁊ προσεῶ.μ.σω.π.κα ſino. permitto. ſ propinquo.
προσεγγίζω.μ.σω.π. κα. Ap=
προσεδεήθην.egui.indigui.oraui.
προσεδεξάμην.accepi. ꝗ̄plexus ſui
προσεδεχόμην.expectabā. acci=
προσεδόκων.expectabā.āt⌊piebā.
προσεδρεύω.μ. σω. π. κα .aſſiſto.deſeruio.
προσεθέμην.adieci.addidi. appoſui.appoſitus adiectus addit⁹ ſui.
προσέθηκα.adieci.addidi.appoſui.
προσεῖδον.video.aſpicio. intueor.
προσειργασάμην.adnegociat⁹ ſū. .i.negociando acquiſiui ⁊ auxi rem.
προσεῖχον.attendebam.ant.
προσεκαλεσάμην.acceſſiui.
προσεκάλουν. prouocabam.ant.
προσεκλήθην.conſenſi.
προσεκληρώθην.adiunctus ſui.

προσέκοψα. Irrui.offendi.
προσεκύλισα. Aduolui.
προσεκύνησα.adoraui.
προσεκύνουν.adorabam.ant.
προσελαβόμην. Assumpsi.parti
ceps fui.partem cepi.assūptus fui.
προσελεύσομαι. Accedam.
προσελήλυθα.accessi.
πρόσελθε.accede.
προσελθεῖν.accessisse.
προσέλθω.accedam.accessero.
προσελθών.οντος.postq̄ accessit
προσένεγκαι. Offer.
προσενεγκαι. obtulisse.adduxisse.
προσενέγκας.αντος.ὁ. postq̄ ob
tulit.
προσενέγκω.offeram. obtulero.
προσενεχθεὶς.εντος.ὁ.oblatus.
προσενήνοχα.obtuli.
προσέπεσον.procidi.runt.
προσέπιπτον.procidebam.ant.
προσεπιτιμάω.τ προσεπιτι=
μῶ.μ.σω.π.κα. Insuper arguo
τ reprehendo.
προσεπιτίμησις.εως.ἡ. Insup
vituperatio τ reprehensio.
πρὸς ἐπὶ τούτοις. Ad hec.pre
terea.vltra hec.
προσεποιούμην. Fingebam.ven
dicabam.acquirebam.
προσεργάζομαι.μ.σομαι.π.
μαι.negociãdo augeo.denuo addo.
προσέρρηξα. Incidi. cum impetu
illisus fui.
προσερρωμένος.η.ον. Confirma
tus.corroboratus.a.um. ſaccedo.
προσέρχομαι.μ.σομαι.π.θα.
προσέσχηκα.presto fui.attendi.
προσετάγην. Iussus.preceptus fui
προσέταξα.precepi.iussi.
προσετέθην.additus.apposit⁹ fui.
προσετιθέμην.augebar.addit⁹ erã
προσετίθουν.augebam.ant.
προσευχή.ης.ἡ.oratio.
προσεύχομαι.μ.ξομαι.π.μαι.
oro.preces fundo.
προσέφερον. offerebam.ant.obtu
li.runt. ſfui.
προσεφώνησα.vocaui. allocutus
προσεφώνουν. Uocabam.ant.al
locutus fui.runt.
προσῆλθον.accessi.rūt. ſna.
προσήλυθος.η.ον.p̄selyth⁹. adue
προσηλόω.τ προσηλῶ.μ.σω.π
κα.affigo clauis.
προσήνεγκα.obtuli.

προσηνέχθην.oblatus fui.
προσηρχόμην.accedebam.
προσηυξάμην.oraui.p̄ces fudi.
προσηυχόμην.orabã.p̄ces fũdebã
προσθεῖναι.adiecisse. ſauxit.
προσθεὶς.εντος.ὁ.postq̄ adiecit.
πρόσθες.adauge.appone. ſadiicias
προσθήσω. Addam. Apponam.
προσθῶ. Addam.addidero.
προσιδεῖν.aspexisse.vidisse.
πρόσκαιρος.α.ον.ad t̄ps.t̄palis.e
προσκαλέομαι.τ προσκαλοῦ=
μαι.μ.σομαι.π.μαι.aduoco.p̄sētio.
προσκαλέω.τ προσκαλῶ.μ.
σω.π.κα.prouoco.
προσκαρτερέω τ προσκαρτε=
ρῶ.μ.σω.π.κα.insto.assiduus sũ.
προσκαρτέρησις.εως.ἡ.instãtia.
προσκέκλημαι.aduocaui.assūpsi.
προσκεφάλαιον.ου.το.ceruical
προσκληρόομαι τ προσκλη=
ροῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.adiũgor
πρόσκλησις.εως.ἡ.gratia. com=
passibilitas.detrimētũ alteri⁹ ptis.
προσκολλάομαι.τ προσκολ=
λῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.adhereo.
πρόσκομμα.ατος.το.offensio.
προσκοπή.ης.ἡ. offēsio.offēdiculũ.
προσκόπτω.μ.ψω.π.φα.offẽdo
irruo. ſ in lapide.
προσκρούω.μ.σω.π.κα. offẽdo
προσκυλίω.μ.σω.π.κα. Aduo
luo.voluẽdo applico τ appono.
προσκυνέω. τ προσκυνῶ.μ.
σω.π.κα. Adoro.
προσκύνησις.εως.ἡ.adoratio.
προσκυνητής.ου.ὁ.adorator.
προσλαβεῖν.assumpsisse.
προσλαβόμενος.η.ον.postq̄
assumpsit.assumptus.a.um.
προσλαβοῦ.accipe.suscipe. suscep
tus esto. ſσω.π.κα.alloquor.
προσλαλέω.τ.προσλαλῶ.μ.
προσλαμβάνω.μ.ψομαι.π.
μμαι.assumo.presumo.deprehendo.
προσληφθῆναι.assumptum fuisse.
προσληφθῶ.assumptus. deprehẽ
sus fuero.
πρόσληψις.εως.ἡ.assumptio.
προσλογίζομαι.μ.σομαι.π.
σμαι.computo.adnumero.
προσμένω.μ.νω.π.κα. admaneo
.i.prope aliquẽ maneo. immaneo.
insto.accresco. ſadlugeo.suplugeo.
προσολύρομαι.μ.ουμαι.π.μαι
προσορμίζομαι.μ.σομαι.π.μαι

ad portum peruenio.
προσοφείλω.μ.σω.π.κα.debeo
προσοχή.ης.ἡ.obseruatio.custodia.
attẽtio.diligẽtia. ſmolestus sum.
προσοχθίζω.μ.σω.π.κα.grauis.
προσόχθισμα.τος.το.grauitas.
tedium.onerositas. ſcũ alio ludo.
προσπαίζω.μ.ξω.π.χα.alludo
πρόσπεινος.η.ον.esuriẽs.famescẽs
προσπέσω.irruam.incidam.
προσπήγνυμι.μ.ξω.π.χα.affigo
προσπηγνύω.μ.ξω.π.χα.affigo
προσπήξας.αντος.ὁ.postq̄ affixit
προσπίπτω.μ.σοῦμαι.π.κα.ir
ruo.procido.
προσποιέομαι.τ προσποιοῦ=
μαι.μ.σομαι.π.μαι. Fingo.for
mo.figuro.familiarem facio.
προσποιέω.τ προσποιῶ.μ.σω
π.κα.vendico.acquiro. ſμαι.accedo
προσπορεύομαι.μ.σομαι.π.
προσρηγνύω.μ.ξω.π.χα. In
cido.cum impetu illido. ſroboro.
προσρωννύω.μ.σω.π.κα.cõfirmo
πρόσταγμα.τος.το.preceptũ.
προσταράττω.μ.ξω.π.χα.per
turbo.commoueo.affligo. ſiubeo.
προστάσσω.μ.ξω.χα.precipio.
προστάτις.δος.ἡ. Assestrix. que
preest τ astat. ſfor.prefectus.
προστάτης.ου.ὁ.princeps.asses=
προστάττω.μ.ξω.π.χα.precipio.
iubeo. ſtum fuisse.
προστεθῆναι.appositum esse.addi
προστεθήσομαι.adiiciar.addar.
προστεταγμένος.η.ον.iuss⁹.sta
προστῆναι.prefuisse. ſtutus.a.um.
προστίθημι.μ.σω.π.κα.addo adi
cio. ſcanto.
προστρέχω.μ.οῦμαι.π.κα. Ac
προσφάγιον.ου.το.cibus.esca.
πρόσφατος.η.ον.nouus.a.um.
προσφάτως.nuper. ſduco.
προσφέρω.μ.σω.π.κα.offero.ad
προσφιλής.εος.ὁ.ἡ.amabilis.de
siderabilis.e.
προσφορά.ας.ἡ.oblatio.
προσφωνέω.τ προσφωνῶ.μ.
σω.π.κα.alloquor.voco.
πρόσχες.attende.intende.
πρόσχυσις.εως.ἡ.effusio.
προσψαύω.μ.σω.π.κα. tango.
προσωποληπτέω.τ προσωπο
ληπτῶ.μ.σω.π.κα.p̄sonã accepto
προσωπολήπτης.ου.ὁ. Per=
sonarum acceptor.

ϖροσωποληψία.ας.ἡ.personarum acceptio.
ϖρόσωπον.ου.το.facies.psona.
ϖροσωρμίσθην.ad portū perueni
ϖροσώχθισα.grauis τ onerosꝰ fui
ϖροτείνω.μ.νῶ.ϖ.κα.Do.propono.protendo.
ϖρότερον.Prius.
ϖρότερος.α.ον.prior.us.
ϖροτίθημι.μ.σω.ϖ.κα.Propono.prepono.antepono.
ϖροτιμάω.τ ϖροτιμῶ.μ.σω.ϖ κα.Prehonoro.magis honoro. pluris facio.
ϖροστάτης.ου.ὁ.pfectꝰ.preses
προτρέπω.μ.ψω.π.φα.exhortor
προτρέχω.μ.ουμαι.π.κα.pcurro
ϖρουπάρχω.μ.ξω.ϖ.χα.Preexisto.prius sum.
ϖρουπῆρχον.Prius.eram.ant. prius fui.runt.
ϖρουφεστώς.ωτος.ὁ.Qui preextitit. Γextisto.
ϖρουφίστημι.μ.σω.ϖ.κα.pre=
ϖροφανῶς.palam.manifeste.
ϖρόφασις.εως.ἡ.Oratio.pretextus.excusatio.occasio.
προφέρω.μ.σω.π.κα.pfero.obijcio
ϖροφητεία.ας.ἡ.prophetia.
προφητεύω.μ.σω.ϖ.κα.Prophetizo.lego scripturas diuinas.
προφήτης.ου.ὁ.Propheta.
προφητικός.η.ον.propheticus.a.ū
προφῆτις.ιδος.ἡ.prophetissa.
προφθάνω.μ.σω.ϖ.κα.puenio.
ϖροφυτεύω.μ.σω.ϖ.κα.Prius planto.ante planto.
προχειρίζω.μ.σω.ϖ.κα.Constituo.preordino.predico.
προχειροτονέω.τ προχειροτονῶ.μ.σω.ϖ.κα.pordino τ pligo.
προώρισα.predestinaui.pcōstitui.
ϖροωρώμην.preuidebam.bar.
πρύμνα.ης.ἡ.Puppis.
πρύτανις.εως.ὁ.gubernator.rector
ϖρωΐ.Mane.prima luce.
ϖρωΐα.ας.ἡ.mane.prima lux.
πρωΐθεν.A mane.a tpe matutino.
πρωϊνός.η.ον.Matutinus.a.um.
πρώρα.ας.ἡ.Prora.
πρωτεύω.μ.σω.ϖ.κα.Primatū teneo.princeps sum.
πρωτογέννημα.τος.το.Primogenitum.quod primo generatur.Γa.ū.
ϖρωτόγονος.η.ον.primogenitus
πρωτοκαθεδρία.ας.ἡ.Primus locus in sedendo.prima cathedra.
πρωτοκλισία.ας.ἡ.primꝰ recubitꝰ
ϖρωτόπλαστος.η.ον.Primum formatus τ factus.a.um.
πρωτοτόκιος.α.ον.pmogenitꝰ.a.ū
ϖρωτότοκος.η.ον.pmogenitꝰ.a.ū.
πρωτομάρτυς.υρος.ὁ.Primus martyr.i.primus testis.
ϖρῶτος.η.ον.primus.a.um.
πρωτοστάτης.ου.ὁ.pses.author
ϖταίω.μ.σω.ϖ.κα.erro.offendo.
ϖτέρνα.ης.ἡ.calcaneus.
ϖτερύγιον.ου.το.pinnaculum.
πτέρυξ.γος.ἡ.ala.
πτηνός.η.ον.Uolatilis.volucris.e.
ϖτοέομαι.τ πτοοῦμαι.μ.σομαι ϖ.μαι.Terreor.
πτόησις.εως.ἡ.Perturbatio.
ϖτύον.ου.το.Uentilabrum.
πτύρομαι.μ.ροῦμαι.π.μαι.conturbor.terreor.
ϖτύσσω.μ.ξω.ϖ.χα.plico.as.
ϖτύσμα.τος.το.Sputum.
ϖτύω.μ.σω.ϖ.κα.Spuo.
πτῶμα.τος.το.Cadauer.casus.ruina.corpus.
πτῶσις.εως.ἡ.Ruina.casus.
ϖτωχεία.ας.ἡ.mēdicitas.pauptas
πτωχεύω.μ.σω.ϖ.κα.Mēdico.
ϖτωχός.η.ον.mendicus.a.um.
ϖυγμῆ.crebro.sepe.
πυθέσθαι.scisse.interrogauisse.
πυθόμενος.η.ον.Postquam sciuit.interrogauit.
πύθων.ωνος.το.Python.nomen demonis.
ϖυκνά.Frequenter.sepe.
ϖυκνός.η.ον.Densus.creber.multus.a.um.
πυκνότερος.α.ον.Densior.crebrior.frequentior.us.
πυκτεύω.μ.σω.π.κα.Pugilatu certo.pugnis contendo.
πύλη.ης.ἡ.porta.
ϖυλών.ωνος.ὁ.ianua.
πυνθάνομαι.μ.ευσομαι.π.σμαι Sciscitor.interrogo.scio.
ϖῦρ.ρος.το.ignis.
πυρά.ας ἡ.cumulus lignorū.pyra.
πύργος.ου.ὁ.Turris.
ϖυρεῖον.ου.το.Thymiamateriū. focus.vasculum in quo odoramenta comburuntur.
ϖυρέσσω.μ.ξω.ϖ.χα.febricito.
ϖυρετός.ου.ὁ.febris.
πυρέττω.μ.ξω.ϖ.χα.febricito.
ϖύρινος.η.ον.ignitus.a.um.
πυριφλεγής.εος.ὁ.ἡ.Ardens.
ϖυρόομαι.τ ϖυροῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.Uror.
ϖυρός.ου.ὁ.Triticum.
ϖυρπνόος.α.ον.Ignem spirans.
πυρράζω.μ.σω.ϖ.κα.Rubeo.rubicundus sum.
ϖυρρός.α.ον.ruffus.a.um.
ϖυρώδης.εος.ὁ.ἡ.ignitus.a.um.
ϖύρωσις.εως.ἡ.Inflammatio.feruor.incendium.
ϖωλέω.τ ϖωλῶ.μ.σω.ϖ.κα. Uendo.
ϖῶλος.ου.ὁ.Pullus equinus. vel asininus.
ϖώποτε.Unquam.
ϖωρόω.τ πωρῶ.μ.σω.ϖ.κα.excoeco.as.sensu priuo.
πώρωσις.εως.ἡ.Cecitas.vel defectus sensus.
ϖῶς.quo pacto.quomodo.
ραβδίζω.μ.σω.π.κα.Uirga.cedo.
ράβδος.ου.ἡ.Uirga.
ραβδοῦχος.ου.ὁ.virgas gerens. lictor. Γnus.
ραδιούργημα.τος.το.scelꝰ.faci
ραδιουργία.ας.ἡ.Fallacia.
ραθυμέω.τ ραθυμῶ.μ.σω.ϖ. κα.pigresco.
ραΐδος.ου.ὁ.genus fere sic vocate.
ράκος.εος.το.pannus.
ρανίς.δος.ἡ.gutta.
ραντίζω.μ.σω.ϖ.κα.aspergo.
ραντισμός.ου.ὁ.aspersio.
ραπίζω.μ.σω.π.κα.alapis cedo.
ράπισμα.τος.το.alapa.
ραφίς.δος.ἡ.Acus.
ρεμβάς.δος.ἡ.Mulier que mente alienatur.
ρεμβασμός.ου.ὁ.Alienatio.occupatio mentis.
ρεῦμα.τος.το.fluxus.
ρεύσω.Fluam.
ρέω.μ.ευσω.ϖ.κα.fluo.
ρῆγμα.τος.το.scissura.ruina.
ρήγνυμι.μ.ξω.ϖ.χα.Scindo.rūpo.disrumpo.
ρηγνύω.μ.ξω.ϖ.χα.scindo.rumpo.disrumpo.
ρηθείς.εντος.ὁ.dictus.
ρηθήσομαι.Dicar.
ρῆμα.τος.το.Uerbum.

ρῆξον. Scinde. rumpe. disrumpe.
ρήξω. scindā. rumpam. disrumpā.
ρήσσω. μ. ξω. π. χα. scindo. rūpo.
ρήτωρ. ορος. ὁ. Rhetor. orator. qui
agit causas.
ρητῶς. Manifeste.
ῥίζα. ης. ἡ. Radix.
ριζόω ⁊ ριζῶ. μ. σω. π. κα. radico.
radices iacio.
ῥίν. νος. ἡ. naris. nasus.
ριπή. ης. ἡ. ictus.
ριπίζω. μ. σω. π. κα. iacio. iacto.
ριπτέω ⁊ ριπτῶ. μ. σω. π. κα. cū
impectu iacio. proijcio.
ῥίπτω. μ. ψω. π. φα. iacio. ꝑcipito.
ρόδον. ου. τὸ. Rosa.
ροιζηδόν. cū magno impetu.
ροῖζος. ου. ὁ. stridor sybili. impetus.
ροΐσκος. ου. ὁ. malū punicū auro
intertextū in veste sacerdotali ad or
natum.
ρομφαία. ας. ἡ. Gladiꝰ. romphea.
ροπή. ης. ἡ. ictus. momentum.
ροῦς. ου. ὁ. Fluxus.
ρυθμός. ου. ὁ. musica. cōcētꝰ. melos.
ρύμη. ης. ἡ. Vicus.
ρύομαι. μ. σομαι. π. μαι. libero.
ρυπαρεύω. μ. σω. π. κα. sordes=
co. immundus sum.
ρυπαρία. ας. ἡ. immunditia.
ρύσις. εως. ἡ. fluxus. profluuium.
ρυτίς. δος. ἡ. Ruga.
ρωμαϊκός. η. ον. romanꝰ. latinꝰ. a. ū.
ρωμαῖος. α. ον. romanus. a. um.
ρωμαϊστί. Romane. latine.
ρώννυμι. μ. σω. π. κα. Roboro. cō
firmo. valido. fortifico.
ρωννύω. μ. σω. π. κα. Roboro. fir
mo. valido. fortifico.
σάββας. τος. τὸ. Sabbatum.
σαββατισμός. ου. ὁ. sabbatismꝰ.
σάββατον. ου. τὸ. Sabbatum.
σαγήνη. ης. ἡ. Sagena. rete.
σαθρός. α. ον. debilis. marcidꝰ. a. ū.
σαίνω. μ. νω. π. κα. Adulor. moueo.
perturbo. commoueo.
σάκκος. εος. τὸ. saccus. cilicium.
σαλεύω. μ. σω. π. κα. agito. cōcutio
σάλος. ου. ὁ. fluctus. tempestas. cō
motio maris.
σάλπιγξ. γος. ἡ. Tuba.
σαλπίζω. μ. σω. π. κα. Tuba cano
σαλπιστής. ου. ὁ. qui tuba canit.
σαμαρείτης. ου. ὁ. samaritanus.
σαμαρεῖτις. δος. ἡ. samaritana.

σανδάλιον. ου. τὸ. Calciamentū
muliebre. sandalium. calige.
σανίς. δος. ἡ. Tabula.
σαπρός. α. ον. malus. rancidus. a. ū.
σαργάνη. ης. ἡ. Sporta.
σάρδιος. ου. ὁ. Sardius lapis
preciosus. ⌈preciosus.
σαρδόνυξ. κος. ἡ. sardonyx lapis
σαρκικός. η. ον. Carnalis. e.
σάρκινος. η. ον. carneus. a. um.
σάρξ. κος. ἡ. Caro.
σαρόω ⁊ σαρῶ. μ. σω. π. κα. verro
σάτα. ων. τὰ. seminata. sata orum.
σάφειρος. ου. ὁ. Saphirus genus
lapidis preciosi.
σαφής. εος. ὁ. ἡ. Manifestus. a. um.
σβέννυμι. μ. σω. π. κα. Extinguo.
σβεννύω. μ. σω. π. κα. Extinguo.
σβέσαι. Extinxisse.
σβέσθαι. Extinctum esse.
σβεστικός. η. ον. Extinctiuus. a. um.
Quod habet vim ad extinguendū.
σβέσω. Extinguam.
σέ. Te.
σεαυτόν. Te ipsum.
σεβάζομαι. μ. σομαι. π. σμαι.
Colo. veneror. ⌈adoratur.
σέβασμα. ατος. τὸ. quod colitur ⁊
σεβαστός. η. ον. augustꝰ. colēdꝰ. a. ū.
σέβομαι. colo. veneror.
σειρά. ας. ἡ. Rudens.
σεῖσμα. τος. τὸ. concussio.
σεισμός. ου. ὁ. Motus. concussio.
tempestas. procella. terremotus.
σείω. μ. σω. π. κα. concutio. quatio.
σελήνη. ης. ἡ. Luna.
σεληνιάζομαι. μ. σομαι. π. μαι.
Lunaticus sum.
σεμίδαλις. εως. ἡ. Simila.
σεμνός. η. ον. Grauis. seuerus. vene
randus. a. um.
σεμνότης. ητος. ἡ. seueritas. reue=
rentia
σεσαλευμένος. η. ον. Agitatus. a.
um. concussus. a. um.
σεσαρωμένος. η. ον. scopis mun=
datus. a. um
σέσηπα. putrefactus sum.
σεσιγημένος. η. ον. Tacitus. a. um.
σεσοφισμένος. η. ον. Eruditus. do
ctus. a. um.
σεπτός. η. ον. Venerandus. a. um.
σέσωκα. saluaui.
σεσωρευμένος. η. ον. Oneratus.
cumulatus. grauatus. a. um

σέσωσμαι. saluatus fui.
σεσωσμένος. η. ον. saluatus. sal=
uus. a. um. ⌈claro
σημαίνω. μ. νω. π. κα. significo. de
σημεῖον. ου. τὸ. signum.
σημειόομαι ⁊ σημειοῦμαι. μ. σο
μαι. π. μαι. Noto. as.
σήμερον. Hodie.
σήπομαι. μ. ψομαι. π. πα. Pu=
trefio. putresco.
σηρικός. η. ον. sericus. a. um.
σής. τος. ἡ. Erugo. tinea.
σητόβρωτος. η. ον. A tinea vel eru
gine comesus. a. um.
σθενόω ⁊ σθενῶ. μ. σω. π. κα. cō
firmo. roboro.
σιαγών. ονος. ἡ. Maxilla.
σίαλος. ου. ὁ. porcus pinguis.
σιγάω ⁊ σιγῶ. μ. σω. π. κα. taceo
σιγή. ης. ἡ. silentium
σιγηρός. α. ον. taciturnus. a. um.
σιδηροῦς. α. ουν. ferreus. a. um.
σίδηρος. ου. ὁ. Ferrum.
σικάριος. ου. ὁ. Sicarius. homicida
σίκερα. ας. ἡ. Sicera.
σιμικίνθιον. Semicinthium.
σίναπι. εως. ἡ. sinapis.
σινδών. ονος. ἡ. Sindon. linteum.
σινιᾶσαι. cribrare. Cribrauisse.
σιτευτός. η. ον. saginatus. a. um
σιτιστός. η. ον. Altilis. e.
σιτομέτριον. ου. τὸ. Tritici men=
sura.
σῖτος. ου. ὁ. Triticum.
σιωπάω ⁊ σιωπῶ. π. σω. π. κα.
Taceo. sileo.
σιωπή. ης. ἡ. silentium.
σκανδαλίζω. μ. σω. π. κα. scanda
lizo.
σκάνδαλον. ου. τὸ. scandalum.
σκάπτω. μ. ψω. π. φα. Fodio.
σκάφη. ης. ἡ. scapha. nauis.
σκέλος. εος. τὸ. Crus.
σκεπάζω. μ. σω. π. κα. protego.
Tego.
σκέπασμα. τος. τὸ. Indumentum
σκεπαστής. ου. ὁ. Visitator.
σκέπη. ης. ἡ. Tegumentum. vela=
mentum.
σκευάζω. μ. σω. π. κα. Preparo.
paro.
σκευή. ης. ἡ. Armamenta cuiuscun=
qȝ rei.
σκεῦος. εος. τὸ. suppellex. Sarci=
na. vas.

σκηνή.ης.ἡ.scena.tabernaculum.
σκηνοπηγία.ων.τα.scenophegia.festum iudeorum. [culorũ
σκηνοποιός.ου.ὁ.opifex taberna=
σκῆνος.εος.το.tabernaculum.
σκηνόω ꝛ σκηνῶ.μ.σω.π.κα.habito.contubernor.castrametor.pono tentorium. [habitatio
σκήνωμα.τος.το.Tabernaculum.
σκῆπτρον.ου.το.sceptrũ.
σκιά.ας.ἡ.Umbra.
σκιάζω.μ.σω.π.κα.obumbro.
σκιρτάω ꝛ σκιρτῶ.μ.σω.π.κα.Exulto.
σκληροκαρδία.ας.ἡ.duritia cordis
σκληρός.α.ον.durus.a.um.
σκληρότης.τος.ἡ.Duritia.
σκληροτράχηλος.η.ον.Durus ceruice.a.um.
σκληρύνω.μ.νω.π.κα.Induro.
σκληρυσμός.ου.ὁ.Induratio.obduratio.
σκνῖφον.ου.το.Genus animalis paruuli volatilis.
σκολιός.α.ον.Tortuosus.obliquus.prauus.a.um.
σκόλοψ.πος.ὁ.stimulus.
σκοπέω ꝛ σκοπῶ.μ.σω.π.κα.considero.speculor.animaduerto.
σκοπιά.ας.ἡ.speculatio.specula.
σκοπός.ου.ὁ.signum ad quod dirigitur sagitta.propositũ aliquod ad quod pergimus.speculator.
σκορακισμός.ου.ὁ.floccifactio.vilipensio.contemptus
σκορπίζω.μ.σω.π.κα.spargo.
σκορπίος.ου.ὁ.scorpius.
σκοτεινός.η.ον.tenebrosus.a.um.
σκοτία.ας.ἡ.Tenebre.rum.
σκοτίζω.μ.σω.π.κα.obscuro.obte
σκότος.εος.το.tenebre.rũ. [nebro.
σκοτόω ꝛ σκοτῶ.μ.σω.π.κα.obtenebro.obscuro.
σκυβαλίζομαι.μ.σομαι.π.μαι.reprobor.floccipendor.
σκύβαλον.ου.το.Stercus.
σκυθρωπός.η.ον.tristis.seuer⁹.a.ũ.
σκύλλω.μ.λω.π.κα.vero.mole=
σκῦλα.ων.τα.spolia. [sto.as.
σκυλεύω.μ.σω.π.κα.spolio.as.
σκωληκόβρωτος.η.ον.Consumptus a vermibus.a.um.
σκώληξ.κος.ὁ.Vermis. [smarado
σμαράγδινος.η.ον.res ex lapide
σμάραγδος.ου.ὁ.smaragdus lapis.preciosus.
σμικρύνω.μ.νω.π.κα.Diminuo.
σμύρνα.ης.ἡ.Myrrha.
σμυρνίζω.μ.σω.π.κα.myrrho.as.myrrha condio.
σοί.Tibi.
σορός.ου.ἡ.loculi mortuorum.
σός.η.ον.Tuus.a.um.
σοῦ.tui.genitiuus a prono.tu.
σουδάριον.ου.το.linteũ.sudariũ
σοφία.ας.ἡ.sapientia.
σοφίζομαι.μ.σομαι.π.μαι.Sapiens videri volo.
σοφίζω.μ.σω.π.κα.instruo.informo.Doceo.
σοφός.η.ον.sapiens.
σπαράττω.μ.ξω.π.χα.conturbo.Lacero.
σπάργανον.ου.το.inuolucrum.fascia qua infans inuoluitur.
σπαργανόω ꝛ σπαργανῶ.μ.σω.π.κα.Inuoluo.
σπαρείς.εντος.ὁ.seminatus.
σπαρῶ.seminatus fuero.
σπαταλάω ꝛ σπαταλῶ.μ.σω.π.κα.delitiose.voluptuose viuo.
σπατάλη.ης.ἡ.Cibus.esca.
σπάω ꝛ σπῶ.μ.σω.π.κα.educo.
σπεῖρα.ας.ἡ.Cohors militum.
σπείρω.μ.ρω.π.κα.semino.
σπεκουλάτωρ.ορος.ὁ.satelles.
σπένδομαι.μ.σομαι.π.μαι.sacrificor.consecror.indutias facio.
σπένδω.μ.σω.π.κα.sacrifico.libo
σπονδεῖον.ου.το.calix.vas ad libanduz.
σπέρμα.τος.το.semẽ.
σπερμολόγος.η.ον.seminiuerbi⁹ loquax.qui uerba disseminat.
σπεύδω.μ.σω.π.κα.Festino.accelero.
σπήλαιον.ου.το.speluca.
σπιθαμή.ης.ἡ.palmus.
σπιλάς.αδος.ἡ.scopulus.
σπιλέω ꝛ σπιλῶ.μ.σω.π.κα.Polluo.Maculo.
σπῖλος.ου.ὁ.Macula.
σπιλόω ꝛ σπιλῶ.μ.σω.π.κα.Polluo.Maculo.
σπινθήρ.ρος.ὁ.scintilla.
σπλάγχνα.ων.τα.Uiscera.
σπλαγχνίζομαι.μ.σομαι.π.σμαι.Misereor.
σπλαγχνοφάγος.ου.ὁ.Qui comedit viscera.
σπόγγος.ου.ὁ.spongia.
σποδός.ου.ὁ.Cinis.
σπόριμος.η.ον.satus.a.um.
σπόρος.ου.ὁ.semen.
σπουδάζω.μ.σω.π.κα.sollicitus sum.do operã.
σπουδαῖος.α.ον.sollicitus.virtuosus.a.um. [tus.
σπουδαιότερος.α.ον.sollicitior.
σπουδαιοτέρως.sollicitius.
σπουδαίως.sollicite.
σπουδή.ης.ἡ.sollicitudo.diligẽtia.
σπυρίς.δος.ἡ.sporta.
σταγών.ονος.ὁ.Gutta.
στάδιος.ου.ὁ.stadium.
σταθείς.εντος.ὁ.stans.postq̃ stetit
σταθῆναι.stetisse
σταθήσομαι.stabo.perdurabo.ponderabor.
σταθμός.ου.ὁ.Pondus.libra.statera.statiua.stabulum.residentia.
σταθῶ.stem.stetero.
στάκτη.ης.ἡ.Genus.odoramenti.
στάμνος.ου.ὁ.Urna.
στάς.αντος.ὁ.postquam stetit.
στάσιμος.η.ον.statarius.a.um.stabilis.e.
στάσις.εως.ἡ.seditio.quies.status.permansio.
στατήρ.ρος.ὁ.stater.genus nummi
σταυρός.ου.ὁ.crux.
σταυρόω ꝛ σταυρῶ.μ.σω.π.κα crucifigo.
σταφυλή.ης.ἡ.Uua.
στάχυς.υος.ὁ.spica.
στέαρ.τος.το.Adeps.
στέγη.ης.ἡ.Domus.tectum.
στέγω.μ.ξω.π.χα.sustineo.celo.cooperio.
στεῖρα.ας.ἡ.sterilis.fe.ge.
στειρόομαι ꝛ στειροῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.sterilis efficior vel sum.
στέλεχος.εος.το.stipes.truncus.
στέλλομαι.μ.ουμαι.π.μαι.Deuito.recedo.secedo ab aliqua re.iter facio.nauigo.particeps sũ.possideo
στέμμα.ατος.το.corona.coronatio.stemma.
στεναγμός.ου.ὁ.Gemitus.
στενάζω.μ.ξω.π.χα.Gemo.
στενός.η.ον.Angustus.a.um.
στενοχωρέομαι ꝛ στενοχωροῦμαι.μ.σομαι.π.ημαι.Angustior.fatigor.artor.
στενοχωρία.ας.ἡ.Angustia.

στέμωσις.εως.ἡ.angustia.tribulatio.aduersitas.
στέργω.μ.ξω.π.χα.amo.tolero.contentus sum.
στερεός.α.ον.Solidus.firmꝰ.a.ū.
στερέοω τ στερεῶ.μ.σω.π.κα.Confirmo.roboro.
στερέωμα.τος.το.firmamētum
στερέωσις.εως.ἡ.robur.fortitudo.
στέρνα.ων.τα.planicies late τ plane ipsius terre
στεφανηφορέω τ στεφανηφορῶ.μ.σω.π.κα.Coronor.coronas gero.
στεφανόω τ στεφανῶ.μ.σω.π.κα.Corono.as.
στέφω.μ.ψω.π.φα.Corono.
στῆθι.Sta.erigere.surge.
στῆθος.εος.το.Pectus.
στῆκον.Sta.
στήχω.μ.ξω.π.χα.Sto.
στήλη.ης.ἡ.Columna.
στῆναι.Stetisse.
στῆσον.Statue.sta.
στήριγμα.τος.το.Firmamentū.Stabilimentum
στηριγμός.ου.ὁ.firmitas.roboratio
στηρίζω.μ.ξω.π.χα.firmo.roboro.as.
στῆσαι.stetisse.excitauisse
στήσας.αντος.ὁ.Postquam statuit.stetit.stare fecit
στήσω.Stem.cōstituā.statuam
στιβάδες.ων.αι.Stramenta.stragula.Arborum summitates.virgarum fragmenta.mēse.lecti.mense in humo.accubitus ex virgis.
στίγμα.ατος.το.Stigma.pūctū.signum.
στιγμή.ης.ἡ.pūctus.
στίλβω.Splendeo.fulgeo.
στιππύον.ου.το.Stuppa.
στοά.ᾶς.ἡ.porticus.
στοιβάδες.ων.αἱ.Idem quod στιβάδες.
στοιχεῖον.ου.το.Elementū.principium.littera.
στοιχέω τ στοιχῶ.μ.σω.π.κα.Vado.procedo.ambulo.
στολή.ης.ἡ.stola.genus vestis.
στολισμός.ου.ὁ.vestitus.
στόμα.τος.το.os.oris
στόμαχος.ου.ὁ.stomachus.
στόμωμα.ατος.το.Cōsolidatio.ferruminatio ferri.
στοχάζομαι.μ.σομαι.π.μαι.Estimo.coniecto.aspicio.vado.peruenio ad certitudinē.
στρατεία.ας.ἡ.militie dignitas.hoc est prefectura vt tribunatus.centurionatus.vel huiusmodi.
στράτευμα.τος.το.Exercitus
στρατεύομαι.μ.σομαι.π.μαι.Milito.as.
στρατηγός.ου.ὁ.Dux.
στρατιά.ᾶς.ἡ.Exercitus.
στρατιώτης.ου.ὁ.Miles.
στρατολογέω τ στρατολογῶ.μ.σω.π.κα.Exercitum duco.imperator sum.
στρατοπεδάρχης.ου.ὁ.Tribunus militum.preses militie.
στρατόπεδον.ου.το.Exercitus
στραφείς.εντος.ὁ.conuersus
στραφήσομαι.conuertar.
στραφῶ.cōuersꝰ fuero.cōuertar.
στρέβλη.ης.ἡ.contorsio.tortura.conuulsio illa que fit cū aliquis torquetur
στρεβλός.η.ον.tortuosus.deprauatus.a.um.
στρεβλόω τ στρεβλῶ.μ.σω.π.κα.Deprauo.torqueo.ligo.flagello.
στρέφω.μ.ψω.π.φα.conuerto.
στρηνιάω τ στρηνιῶ.μ.σω.π.κα.Luxurior.vitiosus sum.
στρῆνος.Luxus.Delitie.
στρουθίον.ου.το.passer.
στροφή.ης.ἡ.Versutia.
στρόφος.ου.ὁ.Dolor intestinorū.Tormines.
στρώννυμι.μ.σω.π.κα.Sterno.
στρωννύω.μ.σω.π.κα.Sterno.
στυγητός.η.ον.Odibilis.e.odio dignus.a.um.
στυγνάζω.μ.σω.π.κα.Tristis sū.
στυγνός.η.ον.horrendus.a.um.
στύλος.ου.ὁ.Colūna.basis super columnā.
στῶ.Stem.stetero.
στωικός.η.ον.Stoicus.a.um.secta fuit philosophorum.
σύ.Tu.
συγγελάω τ συγγελῶ.μ.σω.π.κα.corrideo.simul rideo.
συγγένεια.ας.ἡ.Cognatio.
συγγενής.εος.ὁ.ἡ.Cognatus.propinquus.a.um.
συγγενίς.δος.ἡ.Cognata.
συγγηράω τ συγγηρῶ.μ.σω.π.κα.Consenesco.
συγγνώμη.ης.ἡ.Venia.
συγγνωστός.η.ον.Ignoscendus venia dignus.a.um.
συγγυμνασία.ας.ἡ.Coexercitatio.conuersatio.
συγκάθημαι.Simul sedeo.
συγκατίζω.μ.σω.π.κα.Simul sedeo.simul sedere facio.
συγκακοπαθέω τ συγκακοπαθῶ.μ.σω.π.κα.Simul laboro.erumnas tolero.
συγκακουχέομαι τ συγκακουχοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.affligor.
συγκαλέω τ συγκαλῶ.μ.σω.π.κα.Conuoco.
συγκαλύπτω.μ.ψω.π.φα.cooperio.Velo.as.
συγκάπτω.μ.ψω.π.φα.incuruo.as.
συγκαταβαίνω.μ.σομαι.π.κα.Simul descendo.
συγκαταβάς.αντος.ὁ.Postquā simul descendit.
συγκατάθεσις.εως.ἡ.consēsus.cōpositio
συγκατατίθεμαι.μ.σομαι.π.μαι.Assentior.consentio.
συγκαταψηφίζω.μ.σω.π.κα.Simul.numero.as.connumero.
συγκατέβην.simul descendi.
συγκατεψηφίσθην.cōnumeratꝰ sui.
σύγκειμαι.componor.
συγκεκαλυμμένος.η.ον.cooptꝰ velatus.a.um.
συγκεκλεισμένος.η.ον.conclusꝰ.a.um.
συγκεκραμένος.η.ον.commixtus admixtus.temperatus.a.um.
συγκεκυφώς.οτος.ὁ.postq̄ icuruauit τ inclinauit se.
συγκεράννυμι.μ.σω.π.κα.tempero.misceo.
συγκεραννύω.μ.σω.π.κα.tempero.misceo.
συγκέχυμαι.cōfusꝰ.pturbatꝰ sū.
συγκεχυμένος.η.ον.Confusus.perturbatus.a.um.
συγκινέω τ συγκινῶ.μ.σω.π.κα.Simul moueo.commoueo.
συγκλείω.μ.σω.π.κα.Simul claudo.concludo.
συγκληρονόμος.ου.ὁ.Coheres.simul heres.
συγκλύζω.μ.σω.π.κα.simul infundo.
συγκοινωνέω τ συγκοινωνῶ.μ.σω.π.κα.Particeps sum.
συγκοινωνός.ου.ὁ.socꝰ.pticeps
συγκολλάω τ συγκολλῶ.μ.σω.π.κα.Conglutino.
συγκομίζω.μ.σω.π.κα.Curo.si

mul fero.
σύγκριμα.τος.τὸ.cōparatio.
συγκρίνω.μ.νῶ.π.κα.comparo.
σύγκρισις.εως.ἡ.comparatio.
συγκυρία.ας.ἡ.Occasio.fors.
συγκύπτω.μ.ψω.π.φα.Inclinor.vel inclino aliud.
συγκύφω.μ.ψω.π.φα.Inclinor inclino aliud.
συγχαίρω.μ.σομαι.π.κα.Congratulor.congaudeo.
συγχέω.μ.ευσω.π.κα.Confundo
συγχράομαι ꝛ συγχρῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.cōmunico.coutor.
σύγχυσις.εως.ἡ.Confusio.
συζάω ꝛ συζῶ.μ.σω.π.κα.simul viuo.
συζεύγνυμι.μ.ξω.π.χα.cōiūgo.
συζευγνύω.μ.ξω.π.χα.cōiūgo.
συζήσω.Simul viuam.
συζητέω ꝛ συζητῶ.μ.σω.π.κα.Conquiro.dispuro.
συζήτησις.εως.ἡ.cōquisitio.questio
συζητητής.ου.ὁ.Conquisitor.exq̄sitor.scrutator.
σύζυγος.η.ον.cōpar.sub eodē iugo
συζωοποιέω ꝛ συζωοποιῶ.μ.σω.π.κα.conuiuifico.
συκάμινον.ου.τὸ.genus arboris sic vocate.
συκῆ.ῆς.ἡ.ficus arbor.
συκομοραία.ας.ἡ.arbor sic vocata
συκομωρεά.ας.ἡ.arbor sic vocata
σύκον.ου.τὸ.ficus fructus.
συκοφαντέω ꝛ συκοφαντῶ.μ.σω.π.κα.calumnior.falsā litē intēdo.fraudulenter aliquid quero.
συλαγωγέω ꝛ συλαγωγῶ.μ.σω.π.κα.Decipio.
συλέω ꝛ συλῶ.μ.σω.π.κα.predor.Rapio.
συλλαβεῖν.cōprehendisse.
συλλαβέσθαι.Adiuuisse.comprehensum fuisse.
συλλαβόμενος.η.ον.Postquam comprehendit.comprehensus est.
συλλαβών.οντος.ὁ.Postquam adiuuit.comprehendit.
συλλαλέω ꝛ συλλαλῶ.μ.σω.π.κα.colloquor.[μμαι.Adiuuo.
συλλαμβάνομαι.μ.ψομαι.π.
συλλαμβάνω.μ.ψομαι.π.μαι Adiuuo.comprehendo.concipio.
συλλέγω.μ.ξω.π.χα.colligo.
συλληφθείς.εντος.ὁ.comprehensus.conceptus.
συλληφθῆναι.Comprehensum.conceptum fuisse.
συλλήψομαι.cōprehēdā.cōcipiā
συλλογίζομαι.μ.σομαι.π.μαι colligo.
συλλογισμός.ου.ὁ.Ratiocinatio.collectio.cogitatio.
συλλυπέομαι ꝛ συλλυποῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.cōtristor.simul tristor.
συμβαίνω.μ.σομαι.π.κα.cōtingo.accido.
συμβάλλω.μ.λω.π.κα.confero.simul iacio.concurro.simul uenio.
συμβάς.αντος.ὁ.postquā accidit
συμβασιλεύω.μ.σω.π.κα.simul regno.as.
συμβέβηκα.contigi.accidi.
συμβεβηκώς.οτος.ὁ.Postquam contigit.accidit.
συμβέβλημαι.contuli.profui.
συμβησόμενος.η.ον.Qui continget.eueniet.
συμβιβάζομαι.μ.σομαι.π.μαι.In societatem venio.
συμβιβάζω.μ.σω.π.κα.certior sū certior fio.cōnecto.instruo.doceo.
συμβίωσις.εως.ἡ.communicatio vite.contubernium.sodalitas.
συμβιώσομαι.simul viuā.
συμβολοκοπέω ꝛ συμβολοκοπῶ.μ.σω.π.κα.pticeps sū.puersor
σύμβολον.ου.τὸ.Signum.similitudo.accidens quod proprie declarat rem aliquā.
συμβουλεύομαι.μ.σομαι.π.μαι.consulto.delibero.
συμβουλεύω.μ.σω.π.κα.cōsulo.
συμβουλία.ας.ἡ.consilium.
συμβούλιον.ου.τὸ.ꝑsiliū.cōsiliū.
σύμβουλος.ου.ὁ.consiliarius.
συμμαθητής.ου.ὁ.cōdiscipulus.
συμμαρτυρέω ꝛ συμμαρτυρῶ.μ.σω.π.κα.testimoniū reddo.
συμμερίζομαι.μ.σομαι.π.μαι.comparticipo. [particeps.
συμμέτοχος.ου.ὁ.consocius.cō
συμμιμητής.ου.ὁ.coimitator.
συμμορφόομαι ꝛ συμμορφοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.ꝯfiguror
σύμμορφος.η.ον.conformis.eiusdem forme
συμπαθέω ꝛ συμπαθῶ.μ.σω.π.κα.compatior.condoleo.misereor.
συμπαθής.εος.ὁ.ἡ.compatiens.qui cōdolet.
συμπαίζω.μ.σω.π.κα.colludo.
συμπαραγενόμενος.η.ον.Post quam simul venit.
συμπαραγίνομαι.μ.σομαι.π.μαι.Simul venio.ad sum.faueo
συμπαρακαλέω ꝛ συμπαρακαλῶ.μ.σω.π.κα.Simul aduoco exhortor.consolor.
συμπαρακληθῆναι.Simul consolatum esse.
συμπαραλαβεῖν.Simul assumpsisse.coassumpsisse.
συμπαραλαβών.οντος.ὁ.post quam coaccepit.simul sumpsit.
συμπαραλαμβάνω.μ.ψομαι π.μμαι.Simul accipio.[maneo
συμπαραμένω.μ.νῶ.π.κα.simul
συμπαρεγενόμην.simꝉ affui.faui.
συμπάρειμι.simul sū.simul adsū.
συμπαρών.οντος.ὁ.Postquam simul affuit.
συμπάσχω.μ.σομαι.π.θα.compatior.condoleo. [mitto.
συμπέμπω.μ.ψω.π.φα.simul
συμπεριλαβών.οντος.ὁ.Post quam simul accepit.
συμπεριλαμβάνω.μ.ψομαι.π.μμαι.coaccipio.simul accipio.
συμπεριφέρομαι.μ.σομαι.π.γμαι.Simꝉ feror.ꝯsētio.idē sētio.
συμπεφυκώς.οτος.ὁ.Simul natus.inuolutus.innexus.a.um
συμπίνω.μ.σω.π.κα.simul bibo.
συμπληρόω ꝛ συμπληρῶ.μ.σω.π.κα.compleo. [strangulo.
συμπνίγω.μ.ξω.π.χα.suffoco.
συμπολίτης.ου.ὁ.conciuis.
συμπονέω ꝛ συμπονῶ.μ.σω.π.κα.Simul laboro.
συμπορεύομαι.μ.σομαι.π.μαι conuenio.concurro.confluo.
συμπόσιον.ου.τὸ.conuiuiū.
συμπρεσβύτερος.α.ον.cōsenior.
συμφέρω.μ.σω.π.κα.Confero.prosum.in vnum confero.
σύμφημι.μ.σω.π.κα.consentio.cōsono.concordo. [tas.
συμφορά.ας.ἡ.calamitas.aduersi
συμφυλέτης.ου.ὁ.contribulis.Ex eadem tribu.
συμφύρομαι.μ.ουμαι.π.μαι.conglutinor.coagmentor.subigor vt massa ꝛ commisceor.

συμφύω.μ.σω.π.κα.siml' nascor.
συμφωνέω ⁊ συμφωνῶ.μ.σω
π.κα.consentio.conuenio.
συμφώνησις.εως.ἡ.Consonãtia.
concordia.conformitas.conuentio.
συμφωνία.ας ἡ.concordia vocum.
melodia.symphonia.
σύμφωνος.η.ον.concors.cõsentiẽs
συμψηφίζω.μ.σω.π.κα. compu
to.connumero.
σύν.cũ.simul.
συνάγαγε.congrega.
συναγαγεῖν.congregauisse.
συναγάγω.cõgregẽ.cõgregauero.
συναγαγών.οντος.ὁ. postquam
congregauit.
συνάγω.μ.ξω.π.χα. congrego
συναγωγή.ης.ἡ.Synagoga.con=
gregatio.
συναγωνίζομαι.μ.σομαι.π.
σμαι.cooperor.siml' laboro.adiuuo
συναθλέω ⁊ συναθλῶ.μ.σω.π
κα.collaboro.simul laboro.
συναθροίζω.μ.σω.π.κα.cõgrego
συναίρω.μ.ρω.π.κα.sumo.pono
confero ⌈uus.a.um
συναιχμάλωτος.η.ον. concapti
συνακολουθέω ⁊ συνακολου
θῶ.μ.σω.π.κα.simul sequor.
συναλγέω ⁊ συναλγῶ.μ.σω.
π.κα.cõdoleo.simul doleo.
συναλίζομαι.μ.σομαι.π.σμαι.
Simul comedo.
συναναβαίνω.μ.σομαι.π.κα.
coascendo.simul ascendo. ⌈dit
συναναβάς.αντος.ὁ.postq̃ coascẽ
συνανάκειμαι.simul discumbo.
συναναμίγνυμι.μ.ξω.π.χα.
cõmisceo.simul misceo.
συναναμιγνύω.μ.ξω.π.χα. cõ
misceo.simul misceo.
συναναπαύομαι.μ.σομαι.π.
μαι.simul quiesco.refrigeror.
συναναστροφή.ης.ἡ.conuersatio
συνανεκείμην.simul discumbebam
συναντάω ⁊ συναντῶ.μ.σω.π
κα.Obuiã eo.obuio.contingo.⌈ro.
συναντιλάβωμαι.adiuuẽ.adiuue
συναντιλαμβάνομαι.μ.ψο=
μαι.π.μμαι.adiuuo.siml' p̃ualeo
συναντλέω ⁊ συναντλῶ.μ.σω
π.κα.simul haurio.
συναπάγομαι.μ.ξομαι.π.μαι.
consentio.idem sentio.
συναπάγω.μ.ξω.π.χα.siml' duco

συναπέθανον.simul perij.occubui.
runt.
συναπέστειλα.simul misi.
συναπήχθην.simul ductus sum.
συναπόθανε.simul morere.
συναποθανεῖν.simul mortuũ fuisse
συναποθνήσκω.μ.ουμαι.π.κα
simul morior.commorior.
συναπόλλυμι.μ.σομαι.π.κα.Si
mul pereo.
συναπολλύω.μ.σομαι.π.κα.
simul pereo.
συναπολοῦμαι. simul peribo.
συναποστέλλω.μ.λω.π.κα.si
mul mitto.
συναπωλόμην. simul perij.
συνάπτω.μ.ψω.π.φα.coniun=
go.contingo.pertingo.
συνάραι.ponere.posuisse.sũpsisse.
συναρμολογέω ⁊ συναρμο=
λογῶ.μ.σω.π.κα. construo.
συναρπάζω.μ.ξω.π.χα. corri=
pio.rapio.arripio.
συναυξάνομαι.μ.σομαι.π.μαι
simul cresco.
συναχθείς.εντος.ὁ. cõgregatus.
σύνδειπνος.η.ον.qui simul cum a
lio cenat.
σύνδεσμος.ου.ὁ.vinculũ.cõiũctio
συνδέω.μ.σω.π.κα.colligo.
συνδιαιτάω ⁊ συνδιαιτῶ.μ.
σω.π.κα.conuiuo.conuersor
συνδοξάζω.μ.σω.π.κα. conglori
σύνδουλος.η.ον.cõseruꝰ.a.ũ.⌊fico
συνδρομή.ης.ἡ.concursus.us.
συνέβαινον.contingebam.ant.
συνέβαλλον.Disputabam. confe=
rebam.simul iaciebã. ant.
συνεβαλόμην.cõtuli.profui.
συνέβην.contigi.accidi.
συνεβλήθην.simul iactus fui.com=
paratus fui. ⌈liberaui.
συνεβουλευσάμην.cõsultaui.de
συνεγγίζω.μ.σω.π.κα. appro=
pinquo.
σύνεγγυς.prope. ⌈conresuscito
συνεγείρω.μ.ρω.π.κα.coexcito.
συνέδραμον.concurri.runt.
συνεδρεύω.μ.σω.π.κα. simul se
deo.consisto.
συνέδριον.ου.τό.cõsessus.cõciliũ
συνέζευξα.coniunxi.
συνεζήτουν.disputabã.ꝯquirebã.ãt
συνεζωοποίησα.conuiuificaui.
συνεθέμην.composui.pactus sum.

συνεθίζω.μ.σω.π.κα.consuefacio
συνέθλιβον.comprimebam.ant.cõ
pressi.runt.
συνείδησις.εως.ἡ.conscientia.
συνείδω.μ.σω.π.κα.conscius sũ.
considero.
συνειδώς.οτος.ὁ.Postq̃ conside
rauit.conscius fuit.
συνειληφώς.οτος.ὁ.postq̃ conce
σύνειμι.Simul sum. conuersor.⌊pit
συνειπόμην.sequebar. comitabar.
secutus.comitatus fui.
συνεισελεύσομαι.simul ingredi=
ar.simul intrabo.
συνεισέρχομαι.μ.σομαι.π.θα.
simul intro.
συνεισῆλθον.simul intraui.runt.
συνειχόμην.tenebar.ꝯprehẽdebar
συνεκάθισα.simul sedi.simul sede=
re feci.
συνεκάλεσα.conuocaui.
συνέκδημος.η.ον.comes peregri=
nationis.peregrinus.a.um.
συνεκέρασα.Temperaui.
συνεκίνησα.commoui.
συνέκλεισα.conclusi.
συνεκόμισα.curaui.sustuli.siml' tuli
συνεκπολεμέω ⁊ συνεκπολε=
μῶ.μ.σω.π.κα.simul pugno.
συνεκτίσθην.simul creatus fui.
συνέκτισμαι.simul creatus sui.
συνέλαβον.concepi.comprehendi.
auxilium tuli.runt.
συνελάλησα.collocutus fui.
συνελάλουν.colloquebar. antur.
συνελάω ⁊ συνελῶ.μ.σω.π.κα
compello.reconcilio.
συνέλεξα.collegi.
συνεληλύθειν.conuenerã. in eun
dem locum cum alijs veneram.
συνεληλυθώς.οτος.ὁ. Postq̃
simul venit.
συνελθεῖν.conuenisse.simul venisse
συνέλθω. conueniam. conuenero.
simul venero.
συνελθών.οντος.ὁ. postquam cõ
uenit.simul venit.
συνελογισάμην.cogitaui. collegi
συνενέγκας.αντος.ὁ. Postquã
contulit.coaceruauit. simul tulit.
συνέξω.continebo.
συνεπάθησα.compassus fui.
συνεπεθέμην.cõsensi.simul adieci.
συνέπεμψα.simul misi.
συνεπέστην.simul insurrexi.

συμεπιμαρτυρέω ⁊ συμεπιμαρτυρῶ.μ.σω.π.κα. Simul testor. contestificor.
συμέπιον.simul bibi.runt.
συμεπιτίθημι.μ.σω.π.κα. Simul adijcio.consentio. Appono.
συμεπληρούμην.simul cōplebar.
συμέπνιγον.Suffocabā.ant.ui.rūt
συμέπνιξα.suffocaui.
συμέπομαι.μ.ψομαι.π.μμαι. consequor.comitor.
συμεπορευόμην.simul ibam.
συμεργέω ⁊ συμεργῶ.μ.σω.π κα.coopero r.
συμεργός.ου.ὁ.coopator. adiutor
συμέρχομαι.μ.σομαι.π.θα.cōuenio.confluo.simul venio.
σύμες.intellige. ⌈duco.
συμεσθίω.μ.σω.π.κα.Simul mā
σύμεσις.εως.ἡ.Intellectus.
συμεσπάραξα.dissipaui.dilaceraui
συμεσταλμένος.η.ον. Abbreuiatus.breuis.e.
συμεσταυρώθην.concrucifix⁹ fui.
συμεσταύρωμαι.Cōcrucifix⁹ fui.
συμεσταυρωμένος.η.ον.Cōcrucifixus.a.um.simul crucifixus.a.ū.
συμέστειλα.Corripui. Amoui.
συμέστηκα.Constiti.
συμέστησα.Exhibui.
συμεστώς.ωτος.ὁ. postquam simul stetit.constitit.
συμέσχον.continui. runt.
συμέταξα.constitui. ordinaui.
συμετάφην.Consepultus fui.
συμετεθείμην.coniurauerā. conspirauerā. Simul positus fuerā.
συμετέθην.Simul positus fui.coniuraui.conspiraui.
συμετέλεσα.Consumaui.finiui.
συμετελέσθην.finit⁹. cōsūpt⁹ fui.
συμετήρησα.Conseruaui.
συμετήρουν.conseruabam. ant.
συμετός.η.ον.prudens.intelligens.
συμέτριψα.Contriui.
συμετῶς.Prudenter.
συμευδοκέω ⁊ συμευδοκῶ.μ.σω.π.κα. Consentio. applaudo particeps sum.
συμευωχέομαι ⁊ συμευωχοῦμαι.μ.σομαι.π.ημαι. Simul epulor.
συμέφαγον.Simul comedi. rūt.
συμεφίστημι.μ.σω.π.κα.Simul insurgo.

συμεφωνήθην.conueni. cōcordaui.
συμεφώνησα.conueni.concordaui.
συμέχαιρον.congratulabar. antur.
συμέχεα.Confudi.
συμέχεον.Confundebam .concitabaz.ant.
συμέχομαι.μ.ξομαι.π.μαι. Detineor.coartor.
συμεχύθην.Confusus fui.
συμέχω.μ.ξω.π.κα.Comprimo. coāgusto.coarto. circundo.cōtineo
συμεψήφισα.ꝯputaui. ꝯnumeraui
συμήγαγον.cōgregaui.collegi.rūt.
συμήγειρα.ꝯresuscitaui.coexcitaui.
συμηγέρθην.Consurrexi.conresuscitatus fui.
συμηγμένος.η.ον.congregat⁹.a.ū.
συμήδομαι.μ.σομαι.π.μαι.condelector.
συμήθεια.ας.ἡ.consuetudo. mos.
συμήθλησα.Simul laboraui.
συμηθροισμένος.η.ον.congregatus.a.um.
συμῆκα.Intellexi.
συμήλασα.compuli.Reconciliaui.
συμῆλθον.conueni.runt.
συμηλικιώτης.ου.ὁ. coetaneus.
συμῆν.conuersatus sum.fui cum aliquo.simul fui vel eram.
συμήντησα.Obuiaui.
συμήργουν.cooperabar.antur.
συμηρπάκειν.corripuerā.arripuerā.
συμήρπασα.corripui.rapui.arripui
συμηρχόμην. conueniebam.
συμῆσαν. simul erant. conuersati erant fuerunt.
συμήσω.Intelligam.
συμήχθην.cōgregatus sum.cōueni.
συμθάπτω.μ.ψω.π.φα. Consepelio.
συμθήκη.ης.ἡ.spōsio.pactū. pactio.
συμθλάω ⁊ συμθλῶ.μ.σω.π.κα Confringo.
συμθλίβω.μ.ψω.π.φα.cōprimo
συμθρύπτω.μ.ψω.π.φα.affligo
συμιδών.οντος.ὁ.Postquam cōsiderauit.aspexit.
συμιείς.εντος.ὁ.Intelligens.
συμιέναι.Intelligere.
συμίημι.μ.σω.π.κα.Intelligo.
συμιστάνω.commendo.
συμιστάω ⁊ συμιστῶ.μ.σω.π.κα.cōmendo. ⌈cōstituo.cōmēdo
συμίστημι.μ.σω.π.κα. simul sum.
συμιῶ.intelligā.

συμιών.οντος.ὁ.intelligens.
συμιών.οντος.ὁ.conueniens.simul veniens.
συμκτίζω.μ.σω.π.κα. simul creo.
συμοδεύω.μ.σω.π.κα.simul iter facio.
συμοδία.ας.ἡ.coitineratio. comitatus ⁊ societas in itinere.
σύμοιδα.conscius sui.conscius sum
συμοικέω ⁊ συμοικῶ.μ.σω.π.κα cohabito.
συμολκή.ης.ἡ.cōtractio.attractio.
συμομιλέω ⁊ συμομιλῶ.μ.σω.π.κα.conuersor.colloquor.
συμομορέω ⁊ συμομορῶ.μ.σω π.κα.cōtermin⁹ ⁊ finitim⁹ habito
συμόντες.ων.οἱ. conueniētes.coexistentes.
συμουσιασμός.ου.ὁ.coitus.
συμοχή.ης.ἡ.pressura.coarctatio.
συμτάσσω.μ.ξω.π.χα. ordino. constituo.is. ⌈stituo.
συμτάττω.μ.ξω.π.χα.ordino.con
συμταφείς.εντος.ὁ.ꝯsepult⁹.a.ū.
συμτέλεια.ας.ἡ.consumatio.finis. Adiumentum.vtilitas.
συμτελέω ⁊ συμτελῶ.μ.σω.π. κα.consumo.finio.
συμτέμνω.μ.τμήσω.π.κα. Abbreuio.conscindo.
συμτετμημένος.η.ον. Abbreuiatus.concisus.a.um.
συμτετριμμένος.η.ον.concussus. contritus.confractus.quassat⁹.a.ū
συμτετρίφθαι.confractū. cōtritū eē
συμτηρέω ⁊ συμτηρῶ.μ.σω.π. κα.conseruo.custodio.
συμτίθεμαι.μ.σομαι.π.μαι.conspiro.coniuro. ⌈pacifcor.
συμτίθημι.μ.σω.π.κα. Compono
σύμτομος.η.ον.breuis.e.
συμτόμως.Breuiter. ⌈curro.
συμτρέχω.μ.ουμαι.π.κα.con
συμτριβή.ης.ἡ.contritio.Afflictio.
συμτρίβω.μ.ψω.π.φα.conflicto. concutio.Quasso.frango.
σύμτριμμα.τος.το.contritio. afflictio.
σύμτροφος.η.ον.collactane⁹.a.ū.
συμτρώγω.μ.ουμαι.simul. comedo.
συμτυγχάνω.μ.ξομαι.π.κα. Adeo.conuenio.
συμτυχεῖν.aduiisse.conuenisse.
συμτύχω.Adiero.conuenero.

συνυποκρίθην. Una simulaui. Aliene simulationi consensi.
συνυποκρίνομαι. μ. ουμαι. π. μαι. Simul simulo. Aliene simulationi consentio.
συνυπουργέω. ῶ συνυπουργῶ. μ. σω. π. κα. Adiuuo.
συνῶ. Intelligam.
συνωδίνω. μ. νω. π. κα. Parturio. dolores partus sentio.
συνῳκηκὼς. οτος. ὁ. Postq̃ simul habitauit.
συνωμοσία. ας. ἡ. coniuratio.
συνών. οντος. ὁ. simul existens. cõuersans.
συρίζω. μ. σω. π. κα. sibilo. as.
συρισμός. ου. ὁ. sibilus.
σύρος. α. ον. syrus. a. um.
σύρτις. εως. ἡ. syrtis. locus in mari periculosus.
σύρω. μ. ρω. π. κα. trabo. vĩ cõpello
συσπαράττω. μ. ξω. π. χα. Dissipo. dilanio. dilacero.
σύσσεισμός. ου. ὁ. concussio. terremotus.
συσσείω. μ. σω. π. κα. concutio.
σύσσημον. ου. το. signum.
σύσσωμος. η. ον. concorporalis. e.
συσταθείς. εντος. ὁ. cõmendatus.
συστασιαστής. ου. ὁ. Qui simul cum aliis fecit seditionem.
σύστασις. εως. ἡ. cõstitutio. dispõ.
συστατικός. η. ον. Qui simul cum aliis fecit seditionem.
συσταυρόω. ῶ συσταυρῶ. μ. σω. π. κα. concrucifigo.
συστέλλω. μ. λω. π. κα. Abbreuio. cõrripio. [sco.
συστενάζω. μ. σω. π. κα. Ingemisco.
συστίασις. εως. ἡ. cõepulatio. conuiuium.
συστοιχέω. ῶ συστοιχῶ. μ. σω. π. κα. coniunctus sum. ppe sum.
συστρατιώτης. ου. ὁ. commilito
συστρέφω. μ. ψω. π. φα. cõuerto. congrego. voluo.
συστροφή. ης. ἡ. conuersio.
συσχηματίζω. μ. σω. π. κα. conformo.
σφαγή. ης. ἡ. occisio. [lo.
σφαγίζω. μ. σω. π. κα. occido. iugulo.
σφάγιον. ου. το. Uictima.
σφάζω. μ. σω. π. κα. iugulo. occido
σφάλλομαι. μ. ουμαι. π. μαι. Erro. pedem percutio. offendo.

σφάλλω. μ. λω. π. κα. Erro. offẽdo. pedem ad lapidem percutio.
σφενδόνη. ης. ἡ. funda. ῖ locus in annulo vbi figitur lapis.
σφήξ. κος. ὁ. Uespa.
σφιγγία. ας. ἡ. parsimonia. tenuitas. victus.
σφόδρα. vehementer. valde.
σφοδρός. α. ον. validus. vehemens
σφοδρῶς. vehementer.
σφραγίς. δος. ἡ. sigillũ. signaculũ.
σφύρα. ας. ἡ. maleus.
σφυρόν. ου. το. planta pedis
σχεδία. ας. ἡ. nauis.
σχεδόν. circiter. ferme. quasi.
σχῆμα. ατος. το. figura. forma.
σχίζω. μ. σω. π. κα. scindo. diuido.
σχίσμα. ατος. το. scisma. scissura.
σχοίνιον. ου. το. funiculus. funis. rudens. [sus sum.
σχολάζω. μ. σω. π. κα. vaco. ocio
σχολή. ης. ἡ. schola. ocium.
σχῶ. habeam. ro.
σώζω. μ. σω. π. κα. saluo. as.
σῶμα. τος. το. corpus.
σωματικός. η. ον. corporalis. e.
σωματικῶς. corporaliter.
σωρεύω. μ. σω. π. κα. congero. accumulo.
σωρηδόν. aceruatim. cumulatim.
σωτήρ. ηρος. ὁ. saluator.
σωτηρία. ας. ἡ. saluatio.
σωτήριον. ου. το. salutare. saluatio
σωτήριος. α. ον. sanabil'. saluabil'. e.
σωφρονέω. ῶ σωφρονῶ. μ. σω. π. κα. sapio. sapiens ῶ prudens sum.
σωφρονίζω. μ. σω. π. κα. Prudẽtiam doceo.
σωφρονισμός. ου. ὁ. sobrietas.
σωφρόνως. prudenter. sobrie.
σωφροσύνη. ης. ἡ. sobrietas.
σώφρων. ονος. ὁ. ἡ. prudens.
τά. Articulus prepositiuus numeri pluralis generis neutri.
τάγμα. τος. το. ordo.
τὰ δέ. partim autem.
ταῖς. Articulus prepositiuus datiui pluralis generis feminini.
τακήσομαι. liquescam.
τακτός. η. ον. ordinatus. statutus. a. ũ
ταλαιπωρέω. ῶ ταλαιπωρῶ. μ. σω. π. κα. Miser sum. in erumna positus sum.
ταλαιπωρία. ας. ἡ. Infelicitas. miseria. erumna.

ταλαίπωρος. α. ον. miser. a. um.
ταλαντιαῖος. α. ον. Res tãti ponderis vt est talentum.
τάλαντον. ου. το. talentum.
τάλας. νος. ὁ. miser.
ταμεῖον. ου. το. Cubiculum. repositorium. penetrale.
τὰ μέν. partim quidem.
ταμίειον. ου. το. cubiculum. repositorium. penetrale.
ταμῦν. nunc.
ταμύω. μ. σω. π. κα. extendo.
ταξάμενος. η. ον. postq̃ ordinauit. constituit. vel ordinatus ῶ constitutus fuit.
τάξις. εως. ἡ. ordo. officium.
ταπεινός. η. ον. humilis. e.
ταπεινοφροσύνη. ης. ἡ. humilitas
ταπεινόω. ῶ ταπεινῶ. μ. σω. π. κα Humilio. as.
ταπείνωσις. εως. ἡ. Humilitas. Humiliatio. [turbo.
ταράσσω. μ. ξω. π. χα. turbo. per
ταράττω. μ. ξω. π. χα. turbo. perturbo. [multus.
ταραχή. ης. ἡ. turbatio. cõmotio. tu
ταραχθῶ. turbatus fuero.
τάραχος. εος. το. tumult'. turbatio
ταραχώδης. εως. ὁ. ἡ. Turbatiuus. tumultum faciens.
ταρσός. ου. ὁ. Ala. penna. ordo remigantium. summa pars pedis iuxta digitos. vas in quo cõditur case'.
ταρταρόω. ῶ ταρταρῶ. μ. σω. π. κα. In tartarum trudo ῶ mitto.
τάς. Articulus prepositiuus. femi. g. numeri plura.
τάσσω. μ. ξω. π. χα. ordino ῶ in magistratum colloco. constituo.
τάττω. μ. ξω. π. χα. Ordino ῶ in magistratum colloco. constituo.
ταῦρος. ου. ὁ. taurus.
ταῦτα. ων. τα. Hec. pluralis numeri. gene. neu.
ταύτη. hac. aduerb. huic. fe. ge.
ταφή. ης. ἡ. sepultura.
τάφος. ου. ὁ. sepultura.
τάχα. forte. aduerb.
ταχέως. velociter. cito.
ταχινός. η. ον. velox. celer.
τάχιον. citius. velocius.
ταχίων. νος. ὁ. ἡ. velocior.
τάχιστα. Uelocissima. citissima. pluralis nu. ῶ aduerbialiter velocissime. citissime.

Τάχος.εος.το.velocitas.feſtinatio.
Ταχύνω.ω.νω.π.κα. Accelero.feſtino.maturo.as.
Ταχύς.εος.ὁ. velox.celer.
Τέ.Et.
Τεθέαμαι. vidi.
Τέθεικα.poſui.
Τεθεικώς.τος.ὁ.poſtꝙ poſuit.
Τεθεμελιωμένος. η.ον. fundatus.a.um.
Τεθεμελιώμην. fundatus fueram.
Τεθεραπευμένος.η.ον.Sanatus.cultus.curatus.letari factus.a.um.
Τεθῆναι.poſitum fuiſſe.
Τεθησαυρισμένος.η.ον. Theſaurizatus.ſeruatus.a.um.
Τεθλιμμένος.η.ον.Preſſus.compreſſus.arctatus.a.um.
Τεθνάναι.Mortuum fuiſſe.
Τέθνηκα.Mortuus fui.
Τεθνηκώς.οτος.ὁ.poſtꝙ mortuꝰ ē.
Τεθορυβημένος.η.ον. turbatus.q̄ tumultu aliquo conſternatus eſt.
Τεθραμμένος.η.ον.Educatus.enutritus.a.um.
Τεθραυσμένος.η.ον.cōfractꝰ.a.ū.
Τεθυμένος.η. ον.Occiſus.immolatus.a.um.
Τεθῶ.ponar.poſitus fuero.
Τεῖχος.εος.το.Murus.
Τεκεῖν.peperiſſe.
Τεκμήριον.ου.το.cōiectura.Argumentum.
Τεκνίον.ου.το.filiolus.
Τεκνογονέω.τ Τεκνογονῶ.ω.σω.π.κα.filios procuro.τ gigno.
Τεκνογονία.ας.ἡ.Filiorū pcreatio
Τέκνον.ου.το.filius.
Τεκνοτροφέω.τ Τεκνοτροφῶ.ω.σω.π.κα.filios educo.
Τεκνοφόνος.η.ον.filiorum occiſor.
Τεκταίνω.ω.νω.π.κα.Fabrico.molior.edifico.
Τέκτων.νος.ὁ.faber.
Τέκω.pariam.peperero.
Τέλειος.α.ον.perfectus.a.um.
Τελειότερος.α.ον. perfectior. us.
Τελειότης.τος.ἡ.perfectio.cōſummatio.completio.
Τελειόω.τ Τελειῶ.ω.σω.π.κα.cōſumo.perficio.
Τελείως.perfecte.
Τελείωσις.εως.ἡ.perfectio.cōſūmatio.adimpletio.
Τελειωτής.ου.ὁ.pfector.cōſūmator
Τελεσφορέω.τ Τελεσφορῶ.ω.σω.π.κα.Fructum fero.
Τελετή.ης.ἡ.Sacrificium.
Τελευτάω.τ Τελευτῶ.ω.σω.π.κα.finio.morior.
Τελευτή.ης.ἡ.obitus.mors.
Τελέω.τ Τελῶ.ω.σω.π.κα.Conſumo.perficio.ſoluo.
Τέλος.εος.το.finis.vectigal.
Τελώνης.ου.ὁ.publicanus.
Τελώνιον.ου.το.Teloneum.locus vbi ſunt publicani.
Τέξομαι.pariam.
Τέρας.τος.το.monſtrum.prodigiū.
Τερέβινθος.ου.ὁ.terebinthꝰ arbor
Τέρμα.τος.το.Finis.
Τέρπω.ω.ψω.π.φα.delecto.
Τέρψις.εως.ἡ.delectatio.iucūditas
Τέσσαρα.ων.τα.quattuor.neu.ge.
Τεσσαράκοντα.quadraginta.
Τεσσαρακονταδύο.quadraginta duo.
Τεσσαρακονταέτης.εος.ὁ.ἡ.res quadraginta annorum.
Τεσσαρακοντατέσσαρες.ων.οἱ αἱ.quadraginta quattuor.
Τέσσαρες.ων.οἱ.αἱ.quattuor.
Τεσσαρεσκαιδεκάτος.η.ον.quattuordecimus.a.um.
Τέταγμαι.Conſtitutus.ordinatus fui.
Τεταγμένος.η.ον.Conſtitutus.ordinatus.a.um.
Τεταμένος.η.ον.extenſus.a.um.
Τεταπεινωμένος.η.ον.Humiliatus.a.um.
Τετάραγμαι.turbatꝰ.cōmotus fui.
Τεταραγμένος.η.ον.Commotus turbatus.a.um.
Τεταρταῖος.α.ον.quatriduanꝰ.a.ū
Τέταρτος.η.ον.quartus.a.um.
Τετάχθαι.Ordinatum.conſtitutum fuiſſe.
Τετελείωκα.perfeci.conſumaui.
Τετελείωμαι.perfectus ſum.
Τετελειωμένος.η.ον.Perfectus.conſummatus.a.um.
Τετέλεκα.perfeci.conſumaui.
Τετελεκώς.τος.ὁ.poſtquam perfecit.finiuit.
Τετέλεσμαι.cōſumatus.pfectꝰ fui.
Τετηκώς.οτος.ὁ.poſtꝙ liquefactꝰ eſt.deliquit.
Τετήρηκα.ſeruaui.
Τετήρημαι.ſeruatus ſum.
Τετηρημένος.η.ον.ſeruatus.a.um.
Τετιμημένος.η.ον.Appreciatus.honoratus.a.um.
Τετράγωνος.η.ον.res quattuor angulorum.
Τετράδιον.ου.το.Res conſtans ex bis quattuor.i.ex octo.
Τετρακόσιος.α.ον.quadrigētꝰ.a.ū
Τετρακισχίλιος.α.ον.quattuor mille.
Τετρακόσιος.α.ον.quadrigētꝰ.a.ū
Τετράμηνος.η.ον.res q̄ttuor mēſiū
Τετραπλοῦς.η.ουν.Quadruplus.a.um.
Τετράπους.δος.ὁ.quadrupes.
Τετραρχέω.τ Τετραρχῶ.ω.σω.π.κα.Sum tetrarcha.
Τετράρχης.ου.ὁ.Princeps quattuor rerum.
Τετράστιχος.η.ον.Res quattuor ordinum τ verſuum.
Τετραυματισμένος.η.ον.Vulneratus.a.um.
Τετραχηλισμένος.η.ον.Apertus.manifeſtus.a.um.
Τετύφλωκα.exceecaui.
Τετύφωμαι.Inflatus fui τ ſupbia elatus.
Τετυφωμένος.η.ον.Superbus.inflatus.a.um.
Τετύχηκα.Adeptus fui.Extiti.forte occurri.
Τεχνάομαι.τ Τεχνῶμαι.ω.σομαι.π.μαι.Fabrili arte vtor.fabrico
Τέχνη.ης.ἡ.ars.
Τεχνίτης.ου.ὁ.artifex.opifex.
Τεχνῖτις.δος.ἡ.Mulier artifex et magiſtra.
Τεχθείς.εντος.ὁ.genitus.natus.
Τέφρα.ας.ἡ.cinis.
Τεφρόω.τ Τεφρῶ.ω.σω.π.κα.In cinerem redigo.
Τῆ.Articulus prepoſitiuus:feminini generis:numeri ſingularis:dat.ca.
Τῆδε.Huic.feminini generis.hac.
Τηκτός.η.ον.liquefactiuus.a.um.
Τήκω.ω.ξω.π.χα.liquefacio.
Τηλαυγῶς.Clare.dilucide.luculenter.
Τηλικοῦτος.η.ον.tantus.a.um.
Τήν.Articulus prepoſitiuus:feminini.generis:numeri ſingularis.Accuſatiui caſus.
Τηρέω.τ Τηρῶ.ω.σω.π.κα.ſeruo.
Τήρησις.εως.ἡ.Seruatio.cuſtodia.

observatio.
Τῆς. Articulus prepositiuus. femini. generis:numeri singu.geni.casus.
Τί.νος.το.quid.aliquid.
Τιθέασιν.ponunt.
Τιθείς.εντος.ὁ.ponens.
Τίθημι.μι.σω.π.κα. Pono.facio.depono.exuo.
Τιθυμέω.τ Τιθυμῶ.μι.σω.π.κα. nutrio vt nutrix.
Τίκτω.μι.ξομαι.π.οκα.pario.
Τίλλω.μι.λω.π.κα.vello.
Τιμάομαι.τ Τιμῶμαι.μι.σομαι.π.μαι.appretio.
Τιμάω.τ Τιμῶ.μι.σω.π.κα.honoro
Τιμή.ης.ἡ.Honor.precium.
Τίμιος.α.ον.preciosus.honorabilis.e
Τιμιότης.τος.ἡ.preciositas.Honoratio.precium.
Τιμιώτατος.η.ον.preciosissim⁹.a.ū
Τιμιώτερος.α.ον.preciosior.
Τιμωρέω.τ Τιμωρῶ.μι.σω.π.κα. punio.castigo.
Τιμωρέομαι.τ Τιμωροῦμαι.μι.σομαι.π.μαι.crucio.vlciscor.
Τιμωρία.ας.ἡ. Supplicium.vltio.punitio.
Τίνες.ων.οι.αι.Qui.q̄.iterrogatiue.
Τινές.ων.οἱ.αἱ.quidā.quedā.pl.nu.
Τίς.τινος.ὁ.ἡ.quis que.quidā.q̄dā.
Τίτλος.ου.ὁ.Titulus.
Τίω.μι.σω.π.κα.sustineo.patior.honoro.soluo.
Τμηθείς.εντος.ὁ.sectus.scissus.a.ū.
Τό.ου.το.Articulus prepositiu⁹.nu.sing.neu.ge.nomi.accu.τ voca.casus.
Τοιγαροῦν.itaq;.igitur.
Τοίνυν.igitur.
Τοιοῦτος.η.ον.talis.e.
Τοῖς.Articulus prepositiuus.generis masc.τ neu.num.plu.datiui casus.
Τοῖχος.ου.ὁ.paries.
Τοκαθημέραν.quottidie.
Τοκετός.ου.ὁ.partus.
Τόκος.ου.ὁ.vsura.partus.
Τολοιπόν.post hac.deinceps.iam.
Τολμάω.τ Τολμῶ.μι.σω.π.κα Audeo.
Τολμηρός.α.ον.audax.
Τολμηρότερος.α.ον.confidentior.audentior.
Τολμητής.ου.ὁ.audax.
Τομώτερος.α.ον.penetrantior.potentior.efficatior.
Τόν.Articulus prepositiuus.masculi.gener.numeri singu.accus.cas.
Τόξον.ου.το.Arcus.
Τοπάζιον.ου.το.topazium.lapis preciosus.
Τόπος.ου.ὁ.locus.
Τοπρότερον.prius.
Τοσαύτη.tanta.femini.generis.
Τοσοῦτος.η.ον.tātus.tā mult⁹.a.ū
Τοσούτω.tanto.aduer.
Τοσύνολον.omnino.
Τότε.Tunc.
Τοῦ.vt.
Τοῦ.Articul⁹ ꝑpositi.mascul.τ neu.gener.nume.singularis.geni.casus.
Τουναντίον.contrarium.
Τούς.Articulus prepositiuus.masc.gene.nume.plu.accusatiui casus.
Τουτέστιν.hoc est.idest.
Τοῦτο.ου.Το.Hoc.
Τράγος.ου.ὁ.Caper.
Τρανός.η.ον.Disertus.expeditus in loquēdo.manifestus.clarus.certus a.um.
Τράπεζα.ης.ἡ.mensa.
Τραπεζίτης.ου.ὁ.nummularius.
Τραῦμα.τος.το.vulnus.
Τραυματίζω.μι.σω.π.κα.vulnero
Τραχηλίζω.μι.σω.π.κα.per scapulam τ tergum scindo.
Τράχηλος.ου.ὁ.collum.
τραχύς.εος.ἡ.asper.
Τρεῖς.ων.οἱ.αἱ.tres.
Τρέμω.μι.σω.π.κα.tremo.trepido
Τρέφω.μι.ψω.π.φα.alo.pasco.nutrio.
Τρέχω.μι.ουμαι.π.κα.Curro.
Τρία.ων.τα.tria.
Τριάκοντα.triginta.
Τριακόσιος.α.ον.trigessimus.
Τρίβολος.ου.ὁ.tribulus.
Τρίβος.ου.ἡ.semita.
Τριετία..ας.ἡ.triennium. spaciū trium annorum.
Τρίζω.μι.σω.π.κα. Illido.concutio.strideo.
Τρίμηνος.η.ον.res trium mensium
Τριπλάσιος.α.ον.triplus.a.um.
Τρίς.ter.
Τρισίν.tribus.
Τριστέγον.ου.Το.tertiū cenaculū
Τρισχίλιος.α.ον.tria millia.
Τρίτος.η.ον.tertius.a.um.
Τρίχες.ων.αἱ.pili.capilli.
Τρίχινος.η.ον.res facta ex pillis.
Τρόμος.ου.ὁ.Tremor.formido.pauor.
Τροπή.ης.ἡ.Conuersio.vicissitudo.reuersio.
Τρόπος.ου.ὁ.mos.
Τροποφορέω.τ Τροποφορῶ.μι.σω.π.κα.mores alicuius sustico.
Τροφή.ης.ἡ.esca.cibus.
Τροφός.ου.ἡ.nutrix.
Τροχηλάτης.ου.ὁ.auriga.
Τροχιά.ας.ἡ.Gressus.iter.itio.ambulatio.orbita.cursus.vestigium
Τροχός.ου.ὁ.rota.reuolutio
Τρυβλίον.ου.το.catinus.
Τρυγάω.τ Τρυγῶ.μι.σω.π.κα. Vindemio.
Τρυγέω.τ τρυγῶ.μι.σω.π.κα. Vindemio.
Τρυγητής.ου.ὁ.Videmiator.messor.τ generaliter q̄ omnem fructuз colligit.
Τρυγών.νος.ἡ.Turtur.
Τρύζω.μι.σω.π.κα.Strideo.inconditum sonum facio.
Τρυμαλιά.ας.ἡ.foramen.
Τρύπημα.τος.το.foramen.
Τρυφάω.τ Τρυφῶ.μι.σω.π.κα. Luxurior.delitior.
Τρυφή.ης.ἡ.voluptas.delitie.luxus
Τρύφημα.ατος.το.delitie.voluptas.luxus.
Τρύχω.μι.ξω.π.χα.torqueo.
τρώγω.μι.φαγοῦμαι.π.κα. Comedo.
Τυγχάνω.μι.ξομαι.π.κα.Sum.forte sum.adipiscor.
Τυμπανίζω.μι.σω.π.κα.Ligno percutio.excorio.interficio.
Τύπος.ου.ὁ.figura.exemplar.
Τυπόω.τ Τυπῶ.μι.σω.π.κα.figuro.formo.
Τύπτω.μι.ψω.π.φα.percutio.verbero.
Τυραννέω.τ Τυραννῶ.μι.σω.π.κα.Dominor tanq̄ tyrannus.
Τυραννίς.δος.ἡ.Tyrannis.imperium violentum.
Τύραννος.ου.ὁ.tyrannus.rex.
Τυρβάζομαι.μι.σομαι.π.μαι.Turbor.
Τυφλός.ου.ὁ.cecus.
Τυφλόω.τ Τυφλῶ.μι.σω.π.κα.exceco.as.
Τύφομαι.μι.ψομαι.π.μμαι.fumum emitto.fumigo.
Τυφόομαι.τ Τυφοῦμαι.μι.σο=

μαι.π.μαι.inflor.
Τυφωνικός.η.ον.typhonicus.a.ū.
Τυχεῖν.adeptum esse.
Τυχόν.οντος.το.Quod euenit forte.
Τύχω.Eueniam.contingam.forte obtigero.adipiscar.
Τυχὼν.οντος.ὁ.Qualiscunqz. vulgaris.ignobilis.forte obuiēs. postꝙ occurrit vel adeptus est.
Τῷ.Articulus prepositi masculi.⁊ neu. gene.numeri singularis. datiui ca.
Τῶν.Articulus prepositiuus.numeri pluralis.geniti.casus. oīs generis.
ὕαινα.ης.ἡ.hyena.animal sic vocatū
ὑακίνθινος.η.ον.hyacinthinus.a.ū
ὑάκινθος.ου.ὁ.hyacinthus.
ὑβρίζω.μ.σω.π.κα.contumelijs et iniurijs afficio.
ὕβρις.λος.ἡ.iniuria . contumelia.
ὑβριστής.ου. ὁ . Contumeliosus. conuitiator.
ὑγεια.ας.ἡ.sanitas.
ὑγιαίνω.μ.νω.π.κα . Beneualeo. sanus sum.
ὑγίεια.ας.ἡ.sanitas.
ὑγιής.εος.ὁ.ἡ.sanus.a.um.
ὑγρός.α.ον.humidus.a.um.
ὕδατα.ων.τα.aque.
ὑδραγωγός.ου.ὁ.Aquator. adaquator. qui ad aquam ducit.
ὑδρία.ας.ἡ.hydria.vas aque.
ὑδροποτέω.⁊ ὑδροποτῶ. μ. σω.ϖ.κα.aquam bibo.
ὑδρωπικός.η.ον.hydropicus.a.ū.
ὕδωρ.τος.το.aqua.
ὑέλινος.η.ον.Uitreus.a.um.
ὕελος.ου.ὁ.Uitrum.
ὑετός.ου.ὁ.pluuia.
υἱοθεσία.ας.ἡ.adoptio.
υἱός.ου.ὁ.Filius.
ὕλη.ης.ἡ.Silua . materia.
ὑλοτόμος.ου.ὁ . Ligna cedens. lignator.
ὑμᾶς.vos.accusatiui casus.
ὑμεῖς.Uos.nominatiui casus.
ὑμέτερος.α.ον.vester.a.um.
ὑμῖν.vobis.datiuus pluralis.
ὑμνέω ⁊ ὑμνῶ.μ.σω.π.κα.laudo
ὑμνόω.⁊ ὑμνῶ.μ.σω.π.κα.laudo
ὑμῶν.vestrū vel vestri.genit. plural.
ὕπαγε.vade.
ὑπάγω.μ.ξω.π.χα.vado.
ὑϖακοή.ης.ἡ.obedientia.
ὑπακούω.μ.σω.ϖ.κα.obedio.

ὕϖανδρος.η.ον.Sub viro.coniugatus.a.um.
ὑπαντάω.⁊ ὑπαντῶ.μ.σω.ϖ. κα.occurro.obuiam eo.
ὕπαρξις.εως.ἡ.Substantia.existentia.diuitie.
ὑϖάρχοντα.ων.τα.Res familiaris . substantia.subsistentia.
ὑπάρχω.μ.ξω.ϖ.χα.sum.existo.
ὑϖέβαλον.submisi.runt.
ὑπέδειξα.ostendi.demonstraui.
ὑϖεδείχθην.ostensus fui.
ὑπεδεξάμην.suscepi.excepi.
ὑϖέθηκα.supposui.
ὑπείκω.μ.ξω.ϖ.χα.obedio.pareo.
ὑπειληφώς.τος.ὁ.postꝙ putauit. suspicatus est.supposuit.
ὑπέλαβον.suscepi.runt.
ὑπελάμβανον.Suspicabar. putabam.presupponebam.ant.
ὑπελείφθην.relictus sum.
ὑϖέμεινα. Mansi.sustinui . perpessus sum.
ὑϖέμενον. Mansi.remansi.remanebam.ant.runt.
ὑϖεμνήσθην.recordatus fui.
ὑϖεναντίον.contra.e regione.
ὑϖεναντίος.α.ον.contrarius.a.ū.
ὑϖενεγκεῖν.sustinuisse.
ὑϖενόησα.Putaui.cogitaui. suspicatus fui.
ὑϖενόουν.suspicabar.antur.
ὑπέπλευσα.subnauigaui.
ὑπέρ.super.pro.supra.vltra.
ὑπεράγω.μ.ξω.π.χα.supero.superinduco.adulte etatis sum.
ὑϖεραιρόω.⁊.ὑπεραιρῶ.μ.σω .π.κα.extollo.
ὑϖέρακμος.η.ον.supadult⁹.a.uz.
ὑπεράλλομαι.μ.οῦμαι.π.μαι. Transilio.
ὑπεράνω.Super.supra.
ὑπερασπίζω.μ.σω.π.κα . Defendo.protego.
ὑϖερασπισμός.ου.ὁ . protectio. defensio.
ὑϖεραυξάνω.μ.σω.ϖ.κα.Superceresco.
ὑϖερβαίνω.μ.σομαι.π.κα. transgredior.
ὑϖερβάλλομαι. μ. ουμαι . ϖ. μαι.dilato.procrastino.
ὑπερβαλλόντως . Eminenter.excellenter.
ὑϖερβάλλω.emineo.excello.

ὑπερβήσομαι.transgrediar.
ὑπερβολή.ης.ἡ.eminētia.excellētia
ὑπερέβαλον.excellui.eminui.runt.
ὑϖερείδω.μ.σω.ϖ.κα.Despicio. contemno.
ὑπερεκτείνω.μ.νω.π.κα . Superextendo.
ὑπερεκχύνομαι.μ.οῦμαι.π.μαι superefluo.
ὑϖερεντυγχάνω.μ.ξομαι.π.κα Intercedo.
ὑϖερεϖέκεινα.Ultra.
ὑϖερεπερίσσευσα.superabūdaui
ὑϖερεϖλεόνασα . supabundaui.
ὑπερέχω.μ.ξω.ϖ.κα.Emineo.superexisto.potestatem habeo . super sum.supero.
ὑϖερῆρα.extuli.sublimaui.
ὑϖερηφανεύομαι.μ.σομαι.ϖ. μαι.Superbio.
ὑϖερηφανία.ας.ἡ.superbia.
ὑπερήφανος.η.ον.superbus.a .uz.
ὑϖεριδών.τος.ὁ.postꝙ despexit. animaduertit.
ὑπερίδω.contemnaz. contempsero.
ὑϖέρμαχος.ου.ὁ.victor. vindex.
ὑϖερνικάω.⁊ ὑπερνικῶ.μ. σω. ϖ.κα.Supero.vinco.
ὑϖέρογκος.η.ον. Superbus.inflatus.a.um.
ὑπεροράω.⁊ ὑπερορῶ.μ.σω.ϖ κα.Despicio.contemno.
ὑϖεροχή.ης.ἡ.Sublimitas.
ὑϖερϖερισσεύω.μ.σω. ϖ. κα. superabundo.
ὑπερπερισσῶς . Multo amplius. superabundanter.
ὑπερπλεονάζω.μ.σω.ϖ.κα.superabundo.
ὑπέρραψα.suffulsi.sui.
ὑϖερυψόω. ⁊ ὑϖερυψῶ. μ. σω.π.κα.Superexalto.
ὑπερφρονέω.⁊ ὑϖερφρονῶ.μ. σω.ϖ.κα . supersapio. plus sapio.
ὑϖερῷον.ου.το.cenaculum.
ὑπεστειλάμην.Suppressi.dissimulaui.veritus sum.fugi.
ὑϖέστελλον.subtrahebam. ant.
ὑϖέστρεφον.reuertebar.antur.
ὑπέστρεψα.reuersus sum.
ὑϖετάγην.subiectus fui.
ὑϖέταξα.subieci. supposui.
ὑπέχω.μ.ξω.π. κα.sustineo.patior
ὑϖεχώρησα.secessi.
ὑπῆγον.Ibam.ant.iui.rūt.

ὑπήκοος.α.ον. Obediens. subditus.a.um.
ὑπήκουον.obediebam.ant.
ὑπήκουσα.obediui.
ὑπήνεγκα.ſuſtinui.toleraui.
ὑπήντησα.occurri.obuiam iui.
ὑπηρεσία.ας.ἡ. Miniſterium.
ὑπηρετέω.τ ὑπηρετῶ.μ.σω.π.κα.ſeruio.miniſtro.
ὑπηρέτης.ου.ὁ. ſeruus. miniſter.
ὑπῆρχον.eram.ant.fui.runt.
ὑπισχνέομαι.τ ὑπισχνοῦμαι μ.σομαι.π.μαι. Polliceor.
ὕπνος.ου.ὁ.ſomnus. [mio.
ὑπνόω.τ ὑπνῶ.μ.σω.π.κα. Dor
ὑπό. A.ab.ſub.
ὑποβάλλω.μ.λω.π.κα.ſubmitto
ὑποβλέπω.μ.ψω.π.φα. Suſpicor.admiror.ueneror.
ὑπόγραμμον.ου.το.Exemplum.
ὑποδέδεγμαι. Suſcepi.accepi.
ὑποδεδεμένος.η.ον.calciat⁹.a.ū.
ὑπόδειγμα.τος.το.Exemplum.
ὑποδείγνυμι.μ.ξω.π.χα.Oſtendo.demonſtro. [do.demonſtro.
ὑποδειγνύω.μ.ξω.π.χα.Oſten
ὑποδεῖξαι.oſtēdiſſe.demōſtrauiſſe.
ὑποδείξω.oſtēdam.demonſtrabo.
ὑποδέχομαι.μ.ξομαι.π.γμαι. Excipio.ſuſcipio. [cio.
ὑποδέω.μ.σω.π.κα.ſubligo.cal
ὑπόδημα.τος.το.calceus. [uit.
ὑποδήσας.αντος.ὁ.poſtq̄ calcia
ὑπόδικος.η.ον.Subditus.ultioni ſubiectus.a.um.
ὑποδραμών.οντος.ὁ.poſtq̄ decurrit.ſubcurrit.
ὑποδύω.μ.σω.π.κα. Subeo. ſuccūbo.ingredior.cōdo.ſubiduor.
ὑποζύγιος.α.ον.ſubiugalis.e.
ὑποζώννυμι.μ.σω.π.κα.Subcingo.precingo.accingo.
ὑποζωννύω.μ.σω.π.κα.ſubcigo.
ὑπόθες.ſuppone.ſubmitte.
ὑποκάτω.Sub.
ὑποκρίνομαι.μ.ουμαι.π.μαι. Simulo.
ὑπόκρισις.εως.ἡ.Hypocriſis.verſutia.ſubiudicium.
ὑποκριτής.ου.ὁ. Hypocrita. Actor tragediarum.
ὑποκτείνω.μ.νω.π.κα.occido.
ὑπολαβών.οντος.ὁ. Poſtq̄ ſuſcepit.reſpōdit.putauit.pſuppoſuit
ὑπολαμβάνω.μ. ψομαι. π. μαι. Suſcipio.preſuppono.puto. exiſtimo
ὑπολείπω.μ.ψω.π.φα.relinquo
ὑπολήνιον.ου.το. Lacus.
ὑπόληψις.εως.ἡ. Suſpitio.opinio.cogitatio.
ὑπολιμπάνω.μ.νω.π.κα.relinquo
ὑπομείνας.αντος.ὁ. Poſtq̄ tolerauit.perpeſſus eſt.perſtitit.
ὑπομεμενηκώς.οτος.ὁ.poſtq̄ tolerauit.ſuſtinuit.paſſus eſt.perſtitit.
ὑπομένω.μ.νω.π.κα.tolero.pacientiaꝫ habeo.permaneo.pſeuero.
ὑπομιμνήσκω.μ.σω.π.κα. In memoriam reuoco.
ὑπομνῆσαι.in memoriā reduxiſſe.
ὑπομνημονεύω.μ.σω.π.κα. Recordor.
ὑπομνήσας.αντος.ὁ.poſtq̄ reuocauit in memoriam.
ὑπόμνησις.εως.ἡ.recordatio.
ὑπομνήσω.Suggeram.In memoriam reuocabo.
ὑπομονή.ης.ἡ.patientia.
ὑπονοέω.τ ὑπονοῶ.μ.σω.π.κα.Arbitror.ſuſpicor.
ὑπόνοημα.τος.το. Suſpitio.opinio.ſententia.
ὑπόνοια.ας.ἡ. Suſpitio.Opinio. ſententia.
ὑποπλέω.μ.σω.π.κα.ſubnauigo
ὑποπνέω.μ.ευσω.π.κα. Suſpiro.ſpiro.ſufflo.
ὑποπόδιον.ου.το.Scabellum.
ὑποπτεύω.μ.σω.π.κα.Suſpicor.ſuſpectum habeo.
ὑπορράπτω.μ.ψω.π.φα. ſubſuo.ſuffulcio.
ὑπόστασις.εως.ἡ.ſubſtantia.
ὑποστέλλομαι.μ.ουμαι.π.μαι Supprimo.detraho.fugio.vereor.
ὑποστέλλω.μ.λω.π.κα.ſubtraho. [ho.
ὑποστήσομαι. ſuſtinebo. tolera
ὑποστολή.ης.ἡ.ſuppreſſio.fuga.
ὑποστρέφω.μ.ψω.π.φα.regredior.reuertor.
ὑποστρώννυμι.μ.σω.π.κα.ſubijcio.ſubſterno.
ὑποστρωννύω.σω.π.κα.ſubijcio. ſubſterno.
ὑποστρώσω.ſubijciaꝫ.ſubſternā.
ὑποσχάζω.μ.σω.π.κα.claudico.
ὑπόσχεσις.εως.ἡ.pollicitatio.promiſſum.
ὑποταγή.ης.ἡ.obediētia.ſubiectio
ὑποταγῶ.ſubijciar.ſubiect⁹ fuero.
ὑποτάσσω.μ.ξω.π.χα. Subordino.ſubdo.ſubijcio.
ὑποτάττω.μ.ξω.π.χα. Subordino.ſubdo.ſubijcio.ſuppono.
ὑποτέταγμαι.ſubiectus ſum.
ὑποτεταγμένος.η.ον. Subiectus.ſuppoſitus.a.um.
ὑποτίθεμαι.μ.σομαι.π.μαι.admoneo.conſulo.
ὑποτίθημι.μ.σω.π.κα.ſuppono.
ὑποτρέχω.μ.ουμαι.π.κα.ſubcurro.decurro.
ὑποτύπωσις.εως.ἡ. Informatio.figuratio.
ὑποφέρω.μ.σω.π.κα.ſuſtineo.
ὑποχείριος.α.ον. ſubditus. ſubiectus.a.um.
ὑποχωρέω. τ ὑποχωρῶ.μ.σω.π.κα.ſecedo.
ὑπωπιάζω.μ.σω.π.κα. Sugillo calumnior.
ὗς.ος.ὁ.ἡ.porcus.ſus.
ὕσσωπος.ου.ἡ. hyſſopus herba.
ὑστερέομαι.τ ὑστεροῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.excido.abrelinquor.
ὑστερέω.τ ὑστερῶ.μ.σω.π.κα Retraho τ auerto me.indigeo.defectuoſus ſum.deſum.
ὑστέρημα.ατος.το.penuria.defectus.
ὑστέρησις.εως.ἡ.penuria.defect⁹.
ὕστερον.poſtea.
ὕστερος.α.ον.poſterior.us.
ὑφαντός.η.ον.contextus.a.um.
ὑφίστημι.μ.σω.π.κα. Suſtineo.
ὑψηλός.η.ον.excelſus.a.um.
ὑψηλότερος.α.ον.Excelſior.us.
ὑψηλοφρονέω.τ ὑψηλοφρονῶ.μ.σω.π.κα.ſupbio.alta ſapio
ὕψιστος.η.ον.altiſſimus. a.um.
ὕψος.εος.το.altitudo.
ὑψόω.τ ὑψῶ.μ.σω.π.κα.exalto eleuo.
ὕψωμα.ατος.το. Altitudo.celuꝫ.vel ea que ſunt in eo.
φάγε.comede.
φαγεῖν.comedere.comediſſe.
φάγεσαι.comedes.
φάγος.ου.ὁ.vorax.
φάγω.comedā.comedero.
φαγών.τος.ὁ.poſtq̄ꝫ comedit.
φαίνομαι.μ.ουμαι.π.μμαι. appareo.

φαίνω.μ.νω.ϖ.κα.luceo.
φανερός.α.ον.manifestus.a.um.
φανερόω.τ φανερῶ.μ.σω.π.κα ostendo.declaro.manifesto.
φανερῶς.manifeste.palam.
φανέρωσις.εως.ἡ.manifestatio.
φανήσομαι.Apparebo.
φανός.οῦ.ὁ.laterna.clarus.
φανοῦμαι.Videbor.
φανόω.τ φανῶ.μ.σω.π.κα.Manifesto τ propalo.
φαντάζομαι.σομαι.ϖ.μαι.figuro ea que vidi.vel fingo τ imaginor ea que non vidi.video in somnijs.
φαντασία.ας.ἡ.visio.visus.
φαντασιοκοπέω.τ φαντασιοκοπῶ.μ.σω.π.κα.Sine causa τ pro libito percutio.
φάντασμα.ατος.το.phãtasma.
φανῶ.appaream.videar.
φάραγξ.γος.ἡ.Vallis.convallis.
φαρέτρα.ας.ἡ.pharetra.
φάρυγξ.γος.ὁ.Guttur.
φαρμακεία.ας.ἡ.Incantatio.veneficium.medicamen.
φαρμακία.ας.ἡ.Veneficium.
φαρμακός.οῦ.ὁ.Veneficus.
φάρμακον.ου.το.Veneficium.me ⌊dicamentũ
φασί.dicunt.affirmant.
φάσις.εως.ἡ.fama rumor.
φάσκω.dico.affirmo.
φάσμα.τος.το.simulacrum.Visio. ⌊phãtasma.
φάτνη.ης.ἡ.presepium.
φαῦλος.η.ον.malus.inutilis.e.
φαυλότης.τος.ἡ.nugacitas.inutilitas
φέγγος.εος.το.Lumen.lux.
φείδομαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.parco
φειδομένως.parce.
φειδώ.οος.ἡ.parcitas.parsimonia.
φελόνης.ου.ὁ.Penula.volumẽ ex pergameno habens legem scriptã. ⌈co.
loculi pecuniarum.
φέρω.μ.οισω.π.χα.fero.porto.du
φεύγω.μ.ξω.ϖ.χα.fugio.
φευκτός.η.ον.Fugiendus.dignus qui fugiatur.a.um.
φήμη.ης.ἡ.fama.
φημί.μ.σω.ϖ.κα.dico.affirmo.
φθάνω.μ.σω.ϖ.κα.pueñio.corrũpo.
φθαρτός.η.ον.corruptibilis.e.
φθαρῶ.corrũpar. ⌈loquor.
φθέγγομαι.μ.ξομαι.ϖ.γμαι.
φθέγμα.ατος.το.sermo.
φθείρω.μ.ρω.π.κα.corrumpo
φθινοπώρινος.η.ον.autumnalis.quando autumnus ipse desinit.
φθόγγος.ου.ὁ.sonus.
φθονερός.α.ον.invidus.a.um.
φθονέω.τ φθονῶ.μ.σω.ϖ.κα.in ⌊video.
φθόνος.ου.ὁ.invidia.
φθορά.ας.ἡ.corruptio.
φιάλη.ης.ἡ.phiala genus vasis.
φιλάγαθος.η.ον.Amator boni.vel bonorum.
φιλαδελφία.ας.ἡ.caritas fratris.
φιλάδελφος.η.ον.Amator fratrũ vel fraternitatis.
φίλανδρος.α.ον.amator viri.
φιλανθρωπία.ας.ἡ.Hoim amor.
φιλάνθρωπος.η.ον.benign⁹.a.ũ.
φιλανθρώπως.benigniter.hũane
φιλάργυρος.α.ον.avarus.a.um.
φίλαυτος.η.ον.seipsum amans.
φιλέω.τ φιλῶ.μ.σω.π.κα.Amo.consuesco.osculor.
φιλήδονος.η.ον.Voluptatis amator.voluptuosus.a.um.
φίλημα.τος.το.osculum.
φιλία.ας.ἡ.amor.
φιλιάζω.μ.σω.ϖ.κα.amicus sũ.
φιλόθεος.α.ον.amator dei.
φιλονεικία.ας.ἡ.contentio.
φιλόνεικος.η.ον.contentiosus.a.ũ.
φιλοξενία.ας.ἡ.Hospitalitas.
φιλόξενος.η.ον.Hospitalis τ amator hospitalitatis.
φιλοπρωτεύω.μ.σω.π.κα.Volo primus eẽ.τ principatum gerere.
φίλος.η.ον.amicus.a.um.
φιλόσοφος.η.ον.amator sapiẽtie.
φιλόστοργος.η.ον.qui diligit.qui habet caritatem.
φιλότεκνος.η.ον.amator filiorũ.
φιλοτιμέομαι.τ φιλοτιμοῦμαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.Amo.diligenter aliquid ago.studeo.insolens sum.lautus τ liberalis sum.do operam.procuro. ⌈diligentia.
φιλοτιμία.ας.ἡ.Ambitio.studiũ.
φιλότιμος.η.ον.bonus.honorificus.sponte exhibitus.a.um.
φιλοφρόνως.benigne τ humane.
φιλόφρων.ονος.ὁ.ἡ.Benignus.humanus.
φιλόψυχος.η.ον.amator aĩarũ.
φιμόομαι.τ φιμοῦμαι.μ.σομαι π.μαι.obmutesco.
φιμός.ου.ὁ.Mutus.
φιμόω.τ φιμῶ.μ.σω.ϖ.κα.obmutescere facio.os alligo.
φλέγω.μ.ξω.π.χα.ardeo.cõburo.
φλογίζω.μ.σω.ϖ.κα.inflamo.
φλοιός.ου.ὁ.cortex.
φλόξ.γος.ἡ.flama.
φλυαρέω.τ φλυαρῶ.μ.σω.ϖ.κα.garrio.nugas loquor. ⌈vaniloquus.
φλύαρος.α.ον.nugarum locutor.
φοβέομαι.τ φοβοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.Timeo. ⌈faciens.
φοβερός.α.ον.terribilis.terrorem
φόβητρον.ου.το.terror.terricula ⌊mentum.
φόβος.ου.ὁ.timor.
φοινίκισσα.ης.ἡ.phenissa mulier.i.ex phenicia. ⌈regione.phenix.
φοῖνιξ.κος.ἡ.palma.hõ ex phenicia
φονεύς.εως.ὁ.Homicida.
φονεύω.μ.σω.π.κα.occido.pimo.
φόνος.ου.ὁ.homicidiũ.
φορέω.τ φορῶ.μ.σω.π.κα.fero.
φόρος.ου.ὁ.tributum.
φορτίζω.μ.σω.π.κα.onero.
φορτίον.ου.το.onus.
φραγέλιον.ου.το.flagellum
φραγελλόω.τ φραγελλῶ.μ.σω.ϖ.κα.flagello.as.
φραγήσομαι.obturabor.sepiar.
φραγμός.ου.ὁ.sepes.maceria.
φραγῶ.obturer.sepiar. ⌈dico.
φράζω.μ.σω.π.κα.dissero.loquor.
φράττω.μ.ξω.π.χα.obturo.sepio.
φρέαρ.ατος.το.puteus.
φρεναπατάω.τ φρεναπατῶ.μ.σω.ϖ.κα.seduco.decipio.
φρεναπάτης.ου.ὁ.seductor.
φρένες.ῶν.αι.mentes.
φρήν.ενος.ἡ.mens.animus.
φρικτός.η.ον.horrendus.a.um.
φρικτῶς.horrende. ⌈tremisco.
φρίσσω.μ.ξω.ϖ.χα.horreo.con
φρίττω.μ.ξω.ϖ.χα.Horreo.contremisco. ⌈pio.
φρονέω.τ φρονῶ.μ.σω.ϖ.κα.sa
φρόνημα.ατος.το.desideriũ.votũ. ⌊volũtas.
φρόνησις.εως.ἡ.sapia.
φρόνιμος.η.ον.sapiens.prudens.
φρονίμως.sapienter.
φρονιμώτερος.α.ον.sapiẽtior.us
φρόντισις.εως.ἡ.cura.
φροντίζω.μ.σω.π.κα.curo.cogito
φροντίς.δος.ἡ.cura.
φρυάττω.μ.ξω.π.χα.fremo.
φρουρέο.τ φρουρῶ.μ.σω.π.κα custodio.servo. ⌈ridum.
φρύγανον.ου.το.sarmẽtũ.lignũ a
φυγάς.αδος.ὁ.profugus.exul.

φυγεῖν.fugisse.
φυγή.ης.ἡ.fuga.
φύγω.fugiam.fugero.
φυγών.οντος.ὁ.postq̃ fugit
φύκος.fucus. [lia noctis
φυλακή.ης.ἡ.carcer.custodia.vigi
φυλακίζω.μ.σω.π.κα.in carcerẽ includo.
φυλακτήριον.ου.το.phylacteriũ loc⁹ vbi sũt custodes.repositoriũ.vestis.
φύλαξ.κος.ὁ.custos.
φυλάσσω.μ.ξω.π.χα.custodio
φυλάττω.μ.ξω.π.χα.custodio.
φυλή.ης.ἡ.tribus.
φύλλον.ου.το.folium.
φῦλον.ου.το.genus.natio.
φύραμα.τος.το.massa.
φυσάω.τ φυσῶ.μ.σω.π.κα.spiro
φυσικός.η.ον.naturalis.e.
φυσικῶς.naturaliter.
φυσιόω.τ φυσιῶ.μ.σω.π.κα.inflo
φύσις.εως.ἡ.natura.
φυσίωσις.εως.ἡ.inflatio.superbia
φυτεία.ας.ἡ.plantatio.
φύτευμα.τος.το.plantatio.
φυτεύω.μ.σω.π.κα.planto.
φύω.μ.σω.π.κα.nascor.produco.
φωλεός.ου.ὁ.fouea.cubile.
φωνέω.τ φωνῶ.μ.σω.π.κα.can
φωνή.ης.ἡ.vox. [to.loquor.voco.
φῶς.τος.το.Lux.lumen.
φωστήρ.ρος.ὁ.luminare. [rus
φωσφόρος.ου.ὁ.lucifer.phospho
φωτεινός.η.ον.lucidus.a.um.
φωτίζω.μ.σω.π.κα.illumino.
φωτισμός.ου.ὁ.illuminatio.
χαῖρε.salue.Aue. [letor
χαίρω.μ.σομαι.π.μαι.gaudeo.
χάλαζα.ης.ἡ.grando.
χαλάω.τ χαλῶ.μ.σω.π.κα.sub mitto.laxo.
χαλβάνη.ης.ἡ.galbanum.
χαλεπός.η.ον.Difficilis.seu⁹.dur⁹
χαλεπώτερος.α.ον.difficilior.us
χαλιναγωγέω.τ χαλιναγω= γῶ.μ.σω.π.κα.Refreno.freno.cõ
χαλινός.ου.ὁ.frenum. [pesco.
χάλκεος.α.ον.Ereus.a.um.
χαλκεύς.εως.ὁ.Erarius faber.
χαλκεῖον.ου.το.vas ereum.
χαλκηδών.νος.ὁ.Chalcedon.genus lapidis preciosi. [thus.
χαλκολίβανος.ου.ὁ.masculum
χαλκοπλάστης.ου.ὁ.faber era
χαλκός.ου.ὁ.Es.ris. [rius.

χαλκοῦς.ῆ.οῦν.Ereus.a.um.
χαμαί.in terra.humi.
χαρά.ας.ἡ.gaudium.
χάραγμα.τος.το.Impressio.sculptura.figura.
χάραξ.κος.ὁ.Uallum.palus cui plante nouelle adherent.
χαρακτήρ.ηρος.ὁ.character.figura.forma. [bo.figuro.
χαράττω.μ.ξω.π.χα.sculpo.scri
χαρῆναι.gauisum fuisse.
χαρήσομαι.gaudebo.
χαρίζομαι.μ.σομαι.π.μαι.Dono.gratificor.
χάρις.τος.ἡ.gratia.
χάρισμα.ατος.το.gratia.donum
χαριτόομαι.τ χαριτοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.Gratia plenus sum.
χάρτης.ου.ὁ.charta.papyr⁹.mem
χάρω.gaudeam. [brana.
χαρῶ.gaudeam.
χάσμα.ατος.το.Chasma.chaos.confusio.scisma.
χαῦνος.η.ον.Mollis.e.
χεῖλος.εος.το.Labium.
χειμάζομαι.μ.σομαι.π.σμαι.tempestate iactor.tempestatẽ patior.
χείμαρρος.ου.ὁ.torrens.
χειμέριος.α.ον.Hybernus.a.um.
χειμών.ωνος.ὁ.tempestas.hyems
χείρ.ρος.ἡ.manus.
χειραγωγέω.τ χειραγωγῶ.μ σω.π.κα.mãduco.ad manũ traho.
χειραγωγός.ου.ὁ.qui manu alium ducit. [phũ
χειρόγραφον.ου.το.chirogra=
χειροπέδαι.ων.αἱ.vicula manuũ.
χειροποίητος.η.ον.manufact⁹.a.ũ
χειροτονέω.τ χειροτονῶ.μ.σω.π.κα.ordino.eligo.
χείρων.νος.ὁ.ἡ.peior.
χερσαῖος.α.ον.terrestris.e.
χερσί.manibus.
χέρσος.ου.ὁ.terra deuastata τ solitaria que nullũ fructum producit.
χερσόω.τ χερσῶ.μ.σω.π.κα.Deuasto.desolo.
χήρα.ας.ἡ.Uidua.
χθές.heri.die preterito.
χιλίαρχος.ου.ὁ.dux mille militũ
χιλιάς.δος.ἡ.miliare.
χίλιος.α.ον.Mille.
χιτών.ωνος.ὁ.tunica.
χιών.νος.ἡ.nix.
χλαμύς.δος.ἡ.chlamys.

χλευάζω.μ.σω.π.κα.subsãno.
χλιαρός.α.ον.tepidus.a.um.
χλιδών.νος.ὁ.Ornamentum brachiorum.delitie.
χλόη.ης.ἡ.viriditas.herba.
χλοηφόρος.η.ον.Uiridem herbã ferens.germinans.
χλωρός.α.ον.viridis.e.
χνοῦς.ου.ὁ.puluis.
χοϊκός.η.ον.terrenus.a.um.
χοῖνιξ.κος.ἡ.chenix.gen⁹ mẽsure.
χοῖρος.ου.ὁ.porcus.
χολάω.τ χολῶ.μ.σω.π.κα.Indignor.irascor.
χολέρα.ας.ἡ.cholera.
χολή.ης.ἡ.Fel.ira.
χορηγέω.τ χορηγῶ.μ.σω.π.κα.exhibeo.presto.suppedito.
χορός.ου.ὁ.chorea.chorus.cetus.
χορτάζω.μ.σω.π.κα.saturo.sacio
χόρτασμα.τος.το.cibus.esca.pabulum feni.
χόρτος.ου.ὁ.fenum.herba.
χοῦς.ου.ὁ.puluis.
χράομαι.τ χρῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.Utor.
χρεία.ας.ἡ.necessitas.
χρεμετίζω.μ.σω.π.κα.Hinnio.
χρεωφειλέτης.ου.ὁ.debitor.
χρήζω.μ.σω.π.κα.Indigeo.volo.mutuo.
χρῆμα.τος.το.pecũie.res.preciũ.
χρήματα.ων.τα.pecunie.arum.
χρηματίζομαι.μ.σομαι.π.μαι.pecunias colligo.
χρηματίζω.μ.σω.π.κα.Do respõsa.sum.vocor.
χρηματισμός.ου.ὁ.oraculũ.rñsũ.
χρησάμενος.η.ον.postq̃ vsus est.
χρησιμεύω.μ.σω.π.κα.vtilis sũ
χρήσιμος.η.ον.Utilis.e.
χρησιμώτερος.α.ον.vtilior.us
χρῆσις.εως.ἡ.Usus.
χρηστεύομαι.μ.σομαι.π.μαι.sum benignus.
χρηστοήθεια.ας.ἡ.bonitas morũ.
χρηστολογία.ας.ἡ.vtilis vel dulcis sermo. [ricors.
χρηστός.η.ον.vtilis.benign⁹.mise
χρηστότερος.α.ον.vtilior.melior.
χρηστότης.τος.ἡ.bõitas.vtilitas.
χρηστῶς.Utiliter.
χρίσμα.τος.το.Unctio.
χριστός.η.ον.Christus.i.vnct⁹.a.ũ
χρίω.μ.σω.π.κα.Ungo.

χροά.ας.ἡ.color.
χρονίζω.μ.σω.π.κα.moror.moraꝫ
χρόνος.ου.ὁ.tempus. ⌊facio.
χρονοτριβέω.⁊ χρονοτριβῶ.
μ.σω.π.κα.moram facio. moror.
χρυσίον.ου.το.aurum.
χρυσοδακτύλιος.α.ον. Habēs
anulum aureum.
χρυσόλιθος.ου. ὁ. chrysolithus
lapis preciosus.
χρυσόπρασος.ου.ὁ.chrysopra
sus lapis preciosus.
χρυσός.ου. ὁ.Aurum.
χρυσουργός.ου.ὁ.aurifex.
χρυσοῦς.η.ουν.aureus. a.um.
χρυσόω.⁊ χρυσῶ.μ.σω.π.κα.
Deauro.inauro.
χρῶμα.τος.το.color.
χύτρα.ας.ἡ.olla.
χωλός.ου.ὁ.claudus.
χῶμα.ατος.το.agger.cumulus.
χωνευτήριον.ου.το. Fornax vbi
aurum exploratur ⁊ liquefit.
χώρα.ας.ἡ.regio.
χωρέω.⁊ χωρῶ.μ.σω. π. κα.va
do.capio.
χωρίζομαι.μ.σομαι.π. σμαι.di
scedo.proficiscor.
χωρίζω.μ.σω.π.κα.separo.scindo
χωρίον.ου.το.villa.ager.
χωρίς.sine.absqꝫ.
χῶρος.ου.ὁ.chorus ventus.
ψάλλω.μ.λω.π.κα. cano.canto.
ψαλμός.ου.ὁ.psalmus. cantus.
ψαλμῳδός.ου. ὁ. Psalmorum
cantator.cantor.⌈strumētuꝫ musicū
ψαλτήριον.ου.το.psalterium in
ψάμμος.ου.ἡ.Arena.
ψαμμωτός.η.ον. Arenosus.a.uꝫ.
ψευδάδελφος.ου.ὁ.falsꝰ frater.
ψευδαπόστολος.ου. ὁ. falsus
apostolus. ⌈sus preceptor.
ψευδοδιδάσκαλος.ου. ὁ. Fal
ψευδολόγος.ου.ὁ.mēdax.⌈tior
ψεύδομαι.μ.σομαι.π.μαι. Men
ψευδομαρτυρέω. ⁊ ψευδο=
μαρτυρῶ.μ. σω. π.κα. Falso
testificor.falsum testimonium perhi
beo. ⌈testimonium.
ψευδομαρτυρία.ας. ἡ. Falsum
ψευδομάρτυς.ρος.ὁ.falsꝰ testis
ψευδώνυμος.η.ον. Qui habet fal
sum nomen. ⌈pheta.
ψευδοπροφήτης.ου.ὁ.falsꝰ pro
ψεῦδος.εος.το.mendacium.

ψευδόχριστος.ου.ὁ. Qui falso
facit se christum.
ψεῦσμα.τος.το. Mendacium.
ψεύστης.ου.ὁ.Mendax.
ψηλαφέω. ⁊ ψηλαφῶ. μ. σω.
π.κα.palpo. ⌈patio.
ψηλάφησις.εως.ἡ. Tactus. pal
ψηφίζω.μ.σω.π.κα.computo.
ψῆφος.ου.ὁ.Sententia.suffragiuꝫ
calculus suffragiorum.
ψιθυρισμός.ου.ὁ.susurratio.
ψιθυριστής.ου.ὁ.susurro.susurra
tor. ⌈murator.
ψίθυρος.ου.ὁ. Susurrator. mur
ψιχίον.ου.το.mica.
ψυγήσομαι.refrigescam.
ψυχή.ης.ἡ.Anima.vita.
ψυχικός.η.ον.animalis.e.
ψύχος.εος.το.frigus.
ψυχρός.α.ον.frigidus.a.um.
ψύχω.μ.ξω.π.χα.refrigero.as.
ψωμίζω.μ.σω.π.κα.Allo.do ci=
bum.distribuo.
ψωμίον.ου.το.frustum panis.
ψωμός.ου.ὁ.panis.
ψώχω.μ.ξω.π.χα. confrico.
ὦ.o.aduerbiū vocandi.sim fuero.
ὧ.Cui.masculi.gen.Quo.
ὧδε.Sic.Huc.
ᾠδή.Cantus.
ὡδήγησα.Deduxi.duxi.ducatum p̄
ὠδίν.νος.ἡ.dolor. ⌊stiti.
ὠδινάω.⁊ ὠδινῶ.μ.σω. π. κα.
Doleo.contristo.dolere facio.
ὠδίνω.μ.νω.π.κα.partus dolores
sentio.parturio.concipio.genero.
ᾠκοδομήθην.edificatus fui.
ᾠκοδομήμην.edificatus fueram.
ᾠκοδόμησα.edificaui.
ᾠκοδόμουν.edificabam.ant.
ὠλιγοποίησα.Ad paruum nume
rum redegi.
ὠλίσθησα. Lapsus sum. labi feci.
causa erroris.fui.
ὡμαλισμένος.η.ον.Equatus.leui
gatus.complanatus.a.um.
ὡμίλουν. conuersabar. colloque=
bar.antur. ⌈tus fui.
ὡμοιώθην.similis factꝰ sū. assimila
ὡμοίωσα.assimilaui.comparaui.
ὡμολόγουν.cōfitebar.pollicebar.
antur. ⌈fui.
ὡμολόγησα.confessus. pollicitus
ὠμόλινον.ου.το.Sudarium line
um quod circumponebatur hume
ris.crudum linum.
ὦμος.ου.ὁ.Humerus.
ὤμοσα.iuraui.
ὧν.quorum.
ὤν.τος.ὁ.existens.mascul.gener.
ὠνείδιζον. Improperabam. conui
tiabar.antur. ⌈fui.
ὠνείδισα.improperaui.conuitiatus
ὠνέομαι.⁊ ὠνοῦμαι. μ. σομαι.
π.μαι.Emo.
ὠνησάμην.Emi.
ὠνόμασα.nominaui.appellaui.
ὠνομάσθην.noiatus.appellatꝰ fui.
ᾠόν.ου.το.ouum.
ὥρα.ας.ἡ.Hora.tempus aliquod ex
quattuor anni temporibus. pulchri
tudo.tempus idoneum rei faciēde.
ὤρα.ας.ἡ.cura. ⌈cher sum.
ὡρίζομαι.μ.σομαι.π.μαι. pul=
ὡραῖος.α.ον.pulcher.maturus. op
portunus.a.um.
ὠργίσθην.Iratus sum.
ὤρθριζον. mane surgebam.ant.
ὥρισα.proposui.determinaui.finiui.
diffiniui. ⌈natꝰ.propositus.a.um.
ὡρισμένος.η.ον. definitꝰ. determi
ὥρμησα.cū impetu iui.impetū feci.
ὤρυξα.effodi.
ὠρύομαι.μ.σομαι.π.μαι. rugio.
ὠρχησάμην.saltaui.
ὥς.sicut.a quo tempore.sic.vt.quādo.
quoad.dum.
ὡσαύτως.similiter.eodem modo.
ὡσεί.tanq̄.quasi.circiter.
ὦσι.sint.fuerint.
ὠσίν.Auribus.
ὥσπερ.Sicut.quemadmodum.
ὥστε.Itaqꝫ.ita vt.vt.adeo quod.
ὦτα.ων.τα.Aures
ὠτίον.ου.το.auris.auricula.
ὤφειλον.debebam.ant.
ὠφέλεια.ας.ἡ.vtilitas.
ὠφελέω.⁊ ὠφελῶ.μ.σω.π.κα.
Iuuo.prosum.
ὠφέλιμος.η.ον.Vtilis.
ὤφθην.Visus fui.apparui.
ὠχύρωσα.muniui.fortificaui.

Τέλος σὺν θεῷ.